Bundel - PS-vergadering van 11 december 2023

Agenda bijlagen

Besluitenlijst PS 11-12-2023 -gewijzigd vastgesteld-
Notulen PS 11-12-2023 -vastgesteld-
Agenda PS 11-12-2023 -gewijzigd-
Spreektijden PS 11-12-2023
Plattegrond Statenzaal

1 Opening en mededelingen.

2 Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.

M192-2023 AANGENOMEN PvdD e.a. - Zorgvuldige check op claims van Tata
M188-2023 VERWORPEN PvdD - Laat natuur in Twiske natuur zijn
M189-2023 VERWORPEN SP PvdD - Beleidsregel recreatieve druk Natura2000 beperken
M190-2023 VERWORPEN PvdD e.a. - Kooksgasfabrieken Tata Steel naleving voorschriften afdwingen ipv bevorderen
M191-2023 VERWORPEN PvdD e.a. - Meer onafhankelijk meten bij Tata
M193-2023 VERWORPEN PvdD SP - Dierenwelzijn bij sponsoring serieus nemen
M194-2023 VERWORPEN PvdD SP - Geen sponsoring voor Jumping Amsterdam

2.a Beëdiging en installatie tijdelijk Statenlid fractie 50PLUS.

2.b Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).
Het Statenlid dat een verzoek tot het houden van een actualiteit wil doen, dient dit verzoek in bij de griffie, uiterlijk op vrijdag voorafgaand aan de vergadering om 12.00 uur.

3 Lijst geheimhouding PS.

2023-12-11 Lijst geheime stukken PS

4 Vaststelling notulen en besluitenlijst van de Statenvergaderingen van 6 en 13 november 2023.
Op verzoek van fractie VVD zijn er een paar correcties in de concept-notulen van PS 6-11-2023 doorgevoerd in de bijdrage van dhr. Terwal.

2023-11-06 en 13-11 besluitenlijst PS -vastgesteld-
2023-11-06 Notulen PS -gewijzigd vastgesteld-
2023-11-13 Notulen PS -vastgesteld-

5 Vaststelling Strategische Statenagenda.
De Strategische Statenagenda is begin 2024 beschikbaar. Tot die tijd wordt er een doorkijkje in de korte termijnagenda van de commissies gepubliceerd.

Doorkijk korte termijn agenda commissie Ruimte 20-11-2023
Doorkijk agendering onderwerpen Commissie landelijk gebied
Doorkijk agendering onderwerpen Commissie Leefomgeving 27-11-2023
Doorkijk agendering onderwerpen Commissie Bestuur 24-01-2024

6 Vaststelling lijst ingekomen stukken.

2023-12-11 Lijst ingekomen stukken PS november

7 Vaststelling voortgangslijst van moties.

2023-12-11 lijst moties memo PS met afdoeningsvoorstellen
2023-12-11 Lijst moties PS -hyperlinks hersteld-

8 Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.
Indien de commissie of het presidium besluit dat het een hamerstuk is, dan wordt het punt bij de hamerstukken gevoegd.

8.a Ontslagbesluit plaatsvervangend bestuurder Randstedelijke Rekenkamer (VD-74).

Ontslag eigen verzoek plaatsvervangend bestuurder Randstedelijke Rekenkamer
Brief namens PS Noord-Holland aan dhr. drs. M. Mekel
2023-12-11 Voordracht 74 Ontslagbesluit plaatsvervangend bestuurder Randstedelijke Rekenkamer

8.b Opheffing geheimhouding van 2 punten geheime stukkenlijst PS (VD-62).

2023-12-11 Voordracht 62 Opheffen geheimhouding 2 punten

8.c Wijziging subsidieverordening Fractiebijdragen Noord-Holland 2015 (VD-73).

Huidige versie - Verordening van Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland houdende regels omtrent subsidies fractiebijdragen
2023-12-11 Voordracht 73-2023 Wijziging subsidieverordening fractiebijdragen 2015

Advies-uittreksel cpt-verslag cie Bestuur voordracht Wijziging subsidieverordening fractiebijdragen

8.d Zienswijze PS op gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling siteholderschap Werelderfgoed Hollandse Waterlinies (VD-60).

Dossier 13544 voorblad
Brief aan PS over zienswijze Provinciale Staten op de gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies
GO brief over voorstel ontwerpwijziging GR HW - 230915
Toelichting bij ontwerpwijziging GR HW
Ontwerpwijziging GR HW
2023-12-11 Voordracht 60-2023 Gewijz Gemeensch Regeling siteholderschap Werelderfgoed Hollandse Waterlinies
Advies cie Landelijk Gebied bij voordracht Zienswijze gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling Hollandse Waterlinies

8.e Verordening grondwateronttrekkingsheffing 2024 (VD-67).

Dossier 13618 voorblad
Brief aan PS over Verordening grondwateronttrekkingsheffing
Verordening grondwateronttrekkingsheffing ter publicatie in het Provinciaal Blad
2023-12-11 Voordracht 67-2023 Verordening Grondwateronttrekkingsheffing 2024
Advies-uittreksel cpt-verslag cie Bestuur voordracht Verordening grondwateronttrekkingsheffing 2024
aanvullende beantwoording vragen gesteld tijdens commissie Bestuur 27-11-2023

8.f Nazorgfonds begroting en tarieventabel 2024 gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland (VD-68).

Dossier 13647 voorblad
Brief aan PS over vaststelling tarieventabel en nazorgheffingen 2024
Begroting Nazorgfonds 2024
Doelvermogens 2024 en nazorgheffing 2024 totaal
2023-12-11 Voordracht 68-2023 Nazorgfonds begroting en tarieventabel 2024 gesloten stortplaatsen NH
Advies-uittreksel cpt-verslag cie Bestuur voordracht Nazorgfonds begroting 2024

8.g Wijziging gemeenschappelijke regelingen recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Twiske-Waterland (VD-69).

Dossier 13629 voorblad
Brief aan PS over wijziging gemeenschappelijke regelingen recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Twiske-Waterland
2a Aanbiedingsbrief raden en staten ontwerp GR en Fvb RAUM
2b Toelichting wijzigingen GR RAUM incl. WAS-WORDT tabel
2c Ontwerp gewijzigde GR RAUM schone versie
2d Ontwerp gewijzigde GR RAUM WAS-WORDT
3a Aanbiedingsbrief wijziging GR en VFB Groengebied Amstelland
3b Bijlage 1 Toelichting wijziging GR GGA incl. WAS-WORDT tabel
3c Bijlage 2 Ontwerp gewijzigde GR GGA (schone versie)
3d Ontwerp gewijzigde GR GGA WAS-WORDT
4a Aanbiedingsbrief wijziging GR en VFB SPW
4b Toelichting wijzigingen GR SPW incl. WAS-WORDT tabel
4c Ontwerp gewijzigde GR SPW (schone versie)
4d GR SPW WAS-WORDT
5a Aanbiedingsbrief wijziging GR en VFB Twiske-Waterland (22-8-2023)
5b Toelichting wijzigingen GR TW-W incl. WAS-WORDT tabel
5c Ontwerp kaart GR Twiske Waterland mutaties
5d Ontwerp gewijzigde GR TW-W (schone versie)
5e gewijzigde GR TW-W WAS-WORDT
2023-12-11 Voordracht 69-2023 Wijzigingen Gemeenschappelijke Regelingen 4 recreatieschappen NH
Advies-uittreksel cpt-verslag cie Bestuur voordracht Gemeenschappelijke regelingen en voordracht Financiële verordeningen recreatieschappen

8.h Zienswijze PS op financiële verordeningen recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Twiske-Waterland (VD-70).

Dossier 13630 voorblad
Brief aan PS over zienswijze Provinciale Staten op financiële verordeningen recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en
Ontwerp gewijzigde Verordening financieel beheer AUM
Ontwerp gewijzigde Verordening financieel beheer GGA
Ontwerp gewijzigde verordening financieel beheer SPW
Ontwerp gewijzigde Verordening financieel beheer TW
2023-12-11 Voordracht 70-2023 Zienswijze PS financiële verordeningen 4 recreatieschappen NH
Advies-uittreksel cpt-verslag cie Bestuur voordracht Gemeenschappelijke regelingen en voordracht Financiële verordeningen recreatieschappen

8.i Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland 2023 (VD-72).
Dossier 13263 voorblad
Brief aan PS over Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland 2023
Definitief voorstel Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland 2023 gecorrigeerd
2023-12-11 Voordracht 72 Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland 2023 (gewijzigd na cie Bestuur 27-11-2023)
Advies-uittreksel cpt-verslag cie Bestuur voordracht Verordening systematische toezichtinformatie NH

8.j Kaderstelling rechtmatigheidsverantwoording (VD-71).
Dossier 13619 voorblad
Brief aan PS over kaderstelling rechtmatigheidsverantwoording
Financiële verordening provincie Noord-Holland (aanpassing
Controleverordening provincie Noord-Holland 2024 (aanpassing
Beleidsnota kaderstelling rechtmatigheid 2023 - 2026
Normenkader rechtmatigheid 2023
Normenkader rechtmatigheid 2024
2023-12-11 Voordracht 71-2023 Kaderstelling rechtmatigheidsverantwoording
Advies-uittreksel cpt-verslag cie Bestuur Voordracht kaderstelling rechtmatigheidsverantwoording

8.k Zienswijze PS op de wijziging gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond (ODIJ-VD-64).
Dossier 13635 voorblad
Brief aan PS over Omgevingsdienst IJmond
PvA wijziging GRODIJ (002)
GR ODIJmond aanpassingen Wgr notitie versie 10102023
2023-12-11 Voordracht 64-2023 Wijziging Gem. Reg. Omgevingsdienst IJmond
Advies-uittreksel cpt-verslag cie Leefomgeving voordracht Wijziging Gem. Reg. Omgevingsdienst IJmond

9 Programma Natuurnetwerk 2024 (VD-63).
Dossier 13541 voorblad
Brief aan PS over Programma Natuurnetwerk 2024
Programma Natuurnetwerk 2024_v12-gecomprimeerd (gewijzigd na commissie)
2023-12-11 Voordracht 63-2023 Programma Natuurnetwerk 2024
Advies cie Landelijk Gebied voordracht Programma Natuurwerk 2024
M195-2023 AANGEHOUDEN PvdA GroenLinks - Prioriteit geven aan drie natuurprojecten per gebied uit PPLG ter realisatie van Natuurnetwerk Nederland
M196-2023 AANGEHOUDEN CDA JA21 ChristenUnie - Agrarisch natuurbeheer in NNN
M197-2023 VERWORPEN PvdD - Verantwoording recreatie in het PNN
M198-2023 VERWORPEN FvD PVV - Aandringen op radicale koerswijziging van landelijk stikstofbeleid

10 Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 (VD-61).
Dossier 13547 voorblad
Brief GS aan PS over tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022
Wijzigingsbesluit Omgevingsverordening NH2022 tweede herziening
Wijzigingsbesluit Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022
Gebiedsanalyse kernkwaliteiten Stelling van Amsterdam West
Gebiedsanalyse kernkwaliteiten Stelling van Amsterdam Zuid
Gebiedsanalyse kernkwaliteiten Vechtstreek Noord

Gebiedsanalyse kernkwaliteiten Vechtstreek
Gebiedsanalyse kernkwaliteiten Stelling van Amsterdam Noord
Stand van zaken moties OV NH2022 per november 2023
Nota van beantwoording tweede herziening OV NH2022 -GEAMENDEERD-
2023-12-11 Voordracht 61-2023 GEAMENDEERD Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022
Advies-uittreksel cie Ruimte Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland
A35-2023 AANGENOMEN PvdA e.a.- Broek in Waterland van Disweg
M144-2023 AANGENOMEN Doden van dieren geen voorwaarde stellen voor schadevergoeding
M199-2023 AANGEHOUDEN CDA - Maatwerk ook laten gelden voor woningbouw
M200-2023 INGETROKKEN PvdD Volt D66 - Intensieve veehouderij extensiveren
M201-2023 STEMMEN STAKEN (PS 11-12-2023) PvdD Volt D66 - Intensieve veehouderij extensiveren
M201-2023 VERWORPEN PvdD Volt D66 - Intensieve veehouderij extensiveren (stemmen staken wederom PS 05-02-2024, daarmee verworpen)

11 Laatste begrotingswijzing 2023 (VD-65).
Dossier 13726 voorblad
Brief aan PS over Laatste begrotingswijziging 2023
Laatste begrotingswijziging 2023
2023-12-11 Voordracht 65-2023 Laatste begrotingswijziging 2023
Advies-uittreksel cpt-verslag cie Bestuur voordracht Laatste begrotingswijziging 2023
Advies-uittreksel cpt-verslag cie Ruimte over de laatste Begrotingswijziging 2023
Advies-uittreksel cpt-verslag cie Landelijk Gebied Laatste Begrotingswijziging 2023
Advies-uittreksel cpt-verslag cie Leefomgeving over de laatste Begrotingswijziging 2023
aanvullende beantwoording vragen gesteld tijdens commissie Bestuur 27-11-2023
brief GS Kennisgeving administratieve fout in de Laatste Begrotingswijziging
M203-2023 VERWORPEN D66 EU fondsen bereikbaar maken voor Noord-Hollandse
M202-2023 AANGENOMEN CDA e.a. -Nieuw Noord-Hollands volkslied
M205-2023 INGETROKKEN - D66 Meer recreatie is beter!
M204-2023 INGETROKKEN VVD e.a - Uitgewerkt voorstel SAIL Amsterdam 2025 en bestrijding te grote concentraties waterplanten

12 Legesverordening en tarieventabel 2024 (VD-66).
Dossier 13620 voorblad
Brief aan PS over Legesverordening en tarieventabel 2024
Tarievenoverzicht 2023-2024 (25 okt)
Verordening en tarieventabel ter publicatie in provinciaal blad
GEAMENDEERD: tarieventabel 2024 -geamendeerd na PS 11 december 2023-
2023-12-11 Voordracht 66-2023 GEAMENDEERD Legesverordening en tarieventabel 2024 (inclusief legesverordening en tarieventabel 2024)
Advies-uittreksel cpt-verslag cie Bestuur voordracht Legesverordening en tarieventabel
aanvullende beantwoording vragen gesteld tijdens commissie Bestuur 27-11-2023
A36-2023 AANGENOMEN BBB e.a. - Legaliseren PAS-melding naar 0 euro
A37-2023 VERWORPEN PvdD geen leges voor echte PAS-melders
M206-2023 VERWORPEN PvdD Leges voor aanvraag om omgevingsvergunning voor een flora-fauna-activiteit

13 Dit punt wordt behandeld als hamerstuk 8k.

14 Vragenuur.
Het Statenlid dat tijdens het vragenuur mondelinge vragen wil stellen, dient deze vragen in bij de griffie, uiterlijk op vrijdag voorafgaand aan de vergadering om 12.00 uur.
De mondelinge vragen ingediend door fractie BBB zijn ingetrokken.
2023-12-11 mondelinge vragen PvdD Kwaliteit water extra onder druk door
2023-12-11 mondelinge vragen 50PLUS Ondertekening Allonge 2 Bloemendalerpolder door
2023-12-11 mondelinge vragen SP Resort de Breeck

15 Indien aan de orde: advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.

16 Gebundelde stemming van alle motie(s) amendement(en) en voordrachten.
Motie M144-2023 van PS 06-11-2023 is vanwege stakende stemmen, opnieuw in stemming gebracht in deze Statenvergadering.

M144-2023 AANGENOMEN PvdD Volt D66 GL Doden van dieren geen voorwaarde stellen voor schadevergoeding

17 Sluiting.

Provincie Noord-Holland

Besluitenlijst PS -gewijzigd vastgesteld-

Datum vergadering	:	**11 december 2023**
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Vicevoorzitters		dhr. B.G.P. de Wit en dhr. J.P. Hollebeek
Griffier	:	mw. K. Bolt
Vergaderstukken	:	online beschikbaar PS 11-12-2023

Gewijzigd na vaststelling: *toegevoegd is de ontbrekende herstemming over motie M144-2023 bij punt 16. Omdat de herstemming over deze motie per abuis niet was opgenomen in de besluitenlijst, wordt de besluitenlijst gewijzigd vastgesteld in de Statenvergadering van 04-03-2024.*

1. Opening en mededelingen.

Afwezig zijn Statenlid Freeman (GroenLinks), Statenlid Gielen (GroenLinks) en mw. Poot (VVD). Eerder vertrekken dhr. Van den Berg (JA21), dhr. Deen (PVV) en dhr. Van Dijk. Later arriveren mw. Bezaan (PVV), dhr. Mantel (JA21) en Statenlid Van Wijnen (GroenLinks).

2. Vaststelling agenda en regeling werkzaamheden.

- Punt 13 inzake “Zienswijze PS op de wijziging gemeenschappelijk regeling Omgevingsdienst IJmond (voordracht 64-2023) wordt aan de hamerstukken toegevoegd als punt 8k.
- Er zijn geen actualiteiten ingediend.
- Er zijn mondelinge vragen ingediend voor het Vragenuur door:
  - fractie PvdD inzake “Kwaliteit water extra onder druk door Omgevingsdienst”;
  - fractie 50PLUS inzake “Ondertekening Allonge 2 Bloemendalerpolder door PNH”;
  - fractie SP inzake “Resort De Breeck.
- Er zijn 7 moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend:
  - M188-2023 door fracties SP en PvdD inzake “Laat natuur in Twiske natuur zijn”;
  - M189-2023 door fracties SP en PvdD inzake “Beleidsregel recreatieve druk Natura 2000 beperken”;
  - M190-2023 door fracties PvdD, JA21, SP en Volt inzake “Kooksgasfabrieken Tata Steel: naleving voorschriften afdwingen i.p.v. bevorderen”;
  - M191-2023 door fracties PvdD, JA21, SP en Volt inzake “Meer onafhankelijk meten bij Tata”;
  - M192-2023 door fracties PvdD, JA21, SP en Volt inzake “Zorgvuldige check op claims van Tata”;
  - M193-2023 door fracties PvdD en SP inzake “Dierenwelzijn bij sponsoring serieus nemen”;
  - M194-2023 door fracties PvdD en SP inzake “Geen sponsoring voor Jumping Amsterdam”.

  De stemming over deze moties is uitgewerkt bij punt 16.

De gewijzigde agenda wordt vastgesteld.

2a. Beëdiging en installatie tijdelijk Statenlid fractie 50PLUS.

Mw. Van der Helm (50PLUS) heeft tijdelijk ontslag vanwege ziekte en wordt tijdelijk opgevolgd in Provinciale Staten. Dhr. A.G. Faassen (50PLUS) wordt voorgedragen en benoemd tot tijdelijk Statenlid van de Provincie Noord-Holland en heeft in handen van de voorzitter de verklaring en belofte afgelegd.

2b. Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming PS).

Er zijn geen actualiteiten ingediend.

3. Lijst geheimhouding PS.

De geheimhouding van 2 punten op de lijst wordt bij hamerstuk 8b (voordracht 62-2023) opgeheven. De lijst wordt voor kennisgeving aangenomen.

4. Vaststelling notulen en besluitenlijsten van de Statenvergaderingen van 6 en 13 november 2023.

Op verzoek van fractie VVD zijn er in de concept-notulen van 6 november 2023 een paar wijzigingen doorgevoerd:

- Regel 5787 moet zijn: 'Nee, daar zou ik echt, zo'n plan mee tekort doen.'
- Regel 5873 moet zijn: 'Graag een reactie van GS.'
- Regel 5981. Achter de zin 'Hierbij samen op te trekken met de lokale overheden bij de verdere uitvoering van de uitkomsten van dit onderzoek.' moet de volgende zin (namelijk vijfde bullet van het dictum van de motie) komen te staan: 'Daarnaast kansen en knelpunten vanuit de landelijke wet- en regelgeving te identificeren, deze aan te kaarten bij het Rijk en te zoeken naar financieringsmogelijkheden.'
- Regel 6043 moet zijn: 'Klaas-Jeroen Terwal (VVD).'

De notulen en de besluitenlijst van de Statenvergaderingen van 6 en 13 november 2023 zijn met deze wijzigingen vastgesteld.

5. Vaststelling Strategische Statenagenda.

De doorkijkjes naar de korte termijnagenda van alle commissies voor het komend kwartaal worden voor kennisgeving aangenomen. De Strategische Statenagenda komt begin 2024 beschikbaar.

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken.

De lijst ingekomen stukken wordt vastgesteld.

7. Voortgangslijst van moties.

De lijst moties wordt vastgesteld.

8. Hamerstukken.

8.a Ontslagbesluit plaatsvervangend bestuurder Randstedelijke Rekenkamer.
Voordracht 74

8.b Opheffing geheimhouding van 2 punten geheime stukkenlijst PS.
Voordracht 62

8.c Wijziging subsidieverordening Fractiebijdragen Noord-Holland 2015.
Voordracht 73

8.d Zienswijze PS op gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling siteholderschap Werelderfgoed Hollandse Waterlinies.
Voordracht 60

8.e Verordening grondwateronttrekkingsheffing 2024.
Voordracht 67

8.f Nazorgfonds begroting en tarieventabel 2024 gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland.
Voordracht 68

8.g Wijziging gemeenschappelijke regelingen recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Twiske-Waterland.
Voordracht 69

8.h Zienswijze PS op financiële verordeningen recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Twiske-Waterland.
Voordracht 70

8.i Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland 2023.
Voordracht 72

8.j Kaderstelling rechtmatigheidsverantwoording.
Voordracht 71

8.k Zienswijze PS op de wijziging gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond (ODIJ)
Voordracht 64

De besluiten behorende bij punten 8a t/m 8k zijn aangenomen en zijn bij de hamerstukken van deze vergadering op de website gepubliceerd.

9. Programma Natuurnetwerk 2024.

Voordracht 63-2023

Totaal aanwezig bij stemming: 50 leden.
Dhr. Van den Berg (JA21), dhr. Deen (PVV), Statenlid Freeman (GroenLinks), Statenlid Gielen (GroenLinks) en mw. Poot (VVD) zijn afwezig.

Er zijn 4 moties ingediend, waarvan er 2 zijn aangehouden en 2 zijn verworpen:

- **M195-2023** door fracties PvdA en GroenLinks inzake "Prioriteit geven aan drie natuurprojecten per gebied uit het PPLG ter realisatie van het Natuurnetwerk Nederland" is aangehouden.
- **M196-2023** door fracties CDA, JA21 en ChristenUnie inzake "Agrarisch natuurbeheer in NNN" is aangehouden.
- **M197-2023** door fracties SP en PvdD inzake "Verantwoording recreatie in het PNN" is verworpen. Voor 6 en tegen 44 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD en SP.
- **M198-2023** door fractie FvD inzake "Aandringen op radicale koerswijziging van landelijk stikstofbeleid" is verworpen. Voor 6 en tegen 44 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, PVV en FvD.
    - Fractie JA21 wenst aantekening voor motie 198 te stemmen, behoudens het onderdeel vrijwillige uitkoop, omdat de fractie voor vrijwilligheid is.
    - Fractie BBB wenst aantekening tegen motie 198 te stemmen; conformeert zich zoals in het coalitieakkoord staat aan de landelijke wetgeving en volgt de kabinetsvorming vol belangstelling en of dat gevolgen gaat hebben voor de provinciale uitvoering van het beleid.

Voordracht 63-2023 "Programma Natuurnetwerk 2024" is aangenomen.
Voor 36 en tegen 14 stemmen. Tegen stemmen de fracties PvdD, JA21, PVV, CDA, FvD en SP. Het besluit 63-2023 behorende bij de voordracht is bij agendapunt 9 van deze vergadering op de website gepubliceerd.

- Fractie SP wenst aantekening tegen voordracht 63 te stemmen; heeft geprobeerd om duidelijkheid te krijgen of de natuur binnen dat PNN voldoende bescherming zou houden, meer heeft die duidelijkheid niet gekregen en stemt daarom tegen.
- Fractie PvdD wenst aantekening teven voordracht 63 te stemmen; sluit zich aan bij fractie SP, heeft er geen vertrouwen in dat de natuur op één komt te staan bij alle projecten die nu genoemd worden.

10. Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022.

Voordracht 61-2023

Totaal aanwezig bij stemming: 50 leden.
Dhr. Van den Berg (JA21), dhr. Deen (PVV), Statenlid Freeman (GroenLinks), Statenlid Gielen (GroenLinks) en mw. Poot (VVD) zijn afwezig.

Er is 1 amendement ingediend en aangenomen:

- **A35-2023 door fracties PvdA, BBB, VVD, GroenLinks en CDA inzake "Broek in Waterland Van Disweg" is aangenomen.**

Voor 43 en tegen 7 stemmen. Tegen stemmen de fracties D66, PVV en ChristenUnie.
Dictum:
PS besluiten toe te voegen aan het besluit op nr. 61-2023:
6. Onderdeel 6b van zienswijze 2W0005 te honoreren; waarmee de grens van de werkingsgebieden MRA Landelijk Gebied en Bijzonder Provinciaal Landschap bij de locatie langs de Drs. J. van Disweg in Broek in Waterland wordt verlegd naar de noordzijde van de Van Disweg, waardoor deze weer overeenkomt met de natuurlijke en logische grens van het landelijke gebied.

- Fractie D66 wenst aantekening tegen amendement 35 te stemmen; vindt het een sympathiek voorstel en is het er op zich inhoudelijk mee eens, maar vindt dit niet de geëigende weg om dit te doen; er is een procedure afgesproken om dit soort aanvragen te behandelen en is daar zelfs al in behandeling; is bezorgd over precedentwerking en stemt daarom tegen.
- Fractie ChristenUnie wenst aantekening tegen amendement 35 te stemmen; is niet per definitie tegen dit project aan de Van Disweg en het herbegrenzen, maar is wel voor een zorgvuldige afweging en wil daarom wachten op de procedure die nu loopt, het herzieningsverzoek en de reactie van GS daarop; gaat ervan uit dat GS het gevoel in de Staten ook meeneemt bij het uiteindelijke advies dat hierover komt.
- Fractie SP wenst aantekening voor amendement 35 te stemmen; begreep uit de commissie dat dit op verzoek was van GS; vindt het een bijzondere constructie, maar geeft nu gewoon gehoor aan dat voorstel en stemt voor.

Er zijn 3 moties ingediend, waarvan er 2 zijn ingetrokken/aangehouden en bij 1 motie de stemmen staken:

- **M199-2023** door fractie CDA inzake “Maatwerk ook laten gelden voor woningbouw” is aangehouden.
- **M200-2023** door fracties PvdD, Volt en D66 inzake “Intensieve veehouderij extensiveren” is ingetrokken en gewijzigd ingediend als motie M201-2023.
- **M201-2023** door fracties PvdD, Volt en D66 inzake “Intensieve veehouderij extensiveren”, daarbij staken de stemmen met 25 stemmen voor en 25 stemmen tegen. Voor stemmen de fracties GroenLinks, PvdA, D66, PvdD, Volt, SP en ChristenUnie. Tegen stemmen de fracties BBB, VVD, JA21, PVV, CDA, FvD en 50PLUS. Deze motie wordt opnieuw in stemming gebracht in de Statenvergadering van 5 februari 2024 (Provinciewet art. 32, lid 4) .
  - Fractie BBB wenst aantekening tegen motie 201 te stemmen; begrijpt de motivering omwille van het dierenwelzijn en de stalaanpassingen, maar weet dat ondernemers dierenwelzijn hoog in hun vaandel hebben staan en dit al toepassen en vindt daarom deze motie overbodig.

Voordracht 61-2023 “Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022” is geamendeerd aangenomen.
Voor 46 en tegen 4 stemmen. Tegen stemmen de fracties PVV en FvD.
Het geamendeerde besluit 61-2023, alsmede amendement A35-2023 behorende bij de voordracht is bij agendapunt 10 van deze vergadering op de website gepubliceerd.

11. Laatste begrotingswijziging 2023.

Voordracht 65-2023

Totaal aanwezig bij stemming: 50 leden.
Dhr. Van den Berg (JA21), dhr. Deen (PVV), Statenlid Freeman (GroenLinks), Statenlid Gielen (GroenLinks) en mw. Poot (VVD) zijn afwezig.

Er zijn 4 moties ingediend, waarvan er 2 zijn verworpen, 1 is ingetrokken en 1 is aangenomen:

- **M202-2023 door fracties CDA, GroenLinks, 50PLUS en ChristenUnie inzake "Nieuw Noord-Hollands volkslied" is aangenomen.**
  Voor 33 en tegen 17 stemmen. Tegen stemmen de fracties PvdD, JA21, PVV, Volt, FvD, SP en 2 leden van VVD *(dhr. Van Gilse en dhr. De Wit)* en 1 lid van PvdA *(dhr. Vonk)* stemmen tegen.
  Dictum:
  Roept Provinciale Staten op:
  - een werkgroep in te stellen die een opdracht formuleert waarmee Noord-Hollandse muzikanten worden uitgenodigd om te komen met een eigentijds en aansprekend volkslied waarin de grote diversiteit van de provincie Noord-Holland en haar inwoners aan bod komen;
  - om het nieuwe provinciale volkslied bredere bekendheid te geven het volkslied vaker te gebruiken bij provinciale gelegenheden, bijvoorbeeld bij de Willem Arondéuslezing of het provincieconcert.

- **M203-2023** door fractie D66 inzake "EU fondsen bereikbaar maken voor Noord-Hollandse gemeenten" is verworpen. Voor 13 en tegen 37 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, Volt, SP en 1 lid van 50PLUS stemt voor *(dhr. Stulemeijer**).*
  ***Dhr. Stulemeijer (50PLUS) geeft aan dat de verdeelde stem een vergissing is. Het verandert de uitslag echter niet.*

  - Fractie ChristenUnie wenst aantekening tegen motie 203 te stemmen; denkt op zich dat het een zinvolle actie van de provincie is, maar ziet te weinig toegevoegde waarde ten opzichte van het huidige beleid en kan ook de kosten op dit moment niet goed inschatten.
  - Fractie CDA wenst aantekening tegen motie 203 te stemmen en sluit zich aan bij de ChristenUnie.

- **M204-2023** door fracties VVD, GroenLinks, BBB en 50PLUS inzake "Uitgewerkt voorstel SAIL Amsterdam 2025 en bestrijding te grote concentraties waterplanten" is ingetrokken.
- **M205-2023** door fractie D66 inzake "Meer recreatie is beter!" is ingetrokken.

Voordracht 65-2023 "Laatste begrotingswijziging 2023" is aangenomen.
Voor 48 en tegen 2 stemmen. Tegen stemt de fractie PVV. Het besluit 65-2023 behorende bij de voordracht is bij agendapunt 11 van deze vergadering op de website gepubliceerd.

12. Legesverordening en tarieventabel 2024.

Voordracht 66-2023

Totaal aanwezig bij stemming: 50 leden.
Dhr. Van den Berg (JA21), dhr. Deen (PVV), Statenlid Freeman (GroenLinks), Statenlid Gielen (GroenLinks) en mw. Poot (VVD) zijn afwezig.

Er zijn 2 amendementen ingediend, waarvan er 1 is verworpen en 1 is aangenomen:

- **A36-2023 door fracties BBB, CDA, 50PLUS, FvD, JA21, VVD en PVV inzake "Legalisering PAS-melding" is aangenomen.**
  Voor 43 en tegen 6 stemmen. Tegen stemmen de fracties PvdD en SP.
  Mw. De Sain (BBB) onthoudt zich van stemmen bij dit amendement.
  Dictum:
  Hoofdstuk 9 Natura 2000 Flora en fauna activiteit, punt 9.2.b het legaliseren van een PAS-melding door omzetting naar een omgevingsvergunning. Kosten € 1.600,00
  De indiener stelt voor het voorliggende besluit als volgt te wijzigen:
  Hoofdstuk 9 Natura 2000 Flora en fauna activiteit, punt 9.2.b het legaliseren van een PAS-melding door omzetting naar een omgevingsvergunning. Kosten € 0,00 Dekking: De gederfde leges kunnen gedekt worden uit de post Landbouwbeleid

- **A37-2023** door fractie PvdD inzake "Geen leges voor echte PAS-melders" is verworpen.
  Voor 12 en tegen 37 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, Volt en SP.
  Mw. De Sain (BBB) onthoudt zich van stemmen bij dit amendement.

Er is 1 motie ingediend en verworpen:

- **M206-2023** door fractie PvdD inzake "Leges voor aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora-fauna-activiteit" is verworpen. Voor 9 en tegen 41 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, Volt, SP en 1 lid van PvdA stemt voor *(mw. Oulad Hadj)*.

Voordracht 66-2023 "Legesverordening en tarieventabel 2024" is geamendeerd aangenomen.
Voor 44 en tegen 6 stemmen. Tegen stemmen de fracties PvdD en SP.
Het geamendeerde besluit 66-2023, alsmede amendement A36-2023 behorende bij de voordracht is bij agendapunt 12 van deze vergadering op de website gepubliceerd.

- Fractie PvdD wenst aantekening tegen voordracht 66 te stemmen, omdat de aangenomen wijziging wat valse melders ook zo'n tegemoetkoming geeft.
- Fractie SP wenst aantekening tegen voordracht 66 te stemmen en sluit zich aan bij fractie PvdD.

13. Dit punt is behandeld als Hamerstuk 8k.

14. Vragenuur.

- De mondelinge vragen ingediend door fractie PvdD inzake “Kwaliteit water extra onder druk door Omgevingswet” zijn door gedeputeerde Kocken beantwoord.
- De mondelinge vragen ingediend door fractie 50PLUS inzake “Ondertekening Allonge 2 Bloemendalerpolder door PNH” zijn door gedeputeerde Beemsterboer beantwoord.
- De mondelinge vragen ingediend door fractie SP inzake “Resort De Breeck” zijn door gedeputeerde Beemsterboer.

15. Advies GS moties Vreemd aan de Orde van de Dag.

GS heeft advies gegeven op de 7 moties Vreemd aan de Orde van de Dag die bij punt 2 zijn ingediend.

16. Gebundelde stemming van alle moties, amendementen en voordrachten.

Totaal aanwezig bij stemming: 50 leden.
Dhr. Van den Berg (JA21), dhr. Deen (PVV), Statenlid Freeman (GroenLinks), Statenlid Gielen (GroenLinks) en mw. Poot (VVD) zijn afwezig.

De stemmingen met betrekking tot de punten 9 t/m 12 zijn uitgewerkt bij de betreffende agendapunten.

Opnieuw stemmen over motie 144-2023 waarbij stemmen staken in PS van 06-11-2023:

- **M144-2023 ingediend in de Statenvergadering d.d. 06-11-2023 door fracties PvdD, Volt, D66 en GroenLinks inzake “Doden van dieren geen voorwaarde stellen voor schadevergoeding” is aangenomen.**
  Voor 29 en tegen 21 stemmen. Tegen stemmen de fracties BBB, VVD, BBB, CDA en FvD.
  Dictum:
  PS roept GS op:
  - om te verkennen hoe boeren die enkel niet-dodelijke middelen gebruiken om dieren te verjagen ook in aanmerking kunnen komen voor schadevergoeding;
  - hierover zo snel mogelijk te rapporteren aan PS.

De stemmingen moties Vreemd aan de Orde van de Dag:
Er zijn 7 moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend, waarvan er 6 zijn verworpen en 1 is aangenomen:

- **M192-2023 door fracties PvdD, JA21, SP en Volt inzake “Zorgvuldige check op claims van Tata” is aangenomen.**
  Voor 43 en tegen 6 stemmen. Tegen stemmen de fracties PVV, CDA en FvD.
  Dhr. Kanik (D66) onthoudt zich van stemmen bij deze motie.
  Dictum:
  PS verzoekt GS geen conclusies te trekken over de reductie van PAK's op basis van voornamelijk de e-MJVs van Tata Steel.

- Fractie GroenLinks wenst aantekening bij moties 190 t/m 194 van PvdD; leest in de moties helaas erg veel kritiek op de omgevingsdienst, waarvan de fractie denkt om dan juist moties in te dienen om de omgevingsdienst te ondersteunen; de fractie steunt wel motie 192 als afscheidscadeutje voor Statenlid Kostić, omdat gedeputeerde dat ziet als ondersteuning van het beleid; gaat ervan uit dat de claims op Tata Steel nu ook al kritisch worden gecheckt, maar vindt dat het geen kwaad kan om dat belang nog eens extra te benadrukken.

- **M188-2023** door fracties SP en PvdD inzake "Laat natuur in Twiske natuur zijn" is verworpen. Voor 7 en tegen 43 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, SP en ChristenUnie.
    - Fractie ChristenUnie wenst aantekening voor motie 188 te stemmen, met kanttekening dat het niet geldt voor sportvissen; ondersteunt de oproep om op basis van het advies van de Ecologische Autoriteit recreatief beperkingen in te voeren, maar denkt echter niet dat dit per se voor sportvissen noodzakelijk is.

- **M189-2023** door fracties SP en PvdD inzake "Beleidsregel recreatieve druk Natura 2000 beperken" is verworpen. Voor 6 en tegen 44 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD en SP.

- **M190-2023** door fracties PvdD, JA21, SP en Volt inzake "Kooksgasfabrieken Tate Steel: naleving voorschriften afdwingen i.p.v. bevorderen" is verworpen. Voor 16 en tegen 33 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, JA21, Volt, SP, 50PLUS en ChristenUnie. *Dhr. Kanik (D66) onthoudt zich van stemmen bij deze motie.*
    - Fractie ChristenUnie wenst aantekening bij moties 190 en 191; denkt dat deze moties op zich niet heel veel toevoegen ten opzichte van eerder ingediende moties waaronder ook bijvoorbeeld de motie-Grinwis in de Tweede Kamer om werk te maken van onafhankelijke metingen, maar is tegelijkertijd met het dictum van deze motie niet oneens en stemt daarom voor deze twee moties.

- **M191-2023** door fracties PvdD, JA21, SP en Volt inzake "Meer onafhankelijk meten bij Tata" is verworpen. Voor 13 en tegen 36 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, JA21, Volt, SP, 50PLUS en ChristenUnie.
  Dhr. Kanik (D66) onthoudt zich van stemmen bij deze motie.

- **M193-2023** door fracties PvdD en SP inzake "Dierenwelzijn bij sponsoring serieus nemen" is verworpen. Voor 8 en tegen 42 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, Volt en SP.

- **M194-2023** door fracties PvdD en SP inzake "Geen sponsoring voor Jumping Amsterdam" is verworpen. Voor 7 en tegen 43 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, SP en ChristenUnie.
    - Fractie Volt wenst aantekening tegen motie 194 te stemmen; is het op zich eens met het dictum maar vindt dat dit breder aangepakt moet worden en dat niet voor elk evenement een uitzondering gemaakt moet worden per motie.

- Fractie ChristenUnie wenst aantekening voor motie 194 te stemmen; is niet per se overtuigd dat het dierenwelzijn bij Jumping Amsterdam onder de maat is en vindt dat niet de reden om met de sponsoring te moeten stoppen, maar vindt Jumping Amsterdam een elitair evenement dat ook best zonder sponsoring kan en vindt dat daarom de sponsoring moet stoppen; vindt daarnaast ook dat de sponsoring door de provincie Noord-Holland sowieso een nutteloos instrument is.

17. Sluiting

De voorzitter sluit de Statenvergadering van 11 december 2023.

Notulen -vastgesteld-

Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum Statenvergadering	:	11 december 2023
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Plaatsvervangend voorzitter	:	dhr. B.G.P. De Wit, dhr. J.P. Hollebeek
Griffier	:	mw. K. Bolt
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig:
mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. G. Bakker (VVD), dhr. M. Becker (BBB), dhr. D.J. van den Berg (JA21), mw. L.C.M. Berkvens (D66), mw. I.A. Bezaan (PVV), mw. G.W. de Boer (PvdA), mw. A. den Boer (BBB), dhr. J. Boer (VVD), mw. Bouhlel-Lascaris (SP), Statenlid R.I. Bwefar (GL), dhr. M. Deen (PVV), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), de heer A.G. Faassen (50PLUS), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), mevrouw. I.M. Haas (PvdD), mw. M.C.T. ten Ham (PvdA), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), mw. K.M.A. Jansen (D66), Statenlid E.M. Jorna (PvdD), dhr. E.B. Kanik (D66), dhr. A. Karar (PvdA), dhr. M.C.A. Klein (ChristenUnie), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), Statenlid P.P. Korzelius (GL), Statenlid I. Kostić (PvdD), Statenlid P.J. Laport (GL), dhr. G.L.J. Leerink (PvdA), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), dhr. H.S. Mülder (D66), dhr. R. Nijkamp (BBB), mw. L.G.Y. Ouderkerken (VVD), mw. F. Oulad Hadj (PvdA), dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD), mw. G.M. de Sain (BBB), mw. J.M. Schneemann (Volt), mw. I.D. Sijbenga (BBB), dhr. H.J.F.X.P. Stulemeijer (50PLUS), dhr. P.G. Teeuwen (BBB), dhr. K.J. Terwal (VVD), dhr. R. van Tiggelen (PVV), mw. K. Uiterwijk (JA21), dhr. V.H. Valk (BBB), dhr. G.J. Vendrig (BBB), dhr. C.H. Vonk (PvdA), Statenlid N.M. van der Waart (GL), dhr. T. Wagelaar (PvdA), Statenlid M. de Weerdt (Volt), Statenlid T.K. van Wijnen (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD).

Afwezig: Statenlid W.J. Freeman (GL), Statenlid A. Gielen (GL), mw. M.C.G. Poot (VVD).

Agenda		Paginanummer:
1.	Opening en mededelingen.	(3)
2.	Vastelling agenda en regeling van werkzaamheden.	(3)
2.a	Beëdiging en installatie tijdelijk Statenlid fractie 50PLUS.	(11)
2.b	Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).	(12)
3.	Lijst geheimhouding PS.	(12)
4.	Vaststelling notulen en besluitenlijst van de Statenvergaderingen van 6 en 11 december 2023.	(12)
5.	Vaststelling Strategische Statenagenda.	(13)
6.	Vaststelling lijst ingekomen stukken.	(13)
7.	Vaststelling voortgangslijst van moties.	(13)
8.	Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.	(13)
8.a	Ontslagbesluit plaatsvervangend bestuur Randstedelijke Rekenkamer (VD-74).	(13)
8.b	Opheffing geheimhouding van twee punten geheime stukkenlijst PS (VD-62).	(13)
8.c	Wijziging subsidieverordening Fractiebijdragen Noord-Holland 2015 (VD-73).	(13)
8.d	Zienswijze PS op gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling siteholderschap Werelderfgoed Hollandse Waterlinies (VD-60).	(13)
8.e	Verordening grondwateronttrekkingsheffing 2024 (VD-67).	(13)
8.f	Nazorgfonds begroting en tarieventabel 2024 gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland (VD-68).	(13)
8.g	Wijziging gemeenschappelijke regelingen recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Twiske-Waterland (VD-69).	(13)

8.h	Zienswijze PS op financiële verordeningen recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Twiske-Waterland (VD-70).	(13)
8.i	Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland 2023 (VD-72).	(13)
8.j	Kaderstelling rechtmatigheidsverantwoording (VD-71).	(13)
8.k	Zienswijze PS op de wijziging gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond (ODIJ-VD-64).	(13)
9.	Programma Natuurnetwerk 2024 (VD-63).	(14)
10.	Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 (VD-61).	(50)
11.	Laatste begrotingswijziging 2023 (VD-65).	(64)
12.	Legesverordening en tarieventabel 2024 (VD-66).	(82)
13.	Dit punt wordt behandeld als hamerstuk 8.k.	(88)
14.	Vragenuur.	(88)
15.	Indien aan de orde: advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.	(92)
16.	Gebundelde stemming van alle motie(s), amendement(en) en voordrachten.	(94)
17.	Sluiting.	(102)

Opening om 10.06 uur.

1. Opening en mededelingen.

De **VOORZITTER**: Dames en heren, ik open de vergadering en verzoek u om uw mobiele telefoons tijdens de vergadering op stil te zetten.

Welkom aan alle Statenleden en leden van GS hier aanwezig in de Statenzaal. Ook een hartelijk welkom aan alle belangstellenden die deze vergadering via de website volgen of hier aanwezig zijn op de publieke tribune en natuurlijk ook de pers die aanwezig is.

Dames en heren, ik was al begonnen, maar ik kan u nog steeds horen. Dus graag stilte in de zaal.

Afwezig vandaag is mevrouw Van der Helm, Statenlid Gielen, Scrum Master Freeman, Statenlid Van Wijnen – zij komt later nog –, Statenlid Jorna komt ook later en de heer Van den Berg zal ook later aanschuiven. De heer Deen.

De heer **DEEN** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Mevrouw Bezaan is onderweg.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Terwal.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, mevrouw Poot laat zich deze Statenvergadering verontschuldigen. Zij is ziek.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Anderen nog?

Dan, dames en heren, het is de laatste Statenvergadering van het jaar 2023. Een bijzonder jaar. Een jaar met twee verkiezingen, onder andere de Statenverkiezingen, maar natuurlijk ook de onlangs gehouden Tweede Kamerverkiezingen. Een jaar waar we denk ik met elkaar, ja, weer veel hebben vergaderd, veel hebben meegemaakt, mooie besluiten genomen. Dat gaan we vandaag ook nog doen. Ik heb in het Presidium aangekondigd dat ik helaas aan het einde van de vergadering vermoedelijk eerder weg zal moeten vanwege een privéomstandigheid. Maar ik wilde u in ieder geval alvast aan het begin van de vergadering – en ik weet dat ik daar een risico mee neem –bedanken voor het feit dat u zich het afgelopen jaar weer heeft ingezet namens de Staten van Noord-Holland, maar ook denk ik, en terecht de medewerkers, de griffie en alle mensen die het afgelopen jaar denk ik op een goede wijze ons hebben begeleid en ondersteund. Dus dank daarvoor. ik wens u dan ook al een heel fijne kerst toe en een fijn kerstreces. 5 februari zal de eerstvolgende Statenvergadering weer zijn. In de tussenliggende periode zullen wij ervoor gaan zorgen, samen met de griffie, dat het ook weer een fijn vergaderjaar gaat worden. Om u in ieder geval een warme kerst toe te wensen, treft u op uw bureau een duurzame sjaal aan. Dat is een product wat ook in Noord-Holland is gemaakt en tot stand is gekomen in prachtige kleuren. Als u er geen prijs op stelt, kunt u hem weer inleveren, want het is geen goedkope sjaal, maar wel een heel duurzame sjaal. Dus wij hopen en we wensen u daarmee ook een warme kerst toe en warme feestdagen. En hiermee sponsoren we ook weer een beetje lokale ondernemers, zou je kunnen zeggen, in de provincie Noord-Holland. En dat krijgt u aangeboden door Gedeputeerde Staten.

[Tafelgeroffel]

2. Vastelling agenda en regeling van werkzaamheden.

De **VOORZITTER**: Dan ben ik bij agendapunt 2 en dat is de regeling van de werkzaamheden en het vaststellen van de primus. Zoals u weet, mocht het vanavond tot een hoofdelijke stemming komen, dan is de hoofdprijs vandaag gevallen op nummer twaalf. En nummer twaalf is Statenlid Laport. Dus mocht het tot een hoofdelijke stemming- Ja, dat is mooi.

Dan gaan we naar het vaststellen van de agenda. De installatie van een duo-commissielid stond als punt 2.a op de agenda, dat is komen te vervallen. Daarvoor komen in de plaats het benoemen van een tijdelijk Statenlid die geïnstalleerd zal worden vanwege de ziekmelding van mevrouw Van der Helm van 50PLUS. Uiteraard wensen wij mevrouw Van der Helm alle beterschap toe. De agenda is hierop gewijzigd en ook bij de stukken gepubliceerd.

Vanochtend heeft het presidium besloten om agendapunt 13, dat de Zienswijze PS op de wijziging Gemeenschappelijke Regeling omgevingsdienst IJmond vandaag toe te voegen als hamerstuk en dat zal behandeld worden als hamerstuk 8.k. Ik ga ervan uit dat u hiermee kunt instemmen.

Er is geen actualiteit aangekondigd, wel mondelinge vragen. De mondelinge vragen aangekondigd door de BBB zijn ingetrokken en er zijn nog drie sets mondelinge vragen ingediend door: de fractie van de Partij voor de Dieren, Kwaliteit water extra onder druk door Omgevingswet; fractie 50PLUS inzake de ondertekening van de allonge 2 Bloemendalerpolder; en de fractie van de SP inzake Resort de Breeck. En die komen bij het vragenuur aan het eind van de vergadering aan de orde.

Er zijn wel een aantal moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend. Dat zijn er een zevental: twee door de SP en vijf door de Partij voor de Dieren. De fractie van de SP heeft aangekondigd een motie Vreemd te willen indienen met als onderwerp Recreatieve druk Natura 2000 beperken. En dan stel ik mevrouw Alberts nu in de gelegenheid om die toe te lichten. Uiteraard ook gelijk nummer twee Laat natuur in Twiske natuur zijn. Dat is de tweede motie Vreemd.

De stemmingen overigens over deze moties zullen plaatsvinden aan het eind van de vergadering. Gaat uw gang.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. U begrijpt dat deze motie, die ingediend wordt door de SP en de Partij voor de Dieren, dat het Natura 2000-gebied ons heel erg aan het hart gaat. Daar moeten we echt ongelooflijk zuinig op zijn. Je moet dus op alle mogelijke manieren voorkomen dat je dat naar de knoppen helpt, want we stoppen er ook een hoop geld in om het in stand te houden en dan moet je het niet aan de andere kant onderuit halen. Wij hebben een heel mooi motie met heel veel overwegingen, maar ik beperk mij tot het dictum. Dat is namelijk een beleidsregel te ontwikkelen waarin recreatieve mogelijkheden binnen Natura 2000-gebieden en de randzones worden vastgelegd en daarbij uit te gaan van de Wet natuurbescherming en de provinciale verantwoordelijkheid om dieren, planten en hun natuurlijke leefomgeving te beschermen. Dat is de eerste motie.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 189-11 december 2023
Beleidsregel recreatieve druk Natura 2000 beperken

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.
Constaterende dat:

- *Natura 2000-gebieden zijn aangewezen om bepaalde dieren, planten en hun natuurlijke leefomgeving te beschermen om biodiversiteit te behouden;*
- *Voor de Natura 2000-gebieden de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn van kracht zijn;*
- *Beheerplannen voor Natura 2000-gebieden de verantwoordelijkheid van de provincie zijn;*
- *De Ecologische Autoriteit in elk advies dat zij tot nu toe hebben gegeven voor Noord-Holland en in het bijzonder voor het Twiske heeft aangegeven de recreatieve drukte verlagen als maatregel die zeker moet en kan genomen worden.*

Overwegende dat:

- *De natuur en de natuurlijke leefomgeving van vogels en andere diersoorten die in Natura 2000-gebieden leven zwaar onder druk staat;*
- *Stikstofdepositie niet de enige drukfactor is en elke drukfactor, zeker die van recreatieve activiteiten, een aanslag op de toch al kwetsbare natuur is;*
- *De Ecologische Autoriteit adviseert de recreatieve activiteit van wandelen en fietsen te beperken, laat staan de druk van festivals zal uitsluiten;*
- *Handhaving en toezicht bij recreatieve activiteiten, in het bijzonder bij festivals of vakantiehuisjes, beperkíngen kent en dat een reden kan zijn om dergelijke activiteiten, waarvan een redelijk vermoeden bestaat dat deze verstorend voor de natuur zal zijn, te beperken;*
- *Provinciale Staten steeds opnieuw vragen heeft bij de mogelijkheden van recreatief gebruik in en rondom Natura-2000 gebieden zonder hier de druk op flora en fauna verder te vergroten;*
- *Een door Provinciale Staten vastgestelde beleidsregel, bijvoorbeeld in de OVNH, een democratisch kader biedt voor Gedeputeerde Staten voor hun bevoegdheid van het goedkeuren van beheerplannen over hoe om te gaan met recreatieve activiteiten in Natura-2000 gebieden en de randzones.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Een beleidsregel te ontwikkelen, waarin recreatieve mogelijkheden binnen Natura-2000 gebieden en de randzones worden vastgelegd en daarbij uit te gaan van de Wet Natuurbescherming en de provinciale verantwoordelijkheid om dieren, planten en hun natuurlijke leefomgeving te beschermen,*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Remine Alberts (SP) en Ilona Haas (Partij voor de Dieren).

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): De tweede – u weet, ik ben heel efficiënt; dus ik doe hem er meteen achteraan – gaat over hetzelfde onderwerp. We roepen GS op in het gebiedsprogramma op basis van het advies van de Ecologische Autoriteit voor Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske recreatieve beperkingen in te voeren, waaronder sportvissen, festivals, campings en andere overnachtingsmogelijkheden vallen.

Mooi, hè?

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 188-11 december 2023
Laat natuur in Twiske natuur zijn

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.
Constaterende dat:

- *Natura 2000-gebieden zijn aangewezen om bepaalde dieren, planten en hun natuurlijke leefomgeving te beschermen om biodiversiteit te behouden;*
- *Voor de Natura 2000-gebieden de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn van kracht zijn;*
- *Beheerplannen voor Natura 2000-gebieden de verantwoordelijkheid van de provincie zijn;*
- *De Ecologische Autoriteit in elk advies dat zij tot nu toe hebben gegeven voor Noord-Holland en in het bijzonder voor het Twiske heeft aangegeven de recreatieve druk te verlagen als maatregel die zeker moet en kan genomen worden.*

Overwegende dat:

- *De natuur en de natuurlijke leefomgeving van vogels en andere diersoorten die in Natura 2000-gebieden leven zwaar onder druk staat;*
- *Stikstofdepositie niet de enige drukfactor is en elke drukfactor, zeker die van recreatieve activiteiten, een aanslag op de toch al kwetsbare natuur is;*
- *De Ecologische Autoriteit adviseert de recreatieve activiteit van wandelen en fietsen te beperken, laat staan de druk van festivals;*
- *Handhaving en toezicht bij recreatieve activiteiten, in het bijzonder bij festivals of vakantiehuisjes, beperkingen kent en dat een reden kan zijn om dergelijke activiteiten, waarvan een redelijk vermoeden bestaat dat deze verstorend voor de natuur zal zijn, te beperken;*
- *Provinciale Staten steeds opnieuw vragen heeft bij de mogelijkheden van recreatief gebruik in en rondom Natura 2000-gebieden zonder hier de druk op flora en fauna verder te vergroten;*
- *In de evaluatie van het Natura 20O0-beheerplan Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske 2016-2022 (Sweco) verstoring door recreatie ook al noemde, o.a. over de roerdomp waar Twiske landelijk gezien een belangrijk gebied voor is "Ook een verminderde verstoring door recreatie, met name in Vogelrichtlijngebíed het Twiske, zou een positieve bijdrage kunnen hebben op de aantalsontwikkeling (de andere deelgebieden zijn minder toegankelijk voor recreanten, zodat verstoring daar in mindere mate een knelpunt zal vormen)";*
- *Is aangetoond dat de recente recreatieve activiteiten zeer verstorend zijn geweest voor in het gebied levende beschermde diersoorten.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *In het gebiedsprogramma, op basis van het advies van de Ecologische Autoriteit, voor Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske recreatieve beperkingen in te voeren, waaronder sportvissen, festivals, campings en andere overnachtingsmogelijkheden vallen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Remine Alberts (SP) en Ilona Haas (Partij voor de Dieren).

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Beide moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen. Zoals ik u al zei: aan het eind van de vergadering zullen we overgaan tot stemming.

Dan stel ik nu in de gelegenheid Statenlid Kostić om één, twee, drie, vier, vijf moties Vreemd te gaan toelichten en in te dienen tijdens deze vergadering. Gaat uw gang.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dank u wel voorzitter. Ik hoop dat u mij toelaat om dit in één betoog te doen. Ik zal het zo kort mogelijk proberen te houden. Tegelijkertijd is dit mijn laatste vergadering en wil ik een aantal afscheidswoorden delen.

De **VOORZITTER**: Mag ik u één ding- Als u wel heel duidelijk per motie even het dictum wilt voorlezen, zodat de Staten weten- Ik neem aan dat er instemming bestaat dat we Statenlid Kostić een paar minuten geven om ook nog wat mooie dingen over u te zeggen.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Zeker. Enthousiasme alom. Kijk, daar word ik blij van.

Ja, voorzitter, dit is mijn laatste bijdrage als Statenlid hier. Ik heb met heel veel plezier met iedereen hier samengewerkt, met heel veel inwoners in Noord-Holland en met mijn eigen team. We hebben heel veel samen doorstaan. We hebben viereneenhalf jaar geknokt voor een provincie die gezonder, socialer en diervriendelijker is. En al vroeg werd tegen mij gezegd – ik heb het vaker gezegd – Ines, je doet het goed, maar politiek is traag en je kunt toch niemand overtuigen. Voor mijn collega's en mensen thuis: laat je dat nooit wijsmaken, want anders komt er nooit verandering. Ik heb zelf ervaren dat het wel kan met onder andere 50PLUS, JA21, GroenLinks, D66 en nog vele anderen. Het kan wel, tot elkaar komen en van gedachten wisselen. En daarmee wellicht vandaag de VVD ook.

Ik wil vandaag afscheid nemen met vijf moties op een onderwerp dat ik belangrijk vind. Het beschermen van welzijn van mensen en het welzijn van andere dieren. Het welzijn van mensen wordt in onze provincie al decennia aangetast door de leiding van de vervuilende staalfabriek Tata Steel, de grootste vervuiler van Nederland. De overheid heeft decennialang weggekeken en dealtjes met Tata gesloten, terwijl Tata zich keer op keer niet aan afspraken hield. Hoewel er nu verbeteringen zijn, moeten we voorkomen dat we fouten uit het verleden herhalen. Daarvoor zijn er minstens drie zaken nodig.

1, maximale inzet op het afdwingen van naleving van voorschriften en wet- en regelgeving. We zien dat Tata al jaren regels schendt. De provincie heeft onder druk van omwonenden stappen genomen. In de laatste VTH-brief wordt gesproken over naleving bevorderen en praten met de directie. Maar bij Tata hebben we gezien dat alleen maar harde maatregelen helpen. Daarom is het belangrijk druk te blijven zetten en de OD te ondersteunen in het zoeken naar manieren om naleving door Tata sneller af te dwingen.

2, meer meten, continu, fijnmazig, gericht op de meest schadelijke stoffen, zodat we minder afhankelijk worden van de onbetrouwbare data van Tata. We weten al sinds de jaren zeventig dat Tata veel ziekmakende stoffen uitstoot, maar na al die jaren zijn we nog steeds voor veel informatie afhankelijk van het bedrijf zelf, waardoor Tata's claims niet onafhankelijk kunnen worden gecheckt.

En dan als laatste: win alsjeblieft het vertrouwen van die omwonenden terug.

En op die drie punten daarom dus de volgende moties. Motie 1, Kooksfabrieken Tata Steel: naleving voorschriften afdwingen in plaats van bevorderen, samen met JA21, SP en Volt. Met het dictum: PS een overzicht te geven welke wet- en regelgeving precies afgelopen jaar is overtreden bij de kooksgasfabrieken, naleving van de voorschriften van de kooksgasfabrieken zoveel mogelijk af te laten dwingen in plaats van te bevorderen, hiervoor in het eerste kwartaal van volgend jaar een brief te sturen naar PS, en gaan over tot orde van de dag. De motie zegt 'zoveel mogelijk', omdat we natuurlijk wel binnen het juridisch mogelijke moeten blijven.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 190-11 december 2023
Kooksgasfabrieken Tata Steel: naleving voorschriften afdwingen i.p.v. 'bevorderen'

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.
Overwegende dat:

- *Passages uit de VTH-brief november '23 over de kooksgasfabrieken zijn:*
  - *"De recente toename in het aantal ongewone voorvallen (..);*
  - *"(..) worden er extra middelen ingezet richting het bedrijf om de naleving te bevorderen";*
  - *"(..) op management- en directieniveau gesprekken worden gevoerd over verbetermaatregelen en de uitvoering daarvan";*
  - *"de continue stofmonitoren van de kooksgasfabrieken niet valide gekalibreerd bleken te zijn";*
  - *De metingen niet correct zijn uitgevoerd, omdat een bepaalde parameter gemeten had moeten worden conform de geldende meetnorm (en niet: berekend)";*
  - *Metingen aan diffuse emissies nog steeds niet gedaan;*
- *Deze overleg-aanpak bij Tata Steel al decennia gaande is, het bedrijf echter aantoonbaar blijft vertragen, procederen, onjuiste informatie aanleveren en regels overtreden;*
- *Het doel van handhaving is dat het bedrijf de regels naleeft;*
- *De uitstoot van de kooksgasfabrieken grote hoeveelheden zeer schadelijke en veelal kankerverwekkende stoffen naar de lucht betreft, met grote gezondheidsrisico's tot gevolg.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *PS een overzicht te geven welke wet- en regelgeving precies afgelopen jaren is overtreden bij de kooksgasfabrieken;*
- *Naleving van de voorschriften voor de kooksgasfabrieken zoveel mogelijk af te laten dwingen in plaats van te 'bevorderen';*
- *Hierover in het eerste kwartaal van volgend jaar een brief te sturen aan PS.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Kelly Uiterwijk (JA21), Remine Alberts (SP) en Julia Schneemann (Volt).

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dan motie 2: Meer onafhankelijk meten bij Tata, samen weer met JA21, SP en Volt. Verzoeken GS om te verkennen, desnoods met het Rijk, welke mogelijkheden er zijn om extra in te zetten op onafhankelijk, continu en fijnmazig meten van gevaarlijke stoffen bij Tata Steel op en buiten het terrein, waaronder het inzetten van extra juridisch geldende meetpunten waar gekeken wordt naar de belangrijkste schadelijke stoffen zoals PAK's, NO2 en SO2, over de opties in het eerste kwartaal van 2024 te rapporteren aan PS, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 191-11 december 2023
Meer onafhankelijk meten bij Tata

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.
Overwegende dat:

- *De provincie sinds de jaren zeventig weet dat er veel schadelijke stoffen door Tata Steel worden uitgestoten;*
- *Er na decennia nog steeds geen fijnmazig en volledig meetnetwerk is opgebouwd dat zoveel mogelijk continue inzicht zou kunnen geven in de uitstoot schadelijke stoffen. Tata Steel kan onder andere hierdoor steeds beweringen doen over de reductie van uitstoot, zonder dat die onafhankelijk te controleren zijn door de provincie;*
- *De provincie op deze manier in grote mate afhankelijk blijft van de data van Tata, maar Tata Steel meermaals heeft laten zien dat ze niet blind te vertrouwen zijn;*
- *Er nu zes meetpunten van het luchtmeetnet in de IJmond staan, waarvan drie officiële juridische meetpunten zijn;*

- *Voor het vertrouwen van de omwonenden en voor het goed kunnen handhaven (ook op eventuele maatafspraken) het belangrijk is te investeren in onafhankelijk, continu en fijnmazig meten;*
- *Inmiddels bewezen is dat door de uitstoot van Tata mensen ziek kunnen worden.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Te verkennen (desnoods met het Rijk) welke mogelijkheden er zijn om extra in te zetten op onafhankelijk, continu en fijnmazig meten van gevaarlijke stoffen bij Tata Steel (op en buiten het terrein), waaronder het inzetten van extra (juridisch geldende) meetpunten waar gekeken wordt naar de belangrijkste schadelijke stoffen zoals PAK's, NO2 en SO2;*
- *Over de opties in het eerste kwartaal van 2024 te rapporteren aan PS.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Kelly Uiterwijk (JA21), Remine Alberts (SP) en Julia Schneemann (Volt).

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Tenslotte de laatste Tata-motie. Tata's claims zijn niet onafhankelijk te verifiëren. Dat benadrukt de noodzaak van onze eerdere motie. De Reclame Code Commissie oordeelde dat Tata's claim op vijftig procent reductie van de kankerverwekkende PAK's-stoffen niet kon worden onderbouwd. Vorig jaar is nog onze motie aangenomen. Die vroeg om een onafhankelijke toetsing van die claim van Tata. Maar GS dreigt zich nu bij de uitvoering van die motie voornamelijk te gaan baseren op de cijfers van Tata Steel zelf, namelijk het elektronisch milieujaarverslag, terwijl we dat precies niet wilden met die motie. We weten dat zulke data niet betrouwbaar en niet volledig zijn, GS zegt dan: ja, maar we hebben dan geen andere bronnen waar we het overzicht van de PAK's vandaan kunnen halen. En dan zeggen wij: liever dan geen conclusies hierover, dan conclusies gebaseerd op de data van Tata. Anders wek je weer dat wantrouwen en dat moeten we voorkomen. Daarom de laatste Tata-motie: Zorgvuldige check op claims van Tata, met JA21, SP en Volt. Verzoeken GS geen conclusies te trekken over de reducties PAK's op basis van de elektronische milieuverslagen van Tata Steel.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 192-11 december 2023
Zorgvuldige check op claims van Tata

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.
Constaterende dat:

- *Het RIVM dit voorjaar concludeerde dat de gemeten concentraties PAK's en metalen in de omgeving van Tata Steel 'ongewenst zijn voor de gezondheid van kinderen;*
- *Er een motie bijna unaniem is aangenomen die vroeg om een onafhankelijke controle om te bepalen of Tata Steel de claim van de 50% reductie van kankerverwekkende PAK's over het hele terrein inderdaad heeft waargemaakt;*
- *GS zich in de uitvoering van de motie echter opnieuw voornamelijk gaat baseren op cijfers van Tata Steel zelf, te weten het elektronisch Milieujaarverslag (e-MJV), terwijl dit precies níet de bedoeling van de motie was;*
- *Eerder is gebleken dat het e-MJV op zijn minst niet volledig is, er te weinig metingen zijn en diffuse emissies niet worden meegenomen;*
- *Onlangs de Reclame Code Commissie oordeelde dat Tata de 50% reductie van PAK's niet kan claimen, omdat het bedrijf geen zicht heeft op de totale uitstoot van PAK's vanaf het Tata-terrein;*
- *Tata kan geen cijfers leveren over de PAK-uitstoot van de verouderde en lekkende kooksgasfabrieken en PAK's die vrijkomen door opwaaiend stof van de kolenbergen.*

Overwegende dat:

- *Tata haar PAK-claim baseert op visuele inspecties op een klein deel van het terrein en op basis van een proef bij de Sinterfabriek. De OD heeft ter controle nog steeds geen aanvullende emissiemetingen hier van Tata gekregen;*
- *De kooksgasfabrieken volgens RIVM een grote bron zijn PAK's, maar juist de PAK-uitstoot van die fabrieken nog altijd niet goed in beeld is en ondertussen blijkt dat metingen daar niet correct zijn uitgevoerd en de stofmonitoren niet goed gekalibreerd;*
- *Het onafhankelijk onderzoek dat de ODNZKG hier laat uitvoeren door SGS komt nog steeds niet goed van de grond;*
- *Omwonenden door dit alles het vertrouwen kwijtraken;*

- *Het daarom van groot belang is dat de provincie/OD heel zorgvuldig is in het verifiëren van de PAK-claim van Tata Steel en geen voorbarige uitspraken gaat doen op basis van voornamelijk de data van Tata Steel in de e-MJV's.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Geen conclusies te trekken over de reductie van PAK's op basis van voornamelijk de e-MJV's van Tata Steel.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Kelly Uiterwijk (JA21), Remine Alberts (SP) en Julia Schneemann (Volt).

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Voorzitter, de laatste bundel moties gaat natuurlijk over het welzijn van de dieren. Er is vorig jaar een initiatiefvoorstel van de Partij voor de Dieren aangenomen om beter rekening te houden met dieren. In het coalitieakkoord wordt dierenwelzijn als een belangrijke waarde genoemd bij handelen en beleid van de provincie. Meerdere partijen hebben beloftes gedaan over dierenwelzijn. Maar wat heeft de provincie, deze partijen, tot nu toe laten zien voor de dieren? We zien alleen nog maar besluiten over het doden van tienduizenden dieren, van konijnen tot herten. En wij sponsoren evenementen, waar dierenwelzijn serieus in het gedrang is. Dat hoeven we niet te doen. Nu is het moment om te laten zien dat praatjes over dierenwelzijn geen gebakken lucht zijn. Ik was bij beide evenementen met dieren die de provincie sponsort. Ik heb het filmpje aan jullie gestuurd. Allemaal goede bedoelingen, geen twijfel over. Maar dierenwelzijn is meer dan alleen verzorging. Bij het ene evenement begon het met een paard die uit zijn mond bloedde. En anderen vertoonden stresssignalen. Bij het andere evenement was er veel lawaai met veel verschillende dieren, die elkaar niet kennen, bij elkaar. Een dikbil koe was wanhopig aan het loeien en schuimbekken. Een koe, doorgefokt op zoveel mogelijk spieren, dat de koe er zelf onder lijdt en niet meer natuurlijk kan bevallen. Niet voor niets is het fokken van deze koeien verboden in heel veel landen. Ook een duivenhouder die een eerlijk verhaal aan mij vertelde over de tentoongestelde rasduiven in tientallen kleine kooitjes. De duiven moeten echt bepaalde uiterlijke kenmerken hebben, zei hij. En als ze niet met de juiste kenmerken worden geboren, dan worden ze de nek omgedraaid. Beste collega's, dat is echt geen dierenwelzijn. Dat is hopelijk niet waar de Statenleden hier hun naam aan willen verbinden. Dierenwelzijn gaat niet om wat de mens leuk, mooi en nuttig vindt. Het gaat om de dieren. Daarom de motie Dierenwelzijn bij sponsoring serieus nemen, samen met SP. Verzoeken GS om bij beoordeling van dierenwelzijn bij evenementen zich te laten adviseren door onafhankelijke dierenwelzijnsorganisaties, niet verbonden aan de organisatie van het evenement, zoals Caring Vets, en hun oordeel te betrekken bij keuzes die worden gemaakt voor sponsoring, en gaan over tot de orde van de dag. Het is heel raar, voorzitter: we hebben de afgelopen vier jaar ook een discussie gehad over de invulling van dierenwelzijn en de provincie baseert zich steeds op het verslag van de evenementenorganisatie. Terwijl de enige logische keuze is te kijken naar dierenwelzijnsorganisaties. Die houden zich uitsluitend bezig met dierenwelzijn, geen economische plannen. Hetzelfde doen we namelijk als het gaat om mensenrechtenkwesties. Dan kijken we naar mensenrechtenorganisaties. Volgens mij zijn er heel weinig mensen hier die dan zeggen: wij negeren volledig de adviezen van mensenrechtenorganisaties als het gaat om mensenrechtenkwesties. En toch doen we dat met dierenwelzijn. Dat moet anders. Vandaar die motie.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 193-11 december 2023
Dierenwelzijn bij sponsoring serieus nemen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.
Constaterende dat:

- *Provinciale Staten via de motie dierenwelzijn hebben uitgesproken dat dierenwelzijn mee moet worden gewogen in het provinciaal beleid voor sponsoring van evenementen;*
- *De provincie op dit moment echter alleen nog uitgaat van de informatie van de gesponsorde (of te sponsoren) organisaties/evenementen;*
- *Dierenwelzijn volgens wetenschap meer is dan alleen goede verzorging, maar ook gaat over bijvoorbeeld de vrijheid om soorteigengedrag te kunnen vertonen, vrijheid van dwang en vrijheid van fysieke ingrepen die ten koste gaan van dierenwelzijn. Dit in lijn met adviezen van o.a. Caring Vets en de Raad voor Dieraangelegenheden;*

- *In het coalitieakkoord staat dat dierenwelzijn belangrijk is en dat de coalitie aandacht houdt voor Dierenwelzijn als belangrijke waarde in handelen en beleid. De provincie dit heel concreet kan laten zien bij Evenementensponsoring.*

Overwegende dat:

- *De provincie evenementen sponsorde waarbij niet alleen een zwaar bedreigd diersoort werd verkocht, maar ook het doorfokken van dieren op kenmerken die niet goed zijn voor dierenwelzijn wordt gepromoot. Dikbilkoeien, die bezwijken onder hun doorgefokte spiermassa, worden met trots getoond, terwijl in veel andere landen zoals Zwitserland dikbilkoeien verboden zijn;*
- *In de commissie in januari legde dierenarts Nicole de Schwartz van Caring Vets uitgebreid uit wat het probleem is met dierenwelzijn bij zulke evenementen*
- *Uitspraken van GS over een toets op dierenwelzijn vaag zijn en niets opleveren, aangezien de provincie ook stelde dat ze niets zelf met dierenwelzijn bij evenementen kan doen en dat dat aan de evenementenorganisatie zelf is;*
- *Het enige instrument dat de provincie wél in handen heeft, is de bevoegdheid om te besluiten om een evenement niet meer te sponsoren wegens bijvoorbeeld twijfels over dierenwelzijn. Daarbij is het dan van belang dat Gedeputeerde Staten worden geadviseerd door onafhankelijke dierenwelzijnsorganisaties, die begrijpen dat dierenwelzijn meer is dan alleen verzorging.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Bij beoordeling van dierenwelzijn bij evenementen zich te laten adviseren door onafhankelijke dierenwelzijnsorganisaties (niet verbonden aan de organisatie van het evenement) zoals Caring Vets en hun oordeel te betrekken bij keuzes die worden gemaakt voor sponsoring.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren) en Remine Alberts (SP).

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): En dan als laatste motie, en in dat kader, Geen geld meer naar Jumping Amsterdam. Dierenwelzijnsorganisaties zien dat dit soort intensieve sport met paarden op het hoogste niveau leidt tot onnodige pijn en stress, van het dwingen van paarden in onnatuurlijke houdingen tot bitten die veel druk uitoefenen op de gevoelige paardenmond. De meeste paarden hebben na een wedstrijd letsel in de mond. Dan hebben we het nog niet eens over de wereld achter de schermen. De handel waarbij veel veulens en paarden leiden aan chronische stress, gedragsproblemen en aandoeningen van de maag en gewrichten. Daarom de motie Geen sponsoring van Jumping Amsterdam. Roepen het college van Gedeputeerde Staten op om Jumping Amsterdam voortaan niet meer te sponsoren, en gaan over tot de orde vandaag. En als je nu denkt 'ik heb niets met dierenwelzijn, maar ik vind het absurd dat zo'n elitair rijk event als Jumping Amsterdam gesponsord wordt met belastinggeld, er zijn genoeg mooie alternatieven', dan heb je ook groot gelijk en zou ik je willen uitnodigen om onze motie te steunen.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 194-11 december 2023
Geen sponsoring voor Jumping Amsterdam

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.

Constaterende dat:

- *In de commissie Leefomgeving d.d.27 november '23 de concept uitgangspuntennotitie Evenementensponsoring 2024-2027 ter bespreking voorlag;*
- *Dierenwelzijn meer is dan alleen goede verzorging, maar ook gaat om over bijvoorbeeld de vrijheid om soorteigen gedrag te kunnen vertonen, vrijheid van dwang en vrijheid van fysieke of genetische ingrepen die ten koste gaan van dierenwelzijn;*
- *In het coalitieakkoord staat dat dierenwelzijn belangrijk is en dat de coalitie aandacht houdt voor dierenwelzijn als belangrijke waarde in handelen en beleid. De provincie dit heel concreet kan laten zien bij Evenementensponsoring.*

Overwegende dat:

- *Gedeputeerde Staten zeggen sponsoring te willen gebruiken als communicatiemiddel, o.a. vanuit de strategie om eigen reputatie en imago te willen verbeteren; Jumping Amsterdam komt nu mogelijk weer voor incidentele sponsoring in aanmerking.*

- *Onderzoek van Dier & Recht aantoont dat dit soort intensieve sport met paarden op het hoogste niveau leidt tot onnodig veel pijn en stress. Hierover heeft de organisatie ook eerder in de provincie ingesproken;*
- *Ook de onafhankelijke dierenartsencollectief Caring Vets eerder zowel per brief als via inspreken de provincie opriep om te stoppen met sponsoring van Jumping Amsterdam, juist omdat dierenwelzijn in het geding is;*
- *Het sponsoren van dit evenement dus niet bijdraagt aan de verbetering van de reputatie en imago van de provincie;*
- *Een meerderheid van PS de motie om dierenwelzijn mee te nemen bij de sponsoring van evenementen heeft aangenomen, maar de provincie uitgaat van verslagen van evenementen zelf in plaats van de onafhankelijke Caring Vets;*
- *Er genoeg evenementen zijn te sponsoren waar dierenwelzijn niet ter discussie staat en waar mensen uit zowel stad als platteland van kunnen genieten.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Jumping Amsterdam voortaan niet meer te sponsoren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren en Remine Alberts (SP).

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ik rond af, voorzitter. Laten we mensen laten zien dat politiek niet traag en stug hoeft te zijn, maar dat er soms zaken zijn die de links of rechts overstijgen en we dan keuzes durven te maken. Aardig zijn kost ons allemaal niets, ook niet als het om dieren gaat. Dank u wel.

[Tafelgeroffel]

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ja, er mag best even getrommeld worden, want dit was de laatste bijdrage van Statenlid Kostić. En in stijl afscheid genomen met vijf moties Vreemd. Dank u wel. Daarmee wensen wij u wel heel veel succes in de Tweede Kamer.

Wensen nog andere partijen moties Vreemd in te dienen? Zo niet, aan het eind van deze vergadering zullen we daarover gaan stemmen.

Dan vraag ik of iemand nog over de gewijzigde agenda het woord wil. Kan ik daaruit afleiden dat u kunt instemmen met deze agenda zoals die hier voorligt? Dank.

2.a Beëdiging en installatie tijdelijk Statenlid fractie 50PLUS.

De **VOORZITTER**: Dan zijn we nu bij agendapunt 2.a, de beëdiging en de installatie van het tijdelijk Statenlid van de fractie van 50PLUS. Overeenkomstig ons reglement heb ik een commissie Geloofsbrieven benoemd en dat is de heer De Boer van de VVD, de voorzitter is mevrouw Den Boer van de BBB en de heer Teeuwen van de BBB. Dan geef ik het woord aan de voorzitter van de commissie, mevrouw Den Boer, om aan te geven wat het besluit is van de commissie, het advies.

Mevrouw **DEN BOER** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ter voldoening aan uw opdracht hebben wij onderzocht de geloofsbrieven en de daarbij behorende bescheiden die het benoemd verklaarde tijdelijk lid, de heer Faassen, aan uw vergadering heeft toegezonden. Dat onderzoek heeft aangetoond dat blijkens het in gevolge artikel W7 tweede lid Kieswet aan PS toegezonden afschriften van de besluiten van de voorzitter van het Centraal Stembureau voor de verkiezing van de leden van PS van Noord-Holland van 11 december 2023 tot lid van PS benoemd is verklaard de heer Faassen, fractie 50PLUS. Wij stellen u dan ook voor hem als lid van Provinciale Staten van Noord-Holland toe te laten. Het lidmaatschap vervalt automatisch bij terugkeer van het tijdelijk ontslagen Statenlid. Verder heeft de commissie kennisgenomen van de nevenfuncties van de kandidaat. De combinatie van een Statenlidmaatschap met een nevenfunctie is altijd een punt van aandacht. Het is de verantwoordelijkheid van de Statenleden zelf om de integriteit te bewaken. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, mevrouw Den Boer. De commissie adviseert dus aan Provinciale Staten te besluiten de heer Faassen van 50PLUS toe te laten als tijdelijk lid van uw Staten. Verlangt iemand daarover het woord? Zo nee, dan is unaniem door u besloten de heer Faassen als tijdelijk lid van Provinciale Staten toe te laten. Dan ontbind ik de commissie van Geloofsbrieven en ik dank de leden voor hun verrichte werkzaamheden.

En dan zijn we nu toegekomen aan het beëdigen van de heer Faassen. Zoals u al weet, mevrouw Van der Helm heeft mij verzocht haar tijdelijk ontslag te verlenen conform artikel X10 tweede lid van de Kieswet. Ik heb dat ontslag inmiddels verleend. Haar lidmaatschap zal dus tijdelijk wordt opgevolgd door de heer Faassen van 50PLUS. Deze installatie is nu aan de orde. Ik wil de heer Faassen verzoeken naar voren te komen en in het midden van de zaal te gaan staan. Ik verzoek u allen te gaan staan.

Geachte heer Faassen, ik stel u thans in de gelegenheid om de verklaring en belofte in mijn handen af te leggen en ik verzoek u, als ik straks uw naam noem, uit te spreken de woorden ‘dat verklaar en beloof ik’. Maar ik zal eerst de formule van de verklaring in de belofte voorlezen.

Ik verklaar dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk onder welke naam of welk voorwendsel ook enige gift of gunst heb gegeven op beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen. De heer Faassen.

De heer **FAASSEN** (50PLUS): Dat verklaar en beloof ik.

De **VOORZITTER**: Dan wens ik u alle geluk toe met uw Statenlidmaatschap. En zoals gebruikelijk vraag ik de Statenleden nog even te wachten, dan feliciteer ik u en kunnen we een fotootje maken. En natuurlijk de bekende bos bloemen erbij. Daarna schors ik de vergadering voor een paar minuten om u even te feliciteren.

[Applaus]

De **VOORZITTER**: Ik schors de vergadering voor enkele minuten.

Schorsing 10.30 tot 10.34 uur.

2.b Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).

De **VOORZITTER**: Mag ik de Statenleden verzoeken weer plaats te nemen in de bankjes? Dan heropen ik nu de vergadering en ben ik beland bij agendapunt 2.b, Actualiteiten onder voorbehoud van instemming uiteraard. Er zijn geen actualiteiten ingediend.

3. Lijst geheimhouding PS.

De **VOORZITTER**: Agendapunt 3, Lijst geheimhouding PS. Bij de hamerstukken, punt 8.b, is een voordracht gepubliceerd voor het opheffen van geheimhouding voor twee punten van de lijst geheime stukken. Dat is vanmorgen ook in het Presidium besproken. Die komt aan de orde bij de hamerstukken 8.b. Er zijn verder geen opmerkingen over de lijst ontvangen. Verlangt iemand daar nog het woord over? Zo niet, dan stel ik voor de lijst voor kennisgeving aan te nemen.

De Lijst geheimhouding PS is voor kennisgeving aangenomen.

4. Vaststelling notulen en besluitenlijst van de Statenvergaderingen van 6 en 13 november 2023.

De **VOORZITTER**: We zijn bij agendapunt 4, vaststelling notulen en besluitenlijst van de vergaderingen van 6 en 13 november. Op verzoek van de fractie van de VVD zijn er in de notulen van 6 november bij agendapunt 10 een paar wijzigingen doorgevoerd in de bijdrage van de heer

Terwal. Verder zijn door de griffie geen op- of aanmerkingen ontvangen. Verlangt iemand daar nog het woord over? Dan zijn de notulen en de besluitenlijst met deze wijzigingen vastgesteld.

De notulen en de besluitenlijst van de Statenvergaderingen van 6 en 13 november 2023 zijn vastgesteld met inachtneming van wijzigingen in de notulen van 6 november 2023 onder agendapunt 10.

5. Vaststelling Strategische Statenagenda.

De **VOORZITTER**: Agendapunt 5, dat is de vaststelling van de Strategische Agenda. Zoals u weet, is die nog niet beschikbaar. Naar verwachting zal dat begin volgend jaar zijn. Tot dat moment zijn er doorkijkjes gegeven voor het komende kwartaal. Die zijn ter kennisname bij de vergaderstukken gepubliceerd. Verlangt iemand daar nog het woord over? Zo niet, dan stel ik voor deze doorkijkjes naar het komende kwartaal voor kennisgeving aan te nemen.

De Strategische Statenagenda is voor kennisgeving aangenomen.

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken.

De **VOORZITTER**: Agendapunt 6, de vaststelling van de lijst van ingekomen stukken. Er zijn door de griffie geen op- of aanmerkingen vanuit uw Staten ontvangen. Verlangt iemand het woord daarover? Dan is wat dat betreft de afdoening van de brief conform het voorstel van het Presidium.

De afdoening van de brief is conform het voorstel van het Presidium.

7. Vaststelling voortgangslijst van moties.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar de Voortgangslijst, agendapunt 7, van de moties. Daar zijn ook door de griffie tot op heden geen opmerkingen over de lijst moties ontvangen. Verlangt iemand het woord? Dan stel ik voor de lijst vast te stellen.

De voortgangslijst van moties is aldus vastgesteld.

8. Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.
8.a Ontslagbesluit plaatsvervangend bestuur Randstedelijke Rekenkamer (VD-74).
8.b Opheffing geheimhouding van twee punten geheime stukkenlijst PS (VD-62).
8.c Wijziging subsidieverordening Fractiebijdragen Noord-Holland 2015 (VD-73).
8.d Zienswijze PS op gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling siteholderschap Werelderfgoed Hollandse Waterlinies (VD-60).
8.e Verordening grondwateronttrekkingsheffing 2024 (VD-67).
8.f Nazorgfonds begroting en tarieventabel 2024 gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland (VD-68).
8.g Wijziging gemeenschappelijke regelingen recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Twiske-Waterland (VD-69).
8.h Zienswijze PS op financiële verordeningen recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Twiske-Waterland (VD-70).
8.i Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland 2023 (VD-72).
8.j Kaderstelling rechtmatigheidsverantwoording (VD-71).
8.k Zienswijze PS op de wijziging gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond (ODIJ-VD-64).

De **VOORZITTER**: Dan zijn we bij agendapunt 8, de hamerstukken. Het Presidium adviseert in te stemmen met de hierna te noemen voordrachten en deze als hamerstuk te behandelen. Dat is 8.a, het ontslagbesluit plaatsvervangend bestuurd Randstedelijke Rekenkamer, voordracht 74. 8.b, de opheffing geheimhouding van twee punten van de geheime stukken lijst PS, voordracht 62. 8.c, de wijziging van de subsidieverordening fractiebijdrage Noord-Holland 2015, voordracht 73. 8.d, dat is de zienswijze PS op de gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling siteholderschap Werelderfgoed Hollandse Waterlinies, voordracht 60. 8.e, verordening grondwateronttrekkingsheffing 2024, voordracht 67. 8.f, dat is het Nazorgfonds van onze

begroting en tarieventabel 2024 gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland, voordracht 68. 8.g, de wijziging van de Gemeenschappelijke Regelingen recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, het Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Twiske-Waterland, voordracht 69. En 8.h, dat is de zienswijze PS op financiële verordening recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, het Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Twiske-Waterland, voordracht 70. Hebben we 8.i, dat is de Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland 2023, voordracht 72. 8.j, de kaderstelling rechtmatigheidsverantwoording, voordracht 71. En in deze vergadering toegevoegd 8.k, de zienswijze PS op de wijziging Gemeenschappelijke Regeling omgevingsdienst IJmond, voordracht 64. Verlangt iemand daar hoofdelijke stemming over of een stemverklaring of aantekening? Zo niet, dan zijn de besluiten behorende bij de punten 8.a tot en met 8.k aangenomen.

9. Programma Natuurnetwerk 2024 (VD-63).

De **VOORZITTER**: Dan zijn we beland bij agendapunt 9. Dat is het Programma Natuurnetwerk 2024, voordracht 63. Het Programma Natuurnetwerk, PNN ook wel afgekort, wordt met de komst van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied uitgebreid met opgaven op het gebied van water, bodem en klimaat. Het programma sluit aan bij de gebiedsgerichte werkwijze die vanaf 2020 is ingezet en krijgt steeds meer vorm ook in de verschillende gebieden. Het Programma Natuurnetwerk en haar opvolger worden jaarlijks geactualiseerd en ter besluitvorming aan Provinciale Staten voorgelegd.

De volgende sprekers hebben zich bij mij gemeld: dat is de heer Dessing van Forum voor Democratie, mevrouw Schneemann van Volt, mevrouw Bakker van de VVD, de heer Van Tiggelen van de PVV, de heer Leerink van de PvdA, mevrouw Koning van het CDA, mevrouw Alberts van de SP, de heer Klein van de ChristenUnie, mevrouw Jansen van D66, de heer Vendrig van de BBB, Statenlid Van Wijnen van GroenLinks, en de heer Mantel van JA21. Dan geef ik als eerste het woord de heer Dessing van- Partij voor de Dieren, mevrouw Haas komt er nog even bij te staan. Dan geef ik als eerste het woord aan de heer Dessing van Forum voor Democratie.

Eerste termijn Provinciale Staten

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter, dank u wel. Er wordt nog even een motie geprint. Dus ik hoop dat die snel nog even straks deze kant op komt, maar dat zal vast goed komen. Ik zag mijn medewerker al naar de printer toelopen.

Voorzitter, het Programma Natuurnetwerk 2024 is de laatste in deze vorm en gaat straks op in het PPLG. En dat betreurt onze fractie. We hebben dit uitgebreid toegelicht tijdens de behandeling in de commissie waar ik kortheidshalve naar verwijs. Een slecht programma wordt namelijk een nog slechter programma. Waar in dit PNN de focus nog ligt op de afronding van NNN-gebieden en de aanpak van het zogenaamde stikstofprobleem komt er straks een koppeling met meerdere opgaven, waar nu al op wordt voorgesorteerd en die ons doet vrezen voor de inhoud van dit PPLG. Namelijk natuur en stikstof, water en bodem, klimaat en bodemdaling, landbouw en recreatie.

Voorzitter, hoe halen we het toch in ons hoofd om natuur te definiëren als ‘gewenste natuur’, bedacht achter een bureau in Den Haag om een afdeling in Brussel tevreden te stellen met stikstof als een totaal onnodige, zelfgekozen, beknellende factor, waarbij stikstof door de minister zonder kennis van zaken zelfs wordt bestempeld als een verstikkende teken, terwijl die tekentafelnatuur ons volgens bizarre regels en het onwerkbare AERIUS-rekenmodel vastlegt in een Gordiaanse knoop waaruit we niet meer dreigen te ontsnappen. En dit alleen maar omdat de toenmalige minister van Landbouw in september 2003 de kritische depositiewaarde een-op-een heeft gekoppeld aan de kwetsbaarheid van een Natura 2000-gebied, waardoor één konijnenkeutel per vierkante meter hierdoor een onaanvaardbare modelmatige overschrijding van de stikstofdepositie op zou leveren, waardoor tientallen boeren straks gedwongen onteigend kunnen worden. Totaal stupide beleid en een politieke blunder van jewelste, waar we nu nog de wrange vruchten van plukken.

En waarvoor eigenlijk? De natuur floreert. Volgens de cijfers uit de gebiedsinformatieformulieren van het ministerie zelf nota bene is de natuur voor ruim tachtig procent in goede of zelfs uitstekende staat en is stikstof een te verwaarlozen factor als oorzaak van eventuele

vermindering van de staat van de natuur. Omdat het hele stikstofbeleid is opgetuigd om de habitats in het tekentafelnatuurgebied van een Natura 2000-gebied van hun vermeende ondergang te redden, en dus te beschermen, is het van belang om de stand van de natuur in die gebieden dus goed te bekijken. Henri Prins, emeritus onderzoeker van de Universiteit van Wageningen, heeft recent de toestand van de Nederlandse habitats onderzocht. En wat blijkt? De algehele conditie van de Natura 2000-gebieden is positief. 81 procent van de typische soorten uit de habitatrichtlijn is de afgelopen twintig jaar stabiel gebleven of in populatie toegenomen. En kijkend naar de afgenomen soorten komt dit hoofdzakelijk door verdroging of ziekten en andere natuurlijke selectie. Stikstof blijkt een marginale factor bij verslechtering van de habitat. Van de 521 onderzochte soorten is dit alleen het geval bij, en ik citeer: "het doorgroeit fonteinkruid, het gewoon trapmos, de kommavlinder, de kleine heidevlinder, de tapuit en het vetblad. Dit zijn veelvoorkomende soorten elders in Europa en staan niet geboekt als zeldzame of uitstervende habitat. Uit informatie die de Nederlandse regering zelf bij de Europese commissie aanlevert, kunnen we daarnaast concluderen dat er geen enkel verband is tussen het overschrijden van de kritische depositiewaarden en de staat van de instandhouding van de habitat en daarmee de staat van de natuur." Voorzitter, hiermee is het faillissement van dit uitermate kostbare uitvoeringsprogramma Natuurnetwerk Nederland in een notendop uitgelegd en daarmee ook de noodzaak tot de uitvoering van dit programma wat ons betreft vervallen.

Eigenlijk zou ik mijn betoog hier dus kunnen stoppen, maar Forum voor Democratie wil graag komen met een oplossing en een boodschap aan Den Haag en via Den Haag ook aan Brussel via u, Gedeputeerde Staten.

De heer **LEERINK** (PvdA): Ja, toch even, voorzitter, want u meldt niet voor het eerst dat u het idee heeft dat stikstof geen probleem is en dat de natuur in prima conditie is. Desalniettemin heeft een rechter ons natuurlijk teruggefloten en zorgt de hele stikstofproblematiek ervoor dat half die provincie op slot zit. Ook als het gaat om wonen, maar ook als gaat om de vergunningverlening voor PAS-melders, et cetera. U kunt nu zeggen 'ik geloof er allemaal niet in, het is niet mijn probleem', maar we zitten wel met de werkelijkheid dat de halve provincie op slot zit en we dus niet die belangrijke maatschappelijke zaken kunnen realiseren. Wat is uw antwoord daar dan op? Ik zou het wat vervelend vinden als we allemaal hier met lege handen blijven staan, omdat u uw eigen geloof heeft in dit geval.

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter, dank voor deze vraag. Dat geef mij de gelegenheid om aan te geven- Ik hoorde meerdere keren het woord 'geloof' noemen door de Partij van de Arbeid. Wat ik hier heb gezegd, is geen geloof. Wat ik hier heb aangegeven, zijn keiharde feiten. En die feiten leiden tot een hele andere conclusie dan het feit dat er een stikstofcrisis zou zijn. Maar het feit dat wij ons als Nederland hebben vastgelegd in die fuik, waardoor we in de nesten zijn geraakt, is iets wat we zelf hebben gecreëerd. Ik heb het zelf aangegeven ook in een speech. De keuze van de minister toentertijd door stikstof bepalend te laten zijn voor de habitatsoorten heeft ervoor gezorgd dat Nederland stikstof bepalend heeft gemaakt en dat daardoor op slot is gegaan. Dat hoeven we niet te doen; we kunnen daar ook weer uit. Maar omdat we het hebben gedaan, kan de rechter – waar belangengroeperingen dus uiteindelijk naar de rechter gaan – dan niet anders zeggen van, ja, dit is, Nederland, waar jullie je aan hebben gecommitteerd. Dit is wat jullie in wetgeving hebben vastgelegd. Als jullie dit hebben vastgelegd, ja, dan is dit de consequentie. Mijn pleidooi is: we hoeven ons daar niet op vast te leggen. De Stikstofwet kan worden teruggedraaid. We kunnen via Den Haag naar Brussel met een heel andere boodschap en dan kunnen we zorgen dat de staat van de natuur – daar kom ik straks in mijn betoog op terug – op een goede, veel goedkopere manier wel behouden blijft.

De heer **LEERINK** (PvdA): U bent het dus met me eens dat we in de penarie zitten en dat de boel in Noord-Holland op slot zit. En uw alternatief is: we gaan via Den Haag naar Brussel. Hoe lang denkt u dat dat gaat duren?

De heer **DESSING** (FvD): Net als ik zal de heer Leerink ongetwijfeld weten dat de molens in Den Haag zeer langzaam draaien, maar daar gaat het mij niet om. Het gaat mij erom dat we onszelf in een fuik hebben gewerkt, dat we ons in de nesten hebben gewerkt en dat we nu eindelijk eens een keer zouden moeten kijken naar: wat is nou het structurele probleem? Wat is nou de basis waarom we in deze situatie terecht zijn gekomen? En laten we nou eens één keer die discussie

voeren en ook proberen om die fout, die toen in 2003 gemaakt is, om die terug te draaien. Dat is mijn boodschap.

De heer **LEERINK** (PvdA): Tot slot. Ik deel uw analyse niet, maar ik concludeer wel dat ook uw oplossing er niet toe leidt dat er ook, los van het feit dat de natuur niet geholpen wordt, maar ook niet dat er een oplossing komt voor de woningbouw en voor al die andere zaken die op dit moment in het slop zitten. Uw alternatief is: we gaan via Den Haag naar Brussel. Dat gaat jaren en jaren en jaren duren. Dus dan moet u ook zo eerlijk zijn, denk ik, om dat gewoon te erkennen: onze oplossing is gewoon jaren stilstand. Wij kiezen daar niet voor, u wel. Ja, dat is dan een verschil in opvatting.

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter, daar wil ik toch nog even op reageren, want het kan heel simpel: één briefje naar Brussel vanuit Den Haag is voldoende. We hoeven niet mee te doen. We hebben ons als Nederland hieraan gecommitteerd, maar we hebben ons in die stikstoffuik, zelf in de nesten gewerkt. En ik kom straks in mijn betoog erop terug wat mijn alternatief is, wat het alternatief is van Forum voor Democratie, en hoe we op een heel simpele manier volgens de regels van de Habitatrichtlijn de natuur op een goede manier in stand kunnen houden zonder afhankelijk te zijn van de stikstofklem. Dus als u het goed vindt, voorzitter, zal ik in dat kader mijn betoog vervolgen.

En dan maak ik even van de gelegenheid gebruik om alvast de motie van mijn- Dank u wel. Aan te nemen, die ik straks aan u ga voorlezen.

Goed, ik was gebleven bij dat ik eigenlijk mijn betoog hier dus kunnen stoppen. Maar Forum voor Democratie wil graag komen met een oplossing en met een boodschap aan Den Haag. En via Den Haag ook aan Brussel via u, Gedeputeerde Staten. De kritische depositiewaarden zijn ondeugdelijk, niet wetenschappelijk onderbouwd en zijn een ongeschikte methode voor het bepalen van staat van de natuur. De KDW's moeten dus van tafel. Hiermee vervalt tevens het AERIUS-model dat als ondeugdelijk rekenmodel geldt. Deze moet dus zeer zeker ook van tafel. Wat dan wel? Het natuurbeleid moet worden gebaseerd op de reële, empirische, waargenomen toestand van de natuur. We koesteren en beschermen de natuur als geheel en staren ons niet blind op één enkele soort die ons in die stikstofklem helpt. Dus de natuur als geheel. Zet in op lokale beheermaatregelen zonder focus op stikstof of op een enkele soort en herstel de natuur als geheel, zoals dat volgt uit de Habitatrichtlijn. Dus met focus op de twintig procent die wel aandacht behoeft. En geen tekentafelnatuur. Laat de natuur haar natuurlijke gang gaan zonder kunstmatige ingrepen, zoals het kappen van bomen voor stuifduinen. En dit natuurbeleid is prima te verdedigen, mocht de EU moeilijk gaan doen, Het is namelijk volgens hun eigen Habitatrichtlijnen. En de 115 miljoen euro, die met dit PNN gemoeid gaat, kan onzes inziens veel beter worden besteed in een tijd waarin de aanstaande provinciale uitgaven de komende jaren zullen groeien op met name de kerntaak mobiliteit en bereikbaarheid. Realistisch natuurbeleid zal ons daarbij veel en veel minder gaan kosten. En daarom komen wij, voorzitter, met de volgende motie. Motie Aandringen op radicale koerswijziging van landelijk stikstofbeleid. Ik zie dat er een oude versie is geprint. Dus ik moet u straks even verzoeken om straks de juiste titel te noemen.

De **VOORZITTER**: U heeft nog een tweede termijn straks.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, precies.

De **VOORZITTER**: Dan kunt u hem daar ook indienen.

De heer **DESSING** (FvD): Dat ik hem dan indien? Ja.

De **VOORZITTER**: Ja, dat kan ook.

De heer **DESSING** (FvD): Dat kan ook. Laten we dat dan even doen. Dan doen we het even ordentelijk. Dan zal ik wel even mijn betoog, los van de motie, afmaken.

Voorzitter, ik heb het vaker gezegd in deze Staten: laten we nu eens één keer kijken naar wat Den Haag van ons vraagt en laten we ons daarbij afvragen of wij die dociele uitvoeringsinstantie willen zijn of dat wij nu in het belang van de natuur en van de landbouw in deze provincie willen opstaan en ons durven op te stellen als die gallische provincie in dit land van onrealistische dictaten. Het kan gewoon. Laten we het dan ook gewoon eindelijk eens een keer doen. Ik roep u allen op om hierin mee te gaan en dan onze motie – die ik dus nog eventjes als een klifhanger zal vasthouden – voor een realistisch natuurbeleid om die te steunen. Ik dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dan geef ik het woord aan mevrouw Schneemann van Volt.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dank u wel, voorzitter. In tegenstelling tot mijn voorganger is Volt wel tevreden met het feit dat volgend jaar de plannen voor het PPLG en PNN gecombineerd gaan worden. Een integrale aanpak is namelijk nodig bij het verbeteren van de staat van de natuur en het aanpakken van de stikstofproblematiek. We hopen ook dat hier dan een visie op de landbouwtransitie in verwerkt gaat worden, want zonder een toekomstbestendige visie op de landbouw en op andere industrie is het moeilijk om langetermijnplannen te maken voor het beheren van de natuur. Daarnaast zijn we het de ondernemers van Noord-Holland verschuldigd om duidelijkheid te geven over de toekomst, zodat ook zij rekening kunnen houden met de kaders van de toekomst. Niet vooruitschuiven, maar vooruitdenken.

Dan naar het PNN zelf. Het is Volt nu onduidelijk of waterbeheer wel of geen onderdeel van dit plan is. Enerzijds geeft GS aan dat water en natuur op elkaar inwerken en daarom meegenomen wordt. Anderzijds wordt er gezegd dat de Kaderrichtlijn Water geen onderdeel is van natuurbeheer. Dat is verrassend, want de kwaliteit van het water is een van de rode lijnen door het PNN. In bijna alle gebieden die worden besproken in het PNN wordt beschreven dat de waterkwaliteit extra aandacht nodig heeft. Maar het is niet altijd duidelijk hoe dit aangepakt gaat worden. Daarnaast mist ook een aanpak om te voorkomen dat de waterkwaliteit verder verslechtert. Daarom vragen we aan GS in welke richting er wordt gedacht om de waterkwaliteit niet verder te laten verslechteren.

Dan nog voor PFAS. Tijdens de commissievergadering werd duidelijk dat GS geen mogelijkheden ziet om PFAS in het duingebied van Noord-Kennemerland op te ruimen. Toch weten we dat PFAS een heel groot probleem is. Het is voor Volt ook nog onduidelijk waar PFAS precies in de Noord-Hollandse bodem zit. Uit de antwoorden op onze schriftelijke vragen blijkt dat er in Q1 van volgend jaar een brief komt met een update over PFAS in Noord-Holland. We willen GS twee vragen stellen over deze brief. Ten eerste, wordt er in deze brief aandacht besteed aan waar in Noord-Holland PFAS in de grond zit? Ten tweede, wordt er in deze brief aan oplossingsrichtingen gedacht? Afsluitend over PFAS: we willen GS graag ook complimenteren dat het in Europa pleit voor een totaalverbod op PFAS, want dat is uiteindelijk de enige manier om ervan af te komen.

Tot slot, we zijn blij dat er tijdens de begrotingsbespreking een motie is aangenomen voor budget voor het meerjarig natuurbeheer. Toch maakt Volt zich ook zorgen, met name omdat er geen zekerheid is over de bijdrage van het Rijk en bijvoorbeeld of het Transitiefonds gebruikt kan worden. We moeten er met elkaar alert op zijn dat de doelen voor natuur en stikstof blijven staan. Niet alleen omdat dat belangrijk is voor een gezonde provincie, maar laten we vooral niet vergeten dat we ook aan Europese wet- en regelgeving moeten voldoen. We hebben ons gecommitteerd aan deze wet- en regelgeving en we kunnen daar niet zomaar van afwijken. We kunnen natuurlijk niet alleen maar profiteren van de lusten van de EU, maar we moeten ons ook aan de afspraken houden die we daarbij gemaakt hebben. Dat vragen we van andere lidstaten, maar het zou ons sieren als we dat zelf ook blijven doen. Daarbij, natuur houdt zich niet aan grenzen. Dus een Europese aanpak is noodzakelijk. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan is het woord aan mevrouw Bakker van de VVD. Als ik wel geïnformeerd ben, is het uw maidenspeech. Mooi, op deze laatste PS van het jaar 2023. Het woord is aan mevrouw Bakker.

Mevrouw **BAKKER** (VVD): Nu ga ik natuurlijk iedereen met 'beste' aanspreken, net zoals in de Tweede Kamer. Nee, zonder gekheid.

Geachte aanwezigen, wat een voorrecht om als volksvertegenwoordiger jullie te mogen toespreken in de huidige tijd. Met twee oorlogen dichtbij Europa staat onze vrijheid in een ander licht. Namelijk dat wij ons bewust moeten zijn en blijven van onze rechtsstaat met onze verworvenheden. Recent hebben wij allen een bezoek aan Texel mogen brengen, een eiland waar mijn roots liggen. Ik wil jullie graag meenemen met een verhaal over een heel klein stukje familiegeschiedenis.

Texel was een eiland waar in de Tweede Wereldoorlog veel Russen zaten, Georgiërs, en die vochten aan de zijde van de geallieerden. Aan het einde van de oorlog, begin '45, werd op Texel nog zwaar gevochten, waarbij de geallieerden versterking nodig hadden. Texel was daarom het vertrekpunt voor een barre tocht aan koningin Wilhelmina in Londen met een verzoek om hulp voor de geallieerden op Texel. Hulp voor de Georgiërs dus. Mijn opa Jan Bakker was kapitein van deze missie. Hij voer samen met anderen met de reddingsboot van de Koninklijke Nederlandse Reddingmaatschappij 26 uur op zee naar de Engelse kust. Daarna reisden ze nog drie dagen over land om de situatie op Texel persoonlijk onder de aandacht in Londen te brengen bij Koningin Wilhelmina en Prinses Juliana. Prins Bernhard was op dat moment in Reims, maar hij was wel het boegbeeld voor de Engelandvaarders. Die Engelsen vertrouwden de Engelandvaarders vaak niet, want die rare snuiters met een boot, die konden ook spionnen zijn. Deze Texelaars werden daarom op hun tocht naar Londen regelmatig vastgezet en ondervraagd. Na totaal vier dagen werd Londen bereikt en wordt er door de Engelandvaarders met Koningin Wilhelmina en Prinses Juliana gesproken, na eerst een warm bad, sigaretten, koffie met cake en sandwiches. De ontvangst voor alle Engelandvaarders. De roep om hulp wordt door de koningin en prinses zeer serieus genomen en de voorbereidingen voor de versterking werden getroffen. Uiteindelijk ging deze operatie toch niet door, omdat na overleg met Prins Bernhard in Reims de afspraken over de voedseldroppings boven Nederland in gevaar gebracht zouden worden. Er is op Texel overigens een groot Georgisch kerkhof dat herinnert aan de vele verliezen in die tijd. Ik vraag mij altijd af hoe dat geweest moet zijn: 26 uur op open zee met enkel een kompas en maar één doel voor ogen. En dan ook nog vastgezet worden, omdat je ook een spion had kunnen zijn. Reden te meer om te koesteren waar we vandaag de dag zijn in onze Nederlandse rechtsstaat. Dat we in vrijheid onze keuzes mogen maken, wie wij zijn op basis van gelijkwaardigheid, wat we willen doen, hoe we ons bedrijf willen inrichten. Ik sta aan de lat om mijn verantwoordelijkheid te nemen en het maximale eruit te halen, met mijn opa in het achterhoofd. Want ook in deze Statenzaal mag ik gerust zeggen: die oversteek naar Londen heeft hij ook voor mij gemaakt.

[Tafelgeroffel]

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En nu komt u aan de inhoudelijke bijdrage.

Mevrouw **BAKKER** (VVD): Zeker.

Allereerst is de VVD ook tevreden dat het NNN opgenomen zal worden in het PPLG. Voor de commissievergadering van 20 november had ik namens de VVD al vragen gesteld over de financiering door het Rijk. Die zitten bij de technische beantwoording. Zoals bekend is de geldstroom vanuit het Rijk op dit moment onzeker en in ieder geval stukken lager dan aangevraagd door Noord-Holland. De gedeputeerde heeft aangegeven op welk moment de Staten geïnformeerd worden. In ieder geval wil GS de gebiedsprocessen laten doorlopen en ook de projecten die reeds in uitvoering worden genomen. Het kenmerk van een gebiedsproces is een onzekere uitkomst. Alvorens projecten concreet in uitvoering worden genomen, wil de VVD meer grip op het risico in geval de benodigde financiering vanuit het Rijk uitblijft. Kan de gedeputeerde toezeggen dat bij de lopende gebiedsprocessen er goedkeuring gevraagd zal worden aan PS alvorens de projecten in uitvoering worden genomen?

De **VOORZITTER**: Ik dacht bijna dat u gelijk antwoord wil hebben. U keek zo naar GS. Had u dat ook? Dank. Dan ga ik naar de heer Van Tiggelen van de PVV.

De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Niets is blijvend, behalve verandering. Klimaat en natuur veranderen voortdurend. Een stabiel klimaat is al 4,6 miljard jaar onmogelijk gelet op de waslijst aan invloeden die erop zijn. De natuur past zich de voortdurend aan en kan ook niet anders dan veranderen. Het huidige, tijdelijke, afnemende CO_2-tekort leidt nu eenmaal tot vergroening van onze planeet. Slecht nieuws voor de liefhebbers van stuifzand. Sorry.

Totalitaire krachten willen niet alleen de mens elke vorm van vrijheid ontnemen, maar ook de natuur. Wanneer de ongehoorzame natuur ergens bomen laat groeien waar het niet gewenst is, worden die gekapt. Dat zal ze leren. Dat daarmee nogal wat natuurleefgebied verdwijnt, dat raakt ze niet. Maar nu een van de meest bijzondere natuurgebieden van Nederland, de Noordzee, een groot industrieterrein dreigt te worden, maakt het college zich enorm druk om het realiseren van tekentafelnatuur in de provincie. Best ironisch eigenlijk ergens. Maar een glimlach kan snel van het gezicht, want het is natuurlijk van de zotte dat hiervoor bijna tweehonderd miljoen euro wordt uitgetrokken en dat de prognose is dat voor de realisatie van het NNN een budget van meer dan 469 miljoen euro nodig is. U hoort het goed, voorzitter: bijna een half miljard euro. Voorzitter, en dat is ten dele voor een niet bestaand stikstofprobleem. Dat heb ik de gedeputeerden en collega-Statenleden proberen duidelijk te maken tijdens de commissievergadering op 20 november jongstleden met een simpele berekening met de conclusie dat de totale ammoniakuitstoot van de agrarische sector in de provincie uitkomt op minder dan een gedeelte van bijna niets gedeeld door bijna honderdduizend. Dat gaat, op zijn Hollands gezegd, helemaal nergens over. En dat is alleen nog maar de getalsmatige kant van de zaak. De natuurkundige kant van de zaak, daar valt ook nog wat over te zeggen, maar dat zal ik u op dit moment besparen. Stikstofbeleid gaat zowel letterlijk als figuurlijk over bullshit. Dit irrationele beleid kost veel belastinggeld en dat terwijl er echte problemen zijn, zoals het onder druk staande onderhoud en vervanging van provinciale infrastructuur. En dan heb ik het nog niet eens over de druk die dit programma op onze waardevolle boeren legt.

Op pagina acht van het programma valt te lezen dat de cijfers over de stikstofneerslag op Natura 2000-gebieden zijn ontleend aan de AERIUS Monitor 2022 met cijfers over 2020. Zoals we vaker in dit huis hebben betoogd, markeert er het nodige aan het AERIUS-model. Modellen die werken, afgezien van fotomodellen, zijn schaars. Een zeldzaam voorbeeld is het ARIMA-model, zoals gehanteerd door professor Valentina Zharkova. Een model dat in tegenstelling met de modellen van het IPCC wel het verleden kan verklaren en bovendien waar voorspellingen uitkomen met een nauwkeurigheid van 92 procent. In schril contrast met wat er aan scenario's uit de modellen van de IPCC komt. De techniek die men daar toepast, komt er in lekentaal op neer dat men meningen in een computer stopt en die er vervolgens ook weer uitkomen. Niets meer dan dat.

Ik heb een interruptie.

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Vraagje, voordat u zich helemaal verliest in een filosofie over modellen. U begon met het feit dat de PVV het eigenlijk jammer vindt dat de Noordzee een industrieterrein wordt. Mogen wij erop rekenen dat u zich dan inzet dat de PVV landelijk voor het groen houden van de Noordzee gaat zijn?

De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Ik weet niet beter of de Noordzee is niet groen. Ik woon aan de Noordzee en volgens mij is die grijs. Maar wat bedoelt u met groen?

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Het inrichten van. U zegt: het is een prachtig natuurgebied wat dreigt ten onder te gaan aan industrialisering. Gaat u zich inzetten voor het behoud van het natuurgebied, wat de Noordzee volgens u is.

De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Ja.

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Wat gaat u daar dan voor doen?

De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Ja, wat wij gaan doen. Ik weet niet of dat allemaal op de agenda staat, hoor, maar wat wilt u eigenlijk van mij?

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Nou, die vraag vind ik op zich helder genoeg, dat u daar geen antwoord op heeft.

De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Nou, ik kan u wel vertellen-

De **VOORZITTER**: Graag via de voorzitter, want anders wordt het hier een gezellig onderonsje.

De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Duidt u mij niet euvel.

Ik kan mensen vertellen dat- Kijk, wij zijn liefhebbers van natuur en vernieling van natuur en vervuiling van het milieu, daar zijn we tegen en daar zullen we tegen blijven. Daar zullen we ons tegen blijven uitspreken. En dat zijn we ook hier nu weer aan het doen. Dus Ik hoop niet dat dat al te verrassend is.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Ik was gebleven bij professor Valentina Zharkova, een kosmoloog annex wiskundige, die voorspellingen doet die wel uitkomen. Ja. Nauwkeurigheid van 92 procent. Die modellen, wat men daar doet bij de IPCC, in het Engels heet dat 'attribution science' en in het Nederlands heet dat 'parametisering'. Maar de uitleg in lekentaal is gewoon: je stopt je mening in de computer en die komt er dan ook uit. Dus stop je onzin in de computer, verrassing, er komt ook onzin uit. Als voormalig systeemontwerper programmeur kan ik u verzekeren dat dat een juiste conclusie is.

Al fietsend door het duinlandschap kwam ondergetekende iets tegen dat ik als schokkend heb ervaren: onze natuurlijke zeewering in de vorm van duinen vertoonde een gapend gat. Ik dacht eerst aan stormschade, maar wat bleek: liefhebbers van stuifzand hadden deze schade aangericht. Wat gaat de noordwesterstorm windkracht elf in combinatie met springvloed daarmee doen? Vraagje aan de gedeputeerde: is dit beleid of is erover nagedacht?

Over de op pagina drie genoemde klimaatopgaven wil ik kort toch even wat kwijt. Drie halen, twee betalen. Leuk. Eén plus één gratis. Heel mooi. Als rechtgeaarde Nederlanders krijgen we graag waar voor ons geld. Nou ja, wanneer het om enkele euro's gaat tenminste. Wanneer het gaat om vele tientallen miljarden vervalt deze wens plotseling. Het simpele feit dat enorme uitgaven aan klimaatbeleid geen waarneembare en onmeetbare invloed hebben op het vermeende probleem, namelijk het CO_2-gehalte van de atmosfeer, schijnt bijna niemand als hinderlijk te ervaren. Ik kan daar met mijn pet niet bij, voorzitter. Wanneer iemand ons dat kan uitleggen, hebben wij belangstelling. We leren er graag iets bij. Wij zijn namelijk nogal nieuwsgierig van aard.

Voorzitter, de afgelopen Tweede Kamerverkiezingen lijken nu iets in gang gezet te hebben. De Bestuurlijk Adviescommissie Landelijk Gebied van het IPO heeft ons namelijk laten weten af te willen van het strikte stikstofdepositiebeleid dat de afgelopen vier jaar in Nederland is gevoerd en noemt de gehanteerde ondergrens van 0,005 mol stikstof per hectare per jaar, waar nu mee gerekend wordt, een modellenwerkelijkheid. De genoemde commissie wil zo snel mogelijk een propositie inbrengen bij de coalitieonderhandelingen en het IPO komt ook met een impactanalyse die in beeld brengt wat er gebeurt als er een hogere rekenkundig ondergrens voor stikstofdeposities komt. Zo'n hogere drempelwaarde zou een paar duizend PAS-melders in Nederland kunnen legaliseren, waardoor zij niet meer slachtoffer zijn van deze waanzin. De PVV wacht met grote interesse af.

Voorzitter, ik ga afronden. Het zal u geen seconde verbazen dat onze fractie absoluut niet kan instemmen met het voorliggend voorstel. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Mantel.

De heer **MANTEL** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik zit in de commissie altijd lekker te luisteren naar de heer Van Tiggelen. En zoals al vaker met dit soort grote stukken gaat het bij de PVV vaak over klimaat en stikstof. Daar kunnen we elkaar denk ik best wel vaak vinden. Maar, voorzitter, we bespreken vandaag ook heel andere zaken in het PNN, zoals zoetwaterberging, aanpak van invasieve exoten, weidevogelbeheer. Wat wil de PVV daar dan mee? Want daar hoor ik eigenlijk nooit iets over.

De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Nou, daar zouden we een hele hoop mee kunnen en een hele hoop geld kunnen besparen door te stoppen met geld uitgeven aan totale waanzin. Dan zouden we die problemen heel effectief kunnen aanpakken. Laten we eerst de waanzin eruit halen en dan

kijken waar we wel wat mee kunnen doen met de vrijgekomen middelen. Dat is eigenlijk onze lijn.

De heer **MANTEL** (JA21): Dat klinkt mij als muziek in de oren. Maar dan begrijp ik dat u zo meteen ook met een aantal voorstellen komt om die, zoals u het zegt, waanzin eruit te halen en dat dan te investeren in andere zaken uit het PNN.

De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Ja, voorzitter, wij zijn nogal zuinig met energie. Energie is iets waar je zuinig mee moet zijn. Je kan wel met voorstellen komen waarvan je weet dat ze het toch niet gaan halen, omdat de meerderheid in dit gezelschap nog even nog niet zo ver is. Maar te zijner tijd, wanneer wij dat als zinvol ervaren, zullen we wel degelijk met dergelijke voorstellen komen.

De heer **MANTEL** (JA21): Maar, voorzitter, het is toch niet zo dat alles wat wij hier doen, zinloos is?

De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Vaak wel. Ja, en dat komt doordat de bereidheid om naar elkaar te luisteren nogal beperkt is. In theorie komen we hier in vergadering bijeen, we wisselen feiten uit en kennis en zaken die we hebben opgedaan. En dan komen we tot een afgewogen besluit. Maar dat is in theorie. De praktijk is helaas vooralsnog een beetje anders. Maar ja, dan gaat het ontaarden in een functioneringsgesprek, voorzitter, en dat was niet mijn bedoeling vandaag.

De **VOORZITTER**: Nee. Dat lijkt mij ook niet verstandig. Volgens mij bent u aan het eind gekomen van uw bijdrage. Dat had u in ieder geval aangekondigd.

De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Ja.

De **VOORZITTER**: Dus ik ga de volgende spreker aankondigen. Dat is de heer Leerink van de PvdA.

De heer **LEERINK** (PvdA): Ja, voor je het weet zit je in een grote discussie over de zinloosheid en volheid van het bestaan. Dan kunnen we nog wel even met elkaar, denk ik.

Voorzitter, wij kunnen ons vinden in het programma zoals het nu voor ons ligt en wij vinden het ook prima dat dat de volgende keer in een wat bredere context zal verschijnen; die van het PPLG. Wij vinden het bovenal goed en belangrijk dat we ook voortvarend blijven doorgaan met de afronding van het NNN. Dat is cruciaal als het gaat om het halen van onze doelen in het landelijk gebied. En dat zijn doelen op het gebied van biodiversiteit en de kwaliteit van onze natuur. Belangrijk. Heel belangrijk. Maar indirect ook belangrijk als het gaat om het van het slot halen van de vergunningverlening rond maatschappelijke opgaven als woningbouw, infrastructuur en bedrijvigheid. Kortom, er moet gewoon wat gebeuren. We maken ons zorgen als het gaat om de stilstand op dit gebied in Den Haag. We hebben niet alleen doeltreffend beleid nodig, maar links of rechtsom zal toch ook een groot deel van het geld daar vandaan moeten komen. Maar dat heeft weinig zin daarin te blijven hangen. Beter is het om te kijken wat we hier in de provincie de komende jaren wel kunnen realiseren.

Omdat het om zo'n cruciaal beleidsonderdeel gaat, en omdat er bij de uitvoering van dit beleid de komende jaren weleens scherpe keuzes gemaakt zouden moeten worden, zouden wij het goed vinden als PS hier wat dichter op zit en wat beter bij zou worden meegenomen. Nu is het wel heel globaal: we hebben doelen vastgesteld en eens per jaar zien we dan in het Programma Natuurnetwerk wat er gelukt is en wat niet. Af en toe komt er ook nog eens een incident voorbij, dat haalt de commissie dan ook nog wel. Maar dat is het dan wel ongeveer. En wij zouden het goed vinden als we daar wat meer gestructureerd bij betrokken zouden worden en GS met ons deelt waar de komende jaren in welk gebied concreet op wordt ingezet, wat de vorderingen zijn, et cetera. Dat creëert een grotere betrokkenheid, maar het creëert ook de mogelijkheid om daar met elkaar wat concreter over door te spreken. Waarbij wij overigens heel goed snappen dat politiek geen wiskunde is, dat je niet vooraf exact een traject uit kunt stippelen hoe het zal verlopen. Al was het maar omdat we een deel van deze opgave ook van onderop vorm willen geven. Maar iets concreter dan het nu is, zou wat ons betreft wel kunnen en zouden wij ook

wenselijk vinden. Daarom hebben wij een motie ingediend – althans, die gaan we indienen – samen met GroenLinks, waarvan het dictum is: roept Gedeputeerde Staten op om voor ieder van de vijf gebieden uit het PPLG drie projecten te benoemen op het gebied van de verwerving en/of inrichting van natuur die in 2024 met voorrang ter hand genomen zullen worden, een overzicht van deze prioritaire projecten vóór 1 maart 2024 naar Provinciale Staten te sturen, en ieder kwartaal schriftelijk te rapporteren over de voortgang van deze vijftien projecten.

Motie 195-11 december 2023
Prioriteit geven aan drie natuurprojecten per gebied uit het PPLG ter realisatie van het Natuurnetwerk Nederland

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.
Constaterende dat:

- *In het coalitieakkoord 'Verbindend vooruit!' is opgenomen dat Noord-Holland voortvarend blijft werken aan de afronding van het NNN, 'ook omdat de realisatie daarvan een cruciaal onderdeel is van het behalen van onze opgaven in het landelijk gebied'.*
- *Noord-Holland (in de startversie PPLG) het kabinet heeft gevraagd om een bijdrage van 1,2 miljard euro uit het Transitiefonds om voornoemde doelen te halen.*
- *De Eerste Kamer de behandeling van het Transitiefonds controversieel verklaard heeft na de val van het kabinet.*
- *Uit de Laatste Begrotingswijziging 2023 blijkt dat er dit jaar op de Reserve Groen (begrotingspost 5.1.1) sprake is van een onderuitputting van ruim € 22 miljoen.*

Overwegende dat:

- *De natuur nog altijd kwetsbaar is en de biodiversiteit in onze provincie afneemt (zie coalitieakkoord 'Verbindend vooruit!' pagina 16).*
- *Deze achteruitgang gekeerd moet worden, niet alleen vanwege de intrinsieke publieke waarde van natuur maar ook om te voorkomen dat de vergunningverlening in het gedrang komt rond maatschappelijke opgaven als woningbouw, infrastructuur en bedrijvigheid.*
- *De provincie verantwoordelijk is voor het realiseren van natuurdoelen.*
- *Provinciale Staten beter in staat gesteld moet worden om haar controlerende taak uit te oefenen op het natuurbeleid, waarbij veel sprake is van gebiedsprocessen en maatwerk.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Voor ieder van de vijf gebieden uit het PPLG (Wadden, Kop van Noord-Holland en West-Friesland (1), Noord-Kennemerland (2), Laag-Holland (3), Zuid-Kennemerland en Amstel-Meerlanden (4) en Gooi- en Vechtstreek (5)) drie projecten te benoemen op het gebied van verwerving en/of inrichting van natuur die in 2024 met voorrang ter hand genomen worden.*
- *Een overzicht van deze prioritaire projecten voor 1 maart 2024 naar Provinciale Staten te sturen.*
- *Ieder kwartaal schriftelijk te rapporteren over de voortgang rond deze 15 projecten.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Gert-Jan Leerink (PvdA) en Ruchama Bwefar (GroenLinks).

De heer **KLEIN** (CU): Dank u wel. Ik vind het een interessante motie. Maar ik vraag me af: is dat financieel uitvoerbaar binnen de heel beperkte middelen die we op dit moment hebben? Hoe kijkt u daar tegenaan? Gaat dit niet ten koste van andere voorbereidingsprojecten?

De heer **LEERINK** (PvdA): Eigenlijk vragen we aan het college om ons mee te nemen in wat de planning is voor het komend jaar. En ik neem aan dat daar, als blijkt dat er geen drie projecten gerealiseerd kunnen worden, maar dat het er twee zijn of misschien wel vijf of zes, dat dat in die planning staat. Maar wij vinden dat juist ook een goede gelegenheid om het daar met elkaar over te hebben. Dan weten we concreet: wat gaat er nu gebeuren? En is het niet een jaar wachten en dat we na een jaar terugzien van, goh, dit is wel gelukt, dit is niet gelukt. En het betekent dat we af en toe ook nog kunnen bijsturen en wellicht kunnen zeggen, ja, u zet misschien hierop in, als het gaat om de schaarse middelen, maar het geheel overziend zouden wij best uw aandacht willen vragen hiervoor.

De heer **KLEIN** (CU): En ziet u dan geen risico dat dat ten koste gaat van de voorbereiding van andere projecten, die we nu uitvoeringsgereed willen maken en zodra er geld is, we daarmee aan de slag kunnen?

De heer **LEERINK** (PvdA): Nee, daar ga ik niet van uit, want ik vraag eigenlijk helemaal niet aan het college- Want ik mag aannemen dat er nu ook een planning is. Dus ik vraag eigenlijk helemaal niet dat ze iets nieuws gaan doen. Ik vraag datgene eigenlijk dat ze het met ons delen en ons stapsgewijs meenemen in dat traject, zodat wij daar met elkaar over van gedachten kunnen wisselen.

En daarmee, voorzitter, ben ik denk ik ook aan het einde gekomen van mijn betoog.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Uw motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Dan geef ik het woord aan mevrouw Koning van het CDA.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Het Plan Natuurnetwerk 2024 is nodig om meer inzicht te krijgen in de realisatie en het beheer van de natuur. Is dus een belangrijk beleidsvoorstel. Het CDA is daarom verbaasd dat de financiële verantwoording van het Natuurnetwerk 2024 te wensen overlaat. Op pagina 55 lezen we dat het beschikbare budget tot 2029 is afgeraamd en in totaal nu 195 miljoen bedraagt. Het blijkt zo te zijn dat nu niet meer de gehele restantopgave van het NNN is opgenomen in de meerjarenraming van het PNN, omdat er dan een negatieve reserves zou ontstaan, en dat mag niet. Kortom, er is onvoldoende geld om het NNN af te ronden en te beheren. Volgens de prognose op pagina 55 is er in totaal 469 miljoen tekort om het NNN af te ronden. Toch gaat GS niet alleen door met de uitvoeringsprojecten van het NNN, maar ook met voorbereiding van alle projecten uit het natuurnetwerk. Ook gaat GS door met de verwerving van gronden zonder dat daarbij een keuze wordt gemaakt welke locaties haalbaar zouden zijn gezien de financiële situatie. Het CDA vindt dit niet verstandig. Daar komt nog bij dat er ook geen geld genoeg is voor langjarig beheer van het NNN. GS maakt plannen zonder dat ze financieel geborgd zijn. Het CDA wil dat er geen NNN wordt aangelegd als er geen geld is voor beheer, voor langjarig beheer. Die twee zaken zijn echt aan elkaar gebonden. Het stug doorgaan met opkopen van gronden voor het NNN zonder voldoende budget voor inrichting en beheer is niet uit te leggen, ook niet aan de huidige eigenaren die hun gronden vaak helemaal niet kwijt willen. GS verwacht nog een financiële bijdrage vanuit PPLG. Het probleem is dat dat bedrag niet bekend is. Er is al wel aangegeven dat er niet gerekend moet worden op de benodigde 1,2 miljoen voor de PPLG-plannen. Het hangt van het nieuwe kabinet af wat er precies gaat gebeuren en of er überhaupt nog geld komt. Er is al wel duidelijk dat PPLG-gelden niet mogen worden ingezet voor opkopen en inrichting van NNN-gronden die onder het Natuurpact vallen. Dit maakt het allemaal nog veel complexer. Hoe zit dat met de verschillende deelgebieden? Op welke locaties mag PPLG-geld wel ingezet worden voor NNNN en waar niet? Wij horen graag van GS wanneer daar duidelijkheid over komt.

Het CDA begrijpt niet hoe de coalitiepartijen, en dan ook met name VVD en BBB, met dit natuurplan akkoord kunnen gaan, terwijl er onvoldoende geld is voor opkoop, inrichting en beheer. Daar komt nog bij dat dit beleidsstuk ook het voorstel bevat om driehonderd hectare extra NNN in de binnenduinrand te realiseren, terwijl dit op zeer gespannen voet staat met de bollensector in deze gebieden. Verwijzend naar afspraken over bollenconcentratiegebied is geen oplossing voor de grote zorgen. Voor die driehonderd hectare zullen er bollenkwekers moeten verdwijnen. En we zien bij de Zanderij in Castricum dat het nagenoeg onmogelijk is om hen redelijke compensatiegrond aan te bieden. Hun bedrijfsvoering doorzetten wordt voor bollenkwekers, die met NNN worden geconfronteerd, haast onmogelijk.

En last, but not least, staat er diverse malen in het stuk bij de omschrijving van de verschillende projecten dat de duurzaamheid van agrarische bedrijfsvoering aandacht nodig heeft. Dit is een cryptische omschrijving om te stellen dat door beëindiging van agrarisch natuurbeheer binnen NNN de agrarische bedrijven in die gebieden geen toekomstperspectief meer hebben. Het CDA vindt dit onacceptabel. Iedereen heeft er de mond vol van dat landbouw natuurinclusief moet worden, maar op plekken waar dit nu al heel goed loopt met agrarisch natuurbeheer en waar goede resultaten gehaald worden, mag agrarisch natuurbeheer straks niet meer. Het is van groot belang dat er zo spoedig mogelijk geregeld gaat worden dat NNN-waardig agrarisch natuurbeheer binnen het nieuwe Natuurnetwerk kan blijven bestaan. Uit de vele goede

voorbeelden blijkt dat agrariërs trouwe partners zijn van de provincie en in staat blijken te zijn de gebieden goed te beheren en de doelen te behalen tegen beperkte kosten. Het is voor de agrariërs ook van belang dat dit door kan gaan in verband met de landbouwtransitie. Ook voor de provincie is het op dit moment een win-winsituatie om agrarisch natuurbeheer te behouden. Daar komt bij dat agrarisch natuurbeheer voor een groot deel betaald wordt met gelden vanuit Brussel. Het CDA dient daarom samen met de ChristenUnie en JA21 een motie in met als dictum: verzoeken GS een open houding aan te nemen en in het PPLG, waarin volgend jaar het Programma Natuurnetwerk wordt opgenomen, agrarisch natuurbeheer te beschouwen als een van de mogelijke oplossingen voor het onderhoud van het landschap in NNN-gebieden, ook na 2027.

Motie 196-11 december 2023
Agrarisch natuurbeheer in NNN

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.
Constaterende dat:

- *Er in het programma Natuurnetwerk2024 bij veel gebieden zoals Eilandspolder, Waterland Oost, Polder Westzaan, IVOT gebieden, Wormer, Lisperveld, Kalverpolder, Zeevang en polder Mijzen, wordt aangegeven dat de duurzaamheid van agrarische bedrijfsvoering aandacht nodig heeft.*
- *GS tijdens de commissievergadering heeft toegelicht dat hiermee verwezen wordt naar en zorg wordt uitgesproken over beëindiging van het agrarisch natuurbeheer binnen het NNN.*

Overwegende dat:

- *Beëindigen van agrarisch natuurbeheer binnen NNN de duurzaamheid van agrarische bedrijfsvoering zeer negatief beïnvloed.*
- *De transitie die de agrarische sector ondergaat alleen vol te houden is als er ook ruimte blijft bestaan voor agrarisch natuurbeheer;*
- *Voor het bereiken van de beheerdoelen binnen NNN agrariërs trouwe partners zijn van de provincie en in staat blijken te zijn de gebieden goed te beheren tegen beperkte kosten.*
- *Agrarisch natuurbeheer een goed voorbeeld is van landelijk gebied waar natuur en landbouw hand in hand gaan.*
- *Het agrarisch natuurbeheer en het onderhouden van het landschap past bij de landbouw van de toekomst.*
- *De provincie op dit moment onvoldoende financiële middelen heeft om het NNN af te ronden en langjarig te beheren en het daarom ook verstandig is om win-win situaties zoals agrarisch natuurbeheer binnen NNN voort te zetten.*
- *Agrarisch Natuurbeheer voor een groot deel betaald wordt met gelden vanuit Brussel*
- *Het combineren van functies financieel noodzakelijk is om het NNN verder te ontwikkelen en de opgaaf in het PPLG te halen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Een open houding aan te nemen en in het PPLG (waarin volgend jaar het programma Natuurnetwerk wordt opgenomen) agrarisch natuurbeheer te beschouwen als één van de mogelijke oplossingen voor het onderhoud van het landschap in NNN-gebieden, ook na 2027.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Willemien Koning-Hoeve (CDA), Ivo Mantel (JA21) en Michel Klein (ChristenUnie).

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Voorzitter, verder zijn wij geen voorstander van de verbrakking van Westzaan voor een bedrag van 8,6 miljoen euro.

En wij kunnen niet instemmen met de onteigeningswerkwijze zoals die nog steeds mogelijk is. De onteigeningstitel hangt steeds boven de markt bij de aanleg van het natuurnetwerk. Dat staat ook op pagina zes. Praktisch gezien wordt de onteigening ingezet vanaf 2027, maar dat wordt nu gewoon aangekondigd. En er kan ook onteigend worden voor stikstof, want het natuurnetwerk gaat namelijk straks op in het PPLG. En de opgave CO_2-reductie, stikstofreductie, tegengaan bodemdaling, behalen en KRW-doelstellingen en afronding NNN worden allemaal in één gebiedsproces samengevoegd. Daarbij wordt onvrijwillig onteigenen dus gewoon toegestaan. Dat

steunen wij als CDA niet. Bij de aanvang van het NNN-proces is gezegd dat het op vrijwillige basis zou worden gerealiseerd en daar houden wij als CDA aan vast.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. U dient een motie in en die motie is ook onderdeel van onze beraadslagingen. Dan geef ik het woord aan mevrouw Alberts van de SP.
Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik wil beginnen met een citaat. Misschien weet u het niet meer, maar ooit heeft Lucebert gezegd: alles van waarde is weerloos. Wij scharen de natuur daaronder. Dat betekent dus dat je alles in het werk moet stellen om die natuur te beschermen, dan wel uit te kunnen breiden. Dat is een heel interessante discussie aan het begin van dit debat.

Ik hou het toch wat overzichtelijk. Wij hebben het namelijk in de commissie gehad over het PNN in relatie tot het PPLG. Het is net al een aantal keren gezegd: ja, dat PNN gaat overvloeien in dat PPLG, maar... En dan komen we met een probleem aanzetten, want ook recreatie is ondergebracht in dit PNN. Recreatie betekent ook iets als het een effect heeft op de natuur. Wij vinden dat een zorgwekkende ontwikkeling omdat, als je recreatie niet op een goede manier definieert, je het risico loopt dat die recreatie de natuur om zeep gaat helpen. Dus, ja, dan moet je dus heel zuinig zijn op. Dus als je het onderbrengt in een groter geheel, dan loop je het risico dat je het natuurbeheer en het in stand houden van de natuur en dergelijke onderuit schoffelt. Ik zei net al: alles van waarde is weerloos.

We hebben een motie gemaakt, want wij wilden namelijk een toezegging van de gedeputeerde daarover en die kwam er helemaal niet. Dat was wat jammer. Die toezegging was dat we straks niet beperkt worden als we het PPLG bespreken, als we dan nu al dat PNN vastleggen. Leve de afkortingen trouwens. Maar die toezegging kwam niet. En om nou te voorkomen dat er iets misgaat straks met geld en recreatie hebben wij een motie, samen met de Partij voor de Dieren. En het dictum luidt: dat indien er geld vanuit het budget voor het PNN naar recreatiedoelen gaat hier schriftelijk verantwoording aan PS wordt uitgebracht waaruit blijkt dat dit recreatieve doel – nou komt die – een bevorderend effect heeft op de natuurdoelen en dat dan te onderbouwen met wetenschap; zodat we, inderdaad, alles wat van waarde is en weerloos ook nog kunnen beschermen. Dit is de motie.

Motie 197-11 december 2023
Verantwoording recreatie in het PNN

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.
Constaterende dat:
- *De focus uit het PNN ligt op realisatie NNN, natuurherstelmaatregelen en gebiedsgerichte aanpak van stikstof;*
- *Het PNN nu meer taken kent dan voor de opkomst van het PPLG;*
- *Er sprake lijkt te zijn van een deficiëntie in het budget voor de natuur;*
- *Er vele verschillende vormen en belasten zijn van recreatie in de natuur.*

Overwegende dat:
- *Dat recreatie geen kerntaak voor het PNN is;*
- *Er door de Gedeputeerde beweerd is dat geld naar recreatie de natuur kan versterken of visa versa.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:
- *Indien er geld vanuit het budget voor het PNN naar recreatiedoelen gaat, hier een schriftelijke verantwoording aan PS over uit te brengen waaruit blijkt dat dit recreatieve doel een bevorderend effect heeft op de natuurdoelen. En dit te onderbouwen met wetenschap.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Remine Alberts (SP) en Ilona Haas (Partij voor de Dieren).

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En deze onderdeel uit van de beraadslagingen. Dank u wel voor uw bijdrage. Dan gaan we naar de heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (CU): Dank u wel, meneer de voorzitter. De ChristenUnie ziet veel mooie projecten in het Programma Natuurnetwerk. Omdat wij geroepen zijn om te zorgen voor de schepping, zullen we hard aan de slag moeten om de natuur in de provincie te herstellen, maar ook om te zorgen voor een toekomstbestendige landbouw waarin boeren zorgen voor voedsel en kunnen functioneren in balans met de aarde. We vinden het daarom belangrijk en verstandig om het Programma Natuurnetwerk straks breder in te bedden in het PPLG.

Maar wij maken ons wel zorgen over de financiën. We begrijpen natuurlijk dat er nog veel onduidelijk is rondom de bijdrage van het Rijk. Maar tegelijkertijd zien wij nu het risico dat wij als provincie niet van start kunnen met projecten die uitvoeringsgereed zijn. Dat baart ons zorgen. We onderschrijven de keuze van GS om in financiële ramingen prioriteit te geven aan uitvoeringsprojecten en de voorbereiding van projecten, maar daarmee zijn onze zorgen niet weggenomen. In de voordracht en ook in het PNN zelf, daar staat zowel rondom de uitvoering als de voorbereiding: we laten het zo veel mogelijk doorgaan. Ja, die woorden suggereren toch dat we niet alles kunnen doen wat we moeten doen. We zijn daarom erg benieuwd naar de plannen voor de besteding van de 35 miljoen die in het coalitieakkoord incidenteel is vrijgemaakt ten behoeve van het PPLG. Daarover hebben we twee vragen aan GS. Allereerst is: wanneer kunnen wij dat plan voor de besteding van die 35 miljoen verwachten? En de tweede vraag is: kunt u ons toelichten wat u bedoelt met ‘zoveel mogelijk’? En beter nog, kunt u ons garanderen dat we door kunnen gaan met de uitvoering en de voorbereiding van de projecten waar we nu mee bezig zijn?

Een ander aandachtspunt betreft het gebied Gooi en Vechtstreek en dan met name de natuurverbinding Naardermeer-Gooimeer. Daarover wordt geschreven dat begrenzen en functioneel inrichten nodig is voor het optimaal functioneren van deze verbindingszone. En ook staat er dat de voormalige golfbaan bij Naarden een rol kan spelen in de verbinding. Dat lezen wij al een aantal jaren. En toch gebeurt er daar helemaal niets, is onze indruk. Dus we hebben daarover twee vragen aan GS. Wat is de status van de plannen voor de inrichting van dat gebied? Heeft u ook contact met de gemeente Gooise Meren die maar niet lijkt te komen tot een uitvoerbaar plan voor de toekomst van de voormalige golfbaan.

Tenslotte willen wij graag benadrukken dat wij vinden dat er goede plannen moeten komen voor het betrekken van boeren bij het beheren van natuur. Tot nu toe hebben wij daarvoor het agrarisch natuurbeheer, maar dat gaat stoppen in 2027. Tegelijkertijd zien wij nog geen goed alternatief, al zijn er inmiddels heel wat onderzoeken geweest en rapporten over geschreven. Dus wij vragen GS: welke rol ziet GS voor agrariërs bij natuurbeheer? En wij dienen mede de motie in van het CDA, waarin gevraagd wordt om agrarisch natuurbeheer mee te nemen als een van de mogelijke oplossingen voor het beheer in de toekomst. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Jansen, D66.

Mevrouw **JANSEN** (D66): Voor D66 is het uiterst belangrijk dat het natuurnetwerk gerealiseerd wordt. Een robuuste natuur is de basis voor een gezonde leefomgeving. En die natuur, die willen we bewaren voor toekomstige generaties. Ik vroeg mijn dochter van zes wat natuur voor haar betekent. Ze zei: natuur is belangrijk, want als je geen natuur hebt, kan ik niet lekker buiten spelen. Natuur ruikt lekker: het gras in de morgen. Lekker in de plassen stampen. Lekker in de modder spelen en kleine kriebelbeestjes zoeken.

De verkiezingsuitslag baart D66 wel echt zorgen. Bewaren we de natuur nog wel voor de toekomstige generaties? De financiële dekking voor de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland moet komen uit het Transitiefonds. Het is onzeker of en hoeveel Noord-Holland mag verwachten. Dit maakt ons echt ongerust. Daarom de vraag aan de gedeputeerde of zij Provinciale Staten proactief en nauwgezet wil informeren over de financiële en politieke ontwikkelingen die op landelijk niveau gaande zijn aangaande het Nationaal Programma Landelijk Gebied, NPLG.

De D66-fractie kan wel instemmen met Programma Natuurnetwerk 2024. We zijn voor de integratie van PNN in het PPLG. Dat zal de samenhang van de deelgebieden van PPLG ten goede komen.

Tot slot. In de gebiedsaanpak van het PNN lezen we dat in de duinen van Noord-Kennemerland veel verontreiniging van PFAS is in de grond. Ook daar maken wij ons zorgen over, over de hoeveelheid PFAS in de bodem van dit duingebied. Het opruimen van PFAS in de duingebieden is schier onmogelijk door de toevoer vanuit de zeelucht, maar we kunnen wel alles op alles zetten om te voorkomen dat er meer PFAS in de bodem neerslaat. Daarom verzoeken we het college van Gedeputeerde Staten in te zetten om zoveel mogelijk PFAS te voorkomen in de duingebieden. Graag een reactie hierop.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Vendrig van de BBB.

De heer **VENDRIG** (BBB): Dank u, voorzitter. In de commissie is dit onderwerp uitgebreid besproken. Onze vragen zijn naar tevredenheid beantwoord. Daarom wil ik slechts kort beschouwen op voordracht 63 over het PNN. Zoals in de commissie Landelijk Gebied aangegeven, onderschrijft BBB het belang van het integreren van PNN in het PPLG. De verschillende opgaven en de daarbij behorende maatregelen zijn vaak met elkaar verweven, zodat regie vanuit één document het meest effectief kan zijn. Belangrijk hierin is dat belangen van betrokken partijen meegenomen worden.

In de voordracht is er aandacht voor het voorziene tekort aan budget. Hiertoe is een aantal uitgangspunten opgenomen die ertoe moeten leiden dat de reserve groen niet negatief wordt. Daarnaast is onzeker of, en anders hoeveel, het Rijk wil bijdragen uit het Transitiefonds. BBB wil daarom blijven benadrukken dat het onwenselijk is projecten te starten, waarvan de financiering onzeker is. Dit geldt voor ons betreft zowel voor realisatie, als beheer en onderhoud. Je bouwt immers ook geen huis wat je niet kunt onderhouden of waarvan je de hypotheek niet meer kunt betalen. Verder hecht de BBB eraan de reserve groen niet volledig uit te putten, zodat waar nodig budget beschikbaar blijft om kwaliteit te borgen in de uitgevoerde maatregelen. We zijn benieuwd of GS deze mening met ons deelt.

Ook is er een passage in de voordracht opgenomen over een extra bedrag van 35 miljoen wat middels het coalitieakkoord incidenteel is vrijgemaakt voor het PPLG. Er wordt hier een voorschot genomen door dit mogelijk in te zetten voor NNN-realisatie. Daarbij wordt vermeld dat voor de inzet van deze middelen een voorstel aan de Staten wordt voorgelegd. BBB ziet graag dat dit tijdig gebeurt, zodat we de juiste afweging kunnen maken over de aanwending daarvan. Kan GS dit ons toezeggen?

Tot slot, voorzitter. Er wordt gesproken over grondverwerving in relatie tot het NNN. De BBB vindt het belangrijk dat agrarisch natuurbeheer ook in NNN als mogelijkheid wordt meegenomen in de processen. Het aankopen van grond is dan immers niet meer van toepassing. Kan GS dit bevestigen of anders hierop reflecteren?

De heer **MANTEL** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik hoor een aantal goede dingen in het betoog van de fractie van de BBB, de heer Vendrig. Over dat geld wat we eigenlijk echt tekort gaan komen de komende paar jaren: wat is volgens de fractie van de BBB nou eigenlijk hoe dat er dan uit gaat zien? Hoe gaat de agrarische sector eruitzien als die gelden niet vrijgegeven worden?

De heer **VENDRIG** (BBB): Ja, dat is denk ik wel de opgave die we met zijn allen hier in het PPLG moeten gaan oplossen. Ja, wij vinden het natuurlijk ook belangrijk dat de agrariërs in samenwerking met de natuur in de gebieden kunnen blijven bestaan. Daartoe moeten we gewoon kijken van, ja, wat is er mogelijk? En die opgave gaan we met zijn allen oplossen.

De heer **MANTEL** (JA21): Dank u wel, voorzitter. Ik meen, uit mijn hoofd, dat er nog zo'n 3300 hectare NNN gerealiseerd moet gaan worden. Zou het dan niet beter zijn als we daarmee een pas op de plaats maken? Zodat we eerst de NNN-gebieden die we hebben goed kunnen beheren en dat we daarna kunnen gaan kijken of we nieuwe gebieden kunnen toevoegen.

De heer **VENDRIG** (BBB): Ja, ik vind dat nog wel voorbarig om te zeggen van, ja, dit helemaal niet meer lukken. We moeten eerst kijken of het gaat lukken. Het is sowieso nog niet bekend of en hoeveel geld er uit het Transitiefonds gaat komen. Dus ik denk, ja, laten we eerst daarop focussen. En ik denk dat we dan beter kunnen kijken van, ja, wat kunnen we dan op dat moment wel en wat kunnen we op dat moment niet. We moeten gewoon slimme keuzes maken.

De heer **MANTEL** (JA21): Dank, voorzitter. Nog een vraag over de commissie. In de commissie vroeg de heer Vendrig aan gedeputeerde Kocken om een toezegging om een zin toe te voegen aan het document. Dat had dan volgens mij betrekking op onteigening. Nou heb ik flink gezocht, laat ik het netjes zeggen. Ik kon het niet vinden. Maar staat dit erin, in dat document?

De heer **VENDRIG** (BBB): Ja, hij staat erin. Hij staat erin als nood onder het kader. Dat is wel toegevoegd. En ja, ik wil daar nog wel eventjes kort op reflecteren als dat mag, voorzitter. Kijk, in het coalitieakkoord staat dat er niet onteigend wordt om reden van stikstof. Nou, ervan uitgaande dat het college het coalitieakkoord volgt, gaat dat ook niet gebeuren. In alle andere gevallen wordt een uiterste inspanning gedaan om tot een oplossing te komen. Nou hebben we ook met zijn allen volgens mij concludeert dat het PPLG alleen uitgevoerd kan worden met maximale draagkracht. Als je op een gegeven moment als provincie besluit om een instrument in te zetten als onteigening in de agrarische sector, wat op zich een heel kleine wereld is, dan ga je een heel groot gedeelte van die draagkracht verliezen. Bovendien is het een tijdrovende procedure, het kost veel geld. Dus het is maar de vraag of het verstandig is om dat überhaupt te doen. Nou dicht ik het college alle verstand en wijsheid van de wereld toe. Dus ik geloof dat dat niet gebruikt gaat worden. Daarnaast is het ook nog zo dat het ook nog eens een oplossing kan zijn. Daar is ook juridisch advies over geweest. Het kan een oplossing of een laatste redmiddel zijn voor de betrokken ondernemer. Je kunt namelijk volledig schadeloos gesteld worden zonder beperking. En als laatste, voorzitter, en dan hou ik hierover op. We blokkeren zo ook niet de mogelijkheid om zelfs een eigenaar van natuurgrond, die weigert zijn natuur goed te beheren, om die te onteigenen. Dus dat is eigenlijk de reden waarom wij er zo in staan.

De **VOORZITTER**: Bijna een college. Volgens mij genoeg voor de heer Mantel. Mevrouw Koning.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, dank u, voorzitter. Ik wou nog even ingaan op het vorige onderwerp. U zegt eigenlijk: realisatie van NNN willen wij alleen als er ook voldoende geld is voor het onderhoud. Zei u net, maar wel in iets andere woorden, maar daar kwam het op neer. Maar dan is mijn vraag: als u instemt met dit stuk, dan voldoet u niet aan die regel, want hier staat eigenlijk, GS gaat door met alle gronden opkopen. Dus ook wanneer er nog niet duidelijk is of er voldoende geld is voor het onderhoud en beheer langjarig.

De heer **VENDRIG** (BBB): Volgens mij staat het niet zo heel hard in het stuk. Dus ik ga ervan uit dat wij in het PPLG daar nog voldoende over komen te spreken en dat we dat probleem kunnen oplossen.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Maar in het stuk staat duidelijk dat er doorgegaan wordt met de voorbereiding van alle projecten. Er worden geen keuzes gemaakt. Dus er wordt niet gekeken naar: voor welke projecten hebben we nog eigenlijk wel geld en welke niet. Er wordt gewoon doorgegaan met alles.

De heer **VENDRIG** (BBB): Nee, volgens mij, in de voordracht staan een aantal voorwaarden. Daar staat ook dat er wel gekeken wordt naar de haalbaarheid en welke projecten we wel of niet moeten doen. Dus er wordt wel degelijk naar gekeken.

De **VOORZITTER**: Heeft u nog een aanvullende vraag?

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dan adviseer ik u om nog een keer goed te lezen, want ik heb er echt iets anders in gelezen.

De **VOORZITTER**: Dat was geen vraag. De heer Mantel nog? Een interruptie? Nee. O, u staat al klaar voor uw- Maar ik weet niet of de heer Vendrig al klaar is.

De heer **VENDRIG** (BBB): Ik ben klaar. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dan is het woord aan de heer Mantel van JA21.

De heer **MANTEL** (JA21): Ja, dank, voorzitter. Anders blijven we heen en weer lopen natuurlijk.

Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, de fractie van JA21 heeft in de commissie al duidelijk gemaakt hoe wij tegen de PNN aankijken. Onze fractie heeft met name zorgen over de langetermijnfinanciering van het agrarisch natuurbeheer. Het is net ook al door een aantal fracties al benoemd, en daarvoor ook dank aan het CDA voor het indienen van een voorstel hierover, welke wij graag mede indienen. Het is daarom ook dat wij al vaker hebben gezegd: zorg dat je de huidige natuurgebieden goed kunt beheren, ook voor de langere termijn, voordat je nieuwe natuurgebieden gaat ontwikkelen. En wij denken dat het daarom goed zou zijn om een PAS op de plaats te maken bij de aankoop van nieuwe gronden, zeker gezien de uitslag van de afgelopen Tweede Kamerverkiezingen. En daarnaast is natuurlijk, zoals net ook besproken – dank aan de heer Vendrig voor het uitgebreide antwoord – onteigening nog steeds een mogelijkheid.

Voorzitter, er is veel geld gemoeid met de PNN, dat aankomend jaar zal worden ondergebracht in het PPLG. Dat ondersteunen wij ook. Wij denken dat het beter is om dat integraal aan te pakken. Maar zoals in de commissie besproken, weten we niet of en zo ja, hoeveel geld het Rijk beschikbaar zal stellen voor deze zaken. En ook het college antwoordde daarover dat het wat dat betreft echt onzekere tijden zijn. De fractie van JA21 is daarom van mening dat goed zou zijn om de focus te leggen op kortetermijndoelen. Voorzitter, ik noem er in ieder geval vier.

Ten eerste, invasieve exoten. Tijdens ons werkbezoek aan Sandpoort, en ook daarna met het BOT-overleg bleek er welwillendheid onder de fracties om hier voortvarend mee aan de slag te gaan. Laten we dat dan ook doen. Vraag aan de gedeputeerde: kunt u toezeggen dat er voor de behandeling van het PPLG een aanvalsplan klaarligt?

Ten tweede de Bossenstrategie. Onze fractie kijkt uit naar de behandeling van de Bossenstrategie. Het is voor ons wat dat betreft wel cruciaal dat er een koppeling wordt gemaakt tussen natuur en recreatie. We hopen hier in het PPLG meer van te zullen zien.

Ten derde, zoetwaterberging en beheer in combinatie met agrarische ondernemers. We hebben in het stuk gelezen dat daar in Noord-Kennemerland mee aan de slag wordt gegaan. Wij zijn heel benieuwd naar de uitkomst hiervan en horen daar graag meer over van het college.

En de vierde en laatste, het weidevogelbeheer. In het stuk lezen wij dat er rondom Castricum mogelijkheden zijn om weidevogelgrasland uit te breiden. Maar daarna lazen we er niet zoveel meer over. Mijn vraag is eigenlijk: om hoeveel hectare ga dit nou? En van wie is die grond nu? En hoe ziet de GS dat voor zich?

Voorzitter, afrondend. En daar moet ik toch wel een beetje nageven aan de heer Van Tiggelen van de PVV. In het PNN ligt vooral heel veel focus op klimaat en stikstof, maar te weinig op kortetermijndoelen. Onze fractie is dus voornemens om het niet te steunen, maar wij kijken uit naar de behandeling van het PPLG. Ik dank u wel.

De **VOORZITTER**: Het woord is aan Statenlid Van Wijnen van GroenLinks.

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ja, een korte bijdrage van mijn kant, van de kant van GroenLinks. Natuurbehoud en natuurherstel, dat zijn natuurlijk dingen waar we echt ontzettend enthousiast van worden. Het is een kerntaak van de provincie. Ook zien we in dit PNN een kans om eindelijk een stap voorwaarts te doen eigenlijk richting de verbindingen die zo hard nodig zijn om een robuust natuurnetwerk in Noord-Holland te realiseren. En als je die verbindingen tot stand brengt, heb je ook echt een kans om dat netwerk en dat beheer robuust in te richten. En zonder die verbindingen is dat gewoon ook een beetje dweilen met de kraan open. Dus dat is hartstikke nodig. We vinden het ook eigenlijk een kans om eens voorbij te stappen, een beleid wat zegt, ja, we moeten vooral kijken naar hoe we de natuur zo maximaal kunnen belasten en voorbijstappen aan de eigenwaarde die de natuur ook heeft. Dus enthousiasme. We zien ook wel natuurlijk de risico's, de financiële risico's. Dus we zijn blij dat GS ons mee gaat nemen in hoe ze dat verder in gaan vullen. We dienen ook de motie van de PvdA mee in om daar juist het gesprek over te gaan voeren. Dat wordt dus een stukje verdere behandeling. Daar hoef ik nu niet op in te gaan.

Ik wil ook nog kort iets zeggen inderdaad over het koppelen van recreatie en het opgaan in de richting van het PPLG. Dat is een ontzettend positieve ontwikkeling. De uitdagingen in het

landelijk gebied zijn zaken die we juist in samenhang met elkaar moeten gaan bekijken. Ook met agrariërs, ook met andere organisaties die daar actief zijn. En het PPLG is daar gewoon het juiste middel voor. We zijn nog wel benieuwd of de punten op het gebied van recreatie verder kunnen komen dan het wel of niet afwegen of een recreatieproject mogelijk is, maar ook gaan over het hebben van een visie op recreatie in een gebied, zodat je juist ook kan zeggen: die projecten wel, die projecten niet, en in samenhang moet het daartoe leiden. Je ziet in sommige gebieden dat de recreatiedruk gewoon heel hoog is en dat er ook heel veel vraag is naar recreatie. Dus dan moet je daar ook wel iets mee doen. Dat betekent niet dat je alles moet toestaan, maar wel dat je juist een visie moet hebben op het geheel. Dus benieuwd of GS daar ook iets over kan zeggen. En daar wou ik het nu eigenlijk bij laten voor de eerste termijn.

De **VOORZITTER**: Het woord is aan mevrouw Haas van Partij voor de Dieren.

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. De PNN wordt komend jaar geïntegreerd in het PPLG. Op zich juichen we dat bij de Partij voor de Dieren zeker toe, want het draagt bij aan een juiste afweging van de natuurwaarde bij ontwikkelingen. Dit biedt ook kansen voor systeemverandering om een gezonde, groene leefomgeving als uitgangspunt voor welzijn voor alle inwoners te laten zijn. Dit biedt ook kansen bij het maken van keuzes en de inzet voor beschikbaar budget. De integratie vinden we dus goed. Maar het tempo van de afgelopen jaren ligt zo laag dat er vele kansen gemist zijn. We vinden het lastig om nu te vertrouwen in beloftes op papier. Beloftes die nog steeds niet ingaan op een toekomst voor een gezonde, natuurlijke leefomgeving. Nog drieduizend hectare te gaan, terwijl afgelopen vier jaar slechts negenhonderd hectare is verworven. De gebiedsprocessen lopen achter. De Ecologische Autoriteit kwam voor de Natura 2000-gebiedsdelen met adviezen waaruit blijkt dat er nog heel veel moet gebeuren om de kwaliteit van wat wel NNN is, op te vijzelen. En dan heb ik het nog niet over de bedreigingen van stikstof en slechte waterkwaliteit. In deze voordracht lijkt het alsof er weinig aan de hand is. Er worden heel wat projecten uitgerold, zeker. De meesten zijn nodig. Maar zijn ze wel duurzaam als we in het huidige systeem blijven zitten? En het niet maken van cruciale keuzes en dat blijven vooruitschuiven, duidt niet op urgentie of schrik om de toenemende zorgelijke berichten over de toestand van de natuur. Hebben GS wel aandacht voor de randgebieden? Hoeveel projecten richten zich eigenlijk op waterkwaliteit? Durven GS beperkingen op te leggen in de natuur? Bijvoorbeeld in recreatieve activiteiten. Vandaar ook onze moties met de SP van vandaag. Richten GS zich wel op kwaliteitsverbetering met de keuzes – bijvoorbeeld, denk aan de landbouwtransitie – die daarbij horen om de financiën op orde te krijgen en op de nodige versnelling in de gebiedsprocessen? Hoe snel worden Natura 2000-beheerplannen aangepast met de maatregelen die door de Ecologische Autoriteit zijn geadviseerd? We zien het nog niet zo terug. We vernemen graag hoe en in welke volgorde GS daadkracht willen laten zien. En we vragen ook, net als de andere fracties, meer betrokkenheid van PS. Zonder echt groen perspectief kunnen we het programma voor PNN nu niet dragen.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik kijk even naar de gedeputeerde of schorsing nodig is.

De heer **STULEMEIJER** (50PLUS): Ik had me niet aangemeld, maar ik wil ook nog wat zeggen.

De **VOORZITTER**: Dan moet ik eens even over mijn hart strijken. Nee, het woord is aan de heer Stulemeijer van 50PLUS.

De heer **STULEMEIJER** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter, voor uw grote hart. Een korte bijdrage van de kant van 50PLUS. Het Programma Natuurnetwerk. De focus van het PNN ligt op de afronding van het natuurnetwerk in combinatie met de gebiedsgerichte aanpak, stikstof en natuurmaatregelen die deels gefinancierd worden via het Programma Natuur. Het programma Groene Uitweg is eveneens opgenomen in het PNN. Voor de dekking van het voorziene tekort is uitgegaan van de middelen uit het Transitiefonds. Door de val van het kabinet is er onduidelijkheid over dit fonds. Hierdoor is de hoogte van het bedrag waar de provincie aanspraak op kan maken, nog niet zeker. Omdat de reserve niet negatief mag staan – het is al eerder gezegd – is er vanaf 2025 zoveel mogelijk binnen het budget van de reserve groen geraamd.

Enkele kritische opmerkingen over de verwerving van de gronden, uitvoeringsprojecten en de financiering. We vragen ons uiteindelijk af hoe 50PLUS akkoord kan gaan met de voordracht.

Wil ik tot slot nog zeggen dat wij de motie van het CDA en JA21 zullen steunen. En ik wil meneer Van Tiggelen van de PVV geruststellen: ik luister altijd met zeer veel aandacht en zeer veel belangstelling naar zijn betogen. Voorzitter, ik dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank. Ik weet dat er op dit moment, in ieder geval ook naar aanleiding van de ingediende moties en de gestelde vragen ook nog wat antwoorden bij elkaar worden geraapt. Dus we kijken nu of wellicht de eerste reactie, de eerste termijn van GS, na de lunch kunnen doen. Ik schors even voor één minuut, want het gaan eerst even kijken of de lunch klaarstaat, want dan zou ik willen afsluiten voor de lunch en dan kunnen we daarna met de eerste termijn van het college verder. Een moment. Loopt u nog niet weg, alstublieft. Ik schors even voor één minuutje.

Ik heropen de vergadering. Ik schors de vergadering tot 13.00 uur en na 13.00 uur hebben we dus en geluncht en zullen we de reactie in eerste termijn van GS krijgen. Ik schors tot 13.00 uur.

Schorsing 11.53 tot 13.02 uur.

De **VOORZITTER**: Dames en heren, ik heropen de Statenvergadering van 11 december. Ik wil u verzoeken allen weer even centraal de aandacht erbij te hebben. Wij waren aangekomen bij agendapunt 9. Dat is het Programma Natuurnetwerk 2024, voordracht 63. Als antwoord in de eerste termijn gaan we luisteren naar gedeputeerde Kocken.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **KOCKEN**: Dank u wel, voorzitter. Ik kauw de laatste happen weg, want u heeft volgens mij geluncht. Nou, ik op zich dus ook, maar wel in een paar minuten, want we waren niet per se voorbereid op zoveel vragen. Het leek eigenlijk wel een beetje een commissievergadering. Dat mag. U mag altijd vragen stellen. Maar dan vraagt u wel allerlei dingen die dan ook nog uitgezocht moeten worden. Ik zit hier nu niet met een hele batterij ambtenaren. Dus dan moet iedereen nog opgetrommeld worden van, hoe zit het eigenlijk met dat en hoe zit het met dat? Dus dat is misschien een idee om dan nog net iets meer vragen in de commissie te doen en hier met iets minder ‘o, ik wil trouwens ook nog weten hoe dat zit en hoe zit het met dat’ te komen, want het maakt het proces niet makkelijker. Maar goed, then again, u mag vragen wat u wil vragen en ik ga mijn uiterste best doen om uw vragen ook te beantwoorden. Daar ga ik dan nu maar mee beginnen. Even kijken. Of misschien is het verstandig dat ik eerst even uw moties erbij pak. Er waren er volgens mij drie. Even kijken. Ja, dat zijn deze. Die liggen hier klaar. Die zal ik in ieder geval niet vergeten.

U heeft een heleboel opmerkingen gemaakt. Volgens mij bent u een beetje – met mij, trouwens – wat aan het zoeken naar: wat zijn we eigenlijk aan het doen en hoe moet dit nu allemaal verder? En dan denkt de een ‘het moet die kant op’ en de ander ‘die kant op’, en hoe gaan wij nou met elkaar zorgen dat dat dan ook weer één verhaal gaat worden. Dat is best een uitdaging, want we hebben een PNN voorleggen, waarin we hebben moeten prioriteren, omdat er financieel gewoon niet voldoende ruimte is om alles te doen wat we zouden willen doen. Daar komt het eigenlijk op neer. En dat is op zich heel jammer, maar dat is wel gewoon zoals de realiteit nu is. Volgens mij moeten we met elkaar bespreken of dit PNN voor u voldoet. Niet zozeer of je überhaupt natuurbeleid zou moeten voeren of dat er- Ik hoorde iemand zeggen: stuur gewoon een brief naar Brussel. Ja, was het maar zo makkelijk, zou ik bijna zeggen. Ik denk dat we die brief niet moeten sturen, want volgens mij is het ook inherent echt verstandig dat wij goed natuurbeheer voeren. Maar dat is ook niet waar we hierover gaan. We kunnen hier niet met een brief naar Brussel oplossen dat we verder geen taak meer hebben als het gaat over de natuur. We hebben nu met elkaar de discussie over: wat wij nu voorleggen, kunt u daar nou mee uit de voeten? Is dit voldoende? Mag ik hiermee aan de slag gaan? Zijn deze kaders de kaders die u meegeeft? En niet zozeer: waar dient dit nou allemaal toe, moet je dit wel doen? Is ook een interessante discussie, maar daar kunnen we hier toch geen echte beslissing over nemen.

Een aantal van u vroeg, volgens mij, in ieder geval de heer Leerink vroeg met een motie, heel duidelijk: ik wil duidelijkheid. Ik herkende dat in meerdere bijdragen. Ik wil die duidelijkheid ook graag. En tegelijkertijd kan ik die eigenlijk ook niet zo heel makkelijk geven, omdat prioriteren en doelen stellen ook echt afhankelijk is van de middelen die daarvoor beschikbaar zijn. En wij zijn als provincie toch echt afhankelijk van middelen vanuit het Rijk. En op dit moment, vroeg het

CDA volgens mij: wanneer weet u nou eigenlijk of dat geld komt? Ja. Nou. Your guess is as good as mine. Ik zou het niet weten. We hebben binnenkort- Of nou, dat zeg ik, 'binnenkort', dat weet ik niet eens. We krijgen vast op enig moment een nieuwe regering die hier wellicht iets van zal vinden, die misschien wel zeggen: we maken helemaal geen NPLG. Zou kunnen. Dan ligt er een heel andere realiteit dan als er een regering komt te zitten die zegt: nou, die plannen van dat vorige kabinet, daar moet nog wat in geschoven worden, maar dat geld moet nu naar die provincies toe. Dat is echt een totaal andere realiteit. U bent daar, denk ik, net zo ongeduldig, of misschien ook wel chagrijnig over, als ik. Ik had ook liever nu gewoon geweten: waar kunnen we nou op rekenen? Net als bijvoorbeeld agrariërs, willen wij hier ook graag-

De **VOORZITTER**: Er is een interruptie.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ja, ik zie het. Ik probeer mijn zin nog even af te maken.

De **VOORZITTER**: Nee, dat snap ik.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ik zie de bui alweer hangen. Maar in ieder geval, wij willen allemaal die duidelijkheid, maar u vraagt het aan mij. Ja, die kan ik u niet geven.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Koning.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Dat vroeg ik niet. Het is dus zo dat we gehoord hebben dat die gelden van het Rijk niet gebruikt mogen worden voor het NNN wat al in het Natuurpact zat, maar wel gebruikt mogen worden voor het NNN wat we daarboven als provincie willen aanleggen. En mijn vraag is dus: wanneer heeft u nou in beeld voor hoeveel hectare en voor welke gebieden dit nou precies wel gebruikt mag worden en voor welke niet? Dat was mijn vraag.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Maar ook dat blijft uiteindelijk nog wel een tijdje in het midden, omdat wij pas eerst een concept of een startversie van ons PPLG hebben ingediend. Daar is een reactie op gekomen. Nu gaan wij verder werken aan een volgend PPLG. Daarvan heeft het Rijk al de deadline een stukje vooruitgeschoven. In de tussentijd hadden we gehoopt op geld voor de koplopers. Ook dat schuift een beetje vooruit. De vraag wat we uiteindelijk krijgen, maakt ook verschil, want dat krijgen we voor sommige projecten wel en voor andere niet. We hebben nu nog niet al toegezegd gekregen dat het geld, wat wij denken dat we nodig hebben voor het extra NNN- Het boven-provinciaal noem ik het dan maar, want het is gewoon één NNN. Dus we kunnen ook niet kiezen om het niet te maken. Maar dat geld, wat we daarvoor zouden willen hebben, dat is nog niet toegezegd. Dus ik weet niet of we het krijgen. En als we het niet krijgen, hebben we nog steeds de taak om dat NNN af te maken.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dank u wel. Ja, dat snap ik. Maar ik vraag naar het aantal hectares en de gebieden. Heeft u die dan ook helemaal niet in beeld? Wat valt onder het oude Natuurpact en wat is extra? Heeft u dat ook niet in beeld?

Gedeputeerde **KOCKEN**: Dat is een andere vraag. Ik heb volgens mij in de commissie al tegen u heb gezegd dat ik dat zou moeten uitzoeken. Dat heb ik nu niet voor u paraat. Ik kan het nog een keertje uitvragen of we die hectaren zo verdeeld hebben. Ik weet oprecht niet of we die hebben. Uiteindelijk maakt het voor de taak die wij hebben eigenlijk niet uit, want wij hebben namelijk de afspraak gemaakt dat wij het NNN zullen gaan afmaken in 2027. Dat heeft het Rijk ons opgedragen en daar hebben we destijds ook geld voor gekregen. Vervolgens hebben wij een NNN ingetekend en dat is onze opdracht. Dus ik weet niet of ik u kan leveren wat u wil hebben, maar als wij het hebben, dan krijgt u het ook.

Oké, even zien. Verder werd er volgens mij ook nog wel door een aantal van u wat dingen gevraagd, waar een beetje het gevoel van kreeg – ik durf het bijna niet te zeggen – maar u moet er toch ook maar een beetje vertrouwen in hebben dat wij ons best aan het doen zijn, dat ik mijn best aan het doen ben. U moet mij niet vragen om hier met elk klein ding terug te komen, want dan kunnen wij helemaal niet aan het werk. Dat bedoel ik bijvoorbeeld over de vraag, die in de motie zit van de SP: als er geld aan recreatie wordt uitgegeven, dan moet dat hier terug. Ik snap

de gedachte, denk ik, maar volgens mij bent u ietwat gealarmeerd, voor niks in mijn ogen, omdat er eigenlijk niks veranderd is. Het woord 'recreatie' binnen het PNN betekent niet dat we nu eigenlijk stiekem festivals aan het organiseren zijn en dat op het natuurbudget aan het doen zijn. Dat is niet wat er aan de hand is. Wat wel gebeurt, is dat we juist om de natuur toegankelijk te maken bijvoorbeeld soms ergens een wandelpad aanleggen. Dat gebeurt wel met natuurgeld. Of we maken bijvoorbeeld van die kijkraampjes, zodat mensen de natuur kunnen beleven. Dat doen we vanuit de gedachte dat beleefbare natuur er ook voor zorgt dat mensen het nut en het fijne, en dus ook de noodzaak, van het behouden van de natuur meer tot zich kunnen nemen. Dus het is goed voor het draagvlak voor natuurbeheer en het bevorderen van natuur. Want als niemand dat meer belangrijk vindt, dan komen we ook niet meer verder. Dus daar is dat op georiënteerd. Het kan ook bijvoorbeeld gaan over het verleggen van een fietspad of het aanleggen van een fietspad. Verleggen, juist om ervoor te zorgen dat de druk op een bepaalde plek afneemt. Dus er zit weleens een combinatie in een plan wat je voor natuur maakt, wat ook een effect heeft op recreatie. Maar het idee dat wij echte recreatieplannen stiekem in het natuurdossier fietsen, dat is echt niet aan de orde. Sowieso doen we niets wat u niet goedkeurt in zo'n PNN. Dus u kunt ook gewoon zien wat daar gebeurt. Ik zou het er toch op willen laten dat u hier het kader geeft, waarmee ik het komende jaar dus aan de slag kan. Natuurlijk gaan wij geen dingen doen die ongedekt zijn. Dus dat geldt ook eigenlijk in antwoord op de vraag van mevrouw Bakker.

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Ja, ik vraag me dan af: hoe ver gaat u dan in die recreatieve activiteiten? Kunnen we dat ergens terugvinden? Waar ligt de grens?

Gedeputeerde **KOCKEN**: Recreatie, we hebben niet een beleidsstuk over recreatie binnen NNN, maar we hebben natuurlijk wel de Visie toerisme en recreatie. Dat is ons beleidsdocument over recreatie. Waar het gaat over specifieke natuurgebieden, waarin ook gerecreëerd wordt, kijken we wel per gebied, als daar aanleiding toe is- Want aan de ene kant kun je zeggen, wat ik eigenlijk net al zei, recreatie bevordert ook juist de ervaring van natuur en het draagvlak daarvoor. Maar je moet ook opletten dat de druk niet te hoog wordt en dat die te veel schade aanricht. Dan nemen we in bepaalde gevallen, als daar aanleiding toe is, maatregelen. Zoals bijvoorbeeld, het verleggen van een fietspad kan ervoor zorgen dat een te kwetsbaar gebied ontlast wordt. Maar ook bijvoorbeeld, wat u onlangs in het beheerplan voor Het Twiske volgens mij hebt kunnen zien, dat we de Sloterplas afsluiten in de winter, zodat de smient, die zich daar in de winter ophoudt, ook winterrust heeft. Daar was een heel directe aanleiding om die maatregel te nemen en dan nemen we die ook. Dus we zijn zeker bereid om dat in bepaalde gevallen te doen, maar ik wil er ook echt voor pleiten dat we de natuur ook beleefbaar moeten houden. Dus we moeten altijd zoeken naar een balans wanneer het een moet prevaleren en wanneer dat toch niet meer kan, omdat het te veel druk geeft.

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Dank u wel. Helder. Maar dan nog vraag ik me wel af: wanneer wordt die grens bepaald en door wie?

Gedeputeerde **KOCKEN**: In algemene zin wordt die grens denk ik bijvoorbeeld bepaald door de natuurdoelanalyses. Als daarin wordt aangegeven, als daaruit blijkt dat bepaalde maatregelen noodzakelijk zijn, dan zullen we die moeten nemen. Er wordt ook bepaald in overleg met de beheerder van een terrein. Bijvoorbeeld met PWN hebben we daar uitgebreid overleg over: wat is nodig om de goede balans te vinden? Dat doen we elke keer naar bevind van zaken. Dus daar kan een externe aanleiding voor zijn, zoals de NDA's. En dat kan ook zijn omdat het duidelijk is uit de ervaring van een beheerder dat er iets gedaan moet worden. En zo komen we steeds tot beter inzicht en maken we nieuwe maatregelen. Of soms kan een maatregel ook worden afgeschaald.

Mevrouw **HAAS** (PvdD): De laatste. Hoe wordt PS daar dan bij betrokken?

Gedeputeerde **KOCKEN**: Bijvoorbeeld in de beheerplannen kunt u zien welke maatregelen we nemen. Als we grote ingrepen doen, dan wordt u daar ook altijd over geïnformeerd. U krijgt volgens mij vanuit GS regelmatig updates als wij hierover beslissingen nemen. Volgens mij communiceren wij daar gewoon over. Dus daar krijgt u van ons altijd een bericht over.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik hoor de gedeputeerde zeggen dat het allemaal heel ingewikkeld is om daarnaar te kijken hoe die geldstromen gaan en wat het voor effect heeft op de natuur. Dat neemt niet weg dat wij beheerorganisaties ook horen zeggen

dat ze zelf geld moeten ophalen, omdat vaak de hoeveelheid beschikbare middelen te klein is. Dat zelf geld ophalen, dat gebeurt vaak door, nou, natuur beschadigende activiteiten. En dus hebben wij in ons motie net vastgelegd dat, als er dingen gebeuren, dat wij ook zien dat het niet natuur beschadigend is, maar juist natuur bevorderend, want dat zou natuurlijk het doel moeten zijn waarnaar je streeft. Want dat staat heel duidelijk in het dictum.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Allereerst heb ik volgens mij in reactie op uw motie niet gezegd dat het allemaal ingewikkeld is om te zien waar geld vandaan komt en naartoe gaat. Dat heb ik denk ik in zijn algemeenheid ook niet gezegd. Maar waar het wat mij betreft om gaat, is dat de veronderstelling dat er natuurgeld wordt ingezet voor pure recreatiedoelen, dat dat een verkeerde veronderstelling is. Dat er soms inderdaad ook een onderdeel van een natuurplan een recreatie-effect heeft of een recreatie-element is, en dat dat volgens mij niet anders is dan het was. Ik zou dat dus ook graag gewoon op deze manier willen houden, dat u dat in het PNN terugvindt en dat u daar van tevoren van kan zeggen: dit is inderdaad een goed plan of dit is geen goed plan, en daar kunt u het komende jaar mee aan de slag.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, u begint met te zeggen dat het niet de recreatie- Wat was het nou? De natuur voor de recreatie is. Maar in onze beleving is het omgekeerd. Is het namelijk dat de recreatie bijdraagt aan- Want zo wordt het altijd gebracht: wij moeten natuurbeheer doen en het is allemaal dat soort dingen meer. En dus moeten wij recreatie gebruiken om daarmee geld op te halen. Dat kan u toch niet geheel onbekend in de oren klinken? Het meest extreme voorbeeld daarvan, dat zijn festivals, maar er zijn nog wel andere zaken die gebruikt worden om geld op te halen om aan natuurbeheer te doen. En wij vinden dat nou juist net de verkeerde route.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Maar misschien heeft u het over uw motie Vreemd, maar ik heb het over uw motie Verantwoording recreatie in het PNN. Daarin vraagt u, indien er geld vanuit het budget voor het PNN naar recreatiedoelen gaat, hier een schriftelijke verantwoording aan PS over uit te brengen waaruit blijkt dat dit recreatieve doel een bevorderend effect heeft op de natuurdoelen. Ik vertel u dat wij volgens mij niet heel veel meer doen dan we altijd al doen, namelijk eventueel ergens bijvoorbeeld een wandelpad aanleggen. Met dat wandelpad wordt in mijn ogen bijvoorbeeld bevordert dat mensen de natuur in kunnen en daarvan kunnen genieten. Daarmee kun je nog steeds zeggen: de natuur kan alleen maar echt geholpen worden als die totaal ongerept is. Dus echt het uitsluitend bevorderen van natuur, daarvan kan je je misschien afvragen of dat dan nog binnen uw definitie valt. De discussie of er een festival gehouden moet worden, dat gaat volgens mij helemaal buiten deze motie om, in mijn ogen. Maar anders moet u mij uitleggen wat hier staat.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Wat daar staat, heeft u heel goed begrepen. We hebben de moties opgeknipt, want we dachten: moeten we nou die twee moties Vreemd onderbrengen bij PNN? Nee, we doen ze apart als motie Vreemd. Maar dat er samenhang der dingen is, moet in ieder geval denk ik nu even aan u duidelijk gemaakt worden: dat er in onze optiek samenhang is. Namelijk, als je geld ophaalt via recreatie en dat inzet voor de natuur – want zo wordt het altijd gebracht – dat dan die natuur erop vooruit moet gaan en juist niet achteruit, wat helaas het geval is.

De **VOORZITTER**: Ik hoor geen vraag meer. Gaat u verder, mevrouw Kocken.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ik neem de samenhang der dingen van u aan. Ik denk dat die in heel veel gevallen er is en dat het goed is om ons daar rekenschap van te geven. Maar wat uw motie betreft, deze motie – de andere moties Vreemd, daar kom ik later nog even over te spreken – zou ik zeggen: ontraad ik, want volgens mij is het niet handig en niet doelmatig als ik hier nog een specifieke, aparte verantwoording over afleg.

Even kijken. Ik ga proberen om uw vragen dus door te lopen. Ik was eigenlijk volgens mij bij mevrouw Bakker. Zij zei: mag ik dan misschien hier in de staten voor krijgen wanneer het van plan naar uitvoering gaat. Eigenlijk is dat ook een beetje een vraag, volgens mij, die juist in dit PNN zit. Dit is de stand van zaken en waar we naartoe gaan. Dan kunt u ook zien waar we het geld aan gaan besteden. Dus dit is het moment waarop u volgens mij kunt zeggen: dat plan, daar hebben we toch moeite mee of daar mocht nog wat bij of daar- Dus dat is dit moment. Ik denk

dat het niet handig zou zijn als we het PNN voortaan elke maand op de agenda zetten om te kijken waar we naar verschuiven.

En dan kom ik eigenlijk ook direct bij de motie van de Partij van de Arbeid. Ik denk dat ik u daar allemaal misschien wel een beetje mee bedien, en ook mezelf. We hebben in februari een technische briefing of een BOT – dat moet nog even duidelijk worden gepland – eigenlijk over het uitvoeringsprogramma, waarin al die gebiedsprocessen: waar staan we; welke prioritering moeten we daarin aanbrengen; hoe ver staan we; en waar gaan we mee voort? Ik zou u eigenlijk willen voorstellen om uw motie nog even aan te houden, want ik zie best wel wat haken en ogen aan zeggen: per gebiedsproces moeten dat drie prioriteiten zijn. Het kan heel goed zijn dat we misschien eigenlijk in één gebiedsproces wel vijf prioriteiten hebben en in een ander misschien wel niks. Langs welke latten we dat moeten prioriteren, of het er drie moeten zijn, dat zou ik los willen laten. U vraagt ook om voor 1 januari alvast met de prioritering terug te komen. Daar heeft u 'maart' van gemaakt; neem me niet kwalijk. Gelet op de technische briefing, waar ik het net over had, in februari, hoop ik dat ik u daar al een beetje een idee over kan geven hoe we van plan zijn om te prioriteren en aan welk tempo van voortgang u kunt denken. Als u dan deze motie nog eens beoordeeld wat er dan nog niet voldoende is naar uw smaak om er vat op te krijgen. Want ik begrijp de behoefte echt dat u hier in de zaal gewoon wil weten: maar wat doen we nou; en welke prioriteiten leggen we? Dat vind ik een heel terechte vraag. Ik kan nu eigenlijk niet meteen zeggen 'dit gaan we doen en zo gaan we het aanpakken', juist door de onzekerheid die er gewoon op dit moment is.

De heer **LEERINK** (PvdA): Ja, ik denk, ik doe het nu maar even. Dan bespaar ik misschien een tweede termijn. Ik hoor welwillendheid als het gaat om 'hoe nemen we de Staten mee'. Prima om te wachten tot die technische briefing is geweest. Waar wij ook meer aan zaten te denken, volgens mij noemde ik dat in eerste termijn ook, is bijvoorbeeld dezelfde manier als we, als het gaat om bij de VTH, dat we iedere drie maanden een stand van zaken krijgen en daar ook over kunnen spreken in de commissie. Ik zou me kunnen voorstellen dat we dat hier ook doen, waardoor je de commissie meeneemt. Ik snap direct dat we de werkelijkheid niet aan een touwtje hebben en dat ook het college zou moeten handelen naarmate de omstandigheden zich voordoen, maar wij vinden het wel prettig om vervolgens bijvoorbeeld eens in de drie maanden te worden meegenomen en daar ook over te spreken.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Meneer Leerink, ik begrijp de vraag. Ik heb aan de andere kant wel ook te maken met een ambtelijk apparaat, dat zich echt uit de naad werkt, om het maar zo te zeggen, om te zorgen dat we toch nog een heleboel op poten houden. En dan geeft elke drie maanden rapporteren gewoon toch weer heel veel administratieve lasten. Ik zou het liefst willen dat er zoveel mogelijk mensen buiten zijn en in de processen bezig zijn in plaats van daarover te rapporteren. Ik denk dat een periodieke rapportering, dat zou eigenlijk dus het PNN zijn, dat we daar misschien nog een tussentijdse update aan toe moeten voegen. Dat ben ik eigenlijk wel met u eens. Dus dat wil ik u wel toezeggen. Dus dan krijgt u eigenlijk halfjaarlijks een soort update. Maar ik wil u echt vragen: houdt u alstublieft uw motie nog even aan, hoor ons aan in februari en kijk dan waarvan u denkt: nu mis ik nog dit of nu moet er nog dat bij, en dien dan die motie alsnog in en dan kijken we dan of we het nog iets beter kunnen finetunen.

De heer **LEERINK** (PvdA): Ik ga erover nadenken.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Komt er misschien toch nog een tweede termijn.

Even kijken. Volgens mij vroeg meneer Van Tiggelen of er was nagedacht over het beleid. Nou, dat is wel het geval en dat ging toen volgens mij met name over de vraag over de verstuiving in de duinen en of er zo wel over de waterveiligheid wordt nagedacht. Dat is juist precies de aanleiding om dit te doen, omdat door die verstuiving het gebied veel sterker wordt. En dat is juist heel goed voor de mensen die achter die duinen wonen en rekenen op de bescherming van de duinen. Dus het antwoord op die vraag was: ja, daar is over nagedacht.

Dan was er een vraag van Volt: is het water onderdeel van het PNN of niet? En waar vinden we het anders? In het PNN niet op zichzelf, behalve dat water natuurlijk wel inherent een onderdeel is van natuur. Dus waar dat met elkaar interfereert, zijn er ook natuurmaatregelen die op de waterkwaliteit effect hebben. Maar daarnaast hebben we een Regionaal Waterprogramma. Dat is

eigenlijk het document waar de echte maatregelen helemaal vanuit water gedacht, te vinden zijn. Het PNN wordt opgenomen in het PPLG. In verband met wat juridische beperkingen hebben we op dit moment nog niet de beslissing kunnen nemen om ook water helemaal in het PPLG op te gaan nemen. Dus dat blijft voorlopig nog een apart document.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik kom even terug op het antwoord van gedeputeerde over die gaten in de duinen. Daar moest ik even op herkauwen. Maar ik moet het toch nog even helder zien te krijgen. Dus we gaan een gat maken in de noodzakelijke zeewering, waardoor we die kwetsbaar maken en dan doen we dat om het duin daarachter sterker te maken. Maar dan hebben we toch, als er een windkracht 11 Noordwesterstorm komt, een gat in de duinen waardoor het duin overloopt. Ik zie hem niet. Kunt u dat toch nog eens iets verdiepen?

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ja, het gat in de duinen gaat hier over het kappen van enkele bomen. Enkele best veel bomen, laat ik dat meteen zeggen, dat we daar geen misverstand- Nee, daar gaat het niet over, zie ik meneer Van Tiggelen nu schudden. Zo heb ik de vraag opgevat in ieder geval. Over dat beleid hebben we het hier ook in de commissie al een paar keer over gehad, dat dat nodig is om de ecologische waarde van de duinen te bevorderen. Dat is in ieder geval wat mijn antwoord heeft bedoeld te zeggen. Misschien komt de heer Van Tiggelen straks nog terug met een letterlijker gat en snap ik dan beter waar hij het over heeft. In dat geval zal ik daar nog op antwoorden. Maar dat is in ieder geval waar mijn antwoord over ging. Ja, nou ja, of dat bevorderend werkt: ja, ik meen van wel. Daar hebben we volgens mij ook een vrij uitgebreide ecologische onderbouwing bij gegeven. Dus ik was daarvan overtuigd en ik hoop dat dat voor u ook geldt.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, dat is een ander antwoord op een heel andere vraag die ik niet zo heb opgevat. Ik wil even terug. Ik weet dat er namelijk bij bijvoorbeeld Parnassia een heel groot gat in de duinen van een aantal tientallen meters is. In de hoofdzeewering, die onze provincie moet beschermen, daar is bewust een gat gemaakt in onze duinen. En de vraag is: hoe kan zo'n gat in de duinen de veiligheid van Noord-Holland niet aantasten? Dat is denk ik de kernvraag.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Dank u wel voor het herformuleren van de vraag van, denk ik, meneer van Tiggelen. Dan zeg ik er maar bij: u moeten de vragen gewoon heel concreet maken, want dan begrijp ik ze tenminste. Daar kom ik dan graag straks bij u op terug, want ik kan u niet uit mijn hoofd daar nu een antwoord op geven.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, dank u wel. Nog even een vraag over het Regionaal Waterprogramma. Kunnen we die update krijgen?

Gedeputeerde **KOCKEN**: Harder.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Zo? Is het nu beter? Over het Regionaal Waterprogramma, kunnen we daar een update over krijgen als we ook over het PNN worden geüpdatet? Want het hangt zo samen dat het misschien handig is om dat gelijktijdig dan te behandelen. Ik snap wel dat het juridisch misschien niet samen kan, maar misschien kunnen we wel kijken of we het zoveel mogelijk samen kunnen behandelen.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Op zich stond voor de afgelopen commissie ook de update- Sorry, zo moet ik dat niet noemen. Maar de jaarrapportage van het Regionaal Waterprogramma bij de stukken. Dat is eigenlijk ook het moment om dat erbij te betrekken. Dus u krijgt dat in dit geval helemaal, was het echt tegelijk. Meestal zit het vlak na elkaar. Ik kan niet helemaal overzien of ik nu kan toezeggen dat het altijd samen zal vallen, juist niet omdat, als we het PNN in het PPLG stoppen, dat PPLG wordt echt een heel omvangrijk document en verdient alle aandacht. Dus ik weet niet of het heel verstandig is om alle aanpalende stukken dan ook op die agenda te willen hebben. Maar ik zal ernaar kijken of dat mogelijk is.

Even zien. Er werd gevraagd wat wij van plan zijn te doen met de 35 miljoen die in het coalitieakkoord voor het PPLG is opgenomen. Er werd ook gevraagd of, als dat aan NNN wordt besteed, of dat dan hier tijdig voorgelegd kan worden. Volgens mij moet u de 35 miljoen vooral zien als een soort buffer die wij hebben willen inbouwen, omdat we plannen moeten maken,

omdat wij allerlei processen al opgestart zijn en die willen we graag voortzetten en we nog niet voldoende financiële zekerheid hebben en nog niet precies de kaders weten over hoe we het geld, wat we van de Rijksoverheid verwachten, precies wel en precies niet mogen benutten. We voorzien wel dat er dingen zijn die daar misschien niet onder vallen en die we wel nodig vinden. Dat kan in menskracht zitten, maar dat kan ook inderdaad bijvoorbeeld zitten in het aankopen van misschien wel NNN, maar het kunnen ook heel andere dingen zijn. Het zouden subsidieregelingen kunnen zijn. Dat is op dit moment nog niet uitgedacht. We hebben dat geld, ik zie het echt zo, als een soort buffer ingebouwd, omdat we weten dat we de komende jaren daar gewoon heel veel werk te verrichten hebben. Maar de andere kant is wel: dat geld gaan we natuurlijk niet zomaar uitgeven. Dat komt ook hier bij u langs. Ik verwacht daar bijvoorbeeld bij de eerste begrotingswijziging wel al een beroep op te gaan doen. En als dat dan zo is, dan ligt dat gewoon voor in de commissie en dan komt dat ook langs de Staten, want u gaat uiteindelijk over de begroting. Dus dat keurt u hier dan goed. Er zal dan uiteraard ook eventuele besteding aan NNN benoemd worden. Dus volgens mij komt dat allemaal altijd uw kant nog op.

Er waren een aantal vragen over PFAS, over de brief die u tegemoetziet, of daarin staat waar PFAS te vinden is en wat we eraan gaan doen, en aan de andere kant wat GS van plan is om er überhaupt aan te doen. Een vraag van D66 volgens mij. PFAS is een heel groot probleem. PFAS is ongeveer overal om ons heen. Dat is heel zorgwekkend, dat ben ik direct met u allemaal eens. Tegelijkertijd is dit iets wat vooral vanuit Europa en het Rijk om aandacht vraagt en maatregelen vraagt. We hebben niet voor niks in Europa aangedrongen op een verbod op PFAS. Maar wij zien PFAS bijvoorbeeld in zeeschuim, we zien het in de grond, we zien het in ons drinkwater, we zien het in onze voeding. Het zit overal. Het is op dit moment voor de provincie nog niet, ja, haalbaar om dat probleem aan te pakken, juist omdat het zo groot is. In de brief die eraan komt, wordt daar wel het een en ander meer over uitgelegd, maar daar zitten nog niet de oplossingen in, omdat we die simpelweg nog niet hebben. Dus ik kan me voorstellen dat ik u daarmee misschien niet tevreden stel, ik vind dat zelf ook een verontrustend idee, maar dit is wel een onderwerp dat niet alleen bij ons, maar eigenlijk ook bij de regering of in ieder geval in de Kamer op dit moment, en in Europa, voldoende aandacht heeft, denk ik. En ik ga ervan uit dat we van daaruit maatregelen kunnen verwachten om daar echt substantiële stappen in te gaan zetten. Wat we wel doen is als er een PFAS-locatie is binnen onze provincie, waarvan we zeker weten, bijvoorbeeld bij een brandweerlocatie waar met blusschuim is gewerkt, daar weten we dat de concentraties zodanig hoog zijn dat we daar werk van moeten maken. Dan doen we dat. Maar het algehele probleem PFAS in Noord-Holland, daar hebben wij nu nog geen beleid op.

Even kijken. U vroeg om het plan voor de invasieve exoten, of dat ook in het PPLG wordt meegenomen, omdat het daar in ieder geval voor kan komen. Volgens mij had ik u in de commissie al toegezegd dat ik verwacht in Q1 met u als commissie in ieder geval te praten over een opzet voor dat plan. Dus dat zouden we dan toch, hoop ik, voordat we met een volgende versie van de PPLG komen, wel met elkaar ook een klap op- Of u dan uiteindelijk, een klap op hebben kunnen geven. Dus ja, dat komt wel voor het PPLG rond, zou ik zeggen.

Er was een vraag over het agrarisch natuurbeheer en het ANLb. Ik vind uw motie een beetje lastig, moet ik zeggen, want wat u vraagt, heeft u al een keer eerder gevraagd, volgens mij. Uw staten heeft in, als ik goed ben geïnformeerd, in 2018 besloten dat de prioriteit in de natuur bij de natuur moet liggen en dat het dus niet bij de agrarische bedrijfsvoering ligt. En dat ANLb legt juist wel de prioriteit bij de agrarische bedrijfsvoering, en dan is natuur secundair, dat dat niet langer zich verhoudt tot de natuurdoelen die wij binnen het NNN hebben. Dat is aanleiding geweest om te zeggen: dan kun je niet langer ANLb-subsidie in NNN krijgen. Daar hebben we nog een keer zes jaar aan vastgeplakt. Volgens mij ook op uw verzoek, mevrouw Koning, denk ik. U heeft daar een motie toe ingediend, omdat er wat meer tijd nodig was voor de agrariërs om zich daarop aan te passen. Ik denk op zicht, dat besluit is genomen, dat was een laatste uitstel wat mij betreft. De natuurdoelen verhouden zich uiteindelijk niet tot zuiver agrarisch belang in de meeste gevallen. Agrariërs, die willen blijven zitten binnen NNN, zullen hun manier van agrarisch beheer moeten aanpassen naar SNL. Als ze dan willen blijven, dan kunnen ze natuur beheren en er nog steeds een subsidie voor krijgen. Ze kunnen wel blijven boeren, maar dan moet dat op een natuurinclusieve manier zijn. Dat is niet voor iedereen. Daarom zijn we ook aan het kijken: kunnen we met pacht of kunnen we met grondmobilisatie zorgen voor een ander perspectief? Dat kan op een andere locatie zijn, dat kan met andere verdienmodellen zijn. Daar zijn we op zich allemaal mee bezig. Ik vertel u dit nu. Volgens mij weet u het meeste wel, maar misschien is het

goed om u allemaal daarin mee te nemen. Dus ik zou willen zeggen: laat ik daar dan een technische briefing voor aanbieden, waarin we wat we daar aan het doen zijn nog een keer met u doorlopen. Dan kunt u kijken of u vindt dat daar nog iets aan verbeterd kan worden bijvoorbeeld. Dan weet u goed wat er gebeurt. Maar ik moet u wel zeggen: gewoon het perspectief- Want volgens mij, het staat er nu wat zacht: hou het als optie open. Maar we doen dit in blokken van zes jaar en we hebben er dus al een verlenging van zes jaar aan toegevoegd. Ik sta er eigenlijk niet voor open om daar nog een keer zes jaar aan toe te voegen, want dan halen wij onze natuurdoelen niet. En dat is wel gewoon wat we hebben afgesproken met elkaar, dat dat in het NNN prioriteit heeft. ANLb is daarbuiten prima. Dus voor weidevogelgebied bijvoorbeeld kan ANLb blijven bestaan. Ook waar het gaat over het realiseren van bossen. Dus er zijn allerlei plekken buiten NNN waar ANLb prima werkt, maar binnen NNN gaan we over op SNL.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dank u wel. Ja, die zes jaar verlenging, die was ook om te bekijken of we een manier zouden kunnen vinden voor agrarisch natuurbeheer dat NNN-waardig is. Die zoektocht, ja, eigenlijk willen wij als CDA dat die zoektocht gewoon wordt voortgezet, omdat wij het zo belangrijk vinden dat agrarisch natuurbeheer binnen het NNN blijft bestaan, omdat het ook een mogelijkheid is om het NNN af te ronden. En zonder agrarisch natuurbeheer zien we dat gewoon niet gebeuren. Je hebt gewoon die boeren daar nodig. Dat zeggen tbo's ook. En als u nu een technische briefing toezegt, is dat dan met de mogelijkheid- Dat u ons alleen maar gaat uitleggen waarom het niet kan? Of wilt u dan een open houding aannemen, zodat we met elkaar kunnen kijken welke mogelijkheden er eventueel wel nog zijn?

Gedeputeerde **KOCKEN**: Alleen maar een technische briefing om u uit te leggen wat er allemaal niet kan, dat lijkt me niet zo nuttig. Dus in die zin: ja, heb ik daarin natuurlijk een open houding. Maar tegelijkertijd, wat ik net heb gezegd, meen ik wel. U heeft als Staten zelf gezegd: natuur moet de prioriteit hebben. Dat is binnen de ANLb-subsidie niet het geval. Dus daar zit gewoon iets in wat onverenigbaar is. We kunnen kijken- En dat zijn volgens mij ook aan het doen, wat ik al zei, met de Taskforce pacht en met andere middelen. Bijvoorbeeld de overgang van drijfmest naar ruige mest. Er zijn manieren waarop het misschien wel met elkaar in overeenstemming te brengen is. Daar wordt aan gewerkt. Daar wordt naar gekeken. Bijvoorbeeld, volgens mij, is er in Friesland nog een instrument, waarbij wel langjarig beheer gecombineerd wordt met een afwaardering van gronden wat voor agrariërs toch nog interessant kan zijn. Dat soort instrumenten zijn we allemaal aan het onderzoeken. Dat zijn geen dingen die je op een achternamiddag eventjes met elkaar af kan tikken. Maar we kunnen elkaar bijpraten. Als u goede ideeën heeft, dan staan we daar ook zeker voor open. Dus in die zin sta ik daar heel open voor. Maar tegelijkertijd houd ik toch nog vast, en dat vindt u misschien stom, maar NNN heeft prioritair een natuurdoelstelling. Daar moeten we een weg in vinden. Als het samen kan gaan, dan vind ik dat prachtig, maar dat moeten we wel met elkaar eens zijn. En als de instelling is 'eigenlijk willen we gewoon dat elke boer die dat wil, kan blijven doen wat die wil en waar die dat wil', ja dan komen we er denk ik niet uit. Maar als u er net zo open als ik in wil gaan, dan denk ik dat we een goed gesprek kunnen voeren.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, dank u wel. Maar ik spreek ook steeds over NNN-waardig agrarisch natuurbeheer. In andere provincies zie ik dat er ook mogelijkheden toe zijn. Dus als u die open houding heeft in die technische briefing, dat we daar toch samen naar kunnen zoeken, dan vind ik dat zeer waardevol.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Daar sta ik zeker voor open. Dan vraag ik u ook nadrukkelijk, want ik gaf u zelf het Friese voorbeeld, als u zegt 'ik weet er nog een paar', draag ze vooral aan. U hoeft niet tot februari, of weet ik veel wanneer, te wachten. Dat mag u ook gewoon, als u nu zegt 'kijk daar eens naar, kijk daar eens naar', laat u dat vooral weten en dan staan we daar zeker voor open.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, mevrouw Kocken.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Dank u wel, voorzitter. Even zien. Er was nog een vraag van de Partij voor de Dieren over hoe snel worden de N2000-beheerplannen aangepast met maatregelen die door de Ecologische Autoriteit zijn geadviseerd. Nou ja, dat heb ik u volgens mij ook in de commissie al gezegd. De beheerplannen worden weliswaar voor zes jaar vastgesteld, maar dat betekent dat ze een geldingsduur hebben van zes jaar. In de loop der tijd kunnen ze, als daar

aanleiding toe is, steeds worden aangepast. Dus zodra daar een advies ligt, kunnen we dat aanpassen en doen we dat ook, als dat vanuit dat advies noodzakelijk is. En met welke snelheid dat gebeurt? Zoals dat binnen de provincie altijd gebeurt. Er wordt zorgvuldig naar gekeken, dan wordt er een plan voorgelegd. Dat wordt dan vervolgens eerst eens aan mij voorgelegd en daarna komt het in onze GS-vergadering en dan krijgt u daar een update van.

Ik denk eigenlijk dat ik er zo'n beetje wel doorheen ben. Dan wil ik u nog even de- Nee, de moties heb ik eigenlijk alle drie ook al besproken. Namelijk, agrarisch natuurbeheer in NNN, die raad ik, zoals die hier geformuleerd is, af. Maar ik hoop dat wij gewoon een goed gesprek met elkaar kunnen voeren. De verantwoording recreatie in PNN ontraad ik ook, omdat ik denk dat u in het PNN eigenlijk voldoende kunt vinden over hoe het geld besteed wordt en dat recreatie daar een klein onderdeel van is en een nuttig onderdeel. En dan vraag ik de Partij van de Arbeid en GroenLinks om de motie die zij hebben ingediend nog even aan te houden, zodat we na de technische briefing van februari kunnen kijken of het naar tevredenheid is of dat u daar nog een aanscherping in nodig heeft.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, gedeputeerde Kocken. Dan kijk ik in de zaal of er behoefte is aan een tweede termijn. Dat is geen verrassing: de heer Dessing, Forum voor Democratie.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Een punt van orde. Mogen wij heel even schorsing aanvragen?

De **VOORZITTER**: Dat mag u altijd en ik ken hem ook toe. Vijf minuten genoeg? Vijf minuten schorsing.

Schorsing 13.40 tot 13.53 uur.

De **VOORZITTER**: Mag ik de Statenleden verzoeken weer te gaan zitten. En ook het CDA is terug. Ik dacht, ik geef u nog een paar extra minuten. Ik hoop dat het geholpen heeft.

En dan geef ik het woord in tweede termijn aan de heer Dessing van Forum voor Democratie.

Tweede termijn Provinciale Staten

De heer **DESSING** (FvD): Ja, dank u wel, voorzitter. U heeft van mij de motie te goed. Die cliffhanger had ik u gegeven. Dus die ga ik u zo geven. Maar ik ga toch nog even kort reageren op een aantal opmerkingen van de gedeputeerde. Ja, de mooiste vond ik toch eigenlijk wel dat ik net hoorde: Ja, we doen eigenlijk wel heel veel, want we maken namelijk kijkraampjes om de natuur te beleven. Als dat niet het mooiste voorbeeld is van tekentafelnatuur, dan weet ik het ook niet meer. Maar dat terzijde. En “ja, natuurlijk kunnen we geen brief sturen”, volgens de gedeputeerde, “naar Brussel, want daar kunnen we toch niets mee, want we moeten eigenlijk doen aan goed natuurbeheer”. Dat is nou juist wat ik hier probeerde te betogen. Ik wil ook eventjes ingaan op wat de heer Leerink zei over zijn vraag van, ”ja, maar ja, Forum voor Democratie is niet constructief en die wil alleen maar dingen die niet kunnen en die heel lang duren, want dat zit in de wet.” Nou, daar heb ik toch een iets ander idee. Ik zal er in mijn motie sowieso verder op ingaan. Maar voordat ik die voorlees, wil ik u toch meegeven dat, als het gaat bijvoorbeeld om de KDW's, die een heel kritisch aspect vormen van dit hele stikstofbeleid, die zijn de wetenschappelijke basis onder de beleidsmaatregelen om te voldoen aan de Stikstofwet. Dus ze zijn geen onderdeel van de Stikstofwet. Daarmee zijn ze dus aan te passen met een Algemene Maatregel van Bestuur. Dus dat betekent niet een jarenlang wetswijzigingstraject voordat er dus een keer iets kan gebeuren. Nee, de minister kan morgen een decreet, of een AMvB in dit geval, uitvaardigen en die kan zeggen van, we gaan die stikstofcrisis oplossen, we gaan de bouw weer vlot trekken, we kunnen al die dingen doen als we alle KDW’s in Nederland met een factor tien verhogen. Dan geeft dat ons de ruimte om in die tijd de wet aan te passen en te kijken wat we dan wel kunnen doen. Dat zou, mits erg natuurlijk politieke wil is, want daar gaat het om, een van de oplossingen kunnen zijn om dit probleem vlot te trekken. Dat zou dus de boodschap kunnen zijn die wij hier ook in de Staten richting Den Haag en via Den Haag aan Brussel zouden kunnen geven.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Hoor ik nu de partij Forum voor Democratie pleiten voor een Algemene Maatregel van Bestuur, die de democratie opzijzet? Hoor ik dat nu goed?

De heer **DESSING** (FvD): Volgens mij zet dat de democratie absoluut niet buitenspel, want het begint met politieke wil, wat ik daarna zei. We zijn het met elkaar eens, van links tot rechts, dat er een enorme crisis is, waardoor er geen huizen gebouwd kunnen worden en dat die crisis mede wordt veroorzaakt door het zogenaamde stikstofprobleem. Ik probeer hier te betogen dat het hele stikstofprobleem totale onzin is en dat we dat uit de wereld kunnen helpen, dat we dat niet nodig hebben. We kunnen onszelf uit die klem halen. En als we dan op democratische wijze met elkaar politiek draagvlak creëren om te kijken dat we op deze manier een pragmatische oplossing kunnen vinden, dan lijkt me dat absoluut democratisch genoeg om daar met elkaar uit te kunnen komen. Dat is wat ik hier betoog.

Dus, voorzitter, ik ga u de volgende motie voorlezen. Ik hoop oprecht, ja, dat u die gewoon in overweging wil nemen, want het gaat om de fundamentele vraag die eronder ligt: waar zijn we in terecht gekomen; en wat zouden we daaraan kunnen doen? De motie Aandringen op radicale koerswijziging van landelijk stikstofbeleid. Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 11 december te Haarlem, constaterende dat het Programma Natuurnetwerk 2024, waar de inrichting van het landelijk gebied uitgaat van de doelen die landelijk gesteld zijn voor wat betreft de reductie van stikstofuitstoot in de zogenaamde Natura 2000-gebieden. Het programma voor wat betreft stikstofneerslag in de Noord-Hollandse Natura 2000-gebieden uitgaat van de cijfers van AERIUS Stikstofmonitor 2022 op basis van cijfers over 2020. En op basis daarvan wordt gesteld dat in alle Natura 2000-gebieden in Noord-Holland geldt dat juist de meest stikstofgevoelige habitattype en leefgebieden overbelast zijn met stikstofneerslag. Dat op basis van dergelijke uitgangspunten, inclusief de veronderstelling dat agrariërs verantwoordelijk zijn voor het merendeel van de neerslag in deze leefgebieden, wordt ingezet op de uitkoop van agrariërs, vrijwillig dan wel gedwongen. Overwegende dat het Adviescollege Meten en Berekenen in juni 2020 constateerde dat het AERIUS-model de daadwerkelijke uitstoot lokaal niet nauwkeurig kan berekenen en dat het model daarom niet doelgeschikt is voor het beoordelen of agrariërs wel of geen rechten hebben op een vergunning voor hun bedrijfsuitvoering. Het Planbureau voor de Leefomgeving zelfs constateerde dat het AERIUS-model een onzekerheidsmarge kent van tussen de dertig en zeventig procent. Dat ook TNO in haar aanvankelijk vertrouwelijke notitie heeft aangegeven dat het door het Ministerie van LNV gehanteerde ondergrens voor Natura 2000-gebieden van 0,005 mol stikstofdioxide per halfjaar niet wetenschappelijk is onderbouwd en depositiewaarden onder de zeven mol per halfjaar in deze notitie zelfs aangemerkt worden als ruis. Voorts constaterende dat volgens onderzoek van Wageningen University – ik noemde het al in mijn betoog – de veronderstelde stikstofneerslag slechts in een zeer beperkt aantal gevallen mogelijk als bijkomend factor zou bijdragen aan het verdwijnen van enkele planten en diersoorten. Over het geheel genomen de staat van de natuur sinds 2000 sterk is verbeterd en er geen reden is om ons zorgen te maken over de kwaliteit van onze natuurlijke leefomgeving. Demissionair minister van LNV, Piet Adema, tegen die achtergrond geen andere conclusie kon trekken dan dat we te maken hebben met een doorgeslagen modelwerkelijkheid – ik zeg het niet zelf, dat zegt die minister – die geen relatie heeft met de werkelijkheid in onze leefomgeving. Van mening zijnde dat de provincie volgens artikel 124 lid 1 van de Nederlandse Grondwet een eigen bevoegdheid heeft om zich in te zetten voor de belangen van haar inwoners en zich derhalve niet hoeft te laten reduceren tot een uitvoeringsinstantie van internationaal of nationaal vastgesteld beleid. De provincie in moet zetten op een radicale verandering van het huidige beleid omtrent de inrichting van het landelijk gebied en daarbij moet inzetten op de belangen van de agrarische sector en de bestaande natuur. Daarbij afscheid genomen dient te worden van het AERIUS-model en de tot nu toe gehanteerde kritische depositiewaarden. Verzoekt Gedeputeerde Staten nu dan toch er bij de landelijke overheid aan te dringen op een radicale koerswijziging van beleid met betrekking tot het landelijke gebied. Daarbij het AERIUS-model en de tot nu toe gehanteerd kritische depositiewaarde stikstof niet langer als maatgevend te erkennen. Over te gaan op natuurbeleid dat uitgaat van maatwerkoplossingen voor empirisch vastgestelde problemen en de echte oorzaken daarvan in het landelijk gebied. Te stoppen met de uitkomst van agrariërs, niet alleen de gedwongen uitkoop, maar ook de vrijwillige, en gaat over tot de orde van de dag. Medeondertekend door Van Tiggelen van de PVV.

Motie 198-11 december 2023
Aandringen op radicale koerswijziging van landelijk stikstofbeleid

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.
Constaterende dat:

- *Het Programma Natuurnetwerk 2024 bij de inrichting van het landelijk gebied uitgaat van de doelen die landelijk gesteld zijn voor wat betreft reductie van stikstofuitstoot in de zogenaamde Natura 2000-gebieden;*
- *Het Programma voor wat betreft de stikstofneerslag in de Noord-Hollandse Natura 20OO-gebieden uitgaat van de cijfers die gegeven zijn in de AERIUS-stikstofmonitor 2022, gebaseerd op cijfers over 2020;*
- *Op basis daarvan wordt gesteld dat 'in alle Natura 2OO0-gebieden in Noord-Holland geldt dat juist de meest stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden overbelast zijn met stikstofneerslag;*
- *Op basis van dergelijke uitgangspunten, inclusief de veronderstelling dat agrariërs verantwoordelijk zijn voor het merendeel van de neerslag in deze leefgebieden, wordt ingezet op uitkoop van agrariërs, vrijwillig dan wel gedwongen.*

Overwegende dat:

- *Het Adviescollege Meten en Berekenen (de Commissie Hordijk) in juni 2020 constateerde dat het AERIUS-model de daadwerkelijke uitstoot lokaal niet nauwkeurig kan berekenen; en dat het model daarom 'niet doelgeschikt' is voor het beoordelen of agrariërs wel of geen recht hebben op een vergunning voor hun bedrijfsvoering;*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Er bij de landelijke overheid aan te dringen op een radicale koerswijziging van beleid met betrekking tot het landelijk gebied;*
- *Daarbij het AERIUS-model en de tot nu toe gehanteerde kritische depositiewaarden stikstof niet langer als maatgevend te erkennen;*
- *Over te gaan op natuurbeleid dat uitgaat van maatwerkoplossingen voor empirisch vastgestelde problemen en de echte oorzaken daarvan in het landelijk gebied;*
- *Te stoppen met de uitkoop van agrariërs, niet alleen de gedwongen uitkoop, maar ook de vrijwillige.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Johan Dessing (Forum voor Democratie) en Ronald van Tiggelen (PVV).

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En deze motie maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen. Dan ga ik kijken, mevrouw Schneemann van Volt? Nee. Mevrouw Bakker, de VVD, nog tweede termijn> Meneer Van Tiggelen?

De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Voorzitter, dank u wel. Wanneer wij een vraag stellen over een gat in de duinen, dan bedoelen wij een gat in de duinen. En het blijkt niet om één gat te gaan, maar om meerdere gaten. Die zijn niet alleen in deze provincie aangelegd, maar ook in de provincie Zuid-Holland. Als je daar eventjes op googelt, op ‘gat in de duinen’, dan kom je er al snel achter dat zo’n ding kennelijk een ‘blow-out’ heet in goed Nederlands. Die zijn daar dan aangelegd met een zeker doel, en ik citeer nu even: “Nu kan het via de blow-out de achterduinen bereiken. Hierdoor kunnen de achterduinen groeien, waardoor ze weer extra bescherming bieden tegen zeespiegelstijging”. Dus de mensen die zich zorgen maken om zeespiegelstijging, die maken gaten in onze natuurlijke zeewering, de duinen, de zeereep. Snapt u het nog? Wij niet. Misschien kan de gedeputeerden zich hier een beetje in verdiepen en even googelen, even kijken waar komt dat beleid vandaan? Wie heeft dat bedacht? En dat erover nagedacht is, willen we natuurlijk best wel geloven, maar of dat diep genoeg en lang genoeg is geweest, daar hebben we een beetje twijfels bij. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De heer Leerink, PvdA.

De heer **LEERINK** (PvdA): Ja, voorzitter, ik zou nog even terugkomen op onze motie, waarin we eigenlijk vroegen om regulier meegenomen te worden in dat wat er gebeurt met het NNN. De gedeputeerde vraagt of we die zouden willen aanhouden. Op zich willen we dat wel, in de zin dat wij ervan uitgaan dan wat we vragen. We vroegen eigenlijk: zouden er niet iets van een driemaandelijkse voortgangsrapportage kunnen komen? Als we in februari een BOT of een technische briefing hebben, et cetera, dan zien wij dat maar even als de eerste voortgangsrapportage. Maar wij verwachten dan wel dat er in die rapportage en tijdens die

bijeenkomst ook een voorstel ligt hoe PS hier verder in meegenomen wordt. Dat is wat ons betreft niet eens per jaar en ook niet eens in het halfjaar. Dus we horen dan wel even wat u daar voor voorstel voor heeft. Wij vinden het heel normaal dat PS wel op deze manier betrokken wordt. Aan de ene kant maken we ons zorgen, steeds, over de vraag dat er te weinig geld is. Aan de andere kant lopen we aan tegen het frustrerende feit dat we de afgelopen jaren steeds geld hebben overgehouden op dit terrein. Bij de komende begrotingswijziging, die we graag goedkeuren, is dat in het bedrag bijna 22 miljoen. Dus wij kunnen echt zelf op dit moment blijkbaar veel meer als het gaat om de financiën, dan we op dit moment realiseren. En ik vind het niet zo gek, dat als we dan met elkaar zo'n grote ambitie hebben en we dit met elkaar constateren, dat we dan ook als PS de vinger aan de pols willen houden. Dus wat ons betreft: goed om hem even aan te houden, omdat we in februari dan blijkbaar gaan praten over de uitvoering, maar we verwachten dan wel nadrukkelijk daarbij een voorstel hoe PS het komend jaar daarin meegenomen wordt en betrokken wordt bij de belangrijke keuzes die hierbij gemaakt worden.

De heer **MANTEL** (JA21): Dank, voorzitter. En dank aan de Partij van de Arbeid voor het aanhouden van de motie. Wij kunnen leven met de geest van de motie, omdat wij het ook belangrijk vinden om prioriteiten te stellen, juist om die processen tastbaar te maken in plaats van, ja, zeg maar even de roze wolk waar van alles onder hangt. U vraagt om prioritering van bijvoorbeeld drie prioriteiten per gebied. Ziet u die rol van prioritering weggelegd voor PS of voor GS?

De heer **LEERINK** (PvdA): Wij willen graag meegenomen worden. Dus wij gaan als PS hier niet- GS is voor de uitvoering en voor de inrichten van die gebiedsprocessen en is ervoor om met voorstellen te komen met betrekking tot die uitbreiding van dat NNN. Laten we de verhoudingen hier wel zo houden zoals ze zijn. Maar wat ik aangegeven heb, is dat wij het wat onbevredigend vinden om er dan maar één keer per jaar over van gedachten te wisselen. We stellen doelen vast en we zien een jaar later wat er wel of juist niet is gerealiseerd. Dat vinden wij te weinig, ook gezien het feit dat er de afgelopen jaren sprake was van onderuitputting. Dan denk ik, dan mogen we wel wat scherper aan de wind zeilen met elkaar.

De heer **MANTEL** (JA21): Dank, voorzitter. Ja, voor wat betreft die zes maanden update: helemaal mee eens. Dat zien wij ook graag. Nog even over die prioritering. Als wij nou in de commissie vaststellen dat er een meerderheid is-

De **VOORZITTER**: Dames en heren, wilt u wat rustiger doen in de zaal alstublieft? We kunnen u bijna letterlijk horen.

De heer **MANTEL** (JA21): Dank, voorzitter. Als wij bijvoorbeeld in een commissie of tijdens een BOT kunnen vaststellen dat er voor bepaalde gebieden veel steun is voor een prioritering, kunnen wij die dan vaststellen en dat we GS daarmee op pad sturen?

De heer **LEERINK** (PvdA): U kunt uiteindelijk altijd van alles. Maar het is niet mijn bedoeling om iedere drie maand het hele beleid opnieuw met elkaar vast te stellen, et cetera. Ik denk dat het verstandig is om meegenomen te worden en hier ook een gemeenschappelijk proces van te maken. En als er echt ergens brand is, maar dat geldt altijd voor ieder onderwerp wat er is, dan kunnen we dingen uiteindelijk groot maken. Maar ik zie het ook, nou ja, we stellen ook de Omgevingsverordening vast met elkaar en tegelijkertijd hebben we ook de afspraak met elkaar dat als er grootse en meeslepende of kleine en venijnige zaken gebeuren, dat we daarvan horen. Ik kan me daar ook iets bij voorstellen als gaat om NNN, waarbij we niet iedere keer de hele Omgevingsverordening ter discussie stellen, want die ligt er, maar dat je wel op cruciale punten betrokken wordt.

Mevrouw **JANSEN** (D66): Dank u wel. Ik kan u een heel eind volgen in uw redenering in de motie. Mijn fractie, D66, denkt ook dat rapportage absoluut noodzakelijk is. Misschien nog wel een kwartaalreportage, maar daar kunnen we nog met elkaar over van gedachten wisselen. Als u dan spreekt over dat andere onderdeel, die prioritering, ik vind die ogenschijnlijk heel erg sympathiek, maar ik vraag me wel af: wat betekent dat voor alle projecten die je dus niet prioriteert? Betekent dat dus dat je die uit wil stellen of die je niet in behandeling wil nemen? Of wat is het effect daarvan? En wat zijn daar dan de consequenties van? Wat ik me ook wel afvraag,

die prioritering, op basis waarvan? Dat zou ik dan wel heel graag allemaal heel goed met elkaar door willen spreken, voordat we zomaar dit doen. Ik vind het dus, D66 vindt de uitspraken, wat je ermee uit wil spreken, dat kan ik wel steunen, maar de invulling daarvan denk ik, ja, volgens mij moeten we die nog even door akkeren met elkaar.

De heer **LEERINK** (PvdA): Dat lijkt me prima. Volgens mij krijgen we daar ook de mogelijkheid voor als we daar in februari met elkaar over komen te spreken. De achtergrond van die prioritering is wat ons betreft ook, omdat het wel eens zou kunnen zijn dat we met, laat ik maar zeggen, tegenvallende middelen toch scherpe en slimme keuzes moeten maken om zoveel mogelijk te kunnen realiseren als het gaat om doelstellingen die we willen realiseren in het landelijk gebied. Dat vraagt om slimme keuzes. En het lijkt me ook goed om die slimme keuzes hier te delen en met elkaar door te akkeren.

Mevrouw **JANSEN** (D66): Ik wil daar wel echt scherp op zijn dat het echt goede, scherpe keuzes zijn voor de natuur en dat we daar heldere prioriteiten of een helder bewegingskader met elkaar op formuleren, want ik ben anders ook wel bang- Dan zie ik het alweer als een glijdende schaal van die natuur afglijden.

De heer **LEERINK** (PvdA): Dat ben ik met u eens. Ik heb net, het wordt een interessant gesprek, begrepen dat we in februari daar in de commissie over komen te spreken. Dus laten we dat dan even afwachten.

En dat was hem, wat mij betreft.

De **VOORZITTER**: Een korte samenvatting is dan in ieder geval van uw bijdrage dat motie M195, want dat is het nummer, is aangehouden.

De heer **LEERINK** (PvdA): Dat had ik dan moeten zeggen, hè.

De **VOORZITTER**: Ja, nee, maar dat wil ik zeker weten dat we dat nog concluderen. Dank u wel.

Motie 195 'Prioriteit geven aan drie natuurprojecten per gebied uit het PPLG ter realisatie van het Natuurnetwerk Nederland' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Koning, CDA.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Even over de motie Agrarisch natuurbeheer. Het CDA vindt agrarisch natuurbeheer heel erg belangrijk. Sinds 2015 zijn we daarmee bezig om dat ook in NNN goed vorm te geven. En het wordt eigenlijk steeds belangrijker, ook in het kader van de transitie en de extensivering van de landbouw. Boeren inzetten in het NNN om doelen te behalen en het beheer goed uit te voeren, dat werkt gewoon heel goed. Dus daar moeten we niet rigoureus afscheid van nemen. Dat kan eigenlijk echt helemaal niet. Het dogma dat de boer geen rol zou hebben in het NNN moet van tafel. En als deze Staten besluiten dat NNN-waardig agrarisch natuurbeheer in het NNN behouden moet blijven, ook na 2027, dan is dat zo. Dan is dat een nieuw besluit. Maar zover zijn we op dit moment nog niet, heb ik begrepen. Gelukkig kregen we wel een toezegging van de gedeputeerde om een technische briefing te houden. We vinden dat wel een wat magere toezegging, maar gelukkig gaf de gedeputeerde ook op ons verzoek wel toe dat ze een open houding heeft en wil kijken wat er dan wel mogelijk is op het gebied van agrarisch natuurbeheer. Wij willen dan ook graag voor die technische briefing dat er ook experts worden uitgenodigd, die over het ANLb kunnen vertellen hoe dat precies in zijn werk gaat, ook binnen het NNN.

Mevrouw **JANSEN** (D66): Ja, dank u wel, voorzitter. U deed van agrarisch beheer onder NNN. Ja, ook met dat idee kan ik wel enigszins meevoelen. Ik heb ook wel aarzelingen, namelijk, ja, wat is voor u – dat was even een punt, even nadenken – precies de definitie van agrarisch beheer? Heeft u daar ook ideeën bij wat dan de minimale voorwaarden zijn? Want ook hier ben ik eigenlijk wel een beetje angstig voor een glijdende schaal, want agrarisch beheer is best wel een ruim begrip. En dan zou ik met elkaar wel heel goed willen afspreken 'wat verstaan we daaronder', voordat we zoiets als optie überhaupt in overweging nemen. Hoe kijkt u daartegenaan?

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Het is natuurlijk per gebied verschillend, agrarische natuurbeheer. Dus je moet per gebied kijken hoe de doelen gehaald kunnen worden. En dan worden daarbij de agrariërs ingezet om die doelen te behalen. Dus bij de vogelkerngebieden is het doel de weidevogels. Dan worden agrariërs ingezet om dat doel te halen. Dus het kan per gebied nog verschillend zijn, de doelstelling. Het gaat erom dat de agrarische sector, dat de boeren gebruikt worden om in dat gebied het beheer te doen.

Mevrouw **JANSEN** (D66): Waarbij die natuurdoelen wel echt leidend zijn?

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): De doelen, die voor dat NNN zijn opgesteld zijn leidend. Dat zal altijd zo blijven.

Mevrouw **JANSEN** (D66): Dus niet ondergeschikt aan het agrarisch beheer.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Wij spreken daarom over NNN-waardig agrarisch natuurbeheer. Maar het is dus wel die combinatie: die agrariër gaat daar de doelen uitvoeren en behalen.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, mevrouw Koning.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Waar was ik gebleven? Dus wij willen graag dat voor die technische briefing dan inderdaad ook experts worden uitgenodigd die over het ANLb kunnen vertellen hoe dat precies werkt en wat daar dan de voordelen van zijn. Gezien die technische briefing zullen we de motie dan Dit punt wordt even aangehouden. We zullen dan goed volgen dat er wel voortgang zit in het dossier. Dus aanhouden tot de kaderbrief en dan zullen we kijken of die voortgang voldoende is. En natuurlijk in de hoop dat er nu wel echt beweging komt in dit dossier.

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ja, een korte verhelderende vraag. Technische briefings worden meestal gegeven door onze eigen ambtenaren, maar volgens mij hebben we als Staten zelf de mogelijkheid om een expertmeeting te organiseren. Het lijkt nu alsof u twee dingen door elkaar wilt.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, als dat zo strikt is, dan is ons voorstel dat we die technische briefing verbreden tot een expertmeeting.

De **VOORZITTER**: Als ik wel en goed heb geluisterd, dan heeft u dus motie M196 aangehouden. Klopt dat? Ja, dat is motie M196.

Motie 196 'Agrarisch natuurbeheer in NNN' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Alberts van de SP.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik wil reageren op datgene wat de gedeputeerde daarnet stelde. Namelijk dat we binnen NNN overgaan op SNL. Lang leve de afkortingen. Maar als je dan gaat kijken wat de kerntaken van de provincie zijn, namelijk ruimte, economie en natuur, dat daar de volgende taken onder vallen. Dan komen we, SNL, Subsidie Natuur en landschap: de inrichting van het landelijk gebied, het regionale beleid voor natuur en landschap, de bereikbaarheid van de regio en het regionaal economisch beleid. Maar het interessante is dat daar recreatie niet bij staat. Nou is het zo dat in het verleden, en het nabije verleden ook nog, de nadruk op economisch beleid lag en dat recreatie werd gezien als economisch beleid; en werd een effect op de natuur weggewoven. "Mwah, dat is niet zo erg: die vogels gaan wel ergens anders naartoe vliegen", heb ik wel eens gehoord. Maar hoe ziet nou de gedeputeerde het risico dat dit gewoon blijft voortbestaan? Namelijk economie voor natuur. En ziet zij dan dat dit van een totaal andere orde is dan daarnet in de beantwoording, namelijk het aanleggen van een wandelpad zodat mensen de natuur kunnen beleven. Ik wil namelijk voorkomen, en ik heb daarnet D66 ook horen noemen 'de glijdende schaal van het effect op de

natuur', namelijk verslechtering, dat we dat allemaal willen voorkomen. En ik hoor graag nog een reactie van de gedeputeerde daarop.

De **VOORZITTER**: De heer Klein, ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (CU): Dank u wel, meneer de voorzitter. Ik heb goed geluisterd naar de gedeputeerde. Wat ik mis, behalve het antwoord ook ongeveer alle vragen die ik heb gesteld, is een visie van de gedeputeerde op de rol van agrariërs in natuurbeheer. Het is niet zo dat PS heeft besloten dat er geen rol is voor agrariërs bij natuurbeheer. Wel hebben wij gezegd dat de NNN in NNN-gebieden, dat daar de natuurdoelen prioriteit moeten hebben. Maar wat ons betreft kunnen agrariërs daar een rol in spelen. Sterker nog, wij denken dat de rol van agrariërs daar essentieel is. Wij verwachten dan van de technische briefing dat we precies in kaart gaan brengen: waar loopt het nou vast? Op welke manier kunnen boeren aan natuurbeheer doen? En waarom zou dat voor de provincie dan wel of niet voldoende zijn? We hebben daar eerder dat verkenningsjaar voor gehad. Dat heeft volgens mij nog niet afdoende inzichten opgeleverd. Het doel was om het in het PPLG verder uit te werken. Daar staan we dan nu. Dus laten we dat maar gaan doen dan in die technische briefing. En dan kunnen we bij de kaderbrief daar verder over spreken.

Dan had ik nog een aantal vragen gesteld. Dat gaat ook over de financiën allereerst. Wanneer krijgen wij inzicht in de besteding van de 35 miljoen? En wat bedoelt u met "we gaan zoveel mogelijk door met het voorbereiden en uitvoeren van de projecten die we op dit moment hebben binnen het budget wat we hebben"? En het tweede setje vragen ging over de status van de plannen voor de inrichting van de natuurverbinding Naardermeer-Gooimeer. Misschien denkt u daarvan: had u dat maar in de commissie gesteld. Die vraag hebben wij in de commissie ook gesteld, alleen is die, waarschijnlijk doordat we de commissievergadering in tweeën hebben geknipt, tussen wal en schip gekomen. En wij vragen ook: heeft u contact met de gemeente Gooise Meren die maar niet lijkt te komen met een uitvoerbaar plan voor de toekomst van de voormalige golfbaan?

De **VOORZITTER**: Mevrouw Jansen. Dat was even schrikken, hè? Ja. Gelukkig blijft de voorzitter wakker.

Mevrouw **JANSEN** (D66): Sorry. Dank voor de beantwoording aan de gedeputeerde. De fracties in de Provinciale Staten hebben erg uiteenlopende opvattingen, merk ik. En een echt antwoord van de gedeputeerde vind ik eigenlijk moeilijk te ontwaren. Ik merk dat onze zorgen over de toekomst van de staat van de natuur daarom ook niet weggenomen zijn. Er is geen financiering voor de plannen en dat maakt het beleid wankel. Ik begrijp wel dat Gedeputeerde Staten geen koffiedik kunnen kijken en geen uitspraken kunnen doen over de nieuwe regering, maar ik vraag me wel af: heeft de gedeputeerde nagedacht over de verschillende scenario's? Zo verrassend was de uitkomst van de landelijke verkiezingen nu ook weer niet. Dus ik zou graag een reactie hierop willen.

En wat betreft de rapportage, heb ik zonet ook al even genoemd bij de inbreng van mijn collega van de PvdA, vindt D66 het ook belangrijk om nauwgezet meegenomen te worden in de ontwikkeling van NNN. Juist vanwege deze financiële onzekerheid, en dus de onzekerheid op de realisatie van het NNN, worden we liever net iets vaker geïnformeerd dan minder vaak. Daarom vraagt onze fractie om een kwartaalrapportage in te voeren. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Vendrig.

De heer **VENDRIG** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Allereerst, gedeputeerde bedankt voor de beantwoording van de vragen. Ik wil toch nog even terugkomen op het beheer waar het over gaat. In de commissie is natuurlijk al de zorg uitgesproken over de financiering ervan. De oorzaken zijn bekend. Dus daar hoef ik het verder niet over te hebben. Maar door het beheer met agrarisch en natuur te combineren, is dit een uitgelezen kans om de doelen te halen. Wat ons betreft is dit een win-win-winsituatie en het zou zo jammer zijn als we deze kans niet pakken. En waarom zeg ik 'win-win-win'? Omdat het voordeel kan opleveren voor de natuurdoelen. Ten tweede kan het voordeel opleveren voor de agrariërs. Het biedt perspectief voor de boeren en dat staat namelijk ook in het coalitieakkoord dat we de agrariërs perspectief gaan bieden. Het

bevordert de draagkracht. En ten derde, het heeft ook een financieel voordeel, omdat de ervaring leert dat de agrariërs toch het beheer iets effectiever kunnen uitvoeren dan de tbo's.

We zijn natuurlijk blij met de toezegging over de technische briefing. Maar, ja, ik zou er toch voor willen pleiten, net als het CDA, om er een BOT of een expertmeeting van te maken, waarbij we dus werkelijk ook inderdaad experts en ervaringsdeskundigen kunnen uitnodigen. Die kunnen dus ook vertellen, die kunnen het verschil aangeven tussen ANLb en SNL. Ik weet uit ervaring dat, als je kijkt naar ANLb, hoe dat werkt, daar worden vooraf afspraken gemaakt, er wordt gecontroleerd voor, tijdens en na de afspraak. Bij SNL wordt een afspraak gemaakt en er wordt subsidie uitgekeerd en er wordt verder helemaal niet meer gekeken of de doelen wel behaald zijn, hoe het allemaal werkt. Dus ik zou echt de Staten willen- Dit zou ik niet willen onthouden door die uitleg eens te laten geven door een ervaringsdeskundige. Want, ja, dit is toch best wel een sayant verschil. Ja, ik ben het daar ook niet zo erg eens met stelling dat ANLb niets doet voor de natuur. Ik denk juist dat het heel goed werkt voor de natuur. Desnoods moeten we eens kijken van, ja, wat is er in het ANLb zelf mogelijk? Misschien moeten we dat dan eens aanpassen. Maar dan kan het wellicht ook nog blijven bestaan. Dus dat is misschien ook iets wat we in het BOT of in de expertmeetings zouden kunnen bespreken. Dus, ja, kort gaand wil ik vragen: is de gedeputeerde bekend met het verschil tussen ANLb en SNL? En, ja, kunnen we die toezegging voor een expertmeeting of een BOT-gesprek – benen op tafel –krijgen? Dus nogmaals, een win-win situatie, die wil ik de Staten echt niet onthouden. Tot zover.

De **VOORZITTER**: De heer Mantel.

De heer **MANTEL** (JA21): Dank u wel, voorzitter. Dank ook aan de gedeputeerde voor de beantwoording. Voorzitter, wij vonden ook de houding van het college ten opzichte van het voorstel wat star. Ik merk dat er nu wel wat ruimte zit in een voorstel dat er gaat komen. Wij denken dat het juiste voorstel is om een expertmeeting te gaan houden, waarbij we voorbeelden uit de praktijk aanhalen en waarbij we mensen uit de praktijk ook het verschil tussen al die verschillende subsidies en beheren laten uitleggen. Dan denk ik dat het goed is als we er daarna een BOT aan koppelen, zodat we daar met de commissieleden nog eens over kunnen spreken met elkaar.

Verder kan ik me eigenlijk ook wel aansluiten bij wat fractie van D66 zei, en dat heb ik in mijn eerste betoog ook al gezegd. Deze plannen vallen en staan met financiële dekking. Die is er nu niet. We weten niet hoe het gaat lopen. We hebben geen glazen bol. Maar zoveel plannen maken zonder duidelijke financiële dekking, dat is echt een behoorlijk risico. En dan kun je hem omdraaien: dat risico geldt dus wel ook voor de natuur. Daarom zullen wij niet instemmen met dit voorstel, maar kijken we vooral uit naar de integrale behandeling volgend jaar in het PPLG, waarbij we hopelijk wat meer duidelijkheid hebben over de financiële dekking. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Statenlid Van Wijnen.

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ja, deze (katheder) is ook gewoon nog natuurlijk gewoon in gebruik, dacht ik ineens. Anders voelt hij zich misschien verwaarloosd.

Ja, kort. Op zich waren we heel tevreden met de beantwoording van gedeputeerde in de eerste termijn. We zien wel dat we als Staten verder betrokken moeten zijn, maar ik denk ook wel dat die toezegging er nu ligt. We gaan graag in februari het gesprek aan om daar verder vorm aan te geven. Ik wil ook nog wel even kort reageren op de discussie die hier dan nu ineens ontstaat over agrarisch natuurbeheer en de rol daarvan in NNN. Ik wil er even op reageren, omdat er naar mijn mening toch ook wat dingen gezegd worden waarvan ik denk: hoort die discussie hier wel thuis? Ik hoor het CDA zeggen dat er een dogma ligt op agrarische natuurbeheer in NNN, terwijl ik eigenlijk de gedeputeerde in de eerste termijn wel degelijk heb horen zeggen dat ze daar met een open houding naar kijkt en dat er ook mogelijkheden zijn via een SNL. Dus ik vind de term toch eigenlijk best een beetje misplaatst. Ik hoor ook zeggen dat agrarisch natuurbeheerders het actiever doen of landbouwagrariërs die agrarisch natuurbeheer doen, dat effectiever doen dan tbo's. Nogal een boude stelling. Dus ik ben eigenlijk ook wel een beetje- Ja, dan zouden we eigenlijk de tbo's af moeten schaffen. Zet die discussie dan door. Is dat wat we willen? Ik ben heel nieuwsgierig.

Ik kan me goed vinden in een expertmeeting of een BOT. Ik denk wel dat we die twee echt uit elkaar moeten halen. Maar goed, het is altijd goed om vanuit een geïnformeerde basis jezelf aan de besluitvorming te zetten, zeg maar. Tegelijkertijd denk ik dat de discussie rondom agrariërs nu vooral gaat over het verdienmodel wat agrariërs verliezen, of dreigen te verliezen of risico's op zien, en niet zozeer over natuurbeheer. Ik wil die twee eigenlijk ook wel een beetje uit elkaar halen. Als we het gaan hebben over natuurbeheer en we willen kijken 'wie doet dat en wie doet dat efficiënt', dan zouden we voor een BOT zowel agrariërs uit moeten nodigen als tbo's, als ook vertegenwoordigers van de honderden vrijwilligers die onder de Noord-Hollanders zich daarmee bezighouden. En dan moeten we het eigenlijk vanuit dat hele brede perspectief bekijken. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Haas, Partij voor de Dieren.

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Bedankt, gedeputeerde, voor de beantwoording. Toegankelijk maken van natuur, voor draagvlak voor natuur en een gezonde leefomgeving is natuurlijk prima. Sympathiek. Maar de visie, waarnaar verwezen werd door GS, is gericht op het mogelijk maken van recreatie. Niet op natuurbescherming bij recreatieve activiteiten. GS vraagt om kaders, maar dat kader kennen we in de Wet natuurbescherming. We zouden dus graag een beleidskader opzetten: wat dat betekent voor het recreatieve aanbod en de beperkingen daarbij in de natuur, in onze provincie. De BOT-sessie eerder dit jaar heeft geen vervolg gekregen. De kaders zijn niet bepaald, maar ook heeft GS een visie, en niet door de huidige Staten, noch vanuit de gedachte dat we middenin een natuurcrisis zitten. Dat geldt ook voor het betrekken van PS bij natuurdoelanalyses en natuurbeheerplannen. Want informeren is echt iets anders dan debatteren. Kwartaalrapportages ter bespreking in de commissie zijn een oplossing om onze rol van natuurbescherming te kunnen spelen. Ik ben blij dat we een expertmeeting lijken te krijgen over agrarisch natuurbeheer. Laten we dan zeker binnen het geschetste kader van de natuurcrisis en al die andere problemen en onzekerheden met elkaar en experts maar eens bespreken wat er nodig is om de natuur op één te zetten binnen de PNN en de andere gebiedsprocessen. Natuurinclusief boeren bijvoorbeeld. En wat is dat dan? Want de motie leek aanvankelijk meer te gaan over de financiering van bedrijfsvoering dan op natuurbeheer. Al met al moeten we op zoek naar een nieuw systeem waar natuur in balans is met onze menselijke leefomgeving. Natuurbeheer moet dan in elke vorm de natuur vooropzetten. Het PNN doet een poging, maar wat ons betreft wel in de volgende versnelling, zeker als integratie in het PPLG zorgt voor verdere vertragingen, zoals het er nu naar uitziet. Ook wij zijn benieuwd naar de prioriteit van GS voor de natuur. Die hebben we niet concreet gehoord of gelezen in het PNN.

De **VOORZITTER**: De heer Stulemeijer nog? Tweede termijn. Nee. Dan kijk ik naar gedeputeerde Kocken als reactie op de inbreng in tweede termijn vanuit PS. En dan komt de reactie vanuit GS.

De motie van Forum voor Democratie is nog even hangende. Ik kijk ook even naar de bodes of die al verspreid is. Eén motie. De laatst ingediende door Forum voor Democratie.

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter. Een puntje van orde. Ik weet niet of de gedeputeerde de motie überhaupt al heeft kunnen lezen. Maar misschien om even te overwegen dat we even schorsen? Is dat handig voor een goede beantwoording of duiding van mijn motie.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ik heb wel een beantwoording, maar ik wilde eigenlijk gewoon graag het papieren stuk hebben. Dat heb ik niet. Dus ik hoopte eigenlijk, als ik dat zou zeggen, dat dat dan tot mij zou komen, maar dat lijkt niet het geval. Maar ik kan hem wel beantwoorden. Dus we hoeven in die zin niet te schorsen, tenzij er andere redenen voor zijn. Zal ik dan beginnen, voorzitter? Dank u wel.

Dan begin ik meteen ook maar bij u, meneer Dessing, want u deed een beetje, vond ik, flauw over mijn kijkraampjes. Dat kan ik toch niet helemaal laten passeren. Volgens mij haalt u dan precies uit verband wat ik heb proberen uit te leggen. Namelijk, wij nemen in ons programma Natuur natuurmaatregelen en een enkele keer zit daar iets bij wat ook nog recreatie te noemen is, en dit is daar zo'n voorbeeld van. Dus ik heb natuurlijk niet uitgelegd: nou, wij zijn heel goed bezig met natuurbeleid, want wij maken kijkraampjes. Ik heb uitgelegd, vooral aan de SP – dank u wel, hij (de papieren versie van de motie) is er toch nog – dat wij wel eens dingen doen in het

kader van natuur, die ook een recreatiedoel hebben. Nou goed, ik sta er misschien wel te lang bij stil, maar in ieder geval, ik denk dat u het eigenlijk al lang begreep, maar zo kan het in ieder geval niet meer een misverstand zijn.

U heeft een motie ingediend. Daar kom ik zo direct op terug.

De PVV had nog een nadere opmerking gemaakt, dat ik het inderdaad niet goed begrepen had. Dat klopt. Daarom ga ik u nu uitleggen hoe dat zit. U doet net alsof er niet over nagedacht is, net als over het kappen. Maar ook in dit geval is er toch echt over nagedacht, en volgens mij ook best wel uitgebreid. De motivering die daarbij hoort is de volgende. Het lijkt misschien tegenstrijdig, maar onze kustbarrière wordt inderdaad onderbroken en er wordt een gat in de duinen gemaakt om juist zo ons te beschermen tegen de zee. Dat is een efficiënte manier om tegen de stijging van de zeespiegel te beschermen, want door dat gat te maken, kunnen de duinen in het achterland weer aangroeien. Onder natuurlijke omstandigheden wordt het zand vanaf het strand de duinen in getransporteerd en in de duinen wordt het door de vegetatie ingevangen. Dat zorgt ervoor dat de duinen mee kunnen groeien met de zeespiegel. Bovendien heeft het een positief effect op de biodiversiteit. Het zand begraaft regelmatig vegetatie en dat is van belang om de typische pioniersvegetatie in de duinen in stand te houden. Het probleem van gesloten duin is, dat door de grootschalige aanplant van vegetatie in de voorduinen het zandtransport naar de achterduinen tot stilstand is gekomen. En al dat zand dat dus aan de kust kwam, werd door de vegetatie in de voorduinen tegengehouden. In de achterduinen ontstaat daardoor een zandtekort. En dat kunnen we met dit gat weer op gang brengen. Op de lange termijn heeft dat dus een positief effect op de kustbescherming. Daar is het antwoord dan alsnog op uw meteen gestelde vraag.

Meneer Leerink heeft aangegeven dat hij dan wel een voorstel verwacht hoe ik u mee ga nemen en dat dat niet twee keer per jaar moet zijn. Ik knoop dat in mijn oren. Wij komen in februari hierover verder te spreken.

Mevrouw Koning-Hoeve zegt inderdaad het dogma van de boer niet in het NNN. Volgens mij heb ik op geen enkel moment gezegd: alle boeren moeten het NNN uit. Boeren zijn zeker nodig voor natuurbeheer en daar zijn ook vormen voor en daar zijn we ook mee aan de slag. Dat heb ik volgens mij ook allemaal aan u voorgehouden. Vanuit het apparaat kan ik u – en dat heb ik ook gedaan – een technische briefing toezeggen. Als u een expertmeeting wilt, dan gaat u daar zelf over. Dus dan kunt u met elkaar besluiten dat u dat wilt doen en dan kunt u met elkaar ook bediscussiëren wie u dan als expert daarover zou willen horen. Ik zou u daarbij dan, als u het mij toch vraagt of als u het mij niet vraagt ook, adviseren om dan niet alleen te kijken naar ‘wat zijn goede verdienmodellen om het agrarisch haalbaar te houden’, maar aangezien we dit nu in ieder geval bespreken in het kader van NNN, dat u dan ook kijkt naar ‘wat heeft de natuur nodig en wat zijn dan de voordelen en de nadelen van het systeem wat we nu hebben en voor mogelijke dingen die wij in de toekomst daaraan kunnen gaan doen’. Dus ik zou u dan adviseren om dat ook een natuurdiscussie te laten zijn en niet slechts een agrarische discussie, want als u het in het NNN wilt laten plaatsvinden, dan hoort natuur wel de prioriteit te hebben. Daarin is wat mij betreft zeker plaats voor agrariërs, om alle onduidelijkheid daarover nog maar eventjes de kop in te drukken.

Mevrouw Alberts, ik moet eerlijk zeggen, ik kon het niet helemaal volgen, want u zei ‘het gaat hier over SNL. Dat is Subsidie Natuur en Landschap, maar recreatie is economisch beleid en economie gaat dan toch voor natuur. Volgens mij gaat de economie in sommige gevallen voor natuur en in andere gevallen niet. In NNN in ieder geval niet. Waar het gaat over dat recreatie nodig is om- Ik denk, recreatiegebieden bedoelt u, want u heeft het over tbo's. Tbo's doen volgens mij, als ze al iets aan recreatie doen, doorgaans dingen als wandelingen. De tbo organiseert volgens mij vrijwel nooit een festival. Dus ik begrijp niet helemaal wat u mij vraagt. Maar volgens mij gaat het erover dat natuur primair een natuurdoel heeft en dat daarin, waar het de provincie aangaat, zo min mogelijk een ander belang zou moeten prevaleren. En de afweging die soms gemaakt wordt, bijvoorbeeld in het recreatieschap om bepaalde recreatie toe te staan, dat heeft inderdaad ook een financiële component. Dat is uiteindelijk een keuze van ons allemaal, want als wij vinden dat recreatieschappen zichzelf moeten kunnen bedruipen, dan moeten ze ook ergens geld vandaan halen. Daar zijn verschillende manieren voor. En sommige

recreatieschappen kiezen dan daarvoor. Maar dat is eigenlijk niet eens mijn portefeuille. Dus ik weet niet helemaal wat u met uw vraag van mij wil horen.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Nou kom ik uit het onderwijs en daar was het mij gewoon om iets gewoon nog een keer uit te leggen. Dus dat wil ik ook nu best wel doen.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Doet u maar dan.

De **VOORZITTER**: Misschien kunt u het wel beperken tot zoveel mogelijk uw vraag.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, nou, kijk, er zijn gebieden, die noemen wij recreatiegebieden. Die bevatten NNN. En toch staan wij toe dat er in die gebieden recreatie plaatsvindt die schade aanbrengt aan NNN, omdat er geld mee wordt opgehaald. Wij vinden het goed- Wij, de SP niet, maar hier de provincie in meerderheid nog steeds wel, en ik hoorde dat ook een beetje in uw redenering nu. Ja, er moet geld worden opgehaald. Ja. Maar dat gaat ook ten koste van het NNN en daar heeft u opdracht voor. En dan zegt u: door die deur open te zetten- Want dat is economie. Dan zet je er een recreatiepark in of weet ik veel wat dan ook. En dan gebruik je die natuur daarvoor, dat NNN-gebied. Dat moet u eigenlijk niet doen.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Volgens mij zeg ik niet: ja, er moet geld worden verdiend. Ik heb aan u aangegeven dat het inderdaad zo is dat bijvoorbeeld het recreatieschap soms activiteiten toestaat, omdat zij ook hun begroting rond moeten krijgen. Dat is in politieke zin gewoon een keuze die wij hier maken. Als u zegt van 'het is zo belangrijk, je moet dat helemaal afsluiten', dan zullen we daar meer geld voor vrij moeten maken. Dus dat is daarop geantwoord. Maar waar het gaat over het beleid wat we daarvoor hebben, kijk, uiteindelijk is er binnen de natuur – en dat is ook alvast, volgens mij, een antwoord op de vraag van mevrouw Haas – de Wet natuurbescherming geeft de kaders aan wat er wel en niet toelaatbaar is. En als je iets doet wat de natuur mogelijk schade toebrengt, dan heb je daar een vergunning voor nodig of een ontheffing. En dan wordt daar door de OD naar gekeken. Dat is zoals ons hele systeem werkt. We kunnen ervoor kiezen om meer te doen dan de Wet natuurbescherming. Dan zouden we een provinciale verordening natuurbescherming of een beleidsstuk daarover moeten maken, waarin je bijvoorbeeld zegt: in natuur mogen mensen niet meer X, Y en Ze, of überhaupt niet meer komen. Dat is een keuze. Die hebben we volgens mij hier niet zo gemaakt. Wij hebben hier natuurbeleid, wat we in het PNN hebben vastgelegd of wat we elk jaar met u doornemen hoe wij de natuur bevorderen. En verder hebben we ons te houden aan, uiteraard, de kaders van de Wet natuurbescherming. Ik denk dat dat een functionerend systeem is. Maar als u dat anders wilt, dan is dat op zich aan u, maar dan moet u eigenlijk niet bij mij zijn, want die keuze maakt u; en die heeft u tot op heden niet anders gemaakt dan zoals we het nu doen.

Er is nog een paar keer iets gezegd over SNLb en ANLb en of ik weet dat daar verschillen tussen zijn. Zeker. Nou, en de Subsidie Natuur en Landschap heeft een andere focus dan de subsidie ANLb, agrarisch natuurbeheer. En juist daarom – dat heb ik net ook proberen uit te leggen – ligt de prioriteit binnen het NNN, niet op agrarisch, maar op natuur. Dat is waarom u gekomen bent tot de conclusie dat er binnen NNN eigenlijk geen ruimte meer is voor ANLb. Volgens mij heb ik net ook gezegd: we kunnen die discussie met elkaar voeren. Volgens mij moet dat niet gaan over of het ANLb moet heten of het nog SNL mag zijn. Volgens mij moeten we met elkaar kijken naar hoe het haalbaar wordt voor die agrariërs, die als natuurbeheerder binnen het NNN willen functioneren. Daar is ook gewoon ruimte voor. We kunnen zeker kijken welke ruimte we daarvoor kunnen maken. Dat doen we naar alle voorbeelden die iedereen aanhaalt. U levert de experts. Ik doe u in de technische briefing wat wij tot nu toe allemaal hebben onderzocht, wat wel kan, wat niet kan. Ook waar de beperkingen zijn, want die zijn er ook. En dan kunnen we daarna met elkaar daarover verder praten, volgens mij.

Er was nog daarna een vraag over van meneer Klein. Dat ik al zijn vragen niet had beantwoord. Excuses daarvoor. Niet helemaal waar, want die 35 miljoen had ik volgens mij wel al aangekondigd, dat we die op dit moment nog niet verdeeld hebben, maar dat ik bij de eerste begrotingswijziging verwacht dat daar wel al een deel aan iets toegekend zal worden.

Wat de golfbaan betreft, ja, dat is op zich een langlopende zaak. Daar heeft u gelijk in. De exploitant van de golfbaan is failliet gegaan, maar er is, voordat dat gebeurd was, wel al een faunapassage gemaakt, net als in de BOBM-polder iets zuidelijk. Daar is ook een faunapassage gemaakt. Dus in principe, zoals het gebied er nu uitziet, is alles verbonden. Er is nu een nieuwe exploitant van de golfbaan. In principe wordt dat dus waarschijnlijk weer als golfbaan geëxploiteerd. Dat hoeft helemaal niet die passage in de weg te staan, tenzij er bijvoorbeeld hekken omheen komen. Dan wordt het weer een beetje anders. Maar dat is eigenlijk de stand van zaken op dit moment.

En u wilde weten wat betekent dat 'voor zover mogelijk'. Ja, dat betekent gewoon wat het betekent. Het spijt me. We hebben op dit moment onder flinke tijdsdruk een herprioritering moeten maken. Daarom heb ik het PNN ook een maand moeten uitstellen. Normaal krijgt u het bij de begroting. Dat was nu niet haalbaar. Het is op dit moment nog niet te zeggen: hier stoppen we mee, daar gaan we mee door. Dat ligt namelijk aan allerlei factoren. Dus dat ligt eraan hoe de energie in al die gebieden is, welke kansen zich voordoen. Dat vraagt ook wat flexibiliteit. Dus ik kan u op dit moment alleen maar zeggen dat er met veel ambitie wordt gewerkt binnen de mogelijkheid die we hebben, en dat is wat er is weergegeven met 'zo goed mogelijk'. En ik snap dat dat wat vaag is, maar op dit moment hoop ik toch dat u daar genoegen mee wilt nemen.

Dan nog als laatste volgens mij de motie te beantwoorden. De motie van meneer Dessing. Ik ga u voorlezen wat daarop mijn antwoord is. Een koerswijziging kan alleen als dat wettelijk gefundeerd is en geschikt is bevonden door een rechterlijke toets. Dat is expert judgement of empirisch werken nog niet. Dat heeft de minister als eigenaar of opdrachtgever van AERIUS ook zo aangegeven. Op zich is het heel goed om AERIUS te finetunen waar dat kan, bijvoorbeeld met de rekenkundige ondergrens, om te kijken of je daar anders mee om kunt gaan en wat het effect daarvan dan zal zijn. Maar we zullen er rekening mee moeten houden dat dat wel een rechterlijke toets kan doorstaan. En op dit moment is er geen sprake van gedwongen uitkoop en het stoppen met de vrijwillige uitkoop zou echt onwenselijk zijn, want er zijn ook mensen die graag uitgekocht willen worden. Die processen lopen. Sommige mensen willen stoppen met hun onderneming. En ik zou u echt willen afraden om hier categorisch te zeggen dat wij dat helemaal niet meer moeten doen, omdat er daarmee een heleboel vertrouwen ook beschaamd wordt van mensen die nu in de veronderstelling zijn dat ze binnenkort op een mooie manier hun werkzame leven kunnen afronden. Dus ik ontraad uw motie.

De **VOORZITTER**: Dank. Dan zijn we nu aan het eind gekomen van de beraadslaging over dit agendapunt. Ik kijk nog even rond of er- Er zijn twee moties ingetrokken. Volgens mij, de motie van Forum voor Democratie staat nog. Heeft er nog iemand behoefte om daar iets aan te veranderen? Want als ik dit punt afsluit, dan kan dat niet meer en komen ze vanavond in stemming. Ik zie daar geen behoefte aan. Dan sluit ik nu dit agendapunt. De stemming zal straks plaatsvinden aan het eind van de agenda.

De discussie wordt gesloten.

10. Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 (VD-61).

De **VOORZITTER**: Dan gaan wij nu verder met agendapunt 10. Dat is de Tweede herziening van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022. Bij ons is dat voordracht 61. Die heeft betrekking op onderwerpen zoals verblijfsrecreatie in het natuurnetwerk, datacenters, energie-infrastructuur. Die hebben ook voorgelegen ter inzage en worden nu aan Provinciale Staten ter vaststelling aangeboden.

De volgende sprekers hebben zich bij mij aangemeld. Dat is mevrouw De Boer van de PvdA, mevrouw Koning van het CDA, Statenlid De Weerdt van Volt, Statenlid Van de Waart van GroenLinks, de heer Valk van de BBB, de heer Klein van de ChristenUnie – waarschijnlijk in tweede termijn –mevrouw Berkvens van D66, de heer Hollebeek van de Partij voor de Dieren en de heer Van Gilse van de VVD. En dan gaan we beginnen met mevrouw De Boer van de PvdA. Dat is uw maidenspeech, mevrouw De Boer. Succes.

Eerste termijn Provinciale Staten

Mevrouw **DE BOER** (PvdA): Dank u, voorzitter. Mevrouw Bakker begon met iets over haar grootvader te vertellen. Dat wou ik eigenlijk ook doen om te zeggen hoe hij mij geïnspireerd heeft om politiek actief te gaan worden.

Ik kom uit een heel calvinistische familie uit noordoost Groningen. Als oudste kleinkind had ik een heel goede band met mijn grootvader van vaderszijde. Hij was een van tien kinderen. Zijn vader was dagloner. Dus het was geen vetpot daar, vooral doordat mijn overgrootvader ook nog de neiging had om een deel van zijn salaris eerst in de kroeg te besteden. Dus als mensen wat over hadden aan geld of kleding, dan zeiden ze: nou, breng dat maar naar de familie De Boer, want die hebben geen cent om aan hun kont te krabben Zoals het vaak ging in die tijd, had mijn grootvader alleen maar een lagere schoolopleiding. Ik denk dat hij beter kon lezen dan menig puber van vijftien tegenwoordig, maar hij had alleen maar basisonderwijs en ging daarna werken in de Eemshaven in Delfzijl. Hij had een beetje mazzel, want hij trouwde wat boven zijn stand met een dochter van een transportondernemer, zodat hij een eigen huisje kon kopen. Hij vertelde me later dat dat huisje vierduizend gulden kostte. Ondanks dat was het allemaal geen vetpot en heeft hij heel hard gewerkt om het gezin draaiende te houden. En hoewel hij stevig verankerd was in de protestantse zuil, was mijn grootvader wel politiek bewust. Hij zag hoe arbeiders vaak slecht werden bejegend en heel hard, fysiek zwaar werk moesten doen, zeker in de haven waar hij werkte. En de hogere heren hadden dat wat beter voor elkaar. Er waren van die verjaardagspartijtjes waar je als kind dan achter de stoel meeluisterde en dat ging dan vaak fel tekeer. De ooms allemaal aan die kant en de tantes aan die kant met een citroenjenevertje, geloof ik. En dan werd er politiek flink gediscussieerd. Hoewel ik denk dat de meesten van de broers van hem keurig in de zuil stemde, ARP of misschien wel SGP, was mijn opa altijd vol of een bewondering over Den Uyl. Want hij zei: die man, daar hebben we wat aan. Wij, arbeiders, moeten bij hem zijn om te zorgen dat we ons een beetje verheffen en hij zegt in ieder geval dat wij inkomen, kennis en macht eerlijk moeten delen. Dus ik denk dat ik daar maar op stem. En hij heeft dat inderdaad gedaan. In 1973 kwam het kabinet Den Uyl en hij was trots dat hij op de Partij van de Arbeid had gestemd. Mijn oma was daar zeer ontstemd over overigens. In datzelfde kabinet is de discussie geweest over de afschaffing van de automatische prijscompensatie en dat heeft geleid tot grote stakingen in 1977, omdat de werkgevers dat wilden afschaffen. Mijn grootvader heeft niet meegestemd, maar had wel veel begrip voor die stakingen en de vakbonden die het belang van werknemers vertegenwoordigden, want dat deden werkgevers immers ook heel succesvol. Ook daarover werd menig debat in huize De Boer gevoerd. Mijn grootvader is mede dankzij de verzorgingsstaat van een dubbeltje een kwartje kunnen worden. Maar er zijn heel veel mensen die dat niet kunnen. En dat is waarom ik mij ook politiek wil inzetten. Mijn grootvader was er trots op dat ik lid werd van de Partij van de Arbeid, dat ik daar actief in werd. Hij heeft nooit geweten dat ik daarna ook bij de FNV ben gaan werken. En ik ben ervan overtuigd dat mijn grootvader aan de wieg stond van mijn politiek bewustzijn en engagement. En hij zou er trots op zijn als hij mij hier zou zien staan als Staten, hoewel hij natuurlijk liever had dat dat in Groningen was gebeurd. Maar goed, ik wil dus ook zorgen in de politiek dat mensen van een dubbeltje een kwartje kunnen worden. Maar misschien nog meer om te voorkomen dat mensen van een kwartje een dubbeltje worden, want dat zien we ook tegenwoordig heel veel. Daar kunnen we iets aan doen door betaalbare woningen te bouwen.

Dan ga ik nu over naar het heel prozaïsche onderwerp Omgevingsverordening. Wij gaan een amendement, want naar aanleiding van de inspraak in de commissie van, volgens mij, de wethouder van Broek in Waterland, hebben wij nog eens gekeken naar de grens van de werkingsgebieden. Die komen niet voortdurend overeen met de natuurlijke en logische grens van dat gebied. Dat betreft de J. van Disweg in Broek in Waterland. De huidige begrenzing op deze locatie is beperkt, terwijl aan de overkant van de Van Disweg hebben we een gebied wat valt onder de functie die het nu heeft. Maar het deel waar wij de grens willen verleggen, betreft een stukje land wat weliswaar een agrarische bestemming heeft, maar in feite al jaren een grasveldje is wat aan drie kanten omsloten is door woningen en andere stedelijke functies. Daarom denken wij dat dit een uniek geval is om toch af te wijken van de grens en te zorgen dat wij kunnen voldoen aan wat wij graag willen als provincie, namelijk te zorgen dat er ook hier woningen worden gebouwd. Het betreft betaalbare woningen. Dus wat ons betreft gaan we eenmalig de grens verleggen. Daarvoor hebben we een amendement in te dienen, samen met GroenLinks, VVD, BBB en CDA. En als ik het dictum alleen op mag lezen? Besluit toe te voegen aan het besluit op nummer 61-2023, 6, onderdeel 6b van zienswijze ZW0005 te honoreren, waarmee de grens van de werkingsgebieden MRA Landelijk Gebied en Bijzonder Provinciaal Landschap bij de locatie

langs doctorandus J. Van Disweg in Broek in Waterland de dokter Janus J. Van Disweg in Broek in Waterland wordt verlegd naar de noordzijde van de Van Disweg, waardoor deze weer overeenkomt met de natuurlijke en logische grens van het landelijke gebied, en gaat over tot de orde van de dag. Eenmaal ondertekend en eenmaal niet ondertekend.

Amendement 35-11 december 2023
Broek in Waterland van Disweg

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.
Gezien dat:

- *De voordracht van Gedeputeerde Staten van 31 oktober 2023 met kenmerk 2037587/21L6995;*
- *De Nota van Beantwoording Tweede Herziening Omgevingsverordening Noord-Holland (bijlage 9);*
- *En de Zienswijze 2W0005 onderdeel 6(b) en de beantwoording daarvan (p. 79 van de Nota van Beantwoording).*

Overwegende dat:

- *De aanvraag voor wijziging van de werkingsgebieden die door de indiener van zienswijze*
- *2W0005, tevens inspreker op 20 november 2023, n.a.v. het debat in de commissie Ruimte van Provinciale Staten d.d. 20 november 2023is ingediend (ingekomen stuk 2023-11, nr. 13, Brief Gemeente en Bijlagen aanvraag);*
- *Dat t.a.v. de locatie geen sprake is van natuurwaarden of kernkwaliteiten met betrekking tot het (open) landschap, het Bijzonder Provinciaal Landschap;*
- *Een wijziging van de grens van de werkingsgebieden ter hoogte van de specifieke locatie aan de Drs. J. van Disweg de kernkwaliteiten van het werkingsgebied Bijzonder Provinciaal Landschap niet aantast (bijlage 7 van de huidige OVNH2022).*

Constaterende dat:

- *De genoemde locatíe in Broek in Waterland:*
  - *Binnen de bebouwde kom ligt, buiten het door het Rijks beschermde gezicht, aan drie zijde omsloten wordt door woningen en andere stedelijke functies wat maakt dat de locatie integraal deel uitmaakt van de bebouwde (stedelijke) omgeving;*
  - *Ter plaatse geen sprake is van (door)zicht op de kerk of het dorp, zoals ten onrechte wordt gesteld in de beantwoording;*
  - *Niet onlosmakelijk is verbonden met het open landschap, omdat het open landschap duidelijk gelegen is aan de overzijde, de noordzijde, van de Drs. J. van Disweg;*
- *De zienswijze van de gemeente Waterland betrekking heeft op een specifieke locatie in Broek in Waterland, een grasveld langs de Drs. J. van Disweg, waar de huidige grens van de werkingsgebieden niet overeenkomt met de natuurlijke en logische grenzen van het gebied.*
- *De huidige begrenzing de ontwikkeling van woningbouw op deze locatie beperkt, wat in strijd is met de doelstellingen van het provinciale coalitieakkoord 'Verbindend Vooruit', met name de ambitie om woningbouwinitiatieven aan de randen van dorpen en kernen te stimuleren.*

Besluit:
Toe te voegen aan het besluit op Nr. 61-2023

- *6 Onderdeel 6b van zienswijze ZW0005 te honoreren; waarmee de grens van de werkingsgebieden MRA Landelijk Gebied en Bijzonder Provinciaal Landschap bij de locatie langs de Drs. J. van Disweg in Broek in Waterland wordt verlegd naar de noordzijde van de Van Disweg, waardoor deze weer overeenkomt met de natuurlijke en logische grens van het landelijke gebied.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Gery de Boer (PvdA), Joost van Gilse (VVD), Rob Nijkamp (BBB), Nicole van der Waart (GroenLinks) en Dennis Heijnen (CDA).

[Tafelgeroffel]

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dit amendement maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen. Daarmee heeft u uw maidenspeech gehad vandaag, hier, op 11 december. Mevrouw Koning van het CDA.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Voorzitter, de Omgevingsverordening is een van de belangrijkste documenten voor de indeling van onze schaarse ruimte in Noord-Holland. De meeste wijzigingen in deze herziening zijn verbeteringen en daar kunnen wij dan ook mee instemmen. Maar er zijn ook nog een aantal knelpunten waar wij graag aanpassing willen zien. Het CDA heeft er moeite mee dat agrarische bedrijven die stoppen en gelegen zijn nabij het NNN niet meer ruimte krijgen om recreatieve voorzieningen te starten. Boeren worden vaak geadviseerd om nevenactiviteiten op te starten en vervolgens mag dat niet van de Omgevingsverordening. Zolang de recreatieve voorziening op en rond het agrarische bouwvlak gesitueerd zijn, zullen flora en fauna daar nauwelijks last van ondervinden. Waarom wordt dan deze keus gemaakt? En is GS het met ons eens dat ze zich hiermee in de eigen vingers snijdt, omdat boeren alternatief voor als ze zouden stoppen, wordt ontnomen.

Het CDA vindt het verder belangrijk dat de soepeler wordt omgegaan met het BPL, vooral op plaatsen waar bijzondere landschapswaarden niet aanwezig zijn. In het wijzigingsbesluit op pagina dertien wordt toegelicht dat gemeenten de ruimte krijgen om zelf een afweging te maken hoe zij binnen de RES-zoekgebieden windturbines en zonnepanelen kunnen plaatsen op basis van het lokale draagvlak. In het document wordt duidelijk gesteld dat binnen NNN en BPL de meerwaardebepaling nu de saldobenadering vervangt als het gaat om realisatie van windmolens en zonnepanelen. In de commissie gaf de gedeputeerde aan dat dit gaat berusten op maatwerk en dat er geen andere heldere regels voor komen. Er wordt verder gesteld dat het aanleggen van windmolens en zonneweiden van groot openbaar belang kunnen zijn. Voorzitter, hier wordt een groot openbaar belang vergeten, namelijk de enorm hoge woningbouwopgave. Deze is bij iedereen bekend en behoeft daarom geen uitleg. De nood is hoog. Daarom zou dit maatwerk juist ook moeten gelden voor de realisatie van woningbouw. Daarom dienen wij een motie in met als dictum om naast maatwerk bij het toestaan van windmolens en zonnepanelen in BPL ook de maatwerkgedachte toe te passen als woningbouwlocaties en BPL elkaar overlappen en daarbij de grote woningbouwopgave in ogenschouw te nemen. Dit verder uit te werken en op te nemen in de derde herziening Noord-Holland 2022.

Motie 199-11 december 2023
Maatwerk ook laten gelden voor woningbouw

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.
Constaterende dat:

- *In het wijzigingsbesluit op de pagina !2 en L3 toegelicht wordt dat gemeenten de ruimte krijgen om zelf de afweging te maken waar en hoe zij binnen de RES-zoekgebieden 'wind' en 'wind+zon' windturbines en zonnepanelen willen plaatsen op basis van het lokale draagvlak.*
- *Binnen NNN en BPL de meerwaardebepaling de saldobenadering vervangt als het gaat om realisatie van windmolens en zonnepanelen.*
- *GS in de commissievergadering van 17 november heeft toegelicht dat sprake zal zijn van maatwerk als de RES en BPL elkaar overlappen.*

Overwegende dat:

- *Er wordt gesteld dat indien er in de provincie geen reële andere mogelijkheden voor duurzame energieopwekking zijn (die niet leiden tot een aantasting van het NNN) en de bovenregionale opgave niet haalbaar is zonder de betreffende ontwikkeling, de aanleg van een zonneveld of de bouw van een windturbine van groot openbaar belang zou kunnen zijn, en deze dan daarom toch in BPL zou mogen plaatsvinden.*
- *Naast behoefte aan windmolens en zonnepanelen er in onze provincie ook grote behoefte bestaat aan extra woningen.*
- *Er in de redenering wanneer windturbines en zonnevelden wel toegestaan kunnen worden in BPL, een vergelijking is te trekken met woningbouw. Ook daar heeft de provincie een enorme opgave en is er een groot openbaar belang om genoeg woningen voor iedereen te hebben, aangezien een dak boven je hoofd een basisbehoefte is.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om naast maatwerk bij het toestaan van windmolens en zonnepanelen in BPL ook de maatwerkgedachte toe te passen als woningbouwlocaties en BPL elkaar overlappen en daarbij de grote woningbouwopgave in ogenschouw te nemen.*
- *Dit verder uit te werken en op te nemen in de Derde herziening omgevingsverordening Noord-Holland 2022.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Willemien Koning-Hoeve (CDA)

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Een ondertekende motie, maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen. U bent ook gelijk klaar. Dan ga ik het woord geven aan Statenlid De Weerdt van Volt.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Dank u wel voor het woord, voorzitter. Allereerst is Volt blij dat we elk jaar de Omgevingsverordening tegen het licht houden, omdat we te kampen hebben met natuurproblemen, we nieuwe energieplannen hebben en er niet genoeg huizen zijn, kan een besluit van vorig jaar dit jaar alweer achterhaald zijn. We zijn het met de coalitie eens om huizen aan de randen van dorpen en kernen te bouwen. Onze fractie heeft wel absolute voorkeur om binnenstedelijk te bouwen, maar in steden bouwen mag geen belemmering zijn dat er helemaal geen huizen worden gebouwd. Daarom staan we ook positief tegenover het amendement over de Van Disweg van de Partij van de Arbeid en de rest van de coalitie.

Wat betreft intensieve veehouderij, het is duidelijk dat intensieve veehouderij schade toebrengt aan milieu en een gezonde leefomgeving. In tegenstelling tot sommige partijen in dit huis vertrouwen wij wel op de wetenschappelijke consensus hierover. Volt streeft naar circulaire, natuurinclusieve en duurzame landbouw. En we vinden ook dat elk juridisch instrument daarvoor in stelling moet worden gebracht. En daarom dienen wij de motie Extensiveren van intensieve veehouderij van Partij voor de Dieren mede in. Dank je wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan gaan we naar de heer Valk van de BBB.

De heer **VALK** (BBB): Dank u, voorzitter. Er wordt ons gevraagd om de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 tweede herziening goed te keuren. BBB begrijpt dat deze tweede zienswijze al in mei 2022 is vastgesteld. In de voordrachtbrief wordt het voornemen uitgesproken om in de volgende herziening van de Omgevingsverordening zoveel mogelijk nieuw beleid mee te nemen. En in de Nota van Beantwoording lezen we in de inleiding dat de provincie Noord-Holland van plan is om de Omgevingsverordening elk jaar indien nodig aan te passen. Die nieuwe Omgevingsverordening moet dan in werking treden op 1 januari van het daaropvolgende jaar. Dit wordt dus een cyclus, een herkenbaar en voorspelbaar proces. Omdat de nieuwe Omgevingswet per 1 januari 2024 in werking treedt, moet deze Omgevingsverordening geaccepteerd worden. Er moeten immers bevoegdheden aan GS worden overgedragen en die moeten dan weer aansluiten op de nieuwe Omgevingswet. Betrouwbaar bestuur is hierbij een belangrijk argument. Wel verwacht BBB van GS op korte mijn, het liefst in het eerste kwartaal 2024, een nieuwe derde Omgevingsverordening. Kan de gedeputeerde dit toezeggen? Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Statenlid Van der Waart van GroenLinks.

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Dank u wel. In de commissie sprak mijn collega fractiegenoot Statenlid Freeman over de tweede herziening op de Omgevingsverordening Noord-Holland. Hij ging namens onze fractie in op het wijzigingsvoorstel en sprak hier positief over, waarbij ik nu in het bijzonder één punt herhaal. Dat is de steun, die hij ook noemde, voor de aanpassing in de verordening voor duurzame energie en energie0infrastructuur, om zo de kaders te bieden om de energie in ons Noord-Hollandse landschap op een goede manier voort te kunnen zetten. Verder wil ik ook nog wel even benoemen, wat mevrouw De Boer van de PvdA ook al noemde: het amendement dat zij indiende willen wij steunen, omdat we natuurlijk zien dat een omgevingsverordening eigenlijk heel veel omvattend is. Daar blijven toch soms nog wat logische of onduidelijke puntjes in zitten. En we zien dat GS en het ambtelijk apparaat daar heel veel werk in verzet. Daar wil ik ze ook mee complimenteren. In dit geval zien we dat er een versnelling

mogelijk is om dat ene onlogische puntje eruit te halen. Dat is de reden dat wij ook mede dit amendement indienen. Tot zover.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan ga ik naar mevrouw Berkvens van D66.

Mevrouw **BERKVENS** (D66): Dank u wel, voorzitter. De D66-fractie kan zich ook goed vinden in een aantal van de wijzigingen in de Omgevingsverordening. We vinden dat er vaak een goede balans is gevonden tussen verschillende doelstellingen, zoals de eenmalige uitbreiding van stedelijke functies in landelijk gebied zolang het geen onevenredige aantasting geeft. Dat zorgt voor net wat meer mogelijkheden voor scholen en musea om uit te breiden, maar wel met bescherming van de omgeving. En ook de regeling dat overnachtingshoreca, zoals bungalowparken en hotels niet zijn toegestaan in NNN-gebied, maar dat er wel ruimte blijft voor nevenactiviteiten als kleinschalige campings bij boeren. Dat geeft rust voor verstoringsgevoelige dieren, maar biedt ook ruimte aan boeren om hun businesscase rond te kunnen maken.

Voorzitter, in de Omgevingsverordening komt ook de ruimtelijke inpassing van datacenters in Noord-Holland. Datacenters zijn grote water- en energieverslinders in vaak lelijke blokkendozen. Maar we hebben ze ook nodig in onze digitaliserende maatschappij. Noord-Holland heeft de ambitie de meest duurzame, innovatieve datacenterhub van Europa te worden. Hiervoor worden eisen gesteld in hergebruik van energie en water en inpassing in de omgeving. Ook wordt er clustering toegepast door alleen datacenters toe te staan in drie gemeenten. Die gemeentegrenzen kunnen echter in de weg zitten. Een datacenter dat restwarmte levert, kan een groot gedeelte van zijn energievraag weer hergebruiken. Dat kan bijvoorbeeld door restwarmte te leveren aan glastuinbouw. Die zitten te springen onder andere vormen van warmte, aangezien gas steeds duurder wordt. Maar het transport van restwarmte kan niet over lange afstanden. En als die kassen net over de gemeentegrenzen zijn, dan gaat zo'n duurzame optie helaas niet met de huidige regels. Daarom de vraag aan GS of bij de herziening van de Datacenterstategie gekeken kan worden of de gemeentegrenzen inderdaad knellen voor de ontwikkeling van de meest duurzame datacenters.

Ik zag ook het amendement over de Van Disweg. Mijn fractie vindt het op zich een heel sympathiek amendement en we zijn er inhoudelijk positief over. Maar we vragen ons wel af of dit nu de juiste route is voor dit soort wijzigingsvoorstellen in plaats van dat de aanvraag een verzoek tot ontgrenzing indient. Daarom graag een reactie van GS of dit geen precedentwerking veroorzaakt. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Hollebeek, Partij voor de Dieren.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik wil iedereen eigenlijk even een jaartje mee terug in de tijd nemen. Toen stonden we hier ook. Velen van jullie waren er toen nog niet, maar een flink aantal ook wel. Toen hadden we het ook over de Omgevingverordening. Toen kwamen wij – u kent ons – met een flinke berg moties. De conclusie was eigenlijk van, ja, maar dat zijn allemaal dingen die je gedurende het jaar allemaal kan inbrengen en dan zorgen wij wel dat het afgetikt wordt in die Omgevingswoning. Dus don't bother, het komt allemaal weer langs. We hebben het afgelopen jaar even goed gekeken, en soms was dat het geval, maar ook vaak niet. Dus ik zou nu met een hele stapel nieuwe moties weer kunnen komen en ze allemaal weer tevoorschijn halen. Dat ga ik niet doen. Ik stel u hierbij gerust. Ook mede omdat we hier met een nieuwe Staten zitten. De heer Valk zei het al terecht: dit wordt een zichzelf repeterende exercitie. Dus wie weet wat u volgend jaar te wachten staat; alvast een winstwaarschuwing.

Maar ik heb toch wel één motie meegenomen die ik toch – en dat is ook mede gezien de discussies van het afgelopen jaar en het jaar daarvoor – wel relevant vind. Dat vinden wij. In onze Omgevingsverordening staat 'nieuwe vestiging van intensieve veehouderij staan wij niet toe'. We hebben meerdere keren geprobeerd om uitbreiding van bestaande intensieve veehouderij ook een halt toe te roepen. Iedere keer ging de discussie eigenlijk over hetzelfde, zowel met mevrouw Zaal in het verleden- Daarom ben ik ook blij dat D66 mede- We hebben het al eens voortschrijdend inzicht genoemd. Dus ik zal er niet te vaak op terugkomen, meneer Kanik. En ook Volt wil ons daarin steunen. De discussie ging er namelijk meestal om, dat het, zowel volgens mevrouw Zaal als gedeputeerde Beemsterboer, soms voor extensivering van bedrijfsvoering nodig is dat er een uitbreiding in areaal plaats kan vinden. Ik ben zo ruiterlijk om

dan te kijken van, kunnen wij dan tot elkaar komen. Dus ik heb een motie meegenomen. Dan ga ik eventjes de bril opzetten, omdat ik een dictum even voor moet lezen en niet een volledige bijdrage heb uitgeschreven. Verzoeken GS om zo snel als juridisch mogelijk met een voorstel te komen voor aanpassing van artikel 6.34 Omgevingsverordening om de uitbreiding van bestaande intensieve veehouderij niet meer toe te staan als dat inhoudt dat er meer dieren bij komen.

Motie 200-11 december 2023
Intensieve veehouderij extensiveren

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.
Constaterende dat:

- *Wetenschappelijk consensus bestaat over de schade die intensieve veehouderij toebrengt aan o.a. het milieu, gezondheid, natuur, dierenwelzijn en water;*
- *De Omgevingsverordening Noord-Holland nieuwvestiging van intensieve veehouderij niet langer toestaat;*
- *De toelichting van de provincie bij dat betreffende artikel luidt: "de intensieve veehouderij kan een grote impact hebben op de leefomgeving, door bijvoorbeeld geurhinder, uitstoot van fijnstof, ammoniak, zoönosen en endotoxinen. Ook is dierenwelzijn een onderwerp dat tot maatschappelijke discussies leidt. Om die redenen is een vergroting van het aandeel intensieve veehouderij niet gewenst.";*
- *De Omgevingsverordening Noord-Holland uitbreiding van bestaande intensieve veehouderij nog steeds toestaat.*

Overwegende dat:

- *De Omgevingsvisie een weg inslaat naar natuurinclusieve, meer op regionale kringlopen gerichte landbouw;*
- *De Voedselvisie een transitie van het voedselsysteem voorstaat naar meer plantaardige eiwitconsumptie, wat goed moet zijn voor bodem, water, biodiversiteit, klimaat en dierenwelzijn;*
- *Een meerderheid van Nederlanders af wil van de intensieve veehouderij2 3en al in 2020 meerdere Politieke Jongeren Organisaties Noord-Holland per brief hebben opgeroepen om de intensieve veehouderij af te bouwen;*
- *Toename van het aantal dieren dat wordt gehouden in bestaande intensieve veehouderijen niet past in tijden van klimaat-, natuur- en stikstofcrises.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om zo snel als (juridisch) mogelijk met een voorstel te komen voor de aanpassing van art. 6.34 Omgevingsverordening, om de uitbreiding van bestaande intensieve veehouderij niet meer toe te staan als dat inhoudt dat er meer dieren bij komen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren, Maik de Weerdt (Volt) en Laurien Berkvens (D66).

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Deze motie maak onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): En dan is het ook altijd fijn als je een beetje achteraan bent, als je nog even kunt reageren op de amendementen en moties van degenen die al voor zijn gegaan. Dat scheelt wellicht een tweede termijn. Over de Partij van de Arbeid, het amendement over de Van Disweg, staan wij in principe ook positief tegenover. Wel ook met de aantekening van mevrouw Berkvens dat we ook wel een beetje vrezen dat we elke keer via deze manier kleine wijzigingen mogelijk maken en een ontgrenzing is dan wel een beter instrument. Toch vinden wij deze locatie – en dat hebben we ook eigenlijk in de commissie al laten blijken – wel een logische. We willen vervolgens wel dan zeggen dat, als we dit soort dingen toestaan, we eigenlijk vinden dat wij als PS wel wat meer eisen mogen vragen. Dus we steunen deze motie. We hebben bewust de handtekening niet gezet, omdat we eigenlijk vinden dat we bij dit soort situaties dingen als klimaatneutraal en natuurinclusief toch wel wat pregnanter mogen benoemen.

Dan over het CDA. Ja, dat vond ik wel een heel lastige, want u heeft het over het BPL. Ik ben in het verleden al best wel kritisch over het BPL geweest, omdat het – ik zeg het maar eerlijk – wat ons betreft een vergaarbak van sommige heel waardevolle, maar soms ook, nou ja, minder

waardevolle – laat ik me netjes uitdrukken – gebieden is. Toch zijn we niet heel erg enthousiast over deze manier, want volgens mij is het middel van ontgrenzing goed genoeg. Ik denk dat als wij gaan toestaan dat we binnen het regime BPL ook nog meer dingen mogelijk gaan maken, dat we dan net een brug te ver zijn. Ik snap ook wel dat de grenzen opgezocht worden, maar dit gaat ons net een stapje te ver. Dus volgens mij moeten we het veel meer zoeken in- En er is ook een brief gekomen van wethouders deze zomer om te kijken van: waar zou je nou zo'n BPL nog eens kunnen ontgrenzen? Ik denk dat die stap op dit moment voor ons ver genoeg is. Dus de motie van het CDA zullen wij niet steunen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Van Gilse van de VVD.

De heer **VAN GILSE** (VVD): Ja, voorzitter, dank u wel. Wij hebben nog een tweetal punten op de tweede herziening van de Omgevingsverordening. De VVD vindt recreatiemogelijkheden belangrijk. De gedeputeerde heeft ons in de commissie Ruimte enigszins gerustgesteld betreffende het uitsluiten van verblijfsrecreatie NNN voor de meerwaardebepaling. De VVD had hierover zorgen. Het uitsluiten is door GS voorgesteld om misbruik te voorkomen, maar de VVD vindt dat goede initiatieven, waar de bepaling oorspronkelijk wel voor bedoeld was, wel op een of andere manier doorgang moeten kunnen vinden. Kleinschalige recreatie zal volgens GS als ondergeschikte functie per geval bekeken worden op basis van ruimtelijke effecten. En ook zal met de recreatieschappen gesproken worden over mogelijke zonering. De VVD is hier blij mee en zal de vinger om de pols houden om te kijken of dit voldoende soldaat zou bieden.

Voorzitter, een ander punt is het verzoek van de gemeente Waterland om een perceel aan de Van Disweg in Broek in Waterland te ontgrenzen. Mevrouw De Boer van de Partij van de Arbeid heeft hier mede namens de VVD een amendement voor ingediend. Dit is wat ons betreft een overduidelijk voorbeeld waar aangrenzende en bestaande bebouwing ruimtelijk verantwoord nieuwe woningen kunnen komen. Dit doen we nu incidenteel naar aanleiding van een zienswijze met een amendement, maar de VVD is benieuwd hoe dit beleid nu verder snel structureel vorm kan gaan krijgen. Komen hiervoor over een jaar aanvullende bepalingen in de Omgevingsverordening aan het eind van volgend jaar? Dat zou betekenen: anderhalf jaar nadat we in het coalitieakkoord hier afspraken over hebben gemaakt. Of gaat de gedeputeerde Wonen al eerder aan de gang met voorstellen voor concrete locaties? En hoe komen die dan tot stand? Wij kunnen ook andere voorbeelden nog bedenken. Moeten we er zelf mee komen? Oostzaan is langsgekomen als locatie voor spoedzoekers. Dit is toen niet doorgegaan. Maar ook zo'n locatie aan drie kanten omsloten door woningbouw. En zo zijn er nog veel meer. Voorzitter, gaat de gedeputeerde in gesprek met iedere ontwikkelaar die zich meldt of gaat hij de gemeenten vragen om een ruimtelijke analyse te maken, en ook met de criteria aan die wij belangrijk vinden? En dat ze dan komen met voorstellen? En kunnen gemeenten, die dat zelf niet kunnen organiseren, daarbij dan capaciteit en hulp van de provincie krijgen? Of gaat de provincie zelf proactief inventariseren? Wij zijn heel benieuwd en we horen het graag. Hetzelfde geldt voor de lintbebouwing. Gaan we wachten op de aangekondigde aanpassing van de Omgevingsverordening eind volgend jaar? Of gaan we al met concrete voorstellen aan de gang voor een verantwoorde verdichting van de linten? Voorzitter, die woningbouwopgave is met 184.000 woningen voor 2030 verdubbeld, maar als we in de pers lezen dat het afgelopen jaar de woningbouw niet is toegenomen, maar is afgenomen, betekent dat in feite dat voor de komende jaren die opgave nog groter wordt dan die verdubbeling die we al hebben. Dus dat betekent dat haast geboden is. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik kijk naar de kant van het college. U bent er klaar voor? Gedeputeerde Rommel zal reageren, de eerste termijn namens het college van Gedeputeerde Staten.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten
Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik was zo aan het luisteren. Ik denk: er komt nog meer. Ja, de meeste zijn allemaal voor mij.

Laat ik even vooropstellen, het amendement Van Disweg, daar hebben een aantal partijen al over gesproken. Die is ingediend. Dit is een amendement wat ziet op de inspreker die hier bij de commissievergadering was. En ik heb toen ook opgeroepen om een wijzigingsbesluit in te dienen. Dat heeft de gemeente Waterland ook gedaan. Dat hebben we in november ontvangen.

Dat is nu ook in behandeling. En als GS dit in behandeling neemt, dan zal dat in de eerste ronde van 2024 behandeld worden. Dat betekent dat het in juni 2024 vastgelegd kan worden en in juli in werking kan treden. U heeft nu zelf een amendement ingediend. Ja, u had het gedelegeerd aan GS. Ik wil daar toch wel bij zeggen- Want de vraag werd ook gesteld van- Nee, in eerste instantie zegt u van, nou, het is overduidelijk dat hier geen sprake is van BPL. Ik wil u toch meegeven dat wij afwegingen maken en dat het voor ons soms niet duidelijk kan zijn, of eigenlijk heel duidelijk dat het niet zo is, waar eigenlijk anders over gedacht wordt. Dat wil ik toch meegeven. Want de vraag werd ook gesteld: kan dit ook dan een precedentwerking hebben? Ja, op zich kan het een precedentwerking geven. Bij een wijzigingsvoorstel die wij doen, gaan we heel zorgvuldig te werk en kijken we goed gemotiveerd van of iets wel of niet kan. En ja, of dat hier zo zal zijn, is best wel moeilijk te overzien, want niet ieder gebied is altijd maar vergelijkbaar en we weten ook niet hoeveel van dit soort locaties er nog zijn. Dus ik wil daar toch meegeven, wij als GS vinden dit toch wel wat ongemakkelijk om het op deze manier iets te gaan wijzigen. Dan kom ik ook maar gelijk bij de VVD. U zegt ook: hoe gaat u hier dan nu mee om? Ik kom straks trouwens met het advies over de amendementen en de moties. Nu wordt ambtelijk uitgezocht, want ik wil eerst even graag naar u toe komen met het stroomdiagram van, hoe gaan wij nu eigenlijk te werk als je een plan hebt, als een gemeente een idee heeft welke stappen ga je dan nemen en wat moet de gemeente dan aanleveren voor dat gesprek? U zei ook van, ja, gaat u dat gesprek nu ook al aan of blijft u gewoon stilzitten de hele periode totdat het 1 januari is en er wat moet gebeuren? Nee, wij blijven niet stilzitten. We zijn altijd met gemeenten in gesprek. Daar kijken we ook heel goed mee en zeggen we ook wat er nodig is. Of als het echt niet kan, dat het gewoon echt niet kan. De heer Beemsterboer zal er misschien ook nog iets over zeggen, maar er zijn ook plannen. Wij hebben bij u ook al- De Lange Weer hebben we bijvoorbeeld behandeld. Wij denken daar echt wel in mee. Maar we willen graag een stroomdiagram hebben, zodat de gemeenten en iedereen weet, en u ook: waar zijn we aan toe? Dan hebben we met het college het overleg van: waar gaan we dan nog meer naar kijken wat wij graag willen, voordat je in dat buitengebied komt? Nou ja, de heer Hollebeek gaf het ook al aan. Ja, je mag ook eisen stellen dan aan zo'n gebied. Dat staat ook in ons coalitieakkoord. Wij willen ook graag wel daar meegeven wat wij daar dan willen realiseren, of dat water is, klimaat, whatever. Daar willen gewoon zorgvuldig naar kijken. Dus dat is de manier en daar kom ik vrij snel bij u op terug. Of er dan beleid moet komen of er iets aangepast moet worden in de Omgevingsverordening, ja, daar kom ik dan ook bij u op terug, want misschien kan het ook wel sneller. Dat als het al past binnen de Omgevingsverordening hoeven we er ook niks aan te wijzigen. U heeft het ook over de lintbebouwing, ook dat zullen we dan meenemen. Het is alleen wel zo dat wij nu niet al verdichting van de linten toestaan. Daar zult u ook binnenkort wel weer wat van zien, want we kijken nog steeds wel naar wat daar mogelijk is.

Dan ga ik even terug naar de andere vragen. Het CDA, u zegt: vindt u niet dat het beperkingen bieden voor stoppende bedrijven, stoppende agrarische bedrijven. Ja, wij willen gewoon in die natuurgebieden geen hoofdfunctie verblijfrecreatie of verblijf. Dat vinden we gewoon niet wenselijk in de natuur. Wat we wel zeggen, dat staat er wel heel duidelijk in, is voor de bedrijven, dat als nevenactiviteit, dat mag wel. Maar bijvoorbeeld grote hotels of iets dergelijks, dat willen we gewoon niet in dat gebied. Vandaar dat we dat op deze manier gedaan hebben.

Dan zegt BBB, u verwacht zo spoedig mogelijk nieuwe wijzigingen, bij voorkeur in het eerste kwartaal, helft 2024. De voorbereiding voor de derde herziening is al begonnen en de planning is om in juni volgend jaar dus dan een ontwerp ter inzage te leggen, zodat het op 1 januari 2025 in werking van treden.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, sorry dat iets laat was, maar ik heb toch nog een vraag. U zegt: als nevenactiviteit mag het wel. En dan is het een nevenactiviteit van een agrarisch bedrijf. Maar als dat agrarische bedrijf moet stoppen en de recreatieve functie blijft behouden, dan moet dat toch wel de hoofdactiviteit worden? Want dan is het niet meer een nevenactiviteit van een agrarisch bedrijf. Dus daar zit ook een beetje de worsteling. Natuurlijk wordt het dan geen hotel, maar het kan wel zo zijn dat het de hoofdactiviteit wordt van dat bedrijf, omdat er geen agrarisch bedrijf meer is. Hoe ziet u dat dan?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Die heb ik nog niet zo, moet ik eerlijk zeggen, meegenomen. Daar kom ik dan later nog op terug, want ik dacht echt dat u bedoelde van, nou ja, dat van de boerderij zelf, een heel nieuwe hoofd- Dat die omgezet zou worden in verblijfsrecreatie of iets dergelijks.

Ik moet daar even naar kijken. Maar op zich is het inderdaad dat dan je nevenactiviteit weg is. Dus ik weet niet of we daar- Ik ga daar even naar kijken. Daar kom ik bij u op terug.

Dan de begrenzing van D66 van mogelijkheden voor de datacenters, of dat lastig kan worden. Ja, bij de herziening van de Datacenterstrategie kunnen we dat meenemen als dat ook knelt en moeten we daar ook voorbeelden van hebben. Op dit moment zie ik voornamelijk nog dat de kassen de warmte niet afnemen. Maar dat kunnen bij de Datacenterstrategie meenemen.

Die heb ik allemaal al beantwoord. Ik denk dat ik ze zo allemaal heb. Dan kan ik even naar de moties. De Van Disweg. Met wat ik gezegd heb, wil ik dat graag aan de Staten overlaten.

Dan het CDA over motie Maatwerk, ook voor woningbouw. Woningbouw is een groot maatschappelijk belang, maar niet een groot openbaar belang. Als je dat dus wel als openbaar belang zou zien, dan zou dat grote consequenties ook hebben voor de bescherming van het NNN. De windmolens en zonnepanelen, dat zijn, ja, ook zaken van tijdelijke aard in het BPL, maar woningen zijn vaak van permanente aard en die tasten dus daarmee ook het BPL blijvend aan. Dus wat dat aangaat, zou ik deze dan afraden.

Dan de motie Intensieve veehouderij extensiveren, dat is dan aan de heer Beemsterboer. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Tweede termijn. Mevrouw De Boer, PvdA. Sorry, de heer Beemsterboer heeft nog een paar vragen. Ja.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, dank u wel. Even kort in aanvulling. Collega Rommel was al op de motie van het CDA ingegaan over woningbouw. De motie van Partij voor de Dieren onder andere over intensieve veehouderij voor bestaande bedrijven. We hebben er de vorige keer natuurlijk ook een uitgebreide discussie over gehad en heb ik hem ook ontraden. Toen heb ik ook aangegeven: zelfs nu die motie gewijzigd was, wat die toen ook was, het gaat natuurlijk ook om innoverende, bestaande ondernemers die soms veel diervriendelijker zullen gaan ondernemen en dat soms ook zullen moeten financieren door juist wel in dieraantallen wat uit te breiden, misschien ook wat ten opzichte van andere bedrijven. Dat zou je dan beperken. Daar zouden wij niet voor zijn. En we hebben ook veel te kort kans gehad nu om te kijken naar schadeplicht of het juridisch gebruik van het RO-instrument voor dieraantallen, wat toch eigenlijk een rijkstaak is.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik wil nog even inbrengen dat er niet staat dat het nu met slag of stoot moet gebeuren. Er wordt gezegd: kijk of je hem bij de volgende keer mee kunt nemen. Desnoods kan ik in overleg gaan over het aantal dieren per vierkante meter of zo. Maar als we elke keer een stapje proberen te maken om tot elkaar te komen en de deur wordt elke keer dicht gedaan, dan is het misschien verstandiger dat GS zegt: we willen dit gewoon helemaal niet.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Volgens mij is het woord ‘ontraden’ eigenlijk wel een juiste samenvatting daarvan. Ja.

De heer **MÜLDER** (D66): Dan wilde ik graag ook nog eventjes toch hierop inhaken, want u zegt dus eigenlijk-

De **VOORZITTER**: Als fractievoorzitter – ik leg het nog even uit. U weet, normaal gesproken is de woordvoerder aan het woord en u grijpt nu in als fractievoorzitter.

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, sinds u mij dat heeft verteld dat het mocht, ziet u mij opeens onmiddellijk hier aan de microfoon staan. Nee, terug naar een serieus onderwerp. U zegt net: goh, hij is nog steeds niet voldoende voor mij om hem positief te adviseren, omdat er nog steeds mogelijkheden zouden moeten blijven om misschien wel meer dieren te hebben, maar dan om het aantal vierkante meters die u krijgt te vergroten?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, eigenlijk heb ik dat vorige keer natuurlijk ook aangegeven. Toen heeft u staande de vergadering samen de motie aangepast. Toen was de eerste motie 'ze mogen helemaal niks meer'. Toen kwam het scenario naar voren: als ze dan iets uitbreiden en de dieren krijgen iets meer ruimte is dat dan niet beter? U zei: nou, dan passen we hem aan. Ze mogen wel iets uitbreiden, maar dan niet het aantal dieren. Toen heb ik gezegd: dan kun je waarschijnlijk wel iets uitbreiden, maar dan kom je met dezelfde dieraantallen waarschijnlijk niet uit. Dus dan heb je wel een bestaande ondernemer die nu in de provincie Noord-Holland zit die diervriendelijker wil gaan ondernemen en die belemmer je dan om dat te gaan doen, omdat je zegt: ik wil toch sturen op die aantallen. Dat is de argumentatie die we vorige keer samen met elkaar gevoerd hebben. Nu dient u dezelfde motie nog een keer in en eigenlijk blijft het advies dus 'ontraden'.

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel, meneer de voorzitter. Dus als we zouden opschrijven 'we staan alleen uitbreiding toe als het daadwerkelijk diervriendelijker wordt', dus als de dieren meer vierkante meters krijgen, dan zou u wel-

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Dan vraag ik me af, voorzitter, of dit instrument daar niet veel te zwaar voor is. Maar als u zegt 'we staan alleen uitbreiding toe als het diervriendelijker wordt', dan, ja, ik denk dat je er bijna van uit kan gaan dat uitbreiding diervriendelijkheid ten goede komt.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: We gaan gewoon weer verder. Het blijft een zoektocht, deze motie, want er komt straks volgens mij de zesentwintigste verandering van de motie dan naar voren.

De VVD had ook nog een aantal vragen, waar mijn collega Rommel natuurlijk ook al op ingegaan was. Toch even wat aanvullingen. Naast die duidelijke kaders of dat stroomdiagram waar collega Rommel het over had, die dan snel moet komen, riepen de Staten natuurlijk vorige keer ook al op om vooruitlopend daarop met pilots en dat soort dingen aan de slag gaan. Dat hebben we gehoord en dat zullen we ook zeker doen als daar kans voor is.

En over die lintbebouwing wil ik even aanvullen dat met name voor Zaanstreek-Waterland daar in de vorige collegeperiode natuurlijk nogal wat over te doen geweest. Mijn voorganger heeft toen ook een inventarisatie gedaan van een aantal- Dat werd toen probleemlocaties genoemd. Ik heb recent uit de regio begrepen dat ze het liever kanslocaties noemen. Maar goed, om die locaties gaat het dus. Daar is een inschrijving voor open gezet. Daarvan waren er acht van de inschrijvers al direct mogelijk, met vijf van de inschrijvers gaan we in gesprek om ze te ontheffen en bij vijf van de inschrijvers hebben we aangegeven dat het niet mogelijk is om te ontheffen. We komen later met meer informatie. Dit heb ik nu ook alleen nog maar mondeling vernomen, dus dat kon ik nog even aanvullen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan kom ik nu wel bij mevrouw De Boer van de PvdA in tweede termijn.

Tweede termijn Provinciale Staten

Mevrouw **DE BOER** (PvdA): Dank u, voorzitter. Heel kort. Ik hoor de gedeputeerde zeggen dat ze dit amendement een beetje ongemakkelijk vindt en dat ze bang is voor precedentwerkingen. Dat laatste begrijp ik. We houden wel vast aan het amendement, omdat dit zo'n evident geval is van de grens een beetje verschuiven dat er woningbouw kan plaatsvinden. Ik heb ook de toezegging gekregen van de wethouder aldaar dat het betaalbare woningen zullen zijn. Dus vandaar dat we eraan vasthouden.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Koning van het CDA.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Dank aan de gedeputeerde voor haar bereidheid om nog even te kijken naar die nevenactiviteiten die dan geen hoofdactiviteiten

zouden worden. Maar nog wel even de vraag: wanneer komt u daar dan op terug? O, dat komt zo meteen nog.

Dan over de woningbouw, of die ook als maatwerk opgenomen kan worden. U zegt: woningbouw is geen groot openbaar belang. Maar zijn windmolens en zonnepanelen dan wel groot openbaar belang? Waar zit dan precies het verschil? Wij zijn van mening dat windmolens toch eigenlijk ook wel lang zullen blijven staan. Of denkt u dat we over twintig jaar voldoende kernenergie hebben dat die windmolens dan allemaal neergehaald worden?

De **VOORZITTER**: Statenlid De Weerdt van Volt? Nee. Staten Van der Waart van GroenLinks nog? De heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (CU): Dank u wel. In het bijzonder de reactie op de motie. Wij zaten ook een beetje in onze maag met de motie rondom de woningbouw, omdat we eigenlijk vinden dat dit via het ambtelijke en dan het bestuurlijke proces moet gebeuren. De reactie van GS sterkt ons daar wel in. Wij vinden het niet handig om nu als Staten individuele gebiedjes in Noord-Holland aan te gaan wijzen als wel of niet PBL. Dus wij volgen het GS-advies en zullen niet voor de motie stemmen. Dank u.

De **VOORZITTER**: Het is een amendement. De heer Valk? Nee. Mevrouw Berkvens van D66? De heer Hollebeek? Die is er niet. Daar komt hij aangerend. Het gaat allemaal van uw spreektijd af, deze sprint.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Zou ik heel even mogen schorsen om eventueel de motie nog aan te passen?

De **VOORZITTER**: We schorsen voor vijf minuutjes. Ik maak er tien minuten van, want ik begrijp dat u hier en daar wat rumoerig begint te worden. Dus wellicht dat u nog even iets anders wilt doen. Dus tien minuten schorsing.

Schorsing 15.29 tot 15.44 uur.

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering en ik geef het woord aan gedeputeerde mevrouw Rommel. [...] Ik ben in de war gebracht door die motie. Ik was bij mevrouw De Boer van de PvdA, haar hadden we net gehad. Dan gaan we naar mevrouw Koning van het CDA. Is ook al geweest. Ik was gebleven bij de heer Hollebeek. Het woord is aan de heer Hollebeek van Partij voor de Dieren in eerste termijn.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ik dank u voor het woord, voorzitter. Ik dank ook gedeputeerde voor de tweede termijn inderdaad, voor zijn antwoord en dat hij toch wat ruimte gelaten heeft om toch iets meer tot elkaar te komen. Ik dank ook de mede-indieners, D66 en Volt, dat ze ook de flexibiliteit hebben gehad om het mij mogelijk te maken om nog meer nader tot elkaar te komen. Ik wil gewoon laten blijken, het gaat ons er niet om, om mensen in de weg te zitten of dingen onmogelijk te maken. We proberen juist vanuit de kant dat wij dingen willen verbeteren, gaan wij dit soort discussies, mag ik wel zeggen, dit soort trajecten, met elkaar aan. Dierenwelzijn is voor ons belangrijk. We weten ook dat de wereld wat dat betreft morgen niet honderd procent beter zal zijn. We willen wel proberen aan ieder klein stukje dat we daaraan kunnen bijdragen ons daarvoor in te zetten. Zelf ben ik ook een ondernemer. Het is niet om ondernemers in de weg te zitten. En ik weet ook, en ik heb ook met mevrouw De Sain even erover gesproken – dank daarvoor overigens ook – dat de meeste ondernemers echt niet de weg van en uitbreiding en intensivering voorstaan. Het gaat ons er wel om dat we deze praktijk graag ook bestendigt zien in onze regelgeving, omdat je altijd een situatie gaat tegenkomen, ooit een keertje, waarin de dingen wel anders gaan dan tot nu toe, en dan dat je gehoopt en wellicht verwacht had. De vorige motie wil ik graag intrekken. Niet aanhouden, maar intrekken. Ik heb een vrijwel identieke motie, maar dan wel met een dictum wat beantwoord aan de mogelijkheid die gedeputeerde Beemsterboer ons heeft geboden om tot elkaar te komen. Het nieuwe dictum luidt, en die ga ik nu voorlezen: verzoeken GS om zo snel als juridisch mogelijk met een voorstel te komen voor de aanpassing van artikel 6.34 Omgevingsverordening om de uitbreiding van bestaande intensieve veehouderij alleen maar toe te staan als de dieren meer ruimte krijgen. Daarbij wil ik dus nog wel even opmerken dat, mocht je inderdaad als ondernemer jouw kaasmakerij of jouw schuur voor

verkoopdoeleinden willen uitbreiden, dat onder deze mogelijkheden gewoon mogelijk blijft. Dank u wel.

Motie 201-11 december 2023
Intensieve veehouderij extensiveren

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.
Constaterende dat:

- *Wetenschappelijk consensus bestaat over de schade die intensieve veehouderij toebrengt aan o.a. het milieu, gezondheid, natuur, dierenwelzijn en water;*
- *De Omgevingsverordening Noord-Holland nieuwvestiging van intensieve veehouderij niet langer toestaat;*
- *De toelichting van de provincie bij dat betreffende artikel luidt: "de intensieve veehouderij kan een grote impact hebben op de leefomgeving, door bijvoorbeeld geurhinder, uitstoot van fijnstof, ammoniak, zoönosen en endotoxinen. Ook is dierenwelzijn een onderwerp dat tot maatschappelijke discussies leidt. Om die redenen is een vergroting van het aandeel intensieve veehouderij niet gewenst.";*
- *De Omgevingsverordening Noord-Holland uitbreiding van bestaande intensieve veehouderij nog steeds toestaat.*

Overwegende dat:

- *De Omgevingsvisie een weg inslaat naar natuurinclusieve, meer op regionale kringlopen gerichte landbouw;*
- *De Voedselvisie een transitie van het voedselsysteem voorstaat naar meer plantaardige eiwitconsumptie, wat goed moet zijn voor bodem, water, biodiversiteit, klimaat en dierenwelzijn;*
- *Een meerderheid van Nederlanders af wil van de intensieve veehouderij2 3en al in 2020 meerdere Politieke Jongeren Organisaties Noord-Holland per brief hebben opgeroepen om de intensieve veehouderij af te bouwen;*
- *Toename van het aantal dieren dat wordt gehouden in bestaande intensieve veehouderijen niet past in tijden van klimaat-, natuur- en stikstofcrises.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om zo snel als (juridisch) mogelijk met een voorstel te komen voor de aanpassing van art. 6.34 Omgevingsverordening, om de uitbreiding van bestaande intensieve veehouderij alleen maar toe te staan als de dieren meer ruimte krijgen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren), Maik de Weerdt (Volt) en Laurien Berkvens (D66).

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Daarmee is motie M200 ingetrokken en is er een nieuwe motie ingediend. Die maakt nu onderdeel uit van de beraadslagingen.

Motie 200 'intensieve veehouderij extensiveren' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Dan kom ik bij de heer Van Gilse van de VVD.

De heer **VAN GILSE** (VVD): Voorzitter, dank u wel. Veel dank aan de gedeputeerden voor de beantwoording. Gedeputeerde Rommel zegt een stroomschema toe om aan te geven hoe wij naar de toekomst toe omgaan met dit soort locaties. Dat lijkt ons heel goed. We zijn natuurlijk benieuwd wanneer we dat stroomschema tegemoet kunnen zien.

Over de lintbebouwing zei zij nog dat verdichting niet mogelijk is, maar dat we wel gaan kijken wat mogelijk is. Dat riep wat vraagtekens op, maar daarna werd mij duidelijk dat dat te maken heeft met de pilots waar op dit moment heel goed mee omgegaan wordt. Dus daar zijn wij blij mee.

Dan wil ik graag nog aanvullen dat we ook blij zijn met de opmerking die van D66 kwam over de Datacenterstrategie. Het is goed om daar weer naar te kijken. Wij zien dat de regels, die we met

zijn allen hebben samengesteld, tot gevolg kunnen hebben juist de dingen die we willen bereiken in de weg zitten. Dus het is goed om daar bij een herziening goed naar te kijken. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Nu kijk ik wel naar gedeputeerde Rommel voor een reactie in tweede termijn.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. De heer Beemster boer zal na mij ook nog even aan het woord te komen. 1, stroomdiagram. Dat ligt al een tijdje under construction, om het zo maar te noemen. Dus ik verwacht wel dat die in januari kan laten zien. Dat gaat over een stroomdiagram, dat we dan ook het gesprek aan kunnen gaan voor wat er verder allemaal nog moet gebeuren. Dat mag ook niet meer te lang op zich laten wachten.

Over de lintbouwing. Ja, ik ben een beetje verkouden, maar misschien kwam ik wat verkeerd over. Het is niet zo dat ik zei dat verdichting niet mogelijk is, maar dat we wel al bij verzoeken die er komen, dat we die nu al beoordelen en dat we natuurlijk nog gaan kijken, gelijk met de verdere uitwerking van dat deel in ons coalitieakkoord naar de rest van het jaar toe.

Dan bij het CDA over de nevenactiviteiten. Wij zijn het nog niet tegengekomen in de gebiedsprocessen. Vandaar dat niet helder op die manier voor ogen stond dat dat een uitdaging zou kunnen zijn. Dat is iets wat je in de gebiedsprocessen zou moeten meenemen. Maar laat ik u dan meegeven dat wij daar nu gaan kijken, en ook juridisch gaan bekijken, wat daar mogelijk is. Dan kom ik daar in ieder geval in Q1, maar zo snel mogelijk, het liefst aan het begin van het jaar natuurlijk al, bij u terug in de commissie hierover.

De **VOORZITTER**: De heer Beemsterboer.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Dank u wel, voorzitter. Ik zou u willen vragen of ik de definitieve ingediende motie over de veehouderij nog heel even zou mogen zien.

De **VOORZITTER**: Als dat de laatste motie is die u neerlegt, mag u hem- Even aan de bode: als dat de laatste motie is-

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ik heb hem al.

De **VOORZITTER**: Oké. Hij is al rondgedeeld.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Als ik heel eerlijk ben, voorzitter, vind ik dit soort processen wel mooi, omdat je uiteindelijk met elkaar zoekt waar de ruimte wel zit. Uiteindelijk gaat het nu dus om- Kijk, laat ik beginnen te zeggen: alle boeren die ik ken, houden van hun dieren. En als zij investeren in hun bedrijf op wat voor manier dan ook zullen ze dat altijd met oog voor hun dieren doen. Dus eigenlijk zou ik haast zeggen: hij is overbodig. Maar aan de andere kant denk ik ook: ja, als je met elkaar deze zoektocht op wilt vanuit juist die waardering voor al die ondernemers die zo van hun dieren houden, dan kan ik dat goed begrijpen. Dan vraag me af of het instrument van de Omgevingsvergunning daarvoor nodig is. Maar omdat het wat meer een algemene oproep is om met een voorstel te komen, interpreteer ik het ook even als zodanig en gaat het dus echt om die uitbreiding: als er sprake is van uitbreiding moet die diervriendelijker worden. Die lijn kan ik redelijk goed voorstellen. Ik denk dat het mogelijk is om daarvoor met een voorstel te komen. Of dat voorstel uiteindelijk leidt tot een aanpassing van het ruimtelijke beleid moeten we dan nog weer zien. Dus wat mij betreft is hij dan aan het oordeel van de Staten.

Dan nog even over de motie Maatwerk voor woningbouw van het CDA. Daar was collega Rommel net al even op ingegaan. U vroeg natuurlijk ook eventjes hoe dat nou zit met die windmolens. Die worden over het algemeen natuurlijk wel permanent bestemd, maar staan er niet zo lang als de gemiddelde woning in Nederland. Dus daar zit wel enig verschil in. Maar de oproep is eigenlijk, collega Rommel zei het ook al: we zijn bezig met het stroomdiagram, ook omdat bouwen aan de randen, waar ook voor een deel BPL in kan vallen, in kaart te brengen met elkaar. Ik heb in de commissievergadering, volgens mij ook eerder in de Staten, al aangegeven dat we daarmee bezig zijn, ook om die woningbouw op dit soort locaties juist mogelijk te maken. Nu koppelen we het

met de motie, die op een vrij laat moment komt, aan het beleid dat er dan is voor windmolens en zonnepanelen, wat ook natuurlijk allerlei juridische vragen oproept. Dus ik zou zeggen: wacht dit nou eventjes af totdat we dat stroomschema straks hebben voor die interpretatie van die regels uit het coalitieakkoord. Dan heb ik echt de verwachting dat we daar gewoon een goede discussie met elkaar over kunnen voeren en dat er best een grote kans is dat we met elkaar dezelfde kant op willen, want iedereen in deze Staten is zich ervan bewust dat er grote woningnood is en dat er oplossingen voor gevonden moeten worden, zelfs aan de randen van kernen.

Dat was het, volgens mij. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dan zijn we ook nu aan het eind gekomen van de beraadslagingen over dit agendapunt. Ik kijk nog even rond of er behoefte is om nog gewijzigde moties of amendementen aan te passen. Ik zie dat dat niet het geval is. Dan sluit ik de beraadslagingen over agendapunt 10. Die zijn dus nu afgerond. Ook de stemming zal straks plaatsvinden aan het eind van de agenda.

De discussie wordt gesloten.

11. Laatste begrotingswijziging 2023 (VD-65).

De **VOORZITTER**: En aangezien wij net een wat langere pauze hebben gehad, kunnen wij nu doorgaan met agendapunt 11, denk ik. De laatste begrotingswijziging 2023. Daar kan ik u op voorhand bij melden dat er is toegevoegd een brief van GS, omdat er een aantal schrijffouten waren geconstateerd. Die is toegevoegd aan de beraadslagingen van vandaag. Zoals u weet, onze begroting, daar wijst u aan voor welke doelen wij als provincie onze beschikbare middelen in kunnen zetten. En deze laatste begrotingswijziging omvat een bijstelling van de verwachte inkomsten en de uitgaven in 2023 op basis van de huidige verwachtingen.

Als sprekers hebben zich aangemeld: de heer Heijnen van het CDA, Statenlid De Weerdt van Volt, de heer Roosendaal van de VVD, mevrouw Alberts van de SP, de heer Mülder van D66 en mevrouw Uiterwijk van JA21. Klopt dat? En de heer Stulemeijer van 50PLUS. U mag u best aanmelden, hoor, de volgende keer. Dat vinden ze helemaal niet erg bij de griffie. Maar dan ga ik als eerste nu het woord geven aan de heer Heijnen van het CDA.

Eerste termijn Provinciale Staten
De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, wij danken GS voor deze laatste begrotingswijziging. Zoals het er nu naar uitziet, steven wij af op een groot voordelig resultaat van ruim dertig miljoen. In de commissie vroegen wij al naar het risico op onderbesteding. Tegelijkertijd is het resultaat voorlopig. Het zal namelijk niet voor het eerst zijn dat er ook in de laatste maanden nog grote tegenvallers aan komen. Verschillende Statenleden gaven in de commissie al suggesties om het voorlopig voordelig resultaat uit te geven. En ook binnen het CDA hebben we daar wel ideeën over. En toch past het om te wachten tot het definitieve resultaat. Wel een vraag aan GS: hoe betrekt u de Staten dan bij de bestemming van dit overschot?

Voorzitter, dan iets heel anders, want de begroting gaat over alles. Ik wil daarom aandacht vragen voor ons Noord-Hollands volkslied. Ik loop nu ruim negen jaar rond in de provincie en er wordt al ruim negen jaar in de wandelgangen gesproken over dat lied. We hebben een volkslied met an sich een goede tekst, maar het lied heeft één groot probleem: niemand kent het. En dat terwijl we willen werken aan zichtbaarheid van de provinciale bestuurslaag, we cultuur een warm hard toedragen en we in Noord-Holland barsten van het bekend en onbekend muziektalent. En velen van ons willen daarom toe naar een nieuw Noord-Hollands volkslied. En daartoe neem ik nu het initiatief. Een volkslied wat de gehele diversiteit van de provincie beschrijft. Daarbij denk ik aan diversiteit in gebieden, zoals onze mooie steden, platteland, Texel. En de diversiteit in mensen. Kortom, een lied dat ook echt iedereen in de provincie aanspreekt. In de voorbereiding op de motie heb ik met veel fracties contact gehad. Ik kreeg heel veel suggesties mee. Wie moet het maken? Ik heb goede smaken en ook heel slechte smaken gehoord. Wat mag het kosten? Wat betekent diversiteit? Of, kan die oude tekst niet gewoon hergebruikt worden en opnieuw op muziek gezet worden? Voorzitter, laat ik dit wel zeggen: het is helemaal niet de intentie dat dit geld gaat kosten of veel geld gaat kosten, want het componeren van een nieuw volkslied moet

vooral ook een soort prestigetraject zijn. Maar alle andere vragen horen wat mij betreft thuis in een werkgroep. En daar vraagt deze motie dan ook om. Ik dien samen met GroenLinks, 50PLUS en de ChristenUnie de motie in met het volgende dictum: roepen Provinciale Staten op een werkgroep in te stellen die een opdracht formuleert waarmee Noord-Hollandse muzikanten worden uitgenodigd om te komen met een eigentijds en aansprekend volkslied, waarin de grote diversiteit van de provincie Noord-Holland en haar inwoners aan bod komen. Om het nieuwe provinciale volkslied bredere bekendheid te geven en het volkslied vaker te gebruiken bij provinciale gelegenheden, bijvoorbeeld bij de Willem Arondéuslezing of het provincieconcert, en gaan over tot orde van de dag.

Motie 202-11 december 2023
Nieuw Noord-Hollands volkslied

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.
Constaterende dat:
- *Noord-Holland sinds 22 februari 2000 zijn eigen volkslied heeft;*
- *Het lied is gebaseerd op een tekst uit 1950 van P.J. Ferdinant;*
- *Het Noord-Hollandse volkslied weinig bekendheid geniet, zowel bij inwoners als bij Noord-Hollandse bestuurders en volksvertegenwoordigers;*
- *Het Noord-Hollandse volkslied nauwelijks wordt gezongen of gespeeld bij provinciale gelegenheden.*

Overwegende dat:
- *Een bekend en aansprekend Noord-Hollands volkslied kan bijdragen aan de zichtbaarheid van de provinciale bestuurslaag;*
- *Noord-Hollandse bestuurders en volksvertegenwoordigers bij gelegenheden het Noord-Hollands volkslied met trots willen uiten;*
- *Er in Noord-Holland veel bekend en onbekend muzikaal talent is, die kunnen bijdragen aan een bekend en aansprekend volkslied;*
- *De ontwikkeling van een nieuw Noord-Hollands volkslied een impuls geeft aan de muzikale cultuur in de provincie.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:
- *Een werkgroep in te stellen die een opdracht formuleert waarmee Noord-Hollandse muzikanten worden uitgenodigd om te komen met een eigentijds en aansprekend volkslied waarin de grote diversiteit van de provincie Noord-Holland en haar inwoners aan bod komen;*
- *Om het nieuwe provinciale volkslied bredere bekendheid te geven het volkslied vaker te gebruiken bij provinciale gelegenheden, bijvoorbeeld bij de Willem Arondéuslezing of het provincieconcert.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Dennis Heijnen (CDA), Anouk Gielen (GroenLinks), Hein Stulemeijer (50PLUS) en Michel Klein (ChristenUnie).

De **VOORZITTER**: Ik had deze al zingend in ontvangst willen nemen, maar dat bespaar ik u vandaag. Hij is ondertekend en maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank u wel. En ik zie uit naar de beoordeling van GS, dan wel de commissaris. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Statenlid De Weerdt van Volt. De heer Roosendaal van de VVD.

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Dank u wel, meneer de voorzitter. We kunnen instemmen met de voordracht. Dan is dat maar uit de lucht.

Een ander punt dat ik wel graag naar voren wil brengen, is dat we bij deze laatste begrotingswijziging worden geconfronteerd met, als je de programma's één tot met zeven neemt, bijna honderd miljoen aan meevallers. Dat klinkt heel mooi, dat zouden we moeten toejuichen, ware het niet dat dat ook duidt op het feit dat er minder wordt gerealiseerd dan we zouden willen realiseren, om allerlei redenen en dat het vooral heel laat in het proces bekend

wordt. Dus het zegt iets over het planningsoptimisme dat we in deze provincie hebben. En dit is een patroon dat we niet alleen dit jaar zien, maar dat heb ik in eerdere jaren ook meegemaakt. Als je voor het volgende jaar goed wil begroten, is het belangrijk dat je tijdig weet waar dit jaar gaat eindigen. Als je er dan zestien procent naast zit half december, dan is dat best veel. Dus onze oproep aan GS is om te kijken hoe we de betrouwbaarheid van de prognoses omhoog kunnen krijgen, zodat we ook tijdig, op het moment dat we de begroting van het jaar daarop moeten vaststellen, met elkaar weten waar we aan toe zijn en waar we ons geld aan willen besteden of waar we ons geld niet aan willen besteden. Ik dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Alberts, SP.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Het is al een paar keer voorbijgekomen, maar het is de SP ook opgevallen dat er altijd, of in ieder geval heel erg vaak, geld overblijft. Onderbesteding, zogezegd. Wat nou frustreert, als de SP ergens om geld vraagt, hoe klein het bedrag ook is, dan krijgen we te horen dat er geen geld is. Heel bijzonder. Maar goed. Ja, dat vinden wij steevast teleurstellend, maar het is natuurlijk ook gek. Nu hebben wij een idee, daar hebben we geen motie voor, maar ik wil het wel alvast aan de hand doen. Ik stel voor dat onze gedeputeerde Openbaar Vervoer nu de oren gaat spitsen, want wij vinden het een fantastisch idee. Het betreft namelijk buurtbus 412. Ik ga u niet overhoren, ik zeg al meteen: hij rijdt in en om Enkhuizen. Nu is er – nu even het weer serieus – in Hoogkarspel aan beide zijden van de Streekweg in westelijke richting een behoorlijke uitbreiding met twee woonwijken gekomen. Daar is geen ov. En dan zouden wij het helemaal niet zo gek vinden als die buurtbus daar een lus gaat maken. Het schijnt zeven minuten te kosten. Maar goed, dat wordt toch niet in dienstregelingsuren uitgerekend, want de chauffeur is een vrijwilliger. Het liefst hebben wij dan een echte bus, maar als het een buurtbus moet zijn: we zouden het heel mooi vinden als de mensen daar ook van openbaar vervoer kunnen genieten. Buurtbus 412, Enkhuizen-Hoogkarspel. Dat zijn de trefwoorden.

Maar dan nog een ander dingetje. Vandaag werd PS getrakteerd op een cadeau. De commissaris wist bij zijn aankondiging van het cadeau te vertellen dat het daarmee ook een support voor een lokale ondernemer was. Nou wil de SP helemaal niet ondankbaar overkomen, maar we hadden toch wel wat vragen hierbij. Om te beginnen, geschenken boven de vijftig euro moeten geregistreerd worden. Ik neem aan dat dat nu ook het geval is. Ik denk dat ik dat aan de commissaris moet vragen. En dan hoor ik ook graag: hoe dan? En of inderdaad ook dit cadeau hieronder valt, want we weten niet wat het prijskaartje is. En dan, wie heeft nou dat cadeau betaald? Was dat uit het eigen budget van GS? Zijn jullie met de pet rondgegaan? Of hoe dan? Of komt het uit de algemene begroting, want dat zou heel raar zijn, want dan moeten wij er zelf nog over stemmen. En tot slot- Ja, ik neem het niet zomaar voor, zoals ze dat in Engeland zeggen, for granted aan, om het maar zo te zeggen. Dus het is niet vanzelfsprekend. Tot slot, is het dan ook wel gewenst dat een lokale ondernemer op deze manier ondersteund wordt, want uiteindelijk, de schijn van belangenverstrengeling moet te allen tijde vermeden worden. Ik hoop graag dat u daar een antwoord op weet. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De heer Mülder van D66.

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, dank u wel. Ook D66 wil vandaag graag stilstaan bij de onderbestedingen die in deze begrotingswijziging duidelijk naar voren zijn gekomen. Vele partijen hebben in de commissie al hun zorgen geuit over de onderbesteding. Maar waarom is dit nou problematisch? Wij keuren een begroting goed waarin GS en PS prioriteiten geven aan beleidsdoelen. Bij de onderbesteding kunnen die prioriteiten vervagen en beleidsdoelen uit zicht raken. Kortom, we denken richting te kiezen, maar uiteindelijk komt daar soms helemaal niks van terecht. Maar een tweede probleem is dat alle uitgestelde investeringen doorgaans duurder worden. Als wij degelijk willen omgaan met gemeenschapsgeld moeten wij onderuitputting ten alle tijden tegengaan. In de commissievergadering antwoordde de gedeputeerde dat dit vervelend is, maar dat dit vooral kwam door bijvoorbeeld personeelstekorten. Hier wil D66 toch niet helemaal in meegaan. Ja, er is krapte op de arbeidsmarkt, maar dat is niet onmogelijk. En bovendien was bij het vaststellen van de begroting de arbeidskrapte hoger dan dat hij nu is. Dus dat zou geen argument moeten zijn. We willen vragen om extra aandacht voor dit onderwerp. Want mede omdat het een aantal jaren best wel goed is gegaan – volgens mij waren er eerst 91

procent, 92 procent bestedingen – maar dan gaan we nu weer onder die negentig procent. Maar hopen we toch dat dit een soort van aandacht blijft houden.

Inhoudelijke punten voor deze begrotingswijzigingen. In het bijzonder wil ik hier benoemen dat D66 zich grote zorgen maakt over recreatie in onze provincie en geluiden die wij horen over verschaling, terwijl de Staten in de voorgaande jaren juist nog tot de conclusie kwamen dat we recreatiegebieden en de recreatiemogelijkheden juist zouden gaan versterken.

Daarnaast willen wij nog aandacht vragen voor een andere zaak. Gemeenten hebben het moeilijk op dit moment om het rond te krijgen op financieel niveau, maar toch staan wij samen voor een aantal grote transities en uitdagingen. Als provincie zie ik een mooie rol om te kijken waar we gemeenten kunnen ondersteunen om bijvoorbeeld fondsen op te halen voor de energietransitie of de landbouwtransitie. Uit een laatste rapport over EU-subsidie bleek vooral dat nog niet altijd de gemeenten de weg weten te vinden naar EU-subsidies. Daarom grijp ik deze begrotingswijziging aan om de volgende motie nog in te dienen, waarvan het dictum luidt: dragen het college op een kennismakelaar EU-fondsen te benoemen die gemeenten helpt met het in kaart brengen van de mogelijkheden met name op het gebied van landbouwtransitie, klimaatverandering en energietransitie. De kennismakelaar zowel proactief als reactief in te zetten om aanvragen ook echt gehonoreerd te krijgen, en gaan over tot de orde van de dag. Die heb ik ook meegenomen zowaar vandaag.

Motie 203-11 december 2023
EU-fondsen bereikbaar maken voor Noord-Hollandse gemeenten

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.
Constaterende dat:

- *Er een groot bedrag is doorgeschoven naar 2024 en niet besteed is aan cofinanciering van EU-projecten;*
- *Er minder geld onttrokken wordt aan de reserve cofinanciering EU (pagina 9);*
- *Het kenniscentrum Europa decentraal (KED) met hun fondsenwijzer heel veel informatie over beschikbare fondsen deelt;*
- *Ook de provincie Noord-Holland een hele serie subsidieregelingen op de website heeft staan;*
- *De VNG stelt dat de Europese Unie regelmatig kansen biedt voor (mede)financiering van projecten, maar "het blijkt in de praktijk lastig om de juiste EU-subsidie te vinden". Het is een complex en lang proces.*

Overwegende dat:

- *De Algemene Rekenkamer gesteld heeft dat doelmatigheid van subsidies van de Europese Unie beter zichtbaar gemaakt en meer gestuurd zou kunnen worden door de overheden;*
- *Gemeenten, waterschappen en maatschappelijke organisaties met fondsen van de Europese Unie hun doelen eerder kunnen realiseren.*
- *Als subsidieregelingen niet geheel besteed worden, worden doelen van overheden niet bereikt.*

Zijn van mening dat:

- *Het meer inzetten van EU-subsidies voor de provinciale doelen wenselijk is;*
- *Alle kansen voor EU-subsidies optimaal benut moeten (kunnen)worden door alle samenwerkingspartners om provinciale doelen te bereiken.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Een kennismakelaar EU-fondsen te benoemen die gemeenten helpt met het in kaart brengen van de mogelijkheden met name op het gebied van landbouwtransitie, klimaatverandering en energietransitie;*
- *De kennismakelaar zowel proactief als reactief in te zetten om aanvragen ook gehonoreerd te krijgen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Sijmen Mülder (D66).

De **VOORZITTER**: Dank u wel, en het maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen.

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel. Ik moest u even tijd geven om dat ook te zeggen. En tot zover was dit mijn bedrage in eerste termijn.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan gaan we naar mevrouw Uiterwijk van JA21.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik wil allereerst de gedeputeerde bedanken voor de schriftelijke beantwoording op de vraag die ik stelde over de algemene reserve. Het is namelijk heel knap dat die vraag beantwoord is, want ik heb consequent naar de verkeerde kolom gekeken in de tabel, waardoor ik het totaal had aangezien voor de laatste begrotingswijziging, waardoor die vraag eigenlijk helemaal nergens op sloeg. Dus dat u daar toch een antwoord op heeft weten te fabriceren, dat vind ik mooi. Dus dank daarvoor.

Dan, voorzitter, over de begroting. We hebben het net al gehad over de onderbesteding. Dat is inderdaad ook iets wat JA21 zorgen baart. Dat heeft twee redenen. Het eerste is natuurlijk de technische component. Op het moment dat je een begroting vaststelt, dat je ook wil dat de jaarrekening enigszins lijkt op de begroting. Op dit moment wijkt die natuurlijk wel fors af. Aan de andere kant zien we ook dat we nog altijd veel meer geld onttrekken uit onze reserves dan dat we daaraan toevoegen. Dus wat ons betreft mag het allemaal wel een beetje minder.

En dan de inhoudelijke kant daarvan is het wel dat wij het jammer vinden dat wij juist die onderbesteding zien op zaken als woningbouw, als mobiliteit en als netcongestie. En dat zijn juist onderwerpen die wij wel belangrijk vinden. Dus, ja, kijk, als die onderbesteding nou op de eiwittransitie had gezeten, dan had u ons inhoudelijk natuurlijk niet gehoord. Maar het is wel juist dat op de punten waar JA21 denkt: daar moeten gewoon die doelen wel behaald worden. Dat baart ons enigszins zorgen.

Dan tot slot de brief die vandaag kwam over de doublures in de begrotingswijziging. Het scheelt maar zes miljoen. Dus dat valt op zich mee. Nee, zoiets kan natuurlijk altijd gebeuren. Het is nu gelukkig op een post gebeurt waar het budgetneutraal is. We zijn ook blij dat de doorlichting nu komt om te kijken of dit soort fouten vaker voorkomen. Een fout kan altijd gemaakt worden. Ik heb wekenlang naar de verkeerde kolommen lopen kijken in de tabel. Dus ik kan me er alles bij voorstellen. Maar het lijkt me wel goed als we nu even alles doorlichten om te kijken of dit misschien nog vaker voorkomt. Ik ben wat dat betreft blij met de adequate aanpak van de gedeputeerde en de brief die we vandaag ontvangen hebben. We zullen instemmen met deze laatste begrotingswijziging.

Het Noord-Hollands volkslied, daar moeten we ons nog even over buigen, want met name de term ‘diversiteit’ doet ons toch altijd bang vermoeden dat er allerlei zaken in komen waar wij het nou niet zo heel erg op hebben. Dus dat zullen we nog even gaan beraden in onze fractie. Tot zover, voorzitter. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Stulemeijer van 50PLUS.

De heer **STULEMEIJER** (50PLUS): Dank u, voorzitter. Voorzitter, deze begrotingswijziging is de laatste bijstelling over 2023. Het document van 44 pagina's groot en goed inzichtelijk gemaakt per programmaonderdeel. Alleen moet natuurlijk deze laatste wijziging geanalyseerd worden in het licht van de Noord-Hollandse planning en controlcyclus, die eerst bestond uit de kaderbrief, daarna de begroting en voorgaande begrotingswijzigingen. Met de jaarstukken over 2023 zal duidelijk worden wat er in het spel van de beheersing van financiën, namelijk zo goed mogelijk begroten en werkelijke realisatie van de doelen, daadwerkelijke en niet voorziene zaken ten grondslag liggen aan het verschil tussen deze twee momenten. Laat me het u verder duiden. Duidelijk is dat door onttrekkingen uit de reserves het begrotingsresultaat een positief saldo zal geven voor het jaar 2023. Het is het verhaal over de niet-budgettaire wijzigingen waarbij het begrotingsresultaat met 16,3 miljoen voordelig wordt bijgesteld. Het verschil van tien miljoen uitgaven naar dertig miljoen in de begroting is erg groot. Wij verzoeken Gedeputeerde Staten bij de bijstellingen op de begroting wat nauwkeuriger een en ander af te stemmen, waardoor er niet een gecreëerde voordelige afwijking op de begroting van 2023 ontstaat. We hadden dit in de commissievergadering geduid als het broek-en-vestzak-verhaal. Als we kijken naar het programmaonderdeel 1 Ruimte en Water zien we dat een aantal projecten, die in 2023 zouden starten en/of worden afgerond, zijn doorgeschoven naar 2024. Dit proces komt vaker voor: dat

niet altijd alles volgens planning gerealiseerd kan worden. Het bijkomend voordeel, is ook opgeschreven, dat het vaak om projecten gaat met meerdere partners, waarbij in sommige gevallen meer tijd nodig was voor gezamenlijke opdrachten of de uitvoering van het project.

2, programmaonderdeel Landelijk Gebied. Bij het borgen van de energie-infrastructuur, bladzijde 11, agendapunt 2.1.3, staat dat het budget, dat opgenomen was voor de Uvr Netcongestie SON met 410.000 euro is verlaagd, omdat er minder aanvragen zijn binnengekomen dan verwacht. Dit zijn de punten, waar bij de fractie van 50PLUS de vraag rijst of er genoeg is gedaan om deze regeling onder de aandacht van onze inwoners en bedrijven te brengen. Zo ja, als er al van alles aan gedaan is, wat zou volgens de gedeputeerde de reden kunnen zijn dat er minder aanvragen zijn binnengekomen? Zo kunnen we van de verschillende punten de hoe- en waarom-vragen stellen, maar gaan uit van de maximale inspanningen van het college, die pas halverwege dit jaar aan de slag is gegaan. Ondanks de uitgestelde intenties van deze begroting naar 2024 kunnen we als 50PLUS niet anders dan ook akkoord gaan met deze begrotingswijziging. Wij danken u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik kijk even of ik alle bijdragen uit de Staten heb gehad in de eerste termijn. Dan wil ik nu het voorzitterschap even overdragen aan de tweede vicevoorzitter, de heer De Wit, omdat er zowel een motie over het volkslied als een vraag over de sjaals is gesteld, en die zal ik straks zelf beantwoorden.

Voorzitter: de heer De Wit

De **VOORZITTER**: Goed, we gaan door naar de beantwoording door het college. Ik begin bij gedeputeerde Rommel, heb ik begrepen.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. Ja, er is veel gezegd over de onderbesteding. Ik heb daar in de commissie ook al wel op aangegeven waar dat dit keer in zat. Sommige zaken liggen niet eens binnen wat wij zelf doen. We krijgen gewoon extra middelen, doordat de grondaankopen veel beter verkocht zijn. Ja, dat blijf je gewoon houden in de begroting. Ik denk dat het wel goed is om- Ja, u vraagt ook: kijk er eens serieus naar. Maar je blijft dit gewoon houden, die verschillen. Maar ik denk dat wel goed is om bij de jaarrekening straks mee te nemen: waar bestaat het dan uit? Want ik heb het dan wel mondeling meegegeven, maar ik denk dat het goed is om dat ook even voor u op te schrijven.

Dan, ja, de vraag van het CDA is van, met die onderbesteding, hoe worden de Staten hierbij betrokken. Dat werd net ook al wel gezegd: dat doen we in de P&C-cyclus en dat doen we ook bij de resultatenbestemming bij de behandeling van de jaarstukken en de besluitvorming van de kaderbrief.

O ja. Nou ja, dat ga ik u nog toesturen.

Ja, nogmaals, dat heb ik ook in de commissievergadering gezegd, ik deel ook zeker de zorg over de onderbesteding en dat nemen we ook heel serieus. Ik moet wel even aangeven, D66, personeelsschaarste heb ik genoemd als één van de oorzaken, maar er zijn er nog meer. Daar zal ik bij de jaarstukken ook bij u op terugkomen.

En dan ben ik klaar, heb ik zal de vragen beantwoord. De motie, daar moet ik nog even op terugkomen, want daar heb ik nog geen advies over gehad. Dank u.

De **VOORZITTER**: Dan horen wij dat uiteraard graag in de tweede termijn terug en geef ik het woord aan de commissaris, denk ik, vanuit het college op het restant van de vragen.

COMMISSARIS VAN DE KONING: Dank u wel, meneer de voorzitter. Laat ik beginnen met de motie over het volkslied. Heel bijzonder. Dat laat ik natuurlijk aan de Staten. Maar ik snap wel de gedachte daarachter, omdat ook ik in de afgelopen jaren heb meegemaakt hoe lastig het is om het überhaupt te zingen, laat staan de tekst uit het hoofd te leren. Ik heb het zo gezien dat er eerst een werkgroep komt om daar vanuit de Staten over na te denken en met elkaar te kijken of we de krachten, die er aanwezig zijn in Noord-Holland, te bundelen om tot een dergelijk lied te

komen. Dus ik laat deze graag aan de Staten, maar ik sta er zeer sympathiek tegenover. Dat kan ik u zeggen.

Dan de sjaals. Het is niet zo dat wij specifiek één ondernemer hebben willen bevoordelen, maar deze sjaals zijn al enige tijd geleden aangeschaft in het kader van circulair bij een ondernemer in Noord-Holland. En dat was heel goed, want als we ook kijken naar relatiegeschenken die wij weggeven, dan is het goed om te kijken of we die dan ook vooral binnen de eigen provinciegrenzen kunnen aanschaffen. Dit is al enige tijd geleden gebeurd. U vroeg over de registratie. In uw eigen gedragscode staat dat het gemeld moet worden bij de griffier. Dat heb ik van tevoren gedaan, dat GS voornemens was om deze bij u op tafel neer te leggen. En het feit dat het in het openbaar gebeurt, betekent dat ik u niet vraag iets te doen of iets te laten, waardoor u er later spijt van zou kunnen krijgen. Maar goed dat u daar nog even naar gevraagd heeft. Het is dus niet zo dat GS haar eigen portemonnee heeft getrokken, maar dit is iets wat in het verleden al- Dus het drukt ook niet op de begroting van dit jaar, want het is al in het verleden aangeschaft. Maar wij vonden wel als GS dat u recht had op een verwarmertje na de koude periode. Overigens, vandaag is de temperatuur hier veel beter. Dat zal u ongetwijfeld gemerkt hebben. Maar het is goed dat u dat nog even heeft gevraagd, zodat iedereen in Noord-Holland transparant kan zien dat we u verder hier niet hebben willen bevoordelen met deze sjaal. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Waarvan akte. En dan kijk ik u ook even aan, commissaris, of wij weer van plek gaan wisselen of dat we het even zo laten. Dit was een subtiel advies.

Goed. Dan gaan we door met de tweede termijn van de Staten. En dan ga ik eerst even een rondje doen langs de sprekers die we eerst ook hebben gehad. Dan begin ik bij de heer Heijnen, of hij behoefte heeft. Niet. Statenlid De Weerdt? Niet. Roosendaal. Ja, komt u maar.

Tweede termijn Provinciale Staten

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Dank u wel, meneer de voorzitter. Je geeft hem een vinger en hij pakt een hand, maar zo zijn die VVD'ers.

Een prachtig voorstel trouwens van het CDA ook. Daar staan we sympathiek tegenover als het gaat om het volkslied. We hebben even zitten praten en ik kreeg een suggestie van mijn fractievoorzitter: het zou fijn zijn als het iemand was die zowel in het noordelijk deel van de provincie als in het zuidelijk deel van de provincie heeft gewoond, weet te verbinden, toch ook divers is, maar op een manier die JA21 aanstaat. Dus wij dachten persoonlijk aan Gerard Joling als suggestie.

Goed. De tweede ronde. Waarom ik hier sta, is omdat we, met ondersteuning van GroenLinks, BBB en 50Plus, nog een motie willen indienen. Die heeft betrekking op het feit dat volgend jaar Amsterdam zevenhonderdvijftig jaar bestaat en dan SAIL weer wordt uitgevoerd en de provincie daar altijd een belangrijke bijdrage aan geleverd heeft. En dat ik ook in een vorige commissievergadering heb gezegd dat het belangrijk is, als je voorstellen doet, dat je ook in ieder geval de suggestie geeft dat het geld niet uit de lucht komt vallen, want ik moet nadenken waar het vandaan moet komen. In dit geval zal Gedeputeerde Staten worden opgeroepen om hier een potje voor te vinden, wat we ook meteen willen verbinden aan het feit dat er ook nog een onderbesteding is als het gaat over de bestrijding van waterplanten. Dat is voor Statenlid Bwefar heel erg belangrijk, want die surft graag. Als je dan op het Markermeer wilt surfen bijvoorbeeld – dat doet ze volgens mij niet heel vaak, maar dat komt misschien wel door dat fonteinkruid – het zou fijn zijn als dat eens wat vaker wordt gemaaid. Dus voor deze twee doelen willen wij in ieder geval aandacht hebben. Dan zal ik mij beperken tot het dictum. Wij verzoeken Gedeputeerde Staten bij de eerste begrotingswijziging 2024, of zo veel eerder als mogelijk, met een uitgewerkt voorstel te komen om zo een financiële bijdrage mogelijk te maken aan SAIL Amsterdam 2025. Tevens een adequaat bedrag te reserveren voor de bestrijding van te grote concentratie waterplanten en daarbij de onderbesteding van 2,2 miljoen van de reserve waterrecreatie te betrekken. We laten het aan Gedeputeerde Staten om daar een verdere invulling aan te geven. Waarom we niet willen wachten tot mei, is omdat er ook duidelijkheid moet komen voor SAIL. Dat was namelijk wat vorige keer het CDA bracht: waarom moeten we het nu al weten? Nou, dit is de reden waarom wij het nu alvast duidelijk willen hebben, dat erover nagedacht kan worden en dat SAIL ook weet dat ze door kunnen gaan met de voorbereidingen. Want ook de potten van Amsterdam zijn een keertje op.

Motie 204-11 december 2023
Uitgewerkt voorstel SAIL Amsterdam 2O25 en bestrijding te grote concentraties Waterplanten

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.
Constaterende dat:

- *In het coalitieakkoord 'Verbindend Vooruít!' wordt benadrukt dat de provincie een bijdrage blijft leveren aan evenementen die ondersteunend zijn aan de identiteit en diversiteit van Noord-Holland;*
- *Tevens in het akkoord wordt aangegeven dat de provincie te grote concentraties van waterplanten die voor problemen zorgen voor de waterrecreatie wil aanpakken, bijvoorbeeld door gericht te laten maaien en onderzoek te laten doen naar innovatieve maaisystemen;*
- *Er in de laatste begrotingswijziging 2023 bij de reserve waterrecreatie een onderbesteding is van 2,2 miljoen euro;*
- *Voor de aanpak van waterplanten op dit moment slechts 50.000 euro in de begroting is opgenomen.*

Overwegende dat:

- *SAIL Amsterdam2025 meer dan 2 miljoen bezoekers trekt en daarmee een positief economisch effect heeft op de provincie en bovendien past bij het beeld van Noord-Holland als waterrijke provincie waar het als waterrecreant goed vertoeven is;*
- *SAIL Amsterdam 2025 jong en oud uit allerlei culturen en met verschillende wereldbeelden verbindt, waardoor het bijdraagt aan de eerdergenoemde identiteit en diversiteit van Noord-Holland;*
- *SAIL Amsterdam 2025 genoemd wordt in het sponsorbeleid van de provincie, maar dat er op dit moment geen geld gereserveerd is en een financiële bijdrage al in 2024 gedaan moet worden;*
- *In sommige watergebieden in Noord-Holland grote concentraties van waterplanten een aanzienlijk probleem vormen en bijdragen aan gevaarlijke situaties voor waterrecreanten en een groter bedrag dan 50.000 euro nodig is voor een adequate aanpak hiervan;*
- *Het waterplantenmaaisel nuttig kan worden gebruikt volgens Rijkswaterstaat, aangezien het kan worden verwerkt tot veevoer, biogas en de productie van voorwerpen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Bij de eerste begrotingswijziging 2024, of zoveel eerder als mogelijk, met een uitgewerkt voorstel te komen om zo een financiële bijdrage mogelijk te maken aan SAIL Amsterdam 2025;*
- *Tevens een adequaat bedrag te reserveren voor de bestrijding van te grote concentraties waterplanten;*
- *Daarbij de onderbesteding van 2,2 miljoen euro van de reserve waterrecreatie te betrekken.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Nick Roosendaal (VVD), Peter Korzelius (GroenLinks), Michel Becker (BBB) en Hein Stulemeijer (50PLUS).

De **VOORZITTER**: Ja, dan voel ik inderdaad een punt aankomen en dan gaan we eerst naar de vraag van de heer Heijnen, voordat we de motie onderdeel laten zijn van de beraadslagingen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank. Ik sta toch een beetje met mijn oren te klappen en dat gaat niet eens om dat u Gerard Joling zo leuk vindt. Maar wel over wat de VVD nu doet. Ik ken de VVD als een partij die prudent beleid heel erg hoog heeft staan. Er zijn VVD'ers, gedeputeerden, die zowat ontploften op het moment dat voorlopige onderbestedingen al werden uitgegeven. Wat u hier doet bij de waterplanten. Kijk, bij SAIL snap ik dat: die hebben snel geld. Dat had ook een losse motie kunnen zijn. Maar hoe kijkt u er nou tegenaan dat u voorlopige onderbestedingen, wellicht komen er nog allerlei uitgaven en dergelijke, al toch gaat uitgeven?

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Nou, volgens mij is het intussen half december. Ik verwacht niet dat er heel spannende dingen gaan gebeuren op de waterrecreatie nu. Dus het zou van slechte

administratieve vastlegging getuigen als er nu nog enorme gaten naar boven zouden komen. Ik denk dat we dan echt uit ons vel gaan springen, maar dat is een kleine waarschuwing vooraf richting de gedeputeerde Financiën. Maar ik ben ervan overtuigd dat het niet gaat gebeuren. Het is ook niet zo dat we het nu gaan uitgeven. We vragen Gedeputeerde Staten om na te denken, en dit is een suggestie die we doen. Maar belangrijk is vooral dat we aangeven met deze motie, met deze partijen, dat wij dit twee heel belangrijke onderwerpen vinden. Ik gaf in mijn vorige bijdrage al aan dat het natuurlijk eigenlijk jammer is dat we de actuele stand van zaken voor financiën niet beter inzichtelijk hebben op het moment dat we de begroting behandelen. Maar dit is waar we nu staan en dit signaal willen wij nu afgeven.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank. Is de heer Roosendaal het dan met mij eens dat nu eigenlijk het hek van de dam is, omdat wij bij iedere begrotingswijziging waar onderbestedingen in zitten met tal van moties kunnen komen, waarvan wij denken waar dat geld aan uitgegeven zou kunnen worden?

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Nou ja, we heten niet de Partij voor de Dieren. Dus het aantal moties zal wel meevallen. Maar in ieder geval geven we er ook nog een financiële onderbouwing bij. Dat moet u toch prettig vinden.

De **VOORZITTER**: Ik denk dat dit het was op dit punt. De heer Heijnen heeft nog een andere vraag?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Nog een laatste, voorzitter. Die financiële onderbouwing geeft u eigenlijk niet. U zegt: er is op waterrecreatie een onderbesteding. Maar we kennen een begroting op het geheel. Er kunnen ook tegenvallers zijn voor grondwaarderingen en dan wordt ook gewoon dat geld uitgegeven op een heel ander punt. Dat is in het verleden ook gebeurd. Maar volgens mij-

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Maar volgens mij vraagt u-

De **VOORZITTER**: Meneer Roosendaal mag de heer Heijnen laten uitspreken.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Dank, voorzitter. Dus ik vraag u nogmaals: welke financiële onderbouwing geeft u nu eigenlijk als u kijkt naar een voorlopige onderbesteding?

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Dank u wel, meneer de voorzitter. Wat er duidelijk staat, wij vragen Gedeputeerde Staten om bij de eerste begrotingswijziging van 2024, of zoveel eerder als mogelijk, met een uitgewerkt voorstel te komen om zo hun financiële bijdrage mogelijk te maken aan SAIL Amsterdam 2025. Dat is dan toch duidelijk? Er is bij gezet: daarbij kun je die onderbesteding van waterrecreatie betrekken, maar alle andere posten ook. En als het geld er niet is, dan gaat het niet door.

De **VOORZITTER**: Dat is denk ik duidelijk. En voor de heer Heijnen ook, denk ik, voor nu. Dan gaan we door naar Statenlid Kostić.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Dank aan de VVD dat ze elke keer ons werk zo erkennen en zien. Een vraag. Ik vind het een mooie deal eigenlijk. SAIL, daar zijn wij ook helemaal voor. Maar dan zou ik zeggen tegen de VVD, en ziet de VVD dat ook zo, dat we dan sponsoring voor bijvoorbeeld Jumping Amsterdam loslaten? Dan komt het er weer geld vrij voor zo'n mooier event als SAIL. Ziet u daar mogelijkheden voor?

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Ik had eigenlijk verwacht dat u ging beginnen over de zoetwatermosselen die verstoord zouden worden door de schepen. Dus deze zag ik niet aankomen. Maar dit is de suggestie die wij doen, en ik heb uw suggestie ook gehoord. Daar zullen we zo meteen van laten blijken hoe we gaan stemmen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we door naar de heer Mülder.

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, dank u wel. Nog een ander punt. SAIL, wederom een groot fan. Dus ik ben heel blij dat u zegt: goh, we schuiven het iets naar voren, want het zou inderdaad in mei komen, volgens mij. Maar dan eventjes het andere gedeelte van de motie. U vraagt om de waterplanten nogmaals een keer te snoeien, dat te doen met het geld wat voor waterrecreatie is. Allereerst, volgens mij, klopt het dat het geld wat bij de post waterrecreatie is, dat dat veel meer is dan alleen het maaien van waterplanten? En daarbij wou ik nog iets vragen. Waar de gedeputeerde Kocken in de commissie Landelijk Gebied regelmatig spreekt over 'we doen er echt alles aan om die KRW-doelen te halen', heeft u ook nagedacht wat het effect is om nog een keer gewoon bijvoorbeeld waterplanten te gaan snoeien op de waterkwaliteit?

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Dat kun je ook gewoon terugvinden als je googelt. Waterplanten zijn heel goed voor de waterkwaliteit. Er wordt nu al gemaaid op de hoofdvaarroutes. Het gaat hier om mogelijk te maken ook dat dat fonteinkruid, dat oorspronkelijk daar helemaal niet voor hoort komen, te temperen in zijn groei, maar het groeit heel snel weer aan ook. Vandaar dat het nodig is om het af toe te maaien, net zoals het gras. En volgens mij gaat er helemaal niets kapot. Je maait het. Je maakt het niet met wortel en al kapot.

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, dus dan kan ik er dus vanuit gaan dat als ik voor het snoeien van die waterplanten stem, dat dan niet de waterkwaliteit in het geding komt?

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Dat is onze aanname, maar ik ben geen wetenschapper. Maar de stukken die ik erover gelezen heb, geven in ieder geval geen indicatie met de reden die ik net aangaf. Je snoeit het niet – dat doe je met rozen overigens – maar je maait het en dan groeit het weer aan.

De **VOORZITTER**: En dan hebben we nog de motie van de heer Roosendaal, die hij nu gaat indienen. In tweevoud, zie ik hier, waarvan één ondertekend. En daarmee onderdeel van de beraadslagingen. En dan gaan wij door naar het rijtje met sprekers. Dan kijk ik naar mevrouw Alberts voor een tweede termijn, al dan niet. Jawel.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Toen ik daarnet mijn idee over buurtbus 412 opperde, zag ik de heer Olthof meteen zijn telefoon pakken. Dus ik dacht: die gaat het meteen regelen. Maar niet dus. Sterker nog, mijn suggestie werd niet eens van een antwoord voorzien. Dat vind ik heel teleurstellend. En komt dat nou, omdat ik hiervoor geen motie heb ingediend? Want dat zou wel heel teleurstellend zijn als dat het geval is. Dus ik hoop dat u misschien toch nog de kans ziet om, al was het maar om te zeggen 'goh, wat een goed idee, ik ga het uitzoeken', zo'n antwoord zou kunnen geven. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: En dan kijk ik of de heer Mülder een tweede termijn heeft. Ja.

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel voor het woord, meneer de nieuwe, soort van voorzitter. Een leuk bekend gezicht, maar dan nu hier.

Ja, ik wou graag de vraag die ik eigenlijk net aan de VVD stelde over wat dan het effect is van het maaien van die waterplanten op de waterkwaliteit- Er werd hier gezegd: ja, volgens ons is dat helemaal geen extra effect op de waterkwaliteit. Ik zou dat graag ook nog willen horen van GS wat zij daarvan denken. Dus dat heb ik nodig om wel of niet voor de motie te stemmen. Maar ik vind een heel sympathieke motie. Ik vind eigenlijk best wel een heel leuk idee waar u mee begon van, goh, u ziet ruimte- O.

De **VOORZITTER**: U stopt al. Dan krijgt de heer Roosendaal vrij baan.

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Dank u wel, meneer de voorzitter. Als u toch bezig bent, misschien kunt u ook reflecteren op de positieve effecten die het heeft op de recreatie. Want in de vorige bijdrage van D66 benadrukte uw partij heel erg hoe belangrijk recreatie is, en dat ondersteun ik volledig. Dit gaat over waterrecreatie.

De heer **MÜLDER** (D66): U wordt op uw wenken bediend. Nee, ik denk dat wij elkaar zeker kunnen vinden op het gebied van recreatie, zowel op water als op land. Ik moet zeggen, bij het

maaien is het dus een beetje de afweging van, goh, wat doet het dat met de waterkwaliteit? Wat is het daadwerkelijke effect voor de waterrecreatie? Er zijn natuurlijk ook meerdere dingen die bijdragen aan waterrecreatie. Ik moet zeggen dat ik er best sympathiek tegenover sta. Maar als u mij toelaat, dan ga ik even verder om te vertellen wat mijn ideeën over recreatie allemaal nog meer heeft opgebracht.

Want ik ben geïnspireerd, geïnspireerd door de VVD. En dat vinden ze vast leuk om te horen. Inderdaad, die onderbestedingen, dat biedt een kans. En die grijp ik ook graag met beide handen aan, want waar de waterrecreatie- [muziek speelt af] Dat is heel leuke muziek. Hij begint zich meteen te misdragen als hij even achterin mag zitten. Nu kunt u vragen of u de telefoon wil inleveren, toch? Of niet?

Nee, even de waterrecreatie die zo belangrijk is voor de VVD, die zien wij. Voor ons is de landrecreatie net zo belangrijk. Dat heb ik daarnet ook nog benadrukt. Daarom wil ik een volgende motie indienen, en dat doe ik samen met de SP. Alsjeblieft. Dag, dames. Verzoeken het college bij de eerste begrotingswijziging 2024, of zoveel eerder als mogelijk, met een uitgewerkt voorstel te komen om de recreatieschappen financieel te versterken. Tevens een adequaat bedrag te reserveren voor de boerenlandpaden. Daarbij de onderbesteding van 1,2 miljoen van de reserve recreatie te betrekken, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 205-11 december 2023
Meer recreatie is beter!

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.
Constaterende dat:

- *In de laatste begrotingswijziging wordt voorgesteld niet uitgegeven geld voor de participantenbijdrage voor de recreatieschappen terug te laten vloeien naar de algemene reserve;*
- *Dit ook geldt voor geld wat gereserveerd voor de indexering van de kosten van de recreatieschappen.*

Overwegende dat:

- *Door de transitie van het beleid rond boerenlandpaden er minder geld nodig lijkt te zijn volgens de provincie; de transitie echter nog niet heeft geleid tot een nieuwe regeling voor boerenlandpaden;*
- *Hierdoor contracten met boeren niet verlengd kunnen worden zonder grote financiële risico's voor de recreatieschappen;*
- *Het financieel niet bepaald goed gaat met de recreatieschappen in Noord-Holland, maar er onverminderd groei van recreatiemogelijkheden nodig is.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Bij de eerste begrotingswijziging 2024, of zoveel eerder als mogelijk, met een uitgewerkt voorstel om de recreatieschappen financieel te versterken;*
- *Tevens een adequaat bedrag te reserveren voor boerenlandpaden;*
- *Daarbij de onderbesteding van 1,2 miljoen euro van de reserve recreatie te betrekken.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Sijmen Mülder (D66).

De **VOORZITTER**: Ja, en deze motie is in tweevoud aangeleverd, waarvan nog ondertekend ook, een versie. Dan kom ik straks op de vraag, maar hij is in ieder geval onderdeel van de beraadslagingen bij deze. En dan gaan we nu door de vraag van heer Roosendaal.

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Ik probeer het een beetje duidelijker te krijgen tussen uw bijdrage en die van de SP. Dus als er geld naar recreatieschappen moet gaan, heeft het dan als bedoeling om de recreatie beter te spreiden en te stimuleren, zodat mensen uit de stad- Zeker na COVID vonden we het allemaal heel belangrijk dat mensen meer gingen recreëren. Maar als ik de SP-bijdragen normaal gesproken hoor, gaat het vooral over de natuur versterken van de recreatiegebieden. Waar staat u voor? En waar staat de SP voor?

De heer **MÜLDER** (D66): Ik hoor geluiden over verschraling van de recreatieschappen, zoals zij nu bezig zijn. Dat investeringen die zij moeten doen nu worden geschrapt of worden uitgesteld. Ik zou graag willen zien dat we daar iets aan konden doen. Daar is gewoon staand beleid voor. Daar kunnen we hier met zijn allen inderdaad over gaan vergaderen, maar volgens mij staan die recreatiestappen enigszins op afstand en daar wordt over besloten. Dus daar is al een beleid. Dus daar ga ik niet een soort van nu nog iets aan hangen van goh, ik wil dan wel dat er precies dit of precies dat in zit. Nee, ik wil gewoon dat we ze financieel versterken.

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Voor de VVD is het heel belangrijk dat, als je geld gaat geven, dat je ook duidelijk moet weten wat je terug wilt hebben. Het ondersteunen van de recreatieschappen moet toch als doel hebben dan dat je of de natuur verder wilt versterken in de recreatieschappen of dat je meer ruimte wilt geven aan recreanten, waar die steeds vaak onder druk komen te staan door beperkingen in het Amsterdamse bos en door beperkingen in recreatiegebieden. Je zou ook kunnen zeggen: we gaan het geld besteden om de recreatie-arealen uit te breiden. Dan ik dan ben je bezig om de recreanten vooruit te helpen. Maar u geeft niet aan wat u ermee wilt bereiken, en dat lijkt me toch wel het doel van de politiek dat je probeert aan te geven dat je de groeiende bevolking de gelegenheid wilt geven om te ontspannen in een natuurlijke omgeving of dat je vooral de natuurgebieden verder wilt versterken.

De heer **MÜLDER** (D66): Dan ga ik zeggen dat ik mij in het laatste punt van u het meest kan vinden. Dus dat ik zeg: goh, meer mogelijkheden tot recreatie. Proberen juist te spreiden. Maar het leuke is, de motie zegt dat GS daar met een voorstel voor mag komen. Dus die mag het bepalen. En dan gaan we allemaal blij zijn.

De **VOORZITTER**: U kunt uw bijdrage vervolgen.

De heer **MÜLDER** (D66): Dat was hem.

De **VOORZITTER**: Dan kijken wij verder op ons lijstje, naar mevrouw Uiterwijk.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, ik verbaas me toch een beetje over een aantal van de partijen in deze Staten vandaag. We hebben net een forse verhoging van de opcenten gehad, omdat de begroting dichtgetimmerd moet worden over de komende jaren. We zien dat we structureel meer onttrekken uit onze reserves dan dat we daaraan toevoegen. Dan hebben we een keer een meevaller door onderbesteding van dertig miljoen en vervolgens rent iedereen met zijn spaarpot naar de speelgoedwinkel en gaat allerlei leuke initiatieven bedenken die dan voor hun fractie belangrijk is om dat geld zo snel mogelijk weer uit te gaan geven. Wij begrijpen daar eigenlijk helemaal niks van. Wij zijn een beetje voor prudent financieel beleid. Dus je hebt een keer een meevaller en die zet je dan misschien gewoon netjes in die spaarpot, die je eigenlijk elk jaar aan het leegtrekken bent, waardoor je in de toekomst weer een tegenvaller kan opvangen of waardoor je misschien een iets minder groot gat in je reserve slaat volgend jaar als je weer meer gaat onttrekken dan dat je eraan toevoegt. Wij willen toch wel even benadrukken dat het wat ons betreft niet de bedoeling is dat, als we een keer een meevaller lijken te hebben, dat we dan vervolgens gelijk allemaal denken van, een motie hier, een motie daar, laten we dat daaraan gaan besteden, want dat vinden we allemaal zo leuk. Dus JA21 begrijpt misschien best wel wat voorstellen die hier gedaan worden. Misschien voelen we daar ook nog wel sympathie voor. Maar wij vinden het gewoon niet verantwoord om op een begroting, waar tekorten in zitten de komende jaren, de eerste de beste meevaller aan leuke dingen uit te gaan geven, want 'we hebben eigenlijk een keertje geld over'. Dus dat wilden we toch even meegeven aan deze Staten. En we hopen dat u dat ook ter harte neemt, want ik denk dat dat goed is voor de provincie en voor onze inwoners als wij de komende jaren een financieel sluitende begroting kunnen aanbieden zonder nog verdere verhoging van de opcenten en het verder leegtrekken van onze reserves. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: En dan kom ik bij mijn laatste rondblik bij de heer Stulemeijer, of hij nog behoefte heeft. Dat heeft hij niet. Dan denk ik dat wij gelijk doorkunnen met de tweede termijn van het college. Laat ik dan beginnen met- Dat gaan we niet doen, want er wordt nog gewacht op moties. Dus dan stel ik voor dat we kort schorsen om de motie te delen en het college in de gelegenheid te stellen daar iets van te vinden.

En dan kijk ik even achter in de zaal of de motie daar beschikbaar is. Ik zie wat papiergerommel. Dan komt de motie eraan en dan stel ik voor dat we vijf minuten schorsen? Bij deze.

Schorsing 16.39 tot 16.46 uur.

Voorzitter: de commissaris van de Koning, de heer Van Dijk.

De **VOORZITTER**: Onder dankzegging aan de heer De Wit, die als tweede vicevoorzitter mij vlekkeloos heeft vervangen en dat straks nog even zal doen, heropen ik de vergadering. Als u allen wilt gaan luisteren, dan is het woord nu aan gedeputeerde Rommel om te reageren in de tweede termijn.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, dank u, voorzitter. Zoals u ook allemaal wel aangeeft, ja, die onderbesteding, dat is echt wel iets dat niet gelijk betekent dat we dat geld over hebben. We hebben zelf ook taakstellingen, die we nog waar moeten maken, van veertig miljoen, want ook wij herkennen het ravijnjaar. We hebben ook nog drie-en-een-half miljoen waar iedere portefeuillehouder ook naar moet kijken om dat te gaan bezuinigen. Dus het is niet zo dat we al het geld hebben, zoals de Statenleden ook al aangaven. We moeten echt wel goed naar onze centjes kijken.

Ik ga nu even op de moties dan in. Met betrekking tot die van D66, dat is motie M203. U heeft daar niet een specifieke dekking voor aangegeven. Het is misschien wel goed om mee te geven dat bij de fondsen waar de provincie deels de regie op heeft, zoals Kansen voor West, de JTF IJmond en het Nationaal Strategisch Plan, bij het EU-landbouwbeleid wordt onder andere door de provincie hier al wel in voorzien. Daar hebben we ook middelen voor. Er is een steunpunt voor Kansen voor West-subsidies, voor JTF zijn we heel erg mee druk mee in de weer en voor Interreg kunnen ondernemers ook bij de provincie terecht. Dus daar wordt hier wel in voorzien. Daarmee zou ik zeggen dat hij overbodig is en daarmee zou ik hem aanraden.

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel. Dit is inderdaad interessant, want dit was inderdaad het antwoord wat ik ook heb gekregen bij de ambtelijke toets, behalve dan dat daar stond: hij is deels overbodig, want we doen ook al best wel wat, maar nog niet wat u vraagt. Kunt u daarop reflecteren?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Wat ik zeg, is dat wij gewoon, voor zover wij als provincie betrokken zijn, dat we daar al heel veel meehelpen. En dan vind ik dus dat dat we dat dus al doen. We gaan niet extra dingen doen voor alles, want dat maakt het ook wel moeilijk, omdat echt zoveel kansen, dat kost zo gigantisch veel inzet, capaciteit. Dat is gewoon niet te doen. We doen het zelf niet eens voor de provincie, moet ik eerlijk zeggen. Maar wel waar we bij betrokken zijn. Daar lossen we het, dus bij de gemeenten waar we wel bij betrokken zijn, op die manier op.

De heer **MÜLDER** (D66): U zegt: ja, dat doen we niet. Dat klopt. Daarom dus de vraag: dan kan het dus ook niet overbodig zijn, want mijn vraag is om het wel te gaan doen, en wel op de drie door mij genoemde beleidsterreinen. Dus u kunt wel zeggen: dat doen we niet eens. Ja, dat klopt. Maar als ik zeg “laten we het wel gaan doen”, moet u niet daarna zeggen: nee, het is overbodig.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Wat ik u zeg, is: waar wij betrokken zijn met Europese subsidies, bij gemeenten, daar helpen we de gemeenten. Dat kost heel veel capaciteit tijd en inzet. Wij doen dat dus bij de projecten waar we al bij betrokken zijn. Maar je kan niet overal met alles meehelpen, want daar hebben we gewoon de capaciteit niet voor en dat kost ongelooflijk veel geld en daar heeft u ook geen dekking voor.

Voorzitter, dan ga ik naar de motie van de van VVD, M203. Ja, in die zin zie ik dit als zijnde waterrecreatie, waar de reserve al voorziet in de waterplanten. Dus ik lees dit voorstel niet als een besteding van middelen al, maar zoals ik het lees, is dat het een motie is die mij helpt om tot een voorstel te komen en dit mee te nemen in de overwegingen. En ook wat in het coalitieprogramma staat, om dat zoveel mogelijk naar voren te gaan halen. En zoals die waterplanten, die daar stevig in staan, om dat zo mee te nemen. En niet als zijnde van het opmaken van een onderbesteding,

maar puur van nou, we hebben gesignaleerd dat er dit jaar nog niet zo heel veel op deze gebieden gebeurd is, dus kunt u daar dan naar kijken en dan bij ons terugkomen met een voorstel of u dat wel zou doen of niet gaat doen. We moeten natuurlijk ook kijken of het geld er is en dat we dat op die manier meenemen. Dus dan zou ik deze aan de Staten laten.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, ik kom daar toch wel op terug. Maar ik vind het eigenlijk bizar. U bent gedeputeerde Financiën. Er staat hier een motie die zegt: daarbij de onderbesteding van die reserve te betrekken. a, er is nog helemaal geen onderbesteding. Er is een voorlopige slash verwachtte onderbesteding. En b, u zegt: ik lees dan iets anders. Maar als u nou naar die tekst kijkt van die motie, vanuit uw rol als gedeputeerde Financiën, vindt u het dan wijs om – nou, een onderbesteding van 2,2 miljoen, dat bestaat niet – voorlopige onderbestedingen al te gaan uitgeven?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Misschien heb ik het niet helder genoeg gezegd. Maar wat ik zei, is, dat ik het lees als een voorstel om hier dit mee te nemen en zo snel mogelijk met een plan te komen, maar daar wel in mee te nemen dat het niet zo is dat ik dit geld ga uitgeven. Dus dat ik gewoon weloverwogen, dat ik deze overwegingen meeneem in een verder voorstel waar ik dan bij de eerste begrotingswijziging mee zou kunnen komen. Als het geld er niet is, kan ik het niet uitgeven ook.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Maar dan leest de gedeputeerde toch iets anders dan wat er feitelijk op papier staat?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik lees het, zoals ik zeg. Dus ik zie niet waar ik het dan anders lees. Dus ja, als het geld er niet is, dan kan ik het er ook niet bij betrekken. Dus dat ik lees dat niet anders.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, we zien het net gebeuren met andere moties natuurlijk ook. Dan gaan we moties indienen op voorlopig te verwachten onderbestedingen die binnenkomen. Ja, ik snap niet dat u als gedeputeerde van financiën, die een prudent beleid voorstaat, want dat kennen we van haar en van deze provincie, dat we dit goed gaan vinden, want dan is het hek van de dam, zou ik zeggen. Ik heb eigenlijk geen vraag, maar wel grote verbazing. Dank u wel.

Gedeputeerde **ROMMEL**: U had geen vraag, maar even ter verduidelijking. Ik zie dit echt niet als een voorstel om tot besteding van deze middelen te komen. Ik zie dit, omdat we ook in het coalitieakkoord hebben opgenomen dat dat we echt aan de gang moeten met die waterplanten. Ik zie dat meer als het naar voren te halen van het beleid, omdat we dit jaar dus op waterrecreatie nog niet zoveel gedaan hebben, maar dat het niet is dat dit het nou ook daadwerkelijk zal worden.

De heer **KLEIN** (CU): Dank u wel. Ik verbaas me toch een beetje dat nu een motie nodig is om dit verder uit te werken, terwijl we ook een coalitieakkoord hebben waarin staat dat er stevig ingezet wordt op waterplanten. Hoe kan dat?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik ben niet de schrijver van de motie. Dat had u dan moeten vragen bij uw collega. Er wordt dus nu gevraagd, zo zie ik dat, om snel met plannen hiervoor te komen. Nou, dat kan ik me voorstellen.

De heer **KLEIN** (CU): Ja, exact dezelfde vraag hebben wij in het voorjaar gesteld. Toen zei u: wacht maar af, er is een coalitieakkoord. Er staat: er wordt stevig ingezet op waterplanten. En nu lijkt u toch te suggereren dat hier dus de extra motie voor nodig is om hier daadwerkelijk mee aan de slag te gaan. Ik denk van nou, wat is er nou nodig om aan de slag te gaan? Is het coalitieakkoord voldoende of moeten we voortaan voor iedere zin in het coalitieakkoord die wij belangrijk vinden een motie indienen met verzoeken om er nog extra mee aan de slag te gaan?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik ben wel iemand die extra aan de slag wil gaan, maar ik ben ook wel iemand die naar uw moties kijkt. Als ze zo'n motie voorligt, dan lees ik dat als zijnde dat er gevraagd wordt om daar nog even wat sneller aan de slag te gaan. Nou ja, dat kan ik overnemen in de zin van dat ik het meeneem als overwegingen bij het maken van beleid of bij het maken van voorstellen. Maar niet zo van dat ik dit al uit kan geven.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, als dit inderdaad een ambities is die uit het coalitieakkoord vandaan komt, dan zit dit toch gewoon al in de reguliere begroting voor 2024?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Het zit in de reserve. Alleen, dat moet dus nog- Zoals we het nu hebben, de reserve, dit jaar hebben we dat niet besteed. Ik heb daar geen waterrecreatieplannen op gehad. Dus het zit nog in de reserve, het blijft ook in de reserve. En het zou dus kunnen dat je dit volgend jaar daaraan uitgeeft.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, een onderbesteding is dat je iets begroot om uit de reserve te halen en dat vervolgens niet doet. Dus ik neem toch aan dat voor 2024 dan toch gewoon begroot is om dit uit de reserve te halen?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Maar dat betekent dus dat dit wel in de reserve staat. Dus het is niet in 2023 uitgegeven. Dus het is niet uit de reserve gehaald. Dus het moet nu terug weer- Zit het in de reserve.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, laatste vraag. Kijk, je stelt een budget vast voor 2024. Daarmee denk je dat je dat hele jaar, dat je dit op orde kan brengen. Vervolgens zegt u eigenlijk: ja, we hebben in 2023 een onderbesteding en moeten we dat geld daar misschien aan toe gaan voegen. Maar dan stelt u toch eigenlijk voor om meer te gaan doen aan die waterplanten dan u begroot heeft in 2024? Zijn dan de begrootte werkzaamheden voor 2024 onvoldoende?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Er zijn dus nu de zaken niet uitgevoerd. Er is in totaal vier keer 2,2 miljoen voor de waterrecreatiereserve. In dit jaar hebben we dat niet uitgegeven. Dus het zou kunnen zijn- En nogmaals, ik zeg, ik neem dat mee als zijnde in de overwegingen. Ik weet het echt nog niet. Ik ga er gewoon naar kijken. Niet dat ik het al besteed. Maar het zou zo kunnen zijn dat je zegt van nou, in 2024 haal ik dan dus wat geld van die vier keer 2,2 miljoen naar voren.

Dan was ik bij de laatste motie van D66. Motie M205 is dat. Ja, u zegt: bij de eerste begrotingswijziging of eerder te komen met een uitgewerkt voorstel om de recreatieschappen financieel te versterken en ook geld te reserveren voor de boerenlandpaden. De boerenlandpaden, daar zijn we al mee in overleg van, hoe gaan we dit regelen? En met betrekking tot de recreatieschappen financieel te versterken: er is geen reserve recreatieschappen of recreatie. De recreatieschappen worden structureel gefinancierd. U heeft zelf als Staten mij aangegeven of GS aangegeven dat u geen extra middelen wilt besteden, anders dan wat we nu besteden en de projecten die we doen.

De heer **MÜLDER** (D66): Oké. Dank u wel voor het woord. Misschien zijn er dan wel geen reserves die voor recreatie zijn bedoeld, maar volgens mij hebben we nog wel steeds- Is er bijvoorbeeld een bedrag uitgekeerd aan de recreatieschappen om bijvoorbeeld prijsstijgingen op te kunnen vangen. Daarvan bleek een bedrag, dat we daarvoor hadden gereserveerd – dus een reservering – een stuk hoger te zijn dan dat we daadwerkelijk nodig hadden. Dat gaat toch gewoon om geld wat er is, wat we gewoon toch op een manier kunnen laten terugvloeien naar de recreatieschappen?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dat is de indexatie waar u het over heeft, waar we een inschatting op hebben gemaakt. Maar u heeft zelf aan mij aangegeven, aan GS, dat u niet van plan bent om extra geld uit te geven aan de recreatieschappen. De recreatieschappen, dat is een structureel bedrag en dat kunt u dus niet incidenteel daarmee maken.

De heer **MÜLDER** (D66): Wel, want ik heb daar net een motie over ingediend.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nee, want u zegt “om dat uit de reserve recreatie te halen”, maar er is geen reserve recreatie.

De heer **MÜLDER** (D66): Ik wil het uit de onderbestedingen halen die we op het punt recreatie niet hebben gehad. Dus uit de onderuitputting halen.

De **VOORZITTER**: Dat laatste verstond ik niet helemaal.

De heer **MÜLDER** (D66): Sorry. Het gaat om dat het uit het bedrag moet komen, hetzelfde bedrag als wat de motie van de VVD in dit geval was: uit de onderbesteding die we hebben gehaald op recreatie.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Maar zoals ik u net al zei over de motie van de VVD, dat ik niet ga zeggen dat ik gelden haal uit de onderbesteding, maar dat ik zal kijken of ik met de reserve waterrecreatie, met dit in overwegingen nemend, een voorstel zou kunnen doen.

De heer **MÜLDER** (D66): Dat is precies hetzelfde als wat ik heb gevraagd: een soort van, ik wil dat u kijkt naar of er geld vrij is te maken voor deze twee onderwerpen, de boerenlandpaden en de recreatie. Ik snap niet waarom deze dan opeens anders wordt beoordeeld. Nog beter, hij staat ook in uw coalitieakkoord, pagina 21. Waarom dit dan anders wordt beoordeeld dan die van de VVD? Kunt u mij dat uitleggen?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Omdat er geen reserve recreatie is. En de boerenlandpaden, dat doe ik al. Daar ben ik al in overleg om dat te regelen. En omdat de financiële dekking van de recreatieschappen, dat gaat via een verdeelsleutel, ook met de gemeenten wordt dat geregeld. En dat is structureel. Dat is niet dat de provincie ineens geld geeft. Dat doen we wel voor bepaalde projecten, maar dat doen we niet in de financiële bijdragen, want dat is met een gemeenschappelijke regeling geregeld.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder. Dan gaan we naar gedeputeerde- Ah, de heer Heijnen heeft een ordevoorstel?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Er is even behoefte aan een korte schorsing.

De **VOORZITTER**: Vijf minuutjes. Maar is het misschien handig om even gedeputeerde Olthof eerst nog even aan het woord te laten?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Dat is altijd een goed idee.

De **VOORZITTER**: Want dan is ook mevrouw Alberts tevreden.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Maar dan wel voordat u de tweede termijn van GS sluit. Dat was het idee.

De **VOORZITTER**: Een beetje vertrouwen in uw voorzitter.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Volledig.

De **VOORZITTER**: Dan geef ik nu het woord aan gedeputeerde Olthof om te reageren op de buurtbus 412.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Want wie zou niet op de buurtbus willen reageren? Een beetje een luchtig onderwerp. Dat kan best wel. Misschien is het wel leuk om even te melden dat, afgelopen donderdag hadden wij inderdaad de dag van de vrijwilliger. Daar bent u natuurlijk allemaal actief in geweest. En hadden wij de buurtbus allemaal uitgenodigd in Egmond en Zee, want de buurtbus in Noord-Holland-Noord kreeg allemaal een nieuwe buurtbus. Dus wat dat betreft was dat een ontzettend leuke en zeer gewaardeerde middag en avond die daar georganiseerd is voor die vrijwilligers. Uw voorstel over deze buurtbus wil ik met alle liefde meenemen. Ik hoop dat u begrijpt dat ik niet weet of dat kan of dat dat niet kan, maar ik ga het graag met de buurtbusvereniging bespreken. Laten we afspreken dat u deze vraag nog een keer stelt als wij het concept voor de publieke mobiliteit bespreken. Die komt binnenkort naar u toe. Dan zal ik zorgen dat ik een antwoord op uw vraag heb, of dat wel of niet mogelijk is. Want dan heb ik het besproken met de buurtbusvereniging. Dus geen motie nodig. Gewoon een toezegging.

De **VOORZITTER**: Dan schors ik nu de vergadering tot 17.10 uur. Sorry, ja, het is ongelooflijk, maar alle gedeputeerden willen toch nog deze laatste PS gebruiken om een bijdrage te leveren. Gedeputeerde Kocken.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ja, dank u wel, voorzitter. Het leek me wel netjes om de vragen maar te beantwoorden. Dat waren er volgens mij twee. 50PLUS vroeg denk ik eigenlijk hetzelfde als wat D66 eerder vroeg, namelijk nog even toe te lichten waarom die netcongestie-subsidieregeling niet is uitgeput en is afgeschaald. Dat gaat voornamelijk over het aanleggen van zonnepanelen. Dat heb ik in de commissie volgens mij ook gezegd. In 2022 was die in een dag of acht overtekend. Toen is hetzelfde bedrag voor het jaar daarna weer beschikbaar gesteld. Toen hebben we daarbij een aantal beperkingen opgelegd, juist om ervoor te zorgen dat er meer partijen de gelegenheid zouden krijgen om een aanvraag te doen. Maar in de loop van dat jaar waren er allerlei ontwikkelingen. Er is een Europese regeling geweest, die een halfjaar heeft opengestaan, de rente ging aanzienlijk omhoog. En dat heeft waarschijnlijk allemaal invloed gehad op waarom er minder aanvragen zijn geweest. Dus dat is de reden waarom we, tegen de verwachtingen in, dat budget niet hebben kunnen uitzetten. U vroeg volgens mij heel specifiek: hebben we dan wel genoeg gedaan om het onder de aandacht te brengen? In principe doen we met al onze subsidieregelingen ongeveer hetzelfde. We maken ze bekend en we verspreiden ze onder onze partners. Als wij specifieke doelgroepen op het oog hebben, zorgen we dat we dat daar ook nog uitzetten. Dus dat is ook met deze regeling gebeurd. En dan moeten we gewoon vaststellen dat de ene regeling tegen verwachting soms binnen een week al volgelopen is en een volgende dan opeens veel langer tijd nodig heeft en helemaal niet meer vol komt. Dat is toch een beetje zoals dat werkt. Dus dat nog even naar u.

En dan was er een vraag van meneer Mülder, denk ik tenminste, dat u mij al wilde herinneren aan de waterplanten. Daarvoor is het antwoord dat – het is een beetje lastig om in zijn algemeenheid iets te zeggen – waterplanten in principe goed voor de waterkwaliteit zijn, maar als het helemaal dicht gegroeid is, kan dat soms weer anders zijn. Dan kan het andere planten bijvoorbeeld verdringen. Het kan ook voor een zuurstoftekort zorgen als het helemaal afdekt. Dus het heeft soms voordelen, soms nadelen. Dus is zijn algemeenheid kan ik niet zeggen dat waterplanten alleen maar goed of alleen maar slecht zijn. Als er wordt overwogen om ergens te maaien, dan moet daar een vergunning voor worden aangevraagd en dan wordt beoordeeld op basis van de aanvraag – dus waar er gemaaid moet worden – of dat in het kader van de natuurbescherming ook toelaatbaar is. Daarmee wordt dus veiliggesteld dat in ieder geval de natuurdoelen, en daar vat ik dan ook de waterkwaliteit min of meer onder, maar die wordt niet specifiek vanuit alleen maar waterkwaliteit beoordeeld, of een waterplant gemaaid mag worden of niet. Dus in algemeenheid, als u voor deze motie stemt, dan stemt u niet tegen goede waterkwaliteit. Er wordt beoordeeld per aanvraag of er een ontheffing of een vergunning kan worden verleend.

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel. Interessant. Dit verhaal van de waterplanten wist ik. Ik wil vooral vragen- Mij is ter ore gekomen dat daadwerkelijk het maaien zelf, dus de handeling maaien, heel slecht kan zijn voor je waterkwaliteit.

Gedeputeerde **KOCKEN**: De handeling maaien. Oké. Dan moet ik u vragen: mag ik daar later nog even op terugkomen? Ik weet niet precies- Dan moet u mij, ik weet niet of dat hier en plein public moet, maar dat de handeling maaien wel- Gaat dat dan om het materieel dat er gebruikt wordt? Gaat het om de beweging die het- Dit roept bij mij alleen maar vragen op. Ik kan u hier nu niet meteen een antwoord op geven. Ik heb u het algemene antwoord gegeven, dat het maaien van waterplanten niet per se niet goed is voor de waterkwaliteit, het kan die ook bevorderen. Dat was het antwoord dat ik tot nu toe heb. Maar als u zegt ‘het moet toch nog wat gedetailleerder, want het gaat over iets anders’, dan is het misschien handig als we dat later nog doen. Ik kan u in ieder geval nu geen antwoord geven.

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel. Als dat nog kan voor de stemming: heel graag.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ik zal mijn best doen.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, misschien een vervolgvraag naar aanleiding van de vraag van D66. Kijkt de provincie dan ook naar een soort ecologisch werkprotocol? Want inderdaad, je kan op

een heel slechte manier daar gaan maaien, wat de ecologie daar schaadt. Dus kan GS – ik begrijp dat u dat misschien niet ter plekke kan bedenken – daar misschien nog even naar kijken op welke wijze daar rekening mee wordt gehouden en welk protocol daar wordt gebruikt?

Gedeputeerde **KOCKEN**: Dan stel ik voor dat ik ook daar nog even op terugkom, omdat ik ook dat niet nu terstond kan beantwoorden.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan overweeg ik nu om te schorsen, tenzij er nog iemand opstaat die nog wat wil zeggen. Ah, Statenlid Kostić. Nee, dat was een flauwe grap. Tot 17.15 uur.

Schorsing 17.08 tot 17.16 uur.

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Wij zaten nog in de afronding van de tweede termijn. Ik geef het woord aan gedeputeerde Rommel.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, dank u, voorzitter. Ik moet zeggen, toch wel fijn, deze beraadslaging. Het ging allemaal wel een beetje chaotisch. De pauze heeft me even wat aan het denken gezet. Soms is dat ook wel eens prettig. Moet ik misschien zelf ook wel eens vragen om even wat te schorsen. Maar de bijdrage die u heeft geleverd, heeft me wel aan het denken gezet, dat het wel een terecht punt is, ook wat meerdere Statenleden hebben gezegd, maar bovenal de heer Heijnen, dat je dat op deze manier eigenlijk niet zou moeten willen om op deze manier overwegingen mee te nemen. Daarom ga ik mijn advies wijzigen. Ik verzoek om de moties M205 en M205 in te trekken. En als u niet bereid bent om die in te trekken, dan zal ik ze ontraden.

De **VOORZITTER**: Dat was het einde van- O, gedeputeerde Kocken wil ook nog het woord. Dat mag natuurlijk.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ja, dank u wel, voorzitter. Het leek me het meest praktisch, want ik heb toch nog een antwoord op het maaien en is het maaien zelf nou wel goed en is er een ecologisch protocol? het antwoord is dat, als er gemaaid moet worden – dat zei ik net al – er dus een vergunningaanvraag moet zijn. De OD beoordeelt die en die beoordeelt dan ook de wijze van maaien. Die wordt getoetst aan de Handreiking waterplanten maaibeheer van Rijkswaterstaat. Zo doen wij dat. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dat was nog ter afronding voor de schorsing, maar er is een schorsing aangevraagd door de heer Heijnen van het CDA. Ik weet niet of u daar nog-

De heer **HEIJNEN** (CDA): Volgens mij heeft de gedeputeerde die gebruikt en ik wou ook danken voor haar aanvulling daarop.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mij is ter ore gekomen dat een aantal van u nog behoefte zouden hebben aan een derde termijn. Klopt dat? Is die er nog? Niet. Dan ga ik u vragen, voordat ik deze beraadslagingen afrondt, of er nog behoefte is aan het indienen van een gewijzigde motie of amendement of intrekking of iets dergelijks. De heer Terwal, VVD.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, dank u wel. De heer Roosendaal is even aanwezig. Dus vandaar dat ik het als fractievoorzitter heel kort even overneem. Gehoord de beantwoording van de gedeputeerde zijn we blij dat er nu inderdaad zicht is op een bijdrage vanuit de provincie voor SAIL Amsterdam 2025. En dat ook het maaien van waterplanten, wat belangrijk is, ook goed op de kaart staat. De suggestie die we hebben gedaan om daar in ieder geval mogelijk de onderbesteding van die 2,2 miljoen, die in de reserve recreatie zit, te gebruiken, dat werd hier in deze zaal toch te veel gezien als: gij zult dat geld uitgeven. Daar is dan een misverstand over. Om dat misverstand uit de wereld te helpen, zijn wij als VVD-fractie en de andere ondertekenaars blij met de toezeggingen en zullen wij de motie intrekken.

De **VOORZITTER**: Dat betreft motie M204.

Motie 204 'Uitgewerkt voorstel SAIL Amsterdam 2O25 en bestrijding te grote concentraties Waterplanten' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: De heer Mülder van D66.

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, dank u wel voor het woord. Ik ben erg blij dat ik straks ook mag zeggen dat ik mijn motie ga intrekken. Het was een leuk stukje spiegelschaak, maar blij dat we het af hebben kunnen ronden met een remise. Ik blijf toch nog steeds van mening dat recreatie een zeer belangrijk punt is. Ik ben ook blij om te horen dat er op de boerenlandbladen progressie wordt geboekt. Maar wij willen ook onze motie intrekken.

De **VOORZITTER**: Dat betreft motie M205.

Motie 205 'Meer recreatie is beter!' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Ik kijk nog heel even rond. Als dat het was, zijn hiermee de beraadslagingen over agendapunt 11 afgerond. De stemming zal plaatsvinden aan het eind van de vergadering.

De discussie wordt gesloten.

De **VOORZITTER**: Het volgende hebben we nu afgesproken: de heer De Wit zal als tweede vicevoorzitter het nu overnemen van mij voor agendapunt 12. Om 18.00 uur- We hebben om 18.15 uur opdracht gegeven aan de keuken om het eten klaar te zetten om 18.00 uur, want ze hebben drie kwartier nodig. Dus daar zijn ze nu volop mee bezig. De heer De Wit zal om 18.00 uur schorsen. Afhankelijk van hoe ver u dan bent bij agendapunt 12, om vervolgens daarna, na het diner of 12 af te ronden en eventueel natuurlijk door te gaan. Er zijn drie mondelinge vragen gesteld en de stemmingen moeten nog plaatsvinden. Dat betekent dat u het vandaag gaat halen. Ik ga nu de vergadering overdragen aan heer De Wit. En ik wens u allen, voor zover ik u niet meer mag zien, maar wellicht zien we elkaar nog volgende week of op een ander moment, maar heel fijne feestdagen en dank. De heer De Wit: the floor is yours.

Voorzitter: de heer De Wit.

12. Legesverordening en tarieventabel 2024 (VD-66).

De **VOORZITTER**: Ja, dan vervolgen wij de vergadering, met aan de orde voordracht 66 inzake de Legesverordening en de tarieventabel 2024. De Omgevingswet wordt per 1 januari 2024 ingevoerd. Het is zaak de legesverordening en de tarieventabel hierop aan te passen, anders vervalt de mogelijkheid om belastingen te innen voor een groot aantal provinciale diensten. Met de vaststelling beschikt de provincie over een geactualiseerde aan de Omgevingswet aangepaste verordening en tarieventabel 2024.

De volgende sprekers hebben zich aangemeld voor dit punt. Dat zijn de heer Valk van de BBB, Statenlid De Weerdt van Volt, de heer Roosendaal van de VVD, de heer Heijnen van het CDA, de heer Klein in tweede termijn van de ChristenUnie, begrijp ik hier, de heer Mülder van D66, de heer Hollebeek van de Partij voor de Dieren en mevrouw Uiterwijk van JA21. En dan begin ik met de heer Valk van de BBB.

Eerste termijn Provinciale Staten
De heer **VALK** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Op hoofdstuk 9, Natura 2000 flora- en fauna-activiteiten vinden we bij punt 9.2.b het legaliseren van PAS-melding door omzetting naar een omgevingsvergunning dat 1600 euro zou moeten kosten. Dat voelt voor de BBB onrechtvaardig. PAS-melders zijn buiten hun schuld om in deze situatie terecht gekomen. Er zijn tussen de 166 en 280 PAS-melders in Noord-Holland. Dat betekent dat, als al deze PAS-melders gelegaliseerd zouden worden, dat er dan tussen de 265.000 en de 448.000 euro aan legeskosten gedekt dient te worden. Juist omdat de PAS-melders buiten hun schuld om in deze situatie terecht zijn gekomen, zou het de overheid, in dit geval de provincie Noord-Holland, sieren om de PAS-melders tegemoet te komen voor dit bedrag en dus de legeskosten naar nul te brengen. BBB wil dan ook een amendement indienen, en onze dank gaat uit naar de mede-indieners CDA, 50PLUS, PVV, Forum voor Democratie, VVD en JA21. Het dictum: Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 11 december 2023 te Haarlem, beraadslagend over de Legesverordening

en tarieventabel 2024. Hoofdstuk 9, Natura 2000 flora- en fauna-activiteit 9.2.b, het legaliseren van PAS-melding door omzetting naar een omgevingsvergunning, kosten 1600 euro. De indiener stelt voor het voorliggende besluit als volgt te wijzigen. Hoofdstuk 9, Natura 2000 flora- en fauna-activiteit punt 9.2.b, het legaliseren van een PAS-melding door omzetting naar een omgevingsvergunning, kosten nul euro. De dekking: de gederfde legeskosten kunnen gedekt worden uit de post Landbouwbeleid, en gaan over tot de orde van de dag. En voorzitter, ik heb hier voor u de getekende en niet-getekende versie.

Amendement 36-11 december 2023
Legesverordening en tarieventabel 2024

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.
Besluit:
Hoofdstuk 9 Natura 2000 Flora- en fauna-activiteit, punt 9.2.b het legaliseren van een PAS-melding door omzetting naar een omgevingsvergunning. Kosten € 1.600,00.

De indiener stelt voor het voorliggende besluit als volgt te wijzigen:
Hoofdstuk 9 Natura 2000 Flora- en fauna-activiteit, punt 9.2.b het legaliseren van een PAS-melding door omzetting naar een omgevingsvergunning. Kosten € 0,00.

Dekking:
De gederfde leges kunnen gedekt worden uit de post Landbouwbeleid.

Bij hoofdstuk 9 Natura 2000 Flora en fauna activiteit vinden we bij punt 9.2.b het legaliseren van een PAS-melding door omzetting naar een omgevingsvergunning wat 1.600,-- moet kosten. Dit voelt voor BBB onrechtvaardig. PAS-melders zijn buiten hun schuld om in deze situatie gekomen. Er zijn tussen de 166 en 280 PAS-melders in Noord-Holland. Indien alle PAS-melders gelegaliseerd zouden worden, dan zou dat tussen de € 265.000 en € 448.000 aan leges koste gedekt wordt. Juist omdat de PAS-melders buiten hun schuld om in deze situatie terecht zijn gekomen, zou het de overheid, in dit geval de Provincie Noord-Holland, sieren om de PAS-melders te gemoed te komen door het bedrag aan legeskosten naar € 0,00 te brengen.
En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Vincent Valk (BBB), Dennis Heijnen (CDA), Hein Stulemeijer (50PLUS), Johan Dessing (Forum voor Democratie), Ivo Mantel (JA21), Nick Roosendaal (VVD) en Marco Deen (PVV).

De **VOORZITTER**: Kijk eens aan, twee versies van het amendement, welke nu onderdeel uitmaakt van de beraadslagingen. En dat was ook het einde van uw inbreng. Dan gaan wij door naar Statenlid De Weerdt van Volt.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Dank u wel, voorzitter. Mijn fractie kreeg toch eerst een gevoel van onrechtvaardigheid toen we de motie van BBB langs zagen komen. We weten met zijn allen dat de PAS-melders gedupeerd zijn geraakt door – nou ja, ik durf het misschien nu wel zo te zeggen – bijna wanbeleid van de Rijksoverheid en zou het niet meer dan logisch zijn dat ze daarvoor gecompenseerd worden. Uw motie vraagt nu om vanuit de provinciale begroting daarmee rekening te houden. Maar ik vraag me toch af – ik ben even gaan googelen – dat al eerder in 2021 door minister Schouten van LNV al een compensatie van 1600 euro is uitgereikt aan PAS-melders. Dus mijn vraag is – en dan richt ik me toch eventjes tot Gedeputeerde Staten – is het nou zo dat met dit amendement een extra tegemoetkoming wordt gezocht of niet?

De **VOORZITTER**: En dat was uw bijdrage denk ik. Er is verder geen interruptie. Dus we gaan door naar de heer Heijnen van het CDA. Hij ziet af van zijn inbreng. Dan ga ik naar de heer Mülder van D66. Ook niet. De heer Hollebeek van de Partij voor de Dieren.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. Deze keer wel van papier, in tegenstelling tot mijn vorige bijdrage. Het is een iets technischer stuk. We hebben in de commissie al aandacht gevestigd op de leges voor milieubelastende activiteiten die bedrijfstakken overstijgen; afdeling 3.2 Besluit activiteiten leefomgeving. En het trapsgewijs lager worden van de leges bij meerdere milieubelastende activiteiten. Omdat het hier een nieuwe categorie betreft, zullen we vandaag

een motie daaromtrent op zak houden weer. Nou, fijn toch? We zijn wel benieuwd naar hoe dit het komende jaar uit zal gaan pakken. Als we hier volgend jaar weer staan, zullen we dus wellicht op deze drempel omhoog terugkomen.

Maar vandaag wil ik wel met een motie komen – die moet ik zo nog even pakken, ben ik vergeten – voor iets anders. Dan ga ik nu een stukje citeren. Er staat bij de tarieventabel en Legesverordening: geen leges zijn verschuldigd voor een aanvraag om een omgevingsverordening voor een flora- en fauna-activiteit die wordt ingediend a, op een aanvraag om een omgevingsvergunning voor de flora- en fauna-activiteit als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid onder g van de Omgevingswet ten behoeve van schadebestrijding, overlastbestrijding en populatiebeheer. Waarom, vraag ik mij dan af, zijn er bijvoorbeeld geen leges verschuldigd voor afschotvergunningen? Uitgangspunt bij leges is immers dat ze kostendekkend moeten zijn. Hoewel ik daar zelf soms bedenkingen bij mag hebben, kan ik me voorstellen dat bijvoorbeeld verkeersveiligheid en populatiebeheer voor natuurdoelen als provinciale taken worden gezien. Maar schadebestrijding op een vakantiepark of sportveld, we hebben recentelijk voorbeelden gezien van het doden van konijnen – waar het nou niet echt geweldig mee gaat nu, om het eufemistisch uit te drukken – bij golfbanen en bungalowparken. Moeten we daar dan geen onderscheid in maken, is mijn vraag. En daarom – ik moet hem nog even pakken zo, dat ga ik doen – kom ik met een motie, waarvan het dictum luidt: verzoeken het college van Gedeputeerde Staten te onderzoeken of een categorie aanvragen om een omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteit die wordt ingediend a, op een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, onder g van de Omgevingswet ten behoeve van schadebestrijding, overlastbestrijding en populatiebeheer is, die niet noodzakelijkerwijs als uitvoering of uitvloeisel van provinciaal beleid kan worden gezien, kan worden onderscheiden. En voor vaststelling van de Legesverordening 2025 met een voorstel te komen om over die categorie leges te heffen, en gaan over tot de orde van de dag. U begrijpt waarom ik het deze keer wel van papier heb gedaan. Uit ambtelijke toetsing blijkt dat deze motie uitvoerbaar is en dat de mogelijkheid om te onderzoeken kan worden neergelegd bij de OD Noord-Holland-Noord. En aan de hand van de in 2024 nog in te dienen aanvragen kan dan worden bezien of dit onderscheid daadwerkelijk te maken is. Als dit onderscheid wenselijk, mogelijk, is, dan kan dat dus bij de Legesverordening 2025.

Motie 206-11 december 2023
Leges voor aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora-fauna-activiteit

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.
Constaterende dat:

- *Geen leges zijn verschuldigd voor een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora-fauna-activiteit die wordt ingediend: a. op een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna- activiteit als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet ten behoeve van schadebestrijding, overlastbestrijding en populatiebeheer.*

Overwegende dat:

- *Niet alle aanvragen voor een omgevingsvergunning voor een flora-fauna-activiteit die wordt ingediend: a. op een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet ten behoeve van schadebestrijding, overlastbestrijding en populatiebeheer, noodzakelijkerwijs een uitvloeisel zijn van provinciaal beleid.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Te onderzoeken of een categorie aanvragen om een omgevingsvergunning voor een flora-fauna-activiteit die wordt ingediend: a. op een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna- activiteit als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet ten behoeve van schadebestrijding, overlastbestrijding en populatiebeheer is die niet noodzakelijkerwijs als uitvoering of uitvloeisel van provinciaal beleid kan worden gezien, kan worden onderscheiden;*
- *Voor vaststelling van de Legesverordening 2025 met een voorstel te komen om over die categorie leges te heffen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren).

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Dat gezegd hebbende, wil ik nog even reageren op het amendement van de BBB. We vinden het eigenlijk jammer dat PAS-melders hier niet als een eensluidende categorie wordt opgevoerd. Daar hebben we het in het verleden al eerder over gehad. Wat ons betreft zijn bedrijven die netjes eerst een PAS-melding hebben ingediend en op basis daarvan zijn uitgebreid na inwerkingtreding van de PAS op 1 juli 2025 inderdaad buiten eigen schuld – om de woorden van de heer Valk ook inderdaad aan te halen – in deze situatie terechtgekomen. Maar bij de PAS-melders die voor 1 juli 2015- Ik zei net '2025' volgens mij. 2015. Excuses. -Illegaal zijn uitgebreid en later via een PAS-melding legalisatie proberen te bewerkstelligen, is het wat ons betreft wel een ander verhaal. En daarom zullen we, ondanks onze sympathie voor een oplossing voor de eerste categorie, toch tegen dit amendement stemmen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: En dan zijn wij nog in afwachting van een ondertekende motie. Gaat u die nu direct halen? Als ik hem niet heb, bestaat hij niet. [...] Kijk eens. Hartelijk dank. In tweevoud en ondertekend, en daarmee maakt de motie onderdeel uit van de beraadslagingen. En gaan wij door met de behandeling van het onderwerp, naar mevrouw Uiterwijk van JA21. Zij ziet af van haar inbreng. De heer Stulemeijer van 50PLUS.

De heer **STULEMEIJER** (50PLUS): Dank, voorzitter. Ook maar even ouderwets van papier, en heel kort. De tarieven en leges, daar heeft mevrouw Poot van de VVD in de commissie op gewezen, zouden behandeld moeten worden voor de begroting, omdat meneer Valk ook meteen bewezen heeft met zijn amendement dat hij ogenblikkelijk een gat in de begroting dreigt te schieten. Dat neemt niet weg dat de PAS-melders buiten hun schuld dreigen opgezadeld te worden met een fikse regeling. Wij vinden dat oneerlijk. Wij zijn dus van mening dat de heer Valk een zeer terecht amendement heeft ingediend, dat wij volledig steunen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: En dan heb ik op mijn lijstje nog staan de heer Roosendaal van de VVD, maar die is niet aanwezig, zie ik. En dat komt wellicht later. Dan gaan wij nu door, en ik denk dat het zonder schorsing kan, kijk ik voorzichtig naar rechts, met de beantwoording in eerste termijn door het college. Gedeputeerde Beemsterboer.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten
Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, dank u wel. In eerste instantie met betrekking tot het amendement voor de Legesverordening, om die bij PAS-melders naar nul te brengen. Volt gaf het ook al even aan: het voelt inderdaad eerlijk. Deze bedrijven hebben buiten hun schuld al bijna vijf jaar eigenlijk gewoon geen rechtszekerheid. Dat zijn we aan het herstellen. Voor dat herstel worden ook ambtelijke uren ingezet en daar staan over het algemeen leges tegenover. Eerder is er inderdaad aangegeven, zoals ook Volt even aanhaalde, dat van de 4800 euro die aan ambtelijke uren in Nederland gemiddeld daarvoor gemaakt worden, 1600 euro betaald wordt door het ministerie van de LNV, 1600 euro betaald wordt door de provincie – dat hebben wij al ingeboekt – en er nog 1600 euro in rekening gebracht wordt bij de PAS-melders. Zoals ik het amendement versta, is het meer een principieel standpunt dat hier geen leges tegenover zouden horen te staan voor de aanvragers. En dat principiële standpunt kan ik best volgen. Dus die laten we ook aan de Staten. Overigens kan uit de post landbouw- Stel nou dat we alle PAS-melders op 1 januari al gaan legaliseren, is de post landbouw daar niet geheel toereikend voor. Daar ga ik dan een oplossing voor vinden en heel misschien bij u terecht komen. Maar zoals het er nu naar uitziet, is het uit die post goed te dekken als dat over de komende jaren gespreid wordt.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Misschien niet zozeer een opmerking, maar meer een vraag ter verduidelijking. Stel nou, het amendement wordt aangenomen en je bent een PAS-melder en je vraagt dan de vergunning aan, dan wordt de PAS-melder dus vrijgesteld van de kosten die daarmee gemoeid gaan. Zo begrijp ik het goed? Betekent het nou ook dat de PAS-melder dan naar LNV kan gaan en vraagt van: joh, krijgen wij dan 1600 euro? Dat is mij niet helemaal duidelijk.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Uw verhelderende vraag helpt mij ook, voorzitter. Wij maken 4800 euro aan kosten gemiddeld in Nederland. Het is een keer berekend en afspraken over gemaakt. Die brengen wij voor 1600 euro in rekening bij LNV, voor 1600 euro in rekening bij de aanvragende agrariër zelf, die gelegaliseerd wordt, en voor 1600 euro nemen wij de kosten op

ons. En wij zeggen: nee, wij gaan nu die 3200 euro kosten voor onze rekening nemen en die 1600 euro vragen wij nog steeds bij LNV. Dat is de puzzel. Ja. Dank.

Dan nog met betrekking tot leges heffen voor faunabeheer. Nou kunnen er inderdaad gevallen zijn dat faunabeheer niet als allerbelangrijkste doel de directe populatiebeheerdoelen van de provincie heeft, maar in bijna alle gevallen is dat natuurlijk wel zo. Bijna altijd gaat het om beheer van ganzen. Dan wordt het wel een enorme administratieve slag om daar leges voor te gaan boeken en vervolgens waarschijnlijk ook in de meeste vallen weer vergoedingen tegenover te zetten, omdat die agrariërs of jagers daar in de knoop mee komen, omdat dan gewoon de kosten veel hoger gaan worden. Dus wij stellen voor om die hele administratieve slag niet op te zetten en ontraden deze motie dan ook.

De **VOORZITTER**: Dank voor de beantwoording door het college. Ik kijk de zaal rond of er behoefte is aan een tweede termijn. Ik zie in ieder geval de heer Hollebeek. Ik ga even het lijstje af. De heer Valk van de BBB voor tweede termijn? Niet aan de orde. Statenlid De Weerdt van Volt. Niet aan de orde. De heer Roosendaal van de VVD is nog steeds niet aanwezig. Dus ook niet aan de orde. De heer Heijnen van het CDA. De heer Klein van de ChristenUnie. Ook niet. De heer Mülder van D66. En dan toch de heer Hollebeek van de Partij voor de Dieren.

Tweede termijn Provinciale Staten

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Ja, daar ben ik toch nog even. Even zitten te broeden over het onderscheid tussen, misschien is de terminologie wat verwarrend, maar wat in de volksmond de echte PAS-melders en de valse PAS-melders wordt genoemd. Daarom wil ik toch ook eventjes zelf met een amendement komen. En die titel ik, en ik zal hem meteen tekenen voor u, Geen leges voor echte PAS-melders. Ik zal het voorlezen. Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 11 december 2023 te Haarlem, beraadslagend over de Legesverordening en tarieventabel 2024. Hoofdstuk 9 Natura 2000 Flora- en fauna-activiteit, punt 9.2.b, het legaliseren van een PAS-melding door omzetting naar een omgevingsvergunning, kosten € 1.600,00. De indiener stelt voor het voorliggende besluit als volgt te wijzigen: Hoofdstuk 9 Natura 2000 Flora- en fauna-activiteit, punt 9.2.b het legaliseren van een PAS-melding door omzetting naar een omgevingsvergunning, kosten nul, met uitzondering van de 'valse PAS-melders'. Dekking: de gederfde leges kunnen gedekt worden uit de post landbouwbeleid. De toelichting is dat de echte PAS-melders bedrijven zijn die netjes eerst een PAS-melding hebben ingediend en op basis daarvan zijn uitgebreid. Dan gaat het om bedrijfsuitbreiding van na de invoering van de PAS op één juli 2015 – ik zal het deze keer goed zeggen. En uitbreidingen van voor die datum vallen dan onder de categorie – ik heb het zelf niet bedacht – valse PAS-melders. Maar ik zie de heer Valk.

Amendement 000-11 december 2023
Geen leges voor echte PAS-melders

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.
Besluit:
Hoofdstuk 9 Natura 2000 Flora en fauna activiteit, punt 9.2.b het legaliseren van een PAS-melding door omzetting naar een omgevingsvergunning. Kosten € 1.600,00.

De indiener stelt voor het voorliggende besluit als volgt te wijzigen:
Hoofdstuk 9 Natura 2000 Flora en fauna activiteit, punt 9.2.b het legaliseren van een PAS-melding door omzetting naar een omgevingsvergunning. Kosten € 0,00, met uitzondering van de 'valse PAS-melders'.

Dekking:
De gederfde leges kunnen gedekt worden uit de post Landbouwbeleid.

Toelichting
Echte PAS-melders zijn de bedrijven díe netjes eerst een PAS-melding hebben ingediend en op basis daarvan zijn uitgebreid. Dat gaat om de bedrijfsuitbreiding van na de invoering van het PAS, l julí 2015. Uitbreidingen van voor die datum zijn de valse PAS-melders.
En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren).

De **VOORZITTER**: Dan gaan we eerst dit amendement even bekijken en de krabbel waarnemen, waardoor het amendement onderdeel is van de beraadslagingen. En dan gaan we nu door naar de heer Valk die een vraag aan u heeft.

De heer **VALK** (BBB): Ik hoor dat u zegt over valse PAS-melders. Maar het ligt wel in de wet vast, in de definities, wanneer iemand een PAS-melder is. Dat kun je op de website van BIJ12 lezen. Het heeft ook te maken met waar het bedrijf lag, waar die op uitstoot en wat de referentiedatum van dat natuurgebied was. Dus het is te makkelijk om te zeggen: er zijn twee soorten, valse en niet valse; of echte en niet echte. Dus ik vind dat wel een heel lastige om dan hier te bepalen wat dan vals en niet vals is, terwijl het dus in de wet vastligt.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Het onderscheid wat hierin is gemaakt, is inderdaad degenen die voor 2015 hebben ingediend en daarna uitgebreid hebben, en niet die voor 2015 illegaal dan uitgebreid zouden hebben en daarna via een PAS-melding zouden hebben geprobeerd te legaliseren. Ja? Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dat was het. Waarvoor dank. En dan ga ik mijn lijstje vervolgen.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Een punt van orde graag.

De **VOORZITTER**: Ik kijk. Een oplettende luisteraar.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Ik wil toch gebruikmaken van mijn tweede termijn.

De **VOORZITTER**: U wilt alsnog een tweede termijn. Ik ga u de gelegenheid niet nu geven. Ik ga het lijstje even af. Dan komt u aan het einde van het lijstje aan de beurt. Het woord is aan mevrouw Uiterwijk, als zij dat wenst. Dat wenst zij niet. De heer Stulemeijer. Ook niet. Dan kom ik toch bij u uit. Statenlid De Weerdt van Volt.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Dank u wel voor het woord. Voorzitter, vooropgesteld, wij zijn absoluut voorstander van dat PAS-melders niet nog een keer moeten betalen voor wat er in het verleden met hen is gebeurd. Maar ik wil toch wel eventjes een laatste paar woorden wijden over het nou precies zit. Ik ben in ieder geval dankbaar dat de gedeputeerde heeft kunnen uitleggen hoe het nou zit. Maar ik lees ook op de website van de aanpak stikstof dat over de kosten van de vergunningverlening nog afspraken gemaakt moeten worden. Dus ik wil er wel graag voor waken dat, op het moment dat wij dit amendement aannemen en het moment dat LNV dan toch afspraken met ons maakt over de kosten voor een vergunningverlening, dat we uiteindelijk in de situatie belanden dat de PAS-melders geld op hun bankrekening gestort krijgen en een vergunning hebben. Dat lijkt me dan weer de andere kant van de weegschaal in de eerlijkheid en oneerlijkheid. Tot zover.

De **VOORZITTER**: En dat was dan de tweede- Ik denk dat er nog een interruptie aan komt. Dat gaan we even vragen. Ja, Statenlid De Weerdt is terug en de heer Valk krijgt het woord.

De heer **VALK** (BBB): Die eerste 1600 euro van mevrouw Schouten, dat was voor het advies die de PAS-melders gemaakt hebben voor het verkrijgen van de vergunningen. Dus dat heeft niks met de vergunningen zelf te maken, maar met het advies dat ze daarvoor nodig hadden. Toevallig zijn die bedragen gelijk, maar het een heeft niks met het ander te maken. De een is legeskosten en de ander is een tegemoetkoming in de gemaakte kosten. Dus legeskosten. Dus je krijgt geen geld omdat ze een vergunning aanvragen.

De **VOORZITTER**: Dat is een opmerking van de heer Valk en daar kunt u nog op reageren, Statenlid De Weerdt.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Ik kijk hierbij ook- Nogmaals, ik zit dus klaarblijkelijk niet heel erg goed in het dossier of niet zo goed als mijn collega's van de BBB. Kan ik hieruit opmaken dat

hetgeen wat op de website staat, dat er nog afspraken moeten worden gemaakt over de leges voor de vergunningverlening, dat het nu niet meer aan de orde is? Dat zijn in ieder geval de laatste woorden die ik hierover wil zeggen.

De **VOORZITTER**: Dat klinkt als een mooi onderwerp van gesprek onderling voor tijdens het eten. Dan ga ik kijken naar het college voor een tweede termijn. De heer Beemsterboer.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, er staan dan eigenlijk nog twee dingen open. Die kosten inderdaad, als het gaat om de leges – we hebben het over de Legesverordening – dan gaan de leges alleen over de kosten die wij ambtelijk maken en die vergoed worden door een aanvrager. In dit geval kiezen we er dan dus voor om die leges, waar wij voor een derde deel een vergoeding van het Rijk krijgen, om die andere twee derde voor onze eigen rekening te nemen. Nog even los van allerlei andere landelijke regelingen, want rondom PAS is natuurlijk de afgelopen negen jaar zo ontzettend veel gebeurd dat ik ook niet durf te zeggen dat er nooit niemand geld heeft gekregen daarvoor, maar in elk geval niet voor het aanvragen van die legalisatie. En onze kosten die daartegenover staan, dat heb ik net uitgelegd, dat is een derde, een derde, een derde. We kiezen er nu voor om niet meer een derde bij de aanvrager te leggen. Althans, dat is waar de motie toe oproept en die wij omarmen.

En dan nog de Partij voor de Dieren. Ja, die zegt hij eigenlijk: er is ook een categorie valse PAS-melders. Ik heb wat moeite met het woord, merk ik. Ik denk dat er voldoende duidelijk is gemaakt door de indiener van het andere amendement, door meneer Valk, dat er een duidelijke definitie is van PAS-melders. Je hebt ook interimmers en vrijgestelden. Het gaat nu echt specifiek om de leges voor PAS-melders. Het staat ook zo in de Legesverordening. Dus laten we dat duidelijk houden. Daarom zou ik deze ontraden, omdat het hier echt wel ingewikkeld van wordt. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dan komen wij tot een afronding van de beraadslagingen over dit agendapunt. Dat betekent dat er geen moties of amendementen meer ingediend of gewijzigd kunnen worden. En dan denk ik ook dat daar verder ook geen behoefte aan is om nog op andere al eerder ingediende moties of amendementen terug te komen. Dat betekent dat we de beraadslagingen afronden en dat we aan het eind van de vergadering stemmen over de moties, amendementen en het voorstel.

De discussie wordt gesloten.

13. Dit punt wordt behandeld als hamerstuk 8.k.

14. Vragenuur.

De **VOORZITTER**: Dan kijk ik op de klok en is het 17.45 uur. Dus dan stel ik voor dat wij gewoon een aanvang gaan maken met het volgende agendapunt, zijnde de mondelinge vragen vanuit de Staten. Daar hebben we een prachtig lijstje voor. Ja, dat is hier. Het vragenuur is aan de orde. Voor alle duidelijkheid wil ik erop wijzen dat conform het gestelde artikel 46 van het Reglement van Orde tijdens het vragenuur geen interrupties zijn toegestaan en geen moties kunnen worden ingediend. De spreektijd bij het vragenuur is voor de eerste termijn van PS drie minuten en dat geldt ook voor het college. In de tweede termijn heeft PS één minuut en ook het college heeft één minuut. En eventueel aanvullende vraagstellers kunnen in tweede termijn ook één minuut spreektijd krijgen.

Er zijn naar mijn weten drie sets mondelinge vragen ingediend en wel door de fractie Partij voor de Dieren inzake Kwaliteit water extra onder druk door Omgevingswet, door de fractie 50PLUS inzake Ondertekening allonge 2 Bloemendalerpolder door provincie Noord-Holland en door de fractie SP inzake Resort De Breeck.

Mondelinge vragen ingediend door Partij voor de Dieren inzake Kwaliteit water extra onder druk door Omgevingswet.

De **VOORZITTER**: En dan gaan wij starten met eerstgenoemde en ik geef het woord aan mevrouw Haas voor het stellen van haar vragen.

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Ik hou het kort. De inleiding is uitgebreid, kunt u lezen. In de Omgevingswet krijgen provincies en ook gemeenten onder de Omgevingswet meer vrijheid bij het opleggen van regels voor lozingen op het riool door bedrijven, indirecte lozingen. We maken ons ernstige zorgen over de kwaliteit van onze leefomgeving. We hopen dat GS ons kan geruststellen met de antwoorden op de volgende vragen. 1, hoever is onze organisatie in het vermijden van de risico's voor indirecte lozingen door bedrijven bij het inwerking treden van de Omgevingswet over ongeveer drie weken? Op welke wijze houdt de Omgevingsverordening 2022 rekening met de gesignaleerde risico's? Kan GS beargumenteren waarom zij denken dat dat voldoende is? 3, wat is het beleid van de provincie in deze? Onder andere, hoe gaat zij het aantal vervuilende lozingen doen afnemen in plaats van toenemen? Omgang met zorgplicht en handhavingscapaciteit, et cetera. En 4, heeft dit onderwerp extra aandacht gekregen van de provincie richting de omgevingsdiensten? Dank u wel.

De **VOORZITTER**: En dan kijk ik naar een gedeputeerde Kocken voor het beantwoorden van deze vragen.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Dank u wel, voorzitter. En dank u wel aan de Partij voor de Dieren, mevrouw Haas, voor het stellen van deze vragen. We zijn al een paar keer eerder volgens mij een beetje op dit spoor geraakt. Ik denk dat de zorgen die u uit, en die niet alleen bij u liggen, maar ook bij de Unie van Waterschappen en andere lokale overheden, wel terecht zijn. Die voelen wij hier ook. Dat is eigenlijk ook waarom we in 2020 een samenwerkingsovereenkomst hebben gesloten met de waterketenpartners van het Noorderkwartier. Dat zijn de gemeenten, het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en met PWN. Daarin hebben we afspraken gemaakt om meer grip te krijgen op die indirecte lozingen. Om invulling te geven aan het begrip ‘grip krijgen op die lozingen’ hebben we vervolgens een projectteam opgestart. Dat bestond uit een afvaardiging van al die overheden en overigens ook van de OD's en Rijkswaterstaat. In dat samenwerkingsverband werken wij aan een pilot indirecte lozingen. Het programma is dit jaar gestart. Het is de bedoeling dat die pilot de komende drie jaar een vervolg gaat krijgen. De opstartfase van dit jaar heeft wel inzicht gegeven in de benodigde structurele personele inzet voor het duurzaam uitvoeren van de VTH-taken van de omgevingsdiensten voor de provincies en de gemeenten. Tegelijkertijd moet ik zeggen dat er niet een heel direct verband is aangetoond tussen de indirecte lozingen en de waterkwaliteit en dat het daarmee ook wel ingewikkeld is om- Want dat is denk ik waar u naar op weg bent: verbiedt het allemaal. Dat kan nou ook weer niet zo makkelijk, omdat we bijvoorbeeld, als we kijken naar de drinkwatervoorzieningen, waarvoor wij voor een groot gedeelte afhankelijk van het IJsselmeer, de kwaliteit van het water van het IJsselmeer dan weer voor een aanzienlijk deel wordt gevormd door het water wat daar vanuit de rivieren binnenstroomt. Dus bijvoorbeeld het IJsselwater heeft waarschijnlijk een veel groter effect. Als de kwaliteit van het IJsselwater niet op peil is, dan is de vraag: in hoeverre de indirecte lozingen, welk aandeel die hebben in de waterkwaliteit. Dus dat is nog wel iets waar we op dit moment nog onvoldoende voor weten om ook te kunnen legitimeren welke maatregelen je daarop moet nemen. En we hopen dat wij door de pilot meer zicht krijgen op welke maatregelen, welke effecten zullen hebben en dus ook welke je in groter verband zou willen uitzetten. Dat is eigenlijk het algemene antwoord wat we hebben. Juist omdat we nu nog middenin die pilot zitten, kunnen we nu nog geen verdere generieke maatregelen nemen. Dat neemt niet weg dat ik de zorgen die u heeft, zeker herken. We hebben ook kennisgenomen van de artikelen waar u naar verwijst en we zien wat er op ons afkomt. Maar dat betekent op dit moment nog niet dat wij als provincie beleid kunnen maken of maatregelen kunnen nemen om dat allemaal over drie weken stop te zetten. Want dat is volgens mij waar u een soort deadline in ziet van, dan is de Omgevingswet er: wat gaat de provincie dan doen? Althans, zo had ik dat een beetje opgevat. Op dit moment zitten we dus middenin het proces om in te schalen en te beoordelen welke maatregelen de provincie daarover zou moeten nemen in samenwerking met die waterpartners. Het zijn namelijk niet alleen maatregelen die wij vanuit de provincie kunnen nemen. Eigenlijk liggen de meeste maatregelen die genomen moeten worden ofwel bij gemeenten of bij de waterschappen en hebben wij daar maar een heel beperkte taak in. Maar in die samenwerking nemen wij in ieder geval onze verantwoordelijkheid.

De **VOORZITTER**: En daar was de punt. Dan vraag ik de vragensteller of zij nog behoefte heeft aan aanvullende vragen. Daar wordt even overleg over gevoerd. Ik vermoed dat u dat heeft. Dan kunt u nu gebruik maken van één minuut tijd om nog aanvullend enkele vragen te stellen.

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Allereerst, ik heb geen intentie om iets te verbieden. We zijn heel erg benieuwd hoe we ermee om moeten gaan. Waar wij ons vooral zorgen om maken, is de omkering die nu in de wet gaat komen. Dus het zorgpunt: naar minder vergunningplicht eigenlijk. Dat gaat wel in januari al in, volgens mij. Tenzij er een overgangsrecht is. Maar hoe gaan we daar dus eigenlijk per 1 januari al mee om? En uiteraard, de pilot is een heel goed punt. We zijn ook wel benieuwd hoe dat verder gaat. Maar vooral die omkering.

De **VOORZITTER**: Dank voor uw vraag. Ik kijk nog even de zaal rond of er nog andere vragen vanuit Provinciale Staten zijn. Ik zie weinig beweging. Dus is het aan gedeputeerde Kocken om de andere vragen nog te beantwoorden.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ja, eigenlijk, zoals ik u net al zei: wij delen die zorg. Ik zie ook dat die omkering eraan komt. En de vraag, want we gaan inderdaad van 'lozen is verboden, tenzij u een vergunning heeft' naar 'lozen mag, mits dat zich binnen bepaalde voorwaarden voordoet'. Op dit moment hebben wij voor het inwerking treden van de Omgevingswet nog geen oplossingen daarvoor. Dat is ook wel gewoon zoals de wet zich aanpast, zullen we moeten kijken welke instrumenten wij nog hebben. En ik hoop dus ook dat we daar in de pilot gaan leren welke instrumenten we daar überhaupt voor kunnen inzetten. Dus ik kom er graag bij u op terug, want het is niet een onderwerp wat we voor het eerst volgens mij bij de hand hebben en ook zeker niet voor het laatst. Maar er is nu nog, in de fase waar we nu in zitten, nog geen antwoord te geven over hoe we dit veronderstelde risico kunnen ondervangen.

De **VOORZITTER**: Dank voor de beantwoording door gedeputeerde Kocken.

Mondelingen vragen ingediend door 50PLUS inzake Ondertekening Allonge 2 Bloemendalerpolder door PNH.

De **VOORZITTER**: Dan gaan wij door naar de volgende set aan mondelinge vragen. Daarom wil ik vragen aan de heer Stulemeijer van 50PLUS om zijn vragen te stellen.

De heer **STULEMEIJER** (50PLUS): Dank, voorzitter. Voorzitter, het betreft de ingekomen stukken van november '23. Ja, die bij november geagendeerd waren, nummer dertig. Ondertekening van allonge 2 Bloemendalerpolder door de provincie Noord-Holland. Voor wie het niet weet, de Bloemendalerpolder ligt tussen Weesp, Muiden en Diemen. Vragen aan het college. Na circa twintig jaar onderhandelen hebben partijen in 2012 een overeenkomst bereikt. Het bouwplan, op grond waarvan de huidige bewoners hun woningen hebben gekocht voor bedragen vanaf 650.000 euro, werd voorgeschoteld als wonen in het groen in een tuindorpachtige omgeving. Door de wijziging van de SUOK met een allonge, nu ter tekening, worden aan de bestaande wijk zeshonderd woningen toegevoegd. Is het college van mening dat overeenkomsten partijen verplichten tot nakoming? De tweede vraag: is het college van mening dat de laatste jaren het vertrouwen van de burger in de betrouwbare overheid steeds verder is gedaald en dat wij allen de opdracht hebben het vertrouwen in de overheid ten minste te doen groeien? Is het college van mening dat de wijziging van de bij koop en levering afgesproken voorwaarden het vertrouwen in een betrouwbare overheid zelfs schaden? Is het college van mening dat, indien de buurman in het water springt, het college ook in het water moet springen? Met andere woorden, als partijen als het Rijk, de gemeente Amsterdam, de GEM en de private partijen een onfatsoenlijke overeenkomstwijziging tekenen, de provincie dat ook moet doen? De gemeente Amsterdam heeft zich verplicht om de rechten en plichten van haar fusiepartner te respecteren. De fusiepartner is Weesp. Is het college van mening dat wijziging van de SUOK hiermee overeenstemt? Tot slot, vraagt het college de allonge bij de SUOK niet te ondertekenen. Ik dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank voor de vragen. Ik kijk naar gedeputeerde Beemsterboer voor de beantwoording daarvan.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, dank u wel. In antwoord op de eerste vraag, of die overeenkomsten verplichten tot nakomen: jazeker. Het college van GS is goed voor zijn handtekening. Maar als alle partijen in zo'n overeenkomst uiteindelijk met wederzijds goedvinden en na verloop van tijd een wijziging voorstellen waar wij ons ook in kunnen vinden, dan kan zo'n overeenkomst ook gewijzigd worden. Dat noemen we een allonge. Althans, dat middel gebruiken we meestal om dat soort wijzigingen door te voeren. En dan zegt u iets over de betrouwbaarheid van de overheid. Die opdracht hebben we natuurlijk zeker, als antwoord op uw tweede vraag. Die betrouwbaarheid zou bijvoorbeeld toe kunnen nemen door het oplossen van de woningnood. In dit geval lossen we natuurlijk voor zeshonderd extra woningen de woningnood een deeltje op. Dan de derde vraag gaat over afspraken rond koop en levering. Daar is de provincie geen partij in, is ons antwoord. Vierde vraag, betitelt u de afspraken tussen de GEM en onder andere de gemeente Amsterdam en het Rijk als onfatsoenlijk? We nemen afstand van die duiding. Op de vijfde vraag kan ik antwoorden dat het college geen partij is in de afspraken die de gemeente Amsterdam gemaakt heeft met de voormalige gemeente Weesp en/of de bestuurscommissie van Weesp En de laatste vraag is eigenlijk een oproep om de SUOK niet te tekenen, maar we hebben juist geïnformeerd op dat wij dat wel willen doen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank voor uw beantwoording. Dan kijk ik de vragensteller aan of hij nog aanvullende vragen wil stellen en dat is het geval. Dan mag u naar voren komen en dan heeft u daar maximaal één minuut de tijd voor.

De heer **STULEMEIJER** (50PLUS): Dank, voorzitter. Ik denk dat ik die één minuut niet nodig heb. Als alle partijen, zegt de gedeputeerde, dan tekenen wij ook. Dat was het voorbeeld van het in het water springen. Maar alle partijen, helaas, hij vergeet de belangrijkste partijen. Dat zijn zo'n kleine drieduizend mensen die een woning gekocht hebben op grond van wat hen is voorgeschoteld. En dat wordt dus gewoon niet nagekomen. Vandaar ook de kwalificatie 'onfatsoenlijke tekeningen', of hoe heb ik het precies gezegd. Ik vind het onfatsoenlijk wat hier gebeurt. Ik vind ook dat, als ik in deze Staten mag verkeren, ik daar de nadruk op moet leggen dat het onfatsoenlijk is, want ik wens niet aangesproken te worden later met: ja, maar jullie hebben dat ook allemaal goed gevonden. Nee, we hebben dat niet goed gevonden. Althans, ik heb het niet goed gevonden. 50PLUS heeft het niet goed gevonden. Ik zou de gedeputeerde willen vragen daar eens over na te denken. Of het college. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dan kijk ik de Staten rond of er nog andere behoeften bestaan om vragen te stellen. Dat is niet het geval. Dan kijk ik de gedeputeerde aan met de vraag of hij wil reageren op deze bespiegeling, waar ik niet echt een concrete vraag in heb kunnen ontwaren. Als dat niet het geval is, gaan wij door naar de volgende set aan mondelinge vragen.

Mondelinge vragen ingediend door SP inzake Resort de Breeck.

De **VOORZITTER**: Dat betreft de vragen van de fractie van de SP over Resort de Breeck. Daarvoor is het woord aan mevrouw Bouhlel.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP):
Dank u wel, voorzitter. Het college van Landsmeer wil zich inzetten voor het realiseren van een vakantieresort, Resort de Breeck aan de Scheepsbouwersweg te Landsmeer op een plek waar nu nog volkstuinen zijn. Dit terwijl er een wachtlijst is van bijna 23 jaar voor een sociale huurwoning. Een recent onderzoek heeft uitgewezen dat woningbouw, ondanks de snelweg A10 en de elektriciteitsmast, wel degelijk woningbouw mogelijk is. Dit in tegenstelling tot wat de gemeente Landsmeer altijd beweerd heeft. Nu heeft de wethouder aan een van de raadsleden laten weten dat bouwen geen optie is, want de provincie houdt dit tegen. Het bekende zinnetje. Wij hebben daar wat vragen bij. Wat is de stand van zaken omtrent Resort de Breeck en het bouwen van woningen op deze locatie vanuit de provincie? Klopt het dat deputeerde aan de wethouder heeft laten weten het bouwen van woningen niet te willen in dit gebied of tegen te houden in dit gebied? Klopt het dat de bestemmingswijziging via de provincie gaat in verband met het aangrenzende BPL en het ietsje verderop liggende Natura 2000-gebied? 4, bij het bouwen van woningen dient de geluidswal aangepast te worden. Klopt het dat de kosten alleen gedragen dienen te worden door de gemeente Landsmeer? Of kunnen ze elders ook nog steun krijgen, omdat het een A-weg betreft? En wanneer zou dit voorstel Resort de Breeck aan de Staten voorgelegd worden? Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dan kijk ik naar het college. Wederom de heer Beemsterhoeve voor de beantwoording.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, dank u wel. In antwoord op de eerste vraag, de ontwikkeling van Resort de Breeck is een gemeentelijke aangelegenheid. De laatste stand van zaken dateert van een paar weken geleden en is dat de gemeente kijkt met de ontwikkelaar naar de mogelijkheden om in het ontwikkelgebied naast verblijfsrecreatie ook reguliere woningbouw te kunnen realiseren. Althans, voor zover wij weten. De tweede vraag, klopt het dat gedeputeerde aan wethouder Bonenkamp heeft laten weten tegen het bouwen van de woningen te zijn in dit gebied? Nee, is het antwoord. Maar Landsmeer heeft wel de vrijheid om ons beleid te interpreteren en dat heeft zij ook gedaan. Overigens hebben wij goed overleg met zowel deze wethouder van Wonen, als recent ook nog in een overleg met alle woonwethouders in de regio. Dan de vraag of het klopt of de bestemmingswijziging via de provincie gaat. Elke bestemmingswijziging die een provinciaal belang raakt, waaronder natuur, vraagt vooroverleg met de provincie. De gemeente coördineert het proces rond de bestemmingswijziging en de afstemming met de provincie. De vierde vraag bij het bouwen van woningen over die geluidswal. Dat is op dit moment niet aan de orde. Zodra de gemeente woningbouw zou willen realiseren in het gebied, dan wordt verkend welke maatregelen daarvoor nodig zijn. Een geluidswal kan daar onderdeel van uitmaken en de financieringsmogelijkheden daarvan. Dat is op dit moment niet in beeld, in elk geval niet bij ons. De vijfde vraag, wanneer dit onderwerp aan de Staten wordt voorgelegd. De gemeente legt een ontwerpbestemmingsplan voor aan Gedeputeerde Staten. Die beoordeeld of er voldoende rekening is gehouden met de instructieregels die Provinciale Staten heeft opgenomen in de Omgevingsverordening. Een bestemmingsplan wordt niet aan Provinciale Staten voorgelegd. Dat zou ik u ook niet aan willen doen trouwens. Dank u wel.

Maar misschien is het wel goed om nog even toe te voegen dat, voor de regels rondom BPL gelden natuurlijk zowel aan de recreatiekant als aan de woonkant regels. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank voor die beantwoording. Ik kijk naar de vraagsteller en zij wil nog gebruik maken van haar mogelijkheid om nog in maximaal één minuut aanvullende vragen te stellen. Bij deze.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik heb één korte vraag. U schetst inderdaad het idee dat ze een combi zouden willen. Dat is overigens niet de gehele raad, maar twee partijen. Die combinatie willen ze dus- Het resort willen ze dus op de plek waar het nu over gaat en dan de woningbouw realiseren in BPL. Hoe denkt u daar dan over?

De **VOORZITTER**: Voordat de vraag beantwoord kan worden, kijk ik nog even in de rondte, maar er is geen aanleiding om het opstaan te onderbreken. Dus de beantwoording door de heer Beemsterboer.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, dank u wel. Ik heb natuurlijk niet het geluk dat ik wethouder ben van Landsmeer. Ik zou u als Provinciale Staten ook adviseren om het democratisch proces gewoon in de gemeente Landsmeer te laten plaatsvinden. Als dat uiteindelijk leidt tot een verzoek van de gemeente Landsmeer aan de provincie, vanwege provinciaal beleid bijvoorbeeld, zien we dat vanzelf en kunnen we ons oordeel daarover vormen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank ook voor die nadere beantwoording. Dan ronden wij het vragenuur bij deze af.

15. Indien aan de orde: advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.

De **VOORZITTER**: Dan wil ik voorstellen, voordat we gaan eten, dat we nog even gaan luisteren naar de advisering van het college op de moties Vreemd aan de Orde van de Dag, zodat u de uitkomst daarvan kunt betrekken tijdens al dan niet overleg rondom het diner, zodat we na het diner direct kunnen overgaan tot de stemmingen. De vraag hoe laat dat is, hangt natuurlijk af van de duur van de beantwoording van het college, maar ik stel voor dat we hierin gaan partneren en

dat we die zo beknopt mogelijk houden, zodat we zo snel mogelijk naar het diner kunnen gaan. En dan kom ik bij u terug hoe laat we weer na het diner verder gaan.

Maar eerst kijk ik naar het college voor de beantwoording, of een reactie, moet ik zeggen, op de moties Vreemd aan de Orde van de Dag, zoals die eerder vandaag zijn ingediend. En is het woord aan Gedeputeerde Kocken.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Dank u wel, voorzitter. Er zijn twee moties waar ik een pre-advies op geef. Dat is M188 en M189, allebei van de SP en de Partij voor de Dieren.

Als u het goed vindt, wil ik eigenlijk beginnen met M189. Dus dat is Beleidsregel recreatieve druk Natura 2000 beperken. Ik zou die motie willen ontraden. Dat is eigenlijk omdat er op dit moment voldoende instrumentarium is om de negatieve effecten van recreatie op Natura 2000-doelstellingen te voorkomen. We hebben de Wet natuurbescherming en daarin is een vergunningplicht opgenomen. Als men iets wil ondernemen waarvan een effect op de natuur niet is uit te sluiten, geldt een vergunningplicht. En om een vergunning te bekomen, is dan een onderzoek nodig naar de effecten die de gevraagde activiteit heeft. Als blijkt dat die effecten niet significant zijn of dat dat kan worden uitgesloten, kan er dan pas vergund worden. En een extra beleidsregel om in zijn geheel allerlei recreatieve activiteiten uit te sluiten, is niet wenselijk. Is een verzwaring die ook niet op alle punten of in elk gebied integraal nodig is om het beoogde natuurdoel te bevorderen. Dus dat betekent dat als er, zoals dat bijvoorbeeld onlangs gebeurd is en waar ik ook in het kader van het PNN al aan refereerde, wordt geadviseerd om bijvoorbeeld voor de smienten op de Stoterplas een maatregel te nemen, dan doen we dat. Dan doen we dat in het natuurbeheerplan. Dan sluiten we voor een aantal maanden de plas af om ze winterrust te geven. Dat is heel specifiek geadviseerd en dat nemen we op. Er ligt op dit moment niet een algemeen advies van de Ecologische Autoriteit om, zoals u opsomt, vissen en festivals en allerlei dingen categoriaal uit te sluiten. Wij zien daar dan ook geen noodzaak toe. Er zijn situaties waarin binnen natuurgebieden, met alle voorzorgsmaatregelen die daar dan door een organisatie voor worden genomen, op een verantwoorde manier gerecreëerd kan worden. Wij laten dat graag in stand. De belangen moeten zowel van de natuur als van recreatie steeds goed worden afgewogen en niet categoriaal het een na het ander achter worden gesteld. Dus ik ontraad die motie.

Dat geldt ook voor motie M188, waarin u zegt: laat de natuur in Twiske natuur zijn. U zegt dat daarvoor in een gebiedsprogramma beperkingen moeten worden opgelegd. Eigenlijk heb ik u dat net al een beetje aangegeven. Overigens bedoelt u denk ik – maar ik weet niet zeker of u dat bedoelt – maar zou ik zeggen: wil je zulke beperkingen opnemen in het Natuurbeheerplan en niet zozeer in het gebiedsprogramma. Dat is daar gewoon niet helemaal de goede figuur voor. Maar ook hier geldt dat ik er niet voor zou zijn om categoriaal allerlei activiteiten uit te sluiten. Dat is te generiek, terwijl we heel specifiek moeten kijken naar wat er op bepaalde plekken wel en niet kan. Dus ook die motie ontraad ik.

De **VOORZITTER**: Dan dank ik de gedeputeerde voor haar beantwoording. En gaan wij naar gedeputeerde Olthof voor zijn reactie op moties M190, M191en M192.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, dank u wel, voorzitter. Voordat ik aan de beantwoording van de motie toekom, is dit voor mij ook een mooi moment om in ieder geval wat te zeggen tegen Statenlid Kostić. We hebben vier jaar lang met elkaar de degens gekruist. U heeft in ieder geval op uw wijze, non-verbaal als verbaal, altijd heel duidelijk uw mening geventileerd. Maar ik wil u in ieder geval bedanken voor de stevige debatten die we altijd hebben gehad en zeker ook uw bijdrage als het gaat over het Tata-dossier, om het op te agenda te krijgen en het ook zeker op de agenda te houden. We zijn het niet altijd met elkaar eens geweest, maar ik waardeer absoluut de scherpte van het debat wat we de afgelopen jaren hebben kunnen voeren. Ik wil u ook heel veel succes wensen in de Tweede Kamer. En ik wil in ieder geval mijn collega-bestuurders in de Tweede Kamer heel veel sterkte wensen. Ja. En ik ga met heel veel plezier kijken naar de debatten in de Tweede Kamer.

Maar goed. We zijn er nog. Er liggen nog vijf moties. Motie M190, voorzitter. We zullen ook wat dat betreft dit in stijl gaan afronden. Onnavolgbaar, maar ik zal vooral op de non-verbale

communicatie van het Statenlid letten. Want motie M190, voorzitter, die raden wij af. Die raad ik af. Het verzoek voor het overzicht. We hebben met elkaar afgesproken om regelmatig met een VTH-brief te komen. Daar kunt u al die ontwikkelingen volgen. Om daar nog eens een keer apart met een overzicht te komen, ja, dan is het een samenbundeling van de VTH-brieven. Dat lijkt me niet nodig. En als het gaat over die naleving van die voorschriften, ik denk dat we de afgelopen jaren met elkaar echt een enorme omslag hebben gemaakt als het gaat over de naleving van die regels en met name ook de rol die de omgevingsdienst daarin heeft gevoeld, en hoe wij uiteindelijk ook met elkaar zijn omgegaan. Dat neemt niet weg dat we uiteindelijk in de bestuursrechtelijke kant, die wij doen, uiteindelijk ook de landelijke handhavingsstrategie volgen. Daar staat in dat we in ieder geval moeten zorgen dat een overtreding zo snel mogelijk teniet wordt gedaan en dat we dat vooraf het liefste doen in overleg. Dat neemt niet weg, en dat staat ook in die VTH-brief en volgens mij staat er inmiddels een aardige lijst, dat daar, waar dat niet voldoende is, we ook zeker niet zullen schromen om daar ook te handhaven via een last onder dwangsom of via aangifte bij Justitie. Dus volgens mij voeren we dat volledig uit en ook binnen de mogelijkheden die we hebben. Dus we gaan er zeker ook mee door, maar deze motie zou ik willen ontraden.

Motie M191, die wil ik ook ontraden. We zijn al druk bezig met de evaluatie van het luchtmeetnet. Dat doen we ook in overleg met een klankbordgroep. We starten met een pilot als het gaat over de grondstofmonitoring. In 2024 komt er nog keer een aanvullend depositieonderzoek waar we mee doorgaan. De omgevingsdienst doet al eigen metingen. We hebben een tweede camera opgehangen. Dus volgens mij gebeurt er ontzettend veel. We moeten niet vergeten dat we nog steeds met een stelsel te maken hebben waar Tata Steel, bedrijven in het algemeen, verantwoordelijk zijn voor uiteindelijk het aanleveren van die gegevens. En ik heb hem al eerder gezegd: als wij op deze manier de intensiteit hier en de intensiviteit zouden gaan opvoeren, dan zullen we dat ook bij heel veel andere bedrijven moeten gaan doen waar dat gaat spelen. Die discussie wordt nog gevoerd. Maar ik stel op dit moment niet voor om deze motie M191 verder uit te voeren.

Voorzitter, dan motie M192 en die wil ik aan de Staten te laten. Wij hebben namelijk al eerder aangeven dat wij uiteindelijk de uitspraak van Tata Steel, dat ze vijftig procent van de PAK's-reductie hebben gehaald, niet kunnen bevestigen. Daar hebben we niet voldoende informatie voor. Dat dat uiteindelijk met metingen van de omgevingsdienst wel te toetsen is, is verschrikkelijk moeilijk. Het gaat namelijk over puntbronnen en het gaat ook over diffuse bronnen. Met name die diffuse bronnen kunnen overal vandaan komen. We hebben wel gezegd, als we iets willen hebben, zullen we meerjarig naar het elektronisch milieujaarverslag moeten kijken. We kunnen er een hele discussie over hebben met elkaar, maar dat zou dan een indicatie kunnen geven op wat daar gebeurt. Maar wat u nu vraagt om daar dan nog geen conclusies aan te verbinden dat daarmee die vijftig procent is gehaald, nou, dat laat ik graag van de Staten, want ik denk dat het ook ontzettend moeilijk is om op basis van alleen het elektronisch milieujaarverslag die conclusie wel te trekken. Dus dat laat ik aan de Staten.

Voorzitter, dan motie M193. Dat gaat over ons evenementenbeleid. Ik pak hem er heel even bij, om daar geen misverstanden over te hebben. Dat is de motie Dierenwelzijn bij sponsoring serieus te nemen. Ik begrijp wat u zegt. En eigenlijk zegt u: u stelt eigenlijk het hele dierenwelzijn, waar we mee te maken hebben, aan de orde. En volgens mij hebben we ook met regelgeving, landelijke regelgeving, te maken. Wij zullen ook bij die evenementen aanvullend, ook naar aanleiding van de commissie die we hebben gehad, extra eisen stellen aan dierenwelzijn. Maar wel op basis van de wet- en regelgeving, zoals we die in Nederland hebben. Als u bovenwettelijk eisen gaat stellen, met name ook hoe dieren gewoon buiten het evenement om behandeld worden, dan is dit niet het instrument om dat hier in te zetten. Dus deze motie wil ik ontraden.

Dat geldt ook- Ik zei toch dat we in stijl zouden afronden, wat dat betreft. Als het gaat over de laatste motie, M194, ook in stijl: ga ik ook ontraden. Kijk, in het Sponsoring- en evenementenbeleid sluiten we evenementen met dieren niet uit. Daar kunnen we allemaal wat van vinden, maar dat is in ieder geval wat er in het huidige beleid staat. Als u nu zegt 'één evenement uitsluiten', Jumping, daarmee laat u wel de deur open overigens om andere paardensportevenementen wel te gaan sponsoren, want u sluit dat niet uit. En wij hebben op dit moment met elkaar de meerjarenovereenkomst met Jumping stopgezet. Het is ook helemaal niet

op dit moment dat wij het wel gaan doen. Dat heb ik ook gezegd: dat gaan we ook niet doen. Maar ik sluit ook niet uit dat we wel met Jumping in gesprek zijn en dat we eenmalig nog wat gaan sponsoren. Maar nogmaals, dat is in ieder geval de ruimte en die ligt ook gewoon vast binnen de regeling die we met elkaar hebben. En het is heel gek dat u zegt van nou, Jumping doen we niet, maar elk ander paardensportevenement of ander dierenevenementen gaan we wel doen. Ik weet het niet, misschien met zeehonden, met SAIL, maar volgens mij zijn dat geen paardensportevenementen. Daarom vind ik het niet fair om via de motie één evenement uit te sluiten, terwijl u andere dierenevenementen wel blijkbaar toestaat.

Voorzitter, ik ben volgens mij helder geweest in de reactie op de moties. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Het was volstrekt helder. Waarvan dank aan het college voor de beantwoording. Ik zie wat hongerige gezichten. Die wil ik niet langer van het diner af houden. Maar voor degene die wil weten hoe laat die moet terugkomen: om 19.15 uur gaan wij verder met de stemmingen van deze vergadering. En tot dat moment schors ik de vergadering.

Schorsing 18.17 tot 19.19 uur.

16. Gebundelde stemming van alle motie(s), amendement(en) en voordrachten.

De **VOORZITTER**: Zo, welkom terug allemaal van ons feestelijke diner. Dan brengt dat ons bij, ik mag toch wel zeggen, een van de meest feestelijke momenten in de democratie, namelijk de stemmingen. Niet onbelangrijk uiteraard. Maar voordat we daaraantoe komen, gaan we eerst even kijken met hoeveel mensen we in deze zaal zijn en dan mag u met mij meekijken of het goed gaat. We hebben namelijk bericht van verhindering van Statenlid Gielen, Statenlid Freeman, de heer Deen, de heer Van den Berg en mevrouw Poot. En dat betekent dat de rest van de Statenleden aanwezig zou moeten zijn. En als u een buurman of buurvrouw mist, dan is dit het moment om even te reclameren.

Nou, dat klopt allemaal. We missen geen buren, mannen of vrouwen. Dat betekent dat wij met vijftig Statenleden aan deze stemmingen gaan beginnen. En dat doen wij allereerst bij motie nummer M144. Dat is de motie van de voorgaande PS-vergadering. Motie Doden van dieren geen voorwaarde stellen voor schadevergoeding. Dan ga ik vragen wie er bij deze stemming hoofdelijke stemming verlangt, dan wel een stemverklaring wil afleggen, dan wel aantekening verlangt. En als dat niet het geval is, dan open ik nu stemming nummer één – mag ik dat noemen, denk ik – voor motie M144.

Wij wachten nog op twee binnenkomende stemmen. Eentje is hier. Die is van mij. Dus dat gaat goed. We zitten nu op vijftig. Ja, dan zijn we er. Dan is de- We gaan even pauzeren.

Het woord is aan Statenlid Van der Waart van GroenLinks.

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Ja, dank u wel. Helaas zijn we vandaag maar met vijf en we hebben zes stemmen uitgebracht volgens het systeem. Dat klopt niet. En ik kan u ook wel vertellen welke er niet hoort te staan.

De **VOORZITTER**: Ja, dan zullen we even moeten inventariseren of er op een knopje is gedrukt van iemand die er niet is. Ik heb hier gestemd. Dan kijk ik even naar de techniek.

Ik heb een heuglijke mededeling voor u: we gaan de vergadering heel kort schorsen om dit euvel op te lossen, maar we zijn nabij een oplossing.

Schorsing van 19.24 tot 19.26 uur.

De **VOORZITTER**: Zo, dames en heren, daar zijn we weer. Dat feest van die democratie duurt in ieder geval voor mij vanaf deze plek niet zo lang, want de oplossing voor dit euvel is dat ik naast mijn collega's weer ga zitten en dat de heer Hollebeek mijn taak gaat overnemen. Dat zal hij doen vanaf de stemming voor motie M144, die we net ook gedaan hebben, want die gaan we dus opnieuw doen en dan met een uitslag waar we hopelijk ook wat mee kunnen.

Voorzitter: de heer Hollebeek.

De **VOORZITTER**: Ik geef de heer De Wit even de gelegenheid om in alle commotie zijn plek te vinden. We gaan kijken of het werkt. Ja, waarschijnlijk stond de heer de Wit genoteerd abusievelijk als lid van de GroenLinks-fractie. Nu is het spannend, misschien gaat het bij mij nu ook gebeuren. Vast niet.

Nee, we gaan hervatten met de stemming opnieuw. We waren bij motie M144 en die gaan we nogmaals in stemming brengen. En ik heb meegekregen dat nog niet iedereen precies de goede knopjes heeft gevonden. Het plusje is het knopje waar de twee bij staat en daar staat rechts een minnetje voor. Dat is het verwarrende. Maar dat is dus de vóór-knop. En het knopje naast de drie, met het rondje ernaast, dat is de min. Dus twee is plus en drie is een min.

Ja? Dan gaan we nu nog een keer stemmen voor motie M144. Ik ga niet de hele riedel doen, want die heeft collega De Wit net, prima gedaan. Dus ik verzoek u allen nu te stemmen voor motie M144. En volgens mij hoorde ik dat er vijftig moesten zijn, en dan zijn we er nu.

Motie 144 'Doden van dieren geen voorwaarde stellen voor schadevergoeding', ingediend door Partij voor de Dieren, Volt, D66 en GroenLinks.
Motie 144 is met 29 stemmen voor en 21 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: BBB, VVD, PVV, CDA en Forum voor Democratie.

Moties Vreemd aan de Orde van de Dag

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar het agendapunt- De moties Vreemd. Precies. Daar beginnen we altijd mee. Dan beginnen we met motie M188. Verlangt iemand hoofdelijke stemming? Wil iemand een stemverklaring afleggen? Ja, ik zie daar de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): Wij ondersteunen de oproep om op basis van het advies van de Ecologische Autoriteit recreatief beperkingen in te voeren. Wij denken echter niet dat dit per se voor sportvissen noodzakelijk is. Dus we steunen de motie met de kanttekening dat het voor ons niet geldt voor sportvissen.

De **VOORZITTER**: Verlangt iemand uittekening. Geen andere stemverklaring? Dan kunnen we nu stemmen voor motie M188. Ja, we zijn er.

Motie 188 'Laat natuur in Twiske natuur zijn', ingediend door SP en Partij voor de Dieren.
Motie 188 is met 7 stemmen voor en 43 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Dan is nu aan de orde de stemming over motie Vreemd nummer M189, ook van de SP. Verlangt iemand daarover hoofdelijke stemming? Wil iemand stemverklaring afleggen of verlangt iemand aantekening? Zo nee, dan breng ik motie M189 nu in stemming.

Motie 189 'Beleidsregel recreatieve druk Natura 2000 beperken', ingediend door SP en Partij voor de Dieren.
Motie 189 is met 6 stemmen voor en 44 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren en SP.

De **VOORZITTER**: Dan is nu aan de orde de stemming over motie Vreemd nummer M190 van de Partij voor de Dieren. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring, neem ik aan? Of hoofdelijke stemming? Want meneer Laport is inderdaad nu wel de primus.

Statenlid **LAPORT** (GL): Dank u, voorzitter. Ja, dat zou wel leuk zijn, een hoofdelijke stemming met zo'n primus. Maar nee, het om een stemverklaring. Natuurlijk gaan wij als GroenLinks Statenlid Kostić ook erg missen. Wij zouden haar graag een cadeautje meegeven met een paar moties die ze mee naar huis- Maar ja, dan moet je wel heel goede moties indienen. We lezen in de moties helaas, ja, erg veel kritiek op de omgevingsdienst, waarvan wij denken van, ja, dan zou je eigenlijk moties moeten indienen om de omgevingsdienst juist te ondersteunen. We hebben

goed nieuws, want we hebben wel één cadeautje: we steunen motie M192, omdat we de gedeputeerde ook gehoord hebben dat hij dat ziet als ondersteuning van zijn beleid. We gaan ervan uit dat de claims op Tata Steel nu ook al kritisch worden gecheckt, maar het kan geen kwaad om dat belang nog eens extra te benadrukken. Dus dat is ons afscheidscadeautje aan Statenlid Kostić.

De **VOORZITTER**: Dan beschouw ik deze als stemverklaring voor alle moties Vreemd die vanaf nu volgen.

Statenlid **LAPORT** (GL): Ja, dat klopt.

De **VOORZITTER**: Dan heeft u de tijd daar ruimschoots voor genomen. Dank u wel. Iemand anders? De heer Klein, ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (CU): Ja, een stemverklaring voor motie M190 en M191. Wij denken dat deze moties op zich niet heel veel toevoegen ten opzichte van eerdere moties ingediend, waaronder ook bijvoorbeeld de motie-Grinwis in de Tweede Kamer om werk te maken van onafhankelijke metingen. Tegelijkertijd, met het dictum zijn we het niet oneens. Dus wij zullen vóór deze twee moties stemmen.

De **VOORZITTER**: Iemand anders nog? De heer Kanik, D66.

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, ik wil me onthouden bij de moties M190, M191 en M192.

De **VOORZITTER**: Dan hebben wij bij de moties M190, M191 en M192 49 stemmen. Dan is nu aan de orde de stemming over motie Vreemd M190. De stemming open ik hierbij.

Motie 190 ‘Kooksgasfabrieken Tata Steel: naleving voorschriften afdwingen i.p.v. 'bevorderen'', ingediend door Partij voor de Dieren, JA21, SP en Volt.
Motie 190 is met 16 stemmen voor, 33 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, Volt, SP, 50PLUS, CU en JA21.

De **VOORZITTER**: Dan is nu aan de orde de stemming voor motie Vreemd nummer M191. Die kan ik meteen doen, want ik heb al gevraagd om de rest van de riedel. Dus ik breng deze meteen in stemming.

Motie 191 ‘Meer onafhankelijk meten bij Tata’, ingediend door Partij voor de Dieren, JA21, SP en Volt.
Motie 191 is met 13 stemmen voor, 36 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, JA21, Volt, SP, 50PLUS en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Dan de laatste van de Tata-moties. Dat is nummer M192. Die breng ik nu in stemming. Ja, daar is hij.

Motie 192 ‘Zorgvuldige check op claims van Tata’, ingediend door Partij voor de Dieren, JA21, SP en Volt.
Motie 192 is met 43 stemmen voor, 6 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming aangenomen. Tegen hebben gestemd: PVV, CDA en Forum voor Democratie.

De **VOORZITTER**: Dan komen we bij de moties over de evenementensponsoring, het evenementenbeleid. Allereerst motie M193. Toch even vragen of hier iemand wellicht is die hoofdelijke stemming verlangt of een stemverklaring af wil leggen of anders aantekening verlangt. Zo nee, dan breng ik motie M193 nu in stemming. Het is weer met vijftig inderdaad. Weer even anders rekenen. Klopt.

Motie 193 ‘Dierenwelzijn bij sponsoring serieus nemen’, ingediend door Partij voor de Dieren en SP.
Motie 193 is met 8 stemmen voor en 42 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, Volt en SP.

De **VOORZITTER**: Dan is nu aan de orde bestemming over de laatste motie Vreemd aan de Orde van de Dag, nummer M194. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Ja, ik zie inderdaad mevrouw Schneemann van Volt.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Hoewel we het op zich eens zijn met het dictum vinden we dat dit breder aangepakt moet worden en dat we niet voor elk evenement een uitzondering gaan maken per motie. Dus daarom zijn we tegen.

De **VOORZITTER**: Meneer Klein, ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (CU): Wij zijn niet per se overtuigd dat het dierenwelzijn bij Jumping Amsterdam onder de maat is. Dat is wat ons betreft ook niet de reden dat we de sponsoring moeten stoppen, maar we zeggen al tijden, al acht jaar lang, volgens mij, dat het goed zou zijn om de sponsoring van Jumping Amsterdam te stoppen, omdat het een elitair evenement is wat ook best zonder onze sponsoring kan. En ook dat de sponsoring door de provincie Noord-Holland volgens ons sowieso een nutteloos instrument is. Daarom zullen wij dus voor deze motie stemmen.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Klein. Dan breng ik nu motie nummer M194 in stemming.

Motie 194 ‘Geen sponsoring voor Jumping Amsterdam’, ingediend door Partij voor de Dieren en SP.
Motie 194 is met 7 stemmen voor en 43 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP en ChristenUnie.

Programma Natuurnetwerk 2024 (VD-63).

De **VOORZITTER**: Dan Programma Natuurwerk 2024. Dan kijk ik ook eventjes op mijn schermpje. Motie M195 is aangehouden. Motie M196 is ook aangehouden. Dan zijn we bij de stemming over motie M197. Die is ingediend door – ik heb ze hier niet voor me leggen – door de SP? M197 door de SP. Inderdaad, ik had het toch goed. [...] Nou ja, dat wil ik zeggen, mevrouw Bouhlel. Verlangt er iemand hoofdelijke stemming over deze motie? Stemverklaring? Van iemand aantekening? Zo nee, dan breng ik motie M197 in stemming. Ja, daar is 'ie.

Motie 197 ‘Verantwoording recreatie in het PNN’, ingediend door SP en Partij voor de Dieren.
Motie 197 is met 6 stemmen voor en 44 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren en SP.

De **VOORZITTER**: Dan motie nummer M198. Die is ingediend door Forum voor Democratie. Verlangt iemand daarover hoofdelijke stemming? Stemverklaring? De heer Mantel, JA21.

De heer **MANTEL** (JA21): Dank u wel, voorzitter. Wij ondersteunen de motie. We zullen ook voorstemmen, behoudens het onderdeel vrijwillige uitkoop, want wij zijn voor vrijwilligheid.

De **VOORZITTER**: Mevrouw De Sain, BBB.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Zoals in het coalitieakkoord staat, conformeren wij ons aan de landelijke wetgeving en de kabinetsvorming volgen wij vol belangstelling en of dat gevolgen gaat hebben voor de provinciale uitvoering van het beleid. Daarom stemmen wij nu tegen deze motie.

De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu motie M198 in stemming. Ja, we zijn er.

Motie 198 ‘Aandringen op radicale koerswijziging van landelijk stikstofbeleid’, ingediend door Forum voor Democratie en PVV.
Motie 198 is met 6 stemmen voor en 44 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, PVV en Forum voor Democratie.

De **VOORZITTER**: Dan ga ik even verder kijken. Dan zijn we bij de voordracht al. De vorige keer was het een stuk meer werk. Dan breng ik nu in stemming voordracht nummer VD-63,

Programma Natuurnetwerk 2024. Is er iemand die daarover hoofdelijke stemming wenst? Of een stemverklaring. Mevrouw Alberts.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Een stemverklaring, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Een stemverklaring. Mevrouw Alberts, SP.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Wij hebben geprobeerd om duidelijkheid te krijgen of de natuur binnen dat PNN voldoende bescherming zou houden. Die duidelijkheid kregen wij niet. Daarom zullen wij tegenstemmen.

De **VOORZITTER**: Iemand anders? Mevrouw Haas, Partij voor de Dieren.

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Dank u wel. Om dezelfde reden als de SP zullen wij ook tegenstemmen. We hebben geen vertrouwen dat de natuur op één komt te staan bij alle projecten die nu genoemd worden.

De **VOORZITTER**: Iemand anders? Zo nee, dan breng ik nu voordracht VD-63 in stemming. Ja, we zijn er.

Voordracht Programma Natuurnetwerk 2024 (VD-63).
Voordracht 63 is met 36 stemmen voor en 14 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: Partij voor de Dieren, JA21, PVV, CDA, Forum voor Democratie en SP.

Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 (VD-61).

De **VOORZITTER**: Dan moet ik weer een blaadje verder. Dan zijn we nu aangekomen bij agendapunt 10.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Voorzitter.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Koning-Hoeve, CDA.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dank u wel. Wij willen aangeven dat we M199 willen Dit punt wordt even aangehouden. Gezien de toezegging van de gedeputeerde dat het binnenkort besproken wordt, gaan we deze aanhouden.

Motie 199 'Maatwerk ook laten gelden voor woningbouw' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Dan beginnen we volgens mij met de stemming over amendementen altijd. Dat is als eerste amendement A35 van de Partij van de Arbeid. Is er iemand die daarover hoofdelijke stemming wenst of een stemverklaring wil? Mevrouw Berkvens van D66.

Mevrouw **BERKVENS** (D66): Dank u wel, voorzitter. We vinden het een sympathiek voorstel en we zijn het er op zich inhoudelijk ook mee eens, maar dit is naar ons idee niet de geëigende weg om dit te doen. We hebben samen een procedure afgesproken om dit soort aanvragen te behandelen en is daar zelfs al in behandeling. We zijn bezorgd over precedentwerking. Dus daarom zullen we tegenstemmen.

De **VOORZITTER**: De heer Klein zag ik nog. ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (CU): Ja, wij zijn niet per definitie tegen dit project aan de Van Disweg en het herbegrenzen, maar we zijn wel voor een zorgvuldige afweging. Daarom willen we wachten op de procedure die nu loopt, het herzieningsverzoek en de reactie van GS daarop. We gaan ervan uit dat GS het gevoel in de Staten ook meeneemt bij het uiteindelijke advies dat hierover komt. Dus we zullen tegen dit amendement stemmen.

De **VOORZITTER**: Iemand anders nog? Nee. Dan breng ik nu het amendement- Ja, mevrouw Alberts, SP. Excuses.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Sorry. Een beetje een kort armpje. Dan kom ik niet over al die hoofden heen. Dat krijg je dan gewoon. Nou, het bijzondere is dat wij uit de commissie begrepen dat dit op verzoek was van GS: ja, dan kom je toch met een ander voorstel. Het is een bijzondere constructie, maar wij geven nu gewoon gehoor aan dat voorstel en stemmen voor.

De **VOORZITTER**: Dan kijk ik nog een keer rond. Nee; alle handen naar beneden. Dan breng ik nu amendement A35 in stemming.

Amendement 35 'Broek in Waterland van Disweg', ingediend door PvdA, VVD, BBB, GroenLinks en CDA.
Amendement 35 is met 43 stemmen voor en 7 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: D66, PVV en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar de moties. Motie M199 is aangehouden. Motie M200 is ingetrokken. Laten we zorgvuldig blijven. Dus die kan ook weg. Dan hebben we motie M201, ingediend door de Partij voor de Dieren. Is er iemand die daar een hoofdelijke stemming over wenst, een stemverklaring af wil leggen? Mevrouw De Sain van BBB.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): We begrijpen de motivering van de Partij voor de Dieren omwille van het dierenwelzijn en de stalaanpassingen, maar de BBB weet dat ondernemers dierenwelzijn hoog in hun vaandel hebben staan en dit al toepassen, en vinden daarom deze motie overbodig en stemmen we daarom tegen.

De **VOORZITTER**: Iemand anders nog? Nee. Even kijken. Verlangt iemand aantekening? Ook niet. Dan breng ik nu motie M201 in stemming. De stemming is geopend.

Motie 201 'intensieve veehouderij extensiveren', ingediend door Partij voor de Dieren, Volt en D66.
Motie 201 is met 25 stemmen voor en 25 stemmen tegen gestaakt. Voor hebben gestemd: GroenLinks, PvdA, D66, Partij voor de Dieren, Volt, SP en ChristenUnie. Tegen hebben gestemd: BBB, VVD, JA21, PVV, CDA, Forum voor Democratie en 50PLUS. De stemming over motie M201 wordt aangehouden tot de volgende Provinciale Statenvergadering van 5 februari 2024.

De **VOORZITTER**: Dan zijn we wel aangekomen bij de stemming voor voordracht VD-61, de Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland. Is er iemand die daarover hoofdelijke stemming verlangt of een stemverklaring af wil leggen of anders aantekening wenst? Niemand. Dan breng ik nu voordracht VD-61 in stemming. Ik mis er nog één. Ja, daar was 'ie.

Voordracht Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 (VD-61).
Voordracht 61 is, met inachtneming van de daarin als gevolg van aanneming van het in amendement A35-2023 aangebrachte wijzigingen, met 46 stemmen voor en 4 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: PVV en Forum voor Democratie.

Laatste begrotingswijziging 2023 (VD-65).

De **VOORZITTER**: Dan zijn we nu aanbeland bij de stemmingen over agendapunt 11, Laatste begrotingswijziging 2023. Even kijken. Geen amendementen, alleen moties. Dan beginnen we met motie M202, ingediend door het CDA. Verlangt iemand daarover hoofdelijke stemming? Er is wat onrust. Ja? Iemand een stemverklaring? Nee. Ja, ik wacht even. Geen aantekening? Niet? Nee. Dan gaan we nu motie M202 in stemming brengen. De stemming is geopend. Ja. Nee, toch niet. Ik mis er nog een. Ja, dat was 'ie.

Motie 202 'Nieuw Noord-Hollands volkslied', ingediend door CDA, GroenLinks, 50PLUS en ChristenUnie.

Motie 202 is met 33 stemmen voor en 17 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD (2 zetels), PvdA (1 zetel), Partij voor de Dieren, JA21, PVV, Volt, Forum voor Democratie en SP.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar motie M203, ingediend door D66. Verlangt iemand daarover hoofdelijke stemming of wil iemand een stemverklaring afleggen? Ja, ik zie de heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (CU): We denken op zich dat het een zinvolle actie van de provincie is, maar we zien te weinig toegevoegde waarde ten opzichte van het huidige beleid en kunnen ook de kosten op dit moment niet goed inschatten. Dus zullen we niet voorstemmen.

De **VOORZITTER**: De heer Heijnen, CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik sluit me kortheidshalve aan bij de stemverklaring van de heer Klein.

De **VOORZITTER**: Wenst iemand aantekening? Dan breng ik nu motie M203 in stemming. Ja, we zijn er.

Motie 203 'EU-fondsen bereikbaar maken voor Noord-Hollandse gemeenten', ingediend door D66.
Motie 203 is met 13 stemmen voor en 37 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, Volt, SP en 50PLUS (1 zetel).

De heer **STULEMEIJER** (50PLUS): Voorzitter, dat was een vergissing.

De **VOORZITTER**: Het verandert niets aan de uitslag. Hij is verworpen.

Dan motie M204. Die en motie M205 zijn ingetrokken. Dan komen we bij de stemming van voordracht VD-65, de laatste begrotingswijziging. Is er iemand die daarover hoofdelijke stemming wenst of een stemverklaring af wil leggen? Of een aantekening wil vragen. Nee. Dan breng ik voordracht VD-65 nu in stemming.

Voordracht Laatste begrotingswijziging 2023 (VD-65).
Voordracht 65 is met 48 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd: PVV.

Legesverordening en tarieventabel 2024 (VD-66).

De **VOORZITTER**: Komen we bij het volgende agendapunt. Agendapunt 12: de Legesverordening en tarieventabel 2024. Dan beginnen we ook hier weer met de amendementenstemming. De eerste waar we over gaan stemmen is amendement A36, ingediend door BBB. Is er iemand die hierover hoofdelijke stemming verlangt of een stemverklaring wenst af te leggen? Mevrouw De Sain.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Ik moet me bij dit amendement en het volgende amendement onthouden van stemmen.

De **VOORZITTER**: Dat betekent dus dat wij 49 geldige stemmen hebben. Verder nog iemand stemverklaring? Nee. Aantekening? Dan breng ik amendement A36 nu in stemming. De stemming is geopend. We zijn bij de stemming voor amendement A36. We zijn met 49, want mevrouw De Sain onthoudt zich van stemmen.

Amendement 36 'Legesverordening en tarieventabel 2024', ingediend door BBB, CDA, 50PLUS, Forum voor Democratie, JA21, VVD en PVV.
Amendement 36 is met 43 stemmen voor, 6 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming aangenomen. Tegen hebben gestemd: Partij voor de Dieren en SP.

De **VOORZITTER**: Dan komen we bij amendement A37, ingediend door de Partij voor de Dieren. Is er iemand die daarover hoofdelijke stemming wenst? Iemand met een stemverklaring? Ook niet. Aantekening? Mevrouw de Sain zal zich hier dus inderdaad ook logischerwijs onthouden van stemmen. Dank u wel. Dan hebben we dus ook hier 49 geldige stemmen. En dan is de stemming voor amendement A37 nu geopend. En we zijn op 49.

Amendement 37 'Geen leges voor echte PAS-melders', ingediend door Partij voor de Dieren.
Amendement 37 is met 12 stemmen voor, 37 stemmen tegen en aantal onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, Volt en SP.

De **VOORZITTER**: Dan hebben wij nog een motie. Dat is motie M206 van de Partij voor de Dieren. Is er iemand die over motie M206 een hoofdelijke stemming verlangt of een stemverklaring wil afleggen? Aantekening? Niets van dat alles. Dan brengen wij nu motie M206 in stemming. Hadden we hier ook 49? Nee, 50. Daar is die.

Motie 206 'Leges voor aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit', ingediend door Partij voor de Dieren.
Motie 206 is met 9 stemmen voor en 41 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: PvdA (1 zetel), Partij voor de Dieren, Volt en SP.

De **VOORZITTER**: Dan kijk ik even. Volgens mij rest ons dan alleen nog de voordracht. Voordracht VD-66, Legesverordening en tarieventabel 2024. Is er iemand die hierover hoofdelijke stemming wenst? Een stemverklaring wil afleggen? Statenlid Kostić van de Partij voor de Dieren.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. We zijn genoodzaakt om toch tegen te stemmen gezien de aangenomen wijziging wat valse melders ook zo'n tegemoetkoming geeft. Dus helaas tegen.

De **VOORZITTER**: Iemand anders nog? Ik zie mevrouw Alberts van de SP.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, dat zijn dezelfde argumenten die wij naar voren brengen om tegen te stemmen.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan kijk ik verder rond. Verder niemand? Dan breng ik voordracht VD-66 nu in stemming. Vijftig. Ja, we zijn er.

Voordracht Legesverordening en tarieventabel 2024 (VD-66).
Voordracht 66 is, met inachtneming van de daarin als gevolg van aanneming van het in amendement A36-2023 aangebrachte wijzigingen, met 44 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: Partij voor de Dieren en SP.

De **VOORZITTER**: Dan zouden we nu bij agendapunt 13 zijn aangekomen, maar dat is een hamerstuk geworden. Dus volgens mij rest mij dan niet veel meer dan de sluiting.

17. Sluiting.

De **VOORZITTER**: Dames en heren, ik sluit hierbij de vergadering. We hebben alles af kunnen ronden. Dat is mooi. De uitloopdatum die gepland stond voor 18 december, die komt dus te vervallen hierbij. De eerstvolgende Statenvergadering – blijft u nog heel even zitten alstublieft – zal plaatsvinden zoals gezegd op 5 februari 2024.

Heel even, mevrouw Bwefar. U bent zo aan de beurt.

In de Johan Remkeszaal staat een borrel klaar. Ik tref u daar allen graag nog even aan. En uiteraard zie ik u volgend jaar graag weer terug bij de volgende Statenvergadering in het nieuwe jaar. En alvast ook namens iedereen van de griffie en GS heel fijne feestdagen toegewenst voor u allen.

En dan geef ik nog even het woord aan mevrouw Bwefar. Ik zie u al een glas omhooghouden. Dus ik denk dat ik weet-

Statenlid **BWEFAR** (GL): Lieve collega's, graag alles weer op de eerste twee tafels neerzetten wat je hebt meegenomen en wat niet in de Statenzaal hoort en je niet mee naar huis wil nemen.

De **VOORZITTER**: Daarmee was u mij weer voor, net als vorige maand. Statenlid Bwefar, dank u wel. Ik wens u allen heel fijne feestdagen.

Sluiting om 19.56 uur.

Provincie Noord-Holland

Agenda PS-vergadering -gewijzigd-

Datum	11 december 2023
Tijd	Aanvang 10:00 uur
Locatie	Statenzaal
Voorzitter	A.Th.H. van Dijk
Toelichting	Live volgen of terugkijken kan via: https://noord-holland.stateninformatie.nl

Punt 2.a installatie duo-commissielid is gewijzigd in installatie tijdelijk Statenlid.
Punt 13 is bij agendavaststelling toegevoegd aan de Hamerstukken als punt 8k.

1 **Opening en mededelingen.**

2 **Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.**

2.a **Installatie en beëdiging tijdelijk Statenlid fractie 50PLUS.**

2.b **Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).**
Het Statenlid dat een verzoek tot het houden van een actualiteit wil doen, dient dit verzoek in bij de griffie, uiterlijk op vrijdag voorafgaand aan de vergadering om 12.00 uur.

3 **Lijst geheimhouding PS.**

4 **Vaststelling notulen en besluitenlijst van de Statenvergaderingen van 6 en 13 november 2023.**

5 **Vaststelling Strategische Statenagenda.**
De Strategische Statenagenda is begin 2024 beschikbaar. Tot die tijd wordt er een doorkijkje in de korte termijnagenda van de commissies gepubliceerd.

6 **Vaststelling lijst ingekomen stukken.**

7 **Vaststelling voortgangslijst van moties.**

8 **Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.**
Indien de commissie of het presidium besluit dat het een hamerstuk is, dan wordt het punt bij de hamerstukken gevoegd.

8.a **Ontslagbesluit plaatsvervangend bestuurder Randstedelijke Rekenkamer.**
Voordracht 74

Provincie Noord-Holland

8.b	**Opheffing geheimhouding van 2 punten geheime stukkenlijst PS.** Voordracht 62
8.c	**Wijziging subsidieverordening Fractiebijdragen Noord-Holland 2015.** Voordracht 73
8.d	**Zienswijze PS op gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling siteholderschap Werelderfgoed Hollandse Waterlinies.** Voordracht 60
8.e	**Verordening grondwateronttrekkingsheffing 2024.** Voordracht 67
8.f	**Nazorgfonds begroting en tarieventabel 2024 gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland.** Voordracht 68
8.g	**Wijziging gemeenschappelijke regelingen recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Twiske-Waterland.** Voordracht 69
8.h	**Zienswijze PS op financiële verordeningen recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Twiske-Waterland.** Voordracht 70
8.i	**Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland 2023.** Voordracht 72
8.j	**Kaderstelling rechtmatigheidsverantwoording.** Voordracht 71
8.k	**Zienswijze PS op de wijziging gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond (ODIJ)** Voordracht 64
9	**Programma Natuurnetwerk 2024.** Voordracht 63
10	**Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022.** Voordracht 61

11 **Laatste begrotingswijzing 2023.**
Voordracht 65

12 **Legesverordening en tarieventabel 2024.**
Voordracht 66

13 *Dit punt wordt behandeld als Hamerstuk punt 8k.*

14 **Vragenuur.**
Het Statenlid dat tijdens het vragenuur mondelinge vragen wil stellen, dient deze vragen in bij de griffie, uiterlijk op vrijdag voorafgaand aan de vergadering om 12.00 uur.

15 **Indien aan de orde: advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.**

16 **Gebundelde stemming van alle motie(s) amendement(en) en voordrachten.**
Motie M144-2023 van PS 06-11-2023 wordt vanwege stakende stemmen, opnieuw in stemming gebracht in deze Statenvergadering.

17 **Sluiting.**

Spreektijdverdeling Statenvergadering van 11 december 2023

Het presidium heeft besloten de spreektijdverdeling voor de vergadering PS 11 december a.s. te baseren op 6 uren vergaderen.

Houdt u wel rekening met doorvergaderen na het diner.

Voor de vergadering van 11 december wordt de volgende verdeling gehanteerd:

Fractie	Spreektijd PS
BBB	23 min.
VVD	23 min.
GroenLinks	22 min.
PvdA	22 min.
D66	17 min.
PvdD	17 min.
JA21	16 min.
PVV	16 min.
Volt	14 min.
CDA	14 min.
FvD	14 min.
SP	14 min.
50PLUS	14 min.
ChristenUnie	13 min.
Totaal PS	*239 min.*
Spreektijd GS	80 min.
Technische tijd	41 min.
Totaal	**360 min.**

Vlekkenplan Vergaderzaal
PS Noord-Holland

PNH230621

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

JA21 Noord-Holland

SP Volt

M192/11-12-2023
punt 2

AANGENOMEN

Motie Zorgvuldige check op claims van Tata

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december '23, ter behandeling van motie vreemd aan de orde van de dag;

constaterende dat;

- het RIVM dit voorjaar concludeerde dat de gemeten concentraties PAK's en metalen in de omgeving van Tata Steel 'ongewenst zijn voor de gezondheid van kinderen;
- er een motie bijna unaniem is aangenomen die vroeg om een onafhankelijke controle om te bepalen of Tata Steel de claim van de 50% reductie van kankerverwekkende PAK's over het hele terrein inderdaad heeft waargemaakt;
- GS zich in de uitvoering van de motie echter opnieuw voornamelijk gaat baseren op cijfers van Tata Steel zelf, te weten het elektronisch Milieujaarverslag (e-MJV), terwijl dit precies niet de bedoeling van de motie was;
- eerder is gebleken dat het e-MJV op zijn minst niet volledig is, er te weinig metingen zijn, en diffuse emissies niet worden meegenomen;
- onlangs de Reclame Code Commissie oordeelde dat Tata de 50% reductie van PAK's niet kan claimen, omdat het bedrijf geen zicht heeft op de totale uitstoot van PAK's vanaf het Tata-terrein. Tata kan geen cijfers leveren over de PAK-uitstoot van de verouderde en lekkende kooksgasfabrieken en PAK's die vrijkomen door opwaaiend stof van de kolenbergen;

overwegende dat;

- Tata haar PAK-claim baseert op visuele inspecties op een klein deel van het terrein en op basis van een proef bij de Sinterfabriek. De OD heeft ter controle nog steeds geen aanvullende emmissiemetingen hier van Tata gekregen;
- de kooksgasfabrieken volgens RIVM een grote bron zijn PAK's, maar juist de PAK-uitstoot van die fabrieken nog altijd niet goed in beeld is en ondertussen blijkt dat metingen daar niet correct zijn uitgevoerd en de stofmonitoren niet goed gekalibreerd;
- het onafhankelijk onderzoek dat de ODNZKG hier laat uitvoeren door SGS komt nog steeds niet goed van de grond;
- omwonenden door dit alles het vertrouwen kwijtraken;
- het daarom van groot belang is dat de provincie/OD heel zorgvuldig is in het verifiëren van de PAK-claim van Tata Steel en geen voorbarige uitspraken gaat doen op basis van voornamelijk de data van Tata in de e-MJVs;

gehoord de discussie,

verzoeken GS:

- geen conclusies te trekken over de reductie van PAK's op basis van voornamelijk de e-MJVs van Tata Steel;

en gaan over tot de orde van de dag.

Ines Kostic	Kelly Uiterwijk	Remine Alberts	Julia Schneemann
Partij voor de Dieren	JA21	SP	Volt

M 1 DD / 11-12-2023
punt 2

SP

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

VERWORPEN

Motie Laat natuur in Twiske natuur zijn

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023, ter behandeling van agendapunt 15 Motie vreemd aan de orde van de dag;

constaterende dat:

- Natura 2000 gebieden zijn aangewezen om bepaalde dieren, planten en hun natuurlijke leefomgeving te beschermen om biodiversiteit te behouden;
- Voor de Natura-2000 gebieden de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn van kracht zijn;
- Beheerplannen voor Natura-2000 gebieden de verantwoordelijkheid van de provincie zijn;
- De Ecologische Autoriteit in elk advies dat zij tot nu toe hebben gegeven voor Noord-Holland en in het bijzonder voor het Twiske heeft aangegeven de recreatieve druk te verlagen als maatregel die zeker moet en kan genomen worden[1];

overwegende dat:

- De natuur en de natuurlijke leefomgeving van vogels en andere diersoorten die in Natura-2000 gebieden leven zwaar onder druk staat;
- Stikstofdepositie niet de enige drukfactor is en elke drukfactor, zeker die van recreatieve activiteiten, een aanslag op de toch al kwetsbare natuur is;
- De Ecologische Autoriteit adviseert de recreatieve activiteit van wandelen en fietsen te beperken, laat staan de druk van festivals;
- Handhaving en toezicht bij recreatieve activiteiten, in het bijzonder bij festivals of vakantiehuisjes, beperkingen kent en dat een reden kan zijn om dergelijke activiteiten, waarvan een redelijk vermoeden bestaat dat deze verstorend voor de natuur zal zijn, te beperken;
- Provinciale Staten steeds opnieuw vragen heeft bij de mogelijkheden van recreatief gebruik in en rondom Natura-2000 gebieden zonder hier de druk op flora en fauna verder te vergroten;
- In de evaluatie van het Natura 2000-beheerplan Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske 2016-2022[2] (Sweco) verstoring door recreatie ook al noemde, o.a. over de roerdomp waar Twiske landelijk gezien een belangrijk gebied voor is "Ook een verminderde verstoring door recreatie, met name in Vogelrichtlijngebied het Twiske, zou een positieve bijdrage kunnen hebben op de aantalsontwikkeling (de andere deelgebieden zijn minder toegankelijk voor recreanten, zodat verstoring daar in mindere mate een knelpunt zal vormen)";
- Is aangetoond dat de recente recreatieve activiteiten zeer verstorend zijn geweest voor in het gebied levende beschermde diersoorten[3];

gehoord de discussie,

roepen Gedeputeerde Staten op:

In het gebiedsprogramma, op basis van het advies van de Ecologische Autoriteit, voor Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske recreatieve beperkingen in te voeren, waaronder sportvissen, festivals, campings en andere overnachtingsmogelijkheden vallen;

---

[1] https://www.ecologischeautoriteit.nl/adviezen/5057

[2] Evaluatie N2000 beheerplan IVOT

[3] Bron Jose Berkhof Hart voor het Twiske.

M188

en gaan over tot de orde van de dag.

Remine Alberts
SP,

Ilona Haas
Partij voor de Dieren

M18g/11-12-2023
punt 2

SP

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

VERWORPEN

Motie Beleidsregel recreatieve druk Natura 2000 beperken

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023, ter behandeling van agendapunt 15 motie vreemd aan de orde van de dag;

constaterende dat:

- Natura 2000 gebieden zijn aangewezen om bepaalde dieren, planten en hun natuurlijke leefomgeving te beschermen om biodiversiteit te behouden;
- Voor de Natura-2000 gebieden de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn van kracht zijn;
- Beheerplannen voor Natura-2000 gebieden de verantwoordelijkheid van de provincie zijn;
- De Ecologische Autoriteit in elk advies dat zij tot nu toe hebben gegeven voor Noord-Holland en in het bijzonder voor het Twiske heeft aangegeven de recreatieve druk te verlagen als maatregel die zeker moet en kan genomen worden[1];

overwegende dat:

- De natuur en de natuurlijke leefomgeving van vogels en andere diersoorten die in Natura-2000 gebieden leven zwaar onder druk staat;
- Stikstofdepositie niet de enige drukfactor is en elke drukfactor, zeker die van recreatieve activiteiten, een aanslag op de toch al kwetsbare natuur is;
- De Ecologische Autoriteit adviseert de recreatieve activiteit van wandelen en fietsen te beperken, laat staan de druk van festivals zal uitsluiten;
- Handhaving en toezicht bij recreatieve activiteiten, in het bijzonder bij festivals of vakantiehuisjes, beperkingen kent en dat een reden kan zijn om dergelijke activiteiten, waarvan een redelijk vermoeden bestaat dat deze verstorend voor de natuur zal zijn, te beperken;
- Provinciale Staten steeds opnieuw vragen heeft bij de mogelijkheden van recreatief gebruik in en rondom Natura-2000 gebieden zonder hier de druk op flora en fauna verder te vergroten;
- Een door Provinciale Staten vastgestelde beleidsregel, bijvoorbeeld in de OVNH, een democratisch kader biedt voor Gedeputeerde Staten voor hun bevoegdheid van het goedkeuren van beheerplannen over hoe om te gaan met recreatieve activiteiten in Natura-2000 gebieden en de randzones[2];

gehoord de discussie,

roepen Gedeputeerde Staten op:

- Een beleidsregel te ontwikkelen, waarin recreatieve mogelijkheden binnen Natura-2000 gebieden en de randzones worden vastgelegd en daarbij uit te gaan van de Wet Natuurbescherming en de provinciale verantwoordelijkheid om dieren, planten en hun natuurlijke leefomgeving te beschermen,

en gaan over tot de orde van de dag.

---

[1] https://www.ecologischeautoriteit.nl/adviezen/5057

[2] De mogelijkheid hiervoor is beschreven in: de Greef, RJMH. (2021). *De provinciale en gemeentelijke verordenende bevoegdheid: wanneer kunnen aanvullende regels worden gesteld? Een handreiking voor de toepassing van de autonome aanvullende verordenende bevoegdheid van provinciale staten en gemeenteraden.* Ministerie van BZK

M189

Remine Alberts

SP

Ilona Haas

Partij voor de Dieren

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

JA21 Noord-Holland

SP Volt

MIGO/11-12-2023
punt 2

VERWORPEN

Motie Kooksgasfabrieken Tata Steel: naleving voorschriften afdwingen i.p.v. 'bevorderen'

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december '23, ter behandeling van motie vreemd aan de orde van de dag;

overwegende dat:

- passages uit de VTH-brief november '23 over de kooksgasfabrieken zijn:
  - "De recente toename in het aantal ongewone voorvallen (..);
  - "(..) worden er extra middelen ingezet richting het bedrijf om de naleving te bevorderen"
  - "(..) op management- en directieniveau gesprekken worden gevoerd over verbetermaatregelen en de uitvoering daarvan"
  - "de continue stofmonitoren van de kooksgasfabrieken niet valide gekalibreerd bleken te zijn"
  - "de metingen niet correct zijn uitgevoerd, omdat een bepaalde parameter gemeten had moeten worden conform de geldende meetnorm (en niet: berekend)";
  - metingen aan diffuse emissies nog steeds niet gedaan;
- deze overleg-aanpak bij Tata Steel al decennia gaande is, het bedrijf echter aantoonbaar blijft vertragen, procederen, onjuiste informatie aanleveren en regels overtreden;
- het doel van handhaving is dat het bedrijf de regels naleeft;
- de uitstoot van de kooksgasfabrieken grote hoeveelheden zeer schadelijke en veelal kankerverwekkende stoffen naar de lucht betreft, met grote gezondheidsrisico's tot gevolg;

gehoord de discussie,

verzoeken GS om:

- PS een overzicht te geven welke wet- en regelgeving precies afgelopen jaren is overtreden bij de kooksgasfabrieken;
- naleving van de voorschriften voor de kooksgasfabrieken **zoveel mogelijk** af te laten dwingen in plaats van te 'bevorderen';
- hierover in het eerste kwartaal van volgend jaar een brief te sturen aan PS;

en gaan over tot de orde van de dag.

Ines Kostic	Kelly Uiterwijk	Remine Alberts	Julia Schneemann
Partij voor de Dieren	JA21	SP	~~JA21~~ Volt

Mig1/ 11-12-2023
punt 2

VERWORPEN

Motie Meer onafhankelijk meten bij Tata

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december '23, ter behandeling van motie vreemd aan de orde van de dag;

overwegende dat:

- de provincie sinds de jaren zeventig weet dat er veel schadelijke stoffen door Tata Steel worden uitgestoten;
- er na decennia nog steeds geen fijnmazig en volledig meetnetwerk is opgebouwd dat zoveel mogelijk continue inzicht zou kunnen geven in de uitstoot schadelijke stoffen. Tata Steel kan o.a. hierdoor steeds beweringen doen over de reductie van uitstoot, zonder dat die onafhankelijk te controleren zijn door de provincie;
- de provincie op deze manier in grote mate afhankelijk blijft van de data van Tata, maar Tata Steel meermaals heeft laten zien dat ze niet blind te vertrouwen zijn;
- er nu zes meetpunten van het luchtmeetnet in de IJmond staan, waarvan drie officiële juridische meetpunten zijn;
- voor het vertrouwen van de omwonenden en voor het goed kunnen handhaven (ook op eventuele maatafspraken) het belangrijk is te investeren in onafhankelijk, continue en fijnmazig meten;
- inmiddels bewezen is dat door de uitstoot van Tata mensen ziek kunnen worden;

gehoord de discussie,

verzoeken GS om:

- te verkennen (desnoods met het Rijk) welke mogelijkheden er zijn om extra in te zetten op onafhankelijk, continu en fijnmazig meten van gevaarlijke stoffen bij Tata Steel (op en buiten het terrein), waaronder het inzetten van extra (juridisch geldende) meetpunten waar gekeken wordt naar de belangrijkste schadelijke stoffen zoals PAK's, NO2 en SO2;
- over de opties in het eerste kwartaal van 2024 te rapporteren aan PS;

en gaan over tot de orde van dag.

Ines Kostic	Kelly Uiterwijk	Remine Alberts	Julia Schneemann
Partij voor de Dieren	JA21	SP	Volt

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

SP

M193/11-12-2023 punt 2

VERWORPEN

Motie Dierenwelzijn bij sponsoring serieus nemen

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 11 december 2023, ter bespreking van motie vreemd aan de orde van dag;

constaterende dat:

- Provinciale Staten via de motie dierenwelzijn hebben uitgesproken dat dierenwelzijn mee moet worden gewogen in het provinciaal beleid voor sponsoring van evenementen;
- de provincie op dit moment echter alleen nog uitgaat van de informatie van de gesponsorde (of te sponsoren) organisaties/evenementen;
- dierenwelzijn volgens wetenschap meer is dan alleen goede verzorging, maar ook gaat over bijvoorbeeld de vrijheid om soorteigengedrag te kunnen vertonen, vrijheid van dwang en vrijheid van fysieke ingrepen die ten koste gaan van dierenwelzijn. Dit in lijn met adviezen van o.a. Caring Vets en de Raad voor Dieraangelegenheden; [1][2]
- in het coalitieakkoord staat dat dierenwelzijn belangrijk is en dat de coalitie aandacht houdt voor dierenwelzijn als belangrijke waarde in handelen en beleid. De provincie dit heel concreet kan laten zien bij Evenementensponsoring;

overwegende dat:

- de provincie evenementen sponsorde waarbij niet alleen een zwaar bedreigd diersoort werd verkocht, maar ook het doorfokken van dieren op kenmerken die niet goed zijn voor dierenwelzijn wordt gepromoot. Dikbilkoeien, die bezwijken onder hun doorgefokte spiermassa, worden met trots getoond, terwijl in veel andere landen zoals Zwitserland dikbilkoeien verboden zijn;[3]
- in de commissie in januari legde dierenarts Nicole de Schwartz van Caring Vets uitgebreid uit wat het probleem is met dierenwelzijn bij zulke evenementen;[4]
- uitspraken van GS over een toets op dierenwelzijn vaag zijn en niets opleveren, aangezien de provincie ook stelde dat ze niets zelf met dierenwelzijn bij evenementen kan doen en dat dat aan de evenementenorganisatie zelf is;
- het enige instrument dat de provincie wél in handen heeft, is de bevoegdheid om te besluiten om een evenement niet meer te sponsoren wegens bijvoorbeeld twijfels over dierenwelzijn. Daarbij is het dan van belang dat Gedeputeerde Staten worden geadviseerd door onafhankelijke dierenwelzijnsorganisaties, die begrijpen dat dierenwelzijn meer is dan alleen verzorging;

verzoeken GS om:

- bij beoordeling van dierenwelzijn bij evenementen zich te laten adviseren door onafhankelijke dierenwelzijnsorganisaties (niet verbonden aan de organisatie van het evenement) zoals Caring Vets en hun oordeel te betrekken bij keuzes die worden gemaakt voor sponsoring[5];

en gaan over tot de orde van de dag.

Ines Kostic
Partij voor de Dieren

Remine Alberts
SP

---

[1] https://dierenwelzijnsweb.nl/nieuwsitem/rda-zes-leidende-principes-dierwaardige-veehouderij-1
[2] Artikel 1.3 Wet dieren
https://wetten.overheid.nl/jci1.3:c:BWBR0030250&hoofdstuk=1&paragraaf=1&artikel=1.3&z=2022-12-22&g=2022-12-22
[3] https://www.facebook.com/watch/?v=1573992713007180&extid=CL-UNK-UNK-UNK-IOS_GK0T-GK1C&mibextid=2Rb1fB&ref=sharing
[4] https://noord-holland.stateninformatie.nl/vergadering/885894 (inspraak vanaf 2.19.00)
[5] https://caringvets.nl/

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

SP

Mig4 / 11-12-2023
punt 2

VERWORPEN

Motie Geen sponsoring voor Jumping Amsterdam

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 11 december 2023, ter bespreking van motie vreemd aan de orde van dag;

constaterende dat:

- in de commissie Leefomgeving d.d. 27 november '23 de concept uitgangspunten notitie Evenementensponsoring 2024-2027 ter bespreking voorlag;
- dierenwelzijn meer is dan alleen goede verzorging, maar ook gaat om over bijvoorbeeld de vrijheid om soorteigengedrag te kunnen vertonen, vrijheid van dwang en vrijheid van fysieke of genetische ingrepen die ten koste gaan van dierenwelzijn;[1]
- in het coalitieakkoord staat dat dierenwelzijn belangrijk is en dat de coalitie aandacht houdt voor dierenwelzijn als belangrijke waarde in handelen en beleid. De provincie dit heel concreet kan laten zien bij Evenementensponsoring.

overwegende dat:

- Gedeputeerde Staten zeggen sponsoring te willen gebruiken als communicatiemiddel, o.a. vanuit de strategie om eigen reputatie en imago te willen verbeteren; Jumping Amsterdam komt nu mogelijk weer voor incidentele sponsoring in aanmerking.
- Onderzoek van Dier & Recht[2] aantoont dat dit soort intensieve sport met paarden op het hoogste niveau leidt tot onnodig veel pijn en stress. Hierover heeft de organisatie ook eerder in de provincie ingesproken;[3]
- ook de onafhankelijke dierenartsencollectief Caring Vets eerder zowel per brief[4] als via inspreken de provincie opriep om te stoppen met sponsoring van Jumping Amsterdam, juist omdat dierenwelzijn in het geding is;
- het sponsoren van dit evenement dus niet bijdraagt aan de verbetering van de reputatie en imago van de provincie;
- een meerderheid van PS de motie om dierenwelzijn mee te nemen bij de sponsoring van evenementen[5] heeft aangenomen, maar de provincie uitgaat van verslagen van evenementen zelf in plaats van de onafhankelijke Caring Vets;
- er genoeg evenementen zijn te sponsoren waar dierenwelzijn niet ter discussie staat en waar mensen uit zowel stad als platteland van kunnen genieten;

gehoord de discussie,

roepen het college van GS op:

- Jumping Amsterdam voortaan niet meer te sponsoren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Ines Kostic
Partij voor de Dieren

Remine Alberts
SP

[1] https://dierenwelzijnsweb.nl/nieuwsitem/rda-zes-leidende-principes-dierwaardige-veehouderij-1
[2] https://www.dierenrecht.nl/paardensport-is-dierenleed
[3] https://www.facebook.com/PartijvoordeDierenNoordHolland/videos/839500033154704/
[4] https://portal.ibabs.eu/Document/Download/8b8aa88e-1cd0-4a6f-a165-4ed50426bd39
[5] https://noordholland.partijvoordedieren.nl/moties/motie-dierenwelzijn-meenemen-bij-sponsoring-evenementen

Lijst geheime stukken PS 11 december 2023

Voordracht 62 (hamerstuk 8b) voor PS 11 december 2023 tot opheffing van geheimhouding punten:

- *2018-03 Adviezen van Pels Rijcken betreffende de bestuurlijke afspraken "wonen en vliegen" (910083/1064974).*
- *2020-38 Geheimhouding op brief van GS met kenmerk 1447583/1447586 over het circuit Zandvoort.*

Deze (grijs gearceerde) punten zullen na vaststelling bij de hamerstukken in PS van 11 december 2023 van de geheime stukkenlijst afgaan.

Lijst opgelegde geheimhouding na 1 april 2023:

ID-nummer *vanaf 1-4-2023*	**GS besluit-datum opleggen geheim-houding**	**Onderwerp en zaaknummer**	**Motivering GS** *Artikel 84 Provinciewet in samenhang met artikel 5.1 en 5.2 Wet Open Overheid.*	**Verwachte einddatum geheimhouding**	**PS-besluitnnr. en datum opheffing geheimhouding**

Lijst opgelegde geheimhouding voor 1 april 2023:

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	**Betreft onderwerp en zaaknummer**	**Motivering GS** *Artikel 55 Provinciewet in samenhang met artikel 5.1 Wet open overheid (voorheen artikel 10 Wob) en artikel 5.2 Wet open overheid (voorheen artikel 11 Wob) Vanaf 1 april 2023 vervalt art. 55 Provinciewet.*	**Voorstel GS tot wanneer geheimhouding** *(of in welk jaar opnieuw bezien)*	**Besluitdatum GS geheimhouding**	**Besluitdatum PS Bekrachtiging** *(tot 1 april 2023)*	**Datum PS opheffing geheim-houding en PS-besluitnr.**
2022-47	Geheimhouding op: - het overzicht van potentiële locaties voor tijdelijke woningen van spoedzoekers (nr. 1787332/1854893) - het memo van de taskforce (nr. 1787332/1854984) - de brief gericht aan PS (nr. 1787332/1855019)	Zolang niet over deze locaties is besloten zal openbaarmaking tot veel onrust leiden en de werkzaamheden van de taskforce ernstig hinderen. Ook grondspeculatie is niet uit te sluiten.	In 2028 opnieuw bezien	21-06-2022	04-07-2022	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	**Betreft onderwerp en zaaknummer**	**Motivering GS** *Artikel 55 Provinciewet in samenhang met artikel 5.1 Wet open overheid (voorheen artikel 10 Wob) en artikel 5.2 Wet open overheid (voorheen artikel 11 Wob) Vanaf 1 april 2023 vervalt art. 55 Provinciewet.*	**Voorstel GS tot wanneer geheimhouding** *(of in welk jaar opnieuw bezien)*	**Besluitdatum GS geheimhouding**	**Besluitdatum PS Bekrachtiging** *(tot 1 april 2023)*	**Datum PS opheffing geheim-houding en PS-besluitnr.**
		Geheimhouding totdat de gemeenten een besluit hebben genomen over deze locaties.				
2020-38 *(nr. PS-besluit)*	Geheimhouding op brief van GS met kenmerk 1447583/1447586 over het circuit Zandvoort.	Het openbaar worden van deze informatie kan de positie van de provincie in een lopende juridische procedure schaden. Economische en financiële belangen van de provincie komen in het geding. De geheimhouding is voor onbepaalde tijd opgelegd. Er loopt nog een (hoger) beroepsprocedure.	Voordracht GS (nr. 62-2023) voor opheffen geheimhouding voor PS van 11-12-2023. In 2024 opnieuw bezien.	23-06-2020	29-06-2020	PS 11-12-2023 nr. 62-2023
2020-10 *(nr. PS-besluit)*	Geheimhouding opgelegd op de rapporten van Integis en Tauw betreffende de aansturing bij PWN. (1363522/1363523)	De informatie is privacygevoelig. De desbetreffende personen zullen daardoor onevenredig worden geschaad. Ook bevat de informatie bedrijfsgegevens. De geheimhouding is voor onbepaalde tijd opgelegd.	In 2035 opnieuw bezien.	17-02-2020	09-03-2020	
2019-84 *(nr. PS-besluit)*	De voorlopige geheimhouding zoals die door Gedeputeerde Staten is opgelegd (nr. 1256089/1310882) op onderdelen uit documenten betreffende mogelijke aanpassingen en verbouwingen op en rond circuit Zandvoort (onderdelen die op grond	Het gaat om documenten met hoofdzakelijk persoonlijke beleidsopvattingen, bestemd voor intern beraad. Gezien de aard van de stukken (bedoeld voor interne beraadslaging) zal gaandeweg het	In 2028 opnieuw bezien.	5-11-2019	11-11-2019	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	**Betreft onderwerp en zaaknummer**	**Motivering GS** *Artikel 55 Provinciewet in samenhang met artikel 5.1 Wet open overheid (voorheen artikel 10 Wob) en artikel 5.2 Wet open overheid (voorheen artikel 11 Wob) Vanaf 1 april 2023 vervalt art. 55 Provinciewet.*	**Voorstel GS tot wanneer geheimhouding** *(of in welk jaar opnieuw bezien)*	**Besluitdatum GS geheimhouding**	**Besluitdatum PS Bekrachtiging** *(tot 1 april 2023)*	**Datum PS opheffing geheim-houding en PS-besluitnr.**
	van de Wet openbaarheid van bestuur niet openbaar gemaakt zijn met het besluit van Gedeputeerde Staten van 15 oktober 2019 -kenmerk 1256089/1278981) te bekrachtigen en voort te laten duren tot 5 november 2029.	belang van de geheimhouding minder zwaar komen te wegen. De geheimhouding is voor 10 jaar opgelegd.				
2018-05	Businesscase SolaRoad (nummer 1083815/1155048)	Het document bevat bedrijfsgevoelige informatie en kan niet openbaar worden gemaakt zolang SolaRoad B.V. bestaat. Geheimhouding gedurende bestaan van SolaRoad B.V.	In 2028 opnieuw bezien.	04-12-2018	10-12-2018	
2018-04	Businesscase Pallas (versie 3.1) en de analyse daarop van Strategy& (1083186/1083817).	Het document bevat bedrijfsgevoelige informatie. Het stuk kan pas openbaar worden als de exploitatie van de Pallas-reactor wordt beëindigd. Geheimhouding gedurende exploitatie Pallasreactor. Elke 10 jaar beoordelen; 1e beoordeling in 2028.	In 2028 opnieuw bezien.	29-05-2018	11-06-2018	
2018-03	Adviezen van Pels Rijcken betreffende de bestuurlijke afspraken “wonen en vliegen” (910083/1064974).	De geheimhouding geldt voor een periode van vijf jaar (tot april 2023). Het belang van geheimhouding bestaat er uit dat de adviezen specifiek zijn opgesteld ten behoeve van intern beraad en in het advies persoonlijke beleidsopvattingen zijn	Voordracht GS (nr. 62-2023) voor opheffen geheimhouding voor PS van 11-12-2023.	10-04-2018	23-04-2018	PS 11-12-2023 nr. 62-2023

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	**Betreft onderwerp en zaaknummer**	**Motivering GS** *Artikel 55 Provinciewet in samenhang met artikel 5.1 Wet open overheid (voorheen artikel 10 Wob) en artikel 5.2 Wet open overheid (voorheen artikel 11 Wob) Vanaf 1 april 2023 vervalt art. 55 Provinciewet.*	**Voorstel GS tot wanneer geheimhouding** *(of in welk jaar opnieuw bezien)*	**Besluitdatum GS geheimhouding**	**Besluitdatum PS Bekrachtiging** *(tot 1 april 2023)*	**Datum PS opheffing geheim-houding en PS-besluitnr.**
		opgenomen. Openbaarmaking van dergelijke interne adviezen kan de interne beraadslaging schaden. Ook de belangen van Pels Rijcken zouden er door geschaad kunnen worden. Daarnaast is het dossier nog actueel. Openbaarmaking kan de samenwerking met andere betrokken partijen schaden.	Geheimhouding tot 31-12-2028 *(PS 19-12-2022 geheimhouding verlengd naar 2028. Aangepast via Amendement A68-2022 naar 31-12-2028)*			
2018-01	Rapportage van PWC, behorende bij de openbare Statenvoordracht nr. 03-PS12-02-2018, inzake aandeelhouderslening voor SADC (905620/1033755).	Bevat vertrouwelijke bedrijfsgegevens. De geheimhouding duurt voort gedurende de looptijd van de te verstrekken lening, maximaal 9 jaar. Geheimhouding gedurende looptijd lening (tot 2027)	In 2028 opnieuw bezien.	09-01-2018	12-02-2018	
2017-07	Offerte Connexxion m.b.t. OV-concessie Noord-Holland Noord (714608-1018469).	Het document bevat concurrentiegevoelige informatie en is niet openbaar op grond van de Aanbestedingswet en de Woo. De concessie loopt tot medio september 2028.	In 2028 opnieuw bezien.	28-11-2017	18-12-2017	
2017-06	Verslag vergadering van Stuurgroep Verbinding A8-A9 van 24 maart 2017 (94721/947211).	Geheimhouding duurt voort totdat het project is afgerond. Vroegtijdige openbaarmaking kan onderhandelingen schaden. Het gaat verder om een intern document, openbaarmaking zou er tevens toe	31-12-2028 *(PS 19-12-2022 geheimhouding verlengd naar 2028. Aangepast via Amendement*	16-05-2017	29-05-2017	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	**Betreft onderwerp en zaaknummer**	**Motivering GS** *Artikel 55 Provinciewet in samenhang met artikel 5.1 Wet open overheid (voorheen artikel 10 Wob) en artikel 5.2 Wet open overheid (voorheen artikel 11 Wob) Vanaf 1 april 2023 vervalt art. 55 Provinciewet.*	**Voorstel GS tot wanneer geheimhouding** *(of in welk jaar opnieuw bezien)*	**Besluitdatum GS geheimhouding**	**Besluitdatum PS Bekrachtiging** *(tot 1 april 2023)*	**Datum PS opheffing geheim-houding en PS-besluitnr.**
		kunnen leiden dat de deelnemers van de stuurgroep geen stelling nemen. Geheimhouding verlengen omdat het project nog steeds loopt.	*A68-2022 naar 31-12-2028)*			
2015-05	Besluit, voordracht en alle onderliggende stukken m.b.t. de Toekomst RON/Hoogtij (702724/681248).	De stukken bevatten informatie waarvan openbaarmaking de economische en financiële belangen van HoogTij kunnen schaden. Geheimhouding is opgelegd tot het einde van de exploitatie van HoogTij, voorzien in 2035.	In 2028 opnieuw bezien	29-09-2015	09-11-2015	
2015-04	Consultatie Pallas (verseonnr. 648323/666397).	Vroegtijdige openbaarmaking van deze informatie zou het project ernstig kunnen belemmeren en een vertekend beeld kunnen opleveren. Het is wenselijk dat de geheimhouding voortduurt totdat onderhandelingen met partijen ten behoeve van de bouw en exploitatie zijn afgerond. Geheimhouding verlengen totdat onderhandelingen met partijen t.b.v. de bouw en exploitatie zijn afgerond. Hierover zijn afspraken gemaakt met het Rijk.	31-12-2028 *(PS 19-12-2022 geheimhouding verlengd naar 2028. Aangepast via Amendement A68-2022 naar 31-12-2028)*	15-09-2015	28-09-2015	
2015-02	Aanvullend rapport second opinion (Zaanstad) inzake de RON (375176/537299).	Het rapport bevat bedrijfsgevoelige informatie. Openbaarmaking kan tevens de	In 2028 opnieuw bezien.	03-02-2015	02-03-2015	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	**Betreft onderwerp en zaaknummer**	**Motivering GS** *Artikel 55 Provinciewet in samenhang met artikel 5.1 Wet open overheid (voorheen artikel 10 Wob) en artikel 5.2 Wet open overheid (voorheen artikel 11 Wob) Vanaf 1 april 2023 vervalt art. 55 Provinciewet.*	**Voorstel GS tot wanneer geheimhouding** *(of in welk jaar opnieuw bezien)*	**Besluitdatum GS geheimhouding**	**Besluitdatum PS Bekrachtiging** *(tot 1 april 2023)*	**Datum PS opheffing geheim-houding en PS-besluitnr.**
		onderhandelingspositie van de provincie schaden. De geheimhouding is opgelegd tot aan het moment van definitieve besluitvorming inzake de toekomst van RON/Hoogtij, naar verwachting niet vóór 2035.				
2015-01	GS brief d.d. 15 december 2014, inzake de Second Opinion RON/Hoogtij (375176/522583).	Het document bevat bedrijfsgevoelige informatie en informatie waarvan openbaarmaking de financiële en economische belangen van RON/Hoogtij kan schaden. De geheimhouding is opgelegd totdat definitieve besluitvorming inzake de toekomst van RON/Hoogtij heeft plaatsgevonden, naar verwachting niet vóór 2035.	In 2028 opnieuw bezien.	25-11-2014	02-02-2015	
2014-06	2 Bijlagen bij voordracht 94-2014 inzake herbenoeming bestuurder/directeur Randstedelijke Rekenkamer.	De documenten bevatten privacygevoelige informatie, de desbetreffende persoon is nog in leven (en ook nog in functie).	In 2035 opnieuw bezien	n.v.t.	*Bekrachtiging PS n.v.t. Er is wel door PS geheimhouding op de bijlagen gelegd op 15-12-2014.*	
2014-04	Brief seniorenconvent provincie Flevoland d.d. 28 mei 2014 (kenmerk 1620294) m.b.t. Randstedelijke Rekenkamer.	De brief bevat privacy gevoelige gegevens over de bestuurder-directeur van de Randstedelijke Rekenkamer.	In 2035 opnieuw bezien	Geheimhouding opgelegd door CdK op 05-06-2014	23-06-2014	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	**Betreft onderwerp en zaaknummer**	**Motivering GS** *Artikel 55 Provinciewet in samenhang met artikel 5.1 Wet open overheid (voorheen artikel 10 Wob) en artikel 5.2 Wet open overheid (voorheen artikel 11 Wob) Vanaf 1 april 2023 vervalt art. 55 Provinciewet.*	**Voorstel GS tot wanneer geheimhouding** *(of in welk jaar opnieuw bezien)*	**Besluitdatum GS geheimhouding**	**Besluitdatum PS Bekrachtiging** *(tot 1 april 2023)*	**Datum PS opheffing geheim-houding en PS-besluitnr.**
2012-12	Bijlagen over Pallas Kernreactor: - Businessplan Pallas, versie 2.0 - Assesment Booz & Co 5 juni 2012 (2012-23938).	De documenten bevatten bedrijfsgevoelige informatie. Openbaarmaking kan financiële en economische belangen van de provincie en van derden schaden. Geheimhouding verlengen, hierover zijn ook afspraken gemaakt met het Rijk.	31-12-2028 *(PS 19-12-2022 geheimhouding verlengd naar 2028. Aangepast via Amendement A68-2022 naar 31-12-2028)*	12-06-2012	25-06-2012	
2011-3	• aandeelhoudersovereenkomst Provincie NH, gem. Amsterdam en gem. Zaanstad inzake Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor Noordzeekanaalgebied (RON); • Ondernemingsplan RON; • Samenvatting Businesscase RON; • Term scheet Hoogtij.	De documenten bevatten bedrijfsgevoelige informatie en informatie waarvan openbaarmaking de economische en financiële belangen van de provincie en van derden zou kunnen schaden. De geheimhouding is opgelegd totdat definitieve besluitvorming inzake de toekomst van RON/Hoogtij heeft plaatsgevonden, naar verwachting niet vóór 2035	In 2028 opnieuw bezien	31-05-2011	27-06-2011	
2010-9	Bijlage 5 “werkplan en begroting Pallas” behorende bij de openbare voordracht “behoud onderzoeksreactor Pallas te Petten en verzoek NRG verstrekken van een financiële bijdrage”.	De stukken bevatten bedrijfsgevoelige informatie. Tevens kan openbaarmaking de financiële en economische belangen van de provincie en van derden schaden. Geheimhouding verlengen, hierover zijn afspraken gemaakt met het Rijk.	31-12-2028 *(PS 19-12-2022 geheimhouding verlengd naar 2028. Aangepast via Amendement*	25-05-2010	27-09-2010	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	**Betreft onderwerp en zaaknummer**	**Motivering GS** *Artikel 55 Provinciewet in samenhang met artikel 5.1 Wet open overheid (voorheen artikel 10 Wob) en artikel 5.2 Wet open overheid (voorheen artikel 11 Wob) Vanaf 1 april 2023 vervalt art. 55 Provinciewet.*	**Voorstel GS tot wanneer geheimhouding** *(of in welk jaar opnieuw bezien)*	**Besluitdatum GS geheimhouding**	**Besluitdatum PS Bekrachtiging** *(tot 1 april 2023)*	**Datum PS opheffing geheim-houding en PS-besluitnr.**
			A68-2022 naar 31-12-2028)			
2010-5	Notitie over Eikenrode (kenmerk besluit GS 2010-15795). Agendering van deze notitie op 26-04-2010 t.b.v. cie FEPO.	Wegens bescherming persoonlijke levenssfeer van betrokkenen is openbaarmaking niet gewenst. Omdat de privacy ook over langere tijd nog in het geding is dient de geheimhouding langer voort te duren.	In 2035 opnieuw bezien	16-03-2010	12-04-2010	
2009-13	Achtergrondnotitie vaststellingsovereenkomst in relatie tot de N201 en de vaststellingsovereenkomst m.b.t. de overeenkomst tussen de provincie en de Chipshol-groep.	Openbaarmaking kan de onderhandelingspositie van de provincie schaden. Er lopen nog juridische procedures. Geheimhouding is voor onbepaalde tijd opgelegd. In de vaststellingsovereenkomst is geheimhouding overeengekomen. Geheimhouding voort laten duren.	31-12-2028 *(PS 19-12-2022 geheimhouding verlengd naar 2028. Aangepast via Amendement A68-2022 naar 31-12-2028)*	24-11-2009	07-12-2009	
2009-10	Businesscase SADC.	Het document bevat bedrijfsgevoelige informatie. Openbaarmaking kan concurrentiepositie van derden schaden. Geheimhouding verlengen totdat de rechtspersoon is opgeheven.	31-12-2028 *(PS 19-12-2022 geheimhouding verlengd naar 2028. Aangepast via Amendement A68-2022 naar 31-12-2028)*	22-09-2009	28-09-2009	
2009-7	Toelichting bij het besluit van GS inzake Landgoed Eikenrode (kenmerk GS 2009-47179).	Wegens bescherming persoonlijke levenssfeer van betrokkenen is openbaarmaking niet gewenst.	In 2035 opnieuw bezien	18-8-2009	28-09-2009	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	**Betreft onderwerp en zaaknummer**	**Motivering GS** *Artikel 55 Provinciewet in samenhang met artikel 5.1 Wet open overheid (voorheen artikel 10 Wob) en artikel 5.2 Wet open overheid (voorheen artikel 11 Wob) Vanaf 1 april 2023 vervalt art. 55 Provinciewet.*	**Voorstel GS tot wanneer geheimhouding** *(of in welk jaar opnieuw bezien)*	**Besluitdatum GS geheimhouding**	**Besluitdatum PS Bekrachtiging** *(tot 1 april 2023)*	**Datum PS opheffing geheim-houding en PS-besluitnr.**
		Omdat de privacy ook over langere tijd nog in het geding is dient de geheimhouding langer voort te duren.				
2009-4	Brief BJZ d.d. 21-01-2009 (2009-5959) en de adviezen van PricewaterhouseCoopers en PelsRijcken (2009-17776) behorende bij het besluit over de kosten overdracht Lokaal jeugdbeleid.	In deze stukken komt het functioneren van individuele medewerkers aan de orde. Openbaarmaking van deze stukken schaadt de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen. Anonimisering voorkomt niet dat de informatie te herleiden is tot de desbetreffende medewerkers. Omdat de privacy ook over vijf jaar nog aan de orde zal zijn wordt de geheimhouding voor langere tijd vastgelegd.	In 2035 opnieuw bezien	14-04-2009	15-06-2009	
2009-3	Onderzoekscommissie: 1)Brieven van GS aan de onderzoekscommissie met daarbij verstrekte documenten onder het opleggen van geheimhouding door GS, waaronder afschriften van geheime besluitenlijsten van GS en het werkplan en voortgangsverslag van de treasurer over 2007. 2)De uitnodigingsbrieven van de onderzoekscommissie aan de geïnterviewden voor vertrouwelijke informatieve voorgesprekken, tenzij betrokkenen instemt met openbaarmaking.	De documenten bevatten privacy gevoelige informatie. Omdat de privacy ook over vijf jaar nog aan de orde zal zijn wordt de geheimhouding voor langere tijd vastgelegd.	In 2035 opnieuw bezien	Door onderzoeks-commissie: 13-11-2008 15-06-2008	15-06-2009	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	**Betreft onderwerp en zaaknummer**	**Motivering GS** *Artikel 55 Provinciewet in samenhang met artikel 5.1 Wet open overheid (voorheen artikel 10 Wob) en artikel 5.2 Wet open overheid (voorheen artikel 11 Wob) Vanaf 1 april 2023 vervalt art. 55 Provinciewet.*	**Voorstel GS tot wanneer geheimhouding** *(of in welk jaar opnieuw bezien)*	**Besluitdatum GS geheimhouding**	**Besluitdatum PS Bekrachtiging** *(tot 1 april 2023)*	**Datum PS opheffing geheim-houding en PS-besluitnr.**
	3)De verslagen van de vertrouwelijke informatieve voorgesprekken evenals de geluidsbestanden, tenzij betrokkene instemt met openbaarmaking. 4)De opdrachtverleningen aan derden en correspondentie met de treasurer, tenzij betrokkene instemt met openbaarmaking.					
2009-1	Aantal geheime bijlagen bij Statenvoordracht 14-2009, Life Science Fund (2008-53600).	De documenten bevatten bedrijfsgevoelige informatie en informatie waarvan openbaarmaking de financiële en economische belangen van derden kan schaden. Het fonds is nog actief, de participaties daaruit ook. Zolang deze niet verkocht zijn is geheimhouding wenselijk. Geheimhouding verlengen totdat het fonds wordt opgeheven. Het dossier is actueel.	31-12-2028 *(PS 19-12-2022 geheimhouding verlengd naar 2028. Aangepast via Amendement A68-2022 naar 31-12-2028)*	03-02-2009	16-03-2009	
2008-4	Aanbesteding openbaar vervoer Noord-Holland (2008-46377).	Het gaat om stukken die in het kader van een aanbestedingsprocedure door inschrijvers aan GS zijn aangeboden. Deze stukken zijn per definitie vertrouwelijk gelet op de Aanbestedingswet. Openbaarmaking schaadt de concurrentiepositie van de desbetreffende inschrijvers.	In 2028 opnieuw bezien.		22-09-2008	

Besluitenlijst PS -vastgesteld-

Datum vergadering	:	**6 en 13 november 2023**
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Vicevoorzitter	:	dhr. J.P. Hollebeek
Griffier	:	mw. K. Bolt
Wnd. griffier	:	dhr. E. Krijgsman
Vergaderstukken	:	online beschikbaar PS 06-11-2023 en PS 13-11-2023

Vergadering 6 november 2023

1. Opening en mededelingen.

PS 6 november 2023:
Afwezig zijn mw. Van der Helm (50PLUS) en dhr. De Wit (VVD).
Mw. Bezaan (PVV) arriveert later en dhr. Dekker (FvD) verlaat de vergadering eerder.

PS 13 november 2023:
Afwezig zijn mw. Van der Helm (50PLUS) en Statenlid Jorna (PvdD).
Mw. De Boer (PvdA), dhr. Nijkamp (BBB) en dhr. Van Tiggelen arriveren later.
Dhr. Deen (PVV) en dhr. Van Dijk (voorzitter) verlaten de vergadering eerder.

2. Vaststelling agenda en regeling werkzaamheden.

- Er zijn geen actualiteiten ingediend.
- Na publicatie van de agenda is de installatie van een duo-commissielid aan de agenda toegevoegd als punt 2b-1.
- PS stemt in met het houden van een interpallatiedebat en dit punt te verschuiven naar het begin van de agenda als punt 2c-1.
- Er zijn mondelinge vragen ingediend voor het Vragenuur door fractie JA21inzake “Windturbines Noorder IJplas uitspraken wethouder Zita Pels”. Het Vragenuur komt aan de orde op de uitloopdatum 13 november 2023.
- Er is 1 motie Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend:
  - M136-2023 door fractie BBB inzake “Meer input van MKB bij RUAS”.

  De stemming over deze motie is uitgewerkt bij punt 12.

De gewijzigde agenda wordt vastgesteld.

2a. Afscheid Statenlid fractie VVD.

Statenlid dhr. Dijkman (VVD) heeft zijn Statenlidmaatschap opgezegd en wordt vandaag opgevolgd. PS heeft in de vergadering afscheid genomen van dhr. Dijkman.

2b. Installatie en beëdiging Statenlid fractie VVD.
Mw. Ouderkerken (VVD) wordt voorgedragen en benoemd tot Statenlid van de Provincie Noord-Holland en heeft in handen van de voorzitter de verklaring en belofte afgelegd.

2b-1. Installatie en beëdiging duo-commissielid fractie VVD.
Dhr. De Vries (VVD) wordt voorgedragen en benoemd tot duo-commissielid van de Provincie Noord-Holland en heeft in handen van de voorzitter de verklaring en belofte afgelegd.

2c. Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming PS).
Er zijn geen actualiteiten ingediend.

2c-1. Interpellatie inzake inzake "Vertrouwensbreuk rondom de flexwoningen in Zwaagdijk-West".
De door fractie JA21 aangevraagde interpellatie inzake inzake "Vertrouwensbreuk rondom de flexwoningen in Zwaagdijk-West" is behandeld.
Er zijn geen moties ingediend.

3. Lijst geheimhouding PS.
De lijst wordt voor kennisgeving aangenomen.

4. Vaststelling notulen en besluitenlijst van de Statenvergadering van 2 oktober 2023.
De notulen en de besluitenlijst van de Statenvergadering van 2 oktober 2023 zijn ongewijzigd vastgesteld.

5. Vaststelling Strategische Statenagenda.
De doorkijkjes naar de korte termijnagenda van alle commissies voor het komend kwartaal worden voor kennisgeving aangenomen. De Strategische Statenagenda komt begin 2024 beschikbaar.

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken.
De lijst ingekomen stukken wordt vastgesteld.

7. Voortgangslijst van moties.
De lijst moties wordt vastgesteld.

8. Hamerstukken.

8a. Zienswijze wijziging gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer.
Voordracht 56-2023

8b. Zienswijze PS op de gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek.
Voordracht 58-2023

8c. Zienswijze PS op de Resultaatbestemming 2022 en 1ste en 2e begrotingswijziging 2024 Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek.
Voordracht 59-203

De besluiten behorende bij punten 8a t/m 8c zijn aangenomen en zijn bij de hamerstukken van deze vergadering op de website gepubliceerd.

9. Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2024-2031.
Voordracht 53-2023
Totaal aanwezig bij stemming: 52 leden.
Dhr. Deen (PVV), mw. Van der Helm (50PLUS) en Statenlid Jorna (PvdD) zijn afwezig.

Er is 1 amendement ingediend en verworpen:

- **A14-2023** door fracties JA21, BBB en 50PLUS inzake "Doelmatige belastingbesteding in plaats van sedum-dakbedeking op bushokjes" is verworpen. Voor 18 en tegen 34 stemmen. Voor stemmen de fracties BBB, JA21, PVV, CDA, FvD en 50PLUS.

Er zijn 3 moties ingediend en verworpen:

- **M137-2023** door fractie SP inzake "Actualisatie kosten aansluiting A9 bij Heiloo" is verworpen. Voor 15 en tegen 37 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, Volt, FvD, SP, 50PLUS en ChristenUnie.
- **M138-2023** door fractie SP inzake "Pilot provinciaal openbaar vervoer Texel' is verworpen. Voor 5 en tegen 47 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD en SP.
- **M139-2023** door fracties D66, SP, Volt en PvdD inzake "Werk aan het leefbaarheidsprobleem Krommenie Assendelft" is verworpen. Voor 12 en tegen 40 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, Volt, SP en ChristenUnie.
    - Fractie GroenLinks wenst aantekening tegen motie M139 te stemmen; is het eens met de lijn van de motie, maar er wordt opgeroepen tot een aantal punten die niet in overeenstemming zijn met het coalitieakkoord en stemt daarom tegen.

Voordracht 53-2023 "Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2024-2031" is unaniem aangenomen.
Het besluit 53-2023 behorende bij de voordracht is bij agendapunt 9 van deze vergadering op de website gepubliceerd.

- Fractie FvD wenst aantekening voor voordracht 53 te stemmen, met uitzondering van alle duurzaamheidsmaatregelen waaronder uiteraard de mossen op de bushokjes; de fractie is wel voor de ledverlichting.
- Fractie SP wenst aantekening voor voordracht 53 te stemmen met uitzondering dat de fractie tegen de A8/A9 is en tegen de afslag A9 Heiloo.
- Fractie PVV wenst aantekening voor voordracht 53 te stemmen, behoudens de deelbesluiten 7.h en 9; vindt dat 4 ton belastinggeld veel beter kan worden besteed dan aan sedum dakbedekking voor R-net-haltes; daarnaast ziet de fractie geen enkele meerwaarde om bij project N247/16 bereikbaarheid Waterland een deel van het fietspad als plastic road aan te leggen.
- Fractie JA21 wenst aantekening voor voordracht 53 te stemmen; sluit zich aan bij de woorden van de PVV, in aanvulling van de solar road waar de fractie niet voor stemt.

10. Begroting 2024 en Memorie van Antwoord.

Voordracht 52-2023

Totaal aanwezig bij stemming: 52 leden.
Dhr. Deen (PVV), mw. Van der Helm (50PLUS) en Statenlid Jorna (PvdD) zijn afwezig.

Er zijn 3 amendementen ingediend, waarvan er 2 zijn ingetrokken en 1 is aangenomen:

- **A15-2023 door fracties ChristenUnie, CDA, PvdD en Volt inzake "Zon op pareerplaats en geluidsscherm" is aangenomen.**
  Voor 48 en tegen 4 stemmen. Tegen stemmen de fracties PVV en FvD.
  Dictum:
  PS besluit het ontwerpbesluit in de voordracht als volgt aan te passen:
  - deelbesluit 1 aan te vullen met de volgende tekst:
    ", met dien verstande dat op pagina 24 van de Begroting 2024 de tekst van de tweede bullet van 1.1a. als volgt wordt gewijzigd:
    - van: uitdagingen van de zon-op-dak-opgave.
    - naar: uitdagingen van de opgave voor zon-op-dak, zon-op-parkeerplaatsen en zon-op-geluidsschermen."
      - Fractie SP wenst aantekening voor amendement A15 te stemmen; maar ziet dit wel als een opmaat tot het initiatiefvoorstel Zon voor allen, wat binnenkort gaat worden besproken; indien dit amendement wordt aangenomen, zal de fractie blij zijn indien PS dat in de toekomst ook doet.
      - Fractie JA21 wenst aantekening voor amendement A15 te stemmen; zet liever in op kernenergie in plaats van op zonne-energie, maar als er dan toch op zonne-energie wordt ingezet, dan liever op daken, op parkeerplaatsen en op geluidswallen dan op landbouwgrond.

- **A16-2023** door fracties ChristenUnie, PvdD en Volt inzake "Afspraken over terugkoppeling van meldingen" is ingetrokken.
- **A17-2023** door fracties ChristenUnie, CDA en D66 inzake "Temporisering storting Reserve coalitieakkoord" is ingetrokken.

Er zijn 46 moties ingediend, waarvan bij 1 motie de stemmen zijn gestaakt, er 8 moties zijn ingetrokken/aangehouden, 25 zijn verworpen en 12 zijn aangenomen.

Aangenomen moties:

- **M142-2023 door fracties D66, ChristenUnie, CDA, Volt en BBB inzake "Deelmobiliteit in beleid" is aangenomen.**
  Voor 34 en tegen 18 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, JA21, PVV, FvD, SP en 50PLUS.
  Dictum:
  PS verzoekt het college:
  - bij het IPO erop aan te dringen om te lobbyen bij het rijk om de wet personenvervoer te herijken en samenwerken met aanbieders van deelmobiliteit in de concessie mogelijk te maken;
  - zelfstandig te lobbyen bij het Rijk voor het herijken van de wet personenvervoer en deelmobiliteit in de concessie mogelijk te maken.

- **M157-2023 door fracties PvdD en Volt inzake "Natuurinclusievere bedrijventerreinen" is aangenomen.**
  Voor 34 en tegen 17 stemmen. Tegen stemmen de fracties BBB, JA21, PVV, CDA en FvD.
  Dhr. Kanik (D66) onthoudt zich bij deze motie van stemmen.
  Dictum:
  PS verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:
  te onderzoeken op welke manier de Provincie Noord-Holland meer kan bijdragen aan het natuurinclusiever inrichten van nieuwe en bestaande bedrijventerreinen, en daarover bij de actualisering van de Uitvoeringsagenda Economie met een voorstel aan PS te komen.

- **M164-2023 door fracties Volt, PvdD en JA21 inzake "Europose subsidiestromen inzichtelijk maken" is aangenomen.**
  Voor 38 en tegen 14 stemmen. Tegen stemmen de fracties BBB, D66 en PVV.
  Dictum:
  PS vraagt GS:
  - te onderzoeken hoe de inzet van Europese gelden die via de provincie besteed worden in de begroting inzichtelijker gemaakt kan worden;
  - en daarover een implementatievoorstel te doen en vóór de begroting 2025 aan PS terug te koppelen.

- **M165-2023 door fracties Volt, ChristenUnie en PvdD inzake "Meer Europees geld voor circulaire economie" is aangenomen.**
  Voor 29 en tegen 23 stemmen. Tegen stemmen de fracties BBB, VVD, JA21, PVV en FvD.
  Dictum:
  PS vraagt GS om:
  - te onderzoeken of/hoe extra middelen ingezet kunnen worden om in de Europese Unie extra fondsen te werven om de transitie naar circulaire economie te versnellen;
  - dekking in programma Bestuur of programma Circulaire Economie te vinden;
  - en daar zo snel mogelijk over terug te koppelen aan PS.

- **M166-2023 door fracties Volt, D66, ChristenUnie, CDA, PvdD en JA21 inzake "Aandacht voor wonen voor jonge Noord-Hollanders" is aangenomen.**
  Voor 48 en tegen 4 stemmen. Tegen stemmen de fracties FvD en SP.
  Dictum:
  PS vraagt GS om:
  meer aandacht aan jongeren en starters in staand en nog te ontwikkelen woonbeleid te geven.

- **M167-2023 door fracties Volt, ChristenUnie en CDA inzake "Steun aan gemeenten voor versnellen woningbouw" is aangenomen.**
  Voor 48 en tegen 4 stemmen. Tegen stemmen de fracties FvD en SP.
  Dictum:
  PS vraagt GS om:
  - te onderzoeken hoe en of de provincie gemeenten kan helpen de doorlooptijd van bouwprojecten kan verkorten, zoals een efficiënter Flora & Fauna onderzoek of inspraakmomenten zonder aan zorgvuldigheid in te boeten;
  - en daarvoor bij de tweede begrotingswijziging met implementatievoorstel te komen;
  - en indien nodig met een dekkingsvoorstel bij PS terug te komen.

- **M169-2023 door fractie Volt inzake "Autonoom Vervoer in en op de kaart in Noord-Holland" is aangenomen.**
  Voor 29 en tegen 23 stemmen. Tegen stemmen de fracties BBB, VVD, PVV, FvD, SP en 50PLUS.
  Dictum:
  PS vraagt GS om:
  - een nieuwe studie te starten naar de mogelijkheden voor Autonoom Vervoer binnen de provincie en deze in kaart te brengen;
  - deze studie te richten op het vinden van een geschikte proeflocatie voor het autonoom verplaatsen van mensen en/of goederen op korte- en middellange afstanden.

- **M179-2023 door fracties ChristenUnie, PvdD en Volt inzake "Onderzoek subsidieregeling circulaire initiatieven" is aangenomen.**
  Voor 36 en tegen 16 stemmen. Tegen stemmen de fracties BBB, JA21, PVV, FvD en 50PLUS.
  Dictum:
  PS verzoekt GS:
  - bij de evaluatie en aanpassing van de Actieagenda Circulaire Economie de vraag te betrekken of een dergelijke subsidieregeling ook in Noord-Holland gerealiseerd kan worden;
  - het antwoord op deze vraag expliciet terug te koppelen aan de Provinciale Staten.

- **M180-2023 door fracties ChristenUnie, CDA, PvdD en Volt inzake "Geen verdere afschaling openbaar vervoer" is aangenomen.**
  Voor 41 en tegen 11 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD en JA21.
  Dictum:
  PS draagt GS op:
  - bij de aanpassing van OV-vervoersplannen het uitgangspunt te hanteren dat de dienstregeling niet verder mag worden teruggebracht;
  - wanneer daarvoor extra budget nodig is, hiervoor in 2024 een voorstel aan de Staten voor te leggen.

- **M181-2023 door fracties ChristenUnie, Volt en CDA inzake "Kosten natuurbeheer verwerken in Kaderbrief 2025" is aangenomen.**
  Voor 50 en tegen 2 stemmen. Tegen stemt de fractie PVV.
  Dictum:
  PS draagt GS op:
  bij de Kaderbrief begrotingsjaar 2025 voldoende budget op te nemen voor het beheren van nieuwe natuur en tevens een realistische meerjarenraming te maken die in lijn is met de verwachtte groei van de natuur.
  - Fractie BBB wenst aantekening voor motie M181 te stemmen; is blij dat de indienende partijen het initiatief van de BBB omarmen; geeft aan dat deze motie de schriftelijke vragen van fractie BBB ondersteunt, is verheugd voor te stemmen.

- **M182-2023 door fracties VVD, JA21, CDA en BBB inzake "Provinciale regierol energiecongestie" is aangenomen.**
  Voor 45 en tegen 7 stemmen. Tegen stemmen de fracties PvdD, PVV en SP.
  Dictum:
  PS verzoekt het College van Gedeputeerde Staten om:
  - vanuit de Taskforce in gesprek te gaan met vertegenwoordigers van bedrijven en bedrijvenorganisaties om te verkennen hoe de provinciale regierol inzake de energiecongestie verder ingevuld en verzwaard kan worden;
  - hierbij nadrukkelijk het gesprek te zoeken met zowel de aanbodkant als de vraagkant van het bedrijfsleven, en te zoeken naar kansen voor samenwerking bijvoorbeeld door te experimenteren met energiecoöperaties;
  - bij de verdere invulling van de provinciale regierol expliciet te onderzoeken wat nodig is om de procedures te versnellen, de benodigde infrastructuur (versneld) aan te leggen en innovatie oplossingen (financieel) te kunnen stimuleren;
  - hierbij samen op te trekken met de lokale overheden bij de verdere uitvoering van de uitkomsten van dit onderzoek;
  - daarnaast kansen en knelpunten vanuit de landelijke wet- en regelgeving te identificeren deze aan te kaarten bij het Rijk en te zoeken naar financieringsmogelijkheden;
  - uiterlijk op 1-5-2024 aan Provinciale Staten te rapporteren over de uitkomsten van bovengenoemde verkenning, zodat bij de behandeling van een begrotingswijziging gedurende 2024 eventueel aanvullend budget door Provinciale Staten beschikbaar kan worden gesteld voor de "Adaptieve Uitvoeringsagenda Energie-infrastructuur" binnen de programmabegroting "Bijdragen aan de energietransitie".

- **M183-2023 door fracties GroenLinks, D66, BBB en PvdD inzake "Nacht voor de nacht" is aangenomen.**
  Voor 49 en tegen 3 stemmen. Tegen stemt de fractie PVV en 1 lid van FvD stemt tegen *(dhr. Dessing).*
  Dictum:
  PS verzoekt Gedeputeerde Staten:
  - te inventariseren welke mogelijkheden de provincie heeft om nachtelijke verlichting te verminderen en dat zo mogelijk ook te doen;
  - gemeentes te attenderen op mogelijkheden om nachtelijke verlichting te dimmen of uit te zetten;
  - terug te koppelen aan de commissie Leefomgeving over de afdoening van de motie.

Stemmen staken:

- **M144-2023** door fracties PvdD, Volt, D66 en GroenLinks inzake "Doden van dieren geen voorwaarde stellen voor schadevergoeding" daarbij staken de stemmen met 26 stemmen voor en 26 tegen. De motie wordt opnieuw in stemming gebracht in de volgende PS-vergadering van 11 december 2023 (Provinciewet art. 32, lid 4).

Verworpen moties:

- **M140-2023** door fracties D66, SP, ChristenUnie en PvdD inzake "Binnenstedelijk bouwen" is verworpen. Voor 15 en tegen 37 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, Volt, FvD, SP, 50PLUS en ChristenUnie.

- **M145-2023** door fractie PvdD inzake "Plantaardig verbindend vooruit" is verworpen. Voor 7 en tegen 45 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, Volt en SP.

- **M147-2023** door fractie PvdD inzake "Slim omgaan met maatschappelijk geld: promotie biologische lokale producten" is verworpen. Voor 7 en tegen 45 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, Volt en SP.

- **M148-2023** door fracties PvdD en Volt inzake "Geen uitbreiding intensieve veehouderij" is verworpen. Voor 12 en tegen 40 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, Volt, SP en 50PLUS.

- **M149-2023** door fracties PvdD en D66 inzake "Problemen niet verplaatsen, maar oplossen" is verworpen. Voor 12 en tegen 40 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, Volt, SP en ChristenUnie.

- **M150-2023** door fracties PvdD en SP inzake "Slimmere impuls voor biologische sector" is verworpen. Voor 11 en tegen 41 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, Volt en SP.

- **M151-2023** door fractie PvdD inzake "Biologische bollen in plaats van bloemen" is verworpen. Voor 5 en tegen 47 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD en SP.

- **M152-2023** door fracties PvdD en SP inzake “Krimp Schiphol” is verworpen. Voor 6 en tegen 45 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, SP en ChristenUnie.
  Dhr. Terwal (VVD) onthoudt zich bij deze motie van stemmen.
  - Fractie Volt wenst aantekening tegen motie M152 te stemmen; hoewel de fractie voor de krimp van Schiphol is, komen deze getallen niet in lijn met de plannen van de fractie en stemt daarom tegen.
  - Fractie ChristenUnie wenst aantekening voor motie M152 te stemmen; geeft aan dat deze plannen voor de krimp van Schiphol precies in lijn zijn met wat in het verkiezingsprogramma van de fractie staat.

- **M153-2023** door fracties PvdD en Volt inzake “Geen natuurvergunning voor Schiphol” is verworpen. Voor 7 en tegen 44 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, Volt en SP.
  Dhr. Terwal (VVD) onthoudt zich bij deze motie van stemmen.

- **M155-223** door fracties PvdD en Volt inzake “Provinciale bijdrage energiebesparing concreet maken” is verworpen. Voor 25 en tegen 27 stemmen. Voor stemmen de fracties GroenLinks, PvdA, D66, PvdD, Volt en SP.

- **M156-2023** door fracties PvdD en Volt inzake “Financiering natuurinclusief bouwen onderzoeken” is verworpen. Voor 12 en tegen 40 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, Volt, SP en ChristenUnie.

- **M158-2023** door fracties PvdD en Volt inzake “Burgerberaad voor het klimaat en biodiversiteit” is verworpen. Voor 5 en tegen 47 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD en Volt.
  - Fractie D66 wenst aantekening tegen motie M158 te stemmen; vindt het voldoende dat er een landelijk Burgerberaad Klimaat is, vindt dat dat niet op provinciaal niveau ook nog erbij moet worden gezet; geeft voorts aan dat tot die tijd keihard door moeten worden gegaan met de klimaatacties.

- **M159-2023** door fracties JA21, Volt, 50PLUS en CDA inzake “Onderzoek en implementatie van Small Modular Reactors (SMR’s) in Noord-Holland” is verworpen. Voor 12 en tegen 40 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, PVV, Volt, CDA, FvD en 50PLUS.
  - Fractie BBB wenst aantekening tegen motie M159 te stemmen; snapt de inhoud ervan, als het alleen over onderzoeken was gegaan had de fractie er in mee kunnen gaan, maar kan dat niet met de implementatie.

- **M160-2023** door fractie PVV inzake “Breed extern onderzoek naar de financiële, ruimtelijke, milieu en natuur gerelateerde risico’s van zonne- en windenergie” is verworpen. Voor 8 en tegen 44 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, PVV, FvD en 50PLUS.

- **M161-2023** door fractie PVV inzake “Actief bij het Rijk lobbyen om waar mogelijk windparken op zee af te schalen” is verworpen. Voor 7 en tegen 45 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, PVV en FvD.

- **M162-2023** door fractie PVV inzake “Proactief oog hebben voor wetenschappers met relevante kennis van zaken” is verworpen. Voor 7 en tegen 45 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, PVV en FvD.

- **M170-2023** door fracties CDA en ChristenUnie inzake “Duidelijkheid over taakstelling op reserves” is verworpen. Voor 20 en tegen 32 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, JA21, Volt, CDA, FvD, SP, ChristenUnie en 1 lid van BBB stemt voor *(dhr. Nijkamp).*

- **M172-2023** door fracties CDA en D66 inzake “Uitgewerkt plan aanleg 1800 hectare bos” is verworpen. Voor 17 en tegen 35 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, JA21, Volt, CDA, SP en 50PLUS.

- **M173-2023** door fractie CDA inzake “Doelen binnenduinrand” is verworpen. Voor 7 en tegen 45 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, CDA en FvD.
    - Fractie BBB wenst aantekening tegen motie M173 te stemmen; geeft aan dat de binnenduinrand in het coalitieakkoord in beginsel ongeveer elfduizend hectare is voor onder andere de bollensector en dat de extra NNN in deze regio altijd nulprincipe zal zijn; stemt daarom tegen.

- **M175-2023** door fracties CDA, D66, Volt en ChristenUnie inzake “Meer geld begroten voor verduurzamen maatschappelijk vastgoed” is verworpen. Voor 17 en tegen 35 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, JA21, Volt, CDA, SP en ChristenUnie.

- **M176-2023** door fractie SP inzake “Actieve inzet Provincie Noord-Holland bij realiseren woningbouw” is verworpen. Voor 5 en tegen 47 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD en SP.

- **M177-2023** door fracties SP en PvdD inzake “Bestemming van de Lutkemeer” is verworpen. Voor 11 en tegen 40 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, Volt, FvD, SP, 50PLUS en ChristenUnie.
  Dhr. Kanik (D66) onthoudt zich bij deze motie van stemmen.
    - Fractie D66 wenst aantekening tegen motie M177 te stemmen; heeft kennis genomen van de zienswijze waar de gedeputeerde het over heeft gehad en is blij dat er een duidelijk signaal is afgegeven; vindt het voor nu voldoende om mee te gaan in het beleid van GS, of in ieder geval het advies van GS

- **M178-2023** door fracties ChristenUnie, PvdD en Volt inzake “Biobased en circulair bouwen stimuleren” is verworpen. Voor 12 en tegen 40 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, Volt, SP en ChristenUnie.

- **M184-2023** door fracties D66 en Volt inzake “Regionale energiestrategie is leidend bij zonneparken” is verworpen. Voor 21 en tegen 30 stemmen. Voor stemmen de fracties GroenLinks, PvdA, D66, Volt en ChristenUnie. *Mw. Koning (CDA) onthoudt zich bij deze motie van stemmen.*

- **M185-2023** door fractie D66 inzake “Natuur Netwerk Nederland 2027 met uitloop” is verworpen. Voor 11 en tegen 41 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, Volt en SP.

Ingetrokken/aangehouden moties:

- **M141-2023** door fracties D66 en Volt inzake “Regionale energiestrategie is leidend bij zonneparken” is ingetrokken en gewijzigd ingediend als motie M184-2023.
- **M143-2023** door fractie PvdD inzake “Doorzetten van steun voor wilde dieren in nood” is ingetrokken.
- **M146-2023** door fractie PvdD inzake “Sluit producten uit de intensieve veehouderij uit bij promotie van lokale producten” is aangehouden.
- **M154-2023** door fracties PvdD, D66 en Volt inzake “Handhaaf energiebesparing bij bedrijven” is aangehouden.
- **M163-2023** door fracties PVV en BBB inzake “Geldmaat moet afspraken nakomen” is ingetrokken.
- **M168-2023** door fracties Volt en CDA inzake “Echte provinciale regie op woningbouw” is aangehouden.
- **M171-2023** door fractie CDA inzake “Langjarige financiering natuurbeheer” is aangehouden.
- **M174-2023** door fracties CDA, PvdD, ChristenUnie, SP, D66 en Volt inzake “Definitie betaalbare woningen” is aangehouden.

Voordracht 52-2023 “Begroting 2024 en Memorie van Antwoord” is geamendeerd aangenomen.
Voor 40 en tegen 12 stemmen. Tegen stemmen de fracties PvdD, JA21, PVV, FvD en SP. Het geamendeerde besluit 52-2023 behorende bij de voordracht, alsmede amendement A15-2023, is bij agendapunt 10 van deze vergadering op de website gepubliceerd.

- Fractie CDA wenst aantekening voor voordracht 52 te stemmen; heeft kritiek op de begroting ook omdat ze niet altijd even concreet is geworden, heeft daarnaast ook inhoudelijk opmerkingen gemaakt; stemt toch voor de begroting, maar wel met de oproep om de volgende keer toch met een wat gedetailleerdere uitwerking van plannen te komen.
- Fractie D66 wenst aantekening voor voordracht 52 te stemmen; is niet te spreken over de kwaliteit van deze begroting en vindt het soms misschien zelfs ondermaats, maar stemt toch één keer voor en hoopt hier wel verbeteringen in te zien bij de begrotingswijziging.
- Fractie ChristenUnie wenst aantekening voor voordracht 52 te stemmen; maakt zich erg zorgen over het fonds voor het coalitieakkoord, maar heeft daar een duidelijke toezegging op gekregen dat de Staten betrokken zullen worden bij de overheveling van geld uit het fonds en dat maakt dat de fractie uiteindelijk voor stemt.
- Fractie Volt wenst aantekening voor voordracht 52 te stemmen; maakt zich ook zorgen over het reservepotje coalitieakkoord en sluit zich aan bij de woorden van fractie ChristenUnie.

- Fractie PvdD wenst aantekening tegen voordracht 52 te stemmen; had graag voor gestemd maar geeft aan dat de crises die er nu zijn, zijn veroorzaakt door het steeds doorschuiven en rommelen in de marges; geeft voorts aan dat de coalitie daar gewoon mee verder gaat zonder significante verbeteringen en zonder het uitvoeren van systeemverandering, drastische hervormingen, geen investeringen in biologisch en niet in plantaardig, niet in krimp van Schiphol, maar houdt wel de vee-industrie in de benen; de fractie is daarom tegen deze begroting.
- Fractie SP wenst aantekening tegen voordracht 52 te stemmen; geeft aan dat de Statenleden hebben gepoogd om deze begroting beter te krijgen, maar dat is niet gelukt en stemt om die reden tegen.
- Fractie FvD wenst aantekening tegen voordracht 52 te stemmen; vindt deze begroting onverantwoord met het oog op wat er de komende jaren allemaal op ons af gaat komen en stemt daarom tegen deze voordracht.
- Fractie PVV wenst aantekening tegen voordracht 52 te stemmen; sluit zich bij de laatstgenoemde woorden van fractie FvD aan.

10a. *Interpellatie: dit agendapunt is op 6 november 2023 behandeld als punt 2c-1.*

11. *Advies GS moties Vreemd aan de Orde van de Dag: dit punt is doorgeschoven naar de vergadering van 13 november 2023.*

12. *Gebundelde stemming van alle moties, amendementen en voordrachten van PS 6 november 2023: dit punt is doorgeschoven naar de vergadering van 13 november 2023.*

13. Schorsing tot 13 november 2023.

Uitloopvergadering 13 november 2023

14. Heropening en mededelingen.

- PS stemt niet in met het ordevoorstel van fractie GroenLinks om agendapunt 15 “Vaststellen ontwerp verklaring van geen bedenkingen voor het windpark Noorder IJ-Plas” uit te stellen naar een andere vergaderdatum.

15. Vaststellen ontwerp verklaring van geen bedenkingen voor het windpark Noorder IJ-Plas te Amsterdam.

Voordracht 57-2023

Totaal aanwezig bij stemming: 52 leden.
Dhr. Deen (PVV), mw. Van der Helm (50PLUS) en Statenlid Jorna (PvdD) zijn afwezig.

Er zijn 2 moties ingediend, waarvan er 1 is ingetrokken en 1 is verworpen:

- **M187-2023** door fractie SP inzake “Energiecoöperaties mogelijkheid geven windturbines te plaatsen in Westelijk Havengebied” is verworpen. Voor 5 en tegen 47 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD en SP.
    - Fractie ChristenUnie wenst aantekening tegen motie M187 te stemmen; geeft aan dat in het geval dat straks de verklaring van geen bedenkingen niet wordt afgegeven, dat alleen een brief sturen naar de gemeente Amsterdam dan niet de oplossing zal zijn voor dit probleem; zou een veel actievere inzet willen en stemt dus om die reden tegen deze motie.

- **M186-2023** door fractie SP inzake “Energiecoöperaties mogelijkheid geven windturbines te plaatsen in Westelijk Havengebied” is ingetrokken en gewijzigd ingediend als motie M187-2023.

Voordracht 57-2023 “Vaststellen ontwerp verklaring van geen bedenkingen voor het windpark Noorder IJ-Plas te Amsterdam” is verworpen.
Het verworpen besluit 57-2023 behorende bij de voordracht is bij agendapunt 15 van deze vergadering op de website gepubliceerd.
Voor 21 en tegen 31 stemmen. Voor stemmen de fracties GroenLinks, PvdA, D66, Volt en ChristenUnie.

- Fractie PvdD wenst aantekening tegen voordracht 57 te stemmen; vindt het een heel slechte locatie waarmee de natuurcrisis juist verergert; geeft aan dat als de natuurcrisis verergert, daarmee uiteindelijk ook de oplossing voor de klimaatcrisis wordt verdaagt en stemt daarom tegen.

16. Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied 90% - meegeven wensen en opvattingen.
Voordracht 54-2023
Totaal aanwezig bij stemming: 52 leden.
Dhr. Deen (PVV), mw. Van der Helm (50PLUS) en Statenlid Jorna (PvdD) zijn afwezig.
Statenlid Van der Waart (GroenLinks) onthoudt zich bij dit gehele punt van stemmen.

Er zijn 2 amendementen ingediend, waarvan er 1 is ingetrokken en 1 is aangenomen:

- **A19-2023 door fractie PvdD inzake “Natuur en biodiversiteit versterken, ook buiten landelijk gebied” is aangenomen.**
  Voor 40 en tegen 11 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21, PVV, Volt, CDA en FvD.
  Dictum:
  PS besluit in de conceptbrief wensen en opvattingen PNH;
  de zin:
  "Wij achten het noodzakelijk om de geagendeerde opgaven op het vlak van water en bodem nader uit te werken."
  te wijzigen in:
  "Wij achten het noodzakelijk om de geagendeerde opgaven op het vlak van water en bodem nader uit te werken en het versterken van natuurwaarden en het vergroten van de biodiversiteit als opgave bij de energietransitie en de woningbouw onderdeel te laten zijn van deze uitwerking."

- Fractie BBB wenst aantekening voor amendement A19 te stemmen; is voor biodiversiteit, maar wil wel ervoor waken dat het niet ten koste gaat van de betaalbaarheid van de woningen.

- **A18-2023** door fracties BBB en VVD inzake “Houtrakpolder” is ingetrokken.

Er zijn geen moties ingediend.

Voordracht 54-2023 “Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied 90% - meegeven wensen en opvattingen” is geamendeerd aangenomen.
Voor 47 en tegen 4 stemmen. Tegen stemmen de fracties PVV en FvD. Het geamendeerde besluit 54-2023 behorende bij de voordracht, alsmede amendement A19-2023, is bij agendapunt 16 van deze vergadering op de website gepubliceerd.

- Fractie JA21 wenst aantekening voor voordracht 54 te stemmen; ziet er inderdaad goede dingen in staan zoals de woningbouw en de versterking van de VTH-taken, maar ook punten waar de fractie zich zorgen over maakt zoals de externe veiligheid rond waterstof en de transformatorstations; geeft voor nu het voordeel van de twijfel en stemt voor.

17. Nieuwe MRA Agenda 2024-2028.

Voordracht 55-2023
Totaal aanwezig bij stemming: 52 leden.
Dhr. Deen (PVV), mw. Van der Helm (50PLUS) en Statenlid Jorna (PvdD) zijn afwezig.

Er zijn 15 amendementen ingediend, waarvan 3 zijn ingetrokken, 7 zijn verworpen en 5 zijn aangenomen:

- **A20-2023 door fractie CDA inzake “Voorzieningen kleine gemeenten in MRA Agenda” is aangenomen.**
  Voor 47 en tegen 5 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21 en Volt.
  Dictum:
  Provinciale Staten wijzigen de tekst van de antwoordbrief PS voor de nieuwe MRA-Agenda 2024-2028 als volgt:
  Pagina 3: "Door de Staten wordt naar voren gebracht dat ook kleinere gemeenten binnen de MRA voldoende aan hun trekken moeten kunnen komen, en de regionale samenwerking niet al te zeer een samenwerking zou moeten zijn waarbij de grotere en meer verstedelijkte gemeenten de dienst uitmaken."
  Wijzigen in "Door de Staten wordt naar voren gebracht dat ook kleinere gemeenten binnen de MRA voldoende aan hun trekken moeten kunnen komen, en de regionale samenwerking niet al te zeer een samenwerking zou moeten zijn waarbij de grotere en meer verstedelijkte gemeenten de dienst uitmaken. Daarvoor is het van belang dat de voorzieningen van kleinere gemeenten mee worden genomen in de nieuwe MRA-Agenda. Dit sluit goed aan bij het coalitieakkoord waarin staat dat de provincie zich inspant om ook voorzieningen samen met gemeenten op peil te houden."

- **A21-2023 door fracties GroenLinks en VVD inzake “Aanpassing brief aandachtspunten voor de nieuwe MRA Agenda 2024-2028” is aangenomen.**
  Voor 44 en tegen 8 stemmen. Tegen stemmen de fracties PvdD, PVV, SP en ChristenUnie.
  Dictum:
  PS besluit:
  de brief met aandachtspunten voor de nieuwe MRA-Agenda 2024-2028 als volgt aan te passen de zin "In het verleden richtte de bestuurlijke samenwerking in de regio Amsterdam zich primair op 'fysieke thema's als woningbouw economie en mobiliteit', die in samenhang bekeken werden en waar ruimtelijke afwegingen werden gemaakt. Tegen de achtergrond van problemen die in politíek Den Haag en in Europa hoog op de agenda staan, kunnen sommige Statenfracties zich voorstellen dat de inhoudelijk scope van de MRA-samenwerking wordt verbreed, waarbij 'brede welvaart' een richtsnoer zou kunnen zijn. Dit sluit aan bij hetgeen in uw ‘State of the Region'-toespraak onlangs naar voren heeft gebracht."
  vervangen door:
  "De bestuurlijke samenwerking in de MRA richt zich primair op fysieke thema's, waarbij wij van mening zijn dat bij deze thema's een gezonde leefomgeving een leidend principe moet zijn."

- **A25-2023 door fracties BBB, CDA, ChristenUnie en VVD inzake “Brede Welvaart, nieuwe MRA Agenda 2024-2028” is aangenomen.**
  Voor 44 en tegen 8 stemmen. Tegen stemmen de fracties PvdD, JA21 en FvD.
  Dictum:
  PS besluit om de behandelde antwoordbrief PS (921516/2065295) als volgt te wijzigen:
  Tweede alinea pagina 2, zijnde:
  "Ook het verbeteren van de bereikbaarheid, de leefbaarheid en de economie zijn voor ons belangrijke speerpunten, waarbij de menselijke maat niet uit het oog verloren moet worden. We streven naar een goede balans tussen wonen, werken en gezondheid en gaan bedrijven ondersteunen om de transitie naar meer duurzame en schone productieprocessen te kunnen of willen maken naar de toekomst. Ook bij Tata Steel blijft de coalitie zich inzetten om de impact op de leefomgeving, het milieu en het klimaat terug te dringen.
  Aan te vullen met de zin:
  "We zetten in op samenwerking tussen scholen en bedrijfsleven en willen dat de opleidingen van nu aansluiten bij de vraag van morgen."

- **A32-2023 door fracties PvdD, ChristenUnie en SP inzake “Economie gericht op welzijn van alle inwoners, binnen ecologische grenzen” is aangenomen.**
  Voor 29 en tegen 23 stemmen. Tegen stemmen de fracties BBB, VVD, JA21, PVV en FvD.
  Dictum:
  PS besluit in het ontwerpbesluit toe te voegen dat daarbij de zinssnede in de antwoordbrief:
  "Tegen de achtergrond van problemen die in politiek Den Hoog en in Europa hoog op de agenda staan, kunnen sommige Statenfracties zich voorstellen dat de inhoudelijke scope van de MRA-samenwerking wat wordt verbreed, waarbij het begrip 'brede welvaart' een richtsnoer zou kunnen zijn."

wordt vervangen door:
"Tegen de achtergrond van problemen die in politiek Den Haag en in Europa hoog op de agenda staan, kunnen sommige Statenfracties zich voorstellen dat de inhoudelijke scope van de MRA-samenwerking ongewijzigd blijft, maar het begrip 'brede welvaart' een richtsnoer wordt voor de afwegingen die worden gemaakt op de bestaande beleidsterreinen. Noord-Holland vindt het belangrijk dat in de nieuwe MRA Agenda expliciet wordt gemaakt welke keuzes worden gemaakt in het kader van brede welvaart (hier & nu, later en elders)."

- **A33-2023 door fracties PvdD en SP inzake "MRA houdt rekening met haar dierlijke inwoners" is aangenomen.**
  Voor 27 en tegen 25 stemmen. Tegen stemmen de fracties BBB, VVD, PVV, Volt, CDA, FvD en ChristenUnie.
  Dictum:
  PS besluit in het ontwerpbesluit toe te voegen dat daarbij de zinssnede in de antwoordbrief:
  "Daarnaast willen wij de komende jaren verder werken aan de energietransitie, het energienet uitbreiden, de natuur versterken, de luchtkwaliteit verbeteren, de klimaatcrisis tegengaan, het voorzieningenniveau in stand houden, helpen bij de transitie naar duurzame visserij en oog houden voor een toekomstbestendige landbouw met een verdienmodel."
  wordt vervangen door:
  "Daarnaast willen wij de komende jaren verder werken aan de energietransitie, het energienet uitbreiden, de natuur versterken, de luchtkwaliteit verbeteren, de klimaatcrisis tegengaan, het voorzieningenniveau in stond houden, helpen bij de transitie naar duurzame visserij en oog houden voor een toekomstbestendige landbouw met een verdienmodel. We vinden dierenwelzijn een belangrijke waarde in ons handelen en beleid. We verwachten daarom ook dat MRA-activiteiten zoveel mogelijk rekening houden met de dieren die in onze regio leven."

Verworpen amendementen:

- **A23-2023** door fractie Volt inzake "Duurzaam internationaal internetknooppunt in Noord-Holland" is verworpen. Voor 21 en tegen 31 stemmen. Voor stemmen de fracties GroenLinks, PvdA, PvdD, Volt en CDA.
- **A24-2023** door fractie ChristenUnie inzake "Reductie overlast Schiphol in MRA Agenda" is verworpen. Voor 12 en tegen 39 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, Volt, SP en ChristenUnie.
  Dhr. Terwal (VVD) onthoudt zich bij dit amendement van stemmen.
- **A26-2023** door fracties PvdD en SP inzake "Alle ontwikkelingen zoveel mogelijk natuurinclusief" is verworpen. Voor 24 en tegen 28 stemmen. Voor stemmen de fracties GroenLinks, PvdA, D66, PvdD, SP en 50PLUS.
  - Fractie GroenLinks wenst aantekening bij een aantal amendementen voor te stemmen; vindt natuurlijk dat ieder Statenlid de mogelijkheid moet hebben om amendementen in te dienen, maar vindt het aantal amendementen dat door fractie PvdD is ingediend toch wel erg ruim en dat wekt wat aarzeling op; stemt niettemin bij een aantal sympathieke amendementen voor.

- Fractie ChristenUnie wenst aantekening bij een aantal amendementen tegen te stemmen; heeft gekeken naar wat het zou doen met de brief als alle amendementen waar de fractie in principe niet tegen zou zijn, daarin worden verwerkt; denkt dat er dan toch een brief ontstaat waarin de balans wat zoekraakt en een heleboel punten steeds terugkomen die daarmee te veel aandacht zouden krijgen dan de fractie in het geheel zou willen; stemt daarom een aantal keer tegen ook al is de fractie inhoudelijk niet altijd tegen.
- Fractie Volt wenst aantekening tegen een aantal amendementen te stemmen; heeft met het wegen van amendementen diezelfde beredenering gevolgd als fractie ChristenUnie en heeft ook de brief in zijn geheel proberen te beoordelen mochten alle amendementen waar de fractie inhoudelijk in hun eigen provinciale beleidsportefeuilles achter staat, daarin zijn verwerkt; stemt daarom ook bij een aantal amendementen tegen.

- **A27-2023** door fracties PvdD en SP inzake “Alle MRA-activiteiten in het kader van eerlijk oplossen van klimaat- en natuurcrises” is verworpen. Voor 24 en tegen 28 stemmen. Voor stemmen de fracties GroenLinks, PvdA, D66, PvdD, SP en ChristenUnie.
- **A29-2023** door fracties PvdD, SP en Volt inzake “Belangrijke transitie in de landbouw niet vergeten” is verworpen. Voor 25 en tegen 27 stemmen. Voor stemmen de fracties GroenLinks, PvdA, D66, PvdD, Volt en SP.
- **A31-2023** door fracties PvdD en SP inzake “Rekening bij de vervuilers leggen” is verworpen. Voor 5 en tegen 47 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD en SP.
- **A34-2023** door fracties PvdD, SP en Volt inzake “Betaalbaar en groen wonen” is verworpen. Voor 25 en tegen 27 stemmen. Voor stemmen de fracties GroenLinks, PvdA, D66, PvdD, Volt en SP.

Ingetrokken amendementen:

- **A22-2023** door fractie Volt inzake “Schiphol, van luchthaven naar internationale mobiliteitshub” is ingetrokken.
- **A28-2023** door fracties PvdD en SP inzake “MRA houdt rekening met haar dierlijke inwoners” is ingetrokken en gewijzigd ingediend als amendement A33-2023.
- **A30-2023** door fracties PvdD, SP en Volt inzake “Betaalbaar en groen wonen” is ingetrokken en gewijzigd ingediend als amendement A34-2023.

Er zijn geen moties ingediend.

Voordracht 55-2023 “Nieuwe MRA Agenda 2024-2028” is geamendeerd aangenomen. Voor 42 en tegen 10 stemmen. Tegen stemmen de fracties PvdD, JA21, PVV en FvD. Het geamendeerde besluit 55-2023 behorende bij de voordracht, alsmede amendementen A20-A21- A25- A32- en A33-2023 zijn bij agendapunt 17 van deze vergadering op de website gepubliceerd.

- Fractie PvdD wenst aantekening tegen voordracht 55 te stemmen; vindt het wel een moeilijke en heeft tot het laatste moment gewacht om de balans op te maken; geeft aan dat de balans door slaat als alle amendementen of maar een deel zouden worden aangenomen en dat die balans dan zou doorslaan naar gewoon het oplossen van de klimaat- en natuurcrises; vindt dat het benadrukt hoe belangrijk dat is en vindt het een teleurstelling dat fracties ChristenUnie en Volt daarin meegaan.
- Fractie SP wenst aantekening voor voordracht 55 te stemmen; vindt het ook een fikse hoeveelheid amendementen en lang niet alles is aangenomen, maar vindt het toch voldoende om de brief inclusief de wijzigingen te steunen.

18. Vragenuur.

De mondelinge vragen ingediend door fractie JA21 inzake “Windturbines Noorder IJ-Plas uitspraken wethouder Zita Pels” zijn ingetrokken.

19a. Advies GS moties Vreemd aan de Orde van de Dag.

GS heeft advies gegeven op de motie Vreemd aan de Orde van de Dag die bij punt 2 in de vergadering van 6 november 2023 is ingediend.

19b. Gebundelde stemming van alle moties, amendementen en voordrachten.

De stemmingen met betrekking tot de punten 9, 10, 15 t/m 17 zijn uitgewerkt bij de betreffende agendapunten.

De motie Vreemd aan de Orde van de Dag **M136-2023** door fractie BBB inzake “Meer input van MKB bij RUAS” is ingetrokken.

20. Sluiting

De voorzitter sluit de Statenvergaderingen van 6 en 13 november 2023.

Notulen -gewijzigd vastgesteld-

Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum Statenvergadering	:	6 november 2023
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Plaatsvervangend voorzitter	:	dhr. J.P. Hollebeek
Plaatsvervangend griffier	:	dhr. E. Krijgsman
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig:
mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. G. Bakker (VVD), dhr. M. Becker (BBB), dhr. D.J. van den Berg (JA21), mw. L.C.M. Berkvens (D66), mw. I.A. Bezaan (PVV), mw. G.W. de Boer (PvdA), mw. A. den Boer (BBB), dhr. J. Boer (VVD), mw. Bouhlel-Lascaris (SP), Statenlid R.I. Bwefar (GL), dhr. M. Deen (PVV), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), Statenlid W.J. Freeman (GL), Statenlid A. Gielen (GL), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), mevrouw. I.M. Haas (PvdD), mw. M.C.T. ten Ham (PvdA), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), mw. K.M.A. Jansen (D66), Statenlid E.M. Jorna (PvdD), dhr. E.B. Kanik (D66), dhr. A. Karar (PvdA), dhr. M.C.A. Klein (ChristenUnie), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), Statenlid P.P. Korzelius (GL), Statenlid I. Kostić (PvdD), Statenlid P.J. Laport (GL), dhr. G.L.J. Leerink (PvdA), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), dhr. H.S. Mülder (D66), dhr. R. Nijkamp (BBB), mw. L.G.Y. Ouderkerken (VVD), mw. F. Oulad Hadj (PvdA), mw. M.C.G. Poot (VVD), dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD), mw. G.M. de Sain (BBB), mw. J.M. Schneemann (Volt), mw. I.D. Sijbenga (BBB), dhr. H.J.F.X.P. Stulemeijer (50PLUS), dhr. P.G. Teeuwen (BBB), dhr. K.J. Terwal (VVD), dhr. R. van Tiggelen (PVV), mw. K. Uiterwijk (JA21), dhr. V.H. Valk (BBB), dhr. G.J. Vendrig (BBB), dhr. C.H. Vonk (PvdA), Statenlid N.M. van der Waart (GL), dhr. T. Wagelaar (PvdA), Statenlid M. de Weerdt (Volt), Statenlid T.K. van Wijnen (GL).

Afwezig: mw. M.P. van der Helm-Chandansingh (50PLUS), dhr. B.G.P. de Wit (VVD).

Agenda		Paginanummer:
1.	Opening vergadering en mededelingen.	(3)
2.	Vastelling agenda en regeling van werkzaamheden.	(3)
2.a	Afscheid Statenlid fractie VVD.	(5)
2.b	Installatie en beëdiging Statenlid fractie VVD.	(5)
2.b.1	Beëdiging en installatie duo-commissielid fractie VVD.	(6)
2.c	Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).	(7)
2.c.1	Interpellatie (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten) inzake Vertrouwensbreuk rondom de flexwoningen in Zwaagdijk-West.	
3.	Lijst geheimhouding PS.	(18)
4.	Vaststelling notulen en besluitenlijst van de Statenvergaderingen van 2 oktober 2023.	(18)
5.	Vaststelling Strategische Statenagenda.	(19)
6.	Vaststelling lijst ingekomen stukken.	(19)
7.	Vaststelling voortgangslijst van moties.	(19)

8.	Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.	(19)
8.a	Zienswijze wijziging gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer (VD-56).	(19)
8.b	Zienswijze PS op de gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Flevoland en Gooi & Vechtstreek (VD-58).	(19)
8.c	Zienswijze PS op de Resultaatbestemming 2022 en 1e en 2e begrotingswijziging 2024 Omgevingsdienst Flevoland en Gooi & Vechtstreek (VD-59).	(19)
9.	Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2024-2031 (VD-53).	(19)
10.	Begroting 2024 en Memorie van Antwoord (VD-52).	(38)
10.a	(Interpellatie wordt behandeld onder punt 2.c.1)	
11.	Indien aan de orde: advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.	(162)
12.	Gebundelde stemming van alle motie(s), amendement(en) en voordrachten.	(162)
13.	Schorsing tot 13 november 2023.	(162)

Opening om 10.10 uur.

1. Opening en mededelingen.

De **VOORZITTER**: Goedemorgen, dames en heren, mag ik alle Statenleden verzoeken te gaan zitten? Dames en heren, ik open de vergadering en wil u verzoeken om in ieder geval uw mobiele telefoons op stil te zetten tijdens de vergadering. Uiteraard welkom aan alle Statenleden, leden van Gedeputeerde Staten, de ambtelijke ondersteuning, belangstellenden die deze vergadering volgen via de website of hier aanwezig zijn. Welkom. Ik wens onszelf een fijne vergaderdag toe.

In het kader van de mededelingen kan ik u berichten dat er bericht van verhindering is ontvangen door mevrouw Van der Helm van 50PLUS en de heer De Wit van de VVD, en mevrouw Bezaan van de PVV zal later aanschuiven. Dat ten aanzien van de mededelingen.

Dan ga ik u even kort toespreken. Dat zal ik doen vanaf het spreekgestoelte.

Ja, dames en heren, geachte Statenleden, wij zijn nu hier vandaag weer bijeen als Provinciale Staten, maar zoals u weet is er het nodige aan de hand in de wereld op dit moment. En sterker nog, as we speak vallen er vele onschuldige slachtoffers in de wereld, op verschillende plekken. Het doet ons uiteraard pijn. Het doet ons ook pijn om te zien dat dat eigenlijk door blijft gaan. Ik heb vanmorgen dat ook besproken in het Presidium. Als een teken van onze empathie en medeleven met al die slachtoffers en al die mensen die met dit geweld hebben te maken, hebben we besloten om vandaag als Staten ook één minuut stilte te houden en al die mensen in onze gedachten te nemen. Ik wil u verzoeken daarbij te gaan staan.

Dank u wel.

2. Vastelling agenda en regeling van werkzaamheden.

De **VOORZITTER**: Agendapunt 2, dat is de regeling van de werkzaamheden. Zoals u weet, mocht het tot een hoofdelijke stemming komen, dan stellen wij vast waar de stemming, bij welk Statenlid, die stemming dient aan te vangen. 38. Dat is Statenlid Freeman van GroenLinks. En zoals dat zo mooi heet: u bent de primus vandaag.

Gaan we naar het vaststellen van de agenda. Er is toegevoegd bij agendapunt 2.b.1 straks het installeren van een nieuw commissielid.

Er is geen actualiteit aangekondigd, maar straks zal op de plek, agendapunt 2.c, een interpellatiedebat worden gehouden. Fractie JA21 heeft het verzoek tot het houden van een interpellatiedebat ingediend inzake de vertrouwensbreuk rondom de flexwoningen in Zwaagdijk. Ik heb daar vanmorgen ook in het Presidium over gesproken. Er is instemming. Dus dat betekent dat het debat straks als agendapunt 2.c zal worden toegevoegd aan deze agenda.

Er zijn mondelinge vragen ingediend door de fractie van JA21 inzake de windturbines Noorder IJ-Plas. Deze vragen komen bij het vragenuur aan de orde aan het eind van de vergadering op 13 november.

Dan is er een motie Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend door de fractie van de BBB. Mevrouw Den Boer zal deze nu gaan toelichten. Dat is tevens u maidenspeech, mevrouw Den Boer.

Mevrouw **DEN BOER** (BBB): Dank wel, voorzitter. Wanneer twee jaar geleden iemand aan mij had gevraagd "ga jij binnen twee jaar de politiek in" had ik echt heel hard gelachen en gezegd: nee. Maar ja, nu, vandaag, sta ik wel voor u. Wat maakte dan de omslag?

Dan moet ik jullie eventjes een beetje meenemen in mijn leven. Samen met mijn man runnen wij thuis een melkveehouderij met vijftig melkkoeien met de bijbehorende jongvee in Ouderkerk aan de Amstel. Mijn man heeft hier nog een baan naast bij een afvalwerkingsbedrijf en ik ben verder nog werkzaam als docent en als kinderverpleegkundige. We kunnen wel zeggen dat vervelen niet bij ons op de to-do-lijst staat. Vanaf het starten, oftewel het overnemen van het bedrijf, is het voor ons al duidelijk dat wij niet alleen van de melkveehouderij kunnen leven – de melkprijs is daarvoor niet toereikend – en zullen nevenfuncties of banen daarnaast moeten kunnen hebben. Dit vinden wij jammer, maar dat is niet anders. Als je echt iets wil, moet je ervoor gaan. In juni 2022 op vrijdagmiddag werd het stikstofkaartje van toenmalig minister Van der Wal uitgebracht. Dit heeft bij agrariërs het gevoel gegeven van boosheid, van onmacht en heel veel verdriet.

Dat boer-zijn een aantal jaren geleden nog een beroep was om trots op te zijn, binnen een aantal jaren is dat veranderd en dat wij bekeken worden als mensen die het milieu vernietigen en een gevaar zijn voor de gezondheid. Terwijl beide dingen pertinent niet waar zijn. Gelukkig weten heel veel inwoners van Nederland dat ook, want de uitslag van de verkiezingen in maart bewijst dat maar weer.

In het fijne en complete inwerkprogramma vanuit de griffie – bedankt daarvoor – werd er ook agressietraining aangeboden. Naast dat agressie nooit mag, werd er ook iets verteld, en dat is me echt bijgebleven: kijk ook altijd kritisch naar je eigen handelen. Zo was er een gemeente die meer te maken had met agressie dan wie dan ook. En hoe kwam dat? De oorzaak bleek dat ze alle niet zo positieve besluiten kenbaar maakten op vrijdagmiddag en dan kon niemand daar meer op reageren, want het was weekend.

Ik zie hier echt overeenkomsten met het kaartje van minister Van der Wal, want dat kaartje gaf mij het gevoel van machteloosheid. Je zit meer dan een weekend in onzekerheid en je kan niemand bereiken om duidelijkheid te vragen: waar sta je nu? Ik voelde me niet gehoord en ik kon nergens heen met mijn onzekerheid. Dan kan je verschillende dingen gaan doen. Ik heb besloten om aan te melden bij de BBB en te kijken hoe ik ze hierin kan ondersteunen. En zie, vandaag sta ik dus hier voor jullie.

In mijn omgeving was er al onrust over het invoeren van de zero-emissiezones in de logistiek in de steden. Mijn buurman bijvoorbeeld heeft een onderneming met afvalpersen, waarbij je plastic in kleine pakketjes perst, waardoor het afval minder ruimte inneemt. Daar heeft hij afnemers voor in Amsterdam, maar ook bijvoorbeeld in België. Hij geeft aan veel belemmeringen te zien wanneer de zero-emissiezones worden ingevoerd. Echter, hij en meer dan 85.000 anderen zijn niet gehoord in het onderzoek naar de behoeftes die er zijn om bij de MKB-bedrijven zero-emissiezones te realiseren. Het RUAS heeft 25 bedrijven bevraagd, waarvan er maar één in de Kop van Noord-Holland. Hier heb ik wat kritische punten op. Elk mkb-bedrijf is anders. Een kapster heeft logistiek andere behoeften dan een loodgieter of een stukadoor. De plaats van vestiging van het MKB-bedrijf heeft invloed op welke behoeftes ze nodig hebben om over te kunnen stappen op zero-emissiezones. De leeftijd van de MKB-eigenaren heeft invloed op wat ze

nodig hebben en hoe lang ze nog het bedrijf willen voortzetten. En wanneer MKB-bedrijven net zijn opgericht, hebben ze ook andere behoeftes, want hoeveel investeringsruimte hebben ze dan nog? Enzovoorts. Hoe kunnen er dan conclusies getrokken worden naar aanleiding van een onderzoek waarbij 25 van de ruim 85.000 bedrijven zijn bevraagd? In het coalitieakkoord staat dat we de meest mkb-vriendelijke provincie willen worden van Nederland. Hoe kan dat wanneer mkb'ers niet meegenomen worden in onderzoeken? De machteloosheid die ik voelde in 2022 wordt nu gevoeld bij mkb'ers in Noord-Holland. De trigger om gehoord te worden, speelt nu bij mkb Noord-Holland. Iedereen verdient het erom gehoord te worden, ook mkb Noord-Holland. Daarom dient de BBB deze motie in. Constaterende dat er voor de opstelling van dit raamwerk naast andere partijen, ook een selectie van 25 mkb-bedrijven is geïnterviewd om input te leveren. Overwegend dat alleen al in Noord-Holland meer dan 85.000 mkb-bedrijven gevestigd zijn. Spreken als mening uit dat input van 25 bedrijven, waarvan één bedrijf uit de Kop van Noord-Holland, niet representatief is voor meer dan 85.000 bedrijven, dat dit ook geen recht doet aan de wens in het coalitieakkoord dat Noord-Holland de meest mkb-vriendelijke provincie wil zijn, willen wij aandringen bij Gedeputeerde Staten dat de GS minimaal vijftig procent van de mkb-bedrijven betrekt bij het vragen van input voor de RUAS, en gaat over tot de orde van de dag. Dank u wel, voorzitter.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 136-6 november 2023
Meer input mkb bij RUAS

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *Voor de opstelling van dit raamwerk naast andere partijen ook een selectie van 25 mkb-bedrijven is geïnterviewd om input te geven.*

Overwegende dat:

- *Alleen al in Noord-Holland meer dan 85.000 MKB bedrijven gevestigd zijn;*

Spreken uit:

- *Dat de input van 25 bedrijven, waarvan 1 bedrijf uit de kop van Noord-Holland niet representatief is voor de meer dan 85.000 mkb-bedrijven;*
- *Dat dit ook geen recht doet aan de wens in het coalitieakkoord dat Noord-Holland de meest mkb-vriendelijke provincie wil zijn.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Dat GS minimaal 50%van de MKB-bedrijven betrekt bij het vragen van input voor de RUAS.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Aletta den Boer (BBB).

[tafelgeroffel]

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Een prachtige maidenspeech. U heeft een motie ingediend en die maakt nu onderdeel uit van onze beraadslagingen. Dank u wel daarvoor.

Zijn er nog andere partijen die een motie Vreemd willen indienen? Nee. Dan is de agenda en de gewijzigde agenda conform het voorstel van het Presidium vastgesteld.

2.a Afscheid Statenlid fractie VVD.

De **VOORZITTER**: Dan komen wij bij agendapunt 2.a en agendapunt 2.a is het afscheid van een Statenlid van de fractie van de VVD. De heer Dijkman van de fractie van de VVD zal afscheid nemen en er zal ook straks gelijk in zijn opvolging worden voorzien. Na de installatie van het nieuwe Statenlid en het duo-commissielid, die ik ook zal installeren, zal er kort even geschorst worden voor felicitaties. Dan kunt u ook nog even afscheid nemen van de heer Dijkman. Maar ik verzoek in ieder geval de heer Dijkman nu om naar het midden van de zaal te komen.

Ja, meneer Dijkman, het wordt politici nog weleens verweten dat ze niet los kunnen komen van het pluche. Daar heeft u geen last van. Op 11 september werd je geïnstalleerd in de Provinciale Staten van Noord-Holland en vandaag neem je alweer afscheid. Dus dat is acht weken. Nee, dat is natuurlijk ook wel heel erg snel. Over het algemeen zijn stagiaires langer bij ons werkzaam. Maar toch zag ik wel op je LinkedIn een trotse foto waarin je sprak in de commissievergadering. Ik denk ook eerlijk gezegd dat je ons niet verlaat, omdat je de provincie geen mooie plek vindt. Dat zou ook onverstandig zijn, want ik denk ook dat het mogen zijn van een volksvertegenwoordiger voor de provincie Noord-Holland ook een eer is. Maar ik denk ook, omdat je denkt dat je jezelf veel nuttiger kunt maken op een andere plek, want je bent ook gehecht aan de gemeentepolitiek. Je was meer dan elf jaar wethouder en waarvan de laatste zeven jaar in Alkmaar. Ook als locoburgemeester heb je gezien wat je allemaal kan betekenen voor een lokale gemeenschap. Nu ga je dan door als waarnemend burgemeester in Drechterland, een prachtig hoekje ook van ons mooie Noord-Holland. Hoewel je dus geen plucheplakker bent, ben je wel iemand met een echt hart voor de publieke zaak. Je hebt heel lang politiek gecombineerd met een drukke baan als eigenaar van een kaasbedrijf. Ik snap inmiddels ook steeds beter waarom je zo graag wethouder was in Alkmaar, want dat was natuurlijk toch de kaasstad bij uitstek. Ja, zo is dat. Maar nu ga je je weer volledig inzetten voor de gemeente in Drechterland. Je wordt daar ook met open armen ontvangen. Ik denk dat ze daar blij mogen zijn met iemand met veel ervaring. En ik denk ook, en ik hoop, dat ook de korte tijd in Provinciale Staten je ook nog van nut kan zijn. Ik wens je daar een heel mooie tijd op. Gefeliciteerd. En dank. Ik ga je een bloemetje overhandigen. Daarna ga ik het nieuwe Statenlid en duo-commissielid installeren. Dan is er uiteraard gelegenheid voor u om van de nieuwe en de afscheidnemende Statenleden even afscheid van te nemen. Dank u wel.

[tafelgeroffel]

2.b Installatie en beëdiging Statenlid fractie VVD.

De **VOORZITTER**: Dan zijn we bij agendapunt 2.b en dat is de installatie en de beëdiging van het Statenlid van de fractie van de VVD. Op grond van artikel 10 van ons Reglement van Orde heb ik ook een Commissie van Onderzoek Geloofsbrieven benoemd met als leden de heer Karar van de PvdA, mevrouw Schneemann van Volt – zij is ook voorzitter van de commissie – en mevrouw Bouhlel van de SP. En dan geef ik nu graag mevrouw Schneemann het woord om nader toe te richten de uitkomsten van de Commissie Geloofsbrieven.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Voorzitter, ter voldoening aan uw opdracht hebben wij onderzocht de geloofsbrieven en de daarbij behorende bescheiden, die het benoemd verklaard lid mevrouw

Ouderkerken aan uw vergadering heeft toegezonden. Dat onderzoek heeft aangetoond dat blijkens het in gevolgen artikel w7 het tweede lid Kieswet aan PS toegezonden afschriften van de besluiten van de voorzitter van het Centraal Stembureau voor de verkiezing van leden van de Provinciale Staten van Noord-Holland van 6 november 2023 tot lid van de Provinciale Staten benoemd is verklaard mevrouw Ouderkerken voor de fractie van de VVD. Wij stellen dan nu ook voor om mevrouw Ouderkerken als lid van Provinciale Staten van Noord-Holland toe te laten. Verder heeft de commissie kennisgenomen van de nevenfuncties van de kandidaat. De combinatie van het Statenlidmaatschap met een nevenfunctie is altijd een punt van aandacht. Het is de verantwoordelijkheid van het Statenlid zelf om de integriteit te bewaken.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Schneemann, dank u wel. De commissie adviseert dus Provinciale Staten te besluiten mevrouw Ouderkerken toe te laten als lid van uw Staten. Verlangt iemand daarover het woord? Nee. Dan is unaniem besloten mevrouw Ouderkerken als lid van Provinciale Staten toe te laten. Ik ontbind dan ook de Commissie van Onderzoek Geloofsbrieven en dank de leden voor de verrichte werkzaamheden.

En dat is nu aan de orde de beëdiging van mevrouw Ouderkerken. De heer Dijkman, waar we zojuist afscheid van hebben genomen, heeft mij verzocht hem ontslag te verlenen conform artikel x2 van de Kieswet. Ik heb hem ontslag inmiddels verleend. Zijn lidmaatschap wordt opgevolgd om mevrouw Ouderkerken. Deze installatie is nu aan de orde. Dus ik verzoek mevrouw Ouderkerken naar voren te komen in het midden van de zaal en ik wil u verzoeken allen te gaan staan.

Ik stel u thans in de gelegenheid om de verklaring en belofte in mijn handen gaan afleggen. En ik verzoek u straks als ik uw naam uitspreek, de woorden te zeggen “dat verklaar en beloof ik”. Maar ik ga eerst de formule van de verklaring en de belofte voorlezen.

Ik verklaar dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks nog middellijk onder welke naam of welk voorwendsel ook enige gift of gunst hebt gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enige geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen. Mevrouw Ouderkerken.

Mevrouw **OUDERKERKEN (VVD)**: Dat verklaar en beloof ik.

[applaus]

De **VOORZITTER**: Dan wens ik u alle geluk met uw Statenlidmaatschap. Ik ga u natuurlijk ook nu eerst persoonlijk feliciteren namens iedereen en dan vraag ik toch nog even aan alle andere Statenleden om even geduld te hebben, zodat straks ook na het duo-commissielid, zowel de heer Dijkman, als mevrouw Ouderkerken, als het duo-commissielid, gefeliciteerd kan worden. Nogmaals, van harte gefeliciteerd.

2.b.1 Beëdiging en installatie duo-commissielid fractie VVD.

De **VOORZITTER**: Ik blijf even staan, dames en heren, want we zijn bij agendapunt 2.b.1. Dat is de installatie en de beëdiging van een duo-commissielid van de fractie van de VVD. De fractievoorzitter van de VVD heeft de Vries als duo commissielid bij mij voorgedragen. Op grond van ons Reglement van Orde voor de vergaderingen en de werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies dient ook een commissielid dat geen lid is van Provinciale Staten zelf in de vergadering van Provinciale Staten in mijn handen als uw voorzitter de eed en de verklaring en de belofte af te leggen. Ik verzoek de heer De Vries naar voren te komen in het midden van de zaal. En ik verzoek u wederom allen te gaan staan. Welkom, meneer De Vries. Het is wel goed voor het lichaam. We zullen de hele dag staan en zitten.

Meneer De Vries, ik ga u thans ook in de gelegenheid stellen om de verklaring en belofte in mijn handen af te leggen. Ik verzoek u straks, als ik uw naam noem, uit te spreken de woorden “dat verklaring en beloof ik”. Maar ook voor u zal ik eerst de formule en de verklaring van de belofte voorlezen.

Ik verklaar dat ik om tot lid van de commissie van Provinciale Staten benoemd te worden rechtstreeks noch middellijk onder welke naam of voorwendsel ook enig gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in het ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enig belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van een commissie van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen. De heer De Vries.

De heer **DE VRIES** (VVD): Dat verklaar en beloof ik.

[applaus]

De **VOORZITTER**: En dan wens ik ook u heel veel geluk toe in uw duo-commissielidmaatschap. Dank u wel.

Schorsing 10.32 tot 10.42 uur.

2.c Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).

Er zijn voorafgaand en tijdens de vergadering geen actualiteiten ingediend.

Voorzitter: de heer Hollebeek

2.c.1 Interpellatie (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten) inzake Vertrouwensbreuk rondom de flexwoningen in Zwaagdijk-West.

De **VOORZITTER**: Statenleden, ik heropen de vergadering nu. We zijn aangekomen bij agendapunt 10.a, het interpellatieverzoek van de fractie JA21 inzake de vertrouwensbreuk rondom flexwoningen in Zwaagdijk-West. De fractie JA21 heeft dit verzoek tot het houden van een interpellatie ingediend conform artikel 41 van het Reglement van Orde inzake de vertrouwensbreuk rondom de Flexwoningen in Zwaagwijk-West.

Deze interpellatie wil ik in zestig minuten afronden. We gaan het als volgt doen volgens het reglement: de indiener krijgt zes minuten spreektijd. De aangemelde sprekers krijgen in de tweede termijn het woord en hebben allemaal drie minuten spreektijd. GS heeft vijftien minuten, en de spreektijd is inclusief interrupties en antwoorden daarop. Bij het voorlezen van het dictum van de motie wordt de spreektijd zoals gewoonlijk stilgezet. Even voor de duidelijkheid: in de eerste termijn is alleen de indiener en GS aan het woord en zijn er dus geen interrupties toegestaan; in de tweede termijn is het dus drie minuten per fractie en zijn er wel interrupties toegestaan. Ik geef nu het woord aan de heer Van den Berg om het verzoek nader toe te lichten.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Dank u wel, voorzitter. Dank je wel aan de rest van de Staten en alle aanwezigen die meekijken. We bespreken hier vandaag de kwestie Zwaagdijk-West, een kwestie met een lange toeloop in de zin van een aangenomen motie die de Staten opriep om meer te doen om de opvang van statushouders te faciliteren. Dat bracht ons naar de locatie in Zwaagdijk-West. Er is een hoop gebeurd. We hebben situaties gehad met de sloop van de kassen die tot onrust leidden in de buurt. We hebben het haalbaarheidsonderzoek gehad. We hebben het verlies van steun van de gemeenteraad en het College van Burgemeester en Wethouders verloren. En ondanks dat dit dossier is doorgegaan, zijn we dan nu tot dit kantelpunt gekomen.

Ik moet zeggen, het raakt mij ook persoonlijk dit thema, omdat het thema gaat over het vertrouwen tussen inwoners en politiek. En dat is iets wat we moeten verdienen bij onze inwoners.

Een klein voorbeeld erbij. Ik denk dat we hier als Staten, wat wij hier uitdragen en het voorbeeld wat wij stellen, representatief zou kunnen en zou moeten zijn voor wat wij verwachten van de maatschappij. We kunnen tenslotte niet zeggen dat polarisatie moet stoppen en hier in de Staten of in bestuurslagen niet het goede voorbeeld geven. Kortom, wat wij hier doen, dat telt. Wat ik daarbij nog wel even wil aanhalen is dat nadat bekend werd dat Gedeputeerde Staten toch doorgaat met het implementeren of in het implementeren, of in ieder geval het onderzoek, in Zwaagdijk, kreeg ik een belletje van de Dorpsraad van een vrouw en zij gaf maar aan hoe geraakt zij was door dit dossier en met de lange toeloop en dat zij nu na een kort succesmoment dan toch tot de conclusie moest komen dat het nu allemaal anders gaat zijn. Ik denk dat dat een teken voor ons allemaal zou zijn dat we hier iets anders in moeten doen.

Goed, dan nog een korte inleiding. Wat is er nou gebeurd? Op 18 oktober kwam naar buiten dat gedeputeerde Beemsterboer heeft toegezegd dat er in Zwaagdijk-West geen flexwoningen zouden komen voor statushouders en spoedzoekers. Echter, recent is duidelijk geworden dat deze toezegging voorbarig was en dat de provincie aangeeft dat het plan dus nog op tafel ligt. Deze gang van zaken heeft niet alleen geleid tot grote verwarring en boze reacties – we noemden het net al – maar het heeft tevens een vertrouwensbreuk veroorzaakt tussen de provinciale politiek en de inwoners. We hebben dus van standpunt gewisseld en gedeputeerde Beemsterboer is teruggefloten na zijn eerdere bezoek daar. Hij heeft tijdens dat bezoek toezeggingen gedaan die dus niet overeenkomen met eerder genomen besluiten van het college van Gedeputeerde Staten. Het heeft verkeerde verwachtingen opgewekt bij de Dorpsraad, maar ook, wat ik heb gehoord, bij het college van B&W en, nogmaals, de inwoners van Zwaagdijk-West. Wij willen bijzondere aandacht vragen ook voor de rol van de commissaris van de Koning in deze, die het

dossier statushouders en asiel beheert. Zeker ook gezien zijn eerdere aanzet voor steun van de Dwangwet. We hebben hier een commissiebehandeling gehad waar ook de commissaris een wat fermere rol innam. Dat roept bij ons toch wel de vraag op.

Over die vragen, die hebben wij natuurlijk al eerder schriftelijk ingediend. Die zouden voor iedereen bekend moeten zijn. Dus ik zal het u besparen om die nogmaals allemaal te gaan herhalen. Wat voor ons de kern van de zaak is, is met welke marsorders gedeputeerde Beemsterboer op pad is gestuurd. Wat zijn de besluiten geweest die Gedeputeerde Staten heeft genomen? En welke heeft gedeputeerde Beemsterboer meegekregen, voordat hij naar die avond ging om te spreken met de Dorpsraad? En afrondend, door wie is hij dan terugfloten? We zijn heel benieuwd welke gedeputeerden dat waren, of die een specifieke rol hebben gespeeld. En wij zijn dus, nogmaals, ook benieuwd naar de rol van de commissaris in deze. Heeft hij een actieve rol ingenomen? Heeft hij de stemming overgelaten aan de rest van Gedeputeerde Staten? Dat is wat ons betreft een heel belangrijk punt wat, wat ons betreft, nu boven water moet gaan komen.

Kortom, ik rond af, in deze tijd dus waar politiek vertrouwen geen gegeven is, maar iets is wat wij elke dag moeten verdienen, zijn de antwoorden op de vragen die wij gesteld hebben van cruciaal belang. We dienen dus te weten hoe de toekomstige communicatie met de inwoners zal verlopen en hoe wij ook kunnen voorkomen dat toezeggingen worden gedaan die wij niet kunnen waarmaken aan onze inwoners. Ik kijk uit naar een constructief debat. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Van den Berg. Dan geef ik als eerste het woord aan de gedeputeerde Beemsterboer voor de beantwoording en daarna is de heer Van Dijk aan de beurt.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, dank u wel. Ik ben hier nu netto ongeveer drie maanden gedeputeerde, met heel veel enthousiasme. Ik mag samen met u heel mooie vraagstukken oplossen voor de provincie, wat ik elke dag met heel veel plezier doe en ook met heel veel plezier met uw Staten doe. Daar ben ik blij mee. En tegelijkertijd moet ik toegeven dat ik in dit dossier een fout heb gemaakt. Ik heb de bespreking, zoals die gehouden is in Zwaagdijk-West met de gemeente, de Dorpsraad, de werkgroep, niet afgestemd vooraf met het college van GS. Ik baal ervan dat het dorp en de gemeente nu onduidelijkheid hebben. Want wij waren juist op pad gestuurd, ik was juist op pad gestuurd, om het vertrouwen terug te winnen. JA21 stelt daar denk ik terecht vragen over. Ondanks dat hij netjes aangaf die vragen niet nog eens voor te lezen, ga ik toch alle antwoorden wel met u doorlopen.

En de eerste vraag is in grote lijnen: waarom zijn er nou toezeggingen gedaan en weer teruggedraaid over die flexwoningen? Naar aanleiding van het gesprek met de Statencommissie Ruimte op 11 september 2023 ben ik in gesprek gegaan met de werkgroep Balkweiterhoek 76 in het dorp. De gemeente was daar ook bij, dat gaf ik net aan. Ik was erg gericht op het herstellen van vertrouwen en zocht draagvlak voor eventuele ontwikkelingen op de locatie in provinciaal eigendom. Tijdens dat gesprek heb ik verwachtingen gewekt over het haalbaarheidsonderzoek en het al dan niet plaatsen van flexwoningen. Die toezeggingen lopen niet in de pas met het eerder genomen besluit van het College van Gedeputeerde Staten hierover en het overleg met Provinciale Staten hierover. Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten moeten hier nog keuzes over kunnen maken. Het college betreurt het dat in het gesprek met de werkgroep, Dorpsraad en de gemeente mogelijk verwachtingen zijn gewekt die op deze keuzes vooruitlopen.

Dan de tweede vraag: wat zijn de exacte afspraken en besluiten die eerder zijn genomen door het College van Gedeputeerde Staten betreffende de flexwoningen in Zwaagdijk-West? Om een bijdrage te leveren aan de asiel- en wooncrisis hebben Gedeputeerde Staten besloten te onderzoeken of provinciaal onroerend goed ingezet kan worden voor het huisvesten van statushouders en andere spoedzoekers. Hier zijn Provinciale Staten op 9 september 2021 per brief over geïnformeerd. De locatie Balkweiterhoek 76/76a in Zwaagdijk-West kwam hierbij naar voren als een mogelijk kansrijke locatie. Vervolgens hebben Gedeputeerde Staten besloten een haalbaarheidsonderzoek uit te voeren naar plaatsing van flexwoningen in Zwaagdijk-West. De haalbaarheidsstudie is nog geen stedenbouwkundig plan of definitief ontwerp. Uit het onderzoek blijkt dat het op technisch, financieel en juridisch gebied haalbaar kan zijn om tijdelijke woningen te plaatsen op de locatie Balkweiterhoek. De studie laat wel zien dat de impact op het dorp Zwaagdijk-West groot is. Ook blijkt uit gesprekken met het dorp en de inspraak bij de Statencommissie Ruimte op 11 september 2023 dat dit het geval is. Gedeputeerde Staten zien, zoals besproken in de Provinciale Statencommissie Ruimte op 11 september 2023, een dieper gesprek met de gemeente Medenblik, inwoners en de West-Friese gemeenten als vervolgstap. De regio is zelf aan het onderzoeken hoe ze nieuwe locaties in beeld kunnen brengen om aan hun taakstelling op het gebied van huisvesting van statushouders te kunnen voldoen. Het kan voor de regio interessant zijn om de locatie Balkweiterhoek in deze bredere zoektocht mee te nemen. Gedeputeerde Staten zullen op basis van deze gesprekken een voorstel doen voor het vervolgtraject en daarover Provinciale Staten consulteren.

De derde vraag: welke leden van Gedeputeerde Staten waren betrokken bij de besluitvorming rondom de toezegging en het latere terugdraaien ervan? Welke specifieke rol heeft Gedeputeerde Staten hierin gespeeld? In deze collegeperiode is besloten dat ik in gesprek zou gaan met de gemeente Medemblik, mensen in het dorp en de West-Friese gemeenten om tot een oplossing met draagvlak te komen. Het gesprek met de gemeente en het dorp hebben we net besproken. Gedeputeerde Staten hebben vervolgens besloten in gesprek te gaan met Medemblik, de inwoners en de West-Friese gemeenten voor een vervolggesprek om de misvattingen te benoemen en te inventariseren waar nog mogelijkheden liggen om tot ontwikkeling van de betrokken locatie te komen. Gedeputeerde Staten zullen op basis van deze gesprekken een voorstel doen voor het vervolgtraject en daarover de Staten consulteren.

De vierde vraag is: hoe was de rol van de commissaris van de Koning en de besluitvorming van het College van Gedeputeerde Staten aangaande het dossier? Heeft de commissaris van de Koning politieke invloed uitgeoefend op de besluitvorming? Daarover is het antwoord kort: besluiten worden genomen door het voltallige College van Gedeputeerde Staten.

De volgende vraag heeft ook een kort antwoord. Heeft de commissaris van de Koning een actieve rol gehad in het terugfluiten van gedeputeerde Jelle Beemsterboer, met name gezien een eerdere actieve rol tijdens de commissievergadering van 11 september jongstleden over het haalbaarheidsonderzoek? Ook daar is het antwoord: besluiten worden genomen door het voltallige College van Gedeputeerde Staten.

Dan de zesde vraag: hoe ziet het College van Gedeputeerde Staten toekomstige communicatie en besluitvorming omtrent dit gevoelige dossier om dergelijke miscommunicatie te voorkomen?

Tijdens de gesprekken met inwoners, de gemeente Medemblik en regiogemeenten zullen verbeterpunten besproken worden en vervolgens zullen Gedeputeerde Staten een voorstel doen over het vervolgtraject en daarover de Statencommissie consulteren. Mocht er daadwerkelijk een ontwikkeling gaan plaatsvinden op deze locatie zal er door een eventuele ontwikkelende partij een participatieplan worden opgesteld.

De zevende vraag: wat is het standpunt van het College van Gedeputeerde Staten over de positie van gedeputeerde Jelle Beemsterboer na deze gebeurtenis? We hebben hier een goed en intensief gesprek over gehad, ook over mijn rol in dit dossier. En we hebben vastgesteld dat we met elkaar verder kunnen.

Dan de laatste vraag: is het College van Gedeputeerde Staten het met JA21 eens dat, gezien de verwarring en de miscommunicatie in dit dossier, het nu onvermijdelijk is geworden om de verdere voortgang van dit dossier te staken? Het antwoord daarop is 'nee'. Daar zijn Gedeputeerde Staten het niet mee eens. Gedeputeerde Staten zullen de gemeente Medemblik, de inwoners en de West-Friese gemeenten uitnodigen voor een vervolggesprek. De noodzaak om een bijdrage te leveren aan de urgente maatschappelijke opgaven van woningbouw voor spoedzoekers is onverminderd hoog, ook in West-Friesland. Na deze gesprekken zullen we de Staten consulteren over het vervolg. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, gedeputeerde Beemsterboer. Dan kijk ik even naar heer Van Dijk of hij nog- Alle vragen zijn in principe beantwoord. Dus dat lijkt me niet nodig.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Voorzitter.

De **VOORZITTER**: Ja.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, aangezien nu de eerste termijn heeft plaatsgevonden en nu de tweede termijn zou kunnen aanvangen, waar ik zelf nog een inbreng kan doen, en de andere partijen, gevolgd door interrupties, zou ik even kort behoefte hebben aan een schorsing om ook de beantwoording van de gedeputeerde in overweging te nemen. En ik zou daarvoor een half uur willen vragen.

De **VOORZITTER**: Sorry, meneer Van den Berg, maar tijdens een agendapunt wat een uur duurt een half uur schorsing vind ik wel heel erg gortig. Ik wil u echt wel eventjes, laten we zeggen, zeven á acht minuten tot vijf over geven. Maar een half uur vind ik echt iets te veel. Sorry.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Oké. Daar heb ik ook begrip voor. Dan doen we dat.

Schorsing 10.57 tot 11.07 uur.

De **VOORZITTER**: Ik kijk even rond. Ik zie nog wat lege stoelen. Ik wil toch zo langzamerhand weer verder gaan. Goed zo. Dan kijk ik even richting de indiener, de vraag of hij in tweede termijn nog aanvullende vragen wil stellen. Ik neem aan voor wel, gezien de schorsing. Meneer Van den Berg, aan u het woord.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, voorzitter, dank, ook voor de beantwoording van de vragen. Wat ons wel opvalt in de beantwoording is dat er wordt gezegd dat er ten alle tijden een voltallig GS-besluit voorligt aan de acties die worden ondernomen. En er wordt ook gezegd dat er niet voldoende is afgestemd met GS en tegelijkertijd is dan de gedeputeerde op bezoek gegaan bij die Dorpsraad waar GS ook van op de hoogte was dat hij die kant op zou gaan. Dus wat ons betreft kunnen er maar twee dingen waar zijn: dat is of het is een voltallig GS-besluit geweest dat het zo zou gaan lopen en dat hij die toezegging kon doen of de gedeputeerde heeft dat volledig op zijn eigen houtje gedaan. En zo ja, dan vragen we ons af van hoe dat dan zo heeft kunnen uitpakken. En haal ik ook even de situatie aan dat wij eerder natuurlijk appjes richting de Dorpsraad hebben voorbij zien komen waarin soortgelijke toezeggingen werden gedaan. Afrondend, wanneer staat het gesprek met de inwoners?

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik ben nog vergeten te noemen dat we een sprekerslijst hebben. Degenen die zich aangemeld hebben, zal ik nu nog even noemen. Dat zijn de heer Leerink van de Partij van de Arbeid, de heer Klein van de ChristenUnie, de heer Deen van de PVV, de heer Mülder van D66, Statenlid De Weerdt van Volt, mevrouw Alberts van de SP, mevrouw De Sain van BBB, de heer Heijnen van het CDA, Statenlid Gielen van GroenLinks, de heer Terwal van de VVD en Statenlid Kostić van de Partij van de Arbeid. Voor de Dieren. Een vreemde partij. En dan ga ik het woord geven aan de heer Leerink als eerste. Een carrière move.

De heer **LEERINK** (PvdA): Ja, er is transfernieuws op komst, begrijp ik. Dat is altijd mooi.

Voorzitter, ik ga het kort houden. Dit is niet de plek om inhoudelijk over deze zaak door te praten. Dat hoort thuis in de commissie wat ons betreft. Dus dat gaan we ook niet doen. Dit interpellatiedebat gaat over het proces. Daarin is de gedeputeerde heel helder geweest: er is een fout gemaakt. Daar is in het college van GS over gesproken, indringend over gesproken, en de conclusie is dat ze met elkaar verder kunnen en dat de lijn vanaf nu weer helder is. Ja, voorzitter, daarmee is wat ons betreft de kous af. Er is een fout gemaakt, er is een fout gecorrigeerd. That's it.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Leerink. Dan geef ik het woord aan de heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (CU): Meneer de voorzitter, ik zat met mijn fractiegenoot in een commissievergadering en toen waren we even niet het opletten, maar de nieuwsberichten aan het lezen. En toen zagen we zomaar dat de gedeputeerde hadden toegezegd te stoppen met het onderzoek naar flexwoningen in Zwaagdijk-West. Nou, daar moeten we even vragen over stellen, zeiden we tegen elkaar. Immers, het is heel belangrijk dat we proberen te doen wat mogelijk is om op een verantwoorde manier extra woningen in deze provincie te realiseren. En op de locatie Zwaagdijk-West leek dat mogelijk. En we vinden dat we verder moeten onderzoeken hoe we dit op zo'n manier kunnen doen, dat we ook aan de zorgen van omwonenden tegemoet komen. Maar wij hoefden die vragen niet meer te stellen, want de volgende dag stond er in de krant dat de uitspraak was teruggetrokken.

Wij hebben een aantal vragen nog aanvullend op wat er net is gevraagd door JA21. Om nog even scherp te krijgen: is er in GS nu vooraf gesproken over de aanwezigheid van de gedeputeerde bij

de bewonersavond, ja of nee? Met welke opdracht, dan wel ambtelijk, dan wel bestuurlijk, is de gedeputeerde op stap gestuurd? Of had u geen opdracht? En hoe gaat de gedeputeerde er in de toekomst voor zorgen dat hij niet meer standpunten zal communiceren die niet in lijn zijn met een GS-besluit. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Klein. Dan geef ik het woord aan de heer Deen van de PVV.

De heer **DEEN** (PVV): Ja, voorzitter, dank u wel. De PVV wilde als eerste de fractie van JA21 danken voor deze interpellatie. Onze fractie staat vierkant achter de bewoners van Zwaagdijk-West inzake dit dossier. Daarom heeft onze fractie in het verleden hierover ook schriftelijke vragen ingediend. Maar goed, het gaat hier – het werd al even aangegeven – voornamelijk over het proces. In ieder geval goed dat er een fout wordt toegegeven. Dat vind ik altijd wel belangrijk. Want er is absoluut natuurlijk wel sprake van een vertrouwensbreuk, dat de Noord-Hollander constateert dat de gedeputeerde vanuit het eigen college wordt teruggefloten, zorgt er in elk geval voor dat de betrouwbaarheid van de provinciale politiek er niet beter op wordt. Dat moge ook duidelijk zijn. Dat het nieuwe college deze uitglijder maakt en ook nog eens op een zeer beladen dossier vinden wij daarom wel lastig te verkopen aan onze burgers. Dat steeds meer minder mensen vertrouwen krijgen in de politiek is wat ons betreft dan ook begrijpelijk. De PVV deelt daarom de mening van JA21 dat er eigenlijk maar één goed besluit is: het staken van de voortgang van dit dossier, omdat er simpelweg geen draagvlak voor is. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Deen. Dan geef ik het woord aan de heer Mülder van D66.

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel voor het woord. Ik sluit me ook even aan bij de woorden van het PvdA. Inhoudelijk bespreken we het gewoon in de commissie, is het al besproken in de commissie, maar we gaan hier eventjes in op de vorm. Ook mijn fractie is geschrokken van het persbericht, want hoe kan dit zo zijn gelopen? Ik begin langzamerhand een beetje te twijfelen of het college nog inderdaad spreekt met één mond. Bij de installatie van de heer Beemsterboer heb ik al mijn twijfels uit over de wijze van politiek van de heer Beemsterboer in zijn tijd als wethouder in Schagen. Daar nam hij het, zacht gezegd, niet zo nauw met de regels en kaders die destijds door de provincie werden gemaakt. Ik heb in de zomer samen met mijn fractie de heer Beemsterboer het voordeel van de twijfel gegeven. Dat begint langzaam ook wel wat te wankelen op deze manier. Het lijkt erop of de gedeputeerde hetzelfde gedrag vertoont namelijk als in Schagen: hij kijkt tot hoe ver hij kan gaan, totdat hij straf krijgt. De vraag is: is dit een incident of een patroon? Want naast dit punt heb ik ook al een artikel gezien waar de gedeputeerde boute uitspraken deed over buitenstedelijk bouwen, straatje erbij. Is dat nog steeds de visie van GS, zoals ze daar zijn uitgelaten? En daarbij heb ik ook geluiden gehoord dat bij het laatste Ito-congres de heer Beemsterboer op een podium stond en uitspraken deed die ook niet helemaal in lijn staan met het provinciebeleid. Waar trekt het college intern de grens? En hoe voorkomen we dat we hier niet nog een keer gaan staan? Ik ben daarom ook erg benieuwd naar de afspraken die intern zijn gemaakt, om daar toch even iets verderop in te gaan over dat gesprek wat heeft plaatsgevonden. Waarom is dat vertrouwen er nu wel? Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Mülder. Dan geef ik het woord nu aan Statenlid De Weerdt van Volt.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Dank u wel, voorzitter. Voor ons gaat het debat over de betrouwbare overheid, want wij, volksvertegenwoordigers, onze ambtenaren en onze bestuurders zijn het gezicht van die overheid. Het feit dat de overheid een belofte doet en daarop terug moet komen, doet wat met het vertrouwen, zoals dit debat. Dat vinden we ook echt ontzettend zorgelijk. Daarom vinden we het, nogmaals, belangrijk dat het debat wordt gevoerd. Ondanks dat de heer Van den Berg zijn vragen in zijn bijdrage aan het begin van het debat niet heeft gesteld, heeft gedeputeerde Beemsterboer deze wel in het bijzijn van ons allemaal beantwoord. Dat geeft wat ons betreft hiervoor blijk van op zijn minst de inzet van Gedeputeerde Staten om transparant bestuur te voeren. Hij benadrukt ook een aantal keer dat gedeputeerden geen solisten zijn. Dat ook in onze provincie sprake moet zijn en sprake gaat zijn van collegiaal bestuur. En daarom zijn we ook extra benieuwd naar zijn antwoorden op de vragen. Tot zover.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, Statenlid De Weerdt. Dan geef ik het woord aan mevrouw Alberts van de SP.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Wel, het begin van het antwoord van gedeputeerde Beemsterboer was dat hij heel erg enthousiast begonnen was aan zijn klus en dat hij het ook met veel plezier doet. Vervolgens ging hij de vragen beantwoorden die gesteld waren, schriftelijk, van JA21 en toen hoorde ik eigenlijk een verschil. Daar heb ik een vraag over. Want hij zegt: ik had moeten afstemmen met GS, zei hij in de inleiding. En vervolgens zegt hij: ik heb afgestemd. Dus nou is de vraag: is de gedeputeerde in al zijn enthousiasme zonder afstemming in GS naar Zwaagdijk-West gegaan, ja of nee? Als het nou 'nee' is, dan vraag ik me vervolgens af: welke briefing heeft hij daarover van zijn staf ontvangen? Want die hadden natuurlijk het hele proces meegekregen en die hebben hem natuurlijk geïnformeerd. Dat als je gaat, dan is dit er gebeurd. Dat hoor ik dan nog graag. Ik vind het interessant dat er besloten is dat we met elkaar verder kunnen. Daar heb ik ook nog een vraag over: heeft u nou de gele kaart gekregen?

De **VOORZITTER**: Dank u wel, mevrouw Alberts. Dan is het de beurt aan mevrouw De Sain van de BoerBurgerBeweging.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Ja, dan staan wij hier met deze vraagstelling. Gelukkig maak ik zelf ook weleens een fout. Ik vind juist dat als je een fout maakt, dan zit de kracht erin dat als je je fout toe kan geven en het probeert recht te maken en uit te zoeken en eerlijk te verwoorden, dan vind ik daar wel heel veel draagkracht en ruggenmerg in zitten. Vandaar de complimenten naar gedeputeerde. Daarbij geeft hij ook nog in zijn beantwoording aan dat hij teruggekoppeld heeft naar de inwoners, het tegen hen gezegd heeft, en ook eerlijk en transparant is geweest over zijn fout die hij gedaan heeft. En als hij dan kan beantwoorden dat hij de inwoners goed geïnformeerd heeft, het tijdspad uitgezet heeft hoe het proces nu verder vervolg gaat krijgen, wie daar wel of niet in meegenomen gaat worden, dan zijn wij daar erkend in en geeft dat ons voldoende ruimte. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: En dank u wel, mevrouw De Sain. Dan is het woord aan de heer Heijnen van het CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank. Voorzitter, wat is hier nou gebeurd? Want de antwoorden van de gedeputeerde waren nog steeds wel vrij kort. Hij zei inderdaad in die commissie Ruimte van 11 september – en daar vroeg het CDA toen ook om – dat het vertrouwen hersteld moest worden en teruggewonnen moest worden. En toch even op wat mevrouw De Sain net zei, want mijn fractie heeft heel andere signalen. Afgelopen vrijdag waren wij bij een al wat langer gepland werkbezoek in Zwaagdijk-West en hebben wij gesproken met de Dorpsraad en de werkgroep. Daar werd duidelijk dat het broze vertrouwen in de provincie inmiddels volledig is weggeslagen. Tijdens het overleg zou de gedeputeerde volgens de aanwezigen letterlijk hebben gezegd dat het haalbaarheidsonderzoek van tafel is en dat ze opnieuw zouden beginnen met een wit vel papier om te kijken naar de bestemming voor die grond. Maar de mensen die wij spraken, moesten uit de krant vernemen dat er gedeputeerde is teruggefloten en dat er niets van tafel is. Er zou tot op heden met hen nog geen contact zijn. Ook is er nog geen nieuwe afspraak gepland. Voorzitter, dat is een bestuurlijke misser, daar hebben we het over gehad. En het doet grote schade aan het vertrouwen in de overheid. En dat is niet fraai. Want als een gedeputeerde iets zegt, daar hebben we het over gehad, dan moeten de inwoners ervan uit kunnen gaan dat GS met één mond spreekt.

Ik heb aanvullend nog vragen in lijn met wat mevrouw Alberts zei: is het nou vooraf, voordat de gedeputeerde erheen ging, wel of niet voorbesproken? In de antwoorden werd er eerst gezegd: nee, het is niet afgestemd, en later werd gezegd dat het wel is gestemd. Maar een van de twee kan waar zijn. En vervolgens vind ik het opvallend dat in de vragen van JA21 gedeputeerde Beemsterboer antwoorden geeft op de vragen drie en zeven, want die zijn eigenlijk gesteld aan de andere gedeputeerden en niet aan gedeputeerde Beemsterboer. Zo ook voor de vragen vier en vijf; die zijn gesteld aan de commissaris en niet aan gedeputeerde Beemsterboer. Dus ik verwacht eigenlijk van de andere leden van GS antwoorden op die vragen die JA21 eerder heeft gesteld. Tot zover, voorzitter. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Heijnen. Dan geef ik het woord aan de heer Terwal van de VVD. O, Statenlid Gielen. Sorry.

Statenlid **GIELEN** (GL): Ja, dank, voorzitter. Ik ga het kort houden. Ik kan me eigenlijk in grote lijnen aansluiten bij wat de heer Leerink al gezegd heeft. Ik kan me goed voorstellen dat JA21 dit debat heeft aangevraagd. Wij hebben dat ook gesteund. Dus ik snap dat. GroenLinks is ook niet gelukkig met hoe dit proces gelopen is. We zijn heel blij te horen dat gedeputeerde Beemsterboer ook toegeeft dat hij fout zat. Het college heeft erover gesproken dat het anders heeft moeten gaan. En we hebben vertrouwen dat de heer Beemsterboer ook geleerd heeft van deze situatie. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dan geef ik nu met enige vertraging wel het woord aan de heer Terwal van de VVD.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, dank, voorzitter. Gedeputeerde Beemsterboer is er heel duidelijk over: hij heeft een fout gemaakt. Ja, dat doet wat met het vertrouwen van de bewoners van Zwaagdijk en ook wat met het vertrouwen van de gemeente Medemblik. En dat is niet fraai. Maar laten we wel eerlijk wezen: hij heeft ruiterlijk zijn fout erkend. Dat verdient ook vanuit ons een compliment. Hoe vaak maken bestuurders geen fouten en hoor je er volgens niks meer van. Ik

zou alleen maar zeggen: dat vertrouwen kan hersteld worden door gewoon weer goed met de gemeente Medemblik en de bewoners van Zwaagdijk in gesprek te gaan en toe te werken naar een ontwikkeling in Balkweiterhoek wat op draagvlak kan rekenen van die gemeenten, van die bewoners van Zwaagdijk. En voor de verdere invulling van Balkweiterhoek sluit ik me aan ook bij de woorden van de PvdA en ook van andere partijen: dat zal gewoon in de commissie besproken moeten worden met de Staten. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Terwal. Statenlid Kostić van Partij voor de Dieren heeft afgezien van een bijdrage. Dus dan ga ik door naar GS en kijk ik even opzij. Dan denk ik dat ik de heer Beemsterboer het woord ga geven voor zijn reactie in tweede termijn. Gedeputeerde Beemsterboer.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, dank u wel. Dank ook voor alle aanvullende vragen. Ik begrijp hier en daar ook wel waarom die gesteld zijn.

De eerste van JA21, is een aantal keer gesteld. Dat is eigenlijk: hoe kan het nou dat er wel afstemming is geweest binnen het college van GS, maar er toch geen afstemming is geweest binnen het college van GS. Dat is indertijd zo gegaan. We hebben ongeveer een drie weken voordat ik de afspraak met de Dorpsraad had een gesprek gehad met het College van Gedeputeerde Staten. Daar hebben we een lijn uitgezet: we gaan in gesprek vanuit het haalbaarheidsonderzoek en vanuit de wens om daar flexwoningen te reduceren. Na verloop van tijd, ook omdat we heel erg zaten op het vertrouwen – wat het CDA ook al aanhaalde – ben ik veel meer gaan focussen op die kant en niet op de op de andere kant van dat haalbaarheidsonderzoek en de flexwoningen. Dat had ik gewoon eerst moeten bespreken met GS. Daar komt natuurlijk ook mee samen dat dit dossier een veel langere aanloop heeft gehad dan dat ik ermee bezig ben. Dat heb ik gewoon niet goed ingeschat dat ik dat eerst even af zou moeten stemmen. Ik heb in eerste termijn ook gezegd dat ik daarvan geleerd heb.

Wanneer is het gesprek met het dorp? Ja, het klinkt misschien vreemd, maar ik vind het ook heel belangrijk wat hier gezegd wordt. En als we het helemaal plat slaan, weet ik niet zeker of ik morgen nog gedeputeerden ben. Dus ik dacht, laten we eerst dit debat eens even afwachten tot we dat gesprek met het dorp gaan plannen.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Hoe komt het nou dat u zegt: ik wil het vertrouwen herstellen en ik had beter moeten afstemmen? Dus wat brengt u dan tot de keuze dat u zegt: ik ga dan nu tegen de bewoners zeggen dat het haalbaarheidsonderzoek en de bouw van flexwoningen van de baan is?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Het Statenlid zegt 'nu', voorzitter, maar destijds – dat moet ik natuurlijk ook weer echt even gaan terugvragen– Ik was gewoon heel erg gefocust in dat gesprek op kijken of we samen tot een plan kunnen komen, veel minder vanuit de hele aanloop van het dossier. En in elk geval, dat is wel wat ik hiervan geleerd heb, was er echt voldoende tijd om dat rustig in GS nog eens terug te leggen en met elkaar te bespreken: hoe gaan we hier nu in? En dat heb ik gewoon niet gedaan. Daar is denk ik de oorsprong van de fout.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Nogmaals de vraag, hoe komt het dan dat u het gevoel had dat u tegen die mensen kon zeggen: de bouw gaat in zijn geheel niet meer door?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, het is niet zozeer dat ik het gevoel had, maar ik heb heel erg gedacht: als we het hele dossier met een schone lei zouden kunnen beginnen, dan start je met volledig vertrouwen. En dat heb ik gewoon verkeerd ingeschat. Dus ik heb heel erg gezocht naar die schone lei en dat had ik op zijn minst moeten afstemmen.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder met uw beantwoording.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: De ChristenUnie, de extra woningen, aan de zorg van omwonenden tegemoet komen.

Is er vooraf gesproken in GS? Daar heb ik net al even antwoord op gegeven.

Met welke opdracht was u op pad gestuurd? Daar heb ik eigenlijk net ook antwoord op gegeven, met dus dat haalbaarheidsonderzoek en de flexwoningen. Best wel met bereidheid trouwens om spoedzoekers breder te trekken, wat in het vorige college ook al werd gedaan. En in het vorige college is ook al de lijn ingezet om op langere termijn te kijken of je ook naar wat permanentere woningen om zou kunnen gaan. Maar dus niet met- In dat gesprek heb ik mijn call gewoon veel te ver gezet door die hele schone lei neer te zetten eigenlijk.

Hoe gaan we dat in de toekomst voorkomen? Dit is niet het eerste gesprek dat ik hierover heb. Ik heb inmiddels wel scherp dat het echt heel waardevol is en eigenlijk ook helemaal niet ingewikkeld is om hiervoor af eerst eens even de koppen bij elkaar te steken voordat ik zo'n gesprek in gaan. Zeker als daar na verloop van tijd ook ontwikkelingen zijn of als je na verloop denkt ‘ik heb toch even wat meer afstemming nodig’, dan is dat makkelijker vooraf dan achteraf. Zo vat ik het in ieder geval voor mezelf samen.

De PVV geeft aan, benadrukt eigenlijk het belang van vertrouwen in de politiek. Daar doet dit ook iets mee natuurlijk. En dat is nou precies niet de bedoeling die ik had tijdens dat gesprek. Dus ik baal er enorm van dat het resultaat het omgekeerde is van mijn bedoeling. En ja, meer dan dat kan ik er nu niet over zeggen. Dat is gewoon wat het is.

U verzoekt de voortgang van het dossier te staken. Daar heeft JA21 natuurlijk ook iets over gezegd, maar dat lijkt me inderdaad voor het vervolg. We gaan eerst even netjes doen wat wij hebben afgesproken en het net ophalen en dat terugkoppelen naar uw commissie. Dat zouden we voorstellen in ieder geval.

D66 vraagt eigenlijk waarom het vertrouwen er nu wel is. Volgens mij ben ik daarop ingegaan, dat we daar intensief over hebben gesproken met elkaar in het college. Ja, er werd later ook het CDA gevraagd of andere collegeleden misschien ook zouden kunnen reageren. Ik kan me voorstellen dat dat uw zoektocht misschien beantwoordt.

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, dank je wel. Ja, ik snap dat die- Dat antwoord had ik inderdaad al gehoord, dat u gesprekken heeft gevoerd. Maar mijn vraag was: een kleine reflectie van goh, wat heeft hij nou in die gesprekken gezegd dat het vertrouwen weer terug is voor de rest van GS?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, in mijn beleving ging dat vooral over, ja, eigenlijk mijn inschattingsfout dat ik niet van tevoren mijn volledige mandaat voor dat gesprek heb afgestemd en dat dat gewoon vooraf hoort. En dat, ja-

De **VOORZITTER**: Meneer Mülder? Ja? Gaat u verder, gedeputeerde Beemsterboer. Of nou, laten we dan toch maar meteen de interruptie van de heer Heijnen toestaan.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank u wel. Toch even over die timing. Want op 13 oktober – wij ontvangen als Statenleden natuurlijk iedere dag een nieuwsbrief – en er staat: op verzoek van gedeputeerde wordt er gewezen – dat zal u zijn, neem ik aan – op een bericht van de Dorpsraad. Namelijk, het haalbaarheidsonderzoek is van tafel. Dus u heeft ook, toen u daarvan wegreed, later nog gedacht, ik heb iets bereikt, ik moet dat laten weten aan de Staten. Hoe is dat vervolgens gegaan? Wanneer heeft u zich gerealiseerd van, ik ben hier eigenlijk te ver gegaan?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, kijk, wij kregen dat persbericht dat uiteindelijk door de Dorpsraad is gestuurd. Toen dacht ik: o ja, dit is wel even- Toen had ik wel het gevoel: dit gaat wel ver of dit gaat verder. Maar toen heb ik ook het gevoel gehad: ja, als je hier nu op gaat zitten terugboeken of proberen uit te onderhandelen hoe de punten en de komma's in zo'n persbericht staan, dan doe je ook echt iets met het vertrouwen. Dus dat hebben we toen niet gedaan. Maar op dat moment werd wel duidelijk dat het veel meer beladen was dan op mijn terugrit van dat gesprek. Dus dat is eigenlijk de ochtend erna.

De **VOORZITTER**: De heer Heijnen, heeft u een vervolgvraag?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Wat ik dan niet zo goed begrijp, is- En ik waardeer dat u dan zegt: nou, ik stuur het ook naar de Staten. Waarvan wij natuurlijk denken: de gedeputeerde zegt dat, dat heeft waarde. En vervolgens lezen we pas die woensdag daarna het bericht op de website van de provincie, namelijk, het is toch niet van tafel. En ik wil graag weten: wat is er nou in die tussentijd gebeurd? Is er contact geweest: nee, ik ben misschien toch te ver gegaan? Of heeft u gewacht tot GS? Heeft u gewacht tot de commissaris iets heeft gezegd? En daarom vind ik het van belang om ook, zeker van de commissaris, maar ook van andere leden, daar iets over te horen. Maar eerst van u: wat is er nou gebeurd tussen die vrijdag en die woensdag?

De **VOORZITTER**: Meneer Heijnen, u bent ondertussen door uw spreektijd. Gedeputeerde Beemsterboer.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Dank u wel, voorzitter. Het college vergadert op dinsdag. Dus op dinsdag hebben wij daar eigenlijk best wel een tijdje en ook wel vrij indringend over gesproken; in lijn met wat ik allemaal net gezegd heb. En dan besluit je met elkaar: we doen een bericht naar buiten. Elke punt en komma in zo'n bericht is natuurlijk relevant. Dus je spreekt met elkaar af: we stellen dat bericht op. Iedereen kijkt er nog even naar en kan erop reageren, en dan gaat hij er morgen uit. Dat is er gebeurd.

De **VOORZITTER**: Ik geef u één zin de gelegenheid, meneer Heijnen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Vond u het in het kader van het vertrouwen verstandig om te wachten tot en met woensdag om contact te zoeken met de Dorpsraad en de werkgroep?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Nu loop ik eigenlijk vooruit op de beantwoording van de vragen die door het CDA zijn gesteld net. Maar, ja, direct, want daar zat volgens mij een kleine vergissing: direct, om volgens mij 11.00 uur toen dat bericht er woensdagochtend uitging, heb ik gebeld met de Dorpsraad, zodat zij het niet uit de krant zouden hoeven vernemen. Dus toen het bericht op onze website werd geplaatst, heb ik direct contact opgenomen in de voorzitter van de Dorpsraad. En dat leek het meest geëigende moment, omdat wij natuurlijk met elkaar dat bericht er gezamenlijk uit sturen en je niet wil dat de rest van het college dat dan vervolgens via de Dorpsraad weer hoort. Dus dat was het eerste moment dat het kon en toen heb ik het meteen gedaan.

De **VOORZITTER**: Rond u af, gedeputeerde Beemsterboer. U bent ook bijna door de tijd heen.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, dank, voorzitter. Ik had nog een aantal vragen. Maar heel veel vragen zijn wel in lijn met de eerdere vragen die ik ook beantwoord heb. Even kijken of er nog iets niet antwoord is. De BBB vroeg naar: wat is nu het tijdspad verder? Nou, eerst even in afwachting van dit debat. Volgens mij heb ik op de zestiende een gesprek met de regiogemeenten naar aanleiding van dit debat, hoe dit verder loopt, zullen we denk ik ook de lijn uit gaan zetten richting eerst gemeenten en dan de Dorpsraad om misschien gezamenlijk nog te kijken of ze openstaan voor een gesprek.

Het CDA had een aantal vragen. Ik heb er eentje net beantwoord. Ik heb dus even contact gehad. En er is inderdaad nog geen nieuw- Ik wilde echt even dit gesprek afwachten, voordat we een nieuw gesprek inplannen.

Even kijken. Die heb ik ook beantwoord. De vraag was of andere GS-leden en de commissaris ook zouden antwoorden in een debat waar het gaat over het met één mond spreken van GS. Het lijkt me een beetje vreemd om dan het woord aan een ander te geven, maar ik kan me best voorstellen dat u er nog even behoefte aan heeft om van de commissaris een reactie te krijgen op een aantal van de vragen.

En dat waren volgens mij alle vragen die aan mij gesteld zijn.

De **VOORZITTER**: Dan heeft u op de valreep nog een interruptie van de heer Mülder en daarna van mevrouw Alberts van de SP.

De heer **MÜLDER** (D66): In ieder geval nog voor mij een heel belangrijke vraag was dat we ik ook een artikel heb gezien over 'gemeenten moeten vrij kunnen beslissen over woningbouw aan de rand van de kern' en wat daar nu eigenlijk daadwerkelijk de GS-visie is. Want ik vond die eigenlijk ook wel dat ik dacht: is dit precies de lijn die GS nu aanhoudt?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, dank u wel. Een exegese over berichten in de pers is natuurlijk altijd ingewikkeld, maar de lijn van Gedeputeerde Staten over het bouwen aan de randen van dorpen en kernen kunt u vinden in het coalitieakkoord.

De heer **MÜLDER** (D66): Volgens mij komen die niet overeen, maar dat even-

De **VOORZITTER**: Dat is een constatering, geen vraag.

De heer **MÜLDER** (D66): Dus ik kan er dan vanuit gaan dat wat in het coalitieakkoord staat, dat dat de lijn is?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, dat zou ik altijd adviseren. Ik zou ook D66 adviseren om aan te sluiten bij die lijn.

De heer **MÜLDER** (D66): Maar dan heel even, vindt u dan niet dat als dit nog een keer zo zou gebeuren dat er een uitspraak wordt gedaan door de heer Beemsterboer die niet in lijn is met het coalitieakkoord- Hoe moeten we daar dan weer mee omgaan?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, ik hoor hier niet echt een vraag in eigenlijk. Hoe u daarmee om moet gaan, ja, dat is aan u.

De **VOORZITTER**: Volgens mij is er geen vraag meer van de heer Mülder. Mevrouw Alberts van de SP.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, ik kijk even hoeveel tijd ik heb. Ja, de gedeputeerde zei: ik ben begonnen met- Of tenminste, mijn uitgangspunt was met een schone lei beginnen. En vervolgens zegt hij nu in zijn beantwoording dat hij 'best wel bereid was' om het hele verhaal uit te breiden, dus die flexwoningen uit te breiden, naar spoedzoekers. In onze beleving- Ja, nou, dat heeft u net gezegd. In onze beleving zat dat altijd al in het plan. Dus wat betekent nou die zin dat u best wel bereid was om uit te breiden naar spoedzoekers? Hier zit dus een soort van beladenheid in, is mijn conclusie, maar misschien kunt u daar nog iets over zeggen, dat er kennelijk het beeld is dat alleen maar de opvang van statushouders, schuine streep, misschien wel asielzoekers, het pijnpunt was en dat u daarvoor met een misschien wel eigen agenda naar Zwaagdijk-West bent gegaan. Maar misschien wilde hij- Want we wilden niet op de inhoud ingaan, maar het sijpelt er nu doorheen. En dus wil ik graag van u daar een reactie op.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Dank u wel. Wat ik heb gepoogd te zeggen net – en ik zag ook wat knikjes bij u in de zaal, dus ik dacht dat ik het juist verwoorde – was dat door het vorige college al twee besluiten waren genomen die wat verbreding gaven aan de zoektocht in Balkweiterhoek. Dat was het verbreden van het begrip statushouders naar het bredere begrip spoedzoekers waar statushouders ook onder vallen, en het creëren van de mogelijkheid om op lange termijn ook te kijken of er permanente woningbouw op die locatie mogelijk was. Dat is wat ik gepoogd had te zeggen, maar als u dat- Want als ik daar iets van een komma of een punt verkeerd heb gezet dan-

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ik viel over de formulering dat u 'best wel bereid was' om daarover spreken. Dan denk ik, ja, hoezo 'best wel bereid'? Het was al een besluit. Dus dat ga je dan met die mensen bespreken, lijkt mij.

De **VOORZITTER**: Had u een vraag?

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Bent u dat met me eens of kunt u daar een toelichting op geven?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, dank u wel. Ik ga de geluidsopnames straks terug luisteren, want ik hoor mezelf die woorden 'best wel bereid' niet meer zeggen. Maar zoals ik het net verwoordde, had ik het bedoeld te zeggen.

De heer **KLEIN** (CU): Ja, ik heb ook een vraag over formulering. U bent net ingegaan op mijn vraag over: hoe gaat u voorkomen dat het in de toekomst nog een keer gaat gebeuren? Toen heeft u een vrij theoretische, afstandelijke verhandeling gehouden over het feit dat het goed kan zijn om eerder te communiceren. Mijn vraag is: gaat u dat ook zelf toepassen?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Het antwoord is 'ja'.

De **VOORZITTER**: Volgens mij zijn nu de vragen beantwoord. Gezien het feit dat de heer Van den Berg de aanvrager is, wil ik hem één hele korte vraag toestaan, want u bent door uw spreektijd heen volgens mij. Vijf seconden. Nou, zet hem op, meneer Van den Berg.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik ga inderdaad afronden, maar ik vind het wel complex hoe de gedeputeerde antwoord heeft. Ik had liever willen zien dat hij duidelijker antwoord geeft wat op de vragen en ook hoe hij in de toekomst zich gaat opstellen als gedeputeerde. Ik heb hier een Motie van Treurnis, die gaan wij niet indienen. Maar u krijgt van ons wel een gele kaart en wij hopen dat u de toekomst betrouwbaarder in zult gaan en met betere communicatie.

De **VOORZITTER**: Wilt u daar nog op reageren? Nee? Dank u wel. Goed, dan gaan we nu de beraadslagingen over dit agendapunt afronden.

De commissaris wenst nog te reageren.

De **COMMISSARIS VAN DE KONING**: Dank u wel, meneer de voorzitter. In de vraagstelling werd gesproken over terugfluiten. Dat zou ik nooit doen, want ik heb geen fluitje. Maar ik houd wel u en het college aan het coalitieakkoord, aan afspraken die gemaakt zijn met PS, met afspraken die gemaakt zijn in GS. Dat is geen terugfluiten, maar dat mag u van de voorzitter verwachten. Dat hoort bij een ordentelijke besluitvorming. Dus in dit geval, dat heeft de heer Beemsterboer aangegeven, heeft hij een fout gemaakt. In dit specifieke geval was ik niet aanwezig. Ik was die week afwezig. Desalniettemin sta ik volledig achter het GS-standpunt, zoals dat ook is verwoord. Maar ik wil dus zeker niet over terugfluiten praten, want ik heb net als u een rol om het vertrouwen in de politiek, daar waar nodig, te versterken. Dus ik zal ook in de toekomst GS-leden, maar ook PS-leden, op afspraken die we hebben gemaakt met elkaar, daar zal ik ze aan houden. Of het nu het coalitieakkoord is of bijvoorbeeld een toezegging in een commissie die is

gedaan, dan zal ik daarvoor zorgdragen. En ik wil dat geen terugfluiten noemen, maar dat is een onderdeel van ordentelijke en transparante politiek. En zo zit ik erin. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Van Dijk. Dan kijk ik even snel rond, want dan is het volgens mij nu wel tijd om de beraadslagingen bij dit agendapunt af te ronden. Er kunnen na afronding van deze beraadslagingen geen moties worden ingediend, die zijn ook niet ingediend. Ik kijk nog wel even rond of er behoefte is om dat te doen. Zo niet, dan zijn de beraadslagingen over deze interpellatie bij deze afgerond.

De discussie wordt gesloten.

De **VOORZITTER**: En ga ik zo mijn stoel weer in de zaal opzoeken om de commissaris de vergadering weer te laten leiden. Ik denk dat we even- Gaan we meteen door? Ja, we gaan meteen door.

Voorzitter: de commissaris van de Koning, de heer Van Dijk.

3. Lijst geheimhouding PS.

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering, dames en heren. We gaan verder met de agenda. We zijn aangekomen bij agendapunt 3. Dat is de lijst geheimhouding PS, Provinciale Staten. Er zijn geen opmerkingen door de griffie ontvangen. Verlangt iemand het woord over dit stuk, de lijst geheime stukken? Dan stel ik voor deze ter kennisgeving aan te nemen.

De lijst geheimhouding PS is ter kennisgeving aangenomen.

4. Vaststelling notulen en besluitenlijst van de Statenvergadering van 2 oktober 2023.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar agendapunt 4, dat is de vaststelling van de notulen en besluitenlijst van de vergadering van 2 oktober. Ook daar zijn door de griffie tot op heden geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand het woord over de notulen of de besluitenlijst? Nee? Dan zijn ze ongewijzigd vastgesteld.

De notulen en besluitenlijst van de Provinciale Statenvergadering van 2 oktober 2023 zijn ongewijzigd vastgesteld.

5. Vaststelling Strategische Statenagenda.

De **VOORZITTER**: Dan komen we bij agendapunt 5, dat is de vaststelling van de Strategische Statenagenda. Die is nog niet beschikbaar, die zal waarschijnlijk in januari weer komen. Er worden wel doorkijkjes gegeven het komende kwartaal. Die worden ook ter kennisname bij de vergaderstukken gepubliceerd. Dus let u daar goed op. Wenst iemand daar nog het woord over? Nee? Dan stel ik voor dat we het voorlopig nog even met doorkijkjes doen en in januari dan weer een strategische agenda ter beschikking hebben.

De Strategische Statenagenda, zoals opgenomen bij de vergaderstukken van dit agendapunt, is ter kennisgeving aangenomen.

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken.

De **VOORZITTER**: Agendapunt 6, dat is de vaststelling van de lijst ingekomen stukken. Er zijn ook geen opmerkingen door de griffie ontvangen tot op heden. Verlangt iemand daar het woord over? Zo niet, dan is die conform voorstel Presidium afgedaan.

De lijst ingekomen stukken is ongewijzigd vastgesteld.

7. Vaststelling voortgangslijst van moties.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar de voortgangslijst van de moties, agendapunt 7. Er zijn ook geen opmerkingen door de griffie ontvangen. Verlangt iemand over de moties het woord? Dan stel ik voor deze lijst vast te stellen.

De voortgangslijst van moties is ongewijzigd vastgesteld.

8. Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.
8.a Zienswijze wijziging gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer (VD-56).
8.b Zienswijze PS op de gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Flevoland en Gooi & Vechtstreek (VD-58).
8.c Zienswijze PS op de Resultaatbestemming 2022 en 1e en 2e begrotingswijziging 2024 Omgevingsdienst Flevoland en Gooi & Vechtstreek (VD-59).

De **VOORZITTER**: Dan komen we bij de hamerstukken, agendapunt 8. Het Presidium adviseert om in te stemmen met de hierna te noemen voordrachten. Dat is 8.a, de Zienswijze wijziging gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer. Dat is voordracht 56. 8.b, dat is de Zienswijze van Provinciale Staten op de gewijzigde gemeenschappelijke regeling omgevingsdienst Flevoland en Gooi & Vechtstreek, voordracht 58. En 8.c, dat is de Zienswijze van Provinciale Staten op de resultaatbestemming 2022 en de eerste en tweede begrotingswijziging 2024 van de Omgevingsdienst Flevoland, Gooi & Vechtstreek. Dat is voordracht 59. Verlangt iemand hoofdelijke stemming? Iemand een stemverklaring afleggen? Ook niet iemand aantekening? Nee. Dan besluiten we om de punten 8.a tot en met 8.c aan te nemen. De hamerstukken waren dat.

De voordracht Zienswijze wijziging gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer wordt zonder discussie en hoofdelijke stemming goedgekeurd; Provinciale Staten nemen mitsdien het besluit, vermeld onder VD-56.

De voordracht Zienswijze PS op de gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Flevoland en Gooi & Vechtstreek wordt zonder discussie en hoofdelijke stemming goedgekeurd; Provinciale Staten nemen mitsdien het besluit, vermeld onder VD-58.

De voordracht Zienswijze PS op de Resultaatbestemming 2022 en 1e en 2e begrotingswijziging 2024 Omgevingsdienst Flevoland en Gooi & Vechtstreek wordt zonder discussie en hoofdelijke stemming goedgekeurd; Provinciale Staten nemen mitsdien het besluit, vermeld onder VD-59.

9. Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2024-2031 (VD-53).

De **VOORZITTER**: En dan zijn we bij agendapunt 9. Ik denk dat we tot de eerste termijn nog gaan doen voor de lunch. Ik kijk even naar de griffier: is dat een goed voorstel? En daarna met elkaar de lunch gaan nuttigen. Aan de orde is het Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur, voor de kenners iMPI, 2024-2031. Het iMPI, dit programma, geeft een inzicht in alle vervangingsprojecten, verbeterprojecten, maar ook de uitbreidingsprojecten van provinciale infrastructuur en de benodigde financiering daarvoor. Deze voordracht is behandeld in de commissie Ruimte van 9 oktober 2023.

Een aantal sprekers hebben zich aangemeld. Dat is volgens mijn lijstje de heer Dessing van Forum voor Democratie, mevrouw Bouhlel van de SP, mevrouw Den Boer van de BBB, Statenlid Van der Waart van GroenLinks, de heer Boer van de VVD, de heer Kanik van D66, Statenlid Van der Weerdt van Volt, de heer Hollebeek van de Partij voor de Dieren, de heer Van den Berg van JA21 en mevrouw Koning van het CDA. Heb ik iedereen? Dan ga ik nu in de eerste termijn het woord geven aan de heer Dessing van Forum voor Democratie.

Eerste termijn Provinciale Staten

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter, dank u wel. Een korte bijdragen over het iMPI. Dank ook voor de voorbereiding van dit stuk. Er zitten goede aspecten in. Het is een van onze belangrijkste kerntaken in de provincie om onze provincie goed bereikbaar te kunnen houden.

Zoals u weet zijn wij wel principieel tegen de verschillende duurzaamheidsmaatregelen die in het iMPI staan. Ik ben er in de commissie in detail op ingegaan, maar met name 5.h, de circulaire voetgangersbrug, daar kunnen wij ons niet in vinden dat daar geld aan wordt uitgegeven.

Wat we ook een toch een punt van aandacht vinden, maar daar zal ik straks in de beschouwing ook wat over zeggen, is toch het aantal kredietverhogingen wat wel forse proporties aanneemt. Daar maken we ons zorgen over, ook richting de toekomst. En daarnaast, ja, het moet toch even genoemd worden: het mos op de bushokjes. Het valt binnen alle verschillende budgetten, maar die vier ton, die moeten we toch volgens ons echt ergens anders aan besteden, want we hebben nog een hele hoop essentiële uitgaven voor ons waar we toch onze prioriteiten moeten leggen en niet aan dit duurzaamheidsgeneuzel. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Bouhlel van de SP.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Dank u wel, voorzitter. In de commissie van 9 oktober begon ik over de aangehouden motie het fietspad N247. En dan kijk ik even de gedeputeerde aan.

Gedeputeerde Olthof gaf aan dat onze motie meegenomen was in dit iMPI. Ik had daar andere bedenkingen over. Op verzoek van de voorzitter zijn wij tijdens de schorsing even bij elkaar gekomen en heeft meneer Olthof keurig laten zien dat het er wel degelijk in stond. Dus waarvoor dank. Maar tijdens ons overleg heeft de heer Olthof ons ook iets beloofd. Namelijk, om met een overzicht te komen van deelprojecten met de daarbij behorende gereserveerde bedragen. Echter, we hebben deze nog niet mogen ontvangen.

Dan wil ik nogmaals de aansluiting A9 bij Heiloo even aanhalen. Hierover is de SP altijd duidelijk geweest: doe het niet. Asfalteer het weggetje dat nu gebruikt wordt als sluiproute, en de afslag is niet nodig. Helaas deelt het college deze visie nog niet. Wat dit college wel doet, is een kostenraming hanteren die verouderd is. Daarom dienen wij een motie in waarin we GS verzoeken met een actualisatie te komen. Het dictum daarvan is: roept GS op met de actualisatie van de kostenraming van het project aansluiting A9 bij Heiloo te komen.

Motie 137-6 november 2023
Actualisatie kosten aansluiting A9 bij Heiloo

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *In de Q3-Q4 202L Rapportage Aansluiting A9 van de gemeente Heiloo bij de stand van zaken staat: "In Q3 van 2023 zal een nadere analyse plaatsvinden op het huidig budget, gemaakte kosten en de mogelijke verwachtingen in relatie tot gestegen prijzen van energie en materialen/grondstoffen";*
- *In de Q1-Q2 2022 Rapportage Aansluiting A9 van de gemeente Heiloo daaropvolgend staat: "... is het de vraag of de huidige beschikbare budgetten toereikend zullen zijn voor de realisatie van het project" én ook dat: "Een van de dilemma's wordt de vraag: wat is een goed moment om de budgetten te actualiseren naar de laatste inzichten in de prijspeilontwikkelingen";*
- *In de Q3-Q4 2022 Rapportage Aansluiting A9 van de gemeente Heiloo staat vervolgens onomwonden "Het beschikbare budget is gebaseerd op prijspeil 2027. De verwachting is dat het beschikbare budget onvoldoende is om het project te kunnen realiseren".*
- *Gedeputeerde Staten ook met deze cijfers werkt.*

Van mening zijnde dat:

- *Er sinds 2021geen kostenactualisatie van de Aansluiting A9 heeft plaatsgevonden;*
- *De inflatiestijging sinds het begin van de Oekraïne-oorlog in februari 2O22het hoogst is sinds 1975 (de kosten voor asfalt/bitumen zijn sinds 2021 met 45% gestegen, bron Bouwend Nederland);*
- *Er weliswaar met aannames wordt gewerkt die altijd kunnen afwijken van het feitelijke bedrag, maar dat dit op een begroot bedrag van vele tientallen miljoenen tot verstrekkende financiële consequenties kan leiden;*
- *Dit soort consequenties juist in financieel onzekere tijden onverantwoord zijn;*
- *Het BBV (besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten) eist dat: "...dot onderzoek wordt gedaan naar de realiteit van de raming, waarbij de begroting en meerjarenraming uiteraard volledig dient te zijn";*
- *De Statenleden niet belemmerd mogen worden in haar kader stellende en controlerende taak.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Met een actualisatie van de kostenraming van het project Aansluiting A9 bij Heiloo te komen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Heidi Bouhlel-Lascaris (SP).

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Heeft u hem in tweevoud meegenomen?

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Ja, sorry, die heb ik nog in mijn hand.

De **VOORZITTER**: Oké, dan hou ik ze even bij elkaar. Dank u wel. Het maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): En dan wil ik als laatste nog de Texelhopper aanhalen. Het is inmiddels algemeen bekend dat de Texelhopper geen vlekkeloos project is en wat ook nog eens heel veel geld gekost heeft. Verder zien we achtereenvolgende jaren dat het ov in onze provincie het bijzonder moeilijk heeft door toedoen van het Rijk. Denk aan de bezuinigingen die geweest zijn en nog steeds komen gaan. De SP vindt dat publieke taken in publieke handen moeten zijn en daarom het voorstel om op Texel te beginnen. En willen we een pilot provinciaal openbaar vervoer op Texel. Het dictum daarvan luidt: roept GS op een pilot te ontwikkelen om openbaar vervoer volledig in provinciale handen en beheer te nemen, met als kernpunt toegankelijkheid en flexibiliteit voor de toeristen, maar als uitgangspunt voor de bewoners. Deze pilot moet de kans krijgen en daarom minimaal een aantal jaar lopen. Bij het minimaal aantal jaar lopen kreeg ik al een aantal vragen: wat is dan een minimaal aantal? Wij dachten zeker wel drie jaar. Dank u wel.

Motie 138-6 november 2023
Pilot Provinciaal openbaar vervoer Texel

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *Het openbaar vervoer op Texel veel ten wensen overlaat;*
- *Er met de Texelhopper verschillende ongevallen zijn veroorzaakt;*
- *Er geen bussen rijden wanneer de veerboot extra afvaarten inzet;*
- *Het openbaar vervoer door komst van de Texelhopper onaantrekkelijker is geworden;*
- *Het openbaar vervoer door komst gevaarlijker is geworden;*
- *De verkeersdruk steeds meer toeneemt;*
- *Er nog steeds gestrande toeristen zijn omdat zij geen idee hebben hoe het systeem werkt.*

Van mening zijnde dat:

- *Dit het perfecte gebied is door de verschillende vervoerders om een eensluidende oplossing te bieden;*
- *De inwoners niet afhankelijk moeten zijn van investeerders of ondernemers om op tijd op hun werk of afspraak te kunnen komen met openbaar vervoer;*
- *Er op iedere boot een bus zou moeten rijden;*

- *Het project Texelhopper gefaald heeft;*
- *Het openbaar vervoer volledig aan de markt over gelaten is;*
- *Texelaars geen recht van spreken hebben over hun openbaar vervoer maar dat er wel naar directeuren van grote vakantieparken wordt geluisterd;*
- *Het werken als chauffeur net zo populair zou moeten zijn als het werken voor de TESO.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Een pilot te ontwikkelen om het openbaar vervoer volledig in Provinciale handen en beheer te nemen. Met als kernpunt toegankelijkheid en flexibiliteit voor de toeristen, maar als uitgangspunt voor de bewoners. Deze pilot moet de kans krijgen en daarom minimaal een aantal jaar lopen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Heidi Bouhlel-Lascaris (SP).

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En die motie gaat u ook indienen. Ja, dank. Netjes ondertekend. Maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. En geef ik het woord aan mevrouw Den Boer van de BBB.

Mevrouw **DEN BOER** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Over het algemeen kan BBB zich prima vinden in het iMPI zoals deze voorligt. Echter, de BBB vindt alleen dat we zuinig moeten omgaan met belastinggeld. Bij ons thuis op de boerderij hebben wij nu bijvoorbeeld blauwtong onder onze schapen en koeien. Vijf van de twaalf schapen zijn overleden, een groot aantal van onze koeien heeft blauwtong. Dit betekent ook dat ze minder melk geven, een derde deel minder melk. Dat betekent voor ons een derde deel minder inkomsten. Dat betekent voor ons thuis dat wij nu onze uitgaven moeten beperken, goed moeten nadenken: wat gaan we uitgeven en wat niet? In de provincie is er op dit moment ook minder geld te besteden. Dat houdt voor BBB hetzelfde in: goed opletten wat je doet. Kritisch zijn op de uitgaven. Dat maakt dat BBB samen met JA21, 50PLUS, VVD en CDA een amendement indient om de meerkosten van de sedumdaken uit het iMPI te halen. Sedumdaken hebben minimaal voordelen op bushokjes.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Dank u wel, voorzitter. Het klopt inderdaad dat wij dat amendement mee hebben ingediend met de VVD en ook de BBB. Dank daarvoor. Maar ik begrijp zojuist dat er een gedeelte van de steun is ingetrokken vanuit de VVD-kant. Maar ik kan dus nog wel rekenen op uw steun?

Mevrouw **DEN BOER** (BBB): Dank u, voorzitter. Ja, u kan nog zeker rekenen op de steun van de BBB.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik zou u willen vragen of u in de toekomst met ons zou willen optrekken om deze ondoelmatige besteding van belastinggeld ook daadwerkelijk weer uit de begroting te gaan halen, want zoals het er nu op lijkt gaat het toch niet tot een meerderheid leiden.

Mevrouw **DEN BOER** (BBB): Ik wil erop reageren dat wij als BBB nog steeds heel kritisch zijn op de uitgaven. Dus wij zullen daar zeker weten altijd heel kritisch naar kijken.

Ik ga dan weer verder met mijn betoog, als de voorzitter dat goed vindt.

Sedumdaken hebben minimaal voordelen op bushokjes, maar zijn wel vierhonderdduizend euro extra duurder. Dat is ongeveer elfduizend euro per bushokje. Persoonlijk vind ik de sedumdaken echt heel mooi. Ik geniet ervan om naar te kijken, maar vier ton extra is er nu gewoon niet. In verhouding tussen de baten en kosten kan je beter die vier ton gebruiken om bijvoorbeeld de veiligheid in het verkeer te vergroten of achterstallig onderhoud te plegen. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan Statenlid Van der Waart van GroenLinks.

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Dank u wel, voorzitter. In de commissie komen we bij de bespreking van het iMPI altijd heel veel projecten tegen. Belangrijk voor GroenLinks is de mobiliteitstransitie naar duurzame vormen van mobiliteit. We kijken ook graag naar de investeringen die worden gedaan voor de actieve mobiliteit. In de commissie zijn vragen gesteld over de fietsprojecten die nu geschrapt worden. Met de nagezonden informatie en de beantwoording van de gedeputeerde concluderen we dat het niet altijd makkelijk is om het fietsnet te verbeteren en soms dan ook samen met de gemeenten wordt besloten dat een gewenste aanpassing niet haalbaar is. Heel jammer vindt GroenLinks, maar ook begrijpelijk.

Vaak gaat de discussie bij het iMPI in de commissie over de dingen die wel gebeuren, maar niet iedereen wil – denk aan de grotere autoprojecten – waar GroenLinks niet de prioriteit legt, maar soms wel vanuit de opgave en gemaakte afspraken begrip voor op kan brengen. Maar denkt u ook bijvoorbeeld aan de bushokjes – ze zijn al genoemd, daar zijn ze weer; een terugkerend fenomeen – met het sedumdak. De PVV noemde het al, de BBB noemde het zojuist ook al. Op die bushokjes is er eerder natuurlijk ook een evaluatie uitgevoerd. En in die evaluatie leren we dat die bushokjes bijdragen aan opname van fijnstof, opname van gifstoffen zoals zware metalen. Een aantrekkelijk kwaliteitsbeeld. Het dempt het lawaai een heel klein beetje. Dat is misschien dan wat de BBB inderdaad bedoelde met dat er een minimaal effect ontstaat. Het heeft een gunstig effect op de waterhuishouding. Het levert een bijdrage aan biodiversiteit, met name voor bijen, hommels en vlinders. Dit kwam allemaal uit de Noord-Hollandse evaluatie. Maar in de film Onder het maaiveld, die dit jaar uitkwam, is naar het bodemleven op het dak van de bushokjes met sedum in Utrecht een onderzoek uitgevoerd. En daar bleek dat ook de bodem op het dak de biodiversiteit stimuleert. In de commissie hoorden we ook dat sommige partijen zich zorgen maken over de bijdrage van de CO_2-afvang. Is dat dan wel de moeite? We weten inmiddels dat één vierkante meter sedumdak ongeveer 1,23 kilogram CO_2 opneemt per jaar. Dus dan een bushokje, ongeveer 6,5 meter sedum dakbedekking kom ongeveer overeen met de CO_2-afvang van een gemiddelde boom. Een R-nethalte heeft twintig vierkante meter oppervlak. Dus waar hebben we het vandaag over? Over 34 R-nethaltes met een sedum dakbedekking: ongeveer honderd bomen. Allemaal leuk en aardig, maar die nieuwe bushokjes moeten ook nog steviger worden uitgevoerd. Dus dat kost ook vast veel CO_2. Zo werd dat in de commissie verondersteld. En deze vraag is ook gesteld door JA21. Daar was ik eigenlijk ook wel benieuwd naar. Uit de beantwoording van de vraag uit de commissie lees ik dat we, als ik het goed begrijp, zo'n negentien kilo CO_2 besparen aan milieueffecten met de toepassing van deze bushokjes. Al met al zien we dus vele positieve effecten van die sedum dakbedekking. Zo'n klein bushokje kan zo ontzettend veel bijdragen. Het zijn niet allemaal wereldschokkende effecten, maar alles bij elkaar

zien wij dat dit echt wel flink wat baten zijn en vinden wij ook zeker dat we een bijdrage van vierhonderdduizend euro kunnen verantwoorden.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, dank, voorzitter. Is GroenLinks voor het doelmatig besteden van belastinggeld?

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Jazeker. En daar is dit een aardig voorbeeld van.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Begrijp ik het dan goed dat er dus, even kijken, vierendertig bushokjes worden vervangen van twintig vierkante meter. Dat is zeshonderdtachtig vierkante meter. En per vierkante meter was het 1,3 kilo-

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): 1,23 kilogram.

De **VOORZITTER**: Statenlid Van der Waart, even via de voorzitter, alstublieft.

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Pardon.

De **VOORZITTER**: De heer Van den Berg.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik heb net even snel zitten rekenen, maar dat is dus een CO_2-besparing van iets wat ik met mijn auto binnen één maand wegrijd, maar dan voor de kosten van vierhonderdduizend euro. Noemt u dat doelmatig besteden van belastinggeld?

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Ja, ik zou de heer Van den Berg willen uitnodigen om die auto te laten staan, om voortaan de bus te nemen vanuit zo'n prachtig bushokje met sedumdak met ontzettend veel water, waaronder CO_2-afvang.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Dan rond ik af. Maar is GroenLinks dan niet vatbaar voor als we die vierhonderdduizend euro zouden kunnen besteden aan maatregelen die per besteedde euro veel meer impact hebben, is dan het doel niet beter bereikt dan wat we nu gaan doen?

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Ik ben met u eens: vierhonderdduizend euro is natuurlijk een hoop geld. Het hele iMPI beslaat ontzettend veel geld. Wij zijn van mening dat met deze besteding de baten zo groot zijn dat het wel degelijk in verhouding staat met de kosten.

De heer **KANIK** (D66): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, voorzitter, via u, GroenLinks heeft een aantal voordelen opgegeven van deze bushokjes. Ze zullen een bijdrage leveren aan het halen van de klimaatdoelen. Dat is een punt in uw coalitieakkoord. Nu ziet u een coalitiepartij die daar de doelen probeert onderuit te halen met een amendement, een andere coalitiepartij die het ook van plan was, maar toch net op tijd zijn keutel intrekt. Heeft u er nog wel vertrouwen in dat deze coalitie de klimaatdoelen gaat halen op deze manier?

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Daar zetten we ons als coalitie, en ik hoop op uw steun, ook heel hard voor in. Dus ja.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Nou, eigenlijk was ik al tot een afronding gekomen. Dus dank daarvoor.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Boer van de VVD, en dat is uw maidenspeech.

De heer **BOER** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Vanochtend ben ik op Schiphol met het vliegtuig uit Houston geland. Veilig en vlot. Daarna nam ik de Zuidtangent van Schiphol naar Haarlem, en wederom veilig en vlot. En vanochtend ben ik op de fiets naar het provinciehuis gekomen. U raadt het al: veilig en vlot. En dat vindt de VVD Noord-Holland belangrijk: dat je snel en veilig naar je bestemming kan komen in Noord-Holland. Onze steden en dorpen en landelijk gebied moeten goed verbonden zijn. Door die mobiliteit te verbeteren, vergroten we de vrijheid van onze inwoners, zodat we kunnen gaan waar we willen gaan. En onze inwoners moeten ook de vrijheid hebben om zelf te kiezen welk vervoersmiddel ze kiezen. De ene keer de fiets, de andere keer de auto. Ook dat vindt de VVD belangrijk. Bovendien is veilig en vlot ook belangrijk voor onze bedrijven en ondernemers. Zij zorgen voor banen en welvaart in onze provincie en de VVD zal daar als echte ondernemerspartij extra scherp op zijn. De VVD is dan ook blij met de afspraken die we in deze coalitieperiode hebben kunnen maken met betrekking tot mobiliteit. We gaan verder met het fors investeren in onze wegen en het ov. En we gaan onze wegen en bruggen goed onderhouden. En we gaan ook investeren in nieuwe wegen, bijvoorbeeld de nieuwe aansluiting bij Heiloo. Ik verheug me nu al op de uitnodiging van gedeputeerde Olthof om samen ergens een lintje door te knippen als er een mooi stuk weg bij is gekomen, dat uiteraard bijdraagt aan een goede doorstroming en een veiliger weg in deze mooie provincie. En blij zijn we ook met de toezegging van de gedeputeerde dat hij in het derde kwartaal van 2024 komt de resultaten van de kernnetstudie om zo een goede doorvaart van het goederenvervoer over water te garanderen. Het verlengen van de Koopvaarderssluis past volgens de VVD daar goed in. En we vinden dit dan ook een belangrijk project.

Tenslotte, de vierhonderdduizend euro voor de vierendertig R-nethaltes. Ruim elfduizend euro per halte. De VVD is altijd al heel kritisch geweest over sedum dakbedekking op bushokjes. Wat levert dat nou werkelijk op? Of is het vooral symboolpolitiek? En deze vraag moet wat ons betreft klip-en-klaar beantwoord worden. We willen dan ook graag een toezegging van de gedeputeerde dat hij ons meeneemt in die resultaten van dit project. Als er blijkt dat dit niets of nauwelijks iets oplevert, dan gaat er wat betreft de VVD deze periode geen cent naar soortgelijke projecten, laat ik daar heel duidelijk over zijn. Geen cent. Maar ik ga ervan uit dat de gedeputeerde dat met mij eens is. Ook daar zie ik graag een reactie op van de gedeputeerde. Tot zover, voorzitter.

[tafelgeroffel]

De **VOORZITTER**: Dan gaat het woord naar de heer Kanik van D66.

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, ik zal je geen algemeen verhaal over het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur houden, maar er een onderwerp uitlichten dat volgens ons het meest politiek relevant is.

Voorzitter, in 2010 kwam ik als D66'er in de gemeenteraad in Zaanstad. Destijds vormde de VVD, PvdA, GroenLinks en ZOG – dat is een soort BBB, maar dan anders – een coalitie. Ook gemeenteraadslid Laport zat voor GroenLinks in de gemeenteraad. En wethouder Olthof, die nu rechts naast mij zit, trad namens de PvdA toe tot het college. Als D66 zaten we toen in de oppositie. Destijds vonden we voornamelijk dat de coalitie te weinig deed en verkeerde keuzes maakte. Alleen was er één onderwerp waarbij bijna alle partijen het wel over eens waren: de A8/A9 moesten komen vanwege de leefbaarheid in Krommenie en Assendelft. Voorzitter, de geschiedenis herhaalt zich niet, maar rijmt meestal wel. Nu dertien jaar later vormen VVD, PvdA GroenLinks en de echte BBB een coalitie. Gemeenteraadslid Laport is inmiddels Statenlid Laport en wethouder Olthof zit nu als gedeputeerde hier rechts van mij. Als D66 zitten we in de oppositie en vinden we voornamelijk dat deze coalitie te weinig doet en de verkeerde keuzes maakt. De A8/A9 is er ook nog steeds niet. En voorzitter, nu gaat het spaak lopen, want hoewel wij absoluut vinden dat er snel iets gedaan moet worden aan de leefbaarheid van Krommenie en Assendelft vindt D66 niet meer dat de A8/A9 daar de oplossing voor is. De A8/A9 is een oplossing uit de vorige eeuw die zich richt op de problemen uit die eeuw en de uitdagingen van nu helemaal onbeantwoord laat. Want voorzitter, hoe kunnen wij zeggen dat wij autogebruik willen verminderen, maar wel een heel nieuwe snelweg willen aanleggen? Hoe kunnen wij zeggen dat wij ook op mobiliteit de klimaatdoelen willen halen, maar met het aanleggen van deze weg meer CO_2 zullen uitstoten? Hoe kunnen wij zeggen dat we uniek UNESCO-landschap willen beschermen, maar om deze snelweg aan te kunnen leggen, dat landschap diezelfde UNESCO-status zullen ontnemen.

Voorzitter, de coalitiepartijen hebben zich in hun coalitieprogramma in een onmogelijke positie gemanoeuvreerd door nog steeds te hopen op financiering van de A8/A9 van het Rijk dat de vorige vijftig jaar ook niet van mening is veranderd. Ook hebben ze opgenomen dat de werelderfgoedstatus van het gebied intact moet blijven, terwijl Icomos eind vorig jaar hier al over oordeelde dat dit plan daar niet aan voldoet. Zo blijft de A8/A9 eeuwig in de studiefase en kunnen wij, tegenstanders van de weg, tegen hun achterban zeggen dat deze er toch nooit komt en voorstanders kunnen zeggen dat ze het altijd blijven proberen. Voorzitter, wellicht vinden we dat wij hier goed bezig zijn voor onze achterban, maar ondertussen gebeurt er niets. Onze inwoners zijn niet gek. We hebben het hier vaak over het vertrouwen van onze inwoners in de politiek en vragen ons af waarom dat daalt. Wellicht is deze manier van politiek bedrijven een van de redenen hiervoor, terwijl we het in deze zaal helemaal niet met elkaars eens hoeven te zijn om in te zien dat deze weg er niet gaat komen. Voorzitter, mocht het landschap of het klimaat mijn collega's niet kunnen schelen, dan is het altijd nog onmogelijk om deze één miljard euro als provincie zelf op te hoesten en kunnen ze zich daaraan vastklampen. Daarom dienen wij samen met de SP en Volt een motie in met het volgende dictum: dragen Gedeputeerde Staten op om de verbinding A8/A9 in het volgende integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur niet meer te laten terugkomen, te stoppen met de lobby richting de Rijksoverheid voor de financiering van de verbinding A8/A9 en daarvoor in de plaats te beginnen met alternatieven voor het aanpakken van het leefbaarheidsprobleem in Krommenie en Assendelft, en gaan over tot de orde van de dag, Tot zover mijn eerste termijn, voorzitter.

Motie 139-6 november 2023
Werk aan het leefbaarheidsprobleem Krommenie Assendelft

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *Er in het coalitieakkoord opgenomen is dat er de komende periode doorgegaan wordt met het behalen van financiering van het Rijk voor de verbinding A8-49, maar dat de rijksoverheid meerdere malen heeft aangegeven dat niet te gaan doen;*
- *Er in het coalitieakkoord opgenomen is dat bij de realisatie van het landschapsplan de werelderfgoedstatus behouden dient te blijven, maar dat ICOMOS in december 2022 al heeft aangegeven het landschapsplan onacceptabel te vinden, omdat het een te grote aantasting is van het gebied en het niet te kunnen steunen;*
- *Bovenstaande feiten betekenen dat de verbinding A8-49 volgens het coalitieakkoord niet aan te leggen is.*

Overwegende dat:

- *Krommenie en Assendelft een serieus leefbaarheidsprobleem hebben en wij als provincie daar samen met de gemeente Zaanstad en de rijksoverheid zo snel mogelijk iets aan moeten doen;*
- *De onmogelijkheid van het aanleggen van de verbinding A8-A9 betekent, dat we naar alternatieven moeten kijken.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *De verbinding A8-A9 in het volgende integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur niet meer te laten terugkomen;*
- *Te stoppen met de lobby richting de Rijksoverheid voor financiering van de verbinding A8-A9;*
- *Daarvoor in de plaats te beginnen met alternatieven voor het aanpakken van het leefbaarheidsprobleem in Krommenie en Assendelft.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Emre Kanik (D66), Heidi Bouhlel-Lascaris (SP), Maik de Weerdt (Volt) en Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren).

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, voorzitter, is de heer Kanik het met me eens dat die 184.000 woningen gebouwd moeten worden voor 2030 in onze eigen provincie?

De heer **KANIK** (D66): Ja.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Moet u het dan niet met ons een zijn dat dan die verbindingsweg juist van cruciaal belang is om te zorgen voor die bereikbaarheid richting de Kop van Noord-Holland en ook om de leefbaarheid in Krommenie te verbeteren? Die staat nu zwaar onder druk. En als die verbindingsweg er niet komt, dan blijft dat ook zo.

De heer **KANIK** (D66): Daar ben ik het niet mee eens, dat als die weg er niet komt dat we dan het probleem niet kunnen oplossen. Er zijn alternatieve manieren. We moeten veel meer kijken naar andere oplossingen dan een weg dwars door landschappen aan te leggen, die dat vernietigd. Plus, er zijn zat studies die aangeven dat als je extra asfalt aan gaat leggen, dat het in het begin

misschien wel wat minder druk wordt, maar vervolgens zullen die wegen weer vol met auto's slippen en heb je hetzelfde probleem dat er nu ook ligt.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, dat is natuurlijk logisch, want er komen 184.000 woningen bij. Dus het gaat drukker worden. Maar dan zou ik eerder willen vragen, als u zegt van nou, er zijn andere oplossingen, we bespreken vandaag het iMPI, dan ga ik ervan uit dat u met die oplossingen gaat komen, toch?

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, ik heb hierbij de koninklijke weg willen bewandelen en het college de ruimte willen geven om met die oplossingen te komen. Zelf heb ik er wel een aantal oplossingen voor, maar laten we eerst even afwachten wat het college zegt hierover.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Ja, meneer Kanik weet ook dat de Partij voor de Dieren een van de grootste opposanten is geweest van de A8/A9-verbinding. Waarom dan niet eventjes het idee voor de motie gedeeld, zodat wij dat hadden kunnen overleggen of eventueel mee kunnen doen?

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, ik heb hem maandagavond gemaild. U heeft mij geen reactie gegeven.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Dat spijt me dan bijzonder. Bij deze als vraag: is het nog mogelijk om mijn naam aan de motie te verbinden?

De **VOORZITTER**: De heer Kanik. Dan moet u heel snel zijn.

De heer **KANIK** (D66): Van mij wel. Ik weet niet hoe dat werkt.

De heer **BOER** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Bent u het met mij eens dat een stilstaande auto in een file veel minder duurzaam is en veel minder CO_2 uitstoot dan een auto die gewoon door kan rijden?

De heer **KANIK** (D66): Dat is inderdaad waar. En daarom zijn we ook op voor de oplossing van het probleem bij Krommenie/Assendelft.

De heer **BOER** (VVD): Dat is inderdaad gewoon een realiteit, dat autoverkeer wat doorrijdt, dat dat gewoon minder CO_2-uitstoot oplevert dan auto's die stilstaan. De realiteit is ook dat er vierhonderdduizend auto's bij zijn gekomen sinds corona. Ook die moeten een plek hebben om te rijden. Bent u dat met mij eens?

De heer **KANIK** (D66): Ik weet dat u dat graag wil en dat uw partij heel graag wil blijven inzetten op het autoverkeer. Dat blijkt ook uit het coalitieakkoord, omdat daar te weinig richting het ov wordt geregeld. Ik zou juist willen zeggen: haal zoveel mogelijk mensen van de auto af en investeer in het ov, zodat mensen die echt de auto nodig hebben dan kunnen doorrijden, omdat het minder druk is op de weg.

De heer **BOER** (VVD): Ik ben blij dat u goed de VVD en de VVD-handtekening in het coalitieakkoord herkent. Daar ben ik blij om. Daar hebben we ons werk goed gedaan. Het gaat mij erom dat u dus liever de Noord-Hollanders die de auto nodig hebben om op hun werk te komen of hun familie willen bezoeken liever in de file neerzet in plaats van dat u daar met een oplossing voor komt. En dat is onder andere ook nieuwe asfaltwegen aanleggen. Dat vind ik jammer.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, voorzitter, dank u wel. Aansluitend erop. Ik hoorde de heer Kanik zeggen dat hij zeker wil meewerken aan het oplossen van het probleem in Krommenie/Assendelft. En dan heeft hij iets gezegd over minder auto's en ov, maar welke andere oplossing dan het aanleggen van de verbindingsweg A8/A9 zorgt voor een echt structurele oplossing van het probleem wat niet zomaar even met een paar auto's minder te verhelpen is? Want Krommenie/Assendelft barst uit zijn voegen. Dus daar moet toch iets gebeuren. Dat kan de heer Kanik toch niet met ons oneens zijn?

De heer **KANIK** (D66): Daar ben ik ook niet mee oneens. Daarom heb ik deze motie ingediend. Zoals u in de krant heeft kunnen lezen: bewoners zijn het zat daar, die willen een oplossing. Die willen dat wij gaan bewegen. Als de coalitie op twee gedachten blijft hinken, aan de ene kant gaat lobbyen voor een weg die er niet gaat komen en aan de andere kant ook een oplossing wil voor dat leefbaarheidsproblemen, dan komen we er toch niet? Dus laten we nou erkennen met zijn allen dat we die weg gewoon niet kunnen aanleggen, dat of er geen geld voor is of dat het landschap kapot gaat. Laten we vervolgens gaan kijken hoe we het anders kunnen oplossen. Je zou kunnen beginnen met het af te schalen, met de snelheid te verlagen, met bordjes anders zetten bij de A9, zodat mensen over de A9 blijven rijden in plaats van dat ze die weg kunnen kiezen. Dat zal de eerste stap zijn. En dan zie ik het college vanaf daar andere scenario's uitwerken.

De heer **DESSING** (FvD): Ik constateer dat D66 niet een structurele oplossing wil voor het probleem in Krommenie/Assendelft, want dat is wat deze keuze van de motie oproept.

De **VOORZITTER**: Meneer Kanik, gaat u verder.

De heer **KANIK** (D66): Nee, dat is niet waar. Er worden mij woorden in de mond gelegd. Wij zijn zeker voor een structurele oplossing van het probleem. Dat is ook de reden ik de motie heb ingediend.

De **VOORZITTER**: En u gaat nu een motie indienen die mede door de Partij voor de Dieren wordt ingediend, net op het nippertje ondertekend. We zijn meegaand vandaag. En ondertussen heb ik de handtekeningen zien staan, dus uw motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. En dan geef ik het woord nu aan Statenlid De Weerdt van Volt.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Dank u wel, voorzitter. Ik ben inderdaad meneer De Weerdt, maar ik zou graag aangesproken willen worden als de Statenlid De Weerdt. Dank u wel.

Allereerst, wij vinden het belangrijk om goed en gedegen met onze infrastructuur om te gaan. Voor verkeersveiligheid en goede doorstroming. Maar goede wegen, bruggen en andere infra,

helpt ook voor efficiënt verkeer en wordt vervolgens weer brandstof uit de auto van de heer Van den Berg bespaard. Mooi meegenomen en wat weer goed is om klimaatverandering tegen te gaan. Maar ik wil duidelijk zijn: Volt is geen voorstander van nieuw asfalt. Als nieuwe partij moet ik bekennen dat we het iMPI lastig vinden om te beoordelen. We kennen de voorgeschiedenis van veel projecten simpelweg niet zo goed. Maar waar ik als Noord-Hollandse inwoner en iemand met gezond verstand voorstander van ben, is om niet continu dezelfde dingen te gaan doen met hetzelfde onvervullende resultaat. Om die reden dienen wij ook de motie Werk aan het leefbaarheidsprobleem Krommenie/Assendelft mede met D66 in.

Wij vinden dat wij als provincie het leefbaarheidsprobleem in die regio serieus moeten aanpakken, maar we proberen al jaren dat met de verbindingsweg A8/A9 te doen, zonder resultaat. En zonde van alle ambtelijke en bestuurlijke inzet bij het Rijk. Dus wij roepen GS daarom ook direct op om per direct te stoppen met het lobby richting het Rijk. Een leuke bijkomstigheid is dat daarmee wat lucht in de drukke agenda's van het bestuurd komt. Tot zover, dank je wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Hollebeek van de Partij voor de Dieren.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, het iMPI. Nou, ik zal u blij maken: ik ga niet heel veel over de A8/A9 zeggen, wat ik normaal altijd wel doe. Heel fijn dat D66 de handschoen mee heeft opgepakt en nogmaals excuses voor het niet beantwoorden van de mail. In tijden van begroting en verkiezingscampagne schiet er blijkbaar weleens iets doorheen. Dus daar kan ik u in geruststellen. Normaal zijn wij altijd wel degene die met dit soort moties komen. Dat ga ik vandaag ook niet doen. En ook eventjes richting de SP: we hebben er zelf ook over nagedacht inderdaad over de aansluiting A9 bij Heiloo. Nu is het wel zo, met het risico dat ik op de stoel van de gedeputeerde ga zitten, dat het hier gaat om een kredietverstrekking en nog niet over de daadwerkelijke kosten. Dus ik vind hem een beetje lastig. Ik wil even de beantwoording van de heer Olthof afwachten. We zijn wel van mening dat het wel zaak is om inflatie heel goed in de gaten te houden. Ik kijk wel eventjes, zonder dat ik nou uitspraak over de motie ga doen, gedeputeerde, om eventjes met elkaar af te stemmen van hoe kunnen we nou wel in de gaten houden dat we wel een realistisch beeld blijven houden van dit soort projecten. Want er zijn, u hoort het, fracties hier in de zaal die fervent voorstander zijn, fracties die fervent tegenstander zijn, maar het zijn er wellicht ook die denken van: ja, maar als die kosten steeds meer uit de klauwen gaan lopen, dan wordt het toch weleens een keertje tijd om misschien te gaan heroverwegen. Dus dat even meegegeven hebbende. We zijn namelijk ook een beetje bang dat er een soort haasje-over-principe ontstaat van, nou, plus er nog maar wat bij, want de provincie zegt achteraf wel van nou, we schuiven ook nog wat. En die indruk willen we volgens mij ook richting de gemeenten niet wekken.

Verder wil ik eigenlijk alleen nog eventjes stilstaan bij de maatregelen omtrent verkeersveiligheid rondom de N203. Dan kom ik ook even terug op het verhaal dat wij altijd moties bij het iMPI indienen, wat ik nu dus niet zal doen. Ik wil er nog wel een paar in herinnering roepen van de afgelopen jaren, en dat ging onder meer om het integraal beheerplan van bermen en oevers en ook over de aantrekkelijke doorfietsroutes. En wij zien dus inderdaad in zo'n project als bij de N203 tussen Limmen en Uitgeest de uitgelezen mogelijkheid om verkeersveiligheid,

aantrekkelijkheid, biodiversiteit en de mooie doorfietsroutes met elkaar te combineren. En we hopen dus dat dit ook, ondanks dat die moties eerder zijn afgedaan, in dit soort projecten elke keer toch wel weer een punt van aandacht is. Dat wil ik eigenlijk vragen aan de gedeputeerde. Daar wil ik het bij laten voor nu. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Van den Berg van JA21.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, dank, voorzitter. En ook mooi om eens een keer op dit onderwerp het woord te mogen voeren. Mobiliteit uiteraard. En laat ik beginnen om te zeggen dat wij bij JA21 mobiliteit natuurlijk een groot goed vinden. In bredere zin zouden wij juist de automobilist meer willen ondersteunen in plaats van ze nu te gebruiken als infuus voor onze schatkist door middel van accijnzen en andere belastingen. Dus wij zien ook goede zaken in dit iMPI wat hier nu voorligt.

Ik heb het net al even aangehaald: de verbindingsweg A8/A9. Wij zijn juist van mening bij JA21 dat deze weg er nu na heel veel jaren echt zal moeten komen. En dan zeg ik specifiek 'moeten', omdat die woningbouwopgave van 184.000 duizend woningen wel voorligt. Dus als we willen gaan bouwen in die Kop van Noord-Holland, dan kan je niet wegkijken naar de mobiliteitsbehoefte die daaruit voortvloeit. Dus dat vinden wij heel belangrijk. Net zoals wij de leefbaarheid in Krommenie en Assendelft nog wel veel belangrijker vinden. Kortom, laten we hier eindelijk eens een keer mee slag gaan. Ik vind het goed dat het in het iMPI voorkomt, maar ik zou wel willen meegeven: maak er ook echt werk van en zorg dat die verbindingsweg er gaat komen.

Dan een punt over duurzaamheidsmaatregelen. Wat wij in het iMPI voorbij hebben zien komen, is dat de duurzaamheidsmaatregelen vanaf heden structureel in de projecten verwerkt zullen worden en niet meer als aparte post zullen worden opgenomen. En dat vinden wij jammer. Want ik denk dat op deze manier de transparantie en de controleerbaarheid van die voorstellen, ja, niet wordt bevorderd. Kortom, splits die bedragen nou gewoon uit. Dan kunnen we in elke situatie gewoon een zuivere afweging maken. En niet alleen maar omdat wij tegen duurzaamheid zijn, want dat zijn we niet, maar er zijn nou eenmaal projecten waar er meer nut is voor elke besteedde euro dan andere.

Dan kom ik natuurlijk bij de sedum daken. We hadden een mooi amendement voorbereid, maar ik, ja, kom net tot de conclusie dat de steun is ingetrokken vanuit de VVD. Dat vinden wij heel erg jammer. Ik haalde het net al even aan in de interruptie bij GroenLinks: we hebben het over het doelmatig besteden van belastinggeld. En als je nou die vierhonderdduizend euro in dit geval wel gaat besteden, ja, dan heb je dus, wat ik zei, zeshonderdtachtig vierkante meter. Dan levert elke vierkante meter een CO_2-besparing van 1,23 kilogram. Dat is in mijn Kia Seed, dit jaar gefabriceerd, een nieuwe auto. 4806 kilo voor vierhonderdduizend euro. Volgens mij kunnen we toch niet geloven dat dit een doelmatige besteding van belastinggeld zou zijn. Ik constateer dat ook de VVD helaas die kant opgaat. Ook de VVD is op deze manier niet doelmatig belastinggeld aan het besteden. En wat ik zei: ik rijd veel, maar ik krijg ook weleens een keer een boete. En daar wordt gezegd: als dit niet tot het gewenste effect leidt, dan zullen we dit nooit meer doen in deze coalitieperiode. Maar dan denk ik tegelijkertijd, het voelt een beetje als een boete van vierhonderdduizend €. Dat is toch wel een heel kostbaar geintje, zou ik u willen meegeven.

Wellicht, we zijn nog niet bij de stemming en zijn jullie nog tot inkeer te brengen. De deur staat open.

Voor de rest zien we een aantal andere maatregelen waar wij kritisch op zijn, maar waar we ook een paar vragen bij hebben voor de gedeputeerde. Specifiek over de plastic road. Daar wordt wederom geld in geïnvesteerd. Ik ken het concept. Ik zie ook wel dat er voordelen in zitten: dat het modulair te vervangen valt en dat er kabelgoten in verwerkt kunnen worden, en dat op die manier het wegenonderhoud ook een stukje goedkoper zou kunnen. Maar ik vraag mij nu wel af wat nu de voortgang is van het project: wat zijn nu de echte voordelen? En hoe wegen we dat af tegen de reguliere aanleg van wegen?

Dan nog over de solar road in Het Gooi, als ik het goed zeg. Ook die wordt verder aangelegd. En in relatie tot dat project ook dezelfde vragen aan de gedeputeerde wat daar nu de voortgang van is en wat wij daar voor baten bij krijgen.

En dan rond ik af, voorzitter. Recent zijn er mondelinge vragen gesteld door onze fractie over de Woeste Hoogte. Wij vragen ons af hoe het daarmee staat. De gedeputeerde heeft een toezegging gedaan dat daar een terugkoppeling op zou komen en dat er gekeken zou worden naar een veilige verkeerssituatie. Dus dank daarvoor. Maar wij zijn wel benieuwd naar de voortgang.

Dan rond ik af met het indienen van het amendement, die dus vooral ingaat op het doelmatig besteden van onze belastinggelden. En het besluit niet in te stemmen met de besteding van vierhonderdduizend euro voor sedum daken op R-Net abri's op basis van doelmatigheidsoverwegingen; en 2, het eerder gereserveerde bedrag van vierhonderdduizend euro te laten terugvloeien naar de onderhoudsreserves, daar deze middelen doelmatiger kunnen worden ingezet. Mede ingediend door de BBB en 50PLUS. Ik heb nog wel een krabbeltje nodig, zie ik.

Amendement A14-6 november 2023
Doelmatige belastingbesteding in plaats van sedum dakbedekking op bushokjes

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *De hoge kosten niet in verhouding staan tot de beperkte baten op het gebied van biodiversiteit;*
- *De onderhoudsbudgetten beter zouden kunnen profiteren van een terugvloeien van de gereserveerde €400.000;*

Overwegende dat:

- *Er een aanzienlijk prijsverschil is geconstateerd tussen de voorgestelde R-net abri's en de reguliere R-Net abri's;*
- *De verhoogde prijsstelling voornamelijk te wijten is aan de noodzakelijke aanpassing van de dakconstructie, waarbij de huidige glazen dakplaat vervangen wordt door een stalenbalkconstructie;*

- *Het toegepaste 'pocket' systeem, hoewel bevorderlijk voor de biodiversiteit, aanzienlijke extra kosten met zich meebrengt.*

Besluit:
Besluiten om het ontwerpbesluit punt 9 als volgt te wijzigen:
"in te stemmen met het voorstel 34 R-Nethaltes, die de komende 3 jaar worden vervangen, te voorzien Van sedum-dakbedekking en de meerkosten (circa € 400.000) te betalen uit het onderhoudsbudget;"

Als volgt te wijzigen

9.
a. in te stemmen met het vervangen van 34 R-Nethaltes binnen 3 jaar met reguliere dakbedekking, zonder toevoeging van extra duurzaamheidsmaatregelen zoals sedum-dakbedekking;
b. het eerder voorgedragen bedrag van €400.000 voor sedum-dakbedekking ten goede te laten komen aan de onderhoudsreserves'.

- *Niet in te stemmen met de besteding van €400.000 voor sedumdaken op R-Net abri's op basis van doelmatigheidsoverwegingen;*
- *Het eerder gereserveerde bedrag van €400.000 te laten terugvloeien naar de onderhoudsreserves, daar deze middelen doelmatiger kunnen worden ingezet.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Daniël van den Berg (JA21), Aletta den Boer (BBB), Anneke van der Helm-Chandansingh (50PLUS).

De **VOORZITTER**: Er komt nog meer steun bij, zie ik. Ik heb het net ook toegestaan. Dus ik zal het nu ook maar toestaan, denk ik. Maar als dit het gebruik wordt, dan voor het een heel lange vergadering. En daar komt het getekende exemplaar, dank u wel. Daarmee maakt dit amendement onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Dank voor de steun ook van het CDA en de BBB.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En dan gaan we naar de laatste spreker. Dat mevrouw Koning van het CDA.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Voorzitter, bij het CDA staat veiligheid, en in dit geval verkeersveiligheid, op nummer één. Het is goed om te zien dat bij projecten zoals de kruising Wadweg/Waarderpolderweg, waar dagelijks zeer veel scholieren oversteken richting Schagen, serieus gehandeld wordt als de veiligheid ondermaats blijkt te zijn. Over de huidige situatie van de N240 bij Medemblik en de daaruit volgende onveilige situatie in Opperdoes, waar bewoners dagelijks te maken krijgen met zwaar landbouwverkeer, zijn wij minder enthousiast. Is de portefeuillehouder bereid een toezegging te doen dat de uitvoeringsfase van dit project niet nog eens vooruitgeschoven wordt? Verder zien wij in het volgende iMPI graag de N242 bij Heerhugowaard terugkomen met concrete plannen. Deze weg kent de laatste tijd veel ongelukken en door de nieuwe woonwijken in onder andere Dijk en Waard in Alkmaar wordt de

weg steeds drukker. Aanpassing van deze weg heeft voor het CDA prioriteit. Wij horen graag snel wat de plannen daar zijn.

En tot slot vier ton voor sedum dakbedekking geven wij liever uit aan verkeersveiligheid of andere doelmatige zaken. Zet voor de biodiversiteit gewoon een plantenbak neer die veel goedkoper is. Of haal een paar tegels weg en leg daar een sedummix neer. Dan heb je hetzelfde resultaat voor veel minder geld. Verder gaan we akkoord met het iMPI.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Eerste termijn, gedeputeerde Olthof. En na de eerste termijn, als gedeputeerde Olthof klaar is, zullen wij pauzeren voor de lunch.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **OLTHOF**: Dank u wel, voorzitter. Het integrale Meerjarenprogramma Infrastructuur, inderdaad een belangrijk programma. Er gaat heel veel geld in om. Ik ben ook trots erop en ik ben ook blij dat we de afgelopen jaren dit programma en de informatievoorziening en de gesprekken die wij met elkaar kunnen voeren hierover eigenlijk met elkaar steeds beter, nou ja, vorm hebben gegeven. Ik ben het ook eens – en dat zei de heer Dessing al en dat komt ook een paar keer terug – dat we, juist als het gaat over die infrastructuur, met enorme kostenstijgingen te maken hebben. Dat betekent dat we ook kritisch naar die kostenstijgingen moeten blijven kijken en dat we dus niet altijd alles vanzelfsprekend moeten aannemen. Aan de andere kant weten we ook dat met name investeren in infrastructuur ook over veiligheid gaat, gaat het ook over doorstroming, gaat het ook over klimaat en natuur. Dus dat zijn een hoop punten die uiteindelijk ook geen mogelijkheid hebben om daarmee te stoppen. Dus ja, daar zijn we met elkaar eens.

En laat ik dan direct ook die sedum daken maar benoemen. Als het gaat over mobiliteit, dan gaat het over doorstroming. Geen enkel misverstand over. Maar het gaat ook over een andere grote opgave: de klimaatopgave. En dan kunnen we met elkaar zeggen: het gaat hier over CO_2. Ja, meneer Van den Berg, maar kunt u misschien ook aangeven, even doorrekenen, dat uiteindelijk per vierkante meter twintig liter water wordt opgeslagen bij flinke regenbuien, dat het ook stikstof opneemt, dat het ook gaat over de hittestress die ermee te maken heeft. Dus het is een optelsom van. Dan zal dat ene bushokje waarschijnlijk niet de impact hebben die we misschien willen hebben met elkaar, maar de optelsom van al die kleine punten, ja, draagt uiteindelijk wel bij aan die grote opgave. Dus met andere woorden: uiteindelijk, deze optelsom van de kleine maatregelen kunnen ook grote impact hebben. Als provincie lopen we weleens voorop inderdaad als het gaat over dit soort investeringen. We hebben ook al een evaluatie met elkaar over die sedum daken al een keer gedaan. We hebben ook gekeken: waar investeren we wel en waar investeren we niet?

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, dank u wel. Maar dit resultaat bereikt u toch ook als u een plantenbak neerzet of een paar tegels weggehaald en daar een sedummix neerlegt? Dan heb je toch precies hetzelfde resultaat voor veel minder kosten?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Doen we ook. U kent het tegeltje wippen, wat volgens mij een landelijk programma is waar iedereen mee bezig is. Ik weet niet of u weleens doorgerekend heeft wat één tegelwippen uiteindelijk voor effect heeft? Ook heel beperkt. Maar uiteindelijk is het wel de

optelsom, om met elkaar naar dit soort zaken te kijken: wat levert het op? En die sedumdaken is veel geld. Dat ga ik niet ontkennen. Aan de andere kant is het uiteindelijk niet alleen de CO_2: het gaat over meer zaken. Maar laat ik daar duidelijk over zijn. En dan kijk ik ook wel even naar de VVD, die uiteindelijk heel kritisch is volgens mij op datgene wat we gezegd hebben en niet direct een amendement. Maar uiteindelijk, als het gaat over die sedumdaken, als het gaat over investeringen in de mobiliteit, op het gebied van klimaat of andere zaken, moeten we kritisch zijn. En uiteindelijk ook deze discussie, die we hier met elkaar hebben gehad, vraagt ook van mij om die kritiek ook met u te delen en ook met elkaar te kijken van welke afweging maken wij in de toekomst? En ook mee te nemen wat het effect is van uiteindelijk die sedum daken. Maar ook andere investeringen als het gaat over klimaat, maar ook als het gaat over investeringen over een solar road, over een plastic road, over dat soort zaken. Dus de kritische noten die hier meegegeven zijn, zal ik absoluut ter harte nemen. Dus daar zullen we kritisch naar kijken. Ik zal ook informeren, ook als het gaat over deze informatie van de sedum daken, waar we een keer een evaluatie hebben gedaan, om ook mee te nemen als we uiteindelijk dat gerealiseerd hebben wat die effecten zijn. Het zou jammer zijn als we uiteindelijk straks per onderdeeltje gaan zegen: dit gaan we niet doen en dat gaan we wel doen. Uiteindelijk moeten we denk ik ook kijken naar de totale beweging die we met elkaar aan het maken zijn en daar zijn deze sedum daken een belangrijk onderdeel in.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, dank, voorzitter. Ik verslikte me inderdaad nogal flink, maar dat had meer te maken misschien met het bedrag en de CO_2-winst die we hieruit gaan halen. Ik zie vooral ook een mooi bondje ontstaan tussen de VVD en de Partij van de Arbeid om dit dan toch wel doorgang te laten vinden. En ik hoor u ook zeggen: dien nou niet zomaar een amendement in. Kijk, wij hebben tijdens de commissie uitgebreid betoogd waarom we dit niet zouden moeten willen. En zijn we ook pragmatisch geweest: we hebben zelfs aangeboden van, besteed het aan andere biodiversiteitsmaatregelen. Het is niet onze eerste keuze, maar goed, dat zou nog beter zijn. Heeft u dat nou meegenomen, dat wij die vierhonderdduizend euro misschien wel aan ledverlichting kunnen besteden die dan weer energie bespaart? Er zijn talloze manieren. Heeft u dat niet onderzocht of die vierhonderdduizend euro zo besteed kan worden?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Nee, dat heb ik niet zo onderzocht. Een heel eerlijk antwoord. Omdat we namelijk met die ledverlichting al bezig zijn. Dat is al in de vorige periode in gang gezet. Dus dat is een traject dat loopt. Dat we op meer aspecten bezig zijn met klimaat, dat we op meer aspecten bezig zijn met veiligheid. Dus we zijn met heel veel elementen bezig. Dat gaat over doorstroming, dat gaat over veiligheid. Het gaat ook over biodiversiteit, het gaat ook over klimaat. En dit is een element. U haalt alleen de CO_2 eruit, maar ik heb net een rijtje opgenoemd waar het uiteindelijk veel meer over gaat. En dat ene bushokje, ja, daar kun je een discussie met elkaar over hebben, maar uiteindelijk al die kleine maatregelen die we met elkaar treffen, zorgt ook dat we uiteindelijk een grote impact hebben. Het gaat niet alleen over de grote maatregelen die alleen financieel direct rendabel zijn. Het gaat uiteindelijk ook over een beweging die we erin zetten om juist dit soort straatmeubilair op een andere manier in te richten. Ja, en dan zetten we als provincie misschien de eerste stap en dan moeten we kritisch zijn, maar dan kom ik elke keer weer op terug: die neem ik zeker ter harte, ja, en dat we moeten gaan kijken wat het effect is. En als het geen, niet voldoende effect heeft, dat we in de toekomst misschien moeten zeggen: dit is niet de juiste maatregel geweest Maar om nu te zeggen ‘we gaan het niet meer doen’, dat lijkt me niet erg handig.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, voorzitter, ik denk dat de gedeputeerde het met mij eens is dat de begroting die we hier hebben, dat die onder druk staat en dat er niet een eindeloze pot aan geld is voor ook mobiliteit. Bent u het dan niet juist als gedeputeerde Mobiliteit met ons eens dat, als je die vierhonderdduizend euro vrij zou spelen, daar veel meer mee bereikt kan worden voor de aanleg van een weg of- Ik haalde net even die ledverlichting aan, maar er zijn natuurlijk veel meer mogelijkheden en veel meer projecten die veel meer urgentie hebben.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Wij hebben het in het totaalpakket ook over die sedum daken. Daar lag een veel groter pakket. Dat hebben we ook met u gedeeld, want we hebben daar de keuze gemaakt uiteindelijk van waar heeft het wel effect en dat is uiteindelijk alleen geconstateerd: binnenstedelijk. Het grootste deel van uiteindelijk die afweging is ook afgevallen, juist om wat u zegt. Want het is niet alleen maar voor de bühne. Uiteindelijk hebben we wel gekeken: wat is het effect? Dat is niet alleen in CO_2, het gaat over stikstof, het gaat over wateradaptatie, het gaat over de hittestress die ermee te maken heeft. Dus het gaat over veel meer. Maar nogmaals, kritisch moeten we blijven. En nogmaals, die discussie voeren we hier. Ik zal u daar in de toekomst ook beter-

De heer **BOER** (VVD): Ja, ik ben blij te horen dat de kritische woorden van de VVD echt goed door ze zijn gedrongen bij de gedeputeerde, als dat al niet het geval was. Ik ben blij met zijn harde toezegging daarop. U nam ook het woord 'impact' even in uw mond. Betekent dat dan ook dat u met een impactanalyse komt over die sedum bushokjes? Want daar hebben wij wel behoefte aan.

Gedeputeerde **OLTHOF**: We hebben al naar die impact gekeken, want dat is uiteindelijk ook de basis geweest van die afweging. Maar ik zeg u wel toe: op het moment dat ze gerealiseerd zijn, dat we ook willen kijken of het dat gewenste effect en die impact ook daadwerkelijk heeft.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Ja, dank u wel. Voordat we hier weer anderhalf uur over gaan discussiëren, de sedum bushokjes, net als in de commissie, misschien kan gedeputeerde uitleggen aan degenen die nu zou tegen de sedum bedenkingen zijn, dat plantenbakken, et cetera, op de lange termijn veel meer onderhoud vergen.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Daar heb ik niks aan toe te voegen. Dat vind ik een heel mooie uitleg.

De **VOORZITTER**: Dan kunt u verder gaan.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Laat ik dan direct maar doorgaan. Laat ik dan direct even naar de SP gaan. We hebben inderdaad in de pauze gesproken. Dank dat u nog corrigeert dat het overzicht er wel was. Dat had u niet hoeven doen. Maar ook de toezegging die ik heb gedaan over het doorgeven van deelprojecten: dat hebben we namelijk op 12 oktober ook doorgegeven aan griffie, want het is namelijk helemaal uitgewerkt. Het staat ook op de website. Daar staan al die deelprojecten genoemd. Dat hebben we ook doorgegeven. U kunt ze vinden. Mocht u naar aanleiding daarvan nog vragen hebben, dan hoor ik dat graag.

Dan over de Texelhopper. Laat ik dan direct zeggen: die motie ontraad ik. Ja, dat kunnen we meteen maar doen. Voorzitter, laat ik duidelijk zijn: wij zijn de opdrachtgever. Als provincie zijn

wij namelijk verantwoordelijk voor de concessie, en uiteindelijk, de Texelhopper is een onderdeel van de concessie. U kunt met elkaar kritisch zijn: is de dienstverlening goed genoeg? Daar ga ik graag over in gesprek met de bestuurder van Texel. Dat heb ik zelf nog niet gekregen. We zien wel een stijging van het aantal klachten. Dus dat is wel de aanleiding om daarnaar te kijken. Maar we zien ook het afgelopen jaar een enorme stijging van het gebruik van die Texelhopper. En we verwachten ook dat we met de zomer uiteindelijk die halfuursdienst – want die is uitgegaan – weer kunnen gaan herstellen. Dus met andere woorden: de Texelhopper, we zijn er verantwoordelijk voor. Dus ik zou niet weten wat voor meer verantwoordelijkheid we kunnen nemen, behalve dan dat ik een aantal ambtenaren vraag om op die bus te gaan zitten en zelf te gaan rijden. Maar wij zijn er al. Het is al een overheidsvoorziening.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Met deze motie zou je ook nog eigenaar kunnen worden ervan.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Eigenaar waarvan? Wij zijn namelijk opdrachtgever. Tenzij u zegt: we moeten zelf bussen en zelf buschauffeurs in dienst gaan nemen. Maar dan hebben we het over een hele andere constructie. We hebben concessies. Daar gaan we hier met elkaar over. Deze is een onderdeel van die concessie. Dat doen we overigens met meer dingen, zaken waar we zelf verantwoordelijk voor zijn, dat we die uitbesteden. Dus die ontraad ik zeer, omdat ik de toegevoegde waarde daar niet van zie. Ik neem overigens wel de opmerking van de kritiek ter harte. Dat zal ik ook zeker met mijn collega van Texel bespreken. Laat ik daar ook duidelijk over zijn.

Dan de A9 Heiloo. Daar sluit ik me direct aan bij het preadvies van de heer Hollebeek van de Partij voor de Dieren, waarin heel duidelijk aangeven is: A9 Heiloo is een onderdeel van de iMPI-systematiek. De iMPI is volgens mij ook het instrument waar we met een actualisatie regelmatig komen. Als de kosten stijgen, kom ik ook netjes bij u terug als het krediet verhoogd moet worden. Dat is de systematiek. Dat geldt niet alleen hier, maar dat geldt overal. Overigens moeten we ook daarin kritisch blijven naar de kostenstijgingen die er zijn, zowel de indexaties, als een duurdere uitvoering, net zo goed als vertragingen die erin zitten. Het iMPI is daar het geëigende instrument voor. De volgende keer zal ik ook bij het iMPI daar weer een verslag van doen als daar meer informatie over is. Tussentijds, bij individuele projecten nu met aanpassingen gaan komen of met rapportages komen, dat lijkt me niet verstandig. We hebben met elkaar een systeem daarover afgesproken. Dus ook die motie ontraad ik direct.

Dan gaan we naar- Die heb ik gehad. Het lintje doorknippen van de heer Boer doe ik graag. Het fietspad wat we binnenkort gaan openen, nodig ik u graag voor uit om dat op te gaan pakken. Of is dat niet de bedoeling?

De heer **BOER** (VVD): Ja, ik zei net al: ik ben hier nieuw. Dus u kent me nog niet zo heel goed, maar ik denk echt groter. Dus voor een fietspad, dat is leuk, maar ik kom liever voor een goed stuk asfalt.

De **VOORZITTER**: De heer Olthof. U merkt het: die reis in de lucht heeft hem absoluut niet vermoeid gemaakt.

Gedeputeerde OLTHOF: Dat merk ik. Ik waardeer het zeer, de scherpte die erin zit. Maar ook een beetje de humor mag er best zijn, want dit is namelijk wel een heel lang fietspad. Dus heel veel asfalt en kwalitatief goed asfalt. Maar goed, ook de fietspaden moeten goed zijn, maar die boodschap is helder.

En het kernnet, dat hebben we opgepakt. Het kernnet is in de vorige periode een van de belangrijkste voorwaarden vanuit VVD geweest om te kijken naar die Koopvaardersschutsluis en die verlenging daarvan. Die nemen we op en gaan we ook breed, ook met het bedrijfsleven, bespreken: wat is er werkelijk nodig op de vaarwegen in Noord-Holland?

Even kijken, dan is de A9. Daar kom ik zo nog even op terug.

Partij voor de Dieren nog wel even. De N203, over de veiligheid. We hebben hem even geknipt. We hebben ook gezegd: er komt groot onderhoud. Dan gaan we breder kijken wat we kunnen doen als het gaat over de snelheid en inrichting van die weg. Maar ik heb deze week ook een gesprek met de wethouders van Uitgeest en van Castricum om ook naar die korte termijnmaatregelen te kijken als het gaat over die verkeersveiligheid. Dus daar zijn we mee bezig. Daar ligt ook een pakket aan maatregelen waar we mee bezig zijn.

Dan JA21, de splitsing van de kosten. Ik heb daar de vorige keer een opmerking over gemaakt. We zien natuurlijk steeds meer dat veel meer, als het gaat over duurzaamheid in het gebruik in het werk wat gedaan wordt, dat het uiteindelijk steeds meer gewoon een vast onderdeel wordt van de aanbesteding, van de prijs die wordt neergelegd. Om elke keer die knip te leggen, dat is bijna onmogelijk. Uiteraard zullen we bij het NIKG (Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen) terugkomen als het gaat over de duurzaamheidsmaatregelen en de kosten daarvan. Dus we zullen u wel blijven informeren. Als het gaat over nieuwe initiatieven zullen we ook blijven informeren. Ik heb de vorige keer de opmerking willen maken dat we ook zien dat uiteindelijk wat misschien twee, drie jaar geleden nog echt apart aanbesteed moest worden, steeds meer gewoon normaal, regulier werk gaat worden. En om dan die knip elke keer te kunnen blijven maken, is onbegonnen werk. Sterker, het voegt ook niets meer toe, omdat het in principe gewoon het standaardwerk is geworden. Dus dat wil ik u in ieder geval daarin meegeven.

De plastic road, daar krijgt u een brief over. Dus daar zult u op heel korte termijn over geïnformeerd worden. De solar road gaat aangelegd worden binnenkort. En ook daarin zullen we u blijven informeren over de resultaten ervan. Dus ja, we zullen u over dit soort initiatieven blijven informeren. Maar de plastic road komt op heel korte termijn, kan ik u zeggen, naar u toe.

Dan de A8/A9. D66. Ik had me eigenlijk voorgenomen: ik ga niet terugpakken op Zaanstad, maar ik ga het toch even doen. Want er is namelijk een heel groot verschil. In de periode, het moment dat ik in het college kwam en over de A8/A9-verbinding sprak, de periode daarvoor zat D66 überhaupt niet in de raad. Dat is een groot verschil met nu, want in de vorige periode zat D66 ook in de raad. Er is door deze Staten met heel grote meerderheid een besluit genomen, inclusief D66, wat we nog steeds uitvoeren. De grote criticasters in Zaanstad, die voor de A8/A9 zijn, zijn oud-raadsleden van D66. Met andere woorden: wie houdt nu wie voor de gek?

De VOORZITTER: U daagt de heer Kanik uit. De heer Kanik.

De heer **KANIK** (D66): Hier moet ik natuurlijk op reageren. Kijk, we hebben nu de resultaten van Icomos binnen. Die zegt dat het niet gaat zonder het landschap aan te tasten, waardoor wij die status kwijtraken. Vervolgens hebben wij allemaal onze verkiezingsprogramma's geregeld. Daarin hebben wij opgenomen: oké, we hebben hier heel goed over nagedacht, we hebben met leden bekeken wat we moesten doen. En zijn we er dus op uitgekomen dat wij het niet meer opportuun vinden om deze weg te hebben. Zo werkt een proces. Vervolgens zijn we de verkiezingen ingegaan, wij niet in de coalitie terecht gekomen. U wel. En ik voer hier gewoon mijn verkiezingsprogramma uit wat dat betreft. Het heet voortschrijdend inzicht: eerst denken dat het wel lukt. Maar hoe gaat het u dan lukken om deze weg wel aan te leggen na wat ik u heb verteld, dat u zich eigenlijk klem heeft gezet?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Volgens mij is het een advies van Icomos en is de wereld voor de verkiezingen en nu niet veel veranderd. Er ligt een advies van Icomos. Er ligt geen definitief besluit van UNESCO. Dus met andere woorden- En dat is heel duidelijk in het besluit opgenomen. Uiteindelijk moet er zicht op financiering zijn. En uiteindelijk mag het niet ten koste van de status van het werelderfgoed gaan. Op het moment dat UNESCO het advies van Icomos overneemt, ja, dan hebben we een heel andere situatie, want dan voldoen we niet meer aan de voorwaarden van uw besluit. En dan gaan we terug. Maar ik ga ervan uit dat u goed naar ons coalitieakkoord heeft gekeken. En dat we aan de ene kant nog steeds uitvoeren het besluit van deze Staten, maar dat we ook duidelijkheid willen deze periode, dat mocht dat zicht op financiering, en uiteindelijk de realisatie ervan, niet in beeld komen, dat we deze periode ook met een concreet alternatief willen komen, een robuust alternatief, wat uiteindelijk bijdraagt aan de leefbaarheid en de doorstroming met name in Zaanstad Noord. Dat hebben we met elkaar afgesproken. Daarnaast, dat is ook de vorige periode ingezet en daar gaan we uitvoerig aan geven, aan de kortetermijnmaatregelen voor de leefbaarheid met name ook in Krommenie. Er ligt een pakket van maatregelen wat een heel intensief traject is geweest met de bewoners, wat ik ook binnenkort met de wethouder ga bespreken, ook naar aanleiding van de brief die u ook heeft gekregen van de bewoners van Krommenie, van Zaanstad Noord. Die gaan we doen. Dus volgens mij ligt er een breed pakket. We houden inderdaad A8/A9, die staat nog steeds op de agenda met het besluit dat u heeft genomen. We gaan kijken wat er aan robuust alternatief mogelijk zou zijn. We kijken ook naar kortetermijnmaatregelen als het gaat over de leefbaarheid. Volgens mij doen we precies datgene wat de bewoners van ons vragen.

De heer **KANIK** (D66): Ja, voorzitter, maar is het niet een beetje schizofreen naar het Rijk toe dat u aan de ene kant zegt 'de oplossing voor de leefbaarheidsproblemen is die A8/A9' en daarvoor lobbyt, en tegelijkertijd ook lobbyt om het leefbaarheidsprobleem op een andere manier aan te pakken? Is het niet veel krachtiger om te zeggen tegen het Rijk: oké, u wilt het niet financieren, we kunnen u niet op andere gedachten brengen; we zetten vol in op de lobby om met z'n allen te investeren in die leefbaarheid en u het Rijk daar ook in meeneemt.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Maar volgens mij doen we dat. Alleen, volgens mij, die leefbaarheid heeft voor mij drie elementen. Korte termijn: wat kunnen we vandaag realiseren om in ieder geval een bijdrage te leveren aan die leefbaarheid? En voor de lange termijn een robuuste oplossing voor de doorstroming en uiteindelijk de overlast. A8/A9, we weten wat het prijskaartje minimaal gaat worden. We weten ook de voorwaarden als het gaat over het werelderfgoed. Dus die ligt er. Maar

we weten ook dat als die niet realiseerbaar wordt en er geen zicht op komt, dat we uiteindelijk ook de bewoners daadwerkelijk nu een keer moeten gaan vertellen of er een alternatief is. Maar misschien kan het ook zijn dat er geen alternatief is. Maar ik denk dat we ook een keer eerlijk moeten zijn naar de bewoners. En alleen een bord op de A9 omzetten, gaat volgens mij dit probleem niet oplossen.

De heer **KANIK** (D66): De laatste opmerking. Dat is een begin wat ik heb gezet. Ik werd uitgedaagd om vast een voorbeeld te geven en ik heb de koninklijke weg gekozen. Ik heb, wat betreft de motie, u de tijd gegeven om erover na te denken. Het volgende iMPI is een jaar verder. Denkt u dat u in dit jaar eruit komt of die A8/A9 er gaat komen en wat de volgende stappen zijn in de leefbaarheid?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ik ga u de komende tijd in ieder geval informeren over de stappen die gezet worden, en of er inderdaad uiteindelijk een robuust alternatief gaat komen of dat er uiteindelijk toch zicht op financiering gaat komen. Dat heeft u van mij gevraagd. We zijn net een paar maanden al op gang. En ik hoop dat u mij even de tijd geeft om dat ook gewoon vorm te gaan geven. Maar ik vind dat wij naar de omgeving als het gaat over de leefbaarheid, als het gaat over het klimaat, als het gaat over de doorstroming, ja, nou daadwerkelijk als provincie eens een keer duidelijkheid moeten geven naar die bewoners en of het nou wel of niet gaat lukken. Maar uiteindelijk maar constant deze discussie voeren, schiet niet op. Laten we gewoon even de tijd nemen om dit verder uit te werken. Er ligt een besluit met duidelijke randvoorwaarden en we zijn met alternatieven bezig en we zijn ook met de leefbaarheid voor de korte termijn bezig. Wat mij betreft is dat wat we aan het doen zijn.

De heer **DESSING** (FvD): Dank u wel, voorzitter. Even aanhakend op die urgentie voor die duidelijkheid richting de inwoners. U zei net over dat het Icomos-advies er ligt. We hebben het een tijdje geleden gehad ook over het feit dat het wel heel erg lang duurt voordat die vergaderingen, die kennelijk maar één keer per jaar zijn, ook voor UNESCO, die duidelijkheid geven. Maar kan de gedeputeerde misschien wat duidelijkheid geven over wanneer er nu wel ook vanuit UNESCO een duidelijke uitspraak komt, want dan kunnen we dat meenemen in het traject, misschien ook richting een nieuwe coalitie straks in Den Haag, om in combinatie met die financiering wel duidelijkheid te geven.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Nee, dat kan ik u niet zeggen. Wij hebben ook geen contact met UNESCO, want dat loopt namelijk via het Rijk. Die hebben contact met UNESCO. En ook op basis van het advies- Want laat ik daar duidelijk over zijn: op basis van het advies van Icomos is nog steeds het standpunt van het ministerie om in ieder geval hiermee door te kunnen gaan. Dus het ministerie heeft op basis van het advies van Icomos niet gezegd: stop er nu maar mee. Laat ik daar ook helder over zijn. Dus met andere woorden: er is ook vanuit het Rijk geen signaal gekomen: het kan nu niet. Dat neemt niet weg dat we kritisch kijken. Er liggen twee randvoorwaarden en daar moet eerst aan voldaan worden voordat we de volgende stap zouden kunnen zetten.

De heer **DESSING** (FvD): Heel kort. Is het dan niet in het kader van de urgentie ook richting de bewoners een idee om even richting het ministerie toch een keer een belletje te plegen van, goh, UNESCO, hoe zit het ermee? Is dat dan een optie?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, we hebben contact met het ministerie. Alleen ook het ministerie, u moet zich voorstellen, UNESCO gaat over de wereldse zaken. Ik kan me voorstellen dat dit stukje werelderfgoed niet op de hoogste, nou ja, punten van deze agenda staat. Maar nogmaals, ook vanuit het Rijk wordt ernaar gekeken, wordt ernaar gevraagd, maar de invloed is beperkt voor wat er op de agenda komt of niet.

Voorzitter, dan het laatste punt.

Dus het mag duidelijk zijn dat ik ook de motie A8/A9 ontraad.

En dan kom ik als laatste punt nog even op JA21, de Woeste Hoogte. Daar hebben we over gesproken. Er zijn ook op dit moment gesprekken met de gemeente. Er wordt ook met de ondernemer gesproken. Dus met andere woorden: we zijn er druk mee bezig. Als ik wat meer duidelijkheid heb, dan kom ik er zo snel mogelijk bij u op terug. Maar ik kan u wel zeggen, as we speak wordt er ook met partijen over gesproken wat voor met name kortetermijnmaatregelen, kleine maatregelen hebben de grootste impact, om daar wat te gaan doen. Daar kijken we naar.

Voorzitter, volgens mij waren dat- O, nee, ik heb nog, voordat ik het vergeet, even mevrouw Koning. Ik merk daar toch wel even misschien wel de nieuwe voorzitter van de fanclub die het CDA regelmatig levert voor de mobiliteitsagenda. Een mooie opvolger voor Christa Kuiper.

Dan de landbouw Opperdoes. We hebben daar gesproken ook met de landbouworganisatie, we hebben met de Dorpsraad Opperdoes gesproken. En ja, we zullen er de druk hoog op blijven houden om zo snel mogelijk de gemaakte afspraken als het gaat over de herinrichting daar, de realisatie van de parallelweg, de kruisingen met de 239 op twee plekken, namelijk bij Agriport en bij Medemblik, om die zo snel mogelijk ter hand te nemen. Dus die zal ik zeker doen. En de 242, daar zijn we ook in gesprek met de gemeente, met de regio, om ook te kijken van, oké, wat kan met het groot onderhoud meegenomen worden. Maar we zien ook dat de opgave zo groot is, waar we ook ProRail, de NS en andere partijen bij nodig hebben om te kijken: wat moeten we ook bij het Rijk aankaarten? Dus dat gesprek wordt ook gevoerd. Dus daar zullen we u ook, nou ja, zodra ik er met de gemeente uit ben, over informeren wat in ieder geval bij het grote onderhoud meegenomen gaat worden.

Voorzitter, dat waren mijn punten, volgens mij. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Volledige beantwoording. Voordat ik ga schorsen voor de lunch kijk ik eerst of er straks behoefte is aan een tweede termijn. Ja, oké. Dan ga ik nu schorsen tot 14.00 uur. Dan zie ik u graag om 14.00 uur terug.

Schorsing 12.54 tot 14.04 uur.

De **VOORZITTER**: Dames en heren, mag ik de Statenleden verzoeken wederom te gaan zitten? Dan heropen ik de vergadering van 6 november, Provinciale Staten. Voor de mensen die net zijn ingeschakeld: we zijn bij agendapunt 9, dat is het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) voor 2024 tot en met 2031. Voor de schorsing heeft gedeputeerde Olthof een bijdrage geleverd namens het college in eerste termijn. Er is aangegeven dat er ook nog behoefte is aan

een tweede termijn. Dus daar zijn we op dit moment gebleven in dit debat. Dus ik ga kijken waar er behoefte ligt. De heer Dessing nog behoefte? Nee. Mevrouw Bouhlel, SP. Het woord is aan u.

Tweede termijn Provinciale Staten

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik wilde nog eventjes reageren op het ontraden van onze motie van de Texelhopper, of tenminste, het openbaar vervoer op Texel. De gedeputeerde krijgt nou de kans om de marktwerking in het ov terug te dringen. Lijstrekker van uw partij, de heer Timmermans, benoemt dit steeds te willen gaan doen, et cetera. En nu haalt u vast aan oude politiek van het aanbesteden. En dat vinden wij jammer. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Even kijken. De heer Boer. Sorry, mevrouw Den Boer. Ik ben iets te snel. Geen bijdrage? Statenlid De Weerdt, nog een bijdrage? Ook niet. Statenlid Van der Waart? Nee. De heer Boer van de VVD? De heer Kanik? Ja, gaat uw gang.

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, ik ben blij om te zien dat er zoveel aandacht wordt gegeven aan vier ton bij het iMPI. Anderhalf uur in de commissie en dan hier nog een hele tijd. Ik hoop, als het nog ooit zo ver komt – ik hoop het niet, omdat u onze motie steunt – de A8/A9 een miljard aan uitgave, dat er op zijn minst proportioneel zoveel aandacht aan wordt besteed. Ja, vierhonderdduizend, één miljard, ik had wel geweten wat ik niet uit zou willen geven en wat ik veel te veel geld zou vinden.

Even over onze motie: die zetten wij gewoon door. Ik weet dat de weg proberen aan te leggen vijftig keer meer langer duurt dan dat ene jaar dat wij het college dan de tijd geven om uit te kunnen vinden of ze door kunnen gaan met deze weg of niet. Maar ik vind het nog steeds genoeg tijd om binnen een jaar te bepalen hoe we dit gaan aanpakken. En ook dat we moeten stoppen met een dubbele lobby te voeren richting het Rijk en al onze energie moeten zetten in het oplossen van de leefbaarheid in Krommenie/Assendelft, zowel op korte termijn als op lange termijn. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Hollebeek nog? Ja.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja, voorzitter, dank u wel. Even heel kort twee dingen. Eerst in de richting van gedeputeerde, het overleg met de gemeente Castricum en Uitgeest over de maatregelen rondom de N203. De expliciete vraag die gesteld was om inderdaad ook de moties hierin mee te nemen van de aantrekkelijke doorfietsroutes en ook het berm- en oeverbeheer. En dan moet ik even aan de gedeputeerde laten of dat op de korte termijn is of bij het groot onderhoud. Maar misschien even wat duiding erop.

Het tweede dingetje even ook nog richting D66. Nogmaals dank. In eerste termijn over voortschrijdend inzicht. Wel mooi dat u nu inderdaad ook hetzelfde standpunt verkondigt wat de Partij voor de Dieren ook al een aantal jaren verkondigde. Ik kan u wellicht aanbieden dat ter inspiratie er nog een heel document is met potentiële zaken waarin u dat voortschrijdend inzicht zou kunnen opdoen. Dat is ons verkiezingsprogramma. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Hollebeek. De heer Van den Berg, JA21? Nee. Mevrouw Koning? Dan ligt er nog een vraag voor de gedeputeerde.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, dank u wel, voorzitter. Volgens mij heb ik nog één vraag van de heer Hollebeek. Ik ben blij om te zien dat er landelijk in navolging van Partij van de Arbeid en GroenLinks ook andere partijen toenadering tot elkaar zoeken om te kijken of samenwerking niet verstandig is. Ik kan het u aanraden.

Als gaat over de 203, ja, ik heb heel duidelijk aangegeven: voor de korte termijn kijk ik vooral naar de verkeersveiligheidsmaatregelen. Dan moet je denken aan de doorfietsrotonde, de huidige fietsroute, om die veiliger te maken. Dat doe ik met kantbelijning en dat soort zaken. Een haag eventueel tussen het fietspad en de weg. En als het gaat over de grote maatregelen waar we het over hebben gehad, dan gaat het over de richting van de weg. Dan ga je ook wat breder kijken, want dan ga je hem veel breder aanpakken. En dan zal ook de doorfietsroute verder aan de orde komen. We kijken al uiteraard ook- En die komt eind volgend jaar, of in de loop van volgend jaar, komt het NIKG. En daar zit natuurlijk ook gewoon het in standhouden, het beheer en onderhoud van de berm en de oever in. Dus dan zullen we ongetwijfeld ook over dat element verder met elkaar kunnen spreken.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan gaan we denk ik nu de beraadslaging rondom dit agendapunt afronden. Na de afronding kunnen er geen aangepaste moties of amendementen worden ingediend. Ik kijk even rond of daar nog behoefte aan is. Nee. Zo niet, dan zijn de beraadslagingen over agendapunt 9 afgerond. Stemming zal plaatsvinden over deze voordracht en de ingediende moties en amendementen aan het eind van de vergadering.

De discussie wordt gesloten.

De **VOORZITTER**: Dan zijn we toe aan- [...] U wacht nog op één motie? [...] Bij het vorige agendapunt? [...] Gelukkig. Nee, ik schrok al. Ik had net afgesloten. Had ik toch moeten zeggen dat u te laat was.

10. Begroting 2024 en Memorie van Antwoord (VD-52).

De **VOORZITTER**: Dan zijn we bij agendapunt 10 en dat is de Begroting van 2024 en de Memorie van Antwoord. In de begroting leggen wij vast in de provincie wat we in 2024 willen bereiken, wat we als provincie daarvoor gaan doen en natuurlijk, heel belangrijk, wat dat ook mag gaan kosten. In de Memorie van Antwoord beantwoordt Gedeputeerde Staten ook schriftelijke vragen die Provinciale Staten over de begroting hebben gesteld. De voordracht en de Memorie van Antwoord zijn in alle commissievergaderingen van oktober aan de orde geweest.

We hanteren een vaste sprekersvolgorde. Dat is oppositie in volgorde van grootte. Dus ik heb als sprekers op mijn lijstje staan: de heer Mülder van D66, Statenlid Kostić van Partij voor de Dieren, mevrouw Uiterwijk van JA21, de heer Deen van de PVV, Statenlid De Weerdt van Volt, de heer Heijnen van het CDA, de heer Dessing van Forum voor Democratie, mevrouw Alberts van de SP, de heer Stulemeijer van 50PLUS en de heer Klein van de ChristenUnie. En dan de coalitie. Dat is mevrouw De Sain van de BBB, de heer Terwal van de VVD en Statenlid Gielen van GroenLinks en de heer Leerink van de PvdA. Daarmee hebben we alle partijen en sprekers gehad. Dan ga ik nu

in de eerste termijn het woord geven aan de heer Mülder van D66. [...] U wilt er eentje overslaan, want u zit nog even met die motie. [...] U wilt dat ik zelf het woord ga voeren? [...] Maar goed, dat ik dan later niet het verwijt krijg dat ik niet de gebruikelijke volgorde heb aangehouden.

De heer **MÜLDER** (D66): Mag ik vragen om twee minuten schorsing? Echt heel kort. Dan kan ik wat regelen.

De **VOORZITTER**: Voordat ik straks iedereen dan vraag om uitstel, dan gaan we twee minuten schorsen. Dan kunt u even snel die motie rondmaken. Ik schors de vergadering tot 14.20 uur. 14.20 uur. Dat is iets meer dan twee minuten.

Schorsing 14.14 tot 14.20 uur.

De **VOORZITTER**: De heer Mülder geeft aan dat hij er klaar voor is. Zijn we er allemaal klaar voor? Dames en heren, mag ik u aandacht? Dames en heren, we gaan beginnen aan de pièce de résistance van deze dag. Dat is de Begroting 2024. We zijn in de eerste termijn. Als eerste aan het woord is de heer Mülder van D66.

Eerste termijn Provinciale Staten

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, vanochtend was het nog even spannend. De volgorde van de vergadering leek eerst nog te zijn dat ik aan het einde zou zijn. Gelukkig was dat niet het geval. Maar vandaar ook dat het allemaal wat snel moest gaan. Ik ben wel blij dat we nu de begroting bespreken en niet dat het interpellatiedebat daarna nog had moeten plaatsvinden. Ik denk dat we daar wel eventjes een puntje aangeven. We kunnen gewoon aangeven dat het wat slordig gaat. En dat is iets wat je ook terugziet in de begroting die wij hier voor ons hebben.

Een gebrek aan samenhang en slordigheid van dit college zie je in deze begroting. Al voor de verkiezingen in maart van dit jaar wisten Gedeputeerde Staten en de Staten dat de financiële situatie van de provincie behoorlijk onder druk stond. We wisten dat het college ingrijpende keuzes zou moeten maken. Dat is gedeeltelijk gelukt. Na jarenlang vasthouden heeft de VVD standpunten met betrekking tot de verhoging van de opcenten veranderd. En de koers van de VVD lijkt hierin echt gewijzigd. Hoewel dit een overwinning lijkt voor de andere partijen aan tafel, is men vergeten dat hiermee nog niet alle financiële uitdagingen zijn opgelost. De VVD lijkt zelfs zo geschrokken van hun eigen kiezersbedrog, dat deze VVD ook de eis van een degelijke begroting laat varen. Het resultaat is een begroting die meer dan 83 miljoen uit de reserves haalt.

De heer **TERWAL** (VVD): Voorzitter, dank. Ik wil toch even aanhaken op het woord wat de heer Mülder bezigt: kiezersbedrog. We hebben goed onderhandeld, mevrouw Rommel en ik. We hebben het resultaat voorgelegd aan onze ledenbijeenkomst. Die waren zeer tevreden. Daarnaast, en dat heeft u ook in verschillende commissiebehandelingen kunnen horen, organisaties die wij toch wel vaak tot ons achterban mogen rekenen – ik noem een aantal ondernemersorganisaties, maar ook bedrijvengroepen – die zeggen van: joh, die verhoging van de opcenten, misschien wordt het eens een keer tijd als daarvoor ook geld gaat naar infrastructuur. En mijn vraag is of u het met ons eens bent dat u ook ziet dat veel van die opcenten, de opbrengsten daarvan, ook gewoon gaat naar infrastructuur, waaronder ook het door u bejubelde openbaar vervoer? Dank u wel.

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, ik wou eerst even zeggen dat ik denk dat er een groot verschil is tussen uw leden en uw kiezers. Ik zie en ik bejuig het ook, bejubel uw move hierop. Ik vind het alleen wel bijzonder dat wij natuurlijk samen in debatten hebben gestaan voor deze verkiezingen, waar u toch wel een vrij belangrijk punt ervan maakte dat de opcenten niet zouden worden verhoogd. Dus vandaar de uitspraak.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

De heer **MÜLDER** (D66): Het resultaat is een begroting die meer dan 83 miljoen uit de reserves haalt, exclusief nog de 35 miljoen uit de coronapot. Zelfs met deze grote inzet van reserves voldoet de begroting niet aan de weerstandsnorm, een regel die door de Staten is opgelegd en niet zomaar kan worden genegeerd. Dit is niet acceptabel en een gevaarlijke aantasting van het gezag van ons als financiële toezichthouder. Momenteel zien wij dat de begrotingen van de gemeenten bijna niet meer sluitend te krijgen zijn of dat structurele lasten worden gedekt met incidentele middelen. Hoe kunnen Gedeputeerde Staten verwachten van onze ambtenaren dat zij daar met geheven vinger naar deze gemeenten toe gaan als GS zelf bewust deze begrotingsfouten ook maakt. Dit alles zou nog wel verdedigbaar kunnen zijn als er een sterk beleid zou zijn, waarvan we zien dat de investeringen dat zou kunnen rechtvaardigen. Helaas blijft deze begroting vaak vaag over doelen en vooral hoe we deze gaan bereiken. Doelen worden regelmatig geformuleerd zonder dat plannen het doel verder in zicht brengen. Hier zijn enkele voorbeelden.

Bijvoorbeeld de bossenstrategie. Stel duidelijke eisen voor de aanplant van bossen in onze provincie, maar vragen in de commissie over de locaties van bossen of de financiering en welke vorm recreatie in deze bossen zou moeten hebben, blijven onbeantwoord. Mede daarom dienen wij samen met het CDA een motie hierover in.

Bij de KRW-doelen wordt eigenlijk niet genoemd dat de waterkwaliteit momenteel dusdanig zorgelijk is dat 2027 praktisch onhaalbaar is. Zelfs nu vandaag nog op de NOS twee uur geleden is daar een artikel over geschreven. Het opschrijven dat we dat dan wel nog steeds gaan halen of willen halen schaadt denk ik het vertrouwen van de inwoners in ons bestuur.

En nog een punt. We hebben het in commissievergaderingen gehad over de NNN-gebieden. Volgens de Memorie van Beantwoording worden in 2027 alle gronden verkregen of moeten zijn verworven en kunnen tot met 2029 – dat is de uitloop die het college zichzelf heeft gegeven – worden ingericht als NNN. Echter, als je de onderliggende cijfers uit deze begroting gaat pakken, kom je met het huidige tempo van het verwerven van gronden pas uit in 2028. Hoe kan je dan 2027 opschrijven? Ik ben heel erg benieuwd wat gedeputeerden daarvan vinden en hoe we dat gaan halen in 2027. Of klopt 2027-getal niet?

Een ander punt. In dit document vraag ik me af of er überhaupt wel op bepaalde punten beleid is.

Statenlid **GIELEN** (GL): Ja, voorzitter toch nog heel even over die NNN. Want ik snap wel dat de zorg van de heer Mülder van, gaan we dat doel wel halen? Maar wat stelt u nou eigenlijk voor? Wilt u het doel niet meer stellen?

De heer **MÜLDER** (D66): Ik wil graag een begroting zien waar een doel wordt gesteld en beleid wordt gemaakt om dat doel in potentie te halen. Maar als je opschrijft: goh, we willen in 2027 alles verworven hebben. Ik vraag: goh, gaat u dan het huidige tempo van het verkrijgen van gronden versnellen, vertragen of blijft dat tempo hetzelfde? De gedeputeerde zegt tegen mij dat het tempo hetzelfde blijft, of ja, dat is het maximaal haalbare. Dan zeg ik: ja, maar dan komt u op 2028 uit. Dus dan klopt het niet. Dan schrijft u dingen op, dan schrijft u mooie doelen op, maar het dito beleid is er niet. Dat zou bijvoorbeeld kunnen zeggen dat u dan zou kunnen uitkomen op het volgende, dat u zegt: ik wil overal sedum daken voor bushokjes en ik heb daar tien euro voor. Ja, dan gaat het niet werken. Maar schrijf het dan ook niet op.

Statenlid **GIELEN** (GL): Volgens mij weet de heer Mülder ook heel goed dat we, als het gaat om de realisatie van NNN, een heel groot deel van de opgave gerealiseerd hebben, dat er ook een deel is wat we nog zullen moeten realiseren. Maar dat ik gewoon niet zo goed begrijp dat u eigenlijk zegt van, ja, laat dat doel dan ook maar varen als we nu daar misschien nog niet helemaal op afstevenen, maar wel hard ons best doen om wel die kant op te gaan. Want volgens mij moeten we ook met elkaar die urgentie blijven benadrukken en juist ook dat doel behouden om ook de komende jaren te kunnen kijken van, hé, waar en hoe kunnen we dat nu wel gaan halen?

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, maar u doet volgens mij nog niet genoeg uw best. U mag nog een stapje meer zetten. Ik denk dat het ook gewoon belangrijk is dat de doelen reëel worden ingesteld. Dus als u het niet haalt, wees daar eerlijk over naar de inwoners. Ik denk dat we daar veel profijt van hebben.

Op andere punten is dit document ook vaag en vraag ik me af of er soms überhaupt beleid is of slechts de schijn wordt gewekt. Opnieuw een voorbeeld. Het college geeft zichzelf in feite een blanco cheque en verwijst naar het coalitieakkoord dat nog even vaag is als deze begroting. Zelfs als het lijkt alsof het college een nieuwe koers wil varen met betrekking tot bijvoorbeeld buitenstedelijk bouwen, lijkt het huidige beleid, zoals het in de commissie Ruimte wordt verteld, eigenlijk precies op het oude beleid. Om verwarring in deze provincie te voorkomen – een beetje hetzelfde als wat we met die doelen hebben gezien – vragen wij duidelijkheid over dit onderwerp en dienen wij de volgende motie in, waarvan het dictum luidt: verzoeken Gedeputeerde Staten om de ladder van duurzame verstedelijking onverkort toe te passen bij de wooninitiatieven aan de randen van bebouwing. Alleen nieuwe uitleggebieden in het buitengebied toe te staan indien er aantoonbaar geen haalbare binnenstedelijke alternatieven zijn en een regionale overeenstemming over de noodzaak bestaat. Deze motie wordt mede ingediend door de SP, ChristenUnie en Partij van de Dieren.

Motie 140-6 november 2023
Binnenstedelijk bouwen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *Uit de begroting 2024 blijkt dat ruimte wordt geboden aan wooninitiatieven aan de randen van bebouwing waaronder dorpen en kernen.*

Overwegende dat:

- *De provincie heeft afgesproken dat er tot en met 2030 in totaal 1-84.000 woningen bijkomen om het woontekort op te lossen;*
- *In Noord-Holland ruim voldoende locaties beschikbaar zijn om deze woonopgave binnenstedelijk in te vullen;*
- *Uit onderzoek blijkt dat binnenstedelijk bouwen vanuit integraal maatschappelijk perspectief kosten-effectiever is dan bouwen in het buitengebied (bron: 2023 Decisio en Metafoor Ruimtelijke Ontwikkeling);*
- *Bij bouwen in het buitengebied grond geschikt gebied voor landbouw en natuur verloren gaat en we zuinig moeten omgaan met ruimte voor onder andere klimaatadaptatie, biodiversiteit, voedselproductie en de energietransitie;*
- *De ladder voor duurzame verstedelijking landelijk blijft gelden waarbij in principe binnen bestaand bebouwd gebied wordt gebouwd en alleen gemotiveerd daarvan kan worden afgeweken.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *De ladder voor duurzame verstedelijking onverkort toe te passen bij woon-initiatieven aan de randen van bebouwing;*
- *Alleen nieuwe uitleggebieden in het buitengebied toe te staan indien er aantoonbaar geen haalbare binnenstedelijke alternatieven zijn en er regionale overeenstemming over de noodzaak bestaat.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Laurien Berkvens (D66), Heidi Bouhlel-Lascaris (SP), Michel Klein (ChristenUnie) en Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren).

De **VOORZITTER**: In ieder geval ondertekend. Ik krijg nog een tweede exemplaartje. Dan maakt die onderdeel uit van onze beraadslagingen. Anders gaat u eerst maar even verder. Dan komt die eraan.

De heer **MÜLDER** (D66): Hij is er wel.

D66 maakt zich eigenlijk het meeste zorgen om de klimaatdoelen en hoe het college dat waarborgt. Van PvdA en GroenLinks zou je verwachten dat zij in het coalitieakkoord stevige afspraken hebben gemaakt over de uitvoering van dit klimaatbeleid. Maar het lijkt erop alsof de coalitie geen echt duidelijke afspraken heeft gemaakt op dit gebied. Dit brengt bijvoorbeeld de Regionale Energiestrategieën in gevaar. En nu helemaal, omdat het Rijk extra regels oplegt voor zonneparken. D66 wil voorkomen dat we worden verrast door deze regels en dat de RES'en, en daarmee de klimaatdoelen, verder uit zicht raken. Daarom dienen wij ook de volgende motie in. Dat doen we samen met Volt.

De **VOORZITTER**: Er is eerst een interruptie. Mevrouw De Sain van de BBB.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Een vraag voor de heer Mülder. De RES'en, er staat toch duidelijk in het coalitieakkoord dat we ons daaraan houden en dat we die tot uitvoer brengen?

De heer **MÜLDER** (D66): Ik heb het inderdaad zien staan, maar ik heb al eerder een discussie gehad. Je kan van alles opschrijven, maar als je niet het beleid gaat voeren om dat ook te bereiken, dan hebben wij daar helemaal niks aan.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Maar waarom heeft u dan de indruk dat wij, wat we in het coalitieakkoord gezet hebben, niet willen gaan uitvoeren? Hebben wij daar aanleiding toe gegeven?

De heer **MÜLDER** (D66): Aan mij de taak om de stukken die u mij laat zien, om daarvan te gaan kijken: goh, haalt u de doelen zoals u hem opschrijft? En ik zie dan bepaalde doelen, waarvan ik denk: hé, die hebben jullie goed opgeschreven, maar ik zie een gevaar aankomen dat u dat niet gaat halen. Dus zie het dan als hulp, deze moties.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dank u wel.

De heer **LEERINK** (PvdA): Ja, ik begin ook een beetje- Want u heeft nu een paar keer iets gezegd over: u heeft wel heldere doelen geformuleerd, maar ik mis tot achter de komma de uitwerking; die had ik eigenlijk wel verwacht. Terwijl wij juist als insteek hadden: je formuleert doelen voor vier jaar overigens. En gaat vervolgens samen met de Staten kijken hoe je dat beleid verder invult. Dat heb ik u ook weleens horen zeggen: formulier nou doelen op hoofdlijnen en zorg ervoor dat je de Staten vervolgens maximaal betrekt om dat vervolgens met elkaar in te vullen. Als ik u nu goed begrijp, had u eigenlijk gezegd: ik had veel liever een dichtgeregeld telefoonboek van u verwacht, waarin we van a tot z, tot achter de komma, hadden vastgelegd hoe we bepaalde dingen zouden willen; dat had ik liever gehad dan dat we gewoon in commissieverband per onderwerp zouden gaan kijken hoe we de gestelde doelen zullen gaan halen? Begrijp ik dat goed?

De heer **MÜLDER** (D66): Nee, dat begrijpt u niet goed. Allereerst, bijzonder, ik heb dingen gehoord over dat ik dingen zou hebben gezegd over achter de komma en dat ik ook weleens heb gezegd dat ik op hoofdlijnen dingen wil afspreken. Nou, ik weet niet waar u dat vandaan heeft gehaald. Maar wat ik heel interessant vind, ja, ik snap dat wel dat u zegt van, goh, we willen ook de Staten erbij betrekken. Hartstikke goed. Fijn. Maar we hebben ook wel een soort van, nu maakt u een begroting, daar heeft u bepaalde plannen, als het goed is, al in meegenomen, want daar is die begroting voor. U heeft plannen gemaakt. U had de mogelijkheid om een soort van ons daar ook al in mee te nemen. Ja, ik denk graag met u mee. Vandaar ook de moties. Maar, ja, om te zeggen van, goh, we stellen gewoon voor vier jaar een doel en we gaan aan het eind wel kijken of we hem hebben gehaald. Nee, de Staten proberen nu te sturen. En ik denk: hoe, ik zie wel een doel, maar ik zie eigenlijk nog helemaal geen beleid. En op sommige punten is het vijf voor twaalf.

De heer **LEERINK** (PvdA): Toch nog even. Dit college is drie maanden onderweg. U had dus eigenlijk verwacht dat alles wat in het coalitieprogramma aan doelen voor de komende vier jaar staat opgeschreven, dat dat in de afgelopen drie maanden al vorm had gekregen in beleidsmatige voorstellen, die u nu had kunnen beoordelen. Is het niet veel meer zo dat je in een begroting probeert randvoorwaardelijk dingen op te nemen, zodat het in ieder geval mogelijk is om die plannen te ontwikkelen? Is dat niet veel meer wat we nu doen met deze begroting? Bent u niet

een beetje- Ik snap uw haast met bepaalde dingen. Ik ga straks zelf ook op haast aandringen op een aantal zaken. Maar vraagt u niet het onmogelijke als u nu zegt: eigenlijk hadden we van de afgelopen drie maanden al verwacht dat we op ieder beleidsonderdeel al die beleidsvoorstellen al hadden?

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel. Nou, ik ben blij om te horen, meneer de voorzitter, dat eigenlijk de heer Leerink hier al aangeeft dat hij inderdaad streeft naar die blanco cheque. Want hij zegt: ja, we hadden nog geen plannen kunnen maken, maar geef alvast even dat geld. Ik snap de heer Leerink hierin. Ik snap dat het- Maar ik vind het ook wel een beetje makkelijk om te zeggen: goh, we zijn maar drie maanden onderweg, we zijn net begonnen. Nee, u heeft ook al ernstig lang onderhandeld. Dat is goed. Dat is fijn, omdat ik hoopte dat daar afspraken uit kwamen. Ik mis die gewoon een beetje. Welke koers zetten we nou in om dat doel te gaan halen? Dat heeft u toch wel besproken tijdens die sessies?

Statenlid **GIELEN** (GL): Ja, ik dacht: ik ga weer zitten. Maar toch nog heel even. Meneer Mülder, we kwamen in deze discussie terecht, omdat u het had over de RES'en. Bent u het niet met mij eens dat we met de RES'en gewoon ook al een hele tijd bezig zijn? En dat het dus eigenlijk gewoon voortzetting is van het uitvoeren van dat klimaatbeleid wat we gemaakt hebben op dat punt.

De heer **MÜLDER** (D66): Ik denk dat als wij- We weten volgens mij beiden dat in de vorige periode ook al de RES'en redelijk onder druk stonden, dat we niet zeker weten of elke regio dit gaat halen. Dus wat gaan we extra doen? En daar heb ik een hulpmiddel voor. Ik moet wel zeggen: op dit gebied van de RES'en zie ik gevaar op ons afkomen, maar zie ik niet per se in de begroting extreme problemen. Nee, dat ben ik met u eens. Maar dit gaat meer over beleid, waarvan ik zeg: ik heb een motie om u nog extra te kunnen helpen.

Statenlid **GIELEN** (GL): Dan ben ik wel blij met die toevoeging die u daarover doet. Want eigenlijk hoor ik u ook een beetje zeggen van: Ja, die RES'en, u schrijft op 'de RES is leidend', maar ik heb het onderbuikgevoel als het ware dat dat toch anders gaat. Ik hoop dat u ook, als wij met elkaar hebben afgesproken in het coalitieakkoord, zeggen 'de RES is leidend', dat u, net zo goed als ik dat zal doen, erop toe zal zien dat we dat ook zo houden en dat we daarnaast ook in het coalitieakkoord nog een heel aantal extra maatregelen nemen, waar we ook in de begroting extra budget voor vrijmaken op het gebied van klimaat. Bent u het dan niet met mij eens dat we die inzet zeker wel verstevigen?

De heer **MÜLDER** (D66): Ik zie misschien een minimale versteviging. Ja, ik help u met extra versteviging. Ik wil ook voorkomen dat we, wat ik in mijn vorige periode hier heb gemerkt – ik kwam halverwege hier binnen – en er werd vooral vaak gezegd: ja, toen wij een collegeakkoord aan het maken waren, toen wisten wij nog niet dat stikstof zou gaan spelen. Ik wil voorkomen dat er nu- Bijvoorbeeld, dit gaat over iets wat in het Rijk speelt. Regels die van het Rijk zijn opgelegd, waarvan ik bang ben dat er wordt gezegd: ja, nu gaan we de RES'en niet meer halen, want het Rijk heeft dit en dit bepaald. Daarom een motie ter ondersteuning.

Ik denk dat ik weer moet gaan zoeken waar ik was in mijn tekst. O ja, ik ging net de motie ook voorlezen. Kijk, misschien moeten we het daar even over hebben. Hij wordt samen ingediend met Volt trouwens. Dragen Gedeputeerde Staten op om zonneparken op landbouwgronden, die al in

de planfase zitten, gewoon doorgang te laten vinden, te inventariseren welke landbouwgronden onder welke voorwaarden nog wel in aanmerking kunnen komen voor nieuwe zonneparken, te inventariseren wat het voor het halen van de klimaatdoelen betekent om geen nieuwe zonneparken op landbouwgrond meer toe te staan, te inventariseren of het aanleggen van zonneparken op daken in Noord-Holland voldoende oplevert om onze klimaatdoelen te gaan halen en bovenstaande te rapporteren aan Provinciale Staten bij de eerstvolgende behandeling van de RES'en, en gaat over tot de orde van de dag.

Motie 141-6 november 2023
Regionale energiestrategie is leidend bij zonneparken

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *Het Rijk afspraken gaat maken met de provincie om vanaf 1 januari 2024 geen nieuwe*
- *grootschalige zonneparken op landbouwgrond meer toe te staan;*
- *Er in de Regionale Energie Strategieën in Noord-Holland enkele grootschalige zonneparken staan opgenomen;*
- *Deze zonneparken nodig zijn om de klimaatdoelen te halen en daarom deze nieuwe afspraken op gespannen voet staan met zowel de klimaatdoelen als het coalitieakkoord, waar staat dat de huidige aanpak (de aanpak voor de extra maatregelen) in het kader van de Regionale Energie Strategieën wordt voortgezet.*

Overwegende dat:

- *Boeren het al zwaar genoeg krijgen met de landbouwtransitie en de provincie ze niet zomaar moet afsnijden van alternatieve duurzame verdienmodellen;*
- *Het halen van onze klimaatdoelen niet op het spel gezet mag worden;*
- *Een betrouwbare overheid zorgvuldig omgaat met nieuwe eisen in het RES-proces.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Zonneparken op landbouwgronden die al in de planfase zitten gewoon doorgang te laten*
- *vinden;*
- *Te inventariseren welke landbouwgronden onder welke voorwaarden nog wel in aanmerking kunnen komen voor nieuwe zonneparken;*
- *Te inventariseren wat het voor het halen van de klimaatdoelen betekent om geen nieuwe zonneparken op landbouwgrond meer toe te staan;*
- *Te inventariseren of het aanleggen van zonneparken op daken in Noord-Holland voldoende oplevert om onze klimaatdoelen te halen;*
- *Bovenstaande te rapporteren aan Provinciale Staten bij de eerstvolgende behandeling van de RES'en.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Emre Kanik (D66) en Julia Schneemann (Volt).

De VOORZITTER: Dit is een nog niet-getekende. Dus er moet ook nog een getekende zijn. Een beetje een rommeltje, meneer Mülder.

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, een beetje. In de digitale wereld moet je eigenlijk niets meer op papier doen.

Bij de laatste commissievergadering bleek ook dat sommige partijen hun landelijke verkiezingspunten nog niet helemaal scherp voor ogen hadden. En daarom hebben we nog een extra motie die we in willen dienen. Dit is een voorstel om actief te pleiten voor de herziening van de ov-wet 2000, dat nota bene in eigen programma's van een aantal partijen was verscholen. We zijn verheugd om samen met het CDA, met de BBB, de ChristenUnie en Volt de volgende motie te kunnen indienen: verzoeken het college bij het IPO erop aan te dringen om te lobbyen bij het Rijk om de Wet personenvervoer te herijken en samenwerking met aanbieders van deelmobiliteit in de concessie mogelijk te maken. Zelfstandig te lobbyen bij het Rijk voor het herijken van de Wet personenvervoer en deelmobiliteit in de concessie mogelijk te gaan maken.

Dat was mijn bijdrage ook meteen.

Motie 142-6 november 2023
Deelmobiliteit in beleid

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *De Wet personenvervoer stamt uit 2000;*
- *De definitie van wat openbaar vervoer is niet breed wordt opgevat;*
- *Er in Noord-Holland bus- en treinlijnen onder druk staan;*
- *Deelmobiliteit (deelauto's- of scooters) op dit moment niet kan worden opgenomen in de concessie.*

Overwegende dat:

- *Deelmobiliteit als onderdeel van de concessie eraan bij kan dragen om plekken bereikbaar te houden;*
- *Samenwerking tussen aanbieders van deelmobiliteit en concessiehouders wenselijk is.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Bij het IPO erop aan te dringen om te lobbyen bij het Rijk om de wet personenvervoer te herijken en samenwerken met aanbieders van deelmobiliteit in de concessie mogelijk te maken;*
- *Zelfstandig te lobbyen bij het Rijk voor het herijken van de wet personenvervoer en deelmobiliteit in de concessie mogelijk te maken.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Sijmen Mülder (D66), Michel Klein (ChristenUnie), Dennis Heijnen (CDA), Maik de Weerdt (Volt) en Aletta den Boer (BBB).

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan heb ik nog één kopie van de motie en één getekende. Kijk. Deze motie maakt ook onderdeel uit van onze beraadslagingen. En daar komt het andere ontbrekende stukje nog, denk ik. Ja, dank je wel. Het was even puzzelen, maar we zijn er volgens mij uit. U heeft een aantal moties ingediend. Dank u wel. Dan gaan we verder met de Statenlid Kostić van de Partij voor de Dieren.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, de begroting is altijd een belangrijk moment voor reflectie. Wat vinden we belangrijk? Welke problemen moeten we oplossen? Hoe staat het met al bestaande doelen? Waar we het net ook over hadden. We richten ons dit jaar op twee onderwerpen: dierenwelzijn en de klimaat- en natuurcrisis.

Het goede nieuws is, is dat het coalitieakkoord van GroenLinks, PvdA, VVD en BBB zegt dierenwelzijn als belangrijke waarde te zien in handelen en beleid. Ook wordt het aanpakken van de klimaatcrisis en het versterken van natuur belangrijk gevonden. De provincie heeft de ambitie om te extensiveren naar natuurinclusief, biologisch en meer plantaardig. Maar zijn er naast woorden ook daden? Ik begin even bij dierenwelzijn.

Want investeren in een betere wereld voor de dieren is uiteindelijk investeren in een betere wereld voor de mens. Het is investeren in compassie en leren waarderen wat het leven om ons heen betekent. Anders dan de vorige periode is er nul, nul euro geïnvesteerd in dierenwelzijn. En er is nog geen verbetering voor de bijna tweehonderdduizend onschuldige dieren die worden afgeknald of vergast in onze provincie, waaronder de zwaar bedreigde diersoorten. We vragen niet veel op dit onderwerp. Maar wat we vragen is voor ons wel heel belangrijk. Wellicht heeft u een keer, zoals heel veel Nederlanders, de dierenambulance gebeld om een gewond dier te helpen. En die dieren worden naar regionale asielopvangcentra gebracht, waar hardwerkende vrijwilligers, vaak met een rugzakje, dag en nacht alles eraan doen om de dieren te helpen. De centra vervullen een belangrijke rol in de regio's. Daarom heeft de provincie de vorige periode geld aan hen gegund. Omdat duidelijk was dat structurele steun nodig was, was daar de vorige periode ook een motie over aangenomen dat goed uit te zoeken. Die motie zou in maart uitgevoerd zijn, maar is niet gebeurd. Ondertussen is er voor 2024 geen geld vrijgemaakt. Er zijn geen nieuwe feiten op tafel gekomen die dat zouden rechtvaardigen. Sterker nog, de Dierenbescherming luidt de noodklok en roept de provincies op om wildopvangcentra te steunen. Het zou eerlijk zijn om tenminste voor 2024 alvast een bedrag van zestigduizend euro voor wildopvang te reserveren. Het is ongeveer ook het bedrag dat de opvangcentra per jaar afgelopen periode hebben gekregen.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Wat Statenlid Kostić zegt over de wildopvang en de dierenorganisaties. Maar zijn dat echt gewonde dieren die daar naartoe gebracht worden? Of zijn dat jonge egeltjes, vogeltjes, konijntjes, haasjes die onterecht uit hun nest weggehaald worden?

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Het zijn voor het grootste gedeelte dieren die inderdaad gewond zijn, ofwel door verkeer, ofwel doordat wij van alles asfalteren, onleefbaar maken voor onze medelandgenoten. Ofwel door de klimaat- en de biodiversiteitscrisis. Dus het meeste gaat het om dieren in nood. De meeste burgers weten de dierenambulance te vinden, maar de wildopvang is degene die uiteindelijk de verzorging moet gaan doen.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Als er dan budget beschikbaar zou zijn, gaan die organisaties dan ook inzetten op het informeren en de educatie van burgers, inwoners, dat ze dus de jonge dieren met rust laten?

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dank je wel voor deze vraag, want ik merk ook dat er oprechte interesse is in de inhoud. Ja, want dat doen ze al. Sterker nog, ze zijn het eigenlijk wettelijk verplicht. Dat is de hele tragedie van deze wildopvangcentra. Ze hebben eigenlijk allerlei wettelijke verplichtingen. Ze moeten inderdaad iets doen met educatie, voor natuur. De provincie geeft ze ontheffingen, of niet, maar ze krijgen er niks voor. Er is niks voor ze geregeld. Daarom is er afgelopen jaar onderzoek gedaan door de Raad voor Dierenaangelegenheden van, wie gaat erover? Daar bleek vooral uit dat het eigenlijk vooral een logische rol is voor de provincie omdat het gemeentegrens overstijgend is. Maar ja, ik zou ook willen uitnodigen, als we die zestigduizend euro samen hebben geregeld, dat we naar een aantal van die wildopvangcentra gaan. Ik weet zeker dat u dat ook zou waarderen.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Ja, dank u wel. Duidelijk.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Die zestigduizend euro kan worden beschouwd als een welverdiende eenjarige voortzetting van de steun voor de wildopvang, totdat er afspraken zijn gemaakt voor de langere termijn. GS heeft de sponsoring van het al rijke Jumping Amsterdam makkelijk zonder raadpleging van PS voor een jaar voortgezet, omdat GS laat was met een nieuw sponsorbeleid. Zo'n soort gebaar verdienen de vrijwilligers en de dieren van de wildopvangcentra dan ook op zijn minst. Daarom de motie Doorzetten van steun voor wilde dieren in Noord-Holland. Roepen GS op totdat er verdere afspraken zijn voor financiering voor wildopvangcentra in ieder geval voor de begroting van 2024 zestigduizend euro vrij te maken voor steun aan Noord-Hollandse opvangcentra, de dekking te zoeken in bijvoorbeeld het programma natuur en landelijk gebied, onderdeel waterrecreatie, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 143-6 november 2023
Doorzetten van steun voor wilde dieren in nood

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *Er een noodkreet afgelopen week is gepubliceerd vanuit Dierenbescherming, met een oproep aan o.a. De provincies om opvangcentra voor wilde dieren in nood te structureel te steunen;*
- *Er in Noord-Holland brede steun is voor de ondersteuning van opvangcentra die wilde dieren in nood helpen;*
- *In november 2O22 een motie door Provinciale Staten is aangenomen, waarin is opgeroepen samen met andere overheden en de wildopvangsector structurele financiering van wildopvangcentra in Noord-Holland te verkennen. Deze motie is nog niet uitgevoerd;*
- *Dat de Raad voor Dieraangelegenheden (RDA) een rapport3 heeft gepubliceerd waarin ze overheden adviseert om continuïteit van de zorg voor wilde dieren te regelen via structurele financiering en dat de provincie een belangrijke rol kan spelen;*
- *Het bedrag van in totaal €200.000 in de vorige collegeperiode was gereserveerd voor de opvang van wilde dieren in nood, maar voor deze periode niets is vrijgemaakt.*

Overwegende dat:

- *De provincie dierenwelzijn belangrijk zegt te vinden;*

- *Wildopvangcentra belangrijke maatschappelijke diensten voor Noord-Holland leveren door het bieden van hulp aan wilde dieren in nood, door het geven van natuureducatie en het bieden van een plek aan jongeren en mensen met een rugzakje;*
- *Provincie Noord-Holland in vorige periode erkende dat de wildopvangcentra belangrijke maatschappelijke diensten leveren voor de provincie en dat de provincie een taak heeft om de wildopvangcentra te ondersteunen;*
- *De bovenlokale, regionale en verbindende functie én natuurbeschermende rol van de provincie past bij dit gemeentegrenzen overstijgende vraagstuk. Bovendien gaat de provincie over toezicht en ontheffingen voor wildopvangcentra;*
- *Er geen nieuwe feiten zijn die zouden rechtvaardigen dat de provincie haar steun voor wildopvangcentra voor komende jaren stopt;*
- *De provincie ook vanuit het principe van behoorlijk bestuur in ieder geval een bedrag voor 2024 zou kunnen vrijmaken voor de wildopvangcentra, in afwachting van verdere afspraken over financiering.*

Verzoeken gedeputeerde staten:

- *Totdat er verdere afspraken zijn over financiering voor wildopvangcentra, in ieder geval voor de begroting van 2024 60.000 euro vrij te maken voor steun aan Noord-Hollandse opvangcentra;*
- *De dekking te zoeken in bijvoorbeeld het programma natuur en landelijk gebied, onderdeel waterrecreatie.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren).

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dan de laatste motie over dierenwelzijn. Er worden nog steeds tienduizenden wilde dieren in de provincie gedood. Iedereen zegt voor diervriendelijke alternatieven te zijn. Laten we die daar ook niet bestraffen. Kelly.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, we hadden een korte interruptie-

De **VOORZITTER**: Even voor alle duidelijkheid: ik kondig-

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Sorry, ja, ik was enthousiast.

De **VOORZITTER**: Ja, dat snap ik. Maar anders wordt het hier een theekransje. Dat is niet de bedoeling. Het is een debat. Dus ik geef het woord aan mevrouw Uiterwijk van JA21.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. We hadden een korte vraag over uw motie over de opvangcentra. We staan er op zich in de kern positief tegenover. Maar bij het tweede besluitpunt zegt u van, we willen het graag dekken uit de waterrecreatie. Wij vroegen ons af wat daar de reden van is en of we niet beter het college zelf kunnen vragen om die dekking te zoeken.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, ook een heel goede vraag. We hebben ons technisch laten bijstaan. Kijk, het is dubbel. Aan de ene kant dacht ik ook: je wilt eigenlijk meer ruimte geven aan GS om zelf een beetje te zoeken. Aan de andere kant vinden sommigen het ook juist prettig dat je iets

meer richting geeft. Maar ik heb een soort tussenweg gezocht. Als je goed leest, dan zie je dat er staat 'bijvoorbeeld'. Dus alsnog kan GS tot een andere conclusie komen.

Ja. En daarom de tweede motie: Het doden van dieren geen voorwaarden stellen voor schadevergoeding. Die dienen we mede in samen met Volt en GroenLinks. We roepen GS op om te verkennen hoe boeren die enkel niet-dodelijke middelen gebruiken om dieren te verjagen ook in aanmerking kunnen komen voor schadevergoeding, hiervoor zo snel mogelijk te rapporteren aan PS, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 144-6 november 2023
Doden van dieren geen voorwaarde stellen voor schadevergoeding

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *In het Coalitieakkoord 2023-2027 Verbindend vooruit! is opgenomen dat wordt ingezet op preventieve en diervriendelijke maatregelen bij gewas- en natuurbescherming;*
- *In het coalitieakkoord staat dat dierenwelzijn belangrijk is en dat de coalitie aandacht houdt voor dierenwelzijn als belangrijke waarde in handelen en beleid;*
- *Volgens de Beleidsregel Tegemoetkoming schade van de provincie NH1, moet – wanneer toegestaan – minimaal twee keer per week een bejagingsactie hebben plaatsgevonden om in aanmerking te komen voor schadevergoeding;*
- *Een verjagingsactie hetzelfde is als 'aan verjaging ondersteunend afschot', wat betekent: het doden van dieren bij verjaging.*

Overwegende dat:

- *Boeren nu dus dieren móeten proberen te doden om in aanmerking te komen voor schadevergoeding;*
- *Verjagen zonder kogels wel degelijk ook mogelijk is, zie bijvoorbeeld het rapport van de provincie Utrecht "innovaties voor ganzenwering en innovaties";*
- *Serieuze inzet op preventie en dierenwelzijn betekent dat boeren die kiezen voor het niet-doden van dieren en inzetten op niet-dodelijke methodes, niet worden benadeeld.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om te verkennen hoe boeren die enkel niet-dodelijke middelen gebruiken om dieren te verjagen ook in aanmerking kunnen komen voor schadevergoeding;*
- *Hierover zo snel mogelijk te rapporteren aan PS.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Julia Schneemann (Volt), Krista Jansen (D66) en Ruchama Bwefar (GroenLinks).

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): En dan de grootste uitdaging van onze tijd: de ernstige klimaat- en natuurcrisis, mede veroorzaakt door de manier waarop we met honderden miljoenen landbouwdieren in dit land omgaan. Ons voedsel, ons water en onze veiligheid worden erdoor bedreigd. Nieuwe generaties hebben slechtere perspectieven. Onze voortbestaanszekerheid staat op het spel. Voordat ik tot voorstellen kom, sta ik heel even stil bij de stand van zaken hierover in Noord-Holland. De cijfers liegen er niet om. De biodiversiteitscrisis is even groot als de

klimaatcrisis. De natuur gaat in een ongekend tempo achteruit. Van agrarische gebieden tot natuurgebieden en stedelijke gebieden, de staat van onze natuur is volgens RLi (Raad voor de leefomgeving en infrastructuur) ronduit slecht. Europese waterdoelen voor onder andere schoon oppervlaktewater, die we al jaren uitstellen, die we in 2027 echt, echt moeten halen, worden op deze manier nooit gehaald. Er dreigt een nieuwe crisis: de watercrisis. Het probleem is niet alleen het verdwijnen van zeldzame planten en dieren, maar ook de gratis diensten die de natuur levert aan onze samenleving: gezonde bodem, drinkwater, schone lucht, bestuiving. De natuur biedt ons zoveel rijkdom, maar die zijn we nu aan het verspillen. Meer groen en grotere verbonden natuurgebieden zijn cruciaal om dat tij te keren. Maar het gaat ook niet goed met de hoeveelheid natuur in Noord-Holland. De groene ruimte groeit niet. Dit terwijl de vraag naar groen wel groeit. De provincie staat nog steeds voor de taak om NNN in 2027 af te ronden. En zelfs dat doel lijkt niet te worden gehaald. Deze natuurcrisis gaat natuurlijk hand in hand met die klimaatcrisis. Meer dan enige andere provincie is Noord-Holland kwetsbaar voor de gevolgen van de klimaatverandering. Noord-Holland wordt aan drie zijden door water omgeven. Het ligt voor tachtig procent op of onder zeeniveau, en dat percentage gaat natuurlijk stijgen, en bestaat voor tachtig procent uit gronden die gevoelig zijn voor bodemdaling. Met andere woorden, terwijl de zeespiegel stijgt, daalt in grote delen van de provincie de bodem, met alle gevolgen van dien.

Overlast door hitte, hittestress. Dat is vervelend voor heel veel mensen, vooral dieren en ouderen. Noord-Holland heeft relatief gezien veel last van die hittestress. We zien veel problemen bij bijvoorbeeld de gemeente Amsterdam, Beverwijk, Velzen, Hoorn en Huizen. Daarnaast valt ook op dat de gemeente Haarlemmermeer door de aanwezigheid van Schiphol te kampen heeft met relatief veel hittestress. Daarnaast heeft Noord-Holland het doel om in 2030 de uitstoot van broeikasgassen met 55 procent te verminderen. Maar ook daarvoor staan we niet op schema. En daarnaast, als we op tijd willen zijn met die anderhalve graad opwarming tegen te houden en als we het ook nog eens rechtvaardig willen doen, wereldwijd, dan zouden we eigenlijk in 2030 klimaatneutraal willen zijn. Maar goed, het doel van 55 procent wordt bij lange na niet gehaald. En het is heel, heel pijnlijk te concluderen, er wordt net gedaan alsof we drie maanden bezig zijn: al deze problemen zijn sinds de jaren zeventig bekend. Sinds de jaren zeventig weten we ook wat we moeten doen. Maar mensen zijn gespecialiseerd geworden, politici, in geitenpaadjes zoeken, in relativeren, wegkijken en doorschuiven. En dit is de huidige generatie die daar de tol van betaalt. De vraag is nu: gaat GroenLinks, PvdA, VVD, BBB en de rest van deze Staten verder met doorschuiven? Of steunen ze onze voorstellen om de meest basale, basale stappen vooruit te maken? We moeten afstappen van rommelen in de marge. De illusie dat we de crisis kunnen oplossen met alleen maar meer technologie, meer hernieuwbare energie, meer economische groei: get heeft geen zin om de dweil te verbeteren als de kraan gewoon open blijft staan.

We hebben een aantal maatregelen die rechtvaardig zijn en die klimaatplannen combineren met natuurplannen. Ze vormen een hoopvolle route voor de voortbestaanszekerheid. 1, de belangrijkste maatregelen om de crisis onder controle te krijgen is om het aantal landbouwdieren en de intensieve veehouderij af te bouwen en duidelijk te kiezen voor natuurinclusief, biologisch en meer plantaardig. Daarmee kunnen we veel meer mensen voorzien van eten met minder landbouwgrond en minder milieu-, natuur- en klimaatschade. Zo komt er ook meer ruimte vrij om natuur uit te breiden en te versterken. En is er ook veel meer ruimte voor betaalbaar en groen wonen.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Biologisch ondernemen is een keuzevrijheid voor de ondernemer zelf, maar biologisch is niet per definitie beter voor natuur en klimaat, want per kilogram biologisch product heb je meer uitstoot. Dus hoe ziet u dat?

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dan zou ik u toch willen laten kijken naar onder andere het rapport van WUR en Ecorys. die heeft gekeken naar maatschappelijk kosten en baten van inderdaad de overschakeling naar biologisch. Het levert de maatschappij miljarden meer op dan het huidige systeem. Het huidige systeem, dat grotendeels niet biologisch is, kost ons allemaal geld. En dat is het probleem. Dat wordt natuurlijk niet verrekend in de prijs, maar dat moet de gewone burger betalen. En erger nog, de jongere generatie. Het enige wat we vragen, is daar een beetje in bij te sturen. Ik hoef het niet eens meer te vragen, want het staat gewoon in al ingezet beleid van de provincie. Zie de Voedselvisie, zie de Omgevingsvisie. Het enige wat ik uw vraag, is om u daaraan te houden, op zijn minst.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Zover kan ik hem volgen. Het is alleen wel zo dat als wij alle inwoners van Nederland willen voeden en wij alles biologisch zouden gaan doen, dat we wel voedsel te kort komen.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dan kan ik u ook weer helpen. Als u net heeft geluisterd dan zeg ik: meer biologisch, natuurinclusief en meer plantaardig. Dus minder dierlijk. Daarmee kunnen we juist meer mensen voeden. Zie de universiteit Leiden, Oxford, et cetera. Die laten juist zien dat we met minder dierlijk en meer plantaardig minder grond nodig hebben, waar je andere leuke dingen kan doen met de grond die vrijkomt en meer mensen kan voeden. Dus win-win-win.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): En als dat meer plantaardig, want het is natuurlijk een kleine groep van de bevolking die in Nederland plantaardig eet. En dat is ook weer keuzevrijheid waar iedereen zelf voor mag kiezen. Maar hoe denkt u dan die gewassen te gaan telen, dat de plantaardige producten kunnen groeien als je die veehouderij verder afschaalt? Je hebt toch ook voedingsstoffen nodig om dat te laten groeien op de akkers?

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Oké, dan moet ik even twee dingen uit elkaar halen. Allereerst, u zegt van, ja, het is een groepje mensen die plantaardig eet. Volgens mij eet bijna iedereen hier plantaardig. Volgens mij is er bijna niemand hier die nooit een stukje groente of fruit neemt. En daar gaat het om. Dat je dat net iets meer doet. Dus daar gaat het over. Het gaat dus niet alleen maar over die vegans. En aan de andere kant zegt u, ja, hoe gaan we dan ons land voeden? Ten eerste hebben we nu al mestoverschotten. Dus het zou heel gezond zijn als ze wat minder mest hebben. En er zijn verschillende manieren om gewassen te voeden. Dat kan met het overgebleven vee en de mest daarvan. Sterker nog, wij hebben dit ook berekend, of Ecorys heeft dit berekend. Zelfs met de krimp van de veestapel tot vijfenzeventig procent, zelfs dan hebben we voldoende mest om gewassen op te verbouwen. Niet alleen maar voor voedsel voor mensen, maar ook voor de bouw. En nu zijn we juist heel veel grond aan het weggooien voor veevoer. Dus voor het voeden van dieren, in plaats van het direct voeden van mensen, of voor het telen van gewassen voor de bouw. Dat vinden wij gewoon zonde. We kunnen het maatschappelijk geld en onze maatschappelijke ruimte veel beter besteden en de boeren uit de knel helpen, waarin ze allemaal zitten. Dat weet u misschien wel beter dan ik.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Gelukkig mogen we ook een meningsverschil hier hebben en ben ik blij dat wij keuzevrijheid hebben. Dank u wel.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank. U staat er weer en gaat weer vol los op de boeren. Dus zo is dat iedere keer. Maar ik wil u eigenlijk vragen, in uw hele betoog, waar blijft nou de rol van de supermarkt, de rol van de consument die misschien in veel gevallen niet eens voldoende geld heeft om biologisch voedsel te kopen? Zou u nou ook eens naar die keten willen kijken in plaats van alleen maar willen focussen op die boer, die zijn uiterste best doet om een mooi product neer te zetten voor heel veel inwoners die daar heel veel van genieten?

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dank u wel voor deze vraag. Ik zou toch willen dat het CDA toch vaker naar ons toe kwam, want op zijn minst de moeite zou nemen ons verkiezingsprogramma te lezen, en die van de afgelopen twintig jaar, want we noemen altijd de keten. We zien precies wat er fout gaat. Ik spreek ook elke week een boer, gangbaar of anders. Ik was er dit weekend nog. Ik weet waar ze tegenaan lopen. En juist de boeren die het beter willen doen, groener, diervriendelijker, die worden tegengewerkt door het huidige systeem dat helemaal is ingericht op die intensivering. De boeren worden juist uitgebuit door de agrosector. Het probleem wat CDA heeft veroorzaakt. Dus nogmaals: als u het over de keten wilt hebben, dan zou ik eerst even goed reflecteren hoe dit zo is gekomen. Ik geloof dat in tachtig procent van de gevallen afgelopen vijftig jaar het CDA een minister op landbouw heeft geleverd. Dus eindelijk reflectie van het CDA zou heel fijn zijn. Dan kunnen we sowieso verder praten.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Mijn partij heeft inderdaad een lange traditie van geweldige ministers op landbouw, omdat we ontzettend trots zijn op de landbouw en enorm kritisch zijn op die keten. Wat ik zo jammer vind aan u is dat- U heeft het wel in het verkiezingsprogramma staan. Dat weet ik heus wel. Maar we moeten er altijd naar vragen. Het is eerst die boer die van alles moet veranderen. Terwijl die verandering juist vanuit die keten zou moeten komen, daar waar die al nodig is. Want in veel gevallen ben ik het ook gewoon niet met u eens in hoeveel er veranderd moet worden. Maar die keten, die eerst, en dan kan die boer volgen. Als we daarover eens zijn, dan is dat misschien toch enige winst vandaag.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): We zijn het er helemaal mee eens dat we alles in de keten mee moeten pakken. Dat is ook onderdeel van onze voorstellen.

Een van de belangrijkste beleidstukken van onze provincie, de provinciale plannen voor het oplossen van alle problemen in het landelijk gebied, het PPLG, zijn recent onvoldoende bevonden door het Rijk. Precies zoals de Partij voor de Dieren had voorspeld. De provincie die plannen moet aanscherpen, die kan alvast de moties daarin meenemen. Daarom de motie Plantaardig verbindend vooruit. Roepen GS op om binnen de provinciale mogelijkheden en naar voorbeeld van de energietransitie met een plan te komen waarmee we de transitie van dierlijke teelten naar plantaardige teelten in de hele keten – het CDA – wordt gestimuleerd, hierin ook uit te werken hoe plantaardige teelten tot een goed verdienmodel voor de boeren kunnen leiden, hiervoor een passend budget te vinden en dit alles zo snel als ambtelijk mogelijk te integreren in het PPLG en

aan PS voor te leggen, en gaan over tot de orde van de dag. Ik hoop zo dat dit het CDA tevreden heeft gesteld en dat ze mede nu indienen of in ieder geval stemmen.

Motie 145-6 november 2023
Plantaardig verbindend vooruit

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *Uit de recente inwonersraadpleging bleek dat zowel inwoners van stad als platteland vinden dat zorgen voor een gezonde leefomgeving, het oplossen van de problemen rondom water en het verbeteren van de natuur prioritaire inspanningen moeten zijn van Provincie Noord-Holland;*
- *De huidige provinciale plannen voor het oplossen van de problemen in het landelijk gebied (PPLG) onvoldoende zijn bevonden door het Rijk en de provincie de plannen moet aanscherpen;*
- *Uit meerdere nationale en internationale onderzoeken blijkt dat overheden effectief aan deze doelen kunnen bijdragen door meer in te zetten op transitie naar plantaardige teelten voor menselijke consumptie en voor de bouw (eiwittransitie) en dat dit tevens bij kan dragen aan voedselzekerheid en een noodzakelijke stap is in het oplossen van de klimaat- en natuurcrisis;*
- *Wageningen onlangs vaststelde dat de eiwittransitie positieve gevolgen heeft voor de gezondheid, milíeu en dierenwelzijn, en geen negatieve impact op leefbaar inkomen van werknemers. Met de transitie naar meer plantaardig zouden overheden miljarden kunnen besparen;*
- *De transitie naar meer plantaardige en minder dierlijke teelten ook voor de nieuwe coalitie een doel is;*
- *Deze transitie volgens de wetenschap minstens zo belangrijk is als de energietransitie en dus een minstens zo'n serieuze langetermijnaanpak en budget vergt.*

Overwegende dat:

- *De transítie naar plantaardige teelten miljarden aan baten kan opleveren;*
- *Noord-Holland belangrijke kennisinstellingen en bedrijven heeft die Noord-Holland een koploper op dit gebied kunnen maken, met voordelen voor burgers en boeren;*
- *Denemarken door alle (financiële) maatschappelijke voordelen van de transitie naar plantaardig een actieplan heeft gemaakt om de transitie te versnellen;*
- *Voor 2023-2024 de provinciale bijdrage voor de eiwittransitie in het kader van de Voedselvisie begroot is op 350.000 euro, maar vanuit de nieuwe coalítie nog niets extra is vrijgemaakt voor korte en lange termijn;*
- *Er ook nog weinig concreets is opgenomen voor stimuleren van het gebruik van teelten voor de bouw en isolatie, ondanks dat hiermee belangrijke doelen gehaald kunnen worden en er een potentieel nieuw verdienmodel is voor de boeren.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om binnen provinciale mogelijkheden en naar voorbeeld van de energietransitie met een plan te komen waarmee de transitie van dierlijke teelten naar plantaardige teelten in de hele keten wordt gestimuleerd;*
- *Hierin ook uit te werken hoe plantaardige teelten tot een goed verdienmodel voor boeren kunnen leiden;*

- *Hiervoor een passend budget te vinden;*
- *Dit alles zo snel als ambtelijk mogelijk te integreren in het PPLG en aan PS voor te leggen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren).

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Een tweede maatregel houdt de provincie gewoon aan haar eigen beleid. Producten uit de intensieve vee-industrie, zoals beschreven in de eigen Omgevingsverordening, die we onwenselijk daar hebben bevonden, zou er niet meer gepromoot mogen worden. Daarom de motie Sluit producten uit de intensieve veehouderij uit bij promotie van lokale producten. Roepen GS op om producten uit de intensieve veehouderij zoveel mogelijk uit te sluiten bij de promotie van lokale producten, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 146-6 november 2023
Sluit producten uit de intensieve veehouderij uit bij promotie van lokale producten

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *GS heeft voornemens is om lokale producten uit de landbouw meer te promoten;*
- *Dit ook onder Voedselvisie een ambitie is, maar de Voedselvisie duidelijk ook kiest voor dierenwelzijn, zoveel mogelijk natuurinclusief, et cetera;*
- *GS in de commissie Landelijk gebied van 12 oktober 2023 desgevraagd desondanks aangaf lokale producten uit de intensieve veehouderij hierbij niet uit te sluiten, dus ook te stimuleren;*
- *De intensieve veehouderij in Noord-Holland bestaat uit jaarlijks ¡n totaal bijna 11 miljoen dieren (voornamelijk kippen).*

Overwegende dat:

- *De toelichting bij artikel 6.34 Intensieve veehouderij in de Omgevingsverordening Noord-Holland 2020 juist luidt dat "de intensieve veehouderij kan een grote impact hebben op de leefomgeving, door bijvoorbeeld geurhinder, uitstoot van fijnstof, ammoniak, zoönosen en endotoxinen. Ook is dierenwelzijn een onderwerp dat tot maatschappelijke discussies leidt. Om die redenen is een vergroting van het aandeel intensieve veehouderij niet gewenst.";*
  De provincie dus zelf de schade van intensieve veehouderij aan onze leefomgeving en dierenwelzijn erkent;
- *Meer dan 60% van Nederland van alle politieke achtergronden een verbod op intensieve veehouderij steunt;*
- *Het tegen provinciaal beleid en maatschappelijke wensen en doelen ingaat om producten*
- *uit de intensieve veehouderij te promoten. Dat tevens geen efficiënte besteding is van maatschappelijk geld.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om producten uit de intensieve veehouderij zoveel mogelijk uit te sluiten bij de promotie van lokale producten.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren).

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): En dan de motie Slim omgaan met maatschappelijk geld: promotie biologische lokale producten. Roepen GS op om zoveel mogelijk alleen producten te promoten die komen van bedrijven die natuurinclusief en/of biologisch werken in lijn met de provinciale ambities.

Motie 147-6 november 2023
Slim omgaan met maatschappelijk geld: promotie biologische lokale producten

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *GS voornemens is om lokale producten uit de landbouw meer te promoten;*
- *Dit ook onder Voedselvisie een ambitie is, maar de Voedselvisie duidelijk ook kiest voor dierenwelzijn, zoveel mogelijk natuurinclusief, milieuvriendelijk, et cetera;*
- *GS in de commissie Landelijk gebied van 12 oktober 2023 desgevraagd desondanks aangaf lokale producten die niet duurzaam zijn hierbij niet uit te sluiten, dus ook te stimuleren.*

Overwegende dat:

- *Uit de recente inwonersraadpleging bleek dat zowel inwoners van stad als platteland vinden dat zorgen voor een gezonde leefomgeving, het oplossen van de problemen rondom water en het verbeteren van de natuur prioritaire inspanningen moeten zijn van*
- *Provincie Noord-Holland;*
- *De provincie er qua biodiversiteit, waterkwaliteit en klímaat niet goed voor staat, maar wel doelen op dat gebied in een relatief korte tijd moet gaan behalen;*
- *Het tegen provinciaal beleid en maatschappelijke wensen en doelen ingaat om producten die niet duurzaam zijn actief te promoten;*
- *Het promoten van niet duurzame producten geen slimme, efficiënte en kosteneffectieve besteding is van maatschappelijk geld.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om zoveel mogelijk alleen producten te promoten die komen van bedrijven die natuurinclusief en/of biologisch werken in lijn met provinciale ambities.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren).

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dan een vierde. Als we de groene boer de ruimte willen geven, dan moeten we ook geen ruimte meer bieden aan de intensieve veehouderij in Noord-Holland om die uit te breiden, zoals een meerderheid van de Nederlandse bevolking ook vindt. Uiteraard kijken we hoe we de intensieve veehouders kunnen helpen extensiveren. Daarom de motie Geen uitbreiding intensieve veehouderij, samen met Volt. Verzoeken GS om zo snel als juridisch mogelijk met een voorstel te komen voor de aanpassing van artikel 6.34 Omgevingsverordening om de uitbreiding van bestaande intensieve boerderijen niet meer toe te staan. Met intensieve veehouders in gesprek te gaan om te inventariseren wat zij nodig hebben om de stap te maken naar extensivering en natuurinclusieve kringloopveehouderij of omschakeling naar andere

vormen van landbouw. En daarover zo snel mogelijk bij PS te rapporteren, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 148-6 november 2023
Geen uitbreiding intensieve veehouderij

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *Er een wetenschappelijk consensus bestaat over de buitenproportioneel grote schade die intensieve veehouderij toebrengt aan o.a. het milieu, gezondheid, natuur, dierenwelzijn en water;*
- *De Omgevingsverordening Noord-Holland nieuwvestiging van intensieve veehouderij om die reden niet meer toestaat;*
- *De toelichting van de provincie bij het betreffende artikel luidt: "de intensieve veehouderij kan een grote impact hebben op de leefomgeving, door bijvoorbeeld geurhinder, uitstoot van fijnstof, ammoniak, zoönosen en endotoxinen. Ook is dierenwelzijn een onderwerp dat tot maatschappelijke discussies leidt. Om die redenen is een vergroting van het aandeel intensieve veehouderij niet gewenst.";*
- *De Omgevingsverordening Noord-Holland uitbreiding van bestaande intensieve veehouderij nog wel toestaat, terwijl daar logischerwijs dezelfde impact op de leefomgeving en maatschappelijke kritiek als bij nieuwvestiging voor geldt;*
- *Er in Noord-Holland per jaar in totaal bijna 1-1 miljoen dieren in de intensieve veehouderij worden gebruikt en geslacht.*

Overwegende dat:

- *De Omgevingsvisie en Voedselvisie duidelijk een weg inslaan naar natuurinclusieve en meer regionale landbouw;*
- *De Voedselvisie een transitie van het voedselsysteem voorstaat, waarbij deze vanuit ecologisch oogpunt ook voordelig moet zijn voor bodem, water, biodiversiteit, klimaat en dierenwelzijn;*
- *Verdere uitbreiding van intensieve veehouderijen in Noord-Holland niet past in de transities die we met boeren en burgers willen maken en ten koste gaat van ruimte voor boeren die de transitie maken naar natuurinclusieve, biologische, dierwaardige en meer plantaardige landbouw;*
- *Noord-Holland een voorbeeldfunctie kan vervullen, omdat de intensieve veehouderij hier makkelijker kan worden afgebouwd;*
- *Een meerderheid van Nederlanders van alle politieke achtergronden af wil van de intensieve veehouderij2 en in 2020 meerdere Politieke Jongeren Organisaties Noord-Holland per brief hebben opgeroepen om de intensieve veehouderij af te bouwen;*
- *Uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijen niet past in tijden van klimaat-, natuur- en stikstofcrises.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om zo snel als (juridisch) mogelijk met een voorstel te komen voor de aanpassing van art. 6.34 Omgevingsverordening, om de uitbreiding van bestaande intensieve veehouderij niet meer toe te staan;*

- *Met intensieve veehouders in gesprek te gaan om te inventariseren wat zij nodig hebben om de stap te maken naar extensivering en natuurinclusieve kringloopveehouderij of omschakeling naar andere vormen van landbouw, en daarover zo snel mogelijk bij PS te rapporteren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren) en Julia Schneemann (Volt).

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dan 5. Provinciaal grondbeleid gebruiken we natuurlijk om allerlei goede doelen te bereiken. Maatschappelijk geld investeren we dus niet meer in alleen het verplaatsen van gangbare boeren, maar in het helpen van de boeren om de transitie te maken richting natuurinclusief en biologisch. Het is niet verstandig en niet kosteneffectief om problemen alleen te verplaatsen. Problemen moet je namelijk niet verplaatsen maar oplossen. Daarom de motie met diezelfde naam. Roepen GS op bij verplaatsing van gangbare agrarische ondernemers in gesprek te gaan over de mogelijkheden voor vergroening van de bedrijfsvoering richting natuurinclusief en/of biologisch, te verkennen op en op welke manier de provincie in zulke gevallen boeren zou kunnen ondersteunen in de transitie, zodat problemen niet alleen worden verplaatst. Hierover zo snel als ambtelijk mogelijk bij PS verslag te doen, en gaan over tot de orde van de dag. Deze motie is mede ingediend door D66.

Motie 149-6 november 2023
Problemen niet verplaatsen, maar oplossen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *De provincie wil bereiken dat de landbouwsector in het algemeen en de bollensector in het bijzonder verduurzaamt;*
- *De provincie via aankoop van grond verplaatsing van o.a. gangbare bollenboeren mogelijk maakt, bijv. om de waterkwaliteit en natuur te beschermen en NNN te realiseren op de oude locatie;*
- *Dit veelal gangbare – niet zijnde biologische – bollenboeren zijn, die veel bestrijdingsmiddelen gebruiken en daarmee bodem, water en lucht vervuilen.*

Overwegende dat:

- *De provincie met haar grondposities een instrument in handen heeft om beleidsdoelen te realiseren;*
- *Het gezien alle opgestapelde problemen op het gebied van bijvoorbeeld waterkwaliteit en natuur niet verstandig en niet kosteneffectief is om problemen alleen te verplaatsen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Bij verplaatsing van gangbare agrarische ondernemers in gesprek te gaan over de mogelijkheden voor vergroening van de bedrijfsvoering richting natuurinclusief en/of biologisch;*
- *Te verkennen of en op welke manier de provincie in zulke gevallen boeren zou kunnen ondersteunen in die transitie, zodat problemen niet alleen worden verplaatst;*
- *Hierover zo snel als ambtelijk mogelijk bij PS verslag te doen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren) en Krista Jansen (D66).

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dan 6. Een sector die al jaren het goede voorbeeld geeft, is de biologische sector. Toch stijgt het areaal biologisch in Noord-Holland nauwelijks, terwijl de provincie Flevoland landelijk al doelen had. Door een voorstel van onder andere ons en de Partij van de Arbeid in de vorige periode is er nu meer aandacht voor biologisch. De provincie is aan de slag gegaan met de biologische korte keten, maar de biologische boeren geven aan dat er verbeteringen nodig zijn om echte verandering te brengen. Daarom motie Slimmere impuls voor biologische sector, samen met de SP. Roepen GS op in gesprek met de biologische boeren in Noord-Holland uit te zoeken wat er nodig is om de biologische korte keten naar een hoger plant te tillen. De uitkomsten hiervan met een eventueel bijbehorend financieel voorstel zo snel als ambtelijk mogelijk te integreren in het PPLG, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 150-6 november 2023
Slimmere impuls voor biologische sector

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *De provincie, het Rijk en Europa het belang van biologische landbouw onderkennen, wat onder meer blijkt uit:*
  - *Zowel op Europees als op landelijk niveau doelen zijn gesteld om het biologisch landbouwareaal te vergroten, in het belang van o.a. gezondheid en leefomgeving;*
  - *PS biologische teelt wil stimuleren, maar het biologische areaal al jaren nauwelijks groeit;*
  - *De provincie doelen op het gebied van biodiversiteit, gezondheid en waterkwaliteit moet bereiken en biologische teelt daarbij helpt;*
  - *De provincie lokale en duurzame producten wil stimuleren;*
- *Uit de recente inwonersraadpleging bleek dat zowel inwoners van stad als platteland vinden dat zorgen voor een gezonde leefomgeving, het oplossen van de problemen rondom water en het verbeteren van de natuur prioritaire inspanningen moeten zijn van Provincie Noord-Hol land.*

Overwegende dat:

- *Onze Noord-Hollandse biologische boeren aangeven dat de inzet van de provincie te kort schiet om de transitie goed van de grond te krijgen, wat onder meer blijkt uit:*
  - *Biologische boeren zoals De Lepelaar al jaren zeer professioneel en innovatief werken, het goede voorbeeld laten zien, en bijdragen aan goed werkgeverschap opleidings- en ontwikkelingsplekken, sociale cohesie en provinciale doelen, maar daarvoor in het huidige systeem te vaak eerder worden bestraft dan beloond;*
  - *Het huidige systeem van beleid en wet- en regelgeving uitgaat van gangbare landbouw als norm en biologische boeren vaak in het nadeel zijn en meer of hetzelfde moeten betalen als gangbare bedrijven;*
  - *De inzet van de provincie om biologische landbouw naar een hoger niveau te tillen al jaren beperkt is tot een aantal pilots en projecten, waarbij boeren die het*

vaak al druk hebben op hun bedrijf ook de kar moeten trekken om de transitie naar biologisch te versnellen;
- *De provincie onlangs heeft geïnvesteerd in een sterkere biologische korte keten in Noord-Holland, maar daar te veel uitvoeringslast bij boeren legt;*
- *Boeren hiertoe bereid zijn, maar aangeven dat een beter doordacht plan over organisatie en financiering nodig is;*
- *De biologische boeren aangeven aan dat een sterke biologische korte keten alleen kan bij een goede infrastructuur, zoals de organisatie van een food hub;*

- *De biologische boeren tevens aangeven dat de provincie echt kan bijdragen aan de transitie door heldere ambities te formuleren, serieuze instrumenten in te zetten en actieve bemoeienis bij grondzaken ten faveure van biologische ondernemers;*
- *De huidige provinciale plannen voor het oplossen van de problemen in het landelijk gebied (PPLG) onvoldoende zijn bevonden door het Rijk en de provincie de plannen moet aanscherpen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:
- *In gesprek met de biologische boeren in Noord-Holland uit te zoeken wat er nodig is om de biologische korte keten naar een hoger plan te tillen;*
- *De uitkomsten daarvan, met een eventueel bijbehorend financieel voorstel, zo snel als ambtelijk mogelijk te integreren in het PPLG.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren) en Remine Alberts (SP).

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): 7. In het verlengde van die motie de motie Biologische bollen in plaats van bloemen. Roepen GS op om te regelen bij installatie van staten en commissieleden, bij bijzondere gelegenheden, provinciale vieringen en feestelijkheden Noord-Hollandse biologische bloembollen of biologische bloemen te geven. Dit zo snel mogelijk te doen en in ieder geval zodra de lopende contracten aflopen. En om in gesprekken met gemeenten, bijvoorbeeld in het kader van het PPLG, het idee neer te leggen om eventueel ook biologische bollen te kopen voor bijvoorbeeld openbaar groen, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 151-6 november 2023
Biologische bollen in plaats van bloemen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:
- *Zowel op Europees als op landelijk niveau doelen zijn gesteld om het biologisch landbouwareaal te verhogen, in het belang van o.a. gezondheid en leefomgeving;*
- *De provincie wil bereiken dat de bollensector verduurzaamt en biologische teelt wil stimuleren;*
- *Minder dan 1% van de bollenteelt op dit moment biologisch is, en dit al jaren nauwelijks verbetert;*
- *De provincie doelen op het gebied van biodiversiteit, gezondheid en waterkwaliteit moet bereiken en biologische teelt daarbij helpt;*

- *Uit de recente inwonersraadpleging bleek dat zowel inwoners van stad als platteland vinden dat zorgen voor een gezonde leefomgeving, het oplossen van de problemen rondom water en het verbeteren van de natuur prioritaire inspanningen moeten zijn van Provincie Noord-Holland;*
- *De provincie lokale en duurzame producten wil stimuleren.*

Overwegende dat:

- *De provincie zegt de afzet van biologische bloembollen te willen stimuleren;*
- *De provincie met haar inkoopbeleid een positieve bijdrage kan leveren aan de afzet van biologische bloembollen, door het geven van bloemen bij verschillende provinciale gelegenheden te vervangen door het geven van biologische bloembollen;*
- *De huidige inkoop van bloemden door de provincie geen biologische, 100% bestrijdingsmiddelenvrije bloemen garandeert.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om te regelen bij installatie van Staten- en commissieleden, bij bijzondere gelegenheden, provinciale vieringen en feestelijkheden, Noord-Hollandse biologische bloembollen of biologische bloemen worden gegeven. Dit zo snel mogelijk te doen, en in ieder geval zodra de lopende contracten aflopen;*
- *Om in gesprekken met gemeenten, bijvoorbeeld in het kader van PPLG, het idee neer te leggen om eventueel ook biologische bollen te kopen voor bijvoorbeeld openbaar groen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren).

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): 8. Grote vervuilers natuurlijk. Niet alleen maar de boeren, maar juist de grote vervuilers moeten een eerlijk aandeel leveren. Schiphol overschrijdt nu de grenzen van klimaat en natuur en krijgt vrij spel, terwijl gewone burgers en boeren moeten betalen. Dat onrecht moet worden gerepareerd om iedereen mee te krijgen in de veranderingen die gewoon nodig zijn. Daarom de motie Krimp Schiphol, ingediend samen met de SP. Spreken uit, dus Provinciale Staten spreken uit, het Rijk op te roepen om het aantal vliegbewegingen op Schiphol te verlagen naar maximaal driehonderdduizend uiterlijk in 2030 en meer te investeren in het treinnetwerk. Deze wens van PS vervolgens per brief naar het Rijk, het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en de Tweede Kamer over te gaan brengen, en gaan over de orde van de dag.

Motie 152-6 november 2023
Krimp Schiphol

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *Provincie Noord-Holland zich heeft gecommitteerd aan het op tijd en in samenhang aanpakken van de klimaat- en biodiversiteitscrisis;*
- *Noord-Holland niet op koers ligt om de eigen geformuleerde klimaatdoelstellingen tijdig te realiseren;*
- *Steeds meer burgers, ambtenaren en wetenschappers de straat op gaan en naar de rechter stappen om meer actie van overheden te eisen.*

Overwegende dat:

- *Om de opwarming van de aarde te beperken tot maximaal 1,5"C een sterke krimp van het vliegverkeer is vereist;*
- *De luchthaven Schiphol in de top van landelijke piekbelasters NOx-uitstoot staat en een grote bijdrage levert aan de klimaat- en natuurcrisis;*
- *De Randstad in het lijstje van gebieden met meest vervuilde lucht in Europa staat, waarbij rond Schiphol en Amsterdam de gezondheidsrisico's hoog zijn en kinderen extra gevaar lopen;*
- *Korte vluchten kunnen worden vervangen door snelle, comfortabele en betaalbare treinverbindingen;*
- *Er op Schiphol in 202L 267.O00 vluchten waren maar er verzuimd is dit positieve Corona-effect vast te houden;*
- *Noord-Hollanders in het publieksonderzoek ten behoeve van de Omgevingsvisie Noord-Holland hebben aangeven het 'verbeteren van de luchtkwaliteit' van zeer groot belang te vinden en deze opgaven te verkiezen boven economische doelen, waaronder meer vluchten op Schiphol;*
- *Uit de recente inwonersraadpleging bleek dat zowel inwoners van stad als platteland vinden dat zorgen voor een gezonde leefomgeving en het verbeteren van de natuur prioritaire inspanningen moeten zijn van Provincie Noord-Holland.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Het Rijk op te roepen om het aantal vliegbewegingen op Schiphol te verlagen naar maximaal 300.000 uiterlijk in 2030, en meer te investeren in het treinnetwerk;*
- *Deze wens van PS vervolgens per brief naar het Rijk (ministerie van Infrastructuur en Waterstaat) en de Tweede Kamer over te gaan brengen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren) en Remine Alberts (SP).

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): 9. De motie Geen natuurvergunning voor Schiphol, samen met Volt ingediend. Verzoeken het college van GS om als provincie Noord-Holland bij het Rijk aan te geven tegen de verleende natuurvergunning voor Schiphol te zijn, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 153-6 november 2023
Geen natuurvergunning voor Schiphol

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *Schiphol op 26 september jl. een natuurvergunning heeft verkregen tot maximaal 500.000 vliegbewegingen per jaar;*
- *Schiphol boeren heeft uitgekocht om stikstofruimte te winnen voor de vergunning, terwijl deze uitruil van ammoniak voor stikstofoxiden van de luchtvaart dubieus is;*
- *In de Tweede Kamer een motie is aangenomen, waarin werd verzocht pas de natuurvergunning te verstrekken wanneer 'de luchtvaart op een eerlijke manier bijdraagt aan het oplossen van het stikstofprobleem en aan alle nationale en internationale*

voorwaarden is voldaan' en dat deze motie controversieel is verklaard door de Tweede Kamer.

Overwegende dat:

- *We ons in een natuur- en klimaatcrisis bevinden die hoge maatschappelijke kosten met zich meebrengt;*
- *De provincie wettelijk als een van de hoofdtaken heeft om de natuur te beschermen;*
- *De termijn om formeel beroep aan te tekenen reeds verstreken is;*
- *Het ondanks dat toch mogelijk is om een signaal af te geven*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om als provincie Noord-Holland bij het Rijk aan te geven tegen de verleende natuurvergunning van Schiphol te zijn.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren) en Julia Schneemann (Volt).

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): 10. We gaan maximaal energie besparen, stimuleren en tegelijkertijd handhaven bij bedrijven die niet voldoen aan de wet- en regelgeving op het gebied van energiebesparing. Het is heel belangrijk om dit aan te pakken richting een natuurinclusieve, klimaatneutrale samenleving. En de laatste vijftien jaar is er geen noemenswaardige daling te zien in het energieverbruik van Noord-Holland, terwijl onze provincie een van de grootste energieverbruikers is. Daarom in navolging van andere provincies de motie Handhaaf energiebesparing bij bedrijven, door D66 en Volt. Roept GS op jaarlijks aan PS te rapporteren over het percentage bedrijven dat aan de energiebesparingsplicht voldoet. Bij de actualisatie van het actieprogramma Klimaat aan PS te rapporteren of en op welke wijze meer inzet op de handhaving op de energiebesparingsplicht mogelijk is, zodat bedrijven sneller aan de al jaren bestaande energiebesparingsplicht gaan voldoen, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 154-6 november 2023
Handhaaf energiebesparing bij bedrijven

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *Energiebesparing cruciaal is om (haalbaar en betaalbaar) de opwarming van de aarde onder 1,5 graden Celsius te houden;*
- *Noord-Holland op de derde plaats staat qua energieverbruik van Nederland en afgelopen tien jaar geen noemenswaardige daling te zien is in het energieverbruik;*
- *Dit ondanks het feit dat de Wet milieubeheer sinds 1993 een energiebesparingsplicht kent. Op 1 januari 2008 is deze energiebesparingsplicht gedefinieerd als de plicht voor organisaties om alle energiebesparingsmaatregelen te nemen die zich binnen 5 jaar of minder terugverdienen' Dit geldt voor bedrijven én instellingen die meer dan 50.000 kWh stroom of 25.000 m3 aardgas verbruiken;*
- *Toezicht en handhaving op de energiebesparingsplicht, en de daarbij behorende informatie- en onderzoeksplicht, belegd is bij de 29 regionale omgevingsdiensten' de provincie het bevoegd gezag is voor het toezicht en handhaving op grotere bedrijven, in totaal ongeveer 160;*

- *PS nog geen jaarlijks inzicht krijgt in hoeveel van die bedrijven voldoen aan de wettelijke energiebesparingsplicht;*
- *Er een Energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse bedrijven 2022-2025 is, maar Provinciale Staten daar nog geen enkele update van heeft gekregen wat dit aan besparing oplevert.*

Overwegende dat:

- *Iedereen tijdig zijn eerlijke deel aan het leefbaar houden van Noord-Holland moet leveren;*
- *In 2021 slecht 9% van de bedrijven in Noord-Holland volledig voldeed aan de al jaren bestaande wettelijke plicht om energie te besparen;*
- *Hier wel een enorm potentieel aan energiebesparing ligt. De provincie Overijssel in samenwerking met de Omgevingsdiensten concludeerde onlangs: "Onderzoek heeft aangetoond dat één toezichthouder een energiebesparing kan opleveren die gelijk staat aan de plaatsing van vijf windmolens. Dat is een enorm potentieel, die momenteel nog niet wordt benut."*
- *De provincie wil dat bedrijven pas in 2026 aan de energiebesparingsplicht voldoen, terwijl de plicht al zeker 15 jaar geldt.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Jaarlijks aan PS te rapporteren over het percentage bedrijven dat aan de energiebesparingsplicht voldoet;*
- *Bij de actualisatie van het Actieprogramma Klimaat aan PS te rapporteren of en op welke wijze meer inzet op handhaving op de energiebesparingsplicht mogelijk is, zodat bedrijven sneller aan de al jaren bestaande energiebesparingsplicht gaan voldoen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Emre Kanik (D66) en Julia Schneemann (Volt).

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dan de elfde motie: Provinciale bijdrage energiebesparing concreet maken. Ook weer in navolging van andere provincies. Roepen GS op om een voorstel te doen voor provinciale energiebesparingsdoelen, waarbij we rekening houden met de klimaatafspraken van Parijs en de mogelijke bijdrage van de provincie bij de energiebesparingsdoelen van een nationaal plan energiesysteem. Dit voorstel zo snel mogelijk, maar uiterlijk bij de actualisatie van het klimaatbeleid, aan PS voort te stellen.

Motie 155-6 november 2023
Provinciale bijdrage energiebesparing concreet maken

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *Provincie Noord-Holland achter de klimaatdoelen van Parijs staat;*
- *Energiebesparing cruciaal is om (haalbaar en betaalbaar) de opwarming van de aarde onder 1,5 graden Celsius te houden en de maatschappij geld bespaart;*
- *Dat wat we besparen ook niet hoeven op te wekken;*
- *GS in Memorie van Antwoord Begroting 2024 stelt dat het mogelijk is om energiebesparingsdoelen te ontwikkelen voor de provincie Noord-Holland. Vervolgens*

kunnen wij als provincie bepalen hoe we willen bijdragen aan deze doelen en wat andere actoren en partijen voor rol hebben. Buiten onze directe bevoegdheden, ook wat betreft andere doelgroepen dan bedrijven, is het per definitie een inspanningsverplichting en geen resultaatverplichting. Tegelijk is energiebesparing in het Nationaal Plan Energiesysteem (2023) opgenomen als een van de belangrijkste pijlers en volgens GS "ligt voor de hand om hier met de inspanningen van de provincie op aan te sluiten".

Overwegende dat:

- *Noord-Holland op de derde plaats staat qua energieverbruik van Nederland en afgelopen tien jaar geen noemenswaardige daling te zien is in het energieverbruik;*
- *Veel gemeentes en provincies concrete energiebesparingsdoelen hebben afgesproken. Zo hebben o.a. Gelderland en Utrecht eigen provinciale energiebesparingsdoelen;*
- *De provincie niet overal controle over heeft, maar wel een brede bijdrage kan leveren aan de noodzakelijke energiebesparing.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om een voorstel te doen voor provinciale energiebesparingsdoelen, waarbij we rekening houden met klimaatafspraken van Parijs en de mogelijke bijdrage van de provincie bij de energiebesparingsdoelen van het Nationaal Plan Energiesysteem;*
- *Dit voorstel zo snel mogelijk, maar uiterlijk bij de actualisatie van het klimaatbeleid, aan PS voor te stellen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren) en Julia Schneemann (Volt).

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): 12. We investeren in natuurinclusief klimaatneutraal en biobased bouwen. Dat wil zeggen: bouwen met natuurlijke materialen. Telen voor de bouw en isolatie wordt ingezet als een nieuw verdienmodel voor de boeren. En we stimuleren natuurinclusieve bedrijventerreinen. Iets wat in het coalitieakkoord staat en al sinds 2018 in onze eigen Omgevingsvisie staat, maar waar nog niks in wordt geïnvesteerd. Dan de motie Financiering natuurinclusief bouwen onderzoeken, samen met Volt. Verzoeken het college van GS zo snel mogelijk te onderzoeken op welke manier de provincie een financiële injectie, bijvoorbeeld via een fonds, kan geven aan natuurinclusief bouwen en daarover met een voorstel bij PS te komen bij de bespreking van de Kaderbrief 2025.

Motie 156-6 november 2023
Financiering natuurinclusief bouwen onderzoeken

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *Volgens de Omgevingsvisie NH2050 toekomstige ontwikkelingen (verstedelijking, landbouw, klimaatmaatregelen) zoveel mogelijk natuurinclusief moeten zijn om de biodiversiteit in Noord-Holland op peil te houden;*
- *Er in de Begroting vanuit het programma Ruimte en Wonen geen budget beschikbaar wordt gesteld voor natuurinclusief bouwen.*

Overwegende dat:

- *Natuurinclusief bouwen bodem, water en lucht schoner en vol leven maakt;*

- *Natuurinclusief bouwen de lokale biodiversiteit verbetert en herstelt, ook in de directe omgeving van het projectgebied;*
- *Natuurinclusief bouwen de schade aan de natuur als gevolg van bouwactiviteiten voorkomt;*
- *Een natuurinclusieve leefomgeving goed is voor de gezondheid en het welbevinden van bewoners, kinderen en ouderen;*
- *Een natuurinclusieve ruimtelijke inrichting koppelkansen biedt met klimaat adaptieve maatregelen voor hittestress, wateropvang en het reduceren van luchtvervuiling.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Zo snel mogelijk te onderzoeken op welke manier de Provincie Noord-Holland een financiële injectie (bijvoorbeeld via een fonds) kan geven aan natuurinclusief bouwen, en daarover met een voorstel bij PS te komen bij de bespreking van de Kaderbrief 2025;*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren) en Maik de Weerdt (Volt).

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): En 13, ook in navolging van Zuid-Holland, de motie Natuurinclusieve bedrijventerreinen, samen met Volt. Verzoeken het college van GS te onderzoeken op welke manier de provincie Noord-Holland meer kan bijdragen aan het natuurinclusiever inrichten van nieuwe en bestaande bedrijventerreinen en daarover bij de actualisering van de Uitvoeringsagenda Economie met een voorstel te komen, en gaan over de orde van de dag. Deze ambitie staat eigenlijk ook al in het coalitieakkoord. Dus ik neem aan dat het breed wordt omarmd.

Motie 157-6 november 2023

Natuurinclusievere bedrijventerreinen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.

Constaterende dat:

- *Volgens de Omgevingsvisie NH2050 toekomstige ontwikkelingen (verstedelijking, landbouw, klimaatmaatregelen) zoveel mogelijk natuurinclusief moeten zijn om de biodiversiteit in Noord-Holland op peil te houden;*
- *Het niet goed gaat met biodiversiteit in Noord-Holland;*
- *Er in de Begroting vanuit het programma Ruimte en Wonen geen budget beschikbaar wordt gesteld voor natuurinclusief bouwen;*
- *De Provincie Noord-Holland actief beleid voert aangaande bedrijventerreinen.*

Overwegende dat:

- *Natuurinclusieve bedrijventerreinen een grote bijdrage kunnen leveren aan het opvangen en lokaal bufferen van hemelwater en het afvoeren van overtollig water naar reguliere*
- *waterwegen;*
- *Natuurinclusieve bedrijventerreínen kunnen zorgen voor verbetering en herstel van de biodiversiteit;*
- *Variatie aan flora en fauna bijdraagt aan de gezondheid en het welbevinden van werknemers, jongeren en ouderen;*

- *Het natuurinclusief inrichten van bedrijventerreinen baten als een hogere vastgoedwaarde, opwaardering van het imago van een locatie en een onderscheidende toekomstbestendige identiteit met zich meebrengt;*
- *Een natuurinclusieve ruimtelijke inrichting koppelkansen biedt met klimaat adaptieve maatregelen voor hittestress en het reduceren van luchtvervuiling;*
- *Provincie Zuid-Holland bijvoorbeeld natuurinclusieve bedrijventerreinen stimuleert;*
- *Natuurinclusief inrichten maatwerk is.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Te onderzoeken op welke manier de Provincie Noord-Holland meer kan bijdragen aan het natuurinclusiever inrichten van nieuwe en bestaande bedrijventerreinen, en daarover bij de actualisering van de Uitvoeringsagenda Economie met een voorstel aan PS te komen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren) en Julia Schneemann (Volt).

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): 14. We organiseren een burgerberaad voor klimaat en biodiversiteit. Daarmee betrekken we burgers bij oplossingen en zorgen dat de toekomstige generaties worden vertegenwoordigd. Daarom de motie: Burgerberaad voor klimaat en biodiversiteit, samen met Volt. Te verkennen of op welke manier tegen welke kosten en op welke termijn provincie Noord-Holland een burgerberaad voor de aanpak van de klimaat- en biodiversiteitscrisis zou kunnen organiseren, te verkennen op welke manier de stem van jongeren en toekomstige generaties betrokken kan worden bij de actualisering van provinciaal klimaatbeleid, bijvoorbeeld door samen te werken met Lab Toekomstige Generaties. Hierbij ook de werkgroep Burgerparticipatie betrekken. De conclusies van de verkenning met PS zo snel mogelijk te delen, maar uiterlijk voor de bespreking van de actualisatie van het Actieprogramma Klimaat.

Motie 158-6 november 2023
Burgerberaad voor het klimaat en biodiversiteit

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *In het Coalitieakkoord 2023-2027 Verbindend vooruit! is opgenomen dat burgerparticipatie van belang is;*
- *In deze begroting geen concreet budget beschikbaar is gesteld voor burgerparticipatie, bijvoorbeeld in de vorm van een burgerberaad voor het klimaat;*
- *De gedeputeerde in de commissievergadering Leefomgeving heeft toegezegd dat zij ervoor open staat dat burgers (bijvoorbeeld via een burgerberaad) worden geraadpleegd over invulling provinciaal klimaatbeleid en dit belangrijk acht in haar beleid;*
- *De klimaatcrisis en biodiversiteitscrisis volgens wetenschap even ernstig zijn en in samenhang moeten worden aangepakt;*
- *Jongeren op verschillende manieren de politiek hebben opgeroepen ze mee te laten denken over klimaat- en biodiversiteitsbeleid en organisaties als Lab Toekomstige Generaties daarbij proberen te helpen.*

Overwegende dat:

- *De werkgroep burgerparticipatie Provinciale Staten van Noord-Holland afgelopen periode heeft geconstateerd dat kennis van inwoners, bedrijven, organisaties en andere overheden leidt tot beter beleid, uitvoering en andere besluitvorming, en vervolgens heeft geadviseerd om met nieuwe instrumenten van participatie te gaan experimenteren, zoals met burgerberaad;*
- *Er in de provincie Gelderland al een burgerberaad voor klimaat is georganiseerd;*
- *Een burgerberaad voor klimaat bijdraagt aan het verdiepen van de betrokkenheid van burgers bij de invulling van klimaatbeleid en de uitvoering daarvan, en het inspelen op ideeën en denkkracht van inwoners bijdraagt aan het formuleren van innovatieve oplossingen die breed worden gedragen;*
- *De stem van jongeren en toekomstige generaties cruciaal is in klimaatbeleid, aangezien vooral zij de gevolgen van het beleid zullen moete dragen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Te verkennen of, op welke manier, tegen welke kosten en op welke termijn provincie Noord-Holland een burgerberaad voor de aanpak van de klimaat- en biodiversiteitscrisis zou kunnen organiseren;*
- *Te verkennen op welke manier de stem van jongeren en toekomstige generaties betrokken kan worden bij de actualisering van provinciaal klimaatbeleid, bijvoorbeeld door samen te werken met Lab Toekomstige Generaties;*
- *Hierbij de werkgroep burgerparticipatie te betrekken;*
- *De conclusies van de verkenning met PS zo snel mogelijk, maar uiterlijk voor de bespreking van de actualisatie van het Actieprogramma Klimaat te delen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren) en Maik de Weerdt (Volt).

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Lieve mensen, het goede nieuws is: we kunnen het tij nog keren. Maar dan moeten we nu samen maximaal de schouders eronder zetten. Er zit heel veel kracht, lef, creativiteit en bereidheid in onze samenleving om dit te doen, bij ondernemers, arbeiders, mensen in de publieke sector, makers, grootouders, jongeren. Velen laten al het goede voorbeeld zien.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, voorzitter, dank u wel. Ik heb eventjes gewacht tot alle zeventien moties uit mijn hoofd van de Partij voor de Dieren ongeveer zijn ingediend. En ik heb daar toch een wat algemene vraag over. Want ik waardeer het arbeidsethos voor de Partij voor de Dieren zeker, hoor. Maar ik hoor ook een behoorlijk aantal moties die vragen om uitvoering van staand beleid of van coalitieakkoorden. Ik hoor ook moties die op allerlei detailniveau enorm veel dingen dicht metselen. Wat vindt de Partij voor de Dieren om op deze manier het instrument moties te gebruiken? En schiet dat niet, met alle respect voor dat ethos, zijn doel een beetje voorbij?

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Nou, ik zou het liefst op vakantie gaan, moet ik u eerlijk zeggen. Maar helaas zijn we nog nodig. We hebben het via de wandelgangen, de commissie, heel redelijk allemaal geprobeerd. We zijn zelf eigenlijk ook geschrokken van het feit dat deze GS zich niet helemaal lijkt te houden aan eigen provinciaal beleid. Maar goed, we hebben er wel alle vertrouwen in dat deze moties een aanmoediging zullen zijn om dat op zijn minst te doen. Daarnaast zijn er natuurlijk wel moties die verder gaan dan wat bijvoorbeeld in ons huidig beleid

exact staat. Die gaat een stukje verder. Zo radicaal zijn we eigenlijk niet. We proberen het gewoon voorzichtig verder. En dat doen wij. Bij de begroting, het is een soort Prinsjesdag. De provinsjesdag noemen wij dat. Een tijd van reflectie. En er zijn grote problemen op te lossen. Ja, helaas is het nodig dat je een aantal voorstellen doet. Ik zou juist willen uitnodigen om samen met ons te werken om te kijken hoe we Noord-Holland beter kunnen maken. Dan wil ik wel die moties voor u schrijven, als u gewoon met mij ergens gaat zitten. Is er iets waar we samen in kunnen optrekken?

De heer **DESSING** (FvD): Wij beoordelen alle moties, ook van de Partij voor de Dieren, heel serieus en beoordelen die op hun merites. Maar onze partij is toch voor het verkleinen van het hele overheidsapparaat en de druk ook op de ambtenaren, die al die moties straks moeten beoordelen en moeten toetsen en weet ik veel. Dus dat zou mijn overweging zijn, die ik toch wilde meegeven met dit enorm veel aantal moties. Maar toch ja, respect voor het arbeidsethos. Dat wel. Maar ik wilde dit toch gezegd hebben.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dank u wel. Ik denk dat de kiezers, de burgers, heel blij zijn als wij gewoon ons werk doen als volksvertegenwoordigers. Maar dank voor deze reflectie in ieder geval.

Uit de recente provinciale inwonersraadpleging bleek dat zowel inwoners van stad als platteland vinden dat zorgen voor een gezonde leefomgeving, het oplossen van problemen rondom water en het verbeteren van de natuur, de belangrijkste inspanningen moeten zijn voor de provincie Noord-Holland. Wat de wens om een gezonde toekomst betreft, is er dus geen kloof tussen stad en platteland. Maar mensen hebben duidelijkheid nodig. Een stip op de horizon en de juiste kaders en prikkels. Nu is het aan ons om de verantwoordelijkheid te nemen en vandaag verder door te pakken. Dank u wel. Alle moties.

De **VOORZITTER**: Weet u nog hoeveel het er zijn?

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Zestien, volgens mij.

De **VOORZITTER**: Het zouden er inderdaad zestien moeten zijn. U zat er niet ver naast, nee.

Het woord is aan mevrouw Uiterwijk van JA21.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Een begroting die op maar liefst zestien punten bij te sturen is door de Partij voor de Dieren, ik heb dat toch wel respect voor, maar het zegt denk ik ook iets over de begroting, denk ik dan altijd maar.

Maar goed, dan onze eigen bijdrage, voorzitter. We willen het eerst even financieel bespreken. We zien een begroting voor 2024 die eigenlijk naar nul toe dicht is geknutseld. En dat vinden wij ook een begroting met uitgaven van 720 miljoen altijd wel knap, want die is natuurlijk eigenlijk niet sluitend, maar we hebben gewoon overal een beetje bedragen lopen zoeken om uiteindelijk nul te krijgen onderop. En dat is na forse onttrekkingen uit de reserves van in totaal 83 miljoen en na een verhoging van de opcenten van bijna tien procent. Wat wij eigenlijk graag zouden zien, is dat de provincie gaat snijden in haar eigen vlees. Dus een beetje wat kritischer gaat kijken naar de uitgaven. En niet dat we de opcenten verhogen en vervolgens ook nog de reserves plunderen

om dan vervolgens onderaan nul te kunnen presenteren voor 2024. In de jaren daarna, meerjarig, zien we ook nog een tekort. U noemt het een bescheiden tekort, maar het is wel een tekort.

Dan over de algemene reserve. Die duikt tien miljoen onder de 25 procentnorm uit de Financiële Verordening. En daarin staat dat de algemene reserve 25 procent van de structurele algemene dekkingsmiddelen moet zijn. Dat is 129 miljoen. En eind 2023 is de algemene reserve slechts 119 miljoen in omvang. Dat is tien miljoen te kort. In 2024 zien we daarnaast forse onttrekkingen uit de reserves. Dus de verwachting is ook dat de algemene reserve niet vanzelf weer gaat aangroeien in 2024. En wij vinden dit bij de jaarstukken wel degelijk een probleem. Er wordt nu gesteld dat het weerstandvermogen in orde is en de afwijking maar gering is. Maar als wij als Staten een financiële verordening afspreken met elkaar, waarin wij een minimum vaststellen, dan mag je dat minimum nooit overschrijden, want op het moment dat je dat op een punt doet, voldoet dus in feite je begroting niet. Wij vinden dat kwalijk. Wij willen ook graag horen van de gedeputeerde hoe we dit gaan oplossen. Het kan nu bij de begroting nog niet een hard probleem zijn, dat wordt het wel bij de jaarstukken. Ik zie niet hoe deze algemene reserve weer gaat aangroeien met tien miljoen. Daarnaast zijn wij van mening dat wij niet de financiële verordening gaan aanpassen, omdat u financieel beleid voert wat niet correct is. Dus die Financiële Verordening staat. Ga dit probleem oplossen.

Ja, dit komt natuurlijk allemaal, omdat we in 2023 maar liefst 75 miljoen uit de algemene reserve hebben gehaald, onder andere om het rekeningresultaat af te dekken, maar ook om coalitieplannen uit de vorige coalitie uit te voeren. Dus wat we eigenlijk zien, is dat we nu al structureel jarenlang bezig zijn met te veel geld uitgeven, wat er dan weer toe leidt dat we inmiddels ook geld moeten lenen, omdat we het gewoon niet meer op onze rekening hebben staan, waardoor de rentelasten erbij komen. Die gaan toenemen de komende jaren, waardoor de provincie elke investering die je dan doet in feite duurder wordt, omdat je ook rente moet betalen. Dus ja, over de algehele linie vindt JA21 dat in de afgelopen tijd niet echt heel erg goed financieel beleid gevoerd is. We zien ook niet echt aanknopingspunten dat dat de komende jaren beter gaat. Het coalitieakkoord heeft 136 miljoen incidentele middelen nodig, maar voor veertig miljoen moet de taakstelling nog worden ingevuld bijvoorbeeld. En als we kijken naar het ROM in West, dat is een groter risico. Dat zien we in onze risicoparagraaf. Daar zouden wij graag een evaluatie van willen zien, omdat wij dit soort risico's voor een ROM, die je als provincie draagt, dat zouden we ook graag af willen dekken, zeker gezien onze financiële positie die aan het afnemen is. Nou, dat was eigenlijk het saaie gedeelte.

Dan de inhoud. Dus binnen deze, in onze optiek, ietwat mislukte financiële kaders kan je dan nog denken: wat een geweldige inhoud? Daar stopte de juichstemming eigenlijk ook al snel, want dat vonden we ook niet zo denderend. In 2024 elf miljoen euro voor de klimaataanpak. Ik hoorde D66 zeggen: het is veel te weinig. Wij dachten: het is best wel wat veel. PPLG twee miljoen. Voedselvisie, en natuurlijk de eiwittransitie, om uiteindelijk dé eiwitprovincie van Nederland te worden: ja, je moet wat ambities hebben. Dat mag wat kosten. Ook weer één miljoen euro. Ja, u begrijpt, wij worden er allemaal niet echt blij van. 450.000 euro incidenteel voor een provinciale regietafel asielopvang, terwijl wij eigenlijk gewoon denken van: laat dat nou bij die gemeente; ga daar nou als provincie ook nog eens tussen zitten met je extra regietafel. En vervolgens moeten we natuurlijk ook nog koploper circulariteit worden, want dat staat zo leuk bij die eiwitprovincie. Ja, voorzitter, dat kost dan weer ongeveer drie procent aan extra kosten bij elk project wat we

doen. En daarnaast gaan we nog eens 250.000 euro besteden aan circulaire economie, oplopend naar anderhalf miljoen in 2026. Dan denk ik, ja, investeren in de economie: prima. Maar laat nou dat woordje 'circulair' weg. Maar goed, dat is een feestje, wat we helaas nog niet kunnen vinden. Ja, voorzitter, een windkwartiermaker die windzoekgebieden gaat zoeken. In ieder geval, die zijn er denk ik, want die zijn vrij groot. Maar die in ieder geval gemeenten gaat ondersteunen om van die verschrikkelijke windturbines neer te zetten, en dat terwijl de nieuwe dilemma's die genoemd worden over energietransitie en woningbouw met betrekking tot de gezondheid nog helemaal niet uitgekristalliseerd zijn. Wij denken, ga nu vooral kijken wat de effecten zijn van windturbines op de gezondheid, om het feit dat ze af en toe een vogel in zes stukken slaan. En ga pas daarna pas zo'n windkwartiermaker faciliteren. Goed. Dan hebben we nog de 215.000 euro voor inwonersparticipatie. Dan denken wij natuurlijk gelijk: hé, referendum, dat willen we graag. Maar nee, dan lezen we Pride en Keti Koti. Dan denken we van ja, dat is nou niet de inwonersparticipatie waar JA21 naar op zoek was. Ja, excuses, Statenlid Kostić van Partij voor de Dieren, ik begrijp uw daverend enthousiasme, maar wij hadden dan toch liever een referendum over windturbines voor dat geld gezien. Ja, nu wordt het afwegen, nu wordt het lastig. Ik zie het, hoor, ja. Nee.

Dan komen we bij kopje Mobiliteit. En dan gaan we doorfietsroutes voor negentig procent subsidiëren. En dat zijn dan een beetje- Op zich, we hebben niks tegen fietsers. Of in ieder geval, niet zo lang ze de auto niet in de weg zitten. Wat is nou het probleem met die doorfietsroutes? Die gaan dus meestal gewoon dwars door je autostraat heen. Dan moeten er weer dingen afgesloten worden. Auto's moeten naar dertig kilometer. Je mag je auto niet meer parkeren. Als je misschien achteruit rijdt, rijd je per ongeluk zo'n elektrische snelfietser omver. En dan gaan we dat als provincie dus subsidiëren richting gemeenten voor negentig procent. Vervolgens gaan we ook nog een solar road aanleggen. Dat ding is of stuk of het werkt niet, maar we betalen er wel een ton aan. En dan gaan we ook nog die vreselijke STOMP-methode invoeren. Dus dat stappen, trappen, deelmobiliteit, alles behalve de auto. JA21 staat voor keuzevrijheid en vindt dat de auto eigenlijk best wel de ruimte mag krijgen, dat die niet belemmerd moet worden door zo'n doorfietsroute of door zo'n STOMP-methode of dat je je auto ergens moet parkeren ergens in een stad verderop. Dus wat wij eigenlijk graag willen zien, is dat het geld meer naar het wegenonderhoud gaat. Want we zien dat het onder druk staat. In het iMPI zien we ook dat de stelposten vanaf 2029 onvoldoende zijn. Daardoor kunnen studieprojecten niet promoveren naar de planfase binnenkort. Dat baart ons zorgen. Wij zouden toch graag een keer een afweging zien. We hebben een beperkt budget voor mobiliteit. We moeten daarin keuzes maken. En hoe zorgen we ervoor dat wegenonderhoud daarin voldoende gedekt wordt, naast de ambities die er zijn in ieder geval bij dit college om mensen uit de auto te krijgen?

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. Allereerst complimenten aan mevrouw Uiterwijk. Ik heb met veel genoegen naar uw betoog geluisterd. Ik zou bijna zeggen: waar bent u te boeken voor een stukje cabaret? Ik sla wel even op dit punt aan. Want u zegt: er is wegenonderhoud nodig. Dat delen wij volledig. Maar juist – daar zal gedeputeerde Olthof ook nog op inhaken – een deel van die opcenten, die verhoging van de opcenten, is naar wegenonderhoud gegaan en ook naar het vervolmaken van een aantal projecten die nu in die studiefase zitten. Dus is mevrouw Uiterwijk het me eens dat u dit dan verkeerd gelezen heeft en dat dit juist wel nadrukkelijk in de begroting staat?

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Voorzitter, dat hebben we gezien. Het iMPI kwam eerst ook in de problemen vanaf 2026, nu vanaf 2029. Maar wij zijn wel nog steeds van mening dat het onvoldoende is op dit moment en dat je daar dus meer in zou moeten investeren. Kijk, wij zijn niet van de opcentenverhoging. Wij hadden liever gezien dat we elders in de begroting geschrapt hadden om dit mogelijk te maken. Als je het dan toch over die opcentenverhoging hebt, dan zou je kunnen stellen dat er honderd procent van de opcenten altijd naar wegenonderhoud moet, en dat gebeurt natuurlijk niet. Dus ik begrijp wat u zegt dat het minder dramatisch is dan dat het had kunnen zijn, maar wij vinden wel inderdaad dat er echt meer tijd en aandacht voor moet zijn. Ik kom zo ook nog even op de A8/A9, wat ook zo'n project is wat wij graag in ontwikkeling zien. Dus wij zouden graag binnen de mobiliteit wel andere keuzes maken. Wij denken dat juist bijvoorbeeld zo'n subsidie voor zo'n doorfietsroute, die zou je kunnen schrappen en zou je naar wegenonderhoud kunnen brengen.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, ik ga verder met mijn betoog. Ik was ergens gebleven bij de A8/A9. Dus dat komt mooi uit. Nee, dat is een weg die wij eigenlijk wel graag in ontwikkeling willen zien gaan. We vinden het jammer dat die op dit moment in de begroting helemaal niet genoemd wordt. We weten dat er wat moeite is geweest de afgelopen jaren met de onderzoeken en ook met het Rijk. Maar we hopen wel dat dit nog steeds op de agenda van de gedeputeerde staat en ook blijft staan de komende jaren.

Dan de oplopende kosten als het gaat om de gezonde leefomgeving en specifiek ook Tata Steel. Dat is eigenlijk het punt dat we elke keer weer aanhalen. We zien die kosten stijgen en wij zouden graag zien dat er ook wat meer verhaald zou kunnen worden eventueel op Tata. We zien nu nieuwe plannen die ook weer het een en ander gaan vergen van de omgevingsdienst. Daarbij eigenlijk de vraag aan Gedeputeerde Staten: zijn we er dit keer wel zeker van dat deze plannen definitief zijn? En dat deze niet over een jaar weer gewijzigd worden. En leiden deze plannen tot extra kosten en extra inzet van de omgevingsdienst en ten opzichte van wat we op dit moment verwacht hadden?

Nou, dan na alles wat we net genoemd hebben waar we het niet zo mee eens waren, wil ik toch ook wel wat positieve punten benoemen. Ik zou het kort houden, trouwens. Ik moet denken om mijn spreektijd. Nee, maar wij vinden de investeringen in woningbouw, in nachtbussen en het terugbrengen van het eigen risico voor faunaschade, dat zijn allemaal zaken waar JA21 zich in kan vinden. En er zijn nog meer zaken in de begroting waar wij natuurlijk wel positief tegenaan kijken. We hoorden net even de heer Beemsterboer zeggen: het zou zo fijn zijn als iedereen zich aansluit bij het coalitieakkoord. Ik kan u garanderen: dat gaat niet gebeuren.

Maar ik wil wel een kleine uitzondering daarop maken vandaag en dat heeft alles te maken met kernenergie en SMRs. Kijk, u weet allemaal dat JA21 daar een lichtelijke obsessie mee heeft. In het coalitieakkoord staat dat wij de komende jaren ook onderzoek gaan doen naar andere innovatieve technieken, waarbij we ook de voor- en nadelen van thorium en small modulair reactors, kleine kerncentrales, die SMRs, in beeld willen brengen. In de klimaatplannen heeft het Rijk hiervoor onderzoekbudget beschikbaar gesteld en voor deze middelen dienen we een aanvraag in. Toen hebben we de samenwerking opgezocht met onze Tweede Kamerfractie.

Vervolgens is er in de Tweede Kamer een amendement ingediend door Eerdmans en Stoffer. Die hebben het mogelijk gemaakt dat de ontwikkeling van SMRs, dat het uitgavenbedrag voor 2024 verhoogd is van vier ton naar tien miljoen. Daarmee kunnen provincies voortvarend aan de slag. Deze motie werd bijvoorbeeld in Brabant afgelopen vrijdag al aangenomen. We hopen ook dat die in Noord-Holland aangenomen wordt. Volgens mij past die echt, nou ja, perfect in het coalitieakkoord, want met dit geld kunnen wij onderzoek doen naar geschikte locaties voor SMRs en de voorwaarden om het aan te leggen, bijvoorbeeld als het gaat om scholing, het netwerk en daaraan verwante zaken. De motie wordt in ieder geval mede ingediend door Volt, door 50PLUS en door het CDA. Ik zal nu even het dictum voorlezen. Wij verzoeken Gedeputeerde Staten een aanvraag in te dienen voor een deel van in 2024 vrijgespeelde middelen ten bedrage van tien miljoen voor de ontwikkeling van SMRs binnen de provincie Noord-Holland. Bij goedkeuring van deze aanvraag deze fondsen direct aan te wenden voor de ontwikkeling van SMRs binnen de provincie en het aangevraagde bedrag op te nemen in de provinciale begroting van 2024. Om de capaciteit te reserveren voor de implementatie en onderzoeken gerelateerd aan de ontwikkeling van SMRs, zodat deze effectief kunnen worden uitgevoerd binnen de provincie en waar mogelijk samenwerking te zoeken met andere provincies ten einde kennisdeling op dit gebied te bevorderen. Voorzitter, ik zal hem officieel indienen. Als deze SMRs er dan weer in zouden komen, dan maakt u ons nog iets enthousiaster over de begroting. Dan kunnen we misschien ons lijstje van positieve punten de volgende keer ook wat langer maken. Tot zover. Dank u wel.

Motie 159-6 november 2023
Onderzoek en implementatie van Small Modular Reactors (SMRs) in Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *De inzet op duurzame energie in de provincie Noord-Holland voornamelijk inzet op*
- *wind- en zonne-energie;*
- *Het kabinet kernenergie ziet als nuttige aanvulling op de andere energiebronnen;*
- *Op 24 oktober jl. het amendement Eerdmans/Stoffer is aangenomen op de begroting van Economische Zaken en Klimaat over middelen voor de ontwikkeling van SMRs;*
- *Door dit amendement er in 2024 in totaal 10 miljoen euro is gereserveerd ten behoeve van de ontwikkeling van SMRs;*
- *Provincies met dit geld onderzoek kunnen doen naar de ontwikkeling van SMRs, bijvoorbeeld geschikte locaties en voorwaarden waaronder SMRs kunnen worden gebouwd.*

Overwegende dat:

- *In het coalitieakkoord 'Verbindend vooruit!' van de provincie Noord-Holland over kernenergie/SM R's is opgenomen:*
  "De komende jaren gaan we ook onderzoek doen naar andere innovatieve technieken, waarbij we ook de voor- en nadelen van thorium en small modular reactors (kleine kerncentrales) in beeld willen brengen. In de klimaatplannen heeft het Rijk hiervoor een onderzoeksbudget beschikbaar gesteld. Voor deze middelen dienen we een aanvraag in'".

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Een aanvraag in te dienen voor een deel van de in zoz4 vrijgespeelde middelen ten bedrage van 10 miljoen euro voor de ontwikkeling van SMRs binnen de provincie Noord-Holland;*
- *Bij goedkeuring van deze aanvraag, deze fondsen direct aan te wenden voor de ontwikkeling van SMRs binnen de provincie en het aangevraagde bedrag op te nemen in de provinciale begroting van 2024;*
- *Ambtelijke capaciteit te reserveren voor de implementatie en onderzoeken gerelateerd aan de ontwikkeling van SMRs, zodat deze effectief kunnen worden uitgevoerd binnen de provincie;*
- *Waar mogelijk samenwerking te zoeken met andere provincies teneinde kennisdeling op dit gebied te bevorderen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Kelly Uiterwijk (JA21), Maik de Weerdt (Volt), Anneke van der Helm-Chandansingh (50PLUS) en Dennis Heijnen (CDA).

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De motie is ondertekend en maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Dan gaan we verder met de heer Deen van de PVV.

De heer **DEEN** (PVV): Ja, even bijkomen, voorzitter. Een mooie, bevlogen inbreng van JA21. Dank daarvoor.

Goed. Dank u wel. Vandaag bespreken we de begroting voor 2024, de eerste van dit nieuwe college. Maar wie dacht na de Provinciale Statenverkiezingen afgelopen maart dat er eindelijk een frisse, nuchtere wind zou gaan waaien door dit provinciehuis, die komt toch een beetje bedrogen uit. Want ook dit nieuwe college volgt braaf Den Haag en Brussel en plaveit net zo fanatiek de weg richting economische ondergang. Dat bleek eigenlijk al uit het coalitieakkoord, maar wordt nog eens bevestigd in deze eerste begroting. Vele miljoenen euro's belastinggeld worden verspild en op de tekentafel ontworpen problemen, zoals klimaat en stikstof. Dat is op zich natuurlijk al erg genoeg, maar ook de levens van onze burgers worden er zwaar door ontwricht. Zo draagt het college tot en met 2027 bijna maar liefst 84 miljoen euro belastinggeld bij aan de energietransitie. Een transitie die aantoonbaar onhaalbaar is door zon en wind, die het landschap en de natuur verwoest, die het milieu vervuild en de energiezekerheid ondermijnt. Op onze vraag aan gedeputeerde Kocken of er ook een breed, extern onderzoek komt naar de financiële ruimtelijke milieu en natuur gerelateerde risico's van zonne- en windenergie kwam helaas een beantwoording van één woord: nee. Daarom voorzitter, onze fractie wil daarom een motie indienen met het dictum: verzoekt het college om zo snel mogelijk een breed, extern onderzoek te houden naar de financiële ruimtelijke milieu en natuur gerelateerde risico's van zonne- en windenergie. Dat is deze. Alstublieft.

Motie 160-6 november 2023
Breed extern onderzoek naar de financiële, ruimtelijke, milieu- en natuur gerelateerde risico's van zonne- en windenergie
Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *De energietransitie voor een groot deel is gebaseerd op de toepassing van zonnepanelen en windturbines.*

Overwegende dat:

- *Deze invulling van de energietransitie fysiek onhaalbaar is en enorme risico's met zich meebrengt op het gebied van financiën, ruimtelijke ordening, natuur en milieu;*
- *Het College heeft laten weten in de Memorie van Antwoord dat er geen breed extern onderzoek komt naar de financiële, ruimtelijke, milieu- en natuur gerelateerde risico's van zonne- en windenergie;*
- *Een dergelijk onderzoek, kijkende naar de enorme impact die de energietransitie heeft op het leven van onze burgers, van essentieel belang is.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Zo snel mogelijk een breed extern onderzoek te houden naar de financiële, ruimtelijke, milieu- en natuur gerelateerde risico's van zonne- en windenergie en PS daarover te informeren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Marco Deen (PVV).

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **DEEN** (PVV): Voorzitter, driekwart van de Nederlandse energie moet in de toekomst van gigantische windparken op de Noordzee komen. Uit een recent bericht van minister Jetten blijkt dat de komende vijfentwintig jaar maar liefst veertig miljard euro extra. Er was al vijftig miljard voor uitgetrokken, het is veertig miljard extra. Dat maakt negentig miljard euro om de stroom aan land te krijgen. Dat astronomische bedrag zal ongetwijfeld nog verder gaan stijgen. Betrouwbare en betaalbare energie is onmisbaar, wat ons betreft, voor een goede werkende samenleving. Daarom is de PVV van mening dat het college alles uit de kast moet halen om bij het demissionaire en toekomstige kabinet te lobbyen om waar mogelijk windparken op zee af te schalen. De natuur en onze vissers zullen dat ook zeer waarderen, voorzitter. Want als de windparken op de Noordzee nog meer worden uitgebreid, dan kunnen onze hardwerkende vissers ook hun laatste schepen wel aan de kade laten. Of erger nog, door de shredder halen, met alle gevolgen van dien. Deze sector is al grotendeels gesloopt, voorzitter. Daarom een motie met het dictum: verzoekt het college om actief bij het Rijk te lobbyen om waar mogelijk windparken op zee af te schalen.

Motie 161-6 november 2023
Actief bij het Rijk lobbyen om waar mogelijk windparken op zee af te schalen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.

Constaterende dat:

- *Driekwart van de Nederlandse energie in de toekomst van gigantische windparken op de Noordzee moet komen;*
- *Minister Jetten heeft laten weten dat de komende 25 jaar een bedrag van 40 miljard € extra nodig is om de stroom aan land te krijgen.*

Overwegende dat:

- *Het genoemde bedrag van 40 miljard euro de komende jaren waarschijnlijk nog verder zal stijgen;*
- *De windsector te maken heeft met zwaar financieel weer en steeds meer projecten onder druk komen te staan;*
- *Energie uit wind nooit kan voldoen aan de energievraag, alsmede een zware wissel trekt op natuur en milieu;*
- *De Noordzee misschien wel ons enige echte natuurgebied is en daarom niet in een groot industrieterrein moet veranderen;*
- *Windparken op zee de bedrijfsvoering van vissers ernstig hinderen met alle sociaaleconomische gevolgen van dien.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Actief bij het Rijk te lobbyen om waar mogelijk windparken op zee af te schalen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Marco Deen (PVV).

De **VOORZITTER**: Dank. Handtekening eronder en onderdeel van onze beraadslagingen.

De heer **DEEN** (PVV): Voorzitter, misschien wel de belangrijkste taak van de provincie is onderhoud en aanleg van de provinciale infrastructuur. Maar ook hier duikt het CO_2-spook op wat veel belastinggeld kost, terwijl er geen aantoonbaar effect is. Een interessant feit dat veel mensen helaas niet weten, is dat bijna 95 procent van de wereldwijde CO_2-uitstoot door de natuur komt. U hoort het goed, voorzitter: 95 procent door de natuur; niet door de mens. De burger mag bloeden voor op drijfzand gebouwd beleid, betaald van belastinggeld. En dan, voorzitter, verhoogt dit college ook nog eens het opcententarief. Waar de normale burger en ondernemer moet bezuinigen om het huishoudboekje sluitend te krijgen, doet overheid dat niet. Die legt de rekening neer bij de burgers en ondernemers middels belastingverhogingen.

Voorzitter, de onwetendheid regeert. Beleid baseren op hardnekkige misvattingen richt enorme schade aan, zoals ik zojuist al aangaf, inzake de energietransitie. Dat tast ook het vertrouwen in de politiek aan. Een van de belangrijkste oorzaken hiervan is gelegen in de wijze waarop we met elkaar omgaan. Er is onvoldoende sprake van luisterbereidheid naar door anderen aangedragen, relevante en aantoonbare feiten. Dan gaat het niet alleen om Statenfracties, maar ook om wetenschappers met relevante kennis van zaken. Daarom een motie, voorzitter, met het volgende dictum: verzoekt het college inzake toekomstig stikstof-, klimaat- en energiebeleid om proactief oog te hebben voor wetenschappers met relevante kennis van zaken.

Motie 162-6 november 2023
Proactief oog hebben voor wetenschappers met relevante kennis van zaken

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *Wetenschappers met relevante kennis van zaken die feiten naar voren brengen die haaks staan op het gevoerde stikstof-, klimaat- en energiebeleid niet worden gehoord en zelfs worden tegengewerkt.*

Overwegende dat:

- *Het gevoerde stikstof-, klimaat- en energiebeleid enorme impact heeft op het leven van onze burgers, waardoor het van essentieel belang is dat alle feiten worden meegenomen in de beleidscycli.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Inzake toekomstig stikstof-, klimaat- en energiebeleid om proactief oog te hebben voor wetenschappers met relevante kennis van zaken.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Marco Deen (PVV).

De **VOORZITTER**: U heeft het goed voor elkaar. Ook deze motie maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen.

De heer **DEEN** (PVV): Voorzitter, zoals ik al eerder liet doorschemeren, wordt de portemonnee van onze burgers geplunderd door steeds hogere lasten en door overheden die een belastinggeld op een verkeerde manier uitgeven. Maar als burgers geld willen gaan pinnen, lukt dat regelmatig niet, omdat steeds meer pinautomaten verdwijnen en ook te veel pinautomaten in de provincie vaak buiten werking zijn. Uit gegevens blijkt dat meer dan zes procent van de pinautomaten in de maand september minstens één keer kapot was. En uit onderzoek blijkt dat in vergelijking met andere gebieden de problemen in Noord-Holland het langst duurden. Voorzitter, dat lijkt niet zoveel, maar waar in de grote steden vaak nog op loopafstand en andere pinautomaat voorhanden is, geldt het helaas niet in andere delen van Noord-Holland. Dat is onaanvaardbaar, aangezien veel burgers afhankelijk zijn van contant geld. Daarom een volgende motie, de laatste van de PVV, met het dictum – overigens mede-ingediend door de BBB: verzoekt het college om richting de betrokken actoren en het IPO de uitdrukkelijke wens uit te spreken alle mogelijke manieren aan te grijpen om Geldmaat haar afspraken te laten nakomen.

Motie 163-6 november 2023
Geldmaat moet afspraken nakomen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *Uit gegevens blijkt dat meer dan 6 procent van de Noord-Hollandse pinautomaten in de maand september minstens één keer kapot was en dat in vergelijking met andere gebieden de problemen in Noord-Holland het langst duurden;*
- *De norm van 2,5 procent die is afgesprokenin2022 tussen De Nederlandsche Bank en de drie grootste banken dus bij lange na niet wordt gehaald door Geldmaat;*
- *Geldmaat ook niet voldoet aan de afstandseis dat bijna 100 procent van de Nederlanders binnen vijf kilometer afstand van een pinautomaat moet wonen, aangezien ruim acht procent van de Texelaars op meer dan vijf kilometer afstand van een pinautomaat woont.*

Overwegende dat:

- *Contant geld een wettelijk betaalmiddel is en veel burgers afhankelijk zijn van deze betaalvorm;*
- *De gevolgen van de beschreven problematiek het grootst zijn in gebieden buiten de grote steden;*

- *Het daarom van essentieel belang is dat Geldmaat haar afspraken nakomt.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Richting de betrokken actoren en het IPO, de uitdrukkelijke wens uit te spreken alle mogelijke manieren aan te grijpen om Geldmaat haar afspraken te laten nakomen.;*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Marco Deen (PVV) en Vincent Valk (BBB).

De **VOORZITTER**: En ook deze maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen.

De heer **DEEN** (PVV): Voorzitter, ik ga richting afsluiting. De ervaring leert dat de PVV altijd gelijk krijgt. Vaak met een vertraging van enkele maanden, soms enkele jaren, maar we krijgen gelijk. Altijd. En toch blijven we goede hoop houden dat het kwartje ook in dit huis zal gaan vallen. Maar we moeten wel realistisch zijn. Want hoe langer het duurt voordat dit gebeurt, hoe groter de maatschappelijke ontwrichting, die we achterlaten voor onze kinderen en kleinkinderen. En voorheen strijdt de PVV, voorzitter. Dus laten we daarom met zijn allen onze verantwoordelijkheid nemen en het kwartje zonder parachute laten vallen. Aan alle kiesgerechtigde burgers van onze provincie kan de PVV maar één advies geven: hanteer op woensdag 22 november verstandig uw rode potlood, stem de kartelpartijen naar huis en stem op de Partij voor de Vrijheid. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dat was een reclameblokje. Het orakel heeft gesproken. U heeft alles ingeleverd. Dank u wel. Statenlid De Weerdt.

De heer **DEEN** (PVV): Dank, meneer de voorzitter. Wat een leuk einde, zo'n reclameblokje van mijn collega van de Partij voor de Vrijheid. Wij gaan proberen er wat minder een verkiezingscampagne van te maken.

Beste inwoners, kijkers thuis en collega-politici, de begroting verbindt de toekomstplannen aan het geld. Ofwel: hoe willen wij in de provincie van toekomstplannen werkelijkheid maken? En zo kijken wij naar de begroting. De tweede zin van het voorwoord valt al op: "naar een leefbare en economisch, krachtige provincie", staat er. Ja, daar kan je het natuurlijk niet mee oneens zijn. Iedereen heeft een mening, iedereen heeft een visie, iedereen heeft dromen. Maar wij zitten, beste collega's, in de politiek. Wij kunnen van verre toekomstdromen werkelijkheid maken. Toen ik op vijftien maart verkozen werd, dacht ik dat we precies dat gingen doen: van toekomstdromen werkelijkheid maken. Maar tot dusver zie ik dromen, die bij dromen blijven. Daarom wil ik graag een handje helpen. Ik vind dat we de toekomst moeten schetsen en vanuit die toekomst terug moeten beredeneren naar de keuzes van vandaag. Noord-Hollanders en collega-politici, het is tijd voor een visie. Zet je bril op, it's gonna be a ride.

Om te beginnen Europa. In 2050 is de plek van Noord-Holland in Europa duidelijk. Naast een provincie is zij ook een officiële Europese regio. Het is helder hoe de Europese geldstromen in de provincie lopen, het is helder welke taken Noord-Holland heeft en welke taken zij aan Europa over kan laten. Voor onze inwoners is het duidelijk hoe Europa en Noord-Holland met elkaar zijn verbonden. En bovenal ontkent de nieuwe generatie politici de relatie tussen Europa en Noord-Holland niet meer. De Noord-Hollandse vlag wappert trots naast het Nederlandse rood-wit-

blauw en het Europese blauw-geel. Terug naar nu. Anno 2023 gaat de Europese integratie onverminderd door. Dat we de bus volgens Europese regels aanbesteden en dat we ons in Noord-Holland hard maken voor Natura 2000-gebieden geeft dat weer goed aan. Het debat in deze Staten moet niet gaan over meer of minder Europa, want wij, beste collega's, daar gaan we simpelweg niet over in de provincie. Het debat moet gaan over wat wij in Noord-Holland doen aan de onverminderd Europese integratie. Daarvoor moeten we nu de Europese subsidies die via de provincie worden besteed in de begroting inzichtelijk maken. Er is best wel beleid dat de provincie voert en bekostigd wordt door de Europese Unie. Neem het Just Transition Fund, een Europees fonds om regio's die van hun inkomsten sterk afhankelijk zijn van fossiele brandstoffen door een rechtvaardige energietransitie te helpen. Er wordt bijna zestig miljoen euro aan Europees geld in de regio geïnvesteerd voor ons provinciaal beleid. En er komen alleen maar meer van dit soort Europese investeringsplannen. Allemaal fondsen die Noord-Holland kan inzetten om onze beleidsdoelen te halen. De begroting rept met geen woord over Europese fondsen. Hoe kunnen wij, Provinciale Staten, dan een goede afweging maken hoe provinciale gelden te verdelen? Hoe kunnen inwoners er dan op vertrouwen dat de begroting compleet is? Wij vinden dat Europese subsidiestromen in de begroting inzichtelijk gemaakt moet worden. De provincie Utrecht is het al gelukt. En onlangs zei BBB-gedeputeerde Egbert van Dijk in de provincie Drenthe, op aangeven van Volt, toe om Europese financiële stromen inzichtelijk te maken. En daarom roepen wij GS op hetzelfde te doen met de motie Europese subsidiestromen inzichtelijk maken. Met als dictum: Provinciale Staten vragen Gedeputeerde Staten om te onderzoeken hoe de inzet van Europese gelden die via de provincie besteed worden in de begroting inzichtelijk gemaakt kan worden en daarover een implementatievoorstel te doen en voor de begroting van 2025 aan PS terug te koppelen. Deze is mede-ingediend op Partij voor de Dieren en JA21.

Motie 164-6 november 2023
Europese subsidiestromen inzichtelijk maken

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *De provincie Noord-Holland grote financiële en regelgevende belangen heeft in Europa;*
- *De Europese commissie naast maatregelen ook steeds meer financieringspakketten presenteert;*
- *Lang niet alle relevante informatie uit Europa in de provincie landt, en daarmee onvoldoende op de Europese integratie inspeelt;*
- *Een advies uit onderzoeksrapport van ad hoc naar vanzelfsprekend van de VNG en het HNP luidt om onder meer het verwerven van Europese subsidies zichtbaar te maken;*
- *De Europese subsidiestromen die via de provincie worden ingezet niet inzichtelijk zijn.*

Overwegende dat:

- *Er uit een door de provincie gedane inventarisatie blijkt dat tussen 2014-2020 meer dan € 1,3 miljard aan Europese gelden in de provincie zijn geïnvesteerd;*
- *De provincie voor onder meer Kansen voor West, Interreg en het Plattelandsontwikkelingsprogramma Europese subsidies ontvangt;*
- *De Europese Unie dit en volgend jaar nog met nieuwe investeringsplannen komt die de provincie raken en die provincie kan inzetten, zoals op het gebied van waterkwaliteit;*

- *Deze subsidies een belangrijk instrument zijn om provinciaal beleid tot uitvoering te brengen;*
- *Het om goed budgetrecht uit te oefenen wenselijk is dat alle geldstromen die via de provincie lopen in de begroting worden opgenomen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Te onderzoeken hoe de inzet van Europese gelden die via de provincie besteed worden in de begroting inzichtelijker gemaakt kan worden;*
- *En daarover een implementatievoorstel te doen en vóór de begroting 2025 aan PS terug te koppelen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Maik de Weerdt (Volt), Ines Kostić (Partij voor de Dieren) en Daniël van den Berg (JA21).

De **VOORZITTER**: Ja, dank.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Noord-Holland en de Europese Unie kunnen niet meer om elkaar heen. Zoals het Huis van de Nederlandse Provincies al aangeeft: zeventig procent van het beleid dat in Europa wordt gemaakt, landt in de provincie. Zo ook circulaire economie. Noord-Holland wil in 2050 een volledig circulaire economie. Dat is staand beleid. Europa wil dat ook. En gelukkig ziet de provincie dat ook. Daarom zijn we verheugd dat gedeputeerde Rommel bestuurlijk dossierhouder voor circulaire economie is. Het huis van de Nederlandse Provincies behartigt onze belangen in Europa. Maar er valt ook een hoop uit Europa te halen, zoals heel veel geld. Op dit moment benutten we niet alle financiële kansen uit Europa. En zoals de zes miljoen euro voor het Just Transition Fund laat zien, zijn het heel, heel grote kansen. Wij vinden dat de provincie hier meer voor moet doen. Hoognodig, ook omdat het meest recente Randstedelijk rapport laat zien dat het de provincie niet gelukt is om de transitie naar circulaire economie te versnellen. En daarom dienen wij de motie in Meer Europees geld voor circulaire economie, met als dictum: Provinciale Staten vragen Gedeputeerde Staten om te onderzoeken of/hoe extra middelen ingezet kunnen worden om in de Europese Unie extra fondsen te werven om de transitie naar circulaire economie te versnellen, dekking in het programma Bestuur of programma Circulaire Economie te vinden en daar zo snel mogelijk over terug te koppelen aan Provinciale Staten. De motie is ingediend samen met Partij voor de Dieren en de ChristenUnie.

Motie 165-6 november 2023
Meer Europees geld voor circulaire economie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *in Verbindend Vooruit! hoge ambities staan om de transitie naar circulaire economie te*
- *versnellen;*
- *Sinds de start van de European Green Deal in2019 steeds meer maatregelen worden uitgewerkt en gepresenteerd;*
- *De Europese commissie naast maatregelen ook steeds meer financieringspakketten presenteert;*

- *Zowel de Europese Unie als de provincie Noord-Holland in 2050 een volledig circulaire economie wil zijn;*
- *De Randstedelijke Rekenkamer concludeert dat provincie Noord-Holland de transitie naar circulaire economie nog niet heeft weten te versnellen.*

Overwegende dat:

- *Huis van de Nederlandse Provincies constateert dat de Europese Unie steeds belangwekkender wordt voor provincies;*
- *De Europese Unie dit en volgend jaar nog met nieuwe investeringsplannen komt die de provincie raken, zoals op het gebied van waterkwaliteit;*
- *Er financiële kansen liggen voor de provincie Noord-Holland;*
- *De Randstedelijke Rekenkamer het belang van circulaire economie nogmaals benadrukt;*
- *GS bestuurlijk dossierhouder in Circulaire Economie bij het Huís van de Nederlandse provincies is.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Te onderzoeken of/hoe extra middelen ingezet kunnen worden om in de Europese Unie extra fondsen te werven om de transitie naar circulaire economie te versnellen;*
- *Dekking in programma Bestuur of programma Circulaire Economie te vinden;*
- *En daar zo snel mogelijk over terug te koppelen aan PS.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Maik de Weerdt (Volt), Michel Klein (ChristenUnie) en Ines Kostić (Partij voor de Dieren).

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): En nu, een gezonde leefomgeving. In 2050 leven we in een schone en klimaatneutrale provincie. De gezonde mens en natuur is de kern van provinciale besluitvorming. Dat heeft de economie geïnspireerd om het zelf te doen, met de maakindustrie in het bijzonder. De provincie is volledig geëlektrificeerd en draait op waterstofeconomie. De Noordzee staat vol windturbines en nabij Petten staat een small modular reactor, de daken van gebouwen op bedrijventerreinen liggen vol zonnepanelen en talloze gemeenschappen draaien op zonne-energiecoöperaties. Overal worden hernieuwbare grondstoffen gebruikt en grondstoffen hergebruikt, van de lokale machinebouw tot aan een grote staalfabriek. En dat betekent nu, anno 2023, dat we alles uit de kast moeten trekken om te verduurzamen. Wij vinden dat de provincie hier een grote broek aan mag trekken en veel ambitieuzer mag zijn. En daarom dienen wij de motie Meer geld begroten voor verduurzamen maatschappelijk vastgoed van het CDA mede in. Eigenlijk willen we nog sneller verduurzamen en dat we een hogere opzet bekostigen, maar deze motie is een stapje in de goede richting.

Voor een goede leefomgeving voor mens en natuur in de toekomst moeten we nu beginnen met natuurinclusief bouwen. Het is al staand beleid, maar het is goed dat we daar nu werk van gaan maken. Het is allang aangetoond dat betonnen stenen minder goed bewoonbaar zijn dan steden die in balans zijn met natuur en met een grote biodiversiteit. En wij zijn van mening dat we snel en veel moeten bouwen, maar dan wel zo natuurinclusief mogelijk. En daarom dienen wij samen met Partij voor de Dieren en de ChristenUnie daar een motie over in.

Ruimte. Volgen onderwerp. In 2050 is het tekort aan ruimte opgelost. Of nou ja, opgelost is niet het juiste woord. We hebben een goede manier gevonden hoe met beperkte ruimte om te gaan.

En hoe ziet het eruit? Wat Volt betreft: verdere verstedelijking met hoogbouw in de Metropool. Dorpen in het landelijk gebied krijgen er een straatje of buurtje bij. En er is land gewonnen in het Markermeer. Daarvoor willen wij scherpe keuzes maken. Waar wonen mensen? Hoeveel hectare grond is agrarisch? Wat is nou precies landelijk gebied? En waar komen industrieterreinen? Deze keuzes zijn niet in geld uit te drukken. Het zijn een echt politieke keuzes en wij willen hier tijdens ons mandaat werk van gaan maken.

Volgens onderwerp: woningbouw. In 2050 kan iedereen binnen zes maanden een passende woning vinden. Voor elke levensfase zijn er voldoende woningen in de buurt beschikbaar. Verlaat je het ouderlijk nest, dan kan je binnen zes maanden naar een betaalbare jongeren- of studentenkamer. Ga je samenwonen? Binnen zes maanden trek je een appartement in. Gezinsuitbreiding? Binnen zes maanden verhuis je naar een gezinswoning met tuin. Kinderen eindelijk het huis uit? Binnen zes maanden, ja, ja, woon je in een kleinere woning met een rustige omgeving. Dat betekent dat we nu aandacht moeten gaan vragen voor bouwen voor de jonge en toekomstige generatie. In je jonge jaren ben je het meest kwetsbaar. Je zit nog in de schoolbanken, je hebt nog niet die goedbetaalde baan en bent het leven nog aan het ontdekken. En juist dan is het noodzakelijk om te kunnen sparen en te leven. Een passende woning is, nogmaals, dan onmisbaar. En het hoeft geen paleis met een tuin te zijn midden in de stad. Een kamer in een gedeelde woning of appartementencomplex voelt al als een paleis. En wij vinden dat onze jonge inwoners onvoldoende aandacht krijgen. Daarom willen we dat wij, Provinciale Staten, zich uitspreken om meer aandacht aan jongeren en starters in het woonbeleid te geven. Daarom dienen wij de motie Meer aandacht voor wonen voor jonge Noord-Hollanders in met als dictum: Provinciale Staten vragen GS meer aandacht aan jongeren en starters in staand en nog te ontwikkelen woonbeleid te geven. Dat doen we samen met D66, ChristenUnie, CDA, Partij voor de Dieren en JA21.

Motie 166-6 november 2023
Aandacht voor wonen voor jonge Noord-Hollanders

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *Tekort aan woningen de bestaanszekerheid van groepen met lage inkomens aantast;*
- *63% van de jongeren en studenten geneigd zijn over twee jaar te willen verhuizen;*
- *Een groeiende groep aangeeft wel te willen verhuizen, maar geen andere woning kan vinden;*
- *In de contourennota ruimte2 staat dat ruimtelijk ordeningsbeleid recht moet doen aan volgende generaties, te beginnen bij de huidige jongeren en starters.*

Overwegende dat:

- *In Verbindend Vooruit! te lezen valt dat het college het belangrijk vindt dat er voor iedereen die dat wil een passende woning in Noord-Holland is;*
- *Jongeren en starters binnen dat streven een belangrijk onderdeel zijn;*
- *Jongeren en starters veel binding hebben met de dorpen en steden in Noord-Holland en van groot belang zijn voor een vitale gemeenschap;*
- *De financiële situatie van jongeren en starters niet overeenkomen met het woningaanbod in de provincie;*

- *Een beperkt aanbod van betaalbare koop- en huurwoningen voor jongeren en studenten een van de oorzaken is dat er geen passende woningen beschikbaar zijn.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Meer aandacht aan jongeren en starters in staand en nog te ontwikkelen woonbeleid te geven.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Maik de Weerdt (Volt), Laurien Berkvens (D66), Michel Klein (ChristenUnie), Dennis Heijnen (CDA), Ines Kostić (Partij voor de Dieren) en Daniël van den Berg (JA21).

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Beste coalitiepartners, helaas heb ik jullie naam niet onder deze motie kunnen vinden. In jullie verkiezingsprogramma's zie ik de jongeren en starters steeds terugkomen. Dus ik nodig jullie uit, ik daag jullie uit: laat jullie horen, kom naar me toe en geef samen met ons het heldere signaal naar onze jonge inwoners.

Woningbouwbeleid voor jonge en toekomstige generaties zijn vaak taalbare woningen en wij vinden dat de provincie een scherpe en vooral een eerlijke en rechtvaardige definitie moet hanteren. Daarom dienen we de motie, die het CDA zo gaat aankondigen daarover, in. Iedereen binnen zes maanden een passende woning betekent dat we nu sneller moeten gaan bouwen. De doorlooptijd van bouwplan tot aan het opleveren van de sleutel kan zomaar tien jaar duren. Voor het moment dat een projectontwikkelaar initiatief neemt tot de sleutels worden opgeleverd, komt zij met veel gemeenteambtenaren in aanraking. Denk aan flora- en faunaonderzoek of het organiseren van inspraakmomenten. Alle Noord-Hollandse gemeenten kampen met grote arbeidsmarkttekorten. Maar kleinere gemeenten, meer dan grote. Neem bijvoorbeeld de gemeente Dijk en Waard. Daar staan drie vacatures voor het ingenieursbureau en de vergunningverlening open. Wat zegt dat? Te weinig werknemers betekent een langere doorlooptijd en een groter risico voor projectontwikkelaars. Begrijp me niet verkeerd. Volt is blij met de flexibele schil, maar minder blij met hoe dat wordt ingezet. Gemeenten hebben geen geld, maar gemeenten hebben goede mensen nodig. En wij willen dat de provincie zich daarop richt. En wij dienen de motie Steun aan gemeenten voor versnellen woningbouw in, met als dictum: Provinciale Staten vragen Gedeputeerde Staten om te onderzoeken hoe en of de provincie gemeenten kan helpen met de doorlooptijd van bouwprojecten te verkorten, zoals een efficiënter flora- en faunaonderzoek of efficiëntere inspraakmomenten te organiseren zonder aan zorgvuldigheid in te boeten, en daarvoor bij de grote tweede begrotingswijziging met een implementatievoorstel te komen en indien nodig met een dekkingsvoorstel bij PS te komen. Deze motie dienen we in samen met de ChristenUnie en het CDA.

Motie 167-6 november 2023
Steun aan gemeenten voor versnellen woningbouw

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *In Verbindend Vooruit! te lezen valt dat het college het belangrijk vindt dat er voor iedereen die dat wil een passende woning in Noord-Holland is;*

- *In Verbindend Vooruit! te lezen valt dat het provinciebestuur steun wil bieden en samen wil zoeken naar oplossingen wanneer het erop lijkt dat gemeenten hun taken niet adequaat uit kunnen voeren;*
- *Het college tot 2030 184.000 woningen wil bouwen;*
- *Er signalen zijn dat door verschillende oorzaken deze doelstelling niet gehaald dreigt te*
- *worden;*
- *Het onder meer door wisselende marktomstandigheden voor projectontwikkelaars moeilijker wordt om business cases rond te krijgen;*
- *Er signalen zijn dat flora- & faunaonderzoek een vertragende factor in woningbouwprojecten is;*
- *Er signalen zijn dat het organiseren van inspraakmomenten de projectontwikkeling belemmert.*

Overwegende dat:

- *Het woningtekort de bestaanszekerheid van Noord-Hollanders aantast;*
- *Het Noord-Hollandse woningtekort met4,8 % onverminderd hoog blijft;*
- *Het college de gemiddelde bouwproductie ten opzichte van vorige jaren wil verdubbelen;*
- *Onder meer een kortere doorlooptijd van bestemmingsplan tot en met het overdragen van de sleutels helpt om sneller te bouwen;*
- *Noord-Hollandse gemeenten kampen met arbeidsmarkttekorten.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Te onderzoeken hoe en of de provincie gemeenten kan helpen de doorlooptijd van bouwprojecten kan verkorten, zoals een efficiënter flora- & faunaonderzoek of inspraakmomenten zonder aan zorgvuldigheid in te boeten;*
- *En daarvoor bij de tweede begrotingswijziging met implementatievoorstel te komen;*
- *En indien nodig met een dekkingsvoorstel bij PS terug te komen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Maik de Weerdt (Volt), Michel Klein (ChristenUnie) en Dennis Heijnen (CDA).

De **VOORZITTER**: Ik voel een aandachtspunt aankomen bij het volgende presidium, denk ik zomaar. Maar u blijft nog verdacht rustig, dus ik ga ervan uit dat er nog meer Statenleden zijn die straks een handtekening nodig hebben.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Dat betekent ook, als we woningbouw willen versnellen, dat we naar andere instrumenten moeten gaan kijken. En in Nederland bepalen provincies wat er met de grond mag gebeuren. Gemeenten gaan over hoe het eruit komt te zien. Er zijn juridische instrumenten die meer provinciale regie geven. Met een proactieve aanwijzing draagt de provincie de gemeenten op een bestemmingsplan met een bepaald doel op te stellen. Een zwaar instrument, maar ligt er dan een provinciaal inpassingsplan? Dat we zien dat het een zwaar instrument is, komt ook voort uit het feit dat sinds 2009 de provincie nooit een proactieve aanwijzing heeft afgegeven. Maar het coalitieakkoord staat bol van meer regie op de ruimtelijke ordening. En dat willen wij ook. En wat geeft nou meer regie dan juridische instrumenten? Laat ik duidelijk zijn: Volt wil juridische instrumenten niet lichtzinnig inzetten. Wij willen dat een proactieve aanwijzing wordt gecombineerd met de flexibele schil. Kortweg, wij willen in goed overleg met gemeenten de proactieve aanwijzing combineren met de flexibele schil. Dat wil eigenlijk zeggen: beste gemeente, als jullie een bestemmingsplan met dit doel op gaan stellen,

dan zorgen wij, de provincie, ervoor dat er genoeg capaciteit is. Een stok en een wortel. Dat is regie. En daarom dienen wij een motie in, getiteld Echte provinciale regie op woningbouw, met als dictum: te onderzoeken hoe het inzetten van het instrument proactief aanwijzing helpt de woningbouw te versnellen, een voorstel op te stellen voor het inzetten van een flexibele schil bij het afgeven van een proactieve aanwijzing en daarvoor de eerstvolgende begrotingswijziging met een investeringsvoorstel bij PS terug te komen. En dit keer zonder extra handtekening. We dienen hem in samen met het CDA.

Motie 168-6 november 2023
Echte provinciale regie op woningbouw

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *In Verbindend Vooruit! te lezen valt dat het college het belangrijk vindt dat er voor iedereen die dat wil een passende woning in Noord-Holland is;*
- *In Verbindend Vooruit! te lezen valt dat het college de ruimtelijke regiefunctie daadkrachtig in wil vullen;*
- *Het college tot 2030 184.000 woningen wil bouwen;*
- *Er signalen zijn dat door verschillende oorzaken deze doelstelling niet gehaald dreigt te*
- *worden;*
- *De bevolking door verschillende oorzaken harder groeit dan geprognosticeerd en er dus meer woningen nodig zijn.*

Overwegende dat:

- *Het woningtekort de bestaanszekerheid van Noord-Hollanders aantast;*
- *Het Noord-Hollandse woningtekort met 4,8o/o2 onverminderd hoog blijft;*
- *Het college de gemiddelde bouwproductie ten opzichte van vorige jaren wil verdubbelen;*
- *Onder meer een kortere doorlooptijd van initiatief tot en met het overdragen van de sleutels helpt om de doelstelling te halen;*
- *Noord-Hollandse gemeenten kampen met arbeidsmarkttekorten;*
- *De provincie verschillende juridische instrumenten in handen heeft om de woningbouw te versnellen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Te onderzoeken hoe het inzetten van het instrument proactieve aanwijzing helpt de woningbouw te versnellen;*
- *Een voorstel op te stellen voor het inzetten van de flexibele schil, bij het afgeven van een proactieve aanwijzing aan een gemeente (ten behoeve van de benodigde versnelling);*
- *En daarvoor bij de eerstvolgende begrotingswijziging met een investeringsvoorstel bij PS terug te komen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Maik de Weerdt (Volt) en Dennis Heijnen (CDA).

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Het laatste onderwerp dat ik aan wil snijden is mobiliteit. In de provincie van 2050 zijn we erachter gekomen dat het sneller, makkelijker en comfortabeler is om met groepsvervoer naar het werk te reizen. Mogelijk gemaakt door de ver ontwikkelde

kunstmatige intelligentie, het autonome vervoer en het feit dat mensen gewoon minder met de auto gaan. Want het gaat niet om het hebben van een grotere auto dan je buren, maar het gaat om zonder stress vlot naar je werk te gaan. Gefrustreerd in de file staan is verleden tijd. En alle Noord-Hollandse bussen zijn elektrisch en rijden autonoom. Woon je dichterbij werk? Dan is de elektrische fiets op het uitgebreide netwerk van doorfietspaden de perfecte optie. En dat betekent dat we nu moeten nadenken over autonoom vervoer. In de Verenigde Staten rijd je al in een zelfrijdende Tesla. Over de hele wereld zijn er experimenten met autonoom goederenvervoer, zoals de Autonomous Transit System. Oftewel, autonoom openbaar vervoer. Je hoeft maar te Googelen en je vindt al een voorbeeld. De Europese Unie geeft sinds 2022 al groen licht voor zelfrijdend vervoer. Het gaat er niet om of het er komt, maar wanneer. Wij vinden dat de provincie daar nu op moet inspelen. En daarom dienen wij een motie in met als titel Autonoom Vervoer in en op de kaart in Noord-Holland. Het dictum: Provinciale Staten vraagt Gedeputeerde Staten om een nieuwe studie te starten naar de mogelijkheden voor autonoom vervoer binnen de provincie en deze in kaart te brengen, deze studie te richten op het vinden van een geschikte proeflocatie voor het autonoom verplaatsen van mensen en goederen op korte en middellange afstand, en gaan over tot de orde van de dag. En bij deze motie dagen we ook Gedeputeerde Staten uit om hun eigen visie erover mee te geven.

Motie 169-6 november 2023
Autonoom Vervoer in en op de kaart in Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *Er in het iMPI 2024-2031 geen projecten zijn opgenomen die toekomstig Autonoom Vervoer faciliteren, omdat deze plannen er simpelweg nog niet zijn;*
- *In 2018 al een Impact Studie door Arcadis gedaan is naar de gevolgen van Autonoom Vervoer, in opdracht van de provincie en de gemeente Amsterdam;*
- *Er in 2022 een grote stap voorwaarts is gezet in Europa, door autonome voertuigen toe te*
- *staan in het verkeer;*
- *Het huidige personeelstekort binnen de logistieke sector en het Openbaar Vervoer niet*
- *zomaar opgelost zijn.*

Overwegende dat:

- *In Verbindend Vooruit! te lezen valt dat het college de groei van de mobiliteit de komende jaren wil opvangen door in te zetten op slimme en schone alternatieven;*
- *Het onduidelijk is wat er met de onderzoeksresultaten van de impactstudie uit 2018 is gebeurd en deze zich ook enkel richtte op de impact van autonome privéauto's;*
- *Er in diverse Europese steden en regio's al voertuigen zijn die mensen autonoom vervoeren;*
- *Autonoom vervoer ervoor zorgt dat er veel minder personeel nodig is in vervoerssectoren;*
- *Het niet de vraag is of autonoom vervoer op de openbare weg er komt, maar eerder wanneer dit daadwerkelijk een realiteit is.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Een nieuwe studie te starten naar de mogelijkheden voor Autonoom Vervoer binnen de provincie en deze in kaart te brengen;*

- *Deze studie te richten op het vinden van een geschikte proeflocatie voor het autonoom verplaatsen van mensen en/of goederen op korte- en middellange afstanden.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Maik de Weerdt (Volt).

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Tot slot, het laatste onderwerp dat ik aan wil snijden is de energietransitie. In 2050 is Noord-Holland volledig geëlektrificeerd. Huishoudens en organisaties zijn maximaal energiezuinig. Industrieën zijn aangesloten op het waterstofnetwerk. De Noordzee staat vol windmolens en op elk dak van elk bedrijfspand liggen zonnepanelen. Gemeenschappen hebben zich dus in zonne-energiecorporaties georganiseerd en verwarmen op eigen houtje hun huizen. In de Noordzee of nabij Petten staat een small modular reactor. Provinciale Staten houden in 2050 de ontwikkelingen op het gebied van nucleaire fusie-energie nauwlettend in de gaten. Wij zien een nadrukkelijke rol voor de provincie om organisaties te helpen energie te besparen. Wij zien een stimulerende en een controlerende rol. In een stimulerende rol dienen wij de motie Provinciale bijdrage energiebesparing concreet te maken met Partij voor de Dieren mede in. Daarnaast zijn wij, Volt, voor een energiemix met kern-, zonne- en windenergie en andere vormen. Nu ook zonnepanelen op parkeerplaatsen en geluidsschermen gebruikt worden, dienen wij daarom de motie met de ChristenUnie mede in. En ook kernenergie hoort wat ons betreft in het duurzame energiemix thuis. En om die reden dienen we de motie Onderzoek en implementatie van de SMRs in Noord-Holland met JA21 mede in. Voorzitter, tot zover. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. U heeft zes moties ingediend, die alle zes onderdeel uitmaken van onze beraadslagingen. Dan geef ik nu het woord aan de heer Heijnen van het CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank. Ik heb alle handtekeningen, dus dat moet goed gaan.

Voorzitter, we behandelen vandaag de begroting, ook wel de algemene beschouwingen genoemd. Het leek me daarom goed te beginnen met een beschouwing. Een citaat.

Hoop is datgene in ons dat, ondanks al het bewijs van het tegendeel, volhoudt dat ons iets beters te wachten staat als we de moed hebben om ernaar te streven, ervoor te werken en ervoor te vechten.

Zo sprak oud-president Obama bij zijn overwinningsspeech in 2008. Inspirerende woorden, want hoop is ook datgene dat ons moet blijven inspireren. Hoewel de crises in dit land zich opstapelen en we internationaal in steeds grotere spanning leven, blijven we hopen op betere tijden. En veel van die grote meeslepende crises en internationale spanningen gaan langs de provinciale overheid heen. En vergeleken met wat er op het wereldtoneel gebeurt, lijkt ons werk hier soms klein bier. Hoewel sommige van ons denken wat ze vanuit Haarlem de hele wereld kunnen besturen. En gaat vaak het gesprek over internationale conflicten over niet meer dan welke vlag we voor het provinciehuis ophangen en of we wel of niet toe zijn aan een nieuw volkslied. En hoewel ons werk hier soms klein bier lijkt, is het zeker geen gratis bier. Het is wel degelijk belangrijk, en we hebben invloed op onze leefomgeving. Het is onze bijdrage aan die hoopvolle toekomst.

Voorzitter, ik kom tot de begroting. Want over gratis bier gesproken, dank ik gelijk maar even de financiële technieken. Mijn fractie is niet tevreden met het instellen van de reserve coalitieakkoord van 136 miljoen, zonder dat duidelijk is wat daar nu precies voor gaat gebeuren. Dit voelt als een blanco cheque. En ook is het niet duidelijk waar die veertig miljoen aan taakstelling – duur woord voor bezuiniging – nou vandaan moet komen. En op vragen aan de gedeputeerde krijgen wij te horen dat dit bij de Kaderbrief 2025 aan de orde komt. Voorzitter, geld uitgeven is makkelijk, maar bezuinigen een stuk moeilijker. En op deze manier vinden wij het onbehoorlijk financieel beleid en wij willen daarom dat eerder duidelijk wordt waarop bezuinigd wordt. We hebben daarom de volgende motie samen met de ChristenUnie. Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten al bij de eerste Begrotingswijziging 2024 te komen met een voorstel voor de invulling van de taakstelling op reserves van veertig miljoen, te voorkomen dat de uitgaven worden gedaan uit de reserve coalitieakkoord, voordat duidelijk is hoe de taakstelling op de reserves van veertig miljoen wordt ingevuld, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 170-6 november 2023
Duidelijkheid over taakstelling op reserves

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *In het coalitieakkoord 'verbindend vooruit' voor de periode 2023-2027 voor € 136 miljoen aan incidentele middelen beschikbaar is gesteld;*
- *In de begroting2024 nog niet het volledige bedrag gestort is in de reserves, omdat de planning van de programmering nog moet worden uitwerkt;*
- *De incidentele middelen zijn gestort in de nieuw te vormen reserve 'coalitieakkoord';*
- *In het coalitieakkoord tevens een taakstelling op de reserves van € 40 miljoen is afgesproken;*
- *Voorstellen voor de invulling van deze taakstelling pas worden gedaan bij de Kaderbrief 2025.*

Overwegende dat:

- *De uitgaven uit de reserve 'coalitieakkoord' niet kunnen worden gerealiseerd voordat de taakstelling is verwerkt.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Al bij de eerste begrotingswijziging 2O24te komen met een voorstel voor de invulling van de taakstelling op de reserves van € 40 miljoen;*
- *Te voorkomen dat uitgaves worden gedaan uit de reserve 'coalitieakkoord' voordat duidelijk is hoe de taakstelling op de reserves van € 40 miljoen wordt ingevuld.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Dennis Heijnen (CDA) en Michel Klein (ChristenUnie).

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ook dienen wij zo meteen het amendement van de ChristenUnie mede in. Die vraagt om temporisering bij de stortingsreserves coalitieakkoord om te voorkomen dat het eigen vermogen van de provincie onder de in de financiële verordening opgenomen norm van 25

procent van de algemene dekkingsmiddelen valt. Eigenlijk al schande dat het moet, want GS dient zich gewoon aan de verordening van de Staten te houden.

Voorzitter, financiële voorzichtigheid moet ook worden betracht bij de aanleg van nieuwe natuur. We hebben op dit moment al grote moeite met de financiering van het beheer van de huidige natuur. De ambitie van deze coalitie om vierduizend hectare nieuwe NNN toe te voegen, waarvan nog drieduizend hectare moet worden aangekocht, is zonder goede financiële dekking voor het natuurbeheer zeer problematisch. Ook hier geldt: beloftes doen en geld uitgeven is makkelijk. Je moet wel zorgen voor een goede langjarige dekking. Via de gebiedsgerichte aanpak wil het college extra NNN gaan realiseren en daarbij ook de gronden van agrariërs omzetten naar natuur. Hen wordt, net als de tbo's, een vergoeding voor het beheer in het vooruitzicht gesteld. Het is niet acceptabel dat de provincie een agrariër grond laat omzetten naar natuur of een pakket afsluit binnen agrarisch natuurbeheer voor minimaal zes jaar en dat de provincie vervolgens de afspraken over langdurig financiële compensatie daarvoor niet nakomt en bijvoorbeeld na twee of drie jaar zegt: sorry, we hebben geen geld meer. Dat kan echt niet. Voor de natuur niet, voor de boeren niet en voor de tbo's niet. En wij hebben daarom de volgende motie, motie Langjarige financiering natuurbeheer. Roept het college van GS op middels de Kadernota en de Begroting 2025 ervoor te zorgen dat er langjarige financiering beschikbaar is voor natuurbeheer en voor agrarisch natuurbeheer, in de eerste plaats te zorgen voor langjarige financiering van bestaande natuurgebieden en bestaand NNN-gebied, nieuw NNN-gebied pas aan te leggen als financiering van beheer van dat nieuwe NNN-gebied langjarig geborgd is en voorzorgsmaatregelen te nemen zodat het niet zal voorkomen dat contracten van agrarisch natuurbeheer en natuurbeheer van provinciale zijde voortijdig moet worden afgebroken vanwege financiële tekorten, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 171-6 november 2023
Langjarige financiering natuurbeheer

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *De brief aan PS over het gewijzigd openstellingsbesluit subsidie natuur- en landschapsbeheer aankondigt dat de subsidie voor natuurbeheer de komende zes jaar met in totaal 5,2 miljoen verhoogd moet worden vanwege de aangevraagde beheerpakketten.*
- *In de Begroting van 2024 een begrotingsvoorbehoud opgenomen wordt voor de periode van 2025 tot 2028, in verband met de onzekerheid over o.a. de rijksbijdrage;*
- *De Begroting van 2024 stelt dat er vanaf 2025 te weinig geld beschikbaar is voor het beheren van bestaande en nieuw aan te leggen natuur en negatief zal komen te staan in de reserve.*

Overwegende dat:

- *Voor het afronden van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) in Noord-Holland nog circa 3000 hectare grond moet worden aangekocht en nog circa 4000 hectare grond moet worden ingericht.*
- *Voor het natuurbeheer en het agrarisch natuurbeheer beheerpakketten worden afgesloten waaraan partijen zich dienen te houden om de natuurdoelen te realiseren.*

- *Het nu onzeker lijkt te zijn of de provincie het natuurbeheer en het agrarisch natuurbeheer vanaf 2025 kan bekostigen.*
- *Tbo's en agrarisch natuurbeheerders in problemen komen als de provincie beheercontracten niet nakomt.*
- *Als contracten voor agrarisch natuurbeheer vroegtijdig beëindigd worden het risico bestaat dat grote sommen subsidiegeld aan Brussel moeten worden terugbetaald.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Middels de kadernota en de begroting 2025 ervoor te zorgen dat er langjarige financiering beschikbaar is voor natuurbeheer en agrarisch natuurbeheer;*
- *In de eerste plaats te zorgen voor langjarige financíering van bestaande natuurgebieden en bestaand NNN-gebied.*
- *Nieuw NNN-gebied pas aan te leggen als financiering van beheer van dat nieuwe NNN-gebied langjarig geborgd is;*
- *Voorzorgsmaatregelen te nemen zodat het niet zal voorkomen dat contracten voor agrarisch natuurbeheer en natuurbeheer van provinciale zijde voortijdig moeten worden afgebroken vanwege financiële tekorten.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Dennis Heijnen (CDA).

De heer **HEIJNEN** (CDA): Een NNN-ambitie kan dus alleen gerealiseerd worden met voldoende geld. En dat geldt ook voor een andere ambitie van deze coalitie, namelijk de aanleg van 1800 hectare bos. Ook hier is geen duidelijkheid over de langjarige financiering voor onderhoud. En helemaal niet waar het extra bos dan zou moeten komen en wat dat betekent voor het huidige grondgebruik. Samen met D66 hebben wij daarom de volgende motie, de motie Uitgewerkt plan voor de aanleg 1800 hectare bos. Zijn van mening dat Gedeputeerde Staten een duidelijk plan moet opstellen voor het aanleggen van deze 1800 hectare bos, waarbij duidelijk wordt gemaakt hoe het proces van verwerving van gronden zou plaatsvinden, welke functies van het huidige grondgebruik verdwijnen, hoe de recreatieve functie wordt meegenomen en waarbij duidelijk wordt gemaakt hoe de langjarige financiering voor aanleg en onderhoud van de verschillende bospercelen is geregeld. Het plan voor de aanleg van bossen aan Provinciale Staten moet worden voorgelegd ter goedkeuring, voordat Gedeputeerde Staten activiteiten gaat ondernemen voor de aanleg van bospercelen, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 172-6 november 2023

Uitgewerkt plan aanleg 1800 hectare bos

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.

Constaterende dat:

- *Het coalitieakkoord 'Verbindend Vooruit' en de Begroting van 2024 stellen dat er 1800 hectare nieuw bos en bomen gerealiseerd moet worden in Noord-Holland.*

Overwegende dat:

- *Aanleg van bos bijdraagt aan duurzaamheid en biodiversiteit;*
- *Aanleg van 1800 hectare bos een veelomvattend, duur plan is en een beslag legt op de al schaarse beschikbare ruimte in Noord-Holland;*

- *Aanleg van 1800 hectare bos waarschijnlijk in verschillende fases/gedeeltes zal plaatsvinden;*
- *Het duidelijk moet worden hoeveel kosten er gemoeid zijn met de aanleg en het onderhoud van 1800 hectare bos en hoe dit gefinancierd zal worden;*
- *Het duidelijk moet worden of de nieuw aan te leggen bossen en bomen ook opengesteld worden voor recreatie, zoals door het aanleggen van wandelpaden;*
- *Het duidelijk moet worden welke gebieden en welke huidige bestemmingen er worden opgeofferd voor de aanleg van bossen.*

Zijn van mening dat:

- *Gedeputeerde Staten een duidelijk plan moet opstellen voor het aanleggen van deze 1800 hectare bos, waarbij duidelijk wordt gemaakt hoe het proces van verwerving van gronden zal plaatsvinden, welke functies van het huidige grondgebruik verdwijnen, hoe de recreatieve functie wordt meegenomen en waarbij duidelijk wordt gemaakt hoe de langjarige financiering voor aanleg en onderhoud van de verschillende bospercelen is geregeld;*
- *Het plan voor de aanleg van de bossen aan de Staten voorgelegd moet worden ter goedkeuring, vóórdat Gedeputeerde Staten activiteiten gaat ondernemen voor de aanleg van de bospercelen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Dennis Heijnen (CDA) en Sijmen Mülder (D66).

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, ik blijf nog even in het blokje natuur, want naast de langjarige financiering lijkt ook de ruimte voor natuur een heel complex vraagstuk. Het speelt concreet in de binnenduinrand, waar de driehonderd hectare natuur grotendeels ten koste dreigt te gaan van de bloembollensector, terwijl de bijzondere zeezandgronden in de binnenduinrand nu juist het meest geschikt zijn voor deze functie. GS geeft aan dat er alternatieve gronden worden gezocht voor deze telers, maar die grond is nauwelijks te vinden. Het CDA verwacht ook niet dat dat gaat lukken. Immers, nergens anders is op zo'n grote schaal vergelijkbare grond geschikt voor de bollenteelt. De bollensector bleek aanvankelijk ook helemaal niet betrokken te zijn bij het overleg om extra NNN in de binnenduinrand te organiseren en werd overvallen door het besluit. Wij hebben daarom de volgende motie, de motie Doelen binnenduinrand. Verzoeken GS het plan om de driehonderd hectare extra NNN te realiseren in de binnenduinrand uit de plannen voor afronding NNN en uit het PPLG te halen, een nieuw plan op te stellen om de doelen in de binnenduinrand, zoals een robuust watersysteem, op een andere wijze te realiseren, waarbij ook rekening wordt gehouden met het huidige gebruik van de binnenduinrand, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 173-6 november 2023
Doelen binnenduinrand

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *De realisatie van een robuust water systeem van belang is voor de provincie Noord-Holland in het kader van onze klimaat- water en natuurdoelen;*

- *In het PPLG deze doelen gekoppeld worden aan 300 hectare extra te realiseren NNN-gebied in de binnenduinrand.*

Overwegende dat:

- *De huidige economische- en gebruiksfuncties van het binnenduinrandgebied onderbelicht blijven;*
- *Een gewaardeerde functie in dit gebied de bloembollenteelt is;*
- *In het PPLG benadrukt wordt dat van oudsher veel specifieke bloembollensoorten alleen hier geteeld kunnen worden;*
- *De bijzondere zeezandgronden in de binnenduinrand het meest geschikt zijn voor de bloembollenteelt;*
- *De bloembollensector zeer actief bezig is met verduurzaming van de teeltwijze;*
- *Recreanten en toeristen speciaal komen om de bollenvelden te bezichtigen;*
- *Als er 300 hectare extra NNN in binnenduinrand gerealiseerd moet worden veel agrarische familiebedrijven zwaar gedupeerd worden;*
- *Het PPLG uiteindelijk gaat om realiseren van doelen en niet om het aanwijzen van extra NNN-gebied.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Het plan om 300 hectare extra NNN te realiseren in de binnenduinrand uit de plannen voor afronding NNN en uit het PPLG te halen. Een nieuw plan op te stellen om de doelen in de binnenduinrand zoals een robuust watersysteem op andere wijze te realiseren, waarbij ook rekening wordt gehouden met huidige gebruik van de binnenduinrand.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Dennis Heijnen (CDA).

De heer **HEIJNEN** (CDA): Naast de binnenduinrand speelt er natuurlijk nog veel meer in het landelijk gebied. We hebben daarover uitgebreid gesproken bij het PPLG. Vraag aan de gedeputeerde: wanneer komt de reactie van het Rijk op het PPLG? En wanneer dat komt, maakt u die reactie dan ook gelijk openbaar? Het is een beetje een terugkerend thema, maar ook hier maakt het CDA zich grote zorgen over de financiën die beschikbaar zijn voor de gestelde ambities.

Voorzitter, dan ga ik naar een ander belangrijk onderwerp: Wonen. Wonen is een grondrecht en een basisvoorwaarde voor bestaanszekerheid. En het lukt, ondanks inspanningen van velen, maar niet om de woningmarkt aan te jagen. Er worden allerlei pleisters geplakt, maar een echt structurele oplossing is het bouwen van veel meer woningen. Voor één ding is het CDA heel erg positief. Waar wij vorig jaar tijdens de algemene beschouwingen samen met JA21 nog de enige partij waren die pleitten voor meer ruimte om te bouwen aan de rand van stad en dorp hebben inmiddels meerdere partijen zich aangesloten bij deze wens en staat het zelfs in het coalitieakkoord. Hulde. De kritische kanttekening daarbij is wel dat de beschermingsregimes die woningbouw aan de rand belemmeren nog wel in stand blijven. De komende maanden wordt spannend. Het valt te bezien wat er dus van die belofte in het coalitieakkoord overblijft. Het CDA roept in ieder geval alle gemeenten op met de woningbouwwens aan de rand om zich snel te melden bij de provincie.

Voorzitter, Statenleden die de vorige periode ook in de Staten zaten, weten dat er toen weinig gebeurde op het thema wonen. Behalve dat we tweeëneenhalf jaar hebben moeten wachten op het Masterplan Wonen. Inmiddels is dat masterplan er en zijn onderdelen daarvan ook opgenomen in het coalitieakkoord, zoals bijvoorbeeld het investeringskader en het Stadmakersfonds. Het volledige masterplan is echter nooit meer in de Staten besproken, laat staan goedgekeurd. Is de gedeputeerde bereid om het Masterplan Wonen met de Staten te bespreken en daarbij aan te geven welke onderdelen hij wel en welke onderdelen hij niet gaat oppakken, en pas geld uit te geven aan die onderdelen van het plan voordat hier in PS over is gesproken en er ook een meerderheid voor is. Want een niet goedgekeurd plan hoort eigenlijk nog niet in de begroting thuis.

Voorzitter, woningbouw gaat niet alleen over aantallen, maar ook over betaalbaarheid. Je kunt wel genoeg woningen hebben, maar kunnen mensen die dan ook huren of kopen? Vooral voor alleenstaande starters is het haast onmogelijk de woningmarkt op te komen. In het coalitieakkoord staat nu afgesproken dat de definitie van een betaalbare woning wordt gesteld op 344.000 euro. 344.000 euro. Daarvoor moet je als alleenstaande een bruto inkomen hebben van 5.600 euro per maand om daar een hypotheek voor te krijgen. En dat nog zonder studieschuld. Voorzitter, dat is in geen enkele branche een starterssalaris. Sterker nog, in de meeste branches is het niet eens het eindsalaris. En mijn fractie snapt dat woningbouwprojecten financieel rond gerekend moeten worden, maar een woning van 344.000 euro betaalbaar noemen, dat is gewoon niet waar. Daarom hebben wij samen met de Partij voor de Dieren, de ChristenUnie, de SP, D66 en Volt een motie die wil dat de provincie aansluit bij een aangenomen motie in de Tweede Kamer en die is daarin gediend door D66, de ChristenUnie en de VVD. Die spreekt over een betaalbare woning als deze maximaal 250.000 euro is.

De heer **LEERINK** (PvdA): Ja, ik snap uw zorgen over die betaalbaarheid en ook over die bedragen. In het coalitieakkoord wordt aangesloten bij het Rijksbeleid in deze, waar 355.000 euro als norm wordt gehanteerd. Dat is ook de norm die uw minister eigenlijk vrij stellig heeft gesteld. Mijn vraag aan u: staat dit bedrag wat u nu hanteert ook in het CDA-verkiezingsprogramma en doet u ook een inspanning naar uw eigen minister om ervoor te zorgen dat dit nu ook reisbeleid wordt? Dat zou ons namelijk enorm helpen als dit gewoon de landelijke norm wordt. Dan hebben we wellicht hier in dit huis ook een andere discussie.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Allereerst is een minister altijd ons aller minister, want het is het kabinet en die is wellicht lid van een partij, maar voert ook daar het coalitieakkoord uit. Dus het is ook uw minister die inderdaad heeft aangegeven dat hij dat als norm zet. En tegelijkertijd zien we dat de discussie zich daarover terecht heeft plaatsgevonden, ook in de Tweede Kamer, en daarover een motie is aangenomen. Niet eens ingediend door mijn partij, maar wel, zo kan het soms gaan, heel goede ideeën van andere partijen. En ik zou vinden dat we dat ook hier zouden moeten overnemen. Het gaat hier dus niet om een totale verandering van type woningen die gebouwd mogen worden. Het gaat hier puur om de definitie: wat noemen wij nou een betaalbare woning? Daarover is dus ook een veranderend Rijksbeleid, want er is een motie aangenomen in de Tweede Kamer. In de regel betekent dat dus dat dat verwerkt wordt.

De heer **LEERINK** (PvdA): Misschien dat u daar nog een rol in wilt vervullen, want het feit dat een motie wordt aangenomen, betekent – hebben wij gemerkt – niet altijd dat het ook Rijksbeleid

wordt, oftewel dat zo'n motie ook wordt uitgevoerd. Maar als u langs uw partijkanalen nog wil proberen om daar eens wat aan te doen, dan zouden we daar wellicht met elkaar mee geholpen zijn.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Jazeker. Dus mocht daar aanleiding toe zijn, dan zal ik ons aller minister daartoe oproepen.

Voorzitter, dan de motie dus namens de Partij voor de Dieren, ChristenUnie, SP, D66 en Volt. Ik hoop dat die dus op een brede meerderheid kan rekenen. Die verzoekt het college een bovengrens van 250.000 euro, zoals ook gesteld in de aangenomen motie in de Tweede Kamer, te hanteren bij de term 'betaalbare woningen'. Mocht woningen met hun verkoopprijs toch boven deze grens uitkomen, deze dan niet meer aan te merken als een betaalbare woning.

Motie 174-6 november 2023
Definitie betaalbare woningen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *In het coalitieakkoord 'verbindend vooruit! 'de landelijke grens van een betaalbare woning*
- *van maxima al 85% van de NHG-koopgrens (85% van € 405.000, dus € 344.000) als betaalbaar wordt aangehouden;*
- *Vereniging Eigen Huis zich hard maakt om de grens van 85% van de NHG-koopgrens, bij het aanduiden van betaalbare woningen, te verlagen naar een bovengrens van € 260.000. (Bron: Vereniging Eigen Huis: Bouw jaarlijks 10.000 betaalbare starterswoningen I Vereniging Eigen Huis);*
- *De gemeenteraad van Opmeer een motie heeft aangenomen waarin het college wordt verzocht om een maximale grens van 60% van de NHG-koopgrens als grens te hanteren en dit in het nieuwe afwegingskader wonen toe te voegen;*
- *De NHG-koopgrens in 2024 omhoog gaat naar € 435.000, waarbij de grens van betaalbare woningen dan naar € 390.000 zal gaan. (Bron: Grens voor Nationale Hypotheek Garantie stijgt naar 435.000 euro (nos.nl);*
- *De Tweede Kamer op 19 oktober jl. een motie heeft aangenomen van de leden Boulakjar*
- *(D66), Grinwis (CU) en Peter de Groot (VVD) waarin een maximale verkoopgrens van 250.000 euro wordt aangehouden bij de term 'betaalbare woning'.*

Overwegende dat:

- *Een jonge starter het bedrag van € 344.000 of een bedrag dat daarbij in de buurt komt in de regel niet kan betalen.*
- *Het vergroten van de woonkansen van jonge starters bevorderd dient te worden.*
- *De term 'betaalbare woning' met een grens als de huidige, als misleiding kan worden beschouwd.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Een bovengrens van € 250.000 euro (zoals aangenomen motie in de Tweede Kamer dicteert) te hanteren bij de term 'betaalbare woningen'. Mochten woningen met hun verkoopprijs toch boven deze grens uitkomen, deze dan niet meer aan te merken als 'betaalbare woning'.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Dennis Heijnen (CDA), Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren), Michel Klein (ChristenUnie), Heidi Bouhlel-Lascaris (SP), Laurien Berkvens (D66) en Maik de Weerdt (Volt).

De **VOORZITTER**: Dank u wel.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Dan, voorzitter, als we dan die betaalbare woningen hebben gebouwd, dan moeten er ook voorzieningen zijn. En in veel dorpen en steden is dat een steeds groter wordend probleem. Veel verenigingen worstelen nog steeds met de nasleep van de coronacrisis en de hoge energieprijzen, en inflatie helpt ook niet mee. Terwijl juist verenigingen en maatschappelijke organisaties een enorm belangrijk bindmiddel zijn in de samenleving. Tijdens de coronacrisis heeft deze provincie het Herstel- en duurzaamheidsfonds opgericht, waarbij geld beschikbaar is gesteld voor de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed. Voorzitter, dat liep als een trein. We sloegen twee vliegen in één klap. We werkten concreet aan verduurzaming, ook weleens leuk als provincie, en de energierekening voor die verenigingen ging omlaag. Het CDA was hier groot voorstander van. Het gevolg, dat ik nog steeds met grote regelmaat word benaderd met de vraag of deze regeling alsjeblieft nog een keer opengaat. Er staan nog allerlei sport- en cultuurverenigingen en buurthuizen te springen om verduurzaming. Maar helaas is mijn boodschap dan dat de partijen van deze coalitie het weliswaar belangrijk vinden, maar er beduidend minder geld voor hebben uitgetrokken. En dat willen wij graag anders zien. Daarom heb ik een motie, samen met D66, Volt en de ChristenUnie. Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten te onderzoeken hoeveel vraag er nog is vanuit maatschappelijke instellingen voor het verkrijgen van subsidies voor de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed en een plan op te stellen om maatschappelijk vastgoed, zoals sportaccommodaties, te kunnen voorzien in meer voldoende financiële middelen om te kunnen verduurzamen, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 175-6 november 2023
Meer geld begroten voor verduurzamen maatschappelijk vastgoed

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *Er vanuit het coalitieakkoord 'verbindend vooruit' vanaf 2024 structureel €1,5 miljoen per jaar beschikbaar is voor het samen met gemeenten opstellen van voorzieningenakkoorden, sport en dorpshuizen;*
- *De Provincie het Ontzorgingsprogramma Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed wil inzetten voor het verduurzamen van sport, culturele voorzieníngen en dorpshuizen.*

Overwegende dat:

- *In het voormalig Corona herstel- en duurzaamheidsfonds alleen al €2 miljoen beschikbaar werd gesteld voor het verduurzamen van sportaccommodaties;*
- *Vele sportverenigingen gebruik hebben gemaakt van deze subsidies voor verduurzaming;*
- *Het aantal aanvragen van sport-, cultuurverenigingen, dorpshuizen en andere maatschappelijke instellingen veel groter was dan de beschikbare subsidie;*

- *De provincie hoge ambities heeft voor het verduurzamen en ontzorgen van maatschappelijk vastgoed en zo een belangrijke bijdrage levert aan de klimaatdoelen.*
- *Sportverenigingen, culturele voorzieningen en dorpshuizen nog steeds worstelen met hoge (energie)kosten en lage reserves.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Te onderzoeken hoeveel vraag er nog is vanuit maatschappelijke instellingen voor het verkrijgen van subsidies voor de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed;*
- *Een plan op te stellen om maatschappelijk vastgoed zoals sportaccommodaties te kunnen voorzien in meer voldoende financiële middelen om te kunnen verduurzamen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Dennis Heijnen (CDA), Emre Kanik (D66), Maik de Weerdt (Volt) en Michel Klein (ChristenUnie).

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, ik kom tot een afronding. Veel andere partijen hebben gesproken over klimaatverandering en de energietransitie. En ook dat is voor ons natuurlijk een heel belangrijk onderwerp. Vanuit onze visie als rentmeesterschap moeten we veel beter voor de aarde zorgen, dan we in de afgelopen jaren hebben gedaan. We moeten ook zorgen voor de mensen die op de aarde leven. We hebben daar ook vertrouwen in de inzet van deze coalitie, maar zeggen wel dat niet alle voorgestelde maatregelen dan ook per se goede maatregelen zijn. Het is belangrijk de Staten, onze inwoners en bedrijven te blijven betrekken bij de stappen die genomen gaan worden. Alleen samen kunnen we bouwen aan die hoopvolle toekomst. Ik dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Dessing van Forum voor Democratie.

De heer **DESSING** (FvD): Dames en heren, hier spreekt uw purser. Vlucht AFB2023 staat op het punt van het vertrekken. Maakt u alstublieft uw stoelriem vast, want de verkeersleiding heeft turbulentie op de route gemeld.

Voorzitter. We zitten met zijn allen in een vliegtuig. Het is buiten stormachtig. En we hebben inderdaad last van forse turbulentie. Het toestel wordt heftig heen en weer geslingerd. Stewards en stewardessen doen alle mogelijke moeite om een deel van de toch wat onrustig wordende passagiers gerust te stellen. “Alles onder controle; een beetje stabiliseren en bijsturen onder leiding van bekwaam personeel in de cockpit en dan hopen op rustige weersomstandigheden”, is de boodschap. Inmiddels klinken er uit cockpit alarmbellen. Een deel van de passagiers is er toch niet gerust op. Je moet er toch niet aan denken dat we straks een noodlanding moeten maken. Het personeel slaagt erin om de meeste passagiers rustig te houden, maar een deel van de passagiers wil toch wel van die piloot weten wat er nou echt aan de hand is en wat de vooruitzichten zijn voor een veilige vlucht verder. Een van de stewards gaat daarom naar de cockpit met de vraag of de piloot passagiers even kan toespreken om hen toch wat gerust te stellen. Maar dan volgt een schokkende ontdekking: er blijkt helemaal niemand aanwezig in de cockpit. Het vliegtuig staat op de automatische piloot. Er is een koers uitgezet, maar niemand die de koers controleert, niemand die de koers bijstuurt weg uit de turbulentie. De verkeersleiding staat machteloos en zonder piloten is een crash haast onvermijdelijk.

Voorzitter, dat is kortweg het gevoel dat wij aan deze begroting hebben overgehouden. En het sluit aan op de analyse die wij als partij hebben van de problematiek die landelijk speelt ook. De politiek heeft een weg ingeslagen, waarvan het, ondanks alle waarschuwingen van experts die wel naar de eerlijke feiten kijken, niet meer lijkt te willen of kunnen afwijken. Maar doordat de provincie zichzelf heeft gereduceerd tot een uitvoeringsinstantie van landelijk vastgesteld beleid dreigt de provincie haar bewoners op te zadelen met problemen die zich ook landelijk en zelfs in heel Noordwest-Europa voordoen. Laten we de punten die we bij het lezen tegenkwamen een voor een langslopen.

Bij staand beleid wordt komend jaar gerekend met een tekort van 83 miljoen euro, al eerder genoemd. Om dat te dekken, wordt er maar eventjes diep in de pot met reserves getast. We gaan als provincie nu zelfs ook geld lenen om al onze ambities te financieren. Vroeg of laat gaat dat fout, vooral als er geen zicht is op tijdige aanpassing van de koers als we uitgaan van vliegen op reserves. Daarbij valt ook op het punt van bereikbaarheid op dat er sprake is van forse budgetoverschrijding. Ik noemde het net al even bij het iMPI. Overschrijdingen die zich volgens de begroting van de provincie niet langer zullen voordoen. Het is alsof de stewardess ons wijs probeert te maken: ja, turbulentie, daar hebben we nu even last van, maar vanaf morgen is dat probleem voor eens en voor altijd weer uit de wereld. En helaas, een piloot om haar te vertellen dat dit verhaal niet klopt, ja, die is er niet. Dat zei ik net al. Een alledaagse wijsheid vertelt ons bovendien dat in het verleden behaalde resultaten geen garantie geven voor de toekomst. Maar hier wordt doodleuk gesteld dat in het verleden ontstane tegenvallers in de toekomst niet meer zullen voorkomen. Welke redenen ziet de provincie voor dit optimisme? Zo vraag ik de gedeputeerde. Maar belangrijker nog: hoe wordt dit risico afgedekt?

Daarnaast wordt de komende jaren weer een fors extra bedrag uitgetrokken voor klimaatpolitiek. In 2024 gaat het er daarbij om elf miljoen euro, oplopend tot veertien miljoen in 2027. In totaal komen de kosten voor de energietransitie in 2024 daarmee uit op ruim 31 miljard euro. Wanneer gaan we provinciaal nu eens inzien dat die kosten, ook al worden ze voor het grootste gedeelte gedekt door Rijksbijdragen, de prijzen van energie onnodig opdrijven en tegelijkertijd aan de oplossing van de zogenaamde klimaatproblematiek niets bijdragen? Kortom, wanneer gaan we inzien dat dit weggegooid geld is, opgebracht door de burgers?

En dan zijn er nog de relatief forse investeringen in het kader van het PPLG, waarin het realiseren van landelijke koolstofdioxide- en stikstofdoelen een belangrijk onderdeel vormen. Beide doelstellingen gaan uit van de verkeerde vooronderstellingen en maken gebruik van modelberekeningen die niet voor het vaststellen van beleid bedoeld zijn. En intussen gaat er de komende jaren wel een bedrag oplopend tot acht miljoen euro heen. Wederom weggegooid geld. Inderdaad, alsof er helemaal niemand in de cockpit zit die dit beleid met kennis van zaken en gezond verstand zal bijsturen. En hetzelfde geldt voor extra uitgaven voor de transitie naar de circulaire economie, de komende jaren oplopend van vier tot ruim tien miljoen euro. En in 2024 levert dat in totaal al een kostenpost op van 21 miljoen euro. De noodzaak van die transitie wordt echter zwaar overtrokken. Grondstoffen voor een lineaire economie zijn in steeds grotere hoeveelheden en bij verstandig beleid ook tegen steeds lagere kosten beschikbaar. De transitie naar een circulaire economie verhoogt die kosten voor de gewone burger. Naar ons inzicht volstrekt onnodig. Alsof die burger de afgelopen jaren door de energietransitie en het eindeloos

bijdrukken van geld door de Europese centrale bank al niet voldoende aanslagen op haar besteedbaar inkomen te verduren heeft gehad. En alweer, alsof er helemaal niemand met enige kennis van zaken en gezond verstand in de cockpit zit.

En dan nog de verhoging van de opcenten, al eerder genoemd door collega's. Dat die opcenten nog altijd de laagste zijn van Nederland, is op zichzelf prijzenswaardig. Maar bovenop de gestegen lasten en toenemende inflatie betekent de voorgestelde verhoging van de opcenten een verdere aanslag op het besteedbaar inkomen van de gemiddelde burger in Noord-Holland. Onze burgers worden door deze verhoging, in combinatie met alle andere zojuist genoemde beleidsmaatregelen, steeds verder richting de economische afgrond geduwd. Het kan zo niet langer duren voordat een meerderheid van de Noord-Hollanders tot de bedelstaf is veroordeeld. En daartoe helpt de verwijzing naar de gemiddelde welvaart in onze provincie geen moer. De bovengemiddelde welvaart van enkelen gaat dan niet opwegen tegen de algehele malaise in de samenleving als geheel. En het is slechts kwestie van tijd of het vliegtuig, waarmee de burgers dachten veilig naar hun bestemming te vliegen, genadeloos zal crashen.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. Is de heer Dessing het met mij eens dat als je als motorrijder 2,33 euro per jaar meer gaat betalen en als autobezitter van een gemiddelde benzineauto twee tientjes per jaar meer gaat betalen, dat je dan niet kan stellen dat je burgers naar de economische afgrond duwt?

De heer **DESSING** (FvD): Het gaat om de combinatie van maatregelen, zoals ik al eerder noemde. De stijging van de prijzen, het feit dat je je tank tegenwoordig volgooit voor een paar tientjes meer. De stapeling met al die andere zaken die direct het huishoudbudget aantasten. En natuurlijk gaat het, zoals anderen hier in dit huis noemen, misschien om klein bier. Maar heel veel klein bier is al een heel groot glas vol bier.

Ik ga verder, voorzitter. Op papier ziet de begroting er de komende jaren rooskleurig uit. Maar daarbij wordt er onvoldoende rekening gehouden met de nijpende situatie waarin een toenemend aantal huishoudens in Noord-Holland zich bevindt, waar ik net ook al aan refereerde in een interruptiedebatje. De bodemloze put van alsmaar oplopende tekorten wordt steeds maar gevuld met extra inkomsten die altijd ten koste gaan van de burger, die het al zo moeilijk heeft door hoge prijzen voor energie en boodschappen. Om bij het voorbeeld van ons vliegtuig te blijven: je kunt blijven hopen dat er voldoende brandstof in de tank zit om alle verplichtingen voor de toekomst te kunnen blijven uitvoeren, maar de realiteit is dat de bodem van de tank in zicht komt voordat de bestemming wordt bereikt. Dat vereist dus aanpassing van ambities. En dat kan heel makkelijk.

Immers, willen we ons vliegtuig in de lucht houden, schaf alle maatregelen die zich richten op energie, stikstof en circulaire economietransitie af. Stop met tonnen kostende bomenkap. Maar liefst achthonderdduizend euro voor brandstof die bedoeld is voor de biomassacentrale. Stop met nutteloze symbolische maatregelen, zoals de eerdergenoemde sedum op bushokjes, die de provincie vierhonderdduizend euro kosten. Focus op de kerntaken voor de komende jaren: meer woningen en een goede bereikbaarheid van onze provincie met goed onderhouden infrastructuur. Dat is al een taak op zich voor de komende jaren. Op dat vlak zijn de uitdagingen namelijk gigantisch. Meer kan echt niet. Dan hoeft de burger niet langer een hogere prijs te

betalen voor een vlucht die haar ook nog eens niet op de gewenste bestemming zal brengen. Terwijl de kans vele malen groter is dat diezelfde burger met een lagere ticketprijs zonder verhoging van de opcenten of andere belastingen wel op de gewenste bestemming aankomt en niet ergens onderweg crasht. Het is, kortom, te hopen dat er in turbulente tijden goede piloten aan boord zitten die de koers kunnen bijsturen en die weten hoe je een vliegtuig door turbulente tijden moet sturen.

Voorzitter, om het belang daarvan te onderstrepen, willen we Gedeputeerde Staten, u als voorzitter en u als alle Provinciale Statenleden graag een boek aanbieden dat geschreven is door twee ervaren piloten met kennis van zaken. Zij hebben onderzoek gedaan hoe we in deze turbulentie terecht zijn gekomen, maar nog belangrijker: hoe we er weer uitkomen en wat daar in de cockpit voor nodig is. Om te beginnen: goede piloten met de visie die de koers durven bijsturen als de rauwe realiteit daarom vraagt. Dames en heren, bij deze bied ik u allen de onlangs bij Amsterdam Books verschenen case study van Thierry Baudet en Lidewij de Vos aan. Een case study die illustratief is voor wat er mis is met Nederland en daarmee ook in Noord-Holland: Niemand in de cockpit. Wij hopen dat u dit ter harte wil nemen, zodat we de koers van het land en de koers van deze mooie provincie weer de goede kant op kunnen sturen in het belang van al onze inwoners. Ik dank u wel. Voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik geef het woord aan mevrouw Alberts van de SP.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Het was niet de bedoeling dat er meteen begonnen werd met lezen.

De **VOORZITTER**: We gaan even alle energie en alle aandacht aan u geven, mevrouw Alberts.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dat vind ik wel terecht, ja. Wel, voorzitter, voor sommigen van u is het misschien schrikken, maar ik kan u verzekeren: we staan in ons land op een keerpunt. Weet u nog? De markt zou alles oplossen. Allerlei zaken zouden efficiënter worden, goedkoper worden. En als het goed zou gaan met bedrijven, dan zou de verkregen rijkdom ook naar beneden druppelen en de armste mensen ook welvaart bezorgen. Maar iedereen die een beetje weet hoe het in zijn werk gaat als het geld regeert, dan had je kunnen weten dat deze redenering de grootste leugen was die je je maar kon indenken. Men trapte erin. De liberalen propageerden, de christendemocraten en de sociaal democraten vielen voor de neoliberale marktreligie. Stap voor stap begonnen opeenvolgende regeringen aan de afbraak van de publieke sector. Post, openbaar vervoer, energie, vielen in handen van een vorm van particulier eigenaarschap. Maar nog was het niet genoeg. Aanbesteden zouden we: jeugdzorg, kinderopvang, jongerenwerk, dagbesteding, beveiliging, noem maar op. Inmiddels zijn we aanbeland in een bijna kolderieke situatie dat een huisarts wordt gezien als een ondernemer en dat deze dus maar op de markt moet zoeken naar een praktijkruimte. En nog is het niet genoeg. Grote beleggingsfondsen, ook wel private equity genoemd zijn, op zoek naar nieuwe mogelijkheden om hun geld te vermeerderen. Straten worden opgekocht, huisartsenpraktijken, kinderopvang en nu zelfs dierenklinieken. Hoe zout wil je het hebben? En nu het resultaat. Prijzen rijzen de pan uit, winsten exploderen, en wij zijn de zeggenschap volledig kwijt. Hoe vaak krijgen we hier in PS wel niet op onze vragen, wie dan ook, het antwoord – vragen, initiatieven, noem maar op: daar gaan wij niet over.

Nou, kijk maar eens even wat er allemaal op afstand is gezet: onderwijs, schoolbesturen beslissen. Men moet zich de blaren op de tong praten om de boel draaiende te houden en ondertussen wordt overal particulier onderwijs gepromoot. Luister maar naar de radiospotjes.

Wonen. Ja, men mag in gesprek met woningcorporaties of die wel blijven doen wat ze moeten doen, namelijk voor betaalbare woningen zorgen. En met particuliere woningeigenaren, inclusief die mega grote beleggers, is dat gesprek niet eens mogelijk. En ondertussen worden sociale huurwoningen verkocht voor een godsvermogen. En we hebben het er net over gehad: wat is nog betaalbaar? Nou, de bedragen die duizelen je om de oren. Corporaties verkopen voor 355.000 euro een driekamerflat met het grootste gemak. Nou, zie hem maar te kopen.

Dan openbaar vervoer. Men mag in gesprek – weer met aanhalingstekens – met de vervoerders om ze aan hun contract te houden dat lijnen, haltes en ritprijzen niet tussentijds aangepast worden. Wat uiteindelijk toch gebeurt.

En zorg. Men moet maar zien hoe de thuiszorg, dagbesteding, jeugdzorg, GGZ, noem maar op, niet versnipperd en de kwaliteit op peil blijft.

Heeft u de antwoorden op de schriftelijke vragen van de SP gezien over Waternet? Dat op afstand gezette gedrocht, waarin het waterschap Amstel, Gooi & Vecht zit, wat ervoor moet zorgen dat er in Noord-Holland droge voeten gehouden kunnen worden. Ik vraag me dan af wat de verantwoordelijk gedeputeerde denkt als er fiat aan die antwoorden gegeven moet worden. We gaan er namelijk niet over, zegt hij dan. Maar ondertussen gebeurt er van alles waar je als provincie voor verantwoordelijk bent niet, slecht of bijna niet of minder of wat dan ook.

Ik zei dat Nederland op een keerpunt staat en dat het neoliberalisme op zijn einde loopt. En van de grootste voorvechters van het neoliberalisme, Margaret Thatcher, zei destijds: there is no alternative. Welnu, voorzitter, er is wel een alternatief. En ik daag iedereen in deze zaal, maar het college in het bijzonder, uit om dat alternatief vorm te geven. En ik ga er een paar noemen.

Wat de SP betreft beginnen we met het gigantische probleem in dit land, in deze provincie: de wooncrisis. Hoe mooi zou het zijn als we een provinciaal woningbedrijf zouden hebben. Zover zijn we nog niet, maar de SP heeft voor vandaag een motie die ervoor kan zorgen dat we meer grip op de woningbouw krijgen. Daar lees ik het dictum van voor. Verzoekt GS – na een fix aantal overwegingen – actief gronden aan te trekken die geschikt zijn voor woningbouw, een vereveningsfonds opzetten waar de verschillende grondexploitaties ondergebracht kunnen worden, een plan op te stellen om ambtelijke capaciteit in te richten om deze gebiedsontwikkeling namens de provincie vorm te geven en de Staten actief informeren over de voortgang van deze ontwikkelingen, en gaat over tot de orde van de dag. Ik moet er nog even iets bij zeggen. Hier gaat het er natuurlijk wel ook nog over dat we dat ook graag natuurinclusief zouden willen bereiken.

Motie 176-6 november 2023
Actieve inzet Provincie Noord-Holland bij realiseren woningbouw

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.

Constaterende dat:

- *Er een tekort aan vooral betaalbare woningen is in Noord-Holland.*
- *De provincie gaat over ruimtelijke ordening maar weinig inbreng of instrumenten heeft in het woningbouwprogramma.*
- *Private ontwikkelaars bij bekend worden van mogelijke nieuwe woningbouwlocaties strategische grondposities innemen en het woningbouwplan dicteren vanaf dat moment.*
- *De provincie bij uitstek het overzicht zou moeten hebben welke locaties voor woningbouw geschikt zouden kunnen zijn.*
- *Het wenselijk is als de politiek meer in haar rol komt om de juiste woningen te bouwen die aansluit op de brede vraag vanuit de samenleving.*
- *Er nu grote groepen mensen zijn die op de markt of in het woningtoewijzingsbeleid van sociale huurwoningen telkens naast het net vissen voor geschikte en betaalbare woningen.*
- *Als er geen winstoogmerk is in de ontwikkeling van woningbouw er veel meer mogelijk is om sociale en betaalbare woningen te bouwen.*

Overwegende dat:

- *Wanneer de provincie zelf grond aankoopt ze aan het stuur staat van het woningbouwprogramma daarvan.*
- *De provincie een grondexploitatie op die locatie kan voeren. Waarbij de regie bij de provincie ligt en er door middel van "bouwenveloppen" op de markt te zetten veel meer de nadruk op de woningtypologie kan komen te liggen.*
- *De grondprijs voor de markt dan residueel benaderd kan worden. Zodat een ontwikkelaar*
- *een normale winst kan behalen maar niet met grondspeculatie exorbitante winst kan maken ten koste van woningzoekenden.*
- *Er per locatie een grondexploitatie gevoerd kan worden. Hiermee kunnen de kosten van de*
- *provincie (grondaankoop en inrichting openbare ruimte) wegvallen tegen de opbrengst van de grond in erfpacht geven.*
- *Wanneer de provincie de grond in erfpacht uit geeft ze meer haar eigen beleid door kan voeren. Denk hierbij aan bijvoorbeeld een woonplicht voor de te realiseren woningen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Actief gronden aan te trekken die geschikt zijn voor woningbouw.*
- *Een vereveningsfonds opzetten waar de verschillende grondexploitaties ondergebracht kunnen worden.*
- *Een plan op te stellen om ambtelijke capaciteit in te richten om deze gebiedsontwikkeling namens de provincie vorm te geven.*
- *De staten actief informeren over de voorgang van ontwikkelingen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Remine Alberts (SP).

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Over het door de SP gewenste provinciaal energiebedrijf komen we binnenkort te spreken. Het initiatiefvoorstel Zon op dak dienden wij enige tijd terug in. Een voorstel wat ervoor kan zorgen dat huurders en woningeigenaren met een smalle beurs

klimaat-rechtvaardig aan de energietransitie kunnen meedoen, omdat we het collectief gaan regelen voor iedereen in plaats van het aan individuen, dan wel de fossiele industrie als Shell en Vattenfall, over te laten. Ik kijk naar de bespreking daarvan uit en nogmaals, ik daag iedereen uit om mee te denken over dit alternatief.

En dan, voorzitter, ik vind het heel verstandig om bij alle projecten ervan uit te gaan dat water en bodem leidend zijn. Zo staat het ook in onze Omgevingsvisie. En het Rijk zie je dan ook en de provincies zie je dan ook stappen zetten om dat te veranderen. Echter, de SP vindt het heel jammer als er dan op een deelonderwerp wordt vastgehouden aan oude ideeën. En dan heb ik het over de Lutkemeerpolder bij Amsterdam. Vijf meter onder NAP. De laatste zeer vruchtbare zeekleigrond van onze provincie. Dan hebben we in de vorige Statenperiode het uitstekende initiatief van de Partij van de Arbeid besproken over verdozing. En PS vond het wel welletjes met al die distributiecentra. Zo kwam dat er toen uit. Maar waarom steekt het provinciebestuur, gesteund door de motie die wij gaan indienen, dan geen stokje voor de plannen om distributiehallen te bouwen in deze Lutkemeerpolder, en het dus niet beschikbaar te houden voor landbouw. Ook op dit onderwerp is het de hoogste tijd voor verandering. Daar heb ik ook een motie voor. En ook hier lees ik het dictum voor. Mede ondertekend door 50PLUS en de Partij voor de Dieren. Een aantal constateringen en overwegingen. Verzoekt te onderzoeken wat er nodig is om de bestemming van de Lutkemeer te kunnen aanpassen aan de hierboven genoemde nieuwe uitgangspunten. En die 'hierboven genoemde nieuwe uitgangspunten' zeggen: water en bodem leidend, voedselvisie is uitgangspunt, we zetten een stop op de verdozing, enzovoort, maar dat wilde ik niet in het dictum zetten. Dus het dictum nog een keertje volledig: te onderzoeken wat er nodig is om de bestemming van de Lutkemeer te kunnen aanpassen aan de hierboven genoemde nieuwe uitgangspunten en inzichten en PS hierover zo spoedig mogelijk te informeren.

Motie 177-6 november 2023
Bestemming van de Lutkemeer

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *In de Provinciale plannen water en bodem leidend zijn verklaard;*
- *In de Provinciale Voedselvisie streekproducten uitgangspunt zijn;*
- *De grond van de Lutkemeer de laatste zeer vruchtbare en zeekleigrond uit de provincie bevat;*
- *De Lutkemeerpolder 4,5 tot 5m onder NAP ligt en het Waterschap zich tegen de Amsterdamse plannen heeft gekeerd om een bedrijventerrein van dit gebied te maken;*
- *Er in Nederland discussie gaande is over de aanwezigheid van en uitbreiding van distributiehallen;*
- *De gemeente Amsterdam vast wil houden aan de bestemming van de Lutkemeer, namelijk bedrijventerrein.*

Overwegende dat:

- *Dat Amsterdam, door vast te houden aan de eerder vastgestelde bestemming, tegen de uitgangspunten van de provincie in gaat;*

- *De oorspronkelijke bestemming was ingegeven door de uitbreidingsplannen van Schiphol, welke door de gewijzigde inzichten over klimaat en uitstoot van Zeer Zorgwekkende Stoffen zullen moeten veranderen;*
- *Een herbezinning van wat er als gevolg hiervan met de Lutkemeer gaat gebeuren zeer gewenst is.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Te onderzoeken wat er nodig is om de bestemming van de Lutkemeer te kunnen aanpassen aan de hierboven genoemde nieuwe uitgangspunten en inzichten.*
- *PS hierover zo spoedig mogelijk te informeren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Remine Alberts (SP), Ines Kostić (Partij voor de Dieren) en Hein Stulemeijer (50PLUS).

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Voorzitter, ik heb geleerd dat je geduld moet hebben in de politiek. En voorzitter, dat heeft de SP. Maar dat neemt niet weg dat er in deze provincie maar moet worden voortgeborduurd op oude politiek. De tijd voor verandering is nu. En ik daag u nogmaals uit: toon uw moed en ga voor het goede. Dank u.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. U heeft twee moties ingediend en die maken onderdeel uit van de beraadslagingen. Dan geef ik het woord aan de heer Stulemeijer van 50PLUS.

Het ligt in de lijn der verwachting om alle insprekers straks aan het woord te laten en vervolgens zal ik dan schorsen, zodat ook het college zich kan voorbereiden op de ingediende moties, en dan in een keer na de schorsing ook daar een reactie op kan geven, alsmede haar bijdrage. Meneer Stulemeijer.

De heer **STULEMEIJER** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, collega's en andere toehoorders, in afwezigheid van fractievoorzitter Anneke van der Helm wil ik u onze visie op dit stuk niet onthouden. In het voorwoord van de gedeputeerde Financiën bij de begroting 2024 verwijzen naar het collegeakkoord Verbindend vooruit! en de diverse beleidsdoelen die gehaald moeten worden tot 2027. Het klinkt ons als muziek in de oren. En dat er een koppeling met de Brede Basismonitor wordt gemaakt om de ontwikkeling in welvaart in de brede zin in kaart te brengen in de provincie Noord-Holland is natuurlijk slim. Dank ook aan allen die meegewerkt hebben om dit document tot stand te brengen.

Er zijn ook tegenvallers te benoemen in deze begroting. Pas later dit jaar: wanneer? En bij de kadernota voor 2025 zal 2023 specifieker geduid worden in het meerjarenperspectief. De val van het kabinet en de op handen zijnde Tweede Kamerverkiezingen van 22 november aanstaande brengen onzekerheden mee inzake het Rijksbeleid. Dan gaat een zin als “we verbinden onze ambities steeds aan het beschikbare geld” mank als je niet weet wat een nieuw kabinet voor 2024 en later in petto heeft.

Maar 50PLUS wil constructief mee blijven denken. Het credo ‘uitgaven verlagen en opcenten verhogen, wegenbelasting, hebben we enigszins omarmd, hetzij met enige moeite, met betrekking tot de verhoging van de belastingen. Laat dan wel de inkomsten uit deze belastingen

voor een groot deel naar programma vier, Bereikbaarheid, van de begroting gaan. De winst op dit beleidsterrein is te behalen door zoveel mogelijk groei te voorkomen van mobiliteit door wonen en werkt dicht bij elkaar te organiseren. 50PLUS heeft niet de illusie dat de inwoners van onze provincie zich de vrijheid om te bewegen laten ontnemen. Hoe wordt de huidige afstand tussen wonen en werken verkleind? Graag een uitleg van de gedeputeerde hoe de huidige situatie aan te pakken.

Voorzitter, nog een opmerking ten aanzien van mobiliteit. We kunnen als provincie of als MRA nog zo ons best doen, maar we zijn volkomen afhankelijk van wat het kabinet ons aandoet. Bij gevolge Miljoenennota 2024 lezen wij dat de rijksbijdrage ten aanzien van de Noord/Zuidlijn met 1,8 miljard wordt verminderd. Verder lezen wij dat het college van GS wel vertrouwt dat een nieuw kabinet de vermindering van de bijdrage herstelt. Graag vernemen we van het college waar ze dat vertrouwen op baseert. Immers, vertrouwen is goed, maar Hofman is beter, zoals een bekende reclame suggereert.

Inwoners verliezen het vertrouwen in het oplossend vermogen van de politiek. Er is grote onzekerheid over de dag van morgen, over koopkracht en woningnood, over de opvang van asielzoekers en de oorlog in Oekraïne. Maar ook over de grote veranderingen die op ons afkomen op terreinen als arbeidsmarkt, klimaat, energie en stikstof. Zijn we in de communicatie met onze inwoners niet transparant genoeg? Hoe kan het beter?

Wij bevinden ons op een kantelpunt in onze samenleving, waarin alles aankomt op onze houding tegen financiële onzekerheden naar onze inwoners toe en hoe we onze koers bepalen. Dat vraagt om veerkracht. Veerkracht, de wil om te veranderen en acceptatie dat onze huidige manier van denken en handelen in het teken moet staan van een samenleving, waarin we stuiten op economische, sociale en ecologische grenzen. We moeten op zoek naar andere vormen van samenleven. Wat hebben we de kiezers te bieden? Elke inwoner, ongeacht zijn of haar geloofsovertuiging, geaardheid, leeftijd, herkomst, opleiding of beroep, zowel in de stad als platteland, moeten bestaanszekerheid hebben. Sommige maatregelen in deze begroting zijn bedoeld voor de korte termijn. Zorgwekkender vinden we het dat de sociale cohesie, vrijwilligerswerk en sociale contacten in Noord-Holland achterblijven ten opzichte van andere provincies. We weten dat de hieruit voortkomende eenzaamheid een grote wissel kan trekken op onze inwoners en op onze samenleving. We zien niet genoeg maatregelen op dit punt uitgewerkt in de begroting voor 2024.

Een breed draagvlak voor de aanpak van het stikstofprobleem wordt steeds moeilijker. 50PLUS is voor natuurherstel, maar ook voor vitaal platteland en een goede toekomst voor de Nederlandse boeren. Daarom is halvering van de stikstofuitstoot een ambitieus plan gebleken. Soms zal een andere bedrijfsvoering uitkomst bieden voor onze boeren, soms een nieuwe technologie, soms bedrijfsverplaatsing en soms zal uitkoop de beste optie zijn. Maar wat als we het tempo van mindering van stikstofuitstoot niet aankunnen?
De situatie op de woningmarkt, snijpunt. Een goed en betaalbaar koop- of huurhuis is voor steeds meer mensen onbereikbaar. Het is al eerder genoemd. Vooral bij starters en jongeren. Daar mogen we ons niet bij neerleggen. Iedereen heeft recht op een eigen thuis in een veilige, bereikbare en aantrekkelijke wijk. Daar ligt een kerntaak voor de woningcorporaties, met een stevigere regierol voor de landelijke politiek in samenspraak met onze provincie.

Ons asielsysteem is en blijft gebaseerd op het uitgangspunt dat er in ons land altijd een plek is voor mensen die vluchten voor oorlog, geweld en onderdrukking. Wie hier kan blijven, krijgt alle rechten en plichten om volwaardig mee te doen en in onze samenleving te integreren. Daar moet de provincie aan meewerken dat er een goede spreiding komt voor opvangplekken.

Alleen met een goed opgeleide beroepsbevolking kunnen we bouwen aan een innovatieve en ondernemende toekomst. Nederlandse ondernemers en hun personeel hebben tijdens de coronacrisis veerkracht getoond. Het is een hard gelag dat zoveel bedrijven nu opnieuw met grote problemen te maken krijgen vanwege enorme kostenstijgingen en gebrek aan personeel. Zeker in het midden- en kleinbedrijf, dat zo belangrijk is voor ons land, hebben veel ondernemers het moeilijk. Versterking van het mkb-ondernemersklimaat is nodig, bijvoorbeeld door te zorgen voor een betere toegang tot financiering en ondersteuning bij verduurzaming. Aanhaken op wat voorgesteld wordt in de Begroting 2024.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (CU): Dank u wel voor het woord. Het is altijd wat lastig: de laatste voor de pauze. Maar ik hoop toch dat u nog even de aandacht kunt bewaren.

We spreken over de provinciale begroting voor 2024 in een tijd waarin veel onrust is in de wereld. We maken ons zorgen over geweld. We zien afschuwelijke beelden van leed wat medemensen treft. De gevolgen van klimaatverandering worden steeds zichtbaarder. Er zijn zoveel mensen op de vlucht. Sommige melden zich ook in ons land, maar we kunnen nauwelijks ruimte vinden om hen op te vangen. De stikstofcrisis is nog steeds niet opgelost. Onze economie put de aarde uit. De natuur kan niet herstellen. En boeren wachten moedeloos op oplossingen die wel beloofd zijn, maar niet concreet worden. Maar ook dichterbij. Mensen zoeken al tijden passende woonruimte en kunnen die niet vinden. De prijzen zijn gestegen en het wordt voor steeds meer mensen een uitdaging om rond te komen. En wat misschien nog het lastigst is: we zien nauwelijks licht aan het eind van de tunnel, want wie kan bedenken hoe we ooit vrede krijgen in het Midden-Oosten, hoe de agressie in Oekraïne kan stoppen, hoe we de opwarming van de aarde onder anderhalve graad kunnen houden? En we kunnen dat als provinciale overheid al helemaal niet alleen. Maar we zullen desondanks moeten aanpakken wat wel binnen ons bereik ligt. En de ChristenUnie wil zich inzetten om de samenleving te versterken door te bouwen aan zorgzame gemeenschappen, waarin mensen naar elkaar omzien, door de schepping die ons gegeven is te bewonderen en te koesteren en door de zorgen van inwoners serieus te nemen.

Meneer de voorzitter, ik wil graag drie thema's aan de orde stellen die we als ChristenUnie belangrijk vinden. En daarna ingaan op een aantal financiële aspecten van de begroting.

Het eerste thema is de economische transitie naar een samenleving, waarin het welzijn van mensen centraal staat en we de aarde niet langer uitputten. Een samenleving, waarin we kunnen genieten van genoeg. Een economie waarin gezondheid belangrijker is dan economisch gewin. En in de begroting worden een heel aantal stappen beschreven die hieraan bijdragen. Maar we hebben nog vier aanvullingen. Ten eerste: wij missen bij de opwek van duurzame energie de inzet op zon opwekken boven parkeerplaatsen en zon opwekken met geluidsschermen, uiteraard

met aandacht voor de natuur. Dit staat wel in het coalitieakkoord beschreven, maar hiervoor staat geen actie in de begroting. Ik dien graag een amendement in, met een dictum dat ik wil gaan voorlezen. Wij stellen voor het ontwerpbesluit in de voordracht als volgt aan te passen. Dat we aan deelbesluit 1 toevoegen met dien verstande dat de tekst op pagina 24 van de Begroting 2024, tweede bullet van 1.1 a als volgt wordt gewijzigd: we gaan ons niet alleen inzetten voor de uitdagingen van de zon-op-dak-opgave, maar we gaan ons ook inzetten voor de uitdagingen van de opgave zon-op-dak, zon-op-parkeerplaats en zon-op-geluidschermen. En deze motie wordt mede ingediend door het CDA, de Partij voor de Dieren en Volt.

Amendement 015-6 november 2023
Zon op parkeerplaats en geluidsscherm

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Besluit:
Het ontwerpbesluit in de voordracht als volgt aan te passen:

- *deelbesluit 1 aan te vullen met de volgende tekst:*
  ", met dien verstande dat op pagina 24van de Begroting2024 de tekst van de tweede bullet van 1.1 a. als volgt wordt gewijzigd:
  - *van: uitdagingen van de zon-op-dak-opgave.*
  - *naar: uitdagingen van de opgave voor zon-op-dak, zon-op-parkeerplaatsen en zon-op-geluidsschermen."*

En gaan over tot de orde van de dag.

Toelichting
In het coalitieakkoord staat dat de provincie zich in gaat zetten voor de opwek van zonne-energie
met panelen boven parkeerplaatsen en op geluidsschermen. Wij ondersteunen dit doel van harte en vinden dat bij het onderzoek naar de verbetering van de ondersteuning voor de opwek van zonne-energie deze vormen expliciet meegenomen moeten worden.

Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie), Dennis Heijnen (CDA), Ines Kostić (Partij voor de Dieren) en Julia Schneemann (Volt).

De heer **KLEIN** (CU): Een tweede aanvulling betreft de handhaving van de milieuregels. En dan specifiek de terugkoppeling van de meldingen door de omgevingsdienst. We zijn vorige week maandag op werkbezoek geweest bij de omgevingsdienst en we hebben gehoord dat niet iedere inwoner op zijn melding een terugkoppeling krijgt. En wij vinden dat alle inwoners die de moeite nemen om een melding te doen recht hebben op informatie over wat er met hun melding is gedaan, ook als er blijkt dat er geen sprake is van overtreding. Wij willen, en ik heb afgelopen maandag ervaren dat dit breed gedragen wordt, dat de provincie daar afspraken over gaat maken. We hebben daarom weer een amendement, wat we graag indienen. Het dictum daarvan luidt dat we opnieuw deelbesluit 1 aanvullen met de volgende tekst. Met dien verstande dat op de pagina 29 van de Begroting 2024 de volgende tekst wordt toegevoegd aan het einde van paragraaf met nummer 2.1. Onderdeel van de afspraken met de omgevingsdienst zijn afspraken

over de manier waarop inwoners die meldingen doen een adequate terugkoppeling krijgen. En deze motie wordt mede-ingediend namens de Partij voor de Dieren en Volt.

Amendement 016-6 november 2023
Afspraken over terugkoppeling van meldingen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.

Besluit:
Het ontwerpbesluit in de voordracht als volgt aan te passen

- *deelbesluit L aan te vullen met de volgende tekst:*
  ", met dien verstande dat op pagina 29 van de Begroting 2024 de volgende tekst wordt toegevoegd aan het einde van paragraaf met nummer 2.1:
  - *Onderdeel daarvan zijn afspraken over de manier waarop inwoners die meldingen doen een adequate terugkoppeling krijgen."*

En gaan over tot de orde van de dag.

Toelichting
Tijdens het werkbezoek op maandag 31 oktober hebben wij gehoord dat niet op iedere melding die bij de omgevingsdienst wordt gedaan een terugkoppeling wordt gegeven. Wij vinden dat alle inwoners die een melding doen recht hebben op informatie over wat er met hun melding is gedaan, ook als blijkt dat er geen overtreding plaats heeft gevonden. Wij willen dat de provincie daar met de omgevingsdiensten afspraken over gaat maken.

Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie), Ines Kostić (Partij voor de Dieren) en Julia Schneemann (Volt).

De heer **KLEIN** (CU): Ten derde, de inzet rondom circulair en biobased bouwen. We zijn heel erg blij dat de provincie het doel heeft om biobased en circulair bouwen actief te stimuleren. Dat staat gewoon in de begroting pagina 37, doel zes. Maar als je dan gaat kijken naar de activiteiten die worden uitgevoerd, dan gaat u helemaal niks doen. De enige actie die u noemt, is dat u indien nodig fysieke ruimte wil bieden voor de opslag van circulaire bouwmaterialen. Hè, dacht ik, is dat het probleem? Bouwen we in Noord-Holland niet circulair, omdat we geen plek hebben om die spullen ergens neer te leggen? Wij willen dat de provincie actie gaat ondernemen om dit doel te bereiken. En wij dienen daar een motie in, samen met de Partij voor de Dieren en Volt, en ik zal dictum voorlezen. Wij dragen GS op om in de komende periode een aantal concrete acties uit te werken om invulling te geven aan subdoel 6 onder 3.2, het actief stimuleren van biobased en circulair bouwen, en PS daarover te informeren ruim voor de bespreking van de Kaderbrief begrotingsjaar 2025.

Motie 178-6 november 2023
Biobased en circulair bouwen stimuleren

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *In de begroting het subdoel wordt genoemd om biobased circulair bouwen actief te*
- *stimuleren;*
- *Er geen acties worden genoemd om deze doelen te bereiken.*

Overwegende dat:

- *Doelen over het algemeen niet vanzelf bereikt worden.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *In de komende periode een aantal concrete acties uit te werken om invulling te geven aan het subdoel 6 onder doel 3.2, "het actief stimuleren van biobased en circulair bouwen";*
- *PS daarover te informeren ruím voor de bespreking van de Kaderbrief begrotingsjaar 2025.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie), Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren) en Maik de Weerdt (Volt).

De heer **KLEIN** (CU): En het vierde punt gaat over circulaire tarieven. Wij zijn afgelopen week ook met een aantal Staten- en commissieleden op bezoek geweest bij de provinciaal circulair ambassadeur. We hebben daar een aantal mooie voorbeelden gezien van bedrijven die proberen minder afval te produceren, meer aan hergebruik te doen. Maar de ambassadeur gaf ook aan dat er een subsidieregeling, zoals die in Zuid-Holland er wel is, in Noord-Holland wordt gemist. En wij dienen daar een motie in, opnieuw samen met de Partij voor het Dieren en Volt, waarvan het dictum luidt: wij verzoeken GS bij de evaluatie en aanpassing van de Actieagenda Circulaire Economie de vraag te betrekken of een dergelijke subsidieregeling ook in Noord-Holland gerealiseerd kan worden en het antwoord op deze vraag expliciet terug te koppelen aan Provinciale Staten.

Motie 179-6 november 2023

Onderzoek subsidieregeling Circulaire Initiatieven

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.

Constaterende dat:

- *Het bevorderen van een veerkrachtige en circulaire economie een belangrijk doel is van het economisch beleid;*
- *Er in het coalitieakkoord 250.000 euro extra beschikbaar is gesteld voor circulaire economie.*

Overwegende dat:

- *De Actieagenda Circulaire Economie 2021.-2025 geëvalueerd wordt en eventueel wordt*
- *Aangepast;*
- *De provinciaal ambassadeur Circulaire Economie heeft aangegeven dat er in Noord-Holland behoefte zou hebben aan een subsidieregeling voor kleinschalige innovatieve circulaire initiatieven;*
- *In de provincie Zuid-Holland een dergelijke subsidieregeling bestaat.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Bij de evaluatie en aanpassing van de Actieagenda Circulaire Economie de vraag te betrekken of een dergelijke subsidieregeling ook in Noord-Holland gerealiseerd kan worden;*
- *Het antwoord op deze vraag expliciet terug te koppelen aan de Provinciale Staten.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie), Ellinoor Jorna (Partij voor de Dieren) en Maik de Weerdt (Volt).

De heer **KLEIN** (CU): Een tweede thema is het thema woningbouw. Het is belangrijk om daar een flinke versnelling te realiseren, vooral betaalbare woningen. Betaalbaar is iets anders dan drie-en-een-halve ton. Dus daarom dienen we mede de motie van het CDA in om betaalbaar te definiëren als 250.000 euro maximaal. En juist ook voor jongeren, en daarom dienen we ook mede de motie van Volt hierover in.

Maar qua versnelling zien we dat de provincie nu erg lijkt in te zetten op de verruiming van de regels om woningbouw aan de randen van dorpen en in linten mogelijk te maken. Maar we hebben eens even goed gekeken naar die Monitor Plancapaciteit en dan zien we dat er al enorm veel plannen zijn die helemaal niet afhankelijk zijn van de verruiming van die regels. Blijkbaar zijn er andere belemmerende factoren. Want ondanks onze inzet in bijvoorbeeld een flexibele schil voor ambtelijke ondersteuning, komen heel veel projecten, zelfs projecten die al vergund zijn, niet van de grond. Onze vraag aan GS is: heeft u goed zicht op waar het nou stokt in de woningbouw? En kunt u ons overtuigen dat de acties die u van plan bent om te gaan ondernemen wel voldoende aansluiten bij de daadwerkelijke behoeftes?

Het derde thema dat we aan de orde willen stellen, is het openbaar vervoer. En meneer de voorzitter, wij maken ons ernstig zorgen over de ontwikkelingen. Ten eerste is het ov de afgelopen tijd een stuk duurder geworden. En gelukkig heeft de Tweede Kamer op het nippertje besloten een verdere prijsstijging volgend jaar te voorkomen. Maar tegelijkertijd is de dienstregeling steeds verder teruggeschroefd en dreigt dat nog verder te gebeuren. En ten derde vallen er gaten in de uitvoering van de huidige concessies. Neem bijvoorbeeld bus 134 van Hoorn naar Wieringerwerf. Die wordt veel gebruikt door jongeren uit Wieringermeer die een opleiding elders volgen, bijvoorbeeld in Amsterdam of Alkmaar. Stelt u zich voor dat je na een studiedag uit Amsterdam of Alkmaar in Hoorn komt en je wilt overstappen op de bus naar Slootdorp. Heeft u enig idee wanneer de laatste bus gaat?

De **VOORZITTER**: U kunt geen prijs winnen overigens.

De heer **KLEIN** (CU): Het is één over zes ‘s avonds. Ja, dan zet deze coalitie zich in voor nachtbussen. Maar voorlopig hebben we niet eens bussen in de tweede helft van de avondspits. Als die bus al rijdt. Want de afgelopen maand is het minimaal vier keer voorgekomen dat deze bus is uitgevallen wegens logistieke problemen. En er staan dus allerlei scholieren in Hoorn die gewoon niet verder kunnen. Dat vinden wij niet goed. Vind je het gek dat je dan zo snel mogelijk je rijbewijs wilt halen om van die bus af te zijn? En dat moet gewoon anders. Het openbaar vervoer moet een aantrekkelijk alternatief zijn; geen noodoplossing voor mensen die geen eigen vervoer hebben. De ChristenUnie wil dat de huidige concessies beter worden uitgevoerd. Daarom stellen we de volgende vraag aan GS: hoe kunt u ervoor zorgen dat er minder bussen gaan uitvallen? Kunnen we bijvoorbeeld boetes verhogen? Kunnen we in gesprek gaan met Transdev? Dit moet namelijk anders. Daarnaast willen we ook dat de kwaliteit omhoog gaat. We maken ons erg zorgen dat in de begroting wordt genoemd onder subdoel 2.1: het aanpassen van de ov-

vervoersplannen om het wegvallen van de transitievergoeding op te vangen. We dienen daarom een motie in, en daar lees ik graag het dictum van voor. Wij dragen GS op om bij de aanpassing van de ov-vervoersplannen het uitgangspunt te hanteren dat de dienstregeling niet verder mag worden teruggebracht. En wanneer daarvoor extra budget nodig is, hiervoor in 2024 een voorstel aan de Staten voor te leggen. En deze wordt mede ingediend door het CDA, de Partij voor de Dieren en Volt.

Motie 180-6 november 2023
Geen verdere afschaling openbaar vervoer

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *De provincie vanuit het Rijk tot eind 2023 geld ontvangt vanuit de regelingen Beschikbaarheid Vergoeding Openbaar Vervoer (BVOV) en Transitie Vergoeding Openbaar Vervoer (TVOV);*
- *Dit geld als doel had om de teruggelopen inkomsten tijdens en na de coronatijd deels te compenseren;*
- *Dit bedrag zo'n 3 miljoen euro op jaarbasis betrof;*
- *Met de Kaderbrief 2024 2,5 miljoen euro extra beschikbaar is gesteld om het wegvallen van Rijksvergoedingen te compenseren.*

Overwegende dat:

- *De Rijksregelingen eraan hebben bijgedragen dat de dienstregelingen slechts beperkt hoefden worden afgeschaald;*
- *Er in 2024 netto minder geld beschikbaar is dan in 2023;*
- *Daarboven de kosten zijn toegenomen door inflatie en indexatie;*
- *In de begroting staat dat "de ov-vervoerplannen zullen worden aangepast om het wegvallen van de vergoeding op te kunnen vangen".*

Van mening dat:

- *Het openbaar vervoer kwalitatief moet verbeteren om goed bruikbaar te zijn en reizigers terug te winnen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Bij de aanpassing van ov-vervoersplannen het uitgangspunt te hanteren dat de dienstregeling niet verder mag worden teruggebracht;*
- *Wanneer daarvoor extra budget nodig is, hiervoor in 2024 een voorstel aan de Staten voor te leggen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie), Dennis Heijnen (CDA), Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren) en Maik de Weerdt (Volt).

De heer **KLEIN** (CU): En dan tenslotte over de financiële kant van de begroting. We reserveren geld voor het ontwikkelen van nieuwe natuur, maar geen geld voor het beheer daarvan. Dat is ook al door anderen genoemd. En dat kan natuurlijk niet. Daarom dienen we samen met Volt en het CDA een motie in om dat recht te zetten. Het dictum daarvan luidt: wij dragen GS op om bij de Kaderbrief begrotingsjaar 2025 voldoende budget op te nemen voor het beheren van nieuwe

natuur en tevens een realistische meerjarenraming te maken die in lijn is met de verwachte groei van de natuur.

Motie 181-6 november 2023
Kosten Natuurbeheer verwerken in Kaderbrief 2025

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *Het budget voor het beheren van natuur (beleidsdoel5.2) in 2024lager is dan in 2023 en in de jaren daarna verder afneemt (pagina 59);*
- *De provincie ambitieuze doelstellingen heeft voor het realiseren van nieuwe natuur (w.o. de realisatie van het NNN) en daarvoor veel geld begroot.*

Overwegende dat:

- *Het ontwikkelen van nieuwe natuur belangrijk is gezien de opgaven rondom stikstof en biodiversiteitsherstel;*
- *De nieuw te ontwikkelen natuur ook beheerd zal moeten worden;*
- *Het college op in de begroting geen geld budgetteert voor het beheren van de nieuw te realiseren natuur, zowel niet in2024 als niet in de meerjarenraming;*
- *Dat de begroting en meerjarenraming op dit punt niet realistisch is.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Bij de Kaderbrief begrotingsjaar 2025 voldoende budget op te nemen voor het beheren van nieuwe natuur en tevens een realistische meerjarenraming te maken die in lijn is met de verwachtte groei van de natuur.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie), Julia Schneemann (Volt) en Willemien Koning (CDA).

De heer **KLEIN** (CU): Dan stelt u ook voor om een reserve coalitieakkoord in te stellen. Daar hebben wij toch wel een aantal kanttekeningen bij. Want we vinden het heel zorgelijk dat we hiermee alle zeggenschap over de besteding van het geld op voorhand uit handen geven. We werken in Noord-Holland in principe met doelgerichte bestemmingsreserves om te voorkomen dat er allerlei potjes ontstaan met geld zonder dat we precies weten waarvoor dat bedoeld is. Wat u nu gaat doen, is precies dit: een grote pot met geld zonder afgebakend doel, waar u nou hartenlust uit kunt snoepen. We hebben een aantal vragen aan GS. De eerste vraag is: hoe verhoudt de instelling van deze reserve zich tot ons beleid om alleen met doelgerichte bestemmingsreserves te gaan werken? 2, hoe gaat u zorgen dat wij ons budgetrecht kunnen blijven uitoefenen? Gaat u ons toestemming vragen om het bedrag uit deze reserve over te hevelen naar de inhoudelijke bestemmingsreserve? En wat gebeurt er, 3, met deze reserve als die niet leeg is wanneer de coalitieperiode is afgelopen? Valt die dan vrij naar de algemene middelen? Moeten we dat niet vastleggen? En waarom trouwens is de einddatum van deze reserve 31 december 2027? Dat is inmiddels een volgende collegeperiode. Het college zou toch in ieder geval in staat moeten zijn om in de komende twee jaar te bedenken waar ze het geld aan willen besteden. En dan wilt u deze reserve ook nog eens zo ver vullen dat als deze begroting uiteindelijk gerealiseerd zou worden als jaarrekening we aan het eind van het jaar met een jaarrekening zitten die niet voldoet aan onze eigen verordening. Wij vinden dat onzorgvuldig en

het is bovendien ook helemaal niet nodig. Daarom dienen we een amendement in om de storting in de reserve te temporiseren. Het is mede-ingediend door het CDA en D66. En het dictum hiervan luidt dat wij het deelbesluit 1 aanvullen met de volgende tekst: wij stellen de begroting vast met dien verstande dat de storting in de reserve coalitieakkoord wordt veranderd naar 87.868 miljoen in 2024 en 24.177.000 in 2025; en de begroting conform wordt aangepast.

Amendement 017-6 november 2023
Temporisering storting Reserve Coalitieakkoord

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Besluit:
Het ontwerpbesluit in de voordracht als volgt aan te passen:

- *deelbesluit 1 aan te vullen met de volgende tekst:*
  ", met dien verstande dat de storting in de "Reserve Coalitieakkoord" wordt veranderd naar € 57.868.000,00 in 2024 en € 24.177.000,00 in 2025, en de begroting conform wordt aangepast.

En gaan over tot de orde van de dag.

Toelichting
In de begroting2024 wordt voorgesteld een Reserve Coalitieakkoord in te stellen en deze te vullen
met € 67.868.000,00 in 2024 en € I4.177.000,00 in 2025. Daarmee daalt het Eigen Vermogen van de
provincie onder de in de Financiële Verordening opgenomen norm van 25%van de algemene dekkingsmiddelen. Daardoor zou de jaarrekening over 2024 zou niet kunnen worden goedgekeurd als deze volledig conform de begroting zou worden gerealiseerd. Dit past niet bij zorgvuldig begrotingsbeleid. Door de storting in de reserve in 2024 met 10 miljoen te verlagen en dit bedrag in 2025 extra te storten wordt dit probleem opgelost. Deze aanpassing staat de ontwikkeling en uitvoering van het beleid niet in de weg.

Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie), Dennis Heijnen (CDA) en Sijmen Mülder (D66).

De heer **KLEIN** (CU): Meneer de voorzitter, ik begon met een schets van de grote problemen in de wereld. En ik hoorde laatst een toespraak van filosoof Evert-Jan Ouweneel. Hij gaf een advies over hoe om te gaan met deze problemen die groter zijn dan wat wij aankunnen. Hij noemde twee woorden, twee principes, die ons handelen zouden moeten tekenen: ernst en mildheid. Ernst, omdat we de problemen niet kunnen negeren. Ze moeten met urgentie worden aangepakt. Maar ook mildheid, omdat wij de wereld niet in onze handen hebben en ook omdat onze eigen bijdrage ook altijd beperkt en onvolmaakt is. Bij de ChristenUnie leven we vanuit het geloof dat God de wereld in zijn handen heeft. En de hoop – ik sluit aan bij het CDA – dat Hij uiteindelijk volmaakt herstel zal geven. Voorlopig mogen wij ons met ernstige mildheid daarvoor inzetten. En daar wenst de ChristenUnie het college de zegen van God voor toe. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank. We gaan verder met mevrouw De Sain van de BBB.

En er zijn door de ChristenUnie drie amendementen en vier moties ingediend, en die maken natuurlijk onderdeel uit van onze beraadslagingen.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Voorzitter, Statenleden, inwoners van Noord-Holland en alle mensen die thuis meeluisteren, het is vandaag 236 dagen geleden dat Noord-Holland naar de stembus ging. En het resultaat daarvan ziet u in deze zaal. Voor ons een absoluut hoogtepunt. Heel Nederland kleurde BBB-groen en in Noord-Holland behaalde BBB acht zetels. Daarmee mochten we de coalitieonderhandelingen leiden. Ik zal u besparen hoeveel uren daarin hebben gezeten, want zelf ben ik na een paar weken gestopt met tellen. Maar wat me nog wel bij staat is dat ik mijn onderhandelingsmaatje Michel Becker afgelopen voorjaar meer gezien heb dan mijn eigen man Gerard. Maar het resultaat van deze onderhandelingen was het allemaal waard. Samen met de VVD, GroenLinks, Partij van de Arbeid heeft BBB een akkoord gesloten om Noord-Holland tot en met 2027 vooruit te helpen. Met ons coalitieakkoord Verbindend vooruit! hebben we veel goede afspraken gemaakt om Noord-Holland te verbeteren. Ik zal er een paar in het kort noemen.

We willen graag de woningbouw een boost geven. Voor 2030 184.000 woningen. We horen door de huidige woningcrisis namelijk te vaak schrijnende gevallen. Ouders waarvan de kinderen tot hun dertigste thuis moeten wonen omdat een eigen woning niet beschikbaar is, de sociale huurwoningen die niet voldoende voorradig zijn en de jongeren die niet in het dorp kunnen wonen waar ze zijn opgegroeid. En dan hebben we ook nog de economisch daklozen. Met dit soort voorbeelden kan ik nog wel even doorgaan, maar volgens mij is het duidelijk dat die woningen broodnodig zijn.

Het eigen risico bij de faunaschade wordt verlaagd van twintig naar vijf procent. Een enorme ganzenpopulatie veroorzaakt grote schade aan de natuur en het voedsel. Een start maken met een proef om de winterrust af te schaffen op boerenakkers. En dit alles om in de komende periode de ganzenpopulatie te verminderen. Maar zolang dat nog niet is gebeurd, is het wel zo eerlijk om het eigen risico van de faunaschade op vijf procent te houden.

Bereikbaarheid en het ontsluiten van landelijk met stedelijk gebied, de verbindingen van en naar Noord-Holland met stedelijk gebied mag niet verder afgeschaald. Het is belangrijk voor onze inwoners, want iedereen moet van a naar b kunnen komen.

Ons doel was om het coalitieakkoord voor de zomer gesloten te hebben, en dat is gelukt. Iedereen is in functie. En nu graag gas op die plank om al onze mooie plannen uit het akkoord uit te gaan voeren. Sommige onderwerpen liggen al best wel lang stil. We houden graag de vaart erin.

Voorzitter, het akkoord lag nog niet bij de printer en het kabinet viel. En waar ik dacht mijn zomerreces te kunnen vullen met bijkomen van de lange onderhandelingen, mochten we weer voorbereidingen treffen om campagne te voeren voor de aanstaande verkiezingen op 22 november. Waar we 15 maart nog bepaalden welke kant Noord-Holland op moest, gaan we 22 november de koers van Nederland bepalen. En ook zit er de komende verkiezingen een Noord-Holland tintje aan, want meerdere Statenleden in ons midden staan op de lijst en zullen zomaar Kamerlid kunnen worden. Ik denk dat ik namens ons allen spreek als ik iedereen veel succes wens.

Dan willen we ook nog graag even stilstaan bij iets totaal anders. Dit jaar zijn er verschrikkelijk veel boerenbedrijven getroffen door het blauwtongvirus. Ondertussen zijn er al meer dan dertigduizend dieren overleden door het blauwtongvirus. Het aantal getroffen bedrijven met schapen en koeien is volgens het NSFO ruim vierduizend. Bij deze willen we graag onze steun betuigen en medeleven uitspreken naar ieder wiens dieren getroffen zijn door blauwtong. Laten we hopen dat er heel snel een oplossing voor komt.

Over de voorliggende begroting, BBB herkent zich in de begroting van het coalitieakkoord. En we kijken met vertrouwen naar de toekomst van de financiële positie van onze provincie. Vanuit de commissie zijn er vragen gesteld inzake die financiën over het agrarisch natuurbeheer. De agrarisch natuurbeheerders vragen duidelijkheid over die financiën op lange termijn. Voor 2024 is het duidelijk, maar daarna is de provincie afhankelijk van het Rijk. Het blijft onze aandacht hebben. Daarnaast willen wij heel graag de ambtenaren bedanken die veel tijd en moeite hebben gestopt in, niet alleen deze begroting, maar ook voor de antwoorden op de vragen die wij gesteld hebben. Hartelijk dank, ambtenaren.

Voorzitter, ik zal het verder niet lang maken. BBB werkt graag samen met de anderen hier in de Staten en kijkt daarnaar uit. BBB heeft gezaaid en nu willen we graag gaan oogsten. Laten we met zijn allen Noord-Holland elke dag een stukje BBBeter maken. Dank jullie wel.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank. En dank aan mevrouw De Sain. Geweldig, dat eigen risico verlagen is echt fantastisch dat u dat voor elkaar heeft gekregen in de onderhandelingen. U noemt eigenlijk een aantal dingen waar u trots op bent, maar het zijn vooral nog doelen en ambities. Als we bijvoorbeeld naar die bereikbaarheid kijken, ja, dan zien we dat er eigenlijk niet echt heel veel extra geld bij komt. U zegt, nou, die begroting, daarvan vertrouw ik dat we die plannen kunnen uitvoeren. Wat geeft u nou dat vertrouwen, dat alles wat in de begroting staat, ook genoeg is voor al die plannen die u zo mooi in het coalitieakkoord heeft gezet?

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): De begroting zal misschien niet op alle punten toereikend genoeg zijn, maar we zijn wel keihard ook aan het lobbyen op landelijk niveau om wel meer budget te krijgen om het ov hier in Noord-Holland verder te kunnen verbeteren. We zullen soms ook creatief ermee om moeten gaan, maatwerk moet er komen, geen massaproductie. En met maatwerk bedoelen we ook financieel maatwerk.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Want u zegt eigenlijk, nou ja, gas op de plank. Ik zou hopen dat nu van ambities – het al eens eerder over gratis bier – nu ook in uitvoering gaan en dat we daar ook in kunnen samenwerken. U had het ook over agrarisch natuurbeheer. Dat is zo'n thema, waar wij denk ik goed kunnen samenwerken. Ik hoop ook, en dat vraag ik dan aan u, hoe u ook uw rol ziet als grootste coalitiepartij en hier met een belangrijk onderwerp. Wat kunnen we van BBB verwachten op dat vlak?

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Wij gaan daar zeker in de commissies de komende tijden ons uiterste best op inzetten. We blijven ook heel goed communiceren met Gedeputeerde Staten om te kijken wat er mogelijk is en hoe we verder kunnen komen. En gas op de plank is natuurlijk ook een beetje ironisch, dat we zeggen, joh, we willen niet stilzitten, we willen vooruit, we willen verder

komen, zoals ook de titel van het coalitieakkoord. Maar we zullen alle zeilen bijzetten om ook de doelen te gaan halen.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder. U bent klaar. De heer Terwal van de VVD.

De heer **TERWAL** (VVD): Voorzitter, wanneer een Engelsman, toch wel bekend om zijn verfijnde humor en gevoel voor ironie, ons may you live in interesting times toewenst, is dat eerder als vloek dan als zegen bedoelt. Het wil uitdrukken dat het leven beter is in oninteressante tijden van rust en kalmte, dan in interessante tijden van drukte en commotie. Ik denk dat we niet anders kunnen vaststellen dat we in interessante tijden leven. De wereld is op dit moment getuige van een bloedig conflict tussen Hamas en Israël met vele onschuldige burgerslachtoffers aan beide zijden. En ook de oorlog die agressor Rusland voert tegen Oekraïne blijft helaas voortduren. Ook in Nederland is het een ongewoon jaar met de val van het kabinet en vervroegd de Tweede Kamerverkiezingen, die ons over minder dan drie weken vertellen hoe het politieke landschap veranderd is en welke partijen met elkaar de coalitieonderhandelingen ingaan. Laten we hopen dat ditmaal de formatie in Den Haag minder chaotisch verloopt en vooral korter duurt dan de vorige.

In onze eigen provincie Noord-Holland stond 2023 ook in het teken van verkiezingen en onderhandelingen met uiteindelijk het mooie coalitieakkoord Verbindend vooruit! als resultaat. De VVD ziet het als een eerste goede stap dat het coalitieakkoord verwerkt is in de voorliggende begroting voor het jaar 2024. Dank gaat dan ook uit naar Gedeputeerde Staten en de ambtelijke organisatie voor het vele werk dat in het opstellen van deze begroting en in het beantwoorden van de vele technische vragen is gaan zitten. Complimenten.

Voorzitter, voordat ik aan het provinciale beleid en de financiële cijfers begin, wil ik allereerst een paar opmerkingen plaatsen bij de Brede Basismonitor, die sinds enkele jaren als bijlage meekomt met de begroting. Ondanks alle doembeelden die sommige partijen over de staat van de provincie schetsen, moet de VVD, optimistisch als altijd – u kent ons – ja, toch constateren dat we op zes van de thema's, zes van de tien thema's, licht positief scoren. En misschien nog wel belangrijker: vier van de zes thema's een licht positieve trend vertonen, waaronder klimaat en milieu. Nee, we zijn er zeker nog niet, maar het is wel fijn om te zien dat we wel de goede kant op gaan. Ondanks dit overwegend positieve beeld schetst de monitor ook een aantal duidelijke uitdagingen. Deze uitdagingen, en nog belangrijker, een eerste aanzet tot de oplossingen hiervan staan beschreven in het al eerder genoemde coalitieakkoord. Nu de inkt van dit akkoord is opgedroogd, komt het aan op de uitvoering van alle ambities en wensen. De VVD zal Gedeputeerde Staten dan ook bemoedigend en waar nodig kritisch volgen bij het doortastend ten uitvoer brengen van het mede door onze partij vormgegeven coalitieakkoord onder het adagium met realisme en optimisme vooruit. Niet geheel toevallig ook de titel van ons provinciale verkiezingsprogramma.

Zo hebben we de enorme uitdaging om voor 2030 184.000 nieuwe woningen te realiseren in Noord-Holland. We zullen alles op alles – en ik kijk ook naar gedeputeerde Beemsterboer – moeten zetten om ook maar in de buurt van dit aantal te komen. Feitelijk zouden we al dit jaar de gemiddelde bouwproductie van de afgelopen jaren moeten verdubbelen om de doelstelling te halen. Extra tegenslagen, zoals de afwachtende houding van beleggers door de hoge rente en de

dreigende regulering van de middenhuur, maken het niet makkelijker. De VVD vindt het daarom enorm belangrijk dat we, naast binnenstedelijke bouwmogelijkheden, ook zo snel mogelijk dat straatje erbij kunnen realiseren aan de randen van onder meer dorpen en kernen, maar ook de dorpslinten verantwoord kunnen verdichten en voldoende ruimte kunnen scheppen voor de transformatie naar woningen van agrarische bedrijfsbebouwing in het landelijk gebied. We zullen alle verantwoorde mogelijkheden moeten benutten. We zien dat de gedeputeerde hard aan de slag is gegaan en voortvarend in gesprek gaat met de gemeenten. Complimenten daarvoor. En die waren voor de heer Beemsterboer bedoeld, niet voor de heer Mülder; voordat daar een misverstand over ontstaat.

De heer **MÜLDER** (D66): Ik ben heel blij dat u er al van uitgaat dat ik een goede verduidelijkende vraag even wou stellen. Nee, u heeft het over het straatje erbij en over de lintbebouwing. Hartstikke goed dat u dat aanhaalt. En u had het over als dat 'verantwoord gebeurt'. Precies daarin – ik heb het ook al zelf aangehaald in mijn bijdrage – zit een beetje de crux. Wat is voor u dan wel verantwoord en wat is niet verantwoord?

De heer **TERWAL** (VVD): Wat voor ons als VVD verantwoord is- En zo hebben we dat ook opgenomen in het coalitieakkoord, want we hebben gezegd: het is geen carte blanche, bouw maar raak waar dat nodig is. Ee hebben een aantal voorwaarden gesteld. Dus we hebben ook gezegd: dit kan onder randvoorwaarden. Dan kunt u denken aan bijvoorbeeld een goede landschappelijke inpasbaarheid, maar ook dat het past bij de bevolkingsomvang van een betreffende gemeente, dat er ook rekening wordt gehouden met het groen. Nou, heb ik er drie genoemd.

De heer **MÜLDER** (D66): Voor nu voldoende. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder. Maar er is eerst nog een interruptie van de heer Heijnen van het CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank. Want ik ben het natuurlijk helemaal eens met de heer Terwal. Het straatje erbij. Fantastisch. Maar ik ben dan niet zo gelukkig met zijn randvoorwaarden, want dit is nou precies zo'n punt waarvan ik in het coalitieakkoord denk, ja, gratis bier, zeggen dat we dat willen, dat straatje erbij, maar de beschermingsregimes in stand laten, ons eigen beschermingsregime het Bijzonder Provinciaal Landschap, waarbij gemeenten, zoals Bergen, Wijdemeren, Schagen, nog steeds voor een groot deel op slot staan. Bent u dan ook bereid om die randvoorwaarden, die dat beperken op die gebieden, los te laten?

De heer **TERWAL** (VVD): Voorzitter, sta me toe om eerst even een kleine bespiegeling te geven op een van die randvoorwaarden. Ik kom zelf uit een klein dorp in Drenthe. Ik woon nu Noord-Holland, maar ik ben daar geboren en getogen. In de jaren tachtig is daar nieuwbouw gepleegd. Allemaal spierwitte huizen. En als je aan komt rijden, dat detoneert gewoon in je ogen. Ik denk dat we daar gewoon destijds wel een fout hebben gemaakt. Dus dat we nu als randvoorwaarde stellen 'ja, het moet landschappelijk inpasbaar zijn', volgens mij zijn we dat allemaal met elkaar eens. Wat betreft het BPL, Bijzonder Provinciaal Landschap, ja, dat koesteren we, maar we hebben ook in het coalitieakkoord opgenomen dat we ook periodiek – dat doen we nu al – kijken: waar is

die begrenzing nog realistisch en waar is die dat niet? En daar zou wat ruimte gezocht kunnen worden. Maar dat zal maatwerk vereisen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): We hebben dat de afgelopen jaren ook op veel plekken geprobeerd, en tot op heden is er vooral BPL bij gekomen en eigenlijk nooit iets afgegaan. En hoor ik de VVD nu zeggen: dat gaat echt veranderen, anders zijn deze periode, ten opzichte van de vorige periode om prachtig mooi landschappelijk ingepaste huizen te bouwen?

De heer **TERWAL** (VVD): U zegt het zelf al. Ja, in het verleden was dat anders. We hebben nu een nieuwe Statenperiode, een andere coalitie, een ander coalitieakkoord. Dus ja, we zullen casus voor casus bekijken waar die ruimte gevonden kan worden. Dat zal continu een balanceeract zijn. En daar zullen we ook Gedeputeerde Staten kritisch in volgen.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Dank u wel, voorzitter. Ik hoor de VVD zeggen alles op alles te willen zetten om die woningbouwopgave te realiseren. Tegelijkertijd hoor ik een CDA vragen: kleur dat een klein beetje in. Dan hoor ik toch extra barrières opwerpen. De vraag is aan de VVD: hoe ver wilt u nou gaan met alles op alles? Provinciale inpassingsplannen? Proactieve aanwijzingen?

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, maar ik wil de plannen die nu het coalitieakkoord staan wel afzetten tegen het vorige coalitieakkoord. En toen hebben wij ook als VVD-fractie best wel veel geluiden opgevangen vanuit gemeenten en ook vanuit bewoners, die zeggen: het is allemaal wel heel restrictief. Nou, daar hebben wij als VVD samen met PvdA, GroenLinks en BBB gepoogd daar wat verandering in te brengen. Dus we zitten er nu wat minder restrictief in. We kijken wel wat welwillender naar andere plannen. Voorheen was er in de MRA bijna niets mogelijk en in Noord-Holland-Noord misschien in elf woningen. Daar gaan we nu wat ruimhartiger mee om. Maar ik maak daar wel steeds de kanttekening: ja, niet alles zal in een keer mogelijk zijn. Maar in ieder geval, er wordt meer ruimte geboden. Als u ook kijkt naar de financiën die we daarvoor vrijmaken. Ik noem maar bijvoorbeeld de gelden voor de flexibele schil voor de ambtenaren die gemeenten kunnen helpen die een ambtenarentekort hebben om plannen goed ten uitvoer te brengen. Ik noem de ov-knooppuntenaanpak. De vorige periode heeft dat goed gewerkt. Dat zetten we gewoon vol door, omdat inderdaad, wij ook wel zien dat heel veel woningen ook gewoon binnenstedelijk gebouwd kunnen worden. Er is een scala aan middelen die we nu inzetten. En ik zou u eigenlijk willen vragen: wacht even af. En als u echt zegt over twee jaar van ‘het schiet hier allemaal niet op’, nou ja, dan vindt u mij aan uw zijde om inderdaad de heer Beemsterboer daarop te bevragen van: beste heer Beemsterboer, het schiet niet op, maak tempo. Want de woningnood is daar gewoon te hoog voor. Dat kan niet meer wachten.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Dan vertrouw ik u op uw mooie blauwe ogen en dan spreken we elkaar over twee jaar.

De heer **TERWAL** (VVD): Voorzitter, dit compliment neem ik graag in ontvangst.

De **VOORZITTER**: Dat begrijp ik maar al te goed. Meneer Mülder.

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, dank u wel voor het woord. Het blijft toch nog af en toe een beetje vaag. Ik dacht: goh, laat ik het iets concreter maken. Volgens mij heeft u ook in het

coalitieprogramma opgeschreven: als het klimaatinpasbaar is. Iets wat nog moet worden besproken, maar we hebben het wel allemaal voorbij zien komen. Er komt een plan aan, volgens mij van Volendam-Edam. Duizend woningen, of iets meer dan duizend woningen zelfs, bij Volendam, waar een negatief advies van het waterschap op ligt. Hoe gaan we daar dan mee om? Want u zegt: Ik ben iets ruimhartiger dan vorige periode. Hoe zou u daar dan mee omgaan als VVD?

De heer **TERWAL** (VVD): Voorzitter, allereerst, wat ik zie, is dat de ARO, de ruimtelijk adviseur van de provincie, die heeft een positief advies gegeven. Dus ja, dat het waterschap hier nu misschien een negatief advies afgeeft, dat zullen we gewoon moeten wegen. Maar ja, ik voel me hier niet vrij en ook niet senang bij om hier nu elk bouwplan te gaan beoordelen. Ik ga die beoordeling niet doen. Dat laat ik echt aan de mensen die daar de kennis voor hebben. Dat zijn de mensen in de ambtelijke organisatie, onder andere onder aanvoering van onze heer Beemsterboer. Dus ik wacht het antwoord vanuit de ambtelijke organisatie af. Alleen, ik kan u wel zeggen: ja, als de ruimtelijk adviseur van de provincie een positief advies geeft, ik hoop dat dat door de ambtelijke organisatie ook zwaar wordt meegewogen.

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, ik snap dat u zich daar niet senang bij voelt, maar uiteindelijk maken wij de beslissing wel. U verwijst naar uw coalitieakkoord en daarin heeft u zelf gezegd dat water en bodem sturend is. Dan snap ik dat de organisatie die u noemde een positief advies geeft, maar volgens mij geven die een ander soort advies. Als het waterschap een negatief advies geeft op het gebied van water en bodem, dan ga ik ervan uit, als ik uw coalitieakkoord lees, dat zoiets niet wordt toegestaan. Of heb ik het dan weer verkeerd gelezen?

De heer **TERWAL** (VVD): Dit soort discussies, meneer Mülder, ik denk dat die heel goed passen juist in die commissie die daarover gaat. Dat is de commissie Ruimte. Ik weet niet of u daar zelf zitting heeft. Die kunnen al die adviezen, een positief advies van de ruimtelijk adviseur, maar ook een negatief advies, zoals u dat zegt, van het waterschap, allemaal naast elkaar neerleggen. Daar is vervolgens een oordeel over gegeven door de provincie. En in dat samenspel kan afgewogen worden in de commissie waar dat thuishoort, namelijk Ruimte, maar ik gaat daar nu niet op vooruitlopen, op al die bouwplannen die straks voorliggen. Dat hoort in de commissie thuis.

De heer **MÜLDER** (D66): Ik vind het jammer dat u duikt voor de vraag, terwijl u mij verwijst naar een document waar het allemaal dan zo duidelijk in zou moeten staan. Ik vind het jammer. We gaan deze discussie volgens mij nog verder voeren.

De heer **TERWAL** (VVD): Ik wil nog wel een opmerking maken. Dat is niet duiken voor een vraag, maar dat is gewoon de vraag neerleggen waar die thuishoort, namelijk in de commissie. Want daar heb je pas een volledig en rond beeld van alle adviezen. Ik kan nu niet op basis van één advies meteen een bouwplan, dat volgens mij wel voor de nodige woningen zorgt in een regio wat ook te maken heeft met woningnood, om nu maar te zeggen: ja, streep erdoorheen. Nee, daar zou ik echt, zo'n plan mee te kort doen. Dat hoort gewoon, maar dan herhaal ik mezelf, in de commissie Ruimte thuis.

De **VOORZITTER**: Nog één nabrander, meneer Mülder.

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel. U heeft het zelf over een straatje erbij onder voorwaarden. We gaan verder in op die voorwaarden. Ik vraag duidelijkheid over die voorwaarden. U geeft mij niet het antwoord op die voorwaarden, omdat u zegt: nee, die discussie gaan we nog voeren in de commissie. Ik vind, als u het heeft over 'we bouwen erbij met voorwaarden', dat ik in mag gaan op 'wat zijn die voorwaarden dan voor u'.

De heer **TERWAL** (VVD): Dit is een beetje bij ons thuis, dat mijn vent aan mijn vraagt van joh, heb je zin om op vakantie te gaan? Ik zeg: ja, waar wil je naartoe? Nou, weet je, doe maar een warm land. En dat ik stante pede moet zeggen naar welk land het moet zijn, in welk hotel moeten we slapen, moet het all inclusive zijn? En trouwens, wat moet je bij je croissantje krijgen: een cupje jam of een cupje boter? Ja, meneer Mülder, ik wil redelijk met u meegaan in een bepaald detailniveau, maar ergens houdt het gewoon op.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Alberts, SP. We mogen niet applaudisseren en stampen in de zaal, tenzij het een maidenspeech is. Mevrouw Alberts.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ja, weet je, het gaat mij helemaal niet om de details. Het gaat mij om de grote lijn. Wat verstaat u onder 'water en bodem zijn leidend'?

De heer **TERWAL** (VVD): Dat je bij nieuwe woningbouwprojecten rekening houdt ook met hoe je die woningen inpast en daarmee rekening ook houdt met de weersveranderingen die op ons afkomen. Dus inderdaad dat je ook zorgt dat bijvoorbeeld bij clusterbuien, die vaker gaan voorkomen, dat die ook hun weg kunnen vinden in zo'n wijk. En dat kan misschien – maar goed, ik ben de expert niet – door extra waterpartijen aan te leggen, of zoals dat in Amsterdam laatst op AT5 was te zien, dat ze in, ik meen volgens mij bij de Kinkerstraat, van die wadi's aanleggen. Dat dat water van straat zo, ja, een soort grasveldje in kan spoelen. Er zijn genoeg experts die daar heel mooie ideeën voor hebben en dat laat ik graag aan de experts.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Nou is dat een voorbeeld in een reeds bestaande stad. 'Straatjes erbij' gaan dus buiten de bebouwde kom, is mijn optiek. Gelden dan nog steeds dezelfde regels als die u noemt? Dus dan is het weer, gaan we dan kijken naar een wadi, gaan we kijken naar dit of dat. Of zegt u: nee, dan laten wij ons adviseren door degene die er echt verstand van heeft, en dat is het waterschap?

De heer **TERWAL** (VVD): Je zal je altijd moeten laten adviseren door verschillende partijen, maar ik ken het advies van het waterschap niet. Ik weet dat het een negatief advies is. Maar je zou daar inderdaad extra nadruk kunnen leggen, omdat je bepaalde waterpartijen realiseert. Maar ook hier, mevrouw Alberts, zeg ik, ik laat graag het denkwerk op basis van deze punten aan de experts. En laat het vooral terugkomen in de commissie Ruimte waar we er verder met elkaar over van gedachten kunnen wisselen.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Op zich lijkt me dat best een verstandig idee. Natuurlijk is dat zo. Maar heeft u nou ook niet een beetje het idee dat u het risico gaat lopen, dat datgene wat in het coalitieakkoord staat – we gaan namelijk flink daar en daar en daar bouwen in plaats van

binnenstedelijk – dat u dat moet gaan, ja, inleveren als gevolg van het geheel wat we hebben aan waterproblematiek?

De heer **TERWAL** (VVD): Voorzitter, daar kan ik heel kort in zijn: dat idee deel ik niet met mevrouw Alberts.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, ik was gebleven met complimenten aan de heer Beemsterboer te geven voor zijn voortvarendheid in dit dossier. Maar we zijn wel benieuwd naar de planning, ook om de nodige aanpassingen, die ik net heb genoemd, om die in de Omgevingsverordening te laten landen. Dus kunnen we daar een doorkijkje krijgen wat het tijdsbestek daarvan is? En gezien de procedurele doorlooptijd van al deze aanpassingen zou het mooi zijn als gemeenten al kunnen anticiperen en we tussentijds al misschien een aantal pilots in gang kunnen zetten. Want wij krijgen in ieder geval – en ik denk ook andere partijen; ik hoorde onder andere het CDA daarover – ook al dergelijke vragen vanuit gemeenten: kunnen we vooruitlopend op een aantal veranderingen al iets in gang zetten? Dus mijn vraag is ook aan de gedeputeerde: mogen we dergelijk voorstellen van de gedeputeerde verwachten?

Wat ook extra druk zet op de woningmarkt in onze provincie is de huisvesting van statushouders. In antwoord op schriftelijke vragen geeft GS aan zich te herkennen dat het de gemeenten moeite kost om de taakstelling voor de huisvesting van statushouders te realiseren. De problematiek wordt volgens de VVD steeds groter en de verdringing van reguliere woningzoekenden vormt een grote bedreiging voor het draagvlak. En dat is niet goed. Vanaf 1 september tot het einde van het jaar moeten er, volgens uw cijfers, nog 5.841statushouders gehuisvest worden. Dat is 1.460 per maand. In het eerste halfjaar zijn er 371 per maand gehuisvest. Gelooft GS dat het de gemeenten gaat lukken om dit aantal in de laatste twee maanden van dit jaar de verviervoudigen? Want dat geven deze getallen wel aan. De VVD denkt in ieder geval van niet. Uit de antwoorden blijkt tevens dat er een limiet zit op de capaciteit om te handhaven op de gemeentelijke taakstellingen, mede gelet op de andere toezichtsdomeinen waarvoor GS hebben gekozen. De VVD onderschrijft deze prioritering en constateert hiermee dat de houdbaarheid van de huidige regeling verder onder druk komt. Eerder heeft GS het Rijk gevraagd om een evenwichtiger verdeling met een betere spreiding over de provincies, waarbij ook rekening wordt gehouden met de woningmarktproblematiek hier in het westen van Nederland. Het Rijk heeft toen aangegeven niet te willen tornen aan de huidige verdeelsleutel. Wij als VVD roepen GS op om bijvoorbeeld in samenwerking met de andere Randstadprovincies te lobbyen bij de kabinetsformatie om alsnog een regeling met realistische taakstellingen te krijgen. Graag een reactie van GS.

Voorzitter, naast voldoende passende woningen is ook een goede bereikbaarheid van onze provincie een speerpunt van de VVD. Niet alleen met het openbaar vervoer of de fiets, maar ook nadrukkelijk met de auto. Keuzevrijheid in de wijze van vervoer staat voor mijn fractie hierin centraal. Mevrouw Uiterwijk van JA21: we kunnen elkaar de hand schudden. Maar dat was in de vorige Statenperiode ook al zo. We betreuren het dan ook in de eerdergenoemde basismonitor te moeten lezen dat de doorstroming met de auto op onze provinciale wegen is afgenomen. Laten we beginnen, zeg ik ook tegen gedeputeerde Olthof, de focus eerst wat aan te scherpen. En laten we beginnen het werkwoord ‘aanleggen’ toe te voegen aan beleidsdoel 4.4 van de begroting, die

nu nog de titel draagt: infrastructuur verduurzamen, verbeteren en in stand houden. Zonder aanleg is het ons namelijk onduidelijk hoe de afslag A9 bij Heiloo, de ontsluiting van het WFO-terrein in Zwaagdijk-Oost en de onderdoorgang van de N247 bij Broek in Waterland tot stand komen. Graag een instemmend knikje van de gedeputeerde – dat is de kortste weg – dat het woord 'aanleggen' gewoon wordt toegevoegd aan beleidsdoel 4.4. Nou, dan hebben we het er straks nog over.

Daarnaast heeft de VVD ook de brief van de dertien bewonersorganisaties uit Zaanstad Noord onder ogen gekregen, die ze afgelopen maand naar GS hebben gestuurd met hun hartenkreet om nu eindelijk te komen tot de verbinding tussen de A8 en de A9 om zo de leefbaarheid en de doorstroming bij Krommenie en Assendelft te verbeteren. Daarom de volgende vragen aan de gedeputeerde. Hoe verlopen de gesprekken op ambtelijk en op bestuurlijk niveau met het Rijk en andere partners voor het verkrijgen van financiering voor het ontwikkelde landschapsplan? En is er al meer duidelijkheid over wat UNESCO doet met het advies van Icomos?

Tot slot een aansporing richting de gedeputeerde om de uitrol van slimme laadinfrastructuur te bespoedigen, zeker op bedrijventerreinen, nu de zero-emissies zones in enkele Noord-Hollandse steden er rap aankomen per 1 januari 2025.

Statenlid **GIELEN** (GL): Ja, voorzitter, dank. Toch een vraag aan de VVD. U begon eigenlijk uw betoog over mobiliteit met: we vinden die keuzevrijheid zo belangrijk. En dat vind ik prachtig om te horen. Maar eigenlijk altijd als de VVD keuzevrijheid bij mobiliteit bedoelt, dan bedoelt u de auto. En dan vraag ik mij af, als wij echte keuzevrijheid met elkaar willen in deze provincie om die bereikbaarheid goed op orde te hebben en ervoor te zorgen dat onze inwoners ook daadwerkelijk een keuze hebben, zouden we dan niet juist ook veel meer moeten investeren in het openbaar vervoer? Wat nu juist afneemt en wat op veel plekken juist die keuzevrijheid belemmert.

De heer **TERWAL** (VVD): Dat ben ik eens met Statenlid Gielen. Zoals u weet, ben ik een van de weinige VVD'ers die geen auto heeft en maak ik dagelijks gebruik van de bus. En ik zie dat het aanbod van de bus afneemt en zelfs op de, ja, zoals we dat noemen 'de dikkere lijnen'. Bijvoorbeeld, ik reis vaak met de 346 van Amsterdam Zuid naar Haarlem. Waar ik voorheen om de zes minuten de bus kan pakken, sta ik nu af en toe twintig minuten op de bus te wachten Dus ja, we moeten zeker investeren in het openbaar vervoer. Er werd ook een punt gemaakt, volgens mij door de heer Hollebeek, over inderdaad, het is leuk dat we nachtbussen in het coalitieakkoord-O, de heer Klein. Ja, hoe kon ik u vergeten? Nee, maar die zorg deel ik. Dus ja, we investeren in het openbaar vervoer, de nachtbussen, maar zeker over de hele dag moet er gewoon voldoende, goed openbaar vervoer zijn. Maar ik voel weinig behoefte om hier in de discussie te belanden van of-of; volgens mij kan dat ook en-en. En je investeert in openbaar vervoer en in doorfietsroutes, maar ook in wegen. En dat doen we volgens mij met dit coalitieakkoord in alle drie en daarom ben ik ook tevreden met het coalitieakkoord.

Statenlid **GIELEN** (GL): Ja, dan nog aanvullend. Dank voor dit antwoord. Fijn om dat ook te horen vanuit de mond van de heer Terwal. Dan zou ik het zo mooi vinden als u zegt: wij staan voor die en-en – dat delen wij misschien niet helemaal, maar ik snap, u vindt die en-en belangrijk – om dan ook wat vaker die tweede 'en' te horen vanuit de VVD. Dank u wel.

De heer **KLEIN** (CU): Ik was natuurlijk heel blij om de heer Terwal zo'n pleitbezorger van het openbaar vervoer te horen. Dus ik wilde al even vooruitlopen op de tweede termijn straks. Wat denkt u van onze motie, waarin we hebben opgeroepen om te proberen het openbaar vervoer niet verder te laten teruglopen? Want u stipt terecht aan dat dat openbaar vervoer steeds verder terugloopt.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, dan krijgt u wel een wat procedureel antwoord en misschien niet het wenselijke antwoord. Maar ik voel wel even de behoefte om ook even het oordeel van Gedeputeerde Staten over uw motie te horen.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, waar was ik gebleven? Bereikbaarheid heb ik gehad. Voor een goed vestigingsklimaat is niet alleen goede bereikbaarheid van belang, maar ook een provinciale organisatie die met ondernemers meedenkt. De VVD is om die reden verheugd dat in het coalitieakkoord de ambitie opgenomen staat om de meest mkb-vriendelijke provincie te worden van Nederland. Mijn fractie verneemt graag van de gedeputeerde hoe hier uitvoering aan wordt gegeven, met name waar het de stroomlijning en vereenvoudiging van provinciale regelgeving en de versnelling van procedures en vergunningverlening betreft.

Naast het midden- en kleinbedrijf is er in Noord-Holland, onder meer binnen het NZKG-gebied, het Noordzeekanaalgebied, ruimte voor robuuste en innovatieve industriële bedrijven die bijdragen aan de verduurzaming van onze economie. Zo kunnen we als provincie en als land voorop blijven lopen in innovatie en voorkomen we dat we nog kwetsbaarder worden voor negatieve geopolitieke ontwikkelingen en moeten leunen op bedrijven in landen waar een stuk slechter wordt omgaan met mens en milieu. Om het industriële cluster te versterken, moeten ondernemers en overheden nauw samenwerken om ons vestigingsklimaat te verbeteren. Daar hoort bij dat we aandacht hebben voor de scholing van voldoende technisch personeel dat bij kan dragen aan de gewenste energietransitie en circulaire economie. In de IJmond gaan nu ideeën op om te komen tot een Tech Campus met aandacht voor de vraag naar zowel theoretisch als praktisch opgeleiden, en de interactie tussen grootbedrijf en mkb. De VVD denkt dat dit economisch versterken van de IJmond een kans is die we moeten pakken en waarop we met een onderzoek naar een Tech Campus kunnen doorpakken. En ik vraag de gedeputeerde of ze deze mening deelt.

Voorzitter, dan de grote verduurzamingsopgave waar we voor staan. Voor de VVD is altijd een belangrijk punt geweest dat deze transitie met draagvlak van inwoners en ondernemers plaatsvindt. En draagvlak creëer je door als provincie ervoor te zorgen dat de randvoorwaarden op orde zijn, waaronder een goed werkend energienet. Nu we de alarmerende berichten horen van onze netbeheerders, dat het energienet overbelast dreigt te raken, en daarmee de energietransitie, het verduurzamen van bedrijven en de woningbouwopgave in gevaar komt, is meer dan ooit een sterke provinciale regierol nodig met sterke betrokkenheid van het bedrijfsleven. Daarom dient de VVD de volgende motie in met als dictum- Voorzitter, hou u vast en ik hoop dat de spreektijd stopt, want het is nogal een lang dictum. Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om vanuit de Taskforce in gesprek te gaan met vertegenwoordigers van bedrijven en bedrijvenorganisaties om te verkennen hoe de provinciale regierol inzake de

energiecongestie verder ingevuld en verzwaard kan worden. Hierbij nadrukkelijk het gesprek te zoeken met zowel de aanbodkant als de vraagkant van het bedrijfsleven, en te zoeken naar kansen voor samenwerking, bijvoorbeeld door te experimenteren met energiecoöperaties. Bij de verdere invulling van de provinciale regierol expliciet te onderzoeken wat nodig is om de procedures te versnellen, de benodigde infrastructuur (versneld) aan te leggen en innovatie oplossingen (financieel wellicht) te kunnen stimuleren. Hierbij samen op te trekken met de lokale overheden bij de verdere uitvoering van de uitkomsten van dit onderzoek. Daarnaast kansen en knelpunten vanuit de landelijke wet- en regelgeving te identificeren, deze aan te kaarten bij het Rijk en te zoeken naar financieringsmogelijkheden. Uiterlijk op 1 mei 2024- Er zit wat rek in. Ik wilde gedeputeerde Kocken aankijken. Ik weet niet of ze ergens meekijkt, maar er is wat rek in onze deadline. Dus daar kunnen we over met elkaar in discussie. Maar uiterlijk op 1 mei 2024 aan Provinciale Staten te rapporteren over de uitkomsten van bovengenoemde verkenning, zodat bij de behandeling van een begrotingswijziging gedurende 2024 eventueel aanvullend budget door Provinciale Staten beschikbaar kan worden gesteld voor de 'Adaptieve Uitvoeringsagenda Energie-infrastructuur' binnen de programmabegroting 'Bijdragen aan de energietransitie'. Dat was hem. En gaat over tot de orde van de dag. Deze motie is mede ondertekend door JA21, CDA en BBB, waarvoor dank.

Motie 182-6 november 2023
Provinciale Regierol Energiecongestie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.

Constaterende dat:

- *Het Nederlandse klimaatakkoord vraagt dat we in Nederland in 2030 49% minder broeikasgassen uitstoten dan in 1990 en het kabinet en ons coalitieakkoord gaan inmiddels uit van 55%;*
- *Een transitie nodig is in hoe huishoudens en bedrijven voorzien in hun warmte- en energiebehoefte om dit doel te kunnen behalen;*
- *Een goed functionerend elektriciteitsnetwerk met voldoende capaciteit nodig is om deze energietransitie te kunnen laten slagen;*
- *Grote delen van het elektriciteitsnetwerk in Noord-Holland echter vol zitten, waardoor sprake is van netcongestie die nog 7-10 jaar kan duren.*

Overwegende dat:

- *De huidige netcongestie ongewenste effecten heeft voor niet alleen de energietransitie, maar ook het verduurzamen van bedrijven en de woningbouwopgave;*
- *Oplossingen enerzijds zitten in meer netinfrastructuur aanleggen en anderzijds in het verder besparen, verdelen en intelligenter benutten van energie;*
- *Zowel huishoudens als bedrijven in Noord-Holland hiermee aan de slag willen, maar dat de huidige netcongestie hen hiervan kan weerhouden;*
- *De sleutel daarom ligt bij goede en langjarige samenwerking, zoals bijvoorbeeld via de Taskforce Energie-infrastructuur Noord-Holland - waar netbeheerders, gemeenten en provincie al enkele jaren samenwerken met Noord-Hollandse bedrijven en gefinancierd vanuit de "Adaptieve Uitvoeringsagenda Energie-infrastructuur";*
- *Deze samenwerking verder ondersteund kan worden door de provincie vanuit de programmabegroting "Bijdragen aan de energietransitie" ter nadere invulling van de provinciale regierol inzake de netcongestie;*

- *Naast provinciaal beleid ook landelijke wet- en regelgeving invloed heeft op deze samenwerking, bijvoorbeeld door financieringsmogelijkheden en de (on)mogelijkheden die de energiewet geeft voor innovatieve oplossingen zoals collectieve contracten.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Vanuit de Taskforce in gesprek te gaan met vertegenwoordigers van bedrijven en bedrijvenorganisaties om te verkennen hoe de provinciale regierol inzake de energiecongestie verder ingevuld en verzwaard kan worden;*
- *Hierbij nadrukkelijk het gesprek te zoeken met zowel de aanbodkant als de vraagkant van het bedrijfsleven, en te zoeken naar kansen voor samenwerking bijvoorbeeld door te experimenteren met energiecoöperaties;*
- *Bij de verdere invulling van de provinciale regierol expliciet te onderzoeken wat nodig is om de procedures te versnellen, de benodigde infrastructuur (versneld) aan te leggen en innovatie oplossingen (financieel) te kunnen stimuleren.*
- *Hierbij samen op te trekken met de lokale overheden bij de verdere uitvoering van de uitkomsten van dit onderzoek;*
- *Daarnaast kansen en knelpunten vanuit de landelijke wet- en regelgeving te identificeren, deze aan te kaarten bij het Rijk en te zoeken naar financieringsmogelijkheden;*
- *Uiterlijk op 1 mei 2024 aan Provinciale Staten te rapporteren over de uitkomsten van bovengenoemde verkenning, zodat bij de behandeling van een begrotingswijziging gedurende 2024 eventueel aanvullend budget door Provinciale Staten beschikbaar kan worden gesteld voor de 'Adaptieve Uitvoeringsagenda Energie-infrastructuur' binnen de programmabegroting 'Bijdragen aan de energietransitie'.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Klaas-Jeroen Terwal (VVD), Bas de Wit (VVD), Kelly Uiterwijk (JA21), Willemien Koning (CDA) en Ingrid De Sain (BBB).

De heer **TERWAL** (VVD): Ook zijn voor draagvlak voor de gewenste energietransitie heldere kaders nodig over waar in de provincie de voorkeur naar uitgaat bij het plaatsen van windmolens en zonnepanelen. Zo hebben we in het coalitieakkoord afgesproken dat bij zonnepanelen als eerste moet worden gekeken naar de mogelijkheden voor plaatsing op daken. En dat bij windmolens locaties waar zich minder geluidsgevoelige objecten bevinden, zoals industrieterreinen, de voorkeur hebben. Deze voorkeursvolgorde gaat uitgewerkt worden in een afwegingskader in de vorm van een zonneladder en een windladder. Wanneer mogen wij deze ladders verwachten? Vraag ik aan de gedeputeerde.

Naast de energievoorziening staat ook de landbouw voor een grote transitie om zo uit de stikstofklem te geraken en te zorgen voor een landelijk gebied waar boeren toekomstperspectief hebben. Stappen daar naartoe zijn een provinciale doelenbank voor de legalisering van onder meer PAS-melders. Wanneer verwacht de gedeputeerde de eerste contouren van zo'n doelenbank aan PS te sturen? Ook willen we mogelijkheden creëren voor bedrijven om een deel van hun stikstofruimte tijdelijk in te perken en beschikbaar te stellen voor onder andere versterking van de energienetten – ik had het er net al over – woningbouw en het verduurzamen van bedrijven. Kan de gedeputeerde al een eerste doorkijk bieden hoe deze vorm van extern salderen mogelijk gemaakt kan worden en wanneer de Staten een eerste voorstel daartoe kunnen ontvangen?

Tot slot vragen we de gedeputeerde welke stappen worden gezet om spoedig – mevrouw De Sain van de BBB refereerde er ook al aan – het eigen risico bij ganzenschade te verlagen van de huidige twintig procent naar vijf procent, een verlaging waar de boeren zeer naar uitkijken.

Tot slot, voorzitter, de financiën. De VVD is blij te vernemen dat de begroting voor 2024 sluitend is. Wel hadden we liever gezien dat de begroting ook voor de jaren 2025 tot en met 2027 sluitend zouden zijn. Al beseffen we ons dat het om kleine tekorten gaat en deze met de extra gelden uit de septembercirculaire van dit jaar alweer mogelijk weggepoetst kunnen worden. Om toekomstige tekorten tegen te gaan, is het, naast de taakstellingen, ook nodig dat al te veel planningsoptimisme – mevrouw Poot van mijn fractie heeft het in de commissievergadering ook al benoemd – dat al te veel planningsoptimisme wordt tegengaan. Vaak hebben uitgaven in het verleden een goede voorspellende waarde voor uitgaven in de toekomst. Mochten de uitgaven in het verleden structureel lager liggen dan de uitgaven in de toekomst, dan kunnen ook deze omlaag gebracht worden. Hiermee wordt als het ware de overbodige lucht uit een begroting gedrukt. Kan de gedeputeerde toezeggen dat nog eens scherp naar alle posten gekeken wordt om dit planningsoptimisme tegen te gaan? Ook zien we deze periode voor het eerst een omslag binnen het provinciale financiële beleid van zelf financieren naar lenen. Mevrouw Uiterwijk van JA21 had het er al over. Ja, dit hoeft op zich geen probleem te zijn, maar met de stijgende rentes is het wel zaak dat de treasuryfunctie goed geborgd is binnen de provinciale organisatie. En graag zouden we dan ook meer informatie willen ontvangen van de gedeputeerde hoe deze functie binnen de organisatie geborgd is. Dat zou bijvoorbeeld kunnen door een technische briefing. Dus ik ben benieuwd of de gedeputeerde daar ook toe bereid is.

Voorzitter, ik kijk ook even op de klok. Ja, ik kan nog eigenlijk lang doorpraten, maar ik rond af. Mijn maag begint ook wel een beetje te rommelen en ik denk voor velen hier in de zaal. Maar ik zal afronden.

Mijn fractie beseft dat we de gedeputeerde veel vragen hebben gesteld over de voortgang van allerlei, mede voor de VVD, belangrijke dossiers. We hopen dat GS dit als een bemoedigende aansporing ziet om snel aan de slag te gaan met de uitvoering van het mooie coalitieakkoord dat vandaag, op de dag af, alweer vier maanden oud is. Gezien de grote uitdagingen die er voor ons liggen, is er geen tijd te verliezen. Waarbij ik de hoop uitspreekt dat we deze uitdagingen gezamenlijk met alle partijen in de Staten, maar ook met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties kunnen oppakken, in goede harmonie en met begrip voor elkaars standpunten.

En voorzitter, laat ik afsluiten met waarmee ik mijn inbreng begonnen ben door voor de komende Statenperiode te hopen dat we may live in uninteresting times. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank. De motie krijg ik nog.

De heer **TERWAL** (VVD): Exact. Heel scherp.

De **VOORZITTER**: Ik heb een zeer scherpe griffier.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, één met handtekeningen en één zonder.

De **VOORZITTER**: Dan weet u dat die bij deze onderdeel uitmaakt van onze beraadslagingen. Dan gaan we naar Statenlid Gielen van GroenLinks.

Statenlid **GIELEN** (GL): Ja, voorzitter, dank u wel. Het is toch goed gebruik om deze algemene beschouwingen ook te beginnen met een beschouwing. Dat zei de heer Heijnen ook. En ook ik begin met een verhaal over hoop. Ik ben benieuwd of we nog meer overeenkomsten gaan tegenkomen.

Ik wil met u iets delen over hoopvollen en hooplozen. De mensen die de kansen zien, de kansen hebben en de kansen kunnen pakken, en de mensen die alle hoop allang verloren zijn, die zich elke dag zorgen maken, er niet van kunnen slapen, zorgen om de komende jaren, om wat er te gebeuren staat met onze planeet, ons enige thuis. Of zorgen om de komende maand, over hoe ze de eindjes in godsnaam aan elkaar moeten knopen, want de wasmachine is kapot en de verwarming moet weer aan. Zorgen om vanavond, over waar je een dak boven je hoofd gaat vinden, terwijl het regent, hagelt en steeds verder winter wordt. Of zorgen om je toekomst, over die van je kinderen en van alle generaties na hen. Voorzitter, deze tegenstelling van hooplozen en hoopvollen – dus niet hopelozen, maar mensen zonder hoop – werd aan het licht gebracht door Tim 'S Jongers, de directeur van de Wiardi Beckman Stichting. En we spreken vaak van een kloof in onze samenleving, een absolute tweedeling. Aan de ene kant de ene helft van Nederland: de welvarenden, de huizenbezitters. Die hoopvollen dus. En aan de andere kant de andere helft: de hooplozen. Zij zijn alle hoop in de toekomst en geluk verloren. Tim 'S Jongers zegt ook: we moeten de mensen met hoop en zonder hoop weer bij elkaar brengen. Daar hebben we juist ook de ervaringskennis van de mensen zonder hoop bij nodig, om ons echt te kunnen verplaatsen in hun wereld. Maar voorzitter, het gesprek gaat nu veel te vaak juist niet over hoe we elkaar kunnen vinden, maar veel te vaak wordt er een tegenstelling neergezet van hopeloos versus hooploos. En ik zie juist dat die groepen tegen elkaar uit worden gespeeld, terwijl we dat niet zouden moeten doen. Dat starters geen huis kunnen vinden, dat zou de schuld van vluchtelingen zijn. Die ouders in de bijstand moeten maar gewoon snel aan de slag. En dat we geen gas meer uit Groningen halen, dat is wat de hoge energie en rekening veroorzaakt. De boeren, die zijn de schuld van de stikstofcrisis. Ik geloof niet in die frames. Ja, rustig maar. Wat ik zie, is dat al deze mensen niet tegen elkaar zouden moeten strijden, maar juist met elkaar. We focussen ons veel te veel op de kloof van mens tegen mens, terwijl we juist aan dezelfde kant staan. Een kloof, want er is ook een andere kloof in de samenleving. Een kloof met aan de ene kant 'wij allen', ons, de mensen. En aan de andere kant eigenlijk wat dit probleem of al die problemen van hen samen veroorzaakt hebben: het systeem. Een systeem van ongebreidelde groei. De totale roofbouw, die wij decennialang al plegen op onze aarde. De multinationals, die vooral met zichzelf bezig zijn en de partijen en mensen van pappen en nathouden, van vooruitschuiven, van geen maatregelen durven nemen en van zwichten voor populisme.

Voorzitter, ik geloof in een land en in een provincie waar we ons niet conformeren aan die oude ideeën over macht of over economische groei, waar niet langer grote bedrijven het voor het zeggen hebben, maar mensen zelf. Waar we onze eigen energie opwekken, en we met de winst het buurthuis opknappen. En waar we ons keihard inzetten voor een ander systeem van vergunning en handhaving, zodat gezondheid van mensen leidend wordt in plaats van normeringen.

Het is daarom ook dat ik blij ben dat we vandaag de Begroting 2024 met elkaar bespreken, gebaseerd op het coalitieakkoord Verbindend vooruit!. Want daar staat volgens mij een heleboel in van wat we als provincie moeten doen en ook zullen gaan doen met elkaar. In deze begroting stellen we een boel nieuw beleid voor, en dat moet ook gedekt worden. Het is daarom ook goed dat we de opcenten gaan verhogen. De fractie van GroenLinks stemt daarmee in, want daarmee wordt een heleboel eigenlijk noodzakelijk beleid ook gedekt.

Maar los daarvan is op dit moment ook nog onduidelijk of en hoe andere systematiek van het Provinciefonds ingevoerd gaat worden. Al lange tijd voert het IPO samen met de VNG een lobby hierover tegen de Rijksoverheid. De vraag is of er inderdaad dat ravijnjaar komt en hoe diep dat zal zijn. De uitkomst van de verkiezingen straks en het daarop volgende coalitieakkoord kan ook positieve gevolgen hebben voor het gemeente- en provinciefonds, maar dit is wel iets waar we de komende jaren als Staten veel mee bezig zullen blijven.

Een van de belangrijkste dossiers, waar we de uitdaging hebben om niet tegenover elkaar te komen staan, maar juist samen te strijden, is als we het hebben over Tata Steel.

We hebben het daar heel vaak over in deze Statenzaal en dat is denk ik ook heel goed. Want in de IJmond zien we een groot gebrek aan vertrouwen in overheden. Dat snap ik. Want de afgelopen jaren hebben we gezien dat het moeilijk is om een gezonde leefomgeving te garanderen, terwijl die gezondheid juist leidend moet worden. Het is mooi en ook belangrijk dat we hier de afgelopen jaren al flinke stappen in hebben kunnen zetten. Daarin zien we in gedeputeerde Olthof ook zeker een medestander. We willen dat we dat groene en schone staal kunnen gaan produceren in Noord-Holland. Maar we hebben dat als provincie niet altijd goed gedaan. Ook uit de afgelopen decennia hebben we de afgelopen tijd steeds weer onderzoeken en artikelen gezien wanneer het niet is goed gegaan. We hebben daar een verbeterslag op gemaakt en we zullen daar zeker nog een verbeterslag op moeten blijven maken. De omgevingsdienst is verantwoordelijk voor de controle en handhaving, maar de OD zelf geeft ook aan dat zij onvoldoende capaciteit heeft om haar taken naar behoren uit te voeren. Wij denken dat het belangrijk is om die OD nog beter te faciliteren. We doen ook een beroep op andere overheden om daarop samen te werken. Want de provincie is handhaven, maar we hebben bijvoorbeeld ook het Rijk echt heel hard nodig, ook als het gaat over die omslag naar het leidend maken van gezondheid in deze discussie, maar ook in het kader van de maatwerkafspraken die daar gemaakt worden.

Er liggen veel kansen in onze provincie dan. Ook om mensen, die elkaar onderweg zijn kwijtgeraakt of die ons onderweg zijn kwijtgeraakt, weer bij elkaar te brengen. Want als onze kant van de kloof de mensen zijn en de andere kant van de kloof die ongebreidelde groei is, dan hangt er aan de andere kant van dat ravijn een hele grote donkere wolf boven het systeem. En die wolk – ik zei net wolf, maar dat is misschien een freudiaanse verspreking. Laten we het daar niet over hebben. Er hangt een wolk, een grotere, donkere wolk boven het systeem. En die wolk, dat is de klimaatcrisis.

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel voor het woord. Ja, nee, goed dat u het nog meldde. We hebben het er helemaal niet meer over gehad. Het was een beetje boven de markt blijven zweven bij het einde van het bespreken van uw coalitieakkoord, dat u daar helemaal geen afspraken over

hebt gemaakt. Ik heb gezien dat er meer dingen zijn waar de afspraken misschien niet helemaal duidelijk zijn. Maar de wolf, kunt u daar nog heel even op reflecteren, wat daar ook al weer het idee over was?

Statenlid **GIELEN** (GL): GroenLinks heet de wolf van harte welkom in deze provincie. We hebben daarover ook een motie gesteund van de Partij voor de Dieren in de vorige periode. Dus misschien ter herinnering daaraan.

Goed. Terug naar de wolk van de klimaatcrisis. Wij hebben in het coalitieakkoord flink extra geld vrijgemaakt voor klimaat en energie. En daar ben ik heel erg blij mee. We gaan ook door met de Regionale Energiestrategieën. Daar hebben we het vandaag ook al over gehad, meneer Mülder. We maken ook ruimte om de netcongestie op te lossen. We gaan ook energiecoöperaties beter ondersteunen. Zij lopen aan tegen een wirwar van procedures en een gebrek aan startkapitaal. Daarom rijden we het Servicepunt Duurzame Energie uit voor hen. We moeten echt vaart maken met die oplossingen voor de klimaatcrisis. In het coalitieakkoord spraken we ook af dat we daarom het Actieprogramma Klimaat gaan actualiseren. Mijn vraag aan gedeputeerde Kocken is wanneer we die actualisatie zouden kunnen verwachten.

De klimaatcrisis is een symptoom van dat systeem, dat zei ik al eerder. Onze oplossingen om die crisis te bestrijden moeten dus ook oplossingen zijn die tegen dat systeem ingaan, die van mensen zelf komen en die ten goede komen aan de omgeving. Daarom moeten we ook werken aan een ander systeem: een systeem afbouwen is niet de oplossing; we moeten een nieuw systeem opbouwen. Dan spreken we volgens mij over de circulaire samenleving. Ik ben blij dat we binnenkort de evaluatie van de Actieagenda Circulaire Economie bespreken en ook dat we daar het sociaal fundament en het afbouwen van de lineaire economie bij gaan betrekken. Er zijn een heleboel mensen in onze provincie al heel goed bezig. Afgelopen woensdag waren we op werkbezoek, samen met de circulair ambassadeur, bij een heel mooi bedrijf. En toen dacht ik weer: ja, we hebben echt wel koplopers in ons provincie en het is heel goed dat we hen ondersteunen. Zij maken die stappen in een wereld die vaak nog liever de andere kant opgaat. Dus ik hoop dat we ook aan hun zijde blijven staan of misschien nog wel meer gaan staan.

Iets wat helemaal niet om al die menselijke activiteit heeft gevraagd, dat is onze natuur. Maar ze heeft wel te lijden onder ons menselijk handelen. De natuur heeft onze hulp nodig. Niet, omdat dat economisch rendabel is, maar omdat we zonder haar nergens zijn. Om dat voor elkaar te krijgen hebben we voor de zomer hier een concept PPLG vastgesteld en ook in het coalitieakkoord hebben we de doelen daarin gesteld en met elkaar bevestigd: tien procent meer bos, we nemen maatregelen om te voldoen aan de kaderrichtlijn water, we maken het NNN af, we halen onze stikstofdoelen. Het is belangrijk dat we daar in Noord-Holland aan blijven werken. We zijn er nog niet. Het gaat de komende jaren veel van ons vragen. Ik begrijp ook goed de vragen die gaan over: hoe gaan we dat dan doen; en hoe ziet dat er dan precies uit? Maar volgens mij zitten we juist nu ook in een fase dat we dat met elkaar zullen moeten gaan uitwerken. Dat is ook een stukje lastiger nu het kabinet demissionair is en ook nu het Stikstoffonds controversieel is verklaard. Ik vind dat best wel spannend en dat is lastig. En het is soms lastig ook om grip te krijgen over hoe we ervoor kunnen zorgen dat het daardoor niet gaat stokken in de uitvoering. Daarom vraag ik ook aan GS: heeft zij daar nu last van; en hoe wil zij voorkomen dat er vertraging eigenlijk op gaat treden op die belangrijke dossiers?

Dan, voorzitter, overdag kijken we vaak vol trots naar ons landschap. En ook ‘s nachts kunnen we te vaak te ver kijken, terwijl dat eigenlijk helemaal niet de bedoeling is. We leven in een drukke provincie. Dat betekent dat op heel veel plekken ‘s nachts ook het licht aanstaat, maar wat misschien helemaal niet hoeft of minder kan. Bijvoorbeeld insecten hebben daar veel last van. Ik heb daar een motie over met als dictum: verzoeken Gedeputeerde Staten te inventariseren welke mogelijkheden de provincie heeft om nachtelijke verlichting te verminderen en dat zo mogelijk ook te doen, gemeenten te attenderen op mogelijkheden om nachtelijke verlichting te dimmen of uit te zetten, terug te koppelen aan de commissie Leefomgeving over de afdoening van de motie. En deze motie is mede-ingediend door D66, BBB en Partij voor de Dieren.

Motie 183-6 november 2023
Nacht voor de nacht

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *Nachtelijke duisternis schaars is geworden in Noord-Holland;*
- *Nachtelijke verlichting verstorend kan zijn voor planten en dieren, het beïnvloedt trekgedrag van dieren, hun bioritme, het verandert groei van planten;*
- *Nachtelijke verlichting een groot deel van de sterren aan het zicht onttrekt;*
- *De beschikbaarheid van zuinigere verlichting ervoor heeft gezorgd dat bijvoorbeeld eerder niet-verlichte gevels nu verlicht worden. Ook het aantal verlichtte objecten langs wegen is toegenomen. Daardoor is er meer lichthinder voor de natuurlijke omgeving.*

Overwegende dat:

- *Een lichtscan zoals die door de provincie Friesland is uitgevoerd een beeld kan geven van locaties waar veel ongewenste nachtelijke verlichting is, zoals bijvoorbeeld langs natuurgebieden;*
- *Moderne verlichtingssystemen veel mogelijkheden hebben om verlichting te dimmen of uit te zetten afhankelijk van de omstandigheden;*
- *De website van Nacht voor de nacht veel aanbevelingen heeft voor gemeentes en provincies om lichthinder te verminderen;*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Te inventariseren welke mogelijkheden de provincie heeft om nachtelijke verlichting te verminderen en dat zo mogelijk ook te doen;*
- *Gemeenten te attenderen op mogelijkheden om nachtelijke verlichting te dimmen of uit te zetten;*
- *Terug te koppelen aan de commissie Leefomgeving over de afdoening van de motie.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Tessa van Wijnen (GroenLinks), Krista Jansen (D66), Pieter Teeuwen (BBB) en Ines Kostić (Partij voor de Dieren).

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, de enige lichtjes die ik ‘s avonds zie, zijn de rode lampjes van de windturbines die overal staan. Maar goed, wat ik eigenlijk met u wilde bespreken, u noemt de verlichting die uit moet. Het gaat ook om verlichting langs provinciale wegen. En hoe

kijkt u naar de verkeersveiligheid op deze wegen? Want zeker met tegenliggers en met nachtelijk, zeker met regen, met weersomstandigheden, kan het dan best onveilig worden op deze wegen.

Statenlid **GIELEN** (GL): Ja, dat is ook een heel terechte zorg. Daarom zeggen we ook niet: zet alle verlichting uit. Op sommige plekken is dat ook gewoon heel erg nodig voor de veiligheid. De provincie Friesland heeft bijvoorbeeld een lichtscan gedaan om een beeld te geven van waar die nachtelijke verlichting ongewenst is of ook gedimd kan worden. Het hoeft ook niet altijd te gaan om helemaal uitschakelen, maar bijvoorbeeld een beetje inkapselen kan ook een oplossing zijn. Dus de verkeersveiligheid is daar iets wat je daar zeker ook in mee moet nemen.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, ik hoor dit aan. Ik dacht: nou, wat een goed verhaal. Nu nog even de daden. Dus ik ga ervan uit dat de moties die wij hebben ingediend ruimhartig worden gesteund door GroenLinks, want het past bij dit verhaal: systeemverandering. Is GroenLinks zich er van bewust dat het PPLG-programma, waar u net naar verwees, dat dat volledig afgewezen is door het Rijk? Dat het dus onvoldoende is. En zo ja, waarom heeft GroenLinks er dan haar handtekening onder gezet, terwijl we eigenlijk allebei al wisten dat het niet goed genoeg was?

Statenlid **GIELEN** (GL): Die laatste aanname, die maakt u dus verkeerd, want ik sta niet voor een plan, waarvan ik denk: dit zou niet voldoende zijn. Maar volgens mij zitten we in een lastige discussie, landelijk, als het gaat over ook het controversieel verklaren van het stikstoffonds en zullen we als Noord-Holland gewoon voldoende maatregelen nemen om zo meteen aan de eisen van het Rijk te gaan voldoen. Daar zitten twee ingewikkeldheden aan. Ten eerste weten we nog niet wat de nieuwe eisen van het Rijk straks zullen worden, want de coalitie is op dit moment demissionair landelijk. En ten tweede weten we natuurlijk ook nog niet hoe de verdeling van het geld vanuit het stikstoffonds zich überhaupt door zal zetten en hoe dat ook de vertaling in Noord-Holland zal krijgen. Dus volgens mij heb ik daar ook net een vraag over gesteld aan GS: ziet GS op dit moment hier ook al moeilijkheden op? En hoe gaat ze daar op dit moment mee om?

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Volgens mij heeft u mijn vraag verkeerd begrepen. Ik ga hem op een andere manier formuleren. We hebben samen hier ook een debat gevoerd over het PPLG, Provinciaal Programma Landelijk Gebied. Er waren heel duidelijke doelen vanuit het Rijk: water, bodem, natuur, klimaat, van alles. En de provincie moest met maatregelen komen. GroenLinks heeft voor die maatregelen gestemd. GroenLinks vond dat blijkbaar voldoende. De Partij voor de Dieren heeft allerlei voorstellen ingediend om te verbeteren, want wij wisten al: dit is onvoldoende. Dit gaat het Rijk afwijzen, want dit is niet voldoende. En nu is het inderdaad afgewezen. Dus mijn vraag is: als u die systeemverandering wilt, waarom bent u dan niet iets kritischer op de plannen die nu uit deze coalitie rollen?

Statenlid **GIELEN** (GL): Met alle respect, Statenlid Kostić, ik vind systeemverandering niet het indienen van zeventien moties en dan vervolgens aan ons vragen: waarom steunt u die niet? Wat wij hier doen, en ook in het coalitieakkoord en wat we ook in het PPLG hebben gedaan, is met elkaar zoeken naar oplossingen. Hoe gaan we die uitdagingen te lijf> Hoe gaan we daar verder mee? En ik denk ook echt dat we in het concept PPLG daar een goede voorzet in hebben gedaan. We zullen van het Rijk zo meteen horen: dit moet misschien nog beter, dit moet anders. Goh, u wilt zoveel geld, u krijgt zoveel. Daar zullen we ook gewoon vervolgens weer mee door moeten gaan. Ik wil daar graag mee door, want ik denk dat dat onze plannen uiteindelijk ook beter

maakt, maar daarnaast moeten we daar ook mee door. Want als wij het niet doen, komt het Rijk denk ik gewoon weer bij ons terug met: dan doen we het zelf wel. Dus volgens mij blijf ik daarbij met mijn antwoord dat u net ook al heb gegeven.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Een andere vraag, want ik hoor vooral woorden, maar geen daden. Vindt u dat in een systeemverandering nog steeds past dat wij het als provincie toestaan dat intensieve veehouderijen mogen groeien? De bestaande.

Statenlid **GIELEN** (GL): Ja, nu ben ik in de war of u doelt op de motie die u nu heeft ingediend of op het PPLG waar u het net over had, want dat lijkt me een heel ander onderwerp.

De **VOORZITTER**: Kunt u het verduidelijken?

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ik vraag u gewoon: past het in uw beeld van systeemverandering dat wij als provincie toestaan dat bestaande intensieve veehouderij verder mag groeien?

Statenlid **GIELEN** (GL): GroenLinks is van mening dat intensieve veehouderij niet iets wat we moeten nastreven. Dus ik zou niet zeggen dat als we het hebben over de transitie, dat dat iets is wat we gaan stimuleren.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Een verduidelijkende vraag. Oké, niet stimuleren. Check. Dat is fijn. Dan als tweede. Bent u het dan met ons eens dat de provincie ook moet stoppen met het toestaan van uitbreiding van bestaande intensieve veehouderij?

Statenlid **GIELEN** (GL): Ja, en ik aarzel, merk ik, om u antwoord daarop te geven, omdat dat op zich staand beleid is vanuit onze Voedselvisie. En u bedoelt iets anders. Wat mij betreft is wat wij met elkaar hebben afgesproken in de Voedselvisie meer dan voldoende. En als uw vraag dan is: zullen we uw motie daarover steunen? Nou, dan denk ik dat eigenlijk niet, omdat u een aantal moties heeft ingediend vandaag – en ik bewonder het harde werk wat daarin is gegaan – maar die eigenlijk gewoon zeggen: dit is staand beleid en ga er nou mee door. Ja, ik vind dat een beetje een slechte interpretatie van dat instrument.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Voorzitter, de motie verwijst naar een artikel in de Omgevingsverordening. Die staat nu nog toe dat de intensieve veehouderij in Noord-Holland gewoon verder mag uitbreiden, bestaande. Mijn simpele vraag was: is GroenLinks het daarmee eens? Of wil het samen met ons dat veranderen? Maar ik merk dat GroenLinks geen echte systeemverandering wil. Dus ik ga verder met een laatste vraag. Als ik zeg: economische groei is nodig om ons land verder te brengen. Wat vindt u daarvan?

Statenlid **GIELEN** (GL): Daar ben ik het niet mee eens.

De **VOORZITTER**: Oké, dat was uw laatste vraag. U heeft het zelf aangekondigd. Dan ga ik nu de heer Van den Berg het woord geven.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Een interessante gewaarwording.

Dank u wel, voorzitter. Ik heb eigenlijk verder een geïnteresseerde vraag naar aanleiding van de motie. Hoewel wij natuurlijk ook de verkeersveiligheid voorop hebben staan in relatie tot omgevingslicht, wil ik eigenlijk wel een andere suggestie doen. Dat gaat meer over de kleur van het licht. Want de tegenwoordige ledverlichting heeft meer een wittere kleur en ouderwetse verlichting had meer een warmere kleur. En laat nou net dat die warmere kleur een beter effect heeft op de omgeving in de vorm van mensen en ook van dieren. Dus ook die aanpassing in de kleur van het licht kan ook een hele hoop uitmaken. Zou u bereid zijn om dat mee te nemen?

Statenlid **GIELEN** (GL): Ja, dat vind ik eigenlijk wel een belangrijke suggestie. Ik denk dat als dat ook iets is wat we in de ledverlichting zouden kunnen aanpassen, zodat het wel ledverlichting blijft, dat dat niet verkeerd is om te onderzoeken. Dus het lijkt me goed om in het licht van de motie, mocht die aangenomen worden, GS te vragen om ook dat mee te nemen. Dan dien ik ook graag de motie nog even in, want daar was ik nog helemaal niet aan toegekomen.

De **VOORZITTER**: En hij maakt ook onderdeel uit van onze beraadslagingen.

Statenlid **GIELEN** (GL): Nou, wat fijn. Even kijken. Dan was ik gebleven- Er moet de komende jaren veel gebeuren om onze natuur te versterken. In de afgelopen jaren kregen we een extra uitkering van het Rijk voor het programma Betrekken bij groen. Die valt nu weg en daardoor blijft er honderdduizend euro minder over. Dat betekent minder geld om groenvrijwilligers te ondersteunen, terwijl zij erg belangrijk werk doen. Daarom is mijn vraag GS: ziet u mogelijkheden om onze inzet op dat gebied toch op peil te houden?

Dan het landelijk gebied. Dat staat voor grote uitdagingen, die grotendeels ook samenkomen in dat eerder besproken PPLG. En wat ook een uitdaging is, is hoe we omgaan met de schade die wordt aangericht aan gronden door dieren. Dan heb ik het ook voornamelijk over ganzen. In het coalitieakkoord hebben we afgesproken dat er een actieplan moeten komen voor dat zogenoemde faunabeheer. Ik vind het belangrijk dat we in dat actieplan in eerste instantie uitgaan van diervriendelijke, niet-dodelijke maatregelen. In het actieplan gaat het volgens mij specifiek over ganzen, maar ook het jagen op andere diersoorten. Dat is iets wat gebeurt in Noord-Holland. En nu is het nog zo dat er veel prikkels zijn om te schieten, bijvoorbeeld om aanspraak te maken op die schadevergoeding. En daarom dienen we de motie van de Partij voor de Dieren op dat punt ook graag mede in.

Een provincie waarin we omkijken naar elkaar betekent ook omkijken naar onze natuur en naar ons water. En dat betekent dat we de komende jaren veel extra maatregelen zullen moeten nemen, ook samen met de waterschappen, om te voldoen aan de kaderrichtlijn water. En wat GroenLinks betreft moet dat ook prioriteit hebben. Daarom vraag ik ook aan GS: hoe staat het nu met de samenwerking met de waterschappen op dat punt? Wanneer kunnen we daar ook weer iets over richting de Staten over verwachten?

Als er een onderwerp is dat er de afgelopen jaren voor heeft gezorgd dat de groep hooplozen steeds zichtbaarder wordt en ook groeit, dan is het wel de wooncrisis waar we in zitten. Steeds meer mensen kunnen geen huis vinden, zitten in een veel te duur huis of slapen zelfs bij vrienden en familie. Mensen in een scheiding hebben geen uitweg. De wachtlijsten voor sociale huurwoningen zijn torenhoog. En dat terwijl wonen toch echt ook een grondrecht is. Een fijn,

goed huis is bovendien ook een manier voor die groep hooplozen om weer hoop te kunnen krijgen, want zonder huis ben je nergens. Kijk bijvoorbeeld maar naar de Housing First-aanpak die een aantal Scandinavische landen erop na houden voor mensen die dakloos zijn geraakt. Het is goed dat we in het coalitieakkoord ook aandacht hebben voor economisch daklozen en dat we daarnaast ook inzetten op bouwen. Op betaalbaar bouwen, wel te verstaan. Het is goed dat we hier geld weer vrijmaken en dat de provincie hier een stevige rol in pakt.

En als je dan ergens woont, dan is het ook fijn als je vanaf daar naar buiten kan om in verbinding te blijven met anderen, om deel te nemen aan de maatschappij. GroenLinks gaat dus voor een bereikbaar Noord-Holland. Lopend, met de fiets of met het openbaar vervoer. Keuzevrijheid. Dat openbaar vervoer blijft een aandachtspunt. Zeker in de Kop van Noord-Holland moeten we als provincie een tandje bijzetten om de bereikbaarheid op orde te houden. Ik ben ook blij dat we een gedeputeerde hebben die van zich laat horen op dit dossier. Noord-Holland Rail, zo gek lijkt ons dat nog niet.

Voorzitter, kloven dichten en verbinding zoeken, dat kan uiteindelijk denk ik ook het best via cultuur. De commissaris, u noemde dat al eerder het cement van de samenleving. Daarin geef ik u geen ongelijk. Het is daarom ook goed dat we extra geld vrijmaken voor voorzieningen. Dat gaat over sport, maar dat gaat ook over bibliotheken en dat gaat ook over cultuur in nog bredere zin. Onze provincie is rijk aan tal van culturen, en hoopvol en hooploos gaat daar dwars doorheen. En wij als politiek zijn er voor hen allebei. En wij als politiek hebben ook een taak om naast hen te blijven staan. Het is onze taak om samen te werken aan een beter Noord-Holland en dat hopelijk ook goed te doen om ook hoop terug te brengen naar mensen die dat verloren zijn. Ik denk dat we hier in deze zaal daar allemaal ons best voor doen. Ik denk ook dat we in Noord-Holland belangrijke stappen hebben gezet om die toekomst weer voor iedereen dichterbij te brengen. Maar als er een groep is die de hoop weet terug te brengen of je soms ook alle hoop kan doen verliezen, dan zijn het wel de kunstenaars. Daarom zou ik af willen sluiten met een passage uit een gedicht van Lieke Marsman, onze voormalig dichter des vaderlands en woonachtig in Noord-Holland.

Hoop is een alchemist. De dichtste steen ontzegeld het. Als uit een ei. Klein. Verenpakketje. Bebloed nog. Onooglijk. Het eerste verzet wordt het luidste protest. Er is een nieuwe wereld mogelijk.

Ik dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En er komt nog één interruptie van de heer Heijnen van het CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank. En ik herken veel in uw woorden van hoop. Mooi hoe u dat ook, en velen van ons, dat ook als thema hebben gekozen voor vandaag. Zoals ik in mijn bijdrage zei: hoop is ook hard werken. Dat bleek ook uit uw bijdrage. U zei op het eind iets waar ik het ook zeer mee eens ben, namelijk dat cultuur en sport en buurthuizen een belangrijke verbinding zijn. U zei aan het begin, als u uw vergezicht schetst: ik zie burgers die hun eigen energie opwekken en dat gebruiken voor zichzelf. Vindt u nu dat de afspraken in het huidige coalitieakkoord ook voldoende middelen geven om dat echt waar te maken?

Statenlid **GIELEN** (GL): Wat ik zei, was dat het heel mooi is als we duurzame energie in onze provincie opwekken en daar bijvoorbeeld ook het buurthuis mee kunnen opknappen. Dus ik doelde daar eigenlijk op energiecoöperaties die bijvoorbeeld via een omgevingsfonds ook weer teruggeven aan hun omgeving. Ik denk dat dat een heel mooie manier is. Waar het gaat over uw emotie, want volgens mij doelt u daarop, als het gaat over verduurzaming van sportaccommodaties, dan denk ik dat we daar de afgelopen jaren een mooie regeling voor hebben gehad. Dat we nu ook aangeven in het coalitieakkoord dat we door moeten gaan met die verduurzaming. En dat ik me bijvoorbeeld ook goed kan voorstellen dat die voorzieningenakkoorden, die we noemen, een plek gaan krijgen. Dus ik ben wel benieuwd naar de reactie van GS daar ook op.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik heb met belangstelling naar uw betoog geluisterd. U begon over mensen die zich zorgen maken over hoe ze rond kunnen komen. U gebruikte ook de term hopeloos. Dat frame zou ik niet zo snel gebruiken. Maar, ja, ik heb bewust gewacht met deze vraag tot het einde van uw betoog. Ik dacht, misschien komt er nog wat realisme in waar ik me in kan vinden. Maar vervolgens heeft u het over het verhogen van de opcenten, over miljarden kostende klimaatmaatregelen, stikstoffondsen. Heeft u enig idee wie dit allemaal betaalt?

Statenlid **GIELEN** (GL): Dat doen wij met zijn allen. En als u vraagt of ik vind dat dat eerlijk verdeeld is: nee. Wij gaan in de provincie over die opcenten. Nou, die verhogen we nu. Dat betekent netto voor mensen die ook een auto hebben een paar tientjes per jaar wat dat omhoog gaat. Volgens mij is dat een te dragen last en ook is dat iets wat we kunnen rechtvaardigen, gezien alle maatregelen die we daar verder op nemen. Ik denk dat als je landelijk kijkt, dat je veel meer zou moeten belasten op grote bedrijven en de allerrijksten. Maar daarnaast, als het gaat, want dat is eigenlijk ook wat u zegt: dat klimaatbeleid, kost dat niet veel te veel? Dan zou ik willen zeggen: nee, eigenlijk juist het omgekeerde. Als we het niet doen en als we die klimaatcrisis gewoon z'n gang laten gaan en dat eigenlijk over ons land en over onze wereld gewoon maar laten heen komen, dan zitten we pas echt met de grote kosten. Want dan gaat het over klimaatadaptatie die je dan moet plegen als het allemaal al veel te laat is. Dus ik denk eigenlijk dat het een heel kostenefficiënte manier is om een ambitieus klimaatbeleid in te zetten.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, weet u wat het effect van het Nederlandse klimaatfonds is op de wereldtemperatuur?

Statenlid **GIELEN** (GL): Ja, iets met nullen en 36 en Rob Jetten heeft daar wat over gezegd. Ik hoor veel daar ook over in deze campagne. Maar volgens mij is dat niet zozeer het punt. Waar het om gaat, is dat we in Nederland een welvarend land zijn, ook een grote wereldeconomie, dat we sowieso allemaal verantwoordelijkheid hebben om ons steentje bij te dragen, en dat we dat volgens mij in deze provincie vrij voortvarend aan het doen zijn.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, en wij denken vooral dat die mensen, die dus moeite hebben met rondkomen, die u ook benoemd, die terechte groep, dat die niet gebaat zijn bij dit soort miljardeninvesteringen, maar juist bij lagere lasten en bij keuzevrijheid. We vinden het eigenlijk jammer dat daar in uw betoog eigenlijk heel weinig aandacht voor is. En ja, u heeft het

over het belasten van grote bedrijven. Maar ja, uiteindelijk zijn dat ook wel die bedrijven ook waar de mensen werken.

Statenlid **GIELEN** (GL): Ja, voorzitter, ik zou afsluitend willen zeggen: ik hoop en ik geloof in een systeem, waarin we juist gaan voor die klimaatmaatregelen die ook juist mensen helpen. Dus denk ook bijvoorbeeld aan het isoleren van woningen, denk aan een omgevingsfonds, wat ik net al noemde. Volgens mij zijn dat juiste de maatregelen die we kunnen nemen om én de klimaatcrisis te stoppen én mensen vooruit te helpen. Als je kijkt naar dat systeem, waar ik het in mijn bijdrage ook de hele tijd over heb, dan is dat niet het een of het ander. Het systeem, waarin wij leven, het systeem van groei-groei-groei, dat is wat zowel die totale ongelijkheid in de samenleving, als die klimaatcrisis veroorzaakt heeft. Daarom is het ook groen en links. En zou je dus juist maatregelen moeten nemen om die twee bij elkaar te brengen.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, afsluitend. U ziet een wolk van de klimaatcrisis, maar in uw betoog zien wij een heel andere wolk. Dank u wel.

Statenlid **GIELEN** (GL): Ik heb daar geen commentaar meer op. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De heer Leerink, PvdA.

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, het was mij ook even ontgaan, maar toen ik mevrouw Uiterwijk hier weer een vraag zag stellen, toen dacht ik: hé, bij het vorige punt stond de heer Van den Berg hier aan de microfoon. Of niet bij het vorige punt, bij precies hetzelfde punt vragen te stellen over de verlichting. Volgens mij werken we met één woordvoerder?

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Volgens mij werkt het Reglement van Orde precies zo.

De heer **MÜLDER** (D66): Oké, excuus. Dan heb ik niks gezegd.

De **VOORZITTER**: U heeft als fractievoorzitter de mogelijkheid om uw eigen Statenlid te overrulen als u dat zo wenst te doen. Maar voor de rest heeft u gelijk. Het is niet de bedoeling dat 55 Statenleden vrijelijk interrumperen. Maar in deze scherp opgemerkt van u, maar ook van de heer Van den Berg.

Het woord is aan de heer Leerink, PvdA.

De heer **LEERINK** (PvdA): Ja, dank u wel, voorzitter. De afgelopen vier jaar waren wij ook altijd de allerlaatste met dit soort debatten. Wij hadden gedacht dat we daar een strategie op hadden door een zetel te winnen bij de verkiezingen. Dat heeft niet mogen baten, want uiteindelijk at the end of the day sta je gewoon weer als laatste van het tweede rijtje, zullen we maar zeggen. Ja. Het overkomt de beste. Maar desalniettemin, er zit niks anders op. Het is gewoon een winstwaarschuwing dat we de volgende keer nog meer zullen moeten om te groeien. Maar het heeft ook wel iets prettigs overigens om gewoon aan het eind te zitten, want dan heb je het laatste woord en dan hoef je ook niet meet te vertellen wat andere mensen al verteld hebben. Er is al veel gezegd. Partij voor de Dieren en GroenLinks hebben allebei op hun eigen manier de urgentie van natuur en klimaat benoemd. Ik denk dat verschillende mensen, Volt, de VVD, maar

ook het CDA volgens mij op wonen hebben gehamerd. En de heer Mülder van D66 is begonnen met in ieder geval te zeggen: doe iets, urgentie, wanneer komt er nou boter bij de vis? Tenminste, zo heb ik het- Daar hadden we het even over, maar ik snap dat aan de andere kant ook heel goed, want wij zijn ook altijd heel ongeduldig en daar zal ik dadelijk ook nog iets over vertellen. Ik herken, of we herkennen, dus veel in datgene wat al is gezegd en delen ook veel van de zorgen die zijn geuit door verschillende partijen vanuit verschillende perspectieven. Maar misschien deel ik nog wel het meeste de zorg zoals die verwoord is door Statenlid Gielen van GroenLinks. Die gaat over die kloof. Dat heb ik vorig jaar op deze plek ook het nodige over gezegd. De kloof, die er ook in onze provincie nog steeds is en eigenlijk ook niet veel kleiner geworden is, tussen de mensen die het goed gaat, met een eigen huis, met een betaalde baan, met gesubsidieerde zonnepanelen op het dak. En mensen die het niet goed gaat, voor wie leven steeds meer overleven wordt.

Aan de andere kant, als u hier een sombere PvdA-fractie verwacht, dan heeft u het mis. Al die problemen zijn er. Maar tegelijkertijd, ach, er hangt verandering in de lucht in Den Haag. We weten nog niet wat het wordt, maar we weten in ieder geval dat het niet meer wordt wat het was. En er ligt een nieuw en ambitieus coalitieprogramma, wat ook perspectief biedt. Na jaren, waarin zowel in Den Haag, als in de provincie, de terugtredende overheid als belangrijk uitgangspunt werd gezien – de SP refereerde er ook al even aan – de markt zou immers alles wel regelen, niets doen als hoogste politiek ideaal, groeit het besef dat we de problemen in het land alleen oplossen als de overheid weer regie neemt. Dat geldt voor Den Haag, maar dat geldt wat ons betreft ook zeker voor onze provincie. Dat is dus wat we na deze eerste, wat wij nog even noemen, opstartperiode nadrukkelijk aan dit nieuwe college van GS vragen: neem regie.

Provinciale regie, bijvoorbeeld bij het oplossen van het weerbarstige stikstofprobleem. We zijn daar de vorige periode voortvarend mee begonnen, er zijn doelen vastgesteld. Er is een PPLG in de steigers gezet, gebiedsprogramma's in gang gezet. Daar valt nog van alles over te zeggen, maar er is wel een behoorlijke start gemaakt. En toen viel het kabinet, waarna hier en daar al snel de verzuchting klonk: poeh, tja, als het kabinet niets doet, dan kunnen wij natuurlijk ook niets. En nu is het uitblijven van beleid en geld uit Den Haag natuurlijk ook echt een groot probleem. Maar nog een paar jaar wachten, is simpelweg geen optie. Onze natuur staat er bedoeld voor en onze provincie zit op slot. Pas als we de stikstofuitstoot in de tang weder te krijgen, kan de woningbouw weer op gang komen, kan noodzakelijke infrastructuur worden aangelegd en kunnen PAS-melders worden gelegaliseerd. Hakken in het zand betekent stilstand in het land. Voorzitter, hoe gaat het college ervoor zorgen dat de ambitieuze doelstelling uit het concept PPLG en het coalitieakkoord niet uitdoven als een nachtkaars. Kunt u de komende drie maanden bijvoorbeeld een lijst voorleggen aan de commissie Landelijk Gebied met daarop per gebied de drie topprioriteiten die het komend jaar sowieso in gang moeten en zullen worden gezet? Voortgang is geboden.

Voorzitter, provinciale regie bij het bouwen van 180.000 woningen – het is door meerdere mensen gezegd. Voor mensen met een inkomen tot anderhalf keer modaal is er in heel Noord-Holland geen woning te vinden. We hebben gedeputeerde Beemsterboer gehoord over bouwen in het landelijk gebied. Nu hebben we daar in het coalitieakkoord op zich heldere afspraken over, maar in het Masterplan Wonen hebben we geconcludeerd dat zeker negentig procent van die 180.000 woningen rond ov-knooppunten en binnenstedelijk zullen moeten worden gebouwd.

Hoe belangrijk een blokje woningen voor de leefbaarheid van een dorp ook kan zijn, de woningnood in Noord-Holland gaan we er niet mee oplossen. Wat de PvdA betreft, begint het college dan ook niet met de kruimels, maar met de taart. Vandaar de vraag wanneer en hoe gaat het college handen en voeten geven aan het Masterplan Wonen?

Provinciale regie, voorzitter, ook bij het overeind houden en betaalbaar houden van voorzieningen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank. U zegt: hoe gaat het college nu aan de slag met het Masterplan Wonen? Maar kunt u zich herinneren dat wij dat ooit hebben vastgesteld in deze Staten?

De heer **LEERINK** (PvdA): Nee, dat hebben we niet. Een heleboel van die maatregelen, overigens, een deel van die maatregelen komt wel terug in het coalitieakkoord. Wat ik hier in ieder geval mee bedoel te zeggen, is dat wij uiteindelijk wel een soort van uitvoeringsplan willen hebben: hoe gaan we nou aan de slag, concreet aan de slag, als het gaat om het realiseren van die 180.000 woningen? Daar zijn in het Masterplan Wonen allerlei concrete voorzetten voor gedaan.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Maar sluit u zich dan aan bij onze oproep om dat Masterplan Wonen eens te behandelen? U heeft op een aantal zaken in de coalitie ook voorgesorteerd, maar met elkaar eens te kijken: wat gaan we daar nu echt van uitvoeren? Dan is uw vraag eigenlijk terecht: wat gaat er nu gebeuren van het Masterplan Wonen?

De heer **LEERINK** (PvdA): Dank u, voorzitter. Ik vraag eigenlijk op dit gebied aan het College: wat gaat u doen? Als ik het college was, dan zou ik daarbij het Masterplan Wonen, wat er al ligt, als een belangrijke bouwsteen nemen. Maar ik laat het aan het College van GS waarmee ze exact komen. Maar we delen denk ik de wens om nu snel met elkaar te praten: wat gaan we nou concreet doen om die 180.000 woningen te realiseren?

Voorzitter, provinciale regie, ook bij het overeind houden en betaalbaar houden van voorzieningen. We hebben grote zorgen over ons ov. Er zijn namelijk grote ambities, maar weinig geld. In bijna alle landelijke verkiezingsprogramma's wordt gehamerd op goede ov-ontsluiting van de regio, maar Haagse molens draaien langzaam. Hoe zorgen we ervoor dat in de tussentijd de kwaliteit van het ov in de regio minimaal overeind en het kaartje betaalbaar blijft? De zorg is vaker geuit hier. We horen er graag iets over.

We zijn ook blij met de afspraak dat we als provincie ook regie gaan pakken met betrekking tot het voorzieningenniveau in bredere zin. Als na de school en de voetbalvereniging, ook de bibliotheek, het dorpshuis en de buurtsuper uit het dorp verdwijnt, verdwijnt hiermee ook het gevoel een gemeenschap te zijn. En afgelopen week nog luidde Jantje Beton noodklok: ook in Noord-Holland sluit op dit moment de ene na de andere speeltuin noodgedwongen haar deuren. Voorzitter, wij hebben misschien hier, denk je af en toe, onze eigen speeltuin, maar voor duizenden kinderen is het hek dus definitief dicht of gaat dat dicht. En dit soort trends in Noord-Holland moet worden gekeerd en moeten we met elkaar niet willen. Hier ligt wat ons betreft ook een nadrukkelijke link overigens met de ruimte die we willen bieden om vanuit het oogpunt van leefbaarheid in sommige gevallen wat meer ruimte te bieden voor het bijbouwen van woningen.

Ervaringen in andere delen van het land leert dat het slim en gericht versterken van bepaalde kernen een positieve uitwerking kan hebben op het voorzieningenniveau in de regio. Wanneer gaat GS samen met gemeenten aan de slag met de uitwerking van de voorzieningenakkoorden?

Voorzitter, provinciale regie als het gaat om klimaat en energie. Volle kracht vooruit met de energietransitie. De vorige periode stond in het teken van het maken van plannen, het makkelijke deel. Nu moeten die plannen worden uitgevoerd. Dat vraagt – zie de discussie over de Noorder IJ-Plas – vaak om net wat meer karakter. Wat de PvdA betreft, blijft het cruciaal dat iedereen mee moet kunnen komen. En daarom nogmaals het pleidooi om als provincie ook regie te nemen als het gaat om het isoleren van woningen. Mensen met de laagste inkomens – ik heb het vaker gezegd – wonen nog altijd in de slechtste huizen met de hoogste energierekening. Het is aan het Rijk en aan de gemeenten, was het antwoord toen ik deze oproep vorig jaar ook deed. En ja, een gemeente als Amsterdam komt inderdaad met een plan en in Haarlem en Zaanstad zal het ook wel goed komen. Maar in veel kleinere gemeenten komt men hier niet of nauwelijks aan toe. En dan kun je zeggen: jammer, niet onze verantwoordelijkheid, zoek het maar uit. Je kunt ook zeggen: wij laten mensen niet in de kou zitten, maar gaan als provincie een stimulerende, als het nodig is misschien zelfs wel faciliterende rol pakken, zoals we bijvoorbeeld ook bij de woningbouw doen als het gaat om het leveren van ambtelijke capaciteit. Hoe staat GS hierin?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Dank. Ik ben het helemaal eens met de woorden van de heer Leerink. Dat is een grote uitdaging. Nou was – en ik heb het in mijn inbreng genoemd – het corona herstel- en duurzaamheidsfonds een van de doelstellingen. Daar is ook actie op genomen door deze provincie. Maar u heeft in de onderhandelingen besloten: ik heb dat geld nodig voor andere zaken. Terwijl er nog heel veel in die pot zat. Heeft u, terugkijken daarop, daar niet eigenlijk spijt van en zegt u, goh, misschien had ik dat onderdeeltje, dat herstel- en duurzaamheidsfonds, waar u nu een hartstochtelijk pleidooi voor houdt, niet moeten weggooien, maar moeten doorzetten?

De heer **LEERINK** (PvdA): Volgens mij was dat fonds niet bedoeld om te kijken hoe wij woningen zouden kunnen- Hoe wij dat soort plannen zouden kunnen faciliteren of dat we dit soort activiteiten daarmee zouden kunnen doen. Ik weet dat wij dit debat hier de vorige keer ook gehad hebben. Het zal me eerlijk gezegd om het even te zijn, zal ik maar zeggen, hoe we dat uiteindelijk gaan regelen. Misschien is het in sommige gevallen ook niet eens een kwestie van dat er per se enorme potten geld direct vanuit de provincie bij moeten. Ik realiseer me heel goed dat, als het gaat om het verduurzamen van woningen, als het gaat om financiën, de Rijksoverheid aan zet is en dat we als provincie daar geen rol in kunnen spelen. Maar helemaal niks en op de achterbank gaan zitten en zeggen: gemeenten redden zich wel, want het is een zaak tussen Rijk en gemeenten, ja, dan ben ik dus bang dat dat voor een aantal gemeenten wel geldt, die de capaciteit hebben om iets te doen, en een aantal gemeenten niet. En ik vraag het college of men bereid is te kijken of men in die zin iets voor die andere gemeenten kan betekenen-.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, ik sluit me zeer aan bij die vragen, maar het stond wel degelijk in dat fonds, ook met woningbouwverenigingen, waar nog veel van die slecht geïsoleerde woningen onder zitten, ook met gemeenten. Dus er was ook geld voor. Niet om dat allemaal te gaan betalen, want daar hebben wij niet de middelen voor. Maar wel om te kijken: hoe kunnen we gemeenten in hun kracht zetten? Dus dat is eigenlijk jammer, want u heeft aan die onderhandelingstafel gezeten. U stelt nu een vraag.

De heer **LEERINK** (PvdA): Het is ook een beetje de vraag natuurlijk in hoeverre je een coronafonds, maar dat is in het algemeen eigenlijk wel een beetje de vraag, of je een fonds wat je ter gelegenheid hebt van die coronamaatregelen, of je dat tien jaar na dato bij wijze van spreken nog zou willen hebben. Dus de vraag hoe je het financiert en hoe je dat doet, vind ik nog weer een andere. Mijn vraag is- Nou ja, afijn, die heb ik- Ik zou al heel blij zijn als ik wat bereidheid proef, want ik heb het vorig jaar geprobeerd, om als provincie toch nadrukkelijk een rol te pakken. En hoe die rol er dan precies uit gaat zien, daar hoor ik graag iets op terug. Maar ik zou daar graag stappen op zetten.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank. Nee, dat snap ik wel, dat dat coronafonds niet eeuwigdurend in de lucht kan blijven. Maar er zat een onderdeel in. En u heeft in die onderhandelingen dat geld gebruikt voor andere doelen dan dit onderdeel, heeft uit dat fonds gehaald, omdat u dat geld wat over was, heeft moeten gebruiken. Wij vinden dat jammer vanwege dit onderdeel wat u noemt, ook vanwege die verduurzaming van maatschappelijk vastgoed. En dan kijk ik u eigenlijk aan als hoeder hiervan om ook in de coalitie, dat u dat eigenlijk in de onderhandelingen had moeten meenemen om dit wel weer terug op tafel te krijgen.

De heer **LEERINK** (PvdA): Mijn antwoord is wat ik gegeven heb. Daar zult u het even mee moeten doen.

Voorzitter, tot slot over dit onderwerp. We zijn nog wel nieuwsgierig wat voor andere maatregelen we wellicht vanuit het college kunnen verwachten als het gaat om de afspraak dat niet alleen mensen met spaargeld op de bank moeten kunnen profiteren van allerlei stimuleringsmaatregelen.

Voorzitter, provinciale regie bij het terugbrengen van de balans tussen economische belangen versus gezondheid en leefbaarheid. Tata springt hier misschien wel het meest in het oog, maar is bepaald niet het enige bedrijf in Noord-Holland waar de balans zoek is. Dat vraagt een heldere visie van het college hoe de komende jaren scherper invulling te geven aan onze VTH-taken. Tegelijkertijd maken we ons zorgen over de polarisatie en de versimpelingen rond dit onderwerp. Alsof je aan de goede kant staat als je tegen een bedrijf als Tata bent, en het niet begrijpt en ziekmakend bezig bent als je er werkt en ook graag wil blijven werken. Of andersom. Voorzitter, laten we op weg naar een schone en groene maakindustrie de nuance en vooral ook elkaar blijven opzoeken. Kloven proberen te dichten in plaats van groter te maken. Omdat je alleen samen verder komt.

Voorzitter, provinciale regie, ook als het gaat om het fatsoenlijk onderdak geven aan vluchtelingen en statushouders. Wij gaan in de provincie niet over de migratievraagstuk. Gelukkig maar, denk ik soms als ik de bijdrage van enkelen voorbij hoor komen. Maar we hebben wel een nadrukkelijke rol als het gaat om het zorgen voor voldoende woningen voor statushouders, erkende vluchtelingen met een verblijfstatus, met wie niemand hier zou willen ruilen. Voorzitter, we prijzen ons gelukkig met een commissaris die zijn rol pakt als het gaat om de bijna ondoenlijke klus een fatsoenlijk dak boven het hoofd te organiseren van mensen die op de vlucht zijn; of ze nu uit de Oekraïne komen of uit een ander land. We steunen de commissaris in zijn

oproep de Spreidingswet desnoods tijdelijk in te voeren. Niets doen, is geen optie. Wijzen naar de buren is geen optie. Help mensen in nood, zoals je zelf geholpen zou willen worden.

Voorzitter, ook provinciale regie als het gaat om de ruimtelijke opgave waar we voor staan. Als bouwsteen voor een nieuwe nationale omgevingsvisie zullen we de komende jaren Noord-Holland opnieuw gaan intekenen: wat komt waar? Voor veel mensen een abstract proces en nog ver weg. Maar misschien wel het traject met de meeste consequenties voor het beleid voor de komende twintig jaar. Wat de PvdA betreft is de insteek dat het ook hier, ook als het gaat om ruimtelijke ordening gaat, de lusten en lasten eerlijk over de provincie moeten worden verdeeld. En dat, waar er toch onevenredig lasten in een bepaalde regio komen te liggen, dit in overleg met mensen in de regio tijdig en ruimhartig moet worden gecompenseerd.

Voorzitter, dat traject zou zich overigens weleens heel goed kunnen lenen voor een burgerforum of een andere manier, vernieuwende manier, van burgerparticipatie. We laten dat graag over aan de werkgroep Burgerparticipatie om daar eens over door te denken.

En als we het dan toch hebben over de ambitie om het contact met de inwoners te verbeteren: in het college-akkoord wordt in dat kader ook gesproken over een bestuurlijk aanspreekpunt per regio, een zogenaamde gebiedsgedeputeerde. Wanneer wordt duidelijk hoe het college hier invulling aan gaat geven?

Wel, voorzitter, tot slot; en dan gaan we toch echt naar het diner. Overall genomen is deze begroting een goede, eerste financiële vertaling van het coalitieakkoord, dat absoluut kansen biedt mits we als provincie de komende jaren niet wegduiken, maar onze rol pakken, regie nemen. Ondanks onze zorgen en aansporingen zijn we daarom positief. Ja, we staan inderdaad voor grote opgaven, maar met elkaar kunnen we dat zeker.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Geachte Statenleden, het is nu bijna 18.30 uur. Ik ga schorsen tot 19.45 uur. Het eten staat al klaar. Ik heb één verzoek. Dat doe ik niet vaak. Maar ik zou willen vragen of u even de collegeleden zou willen voor laten gaan met het eten, zodat zij maximaal de tijd hebben om de hele stapel moties goed voor te bereiden. Want ik neem aan dat u allen een advies wil krijgen op de motie. Dan kan ik namelijk eerst met het college de maag vullen, voordat wij verder gaan met de moties. Dan zie ik u terug om 19.45 uur.

Schorsing van 18.24 tot 19.50 uur.

De **VOORZITTER**: Ik heropen de Statenvergadering van zes november 2023. Wij waren aanbeland bij agendapunt 10, de bespreking van de Begroting 2024 en de Memorie van Antwoord. In de eerste termijn hebben we de sprekers gehad met hun bijdrage van oppositie en coalitie, en wij gaan nu in de eerste termijn luisteren naar de beantwoording van allereerst gedeputeerde Rommel namens het college en daarna gedeputeerde Beemsterboer, gedeputeerde Kocken en gedeputeerde Olthof. Maar als eerste zal gedeputeerde Rommel het woord voeren.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, dank u, voorzitter. Laat ik alvast beginnen dat ik altijd wel uitkijk naar deze dag, om al uw beschouwingen te horen, verschillend, maar ook rode draden. Ik werd wel

even verrast door Forum voor Democratie met de vlieger die niet in de cockpit zat. Maar u weet wellicht ook nog wel dat ik een opleiding heb gehad tot luchtverkeersleider en dat die leidend is in de lucht. En daar waar de vlieger niet meer aanwezig is, zal ik de mensen met het blauwe hart vanuit de VVD-fractie vragen om toch het vliegtuig weer op de grond te zitten. Dus bij deze.

Ja, heel wat vragen en moties. Allereerst, als ik kijk naar de vraag over met name die algemene reserve en hoe gaan we dat allemaal doen. Ik heb wel al in de commissievergadering ook gezegd dat wij bij de Kaderbrief van 2025 zullen laten zien hoe we die veertig miljoen gaan oplossen. Dus die taakstelling. Bij de moties kom ik er nog wel even op terug. Maar dat kunnen we echt niet veel eerder doen, want dat betekent dat we binnen twee maanden al wat op tafel moeten leggen. Maar daar kom ik straks nog wel op terug.

Wat ook in de commissievergadering naar voren gekomen is – en ik vind het ook wel vervelend dat het toen een beetje verwarrend was – over die norm, die 25 procent, want dat dat was gewoon niet goed in het in het stuk gekomen. De heer Klein had al gevraagd: hoeveel is die 25 procent dan waar we nu rekening mee moeten houden? In die vergadering heb ik ook aangegeven dat dat dat die 102,5 miljoen was. Namelijk, de 410 miljoen van de laatst vastgestelde jaarrekening maal 25 procent. Dus dat laat zien dat onze algemene reserve op dit moment nog wel boven die norm komt. Ik heb u ook gezegd, voor het einde van het jaar kom ik bij u nog- U heeft die brief vandaag ook bij de stukken gekregen. Of al eerder, maar die staan ook bij de stukken. Waar ik aangeef met welke stukken ik allemaal nog terugkom. Ook als je kijkt naar de vraag die gesteld is van, kunnen we daar nog een expertmeeting of iets over hebben. Dat gaan we zeker doen. Ik denk dus ook in het eerste kwartaal. Ik wil zelf nog even kijken of we iets extra's kunnen doen om te kijken welke behoefte er bij u is om u nog wat meer door die financiën mee te nemen.

Dan zijn er wat vragen.

De heer **KLEIN** (CU): Ja, dank u wel voor de beschrijving van proces. Ik heb de brief nog niet gelezen. Maar de bottom line is natuurlijk dat hier een begroting voorligt, waarvan, als deze gerealiseerd zou worden, aan het eind van het jaar we hem niet goed kunnen keuren. Waarom kunnen we niet zorgen dat we nu gewoon die storting in de reserve wat minder groot maken, zodat we conform onze eigen normen gaan handelen?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Zoals ik net aangaf, wij gaan dat wel halen voor het einde van het jaar, omdat we moeten kijken naar 2021. Dat is die 102,5. Onze algemene reserve is 119,7 miljoen. Dus dat voldoet aan die norm. Wij gaan daar dus straks met u over praten. Wat ik al zei, die veertig miljoen – het CDA vroeg er ook naar – die niet in die coalitiereserve zit, die kunnen we ook niet uitgeven, omdat – dat staat ook in de stukken – we zullen het niet uitgeven voordat dat geld er is.

De heer **KLEIN** (CU): Ik ga uw brief lezen.

Gedeputeerde **ROMMEL**: In die brief staat dus wanneer wij bij u terugkomen met de nodige meer informatie en met u in gesprek zullen gaan.

Dan was er nog een vraag van de ChristenUnie, meneer Klein. U had een aantal vragen over hoe zit dat dan met die reserve in het coalitieakkoord. Dat staat ook in de voordracht hoe we dat willen behandelen. U zegt: hoe verhoudt zich dat tot hoe wij doelgericht de reserves invullen. Het is een budgetreserve, maar de eerste reserve die er nu is, daar gaan we natuurlijk voorstellen naar u toe doen. Wij hebben dus veel meer budgetgerichte reserves dan doelgerichte. Wat er nu gaat gebeuren, is dat we plannen gaan maken. En als die plannen uitgevoerd worden, dan worden die hetzij in een reserve, hetzij in een exploitatie. Maar u gaat als Staten goedkeuring geven aan die plannen. Dus dat doen we ook samen. –

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, dank u wel. Om het goed te begrijpen: wij gaan de plannen goedkeuren. Dat snap ik, want er komen natuurlijk gewoon beleidstukken en kaders, die wij vast gaan stellen. Maar gaan wij ook dan toestemming geven voor hoeveel er uit die reserve voor dat beleidsdoel gehaald gaat worden? Kortom, vraagt u onze instemming voor het halen van geld uit die reserve ten behoeve van een specifiek beleidsdoel?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, dat klopt. Dus de voorstellen die we doen, die gaan een overheveling geven vanuit de reserve en dat zullen we aan u ter goedkeuring voorleggen. Dus ja, dat komt dan ook in de reguliere planning en controlzaken.

U zei ook van ja, wat gebeurt er nou aan het einde van de periode? Want het is tot met 31 december 2027 dat u die reserve vastlegt. Ja, dat komt omdat dat ons laatste jaar is als GS. En net zoals nu dan, kan de nieuwe GS voor 2028 een nieuwe begroting opstellen en die kan dan ook zien van, als er geld over is, dat het incidentele middelen zijn en hoe die ingezet kunnen worden.

Dan, ja, de VVD. U vroeg om die de Tech Campus bij de IJmond. Ze moeten zich dan wel verhouden ook echt tot de IJmond Techport. Er is niet een volgende tranche met financiering, maar ik wil u wel toezeggen dat ik wel het gesprek met degene aan wil gaan om te kijken in hoeverre dat bij Techport mee oploopt of niet.

Dan met betrekking tot het planningsoptimisme. Dat betekent wel dat het nog gerealiseerd gaat worden. Dus dat doet iets met je liquiditeitspositie. En dat helpt natuurlijk wel bij wat je gaat financieren. Maar we gaan natuurlijk ook kijken in deze periode: wat hebben wij nou begroot of in reserve staan, waarvan we weten dat dat niet zal gebeuren. Dus even goed met die stofakam erdoorheen.

U vroeg ook naar de treasuryfunctie. Daar heb ik het ook de vorige keer in de commissievergadering nog wel even over gehad. Maar straks in het eerste kwartaal van 2024 zullen we bij de financieringsverordening en het rentebeleid dan ook dat meenemen en zullen we u ook vertellen wat we met treasury doen. En we zullen ook kijken hoe we dat in die expertisesessie mee kunnen nemen.

Dat waren de vragen. Dan kom ik bij de moties en amendementen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik heb nog twee vragen in aanvulling op wat de heer Klein vroeg. Om het even goed te begrijpen, want er staat nu in de stukken over die reserve coalitieakkoord: wanneer

voor de ambitie een uitvoeringsgereed plan is, wordt het vastgesteld, worden de incidentele middelen overgeheveld naar de inhoudelijke bestemmingsreserve. Gaat het nou automatisch of is daar een goedkeuring van PS voor nodig?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Als er dus beleid gemaakt wordt, dan komt dat in de commissie en in de Staten terecht.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Fijn dat we dat eventjes helder hebben. Voor mijn fractie inderdaad een belangrijk punt. Tweede, over die veertig miljoen. Daar gaat er straks met de motie ook nog op reageren. Maar u zegt, ja, wij kunnen dat niet eerder doen. Maar u heeft al wel een idee waar dat geld voor het coalitieakkoord dan uitgegeven wordt. Heeft u bij het vaststellen van het coalitieakkoord nou niet ook een idee gehad over waar nu die taakstelling op moet plaatsvinden?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ons is gezegd dat dit een taakstelling is wat we zouden moeten kunnen halen en daar heb ik geen idee van. Daar gaan we dus nu met de gedeputeerden over spreken.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Snapt u dat dat een beetje raar overkomt, dat als je afspraken maakt voor de toekomst en zegt: oké, ik weet wel waar ik het aan ga uitgeven, ik weet ook nog dat ik moet bezuinigen, maar nou ja, dat doe ik maar even nog niet of dat doe ik pas volgend jaar. Had het niet beter geweest als dat ook gewoon onderdeel was geweest van de onderhandeling? Dan had u ook eerder kunnen vertellen aan iedereen waar u dat geld vandaan zou kunnen gaan halen, want nu hangt het toch een beetje boven de markt.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Het was fijn geweest als we dat hadden kunnen voorzien, maar dat konden we nog niet voorzien. We hebben nu gezegd, die veertig miljoen, die gaan we pas uitgeven als we ook inderdaad die bezuiniging hebben gedaan. Dus die zijn nog niet opgenomen dan als ‘dit willen we gaan doen’. Dat moeten we ook echt gaan halen. Het is ook wel een heel bijzondere, want ik denk ook dat als je terugkijkt in de afgelopen jaren wij dit nog nooit hebben moeten doen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Afrondend. Met dat laatste ben ik dan weer tevreden dat u zegt: we geven dat niet uit, voordat we ook daadwerkelijk die taakstelling hebben ingevuld. Ook belangrijk voor mij. Dank u wel.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Voorzitter, er is bij onze fractie wat onduidelijkheid over hoe het nu zit met die reserves. Want krijgen we nu straks in één keer de uitwerking, dat we alles gaan omzetten? Of gaan we steeds bij elk plan ook een voorstel krijgen om het over te hevelen van de reserve coalitieakkoord naar een andere reserve?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ook een reserve coalitieakkoord is wel nieuw, want normaal gesproken voel je het beleid natuurlijk gelijk door en zet je alles weg. Het is nu ook voor het eerst dat wij dit zo, ja, ook voor u zo snel mogelijk inzichtelijk wilden maken. Hoe we dat precies gaan doen, ik verwacht dus per stukje, maar dat kan ik u nog niet zeggen.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, daar zit wel een beetje een zorg in. Je had natuurlijk bepaalde ijkmomenten in de financiële cyclus dat je dan ook het totaal overzicht houdt. Ik wil wel

de zorg uitspreken, als we straks echt voorstellen krijgen waar ook steeds een overheveling in zit, dat het voor de Staten misschien wel moeilijk wordt om het totaaloverzicht te houden. Dus ik hoop dat daar wel een plan de campagne op gemaakt kan worden.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Die oproep neem ik zeker ter harte.

Dan, voorzitter, gaan we eerst naar amendement nummer A17-2023 van de ChristenUnie, CDA en D66, Temporisering storting reserve coalitieakkoord. Daar zegt u dus ook, wat ik net eigenlijk ook al heb verteld, dat is dus niet nodig. Op dit moment voldoet de algemene reserve nog aan de gestelde norm en het zou dan dus eerst in mei 2025 aan de orde komen dat we dat moeten doen. Dus wat dat aangaat, is deze een beetje voorbarig. We zien wel mogelijkheden om dit voor te zijn. Dus dan bij deze ontraden.

Dan motie M152-2023. Ik wist eventjes niet zo goed of ik deze wel moest doen. Maar zoals ik het hier lees, is dat een motie die aan de Staten is, omdat het een vraag aan de Staten is. Er staat: spreken Provinciale Staten uit over de motie Krimp van Schiphol. Ik zie geknik. Dus dan heb ik dat goed begrepen.

Dan motie M157-2023. Dat gaat over de natuurinclusieve bedrijventerreinen. Ik zie dat als een steun van het beleid wat wij al doen, maar dan natuurinclusiever inrichten. We hebben de HIRB-regeling, wat erg goed werkte, waarvan wij gezegd hebben: die gaan we ook doorzetten. Daar komt ook meer de nadruk nog te liggen op verduurzaming, waaronder ook biodiversiteit en klimaatbestendig. Ik vind het ook wel een goed idee juist om de resultaten van het onderzoek mee te nemen in de actualisatie van de Uitvoeringsagenda Economie, omdat dan ook de verbinding wordt gelegd met de andere transities op de bedrijventerreinen. Dus ik laat deze aan de Staten.

Dan motie M164-2023. Dat gaat over de Europese subsidiestroom, om die inzichtelijk te maken. Ik wil nog wel even benadrukken dat ik het wel echt zo lees dat het alleen is van de gelden die wij via de provincie, dus via de organisatie, doorzetten. Daar wil ik zeker een implementatievoorstel voor doen. Ik wil alleen de winstwaarschuwing meegeven, dat ik niet gelijk verwacht dat dat ook in de begroting van 2025 komt. Maar dan zou ik zeggen: deze kan ik ook aan de Staten laten.

Dan motie M165-2023, Europees geld voor circulaire economie? Ja, de hele EU-strategie zit vol met financieringskansen. Dat geldt ook voor de circulaire economie. Het hangt natuurlijk altijd wel af van de capaciteit en de middelen die je hebt in Europa om dat geld daar vandaan te halen. We kunnen onderzoeken of we daar iets aan kunnen doen. Ik weet wel dat je daar veel capaciteit voor nodig hebt. Maar ik laat deze dan dus ook aan de Staten om daarover te gaan.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Dank u wel voor de mooie toezegging. Mocht uit het onderzoek komen dat extra capaciteit en middelen nodig zijn, bent u dan ook bereid vanuit GS om een voorstel aan ons voor te leggen, zodat we daarover kunnen besluiten? Is dat nog nodig?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Wij gaan eerst het onderzoek doen en dan volgt daar ook uit wat we er verder mee kunnen en willen.

Dan motie M170-2023 over de duidelijkheid over de taakstelling op reserves. Dat heb ik net al een beetje aangegeven. Juist ook in het belang van de zorgvuldigheid kunnen we dat echt niet eerder doen dan bij de kaderbrief. En wat ik ook al zei: de laatste veertig miljoen zal ook pas worden opgenomen als de taakstelling is ingevuld.

Dan motie M177-2023. Dat gaat over Lutkemeer, hier ook weleens vaker aan de orde geweest. Het is niet aan de provincie om de bestemmingen aan te wijzen bij de gemeenten. Het is nu wel zo, want deze is in 2013 vastgesteld en de gemeente Amsterdam is bezig met een herziening van dit bestemmingsplan. Omdat wij zelf als provincie vonden dat water en bodem sturend niet goed daarin verwerkt was en dat we toch de vinger aan de pols willen houden, hebben wij dus een zienswijze ingediend. Amsterdam is nu bezig om dat beter te verwerken ook in het plan. Dus wij houden de vinger aan de pols, maar daar kijken we nog naar.

Biobased en circulair bouwen stimuleren. Ja, ook een heel mooie. Die staat in onze Actieagenda Circulaire Economie.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Beetje ouderwets, maar ook hier valt het kwartje – wat we al jaren niet meer hebben – wat traag. Dank u wel, voorzitter. Maar wat betekent dat voor het advies voor die motie? Want u zegt: we houden vinger aan de pols. Maar u neemt het heel letterlijk van, doe er nou iets mee. Maar u heeft ook al een zienswijze ingediend. Zegt u nu, we laten het aan de Staten of ik ontraad. Want dat zou dus de strekking van het verhaal onderuit halen als u dat laatste zegt.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nee, helemaal gelijk. Ik ontraad dus dan de motie.

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel. Ik ben erg blij om te horen, dat water en bodem sturend. U heeft al proactief gehandeld, u heeft al een zienswijze ingediend. Voor mij dan wel belangrijk: wat is die zienswijze dan?

Gedeputeerde **ROMMEL**: De exacte zienswijze ken ik niet uit mijn hoofd, maar ik denk dat we u die wel kunnen doen toekomen. Ik ken de exacte zienswijze niet, maar het ziet op dat water en bodem sturend.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. Dan motie M178-2023 Biobased en circulair bouwen stimuleren. We hebben in onze Actieagenda Circulaire Economie concrete acties beschreven, die dat ook stimuleren. Bijvoorbeeld met onze ketenaanjager, die circulaire bouw die we hebben, en ook onze circulair bouwexpert. En we zullen ook in de tussenevaluatie en de actieagenda aangeven welke acties we in 2024 dan ook gaan uitvoeren om biobased en circulair bouwen te stimuleren. Dus op dit moment zou ik deze ook ontraden.

Dan gaan we naar motie M179-2023 Subsidieregeling circulaire initiatieven. Er staat bij de evaluatie en aanpassing van de Actieagenda Circulaire Economie de vraag te betrekken. Als ik hierin mag zien dat wij dus die subsidieregeling mee zouden kunnen nemen in dat onderzoek

daarna bij de herijking, dan kan ik hem neutraal adviseren. Want er zijn al verschillende subsidies al wel beschikbaar. En ook in Zuid-Holland had de circulair ambassadeur gezegd dat daar één subsidie is voor kleine deelprojecten. Dat is niet helemaal het geval. Maar als ik mee mag nemen bij de herijking, dan kan ik er neutraal in zijn.

En dan heb ik ze allemaal gehad, voorzitter. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Beemsterboer.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, dank u wel. Ik dacht, het is netjes om eerst even in te gaan op de vragen die gesteld zijn waar geen motie over is ingediend. Even zoeken waar ik dan moet beginnen.

De eerste sprekers hebben allemaal moties aangekondigd. Het CDA heeft nog gevraagd wanneer er reactie komt van het rijk op het PPLG en of we dat bekendmaken. De PPLG-reactie is met u gedeeld. GS gaan op de reactie van het Rijk weer reageren en dat stellen we over twee weken vast en dan zullen we dat natuurlijk met u delen.

U vroeg ook of GS een discussie wil over het Masterplan Wonen met de Staten. Heel veel punten van het Masterplan Wonen zijn overgenomen in het coalitieakkoord. Dat gaat al veel meer richting uitvoering dan natuurlijk ook. Denk bijvoorbeeld aan het investeringskader stedelijke ontwikkeling, het stadsmakersfonds, het verlengen en versterken van bestaande versnellingsmaatregelen, die twee pilots met actief grondbeleid of ov-knooppuntenbeleid, bijvoorbeeld bij de Poort van Hoorn of Hoofddorp of Haarlem. Dus daar willen we graag vooral op inzetten op dit moment en gaan we natuurlijk ook met u over in gesprek op het hele onderwerp.

De SP vroeg, onderstreepte eigenlijk vooral het belang van sociale huurwoningen. En ik hecht er even aan om naar aanleiding daarvan te zeggen dat we echt goed in overleg ook met de woningcorporaties zijn over het belang van het bouwen van voldoende sociale huurwoningen. Ik heb daar vorige week nog een leuk gesprek over gehad.

ChristenUnie. Even kijken. In mijn portefeuille qua woningbouw. Versnelling aan de randen en de Monitor Plancapaciteit geeft toch eigenlijk al heel veel projectmogelijkheden? Dat is ook gewoon waar. Of we goed zicht hebben waar het stokte in de woningbouw? Het stokt toch best wel op veel verschillende punten. Het verschilt ook wel per project. Denk bijvoorbeeld aan netcongestie, soms ook stikstof, soms ook gewoon capaciteit in ambtelijke organisaties. Maar er zal nog veel meer zijn. Ik heb een brief gezonden naar alle wethouders Wonen om met hen in gesprek te gaan op die specifieke punten per project, om te kijken of we daar iets los kunnen breken of dat we daar iets kunnen betekenen. Want het is natuurlijk niet zo dat de provincie in alle projecten iets kan betekenen.

De VVD had ook heel wat vragen over woningbouw, en onderstreept ook vooral het belang. Specifiek werd gevraagd naar de planning om de nodige aanpassingen in de Omgevingsverordening te laten landen. Mijn collega Esther Rommel is bezig met de inventarisatie van de voorwaarden en de kaders om dat in de Omgevingsverordening te laten landen. Veel kan ook al in onze huidige Omgevingsverordening. Daar gaan we zo vlot mogelijk mee aan de slag.

De eerstvolgende herziening die we nu voorbereiden voor de Omgevingsverordening is voor vaststelling, ik meen eind volgend jaar.

En dan, of we vooruitlopend daarop al pilots kunnen inzetten? Die nemen we in elk geval in overweging. Het hangt ook een beetje van die inventarisatie af natuurlijk, maar die oproep hebben we gehoord.

U deed een verzoek over de achterstand van huisvesting van statushouders. Daar hebben we natuurlijk een forse taak, die gewoon vanuit het Rijk naar de gemeenten gaat en waar wij toezicht op hebben. U heeft helemaal gelijk dat het met het aantal huisvestingen van de eerste helft van het jaar, dat zat zo rond de 371 per maand, zei u. De tweede helft zat het al iets over de vierhonderd trouwens, maar dat komt nog niet in de buurt van het viervoudige daarvan inderdaad. Dus dat is gewoon echt wel een zorg, waar we ook gesprekken over voeren met gemeenten. We hebben toevallig vorige week nog een gesprek met de minister daarover gehad, of die belde: willen jullie ook weer brieven gaan sturen richting alle gemeenten waar er achterstand is? In ons geval hebben we ook gesprekken hier concreet gewoon over met de gemeente Amsterdam bijvoorbeeld om echt tot spoed te manen, dat dat wel belangrijk is om die aantallen te halen. Tegelijkertijd onderstreept u ook dat het echt wel complex is. U vroeg ook om de lobby in te zetten om een realistische verdeling over het land hebben. Ik denk dat dat ook in belang is van Noord-Holland om dat door te blijven zetten, ondanks dat daar natuurlijk net besluitvorming over is geweest in de Tweede Kamer. Dus zullen we moeten zien hoe dat in het nieuwe kabinet valt. Daar roept u ook toe op. Tegelijkertijd wil ik ook wel onderstrepen dat de zorg hierover en de complexiteit om die huisvesting voldoende te organiseren eigenlijk in het hele land bij alle gemeenten wel veel van de gemeenten vraagt in elk geval. En dat is natuurlijk gewoon een taak die wij uitvoeren en waar wij ook gewoon mee doorgaan.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, dank. U zegt: die gemeenten worden geconfronteerd met die taakstellingen. Dat is complex. Dat zijn we als VVD-fractie ook met u eens. Maar u zegt ook: we zullen het bezien hoe dat bij de kabinetsformatie landt. Maar dat was niet zozeer mijn vraag. Mijn vraag was: gaat u ook actief als GS – u heeft in de vorige periode een brief gestuurd als GS – die lobby oppakken na de kabinetsformatie om tot een eerlijkere verdeling over Nederland te komen? Eventueel in samenspraak met de andere Randstad-provincies. Want we zien gewoon, in deze provincie hebben we een hoge woningnood. Ons bereiken alleen maar signalen vanuit gemeenten, die zeggen: zelfs de hotels in onze gemeente zitten inmiddels vol met statushouders. Het doet wel wat met het draagvlak. Dus vandaar de vraag: wilt u die lobby ook oppakken?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Daar heb ik meneer Terwal wel twee antwoorden op gegeven. 1, ja, die lobby zetten we door met de kanttekening dat er net een besluit in de Tweede Kamer is geweest. Dus dat we inderdaad moeten bezien hoe die lobby dan gaat vallen bij de nieuwe kabinetsformatie. En 2, de onderstreping van het gegeven dat wij ook dat soort signalen krijgen, vanuit het hele land trouwens, dat het echt complex is.

U stelde ook vragen over de stikstofbank: wanneer krijgen we de contouren van de doelenbank? We richten onze besluitvorming op dit jaar. We vinden het belangrijk dat dat snel gebeurt, zodat die in kan gaan op 1 januari. Dat komt prettig overeen met de ingangsdatum van de

Omgevingswet, zodat we direct ook aan kunnen sluiten bij de nieuwe vormgeving van het AERIUS-stelsel die aansluit dan weer op die Omgevingswet.

U onderstreepte het belang van die doelenbank voor de bedrijven.

Ik zie meneer Heijnen lopen en ik ga zomaar stoppen met mijn beantwoording, maar ik natuurlijk eigenlijk wachten tot u iets zegt. Dan maak ik hem gewoon nog even af.

De **VOORZITTER**: Maak uw zin maar even af. Dat is wel prettiger.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Hoe kunnen we dat extern salderen ook voor bedrijven mogelijk maken? Dat maakt ook deel uit van de besluitvorming waar we ons dus richten op ingang per 1 januari. Daar vermoeden we tussen de regels door dat u ook verliezen daarbij bedoelde. Dat zal daar ook onderdeel van uitmaken.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Dank, voorzitter. Mooi als het zou lukken met die stikstofbank in januari. Heeft u dan ook zicht op wanneer we die dan ook kunnen vullen? We hebben het er natuurlijk weleens eerder over gehad, maar dat is eigenlijk het allerbelangrijkste.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, dank u wel. Dat zijn natuurlijk ook wel punten waar wij bijna- Ik heb volgens mij hier een keer in een commissievergadering gezegd: bijna elke staf gaat het wel over ‘kunnen we dit niet gebruiken om zo'n stikstofbank te vullen straks?’ En er wordt ook bijgehouden nu door de Omgevingsdienst, daar waar het nog niet gevuld kan worden, hoeveel mol per hexagoon daar al beschikbaar zou zijn. Dus in principe kunnen we vanaf 1 januari dan beginnen met vullen, als het allemaal lukt. Het vraagt best wel wat van de organisatie om het vóór 1 januari ook allemaal rond te maken, maar daar richten we ons nog steeds wel op. Dat wordt ook echt wel zoeken naar mogelijkheden om te vullen. Eerlijker kan ik het niet zeggen.

De VVD vroeg nog: hoe snel kunnen we het eigen risico van twintig procent naar vijf procent zetten? We hebben ons er in eerste instantie op gericht om dat per 1 januari te doen. Dat is natuurlijk in deze begroting ook al verwerkt. En ik heb inmiddels begrepen dat we ons richten op 1 februari. Ook dat vraagt best wel wat voorbereiding. Voor het gros van het schadeseizoen zou dat helpen.

GroenLinks geeft aan of GS last heeft van de vertraging van het NPLG en de reactie en het stikstoffonds en of we daar nu moeilijkheden mee ervaren. Ja, kijk, het gegeven dat het later beoordeeld wordt in definitieve vorm- We hebben natuurlijk een voorbeoordeling nu gehad en dat het daardoor dus over de zomer van volgend jaar heen getild wordt. In eerste instantie waren we nog in de hoop dat we de eerste maanden van dit jaar wel duidelijkheid zouden krijgen over de koploperprojecten. In die aard werd er ook over gesproken met de minister. Maar nu blijkt dat ook over de zomer getild te worden. En dat zorgt er wel voor dat we wel tegen elkaar gezegd hebben: in die gebiedsprocessen gaan we ook ons best doen om het enthousiasme er wel in te houden, want deze processen zijn enorm van dat geld afhankelijk. Ik weet niet of ik dat hier ook al, bij de PPLG-congres heb ik ook weleens gezegd: we hebben een aanvraag gedaan van- Nou, de inschatting van de pm-post verschilt een beetje, maar van tussen de 1,6 en 1,8 miljard. Het Rijk heeft laten doorschemeren: we kunnen achthonderd miljoen krijgen. Dus dat zou al door de

helft gaan ten opzichte van onze ambitie. De koploperprojecten die we hebben aangevraagd, zijn voor tachtigmiljoen. En zelfs dat, als we daar zelf budget voor beschikbaar zouden stellen, zou dat voor ons al enorm zijn. Dus we vragen vijf procent aan van wat we eigenlijk dachten nodig te hebben om alvast maar een start te maken en zelfs dat zien we voorlopig nog niet. Dus het is echt complex om dit zonder geld te doen. Ik vind dat ook heel lastig, moet ik eerlijk zeggen. Je merkt wel veel enthousiasme, zowel bij natuur, als bij agrariërs, om wel gewoon aan de slag te gaan: als we dit dan moeten doen, begin dan maar. En dat, nou ja, dat vraagt dus nog even tijd.

U vroeg ook naar die faunabeheerplannen en onderstreept het belang dat daar eerst niet-dodelijk- Zoals ook in het coalitieakkoord natuurlijk staat. Dat maakt echt onderdeel uit van die faunabeheerplannen.

Ten aanzien van de wooncrisis zei u hopeloos. Dat vind ik echt heel ingewikkeld, omdat ik hoop dat er niemand hopeloos is. Maar ik begrijp het woord wel, omdat het echt ingrijpend is als je geen zekerheid hebt over je woning. Als je geen zekerheid hebt of je volgende week nog wel een woning hebt. Vanwege – u zei het zelf ook al – bij vrienden slapen, mensen na hun scheiding, dat zijn echt heel intense situaties, hebben wij, naar aanleiding van wat wij over economisch dak- en thuislozen in het coalitieakkoord ook hebben opgenomen, nu in de staf afgesproken dat we ook bewust op zoek gaan naar verhalen van mensen die in zo'n situatie zitten om ook de menselijke kant van die zorg onderdeel te kunnen laten uitmaken van ons beleid. En hebben we ook de corporaties bijvoorbeeld gevraagd, als er gevallen zijn van mensen die zich daarover durven uit te spreken, dan is het in ieder geval voor mij heel prettig om daarmee in gesprek te kunnen gaan als die mensen dat op prijs stellen.

De PvdA. Hoe zorgt het college – ik durf het bijna niet te herhalen – dat het PPLG niet als een nachtkaars uitgaat. Dat is in die gebiedsprocessen echt, vanwege alles wat ik net in de richting van GroenLinks zei over dat geld, wel een zorg. En tegelijkertijd merk ik dat iedereen die we erover spreken wel zegt: we moeten wel die dynamiek erin houden. Dus ik verwacht eerlijk gezegd dat dat wel lukt. Maar ik merk aan mezelf al dat ik het echt irritant vind, de ene keer uitstel en dan nog een keer uitstel. Ja, dat is moeilijk werken, moet ik zeggen. We hebben het intern dan ook weleens over, ja, dan krijgen wij weer een vrij strakke deadline, dan gaan wij weer rennen. En vervolgens is er de verwachting dat er een reactie komt, die wordt dan toch weer uitgesteld. Ik merk dat ik dat niet een heel fijne manier van werken vind. Tegelijkertijd heb ik natuurlijk ook begrip voor de complexe situatie in Den Haag met het demissionair kabinet en al dat soort zaken. Dus we moeten het er voorlopig nog even mee doen, lijkt het.

U vroeg dus ook: kunnen we per gebiedsproces dan bijvoorbeeld drie dingen aanwijzen waar we al in 2024 mee kunnen starten? Ja, vanwege alles wat aan geld hangt, kan dat dus eigenlijk ook niet. U krijgt wel bij de eerstkomende commissie Ruimte over twee weken weer een overzicht van de stand van zaken van het PPLG. Dus daar gaan we dan wel weer wat verder op in.

U stelde ook wat vragen, de PvdA stelde ook wat vragen over woningbouw. U noemde twee keer 180.000 woningen, maar ik wil u erop wijzen dat we 184.000 woningen als doel hebben gesteld. Een beetje flauw natuurlijk. Afronding. Maar ik wil niks afdoen aan het doel voorlopig.

U gaf ook aan, negentig procent daarvan kan gewoon ov-knooppunten, binnenstedelijk, en dat is ook gewoon zo. Daar hebben we flinke inzet op. U vroeg ook eigenlijk: wat voor soort inzet, kan daar een soort van uitvoeringsplan op komen? We doen al heel veel. Ik wil ook voorkomen dat we alleen maar papier stapelen. Maar we hebben gesprekken met alle gemeenten en alle betrokkenen bij de bouw in versnellingstafels, we hebben gesprekken met de corporaties, dat wil ik ook intensiveren. We hebben dus alle wethouders Wonen een brief gestuurd en gevraagd om in gesprek te gaan, ofwel in regionaal verband, ofwel direct. We zijn bezig om de Planmonitor aan te scherpen, zodat we ook bottlenecks in zo'n project, zoals de netcongestie bijvoorbeeld, wat scherper in beeld hebben, zodat we daar ook wat specifieker op kunnen sturen. We hebben versnellingsgesprekken twee keer per jaar – dat zet ik trouwens door vanuit het vorige college – met marktpartijen. En we proberen in alles in die woningmarkt echt de rol van aanjager te nemen en ook dat beeld neer te zetten bij welke partij dan ook in de woningmarkt. En ik merk dat dat aan begint te slaan. Dat als antwoord.

Ik wilde bijna alleen de antwoorden op de niet-moties doen. Ik heb ook nog een stapeltje moties.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dat klinkt goed: de aanjager. Partij voor de Dieren kan zich daarin herkennen. Maar u zegt: de aanjager op de woningmarkt. Betekent dat ook vanuit de Omgevingsvisie dat natuurinclusief bouwen, ontwikkelen, wonen, dat dat ook wordt meegenomen en dat het daar ook in aanjaagt?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dat is fijn.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: En voor sociaal en goedkoop-

De **VOORZITTER**: U heeft mij niet meer nodig.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: O, sorry.

De **VOORZITTER**: Het is bijna aandoenlijk om te zien hoe u dat zo met elkaar doet. Maar ik geef de heer Beemsterboer het woord.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, het antwoord is: ja.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dank u wel. Kunt u daar iets meer over vertellen? Hoe doet u dat? Ik ben heel benieuwd namelijk.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, we hebben best wel wat gesprekken met gemeenten, ook over bouwlocaties. We hebben natuurlijk aangegeven, als er locaties zijn waar wij van invloed zijn – want wij gaan bijvoorbeeld niet over heel veel binnenstedelijke locaties – dan benoemen we ook altijd onze beleidslijnen. Dus klimaatneutraal, circulariteit, natuurinclusief, groen, maar zeker ook dertig procent sociaal, twee derde betaalbaar, in elk geval als standaard. Tenzij ze daar heel veel motivatie voor kunnen aanleveren, dat dat in dit specifieke geval een

keertje niet nodig is, benoem ik dat eigenlijk altijd in die gesprekken. Ja, dat zal u misschien verbazen.

De moties, voorzitter. De motie binnenstedelijk bouwen. Dat is nummer M140-2023. Zouden we willen ontraden. Het is een oproep om ons aan de wet te houden en dat maakt het wat ons betreft overbodig.

Motie M143-2023 over de doorzet van de steun voor wilde dieren in nood zouden we willen ontraden. In het coalitieakkoord is al benoemd dat we blijvende aandacht voor de wildopvang willen hebben. Het Rijk buigt zich ook over eventuele structurele financieringsmogelijkheden. En de dekking van de motie via waterrecreatie is nog onduidelijk. Dus dat zorgt ervoor dat we willen ontraden.

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel voor het woord. Ja, even het verschil. U zei eerst: deze is overbodig. En daarna zegt u hem te ontraden. Dus we kunnen hem ook niet wegstemmen. Want u zegt: het is de wet. Dus we ook niet een soort van zeggen: we gaan dat ook niet doen. Dus wil u hem ontraden of wil u dat hij overbodig is.

De **VOORZITTER**: Dit gaat, even voor de duidelijkheid, over motie M143-2023, Doorzetten van steun voor de wilde dieren in nood?

De heer **MÜLDER** (D66): Dit ging over binnenstedelijk bouwen. De ladder van duurzame verstedelijking.

De **VOORZITTER**: Dus we gaan even een stapje terug. Het woord is aan de heer Beemsterboer.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, wij ontraden de motie, omdat hij overbodig is, omdat je GS niet hoeft te verzoeken om zich aan de wet te houden. Dus u kunt hem ook intrekken eventueel natuurlijk.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dank u wel. GS zegt: we hebben het in het coalitieakkoord opgenomen, wildopvang. Ik vraag om het geld dat afgelopen jaar is gegeven, om dat voor één jaar door te zetten, zoals het ook met sponsorbeleid wordt gedaan, juist omdat het Rijk dat niet doet. Beseft u wat de vraag dan vervolgens is? Is de provincie bereid, omdat het Rijk het niet doet, omdat de meeste gemeenten het niet doen, om het minstens dit ene jaar door te zetten, totdat er meer afspraken zijn gekomen met de gemeenten en met de sector?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter veel van de middelen die we de afgelopen jaren hebben ingezet voor de steun van de wildopvang betrof incidentele middelen. Coronasteun en middelen voor communicatieve activiteiten en er is ook incidenteel geld beschikbaar gesteld voor extra opvang bij de Bonte Piet in Medemblik, omdat er bij de wildopvang in Den Helder een boom op het dak gevallen. dus de dieren van Den Helder gingen naar Medemblik. En het doorzetten van geld zou logisch zijn als het structurele middelen betrof, maar het betreft hier incidentele middelen. Dat maakt doorzetten vreemd. Los daarvan hebben we natuurlijk wel in het coalitieakkoord opgenomen dat we blijvende aandacht hebben voor wildopvang. Binnenkort ga ik daar ook in gesprek. 1 december is dat, bij De Bonte Piet dan toevallig. Vanuit daar kunnen we

gaan kijken of er dan voor volgend jaar een beroep op ons wordt gedaan of niet. Dat moeten we gaan beleven en dat moeten we ook nog gaan beoordelen.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, het waren incidentele middelen die voor vier jaar lang zijn afgesproken vorig jaar. Daar kwam inderdaad nog extra bovenop, juist omdat GS zag dat er grote nood was, om verschillende redenen. En de situatie is niet veranderd. Ik heb u de oproep van de Dierenbescherming gestuurd. Die zegt juist: provincie, neem uw verantwoordelijkheid. Ontkent GS dan nu dat de opvangcentra in Noord-Holland in nood zijn?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ik denk niet dat het daar nu om gaat. De vraag die er wordt gesteld, is of wij voor volgend jaar een budget beschikbaar willen stellen. Wij ontraden om dat automatisch te doen, omdat wij a, in het coalitieakkoord al aandacht hebben voor de wildopvang en daar is eventueel ook budget aan te koppelen en b, kan je niet zeggen: er zijn nu om allerlei incidentele redenen budgetten beschikbaar gesteld en dus is er nu een structurele noodzaak voor incidentele budgetten.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Voorzitter, misschien moeten we schorsen, want volgens mij moet ik iets verduidelijken. Dit is juist een vraag om een incidentele impuls voor de wildopvangcentra, juist omdat het in het coalitieakkoord staat, juist omdat deze Staten het beleid hebben doorgevoerd dat we dit belangrijk vinden, dat we hier blijvend aandacht voor willen hebben en dat we er daarom ook geld aan zouden willen geven. Dus kunt u mij dan uitleggen waarom u blijft weigeren om hier een klein beetje geld aan te geven voor tenminste volgend jaar, totdat we eventueel andere afspraken maken?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, nogmaals, mocht er nog een keer een incidenteel beroep op ons gedaan worden, dan kunnen we dat natuurlijk overwegen vanuit de middelen die we hebben binnen het coalitieakkoord. Dat zorgt er nu voor dat we ontraden. Als er een klein beetje geld nodig is, omdat er weer een boom op het dak valt of iets anders van een incident gebeurt, dan kunnen we gaan beoordelen of wij daar dan een rol in kunnen nemen of zullen nemen. Maar nu, uw oproep lijkt alsof u zegt: er is eigenlijk, doordat er een aantal keer is ingegrepen bij corona, met die bomen op dat dak, zou je structureel moeten gaan ingrijpen, want volgend jaar gaan ze in hun exploitatie iets te kort komen of zo. Ja, als je in je exploitatie tekort schiet, voelt dat niet als een incident.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Nee, de problemen zijn breder dan dat. En GS heeft al de taak, u heeft al de taak, om te kijken naar die structurele financiering. PS heeft dat ook al aan u als opdracht gegeven. Dat is geen vraag meer, dat is gewoon kijken hoe je dat kan vormgeven. Dit gaat niet om een structurele financiering, dit is eenmalig. Wat ik u daar vraag, is net zoals dat vorige keer is gedaan. Namelijk, het geld alvast reserveren voor wildopvang, dat ook bekendmaken bij wildopvangcentra dat ze daar aanspraak op kunnen maken. De vorige keer is er een bijeenkomst georganiseerd, waarbij de Wildopvangcentra zelf konden bepalen, samen, waar ze dat geld dan het meest effectief aan wilden besteden. Dat is een heel mooi initiatief vanuit de toenmalige GS. Dus ik zou willen oproepen om dat initiatief te omarmen en die zestigduizend euro voor ieder geval volgend jaar op zijn minst de vrijwilligers en de dieren daar te gunnen. Bent u daartoe bereid?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, het antwoord is ‘nee’. De zestigduizend euro voelt in deze motie heel willekeurig. Wij hebben een budget vanuit het coalitieakkoord om met die wildopvangen in gesprek te gaan en te kijken wat er nodig is. Als er iets voor nodig is, dan kunnen we daar op basis van het coalitieakkoord mee aan de slag.

Statenlid **GIELEN** (GL): Dank, voorzitter. Volgens mij ligt het allemaal niet zo ver uit elkaar. Dus ik ga even proberen het bij elkaar te brengen. Ik denk dat het een ingewikkelde taak wordt, maar ik ga het toch proberen. Meneer Beemsterboer, begrijp ik u goed als u zegt: in het coalitieakkoord hebben afgesproken blijvende aandacht voor dierenwelzijn, waaronder de wildopvang, dat dat ook blijvende financiële aandacht kan betekenen?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, inclusief het woord 'kan' is het antwoord ‘ja’.

Statenlid **GIELEN** (GL): En dan nog een tweede vraag erover. Begrijp ik u dan ook goed als ik u hoor zeggen, nou, die ‘kan’ is eigenlijk afhankelijk van het gesprek dat u binnenkort met hen gaat voeren over wat zij nodig hebben?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, het antwoord is ‘ja’.

De **VOORZITTER**: We waren bij de moties.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, dat is ook zo, voorzitter.

M144-2023, motie Doden van dieren geen voorwaarde voor de schadevergoeding. Als het goed is, als ik het goed heb, is dat naar aanleiding van de verandering van de regelgeving rondom de houtduif. Daar was in eerste instantie afschot niet toegestaan en is nu afschot wel weer toegestaan. Omdat er gezegd wordt, via afschot hebben agrariërs de mogelijkheid om te verjagen, en als je de mogelijkheid hebt om te verjagen en je zet dat niet in, dan kom je niet meer in aanmerking voor schadevergoeding. Voor zover ik begrepen heb, is dat de enige manier om te verjagen. Maar om te verkennen of er niet toch iets anders mogelijk is, dat lijkt ons eigenlijk gewoon prima. Dus dat laten we oordeel Staten.

Even kijken, dan hebben we motie M145-2023 Plantaardig verbindend vooruit. Zouden we willen ontraden. Is volgens ons ook overbodig. Het is onderdeel van Voedsel Verbindt. Het is zelfs een van de doelen van Voedsel Verbindt. Ook in het coalitieakkoord is ‘meer plantaardige eiwitten stimuleren’ al opgenomen.

Dan motie M146-2023 Sluit producten van de intensieve veehouderij uit voor promotie van lokale producten. We zouden willen verzoeken om dat aan te houden, want we zouden eerst willen weten over welke streekproducten of welke bedrijven zou dit nu gaan, omdat we toch wel wat moeite zouden hebben met het uitsluiten eventueel van bedrijven die zich wel gewoon aan de wet houden en wij eigenlijk met elkaar in gesprek waren en dachten: over welke bedrijven gaat dit nu dan concreet, die én een intensief bedrijf zijn én ook streekproducten produceren. Dus dat zouden we eigenlijk misschien wel met u gewoon eens willen inventariseren, zodat we ook wat gerichter kunnen beoordelen wat de impact van deze motie is.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, intensieve veehouderij is nog steeds wettelijk toegestaan in Nederland. Maar de provincie heeft het beleid dat we dat eigenlijk ontmoedigen. Dat staat nu in onze Omgevingsverordening om allerlei redenen. Dan is het heel gek dat we daar de definitie intensieve veehouderij hebben en dat we daarvan zeggen: dat is eigenlijk onwenselijk. Je wil het in ieder geval niet promoten. Dat hoorden we net ook bij de toespraak van GroenLinks. We willen het niet promoten. En dat u nu zegt: ik weet niet welke bedrijven het betreft. Kent u dan de definitie in de Omgevingsverordening niet?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, de definitie Omgevingsverordening is dat er geen nieuwe vestiging van intensieve veehouderij wordt toegestaan, waarbij de definitie van intensieve veehouderij is dat het gaat om niet-grondgebonden veehouderij voor slacht-, fok-, leg-, pels- of melkdieren zonder of nagenoeg zonder weidegang of vrije uitloop met uitzondering van biologische of viskwekerij.

De **VOORZITTER**: Statenlid Kostić. U heeft hem overhoord.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dan lijkt het me helder genoeg: het gaat om producten uit onder andere de varkens- en kippenindustrie die we hier hebben. Als je daar geen directe producten, dus ei en vlees, van hebt, dan zit je goed. Het lijkt mij gewoon overbodig om daar nog langer op te wachten. Het beleid van de provincie zegt: we willen niet de intensieve veehouderij verder aanmoedigen. GroenLinks zei het net in het betoog. Dus mijn voorstel aan GS is op dit moment om het gewoon aan PS over te laten. Bent u daartoe bereid?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, de zoektocht is dus- Want het gaat nu om producten uit de veehouderij, maar u zegt niet: producten die zijn gemaakt van producten uit de veehouderij. Dus niet bijvoorbeeld vlees in lokale soep of eieren die verwerkt zijn in lokale koekjes. Maar het gaat dan om- [...] Ja, dat zijn streekproducten. We hebben het over streekproducten. U dient een motie in over streekproducten. Voorzitter, Statenlid Kostić zegt: het gaat concreet om een doos eieren in een mand streekproducten of een stuk vlees in een mand streekproducten. En wij hebben ons afgevraagd of er überhaupt ergens een mand streekproducten is waar een doos eieren of een stuk vlees in zit. Daarom zeiden we: zou u het niet aan willen houden, zodat we met elkaar eens een paar van die streekproductmanden na kunnen gaan of dit wel bestaat. Als u zegt 'nou, ik eis toch dat erover gestemd wordt', dan lijkt het ons een heel lastige exercitie om met de organisatie te doen en dan zouden we hem dus moeten ontraden. Dus ik hoop dat u met mij dat gesprek aan wil gaan om die zoektocht langs al die manden te doen.

De **VOORZITTER**: Aanbod vanuit GS. Heeft u nog aanvullende vragen, Statenlid Kostić? Even centraal, dames en heren.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dan een laatste vraag. Als ik dit zou doen, hoe ziet dat eruit? Gaan we nou samen op pad naar allerlei mandjes ruiken, proeven en zo ja dat is toch zinloos. We kunnen toch niet bij alles langs. We hebben een hele duidelijke definitie; we weten allemaal wat we bedoelen met intensieve veehouderij. Dat stat gewoon in de Omgevingsverordening. Als het niet duidelijk is, dan zou ik zeggen pas die Omgevingsverordening dan maar aan. Maar ik verzoek om

toch te kijken of het niet anders kan, tenzij u een beter idee heeft. Ik ben gewoon op zoek naar hoe u mij dat kunt laten zien.

De **VOORZITTER**: U schreeuwt iedereen wel weer wakker, moet ik zeggen. De heer Beemsterboer.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ik zou het toch heel erg leuk vinden om samen met u langs die mandjes te gaan. Dan proef ik dat vlees wel en zo, dat hoeft u allemaal niet te doen. De zoektocht is wel een beetje serieus, omdat het erop lijkt dat de motie een niet-bestaand probleem oplost. We begrijpen uw punt over intensieve veehouderij, maar de zoektocht die we hebben, is dan het uitsluiten van streekproducten en daarmee mogelijk ook het signaal dat we bedrijven willen uitsluiten. Is er een reëel probleem dat we aan het oplossen zijn? Want hoeveel intensieve bedrijven kent u die streekproducten aan dat soort mandjes leveren? [...] Nee, dan is er geen probleem dat we aan het oplossen zijn met de motie. Dan is het enige dat u doet, zeggen: een deel van de bedrijven in Noord-Holland wensen we uit te sluiten. Ja, dan hoeft u die hele steekproductenmotie er niet bij te halen, toch?

De **VOORZITTER**: Ik ga nu deze discussie beëindigen. Niet nog aanvullende vragen stellen. Volgens mij is het helder. Er is een aanbod gedaan door de gedeputeerde om met u daar verder over te praten. Het is aan u of u de motie intact laat of niet. Ik heb begrepen dat de heer Beemsterboer de motie heeft ontraden. Gaat u verder.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: M147-2023, voorzitter. Motie Slim omgaan met maatschappelijk geld: promotie voor biologische producten. Zouden we willen ontraden, omdat én promotie een heel breed begrip is én wij ontzettend veel ondernemers in Noord-Holland hebben waar we allemaal trots op zijn. Het maakt mijn collega van Economische Zaken het werken heel moeilijk, omdat zij nooit meer op Instagram een foto kan posten van een bedrijf dat niet natuurinclusief of biologisch werkt. Ik had zelf even de vrees dat ik niet meer op bezoek zou mogen bij de Texelse Brouwerij, omdat die ook niet alleen maar natuurinclusief en biologisch werkt. En wij zouden juist als overheid ook het vertrouwen in de totale agrarische sector willen laten zien en daar ook op bezoek willen gaan, juist omdat er zoveel aan de hand is ook in de sector op dit moment. Dus ook deze zouden we willen ontraden.

Dan, voorzitter, M148-2023 Uitbreiding intensieve-

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, u zegt: promotie is een breed begrip. Maar ik neem gewoon over wat in uw eigen stukken staat, namelijk de aandacht vestigen op streekproducten. Dan moeten we misschien samen naar die motie kijken. Maar de bedoeling van die motie was om er in ieder geval voor te zorgen, als we steeds aandacht vestigen op bepaalde producten, regionale producten, lokale producten, dat we dat in ieder geval doen voor de landbouw waar we voor kiezen. Dat is namelijk natuurinclusief, biologisch. Bent u het daar met mij eens?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, daar ben ik het niet mee eens. Nee, we kiezen wel bij voorkeur voor dat soort bedrijven. Ik merk ook dat we daar veel meer mee doen dan met het gemiddelde bedrijf. Maar het is niet zo dat we dan van alle andere bedrijven in onze provincie zeggen: die doen er niet meer toe.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dank u wel. Dan hoor ik dus deze gedeputeerde namens GS van GroenLinks, PvdA, VVD, BBB, zeggen: we maken geen keuze. We vinden eigenlijk alle landbouwers, agrariërs, het hartstikke goed doen. En het hoeft eigenlijk bijna niet beter. Klopt dat?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Het antwoord is 'nee', voorzitter.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: M148-2023 is de motie Geen uitbreiding intensieve veehouderij. Zouden we willen ontraden. Op dit moment maken we in onze Omgevingsverordening wel de ontwikkeling van bestaande bedrijven mogelijk. En de ontwikkeling of uitbreiding van bestaande, intensievere bedrijven kan ook betekenen een uitbreiding ten behoeve van meer buitenruimte of een uitbreiding ten behoeve van het creëren van meer stalruimte. Dat zouden we dan ook uitsluiten. Daar zijn we geen voorstander van. Daarom zouden we willen ontraden. En via de Voedselvisie helpen we bedrijven al met extensivering.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, u heeft ook de toelichting bij dat artikel van de Omgevingsverordening gelezen, die dit toelicht: geen nieuw vestiging. De reden daarvoor, zoals daar staat, is omdat het schadelijk is voor natuur, dier en milieu, et cetera. Dus hoe ziet u dan het verschil 'geen nieuw vestiging van intensieve veehouderijen', maar wel lekker laten doorgroeien, deze dieren, als ze bestaan? Hoe maakt u die afweging? Want ik snap gewoon niet de redenatie die achter deze woorden zit.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, als ik een geitenhouderij heb of een kippenbedrijf en ik besluit om daar buitenruimte bij mogelijk te maken, dan is daar een uitbreiding van mijn bedrijf voor mogelijk. Als ik besluit om daar meer stalruimte per dier mogelijk te maken, is daar een uitbreiding van mijn bedrijf voor noodzakelijk. Dus als ik het bedrijf niet kan uitbreiden, omdat de provincie zegt 'je mag niet uitbreiden', is er netto minder ruimte voor de dieren.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, dan moet u het artikel aanpassen, want artikel zegt niet 'er mogen geen extra dieren in'. Dus kunt u dan met mij werken aan de aanpassing van het artikel, zodat er in ieder geval wordt geborgd dat er geen extra dieren komen?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Dat zou ik ook ontraden, omdat bij de ontwikkeling van sommige bedrijven het juist nodig is om, als je meer ruimte per dier ter beschikking wilt hebben of diervriendelijker wil werken, ook in het aantal dieren te ontwikkelen. Het gaat dus alleen om bestaande bedrijven. Nieuwe vestiging is al uitgesloten.

De **VOORZITTER**: De laatste vraag op dit punt, Statenlid Kostić.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, bestaande bedrijven zijn de bedrijven die in dat artikel worden omschreven, waarvan wordt gezegd: dat is dus niet diervriendelijk. Daarom willen we geen nieuwe vestiging. Er is dus geen verschil. Mijn laatste vraag is dan: bent u het dan niet met mij eens dat het uitbreiden van zo'n bedrijf, intensieve veehouderij, meer dieren, groter, ten koste gaat van de fysieke- en de milieuruimte van boeren, die juist willen extensiveren en meer

bijvoorbeeld richting biologisch kunnen gaan. Vindt u dat niet oneerlijk richting die boeren die groener willen?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, nee, volgens mij is dat niet per definitie het geval.

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel voor het woord. Meneer Beemsterboer, ik zie dat u een interessant punt aanhaalt. Ik heb inderdaad de motie wat anders gelezen. Maar ik wou u eigenlijk misschien een beetje helpen, want volgens mij kunnen we hiervan af zijn. U heeft best wel een interessant punt. Maar als we nou zouden toevoegen of u zou een toezegging doen van goh, ik ga die uitbreiding niet toestaan, behalve als het minder intensief wordt. Dan zouden we er zijn. Of niet?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Daar zou ik me echt even op moeten beraden, want ik denk eerlijk gezegd dat dat in bijna alle gevallen het geval gaat zijn. Maar nogmaals, daar zou ik me echt even op moeten beraden, wat voor concrete casuïstiek we hieronder hebben liggen.

De heer **MÜLDER** (D66): Ik ben niet een van de indieners. Ik denk dat we dan wel zeker een stap hebben gezet. Of in ieder geval wat angst van mij hebben weggenomen. En gelukkig is dit pas uw eerste termijn. Dus u heeft nog een hele tweede termijn om daarover-

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, ik ga toch maar gewoon verder, voorzitter. Ja, met 'erop beraden' bedoelde ik niet een paar minuten. Maar Partij voor de Dieren kennende dienen ze die motie de volgende keer vast nog een keer in.

De motie Problemen niet verplaatsen maar oplossen. Dat gaat over bedrijven die we bijvoorbeeld voor onze stikstofdoelen of van onze NNN-doelen willen verplaatsen. Die zouden dan meteen biologisch moeten worden. Dat zouden we ontraden, omdat het strijdig is met die stikstofdoelen en die NNN-doelen en omdat die verplaatsing dan duurder is en omdat we ook juridische uitvoeringsproblemen zien bij gedwongen verandering van die bedrijven op het moment dat ze moeten verplaatsen.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Voorzitter, mag ik de gedeputeerde vragen om het dictum voor te lezen van de motie?

De **VOORZITTER**: Dat laat ik aan de gedeputeerde zelf over of hij dat wil.

[...]

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, ik wil natuurlijk graag doen wat u vraagt. Roepen GS op bij verplaatsing van gangbare agrarische ondernemers in gesprek te gaan over de mogelijkheden voor vergroening van de bedrijfsvoering richting natuurinclusief of biologisch, te verkennen of en op welke manier de provincie in zulke gevallen boeren zou kunnen ondersteunen in die transitie, zodat problemen niet alleen worden verplaatst, hierover zo snel als ambtelijk mogelijk bij PS verslag te doen. Voorzitter, blijven we er toch bij dat- U heeft wel een punt, want in het geval dat we alleen maar in gesprek hoeven te gaan, is het niet verplicht en daarmee veel minder zwaar dan- Maar dan nog vraag je in het beste geval om emotionele

gesprekken, omdat het verplaatsen van een bedrijf, omdat de overheid daar iets wil, best wel complex is over het algemeen. Vraag je dus van zo'n bedrijf om ook nog dit gesprek bij de toch al complexe gesprekken over verplaatsing aan te gaan. Ja, dat vind ik nog steeds erg complex uitvoerbaar. Dus dan willen we hem niet meer ontraden, omdat hij niet uitvoerbaar is, maar willen we hem wel ontraden omdat het onze doelen wel verder weg brengt. En dan heb ik het bijvoorbeeld over de stikstofdoelen en de NNN-doelen.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, meneer Beemsterboer. Nog een aanvullende vraag die een standpunt naar voren zou kunnen brengen?

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ik heb het gevoel dat de gedeputeerde ter plekke een beetje aan het bedenken is van ja- Volgens mij kwamen we iets verder. Namelijk, ik heb de motie juist zo gemaakt om het tot een gesprek te laten komen. En u zegt: als we in gesprek gaan, dan wordt het allemaal te moeilijk en brengt het de doelen verder weg. Maar dat kunt u feitelijk- En daar hoeven we niet over in discussie te gaan, dat kunt u niet onderbouwen. Het zijn moeilijke gesprekken, dat erken ik. Maar wat ik u vraag, is- Wat we nu doen is een-op-een problemen verplaatsen. We hebben heel grote integrale problemen die we integraal moeten aanpakken. Bent u bereid op zijn minst, straks na de tweede termijn, goed te kijken of er toch een gesprek kan worden gevoerd naar de mogelijkheden. Het is aan de gedeputeerde en de ambtenaren hoe ze dat precies brengen. Ik kan wel helpen met diplomatieke taal. Maar wilt u daar in ieder geval even zo meteen in de pauze over nadenken, of daar enige ruimte meer in zit?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, Statenlid Kostić geeft net aan dat het niet te onderbouwen is dat het complexer wordt, maar als je extra eisen aan een gesprek stelt, waarbij jij de- Je brengt extra vragen op tafel, maar het is geen eis. Oké. Als je extra verzoeken bij een toch al complex gesprek op tafel brengt, dan is het per definitie moeilijker, maar niet heel veel moeilijker, hoor. Dat ben ik wel met u eens. Dus ik wil best weleens kijken of we hier in de tweede termijn op terug kunnen komen.

Motie nummer M150-2023 Slimme impuls voor de biologische sector, zouden willen ontraden. Is overbodig wat ons betreft. Het zit in Voedsel Verbindt. Voorbeelden daarvan zijn dat we geholpen hebben om een aanvraag in te dienen bij het Fieldlab Bio voor ketensamenwerking bij biologische producten. Dit is nu bij het Rijk in behandeling. In februari 2023 hebben subsidie voor korte ketens bij verduurzaming. Er is ook een aanvraag goedgekeurd van Biopartners. En op dit moment werken we in een samenwerking met Inholland en de HAS aan een project dat als titel heeft 'Wat heeft catering nodig om inkoop en aanbod van biologische producten te vergroten'. Dus wat ons betreft overbodig en ontraden we.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Voorzitter, zoals de motie ook laat zien, weten we dat de provincie wat meer met biologisch bezig is gegaan. Dat is hartstikke goed. Maar het signaal van die motie is, dat wij vanuit de biologische sector juist horen: goede intenties, maar zo wordt het geld niet effectief en efficiënt besteed. Daarom roept deze motie eigenlijk op om met die sector nog een keer om tafel te gaan en te kijken: hoe kunnen we dat geld en die projecten nog beter inrichten? Bent u op zijn minst bereid om daar met ze over in gesprek te gaan?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, het blijft ontraden, want via Voedsel Verbindt zijn we bijna aan de lopende band in gesprek met de biologische sector. Dus het roept op om iets te doen wat wij al doen. Dus dat is wat ons betreft overbodig.

Dan de motie Biologische bollen in plaats van bloemen. Voorzitter, ook die zouden we willen ontraden. Op dit moment geven we 28.000 euro per jaar uit aan bloemen. Het grootste deel gaat naar medewerkers, bijvoorbeeld bij ziekte, als er iets te vieren is, soms bij overlijden en bij nieuwe medewerkers. Dat contract heeft nog een looptijd van drie jaar. Ik besef dat de motie oproept om na het contract te werken. Maar in de aanbesteding voor het contract hebben we de eisen voor het gouden label voor duurzame bloemenhandel opgenomen. Dat is het hoogste label wat er is op dit moment. Vijftig procent moet dan duurzaam zijn. Onze leverancier levert zelfs 55 procent duurzaam. Ons inkoopbeleid zegt ook dat we zo duurzaam mogelijk inkopen. Duurzaam is onder andere biologisch, maar ook lokaal. Dus een heel groot percentage van de bloemen die we hebben- Op zijn minst voldoet het aan de hoogste standaard. En deze motie is gewoon heel lastig uitvoerbaar. Los van dat we deze eisen dus al gesteld hebben, zijn bijvoorbeeld de bollen ook niet in al het seizoenen te planten.

De **VOORZITTER**: Statenlid Kostić, voor alle duidelijkheid. Het is prima dat u naar de interruptiemicrofoon gaat. Graag kort nu. En graag zonder emotie, als dat goed is. U wordt aan beide kanten serieus genomen. Dus u mag uw vraag gewoon stellen.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ik ga wel zitten.

De **VOORZITTER**: Oké. Dat is ook goed. Meneer Beemsterboer, gaat u verder.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Motie M156-2023 Financiering van natuurinclusief bouwen onderzoeken. Die zouden we willen ontraden. Sowieso het onderzoek naar de mogelijkheid om projectontwikkelingen, dus projectontwikkelaars, te financieren, hebben we wat zorgen over. Maar daarnaast zijn we, los van die financieringsstroom, via een landelijk netwerk al aan het onderzoeken hoe we natuurinclusief bouwen verder kunnen promoten. Daarom is het een beetje zonde van de ambtelijke capaciteit om daar extra provinciaal onderzoek naar te doen. We zijn dus onderdeel van een landelijk onderzoek.

Motie M166-2023 Aandacht voor wonen voor jonge Noord-Hollanders. Dank voor de motie. Wij zijn over algemeen heel erg blij met moties die ons woonbeleid ondersteunen en helpen om oplossingen te zoeken voor de woningnood. Het is ook in lijn met het coalitieakkoord. Dus wij hopen dat de Staten het overnemen, omdat we dat zien als een onderstreping van het coalitieakkoord. Waarbij we richting 50PLUS natuurlijk wel aan moeten geven dat we niet alleen voor starters, maar ook voor doorstromers en voor senioren de woningbouw aanjagen. Wij laten het oordeel Staten.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Bouhlel, u heeft een ordevoorstel?

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Ja, heel graag. Zou u alsjeblieft de motienummers willen opnoemen? Want u doet de titels, maar ik hoor de motienummers niet goed. Ja, maar het is hartstikke zoeken voor ons welke motie u dan benoemt.

De **VOORZITTER**: Ik heb tot nu toe alle nummers nog wel gehoord. U heeft het niet- Oké. [...] Het blijkt dat gedeputeerde Beemsterboer de laatste twee vergeten is. Dus hij zal die nog heel eventjes expliciet noemen. Maar tot dat moment had ik ze wel gehoord, maar het is waarschijnlijk een beetje beroepsdeformatie dat ik op een gegeven moment de nummers hier meer hoorde. Gaat u verder, meneer Beemsterboer.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Het was M156-2023 en M166-2023. Heb ik zojuist gehad. Ik kom nu aan M167-2023 Steun aan gemeenten voor versnellen van de woningbouw. Die zouden we ook oordeel Staten willen laten met een positief advies, waarbij we de opdracht het liefst zo breed mogelijk willen trekken in algemene zin. Dus hoe kunnen we procedures versnellen, zodat woningbouw sneller gaat in onze provincie? En wat kan onze bijdrage daaraan zijn?

Motie M168-2023 is Echte provinciale regie op de woningbouw. Dat gaat over het inzetten van de proactieve aanwijzingen. Zoals u zelf aangaf, die wordt bijna nooit ingezet. Zouden we willen ontraden. Proactieve aanwijzing wordt inderdaad bijna nooit ingezet. Het is ook echt wel een paardenmiddel, dat meestal alleen wordt ingezet op het moment dat gemeenten en de provincie het oneens zijn met elkaar over een ontwikkeling die wel in provinciaal belang is. Nu het signaal geven dat we dit instrument willen inzetten en daarmee dus ook gemeenten willen overrulen, zou wat ons betreft het verkeerde signaal zijn op het moment dat we juist met gemeenten in gesprek zijn om naast hen en met hen die woningmarkt aan te jagen en die projecten te versnellen. Aan de andere kant, wij zien deze motie, en de andere twee ook, wel als een onderstreping van het gegeven dat de Staten met ons op zoek zijn naar oplossingen om de woningnood tegen te gaan en de woningbouw te versnellen. Wij zijn ons heel bewust van ons volledige instrumentarium en zijn desnoods ook bereid om dat in te zetten. Maar om nu via een motie hier specifiek mee aan de slag te gaan, lijkt ons gewoon, omdat dit zo'n zwaar middel is, niet verstandig voor de verhoudingen met gemeentelijke overheden.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Dank u wel, voorzitter. Dank u wel voor de toelichting, meneer Beemsterboer. Het hele idee van de motie, ik ben me er volledig van bewust dat het een zwaar middel is en dat het in principe een dwangmiddel is. Het idee van de motie is om juist de dwang er een beetje vanaf te halen en daardoor vanuit de flexibele schil juist ondersteuning vanuit de provincie ertegenover te zetten. Hoe staat u tegenover dat idee?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, de flexibele schil zetten we in principe op verzoek van de gemeenten sowieso in. Dus dat gaat dan om personele capaciteit vrij te maken op het moment dat een gemeente gewoon moeite heeft om de capaciteit rond te maken met projecten. Daar financieren we een deel van. Maar om te zeggen 'wij geven u een aanwijzing om op een locatie, waar u niet wilt bouwen, toch te gaan bouwen en wij stellen daar wel capaciteit voor beschikbaar', ja, dat is een heel zwaar instrument waar we niet echt dat soort concrete situaties hebben waar gemeenten gewoon weigeren om te bouwen. Dus daarom het advies 'ontraden'.

Motie M174-2023 Definitie betaalbare woningen. Sympathiek, maar willen we toch ontraden. We zijn het er wel mee eens dat betaalbaar voor bijna vier ton natuurlijk, zeker voor starters, echt wel heel complex is, maar het woord 'betaalbaar' is wel onderdeel van beleid, onder andere voor die twee derde betaalbaar. En het is een maximum. Er is natuurlijk nog spreiding mogelijk binnen

dat bedrag en ook gemeenten kunnen daar hun eigen afwegingen in maken. Maar we hebben bewust in het coalitieakkoord besloten om aan te sluiten bij het beleid, zoals het ministerie, zoals Hugo de Jonge dat heeft ingezet. En dat verschilt ook heel erg binnen onze provincie. Dus bijvoorbeeld de metropoolregio Noord-Holland-Noord hoe dat bedrag doorwerkt en of het mogelijk is om voor lagere bedragen te werken. Vanuit de Metropoolregio kregen we over de vorige grens, die dus nu recent is bijgesteld, al af en toe het signaal: het lijkt dat projecten helemaal vast gaan lopen, omdat we met dit soort getallen gewoon niet uitkomen. En het laatste wat we zouden willen, is dat er projecten stilvallen, doordat wij een definitiewijziging gaan hanteren. Vandaar dat we toch moeten ontraden, ondanks dat we tussen de regels door uw oproep dat het wel echt heel erg duur wordt voor starters, dit soort getallen heel goed begrijpen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank. Het is inderdaad beleid. Daarom komt er een motie, omdat we dat beleid willen veranderen. Je ziet dat een dergelijke motie in de Tweede Kamer is aangenomen. Ook verschillende gemeenteraden inmiddels al een andere definitie hanteren. De gemeente Opmeer onder andere. Vereniging Eigen Huis oproept- Die heeft het over 260.000 euro. En het gaat ons alleen om de definitiekwestie. Het gaat ons niet dat dan vervolgens geen duurdere woningen gebouwd kunnen worden. Ik zei ook: het moet wel rond gerekend kunnen worden. Maar wat is nu het probleem met het gewoon niet meer betaalbaar noemen als het niet betaalbaar is? Daar gaat het uiteindelijk over. En heel veel overheden, Rijk, gemeenten, doen het inmiddels al. Waarom houden wij dan vast aan een oude, eigenlijk allemaal vinden we dat, veel te hoge ambitie.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Als wij afspraken maken met gemeenten of over ontwikkelingen met corporaties, met iedereen die bij een ontwikkeling betrokken is, dat er twee derde betaalbaar gerealiseerd wordt en vervolgens gaan we tijdens het spel zeggen: ja, die twee derde betaalbaar hadden we natuurlijk eerst de definitie die 390.000, maar dat hebben we eigenlijk nu aangepast naar 250, want dat vinden we een beter getal. Dan hebben we echt wel heel veel problemen om die projecten nog van de grond te zien komen, omdat je tijdens het spel de regels wijzigt. Als u zegt, het woord 'betaalbaar', dat we aan die twee derde hangen, voelt gewoon niet prettig, wij willen daar een andere definitie voor hebben, dan zouden we weleens kunnen kijken. Dat kan ik denk ik niet naar aanleiding van die motie doen, maar zouden we weleens kunnen kijken: kunnen we iets met die definitie, zodat het wat prettiger aanvoelt. Of misschien kan je een andere definitie hanteren voor betaalbaar voor starters of zoiets. Dus het is niet dat we de oproep niet begrijpen, maar de uitvoeringsgevolgen daarvan kunnen er gewoon voor zorgen dat, al was het maar dat één project niet doorgaat. En dat is het laatste wat wij met zijn allen willen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, een korte vervolgvraag. Onze intentie is nooit geweest – en het staat er ook niet in – om uitvoeringsproblemen te organiseren. Het gaat echt om de definitie. En wellicht, en dat vind ik wel een goede, te kijken of je dan van dat verschil, die 250 en 290, misschien een andere definitie aan vast te hangen. Als we het daar eens over kunnen hebben, dan graag.

De heer **KLEIN** (CU): Ja, je zou het 'duur' kunnen noemen. Maar goed. Mijn punt wat ik wilde maken, u zegt van, ja, het is beleid, we gebruiken die term in beleid en daarom kunnen we het niet zomaar veranderen. Maar dat was natuurlijk precies het idee, want we willen juist de werkelijkheid veranderen met het beleid wat we hier gaan vaststellen. Dus mijn vraag is: kunnen

wij niet dan voor projecten met wie we nog nieuwe afspraken moeten maken, daar wel die nieuwe norm gaan hanteren? Want we willen natuurlijk dat er straks gewoon meer betaalbare huizen komen.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, het antwoord daarop is helaas ook 'nee'. Dat zou kunnen betekenen dat er projecten zijn die zeggen: als wij twee derde onder de 250 moeten doen, ga maar kijken in ons Excel-bestandje, daar staat gewoon een heel rood getal onderaan de streep. Je wilt niet, omdat je – terecht, denk ik – zegt 'we willen zoveel mogelijk betaalbare woningen realiseren', dat er uiteindelijk voor zorgt dat er in sommige projecten helemaal geen woningen gerealiseerd worden. Dus ik hoop inderdaad dat ik met meneer Heijnen nu gewoon in gesprek kan gaan, omdat ik de zorg hier wel begrijp, om gewoon eens te kijken: hoe doen we dit nou slim? En dan ontraden we de motie eigenlijk toch, omdat er gevolgen achter kunnen zitten die we nu niet kunnen overzien. Dat was M174-2023.

Gaan we naar M176-2023 Actieve inzet van de provincie bij het realiseren van woningbouw. Dat gaat dan om actieve grondaankopen van de provincie. Net als ik bij de eerdere moties heb gezegd: het is heel fijn dat er wordt meegedacht over het oplossen van de woningnood. Ik begrijp ook dat we met zijn allen op zoek zijn naar mogelijkheden om te versnellen, om meer te bouwen en om een rol te pakken in het van die woningnood. Toch gaan we hem ontraden, want we treden hier wel heel erg mee in de positie en de rol van de gemeenten die via de Wet voorkeursrecht gemeenten en via actief grondbeleid zelf dit soort aankopen zouden kunnen doen. Daarnaast is in het coalitieakkoord opgenomen dat we, ondanks dat, twee pilots gaan doen voor die grondaankoop. Dus we zouden zeggen: wacht die pilots dan even af.

Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan gedeputeerde Kocken.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Dank u wel, voorzitter. Ik zal dezelfde volgorde als mijn collega's proberen aan te houden. Dat betekent eerst even uw vragen, zonder dat er moties bij zaten, en daarna alle amendementen en dan de moties.

Beginnend dan denk ik met de eerste vraag van meneer Mülder over: kan het nou zo zijn dat we voor de verwerking van het NNN in 2028 uitkomen? Nou, het is wel zo dat wij zien dat er vanuit het Rijk weinig beweging is op dit moment en daar hadden we wel op gehoopt. En we zullen dat meenemen. Ik kan in ieder geval niet garanderen dat wij 2027 halen, maar dat is wel de ambitie. Volgens mij werd er ook al op geïnterrumpeerd, dat we de ambitie vasthouden en hem zeker niet op dit moment al los willen laten. Dat is wel waar we op dit moment staan.

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, dat snap ik. Maar als ik u dan vraag in de commissie of u dan wel gaat- Want je kan het huidige tempo of het tempo wat we hebben aangehouden – dus hoeveel gronden we hebben verkregen vorig jaar en het jaar daarvoor. Dat kan ik zien. En als ik dan vraag: gaan we versnellen, blijft het op hetzelfde tempo of gaan we vertragen? Dan zegt u: het blijft hooguit op hetzelfde tempo. Dan kunt u niet op hetzelfde moment ook zeggen dat 2027 nog steeds de ambitie is.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ik denk dat dat wel kan. U doet alsof het een soort lineair proces is, waarin alles ongeveer tot op de dag nauwkeurig valt. Zo lopen die processen niet. We hebben nu daar een inzet op. Die is in principe gericht op 2027 eindpunt, met overigens wel de mogelijkheid om, als dat efficiënter en redelijk is, daar uitloop op te hebben. Dat weet u ook. Daar heeft u vorige keer al kritische dingen over toegevoegd. Wellicht terecht. Maar in ieder geval, dat is wat we hebben afgesproken. Het doel, de ambitie, is in principe 2027. Dat is namelijk ook gewoon wat we van het Rijk als taak hebben gekregen en die we hebben aangenomen. Dus in beginsel voeren wij die taak uit.

De heer **MÜLDER** (D66): Maar zonder versnelling gaat u dat niet halen.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Op dit moment vind ik die conclusie nog te vroeg.

Uw volgende punt ging- Daar zat wel een motie bij, dus daar kom ik zo direct op terug.

Dan waren er volgens mij verder een aantal vragen van meneer Terwal. Namelijk de vraag: wanneer komt de zonneladder er? Wij hebben een provinciale ambitie, maar wij hebben ook te maken met het Rijk. En het Rijk heeft ons onlangs vanuit Den Haag ook een zonneladder aangereikt. Het lijkt me nuttig dat we én onze eigen ambitie én die ladder, waar we ook gewoon aan gebonden zijn, met elkaar verenigen. Dus we zijn daar op dit moment mee bezig. We verwachten een voorstel daarvoor eind dit jaar te kunnen doen. Dus dat is eigenlijk al vrij snel. Dan komt dat naar u toe.

Dat geldt eigenlijk ook voor de windladder, maar daarbij hebben wij een verkenning gestart en daarbij betrekken we zowel de landelijke conceptnormen en we kijken naar wat er in andere provincies nu als windladder wordt gehanteerd. Voor de consequenties van de landelijke normen brengen we in beeld wat dat betekent voor de omvang en de mogelijkheden in de bestaande zoekgebieden. Zodra wij dat in kaart hebben, komt dat ook naar u toe.

U vroeg ook nog: wanneer komt het Actieprogramma Klimaat dan naar ons toe. Dat heb ik volgens mij in de vorige Statenvergadering ook aan u aangegeven. Dat zou in Q2 moeten zijn. U krijgt wat mij betreft niet in een keer een volmaakt programma, maar u krijgt, als het aan mij ligt in ieder geval, de gelegenheid om daar, ik denk, in januari ongeveer nog eens met mij van gedachten over te wisselen om aan te geven welke kant u denkt dat daar nog aan moet worden toegevoegd of welke zwaartepunten daarin moeten worden aangebracht. Maar het eindproduct verwacht ik in Q2.

Dan was er nog een vraag van Statenlid Gielen over het betrekken bij groen. Namelijk, houden wij dat allemaal met die vrijwilligers op peil? En dan moet ik u wel zeggen: het is misschien wel teleurstellend, maar er waren impulsgelden en daardoor is er de laatste drie jaar per jaar honderdduizend euro meer geweest. Wij hebben als provincie niet besloten om, nadat de impulsgelden zijn afgelopen, daar zelf voortaan ook die extra honderdduizend bij te leggen. Dat betekent dat we, nu dat niet meer vanuit het Rijk komt, we weer terugvallen op ons initiële bedrag. Dat betekent dat er jaarlijks 608.000 euro beschikbaar is. Dat is een structurele post. Dat is waar deze taak mee gedaan moet worden.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, excuus. Ik zat even op het antwoord van mevrouw Kocken over de zonneladder te kauwen. Ik weet dat we inmiddels al wat verder in de tijd zitten. Maar begrijp ik mevrouw Kocken nu goed dat zij zegt: we zijn in afwachting van een landelijke zonneladder en die zal bepalend zijn voor de provinciale zonneladder. Want de landelijke zonneladder kan uiteindelijk iets anders zeggen. We hebben in het coalitieakkoord met elkaar gesproken: eerst op dak en dan kijken we verder. Als de landelijke zonneladder nou zegt: nou ja – ik kan het me niet voorstellen, hoor – eerst vruchtbare landbouwgronden en dan pas op dak. Hoe verhoudt zich dat tot elkaar?

Gedeputeerde **KOCKEN**: Nou, meneer Terwal, de landelijke zonneladder hebben wij onlangs juist ontvangen. Dus die is er al. En het lijkt wel nuttig om niet twee aparte ladders naast elkaar te hebben, maar één geïntegreerde ladder. Zoals het zich nu laat aanzien, is die ladder vanuit het Rijk eigenlijk ongeveer wat wij al doen. Tenminste, ik heb het niet als – ik kom er zo direct bij de motie van D66 ook nog op terug – als een heel erge vernauwing gezien. Het persbericht bij die ladder was wel wat erg stringent. Dat herken je eigenlijk in de ladder niet meer terug. Ik denk dat de ladder ons wel aanzet om goed te kijken wanneer je, als het uiteindelijk op die trede van de ladder komt en je hebt een project waar het gaat over zon op agrarische grond, dat je dat alleen moet doen in bepaalde gevallen. Bijvoorbeeld bij verzilte grond, dat je moet kijken naar meervoudig ruimtegebruik. Dat is wat die ladder eraan toevoegt. Ik denk dat dat voor ons best een inspirerende ladder kan zijn, zeker gelet op de afspraak die wij in het coalitieakkoord hebben opgenomen. Daarom denk ik dat het goed is om het een met het ander te integreren, ook omdat die ladder niet vrijblijvend is. Dus we hebben denk ik niks aan twee ladders naast elkaar. Als er landelijke regels zijn waar wij ons aan te hebben te houden, dan zullen we die daar ook in moeten verwerken.

Dan wilde ik de moties met u doorlopen en dat ene amendement wat in mijn portefeuille valt. Dat is volgens mij amendement A15-2023, namelijk zon op parkeerplaats en geluidsscherm.

Statenlid **GIELEN** (GL): Ik had ook nog een vraag gesteld over wanneer we de actualisatie van het Actieprogramma Klimaat kunnen verwachten. En of u daar al iets over zou kunnen zeggen.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ja, Statenlid Gielen, dat kan ik zeker, want dat heb ik net gedaan. Maar dan doe ik dat nog een keer. Maar ik dacht dat het de vraag van meneer Terwal was. Dus toen luisterde u misschien niet. Maar toen zei ik namelijk al-

De **VOORZITTER**: Ik heb niets gezegd.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Bij sommige mensen meen ik me dat te kunnen permitteren, maar ik neem het allemaal terug. Laat mij gewoon uw antwoord geven. Mijn antwoord was, dat zal ik dan ook korter samenvatten dan hoe ik het aan meneer Terwal richtte, want daar zat ook al een kleine sneer in. Maar dat u in Q2 het APK echt kunt verwachten en dat ik in ieder geval het voorstel heb gedaan om dat in januari al, als er nog geen eindversie ligt, met de commissie te spreken, zodat u als commissie of als Staten nog input kunt leveren op waar het met het APK naar toe zou moeten.

Statenlid **GIELEN** (GL): Excuus. Ik was blijven hangen in de beantwoording van de heer Terwal, maar over zo'n onderwerp kunnen we het niet vaak genoeg hebben. Dus dank dat u het nog even herhaalt.

De **VOORZITTER**: 'In de rebound', heet dat.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Met alle plezier.

Dan ga ik nu alsnog naar het amendement van onder andere de ChristenUnie, Zon op parkeerplaats en geluidscherm. Ja, dat kan ik gewoon omarmen. Dat is op zich volgens mij een beetje een cosmetische toevoeging die gewoon- Nee, met alle respect, maar het is namelijk niet zo dat wij dat niet doen. Hier is al aandacht voor. Dus dat gaan wij opnemen, zodat dat daar netjes, volledig vermeld is. Dat is prima.

Dan kom ik bij de moties en dan begin ik bij motie M141-2023. Dat is de motie van onder andere D66. Daar refereerde ik net al even aan. Het was mij niet helemaal duidelijk: is dit nou ingegeven door de zonneladder die onlangs aan ons is gestuurd? Want u refereert aan: het Rijk gaat afspraken maken dat er geen zonneparken op landbouwgrond meer worden toegestaan. Ik ben er niet van op de hoogte dat dat vanaf 1 januari het geval is. Ja, u zit allemaal driftig te zwaaien, maar ik heb van meneer- Nee, ik ga het heel anders zeggen. De zonneladder, die wij onlangs hebben ontvangen, die aangekondigd werd al een tijd geleden met 'dan kan dit wellicht niet meer' of dat zou vanuit het Rijk komen, heeft vanuit het IPO, in ieder geval hebben verschillende provincies aangeven dat wij als provincie allemaal al een voorkeursvolgorde hebben. We hebben hier beleid op. Ee hebben dat beleid wat u nu voorstaat niet nodig. En u maakt onze RES'en ook heel ingewikkeld als u dergelijke dingen verbiedt. Daarna heeft het Rijk na overleg, zowel met de VNG als met het IPO, een zonneladder gemaakt. Daarin zit niet een integraal verbod voor zon op agrarische grond. Dus dat is de stand van zaken. Die regels, die zijn ons onlangs toegestuurd. Dat beleidskader. Dat zou best aanleiding kunnen zijn voor deze motie, want als u dat bedoelt, dan vind ik dat best zinnig. Ik denk dat die regels wel voor wat onduidelijkheid hebben gezorgd. Dus daar wil ik graag iets op toelichten, zodat die onduidelijkheid weg is. Maar als u zegt: ik weet dat we over twee maanden een totaalverbod krijgen, dan heeft u gewoon informatie die tot nu toe bij mij en ons apparaat niet bekend is. Dus volgens mij bent u aan het kijken of u het wel of niet zeker weet. Ik zal even wachten, denk ik. U komt in de tweede termijn.

Dan heb ik namelijk nog een paar andere punten, want ik vind uw motie zich- En dan ga ik hem even beantwoorden vanuit het licht van de zonneladder en niet vanuit uw eerste overweging dat het helemaal verboden wordt. Wat de zonneladder betreft, gaan we ervan uit – want dat zit daar ook in – dat wat al in planfase is, gewoon doorgang kan vinden. Daar heeft mevrouw De Sain volgens mij ook meteen van gezegd: we hebben ook afgesproken dat de RES'en gewoon worden uitgevoerd. Dus daar hoeft u zich denk ik geen zorgen om te maken. Dus op dat punt kan ik u volgen. Inventariseren onder welke voorwaarden welke zonneparken nog kunnen, daar zijn we op dit moment mee bezig. Dus dat is zich mooi. Maar daarna vraagt u twee dingen, waarvan ik me afvraag of u echt wil dat we dat gaan inventariseren. U vraagt daar of wij de klimaatdoelen kunnen halen als we geen zonneparken op landbouwgrond meer toestaan. Ik zou me kunnen voorstellen dat u daar misschien de RES-doelen bedoelt, maar bij het vragen naar klimaatdoelen

denk ik dat dat toch niet, gelukkig maar, afhankelijk is van zonneparken op landbouwgrond, net als zonneparken op daken. Konden we daar maar het hele klimaatdoel mee halen. Ik zou u willen vragen om die twee inventarisaties eruit te halen en dan voor het overige kan ik uw motie omarmen.

Dan is er een motie van de Partij voor de Dieren, M153-2023. De motie Geen natuurvergunning voor Schiphol. Daar hebben we u volgens mij in de vorige Statenvergadering naar aanleiding van uw vragen in het vragenuur ook al antwoord op gegeven. Ik vind dat een wat bijzondere figuur. Wij hebben als provincie meegewerkt aan het intrekken van de vergunningen in dit proces. Schiphol maakt gebruik van de wettelijke mogelijkheden die daar zijn, waar elk bedrijf gebruik van kan maken. Daar kunnen we hier iets van vinden, maar ik zie er weinig in om hier een wat losstaande mededeling bij het Rijk over te doen wat wij daarvan vinden. Dus ik ontraad deze motie. Wij hebben daar tot op heden aan meegewerkt. Wij waren op de hoogte. Dan is het wat bijzonder om daar nu nog van te zeggen: eigenlijk vinden we dit heel raar. Die ontraad ik.

Dan M154-2023 Handhaaf energiebesparing.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): GS heeft hieraan meegewerkt. PS heeft daar nooit expliciet toestemming voor gegeven. Deze motie is een opdracht vanuit PS aan GS om onze boodschap over te brengen. Als u hem zo leest, kunt u hem dan in ieder geval aan de Staten overlaten?

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ik vind het nog steeds een heel vreemde figuur. Wij werken in principe in opdracht van u. Het is volgens mij niet iets wat u sinds de voltooiing van dit proces weet. W0ij hebben in eerdere instantie u daar ook over bericht. Wij hebben hieraan meegewerkt, omdat er geen manier is om eronderuit te komen. Dat is wat het is. En dan vind ik het heel vreemd om daarna te gaan zeggen: we hebben weliswaar meegewerkt, maar ik moet u nu toch meegeven, eigenlijk vinden we dit een heel raar idee of heel stom idee of heel slecht idee. Dus ik vind het gewoon een rare motie. Ik kan er niks mee. Ik wil u vragen mij niet met zulke taken op pad te sturen.

Dan is de volgende motie ook van u. Motie M154-2023 Handhaaf de energiebesparing. Ja, nou ja, daar heb ik wat mitsen en maren bij. Misschien moet u maar weer terug lopen naar de microfoon, want ik heb daar het volgende. In principe wordt er momenteel al structureel gewerkt aan die besparingsplicht beter handhaven. Dus we doen er alles aan om die besparingsplicht, die er inderdaad al lang is, zo snel mogelijk overal doorgevoerd te krijgen. Maar de vraag die u stelt over het jaarlijks rapporteren, daarvan kan ik u gewoon op dit moment niet zeggen of we daar echt aan kunnen voldoen. Dat gaat, in ieder geval waar het gaat over provinciale bedrijven, over ongeveer honderdtachtig bedrijven. Maar als het gaat over de gemeenten, gaat het over vijftienduizend plus bedrijven. Dat vraagt nogal wat extra inspanning en datacomplexiteit, waarvan ik best met de OD in overleg wil gaan of ze hierover kunnen rapporteren. Maar ik kan u nu niet een toezegging doen of nu aanraden om zo'n opdracht uit te zetten, omdat ik gewoon niet kan overzien wat voor werk ik hen daarmee extra geef of wat voor werk u hen daarmee extra geeft. Dus ik wil u vragen om mij de gelegenheid te geven om dat met de OD na te gaan. En ik denk dat u daarbij dan ook, het tweede deel, zou kunnen vernemen wat we nog extra kunnen doen, voor zover dat nodig is, bovenop de net ingezette extra capaciteit. En dat dat meegenomen kan worden in het APK, dat lijkt me op zich verder prima. Dat is een mooie plek daarvoor. Maar ik

kan u niet aanraden om de motie, zoals hij nu is, helemaal te omarmen. Of dat kan ik helaas niet voor u doen.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Begrijp ik goed dat de twijfel vooral zit in het aantal bedrijven? Misschien heb ik het niet goed opgeschreven, maar de bedoeling was in ieder geval om de provinciale bedrijven erin mee te nemen. Dat is al 160 bedrijven. Volgens mij heb ik ergens een technisch antwoord gekregen dat dat in principe mogelijk zou zijn. Dus als ik u hem zo interpreteert dat het in eerste instantie in ieder geval gaat om de provinciale bedrijven en, nou ja, als de gemeentelijke bedrijven ook erbij kunnen, dat is een bonus. Maar dat dat is niet het doel van de motie meteen.

Gedeputeerde **KOCKEN**: De eerste vraag is: bedoelt u dat voor honderdtachtig of voor alle bedrijven in Noord-Holland? U zegt: beperk u tot die 180. Dan blijft nog steeds voor mij wel dat ik u nu niet durf toe te zeggen dat dat voor de OD inzichtelijk is, waar al die 180 bedrijven zich jaarlijks op welk percentage allemaal bevinden. Want dat is volgens mij wat u vraagt. U wilt van die bedrijven dan weten: hoeveel van de besparingsplicht hebben zij inmiddels doorgevoerd. Ik ben er niet zeker van dat dat beschikbare informatie is. Als we die informatie hebben, dan heb ik daar helemaal geen moeite mee. Maar als dat betekent dat zij veel meer informatie moeten gaan vergaren om daar überhaupt antwoord op te kunnen geven, dan wil ik eerst weten wat dat qua werkzaamheden voor de OD betekent.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Oké, volgens mij komen we er wel uit. Het brengt me wel op een andere vraag. Want als de OD dat niet inzichtelijk heeft, maar wel gaat over de controle en handhaving van diezelfde provinciale bedrijven en de energiebesparingsplicht, hoe kan de OD handhaven, zoals u zei, zo streng mogelijk, zo sterk mogelijk, als ze niet eens de cijfers op orde hebben?

Gedeputeerde **KOCKEN**: Eigenlijk stelt u mij volgens mij vragen die bij meneer Olthof horen. Hij doet de VTH en ik doe alleen maar de energie. Dus misschien is het goed als hij er zo direct nog even nader op ingaat. Ik weet, mijn antwoord zal u ongetwijfeld niet tevreden stellen en dan komt het uiteindelijk toch bij mijn collega terecht. Dus dan schuif ik dat alvast graag naar hem door.

En dan komen we volgens mij bij M155-2023, de provinciale besparingsdoelen concreet maken. Volgens mij hebben wij provinciale besparingsdoelen en hoeven we die dus niet nog extra te stellen. Die zijn namelijk gelijk aan de doelen, zoals we die voor de sectoren hebben opgesteld. Ik heb er op zich verder geen moeite mee om dat ook in het APK weer op te nemen. Als u daarmee genoegen neemt, dan doe ik u die toezegging in ieder geval.

Dan hebben we nog motie M158-2023. Ja, dat is uw burgerberaad. Daar hebben we het in de commissie al over gehad. Die ontraad ik. Ik vind, een burgerberaad zou geen doel op zich moeten zijn. We moeten per onderwerp waarop wij beleid maken, kijken wat de goede vorm van burgerparticipatie is. Welke dat zullen zijn als het gaat om het APK kan ik op voorhand niet zeggen. Daarom vind ik dat wat u nu voorstelt, het moet een burgerberaad zijn, te beperkt en ik raad dat af.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Het dictum vraagt niet: doe het. Het vraagt om een verkenning, juist omdat het inderdaad vraagtekens heeft, het is ook interessant, het is nieuw, maar het vraagt om een verkenning. Misschien heeft u een oude versie van de motie gezien, maar deze vraagt slechts om een verkenning en uiteindelijk daarover bij PS iets van feedback terug te geven, in samenwerking met de werkgroep Burgerparticipatie.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ik heb u in de commissie al gezegd: wij verkennen welke vormen van burgerparticipatie op zijn plaats zijn. Daar kan best dit een onderdeel van zijn. Ik vind dit een te gerichte opdracht, dat het eigenlijk vanuit het perspectief: waarschijnlijk is een burgerberaad wat we nodig hebben, ga dat maar uitwerken. Ik draai het liever om. Ik zeg: laten we vooral goed opletten dat burgerparticipatie ook in dit proces goed geborgd wordt. En u geeft mij de opdracht om dat te doen, dan zeg ik: prima. Maar als u zegt 'het moet toegespitst zijn op het burgerberaad', dan vind ik dat niet verstandig.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Zegt u dan eigenlijk, als de opdracht is 'ga verschillende instrumenten uitwerken of ga daarnaar kijken en rapporteer dan antwoord aan PS', dat u dan zegt: oké, dan omarmen we de motie?

Gedeputeerde **KOCKEN**: Nou ja, het zal u niet bevallen, maar dan zeg ik: dan is hij overbodig. want dat is wat we van plan zijn. Daarom vind ik dat ook voldoende. Burgerparticipatie is belangrijk, ook bij het Actieprogramma Klimaat. Daar gaan wij een inventarisatie op doen hoe we dat het beste vorm kunnen geven. En ik hoop dat u daar genoegen mee neemt.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, mevrouw Kocken.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Dank u wel, voorzitter. Dan ga ik door naar de motie van onder andere JA21, de small modular reactors.

De **VOORZITTER**: Kunt u het nummer nog even noemen?

Gedeputeerde **KOCKEN**: Pardon. Ja, dat is M159-2023. Om te beginnen, bij het eerste wat u vraagt, namelijk 'dien een aanvraag in', ja, dat kan nog niet, want er is geen regeling op dit moment. Dus dat zal moeten wachten tot die er is. Daarna zegt u: wat u dan krijgt, moet u gaan gebruiken voor de ontwikkeling van reactoren en daar moet u ook capaciteit voor vrijmaken. Die twee dingen gaan mij te ver. Volgens mij hebben wij een coalitieakkoord, waarin is gezegd dat wij onderzoek zullen doen naar de voor- en nadelen van onder andere deze vorm van energieopwekking. Als u daarom had gevraagd, had ik er nog iets anders naar kunnen kijken. Maar u zegt 'de ontwikkeling', ik hoor u ook over locaties spreken. Dat is wat mij betreft een aantal stappen vooruit op de afspraak die ik in het akkoord terugvind. Dus dat gaat mij te ver. Het laatste punt, daar wil ik u wel geruststellen. Dat lijkt me heel verstandig, dat als wij een aanvraag doen vanuit die regeling en wij krijgen geld toebedeeld, dat we met andere provincies afstemmen dat wij niet allemaal het wiel voor onszelf gaan zitten uitvinden. Daar is over ook vanuit het Rijk al aandacht voor. Dus ik maak me daar in die zin niet zo'n zorgen om.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, we horen u eigenlijk zeggen van, u vindt het te ver gaan, omdat we ook locatieonderzoek willen doen. Nu waren wij in de veronderstelling dat

onderzoeken naar kernenergie en SMRs in deze periode wel aan de orde waren. Dus dan kan het ook een van de zaken zijn dat je een onderzoek doet naar de locatie waar je zo'n SMR gaat plaatsen?

Gedeputeerde **KOCKEN**: Volgens mij hebben wij in het akkoord opgenomen dat wij onderzoek gaan doen naar de voor- en nadelen van verschillende vormen van energieopwekking en een daarvan zijn small modulair reactors. Dus daarin kunnen wij op basis van deze regeling een onderzoek laten doen en dan kunnen we daarna beoordelen of wij vinden dat de voordelen opwegen tegen de nadelen, en daarna komt wat mij betreft pas de fase dat we gaan kijken: waar zou je die dan kunnen realiseren? Dus wat u vraagt, is de volgende fase. Daar zijn we nu nog niet. Daarom ontraad ik uw motie.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, het lijkt ons juist goed dat je, als je de voor- en nadelen gaat onderzoeken, dat je ook de haalbaarheid gaat onderzoeken van het wel of niet plaatsen van die SMRs. Daar hoort natuurlijk wel bij of je ook geschikte locaties hebt om deze neer te zetten. Dus wij begrijpen op dit punt uw ontrading niet zo goed.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Dan houd ik u nog een keer voor dat we eerst in kaart moeten brengen of wij dit zouden moeten willen door de voor- en nadelen goed in kaart te brengen. Als wij die in kaart hebben, kun je daarna beoordelen of je, gelet op die voor- en nadelen, zegt: dit heeft meer voordelen dan nadelen, of andersom. En daarna pas gaan we zoeken naar: waar zouden we ze kunnen realiseren? En niet eerst kijken: waar kunnen ze komen en dan kijken willen we dat eigenlijk wel?

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, wij vinden het vreemd dat als je naar de voor- en nadelen kijkt, dat je niet ook de haalbaarheid van plannen in dat stadium meeneemt. Het zou natuurlijk gek zijn als je zegt: we vinden de voordelen opwegen tegen de nadelen, maar we hebben geen haalbaarheidsstudie naar of het ook daadwerkelijk gerealiseerd kan worden. Dat vinden wij op zo'n minst bijzonder. En wat u zei over het eerste gedeelte van ja, wij kunnen die aanvraag niet doen. Er is onlangs een amendement in de Tweede Kamer aangenomen. Dat budget komt beschikbaar. Dus volgens mij is het dan ook de vraag in de motie: kunt u dan die aanvraag doen op het moment dat het geld beschikbaar is?

Gedeputeerde **KOCKEN**: Zodra die regeling er is, zal ik conform ons akkoord een aanvraag doen, omdat dat is wat ik uit dat akkoord al opgedragen heb gekregen. Dus over dat punt hoeft u zich volgens mij geen zorgen te maken. Daar heb ik ook uw motie niet voor nodig. Als het gaat over 'waar gaan we dat voor benutten en wat is de bedoeling daarvan', dan gaat u verder dan mijn opdracht vanuit het akkoord.

De **VOORZITTER**: Heeft u een nieuw onderwerp, want anders blijven we hangen in die locatie. Gaat uw gang.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Tot slot dan. Kijk, er is het ook wel een wijziging van deze regelingen doordat er fors meer geld beschikbaar is op korte termijn. Daarom denk ik dat de aanvraag ook anders kan zijn dan in het coalitieakkoord is vastgelegd, omdat er gewoon op korte termijn veel meer budget beschikbaar is. Bent u dat dan met mij eens?

Gedeputeerde **KOCKEN**: Dat het allemaal zo zou kunnen zijn, dat neem ik van u aan. Dat dat betekent dat we in Noord-Holland opeens daardoor ook hele andere ambities hebben, ben ik niet met u eens.

Dan ga ik door naar de moties van de PVV. Ja, meneer Deen gaf al aan dat ik een vrij kort antwoord had toen het als technische vraag werd gesteld: gaat u dit onderzoek doen? Toen zei ik: nee. En nu vraagt u het me eigenlijk nog een keer. Volgens mij, wat u vraagt, allerlei consequenties van zon- en windenergie zijn wat mij heeft niet een vraagstuk wat louter Noord-Holland betreft. Er zijn hierover heel veel onderzoeken gedaan, zowel in Nederland, als in andere Europese landen, als over wereld. Al die onderzoeken wijzen bepaalde dingen uit. En op basis van de wetenschappelijke consensus die daarover heerst, bepalen wij ons beleid. Ik denk niet dat het nodig is dat we als provincie dergelijk onderzoek opnieuw gaan doen. Dus ik ontraad uw motie.

Dan de motie Actief bij het Rijk lobbyen om waar mogelijk windparken op zee af te schalen. Dat lijkt mij geen goed idee. Eigenlijk schrijft u in uw eigen overwegingen al waarom. Als wij daadwerkelijk 75 procent van onze energie van zee willen bekomen- En dat heeft ook een reden dat wij namelijk niet hele landschap daaraan willen opofferen. Met goede reden hebben wij volgens mij met enthousiasme gedacht: we kunnen veel energie opwekken op zee. Dan zou u hier toch op zijn minst bij moeten zetten waarom we dan 75 procent minder energie ook nodig hebben. Wie gaat u dan afsluiten, vraag ik u dan maar. En zolang we daar allemaal geen antwoord hebben, kan ik niet met zo'n bericht naar Den Haag gaan, want dan, als ik me daar even bij bedenk dat ze dit daadwerkelijk gaan doen, hebben we een heel groot probleem. Dan bent u daar denk ik ook niet blij mee. Dus deze ontraad ik ook.

De derde motie die u heeft ingediend, kom ik tot eenzelfde conclusie. Moet ik wel zeggen, dat als ik mij tot het dictum beperk, dat ik dat op zich eigenlijk een mooi dictum vind. Het lijkt me heel goed om proactief oog te hebben voor wetenschappers met relevante kennis. Maar ik interpreteer uw bedoeling met 'relevante kennis' dan zo dat u dat relateert aan wat u bij uw constatering en uw overweging aangeeft. En dan bedoelt u daar volgens mij de kritische wetenschap, waarvan u vindt dat wij die juist niet voldoende betrekken. Ik denk dat wij ons – dat zei ik net al – baseren op wetenschappelijke consensus, en met de nadruk op consensus. Dat betekent dus dat we in principe dat als uitgangspunt voor beleid nemen. Het kan heel goed zijn dat er ook ergens wetenschappers zijn die andere onderzoeksresultaten hebben, die andere conclusies trekken. Als dat de wetenschappelijke consensus beïnvloedt, dan is dat zo. Als dat een stroming is, dan komt dat soms tot ons, maar dat is niet iets waar wij, dat wil ik er wel bij zeggen, tegenwerken. Volgens mij werkt de provincie geen enkele wetenschapper tegen, of die nou kritisch is of niet. Wat u vraagt: wij betrekken wetenschap bij ons beleid en uw motie is ofwel overbodig of ik ontraad hem.

Dan is er nog de motie M171-2023, de motie van het CDA, Langjarige financiering voor natuurbeheer. Op zich begrijp ik al wel wat u zegt, maar de conclusie eigenlijk die u eruit trekt, namelijk zolang dat niet geregeld is, moet je niet meer nieuwe natuur gaan realiseren. Die deel ik niet met u. Ik vind dat, wat u in uw constateringen en overwegingen opneemt, alle aanleiding geeft voor de provincie, voor mij – dat doe ik trouwens niet alleen, dat doen denk ik alle provincies, alle gedeputeerden met natuur in hun portefeuille – om bij het Rijk voldoende onder

de aandacht te brengen en ook voortdurend onder de aandacht te brengen dat, als verwacht wordt dat provincies natuur realiseren en in stand houden, dat daar ook fatsoenlijke middelen tegenover horen te staan. Dat is volgens mij de conclusie die we daaraan moeten verbinden. Als wij zien dat dat moeilijk wordt, betekent dat niet dat we het niet meer moeten doen, maar betekent dat, dat we met nog meer kracht naar Den Haag moeten zeggen dat wij daarbij ook dan de middelen verwachten. Dus ik ontraad uw motie, omdat ik denk dat wat u vraagt, langjarige financiering, niet haalbaar is vanuit provinciale middelen. Met die conclusie vind ik niet dat we daarna moeten zeggen: en dan stoppen we er maar mee.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Dan ga ik mee in het gebruik om gewoon bij iedere motie toch nog even naar voren te lopen. Ik realiseer me dat, excuus. Waar het ons hier natuurlijk om gaat, is dat de beheerder – of dat nou een tbo of een agrariër is – natuurlijk wel moet weten waar die van op aan kan als hij dat beheer aanneemt. En wij horen nog te vaak dat er na een paar jaar wordt gezegd: ja, je hebt toch minder geld en dan hebben die partijen wel een probleem. Dus het gaat ons er niet om, om die natuur tegen te houden, maar wel om de zekerheid bieden aan die partijen. Mijn vraag is, vindt u het dan verstandig om natuur aan te leggen en eigenlijk tegen die beheerder te zeggen: ja, ik weet eigenlijk niet zo goed wat ik jou kan beloven?

Gedeputeerde **KOCKEN**: Nee, want ik kan ook uw verhaal vertellen en dat vertel ik dan tegen de minister: hoe kunt u van mij verwachten dat ik doorga met het aanleggen van natuur als ik niet weet of ik het ook in stand kan houden? Dat is kapitaalvernietiging. Dat moet u niet van mij verwachten. En u verwacht wel dat ik dat natuurnetwerk realiseer. Dat vind ik terecht, want ik denk dat het heel verstandig is dat we dat ook uiteindelijk realiseren, maar daar hoort iets bij. Je kunt niet wel die verplichting opleggen, maar niet daarbij de middelen geven. Eigenlijk zijn we het denk ik helemaal eens. Als wij natuur willen, dan hoort daar natuurbeheer bij. En als je natuurbeheer uitzet en als je van mensen verwacht dat ze daar hun boterham mee verdienen of een deel van hun boterham, dan moet dat niet onzeker zijn en dan moet het niet zo zijn dat dat allemaal nog maar eens een keertje bezien moet worden. Maar de realiteit is wel dat we dat eigenlijk met onze provinciale middelen niet helemaal kunnen ondervangen. Dus ik zou wel willen dat ik die zekerheid kon geven, maar met onze eigen middelen krijg ik dat niet dichtgelopen. Dus we zien hetzelfde probleem. Ik zie de oplossing met een sterkere lobby nog naar Den Haag. Ik hoop van harte dat er daar ook gewoon fatsoenlijk nu gekeken wordt naar: wat is er voor nodig? En dat geldt overigens niet alleen voor het NNN; dat geldt voor veel meer. Er worden over de provincie allerlei taken uitgestrooid en daar zitten lang niet altijd ook meteen adequate middelen bij. Er wordt veel geld in SPUK's aan ons beschikbaar gesteld. Dat betekent dat dat heel specifiek mogen besteden. Dat maakt het heel erg lastig om onze grote taken uit te voeren. Dus ik denk dat we de probleembeschouwing wel delen, maar ik zie niet hoe ik deze oplossing op deze manier kan realiseren, tenzij we de eindconclusie trekken: dan moeten we maar geen NNN meer doen. En die wil ik niet met u trekken.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Een korte vervolgvraag. Volgens mij zitten we ontzettend dicht bij elkaar, maar gaat het inderdaad om: ga je dat doel nou – dat staat natuurlijk ook in het coalitieakkoord – vasthouden, terwijl je weet, ik heb wel die middelen nodig. Wij redeneren eigenlijk andersom: je hebt wel die middelen nodig wil je dat doel serieus kunnen nemen. Het lijkt me goed om daar nog eens over verder te praten, want ja, op deze manier gaat het ook niet lukken.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Laten we daar dan over verder praten. Dat doe ik met alle plezier.

Ja, uw volgende motie M172-2023 is een uitgewerkt plan voor de Bossenstrategie. Die ontraad ik ook en dat heeft de volgende reden. Volgens mij hebben wij juist in aanloop naar het maken van ons PPLG ons voorgenomen dat er een heleboel beleid in het PPLG samen moet komen. Dit is een voorbeeld daarvan. Net als dat ik u dit jaar voor het laatst een PNN stuur, dat wordt daarna ook opgenomen in het PPLG. Zo zal ook de uitwerking van de Bossenstrategie in het PPLG landen. En dat betekent volgens mij dat we niet daarnaast nu een separate bossenstrategie in detail moeten gaan maken. We hebben als provincie de bossenstrategie, zoals die vanuit het Rijk aan ons is aangereikt, omarmt. We hebben daar niet een eigen Noord-Hollandse vertaling van gemaakt. We hebben dat uitgangspunt meegenomen. De Bossenstrategie draagt ons op om in het kader van de klimaatdoelen 1800 hectare bos te realiseren. Waar dat precies gaat landen en hoe dat precies moet gaan, dat zal de komende tijd moeten blijken. Ik kan nu op dit moment niet al zeggen- Ik vind het tweede punt van uw dictum overigens ook heel ongelukkig. Ik denk dat dit een proces is wat inderdaad – dat zegt u zelf ook – in bepaalde fasen loopt, In die fasen, soms hebben we eerder een kans, soms komt er later een kans. Sommige plannen zullen later pas duidelijk worden. En wat u volgens mij niet moet doen, is zeggen 'u mag niets doen, totdat we tot op de laatste hectare hebben vastgelegd waar het gerealiseerd wordt', omdat het zo simpel niet werkt. Ik zou u eigenlijk zelfs willen behoeden voor, wat ik soms wel als een fout zie, namelijk dat wij op enig moment een heel NNN hebben ingetekend en nu vast zitten aan 'zo moet het er uit gaan zien en nu moeten we het maar doen'. Als wij nu allemaal gaan intekenen waar die 1800 hectare precies moeten liggen, dan kan dat ons in de toekomst in de realisatie daarvan nog weleens heel erg in de weg komen te zitten. Ik denk dat we daar goed over na moeten denken en vooral de ruimte moeten willen nemen om daar ook dubbel ruimtegebruik bij na te streven, veel in recreatie te zoeken, veel rond bestaande bebouwing te realiseren. En dat lukt het best als we het integreren in het PPLG.

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, dank u wel. U trekt het, wat mij betreft, een beetje in het extreme, want u zegt: u moet niet helemaal willen weten wat we allemaal met die hectare gaan doen. Dat snap ik. Maar in de Memorie van Beantwoording heeft u al bij best wel een aantal plekken globaal aangegeven: het komt in dit gebied, het komt in dit gebied. Dat kan een stuk specifieker, denk ik, met het aantal hectare wat al is genoemd. Maar geeft u ons in ieder geval iets meer dan dat wij nu zien. Ik denk dat dat voor mij de reden was waarom ik deze motie mede heb ingediend.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Dan is het misschien een idee om daar in de commissie eens bij stil te staan hoe de Bossenstrategie ter hand wordt genomen en hoe we daarnaar kijken. Ik wil u echt afraden om nu te zeggen: u moet een duidelijk plan opstellen voor de aanleg van deze 180 hectare, waarbij duidelijk wordt gemaakt hoe het proces van verwerving van gronden zal plaatsvinden, welke functies van het huidige grondgebruik verdwijnen, hoe de recreatieve functie wordt meegenomen en waarbij duidelijk wordt gemaakt hoe de langjarige financiering voor de aanleg en het onderhoud van de verschillende percelen is geregeld. Eer ik dit allemaal rond heb, zijn we echt ruim wat tijd verder. Die tijd hebben we dan dus niet kunnen benutten voor de realisatie van kansen die zich op dit moment voordoen. Ik denk dat u de organisatie ook een beetje te kort doet. Er wordt op dit moment al hard aan gewerkt. Er wordt gekeken: waar kan het? Als zich nu gelegenheden voordoen, dan wordt er gekeken of we die kunnen benutten. Ik denk dat u zichzelf geen plezier doet als u zegt: nee, laten we nou eerst eens een tijdje goed gaan

nadenken over hoe die verwerving nou precies zou moeten plaatsvinden. Ik denk dat het gewoon verstandig is als u eerst het plan helemaal tot in de details uitgewerkt wilt hebben, voordat wij iets mogen doen.

De heer **MÜLDER** (D66): U gaat volgens mij nog een keer hetzelfde als wat ik daarvoor zei. U zegt weer dat we niet moeten vragen om het helemaal in detail uit te werken. Maar laten we dan beginnen bij de antwoorden die al zijn gegeven in de Memorie van Beantwoording. Daarvan is al gezegd: we hebben al wat specifieke gebieden en hectaren gevonden. Daar zijn wat vragen over: wat gaan we daar doen met recreatie; en wat voor gronden zitten daar nu? Kan ik dan wel in ieder geval vragen om daarop te reflecteren in de volgende commissievergadering?

Gedeputeerde **KOCKEN**: Volgens mij mag u mij dat vragen. Maar u zegt: ga nou niet over allerlei details beginnen. Ik lees dictum van uw eigen motie voor. Dat is wat u mij vraagt. En ik zeg u: dat is volgens mij te gedetailleerd. Ja, als u dat met mij eens bent, dan is het uw eigen motie, waarvan u het met mij eens bent kennelijk dat die te gedetailleerde opdrachten geeft.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Die motie is prima. Daar ligt het niet aan. Voorzitter, kijk, het gaat ons natuurlijk niet om die gedetailleerde locaties. Het gaat ons om het proces. We dienen die motie in, omdat we ons zorgen maken om een ambitie die wordt gesteld, die gewoon ontzettend ingewikkeld is. U zegt: ik heb misschien wel wat laaghangend fruit aan bepaalde bomen. Waar gaat het dan over? Hebben we het dan over tien hectare? Denkt u: ik kan misschien wel driehonderd hectare als laaghangend fruit realiseren?

Gedeputeerde **KOCKEN**: Daar durf ik u geen hectaren te noemen, maar het laaghangend fruit – waar ik overigens nog niet over begonnen was, wat aan bomen hangt – zit hier bijvoorbeeld in stukken percelen die van de provincie zelf zijn langs infra. Dat is dus geen agrarische grond. Dat is waar we nu bijvoorbeeld ook voor het Oer naar kijken. Er zijn ook percelen die zich zouden kunnen lenen voor bosaanleg. Dat is denk ik laaghangend fruit. Dat lijkt me ook zeker iets waarvan we echt niet hoeven te wachten tot u het allemaal tot in detail weet. Sat bedoelt u denk ik ook niet. Ik vond eigenlijk het voorstel wat meneer Mülder deed over: kunnen we het dan hebben over een verduidelijking van het antwoord op de eerder gestelde vragen? Dat lijkt me op zich prima. Maar zoals u het nu geformuleerd heeft, hoe mooi de motie ook is, kan ik hem toch niet omarmen.

Ja, meneer Heijnen, dan kom ik bij motie M173-2023 Doelen binnenduinrand. En die ontraad ik ook. Ja, het spijt me vreselijk. Maar die is ook gewoon in strijd met ons coalitieakkoord. We hebben daar juist opgenomen dat we driehonderd hectare NNN wel in de binnenduinrand gaan realiseren. Dat is niet willekeurig. Eigenlijk stelt u voor: doe het ergens anders, maak ergens anders mooie natuur. Hoewel je in principe zo goed als overal natuur zou kunnen maken, zijn er wel degelijk plekken in Noord-Holland waar dat duidelijk de voorkeur heeft, en de binnenduinrand is er daar een van. Hoe vervelend dat ook kan zijn voor wie daar gevestigd is. Dat realiseer ik me ten volle. Wij zijn bijvoorbeeld ook voor onze drinkwatervoorziening wel afhankelijk van dat gebied. En als wij daar geen NNN realiseren, weet ik niet zo goed hoe u mij, als wij het straks over de drinkwatervoorziening hebben, dan vindt dat ik die taak ter hand moet nemen. Dus hier komen een heleboel opgaven bij elkaar. Hier hebben we in het akkoord een

afspraak over gemaakt. Dus ik ontraad uw motie. Ik ben ervan overtuigd dat wij die driehonderd hectare daar wel moeten realiseren.

Even kijken, dan is er motie M181-2023 van onder andere de ChristenUnie. Daar heb ik een vraag bij, want daar zegt u: de kosten van natuurbeheer verwerken in de Kaderbrief 2025. In principe, wat u zegt is volgens mij dat u er in de kaderbrief over geïnformeerd wilt worden, dat u hier een keuze wellicht in wil hebben. Daarin kan ik meegaan. Zoals het er nu staat, klinkt het eigenlijk als: zorg dat het opgelost is en laat mij dat zien in de kaderbrief. Dat kan ik u nog niet helemaal zeggen. Dat hangt een beetje samen met wat ik net ook al tegen de heer Heijnen heb gezegd. Het is op zich een terechte vraag. Ik kom zeker bij uw Staten terug om te kijken hoe we dit kunnen gaan oplossen. U bent uiteindelijk degene die gaat over hoe de financiën landen. Dus dat is een vraag die inderdaad in de kaderbrief terug zal komen. Dus als u het op die manier heeft bedoeld en ik het zo mag opvatten, dan kan ik uw motie omarmen. Als u zegt 'ik wil dan een oplossing voor het probleem', dan niet.

Dan is er nog motie M182-2023, de motie Provinciale regierol energiecongestie. Ik zit een beetje in dubio. Op zich, als ik dit mag zien als een aanmoediging voor beleid wat wij al voeren, dan dank ik u- Een motie was het. Dat is deze. Ik zei net, als ik hem mag opvatten als een aanmoediging dat wij door moeten gaan op de weg waarop wij reeds werkzaam zijn, dan kan ik hier wel wat mee. Wat ik er namelijk een beetje moeilijk aan vind, is dat eigenlijk alles wat u vraagt: doen we echt al. We zijn in gesprek met de netbeheerders, met bedrijven, met gemeenten. We zijn in gesprek met het Rijk. De gesprekken met het Rijk hebben er bijvoorbeeld toe geleid dat de ACM nu wel de maatschappelijke prioritering mogelijk gaat maken. Dat we vanuit Noord-Holland, denk ik, ook echt wel trots mogen zijn op wat we doen als het gaat om netcongestie- Wat niet betekent dat we hier geen probleem hebben, want het probleem is ook levensgroot. Dus dat rechtvaardigt ook gewoon dat we het zoveel prioriteit geven. Maar we hebben echt in Noord-Holland, meer dan in andere provincies, hier al prioriteit aan gegeven. Dat neemt niet weg dat ik u graag meeneem in wat wij allemaal doen. Graag met volle aandacht voor wat u heeft opgeschreven, die werkzaamheden voortzet. In die zin laat ik het dan aan uw Staten of ik die extra aanmoediging nog mag ontvangen. Dat is de motie van u.

En dan had ik nog een motie Nacht voor de nacht van onder andere GroenLinks. Daarbij volgens mij nog een suggestie van JA21 om daar nog de kleur van het licht aan het onderzoek toe te voegen. Ik denk dat op zich het inventariseren van de mogelijkheden om nachtelijke verlichting te verminderen, daarbij zou ik dan ook graag de financiële consequentie willen onderzoeken. Ik vind dat dat daar ook bij hoort. En het lijkt me goed dat we dan ook de kleur van het licht daarin betrekken. Onlangs was de Week van het donker, denk ik. Of de Week van de nacht. In ieder geval, dat was heel leuk. Dat mocht ik openen. Er was ook een wetenschapper die gespecialiseerd is in bioritme en hoe dat verstoord wordt en dat de lichtvervuiling in Nederland heel erg groot is, veel groter dan in heel veel andere landen. Wij kunnen ook de sterren amper zien, omdat wij ook des nachts veel te veel licht hebben. Deze mevrouw heeft hier allerlei ideeën over. Het lijkt me aardig om haar ook te vragen wat dan de meest adequate manieren zijn. Of dat de kleur van het licht is of de intensiteit van het licht. Ik denk dat dat een prima iets is om te onderzoeken. En ook uw tweede punt om gemeenten te attenderen, daar kan niet zoveel mis mee zijn. Ik denk dat het wel afhankelijk is van of een gemeente überhaupt al overgegaan is op ledverlichting. Sommige gemeenten hebben dat. Die kunnen hier relatief makkelijk op inspringen, want dan kun je het

namelijk in principe gewoon met een app gewoon allemaal zo afstellen. Waar dat niet zo geldt, ligt het over het algemeen veel lastiger, maar dat lijkt me in een brief prima voor te stellen. Dus daar heb ik eigenlijk ook geen moeite mee. Dus ik wil uw motie wel omarmen.

En daarmee ben ik volgens mij aan de laatste motie toegekomen.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En dan gaan we naar gedeputeerde Olthof.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Dank u wel, voorzitter. Meneer Leerink, ik begrijp wat u bedoelt als je na zo'n lange avond als laatste toch weer het woord moet voeren. Laten we zeggen, het is ons lot. Ik hoop dat u allemaal een beetje wakker bent.

Ik ga, net mijn collega's, eerst wat vragen beantwoorden en dan kom ik bij de moties en één amendement terug.

Laat ik beginnen bij de Partij voor de Dieren: waarom nog niet in beeld als het gaat over die energiebesparing? We hebben het er de vorige keer over gehad. Toen heb ik ook aangegeven dat de omgevingsdienst juist specifiek voor dit onderdeel een nieuw team heeft ingezet, opgericht. Daar heb ik u de vorige keer over verteld. Ik denk, wat ook gedeputeerde collega Kocken ook aangeeft, laten we eerst even kijken. Deze motie, volgens mij zijn we het helemaal met u eens dat we het graag in beeld willen brengen. Alleen, als we nu toezeggen dat die motie- Dat we niet kunnen overzien wat dat betekent. Ik weet niet of dit team al direct nu dat allemaal in beeld heeft. Ik weet niet wat erachter wegkomt, als we het allemaal in beeld hebben, wat de impact is. Dus geef ons even de tijd om dit te bespreken en dan komen we er bij u op terug. En dan kunnen we u veel meer informatie geven en dan kunnen we misschien een specifiekere motie daarop doen. Dus dat is in ieder geval even wat ik u mee wil geven vanuit die omgevingsdienst.

JA21, het wegenonderhoud, wanneer. Wij kennen twee systemen. We kennen het NIKG. Dat gaat veel meer over het in stand houden van de bestaande infrastructuur. Daar geeft u ook bepaalde kwaliteitscriteria mee van waar de wegen aan moeten voldoen. En het andere is, en dat gaat veel meer naar het iMPI, dat gaat over de vervangingsinvesteringen. En daar zit ook wel een heel grote opgave wat u heeft meegegeven, want bij die eerste hebben wij langjarige contracten met gebiedsaannemers. Als het gaat over die vervangingsinvesteringen, daar zien we een grote opgave op af komen. Daar zien we ook een grote kostenstijging eigenlijk al nou in een kort tijdsbestek als gaat over het vervangen van grote investeringen. Die zorgen deel ik met u. Juist hebben we deze coalitieperiode dat in beeld gebracht en zijn er ook middelen voor gereserveerd. Er is extra geld in het iMPI gestopt. Dus ik denk dat we juist dat onderkend hebben en daar ook op geacteerd hebben in dit nieuwe coalitieakkoord.

Ik ben het overigens niet met u eens als het gaat over: geen subsidie meer naar gemeenten. In ieder geval niet die negentig procent. Ik hoor ook heel vaak hier dat gemeenten het moeilijk hebben om mee te doen als het gaat over investeren in ook die fietsinfrastructuur. En als wij bezig zijn met doorfietsroutes, dan zou het heel gek zijn als we bij de gemeentegrens stoppen en vervolgens, dan krijgen we een stukje wat niet aangepast gaat worden en dan gaan we na de gemeentegrens weer verder. Ik denk dat we juist een aantrekkelijke regeling hebben om de gemeenten te ondersteunen om ook te investeren in de infrastructuur. Zo krijg je uiteindelijk

gewoon goede, kwalitatieve doorfietsroutes, die we met elkaar graag willen. Deze regeling wordt ook door de gemeenten ontzettend gewaardeerd en wordt ook heel erg goed aangevraagd. Dus wat dat betreft denk ik een groot succes.

Als het gaat over de nieuwe plannen van Tata. Afgelopen vrijdag zijn ze aangeboden. Of er weer nieuwe plannen gaan komen, ik hoop het niet, want dan wordt het wel heel erg moeilijk, want er komen nu maatwerkafspraken en de tijd begint al te dringen. Maar daar gaan we het nog in de commissie over hebben. Dus het lijkt me beter op zijn plaats om het daar verder met elkaar over te hebben als die plannen ook met u gedeeld worden. Dus dat wil ik daarover zeggen.

Dan gaan we naar 50PLUS, de keuzes van het Rijk en het geld. Ze hebben de keuze gemaakt eigenlijk nu te stoppen met nieuwe investeringen, nieuwe aanleg van nieuwe wegen, maar eerst al het geld in te zetten op vervangingsinvesteringen. Dat is een afweging geweest, omdat er toch een grote achterstand is, maar ook omdat bij nieuwe investeringen met de stikstof en alle discussies die er zijn, dat enorm vertraagd en is die keuze nu gemaakt. Maar we hebben er toch vertrouwen in, omdat namelijk het Rijk heel expliciet het plan van de Noord/Zuidlijn uiteindelijk niet gestopt is. Dus dat is gewoon overeind gebleven. Ze hebben een keuze gemaakt om nu de middelen er op dit moment uit te halen, maar wel het plan overeind staat en in het plan staat ook de bijdrage van het Rijk genoemd. Dus wij gaan er ook in dat opzicht vanuit dat een nieuw kabinet daar ook op terug gekomen en die middelen wel gaat toevoegen. Als men het niet had gewild, dan had men het plan van tafel moeten halen. Dan had men moeten zeggen: we stoppen met het plan. Dat is expliciet niet gebeurd. Sterker nog, het Rijk financiert ook de kosten van het onderzoek, of in ieder geval een groot deel ervan. Dus met andere woorden: de bereidheid van het Rijk is er nog steeds.

Dan de VVD. Blij dat ik het nu even met de heer Terwal over mobiliteit kan hebben. Dat is een tijd geleden. Dus wat dat betreft een mooi moment.

Aanleggen toevoegen. Dat lijkt me niet nodig, het lijkt me ook niet verstandig. We hebben met elkaar het Perspectief Nobiliteit vastgesteld. Dan gaat het over verminderen, veranderen en verbeteren. Daar zit ook die keuzevrijheid erin. Daar komen al die modaliteiten terug. Ook als het gaat over het verbeteren, dan hebben we het ook over het verbeteren van de bestaande infrastructuur. Volgens mij, in de plannen die er liggen, gaat het niet alleen over bestaande infrastructuur naar nieuw asfalt aanleggen, maar daar hebben we het ook over het onderzoek en ik hoop de realisatie van de onderdoorgang bij Broek in Waterland, dan hebben we het ook over de afrit A9 bij Heiloo. Dus zitten ook dit soort projecten in om uiteindelijk die infrastructuur te verbeteren, om ook die bereikbaarheid, die doorstroming, ook te bevorderen. Naast alle andere ambities die er zijn als het gaat over de modaliteitsshift, als het gaat over het verminderen van de mobiliteit, juist om én klimaat én de doorstroming zo goed mogelijk te ondersteunen.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, dank, voorzitter. Het is altijd leuk om weer even in mijn oude rol te vervallen als woordvoerder mobiliteit. Nee, maar wat ik de afgelopen vier jaar in de Statenperiode heb gemerkt, en nu ook een beetje merk – en mijn fractie slaat er ook op aan – dat het af en toe wel een beetje lijkt alsof we een soort verstoppertje met elkaar spelen. Het woord 'aanleggen' mag vooral niet genoemd worden, want het zou weleens de indruk kunnen wekken dat er inderdaad een stukje asfalt bijkomt. Ik denk, laten we gewoon het beestje bij de naam noemen,

en dat vraag ik ook aan de gedeputeerde: zou hij zich er gewoon voor kunnen inzetten dat we gewoon de dingen benoemen zoals we ze ook moeten benoemen, namelijk dat we ook infrastructuur aanleggen? En dat kan dan ook gewoon in zo'n beleidsdoel genoemd worden.

Gedeputeerde **OLTHOF**: We hebben met elkaar een Perspectief Mobiliteit vastgesteld. Daar zijn de uitgangspunten vermeld: verminderen, veranderen en verbeteren. En in de praktijk, ik kan u de voorbeelden noemen als het gaat over het Wov-terrein, kijken we uiteindelijk ook naar: moet de rotonde een turborotonde worden of moet er andere infrastructuur aangelegd gaan worden? Als het gaat over Broek in Waterland, gaat het over de infrastructuur aanpakken. Dus er zijn plenty voorbeelden. Dus u heeft van mij nooit gehoord dat 'aanleggen' een verboden woord is. We zijn ermee bezig om die infrastructuur te verbeteren op een aantal plekken. Daar kan soms ook inderdaad bij horen dat er nieuwe infrastructuur aangelegd moet worden. Daar maak ik geen geheim van. Ik heb daar ook volgens mij nooit in die zin moeilijk over gedaan. Maar we moeten ook oppassen dat we hem dan niet groter maken, dat aanleggen in ieder geval weer een vierde item gaat worden en we het daarmee groter maken dan die misschien is. Volgens mij gaat het erom dat we uiteindelijk de bereikbaarheid van Noord-Holland willen bevorderen, dat die zo goed mogelijk moet zijn in combinatie met de klimaatambities die we hebben. En dat zijn volgens mij twee belangrijke pijlers waar we met elkaar mee aan de slag zijn. Alle modaliteiten horen erbij. Dus ook de auto, laten we daar ook geen misverstand over hebben. En het liefste dan, uw eigen woorden, een elektrische auto.

Als het gaat over de gesprekken over de A8/A9. U zult begrijpen dat op dit moment, met de val van het kabinet, het gesprek met het Rijk over de A8/A9 en de keuzes die gemaakt zijn om niet meer op dit moment het geld uit nieuwe investeringen terug te halen, over de financiering met het huidige kabinet niet gevoerd wordt. Laat daar duidelijk over zijn. Dat we wel met gemeenten ook aan het kijken zijn als het gaat over die leefbaarheidsambities die er zijn. We hebben ook voor de korte termijn gekeken om daar wat mee te doen. En we wel met OCNW contact hebben en ook met de Rijksdienst van het Cultureel Erfgoed over: wat moeten we met zo'n Icomos-advies? Daar is in ieder geval ook vanuit de Rijksdienst gezegd: het is een advies. We zien wel vaker adviezen die in dat opzicht niet worden overgenomen door UNESCO. Dus wat ons betreft kunt u doorgaan met het landschapsplan wat daar ligt. Dus dat gesprek hebben we wel gevoerd. Dat is ook de reden voor ons geweest om nu niet te stoppen met het oorspronkelijke plan en het besluit dat deze Staten heeft genomen.

De heer **TERWAL** (VVD): Voorzitter, nog één vraag aan de gedeputeerde op dit punt. Ik gaf aan, het is goed als GS in gesprek gaat met het Rijk. Maar ik noemde ook nog wat ook in het coalitieakkoord staat: en andere partners. Dus is de gedeputeerde ook bereid om met andere partners – dan doel ik met name op partijen als Transport en Logistiek Nederland, evofenedex. Niet dat die in een keer het geld bij elkaar brengen, maar die leveren wel goede ideeën over mogelijke tolvoorziening. Dit waren juist ook de partijen die pleiten voor: gooi die opcenten maar omhoog, maar laat het dan ook ten goede komen aan de verbetering van de infrastructuur. Dus is de gedeputeerde bereid om dit soort goede ideeën ook mee te nemen?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Dank u wel, voorzitter. Uiteraard. Uiteindelijk zijn het ook de partners waar het gaat over bereikbaarheid. Ook op het gebied van logistiek praten we met deze partners. Dus ja, die bereidheid is er absoluut om met die partijen om de tafel te gaan zitten.

Dan nog het punt even wat u noemde over het bevorderen van de slimme laadinfrastructuur. Daar zijn we als provincie Noord-Holland ook trekker van Amsterdam Elektrisch. We hebben ook een nieuwe overeenkomst recentelijk met het Rijk gesloten om daarmee door te gaan. Dus ja, daar zal de provincie zich, samen met Flevoland en Utrecht – want we doen het met zijn drieën – en de VRA volop voor blijven inzetten.

Dan als laatste, PvdA – weer als laatste, potverdorie. Wanneer aan de slag met het Voorzieningenakkoord? Daar zijn we mee aan de slag. Er is een opdracht gegeven om een onderzoek te doen op dit moment van, wat voor voorzieningen, hoe is het op dit moment met de voorzieningen in het landelijk gebied? Dus daar wordt een onderzoek en een inventarisatie naar gedaan, zodat we een vertrekpunt hebben wat ik kan delen. Ik heb kennis gemaakt, een eerste gesprek gehad, met Probiblio als het gaat over de bibliotheekfuncties. En ook met Plein C als het gaat over cultuureducatie met kwaliteit. Dus de eerste gesprekken zijn gevoerd. Als het onderzoek gedaan is, wil ik ook dat met de wethouders gaan bespreken.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, sorry, voorzitter. Ik had toch nog één vraag gesteld. In mijn hele betoog heb ik geen moties en één vraag gesteld, dus die wil ik dan toch nog graag beantwoord hebben. Ik had namelijk gevraagd aan de gedeputeerde dat de ontstane tegenvallers voor de budgetoverschrijdingen, dat die in de toekomst niet meer voor zullen komen, heeft Gedeputeerde Staten gezegd. Mijn vraag was: welke reden ziet de provincie voor dit optimisme? Zo ja, hoe wordt dit risico afgedekt? Ik hoorde net wel iets over van, ja, we hebben iets meer in het iMPI gestopt. Maar ik zou daar toch graag een iets gedetailleerder antwoord op krijgen.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, voorzitter, volgens mij, naar de heer Dessing, is juist het iMPI een heel transparant proces. Daar hebben we de vorige keer ook moeten constateren dat alle plannen, die in het iMPI zaten, in de studiefase, als we die zouden willen realiseren, dat we in 2027 vast zouden lopen. Daarom zijn er uiteindelijk ook, op basis van die studieprojecten die erin zitten, extra middelen aan toegevoegd om dat te kunnen doen. Maar als u mij nu vraagt: is daarmee de garantie dat we met de huidige middelen alles kunnen gaan doen in de toekomst? Nee, die kan ik u niet geven. Want als u mij twee jaar geleden had gevraagd van 'wat gaan de komende prijsstijgingen zijn', had ik u nooit kunnen voorspellen dat we met prijsstijgingen van twintig, dertig procent te maken zouden gaan krijgen. Dus met andere woorden, we hebben met een omgeving te maken waar veel in gebeurt. Dat heeft ook met onze ambitie te maken. Dat heeft ook met vervanging te maken. Dus we proberen het zo goed mogelijk beeld te brengen, we proberen het transparant met u te delen. En op het moment dat er middelen nodig zijn, hebben twee mogelijkheden: of we doen een aantal dingen niet of we moeten zorgen dat er meer middelen beschikbaar zijn. Maar daar gaat u uiteindelijk als Staten over.

Voorzitter, dan ga ik nu toch naar de moties toe. Motie M142-2023 – het is net een bingo. Motie M142-2023, de motie Deelmobiliteit in beleid. Ik moet eerlijk zeggen, toen ik hem las, dacht ik eigenlijk: Wat is daar mis mee? Prima motie. En er is ook helemaal niks mis mee. Maar hij is ook in dat opzicht zo goed, dat wij ook in DOVA-verband, de samenwerking met ook de provincies, de bevoegde gezagen op het gebied van mobiliteit, is er al een onderzoek gedaan en hebben wij al een bureau een onderzoek laten doen of dit mogelijk is of de huidige Wet personenvervoer ook problemen geeft. Nee, de huidige Wet personenvervoer sluit dit niet uit. Dus het kan binnen de

huidige wet gewoon uitgevoerd worden. Er zijn voldoende mogelijkheden. Het andere is dat wij met name in Gooi en Vechtstreek op dit moment aan het kijken zijn hoe we de deelfietsen onderdeel van de mobiliteitsketen kunnen laten zijn en of we die ook mee kunnen nemen in de lopende concessie. Dus daar proberen we naar te kijken, of dat die apart moet. Dus deze motie, ja, ontraad ik, want we hebben het al gedaan. Het is niet eens ondersteuning van het huidige beleid. We hebben het al gedaan, het onderzoek, en het kan gewoon. Dus deze motie is overbodig en die ontraad ik. Die ontraad niet ik alleen, maar die ontraad het hele college – als daar straks misverstanden over zouden ontstaan.

Dan hebben wij de Partij voor de Vrijheid, motie M163-2023 Geldmaat moet afspraken nakomen. Ik denk dat iedereen het met de PVV eens is, en met de BBB, dat we dit met elkaar allemaal willen. Dus met andere woorden, het feit dat het beschikbaar moet zijn op afstand en dat ze hun afspraken moeten nagekomen, ook. Alleen, ondanks feit dat we hem heel sympathiek vinden, we hebben er geen enkele rol in. Dus ik kan hem wel- Maar ik zou niet weten bij wie ik moet zijn. Ik vind ook op een gegeven moment, we kunnen wel alles op onze nek nemen, maar wij gaan hier niet over.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Mag ik dan wel hierbij van de gelegenheid gebruik maken, dat we het aan mevrouw Koning en de heer Valk mee mogen geven naar het IPO?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Daar gaat u zelf over. Ik bedoel, wat u mee wil geven, hoeft u niet aan mij te vragen. Ik vind het wel eervol dat u het aan mij vraagt. Maar volgens mij gaat u, als Statenlid, daar zelf over. Als PS.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Oké. Jammer.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Dus deze motie, M163-2023, ondanks alle goede bedoelingen, moet ik ook namens GS ontraden.

Dan hebben wij het autonome vervoer van Volt, motie M169-2023. Die kan ik best wel onder de noemer ook van Smart Mobility, waar we mee bezig zijn, benoemen. Dus die laat ik aan de Staten over om daar een oordeel over te vellen of deze motie aangenomen wordt of niet.

Dan motie M175-2023 Meer geld begroten voor verduurzaming maatschappelijk vastgoed. We hebben inderdaad bij het Coronafonds middelen daarvoor beschikbaar gesteld. Dat is een succes geweest. Dat ben ik ook helemaal met u eens. Maar dat was wel even een zijsprongetje, dat we ons uiteindelijk in een positie hebben gemanoeuvreerd, gegeven dat wij daar wat in hebben gedaan. Wat u nu vraagt, want u noemt niet eens meer het Rijk en de gemeenten, u doet hiermee voorkomen alsof we dat als provincie in beeld moeten gaan brengen en deze verantwoordelijkheid op ons moeten gaan nemen. Dat lijkt me niet verstandig. Op het moment dat wij het onderzoek gaan doen, financieel in beeld gaan brengen, dan is de provincie de aangewezen slagman om het op te lossen, terwijl uiteindelijk wij nog steeds bezig zijn als provincie met het ontzorgingsprogramma, dat het Rijk met subsidieregelingen bezig is en uiteindelijk ook een gemeente een belangrijke taak heeft vaak. Want laten we dat niet vergeten: het zijn wel uiteindelijk de gebruikers, de culturele instellingen, die bij ons komen. De sportverenigingen. Maar de eigenaar van het vastgoed: of dat zijn gewoon commerciële partijen

of het is de gemeente. Dus op het moment dat u zegt ‘ik wil graag die culturele instellingen, de cultuur, behouden’, dan weet ik niet of dit nou de aangewezen weg is. Wat ik u wel wil toezeggen, dat is een andere. Wij zijn met het Voorzieningenakkoord bezig. En dat bij het Voorzieningenakkoord ik ook aan de orde wil stellen als het gaat om de toekomstbestendigheid, de duurzaamheid van de accommodaties, zonder direct de verwachting te wekken dat wij die verantwoordelijkheid over gaan nemen.

De **VOORZITTER**: Graag nog even centraal, dames en heren. De heer Heijnen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank. We hebben het hier in de commissie ook over gehad. Wat ik eigenlijk gewoon wil, is dat die subsidieregeling die we hadden, gewoon nog een keer open gaat. Die is twee keer voor één miljoen weggegaan. De laatste keer was die met twintig dagen alweer vol, omdat er ontzettend veel vraag is. Ik weet dat u het daar niet mee eens bent, maar ik zou heel graag willen dat we die regeling misschien nog één, misschien nog twee keer- En dat is het eerste dictum. Die vraagt: hoeveel vraag is er nou? Hoe vaak zouden wij de regeling die we hebben gehad, nog eens kunnen openstellen, zodat daar ook gebruik van wordt gemaakt? Voorzitter, waar ik een beetje moeite mee heb – en ik zie het steeds – dat er een soort onderhandelingspositie is, een soort marktplaats begint het te worden. U dient een motie in met een dictum: te onderzoeken hoeveel vraag er nodig is en vervolgens een plan op te stellen om het maatschappelijk vastgoed met financiële middelen te kunnen verduurzamen. Dat is niet de motie om die regeling nog keer op te zetten van anderhalf miljoen. Dan moet u met een andere motie komen. Maar deze motie ontraden we, omdat daar een verwachting vanuit gaat die niet bij onze rol hoort. Dus daar krijgt u van mij nu een antwoord op, dat het antwoord is ‘ontraden’.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik constateer dat het teleurstellend is – ik heb het ook op andere manieren geprobeerd – dat er gewoon geen bereidheid is om te kijken of die regeling in wat voor vorm dan ook nog eens opengesteld kan worden. U weet dat het daarover gaat. Dat vind ik gewoon, ja, erg jammer.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Dank u wel, voorzitter. Dan ga ik naar motie M180-2023 Geen verdere afschaling van het openbaar vervoer. En dan kijk ik ook over naar de heer Klein, maar ook naar het CDA, Partij voor de Dieren en Volt als mede-indieners van deze motie. Volgens mij wil niemand dat het ov verder afgeschaald wordt. Sterker nog, we willen eigenlijk meer en beter ov hebben. We zijn ook bezig met een onderzoek naar beter en anders ov misschien, als het daarom gaat. Dus op zich ben ik het uiteindelijk met deze motie wel eens. Ik zit met een paar dingen. Daar wil ik graag van u duidelijkheid over hebben.

Als het gaat over een verder terugbrengen, het aantal dienstregelingsuren, als die teruggebracht worden, dat u dat niet wil, begrijp ik heel goed. En dat ik dan bij u moet terugkomen om daarover te praten en als er extra geld moet zijn, dan gaat u daarover. Maar ik kan het probleem bij u voorleggen. Hier suggereert u – en dan wordt u heel krap – omdat wij namelijk ook bij de vervoersplannen met gemeenten in overleg zijn om te kijken: voldoen de lijnen nog die we hebben? Dat kan soms zijn dat er gekozen wordt in overleg met gemeenten of met, in dit geval ook, de vervoerder om lijnen te verschuiven. Dat we zeggen: die, eigenlijk is er nauwelijks naar, omdat er wat verandert en dat we uiteindelijk een andere lijn gaan versterken. Dus daar zie je wel- Als u dan zegt dat die helemaal niet teruggebracht mag worden en daarmee absoluut stelt

dat er geen enkele lijn teruggebracht mag worden, dan moet ik hem ontraden. Als u zegt ‘het gaat mij er vooral om dat we uiteindelijk die verschralingen terugdringen van het aantal DRU’s, dat we dat niet met elkaar willen en kom dan bij ons terug’, dan laat ik hem graag aan de Staten.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Een vraagje. Al zou het aangepaste ov zijn, de regio blijft dan wel goed bereikbaar? De mensen kunnen wel in de provincie goed of redelijk goed van a naar b kunnen komen?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, daar moet ik het eerlijke antwoord op geven: nee, want daarom doen we juist dat onderzoek, omdat we zien dat de bereikbaarheid niet goed genoeg is, in ieder geval niet bij de vraag en de behoefte die er is. Daarom doen we met zowel de NS als Connexxion een onderzoek naar hoe kunnen we uiteindelijk het ov beter, maar anders organiseren met elkaar. Dus daar zijn we volop mee bezig. Wat hier de concrete vraag is, volgens mij: kunnen we nou met elkaar zorgen, wat we de afgelopen jaren hebben gezien dat er alleen maar verder verschraald is en afgeschaald is, dat willen we niet meer hebben. Op het moment dat het gebeurt, leg die voor en dan moeten we de keuze maken: of we gaan inderdaad afschalen als het te veel geld kost of we stoppen er extra geld bij. Dus als ik hem zo mag lezen, dan laat ik hem graag aan de Staten. Als u zegt ‘hij is heel erg eng en er mag helemaal niet meer in geschoven worden binnen dat systeem’, dan moet ik hem ontraden. Maar dat hoor ik graag van de heer Klein, misschien in de tweede termijn. Maar dit is in ieder geval ons antwoord.

Dan het amendement. Meneer Klein, ik ben ook bij de bijeenkomst geweest vorige week in Wijk aan Zee. Ik heb heel goed uw punt gehoord als het gaat over die informatievoorziening. En ik heb ook de volgende dag direct ook, afgelopen week ook, contact gehad met de omgevingsdienst om te kijken wat we hierin kunnen doen. Ik zou u willen adviseren om dit amendement – het kan ook in een motie, want het is een heel duidelijke oproep – om die even aan te houden, omdat ik even in beeld breng– Want er staat hier: doen een adequate terugkoppeling. Het woord ‘adequaat’, daar zit al een waardeoordeel in. En volgens mij was vooral uw opmerking: we moeten gewoon zorgen dat mensen altijd een antwoord krijgen. Maar er zit wel tussen ‘een antwoord krijgen’ en ‘een adequaat antwoord’ voor heel veel mensen een andere lading aan. Ik ben met de omgevingsdienst aan het kijken: wat kunnen we hiermee doen om te zorgen dat in ieder geval die terugkoppeling beter gaat. Dus ik wil u eigenlijk vragen om deze even aan te houden, zodat ik even de tijd heb om dit te bespreken en dit aan u terug te koppelen. Als u dat niet doet, dan moet ik deze met dit dictum ontraden.

Dat was het volgens mij, voorzitter. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, gedeputeerde Olthof. Dat betekent dat we aan het eind zijn gekomen van de eerste termijn. Ik heb even gekeken en geluisterd. Ik heb in ieder geval een aantal Statenleden al ook gezien die nog in de tweede termijn, een aantal fracties, die nog het woord willen voeren. Klopt dat? Ja. Is er behoefte voor de tweede termijn dat u eerst nog schorst of kan dat gelijk door?

De heer **LEERINK** (PvdA): Mag ik ook een vraag stellen van de orde? Het gaat een beetje over het spoorboekje en dan ook letterlijk het spoorboekje. Ik denk dat ik niet de enige ben die met de trein is en die ook een laatste trein heeft. Die van mij gaat om 0.00 uur. Als we op deze manier

doorgaan met een tweede termijn en een schorsing en weet ik veel wat en een stemming, dan weet ik in ieder geval dat ik die trein niet ga halen. En dat geldt denk ik voor veel meer mensen hier. Dus volgens mij is het even goed om de mind op te maken hoe we dit gaan doen met elkaar.

De **VOORZITTER**: Ja, u kunt natuurlijk gewoon haast maken.

De heer **LEERINK** (PvdA): Dat kan, voorzitter, maar een trein wacht niet. Dus om 23.45 uur moet ik hier weg fietsen. Anders heb ik die- Als ik de enige was, dan was het misschien nog wel op te lossen, maar het geldt voor veel meer mensen hier. Dus je kunt zeggen: we maken haast, maar we kunnen ook niet halverwege de stemming zeggen: goh, en nou is het toch opeens 0.15 uur geworden, want dan hebben we toch een probleem. Dus ik leg het gewoon maar even hier neer ter overweging. Anders dan zitten mensen hier ook een beetje te schuiven op hun stoel.

De **VOORZITTER**: De heer Terwal.

De heer **TERWAL** (VVD): Ik voel helemaal mee met de heer Leerink. Voorzitter, mag ik het voorstel doen dat we nu wel de tweede termijn doen, even kijken hoe die uitstuit qua tijd, en dan kunnen we heel snel onze mind opmaken of we de stemmingen vandaag nog doen of dat we die doorschuiven naar maandag, als dat mogelijk is.

De **VOORZITTER**: Statenlid De Weerdt.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Dank u wel voor het voorstel, meneer Terwal. Mijn fractie is van mening dat we vandaag wel de begroting afronden en in ieder geval in stemming gaan brengen. Is het niet een idee om de provinciale organisatie te vragen om iets van alternatieven te bedenken, mocht het toch uitlopen?

De **VOORZITTER**: Nee, wat wij kunnen doen, is- Dames en heren, even centraal alstublieft. Mevrouw De Sain, mag ik u verzoeken even centraal te luisteren, want ik ga een voorstel doen. Wij horen ordentelijk een tweede termijn te doen. U moet ook de mogelijkheid hebben om met elkaar te kunnen overleggen wat u met de moties wil gaan doen. Ik heb natuurlijk ook begrip voor de mensen die het laatste vervoer nog moeten halen. Dus dan zou het voorstel zijn om te kijken hoever we komen in de tweede termijn. Maar dan moeten wij de dertiende, volgende week, wel eerder beginnen, want dan zullen we de stemmingen op de dertiende moeten doen. Dat zou dan het voorstel zijn. En ik denk dat dat ook realiseerbaar is. Dan zijn we nog op tijd. Maar dan moeten we wel de dertiende eerder beginnen, want anders komen we daar uit de tijd. Ik zal in ieder geval zorgen dat, voordat we hier vandaag weggaan, het tijdstip dan ook bekend is. Dan vraag ik even aan de griffie om er even naar te kijken. Kunt u daarmee instemmen? Dus dat betekent dat we nu met de tweede termijn gaan beginnen. Dan is mijn eerste vraag: is er nu nog behoefte aan schorsing, voordat we de tweede termijn gaan beginnen? Ik zie een kleine schorsing. Tien minuten? [...] U weet, als ik zeg 'vijf', dan duurt het toch op zijn minst zeven minuten voordat u allemaal zit. Dus dan schorsen we voor vijf minuten.

Schorsing van 22.19 tot 22.29 uur.

De **VOORZITTER**: Mag ik de Statenleden verzoeken weer te gaan zitten? Dan gaan we verder met de tweede termijn. De tweede termijn van het begrotingsdebat. Ik wil alle Statenleden ook verzoeken goed te kijken naar de tijd die zij nog hebben, zichtbaar op het beeldscherm tegenover u. Dan ga ik als eerste het woord geven van de heer Mülder van D66. Stilte graag, dames en heren.

Tweede termijn Provinciale Staten

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel, voorzitter, voor het woord in tweede termijn. Ik wil ook op een gegeven moment naar huis. Dus ik probeer het kort te houden.

Allereerst de ontrading van de motie over de ladder van duurzame verstedelijking. Dus binnenstedelijk bouwen. Ja, dat vond ik toch wel vreemd. Er wordt hier gezegd: het is de wet. Daar kunnen we niet tegen zijn, dus daarom ontraden. De reden dat we hebben ingediend, is eigenlijk omdat de uitspraken die hier af en toe zijn gedaan eigenlijk helemaal niet rijmen of dat wij in ieder geval de angst hadden dat dat niet wordt gedaan. Dus daarom willen we hem toch wel graag in stemming brengen, omdat wij heel graag willen weten of dat we heel graag met de motie de zekerheid willen hebben dat inderdaad gewoon de wet wordt uitgevoerd. In dezelfde bijdrage was het heel interessant, omdat er twee keer door de heer Beemsterboer werd gesproken over, wacht u even twee pilots af. Dat vond ik interessant, want dat heb ik laatst ook nog een keer gezegd toen het ging over de pilot met de lintbebouwing. Daar was dan de mening dat we vooral niet pilots moeten gaan afwachten. Dus wanneer wel en wanneer niet?

Dan hebben we de zonneweides. Er werd gesteld dat er eigenlijk geen stop op zou zijn gezet. Zoals de gedeputeerde heeft gezien, zitten wij meteen even in onze stukken te graven. En de zin luidt als volgt – die gewoon in het persbericht ook staat: gezien het grote beslag van alles wat [...] zonneweides en zonneparken met enkele uitzonderingen niet meer worden toegestaan op landbouwgrond. Het staat letterlijk op de website van de Rijksoverheid. Maar goed nieuws. Ook slecht nieuws trouwens, maar dat komt straks. Maar we beginnen met het goede nieuws. U zei: haal het derde en vierde punt eruit, dan ga ik hem helemaal ontarmen. Of 'ontarmen', dat zou ook wel lullig zijn. Laten we het 'omarmen' noemen vandaag. Dat heb ik gedaan. Die is ook getekend. Dus ik trek de andere motie in.

De **VOORZITTER**: Wat is het nummer?

De heer **MÜLDER** (D66): Ik ga een hulplijn inschakelen. M141-2023 hoor ik net. Mag ik dan meteen ook zeggen wat de nieuwe motie is?

De **VOORZITTER**: Zeker. Dus u trekt motie M141-2023 in. Dat is bij deze gebeurd. En u dient een nieuwe motie in.

Motie 141 'Regionale energiestrategie is leidend bij zonneparken' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, graag. Met het volgende dictum. Dragen Gedeputeerde Staten op om zonneparken op landbouwgronden, die al in de planfase zitten, gewoon doorgang te laten vinden, te inventariseren welke landbouwgronden onder welke voorwaarden nog wel in

aanmerking kunnen komen voor nieuwe zonneparken en bovenstaande te rapporteren aan Provinciale Staten bij de eerstvolgende behandeling van de RES'en, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 184-6 november 2023
Regionale energiestrategie is leidend bij zonneparken

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *Het Rijk afspraken gaat maken met de provincie om vanaf L januari 2O24 geen nieuwe grootschalige zonneparken op landbouwgrond meer toe te staan;*
- *Er in de Regionale Energie Strategieën in Noord-Holland enkele grootschalige zonneparken staan opgenomen;*
- *Deze zonneparken nodig zijn om de klimaatdoelen te halen en daarom deze nieuwe afspraken op gespannen voet staan met zowel de klimaatdoelen als het coalitieakkoord, waar staat dat de huidige aanpak (de aanpak voor de extra maatregelen) in het kader van de Regionale Energie Strategieën wordt voortgezet.*

Overwegende dat:

- *Boeren het al zwaar genoeg krijgen met de landbouwtransitie en de provincie ze niet zomaar moet afsnijden van alternatieve duurzame verdienmodellen;*
- *Het halen van onze klimaatdoelen niet op het spel gezet mag worden;*
- *Een betrouwbare overheid zorgvuldig omgaat met nieuwe eisen in het RES-proces.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Zonneparken op landbouwgronden die al in de planfase zitten gewoon doorgang te laten vinden;*
- *Te inventariseren welke landbouwgronden onder welke voorwaarden nog wel in aanmerking kunnen komen voor nieuwe zonneparken;*
- *Bovenstaande te rapporteren aan Provinciale Staten bij de eerstvolgende behandeling van de RES'en.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Emre Kanik (D66) en Julia Schneemann (Volt).

De **VOORZITTER**: En daarmee zal deze motie een nieuw nummer krijgen. Dus die wordt toegevoegd aan de beraadslagingen.

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel. Dan het verhaal over de NNN. Ja, daar ben ik toch niet gerust op. Ik vind het toch wat jammer dat er wordt gezegd: ja, we schrijven de ambitie op, maar we gaan vooral niet versnellen om die ambitie te halen. Ja, dan hoef je de ambitie ook niet op te schrijven. Maar u zegt: nee, ik wil wel de ambitie opschrijven. Dan gaan we ook dito beleid erbij doen. Daarom heb ik nog even snel een motie daarvoor gemaakt met het volgende dictum: verzoeken Gedeputeerde Staten om het verwerven van gronden te versnellen, zodat zij in 2027 alle hectaren hebben vergaard om de laatste twee jaar uitloop alleen te gebruiken om de inrichting van de NNN te bewerkstelligen, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 185-6 november 2023

Natuur Netwerk Nederland 2027 met uitloop

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023.
Constaterende dat:

- *Uit de begroting2024 blijkt dat het Natuur Netwerk Nederland (NNN) in2O29 moeten worden afgerond in Noord-Holland;*
- *Uit de begroting blijkt dat het met het huidige tempo pas in 2028 alle gronden zijn verkregen maar nog niet zijn ingericht;*
- *In 2027 uiterlijk de gronden moeten zijn verkregen volgens van de beantwoording van de vragen daarover in de memorie van antwoord bij de begroting.*

Overwegende dat:

- *De provincie heeft afgesproken met het rijk om het NNN voor 2027 af te ronden;*
- *In de provincie veel behoefte is aan natuur;*
- *Het inrichten van natuur tijd nodig heeft.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Het verwerven van gronden te versnellen zodat wijin2027 alle hectare hebben vergaard om de laatste 2 jaar uitloop alleen te gebruiken om de inrichting van NNN te bewerkstelligen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Sijmen Mülder (D66).

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ook deze is getekend en maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Gaat u verder.

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, mooi. Ik wou net het woord richten tot de gedeputeerde met het mooie geluid op haar iPad. De Lutkemeerpolder, daar had ik wat vragen over. U had gezegd, u heeft een zienswijze ingediend. Maar we hebben ons net wat ruimte gegeven voor een stemming. Ik vond het enigszins bijzonder dat ik moet horen: er is een zienswijze ingediend. Maar die heb ik eigenlijk nodig, voordat ik over kan gaan tot stemming. Gelukkig gaan we pas over een week stemmen. Dus wilde ik de gedeputeerde vragen of het mogelijk is om die zienswijze te delen voor de stemmingen. Nou, heel graag.

Dan heb ik nog de motie over deelvervoer in de concessie. Ja, daar heb ik nog wel wat vragen over. Het klinkt mooi. Blijkbaar is er van alles mogelijk en wordt dat dus blijkbaar al in het Gooi toegepast. Maar ik vraag me af: wat is er nou allemaal mogelijk? Bijvoorbeeld, wij willen echt heel breed kijken naar wat je zou kunnen doen met bijvoorbeeld ook deelauto's in een concessie meenemen. Wat zou je kunnen doen met bijvoorbeeld, in plaats van een buurtbus, een goedkopere taxi laten rijden. Zijn daar opties voor? Wat is er eigenlijk onderzocht? Want u zegt, er is een onderzoek gedaan, maar wat is er allemaal onderzocht? En de vraag is ook, u zegt: ik ga in het Gooi eens kijken of ik iets met een fiets kan doen. Ja, dan wil ik ook weten: waar gaat u nog meer doen en wat gaat u doen en wat zijn uw ambities? Ik vind het nu nog wat mager om hem in te kunnen trekken. Dat was tot dusver mijn bijdrage.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Statenlid Kostić.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik loop de moties even door. Een aantal moties die wel interessant zijn. M143-2023, het budget voor wilde dieren in nood. Daarvan zegt GS eigenlijk: we gunnen de opvangcentra het geld, alleen we wachten nog even om te horen hoeveel en wat precies ze nodig hebben. Als dat inderdaad de bedoeling is, dus dat het wachten is totdat de opvangcentra hebben laten weten hoeveel het is en hoe het dan past in ons budget, dan kunnen we die motie aanhouden.

Motie 143 'Doorzetten van steun voor wilde dieren in nood' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): M144-2023, doden niet als voorwaarde stellen. Die is omarmd en dat is heel fijn.

Dan M146-2023, producten uit de intensieve veehouderij niet promoten. Daar was een discussie over in de geest van Mark Rutte en wat is groente en wat is niet groente. Er werd een heel leuk uitje aangeboden en onze fractie gaat dat aanbod graag aan. Dus we houden deze motie aan. En dan pakken we het wellicht weer op. Maar wellicht is het ook niet meer nodig.

Motie 146 'Sluit producten uit de intensieve veehouderij uit bij promotie van lokale producten' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dan de uitbreiding over intensieve veehouderij. Wij hoorden de gedeputeerde zeggen, na een suggestie van D66: eigenlijk groeien intensieve veehouderijen vaak, omdat ze meer ruimte willen gunnen aan dieren. Dat was de stelling van de gedeputeerde. Dus ja, op zich heb ik hier ook een motie die dat dan zo verwoordt: we laten alleen maar groei toe als het betekent dat er alleen maar meer ruimte komt voor de dieren en er dus niet meer dieren komen. Maar ik begreep dat de gedeputeerde daar ook geen gevoel voor had. Dus dat vind ik dan jammer. Dus we zetten gewoon M148-2023 door, want het is gewoon in lijn met provinciaal beleid. Dus ik hoop dat u allen dat omarmt in het kader van systeemverandering en keuzes maken.

En dan M149-2023. Dat hing nog een beetje in de lucht, want het dictum daarvan was om vooral in gesprek te gaan met de agrariërs, bijvoorbeeld de bollenboer die verplaatst ging worden, over wat die nodig heeft voor een stap naar vergroening, om daar de ruimte in te zoeken. U heeft toegezegd om er even naar te kijken in de pauze. Dus ik hoop dat M149-2023 ook aan de Staten kan worden overgelaten, met dus die vrije ruimte ook aan de ambtenaren die in gesprek zijn met de boeren om te kijken wat daarin kan gebeuren.

En dan M151-2023, de bloembollen of bloemen die nu worden gegeven zijn voor vijftig procent duurzaam of 55 procent. Ook hier zit een kwestie van keuzes maken. We willen óf biologische bloembollen óf biologische bloemen, maar dat je die keuze maakt. Wat ik GS hoor zeggen, is alweer: het is allemaal moeilijk-moeilijk. Dat is echt niet moeilijk. Ik wil prima de uitvoering doen voor GS, als dat de moeilijkheid is. Maar we handhaven motie M151-2023.

Dan M152-2023 is aan PS. Dat is een van de moties van Schiphol.

M154-2023, energiebesparing. Nu blijkt dat we eigenlijk geen data hebben of te weinig data hebben over de energiebesparing van bedrijven, die al jaren geldt. Daar schrik ik heel erg van. Maar de gedeputeerde heeft toegezegd om hierop terug te komen en te laten weten hoe we dit kunnen vormgeven. Dus daar vertrouw ik helemaal op. Daar komen we op terug in de commissie.

Motie 154 'Handhaaf energiebesparing bij bedrijven' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): M155-2023 Concrete doelen voor energiebesparing, daarvan heeft de gedeputeerde gezegd: dat kan ik in ieder geval wel duidelijker opschrijven. Dat zou fijn zijn. M155-2023 handhaven we dus nog steeds.

Even kijken. Heb ik ze allemaal gehad?

M157-2023, wat was dat ook al weer? Bedrijventerreinen. O ja, die was ook omarmd. Dank je wel. Ja, dat was ook een positieve noot.

Tenslotte, toch een aantal moties omarmd, maar de meer fundamentele keuzes worden nog steeds niet gemaakt. En dat vinden we echt, echt jammer. Deze discussie hebben we ook al vier jaar geleden gevoerd, en drie jaar geleden. Als ik een aantal partijen hier hoor spreken over de veranderingen die nodig zijn, de crises waarin we zitten, dan denk ik: lieve mensen, dan moeten we toch op zijn minst zeggen: de bestaande intensieve veehouderij moet en mag niet verder groeien. Dat is het minimaal. Maar goed, we gaan het zien. Dank je wel.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Uiterwijk, JA21.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Ten aanzien van amendement A16 hadden wij nog een vraag aan de ChristenUnie. Die gaat over de meldingen bij de omgevingsdienst. Als u hem aanhoudt, dan verdoen we nu en mijn spreektijd en iedereen zijn tijd. Maar als dat niet zo is, dan is de vraag: wat bedoelt u precies met een terugkoppeling? Mag dat een geautomatiseerde terugkoppeling zijn of verwacht u ook een inhoudelijke reactie als er geen overtreding is? En heeft u ook nagedacht over het budget wat daarmee gemoeid is voor de omgevingsdiensten? Dat was die vraag in ieder geval.

Dan over de Nacht van de nacht, met de lampen. Daar missen wij echt een aspect van veiligheid, zowel verkeersveiligheid, als ook sociale veiligheid. Dus daar willen we graag nog een reflectie op hoe dat dan geborgd is in die motie. Op zich zijn we niet tegen minder licht, maar moet er wel een alternatief zijn en moet het wel veilig blijven.

Statenlid **GIELEN** (GL): Ja, ik denk, ik geef u daar maar gelijk even een reflectie op. Volgens mij zeggen we met de motie: we gaan een onderzoek doen naar waar het kan. De gedeputeerde gaf ook aan: ik wil daar bijvoorbeeld ook financiële aspecten in meenemen. De intentie van de motie is dus ook om zeker de veiligheidsaspecten daarin mee te nemen. Dus ik hoop dat dat u helpt.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, misschien kan de gedeputeerde dat ik nog even toezeggen, dat dat wordt meegenomen. Dat zou ons inderdaad helpen.

Even kijken. Dan ten aanzien van de beantwoording van de gedeputeerde over de constructie met de reserves. Ja, wij vinden die constructie wel een beetje ingewikkeld op dit moment met de reserve coalitieakkoord en hoe we dat gaan toewijzen met de budgetten. Dus daar hopen we wel echt dat daar nog een goed proces op volgt, dat we niet allerlei losse beleidstukken krijgen, waardoor de financiële cyclus moeilijk te volgen wordt.

En dan wil ik nu graag al onze ingediende motie door gaan lopen. Nou, u heeft mazzel: dat is er één. Ja, voorzitter, wij waren heel constructief geweest en dachten: we pakken uw coalitieakkoord erbij en dienen een motie in die helemaal in lijn daarmee is. Alleen, vervolgens zei de gedeputeerde van, ja, we omarmen uw motie niet. Dus daar zijn we toch een beetje teleurgesteld over. Dat begrijpt u ook wel. In onze optiek sprak de gedeputeerde zichzelf ook tegen, want in coalitieakkoord staat dat er een aanvraag gedaan wordt voor de middelen die het Rijk beschikbaar heeft gesteld voor onderzoeksbudget in het kader van de klimaatplannen. En vervolgens, als wij daar dan aan refereren, dan zegt u: die zaken zijn nog helemaal niet beschikbaar op dit moment, die kunnen we ook niet aanvragen. En vervolgens geeft u aan dat u de voor- en nadelen van SMRs wel wil onderzoeken, maar eigenlijk niet verder dan dat wil gaan. Terwijl, ja, we hebben hier dus een rapport van de NRG, waarin de voor- en nadelen al in kaart zijn gebracht. Dus wat ons betreft, zouden we nu een stapje verder moeten gaan en zou het moeten gaan om de inpassing en de haalbaarheid voor specifiek Noord-Holland; en niet weer een algemeen voor- en nadelenonderzoek. En in uw coalitieakkoord heeft u ook staan: het gaat om een verkenning. Alleen, ja, op dit moment verkent u natuurlijk eigenlijk niks, want u zegt: we willen alleen een voor- en nadelenonderzoek doen, maar het niet toespitsen op de Noord-Hollandse situatie met budget wat daarvoor beschikbaar is vanuit het Rijk. Dat vinden we jammer. We vragen toch nog een keer om een heroverweging, want het lijkt ons juist wel een goede oplossing. Dit rapport van de NRG, daar hebben we ook al over betoogd bij de vaststelling van het coalitieakkoord. Wij vragen ons af en toe af of de gedeputeerde sinds die tijd de moeite genomen heeft om het onderzoek ook te lezen. En zo nee, waarom staat u hier dan zo stellig de uitvoering van het coalitieakkoord te weigeren. Dus we hebben hem voor u geprint. Dat is dus weer de dood van een boom die ook CO_2 had kunnen afvangen Maar het enige voordeel is: kerncentrales zijn ook goed voor de CO_2-reductie. Dank u wel, voorzitter. Dan bied ik deze aan u aan voor de gedeputeerde.

De **VOORZITTER**: Ja, dank u wel. Ik zal zorgen dat ze hem krijgen. Dan gaan we verder met de heer Deen van de PVV.

De heer **DEEN** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Even kort. Mevrouw Kocken refereerde onder andere even aan onze motie om oog te hebben voor wetenschappers met relevante kennis van zaken. We weten allemaal dat klimaat an sich geen studierichting is. Dus wat we hiermee bedoelen: dat zijn mensen, bijvoorbeeld natuurkundigen, die zich bezighouden met atmosferische fysica en/of mensen met kennis van de geologische geschiedenis van deze planeet. Wat wij onderliggend natuurlijk bedoelen, is dat er ook eens gekeken wordt naar niet alleen maar de wetenschappers die het huidige beleid omarmen.

Voorts trekken we motie M163-2023 in. Dank u.

Motie 163 'Geldmaat moet afspraken nakomen' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Statenlid De Weerdt. Volgens mijn administratie heeft u nog maar één minuut 49.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Dank u wel, voorzitter. Eerst de moties. Dank aan gedeputeerde Rommel voor het positieve advies over de moties M164-2023 en M165-2023. En dank aan gedeputeerde Beemsterboer voor het positieve advies op moties M166-2023 en M167-2023. Wij houden motie M168-2023 nog even aan.

Motie 168 'Echte provinciale regie op woningbouw' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Nog één vraag aan Gedeputeerde Staten. Is GS bereid het initiatief te nemen om een debat te starten over de inzet van een proactieve aanwijzing?

Nu landbouw. Gelet op het debat wil ik daar toch wat woorden aan wijden. Wij willen dat alle landbouw in de provincie extensief, biologisch en/of circulair wordt. En dat betekent dat we de intensieve veeteelt gewoon moeten gaan afbouwen. Hiervoor zijn heldere en meerjarige keuzes nodig, zodat agrariërs weten waar ze aan toe zijn. We dringen er bij GS op aan om het komende jaar duidelijke plannen voor de toekomst van de landbouw te maken.

De **VOORZITTER**: Mag ik iedereen verzoeken alstublieft een beetje rustig te doen? U wilt op tijd naar huis. Het is enorm storend hier. Gaat u verder.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Dank u wel, voorzitter. Kort over het PPLG. Om even de volgorde juist te hebben. De eerste indicatie van het Rijk was achthonderd miljoen euro uit het Transitiefonds. Vervolgens hebben wij een aanvraag ingediend voor 1,2 miljard euro. Wij zijn dus verrast dat de gedeputeerde verrast was niet het volledige bedrag te krijgen. Daarom de vraag: kan Gedeputeerde Staten verschillende scenario's uitwerken in het geval dat we minder of zelfs geen geld uit het Transitiefonds krijgen?

De allerlaatste woorden over mobiliteit. Allereerst dank aan gedeputeerde Olthof voor het positieve advies over de motie Onderzoek naar autonoom vervoer. En wat ons betreft past het ook prima in Smart Mobility van Noord-Holland en gaat de motie dus echt om het aanscherpen van het beleid. Ik wil benadrukken dat de motie niet om een extra investering vraagt. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Precies binnen de tijd. Dank u wel. De heer Heijnen van het CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank. Ook ik zal nog even een aantal moties van ons langslopen.

Allereerst die duidelijkheid over die taakstelling op reserves, die bezuiniging van veertig miljoen. Ik heb de gedeputeerde goed gehoord en ze zegt: het lukt me echt pas bij de kaderbrief. Maar ik vind eigenlijk gewoon dat het al geregeld had moeten zijn. Dus ik handhaaf wel de motie.

Dan de volgende twee, ja, die gaan over die doelen voor dat bos en voor NNN. Die moties komen niet voort uit de wens tot allerlei super gedetailleerde plannen, maar meer uit een grote zorg: er is allerlei ambitie, maar hoe gaan we dat nou voor elkaar krijgen? En heeft GS daar wel over nagedacht? In ieder geval hebben we over het NNN afgesproken – en dat doen we met vele partijen, want de zorg is volgens mij breed gedeeld; daar waren de gedeputeerde en ik en ook vele anderen het over eens – om erover door te spreken. Dus daarmee wil ik motie M171-2023 aanhouden.

Motie 171 'Langjarige financiering natuurbeheer' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De heer **HEIJNEN** (CDA): En motie M172-2023 over de bossen breng ik wel gewoon in stemming.

De binnenduinrand, daar zijn we het niet over eens, maar wij vinden dat echt geen geschikte plek voor NNN. Dus wij handhaven de motie gewoon. Brengen wij gewoon in stemming.

Over de definitie betaalbare woningen. Ik dank gedeputeerde Beemsterboer daar voor zijn welwillendheid en tegelijkertijd zien we ook de moeite die daar is. Er was brede steun bij veel partijen. Dus wij willen deze motie voor dit moment aanhouden en zullen – zeg ik hier maar vast even – met een discussienota in de commissie terugkomen, zodat we met elkaar kunnen spreken over: wat is nou een betaalbare woning, wat is een dure woning en wat is misschien een soort tussenwoning? Of weet ik het hoe je dat zou willen noemen.

Motie 174 'Definitie betaalbare woningen' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dan kom ik bij de laatste motie M175-2023. Ja, ik ben daar gewoon – ik zal dat niet verbloemen – echt teleurgesteld, want ik ben het gewoon niet eens met het feit dat de provincie daar geen rol zou hebben of een beperkte rol zou hebben. We hadden gewoon die ongelooflijk succesvolle regeling. Ik blijf dat herhalen. Wat mij betreft had daar überhaupt in het hele coalitieakkoord veel meer geld kunnen gaan naar de belangrijke rol van verenigingen, buurthuizen, culturele instellingen. Voor de regionale voorzieningenakkoorden, lezen we in het coalitieakkoord, voor ondersteuning van sport, dorpshuizen, bibliotheken en cultuur is slechts anderhalf miljoen euro beschikbaar. Dat is echt niet veel. En dan moeten er ook nog akkoorden gemaakt worden, terwijl we eigenlijk al super concrete ideeën hebben die we gewoon hadden kunnen uitvoeren. Ik breng de motie in stemming. En hier, bij deze nogmaals mijn teleurstelling over de toch, in mijn ogen, veel te beperkte inzet van deze coalitie op dit onderwerp. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Dessing, Forum voor Democratie.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, voorzitter, dank u wel. Ik hou het kort. Mijn afdronk van dit debat is een enorme lading aan moties, die ik eigenlijk zou willen samenvatten onder, ja, een twee graden rechts, twee graden links, dat vliegtuig. Een beetje meer zus, een beetje meer zo. Maar de fundamentele koers is nog steeds dat dat vliegtuig op deze manier echt gaat neerstorten. Wij kunnen deze begroting niet omarmen. Ik hoop niet dat ik hier volgend jaar sta en dat ik moet zeggen: I told you so. Maar de fundamentele keuzes worden niet gemaakt en dat vind ik heel erg jammer. Stem 22 november Forum voor Democratie om dat te veranderen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De volgende keer moet u eerst wachten tot het reclamedeuntje gestart wordt, meneer Dessing. We gaan naar mevrouw Alberts van de SP.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Toch een teleurstellende dag. Eerst krijgt de SP een negatief preadvies op de motie over de afslag A9, gebaseerd op verkeerde cijfers plus de mogelijkheid van een alternatief aangeboden. En we krijgen een negatief preadvies over de pilot openbaar vervoer in publieke handen op Texel met argumenten die uit een grijs, neoliberaal verleden komen. Vervolgens worden nog twee moties het neoliberale moeras in gestuurd. Je zou verwachten dat GS, net als wij, zouden gaan voor behoud van de Lutkemeerpolder en stadslandbouw, maar door het negatieve advies haalt de gedeputeerde haar eigen inzet, namelijk water en bodem leidend, onderuit. De vraag van D66 overigens over de zienswijze steun ik. En dan de motie over de actieve grondpolitiek landde ook nog eens een keertje niet bij GS. Maar, maar wat GS zegt, is leuk en aardig, maar het zijn voorstellen aan de Statenfracties. Ik heb vandaag namelijk heel veel bijdragen gehoord in allemaal eigen bewoordingen, eigen termen, die iets zeggen over de negatieve kanten van het neoliberalisme. Ik zou dus zeggen: dames en heren, hier aanwezig, ik roep u dan ook op om verstandiger te zijn dan GS. Laten zij hun moed tonen en kiezen voor die broodnodige verandering. Dan wordt aanstaande maandag, wanneer de stemmingen zijn, honderd procent positiever dan vandaag. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De heer Stulemeijer? De heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): Dank u wel. Dank ook aan GS voor de reactie en het beantwoorden van de vragen. Allereerst even over financiën. We zijn blij met de toezegging van gedeputeerde Rommel dat zij instemming zal vragen aan PS voor het overhevelen van geld uit de reserve coalitieakkoord naar concrete bestemmingsreserves. En we begrijpen ook de uitleg van de gedeputeerde dat de norm voor de algemene reserve gebaseerd wordt op de jaarrekening van het jaar daarvoor. Dus dat betekent een jaar uitstel van executie voor dit college. Wij zullen daarom amendement A17-2023 intrekken.

Amendement A17 'Temporisering storting Reserve Coalitieakkoord' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De heer **KLEIN** (CU): Dan hebben we het gehad over motie M178-2023 waarin wij vroegen of u acties kunt gaan opschrijven die u gaat ondernemen om circulair en biobased bouwen te stimuleren. Er staat namelijk niks in de begroting. Uw antwoord was: we doen al allerlei dingen. Toen noemde u wat verschillende dingen. Dan zou ik zeggen, laat deze motie dan gewoon een positief advies krijgen, want we vragen alleen: die dingen die jullie willen gaan doen, schrijf die

nou op, want de begroting zegt er nu helemaal niks over. Wij vroegen om dat voor de kaderbrief te doen. Dus wij houden die motie gewoon in stand.

Over motie M179-2023 Subsidie voor circulaire initiatieven, die kon de gedeputeerde omarmen als we bedoelen dat het bij de herziening moet worden meegenomen. [...] Bij de herijking, herziening, herijking. Ik ga het opschrijven. Dan kan het nooit meer fout gaan. Bij de herijking moet worden meegenomen. Dat was inderdaad ons doel. Wij noemden dat alleen een herziening. Excuses. Dus daarover zitten we wel op een lijn. Dus ik denk dat u die dan positief kan adviseren.

Dan komen we bij het onderwerp openbaar vervoer. We hadden daar een vraag gesteld aan de gedeputeerde: hoe kunt u ervoor zorgen dat er minder bussen uitvallen? Daar bent u volgens mij nog niet echt op ingegaan. Dus graag daar nog in de tweede termijn op terugkomen. U bent wel ingegaan op motie M180-2023 over het niet verder verschralen van ov. U zegt: als ik dat nou mag interpreteren dat het niet sec gaat over 'er mag nergens iets verschuiven in de dienstregeling, maar wel dat er geen DRU's afgenomen mag worden, dan gaan we ermee akkoord'. Zo hebben wij hem ook bedoeld. Dus wat dat betreft zitten we op dezelfde lijn.

Dan, eens even kijken. Amendement A16-2023. Dat ging over de terugkoppeling door de omgevingsdiensten. Daar kregen we een vraag van JA21. Die vroeg: mag het ook geautomatiseerd zijn? En wat gaat het kosten? Nou ja, of het geautomatiseerd is of niet, dat lijkt me een beetje uitvoering. Maar het is natuurlijk niet de bedoeling dat het alleen maar gaat om een automatische ontvangstbevestiging. Er moet gewoon een inhoudelijke reactie komen, zodat mensen snappen wat de conclusie was naar aanleiding van een melding. Nu zegt de gedeputeerde dat hij daarover met de omgevingsdienst in gesprek wil gaan. Als hij ons kan toezeggen dat u dat gesprek aangaat met als doel dat iedereen te horen krijgt wat er met zijn melding gebeurd is en dat u met het resultaat van dat gesprek bij ons terugkomt, dan zijn wij bereid het amendement in te trekken.

En dan eens even kijken. Motie M181-2023 ging over de kosten voor natuurbeheer in de kaderbrief. Daarvan zei de gedeputeerde: het is nog niet opgelost bij de kaderbrief, maar we gaan wel voorstellen doen bij de kaderbrief. Prima, dat willen wij ook graag. Wij houden die motie gewoon in stand, want het lijkt ons goed dat we hier inderdaad dan bij de kaderbrief besluiten over kunnen gaan nemen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw De Sain van de BBB? Nee? De heer Terwal van de VVD.

De heer **TERWAL** (VVD): Voorzitter, heel kort. De VVD dankt gedeputeerden voor de heldere beantwoording. Een beantwoording die mij en mijn fractie het vertrouwen geeft dat de uitvoering van het coalitieakkoord door Gedeputeerde Staten voortvarend ter hand wordt genomen. Ja, u kon het al horen aan mijn inbreng: woningbouw en zeker meer mogelijkheden voor woningbouw is voor ons echt een heel belangrijk punt. Dus ik noem ook expliciet twee toezeggingen die GS heeft gedaan, waar we blij mee zijn, zoals de geboden ruimte voor woningbouw aan de randen van dorpen en kernen – het straatje erbij – dat eind volgend jaar, uiterlijk 1 januari 2025, zijn beslag krijgt. Ik noem ook nog even de bereidheid om een nieuwe lobby te starten richting de kabinetsformatie om in de gemeentelijke taakstellingen tot de huisvesting van statushouders tot een betere spreiding over de provincies te komen. En tot slot, voorzitter. Ook is de VVD blij met

het positieve advies van gedeputeerde Kocken op onze motie om samen met het bedrijfsleven te verkennen hoe de provinciale regierol inzake de energiecongestie verder ingevuld en verzwaard kan worden. Het is leuk dat we meer woningen willen bouwen, maar ja, met een overbelast energienet gaat het niet lukken. Dus heel fijn dat deze motie een positief advies heeft gekregen. We hopen als VVD-fractie ook dat die op brede steun in de Staten kan rekenen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Statenlid Gielen.

Statenlid **GIELEN** (GL): Ja, voorzitter, ook vanuit mij kort. Dank voor de beantwoording door GS. Dank ook voor het positieve preadvies op onze motie Nacht voor de nacht. Ik hoop ook dat ik de zorgen van JA21 rondom veiligheid enigszins heb kunnen wegnemen. Ik zie wat twijfel. Maar ik denk echt dat als we gaan verkennen en onderzoeken, dat we dat goed mee kunnen nemen. En natuurlijk staan wij ook voor die verkeersveiligheid. Dus als het aan mij ligt, hoeft u zich daar geen zorgen over te maken.

Dan, even kijken. De motie van de heer Klein, motie M179-2023 over de circulaire economie, de subsidieregeling. Die zullen we steunen.

We zijn nog benieuwd naar de gedachtegang van de heer Beemsterboer in de pauze over motie M149-2023 als het gaat over het vergroenen. Ik denk dat u net best wel tot elkaar kwam. Het zou heel mooi zijn als we daar inderdaad tot elkaar weten te komen.

Dan ben ik ook blij met uitleg nog van de heer Klein over motie M181-2023 als het gaat over de kosten van natuurbeheer. We hadden die motie inderdaad ook opgevat als zijnde, dan gaan we dat bij de kaderbrief betrekken, maar dan is het probleem nog niet opgelost. Dus met die uitleg zullen we ook die motie steunen. En daar wilde ik het even bij laten.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Leerink van de PvdA.

De heer **LEERINK** (PvdA): Ja, voorzitter, ik kan het ook kort. Wij hebben in de eerste termijn aangegeven dat we het vooral belangrijk vinden dat het college nu regie neemt op een aantal punten. En ik heb die punten benoemd. Of het nou ging om klimaat en natuur, over de woningbouw, over de voorzieningen et cetera. We snappen dat niet alles wat nu in het coalitieakkoord staat de afgelopen vier maanden vertaald is in allerlei concrete voorstellen, maar de verwachtingen voor de komende maanden zijn wel hooggespannen, want we moeten nu wel echt concreet aan de slag. In die zin, zou ik zeggen, hoop ik dat we de komende maanden drukke agenda's krijgen. Een punt zou ik er misschien nog uit willen lichten. En dat is toch een beetje de zorgen die we hebben over het PPLG en het hele stikstofverhaal. Wat ik daarvan terugkreeg, was toch zorgelijk-zorgelijk-zorgelijk en verwacht u niet te veel? Terwijl het een essentieel puzzelstukje is in het gehele verhaal. We kunnen alles willen op het gebied van wonen. We kunnen heel veel willen op het gebied van natuur, et cetera. Maar als we dit niet voor elkaar krijgen, dan blijft het gewoon net zo stilstaan als het nu is. En dan is het voor de rest allemaal niet zo heel relevant. Dus ik snap dat het verschrikkelijk ingewikkeld is dat Den Haag er nu even uit ligt en dat we daar niet zo heel veel van te verwachten hebben. Desalniettemin zou ik toch echt willen vragen om vooral ook richting ons te komen met: wat kunnen we dan wel? Wat kunnen we op dit moment wel al in gang zetten om ervoor te zorgen dat dat tempo erin blijft?

Want als we zelf nu gaan wachten op Den Haag en tot daar een keer een nieuw kabinet zit, dan betekent het over de hele linie dat de boel op slot zit. Dus in die zin hoop ik dat we in de volgende commissievergadering daar indringender met het college over kunnen doorpraten.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Dank u wel voor de woorden, meneer Leerink. Bent u het ook met onze fractie eens dat GS scenario's moet uitwerken ook voor het geval dat het Transitiefonds helemaal niet doorgaat?

De heer **LEERINK** (PvdA): Als de transitie helemaal niet doorgaat, dan hebben we echt een serieus probleem met elkaar. Ik zou vooralsnog wel eigenlijk een tussenstapje willen zien. Wat is nou het plan voor het komend jaar? Ga er nou eens vanuit dat we het komend jaar niet al te veel van Den Haag te verwachten heeft als het gaat om nieuwe beleidsvoornemens, et cetera; geef nou eens een doorkijkje in wat we allemaal wel kunnen. En geef dan ook een doorkijkje in wat zulke essentiële puzzelstukjes zijn, zal ik maar zeggen, dat we daar in ieder geval met man en macht iets aan zouden moeten doen. Maar iets van een strategie op het voor ons zo cruciale stikstofdossier zou ons meer dan welkom zijn.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik kijk naar het college voor een reactie in tweede termijn. Ik kijk eerst even naar gedeputeerde Rommel.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, dank u, voorzitter. Eigenlijk één punt. De SP sloot zich aan bij D66 over de zienswijze. U vroeg om dat voor maandag toe te sturen. Ik ga mijn best doen, maar ik moet zeggen: wij kennen hier in de provincie nog steeds de snailmail. Dus het gaat allemaal heel traag. Ik probeer het deze week te maken, zodat u dat op tijd krijgt.

De **VOORZITTER**: Gedeputeerde Beemsterboer.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, dank u wel. Er zijn drie partijen die nog vragen hebben gesteld in de tweede termijn. Partij voor de Dieren ten aanzien van de wildopvang. Geeft aan, aanhouden als we gaan inventariseren wat er nodig is. Dat doen we natuurlijk ook in lijn met het coalitieakkoord. Aan de hand daarvan zal er waarschijnlijk wel besluitvorming plaats moeten vinden.

Enthousiasme over het inventariseren van mandjes met streekproducten met elkaar. Ik weet nog niet hoe, maar het lijkt me leuk. Maar dat is nu mijn probleem inderdaad.

M149-2023. We hadden nog het oude dictum van een eerdere versie inderdaad, waar het ging over afspraken te maken. En nu staat er 'in gesprek te gaan over'. We hebben er inderdaad gelukkig even tijd voor kunnen nemen. Ik wil het volgende meegeven. Laat ik beginnen te zeggen, in algemene zin helpen we agrariërs die over willen gaan naar biologisch op heel veel verschillende manieren om dat te doen. Niet alleen wij trouwens. Ook andere partijen, zoals het Rijk, doen dat. En op dit moment is het ook zo dat in die gesprekken, waar ruimte wordt gevoeld over dit onderwerp, daar wordt die ruimte echt wel gepakt. En nu is de vraag dus, ga je met de motie – waarbij ik ook moet aangeven dat het al dan niet aannemen van de motie ook gevolgen de ene kant op of de andere kant op kan hebben – die ambtenaren onder druk zetten om die

gesprekken te voeren, ook in de wetenschap dat de partijen met wie ze die gesprekken voeren dan ook gaan aangeven: ja, als jullie dat dan willen, dan gaat mij dat meer geld kosten; dus wat gaat de provincie daarvoor doen? Dus we brengen onze mensen toch wel in een heel lastige discussie hiermee en daarmee dus mogelijk onze doelen ook weer verder weg. Dus we blijven wel bij het advies 'onderraden'.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, ik begrijp het gewoon niet zo goed. Dus u wilt niet in gesprek gaan hierover en u wilt het niet weten als boeren aangeven: misschien heb ik wel interesse, maar ik heb ook misschien een beetje steun nodig misschien, het zou zoveel kosten. Dat vindt u vervelend om dat te horen?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, wat ik heb geprobeerd te zeggen, is, op dit moment vinden er natuurlijk best wel van dit soort gesprekken plaats. En dan kunt u ervan uitgaan, dat heb ik met collega Kocken ook nog even besproken, dat waar de ruimte is onze mensen echt wel kijken of ze dit gesprek op gang kunnen brengen. Alleen, als je nu als Staten een stok achter de deur probeert te zetten om te zeggen 'je moet het gesprek voeren', dan geeft het a, die ambtenaar een lastige positie, omdat ook waar er helemaal geen ruimte is voor dat gesprek, dat gesprek toch gevoerd moet worden, wat in strijd kan zijn met de mogelijkheden om die deal uiteindelijk rond te maken voor die verplaatsing. En b, mensen weten ook dat onze ambtenaren op pad gestuurd worden met die boodschap. En zo'n gesprek gaat ook vaak over geld. Wat zijn de kosten voor die verplaatsing? Wil je die ambtenaren echt in die positie brengen dat ze per kerende post de vraag krijgen: oké, dat is prima. Dat kost twee keer zoveel. Komt de provincie met geld over de brug? Dus daarom zeggen we: breng onze mensen nou niet in die positie. En ontraden we ook de gewijzigde motie.

De **VOORZITTER**: Heeft u nog een andere vraag?

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, ter verduidelijking. In het begin zei de gedeputeerde: deze gesprekken zijn onwenselijk eigenlijk, want het is al moeilijk om zo'n bedrijf te verplaatsen. Begrijp ik nou goed dat, na wat beraad met mensen, toch blijkt dat die gesprekken al worden gevoerd? En zo ja, die gesprekken dus letterlijk zijn: heeft u interesse, denkt u na over meer biologisch-natuurinclusief?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, inderdaad. In mijn eerste termijn ben ik ingegaan op de eerdere versie van uw motie, waar u zei 'afspraken te maken over' en 'niet in gesprek te gaan over'. En 'in gesprek gaan over', daar hebben we ook nog even overleg over gevoerd. In dit soort gesprekken wordt eigenlijk, als die ruimte wordt gevoeld, door onze ambtenaren op die manier daar al wel invulling aan gegeven. Dus polsen ze al of ze niet mee willen richting natuurinclusief of biologisch. En dat polsen, dat kan effectief zijn. En een stap verder, daar adviseren we dus: breng onze mensen niet in die positie.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Volt. Kunnen we het debat starten over de proactieve aanwijzing? Ik zou willen verzoeken of we een technische briefing kunnen organiseren over proactieve aanwijzing en de provinciale instrumenten, die we breder dan de proactieve aanwijzing, in

zouden kunnen zetten. Dat lijkt me de beste mogelijkheid om antwoord te geven. Want alleen de proactieve aanwijzing, daar vullen we geen uur mee, denk ik.

Dan uw vraag over PPLG: kan GS scenario's uitwerken voor het geval we minder of geen geld krijgen. Met 'minder' zijn we bezig, want dat heeft de minister al door laten schemeren dat dat lastig wordt. Dat gaat dus van het eerste bedrag uit. U noemde nog wel eventjes: is het nou niet vreemd dat we meer geld gevraagd hebben dan dat het Rijk heeft door laten schemeren. Maar aan de andere kant zou het ook vreemd geweest zijn dat we minder doelen halen dan dat het Rijk heeft laten doorschemeren. Dus we zijn in eerste instantie uitgegaan van het halen van die doelen. Nu moeten we dus ook laten zien wat we zouden kunnen halen van de doelen als we het budget krijgen wat het Rijk in eerste instantie verwacht had te kunnen geven. Als we ook nog allerlei scenario's gaan uitwerken voor als het nog weer minder wordt, dan ben ik een beetje bang dat we daar ook weer verwachtingen bij het Rijk zouden kunnen werken. Dus in eerste instantie vind ik dat we er wel gewoon vanuit moeten gaan dat het Rijk haar afspraken gestand doet en met het budget wat ze ons voorgehouden hebben, over de brug gaan komen, zowel voor de koploperprojecten als voor de totale PPLG.

Dan heeft de Partij van de Arbeid nog een specifieke vraag gesteld ook over stikstof en het PPLG. Het is ingewikkeld. Wat ik lastig vind aan dit gesprek, uiteindelijk wil ik wel een positieve vibe laten uitgaan van die gebiedsprocessen en ook dit stikstofdossier, ondanks dat we even wat moeite hebben met het tempo van het Rijk. Dus dat gaan we natuurlijk doen. We gaan gewoon door met die gebiedsprocessen en de voorbereiding van al die eventuele investeringen die er ook nodig zijn, want dat zouden we anders ook gewoon gedaan hebben. We hebben wel iets van krediet, begreep ik ook, voor grondaankopen. Dus op die manier kijken we ook nog wel. En daarnaast zijn we op andere, dan de PPLG-lijn, ook bezig met stikstofbanken bijvoorbeeld, met stikstofbeleid in bredere zin. Dat als antwoord.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan gaan we naar gedeputeerde Kocken. Ik wil ook het college wijzen op het feit dat u nog vier minuut nog wat heeft.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Dank u wel, voorzitter. Motie M184-2023 van D66. De motie is volgens mij zo op zich oké, want aangepast naar mijn smaak. Maar het persbericht van het IPO moet u misschien dan ook even lezen of gewoon het document zelf, de ladder. Dan denk ik dat we het wel eens worden.

Motie M185-2023, die ontraad ik, want die is in strijd met het akkoord. Daar staat juist in dat we, zowel voor de verwerving, als voor de realisatie de mogelijkheid openhouden dat we daar die gestelde doelen 27 en 29 misschien niet halen. Dat hou ik graag zo.

De heer **MÜLDER** (D66): Dan klopt er echt ook helemaal niks van de antwoorden die ik heb gekregen op mijn schriftelijke vragen. Dat wil ik toch wel even erbij zeggen. Daar staat gewoon in: ik streef ernaar dat ik in 2027 alle gronden heb verworven en dat tot 2029 kan worden gebruikt voor inrichting van natuur. Dan moet u dat ook niet daar opschrijven.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Dat is precies wat ik net tegen u zeg. Dat zijn de streefdata: 2027 voor verwerving, 2029 voor realisatie. Daarna, er staat in het akkoord opgenomen dat wij tegelijkertijd

niet blind zijn voor de realiteit dat het in sommige gevallen zo kan zijn dat we die deadline iets opschuiven. Dat geldt voor beide categorieën. Dus dat kan zowel voor het verwerven, als voor het realiseren zijn. Ik hoop dat het allemaal niet nodig is en dat we de doelen gewoon halen, maar we hebben wel wat slag om de arm gehouden, omdat dat vanuit efficiency en vanuit de processen die lopen soms net de ruimte kan geven om het op een wat prettigere manier te realiseren in plaats van de druk erop, waardoor het of veel duurder wordt of met heel veel tegenover elkaar komen te staan, moet gaan. En dat willen we nou juist voorkomen.

Van motie M155-2023 heeft Statenlid Kostić gezegd, terwijl ik daar volgens mij een toezegging deed, en zei dat die doelen er gewoon zijn, en ik denk dat de motie dan overbodig is, dat ze hem handhaaft, dan laat ik dat verder maar aan uw Staten.

De motie Nacht voor de nacht, de veiligheid is wat mij betreft inderdaad ook een onderdeel daarvan uiteraard, zeker waar het gaat om bijvoorbeeld verlichting langs snelwegen. Het zou een beetje bijzonder zijn, we gaan natuurlijk niet alleen maar kijken 'kun je het uitzetten', maar ook 'wat is daar de consequentie dan van'. Welke afweging moet je daar dan bij maken. Dus daar hoort zeker ook de veiligheid op de weg en de sociale veiligheid in principe ook bij.

Uw vragen over dat u volgens mij niet kon volgen waarom ik nou uw motie over de small modular reactors niet gewoon omarm. Ik lees maar even voor uit het coalitieakkoord, pagina 26. Daar staat na de overweging welk onderzoek wij willen doen. "Het gaat hier nadrukkelijk om een verkenning. In deze collegeperiode worden geen initiatieven of voorbereidende handelingen voor een nieuwe kerncentrale genomen." Wat u voorstelt, past precies in wat wij hier opschrijven wat wij niet gaan doen. Dus daarom heb ik uw motie ontraden.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, heel kort, hoor. Maar wij vragen ons gewoon af wat u dan in Noord-Holland gaat verkennen als u alles wat breder is dan voor- en nadelen, die al bekend zijn, eigenlijk niet wil doen. Dan stelt die verkenning in uw coalitieakkoord dus bijzonder weinig voor.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Dat is uw conclusie. Ik zie gewoon wat we hebben afgesproken en daartoe ben ik bereid.

Dan verduidelijkt- Ik had eigenlijk nog iets mee willen nemen, want ik hoorde meneer Deen zeggen dat er geen studies zijn die over het klimaat gaan. Ik heb maar even op de webpage van de Universiteit van Wageningen gekeken, die doorgaans vrij stevige rapporten over klimaat produceren. Daar zijn – ik had een screenshot genomen – zeker vijf studies over klimaat. Dat lijken mij wetenschappers waar wij ook naar zouden moeten luisteren. Voor het overige, nogmaals, ook geologen en fysici kunnen allemaal heel nuttige informatie bijdragen, maar het gaat, nogmaals, om de wetenschappelijke consensus en niet om het 'laten we nu eens een keer een kritische noot nemen als uitgangspunt van ons beleid'. Dat lijkt me op geen enkel beleidsterrein verstandig. We hebben ons hier te houden aan wetenschappelijke consensus. Dat was het punt wat ik wilde maken. Dus ik blijf die motie ontraden.

[...]

De **VOORZITTER**: Ja, zeker. Want ik denk dat gedeputeerde Olthof ook nog wat wil zeggen en hij moet dat in twee minuten doen. Als laatste weer.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ik ben gelukkig altijd kort van stof, voorzitter. Dus dat gaat zeker lukken.

Eerst het amendement van de ChristenUnie. De toezegging kan ik zeker doen dat wij in gesprek gaan met de omgevingsdienst over hoe we kunnen zorgen dat iedereen een antwoord krijgt, wat de consequenties zijn financieel en qua capaciteit, en hoe we kunnen zorgen dat het ook adequaat is. Dus daar kom ik bij u op terug.

Minder bussen laten rijden. We doen er alles aan om dat te voorkomen. We zijn ook in gesprek met Connexxion om te kijken of we- De voorwaarden om buschauffeur te kunnen worden zijn al versoepeld, zodat je ook mensen vanuit een andere taal buschauffeur kan laten zijn. Dus dat doen we. Maar personeelsproblemen kunnen we niet helemaal voorkomen. Dus we doen er alles aan wat in onze mogelijkheid ligt om in ieder geval de regels te versoepelen. Ik kan u niet toezeggen dat we het kunnen voorkomen.

De heer **KLEIN** (CU): Wat doet u als de concessie niet wordt uitgevoerd? Bussen die uitvallen, omdat ze wel in de dienstregeling staan, maar niet rijden.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ik kan op een gegeven moment natuurlijk eisen dat als het personeel er niet is en het is ook niet op andere plekken- Dus we kijken ook: kan het op een andere manier ingezet gaan worden. Maar iedereen kampt hiermee. Het is niet alleen deze concessie. Ja, dan zullen we uiteraard kijken van hoe gaan we zo goed mogelijk hier invulling aan geven door de schuiven. Maar we kunnen ook niet iets eisen wat gewoon niet beschikbaar is. Dus ik kan wel met boetes gaan komen, maar uiteindelijk moet het ook wel reëel oplosbaar zijn. En met overmacht kunnen we niks mee.

De heer **KLEIN** (CU): Dus als ik het goed begrijp, als de concessiehouder zich niet aan de concessievoorwaarden houdt, omdat hij zich beroept overmacht omdat er geen personeel te vinden is, krijgt hij geen boete.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Dat zeg ik niet. We kijken uiteraard met de concessiehouder op een gegeven moment: hoe kunnen we dit oplossen? Heeft hij er alles aan gedaan om het op te lossen, wat kunnen wij in de voorwaarden doen? Maar uiteindelijk is er ook een moment dat we ook met elkaar moeten stellen: het is er niet, we kunnen dit niet oplossen. Dan kan ik allemaal boetes opleggen, maar dan heb ik het probleem nog steeds niet opgelost. Ik heb liever dat we uiteindelijk ervoor kunnen zorgen dat die bussen gaan rijden.

De heer **KLEIN** (CU): Ja, nog heel kort dan. Zijn er nou in de afgelopen tijd boetes gegeven? Bent u hierover in gesprek met de concessienemers?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, we zijn – maar dat heb ik al gezegd – met de concessienemers in gesprek hierover. We hebben de regels versoepeld, zodat er meer buschauffeurs kunnen worden opgeleid. Dat gebeurt ook. Daar worden zeker meters in gemaakt. Maar nogmaals, personeel is, niet alleen voor deze buschauffeurs, maar in de volle breedte, een groot probleem. Dus dat

kunnen wij niet even oplossen door met boetes alleen maar te strooien, want dan lossen we het probleem niet op.

Voorzitter, dan ga ik naar mijn laatste punt. Motie M142-2023 van D66. Die vraagt, deze motie, neem een heel brede van en wat is het allemaal en voorbeelden. Voorzitter, ik kan u dit zeggen op deze motie, als antwoord op deze motie, Van Doorne Advocaten hebben een onderzoek gedaan wat er voor ontwikkelingen mogelijk zijn, zoals deelmobiliteit, op basis van de Wet personenvervoer. Zij concluderen in een advies aan ons dat de huidige wet voldoende mogelijkheden biedt om deelmobiliteit toe te passen. Ik heb aangegeven dat we bij Gooi en Vechtstreek met een onderzoek bezig zijn zelf om de fiets als deelmobiliteit daar in te passen, of in een concessie of aan de concessie zelf. Dat is op dit moment het antwoord, en daar zult u het mee moeten doen.

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel voor het woord. Dan dezelfde vraag als aan gedeputeerde Rommel. We hebben een week gekregen waarin de snailmail, was het- U heeft blijkbaar een document van Van Doorne, waarin zij hebben gekeken naar wat de mogelijkheden zijn. Dan wil ik die graag wel zien, voordat ik ga stemmen.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Voordat u gaat stemmen. Ik ga in overleg met het DOVA. Nogmaals, ik kan zorgen dat u een verwijzing naar het document krijgt. Misschien heb ik het beschikbaar en dan krijgt u dat. Ik heb het advies en dan kunt u het krijgen wat mij betreft. Geen enkel probleem. Goed, voorzitter, daar hou ik het bij. Mijn tijd is op.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan zijn we aan het eind gekomen van de tweede termijn. Dan gaan we de beraadslagingen over dit agendapunt afronden. Zoals u weet, kunt u dan geen aangepaste of nieuwe moties of amendementen indienen. Uiteraard kunt u de week nog wel gebruiken om te overwegen om moties of amendementen in te trekken. Maar dat hoor ik dan wel tijdens de vergadering op 13 november. Zijn er nog partijen die nog iets willen wijzigen aan een amendement of een motie? Ik zie dat het niet het geval is. Dan zijn nu de beraadslagingen over agendapunt 10 gesloten.

De discussie wordt gesloten.

10.a (Interpellatie wordt behandeld onder punt 2.c.1)

11. Indien aan de orde: advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.

Dit punt wordt verschoven naar de uitloopvergadering van PS 13 november 2023.

12. Gebundelde stemming van alle motie(s), amendement(en) en voordrachten van PS 6 november 2023.

Dit punt wordt verschoven naar de uitloopvergadering van PS 13 november 2023.

13. Schorsing tot 13 november 2023.

De **VOORZITTER**: Dan schors ik de vergadering. Wacht u nog even met opstaan tot 13 november, niet nadat ik met u heb afgesproken dat wij om 11.00 uur dan gaan beginnen, want wij hebben een lange stemronde nodig. Dat betekent ook voor uw fractie dat het belangrijk is dat ze aan het eind van de vergadering in ieder geval aanwezig zijn, omdat we dan, naast de stukken die op de agenda staan, ook de overige stukken in stemming zullen brengen. Dus we beginnen dan om 11.00 uur. Ik zie daar een ordevoorstel.

Mevrouw **DEN BOER** (BBB): Klopt het dan, voorzitter, dat ook de volgende vergadering het antwoord van GS komt op mijn motie Vreemd?

De **VOORZITTER**: Ja, zeker. Die zal aan het eind van de vergadering op de dertiende, zoals u gebruikelijk bent, gegeven worden.

Dan schors ik nu de vergadering tot de dertiende. Ik dank u, maar ik dank de griffie ook en de ambtenaren, maar ook u, voor u een lange vergadering.

Sluiting om 23.23 uur.

Notulen -vastgesteld-

Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum Statenvergadering	:	13 november 2023
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Plaatsvervangend voorzitter	:	dhr. J.P. Hollebeek
Griffier	:	mw. K. Bolt en dhr. E. Krijgsman
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig:
mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. G. Bakker (VVD), dhr. M. Becker (BBB), dhr. D.J. van den Berg (JA21), mw. L.C.M. Berkvens (D66), mw. I.A. Bezaan (PVV), mw. G.W. de Boer (PvdA), mw. A. den Boer (BBB), dhr. J. Boer (VVD), mw. Bouhlel-Lascaris (SP), Statenlid R.I. Bwefar (GL), dhr. M. Deen (PVV), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), Statenlid W.J. Freeman (GL), Statenlid A. Gielen (GL), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), mevrouw. I.M. Haas (PvdD), mw. M.C.T. ten Ham (PvdA), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), mw. K.M.A. Jansen (D66), dhr. E.B. Kanik (D66), dhr. A. Karar (PvdA), dhr. M.C.A. Klein (ChristenUnie), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), Statenlid P.P. Korzelius (GL), Statenlid I. Kostić (PvdD), Statenlid P.J. Laport (GL), dhr. G.L.J. Leerink (PvdA), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), dhr. H.S. Mülder (D66), dhr. R. Nijkamp (BBB), mw. L.G.Y. Ouderkerken (VVD), mw. F. Oulad Hadj (PvdA), mw. M.C.G. Poot (VVD), dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD), mw. G.M. de Sain (BBB), mw. J.M. Schneemann (Volt), mw. I.D. Sijbenga (BBB), dhr. H.J.F.X.P. Stulemeijer (50PLUS), dhr. P.G. Teeuwen (BBB), dhr. K.J. Terwal (VVD), dhr. R. van Tiggelen (PVV), mw. K. Uiterwijk (JA21), dhr. V.H. Valk (BBB), dhr. G.J. Vendrig (BBB), dhr. C.H. Vonk (PvdA), Statenlid N.M. van der Waart (GL), dhr. T. Wagelaar (PvdA), Statenlid M. de Weerdt (Volt), Statenlid T.K. van Wijnen (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD).

Afwezig: mw. M.P. van der Helm-Chandansingh (50PLUS), Statenlid E.M. Jorna (PvdD).

Agenda		Paginanummer:
14.	Heropening en mededelingen.	()
15.	Vastelling ontwerp Verklaring van Geen Bedenkingen voor het windpark Noorder IJ-Plas te Amsterdam (VD-57).	()
16.	Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied 90% – meegeven wensen en opvattingen (VD-54).	()
17.	Nieuwe MRA Agenda 2024-2028 (VD-55).	()
18.	Vragenuur.	()
19.a	Advies GS op motie Vreemd aan de Orde van de Dag, ingediend op 6 november 2023.	()
19.b	Gebundelde stemming van alle moties, amendementen en voordrachten van PS 6 en 13 november 2023.	()
19.b.1.	Stemming ingediende motie Vreemd aan de Orde van de Dag bij punt 2.	()
19.b.2.	Stemming gediende moties, amendement en voordracht punt 9 iMPI 2024-2031.	()
19.b.3.	Stemming ingediende moties, amendementen en voordracht punt 10 Begroting 2024.	()
19.b.4	Stemming ingediende motie(s), amendement(en) en voordrachten van PS 13 november 2023.	()
20.	Sluiting vergaderingen van 6 en 13 november 2023.	()

Opening om 11.04 uur.

14. Heropening en mededelingen.

De **VOORZITTER**: Goedemorgen, dames en heren, geachte grachten Statenleden, ambtenaren en ook het publiek wat meekijkt, ik heropen de vergadering van 6 november. Ik verzoek u uw mobiele telefoon op stil te zetten. Nogmaals, ook een welkom, naast de Statenleden, aan alle belangstellenden die ons vandaag via de website online volgen.

Een aantal berichten van verhindering. Dat is mevrouw Van der Helm van 50PLUS en de heer Van Tiggelen van de PVV. Statenlid Jorna van de Partij voor de Dieren en Statenlid Nijkamp van de BBB komen later. Wat goed is, is verder iedereen aanwezig. Zo te zien wel.

Voor de luisteraars die vandaag inschakelen, dit is een voortzetting van de vergadering van 6 november, waarbij we met name de algemene beschouwingen en de begroting voor 2024 hebben besproken.

15. Vastelling ontwerp Verklaring van Geen Bedenkingen voor het windpark Noorder IJ-Plas te Amsterdam (VD-57).

De **VOORZITTER**: En we zijn nu aanbeland bij agendapunt 15. Agendapunt 15 is het vaststellen van de Ontwerp Verklaring van Geen Bedenkingen voor het windpark Noord-IJ-Plas te Amsterdam.

Ik zie een hand van Statenlid Gielen van GroenLinks.

Statenlid **GIELEN** (GL): Ja, voorzitter, ik zou daar eerst toch nog een punt van orde willen maken, een ordevoorstel, om agendapunt 15 nu van de agenda te halen en dat geen doorgang te laten vinden. We hebben daar donderdag ook een Presidium over gehad, maar sindsdien zijn er nieuwe feiten eigenlijk ook weer aan de orde te komen. We hebben vanochtend een brief van de gemeente Amsterdam ontvangen die ons verzoekt dit nu uit te stellen. De juristen van de initiatiefnemer hebben ook nog een brief ons doen toekomen, waarin het gaat over: doe dit nou niet nu, wacht tot het beeld volledig is. Wij zouden toch echt willen oproepen: laten we hiermee wachten totdat we een compleet beeld hebben. Laten we hiermee wachten tot het oordeel van de OD en van GS ook over het advies van Rijkswaterstaat er ligt, en laten we dit nu uitstellen. Dus ik zou dat graag willen voorstellen.

De **VOORZITTER**: Dat is een ordevoorstel. U weet, dat brengen wij terstond in stemming. Ik zie nog een hand van de heer Van den Berg van JA21.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Dank u, voorzitter. Meer een verhelderende vraag op het ordevoorstel. Hoe maakt het dan precies dat we vandaag niet de goede ruimtelijke ordening kunnen maken ten opzichte van afgelopen donderdag?

De **VOORZITTER**: Voor alle duidelijkheid: we gaan hier niet discussiëren. Een ordevoorstel wordt terstond in stemming gebracht. Dus dat ga ik zo doen. U heeft geen nader ordevoorstel. U kunt straks mee gaan stemmen. Ik zag nog een hand bij de SP. In de aanleiding was aangegeven- Misschien kunt u nog een keer uw inleiding herhalen, maar gaan geen debat starten.

Statenlid **GIELEN** (GL): Nee. Ik zal daar kort op reageren zonder daar nog meer reacties op uit te lokken. We hebben een nieuw advies van Rijkswaterstaat ontvangen. Daar hebben we ook het Presidium van donderdag over gevoerd: dat dat nu eigenlijk bij ons ligt, dat we dat zouden willen kunnen betrekken bij de besluitvorming, dat dat eigenlijk niet kan omdat we geen advies daarover hebben van onze eigen OD en ons eigen college. Sindsdien heeft ook de initiatiefnemer ons laten weten: we vinden dat advies niet eenduidig; stel het uit en wacht op het oordeel van de OD. Ook de gemeente Amsterdam laat ons dat nu weten. Voor GroenLinks zijn dat zaken die we mee willen kunnen wegen in een goede ruimtelijke ordening. Dus vandaar dit ordevoorstel.

De **VOORZITTER**: Goed. Er is dus een ordevoorstel ingediend. Dat betekent dat ik die terstond in stemming ga brengen. Overigens hebben wij geconstateerd dat mevrouw De Boer van de PvdA ook niet aanwezig is. Dat betekent dat vijftig stemmen kunnen worden uitgebracht. Ik ga dat digitaal doen, deze stemming. Dat is denk ik het gemakkelijkst. Iemand daar bezwaar tegen? Nee. Dan even voor de duidelijkheid-

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Voorzitter, zou u nog een keer kunnen opnoemen wie er nu niet aanwezig zijn en van welke partijen?

De **VOORZITTER**: Zeker. Afwezig is mevrouw Van der Helm van 50PLUS, de heer Van Tiggelen van de PVV, Statenlid Jorna van de Partij voor de Dieren, de heer Nijkamp van de BBB en dat is mevrouw De Boer van de PvdA. Dus we hebben vijftig Statenleden aanwezig.

We gaan stemmen middels de stemknopjes. Als u voor het ordevoorstel bent, dat betekent dus het voorstel zoals gedaan door Statenlid Gielen van GroenLinks. Dat ordevoorstel is, als u daar voor bent, dat agendapunt 15 dus van de agenda af gaat. Als u daartegen bent, dan blijft agendapunt 15 op de agenda staan zoals we hem al eerder met elkaar hebben vastgesteld. Dus als u het plusje indrukt, bent u voor het ordevoorstel. Als u de min indrukt, bent u daartegen en dan blijft het op de agenda staan. Is dat duidelijk voor iedereen? Ja? Dan zal de griffier nu de stemming openen. Nogmaals, er kunnen vijftig geldige stemmen worden uitgebracht. Eens even kijken of het werkt allemaal. Ja, de stemming is geopend.

Vijftig stemmen zijn uitgebracht: twintig stemmen voor, dertig stemmen tegen. Voor hebben gestemd GroenLinks, PvdA, D66, Volt en de ChristenUnie. Met dertig stemmen tegen, dat betekent dat er tegen het ordevoorstel is gestemd en blijft agendapunt 15 op de agenda staan.

Dat gezegd hebbende is dus nu aan de orde voordracht 57, Ontwerp Verklaring van Geen Bedenkingen voor het windpark Noorder IJ-Plas te Amsterdam. Aan Provinciale Staten wordt gevraagd om een verklaring van geen bedenkingen af te geven. Die dient te worden afgegeven om een aangevraagde afwijking van het bestemmingsplan ten behoeve van het plaatsen van een windpark aan de Noorder IJ-Plas in Amsterdam mogelijk te maken. Deze voordracht is al behandeld in de commissie Leefomgeving van 19 oktober jongstleden.

Een aantal sprekers hebben zich aangemeld: de heer Karar van de PvdA – dat zal zijn maidenspeech zijn – de heer Dessing van Forum voor Democratie, mevrouw Bezaan van de PVV, Mevrouw Bouhlel van de SP, Statenlid van der Waart van GroenLinks, de heer Heijnen van het CDA, mevrouw Schneemann van Volt, de heer Klein van de ChristenUnie, die heer Van den berg van JA21, de heer Mülder van D66, de heer De Wit van de VVD, de heer Hollebeek van de Partij voor de Dieren en de heer Becker van de BBB. Ik denk dat ik iedereen heb gehad.

Dan geef ik nu het woord in de eerste termijn aan de heer Karar van de PvdA. Uw maidenspeech.

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter.

De **VOORZITTER**: De heer Kanik van D66.

De heer **KANIK** (D66): De naam is volgens mij verkeerd. Het moet de heer Kanik zijn van D66. Volgens mij zei u de heer Mülder. Staat het verkeerd in het formulier?

De **VOORZITTER**: Het staat hier op mijn formulier, maar we maken er de heer Kanik van. Geen probleem. Daar hoeven we niet over te stemmen, denk ik. En dan geven we het woord aan de heer Karar van de PvdA.

Eerste termijn Provinciale Staten
De heer **KARAR** (PvdA): Dank voor het woord, voorzitter. Vandaag spreken we over een betrouwbare overheid. Een overheid die er voor iedereen is en die verstandige keuzes maakt. Want het vertrouwen in de overheid neemt af. En met recht, als we naar hetgeen kijken dat vandaag voor ons ligt en de wijze waarop dat wordt behandeld. Voordat ik inga op de Noorder IJ-Plas wil ik jullie graag duiden waar mijn vertrouwen in de overheid vandaan komt.

Dit zit namelijk zo. Sinds jongs af aan heb ik het gevoel te worden ondersteund door de overheid en de instituten, die paraat staan om hulp te bieden op die momenten dat het nodig is. De eerste keer dat ik me realiseerde dat ik afhankelijk was van dergelijke instituten was het eerste jaar van mijn middelbare school. Je weet nog wel: als klein brugpiepertje met een rugzak vol boeken waardoor je bijna omvalt, op weg naar de grote school. In mijn geval het Stedelijk Gymnasium Nijmegen. Een categoriaal gymnasium in een prachtig klassiek oud pand in de oudste stad van Nederland. En het middelbare scholierenleven begon echt, met nieuwe vrienden, een nieuwe stad en talloze nieuwe indrukken. Maar in een van de eerste weekenden van het nieuwe schooljaar kwam mijn moeder gedurende de middag naar mij toe om iets te bespreken, namelijk de

vrijwillige ouderbijdrage. Dit is een bijdrage die bedoeld is voor de kleine activiteiten op school, zoals feestjes, maar ook de grotere zoals de jaarlijkse schoolreisjes met de gehele jaarlaag. En zoals eerder gezegd, ik zat op een categoriaal gymnasium. Dat was een geweldige school en ik heb echt een fantastische tijd gehad, maar de eerlijkheid doet me zeggen dat een dergelijke school zo elitair is als de naam doet vermoeden. De ouderbijdrage paste zich daar echt vrolijk op aan. Een bedrag dat voor ons destijds zo hoog was, dat je op een moment er zelf even stil van wordt en eigenlijk niet zo goed weet wat je ermee moet doen. Maar gelukkig woon ik in Nederland. Een sociaal land, waarin de mensen die op sommige momenten hulp nodig hebben deze kunnen krijgen. Vanuit die gedachte bestond regeling dat de ouderbijdrage niet betaald hoefde te worden door de gezinnen waarbij de ouders onder het minimum zaten. Iets om dankbaar voor te zijn. Was het niet voor de kleine lettertjes dat de kinderen van de ouders die geen bijdrage konden betalen als eerste moesten thuisblijven wanneer er geen ruimte was of wanneer er plekken afgeschaald moesten worden. Ergo, je zit met stress thuis te wachten of je wel echt mee mag op het schoolreisje. Mijn moeder vertelde het me destijds niet om me bang te maken of niet om de verantwoordelijkheid van problemen bij mij neer te leggen, maar ze vertelde het me, zodat ik zou begrijpen welke afwegingen zich soms voordoen en dat ik begreep dat zij het niet over haar moederhart kon verkrijgen om die bijdrage niet te betalen. Destijds heb ik haar dat soms verweten, want ik dacht, in mijn pragmatische hoofd, als we dat geld niet betalen, dan kunnen we het gebruiken voor het jaarlijkse stressmoment bij de naslag van de energierekening of kunnen we er leuke dingen van doen, een leuk uitje of iets. Maar achteraf gezien snap ik haar keuze. Haar beslissing om vanuit moederinstinct te handelen, ook al maakte dat voor haar de maanden daarna financieel simpelweg niet leuk. Armoede vind ik nogal een containerbegrip en een rot begrip als je het hebt gekend. Mijn jeugd was niet armoedig. Maar financieel was het soms wel overleven. En dat werkt vervreemdend. En het is verbazingwekkend vaak voelbaar. Zo voelde ik me dankbaar tijdens mijn zes jaarlijkse schoolreisjes. Ik ben dankbaar dat mijn moeder en ik met spoed een sociale huurwoning toegewezen kregen toen we door omstandigheden plots geen huis hadden. Ik ben in ons geval dankbaar voor alle toeslagen waardoor we ademruimte kregen om naar de film te gaan, te gaan sporten of andere leuke dingen te doen. En ik ben dankbaar voor het feit dat ik in Amsterdam kon studeren, omdat een deel van mijn studieschuld wordt kwijtgescholden in verband met het inkomen van mijn ouders, anders had ik hier nu niet vandaag in deze provincie kunnen staan. De overheid en verschillende instituten in Nederland hebben mij en mijn familie geholpen op die momenten dat wij hulp nodig hadden. En ja, er gaat soms wat mis en soms gaat iets verschrikkelijks mis. Maar aan het einde van de dag vertrouw ik erop dat de overheid er is voor haar bevolking en het opneemt voor hun belangen. De overheid hoort iedereen te dienen. Geen uitzondering.

De overheid dient er ook te zijn voor die vijfentachtigduizend mensen die gisteren deelnamen aan de klimaatmars. De overheid, de provincie Noord-Holland, moet zich bekommeren om alle generaties na ons, opdat onze provincie bewoonbaar blijft, voor de bestaanszekerheid van iedereen. Want de klimaatcrisis dient zich in alle heftigheid aan. En om deze crisis het hoofd te bieden, moeten we acteren en beseffen dat onze provincie drastisch moet hervormen. Tegelijkertijd dient de provincie alle bewoners van Noord-Holland, waaronder degenen die dichtbij eventueel toekomstige windmolens wonen. Oftewel, de bewoners rondom de Noorder IJ-Plas. De overheid moet zich over hun gezondheid ontfermen, deze beschermen en niet ondergeschikt laten zijn aan andere belangen. Deze ambitie is vormgegeven door het uitvoeren van meerdere onderzoeken, waarbij is gekeken naar alle factoren die te maken hebben met de ruimtelijke ordening. Voordat ik verder ga, wil ik benoemen dat we wel degelijk over de brief van Rijkswaterstaat vernomen hebben en dat we de conclusie die daarin vermeld staat, betreuren. Maar zoals eerder gezegd, hebben we dit rapport nog niet kunnen inzien. Er is nog geen inhoudelijke reactie geweest vanuit GS. Zodoende voelen we niet dat dit rapport nu onderdeel kan uitmaken van onze gewogen keuze van vandaag. Mocht vandaag de Verklaring van Geen Bedenkingen wel worden afgegeven, dan neemt het rapport natuurlijk wel deel uit van de beraadslaging voor de definitieve versie. En daarnaast zijn er gelukkig heel veel onderzoeken uitgevoerd die we wel hebben kunnen inzien en waar wel een reactie op is geweest door het college, waaronder de onderzoeken over geluidshinder, over slagschaduw. Wat betreft dit laatste, heeft het OD een norm vastgesteld die ver onder het Rijk zit: maximaal één uur slagschaduw per jaar ten opzichte van zes. Aan de ene kant zal het voor meer stilstand zorgen, maar aan de andere kant worden hierdoor de zorgen van omwonenden serieus genomen en laat de overheid zien een waardig regisseur te zijn bij het ordenen en verdedigen van verschillende maatschappelijke belangen. Als provincie moet we ons richten op onze provinciale

verantwoordelijkheid, betekenend dat we deze verklaring alleen kunnen weigeren indien er geen goede ruimtelijke ordening heeft plaatsgevonden. Meerdere onderzoeken tonen aan dat dit wel het geval is en dat de gezondheid van de bewoners is gewaarborgd. De normen worden gehaald en zijn zelfs strenger dan de landelijke richtlijnen. Het afgeven van de Verklaring van Geen Bedenkingen is de enige juiste en logische stap en dienen wij allen een overheid te zijn die consequent is en betrouwbaar. Een overheid die afgaat op de feiten. Want als deze verklaring niet wordt afgegeven voor een project dat aan alle normen en wetten voldoet, wat betekent dat dan voor andere essentiële zaken in onze provincie, als PAS-melders, de woningbouw en de luchtvaart? Wat betekent dat voor het vertrouwen in onze overheid? Dank u wel.

[Tafelgeroffel]

De **VOORZITTER**: Dank u wel voor uw mooie maidenspeech.

Overigens, de heer Becker zal als laatste ook zijn maidenspeech gaan houden hier. Maar u bent als laatste aan de beurt.

Ik geef nu het woord aan de heer Dessing van Forum voor Democratie.

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter, dank u wel. De molen zal door zijn hoogte en onverwachte zichtlijnen als een baken in het stedelijk weefsel gaan functioneren. Vanuit onverwachte hoeken is een windmolen zichtbaar. De Amsterdamse windmolen is mede hierdoor een stedelijke windmolen, die door zijn aanwezigheid in het stedelijk weefsel en door een functie in, op of aan de voet de plek een nieuwe betekenis kan geven.

Nee, voorzitter, ik ben niet gek geworden of zo. Ik citeer een aantal zinnen uit de Windvisie, een Amsterdams beleidsdocument uit 2012, waarin de windturbines aan de Noorder IJ-Plas voor het eerst in beeld kwamen. 2012. Een tijd, waarin wind op zee voor de overheid nog onbespreekbaar was. Een tijd, waarin woningbouwplannen als Havenstad en het Sluiskwartier nog niet bestonden. Een tijd, waarin we überhaupt nog niet spraken over een wooncrisis. Het is een prehistorisch plan dat vandaag compleet achterhaald is. De Noorder IJ-Plas is een uniek natuurgebied waar mooi gewandeld kan worden, met bijzondere planten, vogels en andere dieren. Aan alle kanten van de plas is men van plan om woningen te bouwen. Zo wil men aan de westkant minstens 750 woningen bouwen in het Sluiskwartier. In het zuiden wordt Havenstad ontwikkeld, een nieuwe wijk met zeventigduizend woningen. En in het oosten bevindt zich Amsterdam-Noord, een stadsdeel waarin veel verdichting plaatsvindt. De Noorder IJ-Plas plassen is dus de toekomstige Sloterplas, de toekomstige Gaasperplas van iedereen die hier straks komt wonen. We moeten die plas dus ook koesteren, behouden en ontwikkelen als een natuurgebied, waarin mensen tot rust kunnen komen en elkaar kunnen ontmoeten. Dat is pas verrijking van de omgeving. Dat is het toekomstbeeld waar Forum voor Democratie voor staat.

En het alternatieve toekomstbeeld is er eentje waarin we dit natuurgebied gaan industrialiseren met grote, lelijke en lawaaierige windturbines. Een toekomstbeeld waarin woningbouwplannen als Sluiskwartier worden geschrapt, waarin een oplossing voor de wooncrisis verder uit beeld raakt. Een toekomstbeeld, waarin andere natuurgebieden ook overbelast raken en wellicht beschadigd worden. Dat is het toekomstbeeld dat realiteit wordt als de provincie instemt met de komst van deze windturbines. Voor ons, voorzitter, een schrikbeeld.

Voorstanders van het plan zijn nauwelijks te vinden. De gemeenteraad van Zaanstad is tegen. Omwonenden zijn tegen. Ontwikkelaars van woningen zijn tegen. En Forum voor Democratie, u raadt het al, is ook tegen. Zelfs Rijkswaterstaat heeft kritiek op het plan. Dat is net ook al genoemd. Eigenlijk zijn alleen de aandeelhouders binnen de grachtengordel nog voor het plan, en de initiatiefnemers. Veel winst zullen zij niet maken, want de windturbines zullen continu stilgezet moeten worden om overlast te voorkomen. Net ook al genoemd: de heel strenge norm. Terecht, volgens ons. Volgens de Amsterdamse wethouder Pels wel uren per dag. Je vraagt je af of ze überhaupt nog rendement hebben straks. Het is alsof je een waterkrachtcentrale bouwt in een vijver. Compleet onzinnig. Deze windturbines zijn geen investering in schone energie, maar een investering in overlast en hinder.

Voorzitter, ik hoor vaak in PS dat we van fossiele brandstoffen af moeten. Met deze windturbines gaat dat echt niet lukken. Maar wat ons vandaag wel kan lukken, is het afkomen van fossiele ideeën als windturbines in verdichtende steden. Wij zullen dus tegen het VVGB, tegen deze windturbines, stemmen. We hopen dat andere partijen ons voorbeeld zullen volgen. Ik dank u wel.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Bezaan van de PVV.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Voorzitter, vandaag bespreken we, zoals net al eerder gezegd, de Ontwerp Verklaring van Geen Bedenkingen, de VVGB, voor het windpark Noorder IJ-Plas te Amsterdam. Wat de PVV betreft een zoveelste steen die wordt gelegd op de weg richting economische zelfmoord. Winturbines zullen immers nooit voor kunnen voldoen aan alle energievraag. Daarnaast zijn ze slachter van vogels, vleermuizen, insecten, en zorgen ze voor een gigantisch milieuprobleem door onder andere hun niet-recyclebare onderdelen en de aanwezigheid van Bisfenol A in de coating dat door erosie vrijkomt. Deze stof zou volgens de Noorse studie hormoon verstorende en kankerverwekkende eigenschappen hebben en is door het RIVM aangemerkt als zeer zorgwekkende stof.

Voorzitter, in de provincie Flevoland is onlangs een motie aangenomen waarin onder andere wordt opgeroepen onderzoek te doen naar de aanwezigheid van Bisfenol A in het oppervlaktewater en de bodem rondom windturbines. Vraag aan de gedeputeerde: is een dergelijk onderzoek ooit in de provincie Noord-Holland gehouden? Zo ja, wat waren de bevindingen? En zo nee, deelt u dan de mening dat een dergelijk onderzoek belangrijk is en zo snel mogelijk moet worden georganiseerd? Afhankelijk van het antwoord van de gedeputeerde heb ik een motie in mijn binnenzak voor de tweede termijn.

Voorzitter, de Verklaring van Geen Bedenkingen kan op grond van artikel 6.5 van het Besluit Omgevingsrecht slechts worden geweigerd in het belang van een goede ruimtelijke ordening. Uit de motivering van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied zou blijken dat het project voldoet aan de eisen van een goede ruimtelijke ordening. Voorzitter, dat is natuurlijk eigenlijk ergens lachwekkend, aangezien we te maken hebben met twee windturbines van tweehonderd meter hoog, tweehonderd meter, en een windturbine van honderdvijftig meter hoog. Je zult ze maar in je achtertuin hebben staan. Duizenden burgers mogen de komende dertig tot veertig jaar vierentwintig uur per dag tegen deze gigantische windturbines aan kijken en genieten van de overlast. Door het noodzakelijkerwijs opschuiven van een van de drie turbines ten opzichte van eerdere plannen komen vervolgens een bewoner de slaap- en huiskamers van sommige woonarken op nog geen 375 meter van de windturbine te liggen. Deze mensen zullen bijna geen rust meer hebben. En dan gaat het ook nog eens om een gebied dat al zwaar belast is door allerlei andere activiteiten. Er lijkt geen enkel draagvlak te zijn onder naburige bewoners voor de plannen, wat naar de mening van de PVV een essentiële voorwaarde zou moeten zijn. Daarnaast blijkt uit een bericht van AT5 dat er irritaties leven onder de bewoners over het feit dat ze onvoldoende geïnformeerd zijn over de gewijzigde plannen. Dat is ronduit pijnlijk, aangezien in de brief aan PS valt te lezen dat in het traject om te komen tot Windpark Noorder IJ-Plas zeer intensieve participatie heeft plaatsgevonden, zodat er sprake is van een transparante en gedegen informatievoorziening. Uit een artikel van het Noord-Hollands Dagblad blijkt bovendien dat de aangrenzende gemeenten Oostzaan en Zaanstad, dat is net ook al genoemd, ook niet al te blij zijn met de komst van de turbines. Meer dan genoeg redenen om kritisch naar dit project te kijken.

Voorzitter, en toen was daar ook ineens het advies van Rijkswaterstaat. En dat loog er niet om. Rijkswaterstaat vindt het onaanvaardbaar dat de turbines resulteren in het verzwaren van de rijtaakbelasting van de weggebruiker in een al te drukke en zeer complexe verkeerssituatie.

Voorzitter, het zal daarom niemand in dit huis verbazen dat de PVV absoluut niet kan instemmen met voorliggende voordracht. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan is het woord aan mevrouw Bouhlel van de SP.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Dank u wel, voorzitter. In de commissie heeft gedeputeerde Kocken meermaals aangegeven dat ze zo blij was dat buurgemeenten het project omarmen. Toen

al gaf ik aan dat Landsmeer solidair is met Oostzaan en helemaal het project Noorder IJ-Plas niet omarmt. Dit werd afgelopen donderdag bevestigd tijdens een raadsvergadering waarin Lokaal Landsmeer mondelinge vragen stelde. Wethouder van Boeijen gaf aan direct contact gezocht te hebben met gedeputeerde Kocken en gaf daarbij aan dat gedeputeerde haar verkeerd begrepen had. Inmiddels heeft ze hier ook een brief over gestuurd om dit te bevestigen. Die hebben we vanochtend allemaal in onze mailbox gekregen. Ik had de vraag willen stellen: hebben we die brief ontvangen? Nou, ja, dus. Maar mijn vraag blijft wel overeind staan of gedeputeerde nog steeds volhoudt dat buurgemeenten het project omarmen, en dan met name Landsmeer. En de vraag ook nog: welke buurgemeenten omarmen dit project dan? Als we ervan uit gaan dat Zaanstad tegen is, als Oostzaan tegen is, Landsmeer tegen is, blijft naar mijn idee alleen maar Amsterdam over.

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik vroeg me af of mevrouw Bouhlel ook de brieven heeft gelezen die initieel door de colleges met instemming van de raad verstuurd zijn aan de OD bij de adviesaanvraag? En wat daaruit haar conclusie was hoe de gemeenten daarin stonden.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): U bedoelt de brieven die vanochtend nog meegestuurd zijn?

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Ik bedoel de brieven die op de formele adviesaanvraag van de OD op de stukken die zijn aangeleverd, die wij ook allemaal bij de stukken hebben. Dus de MER en dergelijke, alle milieuonderzoeken, daar de reactie op van de colleges met instemming van de raad.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Ja, ik heb natuurlijk de stukken gelezen. Bij ons van de SP is al heel erg duidelijk dat gezondheid sowieso boven- En alleen als je daar nou vanuit gaat, is in de rapporten naar voren gekomen dat dat overlast gaat geven. Dus alleen daarom zou je er al niet mee in moeten stemmen.

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Dank u wel. Ja, dat was niet helemaal mijn vraag. Mijn vraag was hoe u die brieven leest. En niet hoe u zelf vindt dat het onderzoek heeft plaatsgevonden. Hoe leest u de brieven van de colleges van Landsmeer, van Oostzaan en van Zaanstad?

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Ik weet eventjes niet op welke brieven u dan nu doelt. Dus ik ga er straks nog een keer naar kijken en dan kom ik er straks op terug.

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, er zijn dus twee brieven gestuurd door beide gemeenteraden naar het OD met weliswaar wat kanttekeningen en aandachtspunten, maar wel positief over het plan om die windturbines daar te plaatsen. Dus wat mijn vraag is: baseert u uw oordeel op de twee insprekers die vrij liberaal hun positie hebben ingenomen tegen deze windmolens? Want de ene was een gemeenteraadslid die tegen was, maar de hele raad is niet tegen. En de andere was een wethouder van Oostzaan die met stakende stemmen hier kwam en die vervolgens zei: ja, we zijn allemaal tegen. Baseert u daar uw mening nu op dat deze twee tegen zijn?

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Meneer Kanik, de SP praat met meerdere mensen dan alleen de wethouder en een raadslid van Oostzaan. Dus nee, er zijn wel meerdere geluiden die we gehoord hebben.

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, dan kunt u niet zeggen dat hele gemeenteraden tegen zijn, want die zijn voor, want ze hebben die brief naar de OD gestuurd, die u ook had kunnen lezen in de commissievergadering. Dus waar baseert u dan op dat de gemeenteraad van Oostzaan en de gemeenteraad van Zaanstad tegen is?

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Een meerderheid is tegen. Ja, u kan ‘nee’ schudden, maar het is wel degelijk zo. Dus daar ga ik dus ook van uit. Dat is ook wat ik gezegd heb. Ik heb niet gezegd dat de gehele raad tegen is.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Steeds meer komen er nieuwe argumenten boven tafel waarom het plaatsen van windturbines bij de Noorder IJ-Plas geen goed idee is. Buurgemeenten worden klemgezet ten behoeve van het realiseren van woningbouw. Rijkswaterstaat geeft aan dat de veiligheid op de wegen in het geding komt. Woonbootbewoners en bewoners van de nog te realiseren wijken krijgen te maken met overlast en gezondheidsproblemen. De natuur die ook nog eens hinder ondergaat. Hoeveel argumenten zijn er nog nodig om in te zien dat de Noorder IJ-Plas niet de juiste plek is om drie turbines neer te zetten? SP heeft wel een idee maar ze dan wel zouden moeten komen en dient daarom ook de volgende motie in. Ik zal alleen het dictum even voorlezen. De energiecoöperaties de mogelijkheid te geven de windturbines in het Westelijk Havengebied te bouwen in plaats van bij de Noorder IJ-Plas, en gaat over tot de orde van de dag.

Motie 186-13 november 2023
Energiecoöperaties mogelijkheid geven windturbines te plaatsen in Westelijk Havengebied.

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 november 2023.
Constaterende dat:

- *Het Westelijk Havengebied een belangrijk windturbinezoekgebied is;*
- *Voor het eind van het jaar meer duidelijkheid komt over mogelijke locaties en toegestane hoogtes voor turbines in het Westelijk Havengebied (zie RIB Amsterdam, 18 september);*
- *Rijkswaterstaat heeft laten weten dat windturbines plaatsen bij de Noorder IJ-Plas gevolgen heeft voor de verkeersveiligheid.*

Overwegende dat:

- *Wanneer de windturbines bij de Noorder IJ-Plas geplaatst worden er overlast en gezondheidsproblemen komen voor de woonbootbewoners en bewoners van de nog te bouwen woonwijken;*
- *Wanneer de windturbines bij de Noorder IJ-Plas geplaatst worden, buurgemeenten klem gezet worden bij het verder realiseren van woningbouw.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *De energiecoöperaties de mogelijkheid te geven de windturbines in het Westelijk Havengebied te bouwen in plaats van bij de Noorder IJ-Plas.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Heidi Bouhlel-Lascaris (SP).

De **VOORZITTER**: Ik krijg die motie. U mag mijn pen wel even lenen. Maar u krijgt ook nog een interruptie van de heer Van den Berg van JA21. Deze motie maakt nu onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, voorzitter, ik vroeg mij af, de motie die is ingediend, die pleit er dus voor dat die windturbines niet hier worden gebouwd, maar in het Westelijk Havengebied. Zeg ik dat goed?

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Ja, dat klopt, want wij zijn inderdaad wel van mening dat er wel wat moet gebeuren.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Wij zouden het goed vinden dat de windturbines er niet komen, daar mogen we duidelijk over zijn. Echter, bent u zich er dan niet van bewust dat de zoekgebieden door de gemeente zelf worden aangedragen en dat wij daar als Provinciale Staten niet over gaan?

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Als u de motie gelezen had, hebben we in de constateringen staan dat het Westelijk Havengebied een van de belangrijkste zoekgebieden is. Dat is nota bene uit de Raadinformatiebrief van Amsterdam zelf. Eind dit jaar wordt dan meer duidelijk welke locaties exact in het Westelijk Havengebied aangewezen gaan worden.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, dan rond ik af, maar zou het dan niet beter zijn geweest een brief te sturen naar de gemeente Amsterdam, waarin u zegt: dat kan je beter als zoekgebied aanwijzen, want wij kunnen hier als Provinciale Staten, nogmaals, helemaal niets mee.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Ja, maar ik- Ja.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder. Oké, dan gaan we verder met Statenlid Van der Waart van GroenLinks.

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Dank u wel, voorzitter. Ik kijk hier naar een zaal vol politici. Mensen die gedreven zijn. Die ergens voor staan. Die zich in willen zetten voor Noord-Holland. Voor de natuur of voor de boeren en behoud van landbouwgrond. Of juist voor doorstroming op snelwegen. We ontkomen er deze dagen niet aan. U hoort het dagelijks in de verschillende media. Wij staan allemaal ergens voor.

U weet, GroenLinks staat voor een leefbare toekomst. Daarom vinden we belangrijk dat we ons houden aan de klimaatdoelstellingen. Gisteren liepen we met veel medestanders mee aan de mars voor het klimaat. De klimaatcrisis is nu. We kunnen het ons niet veroorloven om de energietransitie te blijven tegenwerken. We moeten inzetten op besparing en op hernieuwbare energie, ook in gebieden waar het al druk is. In deze zaal zijn mensen die daar anders over denken. Misschien bent u wel gekozen omdat u aangeeft deze transitie onzin te vinden. Dat mag ook. Dat is onze democratie.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, dank u wel, voorzitter. Op een vroeg moment dat ik toch even aansla op het betoog van het Statenlid van GroenLinks. Leefbaarheid. Natuurlijk, dat is een heel mooi streven en daar praat GroenLinks ook over. Maar hoe kijkt GroenLinks aan tegen het feit dat de natuurschade die windturbines zelf opleveren diezelfde leefbaarheid ook kunnen aantasten?

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Volgens mij zijn er heel veel aspecten die een rol spelen bij een dergelijke beoordeling als deze. Er is sprake van ruimtelijke ordening. Aan ons de vraag is inderdaad: is die goede ruimtelijke ordening hier nageleefd? Alle onderzoeken die nu zijn gedaan – er zijn nog twee punten die nog onderzocht moeten worden. Dat is het Rijkswaterstaat wegbeeldanalyse-advies en die natuurvergunning die nog volgt – zeggen dat dit goede ruimtelijke ordening is, dat het hier in balans is, dat er gekeken is naar de leefomgeving of die voldoende gewaarborgd blijft in deze plannen. Dat is het geval. Dat heeft u zelf ook kunnen lezen.

De heer **DESSING** (FvD): Dank u wel, voorzitter. Ja, dat heb ik zeker gelezen, maar dat is niet het antwoord op mijn vraag, want ik hoor een procedureel antwoord. Ik hoor een procesantwoord. Maar ik zoek naar het echte antwoord. Want GroenLinks moet het met me eens zijn dat de schade die windturbines opleveren aan vogels, insecten, dieren en de natuur gewoon een feit zijn. Ik vraag me gewoon af hoe die afweging dan gemaakt wordt door GroenLinks. We zeggen dat we het klimaat gaan redden. We zeggen dat we 36 miljard uit gaan geven om 0,003 graden, enzovoorts, temperatuurverlaging te doen. Maar daar offeren we dus via dit soort gehaktmolens, ik zeg het maar even heel grof, de natuur mee op. Dat kan toch niet een afweging zijn waar GroenLinks het mee eens kan zijn?

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Wij zijn helemaal geen fan van gehaktmolens, dat klopt. Maar zoals u het nu voor doet komen, zouden deze windturbines alle natuur hier aantasten. Er is een eerste onderzoek gedaan. Daar blijkt het niet uit. Er komt nog een vervolgonderzoek. Dus wat u zegt, is gewoon niet waar.

De heer **DESSING** (FvD): Ik constateer dat eigenlijk, wat ik vorige week al zei, een beetje klein bier: al die windturbines bij elkaar maken samen heel veel bier. En het blijft gewoon schade van de natuur, en dat wordt niet erkend. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dat was geen vraag. De heer Van den Berg van JA21 met een interruptie.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Voorzitter, wat ik mij hier vooral afvraag, is dat jullie vandaag zeggen: er is een goede ruimtelijke ordening. Die is goed afgewogen en die past ook. En tegelijkertijd willen jullie vandaag als GroenLinks stemmen voor het uitstellen van dit onderwerp. Hoe rijmt dat met elkaar?

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Dank u wel. Ja, wij hebben stukken aangeleverd gekregen. Die hebben we besproken in de commissie. Op basis van die stukken zeggen wij: hier is sprake van een goede ruimtelijke ordening. Dat hebben we niet zelf verzonnen. Dat is wat de OD ons adviseert. Dat is wat GS ons adviseert. Toen kwamen daar natuurlijk de stukken van Rijkswaterstaat bij. Die zijn niet eenduidig. Die hebben we niet kunnen duiden. Die heeft de OD nog niet eens kunnen bespreken. En dan wordt het hier meegenomen in de behandeling. Dat is echt oneigenlijk. Dat mag u zich ook aantrekken.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Dus u wilt met droge ogen hier stellen dat GroenLinks nog van mening zou kunnen veranderen door het onderzoek van Rijkswaterstaat wat gaat over verkeersveiligheid. Moet ik dat echt geloven?

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): We maken, net als iedereen hier in de zaal, hoop ik, die brede afweging. Op basis van wat nu voorligt, kunnen wij niet anders dan concluderen dat er geen grond is om dit VVGB te weigeren.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Nogmaals, u zegt het nu zelf: er is geen grond om de VVGB bij te weigeren. Tegelijkertijd heeft u zojuist, of uw collega, gepleit voor het uitstellen van dit onderwerp voor zorgvuldige behandeling. Dat valt toch niet met elkaar te rijmen? Dan hadden jullie toch gewoon kunnen zeggen: we gaan dit vandaag met elkaar besluiten, want wij zijn er al lang uit. Het is niet de omgevingsdienst die beslist; het is Provinciale Staten die beslist over dit soort onderwerpen.

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Ja, ik kom hier dadelijk nog op terug. Wat u nu aangeeft is- Er komt nieuwe informatie. Daar hebben we het net over gehad. We hebben gevraagd om uitstel om die reden. Omdat, die informatie is niet geduid. Het zit niet bij de stukken. Dus dat kunnen we niet meenemen. Als we dan kijken wat er ligt, dan is dat voor ons voldoende reden om te zeggen: hier is sprake van goede ruimtelijke ordening.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, ik zit toch even te dubben nadat ik u hoor antwoorden. Maar we hebben in totaal 466 pagina's van Gedeputeerde Staten ontvangen om hier een beoordeling op te kunnen maken. Nou is de brief, tel ik dan even mee, van de voorzitter twee pagina's en Rijkswaterstaat drie pagina's. Kunt u dat niet meenemen in een week tijd om vandaag de beoordeling te maken?

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Ik zal even dadelijk een stukje overslaan. Waar het om gaat, is er is van Rijkswaterstaat nu een brief gekomen waarin staat: “Er is gekeken door onafhankelijk deskundigen. De initiatiefnemers hebben aan Goudappel gevraagd om een wegbeeldanalyse op te stellen.” Dat is gebeurd. “Daaruit wordt geconcludeerd door de verkeerspsychologen, door de experts, dat het geen belemmering vormt. Dat er natuurlijk aandachtspunten zijn, omdat het een heel drukke omgeving is, waar al een onveilige situatie is.” Dus het lijkt heftig, maar het maakt niet uit. Rijkswaterstaat heeft zelf ook twee experts ingehuurd, ook onafhankelijk. En daarbij zeggen ze: die twee experts zijn van mening dat het wel effect heeft en dat je het niet zou moeten doen. Dus er liggen hier adviezen van drie experts. We hebben van eentje inmiddels het onderzoek toegestuurd gekregen. Dat zegt: het kan hier. En op basis daarvan stuurt Rijkswaterstaat een briefje: laten we het maar niet doen. En dan vraag ik me af: moeten we het hier niet over hebben? Moeten we de OD niet de kans geven om hierop te reageren? Moeten we GS niet de kans geven om ons hierin te adviseren? In plaats van dat wij ons op een briefje baseren waar wordt gesteld: er zijn hier twee kanten, en Rijkswaterstaat kies maar het zekere voor het onzekere. En wij zeggen: doe het maar liever niet.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Even een vraag, want u zegt: vorige keer hebben we besloten positief te zijn, want er was waarschijnlijk voldoende informatie. Nu is er meer informatie gekomen en nu zegt u: er is niet genoeg om over te kunnen besluiten, dus we stellen uit. Kunt u dat duiden?

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Daar zal ik mijn best voor doen. Wij hebben het hier over een Ontwerp-VVGB, waarbij we op basis van de informatie die wij hebben ontvangen, beslissen of dit doorgeleid wordt voor uiteindelijk de definitieve besluitvorming. Als wij vandaag zeggen, dit

VVGB, hier stemmen wij mee in, dan zal uiteindelijk natuurlijk ook die aanvullende informatie van het aanvullend natuuronderzoek, van die Rijkswaterstaat-reactie natuurlijk onderzocht worden. Dan kunnen we het meenemen in onze afweging. Als we dat nu niet doen, stopt het hier voortijdig, zullen we nooit weten hoe het nou eigenlijk echt zit.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Maar bent u dan niet met mij van mening dat we deze zaak sowieso nog niet hadden moeten behandelen en even hadden moeten wachten tot alle informatie er was? Vorige keer al. Nu zijn alle omwonenden en initiatiefnemers op stang gejaagd, het moest met stoom en kokend water, en nu hoeft dat opeens niet meer.

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Volgens mij is dat, omdat we hier aan oneigenlijke besluitvorming aan het werken zijn. We hebben het over stukken die we in de commissie hebben behandeld. Tussentijds komt er nieuwe informatie die iedereen weet dat het bestaat, maar die we niet hebben kunnen duiden. Dat maakt het natuurlijk voor iedereen in deze zaal wel lastig om die afweging op de juiste manier te maken.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): De laatste vraag. Was het dan niet verstandig geweest om het sowieso nog niet in de commissie te behandelen?

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Dank u wel. We hebben hier een getrapte behandeling. We hebben eerst het Ontwerp-VVGB en uiteindelijk het definitief. Het is natuurlijk heel raar als er in de tussentijd, tussen dat we het ontwerp behandelen en het besluit nemen, nieuwe informatie komt.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, voorzitter, ik sla nog even aan op wat u net zei over de deskundigen van Rijkswaterstaat. U gebaarde ook zo met uw handen. Neemt u de deskundigheid van deze mensen in twijfel? Hoe bedoelde u dat precies?

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Nee, zo bedoelde ik dat niet. Maar er zijn drie verschillende oordelen van die onafhankelijk deskundigen. Ik had dat niet moeten doen zo, maar het verbaast mij een beetje dat Rijkswaterstaat zegt: wij hebben onafhankelijk de deskundigen. Terwijl de mensen van Goudappel natuurlijk op dezelfde manier onafhankelijk zijn.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik ben blij dat u zegt dat u dat niet had moeten doen. Maar daardoor geeft u denk ik wel het beeld van, ja, nu zijn er twee kritische, onafhankelijke experts en dan is het in één keer iets van: daar moeten we heel goed naar kijken. Terwijl er aan de andere kant, wanneer er experts zijn, onafhankelijk of niet, die voor dit dossier zijn, dan zien we dat niet terugkomen. Snapt u wat voor beeld dat geeft?

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Er zijn diverse onderzoeken hier gedaan van diverse experts op al hun vakgebieden. Dat is hier bekeken. Dat is beschouwd ook door de OD. Op basis daarvan is natuurlijk ook het gesprek aangegaan. Hoe gaan we hiermee om? Zijn er aanpassingen nodig? Et cetera. Dat is bij die adviezen van de verkeersdeskundigen niet gebeurd. Er liggen nu verschillende adviezen van verkeersdeskundigen. Het lijkt mij logisch dat dat gesprek nog een vervolg krijgt, voordat we daarover beslissen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank u wel. U heeft daarnet iets over gezegd: bezwaar te maken op de manier waarop er over Rijkswaterstaat gesproken is en ten tweede dat u zegt dat er oneigenlijke besluitvorming is. Dat is niet het geval, want er heeft gewoon in meerderheid besluitvorming door het Presidium en in deze Staten plaatsgevonden. Maar ik heb een vraag. In de commissie hebben wij gevraagd, meerdere partijen: waarom is er überhaupt een Ontwerp-VVGB nodig? Want je zou kunnen wachten tot gewoon de definitieve, totdat alle informatie op tafel ligt. En toen zei uw partij onder andere: nee, wij hebben dat wel nodig, want er is ook snelheid in het proces nodig. Waarom zou dat argument dan nu niet meer gelden nu er extra informatie op tafel ligt?

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Nou, ik moet zeggen dat ik dat niet helemaal direct kan beantwoorden. Volgens mij is het zo dat het ook een getrapte fase is geweest juist omdat het om particuliere initiatiefnemers gaat die eerst wat meer zekerheid willen hebben, voordat zij de

vergunningaanvraag doen. Volgens mij is dat het verhaal. Maar dat kan de gedeputeerde denk ik beter beantwoorden.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Een korte vervolgvraag. Waarom wilt u die zekerheid dan eigenlijk niet bieden vandaag?

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Omdat ik bang ben dat er nu een besluit wordt genomen op basis van brieven die gestuurd zijn, die we verder niet behandeld hebben.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Hoe is de situatie anders dan in de commissie? Want ook daar zouden er, wisten we, nog brieven komen van Rijkswaterstaat en de natuurtoets. Dus sowieso was het een besluit geweest op basis van onvolledige informatie. Ik snap gewoon niet zo goed waarom in uw ogen de situatie dan totaal anders is. Want dat is per definitie wat we bij een Ontwerp-VVGB doen.

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Zoals we het in de commissie bespraken, was het zo dat we informatie hadden op basis waarvan we dat Ontwerp-VVGB konden afgeven. Op dit moment is er dus nieuwe informatie gekomen die niet formeel deel uitmaakt van de beraadslaging, maar die iedereen wel heeft gezien. Waarmee natuurlijk toch wel gedacht wordt van, ja, wat moeten we hier nu? Die een niet eenduidig beeld geeft. Daarom denken wij dat het verstandig is om niet daar een besluit op te baseren, omdat wij niet die experts zijn die dat kunnen beoordelen.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Goed. Dank u wel. Ja, ik was bij de introductie van, waar staan we allemaal voor. Maar daar gaat het dus niet om. De vraag is niet wie voor of tegen windmolens is. Waar we het over hebben, is of dit Ontwerp-VVGB met de stukken, zoals we in de commissie hebben besproken, voldoet aan een goede ruimtelijke ordening. Wij lazen de onderzoeken en adviezen en we wisten dat er voor een definitief VVGB nog twee onderzoeken zouden volgen. We hoorden in de briefing en lezen in de stukken dat deze conceptaanvraag voldoet aan een goede ruimtelijke ordening. De experts hebben de stukken beoordeeld en conclusie is dat de initiatiefnemers gedegen onderzoek hebben laten uitvoeren naar alle aspecten. De OD heeft een zorgvuldige afweging gemaakt en daarin de specifieke situatie betrokken, die wordt getypeerd als een dynamische omgeving. GS heeft deze concept-VVGB opgesteld en vraagt ons hiermee in te stemmen om straks een volledige afweging te kunnen maken bij de aanloop naar een definitief VVGB. Onze controlerende rol vraagt dat we hier zorgvuldig naar kijken. Dat deden we. GroenLinks ziet dat de initiatiefnemers jarenlang hard gewerkt hebben voor de windturbines aan de Noorder IJ-Plas. Er zijn vele gesprekken geweest met omwonenden, met de experts, om te kijken of realisatie op deze plek kan. Uitvoerig is onderzocht hoe aan wettelijke eisen voldaan kan worden. En nog een beetje meer. De plannen zijn aangepast en onderbouwingen zijn geleverd. De stukken en de conclusie zijn vrij helder.

Toen kwam de landelijke regelgeving in concept beschikbaar, het landelijk Besluit Windturbines, een week voor de behandeling. Hier bleek ook in de technische briefing die we gelukkig nog tijd konden krijgen: onze OD heeft nog scherpere normen gehanteerd dan landelijk voorgesteld, zoals het near-to-zero-principe voor de slagschaduw. Dat ziet GroenLinks als een bevestiging van de hanteerde zorgvuldigheid. Zo namen we het mee in de commissiebespreking.

Nu ligt er dan opeens een extra brief van Rijkswaterstaat over de wegbeeldanalyse. Wij hebben het er net eigenlijk bij het interruptiedebatje al over gehad. Het is natuurlijk wel heel raar om te zeggen: we hebben het er niet over, maar we weten dat het er ligt. Want die psychologen kwamen dus niet tot gelijke adviezen. Even kijken, ik sla even wat over. Zie ook de brief van de juristen die we hier dus vrijdag over ontvingen. Daarom riepen we dus op tot uitstel.

Dat brengt mij terug naar de commissiebehandeling. Inwoners en raadsleden kwamen inspreken en uitten hun zorgen of steun. Natuurlijk zijn er bewoners die zich zorgen maken over hun woongenot. Dat mag ook. Dat begrijp ik ook. Het is al zo druk. Kan het gebied van de Noorder IJ-Plas dat wel aan? We hoorden ook de zorgen van omliggende gemeenten: van raadsleden, van twee partijen uit Oostzaan en Zaanstad en een wethouder. Ook dat mag. Dit huis staat open voor deze geluiden, of ze nu wel of geen meerderheid vertegenwoordigen. Maar het is niet onze taak

iedereen tevreden te houden. Het is onze taak om de afweging te maken vanuit onze idealen en vanuit de regels die we met elkaar afgesproken hebben, vanuit formele adviezen die we krijgen in de gemeenten en vanuit de geluiden die nu nakomen.

In de commissie gebeurde er wel iets heel bijzonders. Opeens zat deze zaal niet vol gedreven politici, maar vol specialisten. Vol deskundigen: geluidsdeskundigen, lichtdeskundigen, veiligheidsdeskundigen. Vrijwel alle adviezen van de ambtenaren en onderzoekers werden in twijfel getrokken. Hoe kan het dat, als wij een advies krijgen van de OD en van GS, er in deze zaal opeens verschillende partijen zijn, de rechtse partijen, maar ook anderen die zeggen op te komen voor het klimaat, hier alle expertise in twijfel trekken. Die vinden dat de participatie niet goed is verlopen. Niet iedereen is tevreden. Helaas is dat vaak de uitkomst van participatie. Dat betekent niet dat de participatie onvoldoende is. Onze taak is het om Noord-Holland verder te brengen. Niet om deskundigheid te overtroeven of mensen angst aan te jagen. Niet om mensen tegen elkaar op te jutten. In de commissie noemde ik dat ik teleurgesteld was. Ik wist dat het vertrouwen in de politiek laag was, maar dat wij in deze zaal vol gedreven mensen blijkbaar alleen nog maar onze eigen mening verkondigen, dat vind ik jammer. En dat u de expertise van ambtenaren en onderzoekers vooral wil tegenspreken, dat vind ik jammer.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik vraag mij af of u wel op de hoogte bent van wat de taak is van Provinciale Staten in dit dossier.

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Volgens mij is ons de vraag gesteld om te beoordelen of dit voldoet aan een goede ruimtelijke ordening.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Vindt u het dan vreemd dat hier de Statenleden, dus Provinciale Staten, zich uitspreken over alle aspecten die u nu wegzet in een soort van frame van, nou, dat is een soort van willekeur. Ik vind dat u wel een grote boek aantrekt, zeker aangezien u net ook het punt maakte over die deskundigen van Rijkswaterstaat. Nogmaals, goed dat u dat heeft teruggenomen. Maar het is onze taak hier als Provinciale Staten om die afweging op al die aspecten te maken. En nou zorgt u denk ik juist voor verdere polarisatie, terwijl dat helemaal niet had gehoeven. We mogen het met elkaar oneens zijn, maar het is ook onze taak om hier iets op al die aspecten van te vinden.

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Ik ben het met u eens. Dat is ook de reden dat we het hier bespreken om die afweging te maken. Maar wat mij enorm verbaast, is dat als de experts zeggen het kan', dat er partijen zijn die zeggen: wij willen niet, dus de regelgeving klopt niet, of dus, hij is niet juist geïnterpreteerd. Ik denk niet dat wij hier moeten zeggen dat wij die experts zijn. Dat wij allemaal die expertise in huis hebben om het beter te weten dan die experts.

De **VOORZITTER**: Aanvullende vraag, meneer Van der Berg?

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Jazeker. Dan rond ik af met de vraag of- U zegt dat de experts een advies geven en waarom zouden wij dat in twijfel trekken? Ik denk dat het zo is geregeld: de omgevingsdienst geeft inderdaad een advies af. Wij als Provinciale Staten moeten onze eigen afwegingen maken op basis van het advies, en wij besluiten. Bent u dat niet met mij eens?

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Wij besluiten op basis van het advies. We kijken er kritisch naar, vanuit onze eigen idealen, vanuit de stukken die voorliggen, vanuit de regels die we met elkaar afspreken, vanuit de goede ruimtelijke ordening. Uw conclusie is daarin anders dan de onze.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Dank u wel. In de omgeving van de Noorder IJ-Plas gebeurt veel. Het gebied staat onder druk. Er is veel geluidshinder, er is zichthinder, er is overlast. Daarom moeten we scherp zijn: kan dit gebied het aan? Juist daarom is zo goed gekeken: voldoet het aan de wetgeving, voldoet het aan de normering? Dat doet het. En daarbovenop is nog veel meer aandacht besteed, ook aan de mogelijke toekomst. Juist omdat het zo'n dynamisch gebied is. De druk is groot, ook voor woningbouw, ook in de aanliggende gemeenten. Daarom is extra

gekeken naar of die windturbines toekomstige woningbouw in de weg staan. Daar is naar gekeken. Dat is niet het geval. Daar blijft naar gekeken worden.

Voor ons ligt het Ontwerp-VVGB. Als we dit vaststellen, spreken we over een paar maanden over een definitief VVGB. Doen we dat niet, komt dit abrupt ten einde. Dan is hier jarenlang aan gewerkt, aan doelen die we samen hebben omarmd, aan invulling van hernieuwbare energie met de coöperaties als initiatiefnemer, met de mogelijkheid om hierbij aan te sluiten, met een omgevingsfonds, met aandacht voor mens en dier, mens en natuur, nu en straks. Telkens kwam dit project een stapje verder. En net voordat alles bij elkaar zou komen, als we alle informatie compleet hebben, zou dan, als we hier tegenstemmen, stranden voordat we het over een definitief VVGB kunnen hebben. We weten: er volgt nog een advies op twee onderdelen. Op basis van alle onderzoeken die nu zijn gedaan, kunnen wij niet anders concluderen dat er geen grond is, ook voor u niet, om dit te weigeren. Als u nu dit Ontwerp-VVGB niet steunt, kunt u zich afvragen of dit wel die betrouwbare overheid is. Waar we het ook in de commissie over hadden. Als u dit nu niet doet, plaatst u zich boven de regels die we met elkaar afspraken, ook boven het ruimtelijk ordeningsbeleid, waarmee we in Nederland zorgvuldigheid betrachten om onze inwoners te beschermen, juist omdat het overal zo druk is. Bedenk dat wij allemaal verantwoordelijk zijn voor het vertrouwen in de politiek. In de commissie werd mij gevraagd of ik het gek vond dat het vertrouwen in de politiek laag is. Ik ben er niet verbaasd over, maar ik hoop dat u met mij van mening bent het een kwalijke zaak is. Die politiek, dat zijn wij. Wij verkondigen meningen. Wij sturen. Wij staan ergens voor. Maar ook wij moeten ons aan de regels van het spel houden. Onze taak is de juiste afwegingen te maken met de stukken die voorleggen, vanuit onze idealen. Niet vanuit opportunisme. Dat geldt voor ons allemaal, voor oppositie en voor coalitie. Daar staan de grootste partijen in deze zaal niet boven. Neem uw verantwoordelijkheid. Schaad dit vertrouwen in de politiek niet verder. Werk aan de toekomst van Noord-Holland.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Heijnen van het CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank. Voorzitter, de vraag vandaag is niet of we voor of tegen wind op land zijn, maar de vraag is of bij het plaatsen van windturbines in de Noorder IJ-Plas sprake is van een goede ruimtelijke ordening. En in het motiveringsdocument van de OD, doorgestuurd door GS, staan pagina's vol waarom die windturbines op deze plek net aan zouden passen. Maar het document bevat ook veel afwegingen.

En daar gaat het vandaag ook over, hier: de politieke afwegingen. Zoals bijvoorbeeld over de geluidsnormen. Zo wordt bijvoorbeeld gesteld dat een te prefereren geluidsnorm van 42 dB niet haalbaar is. Een geluidsnorm van 45 dB past echter nog net binnen de normen en daarmee kan het project wel doorgaan. Vergeten wordt dat veel omwonenden in woonarken wonen, waar geluid harder binnenkomt vanwege andere geluidsisolatie dan van een normale woning.

Voorzitter, het CDA is van oordeel dat met het plaatsen van windturbines in de Noorder IJ-Plas het woon- en leefklimaat onaanvaardbaar slechter wordt voor mens en natuur. En dat in een gebied dat bovendien al veel overlast moet dulden van verkeer, vliegverkeer en industrie. Bovendien worden toekomstplannen voor woningbouw in de directe omgeving lastiger of zelfs belemmerd. Meest recent kwam ook Rijkswaterstaat met haar oordeel dat turbines op die plek zorgen voor onveilige situaties. Daarnaast zijn ook buurgemeenten in ruime meerderheid tegen. Daar memoreer ik ook de motie die in de Raad van Zaanstad is aangenomen afgelopen donderdagavond: 65 procent van de leden voor de motie die tegen windturbines is. Dus een ruime meerderheid van de Raad in Zaanstad heeft zich meest recent uitgesproken tegen windturbines.

Kortom, voorzitter, deze plek is daarom naar ons oordeel niet geschikt voor windturbines. Het is ook niet nodig, want de RES-ambities kunnen nog steeds worden gehaald, ook als dit project niet doorgaat, op een plek waar minder grote nadelige gevolgen zijn voor het woon- en leefklimaat en bovendien toekomstplannen voor woningbouw niet in de weg worden gestaan. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan mevrouw Schneemann van Volt.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dank, voorzitter. Voor de energietransitie waar we als provincie doorheen gaan, is goede burgerparticipatie essentieel. Het is belangrijk om de burgers te raadplegen, maar vooral ook duidelijkheid te geven over wat ze wel en wat ze niet kunnen beïnvloeden. Een participatietraject is niet een vinkje dat gezet moet worden, maar het moet serieus genomen worden. Dat is bij de Noorder IJ-Plas overduidelijk fout gegaan. Het participatieproces is onduidelijk geweest. De doelen van de participatie waren onduidelijk. En het is logisch dat omwonenden daar boos en teleurgesteld over zijn. We moeten lessen trekken uit dit participatietraject, zodat het in de toekomst beter kan gaan. Daarom zou het ook goed zijn als de werkgroep Burgerparticipatie, die volgens mij deze maand van start gaat, kan overwegen om de participatierichtlijnen aan te scherpen.

Volt maakt zich daarnaast zorgen om de overlast voor de omwonenden aan Zijkanaal H waar de windturbines dichtbij worden geplaatst. We zijn blij met de maatregelen die genomen worden tegen de slagschaduw en dat slagschaduw wordt ingeperkt tot één uur per woning per jaar. En ook de geluidsoverlast zou volgens de modellen beperkt moeten zijn. Toch is dit voor Volt een groot dilemma. Voor de modellen die er liggen, is niet duidelijk hoe dit uitpakt in de praktijk en wat de daadwerkelijke geluidsoverlast, zoals op de woonboten, zal zijn. Aan de andere kant moeten we ook blijven focussen op waar we het vandaag over hebben: een Ontwerp-VVGB die gaat over goede ruimtelijke ordening. De MER toont aan dat de ruimtelijke ordening goed gaat en dat het plaatsen van de windturbines haalbaar is. Er liggen heldere kaders voor de MER en voor de OD en het plan voldoet aan toekomstige landelijke normen. Verdere informatie die nog binnenkomt, moet uiteraard nog verwerkt worden in de definitieve VVGB.

De energietransitie moet namelijk versnellen. Gisteren hebben we tijdens de klimaatmars in Amsterdam vijfentachtigduizend demonstranten gezien die aandacht vroegen voor de klimaatverandering en vroegen om duidelijke acties. Voor Volt is een mix van verschillende energiebronnen noodzakelijk om snel schone energie op te wekken. We moeten inzetten op zowel wind op zee, wind op land, zonnepanelen, als kernenergie, om te zorgen dat we snel van de fossiele brandstof af kunnen.

Daarnaast is Volt een voorstander van burgerinitiatieven en is het goed dat bewoners van Amsterdam en omstreken mee kunnen doen aan dit project. Daarnaast is de stad Amsterdam natuurlijk een grootverbruiker van energie met haar vele inwoners. Daarom vinden we het goed dat ook zij hun steentje bijdragen. Zo komt de last van de energietransitie niet alleen te liggen in de regio.

Tenslotte de brief van Rijkswaterstaat. We hebben een aantal vragen aan GS hierover. Hoe kan het dat een belangrijk rapport als deze nog vlak voor deze stemming binnenkomt? Er heerst dan ook veel onduidelijkheid over het advies. Met de volgende vragen aan GS. Heeft GS inzage in het volledige rapport? En zo ja, waarom is die informatie niet gedeeld met PS? Was GS op de hoogte dat de initiatiefnemers nog in gesprek waren met Rijkswaterstaat? Welke rapporten kunnen we nog meer verwachten? Welk effect heeft het rapport van RWS op de MER? En nog een andere vraag: als wij scherper oordelen dan de MER, schept dat een precedent voor andere zaken?

Concluderend: we willen vandaag focussen op de Ontwerp-VVGB en voor de definitieve VVGB een complete afweging maken met alle informatie, zoals de natuur-impactrapportage en de informatie die nu soms nog ontbreekt. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (CU): Meneer de voorzitter, dank u wel. Voordat ik inhoudelijk inga op het afgeven van de VVGB voor de windmolens wil ik allereerst aangeven dat ook ik het onzorgvuldig vind dat we vandaag over dit onderwerp spreken. We hebben immers geen goed gesprek met elkaar kunnen voeren over recent toegevoegde informatie van Rijkswaterstaat en de brief van de initiatiefnemers. En er ligt ook geen reflectie van GS of de omgevingsdienst over die nieuwe informatie. We gaan hiermee bovendien in tegen het verzoek van de gemeente Amsterdam om besluitvorming uit te stellen vanwege zorgvuldigheid.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank. Hoe beoordeelt de heer Klein dan dat we überhaupt over een Ontwerp-VVGB zouden spreken, terwijl we wisten dat er nog informatie van Rijkswaterstaat en de natuurtoets aan zouden moeten komen.

De heer **KLEIN** (CU): Juist om die reden was het een ontwerp-VVGB. En het lijkt me goed dat op het moment dat wij met elkaar inhoudelijk ergens over spreken, dat we dan alle informatie die er op dat moment is integraal kunnen meenemen. Deze informatie had dan prima meegenomen kunnen worden, inclusief reflectie van de omgevingsdienst, bij de definitieve VVGB. Maar nu manoeuvreren we ons in een heel moeilijke situatie, waarin die informatie er wel is, maar de reflectie er niet is en we toch over deze ontwerp-VVGB willen gaan stemmen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Toch even kort en goed. Dus u vindt het wel goed dat er een Ontwerp-VVGB komt met onvolledige informatie per definitie, maar nu er aanvullende onvolledige informatie is, vindt u dat een minder goed idee?

De heer **KLEIN** (CU): Ik vind, dat wij als wij een besluit nemen, dat moeten doen op basis van een goede discussie over de informatie die er op dat moment was. We wisten allemaal dat de ontwerp-VVGB gebaseerd was op de informatie tot dan toe en dat er nog nieuwe informatie aan zit te komen. Maar wat we nu doen, is dat we een discussie gaan voeren, terwijl we een deel van de informatie niet met elkaar hebben kunnen bespreken. Dat vind ik niet goed.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

De heer **KLEIN** (CU): Goed, maar dan inhoudelijk. Er ligt hier een plan dat ontwikkeld is door vier verschillende coöperaties. En dat is eigenlijk precies zoals we het willen. Geen grote investeerders uit het buitenland die hier komen om te jagen op onze ruimte, maar burgers en bedrijven, die samen het initiatief nemen om duurzame energie in hun eigen omgeving op te wekken. En dat betekent wat ons betreft natuurlijk niet dat we zomaar met ieder initiatief op deze manier akkoord zouden moeten gaan. Maar wel dat wij dit initiatief met een positieve grondhouding tegemoet moeten treden. We zullen het plan daarom ook inhoudelijk moeten beoordelen. En dan rijst de vraag: is dit nou een ideaal plan? Nee, dat is het niet. De plek waar deze windmolens gepland zijn, is vol en het past allemaal maar net. Er zijn omwonenden die overlast zullen ervaren. Maar is het plan daarmee onzorgvuldig? Nee, dat is het ook niet. De omgevingsdienst heeft een positief advies gegeven over het afgeven van een Verklaring van Geen Bedenkingen. Door strengere eisen te stellen aan geluidsoverlast in lijn met de wereldgezondheidsorganisatienormen, zoals we al jaren hebben bepleit, door slagschaduw vrijwel geheel uit te sluiten, door de hoogte te willen beperken tot de helft van de afstand tot gevoelige bestemmingen voldoet dit plan wat ons betreft aan de zorgvuldigheidseisen die we aan dit soort ruimtelijke projecten moeten stellen.

Dan hebben we recent nog de brief van Rijkswaterstaat gekregen over mogelijke effecten op de verkeersveiligheid. Wij hebben daarnaar gekeken om beoordelen of dit onze mening in deze fase, terwijl het ongelukkig is, over het afgeven van een Verklaring van Geen Bedenkingen beïnvloedt. In de beknopte brief schrijft Rijkswaterstaat dat zij van oordeel zijn dat de windmolens zorgen voor een onaanvaardbare verzwaring van de rijtaakbelasting. En dat vinden wij toch wel een vrij wonderlijke stellingname. We betwijfelen niet het oordeel van de experts dat windmolens voor afleiding kunnen zorgen en daarmee een effect kunnen hebben op de verkeersveiligheid. Maar de vraag of dit onaanvaardbaar is, is natuurlijk nooit te beantwoorden. Het is een subjectieve beoordeling van een nauwelijks te meten maat. En wat ons betreft is deze beoordeling van Rijkswaterstaat daarom ook geen reden om onze mening over het afgeven van deze verklaring van geen bedenkingen te veranderen. Bovendien willen wij ook nog wel even kwijt dat op deze plek wel een enorme reclamezuil staat. En als wij iets willen doen aan de verkeersveiligheid op dit knooppunt, dan is wat ons betreft een heel goede stap om deze reclamezuil neer te halen.

Tenslotte. Gisteren liepen er zo'n vijfentachtigduizend mensen mee in de klimaatmars in Amsterdam. Zij riepen politiek en bedrijfsleven op om nu echt in actie te komen om verdere klimaatverandering tegen te gaan, om beter te zorgen voor de schepping – in het Christelijke blok waar ik zelf in meeliep – om af te stappen van fossiele energie en werk te maken van de opwek van duurzame energie. Dat is niet makkelijk, want als het concreet wordt, dan doet het

soms pijn. Dan schuurt het. Dan kost het wat. En dat is precies wat wij vandaag zien bij deze aanvraag voor windmolens bij de Noorder IJ-Plas.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Voorzitter, dank u wel. Ik waardeer de woorden van meneer Klein over het beschermen van de schepping. Ik herken dat helemaal, Maar kan ik daaruit wel afleiden dat, als wij dadelijk nog een stemming hebben over onze motie over het implementeren van kernenergie, dat u daar wel voorstander van zult zijn?

De heer **KLEIN** (CU): Ik waardeer hoe u twee onderwerpen aan elkaar koppelt die wat mij betreft wat verder van elkaar staan. Ik moet zeggen: ik ga straks een goed oordeel proberen te vellen over uw motie. Ik hou het nu graag even bij deze aanvraag, die we op dit moment bespreken.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Voorzitter, wel het punt – ik hoorde het net ook uit de zaal – waar gaat dit over? Nou, we hebben het over klimaatmaatregelen die dus- we beogen CO_2 te reduceren en we daardoor de schepping, zoals ik u hoor zeggen, in stand zouden moeten houden. Dus dat is wel degelijk relevant. Ik denk dat als wij alleen maar nu inzetten op windturbines in zo'n complexe omgeving, dat dat uiteindelijk niet het doel gaat bereiken wat u zelf nastreeft. Of heb ik dat verkeerd?

De heer **KLEIN** (CU): Ja, dit is precies het punt, en blij dat u deze vraag stelt. Waar het natuurlijk om gaat: we zullen af moeten wegen in hoeverre de maatregelen bijdragen aan het doel en of de prijs die we ervoor moeten betalen de prijs is die we willen betalen. En wat ons betreft valt deze afweging in dit geval positief uit voor deze Verklaring van Geen Bedenkingen. En hoe die uitvalt voor uw motie over de kerncentrales, dat krijgt u later te horen.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

De heer **KLEIN** (CU): Collega's, aan ons ligt vandaag de vraag voor: zijn wij bereid onze verantwoordelijkheid te nemen? Zijn wij bereid gehoor te geven aan de oproep van de tienduizenden mensen die gisteren op de been waren? Of trekken we voortijdig de stekker uit een kansrijk project, omdat het misschien niet helemaal ideaal is? Zijn er dan ooit ideale projecten? Ideale plekken in onze drukke provincie? Voor de ChristenUnie is het antwoord duidelijk: dit project verdient een Verklaring van Geen Bedenkingen, een voorlopige, zodat we de volgende stappen kunnen zetten richting een zorgvuldige vergunning. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u. Het woord is aan de heer Van den Berg van JA21.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Goedemorgen allemaal, geachte voorzitter, Statenleden en andere aanwezigen, we staan vandaag voor een belangrijk besluit: het afgeven van een Verklaring van Geen Bedenkingen voor het bouwen van windturbines bij de Noorder IJ-Plas in Amsterdam. Een controversieel besluit met een lange voorgeschiedenis. Een besluit waar wij als JA21 ontzettend kritisch op zijn. Normaliter stemt de coalitie, bestaande uit de BBB, VVD, Partij van de Arbeid en GroenLinks op één lijn, maar vandaag houden de BBB en de VVD het spannend. Wat gaan zij doen? En kunnen wij op ze rekenen en kunnen onze inwoners op jullie rekenen. Er ligt een verantwoordelijke taak voor jullie.

We bespreken het voornemen om drie windturbines tot wel tweehonderd meter hoog te bouwen boor de duur van dertig jaar. De beoordeling hiervan is opgesteld in een waterval van documenten. Ik noemde het net al. En voorzitter, collega's, we staan hier vandaag als Provinciale Staten, samengesteld uit vijfenvijftig Statenleden. Voor zover ik weet, is het nog steeds een parttimebaan, toch? Om hier zorgvuldige afwegingen te maken, hebben wij dus 466 pagina's door moeten ploegen. Ik vraag me of het in de volle breedte is gebeurd. En ik vraag me ook af of dit op deze manier nog te volgen blijft voor onze inwoners.

Voorzitter, JA21 is duidelijk in wat wij hiervan vinden. We zijn er kritisch op. Wij zullen niet voor het afgeven van de VVGB stemmen. JA21 blijft daarin constant. We merkten net al aan het begin van deze vergadering, er werd een ordevoorstel gedaan om dit onderwerp nogmaals van de agenda af te krijgen en te verplaatsen naar 2024. Het is echter afgelopen donderdag 9 november ook al besproken in de Presidiumvergadering. Daarin hebben verschillende partijen zich

uitgesproken over hoe zij hierover dachten. Het Presidium heeft besloten dat we dit niet willen uitstellen.

Dat het vandaag dan nogmaals wordt gepoogd, is wat ons betreft een bijzondere gang van zaken. Maar niet uniek in zijn gang van zaken. Want eerder hebben wij in maart 2022 de afschaffing van de zeshonderd meter nog behandeld.

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Dank u wel, voorzitter. Ja u geeft aan van, we hebben al eerder besloten dat het niet nodig was om uit te stellen. U zegt ook: wij hebben heel veel stukken. Is het u ontgaan dat er misschien in de tussentijd sinds donderdagavond en nu weer een aantal nieuwe stukken is binnengekomen?

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Nee, voorzitter, dat is mij zeker niet ontgaan, maar daarom vind ik het ook bijzonder dat, als wij zeggen van, nou, we kunnen wel 466 pagina's doorploegen, en nu komen er – ik zei het net al – vijf pagina's van Rijkswaterstaat naar ons toe en een briefje van uw GroenLinks-wethouder in Amsterdam, dan zouden wij dat niet binnen een week kunnen beoordelen. Ik denk dat niemand dat zou volgen.

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Dan denk ik dat we hier toch weer op de stoel van de expert willen gaan zitten want het briefje van Rijkswaterstaat omvatte niet een eenduidig advies. Bent u dat met me eens?

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Het is inderdaad niet een duidelijk advies. Dat heeft u helemaal goed. Er zijn verschillende experts bij gehaald. Ik denk dat zij ook een overweging meegeven die wij als Provinciale Staten ook weer zelf zullen moeten afwegen, net zoals dat in het hele dossier van toepassing is. En waarom? Kijk, ik rij zelf vaak auto. Ik rij vaak door de Coentunnel heen, onder andere op weg naar Provinciale Staten. Het is inderdaad een complexe verkeerssituatie die erg druk is. En ik kan dit oordeel best wel volgen. Dus dat is de afweging die wij maken. Daar had ik niet langer dan een week voor nodig.

De heer **KARAR** (PvdA): Dank u, voorzitter. Ik heb een vraag. Bent u het met mij eens dat voor een gewogen keuze, voor een verstandige keuze, we informatie vanuit alle kanten moeten meenemen, waarbij dus niet alleen het originele rapport- Of niet eens een rapport, maar alleen de mededeling meegenomen wordt, maar ook de reactie van in dit geval de OD of andere partijen?

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, zeker. Maar er zijn natuurlijk al heel veel documenten naar ons toe gestuurd. Dus wij hebben al eerder een afweging kunnen maken of dit wel zou passen op gebied van geluid, landschappelijke inpassing, maar ook of er alternatieven zijn. En het is wel een feit dat wij de RES-doelen die we hebben vastgesteld, al binnen handbereik zijn. En als je dan naar dit complexe dossier kijkt, dan is het wat ons betreft niet subsidiair om hier dan in deze situatie nog eens een keer drie windturbines te bouwen.

De heer **KARAR** (PvdA): Ik snap heel goed dat uw politieke mening al vaststaat, maar we hadden het geloof ik nu over het proces en om zo goed mogelijk tot een besluit te komen. Bent u daarom niet met me eens om tot dat besluit te komen we zorgvuldig met alle informatie moeten omgaan, alles moeten meenemen, ook de reacties, en dat dat losstaat van uw eigen persoonlijke politieke voorkeur?

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Jazeker, voorzitter. Ik snap dat u misschien een beeld heeft van: JA21 gaat hoe dan ook tegen die windturbines stemmen. Dat kan ik me eigenlijk best wel goed voorstellen, want wij zijn hier altijd kritisch op. Maar desondanks hebben wij wel de hele documentatie doorgenomen en gekeken naar de zaken die ik net noemde. En ik denk dat wij als Provinciale Staten hier vandaag zuiver een goede ruimtelijke ordening moeten maken. Die is niet van toepassing. Dat hoorde je onder andere bij de insprekers, dat hoorde je onder andere in het punt van geluidsnormen die dus gelden voor woningen, maar we hebben het hier over woonboten. Die voldoen niet aan het Bouwbesluit. Dat alleen al is iets waar wij als Provinciale Staten denk ik niet mee akkoord zouden moeten gaan. Dat is geen goede ruimtelijke ordening.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, meneer Van den Berg.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik ben blij dat dat helder was.

Ik ga nog even verder. Ik was bij de voorloop van deze dag. Dat gaat even terug tot maart 2022. Dat was de maand van de gemeenteraadsverkiezingen in ons land. Op de agenda stond toen het afschaffen van de zeshonderd meternorm voor de windturbines. Wat gebeurde er in die vergadering? Veel van jullie hebben dit nog meegemaakt. Die vergadering werd uitgesteld. De behandeling werd uitgesteld tot na de verkiezingen vanwege een Europese noodverordening, die ook zorgvuldig meegenomen moest worden in het proces. Het lijkt wel alsof we het over vandaag hebben. Wat we in de praktijk zagen, is dat twee maanden later de zeshonderd meternorm alsnog werd afgeschaft zonder dat deze overwegingen werden meegenomen. Dus ik krijg er bijna een flashback van, zeker ook als ik de brieven lees die vanochtend zijn binnengekomen van onze wethouder in Amsterdam van GroenLinks. Ik moet er ook weer ergens om lachen hoe dit gaat. Maar die stuurt dus een brief of wij dit vandaag niet willen behandelen. Maar Zita Pels, 'de wethouder' moet ik eigenlijk zeggen, is toentertijd ook betrokken geweest bij het afschaffen van diezelfde zeshonderd meternorm, die ze nu kan gebruiken om deze windturbines te bouwen. Het verbaast mij niks. En wat mij dan ook weer niet verbaast, is dat ik vanochtend Statenlid Gielen hoor betogen: laten wij dat inderdaad maar uitstellen op voordracht van onze GroenLinks-wethouder. Ik vind dat typerend.

Dan ga ik verder over de goede ruimtelijke ordening waar we vandaag over spreken: is die van toepassing?

De heer **KLEIN** (CU): Ik verbaas me een beetje op de persoonlijke aanval die u nu gaat uitvoeren op allerlei betrokken bestuurders. Mag ik u vragen: vindt u het logisch dat bestuurders conform hun eigen idealen handelen?

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Nou ja, zeker is dat de logisch, meneer Klein. Echter, we moeten er dan ook wel rekening mee houden dat de wethouder in het verleden een Statenlid was in deze Provinciale Staten en daar ook keuzes heeft gemaakt die nu wel een heel duidelijke samenhang hebben met wat we vandaag behandelen.

De heer **KLEIN** (CU): En heeft deze wethouder, die vroeger Statenlid was in Provinciale Staten, alleen deze keuze gemaakt of is dat wellicht een meerderheid van de Staten geweest?

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Jazeker, ja, helaas wel. Ja. Dank u wel.

Het is een gevoelig onderwerp, dat blijkt uit alles.

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Ja, dank u wel. Nog even als aanvulling op wat de heer Klein zei. Hij vroeg al naar: is dat dan een meerderheid van de Staten geweest? Dat is bevestigend beantwoord. Maar is deze brief ook namens het college gestuurd en is ook over deze Noorder IJ-Plas gesproken en is ook niet een meerderheid van de gemeenteraad van Amsterdam dan hiervoor? Staat zij daar ook niet voor, onze wethouder in Amsterdam?

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik weet prima hoe het staatsbestel werkt, Statenlid Van der Waart. Maar wat natuurlijk wel een feit blijft, is dat wij zo'n brief krijgen en – het werd net al even betoogd in het interruptiedebatje – waar we hiermee te maken hebben, is dat wij die goede ruimtelijke ordening gewoon kunnen afwegen. En dan komt hier vandaag een discussie van, nou, oké, het document van Rijkswaterstaat maakt dat ineens onmogelijk – de heer Heijnen zei het net al – terwijl in de commissie ook werd betoogd: wij kunnen prima een concept-VVGB afgeven en daar kunnen andere documenten later aan toegevoegd worden. Dus die redenering gaat denk ik niet op. En ik vind het vooral typerend dat dan vanochtend heel erg, ja, in naam van Amsterdam dan dat voorstel ook wordt gedaan.

De **VOORZITTER**: Even kijken. De heer Heijnen was voor. De heer Heijnen, CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank. Ik ga me even tot u richten, want ik heb er wat moeite mee dat we over wethouder Pels spreken, terwijl zij er niet is om vragen te beantwoorden

en daarover te spreken. Dus ik zou ook aan u willen vragen om dat niet te doen. En dan bemoei ik me zeker niet met wat er inhoudelijk over is gezegd, maar procedureel vind ik dat niet juist.

De **VOORZITTER**: Eens. Dus ik wilde heer Van den berg ook verzoeken, maar ik gaf net wel even de gelegenheid aan GroenLinks om nog even een tegenwoord te geven, maar het is inderdaad, we spelen op de bal en niet op de persoon. Dank. Gaat u verder.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): In het kader van het orde punt, ik denk terecht, hoor. Ik probeerde net al in mijn bijdrage ook te nuanceren dat ik het naar de wethouder verplaatste en niet richting de naam. Dat heb ik net wel-

De **VOORZITTER**: Meneer Van den Berg, volgens mij gaat u gewoon verder met uw betoog.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, en desondanks, en dat wil ik wel gezegd hebben, blijft dit wel een gegrond punt, omdat de wethouder nou eenmaal een brief heeft gestuurd aan onze Staten en dat mogen wij heus wel meenemen in wat wij hier vandaag gaan beslissen. Anders zou het wel heel bijzonder zijn, want vanochtend is daar nog een aanzet toe geweest.

Goed. Over de ruimtelijke ordening. Wat is nou goede ruimtelijke ordening? In de commissie kwam het ook al even voorbij. Daar merkte ik dat de kennis daarvan niet altijd even goed op orde is. Goede ruimtelijke ordening betekent onder andere landschappelijke inpassing, de effecten op de natuur, geluidsoverlast, slagschaduw, recreatieve waarde, ruimtelijke samenhang, cultuurhistorische waarde, zijn er alternatieve locaties beschikbaar, maatschappelijk draagvlak en cumulatieve effecten.

Over die landschappelijke inpassing hebben wij ook wel onze zorgen bij. Wij hebben de visualisaties bekeken die beschikbaar kwamen vanuit Gedeputeerde Staten. Daar werden door insprekers denk ik gegronde punten tegenin gebracht. Wij vragen ons nu nog steeds af of die visualisatie nou wel of niet accuraat is.

Dan over de geluidsoverlast. Ik zei het net al, het gaat hier om woonboten en niet om reguliere woningen zoals gebouwd volgens het Bouwbesluit. We weten dus aan de voorkant al dat de geluidsnormen in deze type woningen niet gehandhaafd kunnen worden. En dat is wat ons betreft een onacceptabele situatie.

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Dank u wel. De belangrijkste reden dat woonboten niet aan het Bouwbesluit kunnen voldoen, heeft te maken met toegankelijkheidseisen. Maar er zijn natuurlijk voldoende mogelijkheden om te isoleren. U heeft waarschijnlijk ook vernomen dat er gesprekken nog gaande zijn om te kijken op welke manier maatregelen getroffen kunnen worden. Bent u daarvan op de hoogte?

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik ben ervan op de hoogte, maar het zou u sieren als u ook zo pragmatisch zou zijn als het gaat om Schiphol en geluidsoverlast. Dat hoor ik u ook niet doen. Ik denk dat we hier aan de voorkant moeten kijken of de goede ruimtelijke ordening van toepassing is. We gaan nu een Ontwerp-VVGB afgeven. Dan moeten we nu kijken naar de situatie hoe die is. En geluidsoverlast is daar wel degelijk onderdeel van, ik denk zeker ook met de omgevingsdienst in ogenschouw. Die heeft ook betaald van, nou ja, als je dat zo hoog bouwt, dan heeft dat zo'n impact op geluid; dus dan gaan we een wat kleinere windturbine bouwen. Dus het geluid is heel belangrijk aan de voorkant, ondanks dat ik die isolatie wel steun.

Goed. Dan hebben we het nog over de ruimtelijke samenhang, voorzitter. En die ruimtelijke samenhang is onder andere de woningbouw, het belangrijkste thema in onze provincie. Het is al eerder gebleken uit enquêtes: mensen maken zich hier zorgen om. Woonruimte is een primaire levensbehoefte. Het staat in de Grondwet. Daar hebben we rekening mee te houden als Provinciale Staten.

De alternatieve locaties zijn er denk ik voldoende, als ze al nodig zijn. De doelen van de RES, het behalen van vijfendertig terawattuur op land door wind en zon is binnen handbereik. Het PBL heeft het al meerdere keren beoordeeld: we gaan die doelen halen, zeker als we ook nog eens

een keer kleinschalig zon op dak gaan meenemen. Wat ons betreft is dan deze specifieke locatie niet subsidiair.

De heer **KLEIN** (CU): Het klopt dat het PBL vrij positief is daarover, maar er was wel een voorwaarde aan verbonden. Weet u welke dat was?

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik sta hier om een betoog te houden, niet om een quiz te spelen. Ga ik door voor de koelkast?

De heer **KLEIN** (CU): Daar heeft u een heel goed punt. De voorwaarde is natuurlijk dat de projecten die in de pijplijn zitten wel doorgang kunnen gaan vinden. En als wij nu bij ieder project dat voorligt, gaan zeggen 'ja, daar lukt het toch net niet', dan is zo'n PBL-voorspelling natuurlijk ook waardeloos. Bent u dat met ons eens?

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Er worden wel veel experts in twijfel getrokken vandaag. Dat is een ding wat zeker is. Wat natuurlijk wel is, ik ken die rapporten ook, meneer Klein. Ik ken die rapporten goed. Daarin wordt ook rekening gehouden met die voorstellen die in de pijplijn zitten en dat er een bepaald percentage zit die gewoon nog afvalt. Dat is ook zon op land, wind op land. Dat is een factor waar rekening mee is gehouden. Zelfs als je die factoren er allemaal nog eens een keer vanaf trekt, ja, dan is het alsnog ruimschoots in zicht. En ja, deze drie windturbines zijn een wat andere orde van grootte dan windpark Wieringermeer.

De heer **KLEIN** (CU): Mag ik hier dan uit afleiden dat u bij toekomstige projecten dan voor zult gaan stemmen? Want als we dit niet doen, dan zullen we toch wel heel veel andere projecten zeker moeten gaan realiseren om nog wel aan deze doelstellingen te gaan voldoen.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Dat zou in het kader van goede ruimtelijke inpassing niet juist zijn.

De heer **KANIK** (D66): Ja, voorzitter, de heer Van den Berg is wel heel erg positief. Zo stond het niet in het rapport. Er stond dat echt alles door zou moeten gaan en zelfs het weer moet meezitten om die doelen te halen. Dus hoe komt u er toch bij dat wij dit makkelijk gaan halen als we gewoon bij elk onderwerp als het over windmolens gaat, dat we dat dan toch niet gaan doen?

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Voorzitter, dat is gewoon niet waar. Dat is gewoon niet waar wat meneer Kanik zegt. Ik heb het rapport gelezen. Dat klopt niet. Er zijn meerdere studies geweest vanuit het PBL die al langere tijd de prognose geven over wat er in de pijplijn zit, wat wij gaan behalen richting de 35 terawattuur. En er wordt ook nog eens een keer in overweging genomen dat klein zon – dus de zonnepanelen bij mensen thuis – ook meegenomen kunnen worden zo gauw dat boven de zeven terawattuur gaat komen. Daar zijn wij heel dichtbij.

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, ik vind toch dat de heer Van den Berg een bijzondere manier heeft van rapporten lezen, want het staat er toch echt niet op deze manier.

De **VOORZITTER**: Meneer Van den Berg, gaat u verder.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): U mag het mij laten zien waar dat dan wel staat, maar ik weet wel heel zeker dat dat er niet in staat en dat de doelen gewoon binnen handbereik zijn. En dat brengt mevrouw weer op het punt van de alternatieve locaties. Zijn wij op koers om de doelen te gaan behalen? Of zijn we dat niet? Ik denk dat we dat wel zijn. Het PBL is dat met mij eens. In die zin zouden andere locaties, die minder overlast creëren of minder impact hebben op woningbouw, beter zijn. Maar daar moeten we het dan over hebben.

Goed. Zo heb ik eigenlijk al een gedeelte van mijn inbreng verder opgepakt.

Ik ga even door naar de omgevingsdienst, want die heeft zijn gewogen afweging gemaakt onder andere op het gebied van de verkeersveiligheid. Er werd onder andere gezegd door de Omgevingsdienst dat uit vergelijkbare situaties met windturbines nabij knooppunten en wegbeeldanalyses in andere situaties blijkt dat windturbines nauwelijks tot geen gevolgen

hebben voor de verkeersveiligheid. Hierdoor is het aannemelijk dat de vergunning niet aan de uitvoerbaarheid van de windparken in de weg zal staan. Ook een vraag voor de gedeputeerde of dat nu vanaf heden anders beoordeeld gaat worden bij toekomstige aanvragen gezien de informatie van Rijkswaterstaat.

Dan nog over de geluidsnormen. Het werd net al even betoogd. Wat ons betreft is het een bijzondere situatie dat de omgevingsdienst een beoordeling heeft gemaakt op basis van geluid en de businesscase. Grotere windturbines maken te veel geluid, maar als ze te klein worden, zou de businesscase negatief beïnvloed worden. Zodoende is gepleit voor een lagere windturbine. Ik denk dat dat maatwerk is richting de energiecoöperaties en niet maatwerk naar de inwoners. Ik denk dat dat een foute afweging is geweest. Ik zou de gedeputeerde ook willen vragen of zij met omgevingsdienst in overleg kan om dat in het vervolg anders te doen.

Ik sluit af met de energiecoöperaties, het zogenoemde draagvlak. Er wordt een beetje een beeld gecreëerd bij dit soort coöperaties alsof de buurman en wij met elkaar zeggen: laten wij samen een windturbine gaan bouwen in onze achtertuin. Maar we hebben ze hier aan het woord gehoord in de commissie en wat blijkt nou: er zitten veelal mensen in die helemaal niet in de omgeving wonen, sommige zelfs in Maastricht, en die hier wel voor een verhaal houden dat zij met draagvlak en met ondersteuning uit de omgeving die windturbines willen bouwen. Mevrouw De Vries van een van de coöperaties heb ik ook gevraagd: wonen jullie leden ook in het overlastgebied van de windturbines? Dat had zij niet uitgezocht. Tegelijkertijd heeft zij wel gezegd dat zij hierop terug zou komen. Tot op heden hebben wij daar niets over gehoord.

De heer **KARAR** (PvdA): Het klopt dat ze misschien niet allemaal naast de eventuele windmolens wonen, maar ik geloof het ze wel aangaf – ik weet de cijfers niet een-twee-drie meer – dat ze wel in de omgeving wonen: Amsterdam-Noord. Er was zelfs een inspreker uit Amsterdam-Noord en inderdaad misschien ook Zaanstad, de omringende gemeenten. Die waren toch allemaal wel onderdeel van de leden?

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, dat klopt, dat er inderdaad werd gezegd dat er ongeveer vijfhonderd leden in Amsterdam-Noord wonen. Dat kan interessant zijn. Maar ik kan ook heel makkelijk zeggen dat ik die- Wij willen heel graag kerncentrales bouwen, maar dan doe ik dat alleen met draagvlak vanuit Groningen en dan gaan we ze bouwen in Zeeland. Ik denk dat daar ook vragen over zouden komen.

De heer **KARAR** (PvdA): Ja, voor mijn gevoel maakt u er nu iets bombastisch van of iets theatraals, wat geloof ik echt niet was op basis van de inbreng. Tenminste, dat heb ik niet kunnen herkennen. Het is een energiecoöperatie, waar we heel erg voorstander van zijn. En daarna is geloof ik de vraag waar ze dan exact wonen – voornamelijk in de regio – niet per se van belang bij het bepalen of het aan goede ruimtelijke ordening voldoet. Bent u dat met mij eens?

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, dat ben ik met u eens, dat dat inderdaad niet onderdeel is van de goede ruimtelijke ordening. Maar ik vind het wel opmerkelijk dat er ook in verschillende documenten werd gesproken over dat dit een project door en voor Amsterdammers is en uit de data blijkt dat het tegendeel te zijn. Ik zou overigens wel een suggestie willen doen. Er is tegenwoordig ook een energiecoöperatie voor kernenergie. Misschien kunnen we die eens meenemen in dit soort discussies om te kijken wat daar mogelijk is.

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Dank u wel, voorzitter. Volgens mij hebben we in de commissie bij de inspraak gezien dat er mensen zijn uit de regio: voor en tegen. Ook mensen die tegen waren, die juist van heel ver kwamen. Maar dat is eigenlijk niet het punt wat ik wil maken. Het valt mij op dat u hier echt op de persoon aan het spelen bent. Dat geldt ook voor de inspreker. U heeft het nou over een van de insprekers die iets bepaalds gezegd heeft wat ze zich heeft laten ontlokken. Ik vind dat eerlijk zegt niet helemaal fair. Ik zou willen dat u het op een andere manier brengt.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Mag ik u daarin om advies vragen, voorzitter? Want ik snap uw punt, zeker. Ik wil ook helemaal niemand persoonlijk beschadigen of iets. Dat is niet mijn intentie, en dat weet u volgens mij heel goed. Echter, deze uitspraken zijn natuurlijk wel gedaan door iemand van die energiecoöperatie. Voor de inhoudelijke behandeling is dat denk ik wel

relevant. Volgens mij is mijn insteek heel helder dat daar geen kwaad in zit. Maar heeft u daar misschien een advies.

De **VOORZITTER**: Mijn voorstel is dat u in ieder anonimiseert en dat u niet mensen bij naam noemt. Maar als u een vereniging, een club of een coöperatie noemt, dan is dat uiteraard geen bezwaar.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Dan sprak ik hierover Energiecoöperatie De Windvogel.

Goed, voorzitter, ik ga richting mijn afronding. Ik hoop dat wij vandaag goed hebben kunnen betogen wat wij zien in de goede ruimtelijke ordening en hoe die in deze vlakken niet van toepassing is. Ik denk dat, als wij vandaag hier als Provinciale Staten besluiten om dit wel toe te staan, wij een fout maken richting de omgeving, richting de inwoners, en dat die bovenal niet zorgvuldig gedaan zou worden. En daar laat ik het even bij.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Kanik van D66.

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, ik moet enigszins bekennen dat ik verbaasd ben dat we dit onderwerp vandaag toch bespreken. Voor onze inwoners zal ik even kort schetsen wat er gebeurd is en daarna waarom ik verbaasd ben.

Voorzitter, vorige week donderdag is er een extra Presidiumvergadering onder uw leiding belegd om een brief van de directeur Netwerkontwikkeling van Rijkswaterstaat aan de omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied te bespreken. Deze brief is tussendoor binnengekomen en was nog niet bekend tijdens de behandeling van dit onderwerp in de commissie. In deze brief wordt een negatief advies afgegeven voor de bouw van twee windturbines vanwege het eventuele effect op de verkeersveiligheid. Gedeputeerde Staten hebben daarop aangegeven dat zij in zo'n korte tijd geen integrale afweging over deze brief kunnen geven aan Provinciale Staten, ook omdat de omgevingsdienst nog een geen kans heeft gehad om op de brief te reageren. Gedeputeerde Staten gaf de mogelijkheid om de behandeling van de Verklaring van Geen Bedenkingen uit te stellen, zodat Provinciale Staten het integrale advies van Gedeputeerde Staten kan meenemen in de behandeling van dit onderwerp. De meerderheid van het Presidium heeft in al zijn wijsheid gesloten om dit advies niet nodig te hebben en gewoon door te gaan met het onderwerp. Voorzitter, tot zover de schets van wat er gebeurd is en over naar mijn verbazing.

Voorzitter, zoals u ongetwijfeld weet, heb ik vorige periode zelf in de coalitie gezeten met drie van de vier partijen die er nu ook een vormen. Ik heb destijds adviezen van het college zeer gewaardeerd, zodat wij als fractie zelf een betere afweging konden maken. Zelfs nu D66 in de oppositie zit en wij op veel onderwerpen van mening verschillen, waarderen wij nog steeds het advies van het college, omdat het nog steeds zorgt voor een betere afweging in onze eigen mening. Gedeputeerde Staten is immers ons dagelijks bestuur en heeft beschikking tot veel meer ambtelijke ondersteuning en informatiemogelijkheden dan wij dat als parttime Provinciale Staten hebben. Voorzitter, het verbaast mij dat wij als Provinciale Staten blijkbaar geen waarde hechten aan het advies van ons eigen college. Ik vind bijna een schoffering van de gedeputeerden en hun voorzitter, die uit overtuiging dag in, dag uit keihard werken om deze provincie weer een stukje beter te maken. Al ben ik het inhoudelijk niet altijd met ze eens, ik vind dat we ons dagelijks bestuur moeten respecteren en op zijn minst haar werk moeten laten doen.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ik heb toch wel een beetje bezwaar tegen het woord ‘schoffering’. Ik bedoel, er wordt hier uitgegaan van een advies en dat is hartstikke mooi en dat wordt door iedereen hier gewaardeerd dat GS een advies geeft en dat wij op basis daarvan mogen beslissen, maar het kan toch niet zo zijn dat wij dan maar naar huis moeten gaan en dan maar alles klakkeloos overnemen als zijnde dwingend. Dus ik maak hier echt bezwaar tegen.

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, ik heb heel duidelijk in mijn bijdrage aangegeven dat ik het meeneem als een advies, een afweging. Zowel de dingen die tegen je eigen overtuiging ingaan, als dingen die jouw overtuiging ondersteunen, zou je altijd moeten blijven wegen, om dat samen te doen. Daarom vind ik het dus jammer dat wij niet hebben gewacht om dit advies mee te nemen in deze discussie, want u ziet toch dat sommige mensen die brief wel meenemen in hun afweging om dit af te wijzen. Sommige partijen zeggen niet dat ze het niet meenemen. Dus waar

beslissen we nou hier met zijn allen over? Iedereen heeft een andere basis waarop we nu een beslissing nemen. Dat is toch vreemd?

Goed. Dat is precies wat ik eigenlijk wou zeggen. De D66-fractie vindt het erg jammer dat een aantal partijen nu met gebrekkige informatie een brief van de directeur Netwerkontwikkeling van Rijkswaterstaat hebben beoordeeld zonder te weten wat dit eigenlijk betekent en welke waarde we hieraan moeten hechten. Dat is waarom onze fractie graag wel het integrale advies van het college had betrokken in deze besluitvorming. Wellicht lukt het de gedeputeerde wel een schets te geven over wat deze brief precies betekent. Hoeveel gewicht in het proces moet Provinciale Staten deze brief geven? Weet GS de precieze motivatie van Rijkswaterstaat waarom de mitigerende maatregelen niet onderschreven worden, anders dan dat ze volgens deze brief niet worden onderschreven? Vindt GS dat dit advies van Rijkswaterstaat in dit stadium überhaupt een status heeft als wij de ruimtelijke inpassing beoordelen? Tot zover mijn eerste termijn, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer De Wit van de VVD.

De heer **DE WIT** (VVD): Ja, voorzitter, dank voor het woord. Vandaag nemen wij als Provinciale Staten een besluit over de plaatsing van drie windturbines rond de Noorder IJ-Plas in Amsterdam. Hebben wij daar als Provinciale Staten wel of geen zwaarwegende bedenkingen bij? Dat besluit brengt veel teweeg in de samenleving. Omwonenden die zich zorgen maken over hun gezondheid en blijvende overlast, maar ook buurgemeenten die zich onvoldoende gehoord voelen en bezorgd zijn over de impact van dit besluit op het bouwen van huizen in de toekomst. Maar ook de leden van de coöperaties die zich hard maken voor hun wens om lokaal meer duurzame energie op te wekken. En alle van deze groeperingen hebben bij ons ingesproken. Daarvoor willen wij onze dank uitspreken.

Het kader waarbinnen de VVD dit besluit neemt is de kwaliteit van de ruimtelijke ordening. Dat gaat over een aanvaardbaar woon- en leefgebied, waar voor ons veel elementen in zitten, zoals de gezondheidseffecten voor omwonenden, nu en in de toekomst, over de landschappelijke inpassing van de windturbines binnen ons eigen beleid. Maar ook over de afweging van diverse functies die in dit gebied plaatsvinden en die in ontwikkeling zijn. Bijvoorbeeld woningbouw, maar ook natuur en recreatie. En tot slot: draagvlak van de betreffende ruimtelijke ontwikkeling in dit gebied.

De VVD ziet zichzelf voor een ingewikkelde taak staan bij de beoordeling van het voorliggende project in de Noorder IJ-Plas. Enerzijds zien we de noodzaak om in Noord-Holland te investeren in duurzame energieopwekking en het belang daarbij van lokale initiatieven om dat te kunnen doen. Immers, wij als provincie doen dat niet zelf. En ook zien we de wil van de initiatiefnemers om omwonenden en buurgemeenten te betrekken in dit betreffende project. Aan de andere kant blijft bij ons het gevoel bestaan dat we in dit windmolenproject te maken hebben met een kind dat probeert alle figuurtjes in de kubus te krijgen, waar steeds de driehoek door het gat van het vierkant moet. En omdat het kind daarin niet weet te slagen, helpt de ouder door de figuurtjes kleiner te maken of de gaten in de kubus juist wat groter. Alles om het kind te laten slagen. Wij vragen ons af of dat het model is om tot goede ruimtelijke ordening te komen. Hoe stel je dan die normen vast voor omwonenden, waarin zij ook vertrouwen dat hun gezondheid geborgd is? Hoe anticipeer je op die toekomstige woningbouw? En hoe werk je aan draagvlak voor de energietransitie? Ten aanzien- Ik stop even, denk ik.

De **VOORZITTER**: Dat is heel netjes van u. Statenlid Van der Waart.

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Dank u wel. Ja, ik zat even na te denken over die beeldspraak. Ik heb zelf ook kinderen, die hebben ook met die kubusjes gespeeld. Maar op een gegeven moment, als het driehoekje in het driehoekje zit en het vierkantje in het vierkantje, is er dan voor de VVD nog steeds een reden om te zeggen: wij zien hier geen goede ruimtelijke ordening?

De heer **DE WIT** (VVD): Voorzitter, wij hebben het idee dat er meer driehoeken in dit spel zijn die door het vierkant moeten dan dat er figuren van de driehoek in de kubus zitten. En dat maakt het probleem erg ingewikkeld. Daarom ga ik de volgende punten aanhalen om dat concreter te maken waar we het hier over hebben ten aanzien van de ruimteverordening, die onderdelen zijn van die figuurtjes, waar ik het over had.

Allereerst gaat dat om het proces, voorzitter. Wij blijven het opvallend vinden – en het is wellicht wat technisch – dat er een bepaalde methodiek, de GES-methode, is gebruikt om gezondheidseffecten in beeld te brengen. Deze methode is voor de GGD afgeraden sinds zomer '22, maar is wel belangrijk, juist ook omdat bepaalde effecten, die niet in de MER zijn meegenomen, door deze methode op tafel moeten zijn gebracht. We vinden dit lastig. Volgens ons geeft dit ook begrijpelijkerwijs onrust bij omwonenden over wat nu de effecten zijn van dit project op hun gezondheid. Daarnaast vinden wij in het proces dat het op zijn minst vervelend is dat wij niet het definitieve advies van de ARO tot onze beschikking hebben gehad, te meer ook omdat de ARO in onze ogen, en ook in haar eigen ogen, te laat betrokken is geweest bij dit project.

Dan de lokale normen. Bij gebrek aan geldende landelijke normen en met verwijzing naar de uitspraak van de Raad van State daarover, dienen per project lokaal normen te worden vastgesteld. Hoewel dit project met aanpassingen binnen de normen van het ontwerpbesluit van de minister valt, vinden wij het als VVD wel vreemd dat in deze specifieke situatie de normen niet zijn bepaald op basis van het feit dat er sprake is van woonarken in plaats van woonhuizen. Want woonhuizen zitten in de normen en woonarken doen dat niet. En weliswaar kun je dat mitigeren, maar het effect van de norm op de woonark is voor ons daarmee niet goed vast te stellen, en dus in een lokale norm lastig te vervatten.

Dan kijken we ook naar de plaatsing van de drie windturbines op de gekozen plek in de clusteropstelling zoals voorgesteld. Daarbij stellen wij vast dat dit niet past binnen onze eigen handreiking Wind op land, met name omdat ze te dicht bij twee bestaande turbines staan, maar ook omdat ze van ongelijke hoogte zijn, de windmolens. Dat vinden wij op zijn minst niet fraai.

En dan andere ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied.

De heer **KLEIN** (CU): Ja, dank u wel. U zegt dat u het niet fraai vindt. Nou is fraai geen criterium en dat gebruikt u ook niet zo, want u zegt: het past niet in onze handreiking. Maar er ligt ook een advies van de ARO die het ook niet fraai vindt, maar er toch wel uiteindelijk positief over adviseert. Hoe beoordeelt u dat?

De heer **DE WIT** (VVD): Ik heb kennis van dat advies en ik vind het, laat ik het zo zeggen, belangrijker dat de clusteropstelling afwijkt ten opzichte van de al nabije windturbines. Dat vind ik eerlijk gezegd een groter punt dan het verschil in hoogte van de drie turbines. Maar ik vind wel, in het kader van die afwijking op de aanwezigheid van andere turbines, dat dat nou net wel een fundamenteel punt is waar ook andere projecten de ruimte in zouden kunnen zoeken. En dat is iets wat wij toch echt niet willen ten opzichte van de handreiking zoals we die hebben geformuleerd.

De heer **KLEIN** (CU): Daarmee bent u dus als VVD-fractie een iets andere mening toegedaan dan de ARO?

De heer **DE WIT** (VVD): Ja, wij maken de afweging op deze manier. Ik had graag van de ARO ook haar definitieve standpunt gehad om nog wat meer te kunnen reflecteren op ons eigen standpunt. Maar goed, die hebben we niet. Maar dit is ons standpunt.

Ja, dan die ruimtelijke ontwikkelingen, voorzitter, die in dit gebied allemaal plaatsvinden. Het gaat ook om een druk gebied en we weten ook dat er veel toekomstige ontwikkelingen nog zullen plaatsvinden. Dit zal met name ook gaan over toekomstige woningbouw. Dat is ook zeker voor de VVD een belangrijk punt. Maar het gaat niet alleen daar om, het gaat ook om de kwaliteit van natuur en recreatiegebieden, waar dit in dit gebied ook over gaat. Het is niet onbelangrijk om dat te noemen, zeker gezien de geplande woningbouw die met zichzelf ook weer een vraag creëert naar meer natuur en recreatie nabij de stad, waar in onze ogen de Noorder IJ-Plas een heel goede voorziening voor zou kunnen zijn. Wij hebben het gevoel dat we nu een stap moeten zetten in dit specifieke gebied met al die ontwikkelingen, die andere toekomstige ontwikkelingen – zoals die woningbouw en bijbehorende effecten – bemoeilijken zonder dat we nu het totaalperspectief voor dit gebied met elkaar hebben vastgesteld. De manier om bewoners van die toekomstige woningen te beschermen tegen overlast vinden wij daarnaast bijzonder en ook

risicovol, omdat de betreffende inwoners en de gemeenten, waarin zij wonen, geen directe partij zullen zijn in de te maken afspraken over het tegengaan of het mitigeren van overlast. Ook lijkt er weinig tot geen ruimte in de huidige businesscase om nog aanpassingen te kunnen doen in de toekomst om eventueel aan die overlast tegemoet te kunnen komen. Dit is volgens mij ook een punt wat naar voren komt uit de beoordeling van Rijkswaterstaat, die eigenlijk ook haar twijfels uit over in welke mate het doen van aanpassingen binnen de businesscase van het project nog mogelijk is, nog los van het effect die verkeersmaatregelen zouden moeten hebben op de verkeersveiligheid. Dat laten we even aan Rijkswaterstaat.

Tot slot, het draagvlak, voorzitter, voor dit project en het proces dat is gevolgd om daartoe te komen. Wij stellen vast dat, ondanks een in 2021 aangenomen motie van PS, geen afsprakenkader is gemaakt met buurgemeenten.

De heer **KANIK** (D66): Ja, voorzitter, u haalt in het kort de brief van Rijkswaterstaat aan en u maakt er toch gebruik van om een oordeel te geven over deze ruimtelijke ordening. Waarom heeft u dan niet even gewacht tot uw eigen college u kon adviseren hoe u die brief zou moeten lezen?

De heer **DE WIT** (VVD): Ik heb kennis van het advies van het college. Dat is ook goed dat dat er ligt. Aan de andere kant wisten we aan de voorkant van dit proces dat er tussen de verschillende beslismomenten, die er zouden zijn, of de bespreekmomenten – bijvoorbeeld de behandeling in de commissie en nu deze behandeling in de Staten – dat er op onderdelen waar we informatie misten, informatie zou kunnen komen. En dat is inherent aan het proces van een ontwerpbesluit tot een definitief besluit. Dus ik zie geen reden om daarvan af te wijken, daar wij dat risico vooraf hebben gezien en ingecalculeerd en dat acceptabel achten.

De heer **KANIK** (D66): Maar, voorzitter, de heer De Wit neemt nu deze brief mee in zijn beoordeling over de openbare ruimte. U zegt zelf: Rijkswaterstaat heeft ook vastgesteld dat de mitigerende maatregelen moeilijk zijn. Waarmee u dus deze brief meeneemt. Dus u zegt: er zijn meerdere momenten dat er informatie bij komt. Dus nogmaals, waarom heeft u dan niet gewacht tot het college een advies heeft uitgebracht over deze brief, zodat u goed kunt weten wat deze inhoud van brief betekent? En als u zegt 'ik heb hem niet nodig', waarom refereert u dan aan deze brief?

De heer **DE WIT** (VVD): Nou ja, voorzitter, ik heb niet gezegd: ik heb het niet nodig. Er zijn twee dingen. 1, we wisten van tevoren bij de procedure die we volgen dat dit risico bestond, namelijk dat er nieuwe informatie zou komen tussen momenten van besluitvorming. En dat risico hebben wij ingecalculeerd en acceptabel bevonden. Nou, dat zien we nu dus. En het tweede is, ja, ik kan in mijn inbreng ook een krantenartikel uit het Financieel Dagblad betrekken en u niet. Dat is echt aan partijen zelf om hun inbreng daarin te bepalen. En deze keuze, die maken wij.

Ik ga door, voorzitter, over het draagvlak, en met name ook het afsprakenkader wat ontbreekt in deze casus met buurgemeenten, waar wij 2021 als Staten al een uitspraak over hebben gedaan dat wij dat zeer belangrijk vinden. En als VVD vinden we ook dat de provincie hier nog beter de regie op moet nemen. Dit weegt voor ons ook zwaar, omdat we willen voorkomen dat er wildwestpraktijken in de provincie ontstaan, waarbij initiatieven om tot energietransitie te komen, alle pijn en overlast naar de buurgemeenten wordt geschoven. Want dat is wat ons betreft geen goede manier om tot ruimtelijke ontwikkeling te komen.

Voorzitter, afwegende alle aspecten van de ruimtelijke ordening komt de VVD-fractie tot de conclusie dat wij te veel bedenkingen hebben bij de inpassing van het voorliggende project in dit drukke, in ontwikkeling zijnde gebied.

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Dank u wel, voorzitter. Ja, ik hoor de heer De Wit zeggen dat er geen zaken moeten worden afgewenteld op de buurgemeenten. Is dat niet precies wat u nu doet als u zegt: die Noorder IJ-Plas, die windturbines, mogen geen doorgang vinden. Maar we hebben natuurlijk wel de RES-opgaven waar we ons gezamenlijk aan committeren.

De heer **DE WIT** (VVD): Zeker, voorzitter, hebben wij de RES'en waar we ons aan gecommitteerd hebben, ook als VVD. Wat ons betreft is het draagvlak daarin ook heel belangrijk om tot

uitvoering te komen om die doelen binnen die RES'en te halen. En als onderdeel van het draagvlak is dat afsprakenkader met gemeenten, tussen gemeenten, juist zo belangrijk, evenals dat is het draagvlak zoals blijkt uit hoe gemeenteraden tegen bepaalde projecten aankijken. En dat is voor ons altijd bepalend om tot keuzes te komen binnen die RES'en. En vanzelfsprekend geldt, binnen de RES'en hebben we zogenaamde zoekgebieden vastgesteld voor: waar kunnen we nou duurzame energie opwekken, waar niet? Hoe moet dat eruitzien? Maar dat wil niet zeggen dat het ook vindgebieden zijn. Dus er zullen altijd projecten zijn die wel passen en die niet passen. Dat is inherent aan de manier hoe we samenwerken met elkaar. De tijd zal ook moeten leren waar het wel past en waar dat niet past.

Ja, voorzitter, ik heb net uitgesproken dat de VVD-fractie in ieder geval dus te veel bedenkingen heeft bij dit project in dit gebied. Daarom zullen we dus ook tegen de Verklaring van Geen Bedenkingen stemmen op basis van de argumenten zoals ik die net genoemd heb. En dan stop ik even.

De heer **KLEIN** (CU): U had het ook wel mogen afmaken. Ik vroeg me af: u gaat nu in deze fase tegenstemmen, terwijl er een concept VVGB ligt. Er komt nog een moment, als we wel voor zouden stemmen als Provinciale Staten, dat we over de definitieve VVGB gaan stemmen. Wat maakt nu dat u zegt: op dit moment wil ik de stekker er al uit trekken en ik wil niet de finale afweging die we hebben als alle informatie op tafel ligt nog een kans geven?

De heer **DE WIT** (VVD): Ja, voorzitter, de elementen waar de informatie ontbrak zaten op met name natuur en verkeersveiligheid. Ik heb net andere punten genoemd, die daar geen betrekking op hebben en die voor ons wel zwaar wegen in onze afweging. En ik vind het ook, laten we zeggen, niet fair om een oordeel uit te stellen, terwijl we eigenlijk op basis van de punten die we net genoemd hebben ons oordeel al gemaakt hebben. Dan vind ik dat je daar ook transparant in moet kunnen zijn.

Ja, voorzitter, en daar wil ik ook mee afsluiten met die woorden over transparantie en ook het besluit nemen waar dat soms moet. Wij als VVD willen niet in de positie komen dat we met goede intenties beleid maken om vervolgens vier jaar later aan de mensen uit te moeten leggen dat het in de praktijk toch iets anders en ook niet goed is uitgepakt. Het vraagt lef om soms een streep te trekken, omdat we beter moeten weten hoe onze besluiten uitpakken voor de mensen waar we het voor doen. En dat doen wij als VVD nu.

De **VOORZITTER**: Het woord is aan de heer Hollebeek van Partij voor de Dieren.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja, voorzitter, dank u wel. Ik zal menigeen hier geruststellen. Het is inderdaad zo dat het de brief van Rijkswaterstaat nog niet geduid is. Dus dan ga ik daar niks over zeggen ook. Die ga ik niet bij mijn oordeel betrekken. Voor de rest, ja, ik kan me bijna volledig bij de bijdrage van collega De Wit aansluiten. Het is een wonder dat de Partij voor de Dieren en de VVD eigenlijk dat een eensluidend oordeel komen. Daarmee kan ik weglopen, maar dat ga ik natuurlijk niet doen.

Wat mij hier heel erg opviel, is dat we hier vooral te maken hebben met definities en interpretatie. En waar dat vooral mee naar voren komt is over – en ik zie wat mensen 'nee' schudden, maar dat is wel het geval, meneer Kanik – de definitie van goede ruimtelijke ordening. Goede ruimtelijke ordening is meer dan voldoen aan lokale normen. Ik heb vorige keer al een definitie gegeven als planoloog, maar ik ben nog maar eventjes naar de officiële stukken gegaan en het voormalige ministerie van VROM had daar wel een heel klink en klare definitie bij. Dat was de volgende. Ik heb hem nog even in grote letters uitgeprint. "De kern van ruimtelijke ordening vergt een zorgvuldige weging van de verschillende belangen die in de leefomgeving samenkomen. De energieopgave is namelijk slechts één van de maatschappelijke opgaven – dus dit was gespecificeerd op duurzame energie ook – waarvoor ruimte gevonden moet worden en landt op plekken waar de ruimte al gebruikt en gewaardeerd wordt. Ruimtelijke kwaliteit gaat dan ook niet slechts over de vraag of één ruimtelijk ingreep plaats moet vinden en hoe zo'n ingreep zo goed en zorgvuldig ingepast kan worden. Het gaat vooral ook om de vraag waar deze ingreep plaats moet vinden." En volgens mij heb ik daar in de commissie al een heel uitgebreid verhaal over gehouden. Nog zoiets, definitie en interpretatie over dat lokaal eigendom. Ik ga het er niet te lang over hebben, want het heeft niets te maken met de ruimtelijke ordening, dit niet, maar het is

wel weer zoiets wat gebogen wordt zoals je wil. Partij voor de Dieren is altijd meegegaan met voorstellen waarin met gezegd: lokaal eigendom moet gemotiveerd worden en ondersteund worden. Daarbij hebben we altijd wel bedacht dat het dan te maken moest hebben met rechtstreeks mensen die ondervinden, die overlast ondervinden of die rechtstreeks in de buurt wonen. En inderdaad, je kunt zeggen: ja, er zijn vijfhonderd mensen in Amsterdam-Noord. Maar die kunnen ook allemaal in een deel van Amsterdam-Noord wonen waar je die windmolens totaal niet eens vandaan kan zien, want het is een stadsdeel met honderddertigduizend mensen. Dus dat even gezegd hebbend. Nog iets- Nou, het lokaal eigendom heb ik gezegd. Er werd ook steeds gezegd: ja, Amsterdam moet ook zijn steentje bijdragen. Dat kun je vinden. Prima. Maar dan wordt het wel weer precies naar de grenzen van de gemeente geschoven. En ik wil eerst de heer Kanik-

De heer **KANIK** (D66): Zegt de Partij voor de Dieren nu hier dat er geen enkel duurzaam energieproject doorgang mag vinden als niet de direct-omwonenden er geen last van hebben? Is dat wat u nu hier-

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Voorzitter, dat zeg ik helemaal niet. Volgens mij, dat zijn mijn woorden niet. We hebben juist gezegd dat mensen in de nabije omgeving daarvan zouden moeten kunnen profiteren. Het is niet zo dat iemand verderop daar niet van kan profiteren. Maar als je dan al kijkt dat er hier vanuit Oostzaan of Zaanstad of zo, dat er inderdaad – ja, ik haal de heer Van den Berg maar weer aan – er werd geen enkel voorbeeld gegeven van mensen die daar daadwerkelijk wonen. Ja, in Amsterdam-Noord.

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, er ligt ook een plan, een landschapsplan en een financieel plan, waardoor omwonenden ook mee kunnen meeprofiteren. Er ligt een plan om energiearmoede op te pakken met die windmolens. Dus hoe komt u erbij dat de omgeving niet kan profiteren?

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ik zeg niet dat de omgeving niet kan profiteren. Ik zeg dat hier definities worden gehanteerd, waardoor het heel erg wordt gebogen naar – en daar wil ik net bij komen – dat wij iets moeten vinden. Ik moest opeens denken aan Henri Ford in de tijd van de T-Fort. Dat was de eerste auto die in grote productie werd gemaakt. Daarbij werd gezegd: iedereen kan nu een auto hebben en dat is hartstikke mooi en je kan elke kleur maar krijgen die je wil, zolang het maar zwart is. Het gevoel wat mij heel erg bekruipt is dat er hier iets wordt voorgesteld waar eigenlijk wordt gezegd: jullie mogen iets beslissen, maar jullie moeten wel dit beslissen.

De heer **KLEIN** (CU): Ja, ik ben nogal verbaasd over de manier waarop u nu lokaal draagvlak en lokale participatie herinterpreteert. Het is natuurlijk overduidelijk dat dat nooit in de nauwe zin gaat alleen om mensen die onder een windmolen wonen. Het gaat erom dat burgers samen het initiatief nemen in hun omgeving. Nu bent u in staat om die hele definitie te verengen tot mensen die er vlakbij en onder de windmolen wonen. Terwijl, wat de heer Kanik ook zegt: er is ook een omgevingsfonds. Op allerlei manieren wordt er gewerkt aan het feit dat de lokale omgeving kan meeprofiteren. Maar waarom verengt u deze definitie nou naar een onwerkbare definitie? Want dan komt er nooit meer een project waar de lokale omgeving volgens uw definitie zal participeren.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ik ken persoonlijk helemaal niemand daar in de omgeving die daar last van heeft en die daarin participeert. Ik zeg ook niet dat iedereen, dat het honderd procent uitsluitend mensen moeten zijn die participeren. Maar er wordt hier heel makkelijk gezegd: ja, dat doet niet ter zake. In de commissievergadering werd gezegd: ja, er is helemaal geen definitie van, dus het maakt niet uit waar die mensen wonen. Dat is mijn punt, dat ik hem nu eventjes omgooi en dan ziet u hoe ridicuul het waarschijnlijk is. Maar het gaat erom dat er een definitie wordt gehanteerd, waardoor wij eigenlijk sowieso akkoord moeten zijn, al woont iemand op de Vaalserberg met zijn allen, dan kunnen wij zeggen: het is goed, want het is lokaal. Er werd zelfs gezegd; ja, maar lokaal betekent eigenlijk dat het particulier is en niet vanuit bedrijven. Maar die definitie hebben wij nooit eerder gehoord. Als dat zo zou zijn, dan zouden we daar in verleden – dat probeer ik alleen aan te geven, kritischer op zijn geweest. Dat is het enige wat ik hier probeer aan te geven.

De heer **KLEIN** (CU): Ik vind dat u hiermee niet recht doet aan al die betrokken inwoners die in hun vrije tijd in de energiecoöperatie hun schouders zetten onder het opwekken van duurzame energie, door ze weg te zetten als investeerders van ver weg die er toch geen last van hebben.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Als u dat zo heeft geïnterpreteerd, dan heb ik daar spijt van. Ik wilde alleen even de stelling omdraaien om even te laten zien wat hier aan de hand is: dat we worden geacht om een definitie te hanteren waar wij het in eerste instantie niet mee eens zijn. Dan excuses daarvoor, ook richting de initiatiefnemers.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dank u wel. Bent u het met ons eens dat in principe alle omwonenden kunnen participeren en dat dat niet het belangrijkste is?

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ik ben het zover met u eens dat ik vind dat alle omwonenden moeten kunnen participeren. Maar de wethouder is hier ook geweest en die heeft ook al aangegeven dat er dertig brieven zijn bezorgd in een gemeente met tienduizend inwoners. Ook dat is niet helemaal lekker gelopen.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Goed. Maar goed, dit ging even over hoe mensen hier tegenover elkaar staan. Ik wil hier ook niet gaan zeggen wat mensen moeten vinden. Ik merk dat het ook een beetje zuur gaat worden tegenover elkaar. Dus ik ga gewoon met onze eigen visie beginnen.

Partij voor de Dieren heeft altijd gezegd dat we voor de energietransitie zijn. Inderdaad, ja. En daar kwam wat kritiek op, hoorde ik, in sommige bijdragen, dat je dan niet een situatie op zijn merites mag beoordelen. Dat vinden wij best vervelend, want wij zijn altijd dank geweest, ook in de gemeenteraad van Amsterdam. Dat we zeggen: windturbines in principe moeten kunnen, maar niet in de natuur en niet nabij woonwijken. Ik kan me best wel voorstellen dat je nooit ergens iets kunt zeggen – en daar ben ik het ook helemaal mee eens – waar totaal niemand er overlast van ondervindt. Maar we hebben het hier over een kern van een dorp met tienduizend inwoners, waar de windmolens over de dorpskern heen reizen, slagschaduw of niet – die schaduw is er sowieso – op een bestemming waar de bestemming nu natuur is. Daar zijn we altijd duidelijk in geweest. Wat wij zien – en daarom haalde ik de VVD ook een beetje aan – is dat in het gebied waar zo'n ruimtelijke druk op ligt – er komt veel meer woningbouw bij, er moet natuur komen; de heer Dessing haalde het ook al even aan; recreatie is daar nodig – ja, je zou het zo kunnen doen dat dit project mogelijk is en zelfs dat er dan over vijftien jaar nog woningbouw mogelijk is. Maar gaan die mensen dan ook in een omgeving leven, waar je prettig leeft, waar er natuur is, waar er recreatiemogelijkheden zijn. We zien zelfs dat die natuur in dit gebied versterkt moet worden. Wij zien veel meer in een groenblauwe verbinding vanuit het IJ richting Het Twiske. Precies op de plek waar dat gerealiseerd zou moeten worden, is nu de meest noordelijke windmolen geprojecteerd. De heer De Wit zei het ook al, de heer Dessing. Dat is het enige gebied waar je op wandelafstand van de Achtersluispolder of vanuit Havenstad kunt recreëren, en dan zit je daar onder een windmolen van tweehonderd meter met je picknickkleedje.

Goed, ik ga nog even kijken wat ik verder wilde zeggen. Nog het feit dat we niet verder wilden uitstellen. We hadden wat mij betreft in eerste instantie in de commissie deze casus nog niet hoeven behandelen en we hadden best kunnen wachten op alle informatie. Maar nu is er al zo'n geest uit de fles dat de omwonenden, maar ook de initiatiefnemers, gewoon verdienen om duidelijkheid te krijgen over dit project. Ik weet iets van ruimtelijke ordening en Statenlid Van der Waart, ik kan u geruststellen: ik ben geen expert op het gebied van geluid en ik ben geen expert op het gebied van, nou ja, alle technische dingen. Dat pretendeer ik niet. Ik weet iets van planologie. Daar heb ik voor geleerd. En ik weet iets van wat wij hier voorstaan. Wij vinden deze locatie niet geschikt. Wij vinden dat er betere locaties zijn. Dat hebben we vorige keer ook al aangegeven. Dat mocht dan niet, want dat zou niet tot de kern behoren van wat goede ruimtelijke ordening is. Ik geloof dat ik bij deze definitie wel heb uitgelegd dat het volgens mij juist wel ter zake doet. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan gaan we naar de laatste bijdrage in de eerste termijn vanuit de Staten. Dat is de heer Becker, uw maidenspeech. Daarna zal ik schorsen voor de lunch en dan

zullen we na de lunch horen wat het college in de eerste termijn aan ons te melden heeft. Maar we geven eerst de heer Becker de gelegenheid om de maidenspeech te houden.

De heer **BECKER** (BBB): Dank u wel, voorzitter. En goedemiddag collega's en inwoners die ons volgen, online of hier in de zaal aanwezig, die wij vertegenwoordigen hier tenslotte. Het is gebruik dat bij de eerste bijdrage van een volksvertegenwoordiger het te bespreken agendapunt voorafgaat met een persoonlijk verhaal, genoemd de maidenspeech. Ik kies daar niet voor. Ik wil het namelijk niet over mezelf hebben, maar over ons hebben.

Over negen dagen zijn de Tweede Kamerverkiezingen. Wat grote zorgen baart, is het publiekelijk wantrouwen in de politiek. Bij de Provinciale Statenverkiezingen werd al zichtbaar dat de mensen het zat zijn en dit vertaalde zich in een megawinst voor de BBB en nu gaat de nieuwe partij van Pieter Omtzigt in de peilingen aan kop. Deze partijen slagen er blijkbaar wel in om het vertrouwen van de kiezer te krijgen. Is daar een kunstje voor? Nee, het is gewoon duidelijke taal spreken, doen wat je de kiezer belooft en respect hebben voor de ander. Of zoals BBB zegt: doe wat je zelf niet blieft, ook een ander niet. Kom ik u nu de les lezen? Nee. Doe de BBB dan zelf alles goed? Nee. Maar bij een fout geven ze die toe, zeggen ‘sorry’ en leren ervan om deze in de toekomst niet meer te maken. Om het vertrouwen van onze inwoners terug te winnen, zullen wij samen een inspanning moeten leveren. Ik wil dan ook op alle collega's een moreel appèl doen om die verantwoordelijkheid ook te nemen, omdat voor een gezonde democratie het vertrouwen terugverdiend zal moeten worden. Dat lukt niet met, zoals vorige week maandag, met vergaderingen van tien uur ‘s morgens tot halftwaalf ‘s avonds te houden, mede door een lawine aan moties, vragen en interrupties. Dan is de kans groot dat de burger afhaakt. Maar vertrouwen heeft ook met gedrag te maken. Woorden doen ertoe. Maar ook, hoe stralen we dit mooie ambt uit? En zitten we vaak meer op de telefoon te kijken dan naar een collega die een bevlogen betoog houdt? Als elke fractie hier intern aandacht aan besteedt, heb ik er vertrouwen in dat het allemaal goed komt.

Vertrouw heb ik ook in de fractie van de BBB. Het is prachtig om te zien hoe iedereen zich ontwikkelt. Ik ben er trots op dat ik de tweede B van BoerBurgerBeweging mag vertegenwoordigen. Daarbij hoort ook de woordvoering bij het dossier over de windturbines Noorder IJ-Plas. De BBB heeft in het debat in de commissie Leefomgeving al aangegeven bij de gevraagde Verklaring van Geen Bedenkingen, de VVGB, juist nog heel veel bedenkingen te hebben. Om een weloverwogen en zorgvuldig besluit te nemen, hebben wij ons hierna nog dieper in deze materie verdiept om helderheid te krijgen in het gevolgde proces om plaatsing van drie windturbines in de Noorder IJ-Plas.

Participatie omwonenden en buurgemeenten: zijn de bewoners in het beoogde gebied voldoende gehoord en meegenomen in dit proces? Bij het inspreken tijdens de commissievergadering bleken de meningen hierover verdeeld. De direct-omwonenden vonden van niet en uitten hun bezwaren over de hoogte van tweehonderd meter hoog en een van honderdvijftig meter hoog, met als voorbeeld de ERA-flats in Zaandam. Elk veertien verdiepingen hoog. Zet vier van de vijf flats op elkaar en je hebt de hoogte van twee van de drie windturbines voor de komende dertig jaar in je achtertuin. Ook noemden zij de geluidsoverlast en refereerden aan een onderzoek van het Leids Universitair Medisch Centrum waaruit blijkt dat er bij plaatsing binnen een straal van vijfhonderd meter door het laagfrequentiegeluid bij ruim zeventig procent van de omwonenden slaapstoornissen kunnen optreden. Verder zorgen over de handhaving bij overtreding van de toegestane slagschaduw en of de windturbines stilgezet kunnen worden na overschrijding van de norm. Als ze er eenmaal staan, zeggen ze, is dit het paard achter de wagen spannen.

De leden van de coöperatie beargumenteerden het belang om lokaal duurzame energie op te wekken. Dat mocht van een van de insprekers zelfs met een windturbine in het Vondelpark. Verder bleek dat, mede omdat er geen winstbelang bij deelneming aan deze corporatie is, het hier vooral gaat om maatschappelijke verantwoordelijkheid te nemen om zelf duurzame energie op te wekken. Dat valt te prijzen. Maar waar men zich minder zorgen en verantwoordelijk voor voelt, was op welke plek dit moet plaatsvinden. Een aantal wethouders vertegenwoordigden buurgemeenten en gaven aan niet of nauwelijks betrokken te zijn bij dit project en benadrukten dat als deze plannen doorgang vinden, dit een streep zal zetten door de bouw van honderden nieuwbouwwoningen in de omgeving van dit project.

Gezondheid. Omwonenden maken zich bij plaatsing van de windturbines grote zorgen over hun gezondheid. Het bevreemdt dan ook dat, ondanks een negatief advies van de GGD, toch gebruik is gemaakt van de zogeheten GES-methode, gezondheidseffectscreening, juist omdat hier specifieker onderzoek wenselijk is.

De veiligheid. Tijdens het eerste overleg op 14 maart 2022 gaf Rijkswaterstaat bij de initiatiefnemer al aan dat de beoogde locatie voor plaatsing van windturbines één en twee vanwege het risico voor de verkeersveiligheid problematisch zou zijn. Op 12 oktober en 1 november jongstleden is dit besproken met betrokkenen en de opstellers van de analyse, Goudappel Mobility Expertise. Uit de brief van 2 november jongstleden van Rijkswaterstaat aan de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied citeer ik de volgende twee alinea's. “Zoals aangegeven in ons advies van 29 maart 2023 aan de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied hebben wij in het vooroverleg met de initiatiefnemers Windontwikkeling Amsterdam-Noord om een veiligheidsonderzoek gevraagd, omdat de windturbines één en twee zijn voorzien nabij het knooppunt Coenplein.” Tweede citaat: “Voor het toetsen van de verkeersveiligheid hebben wij aan initiatiefnemer een wegbeeldanalyse gevraagd. Uit de wegbeeldanalyse en de beoordeling daarvan door experts blijkt dat het plaatsen van de beoogde windturbines op knooppunt Coenplein leidt tot verdere verzwaring van de rijtaakbelasting van de weggebruiker in een al drukke en zeer complexe verkeerssituatie. Dit leidt tot een verhoogd risico voor de verkeersveiligheid, dat door diverse experts als aanvaardbaarder wordt beoordeeld.” Einde citaat.

Dan ecologische gevolgen. Ik citeer uit de memo van het WNF, Wereld Natuur Fonds. “Het lawaai en de trillingen van de aanleg windmolens hebben onder water een verstorend effect op vissen en andere diersoorten die zich door middel van geluid oriënteren en naar voedsel zoeken. Vogels die over trekken kunnen gewond raken en sterven door de wieken van de windturbines. Anderen ontwijken deze, maar verliezen rust- en foerageergebieden.

De energietransitie. De vraag is of plaatsing van de beoogde drie windmolens in de Noorder IJ-Plas noodzakelijk is om aan de beoogde klimaatambities in Noord-Holland te voldoen. Of kan dit ook bereikt worden door het plaatsen van bijvoorbeeld zonnepanelen op daken, kleine windmolens op boerenerven of andere energiebronnen?

Alles overwegende komt BBB tot de volgende conclusie. Om tot een objectief oordeel te komen, is de BBB op bezoek geweest bij de omwonenden, heeft met betrokken partijen contact gehad, veel relevante rapportages gelezen en besproken in haar fractie en is tot oordeel gekomen dat wij tegen de Verklaring van Geen Bedenkingen stemmen. Tot zover, voorzitter.

[Tafelgeroffel]

De **VOORZITTER**: Dank u wel.

Dames en heren, het is nu 13.15 uur. De lunch staat klaar in de Johan Remkeszaal. Ik wilde exact om 14.15 uur gaan beginnen. Dus ik wil u allemaal verzoeken om ook op tijd in de zaal te zijn, zodat we geen tijd verliezen. Dank u wel.

Schorsing van 13.16 tot 14.16 uur.

De **VOORZITTER**: Geachte Statenleden, ik heropen de vergadering. En dat doe ik niet nadat ik u eerst nog heb medegedeeld, dat ben ik vergeten aan het begin, maar ik zal vanaf 17.30 uur het voorzitterschap overgeven aan de vicevoorzitter, de heer Hollebeek. Dat heeft te maken met een taak als rijksorgaan, een koninklijke verplichting, straks. Dus dan ga ik u om 17.30 uur verlaten. Tenzij we al klaar zijn, want dan kan ik met u gewoon de vergadering afronden. Dat is natuurlijk een wens. Of een wonder, dat zou ook iets kunnen zijn. Maar ik heb in ieder geval de vicevoorzitter bereid gevonden om mij te vervangen.

Wij zijn gebleven bij agendapunt 15.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Voorzitter?

De **VOORZITTER**: Ja.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Een vraag. Als de heer Hollebeek het voorzitterschap overneemt, is hij dan nog wel in staat om te stemmen?

De **VOORZITTER**: Absoluut. Ja, daarom heb ik ook knopjes 'plus' en 'min'. Dat heeft u nooit gemerkt, maar- Nee, alle gekheid op een stokje. De griffier zit er ook naast en die houdt het goed in de gaten. Zoals u weet, het aantal geldig uitgebrachte stemmen zal ook van tevoren kenbaar worden gemaakt en dat kunt u dan ook zien in de totaaltelling.

We gaan verder bij agendapunt 15 en we zijn aangekomen bij een reactie vanuit het college in eerste termijn over het onderwerp de Verklaring van Geen Bedenkingen voor het windpark Noorder IJ-Plas te Amsterdam. Ik geef het woord aan gedeputeerde Rommel.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten
Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. Er zijn een aantal vragen gesteld. Dus die wil ik eventjes nalopen. Zoals al aangegeven in de brief kunnen wij geen duiding geven aan de brief of het advies van Rijkswaterstaat. Maar waar ik vragen kan beantwoorden, zal ik dat proberen.

De eerste vraag, dat ging eigenlijk over de PVV. U vroeg naar Bisfenol Aan, of wij daar ook een onderzoek naar hebben gedaan. Het RIVM heeft een keer een QuickScan gedaan op zee. Daarvan zeggen zij ook: er moet nog wel een vervolg gaan komen. Voor de rest heeft het OD ook aangegeven dat wij zelf dus niet een onderzoek hebben. Wij kunnen ook kijken naar de ontwikkelingen die het onderzoek in Flevoland met zich meebrengt. Daar is met een motie ook toe opgeroepen, zo zei u al. We kunnen kijken hoe we daarbij aan kunnen haken. Het lijkt me niet dat je twee onderzoeken tegelijk laat lopen, maar laten we daar even naar kijken.

Er wordt ook gevraagd, de SP zegt: kunt u aangeven welke gemeenten wel voor windturbines zijn? U heeft denk ik dezelfde informatie als dat ik heb. Het is een beetje, de raden van Landsmeer en Zaanstad, die oproepen van, zeg dat wij die windturbines niet willen. Bij Landsmeer is gezegd: de wethouder zal dan wel in overleg treden. Dat heb ik nog niet gehad. Het college heeft niet duidelijk 'nee' gezegd Wel zijn ze heel erg meegenomen in wat er speelt. Amsterdam is natuurlijk wel voor. Dat weet u ook. En van Oostzaan was de wethouder hier natuurlijk vorige week om in te spreken. Ja, en in hoeverre ze dus allemaal voor of tegen zijn, dit is de informatie die ik heb. Dat kunt u dan ook op die manier interpreteren of meenemen.

Volt, u had een aantal vragen gesteld. Ik kan daar dus niet zo op duiden. Maar u zei ook: hoe kan zo'n advies zo laat binnenkomen? Ja, dat kan ik u eerlijk gezegd niet zeggen, want ik ga niet over de agenda van Rijkswaterstaat. Wij waren natuurlijk ook daarmee verrast.

U vraagt ook naar het rapport van Rijkswaterstaat. Die hadden wij nog niet, want wij hadden alleen maar dat advies ontvangen. Maar afgelopen vrijdag heeft het OD het rapport ontvangen. Dat was om een uur of halfzes. Wij hebben dat ook zojuist gekregen. Wij kunnen u dat ook doen toekomen. Er is ook een reactie gekomen vanuit Goudappel. Dus die zullen wij u ook doen toekomen. Heeft u dat ook compleet. Wij hebben dus nog niet een duiding daarop of iets dergelijks.

U zegt: welke rapporten kunnen we nog meer verwachten? Dat hebben we al aangegeven in de commissievergadering ook. Er komt een aanvullend onderzoek via de OD naar de natuur. Dat kan binnen twaalf weken rond zijn. En een landschapsplan met betrekking tot de ruimtelijke inpassing.

U zegt ook: wat voor effect heeft dat rapport dan op RWS. Het rapport van Rijkswaterstaat moet gewoon meegenomen worden in de integrale afweging. Dus dat weet ik nog niet. En of er andere, bredere gevolgen zijn, ook dat moet meegenomen worden in een brede afweging.

U zegt ook: is er een precedentwerking als er een afwijzing van de Ontwerp-VVGB komt? Ja, dat kan ik niet echt zeggen, want ieder voorstel dat er ligt, is natuurlijk maatwerk. Zoals al gezegd, bij die reclamezuilen was er ook, heb ik begrepen, een negatief advies van RWS. Dus dat kan ik niet echt aangeven.

Dan is JA21. U zegt: ja, gaat de omgevingsdienst in de toekomst een andere inschatting maken wanneer er verkeerssituaties in relatie tot windturbines in beeld zullen komen? Rijkswaterstaat heeft aangegeven wel altijd met een positieve houding mee te werken en de grondslag naar de verkeersanalyse, maar dat de verkeersanalyse wel doorslaggevend is. Rijkswaterstaat maakt alleen een afweging over verkeersveiligheid. Natuurlijk, ja, u als Staten zult die brede afweging moeten maken naar een goede ruimtelijke ordening, of die is nageleefd. Hoe dat uitpakt, kan ik dus ook niet zeggen.

Dan, ja, D66. U zegt: kunt u de effecten en het gewicht van dit advies schetsen? Ik vind dat echt wel even moeilijk, omdat ik het rapport natuurlijk niet heb. Maar ja, verkeersveiligheid – dat weet u ook van de heer Olthof –dat zijn wel zaken die u als Staten altijd aan het hart gaan en wij als gedeputeerden ook, want die verkeersveiligheid is natuurlijk heel erg belangrijk. En ja, dat moeten we altijd meenemen in de integratie en in de totale afweging hierover.

En u zegt ook, ja, vindt u dat dit advies gewicht heeft? Ik heb dat net denk ik ook wel aangegeven, dat dit altijd gewicht heeft, zeker de verkeersveiligheid. Maar ook andere zaken. Dus dat is maar net welke afweging gemaakt wordt.

De motivatie van Rijkwaterstaat, die heb ik nog niet, want wij hebben nog geen contact kunnen hebben. Dus misschien dat het uit het rapport blijkt. Ik heb geen idee. Maar ze hebben altijd wel een positieve opstelling naar windmolens toe in de zin van dat ze ook goed kijken, dat als het in een natuurgebied plaatsvindt, hoe ver ze daarin mee kunnen werken, zoals in dit geval.

Dan even zien. Dan ben ik er al doorheen, zie ik. Dank u, voorzitter.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, dank, voorzitter, en ook dank voor de beantwoording. Wat wij ons afvroegen, is, nu de grote kans is dat de VVGB niet verleend gaat worden, de natuurtoets die nog open stond, of die nog uitgevoerd gaat worden of dat dat ook wordt stopgezet?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Die gevolgen kan ik u niet geven, want zoals het nu lijkt, zou je- Als de VVGB afgewezen wordt, er ligt nog niet een verzoek voor een omgevingsvergunning. Ja, we moeten kijken wat daarna gaat gebeuren met die natuurtoets.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Helder. Dank u wel.

De heer **KANIK** (D66): Ja, voorzitter, de gedeputeerde zei dat verkeersveiligheid ook ontzettend belangrijk is. Natuurlijk, dat vinden wij ook. Maar dit antwoord van de gedeputeerde gehoord hebbende, staat Gedeputeerde Staten nog steeds achter de Verklaring van Geen Bedenkingen die zij eerder hebben afgegeven, voordat dit advies kenbaar is gemaakt?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dat heb ik ook in de commissievergadering aangegeven, wij hebben een advies gekregen van het OD dat we met de stukken die er lagen een positief advies konden geven aan de Staten en dat de Staten dus konden gaan bekijken of zij dat Ontwerp-VVGB wilden neerleggen, omdat, buitenom de verkeersveiligheidstoets en de natuurtoets hebben we ook de zienswijzen nodig voor een definitief VVGB. En ja, dat heb ik aan de Staten gebracht dat dit nu eerst voortkomt. Dus dat die verkeersveiligheidstoets, dat die er dan nu ligt voor deze behandeling. Ja, het is onderdeel van alles. Wat ik ook zei, uiteindelijk bij de definitieve afweging van de VVGB moeten alle stukken daar zijn. Dan kunnen er twee dingen zijn. Of wij als omgevingsdienst en GS zeggen: nee, we kunnen op deze manier niet een definitieve VVGB vragen. Of de initiatiefnemer zal zeggen: nee, want zo krijg ik het gewoon ook niet rond, dus ik ga helemaal geen vergunningsaanvraag indienen. Ja, of de Staten zeggen uiteindelijk: ik wil die definitieve niet. Maar ja, wat nu voorligt, is het ontwerp. En dat is nog steeds zoals ik het ook bij de commissievergadering heb aangegeven.

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, als ik dan mag samenvatten. U zegt: ja, we staan nog steeds achter die verklaring en neem dit nou mee bij de definitieve beoordeling, wat we nu van Rijkswaterstaat hebben gehoord.

Gedeputeerde **ROMMEL**: We staan er nog steeds achter dat wij vinden dat we dit voor kunnen leggen aan u als Staten.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dat was de reactie in eerste termijn vanuit het college.

Dan gaan we naar de tweede termijn. De heer Karar, Partij van de Arbeid, gaat uw gang.

Tweede termijn Provinciale Staten

De heer **KARAR** (PvdA): Dank, voorzitter. De PvdA heeft aangehoord wat er vandaag allemaal gezegd is. We snappen de vraag die deze plek oproept. Ik ben zelf een tijdje geleden ook naar de Noorder IJ-Plas gegaan om te zien waar die windmolens dan geplaatst zouden worden. Er is mij geduid met een drone, dat is vast bij meerdere Statenleden in deze zaal gebeurd, hoe hoog die windmolens zouden worden en hoe omvangrijk die zouden zijn. Dan komt inderdaad de vraag op: is dit de beste plek voor zo'n windmolen? En gelukkig hebben wij, naast ons onderbuikgevoel en onze eerste gedachte, meerdere facetten die ons helpen wij het maken van onze beslissing waaronder de OD, waaronder gedegen onderzoeken, waaronder experts. Ik snap de vragen. Maar ik vind dat in het besluit dat wij vandaag nemen, dat we zuiver moeten blijven, helder moeten blijven en consequent moeten zijn in het beleid dat we maken. Dat we moeten kijken naar onze provinciale verantwoordelijkheid en eerlijk moeten zijn over wat de keuze is die ons vandaag voorligt. De gezondheid is geborgd. Er wordt gekeken naar geluidshinder. Er wordt gekeken naar slagschaduw. Die wordt verminderd. Ik zie een interruptie. Maar er wordt zelfs voor een slagschaduw gekozen die ver onder de limiet van het Rijk zit.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja, bent u ook van mening dat de OD over een heleboel dingen gaat, maar niet over een locatiekeuze?

De heer **KARAR** (PvdA): Nee, maar er wordt wel op basis van expertonderzoek advies gegeven over de ruimtelijke ordening.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja, maar dat gaat dan alleen over deze specifieke locatie. Dus andere ruimtelijke ordeningsvraagstukken worden hier niet in meegenomen.

De heer **KARAR** (PvdA): Een verheldering. Dus het gaat alleen over deze locatie. Er wordt niet gezegd: het had op een andere locatie plaats moeten vinden. Nee, dat klopt. Dat is nu wat voorligt. Daar moeten we ook eerlijk over zijn: wat ligt voor? Deze locatie. We moeten deze locatie toetsen, naar deze locatie kijken. En daarbij maakt het niet zoveel uit wat er bij andere locaties gebeurt. En wat al eerder is aangehaald door de eerdere sprekers, is dat de RES – en ik denk dat ik dat de collega's van de Partij voor de Dieren niet hoef te vertellen – dat de energietransitie niet per se op vertraging zit te wachten. Tijdens de technische briefing is geduid dat deze drie windmolens gelijk zijn aan vijftien hectare zonnepanelen. Ik zeg maar: waar gaan we die neerleggen? Ik weet het een-twee-drie zo niet, want zoveel plek hebben we niet in deze provincie. Dus we moeten keuzes maken. Die doen soms pijn. Die zijn soms ongemakkelijk. Maar daarin vind ik wel dat we als provincie karakter moeten tonen. Zodoende zullen wij natuurlijk stemmen voor de Verklaring van Geen Bedenkingen en we hopen dat meer partijen ons daarin zullen steunen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Dessing, Forum voor Democratie.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, voorzitter, dank u wel. Wij zijn vanaf het begin dat wij als Forum voor Democratie in deze Staten zijn geïnstalleerd inmiddels viereneenhalf jaar geleden zeer sceptisch geweest tegenover de windturbines. Dat zal u niet verbazen. Dus het doet me deugd vanavond dat er een breed draagvlak lijkt te ontstaan om toch in ieder geval deze Verklaring van Geen Bedenkingen in ieder geval af te wijzen en dat deze windturbines er niet gaan komen. Dat ruimtebeslag wat er dus steeds meer aan het ontstaan is, dat is gewoon een punt waar we heel goed naar moeten kijken. Wij staan natuurlijk heel principieel en fundamenteel in het verhaal natuurlijk dat we überhaupt niet vinden dat er vanwege die klimaattransitie windturbines zouden moeten zijn. Maar dat doet ons deugd om te ontdekken dat dat zaadje, wat wij viereneenhalf jaar geleden hebben geplant, nu langzaam tot ontkieming komt. Dus het komt toch nog goed in the end. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Bezaan, PVV.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Ja, voorzitter, dank u wel. Even naar meneer Dessing: dat zaadje is al een aantal jaar eerder geplant.

Voorzitter, dank aan de gedeputeerde voor de beantwoording en de toezegging dat de provincie Noord-Holland zal aanhaken bij het onderzoek naar onder andere Bisfenol A in de provincie Flevoland. Een motie hierover indienen is dus niet meer nodig. Nogmaals dank aan de gedeputeerde voor de toezegging.

Voor wat betreft deze voordracht moge het overduidelijk zijn dat de PVV tegen windmolens is en dat altijd zal blijven. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Bouhlel, SP.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik beloofde nog even terug te komen op Statenlid Van der Waart, op de vragen die zij stelde: waarop de SP zich baseerde. Nogmaals, gewoon op de stukken die geleverd zijn. U heeft ze zelf als het goed is ook allemaal kunnen zien. Echter, ze negeert alleen de negatieve zaken, want ook die worden in de stukken genoemd. En daarvan zeggen wij: bij twijfel niet doen.

Net in de pauze zit ik even in de kranten, et cetera, te kijken. Zie ik op AT5 voorbijkomen dat wethouder Pels ons onbehoorlijk vindt, dat ze het onbegrijpelijk vindt dat een merendeel van deze Staten tegen het project zou stemmen. Ze vindt het onbehoorlijk, omdat wij geen enkele boodschap lijken te hebben aan het feit dat er aan de vergunningseisen voldaan worden. Ze vindt dat onbegrijpelijk, om de boodschap dat we alles op alles zouden moeten zetten om provincie en stad te beschermen tegen klimaatverandering. Maar dat laatste, volgens mij zijn we het er allemaal, tenminste, het merendeel, over eens dat er iets moet gebeuren, alleen niet op deze plek. De SP is en blijft tegen deze plaats. We hebben de motie die we net in de eerste termijn ingediend hebben, echter wel iets aangepast. Want meneer Van den Berg die gaf aan: ja, maar u gaat hier toch niet over? We hebben daarom een dictum aangepast om een brief te sturen naar de gemeente Amsterdam waarin wij vragen de energiecoöperatie de mogelijkheid te bieden de drie windturbines in het Westelijk Havengebied te plaatsen in plaats van in de Noorder IJ-Plas. En dan zie ik dat ik weer vergeten ben de motie te tekenen.

Motie 187-13 november 2023
Energiecoöperaties mogelijkheid geven windturbines te plaatsen in Westelijk Havengebied

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 november 2023.
Constaterende dat:

- *Het Westelijk Havengebied een belangrijk windturbinezoekgebied is;*
- *Voor het eind van het jaar meer duidelijkheid komt over mogelijke locaties en toegestane hoogtes voor turbines in het Westelijk Havengebied (zie RIB Amsterdam, 18 september);*
- *Rijkswaterstaat heeft laten weten dat windturbines plaatsen bij de Noorder IJ-Plas gevolgen heeft voor de verkeersveiligheid.*

Overwegende dat:

- *Wanneer de windturbines bij de Noorder IJ-Plas geplaatst worden er overlast en gezondheidsproblemen komen voor de woonbootbewoners en bewoners van de nog te bouwen woonwijken;*
- *Wanneer de windturbines bij de Noorder IJ-Plas geplaatst worden, buurgemeenten klem gezet worden bij het verder realiseren van woningbouw.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Een brief te sturen naar gemeente Amsterdam waarin wij vragen de energiecoöperaties de mogelijkheid te bieden de drie windturbines in het Westelijk Havengebied te plaatsen in plaats van bij de Noorder IJ-Plas.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Heidi Bouhlel-Lascaris (SP).

De **VOORZITTER**: Dat betekent dus dat u de motie hiervoor ingediend, intrekt.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Ja, dat klopt. En deze dien ik dan in.

Motie 186 'Energiecoöperaties mogelijkheid geven windturbines te plaatsen in Westelijk Havengebied' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Dan krijgt u een interruptie van de heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (CU): Ja, dank u wel. Een interessante motie. Ik ben wel benieuwd, weet u of er sprake van is dat er nog ruimte is in de zoekgebieden in het Westelijk Havengebied buiten de al voorgenomen plannen om deze drie molens te plaatsen?

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Ja, er komt ruimte, doordat de kolengedeeltes allemaal verdwijnen. Dan zou je dus daar een andere invulling aan kunnen geven.

De heer **KLEIN** (CU): Is dat in de bestaande zoekgebieden? Want we hebben natuurlijk wel een scherp kader neergelegd.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Ja, dat is in de bestaande zoekgebieden.

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, is mevrouw Bouhlel het Ik niet met mij eens dat dit soort zaken in de gemeenteraad van Amsterdam thuishoren? En die dan met de beslissing, die wij hier straks gaan nemen, vervolgens kunnen gaan nadenken over wat ze verder willen? En dat wij hier niet de gemeenteraad van Amsterdam moeten gaan spelen?

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Nee, daar ben ik het niet mee eens. Ik vind dat we dat best een opzetje kunnen geven. En dat doen we hiermee ook.

De **VOORZITTER**: Het woord is aan Statenlid Van der Waart van GroenLinks.

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Dank u wel, voorzitter. Wij baseren het VVGB op de stukken die voorleggen. U heeft het net ook al gehoord. Ondertussen zijn er een aantal andere stukken gekomen. Wij horen GS uitdrukkelijk zeggen: wij staan achter dit Ontwerp-VVGB. Ik wil toch nog even terugkomen op het feit dat mensen zeggen: we zullen die nieuwe stukken dan misschien niet meenemen, maar we gaan het wel behandelen. Ik hoor dus het stuk van Rijkswaterstaat telkens terugkomen in de eerste termijn in de behandeling. Wat mij dus opvalt, is dan dat die brief van de juristen van de initiatiefnemers daar uiteindelijk een antwoord op geeft. En dat iedereen nu zegt: ja, maar het is toch wel bezwaarlijk of een bedenking of wat dan ook. Goed, dat gezegd hebbende, wil ik zeggen: denkt u na, luistert u naar uw eigen gedeputeerde, zeg ik dan ook tegen de VVD. En stemt u voor dit VVGB.

En dan heb ik nog één vraag. Is het zo dat de motie van de SP in tegenspraak is tot het Didam-arrest? Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Heijnen van het CDA? Nee. Mevrouw Schneemann van Volt.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dank, voorzitter. Wij blijven vandaag kijken naar waar het om draait: de Ontwerp-VVGB. De kaders wet- en regelgeving zijn helder en de omgevingsdienst heeft in de MER aangetoond dat er voor ruimtelijke ordening geen bezwaren zijn. Wij volgen de MER. We zullen dus voor de Ontwerp-VVGB stemmen op basis van de informatie die in de MER is meegenomen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De heer Klein, ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (CU): Ja, dank u wel, meneer de voorzitter. Graag hoor ik van de gedeputeerde of het klopt dat er nog ruimte is binnen de zoekgebieden in de Amsterdamse haven voor drie extra

windmolens buiten de plannen die nu al in ontwikkeling zijn. En ook, als dat zo is, waarom we die sowieso nog niet gebruiken.

Dan moet het mij wel van het hart dat de ChristenUnie heel teleurgesteld is dat het merendeel van de collega's dit project geen kans lijkt te willen geven. We hebben met de energietransitie niet de luxe om te wachten tot het ideale project ooit langskomt, want dat zal er nooit komen. We zullen voor ieder project de afweging moeten maken of dat zorgvuldig is. Dat heeft u gedaan. Wij hebben het ook gedaan. Wij volgen daarin het advies van de omgevingsdienst: ja, dit project is zorgvuldig en daar kunnen we een VVGB voor afgeven. Wij zijn erg bang dat met deze opstelling van de Staten het wel heel moeilijk gaat worden om onze RES-ambities te realiseren. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De heer Van den Berg, JA21.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Dank u wel, voorzitter. Wij zijn erg tevreden met het besluit wat nu genomen lijkt te worden, het zal u niet verbazen. Maar daar wil ik eigenlijk het minste over zeggen. Ik wou eigenlijk het meest zeggen over in dit geval de VVD en de BBB. Ik wil jullie van harte complimenteren en ook eigenlijk bedanken en waardering uitspreken voor hoe jullie dit hebben aangepakt. Ja, dat is eigenlijk alles wat ik erover wil zeggen. Ik denk dat jullie dat heel secuur en grondig hebben gedaan. Dus nogmaals, complimenten daarvoor.

Ik ben net wel even getriggerd door de uitspraak van mevrouw Bouhlel over wat de wethouder vindt van ons besluitvormingsproces. Ik denk wel dat we dat vandaag secuur en overwogen hebben gedaan. Ik denk dat dat niet valt onder onbehoorlijk bestuur. Integendeel. Daar wou ik het even bij laten. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De heer Kanik, D66.

De heer **KANIK** (D66): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, de D66-fractie maakt zich toch wel zorgen over de realisatie van de klimaatdoelen bij deze coalitie. Statenlid Gielen vroeg vorige week in de begrotingsbehandeling waar toch het onderbuikgevoel van D66 vandaan kwam dat deze coalitie zich niet zou inzetten om de klimaatdoelen te halen. Voorzitter, ik zou tegen Statenlid Gielen willen zeggen: Voilà. Hierbij is het geen onderbuikgevoel meer, maar het is openlijk te zien dat het extreem moeilijk wordt voor deze coalitie om de klimaatdoelen van onze provincie te halen. Ik vraag me ten zeerste af of GroenLinks nog steeds gelukkig is om in deze coalitie te zitten waar, als de energietransitie enigszins moeilijk wordt, de VVD en BBB snel eieren voor hun geld kiezen. Daarbij had de VVD een metafoor over een blokkendoos waar de verkeerde figuurtjes door de verkeerde gaatjes worden geduwd. Maar volgens D66 is daar geen sprake van. De heer Klein van de ChristenUnie verwoordde het in de eerste termijn al goed. De procedure is gedegen gevolgd en voldoet aan alle wettelijke normen.

Voorzitter, dan rest mij alleen nog een verklaring over het vaststellen van de Verklaring van Geen Bedenkingen. Als ik de woorden van gedeputeerde Rommel zojuist zo mag interpreteren dat verzoek om deze Ontwerp Verklaring van Geen Bedenkingen af te geven in stand blijft, omdat het voldoet aan de eisen van een goede ruimtelijke ordening, dan kan ik u zeggen dat wij die positief gaan afgeven, ondanks deze brief van Rijkswaterstaat. Het gaat hier niet om een definitieve verklaring, maar een voorlopige, waardoor in een volgende stap het advies van Rijkswaterstaat wel meegewogen kan worden. Voorzitter, dank u wel.

De **VOORZITTER**: De heer De Wit, VVD. De heer Hollebeek, Partij voor de Dieren.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja, voorzitter, dank u wel. Even heel kort. Volgens mij was alles al gezegd, maar ik wil toch even op de vraag van de heer Karar reageren. Ja, de energietransitie kan geen vertraging- Het is zeker niet ideaal. Dat ben ik met hem eens. Maar dat het echt niet kan? We hebben namelijk meerdere crises te bezweren. Het is niet alleen de klimaatcrisis, er is ook een natuurcrisis. Wij hebben altijd gezegd: pak die dingen nu in samenhang aan. En in een gebied waar de natuur echt wel heel snel versterkt kan worden om die crises het hoofd te bieden, zouden wij er dus niet voor kiezen om dit te doen en we kiezen eerder dan voor een andere locatie, zodat we die dingen beide op kunnen lossen.

De heer **KLEIN** (CU): Alle waardering voor het feit dat we crises gezamenlijk aan moeten pakken, maar ik sta hier toch wel met open mond van verbazing. We lopen gisteren in die klimaatmars. Er was een enorm blok met Partij voor de Dieren-aanhangers, die niets anders konden doen dan hard schreeuwen: act now. Nu moeten we aan de slag. En nu heeft u een kans. En nu stemt u tegen.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): We kunnen ook aan de slag, maar we hadden elders aan de slag kunnen gaan. En als we locaties kiezen die voldoen aan onze eisen, aan onze wensen, daar stemmen we eerlijk voor. We zullen altijd elk project op zijn merites beoordelen. Maar wij willen echt dat die natuurcrisis onderdeel wordt van het aanpakken van de klimaatcrisis.

De heer **KARAR** (PvdA): Ik ben het eens met de heer Hollebeek dat het doel niet de middelen heiligt. We moeten elke casus bekijken op wat er aan de hand is en daar secuur in zijn. Aan de andere kant vraag ik me dan ook hardop af in welke provincie de heer Hollebeek leeft, want ik leef niet in een provincie waar er zoekgebieden te over zijn.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ik weet dat de heer Karar nieuw is in de Staten, maar als hij ons had gevolgd in de afgelopen periode hebben wij altijd gezegd dat er in de provincie best wel grootschalige landschappen zijn, voornamelijk ook verder in de provincie, dan heb ik het over de grote droogmakerijen, waar wij een heleboel mogelijkheden zien voor het opwekken van duurzame energie.

De heer **KARAR** (PvdA): Maar als u nu kijkt naar de bewezen technieken, zoals zonnepanelen en windenergie, zien we dat de Noordkop helemaal vol staat, de andere delen in de provincie zijn helemaal vol. Amsterdam loopt sterk achter. We delen de idealen dat dat zo snel mogelijk moet gaan, maar is het niet de uitgelezen kans, als aan alle normen voldaan wordt, dat nu Amsterdam diens steentje kan bijdragen?

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Amsterdam mag haar steentje bijdragen, maar wij zien meer mogelijkheden voor zonne-energie in Amsterdam. En als u zegt ‘de provincie is vol’, dan zal ik u een paar namen noemen: Schermer, Wijdewormer, Purmer.

De heer **KARAR** (PvdA): Allemaal weer buiten Amsterdam. En zonne-energie op dak is ook al vaker benoemd. Maar is het niet een en-en-situatie? Is dat ook niet heel erg nodig? Want in 2030, maar met straks in 2040 zit nog een veel grotere opgave voor ons. Daar hebben we het nog niet over.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Dat ben ik helemaal met de heer Karar eens: het is een en-en-situatie. Maar niet in heel dichtbevolkte gebieden met een grote ruimtelijke druk. Daar kiezen wij wel degelijk eerder voor zon.

De heer **KANIK** (D66): Ja, voorzitter, ik wil de heer Hollebeek er wel op wijzen dat er inderdaad ook volgende projecten aankomen, dat we die ook allemaal nodig hebben om daarover te gaan. Dus wat u hier zegt, is gewoon een valse tegenstelling wat dat betreft. Het gaat hier echt juist om dit project. Het voldoet aan alle normen en toch zegt u ‘nee’. Dus wat is het waard om in een klimaatmars te lopen en tegen ons elke keer te zeggen dat wij niet hard genoeg ons best doen. Als we niet met een motie van u meestemmen, heb ik een verontwaardigde fractievoorzitter van u in de app. Ja, ik snap het gewoon echt niet, sorry.

De **VOORZITTER**: De heer Hollebeek. Even, niet applaudisseren of roffelen, tenzij het een maidenspeech is. Dank u. De heer Hollebeek.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Nee, maar wij zullen elk project op zijn merites beoordelen. Er is ook nog nooit een project geweest waar we tegen zijn geweest, tot vandaag. Dus de indruk wekken dat we nu het tegen alle windenergieprojecten gaan zijn, is gewoon niet het geval. We hebben hier een afweging gemaakt dat er hier niet voor gekozen is om die crises waar wij voor staan, die wij als Partij voor de Dieren willen bezweren, om die in samenhang aan te pakken. En dan zeggen wij: dan gaan we het niet doen. En wij vinden niet dat ‘dat steentje bijdragen van Amsterdam’ per definitie moet zijn dat er ook wind in dichtbevolkte gebieden moet zijn.

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Dank u wel. Ja, u geeft aan dat u ook voor die opgaven staat. Gisteren was u er ook bij. O, uw partij was erbij. Ik heb u inderdaad niet gezien, maar uw partij was erbij. Dat is hartstikke goed. Maar het is dan toch ook wel echt tijd voor actie. Dat is wat u allemaal roept. Dat gisteren iedereen, vijfenzeventigduizend, vijfentachtigduizend mensen, riep: het is tijd voor actie. En wat doet u? U bent aan het vertragen en u zegt: het kan ook wel zon op dak in Amsterdam. We hebben de RES'en met elkaar afgesproken. Dat gaat over wind op land en over zon op land. Wilt u daar afstand van nemen?

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Nee, helemaal niet. We zijn helemaal niet van plan om te vertragen. We willen alleen de beste keuze maken. En dat wil niet zeggen dat er een slechte keuze moet worden gemaakt in onze ogen, omdat het nou sneller gaat. Dat vinden we nou geen goed argument. U heeft het zelf constant over zorgvuldigheid. Wij nemen wij nemen zorgvuldigheid in acht hierin. We maken deze keuze hierin, en dit blijft het antwoord. Dat heb ik in de commissie uitgelegd. Dat heb ik in de eerste termijn uitgelegd, dat heb ik net weer uitgelegd. Statenlid Van der Waart kan het nog een keer vragen en dan zal ze nog een keer hetzelfde antwoord van mij krijgen.

De **VOORZITTER**: Statenlid Van der Waart, heeft u nog dezelfde vraag?

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Nou ja, ik ben bang dat ik het bij een volgende keer weer niet begrijp. Van u, als Partij voor de Dieren die voor het klimaat staat, begrijp ik dat echt niet, maar ik zal die vraag niet nog eens stellen. Ik wil u wel vragen: staat u wel voor de invulling van de RES'en? Want zelfs de VVD staat daarvoor, en ik kan me niet voorstellen dat u zegt: wij zijn nog grijzer dan de VVD.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Dat ga ik ook niet zeggen. Maar zoals de heer De Wit terecht al zei, zijn zoekgebieden niet per definitie vindgebieden.

De heer **KLEIN** (CU): Ja, ik snap toch gewoon niet waarom u nou tegen dit project bent. U zegt zelf dat u dat bent, omdat u een integrale afweging wil maken. Tegelijkertijd, de natuurtoets is er niet. Dus het belangrijkste argument wat bij die integrale afweging meegenomen kan worden, naast het positief advies wat er nu is, is er niet. Dus het gaat over een heel klein strookje groen waar u blijkbaar zoveel waarde aan hecht zonder dat daar een ecologisch advies over ligt, dat u zegt: daarom gaan we deze significante bijdrage aan de energietransitie niet realiseren en trekken we er voortijdig de stekker uit.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Nou, voorzitter, daar ben ik het niet helemaal mee eens. Het gaat niet over een heel klein strookje groen. De Noorder IJ-Plas is een behoorlijke wandeling. Als ik daar omheen loop ben ik echt wel een uurtje zoet. Dus ja, ik ben het daar gewoon niet mee eens. En nogmaals, wij vinden dat we die natuurcrisis hier echt moeten aanpakken. We zien ook wel dat het gebied misschien nog niet de allergrootste natuurwaarde heeft die er is, maar we zien wel heel veel mogelijkheden om dat te realiseren. Ook in de verbinding inderdaad richting Het Twiske vanuit het IJ. Deze locatie is gewoon echt nodig om nog een beetje natuur en een beetje recreatiemogelijkheden over te houden in een gebied wat echt verder gaat verstedelijken. Ik breng u nog maar eens in herinnering dat de Noord/Zuidlijn wellicht naar de Achtersluispolder in hoog tijd doorgetrokken gaat worden. Die komt daar ook nog eens een keer langs. Daar zit enorme druk op. Kies nou alsjeblieft voor de gebieden waar die druk kleiner is. Dan kunnen die projecten ook nog effectiever draaien met minder stilstand. Want hier moet het in de ochtend stilgezet worden voor een paar woonboten, in de middag moeten het stilgezet worden voor een dorp. Zo blijven we zoet. Kies efficiënt.

De heer **KLEIN** (CU): Maar wat mijn grote probleem is: het feit dat die windmolens daar komen, sluit niet uit dat we ook aan natuurherstel kunnen doen. En nu slaat u alles plat, alsof met de komst van drie windmolens je niet meer om de Noorder IJ-Plas heen kan lopen, het niet meer mogelijk is om de natuurverbinding met Het Twiske te gaan realiseren. En dat is niet waar.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Dat laatste is wel waar, want de meest noordelijke turbine zal precies op de plek moeten staan waar die verbinding gerealiseerd zou kunnen worden. Anders is dat niet meer mogelijk. Voor de rest is er al te veel gebouwd.

De heer **KLEIN** (CU): Dat is gebaseerd op uw eigen inschattingen en niet op een natuurtoets, want die is niet uitgevoerd.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Dat is helemaal correct, voorzitter. Maar onze inschatting achten wij hier de juiste. We hebben daar heel lang over gediscussieerd, ook binnen de fractie, en dit is de uitkomst. Daar kunt u blij mee zijn of niet, maar voor ons is dit een zorgvuldig afweging geweest, en per definitie een afweging voor ruimtelijke ordening.

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Dank u wel. Ja, nog even aansluiten op wat de heer Klein zegt. U zegt nu: wij vinden het belangrijk dat er een natuurverbinding komt. Die natuurversterking is gewoon in beeld. Dat kan goed samengaan met die windmolens. U heeft denk ik in gedachte ergens een pijl op papier getrokken, die dan toevallig precies over die voet van die windmolens heen staat. Ik vind dat, moet ik zeggen, toch wel een heel raar verhaal.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Die constatering laat ik dan geven aan Statenlid Van der Waart, want anders ga ik nog een keer hetzelfde verhaal vertellen. En volgens mij is het wel duidelijk.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Becker. Nee? Dan kijk ik naar het College. Er zijn nog een paar vragen gesteld en één motie ingediend. [...] Ja, even vijf minuten schorsen.

Schorsing 14.53 tot 15.00 uur.

De **VOORZITTER**: Geachte Statenleden, ik heropen de vergadering. Wij zijn aanbeland bij de tweede termijn, reactie van het college, agendapunt 15, Verklaring van Geen Bedenkingen voor het windpark Noorder IJ-Plas te Amsterdam. Het woord is aan gedeputeerde Rommel.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten
Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. Ik was even in de veronderstelling dat er geen vragen waren, maar die waren er dus wel. Eentje van de ChristenUnie ging over of er plek was in het Westelijk Havengebied. Dat is niet het geval.

De SP stelde een vraag over- Er werd een vraag gesteld over het Didam-arrest. Het Didam-arrest is alleen van toepassing op gronden- O, GroenLinks.

De **VOORZITTER**: Dames en heren, geachte Statenleden, u mag best via uw voorzitter communiceren. Het was GroenLinks die het Didam-arrest hadden gevraagd.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Excuus. Ik dacht eerst dat u die vraag stelde aan de SP. Maar het Didam-arrest gaat alleen over de gronden en het vastgoed wat de provincie heeft.

De heer **KLEIN** (CU): Ja, dank u wel. Even voor het goede begrip van uw antwoord. U zegt: er is dus geen ruimte voor extra windmolens in de zoekgebieden in het Westelijk Havengebied. Dus willen we extra windmolens realiseren in het Westelijk Havengebied zullen er extra zoekgebieden moeten worden aangewezen?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dat is wat ik meegekregen heb. Maar als u daar meer vragen over heeft, dan heeft u nog een RES- gedeputeerde. Die weet dat vast nog beter dan ik.

De heer **KLEIN** (CU): Ik vind het belangrijk, omdat er straks wellicht een motie ligt waarin gezegd wordt: we willen de coöperatie op een andere plek in het Westelijk Havengebied ruimte geven. En ook, omdat dat natuurlijk een van de argumenten is die door collega's wordt gebruikt ‘laten we het dan maar ergens anders in Amsterdam doen’, is het goed om te weten of dat kan of niet. Maar ik hoor uw antwoord. Het zou fijn zijn als de gedeputeerde RES daar ook nog even op zou kunnen reageren.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, en om aan te geven, in het Westelijk Havengebied hebben we natuurlijk nog heel wat opgaves. En ook de lip vanaf Schiphol is heel laag. Dus je zou ook geen hoge windturbines daar kunnen hebben. We willen daar ook nog wat aan waterstof doen. Dus het is daar gewoon heel erg beperkt.

De heer **KLEIN** (CU): Nou ja, iets aan Schiphol doen, daar zouden we op zich elkaar misschien wel kunnen vinden. Dat is een andere discussie. Dank u.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dan motie M187-2023, waarin u vraagt om een brief te sturen aan Amsterdam. En dan heb ik het dictum even niet, hoor. Omdat M186-2023 en M187-2023 op elkaar leken. “Om een brief te sturen naar de gemeente Amsterdam, waarin we vragen de energiecoöperaties de mogelijkheid te bieden de drie windturbines in het Westelijk Havengebied te plaatsen”. Daar heb ik net al aangegeven: 1, wij gaan niet over die gronden, ook niet over de windturbines. Dat is ook aan de energiecoöperaties. Wij gaan ook niet over die gronden. En wat ik al zei, er is daar ook geen ruimte. Dus ik wil deze ontraden. Dank u, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik denk dat daarmee ook de vraag over het Westelijk Havengebied afdoende is beantwoord. Daarmee wilde ik de beraadslagingen gaan afronden. Ik kijk nog even rond of er nog behoefte is aan het indienen van een gewijzigde motie. Zo niet, dan zijn de beraadslagingen over agendapunt 15 nu afgerond. We zullen straks aan het eind van de agenda gaan stemmen. Daarmee is agendapunt 15 afgerond.

De discussie wordt gesloten.

16. Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied 90% – meegeven wensen en opvattingen (VD-54).

De **VOORZITTER**: We zijn aanbeland bij agendapunt 16. Dat is het Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied – negentig procent. Dat is het meegeven van wensen en opvattingen. Het is voordracht 54. De bestuurscommissie Ruimte van het Noordzeekanaalgebied vraagt de deelnemende overheden om wensen en opvattingen kenbaar te maken op het Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied. U wordt gevraagd als Provinciale Staten om daar een bijdrage aan te leveren en ook een provinciale reactie.

Een aantal sprekers hebben zich gemeld. Dat is de heer Deen van de PVV, Statenlid De Weerdt van Volt, de heer Valk van de BBB, mevrouw Koning van het CDA, de heer Vonk van de Partij van de Arbeid, de heer Van Gilse van de VVD, mevrouw Berkvens van D66, de heer Dessing van Forum voor Democratie, mevrouw Alberts van de SP, de heer Hollebeek van de Partij voor de Dieren en de heer Stulemeijer van 50PLUS. Dan geef ik de heer Deen van de PVV als eerste het woord.

Statenlid **FREEMAN** (GL): Voorzitter?

De **VOORZITTER**: Ja.

Statenlid **FREEMAN** (GL): Ik zou graag het woord willen voeren namens GroenLinks.

De **VOORZITTER**: Dat is prima. Dat is de heer Freeman. Dat staat genoteerd.

Eerste termijn Provinciale Staten

De heer **DEEN** (PVV): Mooi, dank u wel, voorzitter. De negentig procent-versie Ontwikkelperspectief NZKG en, hoewel het hier om een koersdocument gaat, werden wij nog niet echt wild enthousiast. Zo moet het Noordzeekanaalgebied onderdeel van de nieuwe energiehoofdstructuur van Nederland worden. Dat klinkt goed, als het om kernenergie zou gaan, maar helaas gaat het om onder andere waterstof en de aansluiting op land van grote zeewindparken. Daardoor zijn er de komende jaren grote ruimtelijke inpassingen nodig, aangezien er meer aansluitingen van zeekabels naar het Noordzeekanaalgebied komen en grote transformatoren nodig zijn om het elektriciteitsnetwerk te versterken. Die moeten zogenaamd zorgvuldig worden ingepast. Maar we weten natuurlijk wel beter: voor de aanleg van deze nieuwe

energiehoofdstructuur is naar schatting zestig tot maar liefst driehonderdvijftig hectare aan fysieke ruimte nodig. En dan heeft onze fractie het nog niet eens over de sociaaleconomische gevolgen van deze transitie. Voorzitter, wij vragen ons in dat licht het volgende af. In het document staat dat het ontwikkelperspectief om de vier jaar wordt geactualiseerd, omdat de dynamiek in het gebied groot is en de wereld snel verandert. Nou zou het natuurlijk kunnen dat kernenergie door ontwikkelingen in politiek Den Haag de komende jaren een groter podium krijgt. De PVV gaat er namelijk vanuit dat het gezonde verstand een keer gaat zegevieren. Is dat dan een ontwikkeling waar het ontwikkelperspectief op geactualiseerd zou kunnen worden? Hierop graag een reactie van de gedeputeerde.

Voorzitter, voorts laat het college in haar conceptbrief doorschemeren in haar nopjes te zijn, omdat de functies woningbouw, haveneconomie en energietransitie in samenhang zijn beschouwd en de gemaakte keuzes aansluiten bij provinciaal beleid. U begrijpt dat daar voor de PVV een groot probleem zit, aangezien wij vaak in dit huis hebben toegelicht waarom wij grote moeite hebben met de huidige invulling van de energietransitie en het overal bij betrekken van deze transitie. We zijn met zijn allen vakkundig bezig de welvaart en het welzijn van onze burgers te ondermijnen. Voorzitter, het zal u dan ook niet verbazen dat wij niet kunnen instemmen met voorliggend besluit. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Statenlid De Weerdt van Volt.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Dank u wel, voorzitter. In beginsel staat Volt achter de opzet van de conceptbrief en ook zeker de oproep om de uitdagingen voor bodem- en watersturend verder uit te werken in dit plan. We hebben er vertrouwen in dat de professionals, zowel de overheden als bedrijfsleven, voldoende in staat zijn om deze opgave technisch in te passen. Maar het Noordzeekanaalgebied is ook doordrongen met keuzes die het leven van de inwoners en bewoners direct raken. En wij zien ook graag dat niet alleen de professionals, maar ook bewoners betrokken raken bij het opstellen van de honderd procent-versie. Dus daarom onze vraag aan GS: bent u bereid om in de beantwoording richting het programmabureau daar aandacht aan te besteden? Tot zover. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Valk van de BBB.

De heer **VALK** (BBB): Geachte aanwezigen, in de commissie Ruimte is uitgebreid stilgestaan bij het Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied negentig procent. In deze visie wordt aangegeven wat we allemaal willen in Noord-Holland. Een kleine opsomming. 184.000 nieuwe huizen, een grote opslag en overslag voor waterstof, een nieuwe haven voor de windmolens op zee, een wateropvanggebied van tien miljoen kubieke meter – dat is vijftienhonderd voetbalvelden bij elkaar, één meter diep – twee driehonderd kV transformatiestations, minimaal drieëntwintig hectare groot. O ja, bijna nog vergeten: groen en recreatie. En mensen moeten ook nog werken. Het is allemaal wel veel. In alle visies is er binnen de Houtrakpolder altijd een strategische reserveruimte gereserveerd voor eventueel een extra havenbekken. Echter, in deze visie wordt een eerste stap in een andere richting gezet, waarin een nieuwe havenbekken niet meer nodig is. In deze visie wordt tien miljoen kubieke waterberging ingetekend in de Houtrakpolder. De BBB vindt het nu wat te vroeg om de havenbekken nu al te schrappen. Wij zijn zeker niet tegen de waterberging in de Houtrakpolder. Binnen de visie wordt er nu veel gedacht van of-of, terwijl de BBB meer wil denken aan en-en. In de haven van Antwerpen is een mooi voorbeeld van zo'n dubbelfunctie. Daar is een havenbekken met waterbuffer. Vandaar dat wij dan ook een amendement, samen met de VVD, willen indienen met het dictum: Besluit de conceptbrief wensen en opvattingen Ontwikkelperspectief NOVEX-NZKG aan te vullen met de volgende, op twee na laatste, alinea. Specifiek voor de Houtrakpolder verzoeken wij u recente studies, zoals het programma Ruimte en economie' van 13-10-2023 van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en de studie Ruimte voor circulaire economie, 29-9-2023, van de Planbureau voor de Leefomgeving nadrukkelijk te verwerken in de conclusie en in de eerste alinea, paragraaf 2.4.1 en van paragraaf 5.1. De tekst op pagina zes 'Rijk en regio tot en met verduurzaming van de industrie' en de tekst op pagina negenenzestig te vervangen door: binnen het programma onder de Nationale Omgevingsvisie voor het NZKG, de NOVEX-NZKG, wordt voor de Houtrakpolder specifiek gekeken naar een combinatie van de volgende functies: natuur en recreatie, piekwaterberging, energietransitie en havenontwikkeling. Tot die tijd blijft de huidige reservering van toepassing. En de tekst op pagina zes 'de reservering voor de havenbekken kan

PAS worden opgeheven als onderdelen van dit Ontwikkelperspectief Noordzeekanaal bijna zijn gerealiseerd. De voorwaarden voor het definitief opgeven van deze reservering zijn' te vervangen door 'De huidige reservering van de Houtrakpolder kan pas worden aangepast als onderdelen van het Ontwikkelperspectief Noordzeekanaal bijna zijn gerealiseerd. De voorwaarden hiervoor zijn', en gaan over tot de orde van de dag. En dan heb ik hem getekend bij me, in tweevoud.

Amendement 18-13 november 2023
Houtrakpolder

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 november 2023.
Overwegende dat:

- *De Houtrakpolder in de lange termijn 'Visie NZKG 2040' is opgenomen als strategische ruimtelijke reservering voor realisatie van een havenbekken (nadat het bestaande havenareaal optimaal geïntensiveerd is);*
- *De provincie Noord-Holland in de 'Nota Zeehavens Noord-Holland' (10-2022) deze reservering heeft herbevestigd;*
- *De gemeente Amsterdam in de 'Visie Haven Amsterdam 2020-2040' de Houtrakpolder als strategische reserve heeft aangemerkt (onder voorwaarde dat alle bestaande havenruimte optimaal en intensief is benut);*
- *Zowel de 2e Kamer, bij motie Koerhuis/Van der Molen, als het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat inzetten op de Houtrakpolder als strategische ruimtelijke reserve voor een havenbekken.*

Voorts overwegende dat:

- *Het programma 'Ruimte voor Economie' (13-10-2023) van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat aangeeft dat de bevolkingsgroei en duurzame transities resulteren een additionele behoefte in Nederland van in totaal meer dan 15% fysieke ruimte voor bedrijvigheid in 2050, voornamelijk op grootschalige, multimodaal bereikbare locaties met hoge milieucategorieën;*
- *De bedrijfsruimte juist afneemt door de woningbouwambitie van 110.000 woningen in het NZKG-gebied;*
- *In de studie 'Ruimte voor Circulaire Economie' (29-09-2023) van het Planbureau voor de Leefomgeving de overgang naar een circulaire economie in 2050 tot 40% meer ruimte vraagt dan de huidige lineaire, fossiele economie;*
- *Het planbureau benadrukt dat cruciale locaties met een hoge milieucategorie en goede bereikbaarheid per weg en water beschikbaar moeten blijven voor circulaire activiteiten, zodat geen onomkeerbare keuzes worden gemaakt die de transitie naar een circulaire economie in de weg kunnen staan;*
- *Daarnaast ook 'schuifruimte' nodig kan zijn voor sanering en verbouwing van bestaande installaties of gebouwen, verplaatsing van bedrijven en de aanleg van infrastructuur;*
- *Volgens het onderzoeksrapport 'Havenbekken Houtrakpolder' (27-06-23) van Deloitte i.o.v. het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, het combineren van de functies van havenbekken met andere functies als bijvoorbeeld piekwaterberging zoals in Antwerpen, een maatschappelijke meerwaarde kan bieden.*

Constaterende dat:

- *Het concept Ontwikkelingsperspectief NZKG ervan uitgaat dat er in het gebied, zelfs bij hoge economische groei de komende 20 jaar, juist minder ruimte nodig is voor de transitie naar een circulaire economie dan voor de huidige lineaire fossiele economie;*
- *In het concept ontwikkelingsperspectief NZKG daarom een eerste stap wordt gezet in een andere richting dan de strategische ruimtelijke reservering voor de realisatie van een havenbekken;*
- *Het zetten van een stap in een andere richting dan de strategische reservering voor een havenbekken, mede gezien de bovenstaande overwegingen, niet opportuun is.*

Besluit:
De conceptbrief 'Wensen en Opvattingen Ontwikkelingsperspectief NOVEX-NZKG' aan te vullen met de volgende (op twee na laatste) alinea:

- *Specifiek voor de Houtrakpolder verzoeken wij u:*
  - *Recente studies zoals het programma 'Ruimte voor Economie' (13-10-2023) van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat en de studie 'Ruimte voor Circulaire Economie' (29-09-2023) van het Planbureau voor de Leefomgeving*

nadrukkelijk te verwerken in de conclusies in de eerste alinea van paragraaf 2.4.1 en van paragraaf 5.1;

- *De tekst op pagina 6: "Rijk en regio...t/m...verduurzaming van de industrie." en de tekst op pagina 69 te vervangen door: "Binnen het programma onder de Nationale Omgevingsvisie voor het NZKG (de NOVEX-NZKG) wordt voor de Houtrakpolder specifiek gekeken naar (een combinatie van) de volgende functies: natuur, en recreatie, piekwaterberging, energietransitie en havenontwikkeling. Tot die tijd blijft de huidige reservering van toepassing."*
- *De tekst op pagina 6: "De reservering voor het havenbekken kon pas worden opgegeven als onderdelen van dit Ontwikkelingsperspectief Noordzeekanaal (bijna) zijn gerealiseerd. De voorwaarden voor het definitief opgeven van deze reservering zijn:" Te vervangen door: "De huidige reservering van de Houtrakpolder kan pas worden aangepast als onderdelen van dit Ontwikkelingsperspectief Noordzeekanaal (bijna) zijn gerealiseerd. De voorwaarden hiervoor zijn:"*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Vincent Valk (BBB) en Joost van Gilse (VVD).

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dit amendement maakt nu onderdeel uit van onze beraadslagingen. En u bent gelijk aan het eind gekomen van uw bijdrage. We gaan naar mevrouw Koning van het CDA.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Het CDA heeft vandaag nog twee opmerkingen over het ontwikkelperspectief van het Noordzeekanaalgebied. Het Noordzeekanaalgebied met de havens is een gebied van grote economische en maatschappelijke waarde voor de opgaven in Nederland, waaronder energieopwekking. En daarmee ook van grote strategische waarde. Gezamenlijk vormen de havengebieden van het NZKG de tweede haven van Nederland en de vierde haven van Europa. Gezien dit grote belang missen wij in het ontwikkelperspectief een belangrijk element dat te maken heeft met grond- en eigendomsposities. Om de geschetste ambities uit het document te bereiken, is het volgens het CDA zeer belangrijk dat er bescherming komt voor investeerders vanuit landen die risicovol zijn, zoals China. Toen vorig jaar in Duitsland werd gesproken over de verkoop van een groot deel van de Hamburgse haven aan een Chinees staatsbedrijf klonk ook in ons land veel verbazing. Terecht. Maar we staan er in Nederland niet veel beter voor: het gebeurt in Nederland ook. Dat is onwenselijk om meerdere redenen. Ten eerste geeft het China inzicht in veel zaken die ons land via de havens binnenkomen en verlaten. Zo wordt spionage veel makkelijker. Ten tweede maken we onszelf kwetsbaar voor sabotage. Wanneer geopolitieke spanningen oplopen, is het makkelijk om processen in de haven te vertragen of helemaal te stoppen, wat funest is voor ontwikkelingen in Nederland. Ten derde worden we economisch te afhankelijk. China is hard op weg om de belangrijkste handelspartner van Europa te worden. Wanneer zij ook onze cruciale infrastructuur in handen krijgen, kunnen we helemaal niet meer om hen heen. En dit terwijl China, omgekeerd, de markt wel zorgvuldig afsluit voor de invloed van buitenaf. Vanuit Brussel hoorden wij dat Chinese bedrijven met grote sommen aan staatssteun de wereld ingestuurd worden om bedrijven op te kopen en zo stap voor stap de afhankelijkheid te vergroten. Eenmaal in Chinese handen zijn we de bedrijven, grondposities, de bijbehorende inkomsten en onze invloed kwijt. Nederland is een handelsland. We hebben er niets aan om China als vijand te bestempelen. Dat is ook niet wat ik bedoel. We moeten wel kunnen blijven handelen met Chinese bedrijven. Er zit echter een groot verschil tussen handel drijven en het uit handen geven van je infrastructuur. Het CDA wil daarom dat wij bij vervolgstappen in de havenstrategie ook meenemen dat er grenzen gesteld worden aan buitenlandse investeringen, zoals uit China, dit om ons economisch belang en onze veiligheid te kunnen garanderen. Kan de gedeputeerde ons toezeggen dat zij dit punt gaat meenemen bij vervolgbesprekingen?

Voorzitter, dan heb ik nog een tweede opmerking en die heeft betrekking op de werkgelegenheid. Het is eigenlijk een zijstapje, maar wel belangrijk. In het havengebied is veel werkgelegenheid. Drieënzeventigduizend werkzame personen, mannen en vrouwen. De vrouwen verdienen echter in veel gevallen nog steeds minder dan mannen voor hetzelfde werk. In 2020 verdienden vrouwen in Nederland in het bedrijfsleven per uur negentien procent minder dan mannen en bij de overheid zes procent. Dat is toch niet meer van deze tijd? Afgelopen weekend

organiseerde het CDA Noord-Holland in dit provinciehuis een congres samen met EPP Women. De EPP is de fractie, waarbij onze partij Europees Parlement is aangesloten. Via onze sprekers, minister Karien van Gennip van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en eurocommissaris Dubravka Šuica van Demography and Democracy, kwam ook aan de orde dat het deze week op woensdag 15 november Equal Payday is. Op Equal Payday heeft een gemiddelde man het volledige jaarsalaris van een vrouw al verdiend, terwijl de vrouw dan nog tot het eind van het jaar door moet werken. Laten wij als provincie in al onze beleidsstukken en strategieën, waar mogelijk, invloed uitoefenen en ernaar streven dat een vrouw en een man voor hetzelfde werk ook hetzelfde betaald krijgen. Oftewel Equal Payday in Noord-Holland naar 31 december, ook in ons havengebied en in het belang van ons allemaal.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Vonk van de Partij van de Arbeid.

De heer **VONK** (PvdA): Voorzitter, in de commissie is het Noordzeekanaal uitgebreid besproken. In deze PS-vergadering kan de Partij van de Arbeid zich dan ook beperken tot het kort herhalen van de belangrijkste punten. Partij van de Arbeid vindt de richting die gekozen is in het Noordzeekanaalperspectief op zich prima. We vragen in de verdere ontwikkeling nog extra aandacht voor het beter integreren van de verschillende functies. Nu zie je een puzzel, waarvan alle stukjes een aparte functie hebben. De puzzelstukjes liggen netjes naast elkaar, gescheiden door een dikke lijn op papier. Wij vragen om een meer geïntegreerde visie. En daarnaast vragen we om dubbel gebruik van de kostbare ruimte. Verken het combineren van water met wonen, water met natuur, haven en andere economische activiteiten met wonen, enzovoorts.

Voorzitter, er ligt een amendement van de VVD en BBB over dit onderwerp. Wij kennen de VVD als een no nonsens bestuurderspartij, die overbodige moties zonder pardon naar de prullenbak verwijst. En ook de BBB wil zich graag positioneren als een bestuurderspartij en doet daar echt zijn best voor om hier in de Provinciale Staten van Noord-Holland tot zijn recht te komen. Dat is fijn, want daardoor is het goed mogelijk om met GroenLinks/Partij van de Arbeid een stabiele coalitie te vormen. Het coalitieakkoord Verbindend vooruit! is daar het gezonde resultaat van. Nu echter ligt hier een amendement voor dat precies vraagt wat al in het coalitieakkoord staat over de Houtrakpolder: behoud van de bestaande mix van functies. Dat leest als een overbodig amendement. Niks voor de VVD lijkt me. Wij vinden dat amendement best ingewikkeld. De motivatie dat toekomstige circulaire economie meer ruimte zal vragen, geldt ook voor woningen of voor natuur of voor water.

De heer **VAN GILSE** (VVD): Ja, voorzitter, u geeft aan dat in dit amendement wordt verwezen naar een tekst uit het coalitieakkoord. Maar als u het perspectief hebt gelezen, ziet u dat daar passages in staan die daar toch wat van afwijken. Dus dat kan toch een heel goede reden zijn om dat in een amendement nogmaals richting de samenstellers van het perspectief duidelijk te maken?

De heer **VONK** (PvdA): Voorzitter, in het dictum van het amendement is zelfs met aanhalingstekens de tekst uit het coalitieakkoord letterlijk overgenomen, en het is juist de motivatie die het voor ons ingewikkeld maakt. En dat is eigenlijk waar ik het over wil hebben, nog even tot slot. Dit is immers de kern van het vraagstuk over ruimte in Noord-Holland. Veel functies, zoals economie, zoals andere, die steeds meer ruimte vragen, die samen een geïntegreerd plan moeten gaan vormen. Dan moet je niet eentje er apart uithalen. Juist daarvoor is deze negentig procent-versie van het ontwikkelperspectief bedoeld. Dus op zich kan het geen kwaad om het coalitieakkoord Verbindend vooruit! af en toe te bevestigen, maar het indienen van een amendement ziet de PvdA toch ook wel als een risico. Want stel je voor dat dit amendement niet aangenomen wordt, dat er geen meerderheid is, in dat geval besluit PS dat de passage over de Houtrakpolder uit het coalitieakkoord geschrapt wordt. We zeggen: dat willen we niet. Dan ligt de bestemming voor het gebied open. En dan zou je kunnen zeggen, dan kan het bijvoorbeeld een zoekgebied voor windturbines worden, die elders niet geplaatst kunnen worden; om even bij de actualiteit te blijven. En dat kan toch niet de bedoeling zijn van het coalitieakkoord? Dus de Partij van de Arbeid zoekt naar een mooie totaalvisie op Noordzeekanaalgebied, waarin vooral de stapeling van de functies centraal staat. En het amendement lijkt ons vooralsnog overbodig. Duurzaamheid en waterberging zijn minstens even belangrijk als de economische ontwikkeling. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De heer Van Gilse, VVD.

De heer **VAN GILSE** (VVD): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, in de commissie Ruimte gaf ik namens de VVD al aan het ontwikkelperspectief een evenwichtig stuk te vinden, waarin de thema's haven en industrie, circulaire economie, energietransitie, gezonde leefomgeving, landschap en ecologie, woningbouw en de wateropgave goed met elkaar in balans worden gebracht. Ook belangrijk om de bedrijven een goed perspectief te geven, want de transitie naar een circulaire economie betekent niet dat we alleen maar nieuwe bedrijvigheid krijgen. Het betekent dat we juist die bedrijven, die mee willen in die duurzame ontwikkeling, de mogelijkheden moeten gaan bieden om op bedrijfseconomisch verantwoorde manier stappen te zetten naar die circulaire economie.

Voorzitter, we hadden in de commissie Ruimte al één belangrijk kritiekpunt op het stuk. Er worden in het stuk namelijk stappen gezet in een andere richting dan de huidige reservering van de Houtrakpolder voor havenactiviteiten. In het coalitieakkoord – de PvdA noemde het al – hebben wij daar een evenwichtig stuk over staan. En dat is ook de reden dat wij dat, samen met de BBB, in een amendement hebben verwoord. Wij vinden het prematuur om op dit moment al stappen te zetten in die andere richting.

En voorzitter, dat heeft mede ook te maken met een aantal actuele rapporten die net, afgelopen maand, verschenen zijn en die nog niet in het ontwikkelperspectief werden meegenomen. Wij vinden het belangrijk dat dat wel gebeurt. Op 13 oktober kwam het ministerie van Economische Zaken met een nota die heel duidelijk aangeeft dat die transformatie, transitie naar die circulaire economie, vijftien procent meer ruimte gaat vragen in Nederland voor bedrijvigheid. En dan voornamelijk grootschalige, multimodaal bereikbare locaties met hoge milieucategorieën, zoals dus het Noordzeekanaalgebied.

De heer **VONK** (PvdA): Ja, voorzitter, dan wil ik toch even de vraag stellen of u wellicht denkt dat het ook zo zou kunnen zijn dat het bouwen van meer woningen in Noord-Holland ook meer ruimte vraagt en dat het creëren van meer natuur ook meer ruimte vraagt in dit gebied. En dat u op zoek zou moeten gaan naar balans in plaats van de eenzijdig focus op economische ontwikkeling.

De heer **VAN GILSE** (VVD): Voorzitter, ik ben het eens dat wij moeten zoeken naar die balans, maar juist als we zeggen ‘we gaan er honderdtienduizend woningen bijvoorbeeld bij bouwen’, dat kost heel veel ruimte. We willen die transitie maken. Dat zal ook schuifruimte kosten. Ik kom direct op het planbureau, die daar ook wat van vindt. Die zeggen dat daar veel meer ruimte voor nodig is dan nu in het ontwikkelperspectief is opgenomen. Dit is nieuwe informatie, nieuwe rapporten, die ons ermee confronteren dat we veel meer ruimte nodig hebben dan we nu in dat rapport hebben opgeschreven. Dus dat betekent eigenlijk, als ik die stukken nu zou zien en we zouden die reservering op de Houtrakpolder nog niet hebben, dit een reden zou zijn om die reservering erop te leggen.

De heer **VONK** (PvdA): Maar er is toch gewoon helemaal niet meer ruimte? U vraagt om meer ruimte, maar er is niet meer ruimte. Dus we moeten het doen wat de ruimte die er is. Dus de functies moeten op elkaar gestapeld worden.

De heer **VAN GILSE** (VVD): Wij hebben, en niet alleen de provincie, ook het Rijk en ook gemeente Amsterdam, met zijn allen besloten dat die reservering op die Houtrakpolder er ligt. Die is heel erg belangrijk om die reserveruimte te houden, dat als inderdaad blijkt dat als we al die ruimte voor die transitie nodig hebben, dat we die reservering hebben. Het is geen besluit dat we dat havenbekken gaan aanleggen. Het is een reservering. Wij denken dat het prematuur is om nu al in een andere richting te bewegen dan die reservering. Dus wij zeggen heel duidelijk: behoud die reservering. Daar is ook dat amendement voor bedoeld. En ik wil dan nog eventjes inderdaad ook het Planbureau voor de Leefomgeving noemen. Die gaan zelfs niet naar vijftien procent. Die zeggen: we hebben straks veertig procent meer ruimte nodig voor bedrijvigheid om die transitie te kunnen maken naar die circulaire economie. Dus het zou onverstandig zijn om nu al in een andere richting te bewegen en die de reservering, die we met zijn allen twee jaar terug weer hebben herbevestigd, vorig jaar zelfs nog, om daar afscheid van te gaan nemen.

De heer **DESSING** (FvD): Dank u wel. En dank ook voor de VVD. Ik sla even aan op die met name veertig procent meer ruimte die we dan straks nodig hebben. De VVD begon zijn betoog met het feit dat de VVD ziet dat er toch een gebalanceerde afweging is tussen al die verschillende ruimtebelangen. Maar is de VVD het dan niet met ons eens dat, als er veertig procent meer ruimte is in iets wat al vol zit, dat dat dan nooit een afgewogen balans kan zijn, maar dat dat gaat knellen? Dat er dan toch ook op een gegeven moment keuzes gemaakt zouden moeten worden?

De heer **VAN GILSE** (VVD): Ja, voorzitter, we zien dus uit een aantal heel recente rapporten dat het gaat knellen. En juist omdat het gaat knellen, hebben wij nog die reservering. We vinden belangrijk dat we zeggen: die reservering moeten we dus, zeker op dit moment, nog niet laten varen.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

De heer **VAN GILSE** (VVD): Ja, voorzitter, naast deze voorspellingen voor extra ruimte voor de circulaire economie zal er ook een overlap of schuifruimte nodig zijn. Want die fossiele bedrijvigheid is nog niet meteen weg, terwijl die nieuwe activiteiten uitgebouwd gaan worden. Daarnaast ook voor infrastructuur en al dat soort zaken zal er in dat transformatiegebied ruimte nodig zijn. Dus vandaar dat de BBB zojuist namens ons ook een uitgebreid onderbouwd amendement heeft ingediend. Ik hoop daarop dat u dat wilt steunen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Het woord is aan mevrouw Berkvens van D66.

Mevrouw **BERKVENS** (D66): Voorzitter, een aantal van de grote opgaven waar Nederland voor staat, komen allemaal samen in het drukke Noordzeekanaalgebied. Er wordt ingezet op een belangrijke rol voor de energietransitie en circulaire economie met zowel een waterstofhub, als een aanlandingsplaats voor windmolens op zee. Het gebied is kwetsbaar voor klimaatverandering. Er moet rekening gehouden worden met de zeespiegelstijging, verzilting van het grondwater, afwisselend te veel en juist te weinig water en slechte waterkwaliteit. En we hebben natuurlijk een enorme bouwopgave. Om voor voldoende mensen een huis te hebben, moeten er heel veel woningen bij komen. Al deze verschillende opgaven gaan met elkaar knellen. We weten dat er veel op ons af komt, maar er is tegelijkertijd nog van alles onduidelijk. De komende jaren krijgen we dus een balanceeract tussen genoeg zekerheid bieden om plannen uit te voeren en genoeg flexibiliteit houden om de plannen ook weer te kunnen wijzigen. Het beeld dat in het document geschetst wordt van een multiplayer vierdimensionaal Tetris, waarbij de puzzelstukjes tussentijds ook nog eens van vorm kunnen veranderen, is wel een mooie schets van de ongelooflijk ingewikkelde brei aan opgaves. Wat D66 betreft is het cruciaal dat het geen bestuurlijk huzarenstukje wordt, maar dat onze inwoners veel en vroeg de mogelijkheid hebben om mee te praten over de ontwikkelingen in hun directe leefomgeving. Vooral in de transitieperiode gaat het lastig worden om alle opgaven binnen de marges goed op elkaar te laten aansluiten. Dan bestaan oude en nieuwe industrie naast elkaar, die allemaal ruimte nodig hebben. En volgens de strategie betekent dat dat soms tijdelijk normen moeten worden verruimd. Mensen in het Noordzeekanaalgebied hebben echter nu al last van te veel geluid, geur en een flinke dosis luchtvervuiling. Als bijvoorbeeld geluidsnormen tijdelijk moeten worden verruimd, neemt de overlast nog meer toe. Welke grenzen gaat GS stellen aan het tijdelijk oprekken van die normen?

Uit het Kennisprogramma Klimaatverandering van het Rijk wordt duidelijk dat we gelukkig de meeste uitdagingen van klimaatverandering op de korte termijn aankonden zonder nu al heel ingrijpende maatregelen te moeten nemen, zoals het opgeven van land aan het water. Maar dan moeten we wel nu echt water en bodem sturend maken en dan al ruimte reserveren voor onder andere waterberging en het verbreden van de dijken. Zal GS ervoor waken dat deze ruimtereservering ook in het Noordzeekanaalgebied gestand blijft? Bovenal moet het gebied een fijne plek zijn voor al onze inwoners om te wonen, te werken en te recreëren, nu en in de toekomst. In de maalstroom van alle opgaven moeten we dat vooral niet uit het oog verliezen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Dessing van Forum voor Democratie.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, voorzitter, dank u wel. In de commissie heb ik ook al iets gezegd over dit perspectief. We zijn daar dankbaar voor. We delen de daarin geformuleerde ambities voor wat betreft woningbouw. Dat is gezien de huidige woningnood natuurlijk terecht. Maar alle andere ambities, met name op de hele klimaattransitie en de waterstoftransitie die een enorme ruimteclaim erop legt, kijken wij toch wat anders aan tegen de invulling zoals die nu in dit visiedocument staat. Want die klimaattransitie, die wordt zelfs primair geacht boven de woningbouwambitie. En daarmee worden woningen secundair aan de klimaattransitie. En dat vinden wij echt, ja, geen goede keuze. Gezondheid is natuurlijk van belang, maar er zitten toch wel heel veel emoties omheen en worden weinig ingegeven door gezond verstand. Er dreigt ook een hetze te ontstaan tegen bedrijven die voor gigantische werkgelegenheid zorgen in de regio. En dat is toch ook een heel belangrijke factor die moet worden meegenomen. Vandaag is in de krant ook bekend geworden dat er onder andere achthonderd banen minder bij Tata Steel zijn. Dat heeft een enorm effect ook op de regio. En het is niet te hopen dat alle ambities en alle knellingen die erin zitten daar een resultaat van zijn.

Woningbouw en behoud van werkgelegenheid dienen dus wat ons betreft prioriteit te krijgen. Ambities voor wat betreft de energietransitie, waterstof en de circulaire economie dienen wat ons betreft dus daarvoor te wijken, omdat woningbouw en werkgelegenheid een veel positievere impact hebben op de gezondheid en het welzijn van burgers, dan al die andere ambities. Dus laten we daar dan ook absoluut prioriteit aan geven. We hebben sympathie voor het amendement dat de VVD samen met de BBB indient. Want als je dan toch iets slims doet, houd het dan gecombineerd en houd je opties open, zeker als het gaat om waterberging. U zult begrijpen dat wij niet enthousiast zijn over dit visiedocument Noordzeekanaal en dat wij dat ook niet kunnen steunen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Alberts, SP.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik ga het heel kort houden eigenlijk. We zijn het eens met de conceptbrief. En we zijn het ook eens met de veranderde houding ten opzichte van de Houtrakpolder. De SP heeft jarenlang gepleit voor het openhouden daarvan. Nu zit er inderdaad een richting in die weggaat van de haven richting dat openhouden. Waterberging lijkt ons bijzonder verstandig, want we hebben nog wel het een en ander mee te maken. Wij zijn vooral benieuwd naar het gevolg en wanneer we onze keuze definitief kunnen maken. Dank u.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Hollebeek, Partij voor de Dieren.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja, voorzitter, dank u wel. Het Noordzeekanaalgebied. Ja, wij zullen maar meteen met de deur in huis vallen. Het is beter dan het was en dat is voor ons altijd een criterium. We kijken altijd: wat heb je en wat kun je krijgen? Dus dat is mooi. We werden eigenlijk wel blij dat hoofdstuk 1, Transities, voorop was. Dat was ook wel eventjes schrikken, dat het daarna meteen weer in de eerste paragraaf wel vooral weer ging over ‘industriële cluster’ en de ‘economische waarde’ en dat de dingen die toegevoegd worden, terecht toegevoegd, de energietransitie, de woningbouw, klimaatverandering, daar een beetje op lijken te volgen. Ondanks dat het beter is, kan het wat ons betreft natuurlijk nog beter, en willen wij eigenlijk zeggen: draai dat nou eens een keer om. Begin nou eens aan de andere kant. Dingen als gezondheid bijvoorbeeld, ja, zolang zo’n kooksgasfabriek 2 nog draait, zal de gezondheid natuurlijk altijd ondergeschikt blijven.

Verder eventjes, ja, ik vond het een mooi pleidooi van de heer Vonk. Hij is nu even drukdoende. Maar over die puzzelstukjes. We zijn ook blij met de aandacht voor natuur en biodiversiteit. En daar hebben we- Ja, u kent ons: er is altijd een maar. Zo zitten wij nou eenmaal in elkaar. Het lijkt namelijk vooral dat die aandacht voor die natuur en die biodiversiteit zich richt op het landelijk gebied. Dat staat zo in het document. En terecht vinden wij dat ook, dat daar aandacht voor is. Maar het kan natuurlijk niet zo zijn dat de aandacht voor natuur en biodiversiteit alleen maar op de schouders van agrariërs en natuurbeheerders rust. Dus wij willen er ook, in navolging van de Raad voor de Leefomgeving en infrastructuur voor pleiten om dat te verbreden. Daarom vond ik ook het pleidooi van de heer Vonk inderdaad heel erg mooi. Daarom heb ik een amendement gemaakt, waarin ik eigenlijk vraag om de opgave van water en bodem nader uit te werken – dat gaat GS doen; tenminste, dat wordt gevraagd in de conceptbrief – om die eigenlijk een beetje uit

te breiden en ook te vragen of bij die uitwerking die natuur en die biodiversiteit ook, niet alleen in het landelijk gebied, maar vooral ook bij die woningbouwprojecten en de projecten rondom klimaatadaptatie en zo kunnen worden meegenomen. Ik moet hem voorlezen, hè, de verandering. Het dictum, het is een besluit. We besluiten in de conceptbrief Wensen en opvattingen PNH de zin “wij achten het noodzakelijk om geagendeerde opgaven op het vlak van water en bodem nader uit te werken” te wijzigen in of uit te breiden tot “wij achten het noodzakelijk om de geagendeerde opgave op het vlak van water en bodem nader uit te werken en het versterken van natuurwaarden en het vergroten van de biodiversiteit als opgave bij de energietransitie en de woningbouw onderdeel te laten zijn van deze uitwerking”. En dan ga ik die aan u overhandigen.

Amendement 19-13 november 2023
Natuur en biodiversiteit versterken, ook buiten landelijk gebied

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 november 2023.
Besluit:
In de conceptbrief wensen en opvattingen PNH;
De zin:
"Wij achten het noodzakelijk om de geagendeerde opgaven op het vlak van water en bodem nader uit te werken."

Te wijzigen in:
"Wij achten het noodzakelijk om de geagendeerde opgaven op het vlak van water en bodem nader uit te werken en het versterken van natuurwaarden en het vergroten van de biodiversiteit als opgave bij de energietransitie en de woningbouw onderdeel te laten zijn van deze uitwerking."

En gaan over tot de orde van de dag.

Toelichting
Het versterken van de natuur en de biodiversiteit in het landelijk gebied is noodzakelijk, maar niet voldoende om de uitdagingen of het gebied van klimaat en biodiversiteit het hoofd te bieden. Juist ontwikkelingen rondom de energietransitie, de woningbouw en klimaatadaptatie bieden koppelkansen voor natuur en biodiversiteit.

Ondertekening: Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren).

De **VOORZITTER**: Dit amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Misschien heeft voor de duidelijkheid: ik had hem al eerder verspreid onder de woordvoerders. Ik heb het amendement aangepast na overleg met gedeputeerde Rommel. Dan weet u dat.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan gaan we naar de heer Stulemeijer van 50PLUS.

De heer **STULEMEIJER** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, de negentig procent-versie van het ontwikkelperspectief NZKG, Noordzeekanaalgebied. Er wordt gesteld dat er zestig tot driehonderdvijftig hectare extra gebied moet worden ontwikkeld om aan alle NOVI- en NOVEX-vereisten te voldoen. Dat lijkt ons een heleboel. Bij de aandacht voor de omgevingsveiligheid is verruiming van de risicocontour nodig. Verruiming van de risicoruimte levert een hoog risico op. We zouden uit het verleden kunnen leren waartoe dit kan leiden. Creëren we niet een nieuw Tata Steel/Chemours-probleem? Inpassing van transformatoren en aanlanding van binnenkomende kabels in stedelijk gebied, het mogelijk vestigen in stedelijk gebied van een thorium reactor, lijkt ons een enorm risico. De transformatoren, waar in het gebied over gesproken worden, die doen ons helemaal bibberen. Het probleem van de grote brand van het zeeschip Fremantle van nog niet zo lang geleden heeft laten zien dat een dergelijke brand haast niet valt te blussen. Dus wat gaan we doen met het vestigen van enorme transformatoren? Tegelijkertijd zijn we ons ook wel bewust dat we een energietransitie meemaken, maar ik kan niet anders dan aandacht vragen voor dit soort enorme risico's. Het oprekken van de risicoruimte is spelen met levens van inwoners. Ik heb dan ook de vraag aan de gedeputeerde: mocht de risicoruimte of risicocontour opgeruimd moeten worden, zult u er dan op toezien dat er in geen geval gemarchandeerd wordt met de

plaatsen waar woningbouw, die zo hard nodig is, plaatsvindt? Ik vraag me af of de bouw van honderdtienduizend woningen in transformatiegebieden niet leest als honderdtienduizend woningen in transformatorgebieden met alle risico's van dien. Daar wilde ik het bij laten. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan ga ik het woord geven aan de heer Freeman van GroenLinks. En dat is formeel uw maidenspeech. Er was al een keer eerder schriftelijke beantwoording, geloof ik, op een vraag, maar in dit geval is het nu uw maidenspeech.

Statenlid **FREEMAN** (GL): Dank voor het woord, voorzitter. Aanstaande vrijdag vindt hier een provinciaal jeugddebat plaats. Op die dag komen jongeren hier op bezoek om voorstellen met elkaar te bedenken, waarmee ze de provincie nog beter zouden kunnen maken, nog mooier zouden kunnen maken. Naast de voorstellen die worden bedacht, gaan ze in gesprek met Statenleden daarover. Ik denk dat het een heel mooie manier is om de jongere generatie kennis te laten maken met de provinciale politiek. Ik zal iedereen ook aanraden om, als u de gelegenheid heeft, een keer hieraan mee te doen als Statenlid. Het heeft namelijk ontzettend grote meerwaarde voor deze jongeren, voor ons als volksvertegenwoordigers en ook voor de provincie als geheel. Ik spreek uit eigen ervaring, want twintig jaar geleden was ik zelf een van die deelnemers van het provinciaal jeugddebat. Ik vond het fantastisch om samen met anderen te werken aan voorstellen, waarmee we onze provincie nog beter konden maken. En ik had niet gedacht dat ik jullie jaren later in dezelfde week als het provinciaal jeugddebat vanaf deze plek mijn maidenspeech zou houden over een koersdocument waarmee we inderdaad onze provincie proberen vorm te geven. Dat had zo moeten zijn, voorzitter.

Dat ik hier sta, is niet vanzelfsprekend. Dat ik hier mag staan, is niet vanzelfsprekend. En dat wij hier mogen staan, is niet vanzelfsprekend. Dat hebben mijn ouders aan den lijve ondervonden toen zij begin jaren tachtig vluchten uit Liberia. Toen mijn vader zag dat docenten werden opgepakt en de universiteit gesloten werd, wist hij dat het de verkeerde kant op ging en kwam hij naar Nederland, waar later mijn broer, moeder en zus hem achterna kwamen. En in 1987 werd ik geboren in Amsterdam Zuidoost. Deze geschiedenis is waarschijnlijk de reden dat mijn ouders er belang aan hechtten om mij in mijn jongere jaren mee te geven dat de kansen die we hier hebben, de vrijheid waarin we hier leven en de democratie waar we aan deel kunnen nemen, ontzettend waardevol zijn. Het recht moeten kunnen spreken en om gehoord te worden, de mogelijkheid om bij te dragen aan onze samenleving, maar ook de verantwoordelijkheid om om te kijken naar anderen. Dat ik hier mag spreken, beschouw ik daarom ook als een grote eer.

We staan namelijk voor een aantal grote uitdagingen, waarvan er een aantal genoemd worden in het ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied, dat we vandaag behandelen. Denk aan de energietransitie, de circulaire economie en de gezonde leefomgeving. En dat in een tijd die gekenmerkt wordt door klimaatverandering, met lange periodes van droogte en extreme regenval. GroenLinks heeft zich de afgelopen jaren ingezet om de Houtrakpolder groen te houden, omdat we groen nodig hebben in onze provincie. Ze leveren een onmisbare bijdrage aan onze biodiversiteit, onze gezondheid en aan de strijd tegen klimaatverandering. Daarnaast zorgt het ervoor dat luchtvervuiling wordt teruggedrongen, dempt het in groene gebieden de geluidcilinder en kan het er ook nog eens voor zorgen dat we op hete dagen wat verkoeling kunnen opzoeken. Je zou het bijna vergeten, maar het is ook nog eens leuk om in een natuurgebied rond te lopen, omdat het gewoon ontzettend mooi is en fijn om mee te maken.

Daarom is het ook belangrijk om zuinig te zijn op onze groene gebieden. Het koersdocument is duidelijk: we hebben een aantal grote opgaven en niet alles kan. Dat is ook de reden dat GroenLinks ervoor openstaat om de optie van waterberging in de Houtrakpolder, naast de andere mogelijke functies, in overweging te nemen, met zorg voor de ecologische en maatschappelijke waarden van het gebied. Het is van groot belang dat we zuinig zijn op de grond die we in onze provincie hebben. Als we bij elke mogelijkheid die we hebben een deel van onze natuur bij het grofvuil gaan zetten, zit de toekomstige generatie met de gebakken peren. En daarom is het belangrijk om bij het leggen van de complexe puzzel, die het ontwikkelperspectief schetst, zorgvuldig te zijn. Want door minder prioriteit te geven aan groen wordt groen niet minder belangrijk. De problemen van vandaag smelten niet als sneeuw voor de zon, maar wij op termijn misschien wel als we niks doen. Daarom is het goed, voorzitter, dat we over vier jaar het ontwikkelperspectief zullen actualiseren. Ik hoop uit de grond van mijn hart dat de optelsom van

alle keuzes die we onderweg maken, zullen leiden tot een groene, klimaatrechtvaardige provincie waar de deelnemers van het jeugddebat vrijdag en de generaties na hen een gezond leven kunnen leiden.

[Tafelgeroffel]

De **VOORZITTER**: Mooi gesproken. Dank u wel. Ik kijk naar het College voor een reactie in eerste termijn. Vijf minuutjes schorsen? Ja. Dan schorsen we vijf minuten.

Schorsing 15.46 tot 15.55 uur

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Voor de beantwoording in eerste termijn geef ik het woord aan gedeputeerde Rommel namens het college van Gedeputeerde Staten.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten
Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. Mooi dat dit stuk er ook ligt, met zoveel partijen overleg gehad en aan gewerkt.

Ja, even de vragen die er waren. Van de PVV, u zegt: iedere vier jaar wordt het document geactualiseerd. Zou kernenergie hier een plek kunnen krijgen? Dat is altijd dat daarover gesproken kan worden als er aanleiding toe is. Dus ik kan daar niet een toezegging op doen of daar wat over zeggen, maar als daar aanleiding toe is, kan daar altijd over gesproken worden.

Volt. U zegt, om de bewoners er ook bij te betrekken. Nou, dit is nu een koersdocument. Dus dat is niet aan de orde. Maar er wordt een verdere uitwerking gemaakt in projecten en dergelijke in de deelgebieden. Daar worden de omwonenden wel degelijk bij betrokken.

Dan ga ik naar het CDA. U zegt, u wilt bij vervolgstappen grenzen stellen aan buitenlandse investeringen en dergelijke. Daar heeft de provincie geen invloed op. Het ontwikkelingsperspectief leent zich daar ook niet voor. Dat zit meer op economie en handelsbeleid. Dus misschien kunt u daar kijken hoe u daar nog- Maar de provincie heeft er geen invloed op.

Dan zegt u ook, een oproep om iets te gaan doen aan ongelijke beloning van mannen en vrouwen. Ook, dit is een koersdocument van samenwerkende overheden en dit lijkt ook hier niet op zijn plaats. Ik denk dat we eerder nog kunnen kijken bij mijn andere portefeuille hoe we daar aandacht aan kunnen besteden bij de arbeid. Maar het is niet echt aan de provincie. Maar als u zegt, nou, dat we daar aandacht aan besteden, daar kunnen we dat moment daar nog eens een keer over spreken.

Dan is de vraag van D66: zal GS ervoor waken dat waterveiligheid een plek krijgt in de plannen voor het Noordzeekanaalgebied? Ja, zoals u heeft kunnen zien, de waterschappen waren ook erg content over dit perspectief, omdat er zoveel over water ook gesproken werd. En zoals ik altijd zeg: zonder blauw en groen is niks te doen. Dus dat krijgt zeker een plek in de plannen, want we moeten op het water ook letten.

Wanneer is de keuze definitief? In de eerste helft van 2024 komen we bij u terug om te vragen of u de koers wilt onderschrijven. We werken dan ook in de uitvoeringsagenda daar ook veel van. De wensen en bedenkingen die u ook heeft gezegd, kunnen worden meegenomen.

Dan is nog als laatste 50PLUS. U zegt: als de risicoruimte verruimd wordt, wordt er dan niet gemarchandeerd met de woningbouw? Alles gebeurt altijd binnen de normen, maar in dit gebied wordt er juist gekeken om te kijken: hoe kunnen we die risicoruimtes logisch neerleggen, zodat het niet ten koste gaat van woningbouw. Dus daar is aandacht voor, zodat we kunnen kijken dat er op andere plekken misschien wat meer ruimte is.

Dan met betrekking tot het amendement wat is ingediend. We hebben daar al wel wat gesprekken over gehad. Ik begrijp wat u wilt aangeven, omdat, nou ja, de VVD, de BBB en ik heb daar wel al wat gesprekken over gevoerd. Ik begrijp wat u bedoelt, want u leest op bladzijde zes net even iets anders dan wat ik daarin gelezen heb. Maar ik begrijp wat u nu bedoelt. Het is

eigenlijk wat er in het coalitieakkoord staat, dat ik dat nog een keer bij de partners, die we hebben bij het Noordzeekanaalgebied, meeneem om aan te geven dat dit is wat wij bedoelen en om te kijken hoe we dat bij hun in ons ontwikkelperspectief kunnen meenemen. Dat begrijp ik hieruit en dat wil ik wel ook toezeggen. Dat was amendement A18-2023.

Dan gelijk maar amendement A19-2023 van de Partij voor de Dieren. Zoals het hier staat, vind ik het prima om juist ook de natuurwaarden en het vergroten van de biodiversiteit mee te nemen in de verdere uitwerking. Dat was het, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan kijk ik even naar de heer Deen of er behoefte is aan tweede termijn. Statenlid De Weerdt van Volt. De heer Valk.

Tweede termijn Provinciale Staten
De heer **VALK** (BBB): Namens de VVD en de BBB danken we de gedeputeerde voor de toezegging en dan trekken we het amendement bij deze in.

Amendement 18 'Houtrakpolder' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Dat is amendement A18-2023 en dat is daarmee ingetrokken. Ik kijk even naar mevrouw Koning van het CDA.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, voorzitter, wij willen de gedeputeerde danken voor haar reactie. We begrijpen dat de provincie er niet over gaat, of China nu wel of niet hier iets kan kopen. Maar ons doel is dat u het meeneemt in vervolgplekken en misschien in wellicht met anderen. En met het opstellen van het koersdocument, dat daar gezamenlijk wel een keer naar gekeken kan worden of dat een halt toegeroepen kan worden. Dus dat u het gewoon een keer op tafel wil leggen daar.

En wat betreft de Equal Payday, ja, ik snap ook dat dit nu hier niet in past, maar omdat het komende woensdag is, wilde ik daar toch graag aandacht voor vragen. Wellicht kunnen we bij andere documenten daar nog een keer dieper op ingaan.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Vonk van de PvdA.

De heer **VONK** (PvdA): Voorzitter, de Partij van de Arbeid is blij met het ontwikkelperspectief zoals dat nu geschetst is en ook blij met de coalitie zoals we die gevormd hebben. We kunnen ons vinden in de route die er nu voorligt. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De heer Van Gilse, VVD? Mevrouw Berkvens? Nee? De heer Dessing nog? Nee. Mevrouw Alberts? Ook niet. De heer Hollebeek? De heer Stulemeijer? De heer Freeman? Ook niet. Dan kijk ik even naar het College, maar ik heb geloof ik niet echt meer openstaande vragen gehoord. Gedeputeerde Rommel, heeft u nog vragen gehoord die ik niet gehoord heb? Ja, zo te zien wel. Eentje. Een kleintje, denk ik.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten
Gedeputeerde **ROMMEL**: Toch heel even, voordat ik het verkeerd begrijp. Equal Payday, daar heeft u dan dus nu de aandacht voor gevraagd, mevrouw Koning.

En met betrekking tot het punt over China, ja, als het opkomt, dan kan ik er altijd naar kijken hoe we daarop kunnen reageren, maar de provincie gaat er niet over.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan gaan we de beraadslagingen over dit agendapunt 16 nu afronden. Zoals u weet, als ik het afgerond heb, kunnen er geen amendementen of moties meer worden aangepast. Is er nog iemand die een wijziging wil doorvoeren? Ik zie geen handen. Dan sluiten we hiermee de beraadslagingen voor agendapunt 16. Stemmen doen we aan het eind van de vergadering.

De discussie wordt gesloten.

17. Nieuwe MRA Agenda 2024-2028 (VD-55).

De **VOORZITTER**: En dan zijn we bij agendapunt 17. Dat is de nieuwe MRA Agenda 2024-2028. Dat is voordracht 55. Er is aan de verschillende deelregio's en ook aan de beide provincies, zoals u weet, 32 gemeenten, twee provincies doen mee met de Metropoolregio Amsterdam, om proposities in te dienen die bouwstenen gaan vormen voor de nieuwe MRA Agenda, die zal gelden voor de periode 2024-2028. Gedeputeerde Staten hebben een voorzet gedaan. Dat ligt hier nu ter bespreking voor.

De volgende sprekers hebben zich aangemeld: mevrouw Bezaan van de PVV, mevrouw Uiterwijk van JA21, de heer Heijnen van het CDA, Statenlid Korzelius van GroenLinks, Statenlid De Weerdt van Volt, de heer Klein van de ChristenUnie, de heer Valk van de BBB, de heer Dekker van Forum voor Democratie en het Statenlid Kostić van de Partij voor de Dieren, mevrouw Alberts van de SP, de heer Mülder van D66, mevrouw Oulad Hadj van de PvdA. Mevrouw Bezaan, PVV, mag ik u als eerste het woord geven?

Eerste termijn Provinciale Staten

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Ja, dank u wel, voorzitter. De nieuwe MRA Agenda 2024-2028. Het is goed om te lezen dat in de conceptbrief is opgenomen dat de MRA in essentie een informeel regionaal netwerk van bestuurders is en dat uiteindelijk de formele beslissingsbevoegdheid bij gemeenteraden en bij Provinciale Staten liggen. Wat de PVV betreft moet gewaakt worden dat de MRA niet als een soort van mini-EU verandert. In dat licht zijn wij geen voorstander van een verbreding van de inhoudelijke scope.

In de conceptbrief wordt aan de ene kant zorgen uitgesproken over sociaaleconomische ontwikkelingen, maar aan de andere kant wordt er vol ingezet op onder andere de energietransitie, klimaataanpak en circulaire economie. Transities die niet alleen veel belastinggeld kosten, maar ook het leven van veel burgers enorm beïnvloeden. De vandaag gevoerde discussie over het windpark Noorder IJ-Plas is daar weer eens een voorbeeld van.

Voorzitter, een maatschappij ontwrichtend probleem dat al jaren gaande is en steeds groter wordt, is natuurlijk de woningbouwcrisis. In de voorliggende MRA Agenda worden allerlei ambities inzake woningbouw genoemd. Helaas konden wij niet terugvinden dat bij het Rijk wordt aangekaart dat er een veel strenger en effectiever migratiebeleid zou moeten komen. Dat zou namelijk al een slok op een borrel schelen, voorzitter. De PVV had dit graag in de conceptbrief teruggezien. Jammer.

Daarnaast heeft de woningbouw te maken met de al eerdergenoemde transities. En de PVV is dan ook van mening dat deze transities geen sta in de weg mogen zijn voor de realisatie van de broodnodige woningen. Ook dat vinden we helaas niet terug in de conceptbrief.

Voorzitter, alles overwegende kan de PVV niet instemmen met voorliggende voordracht. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Het woord is aan mevrouw Uiterwijk van JA21.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, JA21 vindt de MRA eigenlijk een ondoorzichtige en ondemocratische tussenlaag, waar wel steeds meer besluiten in genomen worden. Het is inderdaad zo dat de gemeenteraden en de Provinciale Staten natuurlijk wel democratisch het eindoordeel hebben, maar eigenlijk is er niet echt de mogelijkheid meer om je te onttrekken aan die samenwerking, omdat heel veel voorbereiding natuurlijk plaatsvindt in de MRA en ook binnen de deelnemers van de MRA.

De heer **MÜLDER** (D66): Ik hoor net iets heel schokkends: er zijn allemaal besluiten genomen in de MRA. Kunt u mij vertellen welke besluiten er zijn genomen in de MRA?

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, zoals u volgens mij hoorde was ik even met mijn toelichting bezig. Wat ik daarmee bedoel te zeggen, is dat de voorbereiding voor die besluiten in

de MRA plaatsvindt, waarbij je natuurlijk als Provinciale Staten en gemeenteraden wel het eindoordeel hebt uiteindelijk, maar waar je wel te maken hebt met dat heel veel zaken al beklonken zijn in de MRA en dat je er eigenlijk niet meer aan ontkomt om daaraan deel te nemen.

De heer **MÜLDER** (D66): Gelukkig. Ik was even bang dat er allemaal dingen waren gebeurd waar ik niet van op de hoogte was. Maar gelukkig komt nog steeds alles hier terecht. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Mijn toelichting was nog bezig. Dus u had even kunnen wachten, hoor. Maar graag toegelicht.

Voorzitter, wat wij eigenlijk zien, is dat de MRA zich op dit moment vooral richt op de fysieke thema's. We zien een steeds grotere roep voor uitbreiding van de MRA naar bijvoorbeeld het sociaal domein. Momenteel ligt de vraag van brede welvaart weer voor. Wij zijn dus ook geen voorstander van verdere uitbreiding van de MRA. Wij zouden dat zelfs graag wat meer willen inperken, omdat wij inderdaad ons zorgen maken over de belangen van kleinere gemeenten, dat het toch wel heel moeilijk is om die in MRA-verband ertussen te krijgen.

Wat ons ook zorgen baarde, was de volgende alinea. Er staat in dat “gezien de schaal van ruimtelijke vraagstukken is bestuurlijke samenwerking ook hard nodig, mede gelet op het feit dat de regio's in toenemende mate te maken krijgen met doorwerking van Europese regelgeving.” Dus wat we eigenlijk zien is dat de Europese Unie regels bedenkt, die vervolgens geïmplementeerd moeten worden in de regio. En dat het eigenlijk zelfstandige gemeenten steeds moeilijker lukt, waardoor dus dit soort samenwerkingsverbanden, die wij erg ondoorzichtig vinden, benodigd zijn. Dit vinden wij een zorgelijke ontwikkeling. Wij zouden graag inderdaad zien dat die ontwikkelingen, zowel vanuit Europa, maar ook vanuit het Rijk, zich toch weer vooral richten op de bevoegdheden en de autonomie van de gemeenteraden zelf. Wij zullen dit voorstel dan ook niet steunen. Wel zullen wij een amendement steunen wat er erop toeziet dat de MRA niet verder gaat uitbreiden dan de huidige scope van de fysieke thema's. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De heer Heijnen, het CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank u wel. En voorzitter, het is goed dat die MRA en dat regionale samenwerking hier op een concreet aantal onderwerpen actief is. Wij zijn dan ook voorstander van het voortzetten van die samenwerking, maar wel met een scherpe focus op de fysieke thema's, bijvoorbeeld woningbouw, economie en mobiliteit.

In de concept-antwoordbrief staat ook dat kleinere gemeenten binnen de MRA voldoende aan hun trekken moeten komen en niet alleen als oplossing moeten worden gezien voor de uitdagingen van de grotere gemeenten. Dit wordt echter gesteld zonder duidelijke concretisering en doelen toe te voegen. Wij zijn voorstander van een duidelijke afbakening en hebben daarom een concreet voorstel om de voorzieningen in kleine kernen als thema toe te voegen aan de MRA Agenda 2024-2028. Dit sluit ook aan bij het coalitieakkoord in deze provincie, waarin staat dat GS zich inspant om die voorzieningen samen met gemeenten op peil te houden. Het amendement luidt dan ook als volgt. Wijzigen de tekst op pagina drie. Ik twijfel of ik dan de oude tekst en de nieuwe moet voorlezen. Ik kijk even naar de voorzitter. Wat vindt u handig?

De **VOORZITTER**: Als u de nieuwe tekst voorleest die op pagina drie moet komen, als dictum, is dat voldoende. Maar eerst een interruptie van mevrouw Uiterwijk. Alles tegelijk.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik had een vraag aan de heer Heijnen, want wat wij vooral lezen in de MRA Agenda als het gaat om de kleinere gemeenten, dat ze vooral last hebben van ontwikkelingen die grotere gemeenten doen waar zij eigenlijk misschien minder baat bij hebben, maar die wel in hun omgeving gebeuren. U koppelt het nu direct aan de voorzieningen in kleinere gemeenten. Ik denk niet dat dat direct iets is waar de kleine gemeenten last van hebben. Mijn vraag vooral aan u is, waarom u dit via de MRA Agenda wil doen en niet gewoon via andere samenwerkingsvormen?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Waar het om gaat, is dat wij die analyse met u delen, dat het inderdaad vaak gaat over de problemen van de grotere gemeenten en die kleine vooral als oplossing wordt gezien en er niet wordt gekeken naar de problemen die die kleinere gemeenten zelf hebben. Een deel van die problemen van die kleine gemeenten is wel degelijk de voorzieningen. Hiermee doen wij een poging om dat concreter te maken. Dus wij vinden eigenlijk in brede zin dat die MRA zou moeten kijken naar de noden die in de kleinere gemeenten leven en zich ook daarvoor zou moeten inspannen.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, wij delen uw zorgen over de voorzieningen in de kleinere gemeenten. Dat is absoluut waar. Alleen, waar wij ons een beetje zorgen over maken, is hoe u dan die rol ziet van die andere, grote gemeenten in de MRA als het gaat om die voorzieningen in kleine gemeenten. Zou het niet veel beter zijn om direct met de gemeentebesturen zelf te schakelen en hun autonomie te respecteren en dit niet weer in een breder verband als de MRA te gieten?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik denk juist dat er heel veel kracht kan zitten in regionale samenwerking waar ook grote en kleine gemeenten elkaar kunnen helpen. En dat zou ook rond voorzieningen kunnen gebeuren bijvoorbeeld. Ik zou daar niet nu van alles willen noemen. Maar als je op cultureel bijvoorbeeld kijkt, dan zou je van grotere gemeenten kunnen verwachten dat ze wellicht met hun culturele instellingen – dependances, uitleen – andere zaken doen om ook in kleinere gemeenten voorzieningen voor elkaar te maken. Ik denk dat gemeenten die samenwerken ook elkaar kunnen helpen op dit vlak. Maar het is uiteindelijk aan de MRA om natuurlijk invulling te geven hoe die gemeenten samen kunnen werken.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, tot slot. Ziet u dit dan ook als een verbreding van de scope van de MRA ten opzichte van wat ze momenteel doen?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Nee, want ik heb gezegd dat het vooral over die fysieke thema's zou moeten gaan. Maar ik denk dat woningbouw en economie, dat zijn belangrijke thema's waar ook die voorzieningen wat mij betreft wel bij horen.

Dus de nieuwe tekst, voorzitter. Ik wil dien het amendement in Voorzieningen kleine gemeenten in MRA Agenda. De nieuwe tekst op pagina drie: door de Staten wordt naar voren gebracht dat ook kleinere gemeenten binnen de MRA voldoende aan hun trekken moeten kunnen komen en de regionale samenwerking niet al te zeer een samenwerking zou moeten zijn, waarbij de grotere en meer verstedelijkte gemeenten de dienst uitmaken. Daarvoor is het van belang dat de voorzieningen van kleinere gemeenten mee worden genomen in de nieuwe MRA Agenda. Dit sluit goed aan bij het coalitieakkoord, waarin staat dat de provincie zich inspant om ook voorzieningen samen met gemeenten op peil te houden, en gaat over tot de orde van de dag.

Amendement 20-13 november 2023
Voorzieningen kleine gemeenten in MRA Agenda

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 november 2023.
Constaterende dat:

- *Tot nu toe vooral de uitdagingen van grote en verstedelijkte gemeenten de agenda van de MRA bepalen;*
- *Kleine gemeenten voornamelijk gezien worden als oplossing voor de uitdagingen van de grote gemeenten.*

Overwegende dat:

- *De MRA zich alleen moet richten op de onderwerpen woningbouw, economie en mobiliteit;*
- *De regionale samenwerking te weinig voorziet in de uitdagingen van kleine kernen op het gebied van economie.*

Zijn van mening dat:

- *Dat het toevoegen van het onderwerp 'voorzieningen in kleine kernen' een concreet onderdeel van de MRA-agenda en past in de onderwerpen woningbouw, economie en mobiliteit;*
- *Voorzieningen in de kleine kernen onder economie als thema toegevoegd moet worden aan de MRA Agenda 2024-2028.*

Besluit:

Wijzigen de tekst van de antwoordbrief PS voor de nieuwe MRA-Agenda 2024-2028 als volgt: Pagina 3: "Door de Staten wordt naar voren gebracht dat ook kleinere gemeenten binnen de MRA voldoende aan hun trekken moeten kunnen komen, en de regionale samenwerking niet al te zeer een samenwerking zou moeten zijn waarbij de grotere en meer verstedelijkte gemeenten de dienst uitmaken."

Wijzigen in:

"Door de Staten wordt naar voren gebracht dat ook kleinere gemeenten binnen de MRA voldoende aan hun trekken moeten kunnen komen, en de regionale samenwerking niet al te zeer een samenwerking zou moeten zijn waarbij de grotere en meer verstedelijkte gemeenten de dienst uitmaken. Daarvoor is het van belang dat de voorzieningen van kleinere gemeenten mee worden genomen in de nieuwe MRA-Agenda, Dit sluit goed aan bij het coalitieakkoord waarin staat dat de provincie zich inspant om ook voorzieningen samen met gemeenten op peil te houden."

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Dennis Heijnen (CDA).

De **VOORZITTER**: Ondertekent en het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. En u was klaar?

De heer **HEIJNEN** (CDA): En dan ben ik klaar, voorzitter. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dan geef ik het woord aan Statenlid Korzelius van GroenLinks. En Statenlid Korzelius, dit is uw maidenspeech.

Statenlid **KORZELIUS** (GL): Dank u wel, voorzitter. Ja, u zegt net dat het een maidenspeech is, maar ik heb nog eens gekeken wat daar precies staat voor een maidenspeech. Een maidenspeech is de eerste bijdrage die een volksvertegenwoordiger houdt in zijn of haar functie. Inderdaad, dit is de eerste bijdrage die ik lever in deze Staten sinds mijn installatie op 11 september. Maar voorzitter, ik heb in deze prachtige zaal, die was toen nog niet gerestaureerd, vele bijdragen mogen leveren. Want tussen 1978 en 1989 was ik lid van Provinciale Staten, deel uitmakend van de fractie van de PSP. En voor de jongeren onder u, dat is de Pacifistisch Socialistische Partij en een van de vier rechtsvoorgangers van GroenLinks. We hadden een fractie wisselend van twee tot drie, of vier soms een enkele keer, van de 79 zetels. We zitten nu met zijn vijfenvijftigen, maar we hebben ook hier met 79 gezeten. Dat was echt krap, kan ik u verzekeren. Het was ook een boeiende periode met VVD, CDA en PvdA die de provinciale politiek domineerden. Beurtelings PvdA de grootste, dan weer de VVD de grootste. En ook het CDA, meneer Heijnen, was een belangrijke factor van betekenis in deze Statenzaal. En af en toe mochten ook andere partijen aanschuiven. PPR schoof aan, soms D66. En we hadden niet vier maar acht gedeputeerden. En als de VVD de grootste was, dan hadden ze drie gedeputeerden. Dus ja, dat zijn toch andere tijden. En dat College van GS stond onder de bezielende leiding van toen nog de commissaris van de Koningin, niet uit de Koning, van de Koningin, Roel de Wit. Ik zal een aantal, en dat is beslist niet volledig, legendarische gedeputeerden noemen: Wim van der Knoop, Kees Corver, Jaap Bond, alle drie van de Partij van de Arbeid. En echt, ik zeg met nadruk ook ‘legendarisch’. Dat geldt ook voor het CDA: Jan Achterstraat, Jan van Dis, maar ook Han Alma van de VVD. Sjaak Zuurbier van de PPR en natuurlijk, niet te vergeten, Rinus Haks van de CPN. Heel bijzonder dat het ook de CPN in het college vertegenwoordigd was. En last, but not least Jan de Lange van D66. Het is wel een heel bijzondere detail dat, Jan de Lange was de opa van ons Statenlid Anouk Gielen.

Voorzitter, waar hielden wij ons zo al mee bezig? Streekplannen vormden een heel belangrijke zaak natuurlijk. Ruimte ordening was en is nog steeds een heel belangrijke zaak. Milieuplannen, ziekenhuisplannen, woonwagenplannen. Als Provinciale Staten bepaalden wij waar woonwagenlocaties moesten verschijnen en gerealiseerd moesten worden. Maar ook een aantal uitvoerende taken. U zult het haast niet geloven: twee psychiatrische ziekenhuizen als provinciale takken van dienst in Sandpoort en in Bakkum. We hadden natuurlijk het Provinciaal Elektriciteitsbedrijf. Jammer genoeg geprivatiseerd, maar het heeft wel een enorme financiële injectie gegeven aan de provincie Noord-Holland. PWN, geen provinciale tak van dienst meer, maar gelukkig wel in overheidshanden gebleven, want de provincie is voor honderd procent

aandeelhouder van PWN. En überhaupt is het heel fijn dat de hele watersector aan de privatiseringswoede is ontsnapt, en dat allemaal dankzij PvdA-minister Jan Pronk. Ik wilde dat toch even gezegd hebben.

De vraag komt misschien bij u op waarom ik me dan na vierendertig jaar opnieuw kandidaat gesteld heb voor Provinciale Staten. Ik zat in de programmacommissie van GroenLinks om dat nieuwe programma te maken. Ik moet zeggen: opnieuw werd mijn enthousiasme gewekt voor de provinciale politiek. En dat heeft alles te maken met het klimaatvraagstuk, met de daaraan gekoppelde noodzaak voor energietransitie, het herstel van natuur en milieu. Dat waren voor mij belangrijke motieven om mij kandidaat te stellen De vraag is: hoe zorgen we ervoor dat voor de komende generaties Noord-Holland een leefbare provincie blijft en wordt als onderdeel van een gezonde planeet. En juist daarvoor, voorzitter, wil ik mij samen met mijn fractiegenoten, maar u vooral ook, met u allen, daarvoor inzetten.

Voorzitter, we hebben ook nog een agendapunt te behandelen. Het gaat over de MRA Agenda. Daar wil ik wel iets over zeggen. Het zijn vooral de fysieke thema's waar de MRA zich op richt. In de State of the Region heeft de voorzitter van de MRA, Femke Halsema, terecht gewezen dat niet iedereen in gelijke mate deelt in de economische groei. In het verlengde daarvan pleitte GS om de brede welvaart als richtsnoer van de MRA te nemen. Wij juichen dat zeer toe, immers een brede welvaartsbenadering is gericht op het versterken van de balans tussen economie en leefbaarheid. En wat dat betreft, voorzitter, hebben wij wel behoefte aan een nadere precisering. De gedeputeerde heeft ons ook uitgenodigd om voorstellen te doen dienaangaande. Wat wij willen, en ik wil daar straks ook een amendement voor indienen, om gezonde leefomgeving als leidend-principe aan de MRA Agenda 2024-2028 toe te voegen. En dat is juist van belang in het hele MRA-gebied, die gezonde leefomgeving, omdat die onder druk staat onder meer door Tata Steel, door Schiphol, maar ook door de intensieve mobiliteit in het MRA-gebied. En beslissingen in het fysieke domein moeten altijd genomen worden tegen de achtergrond van, wat betekent dat voor de leefomgeving. Draagt het bij aan de gezonde leefomgeving of juist niet? En dat is een cruciaal criterium, voorzitter, voor beslissingen in juist dat fysieke domein. Ik wil daarom u graag een amendement overhandigen. Ik zal niet de pagina voorlezen die het moet vervangen, maar ik zal u het dictum voorlezen van de tekst die wij in de brief aan de voorzitter van de MRA opgenomen willen hebben. En dat is, de bestuurlijke samenwerking in de MRA richt zich primair op fysieke thema's, waarbij wij van mening zijn dat bij deze thema's een gezonde leefomgeving een leidend principe zou moeten zijn. Voorzitter, ik wil u graag het amendement overhandigen. Ik sluit hierbij mijn bijdrage af.

Amendement 21-13 november 2023
Aanpassing brief aandachtspunten voor de nieuwe MRA-Agenda 2024 - 2028

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 november 2023.
Overwegende dat:

- *De voorzitter van de MRA de deelnemers gevraagd heeft 'proposities' in te dienen voor de MRA- agenda 2024-2028;*
- *Het College van GS namens Provinciale Staten aandachtspunten naar voren wil brengen voor de MRA-agenda 2024-2028 en aan de commissie Bestuur een ontwerp-brief hierover ter bespreking heeft voorgelegd op de vergadering van 16 oktober 2023;*
- *In de ontwerp-brief is aangegeven dat de inhoudelijke scope van de MRA-samenwerking zou kunnen worden verbreed waarbij het begrip 'brede welvaart' een richtsnoer zou kunnen zijn;*
- *De verantwoordelijk gedeputeerde op de vergadering van de commissie Bestuur de fracties heeft uitgenodigd met voorstellen te komen voor de nadere concretisering van het begrip 'brede welvaart'.*

Van mening dat:

- *Het wenselijk is naast de fysieke thema's als woningbouw, economie en mobiliteit een overkoepelend thema te hebben;*
- *Het begrip 'brede welvaart 'een nadere concretisering behoeft;*
- *'Gezonde leefomgeving' een zinvolle en wenselijke concretisering van het begrip 'brede welvaart' is voor de MRA-agenda.*

Besluit:

De brief met aandachtspunten voor de nieuwe MRA-Agenda 2024-2028 als volgt aan te passen de zin "In het verleden richtte de bestuurlijke samenwerking in de regio Amsterdam zich primair op 'fysieke thema's als woningbouw economie en mobiliteit', die in samenhang bekeken werden en waar ruimtelijke afwegingen werden gemaakt. Tegen de achtergrond van problemen die in politiek Den Haag en in Europa hoog op de agenda staan, kunnen sommige Statenfracties zich voorstellen dat de inhoudelijk scope van de MRA-samenwerking wordt verbreed, waarbij 'brede welvaart' een richtsnoer zou kunnen zijn. Dít sluit aan bij hetgeen in uw "State of the Region'-toespraak onlangs naar voren heeft gebracht."

Vervangen door:
"De bestuurlijke samenwerking in de MRA richt zich primair op fysieke thema's, waarbij wij van mening zijn dat bij deze thema's een gezonde leefomgeving een leidend principe moet zijn."

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Peter Korzelius (GroenLinks) en Marianne Poot (VVD).

[Tafelgeroffel]

De **VOORZITTER**: Dat was een mooie geschiedenisles. Dank u wel. En dit amendement is ondertekend en maakt ook onderdeel uit van de beraadslagingen. Dank daarvoor. Ik zag wel dat u ondertussen door uw spreektijd bent, maar dat is voor een maidenspeech niet erg. Dan geef ik Statenlid De Weerdt van Volt het woord.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Voorzitter, dank voor het woord. Beste collega's, gisteren liepen vijfentachtigduizend mensen de mars tegen klimaatverandering. En zij riepen juist de overheden, maatschappelijke organisaties en bedrijven op om juist die klimaatverandering tegen te gaan. En laten juist die organisaties in en rondom de MRA-tafels elkaar ontmoeten. En Volt ziet daar juist de meerwaarde van dit bestuurlijke platform om in gezamenlijkheid afspraken te maken hoe in het fysieke domein klimaatverandering tegen te gaan. En daar verbaast ons ook dat Schiphol niet wordt genoemd in de MRA-agenda, of in ieder geval in de conceptbrief. Schiphol is de olifant in de kamer. Het is al jarenlang een internationale luchthaven en banenmotor van de regio. Maar de focus is de laatste decennia verschoven van economische groei naar een gezonde leefomgeving. En wij, Volt, wil Schiphol als internationaal mobiliteitsknooppunt. Dus niet meer alleen een internationale luchthaven, maar gecombineerd met een internationaal treinnetwerk. Wij vinden dit bij uitstek een goed onderwerp om in de MRA Agenda toe te voegen, want het raakt niet alleen de provincie Noord-Holland, maar ook gemeenten, het raakt ook kleinere gemeenten en het raakt ook het internationaal toneel. En het MRA heeft een veel grotere stem in het internationale toneel dan bijvoorbeeld de gemeente Haarlemmermeer of bijvoorbeeld de gemeente Amsterdam. En daarom nemen wij een amendement in. En het is nogal een lange, want we willen het onderwerp in zijn volledigheid toevoegen. Provinciale Staten besluiten om de behandelde antwoordbrief als volgt te wijzigen. Op de tweede pagina na de tweede alinea in te voegen: daarnaast willen wij dat in de MRA Agenda een plan voor de toekomst van Schiphol als internationaal mobiliteitsknooppunt wordt uitgewerkt. Hierin moet rekening gehouden worden met een afname van het aantal vluchten door daarin efficiënt, effectief en betaalbaar internationaal treinnetwerk als alternatief tegenover te zetten. Dit plan moet passen in de bredere Europese plannen voor het internationale treinverkeer en uiteraard in goede verbinding met de rest van de regio.

Amendement 22-13 november 2023
Schiphol: van luchthaven naar internationale mobiliteitshub

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 november 2023.
Besluit:
Om de behandelde antwoordbrief PS (921516/2065295) als volgt te wijzigen:
Op de tweede pagina na de tweede alinea in te voegen: Daarnaast willen wij dat in de MRA-agenda een plan voor de toekomst van Schiphol als internationaal mobiliteitsknooppunt wordt uitgewerkt. Hierin moet rekening gehouden worden met een afname van het aantal vluchten door daar een efficiënt, effectief en betaalbaar internationaal treinnetwerk als alternatief tegenover te zetten. Dit plan moet passen in de bredere Europese plannen voor het internationale treinverkeer en uiteraard in goede verbinding met de rest van de regio,

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Maik de Weerdt (Volt).

Toelichting
Mobiliteit gaat dwars door de provinciale en gemeentelijke portefeuilles. Schiphol is al jaren een banenmotor van de regio en internationaal aantrekkelijke luchthaven. Maar, nu onder meer NOVEX-regio Schiphol en de Bestuurlijke Regietafel Schiphol de aandacht van economische groei naar een gezonde en veilige leefomgeving naar inwoners heeft verlegd, is de groei van Schiphol niet meer vanzelfsprekend. Internationaal treinverkeer is een duurzaam, schoon en veilig alternatief.

De **VOORZITTER**: Ja, maakt onderdeel uit van de beraadslagingen, een amendement.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Voorzitter, het tweede onderwerp, die verschillende gemeenten, provincies en ook het internationaal toneel raken, is de digitalisering van Europa en ook van Amsterdam. Ik zei eerder dat de MRA internationaal georiënteerd is.

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel voor het woord. Ik zag in het amendement dat u zei van ja, het moet wel passen in de Europese strategie. Ik vind het op zich heel sympathiek. Ik ben ook voor meer treinen en ook zeker rondom Amsterdam. Het enige probleem is, volgens mij ligt er al een plan van de NS om alles naar het nieuwe Zuiddok te laten gaan qua internationale treinen. Moet het ook passen in de nationale plannen die er al liggen?

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Uiteraard moet het passen in de nationale plannen die er liggen. Ik moet eerlijk bekennen dat ik niet helemaal bekend ben met de plannen voor de Zuiddok. Dus ik zou me nog graag wat meer in willen lezen, voordat ik daar een goede uitspraak over kan doen.

De heer **MÜLDER** (D66): Is het dan goed om in ieder geval de focus van Schiphol en daar de trein op, dat we er dan misschien nog over na gaan denken of dit dan wel een goed amendement is?

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Ik ben heel erg blij dat u het me vertelt en ook sympathie heeft voor een internationaal treinnetwerk. Als u inderdaad kennis en informatie heeft over bijvoorbeeld de Zuiddok, dan wil ik graag met u in gesprek om daar een gezamenlijk amendement voor te schrijven.

Dan ga ik verder met mijn betoog. De MRA. In het midden van de MRA ligt Amsterdam. En Amsterdam is hét kennisnetwerk of dé kenniseconomie van Nederland. En in de Amsterdamse Zuidas in het bijzonder, daar gaat de globalisering en digitalisering onverminderd door. We mailen, bellen en modelleren daar wat af. En dat is goed voor de extreem economische groei in en rondom Amsterdam en de regio. En dat maakt de regio Amsterdam ook een van de belangrijkste internationale internetknooppunten van Nederland en misschien wel van Europa. Daar hebben niet alleen Amsterdam, maar ook alle provincies en gemeenten, profijt van. Iedereen snel internet. En ook de Europese Commissie is in rap tempo bezig om verder te digitaliseren. Onlangs, voorzitter, uit Kamervragen van 10 oktober jongstleden blijkt dat de digitale sector een vervuilende sector is. Volt omarmt digitalisering en wil in 2040 klimaatneutraal zijn. Daarom moeten we nu gaan nadenken over hoe we de digitalisering kunnen verduurzamen. En dat vraagt keuzes van de gemeenten en de provincie. Maar ook het feit dat de Europese Commissie zich bezighoudt met verder digitalisering is het ook goed om via de MRA een sterke positie in te nemen en daardoor onze hoofdrol als internationaal internetknooppunt voor nu en in de toekomst op zowel Europees als regionaal niveau en nationaal niveau te behouden. En daarom dienen wij een amendement in. Provinciale Staten besluiten om de behandelde antwoordbrief PS als volgt te wijzigen. Op de tweede pagina na de alinea in te voegen: Daarnaast willen wij dat de MRA onderzoekt hoe de duurzame groei van de infrastructuur voor dataopslag in goede banen geleid kan worden. Met onder meer de Amsterdam Internet Exchange is de regio huis van een van de belangrijkste internetknooppunten van Nederland en zelfs de hele wereld. Zo houdt de Europese Commissie zich al volop bezig met digitaliseren van het continent. Wij vinden het belangrijk om de groeiende kenniseconomie en de digitale sector ruim baan te geven en tegelijkertijd de digitale infrastructuur te verduurzamen.

Amendement 23-13 november 2023
Duurzaam internationaal internetknooppunt in Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 november 2023.
Besluit:
Om de behandelde antwoordbrief PS (921-516/2065295llals volgt te wijzigen:
Op de tweede pagina na de tweede alinea in te voegen: daarnaast willen wij dat MRA onderzoekt hoe de duurzame groei van de infrastructuur voor dataopslag in goede bonen geleid kan worden. Met onder meer de Amsterdam Internet Exchange (AMS-IX) is de regio huis voor een van de belangrijkste internetknooppunten van Nederland en de wereld. Zo houdt de Europese Commissie zich al volop bezig met het digitaliseren van het continent. Wij vinden het belangrijk om de groeiende kenniseconomie en digitale sector ruim baan te geven en tegelijkertijd de digitale infrastructuur te verduurzamen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Maik de Weerdt (Volt).

Toelichting
Amsterdam is een wereldwijd internetknooppunt. Ter illustratie: de Amsterdam Internet Exchange
(AMS-|X) verbindt meer dan tien landen over de wereld met snel internet. In de MRA-regio bevindt zich onder meer de Amsterdam Internet Exchange (AMS-|X). In de regio is het belangrijkste internetknooppunt van Nederland en is zelfs het grootste ter wereld. Daarmee heeft de MRA een sterke economische positie in de digitale sector, en in de toekomst door de beloftes van bijvoorbeeld kunstmatige intelligentie zal deze alleen maar sterker worden.

Maar, digitale infrastructuur gaat niet zonder uitstoot. In antwoord op Kamervragen schat het Directoraat Economie en Digitalisering in dat digitale technologieën goed zijn voor ongeveer 4% van de totale CO_2-uitstoot in Nederland.

Om de klimaatdoelen te halen en de economische positie in de digitale sector van de toekomst te versterken is het van groot belang om in de MRA-agenda een plan op te stellen.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het is ook ondertekend, maakt onderdeel uit van deze beraadslagingen.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Dank u wel, voorzitter, en tot zover mijn betoog.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (CU): Dank u wel, meneer de voorzitter. Goed dat wij in deze fase input kunnen geven voor de nieuwe MRA Agenda. Dat is fijn, dat wij op deze manier erin betrokken zijn. Wij hebben twee punten waar we specifiek aandacht voor willen vragen.

Allereerst is dat het onderwerp brede welvaart. Dat staat nu genoemd in de conceptbrief. Daar staat beschreven dat daarvoor de MRA-samenwerking zou kunnen worden verbreed. Maar dat is volgens ons een misinterpretatie van de input die eerder is gegeven door deze Staten. Het gaat niet om een verbreding van de MRA Agenda. De MRA Agenda moet zich juist richten wat ons betreft op de onderwerpen waar zij nu mee bezig is. Maar het gaat erom dat in de afwegingen die we maken rondom die thema's we wel brede welvaart als richtsnoer willen gebruiken. Omdat wat helderder in de brief te krijgen, zal straks de Partij voor de Dieren een amendement indienen waarin wij dat proberen recht te zetten. Brede welvaart is geen nieuw onderwerp, maar een richtsnoer om binnen de thema's afwegingen te kunnen maken.

Het tweede onderwerp betreft de olifant in de kamer, zoals net genoemd door Volt. Midden in de MRA ligt een enorme luchthaven met een heel grote invloed op allerlei ontwikkelingen in het fysieke domein. De luchthaven zorgt uiteraard voor veel economische activiteit, maar is

tegelijkertijd een bron van hinder en zorg voor veel inwoners. En ook worden veel gemeenten beperkt in de realisatie van hun woningopgave vanwege de geluidsbeperkingen die Schiphol met zich meebrengt. En dan stoot Schiphol ook nog heel veel stikstof uit, wat ten eerste een negatief effect heeft op de natuur, maar ten tweede ook een heel groot puzzelstuk is in de puzzel die we moeten maken over het verdelen van een de schaarse stikstofruimte. Het lijkt ons goed dat we in de MRA Agenda ook gezamenlijk beleid formuleren rondom Schiphol. Want de MRA Agenda of de MRA-samenwerking richt zich op thema's die voor de hele regio belangrijk zijn, maar de afzonderlijke deelnemers niet kunnen realiseren. En voor veel van het beleid rondom Schiphol is de Rijksoverheid aan zet. En juist daarom is het belangrijk dat we het informele bestuurdersnetwerk, dat de MRA is, inzetten om gezamenlijk te zorgen dat de luchthaven in balans komt met de omgeving. Daarom hebben we een amendement. En dat amendement is technisch gezien heel simpel. We willen namelijk gewoon een paragraaf toevoegen. Die zal ik even voorlezen. En die paragraaf is: Schiphol is een belangrijke factor in onze regio. De luchthaven draagt bij aan economische activiteit, maar zorgt ook voor hinder, overlast, beperking van de woningbouwmogelijkheden en de uitstoot van stikstof en CO_2. De Staten vinden het belangrijk dat de partners in het MRA-verband zich gezamenlijk inzetten om hinder, overlast en ruimtelijke beperkingen door de luchthaven terug te dringen.

Amendement 24-13 november 2023
Reductie overlast Schiphol in MRA Agenda

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 november 2023.
Besluit:
Het ontwerpbesluit in de voordracht als volgt aan te passen:
Deelbesluit 1 aan te vullen met de volgende tekst:
", met dien verstande dat aan de brief op pagina 4 na de woorden 'aan de Metropoolregio.' de volgende tekst wordt toegevoegd:
Schiphol is een belangrijke factor in onze regio. De luchthoven draagt bij aan economische activiteit, maar zorgt ook voor hinder, overlast, beperking van de woningbouwmogelijkheden en de uitstoot van stikstof- en CO_2. De Staten vinden het belangrijk dat de partners in het MRA-verband zich gezamenlijk inzetten om de hinder, overlast en ruimtelijke beperkingen door de luchthaven terug te dringen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie).

Toelichting
De MRA-samenwerking richt zich op thema's die voor de regio belangrijk zijn, maar de afzonderlijke deelnemers niet zelf kunnen realiseren. De plek en omvang van de luchthaven Schiphol is een voorbeeld van zo'n onderwerp. De luchthaven zorgt zowel voor veel economische activiteit, maar is tegelijk een bron van hinder en zorg voor veel onze inwoners. Ook worden veel gemeenten in de regio beperkt in de realisatie van hun woningbouw vanwege de ruimtelijke beperkingen die de luchthaven met zich mee brengt. Voor veel van het beleid rondom Schiphol is de Rijksoverheid aan zet. Juist daarom is het belangrijk dat de het informele bestuurdersnetwerk van de MRA zich gezamenlijk inzet om de luchthaven in balans te brengen met de omgeving.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het is keurig ondertekend en maakt uw amendement onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **KLEIN** (CU): Dat was mijn tweede punt. Tot zover mijn bijdrage. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Valk van de BBB.

De heer **VALK** (BBB): Geachte aanwezigen, tijdens het BOT-overleg over de MRA is lang gesproken over de verbreding van de scope van de MRA. Onder andere is er uitgebreid stilgestaan over de verandering van de maatschappij. Met name ook de intrede van kunstmatige intelligentie, vaak afgekort met AI. Steeds meer zal de robot zijn plek op gaan eisen op de werkvloer. Recent heb ik nog een filmpje gezien van een robot die een rechte muur kan stucen. Natuurlijk zullen bij dit

soort werkzaamheden altijd mensen betrokken blijven. De robots moeten immers ook nog altijd aangestuurd worden. Maar we moeten ons wel afvragen of de opleidingen die nu gegeven worden, aansluiten bij de vraag van morgen. BBB zou graag willen dat er binnen de MRA gekeken wordt of ze bedrijfsleven en het onderwijs bij elkaar kunnen brengen om de opleidingen voor de toekomst en op de vraag van de toekomst af te stemmen. BBB dient samen met het CDA, ChristenUnie, VVD – dank hiervoor – dan ook een amendement in met het dictum: besluit om de behandelde antwoordbrief PS *921516/2065295* als volgt te wijzigen. Tweede alinea, pagina twee, zijnde, ook het verbeteren van de bereikbaarheid, de leefbaarheid en de economie zijn voor ons belangrijke speerpunten waarbij de menselijke maat niet uit het oog verloren moeten worden. We streven naar een goede balans tussen wonen, werken en gezondheid en gaan bedrijven ondersteunen om de transitie naar meer duurzame, schonere productieprocessen te kunnen of willen maken naar de toekomst. Ook bij Tata Steel blijft de coalitie zich inzetten om de impact op de leefomgeving, het milieu en het klimaat terug te dringen, aan te vullen met de zin: we zetten in op samenwerking tussen scholen en bedrijfsleven en willen dat de opleidingen van nu aansluiten bij de vraag van morgen, en gaan over tot de orde van de dag. Ik heb voor u een ondertekend exemplaar.

Amendement 25-13 november 2023
'Brede welvaart' nieuwe MRA-Agenda 2024-2028

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 november 2023.
Besluit:
Om de behandelde antwoordbrief PS (921516/2065295) als volgt te wijzigen:
Tweede alinea pagina 2, zijnde: "Ook het verbeteren van de bereikbaarheid, de leefbaarheid en de economie zijn voor ons belangrijke speerpunten, waarbij de menselijke maat niet uit het oog verloren moet worden. We streven naar een goede balans tussen wonen, werken en gezondheid en gaan bedrijven ondersteunen om de transitie naar meer duurzame en schone productieprocessen te kunnen of willen maken naar de toekomst. Ook bij Tata Steel blijft de coalitie zich inzetten om de impact op de leefomgeving, het milieu en het klimaat terug te dringen.
Aan te vullen met de zin:
"We zetten in op samenwerking tussen scholen en bedrijfsleven en willen dot de opleidingen van nu aansluiten bij de vraag van morgen."

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Vincent Valk (BBB) en Dennis Heijnen (CDA).

Toelichting
Vandaag de dag zijn er heel veel maatschappelijke zaken in transities zitten. Dit heeft ook direct invloed op het onderwijs wat er gegeven wordt. We moeten ons de vraag blijven stellen of de huidige opleidingen wel aansluiten op de eisen van de toekomst. BBB ziet de ontwikkeling van AI (kunstmatige intelligentie) niet als een bedreiging, maar eerder als kansen. AI zal zeker haar intrede doen in elke bedrijfstak. De vraag die dus opkomt, is wat gaat AI overnemen van de werknemers? Wat blijft bij de werknemers? Het lijkt BBB dan ook belangrijk dat de MRA het voortouw neemt, om bedrijfsleven en scholen bij elkaar te brengen om te zien of de opleidingen van nu aansluiten bij de vraag van morgen.

De **VOORZITTER**: Ja, dank u wel. Alle ondertekend en maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. En dan gaan we verder met de heer Dekker van Forum voor Democratie.

De heer **DEKKER** (FvD): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, wij zijn sceptisch over het fenomeen MRA. Dat het dienstig kan zijn om over praktische zaken af te stemmen tussen provincies en gemeenten, die tezamen een samenhangende regio vormen, ligt voor de hand. Dat je daartoe uit praktische overwegingen een overlegvorm in het leven roept, kunnen we ook nog billijken, maar verder dan dat zouden we eigenlijk niet willen gaan. Dat betekent dat de onderwerpen die in de MRA aan de orde komen beperkt zouden moeten blijven tot de voor de hand liggende onderwerpen als woningbouw en mobiliteit, de meer fysieke onderwerpen als het ware. Keer op keer echter blijkt dat de MRA de automatische neiging heeft om zichzelf op te pompen tot een

soort pseudo-bestuurslaag die ergens tussen de provincie en het Rijk in zit. Of die zelfs nog verder gaat dan dat, waarbij onderwerpen met een landelijke of zelfs een internationale ambitie in de doelstellingen wordt opgenomen. Hoewel het misschien bestuurlijk efficiënt kan zijn om op verschillende terreinen direct kort te sluiten tussen Amsterdam, de provincie Noord-Holland en Flevoland en diverse gemeenten en aansprekende ambities te formuleren op dat terrein, is het onzes inziens onjuist. Ten eerste vanuit de provincie Noord-Holland bezien, uit bestuurlijk pragmatische overwegingen. De MRA wordt gedomineerd door de gemeente Amsterdam. Op terreinen binnen het MRA-werkingsgebied waar onze provincie haar kerntaak ziet, kan ze dus worden beïnvloed of zelfs overstemd in MRA-verband. Dat is niet ons belang. Maar ten tweede, en dat is het principiële punt, heeft de MRA geen eigen democratisch mandaat. En dat betekent wat ons betreft dat een eigen ambitie voor de MRA, die verder gaat dan het gladstrijken van praktische aansluitperikelen tussen de participanten, niet aan de orde kan zijn. Om deze reden wijzen wij de ambities zoals geformuleerd in de nieuwe MRA Agenda af. Het door de VVD ingediend amendement op de brief Aandachtspunten voor de nieuwe MRA Agenda 2024-2028 vinden wij niet ver genoeg gaan in de beperking van de scope van de MRA. Niettemin zullen we hier wel voorstemmen. Iets is meer dan niets. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Statenlid Kostić, Partij voor de Dieren.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. De nieuwe MRA Agenda is belangrijk, want het biedt weer nieuwe kansen om positieve stappen vooruit te maken. Onze voorstellen gaan niet om verbreding van de inhoudelijke scope van de MRA, maar een frisse invulling van de bestaande, zodat de samenwerking aansluit op onze ambities, zodat we maatschappelijk geld niet weggooien. De voorstellen houden ook rekening met hoe de provincie de samenwerking met de MRA het liefst ziet. Namelijk, gericht op drie dingen: 1, die onderwerpen die de deelnemers afzonderlijk niet kunnen realiseren; 2, realiseren van maatschappelijke doelen; En 3, de al ingeslagen koers van PS. Vanuit dat perspectief dienen we zeven amendementen in op het gebied van vier thema's.

1, werken aan onze voortbestaanszekerheid. Dat betekent dus het klimaat en de natuur. Want alles wat we vanaf nu doen binnen de MRA zou in lijn moeten zijn met het met spoed en in samenhang oplossen van de klimaat- en natuurcrises. De provincie heeft die ambitie ook al eerder uitgesproken. In het verlengde daarvan: GS is in haar brief vergeten te melden dat tijdens het BOT-overleg over de MRA Agenda aandacht voor natuurinclusief ontwikkelen een van de meest genoemde punten was hier. Dit gaat om het breed versterken van biodiversiteit, en van wonen tot werken, in lijn met onze Omgevingsvisie en de adviezen van de Raad voor de Leefomgeving. Natuurinclusief ontwikkelen gaat over alle domeinen van de MRA, van economische ontwikkeling tot wonen en mobiliteit. Het betekent een gezonder en veiliger Noord-Holland voor onze kinderen en ouderen. En een van de knelpunten die RLi noemt, is dat de overheden hierin te weinig samenwerken. Dan heb je een perfecte aan de MRA. Daarom twee amendementen. Amendement 1, alle MRA-activiteiten in het kader van eerlijk oplossen van klimaat- en natuurcrises. Besluiten aan bovengenoemd ontwerpbesluit toe te voegen daarbij de zinsnede in de antwoordbrief: Daarbij realiseren wij ons terdege dat een goede samenwerking zich niet in alle opzichten laat vatten in prestatie-indicatoren, maar wel dat verantwoord kan worden wat de samenwerking oplevert. Vooropstaat daarbij dat de samenwerking in MRA-verband zich richt op díe onderwerpen die de deelnemers afzonderlijk niet kunnen realiseren. Wordt vervangen door: Daarbij realiseren wij ons terdege dat een goede samenwerking zich niet in alle opzichten laat vatten in prestatie-indicatoren, maar wel dat verantwoord kan worden wat de samenwerking oplevert. Vooropstaat daarbij dat de samenwerking in MRA-verband zich richt op díe onderwerpen die de deelnemers afzonderlijk niet kunnen realiseren. Bij alles wat we vanuit de MRA gaan doen, is het in ieder geval belangrijk dat we rekening houden met de toekomstige en jongere generaties en de klimaat- en natuurcrises niet verergeren, maar juist zoveel mogelijk eerlijk en in samenhang tegengaan.

Amendement 27-13 november 2023
Alle MRA-activiteiten in het kader van eerlijk oplossen van klimaat-en natuurcrises

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 november 2023.
Besluit:

In bovengenoemde ontwerpbesluit toe te voegen dat daarbij de zinssnede in de antwoordbrief: "Daarbij realiseren wij ons terdege dat een goede samenwerking zich niet in alle opzichten laat vatten in prestatie-indicatoren, maar wel dat verantwoord kan worden wat de samenwerking oplevert. Voorop staat daarbij dat de samenwerking in MRA-verbond zich richt op díe onderwerpen die de deelnemers afzonderlijk niet kúnnen realiseren."

Wordt vervangen door:

"Daarbij realiseren wij ons terdege dat een goede samenwerking zich niet in alle opzichten laat vatten in prestatie-indicatoren, maar wel dat verantwoord kan worden wat de samenwerking oplevert. Vooropstaat daarbij dat de samenwerking in MRA-verband zich richt op díe onderwerpen die de deelnemers afzonderlijk niet kúnnen realiseren. Bij alles wat we vanuit de MRA gaan doen is het in ieder geval belangrijk dat we rekening houden met de toekomstige en jongere generaties en de klimaat- en natuurcrises niet verergeren, maar juist zoveel mogelijk eerlijk en in samenhang tegengaan."

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren) en Remine Alberts (SP)

Toelichting
We hebben volgens wetenschap te maken met ernstige natuur- en klimaatcrises die ons voortbestaan bedreigen en hoge kosten met zich meebrengen als we niet snel genoeg handelen. Daarom is het belangrijk dat we aan MRA meegeven dat het, ongeacht wat we binnen MRA komende jaren gaan doen, van groot belang is om alles in het licht van de urgentie van het eerlijk en in samenhang oplossen van de klimaat- en natuurcrises te zien. Dat scheelt op termijn ook kosten. Dit is ook in lijn met het coalitieakkoord en de wens van een meerderheid van Noord-Hollanders volgens de laatste burgerpeiling. Het recht van jongeren en toekomstige generaties op een leefbare toekomst mag niet vergeten worden.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): In het verlengde daarvan het tweede amendement Alle ontwikkelingen zoveel mogelijk natuurinclusief, samen met de SP ingediend, evenals het eerste amendement. Besluit: In bovengenoemd ontwerpbesluit toe te voegen dat daarbij de zinssnede in de antwoordbrief:
Het is in dat kader aan te bevelen dat de nieuwe MRA Agenda een reflectie bevat op de vraag welke thema's en bijbehorende activiteiten de MRA oppakt en waarvoor primair de beide provincies aan de lat staan. Meer helderheid daarover versterkt de focus van bestuurlijke overleggen en zorgt voor een efficiënte inzet van ambtelijke ondersteuning. Dat wordt vervangen door: "Het is in dat kader aan te bevelen dat de nieuwe MRA Agenda een reflectie bevat op de vraag welke thema's en bijbehorende activiteiten de MRA oppakt en waarvoor primair de beide provincies aan de lat staan. Meer helderheid daarover versterkt de focus van bestuurlijke overleggen en zorgt voor een efficiënte inzet van ambtelijke ondersteuning. Daarbij zou een belangrijk uitgangspunt dienen te zijn dat, ongeacht welke activiteiten de MRA straks oppakt, alle nieuwe ontwikkelingen zoveel mogelijk natuurinclusief zijn. Dit is ook de afspraak in de provinciale Omgevingsvisie.

Amendement 26-13 november 2023
Alle ontwikkelingen zoveel mogelijk natuurinclusief

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 november 2023.
Besluit:
In bovengenoemde ontwerpbesluit toe te voegen dat daarbij de zinssnede in de antwoordbrief: "Het is in dat kader aan te bevelen dat de nieuwe MRA-Agenda een reflectie bevat op de vraag welke thema's en bijbehorende activiteiten de MRA oppakt en waarvoor primair de beide provincies aan de lat staan. Meer helderheid daarover versterkt de focus van bestuurlijke overleggen en zorgt voor een efficiënte inzet van ambtelijke ondersteuning."

Wordt vervangen door:

"Het is in dat kader aan te bevelen dat de nieuwe MRA Agenda een reflectie bevat op de vraag welke thema's en bijbehorende activiteiten de MRA oppakt, en waarvoor primair de beide provincies aan de lat staan. Meer helderheid daarover versterkt de focus van bestuurlijke overleggen en zorgt voor een efficiënte inzet van ambtelijke ondersteuning. Daarbij zou een belangrijk uitgangspunt dienen te zijn dat, ongeacht welke activiteiten de MRA straks oppakt, alle nieuwe ontwikkelingen zoveel mogelijk natuurinclusief zijn. Dit is ook de afspraak in de provinciale Omgevingsvisie."

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren) en Remine Alberts (SP).

Toelichting
GS is in haar brief vergeten te melden dat tijdens een BOT-overleg over de MRA Agenda aandacht voor natuurinclusief ontwikkelen een van meest genoemde punten was. In de provinciale Omgevingsvisie is ook duidelijk vastgesteld dat alle nieuwe ontwikkelingen zoveel mogelijk natuurinclusief moeten zijn. Dit gaat niet alleen om versterken van biodiversiteit en groen in natuurgebieden, maar juist overal: van stad tot platteland, van recreatie tot wonen en werken. In lijn met de adviezen van de Raad voor de Leefomgeving (RLi) in het rapport Natuurinclusief Nederland. Natuurinclusief ontwikkelen gaat over alle domeinen: van economische ontwikkelingen tot bouwen en mobiliteit. Het betekent een gezonder en veiliger Noord-Holland voor onze kinderen, ouderen en dieren.

De RLi wijst erop dat er nu vier problemen zijn die opgelost kunnen worden door samenwerking in slimmer en breder natuurinclusief beleid: 1. het natuurbeleid is te smal en beperkt zich te veel op alleen natuurgebieden, 2. het natuurbeleid wordt te weinig gekoppeld aan andere maatschappelijke opgaven, 3.de natuur heeft een te zwakke positie bij economische en politieke afwegingen (natuur wordt vooral gezien als een kostenpost en als een deelbelang dat economische groei hindert) en 4. overheden werken onvoldoende samen, waarbij samenhangende bestuurlijke aanpak ontbreekt.

De MRA is dus een mooie kans om daar verandering in te brengen. Daarmee lossen we ook slimmer en meer kosteneffectief de verschillende crises waar we mee te maken hebben.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Voorzitter, dan het derde amendement, die belangrijk is om het draagvlak van de voorgaande te versterken. De meeste kosten van de klimaat- en natuurcrises worden nu gedragen door mensen die het al niet zo breed hebben. Daarom het amendement Rekening bij de vervuilers leggen. Besluiten in bovengenoemd ontwerpbesluit toe te voegen de zinsnede in de antwoordbrief: We streven naar een goede balans tussen wonen, werken en gezondheid en gaan bedrijven ondersteunen om de transitie naar meer duurzame en schone productieprocessen te kunnen maken. Wordt vervangen door: We streven naar een goede balans tussen wonen, werken en gezondheid en gaan bedrijven ondersteunen om de transitie naar meer duurzame en schone productieprocessen te kunnen maken. De rekening voor de verduurzaming moet zoveel mogelijk bij de vervuilers terechtkomen en niet bij burgers die het niet breed hebben.

Amendement 31-13 november 2023
Rekening bij de vervuilers leggen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 november 2023.
Besluit:
In bovengenoemd ontwerpbesluit toe te voegen dat daarbij de zinssnede in de antwoordbrief: "We streven naar een goede balans tussen wonen, werken en gezondheid en gaan bedrijven ondersteunen om de transitie naar meer duurzame en schone productieprocessen te kunnen maken."

Wordt vervangen door:

"We streven naar een goede balans tussen wonen, werken en gezondheid en gaan bedrijven ondersteunen om de transitie naar meer duurzame en schone productieprocessen te kunnen maken. De rekening voor de verduurzaming moet zoveel mogelijk bij de vervuilers terechtkomen en niet bij burgers die het niet breed hebben."

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren) en Remine Alberts (SP).

Toelichting
De meeste kosten van de klimaat- en natuurcrisis worden nu al gedragen door de maatschappij en gewone burgers, voornamelijk met een laag en middeninkomen. Dat is niet eerlijk en het werkt ook draagvlak tegen. Het is daarom goed om als uitgangspunt te nemen dat de rekening zoveel mogelijk bij vervuilende bedrijven zelf terechtkomt, in plaats van bij de al kwetsbare burgers.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dan het tweede thema: economie. In het coalitieakkoord staat: de productie op en de consumptie van eigen bodem van meer plantaardige eiwitten zien wij daarom als een positieve ontwikkeling en blijven wij simuleren. Maar in de brief van de MRA wordt alleen de visserij apart genoemd. En dat corrigeren wij met dit amendement, ook omdat met deze transitie heel veel van die andere crises kunnen worden opgelost. Daarom het amendement Belangrijke transitie in de landbouw niet vergeten, samen met Volt en de SP. Besluiten in bovengenoemd ontwerpbesluit toe te voegen daarbij de zinsnede in de antwoordbrief: Daarnaast willen wij de komende jaren verder werken aan de energietransitie, het energienet uitbreiden, de natuur versterken, de luchtkwaliteit verbeteren, de klimaatcrisis tegengaan, het voorzieningenniveau in stand houden, helpen bij de transitie naar duurzame visserij en oog houden voor een toekomstbestendige landbouw met een verdienmodel. Dat wordt vervangen door: Daarnaast willen wij de komende jaren verder werken aan de energietransitie, het energienet uitbreiden, de natuur versterken, de luchtkwaliteit verbeteren, de klimaatcrisis tegengaan, het voorzieningenniveau in stand houden, helpen bij de transitie naar duurzame visserij, stimuleren van consumptie en productie van meer plantaardige eiwitten en biobased materialen, en oog houden voor een toekomstbestendige landbouw met een verdienmodel.

Amendement 29-13 november 2023
Belangrijke transitie in de landbouw niet vergeten

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 november 2023.
Besluit:
In bovengenoemde ontwerpbesluit toe te voegen dat daarbij de zinssnede in de antwoordbrief: "Daarnaast willen wij de komende jaren verder werken aan de energietransitie, het energienet uitbreiden, de natuur versterken, de luchtkwaliteit verbeteren, de klimaatcrisis tegengaan, het voorzieningenniveau in stand houden, helpen bij de transitie naar duurzame visserij en oog houden voor een toekomstbestendige landbouw met een verdienmodel."

Wordt vervangen door:
"Daarnaast willen wij de komende jaren verder werken aan de energietransitie, het energienet uitbreiden, de natuur versterken, de luchtkwaliteit verbeteren, de klimaatcrisis tegengaan, het voorzieningenniveau in stand houden, helpen bij de transitie naar duurzame visserij, stimuleren van consumptie en productie van meer plantaardige eiwitten en biobased materialen, en oog houden voor een toekomstbestendige landbouw met een verdienmodel."

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Remine Alberts (SP) en Maik de Weerdt (Volt).

Toelichting
In het coalitieakkoord staat o.a.: "De productie op en de consumptie van eigen bodem van meer plantaardige eiwitten zien wij daarom als een positieve ontwikkeling en blijven wij stimuleren." Maar in de brief aan MRA wordt alleen de visserij apart genoemd. Dat corrigeren we nu met dit amendement.

De eiwittransitie en de transitie naar meer natuurinclusieve teelt voor bouw en isolatie is namelijk geen 'nice to have', maar een cruciale stap in beleid waarmee we effectief en kostenefficiënt sterk kunnen bijdragen aan een nieuw verdienmodel voor de boeren. Een gezond voedselsysteem, en aan het oplossen van klimaat- en natuurcrisis, zo blijkt uit o.a. onderzoeken van Universiteit van Leiden en Oxford. WUR heeft net een rapport gepubliceerd waaruit blijkt dat de eiwittransitie grote voordelen oplevert, zoals een gezondere bevolking en miljarden euro's aan opbrengsten voor de samenleving. Bovendien kunnen we zo bijdragen aan het stoppen van bodemdaling, waar onze inwoners o.a. schade aan hun huizen van ondervinden, Met telen voor de bouw kunnen we niet alleen werken aan gezondere verdienmodellen voor de boeren, maar ook bijdragen aan groener wonen in comfortabele, klimaatneutrale en goed geïsoleerde woningen, waarmee we de energierekening laag houden.

De **VOORZITTER**: Er is een ordevoorstel?

De heer **DEEN** (PVV): Ja, een punt van orde, voorzitter. Klopt het dat de tijd op is van Partij voor de Dieren?

De **VOORZITTER**: Tijdens het voorlezen van een amendement of een motie staat de klok stil. Tussentijds loopt hij wel door.

De heer **DEEN** (PVV): Dank u wel.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ik heb het wel geprobeerd om die amendementen anders te voor te lezen. Als daar hier ideeën over zijn, maar ik moet ze allemaal voorlezen. Helemaal. Dus excuses daarvoor, maar dat is even een moeilijk stukje.

Gaan we over weer naar de spreektijd. Dan de noodzakelijke brede blik op economie, de brede welvaarteconomie. De bron van de vele crises die we opnoemden, is het oude economische denken, dat wegwerpmeuk meer waardeert dan zorg voor elkaar, een veilig thuis en groen ondernemen. Het is een oud economisch model dat van alles de prijs kent, maar van niets de waarde. Gelukkig zijn we daar op het niveau van het Rijk, maar ook op het niveau van de provincie vanaf aan het stappen. We hebben gekozen voor een economie, waarin we verder kijken dan de bbp en weer leren waarderen wat voor onze inwoners echt van waarde is. Alleen al in onze Provinciale Uitvoeringsagenda economie gaat het over de brede welvaart, en ik citeer: een economie die de brede welvaart versterkt, brengt ook geen schade toe aan ecologie, biodiversiteit en dierenwelzijn. En ook binnen de MRA zijn er verschillende presentaties gehouden over de noodzaak om die brede welvaarteconomie mee te nemen in de MRA Agenda. Daar zijn ook concrete presentaties en mogelijke uitwerkingen van mogelijk. Daar zijn aanzetten toe gedaan. Dus eigenlijk gaan we daar vooral op verder. Het amendement van GroenLinks vinden wij heel betreurenswaardig. Het zet ons vijftig jaar terug in de tijd wat dat betreft. Een gezonde leefomgeving staat eigenlijk al in de MRA Agenda. Het staat eigenlijk ook al genoemd in de brief. Het is een herhaling van zetten. En het doet te kort aan de brede welvaarteconomie die veel verder en breder is dan alleen maar die leefomgeving. Het gaat over klimaat, natuur, over welzijn van mensen. Daarom amendement Economie gericht op welzijn van alle inwoners binnen ecologische grenzen. Besluiten in bovengenoemd ontwerpbesluit toe te voegen daarbij de zinssnede in de antwoordbrief: Tegen de achtergrond van problemen die in politiek Den Haag en in Europa hoog op de agenda staan, kunnen sommige Statenfracties zich voorstellen dat de inhoudelijke scope van de MRA-samenwerking wat wordt verbreed, waarbij het begrip 'brede welvaart' een richtsnoer zou kunnen zijn. Dat wordt vervangen door: Tegen de achtergrond van problemen die in politiek Den Haag en in Europa hoog op de agenda staan, kunnen sommige Statenfracties zich voorstellen dat de ínhoudelijke scope van de MRA-samenwerking ongewijzigd blijft, maar het begrip 'brede welvaart' een richtsnoer wordt voor de afwegingen die worden gemaakt op de bestaande beleidsterreinen. Noord-Holland vindt het belangrijk dat in de nieuwe MRA Agenda expliciet wordt gemaakt welke keuzes worden gemaakt in het kader van brede welvaart (hier & nu, later en elders). Deze is samen met de ChristenUnie en de SP ingediend.

Amendement 32-13 november 2023
Economie gericht op welzijn van alle inwoners, binnen ecologísche grenzen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 november 2023.
Besluit:
In bovengenoemd ontwerpbesluit toe te voegen dat daarbij de zinssnede in de antwoordbrief: "Tegen de achtergrond van problemen die in politiek Den Haag en in Europa hoog op de agenda staan, kunnen sommige Statenfracties zich voorstellen dat de inhoudelijke scope van de MRA-samenwerking wat wordt verbreed, waarbij het begrip 'brede welvaart' een richtsnoer zou kunnen zijn."

Wordt vervangen door:

"Tegen de achtergrond van problemen die in politiek Den Haag en in Europa hoog op de agenda staan, kunnen sommige Statenfracties zich voorstellen dat de ínhoudelijke scope van de MRA-samenwerking ongewijzigd blijft, maar het begrip 'brede welvaart' een richtsnoer wordt voor de afwegingen die worden gemaakt op de bestaande beleidsterreinen. Noord-Holland vindt het belangrijk dat in de nieuwe MRA Agenda expliciet wordt gemaakt welke keuzes worden gemaakt in het kader van brede welvaart (hier & nu, later en elders)."

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Michel Klein (ChristenUnie) en Remine Alberts (SP).

Toelichting
Juist omdat we met een natuur- en klimaatcrisis en zelfs met een mogelijke watercrisis te maken hebben, is een versnelde transitie naar een brede welvaart-economie binnen de ecologische draagkracht van groot belang. Dat is geen verbreding van MRA-samenwerking, maar een ander perspectief op bestaande. Dat is ook in lijn met de provinciale ambities met betrekking tot brede welvaart, menselijke maat, natuur en klimaat' en in lijn met het aangenomen initiatiefvoorstel Noord-Holland Impact van ChristenUnie en de Partij voor de Dieren. Onze provinciale Uitvoeringsagenda Economie stelt bijvoorbeeld: "Een economie die de brede welvaart versterkt, brengt ook geen schade toe aan de ecologie, biodiversiteit en dierenwelzijn." En in de Actieagenda Circulaire Economie: "Voor een volledig circulaire economie is een systeemverandering nodig: een verandering van het hele economische systeem." Het belang hiervan is ook eerder per aangenomen amendement meegegeven aan de MRA.

Bovendien heeft prof. dr. H. de Groot voor de MRA meerdere keren aangegeven dat het nu goed gaat met ons, maar ten koste van toekomstige generaties en generaties elders. Dat de Brede Welvaart (dat gaat over hier en nu, maar ook over elders en later) meegewogen moet worden in de plannen en activiteiten en daarom scherpe keuzes gemaakt moeten worden: "Als je meer van het een wilt, moet je accepteren dat je minder van het ander kunt doen."

Ons amendement brengt de brief dus meer in de geest van onze gezamenlijke ambities en uitdagingen, voor de huidige en toekomstige generaties.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Voorzitter, dan wonen. We weten uit de wetenschap dat we nu hard moeten werken aan betaalbaar natuurintensief en klimaatneutraal wonen. Dat is ook in lijn met onze Omgevingsvisie en het bespaart ons geld op lange termijn. Daarom amendement zes Betaalbaar en groen wonen. Besluit in bovengenoemd ontwerpbesluit toe te voegen daarbij de zinssnede in de antwoordbrief: Deze partijen vinden het belangrijk dat iedereen die dat wil, een passende woning kan vinden in Noord-Holland. Dat wordt vervangen door: Deze partijen vinden het belangrijk dat iedereen die dat wil, een passende, betaalbare, natuurinclusieve en duurzame woning kan vinden in Noord-Holland. Ja, mensen, het wordt tijd: systeemverandering, doorpakken, klimaatmars. Je weet wel waar het echt om gaat in plaats van de sedum daken.

Amendement 30-13 november 2023
Betaalbaar en groen wonen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 november 2023.

Besluit:
In bovengenoemd ontwerpbesluit toe te voegen dat daarbij de zinssnede in de antwoordbrief: "Deze partijen vinden het belangrijk dat iedereen die dat wil, een passende woning kan vinden in Noord-Holland."

Wordt vervangen door:
"Deze partijen vinden het belangrijk dat iedereen die dat wil, een passende, betaalbare, natuurinclusieve en duurzame woning kan vinden in Noord-Holland."

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Remine Alberts (SP) en Maik de Weerdt (Volt).

Toelichting
We weten uit wetenschap dat we nu hard moeren werken aan betaalbaar, natuurinclusief en klimaatneutraal (of klimaatpositief) wonen. Dat is ook in lijn met onze Omgevingsvisie en verschillende groene ambities. Dat brengt uiteindelijk meer op. Als we dit nu niet goed doen, dan zijn de kosten voor de samenleving straks alleen maar hoger.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): En ten slotte, het laatste thema: rekening houden met al onze inwoners. In het coalitieakkoord staat: we blijven aandacht houden voor dierenwelzijn als belangrijke waarde in ons handelen en beleid. In de MRA leven meer dieren dan mensen. En MRA-activiteiten raken soms aan hun levens. De MRA houdt rekening met onze menselijke inwoners en het is logisch dat we meegeven dat er ook expliciet rekening wordt gehouden met de belangen van de dierlijke inwoners. Dat is geen verbreding van de scope, maar het zorgvuldiger maken van de bestaande. Daarom het laatste amendement. Het amendement MRA houdt rekening met haar dierlijke inwoners. Besluit in bovengenoemd ontwerpbesluit toe te voegen daarbij de zinssnede in de antwoordbrief:
Daarnaast willen wij de komende jaren verder werken aan de energietransitie, het energienet uitbreiden, de natuur versterken, de luchtkwaliteit verbeteren, de klimaatcrisis tegengaan, het voorzieningenniveau in stand houden, helpen bij de transitie naar duurzame visserij en oog houden voor een toekomstbestendige landbouw met een verdienmodel. Wordt vervangen door:
Daarnaast willen wij de komende jaren verder werken aan de energietransitie, het energienet uitbreiden, de natuur versterken, de luchtkwaliteit verbeteren, de klimaatcrisis tegengaan, het voorzieningenniveau in stand houden, helpen bij de transitie naar duurzame visserij en oog houden voor een toekomstbestendige landbouw met een verdienmodel. We vinden dierenwelzijn een belangrijke waarde in ons handelen en beleid. We verwachten daarom ook dat MRA-activiteiten zoveel mogelijk rekening houden met de dieren die in onze regio leven en bijdragen aan dierenwelzijn. Dank u wel, voorzitter.

Amendement 28-13 november 2023
MRA houdt rekening met haar dierlijke inwoners

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 november 2023.
Besluit:
In bovengenoemd ontwerpbesluit toe te voegen dat daarbij de zinssnede in de antwoordbrief: "Daarnaast willen wij de komende jaren verder werken aan de energietransitie, het energienet uitbreiden, de natuur versterken, de luchtkwaliteit verbeteren, de klimaatcrisis tegengaan, het voorzieningenniveau in stand houden, helpen bij de transitie naar duurzame visserij en oog houden voor een toekomstbestendige landbouw met een verdienmodel."

Wordt vervangen door:
"Daarnaast willen wij de komende jaren verder werken aan de energietransitie, het energienet uitbreiden, de natuur versterken, de luchtkwaliteit verbeteren, de klimaatcrisis tegengaan, het voorzieningenniveau in stand houden, helpen bij de transitie naar duurzame visserij en oog houden voor een toekomstbestendige landbouw met een verdienmodel. We vinden dierenwelzijn een belangrijke waarde in ons handelen en beleid. We verwachten daarom ook dat MRA-activiteiten zoveel mogelijk rekening houden met de dieren die in onze regio leven en bijdragen aan meer dierenwelzijn."

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren) en Remine Alberts (SP).

Toelichting
In het begin van het coalitieakkoord staat: "We vinden dierenwelzijn van belang." We blijven aandacht houden voor dierenwelzijn als belangrijke waarde in ons handelen en beleid, denk aan wildopvang en faunapassages." Het is belangrijk dat we het belang van rekening houden met dieren meegeven aan de MRA, aangezien activiteiten van MRA direct of indirect invloed hebben op het leven van dieren. In de MRA wonen meer dieren dan mensen en met hun belangen zou ook rekening gehouden moeten worden bij activiteiten van de MRA. Uiteindelijk leidt het meer rekening houden met dieren ook tot een mooiere en veiligere samenleving voor mensen.

De **VOORZITTER**: U heeft zeven amendementen ingediend. Die zijn denk ik allemaal ondertekend.

Mevrouw Alberts van de SP.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ook hier ga ik weer kort zijn. Eerst maar even in het algemeen. De SP vindt dat zaken die in de MRA besproken worden tot de taken van democratisch gekozen organen behoren; dus de provincie en de gemeente.

Dan, tot nu toe was de focus in de MRA gericht op fysieke onderwerpen, maar wij zijn het volledig eens met de insteek van de Partij voor de Dieren om nu al mee te geven – dus niet achteraf, maar nu al – dat natuurwaarde, biodiversiteit en dergelijke – net allemaal genoemd – naast de eerdergenoemde brede welvaart, worden opgenomen in dit voorstel voor de MRA Agenda. Wij dienen dus om die reden de amendementen mede in.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Mülder van D66.

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel voor het woord. D66 ziet de enorme kansen van de Metropoolregio Amsterdam. Vooral op het gebied van lobby richting het Rijk. Succesvolle projecten zoals de Zuidasdok en het doortrekken van de Noord/Zuidlijn zijn mooie voorbeelden. Het is mij zelfs ter ore gekomen dat de afspraken die wij in deelgebieden maakten van de MRA omtrent woningbouw en ruimtegebruik ten grondslag lagen aan het idee van de NOVEX-gebieden. Kortom, een prachtige informele overlegstructuur. D66 blijft echter waakzaam wat betreft de democratische legitimiteit, omdat die voor ons nog altijd ligt bij de gemeenteraden en Staten. Een heel korte bijdrage was dit.

Dan had ik nog wel even een ander punt. We hebben het tijdens de commissievergadering gehad over bijvoorbeeld de lobby voor deelmobiliteit in de wetgeving omtrent de openbaar vervoerwet 2000. Daar hebben we het over gehad tijdens de begroting. Dat heeft u allemaal meegekregen. Inmiddels hebben ik en gedeputeerde Olthof contact gehad en ik wou meteen even vragen of de heer Olthof mij kan vertellen hoe het daarmee staat. Dan geef ik hem hopelijk de mogelijkheid om wat meer te vertellen over ons contact. Dat was mijn bijdrage. Ja, spannend, hè.

De **VOORZITTER**: Ik hoop dat de heer Olthof dat ook wil en er zo over denkt. Dat gaan we straks horen. We gaan eerst nog even luisteren naar mevrouw Oulad Hadj van de PvdA.

Mevrouw **OULAD HADJ** (PvdA): Dank, voorzitter. Wij zijn blij met de aandacht voor wonen in de brief. Voor de uiteindelijke agenda vinden we het echter ook belangrijk dat we streven naar een inclusieve woningbouwagenda, waarbij de MRA een cruciale rol speelt in het bevorderen van betaalbare woningen. Met de stijgende vraag naar huisvesting is het van essentieel belang dat we nauw samenwerken met woningbouwverenigingen in de MRA met als focus het aansluiten bij de doelstellingen van woningbouw. Cijfers tonen aan dat de vraag naar betaalbare woningen aanzienlijk is gestegen. Het is onze plicht ervoor te zorgen dat deze behoefte wordt vervuld. Door de strategisch alliantie met de MRA kunnen we de bouw van betaalbare woningen optimaliseren en de druk op de woningmarkt wellicht verlichten. Wanneer we naar de laatste

twaalf maanden kijken worden appartementen gemiddeld voor 529.000 euro verkocht. De gemiddelde huizenprijs is 750.000 euro, aldus het Kadaster. Volgens het CBS bedraagt de gemiddelde verkoopprijs van koopwoningen in Nederland in 2022 422.000 euro.

Daarnaast erkennen we het belang van een efficiënt openbaar vervoerssysteem in de MRA. Hoewel de MRA er niet direct over gaat, hopen we dat er in de uiteindelijke agenda ook specifieke aandacht komt voor de verbinding naar Noord-Holland Noord. Dit niet alleen om de mobiliteit te vergroten, maar ook om de regionale economie te stimuleren. Dit houdt in dat wij moeten streven naar een herziening van tarieven voor het openbaar vervoer met het oog op betaalbaarheid. Hoewel we op vele fronten vooruitgang boeken, beseffen we dat er nog uitdagingen zijn met name op het gebied van wonen en vervoer. We hopen dat we er in MRA-verband aandacht voor houden, dat we deze problemen oplossen op een sociale wijze waarop de hele provincie erop vooruit gaat. Tot zover mijn bijdrage. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dat waren de bijdragen in de eerste termijn van de verschillende Statenfracties. Dan schors ik tot 17.10 uur, zodat het college zich nog even kan voorbereiden op de ingediende amendementen. Dus ik schors nu tot 17.10 uur.

Schorsing 16.56 tot 17.17 uur.

Voorzitter: de heer Hollebeek.

De **VOORZITTER**: Mag ik iedereen verzoeken om weer te gaan zitten? We zijn er nog niet allemaal, maar ik wil toch de vergadering nu heropenen. Ik heb nog eerst een mededeling. De beantwoording van GS komt er nu aan. Dan hebben we de tweede termijn nog. Er staat nog iets voor het vragenuur. En dan wil ik ook voorstellen om het advies op de motie Vreemd van vorige week ook nog te behandelen en daarna te gaan dineren. Want met de vreselijk lange rij voor de stemmingen gaat dat niet meer lukken en anders zouden we tijdens het stemmen moeten stoppen. Dat lijkt me niet verstandig. Dus dan spreken we het zo af. Dan kan iedereen tijdens de dinerpauze nog eventjes het definitieve oordeel over alle moties, amendementen en voordrachten vormen.

En dan kijk ik nu even naar mijn rechterkant en wil ik het woord geven aan gedeputeerde Olthof voor de beantwoording in eerste termijn.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **OLTHOF**: Dank u wel, voorzitter. Nog eenenvijftig minuten. De MRA. Veel over gesproken. Volgens mij ligt nu de eerste inbreng, onze brief, voor de nieuwe MRA Agenda. Ik heb al eerder gezegd: hij komt nog een keer terug in conceptvorm en dan wordt uiteindelijk ook nog de definitieve agenda hier met u besproken.

Een onderwerp- En laat ik daar duidelijk over zijn. Het wordt een paar keer ingebracht en we hebben het er heel vaak over gehad met elkaar. De MRA, het staat er ook op verzoek van een aantal partijen heel expliciet in vermeld, is een samenwerkingsverband. En niet meer en niet minder. En door uiteindelijk samen te gaan werken, hoop je uiteindelijk met elkaar veel meer te bereiken in het belang van het geheel, maar ook in het belang van die individuele gemeenten. En die individuele gemeenten, niet alleen Amsterdam, maar het gaat ook over Oostzaan, dan gaat het ook over Haarlem, gaat het ook over Zandvoort en dan gaat het ook over Hilversum of Naarden. Met andere woorden, het is een samenwerkingspand waar we veel willen bereiken in het belang van ons allemaal. En over democratisch of ondemocratisch: er wordt niks besloten. Er wordt uitvoering gegeven aan in ieder geval het gezamenlijk belang en het gezamenlijk beleid. Dus over democratisch of ondemocratisch, ik hoor hem steeds weer terugkomen, daar is hier geen sprake van, want er hoeft geen democratische legitimiteit te zijn, want dat geldt hier, voor in ieder geval ons standpunt, hier in deze Staten. Dus in dat opzicht denk ik dat het ontzettend belangrijk is, die samenwerking. Nu heet het MRA, maar we doen het op andere vlakken ook met andere gemeenten; in kleinere vormen, in grotere vormen. Dat doen we op een heleboel vlakken. Want uiteindelijk, met elkaar kunnen we meer bereiken in die regionale samenwerking.

En als het gaat over – de PVV – andere punten. Wat wij ook gedaan hebben, vooral getoetst, is datgene of wat u inbrengt voor de MRA Agenda ook conform ons beleid is. Want het zou gek zijn

als u nu via deze MRA Agenda beleidswijzigingen of ander beleid wil invoeren wat niet hier vastgesteld is. Met andere woorden, dat is met name ons kader. We zullen ook straks in die geest reageren op uw amendementen.

Even kijken, er zijn een aantal punten voorbijgekomen. Misschien moeten we dat straks doen aan de hand van alle amendementen die er zijn. Misschien is dat wel het makkelijkste om dat te doen.

Nee. Ik heb er nog eentje. Twee eigenlijk, die heeft losstaan van de amendementen. Dat is de lobby deelmobiliteit. We hebben daar inderdaad contact over gehad. Dit is eigenlijk een beetje een zijsprongetje, maar hij is inderdaad naar aanleiding van de MRA Agenda bij de begroting ingebracht. Ik heb ook aangegeven dat er onderzoeken lopen. We hebben ook een advies gekregen, of in ieder geval een uitkomst gekregen, van een bureau via de DOVA. Dat is niet een document geweest. We hadden afgesproken dat ik een document naar u toe zou sturen. Dat is er niet, want het was namelijk een presentatie die gegeven is, waar die conclusies gedeeld zijn. Er lopen nog onderzoeken. Er loopt een concreet onderzoek naar uitvoering van deelmobiliteit in de concessie Gooi en Vechtstreek. Daarnaast zijn er in breder IPO-verband ook nog onderzoeken hiernaar. Dus in dat opzicht is het standpunt, het preadvies wat ik heb meegegeven, iets gewijzigd door te zeggen: ik laat het aan de Staten. Dat geeft ons de gelegenheid om later bij u terug te komen met in ieder geval een schriftelijke bevestiging van hetgeen ik al eerder heb gezegd.

Dan een ander punt. Dat vind ik op zich wel een belangrijke, want de MRA, daar werken we heel goed samen, maar wij hebben als provincie Noord-Holland een veel groter belang wat verder gaat dan de MRA. Dat gaat over heel Noord-Holland. En wat we wel met elkaar bereikt hebben – en daar profiteert heel Noord-Holland van en ik wil dat wel benadrukken – dat is ook de rol van Noord-Holland Noord. Want ook in Noord-Holland Noord wordt vaak het verwijt gemaakt: het gebeurt allemaal in de MRA. Maar op dit moment behartigt ook die MRA het belang van Noord-Holland Noord. En in die agenda noemen we heel vaak Noord-Holland Noord, ook in het MIRT-overleg. Dat zal ook in de brief van de minister naar de Kamer terug gaan komen, verwacht ik zomaar. Maar ook in Noord-Holland Noord zijn we inmiddels een platform mobiliteit gestart, gespiegeld aan hetgeen wat we in de MRA doen. Daar proberen we ook samen te werken om uiteindelijk het belang van Noord-Holland Noord, met al die gemeenten die er zitten, in ieder geval met elkaar zo goed mogelijk te behartigen. Dat gaat niet de ten koste van een kleine individuele gemeente, maar uiteindelijk met elkaar probeer je wel het gezamenlijke belang daarin naar voren te brengen.

Voorzitter, dan wil ik naar de amendementen toe gaan. Amendement A20-2023 Voorzieningen kleine gemeenten in de MRA. Daar wil ik nog wel iets over zeggen. Dat laten we aan de Staten over, want volgens mij past het binnen het beleid wat we op dit moment uitvoeren. U moet zelf maar bepalen of het op de MRA Agenda moet gaan komen of niet. Als provincie gaan we ermee door. Sterker nog, binnen de MRA loopt al een onderzoek op dit moment naar de culturele voorzieningen in de MRA. Dus met andere woorden, een aantal dingen lopen er al. Deze laten wij graag aan de Staten.

Dan amendement A21-2023 van GroenLinks en de VVD. Die laten we ook aan de Staten.

Dan zijn er een tweetal amendementen die over Schiphol gaan. Die willen we allebei ontraden. En dat heeft te maken met het feit dat het hier gaat over een MRA Agenda. En u weet dat uiteindelijk het belang van Schiphol, en in ieder geval het effect van Schiphol, veel verder is en veel breder gaat dan de MRA. Collega Rommel is voorzitter van de BRS, waar we uiteindelijk met zesenvijftig gemeenten en vier provincies over de ontwikkelingen van Schiphol praten. Op het moment dat u zegt ‘we gaan dit primaat bij de MRA neerleggen’, dan doet u uiteindelijk al die andere gemeenten in Noord-Holland of in Flevoland of in Utrecht of in Zuid-Holland te kort. Dus wij willen in ieder geval de amendementen met betrekking tot Schiphol ontraden. Dat is in de eerste plaats amendement A22-2023.

Dan amendement A23-2023 Duurzaam internationaal internetknooppunt in Noord-Holland. Dat past ook binnen onze datacenterstrategie. Die laten we aan de Staten.

Dan aan amendement A24-2023. Dat is de reductie overlast Schiphol. Daar heb ik net een antwoord op gegeven. Die ontraden we.

Dan amendement A25-2023. Die gaat over de brede welvaart, de nieuwe MRA Agenda, maar dat gaat met name ook over de samenwerking tussen scholen en bedrijfsleven, dat we daarop inzetten. Die laten we ook aan de Staten.

Amendement A26-2023 Alle ontwikkelingen zoveel mogelijk natuurinclusief. Wat dat betreft, sommige partijen leren door hier 'zoveel mogelijk' aan toe te voegen en het daarmee uiteindelijk niet in strijd is met ons eigen beleid. Daarom laten we die ook aan de Staten.

Dan amendement A27-2023 Alle MRA-activiteiten in het kader van eerlijk oplossen van klimaat- en natuurcrises. Daar staat ook 'maar juist zoveel mogelijk eerlijk en in samenhang tegengaan'; laten we aan de Staten.

Dan amendement A28-2023, die ontraden we, omdat u er daarvan uitgaat dat MRA-activiteiten zoveel mogelijk rekening houden met dieren in onze regelgeving en bijdragen aan meer dierenwelzijn. De MRA gaat over heel veel dingen. Dat landt uiteindelijk in beleid. Maar hier maakt u denk ik dierenwelzijn als een speciaal punt voor de MRA, en die ontraden we.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, soms heb ik de reflectie van GS nodig om dan te denken: ja, dat had ik net iets anders kunnen verwoorden. Maar de intentie van het amendement is precies wat ik eigenlijk betoogde. We hebben allemaal inwoners in onze MRA-regio en veel van wat de MRA doet binnen de kaders die we ze meegeven raakt aan levens van de niet-menselijke dieren. Het enige wat we willen is zoveel mogelijk rekening met ze houden. Dus als ik dat nou zo aanpas, dat dat er wel in blijft, maar dat dierenwelzijn, dat laatste stuk, eruit wordt gehaald, kunt u er dan in ieder geval nog een blik op werpen?

Gedeputeerde **OLTHOF**: In ieder geval, als u een punt achter 'leven' zet- Dat bedoel ik niet letterlijk natuurlijk. We moeten ook een beetje lol hebben met elkaar, toch? Nee, maar als u in ieder geval dat laatste stuk 'en bijdragen aan meer dierenwelzijn', dan willen we er in ieder geval nog even naar kijken.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, gedeputeerde Olthof.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Dan amendement A29-2023 Belangrijke transitie de landbouw niet vergeten. Volgens mij past dat ook binnen onze voedselvisie. Doen we dat als provincie al, maar laten we dit aan de Staten of u dat op de agenda van de MRA wil hebben of niet.

Dan het amendement Betaalbaar en groen wonen. Die ontraden we. Amendement A30-2023. En dat is niet zozeer omdat wij tegen betaalbare en natuurinclusieve en duurzame woningen zijn, alleen hier stelt u iets wat niet waargemaakt kan worden en zeker niet door de MRA. Deze partij vindt het belangrijk dat iedereen die dat wil een passende, betaalbare en natuurinclusieve en duurzame woning kan vinden in Noord-Holland. En uiteindelijk met name dat 'iedereen die dat wil', dat is lastig te realiseren. Dus die ontraden we.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, en in dit geval toch een reflectie terug naar GS, want die woorden 'iedereen die dat wil', dat heeft GS zelf opgeschreven. Alleen ze hebben het heel beperkt gemaakt: 'iedereen die dat wil' en dan gewoon 'een woning', in plaats van wat we eigenlijk hebben afgesproken hier met de Staten en landelijk: natuurinclusief zoveel mogelijk, klimaatneutraal en betaalbaar. Dus het enige wat we doen is uw eigen woorden aanvullen met de ambities die we met zijn allen afgesproken hebben. Dus kunt u dat met die ogen ook zien?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Als u het college noemt en u komt met zinnen, dan moet u volledig zijn, want u laat namelijk een heel belangrijk woordje weg. U zegt dat het college wil dat iedereen een woning kan vinden in Noord-Holland. Dat klopt ook. Maar we hebben daaraan toegevoegd: een passende woning. Dat woordje vergat u even. Maar u vult dat 'passend' nog een keer in met 'dat iedereen die dat wil een betaalbare – volgens mij kunnen we ons daar nog in vinden – maar een natuurinclusief en een duurzame woning, dat vraagt ontzettend veel en dat kan de MRA op dit

moment- We kunnen ernaar streven, maar, ja- Ja, weet u, het is een amendement en we zitten hier niet in onderhandeling. Wij geven aan dat die nadere invulling het heel erg ingewikkeld maakt. En dat we uiteindelijk vanuit ons beleid in zullen zetten op zoveel mogelijk natuurinclusief, duurzaam en zeker ook betaalbaar, dat mag duidelijk zijn, want dat is het kader wat we hebben meegekregen. U wilt hier de agenda van de MRA wijzigen. En daarvan zeggen we: die drie woorden toevoegen maakt het onnodig ingewikkeld en zullen we ook ontraden. Punt.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, dus u erkent dat de woorden die wij hebben toegevoegd precies passen in onze eigen ambities, in ambities van heel veel gemeenten waarschijnlijk en zeker vanuit het Rijk en Europa. Dus u wilt het dan niet meegeven aan de MRA, omdat het dan onnodig ingewikkeld zal blijken. Maar dan is mijn vraag: bent u dan niet omslachtig en inefficiënt aan het werk? Want we hebben de duidelijke doelen om het betaalbaar en natuurinclusief te maken, het moet eigenlijk zelfs. Als je het achteraf gaat doen, dan kost het alleen maar meer geld. Is het dan niet slimmer om nu alvast richting de MRA mee te geven 'zoveel mogelijk'. Natuurlijk weten we dat we nu niet van alles kunnen garanderen, maar dat de ambitie wel duidelijk op tafel ligt, ook van de MRA. Bent u het daar met ons eens?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Voorzitter, in dit debat gaat u altijd vervolgens onderhandelen en dan komt u met een interpretatie van het amendement. Het amendement is de tekst zoals die er ligt. En als u zegt 'de intentie om zoveel mogelijk', dat staat hier niet. Er staat in dat iedereen die dat wil een passende- Als u met een andere tekst komt, 'dat we uiteindelijk vanuit de provincie streven naar', dan hebben we een heel ander verhaal.

De **VOORZITTER**: Gedeputeerde Olthof, gaat u verder met uw beantwoording.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Amendement 31-2023, dat is de rekening bij de vervuilers neerleggen. Ik vind sommige dingen ook wel qua redeneerlijn interessant, want we willen uiteindelijk bij het fysieke domein blijven en vervolgens gaan we hier een sociaal domein toevoegen, want het gaat over inwoners die het niet breed hebben. Dat staat er letterlijk in. Als het gaat over 'de vervuiler betaal', volgens mij gaat de MRA daar ook niet over. Dat doen wij vanuit onze rol van bevoegd gezag, dat doet het Rijk op een aantal vlakken en sommige gemeenten doen dat. Maar deze willen wij ontraden. Die zullen wij ontraden. En dan gaat u natuurlijk opstaan, dat realiseer ik me.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Voorzitter, laten we gewoon eerlijk zijn: ik word hier ook gewoon slimmer en wijzer van, en af en toe GS ook. Dus het is veel meer om te kijken van, hé, waar vinden we elkaar en waar niet? U heeft het over dat dit niet past bij die fysieke leefomgeving. Maar tegelijkertijd, de tekst van GS zelf zegt: we gaan- Ik heb het nu niet letterlijk voor me, dus vergeef mij als ik een woordje vergeet. Maar de tekst van GS zelf impliceert dat we inzetten op het helpen van bedrijven richting verduurzaming. En waarom we dit hebben toegevoegd, is om ervoor te zorgen dat het helpen van bedrijven niet betekent dat zij van ons allerlei capaciteiten, geld, middelen krijgen, maar ondertussen via een omweg de gewone burger daarvoor moet gaan betalen. Dus dat is de directe link die we leggen. Begrijpen GS dat?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ik denk dat GS dit alles begrijpt. Maar dat wil niet zeggen dat we het overal mee eens zijn. Het gaat hier over de MRA Agenda, even los van het beleid wat we als provincie uitvoeren. De MRA Agenda gaat niet over leges heffen en dat soort zaken. Dus wij blijven hierbij. En ook niet om te onderhandelen. Hier komen we met een negatief advies. Die ontraden wij u.

De **VOORZITTER**: Gaat u weer verder. De laatste, volgens mij.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Nou, ik heb nog drieënveertig minuten, voorzitter. Dus.

Dan het amendement A32-2023 Economie gericht op welzijn van alle inwoners binnen ecologische grenzen. En die laten wij aan de Staten.

De **VOORZITTER**: Fijn, dank u wel, gedeputeerde Olthof. Dan kijk ik even rond of er nog behoefte is aan een tweede termijn. Ja, ik zie wat handjes omhooggaan. Zullen we het rijtje even afgaan? Mevrouw Bezaa? Geen tweede termijn. Mevrouw Uiterwijk? Ook niet. De heer Heijnen?

GroenLinks is door de tijd heen, maar als Statenlid Korzelius nog een amendement wil aanpassen, zal ik hem daar nog even de gelegenheid voor geven. Nee? Oké. Statenlid De Weerdt? Ja? Dat is een 'ja'. Oké. Komt u maar. U heeft een punt van orde?

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Wij zouden graag een korte schorsing willen om die amendementen aan te passen.

De **VOORZITTER**: Hoelang heeft u nodig?

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Vijf minuten?

De **VOORZITTER**: Dan doe ik dit even na afloop van de tweede termijn. Dan krijgt u vijf minuten maximaal.

De heer **MÜLDER** (D66): Een punt van orde. Dat kan niet aan het einde van de tweede termijn. Dat zou ik wel doen voordat ze het kan indienen.

De **VOORZITTER**: Dankzij de heer Mülder schorsen we nu voor vier minuten.

De heer **KLEIN** (CU): Meneer de voorzitter.

De **VOORZITTER**: De heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): Ik doe in mijn bijdrage straks ook een voorstel om nog iets te wijzigen aan een amendement. Dus daarmee lijkt het me goed dat we dat wel gezamenlijk doen en dat u dan beter misschien een soort heel korte derde termijn kunt geven.

De **VOORZITTER**: Een derde termijn weet ik niet, maar ik zou in ieder geval even willen wachten dan tot u- Kunt u het nu aanpassen? Laten aanpassen?

Schorsing 17.35 tot 17.42 uur.

De **VOORZITTER**: We gaan snel verder. Sorry dat iets langer duurde. We hadden even een overleg over een tweetal amendementen die elkaar in weg zouden kunnen zitten. Vandaar de iets langere pauze. Statenlid Kostić, bent u zover? Laten we nu verder gaan. Statenlid De Weerdt, u had het woord.

Tweede termijn Provinciale Staten

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Dank u wel voor het woord, voorzitter. Amendement 22-2023, het amendement over Schiphol als internationaal knooppunt. We zijn blij dat we geïnterrumpeerd werden. Ik zie het ook als een aardig voorbeeld van hoe wij als concullega's samenwerken, in plaats van dat we als concullega's strijd voeren. Mijn fractie nodigt iedereen dan ook in de toekomst uit om dit vaker te doen. Wij zijn ook blij met de reflectie van gedeputeerde Olthof om het onderwerp op de bestuurlijke tafels van Schiphol neer te leggen. Daar nog twee vragen over. Ligt een internationaal treinnetwerk als alternatief voor de afname van het aantal vluchten daarbij op tafel? En zo niet, hoe kunnen wij daar als Staten op sturen?

Dan amendement 23-2023 Duurzaam internationaal internetknooppunt van Noord-Holland. Bedankt voor de reflectie dat dit helemaal in lijn is met de datacenterstrategie die wij hier in Noord-Holland voeren. We hebben eventjes kort gekeken naar de datacenterstrategie en daar is het woord 'duurzaamheid' 97 keer in genoemd. Helemaal in lijn met ons amendement. Ik wil benadrukken dat in de MRA Agenda het beleid van alle deelnemers geharmoniseerd wordt en dat daarnaast ook provincie Flevoland in het MRA-netwerk deelneemt. Dan rest nu de vraag: is de Noord-Hollandse datacenterstrategie naar uw mening voldoende in het vizier van de MRA? En de tweede vraag: ziet u ook meerwaarde om de datacenterstrategie expliciet op te nemen in de MRA Agenda om bijvoorbeeld de provincie Flevoland daarvoor lekker te maken? Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik geef dan nu het woord aan heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (CU): Dank u wel, meneer de voorzitter. Dank aan de gedeputeerde voor het reageren op onze amendementen.

Dat wij in de MRA niet over Schiphol moeten gaan praten of dat niet meenemen in onze lobby, omdat we de BRS al hebben, vind ik toch een beetje raar gezien de grote impact die het heeft. Ik ben er ook een beetje verbaasd over dat u nu pas op dit argument komt en in de commissievergadering, waarin we dit thema hebben geagendeerd, u alleen zei: als u dat wil, komt u maar met amendementen. Dan hadden we daar in ieder geval een inhoudelijk gesprek over kunnen voeren.

Dan over het amendement rondom brede welvaart, amendement A32-2023. Wat wij voorstellen, krijgt een aan de Staten-advies. Dat is heel fijn. Ik heb gezien dat ook amendement A21-2023 een aan de Staten-advies heeft gekregen. Dus ik zou heel graag – ik kan wel gezien de mail in de verleden tijd spreken – hebben gewild dat wij in staat waren geweest om deze twee amendementen in elkaar te draaien, want ze spreken elkaar niet tegen. Ik denk dat de ene een nadere invulling is van de andere. Maar ik heb al begrepen dat de indieners van het andere amendement daar niet toe bereid zijn. Dat betekent dus dat ze beide in stemming zullen worden gebracht. En dan begrijp ik ook dat een eventuele aanname van het eerste amendement, het tweede amendement niet in de weg staat, omdat dat dan geïnterpreteerd wordt als een nieuwe tekst die wordt toegevoegd aan de bestaande brief.

De **VOORZITTER**: Dus even voor de duidelijkheid, voordat u een interruptie mag doen. De tekst van uw tweede amendement, amendement A32-2023, wordt toegevoegd aan de gewijzigde A21-2023? Niet vervangen. Als A21-2023 aangenomen wordt-

De heer **KLEIN** (CU): Ik had graag dat we deze twee amendementen bij elkaar zouden hebben kunnen voegen, maar dat willen de andere indieners niet. En dat betekent dus dat ze allebei los in stemming zullen worden gebracht. We hebben net met een de griffier besproken dat het inderdaad kan om ze allebei los in stemming te brengen.

De **VOORZITTER**: U heeft een interruptie van mevrouw De Sain van de BBB.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Meneer Klein, amendement A21-2023 over de natuurdoelen en de financiën daarover, de heer Vendrig had dat in de commissie ingebracht en daar waren vragen over gesteld, daar is ook correct op geantwoord. Daar komen vervolgvragen op. Zou u willen overwegen om hem toch misschien in te trekken, zodat GS en de ambtenaren de tijd krijgen om dat verder mee te nemen en te beantwoorden?

De heer **KLEIN** (CU): Ik ben nu een beetje de weg kwijt. Welk amendement bedoelt u precies dan?

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Misschien heb ik het fout, maar ik dacht dat dat A21-2023 was. [...] Excuus.

De **VOORZITTER**: Meneer Klein, gaat u verder.

De heer **KLEIN** (CU): Ja, nee, daarmee ben ik aan het eind van mijn bijdrage in tweede termijn.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Valk had geen bijdrage meer. De heer Dekker, Forum voor Democratie? Nee. Statenlid Kostić, u heeft nog een halve minuut, volgens mij, voor een wijziging.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, dank voor alle positieve adviezen voor bijna alle amendementen. Ik zal er twee nog aanpassen, zoals afgesproken. Allereerst amendement Betaalbaar en groen wonen. Besluiten het bovengenoemde ontwerpbesluit toe te voegen daarbij de zinsnede in de antwoordbrief: deze partijen vinden het belangrijk dat iedereen die dat wil een passende woning kan vinden in Noord-Holland, wordt vervangen door: deze partijen vinden het belangrijk dat iedereen dat wil zoveel mogelijk een passende, betaalbare, natuurinclusieve en duurzame woning kan vinden in Noord-Holland.

Amendement 34-13 november 2023

Betaalbaar en groen wonen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 november 2023.

In bovengenoemde ontwerpbesluit toe te voegen daarbij de zinssnede in de antwoordbrief:
"Deze portijen vinden het belangrijk dat iedereen die dat wil, een passende woning kan vinden in Noord-Holland."

Wordt vervangen door:

"Deze portijen vinden het belangrijk dat iedereen die dat wil, zoveel mogelijk een passende, betaalbare, natuurinclusieve en duurzame woning kon vinden in Noord-Holland."

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Remine Alberts (SP) en Maik de Weerdt (Volt).

Toelichting
We weten uit de wetenschap dat we nu hard moeren werken aan betaalbaar, natuurinclusief en klimaatneutraal (of klimaatpositief) wonen. Dat is ook in lijn met onze Omgevingsvisie en verschillende groene ambities. Dat brengt uiteindelijk meer op. Als we dit nu niet goed doen, dan zijn de kosten voor de samenleving straks alleen maar hoger.

Amendement 30 'Betaalbaar en groen wonen' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): En dan het tweede amendement, de MRA houdt rekening met haar dierlijke inwoners. En mijn tijd loopt. Niet. Lieve mensen. Besluiten in bovengenoemd ontwerpbesluit toe te voegen daarbij de zinsnede in de antwoordbrief: daarnaast willen wij de komende jaren verder werken aan de energietransitie, het energienet uitbreiden, de natuur versterken, de luchtkwaliteit verbeteren, de klimaatcrisis tegengaan, het voorzieningenniveau in stand houden, helpen bij de transitie naar duurzame visserij en oog houden voor toekomstbestendige landbouw met een verdienmodel. Wordt vervangen door: daarnaast willen wij de komende tijd verder werken aan de energietransitie, het energienet uitbreiden, de natuur versterken, de luchtkwaliteit verbeteren, de klimaatcrisis tegengaan, het voorzieningenniveau in stand houden, helpen bij de transitie naar duurzame visserij en oog houden voor toekomstbestendig landbouw met een verdienmodel. We vinden dierenwelzijn een belangrijke waarde in ons handelen en beleid. We verwachten daarom dat MRA-activiteiten zoveel mogelijk rekening houden met de dieren die in deze regio leven.

Amendement 33-13 november 2023
MRA houdt rekening met haar dierlijke inwoners

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 november 2023.
Besluit:
In bovengenoemde ontwerpbesluit toe te voegen dat daarbij de zinssnede in de antwoordbrief:
"Daarnaast willen wij de komende jaren verder werken aan de energietransitie, het energienet uitbreiden, de natuur versterken, de luchtkwaliteit verbeteren, de klimaatcrisis tegengaan, het voorzieningenniveau in stand houden, helpen bij de transitie naar duurzame visserij en oog houden voor een toekomstbestendige landbouw met een verdienmodel."

Wordt vervangen door:

"Daarnaast willen wij de komende jaren verder werken aan de energietransitie, het energienet uitbreiden, de natuur versterken, de luchtkwaliteit verbeteren, de klimaatcrisis tegengaan, het voorzieningenniveau in stand houden, helpen bij de transitie naar duurzame visserij en oog houden voor een toekomstbestendige landbouw met een verdienmodel. We vinden dierenwelzijn een belangrijke waarde in ons handelen en beleid. We verwachten daarom ook dat MRA-activiteiten zoveel mogelijk rekening houden met de dieren die in onze regio leven."

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren) en Remine Alberts (SP).

Toelichting
In het begin van het coalitieakkoord staat: "We vinden dierenwelzijn van belang. We blijven aandacht houden voor dierenwelzijn als belangrijke waarde in ons handelen en beleid, denk aan wildopvang en faunapassages." Het is belangrijk dat we het belang van rekening houden met dieren meegeven aan de MRA, aangezien activiteiten van MRA direct of indirect invloed hebben op het leven van dieren. In de MRA wonen meer dieren dan mensen en met hun belangen zou ook rekening houden moeten worden bij activiteiten van de MRA. Uiteindelijk leidt het meer rekening houden met dieren ook tot een mooiere en veiligere samenleving voor mensen.

Amendement 28 'MRA houdt rekening met haar dierlijke inwoners' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): En dan als laatste, het amendement van GroenLinks, PvdA. Dat is amendement A21-2023. Ik zou toch echt graag de VVD en GroenLinks willen oproepen om die in te trekken. Wat daar wordt gedaan is brede welvaart helemaal schrappen uit de teksten.

De **VOORZITTER**: U bent aan het einde van uw spreektijd, maar maakt u uw zin af.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Terwijl amendement A32-2023 van de ChristenUnie, SP en Partij voor de Dieren de brede welvaart er wel in houdt en vervolgens ook de ingeslagen weg van de MRA, maar de scope van de MRA niet verbreed. En dat is heel belangrijk. Dus wel amendement A32-2023, niet amendement A21-2023.

De **VOORZITTER**: Volgens mij is die zo duidelijk. Dan krijg ik nu van u twee amendementen als goed is. Daarmee zijn A28-2023 en A30-2023 ingetrokken. Die worden vervangen door deze twee. Ondertussen kijk ik even naar mevrouw Alberts. Nee. De heer Mülder? Ook niet. Mevrouw Oulad Hadj? GS dan. Dan geef ik u de gelegenheid voor beantwoording in tweede termijn. De heer Olthof.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten
Gedeputeerde **OLTHOF**: Nou, dat was interessant. Oké, dank u wel, voorzitter.

De vraag van Volt over het internationale mobiliteitsnetwerk, eigenlijk de hub, de mobiliteitshub. Kijk, die komt op een heleboel plekken terug. Kijk, het feit dat we spreken binnen de MRA over het doortrekken van de Noord/Zuidlijn naar Hoofddorp, dat is een onderdeel die maakt dat uiteindelijk Schiphol die rol op het spoor kan gaan vervullen. Als ik kijk naar de minister, de inzet ook van het Rijk, dan gaat het uiteindelijk over: richting het internationale spoor en is juist ook die ambitie als het gaat over Schiphol, om dat treinennetwerk beter uit- Dat is daar een onderdeel van. Maar u voegt er iets aan toe over Schiphol en over het aantal vluchten die erin zitten. En daarvan zeggen wij: dat is namelijk ook een onderdeel van de BRS, daar worden die belangen behartigd. Dat wordt ook hier met u besproken. Dus dat komt hier ook nog een keer terug. Dus ik zeg niet dat het internationale netwerk bij de BRS zit, maar het zit hem wel uiteindelijk in de volle breedte. Dus dat is die opmerking.

Over de datacenterstrategie, dat is een strategie die we hier met elkaar hebben vastgesteld op basis waarvan wij uiteindelijk ook de ruimtelijke plannen van gemeenten toetsen. Dus dat is op die manier. En of het in de MRA Agenda zit, vinden wij niet zo relevant, want het is namelijk onze bevoegdheid om uiteindelijk met die datacenterstrategie aan de slag te gaan, en waar we ook de afspraken hebben met de drie gemeenten waar we dat toestaan, Haarlemmermeer, Amsterdam en Hollands Kroon, daar hebben we uiteindelijk die afspraken mee. We gaan er ook vanuit dat uiteindelijk die datacenterstrategie daarmee ook in hun plannen een plek gaan krijgen.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Dank u wel, voorzitter. Kijk, bekabeling voor internet, dat stopt niet zomaar bij de provinciale grenzen. Daar zien wij ook de meerwaarde voor de MRA Agenda. Want

niet alleen Noord-Holland heeft baat bij de goede internetbekabeling, maar ook de provincie Flevoland. Dus mijn vraag aan u is: helpt het om een efficiënte, effectieve datacenterstrategie te voeren als deze wordt opgenomen in de MRA Agenda?

Gedeputeerde **OLTHOF**: U gaat nu veel verder. Het gaat over de bekabeling. Wij hebben het over de datacenterstrategie: waar wil je uiteindelijk de datacentra hebben met elkaar; waar moeten ze aan voldoen? Als het gaat over duurzaamheid, over dat soort elementen. En als het gaat over de bekabeling en de ondergrondse infrastructuur, dat wordt niet binnen de MRA besproken. Dat er contacten zijn tussen de verschillende provincies, met name Flevoland, als het gaat over de bouw van datacenters, en de provincie Noord-Holland, dat mag duidelijk zijn. Of zij dat gaan overnemen? Ik denk dat we moeten oppassen dat we niet via de MRA uiteindelijk Flevoland ertoe willen zetten om dingen te doen, tenzij het in ons belang is. Maar er wordt ambtelijk over gesproken buiten de MRA om, en binnen de MRA kunnen wij positief zijn. In ieder geval kunnen wij uw amendement aan de Staten overlaten. En onze datacenterstrategie, dat is ons document op basis waarvan de provincie uiteindelijk de ruimtelijke plannen van andere partijen toetst.

Als het gaat over de luchtvaart, ik heb dat vorige keer ook inderdaad aangegeven in de commissie, dat het uiteindelijk aan de Staten is om een amendement in te dienen. Volgens mij hebben we daartoe niet een brede discussie over luchtvaart gehad. En heb ik volgens mij niet bedoeld met 'ik laat het aan de Staten, dan moet u met amendementen komen', dat we daarmee alles ook aan de Staten zouden laten. Er liggen nu amendementen voor. Volgens mij hebben we daar ook ruim naar gekeken: wat kunnen we aan de Staten laten? Ja, zo moet u dat denk ik ook zien.

Overigens wel een opmerking daarover naar Statenlid Kostić. U zegt dat we er positief over zijn. Volgens mij hebben we gezegd: we laten het aan de Staten over. Dus dat is een iets andere benaming van wat het advies is geweest.

Overigens, de twee amendementen, die laten we ook aan de Staten.

De **VOORZITTER**: Goed. Dan gaan we nu de beraadslagingen over dit agendapunt afronden. Er kunnen na de afronding van deze beraadslagingen geen aangepaste of nieuwe moties of amendementen worden ingediend. Dus als er iemand nog behoefte daartoe heeft? Volgens mij niet meer. Dan zijn de beraadslagingen over agendapunt 16 nu afgerond. De stemming vindt straks plaats aan het einde van de agenda.

De discussie wordt gesloten.

18. Vragenuur.

Ingetrokken – mondelinge vragen JA21 inzake windturbines Noorder IJ-Plas uitspraken wethouder Zita Pels.

De **VOORZITTER**: Dan zijn we gekomen bij het vragenuur. De indiener, de heer Van den Berg, heeft laten weten dat hij de vragen ingetrokken heeft. Dus we kunnen eigenlijk bijna gaan eten.

19.a Advies GS op motie Vreemd aan de Orde van de Dag, ingediend op 6 november 2023.

De **VOORZITTER**: Ik wil alleen nog even het advies over de motie Vreemd aan de Orde van de Dag van de fractie BBB inzake Meer input mkb bij RUAS wel even nu doen, zodat we tijdens de dinerpauze over alle moties en amendementen een oordeel kunnen vormen en dan in één gebundelde stemming achter elkaar alle stemmingen kunnen doen. En dan geef ik weer het woord aan gedeputeerde Olthof. Het duurde even, even voor u aan de slag mocht, maar dan heb je ook wat.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Dank u wel, voorzitter. De motie Vreemd. RUAS. Wij hebben daar in de commissie uitgebreid over gesproken met elkaar. U heeft aangegeven, de middenstand, mkb'er, is daar niet voldoende in gekend. Ik heb daarbij aangegeven dat, de mkb is erin gekend, ook via

de brancheorganisaties. We hebben ook TLN en andere partijen geconsulteerd. Dus het is niet zo dat er maar één mkb'er betrokken is geweest; dat zijn er meer geweest. Maar ik hoor uw oproep. Ik ga uw motie ontraden, want uiteindelijk, vijftig procent – wat was het – van tachtigduizend mkb'ers, dat is wel ontzettend veel. Sterker nog, van die tachtigduizend zit 31 procent in de zakelijke dienstverlening en volgens mij hebben die niet zo heel erg veel te maken met de RUAS. Dus ik denk dat dat een schot hagel is, nou ja, misschien niet eens om het doel te raken. Wat ik wel wil doen, en dat wil ik u toezeggen, want uiteindelijk, RUAS is niet de realisatieagenda. Dat zullen de gemeenten, dat zal in de gemeenteraden moeten worden meegenomen. Wat ik u wel toezeg, is dat ik in ieder geval in die gesprekken die ik heb met die gemeenten in ieder geval het belang van het mkb en dat die ook daarin geconsulteerd moeten worden, meeneem. Ja?

De **VOORZITTER**: Dan denk ik dat het nu tijd is om te schorsen voor de dinerpauze. Ik wil wel iedereen op het hart drukken om- Ik wil een uurtje ervoor nemen, maar ik wil echt om 19.00 uur beginnen met de stemmingen. Dus ik wil u op het hart drukken om om 18.55 uur weer terug in deze zaal te zijn. Eet smakelijk allemaal.

Schorsing 17.58 tot 19.03 uur.

19.b Gebundelde stemming van alle moties, amendementen en voordrachten van PS 6 en 13 november 2023.

De **VOORZITTER**: Als iedereen zover is, dan wil ik de vergadering hervatten. Dan heropen ik nu de vergadering en gaan we verder met de gebundelde stemming van alle moties, amendementen en voordrachten van 6 en 13 november.

Stemming ingediende motie Vreemd aan de Orde van de Dag bij punt 2.

De **VOORZITTER**: Dan zie ik een voorstel van orde van mevrouw Den Boer van de BBB.

Mevrouw **DEN BOER** (BBB): Ja, dank u wel, voorzitter. De motie Vreemd M136-2023. We vinden het heel jammer dat GS dat natuurlijk niet heeft omarmd maar ontraden. Dat is heel jammer. Maar we zijn heel blij met de toezegging die GS heeft gedaan om actief te lobbyen bij de gemeenten om wel het mkb erbij te betrekken. Dus wij willen bij deze de motie intrekken.

Motie 136 'Meer input mkb bij RUAS' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Dan is motie M136-2023 bij deze ingetrokken.

Stemming gediende moties, amendement en voordracht punt 9 iMPI 2024-2031.

De **VOORZITTER**: Dan ga ik een paar blaadjes verder. U moet het mij even vergeven als ik af en toe wat ga haperen, want ik moet zelf ook stemmen en het is een behoorlijk pittige exercitie kan ik u verzekeren.

Dan gaan we nu naar de stemming punt negen. Dat zijn de amendementen, moties en de voordracht 53 van het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur.

Een voorstel van orde, Statenlid Kostić?

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ik wilde nog een motie intrekken bij de begroting.

De **VOORZITTER**: Dat kunt u op dat moment doen. We gaan u eerst over het iMPI stemmen.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Oké, sorry. De volgorde is niet goed. Dank u.

De **VOORZITTER**: Zoals gebruikelijk beginnen wij met het stemmen over de amendementen. En in het geval van het iMPI is daar alleen amendement A14-2023 nog. Aan de orde is nu de stemming over amendement A14-2023. Verlangt iemand daarover hoofdelijke stemming? Wenst

iemand een stemverklaring af te leggen of verlangt iemand aantekening? Zo nee, dan kunt u nu elektronisch stemmen door de plus of de min-knop in te drukken. Amendement A14-2023.

Mevrouw **JANSEN** (D66): Meneer de voorzitter.

De **VOORZITTER**: Ik kijk even rond. Een punt van orde van mevrouw Jansen.

Mevrouw **JANSEN** (D66): Ja, ik moet me wel op concentreren. Dus als er een beetje stilte is in de zaal zou ik dat wel prettig vinden.

De **VOORZITTER**: Gelieve gevolg te geven aan het verzoek van mevrouw Jansen, want het is inderdaad vrij pittig. Het zijn heel veel moties en amendementen.

We hebben gestemd. Er zijn 52 geldige stemmen uitgebracht. Ik was nog even vergeten te zeggen dat Statenlid Jorna, mevrouw Van der Helm en de heer Deen afwezig zijn. Dus 52.

Amendement A14 'Doelmatige belastingbesteding in plaats van sedum-dakbedekking op bushokjes', ingediend door JA21, BBB en 50PLUS.
Amendement A14 is met 18 stemmen voor en 34 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: BBB, JA21, PVV, CDA, Forum voor Democratie en 50PLUS.

De **VOORZITTER**: Aan de orde is nu de stemming over motie M137-2023. Ik denk dat ik de titel er maar bij zal noemen, omdat het er zoveel zijn. Actualisatie kosten aansluiting A9 bij Heiloo van de SP. Verlangt iemand daarover hoofdelijke stemming? Wenst iemand een stemverklaring af te leggen of verlangt iemand aantekening? Nee. Dan kunt u nu stemmen door op plus of min te drukken.

Motie 137 'Actualisatie kosten aansluiting A9 b¡¡ Heiloo', ingediend door SP.
Motie 137 is met 15 stemmen voor en 37 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, Volt, Forum voor Democratie, SP, 50PLUS en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Dan is nu aan de orde de stemming over motie M138-2023. De motie van de SP, de Pilot provinciaal openbaar vervoer Texel. Verlangt iemand daarover hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Aantekening? Nee. Dan kunt u nu stemmen. Ik mis er nog twee. Eén. Ja, ik mis nog één stem. Ja, daar is die.

Motie 138 'Pilot Provinciaal openbaar vervoer Texel', ingediend door SP.
Motie 138 is met 5 stemmen voor en 47 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren en SP.

De **VOORZITTER**: Dan is nu aan de orde de stemming over motie M139-2023. De motie Werk aan het leefbaarheidsprobleem Krommenie Assendelft, ingediend door D66. Verlangt iemand daarover een hoofdelijke stemming of een stemverklaring of aantekening? Ja, Statenlid Van der Waart.

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Ja, dank u wel. Voor een stemverklaring. GroenLinks is het eens met de lijn van de moties, maar er wordt opgeroepen tot een aantal punten die niet in overeenstemming zijn met het coalitieakkoord en daarom zullen wij tegenstemmen.

De **VOORZITTER**: Waarvan akte. Dan kunnen wij nu overgaan tot de stemming. Motie M139-2023.

Motie 139 'Werk aan het leefbaarheidsprobleem Krommenie Assendelft', ingediend door D66, SP, Volt en Partij voor de Dieren.
Motie 139 is met 12 stemmen voor en 40 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, Volt, SP en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Dan zijn we nu aangekomen bij de stemming over voordracht 53, het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur. Is er daar iemand die daar hoofdelijke stemming over

wenst? Een stemverklaring? Een hoop stemverklaringen zie. Ik begin aan die kant even bij de heer Dessing.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, dank u wel, voorzitter. Wij kunnen ons vinden in het iMPI met uitzondering van alle duurzaamheidsmaatregelen, waaronder uiteraard de mossen op de bushokjes. Maar met uitzondering van de uitzondering: de ledverlichting zijn wij dan weer wel voor. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Even kijken. Dan ga ik verder rond. Mevrouw Bouhlel.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Dank u wel, voorzitter. Wij zullen voor de voordracht stemmen, maar met uitzondering dat we tegen de A8/A9 zijn en tegen de afslag A9 Heiloo.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Bezaan van de PVV.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Ja, dank u wel, voorzitter. Onze fractie kan instemmen met voorliggend voorstel, behoudens de deelbesluiten 7.h en 9. Vier ton belastinggeld kan veel beter worden besteed dan aan sedum dakbedekking voor R-net-haltes. Daarnaast wil de PVV nog opmerken dat wij geen enkele meerwaarde zien om bij project N247/16 bereikbaarheid Waterland een deel van het fietspad als plastic road aan te leggen. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: En de heer Van den Berg.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, dank, voorzitter. Ik sluit me aan bij de woorden van de PVV in aanvulling van de solar road, waar wij niet voor zullen stemmen.

De **VOORZITTER**: Ik kijk nog even rond. Is er verder niemand? Dan gaan we nu over tot de stemming voor voordracht 53. Daar is hij.

Voordracht Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2024-2031 (VD-53).
Voordracht 53 is met algemene stemmen aangenomen.

Stemming ingediende moties, amendementen en voordracht punt 10 Begroting 2024.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we verder met het volgende. De moties en amendementen bij punt tien van vorige week. Dat is de Begroting 2024. En zoals gebruikelijk beginnen we ook dan weer met over de amendementen te stemmen. Dus de eerste waarvoor wij gaan stemmen, is amendement A15-2023, ingediend door de ChristenUnie met de titel Zon op parkeerplaats en geluidsscherm. Verlangt iemand daarover een hoofdelijke stemming of een- Ja, stemverklaring, neem ik aan? Een stemverklaring. Ik zag drie handen, als het goed is. Mevrouw Alberts.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. De SP zal dit amendement steunen, maar zien dit wel als een opmaat tot het initiatiefvoorstel Zon voor allen, wat binnenkort namelijk door ons gaat worden besproken. Als dit amendement wordt aangenomen, begrijpt u natuurlijk wel hoe wij daar blij mee zullen zijn als u dat in de toekomst ook doet. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: de heer Dessing.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, even een praktische vraag. Over welke motie stemmen we nu exact?

De **VOORZITTER**: We hebben het nu over amendement A15-2023, Zon op parkeerplaats en geluidsscherm van de ChristenUnie.

De heer **DESSING** (FvD): Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Ik kijk nog naar de andere kant. Ik zag daar nog mevrouw Uiterwijk van JA21.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, JA21 zet liever in op kernenergie in plaats van op zonne-energie. En als we dan toch inzetten op zonne-energie, dan liever op daken en op parkeerplaatsen en op geluidswallen dan op landbouwgrond. Dus vandaar zullen wij dit amendement wel steunen.

De **VOORZITTER**: Ik zag nog een hand aan die kant. Nee? Dan kunnen we nu stemmen over amendement A15-2023. Ja, dat zijn er 52 inderdaad.

Amendement 015 'Zon op parkeerplaats en geluidsscherm', ingediend door ChristenUnie, CDA, Partij voor de Dieren en Volt.
Amendement 015 is met 48 stemmen voor en 4 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: PVV en Forum voor Democratie.

De **VOORZITTER**: Amendement A16-2023, daar is een kruis doorheen gegaan. Die is ingetrokken, zie ik. Amendement A17-2023 ook. Dan gaan we stemmen over de moties bij de begroting. De eerste motie is- Ik zie een handje voor een voorstel van orde van Statenlid Kostić.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, nu is het moment dat ik die motie kan intrekken.

De **VOORZITTER**: Nu is het moment inderdaad.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Gezien de toezegging van gedeputeerde dat er wel geld beschikbaar is in principe, ook vanuit het coalitieakkoord, voor de opvang van wilde dieren – maar het moet even duidelijk worden hoeveel en waarvoor precies – en daar houden we de gedeputeerde en de coalitie aan, trekken we motie M143-2023 Doorzetten van steun voor wilde dieren voorlopig dus in.

Motie 143 'Doorzetten van steun voor wilde dieren in nood' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Dan is motie M143-2023 bij deze ingetrokken. Ik kijk of er iemand anders nog een ordevoorstel heeft, voordat we de hele rits moties achter elkaar af gaan werken. Zo nee, dan beginnen wij met de stemming over motie M140-2023. De motie Binnenstedelijk bouwen, ingediend door D66. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Stemverklaring? Aantekening? Geen van allen. Dan kunt u nu allemaal stemmen door op plus of min te drukken voor motie M140-2023. Ja, dat is hem.

Motie 140 'Binnenstedelijk bouwen', ingediend door D66, SP, ChristenUnie en Partij voor de Dieren.
Motie 140 is met 15 stemmen voor en 37 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, Volt, Forum voor Democratie, SP, 50PLUS en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Dan is motie M141-2023 ingetrokken.

Motie M142-2023, de stemming daarover is nu aan de orde. Ook een motie van D66, getiteld motie Deelmobiliteit in beleid. Is er iemand die daarover hoofdelijke stemming wenst? Stemverklaring? Aantekening? Dan kunt u nu stemmen voor motie M142-2023. Ja, dat zijn er 52.

Motie 142 'Deelmobiliteit in beleid', ingediend door D66- ChristenUnie, CDA, Volt en BBB.
Motie 142 is met 34 stemmen voor en 18 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, JA21, PVV, Forum voor Democratie, SP en 50PLUS.

De **VOORZITTER**: Motie M143-2023 is ingetrokken.

Dan is nu aan de orde de stemming voor motie M144-2023, ingediend door de Partij voor de Dieren, met als titel Doden van dieren geen voorwaarde stellen voor schadevergoeding. Verlangt iemand daarover hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Aantekening? Zo nee, dan kunnen wij nu stemmen over motie M144-2023.

Motie 144 ‘Doden van dieren geen voorwaarde stellen voor schadevergoeding’, ingediend door Partij voor de Dieren, Volt, D66 en GroenLinks.
Motie 144 is met 26 stemmen voor en 26 stemmen tegen gestaakt. Voor hebben gestemd: GroenLinks, PvdA, D66, Partij voor de Dieren, Volt, SP en ChristenUnie. Tegen hebben gestemd: BBB, VVD, JA21, CDA, Forum voor Democratie en 50PLUS. De stemming over motie 144 wordt aangehouden tot de volgende Provinciale Statenvergadering.

De **VOORZITTER**: Daarmee staken de stemmen en zal deze motie aan het begin van de volgende Provinciale Statenvergadering opnieuw in stemming moeten worden gebracht. Aan het begin van de stemming. Ja. Niet aan het begin van de vergadering, maar aan het begin van de stemmingen, voor de duidelijkheid.

Een voorstel van de orde van de heer Mülder.

De heer **MÜLDER** (D66): Ik vraag me heel erg af hoe dat gaat. Want dit is een motie op de begroting. De begroting moet op een gegeven moment worden ingeleverd. Dus hoe kan dat?

De **VOORZITTER**: Een motie verandert niets aan de begroting. Dat doen alleen amendementen.

De heer **MÜLDER** (D66): Oké, dan is het goed. Dat is prima.

De **VOORZITTER**: Dank u voor uw oplettendheid, meneer Mülder.

Dan is nu aan de orde de stemming over motie M145-2023, een motie van de Partij voor de Dieren met als titel Plantaardig verbindend vooruit. Is er iemand die daarover hoofdelijke stemming wenst? Stemverklaring? Aantekening? Zo nee, dan kunt u nu allen stemmen voor motie M145-2023. Ja.

Motie 145 ‘Plantaardig verbindend vooruit’, ingediend door Partij voor de Dieren.
Motie 145 is met 7 stemmen voor en 45 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, Volt en SP.

De **VOORZITTER**: Dan is motie M146-2023 aangehouden.

En is aan de orde de stemming over motie M147-2023 van de Partij voor de Dieren: Slim omgaan met maatschappelijk geld: promotie biologische lokale producten. Is er iemand die daarover hoofdelijke stemming wenst of stemverklaring? Aantekening? Zo nee, dan kunt u nu stemmen voor motie M147-2023.

Motie 147 ‘Slim omgaan met maatschappelijk geld: promotie biologische lokale producten’, ingediend door Partij voor de Dieren.
Motie 147 is met 7 stemmen voor en 45 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, Volt en SP.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar de volgende. Aan de orde is dan nummer M148-2023, de motie Geen uitbreiding intensieve veehouderij van de Partij voor de Dieren. Is er iemand die over motie M148-2023 een hoofdelijke stemming wenst of een stemverklaring wenst af te geven? Of anders aantekening wenst? Zo nee, dan kunnen wij nu meteen gaan stemmen voor motie M148-2023.

Motie 148 ‘Geen uitbreiding intensieve veehouderij’, ingediend door Partij voor de Dieren en Volt.
Motie 148 is met 12 stemmen voor en 40 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, Volt, SP en 50PLUS.

De **VOORZITTER**: Dan is nu aan de orde de stemming voor motie M149-2023 van de Partij voor de Dieren. De motie Problemen niet verplaatsen, maar oplossen, mede-ingediend door D66, zie ik hier. Is er iemand die daarover hoofdelijke stemming wenst? Nee. Een stemverklaring? Ook niet. Ook geen aantekening? Dan kunnen wij nu stemmen over motie M149-2023.

Motie 149 ‘Problemen niet verplaatsen, maar oplossen’, ingediend door Partij voor de Dieren en D66.
Motie 149 is met 12 stemmen voor en 40 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, Volt, SP en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Dan is nu, de volgende is motie M150-2023, getiteld Slimmere impuls voor de biologische sector, ook door de Partij voor de Dieren en de SP. Is daarover iemand die een hoofdelijke stemming wenst of een stemverklaring wenst af te geven? Of aantekening wenst? Sorry, ik moet dit elke keer herhalen. Het wordt een eentonig riedeltje. Zo nee, dan kunnen we nu allemaal stemmen voor motie M150-2023.

Motie 150 ‘Slimmere impuls voor biologische sector’, ingediend door Partij voor de Dieren en SP.
Motie 150 is met 11 stemmen voor en 41 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, Volt en SP.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar motie M151-2023. De stemming over motie M151-2023, Biologische bollen in plaats van bloemen. Is er iemand die daarover hoofdelijke stemming wenst? Stemverklaringen of anders aantekening verlangt? Nee, dan kunnen wij nu stemmen over motie M151-2023.

Motie 151 ‘Biologische bollen in plaats van bloemen’, ingediend door Partij voor de Dieren.
Motie 151 is met 5 stemmen voor en 47 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren en SP.

De **VOORZITTER**: Dan zijn we nu bij motie M152-2023. Motie M152-2023 getiteld Krimp Schiphol, ook van de Partij voor de Dieren en de SP. Ik kijk weer even rond. Het bekende riedeltje: hoofdelijke stemming, stemverklaring? Nee. Aantekening? Punt van orde. Eerst punt van orde.

De heer **TERWAL** (VVD): Voorzitter, ik wens me graag te onthouden van stemming bij deze motie.

De **VOORZITTER**: De heer Terwal, onthouding. Dus dat betekent dat ons 51 stemmen resten.

Een stemverklaring van mevrouw Schneemann van Volt.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Hoewel wij natuurlijk voor de krimp van Schiphol zijn, komen deze getallen niet in lijn met onze plannen. Dus wij zullen tegenstemmen.

De **VOORZITTER**: Waarvan akte. Dan zie ik de heer Klein nog, een stemverklaring.

De heer **KLEIN** (CU): Ja, wij zullen voorstemmen, want deze plannen voor de krimp van Schiphol zijn precies in lijn met wat in ons verkiezingsprogramma staat.

De **VOORZITTER**: Dank voor het attenderen op het programma van de ChristenUnie, meneer Klein. Dan kunnen we nu stemmen over motie M152-2023. O ja, 51, want de heer Terwal niet. Dus we zijn er al.

Motie 152 ‘Krimp Schiphol’, ingediend door Partij voor de Dieren en SP.
Motie 152 is met 6 stemmen voor, 45 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: En dan gaan we nu naar de stemming voor motie M153-2023 Geen natuurvergunning voor Schiphol van Partij voor de Dieren en Volt. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Onthouding. Ja, de heer Terwal.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, ook hier wens ik mij te onthouden van stemming.

De **VOORZITTER**: Dat betekent ook dat hier 51 geldige stemmen mogelijk zijn. Iemand aantekening? Nee. Dan kunnen wij nu stemmen met 51 over motie M153-2023. Ja, we zijn er; 51 stuks.

Motie 153 ‘Geen natuurvergunning voor Schiphol’, ingediend door Partij voor de Dieren en Volt.
Motie 153 is met 7 stemmen voor, 44 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen.
Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, Volt en SP.

De **VOORZITTER**: Gaan we verder door het lijstje. M154-2023 is aangehouden.

Bij motie M155-2023 zijn we dan gekomen. De motie Provinciale bijdrage energiebesparing concreet maken; Partij voor de Dieren en Volt. Iemand hoofdelijke stemming, verlangt iemand dat? Wil iemand een stemverklaring afleggen? Niet. Of aantekening anders? Nee. Dan kunnen we nu stemmen voor motie M155-2023. Nog eentje. Ik moet zelf nog.

Motie 155 ‘Provinciale bijdrage energiebesparing concreet maken’, ingediend door Partij voor de Dieren en Volt.
Motie 155 is met 25 stemmen voor en 27 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: GroenLinks, Partij van de Arbeid, D66, Partij voor de Dieren, Volt en SP.

De **VOORZITTER**: Dan is nu aan de orde de stemming voor motie M156-2023, de motie Financiering natuurinclusief bouwen onderzoeken. Ook ingediend door de Partij voor de Dieren en Volt. Is er iemand die hoofdelijke stemming verlangt? Wil er iemand een stemverklaring afleggen of anders vragen om aantekening? Dan kunnen wij stemmen over motie M156-2023. Ja, daar zijn we.

Motie 156 ‘Financiering natuurinclusief bouwen onderzoeken’, ingediend door Partij voor de Dieren en Volt.
Motie 156 is met 12 stemmen voor en 40 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, Volt, SP en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Dan is nu aan de orde de stemming over motie M157-2023. Dat is de motie Natuurinclusievere bedrijventerreinen. Ook deze is ingediend door de Partij voor de Dieren en Volt. Wenst er iemand een hoofdelijke stemming? Wil iemand stemverklaring afleggen of verlangt er iemand aantekening? Ik zie een hand bij de heer Kanik van D66.

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, ik me hierbij onthouden van stemming bij deze motie.

De **VOORZITTER**: Waarvan akte. Dat betekent dat we 51 geldige stemmen hebben. Dan kunt u nu stemmen voor motie M157-2023. Ja, heel snel rekenen. Vier en zeven. 51 stemmen inderdaad.

Motie 157 ‘Natuurinclusievere bedrijventerreinen’, ingediend door fractienaam.
Motie 157 is met 34 stemmen voor, 17 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming aangenomen. Tegen hebben gestemd: BBB, JA21, PVV, CDA en Forum voor Democratie.

De **VOORZITTER**: Dat brengt ons bij motie nummer M158-2023. En verwacht het niet, maar deze is ook echt ingediend door de Partij voor de Dieren en Volt. Ik zie iets moois opbloeien hier. Verlangt iemand daarover hoofdelijke stemming? Een stemverklaring? De heer Mülder van D66.

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, dank u wel voor het woord. Wat ons betreft: er is een landelijk Burgerberaad Klimaat. Dat is voor ons even voldoende. Dat hoeft niet op provinciaal niveau ook nog erbij te worden gezet. En tot die tijd moeten we ook gewoon keihard doorgaan met onze klimaatacties.

De **VOORZITTER**: Dan kunt u nu stemmen voor motie nummer M158-2023. Ja, daar is die.

Motie 158 ‘Burgerberaad voor het klimaat en biodiversiteit’, ingediend door Partij voor de Dieren en Volt.
Motie 158 is met 5 stemmen voor en 47 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren en Volt.

De **VOORZITTER**: Dat brengt ons dan bij de stemming voor motie M159-2023, ingediend door JA21, Volt, 50PLUS en het CDA. De motie Onderzoek en implementatie van small modulair reactors in Noord-Holland. Is er iemand die daarover hoofdelijke stemming verlangt? Ja, mevrouw De Sain van de BBB. Een stemverklaring neem ik aan.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Ja.

De **VOORZITTER**: Mevrouw De Sain voor een stemverklaring.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Wij snappen deze inhoud van JA21. Als we het alleen hadden gehad over onderzoeken, hadden we mee kunnen gaan, maar met de implementatie helaas niet. En daarom zullen wij tegenstemmen.

De **VOORZITTER**: Ik kijk nog even rond. Iemand anders? Nee. Ook geen aantekening. Dan breng ik nu motie M159-2023 in stemming.

Motie 159 ‘Onderzoek en implementatie van Small Modular Reactors (SMRs) in Noord-Holland’, ingediend door JA21, Volt, 50PLUS en CDA.
Motie 159 is met 12 stemmen voor en 40 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, PVV, Volt, CDA, Forum voor Democratie en 50PLUS.

De **VOORZITTER**: Motie M160-2023. Stemming over motie M160-2023 van de Partij voor de Vrijheid, Breed extern onderzoek naar de financiële, ruimtelijke, milieu- en natuur gerelateerde risico's van zonne- en windenergie. Is er iemand die over deze motie hoofdelijke stemming verlangt? Of een stemverklaring af wil leggen of aantekening verlangt? Ook niet. Dan kunnen wij nu gaan stemmen over motie M160-2023. Ja, daar is die.

Motie 160 ‘Breed extern onderzoek naar de financiële, ruimtelijke, milieu- en natuur gerelateerde risico's van zonne- en windenergie’, ingediend door PVV.
Motie 160 is met 8 stemmen voor en 44 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, PVV, Forum voor Democratie en 50PLUS.

De **VOORZITTER**: Motie M161-2023, Actief bij het Rijk lobbyen om waar mogelijk windparken op zee af te schalen van de Partij voor de Vrijheid. Is er iemand die daarover hoofdelijke stemming wil vragen? Nee. Een stemverklaring of aantekening? Ook niet. Dan kunnen wij nu stemmen over motie M161-2023.

Motie 161 ‘Actief bij het Rijk lobbyen om waar mogelijk windparken op zee af te schalen’, ingediend door PVV.
Motie 161 is met 7 stemmen voor en 45 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, PVV en Forum voor Democratie.

De **VOORZITTER**: Dan, aan de orde is nu de stemming over motie M162-2023, ook van de Partij voor de Vrijheid, getiteld Proactief oog hebben voor wetenschappers met relevante kennis van zaken. Verlangt iemand hoofdelijke stemming? Wil iemand een stemverklaring afleggen? Nee. Aantekening? Ook niet. Dan breng ik nu motie M162-2023 in stemming.

Motie 162 ‘Proactief oog hebben voor wetenschappers met relevante kennis van zaken’, ingediend door PVV.
Motie 162 is met 7 stemmen voor en 45 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, PVV en Forum voor Democratie.

De **VOORZITTER**: Motie M163-2023 is ingetrokken.

We gaan er lekker doorheen. Dan motie M164-2023 van Volt, mede-ingediend door Partij voor de Dieren en JA21 over de Europese subsidiestromen inzichtelijk maken. Is er iemand die over deze motie een hoofdelijke stemming wenst? Een stemverklaring wenst af te leggen of aantekening verlangt? Zo nee, dan breng ik nu motie M164-2023 in stemming. Ja, daar is die.

Motie 164 ‘Europese subsidiestromen inzichtelijk maken’, ingediend door Volt, Partij voor de Dieren en JA21.
Motie 164 is met 38 stemmen voor en 14 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: BBB, D66 en PVV.

De **VOORZITTER**: Grote fracties, dat telt lekker snel op.

Motie M165-2023. De stemming over motie M165-2023, ingediend door Volt, ChristenUnie en Partij voor de Dieren: Meer Europees geld voor circulaire economie. Ja, zijn we er nog even bij? We moeten nog even door, mensen. Het is een lange zit, maar dan heb je ook wat, zeggen ze. Verlangt iemand hoofdelijke stemming over motie M165-2023? Heeft iemand een stemverklaring? Nee. Verlangt iemand aantekening? Nee. Dan breng ik nu motie M165-2023 in stemming.

Motie 165 ‘Meer Europees geld voor circulaire economie’, ingediend door Volt, ChristenUnie en Partij voor de Dieren.
Motie 165 is met 29 stemmen voor en 23 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: BBB, VVD, JA21, PVV en Forum voor Democratie.

De **VOORZITTER**: Aan de orde is nu de stemming over motie M166-2023. Een motie van Volt, D66, ChristenUnie, CDA, Partij voor de Dieren en JA21, getiteld: Aandacht voor wonen voor jonge Noord-Hollanders. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst over motie M166-2023? Iemand die een stemverklaring wenst af te leggen? Of iemand die aantekening verlangt? Dan kunnen wij nu stemmen over motie M166-2023.

Motie 166 ‘Aandacht voor wonen voor jonge Noord-Hollanders’, ingediend door Volt, D66, ChristenUnie, CDA, Partij voor de Dieren en JA21.
Motie 166 is met 48 stemmen voor en 4 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: Forum voor Democratie en SP.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar motie nummer M167-2023, ingediend door Volt, ChristenUnie en CDA, getiteld Steun aan gemeenten voor versnellen woningbouw. Verlangt iemand hoofdelijke stemming? Wil iemand een stemverklaring afleggen of verlangt iemand aantekening? Niets van dat alles. Dan breng ik een motie M167-2023 nu in stemming, en dan moet ik zelf ook even op mijn lijstje kijken.

Motie 167 ‘Steun aan gemeenten voor versnellen woningbouw’, ingediend door Volt, ChristenUnie en CDA.
Motie 167 is met 48 stemmen voor en 4 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: Forum voor Democratie en SP.

De **VOORZITTER**: Dit was M167-2023.

Ja, dan, M168-2023 is aangehouden.

Motie M169-2023 van Volt, getiteld Autonoom vervoer in en op de kaart in Noord-Holland. Is er iemand die over deze motie een hoofdelijke stemming verlangt of iemand die een stemverklaring af wil leggen of anders aantekening verlangt? Zo nee, dan breng ik motie M169-2023 nu in stemming. Ja, daar is hij.

Motie 169 ‘Autonoom Vervoer in en op de kaart in Noord-Holland’, ingediend door Volt.
Motie 169 is met 29 stemmen voor en 23 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: BBB, VVD, PVV, Forum voor Democratie, SP en 50PLUS.

De **VOORZITTER**: Dan zijn we aangekomen bij de motie met nummer M170-2023. Die is ingediend door het CDA en de ChristenUnie, getiteld Duidelijkheid over de taakstelling op reserves. Verlangt iemand over deze motie hoofdelijke stemming? Is er iemand die hier een stemverklaring af wil leggen? Of verlangt iemand aantekening? Ook dat niet. Dan brengen wij nu motie M170-2023 in stemming.

Motie 170 ‘Duidelijkheid over taakstelling op reserves’, ingediend door CDA en ChristenUnie.

Motie 170 is met 20 stemmen voor en 32 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: BBB (1 stem), D66, Partij voor de Dieren, JA21, Volt, CDA, Forum voor Democratie, SP en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Een hele rij, maar daarmee is deze motie toch verworpen.

Dan, nummer M171-2023 is aangehouden, door het CDA.

Dan komen we bij motie M172-2023, ingediend door het CDA en D66, getiteld Uitgewerkt plan aanleg 1800 hectare bos. Wenst iemand daarover een hoofdelijke stemming? Nee. Een stemverklaring wellicht? Aantekening? Ook niet. Dan breng ik nu motie M172-2023 in stemming. Ja, dat is de laatste inderdaad.

Motie 172 'Uitgewerkt plan aanleg 1800 hectare bos', ingediend door CDA en D66.
Motie 172 is met 17 stemmen voor en 35 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, JA21, Volt, CDA, SP en 50PLUS.

De **VOORZITTER**: Dan zijn we aangekomen bij motie M173-2023 van het CDA, met als titel: Doelen binnenduinrand. Wenst iemand over motie M173-2023 een hoofdelijke stemming? Ik neem aan van niet. Ik denk dat u een stemverklaring af wil leggen, mevrouw De Sain. Mevrouw De Sain van de BBB.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dank u wel, voorzitter. De binnenduinrand is in het coalitieakkoord in beginsel ongeveer elfduizend hectare voor onder andere de bollensector. De extra NNN in deze regio zal altijd nulprincipe zijn. Daarom stemt BBB tegen.

De **VOORZITTER**: Iemand anders? Nee. Dan breng ik nu motie M173-2023 in stemming. Ja, we zijn er alweer.

Motie 173 'Doelen binnenduinrand', ingediend door CDA.
Motie 173 is met 7 stemmen voor en 45 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, CDA en Forum voor Democratie.

De **VOORZITTER**: Motie M174-2023, ook van het CDA, is aangehouden.

En motie M175-2023, ook van het CDA en mede-ingediend door D66, Volt en de ChristenUnie. De stemming daarover is nu aan de orde. Dat is de motie Meer geld begroten voor verduurzamen maatschappelijke vastgoed. Wenst er iemand, verlangt er iemand een hoofdelijke stemming? Wenst iemand een stemverklaring af te leggen of verlangt iemand aantekening? Niets van dat alles. Dan wordt motie M175-2023 bij deze in stemming gebracht.

Motie 175 'Meer geld begroten voor verduurzamen maatschappelijk vastgoed', ingediend door CDA, D66, Volt en ChristenUnie.
Motie 175 is met 17 stemmen voor en 35 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, JA21, Volt, CDA, SP en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: En dan is nu aan de orde de stemming voor motie M176-2023, ingediend door de SP met de titel Actieve inzet provincie Noord-Holland bij realiseren woningbouw. Is er iemand die over deze motie een hoofdelijke stemming verlangt of een stemverklaring af wil leggen of anders aantekening verlangt? Nee. Dan breng ik motie M176-2023 nu in stemming. Nog eentje. Ja, daar is hij.

Motie 176 'Actieve inzet Provincie Noord-Holland bij realiseren woningbouw', ingediend door SP.
Motie 176 is met 5 stemmen voor en 47 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren en SP.

De **VOORZITTER**: Dan zijn we aangekomen bij de laatste van mijn eerste lijstje, M177-2023. 'Bingo', zou je bijna zeggen. Motie M177-2023, ook van de SP, mede-ingediend door de Partij voor de Dieren en 50PLUS. Getiteld: Bestemming van de Lutkemeer. Wenst iemand een

hoofdelijke stemming over motie M177-2023? Wil er iemand een stemverklaring afleggen? Ja, de heer Mülder van D66.

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel voor het woord. Ik wil graag de gedeputeerde bedanken voor de zienswijze waar ze het over heeft gehad in haar bijdrage en dat die alsnog op tijd bij onze fractie is terechtgekomen. We hebben er kennis van genomen en we zijn blij dat er een duidelijk signaal is afgegeven. Voor nu voldoende om het beleid van GS, of in ieder geval het advies van GS, hier in mee te gaan.

De **VOORZITTER**: Verlangt iemand aantekening? Niet. De heer Kanik, voorstel van orde?

De heer **KANIK** (D66): Ik onthoud van stemming bij deze motie.

De **VOORZITTER**: De heer Kanik onthoudt zich van stemming. Dat betekent dat we nu weer 51 geldige stemmen in plaats van 52 kunnen uitbrengen bij motie M177-2023. Ja. Dan breng ik motie M177-2023 nu in stemming.

Motie 177 'Bestemming van de Lutkemeer', ingediend door SP, Partij voor de Dieren en 50PLUS.
Motie 177 is met 11 stemmen voor, 40 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, Volt, Forum voor Democratie, SP, 50PLUS en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we verder met de stemming over motie M178-2023. Dat is de motie ingediend door de ChristenUnie, mede-ingediend door de Partij voor de Dieren en Volt. Getiteld: biobased en circulair bouwen stimuleren. Verlangt iemand een hoofdelijke stemming over motie M178-2023? Is er iemand die een stemverklaring af wil leggen of verlangt er iemand nog aantekening? Niets van dat alles. Dan brengen wij nu motie M178-2023 in stemming. Ja, dat zijn er 52.

Motie 178 'Biobased en circulair bouwen stimuleren', ingediend door ChristenUnie, Partij voor de Dieren en Volt.
Motie 178 is met 12 stemmen voor en 40 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, Volt, SP en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Dan is de volgende motie ook een van de ChristenUnie, M179-2023. Ook mede-ingediend door de Partij voor de Dieren en Volt. Getiteld: Onderzoek subsidieregeling circulaire initiatieven. Wenst iemand een hoofdelijke stemming over motie M179-2023? Is er iemand die een stemverklaring af wil leggen of verlangt iemand aantekening hierover? Zo nee, dan breng ik motie M179-2023 nu in stemming. Er is er nog één. Ja, dit zijn er 52.

Motie 179 'Onderzoek subsidieregeling Circulaire Initiatieven', ingediend door ChristenUnie, Partij voor de Dieren en Volt.
Motie 179 is met 36 stemmen voor en 16 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: BBB, JA21, PVV, Forum voor Democratie en 50PLUS.

De **VOORZITTER**: Dan zijn we nu aangekomen bij de stemming over motie M180-2023, ook een van de ChristenUnie, mede-ingediend door CDA, Partij voor de Dieren en Volt, getiteld Geen verdere afschaling openbaar vervoer. Verlangt iemand hoofdelijke stemming over motie M180-2023 of is er iemand die een stemverklaring af wil leggen of anders aantekening verlangt? Zo nee- Ik zie een hand daar. Excuses, mevrouw. Dan breng ik motie M180-2023 bij deze in stemming.

Motie 180 'Geen verdere afschaling openbaar vervoer', ingediend door ChristenUnie, CDA, Partij voor de Dieren en Volt.
Motie 180 is met 41 stemmen voor en 11 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD en JA21.

De **VOORZITTER**: Dan nog een van de ChristenUnie. Dat is motie M181-2023, mede-ingediend door Volt en het CDA met de titel Kosten Natuurbeheer verwerken in Kaderbrief 2025. Is er

iemand die over motie M181-2023 een hoofdelijke stemming verlangt? Of een stemverklaring af wil leggen? Ja, mevrouw De Sain van de BBB.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Wij zijn blij dat de indienende partijen het initiatief van de BBB omarmen en deze motie ondersteunt onze schriftelijke vragen. Dus we zijn verheugd voor te stemmen.

De **VOORZITTER**: Is er nog iemand die aantekening verlangt? Nee. Dan gaan we hiermee motie M181-2023 in stemming brengen. We gaan steeds sneller. 52, ja.

Motie 181 'Kosten Natuurbeheer verwerken in Kaderbrief 2025', ingediend door ChristenUnie, Volt en CDA.
Motie 181 is met 50 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: PVV.

De **VOORZITTER**: Dan is het nu tijd voor motie M182-2023. Dat is een motie ingediend door de VVD, samen met JA21, CDA en de BBB, getiteld Provinciale regiorol energiecongestie. Is er iemand die over deze motie een hoofdelijke stemming verlangt, een stemverklaring af wil leggen of aantekening verlangt? Dan breng ik motie M182-2023 nu in stemming.

Motie 182 'Provinciale Regierol Energiecongestie', ingediend door VVD, JA21, CDA en BBB.
Motie 182 is met 45 stemmen voor en 7 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: Partij voor de Dieren, PVV en SP.

De **VOORZITTER**: Dat brengt ons bij motie nummer M183-2023. Hou nog even vol. Die is ingediend door GroenLinks en mede-ingediend door D66, BBB en Partij voor de Dieren. De motie Nacht voor de nacht. Is er iemand die over deze motie een hoofdelijke stemming verlangt? Is er iemand die een stemverklaring wil afleggen of iemand die aantekening verlangt? Dan ga ik de motie Nacht voor de nacht, nummer M183-2023 bij deze in stemming brengen.

Motie 183 'Nacht voor de nacht', ingediend door GroenLinks, D66, BBB en Partij voor de Dieren.
Motie 183 is met 49 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: PVV en Forum voor Democratie (1 stem).

De **VOORZITTER**: Motie nummer m184-2023, ingediend door – dat is een aangepaste motie – D66 en Volt, getiteld Regionale Energie Strategie is leidend bij zonneparken. Is er iemand die over deze motie een hoofdelijke stemming verlangt? Nee. Stemverklaring? Aantekening? Ik zie daar een hand bij mevrouw Koning van het CDA.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ik wil me graag onthouden van stemming.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Koning onthoudt zich van stemming, zodat ook bij deze motie er 51 geldige stemmen kunnen worden uitgebracht. Motie M184-2023, u kunt nu stemmen. 51. Ja, dan zijn we er inderdaad zonder mevrouw Koning.

Motie 184 'Regionale energiestrategie is leidend bij zonneparken', ingediend door D66 en Volt.
Motie 184 is met 21 stemmen voor, 30 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: GroenLinks, PvdA, D66, Volt en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Dan komen wij, volgens mij, nu tegen het einde van de begroting zo'n beetje, met motie M185-2023. Ook een aangepaste motie van D66 getiteld Natuurnetwerk Nederland 2027 met uitloop. Is er iemand die over deze motie een hoofdelijke stemming verlangt of een stemverklaring af wil leggen of aantekening verlangt? Dan gaan we motie M185-2023 in stemming brengen. Ja, daar is die.

Motie 185 'Natuur Netwerk Nederland 2027 met uitloop', ingediend door D66.
Motie 185 is met 11 stemmen voor en 41 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, Volt en SP.

De **VOORZITTER**: Goed. Dat was een behoorlijk lange lijst. Dan kunnen wij nu gaan stemmen over de Begroting 2024, voordracht nummer 52. Is er iemand die hoofdelijke stemming over de begroting wenst? Wil er iemand een stemverklaring over de Begroting 2024? Ik zie een paar handen. Ik begin nu eens aan deze kant bij de heer Heijnen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank u wel. Mijn fractie heeft kritiek op de begroting, ook omdat ze niet altijd even concreet is geworden. Daarnaast hebben wij ook inhoudelijk opmerkingen gemaakt. Toch zullen wij voor de begroting stemmen, maar wel met de oproep om de volgende keer toch met een wat gedetailleerdere uitwerking van plannen te komen.

De **VOORZITTER**: Statenlid Kostić van Partij voor de Dieren.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dank u wel. We hadden graag voor gestemd, maar de crises die we nu hebben, zijn veroorzaakt door het steeds doorschuiven en rommelen in de marges. Deze coalitie gaat daar gewoon mee verder. Geen significante verbeteringen. Er werd gesproken over systeemverandering en drastisch hervormingen. Niets daarvan is uitgevoerd. Niets in investeringen in biologisch, niet in plantaardig.

De **VOORZITTER**: Een korte verklaring, alstublieft.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Niet in krimp van Schiphol. Maar wel de vee-industrie in de benen houden. Absoluut tegen deze begroting. Het brengt onze voortbestaanszekerheid in gevaar.

De **VOORZITTER**: Ik ga naar de volgende. Mevrouw Alberts, SP.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. We hebben als Statenleden gepoogd om deze begroting beter te krijgen. Dat is niet gelukt. Om die reden stemmen wij tegen.

De **VOORZITTER**: De heer Mülder van D66.

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel voor het woord. Het zal u niet ontgaan zijn: ook mijn fractie was niet te spreken over de kwaliteit van deze begroting. Ik vond hem soms eigenlijk misschien zelfs ondermaats, helaas. We hebben in ieder geval nu besloten om één keer voor te stemmen, maar hopen hier wel verbeteringen in te zien bij de begrotingswijziging.

De **VOORZITTER**: Nog iemand anders een korte stemverklaring? Ik zag de heer Klein inderdaad al met zijn hand. Van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (CU): Wij maakten ons erg zorgen over het fonds voor het coalitieakkoord, maar we hebben daar een duidelijke toezegging op gekregen, dat de staten betrokken zullen worden bij de overheveling van geld uit het fonds. En dat maakt dat wij uiteindelijk voor zullen stemmen.

De **VOORZITTER**: Ik zie geen handen meer. Jawel, de heer Dessing, Forum voor Democratie.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, voorzitter, wij vinden deze begroting onverantwoord met het oog op wat er de komende jaren allemaal op ons af gaat komen. Daarom zullen wij tegen deze voordracht stemmen.

De **VOORZITTER**: En dan zie ik nog mevrouw Bezaan van de PVV.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): De PVV sluit zich bij de laatstgenoemde woorden van de heer Dessing aan. Dank u wel. En zullen dus ook tegenstemmen.

De **VOORZITTER**: Statenlid De Weerdt van Volt.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Ook wij maken ons zorgen over het reservepotje coalitieakkoord en sluiten ons aan bij de woorden van de heer Klein. Wij zullen voor de begroting stemmen.

De **VOORZITTER**: Goed. Ja. Dan gaan we nu stemmen voor voordracht 52, Begroting 2024.

Voordracht Begroting 2024 en Memorie van Antwoord (VD-52).
Voordracht 52 is met 40 stemmen voor en 12 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: Partij voor de Dieren, JA21, PVV, Forum voor Democratie en SP.

De **VOORZITTER**: We zijn er bijna. Dit was de hardste noot om te kraken. We gaan nu naar de agendapunten die vandaag zijn behandeld.

Stemming ingediende motie(s), amendement(en) en voordrachten van PS 13 november 2023.

Vastelling ontwerp Verklaring van Geen Bedenkingen voor het windpark Noorder IJ-Plas te Amsterdam (VD-57).

De **VOORZITTER**: We beginnen bij de stemmingen over punt 15, de moties, amendementen en de voordracht – in dit geval alleen moties – van voordracht 57, de vaststelling ontwerpverklaring van geen bedenkingen voor het windpark Noorder IJ-Plas te Amsterdam.

Dan gaan wij beginnen. Motie M186-2023 was ingetrokken en veranderd in motie M187-2023. Dat is de motie van de SP, getiteld Energiecoöperaties mogelijkheid geven windturbines te plaatsen in Westelijk Havengebied. Is er iemand die over deze motie een hoofdelijke stemming wenst? Stemverklaring af wenst te leggen? Ja, ik zie de heer Klein daar, van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (CU): Mocht het zo zijn dat straks de verklaring van geen bedenkingen niet wordt afgegeven, dan denken wij dat alleen een brief sturen naar de gemeente Amsterdam niet de oplossing zal zijn voor dit probleem. Wij zouden een veel actievere inzet willen. Dus om die reden zullen we niet voor deze motie stemmen.

De **VOORZITTER**: Iemand anders nog? Nee. Dan breng ik nu motie M187-2023 in stemming. 50. Ja, 52 stuks.

Motie 187 'Energiecoöperaties mogelijkheid geven windturbines te plaatsen in Westelijk Havengebied', ingediend door SP.
Motie 187 is met 5 stemmen voor en 47 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren en SP.

De **VOORZITTER**: Dan waren er verder geen moties of amendementen. Dus dan komen we nu bij de stemming voor voordracht 57, het vaststellen ontwerpverklaring van geen bedenkingen voor het windpark Noorder IJ-Plas te Amsterdam. Verlangt er iemand hoofdelijke stemming hierover? Is er iemand die een stemverklaring af wil leggen? Vast wel. Ik zie Statenlid Kostić daar, van de Partij voor de Dieren.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, wij moeten tegenstemmen, want dit is gewoon een heel slechte locatie. Het is aan de andere partijen dat ze dit hebben doorgezet op deze locatie, waarmee je juist de natuurcrisis verergert. En als je de natuurcrisis verergert, daarmee verdaag je uiteindelijk ook de oplossing voor de klimaatcrisis. Dus daarom zullen we tegenstemmen.

De **VOORZITTER**: Iemand anders nog een stemverklaring? Nee, dan breng ik voordracht 57 bij deze in stemming. Er is er nog één. Ja, daar is die. Dat is samen 52.

Voordracht Vastelling ontwerp Verklaring van Geen Bedenkingen voor het windpark Noorder IJ-Plas te Amsterdam (VD-57).
Voordracht 57 is met 21 stemmen voor en 31 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: GroenLinks, PvdA, D66, Volt en ChristenUnie.

Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied 90% – meegeven wensen en opvattingen (VD-54).

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar het volgende agendapunt. Dat zijn de stemmingen over de moties- Over de motie, want het is er volgens mij maar één. Over het ontwikkelperspectief

Noordzeekanaalgebied negentig procent – meegeven wensen en opvattingen. Dat is voordracht 54. Daarbij is één motie volgens mij ingediend. Amendement A18-2023 is ingetrokken. Er is alleen een amendement. Ja, dat is amendement A19-2023, ingediend door de Partij voor de Dieren. Die is getiteld: Natuur en biodiversiteit versterken, ook buiten landelijk gebied. Is er iemand die daarover een hoofdelijke stemming wenst of een stemverklaring wenst af te geven? Ik zie de heer Valk van de BBB.

De heer **VALK** (BBB): De BBB zal voor dit amendement stemmen. We zijn voor biodiversiteit, maar wel ervoor waken dat het niet ten koste gaat van de betaalbaarheid van de woningen.

De **VOORZITTER**: Ik kijk nog even rond. Iemand anders nog een stemverklaring? Iemand die zich wil onthouden van stemming? Ja, dat is Statenlid Van der Waart.

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik zal me onthouden van stemming over dit amendement en voor de voordracht wegens betrokkenheid van mijn werkgever.

De **VOORZITTER**: Bij deze stemming zijn er dus weer 51. Amendement A19-2023, dan breng ik die bij deze in stemming. En dan zijn het er nu inderdaad 51.

Amendement 19 ‘Natuur en biodiversiteit versterken, ook buiten landelijk gebied’, ingediend door Partij voor de Dieren.
Amendement 19 is met 40 stemmen voor, 11 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming aangenomen. Tegen hebben gestemd: JA21, PVV, Volt, CDA en Forum voor Democratie.

De **VOORZITTER**: Dan komen we bij de voordracht. Voordracht 54.

Statenlid **KORZELIUS** (GL): Voorzitter, ik heb even een ordevoorstel.

De **VOORZITTER**: Een ordevoorstel. Statenlid Korzelius.

Statenlid **KORZELIUS** (GL): Even een korte pauze, is dat mogelijk?

De **VOORZITTER**: Kunnen we de voordracht even doen? Want dit hoort bij hetzelfde agendapunt.

Statenlid **KORZELIUS** (GL): Dat is goed. En dan gun ik u tien minuten. [...] Is dat te kort of te lang? [...] Statenlid Korzelius, vijf minuten? Even na deze. Dus we gaan eerst even stemmen over voordracht 54. Dan gaan we even wachten en dan doen we de MRA-Agenda. Volgens mij kan iedereen zich daarin vinden.

Dan inderdaad het Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied negentig procent, wensen en opvattingen, voordracht 54. Is er iemand die daarover hoofdelijke stemming wenst of- Ik zie daar een stemverklaring denk ik van mevrouw Uiterwijk van JA21.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, wij zien inderdaad goede dingen hierin staan, zoals de woningbouw en de versterking van de VTH-taken, maar ook punten waar we ons zorgen over maken, zoals de externe veiligheid rond waterstof en de transformatorstations. Voor nu geven we het voordeel van de twijfel en zullen we voorstemmen.

De **VOORZITTER**: Dan kijk ik nog even rond. Niemand? Dan is het inderdaad voordracht 54 die we nu in stemming gaan brengen? Ja, dat kunnen we nu dan doen. Even kijken, zijn we er al? 51 inderdaad zonder Statenlid Van der Waart.

Voordracht Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied 90% – meegeven wensen en opvattingen (VD-54).
Voordracht 54 is, met inachtneming van de daarin als gevolg van aanneming van het amendement A19-2023 aangebrachte wijzigingen, met 47 stemmen voor, 4 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming aangenomen. Tegen hebben gestemd: PVV en Forum voor Democratie.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we nu even schorsen tot tien over.

Schorsing 20.04 tot 20.13 uur.

De **VOORZITTER**: Ik heb heropen de vergadering voor de laatste loodjes. Nog even volhouden.

Nieuwe MRA Agenda 2024-2028 (VD-55).

De **VOORZITTER**: Goed, we gaan verder met de stemming over de moties en amendementen bij punt zeventien. Ik kijk eerst eventjes naar Statenlid De Weerdt. U heeft een ordevoorstel?

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Dank u wel, voorzitter. We willen graag amendement A22-2023 intrekken.

Amendement 22 'Schiphol: van luchthaven naar internationale mobiliteitshub' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Amendement A22-2023 is bij deze ingetrokken door Volt. Dank u, Statenlid De Weerdt.

Goed. Dan gaan we dus inderdaad nu verder met de stemming over de moties, amendementen en voordracht 55, de nieuwe MRA Agenda 2024-2028. Ik ga ook weer mijn lijstje erbij pakken. Het zijn alleen amendementen deze keer, geen moties. We beginnen met amendement nummer A20-2023, ingediend door het CDA, met als titel: Voorzieningen kleine gemeenten binnen de MRA Agenda. Wenst iemand over amendement A20-2023 een hoofdelijke stemming? Iemand met een stemverklaring of verlangt er iemand aantekening? Zo nee, dan kunnen we nu gaan stemmen over amendement A20-2023. 50. 51. Ik mis nog één stem. Een iemand heeft nog niet gestemd. Ik zie er 51. Ik zie er 52, bij deze.

Amendement 20 'Voorzieningen kleine gemeenten in MRA Agenda', ingediend door CDA.
Amendement 20 is met 47 stemmen voor, 5 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: JA21 en Volt.

De **VOORZITTER**: Dan gaan wij naar de stemmingen over amendement A21-2023, ingediend door de fracties van GroenLinks en de VVD. Is er iemand die hoofdelijke stemming over dit amendement wenst? Wil er iemand een stemverklaring afleggen? Nee. Aantekening? Ook dat niet. Dan ga ik nu amendement A21-2023 in stemming brengen.

Amendement 21 'aanpassing brief aandachtspunten voor de nieuwe MRA-Agenda 2024 – 2028', ingediend door GroenLinks en VVD.
Amendement 21 is met 44 stemmen voor en 8 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: Partij voor de Dieren, PVV, SP en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Dan is nu aan de orde de stemming over amendement- A22-2023 is zojuist ingetrokken door Volt. Dus dan gaan wij door naar amendement A23-2023. Dat is er ook eentje die ingediend is door Volt, getiteld Duurzaam internationaal internetknooppunt in Noord-Holland. Verlangt er iemand hoofdelijke stemming over dit amendement? Wil iemand een stemverklaring afleggen of verlangt iemand aantekening? Zo nee, dan brengen wij amendement A23-2023 bij deze in stemming. Ik mis er nog twee. Ja, daar zijn ze.

Amendement 23 'Duurzaam internationaal internetknooppunt in Noord-Holland', ingediend door Volt.
Amendement 23 is met 21 stemmen voor en 31 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: GroenLinks, PvdA, Partij voor de Dieren, Volt en CDA.

De **VOORZITTER**: Dan amendement A24-2023 van de ChristenUnie, Reductie overlast Schiphol in MRA Agenda. Is er iemand die over amendement A24-2023 een hoofdelijke stemming verlangt. Is er iemand die een stemverklaring af wil leggen of verlangt iemand aantekening? Ik kijk eventjes naar de heer Terwal. Ik verwacht een onthouding.

De heer **TERWAL** (VVD): Voorzitter, ik zou me graag wensen te onthouden bij dit amendement.

De **VOORZITTER**: De heer Terwal van de VVD onthoudt zich van stemming, zodat er ook nu weer 51 geldige stemmen uit te brengen zijn. En ik breng dit amendement nummer A24-2023 nu in stemming. Ja, want er zijn er 51 zonder de heer Terwal.

Amendement 24 'Reductie overlast Schiphol in MRA Agenda', ingediend door ChristenUnie.
Amendement 24 is met 12 stemmen voor, 39 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, Volt, SP en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar amendement nummer A25-2023, getiteld Brede welvaart nieuwe MRA Agenda 2024-2028, ingediend door de BBB en medeondertekend door het CDA, ChristenUnie en de VVD. Is er iemand die een hoofdelijke stemming wenst over amendement A25-2023? Is er iemand die een stemverklaring wil afleggen of verlangt iemand aantekening? Zo nee, dan brengen we nu amendement A25-2023 in stemming. Ja, daar is die al.

Amendement 25 ''Brede welvaart' nieuwe MRA-Agenda 2024-2028', ingediend door BBB en CDA.
Amendement 25 is met 44 stemmen voor en 8 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: Partij voor de Dieren, JA21 en Forum voor Democratie.

De **VOORZITTER**: Dan zijn we aangekomen bij amendement nummer A26-2023 en dat is een amendement van de Partij voor de Dieren, mede-ingediend door de SP, getiteld Alle ontwikkelingen zoveel mogelijk natuurinclusief. Verlangt er iemand hoofdelijke stemming of wil iemand een stemverklaring afleggen? Ik zie Statenlid Korzelius van GroenLinks.

Statenlid **KORZELIUS** (GL): Voorzitter, dank u wel. Het is natuurlijk ieder Statenlid de mogelijkheid om amendementen in te dienen, maar we vinden het aantal amendementen dat door de Partij voor de Dieren is ingediend toch wel erg ruim. Dat wekt bij ons wat aarzeling op. Niettemin zullen wij voor een aantal amendementen, die ook ons sympathiek zijn, stemmen.

De **VOORZITTER**: Ik kijk nog even rond. Iemand anders? Aantekening? Nee. Dan gaan we nu amendement A26-2023 in stemming brengen: Alle ontwikkelingen zoveel mogelijk natuurinclusief. En dan zijn er nu 52. Ik was zelf een beetje laat. Excuses daarvoor. Zoveel dingen tegelijk.

Amendement 26 'Alle ontwikkelingen zoveel mogelijk natuurinclusief', ingediend door Partij voor de Dieren en SP.
Amendement 26 is met 24 stemmen voor en 28 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: GroenLinks, PvdA, D66, Partij voor de Dieren, SP en 50PLUS.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we nu over tot de stemming van amendement nummer A27-2023, Partij voor de Dieren en de SP: Alle MRA-activiteiten in het kader van eerlijk oplossen van klimaat- en natuurcrises. Hoofdelijke stemming? Een stemverklaring van de heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (CU): Ja, dank u wel. Excuses, ik had deze stemverklaring ook al de vorige keer willen geven. Hij lijkt een beetje op die van Statenlid Korzelius, maar hij is toch net wat anders. Wij hebben gekeken naar wat het zou doen met de brief die wij sturen als we alle amendementen, waar we in principe niet tegen zouden zijn, voor zouden stemmen. We denken dat er dan toch een brief ontstaat, waarin de balans wat zoekraakt, waarin een heleboel punten steeds terugkomen die, denken wij, daarmee te veel aandacht zouden krijgen dan wij in het geheel zouden willen. Daarom zullen we tegenstemmen, ook al zijn we er misschien inhoudelijk op zich niet altijd tegen. Sorry, het is een wat ingewikkeld verhaal, maar ik wilde hem wel graag maken. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Klein. Ik kijk nog even rond. Iemand anders? Ja, ik zie Statenlid De Weerdt van Volt.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Ook wij hebben met het wegen van amendementen diezelfde beredenering gevolgd als de heer Klein. Ook wij hebben de brief in zijn geheel proberen te beoordelen, mochten alle amendementen, waar we inhoudelijk in onze eigen provinciale beleidsportefeuilles achter staan, voorstemmen. Daarom zullen we ook bij een aantal amendementen tegen stemmen.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, Statenlid De Weerdt. Nog meer? Nee. Iemand aantekening? Ook niet. Dan breng ik nu amendement A27-2023 in stemming. Eentje nog. Ja, daar zijn we.

Amendement 27 'Alle MRA-activiteiten in het kader van eerlijk oplossen van klimaat-en natuurcrises', ingediend door Partij voor de Dieren en SP.
Amendement 27 is met 24 stemmen voor en 28 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: GroenLinks, PvdA, Partij voor de Dieren, D66, SP en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Dan hebben we amendement A28-2023 is ingetrokken en vervangen door een andere.

Dan amendement A29-2023 door Partij voor de Dieren, SP en Volt: Belangrijke transitie in de landbouw niet vergeten. Verlangt iemand hoofdelijke stemming? Een stemverklaring? Aantekening? Zo nee, dan brengen we nu amendement A29-2023 in stemming. 50. En dat zijn er 52.

Amendement 29 'Belangrijke transitie in de landbouw niet vergeten', ingediend door Partij voor de Dieren, SP en Volt.
Amendement 29 is met 25 stemmen voor en 27 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: GroenLinks, PvdA, D66, Partij voor de Dieren, Volt en SP.

De **VOORZITTER**: Amendement A30-2023 is ingetrokken en vervangen.

Dan komen we bij amendement A31-2023, Partij voor de Dieren en SP over Rekening bij vervuilers leggen. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Of verlangt iemand aantekening? Nee. Dan brengen wij ook amendement A31-2023 in stemming.

Amendement 31 'Rekening bij de vervuilers leggen', ingediend door Partij voor de Dieren en SP.
Amendement 31 is met 5 stemmen voor en 47 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren en SP.

De **VOORZITTER**: Dan komen we bij amendement nummer A32-2023, Partij voor de Dieren, ChristenUnie, SP: Economie gericht op welzijn van alle inwoners binnen ecologische grenzen. Verlangt iemand hierover hoofdelijke stemming? Of wil een stemverklaring afleggen? Ik kijk even rond. Stemverklaring, mevrouw De Sain? Nee. [...] Dit is amendement 32, Economie gericht op welzijn van alle inwoners binnen ecologische grenzen. Geen stemverklaring? Geen aantekening? Dan breng ik amendement nummer A32-2023 in stemming. Ja, daar is die.

Amendement 32 'Economie gericht op welzijn van alle inwoners, binnen ecologísche grenzen', ingediend door Partij voor de Dieren, ChristenUnie en SP.
Amendement 32 is met 29 stemmen voor en 23 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: BBB, VVD, JA21, PVV en Forum voor Democratie.

De **VOORZITTER**: Dan hebben wij alleen nog twee aangepaste amendementen. Die hebben een nieuw nummer gekregen. De eerste daarvan is amendement A33-2023. Ik moet even kijken, want die zijn inderdaad nieuw. A33-2023 van de Partij voor de Dieren en SP: MRA houdt rekening met haar dierlijke inwoners. Dus nogmaals, dit is een aangepaste. Verlangt iemand daarover hoofdelijke stemming? Wenst iemand een stemverklaring af te leggen? Of verlangt iemand aantekening? Nee. Dan breng ik amendement nummer A33-2023 in stemming. We zijn er bijna, mensen. We zijn er bijna. Ja, 52.

Amendement 33 'MRA houdt rekening met haar dierlijke inwoners', ingediend door Partij voor de Dieren en SP.

Amendement 33 is met 27 stemmen voor en 25 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: BBB, VVD, PVV, Volt, CDA, Forum voor Democratie en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Dan heb ik hier het laatste amendement. Dat is ook een aangepaste. Dat is geworden amendement A34-2023, getiteld Betaalbaar en groen wonen. Ook van de Partij voor de Dieren, de SP en Volt. Verlangt iemand over amendement A34-2023 een hoofdelijke stemming? Wil iemand een stemverklaring afleggen of verlangt iemand aantekening? Nee. Dan brengen wij als laatste amendement, amendement A34-2023, in stemming. Eentje. Ik mis er nog een.

Amendement 34 'Betaalbaar en groen wonen', ingediend door Partij voor de Dieren, Volt en SP. Amendement 34 is met 25 stemmen voor en 27 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: GroenLinks, PvdA, D66, Partij voor de Dieren, Volt en SP.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we stemmen over de voordracht. Dat is voordracht 55, de nieuwe MRA Agenda 2024-2028. Het sluitstuk van vandaag. Wenst er iemand hoofdelijke stemming over voordracht 55 of is er iemand die een stemverklaring af wil leggen of is er iemand die aantekening verlangt bij de stemming? Ja, ik kijk even naar Statenlid Kostić van de Partij voor de Dieren.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Graag een stemverklaring. Dit is wel een moeilijke. We hebben tot het laatste moment gewacht om de balans op te maken. Helaas – het was wel tekenend wat de ChristenUnie zei – de balans slaat door als alle amendementen of maar een deel zouden worden aangenomen. Die balans zou doorslaan naar gewoon het oplossen van de klimaat- en natuurcrises. Het benadrukt hoe belangrijk dat is en wat een teleurstelling dat de ChristenUnie en Volt daarin meegaan. Wel alle complimenten voor de PvdA en GroenLinks. Dus ik ga tegen deze voordracht stemmen.

Statenlid **GIELEN** (GL): Voorzitter, een punt van orde.

De **VOORZITTER**: Een korte stemverklaring. Dus inderdaad.

Statenlid **GIELEN** (GL): Dit is geen stemverklaring. Dit is gewoon een debat.

De **VOORZITTER**: Ik kijk even. Statenlid Gielen. Even wachten. Het woord is aan u, Statenlid Gielen.

Statenlid **GIELEN** (GL): Ja, ik wil hier toch een punt van orde van maken. We hebben het instrument stemverklaring om een korte toelichting te geven waarom je tegen stemt. Dit is gewoon verdergaan met een debat.

De **VOORZITTER**: Oké. Statenlid Kostić, geen discussie daarover. Mevrouw Alberts, SP.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Wel een stemverklaring. Het was een fikse hoeveelheid amendementen. Lang niet alles is aangenomen, maar voor ons voldoende om te zeggen: we steunen toch de brief inclusief de wijzigingen.

De **VOORZITTER**: Dat is fijn. Ik kijk even rond. Zag ik nog een hand daar? Nee. Dan breng ik nu voordracht 55, de nieuwe MRA Agenda 2024-2028 in stemming. En we zijn er.

Voordracht Nieuwe MRA Agenda 2024-2028 (VD-55).
Voordracht 55 is, met inachtneming van de daarin als gevolg van aanneming van de amendementen A20-2023, A21-2023. A25-2023, A32-2023 en A33-2023 aangebrachte wijzigingen, met 42 stemmen voor en 10 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: Partij voor de Dieren, JA21, PVV en Forum voor Democratie.

20. Sluiting vergaderingen van 6 en 13 november 2023.

De **VOORZITTER**: Blijft u nog heel even zitten, want we zijn aangekomen bij de sluiting. Ik sluit hierbij de vergadering. De eerstvolgende Statenvergadering vindt plaats op 11 december

aanstaande en die vergadering begint dan om 10.00 uur. Ik zie u graag daar terug. Statenlid Bwefar.

Statenlid **BWEFAR** (GL): Mag ik misschien de mede-Statenleden verzoeken om de kopjes en dergelijke terug te brengen?

De **VOORZITTER**: Dat is nou precies wat ik nu de Statenleden zelf wilde gaan verzoeken. Inderdaad, want er blijft best vaak nog weleens iets staan en dat wordt dan allemaal opgeruimd door mensen die hier voor ons betaald worden. Dat brengen ze allemaal in rekening. Dat is al één argument. Maar het andere argument is dat we het gewoon ook netjes willen houden. Dus gelieve allemaal even de spullen daar op de tafels vooraan te zetten. En dan wens ik u allemaal een bijzonder fijne avond.

Sluiting om 20.31 uur.

Doorkijk agendering onderwerpen Commissie Ruimte

In de voorgaande periode werd in de commissies gewerkt met een lange termijn agenda/Strategische agenda. Met de bedoeling om inzicht te geven in en overzicht houden op besluitvorming op en voortgang van belangrijke thema's.

De eerste versie van een strategische agenda voor deze statenperiode wordt geformuleerd op basis van het uitvoeringsprogramma dat GS ontwikkeld vanuit het coalitieakkoord.

Zolang het uitvoeringsprogramma nog niet is vastgesteld werkt de griffie met een doorkijk naar de komende commissievergaderingen.

Concept planning commissie Ruimte	Okt 23	Nov 23	Jan 24	Feb 24	Mrt 24
Portefeuille Mobiliteit:					
integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2024-2031	A-agenda				
Investeringsstrategie voor de Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi)			Technische Briefing & interactieve sessie		A-agenda
Portefeuille Ruimtelijke Ontwikkeling:					
Ontwikkelperspectief NOVEX NZKG	A-agenda				
NOVEX Groene Hart		B-agenda			
Uitvoeringsagenda NOVEX (voorjaar 2024)					x
Wijziging inhoud van de artikelen Omgevingsverordening NH		A-agenda			
Ontheffingsverzoek Twiskeweg			OVB b-agenda		
Wijziging werkingsgebieden & bijlagen ronde 2023-II Omgevingsverordening		B-agenda			

Portefeuille Wonen					
Volgt					

Doorkijk agendering onderwerpen Commissie Landelijk Gebied

In de voorgaande periode werd in de commissies gewerkt met een lange termijn agenda/Strategische agenda. Met de bedoeling om inzicht te geven in en overzicht houden op besluitvorming op en voortgang van belangrijke thema's. De griffie werkt met een doorkijk naar de komende commissievergaderingen totdat een lange termijn agenda meer vorm krijgt.

Concept planning Commissie Landelijk Gebied		15 Jan	12 Feb	Mrt	April/jun
Technische briefing Voedselvisie en Bio landbouw		**X TB**			
PPLG behandeling			**TB en B-agenda**		**A stuk**
Technische briefing hobbyjacht	N.t.b.				
Werkbezoek (biologische) bloembollen	N.t.b.		X?		
Expertmeeting Natuur inclusief/natuur inclusieve samenleving		Wss eind januari			

Doorkijk agendering onderwerpen Commissie Leefomgeving – cie.vergadering 27-11-2023

In de voorgaande periode werd in de commissies gewerkt met een lange termijn agenda / Strategische agenda. Met de bedoeling om inzicht te geven in en overzicht te houden op besluitvorming op en voortgang van belangrijke thema's.

De griffie zal, in overleg met de organisatie, werken met een doorkijk naar de komende commissievergaderingen.

Concept planning commissie Leefomgeving	Jan 24	Feb 24	Mrt 24	Q2/Q3/Q4 2024
Portefeuille Klimaat en Energie:				
Technische briefing Netcongestie (TenneT) en beleid energie-infrastructuur (PNH) 23-11-2023 18.00-19.00 uur				
Actieprogramma Klimaat (APK)	BOT-overleg		B-agenda 80% versie	A-agenda 100% versie Q2
C- naar B-verzoek PvdD Forteiland Pampus (van C-agenda cie. Ruimte 20-11-2023)	B-agenda			
Cluster Energiestrategie (CES) 6				n.n.b.
Brief van EZK over Verkenning Aanlanding Wind Op Zee (VAWOZ)				n.n.b.
Vaststellen herijking Regionale Energiestrategie (RES) 2.0 NHN en NHZ				A-agenda Q2
Portefeuille Gezondheid en Milieu:				
Proces MER en vergunningverlening	technische briefing			
Actualisatie programma Tata Steel		Q1 2024		
Onderzoek naar intrekking vergunning Kooksfabriek		Q1 2024		
Omgevingsdiensten (OD's) Zienswijze PS op de wijziging gemeenschappelijke regeling		A-agenda OD NHN		A-agenda OD NZKG (Q2 of eerder)
Omgevingsdiensten (OD's): Jaarstukken, kadernota, begroting		A-agenda OD NHN Kader-nota		A/C-agenda juni ODIJ OD NZKG
				OD NHN OFVG

Beleidsbrief Gezonde Leefomgeving			B-agenda	Vaststelling door PS april/mei A-agenda
Tweemaandelijkse VTH brief		B-agenda		B-agenda
Technische briefing VTH Tata		Allicht hier		
Actieplan Geluid				A-agenda Q4 2024
Portefeuille Voorzieningen, Cultuur en Sport: volgt later				

Doorkijk agendering onderwerpen Commissie Bestuur
Svz 11 dec 2023 concept

In de voorgaande periode werd in de commissies gewerkt met een lange termijn agenda/Strategische agenda. Met de bedoeling om inzicht te geven in en overzicht houden op besluitvorming en voortgang van belangrijke thema's. De eerste versie van een strategische agenda voor deze Statenperiode wordt geformuleerd op basis van afspraken in GS over concretisering vanuit het coalitieakkoord. Zolang dit overzicht nog ontbreekt werkt de griffie met een doorkijk naar de komende commissievergaderingen.

Overzicht (te) ontvangen voorstellen voor behandeling in de commissie Bestuur & concept planning	Jan 24	Feb 24	Mrt 24	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Financiën en bestuur: Agenderingsverzoek van C naar B: Brede Basismonitor 2023 (van PvdD)	B					
Financiën: Financieringsstatuut		A ovb	evt			
Financiën: Nota reserves				A		
Financiën: Rentebeleid (GS nov/dec) Technische briefing over Rentebeleid.	C					
Financiën: Kaderbrief 2025 Inclusief de volgende onderdelen: - Voorstel invulling taakstelling reserves coalitieakkoord (€ 40 mln.) - Voorstel invulling structurele taakstelling coalitieakkoord (€ 3,5 mln. - bijlage: overzicht van begrotingsposten die wel/niet geïndexeerd worden				A		
Economie: Tussenevaluatie van de Actieagenda Circulaire Economie		B				
Economie: Svz initiatiefvoorstel Holland Impact	B					
Economie: Actualisering Uitvoeringsagenda Economie: kwartaal 3/4 2024.					X ovb	Evt
Economie: Actualisering Actieagenda Circulaire Economie						X

Verder te verwachten in 2024
Financiën: C-Brief over grondstrategie (febr/mrt)
Financien: A-agenda Kadernota verbonden partijen
Financien: Aanvullende notitie weerstandsvermogen in relatie tot de 25% norm voor de algemene reserve
Bestuur: BOT vernieuwen gedragscode: waarschijnlijk mrt 2023
Bestuur: TB en locatiebezoek Pallas jan of mrt 2023

Provincie Noord-Holland

Lijst ingekomen stukken november voor PS 11 december 2023

1	**Rekenkamer: Brief Onderzoeksprogramma 2024 Randstedelijke Rekenkamer (C-agenda 22-01-2024)**
2	**Mobiliteit: HOV-studie Haarlem-Schiphol/Amsterdam (fase 3) (C-agenda Ruimte 15-01-2024)** De bereikbaarheid tussen Amsterdam, Schiphol en Haarlem staat onder druk. De provincie Noord-Holland doet sinds 2021, samen met de gemeenten Amsterdam, Haarlemmermeer en Haarlem, Rijkswaterstaat en Vervoerregio Amsterdam, onderzoek naar de mogelijkheden van Bus Rapid Transit (ook wel metrobus genoemd). De afgelopen 2 jaar is daarvoor onderzocht hoe het ideale lijnennet voor 2040 er uit moet komen te zien, hoe daar in de komende jaren naar toegewerkt kan worden en welke investeringen daarvoor nodig zijn. De partijen hebben de resultaten van dit onderzoek nu openbaar gemaakt.
3	**Mobiliteit: Stand van zaken N200 Trajectstudie Zeeweg (C-agenda Ruimte 15-01-2024)** De provincie werkt aan een studie om de verkeersveiligheid op de Zeeweg N200 tussen Overveen en Bloemendaal aan Zee te verbeteren. Tegelijkertijd willen de provincie en de vier gemeenten van Zuid-Kennemerland de gehele kust goed bereikbaar houden. Zo kunnen zij zich samen aan de ene kant richten op het beperken van overlast en files en aan de andere kant op het bevorderen van openbaar vervoer en fietsen. Begin 2024 krijgt iedereen in de regio kans om met maatregelen te komen die verwerkt worden in een voorstel. Voor de keuze van één van de varianten voor de Zeeweg en de uitwerking daarvan, is het nodig het traject en de resultaten van Bereikbaarheid Kust te kennen.
4	**Mobiliteit: Wijziging Uitvoeringsregeling subsidie buurtbusprojecten Noord-Holland 2023 (C-agenda Ruimte 15-01-2024)** In 2022 is de Uitvoeringsregeling subsidie buurtbusprojecten Noord-Holland 2023 vastgesteld. In de regeling is de zinsnede opgenomen dat voor 2023 de subsidieplafond 197.500 euro is. Deze bepaling moet worden aangepast naar 2024 zodat de buurtbusverenigingen volgend jaar ook subsidie ontvangen. Het voorgestelde subsidieplafond voor 2024 is 197.500 euro. Dit is hetzelfde bedrag als in 2023. Dit plafond is voldoende om volgend jaar alle verenigingen subsidie te geven.
5	**Ruimte: Voortgangsrapportage regionale samenwerkingsagenda Kop van Noord-Holland (B-agenda Ruimte 15-01-2024)** De voortgangsrapportage van de regionale samenwerkingsagenda 'Samen op Kop 2022-2025' in de Kop van Noord-Holland laat zien dat de regio voortvarend is gestart met de regionale samenwerking. Den Helder, Hollands Kroon, Schagen, Texel en de provincie Noord-Holland zetten de agenda in voor het behoud en de groei van een goede woon-, werk- en leefomgeving in de Kop van Noord-Holland.
6	**Wonen: Uitvoeringsregeling Flexibele schil gebiedsontwikkelingsteams 2023 (C-agenda Ruimte 15-01-2024)** De provincie heeft vanuit haar rol als aanjager van de woningbouw al enkele jaren twee flexibele schil regelingen; zowel een voor grootschalige projecten in grote gemeenten, als voor de kleinere gemeenten met kleinere projecten. Hiermee kunnen gemeenten via cofinanciering subsidie aanvragen voor de inzet van capaciteit. De regeling voor grote gemeenten is vernieuwd. Vanaf nu kunnen alle gemeenten in Noord-Holland met projecten vanaf 250 woningen een aanvraag indienen. Extra aandacht is er voor de doelstelling 2/3 betaalbaar. Er is voor de nieuwe regeling € 7 mln beschikbaar.

7	**Cultureel erfgoed: Ingekomen brief Stichting Nekkerzoom over: Gemeente Purmerend gaat verder met bouwen in werelderfgoed De Beemster (C-agenda Landelijk Gebied 15-01-2024)**
8	**Landbouw: Ingekomen brief Kwartaalrapportage Greenport Aalsmeer Q3 2023 (C-agenda Landelijk Gebied 15-01-2024)**
9	**Managementletter 2023 (C-agenda cie Bestuur 22-01-2024 en rekeningencommissie 27-11-2023)**
10	**PPLG: Ingekomen brief en Position Paper Dierenwelzijn in het Noord-Hollands Provinciaal Programma Landelijk Gebied (C-agenda Landelijk Gebied 15-01-2024)**
11	**Klimaat: Ingekomen Brief van de Stichting Duurzaam Heiloo over Voorziening zonnepanelen bij de A9 in de gemeente Heiloo (C-agenda Leefomgeving 22-01-2024 en C-agenda Ruimte 15-01-2024))**
12	**Klimaat: Ingekomen brief van het Bewonerscollectief Plan Oost over RES planontwikkeling A9 ter hoogte van Plan Oost Heiloo (C-agenda Leefomgeving 22-01-2024)**
13	**RO: Brief gemeente Waterland Aanvraag Wijziging Werkingsgebieden m.b.t. Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 (desgewenst betrekken bij PS 11 december)**
14	**Dierenwelzijn: Rapport 'Formats wildopvangcentra Noord-Holland' (C-agenda Landelijk Gebied 15-01-2024)** Het rapport 'Formats voor de wildopvangcentra in Noord-Holland' is opgeleverd. Dit rapport is opgesteld in onze opdracht door Wageningen Universiteit & Research en is bedoeld als hulpmiddel voor de wildopvangcentra bij het organiseren van een goede kwaliteit van hun bedrijfsvoering en opvang. Het rapport bevat ook aanbevelingen voor nader onderzoek en uitvoering voorde wildopvang in de provincie.
15	**VTH taken: Informatievoorziening VTH bij provinciale bedrijven d.d. 20 november 2023 (B-agenda Leefomgeving 27-11-2023)** Het college van Gedeputeerde Staten informeert voorafgaand aan ieder vergadering van de Commissie Leefomgeving over de ontwikkelingen op het gebied van vergunningverlening , toezicht en handhaving (VTH) bij bedrijven die onder provinciaal bevoegd gezag vallen. Hieronder vallen ook Tata Steel en Harsco Metals.
16	**Klimaat/Energie: Zienswijze 2e NRD hoogspanningsverbinding Diemen-Lelystad-Ens (C-agenda Leefomgeving 22-01-2024)** Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en TenneT hebben op 6 oktober jl. het 2e concept Nota van Reikwijdte en Detailniveau voor de 380kV hoogspanningsverbinding Diemen, Lelystad en Ens ter inzage gelegd. Hierin worden onderzoeksalternatieven bekend gemaakt. De provincie heeft besloten gezamenlijk met gemeenten uit de Gooi en Vechtstreek en het Waterschap AGV een zienswijze in te dienen met aandachtspunten voor de nader uit te werken alternatieven.
17	**Landbouw: NSP onderdeel LEADER vaststelling Lokale Ontwikkelingsstrategieën en Openstelling Beheerkosten (C-agenda Landelijk Gebied 15-01-2024)**

	GS hebben de Lokale Ontwikkelingsstrategieën voor LEADER van de regio Kop van Noord-Holland en de regio West-Friesland vastgesteld. Tevens hebben GS het openstellingsbesluit subsidie beheerkosten LEADER NSP-GLB Noord-Holland 2023 van de Uitvoeringsregeling Europese Landbouwsubsidies Noord-Holland 2023-2027 vastgesteld. Het subsidieplafond is daarbij bepaald op € 1.435.769,-. Met de openstelling voor LEADER beheerkosten kunnen de Lokale Actiegroepen van start gaan en toekomstige goede projecten in het gebied aanjagen. De openstelling voor LEADER projecten volgt in de loop van 2024.
18	**Mobiliteit: Afdoening motie M43-2022 afstand doen van schadelijke biobrandstoffen (B-agenda Ruimte 15-01-2024)** Op 4 april 2022 hebben Provinciale Staten een motie aangenomen waarin zij Gedeputeerde Staten oproepen om niet actief in te zetten op het stimuleren en subsidiëren van schadelijke biobrandstoffen. In een brief lichten Gedeputeerde Staten toe hoe zij deze motie uitvoeren.
19	**MRA: Maandelijks MRA Raads- en Statenleden Bericht - editie 76 (C-agenda Bestuur 22-01-2024)**
20	**Randstedelijke Rekenkamer: Ontslag eigen verzoek plaatsvervangend bestuurder Randstedelijke Rekenkamer**
21	**Wonen: Monitor Woningbouw 2023 (C-agenda Ruimte 15-01-2024)** De Monitor Woningbouw wordt jaarlijks uitgevoerd om inzicht te krijgen in de Noord-Hollandse woningbouwproductie, de ontwikkeling van de plancapaciteit en de ontwikkelingen in de woningbehoefte (prognose).
22	**Cultuur: Mogelijkheid aanmelden Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties (VSCD) Nieuwsbrief (C-agenda Leefomgeving 27-11-2023)**
23	**MRA: Brief 80-procent versie van de nieuwe MRA Agenda 2024-2028 in de maak (C-agenda Bestuur 27-11-2023)**
24	**Subsidie: Verhoging subsidieplafond Uitvoeringsregeling subsidie restauratie rijksmonumenten Noord-Holland 2022 (C-agenda Bestuur 27-11-2023)** Jaarlijks past het Rijk een indexatie toe op het accres als onderdeel van de algemene uitkering van het provinciefonds. Bij de vaststelling van de begroting van 2023 is besloten om de uitgaven voor erfgoed in 2023 eenmalig te corrigeren voor de prijsstijgingen sinds 2012 en deze indexatie daarna jaarlijks in de begroting mee te nemen. Dit onder andere vanwege de grote en toenemende restauratiebehoefte en de prijsstijgingen in de restauratiemarkt. Een deel van deze middelen wordt aan de huidige uitvoeringsregeling voor de restauratie van rijksmonumenten toegevoegd
25	**Bodem en Water: Verlenging Uitvoeringsregeling subsidie Kennisontwikkeling Bodem en Water Noord-Holland 2017 en zesde openstelling 2024 (C-agenda Landelijk Gebied 15-01-2024)** De waterschappen en provincie stimuleren agrariërs om de water- en bodemkwaliteit te verbeteren. Hiervoor is onder andere de Uitvoeringsregeling subsidie Kennisontwikkeling Bodem en Water Noord-Holland 2017 in het leven geroepen. Met deze uitvoeringsregeling kunnen studieprojecten en coaches gesubsidieerd worden die bijdragen aan de kennisopbouw en bewustwording bij agrariërs. De waterschappen stellen hiervoor geld beschikbaar, de provincie voert de regeling uit. De huidige uitvoeringsregeling loopt af en wordt daarom verlengd tot 1 januari 2026.

	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en waterschap Amstel Gooi en Vecht stellen voor 2024 respectievelijk een bedrag van € 768.000 en € 67.000 beschikbaar voor hun beheersgebieden. Gedeputeerde Staten hebben in het verlengde hiervan besloten de subsidieplafonds vast te stellen.
26	**Mobiliteit: Afdoening motie M216-2021 'Jongerenperspectief op bereikbaarheid' met opbrengst scholierenchallenge (B-agenda 15-01-2024)** Op 8 november 2021 hebben Provinciale Staten de motie bij de begroting jongerenperspectief op bereikbaarheid (PvdA, 8 november 2021) aangenomen. Het college informeert PS over de voortgang.
27	**Mobiliteit: Afhandeling motie 167-2021 PlasticRoad (B-agenda Ruimte 15-01-2024)** De producent achter PlasticRoad gaat stoppen met al haar activiteiten. Daardoor is het niet mogelijk om motie 167-2021 'Verdere uitrol infrastructuur van gerecycled plastic bij positieve pilotresultaten' uit te voeren. Provinciale Staten wordt hierover per brief geïnformeerd.
28	**Natuur en Wonen: Zienswijze Natuurmonumenten Bouwen in het landelijk gebied (C - agenda Ruimte en Landelijk Gebied 15-01-2024)** Bijgesloten vindt u de zienswijze van Natuurmonumenten, het Landschap Noord-Holland en de Natuur -en Milieufederatie Noord-Holland over de voornemens van GS voor het bouwen in het landelijk gebied. Natuurmonumenten vraagt u dit mee te nemen in uw visievorming omtrent dit onderwerp voor maandag 13 november 2023.
29	**PPLG: Stand van zaken PPLG (B-Agenda cie. Landelijk Gebied 23-11-2023)** Toelichting: Het Rijk heeft een reactie ('tussentijds beeld') gegeven op de startversie van het PPLG. In de brief aan PS worden de belangrijkste punten benoemd en wordt aangegeven wat dit betekent voor de planning van het PPLG.
30	**Wonen: Ondertekening Allonge2 Bloemendalerpolder door PNH (C-agenda Ruimte 15-01-2024)** Gemeente Amsterdam wil 600 extra woningen toevoegen aan Weespersluis, de woonwijk als onderdeel van de gebiedsontwikkeling Bloemendalerpolder. De afspraak tussen de gemeente en de projectontwikkelaars hierover raken de belangen van de provincie, w.o. de natuurbelangen in 't Breedland, niet. De afspraak is vastgelegd in de Allonge2, een toevoeging aan de bestaande afspraken. Alle partners die in 2012 de Samenwerkings- en Uitvoeringsovereenkomst SUOK hebben ondertekend, waaronder de provincie, ondertekenen deze allonge. De ondertekening vraagt een mandaat van GS voor de gedeputeerde wonen.
31	**Mobiliteit: Brief van inwoner over treinverkeer (C-agenda Ruimte 15-01-2024)**
32	**Water: Reikwijdte en Detailniveau m.e.r. Monnickendam Zeedijk (C-Agenda cie. Landelijk Gebied 15-01-2024)** Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier is voornemens de primaire waterkering Monnickendam Zeedijk te versterken. Voor de dijkversterking is een milieueffectrapport (MER) nodig. Hiermee worden milieueffecten meegenomen in de besluitvorming en verschillende alternatieven en hun effecten beoordeeld. Gedeputeerde Staten stellen met dit besluit, op grond van de Wet Milieubeheer, de definitieve reikwijdte en detailniveau voor de opzet en de inhoud van het milieueffectrapport vast.

33	**Klimaat: Uitvoeringsprogramma pMIEK Noord-Holland 1.0 en Startnotitie pMIEK Noord-Holland 2.0 (C-agenda Leefomgeving 27-11-2023)** GS hebben het Uitvoeringsprogramma provinciaal meerjarenprogramma infrastructuur en klimaat (pMIEK) 1.0 en de Startnotitie pMIEK 2.0 vastgesteld. Het uitvoeringsprogramma bevat concrete afspraken over de uitvoering van de projecten uit de pMIEKs 1.0 NHN en NHZ. De startnotitie beschrijft de afspraken over aanpak en proces om te komen tot een Energievisie en pMIEK 2.0 voor de provincie.
34	**Recreatie: bestuursmededeling Spaarnwoude Park teaser aankondiging (C-agenda cie bestuur 27-11-2023)**
35	**Klimaat/Energie: Brief aan gemeenteraden progamma VAWOZ (C-agenda Leefomgeving 27-11-2023)**
36	**Mobiliteit: Brief en Nota van de Fietsersbond over mogelijkheden fietsroute Blijdensteinsweg (C-agenda Ruimte 15-01-2024)**
38	**Asiel: Brief Crisisopvang Schagen-Oost van inwoner (C-agenda Bestuur 27-11-2023)**
39	**PS: Brief Rechtbank Noord-Holland - Uitstel 6 weken uitspraak van het beroep van Stichting Windalarm (Presidium 11-12-2023)**
40	**Water: Openstellingsbesluit NSP niet-productieve investeringen water Noord-Holland 2023 (C-Agenda cie. Landelijk Gebied 15-01-2024)** GS hebben het openstellingsbesluit voor het onderdeel niet-productieve investeringen water van de Uitvoeringsregeling Europese Landbouwsubsidies Noord-Holland 2023-2027 vastgesteld. Het deelplafond voor het beheergebied van het Hoogheemraadschap van Hollands Noorderkwartier is bepaald op € 6.670.967,83, voor het beheergebied van het Hoogheemraadschap van Rijnland € 637.642,88 en voor het beheergebied van het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht € 966.456,65.
41	**Ruimte: Brief aan PS 2023-11-13 Brief BW Amsterdam verzoek uitstel besluit VVGB (Betrekken bij PS 13-11-2023)**
42	**Ruimte: Afschrift aan PS - Brief van Landsmeer aan Gedeputeerde Staten betreffende standpunt windturbines (betrekken bij PS 13-11-2023)**
43	**Cultuur: Concept uitgangspunten evenementensponsoring 2024-2027 (B-agenda Leefomgeving 27-11-2023)** In het coalitieakkoord is opgenomen dat het huidige evenementenbeleid wordt voortgezet. GS leggen PS de concept uitgangspunten evenementensponsoring 2024-2027 voor ter bespreking in de commissie Leefomgeving. Daarna stellen GS de definitieve uitgangspunten vast.
44	**Asiel: Vragen Crisisnoodopvang Schagen van omwonenden (C-agenda Ruimte 20-11 en Bestuur 27-11-2023)**
45	**Mobiliteit: Financiële verantwoording Focus Smart Mobility 2022 (C-agenda Ruimte 20-11-2023)** Op 17 mei 2021 is de Focus Smart Mobility 2022-2025 door uw Staten vastgesteld. Daarbij is toegezegd PS jaarlijks te informeren over de voortgang.

	Een inhoudelijke rapportage over de voortgang van de Focus over 2022 is op 25 januari 2023 aan PS voorgelegd. Aan PS is toegezegd de financiële verantwoording na de zomer aan te bieden.
46	**Mobiliteit: Startnotitie Mobiliteitsaanpak Noordelijke Duin- en Bollenstreek en Haarlemmermeer 'Op weg tussen duin, bollen en polder' (C-agenda Ruimte 20-11-2023)** De provincies Noord- en Zuid-Holland, de Vervoerregio Amsterdam, het samenwerkingsverband Holland-Rijnland en de gemeenten Haarlemmermeer, Hillegom, Lisse, Noordwijk en Teylingen willen de leefbaarheid, de verkeersveiligheid en de bereikbaarheid verbeteren tussen Haarlemmermeer en de Noordelijke Duin- en Bollenstreek. Met het vaststellen van de startnotitie Mobiliteitsaanpak Noordelijke Duin- en Bollenstreek en Haarlemmermeer 'Op weg tussen duin, bollen en polder' leggen deze partijen het bestuurlijk kader voor de verdere uitwerking van deze samenwerking vast.
47	**Ruimte: Brief aan PS namens WOAN inzake Windturbines Noorder IJ-Plas besluitvorming verkeersveiligheid -geanonimiseerd- (te betrekken bij PS van 13-11-2023)**
48	**Ruimte: Mail en motie gemeente Zaanstad inzake windturbines Noorder IJ-plas (te betrekken bij PS van 13-11-2023)**
49	**Water: Bestuurlijke voortgangsrapportage Regionale keringen 2022 (C-agenda cie. Landelijk Gebied 20-11-2023)** Op grond van de Waterwet zijn provincies belast met het aanwijzen en normeren van regionale waterkeringen. De waterschappen zijn verantwoordelijk voor beheer, onderhoud, toetsing en verbetering van deze waterkeringen. De drie waterschappen in Noord-Holland presenteren elk jaar een voortgangsrapportage over de toetsing en verbetering van de regionale waterkeringen.
50	**Economie: Eindrapportage evaluatie HIRB 2020-2022 (C-agenda Cie Bestuur leidend, Cie Leefomgeving 22-01-2024, cie Ruimte 15-01-2024))** Het uitvoeringsprogramma HIRB+ 2020-2023 is een programma ter bevordering van de toekomstbestendigheid van bedrijventerreinen. Twee subsidieregelingen die onder dit programma vallen zijn geëvalueerd. Conclusie is dat beide regelingen hebben geleid tot het voorzien in de randvoorwaarden van het toekomstbestendiger maken van bedrijventerreinen. Er is een verbetering in de ruimtelijke kwaliteit zichtbaar en er worden voorwaarden geschapen om in de toekomst duurzaam in het beheer en onderhoud te voorzien en aan de energietransitie te werken op bedrijventerreinen. Gedeputeerde Staten hebben in het coalitieakkoord aangegeven door te gaan met de HIRB. De conclusies en aanbevelingen uit het rapport zullen worden meegenomen in een vervolg op de regeling.
51	**Economie: Richtlijn duurzame vestigingsvoorwaarden datacenters (C-agenda Cie Bestuur 22-01-2024)** In januari 2022 is de Datacenterstrategie 2022-2024 vastgesteld door Provinciale Staten. Belangrijke pijler hierin zijn duurzame vestigingsvoorwaarden voor nieuwe datacenters om zo de impact van datacenters op de omgeving zo minimaal mogelijk te maken qua stroom-en waterverbruik en landschappelijke inpassing. Deze vestigingsvoorwaarden zijn nu samen met de drie datacenterclustergemeenten (Amsterdam, Haarlemmermeer en Hollands Kroon) uitgewerkt en vastgesteld.
52	**Energie: Voortgangsbrief PS over energie-infrastructuur (cie. Leefomgeving 27-11-2023)** Het energiesysteem in Nederland verandert snel, ook in Noord-Holland. Het elektriciteitsnetwerk bereikt vooral door de groei van het gebruik van elektriciteit zijn maximale capaciteit.

	Met de voortgangsrapportage over de uitvoering van het energie-infrastructuurbeleid worden Provinciale Staten geïnformeerd naar aanleiding van de vooraankondiging netcongestie op het hoogspanningsnet die TenneT op 18 oktober jl. heeft gedaan.
53	**Klimaat: Actualisatie van het Actieprogramma Klimaat (cie. Leefomgeving 27-11-2023)** Gedeputeerde Staten informeren Provinciale Staten met een brief over de actualisatie van het Actieprogramma Klimaat (APK).
54	**Organisatiezaken: Archieftoezicht 2022 (C-agenda Cie Bestuur 27-11-2027)** Conform de archiefverordening 2014 dient de provinciearchivaris jaarlijks rapport uit te brengen aan GS over het uitgevoerde toezicht op de provinciale archieven. Dit verslag betreft de archiefinspectie over het jaar 2022.
55	**RO: Reactie GS eerste herziening Lutkemeerpolder (Afdoening toezegging Rommel tijdens PS 6-11-2023)** Bijgaand de zienswijze op bestemmingsplan Amsterdam Lutkemeer waarover afgelopen maandag in de vergadering van PS is toegezegd door gedeputeerde Rommel deze voor de vergadering van 13 november aanstaande aan de Staten te doen toekomen.
56	**Advies Rijkswaterstaat inzake ontwerp vvgb Noorder IJplas (Presidium 9-11-2023)**
57	**Gezondheid/Milieu: Gewijzigd voornemen projectbesluit Heracless-Groen Staal (B-agenda Leefomgeving 27-11-2023)** De provincie wijzigt op verzoek van Tata Steel het voornemen in de projectprocedure voor de realisatie van het project Heracless-Groen Staal.
58	**Energie: Ingekomen brief Regioteam Energietransitie Provincie Noord-Holland, houd ruimte voor de ontwikkeling van zonneweides (C-agenda Leefomgeving 27-11-2023)**
59	**Omgevingsdiensten: mail OD NZKG met presentaties werkbezoek 31 oktober 2023 (C-agenda Leefomgeving 27-11-2023)**
60	**Economie: Stand van zaken Initiatiefvoorstel Noord-Holland Impact (B-agenda cie Bestuur 22-01-2024)** Toelichting: Op 6 mei 2022 ontvingen wij het initiatiefvoorstel van ChristenUnie en Partij voor de Dieren ‘Noord-Holland Impact; 16 voorstellen voor het stimuleren van een economie die van waarde is voor de samenleving”. Het initiatiefvoorstel doet voorstellen voor nieuw economisch beleid onder de noemer van de ‘betekeniseconomie’. Met deze brief aan PS laten wij weten wat de stand van zaken is met betrekking tot de uitvoering van dit initiatiefvoorstel.
61	**Economie/Cultuur: IPO BAC Regionale economie en Cultuur agenda 12 okt 2023 (C-agenda Cie Bestuur en Cie Leefomgeving27-11-2023)**
62	**Energie/Financiën: Alliander (C-agenda - leidende commissie - Leefomgeving en Bestuur 27-11-2023)** n.v.t.
63	**Financien: IPO BAC Financiën en Openbaar Bestuur agenda 12 okt 2023 (C-agenda Cie Bestuur 27-11-2023)**

64	**Bodem: Ingekomen brief Min. I&W Toelichting overgangsrecht lopende bodemsaneringen aanvulingswet (C-agenda cie. Landelijk Gebied 20-11-2023)**
65	**Economie: VNO-NCW West en EF-HbA vergelijking van visies (C-agenda Cie. bestuur 27 nov 2023)**
66	**Mobiliteit: Scenario's voor uitwerking motie M256-2022 over reclame-uitingen (Betrekken bij verzoek C-naar B Ruimte 20-11-2023)**
67	**Natuur: Aanbieding Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving Agenda Natuurinclusief 2.0 (C-agenda cie. Landelijk Gebied 20-11-2023)**
68	**Omgevingsdiensten: ODIJ AB besluiten verg. 19-7-2023 vaststelling begroting 2024, begrotingswijziging 2023, jaarverslag en eerste bestuursrapportage (C-agenda 27-11-2023)**
69	**Omgevingsdiensten: Wijziging gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond (A-agenda Leefomgeving 27-11-2023)** De Wet gemeenschappelijke regelingen is per 1 juli 2022 gewijzigd. Voor 1 juli 2024 moeten alle gemeenschappelijke regelingen in Nederland voldoen aan deze nieuwe wetgeving. Het college van Gedeputeerde Staten vraagt Provinciale Staten om een zienswijze op de voorgestelde wijzigingen van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond.
70	**RO: Consultatie ontwikkelperspectief NOVEX Groene Hart 1.0 (B-agenda Ruimte 20-11-2023)** Het Ontwikkelperspectief NOVEX Groene Hart 1.0 biedt zicht op de toekomst van het Groene Hart, met een horizon van 2050. Het schetst wat de belangrijkste ruimtelijke opgaven zijn en benadrukt het belang van meervoudig gebruik van de schaarse ruimte. Aangezien niet alle opgaven ruimtelijk ingepast kunnen worden of strijdig zijn met elkaar moeten er keuzes gemaakt worden. Het Ontwikkelperspectief NOVEX Groene Hart 1.0 beschrijft daarvoor, binnen al bestaande randvoorwaarden, een aantal principes. Deze ontwikkelingsprincipes zijn, in onderlinge samenhang, het uitgangspunt voor de verdere ontwikkeling van het Groene Hart.
71	**Water: Eerste voortgangsrapportage Regionaal Waterprogramma Noord-Holland (C-agenda commissie Landelijk Gebied 20-11-2023)** Op 31 januari 2022 hebben Provinciale Staten het Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027 (RWP) vastgesteld. GS hebben zich voorgenomen om PS elk jaar een voortgangsrapportage toe te sturen. GS hebben daarvoor de eerste voortgangsrapportage Regionaal Waterprogramma vastgesteld en PS daarover per brief geïnformeerd.
72	**Bestuur: Kaderstelling rechtmatigheidsverantwoording 2023 (A-agenda cie. bestuur 30 nov 2023)** Met ingang van begrotingsjaar 2023 zijn Gedeputeerde Staten verplicht om een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen in de jaarstukken. Zij leggen hiermee verantwoording af aan Provinciale Staten over in hoeverre er rechtmatig is gehandeld in een boekjaar. Voor het uitvoeren van de rechtmatigheidscontroles zijn kaderstelling vanuit Provinciale Staten en aanpassing van de Financiële verordening en de Controleverordening noodzakelijk.
73	**Energie: Ingekomen brief vereniging Heiloo Energie over Energieroute Noord-Holland (onderdeel A9 - Heiloo) (C-agenda Leefomgeving 27-11-2023)**

74	**Financiën: Nazorgfonds begroting 2024 (A-agenda Cie Bestuur 27-11-2023)** GS stellen jaarlijks de begroting voor het Fonds nazorg gesloten stortplaatsen vast. Indien er sprake is van een nazorgheffing wordt dit ter besluitvorming aan PS aangeboden. Om die reden is een voordracht bijgevoegd waarin de tarieventabel inclusief nazorgheffingen vermeld staan. Bij agendapunt 7.d. cie bestuur 27-11-2023 is de voordracht Nazorgfonds vervangen zodat de bedragen in de tarieventabel gelijk zijn aan die in de bijgevoegde begroting. Verder wordt de ALM studie in 2024 (ipv 2022) bekend.
75	**Financiën: Verordening grondwateronttrekkingsheffing 2024 (A-agenda Cie Bestuur 27-11-2023)** Met de vaststelling van de Grondwateronttrekkingsverordening 2024 beschikt de provincie Noord-Holland over een redactioneel actuele aan de Omgevingswet aangepaste verordening voor de heffing op grondwateronttrekkingen.
76	**Mobiliteit: Samenwerkingsovereenkomst laadinfrastructuur II (C-agenda Ruimte 20-11-2023)** Met dit besluit stemmen de Gedeputeerde Staten in met de samenwerkingsovereenkomst laadinfrastructuur II met de Rijksoverheid en de netbeheerders. Het projectbureau MRA-Elektrisch (MRA-E) heeft als doel elektrisch vervoer in de gemeenten in de provincies Noord-Holland, Flevoland en Utrecht te stimuleren en publieke laadinfrastructuur te realiseren. De publieke laadinfrastructuur wordt gerealiseerd door het aangaan van concessieovereenkomsten met laadpaalexploitanten.
77	**RO: Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 (A-agenda Ruimte 20-11-2023)** GS stellen de Tweede herziening van de Omgevingsverordening NH2022 in eindconcept vast. Deze herziening heeft betrekking op onderwerpen zoals verblijfsrecreatie in het Natuurnetwerk Nederland, datacenters en energie-infrastructuur. De wijzigingen hebben van 22 juni t/m 2 augustus 2023 ter inzage gelegen en worden nu aan PS ter vaststelling aangeboden.
78	**RO: Wijziging werkingsgebieden & bijlagen Omgevingsverordening NH2022 ronde 2023-II (B-agenda Ruimte 20-11-2023)** Gedeputeerde Staten stellen de wijziging werkingsgebieden & bijlagen Omgevingsverordening NH2022 ronde 2023-II en de Nota van beantwoording vast. In deze ronde gaat het om wijzigingen in onder meer het Landelijk Gebied, Glastuinbouwconcentratiegebied, Cultureel Erfgoed en Stimuleringsgebied Zonne-energie. Iedereen kon van 22 juni t/m 2 augustus op de voorgestelde wijzigingen reageren.
79	**Economie: Aanbiedingsbrief minister Adriaansens-EZK (C-agenda commissie Bestuur 27-11-2023)**
80	**Beantwoording rondvraag JA21 over Balkweiterhoek d.d. 16-10-2023 (nav Cie Bestuur 16 okt 2023)** Gedeputeerde Staten beantwoorden mondelinge vragen van JA21over Balkweiterhoek in een brief aan Provinciale Staten.
81	**Financiën: Aanvullende informatie bij begroting 2024 (PS 6 nov 2023)** Gedeputeerde Staten (GS) informeren Provinciale Staten (PS) via deze brief over bijstellingen in het provinciefonds en over diverse financiële documenten die de komende tijd aan PS zullen worden voorgelegd.

82	**Financiën: Laatste begrotingswijzing 2023 (A-agenda alle commissie nov 2023)** In de provinciale begroting wijzen Provinciale Staten toe voor welke doelen de provincie haar beschikbare middelen inzet. Deze laatste begrotingswijziging omvat een bijstelling van de verwachte inkomsten en uitgaven in 2023 op basis van de huidige verwachtingen.
83	**Financiën: Legesverordening en tarieventabel 2024 (A-agenda Cie bestuur 27 nov 2023)** De Omgevingswet wordt per 1 januari 2024 ingevoerd. Het is zaak de legesverordening en tarieventabel hierop aan te passen, anders vervalt de mogelijkheid om belastingen te innen voor een groot aantal provinciale diensten. Met de vaststelling beschikt de provincie over een geactualiseerde aan de Omgevingswet aangepaste verordening en tarieventabel 2024.
84	**Omgevingsdiensten: Ingekomen mail OD NHN - Maak kennis met Lars Voskuil, de nieuwe voorzitter van de OD NHN (C-agenda Leefomgeving 27-11-2023)**
85	**Recreatie: Wijziging van de gemeenschappelijke regelingen van de recreatieschappen Alkmaar- en UItgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Twiske-Waterland** Op 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen gewijzigd met als doel het vergroten van de democratische legitimiteit van gemeenschappelijke regelingen (GR). Alle gemeenschappelijke regelingen in Nederland dienen uiterlijk op 1 juli 2024 deze wetswijziging te verwerken in hun eigen regeling. Nadat de raden en staten van de deelnemers de gewijzigde regelingen hebben goedgekeurd zullen deze door de provincie gepubliceerd worden.
86	**Recreatie: Zienswijze Provinciale Staten op de financiële verordeningen van de recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Twiske-Waterland** In verband met de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen dienen de gemeenschappelijke regelingen (GR) van de recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Twiske-Waterland te worden gewijzigd. Gedurende dit proces is er geconstateerd dat veel bepalingen die thuishoren in de financiële verordening (FV) van de recreatieschappen waren opgenomen in de GR. Door middel van deze wijziging wordt dit hersteld en voldoen de FV'en van de recreatieschappen aan wet- en regelgeving.
87	**Water: Afdoening motie 267-2022 Inzicht in effectieve instrumenten waterkwaliteit (B-agenda cie. Landelijk Gebied 23-11-2023)** Provinciale Staten hebben een motie vastgesteld waarin wordt verzocht te verkennen welke instrumenten uit het overzicht 'Mogelijke aanvullende maatregelen KRW' het meest effectief, nuttig en toepasbaar zijn om de waterkwaliteit- en kwantiteit in Noord-Holland te verbeteren (M267- 2022). Het college informeert Provinciale Staten over de uitvoering van de motie.
88	**Mobiliteit: Gunning aanbesteding publieke snelladers (C-agenda Ruimte 20-11-2023)** Met dit besluit stemmen de Gedeputeerde Staten in met de voorlopige gunning van de aanbesteding 'Publieke Snelladers' aan Shell Nederland Verkoopmaatschappij B.V., NXT 50five B.V. en TotalEnergies Charging Solutions Nederland B.V. Het projectbureau MRA-Elektrisch (MRA-E) heeft als doel elektrisch vervoer in de gemeenten in de provincies Noord-Holland, Flevoland en Utrecht te stimuleren en publieke laadinfrastructuur te realiseren. De publieke laadinfrastructuur wordt gerealiseerd door het aangaan van concessieovereenkomsten met laadpaalexploitanten.

Provincie Noord-Holland

Aan
Provinciale Staten

Uw contactpersoon
mw V. Mulder
AD/STG

Bijlage: overzicht openstaande moties

Telefoonnummer 0235143001
statengriffie@noord-holland.nl

Betreft: lijst moties PS 11 december 2023

Memo

1 december 2023

Inleiding:
Bijgevoegd treft u aan een gewijzigd overzicht van alle openstaande moties.

Alle moties en amendementen zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs.
In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" op bijgevoegde lijst wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS en/of commissie is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Voorstel: in te stemmen met de afdoeningsvoorstellen bij de volgende moties:

Nummer (hyperlink)	Datum PS	Onderwerp	Opmerking voor PS/Presidium
M126-2023	02-10-2023	Motie: Planning sluiting Kooksgasfabriek 2 per 2029. (BBB, VVD)	Er zijn in november actualisaties vanuit GS en commissie Leefomgeving bij deze motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie Leefomgeving van 27-11-2023 heeft ingestemd met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M49-2023	30-05-2023	Motie: Een impuls voor het Waddengebied. (PvdD, SP)	Er zijn in oktober en november actualisaties vanuit GS en cie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie Landelijk Gebied van 23-11-2023 heeft ingestemd met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M47-2023	30-05-2023	Motie: Vervolgstap rechten voor de Waddenzee. (PvdD, SP, Volt, GroenLinks, PvdA, D66)	Er zijn in oktober en november actualisaties vanuit GS en cie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie Landelijk Gebied van 23-11-2023 heeft ingestemd met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.

M277-2022	19-12-2022	Motie Behoud van een scheepsreparatiewerf in het Noordzeekanaalgebied. (VVD, CDA, ChristenUnie, JA21, PVV)	Er is in december een actualisatie vanuit commissie Bestuur bij deze motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie Bestuur van 30-11-2023 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M267-2022	19-12-2022	Motie Inzicht in effectieve instrumenten waterkwaliteit. (PvdD, PvdO)	In november zijn actualisaties vanuit GS en cie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie Landelijk Gebied van 23-11-2023 heeft ingestemd met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M250-2022	19-12-2022	Motie Vlaggen op 10 december. (GroenLinks, D66, PvdD, PvdA, PvdO)	Er zijn in oktober en december actualisaties vanuit GS en commissie Bestuur bij deze motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie Bestuur van 30-11-2023 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M233-2022	14-11-2022	Motie Wet Bibob toepassen bij recreatieparken. (SP)	Er is in december een actualisatie vanuit commissie Bestuur bij deze motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie Bestuur van 30-11-2023 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M182-2022	10-10-2022	Motie Deelname provincie Noord-Holland aan komende edities Canal Parade. (VVD, GroenLinks, D66, PvdA, CDA, SP)	Er zijn in oktober en november actualisaties vanuit GS en commissie Leefomgeving bij deze motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie Leefomgeving van 27-11-2023 heeft ingestemd met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M4-2021	01-02-2021	Behoud loketfunctie o.a. op stations Alkmaar, Hoorn en Hilversum. (PvdA, SP, DENK, VVD, ChristenUnie, JA21, PVV)	Er zijn in oktober en november actualisaties vanuit GS en commissie Ruimte bij deze motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie Ruimte van 20-11-2023 heeft ingestemd met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.

Instemmen leidt tot opschoning van de lijst moties na vaststelling in PS van 11 december 2023.

Lijst openstaande moties voor PS van 11 december 2023

De lijst wordt 4 keer per jaar door GS geactualiseerd voor PS van maart, juli, oktober en december 2023. Tussentijds worden op de website actualisaties vanuit de commissies en vanuit de GS-besluitenlijst bij de moties gepubliceerd. Als er een actualisatie is gedaan, wordt dat genoteerd in de kolom "Voorstel voor PS/Presidium".

-hyperlinks hersteld-

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer (hyperlink)	**Datum PS**	**Onderwerp motie en fractie**	**Voorstel voor PS/Presidium**
M183-2023	6-11-2023	Nacht voor de nacht. (GroenLinks)	
M182-2023	6-11-2023	Provinciale Regierol Energiecongestie. (VVD)	
M181-2023	6-11-2023	Kosten Natuurbeheer verwerken in Kaderbrief 2025. (ChristenUnie)	
M180-2023	6-11-2023	Geen verdere afschaling openbaar vervoer. (ChristenUnie)	
M179-2023	6-11-2023	Onderzoek subsidieregeling Circulaire Initiatieven. (ChristenUnie)	
M169-2023	6-11-2023	Autonoom Vervoer in en op de kaart in Noord-Holland. (Volt)	
M167-2023	6-11-2023	Steun aan gemeenten voor versnellen woningbouw. (Volt)	
M166-2023	6-11-2023	Aandacht voor wonen voor jonge Noord-Hollanders. (Volt)	
M165-2023	6-11-2023	Meer Europees geld voor circulaire economie.	

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer (hyperlink)	**Datum PS**	**Onderwerp motie en fractie**	**Voorstel voor PS/Presidium**
		(Volt)	
M164-2023	6-11-2023	Europese subsidiestromen inzichtelijk maken. (Volt)	
M157-2023	6-11-2023	Natuur inclusievere bedrijventerreinen. (PvdD)	
M142-2023	6-11-2023	Deelmobiliteit in beleid. (D66)	
M133-2023	02-10-2023	Circulair, laat maar zien. (PvdD)	Er is in oktober een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M132-2023	02-10-2023	Vooruitkijken. (PvdD, ChristenUnie)	Er is in oktober een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M131-2023	02-10-2023	Sociaal fundament. (GroenLinks, PvdA, Volt, SP, CDA, PvdD, ChristenUnie)	Er is in oktober een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M130-2023	02-10-2023	Staten betrekken bij keuzes actualisatie economisch beleid. (ChristenUnie)	Er is in oktober een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M129-2023	02-10-2023	Afbouw lineaire economie onderdeel economisch beleid. (ChristenUnie, PvdD, D66)	Er is in oktober een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M126-2023	02-10-2023	Planning sluiting Kooksgasfabriek 2 per 2029. (BBB, VVD)	Er zijn in november actualisaties vanuit GS en commissie Leefomgeving bij deze motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie Leefomgeving van 27-11-2023 heeft ingestemd met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer (hyperlink)	**Datum PS**	**Onderwerp motie en fractie**	**Voorstel voor PS/Presidium**
M119-2023	02-10-2023	Landelijke politiek, maak ter bescherming van onze inwoners betere wet- en regelgeving. (PvdA, GroenLinks, PvdD, ChristenUnie, VVD, Volt, SP, BBB, PVV)	Er is in november een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M113-2023	02-10-2023	Provinciale Staten trekt een grens: Stop met houtige biomassa! (JA21, BBB, VVD, CDA, PVV, PvdD, FvD)	Er is in oktober een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M100-2023	10-07-2023	Gebruik kennis van dierenwelzijnsexperts. (PvdD)	
M99-2023	10-07-2023	Ook bij OD NHN scherp aan de wind varen voor welzijn inwoners. (PvdD)	
M96-2023	10-07-2023	Werk maken van de regenboog. (D66, PvdD, Volt)	Er is in oktober een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M79-2023	10-07-2023	IPO visie verslechteringsverbod. (D66, PvdD, Volt)	
M49-2023	30-05-2023	Een impuls voor het Waddengebied. (PvdD, SP)	Er zijn in oktober en november actualisaties vanuit GS en cie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie Landelijk Gebied van 23-11-2023 heeft ingestemd met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M47-2023	30-05-2023	Vervolgstap rechten voor de Waddenzee. (PvdD, SP, Volt, GroenLinks, PvdA, D66)	Er zijn in oktober en november actualisaties vanuit GS en cie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd.

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer (hyperlink)	**Datum PS**	**Onderwerp motie en fractie**	**Voorstel voor PS/Presidium**
			Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 23-11-2023 heeft ingestemd met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M42-2023	30-05-2023	Borging maatwerkafspraken EZK-TSN in vergunningen. (JA21, PvdD, CDA, D66, GroenLinks, ChristenUnie)	Er is in september een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M23-2023	28-03-2023	Toets subsidies provincie voor landbouw aan doelen Voedselvisie. (PvdD, Denk, SP)	Er is in oktober een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M277-2022	19-12-2022	Behoud van een scheepsreparatiewerf in het Noordzeekanaalgebied. (VVD, CDA, ChristenUnie, JA21, PVV)	Er is in december een actualisatie vanuit commissie Bestuur bij deze motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie Bestuur van 30-11-2023 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M267-2022	19-12-2022	Inzicht in effectieve instrumenten waterkwaliteit. (PvdD, PvdO)	In november zijn actualisaties vanuit GS en cie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie Landelijk Gebied van 23-11-2023 heeft ingestemd met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M256-2022	19-12-2022	Reclameafspraken aanpassen aan provinciaal duurzaamheidsbeleid. (PvdA, GroenLinks)	Er is in oktober een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M252-2022	19-12-2022	Borgen dat 50% reductie kankerverwekkende PAK's over het hele Tata-terrein onafhankelijk wordt gemeten.	Er is in september een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer (hyperlink)	**Datum PS**	**Onderwerp motie en fractie**	**Voorstel voor PS/Presidium**
		(PvdA, DENK, SP, PvdO)	
M250-2022	19-12-2022	Vlaggen op 10 december. (GroenLinks, D66, PvdD, PvdA, PvdO)	Er zijn in oktober en december actualisaties vanuit GS en commissie Bestuur bij deze motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie Bestuur van 30-11-2023 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M238-2022	21-11-2022	Regionale Veenweidestrategie (RVS) zo snel mogelijk concreet! (GroenLinks, PvdA, D66, SP, PvdD, ChristenUnie)	
M233-2022	14-11-2022	Wet Bibob toepassen bij recreatieparken. (SP)	Er is in december een actualisatie vanuit commissie Bestuur bij deze motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie Bestuur van 30-11-2023 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M230-2022	14-11-2022	RES versnelling. (D66, GroenLinks, CDA, PvdA, ChristenUnie)	Er is in november een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M203-2022	14-11-2022	Toekomst van Noord-Hollandse wildopvangcentra borgen. (PvdD, GroenLinks)	Er is in oktober een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M192-2022	14-11-2022	Een veiligere rijksweg N9. (CDA, VVD, JA21)	
M187-2022	14-11-2022	Instandhouding en duurzaam herstel ARTIS- Aquarium. (VVD, D66, GroenLinks, DENK, 50PLUS/PvdO, SP)	Er is in november een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer (hyperlink)	**Datum PS**	**Onderwerp motie en fractie**	**Voorstel voor PS/Presidium**
M182-2022	10-10-2022	Deelname provincie Noord-Holland aan komende edities Canal Parade. (VVD, GroenLinks, D66, PvdA, CDA, SP)	Er zijn in oktober en november actualisaties vanuit GS en commissie Leefomgeving bij deze motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie Leefomgeving van 27-11-2023 heeft ingestemd met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M175-2022	19-09-2022	Vluchtelingenopvang (GroenLinks, D66, DENK, PvdA, PvdD)	Er is in november een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M170-2022	19-09-2022	Haalbaarheid Planning Groen Staal (VVD, D66, GroenLinks, PvdA, ChristenUnie, PvdD, CDA, DENK, JA21)	Er is in september een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M147-2022	04-7-2022	Recreatie voor mensen met een smalle portemonnee. (SP)	Er is in oktober een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M138-2022	04-7-2022	Sociaal economische impactanalyse gebiedsprocessen. (CDA)	
M135-2022	04-7-2022	Evenredige reductie Schiphol. (ChristenUnie)	
M61-2022	23-05-2022	Natte weilanden bij de Oeverlanden in NNN opnemen. (SP, D66, PvdD)	
M53-2022	23-05-2022	Meerdere pilots verruiming Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB). (PvdD, SP)	Er is in oktober een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer (hyperlink)	**Datum PS**	**Onderwerp motie en fractie**	**Voorstel voor PS/Presidium**
M43-2022	04-04-2022	Afstand doen van schadelijke biobrandstoffen. (PvdD, SP, GroenLinks)	Er zijn in oktober en november actualisaties vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M37-2022	07-03-2022	Verkenning bouwteam, kostentafel en risicotafel als standaardprocedure bij grote infrastructurele projecten. (VVD, CDA, PvdA, D66, JA21)	Er is in oktober een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M23-2022	07-03-2022	Zicht op verbetering leefomgeving. (D66, PvdA, GroenLinks, VVD)	Er is in oktober een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M7-2022	31-01-2022	Innovatieve mogelijkheden ter beperking van overlast. (JA21, Liberaal N-H, 50PLUS/PvdO, VVD)	Er is in oktober een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M237-2021	13-12-2021	Inspiratie her- en bijbestemming. (PvdD, SP, D66, GroenLinks, JA21, DENK)	Er is in november een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M216-2021	08-11-2021	Bij de begroting jongerenperspectief op bereikbaarheid. (PvdA, CDA, SP, PvdD, DENK)	Er zijn in oktober en november actualisaties vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M167-2021	13-09-2021	Verdere uitrol infrastructuur van gerecycled plastic bij positieve pilotresultaten. (VVD, D66, PvdA)	Er zijn in oktober en november actualisaties vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M127-2021	05-07-2021	Windturbines en gemeentegrenzen. (VVD, D66, PVDA, DENK, SP, JA21)	
M108-2021	05-07-2021	Gesprekken tussen buurgemeenten. (DENK, PvdD)	Er is in november een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M106-2021	05-07-2021	RES: Bescherm natuur en cultuurhistorie in het IJmeer. (PvdD, PVDA, GL, D66, DENK)	Er is in november een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M104-2021	05-07-2021	RES: Meer initiërende rol provincie. (PvdD, PVDA, DENK)	Er is in november een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer (hyperlink)	**Datum PS**	**Onderwerp motie en fractie**	**Voorstel voor PS/Presidium**
M24-2021	08-03-2021	Betrek buurgemeenten óók bij het meten van draagvlak over het plaatsen van windturbines. (DENK, JA21)	Er is in november een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M4-2021	01-02-2021	Behoud loketfunctie o.a. op stations Alkmaar, Hoorn en Hilversum. (PvdA, SP, DENK, VVD, ChristenUnie, JA21, PVV)	Er zijn in oktober en november actualisaties vanuit GS en commissie Ruimte bij deze motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie Ruimte van 20-11-2023 heeft ingestemd met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M187-2020	16-11-2020	Optimaal onderhouden snelfietsroutes (D66, GroenLinks, ChristenUnie, PvdA, PvdD)	
M185-2020	16-11-2020	Varende fietspaden . (D66, GroenLinks, ChristenUnie, PvdA)	
M148-2020	22-10-2020	Heroverweging Zijpe –en Hazepolder. (PvdA, D66, ChristenUnie, GroenLinks)	Er is in oktober een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M135-2020	05-10-2020	Motie bij concept-RESsen over burgerparticipatie. (D66, PvdA, VVD)	Er is in november een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M125-2020	05-10-2020	Koppel biodiversiteit aan de energietransitie. (PvdD)	Er is in november een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M116-2020	05-10-2020	Leidraad Weidevogels. (GroenLinks, PvdD)	
M115-2020	05-10-2020	Weidevogels Zijpe. (GroenLinks, PvdA)	Er is in oktober een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M41-2020	18-05-2020	Provinciaal Noodfonds Sociale Infrastructuur. (PvdA, VVD, D66, SP, GroenLinks, ChristenUnie, CDA)	Er is in oktober een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom “Voorstel voor PS/Presidium” wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer (hyperlink)	**Datum PS**	**Onderwerp motie en fractie**	**Voorstel voor PS/Presidium**
M21-2020	09-03-2020	Vang de kinderen van Moria op. (PvdA, GroenLinks, PvdD, D66, CDA, ChristenUnie, SP)	

Aan:
Provinciale Staten Flevoland
Provinciale Staten Noord-Holland
Provinciale Staten Utrecht
Provinciale Staten Zuid-Holland

CC:
Griffier Flevoland
Griffier Noord-Holland
Griffier Utrecht
Griffier Zuid-Holland

Betreft: ontslag op eigen verzoek ingevolge artikel 79c, zesde lid, onder a, van de Provinciewet
Datum: 21 november 2023

Geachte provinciale staten,

Met de pensionering van de bestuurder/directeur en de aanstelling van een nieuwe bestuurder/directeur beginnen de Provinciale Staten van Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland en de Randstedelijke Rekenkamer aan een nieuw hoofdstuk met nieuwe bestuurlijke verhoudingen. Voor mij is dit het moment om het hoofdstuk Randstedelijke Rekenkamer af te sluiten en mijn functie als plaatsvervangend bestuurder per 1 december 2023 neer te leggen. Ik verzoek u dan ook mij ingevolge artikel 79c, zesde lid, onder a, van de Provinciewet per die datum op eigen verzoek ontslag te verlenen.

Ik heb me met veel motivatie voor de rekenkamer ingezet en de mensen van de Randstedelijke Rekenkamer zijn mij zeer dierbaar. Ik wens ze het allerbeste toe.

Met vriendelijke groet,

Michael Mekel
Plaatsvervangend bestuurder Randstedelijke Rekenkamer
Teleportboulevard 110
1043EJ Amsterdam
06-1179 4392
mekel@randstedelijke-rekenkamer.nl

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

De heer drs. M.M.S. Mekel

Provinciale Staten

Uw contactpersoon

E. Krijgsman

AD/STG

Telefoonnummer +31235143288

krijgsmane@noord-holland.nl

Verzenddatum

12 december 2023

Kenmerk

2154141/2163594

Uw kenmerk

Betreft: Ontslag plaatsvervangend bestuurder Randstedelijke Rekenkamer

Geachte heer Mekel,

Met ingang van 1 december 2023 verlenen Provinciale Staten u, naar aanleiding van uw brief d.d. 21 november jl., eervol ontslag als plaatsvervangend bestuurder van de Randstedelijke Rekenkamer.

Vanaf 2017 heeft de Randstedelijke Rekenkamer, in u een goed gekwalificeerde plaatsvervangend bestuurder gehad. In deze periode heeft u laten zien dat u een zeer kundig en ervaren bent op het gebied van Rekenkameronderzoeken.

Provinciale Staten van Noord-Holland wenst u voor de toekomst veel succes toe in uw verdere loopbaan.

Hoogachtend,

Provinciale Staten van Noord-Holland,
namens dezen,

griffier voorzitter

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Dreef 3

2012 HR Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 11 december 2023

Onderwerp: Ontslagbesluit plaatsvervangend bestuurder Randstedelijke Rekenkamer

Kenmerk: 2154141/2163591

Bijlagen:

- Ontwerpbesluit
- Ontslag eigen verzoek plaatsvervangend bestuurder Randstedelijke Rekenkamer
- Brief aan M. Mekel - Ontslag plaatsvervangend bestuurder Randstedelijke Rekenkamer

1. Inleiding

De plaatsvervangend bestuurder heeft op 21 november jl. Provinciale Staten schriftelijk verzocht om hem ontslag op eigen verzoek te verlenen. Een afschrift hiervan heeft u ontvangen in de Lijst ingekomen stukken van november. Aan u is eerder meegegeven dat voor de eerder ontstane vacature van de bestuurder-directeur van de Randstedelijke Rekenkamer, de vier deelnemende provincies in januari/februari met een benoemingsvoorstel komen nu onlangs de selectiegesprekken hiervoor succesvol zijn afgerond. De beëdiging van de nieuwe bestuurder/directeur is voorzien in Provinciale Staten van Flevoland op 28 februari 2024 met 1 maart 2024 als ingangsdatum van de benoeming.

2. Proces en procedure

Het ontslagverzoek van de plaatsvervangend bestuurder vraagt overeenkomstig de Provinciewet een besluit van de vier Provinciale Staten.

Met het verlenen van ontslag worden de rechtspositie en arbeidvoorwaarden zoals genoemd in artikel 4, lid 5 en 6 van de Gemeenschappelijke Regeling Randstedelijke Rekenkamer, beëindigd. Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland voeren de regeling mede namens de vier deelnemers uit (artikel 10 lid 1 van de Gemeenschappelijke Regeling Randstedelijke Rekenkamer en artikel 22 van de Rechtspositieregeling lid/directeur Randstedelijke Rekenkamer die gedeeltelijke van toepassing is op de plaatsvervangend bestuurder overeenkomstig artikel 4 lid 6 van de Gemeenschappelijke Regeling Randstedelijke Rekenkamer).

Met het ontslag van de plaatsvervangend bestuurder, de pensionering van de bestuurder/directeur op 1 november jl. en de verwachte benoeming van de bestuurder/directeur per 1 maart 2024, is in de periode van 1 december 2023 tot 1 maart 2024 geen bestuur van de Randstedelijke Rekenkamer in functie. Voor het vertrek van de plaatsvervangend bestuurder brengt de Programmaraad van de Randstedelijke Rekenkamer advies uit over de onderzoeksprogrammaring 2024. Op deze wijze kan de plaatsvervangend bestuurder gehoord het advies, de onderzoeksprogrammering vaststellen. Aan de hand van de onderzoeksprogrammering wordt richting gegeven aan de uitvoeringsorganisatie van de rekenkamer voor de continuïteit van onderzoek tot aan het aantreden van de nieuwe bestuurder/directeur. Het bestuurlijk aanbieding van de onderzoeken bij Provinciale Staten loopt daarmee niet meer dan 3 maanden vertraging op.

3. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit. Een eensluidend besluit ligt voor in Provinciale Staten van Flevoland, Utrecht en Zuid–Holland.

Presidium,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

E. Krijgsman, griffier

Ontwerpbesluit

Nr. 74-2023

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van het presidium van 11 december 2023;

gelet op artikel 79c lid 6 sub a van de Provinciewet;

gelet op artikel 4, lid 5 en 6 en artikel 10, lid 1 van de Gemeenschappelijke Regeling Randstedelijke Rekenkamer;

gelet op artikel 22 van de Rechtspositieregeling lid/directeur Randstedelijke Rekenkamer;

besluiten:

1. De heer M. Mekel ontslag te verlenen als plaatsvervangend bestuurder van de Randstedelijke Rekenkamer per 1 december 2023 en overeenkomstig te informeren.

2. Gedeputeerde Staten van Flevoland te verzoeken ter zake van de uitvoering van het gestelde onder 1, indien van toepassing, de nodige nadere rechtspositionele besluiten te nemen.

Haarlem, 11 december 2023

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 5 december 2023

Onderwerp: opheffen geheimhouding.

Kenmerk: 2037264/2134511

Bijlagen: geen.

Inleiding

GS hebben de mogelijkheid om geheimhouding op te leggen op besluiten of op documenten op basis van artikel 84 van de Provinciewet. Die mogelijkheid is er als openbaarmaking van die besluiten of documenten een belang genoemd in artikel 5.1, eerste en tweede lid, van de Wet open overheid (WOO) zou kunnen schaden. Als die besluiten of documenten vervolgens naar PS worden gestuurd of voor PS ter inzage worden gelegd, kunnen, zoals bepaald in artikel 86, vierde lid, van de Provinciewet, alleen PS de geheimhouding opheffen.
Het opleggen van geheimhouding op een document reikt verder dan een besluit om openbaarmaking van dat document te weigeren in het kader van de WOO. Als een geheimhoudingsplicht wordt geschonden door een statenlid kan bij besluit van provinciale staten het desbetreffende lid worden uitgesloten van het ontvangen van informatie ten aanzien waarvan een verplichting tot geheimhouding geldt.

In de regel worden interne GS stukken (zoals een advies van Pels Rijcken) niet actief aan PS verstrekt. Als PS of een statenlid om interne GS stukken vraagt, worden dergelijke stukken onder geheimhouding verstrekt en meestal enkel ter inzage gelegd, omdat anders deze interne stukken openbaar zouden worden via de website (waarop alle stukken die naar PS worden toegestuurd gepubliceerd worden).
Periodiek wordt beoordeeld of de geheimhouding van besluiten of documenten kan worden opgeheven. Daar nemen GS dan een besluit over, waarna de desbetreffende besluiten alsnog

gepubliceerd worden met de openbare besluitenlijst van GS. Daar waar de besluiten dan wel documenten ook aan PS zijn voorgelegd dienen PS de geheimhouding op te heffen. Met deze voordracht wordt aan PS voorgesteld om de geheimhouding van een tweetal besluiten/documenten op te heffen om de lijst met geheime documenten op te schonen. Het betreft de volgende besluiten/documenten:

A. De adviezen van Pels Rijcken betreffende de bestuurlijke afspraken 'wonen en vliegen'.
B. Het besluit en de brief met kenmerk 1447583/1447586, betreffende het handhavingstraject asfaltgranulaat circuit Zandvoort.

Na het opheffen van de geheimhouding worden deze stukken niet actief openbaar gemaakt maar zijn ze opvraagbaar in het kader van de Wet open overheid (WOO). Ze worden van de PS geheimhoudingenlijst afgevoerd, deze lijst wordt zo beperkt mogelijk gehouden. Als een verzoek daartoe wordt ingediend zal aan de hand van de weigeringsgronden uit de WOO bekeken worden welke gegevens (zoals bijvoorbeeld persoonsgegevens of persoonlijke beleidsopvattingen) moeten worden weggelakt.

Doelstellingen en evaluatiecriteria

Geheimhouding wordt alleen – met een expliciet besluit – opgelegd als daartoe dringende redenen bestaan. Om de geheimhouding niet langer voort te laten duren dan nodig, wordt periodiek gecheckt of de geheimhouding kan worden opgeheven.

Financiering, communicatie en inwonersparticipatie

Niet van toepassing.

Proces en procedure

Na het opheffen van de geheimhouding door PS worden deze voordracht en het genomen besluit van PS gepubliceerd met de besluitenlijst van PS op de provinciale website. De PS geheimhoudingenlijst wordt bijgewerkt/opgeschoond.

Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 62-2023

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 5 december 2023;

gelet op artikel 86 van de Provinciewet,

besluiten:

1. De geheimhouding op te heffen van:

   a. De adviezen van Pels Rijcken betreffende de bestuurlijke afspraken ‘wonen en vliegen’. *(nr. 2018-03 op lijst geheime stukken)*
   b. Het besluit en de brief met kenmerk 1447583/1447586, betreffende het handhavingstraject asfaltgranulaat circuit Zandvoort. *(nr. 2020-38 op lijst geheime stukken*

Haarlem, 11 december 2023

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Overheid.nl
Lokale wet- en regelgeving

Verordening van Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland houdende regels omtrent subsidies fractiebijdragen (Subsidieverordening fractiebijdragen Noord-Holland 2015)

Geldend van 21-02-2020 t/m heden met terugwerkende kracht vanaf 15-03-2019

Intitulé

Verordening van Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland houdende regels omtrent subsidies fractiebijdragen (Subsidieverordening fractiebijdragen Noord-Holland 2015)

Provinciale Staten van Noord-Holland;

Besluiten vast te stellen:

Subsidieverordening fractiebijdragen Noord-Holland 2015

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

In deze verordening wordt verstaan onder:

a. fractie: een in provinciale staten vertegenwoordigde groepering die op grond van artikel 11, eerste lid, van het Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015 als één fractie wordt beschouwd;

b. duo-commissielid: een lid van een fractie als bedoeld in artikel 58, onder g, van het Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015;

c. presidium: het presidium van provinciale staten zoals bedoeld in artikel 6 van het Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015;

d. subsidiejaar: een subsidiejaar loopt van 15 maart tot en met 14 maart. Subsidies worden verstrekt voor de periode van één subsidiejaar;

e. consumptiekosten: de kosten gemaakt voor consumpties tijdens interne vergaderingen en interne bijeenkomsten van de fractie;

f. partner: de echtgenoot of echtgenote van een statenlid of duo-commissielid dan wel de persoon met wie het niet gehuwde statenlid of duo-commissielid samenwoont en, met het oogmerk duurzaam samen te leven, een gemeenschappelijk huishouden voert op basis van een notarieel verleden samenlevingscontract bevattende de wederzijdse rechten en verplichtingen ter zake van die samenwoning en gemeenschappelijke huishouding, alsmede de geregistreerde partner;

g. reglement: Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015;

h. voorzitter: de voorzitter van provinciale staten bedoeld in artikel 9 Provinciewet.

Artikel 2 Besluiten

De Algemene subsidieverordening Noord-Holland 2011 is niet van toepassing op besluiten op grond van deze verordening.

Artikel 3 Formulier

Indien de voorzitter gebruik maakt van zijn bevoegdheid op grond van artikel 4:4 van de Algemene wet bestuursrecht tot het vaststellen van een formulier, overlegt hij vooraf hierover met het presidium.

Artikel 4 Doelgroep

De voorzitter kan subsidies verlenen aan stichtingen die:

a. als enige statutaire doelstelling hebben het ondersteunen van een fractie;

b. statutair hebben vastgelegd dat het liquidatiesaldo ten goede komt aan de provincie Noord- Holland;

c. door een fractie voor subsidie zijn voorgedragen en

d. over een bestuur beschikken dat uit meer dan één persoon bestaat.

Artikel 5 Activiteiten waarvoor subsidie kan worden verstrekt

Subsidies kunnen uitsluitend worden verstrekt voor activiteiten die dienen ter ondersteuning van het functioneren van de fracties.

Artikel 6 De aanvraag om subsidieverlening

1. Aanvragen om subsidieverlening worden, met gebruikmaking van het formulier zoals vastgesteld in bijlage 1 van deze verordening, ingediend vóór 1 januari voorafgaand aan het subsidiejaar waarop de aanvraag betrekking heeft.

2. In afwijking van het bepaalde in het eerste lid worden aanvragen voor het subsidiejaar 2019-2020 ingediend vóór 1 april 2019.

3. Indien gedurende een zittingsperiode één of meer leden van een fractie als zelfstandige fractie optreedt, dan wel twee of meer fracties als één fractie optreden, moet de aanvraag om subsidie ten behoeve van de stichting die deze nieuwe fractie ondersteunt worden ingediend binnen drie maanden na de mededeling als bedoeld in artikel 11, vierde lid, van het reglement.

Artikel 7 Wijze waarop de subsidie wordt berekend

1. De subsidie bedraagt € 37.650,– per aanvrager vermeerderd met een bedrag van € 6.037,– per lid van de fractie die door de aanvrager wordt ondersteund.

2. Indien gedurende een zittingsperiode één of meer leden zich afsplitsen van een fractie en als zelfstandige fractie verder gaan blijft de vaste bijdrage bij de oorspronkelijke fractie. De afgesplitste leden ontvangen naar rato van de nog resterende statenperiode een gedeelte van de variabele bijdrage per lid van de nieuwe fractie. Dit bedrag wordt in mindering gebracht op de bijdrage van de oorspronkelijke fractie.

3. Als na een afsplitsing van een fractie niet duidelijk is welk deel beschouwd kan worden als voortzetting van de oorspronkelijke fractie kunnen provinciale staten bepalen dat zowel de oorspronkelijke als de afgesplitste fractie naar evenredigheid voor de subsidiebijdrage in aanmerking komen.

4. Indien gedurende een zittingsperiode twee of meer fracties als één fractie optreden wordt met ingang van de datum van de mededeling als bedoeld in artikel 11, vierde lid, van het reglement de subsidie voor de aanvrager die de nieuwe fractie ondersteunt berekend op de voet van het eerste lid van dit artikel.

5. De subsidiebedragen genoemd in het eerste lid worden jaarlijks geïndexeerd aan de hand van de consumentenprijsindex van het jaar voorafgaand aan het jaar waarin de subsidie wordt verleend.

Artikel 8 Voorschotten

1. Bij de subsidieverlening wordt bepaald dat op 1 april en 1 oktober een voorschot wordt betaald van 50% van het verleende subsidiebedrag, onder verrekening van eventuele vorderingen die voortvloeien uit besluiten tot subsidievaststelling over voorgaande jaren.

2. Indien de aanvraag om subsidievaststelling, genoemd in artikel 10 van deze verordening niet tijdig is ingediend wordt de uitbetaling van voorschotten opgeschort tot het moment van indiening van deze aanvraag.

Artikel 9 Aanpassing verleende subsidie aan fractiemutaties

Binnen twee maanden nadat de mededeling als bedoeld in artikel 11, vierde lid, van het reglement is gedaan, wijzigt de voorzitter de verleende subsidie aan de veranderde situatie.

Artikel 10 Aanvragen om subsidievaststelling

1. Aanvragen om subsidievaststelling moeten, met gebruikmaking van het formulier zoals vastgesteld in bijlage 2 van deze verordening, worden ingediend vóór 1 juni volgend op het subsidiejaar waarop de subsidieverlening betrekking heeft.

2. Bij de aanvraag om subsidievaststelling worden het format verantwoording fractiegelden plus onderliggende stukken en het jaarverslag overlegd. Het format verantwoording fractiegelden en onderliggende stukken worden aan de ex artikel 217, tweede lid, van de Provinciewet door provinciale staten aangewezen accountant ter controle voorgelegd. De accountant controleert of de uitgaven passen binnen deze verordening en maakt een samenvattend rapport van de bevindingen van de jaarrekeningcontrole van de ondersteuningsstichtingen.

3. Het format verantwoording fractiegelden en het jaarverslag worden opgesteld aan de hand van de formulieren zoals vastgesteld in de bijlagen 3 en 4 van deze verordening.

4. Het rapport van de accountant wordt gepubliceerd op de website van de provincie.

Artikel 11 Vaststellen van de subsidie

1. Binnen vijf maanden na ontvangst van de aanvraag tot het vaststellen van de subsidie stelt de voorzitter de subsidie vast.

2. Dit besluit wordt niet genomen dan nadat provinciale staten een ontwerpbesluit is toegezonden en in de gelegenheid zijn gesteld hun wensen en bedenkingen ter kennis van de voorzitter te brengen.

3. De subsidie wordt vastgesteld op de hoogte van de werkelijk gemaakte kosten met betrekking tot de activiteiten waarvoor de subsidie is verleend, met een maximum van het bedrag dat op grond van artikel 7 van deze verordening is berekend en overigens met inachtneming van het bepaalde in dit artikel.

4. Bij de vaststelling van de subsidie houdt de voorzitter rekening met:

a. een bedrag van maximaal € 500, -- per fractie vermeerderd met maximaal € 400,-- per fractielid en duo-commissielid voor consumptiekosten;

b. een bedrag van maximaal € 800, -- voor de kosten van nieuwsgaring, al dan niet digitaal.

5. Bij de vaststelling van de subsidie houdt de voorzitter uitsluitend rekening met de kosten van werkbezoeken in het buitenland, anders dan aan instellingen van de Europese Unie, indien het presidium voorafgaand aan het werkbezoek daaraan zijn goedkeuring heeft gegeven.

6. Bij het vaststellen van de subsidie houdt de voorzitter rekening met kosten gemoeid met het maken van (beleids)plannen door een fractie die zij na de verkiezingen wil verwezenlijken en door haar worden ondernomen voorafgaand aan de twee laatste maanden vóór de provinciale verkiezingen.

7. Bij het vaststellen van de subsidie houdt de voorzitter geen rekening met kosten gemoeid met activiteiten die zijn gericht op de provinciale verkiezingen en door een politieke partij zijn georganiseerd.

8. Bij het vaststellen van de subsidie houdt de voorzitter rekening met de kosten van een georganiseerde statendag, mits het programma inhoudelijk een relatie heeft met de provincie Noord-Holland.

9. Bij het vaststellen van de subsidie houdt de voorzitter geen rekening met kosten die bestreden worden uit de vergoedingen krachtens het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers, de Rechtspositieregeling decentrale politieke ambtsdragers en de Verordening rechtspositie politieke ambtsdragers provincie Noord-Holland 2019.

10. Bij het vaststellen van de subsidie houdt de voorzitter rekening met een egalisatiereserve van ten hoogste 50% van het bedrag dat op grond van deze verordening maximaal in een jaar verleend kan worden.

11. Bij het vaststellen van de subsidie houdt de voorzitter geen rekening met kosten die verband houden met:

a. uitgaven in strijd met wettelijke bepalingen;

b. betalingen aan politieke partijen, alsmede betalingen aan instellingen of natuurlijke personen die aan politieke partijen verbonden zijn, anders dan als vergoeding voor geleverde goederen of diensten ten behoeve van de fractie op basis van een gespecificeerde reële declaratie;

c. giften en leningen;

d. betalingen aan bedrijven waarover statenleden of duo-commissieleden middellijk of onmiddellijk zeggenschap hebben en betalingen aan partners en familieleden tot en met de derde graad van bloed- en aanverwantschap;

e. kosten voor kantoorruimte buiten het fractiegebouw;

f. uitgaven aan statenleden of duo-commissieleden of bedrijven van statenleden of duo-commissieleden voor werkzaamheden, welke zij als medewerker of anderszins in opdracht van een stichting als bedoeld in artikel 4 verrichten;

g. uit fractiegeld door een statenlid of duo-commissielid gedeclareerde presentiegelden.

12. Als het bedrag van de betaalde voorschotten het vastgestelde subsidiebedrag te boven gaat, kan de voorzitter het saldo als onverschuldigde betaling terugvorderen of verrekenen met een daarop volgende voorschotverlening.

Artikel 11a

1. Indien een fractie na verkiezingen niet terugkeert in provinciale staten worden de reserves, voor zover opgebouwd met behulp van provinciale middelen, zo spoedig mogelijk doch uiterlijk binnen twaalf maanden nadat het statenlidmaatschap van de leden van de fractie als geheel is geëindigd, teruggestort in de provinciale kas na aftrek van de in de laatste zittingsperiode aangegane financiële verplichtingen.

2. Indien een fractie na verkiezingen niet terugkeert in provinciale staten, worden rechtmatige kosten, gemaakttussen 14 maart en de datum waaropde afscheidsvergadering van provinciale staten plaatsvindt, betrokken bij de subsidievaststelling over het voorgaande subsidiejaar.

3. Provinciale staten kunnen het eerste lid buiten toepassing laten of daarvan afwijken voor zover toepassing zal leiden tot een onbillijkheid van overwegende aard.

Artikel 12 Oordeel voorzitter

Indien een subsidieaanvrager vóór de vaststelling van de subsidie zekerheid wil hebben over de vraag of een bepaalde voorgenomen activiteit aangemerkt zal worden als een activiteit waarvoor subsidie kan worden verstrekt, dan kan hij hieromtrent het oordeel vragen van de voorzitter. De voorzitter geeft zijn oordeel binnen vier weken na ontvangst van een dergelijk verzoek.

Artikel 13 Looptijd verordening

Deze verordening treedt in werking op 15 maart 2015.

Artikel 14 Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als: Subsidieverordening fractiebijdragen Noord-Holland 2015.

Ondertekening

Haarlem, 2 maart 2015.
Provinciale Staten van Noord-Holland,
J.W. Remkes, voorzitter.
J.J.M. Vrijburg, griffier.

Ziet u een fout in deze regeling?

Bent u van mening dat de inhoud niet juist is? Neem dan contact op met de organisatie die de regelgeving heeft gepubliceerd. Deze organisatie is namelijk zelf verantwoordelijk voor de inhoud van de regelgeving. De naam van de organisatie ziet u bovenaan de regelgeving. De contactgegevens van de organisatie kunt u hier opzoeken: organisaties.overheid.nl.

Werkt de website of een link niet goed? Stuur dan een e-mail naar regelgeving@overheid.nl

Provincie Noord-Holland

2023 | 73

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 25 september 2023

Onderwerp: Wijziging van de Subsidieverordening fractiebijdragen Noord-Holland 2015

Bijlagen:

Ontwerpbesluit

1. Inleiding

De Subsidieverordening fractiebijdragen Noord-Holland 2015 is toe aan actualisatie. De voorliggende wijziging heeft als doel om de verordening aan te passen op zes punten.

2. Toelichting

De zes aan te passen punten betreffen de volgende voorgestelde wijzigingen:

1. Met betrekking tot de landelijke stichting als subsidieontvanger zijn er twee problematische artikelonderdelen die hier aan in de weg staan. Artikel 4 onderdeel a en b. Voorgesteld wordt om in onderdeel a. ‘enige’ te schrappen. Hierdoor kunnen ook andere fracties in andere provincies vanuit dezelfde stichting ondersteund kunnen worden. Dit is nodig omdat ‘fractie’ gedefinieerd is in de verordening.

2. Artikel 6, punt 2 wordt gewijzigd. In afwijking van het bepaalde in het eerste lid worden aanvragen voor het subsidiejaar waarin de verkiezingen plaatsvinden ingediend voor 1 juni van het jaar waarin in de verkiezingen plaatsvinden.

3. De subsidie bedraagt € 44.959,- per aanvrager vermeerderd met een bedrag van € 7.208,- per lid van de fractie die door de aanvrager wordt ondersteund.

4. Binnen twee maanden nadat de mededeling aan de voorzitter van Provinciale Staten is doorgegeven wijzigt de voorzitter de verleende subsidie aan de veranderde situatie. Met verwijzing naar het Reglement van Orde artikel 11, vierde lid.

5. Binnen vijf maanden na ontvangst van de aanvraag tot vaststellen van de subsidie van het vorige jaar stelt de voorzitter de subsidie vast. Dit is in de tijd gezien inleveren voor 14 april en vaststellen 14 september. Uit de praktijk is gebleken dat dit niet haalbaar is. Voorgesteld wordt de verordening zo te wijzigen dat de voorzitter de subsidie vaststelt in het lopende subsidiejaar en uiterlijk voor aanvang van het nieuwe subsidiejaar wat aanvangt op 15 maart. Daarmee sluit het aan bij de praktijk.

6. Voorgesteld wordt om de bijdragen te indexeren. Een bedrag van maximaal € 565,- per fractie vermeerderd met maximaal € 452,- per fractielid en duo-commissielid voor consumptiekosten. Een bedrag van maximaal € 898,- voor de kosten van nieuwsgaring, al dan niet digitaal.

3. Financiering, communicatie en (burger)participatie

De aanpassingen zullen nauwelijks financiële gevolgen hebben.

4. Proces en procedure

Het besluit wordt na vaststelling door PS bekendgemaakt via het Provinciaal Blad op overheid.nl. De geconsolideerde tekst van de verordening zal terug te vinden zijn in de regelingenbank op overheid.nl.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Presidium,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

E. Krijgsman, griffier

Ontwerpbesluit van Provinciale Staten van Noord-Holland tot wijziging van de Subsidieverordening fractiebijdragen Noord-Holland 2015

Nr. 73-2023

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van het presidium van 25 september 2023;

gelet op artikel 33 Provinciewet,

besluiten:

ARTIKEL I

De Subsidieverordening fractiebijdragen Noord-Holland 2015 wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 4 wordt als volgt gewijzigd:

1. In onderdeel a vervalt ‘enige’;
2. Onderdeel b komt te luiden:
   b. statutair hebben vastgelegd dat het liquidatiesaldo voortkomend uit door de provincie verstrekte subsidie ten goede komt aan de provincie Noord-Holland;

B

Artikel 6, tweede lid, komt te luiden:

2. In afwijking van het eerste lid wordt een aanvraag om subsidie voor het subsidiejaar waarin de verkiezingen plaatsvinden ingediend vóór 1 juni van dat subsidiejaar.

C

Artikel 7, eerste lid, komt te luiden:

1. De subsidie bedraagt € 44.959,- per aanvrager vermeerderd met een bedrag van € 7.208,- per lid van de fractie die door de aanvrager wordt ondersteund.

D

Artikel 10 komt te luiden:

Artikel 10 Aanvraag om subsidievaststelling

1. De aanvraag om subsidievaststelling wordt ingediend vóór 1 juni volgend op het subsidiejaar waarop de subsidieverlening betrekking heeft.
2. Voor de aanvraag om subsidievaststelling wordt het formulier gebruikt zoals opgenomen in bijlage 2 bij deze verordening.
3. Bij de aanvraag om subsidievaststelling wordt het ingevulde format verantwoording fractiegelden en het jaarverslag, zoals opgenomen in bijlage 3 en 4 bij deze verordening, verstrekt.
4. De aanvraag om subsidievaststelling wordt aan de door de commissaris van de Koning aangewezen accountant ter verslaglegging voorgelegd.
5. De accountant rapporteert of de subsidiebestedingen passen binnen deze verordening door middel van een rapport van bevindingen.
6. Het rapport van bevindingen wordt gepubliceerd op de website van de provincie.

E

Artikel 11 wordt als volgt gewijzigd:

a. Het eerste lid komt te luiden:
   1. De voorzitter stelt de subsidie vast vóór de aanvang van een nieuw subsidiejaar.
b. Het vierde lid komt te luiden:
   4. Bij de vaststelling van de subsidie houdt de voorzitter rekening met:

      a. Consumptiekosten met een maximum van € 735, - per fractie vermeerderd met maximaal € 588,- per fractielid en duo-commissielid;
      b. Kosten van nieuwsgaring met een maximum van € 1200,-.

C. Er wordt een dertiende lid toegevoegd, luidende:

13. De kosten, bedoeld in het vierde lid, worden jaarlijks geïndexeerd aan de hand van de consumentenprijsindex van het jaar voorafgaand aan het jaar waarin de subsidie wordt verleend.

F

Artikel 12 komt te luiden:

Artikel 12 Oordeel voorzitter

Indien een subsidieaanvrager vóór de vaststelling van de subsidie zekerheid wil hebben over de vraag of een bepaalde voorgenomen activiteit aangemerkt zal worden als een activiteit waarvoor subsidie kan worden verstrekt, dan kan hij hieromtrent het oordeel vragen van de voorzitter, gehoord het presidium. De voorzitter geeft zijn oordeel binnen vier weken na ontvangst van een dergelijk verzoek.

ARTIKEL II

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Provinciaal Blad waarin het wordt geplaatst en werkt terug tot 15 maart 2023.

Haarlem, 11 december 2023

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
J.Faber
AD/STG

Doorkiesnummer +31235145778
jescafaber@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d 11-12-2023
Commissie Bestuur
Datum commissievergadering 27-11-2023

30 november 2023

Onderwerp: Voordracht Wijziging subsidieverordening fractiebijdragen

Advies commissie Bestuur:

De Voordracht Verordening Wijziging subsidieverordening fractiebijdragen als **hamerstuk** door te geleiden naar PS van 11 december 2023.

Uittreksel van het concept-verslag Bestuur 27 november 2023:

4.b Voordracht Wijziging subsidieverordening fractiebijdragen
De Subsidieverordening fractiebijdragen Noord-Holland 2015 is toe aan actualisatie. Enerzijds om te voldoen aan de ontstane praktijk, anderzijds om enkele bedragen te actualiseren en indexeren.
Behandelvoorstel: PS adviseren over de Voordracht inzake de actualisatie van de subsidieverordening fractiebijdragen.

Eerste termijn commissie
De heer **De Jong** (50PLUS) vraagt of de woordvoerder van BBB nogmaals de beweegredenen voor het schrappen van het woord 'enige' in artikel 4a van deze verordening wil delen met de commissie.

De heer **De Vries** (VVD) vraagt of de indieningstermijn voor het vaststellen van de fractiebijdrage met een maand vervroegd wordt.

De heer **Heijnen** (CDA) is accoord met de voorgestelde wijzigingen en herhaalt dat de factuur van de accountant erg laat in het boekjaar wordt ontvangen.

Statenlid **Hollebeek** (PvdD) vraagt waarom er een verschil is tussen de maximale indexering per fractie en de maximale indexering per fractielid. Het statenlid vindt dat deze indexeringen min of meer gelijk moeten zijn en vraagt of deze berekeningswijze niet in het voordeel van grotere fracties uitpakt.

De **voorzitter** nodigt de heer **Valk** (BBB) uit om een reactie te geven op de vraag van de heer **De Jong** (50PLUS).

De heer **Valk** (BBB) zegt dat de BBB ervoor kiest om al het fractiegeld van de provincie op één rekening te storten

en daarvan alle rekeningen te betalen. Om deze praktijk te formaliseren, moest het genoemde woord geschrapt worden.

De heer **Kes** (SP) vraagt wat de situatie bij de BBB zo anders maakt dan die bij alle andere partijen.

De heer **Valk** (BBB) zegt dat BBB ervoor heeft gekozen om alle fractiegelden uit alle twaalf provincies bij één stichting onder te brengen. Hierdoor ontstaat er synergie 'waardoor het goedkoper wordt'.

De heer **Heijnen** (CDA) wil weten hoe het bedrag dat overblijft en aan te einde van het jaar teruggestort moet worden naar de provincie, berekend wordt door de BBB.

De heer **Valk** (BBB) antwoordt dat er per provincie wordt bijgehouden wat er uitgegeven wordt. De administratie wordt gedaan door één i.p.v. twaalf medewerkers.

De heer **Klein** (ChristenUnie) vraagt of er nu sprake is van het legaliseren van een bestaand gebruik of dat er een nieuwe regeling voor komend jaar wordt ingevoerd.

De heer **Valk** (BBB) antwoordt dat bij de provincie gevraagd is of dit mocht en dat mocht. Dit geldt ook voor de andere provincies.

De heer **Kes** (SP) verneemt graag de reactie van de commissaris en vraagt zich af of de wetgeving veranderd is. De SP heeft in het verleden namelijk veel van dit soort situaties gehad en kreeg toen te horen dat dit wettelijk niet is toegestaan.

Eerste termijn GS
Commissaris **Van Dijk** zegt dat er een wezenlijk verschil is tussen het overmaken van vergoedingen naar een politieke partij die vervolgens bepaalt welk deel van het geld wordt uitgekeerd en het overmaken van vergoedingen naar een ondersteunende stichting die onder accountantscontrole staat en meerdere klanten mag bedienen. Hij zegt er ook bij dat de stichting door de accountant van de provincie wordt gecontroleerd. Verder zal het overblijvende geld, evenals in de huidige situatie, teruggestort worden naar de provincie.

> De heer **Kes** (SP) vraagt of de SP zou mogen kiezen voor het overmaken van alle fractiebudgetten van provincies, gemeenten, Eerste- en Tweede Kamer naar één stichting, zolang dat boekhoudkundig maar goed uit elkaar wordt gehouden.

Commissaris **Van Dijk** zegt dat hij geen 'ja' of 'nee' kan antwoorden. Dat hangt af van het individuele geval. Overigens is dit op dezelfde wijze geregeld binnen andere provincies.
Reagerend op de vraag over de indieningstermijn, verklaart hij dat deze is verschoven naar de toekomst. Aan de heer Heijnen (CDA) belooft hij contact op te zullen nemen met de accountant, want: 'hoe eerder, hoe beter'.
Het verschil in indexering verklaart de commissaris uit het al jaren indexeren van de subsidie per fractie. Daardoor is een groot 'gat' ontstaan. Uiteindelijk zal de consumentenprijsindex in 2024 voor beide gevallen (fractie en fractielid) worden gehanteerd.
Hij geeft aan dat de indieningstermijn voor fracties gelijk blijft en rondt af met de mededeling dat het presidium accoord heeft gegeven aan de lijn die uitgezet wordt in dit stuk en daar wordt al mee gewerkt.

Tweede termijn commissie
De heer **De Jong** (50PLUS) vraagt of duo-commissieleden voor deze subsidie ook gerekend worden tot lid van de fractie.

Tweede termijn GS
De commissaris zegt het antwoord op de gestelde vraag niet te weten

De **voorzitter** stelt voor om de voordracht als hamerstuk te geleiden naar de PS-vergadering.
De commissie gaat accoord hiermee.

Provincie Noord-Holland

PS-vergadering

Dossiernummer	13544
Extern Zaak ID	2114001
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	11 december 2023
Agendapunt	8.d
Titel	Zienswijze PS op gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling siteholderschap Werelderfgoed Hollandse Waterlinies (VD-60).
Organisatieonderdeel	BEL/IOT

Geagendeerd	Vergaderdatum
Ingekomen stukken ter kennisname	31 oktober 2023
PS-vergadering	**11 december 2023**

Toelichting

De Wet gemeenschappelijke regeling is per 01-07-2022 gewijzigd. Voor 1-7-2024 moeten alle gemeenschappelijke regelingen voldoen aan de nieuwe wetgeving. Het college van GS vraagt Provinciale Staten om een zienswijze op de voorgestelde wijziging van de gemeenschappelijke regeling siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies. Het college zal deze zienswijze delen met het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies. De provincie Noord-Holland is deelnemer van het Gemeenschappelijk orgaan Hollandse Waterlinies. Op grond van deze gemeenschappelijke regeling wijst het college van Gedeputeerde Staten uit haar midden een lid en plaatsvervanger aan.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
E.G.M. ten Brummelhuis
BEL/IOT

Telefoonnummer +31235143629
BRUMMELHUISE@Noord-Holland.nl

Verzenddatum
11 OKT. 2023

Kenmerk
2114001/2114088

Uw kenmerk

Betreft: Zienswijze Provinciale Staten op de gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over Zienswijze Provinciale Staten op de gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
E.A.S. Rommel

4 bijlage(n)

1. Voordracht zienswijze wijziging GR Hollandse Waterlinies
2. Brief van Gemeenschappelijk orgaan siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinie;
3. Toelichting wijziging GR Hollandse Waterlinies
4. Doorlopende tekst GR Hollandse Waterlinies

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Betreft: **Ontwerpwijziging GR Hollandse Waterlinies**
Datum: **15 september 2023**
Van: **Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies**

Geachte colleges van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant, Gelderland, Utrecht en Noord-Holland,

Sinds anderhalf jaar werkt u samen in het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies (GO) voor het behoud van het UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies. Hiervoor heeft u in 2022 de Gemeenschappelijke Regeling Hollandse Waterlinies (GR HW) vastgesteld. Inmiddels is de Wet gemeenschappelijke regeling (Wgr) gewijzigd. Die vereist dat de provincies alle bestaande Gemeenschappelijke Regelingen uiterlijk op 1 juli 2024 hebben aangepast, zo ook de GR HW.

Met GR HW Artikel 21 heeft u mogelijk gemaakt dat het GO wijzigingen aan de GR aan u kan voorstellen. De bijgaande Ontwerpwijziging is ons voorstel naar aanleiding van de wijziging van de Wgr. Deze wordt vergezeld door een toelichting op het voorstel.

De wijziging heeft voor de GR HW ten opzichte van veel andere GR-en weinig voeten in de aarde. Dat komt omdat deze GR 'beleidsarm' is: zij verzorgt vooral de afstemming tussen de inzet van de provincies aan de Hollandse Waterlinies en de gezamenlijke verantwoording naar rijk en UNESCO. De aanpassingen leiden niet tot enige verandering van bescherming van de Hollandse Waterlinies, de samenwerking aan dit werelderfgoed of investeringen daaraan. Wel zijn de data van wettelijke deadlines voor de P&C-cyclus gewijzigd. Daarnaast zal het GO per besluit afwegen of hij deze openbaar maakt en zal hij PS ook ongevraagd informeren.

Uw colleges zijn nu aan zet om deze ontwerpwijziging tijdig aan te bieden aan PS voor hun zienswijzen cf. Wgr Artikel 40.

Namens het GO van het UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies, hoogachtend,

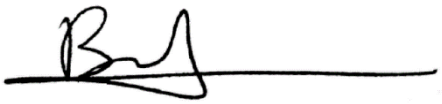

Bas Nijenhuis-Vesseur
Secretaris Gemeenschappelijk orgaan Hollandse Waterlinies

HOLLANDSE WATERLINIES
UNESCO WERELDERFGOED

Toelichting bij de Ontwerpwijziging GR Hollandse Waterlinies

DATUM	15-9-2023
AAN	College's van GS van N-H, Utr, Gld en N-Br
VAN	GO Hollandse Waterlinies

Dit memo is de toelichting op de Ontwerpwijziging van de Gemeenschappelijk Regeling Hollandse Waterlinies. Hierin wordt eerst enige algemene informatie gegeven over de wijziging. Daarna volgt de inhoudelijke toelichting over de wijziging van specifieke onderdelen. Dit ontwerp en deze toelichting heeft het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinie op 15 september 2023 aan de college's van GS van Noord-Holland, Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant aangeboden.

Deze wijziging leidt niet tot enige verandering van bescherming van de Hollandse Waterlinies, de samenwerking aan dit werelderfgoed of investeringen daaraan.

Aanleiding: gewijzigde Wet gemeenschappelijke regeling
De Wet gemeenschappelijke regeling (Wgr) is gewijzigd. Daardoor moeten alle bestaande Gemeenschappelijke Regelingen worden aangepast. De wet vereist dat dit uiterlijk 1 juli 2024 is gedaan.

Het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinie (GO) bestaat vanwege de Gemeenschappelijke Regeling Hollandse Waterlinie (GR HW). In Artikel 21 daarvan staat dat het GO-bestuur aan de college's van GS van de deelnemende provincies voorstellen kan doen over wijzigingen aan deze GR. De Ontwerpwijziging is het voorstel van het GO naar aanleiding van de wetwijziging.

Wat wordt gewijzigd?
De Wgr is gewijzigd om de democratische legitimatie te versterken. Bij veel Provinciale Staten leeft, aldus de wetgever, de gedachte dat de invloed op de taakuitvoering door gemeenschappelijke regelingen klein is. Het doel is om de kaderstellende- en controlerende rol van Provinciale Staten te versterken en de politieke verantwoording over provinciale samenwerking te verbeteren. Dat heeft geleid tot de introductie in de Wgr van meerdere nieuwe instrumenten voor de staten, die vooral de staten in de gelegenheid stellen om aan de voorkant van besluiten en processen betrokken te zijn. Dit is vertaald in o.a.:

- PS hebben nu de mogelijkheid tot zienswijze op ontwerpregeling
- De termijnen in de begrotingscyclus zijn aangepast waardoor PS een maand meer heeft voor het indienen van een zienswijze (van 8 naar 12 weken);
- Het GO heeft een actieve informatieplicht naar PS;
- Het GO kunnen PS om zienswijze vragen over specifieke besluiten.

Hoe heeft het GO het proces gedaan?
In het voorjaar 2023 is het GO gestart met de wijziging van de GR HW. Het bestuur van het GO heeft op 7 maart 2023 het plan van aanpak met planning ter kennisname gekregen. Toen is ook een ambtelijke begeleidingsgroep gestart met daarin juristen, beleidsmedewerkers en programmamanagers van de vier provincies. In juli hebben zij ambtelijk gesproken over een keuzememo met daarin de wettelijk verplichte

veranderingen met ruimte voor keuze. De door hen geadviseerde keuzes heeft het GO-bestuur via de schriftelijke ronde in juli 2023 bevestigd. Daarmee heeft het bestuur per verplichte verandering gekozen voor een bepaalde uitwerking. Ook deze uitwerking in een Ontwerpwijziging heeft bestuurlijke instemming verkregen in de tweede week van september 2023. Daarna is hij met deze toelichting naar de college's gestuurd voor verdere behandeling.

Consequenties
De wijziging heeft voor de GR HW ten opzichte van veel andere GR-en weinig voeten in de aarde. Dat komt omdat deze GR 'beleidsarm' is: het Gemeenschappelijk Orgaan verzorgt vooral de afstemming tussen de provinciale werkzaamheden aan de Hollandse Waterlinies en de gezamenlijke verantwoording naar rijk en UNESCO. De keuzes voor investeringen vinden vooral plaats bij besluitvorming voor de regionale programma's. De regelgeving of wettelijke bevoegdheden voor de ruimte, het milieu, water e.d. veranderen niet. De GR HW is niet van toepassing op deze zaken. Met deze wijziging dragen provincies geen bevoegdheden aan het GO-bestuur over. De wijzigingen hebben geen consequentie voor de wijze waarop we samenwerken, geen financiële gevolgen, geen gevolgen voor de capaciteit.

Wel zijn de data van wettelijke deadlines voor de P&C-cyclus gewijzigd. Daarnaast zal het GO per besluit afwegen in hoeverre hij deze publiceert.

Korte toelichting op de wijzigingen

<u>Termijnen begrotingscyclus (Art. 14, Art 15 lid 1, Art. 15 lid 6, Art 16, lid 2)</u>
De huidige termijnen in de GR HW zijn aangepast aan de nieuwe termijnen in de Wgr.

<u>Openbaar maken vergaderstukken GO (artikel 4 lid 9 GR HW)</u>
Vooruitlopend op de inwerkingtreding van artikel 3.3 van de Wet open overheid voor het bestuur van het GO is de mogelijkheid opgenomen dat de agenda en onderliggende documenten openbaar worden gemaakt. Daarmee kan bij de publicatie van de agenda van de vergadering van het bestuur van de GO de mogelijkheid van participatie per besluit opengesteld worden. Dat is maatwerk. Dan kan bijvoorbeeld via de elektronische weg gereageerd worden. Het GO-bestuur betrekt de reacties in haar besluitvorming en maakt kenbaar wat ze met deze reacties heeft gedaan.

<u>Zienswijze over specifieke besluiten van het bestuur (artikel 9 lid 4 GR HW)</u>
De Wgr biedt de mogelijkheid te benoemen welke soorten van besluiten worden voorgelegd aan Provinciale Staten voor zienswijze, anders dan de wettelijk verplichte besluiten zoals de ontwerp-begroting.

Het GO-bestuur kan voor de provincies bindende besluiten nemen over de uitvoering van de taken. Voor dergelijke niet-wettelijke besluiten staat in GR HW artikel 9 lid 2 dat die besluiten worden voorgelegd aan Provinciale Staten.

In deze voorgestelde wijziging zijn geen andere besluiten eraan toegevoegd. Zoals hiervoor al genoemd is deze GR een beleidsarme GR. Het orgaan is niet ingesteld om besluiten te nemen die de kaderstellende, controlerende en budgettaire bevoegdheden van Provinciale Staten raken. Daarnaast worden provinciale en gedeputeerde staten voorzien van informatie vanuit het GO en kunnen de staten ook informatie vragen aan het GO die zij nodig hebben voor het uitoefenen van hun taken.

Participatie van inwoners en belanghebbenden (artikel 9 leden 7-9 GR HW)
In de GR dient te worden opgenomen in welke mate inwoners en belanghebbende kunnen participeren bij besluiten van het GO-bestuur.

Ook hier is van belang in deze de GR de uitvoerende taken in mandaat, dus namens de deelnemende gedeputeerde staten worden uitgevoerd. Participatie betreft de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid; beleid dat vrijwel altijd door de provincies zelf en niet door het GO-bestuur wordt vastgesteld en waarin participatie een onderdeel vormt.

Volgens de Wgr is de participatieprocedure standaard conform afdeling 3.4. van de Algemene wet bestuursrecht. Om maatwerk in de participatie mogelijk te maken, is in deze ontwerpwijziging opgenomen dat het GO-bestuur van deze standaardprocedure kan afwijken door een ander proces te volgen.

Actieve informatieplicht (artikel 11 GR HW)
De informatieplicht is al geregeld in artikel 11 van de GR HW, zij het dat het daar om gevraagde inlichtingen gaat. De wetwijziging gaat uit van een actieve informatieplicht. Het bestuur dient derhalve ook actief de staten te informeren. Daarmee worden alle Provinciale Staten in dezelfde informatiepositie gebracht. Aan de bepaling wordt daarom het woord “ongevraagd” toegevoegd.

Tevens wordt ook op dit onderdeel vooruit gelopen op de inwerkingtreding van artikel 3.3. van de Wet open overheid en de openbaarheid van documenten in de besluitvorming verplicht gesteld. Daarmee is het GO-bestuur transparant in haar besluitvorming naar Provinciale Staten, en uiteraard ook naar de inwoners en belanghebbenden.

Evaluatie (artikel 18 GR HW)
In de Wgr is opgenomen dat er een bepaling over evaluatie in dient te staan. In de huidige GR wordt gesproken over een periodieke evaluatie, maar dat de eerste evaluatie in ieder geval na 6 jaar plaatsvindt. Dat is in 2028. Dat heeft mede te maken met de initiële periode van de werking van deze GR van 12 jaren. In de provincies is het beleid erop gericht om per bestuursperiode (=4 jaar) de gemeenschappelijke regelingen te evalueren. Daarom wordt voorgesteld om in aansluiting bij evaluaties door provincies de termijn van zes jaar te vervangen door vier jaar.

Uittreding (artikel 20 GR HW)
De Wgr bepaalt dat in de GR de gevolgen van uittreding voor de uittreder, de achterblijvende deelnemers en het GO bepaald dienen te worden. De huidige bepaling in Artikel 20 voldoet op zich daaraan en hoeft daarom niet te wijzigen om te voldoen aan de Wgr. Wel is bij de evaluatiebepaling (Artikel 18) opgenomen dat in de evaluatie uitdrukkelijk aandacht zal worden besteed aan de invulling en de condities van de voorwaarden van uittreding.

Overigens is uittreding pas mogelijk na twaalf jaren na de oprichting van het GO.

Gemeenschappelijke regeling siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies

De colleges van gedeputeerde staten van de provincies Gelderland, Noord-Brabant, Noord-Holland en Utrecht, ieder voor zover voor de eigen provincie bevoegd,

Overwegende dat

zij gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen voor de verplichtingen die voortvloeien uit de UNESCO-status van de werelderfgoedsite die bestaat uit de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie, samen aangeduid als Hollandse Waterlinies;

de uitzonderingen voor horizontale samenwerking en de aankoopcentrale, als opgenomen in artikel 2.24c resp. artikel 2.11 van de Aanbestedingswet 2012, een aanbestedingsvrije samenwerking van de provincies mogelijk maken,

~~——————————————~~dat de Wet gemeenschappelijke regelingen met ingang van 1 juli 2022 is gewijzigd met als doel de democratische legitimiteit van de gemeenschappelijke regelingen te vergroten;

dat deze wijziging aanleiding is om de gemeenschappelijke regeling te wijzigen;

Gelet op

hoofdstuk II van de Wet gemeenschappelijke regelingen,

de toestemming van de provinciale staten van de provincies Gelderland, Noord-Brabant, Noord-Holland en Utrecht, op grond van artikel 40, tweede lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen,

Besluiten

de navolgende gemeenschappelijke regeling te ~~treffen:~~wijzigen, zodat deze als volgt luidt:
Gemeenschappelijke regeling siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies

Hoofdstuk 1: Algemene bepalingen

Artikel 1: Begripsbepalingen

In deze regeling wordt verstaan onder:

a.	aankoopcentrale:	de aankoopcentrale als bedoeld in artikel 2.11 van de Aanbestedingswet 2012;
b.	colleges:	de colleges van gedeputeerde staten van de provincies;
c.	horizontale samenwerking:	de samenwerking als bedoeld in artikel 2.24c, lid 1 van de Aanbestedingswet 2012;
d.	managementplan:	het door UNESCO verplichte plan waarin beschreven wordt hoe het werelderfgoed beschermd wordt;
e.	minister:	de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties;

f.	orgaan:	het gemeenschappelijk orgaan werelderfgoed Hollandse Waterlinies, bedoeld in artikel 3, eerste lid;
g.	Outstanding Universal Value:	beschrijving van de uitzonderlijke universele waarde waarop werelderfgoedstatus is verleend;
h.	provinciale staten:	de provinciale staten van de provincies;
i.	provincies:	de provincies Gelderland, Noord-Brabant, Noord-Holland en Utrecht;
j.	regeling:	de Gemeenschappelijke regeling siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies;
k.	UNESCO:	de United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization;
l.	voorzitter:	de voorzitter van het gemeenschappelijk orgaan, bedoeld in artikel 6;
m.	werelderfgoedsite:	de werelderfgoedsite bestaande uit de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie, als omschreven in het nominatiedossier 'Dutch Water Defence Lines, Significant Boundary Modification Defence Line of Amsterdam'; en
n.	wet:	de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Artikel 2: Belang

Deze regeling wordt getroffen ten behoeve van het beschermen, beheren en uitdragen van de werelderfgoedwaarde van de werelderfgoedsite. Dit vindt plaats door gecoördineerd en gezamenlijk de verplichtingen te vervullen die UNESCO aan werelderfgoed verbindt. Daarbij is harmonisatie van beleid en uitvoering door het bevoegde gezag noodzakelijk, evenals het bijeenbrengen van budget en het stroomlijnen van contacten met stakeholders zoals rijk, gemeenten, waterschappen, private eigenaren en terreinbeherende organisaties.

Hoofdstuk 2: Gemeenschappelijk Orgaan

Artikel 3: Gemeenschappelijk orgaan

1. Er is een gemeenschappelijk orgaan als bedoeld 41, eerste lid, juncto artikel 8, tweede lid, van de wet, genaamd Gemeenschappelijk orgaan siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies.
2. De provincie Utrecht vertegenwoordigt het orgaan voor deelname aan het maatschappelijke verkeer en het (privaatrechtelijke) rechtsverkeer.
3. Het orgaan is gevestigd te Utrecht.

Artikel 4: Samenstelling orgaan

1. Het orgaan bestaat uit vier leden. De colleges wijzen uit hun midden elk één gedeputeerde aan als lid van het orgaan.
2. Het lidmaatschap van het orgaan eindigt van rechtswege, zodra de gedeputeerde ophoudt lid te zijn van het college uit wiens midden hij is aangewezen.
3. De colleges wijzen voor ieder door hen aangewezen lid tevens een plaatsvervangend lid uit hun midden aan, dat het lid bij afwezigheid in het orgaan kan vervangen.
4. De leden van het orgaan hebben ieder één stem.
5. Het orgaan beslist bij meerderheid van stemmen.
6. Indien de stemmen ten aanzien van een specifiek onderwerp duurzaam staken, wordt de geschillenregeling, bedoeld in artikel 23, van kracht.
7. Het orgaan vergadert minimaal twee keer per jaar en voorts als ten minste twee van de leden erom verzoeken.
8. Het orgaan kan incidenteel of structureel deskundigen en adviseurs uitnodigen om deel te nemen aan zijn beraadslaging. Externe deelnemers aan de vergadering hebben geen stemrecht.
9. Het orgaan maakt de agenda's, vergaderstukken, verslagen en besluitenlijsten uit eigen beweging bekend, met inachtneming van hoofdstuk 5 van de Wet open overheid.

Artikel 5: Reglement van orde

Het orgaan stelt een reglement van orde voor zijn vergaderingen en werkzaamheden vast. In dit reglement van orde wordt in ieder geval vastgelegd:

a. de wijze waarop de oproeping voor de vergaderingen moet geschieden;
b. het quorum dat vereist is om geldige besluiten te nemen, en
c. de vergaderorde die op de vergaderingen van toepassing is.

Artikel 6: Voorzitter

1. Het orgaan wijst uit zijn midden een voorzitter aan.
2. De voorzitter ondertekent de stukken die van het orgaan uitgaan.
3. De voorzitter is verantwoordelijk voor de voorbereiding van de vergaderingen van het orgaan en de vergaderorde binnen het orgaan, onverminderd het bepaalde bij of krachtens artikel 5.
4. Het orgaan kan de voorzitter machtigen om namens het orgaan te handelen.
5. Het orgaan wijst uit zijn midden een of meer plaatsvervangend voorzitters aan, die de voorzitter bij verhindering of ontstentenis vervangen. Hetgeen in deze regeling is bepaald ten aanzien van de voorzitter is van overeenkomstige toepassing op de plaatsvervangend voorzitters, tenzij de regeling anders bepaalt.

Artikel 7: Secretaris

1. Het orgaan heeft een secretaris.
2. Het orgaan benoemt, schorst en ontslaat de secretaris. De secretaris is niet lid van het orgaan.
3. De secretaris is bij de vergaderingen van het orgaan aanwezig en staat het orgaan bij in de uitvoering van zijn taken.
4. De secretaris medeondertekent de stukken die van het orgaan uitgaan.
5. Het orgaan wijst een vervanger van de secretaris aan, die deze bij afwezigheid van de secretaris kan vervangen.
6. De secretaris en zijn plaatsvervanger zijn functionarissen van de ambtelijke organisatie van een van de provincies, bedoeld in artikel 8, eerste lid.
7. De secretaris coördineert en geeft leiding aan de ambtelijke ondersteuning van het orgaan, bedoeld in artikel 8.

Artikel 8: Organisatie

1. Het orgaan wordt ondersteund door een ambtelijke organisatie die wordt ondergebracht bij de provincie Utrecht. Het college van de provincie Utrecht stelt hiervoor een besluit ‘ambtelijke ondersteuning Interprovinciaal orgaan siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies’ vast, op voorstel van het gemeenschappelijk orgaan.
2. Waar nodig treedt de provincie Utrecht op als aankoopcentrale voor de provincies ten behoeve van de taken van het orgaan.
3. De kosten die de provincie Utrecht maakt voor de ambtelijke ondersteuning, bedoeld in het eerste lid, komen ten laste van de begroting, bedoeld in artikel 15. De financiële administratie overeenkomstig de begroting van het orgaan worden onder verantwoordelijkheid van de secretaris, bedoeld in artikel 7, uitgevoerd door de ambtelijke ondersteuning, bedoeld in het eerste lid.

Hoofdstuk 3: Taken en verantwoording

Artikel 9: Taken

1. Het orgaan coördineert of draagt zorg, voor de uitvoering van de volgende taken:
    a. de benodigde afstemming en communicatie tussen publieke en private partijen betrokken bij de werelderfgoedsite,
    b. het stimuleren en coördineren van de bescherming en het behoud van de werelderfgoedsite Hollandse Waterlinies als geheel met het oog op het behoud en de langdurige adequate bescherming van de Outstanding Universal Value;
    c. het opstellen, actualiseren en uitvoeren van het managementplan van het werelderfgoed;
    d. de verantwoording naar het Rijk over zaken die rondom het werelderfgoed spelen;
    e. het nakomen van de rapportageverplichtingen naar UNESCO, bijvoorbeeld de zogenoemde ‘state of conservation-reports’ en de periodieke rapportage;

f. het ondersteunen en faciliteren voor het samen met betrokken partijen beschikbaar krijgen van voldoende middelen voor de uitvoering van de managementmaatregelen;

g. het bevorderen van visievorming ten behoeve van strategieën voor behoud en bescherming van de werelderfgoedsite en het hierin gezamenlijk opereren;

h. het stimuleren van de onderlinge kennisuitwisseling en aanwezigheid van expertise op het gebied van ruimtelijke kwaliteit, zodat ontwikkelingen plaatsvinden met als uitgangspunt de Outstanding Universal Value en met inzet van kennis van het erfgoed en met ontwerpexpertise;

i. het tijdig identificeren van en reageren op bedreigingen en ontwikkelingen met een langdurige of blijvende impact op de Outstanding Universal Value en erfgoed van het werelderfgoed;

j. het versterken van het draagvlak, het verspreiden van kennis en het promoten van het werelderfgoed bij de betrokken overheden, stakeholders en in de samenleving, en

k. het optreden als eerste aanspreekpunt voor en het betrekken van nationale overheden voor kennis en advies bij de uitvoering van het managementplan.

2. Het orgaan kan bij de uitvoering van de taken, bedoeld in het eerste lid, beslissingen nemen die de colleges dan wel de provincies bestuurlijk binden. De colleges worden in de gelegenheid gesteld al dan niet tezamen binnen 20 werkdagen een zienswijze te geven op een ontwerp-beslissing. Het gemeenschappelijk orgaan stelt de colleges schriftelijk en gemotiveerd in kennis van zijn oordeel over de zienswijze, alsmede van de eventuele conclusies die het daaraan verbindt voorafgaande aan het nemen van de beslissing waarover de zienswijze gegeven is.

3. In het geval er beslissingen moeten worden genomen met dringende spoed worden colleges, in afwijking van de termijn bedoeld in het tweede lid, in de gelegenheid gesteld om binnen 15 werkdagen een zienswijze te geven op de ontwerp-beslissing.

4~~3~~. ~~Onverminderd het bepaalde in de wet of deze regeling worden door het orgaan geen besluiten genomen waarvoor voorafgaand zienswijzen aan provinciale staten van de provincies worden gevraagd.~~ Tenzij het orgaan anders besluit, worden er geen andere besluiten dan de door de wet of in deze regeling bepaald, voorgelegd aan provinciale staten voor het naar voren brengen van zienswijzen.

5~~4~~. Uitvoering van de taken als bedoeld in het eerste lid, komt ten laste van de begroting van het orgaan, tenzij het orgaan bepaalt dat de betreffende activiteiten niet als gezamenlijk moeten worden beschouwd en derhalve voor rekening van de afzonderlijke provincies komen.

6~~5~~. Onverminderd het elders in deze regeling bepaalde hebben de provincies jegens elkaar de verplichting om te bewerkstelligen dat de verplichtingen, die zij als gezamenlijke siteholder moeten uitvoeren, worden uitgevoerd met het oog op de verwezenlijking van hun gemeenschappelijke doelstellingen. Een en ander conform de voorwaarden voor horizontale samenwerking.

7~~6~~. Ingezetenen van de provincies en belanghebbenden worden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid op grond van deze regeling al dan niet langs elektronische weg betrokken, voor zover dat bij of krachtens wet is vereist, of voor zover door het orgaan bepaald.

8~~7~~. Het orgaan kan~~, in afwijking van artikel 10, zevende lid, van de wet,~~ een ander proces van participatie dan bedoeld in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht bepalen;

98. Het orgaan betrekt de reacties in haar besluitvorming en maakt kenbaar wat het met deze reacties heeft gedaan.

Artikel 10: Bevoegdheden

1. De colleges kunnen, direct of indirect, bevoegdheden voor de uitvoering van de taken, bedoeld in artikel 9, eerste lid, in mandaat, volmacht en machtiging aan het orgaan verlenen. Mandaten als bedoeld in de vorige zin, worden opgenomen in mandaatbesluiten en opgenomen in een mandaatregister.
2. Aan het orgaan kunnen bevoegdheden worden overgedragen door de colleges, zonder dat daarvoor de regeling hoeft te worden gewijzigd, een en ander met inachtneming van artikel 41, eerste lid juncto artikel 10, tweede lid, van de wet.

Artikel 11: Verantwoording

1. Het orgaan verstrekt aan provinciale staten of ~~de door~~ een of meer leden van die provinciale staten ~~gevraagde~~gevraagd en ongevraagd inlichtingen. De inlichtingen kunnen zowel mondeling als schriftelijk worden verstrekt.
2. Een lid van het orgaan legt aan het college dat hem als vertegenwoordiger heeft aangewezen verantwoording af over het door hem in het orgaan gevoerde beleid. Het lid kan zowel mondeling als schriftelijk verantwoording afleggen.
3. Een lid van het orgaan verstrekt het college dat hem heeft aangewezen als vertegenwoordiger alle door een of meer leden van dat college gevraagde inlichtingen. De inlichtingen worden mondeling of schriftelijk verstrekt.
4. Een lid van het orgaan legt aan provinciale staten van het college dat hem heeft aangewezen verantwoording af over het door hem in het orgaan gevoerde beleid. Het lid kan zowel mondeling als schriftelijk verantwoording af leggen.
5. Een lid van het orgaan verstrekt aan provinciale staten van het college dat hem heeft aangewezen alle door een of meer leden van die provinciale staten gevraagde inlichtingen. De inlichtingen worden mondeling of schriftelijk verstrekt.
6. Een lid van het orgaan kan door het college dat hem heeft aangewezen worden ontslagen indien dit lid niet langer het vertrouwen van dat college bezit.

Hoofdstuk 4: Financiën

Artikel 12: Provinciewet

De artikelen 190 tot en met 219 van de Provinciewet zijn van overeenkomstige toepassing, voor zover daarvan bij of krachtens de wet niet is afgeweken.

Artikel 13: Financiële verantwoordelijkheid

1. De provincies stellen het orgaan de middelen beschikbaar die nodig zijn voor het naar behoren uitoefenen van haar taken.
2. Indien een provincie weigert deze uitgaven op de provinciale begroting te zetten, dan doet het orgaan onverwijld aan de minister het verzoek over te gaan tot toepassing van artikel 198 van de Provinciewet.

3. Het orgaan stelt een bijdrageverordening vast, waarin in elk geval wordt geregeld op welke wijze en in welke mate de provincies financieel bijdragen aan de middelen voor instandhouding van het orgaan en de uitvoering van haar taken.

Artikel 14: Kadernota

Het orgaan zendt vanaf 1 februari, maar uiterlijk in ieder geval voor ~~15~~ 30 april van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, de algemene financiële en beleidsmatige kaders aan provinciale staten.

Artikel 15: Zienswijzenprocedure en vaststelling begroting

1. Het orgaan zendt de ontwerpbegroting ten minste ~~acht~~twaalf weken voordat deze wordt vastgesteld toe aan provinciale staten.
2. De ontwerpbegroting wordt door de zorg van de colleges voor een ieder ter inzage gelegd en, tegen betaling van de kosten, algemeen verkrijgbaar gesteld.
3. Provinciale staten kunnen bij het orgaan hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen. Het orgaan stelt provinciale staten van de deelnemende provincies voorafgaande aan het vaststellen van de begroting schriftelijk en gemotiveerd in kennis van zijn oordeel over de zienswijze alsmede van de eventuele conclusies die het daaraan verbindt.
4. Het orgaan stelt de begroting vast in het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient.
5. Na vaststelling van de begroting zendt het orgaan de begroting aan provinciale staten, die ter zake bij de minister hun zienswijze naar voren kunnen brengen.
6. Het orgaan zendt de begroting binnen twee weken na vaststelling, doch in ieder geval voor ~~1 augustus~~15 september van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, aan de minister.
7. Het eerste, derde en vijfde lid, zijn van overeenkomstige toepassing op besluiten tot wijziging van de begroting, met uitzondering van die wijzigingen van de begroting waarbij geen wijziging wordt gebracht in de bijdragen van de provincies. Het vierde en zesde lid zijn ook van overeenkomstige toepassing op besluiten tot wijziging van de begroting, met dien verstande dat wijzigingen in de begroting ook kunnen worden vastgesteld gedurende het jaar waarvoor de begroting geldt, en in dat geval inzending aan de minister binnen vier weken na vaststelling plaatsvindt.

Artikel 16: Jaarrekening

1. Het orgaan stelt de jaarrekening vast in het jaar volgende op het jaar waarop deze betrekking heeft.
2. Het orgaan zendt voor ~~15~~30 april van het jaar na het jaar waarop de jaarrekening betrekking heeft, een voorlopige jaarrekening aan provinciale staten.
3. Het orgaan zendt de jaarrekening binnen twee weken na de vaststelling, doch in ieder geval voor 15 juli van het jaar volgende waarop de jaarrekening betrekking heeft, aan de minister.

4. De jaarrekening, bedoeld in het eerste lid, wordt vergezeld van een jaarverslag.

Hoofdstuk 5: Bepalingen over de regeling

Artikel 17: Duur

De regeling wordt getroffen voor onbepaalde tijd.

Artikel 18: Evaluatie

1. Het orgaan draagt zorg voor een ~~periodieke~~ vierjaarlijkse evaluatie van de regeling. De eerste evaluatie vindt plaats uiterlijk zes jaar na inwerkingtreding van de regeling. In de evaluatie zullen onder meer de condities en voorwaarden omtrent uittreding een verdere invulling krijgen.

2. Ten dienste van de evaluaties, bedoeld in het eerste lid, draagt het orgaan zorg voor een nulmeting, waarbij uiterlijk vijftien maanden na inwerkingtreding als peildatum wordt aangehouden. Voorafgaand aan de nulmeting stelt het orgaan de indicatoren op die bij de nulmeting en alle daaropvolgende evaluaties worden toegepast.

Artikel 19: Toetreding

1. Andere colleges dan die bedoeld in artikel 1, onder a, kunnen een verzoek tot toetreding indienen bij het orgaan. De vorige zin is van overeenkomstige toepassing op colleges van gemeenten, dagelijkse besturen van waterschappen en bestuursorganen anders dan van decentrale overheden.

2. Nadat het orgaan positief over het verzoek tot toetreding heeft besloten, zendt het orgaan het verzoek tot toetreding onverwijld door aan de colleges.

3. De toetreding is tot stand gekomen indien de beoogd toetreder en meer dan de helft van de overige colleges, met toestemming van hun provinciale staten, bedoeld in artikel 40, tweede lid van de wet, daartoe besluiten. Voorgaande onverminderd artikel 1, tweede en derde lid, en artikel 50, tweede en derde lid, van de wet.

4. Het orgaan kan voorwaarden verbinden aan de toetreding, voordat over de toetreding wordt besloten. Aan deze voorwaarden dient de toetreder te hebben voldaan alvorens de toetreding tot stand kan komen.

Artikel 20: Uittreding en opheffing

1. Een college richt een verzoek tot uittreding aan het orgaan. Het orgaan neemt het verzoek tot uittreding in behandeling en spant zich in binnen zes maanden een voorstel gereed te hebben over de condities en voorwaarden voor uittreding. Indien na uittreding slechts een college deelnemer blijft aan deze regeling, is een verzoek tot uittreding een verzoek tot opheffing.

2. Een college dient een verzoek tot uittreding een volledig kalenderjaar voorafgaand aan de beoogde ingangsdatum van de uittreding aanhangig te maken bij het orgaan. Het orgaan kan

een college ontheffing verlenen van de termijn van een volledig kalenderjaar, bedoeld in de vorige volzin.

3. Een besluit tot uittreding kan niet eerder worden genomen dan na verloop van twaalf jaren na inwerkingtreding van deze regeling.

4. Bij het vaststellen van de condities en voorwaarden voor uittreding baseert het orgaan zich op de kosten van desintegratie en, voor zover van toepassing, beëindiging van de activiteiten van het orgaan, de kosten die het orgaan maakt voor de dienstverlening aan de betreffende provincie, de door die provincie verschuldigde betalingen aan het orgaan en de inbreng van de betreffende provincie.

5. Een college dat om uittreding heeft verzocht kan kenbaar maken dat het bereid is om personeel of verplichtingen van het orgaan althans de provincie Utrecht over te nemen. Indien het orgaan hiermee akkoord gaat kunnen in ruil daarvoor kosten als bedoeld in het vierde lid worden kwijtgescholden.

Artikel 21: Wijziging

1. Het orgaan kan een voorstel voor wijziging van de regeling aan de colleges zenden.

2. De regeling is gewijzigd indien minimaal de helft van de colleges met de wijziging instemmen, onverminderd het bepaalde in artikel 40, tweede en derde lid, van de wet.

Hoofdstuk 6: Slotbepalingen

Artikel 22: Inzenden regeling en bekendmaking

1. Het college van Utrecht zendt deze regeling aan de colleges.

2. Het college van Utrecht draagt zorg voor de bekendmaking van de regeling in de provincies~~, onverminderd het bepaalde in artikel 42, tweede lid, van de wet.~~.

Artikel 23: Geschillen

1. Voordat een geschil, bedoeld in artikel 136 van de Grondwet, ter beslechting aan de Kroon wordt voorgelegd, spant het orgaan zich in om een en ander minnelijk met elkaar op te lossen.

2. Indien een minnelijke oplossing niet wordt bereikt, wordt het geschil voorgelegd aan een onafhankelijke mediator die een niet bindend advies uitbrengt.

4. De mediator, bedoeld in het tweede lid, wordt door de colleges gezamenlijk benoemd.

5. Op basis van het advies van de mediator hervat het orgaan het overleg in een streven alsnog tot een oplossing in der minne te komen

6. Elke provincie draagt de eigen kosten, voortvloeiend uit de procedures betreffende dit artikel. Eventuele gezamenlijke kosten zullen gelijkelijk worden verdeeld.

Artikel 24: Archief

1. Het orgaan is verplicht de onder hem berustende archiefbescheiden in goede, geordende en toegankelijke staat te brengen en te bewaren, alsmede zorg te dragen voor de vernietiging van daarvoor in aanmerking komende archiefbescheiden.
2. Overeenkomstig een door het orgaan vast te stellen regeling, draagt het orgaan zorg voor de archiefbescheiden. Het orgaan deelt voornoemde regeling mee aan de colleges.
3. De kosten, verbonden aan de uitoefening van de zorg voor de archiefbescheiden, bedoeld in het tweede lid, komen ten laste van het orgaan.
4. Voor de bewaring van de op grond van artikel 12, eerste lid, en artikel 13, eerste lid, van de Archiefwet 1995, over te brengen archiefbescheiden wijst het orgaan een archiefbewaarplaats van een van de provincies aan.
5. Ten aanzien van het beheer van de archiefbescheiden van het orgaan, voor zover deze archiefbescheiden niet zijn overgebracht naar een archiefbewaarplaats, is, onder de bevelen van het orgaan, met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens de Archiefwet 1995 belast de archivaris. Met betrekking tot dit toezicht stelt het orgaan een regeling vast. Het orgaan deelt voornoemde regeling mee aan de colleges.
6. De archivaris wordt door het orgaan benoemd, geschorst en ontslagen.
7. In afwijking van het zesde lid kan het orgaan de archivaris van de provincie, bedoeld in het vierde lid, aanwijzen als archivaris van het orgaan.

Artikel 25: Inwerkingtreding

Deze regeling treedt in werking op de dag nadat deze is bekendgemaakt overeenkomstig artikel 22.

Artikel 26: Citeerwijze

De regeling wordt aangehaald als Gemeenschappelijke regeling siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies.

Vastgesteld door het college van gedeputeerde staten van de deelnemende provincie Gelderland op [datum invullen]

De secretaris, De commissaris van de Koning,

Vastgesteld door het college van gedeputeerde staten van de deelnemende provincie Noord-Brabant op [datum invullen]

De secretaris, De commissaris van de Koning,

Vastgesteld door het college van gedeputeerde staten van de deelnemende provincie Noord-Holland op [datum invullen]

De secretaris, De commissaris van de Koning,

Vastgesteld door het college van gedeputeerde staten van de deelnemende provincie Utrecht op [datum invullen]

De secretaris, De commissaris van de Koning,

Toelichting

Artikel 1: Begripsbepalingen

Geen toelichting.

Artikel 2: Belang

De werelderfgoedsite bestaat uit de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie, omschreven in het nominatiedossier 'Dutch Water Defence Lines (Hollandse Waterlinies), Significant Boundary Modification Defence Line of Amsterdam'. De Stelling van Amsterdam is sinds 1996 werelderfgoed. De officiële erkenning van de werelderfgoedsite door UNESCO betekent voor de Nederlandse staat een internationale verplichting om onder meer deze te beschermen en daarover te rapporteren aan de UNESCO. In artikel 4 van het UNESCO Werelderfgoedverdrag staat in de oorspronkelijke tekst

> *Each State Party to this Convention recognizes that the duty of ensuring the identification, protection, conservation, presentation and transmission to future generations of the cultural and natural heritage referred to in Articles 1 and 2 and situated on its territory, belongs primarily to that State. It will do all it can to this end, to the utmost of its own resources (….) which it may be able to obtain.*

De lidstaat Nederland heeft dus na erkenning de verplichtingen als hier genoemd. Hoe de lidstaat dit bestuursrechtelijk wil organiseren is nationaal- en niet internationaal recht. Binnen de nationale context van Nederland ligt de werelderfgoedsite binnen het gebied van de vijf provincies Gelderland, Noord-Brabant, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland. Daarbinnen liggen de afzonderlijke locaties weer binnen het gebied van een grote hoeveelheid gemeenten.

Vanaf het vroege begin van het nationale proces gericht op de nominatie, hebben vier provincies de primaire verantwoordelijkheid op zich genomen: Noord-Holland, Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant. In een bestuursovereenkomst (Pact van Altena, 2014) hebben zij met de rijksoverheid afgesproken die verantwoordelijkheid voor de werelderfgoeddsite op zich te nemen en samen een binnenlandse *siteholderschap* in te richten voor het hele werelderfgoed-gebied. Zij zijn dan binnen Nederland ook primair verantwoordelijk voor de naleving van de internationale verplichtingen en aldus het beschermen, beheren en uitdragen van de werelderfgoedwaarde van de werelderfgoedsite. Ten behoeve hiervan gaan de vier provincies deze gemeenschappelijke regeling aan.

Het door deze regeling in het leven geroepen gemeenschappelijke orgaan zal daarbij verantwoordelijk zijn om coördinatie tussen- en gezamenlijkheid van de vier provincies gericht op beschermen, beheren en uitdragen van de werelderfgoedwaarde van de werelderfgoedsite te bewerkstellingen. Alleen zo kan worden geborgd dat aan de internationale verplichtingen van Nederland jegens de UNESCO kan worden voldaan. De siteholder verzamelt en analyseert informatie over beheervraagstukken die relevant zijn voor alle of grote delen van het werelderfgoed. Zij deelt die kennis met relevante partijen. Ook kan zij onderzoek (laten) doen of beheerpilots initiëren en/of ondersteunen. Fysieke beheermaatregelen aan onderdelen van het werelderfgoed vallen buiten de reguliere taak van de siteholder.

Daarmee heeft het gemeenschappelijke orgaan vanzelfsprekend ook een belangrijke relatie met de rijksoverheid, die de staat internationaal vertegenwoordigt, en de gemeentelijke overheden, wiens taken en bevoegdheden ook aan de internationale verplichtingen kunnen raken.

De kerntaken van het gemeenschappelijk orgaan zijn gericht op gezamenlijke bescherming van de site, verantwoording afleggen over zaken die in de site spelen en communicatie over de site. Zie verder artikel 9 taken.

Artikel 3: Gemeenschappelijk orgaan

In de Wet gemeenschappelijke regelingen is de publiekrechtelijke samenwerkingsvorm 'gemeenschappelijk orgaan' opgenomen. Op grond van artikel 41, juncto artikel 8, tweede lid van de Wet gemeenschappelijke regeling is het mogelijk dat twee of meer provincies een gemeenschappelijk orgaan in het leven roepen. Een gemeenschappelijk orgaan heeft een eigen bestuurlijke identiteit zodat het gemeenschappelijk orgaan in concrete gevallen besluiten kan nemen die de deelnemers ook daadwerkelijk bindt. Alle deelnemers van een gemeenschappelijk orgaan zijn daarin vertegenwoordigd en hebben daarin ook het recht om een stem uit te brengen.

Een gemeenschappelijk orgaan heeft geen rechtspersoonlijkheid en kan niet zelfstandig deelnemen aan het (privaatrechtelijk) maatschappelijk verkeer. Oftewel, een gemeenschappelijk orgaan kan niet op eigen naam contracten afsluiten, eigen personeel in dienst hebben of uitgaven voor eigen rekening doen. Dat betekent dat een gemeenschappelijk orgaan 'gehost' moet worden door één van de deelnemers ten behoeve van contracten, personeel en uitgaven.

In dit geval vervult de provincie Utrecht de functie van host. Dat betekent dat het gemeenschappelijk orgaan gebruik maakt van de rechtspersoonlijkheid van de provincie Utrecht.

Artikel 4: Samenstelling orgaan

Geen toelichting.

Artikel 5: Reglement van orde

Geen toelichting

Artikel 6: Voorzitter

Geen toelichting

Artikel 7: Secretaris

Geen toelichting

Artikel 8: Organisatie

Omdat een gemeenschappelijk orgaan geen rechtspersoonlijkheid heeft, kan het ook geen eigen personeel hebben. Er is voor gekozen om de ambtelijke organisatie van het orgaan onder te brengen bij de provincie Utrecht. De provincie Utrecht zal daarom, op voorstel van het gemeenschappelijk orgaan, een verordening vaststellen waarin wordt vastgelegd onder welke voorwaarden personeel kan worden ingezet, voor welke taken en tegen welke kosten dit gedaan kan worden. Dit is de verordening 'ambtelijke ondersteuning Interprovinciaal orgaan siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies'.

Omdat de provincie Utrecht in het kader van de samenwerking tegen betaling (via de begroting van het gemeenschappelijk orgaan) activiteiten uitvoert, ook ten behoeve van de andere drie provincies, is in beginsel sprake van aanbestedingsplichtige dienstverlening. Echter, voor publiek-publieke samenwerking gelden twee aanbestedingsrechtelijke uitzonderingen die in deze samenwerking kunnen worden toegepast. De horizontale samenwerking en de aankoopcentrale. Beide uitzonderingen rechtvaardigen een aanbestedingsvrije samenwerking tussen de vier provincies, met het oog op de werelderfgoedsite.

De horizontale samenwerking ziet erop dat de vier provincies de openbare diensten die zij uitvoeren, uitvoeren met het oog op de verwezenlijking van gemeenschappelijke doelstellingen. Dit kan worden toegepast op de kerntaken van het gemeenschappelijk orgaan en de samenwerking van de vier colleges van GS daarin en de ondersteuning hiervan door de centrum-provincie Utrecht.

Wat betreft de ondersteuning door de centrumprovincie Utrecht kan ook nog beroep worden gedaan op een andere uitzondering de zogenaamde aankoopcentrale. Dit betreft dan inhuur van mensen of opdrachten aan derden die de provincie Utrecht ten behoeve van het gemeenschappelijke orgaan mede namens de andere drie provincies verstrekt.

Voor inkoopactiviteiten met betrekking tot 'werken, leveringen of diensten' biedt de Aanbestedingswet 2012 in artikel 2.11 de uitzondering 'aankoopcentrale'. Hierdoor kan een aanbestedende dienst mede namens andere aanbestedende diensten aankoopactiviteiten uitvoeren. De onderlinge relatie is dan aanbestedingsvrij.

Een aanvullende aankoopactiviteit bestaat uit het verlenen van ondersteuning aan een aankoopactiviteit (smal contractmanagement) bijvoorbeeld door het beschikbaar stellen van technische infrastructuur om overheidsopdrachten te plaatsen, door advisering over het verloop of de opzet van aanbestedingsprocedures of door voorbereiding en beheer van aanbestedingsprocedures namens en voor rekening van de betrokken aanbestedende dienst. Brede dienstverlening zoals bijvoorbeeld financieel advies of beleidsinhoudelijk advies door de provincie Utrecht aan het gemeenschappelijk orgaan of de andere provincies valt hier niet onder, maar zal moeten worden gerechtvaardigd met een beroep op de horizontale samenwerking.

Artikel 9: Taken

De kern van de provinciale samenwerking rond de werelderfgoedsite is dat de deelnemende provincies een gezamenlijk belang wensen te behartigen, zoals omschreven in artikel 2. De kerntaken van het gemeenschappelijk orgaan zijn gericht op harmonisatie van beleid en uitvoering van de vier provincies die door leden van hun gedeputeerde staten vertegenwoordigd zijn in het gemeenschappelijk orgaan.

Bij taken en bevoegdheden moet onderscheid worden gemaakt tussen de taken en bevoegdheden van het gemeenschappelijk orgaan zelf en de taken en bevoegdheden van centrumprovincie Utrecht die het orgaan ondersteunt en faciliteert in zijn deelname aan het maatschappelijke en rechtsverkeer.

Het orgaan kan bij de uitvoering van de taken, bedoeld in het eerste lid, beslissingen nemen die de vier colleges van gedeputeerde staten dan wel de provincies bestuurlijk binden. Omdat het orgaan niet over overgedragen bevoegdheden beschikt (zie artikel 10), kan het orgaan op deze manier borgen dat de colleges en provincies hun eigen bestuursrechtelijke en privaatrechtelijke bevoegdheden aanwenden ter uitvoering van he gezamenlijke belang en de taken van het orgaan.

Het orgaan handelt in opdracht van de colleges, coördineert, of draagt zorg voor de uitvoering van de taken genoemd in artikel 9 die zien op :

a. afstemming en communicatie;
b. het stimuleren en controleren van de bescherming;
c. het opstellen, actualiseren en uitvoeren van het managementplan;
d. de verantwoording naar het Rijk;
e. het nakomen van de rapportageverplichtingen naar UNESCO;

f. het ondersteunen en faciliteren voor beschikbaar krijgen van voldoende middelen;

g. het bevorderen van visievorming ten behoeve van strategieën;

h. het stimuleren van kennisuitwisseling en expertise;

i. het tijdig identificeren van en reageren op bedreigingen en ontwikkelingen;

j. draagvlak, kennisverspreiding en promotie;

k. zijn eerste aanspreekpunt

Het gemeenschappelijke orgaan en zijn ondersteuning en facilitering door de centrumprovincie Utrecht komt ten laste van de begroting die het orgaan vaststelt en waaraan de provincies verplicht bijdragen (zie verder Hoofdstuk 4).

Hoe dan ook hebben de provincies jegens elkaar de verplichting om te bewerkstelligen dat de verplichtingen, die zij als gezamenlijke siteholder moeten uitvoeren, worden uitgevoerd met het oog op de verwezenlijking van hun gemeenschappelijke doelstellingen. Hiermee wordt ook voldaan aan de voorwaarden voor horizontale samenwerking genoemd in artikel 2.24c, lid 1 van de Aanbestedingswet 2012, die als volgt luiden:

a. er is sprake van samenwerking tussen de deelnemende aanbestedende diensten om te bewerkstelligen dat de openbare diensten die zij moeten uitvoeren worden verleend met het oog op de verwezenlijking van hun gemeenschappelijke doelstellingen (sub a),
b. de invulling van die samenwerking berust uitsluitend op overwegingen in verband met het openbaar belang (sub b), en
c. de deelnemende aanbestedende diensten nemen op de open markt niet meer dan 20% van de onder die samenwerking vallende activiteiten voor hun rekening (sub c).

Volgens de jurisprudentie van het Hof van Justitie ziet de uitzondering op “de overeenkomsten die een samenwerking tussen openbare lichamen tot stand brengen, die ertoe strekt de uitvoering te verzekeren van een taak van algemeen belang die op hen gezamenlijk rust”. (zie *Lecce*, (HvJ EU, 19 december 2012, C-159/11), rechtsoverweging 35.

Het Hof van Justitie heeft in diverse jurisprudentie invulling gegeven aan de horizontale samenwerking (Commissie t. Duitsland (HvJ EG 9 juni 2009, nr.C-480/06 (*Stadtreinigung Hamburg*). Piepenbrock (HvJEU van 13 juni 2013, C-386/11). Lecce (HvJEU van 19 december 2012, C-159/11)). De volgende cumulatieve criteria geven invulling aan de hierboven genoemde criteria uit de wetgeving.

- Bij de samenwerkingsovereenkomst zijn alleen aanbestedende diensten/openbare instanties (geen private partijen) betrokken;
- Er is geen sprake van enige particuliere inbreng en geen enkele particuliere dienstverrichter wordt bevoordeeld tegenover zijn concurrenten;
- De samenwerking heeft niet tot doel het aanbestedingsrecht te omzeilen;
- De samenwerkingsovereenkomst heeft als eigenschap dat het gaat om een echte samenwerking met verplichtingen over en weer.

Dit kan worden toegepast op de kerntaken van het gemeenschappelijk orgaan en de samenwerking van de vier colleges van GS daarin en de ondersteuning hiervan door de centrum-provincie Utrecht.

Artikel 10: Bevoegdheden

Aan het gemeenschappelijk orgaan worden door de colleges in de gemeenschappelijke regeling geen bevoegdheden in delegatie worden overgedragen. Artikel 10 bevat echter de mogelijkheid dat de colleges via mandaat bevoegdheden toekennen indien dit de taakuitoefening vergemakkelijkt. Dat is

op elk moment een keuze van de vier colleges. Zij kunnen daarbij direct mandaat verlenen of bijvoorbeeld een eerder gemandateerde (denk aan een functionaris bij een Regionale Uitvoeringsdienst) vragen om ondermandaat te verlenen.

Mandaatverlening, incidenteel of structureel, direct of indirect dient opgenomen te worden in mandaatbesluit. De besluiten worden verzameld in een mandaatregister zodat nooit twijfel kan bestaan over welke mandaten wel of niet zijn verleend.

De Wet gemeenschappelijke regelingen maakt in artikel 41, eerste lid juncto artikel 10, tweede lid ook mogelijk dat buiten een gemeenschappelijke regeling om ook bevoegdheden in delegatie worden overgedragen. Dit moet dan wel in de gemeenschappelijke regeling worden genoemd. In deze gemeenschappelijke regeling is van deze mogelijkheid gebruik gemaakt.

Mochten de colleges dus alsnog bevoegdheden willen delegeren, dan kan dat zonder wijziging van de regeling. Dat is op elk moment een keuze van de vier colleges en nooit een verplichting.

Artikel 11: Verantwoording

De Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) biedt waarborgen dat provinciale staten kunnen controleren wat vertegenwoordigers van de colleges in het gemeenschappelijk orgaan doen met de opgedragen taken. De Wgr kent daartoe een aantal verantwoordingslijnen. Hierbij gaat het zowel om de verhouding tussen het gemeenschappelijk orgaan en zijn leden met de colleges die hen hebben aangewezen en de bijbehorende provinciale staten. Natuurlijk zijn er ook nog altijd verantwoordingslijnen tussen elk college en de provinciale staten van dezelfde provincie.

Het gemeenschappelijk orgaan is verantwoording schuldig aan de colleges, en ieder lid afzonderlijk aan het college dat hem heeft aangewezen. Het gemeenschappelijk orgaan verstrekt aan de provinciale staten alle inlichtingen waar zij om verzoeken, tenzij verstrekking ervan in strijd is met het openbaar belang.

De vertegenwoordiger van een colleges in het gemeenschappelijk orgaan verstrekt aan zijn college en aan de betreffende provinciale staten ook alle inlichtingen. Als een college niet langer vertrouwen heeft in zijn vertegenwoordiger, kan deze worden ontslagen.

Voor de positie van de provinciale staten ten opzichte van het gemeenschappelijk orgaan geldt verder dat zij de ontwerpjaarrekening en kadernota krijgen toegestuurd. Vervolgens is de termijn voor zienswijze door de provinciale staten op de ontwerpbegroting acht weken. Ook krijgen provinciale de conceptjaarrekening toegestuurd.

Hoofdstuk 4 Financiën (Artikel 12 t/m 16)

De financiële bepalingen van de Provinciewet zijn zoveel mogelijk van toepassing op het gemeenschappelijk orgaan, tenzij de Wet gemeenschappelijke regelingen hiervan afwijkt.

Deelname aan een gemeenschappelijk orgaan is geen vrijblijvendheid. De provincies die deelnemen zijn verplicht om financieel bij te dragen aan de instandhouding van het gemeenschappelijk orgaan en ervoor zorg te dragen dat deze haar taken behoorlijk kan vervullen. Dat betekent ook dat de deelnemende provincies verplicht in hun eigen begroting de middelen moeten opnemen die zij aan het gemeenschappelijk orgaan moeten afdragen voor de instandhouding en haar taakuitvoering.

Om de instandhouding en een behoorlijke taakvervulling van het gemeenschappelijk orgaan te garanderen, kan het gemeenschappelijk orgaan – in het geval een provincie weigert haar verplichtingen na te komen – de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties verzoeken om alsnog deze uitgaven in de begroting van de betreffende provincie op te laten nemen, een en ander volgens de procedure die in artikel 198 Provinciewet is beschreven.

In een bijdrageverordening bepaalt het gemeenschappelijk orgaan op welke wijze en in welke verhouding ten opzichte van elkaar de verschillende deelnemers zullen bijdragen aan de instandhouding en taakuitvoering van het gemeenschappelijk orgaan. Het gemeenschappelijk orgaan besluit met meerderheid van stemmen over de inhoud van de bijdrageverordening, waarbij conform artikel 4 van de regeling elke deelnemer in het gemeenschappelijk orgaan één stem heeft.

Omdat de begroting van het gemeenschappelijk orgaan leidt tot een verplichte uitgave voor de provincies waarvan de colleges aan de gemeenschappelijke regeling deelnemen, hebben provinciale staten invloed op de begroting van het gemeenschappelijk orgaan. In de Wet gemeenschappelijk regelingen is dit vormgegeven door middel van de zienswijzeprocedure op de begroting.

Teneinde provinciale staten van voldoende informatie te voorzien, is het gemeenschappelijk orgaan ertoe gehouden om vóór 1 februari van het jaar voorafgaande aan het jaar waarvoor de begroting dient, een kadernota toe te sturen aan provinciale staten. In deze regeling is ervoor gekozen om niet de uiterste wettelijke termijn van 15 april aan te houden, maar conform de daartoe afgesproken p&c-termijnen te streven naar het toesturen van de kadernota vóór 1 februari. In de kadernota worden de algemene financiële en beleidsmatige kaders opgenomen. De kadernota dient puur ter informatie van provinciale staten en kan worden gebruikt ter voorbereiding op de komende zienswijzeprocedure op de begroting.

Het is de bedoeling dat de vastgestelde begroting van een gemeenschappelijk orgaan binnen twee weken na vaststelling, maar in ieder elk geval vóór 1 augustus aan de minister wordt toegezonden, dat betekent dat de begroting uiterlijk 15 juli vastgesteld kan worden. Ten minste acht weken voordat de begroting wordt vastgesteld door het gemeenschappelijk orgaan, moet een ontwerpbegroting worden toegezonden aan provinciale staten. Daarnaast moeten de colleges ervoor zorgdragen dat de ontwerpbegroting voor een ieder ter inzage wordt gelegd en – tegen betaling van de kosten er van – algemeen verkrijgbaar wordt gesteld.

Provinciale staten hebben vervolgens de gelegenheid om hun zienswijze op de ontwerpbegroting ter kennis van het gemeenschappelijk orgaan te brengen.

Nadat provinciale staten in de gelegenheid zijn gesteld hun zienswijzen in te dienen, stelt het gemeenschappelijk orgaan de begroting vast. De vastgestelde begroting wordt door het gemeenschappelijk orgaan aan provinciale staten toegezonden, waarna die vervolgens in de gelegenheid worden gesteld hun zienswijze op de vastgestelde begroting aan de minister kenbaar te maken.

Het is mogelijk om wijzigingen in de begroting aan te brengen. Daarvoor geldt dezelfde procedure als voor de gewone begrotingsprocedure, met dien verstande dat het mogelijk is om ook wijzigingen aan te brengen in het jaar waarover de begroting loopt. Alléén in het geval de begrotingswijziging niet tot een wijziging van de door de deelnemers bij te dragen vergoeding leidt, hoeven provinciale staten niet in de gelegenheid te worden gesteld hun zienswijze op de begrotingswijziging te geven. In het geval de bijdrage van de deelnemers door de begroting wijzigt, dient acht weken voor vaststelling van de begrotingswijziging een ontwerp-gewijzigde begroting aan provinciale staten te worden toegestuurd zodat deze hun zienswijze ter kennis van het gemeenschappelijk orgaan kunnen brengen. In het geval de bijdrage van de deelnemers wijzigt, dient de gewijzigde begroting na vaststelling door het gemeenschappelijk orgaan binnen vier weken te worden toegestuurd aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Na afloop van een begrotingsjaar stelt het gemeenschappelijk orgaan een jaarrekening op. De conceptjaarrekening van het afgelopen jaar moet vóór 15 april worden toegestuurd aan provinciale

staten. Evenals de kadernota, dient de conceptjaarrekening ter informatie van provinciale staten en kan deze worden gebruikt ter voorbereiding op de zienswijzeprocedure op de begroting.

Na toezending aan provinciale staten kan de jaarrekening worden vastgesteld door het gemeenschappelijk orgaan. Binnen twee weken na vaststelling, maar in ieder geval vóór 15 juli van het jaar volgend op het jaar waarop de jaarrekening betrekking heeft, moet de vastgestelde jaarrekening aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties worden toegezonden.

De vastgestelde jaarrekening moet vergezeld gaan van een jaarverslag.

Artikel 17: Duur

De regeling wordt getroffen voor onbepaalde tijd. Dit heeft te maken met het feit dat ook de status van werelderfgoedsite voor onbepaalde tijd is verleend. Zolang die status er is, zal de rol van siteholder altijd moeten worden ingevuld. Indien dit niet meer de vier provincies gezamenlijk zijn, moet iemand anders het doen. Hoe dan ook gaat daaraan een politiek en bestuurlijk proces vooraf. De gemeenschappelijk regeling kan dus niet zo maar door het verloop van tijd eindigen.

Artikel 18: Evaluatie

Mede in het licht van de onbepaalde tijd draagt het gemeenschappelijk orgaan zorg voor een periodieke evaluatie van de gemeenschappelijke regeling**.** De eerste evaluatie vindt plaats uiterlijk zes jaar na inwerkingtreding van de regeling.

Om te borgen dat de evaluatie concreet en gedegen is, moet aan het begin van de looptijd een nulmeting worden uitgevoerd. Voorafgaand daaraan moeten indicatoren worden vastgesteld die voor zowel de nulmeting als de evaluaties worden gebruikt. De peildatum voor de nulmeting is op vijftien maanden na inwerkingtreding van de gemeenschappelijke regeling gezet.

Artikel 19: Toetreding

Toetreding is eigenlijk niet aan de orde, tenzij de werelderfgoedsite op gegeven moment wordt uitgebreid of overheden met bevoegdheden en belangen bij de werelderfgoedsite willen toetreden. In het geval toch sprake is van toetreding van een deelnemer, dan geldt daarvoor de volgende procedure:

- Een verzoek van het toetredende bestuursorgaan.
- Het gemeenschappelijk orgaan moet een positief besluit nemen anders is het verzoek afgewezen.
- Het gemeenschappelijk orgaan kan ook voorwaarden stellen aan de toetreding, bijvoorbeeld om te voorkomen dat een toetreder zonder meer kan meeprofiteren van een opgebouwde situatie.
- Besluitvorming bij de deelnemende colleges (en indien van toepassing andere deelnemende bestuursorganen op dat moment); indien tenminste de helft van de deelnemende colleges positief besluiten is het verzoek toegewezen.
- De deelnemende colleges (en indien van toepassing andere deelnemende bestuursorganen op dat moment) hebben echter ook toestemming nodig van hun provinciale staten (en indien van toepassing andere volksvertegenwoordigingen op dat moment); indien die niet toestemmen vindt toetreding niet plaats; de colleges dienen na de toestemming nog een keer hun besluit te bevestigen.

Artikel 20: Uittreding en opheffing

Alhoewel niet goed voorstelbaar is dat één van de deelnemers uit zou willen treden, is het wel goed daarover na te denken. Immers een dergelijke uittreding heeft meteen consequenties voor de overige deelnemers en voor de rijksoverheid omdat de internationale verplichtingen blijven bestaan.

Mede daarom lijkt het raadzaam om uittreding uit de GR voor een bepaalde periode uit te sluiten. In dit geval is dat 12 jaar, met het oog op de 6 jaarlijkse rapportageverplichtingen aan de UNESCO.

De jurisprudentie bevat richtsnoeren voor uittreding uit gemeenschappelijke regelingen. Voor uittreding geldt verder:

- Zijn er nog maar twee deelnemers is een verzoek tot uittreding een verzoek tot opheffing.
- Een verzoek tot uittreding wordt een volledig kalenderjaar voorafgaand aan de beoogde uittreding ingediend bij het gemeenschappelijk orgaan. Het orgaan kan wel toestaan dat die termijn korter is.
- Het gemeenschappelijke orgaan stelt dan binnen zes maanden een uittredingsregeling vast. Hierbij is rekening gehouden met
    - de kosten van desintegratie en voor zover van toepassing, beëindiging van de activiteiten van het orgaan,
    - de kosten die het orgaan maakt voor de dienstverlening aan de betreffende provincie, de door die provincie verschuldigde betalingen aan het orgaan en de inbreng van de betreffende provincie.
- De uittreder kan kenbaar maken dat het bereid is om personeel of verplichtingen van het orgaan, althans de provincie Utrecht, over te nemen. Indien het orgaan hiermee akkoord gaat kunnen in ruil daarvoor kosten zoals hierboven genoemd worden kwijtgescholden.

Artikel 21: Wijziging

Wijziging van de gemeenschappelijke regeling geschiedt doordat het gemeenschappelijk orgaan een wijzigingsvoorstel stuurt aan de deelnemende colleges van gedeputeerde staten (en indien van toepassing andere deelnemende bestuursorganen op dat moment). Indien meer de helft ervan met de conform Wet gemeenschappelijke regelingen vereiste toestemming van hun provinciale staten (en indien van toepassing andere volksvertegenwoordigingen op dat moment) instemt, is de regeling gewijzigd.

Hoofdstuk 6 (Artikel 22 t/m 26)

Geen toelichting.

Provincie Noord-Holland

2023 | 60

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 10 oktober 2023

Onderwerp: gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies

Kenmerk: 2114001/2114018

Bijlagen: 3

1. Brief Gemeenschappelijk orgaan siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies ;
2. Gewijzigde tekst gemeenschappelijke regeling Hollandse siteholderschap werelderfgoed Waterlinies;
3. Artikelsgewijze toelichting op de gewijzigde gemeenschappelijke regeling Hollandse siteholderschap werelderfgoed Waterlinies.

1. Inleiding

Op 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) gewijzigd. De wijziging heeft als doel de democratische legitimiteit van gemeenschappelijke regelingen (GR) te vergroten. Voor 1 juli 2024 moeten alle GR'en in Nederland aangepast worden aan deze nieuwe wetgeving.
De GR siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies geldt tussen de colleges van Gedeputeerde Staten (GS) van de provincie Utrecht, Gelderland, Noord-Brabant en Noord-Holland. Deze GR is van kracht sinds 19 maart 2022. Op grond van de Wgr heeft Provinciale Staten (PS) de mogelijkheid om bij GS binnen acht weken een zienswijze naar voren te brengen over de nu voorliggende concept gewijzigde GR.

2. Wijziging gemeenschappelijke regeling siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies

Het Gemeenschappelijk orgaan siteholderschap werelderfgoed HW (GOHW) heeft in samenwerking met de deelnemende provincies gewerkt aan het voorstel tot wijziging van de GR. Proof Adviseurs heeft van het Gemeenschappelijk orgaan de opdracht gekregen om dit proces te begeleiden. Er is ambtelijke afstemming geweest met de vier provincies.

In de wetswijziging is een aantal verplichte en niet verplichte aanpassingen opgenomen. De verplichte wijzigingen zijn opgenomen in de meegestuurde gewijzigde tekst van de GR of zijn rechtstreeks gebaseerd op de gewijzigde Wgr (en Provinciewet[1]). Dat zijn de volgende punten:

- Het verlengen van de zienswijze termijn van 8 naar 12 weken in het kader van de begrotingscyclus (artikel 28 concept GR).
- De termijnen voor het aanleveren van P&C stukken aan het ministerie van Binnenlandse Zaken zijn ook verlengd (artikel 28 concept GR).
- De mogelijkheid voor een gezamenlijke enquête naar gevoerd bestuur, als raden en PS geen deelnemer zijn in de regeling (is bij GOHW sprake van) (artikel 151g Provinciewet).
- Uitbreiding van de bevoegdheid van de rekenkamer tot bestuur van het samenwerkingsverband (artikel 184-185 Provinciewet).

Daarnaast zijn er 5 punten waarbij de deelnemers van de GR de vrijheid hebben om te kiezen of en zo ja op welke manier zij de wijzigingen implementeren in de eigen GR. Hieronder volgt per punt een korte toelichting:

1. *Zienswijze over specifieke besluit van het bestuur*
   In de Wgr zijn in artikel 52 juncto 10, vijfde lid een aantal verplichte bestuursbesluiten opgenomen, die reeds voor zienswijze aan raden en PS moeten worden aangeboden: de ontwerpbegroting en het deelnemen door GOHW in privaatrechtelijke personen.
   Daarnaast moet er per GR aangegeven worden of en zo ja welke type bestuursbesluiten kunnen worden voorgelegd voor zienswijze.
   Het GOHW verzorgt vooral de afstemming tussen de provinciale werkzaamheden aan de Hollandse Waterlinies en de gezamenlijke verantwoording naar rijk en UNESCO.
   De regelgeving of wettelijke bevoegdheden op het gebied van ruimtelijke ordening, provinciale monumenten, water e.d. blijven bij de individuele provincies liggen. Dit geldt ook voor de provinciale uitvoeringsprogramma's Hollandse Waterlinies. De wijzigingen in de GR heeft geen consequentie voor de wijze waarop provincies samenwerken.
   Het GOHW is niet ingesteld om besluiten te nemen die de kaderstellende, controlerende en budgettaire bevoegdheden van Provinciale Staten raken. Daarnaast worden Provinciale en Gedeputeerde staten voorzien van informatie vanuit het GOHW en kunnen de staten ook informatie vragen aan het GOHW die zij nodig hebben voor het uitoefenen van hun taken.
   Er is daarom gekozen om, buiten de hiervoor genoemde wettelijke verplichte bestuursbesluiten, verder geen bestuursbesluiten aan te wijzen, welke voorafgaand aan

[1] De wijziging van de Wgr heeft ook effect op de Provinciewet. Hierin komen de punten m.b.t. de mogelijkheid voor een gezamenlijke enquête en uitbreiding van de bevoegdheid van de rekenkamer terug.

het nemen van het besluit ter zienswijze aan PS worden voorgelegd (artikel 9 lid 4 GR HW).

2. *Participatie van inwoners en belanghebbenden*
   Ook hier is van belang dat deze GOHW de uitvoerende taken in mandaat, dus namens de deelnemende Gedeputeerde Staten uitvoert. Participatie betreft de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid; beleid dat vrijwel altijd door de provincies zelf en niet door het bestuur wordt vastgesteld en waarin participatie een onderdeel vormt. Volgens de Wgr is de participatieprocedure standaard conform afdeling 3.4. van de Algemene wet bestuursrecht. Om maatwerk in de participatie mogelijk te maken, is in deze ontwerpwijziging opgenomen dat het bestuur van deze standaardprocedure kan afwijken door een ander proces te volgen. (artikel 9 leden 7-9 GR HW)

3. *Actieve informatieplicht door het bestuur*
   De informatieplicht is al geregeld in artikel 11 van de GR HW, zij het dat het daar om gevraagde inlichtingen gaat. De wetwijziging gaat uit van een actieve informatieplicht. Het bestuur dient derhalve ook actief de Staten te informeren. Daarmee worden alle Provinciale Staten in dezelfde informatiepositie gebracht. Aan de bepaling wordt daarom het woord “ongevraagd” toegevoegd.
   Tevens wordt ook op dit onderdeel vooruitgelopen op de inwerkingtreding van artikel 3.3. van de Wet open overheid (Woo) waarbij de openbaarheid van documenten in de besluitvorming verplicht gesteld. Daarmee is het bestuur transparant in haar besluitvorming naar Provinciale Staten, en uiteraard ook naar de inwoners en belanghebbenden.

4. *Evaluatie*
   In de Wgr is opgenomen dat er een bepaling over evaluatie in de GR dient te staan. In de huidige GR wordt gesproken over een periodieke evaluatie, maar dat de eerste evaluatie in ieder geval na 6 jaar plaatsvindt. Dat is in 2028. Dat heeft mede te maken met de initiële periode van de werking van deze GR van 12 jaren.
   In de provincies is het beleid erop gericht om per bestuursperiode (=4 jaar) de gemeenschappelijke regelingen te evalueren. Daarom wordt voorgesteld om, in aansluiting bij evaluaties door provincies, de termijn van zes jaar te vervangen door vier jaar (artikel 18 GR HW).

5. *Uittreding*
   De Wgr bepaalt dat in de GR de gevolgen van uittreding voor de uittreder, de achterblijvende deelnemers en het GO bepaald dienen te worden. De huidige bepaling in Artikel 20 voldoet op zich daaraan en hoeft daarom niet te wijzigen om te voldoen aan de Wgr. Wel is bij de evaluatiebepaling (Artikel 18) opgenomen dat in de evaluatie uitdrukkelijk aandacht zal worden besteed aan de invulling en de condities van de voorwaarden van uittreding.

Overigens is uittreding pas mogelijk na twaalf jaren na de oprichting van het GOHW.(artikel 20 GR HW).

Bovenstaande punten zijn ambtelijk besproken met de vier deelnemende provincies, waarbij ook de provincie Noord-Holland vertegenwoordigd was. De punten die daarbij zijn aangedragen, zijn verwerkt in de voorgestelde wijziging van de GR.

Advies is om geen zienswijze in te dienen.

3. Proces en procedure

Nadat PS haar zienswijze heeft kenbaar gemaakt aan GS, wordt deze door de portefeuillehouder gedeeld met het GOHW. Aan de hand van de ontvangen zienswijzen van alle deelnemers, wordt voor de bestuursvergadering van het GOHW op 9 december a.s. een definitieve conceptversie van de GR (met eventuele aanpassingen) opgesteld. Na deze vergadering wordt deze versie aan alle deelnemers gestuurd en kan goedkeuring aan PS worden gevraagd voor het wijzigen van de GR. Na het instemmingsbesluit van PS kunnen GS de gewijzigde GR treffen. Het GOHW vertrouwt erop dat op deze wijze de wijziging voor 1 juli 2024 is geregeld. De nieuwe GR wordt gepubliceerd door de provincie Utrecht omdat het GOHW is gevestigd in die provincie.

4. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 60-2023

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 10 oktober 2023;

gelet op artikel 51 van de Wet gemeenschappelijke regelingen,

besluiten:

1. Geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op de voorgestelde wijziging van de gemeenschappelijke regeling siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies.

Haarlem, 11 december 2023

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
C.J. Borst
AD/STG

Doorkiesnummer +31235143032
commissielandelijkgebied@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d 11-12-2023
Commissie Landelijk Gebied
Datum commissievergadering 20-11-2023

1 december 2023

Onderwerp: Zienswijze PS op de gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling sitehouderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies

Advies commissie Landelijk Gebied:
de voordracht Laatste Zienswijze PS op de gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling sitehouderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies als hamerstuk door te geleiden naar PS van 11 december 2023.

Uittreksel van het concept-verslag Landelijk Gebied 20 november 2023:

5.b Cultureel Erfgoed: Zienswijze PS op de gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling sitehouderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies
De Wet gemeenschappelijke regeling is per 01-07-2022 gewijzigd. Voor 1-7-2024 moeten alle gemeenschappelijke regelingen voldoen aan de nieuwe wetgeving. Het college van GS vraagt Provinciale Staten om een zienswijze op de voorgestelde wijziging van de gemeenschappelijke regeling. Het college zal deze zienswijze delen met het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies. Op grond van deze gemeenschappelijke regeling wijst het college van Gedeputeerde Staten uit haar midden een lid en plaatsvervanger aan.
Het voorstel voor behandeling is adviseren aan PS over de Statenvoordracht Wijziging GR Hollandse Waterlinies. De voordracht zal geagendeerd worden voor de PS vergadering van 11 december 2023.

Eerste termijn commissie
De heer **Vendrig** (BBB) zegt dat BBB belang hecht aan behoud en bescherming van de Hollandse Waterlinies. Hij constateert een aantal positieve zaken in het stuk, waaronder het feit dat er geen bevoegdheden van PS worden overgedragen aan het GO.

Eerste termijn GS
Gedeputeerde **Beemsterboer** heeft geen aan hem gerichte vragen gehoord.

De **voorzitter** concludeert dat het advies van de commissie landelijk gebied in de vorm van een verslag aan PS zal worden toegezonden voor de PS-vergadering van 11 december en neemt aan dat dit advies als hamerstuk zal worden behandeld.

Provincie Noord-Holland

PS-vergadering

Dossiernummer	13618
Extern Zaak ID	2114115
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	11 december 2023
Agendapunt	8.e
Titel	Verordening grondwateronttrekkingsheffing 2024 (VD-67).
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Geagendeerd	Vergaderdatum
Ingekomen stukken ter kennisname	30 november 2023
PS-vergadering	**11 december 2023**

Toelichting

Met de vaststelling van de Grondwateronttrekkingsverordening 2024 beschikt de provincie Noord-Holland over een redactioneel actuele aan de Omgevingswet aangepaste verordening voor de heffing op grondwateronttrekkingen.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

W. Kegel

CZ/FIN/SKA

Telefoonnummer +31235143679

kegelw@noord-holland.nl

Verzenddatum

- 2 NOV. 2023

Kenmerk

2114115/2114113

Uw kenmerk

Betreft: Verordening grondwateronttrekkingsheffing

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over het vaststellen van de verordening grondwateronttrekkingsheffing.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

2 bijlagen

Voordracht verordening grondwateronttrekkingsheffing 2024

Ontwerpverordening grondwateronttrekkingsheffing 2024

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Vaststelling verordening grondwateronttrekkingsheffing 2024

Provinciale Staten van Noord-Holland

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 31 oktober

Besluiten:

de verordening Grondwateronttrekkingsheffing Noord-Holland 2024 vast te stellen.

Artikel 1 Aard van de heffing en belastbaar feit

Onder de naam "grondwateronttrekkingsheffing" wordt een directe belasting geheven wegens het onttrekken van grondwater als bedoeld in artikel 13.4,b Omgevingswet.

Artikel 2 Heffingsplicht

Heffingplichtig is de houder van een inrichting of werk, bestemd tot het onttrekken van grondwater, die gedurende het heffingsjaar of een bepaalde periode daarvan grondwater onttrekt.

Artikel 3 Heffingsjaar

Het heffingsjaar is gelijk aan het kalenderjaar.

Artikel 4 Maatstaf van de heffing

1.De heffing wordt opgelegd naar de onttrokken hoeveelheid grondwater, gemeten in kubieke meters, per heffingsjaar.

2.Indien op grond van de vergunningvoorschriften water wordt geïnfiltreerd, wordt voor de vaststelling van de hoogte van de heffing, de helft van het aantal kubieke meters geïnfiltreerd water in mindering gebracht op de onttrokken hoeveelheid grondwater, bedoeld in het eerste lid.

Artikel 5 Tarief

Het tarief per kubieke meter onttrokken grondwater bedraagt € 0,0085.

Artikel 6 Wijze van heffing

De heffing wordt opgelegd bij wege van aanslag.

Artikel 7 Aangifte

De ambtenaar als bedoeld in artikel 227a, tweede lid, onder b, van de Provinciewet verstrekt op verzoek of uit eigen beweging een aangiftebiljet aan de heffingplichtige.

Artikel 8 Tijdstip van betaling

1.Aanslagen tot € 10.000,- worden binnen 60 dagen na de dagtekening van het aanslagbiljet betaald.

2.Aanslagen van € 10.000,- of meer worden betaald in twee gelijke delen. De eerste helft wordt betaald binnen 30 dagen na dagtekening van de aanslag De tweede termijn wordt betaald binnen 60 dagen na het verstrijken van de eerste termijn.

3.In afwijking van het eerste en tweede lid wordt een navorderingsaanslag betaald binnen 30 dagen na dagtekening van het aanslagbiljet.

Artikel 9 Vrijstellingen

Naast de vrijstellingen zoals opgenomen in artikel 8.3 van het Omgevingsbesluit, wordt geen heffing opgelegd indien de onttrokken hoeveelheid grondwater minder dan 25.000 kubieke meter per heffingsjaar bedraagt.

Artikel 10 Voorlopige aanslag

1.Na aanvang van het belastingjaar kan de in artikel 7 bedoelde ambtenaar aan de heffingplichtige een voorlopige aanslag opleggen tot ten hoogste het bedrag, waarop de aanslag over dat jaar vermoedelijk zal worden vastgesteld.

2.Een voorlopige aanslag kan met inachtneming van het in het eerste lid bepaalde, door een of meer voorlopige aanslagen worden aangevuld.

3.De betaling van een voorlopige aanslag geschiedt overeenkomstig artikel 8.

4.De voorlopige aanslagen worden met de aanslag verrekend.

Artikel 11 Vermindering

Een onjuiste heffingsaanslag kan door de ambtenaar als bedoeld in artikel 227a, tweede lid, onder b, van de Provinciewet ambtshalve worden verminderd.

Artikel 12 Nadere regels

Gedeputeerde Staten kunnen nadere regels stellen met betrekking tot de heffing en invordering van de grondwateronttrekkingsheffing.

Artikel 13 Hardheidsclausule

Gedeputeerde Staten zijn bevoegd voor bepaalde gevallen of groepen van gevallen tegemoet te komen aan onbillijkheden van overwegende aard, welke zich bij de toepassing van deze verordening mochten voordoen.

Artikel 14 Kwijtschelding

Bij de invordering van de heffing wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 15 Overgangsbepaling

De grondwaterheffingsverordening Noord-Holland 1998, laatstelijk voor wat betreft het tarief gewijzigd bij besluit van Provinciale Staten van 16 december 2019, wordt ingetrokken op 1 januari 2024 met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.

Artikel 16 Inwerkingtreding

De verordening grondwaterontrekkingsheffing 2024 treedt in werking op de 1 januari 2024.

Artikel 17 Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als:

“Verordening Grondwateronttrekkingsheffing Noord-Holland 2024”

Haarlem, 27 oktober 2023
Provinciale Staten van Noord-Holland,
A.T.H. van Dijk, voorzitter

K. Bolt, statengriffier

Namens Gedeputeerde Staten van Noord-Holland

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 31 oktober 2023

Onderwerp: Ontwerpbesluit Verordening grondwateronttrekkingsheffing

Kenmerk: 2114115/2114113

Bijlagen:

Verordening Grondwateronttrekkingsheffing 2024

1. Inleiding

Als gevolg van de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 dient de huidige grondwaterheffingsverordening 1998 redactioneel te worden aangepast. De grondwaterheffing was gebaseerd op een artikel opgenomen in de Waterwet. De grondwater-onttrekkingsheffing wordt mogelijk op basis van artikel 13.4,b Omgevingswet.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

Met de vaststelling van de grondwateronttrekkingsheffing 2024 beschikt de provincie over een actueel aan de Omgevingswet aangepaste verordening. Overigens bevat de verordening geen inhoudelijke wijzigingen. Hieronder is voor de volledigheid een toelichting opgenomen op de wijzigingen in de verordening per artikel.

Artikel 1
Als gevolg van de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 dient de huidige grondwaterheffingsverordening 1998 redactioneel te worden aangepast. De grondwaterheffing was gebaseerd op een artikel opgenomen in de Waterwet. De grondwateronttrekkingsheffing wordt mogelijk op basis van artikel 13.4,b Omgevingswet.

Artikel 2 t/m 14
Geen redactionele aanpassingen

Artikel 15
Betreft een overgangsregeling waarbij de belastbare feiten van de verordening van 1998 laatstelijk gewijzigd op 16 december 2019 van toepassing blijven

Artikel 16
Datum inwerkingtreding van de verordening grondwateronttrekkingsheffing.

Artikel 17
Citeertitel van de verordening grondwateronttrekkingsheffing Noord-Holland 2024

3. Financiering, communicatie en inwonersparticipatie

Geen financiele consequenties

4. Proces en procedure

Na vaststelling door Provinciale Staten wordt de Grondwateronttrekkingsheffing gepubliceerd

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 67-2023

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 31 oktober 2023;

gelet op artikel 13.4,b van de Omgevingswet en artikel 220 van de Provinciewet,

besluiten:

de verordening Grondwaterontrekkingsheffing 2024 vast te stellen

Haarlem, 11 december 2023

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
J.Faber
AD/STG

Doorkiesnummer +31235145778
jescafaber@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d 11-12-2023
Commissie Bestuur
Datum commissievergadering 27-11-2023

30 november 2023

Onderwerp: Voordracht : Verordening grondwateronttrekkingsheffing 2024

Advies commissie Bestuur:

De voordracht : Verordening grondwateronttrekkingsheffing 2024 als **hamerstuk** door te geleiden naar PS van 11 december 2023.

Uittreksel van het concept-verslag Bestuur 27 november 2023:

7.c Financiën: Verordening grondwateronttrekkingsheffing 2024
Deze voordracht betreft een tekstueel aangepaste verordening voor heffing op grondwateronttrekkingen. Deze is aangepast met het oog op de Omgevingswet die van kracht wordt. Doel van de behandeling is PS adviseren over de Grondwateronttrekkingsverordening 2024.

Eerste termijn commissie
Statenlid **Korzelius** (GL) wil weten of er een al dan niet vertrouwelijk overzicht beschikbaar is van de partijen die gebruikmaken van deze verordening en heffing. Hij wil namelijk weten welke organisaties en bedrijven aan de onttrekking van 35000 kuub grondwater toekomen.

Eerste termijn GS
Gedeputeerde **Rommel** kan deze inzage verschaffen, maar zij weet nog niet of dat vertrouwelijk moet of niet. Zij komt hier op terug.

De **voorzitter** concludeert dat deze voordracht een hamerstuk is voor de vergadering van PS.

Schriftelijke beantwoording 4 gestelde vragen tijdens cie Bestuur 27-11-2023

Tijdens de behandeling van een drietal agendapunten in de vergadering van commissie bestuur van 27 november jl. gaf gedeputeerde Rommel aan deze vragen schriftelijke te zullen beantwoorden. Bij deze ontvangt de commissie de beantwoording.

4 december 2023.

- **Laatste begrotingswijziging 2023**

Vraag JA21:
Mevrouw Uiterwijk (JA21) vraagt om:

1. Een duiding van de 76 miljoen euro die onttrokken wordt aan de algemene reserve. Deze onttrekking is groter dan het eerder geraamde bedrag.
2. Mevrouw Uiterwijk (JA21) vraagt om antwoord op haar eerder gestelde vraag over de 'forse' onttrekkingen aan de algemene reserve.

Tweede termijn GS
Gedeputeerde Rommel stelt voor om de vraag van JA21 over de algemene reserve, schriftelijk te beantwoorden.

Antwoord:
Het bedrag van €76,6 miljoen aan onttrekkingen wordt vooral verklaard door een drietal grote onttrekkingen of overhevelingen. Deze zullen hieronder worden toegelicht:

- *Een onttrekking van €23,2 miljoen die afkomstig is uit het voorgaande Coalitieakkoord 2019-2023 Duurzaam doorpakken! Om het destijds vastgestelde Coalitieakkoord meerjarig sluitend te krijgen moest in 2023 een onttrekking gedaan worden van €23,2 miljoen. De dekking voor deze onttrekking heeft al in 2020 plaatsgevonden uit vrijgevallen middelen uit overige reserves. Deze middelen zijn in 2020 al gestort in de algemene reserve;*
- *Een onttrekking van €22,6 miljoen uit de Kaderbrief 2024. Om de Kaderbrief 2024 in 2023 sluitend te krijgen is besloten om het vrij besteedbare resultaat uit de Jaarrekening 2022 hiervoor te gebruiken. Deze middelen zijn bij vaststelling van de Jaarrekening 2022 gestort in de algemene reserve en zijn dus in 2023 onttrokken om deze jaarschijf sluitend te krijgen;*
- *Een overheveling van €24 miljoen van de Algemene reserve naar de reserve Mobiliteitsbeleid in verband met een bijdrage aan het doortrekken van de Noord-Zuid lijn. Besluitvorming hierover heeft plaatsgevonden bij de Eerste Begrotingswijziging 2023.*

Het restant aan onttrekkingen betreft kleinere mutaties voor uiteenlopende onderwerpen.

- **Legesverordening en tarieventabel 2024**

Vraag PvdD – In art. 9.5 is nu een generieke vrijstelling van leges opgenomen voor o.a. schadebestrijding. Vraag is of dit een generieke vrijstelling moet zijn of dat onderscheid kan worden gemaakt voor bijvoorbeeld gevallen waar een ontheffing nodig is voor

bestrijding in verband met verkeersveiligheid en voor ontheffingen voor bestrijding op bijvoorbeeld landbouwgrond of sportvelden o.i.d. Waarom is hier voor een generieke vrijstelling gekozen?

Antwoord:
Ingaande 2020 zijn voor het eerst leges in rekening gebracht voor de vergunningsaanvragen in het kader van de Wet Natuurbescherming. Voor de uitvoerbaarheid door de OD's is bewust gekozen voor een generieke vrijstelling. Een dergelijke vrijstelling zien wij ook bij de overige provincies. Indien gewenst kan voor de toekomst door de OD's in beeld worden gebracht voor welke aanvragen de vrijstellingen zijn verleend.

Vraag JA21 – Zijn alle mogelijke milieubelastende activiteiten opgenomen voor leges en hoe is de uitgebreide lijst tot stand gekomen? Het lijkt er nu op dat redelijk nauwgezet is beschreven welke activiteiten leges voor kunnen worden gevraagd, worden daarmee wel alle mogelijke milieubelastende activiteiten gedekt?

Antwoord:
De lijst met milieubelastende activiteiten waarvoor met de voorliggende verordening leges kunnen worden geheven is tot stand gekomen op basis van hetgeen is opgenomen in de Omgevingswet (art. 13.1) in combinatie met het Besluit activiteiten leefomgeving. In de Legesverordening zijn alle milieubelastende activiteiten opgenomen waarvoor de provincie bevoegd gezag is en in zoverre is de lijst daarmee uitputtend.

- **Verordening grondwateronttrekkingsheffing 2024**

Vraag GL – Er wordt alleen een heffing ingesteld voor onttrekkingen boven een aantal kuubs. Is een overzicht beschikbaar van welke partijen gebruik maken van onttrekkingen van die hoeveelheid? Indien vertrouwelijk, dan graag vertrouwelijk ter inzage leggen.

Antwoord:
In afstemming met de griffie wordt bekeken op welke manier de Statenleden in de gelegenheid kunnen worden gesteld van deze gegevens kennis te nemen. U wordt hierover nader geïnformeerd.

Provincie Noord-Holland

PS-vergadering

Dossiernummer	13647
Extern Zaak ID	2125639
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	11 december 2023
Agendapunt	8.f
Titel	Nazorgfonds begroting en tarieventabel 2024 gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland (VD-68).
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Ingekomen stukken ter kennisname	30 november 2023
PS-vergadering	**11 december 2023**

Toelichting

GS stellen jaarlijks de begroting voor het Fonds nazorg gesloten stortplaatsen vast. Indien er sprake is van een nazorgheffing wordt dit ter besluitvorming aan PS aangeboden. Om die reden is een voordracht bijgevoegd waarin de tarieventabel inclusief nazorgheffingen vermeld staan.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
W. Kegel
CZ/FIN/SKA

Telefoonnummer +31235143679
kegelw@noord-holland.nl

Verzenddatum

– 1 NOV. 2023

Kenmerk
2125639/2125640

Uw kenmerk

Betreft: Vaststelling tarieventabel en nazorgheffingen 2024

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over het nazorgfonds gesloten stortplaatsen Noord-holland.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
E.A.S. Rommel

2 bijlage(n)

1. Voordracht tarieventabel 2024 Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland
2. Begroting 2024 Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland

BEGROTING 2024

Inhoudsopgave

1.	**Begroting 2024**	**2**
2.	**Toelichting begroting**	**3**
2.1.	Algemeen	3
2.2.	Tabel doelvermogens 2024	4
2.3.	Toetsingskader nazorgplannen stortplaatsen	5
2.4.	Nazorgplannen stortplaatsen	6
2.5.	Sluitingsverklaring	7
2.6.	Verklaring gemeente Amsterdam	8
2.7.	Stortplaatsen in de exploitatiefase	8
2.8.	Stortplaatsen in de afwerkingsfase	8
2.9.	Stortplaatsen in de nazorgfase	9
2.10.	Verwachte beleggingsresultaat	9
2.11.	Beleggingsbeleid en vermogensbeheer	10
2.12.	Risicoparagraaf	10
2.13.	Toelichting op de meerjarenraming 2024-2028	11
3.	**Baten**	**13**
3.1.	Opbrengst Nazorgheffing 2024 & Eindheffing	13
3.2.	Rentebaten	14
4.	**Lasten**	**15**
4.1.	Beheerkosten geopende stortplaatsen	15
4.2.	Nazorg en beheerkosten gesloten stortplaatsen	16
4.3.	Mutaties in de reserve gesloten stortplaatsen	17
5.	**Begrote staat van reserves geopende stortplaatsen per ultimo 2024**	**18**
6.	**Meerjarenraming 2024 tot en met 2028**	**19**
7.	**Ontwikkeling van de stand van de reserves**	**20**
7.1.	Reserves geopende stortplaatsen van 2024 tot en met 2028	20
7.2.	Reserve gesloten stortplaatsen 2024 tot en met 2028	22

1. Begroting 2024

Tabel 1: Begroting 2024

	Begroting 2024 (€)	Begroting 2023 (€)	Resultaat 2022 (€)
Baten			
Opbrengst Nazorgheffing	364.000	0	18.000
Opbrengst eindheffing	-161.459	-83.317	0
Koerswinst fondsen	588.721	685.321	-4.668.770
Koerswinst obligaties	1.373.682	1.599.082	-3.337.095
Dividenden fondsen	30.000	50.000	29.066
Rente obligaties	260.000	260.000	271.981
Rente bank	0	0	2.151
Totaal baten	**2.454.943**	**2.511.085**	**-7.684.669**
Lasten			
Beheerkosten geopende stortplaatsen:			
a. Financieringskosten	18.033	24.712	17.521
b. Apparaatskosten Provincie	25.100	25.000	27.390
c. Accountantskosten	12.945	12.147	12.578
d. Inhuurkosten deskundigen	20.404	8.483	19.824
Nazorgkosten gesloten stortplaats	31.639	23.547	8.271
Beheerkosten gesloten stortplaatsen:			
a. Financieringskosten	287	480	88
b. Apparaatskosten Provincie	5.020	5.000	2.490
c. Accountantskosten	206	235	63
d. Inhuurkosten deskundigen	325	165	100
Totaal lasten	**113.960**	**99.769**	**88.325**
Exploitatieresultaat	**2.340.983**	**2.411.317**	**-7.772.993**

2. Toelichting begroting

2.1. Algemeen

De begroting 2024 van het Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland is opgesteld in opdracht van Gedeputeerde Staten. Gedeputeerde Staten stellen de begroting vast conform het op 5 november 2019 vastgestelde reglement Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland. Het Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland is bij besluit van Gedeputeerde Staten van 21 december 1999 opgericht (1999/30499).

De aanleiding tot het oprichten van het Fonds is het volgende:
In de Wet milieubeheer (Wm) is een regeling opgenomen voor de nazorg van operationele stortplaatsen (stortplaatsen waar het storten van afvalstoffen niet voor 1 september 1996 is beëindigd). Deze regeling is op 1 april 1998 in werking getreden. De provincie wordt hierdoor financieel en bestuurlijk verantwoordelijk voor de nazorg van de in de provincie gelegen stortplaatsen die op of na 1 september 1996 zijn of worden gesloten. Artikel 15.47 van de Wm verplicht Gedeputeerde Staten een fonds op te richten. In het fonds worden de belastingopbrengsten verantwoord, die door de provincie zijn geïnd. Het fonds is op grond van artikel 15.47 Wm een rechtspersoon en Gedeputeerde Staten zijn belast met het beheer ervan.

Provinciale Staten stellen op basis van een voordracht van Gedeputeerde Staten de tarieven vast van de nazorgheffing van het Fonds nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland indien er een nazorgheffing door Gedeputeerde Staten wordt voorgesteld.

Voor 2024 wordt middels een voordracht door Gedeputeerde Staten een nazorgheffing (tarieventabel) voorgesteld van € 250.000 voor stortplaats Schoteroog in Haarlem en € 114.000 voor stortplaats Sortiva in Alkmaar. Voor de overige stortplaatsen blijft een nazorgheffing in 2024 achterwege. Tevens wordt ter informatie aan Provinciale Staten de begroting en doelvermogens 2024 aangeboden en toegelicht.

De Provinciewet schrijft voor dat provincies een begroting, meerjarenraming, jaarrekening en jaarverslag maken en geeft enkele vereisten waaraan de genoemde documenten dienen te voldoen. Artikel 190 van de Provinciewet bepaalt dat de begroting, de begrotings-wijzigingen, de meerjarenraming, het jaarverslag en de jaarrekening van provincies moeten voldoen aan bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te geven regels.

2.2. Tabel doelvermogens 2024

De in de begroting 2024 geraamde opbrengsten zijn gebaseerd op de in de tabel doelvermogens 2024 opgenomen bedragen en doelvermogens behorend bij en deel uitmakend van de Verordening nazorgheffing stortplaatsen provincie Noord-Holland 1999.

Tabel 2: Tabel doelvermogens 2024

	Naam stortplaats	Doelvermogen	Tarief 2024	Start nazorgfase
1.	Nauerna te Assendelft	€ 28.637.050	€ -	1-1-2032
2.	Hollandse Brug te Naarden	€ 7.945.405	€ -	1-7-2025
3.	Schoteroog te Haarlem	€ 8.658.697	€ 250.000	1-1-2025
4.	Wieringermeer te Middenmeer	€ 23.540.040	€ -	1-1-2065
5.	Sortiva te Alkmaar	€ 12.316.230	€ 114.000	1-1-2038
6.	Amerikahaven te Amsterdam	€ 1.307.265	€ -	1-1-2030
7.	Insteekhaven te Den Helder	€ 843.977	€ -	1-1-2024

Het doelvermogen is het vermogen dat bij de aanvang van de nazorg in het fonds aanwezig moet zijn om de toekomstige nazorg eeuwigdurend te kunnen bekostigen. Om tot het doelvermogen te komen is en worden aan de exploitant van de stortplaatsen (jaarlijkse) nazorgheffingen opgelegd. Deze nazorgheffingen tezamen met de rendementen moeten leiden tot het bij aanvang van de nazorg benodigde doelvermogen. Op basis van het aanwezige vermogen, de rekenrente en laatste vijf jaar gehalveerde rekenrente, is voor dit begrotingsjaar een nazorgheffing nodig van € 250.000 voor de stortplaats Schoteroog te Haarlem en € 114.000 (per jaar) voor de stortplaats Sortiva te Alkmaar.
Indien besloten wordt om een nazorgheffing op te leggen dan heft en int de provincie de bedragen en maakt deze over naar het Nazorgfonds, zoals in artikel 15.47 van de Wet milieubeheer is geregeld.

Bij de berekening van de rendementen over het begrotingsjaar 2024 wordt uitgegaan van de volgende uitgangspunten: streefrente van 5% (rekenrente), laatste vijf jaar geen heffing en laatste vijf jaar een gehalveerde rekenrente omdat exploitanten de mogelijkheid hebben om een lager risicoprofiel te kiezen voor de beleggingen bij het ingaan van de laatste vijf jaar voorafgaand aan sluiting van betreffende stortplaats.

Alle doelvermogens en heffingen zijn berekend op basis van de door Gedeputeerde Staten goedgekeurde nazorgplannen of ingediende conceptversies conform de in 2018 door Gedeputeerde Staten vastgestelde beleidsregels met uitzondering van baggerspeciestortplaats Amerikahaven en de gesloten baggerspeciestortplaats de Poel.

Met de gemeente Amsterdam is een aparte regeling getroffen en wordt het eerder vastgestelde doelvermogen aangehouden en worden er geen tarieven geheven. Gedeputeerde Staten hebben de Poel op 1 januari 2011 gesloten verklaard. Het doelvermogen is gebaseerd op het goedgekeurde nazorgplan uit 2010.

De provincie Noord-Holland hanteert een rekenrente van 5% die voortkomt uit een advies van het IPO uit 2010. IPO heeft nadien aangegeven geen adviezen meer af te geven omtrent de te hanteren rekenrente gezien de verschillen binnen de provincies.
Het dagelijks bestuur (Gedeputeerde Financiën en Gedeputeerde Milieu) van het Nazorgfonds hebben opdracht gegeven om een nieuwe Asset Liability Managementstudie (hierna ALM) uit te laten voeren gezien de marktomstandigheden ten aanzien van de te verwachten rendementen. De marktomstandigheden zijn dat aanhoudend lagere rendementen op het vermogen worden behaald in het Nazorgfonds ten opzichte van de rekenrente. Bij de bepaling van de uitgangspunten voor de ALM wordt tevens gekeken naar de rekenrente en de risico's. Deze ALM dient inzicht te geven in de beleggingsdoelstelling voor de lange termijn onder minimalisering van het risico. In de ALM-studie wordt uitgegaan van de Ultimate Forward Rate[1] (UFR) voor de bepaling van de hoogte van de rekenrente. De resultaten van de ALM-studie worden in samenhang met de uitgangspunten van de eindrapportage "Rekenrente nazorgfondsen stortplaatsen" die in opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) op 12 juli 2022 gereed is gekomen.
In de beleggingscommissie van het Nazorgfonds, waarin de stortplaatsexploitanten Afvalzorg en Sortiva ook zitting hebben, wordt gekeken naar de te hanteren uitgangspunten voor de ALM. Omdat de te hanteren lagere rekenrente met bijbehorende risico's en marktomstandigheden grote impact heeft op de op te brengen (doel) vermogens door de stortplaatsexploitanten zullen meerdere scenario's worden bekeken. Uiteindelijk zal het Algemeen Bestuur (gedeputeerde staten) een afweging maken tussen de verschillende belangen, waarbij een balans gevonden moet worden tussen enerzijds een houdbare financiële positie van het fonds op de lange termijn, en anderzijds rekening houdend met draagkracht en draagvlak van de betrokken stakeholders aangezien een lagere rekenrente invloed heeft op de hoogte van de doelvermogens per stortplaats en daarmee ook op de op te leggen heffingen.
De uitgangspunten van de ALM studie zijn in het eerste kwartaal van 2023, in samenspraak met de beleggingscommissie, uitgewerkt. De feitelijke uitvoering van de ALM studie is in het tweede kwartaal van 2023 van start gegaan en zal in het vierde kwartaal 2023 worden afgerond. De resultaten zullen zodra de studie is afgerond in het dagelijks en algemeen bestuur besproken worden. Hierbij komt eveneens aan de orde hoe de transitie van de huidige rekenrente naar de nieuwe rekenrente in tijd zal plaatsvinden. Daarbij wordt ook specifiek aandacht besteed aan de stortplaatsen die op (zeer) korte termijn zullen sluiten.

2.3. Toetsingskader nazorgplannen stortplaatsen

Op 17 april 2018 hebben Gedeputeerde Staten de beleidsregels voor toetsing van nazorgplannen stortplaatsen Noord-Holland gewijzigd. Het betreft een toetsingskader voor het beoordelen en de berekening van nazorgplannen van stortplaatsen vallende binnen de Wet Milieubeheer. De exploitanten zijn per brief op de hoogte gesteld.

[1] De UFR voor verzekeraars wordt jaarlijks vastgesteld door EIOPA en bestaat uit de reële rente sinds 1961, verhoogd met de inflatiedoelstelling van de ECB van 2%.

De exploitanten van stortplaatsen en/of baggerdepots dienen op basis van dit gewijzigde kader herziene nazorgplannen op te stellen en te laten goedkeuren door Gedeputeerde Staten. Op basis van de ingediende nazorgplannen worden de doelvermogens opnieuw berekend en samen met het nazorgplan vastgesteld.

In IPO verband is besloten om checklists voor de nazorg stortplaatsen en baggerdepot te gaan actualiseren. Hierin wordt gekeken naar technische vooruitgang maar ook naar de tarieven c.q. kosten van nazorgwerkzaamheden. Eind december 2022 zijn de geactualiseerde checklists voor de nazorg stortplaatsen en baggerdepot aan de provincies aangeboden met het advies om deze als geactualiseerde beleidsregels voor toetsing van nazorgplannen stortplaatsen binnen de provincie te laten vaststellen. Het rekenmodel RINAS dient nog aangepast te worden aan de hand van deze geactualiseerde checklists met daarbij de kosten. We verwachten dat dit eind 2023 door IPO zal worden opgeleverd. Zodra deze nieuwe RINAS-versie (4.2) door IPO wordt aangeboden zullen we met een voorstel aan Gedeputeerde Staten komen tot wijziging van de huidige beleidsregels voor toetsing van nazorgplannen stortplaatsen Noord-Holland.

Voor alle stortplaatsen en baggerspeciestortplaatsen geldt dat tijdens de looptijd voor sluiting het doelvermogen en heffing kunnen worden aangepast aan de nieuwe situatie. Voorbeelden van die nieuwe situaties zijn: behaald rendement, nieuwe rekenrente, nieuw toetsingskader, langere looptijd in verband met terugloop van storthoeveelheden, nieuwe technieken, wetswijzigingen, enzovoort. Tot aan het moment van sluiting kan de provincie een aanpassing doen. De aanpassing van een goedgekeurd nazorgplan is geregeld in artikel 8.49, lid 4 Wet milieubeheer. Het doelvermogen is het vermogen dat bij de aanvang van de nazorg in het fonds aanwezig moet zijn om de toekomstige nazorg te kunnen bekostigen.

2.4. Nazorgplannen stortplaatsen

De exploitant van de stortplaats Nauerna en de exploitant van de Amerikahaven hebben concept nazorgplannen ingediend. Hierover vinden gesprekken plaats. De sluiting van de Nauerna staat gepland in 2032 omdat deze stortplaats uitstel heeft verkregen voor de aanleg van een bovenafdichting in verband met pilot duurzaam stortbeheer. De sluiting van de Amerikahaven staat gepland in 2030.

De exploitant van de stortplaatsen Hollandse Brug en Schoteroog heeft aan de provincie Noord-Holland een verzoek gedaan om een uitspraak te doen over de verlengde levensduur van de door hun aangebrachte alternatieve bovenafdichting (lekdetectie met HDPE folie). De uitspraak over de levensduur dient als basis voor de nieuwe nazorgplannen van Hollandse Brug en Schoteroog. De provincie heeft aan de Advies Kamer Stortbesluit (AKS) gevraagd om een onafhankelijk oordeel te geven op het rapport met de resultaten van onderzoek naar de levensduur van de folie. AKS heeft dit onafhankelijk oordeel na overleg met de provincie in juli 2022 openbaar op hun website. Naar aanleiding van dit advies en

de aangedragen informatie van Afvalzorg zal de provincie een besluit nemen. Het te nemen besluit is voorgelegd aan de gedeputeerden Financiën en Milieu. In nader overleg met de gedeputeerde Milieu wordt de impact besproken en zal een besluit volgen. Hierna verwachten wij dat het nieuwe definitieve nazorgplan van Schoteroog binnen de sluitingsprocedure zal worden goedgekeurd. De sluiting van Schoteroog verwachten wij begin 2025. Na goedkeuring van het nazorgplan Schoteroog zal het nieuwe definitieve nazorgplan van Hollandse Brug volgen binnen de sluitingsprocedure van de Hollandse Brug. De planning is om de stortplaatsen achter elkaar te gaan sluiten.

De exploitant van de Insteekhaven heeft een definitief nazorgplan ingediend binnen de sluitingsprocedure. Dit nazorgplan is op 8 februari 2023 door Gedeputeerde Staten goedgekeurd. Op 12 september 2023 hebben Gedeputeerde Staten een ontwerpbesluit genomen tot sluiting van de Insteekhaven per 1 januari 2024. Na de zienswijzenperiode zullen Gedeputeerde Staten een definitief besluit nemen tot sluiten van deze stortplaats alsmede het benodigde doelvermogen. Na afgifte van de definitieve sluitingsverklaring, zal Provinciale Staten vaststellen hoe hoog het bedrag van de eindheffing zal zijn.

Voor de stortplaatsen Sortiva en Wieringermeer worden de herziene nazorgplannen in 2024 en 2025 verwacht en gebaseerd op de dan geldende beleidsregels.

De aanpassing van de beleidsregels geldt niet meer voor het nazorgplan van de baggerspeciestortplaats De Poel omdat deze per 1 januari 2011 door Gedeputeerde Staten is gesloten. Gedeputeerde Staten zijn nu financieel en organisatorisch verantwoordelijk voor de nazorg van deze baggerspeciestortplaats.

Tabel 3: Nazorgplannen

	Nazorgplannen open	GS-besluit	Datum	Doelvermogen (€)	Start nazorg
1.	Nauerna	2010-27616*	11-5-2010	28.637.050	1-1-2032
2.	Hollandse Brug	2001-27922	11-10-2001	7.945.405	1-7-2025
3.	Schoteroog	341750/37994	25-6-2014	8.658.697	1-1-2025
4.	Wieringermeer	2012-27161	24-5-2012	23.540.040	1-1-2065
5.	Sortiva	809054/853558	13-9-2016	12.316.230	1-1-2038
6.	Amerikahaven	2000-36763	6-11-2000	1.307.265	1-1-2030
7.	Insteekhaven	1928422/1974304	8-2-2023	843.977	1-1-2024

* van rechtswege goedgekeurd

	Nazorgplannen gesloten	GS-besluit	Datum	Doelvermogen (€)	Start nazorg
	De Poel	2010-10387	3-3-2010	448.653	2011

2.5. Sluitingsverklaring

Gedeputeerde Staten hebben de Poel op 1 januari 2011 gesloten verklaart en is deze stortplaats in de nazorg is gekomen bij de Provincie. Het aanwezige (doel)vermogen wordt jaarlijks vermeerderd met het rendement minus de kosten van de nazorg. Vanaf 2011

komen de kosten van de nazorg uit het Nazorgfonds. Bij een eventueel tekort zal een beroep gedaan worden op de algemene middelen van de provincie. Binnen het Nazorgfonds is echter ook een risicoreservering aanwezig.

Tabel 4: Sluitingsverklaring

	Sluitingsverklaringen	GS-besluit	Datum	Doelvermogen (€)	Start nazorg
	De Poel	2011-7435	17-2-2011	448.653	2011

Na afronding van de sluitingsprocedure van de stortplaats Schoteroog en Hollandse Brug, zal per stortplaats een sluitingsverklaring worden afgegeven door Gedeputeerde Staten. Zoals bij 2.4 aangegeven is de verwachting dat de sluitingsverklaring voor de Schoteroog begin 2025 wordt afgegeven en Hollandse Brug halverwege 2025. Na afgifte van de sluitingsverklaringen door Gedeputeerde Staten zullen de definitieve eindheffingen door Provinciale Staten worden vastgesteld.

2.6. Verklaring gemeente Amsterdam

Voor de stortplaats voor baggerspecie Amerikahaven in de gemeente Amsterdam is een aparte regeling getroffen. Kort samengevat komt deze erop neer dat Amsterdam zelf de nazorgtaak zal financieren en uitvoeren. Dit is vastgelegd in een verklaring van 20 maart 2003 van de gemeente Amsterdam.

De inspecteur van de provinciale belastingen heeft Amsterdam een heffing opgelegd, gelijk aan het bedrag van de toen te verwachten nazorgkosten (doelvermogen in tarieventabel 2003) en heeft uitstel van betaling verleend. Dat wil zeggen dat de heffing niet zal worden geïnd zolang de werkzaamheden correct worden uitgevoerd. Indien ooit zou blijken dat de eeuwigdurende nazorg niet langer nodig is, zal door de ontvanger van de provinciale belastingen kwijtschelding worden verleend.

2.7. Stortplaatsen in de exploitatiefase

Een stortplaats kent een exploitatiefase, een afwerkingsfase en een nazorgfase. In de exploitatiefase worden er afvalstoffen gestort en is de stortplaats operationeel. Stortplaats Nauerna, Wieringermeer, Sortiva en Amerikahaven bevinden zich in de exploitatiefase. Dit is ook de periode waarin de nazorgheffingen worden berekend en opgelegd.

2.8. Stortplaatsen in de afwerkingsfase

In de afwerkingsfase worden er geen afvalstoffen meer gestort, maar is de stortplaats nog niet gesloten. De stortplaats Insteekhaven bevindt zich aan het eind van deze fase. De stortplaatsen Schoteroog en Hollandse Brug bevinden zich ook in deze fase. De provincie Noord-Holland bepaalt de duur van de termijn van de afwerkingsfase. Dit

betekent in het algemeen een termijn van vijf jaar voor een stortplaats op land en van één tot drie jaar voor een baggerspeciestortplaats. De afwerkingsfase van deze twee stortplaatsen is met 10 jaar verlengd in verband met het toepassen van alternatieve bovenafdichtingen. Als de afwerkingsfase is afgerond, wordt na het doorlopen van een eindinspectie een definitief nazorgplan aan Gedeputeerde Staten aangeboden die daarna door Gedeputeerde Staten moet worden goedgekeurd. In dit nazorgplan dienen alle wijzigingen ten aanzien van het voorgaande nazorgplan en de huidige inzichten te worden verwerkt.

Op basis van het definitieve door Gedeputeerde Staten goedgekeurde nazorgplan wordt berekend wat er aan financiële middelen nodig is om “eeuwigdurende” nazorg te kunnen uitvoeren. Op basis van dit noodzakelijke doelvermogen wordt dan een eindheffing aan de exploitant opgelegd en een sluitingsverklaring door Gedeputeerde Staten afgegeven. Na afgifte van de sluitingsverklaring start de nazorgfase.

2.9. Stortplaatsen in de nazorgfase

Na de afgifte van een sluitingsverklaring door Gedeputeerde Staten komt een stortplaats in de nazorgfase. In de nazorgfase komen de kosten van de stortplaats ten laste van het Nazorgfonds.

Gedeputeerde Staten hebben op 1 januari 2011 de baggerspeciestortplaats De Poel officieel voor gesloten verklaard (2011-7435). Gedeputeerde Staten zijn verantwoordelijk voor de nazorg en financiën van deze baggerspeciestortplaats. Bij een eventueel tekort zal een beroep worden gedaan op de algemene middelen van de provincie. Binnen de berekeningen van het op te brengen doelvermogen is een risicoreservering aangehouden.

In een overeenkomst met de gemeente Zaanstad is vastgelegd dat zij in de nazorgfase bepaalde delen van de nazorg zal blijven uitvoeren en de kosten daarvoor zal dragen. Verder zijn er notariële aktes getekend met de gemeente en aanliggende eigenaren om ervoor te zorgen dat de provincie te allen tijde toegang heeft tot de baggerspeciestortplaats om de nazorgwerkzaamheden te kunnen uitvoeren of inspecteren.

2.10. Verwachte beleggingsresultaat

In de begroting 2024 is uitgegaan van een beleggingsresultaat van € 2.252.611,-.
Bestaande uit € 588.783,- koerswinst en € 30.000,- dividend uit de fondsen; € 1.373.828,- koerswinst en € 260.000,- rente uit de obligaties.
Het rendement is het beleggingsresultaat in het begrotingsjaar 2024 gebaseerd op 5% (rekenrente). Daarnaast wordt voor de laatste vijf jaar voor sluiting een lager rentepercentage van 2,5 % gehanteerd omdat de exploitanten de mogelijkheid hebben om voor deze laatste periode een lager beleggingsprofiel te kiezen. Deze mogelijkheid is opgenomen in het beleggingsstatuut.

2.11. Beleggingsbeleid en vermogensbeheer

Op 24 januari 2012 hebben Gedeputeerde Staten (2011-69453) op basis van een onderzoek naar het vermogensbeheer en de verdere uitwerking besloten om het huidige interne beheermodel te handhaven met aanpassingen in het vermogensbeheer van het Nazorgfonds. Besloten is om binnen het huidige interne beheermodel aanpassingen op het gebied van strategische beleggingsmix, het oprichten van een beleggingscommissie en werkgroep en het aanpassen van het beleggingsstatuut door te voeren. In verband met te lage rendementsverwachting en het streven van Gedeputeerde Staten naar de door Provinciale Staten vastgestelde rekenrente is niet gekozen voor schatkistbankieren.

Gedeputeerde Staten hebben op 5 november 2019 (1308898/1308902) een geactualiseerd beleggingsstatuut voor het Fonds vastgesteld en ter informatie aangeboden aan Provinciale Staten. Dit in verband met het overstappen naar extern vermogensbeheer. Het belangrijkste gevolg van het overgaan van een adviesrelatie naar een vermogensbeheerrelatie is dat ASR Vermogensbeheer meer activiteiten en verantwoordelijkheden op zich neemt.

De beleggingsportefeuille is samengesteld uit een obligatieportefeuille en een aandelenportefeuille aangekocht. Daarnaast was onder de vastrentende waarden een groot deel van het vermogen bij de provincie ondergebracht binnen het schatkistbankieren. Dit in verband met negatieve rente op spaarrekeningen. Echter de aangehouden middelen in het schatkistbankieren renderen niet. Omdat inmiddels de rente op de obligaties is opgelopen is binnen de beleggingscommissie besloten om 10 miljoen van de middelen in de schakist te gaan beleggen in obligatie om zodoende rendement te creëren.

Zoals vermeld bij 2.2 wordt binnen de beleggingscommissie de ALM studie weer verder opgepakt, rekening houdend met de uitkomst van het onderzoek van het ministerie van Infrastructuur. Het uitvoeren en opstellen van een definitieve ALM-rapportage inclusief te hanteren rekenrente met daarbij uitgewerkte scenario's vergt meer tijd mede door de discussie hierover en het onderzoek dat door ministerie is uitgevoerd.

2.12. Risicoparagraaf

De provincie draagt het financiële risico indien na de afwerking van een stortplaats in het Fonds onvoldoende vermogen aanwezig is om de nazorg van de stortplaatsen te kunnen bekostigen. Een niet toereikend fondsvermogen kan onder meer ontstaan door:

1. Te weinig rendement op belegd vermogen;
2. Een ernstige afwijking van het inflatiepercentage;
3. Een exploitant die niet in staat is de heffingen te voldoen;
4. Wijziging van het fiscale regime;
5. Het hoger uitvallen van de kosten van de nazorg;
6. Het aansprakelijk stellen van de provincie door derden.

Het is van belang dat tijdens de exploitatiefase het benodigd doelvermogen jaarlijks wordt berekend en de heffingen jaarlijks worden vastgesteld. Er kunnen immers fluctuaties ontstaan door tegenvallende rentebaten, door technische ontwikkelingen e.d. Hierdoor is het mogelijk om gedurende de exploitatiefase de heffing op een gelijkmatig niveau te houden en een hoge eindheffing te voorkomen.

De risico's en de beheersmaatregelen zijn in beeld gebracht aan de hand van het onderzoek naar het vermogensbeheer door Montesquieu Finance & Treasury uit 2010. De beheersmaatregelen zijn hierop aangepast om het financiële risico voor de provincie zoveel mogelijk te beperken en bestaan uit de volgende beheersmaatregelen:

1. Een provinciaal beleggingsbeleid door middel van een beleggingsstatuut;
2. Een beleggingscommissie voor het nazorgfonds;
3. Een reglement voor de beleggingscommissie;
4. Aanstellen van onafhankelijk beleggingsdeskundige;
5. Basiskennis beleggen bijgebracht bij leden beleggingscommissie;
6. Een speciaal voor het nazorgfonds opgesteld fondsreglement;
7. Een uitgevoerde Asset Liability Managementstudie in 2010 door Montesquieu Finance;
8. Spreiding van het vermogen;
9. Inzet van professionele vermogensbeheerders;
10. Cumulatie van de doelvermogens per stortlocatie ten gunste van nivellering;
11. Het toepassen van een risico-opslag per stortlocatie ter dekking van eventuele tegenvallers;

Het korte en middellange termijn risico voor de provincie wordt laag ingeschat in verband met het aanwezige vermogen in relatie met de uitgaven in deze periode en de mogelijkheid tot het opleggen van heffing bij de open stortplaatsen. Daarnaast is binnen het fonds ook een risicodekking aanwezig door de toegepaste risico-opslag binnen de vastgestelde doelvermogens. In de nieuwe ALM studie zal naast de bovenstaande risico's tevens de impact van een eventuele verlaging van de rekenrente op het doelvermogen dat de exploitanten moeten overdragen, worden meegenomen.

2.13. Toelichting op de meerjarenraming 2024–2028

De meerjarenraming van baten en lasten 2024 – 2028 is in de begroting 2024 opgenomen. De gegevens voor de meerjarenraming met betrekking tot de baten zijn enerzijds ontleend aan de Tarieventabel 2024 en anderzijds aan een rentevergoeding van 5% over de reserves voor 2024 en voor de jaren daarna bij het bepalen van de rentebaten. Voor de kosten van beheer en nazorg lastenzijde is uitgegaan van de nazorgplannen en berekend met het door Gedeputeerde Staten vastgestelde IPO-rekenmodel en de nazorgkosten van de gesloten stortplaats De Poel conform de beheerovereenkomst met Afvalzorg.

De apparaatskosten worden conform de Verordening nazorgheffing stortplaatsen provincie Noord-Holland 1999 opgenomen. Voor de financieringskosten, accountantskosten en inhuurkosten is een prognose opgesteld op basis van de werkelijke kosten.

De kosten zijn exclusief BTW, omdat het BTW Compensatiefonds ook van toepassing is op het Fonds Nazorg.

Van de stortplaatsen die in de periode van de meerjarenraming in de nazorgfase komen, is het saldo van de reserve geopende stortplaatsen van betreffende stortplaatsen vergeleken met het benodigde doelvermogen voor die stortplaatsen. Een eventueel tekort kan als herziening van de nazorgheffing in de meerjarenraming worden opgenomen.

Door afronding op hele euro's kunnen de eindbedragen van de tellingen met maximaal € 1,- van elkaar verschillen.

3. Baten

3.1. Opbrengst Nazorgheffing 2024 & Eindheffing

Voor 2024 worden door Gedeputeerde Staten een nazorgheffing voor de stortplaatsen Schoteroog en Sortiva voorgesteld aan Provinciale Staten. De nazorgheffing is opgenomen in de Tarieventabel 2024, behorende bij de verordening Nazorgheffing stortplaatsen. Ter informatie zullen aan Provinciale Staten de door Gedeputeerde Staten vastgestelde doelvermogens 2024 en de begroting van 2024 worden aangeboden en toegelicht. Gedeputeerde Staten zullen na sluiting van Insteekhaven een eindheffing voorstellen aan Provinciale Staten.

Tabel 5: Opbrengst nazorgheffing 2024 & eindheffing

Specificatie per stortplaats		**€**
1.	Nauerna	0
2.	Hollandse Brug	0
3.	Schoteroog	250.000
4.	Wieringermeer	0
5.	Sortiva	114.000
6.	Amerikahaven	-
7.	Insteekhaven *	-161.459
		202.541
	* eindheffing	

3.2. Rentebaten

Hieronder een overzicht van de verdeelde rentebaten 2024 over de geopende stortplaatsen en verzameld over de gesloten stortplaatsen. Volgens artikel 7 van het Reglement van het Fonds worden de rentebaten verdeeld over de in het lid 1 van het artikel genoemde reserves naar rato van de omvang van deze reserves. Voor de renteberekening wordt uitgegaan van de door Provinciale Staten vastgestelde rekenrente over het geschatte vermogen van de reserves op 1 januari 2024 en de te ontvangen nazorgheffing en eindheffing van de stortplaatsen minus de verwachte kosten. Het geschatte vermogen is het aanwezige vermogen op 1 januari 2024 plus ontvangen heffing en eindheffing, minus de verwachte kosten, met daaroverheen de vastgestelde rekenrente.

Tabel 6: Rentebaten

Specificatie per stortplaats.		**€**
1.	Nauerna	1.129.036
2.	Hollandse Brug	211.843
3.	Schoteroog	198.691
4.	Wieringermeer	337.473
5.	Sortiva	306.428
6.	Amerikahaven	-
	Gesloten stortplaatsen	68.930
		2.252.403

4. Lasten

4.1. Beheerkosten geopende stortplaatsen

De beheerkosten over 2024 bestaan uit financierings-, accountants-, inhuur- deskundigen en apparaatskosten provincie. De financieringskosten, accountantskosten en inhuurkosten deskundigen worden procentueel verdeeld over de geopende en de gesloten stortplaatsen naar rato van de doelvermogens, met uitzondering van de baggerstortplaats Amerikahaven in verband met de getroffen regeling (zie paragraaf 2.6.). Voor de apparaatskosten van open stortplaatsen, worden per stortplaats en per baggerspeciestortplaats vastgesteld volgens de Verordening op de heffing en invordering van de nazorgheffing stortplaatsen provincie Noord-Holland 2019. In 2024 is voor een stortplaats op land de norm € 5.020,- per jaar en een stortplaats voor baggerspecie € 2.510,-. In 2024 zijn vijf stortplaatsen (Schoteroog, Nauerna, Wieringermeer, Sortiva en Hollandse Brug) geopend en bedragen de apparaatskosten over 2024 voor de geopende stortplaatsen € 25.100,-. Dit bedrag is aan de provincie verschuldigd voor door haar te verrichten werkzaamheden voor de geopende stortplaatsen van het fonds en zal aan het fonds worden gefactureerd.

De totale beheerskosten voor de geopende stortplaatsen over 2024 worden begroot op € 76.482,-.

Met de gemeente Amsterdam is een aparte regeling getroffen voor de baggerspecie stortplaats Amerikahaven. Om deze reden valt deze financieel geheel buiten het fonds. Gemeente Amsterdam neemt na sluiting de uitvoering en kosten voor de nazorg voor eigen rekening.

Tabel 7: Beheerkosten geopende stortplaatsen

Specificatie beheerkosten open stortplaatsen	**€**
Financieringskosten	18.033
Apparaatskosten provincie	25.100
Accountantskosten	12.945
Inhuurkosten deskundigen	20.404
Totaal	**76.482**

4.2. Nazorg en beheerkosten gesloten stortplaatsen

De nazorgkosten over 2024 zijn samengesteld op basis van een gesloten beheerovereenkomst voor 10 jaar met Afvalzorg (2017-2026). De kosten voor het controleren en in stand houden van de laagdikte van de bovenafdichting en handhaving op de aanwezige voorzieningen komen ten laste van de gemeente Zaanstad conform de overeenkomst (zie paragraaf 2.8).

De beheerkosten over 2024 bestaan uit financierings-, accountants-, inhuur- deskundigen en apparaatskosten provincie. De financieringskosten, accountantskosten en kosten inhuur deskundigen worden procentueel verdeeld over de geopende en de gesloten stortplaatsen naar rato van de doelvermogens. Voor de apparaatskosten van gesloten stortplaatsen, worden per stortplaats en per baggerspeciestortplaats dezelfde bedragen gehanteerd als voor de geopende stortplaatsen. In 2024 zijn twee baggerspeciestortplaatsen (De Poel en Insteekhaven) gesloten en bedraagt de apparaatskosten over 2024 voor de gesloten stortplaatsen € 5.020,-. Deze kosten zijn aan de provincie verschuldigd en zullen aan het Fonds worden gefactureerd.

De totale beheerkosten voor de gesloten stortplaatsen over 2024 worden begroot op € 5.839,-

Tabel 8: Nazorg en beheerkosten gesloten stortplaatsen

Nazorg en beheerkosten gesloten stortplaatsen	**€**
Nazorgkosten	31.639
Beheerkosten	5.839
Nazorg en beheerkosten totaal	**37.478**

Specificatie beheerkosten gesloten stortplaatsen	**€**
Financieringskosten	287
Apparaatskosten provincie	5.020
Accountantskosten	206
Inhuurkosten deskundigen	325
Totaal	**5.839**

4.3. Mutaties in de reserve gesloten stortplaatsen

Voor de gesloten stortplaatsen wordt de Reserve gesloten stortplaatsen ingezet. Deze reserve is een cumulatie van de doelvermogens van de stortplaatsen die niet meer in de exploitatiefase zijn. Uit deze reserve worden de nazorgkosten van de gesloten stortplaatsen gedekt. Voor 2024 zijn dat baggerspeciestortplaatsen De Poel en Insteekhaven. Hieronder staat de begrote mutatie.

Tabel 9: Mutatie reserve gesloten stortplaatsen

Mutatie reserve gesloten stortplaatsen	**€**
Saldo reserve gesloten stortplaatsen per 1-1-2024	553.461
Storting reserve open stortplaatsen per 1-1-2024	843.883
Nazorg en beheerkosten 2024	37.478
Toevoeging rente gesloten stortplaatsen	68.930
Reserve gesloten stortplaatsen 31-12-2024	**1.428.796**

5. Begrote staat van reserves geopende stortplaatsen per ultimo 2024

Tabel 10: Geactualiseerde begroting 2023

2023 Geactualiseerd		Saldo per 1-01-2023 (€)	Nazorgheffing & Eindheffing 2023 (€)	Rente toevoeging (€)	Kosten (€)	Saldo per 31-12-2023(€)
1.	Nauerna	21.538.722	0	1.076.366	-22.788	22.592.300
2.	Hollandse Brug	8.281.775	0	206.920	-9.935	8.478.760
3.	Schoteroog	7.647.218	0	191.051	-10.378	7.827.890
4.	Wieringermeer	6.456.711	0	322.345	-19.622	6.759.434
5.	Sortiva	5.800.902	0	289.729	-12.650	6.077.980
6.	Insteekhaven	960.421	0	47.945	-3.024	1.005.342
	*De Poel **	*538.600*	*0*	*26.636*	*-11.775*	*553.461*
	Totaal	**51.224.349**	**0**	**2.160.992**	**-90.173**	**53.295.168**

*betreft gesloten stortplaats

Tabel 11: Reserve begroting 2024

Begroting 2024		Saldo per 1-01-2024 (€)	Nazorgheffing& Eindheffing 2024 (€)	Rente toevoeging (€)	Kosten (€)	Saldo per 31-12-2024 (€)
1.	Nauerna	22.592.300	0	1.129.036	-23.164	23.698.172
2.	Hollandse Brug	8.478.760	0	211.843	-10.054	8.680.549
3.	Schoteroog	7.827.890	250.000	198.691	-10.506	8.266.075
4.	Wieringermeer	6.759.434	0	337.473	-19.935	7.076.973
5.	Sortiva	6.077.980	114.000	306.428	-12.823	6.485.586
	*Insteekhaven**	*1.005.342*	*-161.459*	*41.556*	*-25.508*	*859.932*
	*De Poel **	*553.461*	*0*	*27.374*	*-11.970*	*568.864*
	Totaal	**53.295.168**	**202.541**	**2.252.402**	**-113.960**	**55.636.151**

*betreft gesloten stortplaats

6. Meerjarenraming 2024 tot en met 2028

Tabel 12: Meerjarenraming

	Begroting 2024 (€)	Meerjaren raming 2025 (€)	Meerjaren raming 2026 (€)	Meerjaren raming 2027 (€)	Meerjaren raming 2028 (€)
BATEN					
Opbrengst Nazorgheffing	364.000	114.000	114.000	114.000	114.000
Opbrengst eindheffing	-161.459	-451.029	0	0	0
Rendement	2.252.402	2.666.782	2.864.975	2.998.066	2.453.529
Totaal baten	**2.454.943**	**2.329.753**	**2.978.975**	**3.112.066**	**2.567.529**
LASTEN					
Beheerkosten geopende stortplaatsen					
a. Financieringskosten	18.033	14.628	14.920	15.219	15.523
b. Apparaatskosten	25.100	15.120	15.180	15.240	15.300
c. Accountantskosten	12.945	10.501	10.711	10.925	11.144
d. Inhuurkosten deskundigen	20.404	16.551	16.882	17.219	17.564
Nazorgkosten gesloten stortplaatsen	31.639	483.837	216.246	236.221	252.513
Beheerkosten gesloten stortplaatsen					
a. Financieringskosten	287	4.059	4.140	4.223	4.308
b. Apparaatskosten	5.020	15.120	15.180	15.240	15.300
c. Accountantskosten	206	2.914	2.972	3.032	3.092
d. Inhuurkosten deskundigen	325	4.593	4.685	4.778	4.874
Totaal lasten	**113.960**	**567.322**	**300.916**	**322.098**	**339.617**
RESULTAAT	**2.340.983**	**1.762.431**	**2.678.059**	**2.789.969**	**2.227.912**

7. Ontwikkeling van de stand van de reserves

7.1. Reserves geopende stortplaatsen van 2024 tot en met 2028

Tabel 13: Reserve open

	Begroting 2024 (€)	Meerjaren raming 2025 (€)	Meerjaren raming 2026 (€)	Meerjaren raming 2027 (€)	Meerjaren raming 2028 (€)
Nauerna					
Saldo 1 januari	22.592.300	23.698.172	24.858.945	26.077.357	27.356.282
Storting nazorgheffing	0	0	0	0	0
Beheerkosten open stortplaats	-23.164	-23.547	-23.937	-24.335	-24.740
Subtotaal	*22.569.136*	*23.674.625*	*24.835.008*	*26.053.022*	*27.331.542*
Rendement	1.129.036	1.184.320	1.242.349	1.303.259	683.598
Saldo 31 december	**23.698.172**	**24.858.945**	**26.077.357**	**27.356.282**	**28.015.140**
Schoteroog					
Saldo 1 januari	7.827.890	8.266.075			
Storting nazorgheffing	250.000	0			
Storting/onttrekking eindheffing 1-1-2025	0	392.622			
Beheerkosten open stortplaats	-10.506				
Subtotaal	*8.067.384*	*8.658.697*			
Rendement	198.691				
Saldo 31 december	**8.266.075**				
Wieringermeer					
Saldo 1 januari	6.759.434	7.076.973	7.410.062	7.759.474	8.126.017
Storting nazorgheffing	0	0	0	0	0
Beheerkosten open stortplaats	-19.935	-20.253	-20.577	-20.907	-21.244
Subtotaal	*6.739.499*	*7.056.720*	*7.389.485*	*7.738.566*	*8.104.773*
Rendement	337.473	353.342	369.989	387.451	405.770
Saldo 31 december	**7.076.973**	**7.410.062**	**7.759.474**	**8.126.017**	**8.510.543**
Sortiva					
Saldo 1 januari	6.077.980	6.485.586	6.913.390	7.362.402	7.833.677
Storting nazorgheffing	114.000	114.000	114.000	114.000	114.000
Beheerkosten open stortplaats	-12.823	-12.999	-13.179	-13.361	-13.547
Subtotaal	*6.179.157*	*6.586.586*	*7.014.212*	*7.463.041*	*7.934.130*
Rendement	306.428	326.804	348.190	370.636	394.195
Saldo 31 december	**6.485.586**	**6.913.390**	**7.362.402**	**7.833.677**	**8.328.325**

	Begroting 2024 (€)	Meerjaren raming 2025 (€)	Meerjaren raming 2026 (€)	Meerjaren raming 2027 (€)	Meerjaren raming 2028 (€)
Hollandse Brug					
Saldo 1 januari	8.478.760	8.680.549			
Storting nazorgheffing	0	0			
Storting/onttrekking eindheffing 1 juli 2025	0	-843.651			
Beheerkosten open stortplaats	-10.054	0	0	0	0
Rendement tot 1 juli 2025		108.507			
Subtotaal/ storting reserve gesloten 1 juli 2025		**7.945.405**			
Rendement	211.843				
Saldo 31 december	**8.680.549**				
Insteekhaven					
Saldo 1 januari	1.005.342				
Storting/onttrekking eindheffing 1-1-2024	-161.459				
Beheerkosten open stortplaats	**0**				
Subtotaal	**843.883**				
Rendement					
Saldo 31 december					

7.2. Reserve gesloten stortplaatsen 2024 tot en met 2028

Tabel 14: Reserve gesloten

	Begroting 2024 (€)	Meerjaren raming 2025 (€)	Meerjaren raming 2026 (€)	Meerjaren raming 2027 (€)	Meerjaren raming 2028 (€)
De Poel					
Saldo 1 januari	553.461	568.864	580.463	596.804	613.750
Storting					
Nazorgkosten	-9.176	-13.624	-9.547	-9.738	-9.933
Beheerkosten gesloten stortplaats	-2.794	-2.810	-2.826	-2.842	-2.858
Subtotaal	*541.491*	*552.431*	*568.090*	*584.224*	*600.960*
Rendement	27.374	28.032	28.714	29.526	30.368
Saldo 31 december	**568.864**	**580.463**	**596.804**	**613.750**	**631.327**
Schoteroog					
Saldo 1 januari		0	8.893.864	9.247.594	9.624.393
Storting reserve geopende stp 1-1-2025		8.658.697			
Nazorgkosten		-182.308	-77.977	-72.591	-98.363
Beheerkosten gesloten stortplaats		-10.636	-10.768	-10.902	-11.038
Subtotaal		*8.465.753*	*8.805.119*	*9.164.101*	*9.514.992*
Rendement		428.111	442.475	460.292	478.485
Saldo 31 december		**8.893.864**	**9.247.594**	**9.624.393**	**9.993.477**
Hollandse Brug					
Saldo 1 januari		0	7.855.526	8.105.808	8.353.737
Storting reserve geopende stp 1-7-2025		7.945.405	0	0	0
Nazorgkosten		-274.777	-128.722	-143.101	-133.170
Beheerkosten gesloten stortplaats		-10.175	-10.297	-10.422	-10.549
Subtotaal		*7.660.453*	*7.716.507*	*7.952.285*	*8.210.018*
Rendement vanaf 1 juli		195.073	389.301	401.452	414.094
Saldo 31 december		**7.855.526**	**8.105.808**	**8.353.737**	**8.624.112**
Insteekhaven					
Saldo 1 januari	0	859.932	886.330	915.936	947.486
Storting reserve geopende stp 1-1-2024	843.883				
Nazorgkosten	-22.463	-13.128	-11.266	-10.792	-11.047
Beheerkosten gesloten stortplaats	-3.045	-3.065	-3.086	-3.107	-3.129
Subtotaal	*818.375*	*843.739*	*871.978*	*902.037*	*933.310*
Rendement vanaf 1 januari	41.556	42.592	43.958	45.449	47.020
Saldo 31 december	**859.932**	**886.330**	**915.936**	**947.486**	**980.330**

Doelvermogens 2024 en Nazorgheffing 2024

Naam stortplaats	Doelvermogen	Start nazorgfase	Doelvermogen 2024	Start nazorgfase 2024	Nazorgheffing 2024
1. Nauerna te Assendelft	€ 32.473.215	1-1-2032	**€ 28.637.050**	**1-1-2032**	
2. Hollandse Brug te Naarden	€ 10.393.881	1-1-2024	**€ 7.945.405**	**1-7-2025**	
3. Schoteroog te Haarlem	€ 9.334.294	1-7-2024	**€ 8.658.697**	**1-1-2025**	**€ 250.000**
4. Wieringermeer te Middenmeer	€ 23.540.040	1-1-2065	**€ 23.540.040**	**1-1-2065**	
5. Sortiva te Alkmaar	€ 12.316.230	1-1-2038	**€ 12.316.230**	**1-1-2038**	**€ 114.000**
6. Amerikahaven te Amsterdam	€ 1.307.265	1-1-2030	**€ 1.307.265**	**1-1-2030**	
7. Insteekhaven te Den Helder	€ 1.105.156	1-7-2023	**€ 843.977**	**1-1-2024**	

Verwachte eindheffing Schoteroog per 1-7-2025 = € 392.622,-
Verwachte eindheffing Hollandse Brug 1-7-2025 = - € 843.651,-
Nazorgheffing Sortiva 2024 t/m 2032 € 114.000,- per jaar

Begroting 2024

Naam stortplaats	Vermogen fonds 1-1-2022	Vermogen fonds 1-1-2023	Doelvermogen 2024	Start nazorgfase 2024	Nazorgtarief 2024
1. Nauerna te Assendelft	24.709.365,-	21.538.722,-	28.637.050,-	1-1-2032	
2. Hollandse Brug te Naarden	9.591.576,-	8.281.775,-	7.945.405,-	1-7-2025	
3. Schoteroog te Haarlem	8.832.779,-	7.647.218,-	8.658.697,-	1-1-2025	250.000,-
4. Wieringermeer te Middenmeer	7.451.499,-	6.456.711,-	23.540.040,-	1-1-2065	
5. Sortiva te Alkmaar	6.656.365,-	5.800.902,-	12.316.230,-	1-1-2038	114.000,-
6. Amerikahaven te Amsterdam			1.307.265	1-1-2030	
7. Insteekhaven te Den Helder	1.108.462,-	960.426,-	843.977,-	1-1-2024	

Begroting 2023

Naam stortplaats	Doelvermogen 2023	Start nazorgfase 2023
1. Nauerna te Assendelft	€ 32.473.215	1-1-2032
2. Hollandse Brug te Naarden	€ 10.393.881	1-1-2024
3. Schoteroog te Haarlem	€ 9.334.294	1-7-2024
4. Wieringermeer te Middenmeer	€ 23.540.040	1-1-2065
5. Sortiva te Alkmaar	€ 12.316.230	1-1-2038
6. Amerikahaven te Amsterdam	€ 1.307.265	1-1-2030
7. Insteekhaven te Den Helder	€ 1.105.156	1-7-2023

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 31 oktober 2023

Onderwerp: Tarieventabel 2024 Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland en de begroting 2024 van het Fonds.

Kenmerk: 2125639

Bijlagen:

1. **Ontwerpbesluit**
2. **Tarieventabel 2024**
3. **Begroting 2024 Nazorgfonds**

1. Inleiding

Hierbij bieden wij ons voorstel tot vaststelling van de Tarieventabel 2024 (nazorgheffing) van het Fonds nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland en ons besluit tot het vaststellen van de Begroting 2024 van dit Fonds aan.

In april 1998 is de in de Wet milieubeheer (Wm) opgenomen regeling voor de nazorg van operationele stortplaatsen (stortplaatsen waar het storten van afvalstoffen niet vóór 1 september 1996 is beëindigd) bij Koninklijk besluit in werking getreden (Stb.1997, 532).

Hierdoor zijn wij bestuurlijk en financieel verantwoordelijk voor het waarborgen dat deze stortplaatsen na sluiting geen nadelige gevolgen hebben voor het milieu. Om deze taak financieel te kunnen uitvoeren is bij besluit 19 van Provinciale Staten van 29 maart 1999 de Verordening nazorgheffing stortplaatsen Provincie Noord-Holland 1999 vastgesteld.

Voor de opbrengsten en het beheer van de rentebaten en beleggingsopbrengsten die op grond van deze verordening worden verkregen, hebben wij conform artikel 15.47 van de Wm op 1 december 1999 het Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland (verder “het Nazorgfonds”) opgericht.

Het Nazorgfonds is een aparte publiekrechtelijke rechtspersoon. De wetgever heeft hiervoor gekozen om de belastingplichtigen (stortplaatsexploitanten) de maximale zekerheid te bieden, dat de heffingsopbrengsten uitsluitend voor de nazorg van stortplaatsen zullen worden aangewend. Wij zijn belast met het beheer ervan (artikel 15.47, lid 4, Wm).

Wij hebben op 5 november 2019 een aangepast reglement Nazorgfonds en beleggingsstatuut vastgesteld en ter informatie aangeboden aan Provinciale Staten. In het aangepaste reglement is vastgelegd dat wij jaarlijks de begroting vaststellen en deze binnen vier weken na vaststelling ter informatie aan u aanbieden.

2. Nazorgplannen en status Wm-stortplaatsen

Op 17 april 2018 hebben wij de beleidsregels voor toetsing van nazorgplannen stortplaatsen Noord-Holland gewijzigd. Het betreft een toetsingskader voor de beoordeling van nazorgplannen en de berekening van de doelvermogens van stortplaatsen vallende binnen de Wet Milieubeheer. De exploitanten zijn per brief op de hoogte gesteld en verzocht om herziene nazorgplannen in te dienen voor zover deze nog niet waren ingediend. Voor de stortplaats Nauerna en de Amerikahaven zijn herziene concept-nazorgplannen ontvangen.

Voor de stortplaatsen Wieringermeer en Sortiva worden de herziene nazorgplannen pas in 2025 en 2026 verwacht.

De aanpassing van de beleidsregels geldt niet meer voor het nazorgplan van de baggerspecie-stortplaats De Poel omdat deze per 1 januari 2011 door Gedeputeerde Staten is gesloten. Gedeputeerde Staten zijn nu financieel en organisatorisch verantwoordelijk voor de nazorg van deze baggerspeciestortplaats.

3. Doelvermogens en nazorgheffing

Jaarlijks stellen wij doelvermogens en voorstel voor eventuele nazorgheffingen vast aan de hand van de door ons vastgestelde nazorgplannen en het rekenmodel. Voor 2024 wordt met deze voordracht een nazorgheffing van € 114.000,- voorgesteld voor de stortplaats Sortiva en voor de stortplaats Schoteroog € 250.000,- (zie tarieventabel 2024). Voor de overige stortplaatsen blijft een nazorgheffing in 2024 achterwege. Wij bieden u de doelvermogens 2024 en de begroting van 2024 ter informatie aan.

De doelvermogens worden aan de hand van een berekening van het op lange termijn te behalen rendement op het Nazorgfonds bepaald. Provinciale Staten hebben op 8 december 2003 de te hanteren rekenrente in het door het Interprovinciaal Overleg (IPO) aangereikte rekenmodel nazorg vastgesteld op 5%. Daarnaast wordt een inflatiecorrectie van 2% toegepast. Tijdens de behandeling van de begroting en de nazorgheffing 2017 in de commissie Financiën zijn vragen gesteld over de hoogte van de te hanteren rekenrente. Naar aanleiding hiervan loopt een Asset Liability Managementstudie (ALM) binnen de beleggingscommissie. Gezien de marktontwikkelingen in de afgelopen en de komende periode is de verwachting, dat de rekenrente naar beneden zal worden bijgesteld. Dit heeft niet alleen financiële consequenties, maar op andere effecten die van invloed zijn op de doelvermogens die de exploitanten moeten opbrengen en overdragen. Deze effecten worden in scenario's uitgewerkt. De verwachting is dat begin 2024 de uitkomsten van de ALM studie bekend zijn. Wij adviseren de door u vastgestelde rekenrente van 5% aan te houden tot het advies van de beleggingscommissie bekend is en de keuze omtrent de rekenrente is gemaakt. In de begroting 2024 is voor het rendement de rekenrente van 5% aangehouden.

De laatste vijf jaar voor de sluiting van een stortplaats wordt voor de berekening van het rendement de helft van de rekenrente gehanteerd. Exploitanten hebben de mogelijkheid om voor deze laatste vijf jaar een lager beleggingsprofiel te kiezen. Een lager beleggingsprofiel geeft meer zekerheid, maar ook een lager te behalen rendement. Deze mogelijkheid is opgenomen in het aangepaste beleggingsstatuut van 2013. De exploitant (NV Afvalzorg) van de stortplaatsen Schoteroog en Hollandse Brug heeft gebruik gemaakt van deze mogelijkheid tot een lager beleggingsprofiel. De exploitant van de Insteekhaven heeft niet gekozen voor dit lagere beleggingsprofiel

4. Beleggingsbeleid

Vanwege het langdurige karakter van de achterliggende verplichtingen hebben de beleggingen van het Nazorgfonds een lange tijdshorizon. Hiermee tendeert het rendement van het Nazorgfonds naar de gemiddelde lange termijn marktrendementen en is de noodzaak voor het actief managen van het Nazorgfonds minder relevant geworden. Er wordt daarom gekozen voor

passief management en niet voor het actief reageren op koersbewegingen; oftewel een ‘Buy and Hold beheervisie’. Concreet houdt dit in dat er geen onder- of overweging van bepaalde beleggingscategorieën zal plaatsvinden op basis van marktverwachtingen en dat individuele schuldtitels niet tussentijds worden verkocht.

5. Verwachte Beleggingsresultaat

In de begroting 2024 is uitgegaan van een beleggingsresultaat van € 2.252.403,-. Bestaande uit € 588.721,- koerswinst en € 30.000,- dividend uit de fondsen; € 1.373.682,- koerswinst en € 260.000,- rente uit de obligaties.

Het rendement is het beleggingsresultaat in het begrotingsjaar 2024 gebaseerd op 5% (rekenrente). Daarnaast wordt voor de laatste vijf jaar voor sluiting een lager rentepercentage van 2,5 % gehanteerd omdat de exploitanten de mogelijkheid hebben om voor deze laatste periode een lager beleggingsprofiel te kiezen. Deze mogelijkheid is opgenomen in het beleggingsstatuut.

6. Begroting 2024

De begroting 2024 van het Nazorgfonds hebben wij vastgesteld en bieden wij u hierbij ter informatie aan. Deze begroting bevat een beperkt aantal posten, waarbij de inkomsten veel hoger zijn dan de uitgaven. Het Nazorgfonds ontvangt de bedragen van de nazorgheffing die (inclusief bijgeschreven rendementen) na de sluiting van de stortplaatsen ter dekking van de nazorgkosten worden gebruikt. Na een door ons af te geven sluitingsverklaring zullen de nazorgwerkzaamheden worden gefinancierd uit het Nazorgfonds. Door de afgifte van de sluitingsverklaring van ons college per 1 januari 2011 is de baggerspeciestortplaats De Poel in de nazorgfase gekomen. De uitvoering van de nazorg ligt daarmee bij Gedeputeerde Staten en de dekking van de nazorgkosten vindt plaats vanuit het Nazorgfonds. Bij een eventueel tekort zal er een beroep gedaan moeten worden op de algemene middelen van de provincie.

Een tekort op korte of middellange termijn wordt uitgesloten aangezien het aanwezige vermogen in relatie is met de uitgaven in deze periode. Op de lange termijn (eeuwigdurende nazorg) is dit risico niet uit te sluiten. Binnen het fonds is een risicodekking opgenomen door de toegepaste risico-opslag binnen de vastgestelde doelvermogens.

Na sluiting van stortplaatsen zal het benodigde doelvermogen worden overgeheveld naar de reserve gesloten stortplaatsen. Vanaf dat moment komen de kosten voor de nazorg voor rekening van het Nazorgfonds (in het bijzonder de reserve gesloten stortplaatsen). Het verschil tussen benodigd doelvermogen en aanwezig vermogen zal middels een eindheffing worden opgelegd of teruggegeven aan de exploitant.

7. Verklaring gemeente Amsterdam

Voor de stortplaatsen voor baggerspecie in de gemeente Amsterdam is een aparte regeling getroffen. Kort samengevat komt deze erop neer dat Amsterdam zelf de nazorgtaak voor het baggerspeciedepot Amerikahaven en eventuele toekomstige stortplaatsen voor baggerspecie, waarvan de gemeente de enige vergunninghouder is, zal financieren en uitvoeren. Een en ander is vastgelegd in een verklaring van 20 maart 2003 van de gemeente Amsterdam.

De inspecteur van de provinciale belastingen heeft Amsterdam een heffing opgelegd, gelijk aan het vastgestelde doelvermogen in 2003 (tabel doelvermogens 2003) en heeft uitstel van betaling verleend. Dat wil zeggen dat de heffing niet zal worden geïnd zolang de nazorgwerkzaamheden correct worden uitgevoerd. Indien ooit zou blijken dat de eeuwigdurende nazorg niet langer nodig is, dan zal door de ontvanger van de provinciale belastingen kwijtschelding worden verleend.

Na het vaststellen van een aangepast nazorgplan zal het benodigde doelvermogen hierop worden gebaseerd. Indien het doelvermogen hoger of lager is dan het eerder vastgestelde doelvermogen zal de opgelegde heffing hierop worden aangepast.

8. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. M.J.M. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 68-2023

Besluit tot wijziging van de Verordening nazorgheffing stortplaatsen provincie Noord-Holland 1999

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 31 oktober 2023;

gelet op de artikelen 145, 220, 221 en 227, onderdelen a tot en met d, van de Provinciewet en de artikelen 15.44, 15.45 en 15.47 van de Wet milieubeheer;

besluiten:

1. De Verordening nazorgheffing stortplaatsen provincie Noord-Holland 1999 als volgt te wijzigen:

   De Tarieventabel 2022 te vervangen door de bij dit besluit behorende Tarieventabel 2024, met dien verstande dat de Tarieventabel 2022 van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich in 2022 t/m 2023 hebben voorgedaan.

2. Artikel I, treedt in werking met ingang van 1 januari 2024.

Haarlem, 11 december 2023

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

VOORDRACHT

Tarieventabel 2024, behorende bij en deel uitmakende van de Verordening nazorgheffing stortplaatsen provincie Noord-Holland 1999.

Naam stortplaats	Doelvermogen	Tarief 2024	Verwachte laatste jaar van heffing	Start nazorgfase
1. Nauerna te Assendelft	€ 28.637.050	€ -	-	1-1-2032
2. Hollandse Brug te Naarden	€ 7.945.405	€ -	-	1-7-2025
3. Schoteroog te Haarlem	€ 8.658.697	€ 250.000	-	1-1-2025
4. Wieringermeer te Middenmeer	€ 23.540.040	€ -	-	1-1-2065
5. Sortiva te Alkmaar	€ 12.316.230	€ 114.000	2032	1-1-2038
6. Amerikahaven te Amsterdam	€ 1.307.265	€ -	-	1-1-2030
7. Insteekhaven te Den Helder	€ 843.977	€ -	-	1-1-2024

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
J.Faber
AD/STG

Doorkiesnummer +31235145778
jescafaber@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d	**11-12-2023**
Commissie Bestuur	
Datum commissievergadering	**27-11-2023**

7 december 2023

Onderwerp: Voordracht : Nazorgfonds begroting 2024

Advies commissie Bestuur:

De voordracht: Nazorgfonds begroting 2024 als **hamerstuk** door te geleiden naar PS van 11 december 2023.

Uittreksel van het concept-verslag Bestuur 27 november 2023:

7.d Financiën: Nazorgfonds begroting 2024
GS stellen elk jaar de begroting voor het Fonds nazorg gesloten stortplaatsen vast.
Er is komende jaar sprake is van een nazorgheffing daarom is een voordracht bijgevoegd waarin de tarieventabel inclusief nazorgheffingen vermeld staan.
Doel van de behandeling is PS adviseren over de Voordracht Nazorgfonds 2024.

Er melden zich geen sprekers voor dit agendapunt. De **voorzitter** bestempelt het dus als hamerstuk voor de PS-vergadering.

Provincie Noord-Holland

PS-vergadering

Dossiernummer	13629
Extern Zaak ID	2124830
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	11 december 2023
Agendapunt	8.g
Titel	Wijziging gemeenschappelijke regelingen recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Twiske-Waterland (VD-69).
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Geagendeerd	Vergaderdatum
Ingekomen stukken ter kennisname	30 november 2023
PS-vergadering	**11 december 2023**

Toelichting

Op 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen gewijzigd met als doel het vergroten van de democratische legitimiteit van gemeenschappelijke regelingen (GR). Alle gemeenschappelijke regelingen in Nederland dienen uiterlijk op 1 juli 2024 deze wetswijziging te verwerken in hun eigen regeling. Nadat de raden en staten van de deelnemers de gewijzigde regelingen hebben goedgekeurd zullen deze door de provincie gepubliceerd worden.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

M.W. Vos

CZ/FIN/SKA

Telefoonnummer +31235145010

vosm@noord-holland.nl

Verzenddatum

– 1 NOV. 2023

Kenmerk

2124830/2124859

Uw kenmerk

Betreft: Wijziging gemeenschappelijke regelingen van de recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Twiske-Waterland

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over wijziging gemeenschappelijke regelingen van de recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Twiske-Waterland.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
E.A.S. Rommel

18 bijlage(n)

1. Statenvoordracht
2. Alkmaarder- en Uitgeestermeer
   a. Aanbiedingsbrief
   b. Toelichting
   c. Ontwerp gewijzigde GR
   d. Ontwerp gewijzigde GR was-wordt
3. GGA

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

a. Aanbiedingsbrief
b. Toelichting
c. Ontwerp gewijzigde GR
d. Ontwerp gewijzigde GR was-wordt

4. SPW
   a. Aanbiedingsbrief
   b. Toelichting
   c. Ontwerp gewijzigde GR
   d. Ontwerp gewijzigde GR was-wordt
5. TW
   a. Aanbiedingsbrief
   b. Toelichting
   c. Ontwerp kaart GR TW
   d. Ontwerp gewijzigde GR
   e. Ontwerp gewijzigde GR was-wordt

recreatieschap
alkmaarder- en
uitgeestermeer

Lagendijk 33, 1911 MT Uitgeest
0251 – 31 14 10
info@alkmaarder-enuitgeestermeer.nl
www.alkmaarder-enuitgeestermeer.nl
K.v.K. 34370323

Aan de raden en colleges van de deelnemende gemeenten
Aan Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten van Noord-Holland

Uitgeest:	23 augustus 2023
Uw kenmerk:	-
Ons kenmerk:	U2023/RAUM/GR-VFB
Onderwerp:	a) Verzoek toestemming wijziging Gemeenschappelijke regeling Alkmaarder- en Uitgeestermeer b) Uitnodiging zienswijzen ontwerp Verordening financieel beheer RAUM
Bijlage(n):	1. Toelichting bij wijzigingen GR Alkmaarder- en Uitgeestermeer incl. WAS-WORDT tabel 2. Ontwerp gewijzigde GR Alkmaarder- en Uitgeestermeer SCHONE VERSIE 3. Ontwerp gewijzigde Verordening financieel beheer RAUM
Behandeld door:	Michael Omvlee, sr. projectmanager Recreatie Noord-Holland

Geachte raads- en Statenleden, en leden van colleges van B&W en Gedeputeerde Staten,

Het bestuur van recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer biedt u hierbij aan:
1. De gewijzigde Gemeenschappelijke regeling recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer (**toestemming**) en
2. De gewijzigde Verordening financieel beheer recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer (**zienswijze**).

Het algemeen bestuur van het recreatieschap heeft beide documenten in haar vergadering van 12 juli 2023 besproken en besloten deze voor verdere behandeling aan raden en staten van de deelnemers aan te bieden. Wij vragen u beide documenten in samenhang te behandelen zoals hieronder gemotiveerd.

Aanleiding en context
Als gevolg van de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (hierna: Wgr) per 1 juli 2022 is het noodzakelijk om de gemeenschappelijke regeling recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer (hierna: GR) aan te passen. De wetgever heeft bepaald dat alle gemeenschappelijke regelingen uiterlijk 1 juli 2024 moeten voldoen aan de Wgr.
Een deel van de wijzigingen betreft het overhevelen van financiële aspecten naar de Verordening financieel beheer van het recreatieschap (hierna: VFB). Die wordt daarom gelijktijdig voor zienswijzen voorgelegd.
Alle voorbereidingen voor wijziging van de GR zijn namens het recreatieschap door Recreatie Noord-Holland met ondersteuning van externe deskundigen en in samenspraak met een ambtelijke werkgroep en het Bestuursbureau van de recreatieschappen uitgevoerd. In november 2022 zijn alle raads- en statenleden, alsmede betrokken bestuurders, in de gelegenheid geweest deel te nemen aan een (tweetal) sessie(s) ter voorbereiding op de wijzigingen. In de uitgebreide toelichting (bijlage 1) wordt integraal verwezen naar de ‘notitie bouwstenen’, zijnde het resultaat van deze sessie(s).
In het proces van de wijziging van de GR heeft afstemming en overleg plaatsgevonden met de Regiegroep Noord-Holland Noord.

recreatieschap
alkmaarder- en
uitgeestermeer

Toestemming wijziging GR Alkmaarder- en Uitgeestermeer
De *wijziging van de gemeenschappelijke regeling recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer* (RAUM) wordt u hierbij conform artikel 51 lid 4 Wgr aangeboden voor uw toestemming. Alle deelnemers aan de regeling dienen een eensluidend besluit te nemen. Eenzijdige aanpassingen zijn derhalve niet mogelijk. De toestemming kan slechts worden onthouden wegens strijd met het recht of het algemeen belang.
De regeling wordt eerst gewijzigd nadat alle colleges, raden en Staten hebben toegestemd. Na publicatie is de gewijzigde regeling van kracht.

De voorliggende wijziging van de GR is voorzien van een uitgebreide inhoudelijke toelichting en motivatie (zie bijlage 1). Aan het eind van dat document bevindt zich een samenvattende tabel met een artikelsgewijs overzicht van alle voornaamste wijzigingen. Op aanvraag is een afzonderlijk 'was-wordt' document beschikbaar waaruit nauwkeurig blijkt welke wijzigingen op de bestaande GR zijn doorgevoerd.
Het resultaat van alle wijzigingen is de 'schone versie' van de GR die u als bijlage 2 aantreft. Deze zal na toestemming van alle deelnemers worden gepubliceerd.

Zienswijze gewijzigde Verordening financieel beheer Alkmaarder- en Uitgeestermeer
Gelijktijdig met de wijzigingen van de GR ontvangt u van het recreatieschap de (ontwerp) gewijzigde *Verordening financieel beheer Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer (VFB)*. De reden hiervan is dat tal van financiële bepalingen uit de bestaande GR zijn overgezet naar deze verordening. U wordt uitgenodigd uw zienswijze op deze (ontwerp) VFB kenbaar te maken aan het recreatieschap. De zienswijzen van alle deelnemers worden door het dagelijks bestuur becommentarieerd en tezamen met de eventueel aangepaste verordening ter vaststelling voorgelegd aan het algemeen bestuur.
De aanpassingen in de VFB (bijlage 3) zijn aan de hand van gekleurde tekstpassages inzichtelijk gemaakt. De uitleg staat op het voorblad.

Termijnen
Voor uw toestemming op de *gewijzigde GR* geldt een wettelijke reactietermijn van 13 weken na verzending, overeenkomstig de bepalingen in afdeling 10.2.1 (Goedkeuring) van de Algemene wet bestuursrecht. Gelijktijdig wordt uw zienswijze verzocht op de *gewijzigde Verordening financieel beheer*. Hiervoor geldt formeel een reactietermijn van 8 weken na verzending, maar gelet op de samenhang met de gewijzigde gemeenschappelijke regeling kan hiervoor dezelfde termijn van 13 weken worden aangehouden. We gaan er vanuit dat het alle deelnemers van de GR lukt om uiterlijk in december 2023 tot een positief besluit te komen.

Vragen?
Wanneer u vragen hebt of toelichting op de stukken wenst, kunt u contact op te nemen met dhr. M. Omvlee, sr. projectmanager Recreatie Noord-Holland, telefonisch bereikbaar via 06-29062437.

Met vriendelijke groet
namens het bestuur van recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer,

J. Kloosterman
Vice-voorzitter

Toelichting bij de wijzigingen van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer

Context – wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen

Op 14 december 2021 heeft Eerste Kamer ingestemd met het wetsvoorstel “Versterken van de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen” om de Wet gemeenschappelijke regelingen (hierna: Wgr) te wijzigen. Sinds 1 juli 2022 is deze wetswijziging van kracht. De wijziging heeft tot doel de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen te versterken. Met deze wijziging hebben en krijgen volksvertegenwoordigers, waaronder gemeenteraadsleden en statenleden, meer invloed op de besluitvorming van dit soort samenwerkingen en kunnen ze die beter controleren

Het gaat daarbij specifiek om de kaderstellende en controlerende rol bij de uitvoering van taken in gemeenschappelijke regelingen. Om die versterking te bereiken is een aantal bestaande instrumenten van de volksvertegenwoordiging aangepast en uitgebreid. Ook is de democratische legitimatie van de besluitvorming binnen zo’n samenwerkingsverband vergroot door participatiemogelijkheden van burgers en belanghebbenden bij de besluitvorming in gemeenschappelijke regelingen.

Het instrumentarium van gemeenteraad en provinciale staten is uitgebreid. Het betreft niet alleen verplichte, uit de Wgr voortvloeiende wijzigingen. Een aantal wijzigingen houden ook een keuze in om het instrument wel of niet in de gemeenschappelijke regeling (hierna; GR) op te nemen en toe te passen. De keuzes richten zich op:

- *Zienswijzen* indienen, reacties op zienswijzen – begroting en andere besluiten
- *Evaluatie*, o.a. van beleid en uitvoering van de GR
- *Participatie/inspraak*, o.a. gemeenschappelijke (raads)adviescommissie, burgerparticipatie
- *Uittredingsregeling*, gevolgen van, en voorwaarden waaronder uittreding mogelijk is.

Alle hier bedoelde (5) recreatieschappen in Noord-Holland zijn zogeheten ‘gemengde regelingen’ van colleges, gemeenteraden en provinciale staten. Voor recreatieschap Geestmerambacht geldt dit zonder de provincie dus zonder college van GS en Provinciale Staten van Noord-Holland. De colleges, raden en staten zijn dus collectief eigenaren van deze recreatieschappen.

De eigenaren (deelnemers) hebben tot uiterlijk 1 juli 2024 tijd om de regeling te wijzigen. Er zijn echter een aantal wettelijke wijzigingen die vanaf 1 juli 2022 direct in werking zijn getreden, zoals de gewijzigde begrotingstermijnen, de actieve informatieplicht van het bestuur en de bevoegdheid van lokale of gezamenlijke rekenkamers om onderzoek te doen naar het gevoerde bestuur van een gemeenschappelijke regeling (artikel 184 Gemeentewet).

Werkgroep WGR

Via het voorzittersoverleg is ervoor gekozen om de besluitvorming voor aanpassing van de (5) gemeenschappelijke regelingen gecoördineerd uit te voeren. Uitgangspunt is dat voor alle schappen de wijzigingen in één keer worden gedaan zodat de colleges, gemeenteraden en provinciale staten de ontwerp regelingen slechts één keer in procedure hoeven te nemen voor alle recreatieschappen waar ze deel van uitmaken.

In opdracht van, en onder aansturing van het Bestuursbureau is door RNH een *ambtelijke werkgroep WGR* geformeerd, bestaande uit vertegenwoordigers van adviescommissieleden van de recreatieschappen. Het betreft vrijwel dezelfde ambtelijke vertegenwoordigers die eerder betrokken zijn geweest bij de oprichting van het Bestuursbureau.

Begin 2022 is reeds door een jurist een quick scan uitgevoerd waaruit blijkt met welke keuzes en wijzigingen de recreatieschappen te maken hebben. De werkgroep heeft een aantal primaire resultaten vertaald naar concrete voorstellen voor besluitvorming. Deze staan vervat in de notitie ‘Bouwstenen WGR’.

Bouwstenen WGR – informatiebijeenkomsten voor leden van raden en staten (nov. 2022)

Omdat de gemeenschappelijke regelingen van de colleges, raden en staten zijn, zijn alle gemeenteraadsleden, statenleden en colleges van B&W en GS uitgenodigd om begin november 2022 actief (fysiek of digitaal) deel te nemen aan één van de twee informatiebijeenkomsten annex werksessies WGR. Tijdens die bijeenkomsten hebben de aanwezigen kennis genomen en kunnen reageren op de bevindingen en voorstellen (vervat in 'Bouwstenen WGR') die vanuit de ambtelijke werkgroep door het Bestuursbureau ter besluitvorming aan de schapsbesturen zijn voorgelegd.

Aansluitend zijn in november en december 2022 de in de 'Bouwstenen WGR' gemotiveerde keuzes en voorstellen -als basis voor wijziging van de gemeenschappelijke regelingen- unaniem door alle recreatieschappen aanvaard of omarmd.

Zo is ermee ingestemd om geen gemeenschappelijke adviescommissie (van raadsleden) in te stellen en het aantal momenten of onderwerpen voor het indienen van zienswijzen niet te vergroten.

Wel is besloten om de in de wet verankerde mogelijkheid voor burgerparticipatie voor het bestuur nader uit te werken waarbij nadrukkelijk afstemming met de gemeenten moet plaatsvinden. De primaire verantwoordelijkheid voor ruimtelijke planvorming ligt bij de gemeenten. Hiervoor geldt o.a. de Omgevingswet Een aantal zaken is verplicht uitgewerkt in de voorliggende ontwerp GR zoals het privaatrechtelijk toezicht (democratische controle), de evaluatie van de GR, uittredingsregeling, actieve informatieplicht en de wijze van reactie op zienswijzen.

Bestuurlijk portefeuillehouder en opdrachtgeverschap

Vanuit het Voorzittersoverleg is Annette Groot (wethouder gemeente Dijk en Waard) aangesteld om de rol van bestuurlijke portefeuillehouder op zich te nemen. Het Bestuursbureau vervult namens de recreatieschappen de rol van ambtelijk opdrachtgever voor de procesmanager van RNH en de ambtelijke werkgroep WGR.

Gewijzigde GR in relatie tot de Verordening financieel beheer (VFB)

In verband met de gewenste wendbaarheid en snelheid voor toekomstige aanpassingen in de grondslagen en/of omvang en verdeling van de participantenbijdragen, is ervoor gekozen om vrijwel alle financiële bepalingen uit de GR over te hevelen naar de 'Verordening financieel beheer' (VFB). Het overzicht met de verdeling van de participantenbijdragen treft u derhalve niet meer aan in de bijlage bij de GR maar in de verordening. Door het budgetrecht van gemeenteraden en Provinciale Staten wordt deze, en elke toekomstige wijziging van de verordening, altijd voor zienswijzen aangeboden aan alle deelnemers. De verdeelsleutel kan alleen op basis van unanimiteit worden gewijzigd. De nieuwe verordening treedt in werking nadat de gewijzigde GR is gepubliceerd, en zal eerst vanaf 2025 worden toegepast op de financiële jaarstukken.

Een andere relevante toevoeging aan deze verordening is een bepaling (artikel 12, VFB) waarmee wordt verwezen naar het gebruik van de fiscale koepelvrijstelling voor het Btw Compensatie Fonds (BCF).

Naar: ‘Bouwstenen WGR’, waarover op 30-11-2022 is besloten door het AB van Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer:

Onderwerp	Toelichting	Advies (ja / nee)	Motivatie, en waar staat dit in de ontwerp GR
Gemeenschappelijke adviescommissie	Een commissie bestaande uit raadsleden die het bestuur van de gemeenschappelijke regeling van advies kan voorzien, de besluitvorming van de raden van de deelnemende gemeenten met betrekking tot de gemeenschappelijke regeling kan voorbereiden of de raden van advies kan voorzien.	**Nee**	De raden en staten worden op dit moment al voorzien van transparante (meerjaren) programmabegrotingen en jaarrekeningen waarbij zij zienswijzen kunnen inbrengen. Ook worden (Kadernota en) gebiedsvisies voor een zienswijze bij de raden en staten ingebracht. Het bestuur wordt ondersteund door een ambtelijke adviescommissie waarin ambtenaren van alle deelnemende gemeenten en de provincie zitten. Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer is een uitvoeringsgerichte orgaan (‘openbaar lichaam’) dat een recreatiegebied beheert op basis van vastgesteld provinciaal en gemeentelijk beleid. Dat maakt de behoefte aan extra adviesmogelijkheden minder groot dan bij gemeenschappelijke regelingen die ook beleidszaken regelen.
Indienen zienswijzen op verschillende onderwerpen	Gemeenteraden en provinciale staten krijgen de bevoegdheid om een zienswijze in te dienen voorafgaand aan het nemen van besluiten door de GR. In de regeling moet worden vastgelegd over welke ontwerp besluiten zienswijzen kunnen worden ingediend. Het dagelijks bestuur (DB) van de GR laat vervolgens voorafgaand aan het daadwerkelijke besluit aan het algemeen bestuur (AB) weten óf en wat er is gedaan met deze zienswijzen. De Wgr sluit overigens niet uit dat in de GR wordt vastgelegd dat er geen mogelijkheid tot zienswijzen bestaat voor bepaalde besluiten van de GR. De zienswijzen kunnen dus niet alleen in de begrotingscyclus worden ingediend, maar ook bij voorgenomen besluiten. Bijvoorbeeld bij besluiten met een aanzienlijk financieel belang, politiek gevoelige besluiten of beleidsmatige keuzes.	**Nee**	Raden en staten mogen nu al bij de behandeling van de ontwerp (meerjaren) begroting zienswijzen indienen. Deze kunnen ook betrekking hebben op voorgenomen beleid of financiële uitgangspunten. Alle zienswijzen worden door het DB beoordeeld en becommentarieerd. Vervolgens wordt dit in het AB besproken waarna de (meerjaren) begroting -eventueel gewijzigd- wordt vastgesteld. Bij de behandeling van de zienswijzen wordt aangegeven wat ermee is gedaan. Ook visies, verordeningen en uitvoeringsprogramma’s worden nu aan de raden en staten voor zienswijzen voorgelegd. De besluiten van het bestuur waarover de raden van de deelnemende gemeenten en provinciale staten een zienswijze naar voren kunnen brengen voorafgaand aan het nemen van het besluit, staan vervat in ARTIKEL 5 Lid 5a. Lid 5c biedt nog de (extra) mogelijkheid om andere, specifieke ontwerp besluiten voor zienswijzen open te stellen, ter beoordeling van het bestuur van het recreatieschap. Nog meer mogelijkheden voor zienswijzen zou de bestuurlijke drukte kunnen vergroten. De drukte die bestuurders ervaren als gevolg van deelname aan één of meerdere recreatieschappen is al jarenlang een issue. Bovendien zijn er in de afgelopen jaren weinig zienswijzen ontvangen. Ook de rol van een recreatieschap als beheerder van gebieden en terreinen zonder bevoegdheden van ruimtelijke ordening zorgt ervoor dat zienswijzen niet veel voorkomen.
Burgerparticipatie	Burgerparticipatie binnen het ‘verlengd lokaal bestuur’ is wettelijk verankerd. Zo krijgt de participatie een vaste plek binnen de	**Ja**	Er moet ruimte zijn voor het bestuur om burgerparticipatie in te stellen bij bepaalde projecten, bijvoorbeeld met grote maatschappelijke impact. Hierbij moet worden aangesloten op relevante wetgeving zoals de Omgevingswet. Sowieso moet voor

Onderwerp	Toelichting	Advies (ja / nee)	Motivatie, en waar staat dit in de ontwerp GR
	gemeenschappelijke regelingen. Inwoners en belanghebbenden kunnen bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van het beleid in regionale samenwerkingsverbanden betrokken worden. De Wgr laat overigens de vrijheid om te regelen dat een dergelijke inspraakmogelijkheid niet wordt geboden. Dit kan bijvoorbeeld afhangen van de belangen die de GR behartigt en van de mate waarin het door de regeling gevoerde beleid de belangen van ingezetenen en andere belanghebbenden raakt.		ruimtelijke plannen worden samengewerkt met gemeenten (en het door hen gevoerde participatiebeleid) omdat de ruimtelijke planvorming voornamelijk bij gemeenten is ondergebracht en niet bij de recreatieschappen. ARTIKEL 5 lid 4 is toegevoegd om inspraak door ingezetenen en belanghebbenden van de deelnemende bestuursorganen van de provincie en de gemeenten bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid mogelijk te maken. Aangezien het recreatieschap taken uitvoert die door de deelnemende bestuursorganen zijn overgedragen, is het algemeen bestuur verantwoordelijk voor het regelen van deze participatie. Daartoe zal het algemeen bestuur een verordening dienen vast te stellen, waarin de wijze waarop hieraan invulling wordt gegeven, wordt geregeld.
Privaatrechtelijk toezicht (inhoud regeling) **Toezicht op bestuur**	Samenwerkingsverbanden van decentrale overheden zijn privaatrechtelijk van aard. Hierop waren de controle- en participatie-instrumenten van gemeenschappelijke regelingen niet van toepassing. Op basis van de nieuwe Wgr gaat de regering in overleg met de decentrale overheden een kader opstellen voor democratische controle op privaatrechtelijke samenwerkingen.	**Ja (verplicht)**	Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer is een publiekrechtelijk samenwerkingsverband, een openbaar lichaam. In die zin is er geen sprake van privaatrechtelijk toezicht. Het aspect van toezicht zit besloten in de controlerende taken en bevoegdheden van de raden en staten, alsmede van de (nieuwe) bepalingen inzake evaluatie van de GR. Zo kunnen gemeenteraden en provinciale staten een gezamenlijke enquête starten naar het in de GR gevoerde bestuur. De bevoegdheid om gezamenlijk als gemeenteraden en provinciale staten onderzoek te doen naar het gevoerde bestuur van een GR is ingevoerd bij de wijzigingen van de Wgr (en enige andere wetten in verband met het versterken van de democratische legitimatie van GR'en). Deze wijziging heeft tot doel de controlemogelijkheden van gemeenteraden op gemeenschappelijke regelingen te versterken. De onderzoeksbevoegdheid die is geregeld in de artikelen 155g en 155h Gemeentewet is in grote mate hetzelfde als het lokale enquêterecht van individuele gemeenteraden en provinciale staten. De belangrijkste verschillen betreffen de besluitvorming, het samenstellen van de onderzoekscommissie en de omvang van degenen die verplicht zijn mee te werken. Alle betrokken raden en staten moeten unaniem met deze enquête instemmen.
Evaluatie van de GR (inhoud regeling)	Volksvertegenwoordigers krijgen vanwege hun controlerende functie meer invloed op het functioneren van een regeling door een evaluatiemoment in de GR op te nemen van de regeling.	**Ja (verplicht)**	In ARTIKEL 31 wordt hierin voorzien. Hier is de evaluatie van de regeling opgenomen als uitvloeisel van het beleids- en controle-instrument van raden en staten, zoals dat opgenomen is in artikel 11a van de Wgr. Eenmaal in de vier jaar wordt de regeling geëvalueerd met het doel te beoordelen of met de samenwerking het beoogde doel is gerealiseerd en de taken met het oog op die samenwerking eventueel aanpassing behoeven.

Onderwerp	Toelichting	Advies (ja / nee)	Motivatie, en waar staat dit in de ontwerp GR
	De Wgr is gewijzigd op een aantal meer procedurele aspecten. Zo moeten GR'en bepalingen bevatten over de wijziging, opheffing, toetreding en (voorwaarden van) uittreding. Dit was al het geval voor regelingen die voor onbepaalde tijd zijn getroffen, maar deze verplichting geldt nu ook voor regelingen van bepaalde tijd.		In HOOFDSTUK X van de ontwerp regeling staan alle relevante bepalingen die betrekking hebben op toetreding, uittreding, wijziging en opheffing van de GR. Overigens, staan deze goeddeels ook in de huidige GR
Uittredingsregeling (inhoud regeling)	Het opnemen van een goede uittredingsregeling in de GR. In de regeling dienen afspraken gemaakt te worden over (financiële) gevolgen van uittreding voor de uittredende deelnemers en voor de GR. Op deze manier bestaat vooraf al duidelijkheid bij alle deelnemers over de (financiële) gevolgen die een eventuele uittreding met zich mee brengt.	**Ja (verplicht)**	In HOOFDSTUK X (ARTIKELEN 22 t/m 26) zijn de 'spelregels' verwoord voor toe- en uittreding van participanten, inclusief de wijze waarop de GR kan worden opgeheven en geliquideerd. *Artikelen 23 tot en met 25 Uittreding* De Wgr bepaalt in artikel 9 dat er ter zake uittreding in ieder geval drie zaken geregeld dienen te worden: a. De voorwaarden waaronder kan worden uitgetreden; b. de gevolgen voor het vermogen van de rechtspersoon (het openbaar lichaam) en c. de gevolgen voor alle deelnemers. Uittreding gebeurt bij besluit van een deelnemend bestuursorgaan. Voordat een deelnemer wenst uit te treden is het mogelijk het algemeen bestuur te verzoeken om een indicatie te geven van de gevolgen van uittreding. Deze gevolgen zien op de financiële, juridische, personele en organisatorische consequenties. Uittreding kan in beginsel eerst geschieden met ingang van het derde kalenderjaar volgend op het besluit van de uittredende deelnemer. Door deze termijn kunnen zowel het openbaar lichaam als de deelnemers zich in redelijkheid aanpassen aan de nieuwe situatie. Indien de gevolgen voldoende gemitigeerd zijn of kunnen worden, kunnen de deelnemers ook besluiten deze termijn te verkorten. Voor de uittreding wordt een uittredingsplan vastgesteld, waarin de financiële gevolgen van de uittreding worden opgenomen. Daaronder vallen in ieder geval de verplichtingen van de uittredende deelnemer inzake rente en aflossing van geldleningen en andere langlopende verplichtingen. De uittreedsom die in rekening wordt gebracht bij de uittredende deelnemer en die in het uittredingsplan wordt opgenomen, behelst de frictiekosten en de desintegratiekosten. Daarbij is het openbaar lichaam gehouden om de uittredingssom zo laag als redelijkerwijs mogelijk is te houden.

Onderwerp	Toelichting	Advies (ja / nee)	Motivatie, en waar staat dit in de ontwerp GR
Informatieplicht (inhoud regeling)	Het opnemen van bepalingen omtrent de wijze waarop de actieve informatieplicht wordt vormgegeven. Een nieuw (sturings)instrument is het formaliseren van de actieve informatieplicht van bestuurders van de GR, vergelijkbaar met de informatieplicht van het college aan de raad.	**Ja (verplicht)**	In de Wgr wordt expliciet de actieve inlichtingenplicht aan staten en raden geregeld in lijn met de bepalingen daarover in de Provincie- en Gemeentewet. In de GR wordt de invulling hiervan geregeld in ARTIKEL 17 van HOOFDSTUK VII Inlichtingen en verantwoording Naast deze wijzigingen is tevens vooruitgelopen op de inwerkingtreding van de artikelen 3.1 en 3.2 van de Wet open overheid met het oog op de actieve openbaarmaking. Verder is er een aantal tekstuele veranderingen doorgevoerd. ARTKELEN 7 en 12 In beide artikelen wordt een lid toegevoegd (*lid 7 resp. lid 5*) ten behoeve van de actieve openbaarmaking, zoals dat geregeld is in artikel 3.1 en 3.2 van de Wet open overheid. Een transparante overheid als het recreatieschap zal daarop anticiperen en de agenda, verslagen en besluiten van het algemeen bestuur alsmede de agenda en de besluitenlijsten van het dagelijks bestuur reeds openbaar maken. Uiteraard dienen de belangen van anderen op grond van artikelen 5.1 en 5.2 van de Wet open overheid bij deze openbaarmaking in acht te worden genomen voordat overgegaan wordt tot het openbaar maken ervan.
Wijze van reactie op zienswijzen (inhoud regeling)	De mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen (en het al dan niet uitsluiten van zienswijzen tegen voorgenomen besluiten van de GR) verplicht het dagelijks bestuur van de GR tot inhoudelijke becommentariëring voorafgaand aan het feitelijke besluit door het algemeen bestuur	**Ja (verplicht)**	De Wgr geeft de keuze aan de deelnemende raden en staten om zienswijzen mogelijk te maken bij besluiten van het bestuur van de gemeenschappelijke regeling. In deze GR (ARTIKEL 5 lid 5a) is de afweging gemaakt om dit toe te passen op een aantal besluiten die de kaderstellende, controlerende en financiële bevoegdheden van de staten en raden aangaan. Het dagelijks bestuur moet op deze zienswijzen reageren, zodat de raden en staten weten wat met hun zienswijzen gebeurd is. Tegen de ontwerp begroting kon reeds een zienswijze worden ingediend. Nieuw daarbij is dat het DB dient te reageren op de ingediende zienswijzen tegen de ontwerp begroting. Let wel bij de zienswijze op de bestuurscommissie en privaatrechtelijke rechtspersonen geldt dat de zienswijze gevraagd moet worden overeenkomstig artikel 25 lid 2 resp. art. 55a Wgr.

Overige relevante wijzigingen

Artikel 5

In *lid 5* is de term 'wensen en bedenkingen' vervangen door wettelijke term 'zienswijzen'. Hierin wordt het wettelijk verankerde instrument van zienswijze over een besluit van het algemeen bestuur ingevuld. Uitgegaan wordt van mogelijkheden die reeds in de regeling aanwezig waren en waar tegen besluiten wensen en bedenkingen konden worden ingediend. In andere gevallen kan het bestuur bij een bepaald besluit eveneens aangeven of de zienswijzeprocedure mogelijk wordt gemaakt. Het betreft voornamelijk zienswijzen die betrekking op besluiten terzake de verordenende (verordeningen al dan niet afdwingbaar met strafbepalingen) budgettaire (legesverordening) en kaderstellende (plannen) bevoegdheden.

Artikel 6 Samenstelling algemeen bestuur

In het achtste lid wordt geregeld dat het lidmaatschap van het algemeen bestuur onverenigbaar is met het in dienst zijn van of ondergeschikt zijn aan het recreatieschap.

Artikel 8 Openbaarheid van vergaderingen

De openbaarheid van vergaderingen van het algemeen bestuur is geregeld in de Wgr. Deze vergaderingen zijn openbaar, tenzij anders wordt besloten door het algemeen bestuur (artikel 52 in samenhang met artikel 22 Wgr).

Artikel 9 Stemmen en besluitvorming

Het algemeen bestuur beslist bij gewone meerderheid, tenzij anders in de GR geregeld. Elk lid heeft één stem.
In het 2e lid is bepaald dat besluiten tot oprichting van en deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen bij unanimiteit worden genomen.

Artikel 15 Bestuurscommissies

Hierin wordt geregeld dat er bestuurscommissies worden ingesteld. Dit dient specifiek in de GR te worden genoemd. Voor adviescommissies hoeft dat niet. De bevoegdheid tot het instellen daarvan is in de Wgr zelf geregeld en derhalve niet meer vermeld in de GR.

Artikel 21 Geld- en financieringsmiddelen

Hoofdstuk IX: **Financiële bepalingen** is beperkt tot één artikel, waarin de grondslagen van de geld- en financieringsmiddelen voor het recreatieschap zijn opgenomen. De bijdragen van de deelnemers vormen daarin een belangrijk middel. De grondslag wordt bepaald in de GR, de systematiek en uitwerking ervan in een door het algemeen bestuur vast te stellen **Verordening financieel beheer**. Daarmee wordt de mogelijkheid om de bijdragen te wijzigen en sneller in de tijd te laten doorwerken in de planning & control cyclus van de deelnemers vergroot. De vaststelling van deze verordening gaat niet buiten de provinciale staten en gemeenteraden om, nu in artikel 5 lid 5a is bepaald dat verordeningen voor zienswijzen naar de deelnemers gaan, voordat de verordening wordt vastgesteld.

De voorbereiding en de vaststelling van de begroting en jaarrekening worden bepaald in de artikelen 58, 58b en 59 van de Wgr. De overige artikelen, inclusief de bijlage met verdeling van de participantenbijdragen zijn, vanwege de eenheid en leesbaarheid van de financiële bepalingen overgeheveld naar de Verordening financieel beheer van het recreatieschap.

Artikel 28 Archief – Hoofdstuk XI Archief

Dit artikel is aangepast aan de huidige Archiefwet, waarbij het dagelijks bestuur zorg draagt voor de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap. De archivaris van het Noord-Hollands Archief is belast met het toezicht.

Er zijn voorts redactionele verbeteringen doorgevoerd waaronder:

- Onnodige verwijzingen naar en letterlijke citaten uit de Wgr zijn goeddeels verwijderd

RESUMÉ OVERZICHT WIJZIGINGEN

Was-wordt tabel behorend bij de wijziging Gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer

Cijfers verwijzen naar de betreffende artikelen

Wgr: Wet gemeenschappelijke regelingen

ONDERWERP	WAS (artikel)	WORDT (artikel)	TOELICHTING
Begripsbepalingen	1	1	Aangepast aan wettelijke begrippen Overbodige begrippen verwijderd
Openbaar lichaam	2	2	
Belangen/doelen	3	3	'recreatie' i.p.v. 'openluchtrecreatie'
Taken	4	4	
Bevoegdheden Commissies **Participatie** **Zienswijze**	5, lid 1 a 5, lid 1 b, c en h 5, lid 1 e 5, lid 1 d 5, lid 2 5, lid 3 5, lid 4	5, lid 1 a vervallen vervallen 5, lid 1 b 5, lid 1 f (nieuw) 5, lid 5 a 5, lid 2 5, lid 3 5, lid 4 (nieuw) 5, lid 6 (nieuw)	Aangepast aan de Wgr Bevoegdheid volgt uit de Wgr Valt onder onderdeel b Nieuw toegevoegd Ook geregeld in Wgr Toegevoegd op grond van Wgr Toegevoegd op grond van Wgr
Algemeen bestuur, samenstelling	6, lid 3 6, lid 5	6, lid 3 vervallen	'eerst' gewijzigd in 'eerstvolgende'. In de praktijk is het niet altijd mogelijk al in de eerste vergaderingen leden van het algemeen bestuur aan te wijzen. Geregeld in de Wgr
Algemeen bestuur, werkwijze	7	7 7, lid 7 (nieuw)	Openbaarheid documenten op grond van Wet open overheid
Openbaarheid vergaderingen	8, lid 1	vervallen 8, onder c, d, e	Geregeld in de Wgr Verordenende bevoegdheid (c) en mogelijkheid van zienswijzen (d en e) worden in een openbare vergadering behandeld
Stemmen en besluitvorming	9, lid 2, 3 en 4 10, lid 3	vervallen 9, lid 2	Geregeld in Wgr; evt. in Reglement van orde. Unanimiteit als uitzondering op de algemene regel
Bevoegdheden	10	vervallen	Geregeld in de Wgr; artikelv10 lid 3 is deels verwerkt in artikel 9 lid 2
Vergoedingen en tegemoetkoming	11	10	
Dagelijks bestuur, samenstelling	12, lid 5	Vervallen	Geregeld in de Wgr
Dagelijks bestuur, werkwijze	13	12 12, lid 5	Openbaarheid vloeit voort uit Wet open overheid
Dagelijks bestuur, taken en bevoegdheden	14 14 lid 1 e	13 vervallen	Aangepast aan Wgr Bepaling met financieel karakter

ONDERWERP	WAS (artikel)	WORDT (artikel)	TOELICHTING
Voorzitter, benoeming en taak	15, lid 2, 3 en 5	Vervallen	Voorzitterschap is geregeld in de Wgr
Commissies	16 16 lid 1 16 lid 3	15 vervallen 5, lid 5	Geregeld in de Wgr
Interne verantwoording en inlichtingenplicht	17 lid 1 en 2 17	 16	Geregeld in de Wgr
Externe verantwoording en inlichtingenplicht	18	17	Verantwoordelijkheid van voorzitter is geregeld in de Wgr
Informatieverstrekking door het bestuur	19 19 lid 2	18 18 lid 2 (nieuw) en 3	Actieve informatieplicht toegevoegd en aangepast aan Wgr
Beleid	20 20 lid 1	vervallen 19 lid 2	Invulling van de verordening wordt meer flexibel verwoord
Mandaat uitvoering	21	20	Geformuleerd cf. Wgr
Verantwoording / verslaglegging	22 lid 1 22 lid 2	19 lid 1 vervallen	Algemene bevoegdheid van het AB
Geld- en financieringsmiddelen	23 23 lid 1 onder a	21 21 lid 1 onder a	Bijdrage wordt geregeld in de Verordening financieel beheer
Financiële bepalingen	24 tot en met 32	vervallen	Wordt geregeld in de Verordening financieel beheer
Toetreding	33	22	Inwerkingtreding na publicatie
Uittreding	34	23, 24 en 25 (nieuw)	Aangepast aan de eisen van de Wgr
Wijziging	35	26	
Opheffing en liquidatie	36	27	
Archief	37	28 (vernieuwd)	Aangepast aan de Archiefwet
Duur en inwerkingtreding	38	29	
Geschillenregeling	39	30	
Evaluatie		31 (nieuw)	Evaluatiebepaling opgenomen op grond van de Wgr
Citeertitel	40	32	
Verdeelsleutel participanten bijdragen	Bijlage	vervallen	Overgeheveld en tevens geactualiseerd in Verordening financieel beheer RAUM
Kaart werkingsgebied GR	Bijlage	Bijlage 1	

Besluit van de gemeenteraden en de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Alkmaar, Beverwijk, Castricum, Heemskerk, Heiloo, Uitgeest en Zaanstad en Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland houdende regels omtrent gemeenschappelijke regeling Alkmaarder- en Uitgeestermeer (Gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer)

De raden en colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Alkmaar, Beverwijk, Castricum, Heemskerk, Heiloo, Uitgeest en Zaanstad, alsmede Provinciale Staten en het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland;

overwegende dat:

- in verband met de laatste wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (1 juli 2022) het noodzakelijk is de gemeenschappelijke regeling te wijzigen;
- redactionele verbeteringen nodig zijn;

gelet op:

het bepaalde in de Wet gemeenschappelijke regelingen, de Gemeentewet en de Provinciewet

besluiten:

de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer als volgt gewijzigd vast te stellen.

HOOFDSTUK I: ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1 Begripsbepalingen

1. Deze regeling verstaat onder:

a. recreatieschap:	het openbaar lichaam, genoemd in artikel 2, eerste lid, van deze regeling;
b. deelnemers:	de in de aanhef genoemde bestuursorganen;
c. gebied:	het gebied als bedoeld in artikel 2, derde lid van deze regeling, inclusief daarbinnen gelegen wateren, wegen en vaarwegen voor zover niet uitdrukkelijk uitgezonderd;
d. uitvoeringsorganisatie:	de organisatie belast met uitvoering van door het bestuur van het recreatieschap opgedragen taken;
e. Wgr:	Wet gemeenschappelijke regelingen.

2. Waar in of krachtens deze regeling artikelen van de Gemeentewet of enige andere wet of wettelijke regeling van overeenkomstige toepassing worden verklaard, komt in die artikelen in de plaats van:
   - de provincie” en “de gemeente”: het recreatieschap;
   - Provinciale Staten en de gemeenteraad: het algemeen bestuur;
   - Gedeputeerde Staten en burgemeester en wethouders: het dagelijks bestuur;
   - de commissaris van de Koning en de burgemeester: de voorzitter.

Artikel 2 Openbaar lichaam

1. Er is een openbaar lichaam, als bedoeld in artikel 8, eerste lid van de Wgr, genaamd Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer.
2. Het openbaar lichaam is gevestigd te Uitgeest.
3. Het gebied waarvoor deze regeling geldt, omvat het rechtsgebied zoals dat is vastgelegd op de van deze regeling onderdeel uitmakende en als zodanig gewaarmerkte kaart (bijlage 1).
4. Wanneer het recreatieschap enig zakelijk dan wel persoonlijk recht verwerft op gronden, grenzend aan het in het derde lid bedoelde gebied, is deze regeling ook van toepassing op (het gebied van) die gronden, indien het bestuur van de deelnemer, tot het grondgebied waarvan deze behoren, bij aangetekende brief heeft medegedeeld hiermede in te stemmen. De in het derde lid bedoelde tekening wordt overeenkomstig aangepast en aanvullend gewaarmerkt.

HOOFSTUK II: BELANG, TAKEN, BEVOEGDHEDEN

Artikel 3 Doel

Het recreatieschap heeft binnen het gebied, als bedoeld in artikel 2, derde lid, als doel:

a. het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de recreatie en watersport;
b. het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu, en
c. het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde.

Artikel 4 Taken

1. Ter behartiging van de in artikel 3 genoemde belangen worden aan het bestuur van het recreatieschap tenminste de volgende taken toegekend:
    a. de ontwikkeling van recreatieve mogelijkheden;
    b. het tot stand brengen van recreatieve werken en inrichtingen;
    c. het beheren en onderhouden van gebiedsinrichting, eigendommen en goederen;
    d. het nakomen van de verplichtingen die voortvloeien uit de artikelen 15 en 16 van de Wegenwet voor wat betreft de door het recreatieschap aangelegde c.q. aan te leggen dan wel door een deelnemende gemeente in beheer en onderhoud aan het recreatieschap overgedragen of over te dragen wegen, (fiets)paden en routevoorzieningen;
    e. het daartoe opstellen dan wel aanpassen van plannen, waaronder begrepen beleids-, inrichtings- en beheerplannen;
    f. het uitvoeren of doen uitvoeren van de plannen genoemd onder e;
    g. het aangaan van geldleningen;
    h. het uitoefenen van toezicht op de naleving van bepalingen in wetten, reglementen en verordeningen in het gebied, en
    i. het verwerven, ruilen, bezwaren en vervreemden van voor natuur en recreatie van belang zijnde roerende en onroerende zaken, vorderingen of persoonlijke rechten en tot het verhuren, verpachten of op ander wijze in gebruik geven van de werken, inrichtingen, goederen of eigendommen van het recreatieschap.
2. In aanvulling op de taken, genoemd in het eerste lid, kan het recreatieschap op verzoek van een deelnemer voor deze deelnemer in het kader van de doelstemming als bedoeld in artikel 3 en met inachtneming van het door die deelnemer vastgestelde beleid, ook andere adviserende, ondersteunende en uitvoerende werkzaamheden verrichten. Dit wordt in een overeenkomst vastgelegd.
3. De deelnemers zijn verplicht aan het recreatieschap inlichtingen te verschaffen omtrent plannen en maatregelen die voor het recreatieschap van belang zijn.

Artikel 5 Bevoegdheden

1. Aan het recreatieschap worden ter behartiging van de in artikel 3 genoemde belangen/doelen en ter verwezenlijking van de in artikel 4 omschreven taken de volgende bevoegdheden toegekend dan wel overgedragen
    a. besluiten tot het oprichten van en deelnemen in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen, voor zover dit past binnen het in artikel 3 gestelde belang;
    b. het vaststellen van verordeningen, al dan niet door strafbepaling of bestuursdwang te handhaven, strekkende tot de uitoefening van de belangen en de taken van het recreatieschap;
    c. het heffen van leges;
    d. het uitoefenen van de gemeentelijke bevoegdheden, ingevolge artikel 430a van het Wetboek van Strafrecht;
    e. het uitoefenen van de bevoegdheid van het college van burgemeester en wethouders, als bedoeld in artikel 2.1 en onder e van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht voor wat betreft het gestelde in Bijlage I, onderdeel C, categorie 19, onder 19.1, onder g en ten eerste van het Besluit omgevingsrecht, en
    f. het instellen van commissies als bedoeld in artikel 25 van de Wgr.

2. Indien de raad van een deelnemende gemeente, op het grondgebied waarvan de door strafbepaling of bestuursdwang te handhaven verordening betrekking heeft, schriftelijk heeft bericht, dat naar zijn mening de verordening geheel of ten dele niet dient te gelden voor bepaald aangewezen gebieden van deze gemeente, worden deze gebieden uitgesloten van de werkingssfeer van de betreffende bepalingen van de verordening. Deze uitsluiting geldt slechts indien:
    a. een gemeentelijke verordening voorziet in hetzelfde onderwerp, en
    b. door het bestuursorgaan wiens bevoegdheden het betreft voorzien is in een besluit tot aanwijzing van de voor het beheer en toezicht noodzakelijke bevoegdheden aan het uitvoeringsorgaan dat door het recreatieschap is belast met het beheer over het gebied dat is uitgesloten van de werkingssfeer van de voornoemde verordening.
3. In een door het algemeen bestuur vast te stellen verordening als bedoeld in het tweede lid wordt een eventuele uitsluiting vermeld met verwijzing naar de voor deze gebieden geldende gemeentelijke verordening.
4. Het algemeen bestuur stelt een verordening vast, waarin regels worden gesteld met betrekking tot de wijze waarop in een vroegtijdig stadium ingezetenen van de provincie alsmede belanghebbenden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van het beleid van het recreatieschap worden betrokken.
5. a. Onverminderd het bepaalde in de Wgr worden de volgende ontwerpbesluiten van het algemeen bestuur ter zienswijze aan de gemeenteraden en provinciale staten van de deelnemers gezonden:
    - het opstellen dan wel aanpassen van meerjarenbeleidsplan;
    - het vaststellen van verordeningen, al dan niet door strafbepaling of bestuursdwang te handhaven, strekkende tot de uitoefening van de belangen en de taken van het recreatieschap;
    - het vaststellen van een legesverordening;
    - besluit tot oprichting van en de deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen , indien dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen belang.
    - het instellen van een bestuurscommissie;

    b. Onder een zienswijze in de zin van dit artikel wordt verstaan dat de gemeenteraden onderscheidenlijk provinciale staten hun wensen en bedenkingen kenbaar kunnen maken.

    c. Het algemeen bestuur kan bij andere besluiten bepalen of zienswijzen worden gevraagd.

    d. Het algemeen bestuur bepaalt de wijze waarop en de termijn waarbinnen zienswijzen kunnen worden ingediend.

HOOFDSTUK III: ALGEMEEN BESTUUR

Artikel 6 Samenstelling

1. Het algemeen bestuur bestaat uit 8 leden, te weten:
   a. één vertegenwoordiger, aan te wijzen door de raad van de gemeente Alkmaar, uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de wethouders;
   b. één vertegenwoordiger, aan te wijzen door de raad van de gemeente Beverwijk, uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de wethouders;
   c. één vertegenwoordiger aan te wijzen door de raad van de gemeente Castricum, uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de wethouders;
   d. één vertegenwoordiger, aan te wijzen door de raad van de gemeente Heemskerk, uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de wethouders;
   e. één vertegenwoordiger, aan te wijzen door de raad van de gemeente Heiloo, uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de wethouders;
   f. één vertegenwoordiger, aan te wijzen door de raad van de gemeente Uitgeest, uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de wethouders;
   g. één vertegenwoordiger, aan te wijzen door de raad van de gemeente Zaanstad, uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de wethouders;
   h. één vertegenwoordiger aan te wijzen door provinciale staten van Noord-Holland, uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de gedeputeerden..
2. De leden van het algemeen bestuur worden aangewezen voor een periode van vier jaar. Zolang de leden lid zijn van het bestuursorgaan van de deelnemer, behouden zij het lidmaatschap van het algemeen bestuur tot hun opvolgers zijn benoemd.
3. De aanwijzing van leden van het algemeen bestuur vindt plaats in de eerstvolgende vergadering van de gemeenteraden in nieuwe samenstelling na gehouden gemeenteraadsverkiezingen voor de leden als bedoeld in het eerste lid onder a tot en met g, en van provinciale staten in nieuwe samenstelling na gehouden statenverkiezingen voor het lid als bedoeld in het eerste lid onder h.
4. De raad onderscheidenlijk provinciale staten kunnen voor elk lid van het algemeen bestuur dat zij hebben aangewezen, tevens één plaatsvervangend lid aanwijzen, dat het lid bij verhindering of ontstentenis vervangt. Hetgeen in deze regeling is bepaald ten aanzien van een lid van het algemeen bestuur is van overeenkomstige toepassing op het plaatsvervangend lid, tenzij de regeling anders bepaalt.
5. Indien tussentijds een zetel van een lid van het algemeen bestuur door ontslag, overlijden of om een andere reden vacant komt, wijst de raad van de gemeente waar het voormalig lid uit afkomstig was onderscheidenlijk wijzen provinciale staten een nieuw lid aan.
6. Een lid van het algemeen bestuur dat zijn lidmaatschap ter beschikking heeft gesteld, blijft in functie totdat een nieuw lid is aangewezen.
7. Het lid dat ter vervulling van een buiten de gewone tijd van aftreden opengevallen plaats tot lid van het algemeen bestuur is aangewezen, treedt af op het tijdstip waarop degene in wiens plaats hij is benoemd zou hebben moeten aftreden.
8. Het lidmaatschap van het algemeen bestuur is onverenigbaar met de betrekking van ambtenaar in dienst van het recreatieschap of anderszins daaraan ondergeschikt.

Artikel 7 Werkwijze

1. Het algemeen bestuur vergadert tenminste tweemaal per jaar en verder zo vaak dit door één of meer leden van het algemeen bestuur schriftelijk en onder opgave van redenen wordt gevraagd. In het laatste geval wordt de vergadering binnen drie weken gehouden.
2. Het algemeen bestuur stelt, met inachtneming van de bepalingen van deze regeling, een reglement van orde vast voor zijn vergaderingen. Dit reglement alsmede de daarin aangebrachte wijzigingen worden zo spoedig mogelijk na vaststelling openbaar gemaakt en ter kennis gebracht van de deelnemers.
3. Het algemeen bestuur en de leden van het algemeen bestuur hebben de bevoegdheid personen uit te nodigen als adviseur aan een vergadering deel te nemen dan wel zich te doen bijstaan door één of meer (al dan niet ambtelijke) adviseurs. Het reglement van orde voor de vergaderingen van het algemeen bestuur kan hieromtrent nadere regels stellen.

4. Een lid onderscheidenlijk zijn plaatsvervanger kan staande de beraadslagingen vragen de beslissing over het aan de orde zijnde onderwerp aan te houden voor nader overleg met het orgaan dat hem heeft aangewezen.
5. Een aanhouding als bedoeld in het vorige lid wordt door de voorzitter verleend tot aan de volgende vergadering. Indien de voorzitter van oordeel is dat de urgentie dan wel het belang van de zaak geen uitstel duldt, beslist de vergadering.
6. Op het houden en de orde van de vergaderingen van het algemeen bestuur is artikel 52 lid 1 onder f van de Wgr van overeenkomstige toepassing.
7. Het algemeen bestuur maakt zijn agenda, vergaderstukken en verslagen uit eigen beweging openbaar, met inachtneming van de artikelen 5.1 en 5.2 van de Wet open overheid.

Artikel 8 Openbaarheid vergaderingen

In een besloten vergadering kan niet worden beraadslaagd of besloten over:

a. het vaststellen en wijzigen van de begroting en de vaststelling van de jaarrekening;
b. het vaststellen, wijzigen of intrekken van door strafbepaling of bestuursdwang te handhaven verordeningen;
c. het vaststellen van de legesverordening,
d. het oprichten van of deelnemen in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen en
e. instellen van commissies als bedoeld in artikel 25 van de Wgr.

Artikel 9 Stemmen en besluitvorming

1. Het algemeen bestuur neemt besluiten bij gewone meerderheid van stemmen, tenzij in deze regeling anders is bepaald, waarbij ieder bestuurslid een stem heeft.
2. Besluiten tot oprichting van en deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen worden genomen bij unanimiteit.

Artikel 10 Vergoedingen en tegemoetkoming

Het algemeen bestuur kan met inachtneming van artikel 52, eerste lid, juncto artikel 21, eerste en tweede lid, van de Wgr voor leden, plaatsvervangende leden en adviseurs van het algemeen en dagelijks bestuur, alsmede ten behoeve van de leden en plaatsvervangende leden van een in artikel 15 bedoelde commissie een regeling vaststellen voor een op jaarbasis te bepalen vergoeding voor hun werkzaamheden en tegemoetkoming in de kosten.

HOOFDSTUK IV: DAGELIJKS BESTUUR

Artikel 11 Samenstelling

1. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en drie overige leden, met dien verstande dat de voorzitter en de leden niet afkomstig kunnen zijn van dezelfde deelnemer.
2. De leden van het dagelijks bestuur worden aangewezen door en uit het algemeen bestuur. Zij worden aangewezen in de eerste vergadering van elke zittingsperiode van het algemeen bestuur.
3. De leden van het dagelijks bestuur treden af op de dag waarop zij aftreden als lid van het algemeen bestuur.
4. Indien tussentijds een plaats in het dagelijks bestuur openvalt, wijst het algemeen bestuur een nieuw lid aan.

Artikel 12 Werkwijze

1. De vergaderingen van het dagelijks bestuur zijn besloten.
2. Het dagelijks bestuur vergadert zo dikwijls als de voorzitter dit nodig acht of wanneer een lid hem dit schriftelijk verzoekt onder opgave van de te behandelen onderwerpen. Indien een vergadering is gevraagd, wordt zij binnen twee weken gehouden.
3. Ieder lid van het dagelijks bestuur heeft één stem.
4. Besluiten worden genomen met gewone meerderheid van stemmen. Als de stemmen staken, wordt het voorstel geacht te zijn verworpen.
5. Het dagelijks bestuur maakt de agenda’s en besluitenlijsten uit eigen beweging openbaar, met inachtneming van de artikelen 5.1. en 5.2 van de Wet open overheid.

Artikel 13 Taken en bevoegdheden

1. Het dagelijks bestuur is bevoegd
    a. het dagelijks bestuur van het recreatieschap te voeren, voor zover niet bij of krachtens de wet of de regeling het algemeen bestuur hiermee is belast;
    b. beslissingen van het algemeen bestuur voor te bereiden en uit te voeren;
    c. regels vast te stellen over de ambtelijke organisatie van het openbaar lichaam;
    d. tot privaatrechtelijke rechtshandelingen van het openbaar lichaam te besluiten, met uitzondering van privaatrechtelijke rechtshandelingen als bedoeld in artikel 55a van de Wgr;
    e. te besluiten namens het openbaar lichaam, het dagelijks bestuur of het algemeen bestuur rechtsgedingen, bezwaarprocedures of administratief beroepsprocedures te voeren of handelingen ter voorbereiding daarop te verrichten, tenzij het algemeen bestuur, voor zover het het algemeen bestuur aangaat, in voorkomende gevallen anders beslist.
2. Het dagelijks bestuur draagt zorg voor:
    a. het opstellen van agenda's en verslagen van vergaderingen van het algemeen bestuur;
    b. de informatievoorziening aan het algemeen bestuur.

HOOFDSTUK V: DE VOORZITTER

Artikel 14 Benoeming en taak

1. Het algemeen bestuur wijst uit zijn midden een voorzitter en een vicevoorzitter aan.
2. De voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.
3. De vicevoorzitter vervangt de voorzitter indien deze verhinderd is.
4. Indien door het recreatieschap een geding wordt gevoerd tegen of een rechtshandeling gepleegd met een rechtspersoon, die door dezelfde persoon wordt vertegenwoordigd als de voorzitter van het recreatieschap, wordt het recreatieschap vertegenwoordigd door de vicevoorzitter, ook indien door de wederpartij alsnog een andere vertegenwoordiger mocht zijn aangewezen.

HOOFDSTUK VI: COMMISSIES

Artikel 15 Bestuurscommissies

1. Het algemeen bestuur kan voor bepaalde belangen een bestuurscommissie instellen.
2. Het algemeen bestuur bepaalt de bevoegdheden en samenstelling van de bestuurscommissies.

HOOFDSTUK VII: INLICHTINGEN EN VERANTWOORDING

Artikel 16 Interne verantwoording en inlichtingenplicht

1. De leden van het dagelijks bestuur verstrekken - tezamen dan wel afzonderlijk - aan het algemeen bestuur alle inlichtingen die door het algemeen bestuur dan wel één of meer leden daarvan, hetzij mondeling in een vergadering van het algemeen bestuur, hetzij schriftelijk worden verlangd en wel door:
    a. mondelinge beantwoording van de gestelde vragen in dezelfde vergadering van het algemeen bestuur;
    b. toezending van bepaald aangewezen stukken binnen drie weken na ontvangst van het verzoek daartoe;
    c. schriftelijke beantwoording van de gestelde vragen binnen zes weken na ontvangst daarvan.
2. Indien een beroep wordt gedaan op het bepaalde in artikel 23 van de Wgr, kan het algemeen bestuur besluiten, dat in een besloten vergadering de inlichtingen worden verstrekt.

Artikel 17 Externe verantwoording en inlichtingenplicht

1. Een lid van het algemeen bestuur verschaft de raad onderscheidenlijk provinciale staten die hem als lid heeft aangewezen, alle inlichtingen die door één of meer leden van die raad onderscheidenlijk provinciale staten worden verlangd.
2. Een lid van het algemeen bestuur is aan de raad onderscheidenlijk provinciale staten die hem als lid heeft aangewezen, verantwoording verschuldigd voor het door hem in het algemeen bestuur gevoerde beleid.
3. De leden van het dagelijks bestuur verschaffen inlichtingen aan de raden onderscheidenlijk provinciale staten.

Artikel 18 Informatieverstrekking door het bestuur

1. Het algemeen bestuur geeft aan de raden en provinciale staten alle inlichtingen, voor zover dat niet strijdig is met het bepaalde in artikel 52 juncto artikel 23 van de Wgr, die door één of meer leden van de raden en provinciale staten schriftelijk worden verlangd en wel door:
    a. toezending van bepaalde aangewezen stukken binnen drie weken na ontvangst van het verzoek daartoe;
    b. schriftelijke beantwoording van de gestelde vragen binnen zes weken na ontvangst daarvan.
2. Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur, de voorzitter en commissies geven de raden en provinciale staten alle inlichtingen die de raden onderscheidenlijk provinciale staten nodig hebben voor de uitoefening van hun taken.
3. Het algemeen bestuur zendt in ieder geval de volgende stukken, zodra die zijn vastgesteld respectievelijk door het dagelijks bestuur zijn ontvangen, ter kennisneming aan de raden en provinciale staten toe:
    a. plannen als bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder e;
    b. de reglementen van orde voor de vergaderingen van het algemeen bestuur;
    c. het jaarverslag van het recreatieschap, en
    d. Koninklijke besluiten die betrekking hebben op stukken of aangelegenheden van het recreatieschap.

HOOFDSTUK VIII: BELEID, UITVOERING EN VERANTWOORDING

Artikel 19 Verantwoording /verslaglegging

1. Het algemeen bestuur brengt ten behoeve van de deelnemers jaarlijks verslag uit van de werkzaamheden van het recreatieschap gedurende het voorafgaande jaar. Het jaarverslag wordt algemeen verkrijgbaar gesteld.
2. Het algemeen bestuur kan in een verordening nadere regels stellen met betrekking tot periodieke rapportages door de uitvoeringsorganisatie.

Artikel 20 Mandaat

Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur dan wel de voorzitter kunnen hun bevoegdheden inzake de hun opgedragen taken met inachtneming van afdeling 10.1.1. van de Algemene wet bestuursrecht mandateren of machtigen of volmacht verlenen zowel binnen het openbaar lichaam als aan een uitvoeringsorganisatie.

HOOFDSTUK IX: FINANCIËLE BEPALINGEN

Artikel 21 Geld- en financieringsmiddelen

De geldmiddelen van het recreatieschap worden gevormd door:

a. bijdragen van de deelnemers, die worden bepaald met inachtneming van de regels in de door het algemeen bestuur vastgestelde Verordening financieel beheer;
b. subsidies, andere bijdragen dan de onder a bedoelde, schenkingen, legaten en erfstellingen;
c. geldleningen;
d. exploitatieopbrengsten, waaronder begrepen eenmalige vergoedingen uit het in beheer zijnde recreatiegebied, en
e. overige inkomsten.

HOOFDSTUK X: TOETREDING, UITTREDING, WIJZIGING EN OPHEFFING

Artikel 22 Toetreding

1. Het daartoe bevoegde orgaan van een publiekrechtelijk lichaam of rechtspersoon kan verzoeken tot toetreding tot deze regeling. Het verzoek wordt aan het algemeen bestuur gezonden en een afschrift aan de deelnemers.
2. Het algemeen bestuur stelt, na overleg met de deelnemers, binnen drie maanden, nadat het in het eerste lid bedoelde verzoek is ontvangen, een ontwerp vast voor de aanpassing van de gemeenschappelijke regeling in verband met de voorgenomen toetreding alsmede een regeling voor de gevolgen van de toetreding. Het dagelijks bestuur zendt dit ontwerp en regeling aan de deelnemers, waaronder begrepen de aspirant-deelnemer, met het verzoek binnen drie maanden na verzending hiervan, inzake de vaststelling ervan een besluit te nemen. De toetreding vindt plaats wanneer alle deelnemers en de aspirant-deelnemer hiertoe eensluidend besluiten.
3. De toetreding treedt in werking de eerste dag van de maand na bekendmaking van het besluit, of anders op een moment zoals bepaald in het toetredingsbesluit.

Artikel 23 Uittreding

1. Een deelnemer die voornemens is uit te treden, kan het algemeen bestuur verzoeken een indicatie te geven van de gevolgen van de uittreding voor het openbaar lichaam. De indicatie wordt binnen zes maanden na het verzoek verstrekt, tenzij anders overeengekomen is tussen het algemeen bestuur en de uittredende deelnemer. De kosten van de indicatie komen voor rekening van de deelnemer die daarom heeft verzocht. De indicatie is niet bindend.
2. Onder de gevolgen van uittreding worden verstaan de financiële, juridische, personele en organisatorische consequenties die het directe gevolg zijn van de uittreding.
3. Uittreding uit deze regeling kan geschieden met ingang van het derde kalenderjaar volgend op de toezending van het betreffende besluit van de uittredende deelnemer aan het algemeen bestuur. Bij unaniem besluit van alle deelnemers kan van deze termijn afgeweken worden.
4. De procedure voor uittreding begint de dag nadat het algemeen bestuur het besluit tot uittreding van de deelnemer heeft ontvangen.
5. Uittreding geschiedt onder door het algemeen bestuur na overleg met deelnemers te stellen regelen, vervat in een uittredingsplan.
6. Het algemeen bestuur stelt binnen drie maanden nadat het besluit tot uittreding is ontvangen een ontwerp vast voor de aanpassing van de gemeenschappelijke regeling aan de gevolgen van de uittreding en zendt dit ontwerp aan de deelnemers met het verzoek binnen drie maanden na verzending van dat ontwerp inzake de vaststelling ervan een besluit te nemen.

Artikel 24 Uittredingsplan

1. Het uittredingsplan bepaalt de wijze van berekening van de financiële gevolgen van de uittreding, waaronder in ieder geval betreffen de voort te zetten verplichtingen van de uittredende deelnemer betreffende de rente en aflossing van geldleningen en andere langlopende verplichtingen met een resterende looptijd van ten minste 5 jaar.
2. Het uittredingsplan bevat een voorlopige berekening van de financiële gevolgen van de uittreding te betalen door de uittredende deelnemer, hierna te noemen de voorlopige uittreedsom.
3. Met het oog op het bepalen van de inhoud van het uittredingsplan wijst het dagelijks bestuur een onafhankelijke externe deskundige aan die in opdracht van het algemeen bestuur het concept-uittredingsplan voorbereidt. De kosten voor het inschakelen van een onafhankelijke externe deskundige komen voor rekening van de uittredende deelnemer.
4. Het dagelijks bestuur wijst de onafhankelijke externe deskundige aan op basis van een gezamenlijke voordracht van de uittredende deelnemer en de andere deelnemers in het algemeen bestuur. Indien geen overeenstemming kan worden bereikt over een gezamenlijke voordracht, wijst het algemeen bestuur de onafhankelijke externe deskundige aan op basis van een bindende voordracht van een selectiecommissie bestaande uit drie leden uit de deelnemers, waaronder in ieder geval een vertegenwoordiger van de uittredende deelnemer en een vertegenwoordiger van algemeen bestuur.
5. Ten minste zes maanden voorafgaand aan het moment van uittreding stelt het algemeen bestuur het uittredingsplan en de voorlopige uittreedsom vast. Het algemeen bestuur baseert de berekening van de voorlopige uittreedsom op de systematiek als bedoeld in het eerste lid en op de jaarrekening van het meest recent verstreken begrotingsjaar.
6. Uiterlijk zes maanden na het moment van uittreding stelt het algemeen bestuur de definitieve uittreedsom vast. Het algemeen bestuur baseert de berekening van de definitieve uittreedsom op de systematiek als bedoeld in artikel 23.
7. Bij de berekening van de kosten voor uittreding zoals bedoeld in het zesde lid wordt een risico-opslag van 10% op de uittreedsom toegepast om eventueel onvoorziene toekomstige kosten gerelateerd aan de uittreding te ondervangen. Deze opslag vrijwaart de uittredende deelnemer van alle toekomstige onvoorzienbare kosten.
8. Bij de voorbereiding van het concept uittredingsplan biedt het algemeen bestuur de uittredende deelnemer de keuze tussen een betaling van de uittreedsom in een aantal termijnen of voor betaling van de uittreedsom in een keer. In het uittredingsplan bepaalt het algemeen bestuur conform de voorkeur van de uittredende deelnemer of de uittredende deelnemer de uittreedsom in een daarbij te bepalen aantal termijnen of in een keer dient te betalen.

Artikel 25 Te vergoeden kosten van uittreding

1. De voorlopige, respectievelijk de definitieve uittreedsom bestaat uitsluitend uit een vergoeding ter compensatie van frictiekosten en desintegratiekosten, onder aftrek van eventuele baten.
2. Onder frictiekosten worden verstaan alle incidentele kosten te maken door het recreatieschap die het directe gevolg van de beslissing tot uittreding van een deelnemer zijn.
3. Onder desintegratiekosten worden verstaan alle kosten direct dan wel toekomstig te maken dan wel te dragen door het recreatieschap die samenhangen met de afbouw van overcapaciteit in personele en materiële sfeer en andere verplichtingen, de afbouw van risico's daarbij inbegrepen, ontstaan als direct gevolg van de uittreding.
4. Het recreatieschap brengt alle frictiekosten en desintegratiekosten, onder aftrek van eventuele baten, in rekening bij de uittredende deelnemer. De uittredende deelnemer is verplicht tot betaling van de definitieve uittreedsom, binnen drie maanden nadat het algemeen bestuur de definitieve uittreedsom, als bedoeld in artikel 24, zesde lid, heeft vastgesteld, tenzij in het uittredingsplan overeenkomstig artikel 24, achtste lid, anders is vastgelegd.
5. Kosten die de uittredende deelnemer maakt ter voorbereiding op of als gevolg van de beslissing tot uittreding komen voor rekening van de deelnemer.
6. De raming en berekening van de kosten voor uittreding worden gebaseerd op de feiten en omstandigheden die bekend waren op het moment van de daadwerkelijke uittreding, bedoeld in artikel 23, derde lid.
7. Het recreatieschap is gehouden redelijkerwijs al het mogelijke te doen om de uittredingskosten zo laag mogelijk te houden. Het voorgaande behoeft niet te leiden tot wijziging van overeenkomsten met en verplichtingen jegens derden die zijn aangegaan respectievelijk bepaald voorafgaand aan het tijdstip van ontvangst door het algemeen bestuur van het besluit tot uittreding van de deelnemer.

Artikel 26 Wijziging

Deze regeling kan slechts worden gewijzigd bij gelijkluidend besluit van alle deelnemers.

Artikel 27 Opheffing en liquidatie

1. Deze regeling kan worden opgeheven bij gelijkluidend besluit van alle deelnemers.
2. In geval van opheffing van deze regeling geschiedt de liquidatie door het algemeen bestuur dat daarvoor de nodige regels stelt. Hierbij kan van bepalingen van deze regeling worden afgeweken.
3. Het liquidatieplan voorziet in ieder geval in de verplichtingen van de deelnemende gemeenten en provincie tot deelneming in de financiële en personele gevolgen van de opheffing.
4. Het liquidatieplan wordt door het algemeen bestuur, de deelnemers gehoord, vastgesteld.
5. Het dagelijks bestuur is belast met de uitvoering van het liquidatieplan.
6. Een voor- of nadelig saldo van de liquidatie wordt over de deelnemers verdeeld, respectievelijk omgeslagen op overeenkomstige wijze als de omslag van een exploitatietekort.

HOOFDSTUK XI HET ARCHIEF

Artikel 28 Archief

1. Het dagelijks bestuur draagt zorg voor de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap.
2. De directeur en de bestuurssecretaris zijn belast met het beheer van de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap, voor zover deze niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats.
3. Het algemeen bestuur stelt voorschriften vast voor het beheer van de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap, die nog niet naar de archiefbewaarplaats zijn overgebracht.
4. Het recreatieschap vormt één archief voor de eigen bedrijfsvoerings-, bestuurstaken en de door de deelnemers overgedragen (gedelegeerde) bevoegdheden.
5. Voor de bewaring van de over te brengen archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap wordt aangewezen de archiefbewaarplaats van Het Noord-Hollands Archief.
6. Met het toezicht op het beheer van de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap, voor zover deze niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats, is belast de archivaris van het Noord-Hollands Archief.

7. De archivaris van het Noord-Hollands Archief brengt tweejaarlijks aan het dagelijks bestuur verslag uit over het toezicht op het beheer van de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap, die nog niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats.
8. Het dagelijks bestuur brengt tweejaarlijks verslag uit aan het algemeen bestuur over de uitoefening van de aan hen opgedragen zorg voor de archiefbescheiden en de uitvoering van het archiefbeheer van de organen van het recreatieschap.
9. De deelnemers aan de regeling stellen tijdig aan het dagelijks bestuur de archiefbescheiden beschikbaar, die nodig zijn voor de uitvoering van de overgedragen taken.
10. In een verklaring van terbeschikkingstelling worden de periode van terbeschikkingstelling en het toezicht op het beheer van de ter beschikking gestelde archiefbescheiden vastgelegd.
11. In de verklaring kunnen nadere voorwaarden worden gesteld aan de terbeschikkingstelling.
12. Na opheffing van de gemeenschappelijke regeling worden de in het tweede lid bedoelde archiefbescheiden overgebracht naar de in het derde lid genoemde archiefbewaarplaats.

HOOFDSTUK XII: SLOTBEPALINGEN

Artikel 29 Duur en inwerkingtreding

1. Deze regeling treedt in werking met ingang van 1 januari 2019.
2. Het college van gedeputeerde staten draagt zorg voor de bekendmaking van de regeling.
3. Deze regeling is aangegaan voor onbepaalde tijd.

Artikel 30 Geschillenregeling

Indien er geschillen ontstaan aangaande de uitvoering of toepassing van deze regeling, wordt het geschil als volgt opgelost:

a. de bij het geschil betrokken deelnemers treden met elkaar in overleg, indien dit niet resulteert in een oplossing wordt vervolgens;
b. door de bij het geschil betrokken deelnemers een mediator aangesteld, indien dit niet resulteert in een oplossing wordt vervolgens;
c. een geschillencommissie, samengesteld door gedeputeerde staten, in overleg met de dagelijkse besturen van de bij het geschil betrokken deelnemers, indien dit niet resulteert in een oplossing wordt vervolgens;
d. de beslissing van een rechterlijke instantie gevraagd.

Artikel 31 Evaluatie

1. Het bestuur draagt tenminste een keer in de vier jaar zorg voor een evaluatie van de regeling.
2. De evaluatie heeft onder meer, doch niet uitsluitend, tot doel na te gaan:
    a. of, en zo ja in welke mate, de met deze regeling beoogde samenwerking is gerealiseerd;
    b. of, en zo ja in welke mate, de bij deze regeling opgedragen taken, in het licht van de beoogde samenwerking, aanpassing behoeven.

Artikel 32 Citeertitel

Deze regeling wordt aangehaald als 'gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer’.

Deze wijziging treedt in werking de dag na bekendmaking.

Bijlage 1 Kaart werkingsgebied Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer

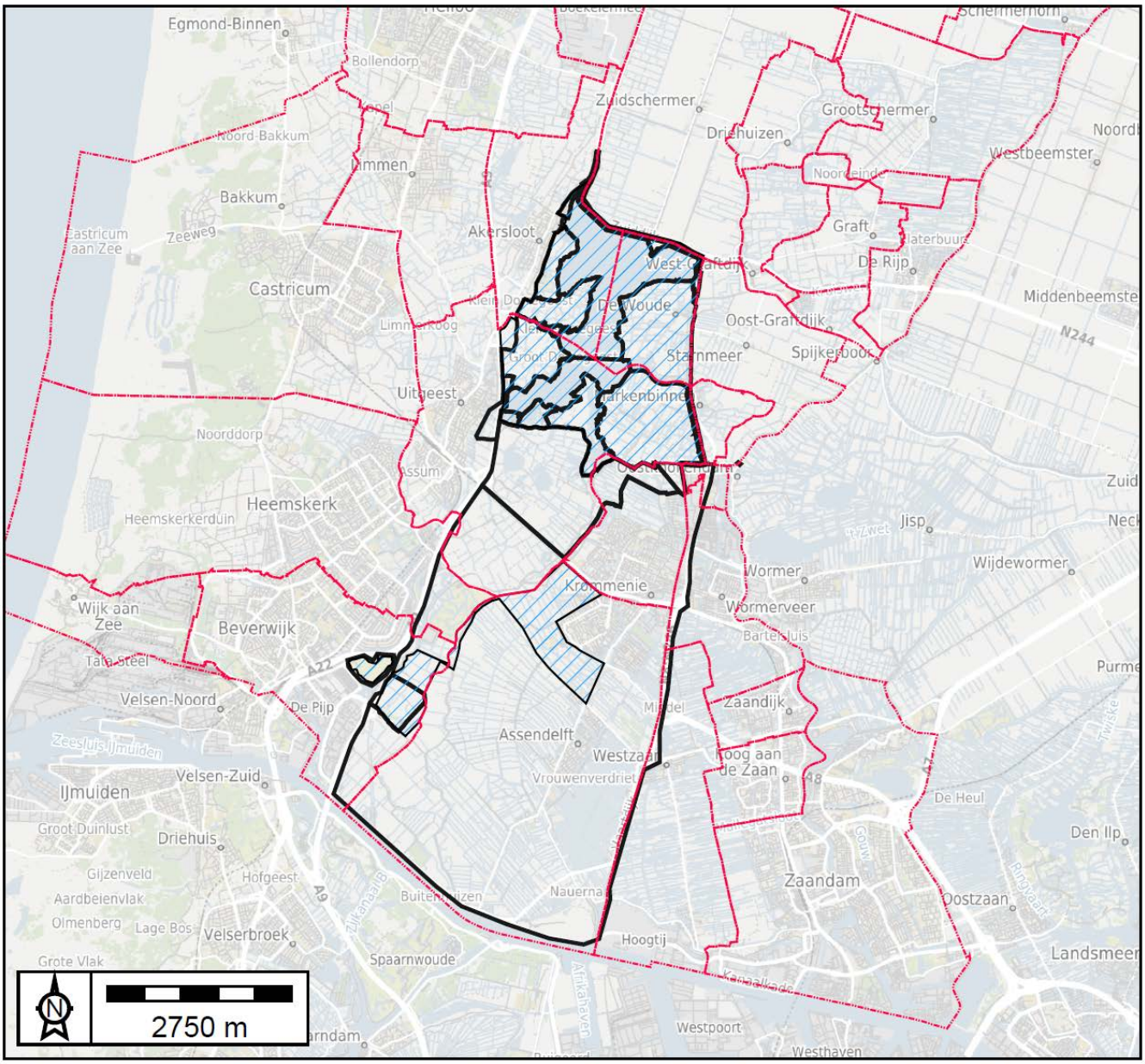

Referentiekaarten

Gebied Alkmaarder en Uitgeestermeer

Open Basiskaart

<Standaard groep>

Gemeentegrenzen_RAUM

GR RAUM

Uitleg: Abc = gewijzigde tekst; Abc = toegevoegde tekst/artikel/lid; Abc = verwijderde tekst/artikel/lid

InstellingsBesluit van de gemeenteraden en de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Alkmaar, Beverwijk, Castricum, Heemskerk, Heiloo, Uitgeest en Zaanstad en Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland houdende regels omtrent gemeenschappelijke regeling Alkmaarder- en Uitgeestermeer (Gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer)

De raden en colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Alkmaar, Beverwijk, Castricum, Heemskerk, Heiloo, Uitgeest en Zaanstad, alsmede Provinciale Staten en het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland;

overwegende dat:

- Voor het onderbrengen van het Aagtenpark in de gemeenschappelijke regeling wijziging van de regeling nodig is;
- in verband met de laatste wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (1 juli 2022) het noodzakelijk is de gemeenschappelijke regeling te wijzigen;
- aanpassing van de verdeelsleutel voor het deelgebied De Buitenlanden nodig is;
- daarnaast nog redactionele verbeteringen nodig zijn;

gelet op:

het bepaalde in de Wet gemeenschappelijke regelingen, de Gemeentewet en de Provinciewet en titel 10.1 van de Algemene wet bestuursrecht

besluiten:

de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer als volgt gewijzigd vast te stellen.

HOOFDSTUK I: ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1 Begripsbepalingen

1. Deze regeling verstaat onder:

a. recreatieschap:	het openbaar lichaam, genoemd in artikel 2, eerste lid, van deze regeling;
b. deelnemers:	de in de aanhef genoemde bestuursorganen van de gemeenten en de provincie;
c. bestuursorganen	Provinciale Staten van en het college van Gedeputeerde Staten van de deelnemende provincie, de raden en colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten
c. gebied:	het gebied als bedoeld in artikel 2, derde lid van deze regeling, inclusief daarbinnen gelegen wateren, wegen en vaarwegen voor zover niet uitdrukkelijk uitgezonderd;
d. uitvoeringsorganisatie:	de organisatie belast met uitvoering van door het bestuur van het recreatieschap opgedragen taken;
e. Wgr:	Wet gemeenschappelijke regelingen.
i. exploitatieresultaat	tekort of overschot na saldering van de kosten en baten van het recreatieschap in een boekjaar na verrekening participantenbijdrage
j. negatief/positief saldo	tekort of overschot na verrekening exploitatieresultaat

2. Waar in of krachtens deze regeling artikelen van de Gemeentewet of enige andere wet of wettelijke regeling van overeenkomstige toepassing worden verklaard, komt in die artikelen in de plaats van:
   - de provincie" en "de gemeente": het recreatieschap;
   - Provinciale Staten en de gemeenteraad: het algemeen bestuur;
   - Gedeputeerde Staten en burgemeester en wethouders: het dagelijks bestuur, en
   - de commissaris van de Koning en de burgemeester: de voorzitter.

Artikel 2 Openbaar lichaam

1. Er is een openbaar lichaam, als bedoeld in artikel 8, eerste lid van de Wgr, genaamd Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer.
2. Het openbaar lichaam is gevestigd te Uitgeest.
3. Het gebied waarvoor deze regeling geldt, omvat het rechtsgebied zoals dat is vastgelegd op de van deze regeling onderdeel uitmakende en als zodanig gewaarmerkte kaart (bijlage 1).
4. Wanneer het recreatieschap enig zakelijk dan wel persoonlijk recht verwerft op gronden, grenzend aan het in het derde lid bedoelde gebied, is deze regeling ook van toepassing op (het gebied van) die gronden, indien het bestuur van de deelnemer, tot het grondgebied waarvan deze behoren, bij aangetekende brief heeft medegedeeld hiermede in te stemmen. De in het derde lid bedoelde tekening wordt overeenkomstig aangepast en aanvullend gewaarmerkt.

HOOFSTUK II: BELANG, TAKEN, BEVOEGDHEDEN

Artikel 3 Doel

Het recreatieschap heeft binnen het gebied, als bedoeld in artikel 2, derde lid, als doel:

a. het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie en watersport;
b. het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu, en
c. het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde.

Artikel 4 Taken

1. Ter behartiging van de in artikel 3 genoemde belangen worden aan het bestuur van het recreatieschap tenminste de volgende taken toegekend:
   a. de ontwikkeling van recreatieve mogelijkheden;
   b. het tot stand brengen van recreatieve werken en inrichtingen;
   c. het beheren en onderhouden van gebiedsinrichting, eigendommen en goederen;
   d. het nakomen van de verplichtingen die voortvloeien uit de artikelen 15 en 16 van de Wegenwet voor wat betreft de door het recreatieschap aangelegde c.q. aan te leggen dan wel door een deelnemende gemeente in beheer en onderhoud aan het recreatieschap overgedragen of over te dragen wegen, (fiets)paden en routevoorzieningen;
   e. het daartoe opstellen dan wel aanpassen van plannen, waaronder begrepen beleids-, inrichtings- en beheerplannen;
   f. het uitvoeren of doen uitvoeren van de plannen genoemd onder e;
   g. het aangaan van geldleningen;
   h. het uitoefenen van toezicht op de naleving van bepalingen in wetten, reglementen en verordeningen in het gebied, en
   i. het verwerven, ruilen, bezwaren en vervreemden van voor natuur en recreatie van belang zijnde roerende en onroerende zaken, vorderingen of persoonlijke rechten en tot het verhuren, verpachten of op ander wijze in gebruik geven van de werken, inrichtingen, goederen of eigendommen van het recreatieschap.
2. In aanvulling op de taken, genoemd in het eerste lid, kan het recreatieschap op verzoek van een deelnemer voor deze deelnemer in het kader van de doelstemming als bedoeld in artikel 3 en met inachtneming van het door die deelnemer vastgestelde beleid, ook andere adviserende, ondersteunende en uitvoerende werkzaamheden verrichten. Dit wordt in een overeenkomst vastgelegd.
3. De deelnemers zijn verplicht aan het recreatieschap inlichtingen te verschaffen omtrent plannen en maatregelen die voor het recreatieschap van belang zijn.

Uitleg: Abc = gewijzigde tekst; Abc = toegevoegde tekst/artikel/lid; ~~Abc~~ = verwijderde tekst/artikel/lid

Artikel 5 Bevoegdheden

1. Aan het recreatieschap worden ter behartiging van de in artikel 3 genoemde belangen/doelen en ter verwezenlijking van de in artikel 4 omschreven taken de volgende bevoegdheden toegekend dan wel overgedragen
   a. besluiten tot het oprichten van en deelnemen in ~~rechtspersonen~~ stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen, voor zover dit past binnen het in artikel 3 gestelde belang;
   ~~b. besluiten tot het aangaan van overeenkomsten als bedoeld in artikel 4, tweede lid.~~
   ~~c. besluiten tot het aangaan van overeenkomsten met derden, niet zijnde deelnemers aan de regeling, tot het verrichten van adviserende, ondersteunde en uitvoerende werkzaamheden op het gebied van natuur en recreatie, voor zover dit past binnen de in artikel 3 gestelde belangen/doelen.~~
   b. het vaststellen van verordeningen, al dan niet door strafbepaling of bestuursdwang te handhaven, strekkende tot de uitoefening van de belangen en de taken van het recreatieschap~~, met in achtneming van het bepaalde in artikel 156, tweede en derde lid van de Gemeenteweten artikel 152, tweede en derde lid van de Provinciewet~~;
   c. het heffen van leges;
   ~~e. het vaststellen van een legesverordening;~~
   d. het uitoefenen van de gemeentelijke bevoegdheden, ingevolge artikel 430a van het Wetboek van Strafrecht;
   e. het uitoefenen van de bevoegdheid van het college van burgemeester en wethouders, als bedoeld in artikel 2.1 en onder e van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht voor wat betreft het gestelde in Bijlage I, onderdeel C, categorie 19, onder 19.1, onder g en ten eerste van het Besluit omgevingsrecht, en
   f. het instellen van commissies als bedoeld in artikel 25 van de Wgr.
   ~~h. het sluiten van een overeenkomst met een uitvoeringsorganisatie ter uitvoering van taken die op grond van deze regeling aan het openbaar lichaam zijn opgedragen~~
2. Indien de raad van een deelnemende gemeente, op het grondgebied waarvan de door strafbepaling of bestuursdwang te handhaven verordening betrekking heeft, schriftelijk heeft bericht, dat naar zijn mening de verordening geheel of ten dele niet dient te gelden voor bepaald aangewezen gebieden van deze gemeente, worden deze gebieden uitgesloten van de werkingssfeer van de betreffende bepalingen van de verordening. Deze uitsluiting geldt slechts indien:
   a. een gemeentelijke verordening voorziet in hetzelfde onderwerp, en
   b. door het bestuursorgaan wiens bevoegdheden het betreft voorzien is in een besluit tot aanwijzing van de voor het beheer en toezicht noodzakelijke bevoegdheden aan het uitvoeringsorgaan dat door het recreatieschap is belast met het beheer over het gebied dat is uitgesloten van de werkingssfeer van de voornoemde verordening.
3. In een door het algemeen bestuur vast te stellen verordening als bedoeld in het tweede lid wordt een eventuele uitsluiting vermeld met verwijzing naar de voor deze gebieden geldende gemeentelijke verordening.
4. Het algemeen bestuur stelt een verordening vast, waarin regels worden gesteld met betrekking tot de wijze waarop in een vroegtijdig stadium ingezetenen van de provincie alsmede belanghebbenden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van het beleid van het recreatieschap worden betrokken.
5. a. Onverminderd het bepaalde in de Wgr worden de volgende ontwerpbesluiten van het algemeen bestuur ter zienswijze aan de gemeenteraden en Provinciale Staten van de deelnemers gezonden:
   - het opstellen dan wel aanpassen van meerjarenbeleidsplan;
   - het vaststellen van verordeningen, al dan niet door strafbepaling of bestuursdwang te handhaven, strekkende tot de uitoefening van de belangen en de taken van het recreatieschap;
   - het vaststellen van een legesverordening;
   - besluit tot oprichting van en de deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen , indien dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen belang.
   - het instellen van een bestuurscommissie;

   b. Onder een zienswijze in de zin van dit artikel wordt verstaan dat de gemeenteraden onderscheidenlijk Provinciale Staten hun wensen en bedenkingen kenbaar kunnen maken.
   c. Het algemeen bestuur kan bij andere besluiten bepalen of zienswijzen worden gevraagd.
   d. Het algemeen bestuur bepaalt de wijze waarop en de termijn waarbinnen zienswijzen kunnen worden ingediend.

Uitleg: Abc = gewijzigde tekst; Abc = toegevoegde tekst/artikel/lid; ~~Abc~~ = verwijderde tekst/artikel/lid

HOOFDSTUK III: ALGEMEEN BESTUUR

Artikel 6 Samenstelling

1. Het algemeen bestuur bestaat uit 8 leden, te weten:
    a. één vertegenwoordiger, aan te wijzen door de raad van de gemeente Alkmaar, uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de wethouders;
    b. één vertegenwoordiger, aan te wijzen door de raad van de gemeente Beverwijk, uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de wethouders;
    c. één vertegenwoordiger aan te wijzen door de raad van de gemeente Castricum, uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de wethouders;
    d. één vertegenwoordiger, aan te wijzen door de raad van de gemeente Heemskerk, uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de wethouders;
    e. één vertegenwoordiger, aan te wijzen door de raad van de gemeente Heiloo, uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de wethouders;
    f. één vertegenwoordiger, aan te wijzen door de raad van de gemeente Uitgeest, uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de wethouders;
    g. één vertegenwoordiger, aan te wijzen door de raad van de gemeente Zaanstad, uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de wethouders;
    h. één vertegenwoordiger aan te wijzen door Provinciale Staten van Noord-Holland, uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de gedeputeerden..
2. De leden van het algemeen bestuur worden aangewezen voor een periode van vier jaar. Zolang de leden lid zijn van het bestuursorgaan van de deelnemer, behouden zij het lidmaatschap van het algemeen bestuur tot hun opvolgers zijn benoemd.
3. De aanwijzing van leden van het algemeen bestuur vindt plaats in de eerstvolgende vergadering van de gemeenteraden in nieuwe samenstelling na gehouden gemeenteraadsverkiezingen voor de leden als bedoeld in het eerste lid onder a tot en met g, en van Provinciale Staten in nieuwe samenstelling na gehouden statenverkiezingen voor het lid als bedoeld in het eerste lid onder h.
4. De raad onderscheidenlijk Provinciale Staten kunnen voor elk lid van het algemeen bestuur dat zij hebben aangewezen, tevens één plaatsvervangend lid aanwijzen, dat het lid bij verhindering of ontstentenis vervangt. Hetgeen in deze regeling is bepaald ten aanzien van een lid van het algemeen bestuur is van overeenkomstige toepassing op het plaatsvervangend lid, tenzij de regeling anders bepaalt.
5. ~~Beëindiging van het lidmaatschap van het algemeen bestuur is geregeld in de Wgr~~
5. Indien tussentijds een zetel van een lid van het algemeen bestuur door ontslag, overlijden of om een andere reden vacant komt, wijst de raad van de gemeente waar het voormalig lid uit afkomstig was onderscheidenlijk wijzen Provinciale Staten ~~binnen 8 weken na dat openvallen~~ een nieuw lid aan.
6. Een lid van het algemeen bestuur dat zijn lidmaatschap ter beschikking heeft gesteld, blijft in functie totdat een nieuw lid is aangewezen.
7. Het lid dat ter vervulling van een buiten de gewone tijd van aftreden opengevallen plaats tot lid van het algemeen bestuur is aangewezen, treedt af op het tijdstip waarop degene in wiens plaats hij is benoemd zou hebben moeten aftreden.
8. Het lidmaatschap van het algemeen bestuur is onverenigbaar met de betrekking van ambtenaar in dienst van het recreatieschap of anderszins daaraan ondergeschikt.

Artikel 7 Werkwijze

1. Het algemeen bestuur vergadert tenminste tweemaal per jaar en verder zo vaak dit door één of meer leden van het algemeen bestuur schriftelijk en onder opgave van redenen wordt gevraagd. In het laatste geval wordt de vergadering binnen drie weken gehouden.
2. Het algemeen bestuur stelt, met inachtneming van de bepalingen van deze regeling, een reglement van orde vast voor zijn vergaderingen. Dit reglement alsmede de daarin aangebrachte wijzigingen worden zo spoedig mogelijk na vaststelling openbaar gemaakt en ter kennis gebracht van de deelnemers.
3. Het algemeen bestuur en de leden van het algemeen bestuur hebben de bevoegdheid personen uit te nodigen als adviseur aan een vergadering deel te nemen dan wel zich te doen bijstaan door één of meer (al dan niet ambtelijke)

adviseurs. Het reglement van orde voor de vergaderingen van het algemeen bestuur kan hieromtrent nadere regels stellen.

4. Een lid onderscheidenlijk zijn plaatsvervanger kan staande de beraadslagingen vragen de beslissing over het aan de orde zijnde onderwerp aan te houden voor nader overleg met het orgaan dat hem heeft aangewezen.
5. Een aanhouding als bedoeld in het vorige lid wordt door de voorzitter verleend tot aan de volgende vergadering. Indien de voorzitter van oordeel is dat de urgentie dan wel het belang van de zaak geen uitstel duldt, beslist de vergadering.
6. Op het houden en de orde van de vergaderingen van het algemeen bestuur is artikel 52 lid 1 onder f van de Wgr van overeenkomstige toepassing.
7. Het algemeen bestuur maakt zijn agenda, vergaderstukken en verslagen uit eigen beweging openbaar, met inachtneming van de artikelen 5.1 en 5.2 van de Wet open overheid.

Artikel 8 Openbaarheid vergaderingen

In een besloten vergadering kan niet worden beraadslaagd of besloten over:

a. het vaststellen en wijzigen van de begroting en de vaststelling van de jaarrekening;
b. het vaststellen, wijzigen of intrekken van door strafbepaling of bestuursdwang te handhaven verordeningen;
c. het vaststellen van de legesverordening,
d. het oprichten van of deelnemen in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen, en
e. instellen van commissies als bedoeld in artikel 25 van de Wgr.

Artikel 9 Stemmen en besluitvorming

1. Het algemeen bestuur neemt besluiten bij gewone meerderheid van stemmen, tenzij in deze regeling anders is bepaald, waarbij ieder bestuurslid een stem heeft.
2. Besluiten tot oprichting van en deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen worden genomen bij unanimiteit.

Artikel 10 Bevoegdheden

1. Aan het algemeen bestuur behoren met betrekking tot de in artikel 5 omschreven bevoegdheden van het recreatieschap alle bevoegdheden, die niet ingevolge de Wgr of deze gemeenschappelijke regeling aan het dagelijks bestuur of aan de voorzitter zijn opgedragen.
2. Tot de bevoegdheden van het algemeen bestuur behoren in ieder geval:
   a. het vaststellen of wijzigen van de begroting en het vaststellen van de jaarrekening;
   b. het vaststellen van verordeningen door strafbepaling of bestuursdwang te handhaven;
   c. het vaststellen van een legesverordening.
3. Het algemeen bestuur besluit slechts tot oprichting van en de deelneming in privaatrechtelijke rechtspersonen, indien dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen belang. Het besluit wordt niet genomen dan nadat raden van de deelnemende gemeenten en Provinciale Staten van de deelnemende provincie in de gelegenheid zijn gesteld hun wensen en bedenkingen ter kennis van het algemeen bestuur te brengen. Het besluit wordt genomen bij unanimiteit.

Artikel 10 Vergoedingen en tegemoetkoming

Het algemeen bestuur kan met inachtneming van artikel 52, eerste lid, juncto artikel 21, eerste en tweede lid, van de Wgr voor leden, plaatsvervangende leden en adviseurs van het algemeen en dagelijks bestuur, alsmede ten behoeve van de leden en plaatsvervangende leden van een in artikel 15 bedoelde commissie een regeling vaststellen voor een op jaarbasis te bepalen vergoeding voor hun werkzaamheden en tegemoetkoming in de kosten.

Uitleg: Abc = gewijzigde tekst; Abc = toegevoegde tekst/artikel/lid; Abc = verwijderde tekst/artikel/lid

HOOFDSTUK IV: DAGELIJKS BESTUUR

Artikel 11 Samenstelling

1. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en drie overige leden, met dien verstande dat de voorzitter en de leden niet afkomstig kunnen zijn van dezelfde deelnemer.
2. De leden van het dagelijks bestuur worden aangewezen door en uit het algemeen bestuur. Zij worden aangewezen in de eerste vergadering van elke zittingsperiode van het algemeen bestuur.
3. De leden van het dagelijks bestuur treden af op de dag waarop zij aftreden als lid van het algemeen bestuur.
4. Indien tussentijds een plaats in het dagelijks bestuur openvalt, wijst het algemeen bestuur een nieuw lid aan.
5. Degene die door de deelnemer met inachtneming van het in artikel 6 bepaalde is aangewezen als plaatsvervangend lid van het algemeen bestuur is tevens plaatsvervangend lid van het dagelijks bestuur indien het lid van het algemeen bestuur dat door hem wordt vervangen tevens lid is van het dagelijks bestuur.

Artikel 12 Werkwijze

1. De vergaderingen van het dagelijks bestuur zijn besloten.
2. Het dagelijks bestuur vergadert zo dikwijls als de voorzitter dit nodig acht of wanneer een lid hem dit schriftelijk verzoekt onder opgave van de te behandelen onderwerpen. Indien een vergadering is gevraagd, wordt zij binnen twee weken gehouden.
3. Ieder lid van het dagelijks bestuur heeft één stem.
4. Besluiten worden genomen met gewone meerderheid van stemmen. Als de stemmen staken, wordt het voorstel geacht te zijn verworpen.
5. Het dagelijks bestuur maakt de agenda's en besluitenlijsten uit eigen beweging openbaar, met inachtneming van de artikelen 5.1. en 5.2 van de Wet open overheid.

Artikel 13 Taken en bevoegdheden

1. Het dagelijks bestuur is bevoegd
   a. het dagelijks bestuur van het recreatieschap te voeren, voor zover niet bij of krachtens de wet of de regeling het algemeen bestuur hiermee is belast;
   b. beslissingen van het algemeen bestuur voor te bereiden en uit te voeren;
   c. regels vast te stellen over de ambtelijke organisatie van het openbaar lichaam;
   d. tot privaatrechtelijke rechtshandelingen van het openbaar lichaam te besluiten, met uitzondering van privaatrechtelijke rechtshandelingen als bedoeld in artikel 55a van de Wgr;
   e. te besluiten namens het openbaar lichaam, het dagelijks bestuur of het algemeen bestuur rechtsgedingen, bezwaarprocedures of administratief beroepsprocedures te voeren of handelingen ter voorbereiding daarop te verrichten, tenzij het algemeen bestuur, voor zover het het algemeen bestuur aangaat, in voorkomende gevallen anders beslist.
   e. tot het aangaan van geldleningen te besluiten, voor zover het algemeen bestuur hiervoor toestemming heeft verleend, ofwel dit conform de begroting is.
2. Het dagelijks bestuur draagt zorg voor:
   a. het opstellen van agenda's en verslagen van vergaderingen van het algemeen bestuur;
   b. de informatievoorziening aan het algemeen bestuur.

HOOFDSTUK V: DE VOORZITTER

Artikel 14 Benoeming en taak

1. Het voorzitterschap van het algemeen bestuur en van het dagelijks bestuur door de voorzitter is geregeld in de Wgr
2. De vicevoorzitter van het algemeen bestuur is tevens vicevoorzitter van het dagelijks bestuur.
3. De vertegenwoordiging van het openbaar lichaam door de voorzitter is geregeld in de Wgr.

1. Het algemeen bestuur wijst uit zijn midden een voorzitter en een vicevoorzitter aan.
2. De voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.
3. De vicevoorzitter vervangt de voorzitter indien deze verhinderd is.

4. Indien door het recreatieschap een geding wordt gevoerd tegen of een rechtshandeling gepleegd met een rechtspersoon, die door dezelfde persoon wordt vertegenwoordigd als de voorzitter van het recreatieschap, wordt het recreatieschap vertegenwoordigd door de vicevoorzitter, ook indien door de wederpartij alsnog een andere vertegenwoordiger mocht zijn aangewezen.

HOOFDSTUK VI: COMMISSIES

Artikel 15 Bestuurscommissies

1. Het instellen van commissies van advies door het algemeen bestuur is geregeld in de Wgr.

1. Het algemeen bestuur kan voor bepaalde belangen een bestuurscommissie instellen zoals bedoeld in de artikel 25 van de Wgr, waaraan bevoegdheden van algemeen bestuur en het dagelijks bestuur kunnen worden overgedragen..
2. Het algemeen bestuur bepaalt de bevoegdheden en samenstelling van de bestuurscommissies.
3. Het algemeen bestuur gaat niet over tot het instellen van een bestuurscommissie als bedoeld in het vorige lid dan nadat de raden van de deelnemende gemeenten en Provinciale Staten van de deelnemende provincie van dit voornemen zijn geïnformeerd en gedurende een periode van 3maanden in de gelegenheid zijn gesteld hun wensen en bedenkingen ter kennis van het algemeen bestuur te brengen.

HOOFDSTUK VII: INLICHTINGEN EN VERANTWOORDING

Artikel 16 Interne verantwoording en inlichtingenplicht

1. De verantwoording van de leden van het dagelijks bestuur aan het algemeen bestuur is geregeld in de Wgr.
2. Het verstrekken van inlichtingen door de leden van het dagelijks bestuur aan het algemeen bestuur is geregeld in de Wgr, met in achtneming van het bepaalde in het volgende lid.

1. De leden van het dagelijks bestuur verstrekken - tezamen dan wel afzonderlijk - aan het algemeen bestuur alle inlichtingen die door het algemeen bestuur dan wel één of meer leden daarvan, hetzij mondeling in een vergadering van het algemeen bestuur, hetzij schriftelijk worden verlangd en wel door:
   a. mondelinge beantwoording van de gestelde vragen in dezelfde vergadering van het algemeen bestuur;
   b. toezending van bepaald aangewezen stukken binnen drie weken na ontvangst van het verzoek daartoe;
   c. schriftelijke beantwoording van de gestelde vragen binnen zes weken na ontvangst daarvan.
2. Indien een beroep wordt gedaan op het bepaalde in artikel 23 van de Wgr, kan het algemeen bestuur besluiten, dat in een besloten vergadering de inlichtingen worden verstrekt.

Artikel 17 Externe verantwoording en inlichtingenplicht

1. Een lid van het algemeen bestuur verschaft de raad onderscheidenlijk Provinciale Staten die hem als lid heeft aangewezen, alle inlichtingen die door één of meer leden van die raad onderscheidenlijk Provinciale Staten worden verlangd.
2. Een lid van het algemeen bestuur is aan de raad onderscheidenlijk Provinciale Staten die hem als lid heeft aangewezen, verantwoording verschuldigd voor het door hem in het algemeen bestuur gevoerde beleid.
3. De leden van het dagelijks bestuur alsmede de voorzitter verschaffen inlichtingen aan de raden onderscheidenlijk Provinciale Staten.

Artikel 18 Informatieverstrekking door het bestuur

1. Het algemeen bestuur geeft aan de raden van de deelnemende gemeenten en Provinciale Staten van de deelnemende provincie alle inlichtingen, voor zover dat niet strijdig is met het bepaalde in artikel 52 juncto artikel 23 van de Wgr, die door één of meer leden van de raden en Provinciale Staten schriftelijk worden verlangd en wel door:
   a. toezending van bepaalde aangewezen stukken binnen drie weken na ontvangst van het verzoek daartoe;
   b. schriftelijke beantwoording van de gestelde vragen binnen zes weken na ontvangst daarvan.

2. Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur, de voorzitter en commissies geven de raden en Provinciale Staten alle inlichtingen die de raden onderscheidenlijk Provinciale Staten nodig hebben voor de uitoefening van hun taken.

3. Het algemeen bestuur zendt in ieder geval de volgende stukken, zodra die zijn vastgesteld respectievelijk door het dagelijks bestuur zijn ontvangen, ter kennisneming aan de raden en Provinciale Staten toe:

a. plannen als bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder e;
verordeningen, al dan niet door strafbedreiging of politiedwang te handhaven;
de agenda's voor de vergaderingen van het algemeen bestuur;
b. de reglementen van orde voor de vergaderingen van het algemeen bestuur;
c. het jaarverslag van het recreatieschap, en
d. Koninklijke besluiten die betrekking hebben op stukken of aangelegenheden van het recreatieschap.

HOOFDSTUK VIII: BELEID, UITVOERING EN VERANTWOORDING

Artikel 20 Beleid
1. Het algemeen bestuur kan bij verordening een procedure vaststellen voor het opstellen en vaststellen van een meerjarig beleidsplan als bedoeld in artikel 4, eerste lid onder e, alsmede wijzigingen hierop, waarin de betrokkenheid wordt beschreven van:
   a. de deelnemers aan de regeling
   b. de uitvoeringsorganisatie
   c. de belangenorganisaties van gebruikers, recreanten en ondernemers
   d. de eigenaren van zakelijke rechten in het gebied

Artikel 19 Verantwoording /verslaglegging

1. Het algemeen bestuur brengt ten behoeve van de deelnemers jaarlijks verslag uit van de werkzaamheden van het recreatieschap gedurende het voorafgaande jaar. Het jaarverslag wordt algemeen verkrijgbaar gesteld.
2. Het algemeen bestuur kan in een verordening nadere regels stellen met betrekking tot periodieke rapportages door de uitvoeringsorganisatie.

Artikel 20 Mandaat

Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur dan wel de voorzitter kunnen hun bevoegdheden inzake de hun opgedragen taken met inachtneming van afdeling 10.1.1. van de Algemene wet bestuursrecht mandateren of machtigen of volmacht verlenen zowel binnen het openbaar lichaam als aan een uitvoeringsorganisatie.

HOOFDSTUK IX: FINANCIËLE BEPALINGEN

Artikel 21 Geld- en financieringsmiddelen

De geldmiddelen van het recreatieschap worden gevormd door:

a. bijdragen van de deelnemers, die worden bepaald met inachtneming van de regels in de door het algemeen bestuur vastgestelde Verordening financieel beheer;
b. subsidies, andere bijdragen dan de onder a bedoelde, schenkingen, legaten en erfstellingen;
c. geldleningen;
d. exploitatieopbrengsten, waaronder begrepen eenmalige vergoedingen uit het in beheer zijnde recreatiegebied, en
e. overige inkomsten.

HOOFDSTUK X: TOETREDING, UITTREDING, WIJZIGING EN OPHEFFING

Artikel 22 Toetreding

1. Het daartoe bevoegde orgaan van een publiekrechtelijk lichaam of rechtspersoon kan verzoeken tot toetreding tot deze regeling. Het verzoek wordt aan het algemeen bestuur gezonden en een afschrift aan de deelnemers.
2. Het algemeen bestuur stelt, na overleg met de deelnemers, binnen drie maanden, nadat het in het eerste lid bedoelde verzoek is ontvangen, een ontwerp vast voor de aanpassing van de gemeenschappelijke regeling in verband met de voorgenomen toetreding alsmede een regeling voor de gevolgen van de toetreding. Het dagelijks bestuur zendt dit ontwerp en regeling aan de deelnemers, waaronder begrepen de aspirant-deelnemer, met het verzoek binnen drie maanden na verzending hiervan, inzake de vaststelling ervan een besluit te nemen. De toetreding vindt plaats wanneer alle deelnemers en de aspirant-deelnemer hiertoe eensluidend besluiten.
3. De toetreding treedt in werking de eerste dag van de maand na bekendmaking van het besluit, of anders op een moment zoals bepaald in het toetredingsbesluit.

Artikel 23 Uittreding

1. Een deelnemer die voornemens is uit te treden, kan het algemeen bestuur verzoeken een indicatie te geven van de gevolgen van de uittreding voor het openbaar lichaam. De indicatie wordt binnen zes maanden na het verzoek verstrekt, tenzij anders overeengekomen is tussen het algemeen bestuur en de uittredende deelnemer. De kosten van de indicatie komen voor rekening van de deelnemer die daarom heeft verzocht. De indicatie is niet bindend.
2. Onder de gevolgen van uittreding worden verstaan de financiële, juridische, personele en organisatorische consequenties die het directe gevolg zijn van de uittreding.
3. Uittreding uit deze regeling kan geschieden met ingang van het derde kalenderjaar volgend op de toezending van het betreffende besluit van de uittredende deelnemer aan het algemeen bestuur. Bij unaniem besluit van alle deelnemers kan van deze termijn afgeweken worden.
4. De procedure voor uittreding begint de dag nadat het algemeen bestuur het besluit tot uittreding van de deelnemer heeft ontvangen.
5. Uittreding geschiedt onder door het algemeen bestuur na overleg met deelnemers te stellen regelen, vervat in een uittredingsplan.
6. Het algemeen bestuur stelt binnen drie maanden nadat het besluit tot uittreding is ontvangen een ontwerp vast voor de aanpassing van de gemeenschappelijke regeling aan de gevolgen van de uittreding en zendt dit ontwerp aan de deelnemers met het verzoek binnen drie maanden na verzending van dat ontwerp inzake de vaststelling ervan een besluit te nemen.

Artikel 24 Uittredingsplan

1. Het uittredingsplan bepaalt de wijze van berekening van de financiële gevolgen van de uittreding, waaronder in ieder geval betreffen de voort te zetten verplichtingen van de uittredende deelnemer betreffende de rente en aflossing van geldleningen en andere langlopende verplichtingen met een resterende looptijd van ten minste 5 jaar.
2. Het uittredingsplan bevat een voorlopige berekening van de financiële gevolgen van de uittreding te betalen door de uittredende deelnemer, hierna te noemen de voorlopige uittreedsom.
3. Met het oog op het bepalen van de inhoud van het uittredingsplan wijst het dagelijks bestuur een onafhankelijke externe deskundige aan die in opdracht van het algemeen bestuur het concept-uittredingsplan voorbereidt. De kosten voor het inschakelen van een onafhankelijke externe deskundige komen voor rekening van de uittredende deelnemer.
4. Het dagelijks bestuur wijst de onafhankelijke externe deskundige aan op basis van een gezamenlijke voordracht van de uittredende deelnemer en de andere deelnemers in het algemeen bestuur. Indien geen overeenstemming kan worden bereikt over een gezamenlijke voordracht, wijst het algemeen bestuur de onafhankelijke externe deskundige aan op basis van een bindende voordracht van een selectiecommissie bestaande uit drie leden uit de deelnemers, waaronder in ieder geval een vertegenwoordiger van de uittredende deelnemer en een vertegenwoordiger van algemeen bestuur.
5. Ten minste zes maanden voorafgaand aan het moment van uittreding stelt het algemeen bestuur het uittredingsplan en de voorlopige uittreedsom vast. Het algemeen bestuur baseert de berekening van de voorlopige uittreedsom op de systematiek als bedoeld in het eerste lid en op de jaarrekening van het meest recent verstreken begrotingsjaar.
6. Uiterlijk zes maanden na het moment van uittreding stelt het algemeen bestuur de definitieve uittreedsom vast. Het algemeen bestuur baseert de berekening van de definitieve uittreedsom op de systematiek als bedoeld in artikel 23.
7. Bij de berekening van de kosten voor uittreding zoals bedoeld in het zesde lid wordt een risico-opslag van 10% op de uittreedsom toegepast om eventueel onvoorziene toekomstige kosten gerelateerd aan de uittreding te ondervangen. Deze opslag vrijwaart de uittredende deelnemer van alle toekomstige onvoorzienbare kosten.
8. Bij de voorbereiding van het concept uittredingsplan biedt het algemeen bestuur de uittredende deelnemer de keuze tussen een betaling van de uittreedsom in een aantal termijnen of voor betaling van de uittreedsom in een keer. In het uittredingsplan bepaalt het algemeen bestuur conform de voorkeur van de uittredende deelnemer of de uittredende deelnemer de uittreedsom in een daarbij te bepalen aantal termijnen of in een keer dient te betalen.

Artikel 25 Te vergoeden kosten van uittreding

1. De voorlopige, respectievelijk de definitieve uittreedsom bestaat uitsluitend uit een vergoeding ter compensatie van frictiekosten en desintegratiekosten, onder aftrek van eventuele baten.

2. Onder frictiekosten worden verstaan alle incidentele kosten te maken door het recreatieschap die het directe gevolg van de beslissing tot uittreding van een deelnemer zijn.
3. Onder desintegratiekosten worden verstaan alle kosten direct dan wel toekomstig te maken dan wel te dragen door het recreatieschap die samenhangen met de afbouw van overcapaciteit in personele en materiële sfeer en andere verplichtingen, de afbouw van risico's daarbij inbegrepen, ontstaan als direct gevolg van de uittreding.
4. Het recreatieschap brengt alle frictiekosten en desintegratiekosten, onder aftrek van eventuele baten, in rekening bij de uittredende deelnemer. De uittredende deelnemer is verplicht tot betaling van de definitieve uittreedsom, binnen drie maanden nadat het algemeen bestuur de definitieve uittreedsom, als bedoeld in artikel 24, zesde lid, heeft vastgesteld, tenzij in het uittredingsplan overeenkomstig artikel 24, achtste lid, anders is vastgelegd.
5. Kosten die de uittredende deelnemer maakt ter voorbereiding op of als gevolg van de beslissing tot uittreding komen voor rekening van de deelnemer.
6. De raming en berekening van de kosten voor uittreding worden gebaseerd op de feiten en omstandigheden die bekend waren op het moment van de daadwerkelijke uittreding, bedoeld in artikel 23, derde lid.
7. Het recreatieschap is gehouden redelijkerwijs al het mogelijke te doen om de uittredingskosten zo laag mogelijk te houden. Het voorgaande behoeft niet te leiden tot wijziging van overeenkomsten met en verplichtingen jegens derden die zijn aangegaan respectievelijk bepaald voorafgaand aan het tijdstip van ontvangst door het algemeen bestuur van het besluit tot uittreding van de deelnemer.

Artikel 26 Wijziging

Deze regeling kan slechts worden gewijzigd bij gelijkluidend besluit van alle deelnemers.

Artikel 27 Opheffing en liquidatie

1. Deze regeling kan worden opgeheven bij gelijkluidend besluit van alle deelnemers.
2. In geval van opheffing van deze regeling geschiedt de liquidatie door het algemeen bestuur dat daarvoor de nodige regels stelt. Hierbij kan van bepalingen van deze regeling worden afgeweken.
3. Het liquidatieplan voorziet in ieder geval in de verplichtingen van de deelnemende gemeenten en provincie tot deelneming in de financiële en personele gevolgen van de opheffing.
4. Het liquidatieplan wordt door het algemeen bestuur, de deelnemers gehoord, vastgesteld.
5. Het dagelijks bestuur is belast met de uitvoering van het liquidatieplan.
6. Een voor- of nadelig saldo van de liquidatie wordt over de deelnemers verdeeld, respectievelijk omgeslagen op overeenkomstige wijze als de omslag van een exploitatietekort.

HOOFDSTUK XI: HET ARCHIEF

Artikel 28 Archief

1. Het dagelijks bestuur draagt zorg voor de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap.
2. De directeur en de bestuurssecretaris zijn belast met het beheer van de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap, voor zover deze niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats.
3. Het algemeen bestuur stelt voorschriften vast voor het beheer van de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap, die nog niet naar de archiefbewaarplaats zijn overgebracht.
4. Het recreatieschap vormt één archief voor de eigen bedrijfsvoerings-, bestuurstaken en de door de deelnemers overgedragen (gedelegeerde) bevoegdheden.
5. Voor de bewaring van de over te brengen archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap wordt aangewezen de archiefbewaarplaats van Het Noord-Hollands Archief.
6. Met het toezicht op het beheer van de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap, voor zover deze niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats, is belast de archivaris van het Noord-Hollands Archief.
7. De archivaris van het Noord-Hollands Archief brengt tweejaarlijks aan het dagelijks bestuur verslag uit over het toezicht op het beheer van de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap, die nog niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats.

8. Het dagelijks bestuur brengt tweejaarlijks verslag uit aan het algemeen bestuur over de uitoefening van de aan hen opgedragen zorg voor de archiefbescheiden en de uitvoering van het archiefbeheer van de organen van het recreatieschap.
9. De deelnemers aan de regeling stellen tijdig aan het dagelijks bestuur de archiefbescheiden beschikbaar, die nodig zijn voor de uitvoering van de overgedragen taken.
10. In een verklaring van terbeschikkingstelling worden de periode van terbeschikkingstelling en het toezicht op het beheer van de ter beschikking gestelde archiefbescheiden vastgelegd.
11. In de verklaring kunnen nadere voorwaarden worden gesteld aan de terbeschikkingstelling.
12. Na opheffing van de gemeenschappelijke regeling worden de in het tweede lid bedoelde archiefbescheiden overgebracht naar de in het derde lid genoemde archiefbewaarplaats.

HOOFDSTUK XII: SLOTBEPALINGEN

Artikel 29 Duur en inwerkingtreding

1. Deze regeling treedt in werking met ingang van 1 januari 2019.
2. Het college van Gedeputeerde Staten draagt zorg voor de bekendmaking van de regeling.
3. Deze regeling is aangegaan voor onbepaalde tijd.

Artikel 30 Geschillenregeling

Indien er geschillen ontstaan aangaande de uitvoering of toepassing van deze regeling, wordt het geschil als volgt opgelost:

a. de bij het geschil betrokken deelnemers treden met elkaar in overleg, indien dit niet resulteert in een oplossing wordt vervolgens;
b. door de bij het geschil betrokken deelnemers een mediator aangesteld, indien dit niet resulteert in een oplossing wordt vervolgens;
c. een geschillencommissie, samengesteld door gedeputeerde staten, in overleg met de dagelijkse besturen van de bij het geschil betrokken deelnemers, indien dit niet resulteert in een oplossing wordt vervolgens;
d. de beslissing van een rechterlijke instantie gevraagd.

Artikel 31 Evaluatie

1. Het bestuur draagt tenminste een keer in de vier jaar zorg voor een evaluatie van de regeling.
2. De evaluatie heeft onder meer, doch niet uitsluitend, tot doel na te gaan:
    a. of, en zo ja in welke mate, de met deze regeling beoogde samenwerking is gerealiseerd;
    b. of, en zo ja in welke mate, de bij deze regeling opgedragen taken, in het licht van de beoogde samenwerking, aanpassing behoeven.

Artikel 32 Citeertitel

Deze regeling wordt aangehaald als 'gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer’.

Deze wijziging treedt in werking de dag na bekendmaking.

GROENGEBIED AMSTELLAND

Postbus 2571, 2002 RB Haarlem
Genieweg 46a, Velsen-Zuid
Telefoon 023 – 520 28 00
info@recreatienoordholland.nl
www.groengebied-amstelland.nl
K.v.K. 34359323

Aan de raden en colleges van de deelnemende gemeenten
Aan Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten van Noord-Holland

Velsen-Zuid: 22 augustus 2023
Uw kenmerk: -
Ons kenmerk: U2023
Projectnummer: -
Onderwerp: a) Verzoek toestemming wijzigingen Gemeenschappelijke regeling Groengebied Amstelland
b) Uitnodiging zienswijzen ontwerp Verordening financieel beheer Groengebied Amstelland

Bijlage(n):
1. Toelichting bij wijzigingen GR Groengebied Amstelland incl. WAS-WORDT tabel
2. Ontwerp gewijzigde GR Groengebied Amstelland SCHONE VERSIE
3. Ontwerp gewijzigde Verordening financieel beheer GGA

Behandeld door: Michael Omvlee, sr. projectmanager Recreatie Noord-Holland

Geachte raads- en Statenleden, en leden van colleges van B&W en Gedeputeerde Staten,

Het bestuur van recreatieschap Groengebied Amstelland biedt u hierbij aan:

1. De gewijzigde Gemeenschappelijke regeling recreatieschap Groengebied Amstelland (**toestemming**) en
2. De gewijzigde Verordening financieel beheer recreatieschap Groengebied Amstelland (**zienswijze**).

Het algemeen bestuur van het recreatieschap heeft beide documenten in haar vergadering van 13 juli 2023 besproken en besloten deze voor verdere behandeling aan raden en staten van de deelnemers aan te bieden. Wij vragen u beide documenten in samenhang te behandelen zoals hieronder gemotiveerd.

Aanleiding en context
Als gevolg van de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (hierna: Wgr) per 1 juli 2022 is het noodzakelijk om de gemeenschappelijke regeling recreatieschap Groengebied Amstelland (hierna: GR) aan te passen. De wetgever heeft bepaald dat alle gemeenschappelijke regelingen uiterlijk 1 juli 2024 moeten voldoen aan de Wgr. Voor Groengebied Amstelland betekent het dat deze gelegenheid benut wordt om de verouderde GR –voor het laatste gewijzigd in 2007- te actualiseren en te moderniseren. Dat geldt eveneens voor de bijbehorende kaart waarop het werkingsgebied van de GR -met enkele kleine grenscorrecties- is weergegeven. Een deel van de wijzigingen betreft het overhevelen van financiële aspecten naar de Verordening financieel beheer van het recreatieschap (hierna: VFB). Die wordt daarom gelijktijdig voor zienswijzen voorgelegd.
Alle voorbereidingen voor wijziging van de GR zijn namens het recreatieschap door Recreatie Noord-Holland met ondersteuning van externe deskundigen en in samenspraak met een ambtelijke werkgroep en het Bestuursbureau van de recreatieschappen uitgevoerd. In november 2022 zijn alle raads- en statenleden, alsmede betrokken bestuurders, in de gelegenheid geweest deel te nemen aan een (tweetal) sessie(s) ter voorbereiding op de wijzigingen. In de uitgebreide toelichting (bijlage 1) wordt integraal verwezen naar de ‘notitie bouwstenen’, zijnde het resultaat van deze sessie(s).

Toestemming wijzigingen GR Groengebied Amstelland
De *wijziging van de gemeenschappelijke regeling recreatieschap Groengebied Amstelland* wordt u hierbij conform artikel 51 lid 4 Wgr aangeboden voor uw toestemming. Alle deelnemers aan de regeling dienen een eensluidend besluit te nemen. Eenzijdige aanpassingen zijn derhalve niet mogelijk. De toestemming kan slechts worden onthouden wegens strijd met het recht of het algemeen belang.
De regeling wordt eerst gewijzigd nadat alle colleges, raden en Staten hebben toegestemd. Na publicatie is de gewijzigde regeling van kracht.

De voorliggende wijziging van de GR is voorzien van een uitgebreide inhoudelijke toelichting en motivatie (bijlage 1). Aan het eind van dat document bevindt zich een samenvattende tabel met een artikelsgewijs overzicht van alle voornaamste wijzigingen. Op aanvraag is een afzonderlijk 'was-wordt' document beschikbaar waaruit nauwkeurig blijkt welke wijzigingen op de bestaande GR zijn doorgevoerd.
Het resultaat van alle wijzigingen is de 'schone versie' van de GR die u als bijlage 2 aantreft. Deze zal na toestemming van alle deelnemers worden gepubliceerd.

Zienswijze gewijzigde Verordening financieel beheer Groengebied Amstelland
Gelijktijdig met de wijzigingen van de GR ontvangt u van het recreatieschap de (ontwerp) gewijzigde *Verordening financieel beheer Recreatieschap Groengebied Amstelland (VFB)*. De reden hiervan is dat tal van financiële bepalingen uit de bestaande GR zijn overbracht naar deze verordening. U wordt uitgenodigd uw zienswijze op deze (ontwerp) gewijzigde verordening kenbaar te maken aan het recreatieschap. De zienswijzen van alle deelnemers worden door het dagelijks bestuur becommentarieerd en tezamen met de eventueel aangepaste verordening ter vaststelling voorgelegd aan het algemeen bestuur.
De aanpassingen in de VFB (bijlage 3) zijn aan de hand van gekleurde tekstpassages inzichtelijk gemaakt. De uitleg staat op het voorblad.

Termijnen
Voor uw toestemming op de *gewijzigde GR* geldt een wettelijke reactietermijn van 13 weken na verzending, overeenkomstig de bepalingen in afdeling 10.2.1 (Goedkeuring) van de Algemene wet bestuursrecht. Gelijktijdig wordt uw zienswijze verzocht op de *gewijzigde Verordening financieel beheer*. Hiervoor geldt formeel een reactietermijn van 8 weken na verzending, maar gelet op de samenhang met de gewijzigde gemeenschappelijke regeling kan hiervoor dezelfde termijn van 13 weken worden aangehouden. We gaan er vanuit dat het alle deelnemers van de GR lukt om uiterlijk in december 2023 tot een positief besluit te komen.

Vragen?
Wanneer u vragen hebt of toelichting op de stukken wenst, kunt u contact op te nemen met dhr. M. Omvlee, sr. projectmanager Recreatie Noord-Holland, telefonisch bereikbaar via 06-29062437.

Met vriendelijke groet
namens het bestuur van recreatieschap Groengebied Amstelland,

Joyce Langenacker,
Voorzitter

Toelichting bij de wijzigingen van de gemeenschappelijke regeling Groengebied Amstelland

Context – wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen

Op 14 december 2021 heeft Eerste Kamer ingestemd met het wetsvoorstel “Versterken van de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen” om de Wet gemeenschappelijke regelingen (hierna: Wgr) te wijzigen. Sinds 1 juli 2022 is deze wetswijziging van kracht. De wijziging heeft tot doel de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen te versterken. Met deze wijziging hebben en krijgen volksvertegenwoordigers, waaronder gemeenteraadsleden en Statenleden, meer invloed op de besluitvorming van dit soort samenwerkingen en kunnen ze die beter controleren

Het gaat daarbij specifiek om de kaderstellende en controlerende rol bij de uitvoering van taken in gemeenschappelijke regelingen. Om die versterking te bereiken is een aantal bestaande instrumenten van de volksvertegenwoordiging aangepast en uitgebreid. Ook is de democratische legitimatie van de besluitvorming binnen zo’n samenwerkingsverband vergroot door participatiemogelijkheden van burgers en belanghebbenden bij de besluitvorming in gemeenschappelijke regelingen.

Het instrumentarium van gemeenteraad en Provinciale Staten is uitgebreid. Het betreft niet alleen verplichte, uit de Wgr voortvloeiende wijzigingen. Een aantal wijzigingen houden ook een keuze in om het instrument wel of niet in de gemeenschappelijke regeling (hierna; GR) op te nemen en toe te passen. De keuzes richten zich op:

- *Zienswijzen* indienen, reacties op zienswijzen – begroting en andere besluiten
- *Evaluatie*, o.a. van beleid en uitvoering van de GR
- *Participatie/inspraak*, o.a. gemeenschappelijke (raads)adviescommissie, burgerparticipatie
- *Uittredingsregeling*, gevolgen van, en voorwaarden waaronder uittreding mogelijk is.

Alle hier bedoelde (5) recreatieschappen in Noord-Holland zijn zogeheten ‘gemengde regelingen’ van colleges, gemeenteraden en Provinciale Staten. Voor recreatieschap Geestmerambacht geldt dit zonder de provincie dus zonder college van GS en Provinciale Staten van Noord-Holland. De colleges, raden en Staten zijn dus collectief eigenaren van deze recreatieschappen.

De eigenaren (deelnemers) hebben tot uiterlijk 1 juli 2024 tijd om de regeling te wijzigen. Er zijn echter een aantal wettelijke wijzigingen die vanaf 1 juli 2022 direct in werking zijn getreden, zoals de gewijzigde begrotingstermijnen, de actieve informatieplicht van het bestuur en de bevoegdheid van lokale of gezamenlijke rekenkamers om onderzoek te doen naar het gevoerde bestuur van een gemeenschappelijke regeling (artikel 184 Gemeentewet).

Werkgroep WGR

Via het voorzittersoverleg is ervoor gekozen om de besluitvorming voor aanpassing van de (5) gemeenschappelijke regelingen gecoördineerd uit te voeren. Uitgangspunt is dat voor alle schappen de wijzigingen in één keer worden gedaan zodat de colleges, gemeenteraden en Provinciale Staten de ontwerp regelingen slechts één keer in procedure hoeven te nemen voor alle recreatieschappen waar ze deel van uitmaken.

In opdracht van, en onder aansturing van het Bestuursbureau is door RNH een *ambtelijke werkgroep WGR* geformeerd, bestaande uit vertegenwoordigers van adviescommissieleden van de recreatieschappen. Het betreft vrijwel dezelfde ambtelijke vertegenwoordigers die eerder betrokken zijn geweest bij de oprichting van het Bestuursbureau.

Begin 2022 is reeds door een jurist een quick scan uitgevoerd waaruit blijkt met welke keuzes en wijzigingen de recreatieschappen te maken hebben. De werkgroep heeft een aantal primaire resultaten vertaald naar concrete voorstellen voor besluitvorming. Deze staan vervat in de notitie ‘Bouwstenen WGR’.

Bouwstenen WGR – informatiebijeenkomsten voor leden van raden en Staten (nov. 2022)

Omdat de gemeenschappelijke regelingen van de colleges, raden en Staten zijn, zijn alle gemeenteraadsleden, Statenleden en colleges van B&W en GS uitgenodigd om begin november 2022 actief (fysiek of digitaal) deel te nemen aan één van de twee informatiebijeenkomsten annex werksessies WGR. Tijdens die bijeenkomsten hebben de aanwezigen kennis genomen en kunnen reageren op de bevindingen en voorstellen (vervat in 'Bouwstenen WGR') die vanuit de ambtelijke werkgroep door het Bestuursbureau ter besluitvorming aan de schapsbesturen zijn voorgelegd.

Aansluitend zijn in november en december 2022 de in de 'Bouwstenen WGR' gemotiveerde keuzes en voorstellen -als basis voor wijziging van de gemeenschappelijke regelingen- unaniem door alle recreatieschappen aanvaard of omarmd.

Zo is ermee ingestemd om geen gemeenschappelijke adviescommissie (van raadsleden) in te stellen en het aantal momenten of onderwerpen voor het indienen van zienswijzen niet te vergroten.

Wel is besloten om de in de wet verankerde mogelijkheid voor burgerparticipatie voor het bestuur nader uit te werken waarbij nadrukkelijk afstemming met de gemeenten moet plaatsvinden. De primaire verantwoordelijkheid voor ruimtelijke planvorming ligt bij de gemeenten. Hiervoor geldt o.a. de Omgevingswet Een aantal zaken is verplicht uitgewerkt in de voorliggende ontwerp GR zoals het privaatrechtelijk toezicht (democratische controle), de evaluatie van de GR, uittredingsregeling, actieve informatieplicht en de wijze van reactie op zienswijzen.

Bestuurlijk portefeuillehouder en opdrachtgeverschap

Vanuit het Voorzittersoverleg is Annette Groot (wethouder gemeente Dijk & Waard) bereid gevonden om de rol van bestuurlijke portefeuillehouder op zich te nemen. Het Bestuursbureau vervult namens de recreatieschappen de rol van ambtelijk opdrachtgever voor de procesmanager van RNH en de ambtelijke werkgroep WGR.

Overige aanleidingen om de GR en de Verordening financieel beheer te wijzigen

- *Overheveling financiële aspecten van GR naar Verordening financieel beheer*

Mede op advies van GR experts zijn de financiële bepalingen –waaronder de bijlage met de verdeling van participantenbijdragen- verplaatst naar de Verordening financieel beheer. Dit maakt toekomstige wijzigingen namelijk veel gemakkelijker. Het vergroot de wendbaarheid van het recreatieschap zonder te tornen aan het budgetrecht van raden en Staten. De gewijzigde verordening wordt voor zienswijzen aangeboden aan raden en Staten en treedt pas in werking nadat de gewijzigde GR is gepubliceerd.

- *Bestuurlijke organisatie en gemeentelijke herindeling Amsterdam*

Sinds de wijziging van de Gemeentewet en enige ander wetten in 2014 heeft Amsterdam geen stadsdelen met een zelfstandig bestuur (deelgemeenten). In de huidige GR wordt hier nog wel naar verwezen.

In 2022 is Weesp opgenomen binnen de grenzen van de gemeente Amsterdam. Het aantal inwoners van Amsterdam is daardoor toegenomen. Dit kan van invloed zijn op de algehele omvang van de participantenbijdrage(n) zoals nu voorgesteld is in de gewijzigde Verordening financieel beheer

- *Actualisatie van de doelstelling*

De maatschappelijke betekenis van het recreatiegebied is in de loop der tijd op onderdelen gewijzigd en dat noopt tot een redactionele aanpassing van de doelstelling.

Naar: ‘Bouwstenen WGR’, waarover op 24-11-2022 is besloten door het Algemeen Bestuur van Groengebied Amstelland:

Onderwerp	Toelichting	Advies (ja / nee)	Motivatie, en waar staat dit in de ontwerp GR
Gemeenschappelijke adviescommissie	Een commissie bestaande uit raadsleden die het bestuur van de gemeenschappelijke regeling van advies kan voorzien, de besluitvorming van de raden van de deelnemende gemeenten met betrekking tot de gemeenschappelijke regeling kan voorbereiden of de raden van advies kan voorzien.	**Nee**	De raden en Staten worden op dit moment al voorzien van transparante (meerjaren) programmabegrotingen en jaarrekeningen waarbij zij zienswijzen kunnen inbrengen. Ook worden (Kadernota en) gebiedsvisies voor een zienswijze bij de raden en Staten ingebracht. Het bestuur wordt ondersteund door een ambtelijke adviescommissie waarin ambtenaren van alle deelnemende gemeenten en de provincie zitten. Groengebied Amstelland is een uitvoeringsgerichte orgaan (‘openbaar lichaam’) dat een recreatiegebied beheert op basis van vastgesteld provinciaal en gemeentelijk beleid. Dat maakt de behoefte aan extra adviesmogelijkheden minder groot dan bij gemeenschappelijke regelingen die ook beleidszaken regelen.
Indienen zienswijzen op verschillende onderwerpen	Gemeenteraden en Provinciale Staten krijgen de bevoegdheid om een zienswijze in te dienen voorafgaand aan het nemen van besluiten door de GR. In de regeling moet worden vastgelegd over welke ontwerp besluiten zienswijzen kunnen worden ingediend. Het dagelijks bestuur (DB) van de GR laat vervolgens voorafgaand aan het daadwerkelijke besluit aan het algemeen bestuur (AB) weten óf en wat er is gedaan met deze zienswijzen. De Wgr sluit overigens niet uit dat in de GR wordt vastgelegd dat er geen mogelijkheid tot zienswijzen bestaat voor bepaalde besluiten van de GR. De zienswijzen kunnen dus niet alleen in de begrotingscyclus worden ingediend, maar ook bij voorgenomen besluiten. Bijvoorbeeld bij besluiten met een aanzienlijk financieel belang, politiek gevoelige besluiten of beleidsmatige keuzes.	**Nee**	Raden en Staten mogen nu al bij de behandeling van de ontwerp (meerjaren) begroting zienswijzen indienen. Deze kunnen ook betrekking hebben op voorgenomen beleid of financiële uitgangspunten. Alle zienswijzen worden door het DB beoordeeld en becommentarieerd. Vervolgens wordt dit in het AB besproken waarna de (meerjaren) begroting -eventueel gewijzigd- wordt vastgesteld. Bij de behandeling van de zienswijzen wordt aangegeven wat ermee is gedaan. Ook visies, verordeningen en uitvoeringsprogramma’s worden nu aan de raden en Staten voor zienswijzen voorgelegd. De besluiten van het bestuur waarover de raden van de deelnemende gemeenten en Provinciale Staten een zienswijze naar voren kunnen brengen voorafgaand aan het nemen van het besluit, staan vervat in ARTIKEL 3 Lid 7a. Lid 7c biedt nog de (extra) mogelijkheid om andere, specifieke ontwerp besluiten voor zienswijzen open te stellen, ter beoordeling van het bestuur van het recreatieschap. Nog meer mogelijkheden voor zienswijzen zou de bestuurlijke drukte kunnen vergroten. De drukte die bestuurders ervaren als gevolg van deelname aan één of meerdere recreatieschappen is al jarenlang een issue. Bovendien zijn er in de afgelopen jaren weinig zienswijzen ontvangen. Ook de rol van een recreatieschap als beheerder van gebieden en terreinen zonder bevoegdheden van ruimtelijke ordening zorgt ervoor dat zienswijzen niet veel voorkomen.
Burgerparticipatie	Burgerparticipatie binnen het ‘verlengd lokaal bestuur’ is wettelijk verankerd. Zo krijgt de participatie een vaste plek binnen de	**Ja**	Er moet ruimte zijn voor het bestuur om burgerparticipatie in te stellen bij bepaalde projecten, bijvoorbeeld met grote maatschappelijke impact. Hierbij moet worden aangesloten op relevante wetgeving zoals de Omgevingswet. Sowieso moet voor

Onderwerp	Toelichting	Advies (ja / nee)	Motivatie, en waar staat dit in de ontwerp GR
	gemeenschappelijke regelingen. Inwoners en belanghebbenden kunnen bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van het beleid in regionale samenwerkingsverbanden betrokken worden. De Wgr laat overigens de vrijheid om te regelen dat een dergelijke inspraakmogelijkheid niet wordt geboden. Dit kan bijvoorbeeld afhangen van de belangen die de GR behartigt en van de mate waarin het door de regeling gevoerde beleid de belangen van ingezetenen en andere belanghebbenden raakt.		ruimtelijke plannen worden samengewerkt met gemeenten (en het door hen gevoerde participatiebeleid) omdat de ruimtelijke planvorming voornamelijk bij gemeenten is ondergebracht en niet bij de recreatieschappen. ARTIKEL 3 lid 6 is toegevoegd om inspraak door ingezetenen en belanghebbenden van de deelnemende bestuursorganen van de provincie en de gemeenten bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid mogelijk te maken. Aangezien het recreatieschap taken uitvoert die door de deelnemende bestuursorganen zijn overgedragen, is het algemeen bestuur verantwoordelijk voor het regelen van deze participatie. Daartoe zal het algemeen bestuur een verordening dienen vast te stellen, waarin de wijze waarop hieraan invulling wordt gegeven, wordt geregeld.
Privaatrechtelijk toezicht (inhoud regeling) **Toezicht op bestuur**	Samenwerkingsverbanden van decentrale overheden zijn privaatrechtelijk van aard. Hierop waren de controle- en participatie-instrumenten van gemeenschappelijke regelingen niet van toepassing. Op basis van de nieuwe Wgr gaat de regering in overleg met de decentrale overheden een kader opstellen voor democratische controle op privaatrechtelijke samenwerkingen.	**Ja (verplicht)**	Groengebied Amstelland is een publiekrechtelijk samenwerkingsverband, een openbaar lichaam. In die zin is er geen sprake van privaatrechtelijk toezicht. Het aspect van toezicht zit besloten in de controlerende taken en bevoegdheden van de raden en Staten, alsmede van de (nieuwe) bepalingen inzake evaluatie van de GR. Zo kunnen gemeenteraden en Provinciale Staten een gezamenlijke enquête starten naar het in de GR gevoerde bestuur. De bevoegdheid om gezamenlijk als gemeenteraden en Provinciale Staten onderzoek te doen naar het gevoerde bestuur van een GR is ingevoerd bij de wijzigingen van de Wgr (en enige andere wetten in verband met het versterken van de democratische legitimatie van GR'en). Deze wijziging heeft tot doel de controlemogelijkheden van gemeenteraden op gemeenschappelijke regelingen te versterken. De onderzoeksbevoegdheid die is geregeld in de artikelen 155g en 155h Gemeentewet is in grote mate hetzelfde als het lokale enquêterecht van individuele gemeenteraden en Provinciale Staten. De belangrijkste verschillen betreffen de besluitvorming, het samenstellen van de onderzoekscommissie en de omvang van degenen die verplicht zijn mee te werken. Alle betrokken raden en Staten moeten unaniem met deze enquête instemmen
Evaluatie van de GR (inhoud regeling)	Volksvertegenwoordigers krijgen vanwege hun controlerende functie meer invloed op het functioneren van een regeling door een evaluatiemoment in de GR op te nemen van de regeling.	**Ja (verplicht)**	In ARTIKEL 29 wordt hierin voorzien. Hier is de evaluatie van de regeling opgenomen als uitvloeisel van het beleids- en controle-instrument van raden en Staten, zoals dat opgenomen is in artikel 11a van de Wgr. Eenmaal in de vier jaar wordt de regeling geëvalueerd met het doel te beoordelen of met de samenwerking het beoogde doel is gerealiseerd en de taken met het oog op die samenwerking eventueel aanpassing behoeven.

Onderwerp	Toelichting	Advies (ja / nee)	Motivatie, en waar staat dit in de ontwerp GR
	De Wgr is gewijzigd op een aantal meer procedurele aspecten. Zo moeten GR'en bepalingen bevatten over de wijziging, opheffing, toetreding en (voorwaarden van) uittreding. Dit was al het geval voor regelingen die voor onbepaalde tijd zijn getroffen, maar deze verplichting geldt nu ook voor regelingen van bepaalde tijd.		In HOOFDSTUK X van de ontwerp regeling staan alle relevante bepalingen die betrekking hebben op toetreding, uittreding, wijziging en opheffing van de GR. Overigens, staan deze goeddeels ook in de huidige GR
Uittredingsregeling (inhoud regeling)	Het opnemen van een goede uittredingsregeling in de GR. In de regeling dienen afspraken gemaakt te worden over (financiële) gevolgen van uittreding voor de uittredende deelnemers en voor de GR. Op deze manier bestaat vooraf al duidelijkheid bij alle deelnemers over de (financiële) gevolgen die een eventuele uittreding met zich mee brengt.	**Ja (verplicht)**	In HOOFDSTUK X (ARTIKELEN 20 t/m 25) zijn de 'spelregels' verwoord voor toe- en uittreding van participanten, inclusief de wijze waarop de GR kan worden opgeheven en geliquideerd. *Artikelen 21 tot en met 23 Uittreding* De Wgr bepaalt in artikel 9 dat er ter zake uittreding in ieder geval drie zaken geregeld dienen te worden: a. De voorwaarden waaronder kan worden uitgetreden; b. de gevolgen voor het vermogen van de rechtspersoon (het openbaar lichaam) en c. de gevolgen voor alle deelnemers. Uittreding gebeurt bij besluit van een deelnemend bestuursorgaan. Voordat een deelnemer wenst uit te treden is het mogelijk het algemeen bestuur te verzoeken om een indicatie te geven van de gevolgen van uittreding. Deze gevolgen zien op de financiële, juridische, personele en organisatorische consequenties. Uittreding kan in beginsel eerst geschieden met ingang van het derde kalenderjaar volgend op het besluit van de uittredende deelnemer. Door deze termijn kunnen zowel het openbaar lichaam als de deelnemers zich in redelijkheid aanpassen aan de nieuwe situatie. Indien de gevolgen voldoende gemitigeerd zijn of kunnen worden, kunnen de deelnemers ook besluiten deze termijn te verkorten. Voor de uittreding wordt een uittredingsplan vastgesteld, waarin de financiële gevolgen van de uittreding worden opgenomen. Daaronder vallen in ieder geval de verplichtingen van de uittredende deelnemer inzake rente en aflossing van geldleningen en andere langlopende verplichtingen. De uittreedsom die in rekening wordt gebracht bij de uittredende deelnemer en die in het uittredingsplan wordt opgenomen, behelst de frictiekosten en de desintegratiekosten. Daarbij is het openbaar lichaam gehouden om de uittredingssom zo laag als redelijkerwijs mogelijk is te houden.

Onderwerp	Toelichting	Advies (ja / nee)	Motivatie, en waar staat dit in de ontwerp GR
Informatieplicht (inhoud regeling)	Het opnemen van bepalingen omtrent de wijze waarop de actieve informatieplicht wordt vormgegeven. Een nieuw (sturings)instrument is het formaliseren van de actieve informatieplicht van bestuurders van de GR, vergelijkbaar met de informatieplicht van het college aan de raad.	**Ja (verplicht)**	In de Wgr wordt expliciet de actieve inlichtingenplicht aan Staten en raden geregeld in lijn met de bepalingen daarover in de Provincie- en Gemeentewet. In de GR wordt de invulling hiervan geregeld in ARTIKEL 16 lid 2 van HOOFDSTUK VII Inlichtingen en verantwoording Naast deze wijzigingen is tevens vooruitgelopen op de inwerkingtreding van de artikelen 3.1 en 3.2 van de Wet open overheid met het oog op de actieve openbaarmaking. Verder is er een aantal tekstuele veranderingen doorgevoerd. ARTKELEN 5 en 10 In beide artikelen wordt een lid toegevoegd (*lid 8 resp. lid 5*) ten behoeve van de actieve openbaarmaking, zoals dat geregeld is in artikel 3.1 en 3.2 van de Wet open overheid. Een transparante overheid als het recreatieschap zal daarop anticiperen en de agenda, verslagen en besluiten van het algemeen bestuur alsmede de agenda en de besluitenlijsten van het dagelijks bestuur reeds openbaar maken. Uiteraard dienen de belangen van anderen op grond van artikelen 5.1 en 5.2 van de Wet open overheid bij deze openbaarmaking in acht te worden genomen voordat overgegaan wordt tot het openbaar maken ervan.
Wijze van reactie op zienswijzen (inhoud regeling)	De mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen (en het al dan niet uitsluiten van zienswijzen tegen voorgenomen besluiten van de GR) verplicht het dagelijks bestuur van de GR tot inhoudelijke becommentariëring voorafgaand aan het feitelijke besluit door het algemeen bestuur	**Ja (verplicht)**	De Wgr geeft de keuze aan de deelnemende raden en Staten om zienswijzen mogelijk te maken bij besluiten van het bestuur van de gemeenschappelijke regeling. In deze GR (ARTIKEL 3 lid 7) is de afweging gemaakt om dit toe te passen op een aantal besluiten die de kaderstellende, controlerende en financiële bevoegdheden van de Staten en raden aangaan. Het dagelijks bestuur moet op deze zienswijzen reageren, zodat de raden en Staten weten wat met hun zienswijzen gebeurd is. Tegen de ontwerp begroting kon reeds een zienswijze worden ingediend. Nieuw daarbij is dat het DB dient te reageren op de ingediende zienswijzen tegen de ontwerp begroting. Let wel, bij de zienswijze op de bestuurscommissie en privaatrechtelijke rechtspersonen geldt dat de zienswijze gevraagd moet worden overeenkomstig artikel 3 lid 7a en art. 55a Wgr.

Overige relevante wijzigingen

Artikel 2 Doel

Het begrip *openlucht*recreatie past niet meer binnen het huidig maatschappelijke tijdsgewricht waarin grootschalige groen- en recreatiegebieden ruimte bieden aan zowel recreatieve outdoor- als indooractiviteiten. De Wet op de openluchtrecreatie is reeds in 2008 ingetrokken, derhalve is ook de verwijzing hiernaar in artikel 3 komen te vervallen.

Artikel 4 Samenstelling algemeen bestuur

In het achtste lid wordt geregeld dat het lidmaatschap van het algemeen bestuur onverenigbaar is met het in dienst zijn van of ondergeschikt zijn aan het recreatieschap.

Voorts is hier de tekst aangepast op de bestaande bestuurlijke constellatie van de gemeente Amsterdam, zonder stadsdelen, maar wel met drie gemandateerde vertegenwoordigers.

Artikel 6 Openbaarheid van vergaderingen

De openbaarheid van vergaderingen van het algemeen bestuur is geregeld in de Wgr. Deze vergaderingen zijn openbaar, tenzij anders wordt besloten door het algemeen bestuur (artikel 52 in samenhang met artikel 22 Wgr).

Artikel 7 Stemmen en besluitvorming

Het algemeen bestuur beslist bij gewone meerderheid, tenzij anders in de GR geregeld.
Zo is in artikel 17 bepaald dat vaststelling en wijziging van het basisplan en deelplannen met algemene instemming (unanimiteit) van het algemeen bestuur plaatsvindt. Ook wijziging van de regeling kan slechts plaatsvinden na gelijkluidend besluit van alle deelnemers (artikel 24). Voor opheffing van de GR is volgens artikel 26 een gekwalificeerde meerderheid (2/3) vereist.

Artikel 13 Bestuurscommissies

Hierin wordt geregeld dat er bestuurscommissies worden ingesteld. Dit dient specifiek in de GR te worden genoemd. Voor adviescommissies hoeft dat niet. De bevoegdheid tot het instellen daarvan is in de Wgr zelf geregeld en derhalve niet meer vermeld in de GR.

Artikel 19 Geld- en financieringsmiddelen

Hoofdstuk IX: **Financiële bepalingen** is beperkt tot één artikel, waarin de grondslagen van de geld- en financieringsmiddelen voor het recreatieschap zijn opgenomen. De bijdragen van de deelnemers vormen daarin een belangrijk middel. De grondslag wordt bepaald in de GR, de systematiek en uitwerking ervan in een door het algemeen bestuur vast te stellen **Verordening financieel beheer**. Daarmee wordt de mogelijkheid om de bijdragen te wijzigen en sneller in de tijd te laten doorwerken in de planning & control cyclus van de deelnemers vergroot. De vaststelling van deze verordening gaat niet buiten de Provinciale Staten en gemeenteraden om, nu in artikel 3 lid 7a is bepaald dat verordeningen voor zienswijzen naar de deelnemers gaan, voordat de verordening wordt vastgesteld.

De voorbereiding en de vaststelling van de begroting en jaarrekening worden bepaald in de artikelen 58, 58b en 59 van de Wgr. De overige artikelen, inclusief de bijlage met verdeling van de participantenbijdragen zijn, vanwege de eenheid en leesbaarheid van de financiële bepalingen overgeheveld naar de Verordening financieel beheer van het recreatieschap.

Artikel 26 Archief – Hoofdstuk XI Archiefbepaling

Dit artikel is aangepast aan de huidige Archiefwet, waarbij het dagelijks bestuur zorg draagt voor de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap. De archivaris van het Noord-Hollands Archief is belast met het toezicht. Onder ‘organen’ van het recreatieschap worden DB, AB en voorzitter verstaan.

Er zijn voorts diverse redactionele verbeteringen doorgevoerd waaronder:

- verwijzingen naar “de minister belast met de zorg voor de openluchtrecreatie, natuur- en landschapsbeheer” zijn verwijderd
- In de rangschikking van de bepalingen is een iets gewijzigde volgorde gehanteerd waarbij gestreefd is naar een meer logische en leesbare opbouw van de tekst. De aangepaste opbouw loopt synchroon met die van de andere recreatieschappen in Noord-Holland
- Onnodige verwijzingen naar en letterlijke citaten uit de Wgr zijn goeddeels verwijderd

SAMENVATTEND OVERZICHT WIJZIGINGEN

Was-wordt tabel behorend bij de wijziging Gemeenschappelijke regeling Groengebied Amstelland
Cijfers verwijzen naar de betreffende artikelen
Wgr: Wet gemeenschappelijke regelingen

ONDERWERP	WAS (artikel)	WORDT (artikel)	TOELICHTING
Aanhef			Actuele overwegingen voor wijziging regeling
Begrippen	1 1 lid l	1 Vervallen	‘schap’ gewijzigd in ‘recreatieschap’
Doel en werkgebied	2	2	‘openluchtrecreatie’ vervangen door ‘recreatie’
Taak en bevoegdheden	3 3 lid 1e	3 Vervallen 3 lid 1g (nieuw)	 Wet Openluchtrecreatie is vanaf 2005 ingetrokken Aangepast aan de Wgr
Taak en bevoegdheden **Participatie** **Zienswijzen**	4 lid 1 en lid 2 4 lid 3 4 lid 4	Vervallen 3 lid 4 3 lid 5 3 lid 6 (nieuw) 3 lid 7 (nieuw)	Aangepast aan de Wgr. Bevoegdheid volgt uit de Wgr. Verordenende bevoegdheid en mogelijkheid van zienswijzen worden in een openbare vergadering behandeld Toegevoegd op grond van Wgr – participatie Toegevoegd op grond van Wgr – zienswijzen
Algemeen bestuur, samenstelling	5	4	Aangepast aan de Wgr. In de praktijk is het niet altijd mogelijk al in de eerste vergaderingen leden van het algemeen bestuur aan te wijzen.
Algemeen bestuur, Taken en bevoegdheden	6 6 lid 4 6 lid 5	5 Vervallen 5 lid 4 5 lid 8 (nieuw)	Aangepast aan de Wgr Geregeld in de Wgr Actieve informatieplicht Wgr
Algemeen bestuur, werkwijze	7 lid 1, 2 en 3	5, lid 5, 6 en 7 5 lid 8 (nieuw)	 Openbaarheid documenten: Wet open overheid
Openbaarheid vergaderingen		6 (nieuw)	Aangepast aan de Wgr
Stemmen en besluitvorming		7 (nieuw)	Aangepast aan de Wgr
Algemeen bestuur, verantwoording	8 a, b en c	15 lid 4 a, b en c	Verantwoording en informatieplicht van participanten. Geregeld in de Wgr
Dagelijks bestuur, samenstelling	9	9	Geregeld in de Wgr
Dagelijks bestuur, taken en bevoegdheden **Werkwijze DB**	10 lid 1a en 1b 10 lid 1c 10 lid 1d 10 lid 1e 10 lid 2 10 lid 3	11 lid 2a en 2b 11 lid 1b Vervallen 11 lid 1c 11 lid 1a t/m lid 1c 10 (nieuw)	 Geregeld in de Wgr Aangepast aan de Wgr
Dagelijks bestuur, verantwoording	11 lid 1 en 2 11 lid 2 en 3	Vervallen 14 lid 1 en 2	Geregeld in de Wgr
Voorzitter en vice-voorzitter	12 lid 1, 3 en 4 12 lid 2 en 5	Vervallen 12 lid 1 en 3	Geregeld in de Wgr

ONDERWERP	WAS (artikel)	WORDT (artikel)	TOELICHTING
Voorzitter en vice-voorzitter	13	14 lid 3 12 lid 5	 Openbaarheid n.a.v. Wet open overheid
Voorzitter en vice-voorzitter	14	12 lid 4	
Bestuurscommissies	15 lid 1 15 lid 2 en 3	13 Vervallen	 Geregeld in de Wgr
Vergoeding/ tegemoetkoming	16	8	
Informatieplicht **Actieve informatieplicht**	17 lid 1 17 lid 2 17 lid 3	16 lid 3 (deels vervallen) 16 lid 1 Vervallen 16 lid 2 (nieuw)	Geregeld in de Wgr; onderscheid gemaakt in - interne verantwoording en inlichtingenplicht (art. 14) - externe verantwoording en inlichtingenplicht (art. 15) - informatieverstrekking door bestuur (art. 16) Aangepast aan de Wgr
Geschillen	18	28	
Beleid, verantwoording en verslaglegging	19 lid 1 19 lid 2, 3 en 4	Vervallen 17 lid 1,2 en 3	Algemene bevoegdheid van het AB
Organisatie, **Mandaat**	20 (vervallen)	18 (nieuw)	Algemene bevoegdheid van het AB, DB en voorzitter cf. Algemene wet bestuursrecht
Verantwoording	21	Vervallen	Algemene bevoegdheid van het AB Actieve informatieplicht, zie artikel 16
Geld- en financieringsmiddelen	22 22 lid 1 a 22 lid 2	19 19 lid a Vervallen	Bijdragen deelnemers worden geregeld in de verordening financieel beheer Geregeld in verordening financieel beheer
Financiële bepalingen	23 tot en met 29	Vervallen	Overgeheveld naar Verordening financieel beheer (en daar geactualiseerd en aangepast aan de Wgr)
Toetreding	30	20	
Uittreding	31	21, 22 en 23 (nieuw)	Aangepast aan de eisen van de Wgr
Wijziging regeling	32	24	
Opheffing en liquidatie	33	25	
Archief	34	26 (nieuw)	Aangepast aan de Archiefwet
Slotbepalingen: duur	35	27	
Evaluatie		29 (nieuw)	Evaluatiebepaling opgenomen cf. Wgr
Citeertitel	36	30	
Verdeelsleutel bijdragen deelnemers	Bijlage	Vervallen	Overgeheveld naar Verordening financieel beheer (en daar geactualiseerd en aangepast aan de Wgr)
Kaart werkingsgebied	Bijlage	Bijlage	Begrenzing is marginaal aangepast op grond van feitelijke situatie

Gemeenschappelijke regeling Groengebied Amstelland

Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland, de raden en colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Amsterdam, Amstelveen, Diemen en Ouder-Amstel wijzigen de regeling als volgt:

- Overwegende dat het noodzakelijk is om het op basis van artikel 8, lid 1 Wet gemeenschappelijke regelingen ingestelde openbaar lichaam Groengebied Amstelland, zoals ingeschreven in de provinciale en gemeentelijke registers, te wijzigen in verband met
  - de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen per 1 juli 2022;
  - de wijziging van de Gemeentewet waardoor de stadsdelen van Amsterdam als deelgemeenten (stadsdelen) zijn ontmanteld;
- Overwegende dat het noodzakelijk is over te gaan tot wijziging van de bijdragepercentages van de participanten;

gelet op:
de bepalingen, vervat in hoofdstuk IV van de Wet gemeenschappelijke regelingen;

besluiten:
de gemeenschappelijke regeling Groengebied Amstelland als volgt gewijzigd vast te stellen.

HOOFDSTUK I: ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1 Begripsbepalingen

1. Deze regeling verstaat onder:
   a. recreatieschap: het openbaar lichaam, genoemd in artikel 2, tweede lid van deze regeling;
   b. deelnemers: alle aan de regeling deelnemende publiekrechtelijke lichamen en rechtspersonen;
   c. Provinciale Staten: Provinciale Staten van Noord-Holland;
   d. gemeenteraad: de raden van de aan deze regeling deelnemende gemeenten;
   e. Gedeputeerde Staten: Gedeputeerde Staten van Noord-Holland;
   f. gebied: het gebied als bedoeld in artikel 2, lid 1 van deze regeling, inclusief daarbinnen gelegen wateren, wegen en vaarwegen voor zover niet uitdrukkelijk uitgezonderd;
   g. gemeente: de deelnemende gemeenten
   h. basisplan: In 1980 vastgesteld beleidskader met afspraken ten aanzien van de functies en inrichting van het gebied met het oog op de belangen van recreatie, natuur, landschap en landbouw;
   i. deelplan: Uitwerkingsplan zoals genoemd in het basisplan met een beschrijving van de aanpak ter realisering van de afspraken uit het basisplan voor een specifiek deelgebied of een specifieke functie binnen het gebied.
   j. uitvoeringsorganisatie: de organisatie belast met de uitvoering van door het bestuur van het recreatieschap opgedragen taken.

2. Waar in of krachtens deze regeling artikelen van de Provinciewet of enige andere wet of wettelijke regeling van overeenkomstige toepassing worden verklaard, komt in die artikelen in de plaats van:

a.	‘de provincie', 'de gemeente':	het recreatieschap;
b.	‘Provinciale Staten’, ‘gemeenteraad’:	het algemeen bestuur;
c.	‘Gedeputeerde Staten’ en ‘burgemeester en wethouders’:	het dagelijks bestuur;
d.	‘de commissaris van de Koning’ en ‘de burgemeester’:	de voorzitter.

HOOFDSTUK II: DOEL EN OPENBAAR LICHAAM

Artikel 2 Doel en werkgebied

1 . Deze regeling heeft ten doel binnen een gebied, als aangegeven op de bij deze regeling behorende en als zodanig gewaarmerkte tekening:
   a. het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de recreatie;
   b. het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
   c. het tot stand brengen en onderhouden van een harmonisch landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde en dat rekening houdt met een gezonde agrarische bedrijfsvoering.

2. Ter verwezenlijking van dat doel is er een openbaar lichaam, genaamd 'Groengebied Amstelland', dat gevestigd is te Amstelveen.

3. Wanneer het recreatieschap enig zakelijk dan wel persoonlijk recht verwerft op gronden, grenzend aan het in het eerste lid bedoelde gebied, is deze regeling ook van toepassing op (het gebied van) die gronden, indien het bevoegde bestuur van de deelnemer, tot het grondgebied waarvan deze behoren, bij aangetekende brief heeft medegedeeld hiermede in te stemmen. De in het eerste lid bedoelde tekening wordt overeenkomstig aangepast en aanvullend gewaarmerkt.

Artikel 3 Taken en bevoegdheden

1. Ter verwezenlijking van de in artikel 2 genoemde doelen worden aan het recreatieschap de volgende taken toegekend:
   a. het adviseren van de deelnemers omtrent planologische en andere maatregelen ten aanzien van het gebied;
   b. het jaarlijks opstellen en het aanpassen van een jaarbegroting en van een meerjarenbegroting, die geldt voor de periode, volgend op het jaar waarvoor de jaarbegroting geldt;
   c. het periodiek opstellen dan wel aanpassen van een beleidsplan, dat onder meer omvat een prioriteiten- en investeringsschema en het opmaken en vaststellen van plannen voor de werken van het recreatieschap, waaronder begrepen basis- en deelplannen alsmede beheerplannen;
   d. het uitoefenen van toezicht op de naleving van bepalingen in wetten, reglementen en verordeningen in het gebied;
   e. het verwerven, ruilen, bezwaren en vervreemden van roerende en onroerende zaken, vorderingen of persoonlijke rechten en tot het verhuren, verpachten of op ander wijze in gebruik geven van de eigendommen van het recreatieschap;
   f. het aangaan van geldleningen;

g. besluiten tot het oprichten van en deelnemen in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen, voor zover dit past binnen het in artikel 2 gestelde belang.

2. Ter verwezenlijking van de in artikel 2 genoemde doelen worden aan het bestuur van het recreatieschap de volgende bevoegdheden toegekend:
   a. het vaststellen van verordeningen, op overtreding waarvan een geldboete van de tweede categorie kan worden gesteld,
   b. het heffen van rechten, als bedoeld in artikel 229, eerste lid, onder a en b, van de Gemeentewet en in artikel 223, eerste lid onder b van de Provinciewet, de rechten waarvan heffing krachtens bijzondere wetten geschiedt en de heffing bedoeld in artikel 15.33 van de Wet milieubeheer,
   c. het uitoefenen van de gemeentelijke bevoegdheden, ingevolge artikel 430a van het Wetboek van Strafrecht (ongeklede recreatie), indien en voor zover het algemeen bestuur heeft verklaard daartoe over te gaan,
   d. het uitoefenen van de bevoegdheid van burgemeester en wethouders, als bedoeld in artikel 8.2, eerste lid van de Wet milieubeheer voor wat betreft het gestelde in bijlage I, categorie 19, sub g, onder 1 van het Inrichtingen- en Vergunningenbesluit Milieubeheer (gemotoriseerde modelvliegtuigen, -vaartuigen, -voertuigen) indien en voor zover het algemeen bestuur heeft verklaard daartoe over te gaan,
   e. Het uitoefenen van de bevoegdheid tot toepassing van bestuursdwang zoals bedoeld in artikel 125 van de Gemeentewet en artikel 122 van de Provinciewet indien en voor zover de toepassing van bestuursdwang dient tot handhaving van door het bestuur van het recreatieschap vastgestelde regels.

3. Binnen het kader van het in artikel 2, eerste lid, omschreven doel kunnen de aan het recreatieschap toekomende taken en bevoegdheden worden uitgebreid dan wel beperkt bij gelijkluidend besluit van alle deelnemers, zonder dat daartoe wijziging van deze regeling noodzakelijk is. De deelnemers dragen op de gebruikelijke wijze zorg voor de bekendmaking van dat besluit.

4. Indien de raad van een gemeente, op het grondgebied waarvan de verordening betrekking heeft, schriftelijk heeft bericht, dat naar zijn mening de verordening geheel of ten dele niet dient te gelden voor bepaald aangewezen gebieden van deze gemeente, worden deze gebieden uitgesloten van de werkingssfeer van de betreffende bepalingen van de verordening. Deze uitsluiting geldt slechts indien:
   a. een gemeentelijke verordening voorziet in hetzelfde onderwerp, en
   b. door de raad van deze gemeente voorzien is in een mandaatregeling met betrekking tot de voor het beheer en toezicht noodzakelijke bevoegdheden voor het uitvoeringsorgaan dat door het recreatieschap is belast met het beheer over het gebied.

5. In de door het algemeen bestuur vast te stellen verordening als bedoeld in lid 2 wordt een eventuele uitsluiting als bedoeld in het vierde lid, vermeld met verwijzing naar de voor deze gebieden geldende gemeentelijke verordening.

6. Het algemeen bestuur stelt een verordening vast, waarin regels worden gesteld met betrekking tot de wijze waarop in een vroegtijdig stadium ingezetenen van de provincie alsmede belanghebbenden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van het beleid van het recreatieschap worden betrokken.

7. a. Onverminderd het bepaalde in de Wgr worden de volgende ontwerpbesluiten van het algemeen bestuur ter zienswijze aan de gemeenteraden en Provinciale Staten van de deelnemers gezonden:
   - het opstellen dan wel aanpassen van een basisplan of een meerjarenbeleidsplan;
   - het vaststellen van verordeningen, al dan niet door strafbepaling of bestuursdwang te handhaven, strekkende tot de uitoefening van de belangen en de taken van het recreatieschap;
   - het vaststellen van een legesverordening;
   - besluit tot oprichting van en de deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen , indien dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen belang.
   - het instellen van een bestuurscommissie;

   b. Onder een zienswijze in de zin van dit artikel wordt verstaan dat de gemeenteraden onderscheidenlijk Provinciale Staten hun wensen en bedenkingen kenbaar kunnen maken.
   c. Het algemeen bestuur kan bij andere besluiten bepalen of zienswijzen worden gevraagd.
   d. Het algemeen bestuur bepaalt de wijze waarop en de termijn waarbinnen zienswijzen kunnen worden ingediend.

HOOFDSTUK III: ALGEMEEN BESTUUR

Artikel 4 Samenstelling

1. Het algemeen bestuur bestaat uit 7 leden, te weten:
   a. één vertegenwoordiger, aan te wijzen door Provinciale Staten van Noord-Holland, uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de leden van Gedeputeerde Staten
   b. drie vertegenwoordigers van de gemeente Amsterdam, aan te wijzen door de raad van die gemeente, uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de leden van het college van burgemeester en wethouders
   c. één vertegenwoordiger van elke overige aan de regeling deelnemende gemeente (Amstelveen, Ouderkerk a/d Amstel en Diemen), aan te wijzen door de raad van die gemeente, uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de leden van het college van burgemeester en wethouders;
2. De leden van het algemeen bestuur worden aangewezen voor een periode van vier jaar. Zolang de leden lid zijn van Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten, college van burgemeester en wethouders, gemeenteraden, dan wel gemandateerd en bevoegd zijn, behouden zij het lidmaatschap van het algemeen bestuur tot hun opvolgers zijn benoemd.
3. De aanwijzing van de gemeentelijke vertegenwoordigers in het algemeen bestuur vindt plaats in de eerstvolgende vergadering van de gemeenteraden in nieuwe samenstelling na gehouden gemeenteraadsverkiezingen.
4. De aanwijzing van de provinciale vertegenwoordigers in het algemeen bestuur vindt plaats in de eerste vergadering van Provinciale Staten in nieuwe samenstelling na gehouden Statenverkiezingen.
5. De raad onderscheidenlijk Provinciale Staten kunnen voor elk lid van het algemeen bestuur dat zij hebben aangewezen, tevens één plaatsvervangend lid aanwijzen, dat het lid bij verhindering of ontstentenis vervangt. Hetgeen in deze regeling is bepaald ten aanzien van een lid van het algemeen bestuur is van overeenkomstige toepassing op het plaatsvervangend lid, tenzij de regeling anders bepaalt.

6. Het lid dat ter vervulling van een buiten de gewone tijd van aftreden opengevallen plaats tot lid van het algemeen bestuur is aangewezen, treedt af op het tijdstip waarop degene in wiens plaats hij is benoemd zou hebben moeten aftreden.
7. Indien tussentijds een zetel van een lid van het algemeen bestuur door ontslag, overlijden of om een andere reden vacant komt, wijst de raad van de gemeente waar het voormalig lid uit afkomstig was onderscheidenlijk wijzen Provinciale Staten een nieuw lid aan.
8. Het lidmaatschap van het algemeen bestuur is onverenigbaar met de betrekking van ambtenaar in dienst van het recreatieschap of anderszins daaraan ondergeschikt.

Artikel 5 Werkwijze

1. Het algemeen bestuur vergadert tenminste tweemaal per jaar en verder zo vaak dit door één of meer leden van het algemeen bestuur schriftelijk en onder opgave van redenen wordt gevraagd. In het laatste geval wordt de vergadering binnen drie weken gehouden.
2. Het algemeen bestuur wijst uit zijn midden een voorzitter aan.
3. Het algemeen bestuur stelt, met inachtneming van de bepalingen van deze regeling, een reglement van orde vast voor zijn vergaderingen. Dit reglement alsmede de daarin aangebrachte wijzigingen worden zo spoedig mogelijk na vaststelling openbaar gemaakt en ter kennis gebracht van de deelnemers.
4. Het algemeen bestuur en de leden van het algemeen bestuur hebben de bevoegdheid personen uit te nodigen als adviseur aan een vergadering deel te nemen dan wel zich te doen bijstaan door één of meer (al dan niet ambtelijke) adviseurs. Het reglement van orde voor de vergaderingen van het algemeen bestuur kan hieromtrent nadere regels stellen.
5. Een lid onderscheidenlijk zijn plaatsvervanger kan staande de beraadslagingen vragen de beslissing over het aan de orde zijnde onderwerp aan te houden voor nader overleg met het orgaan dat hem heeft aangewezen.
6. Een aanhouding als bedoeld in het vorige lid wordt door de voorzitter verleend tot aan de volgende vergadering. Indien de voorzitter van oordeel is dat de urgentie dan wel het belang van de zaak geen uitstel duldt, beslist de vergadering.
7. Op het houden en de orde van de vergaderingen van het algemeen bestuur is artikel 52 lid 1 onder f van de Wgr van overeenkomstige toepassing.
8. Het algemeen bestuur maakt zijn agenda, vergaderstukken en verslagen uit eigen beweging openbaar, met inachtneming van de artikelen 5.1 en 5.2 van de Wet open overheid.

Artikel 6 Openbaarheid van vergaderingen

1. In een besloten vergadering kan niet worden beraadslaagd of besloten over:
    a. het vaststellen en wijzigen van de begroting en de vaststelling van de jaarrekening;
    b. het vaststellen, wijzigen of intrekken van door strafbepaling of bestuursdwang te handhaven verordeningen;
    c. het vaststellen van de legesverordening,
    d. het oprichten van of deelnemen in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen en
    e. instellen van commissies als bedoeld in artikel 25 van de Wgr.

Artikel 7 Stemmen en besluitvorming

1. Het algemeen bestuur neemt besluiten bij gewone meerderheid van stemmen, tenzij in deze regeling anders is bepaald, waarbij ieder bestuurslid een stem heeft.
2. Besluiten tot oprichting van en deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen worden genomen bij unanimiteit.

Artikel 8 Vergoeding/tegemoetkoming

Het algemeen bestuur kan ten behoeve van de leden, plaatsvervangende leden en adviseurs van het algemeen en dagelijks bestuur, alsmede ten behoeve van de leden en plaatsvervangende leden van de in artikel 13 bedoelde commissie(s) een regeling vaststellen voor een op jaarbasis te bepalen vergoeding voor hun werkzaamheden en tegemoetkoming in de kosten.

HOOFDSTUK IV: DAGELIJKS BESTUUR

Artikel 9 Samenstelling

1. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en tenminste twee leden, aan te wijzen door het algemeen bestuur uit zijn midden, met dien verstande dat de voorzitter en de leden niet afkomstig kunnen zijn uit dezelfde gemeente.
2. De leden van het dagelijks bestuur treden af op de dag waarop zij aftreden als lid van het algemeen bestuur.
3. De leden van het dagelijks bestuur worden aangewezen in de eerste vergadering van het algemeen bestuur, nadat en voor zover hernieuwde aanwijzing, van leden van het algemeen bestuur heeft plaatsgevonden dan wel door ontslag, overlijden of om een andere reden een plaats in het dagelijks bestuur is opengevallen.

Artikel 10 Werkwijze

1. De vergaderingen van het dagelijks bestuur zijn besloten.
2. Het dagelijks bestuur vergadert zo dikwijls als de voorzitter dit nodig acht of wanneer een lid hem dit schriftelijk verzoekt onder opgave van de te behandelen onderwerpen. Indien een vergadering is gevraagd, wordt zij binnen twee weken gehouden.
3. Ieder lid van het dagelijks bestuur heeft één stem.
4. Besluiten worden genomen met gewone meerderheid van stemmen. Als de stemmen staken, wordt het voorstel geacht te zijn verworpen.
5. Het dagelijks bestuur maakt de agenda's en besluitenlijsten uit eigen beweging openbaar, met inachtneming van de artikelen 5.1. en 5.2 van de Wet open overheid.

Artikel 11 Taken en bevoegdheden

1. Het dagelijks bestuur is bevoegd:
   a. het dagelijks bestuur van het recreatieschap te voeren, voor zover niet bij of krachtens de wet of de regeling het algemeen bestuur hiermee is belast;
   b. beslissingen van het algemeen bestuur voor te bereiden en uit te voeren;

c. regels vast te stellen over de ambtelijke organisatie van het openbaar lichaam;
d. tot privaatrechtelijke rechtshandelingen van het openbaar lichaam te besluiten, met uitzondering van privaatrechtelijke rechtshandelingen als bedoeld in artikel 55a van de Wgr;
e. te besluiten namens het openbaar lichaam, het dagelijks bestuur of het algemeen bestuur rechtsgedingen, bezwaarprocedures of administratief beroepsprocedures te voeren of handelingen ter voorbereiding daarop te verrichten, tenzij het algemeen bestuur, voor zover dit het algemeen bestuur aangaat, in voorkomende gevallen anders beslist.

2. Het dagelijks bestuur draagt zorg voor:
   a. het opstellen van agenda's en verslagen van vergaderingen van het algemeen bestuur;
   b. de informatievoorziening aan het algemeen bestuur.

HOOFDSTUK V: DE VOORZITTER

Artikel 12 Benoeming en taak

1. Het algemeen bestuur wijst uit zijn midden een voorzitter en een vicevoorzitter aan.
2. De voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.
3. De vicevoorzitter vervangt de voorzitter indien deze verhinderd is.
4. Indien door het recreatieschap een geding wordt gevoerd tegen of een rechtshandeling gepleegd met een rechtspersoon, die door dezelfde persoon wordt vertegenwoordigd als de voorzitter van het recreatieschap, wordt het recreatieschap vertegenwoordigd door de vicevoorzitter, ook indien door de wederpartij alsnog een andere vertegenwoordiger mocht zijn aangewezen.

HOOFDSTUK VI: COMMISSIES

Artikel 13 Bestuurscommissies

1. Het algemeen bestuur kan voor bepaalde belangen een bestuurscommissie instellen.
2. Het algemeen bestuur bepaalt de bevoegdheden en samenstelling van de bestuurscommissies.

HOOFDSTUK VII: INLICHTINGEN EN VERANTWOORDING

Artikel 14 Interne verantwoording en inlichtingenplicht

1. De leden van het dagelijks bestuur verstrekken - tezamen dan wel afzonderlijk - aan het algemeen bestuur alle inlichtingen, voor zover dat niet strijdig is met het openbaar belang, die door het algemeen bestuur dan wel één of meer leden daarvan, hetzij mondeling in een vergadering van het algemeen bestuur, hetzij schriftelijk worden verlangd en wel door:
   a. mondelinge beantwoording van de gestelde vragen in dezelfde vergadering van het algemeen bestuur;
   b. toezending van bepaald aangewezen stukken binnen drie weken na ontvangst van het verzoek daartoe;
   c. schriftelijke beantwoording van de gestelde vragen binnen zes weken na ontvangst daarvan.

2. Indien een beroep wordt gedaan op het openbaar belang, kan het algemeen bestuur besluiten, dat in een besloten vergadering terzake mededelingen worden gedaan.

3. De voorzitter is het algemeen bestuur verantwoording verschuldigd voor het door hem gevoerde en te voeren bestuur en verstrekt alle door het algemeen bestuur dan wel één of meer leden daarvan verlangde inlichtingen. Het eerste en tweede lid zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 15 Externe verantwoording en inlichtingenplicht

1. Een lid van het algemeen bestuur verschaft de raad onderscheidenlijk Provinciale Staten die hem als lid heeft aangewezen, alle inlichtingen die door één of meer leden van die raad onderscheidenlijk Provinciale Staten worden verlangd.
2. Een lid van het algemeen bestuur is aan de raad onderscheidenlijk Provinciale Staten die hem als lid heeft aangewezen, verantwoording verschuldigd voor het door hem in het algemeen bestuur gevoerde beleid.
3. De leden van het dagelijks bestuur verschaffen inlichtingen aan de raden onderscheidenlijk Provinciale Staten.
4. Provinciale Staten en de gemeenteraden stellen ieder regels vast omtrent:
    a. de wijze waarop een door hen aangewezen lid van het algemeen bestuur aan hen de door één of meer leden van Provinciale Staten, gemeenteraden of stadsdeelraden gevraagde inlichtingen dient te verstrekken;
    b. de wijze, waarop een door hen aangewezen lid van het algemeen bestuur door hen ter verantwoording kan worden geroepen;
    c. hun bevoegdheid een door hen aangewezen lid van het algemeen bestuur ontslag te verlenen, indien dit lid niet meer hun vertrouwen bezit.

Artikel 16 Informatieverstrekking door het bestuur

1. Het algemeen bestuur geeft aan de raden en Provinciale Staten alle inlichtingen, voor zover dat niet strijdig is met het bepaalde in artikel 52 juncto artikel 23 van de Wgr, die door één of meer leden van de raden en Provinciale Staten schriftelijk worden verlangd en wel door:
    a. toezending van bepaalde aangewezen stukken binnen drie weken na ontvangst van het verzoek daartoe;
    b. schriftelijke beantwoording van de gestelde vragen binnen zes weken na ontvangst daarvan.
2. Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur, de voorzitter en commissies geven de raden en Provinciale Staten alle inlichtingen die de raden onderscheidenlijk Provinciale Staten nodig hebben voor de uitoefening van hun taken.
3. Het algemeen bestuur zendt in ieder geval de volgende stukken, zodra die zijn vastgesteld respectievelijk door het dagelijks bestuur zijn ontvangen, ter kennisneming aan de raden en Provinciale Staten toe:
    a. plannen als bedoeld in artikel 3, eerste lid, onder c;
    b. de reglementen van orde voor de vergaderingen van het algemeen bestuur;
    c. het jaarverslag van het recreatieschap, en
    d. Koninklijke besluiten die betrekking hebben op stukken of aangelegenheden van het recreatieschap.

HOOFDSTUK VIII: BELEID, UITVOERING EN VERANTWOORDING

Artikel 17 Verantwoording/verslaglegging

1. Het algemeen bestuur stelt, op voorstel van de uitvoeringsorganisatie, het meerjarig bedrijfsplan en jaarplannen vast.
2. Vaststelling en wijziging van het basisplan en deelplannen vindt plaats met algemene instemming van het algemeen bestuur.
3. Het algemeen bestuur behoeft voor vaststelling of wijziging van het basisplan de schriftelijke goedkeuring van de deelnemers.

Artikel 18 Mandaat

Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur dan wel de voorzitter kunnen hun bevoegdheden inzake de hun opgedragen taken met inachtneming van afdeling 10.1.1. van de Algemene wet bestuursrecht mandateren of machtigen of volmacht verlenen zowel binnen het openbaar lichaam als aan een uitvoeringsorganisatie.

HOOFDSTUK IX: FINANCIËLE BEPALINGEN

Artikel 19 Geld- en financieringsmiddelen

De geldmiddelen van het recreatieschap worden gevormd door:

a. de bijdragen van de deelnemers, die worden bepaald met inachtneming van de regels in de door het algemeen bestuur vastgestelde Verordening financieel beheer;
b. subsidies, andere bijdragen dan de onder a bedoelde, schenkingen, legaten en erfstellingen;
c. geldleningen;
d. exploitatieopbrengsten, waaronder begrepen eenmalige vergoedingen uit het in beheer zijnde recreatiegebied;
e. overige inkomsten.

HOOFDSTUK X: TOETREDING, UITTREDING, WIJZIGING EN OPHEFFING

Artikel 20 Toetreding

1. Het daartoe bevoegde orgaan van een publiekrechtelijk lichaam of rechtspersoon kan verzoeken om toetreding tot deze regeling. Het verzoek wordt aan het algemeen bestuur gezonden en een afschrift aan de deelnemers.
2. Het algemeen bestuur stelt, na overleg met de deelnemers, binnen drie maanden, nadat het in het eerste lid bedoelde verzoek is ontvangen, een ontwerp vast voor de aanpassing van de gemeenschappelijke regeling in verband met de voorgenomen toetreding alsmede een regeling voor de gevolgen van de toetreding. Het dagelijks bestuur zendt dit ontwerp en regeling aan de deelnemers, waaronder begrepen de aspirant-deelnemer, met het verzoek binnen drie maanden na verzending hiervan, inzake de vaststelling ervan een besluit te nemen.
3. De toetreding gaat in op de eerste dag van de maand, volgend op die, waarin van het besluit tot toetreding aantekening is gemaakt in de registers, als bedoeld in artikel 26 van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Artikel 21 Uittreding

1. Een deelnemer die voornemens is uit te treden, kan het algemeen bestuur verzoeken een indicatie te geven van de gevolgen van de uittreding voor het openbaar lichaam. De indicatie wordt binnen zes maanden na het verzoek verstrekt, tenzij anders overeengekomen is tussen het algemeen bestuur en de uittredende deelnemer. De kosten van de indicatie komen voor rekening van de deelnemer die daarom heeft verzocht. De indicatie is niet bindend.
2. Onder de gevolgen van uittreding worden verstaan de financiële, juridische, personele en organisatorische consequenties die het directe gevolg zijn van de uittreding.
3. Uittreding uit deze regeling kan geschieden met ingang van het derde kalenderjaar volgend op de toezending van het betreffende besluit van de uittredende deelnemer aan het algemeen bestuur. Bij unaniem besluit van alle deelnemers kan van deze termijn afgeweken worden.
4. De procedure voor uittreding begint de dag nadat het algemeen bestuur het besluit tot uittreding van de deelnemer heeft ontvangen.
5. Uittreding geschiedt onder door het algemeen bestuur na overleg met deelnemers te stellen regelen, vervat in een uittredingsplan.
6. Het algemeen bestuur stelt binnen drie maanden nadat het besluit tot uittreding is ontvangen een ontwerp vast voor de aanpassing van de gemeenschappelijke regeling aan de gevolgen van de uittreding en zendt dit ontwerp aan de deelnemers met het verzoek binnen drie maanden na verzending van dat ontwerp inzake de vaststelling ervan een besluit te nemen.

Artikel 22 Uittredingsplan

1. Het uittredingsplan bepaalt de wijze van berekening van de financiële gevolgen van de uittreding, waaronder in ieder geval betreffen de voort te zetten verplichtingen van de uittredende deelnemer betreffende de rente en aflossing van geldleningen bedoeld in artikel 19, eerste lid, en andere langlopende verplichtingen met een resterende looptijd van ten minste 5 jaar.
2. Het uittredingsplan bevat een voorlopige berekening van de financiële gevolgen van de uittreding te betalen door de uittredende deelnemer, hierna te noemen de voorlopige uittreedsom.
3. Met het oog op het bepalen van de inhoud van het uittredingsplan wijst het dagelijks bestuur een onafhankelijke externe deskundige aan die in opdracht van het algemeen bestuur het concept-uittredingsplan voorbereidt. De kosten voor het inschakelen van een onafhankelijke externe deskundige komen voor rekening van de uittredende deelnemer.
4. Het dagelijks bestuur wijst de onafhankelijke externe deskundige aan op basis van een gezamenlijke voordracht van de uittredende deelnemer en de andere deelnemers in het algemeen bestuur. Indien geen overeenstemming kan worden bereikt over een gezamenlijke voordracht, wijst het algemeen bestuur de onafhankelijke externe deskundige aan op basis van een bindende voordracht van een selectiecommissie bestaande uit drie leden uit de deelnemers, waaronder in ieder geval een vertegenwoordiger van de uittredende deelnemer en een vertegenwoordiger van algemeen bestuur.
5. Ten minste zes maanden voorafgaand aan het moment van uittreding stelt het algemeen bestuur het uittredingsplan en de voorlopige uittreedsom vast. Het algemeen bestuur baseert de berekening van de voorlopige uittreedsom op de systematiek als bedoeld in het eerste lid en op de jaarrekening van het meest recent verstreken begrotingsjaar.

6. Uiterlijk zes maanden na het moment van uittreding stelt het algemeen bestuur de definitieve uittreedsom vast. Het algemeen bestuur baseert de berekening van de definitieve uittreedsom op de systematiek als bedoeld in artikel 23.
7. Bij de berekening van de kosten voor uittreding zoals bedoeld in het zesde lid wordt een risico-opslag van 10% op de uittreedsom toegepast om eventueel onvoorziene toekomstige kosten gerelateerd aan de uittreding te ondervangen. Deze opslag vrijwaart de uittredende deelnemer van alle toekomstige onvoorzienbare kosten.
8. Bij de voorbereiding van het concept uittredingsplan biedt het algemeen bestuur de uittredende deelnemer de keuze tussen een betaling van de uittreedsom in een aantal termijnen of voor betaling van de uittreedsom in een keer. In het uittredingsplan bepaalt het algemeen bestuur conform de voorkeur van de uittredende deelnemer of de uittredende deelnemer de uittreedsom in een daarbij te bepalen aantal termijnen of in een keer dient te betalen.

Artikel 23 Te vergoeden kosten van uittreding

1. De voorlopige, respectievelijk de definitieve uittreedsom bestaat uitsluitend uit een vergoeding ter compensatie van frictiekosten en desintegratiekosten, onder aftrek van eventuele baten.
2. Onder frictiekosten worden verstaan alle incidentele kosten te maken door het recreatieschap die het directe gevolg van de beslissing tot uittreding van een deelnemer zijn.
3. Onder desintegratiekosten worden verstaan alle kosten direct dan wel toekomstig te maken dan wel te dragen door het recreatieschap die samenhangen met de afbouw van overcapaciteit in personele en materiële sfeer en andere verplichtingen, de afbouw van risico's daarbij inbegrepen, ontstaan als direct gevolg van de uittreding.
4. Het recreatieschap brengt alle frictiekosten en desintegratiekosten, onder aftrek van eventuele baten, in rekening bij de uittredende deelnemer. De uittredende deelnemer is verplicht tot betaling van de definitieve uittreedsom, binnen drie maanden nadat het algemeen bestuur de definitieve uittreedsom, als bedoeld in artikel 22, zesde lid, heeft vastgesteld, tenzij in het uittredingsplan overeenkomstig artikel 22, achtste lid, anders is vastgelegd.
5. Kosten die de uittredende deelnemer maakt ter voorbereiding op of als gevolg van de beslissing tot uittreding komen voor rekening van de deelnemer.
6. De raming en berekening van de kosten voor uittreding worden gebaseerd op de feiten en omstandigheden die bekend waren op het moment van de daadwerkelijke uittreding, bedoeld in artikel 21, derde lid.
7. Het recreatieschap is gehouden redelijkerwijs al het mogelijke te doen om de uittredingskosten zo laag mogelijk te houden. Het voorgaande behoeft niet te leiden tot wijziging van overeenkomsten met en verplichtingen jegens derden die zijn aangegaan respectievelijk bepaald voorafgaand aan het tijdstip van ontvangst door het algemeen bestuur van het besluit tot uittreding van de deelnemer.

Artikel 24 Wijziging

1. Deze regeling kan slechts worden gewijzigd bij gelijkluidend besluit van alle deelnemers, onverminderd het bepaalde in de artikelen 2, derde lid en 3, derde lid.
2. Een wijziging van deze regeling gaat in op de eerste dag van de maand, volgende op die waarin daarvan aantekening is gemaakt in de registers als bedoeld in artikel 26 van de Wet gemeenschappelijke regelingen

Artikel 25 Opheffing en liquidatie

1 . Deze regeling kan worden opgeheven bij gelijkluidend besluit van tenminste tweederde van het aantal deelnemers.

2. In geval van opheffing van deze regeling geschiedt de liquidatie door het algemeen bestuur dat daarvoor de nodige regels stelt. Hierbij kan van bepalingen van deze regeling worden afgeweken.

3. Het liquidatieplan wordt door het algemeen bestuur, de deelnemers gehoord, vastgesteld.

4. Het liquidatieplan voorziet in de gevolgen die de opheffing voor het personeel heeft.

5. Een voor- of nadelig saldo van de liquidatie wordt over de deelnemers verdeeld, respectievelijk omgeslagen op overeenkomstige wijze als de omslag van een exploitatietekort.

HOOFDSTUK XI: ARCHIEFBEPALING

Artikel 26 Archief

1. Het dagelijks bestuur draagt zorg voor de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap.
2. De directeur en de bestuurssecretaris zijn belast met het beheer van de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap, voor zover deze niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats.
3. Het algemeen bestuur stelt voorschriften vast voor het beheer van de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap, die nog niet naar de archiefbewaarplaats zijn overgebracht.
4. Het recreatieschap vormt één archief voor de eigen bedrijfsvoerings-, bestuurstaken en de door de deelnemers overgedragen (gedelegeerde) bevoegdheden.
5. Voor de bewaring van de over te brengen archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap wordt aangewezen de archiefbewaarplaats van Het Noord-Hollands Archief.
6. Met het toezicht op het beheer van de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap, voor zover deze niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats, is belast de archivaris van het Noord-Hollands Archief.
7. De archivaris van het Noord-Hollands Archief brengt tweejaarlijks aan het dagelijks bestuur verslag uit over het toezicht op het beheer van de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap, die nog niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats.
8. Het dagelijks bestuur brengt tweejaarlijks verslag uit aan het algemeen bestuur over de uitoefening van de aan hen opgedragen zorg voor de archiefbescheiden en de uitvoering van het archiefbeheer van de organen van het recreatieschap.
9. De deelnemers aan de regeling stellen tijdig aan het dagelijks bestuur de archiefbescheiden beschikbaar, die nodig zijn voor de uitvoering van de overgedragen taken.
10. In een verklaring van terbeschikkingstelling worden de periode van terbeschikkingstelling en het toezicht op het beheer van de ter beschikking gestelde archiefbescheiden vastgelegd.
11. In de verklaring kunnen nadere voorwaarden worden gesteld aan de terbeschikkingstelling.
12. Na opheffing van de gemeenschappelijke regeling worden de in het tweede lid bedoelde archiefbescheiden overgebracht naar de in het derde lid genoemde archiefbewaarplaats.

HOOFDSTUK XII: SLOTBEPALINGEN

Artikel 27 Duur

1. Deze regeling treedt in werking op 1 januari 2005.
2. De huidige samenstelling van bestuursorganen blijft ongewijzigd tot uiterlijk 1 mei 2005.
3. De functionaris van de uitvoeringsorganisatie die voor de in lid 1 genoemde dag aangesteld is als ambtelijk secretaris van het bestuur behoudt zijn functie en positie in het bestuur tot het moment waarop een nieuw verkozen dagelijks bestuur uit zijn midden een bestuurlijke secretaris heeft aangewezen, doch uiterlijk tot 1 mei 2005.
4. Deze regeling is aangegaan voor onbepaalde tijd.

Artikel 28 Geschillen

Voordat ten aanzien van een geschil, aangaande de uitvoering of toepassing, van deze regeling gerezen, de beslissing van een rechterlijke instantie wordt ingeroepen, wordt de zaak voorgelegd aan een geschillencommissie samen te stellen door Gedeputeerde Staten, in overleg met de dagelijkse besturen van de bij het geschil betrokken deelnemers.

Artikel 29 Evaluatie

1. Het bestuur draagt tenminste een keer in de vier jaar zorg voor een evaluatie van de regeling.
2. De evaluatie heeft onder meer, doch niet uitsluitend, tot doel na te gaan:
   a. of, en zo ja in welke mate, de met deze regeling beoogde samenwerking is gerealiseerd;
   b. of, en zo ja in welke mate, de bij deze regeling opgedragen taken, in het licht van de beoogde samenwerking, aanpassing behoeven.

Artikel 30 Citeertitel

Deze regeling kan worden aangehaald als 'Gemeenschappelijk regeling Groengebied Amstelland'.

Aldus besloten in de openbare vergadering van het algemeen bestuur op 7 april 2004

De voorzitter,

Joyce Langenacker,

Bijlage Kaart Gemeenschappelijke regeling Groengebied Amstelland

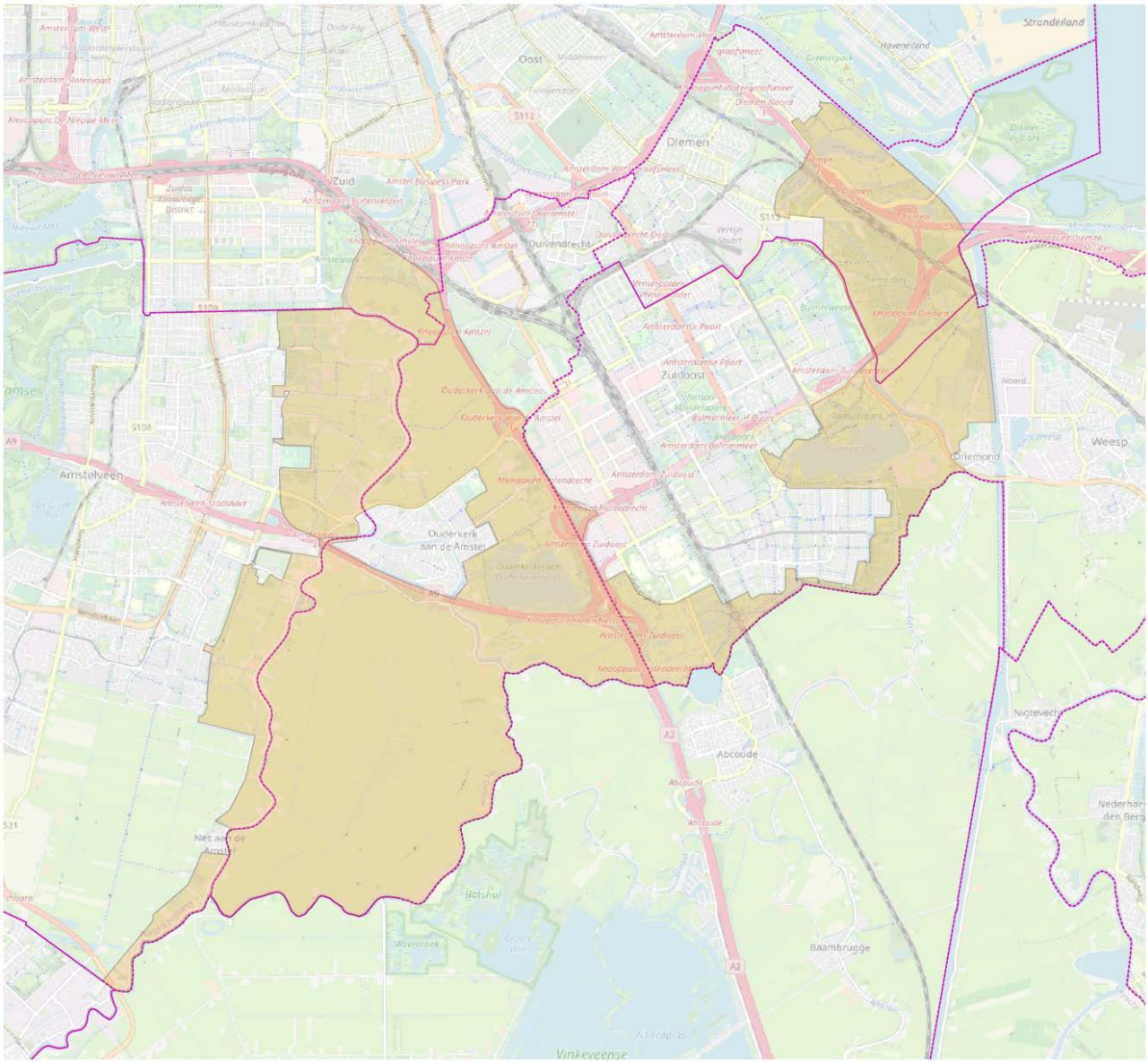

Legenda

GR Groengebied Amstelland juni 2023

Gemeenten grenzen

© OpenStreetMap

Uitleg: Abc = gewijzigde tekst; Abc = toegevoegde tekst/artikel/lid; Abc = verwijderde tekst/artikel/lid

Gemeenschappelijke regeling Groengebied Amstelland

Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland, de raden en colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Amsterdam, Amstelveen, Diemen en Ouder-Amstel wijzigen de regeling als volgt;

overwegende dat het noodzakelijk is om het op basis van artikel 8, lid 1 Wet gemeenschappelijke regelingen ingestelde openbaar lichaam Groengebied Amstelland, zoals ingeschreven in de provinciale en gemeentelijke registers, te wijzigen in verband met de invoering van een nieuw bestuursmodel voor de schappen in Noord-Holland,

- de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen per 1 juli 2022;
- de wijziging van de Gemeentewet waardoor de stadsdelen van Amsterdam als deelgemeenten (stadsdelen) zijn ontmanteld;

overwegende dat het noodzakelijk is om de gemeenschappelijke regeling Groengebied Amstelland aan te passen in verband met de binnengemeentelijke decentralisatie van de gemeente Amsterdam waarbij afgesproken is dat de centrale stad van Amsterdam en de stadsdeelraden van Oost/Watergraafsmeer en Zuidoost elk één vertegenwoordiger afvaardigen naar het algemeen bestuur van het openbaar lichaam Groengebied Amstelland;

overwegende dat het noodzakelijk is over te gaan tot wijziging van de bijdragepercentages van de participanten;

gelet op:

de bepalingen, vervat in hoofdstuk IV van de Wet gemeenschappelijke regelingen;

besluiten:

de gemeenschappelijke regeling Groengebied Amstelland als volgt gewijzigd vast te stellen.

HOOFDSTUK I: ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1 Begrips**bepalingen**

1. Deze regeling verstaat onder:
   a. '**recreatie**schap': het openbaar lichaam, genoemd in artikel 2, tweede lid van deze regeling;
   b. 'deelnemers' : alle aan de regeling deelnemende publiekrechtelijke lichamen en
   c. 'provinciale staten' rechtspersonen;
   d. 'gemeenteraad' : Provinciale Staten van Noord-Holland;
   : de raden van de aan deze regeling deelnemende gemeenten;
   e. 'gedeputeerde staten' : Gedeputeerde Staten van Noord-Holland;
   f. 'gebied' : het gebied als bedoeld in artikel 2, lid 1 van deze regeling, inclusief daarbinnen gelegen wateren, wegen en vaarwegen voor zover niet uitdrukkelijk uitgezonderd;
   g. 'gemeente' : de deelnemende gemeenten
   h. 'stadsdeelraad' :De commissies als bedoeld in artikel 82 en 87 van de Gemeentewet voor de stadsdelen Oost/Watergraafsmeer en Zuidoost van de gemeente Amsterdam
   i. 'basisplan' : In 1980 vastgesteld beleidskader met afspraken ten aanzien van de functies en inrichting van het gebied met het oog op de belangen van openluchtrecreatie, natuur, landschap en landbouw
   j. 'deelplan' : Uitwerkingsplan zoals genoemd in het basisplan met een beschrijving van de aanpak ter realisering van de afspraken uit het basisplan voor een specifiek deelgebied of een specifieke functie binnen het gebied.
   k. 'uitvoeringsorganisatie': Organisatie belast met de uitvoering van door het bestuur van het **recreatie**schap opgedragen taken.
   l. 'uitvoeringsorgaan' : Bestuursorgaan van de uitvoeringsorganisatie.

2. Waar in of krachtens deze regeling artikelen van de Provinciewet of enige andere wet of wettelijke regeling van overeenkomstige toepassing worden verklaard, komt in die artikelen in de plaats van:

a.	'de provincie', 'de gemeente':	het **recreatie**schap;
b.	'provinciale staten', 'gemeenteraad ':	het algemeen bestuur;
c.	'gedeputeerde staten' en 'burgemeester en wethouders':	het dagelijks bestuur;
d.	'de commissaris van de Koning' en 'de burgemeester':	de voorzitter.

HOOFDSTUK II DOEL EN OPENBAAR LICHAAM

Artikel 2 Doel en werkgebied

1. Deze regeling heeft ten doel binnen een gebied, als aangegeven op de bij deze regeling behorende en als zodanig gewaarmerkte tekening:
   a. het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie;
   b. het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
   c. het tot stand brengen en onderhouden van een harmonisch landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde en dat rekening houdt met een gezonde agrarische bedrijfsvoering.
2. Ter verwezenlijking van dat doel is er een openbaar lichaam, genaamd 'Groengebied Amstelland,' dat gevestigd is te Amstelveen.
3. Wanneer het **recreatie**schap enig zakelijk dan wel persoonlijk recht verwerft op gronden, grenzend aan het in het eerste lid bedoelde gebied, is deze regeling ook van toepassing op (het gebied van) die gronden, indien het bevoegde bestuur van de deelnemer, tot het grondgebied waarvan deze behoren, bij aangetekende brief heeft medegedeeld hiermede in te stemmen. De in het eerste lid bedoelde tekening wordt overeenkomstig aangepast en aanvullend gewaarmerkt.

Artikel 3 Taken en bevoegdheden

1. Ter verwezenlijking van de in artikel 2 genoemde doelen worden aan het **recreatie**schap de volgende taken toegekend:
   a. het adviseren van de deelnemers omtrent planologische en andere maatregelen ten aanzien van het gebied,
   b. het jaarlijks opstellen en het aanpassen van een jaarbegroting en van een meerjarenbegroting, die geldt voor de periode, volgend op het jaar waarvoor de jaarbegroting geldt,
   c. het periodiek opstellen dan wel aanpassen van een beleidsplan, dat onder meer omvat een prioriteiten- en investeringsschema en het opmaken en vaststellen van plannen voor de werken van het **recreatie**schap, waaronder begrepen basis- en deelplannen alsmede beheerplannen,
   d. het uitoefenen van toezicht op de naleving van bepalingen in wetten, reglementen en verordeningen in het gebied, het uitoefenen van de gemeentelijke taken ingevolge de Wet op de openluchtrecreatie in het gebied,
   e. het verwerven, ruilen, bezwaren en vervreemden van roerende en onroerende zaken, vorderingen of persoonlijke rechten en tot het verhuren, verpachten of op ander wijze in gebruik geven van de eigendommen van het recreatieschap,
   f. het aangaan van geldleningen.
   g. besluiten tot het oprichten van en deelnemen in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen, voor zover dit past binnen het in artikel 2 gestelde belang.
2. Ter verwezenlijking van de in artikel 2 genoemde doelen worden aan het bestuur van het recreatieschap de volgende bevoegdheden toegekend:
   a. het vaststellen van verordeningen, op overtreding waarvan een geldboete van de tweede categorie kan worden gesteld,

b. het heffen van rechten, als bedoeld in artikel 229, 1e lid onder a en b, van de Gemeentewet en in artikel 223, eerste lid onder b van de Provinciewet, de rechten waarvan heffing krachtens bijzondere wetten geschiedt en de heffing bedoeld in artikel 15.33 van de Wet milieubeheer,

c. het uitoefenen van de gemeentelijke bevoegdheden, ingevolge artikel 430a van het Wetboek van Strafrecht (ongeklede recreatie), indien en voor zover het algemeen bestuur heeft verklaard daartoe over te gaan,

d. het uitoefenen van de bevoegdheid van burgemeester en wethouders, als bedoeld in artikel 8.2, eerste lid van de Wet milieubeheer voor wat betreft het gestelde in bijlage 1, categorie 19, sub g, onder 1 van het Inrichtingen- en Vergunningenbesluit Milieubeheer (gemotoriseerde modelvliegtuigen, -vaartuigen, -voertuigen) indien en voor zover het algemeen bestuur heeft verklaard daartoe over te gaan,

e. Het uitoefenen van de bevoegdheid tot toepassing van bestuursdwang zoals bedoeld in artikel 125 van de Gemeentewet en artikel 122 van de Provinciewet indien en voor zover de toepassing van bestuursdwang dient tot handhaving van door het bestuur van het recreatieschap vastgestelde regels.

3. Binnen het kader van het in artikel 2, eerste lid omschreven doel kunnen de aan het recreatieschap toekomende taken en bevoegdheden worden uitgebreid dan wel beperkt bij gelijkluidend besluit van alle deelnemers, zonder dat daartoe wijziging van deze regeling noodzakelijk is. De deelnemers dragen op de gebruikelijke wijze zorg voor de bekendmaking van dat besluit.

4. Indien de raad van een gemeente, op het grondgebied waarvan de verordening betrekking heeft, schriftelijk heeft bericht, dat naar zijn mening de verordening geheel of ten dele niet dient te gelden voor bepaald aangewezen gebieden van deze gemeente, worden deze gebieden uitgesloten van de werkingssfeer van de betreffende bepalingen van de verordening. Deze uitsluiting geldt slechts indien:
   a. een gemeentelijke verordening voorziet in hetzelfde onderwerp, en
   b. door de raad van deze gemeente voorzien is in een mandaatregeling met betrekking tot de voor het beheer en toezicht noodzakelijke bevoegdheden voor het uitvoeringsorgaan dat door het recreatieschap is belast met het beheer over het gebied.

5. In de door het algemeen bestuur vast te stellen verordening als bedoeld in lid 2 wordt een eventuele uitsluiting als bedoeld in het vierde lid, vermeld met verwijzing naar de voor deze gebieden geldende gemeentelijke verordening.

6. Het algemeen bestuur stelt een verordening vast, waarin regels worden gesteld met betrekking tot de wijze waarop in een vroegtijdig stadium ingezetenen van de provincie alsmede belanghebbenden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van het beleid van het recreatieschap worden betrokken.

7. a. Onverminderd het bepaalde in de Wgr worden de volgende ontwerpbesluiten van het algemeen bestuur ter zienswijze aan de gemeenteraden en provinciale staten van de deelnemers gezonden:
   - het opstellen dan wel aanpassen van een basisplan of een meerjarenbeleidsplan;
   - het vaststellen van verordeningen, al dan niet door strafbepaling of bestuursdwang te handhaven, strekkende tot de uitoefening van de belangen en de taken van het recreatieschap;
   - het vaststellen van een legesverordening;
   - besluit tot oprichting van en de deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen , indien dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen belang.
   - het instellen van een bestuurscommissie;

   b. Onder een zienswijze in de zin van dit artikel wordt verstaan dat de gemeenteraden onderscheidenlijk provinciale staten hun wensen en bedenkingen kenbaar kunnen maken.

   c. Het algemeen bestuur kan bij andere besluiten bepalen of zienswijzen worden gevraagd.

   d. Het algemeen bestuur bepaalt de wijze waarop en de termijn waarbinnen zienswijzen kunnen worden ingediend.

Uitleg: Abc = gewijzigde tekst; Abc = toegevoegde tekst/artikel/lid; Abc = verwijderde tekst/artikel/lid

Artikel 4

1. Voor zover wettelijke regels zich daartegen niet verzetten kan het algemeen bestuur bij verordening de uitoefening van bepaald aangewezen bestuursbevoegdheden andere organen mandateren.

2. Het algemeen bestuur gaat niet over tot het vaststellen van een verordening, door strafbepalingen of bestuursdwang te handhaven, dan na verkregen verklaring van geen bezwaar van de raden van elk der deelnemende gemeenten en provinciale staten. Het dagelijks bestuur zendt het ontwerp van die verordening aan de deelnemers. Alle deelnemers zenden binnen drie maanden na ontvangst van het ontwerp van die verordening schriftelijk bericht aan het algemeen bestuur.

HOOFDSTUK III: ALGEMEEN BESTUUR

Paragraaf 1 Algemeen bestuur

Artikel 4 **Samenstelling**

1. Het algemeen bestuur bestaat uit 7 leden, te weten:
   a. een vertegenwoordiger, aan te wijzen door provinciale staten, uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de leden van gedeputeerde staten;
   b. drie vertegenwoordigers van de gemeente Amsterdam, aan te wijzen door de raad van die gemeente, uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de leden van het college van burgemeester en wethouders

      één vertegenwoordiger van elke aan de regeling deelnemende gemeente, aan te wijzen door de raad van die gemeente, uit zijn midden, de leden van het college van burgemeester en wethouders inbegrepen;

   c. één vertegenwoordiger van elke overige aan de regeling deelnemende gemeente (Amstelveen, Ouderkerk a/d Amstel en Diemen), aan te wijzen door de raad van die gemeente, uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de leden van het college van burgemeester en wethouders

      één vertegenwoordiger van elk van de stadsdelen Oost/Watergraafsmeer en -Zuidoost van de gemeente Amsterdam, aan te wijzen door de stadsdeelraad van dat stadsdeel, uit hun midden, de leden van het dagelijks bestuur inbegrepen.
2. De leden van het algemeen bestuur worden aangewezen voor een periode van vier jaar. Zolang de leden lid zijn van provinciale staten, gedeputeerde staten, college van burgemeester en wethouders, gemeenteraden, dagelijks bestuur van de stadsdeelraad of stadsdeelraden, dan wel gemandateerd en bevoegd zijn, behouden zij het lidmaatschap van het algemeen bestuur tot hun opvolgers zijn benoemd.
3. De aanwijzing van de gemeentelijke vertegenwoordigers in het algemeen bestuur vindt plaats in de eerste vergadering van de gemeenteraden en stadsdeelraden in nieuwe samenstelling na gehouden gemeenteraads- en stadsdeelraadverkiezingen.
4. De aanwijzing van de provinciale vertegenwoordigers in het algemeen bestuur vindt plaats in de eerste vergadering van provinciale staten in nieuwe samenstelling na gehouden statenverkiezingen.
5. De raad onderscheidenlijk provinciale staten kunnen voor elk lid van het algemeen bestuur dat zij hebben aangewezen, tevens één plaatsvervangend lid aanwijzen, dat het lid bij verhindering of ontstentenis vervangt. Hetgeen in deze regeling is bepaald ten aanzien van een lid van het algemeen bestuur is van overeenkomstige toepassing op het plaatsvervangend lid, tenzij de regeling anders bepaalt.

   De gemeentelijke respectievelijk provinciale vertegenwoordigers in het algemeen bestuur treden af op de dag waarop de leden van de gemeenteraden/stadsdeelraden respectievelijk de leden van provinciale staten aftreden.
6. Het lid dat ter vervulling van een buiten de gewone tijd van aftreden opengevallen plaats tot lid van het algemeen bestuur is aangewezen treedt af op het tijdstip waarop degene in wiens plaats het is benoemd zou hebben moeten aftreden.
7. Indien tussentijds een zetel van een lid van het algemeen bestuur door ontslag, overlijden of om een andere reden vacant komt, wijst de raad van de gemeente waar het voormalig lid uit afkomstig was onderscheidenlijk wijzen provinciale staten een nieuw lid aan.

Het aanwijzen van leden ter vervulling van plaatsen die door ontslag, overlijden of om een andere reden openvallen, vindt plaats binnen acht weken na dat openvallen.

8. Het lidmaatschap van het algemeen bestuur is onverenigbaar met de betrekking van ambtenaar, in dienst van het recreatieschap of anderszins daaraan ondergeschikt

Artikel 5 **Werkwijze**

1. Het algemeen bestuur vergadert tenminste tweemaal per jaar, en verder zo vaak dit door één of meer leden van het algemeen bestuur schriftelijk en onder opgave van redenen wordt gevraagd. In het laatste geval wordt de vergadering binnen drie weken gehouden
2. Het algemeen bestuur wijst uit zijn midden een voorzitter aan.
3. Het algemeen bestuur stelt, met inachtneming van de bepalingen van deze regeling, een reglement van orde vast voor zijn vergaderingen. Dit reglement alsmede de daarin aangebrachte wijzigingen worden zo spoedig mogelijk na vaststelling openbaar gemaakt en ter kennis gebracht van de deelnemers.

   De minister belast met de zorg voor de openluchtrecreatie, natuur- en landschapsbeheer kan een vertegenwoordiger aanwijzen om als adviseur aan de vergadering van het algemeen bestuur deel te nemen.
4. Het algemeen bestuur en de leden van het algemeen bestuur hebben de bevoegdheid personen uit te nodigen als adviseur aan een vergadering deel te nemen dan wel zich te doen bijstaan door één of meer (al dan niet ambtelijke) adviseurs. Het reglement van orde voor de vergaderingen van het algemeen bestuur kan hieromtrent nadere regels stellen.
5. Een lid onderscheidenlijk zijn plaatsvervanger, alsmede de vertegenwoordiger van de minister belast met de zorg voor de openluchtrecreatie, natuur- en landschapsbeheer, kan staande de beraadslagingen vragen de beslissing over het aan de orde zijnde onderwerp aan te houden voor nader overleg met het orgaan dat hem heeft aangewezen.
6. Een aanhouding als bedoeld in het vorige lid wordt door de voorzitter verleend tot aan de volgende vergadering. Indien de voorzitter van oordeel is dat de urgentie dan wel het belang van de zaak geen uitstel duldt, beslist de vergadering.
7. Op het houden en de orde van de vergaderingen van het algemeen bestuur is artikel 52 lid 1 onder f van de Wgr van overeenkomstige toepassing.
8. Het algemeen bestuur maakt zijn agenda, vergaderstukken en verslagen uit eigen beweging openbaar, met inachtneming van de artikelen 5.1 en 5.2 van de Wet open overheid

Artikel 6 **Openbaarheid van vergaderingen**

1. In een besloten vergadering kan niet worden beraadslaagd of besloten over:
   a. het vaststellen en wijzigen van de begroting en de vaststelling van de jaarrekening;
   b. het vaststellen, wijzigen of intrekken van door strafbepaling of bestuursdwang te handhaven verordeningen;
   c. het vaststellen van de legesverordening,
   d. het oprichten van of deelnemen in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen en
   e. instellen van commissies als bedoeld in artikel 25 van de Wgr.

Artikel 7 **Stemmen en besluitvorming**

1. Het algemeen bestuur neemt besluiten bij gewone meerderheid van stemmen, tenzij in deze regeling anders is bepaald, waarbij ieder bestuurslid een stem heeft.
2. Besluiten tot oprichting van en deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen worden genomen bij unanimiteit.

Paragraaf 5 Vergoeding/tegemoetkoming Artikel 16

Artikel 8 **Vergoeding/tegemoetkoming**

Het algemeen bestuur kan ten behoeve van de leden, plaatsvervangende leden en adviseurs van het algemeen en dagelijks bestuur, alsmede ten behoeve van de leden en plaatsvervangende leden van de in artikel 13 bedoelde commissie(s) een regeling vaststellen voor een op jaarbasis te bepalen vergoeding voor hun werkzaamheden en tegemoetkoming in de kosten.

HOOFDSTUK IV: DAGELIJKS BESTUUR

Paragraaf 2 Dagelijks bestuur

Artikel 9 **Samenstelling**

1. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en tenminste twee leden, aan te wijzen door het algemeen bestuur uit zijn midden, met dien verstande dat de voorzitter en de leden niet afkomstig kunnen zijn uit dezelfde gemeente.
2. De leden van het dagelijks bestuur treden af op de dag waarop zij aftreden als lid van het algemeen bestuur.
3. De leden van het dagelijks bestuur worden aangewezen in de eerste vergadering van het algemeen bestuur, nadat en voor zover hernieuwde aanwijzing, van leden van het algemeen bestuur heeft plaatsgevonden, dan wel door ontslag, overlijden of om een andere reden een plaats in het dagelijks bestuur is opengevallen.

Artikel 10 **Werkwijze**

1. De vergaderingen van het dagelijks bestuur zijn besloten.
2. Het dagelijks bestuur vergadert zo dikwijls als de voorzitter dit nodig acht of wanneer een lid hem dit schriftelijk verzoekt onder opgave van de te behandelen onderwerpen. Indien een vergadering is gevraagd, wordt zij binnen twee weken gehouden.
3. Ieder lid van het dagelijks bestuur heeft één stem.
4. Besluiten worden genomen met gewone meerderheid van stemmen. Als de stemmen staken, wordt het voorstel geacht te zijn verworpen.
5. Het dagelijks bestuur maakt de agenda's en besluitenlijsten uit eigen beweging openbaar, met inachtneming van de artikelen 5.1. en 5.2 van de Wet open overheid.

Het dagelijks bestuur regelt zelf haar werkwijze en vergaderingen

Artikel 11 **Taken en bevoegdheden**

1. Het dagelijks bestuur is bevoegd:
   a. het dagelijks bestuur van het recreatieschap te voeren, voor zover niet bij of krachtens de wet of de regeling het algemeen bestuur hiermee is belast;
   b. beslissingen van het algemeen bestuur voor te bereiden en uit te voeren;
   c. regels vast te stellen over de ambtelijke organisatie van het openbaar lichaam;
   d. tot privaatrechtelijke rechtshandelingen van het openbaar lichaam te besluiten, met uitzondering van privaatrechtelijke rechtshandelingen als bedoeld in artikel 55a van de Wgr;
   e. te besluiten namens het openbaar lichaam, het dagelijks bestuur of het algemeen bestuur rechtsgedingen, bezwaarprocedures of administratief beroepsprocedures te voeren of handelingen ter voorbereiding daarop te verrichten, tenzij het algemeen bestuur, voor zover dit het algemeen bestuur aangaat, in voorkomende gevallen anders beslist.

2. Het dagelijks bestuur draagt zorg voor:
   a. het opstellen van agenda's en verslagen van vergaderingen van het algemeen bestuur;
   b. de informatievoorziening aan het algemeen bestuur.

de voorbereiding van besluiten van het algemeen bestuur,
het toezicht op de uitvoering van het beleid van het algemeen bestuur,

advisering aan de uitvoeringsorganisatie met betrekking tot de wijze van uitvoering van het beleid van het algemeen bestuur.

Het dagelijks bestuur is bevoegd om in onvoorziene en dringende gevallen afwijkingen in de uitvoering van door het algemeen bestuur vastgestelde plannen en begrotingen goed te keuren. Het algemeen bestuur kan deze bevoegdheid van het dagelijks bestuur inperken door het stellen van nadere regels

HOOFDSTUK V: DE VOORZITTER

Paragraaf 3 De voorzitter, vice-voorzitter en secretaris

Artikel 12 Benoeming en taak

1. Het algemeen bestuur wijst uit zijn midden een voorzitter en een vicevoorzitter aan.
2. De voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.
3. De vicevoorzitter vervangt de voorzitter indien deze verhinderd is.
4. Indien door het recreatieschap een geding wordt gevoerd tegen of een rechtshandeling gepleegd met een rechtspersoon, die door dezelfde persoon wordt vertegenwoordigd als de voorzitter van het recreatieschap, wordt het recreatieschap vertegenwoordigd door de vicevoorzitter, ook indien door de wederpartij alsnog een andere vertegenwoordiger mocht zijn aangewezen.

De voorzitter vertegenwoordigt het openbaar lichaam in en buiten rechte. Met instemming van de voorzitter kan het algemeen bestuur bij verordening ook aan anderen vertegenwoordigingsbevoegdheid toekennen.

De vice-voorzitter wordt door het dagelijks bestuur aangewezen uit zijn midden.

De secretaris wordt door het dagelijks bestuur aangewezen uit zijn midden.

De vice-voorzitter vervangt de voorzitter in voorkomende gevallen en als zodanig bevoegd het openbaar lichaam in en buiten rechte te vertegenwoordigen

HOOFDSTUK VI: COMMISSIES

Paragraaf 4

Artikel 13 Bestuurscommissies

1. Het algemeen bestuur kan voor bepaalde belangen een bestuurscommissie instellen.
2. Het algemeen bestuur bepaalt de bevoegdheden en samenstelling van de bestuurscommissies.

Het algemeen bestuur kan commissies van advies instellen.

Het algemeen bestuur kan bij verordening voor deelgebieden of bepaalde aangelegenheden bestuurscommissies instellen zoals bedoeld in de artikelen 52, juncto 25 van de Wet gemeenschappelijke regelingen, waaraan bevoegdheden van algemeen bestuur, dagelijks bestuur en voorzitter kunnen worden overgedragen.

Het algemeen bestuur gaat niet over tot het instellen van een bestuurscommissie als bedoeld in het vorige lid dan na verkregen verklaring van geen bezwaar van de raden van elk der deelnemende gemeenten en provinciale staten.

HOOFDSTUK VII: INLICHTINGEN EN VERANTWOORDING

Artikel 14 Interne verantwoording en inlichtingenplicht

1. De leden van het dagelijks bestuur verstrekken - tezamen dan wel afzonderlijk - aan het algemeen bestuur alle inlichtingen, voor zover dat niet strijdig is met het openbaar belang, die door het algemeen bestuur dan wel één of meer leden daarvan, hetzij mondeling in een vergadering van het algemeen bestuur, hetzij schriftelijk worden verlangd en wel door:
   a. mondelinge beantwoording van de gestelde vragen in dezelfde vergadering van het algemeen bestuur;
   b. toezending van bepaald aangewezen stukken binnen drie weken na ontvangst van het verzoek daartoe;
   c. schriftelijke beantwoording van de gestelde vragen binnen zes weken na ontvangst daarvan.
2. Indien een beroep wordt gedaan op het openbaar belang, kan het algemeen bestuur besluiten, dat in een besloten vergadering terzake mededelingen worden gedaan.
3. De voorzitter is het algemeen bestuur verantwoording verschuldigd voor het door hem gevoerde en te voeren bestuur en verstrekt alle door het algemeen bestuur dan wel één of meer leden daarvan verlangde inlichtingen. Het eerste en tweede lid zijn van overeenkomstige toepassing.

De leden van het dagelijks bestuur zijn, tezamen en ieder afzonderlijk, aan het algemeen bestuur verantwoording verschuldigd voor het door hen gevoerde bestuur.

Zij geven ongevraagd aan het algemeen bestuur alle informatie die voor een juiste beoordeling van het door het dagelijks bestuur gevoerde en te voeren bestuur nodig is.

Artikel 15 Externe verantwoording en inlichtingenplicht

1. Een lid van het algemeen bestuur verschaft de raad onderscheidenlijk provinciale staten die hem als lid heeft aangewezen, alle inlichtingen die door één of meer leden van die raad onderscheidenlijk provinciale staten worden verlangd.
2. Een lid van het algemeen bestuur is aan de raad onderscheidenlijk provinciale staten die hem als lid heeft aangewezen, verantwoording verschuldigd voor het door hem in het algemeen bestuur gevoerde beleid.
3. De leden van het dagelijks bestuur verschaffen inlichtingen aan de raden onderscheidenlijk provinciale staten.
4. Provinciale staten en de gemeenteraden stellen ieder regels vast omtrent:
   a. de wijze waarop een door hen aangewezen lid van het algemeen bestuur aan hen de door één of meer leden van provinciale staten, gemeenteraden of stadsdeelraden gevraagde inlichtingen dient te verstrekken;
   b. de wijze, waarop een door hen aangewezen lid van het algemeen bestuur door hen ter verantwoording kan worden geroepen;
   c. hun bevoegdheid een door hen aangewezen lid van het algemeen bestuur ontslag te verlenen, indien dit lid niet meer hun vertrouwen bezit.

Artikel 16 Informatieverstrekking door het bestuur

1. Het algemeen bestuur geeft aan de raden en provinciale staten alle inlichtingen, voor zover dat niet strijdig is met het bepaalde in artikel 52 juncto artikel 23 van de Wgr, die door één of meer leden van de raden en provinciale staten schriftelijk worden verlangd en wel door:
   a. toezending van bepaalde aangewezen stukken binnen drie weken na ontvangst van het verzoek daartoe;
   b. schriftelijke beantwoording van de gestelde vragen binnen zes weken na ontvangst daarvan.

2. Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur, de voorzitter en commissies geven de raden en provinciale staten alle inlichtingen die de raden onderscheidenlijk provinciale staten nodig hebben voor de uitoefening van hun taken.
3. Het algemeen bestuur zendt in ieder geval de volgende stukken, zodra die zijn vastgesteld respectievelijk door het dagelijks bestuur zijn ontvangen, ter kennisneming aan de raden en provinciale staten toe:
   a. plannen als bedoeld in artikel 3, eerste lid, onder c;
   b. de reglementen van orde voor de vergaderingen van het algemeen bestuur;
   c. het jaarverslag van het recreatieschap, en
   d. Koninklijke besluiten die betrekking hebben op stukken of aangelegenheden van het recreatieschap.

Paragraaf 6 Informatieplicht

Het algemeen bestuur zendt in ieder geval de volgende stukken, zodra die zijn vastgesteld respectievelijk door het bestuur is ontvangen, ter kennisneming toe:

- plannen als bedoeld in artikel 3, eerste lid, onder b; de begroting en bijbehorende meerjarenbegroting; de rekening;

- verordeningen, al dan niet door strafbedreiging of politiedwang te handhaven; de reglementen van orde voor de vergaderingen van het algemeen bestuur; de agenda's voor de vergaderingen van het algemeen bestuur;

- de verslagen van de vergaderingen van het algemeen bestuur;

- het accountantsrapport over de rekening.

De deelnemers zijn verplicht aan het schap inlichtingen te verschaffen omtrent plannen en maatregelen die voor het schap van belang zijn.

HOOFDSTUK VIII: BELEID, UITVOERING EN VERANTWOORDING

Artikel 17 **Verantwoording/verslaglegging**

1. Het algemeen bestuur stelt, op voorstel van de uitvoeringsorganisatie, het meerjarig bedrijfsplan en jaarplannen vast.
2. Vaststelling en wijziging van het basisplan en deelplannen vindt plaats met algemene instemming van het algemeen bestuur.
3. Het algemeen bestuur behoeft voor vaststelling of wijziging van het basisplan de schriftelijke goedkeuring van de deelnemers.

Het algemeen bestuur kan bij verordening een procedure vaststellen voor het opstellen en vaststellen van een meerjarig beleidsplan als bedoeld in artikel 3, onder d, alsmede wijzigingen hierop, waarin de betrokkenheid wordt beschreven van:
- de deelnemers aan de regeling,
- de uitvoeringsorganisatie,
- de belangenorganisaties van gebruikers, recreanten en ondernemers,
- de eigenaren van zakelijke rechten in het gebied.

Artikel 18 **Mandaat**

Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur dan wel de voorzitter kunnen hun bevoegdheden inzake de hun opgedragen taken met inachtneming van afdeling 10.1.1. van de Algemene wet bestuursrecht mandateren of machtigen of volmacht verlenen zowel binnen het openbaar lichaam als aan een uitvoeringsorganisatie.

Het algemeen bestuur kan in een organisatieverordening de benodigde taak- en bevoegdheidsverdeling vaststellen ten behoeve van de uitvoering van besluiten door een ambtelijke uitvoeringsorganisatie.

Wanneer de uitvoering van besluiten door het algemeen bestuur wordt opgedragen aan een niet-ambtelijke uitvoeringsorganisatie wordt als onderdeel van de opdrachtovereenkomst een mandaatregeling vastgesteld.

Het algemeen bestuur kan in de organisatieverordening of opdrachtovereenkomst bepalen dat het hoofd van de uitvoeringsorganisatie als adviseur zorg draagt voor de beleidsvoorbereiding van het algemeen bestuur alsmede voorziet in de secretariële en administratieve ondersteuning van het algemeen bestuur en dagelijks bestuur.

Het algemeen bestuur brengt jaarlijks verslag uit van de werkzaamheden van het schap gedurende het voorafgaande jaar. Het jaarverslag wordt algemeen verkrijgbaar gesteld.

Het algemeen bestuur kan in een organisatieverordening of mandaatregeling nadere regels stellen met betrekking tot periodieke rapportages door de uitvoeringsorganisatie.

HOOFDSTUK IX: FINANCIËLE BEPALINGEN

Artikel 19 Geld- en financieringsmiddelen

De geldmiddelen van het recreatieschap worden gevormd door:

a. de bijdragen van de deelnemers, die worden bepaald met inachtneming van de regels in de door het algemeen bestuur vastgestelde Verordening financieel beheer;
b. subsidies, andere bijdragen dan de onder a bedoelde, schenkingen, legaten en erfstellingen;
c. geldleningen;
d. exploitatieopbrengsten, waaronder begrepen eenmalige vergoedingen uit het in beheer zijnde recreatiegebied;
e. overige inkomsten.

belasting als toegelaten ingevolge artikel 54, eerste lid, onder a, van de Wet gemeenschappelijke regelingen

Een besluit van het algemeen bestuur tot het sluiten van geldleningen of tot het aangaan van rekening-courantovereenkomsten ter financiering van zijn uitgaven behoeft de instemming van alle leden van het algemeen bestuur.

Artikel 23

Het algemeen bestuur stelt bij verordening voorschriften vast met betrekking tot het financieel beheer, welke voorschriften onder meer regelen inhouden betreffende:

a. de wijze waarop de betalingen geschieden en de ontvangsten en de inkomsten -behoudens de belastingen - worden geïnd;
b. de inrichting van de financiële administratie;
c. de controle op het geldelijk beheer en de financiële administratie;
d. de verzekering van de gelden en eigendommen van het schap;
e. de wijze van fraudeverzekering;
f. de belegging van kasgelden;
g. de organisatie van het financieel beheer.

Artikel 24

De jaarlijks door het dagelijks bestuur op te stellen ontwerpbegroting en meerjarenbegroting van het schap worden opgesteld binnen de grenzen van het vastgestelde basisplan, deelplannen en meerjarenbeleidsplan.

De bedragen van de meerjarenbegroting worden telkenjare voor wat de loonkosten betreft herzien aan de hand van het indexcijfer van regelingslonen voor volwassen werknemers per maand, sector overheid, op 31 december van het aan dat boekjaar voorafgaande jaar, zoals dit cijfer voor de eerste maal na laatstgenoemd tijdstip is bekendgemaakt en voor wat de overige kosten betreft aan de hand van de hiervoor vastgestelde percentages van de meerjarenraming van de rijksbegroting.

Begrotingsvoorstellen die afwijken van het bepaalde in voorgaande leden worden door het dagelijks bestuur met een afzonderlijke toelichting voorgelegd aan het algemeen bestuur.

In de jaarbegroting en meerjarenbegroting wordt aangegeven de naar raming door elke deelnemer voor het jaar waarop de begroting betrekking heeft verschuldigde bijdrage aan het schap.

Artikel 25

Het dagelijks bestuur biedt tijdig de ontwerpbegroting en de meerjarenbegroting, vergezeld van een toelichting, aan het algemeen bestuur en aan de deelnemers.

Het algemeen bestuur stelt de begroting, meerjarenbegroting en eventueel gewijzigd investeringsschema tijdig voor het begrotingsjaar vast nadat de deelnemers in de gelegenheid zijn gesteld hierop te reageren en zendt deze onmiddellijk na vaststelling aan de deelnemers.

Het bepaalde in de vorige leden is met uitzondering van de daargenoemde tijdstippen van toezending en vaststelling mede van toepassing op besluiten tot wijziging van de begroting

Artikel 26

Het dagelijks bestuur zendt jaarlijks de ontwerpjaarrekening van het schap eventueel vergezeld van zijn opmerkingen en vergezeld van een verantwoording van zijn financieel beleid tijdig aan het algemeen bestuur en aan de deelnemers onder overlegging van een afschrift van het verslag van het onderzoek naar de deugdelijkheid van de jaarrekening, ingesteld door de hiertoe door het algemeen bestuur aangewezen registeraccountant(s).

De deelnemers kunnen schriftelijk bezwaren tegen de jaarrekening indienen bij het dagelijks bestuur binnen twee maanden na toezending van de rekening. Bij de vaststelling van de jaarrekening beslist het algemeen bestuur op de door de deelnemers ingediende bezwaren.

Artikel 27

Het nadelig saldo over enig boekjaar van een door het algemeen bestuur vastgestelde jaarrekening wordt gebracht ten last van de deelnemers volgens een door de deelnemers bij het aangaan van deze regeling overeengekomen of later gewijzigde verdeelsleutel, welke als bijlage bij deze regeling is gevoegd en van deze regeling deel uitmaakt.

Geen van de deelnemers is gehouden in de netto-lasten met betrekking tot de financiering van de investeringen en het beheer en onderhoud meer bij te dragen dan - afgezien van de stijging van die lasten die een gevolg is van loon- en prijsstijgingen (indexcijfer en percentages als bedoeld in artikel 24 tweede lid) - is geraamd als aan het schap verschuldigde bijdrage als bedoeld in artikel 24, vierde lid, behoudens het bepaalde in het derde lid van dat artikel.

De geraamde bijdragen à fonds perdu met betrekking tot de investeringen dienen, zodra met de daarmee samenhangende werkzaamheden is begonnen, naar behoefte beschikbaar te worden gesteld. Deze behoefte wordt bepaald krachtens besluit van het dagelijks bestuur.

Wanneer de begroting een exploitatietekort aanwijst, over de deelnemers om te slaan, zijn deze gehouden hun in de begroting geraamde bijdrage bij wijze van voorschot te voldoen, in twee termijnen en wel op 1 januari en 1 juli van het begrotingsjaar.

Indien van de deelnemers de in het derde en vierde lid bedoelde voorschotten later zijn ontvangen dan de krachtens besluit van het dagelijks bestuur, ingevolge het derde lid bepaalde data respectievelijk de in het vierde lid genoemde data, komen de hieruit voortvloeiende kosten voor rekening van die deelnemers naar rato van de grootte van de verschuldigde voorschotten gerelateerd aan de termijn waarmee die data zijn overschreden. Voor die kostentoerekening is basis de debetrente van de door het schap aangegane rekeningcourantovereenkomst.

Artikel 28

Indien de vastgestelde jaarrekening sluit met een exploitatieoverschot, besluit het algemeen bestuur of dit:

- geheel of gedeeltelijk zal worden toegevoegd aan de reserve, dan wel;

- geheel of gedeeltelijk zal worden gebruikt voor extra afschrijving dan wel;
- geheel of gedeeltelijk zal worden uitgekeerd aan de deelnemers in de verhouding, waarin zij ingevolge het bepaalde in artikel 27, eerste lid, bijdragen in het exploitatietekort.

Het in het vorig lid, aanhef en onder a en b, bedoelde besluit van het algemeen bestuur behoeft de instemming van alle deelnemers.

Artikel 29

Voor de betaling van rente en aflossing van door het schap te sluiten geldleningen en in rekening-courant op te nemen gelden staan de deelnemers garant.

De deelnemers nemen aan de garantie deel in de verhouding, waarin zij ingevolge het bepaalde in artikel 27, eerste lid bijdragen in het exploitatietekort.

Indien uit deze bepaling in enig jaar voor de deelnemers betalingen voortvloeien, zullen deze na afwikkeling van het exploitatietekort of -overschot worden verrekend.

HOOFDSTUK X: TOETREDING, UITTREDING, WIJZIGING EN OPHEFFING

Artikel 20 Toetreding

1. Het daartoe bevoegde orgaan van een publiekrechtelijk lichaam of rechtspersoon kan verzoeken om toetreding tot deze regeling. Het verzoek wordt aan het algemeen bestuur gezonden en een afschrift aan de deelnemers.

2. Het algemeen bestuur stelt, na overleg met de deelnemers, binnen drie maanden, nadat het in het eerste lid bedoelde verzoek is ontvangen, een ontwerp vast voor de aanpassing van de gemeenschappelijke regeling in verband met de voorgenomen toetreding alsmede een regeling voor de gevolgen van de toetreding. Het dagelijks bestuur zendt dit ontwerp en regeling aan de deelnemers, waaronder begrepen de aspirant-deelnemer, met het verzoek binnen drie maanden na verzending hiervan, inzake de vaststelling ervan een besluit te nemen.

3. De toetreding gaat in op de eerste dag van de maand, volgend op die, waarin van het besluit tot toetreding aantekening is gemaakt in de registers, als bedoeld in artikel 26 van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Artikel 21 Uittreding

1. Een deelnemer die voornemens is uit te treden, kan het algemeen bestuur verzoeken een indicatie te geven van de gevolgen van de uittreding voor het openbaar lichaam. De indicatie wordt binnen zes maanden na het verzoek verstrekt, tenzij anders overeengekomen is tussen het algemeen bestuur en de uittredende deelnemer. De kosten van de indicatie komen voor rekening van de deelnemer die daarom heeft verzocht. De indicatie is niet bindend.
2. Onder de gevolgen van uittreding worden verstaan de financiële, juridische, personele en organisatorische consequenties die het directe gevolg zijn van de uittreding.
3. Uittreding uit deze regeling kan geschieden met ingang van het derde kalenderjaar volgend op de toezending van het betreffende besluit van de uittredende deelnemer aan het algemeen bestuur. Bij unaniem besluit van alle deelnemers kan van deze termijn afgeweken worden.
4. De procedure voor uittreding begint de dag nadat het algemeen bestuur het besluit tot uittreding van de deelnemer heeft ontvangen.
5. Uittreding geschiedt onder door het algemeen bestuur na overleg met deelnemers te stellen regelen, vervat in een uittredingsplan.
6. Het algemeen bestuur stelt binnen drie maanden nadat het besluit tot uittreding is ontvangen een ontwerp vast voor de aanpassing van de gemeenschappelijke regeling aan de gevolgen van de uittreding en zendt dit ontwerp aan de deelnemers met het verzoek binnen drie maanden na verzending van dat ontwerp inzake de vaststelling ervan een besluit te nemen.

Artikel 31

Uittreding uit deze regeling kan geschieden met ingang van het derde kalenderjaar volgend op de toezending van het betreffende besluit van het bevoegde orgaan van de uittredende deelnemer aan het algemeen bestuur.

Uittreding geschiedt onder door het algemeen bestuur na overleg met deelnemers te stellen regelen die in ieder geval betreffen de voort te zetten verplichtingen van de uittredende deelnemer betreffende de rente en aflossing van geldleningen bedoeld in artikel 29.

Het algemeen bestuur stelt binnen drie maanden nadat het besluit tot uittreding is ontvangen een ontwerp vast voor de aanpassing van de gemeenschappelijke regeling aan de gevolgen van de uittreding en zendt dit ontwerp aan de deelnemers met het verzoek binnen drie maanden na verzending van dat ontwerp inzake de vaststelling ervan een besluit te nemen.

Artikel 22 **Uittredingsplan**

1. Het uittredingsplan bepaalt de wijze van berekening van de financiële gevolgen van de uittreding, waaronder in ieder geval betreffen de voort te zetten verplichtingen van de uittredende deelnemer betreffende de rente en aflossing van geldleningen bedoeld in artikel 19, eerste lid, en andere langlopende verplichtingen met een resterende looptijd van ten minste 5 jaar.

2. Het uittredingsplan bevat een voorlopige berekening van de financiële gevolgen van de uittreding te betalen door de uittredende deelnemer, hierna te noemen de voorlopige uittreedsom.

3. Met het oog op het bepalen van de inhoud van het uittredingsplan wijst het dagelijks bestuur een onafhankelijke externe deskundige aan die in opdracht van het algemeen bestuur het concept-uittredingsplan voorbereidt. De kosten voor het inschakelen van een onafhankelijke externe deskundige komen voor rekening van de uittredende deelnemer.

4. Het dagelijks bestuur wijst de onafhankelijke externe deskundige aan op basis van een gezamenlijke voordracht van de uittredende deelnemer en de andere deelnemers in het algemeen bestuur. Indien geen overeenstemming kan worden bereikt over een gezamenlijke voordracht, wijst het algemeen bestuur de onafhankelijke externe deskundige aan op basis van een bindende voordracht van een selectiecommissie bestaande uit drie leden uit de deelnemers, waaronder in ieder geval een vertegenwoordiger van de uittredende deelnemer en een vertegenwoordiger van algemeen bestuur.

5. Ten minste zes maanden voorafgaand aan het moment van uittreding stelt het algemeen bestuur het uittredingsplan en de voorlopige uittreedsom vast. Het algemeen bestuur baseert de berekening van de voorlopige uittreedsom op de systematiek als bedoeld in het eerste lid en op de jaarrekening van het meest recent verstreken begrotingsjaar.

6. Uiterlijk zes maanden na het moment van uittreding stelt het algemeen bestuur de definitieve uittreedsom vast. Het algemeen bestuur baseert de berekening van de definitieve uittreedsom op de systematiek als bedoeld in artikel 23.

7. Bij de berekening van de kosten voor uittreding zoals bedoeld in het zesde lid wordt een risico-opslag van 10% op de uittreedsom toegepast om eventueel onvoorziene toekomstige kosten gerelateerd aan de uittreding te ondervangen. Deze opslag vrijwaart de uittredende deelnemer van alle toekomstige onvoorzienbare kosten.

8. Bij de voorbereiding van het concept uittredingsplan biedt het algemeen bestuur de uittredende deelnemer de keuze tussen een betaling van de uittreedsom in een aantal termijnen of voor betaling van de uittreedsom in een keer. In het uittredingsplan bepaalt het algemeen bestuur conform de voorkeur van de uittredende deelnemer of de uittredende deelnemer de uittreedsom in een daarbij te bepalen aantal termijnen of in een keer dient te betalen.

Artikel 23 **Te vergoeden kosten van uittreding**

1. De voorlopige, respectievelijk de definitieve uittreedsom bestaat uitsluitend uit een vergoeding ter compensatie van frictiekosten en desintegratiekosten, onder aftrek van eventuele baten.

2. Onder frictiekosten worden verstaan alle incidentele kosten te maken door het recreatieschap die het directe gevolg van de beslissing tot uittreding van een deelnemer zijn.
3. Onder desintegratiekosten worden verstaan alle kosten direct dan wel toekomstig te maken dan wel te dragen door het recreatieschap die samenhangen met de afbouw van overcapaciteit in personele en materiële sfeer en andere verplichtingen, de afbouw van risico's daarbij inbegrepen, ontstaan als direct gevolg van de uittreding.
4. Het recreatieschap brengt alle frictiekosten en desintegratiekosten, onder aftrek van eventuele baten, in rekening bij de uittredende deelnemer. De uittredende deelnemer is verplicht tot betaling van de definitieve uittreedsom, binnen drie maanden nadat het algemeen bestuur de definitieve uittreedsom, als bedoeld in artikel 22, zesde lid, heeft vastgesteld, tenzij in het uittredingsplan overeenkomstig artikel 22, achtste lid, anders is vastgelegd.
5. Kosten die de uittredende deelnemer maakt ter voorbereiding op of als gevolg van de beslissing tot uittreding komen voor rekening van de deelnemer.
6. De raming en berekening van de kosten voor uittreding worden gebaseerd op de feiten en omstandigheden die bekend waren op het moment van de daadwerkelijke uittreding, bedoeld in artikel 21, derde lid.
7. Het recreatieschap is gehouden redelijkerwijs al het mogelijke te doen om de uittredingskosten zo laag mogelijk te houden. Het voorgaande behoeft niet te leiden tot wijziging van overeenkomsten met en verplichtingen jegens derden die zijn aangegaan respectievelijk bepaald voorafgaand aan het tijdstip van ontvangst door het algemeen bestuur van het besluit tot uittreding van de deelnemer.

Artikel 24 **Wijziging**

1. Deze regeling kan slechts worden gewijzigd bij gelijkluidend besluit van alle deelnemers, onverminderd het bepaalde in de artikelen 2, derde lid en 3, derde lid.
2. Een wijziging van deze regeling gaat in op de eerste dag van de maand, volgende op die waarin daarvan aantekening is gemaakt in de registers als bedoeld in artikel 26 van de Wet gemeenschappelijke regelingen

Artikel 25 **Opheffing en liquidatie**

1. Deze regeling kan worden opgeheven bij gelijkluidend besluit van tenminste tweederde van het aantal deelnemers.
2. In geval van opheffing van deze regeling geschiedt de liquidatie door het algemeen bestuur dat daarvoor de nodige regels stelt. Hierbij kan van bepalingen van deze regeling worden afgeweken.
3. Het liquidatieplan wordt door het algemeen bestuur, de deelnemers gehoord, vastgesteld.
4. Het liquidatieplan voorziet in de gevolgen die de opheffing voor het personeel heeft.
5. Een voor- of nadelig saldo van de liquidatie wordt over de deelnemers verdeeld, respectievelijk omgeslagen op overeenkomstige wijze als de omslag van een exploitatietekort ingevolge het bepaalde in artikel 27, eerste lid.

HOOFDSTUK XI: ARCHIEFBEPALING

Artikel 26 **Archief**

1. Het dagelijks bestuur draagt zorg voor de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap.
2. De directeur en de bestuurssecretaris zijn belast met het beheer van de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap, voor zover deze niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats.
3. Het algemeen bestuur stelt voorschriften vast voor het beheer van de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap, die nog niet naar de archiefbewaarplaats zijn overgebracht.

4. Het recreatieschap vormt één archief voor de eigen bedrijfsvoerings-, bestuurstaken en de door de deelnemers overgedragen (gedelegeerde) bevoegdheden.

5. Voor de bewaring van de over te brengen archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap wordt aangewezen de archiefbewaarplaats van Het Noord-Hollands Archief.

6. Met het toezicht op het beheer van de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap, voor zover deze niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats, is belast de archivaris van het Noord-Hollands Archief.

7. De archivaris van het Noord-Hollands Archief brengt tweejaarlijks aan het dagelijks bestuur verslag uit over het toezicht op het beheer van de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap, die nog niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats.

8. Het dagelijks bestuur brengt tweejaarlijks verslag uit aan het algemeen bestuur over de uitoefening van de aan hen opgedragen zorg voor de archiefbescheiden en de uitvoering van het archiefbeheer van de organen van het recreatieschap.

9. De deelnemers aan de regeling stellen tijdig aan het dagelijks bestuur de archiefbescheiden beschikbaar, die nodig zijn voor de uitvoering van de overgedragen taken.

10. In een verklaring van terbeschikkingstelling worden de periode van terbeschikkingstelling en het toezicht op het beheer van de ter beschikking gestelde archiefbescheiden vastgelegd.

11. In de verklaring kunnen nadere voorwaarden worden gesteld aan de terbeschikkingstelling.

12. Na opheffing van de gemeenschappelijke regeling worden de in het tweede lid bedoelde archiefbescheiden overgebracht naar de in het derde lid genoemde archiefbewaarplaats.

Ten aanzien van de archiefbescheiden van het schap zijn de voorschriften omtrent de zorg, de bewaring en het beheer van de archiefbescheiden, alsmede de omtrent het toezicht daarop, zoals die voor de provincie Noord-Holland zijn of nader worden vastgesteld, van overeenkomstige toepassing.

Uitleg: Abc = gewijzigde tekst; Abc = toegevoegde tekst/artikel/lid; Abc = verwijderde tekst/artikel/lid

HOOFDSTUK XII: SLOTBEPALINGEN

Artikel 27 Duur

1. Deze regeling treedt in werking op 1 januari 2005.
2. De huidige samenstelling van bestuursorganen blijft ongewijzigd tot uiterlijk 1 mei 2005.
3. De functionaris van de uitvoeringsorganisatie die voor de in lid 1 genoemde dag aangesteld is als ambtelijk secretaris van het bestuur behoudt zijn functie en positie in het bestuur tot het moment waarop een nieuw verkozen dagelijks bestuur uit zijn midden een bestuurlijke secretaris heeft aangewezen, doch uiterlijk tot 1 mei 2005.
4. Deze regeling is aangegaan voor onbepaalde tijd

Artikel 28 Geschillen

Voordat ten aanzien van een geschil, aangaande de uitvoering of toepassing, van deze regeling gerezen, de beslissing van een rechterlijke instantie wordt ingeroepen, wordt de zaak voorgelegd aan een geschillencommissie samen te stellen door gedeputeerde staten, in overleg met de dagelijkse besturen van de bij het geschil betrokken deelnemers

Artikel 29 Evaluatie

1. Het bestuur draagt tenminste een keer in de vier jaar zorg voor een evaluatie van de regeling.

2. De evaluatie heeft onder meer, doch niet uitsluitend, tot doel na te gaan:
   a. of, en zo ja in welke mate, de met deze regeling beoogde samenwerking is gerealiseerd;
   b. of, en zo ja in welke mate, de bij deze regeling opgedragen taken, in het licht van de beoogde samenwerking, aanpassing behoeven.

Artikel 30 Citeertitel

Deze regeling kan worden aangehaald als 'Gemeenschappelijk regeling Groengebied Amstelland'.

Aldus besloten in de openbare vergadering van het algemeen bestuur op 7 april 2004
De voorzitter,

openbare vergadering van het algemeen bestuur op 7 april 2004

De voorzitter,

Uitleg: Abc = gewijzigde tekst; Abc = toegevoegde tekst/artikel/lid; Abc = verwijderde tekst/artikel/lid

Bijlage

Overeengekomen verdeelsleutel als bedoeld in artikel 27 lid 1 van deze regeling:

1. Het nadelig exploitatiesaldo over enig boekjaar - gecorrigeerd voor de verplichtingen voortvloeiend uit het tweede en derde lid van deze bepaling - wordt op basis van de volgende verdeelsleutel ten laste van de deelnemers gebracht: Provincie Noord-Holland 27,9 %; het resterende bedrag wordt omgeslagen op basis van het aantal inwoners van de deelnemende gemeenten met dien verstande dat aan de gemeente Amsterdam 1/3-deel van het aantal inwoners van de gemeente Amsterdam wordt toegerekend. Het aantal inwoners wordt bepaald op basis van het laatstelijk door het Centraal Bureau voor de Statistiek bekend gemaakte cijfers.
2. Het algemeen bestuur is als dan niet op voorstel van een of meer deelnemers bevoegd te bepalen, dat het nadelige exploitatiesaldo van een of meer daartoe bij de meerjarenbegroting aangewezen voorzieningen of onderdelen der exploitatie, niet wordt omgeslagen overeenkomstig de hierboven genoemde verdeelsleutel, maar geheel of gedeeltelijk rechtstreeks ten laste wordt gebracht van een of meer gemeenten.
3. Het algemeen bestuur is verplicht om het nadelige exploitatiesaldo van voorzieningen, welke ten behoeve van die gemeente worden getroffen, ten laste van die gemeente te brengen. Op gemotiveerd verzoek van de betrokken gemeente kan evenwel worden besloten ten deze het vorige lid toe te passen dan wel de kosten in de algemene verdeelsleutel op te nemen.
4. Een besluit van het algemeen bestuur als bedoeld in beide voorgaande leden dient met instemming van tenminste twee-derde van het aantal deelnemers te worden genomen.
5. De stadsdeelraden Zuidoost en Oost/Watergraafsmeer betalen geen bijdrage.
6. De bijdragen van de participanten worden met ingang van 1 januari 2005 voor een periode voor 5 achtereenvolgende begrotingsjaren op basis van het in de artikelleden 1 tot en met 5

   bepaalde als volgt vastgelegd.

Amsterdam (incl. stadsdelen Zuidoost en Oost/Watergraafsmeer)	49,1 %
Amstelveen	15,6 %
Diemen	4,8 %
Ouder-Amstel	2,6 %
Provincie NH	27,9 % (nieuw vast percentage)

Tijdens het laatste jaar van de 5-jaarsperiode stelt het algemeen bestuur, met inachtneming van het bepaalde in de artikelleden 1 tot en met 5 van deze bijlage, tijdig de bijdragen voor de volgende periode van 5 jaren vast.

Spaarnwoude Park

Genieweg 46c, 1981 LN Velsen-Zuid
023 – 520 28 20
info@spaarnwoudepark.nl
www.spaarnwoudepark.nl
K.v.K. 34359324

Aan de raden en colleges van de deelnemende gemeenten
Aan Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten van Noord-Holland

Velsen-Zuid:	22 augustus 2023
Ons kenmerk:	U2023
Onderwerp:	a) Verzoek toestemming wijziging Gemeenschappelijke regeling Spaarnwoude b) Uitnodiging zienswijzen ontwerp Verordening financieel beheer Spaarnwoude
Bijlage(n):	1. Toelichting bij wijzigingen GR Spaarnwoude incl. WAS-WORDT tabel 2. Ontwerp gewijzigde GR Spaarnwoude SCHONE VERSIE 3. Ontwerp gewijzigde Verordening financieel beheer Spaarnwoude
Behandeld door:	Michael Omvlee, sr. projectmanager Recreatie Noord-Holland

Geachte raads- en Statenleden, en leden van colleges van B&W en Gedeputeerde Staten,

Het bestuur van recreatieschap Spaarnwoude biedt u hierbij aan:
1. De gewijzigde Gemeenschappelijke regeling recreatieschap Spaarnwoude (**toestemming**) en
2. De gewijzigde Verordening financieel beheer recreatieschap Spaarnwoude (**zienswijze**).

Het algemeen bestuur van het recreatieschap heeft beide documenten in haar vergadering van 13 juli 2023 besproken en besloten deze voor verdere behandeling aan raden en staten van de deelnemers aan te bieden. Wij vragen u beide documenten in samenhang te behandelen zoals hieronder gemotiveerd.

Aanleiding en context
Als gevolg van de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (hierna: Wgr) per 1 juli 2022 is het noodzakelijk om de gemeenschappelijke regeling recreatieschap Spaarnwoude (hierna: GR) aan te passen. De wetgever heeft bepaald dat alle gemeenschappelijke regelingen uiterlijk 1 juli 2024 moeten voldoen aan de Wgr. Een deel van de wijzigingen betreft het overhevelen van financiële aspecten naar de Verordening financieel beheer van het recreatieschap (hierna: VFB). Die wordt daarom gelijktijdig voor zienswijzen voorgelegd.
Alle voorbereidingen voor wijziging van de GR zijn namens het recreatieschap door Recreatie Noord-Holland met ondersteuning van externe deskundigen en in samenspraak met een ambtelijke werkgroep en het Bestuursbureau van de recreatieschappen uitgevoerd. In november 2022 zijn alle raads- en statenleden, alsmede betrokken bestuurders, in de gelegenheid geweest deel te nemen aan een (tweetal) sessie(s) ter voorbereiding op de wijzigingen. In de uitgebreide toelichting (bijlage 1) wordt integraal verwezen naar de ‘notitie bouwstenen’, zijnde het resultaat van deze sessie(s).

Toestemming wijziging GR Spaarnwoude
De *wijziging van de gemeenschappelijke regeling recreatieschap Spaarnwoude* wordt u hierbij conform artikel 51 lid 4 Wgr aangeboden voor uw toestemming. Alle deelnemers aan de regeling dienen een eensluidend besluit te nemen. Eenzijdige aanpassingen zijn derhalve niet mogelijk. De toestemming kan slechts worden onthouden wegens strijd met het recht of het algemeen belang.
De regeling wordt eerst gewijzigd nadat alle colleges, raden en Staten hebben toegestemd. Na publicatie is de gewijzigde regeling van kracht.

De voorliggende wijziging van de GR is voorzien van een uitgebreide inhoudelijke toelichting en motivatie (bijlage 1). Aan het eind van dat document bevindt zich een samenvattende tabel met een artikelsgewijs overzicht van alle voornaamste wijzigingen. Op aanvraag is een afzonderlijk 'was-wordt' document beschikbaar waaruit nauwkeurig blijkt welke wijzigingen op de bestaande GR zijn doorgevoerd.
Het resultaat van alle wijzigingen is de 'schone versie' van de GR die u als bijlage 2 aantreft. Deze zal na toestemming van alle deelnemers worden gepubliceerd.

Zienswijze gewijzigde Verordening financieel beheer Spaarnwoude
Gelijktijdig met de wijzigingen van de GR ontvangt u van het recreatieschap de (ontwerp) gewijzigde *Verordening financieel beheer Recreatieschap Spaarnwoude (VFB)*. De reden hiervan is dat tal van financiële bepalingen uit de bestaande GR zijn overgezet naar deze verordening. U wordt uitgenodigd uw zienswijze op deze (ontwerp) VFB kenbaar te maken aan het recreatieschap. De zienswijzen van alle deelnemers worden door het dagelijks bestuur becommentarieerd en tezamen met de eventueel aangepaste verordening ter vaststelling voorgelegd aan het algemeen bestuur.
De aanpassingen in de VFB (bijlage 3) zijn aan de hand van gekleurde tekstpassages inzichtelijk gemaakt. De uitleg staat op het voorblad.

Termijnen
Voor uw toestemming op de *gewijzigde GR* geldt een wettelijke reactietermijn van 13 weken na verzending, overeenkomstig de bepalingen in afdeling 10.2.1 (Goedkeuring) van de Algemene wet bestuursrecht. Gelijktijdig wordt uw zienswijze verzocht op de *gewijzigde Verordening financieel beheer*. Hiervoor geldt formeel een reactietermijn van 8 weken na verzending, maar gelet op de samenhang met de gewijzigde gemeenschappelijke regeling kan hiervoor dezelfde termijn van 13 weken worden aangehouden. We gaan er vanuit dat het alle deelnemers van de GR lukt om uiterlijk in december 2023 tot een positief besluit te komen.

Vragen?
Wanneer u vragen hebt of toelichting op de stukken wenst, kunt u contact op te nemen met dhr. M. Omvlee, sr. projectmanager Recreatie Noord-Holland, telefonisch bereikbaar via 06-29062437.

Met vriendelijke groet
namens het bestuur van recreatieschap Spaarnwoude,

Bram Diepstraten
Vice-voorzitter

Toelichting bij de wijzigingen van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude

Context – wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen

Op 14 december 2021 heeft Eerste Kamer ingestemd met het wetsvoorstel “Versterken van de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen” om de Wet gemeenschappelijke regelingen (hierna: Wgr) te wijzigen. Sinds 1 juli 2022 is deze wetswijziging van kracht. De wijziging heeft tot doel de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen te versterken. Met deze wijziging hebben en krijgen volksvertegenwoordigers, waaronder gemeenteraadsleden en Statenleden, meer invloed op de besluitvorming van dit soort samenwerkingen en kunnen ze die beter controleren.

Het gaat daarbij specifiek om de kaderstellende en controlerende rol bij de uitvoering van taken in gemeenschappelijke regelingen. Om die versterking te bereiken is een aantal bestaande instrumenten van de volksvertegenwoordiging aangepast en uitgebreid. Ook is de democratische legitimatie van de besluitvorming binnen zo’n samenwerkingsverband vergroot door participatiemogelijkheden van burgers en belanghebbenden bij de besluitvorming in gemeenschappelijke regelingen.

Het instrumentarium van gemeenteraad en Provinciale Staten is uitgebreid. Het betreft niet alleen verplichte, uit de Wgr voortvloeiende wijzigingen. Een aantal wijzigingen houden ook een keuze in om het instrument wel of niet in de gemeenschappelijke regeling (hierna; GR) op te nemen en toe te passen. De keuzes richten zich op:

- *Zienswijzen* indienen, reacties op zienswijzen – begroting en andere besluiten
- *Evaluatie*, o.a. van beleid en uitvoering van de GR
- *Participatie/inspraak*, o.a. gemeenschappelijke (raads)adviescommissie, burgerparticipatie
- *Uittredingsregeling*, gevolgen van, en voorwaarden waaronder uittreding mogelijk is.

Alle hier bedoelde (5) recreatieschappen in Noord-Holland zijn zogeheten ‘gemengde regelingen’ van colleges, gemeenteraden en Provinciale Staten. Voor recreatieschap Geestmerambacht geldt dit zonder de provincie dus zonder college van GS en Provinciale Staten van Noord-Holland. De colleges, raden en Staten zijn dus collectief eigenaren van deze recreatieschappen.

De eigenaren (deelnemers) hebben tot uiterlijk 1 juli 2024 tijd om de regeling te wijzigen. Er zijn echter een aantal wettelijke wijzigingen die vanaf 1 juli 2022 direct in werking zijn getreden, zoals de gewijzigde begrotingstermijnen, de actieve informatieplicht van het bestuur en de bevoegdheid van lokale of gezamenlijke rekenkamers om onderzoek te doen naar het gevoerde bestuur van een gemeenschappelijke regeling (artikel 184 Gemeentewet).

Werkgroep WGR

Via het voorzittersoverleg is ervoor gekozen om de besluitvorming voor aanpassing van de (5) gemeenschappelijke regelingen gecoördineerd uit te voeren. Uitgangspunt is dat voor alle schappen de wijzigingen in één keer worden gedaan zodat de colleges, gemeenteraden en Provinciale Staten de ontwerp regelingen slechts één keer in procedure hoeven te nemen voor alle recreatieschappen waar ze deel van uitmaken.

In opdracht van, en onder aansturing van het Bestuursbureau is door RNH een *ambtelijke werkgroep WGR* geformeerd, bestaande uit vertegenwoordigers van adviescommissieleden van de recreatieschappen. Het betreft vrijwel dezelfde ambtelijke vertegenwoordigers die eerder betrokken zijn geweest bij de oprichting van het Bestuursbureau.

Begin 2022 is reeds door een jurist een quick scan uitgevoerd waaruit blijkt met welke keuzes en wijzigingen de recreatieschappen te maken hebben. De werkgroep heeft een aantal primaire resultaten vertaald naar concrete voorstellen voor besluitvorming. Deze staan vervat in de notitie ‘Bouwstenen WGR’.

Bouwstenen WGR – informatiebijeenkomsten voor leden van raden en Staten (nov. 2022)

Omdat de gemeenschappelijke regelingen van de colleges, raden en Staten zijn, zijn alle gemeenteraadsleden, Statenleden en colleges van B&W en GS uitgenodigd om begin november 2022 actief deel te nemen aan één van de twee (digitale) informatiebijeenkomsten annex werksessies WGR. Tijdens die bijeenkomsten hebben de aanwezigen kennis genomen en kunnen reageren op de bevindingen en voorstellen (vervat in 'Bouwstenen WGR') die vanuit de ambtelijke werkgroep door het Bestuursbureau ter besluitvorming aan de schapsbesturen zijn voorgelegd.

Aansluitend zijn de in de 'Bouwstenen WGR' gemotiveerde keuzes en voorstellen -als basis voor wijziging van de gemeenschappelijke regelingen- unaniem door alle recreatieschappen aanvaard of omarmd. Door het AB van Spaarnwoude op 9 december 2022.

Zo is ermee ingestemd om geen gemeenschappelijke adviescommissie (van raadsleden) in te stellen en het aantal momenten of onderwerpen voor het indienen van zienswijzen niet te vergroten.

Wel is besloten om de in de wet verankerde mogelijkheid voor burgerparticipatie voor het bestuur nader uit te werken waarbij nadrukkelijk afstemming met de gemeenten moet plaatsvinden. De primaire verantwoordelijkheid voor ruimtelijke planvorming ligt bij de gemeenten. Hiervoor geldt o.a. de Omgevingswet Een aantal zaken is verplicht uitgewerkt in de voorliggende ontwerp GR zoals het privaatrechtelijk toezicht (democratische controle), de evaluatie van de GR, uittredingsregeling, actieve informatieplicht en de wijze van reactie op zienswijzen.

Bestuurlijk portefeuillehouder en opdrachtgeverschap

Vanuit het Voorzittersoverleg is Annette Groot (wethouder gemeente Dijk en Waard) aangesteld om de rol van bestuurlijke portefeuillehouder op zich te nemen. Het Bestuursbureau vervult namens de recreatieschappen de rol van ambtelijk opdrachtgever voor de procesmanager van RNH en de ambtelijke werkgroep WGR.

Gewijzigde GR in relatie tot de Verordening financieel beheer (VFB)

In verband met de gewenste wendbaarheid en snelheid voor toekomstige aanpassingen in de grondslagen en/of omvang en verdeling van de participantenbijdragen, is ervoor gekozen om vrijwel alle financiële bepalingen uit de GR over te hevelen naar de 'Verordening financieel beheer' (VFB). Het overzicht met de verdeling van de participantenbijdragen treft u derhalve niet meer aan in de bijlage bij de GR maar in de verordening. Door het budgetrecht van gemeenteraden en Provinciale Staten wordt deze, en elke toekomstige wijziging van de verordening, altijd voor zienswijzen aangeboden aan alle deelnemers. De nieuwe verordening treedt in werking nadat de gewijzigde GR is gepubliceerd, en zal eerst vanaf 2025 worden toegepast op de financiële jaarstukken.

Een andere relevante toevoeging aan deze verordening is een bepaling (artikel 12, VFB) waarmee wordt verwezen naar het gebruik van de fiscale koepelvrijstelling voor het Btw Compensatie Fonds (BCF).

Naar: 'Bouwstenen WGR', waarover op 9-12-2022 is besloten door het algemeen bestuur van Recreatieschap Spaarnwoude:

Onderwerp	Toelichting	Advies (ja / nee)	Motivatie, en waar staat dit in de ontwerp gewijzigde GR
Gemeenschappelijke adviescommissie	Een commissie bestaande uit raadsleden die het bestuur van de gemeenschappelijke regeling van advies kan voorzien, de besluitvorming van de raden van de deelnemende gemeenten met betrekking tot de gemeenschappelijke regeling kan voorbereiden of de raden van advies kan voorzien.	**Nee**	De raden en Staten worden op dit moment al voorzien van transparante (meerjaren) programmabegrotingen en jaarrekeningen waarbij zij zienswijzen kunnen inbrengen. Ook worden (Kadernota en) gebiedsvisies voor een zienswijze bij de raden en Staten ingebracht. Het bestuur wordt ondersteund door een ambtelijke adviescommissie waarin ambtenaren van alle deelnemende gemeenten en de provincie zitten. Recreatieschap Spaarnwoude is een uitvoeringsgerichte orgaan ('openbaar lichaam') dat een recreatiegebied beheert op basis van vastgesteld provinciaal en gemeentelijk beleid. Dat maakt de behoefte aan extra adviesmogelijkheden minder groot dan bij gemeenschappelijke regelingen die ook beleidszaken regelen.
Indienen zienswijzen op verschillende onderwerpen	Gemeenteraden en Provinciale Staten krijgen de bevoegdheid om een zienswijze in te dienen voorafgaand aan het nemen van besluiten door de GR. In de regeling moet worden vastgelegd over welke ontwerp besluiten zienswijzen kunnen worden ingediend. Het dagelijks bestuur (DB) van de GR laat vervolgens voorafgaand aan het daadwerkelijke besluit aan het algemeen bestuur (AB) weten óf en wat er is gedaan met deze zienswijzen. De Wgr sluit overigens niet uit dat in de GR wordt vastgelegd dat er geen mogelijkheid tot zienswijzen bestaat voor bepaalde besluiten van de GR. De zienswijzen kunnen dus niet alleen in de begrotingscyclus worden ingediend, maar ook bij voorgenomen besluiten. Bijvoorbeeld bij besluiten met een aanzienlijk financieel belang, politiek gevoelige besluiten of beleidsmatige keuzes.	**Nee**	Raden en Staten mogen nu al bij de behandeling van de ontwerp (meerjaren) begroting zienswijzen indienen. Deze kunnen ook betrekking hebben op voorgenomen beleid of financiële uitgangspunten. Alle zienswijzen worden door het DB beoordeeld en becommentarieerd. Vervolgens wordt dit in het AB besproken waarna de (meerjaren) begroting -eventueel gewijzigd- wordt vastgesteld. Bij de behandeling van de zienswijzen wordt aangegeven wat ermee is gedaan. Ook visies, verordeningen en uitvoeringsprogramma's worden nu aan de raden en Staten voor zienswijzen voorgelegd. De besluiten van het bestuur waarover de raden van de deelnemende gemeenten en Provinciale Staten een zienswijze naar voren kunnen brengen voorafgaand aan het nemen van het besluit, staan vervat in ARTIKEL 5 Lid 6a. Lid 6c biedt nog de (extra) mogelijkheid om andere, specifieke ontwerp besluiten voor zienswijzen open te stellen, ter beoordeling van het bestuur van het recreatieschap. Nog meer mogelijkheden voor zienswijzen zou de bestuurlijke drukte kunnen vergroten. De drukte die bestuurders ervaren als gevolg van deelname aan één of meerdere recreatieschappen is al jarenlang een issue. Bovendien zijn er in de afgelopen jaren weinig zienswijzen ontvangen. Ook de rol van een recreatieschap als beheerder van gebieden en terreinen zonder bevoegdheden van ruimtelijke ordening zorgt ervoor dat zienswijzen niet veel voorkomen.
Burgerparticipatie	Burgerparticipatie binnen het 'verlengd lokaal bestuur' is wettelijk verankerd. Zo krijgt de participatie een vaste plek binnen de gemeenschappelijke regelingen. Inwoners en	**Ja**	Er moet ruimte zijn voor het bestuur om burgerparticipatie in te stellen bij bepaalde projecten, bijvoorbeeld met grote maatschappelijke impact. Hierbij moet worden aangesloten op relevante wetgeving zoals de Omgevingswet. Sowieso moet voor ruimtelijke plannen worden samengewerkt met gemeenten (en het door hen

Onderwerp	Toelichting	Advies (ja / nee)	Motivatie, en waar staat dit in de ontwerp gewijzigde GR
	belanghebbenden kunnen bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van het beleid in regionale samenwerkingsverbanden betrokken worden. De Wgr laat overigens de vrijheid om te regelen dat een dergelijke inspraakmogelijkheid niet wordt geboden. Dit kan bijvoorbeeld afhangen van de belangen die de GR behartigt en van de mate waarin het door de regeling gevoerde beleid de belangen van ingezetenen en andere belanghebbenden raakt.		gevoerde participatiebeleid) omdat de ruimtelijke planvorming voornamelijk bij gemeenten is ondergebracht en niet bij de recreatieschappen. ARTIKEL 5 lid 5 is toegevoegd om inspraak door ingezetenen en belanghebbenden van de deelnemende bestuursorganen van de provincie en de gemeenten bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid mogelijk te maken. Aangezien het recreatieschap taken uitvoert die door de deelnemende bestuursorganen zijn overgedragen, is het algemeen bestuur verantwoordelijk voor het regelen van deze participatie. Daartoe zal het algemeen bestuur een verordening dienen vast te stellen, waarin de wijze waarop hieraan invulling wordt gegeven, wordt geregeld.
Privaatrechtelijk toezicht (inhoud regeling) **Toezicht op bestuur**	Samenwerkingsverbanden van decentrale overheden zijn privaatrechtelijk van aard. Hierop waren de controle- en participatie-instrumenten van gemeenschappelijke regelingen niet van toepassing. Op basis van de nieuwe Wgr gaat de regering in overleg met de decentrale overheden een kader opstellen voor democratische controle op privaatrechtelijke samenwerkingen.	**Ja (verplicht)**	Recreatieschap Spaarnwoude is een publiekrechtelijk samenwerkingsverband, een openbaar lichaam. In die zin is er geen sprake van privaatrechtelijk toezicht. Het aspect van toezicht zit besloten in de controlerende taken en bevoegdheden van de raden en Staten, alsmede van de (nieuwe) bepalingen inzake evaluatie van de GR. Zo kunnen gemeenteraden en Provinciale Staten een gezamenlijke enquête starten naar het in de GR gevoerde bestuur. De bevoegdheid om gezamenlijk als gemeenteraden en Provinciale Staten onderzoek te doen naar het gevoerde bestuur van een GR is ingevoerd bij de wijzigingen van de Wgr (en enige andere wetten in verband met het versterken van de democratische legitimatie van GR'en). Deze wijziging heeft tot doel de controlemogelijkheden van gemeenteraden op gemeenschappelijke regelingen te versterken. De onderzoeksbevoegdheid die is geregeld in de artikelen 155g en 155h Gemeentewet is in grote mate hetzelfde als het lokale enquêterecht van individuele gemeenteraden en Provinciale Staten. De belangrijkste verschillen betreffen de besluitvorming, het samenstellen van de onderzoekscommissie en de omvang van degenen die verplicht zijn mee te werken. Alle betrokken raden en Staten moeten unaniem met deze enquête instemmen.
Evaluatie van de GR (inhoud regeling)	Volksvertegenwoordigers krijgen vanwege hun controlerende functie meer invloed op het functioneren van een regeling door een evaluatiemoment in de GR op te nemen van de regeling.	**Ja (verplicht)**	In ARTIKEL 30 wordt hierin voorzien. Hier is de evaluatie van de regeling opgenomen als uitvloeisel van het beleids- en controle-instrument van raden en Staten, zoals dat opgenomen is in artikel 11a van de Wgr. Eenmaal in de vier jaar wordt de regeling geëvalueerd met het doel te beoordelen of met de samenwerking het beoogde doel is gerealiseerd en de taken met het oog op die samenwerking eventueel aanpassing behoeven.

Onderwerp	Toelichting	Advies (ja / nee)	Motivatie, en waar staat dit in de ontwerp gewijzigde GR
	De Wgr is gewijzigd op een aantal meer procedurele aspecten. Zo moeten GR'en bepalingen bevatten over de wijziging, opheffing, toetreding en (voorwaarden van) uittreding. Dit was al het geval voor regelingen die voor onbepaalde tijd zijn getroffen, maar deze verplichting geldt nu ook voor regelingen van bepaalde tijd.		In HOOFDSTUK X van de ontwerp regeling staan alle relevante bepalingen die betrekking hebben op toetreding, uittreding, wijziging en opheffing van de GR. Overigens, staan deze goeddeels ook in de huidige GR
Uittredingsregeling (inhoud regeling)	Het opnemen van een goede uittredingsregeling in de GR. In de regeling dienen afspraken gemaakt te worden over (financiële) gevolgen van uittreding voor de uittredende deelnemers en voor de GR. Op deze manier bestaat vooraf al duidelijkheid bij alle deelnemers over de (financiële) gevolgen die een eventuele uittreding met zich mee brengt.	**Ja (verplicht)**	In HOOFDSTUK X (ARTIKELEN 22 t/m 25) zijn de 'spelregels' verwoord voor toe- en uittreding van participanten, inclusief de wijze waarop de GR kan worden opgeheven en geliquideerd. *Artikelen 23 tot en met 25 Uittreding* De Wgr bepaalt in artikel 9 dat er ter zake uittreding in ieder geval drie zaken geregeld dienen te worden: a. De voorwaarden waaronder kan worden uitgetreden; b. de gevolgen voor het vermogen van de rechtspersoon (het openbaar lichaam) en c. de gevolgen voor alle deelnemers. Uittreding gebeurt bij besluit van een deelnemend bestuursorgaan. Voordat een deelnemer wenst uit te treden is het mogelijk het algemeen bestuur te verzoeken om een indicatie te geven van de gevolgen van uittreding. Deze gevolgen zien op de financiële, juridische, personele en organisatorische consequenties. Uittreding kan in beginsel eerst geschieden met ingang van het derde kalenderjaar volgend op het besluit van de uittredende deelnemer. Door deze termijn kunnen zowel het openbaar lichaam als de deelnemers zich in redelijkheid aanpassen aan de nieuwe situatie. Indien de gevolgen voldoende gemitigeerd zijn of kunnen worden, kunnen de deelnemers ook besluiten deze termijn te verkorten. Voor de uittreding wordt een uittredingsplan vastgesteld, waarin de financiële gevolgen van de uittreding worden opgenomen. Daaronder vallen in ieder geval de verplichtingen van de uittredende deelnemer inzake rente en aflossing van geldleningen en andere langlopende verplichtingen. De uittreedsom die in rekening wordt gebracht bij de uittredende deelnemer en die in het uittredingsplan wordt opgenomen, behelst de frictiekosten en de desintegratiekosten. Daarbij is het openbaar lichaam gehouden om de uittredingssom zo laag als redelijkerwijs mogelijk is te houden.

Onderwerp	Toelichting	Advies (ja / nee)	Motivatie, en waar staat dit in de ontwerp gewijzigde GR
Informatieplicht (inhoud regeling)	Het opnemen van bepalingen omtrent de wijze waarop de actieve informatieplicht wordt vormgegeven. Een nieuw (sturings)instrument is het formaliseren van de actieve informatieplicht van bestuurders van de GR, vergelijkbaar met de informatieplicht van het college aan de raad.	**Ja (verplicht)**	In de Wgr wordt expliciet de actieve inlichtingenplicht aan Staten en raden geregeld in lijn met de bepalingen daarover in de Provincie- en Gemeentewet. In de GR wordt de invulling hiervan geregeld in de ARTIKELEN 17 en 18 van HOOFDSTUK VII Inlichtingen en verantwoording Naast deze wijzigingen is tevens vooruitgelopen op de inwerkingtreding van de artikelen 3.1 en 3.2 van de Wet open overheid met het oog op de actieve openbaarmaking. Verder is er een aantal tekstuele veranderingen doorgevoerd. ARTKELEN 7 en 12 In beide artikelen wordt een lid toegevoegd (*lid 6 resp. lid 5*) ten behoeve van de actieve openbaarmaking, zoals dat geregeld is in artikel 3.1 en 3.2 van de Wet open overheid. Een transparante overheid als het recreatieschap zal daarop anticiperen en de agenda, verslagen en besluiten van het algemeen bestuur alsmede de agenda en de besluitenlijsten van het dagelijks bestuur reeds openbaar maken. Uiteraard dienen de belangen van anderen op grond van artikelen 5.1 en 5.2 van de Wet open overheid bij deze openbaarmaking in acht te worden genomen voordat overgegaan wordt tot het openbaar maken ervan.
Wijze van reactie op zienswijzen (inhoud regeling)	De mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen (en het al dan niet uitsluiten van zienswijzen tegen voorgenomen besluiten van de GR) verplicht het dagelijks bestuur van de GR tot inhoudelijke becommentariëring voorafgaand aan het feitelijke besluit door het algemeen bestuur	**Ja (verplicht)**	De Wgr geeft de keuze aan de deelnemende raden en Staten om zienswijzen mogelijk te maken bij besluiten van het bestuur van de gemeenschappelijke regeling. In deze GR (ARTIKEL 5 lid 6a) is de afweging gemaakt om dit toe te passen op een aantal besluiten die de kaderstellende, controlerende en financiële bevoegdheden van de Staten en raden aangaan. Het dagelijks bestuur moet op deze zienswijzen reageren, zodat de raden en Staten weten wat met hun zienswijzen gebeurd is. Tegen de ontwerp begroting kon reeds een zienswijze worden ingediend. Nieuw daarbij is dat het DB dient te reageren op de ingediende zienswijzen tegen de ontwerp begroting. Let wel bij de zienswijze op de bestuurscommissie en privaatrechtelijke rechtspersonen geldt dat de zienswijze gevraagd moet worden overeenkomstig artikel 25 lid 2 resp. art. 55a Wgr.

Overige relevante wijzigingen

Artikel 5

In *lid 5* is de term ‘wensen en bedenkingen’ vervangen door wettelijke term ‘zienswijze’. Hierin wordt het wettelijk verankerde instrument van zienswijze over een besluit van het algemeen bestuur ingevuld. Uitgegaan wordt van mogelijkheden die reeds in de regeling aanwezig waren en waar tegen besluiten wensen en bedenkingen konden worden ingediend. In andere gevallen kan het bestuur bij een bepaald besluit eveneens aangeven of de zienswijzeprocedure mogelijk wordt gemaakt. Het betreft voornamelijk zienswijzen die betrekking op besluiten terzake de verordenende (verordeningen al dan niet afdwingbaar met strafbepalingen) budgettaire (legesverordening) en kaderstellende (plannen) bevoegdheden.

Artikel 6 Samenstelling algemeen bestuur

In het achtste lid wordt geregeld dat het lidmaatschap van het algemeen bestuur onverenigbaar is met het in dienst zijn van of ondergeschikt zijn aan het recreatieschap.

Artikel 8 Openbaarheid van vergaderingen

De openbaarheid van vergaderingen van het algemeen bestuur is geregeld in de Wgr. Deze vergaderingen zijn openbaar, tenzij anders wordt besloten door het algemeen bestuur (artikel 52 in samenhang met artikel 22 Wgr).

Artikel 9 Stemmen en besluitvorming

Het algemeen bestuur beslist bij gewone meerderheid, tenzij anders in de GR geregeld. Elk lid heeft één stem.
In het 2e lid is bepaald dat besluiten tot oprichting van en deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen bij unanimiteit worden genomen.

Artikel 15 Bestuurscommissies

Hierin wordt geregeld dat er bestuurscommissies worden ingesteld. Dit dient specifiek in de GR te worden genoemd. Voor adviescommissies hoeft dat niet. De bevoegdheid tot het instellen daarvan is in de Wgr zelf geregeld en derhalve niet meer vermeld in de GR.

Artikel 21 Geld- en financieringsmiddelen

Hoofdstuk IX: **Financiële bepalingen** is beperkt tot één artikel, waarin de grondslagen van de geld- en financieringsmiddelen voor het recreatieschap zijn opgenomen. De bijdragen van de deelnemers vormen daarin een belangrijk middel. De grondslag wordt bepaald in de GR, de systematiek en uitwerking ervan in een door het algemeen bestuur vast te stellen **Verordening financieel beheer**. Daarmee wordt de mogelijkheid om de bijdragen te wijzigen en sneller in de tijd te laten doorwerken in de planning & controlcyclus van de deelnemers vergroot. De vaststelling van deze verordening gaat niet buiten de Provinciale Staten en gemeenteraden om, nu in artikel 5 lid 6a is bepaald dat verordeningen voor zienswijzen naar de deelnemers gaan, voordat de verordening wordt vastgesteld.

De voorbereiding en de vaststelling van de begroting en jaarrekening worden bepaald in de artikelen 58, 58b en 59 van de Wgr. De overige artikelen, inclusief de bijlage met verdeling van de participantenbijdragen zijn, vanwege de eenheid en leesbaarheid van de financiële bepalingen overgeheveld naar de Verordening financieel beheer van het recreatieschap.

Artikel 28 Archief – Hoofdstuk XI Archief

Dit artikel is aangepast aan de huidige Archiefwet, waarbij het dagelijks bestuur zorg draagt voor de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap. De archivaris van het Noord-Hollands Archief is belast met het toezicht.

Er zijn voorts redactionele verbeteringen doorgevoerd waaronder:

- Onnodige verwijzingen naar en letterlijke citaten uit de Wgr zijn goeddeels verwijderd.

RESUMÉ OVERZICHT WIJZIGINGEN

Was-wordt tabel behorend bij de wijziging Gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude
Cijfers verwijzen naar de betreffende artikelen
Wgr: Wet gemeenschappelijke regelingen

ONDERWERP	WAS (artikel)	WORDT (artikel)	TOELICHTING
Aanhef			Actuele overwegingen voor wijziging regeling
Begrippen	1 1 lid c, i en j	1 Vervallen	 Bestuursorganen zijn de deelnemers aan de GR Financiële begrippen staan in verordening
Openbaar lichaam	2	2	Openbaar lichaam is gevestigd te Haarlem
Doel	3	3	'openluchtrecreatie' is nu 'recreatie'
Taken	4	4	
Bevoegdheden Commissies **Participatie** **Zienswijzen**	5 5 lid 2 b en c 5 lid 2 h 16 5 lid 3 5 lid 4 en 5	5 Vervallen/ 5 lid 2 a Zie ook artikel 20 5 lid 2 f (nieuw) Vervallen 5 lid 3 en 4 5 lid 5 (nieuw) 5 lid 6 (nieuw)	Bevoegdheden volgen mede uit de Wgr. o.a. geregeld in Algemene wet bestuursrecht (Awb) Aangepast aan de Wgr, zie ook artikel 15 (WORDT) Geregeld in de Wgr Toegevoegd op grond van Wgr – participatie Toegevoegd op grond van Wgr – zienswijzen
Algemeen bestuur, samenstelling	6 6 lid 5, 10 en 11	6 Vervallen	Inhoudelijk op onderdelen aangepast aan de Wgr. Omdat veel in de Wgr is geregeld, zijn bepaalde artikelen verwijderd
Algemeen bestuur, werkwijze	7 7 lid 6	7 Vervallen 7 lid 6 (nieuw)	 Geregeld in de Wgr Actieve informatieplicht Wgr
Openbaarheid vergaderingen	8 8 lid 1, 2, 3 en 5	8 Vervallen	Aangepast aan de Wgr Geregeld in Wet open overheid en Wgr
Stemmen en besluitvorming	9 9 lid 2, 3 en 4	9	Aangepast aan de Wgr Geregeld in Wgr en/of Reglement van orde
Algemeen bestuur, bevoegdheden	10	Vervallen	Geregeld in de Wgr; artikel 5 in relatie tot artikel 13
Vergoedingen en tegemoetkomingen	11	10	Aangepast aan de Wgr
Dagelijks bestuur, samenstelling	12 12 lid 5	11 Vervallen	 Volgt uit de Wgr
Dagelijks bestuur, werkwijze	13 13 lid 5	12 Vervallen 12 lid 5 (nieuw)	 Geregeld in Reglement van orde Openbaarheid documenten: Wet open overheid
Dagelijks bestuur, taken en bevoegdheden	14 14 lid 1 d 14 lid 1 g en h 14 lid 2 en 3	13 Vervallen 13 lid 2 a en b Vervallen	Aangepast aan de Wgr Niet meer van toepassing – verouderd
Voorzitter	15 15 lid 2, 3 en 5	14 Vervallen	Aangepast aan de Wgr Geregeld in Wgr
Commissies	16 16 lid 3	15 Vervallen	Aangepast aan de Wgr Geregeld in Wgr
Interne verantwoording en inlichtingenplicht	17 17 lid en 2	16 Vervallen	Aangepast aan de Wgr Staat verwoord in lid 3 (WORDT lid 1)
Externe verantwoording en inlichtingenplicht	18	17 17 lid 3 (nieuw)	Aangepast aan de Wgr; Informatieplicht cf. Wgr

ONDERWERP	WAS (artikel)	WORDT (artikel)	TOELICHTING
Informatieverstrekking door het bestuur	19	18 18 lid 2 (nieuw)	Aangepast aan de Wgr; Informatieplicht cf. Wgr
Beleid	20	Vervallen	Ligt besloten in de bevoegdheden van het AB
Mandaat uitvoering	21	20	In lijn met Algemene wet bestuursrecht
Verantwoording/verslaglegging	22	19	Met verwijzing naar financiële verordening
Geld- en financieringsmiddelen	23	21	Met verwijzing naar financiële verordening
Financiële bepalingen	24 tot en met 32	Vervallen	Opgenomen in Verordening financieel beheer, en aldaar geactualiseerd en aangepast aan de Wgr
Toetreding	33 33 lid 3	22 Vervallen	 Staat in de Wgr
Uittreding, uittredingsplan en te vergoeden kosten	34	23, 24 en 25 (nieuwe tekst)	Aangepast aan de eisen van de Wgr
Wijziging regeling	35	26	
Opheffing en liquidatie	36 36 lid 4	27 Vervallen	DB is belast met de uitvoering van liquidatieplan GR heeft geen personeel
Archief	37	28 (nieuwe tekst)	Aangepast aan de Archiefwet en mede cf. Awb
Duur en inwerkingtreding	38	29	De regeling blijft voortbestaan; voorgestelde wijzigingen worden na publicatie besluit(en) van kracht
Evaluatie		30 (nieuw)	Evaluatiebepaling opgenomen cf. Wgr
Citeertitel	39	31	
Verdeelsleutel bijdragen deelnemers	Bijlage	Vervallen	Opgenomen in Verordening financieel beheer
Kaart werkingsgebied	Bijlage	Bijlage	

Besluit van de gemeenteraden en de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Amsterdam, Haarlem, Haarlemmermeer en Velsen en van Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland, houdende regels omtrent Recreatieschap Spaarnwoude (Gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude)

De raden en colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Amsterdam, Haarlem, Haarlemmermeer en Velsen alsmede Provinciale Staten en het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland wijzigen de regeling als volgt;

overwegende dat:

- in verband met de laatste wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (1 juli 2022) het noodzakelijk is de gemeenschappelijke regeling te wijzigen;
- daarnaast nog redactionele verbeteringen nodig zijn;

gelet op:

het bepaalde in de Wet gemeenschappelijke regelingen, de Gemeentewet, de Provinciewet en titel 10.1 van de Algemene wet bestuursrecht;

besluiten:

de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude als volgt gewijzigd vast te stellen:

HOOFDSTUK I ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1 Begripsbepalingen

1. Deze regeling verstaat onder:

a. recreatieschap:	het openbaar lichaam, genoemd in artikel 2, eerste lid, van deze regeling;
b. deelnemers:	de in de aanhef genoemde bestuursorganen;
c. gebied:	het gebied als bedoeld in artikel 2, derde lid van deze regeling, inclusief daarbinnen gelegen wateren, wegen en vaarwegen voor zover niet uitdrukkelijk uitgezonderd;
d. uitvoeringsorganisatie:	de organisatie belast met uitvoering van door het bestuur van het recreatieschap opgedragen taken, en
e. Wgr:	Wet gemeenschappelijke regelingen.

2. Waar in of krachtens deze regeling artikelen van de Gemeentewet of enige andere wet of wettelijke regeling van overeenkomstige toepassing worden verklaard, komt in die artikelen in de plaats van:
   - “de provincie” en “de gemeente”: het recreatieschap;
   - “Provinciale Staten” en “de gemeenteraad”: het algemeen bestuur;
   - “Gedeputeerde Staten” en “burgemeester en wethouders”: het dagelijks bestuur, en
   - “de commissaris van de koning” en “de burgemeester”: de voorzitter.

Artikel 2 Openbaar lichaam

1. Er is een openbaar lichaam, als bedoeld in artikel 8 eerste lid van de Wgr, genaamd Recreatieschap Spaarnwoude.
2. Het openbaar lichaam is gevestigd te Haarlem.
3. Het gebied waarvoor deze regeling geldt, omvat het rechtsgebied zoals dat is vastgelegd op de van deze regeling onderdeel uitmakende en als zodanig gewaarmerkte kaart (bijlage 1).
4. Wanneer het recreatieschap enig zakelijk dan wel persoonlijk recht verwerft op gronden, grenzend aan het in het eerste lid bedoelde gebied, is deze regeling ook van toepassing op (het gebied van) die gronden, indien het bestuur van de gemeente, tot het grondgebied waarvan deze behoren, bij aangetekende brief heeft medegedeeld hiermede in te stemmen. De in het eerste lid bedoelde tekening wordt overeenkomstig aangepast en aanvullend gewaarmerkt.

HOOFDSTUK II DOEL, TAKEN EN BEVOEGDHEDEN

Artikel 3 Doel

Het recreatieschap heeft ten doel binnen een gebied, als aangegeven op de bij deze regeling behorende en als zodanig gewaarmerkte tekening:

a. het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de recreatie;
b. het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
c. het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde.

Artikel 4 Taken

1. Ter behartiging van de in artikel 3 genoemde belangen worden aan het recreatieschap tenminste de volgende taken toegekend:
   a. de ontwikkeling van recreatieve mogelijkheden;
   b. het tot stand brengen van recreatieve werken en inrichtingen;
   c. het beheren en onderhouden van werken, inrichtingen, eigendommen en goederen;
   d. het nakomen van de verplichtingen die voortvloeien uit de artikelen 15 en 16 van de Wegenwet voor wat betreft de door het recreatieschap aangelegde c.q. aan te leggen dan wel door een deelnemende gemeente in beheer en onderhoud aan het recreatieschap overgedragen of over te dragen wegen, (fiets)paden en routevoorzieningen;
   e. het daartoe opstellen dan wel aanpassen van een beleidsplan, dat onder meer omvat een prioriteiten- en investeringsschema;
   f. het opmaken en vaststellen van plannen voor de werken, inrichtingen, eigendommen en goederen van het recreatieschap, waaronder begrepen basis- en deelplannen alsmede beheerplannen;
   g. het uitvoeren of doen uitvoeren van de plannen genoemd onder e en f;
   h. het uitoefenen van toezicht op de naleving van bepalingen in wetten, reglementen en verordeningen in het gebied;
   i. het verwerven, ruilen, bezwaren en vervreemden van voor natuur en recreatie van belang zijnde roerende en onroerende zaken, vorderingen of persoonlijke rechten en tot het verhuren, verpachten of op ander wijze in gebruik geven van de werken, inrichtingen, goederen of eigendommen van het recreatieschap.
2. In aanvulling op de taken, genoemd in het eerste lid kan het recreatieschap op verzoek van een deelnemer voor deze deelnemer in het kader van de doelstemming als bedoeld in artikel 3 en met inachtneming van het door die deelnemer vastgestelde beleid, ook andere adviserende, ondersteunende en uitvoerende werkzaamheden verrichten. Dit wordt in een overeenkomst vastgelegd.
3. De deelnemers zijn verplicht aan het recreatieschap inlichtingen te verschaffen omtrent plannen en maatregelen die voor het recreatieschap van belang zijn.

Artikel 5 Bevoegdheden

1. Aan het bestuur van het recreatieschap worden ter behartiging van de in artikel 3 genoemde belangen en ter verwezenlijking van de in artikel 4 omschreven taken alle bevoegdheden toegekend dan wel overgedragen.
2. Onder de in het eerste lid overgedragen bevoegdheden worden ten minste verstaan:
   a. besluiten tot het oprichten van en deelnemen in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen, voor zover dit past binnen het in artikel 3 gestelde belang;
   b. het vaststellen van verordeningen, al dan niet door strafbepaling of bestuursdwang te handhaven, strekkende tot de uitoefening van de belangen en de taken van het recreatieschap, met in achtneming van het bepaalde in artikel 156, tweede en derde lid van de Gemeentewet;
   c. het heffen van leges;
   d. het uitoefenen van de gemeentelijke bevoegdheden, ingevolge artikel 430a van het Wetboek van Strafrecht;
   e. het uitoefenen van de bevoegdheid van het college van burgemeester en wethouders, als bedoeld in artikel 2.1 en onder e van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht voor wat betreft het gestelde in Bijlage I, onderdeel C, categorie 19, onder 19.1, onder g en ten eerste van het Besluit omgevingsrecht;
   f. het instellen van commissies als bedoeld in artikel 25 van de Wgr.
3. Indien de raad van een deelnemende gemeente, op het grondgebied waarvan de door strafbepaling of bestuursdwang te handhaven verordening betrekking heeft, schriftelijk heeft bericht, dat naar zijn mening de verordening geheel of ten dele niet dient te gelden voor bepaald aangewezen gebieden van deze gemeente, worden deze gebieden uitgesloten van de werkingssfeer van de betreffende bepalingen van de verordening. Deze uitsluiting geldt slechts indien:
   a. een gemeentelijke verordening voorziet in hetzelfde onderwerp, en
   b. door het bestuursorgaan wiens bevoegdheden het betreft voorzien is in een besluit tot mandatering van de voor het beheer en toezicht noodzakelijke bevoegdheden aan het uitvoeringsorgaan dat door het recreatieschap is belast met het beheer over het gebied.
4. In een door het algemeen bestuur vast te stellen verordening als bedoeld in het derde lid wordt een eventuele uitsluiting vermeld met verwijzing naar de voor deze gebieden geldende gemeentelijke verordening.
5. Het algemeen bestuur stelt een verordening vast, waarin regels worden gesteld met betrekking tot de wijze waarop in een vroegtijdig stadium ingezetenen van de provincie alsmede belanghebbenden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van het beleid van het recreatieschap worden betrokken.
6. a. Onverminderd het bepaalde in de Wgr worden de volgende ontwerpbesluiten van het algemeen bestuur ter zienswijze aan de gemeenteraden en Provinciale Staten van de deelnemers gezonden:
      - het opstellen dan wel aanpassen van beleidsplannen;
      - het vaststellen van verordeningen, al dan niet door strafbepaling of bestuursdwang te handhaven, strekkende tot de uitoefening van de belangen en de taken van het recreatieschap;
      - het vaststellen van een legesverordening;
      - besluit tot oprichting van en de deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen, indien dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen belang;
      - het instellen van een bestuurscommissie.
   b. Onder een zienswijze in de zin van dit artikel wordt verstaan dat de gemeenteraden onderscheidenlijk Provinciale Staten hun wensen en bedenkingen kenbaar kunnen maken.
   c. Het algemeen bestuur kan bij andere besluiten bepalen of zienswijzen worden gevraagd.
   d. Het algemeen bestuur bepaalt de wijze waarop en de termijn waarbinnen zienswijzen kunnen worden ingediend.

HOOFDSTUK III ALGEMEEN BESTUUR

Artikel 6 Samenstelling

1. Het algemeen bestuur bestaat uit 6 leden, te weten:
    a. twee vertegenwoordigers aan te wijzen door Provinciale Staten van Noord-Holland, uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de gedeputeerden;
    b. één vertegenwoordiger, aan te wijzen door de raad van de gemeente Amsterdam, uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de wethouders;
    c. één vertegenwoordiger aan te wijzen door de raad van die gemeente Haarlem, uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de wethouders;
    d. één vertegenwoordiger aan te wijzen door de raad van de gemeente Haarlemmermeer, uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de wethouders;
    e. één vertegenwoordiger, aan te wijzen door de raad van de gemeente Velsen, uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de wethouders.
2. De leden van het algemeen bestuur worden aangewezen voor een periode van vier jaar. Zolang de leden lid zijn van het bestuursorgaan van de deelnemer, behouden zij het lidmaatschap van het algemeen bestuur tot hun opvolgers zijn benoemd.
3. De aanwijzing van leden van het algemeen bestuur vindt plaats in de eerstvolgende vergadering van de gemeenteraden in nieuwe samenstelling na gehouden gemeenteraadsverkiezingen voor de leden als bedoeld in het eerste lid, onder b tot en met e, en van Provinciale Staten in nieuwe samenstelling na gehouden statenverkiezingen voor het lid als bedoeld in het eerste lid, onder a.
4. De raad onderscheidenlijk Provinciale Staten kunnen voor elk lid van het algemeen bestuur dat zij hebben aangewezen, tevens één plaatsvervangend lid aanwijzen, dat het lid bij verhindering of ontstentenis vervangt. Hetgeen in deze regeling is bepaald ten aanzien van een lid van het algemeen bestuur is van overeenkomstige toepassing op het plaatsvervangend lid, tenzij de regeling anders bepaalt.
5. Indien tussentijds een zetel van een lid van het algemeen bestuur door ontslag, overlijden of om een andere reden vacant komt, wijst de raad van de gemeente waar het voormalig lid uit afkomstig was onderscheidenlijk wijzen Provinciale Staten een nieuw lid aan.
6. Een lid van het algemeen bestuur dat zijn lidmaatschap ter beschikking heeft gesteld, blijft in functie totdat een nieuw lid is aangewezen.
7. Het lid dat ter vervulling van een buiten de gewone tijd van aftreden opengevallen plaats tot lid van het algemeen bestuur is aangewezen treedt af op het tijdstip waarop degene in wiens plaats het is benoemd zou hebben moeten aftreden.
8. Het lidmaatschap van het algemeen bestuur is onverenigbaar met de betrekking van ambtenaar, in dienst van het recreatieschap of anderszins daaraan ondergeschikt.

Artikel 7 Werkwijze

1. Het algemeen bestuur vergadert tenminste tweemaal per jaar en verder zo vaak dit door één of meer leden van het algemeen bestuur schriftelijk en onder opgave van redenen wordt gevraagd. In het laatste geval wordt de vergadering binnen drie weken gehouden.
2. Het algemeen bestuur stelt, met inachtneming van de bepalingen van deze regeling, een reglement van orde vast voor zijn vergaderingen. Dit reglement alsmede de daarin aangebrachte wijzigingen wordt zo spoedig mogelijk na vaststelling ter kennis gebracht van de colleges en de raden van de deelnemers.
3. Het algemeen bestuur en de leden van het algemeen bestuur hebben de bevoegdheid personen uit te nodigen als adviseur aan een vergadering deel te nemen dan wel zich te doen bijstaan door één of meer (al dan niet ambtelijke) adviseurs. Het reglement van orde voor de vergaderingen van het algemeen bestuur kan hieromtrent nadere regels stellen.
4. Een lid onderscheidenlijk zijn plaatsvervanger kan staande de beraadslagingen vragen de beslissing over het aan de orde zijnde onderwerp aan te houden voor nader overleg met het orgaan dat hem heeft aangewezen.

5. Een aanhouding als bedoeld in het vorige lid wordt door de voorzitter verleend tot aan de volgende vergadering. Indien de voorzitter van oordeel is dat de urgentie dan wel het belang van de zaak geen uitstel duldt, beslist de vergadering.
6. Het algemeen bestuur maakt zijn agenda, vergaderstukken en verslagen uit eigen beweging openbaar, met inachtneming van de artikelen 5.1 en 5.2 van de Wet open overheid.

Artikel 8 Openbaarheid vergaderingen

In een besloten vergadering kan niet worden beraadslaagd of besloten over:

a. Het vaststellen en wijzigen van de begroting en de vaststelling van de jaarrekening;
b. het vaststellen, wijzigen of intrekken van door strafbepaling of bestuursdwang te handhaven verordeningen;
c. het oprichten van of deelnemen in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen en
d. het instellen van commissies als bedoeld in artikel 25 van de Wgr.

Artikel 9 Stemmen en besluitvorming

1. Het algemeen bestuur neemt besluiten bij gewone meerderheid van stemmen, tenzij in deze regeling anders is bepaald, waarbij ieder bestuurslid een stem heeft.
2. Besluiten tot oprichting van en deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen worden genomen bij unanimiteit.

Artikel 10 Vergoedingen en tegemoetkoming

Het algemeen bestuur kan met inachtneming van artikel 52, eerste lid, juncto artikel 21, eerste en tweede lid van de Wgr voor leden, plaatsvervangende leden en adviseurs van het algemeen en dagelijks bestuur, alsmede ten behoeve van de leden en plaatsvervangende leden van een in artikel 15 bedoelde commissie een regeling vaststellen voor een op jaarbasis te bepalen vergoeding voor hun werkzaamheden en tegemoetkoming in de kosten.

HOOFDSTUK IV DAGELIJKS BESTUUR

Artikel 11 Samenstelling

1. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter van het algemeen bestuur en twee overige leden, met dien verstande dat geen twee leden afkomstig zijn uit dezelfde gemeente.
2. De leden van het dagelijks bestuur worden aangewezen door en uit het algemeen bestuur. Zij worden aangewezen in de eerste vergadering van elke zittingsperiode van het algemeen bestuur.
3. De leden van het dagelijks bestuur treden af op de dag waarop zij aftreden als lid van het algemeen bestuur.
4. Indien tussentijds een plaats in het dagelijks bestuur openvalt, wijst het algemeen bestuur terstond een nieuw lid aan.

Artikel 12 Werkwijze

1. De vergaderingen van het dagelijks bestuur zijn besloten.
2. Het dagelijks bestuur vergadert zo dikwijls als de voorzitter dit nodig acht of wanneer een lid hem dit schriftelijk verzoekt onder opgave van de te behandelen onderwerpen. Indien een vergadering is gevraagd, wordt zij binnen twee weken gehouden.
3. Ieder lid van het dagelijks bestuur heeft één stem.
4. Besluiten worden genomen met gewone meerderheid van stemmen. Als de stemmen staken, wordt het voorstel geacht te zijn verworpen.
5. Het dagelijks bestuur maakt de agenda's en besluitenlijsten uit eigen beweging openbaar, met inachtneming van de artikelen 5.1. en 5.2 van de Wet open overheid.

Artikel 13 Taken en bevoegdheden

1. Het dagelijks bestuur is bevoegd:
   a. het dagelijks bestuur van het recreatieschap te voeren, voor zover niet bij de wet of de regeling het algemeen bestuur daarmee is belast;
   b. beslissingen van het algemeen bestuur voor te bereiden en uit te voeren ;
   c. regels vast te stellen over de ambtelijke organisatie van het openbaar lichaam;
   e. het aangaan van privaatrechtelijke rechtshandelingen, met uitzondering van privaatrechtelijke rechtshandelingen als bedoeld in artikel 55a van de Wgr;
   f. te besluiten namens het openbaar lichaam, het dagelijks bestuur of het algemeen bestuur rechtsgedingen, bezwaarprocedures of administratief beroepsprocedures te voeren of handelingen ter voorbereiding daarop te verrichten, tenzij het algemeen bestuur, voor zover dat het algemeen bestuur aangaat, in voorkomende gevallen anders beslist;
2. Het dagelijks bestuur draagt zorg voor:
   a. het opstellen van agenda's en verslagen van vergaderingen van het algemeen bestuur;
   b. de informatievoorziening aan het algemeen bestuur;

HOOFDSTUK V DE VOORZITTER

Artikel 14 Benoeming en taak

1. Het algemeen bestuur wijst uit zijn midden een voorzitter en een vicevoorzitter aan.
2. De voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.
3. De vicevoorzitter vervangt de voorzitter indien deze verhinderd is
4. Indien door het recreatieschap een geding wordt gevoerd tegen of een rechtshandeling gepleegd met een rechtspersoon, die door dezelfde persoon wordt vertegenwoordigd als de voorzitter van het recreatieschap, wordt het recreatieschap vertegenwoordigd door de vicevoorzitter, ook indien door de wederpartij alsnog een andere vertegenwoordiger mocht zijn aangewezen.

HOOFDSTUK VI COMMISSIES

Artikel 15 Bestuurscommissies

1. Het algemeen bestuur kan voor bepaalde belangen een bestuurscommissie instellen.
2. Het algemeen bestuur bepaalt de bevoegdheden en samenstelling van de bestuurscommissies.

HOOFDSTUK VII INLICHTINGEN EN VERANTWOORDING

Artikel 16 Interne verantwoording en inlichtingenplicht

1. De leden van dagelijks bestuur verstrekken - tezamen dan wel afzonderlijk - aan het algemeen bestuur alle inlichtingen, voor zover dat niet strijdig is met het bepaalde in artikel 23 van de Wgr, die door het algemeen bestuur dan wel één of meer leden daarvan, hetzij mondeling in een vergadering van het algemeen bestuur, hetzij schriftelijk worden verlangd en wel door:
   a. mondelinge beantwoording van de gestelde vragen in dezelfde vergadering van het algemeen bestuur;
   b. toezending van bepaald aangewezen stukken binnen drie weken na ontvangst van het verzoek daartoe;
   c. schriftelijke beantwoording van de gestelde vragen binnen zes weken na ontvangst daarvan.
2. Indien een beroep wordt gedaan op het bepaalde in artikel 50a juncto artikel 23 van de Wgr, kan het algemeen bestuur besluiten, dat in een besloten vergadering terzake mededelingen worden gedaan.

Artikel 17 Externe verantwoording en inlichtingenplicht

1. Een lid van het algemeen bestuur verschaft de raad die hem als lid heeft aangewezen alle inlichtingen die door één of meer leden van die raad onderscheidenlijk van Provinciale Staten worden verlangd.
2. Een lid van het algemeen bestuur is aan de raad onderscheidenlijk aan Provinciale Staten die hem als lid heeft aangewezen verantwoording verschuldigd voor het door hem in het algemeen bestuur gevoerde beleid.
3. De leden van het dagelijks bestuur verschaffen inlichtingen aan de raden onderscheidenlijk Provinciale Staten.

Artikel 18 Informatieverstrekking door het bestuur

1. Het algemeen bestuur geeft aan de gemeenteraden en Provinciale Staten alle inlichtingen, voor zover dat niet strijdig is met het bepaalde in artikel 52 juncto artikel 23 van de Wgr, die door één of meer leden van de gemeenteraden schriftelijk worden verlangd en wel door:
   a. toezending van bepaalde aangewezen stukken binnen drie weken na ontvangst van het verzoek daartoe;
   b. schriftelijke beantwoording van de gestelde vragen binnen zes weken na ontvangst daarvan.
2. Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur, de voorzitter en commissies geven de raden en Provinciale Staten alle inlichtingen die de raden onderscheidenlijk Provinciale Staten nodig hebben voor de uitoefening van hun taken.
3. Het algemeen bestuur zendt in ieder geval de volgende stukken, zodra die zijn vastgesteld respectievelijk door het dagelijks bestuur zijn ontvangen, ter kennisneming aan de raden en Provinciale Staten toe:
   - de reglementen van orde voor de vergaderingen van het algemeen bestuur;
   - het jaarverslag van het recreatieschap;
   - Koninklijke besluiten die betrekking hebben op stukken of aangelegenheden van het recreatieschap.

HOOFDSTUK VIII BELEID, UITVOERING EN VERANTWOORDING

Artikel 19 Verantwoording /verslaglegging

1. Het algemeen bestuur brengt ten behoeve van de deelnemers jaarlijks verslag uit van de werkzaamheden van het recreatieschap gedurende het voorafgaande jaar. Het jaarverslag wordt algemeen verkrijgbaar gesteld.
2. Het algemeen bestuur kan in een financiële verordening nadere regels stellen met betrekking tot periodieke rapportages door de uitvoeringsorganisatie.

Artikel 20 Mandaat

Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur dan wel de voorzitter kunnen hun bevoegdheden inzake de hun opgedragen taken met inachtneming van afdeling 10.1.1. van de Algemene wet bestuursrecht mandateren of machtigen of volmacht verlenen zowel binnen het openbaar lichaam als aan een uitvoeringsorganisatie.

HOOFDSTUK IX FINANCIËLE BEPALINGEN

Artikel 21 Geld- en financieringsmiddelen

De geldmiddelen van het recreatieschap worden gevormd door:

a. de bijdragen van de deelnemers, die worden bepaald met inachtneming van de regels in de door het algemeen bestuur vastgestelde Verordening financieel beheer;
b. subsidies, andere bijdragen dan de onder a bedoelde, schenkingen, legaten en erfstellingen;
c. geldleningen;
d. exploitatieopbrengsten, waaronder begrepen eenmalige vergoedingen, uit het in beheer zijnde recreatiegebied;
e. overige inkomsten.

HOOFDSTUK X TOETREDING, UITTREDING, WIJZIGING EN OPHEFFING

Artikel 22 Toetreding

1. Het daartoe bevoegde orgaan van een publiekrechtelijk lichaam of rechtspersoon kan verzoeken tot toetreding tot deze regeling. Het verzoek wordt aan het algemeen bestuur gezonden.
2. Het algemeen bestuur stelt, na overleg met de deelnemers, binnen drie maanden, nadat het in het eerste lid bedoelde verzoek is ontvangen, een ontwerp vast voor de aanpassing van de gemeenschappelijke regeling in verband met de voorgenomen toetreding alsmede een regeling voor de gevolgen van de toetreding. Het dagelijks bestuur zendt dit ontwerp en regeling aan de deelnemers, waaronder begrepen de aspirant-deelnemer, met het verzoek binnen drie maanden na verzending hiervan, inzake de vaststelling ervan een besluit te nemen. De toetreding vindt plaats wanneer alle deelnemers en de aspirant-deelnemer hiertoe eensluidend besluiten.
3. De toetreding treedt in werking de eerste dag van de maand na bekendmaking van het besluit, of anders op een moment zoals bepaald in het toetredingsbesluit.

Artikel 23 Uittreding

1. Een deelnemer die voornemens is uit te treden, kan het algemeen bestuur verzoeken een indicatie te geven van de gevolgen van de uittreding voor het openbaar lichaam. De indicatie wordt binnen zes maanden na het verzoek verstrekt, tenzij anders overeengekomen is tussen het algemeen bestuur en de uittredende deelnemer. De kosten van de indicatie komen voor rekening van de deelnemer die daarom heeft verzocht. De indicatie is niet bindend.
2. Onder de gevolgen van uittreding worden verstaan de financiële, juridische, personele en organisatorische consequenties die het directe gevolg zijn van de uittreding.
3. Uittreding uit deze regeling kan geschieden met ingang van het derde kalenderjaar volgend op de toezending van het betreffende besluit van de uittredende deelnemer aan het algemeen bestuur. Bij unaniem besluit van alle deelnemers kan van deze termijn afgeweken worden.
4. De procedure voor uittreding begint de dag nadat het algemeen bestuur het besluit tot uittreding van de deelnemer heeft ontvangen.
5. Uittreding geschiedt onder door het algemeen bestuur na overleg met deelnemers te stellen regelen, vervat in een uittredingsplan.
6. Het algemeen bestuur stelt binnen drie maanden nadat het besluit tot uittreding is ontvangen een ontwerp vast voor de aanpassing van de gemeenschappelijke regeling aan de gevolgen van de uittreding en zendt dit ontwerp aan de deelnemers met het verzoek binnen drie maanden na verzending van dat ontwerp inzake de vaststelling ervan een besluit te nemen.

Artikel 24 Uittredingsplan

1. Het uittredingsplan bepaalt de wijze van berekening van de financiële gevolgen van de uittreding, waaronder in ieder geval betreffen de voort te zetten verplichtingen van de uittredende deelnemer betreffende de rente en aflossing van geldleningen en andere langlopende verplichtingen met een resterende looptijd van ten minste 5 jaar.
2. Het uittredingsplan bevat een voorlopige berekening van de financiële gevolgen van de uittreding te betalen door de uittredende deelnemer, hierna te noemen de voorlopige uittreedsom.
3. Met het oog op het bepalen van de inhoud van het uittredingsplan wijst het dagelijks bestuur een onafhankelijke externe deskundige aan die in opdracht van het algemeen bestuur het concept-uittredingsplan voorbereidt. De kosten voor het inschakelen van een onafhankelijke externe deskundige komen voor rekening van de uittredende deelnemer.
4. Het dagelijks bestuur wijst de onafhankelijke externe deskundige aan op basis van een gezamenlijke voordracht van de uittredende deelnemer en de andere deelnemers in het algemeen bestuur. Indien geen overeenstemming kan worden bereikt over een gezamenlijke voordracht, wijst het algemeen bestuur de onafhankelijke externe deskundige aan op basis van een bindende voordracht van een selectiecommissie bestaande uit drie leden uit de deelnemers, waaronder in ieder geval een vertegenwoordiger van de uittredende deelnemer en een vertegenwoordiger van algemeen bestuur.

5. Ten minste zes maanden voorafgaand aan het moment van uittreding stelt het algemeen bestuur het uittredingsplan en de voorlopige uittreedsom vast. Het algemeen bestuur baseert de berekening van de voorlopige uittreedsom op de systematiek als bedoeld in het eerste lid en op de jaarrekening van het meest recent verstreken begrotingsjaar.
6. Uiterlijk zes maanden na het moment van uittreding stelt het algemeen bestuur de definitieve uittreedsom vast. Het algemeen bestuur baseert de berekening van de definitieve uittreedsom op de systematiek als bedoeld in artikel 25.
7. Bij de berekening van de kosten voor uittreding zoals bedoeld in het zesde lid wordt een risico-opslag van 10% op de uittreedsom toegepast om eventueel onvoorziene toekomstige kosten gerelateerd aan de uittreding te ondervangen. Deze opslag vrijwaart de uittredende deelnemer van alle toekomstige onvoorzienbare kosten.
8. Bij de voorbereiding van het concept uittredingsplan biedt het algemeen bestuur de uittredende deelnemer de keuze tussen een betaling van de uittreedsom in een aantal termijnen of voor betaling van de uittreedsom in een keer. In het uittredingsplan bepaalt het algemeen bestuur conform de voorkeur van de uittredende deelnemer of de uittredende deelnemer de uittreedsom in een daarbij te bepalen aantal termijnen of in een keer dient te betalen.

Artikel 25 Te vergoeden kosten van uittreding

1. De voorlopige, respectievelijk de definitieve uittreedsom bestaat uitsluitend uit een vergoeding ter compensatie van frictiekosten en desintegratiekosten, onder aftrek van eventuele baten.
2. Onder frictiekosten worden verstaan alle incidentele kosten te maken door het recreatieschap die het directe gevolg van de beslissing tot uittreding van een deelnemer zijn.
3. Onder desintegratiekosten worden verstaan alle kosten direct dan wel toekomstig te maken dan wel te dragen door het recreatieschap die samenhangen met de afbouw van overcapaciteit in personele en materiële sfeer en andere verplichtingen, de afbouw van risico's daarbij inbegrepen, ontstaan als direct gevolg van de uittreding.
4. Het recreatieschap brengt alle frictiekosten en desintegratiekosten, onder aftrek van eventuele baten, in rekening bij de uittredende deelnemer. De uittredende deelnemer is verplicht tot betaling van de definitieve uittreedsom, binnen drie maanden nadat het algemeen bestuur de definitieve uittreedsom, als bedoeld in artikel 24, zesde lid, heeft vastgesteld, tenzij in het uittredingsplan overeenkomstig artikel 24, achtste lid, anders is vastgelegd.
5. Kosten die de uittredende deelnemer maakt ter voorbereiding op of als gevolg van de beslissing tot uittreding komen voor rekening van de deelnemer.
6. De raming en berekening van de kosten voor uittreding worden gebaseerd op de feiten en omstandigheden die bekend waren op het moment van de daadwerkelijke uittreding, bedoeld in artikel 26, derde lid.
7. Het recreatieschap is gehouden redelijkerwijs al het mogelijke te doen om de uittredingskosten zo laag mogelijk te houden. Het voorgaande behoeft niet te leiden tot wijziging van overeenkomsten met en verplichtingen jegens derden die zijn aangegaan respectievelijk bepaald voorafgaand aan het tijdstip van ontvangst door het algemeen bestuur van het besluit tot uittreding van de deelnemer.

Artikel 26 Wijziging

Deze regeling kan slechts worden gewijzigd bij gelijkluidend besluit van alle deelnemers.

Artikel 27 Opheffing en liquidatie

1. Deze regeling kan worden opgeheven bij gelijkluidend besluit van alle deelnemers.
2. In geval van opheffing van deze regeling geschiedt de liquidatie door het algemeen bestuur dat daarvoor de nodige regels stelt. Hierbij kan van bepalingen van deze regeling worden afgeweken.
3. Het liquidatieplan wordt door het algemeen bestuur, de deelnemers gehoord, vastgesteld.
4. Het dagelijks bestuur is belast met de uitvoering van het liquidatieplan.
5. Een voor- of nadelig saldo van de liquidatie wordt over de deelnemers verdeeld, respectievelijk omgeslagen op overeenkomstige wijze als de omslag van een exploitatietekort.

HOOFDSTUK XI HET ARCHIEF

Artikel 28 Archief

1. Het dagelijks bestuur draagt zorg voor de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap.
2. De directeur en de bestuurssecretaris zijn belast met het beheer van de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap, voor zover deze niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats.
3. Het algemeen bestuur stelt voorschriften vast voor het beheer van de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap, die nog niet naar de archiefbewaarplaats zijn overgebracht.
4. Het recreatieschap vormt één archief voor de eigen bedrijfsvoerings-, bestuurstaken en de door de deelnemers overgedragen (gedelegeerde) bevoegdheden.
5. Voor de bewaring van de over te brengen archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap wordt aangewezen de archiefbewaarplaats van Het Noord-Hollands Archief.
6. Met het toezicht op het beheer van de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap, voor zover deze niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats, is belast de archivaris van het Noord-Hollands Archief.
7. De archivaris van het Noord-Hollands Archief brengt tweejaarlijks aan het dagelijks bestuur verslag uit over het toezicht op het beheer van de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap, die nog niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats.
8. Het dagelijks bestuur brengt tweejaarlijks verslag uit aan het algemeen bestuur over de uitoefening van de aan hen opgedragen zorg voor de archiefbescheiden en de uitvoering van het archiefbeheer van de organen van het recreatieschap.
9. De deelnemers aan de regeling stellen tijdig aan het dagelijks bestuur de archiefbescheiden beschikbaar, die nodig zijn voor de uitvoering van de overgedragen taken.
10. In een verklaring van terbeschikkingstelling worden de periode van terbeschikkingstelling en het toezicht op het beheer van de ter beschikking gestelde archiefbescheiden vastgelegd.
11. In de verklaring kunnen nadere voorwaarden worden gesteld aan de terbeschikkingstelling.
12. Na opheffing van de gemeenschappelijke regeling worden de in het tweede lid bedoelde archiefbescheiden overgebracht naar de in het derde lid genoemde archiefbewaarplaats.

HOOFDSTUK XII SLOTBEPALINGEN

Artikel 29 Duur en inwerkingtreding

1. Deze regeling treedt, na bekendmaking ervan zoals bedoeld in artikel 26 van de Wgr, in werking met terugwerkende kracht tot 1 januari 2019 onder intrekking met terugwerkende kracht tot 1 januari 2019 van de regeling die van toepassing was tot de inwerkingtreding van de nieuwe regeling.
2. Deze regeling is aangegaan voor onbepaalde tijd.

Artikel 30 Evaluatie

1. Het bestuur draagt tenminste één keer in de vier jaar zorg voor een evaluatie van de regeling.
2. De evaluatie heeft onder meer, doch niet uitsluitend, tot doel na te gaan:
   a. of, en zo ja in welke mate, de met deze regeling beoogde samenwerking is gerealiseerd;
   b. of, en zo ja in welke mate, de bij deze regeling opgedragen taken, in het licht van de beoogde samenwerking, aanpassing behoeven.

Artikel 31 Citeertitel

Deze regeling wordt aangehaald als 'Gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude'.

Deze wijziging treedt in werking de dag na bekendmaking.

Bijlage Kaart gemeenschappelijke regeling recreatieschap Spaarnwoude

Behoort bij het besluit van het algemeen bestuur d.d. 13 – 12 – 2018

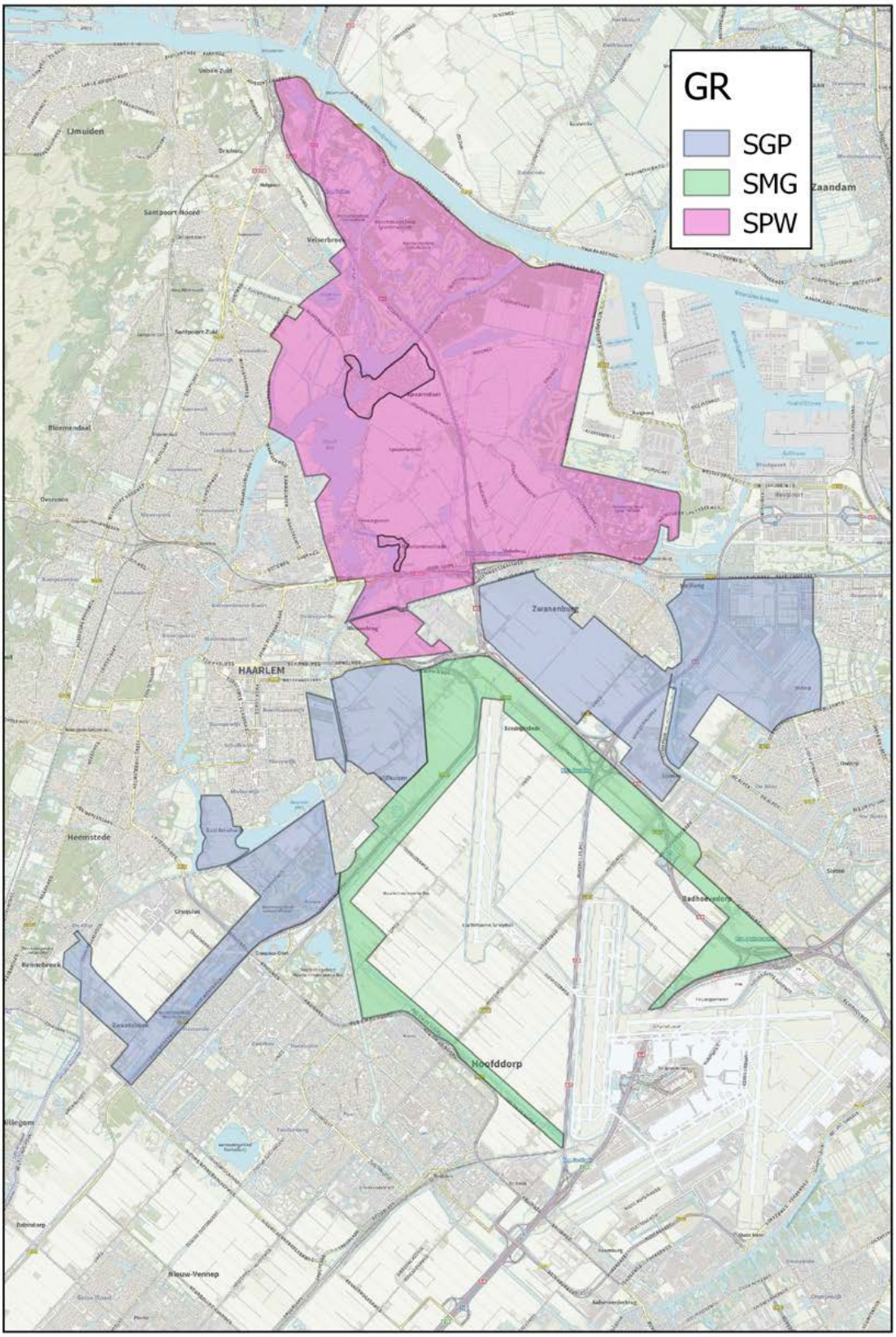

Uitleg: Abc = gewijzigde tekst; Abc = toegevoegde tekst/artikel/lid; Abc = verwijderde tekst/artikel/lid

Instellingsbesluit van de gemeenteraden en de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Amsterdam, Haarlem, Haarlemmermeer en Velsen en Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland houdende regels omtrent Recreatieschap Spaarnwoude (Gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude)

De raden en colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Amsterdam, Haarlem, Haarlemmermeer en Velsen alsmede Provinciale Staten en het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland wijzigen de regeling als volgt;

overwegende dat:

- ten gevolge van de voorgenomen herindeling van de gemeenten Haarlemmermeer en Haarlemmerliede en Spaarnwoude per 1 januari 2019 het noodzakelijk is de gemeenschappelijke regeling Spaarnwoude te wijzigen;
- in verband met de laatste wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (1 juli 2022) het noodzakelijk is de gemeenschappelijke regeling te wijzigen;
- daarnaast nog redactionele verbeteringen nodig zijn;

gelet op:

het bepaalde in de Wet gemeenschappelijke regelingen, de Gemeentewet, de Provinciewet en titel 10.1 van de Algemene wet bestuursrecht;

besluiten:

de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude als volgt gewijzigd vast te stellen:

HOOFDSTUK I ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1 Begripsbepalingen

1. Deze regeling verstaat onder:

a. recreatieschap:	het openbaar lichaam, genoemd in artikel 2, eerste lid, van deze regeling;
b. deelnemers:	de in de aanhef genoemde bestuursorganen;
c. Bestuursorganen	Provinciale Staten van Noord-Holland, Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, de raden en colleges van burgemeester en wethouders van de onderscheiden deelnemers
c. gebied:	het gebied als bedoeld in artikel 2, derde lid van deze regeling, inclusief daarbinnen gelegen wateren, wegen en vaarwegen voor zover niet uitdrukkelijk uitgezonderd;
d. uitvoeringsorganisatie:	de organisatie belast met uitvoering van door het bestuur van het recreatieschap opgedragen taken, en
e. Wgr:	Wet gemeenschappelijke regelingen.
i. exploitatieresultaat	Tekort of overschot na saldering van de kosten en baten van het recreatieschap in een boekjaar na verrekening participantenbijdrage;
j. negatief/positief saldo	Tekort of overschot na verrekening exploitatieresultaat

2. Waar in of krachtens deze regeling artikelen van de Gemeentewet of enige andere wet of wettelijke regeling van overeenkomstige toepassing worden verklaard, komt in die artikelen in de plaats van:
   - "de provincie" en "de gemeente": het recreatieschap;
   - "Provinciale Staten" en "de gemeenteraad": het algemeen bestuur;
   - "Gedeputeerde Staten" en "burgemeester en wethouders": het dagelijks bestuur, en
   - "de commissaris van de koning" en "de burgemeester": de voorzitter.

Artikel 2 Openbaar lichaam

1. Er is een openbaar lichaam, als bedoeld in artikel 8 eerste lid van de Wgr, genaamd Recreatieschap Spaarnwoude.
2. Het openbaar lichaam is gevestigd te Haarlem.
3. Het gebied waarvoor deze regeling geldt, omvat het rechtsgebied zoals dat is vastgelegd op de van deze regeling onderdeel uitmakende en als zodanig gewaarmerkte kaart (bijlage 1).
4. Wanneer het recreatieschap enig zakelijk dan wel persoonlijk recht verwerft op gronden, grenzend aan het in het derde lid bedoelde gebied, is deze regeling ook van toepassing op (het gebied van) die gronden, indien het bestuur van de gemeente, tot het grondgebied waarvan deze behoren, bij aangetekende brief heeft medegedeeld hiermede in te stemmen. De in het eerste lid bedoelde tekening wordt overeenkomstig aangepast en aanvullend gewaarmerkt.

HOOFDSTUK II DOEL, TAKEN EN BEVOEGDHEDEN

Artikel 3 Doel

Het recreatieschap heeft ten doel binnen een gebied, als aangegeven op de bij deze regeling behorende en als zodanig gewaarmerkte tekening:

a. het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie;
b. het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
c. het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde.

Artikel 4 Taken

1. Ter behartiging van de in artikel 3 genoemde belangen worden aan het recreatieschap tenminste de volgende taken toegekend:
   a. de ontwikkeling van recreatieve mogelijkheden;
   b. het tot stand brengen van recreatieve werken en inrichtingen;
   c. het beheren en onderhouden van werken, inrichtingen, eigendommen en goederen;
   d. het nakomen van de verplichtingen die voortvloeien uit de artikelen 15 en 16 van de Wegenwet voor wat betreft de door het recreatieschap aangelegde c.q. aan te leggen dan wel door een deelnemende gemeente in beheer en onderhoud aan het recreatieschap overgedragen of over te dragen wegen, (fiets)paden en routevoorzieningen;
   e. het daartoe opstellen dan wel aanpassen van een beleidsplan, dat onder meer omvat een prioriteiten- en investeringsschema;
   f. het opmaken en vaststellen van plannen voor de werken, inrichtingen, eigendommen en goederen van het recreatieschap, waaronder begrepen basis- en deelplannen alsmede beheerplannen;
   g. het uitvoeren of doen uitvoeren van de plannen genoemd onder e en f;
   h. het uitoefenen van toezicht op de naleving van bepalingen in wetten, reglementen en verordeningen in het gebied;

i. het verwerven, ruilen, bezwaren en vervreemden van voor natuur en recreatie van belang zijnde roerende en onroerende zaken, vorderingen of persoonlijke rechten en tot het verhuren, verpachten of op ander wijze in gebruik geven van de werken, inrichtingen, goederen of eigendommen van het recreatieschap.

2. In aanvulling op de taken, genoemd in het eerste lid kan het recreatieschap op verzoek van een deelnemer voor deze deelnemer in het kader van de doelstemming als bedoeld in artikel 3 en met inachtneming van het door die deelnemer vastgestelde beleid, ook andere adviserende, ondersteunende en uitvoerende werkzaamheden verrichten. Dit wordt in een overeenkomst vastgelegd.
3. De deelnemers zijn verplicht aan het recreatieschap inlichtingen te verschaffen omtrent plannen en maatregelen die voor het recreatieschap van belang zijn.

Artikel 5 Bevoegdheden

1. Aan het bestuur van het recreatieschap worden ter behartiging van de in artikel 3 genoemde belangen en ter verwezenlijking van de in artikel 4 omschreven taken alle bevoegdheden toegekend dan wel overgedragen die aan de bestuursorganen van de deelnemers toebehoren evenals alle bevoegdheden van regeling en bestuur voortvloeiende uit de Wgr, de Gemeentewet en de Provinciewet, met inachtneming van de beperkingen daarin gesteld en voorts met inachtneming van hetgeen in deze regeling verder is bepaald.
2. Onder de in het eerste lid overgedragen bevoegdheden worden ten minste verstaan:
   a. besluiten tot het oprichten van en deelnemen in rechtspersonen stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen, voor zover dit past binnen het in artikel 3 gestelde belang;
   b. besluiten tot het aangaan van overeenkomsten als bedoeld in artikel 4, tweede lid.
   c. besluiten tot het aangaan van overeenkomsten met derden, niet zijnde deelnemers aan de regeling, tot het verrichten van adviserende, ondersteunde en uitvoerende werkzaamheden op het gebied van natuur en recreatie.
   d. het vaststellen van verordeningen, al dan niet door strafbepaling of bestuursdwang te handhaven, strekkende tot de uitoefening van de belangen en de taken van het recreatieschap, met in achtneming van het bepaalde in artikel 156, tweede en derde lid van de Gemeentewet;
   e. het heffen van leges vaststellen van een legesverordening;
   f. het uitoefenen van de gemeentelijke bevoegdheden, ingevolge artikel 430a van het Wetboek van Strafrecht;
   g. het uitoefenen van de bevoegdheid van het college van burgemeester en wethouders, als bedoeld in artikel 2.1 en onder e van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht voor wat betreft het gestelde in Bijlage I, onderdeel C, categorie 19, onder 19.1, onder g en ten eerste van het Besluit omgevingsrecht.
   h. het sluiten van een overeenkomst met een uitvoeringsorganisatie ter uitvoering van taken die op grond van deze regeling aan het openbaar lichaam zijn opgedragen.
   i. het instellen van commissies als bedoeld in artikel 25 van de Wgr.

3. Het algemeen bestuur besluit niet tot vaststellen van een verordening, door strafbepalingen of bestuursdwang te handhaven, dan nadat de raden van de deelnemende gemeentenen Provinciale Staten van Noord-Holland in de gelegenheid zijn gesteld hun wensen en bedenkingen ter kennis van het algemeen bestuur te brengen. Het dagelijks bestuur zendt daartoe het ontwerp van de verordening aan de raden en de Staten. De raden van de deelnemende gemeenten en de Staten zenden uiterlijk binnen drie maanden na ontvangst van het ontwerp van die verordening schriftelijk bericht aan het algemeen bestuur.

3. Indien de raad van een deelnemende gemeente, op het grondgebied waarvan de door strafbepaling of bestuursdwang te handhaven verordening betrekking heeft, schriftelijk heeft bericht, dat naar zijn mening de verordening geheel of ten dele niet dient te gelden voor bepaald aangewezen gebieden van

deze gemeente, worden deze gebieden uitgesloten van de werkingssfeer van de betreffende bepalingen van de verordening. Deze uitsluiting geldt slechts indien:

a. een gemeentelijke verordening voorziet in hetzelfde onderwerp, en
b. door het bestuursorgaan wiens bevoegdheden het betreft voorzien is in een besluit tot mandatering van de voor het beheer en toezicht noodzakelijke bevoegdheden aan het uitvoeringsorgaan dat door het recreatieschap is belast met het beheer over het gebied.

4. In een door het algemeen bestuur vast te stellen verordening als bedoeld in het derde lid wordt een eventuele uitsluiting vermeld met verwijzing naar de voor deze gebieden geldende gemeentelijke verordening.
5. Het algemeen bestuur stelt een verordening vast, waarin regels worden gesteld met betrekking tot de wijze waarop in een vroegtijdig stadium ingezetenen van de provincie alsmede belanghebbenden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van het beleid van het recreatieschap worden betrokken.
6. a. Onverminderd het bepaalde in de Wgr worden de volgende ontwerpbesluiten van het algemeen bestuur ter zienswijze aan de gemeenteraden en Provinciale Staten van de deelnemers gezonden:
   - het opstellen dan wel aanpassen van beleidsplannen;
   - het vaststellen van verordeningen, al dan niet door strafbepaling of bestuursdwang te handhaven, strekkende tot de uitoefening van de belangen en de taken van het recreatieschap;
   - het vaststellen van een legesverordening;
   - besluit tot oprichting van en de deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen, indien dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen belang;
   - het instellen van een bestuurscommissie;

   b. Onder een zienswijze in de zin van dit artikel wordt verstaan dat de gemeenteraden onderscheidenlijk Provinciale Staten hun wensen en bedenkingen kenbaar kunnen maken.
   c. Het algemeen bestuur kan bij andere besluiten bepalen of zienswijzen worden gevraagd.
   d. Het algemeen bestuur bepaalt de wijze waarop en de termijn waarbinnen zienswijzen kunnen worden ingediend.

HOOFDSTUK III ALGEMEEN BESTUUR

Artikel 6 Samenstelling

1. Het algemeen bestuur bestaat uit 6 leden, te weten:
   a. twee vertegenwoordigers aan te wijzen door Provinciale Staten van Noord-Holland, uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de gedeputeerden;
   b. één vertegenwoordiger, aan te wijzen door de raad van de gemeente Amsterdam, uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de wethouders;
   c. één vertegenwoordiger aan te wijzen door de raad van die gemeente Haarlem, uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de wethouders;
   d. één vertegenwoordiger aan te wijzen door de raad van de gemeente Haarlemmermeer, uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de wethouders;
   e. één vertegenwoordiger, aan te wijzen door de raad van de gemeente Velsen, uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de wethouders.
2. De leden van het algemeen bestuur worden aangewezen voor een periode van vier jaar. Zolang de leden lid zijn van het bestuursorgaan van de deelnemer, behouden zij het lidmaatschap van het algemeen bestuur tot hun opvolgers zijn benoemd.
3. De aanwijzing van leden van het algemeen bestuur vindt plaats in de eerste vergadering van de gemeenteraden in nieuwe samenstelling na gehouden gemeenteraadsverkiezingen voor de leden als

bedoeld in het eerste lid, onder b tot en met e, en van Provinciale Staten in nieuwe samenstelling na gehouden statenverkiezingen voor het lid als bedoeld in het eerste lid, onder a.

4. De raad onderscheidenlijk Provinciale Staten kunnen voor elk lid van het algemeen bestuur dat zij hebben aangewezen, tevens één plaatsvervangend lid aanwijzen, dat het lid bij verhindering of ontstentenis vervangt. Hetgeen in deze regeling is bepaald ten aanzien van een lid van het algemeen bestuur is van overeenkomstige toepassing op het plaatsvervangend lid, tenzij de regeling anders bepaalt.

5.Het lidmaatschap van het algemeen bestuur eindigt, conform de WGR, van rechtswege zodra het lid ophoudt lid of voorzitter te zijn van de gemeenteraad dan wel ophoudt wethouder te zijn, dan wel ophoudt lid te zijn van Provinciale of Gedeputeerde Staten.

5. Indien tussentijds een zetel van een lid van het algemeen bestuur door ontslag, overlijden of om een andere reden vacant komt, wijst de raad van de gemeente waar het voormalig lid uit afkomstig was onderscheidenlijk wijzen Provinciale Staten binnen 8 weken na dat openvallen een nieuw lid aan.
6. Een lid van het algemeen bestuur dat zijn lidmaatschap ter beschikking heeft gesteld, blijft in functie totdat een nieuw lid is aangewezen.
7. Het lid dat ter vervulling van een buiten de gewone tijd van aftreden opengevallen plaats tot lid van het algemeen bestuur is aangewezen treedt af op het tijdstip waarop degene in wiens plaats het is benoemd zou hebben moeten aftreden.
8. Het lidmaatschap van het algemeen bestuur is onverenigbaar met de betrekking van ambtenaar, in dienst van het door of vanwege het bestuur van het recreatieschap aangesteld of anderszins daaraan ondergeschikt.

10.Een deelnemer kan voor degene die door de deelnemer is aangewezen als lid van het algemeen bestuur een plaatsvervanger in het algemeen bestuur aanwijzen.

11.Het in dit artikel bepaalde is van overeenkomstige toepassing ten aanzien van plaatsvervangers

Artikel 7 Werkwijze

1. Het algemeen bestuur vergadert tenminste tweemaal per jaar en verder zo vaak dikwijls indien dit door één of meer leden van het algemeen bestuur schriftelijk en onder opgave van redenen wordt gevraagd. In het laatste geval wordt de vergadering binnen drie weken gehouden.
2. Het algemeen bestuur stelt, met inachtneming van de bepalingen van deze regeling, een reglement van orde vast voor zijn vergaderingen. Dit reglement alsmede de daarin aangebrachte wijzigingen wordt zo spoedig mogelijk na vaststelling ter kennis gebracht van de colleges en de raden van de deelnemers.
3. Het algemeen bestuur en de leden van het algemeen bestuur hebben de bevoegdheid personen uit te nodigen als adviseur aan een vergadering deel te nemen dan wel zich te doen bijstaan door één of meer (al dan niet ambtelijke) adviseurs. Het reglement van orde voor de vergaderingen van het algemeen bestuur kan hieromtrent nadere regels stellen.
4. Een lid onderscheidenlijk zijn plaatsvervanger kan staande de beraadslagingen vragen de beslissing over het aan de orde zijnde onderwerp aan te houden voor nader overleg met het orgaan dat hem heeft aangewezen.
5. Een aanhouding als bedoeld in het vorige lid wordt door de voorzitter verleend tot aan de volgende vergadering. Indien de voorzitter van oordeel is dat de urgentie dan wel het belang van de zaak geen uitstel duldt, beslist de vergadering.

6 Op het houden en de orde van de vergaderingen van het algemeen bestuur is artikel 22 van de Wgr en de daarin vermelde artikelen uit de Gemeentewet van overeenkomstige toepassing.

6. Het algemeen bestuur maakt zijn agenda, vergaderstukken en verslagen uit eigen beweging openbaar, met inachtneming van de artikelen 5.1 en 5.2 van de Wet open overheid.

Artikel 8 Openbaarheid vergaderingen

1.Het algemeen bestuur vergadert in het openbaar.

2.De deuren worden gesloten wanneer tenminste de helft van de aanwezige leden daarom verzoekt of wanneer de voorzitter dat nodig oordeelt.

3.Het algemeen bestuur beslist vervolgens of met gesloten deuren wordt vergaderd.

In een besloten vergadering kan niet worden beraadslaagd of besloten over

a. Het vaststellen en wijzigen van de begroting en de vaststelling van de jaarrekening;
b. het vaststellen, wijzigen of intrekken van door strafbepaling of bestuursdwang te handhaven verordeningen.
c. het oprichten van of deelnemen in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen en
d. het instellen van commissies als bedoeld in artikel 25 van de Wgr.

5.Op grond van de belangen genoemd in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur over de geheimhouding van de inhoud van stukken is het bepaalde in artikel 23, leden 1 tot en met 4, van de Wgr van toepassing.

Artikel 9 Stemmen en besluitvorming

1. Het algemeen bestuur neemt besluiten bij gewone meerderheid van stemmen, tenzij in deze regeling anders is bepaald, waarbij ieder bestuurslid een stem heeft.
2. Besluiten tot oprichting van en deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen worden genomen bij unanimiteit.

2.Wanneer de stemmen staken, is het voorstel verworpen. In dat geval wordt een nieuwe vergadering belegd. Artikel 32 van de Gemeentewet is van overeenkomstige toepassing.

3.Wanneer ten aanzien van zaken geen der leden stemming vraagt, wordt aangenomen dat conform het voorstel is besloten. Bij het doen van keuzen, voordrachten of aanbevelingen van personen dient steeds tot stemming te worden overgegaan, tenzij het bestuur unaniem besluit van stemming af te zien. Als dan wordt, evenals ten aanzien van zaken, aangenomen dat conform het voorstel is besloten.

4.Indien tot stemming wordt overgegaan, wordt over alle zaken mondeling en bij hoofdelijke oproeping gestemd, doch bij het doen van keuzen, voordrachten of aanbevelingen van personen, bij gesloten en ondertekende briefjes. Daarbij wordt de stemverhouding als aangegeven in het eerste en tweede lid in acht genomen.

Artikel 10 Bevoegdheden

1.Aan het algemeen bestuur behoren met betrekking tot de in artikel 5 omschreven bevoegdheden van het recreatieschap alle bevoegdheden, die niet ingevolge de Wgr of deze gemeenschappelijke regeling aan het dagelijks bestuur of aan de voorzitter zijn opgedragen.

2.Tot de bevoegdheden van het algemeen bestuur behoren ten minste:

a. het vaststellen of wijzigen van de begroting en het vaststellen van de jaarrekening;

b. het vaststellen van verordeningen door strafbepaling of bestuursdwang te handhaven.

3.Het algemeen bestuur besluit slechts tot oprichting van en de deelneming in privaatrechtelijke rechtspersonen, indien dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen belang. Het besluit wordt niet genomen dan nadat raden van de deelnemende gemeenten en de Staten in de gelegenheid zijn gesteld hun wensen en bedenkingen ter kennis van het algemeen bestuur te brengen. Het besluit wordt genomen bij unanimiteit.

Artikel 10 Vergoedingen en tegemoetkoming

Het algemeen bestuur kan met inachtneming van artikel 52, eerste lid, juncto artikel 21, eerste en tweede lid van de Wgr voor leden, plaatsvervangende leden en adviseurs van het algemeen en dagelijks bestuur, alsmede ten behoeve van de leden en plaatsvervangende leden van een in artikel 15 bedoelde commissie een regeling vaststellen voor een op jaarbasis te bepalen vergoeding voor hun werkzaamheden en tegemoetkoming in de kosten.

HOOFDSTUK IV DAGELIJKS BESTUUR

Artikel 11 Samenstelling

1. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter van het algemeen bestuur en twee overige leden, met dien verstande dat geen twee leden afkomstig zijn uit dezelfde gemeente.
2. De leden van het dagelijks bestuur worden aangewezen door en uit het algemeen bestuur. Zij worden aangewezen in de eerste vergadering van elke zittingsperiode van het algemeen bestuur.
3. De leden van het dagelijks bestuur treden af op de dag waarop zij aftreden als lid van het algemeen bestuur.
4. Indien tussentijds een plaats in het dagelijks bestuur openvalt, wijst het algemeen bestuur terstond een nieuw lid aan.

5.Degene die door de deelnemer met inachtneming van het in artikel 6 bepaalde is aangewezen als plaatsvervangend lid van het algemeen bestuur is tevens plaatsvervangend lid van het dagelijks bestuur indien het lid van het algemeen bestuur dat door hem wordt vervangen tevens lid is van het dagelijks bestuur.

Artikel 12 Werkwijze

1. De vergaderingen van het dagelijks bestuur zijn besloten.
2. Het dagelijks bestuur vergadert zo dikwijls als de voorzitter dit nodig acht of wanneer een lid hem dit schriftelijk verzoekt onder opgave van de te behandelen onderwerpen. Indien een vergadering is gevraagd, wordt zij binnen twee weken gehouden.
3. Ieder lid van het dagelijks bestuur heeft één stem.
4. Besluiten worden genomen met gewone meerderheid van stemmen. Als de stemmen staken, wordt het voorstel geacht te zijn verworpen.

5.Voor het overige zijn ten aanzien van de vergaderingen van het dagelijks bestuur de regels van toepassing zoals die in een reglement zijn vastgelegd. Het dagelijks bestuur zendt het reglement ter kennisgeving aan het algemeen bestuur.

5. Het dagelijks bestuur maakt de agenda's en besluitenlijsten uit eigen beweging openbaar, met inachtneming van de artikelen 5.1 en 5.2 van de Wet open overheid.

Artikel 13 Taken en bevoegdheden

1. Het dagelijks bestuur is bevoegd

   a. het dagelijks bestuur van het recreatieschap te voeren, voor zover niet bij de wet of de regeling het algemeen bestuur daarmee is belast;
   b. beslissingen van het algemeen bestuur voor te bereiden en uit te voeren;
   c. regels vast te stellen over de ambtelijke organisatie van het openbaar lichaam;

   d. het benoemen, schorsen en ontslaan van ambtenaren;

   d. het aangaan van privaatrechtelijke rechtshandelingen, met uitzondering van privaatrechtelijke rechtshandelingen als bedoeld in artikel 55a van de Wgr;

e. te besluiten namens het openbaar lichaam, het dagelijks bestuur of het algemeen bestuur rechtsgedingen, bezwaarprocedures of administratief beroepsprocedures te voeren of handelingen ter voorbereiding daarop te verrichten, tenzij het algemeen bestuur, voor zover dat het algemeen bestuur aangaat, in voorkomende gevallen anders beslist;

2. Het dagelijks bestuur draagt zorg voor:
   a. het opstellen van agenda's en verslagen van vergaderingen van het algemeen bestuur;
   b. de informatievoorziening aan het algemeen bestuur.

2.Indien en voor zover het dagelijks bestuur de uitvoering van de haar toebedeelde taken opdraagt aan de uitvoeringsorganisatie, dient zij erop toe te zien dat die taken conform het door het algemeen bestuur vastgestelde beleid worden uitgevoerd. Het dagelijks bestuur adviseert de uitvoeringsorganisatie met betrekking tot de wijze van uitvoering van het door het algemeen bestuur vastgestelde beleid.

3.Het dagelijks bestuur is bevoegd om in onvoorziene en dringende gevallen afwijkingen in de uitvoering van door het algemeen bestuur vastgestelde plannen en begrotingen goed te keuren. Het algemeen bestuur kan deze bevoegdheid van het dagelijks bestuur inperken door het stellen van algemeen verbindende voorschriften.

HOOFDSTUK V DE VOORZITTER

Artikel 14 Benoeming en taak

1. Het algemeen bestuur wijst uit zijn midden een voorzitter en een vicevoorzitter aan.

2.De voorzitter van het algemeen bestuur is tevens voorzitter van het dagelijks bestuur.

3.De vicevoorzitter van het algemeen bestuur is tevens vicevoorzitter van het dagelijks bestuur.

2. De voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.

5.De voorzitter vertegenwoordigt het openbaar lichaam in en buiten rechte.

3. De vicevoorzitter vervangt de voorzitter indien deze verhinderd is
4. Indien door het recreatieschap een geding wordt gevoerd tegen of een rechtshandeling gepleegd met een rechtspersoon, die door dezelfde persoon wordt vertegenwoordigd als de voorzitter van het recreatieschap, wordt het recreatieschap vertegenwoordigd door de vicevoorzitter, ook indien door de wederpartij alsnog een andere vertegenwoordiger mocht zijn aangewezen.

HOOFDSTUK VI COMMISSIES

Artikel 15 Adviescommissie en bestuurscommissie

1.Het algemeen bestuur kan commissies van advies instellen.

1. Het algemeen bestuur kan voor bepaalde belangen een bestuurscommissie instellen zoals bedoeld in de artikel 25 van de Wgr, waaraan bevoegdheden van algemeen bestuur en het dagelijks bestuur kunnen worden overgedragen.

2. Het algemeen bestuur bepaalt de bevoegdheden en samenstelling van de bestuurscommissies.

3.Het algemeen bestuur gaat niet over tot het instellen van een bestuurscommissie als bedoeld in het vorige lid dan nadat de raden van de deelnemende gemeenten van dit voornemen zijn geïnformeerd en gedurende een periode van 3 maanden in de gelegenheid zijn gesteld hun wensen en bedenkingen ter kennis van het algemeen bestuur te brengen.

HOOFDSTUK VII INLICHTINGEN EN VERANTWOORDING

Artikel 16 Interne verantwoording en inlichtingenplicht

1.De leden van het dagelijks bestuur zijn, tezamen en ieder afzonderlijk, aan het algemeen bestuur verantwoording verschuldigd over het door het dagelijks bestuur gevoerde bestuur.

2.Zij geven het algemeen bestuur alle inlichtingen die het algemeen bestuur voor de uitoefening van zijn taak nodig heeft.

1. De leden van dagelijks bestuur verstrekken -tezamen dan wel afzonderlijk- aan het algemeen bestuur alle inlichtingen, voor zover dat niet strijdig is met het bepaalde in artikel 23 van de Wgr, die door het algemeen bestuur dan wel één of meer leden daarvan, hetzij mondeling in een vergadering van het algemeen bestuur, hetzij schriftelijk worden verlangd en wel door:
   a. mondelinge beantwoording van de gestelde vragen in dezelfde vergadering van het algemeen bestuur;
   b. toezending van bepaald aangewezen stukken binnen drie weken na ontvangst van het verzoek daartoe;
   c. schriftelijke beantwoording van de gestelde vragen binnen zes weken na ontvangst daarvan.
2. Indien een beroep wordt gedaan op het bepaalde in artikel 50a juncto artikel 23 van de Wgr, kan het algemeen bestuur besluiten, dat in een besloten vergadering terzake mededelingen worden gedaan.

Artikel 17 Externe verantwoording en inlichtingenplicht

1. Een lid van het algemeen bestuur verschaft de raad die hem als lid heeft aangewezen alle inlichtingen die door één of meer leden van die raad onderscheidenlijk van Provinciale Staten worden verlangd.
2. Een lid van het algemeen bestuur is aan de raad onderscheidenlijk aan Provinciale Staten die hem als lid heeft aangewezen verantwoording verschuldigd voor het door hem in het algemeen bestuur gevoerde beleid.
3. De leden van het dagelijks bestuur verschaffen inlichtingen aan de raden onderscheidenlijk Provinciale Staten.

Artikel 18 Informatieverstrekking door het bestuur

1. Het algemeen bestuur geeft aan de gemeenteraden en Provinciale Staten alle inlichtingen, voor zover dat niet strijdig is met het bepaalde in artikel 52 juncto artikel 23 van de Wgr, die door één of meer leden van de gemeenteraden schriftelijk worden verlangd en wel door:
   a. toezending van bepaalde aangewezen stukken binnen drie weken na ontvangst van het verzoek daartoe;
   b. schriftelijke beantwoording van de gestelde vragen binnen zes weken na ontvangst daarvan.
2. Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur, de voorzitter en commissies geven de raden en Provinciale Staten alle inlichtingen die de raden onderscheidenlijk Provinciale Staten nodig hebben voor de uitoefening van hun taken.
3. Het algemeen bestuur zendt in ieder geval de volgende stukken, zodra die zijn vastgesteld respectievelijk door het dagelijks bestuur zijn ontvangen, ter kennisneming aan de raden en Provinciale Staten toe:
   - plannen als bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder e;
   - verordeningen, al dan niet door strafbedreiging of politiedwang te handhaven;
   - de reglementen van orde voor de vergaderingen van het algemeen bestuur;
   - de agenda's voor de vergaderingen van het algemeen bestuur;
   - de verslagen van de vergaderingen van het algemeen bestuur;
   - het jaarverslag van het recreatieschap;
   - Koninklijke besluiten die betrekking hebben op stukken of aangelegenheden van het recreatieschap.

HOOFDSTUK VIII BELEID, UITVOERING EN VERANTWOORDING

Artikel 20 Beleid

Het algemeen bestuur kan bij verordening een procedure vaststellen voor het opstellen en vaststellen van een meerjarig beleidsplan als bedoeld in artikel 4, eerste lid onder e, alsmede wijzigingen hierop, waarin de betrokkenheid wordt beschreven van:

- a. de deelnemers aan de regeling
- b. de uitvoeringsorganisatie
- c. de belangenorganisaties van gebruikers, recreanten en ondernemers
- d. de eigenaren van zakelijke rechten in het gebied

Artikel 19 Verantwoording /verslaglegging

1. Het algemeen bestuur brengt ten behoeve van de deelnemers jaarlijks verslag uit van de werkzaamheden van het recreatieschap gedurende het voorafgaande jaar. Het jaarverslag wordt algemeen verkrijgbaar gesteld.
2. Het algemeen bestuur kan in een financiële verordening als bedoeld in artikel 24 eerste lid nadere regels stellen met betrekking tot periodieke rapportages door de uitvoeringsorganisatie.

Artikel 20 Mandaat

Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur c.q. de voorzitter kunnen de bevoegdheden inzake de hun opgedragen taken mandateren / machtigen aan een uitvoeringsorganisatie voor zover er geen wettelijk voorschrift is dat hieraan in de weg staat of voor zover de aard van de bevoegdheid zich niet tegen mandatering/machtiging verzet. Het algemeen bestuur stelt daarvoor een verordening op betreffende algemene bepalingen en uitgangspunten op basis waarvan de uitvoeringsorganisatie de taken in mandaat uitvoert.

Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur dan wel de voorzitter kunnen hun bevoegdheden inzake de hun opgedragen taken met inachtneming van afdeling 10.1.1. van de Algemene wet bestuursrecht mandateren of machtigen of volmacht verlenen zowel binnen het openbaar lichaam als aan een uitvoeringsorganisatie.

HOOFDSTUK IX FINANCIËLE BEPALINGEN

Artikel 21 Geld- en financieringsmiddelen

De geldmiddelen van het recreatieschap worden gevormd door:

a. de in artikel 30, lid 1, jo. bijlage 2 omschreven bijdragen van de deelnemers welke bijlage deel uitmaakt van deze regeling die worden bepaald met inachtneming van de regels in de door het algemeen bestuur vastgestelde Verordening financieel beheer;
b. subsidies, andere bijdragen dan de onder a bedoelde, schenkingen, legaten en erfstellingen;
c. geldleningen;
d. exploitatieopbrengsten, waaronder begrepen eenmalige vergoedingen, uit het in beheer zijnde recreatiegebied;
e. overige inkomsten.

Artikelen 24 t/m 32 (vigerende GR) zijn opgenomen in de Verordening financieel beheer

Uitleg: Abc = gewijzigde tekst; Abc = toegevoegde tekst/artikel/lid; Abc = verwijderde tekst/artikel/lid

HOOFDSTUK X TOETREDING, UITTREDING, WIJZIGING EN OPHEFFING

Artikel 22 Toetreding

1. Het daartoe bevoegde orgaan van een publiekrechtelijk lichaam of rechtspersoon kan verzoeken tot toetreding tot deze regeling. Het verzoek wordt aan het algemeen bestuur gezonden.
2. Het algemeen bestuur stelt, na overleg met de deelnemers, binnen drie maanden, nadat het in het eerste lid bedoelde verzoek is ontvangen, een ontwerp vast voor de aanpassing van de gemeenschappelijke regeling in verband met de voorgenomen toetreding alsmede een regeling voor de gevolgen van de toetreding. Het dagelijks bestuur zendt dit ontwerp en regeling aan de deelnemers, waaronder begrepen de aspirant-deelnemer, met het verzoek binnen drie maanden na verzending hiervan, inzake de vaststelling ervan een besluit te nemen. De toetreding vindt plaats wanneer alle deelnemers en de aspirant-deelnemer hiertoe eensluidend besluiten.

3. De toetreding gaat in op de eerste dag, volgend op die, waarop het besluit tot toetreding bekend is gemaakt, als bedoeld in artikel 26 van de Wgr.

3. De toetreding treedt in werking de eerste dag van de maand na bekendmaking van het besluit, of anders op een moment zoals bepaald in het toetredingsbesluit.

Artikel 23 Uittreding

1.Uittreding uit deze regeling kan geschieden met ingang van het derde kalenderjaar volgend op de toezending van het betreffende besluit van de uittredende deelnemer aan het algemeen bestuur.

2.Uittreding geschiedt onder door het algemeen bestuur na overleg met deelnemers te stellen regelen die in ieder geval betreffen de voort te zetten verplichtingen van de uittredende deelnemer betreffende de rente en aflossing van geldleningen bedoeld in artikel 32, eerste lid en andere langlopende verplichtingen met een resterende looptijd van ten minste 5 jaar.

3.Het algemeen bestuur stelt binnen drie maanden nadat het besluit tot uittreding is ontvangen een ontwerp vast voor de aanpassing van de gemeenschappelijke regeling aan de gevolgen van de uittreding en zendt dit ontwerp aan de deelnemers met het verzoek binnen drie maanden na verzending van dat ontwerp inzake de vaststelling ervan een besluit te nemen

1. Een deelnemer die voornemens is uit te treden, kan het algemeen bestuur verzoeken een indicatie te geven van de gevolgen van de uittreding voor het openbaar lichaam. De indicatie wordt binnen zes maanden na het verzoek verstrekt, tenzij anders overeengekomen is tussen het algemeen bestuur en de uittredende deelnemer. De kosten van de indicatie komen voor rekening van de deelnemer die daarom heeft verzocht. De indicatie is niet bindend.
2. Onder de gevolgen van uittreding worden verstaan de financiële, juridische, personele en organisatorische consequenties die het directe gevolg zijn van de uittreding.
3. Uittreding uit deze regeling kan geschieden met ingang van het derde kalenderjaar volgend op de toezending van het betreffende besluit van de uittredende deelnemer aan het algemeen bestuur. Bij unaniem besluit van alle deelnemers kan van deze termijn afgeweken worden.
4. De procedure voor uittreding begint de dag nadat het algemeen bestuur het besluit tot uittreding van de deelnemer heeft ontvangen.
5. Uittreding geschiedt onder door het algemeen bestuur na overleg met deelnemers te stellen regelen, vervat in een uittredingsplan.
6. Het algemeen bestuur stelt binnen drie maanden nadat het besluit tot uittreding is ontvangen een ontwerp vast voor de aanpassing van de gemeenschappelijke regeling aan de gevolgen van de uittreding en zendt dit ontwerp aan de deelnemers met het verzoek binnen drie maanden na verzending van dat ontwerp inzake de vaststelling ervan een besluit te nemen.

Artikel 24 Uittredingsplan

1. Het uittredingsplan bepaalt de wijze van berekening van de financiële gevolgen van de uittreding, waaronder in ieder geval betreffen de voort te zetten verplichtingen van de uittredende deelnemer betreffende de rente en aflossing van geldleningen bedoeld in artikel 30, eerste lid, en andere langlopende verplichtingen met een resterende looptijd van ten minste 5 jaar.
2. Het uittredingsplan bevat een voorlopige berekening van de financiële gevolgen van de uittreding te betalen door de uittredende deelnemer, hierna te noemen de voorlopige uittreedsom.
3. Met het oog op het bepalen van de inhoud van het uittredingsplan wijst het dagelijks bestuur een onafhankelijke externe deskundige aan die in opdracht van het algemeen bestuur het concept-uittredingsplan voorbereidt. De kosten voor het inschakelen van een onafhankelijke externe deskundige komen voor rekening van de uittredende deelnemer.
4. Het dagelijks bestuur wijst de onafhankelijke externe deskundige aan op basis van een gezamenlijke voordracht van de uittredende deelnemer en de andere deelnemers in het algemeen bestuur. Indien geen overeenstemming kan worden bereikt over een gezamenlijke voordracht, wijst het algemeen bestuur de onafhankelijke externe deskundige aan op basis van een bindende voordracht van een selectiecommissie bestaande uit drie leden uit de deelnemers, waaronder in ieder geval een vertegenwoordiger van de uittredende deelnemer en een vertegenwoordiger van algemeen bestuur.
5. Ten minste zes maanden voorafgaand aan het moment van uittreding stelt het algemeen bestuur het uittredingsplan en de voorlopige uittreedsom vast. Het algemeen bestuur baseert de berekening van de voorlopige uittreedsom op de systematiek als bedoeld in het eerste lid en op de jaarrekening van het meest recent verstreken begrotingsjaar.
6. Uiterlijk zes maanden na het moment van uittreding stelt het algemeen bestuur de definitieve uittreedsom vast. Het algemeen bestuur baseert de berekening van de definitieve uittreedsom op de systematiek als bedoeld in artikel 32.
7. Bij de berekening van de kosten voor uittreding zoals bedoeld in het zesde lid wordt een risico-opslag van 10% op de uittreedsom toegepast om eventueel onvoorziene toekomstige kosten gerelateerd aan de uittreding te ondervangen. Deze opslag vrijwaart de uittredende deelnemer van alle toekomstige onvoorzienbare kosten.
8. Bij de voorbereiding van het concept uittredingsplan biedt het algemeen bestuur de uittredende deelnemer de keuze tussen een betaling van de uittreedsom in een aantal termijnen of voor betaling van de uittreedsom in een keer. In het uittredingsplan bepaalt het algemeen bestuur conform de voorkeur van de uittredende deelnemer of de uittredende deelnemer de uittreedsom in een daarbij te bepalen aantal termijnen of in een keer dient te betalen.

Artikel 25 Te vergoeden kosten van uittreding

1. De voorlopige, respectievelijk de definitieve uittreedsom bestaat uitsluitend uit een vergoeding ter compensatie van frictiekosten en desintegratiekosten, onder aftrek van eventuele baten.
2. Onder frictiekosten worden verstaan alle incidentele kosten te maken door het recreatieschap die het directe gevolg van de beslissing tot uittreding van een deelnemer zijn.
3. Onder desintegratiekosten worden verstaan alle kosten direct dan wel toekomstig te maken dan wel te dragen door het recreatieschap die samenhangen met de afbouw van overcapaciteit in personele en materiële sfeer en andere verplichtingen, de afbouw van risico's daarbij inbegrepen, ontstaan als direct gevolg van de uittreding.
4. Het recreatieschap brengt alle frictiekosten en desintegratiekosten, onder aftrek van eventuele baten, in rekening bij de uittredende deelnemer. De uittredende deelnemer is verplicht tot betaling van de definitieve uittreedsom, binnen drie maanden nadat het algemeen bestuur de definitieve uittreedsom, als bedoeld in artikel 33, zesde lid, heeft vastgesteld, tenzij in het uittredingsplan overeenkomstig artikel 33, achtste lid, anders is vastgelegd.
5. Kosten die de uittredende deelnemer maakt ter voorbereiding op of als gevolg van de beslissing tot uittreding komen voor rekening van de deelnemer.

6. De raming en berekening van de kosten voor uittreding worden gebaseerd op de feiten en omstandigheden die bekend waren op het moment van de daadwerkelijke uittreding, bedoeld in artikel 32, derde lid.
7. Het recreatieschap is gehouden redelijkerwijs al het mogelijke te doen om de uittredingskosten zo laag mogelijk te houden. Het voorgaande behoeft niet te leiden tot wijziging van overeenkomsten met en verplichtingen jegens derden die zijn aangegaan respectievelijk bepaald voorafgaand aan het tijdstip van ontvangst door het algemeen bestuur van het besluit tot uittreding van de deelnemer.

Artikel 26 Wijziging

Deze regeling kan slechts worden gewijzigd bij gelijkluidend besluit van alle deelnemers.

Artikel 27 Opheffing en liquidatie

1. Deze regeling kan worden opgeheven bij gelijkluidend besluit van alle deelnemers.
2. In geval van opheffing van deze regeling geschiedt de liquidatie door het algemeen bestuur dat daarvoor de nodige regels stelt. Hierbij kan van bepalingen van deze regeling worden afgeweken.
3. Het liquidatieplan wordt door het algemeen bestuur, de deelnemers gehoord, vastgesteld.
4. Het liquidatieplan voorziet in de gevolgen die de opheffing voor het personeel heeft.
4. Het dagelijks bestuur is belast met de uitvoering van het liquidatieplan.
5. Een voor- of nadelig saldo van de liquidatie wordt over de deelnemers verdeeld, respectievelijk omgeslagen op overeenkomstige wijze als de omslag van een exploitatietekort

HOOFDSTUK XI HET ARCHIEF

Artikel 28 Archief

1. Het dagelijks bestuur is belast met de zorg, de bewaring en het beheer van de archiefbescheiden van de bestuursorganen van het recreatieschap, alsmede het toezicht daarop overeenkomstig een door het algemeen bestuur, met inachtneming van artikel 40 van de Archiefwet 1995 en daarop betrekkende hebbende regelingen vast te stellen verordening, die aan Gedeputeerde Staten van Noord-Holland moet worden medegedeeld.

2. Voor de bewaring van de op grond van artikel 12 van de Archiefwet 1995 over te brengen archiefbescheiden wijst het algemeen bestuur een archiefbewaarplaats aan.

3. Bij opheffing van de gemeenschappelijke regeling wordt ten aanzien van de archiefbescheiden een voorziening getroffen conform artikel 4 lid 1 van de Archiefwet 1995.

1. Het dagelijks bestuur draagt zorg voor de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap.
2. De directeur en de bestuurssecretaris zijn belast met het beheer van de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap, voor zover deze niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats.
3. Het algemeen bestuur stelt voorschriften vast voor het beheer van de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap, die nog niet naar de archiefbewaarplaats zijn overgebracht.
4. Het recreatieschap vormt één archief voor de eigen bedrijfsvoerings-, bestuurstaken en de door de deelnemers overgedragen (gedelegeerde) bevoegdheden.
5. Voor de bewaring van de over te brengen archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap wordt aangewezen de archiefbewaarplaats van Het Noord-Hollands Archief.
6. Met het toezicht op het beheer van de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap, voor zover deze niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats, is belast de archivaris van het Noord-Hollands Archief.

7. De archivaris van het Noord-Hollands Archief brengt tweejaarlijks aan het dagelijks bestuur verslag uit over het toezicht op het beheer van de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap, die nog niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats.
8. Het dagelijks bestuur brengt tweejaarlijks verslag uit aan het algemeen bestuur over de uitoefening van de aan hen opgedragen zorg voor de archiefbescheiden en de uitvoering van het archiefbeheer van de organen van het recreatieschap.
9. De deelnemers aan de regeling stellen tijdig aan het dagelijks bestuur de archiefbescheiden beschikbaar, die nodig zijn voor de uitvoering van de overgedragen taken.
10. In een verklaring van terbeschikkingstelling worden de periode van terbeschikkingstelling en het toezicht op het beheer van de ter beschikking gestelde archiefbescheiden vastgelegd.
11. In de verklaring kunnen nadere voorwaarden worden gesteld aan de terbeschikkingstelling.
12. Na opheffing van de gemeenschappelijke regeling worden de in het tweede lid bedoelde archiefbescheiden overgebracht naar de in het derde lid genoemde archiefbewaarplaats.

HOOFDSTUK XII SLOTBEPALINGEN

Artikel 29 Duur en inwerkingtreding

1. Deze regeling treedt, na bekendmaking ervan zoals bedoeld in artikel 26 van de Wgr, in werking met terugwerkende kracht tot 1 januari 2019 onder intrekking met terugwerkende kracht tot 1 januari 2019 van de regeling die van toepassing was tot de inwerkingtreding van de nieuwe regeling.
2. Deze regeling is aangegaan voor onbepaalde tijd.

Artikel 30 Evaluatie

1. Het bestuur draagt tenminste een keer in de vier jaar zorg voor een evaluatie van de regeling.
2. De evaluatie heeft onder meer, doch niet uitsluitend, tot doel na te gaan:
   a. of, en zo ja in welke mate, de met deze regeling beoogde samenwerking is gerealiseerd;
   b. of, en zo ja in welke mate, de bij deze regeling opgedragen taken, in het licht van de beoogde samenwerking, aanpassing behoeven.

Artikel 31 Citeertitel

Deze regeling wordt aangehaald als 'Gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude'.

Deze wijziging treedt in werking de dag na bekendmaking.

recreatieschap twiske-waterland

Noorderlaaik 1, 1511 BX Oostzaan
075 – 684 43 38
info@twiske-waterland.nl
www.twiske-waterland.nl
K.v.K. 58592199

Aan de raden en colleges van de deelnemende gemeenten
Aan Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten van Noord-Holland

Oostzaan:	22 augustus 2023
Ons kenmerk:	<kenmerk>
Onderwerp:	a) Verzoek toestemming wijziging Gemeenschappelijke regeling Twiske-Waterland b) Uitnodiging zienswijzen ontwerp Verordening financieel beheer Twiske- Waterland
Bijlage(n):	1. Toelichting bij wijzigingen GR Twiske-Waterland incl. WAS-WORDT tabel 2. Ontwerp kaart werkingsgebied Twiske-Waterland met mutaties 3. Ontwerp gewijzigde GR Twiske-Waterland SCHONE VERSIE 4. Ontwerp gewijzigde Verordening financieel beheer Twiske-Waterland
Behandeld door:	Michael Omvlee, sr. projectmanager Recreatie Noord-Holland

Geachte raads- en Statenleden, en leden van colleges van B&W en Gedeputeerde Staten,

Het bestuur van recreatieschap Twiske-Waterland biedt u hierbij aan:
1. De gewijzigde Gemeenschappelijke regeling recreatieschap Twiske-Waterland (**toestemming**) en
2. De gewijzigde Verordening financieel beheer recreatieschap Twiske-Waterland (**zienswijze**).

Het algemeen bestuur van het recreatieschap heeft beide documenten in haar vergadering van 14 juli 2023 besproken en besloten deze voor verdere behandeling aan raden en staten van de deelnemers aan te bieden. Wij vragen u beide documenten in samenhang te behandelen zoals hieronder gemotiveerd.

Aanleiding en context
Als gevolg van de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (hierna: Wgr) per 1 juli 2022 is het noodzakelijk om de gemeenschappelijke regeling recreatieschap Twiske-Waterland (hierna: GR) aan te passen. De wetgever heeft bepaald dat alle gemeenschappelijke regelingen uiterlijk 1 juli 2024 moeten voldoen aan de Wgr.
Een deel van de wijzigingen betreft het overhevelen van financiële aspecten naar de Verordening financieel beheer van het recreatieschap (hierna: VFB). Die wordt daarom gelijktijdig voor zienswijzen voorgelegd.
Alle voorbereidingen voor wijziging van de GR zijn namens het recreatieschap door Recreatie Noord-Holland met ondersteuning van externe deskundigen en in samenspraak met een ambtelijke werkgroep en het Bestuursbureau van de recreatieschappen uitgevoerd. In november 2022 zijn alle raads- en statenleden, alsmede betrokken bestuurders, in de gelegenheid geweest deel te nemen aan een (tweetal) sessie(s) ter voorbereiding op de wijzigingen. In de toelichting (bijlage 1) wordt integraal verwezen naar de 'notitie bouwstenen', zijnde het resultaat van deze sessie(s).

Toestemming wijziging GR Twiske-Waterland
De *wijziging van de gemeenschappelijke regeling recreatieschap Twiske-Waterland* wordt u hierbij conform artikel 51 lid 4 Wgr aangeboden voor uw toestemming. Alle deelnemers aan de regeling dienen een eensluidend besluit te nemen. Eenzijdige aanpassingen zijn derhalve niet mogelijk. De toestemming kan slechts worden onthouden wegens strijd met het recht of het algemeen belang.

De regeling wordt eerst gewijzigd nadat alle colleges, raden en Staten hebben toegestemd. Na publicatie is de gewijzigde regeling van kracht.

De voorliggende wijziging van de GR is voorzien van een uitgebreide inhoudelijke toelichting en motivatie (bijlage 1). Aan het eind van dat document bevindt zich een samenvattende tabel met een artikelsgewijs overzicht van alle voornaamste wijzigingen. Op aanvraag is een afzonderlijk 'was-wordt' document beschikbaar waaruit nauwkeurig blijkt welke wijzigingen op de bestaande GR zijn doorgevoerd. De wijziging van de GR leidt ook tot andere begrenzing van het werkingsgebied. De aanpassingen van het werkingsgebied staan gemotiveerd weergegeven in bijlage 2
Het resultaat van alle wijzigingen is de 'schone versie' van de GR die u als bijlage 3 aantreft. Deze zal na toestemming van alle deelnemers worden gepubliceerd.

Zienswijze gewijzigde Verordening financieel beheer Twiske-Waterland
Gelijktijdig met de wijzigingen van de GR ontvangt u van het recreatieschap de (ontwerp) gewijzigde *Verordening financieel beheer Recreatieschap Twiske-Waterland (VFB)*. De reden hiervan is dat tal van financiële bepalingen uit de bestaande GR zijn overgezet naar deze verordening. U wordt uitgenodigd uw zienswijze op deze (ontwerp) VFB kenbaar te maken aan het recreatieschap. De zienswijzen van alle deelnemers worden door het dagelijks bestuur becommentarieerd en tezamen met de eventueel aangepaste verordening ter vaststelling voorgelegd aan het algemeen bestuur.
De aanpassingen in de VFB (bijlage 4) zijn aan de hand van gekleurde tekstpassages inzichtelijk gemaakt. De uitleg staat op het voorblad.

Termijnen
Voor uw toestemming op de *gewijzigde GR* geldt een wettelijke reactietermijn van 13 weken na verzending, overeenkomstig de bepalingen in afdeling 10.2.1 (Goedkeuring) van de Algemene wet bestuursrecht. Gelijktijdig wordt uw zienswijze verzocht op de *gewijzigde Verordening financieel beheer*. Hiervoor geldt formeel een reactietermijn van 8 weken na verzending, maar gelet op de samenhang met de gewijzigde gemeenschappelijke regeling kan hiervoor dezelfde termijn van 13 weken worden aangehouden. We gaan er vanuit dat het alle deelnemers van de GR lukt om uiterlijk in december 2023 tot een positief besluit te komen.

Vragen?
Wanneer u vragen hebt of toelichting op de stukken wenst, kunt u contact op te nemen met dhr. M. Omvlee, sr. projectmanager Recreatie Noord-Holland, telefonisch bereikbaar via 06-29062437.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van Recreatieschap Twiske-Waterland

Y. El Ksaihi
Voorzitter

Toelichting bij de wijzigingen van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland

Context – wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen

Op 14 december 2021 heeft Eerste Kamer ingestemd met het wetsvoorstel “Versterken van de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen” om de Wet gemeenschappelijke regelingen (hierna: Wgr) te wijzigen. Sinds 1 juli 2022 is deze wetswijziging van kracht. De wijziging heeft tot doel de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen te versterken. Met deze wijziging hebben en krijgen volksvertegenwoordigers, waaronder gemeenteraadsleden en Statenleden, meer invloed op de besluitvorming van dit soort samenwerkingen en kunnen ze die beter controleren

Het gaat daarbij specifiek om de kaderstellende en controlerende rol bij de uitvoering van taken in gemeenschappelijke regelingen. Om die versterking te bereiken is een aantal bestaande instrumenten van de volksvertegenwoordiging aangepast en uitgebreid. Ook is de democratische legitimatie van de besluitvorming binnen zo’n samenwerkingsverband vergroot door participatiemogelijkheden van burgers en belanghebbenden bij de besluitvorming in gemeenschappelijke regelingen.

Het instrumentarium van gemeenteraad en Provinciale Staten is uitgebreid. Het betreft niet alleen verplichte, uit de Wgr voortvloeiende wijzigingen. Een aantal wijzigingen houden ook een keuze in om het instrument wel of niet in de gemeenschappelijke regeling (hierna; GR) op te nemen en toe te passen. De keuzes richten zich op:

- *Zienswijzen* indienen, reacties op zienswijzen – begroting en andere besluiten
- *Evaluatie*, o.a. van beleid en uitvoering van de GR
- *Participatie/inspraak*, o.a. gemeenschappelijke (raads)adviescommissie, burgerparticipatie
- *Uittredingsregeling*, gevolgen van, en voorwaarden waaronder uittreding mogelijk is.

Alle hier bedoelde (5) recreatieschappen in Noord-Holland zijn zogeheten ‘gemengde regelingen’ van colleges, gemeenteraden en Provinciale Staten. Voor recreatieschap Geestmerambacht geldt dit zonder de provincie, dus zonder college van GS en Provinciale Staten van Noord-Holland. De colleges, raden en Staten zijn dus collectief eigenaren van deze recreatieschappen.

De eigenaren (deelnemers) hebben tot uiterlijk 1 juli 2024 tijd om de regeling te wijzigen. Er zijn echter een aantal wettelijke wijzigingen die vanaf 1 juli 2022 direct in werking zijn getreden, zoals de gewijzigde begrotingstermijnen, de actieve informatieplicht van het bestuur en de bevoegdheid van lokale of gezamenlijke rekenkamers om onderzoek te doen naar het gevoerde bestuur van een gemeenschappelijke regeling (artikel 184 Gemeentewet).

Werkgroep WGR

Via het voorzittersoverleg is ervoor gekozen om de besluitvorming voor aanpassing van de (5) gemeenschappelijke regelingen gecoördineerd uit te voeren. Uitgangspunt is dat voor alle schappen de wijzigingen in één keer worden gedaan zodat de colleges, gemeenteraden en Provinciale Staten de ontwerp regelingen slechts één keer in procedure hoeven te nemen voor alle recreatieschappen waar ze deel van uitmaken.

In opdracht van, en onder aansturing van het Bestuursbureau is door RNH een *ambtelijke werkgroep WGR* geformeerd, bestaande uit vertegenwoordigers van adviescommissieleden van de recreatieschappen. Het betreft vrijwel dezelfde ambtelijke vertegenwoordigers die eerder betrokken zijn geweest bij de oprichting van het Bestuursbureau.

Begin 2022 is reeds door een jurist een quick scan uitgevoerd waaruit blijkt met welke keuzes en wijzigingen de recreatieschappen te maken hebben. De werkgroep heeft een aantal primaire resultaten vertaald naar concrete voorstellen voor besluitvorming. Deze staan vervat in de notitie ‘Bouwstenen WGR’.

Bouwstenen WGR – informatiebijeenkomsten voor leden van raden en Staten (nov. 2022)

Omdat de gemeenschappelijke regelingen van de colleges, raden en Staten zijn, zijn alle gemeenteraadsleden, Statenleden en colleges van B&W en GS uitgenodigd om begin november 2022 actief (fysiek of digitaal) deel te nemen aan één van de twee informatiebijeenkomsten annex werksessies WGR. Tijdens die bijeenkomsten hebben de aanwezigen kennis genomen en kunnen reageren op de bevindingen en voorstellen (vervat in 'Bouwstenen WGR') die vanuit de ambtelijke werkgroep door het Bestuursbureau ter besluitvorming aan de schapsbesturen zijn voorgelegd.

Aansluitend zijn in november en december 2022 de in de 'Bouwstenen WGR' gemotiveerde keuzes en voorstellen -als basis voor wijziging van de gemeenschappelijke regelingen- unaniem door alle recreatieschappen aanvaard of omarmd.

Zo is ermee ingestemd om geen gemeenschappelijke adviescommissie (van raadsleden) in te stellen en het aantal momenten of onderwerpen voor het indienen van zienswijzen niet te vergroten.

Wel is besloten om de in de wet verankerde mogelijkheid voor burgerparticipatie voor het bestuur nader uit te werken waarbij nadrukkelijk afstemming met de gemeenten moet plaatsvinden. De primaire verantwoordelijkheid voor ruimtelijke planvorming ligt bij de gemeenten. Hiervoor geldt o.a. de Omgevingswet Een aantal zaken is verplicht uitgewerkt in de voorliggende ontwerp GR zoals het privaatrechtelijk toezicht (democratische controle), de evaluatie van de GR, uittredingsregeling, actieve informatieplicht en de wijze van reactie op zienswijzen.

Bestuurlijk portefeuillehouder en opdrachtgeverschap

Vanuit het Voorzittersoverleg is Annette Groot (wethouder gemeente Dijk en Waard) aangesteld om de rol van bestuurlijke portefeuillehouder op zich te nemen. Het Bestuursbureau vervult namens de recreatieschappen de rol van ambtelijk opdrachtgever voor de procesmanager van RNH en de ambtelijke werkgroep WGR.

Gewogen stemrecht bij besluitvorming algemeen bestuur

Sinds 2017 is in de GR van Twiske-Waterland sprake van een gewogen stemrecht voor besluitvorming in het algemeen bestuur. Daarbij is onderscheid gemaakt in kwesties inzake financiële jaarstukken met betrekking tot de participantenbijdragen, en kwesties inzake het overige beleid en uitvoering van het programma. Tot op heden is het gebruikelijk dat alle besluitvorming op basis van consensus plaatsvindt. Sinds de introductie van de stemgewichten is er nog geen gebruik van gemaakt.

In de voorliggende (ontwerp) gewijzigde regeling zijn de stemverhoudingen (gewogen stemrecht) gewijzigd als gevolg van gemeentelijke herindeling en verandering van (aantal) deelnemers, en is de tweedeling verdwenen. Er is nog slechts sprake van één stemverdeling voor alle besluiten.
Belangrijkste uitgangspunten voor wijziging van de stemverhoudingen zijn:

- Hoogte participantenbijdrage is richtinggevend
- Gewogen stemrecht financiële aspecten (jaarstukken) is leidend voor samenvoeging
- Noord-Holland en gemeente Amsterdam vormen samen geen meerderheid van stemmen
- De drie grote steden A'dam, Zaanstad en Purmerend vormen samen geen meerderheid
- Het stemgewicht van de provincie telt zwaar voor het verkrijgen van een meerderheid

N.B.: Het voorgaande laat onverlet dat in de Verordening financieel beheer expliciet is vastgelegd – overgenomen uit de vigerende GR- dat een besluit tot wijziging van de verdeling van de participantenbijdragen ('verdeelsleutel') alleen op basis van unanimiteit kan worden genomen.

Gewijzigd ontwerp GR in relatie tot de ontwerp Verordening financieel beheer (VFB)

In verband met de gewenste wendbaarheid en snelheid vanwege toekomstige aanpassingen in de grondslagen en/of omvang en verdeling van de participantenbijdragen, is ervoor gekozen om vrijwel alle financiële bepalingen uit de GR over te hevelen naar de 'Verordening financieel beheer' (VFB). Het overzicht met de verdeling van de participantenbijdragen treft u derhalve niet meer aan in (de bijlage bij) de GR maar in deze verordening. Door het budgetrecht van gemeenteraden en Provinciale Staten wordt deze, en elke toekomstige wijziging van de verordening, voor zienswijzen aangeboden aan de deelnemers.

Een andere relevante toevoeging aan deze verordening is een bepaling (artikel 12,VFB) waarmee wordt verwezen naar het gebruik van de fiscale koepelvrijstelling voor het Btw Compensatie Fonds (BCF).

Naar: ‘Bouwstenen WGR’, waarover op 7-12-2022 is besloten door het algemeen bestuur van Recreatieschap Twiske-Waterland:

Onderwerp	Toelichting	Advies (ja / nee)	Motivatie, en waar staat dit in de ontwerp GR
Gemeenschappelijke adviescommissie	Een commissie bestaande uit raadsleden die het bestuur van de gemeenschappelijke regeling van advies kan voorzien, de besluitvorming van de raden van de deelnemende gemeenten met betrekking tot de gemeenschappelijke regeling kan voorbereiden of de raden van advies kan voorzien.	**Nee**	De raden en Staten worden op dit moment al voorzien van transparante (meerjaren) programmabegrotingen en jaarrekeningen waarbij zij zienswijzen kunnen inbrengen. Ook worden Kadernota en gebiedsvisies voor een zienswijze bij de raden en Staten ingebracht. Het bestuur wordt ondersteund door een ambtelijke adviescommissie waarin ambtenaren van alle deelnemende gemeenten en de provincie zitten. Recreatieschap Twiske-Waterland is een uitvoeringsgerichte orgaan (‘openbaar lichaam’) dat een recreatiegebied beheert op basis van vastgesteld provinciaal en gemeentelijk beleid. Dat maakt de behoefte aan extra adviesmogelijkheden minder groot dan bij gemeenschappelijke regelingen die ook beleidszaken regelen.
Indienen zienswijzen op verschillende onderwerpen	Gemeenteraden en Provinciale Staten krijgen de bevoegdheid om een zienswijze in te dienen voorafgaand aan het nemen van besluiten door de GR. In de regeling moet worden vastgelegd over welke ontwerp besluiten zienswijzen kunnen worden ingediend. Het dagelijks bestuur (DB) van de GR laat vervolgens voorafgaand aan het daadwerkelijke besluit aan het algemeen bestuur (AB) weten óf en wat er is gedaan met deze zienswijzen. De Wgr sluit overigens niet uit dat in de GR wordt vastgelegd dat er geen mogelijkheid tot zienswijzen bestaat voor bepaalde besluiten van de GR. De zienswijzen kunnen dus niet alleen in de begrotingscyclus worden ingediend, maar ook bij voorgenomen besluiten. Bijvoorbeeld bij besluiten met een aanzienlijk financieel belang, politiek gevoelige besluiten of beleidsmatige keuzes.	**Nee**	Raden en Staten mogen nu al bij de behandeling van de ontwerp (meerjaren) begroting zienswijzen indienen. Deze kunnen ook betrekking hebben op voorgenomen beleid of financiële uitgangspunten. Alle zienswijzen worden door het DB beoordeeld en becommentarieerd. Vervolgens wordt dit in het AB besproken waarna de (meerjaren) begroting -eventueel gewijzigd- wordt vastgesteld. Bij de behandeling van de zienswijzen wordt aangegeven wat ermee is gedaan. Ook visies, verordeningen en uitvoeringsprogramma’s worden nu aan de raden en Staten voor zienswijzen voorgelegd. De besluiten van het bestuur waarover de raden van de deelnemende gemeenten en Provinciale Staten een zienswijze naar voren kunnen brengen voorafgaand aan het nemen van het besluit, staan vervat in ARTIKEL 3 Lid 6a. Lid 6c biedt nog de (extra) mogelijkheid om andere, specifieke ontwerp besluiten voor zienswijzen open te stellen, ter beoordeling van het bestuur van het recreatieschap. Nog meer mogelijkheden voor zienswijzen zou de bestuurlijke drukte kunnen vergroten. De drukte die bestuurders ervaren als gevolg van deelname aan één of meerdere recreatieschappen is al jarenlang een issue. Bovendien zijn er in de afgelopen jaren weinig zienswijzen ontvangen. Ook de rol van een recreatieschap als beheerder van gebieden en terreinen zonder bevoegdheden van ruimtelijke ordening zorgt ervoor dat zienswijzen niet veel voorkomen.
Burgerparticipatie	Burgerparticipatie binnen het ‘verlengd lokaal bestuur’ is wettelijk verankerd. Zo krijgt de participatie een vaste plek binnen de gemeenschappelijke regelingen. Inwoners en	**Ja**	Er moet ruimte zijn voor het bestuur om burgerparticipatie in te stellen bij bepaalde projecten, bijvoorbeeld met grote maatschappelijke impact. Hierbij moet worden aangesloten op relevante wetgeving zoals de Omgevingswet. Sowieso moet voor ruimtelijke plannen worden samengewerkt met gemeenten (en het door hen

Onderwerp	Toelichting	Advies (ja / nee)	Motivatie, en waar staat dit in de ontwerp GR
	belanghebbenden kunnen bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van het beleid in regionale samenwerkingsverbanden betrokken worden. De Wgr laat overigens de vrijheid om te regelen dat een dergelijke inspraakmogelijkheid niet wordt geboden. Dit kan bijvoorbeeld afhangen van de belangen die de GR behartigt en van de mate waarin het door de regeling gevoerde beleid de belangen van ingezetenen en andere belanghebbenden raakt.		gevoerde participatiebeleid) omdat de ruimtelijke planvorming voornamelijk bij gemeenten is ondergebracht en niet bij de recreatieschappen. ARTIKEL 3 lid 5 is toegevoegd om inspraak door ingezetenen en belanghebbenden van de deelnemende bestuursorganen van de provincie en de gemeenten bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid mogelijk te maken. Aangezien het recreatieschap taken uitvoert die door de deelnemende bestuursorganen zijn overgedragen, is het algemeen bestuur verantwoordelijk voor het regelen van deze participatie. Daartoe zal het algemeen bestuur een verordening dienen vast te stellen, waarin de wijze waarop hieraan invulling wordt gegeven, wordt geregeld.
Privaatrechtelijk toezicht (inhoud regeling) **Toezicht op bestuur**	Samenwerkingsverbanden van decentrale overheden zijn privaatrechtelijk van aard. Hierop waren de controle- en participatie-instrumenten van gemeenschappelijke regelingen niet van toepassing. Op basis van de nieuwe Wgr gaat de regering in overleg met de decentrale overheden een kader opstellen voor democratische controle op privaatrechtelijke samenwerkingen.	**Ja (verplicht)**	Recreatieschap Twiske-Waterland is een publiekrechtelijk samenwerkingsverband, een openbaar lichaam. In die zin is er geen sprake van privaatrechtelijk toezicht. Het aspect van toezicht zit besloten in de controlerende taken en bevoegdheden van de raden en Staten, alsmede van de (nieuwe) bepalingen inzake evaluatie van de GR. Zo kunnen gemeenteraden en Provinciale Staten een gezamenlijke enquête starten naar het in de GR gevoerde bestuur. De bevoegdheid om gezamenlijk als gemeenteraden en Provinciale Staten onderzoek te doen naar het gevoerde bestuur van een GR is ingevoerd bij de wijzigingen van de Wgr (en enige andere wetten in verband met het versterken van de democratische legitimatie van GR'en). Deze wijziging heeft tot doel de controlemogelijkheden van gemeenteraden op gemeenschappelijke regelingen te versterken. De onderzoeksbevoegdheid die is geregeld in de artikelen 155g en 155h Gemeentewet is in grote mate hetzelfde als het lokale enquêterecht van individuele gemeenteraden en Provinciale Staten. De belangrijkste verschillen betreffen de besluitvorming, het samenstellen van de onderzoekscommissie en de omvang van degenen die verplicht zijn mee te werken. Alle betrokken raden en Staten moeten unaniem met deze enquête instemmen.
Evaluatie van de GR (inhoud regeling)	Volksvertegenwoordigers krijgen vanwege hun controlerende functie meer invloed op het functioneren van een regeling door een evaluatiemoment in de GR op te nemen van de regeling.	**Ja (verplicht)**	In ARTIKEL 31 wordt hierin voorzien. Hier is de evaluatie van de regeling opgenomen als uitvloeisel van het beleids- en controle-instrument van raden en Staten, zoals dat opgenomen is in artikel 11a van de Wgr. Eenmaal in de vier jaar wordt de regeling geëvalueerd met het doel te beoordelen of met de samenwerking het beoogde doel is gerealiseerd en de taken met het oog op die samenwerking eventueel aanpassing behoeven.

Onderwerp	Toelichting	Advies (ja / nee)	Motivatie, en waar staat dit in de ontwerp GR
	De Wgr is gewijzigd op een aantal meer procedurele aspecten. Zo moeten GR'en bepalingen bevatten over de wijziging, opheffing, toetreding en (voorwaarden van) uittreding. Dit was al het geval voor regelingen die voor onbepaalde tijd zijn getroffen, maar deze verplichting geldt nu ook voor regelingen van bepaalde tijd.		In HOOFDSTUK X van de ontwerp regeling staan alle relevante bepalingen die betrekking hebben op toetreding, uittreding, wijziging en opheffing van de GR. Overigens, staan deze goeddeels ook in de huidige GR
Uittredingsregeling (inhoud regeling)	Het opnemen van een goede uittredingsregeling in de GR. In de regeling dienen afspraken gemaakt te worden over (financiële) gevolgen van uittreding voor de uittredende deelnemers en voor de GR. Op deze manier bestaat vooraf al duidelijkheid bij alle deelnemers over de (financiële) gevolgen die een eventuele uittreding met zich mee brengt.	**Ja (verplicht)**	In HOOFDSTUK X (ARTIKELEN 22 t/m 26) zijn de 'spelregels' verwoord voor toe- en uittreding van participanten, inclusief de wijze waarop de GR kan worden opgeheven en geliquideerd. *Artikelen 23 tot en met 25 Uittreding* De Wgr bepaalt in artikel 9 dat er ter zake uittreding in ieder geval drie zaken geregeld dienen te worden: a. De voorwaarden waaronder kan worden uitgetreden; b. de gevolgen voor het vermogen van de rechtspersoon (het openbaar lichaam) en c. de gevolgen voor alle deelnemers. Uittreding gebeurt bij besluit van een deelnemend bestuursorgaan. Voordat een deelnemer wenst uit te treden is het mogelijk het algemeen bestuur te verzoeken om een indicatie te geven van de gevolgen van uittreding. Deze gevolgen zien op de financiële, juridische, personele en organisatorische consequenties. Uittreding kan in beginsel eerst geschieden met ingang van het derde kalenderjaar volgend op het besluit van de uittredende deelnemer. Door deze termijn kunnen zowel het openbaar lichaam als de deelnemers zich in redelijkheid aanpassen aan de nieuwe situatie. Indien de gevolgen voldoende gemitigeerd zijn of kunnen worden, kunnen de deelnemers ook besluiten deze termijn te verkorten. Voor de uittreding wordt een uittredingsplan vastgesteld, waarin de financiële gevolgen van de uittreding worden opgenomen. Daaronder vallen in ieder geval de verplichtingen van de uittredende deelnemer inzake rente en aflossing van geldleningen en andere langlopende verplichtingen. De uittreedsom die in rekening wordt gebracht bij de uittredende deelnemer en die in het uittredingsplan wordt opgenomen, behelst de frictiekosten en de desintegratiekosten. Daarbij is het openbaar lichaam gehouden om de uittredingssom zo laag als redelijkerwijs mogelijk is te houden.

Onderwerp	Toelichting	Advies (ja / nee)	Motivatie, en waar staat dit in de ontwerp GR
Informatieplicht (inhoud regeling)	Het opnemen van bepalingen omtrent de wijze waarop de actieve informatieplicht wordt vormgegeven. Een nieuw (sturings)instrument is het formaliseren van de actieve informatieplicht van bestuurders van de GR, vergelijkbaar met de informatieplicht van het college aan de raad.	**Ja (verplicht)**	In de Wgr wordt expliciet de actieve inlichtingenplicht aan Staten en raden geregeld in lijn met de bepalingen daarover in de Provincie- en Gemeentewet. In de GR wordt de invulling hiervan geregeld in de ARTIKELEN 16 en 17 van HOOFDSTUK VII Inlichtingen en verantwoording Naast deze wijzigingen is tevens vooruitgelopen op de inwerkingtreding van de artikelen 3.1 en 3.2 van de Wet open overheid met het oog op de actieve openbaarmaking. Verder is er een aantal tekstuele veranderingen doorgevoerd. ARTKELEN 6 en 11 – werkwijze AB en DB In beide artikelen wordt een lid toegevoegd (*lid 7 resp. lid 5*) ten behoeve van de actieve openbaarmaking, zoals dat geregeld is in artikel 3.1 en 3.2 van de Wet open overheid. Een transparante overheid als het recreatieschap zal daarop anticiperen en de agenda, verslagen en besluiten van het algemeen bestuur alsmede de agenda en de besluitenlijsten van het dagelijks bestuur reeds openbaar maken. Uiteraard dienen de belangen van anderen op grond van artikelen 5.1 en 5.2 van de Wet open overheid bij deze openbaarmaking in acht te worden genomen voordat overgegaan wordt tot het openbaar maken ervan.
Wijze van reactie op zienswijzen (inhoud regeling)	De mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen (en het al dan niet uitsluiten van zienswijzen tegen voorgenomen besluiten van de GR) verplicht het dagelijks bestuur van de GR tot inhoudelijke becommentariëring voorafgaand aan het feitelijke besluit door het algemeen bestuur	**Ja (verplicht)**	De Wgr geeft de keuze aan de deelnemende raden en Staten om zienswijzen mogelijk te maken bij besluiten van het bestuur van de gemeenschappelijke regeling. In deze GR (ARTIKEL 3 lid 6a) is de afweging gemaakt om dit toe te passen op een aantal besluiten die de kaderstellende, controlerende en financiële bevoegdheden van de Staten en raden aangaan. Het dagelijks bestuur moet op deze zienswijzen reageren, zodat de raden en Staten weten wat met hun zienswijzen gebeurd is. Tegen de ontwerp begroting kon reeds een zienswijze worden ingediend. Nieuw daarbij is dat het DB dient te reageren op de ingediende zienswijzen tegen de ontwerp begroting. Let wel bij de zienswijze op de bestuurscommissie en privaatrechtelijke rechtspersonen geldt dat de zienswijze gevraagd moet worden overeenkomstig artikel 25 lid 2 resp. art. 55a Wgr.

Overige relevante wijzigingen

Artikel 3

In *lid 6* is de term ‘wensen en bedenkingen’ vervangen door wettelijke term ‘zienswijze’. Hierin wordt het wettelijk verankerde instrument van zienswijze over een besluit van het algemeen bestuur ingevuld. Uitgegaan wordt van mogelijkheden die reeds in de regeling aanwezig waren en waar tegen besluiten wensen en bedenkingen konden worden ingediend. In andere gevallen kan het bestuur bij een bepaald besluit eveneens aangeven of de zienswijzeprocedure mogelijk wordt gemaakt. Het betreft voornamelijk zienswijzen die betrekking op besluiten terzake de verordenende (verordeningen al dan niet afdwingbaar met strafbepalingen) budgettaire (legesverordening) en kaderstellende (plannen) bevoegdheden.

Artikel 4 Samenstelling algemeen bestuur

In het negende lid wordt geregeld dat het lidmaatschap van het algemeen bestuur onverenigbaar is met het in dienst zijn van of ondergeschikt zijn aan het recreatieschap.

Artikel 5 Stemmen en besluitvorming

Het algemeen bestuur beslist bij gewone meerderheid, tenzij anders in de GR geregeld. Elk lid heeft één of meerdere stemmen, er is derhalve sprake van een gewogen stemrecht zoals vermeld in lid 2. Let op: het onderscheid tussen financiële besluiten en overige besluiten komt te vervallen!

Artikel 7 Openbaarheid van vergaderingen

De openbaarheid van vergaderingen van het algemeen bestuur is geregeld in de Wgr. Deze vergaderingen zijn openbaar, tenzij anders wordt besloten door het algemeen bestuur (artikel 52 in samenhang met artikel 22 Wgr).

Artikel 13 Bestuurscommissies

Hierin wordt geregeld dat er bestuurscommissies worden ingesteld. Dit dient specifiek in de GR te worden genoemd. Voor adviescommissies hoeft dat niet. De bevoegdheid tot het instellen daarvan is in de Wgr zelf geregeld en derhalve niet meer vermeld in de GR.

Artikel 21 Geld- en financieringsmiddelen

Hoofdstuk IX: **Financiële bepalingen** is beperkt tot één artikel, waarin de grondslagen van de geld- en financieringsmiddelen voor het recreatieschap zijn opgenomen. De bijdragen van de deelnemers vormen daarin een belangrijk middel. De grondslag wordt bepaald in de GR, de systematiek en uitwerking ervan in een door het algemeen bestuur vast te stellen **Verordening financieel beheer**. Daarmee wordt de mogelijkheid om de bijdragen te wijzigen en sneller in de tijd te laten doorwerken in de planning & controlcyclus van de deelnemers vergroot. De vaststelling van deze verordening gaat niet buiten de Provinciale Staten en gemeenteraden om, nu in artikel 3 lid 6a is bepaald dat verordeningen voor zienswijzen naar de deelnemers gaan, voordat de verordening wordt vastgesteld.

De voorbereiding en de vaststelling van de begroting en jaarrekening worden bepaald in de artikelen 58, 58b en 59 van de Wgr. De overige artikelen, inclusief de bijlage met verdeling van de participantenbijdragen zijn, vanwege de eenheid en leesbaarheid van de financiële bepalingen overgeheveld naar de Verordening financieel beheer van het recreatieschap.

Artikel 28 Archief – Hoofdstuk XI Archief

Dit artikel is aangepast aan de huidige Archiefwet, waarbij het dagelijks bestuur zorg draagt voor de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap. De archivaris van het Noord-Hollands Archief is belast met het toezicht.

Er zijn voorts redactionele verbeteringen doorgevoerd waaronder:

- Onnodige verwijzingen naar en letterlijke citaten uit de Wgr zijn goeddeels verwijderd.

RESUMÉ OVERZICHT WIJZIGINGEN

Was-wordt tabel behorend bij de wijziging Gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske- Waterland
Cijfers verwijzen naar de betreffende artikelen
Wgr: Wet gemeenschappelijke regelingen

ONDERWERP	WAS (artikel)	WORDT (artikel)	TOELICHTING
Aanhef			Overwegingen voor wijziging regeling geactualiseerd
Begrippen, Begripsbepalingen	1	1 1 lid e	Overbodige begrippen verwijderd; Wgr toegevoegd
Doel en werkgebied	2	2	'openluchtrecreatie' is nu 'recreatie'
Taken en bevoegdheden **Participatie** **Zienswijzen**	3 4 lid 3 en lid 4 4 lid 1 4 lid 2	3 3 lid 3 en lid 4 3 lid 5 (nieuw) 3 lid 6 (nieuw) Vervallen Vervallen	Bevoegdheden volgen mede uit de Wgr. Toegevoegd op grond van Wgr – participatie Toegevoegd op grond van Wgr – zienswijzen Geregeld in de Wgr Geborgd in artikel 3 lid 3 (WORDT)
Algemeen bestuur, samenstelling	5 5 lid 1 5 lid 6 5 lid 7 5 lid 9	4 4 lid 1 4 lid 7 4 lid 8 4 lid 6	Her en der tekstueel iets aangepast Aantal leden gewijzigd van '11' naar '9' Aangepast aan de Wgr
Algemeen bestuur, Stemmen en besluitvorming	5a 5a lid 1 5a lid 2 5a lid 3 5a lid 4	5 5 lid 1 5 lid 2 Vervallen Vervallen	Geen onderscheid meer tussen financiële jaarstukken en overige aspecten (beleid en uitvoering) Meerderheid vanaf 5 stemmen Aantal stemmen iets aangepast; totaal nu 25 i.p.v. 28 Is/wordt geregeld in Reglement van orde
Algemeen bestuur, werkwijze	6 en 7 6 lid 1 6 lid 2 6 lid 3 6 lid 4 6 lid 5 7 lid 1 7 lid 2 7 lid 3	6 6 lid 1 12 lid 1 6 lid 2 Vervallen Vervallen 6 lid 4 6 lid 5 Vervallen 6 lid 6 (nieuw) 6 lid 7 (nieuw)	Verduidelijkt Verouderd artikel Overbodig, kan evt. in Reglement van orde staan Geregeld in 6 lid 5 (WORDT) Geregeld in de Wgr Actieve informatieplicht Wgr; cf. Wet open overheid
Openbaarheid vergaderingen		7 (nieuw)	Aangepast aan de Wgr en Wet open overheid
Vergoeding/tegemoetkoming	15	8	
Dagelijks bestuur, samenstelling	8 lid 1 8 lid 2 8 lid 3	9 lid 1 en 2 9 lid 3 en 4 Vervallen	 Overbodig in GR, evt. opnemen in Regl. van orde
Dagelijks bestuur, Taken en bevoegdheden	9 lid 1 9 lid 2	10 lid 1 en lid 2 Vervallen	Geactualiseerd Wettelijk geregeld
Dagelijks bestuur, werkwijze	9 en 10 9 lid 3 9 lid 4 9 lid 5	11 11 lid 1 en 2 11 lid 3 en 4 Vervallen 11 lid 5 (nieuw)	 Evt. nadere duiding in Reglement van orde Geregeld in de Wgr artikel 14 Actieve informatieplicht Wgr
Voorzitter, vicevoorzitter	11 en 13 11 lid 1 en 2 13	12 Vervallen 12 lid 4	Deels geregeld in Wgr; aangepast aan de Wgr Geregeld in Wgr

ONDERWERP	WAS (artikel)	WORDT (artikel)	TOELICHTING
Verantwoording en inlichtingen voorzitter	12	15	
Vergoeding en tegemoetkoming	15	8	Aangepast aan de Wgr
Commissies	14 14 lid 3 en 4	13 Vervallen	Geregeld in de Wgr en cf. andere aanpassingen Geregeld in de Wgr
Interne verantwoording en inlichtingenplicht	10 lid 1, 2 en 3 10 lid 4	14 lid 1, 2 en 3 14 lid 4	 Aangepast met verwijzing naar Wgr
Externe verantwoording en inlichtingenplicht		16 (nieuw)	Aangepast aan de Wgr; Informatieplicht cf. Wgr
Informatieplicht bestuur	16 16 lid 1 16 lid 1 16 lid 2 16 lid 3	17 17 lid 1 17 lid 2 17 lid 3 17 lid 4	Aangepast aan de Wgr; Informatieplicht cf. Wgr Aangepast aan de Wgr
Geschillenregeling	17	30	Tekstueel herzien op grond van 'escalatieladder'
Beleid	18	Vervallen	Ligt besloten in de bevoegdheden van het AB, zowel wettelijk als elders beschreven in de GR
Mandaat		19 (nieuw)	In lijn met Algemene wet bestuursrecht
Organisatie	19	20	
Verantwoording/verslaglegging	20	18	Toegevoegd: *"ten behoeve van de deelnemers"*
Geld- en financieringsmiddelen	21	21	Met verwijzing naar Verordening financieel beheer
Financiële bepalingen	22 tot en met 28	Vervallen	Opgenomen in Verordening financieel beheer, en aldaar geactualiseerd en aangepast aan de Wgr
Toetreding	29 29 lid 3	22 22 lid 3	 Aangepast cf. Wgr, artikel 26
Uittreding, uittredingsplan en te vergoeden kosten	30	23, 24 en 25 (nieuwe tekst)	Aangepast aan de eisen van de Wgr
Wijziging regeling	31 31 lid 2	26 Vervallen	 Is geregeld in de Wgr, artikel 26 lid 4
Opheffing en liquidatie	32 32 lid 4	27 Vervallen	DB is belast met de uitvoering van liquidatieplan GR heeft geen personeel
Archief	33	28 (nieuwe tekst)	Aangepast aan de Archiefwet en mede cf. Awb
Duur en inwerkingtreding	34	29	De regeling blijft bestaan; voorgestelde wijzigingen worden na publicatie van besluit(en) van kracht
Evaluatie		31 (nieuw)	Evaluatiebepaling opgenomen cf. Wgr
Citeertitel	35	32	
Verdeelsleutel bijdragen deelnemers	Bijlage	Vervallen	Opgenomen in Verordening financieel beheer
Kaart werkingsgebied	Bijlage	Bijlage 1	De begrenzing is aangepast aan het grondgebied van de (gewijzigde) deelnemers aan de GR en aan de uitvoering van taken m.b.t. recreatieve routes. Zie separaat document met mutaties op kaart en motivatie

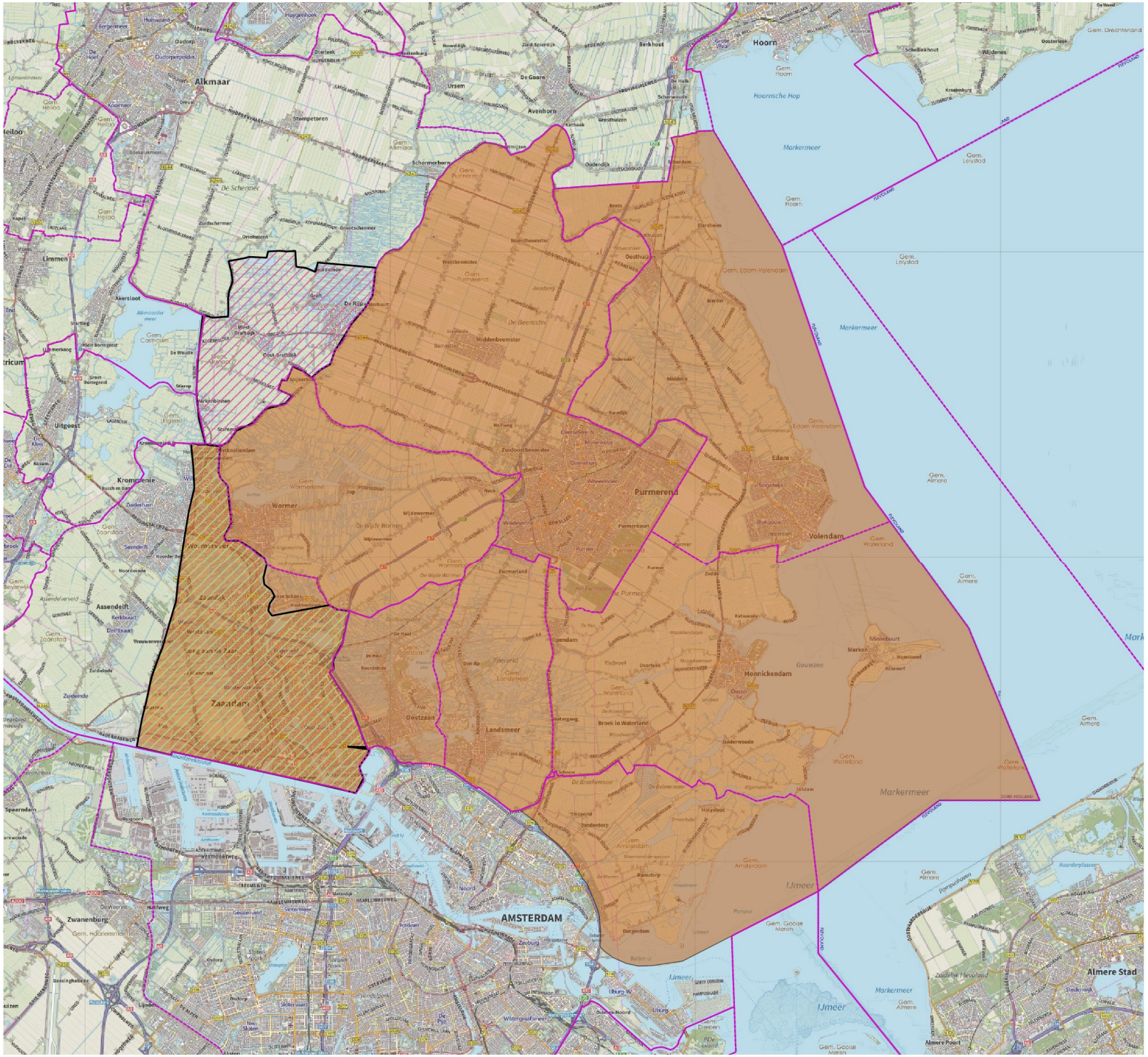

Legenda

Gemeenten

verandering t.a.v. 2013

erbij (voorstel)

eraf (voorstel)

Grenzen GR

Twiske-Waterland

Toelichting:

eraf:
(formalisering van reeds gemaakte afspraken)
De oppervlakte van de voormalige gemeente Graft-De Rijp kan er van af. Sinds de fusie van deze gemeente met Alkmaar is Alkmaar uit de GR Twiske-Waterland getreden en heeft er een verrekening met Geestmerambacht plaats gevonden voor het aandeel van de kosten van beheer van het Fietsknooppunten- en Wandelnetwerk in de voormalige gemeente Graft De Rijp. Ook zijn de kosten voor beheer van deze routenetwerken in de voormalige gemeente Schermer toegevoegd als bijdrage van de nieuwe gemeente Alkmaar aan recreatieschap Geestmerambacht.
De voormalige gemeente Schermer nam aan geen enkel recreatieschap deel.

erbij:
(nieuw in te brengen areaal door Gemeente Zaanstad)
De oppervlakte van de Polder Westzaan, Zaandam, Zaandijk, west Knollendam, Molletjesveer en Wormerveer kan bij het werkgebied van RTW getrokken worden (besproken in ambtelijke werkgroep) . Het recreatieschap is al actief in dit deel van Zaanstad m.b.t. beheer en onderhoud van de routenetwerken fietsen, wandelen en varen (sloepennetwerk). Bovendien zijn we in het kader van het project Recreatief Grid bezig om aanlegplaatsen voor categorie F en G vaartuigen te realiseren in de polder Westzaan, alsmede het aanjagen van station Wormerveer tot Buitenpoort. Van Zaanstad ligt ook een verzoek om een wandelpad inclusief bruggen te gaan realiseren van station Wormerveer westwaarts richting Westzaan. E.e.a. in aansluiting op het bestaande Frans Marspad en naar voorbeeld van het project wandelpad met bruggen in de Kalverpolder. E.e.a. past in het project overname van voorzieningen van gemeenten en HHNK uit het UP RTW.

CONCEPT TER BESPREKING:
Werkingsgebied Gemeenschappelijke Regeling

Opdrachtgever: Recreatieschap Twiske-Waterland

Projectnummer: ____

recreatieschap twiske-waterland

Schaal: 1:12.500 (a3)
d.d. 08 05 2023
Getekend: fvdv

GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING RECREATIESCHAP TWISKE-WATERLAND

Aanhef

Provinciale en Gedeputeerde Staten van Noord-Holland en de raden en colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Amsterdam, Edam-Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Waterland, Wormerland en Zaanstad overwegende:

- dat het noodzakelijk is om de op basis van artikel 8, eerste lid, Wet gemeenschappelijke regelingen ingestelde openbare lichaam Twiske-Waterland te wijzigen in verband met de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen per 1 juli 2022;
- dat de gemeente Alkmaar in 2016 is uitgetreden, en dat als gevolg daarvan grondgebied van de voormalige gemeente Graft-De Rijp (thans Alkmaar) buiten de begrenzing van het werkingsgebied van de gemeenschappelijke regeling valt;
- dat de gemeenten Beemster en Purmerend zijn heringedeeld tot gemeente Purmerend;
- dat voor alle besluitvorming gewogen stemrecht wordt gehanteerd waarbij de drie meest betalende participanten de meerderheid van stemmen kunnen behalen;
- hieruit volgt dat enkele wijzigingen in de tekst van de gemeenschappelijke regeling nodig zijn, alsmede aanpassing van de kaart met het werkingsgebied behorende bij deze regeling;
- daarnaast nog enkele redactionele verbeteringen nodig zijn;

gelet op:

de bepalingen, vervat in hoofdstuk IV van de Wet gemeenschappelijke regelingen;

besluiten:

de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland als volgt vast te stellen:

HOOFDSTUK I: ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1 Begripsbepalingen

1. Deze regeling verstaat onder:

a.	recreatieschap:	het openbaar lichaam, genoemd in artikel 2, tweede lid van deze regeling;
b.	deelnemers:	de in de aanhef genoemde bestuursorganen;
c.	gebied:	het gebied als bedoeld in artikel 2, lid 3 van deze regeling, inclusief daarbinnen gelegen wateren, wegen en vaarwegen voor zover niet uitdrukkelijk uitgezonderd;
d.	uitvoeringsorganisatie:	de organisatie belast met de uitvoering van door het bestuur van het recreatieschap opgedragen taken;
e.	Wgr:	Wet gemeenschappelijke regelingen

2. Waar in of krachtens deze regeling artikelen van de Provinciewet of enige andere wet of wettelijke regeling van overeenkomstige toepassing worden verklaard, komt in die artikelen in de plaats van:

a. ‘de provincie’, ’de gemeente’	: het recreatieschap;
b. ‘Provinciale Staten’, ‘gemeenteraad’	: het algemeen bestuur;
c. ‘gedeputeerde staten’, ‘burgemeester en wethouders’	: het dagelijks bestuur;
d. ‘de commissaris van de koning’, ‘de burgemeester’	: de voorzitter.

Artikel 2 Doel en werkgebied

1. Deze regeling heeft ten doel binnen een gebied, als aangegeven op de bij deze regeling behorende en als zodanig gewaarmerkte tekening:
    a. het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling in de recreatie;
    b. in samenhang met het vorenstaande tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
    c. het tot stand brengen en duurzaam in stand houden van het specifiek en gedifferentieerde karakter van het landschap door bescherming, ontwikkeling en consolidatie van de waarden die het in zich draagt en
    d. het verwerven van inkomsten uit het recreatiegebied ter verwezenlijking en instandhouding van de direct hiervoor genoemde doelstellingen.
2. Ter verwezenlijking van dat doel is er een openbaar lichaam, genaamd ‘Recreatieschap Twiske-Waterland', dat gevestigd is te Oostzaan.
3. Wanneer het recreatieschap enig zakelijk dan wel persoonlijk recht verwerft op gronden, grenzend aan het in het eerste lid bedoelde gebied, is deze regeling ook van toepassing op (het gebied van) die gronden, indien het bestuur van de gemeente, tot het grondgebied waarvan deze behoren, bij aangetekende brief heeft meegedeeld hiermede in te stemmen. De in het eerste lid bedoelde tekening wordt overeenkomstig aangepast en aanvullend gewaarmerkt.

HOOFDSTUK II: TAKEN EN BEVOEGDHEDEN

Artikel 3 Taken en bevoegdheden

1. Ter behartiging van de in artikel 2 genoemde doelen worden aan het bestuur van het recreatieschap de volgende taken toegekend:
    a. Het jaarlijks opstellen en het aanpassen van een jaarbegroting en van een meerjarenbegroting, die geldt voor de periode volgend op het jaar waarvoor de jaarbegroting geldt.
    b. Het periodiek opstellen dan wel aanpassen van een beleidsplan, dat onder meer omvat een prioriteiten- en investeringsschema en het opmaken en vaststellen van plannen voor de werken van het recreatieschap, waaronder begrepen basis- en deelplannen alsmede beheerplannen.
    c. Het uitoefenen van toezicht op de naleving van bepalingen in wetten, reglementen en verordeningen in het gebied voor zover vermeld in een bijlage bij dit artikel.
    d. Het verwerven, ruilen, bezwaren en vervreemden van roerende en onroerende zaken, vorderingen of persoonlijke rechten en tot het verhuren, verpachten of op ander wijze in gebruik geven van de eigendommen van het recreatieschap.
    e. Het aangaan van geldleningen.
2. Ter verwezenlijking van de in artikel 2 genoemde doelen worden aan het algemeen bestuur van het recreatieschap de volgende bevoegdheden toegekend dan wel overgedragen:
    a. Het vaststellen van verordeningen, op overtreding waarvan een geldboete van de tweede categorie kan worden gesteld.
    b. Het uitoefenen van de gemeentelijke bevoegdheden, ingevolge artikel 430a van het Wetboek van Strafrecht (ongeklede recreatie), indien en voor zover het algemeen bestuur heeft verklaard daartoe over te gaan.
    c. Het uitoefenen van de bevoegdheid van burgemeester en wethouders, als bedoeld in artikel 8.2 eerste lid van de Wet milieubeheer voor wat betreft het gestelde in bijlage I, categorie 19, sub g, onder 1 van het Inrichtingen- en Vergunningenbesluit Milieubeheer (gemotoriseerde modelvliegtuigen, -vaartuigen, -voertuigen) indien en voor zover het algemeen bestuur heeft verklaard daartoe over te gaan.

d. Het uitoefenen van de bevoegdheid tot toepassing van bestuursdwang zoals bedoeld in artikel 125 van de Gemeentewet en artikel 122 van de Provinciewet indien en voor zover de toepassing van bestuursdwang dient tot handhaving van door het bestuur van het recreatieschap vastgestelde regels.

3. Indien de raad van een gemeente, op het grondgebied waarvan de verordening betrekking heeft, schriftelijk heeft bericht, dat naar zijn mening de verordening geheel of ten dele niet dient te gelden voor bepaald aangewezen gebieden van deze gemeente, worden deze gebieden uitgesloten van de werkingssfeer van de betreffende bepalingen van de verordening. Deze uitsluiting geldt slechts indien:
    a. een gemeentelijke verordening voorziet in hetzelfde onderwerp, en
    b. door de raad van deze gemeente voorzien is in een mandaatregeling met betrekking tot de voor het beheer en toezicht noodzakelijke bevoegdheden voor het uitvoeringsorgaan dat door het recreatieschap is belast met het beheer over het gebied.
4. In de door het algemeen bestuur vast te stellen verordening als bedoeld in lid 2 wordt een eventuele uitsluiting als bedoeld in het derde lid, vermeld met verwijzing naar de voor deze gebieden geldende gemeentelijke verordening.
5. Het algemeen bestuur stelt een verordening vast, waarin regels worden gesteld met betrekking tot de wijze waarop in een vroegtijdig stadium ingezetenen van de provincie alsmede belanghebbenden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van het beleid van het recreatieschap worden betrokken.
6. a. Onverminderd het bepaalde in de Wgr worden de volgende ontwerpbesluiten van het algemeen bestuur ter zienswijze aan de gemeenteraden en Provinciale Staten van de deelnemers gezonden:
    - het opstellen dan wel aanpassen van beleidsplannen;
    - het vaststellen van verordeningen, al dan niet door strafbepaling of bestuursdwang te handhaven, strekkende tot de uitoefening van de belangen en de taken van het recreatieschap;
    - het vaststellen van een legesverordening;
    - besluit tot oprichting van en de deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen , indien dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen belang;
    - het instellen van een bestuurscommissie;

    b. Onder een zienswijze in de zin van dit artikel wordt verstaan dat de gemeenteraden onderscheidenlijk Provinciale Staten hun wensen en bedenkingen kenbaar kunnen maken.

    c. Het algemeen bestuur kan bij andere besluiten bepalen of zienswijzen worden gevraagd.

    d. Het algemeen bestuur bepaalt de wijze waarop en de termijn waarbinnen zienswijzen kunnen worden ingediend.

HOOFDSTUK III: ALGEMEEN BESTUUR

Artikel 4 Samenstelling

1. Het algemeen bestuur bestaat uit 9 leden te weten:
    a. een vertegenwoordiger, aan te wijzen door Provinciale Staten, uit hun midden, de leden van gedeputeerde staten inbegrepen;
    b. een vertegenwoordiger van elke aan de regeling deelnemende gemeente aan te wijzen door de raad van de gemeente, uit zijn midden, de leden van het college van burgemeester en wethouders inbegrepen.

2. De leden van het algemeen bestuur worden aangewezen voor een periode van vier jaar. Zolang de leden lid zijn van het bestuursorgaan van de deelnemer behouden zij het lidmaatschap van het algemeen bestuur tot hun opvolgers zijn benoemd.
3. De aanwijzing van de gemeentelijke vertegenwoordigers in het algemeen bestuur vindt plaats in de eerstvolgende vergadering van de gemeenteraden in nieuwe samenstelling na gehouden gemeenteraadsverkiezingen.
4. De aanwijzing van de provinciale vertegenwoordigers in het algemeen bestuur vindt plaats in de vergadering van Provinciale Staten in nieuwe samenstelling na gehouden statenverkiezingen.
5. De gemeentelijke respectievelijk provinciale vertegenwoordigers in het algemeen bestuur treden af op de dag waarop de leden van de gemeenteraden respectievelijk de leden van Provinciale Staten aftreden.
6. De raad onderscheidenlijk Provinciale Staten kunnen voor elk lid van het algemeen bestuur dat zij hebben aangewezen, tevens één plaatsvervangend lid aanwijzen, dat het lid bij verhindering of ontstentenis vervangt. Hetgeen in deze regeling is bepaald ten aanzien van een lid van het algemeen bestuur is van overeenkomstige toepassing op het plaatsvervangend lid, tenzij de regeling anders bepaalt.
7. Het lid dat ter vervulling van een buiten de gewone tijd van aftreden opengevallen plaats tot lid van het algemeen bestuur is aangewezen treedt af op het tijdstip waarop degene in wiens plaats het is benoemd zou hebben moeten aftreden.
8. Indien tussentijds een zetel van een lid van het algemeen bestuur door ontslag, overlijden of om een andere reden vacant komt, wijst de raad van de gemeente waar het voormalig lid uit afkomstig was onderscheidenlijk wijzen Provinciale Staten een nieuw lid aan.
9. Het lidmaatschap van het algemeen bestuur is onverenigbaar met de betrekking van ambtenaar, in dienst van het recreatieschap of anderszins daaraan ondergeschikt.

Artikel 5 Stemmen en besluitvorming

1. Voor het rechtsgeldig kunnen nemen van besluiten door het algemeen bestuur is vereist dat er tenminste 5 bestuursleden of hun plaatsvervanger aanwezig zijn (quorum).
2. Besluitvorming in het algemeen bestuur vindt plaats op basis van een gewogen stemrecht met een bijbehorend aantal uit te brengen stemmen volgens onderstaande tabel:

Naam deelnemer	*Aantal stemmen*
Provincie Noord-Holland	6
Gemeente Amsterdam	5
Gemeente Edam–Volendam	2
Gemeente Landsmeer	2
Gemeente Oostzaan	1
Gemeente Purmerend	3
Gemeente Waterland	1
Gemeente Wormerland	1
Gemeente Zaanstad	4
Totaal	25 *stemmen*

Artikel 6 Werkwijze

1. Het algemeen bestuur vergadert tenminste tweemaal per jaar en verder zo vaak dit door één of meer leden van het algemeen bestuur schriftelijk en onder opgave van redenen wordt gevraagd. In het laatste geval wordt de vergadering binnen drie weken gehouden.

2 Het algemeen bestuur stelt, met inachtneming van de bepalingen van deze regeling, een reglement van orde vast voor zijn vergaderingen. Dit reglement alsmede de daarin aangebrachte wijzigingen worden zo spoedig mogelijk na vaststelling openbaar gemaakt en ter kennis gebracht van de deelnemers.

3. Het algemeen bestuur en de leden van het algemeen bestuur hebben de bevoegdheid personen uit te nodigen als adviseur aan een vergadering deel te nemen dan wel zich te doen bijstaan door één of meer (al dan niet ambtelijke) adviseurs. Het reglement van orde voor de vergaderingen van het algemeen bestuur kan hieromtrent nadere regels stellen.
4. Een lid c.q. zijn plaatsvervanger kan staande de beraadslagingen vragen de beslissing over het aan de orde zijnde onderwerp aan te houden voor nader overleg met het orgaan dat hem heeft aangewezen.
5. Een aanhouding als bedoeld in het vorige lid wordt door de voorzitter verleend tot aan de volgende vergadering. Indien de voorzitter van oordeel is dat de urgentie dan wel het belang van de zaak geen uitstel duldt, beslist de vergadering.
6. Op het houden en de orde van de vergaderingen van het algemeen bestuur is artikel 52, lid 1, onder f, van de Wgr van overeenkomstige toepassing.
7. Het algemeen bestuur maakt zijn agenda, vergaderstukken en verslagen uit eigen beweging openbaar, met inachtneming van de artikelen 5.1 en 5.2 van de Wet open overheid.

Artikel 7 Openbaarheid vergaderingen

In een besloten vergadering kan niet worden beraadslaagd of besloten over:

a. het vaststellen en wijzigen van de begroting en de vaststelling van de jaarrekening;
b. het vaststellen, wijzigen of intrekken van door strafbepaling of bestuursdwang te handhaven verordeningen;
c. het vaststellen van de legesverordening;
d. het oprichten van of deelnemen in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen en
e. instellen van commissies als bedoeld in artikel 25 van de Wgr.

Artikel 8 Vergoedingen en tegemoetkoming

Het algemeen bestuur kan met inachtneming van artikel 52, eerste lid, juncto artikel 21, eerste en tweede lid van de Wgr voor leden, plaatsvervangende leden en adviseurs van het algemeen en dagelijks bestuur, alsmede ten behoeve van de leden en plaatsvervangende leden van een in artikel 13 bedoelde commissies een regeling vaststellen voor een op jaarbasis te bepalen vergoeding voor hun werkzaamheden en tegemoetkoming in de kosten.

HOOFDSTUK IV: DAGELIJKS BESTUUR

Artikel 9 Samenstelling

1. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en tenminste drie leden, aan te wijzen door het algemeen bestuur uit zijn midden.
2. De leden van het dagelijks bestuur treden af op de dag waarop zij aftreden als lid van het algemeen bestuur.
3. De leden van het dagelijks bestuur worden aangewezen door en uit het algemeen bestuur. Zij worden aangewezen in de eerste vergadering van elke zittingsperiode van het algemeen bestuur.
4. Indien tussentijds een plaats in het dagelijks bestuur openvalt, wijst het algemeen bestuur een nieuw lid aan.

Artikel 10 Taken en bevoegdheden

1. Het dagelijks is bevoegd:
    a. het dagelijks bestuur van het recreatieschap te voeren, voor zover niet bij de wet of de regeling het algemeen bestuur hiermee is belast;
    b. beslissingen van het algemeen bestuur voor te bereiden en uit te voeren;

c. regels vast te stellen over de ambtelijke organisatie van het openbaar lichaam

d. tot privaatrechtelijke rechtshandelingen te besluiten, met inachtneming van hetgeen daaromtrent in artikel 55a van de Wgr is opgenomen;

e. te besluiten namens het openbaar lichaam, het dagelijks bestuur of het algemeen bestuur om rechtsgedingen, bezwaarprocedures of administratief beroepsprocedures te voeren of handelingen ter voorbereiding daarop te verrichten, tenzij het algemeen bestuur, voor zover het het algemeen bestuur aangaat, in voorkomende gevallen anders beslist;

f. toezicht te houden op de uitvoering van het beleid van het algemeen bestuur;

g. de uitvoeringsorganisatie te adviseren met betrekking tot de wijze van uitvoering van het beleid van het algemeen bestuur.

2. Het dagelijks bestuur draagt zorg voor:
   a. het opstellen van de agenda's en verslagen van het algemeen bestuur;
   b. de informatievoorziening aan het algemeen bestuur.

Artikel 11 Werkwijze

1. De vergaderingen van het dagelijks bestuur zijn besloten.
2. Het dagelijks bestuur vergadert zo dikwijls als de voorzitter dit nodig acht of wanneer een lid hem dit schriftelijk verzoekt onder opgave van de te behandelen onderwerpen. Indien een vergadering is gevraagd, wordt zij binnen twee weken gehouden.
3. Ieder lid van het dagelijks bestuur heeft één stem.
4. Besluiten worden genomen met gewone meerderheid van stemmen. Indien de stemmen staken is de stem van de voorzitter doorslaggevend.
5. Het dagelijks bestuur maakt de agenda's en besluitenlijsten uit eigen beweging openbaar, met inachtneming van de artikelen 5.1. en 5.2 van de Wet open overheid.

Hoofdstuk V: DE VOORZITTER

Artikel 12 Benoeming en taak

1. Het algemeen bestuur wijst uit zijn midden een voorzitter en een vicevoorzitter aan.
2. De voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.
3. De vicevoorzitter vervangt de voorzitter indien deze verhinderd is.
4. Indien door het recreatieschap een geding wordt gevoerd tegen of een rechtshandeling gepleegd met een rechtspersoon, die door dezelfde persoon wordt vertegenwoordigd als de voorzitter van het recreatieschap, wordt het recreatieschap vertegenwoordigd door de vicevoorzitter, ook indien door de wederpartij alsnog een andere vertegenwoordiger mocht zijn aangewezen.

Hoofdstuk VI: COMMISSIES

Artikel 13 Bestuurscommissies

1. Het algemeen bestuur kan voor bepaalde belangen een bestuurscommissie instellen.
2. Het algemeen bestuur bepaalt de bevoegdheden en samenstelling van de bestuurscommissies.

Hoofdstuk VII: INLICHTINGEN EN VERANTWOORDING

Artikel 14 Interne verantwoording en inlichtingenplicht

1. De leden van het dagelijks bestuur zijn, tezamen en ieder afzonderlijk, aan het algemeen bestuur verantwoording verschuldigd voor het door hen gevoerde bestuur.
2. Zij geven ongevraagd aan het algemeen bestuur alle informatie die voor een juiste beoordeling van door het dagelijks bestuur gevoerde en te voeren bestuur nodig is.
3. Zij verstrekken - tezamen dan wel afzonderlijk - aan het algemeen bestuur alle inlichtingen, voor zover dat niet strijdig is met het openbaar belang, die door het algemeen bestuur dan wel één of meer leden daarvan, hetzij mondeling in een vergadering van het algemeen bestuur, hetzij schriftelijk worden verlangd en wel door:
   a. mondelinge beantwoording van de gestelde vragen in dezelfde vergadering van het algemeen bestuur;
   b. toezending van bepaald aangewezen stukken binnen drie weken na ontvangst van het verzoek daartoe;
   c. schriftelijke beantwoording van de gestelde vragen binnen zes weken na ontvangst daarvan.
4. Indien een beroep wordt gedaan op het bepaalde in artikel 50a juncto artikel 23 van de Wgr, kan het algemeen bestuur besluiten, dat in een besloten vergadering terzake mededelingen worden gedaan.

Artikel 15 Verantwoording en inlichtingen voorzitter

1. De voorzitter is het algemeen bestuur verantwoording verschuldigd voor het door hem gevoerde en te voeren bestuur en verstrekt alle door het algemeen bestuur dan wel één of meer leden daarvan verlangde inlichtingen.
2. Artikel 14, derde lid, is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 16 Externe verantwoording en inlichtingenplicht

1. Een lid van het algemeen bestuur verschaft de raad onderscheidenlijk Provinciale Staten die hem als lid heeft aangewezen, alle inlichtingen die door één of meer leden van die raad onderscheidenlijk Provinciale Staten worden verlangd.
2. Een lid van het algemeen bestuur is aan de raad onderscheidenlijk Provinciale Staten die hem als lid heeft aangewezen, verantwoording verschuldigd voor het door hem in het algemeen bestuur gevoerde beleid.
3. De leden van het dagelijks bestuur verschaffen inlichtingen aan de raden onderscheidenlijk Provinciale Staten.

Artikel 17 Informatieverstrekking door het bestuur

1. Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur, de voorzitter en commissies geven de raden en Provinciale Staten alle inlichtingen die de raden onderscheidenlijk Provinciale Staten nodig hebben voor de uitoefening van hun taken.
2. Het algemeen bestuur zendt in ieder geval de volgende stukken, zodra die zijn vastgesteld respectievelijk door het bestuur is ontvangen, ter kennisneming toe:
   - plannen als bedoeld in artikel 3, eerste lid, onder b;
   - de reglementen van orde voor de vergaderingen van het algemeen bestuur;
   - het jaarverslag van het recreatieschap;
   - Koninklijke besluiten die betrekking hebben op stukken of aangelegenheden van het recreatieschap.

3. Het algemeen bestuur verstrekt aan Provinciale Staten en de gemeenteraden alle inlichtingen, voor zover dat niet strijdig is met het openbaar belang die door één of meer leden van Provinciale Staten of gemeenteraden schriftelijk worden verlangd en wel door:
    - toezending van bepaald aangewezen stukken binnen drie weken na ontvangst van het verzoek daartoe;
    - schriftelijke beantwoording van de gestelde vragen binnen zes weken na ontvangst daarvan.
4. De deelnemers zijn verplicht aan het recreatieschap inlichtingen te verschaffen omtrent plannen en maatregelen die voor het recreatieschap van belang zijn.

HOOFDSTUK VIII: BELEID, UITVOERING EN VERANTWOORDING

Artikel 18 Verantwoording/verslaglegging

1. Het algemeen bestuur brengt ten behoeve van de deelnemers jaarlijks verslag uit van de werkzaamheden van het recreatieschap gedurende het voorafgaande jaar. Het jaarverslag wordt algemeen verkrijgbaar gesteld.
2. Het algemeen bestuur kan in een verordening of mandaatregeling nadere regels stellen met betrekking tot periodieke rapportages door de uitvoeringsorganisatie.

Artikel 19 Mandaat

Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur dan wel de voorzitter kunnen hun bevoegdheden inzake de hun opgedragen taken met inachtneming van afdeling 10.1.1. van de Algemene wet bestuursrecht mandateren of machtigen of volmacht verlenen zowel binnen het openbaar lichaam als aan een uitvoeringsorganisatie.

Artikel 20 Organisatie

1. Het algemeen bestuur kan in een organisatieverordening de benodigde taak- en bevoegdheidsverdeling vaststellen ten behoeve van de uitvoering van besluiten door een al dan niet ambtelijke uitvoeringsorganisatie.
2. Wanneer de uitvoering van besluiten door het algemeen bestuur wordt opgedragen aan een niet-ambtelijke uitvoeringsorganisatie wordt als onderdeel van de opdrachtovereenkomst een mandaatregeling vastgesteld.
3. Het algemeen bestuur kan in de organisatieverordening of opdrachtovereenkomst bepalen dat het hoofd van de uitvoeringsorganisatie als adviseur zorg draagt voor de beleidsvoorbereiding van het algemeen bestuur alsmede voorziet in de secretariële en administratieve ondersteuning van het algemeen bestuur en dagelijks bestuur.
4. Het algemeen bestuur kan een regeling vaststellen voor het verstrekken van subsidies ten behoeve van de realisering van de in artikel 2, eerste lid, onder b genoemde doelstelling en voor de personele begeleiding van die projecten.
5. De in het vorige lid bedoelde regeling bepaalt in ieder geval:
    - welke activiteiten voor subsidiëring in aanmerking komen;
    - op welke wijze de subsidie dient te worden aangevraagd;
    - aan wie, op welke wijze en onder welke voorwaarden subsidie kan worden toegekend;
    - hoe de hoogte van de subsidie wordt vastgesteld.
6. Het provinciaal bestuur stelt het maximum van – zijn aandeel in – de kosten van de in het vierde lid bedoelde regeling voor een jaar vast voordat de begroting van dat jaar door het algemeen bestuur wordt vastgesteld. Is door het provinciaal bestuur dan nog geen maximum bepaald, dan geldt als maximum het in de vastgestelde begroting van het voorafgaande jaar daartoe opgenomen bedrag.

7. Indien een andere deelnemer besluit bij te dragen in de kosten van de in het vierde lid bedoelde subsidieregeling, dan is het zesde lid van overeenkomstige toepassing.

HOOFDSTUK IX: FINANCIELE BEPALINGEN

Artikel 21 Geld- en financieringsmiddelen

De geldmiddelen van het recreatieschap worden gevormd door:

a. de bijdragen van de deelnemers, die worden bepaald met inachtneming van de regels in de door het algemeen bestuur vastgestelde Verordening financieel beheer;
b. subsidies, andere bijdragen dan de onder a. bedoelde, schenkingen, legaten en erfstellingen;
c. geldleningen;
d. exploitatieopbrengsten, waaronder begrepen eenmalige vergoedingen uit het in beheer zijnde recreatiegebied;
e. overige inkomsten.

Hoofdstuk X: Toetreding, uittreding, wijziging en opheffing

Artikel 22 Toetreding

1. Het daartoe bevoegde orgaan van een publiekrechtelijk lichaam of rechtspersoon kan verzoeken om toetreding tot deze regeling. Het verzoek wordt aan het algemeen bestuur gezonden en een afschrift aan de deelnemers.
2. Het algemeen bestuur stelt, na overleg met de deelnemers, binnen drie maanden, nadat het in het eerste lid bedoelde verzoek is ontvangen, een ontwerp vast voor de aanpassing van de gemeenschappelijke regeling in verband met de voorgenomen toetreding alsmede een regeling voor de gevolgen van de toetreding. Het dagelijks bestuur zendt dit ontwerp en regeling aan de deelnemers, waaronder begrepen de aspirant-deelnemer, met het verzoek binnen drie maanden na verzending hiervan, inzake de vaststelling ervan een besluit te nemen.
3. De toetreding treedt in werking de eerste dag van de maand na bekendmaking van het besluit, of anders op een moment zoals bepaald in het toetredingsbesluit.

Artikel 23 Uittreding

1. Een deelnemer die voornemens is uit te treden, kan het algemeen bestuur verzoeken een indicatie te geven van de gevolgen van de uittreding voor het openbaar lichaam. De indicatie wordt binnen zes maanden na het verzoek verstrekt, tenzij anders overeengekomen is tussen het algemeen bestuur en de uittredende deelnemer. De kosten van de indicatie komen voor rekening van de deelnemer die daarom heeft verzocht. De indicatie is niet bindend.
2. Onder de gevolgen van uittreding worden verstaan de financiële, juridische, personele en organisatorische consequenties die het directe gevolg zijn van de uittreding.
3. Uittreding uit deze regeling kan geschieden met ingang van het derde kalenderjaar volgend op de toezending van het betreffende besluit van de uittredende deelnemer aan het algemeen bestuur. Bij unaniem besluit van alle deelnemers kan van deze termijn afgeweken worden.
4. De procedure voor uittreding begint de dag nadat het algemeen bestuur het besluit tot uittreding van de deelnemer heeft ontvangen.
5. Uittreding geschiedt onder door het algemeen bestuur na overleg met deelnemers te stellen regelen, vervat in een uittredingsplan.
6. Het algemeen bestuur stelt binnen drie maanden nadat het besluit tot uittreding is ontvangen een ontwerp vast voor de aanpassing van de gemeenschappelijke regeling aan de gevolgen van de uittreding en zendt dit ontwerp aan de deelnemers met het verzoek binnen drie maanden na verzending van dat ontwerp inzake de vaststelling ervan een besluit te nemen.

Artikel 24 Uittredingsplan

1. Het uittredingsplan bepaalt de wijze van berekening van de financiële gevolgen van de uittreding, waaronder in ieder geval betreffen de voort te zetten verplichtingen van de uittredende deelnemer betreffende de rente en aflossing van geldleningen bedoeld in artikel 30, eerste lid, en andere langlopende verplichtingen met een resterende looptijd van ten minste 5 jaar.
2. Het uittredingsplan bevat een voorlopige berekening van de financiële gevolgen van de uittreding te betalen door de uittredende deelnemer, hierna te noemen de voorlopige uittreedsom.
3. Met het oog op het bepalen van de inhoud van het uittredingsplan wijst het dagelijks bestuur een onafhankelijke externe deskundige aan die in opdracht van het algemeen bestuur het concept-uittredingsplan voorbereidt. De kosten voor het inschakelen van een onafhankelijke externe deskundige komen voor rekening van de uittredende deelnemer.
4. Het dagelijks bestuur wijst de onafhankelijke externe deskundige aan op basis van een gezamenlijke voordracht van de uittredende deelnemer en de andere deelnemers in het algemeen bestuur. Indien geen overeenstemming kan worden bereikt over een gezamenlijke voordracht, wijst het algemeen bestuur de onafhankelijke externe deskundige aan op basis van een bindende voordracht van een selectiecommissie bestaande uit drie leden uit de deelnemers, waaronder in ieder geval een vertegenwoordiger van de uittredende deelnemer en een vertegenwoordiger van algemeen bestuur.
5. Ten minste zes maanden voorafgaand aan het moment van uittreding stelt het algemeen bestuur het uittredingsplan en de voorlopige uittreedsom vast. Het algemeen bestuur baseert de berekening van de voorlopige uittreedsom op de systematiek als bedoeld in het eerste lid en op de jaarrekening van het meest recent verstreken begrotingsjaar.
6. Uiterlijk zes maanden na het moment van uittreding stelt het algemeen bestuur de definitieve uittreedsom vast. Het algemeen bestuur baseert de berekening van de definitieve uittreedsom op de systematiek als bedoeld in artikel 25.
7. Bij de berekening van de kosten voor uittreding zoals bedoeld in het zesde lid wordt een risico-opslag van 10% op de uittreedsom toegepast om eventueel onvoorziene toekomstige kosten gerelateerd aan de uittreding te ondervangen. Deze opslag vrijwaart de uittredende deelnemer van alle toekomstige onvoorzienbare kosten.
8. Bij de voorbereiding van het concept uittredingsplan biedt het algemeen bestuur de uittredende deelnemer de keuze tussen een betaling van de uittreedsom in een aantal termijnen of voor betaling van de uittreedsom in een keer. In het uittredingsplan bepaalt het algemeen bestuur conform de voorkeur van de uittredende deelnemer of de uittredende deelnemer de uittreedsom in een daarbij te bepalen aantal termijnen of in een keer dient te betalen.

Artikel 25 Te vergoeden kosten van uittreding

1. De voorlopige, respectievelijk de definitieve uittreedsom bestaat uitsluitend uit een vergoeding ter compensatie van frictiekosten en desintegratiekosten, onder aftrek van eventuele baten.
2. Onder frictiekosten worden verstaan alle incidentele kosten te maken door het recreatieschap die het directe gevolg van de beslissing tot uittreding van een deelnemer zijn.
3. Onder desintegratiekosten worden verstaan alle kosten direct dan wel toekomstig te maken dan wel te dragen door het recreatieschap die samenhangen met de afbouw van overcapaciteit in personele en materiële sfeer en andere verplichtingen, de afbouw van risico's daarbij inbegrepen, ontstaan als direct gevolg van de uittreding.
4. Het recreatieschap brengt alle frictiekosten en desintegratiekosten, onder aftrek van eventuele baten, in rekening bij de uittredende deelnemer. De uittredende deelnemer is verplicht tot betaling van de definitieve uittreedsom, binnen drie maanden nadat het algemeen bestuur de definitieve uittreedsom, als bedoeld in artikel 24, zesde lid, heeft vastgesteld, tenzij in het uittredingsplan overeenkomstig artikel 24, achtste lid, anders is vastgelegd.

5. Kosten die de uittredende deelnemer maakt ter voorbereiding op of als gevolg van de beslissing tot uittreding komen voor rekening van de deelnemer.
6. De raming en berekening van de kosten voor uittreding worden gebaseerd op de feiten en omstandigheden die bekend waren op het moment van de daadwerkelijke uittreding, bedoeld in artikel 23, derde lid.
7. Het recreatieschap is gehouden redelijkerwijs al het mogelijke te doen om de uittredingskosten zo laag mogelijk te houden. Het voorgaande behoeft niet te leiden tot wijziging van overeenkomsten met en verplichtingen jegens derden die zijn aangegaan respectievelijk bepaald voorafgaand aan het tijdstip van ontvangst door het algemeen bestuur van het besluit tot uittreding van de deelnemer.

Artikel 26 Wijziging

Deze regeling kan slechts worden gewijzigd bij gelijkluidend besluit van alle deelnemers,

Artikel 27 Opheffing en liquidatie

1. Deze regeling kan worden opgeheven bij gelijkluidend besluit van tenminste tweederde van het aantal deelnemers.
2. In geval van opheffing van deze regeling geschiedt de liquidatie door het algemeen bestuur dat daarvoor de nodige regels stelt. Hierbij kan van bepalingen van deze regeling worden afgeweken.
3. Het liquidatieplan wordt door het algemeen bestuur, de deelnemers gehoord, vastgesteld.
4. Het dagelijks bestuur is belast met de uitvoering van het liquidatieplan.
5. Een voor- of nadelig saldo van de liquidatie wordt over de deelnemers verdeeld, respectievelijk omgeslagen op overeenkomstige wijze als de omslag van een exploitatietekort.

Hoofdstuk XI: HET ARCHIEF

Artikel 28 Archief

1. Het dagelijks bestuur draagt zorg voor de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap.
2. De directeur en de bestuurssecretaris zijn belast met het beheer van de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap, voor zover deze niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats.
3. Het algemeen bestuur stelt voorschriften vast voor het beheer van de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap, die nog niet naar de archiefbewaarplaats zijn overgebracht.
4. Het recreatieschap vormt één archief voor de eigen bedrijfsvoerings-, bestuurstaken en de door de deelnemers overgedragen (gedelegeerde) bevoegdheden.
5. Voor de bewaring van de over te brengen archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap wordt aangewezen de archiefbewaarplaats van Het Noord-Hollands Archief.
6. Met het toezicht op het beheer van de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap, voor zover deze niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats, is belast de archivaris van het Noord-Hollands Archief.
7. De archivaris van het Noord-Hollands Archief brengt tweejaarlijks aan het dagelijks bestuur verslag uit over het toezicht op het beheer van de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap, die nog niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats.
8. Het dagelijks bestuur brengt tweejaarlijks verslag uit aan het algemeen bestuur over de uitoefening van de aan hen opgedragen zorg voor de archiefbescheiden en de uitvoering van het archiefbeheer van de organen van het recreatieschap.

9. De deelnemers aan de regeling stellen tijdig aan het dagelijks bestuur de archiefbescheiden beschikbaar die nodig zijn voor de uitvoering van de overgedragen taken.
10. In een verklaring van terbeschikkingstelling worden de periode van terbeschikkingstelling en het toezicht op het beheer van de ter beschikking gestelde archiefbescheiden vastgelegd.
11. In de verklaring kunnen nadere voorwaarden worden gesteld aan de terbeschikkingstelling.
12. Na opheffing van de gemeenschappelijke regeling worden de in het tweede lid bedoelde archiefbescheiden overgebracht naar de in het vijfde lid genoemde archiefbewaarplaats.

HOOFDSTUK XII: SLOTBEPALINGEN

Artikel 29 Duur en inwerkingtreding

1. Deze regeling is aangegaan voor onbepaalde tijd.
2. Deze (gewijzigde) regeling treedt in werking na publicatie.
3. De vigerende algemene verordening voor het recreatiegebied Het Twiske blijft gehandhaafd en kan, overeenkomstig het in deze gemeenschappelijke regeling bepaalde, in de toekomst worden gewijzigd of ingetrokken.

Artikel 30 Geschillenregeling

Indien er geschillen ontstaan aangaande de uitvoering of toepassing van deze regeling, wordt het geschil als volgt opgelost:

a. de bij het geschil betrokken deelnemers treden met elkaar in overleg, indien dit niet resulteert in een oplossing wordt vervolgens;
b. door de bij het geschil betrokken deelnemers een mediator aangesteld, indien dit niet resulteert in een oplossing wordt vervolgens;
c. een geschillencommissie, samengesteld door gedeputeerde staten, in overleg met de dagelijkse besturen van de bij het geschil betrokken deelnemers, indien dit niet resulteert in een oplossing wordt vervolgens;
d. de beslissing van een rechterlijke instantie gevraagd.

Artikel 31 Evaluatie

1. Het bestuur draagt tenminste één keer in de vier jaar zorg voor een evaluatie van de regeling.
2. De evaluatie heeft onder meer, doch niet uitsluitend, tot doel na te gaan:
    a. of, en zo ja in welke mate, de met deze regeling beoogde samenwerking is gerealiseerd;
    b. of, en zo ja in welke mate, de bij deze regeling opgedragen taken, in het licht van de beoogde samenwerking, aanpassing behoeven.

Artikel 32 Citeertitel

Deze regeling kan worden aangehaald als 'Gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland'.

Bijlage 1 Kaart werkingsgebied Recreatieschap Twiske-Waterland

Let op: de begrenzing is aangepast, zie separaat document met wijzigingen!

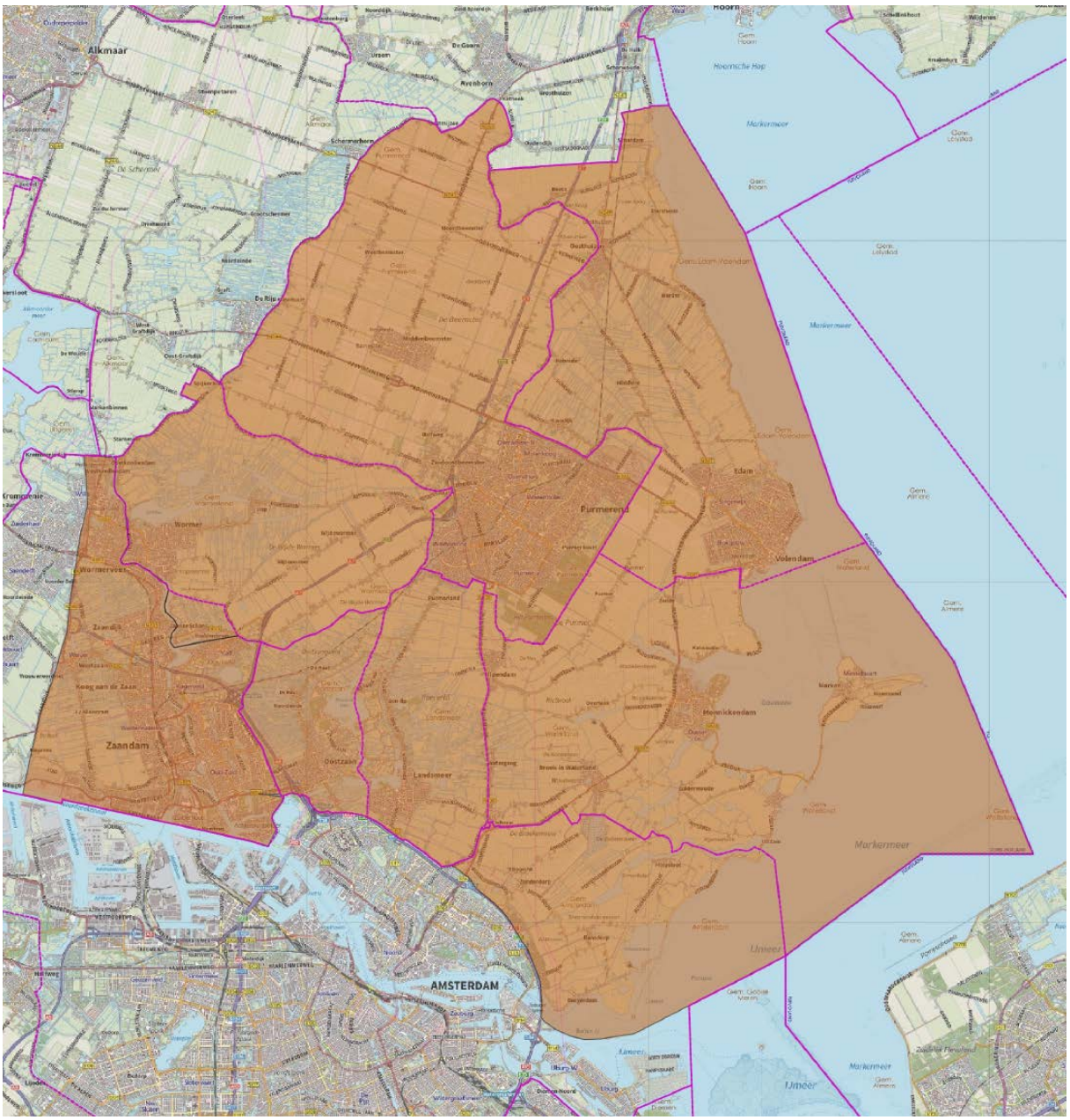

Legenda

Gemeenten

Grenzen "GR 2023"

Twiske-Waterland

Uitleg: Abc = gewijzigde tekst; Abc = toegevoegde tekst/artikel/lid; Abc = verwijderde tekst/artikel/lid

Aanhef

Provinciale en Gedeputeerde Staten van Noord-Holland en de raden en colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Amsterdam, Edam-Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Waterland, Wormerland en Zaanstad overwegende:

- dat het noodzakelijk is om de op basis van artikel 8, eerste lid, Wet gemeenschappelijke regelingen ingestelde openbare lichaam Twiske-Waterland te wijzigen in verband met de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen per 1 juli 2022;
- dat de gemeente Alkmaar in 2016 is uitgetreden, en dat als gevolg daarvan grondgebied van de voormalige gemeente Graft-De Rijp (thans Alkmaar) buiten de begrenzing van het werkingsgebied van de gemeenschappelijke regeling valt;
- dat de gemeenten Beemster en Purmerend zijn heringedeeld tot gemeente Purmerend;
- dat voor alle besluitvorming gewogen stemrecht wordt gehanteerd waarbij de drie meest betalende participanten de meerderheid van stemmen kunnen behalen;
- hieruit volgt dat enkele wijzigingen in de tekst van de gemeenschappelijke regeling nodig zijn, alsmede aanpassing van de kaart met het werkingsgebied behorende bij deze regeling;
- daarnaast nog enkele redactionele verbeteringen nodig zijn;

gelet op:

de bepalingen, vervat in hoofdstuk IV van de Wet gemeenschappelijke regelingen;

besluiten:

de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland als volgt vast te stellen:

HOOFDSTUK I: ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1 Begripsbepalingen

1. Deze regeling verstaat onder:

a. 'recreatieschap' : het openbaar lichaam, genoemd in artikel 2, tweede lid van deze regeling;

b. 'deelnemers' : de in de aanhef genoemde bestuursorganen aan de regeling deelnemende publiekrechtelijke lichamen en rechtspersonen;

c. 'Provinciale Staten' : Provinciale Staten van Noord-Holland;

d. 'gemeenteraad' : de raden van de aan deze regeling deelnemende gemeenten;

e. 'Gedeputeerde Staten' : Gedeputeerde Staten van Noord-Holland;

c. 'gebied' : het gebied als bedoeld in artikel 2, lid 1 van deze regeling, inclusief daarbinnen gelegen wateren, wegen en vaarwegen voor zover niet uitdrukkelijk uitgezonderd;

g. 'gemeente' : deelnemende gemeente;

d. 'uitvoeringsorganisatie' : de organisatie belast met de uitvoering van door het bestuur van het recreatieschap opgedragen taken.

e. Wgr: Wet gemeenschappelijke regelingen

2. Waar in of krachtens deze regeling artikelen van de Provinciewet of enige andere wet of wettelijke regeling van overeenkomstige toepassing worden verklaard, komt in die artikelen in de plaats van:

a. 'de provincie', 'de gemeente':	het recreatieschap;
b. 'provinciale staten', 'gemeenteraad':	het algemeen bestuur;
c. 'gedeputeerde staten', 'burgemeester en wethouders':	het dagelijks bestuur;
d. 'de commissaris van de Koning', 'de burgemeester':	de voorzitter.

Artikel 2 Doel en werkgebied

1. Deze regeling heeft ten doel binnen een gebied, als aangegeven op de bij deze regeling behorende en als zodanig gewaarmerkte tekening:
   a. het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling in de openluchtrecreatie;
   b. in samenhang met het vorenstaande tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
   c. het tot stand brengen en duurzaam in stand houden van het specifiek en gedifferentieerde karakter van het landschap door bescherming, ontwikkeling en consolidatie van de waarden die het in zich draagt en
   d. het verwerven van inkomsten uit het recreatiegebied ter verwezenlijking en instandhouding van de direct hiervoor genoemde doelstellingen.

2. Ter verwezenlijking van dat doel is er een openbaar lichaam, genaamd 'Recreatieschap Twiske-Waterland', dat gevestigd is te Oostzaan.

3. Wanneer het recreatieschap enig zakelijk dan wel persoonlijk recht verwerft op gronden, grenzend aan het in het eerste lid bedoelde gebied, is deze regeling ook van toepassing op (het gebied van) die gronden, indien het bestuur van de gemeente, tot het grondgebied waarvan deze behoren, bij aangetekende brief heeft meegedeeld hiermede in te stemmen. De in het eerste lid bedoelde tekening wordt overeenkomstig aangepast en aanvullend gewaarmerkt.

HOOFDSTUK II: TAKEN EN BEVOEGDHEDEN

Artikel 3 Taken en bevoegdheden

1. Ter behartiging van de in artikel 2 genoemde doelen worden aan het bestuur van het recreatieschap de volgende taken toegekend:
   a. het jaarlijks opstellen en het aanpassen van een jaarbegroting en van een meerjarenbegroting, die geldt voor de periode, volgend op het jaar waarvoor de jaarbegroting geldt.
   b. het periodiek opstellen dan wel aanpassen van een beleidsplan, dat onder meer omvat een prioriteiten- en investeringsschema en het opmaken en vaststellen van plannen voor de werken van het recreatieschap, waaronder begrepen basis- en deelplannen alsmede beheerplannen.
   c. het uitoefenen van toezicht op de naleving van bepalingen in wetten, reglementen en verordeningen in het gebied voor zover vermeld in een bijlage bij dit artikel.
   d. het verwerven, ruilen, bezwaren en vervreemden van roerende en onroerende zaken, vorderingen of persoonlijke rechten en tot het verhuren, verpachten of op ander wijze in gebruik geven van de eigendommen van het recreatieschap.
   e. het aangaan van geldleningen.

2. Ter verwezenlijking van de in artikel 2 genoemde doelen worden aan het algemeen bestuur van het recreatieschap de volgende bevoegdheden toegekend dan wel overgedragen:

a. het vaststellen van verordeningen, op overtreding waarvan een geldboete van de tweede categorie kan worden gesteld.

b. Het uitoefenen van de gemeentelijke bevoegdheden, ingevolge artikel 430a van het Wetboek van Strafrecht (ongeklede recreatie), indien en voor zover het algemeen bestuur heeft verklaard daartoe over te gaan.

c. Het uitoefenen van de bevoegdheid van burgemeester en wethouders, als bedoeld in artikel 8.2, eerste lid van de Wet milieubeheer voor wat betreft het gestelde in bijlage I, categorie 19, sub g, onder 1 van het Inrichtingen- en Vergunningenbesluit Milieubeheer (gemotoriseerde modelvliegtuigen, -vaartuigen, -voertuigen) indien en voor zover het algemeen bestuur heeft verklaard daartoe over te gaan.

d. Het uitoefenen van de bevoegdheid tot toepassing van bestuursdwang zoals bedoeld in artikel 125 van de Gemeentewet en artikel 122 van de Provinciewet indien en voor zover de toepassing van bestuursdwang dient tot handhaving van door het bestuur van het recreatieschap vastgestelde regels.

3. Indien de raad van een gemeente, op het grondgebied waarvan de verordening betrekking heeft, schriftelijk heeft bericht, dat naar zijn mening de verordening geheel of ten dele niet dient te gelden voor bepaald aangewezen gebieden van deze gemeente, worden deze gebieden uitgesloten van de werkingssfeer van de betreffende bepalingen van de verordening. Deze uitsluiting geldt slechts indien:

a. een gemeentelijke verordening voorziet in hetzelfde onderwerp, en

b. door de raad van deze gemeente voorzien is in een mandaatregeling met betrekking tot de voor het beheer en toezicht noodzakelijke bevoegdheden voor het uitvoeringsorgaan dat door het recreatieschap is belast met het beheer over het gebied.

4. In de door het algemeen bestuur vast te stellen verordening als bedoeld in lid 2 wordt een eventuele uitsluiting als bedoeld in het derde lid, vermeld met verwijzing naar de voor deze gebieden geldende gemeentelijke verordening.

5. Het algemeen bestuur stelt een verordening vast, waarin regels worden gesteld met betrekking tot de wijze waarop in een vroegtijdig stadium ingezetenen van de provincie alsmede belanghebbenden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van het beleid van het recreatieschap worden betrokken.

6. a. Onverminderd het bepaalde in de Wgr worden de volgende ontwerpbesluiten van het algemeen bestuur ter zienswijze aan de gemeenteraden en provinciale staten van de deelnemers gezonden:

- het opstellen dan wel aanpassen van plannen, waaronder begrepen beleids-, inrichtings- en beheerplannen;
- het vaststellen van verordeningen, al dan niet door strafbepaling of bestuursdwang te handhaven, strekkende tot de uitoefening van de belangen en de taken van het recreatieschap;
- het vaststellen van een legesverordening;
- besluit tot oprichting van en de deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen , indien dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen belang.
- het instellen van een bestuurscommissie;

b. Onder een zienswijze in de zin van dit artikel wordt verstaan dat de gemeenteraden onderscheidenlijk provinciale staten hun wensen en bedenkingen kenbaar kunnen maken.

c. Het algemeen bestuur kan bij andere besluiten bepalen of zienswijzen worden gevraagd.

d. Het algemeen bestuur bepaalt de wijze waarop en de termijn waarbinnen zienswijzen kunnen worden ingediend.

Uitleg: Abc = gewijzigde tekst; Abc = toegevoegde tekst/artikel/lid; Abc = verwijderde tekst/artikel/lid

Artikel 4

1. Voor zover wettelijke regels zich daartegen niet verzetten kan het algemeen bestuur bij verordening de uitoefening van bepaald aangewezen bestuursbevoegdheden aan uitvoeringsorganen mandateren.
2. Het algemeen bestuur gaat niet over tot het vaststellen van een verordening, door strafbepalingen of bestuursdwang te handhaven, dan na verkregen verklaring van geen bezwaar van de raden van elk der deelnemende gemeenten en provinciale staten. Het dagelijks bestuur zendt het ontwerp van die verordening aan de deelnemers. Alle deelnemers zenden binnen drie maanden na ontvangst van het ontwerp van die verordening schriftelijk bericht aan het algemeen bestuur.

HOOFDSTUK III: ALGEMEEN BESTUUR

Artikel 4 Samenstelling

1. Het algemeen bestuur bestaat uit 9 leden te weten:
   a. een vertegenwoordiger, aan te wijzen door provinciale staten, uit hun midden, de leden van gedeputeerde staten inbegrepen;
   b. een vertegenwoordiger van elke aan de regeling deelnemende gemeente aan te wijzen door de raad van de gemeente, uit zijn midden, de leden van het college van burgemeester en wethouders inbegrepen.
2. De leden van het algemeen bestuur worden aangewezen voor een periode van vier jaar. Zolang de leden lid zijn van gedeputeerde staten of van een college van burgemeester en wethouders het bestuursorgaan van de deelnemer, behouden zij het lidmaatschap van het algemeen bestuur tot hun opvolgers zijn benoemd.
3. De aanwijzing van de gemeentelijke vertegenwoordigers in het algemeen bestuur vindt plaats in de eerste vergadering van de gemeenteraden in nieuwe samenstelling na gehouden gemeenteraadsverkiezingen.
4. De aanwijzing van de provinciale vertegenwoordigers in het algemeen bestuur vindt plaats in de eerste vergadering van provinciale staten in nieuwe samenstelling na gehouden statenverkiezingen.
5. De gemeentelijke respectievelijk provinciale vertegenwoordigers in het algemeen bestuur treden af op de dag waarop de leden van de gemeenteraden respectievelijk de leden van provinciale staten aftreden.
6. De raad onderscheidenlijk provinciale staten kunnen voor elk lid van het algemeen bestuur dat zij hebben aangewezen, tevens één plaatsvervangend lid aanwijzen, dat het lid bij verhindering of ontstentenis vervangt. Hetgeen in deze regeling is bepaald ten aanzien van een lid van het algemeen bestuur is van overeenkomstige toepassing op het plaatsvervangend lid, tenzij de regeling anders bepaalt.
7. Het lid dat ter vervulling van een buiten de gewone tijd van aftreden opengevallen plaats tot lid van het algemeen bestuur is aangewezen treedt af op het tijdstip waarop degene in wiens plaats het is benoemd zou hebben moeten aftreden.
8. Het aanwijzen van leden ter vervulling van plaatsen die door ontslag, overlijden of om een andere reden openvallen, vindt plaats binnen acht weken na dat openvallen. Indien tussentijds een zetel van een lid van het algemeen bestuur door ontslag, overlijden of om een andere reden vacant komt, wijst de raad van de gemeente waar het voormalig lid uit afkomstig was onderscheidenlijk wijzen provinciale staten een nieuw lid aan.
9. Het lidmaatschap van het algemeen bestuur is onverenigbaar met de betrekking van ambtenaar, door of vanwege het bestuur in dienst van het recreatieschap aangesteld of anderszins daaraan ondergeschikt.

Uitleg: Abc = gewijzigde tekst; Abc = toegevoegde tekst/artikel/lid; Abc = verwijderde tekst/artikel/lid

Artikel 5 Stemmen en besluitvorming

1. Voor het rechtsgeldig kunnen nemen van besluiten door het algemeen bestuur is vereist dat er tenminste 5 bestuursleden of hun plaatsvervanger aanwezig zijn (quorum).

2. Besluitvorming in het algemeen bestuur over financiële jaarstukken met betrekking tot de participantenbijdrage vindt plaats op basis van een gewogen stemrecht met een bijbehorend aantal uit te brengen stemmen volgens onderstaande tabel.

Naam deelnemer	Aantal stemmen
Provincie Noord-Holland	6
Gemeente Amsterdam	5
Gemeente Beemster	1
Gemeente Edam–Volendam	2 *(was 3)*
Gemeente Alkmaar	1
Gemeente Landsmeer	2
Gemeente Oostzaan	1
Gemeente Purmerend	3
Gemeente Waterland	1
Gemeente Wormerland	1
Gemeente Zaanstad	4
Totaal	25 stemmen *(was 28 stemmen)*

3. Besluitvorming in het algemeen bestuur over het overige beleid en uitvoering van het programma vindt plaats op basis van een gewogen stemrecht met een bijbehorend aantal uit te brengen stemmen volgens onderstaande tabel.

Naam deelnemer	Aantal stemmen
Provincie Noord-Holland	7
Gemeente Amsterdam	6
Gemeente Beemster	2
Gemeente Edam–Volendam	4
Gemeente Alkmaar	1
Gemeente Landsmeer	4
Gemeente Oostzaan	2
Gemeente Purmerend	5
Gemeente Waterland	2
Gemeente Wormerland	2
Gemeente Zaanstad	5
Totaal	40 stemmen

4. Indien er minder dan 6 bestuursleden of hun plaatsvervanger aanwezig zijn, wordt er geacht geen quorum te zijn en kan de voorzitter ter plaatse direct een nieuwe vergadering doen aanvangen. In dat geval geldt dat er voor het nemen van een rechtsgeldig besluit tenminste 4 leden of hun plaatsvervanger aanwezig zijn waarbij ieder lid van het algemeen bestuur bij het nemen van een besluit zoveel stemmen uitbrengt als toegekend op grond van het tweede c.q. derde lid van dit artikel.

Uitleg: Abc = gewijzigde tekst; Abc = toegevoegde tekst/artikel/lid; Abc = verwijderde tekst/artikel/lid

Artikel 6 Werkwijze

1. Het algemeen bestuur vergadert tenminste tweemaal per jaar en verder zo vaak dit door één of meer leden van het algemeen bestuur schriftelijk en onder opgave van redenen wordt gevraagd. In het laatste geval wordt de vergadering binnen drie weken gehouden.
2. Het algemeen bestuur stelt, met inachtneming van de bepalingen van deze regeling, een reglement van orde vast voor zijn vergaderingen. Dit reglement alsmede de daarin aangebrachte wijzigingen worden zo spoedig mogelijk na vaststelling openbaar gemaakt en ter kennis gebracht van de deelnemers.

4. De minister belast met de zorg voor de openluchtrecreatie, kan een vertegenwoordiger aanwijzen om als adviseur aan de vergadering van het algemeen bestuur deel te nemen.

3. Het algemeen bestuur en de leden van het algemeen bestuur hebben de bevoegdheid personen uit te nodigen als adviseur aan een vergadering deel te nemen dan wel zich te doen bijstaan door één of meer (al dan niet ambtelijke) adviseurs. Het reglement van orde voor de vergaderingen van het algemeen bestuur kan hieromtrent nadere regels stellen.
4. Een lid c.q. zijn plaatsvervanger kan staande de beraadslagingen vragen de beslissing over het aan de orde zijnde onderwerp aan te houden voor nader overleg met het orgaan dat hem heeft aangewezen.
5. Een uitstel als bedoeld in het eerste lid wordt door de voorzitter voor ten hoogste twee maanden verleend. Indien de voorzitter van oordeel is, dat de urgentie dan wel het belang van de zaak geen uitstel gedoogt, beslist de vergadering. Een aanhouding als bedoeld in het vorige lid wordt door de voorzitter verleend tot aan de volgende vergadering. Indien de voorzitter van oordeel is dat de urgentie dan wel het belang van de zaak geen uitstel duldt, beslist de vergadering.

3. Na het verstrijken van de termijn waarvoor uitstel is verleend, wordt de beraadslaging over het aangehouden onderwerp heropend en terzake een beslissing genomen.

6. Op het houden en de orde van de vergaderingen van het algemeen bestuur is artikel 52 lid 1 onder f van de Wgr van overeenkomstige toepassing.
7. Het algemeen bestuur maakt zijn agenda, vergaderstukken en verslagen uit eigen beweging openbaar, met inachtneming van de artikelen 5.1 en 5.2 van de Wet open overheid.

Artikel 7 Openbaarheid vergaderingen

In een besloten vergadering kan niet worden beraadslaagd of besloten over:

a. het vaststellen en wijzigen van de begroting en de vaststelling van de jaarrekening;
b. het vaststellen, wijzigen of intrekken van door strafbepaling of bestuursdwang te handhaven verordeningen;
c. het vaststellen van de legesverordening,
d. het oprichten van of deelnemen in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen en
e. instellen van commissies als bedoeld in artikel 25 van de Wgr.

Artikel 8 Vergoedingen en tegemoetkoming

Het algemeen bestuur kan met inachtneming van artikel 52, eerste lid, juncto artikel 21, eerste en tweede lid, van de Wgr voor leden, plaatsvervangende leden en adviseurs van het algemeen en dagelijks bestuur, alsmede ten behoeve van de leden en plaatsvervangende leden van een in artikel 15 bedoelde commissie een regeling vaststellen voor een op jaarbasis te bepalen vergoeding voor hun werkzaamheden en tegemoetkoming in de kosten.

Uitleg: Abc = gewijzigde tekst; Abc = toegevoegde tekst/artikel/lid; Abc = verwijderde tekst/artikel/lid

HOOFDSTUK IV: DAGELIJKS BESTUUR

Artikel 9 Samenstelling

1. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en tenminste drie leden, aan te wijzen door het algemeen bestuur uit zijn midden.
2. De leden van het dagelijks bestuur treden af op de dag waarop zij aftreden als lid van het algemeen bestuur.

2. De leden van het dagelijks bestuur worden aangewezen in de eerste vergadering van het algemeen bestuur, nadat en voor zover hernieuwde aanwijzing, als bedoeld in artikel 5, van leden van het algemeen bestuur heeft plaatsgevonden dan wel door ontslag, overlijden of om een andere reden een plaats in het dagelijks bestuur is opengevallen.

3. Leden van het algemeen bestuur die geen lid zijn van het dagelijks bestuur kunnen de vergaderingen van het dagelijks bestuur bijwonen met dien verstande dat zij niet aan de besluitvorming van het dagelijks bestuur kunnen deelnemen.

3. De leden van het dagelijks bestuur worden aangewezen door en uit het algemeen bestuur. Zij worden aangewezen in de eerste vergadering van elke zittingsperiode van het algemeen bestuur.
4. Indien tussentijds een plaats in het dagelijks bestuur openvalt, wijst het algemeen bestuur een nieuw lid aan.

Artikel 10 Taken en bevoegdheden

1. Het dagelijks bestuur draagt zorg voor:
   a. het dagelijks bestuur van het recreatieschap te voeren, voor zover niet bij de wet of de regeling het algemeen bestuur hiermee is belast;
   b. beslissingen van het algemeen bestuur voor te bereiden en uit te voeren;
   c. regels vast te stellen over de ambtelijke organisatie van het openbaar lichaam;
   d. tot privaatrechtelijke rechtshandelingen te besluiten met inachtneming van hetgeen daaromtrent in artikel 55a van de Wgr is opgenomen;
   e. te besluiten namens het openbaar lichaam, het dagelijks bestuur of het algemeen bestuur om rechtsgedingen, bezwaarprocedures of administratief beroepsprocedures te voeren of handelingen ter voorbereiding daarop te verrichten, tenzij het algemeen bestuur, voor zover het het algemeen bestuur aangaat, in voorkomende gevallen anders beslist;
   f. het toezicht op de uitvoering van het beleid van het algemeen bestuur;
   g. advisering aan de uitvoeringsorganisatie met betrekking tot de wijze van uitvoering van het beleid van het algemeen bestuur.
2. Het dagelijks bestuur draagt zorg voor:
   a. het opstellen van de agenda's en verslagen van het algemeen bestuur;
   b. de informatievoorziening aan het algemeen bestuur

2. Het dagelijks bestuur is bevoegd om in onvoorziene en dringende gevallen afwijkingen in de uitvoering van door het algemeen bestuur vastgestelde plannen en begrotingen goed te keuren. Het algemeen bestuur kan deze bevoegdheid van het dagelijks bestuur inperken door het stellen van nadere regels.

3. Het dagelijks bestuur regelt zelf haar werkwijze en vergaderingen.

Uitleg: Abc = gewijzigde tekst; Abc = toegevoegde tekst/artikel/lid; Abc = verwijderde tekst/artikel/lid

Artikel 11 Werkwijze

1. De vergaderingen van het dagelijks bestuur zijn besloten.
2. Het dagelijks bestuur vergadert zo dikwijls als de voorzitter dit nodig acht of wanneer een lid hem dit schriftelijk verzoekt onder opgave van de te behandelen onderwerpen. Indien een vergadering is gevraagd, wordt zij binnen twee weken gehouden.
3. Ieder lid van het dagelijks bestuur heeft één stem.
4. Besluiten worden genomen met gewone meerderheid van stemmen. Indien de stemmen staken is de stem van de voorzitter doorslaggevend.
5. Het dagelijks bestuur maakt de agenda's en besluitenlijsten uit eigen beweging openbaar, met inachtneming van de artikelen 5.1. en 5.2 van de Wet open overheid.

4. Besluitvorming in het dagelijks bestuur vindt plaats op basis van gewone meerderheid van stemmen waarbij elk lid van het dagelijks bestuur een stem uitbrengt.

5. Bij de aanwijzing van leden van het dagelijks bestuur houdt het algemeen bestuur er rekening mee dat het aantal gewogen stemmen dat door het voltallige dagelijks bestuur kan worden uitgebracht tijdens vergaderingen van het algemeen bestuur maximaal de helft bedraagt van het aantal gewogen stemmen dat door het voltallige algemeen bestuur kan worden uitgebracht.

Artikel 10

1. De leden van het dagelijks bestuur zijn, tezamen en ieder afzonderlijk, aan het algemeen bestuur verantwoording verschuldigd voor het door hen gevoerde bestuur.

2. Zij geven ongevraagd aan het algemeen bestuur alle informatie die voor een juiste beoordeling van door het dagelijks bestuur gevoerde en te voeren bestuur nodig is.

3. Zij verstrekken - tezamen dan wel afzonderlijk - aan het algemeen bestuur alle inlichtingen, voor zover dat niet strijdig is met het openbaar belang, die door het algemeen bestuur dan wel één of meer leden daarvan, hetzij mondeling in een vergadering van het algemeen bestuur, hetzij schriftelijk worden verlangd en wel door:
   a. mondelinge beantwoording van de gestelde vragen in dezelfde vergadering van het algemeen bestuur;
   b. toezending van bepaald aangewezen stukken binnen drie weken na ontvangst van het verzoek daartoe;
   c. schriftelijke beantwoording van de gestelde vragen binnen zes weken na ontvangst daarvan.

Hoofdstuk V: DE VOORZITTER

Artikel 12 Benoeming en taak

1. Het algemeen bestuur wijst uit zijn midden een voorzitter en een vicevoorzitter aan.
2. De voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.
3. De vicevoorzitter vervangt de voorzitter indien deze verhinderd is.
4. Indien door het recreatieschap een geding wordt gevoerd tegen of een rechtshandeling gepleegd met een rechtspersoon, die door dezelfde persoon wordt vertegenwoordigd als de voorzitter van het recreatieschap, wordt het recreatieschap vertegenwoordigd door de vicevoorzitter, ook indien door de wederpartij alsnog een andere vertegenwoordiger mocht zijn aangewezen.

1. De voorzitter of de vicevoorzitter van het algemeen bestuur is tevens voorzitter van het dagelijks bestuur.

2. De voorzitter of de vicevoorzitter vertegenwoordigt het openbaar lichaam in en buiten rechte. Met instemming van de voorzitter kan het algemeen bestuur bij verordening ook aan anderen vertegenwoordigingsbevoegdheid toekennen.
3. De vicevoorzitter wordt door het algemeen bestuur aangewezen uit zijn midden.
4. De vicevoorzitter vervangt de voorzitter in voorkomende gevallen en is als zodanig bevoegd het openbaar lichaam in en buiten rechte te vertegenwoordigen.

Artikel 13
Zo door het recreatieschap een geding wordt gevoerd tegen of een rechtshandeling gepleegd met een rechtspersoon, die door dezelfde persoon wordt vertegenwoordigd als de voorzitter van het recreatieschap, wordt het recreatieschap vertegenwoordigd door de vicevoorzitter, ook indien door de wederpartij alsnog een andere vertegenwoordiger mocht zijn aangewezen.

Hoofdstuk VI: COMMISSIES

Artikel 13 Bestuurscommissies

1. Het algemeen bestuur kan commissies van advies instellen.
2. Het algemeen bestuur kan bij verordening voor deelgebieden of bepaalde aangelegenheden bestuurscommissies instellen zoals bedoeld in de artikelen 52, juncto 25 van de Wet gemeenschappelijke regelingen, waaraan bevoegdheden van algemeen bestuur, dagelijks bestuur en voorzitter kunnen worden overgedragen.
3. Het algemeen bestuur gaat niet over tot het instellen van een bestuurscommissie als bedoeld in het vorige lid dan na verkregen verklaring van geen bezwaar van de raden van elk der deelnemende gemeenten, stadsdeelraad en provinciale staten.
4. Artikel 5, tiende en elfde lid zijn van overeenkomstige toepassing op besluiten tot instelling van bestuurscommissies als bedoeld in het tweede lid van dit artikel.

1. Het algemeen bestuur kan voor bepaalde belangen een bestuurscommissie instellen.
2. Het algemeen bestuur bepaalt de bevoegdheden en samenstelling van de bestuurscommissies.

Hoofdstuk VII: INLICHTINGEN EN VERANTWOORDING

Artikel 14 Interne verantwoording en inlichtingenplicht

1. De leden van het dagelijks bestuur zijn, tezamen en ieder afzonderlijk, aan het algemeen bestuur verantwoording verschuldigd voor het door hen gevoerde bestuur.

2. Zij geven ongevraagd aan het algemeen bestuur alle informatie die voor een juiste beoordeling van door het dagelijks bestuur gevoerde en te voeren bestuur nodig is.

3. Zij verstrekken - tezamen dan wel afzonderlijk - aan het algemeen bestuur alle inlichtingen, voor zover dat niet strijdig is met het openbaar belang, die door het algemeen bestuur dan wel één of meer leden daarvan, hetzij mondeling in een vergadering van het algemeen bestuur, hetzij schriftelijk worden verlangd en wel door:
   a. mondelinge beantwoording van de gestelde vragen in dezelfde vergadering van het algemeen bestuur;
   b. toezending van bepaald aangewezen stukken binnen drie weken na ontvangst van het verzoek daartoe;
   c. schriftelijke beantwoording van de gestelde vragen binnen zes weken na ontvangst daarvan.

4. Indien een beroep wordt gedaan op het bepaalde in artikel 50a juncto artikel 23 van de Wgr, kan het algemeen bestuur besluiten, dat in een besloten vergadering terzake mededelingen worden gedaan.

Uitleg: Abc = gewijzigde tekst; Abc = toegevoegde tekst/artikel/lid; Abc = verwijderde tekst/artikel/lid

Artikel 15 Verantwoording en inlichtingen voorzitter

1. De voorzitter is het algemeen bestuur verantwoording verschuldigd voor het door hem gevoerde en te voeren bestuur en verstrekt alle door het algemeen bestuur dan wel één of meer leden daarvan verlangde inlichtingen.
2. Artikel 14, derde lid, is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 16 Externe verantwoording en inlichtingenplicht

1. Een lid van het algemeen bestuur verschaft de raad onderscheidenlijk provinciale staten die hem als lid heeft aangewezen, alle inlichtingen die door één of meer leden van die raad onderscheidenlijk provinciale staten worden verlangd.
2. Een lid van het algemeen bestuur is aan de raad onderscheidenlijk provinciale staten die hem als lid heeft aangewezen, verantwoording verschuldigd voor het door hem in het algemeen bestuur gevoerde beleid.
3. De leden van het dagelijks bestuur verschaffen inlichtingen aan de raden onderscheidenlijk provinciale staten.

Artikel 17 Informatieverstrekking door het bestuur

1. Het algemeen bestuur geeft provinciale staten en de gemeenteraden alle informatie die voor een juiste beoordeling van het door het algemeen bestuur gevoerde en te voeren beleid nodig is. Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur, de voorzitter en commissies geven de raden en provinciale staten alle inlichtingen die de raden onderscheidenlijk provinciale staten nodig hebben voor de uitoefening van hun taken.
2. Het algemeen bestuur zendt in ieder geval de volgende stukken, zodra die zijn vastgesteld respectievelijk door het bestuur is ontvangen, ter kennisneming toe:
   - plannen als bedoeld in artikel 3, eerste lid, onder b;
   - de begroting en bijbehorende meerjarenbegroting;
   - de rekening;
   - verordeningen, al dan niet door strafbedreiging of politiedwang te handhaven;
   - de reglementen van orde voor de vergaderingen van het algemeen bestuur;
   - de agenda's voor de openbare vergaderingen van het algemeen bestuur;
   - de verslagen van de openbare vergaderingen van het algemeen bestuur;
   - het jaarverslag van het recreatieschap;
   - Koninklijke besluiten die betrekking hebben op stukken of aangelegenheden van het recreatieschap;
   - het accountantsrapport over de rekening.
2. Het algemeen bestuur verstrekt aan provinciale staten en de gemeenteraden alle inlichtingen, voor zover dat niet strijdig is met het openbaar belang die door één of meer leden van provinciale staten of gemeenteraden schriftelijk worden verlangd en wel door:
   - toezending van bepaald aangewezen stukken binnen drie weken na ontvangst van het verzoek daartoe;
   - schriftelijke beantwoording van de gestelde vragen binnen zes weken na ontvangst daarvan.
3. De deelnemers zijn verplicht aan het recreatieschap inlichtingen te verschaffen omtrent plannen en maatregelen die voor het recreatieschap van belang zijn.

Uitleg: Abc = gewijzigde tekst; Abc = toegevoegde tekst/artikel/lid; Abc = verwijderde tekst/artikel/lid

HOOFDSTUK VIII: BELEID, UITVOERING EN VERANTWOORDING

1. Het algemeen bestuur kan een procedure vaststellen voor het opstellen en vaststellen van een meerjarig beleidsplan als bedoeld in artikel 3, lid 1 onder b, alsmede wijzigingen hierop, waarin de betrokkenheid wordt beschreven van:
   a. de deelnemers aan de regeling
   b. de uitvoeringsorganisatie
   c. de belangenorganisaties van gebruikers, recreanten en ondernemers
   d. de eigenaren van zakelijke rechten in het gebied
2. Het dagelijks bestuur zendt het ontwerp van een beleidsplan van het recreatieschap, alsmede ontwerpen voor wijzigingen van dat plan toe aan de deelnemers.
3. De deelnemers kunnen tegen het ontwerp van een beleidsplan, alsmede tegen ontwerpen van wijzigingen van dat plan schriftelijk bezwaren indienen bij het dagelijks bestuur binnen drie maanden na toezending van dat ontwerp. Het dagelijks bestuur onderzoekt de ingediende bezwaren; het pleegt daarbij overleg met de indiener van de bezwaren, indien één der partijen zulks wenst.
4. Het algemeen bestuur stelt vervolgens het meerjarig beleidsplan vast en beslist daarbij over de ingediende bezwaren.

Artikel 18 Verantwoording/verslaglegging

1. Het algemeen bestuur brengt ten behoeve van de deelnemers jaarlijks verslag uit van de werkzaamheden van het recreatieschap gedurende het voorafgaande jaar. Het jaarverslag wordt algemeen verkrijgbaar gesteld.
2. Het algemeen bestuur kan in een verordening of mandaatregeling nadere regels stellen met betrekking tot periodieke rapportages door de uitvoeringsorganisatie

Artikel 19 Mandaat

Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur dan wel de voorzitter kunnen hun bevoegdheden inzake de hun opgedragen taken met inachtneming van afdeling 10.1.1. van de Algemene wet bestuursrecht mandateren of machtigen of volmacht verlenen zowel binnen het openbaar lichaam als aan een uitvoeringsorganisatie.

Artikel 20 Organisatie

1. Het algemeen bestuur kan in een organisatieverordening de benodigde taak- en bevoegdheidsverdeling vaststellen ten behoeve van de uitvoering van besluiten door een al dan niet ambtelijke uitvoeringsorganisatie.
2. Wanneer de uitvoering van besluiten door het algemeen bestuur wordt opgedragen aan een niet-ambtelijke uitvoeringsorganisatie wordt als onderdeel van de opdrachtovereenkomst een mandaatregeling vastgesteld.
3. Het algemeen bestuur kan in de organisatieverordening of opdrachtovereenkomst bepalen dat het hoofd van de uitvoeringsorganisatie als adviseur zorg draagt voor de beleidsvoorbereiding van het algemeen bestuur alsmede voorziet in de secretariële en administratieve ondersteuning van het algemeen bestuur en dagelijks bestuur.
4. Het algemeen bestuur kan een regeling vaststellen voor het verstrekken van subsidies ten behoeve van de realisering van de in artikel 2, eerste lid, onder b genoemde doelstelling en voor de personele begeleiding van die projecten.
5. De in het vorige lid bedoelde regeling bepaalt in ieder geval:

- welke activiteiten voor subsidiëring in aanmerking komen;
- op welke wijze de subsidie dient te worden aangevraagd;
- aan wie, op welke wijze en onder welke voorwaarden subsidie kan worden toegekend;
- hoe de hoogte van de subsidie wordt vastgesteld.

6. Het provinciaal bestuur stelt het maximum van – zijn aandeel in – de kosten van de in het vierde lid bedoelde regeling voor een jaar vast voordat de begroting van dat jaar door het algemeen bestuur wordt vastgesteld. Is door het provinciaal bestuur dan nog geen maximum bepaald, dan geldt als maximum het in de vastgestelde begroting van het voorafgaande jaar daartoe opgenomen bedrag.
7. Indien een andere deelnemer besluit bij te dragen in de kosten van de in het vierde lid bedoelde subsidieregeling, dan is het zesde lid van overeenkomstige toepassing.

HOOFDSTUK IX: FINANCIELE BEPALINGEN

Artikel 21 Geld- en financieringsmiddelen

1. De geldmiddelen van het recreatieschap worden gevormd door:
   a. de in artikel 26, eerste lid bedoelde bijdragen van de deelnemers;
   b. subsidies, andere bijdragen dan de onder a bedoelde, schenkingen, legaten en erfstellingen;
   c. geldleningen;
   d. exploitatieopbrengsten uit het in beheer zijnde recreatiegebied;
   e. overige inkomsten.

Artikel 22

Het algemeen bestuur stelt bij verordening voorschriften vast met betrekking tot het financieel beheer, welke voorschriften onder meer regelen inhouden betreffende:

a. de wijze waarop de betalingen geschieden en de ontvangsten en de inkomsten -behoudens de belastingen - worden geïnd;
b. de inrichting van de financiële administratie;
c. de controle op het geldelijk beheer en de financiële administratie;
d. de verzekering van de gelden en eigendommen van het recreatieschap;
e. de wijze van fraudeverzekering;
f. de belegging van kasgelden;
g. de organisatie van het financieel beheer.

Artikel 23

1. De jaarlijks door het dagelijks bestuur op te stellen ontwerp programmabegroting en meerjarenbegroting van het recreatieschap worden opgesteld binnen de grenzen van het vastgestelde beleidsplan. De meerjarenbegroting omvat een periode van 4 kalenderjaren en wordt jaarlijks met een jaar bijgesteld
2. Begrotingsvoorstellen die afwijken van het bepaalde in voorgaande leden worden door het dagelijks bestuur met een afzonderlijke toelichting voorgelegd aan het algemeen bestuur.
3. In de jaarbegroting en meerjarenbegroting wordt aangegeven de naar raming door elke deelnemer voor het jaar waarop de begroting betrekking heeft verschuldigde bijdrage aan het recreatieschap.

Artikel 24

1. Het dagelijks bestuur biedt tijdig de ontwerpbegroting en de meerjarenbegroting, vergezeld van een toelichting, aan het algemeen bestuur en aan de deelnemers.
2. Het algemeen bestuur stelt de begroting, meerjarenbegroting en eventueel gewijzigd investeringsschema - overeenkomstig de in de comptabiliteitsvoorschriften voor provincies en gemeenten opgenomen termijnen – tijdig voor het begrotingsjaar vast nadat de deelnemers in de gelegenheid zijn gesteld hierop te reageren en zendt deze onmiddellijk na vaststelling aan de deelnemers.
3. Het bepaalde in de vorige leden is met uitzondering van de daargenoemde tijdstippen van toezending en vaststelling mede van toepassing op besluiten tot wijziging van de begroting.

Artikel 25

1. Het dagelijks bestuur zendt jaarlijks de ontwerpjaarrekening van het recreatieschap eventueel vergezeld van zijn opmerkingen en vergezeld van een verantwoording van zijn financieel beleid tijdig aan het algemeen bestuur en aan de deelnemers onder overlegging van een afschrift van het verslag van het onderzoek naar de deugdelijkheid van de jaarrekening, ingesteld door de hiertoe door het algemeen bestuur aangewezen registeraccountant(s).
2. De deelnemers kunnen een schriftelijke reactie op de jaarrekening indienen bij het dagelijks bestuur binnen twee maanden na toezending van de rekening. Bij de vaststelling van de jaarrekening – overeenkomstig de daarvoor in de comptabiliteitsvoorschriften voor provincies en gemeenten opgenomen termijnen - beslist het algemeen bestuur op de door de deelnemers ingediende bezwaren.
3. Ter zake van de tijdige toezending van de ontwerp begrotingen en de ontwerp jaarrekening wordt er rekening mee gehouden dat de goedgekeurde begroting en goedgekeurde jaarrekening uiterlijk op 15 juli aan de minister verzonden dienen te worden.

Artikel 26

1. Het nadelig saldo over enig boekjaar van een door het algemeen bestuur vastgestelde jaarrekening wordt gebracht ten last van de deelnemers volgens een door de deelnemers bij het aangaan van deze regeling overeengekomen of later gewijzigde verdeelsleutel, welke als bijlage bij deze regeling is gevoegd en van deze regeling deel uitmaakt.
2. Wanneer de begroting een exploitatietekort aanwijst, over de deelnemers om te slaan, zijn deze gehouden hun geraamde deelnemerbijdrage bij wijze van voorschot te voldoen, in twee termijnen en wel op 1 januari en 1 juli van het begrotingsjaar.
3. Indien van de deelnemers de in het tweede lid bedoelde voorschotten later zijn ontvangen dan komen de hieruit voortvloeiende kosten voor rekening van die deelnemers naar rato van de grootte van de verschuldigde voorschotten gerelateerd aan de termijn waarmee die data zijn overschreden. Voor die kostentoerekening is basis de debetrente van de door het recreatieschap aangegane rekening courant overeenkomst.

Artikel 27

1. Indien de vastgestelde jaarrekening sluit met een exploitatieoverschot, besluit het algemeen bestuur of dit:
   a. geheel of gedeeltelijk zal worden toegevoegd aan de reserve, dan wel;
   b. geheel of gedeeltelijk zal worden gebruikt voor extra afschrijving dan wel;
   c. geheel of gedeeltelijk zal worden uitgekeerd aan de deelnemers in de verhouding, waarin zij ingevolge het bepaalde in artikel 26, eerste lid, bijdragen in het exploitatietekort.

Uitleg: Abc = gewijzigde tekst; Abc = toegevoegde tekst/artikel/lid; Abc = verwijderde tekst/artikel/lid

Artikel 28

1. Voor de betaling van rente en aflossing van door het recreatieschap te sluiten geldleningen en in rekening-courant op te nemen gelden staan de deelnemers garant.
2. De deelnemers nemen aan de garantie deel in de verhouding, waarin zij ingevolge het bepaalde in artikel 26, eerste lid bijdragen in het exploitatietekort.
3. Indien uit deze bepaling in enig jaar voor de deelnemers betalingen voortvloeien, zullen deze na afwikkeling van het exploitatietekort of -overschot worden verrekend.

Hoofdstuk X: Toetreding, uittreding, wijziging en opheffing

Artikel 22 Toetreding

1. Het daartoe bevoegde orgaan van een publiekrechtelijk lichaam of rechtspersoon kan verzoeken om toetreding tot deze regeling. Het verzoek wordt aan het algemeen bestuur gezonden en een afschrift aan de deelnemers.

2. Het algemeen bestuur stelt, na overleg met de deelnemers, binnen drie maanden, nadat het in het eerste lid bedoelde verzoek is ontvangen, een ontwerp vast voor de aanpassing van de gemeenschappelijke regeling in verband met de voorgenomen toetreding alsmede een regeling voor de gevolgen van de toetreding. Het dagelijks bestuur zendt dit ontwerp en regeling aan de deelnemers, waaronder begrepen de aspirant-deelnemer, met het verzoek binnen drie maanden na verzending hiervan, inzake de vaststelling ervan een besluit te nemen.

3. De toetreding gaat in op de eerste dag volgend op de dag dat alle deelnemers met de gewijzigde gemeenschappelijke regeling hebben ingestemd. treedt in werking de eerste dag van de maand na bekendmaking van het besluit, of anders op een moment zoals bepaald in het toetredingsbesluit.

Artikel 23 Uittreding

1. Uittreding uit deze regeling kan geschieden met ingang van het derde kalenderjaar volgend op de toezending van het betreffende besluit van het bevoegde orgaan van de uittredende deelnemer aan het algemeen bestuur.

2. Uittreding geschiedt onder door het algemeen bestuur na overleg met deelnemers te stellen regelen die in ieder geval betreffen de voort te zetten verplichtingen van de uittredende deelnemer betreffende de rente en aflossing van geldleningen bedoeld in artikel 28.

3. Het algemeen bestuur stelt binnen zes maanden nadat het besluit tot uittreding is ontvangen een ontwerp vast voor de aanpassing van de gemeenschappelijke regeling aan de gevolgen van de uittreding en zendt dit ontwerp aan de deelnemers met het verzoek binnen drie maanden na verzending van dat ontwerp inzake de vaststelling ervan een besluit te nemen.

1. Een deelnemer die voornemens is uit te treden, kan het algemeen bestuur verzoeken een indicatie te geven van de gevolgen van de uittreding voor het openbaar lichaam. De indicatie wordt binnen zes maanden na het verzoek verstrekt, tenzij anders overeengekomen is tussen het algemeen bestuur en de uittredende deelnemer. De kosten van de indicatie komen voor rekening van de deelnemer die daarom heeft verzocht. De indicatie is niet bindend.
2. Onder de gevolgen van uittreding worden verstaan de financiële, juridische, personele en organisatorische consequenties die het directe gevolg zijn van de uittreding.
3. Uittreding uit deze regeling kan geschieden met ingang van het derde kalenderjaar volgend op de toezending van het betreffende besluit van de uittredende deelnemer aan het algemeen bestuur. Bij unaniem besluit van alle deelnemers kan van deze termijn afgeweken worden.

4. De procedure voor uittreding begint de dag nadat het algemeen bestuur het besluit tot uittreding van de deelnemer heeft ontvangen.
5. Uittreding geschiedt onder door het algemeen bestuur na overleg met deelnemers te stellen regelen, vervat in een uittredingsplan.
6. Het algemeen bestuur stelt binnen drie maanden nadat het besluit tot uittreding is ontvangen een ontwerp vast voor de aanpassing van de gemeenschappelijke regeling aan de gevolgen van de uittreding en zendt dit ontwerp aan de deelnemers met het verzoek binnen drie maanden na verzending van dat ontwerp inzake de vaststelling ervan een besluit te nemen.

Artikel 24 Uittredingsplan

1. Het uittredingsplan bepaalt de wijze van berekening van de financiële gevolgen van de uittreding, waaronder in ieder geval betreffen de voort te zetten verplichtingen van de uittredende deelnemer betreffende de rente en aflossing van geldleningen bedoeld in artikel 30, eerste lid, en andere langlopende verplichtingen met een resterende looptijd van ten minste 5 jaar.
2. Het uittredingsplan bevat een voorlopige berekening van de financiële gevolgen van de uittreding te betalen door de uittredende deelnemer, hierna te noemen de voorlopige uittreedsom.
3. Met het oog op het bepalen van de inhoud van het uittredingsplan wijst het dagelijks bestuur een onafhankelijke externe deskundige aan die in opdracht van het algemeen bestuur het concept-uittredingsplan voorbereidt. De kosten voor het inschakelen van een onafhankelijke externe deskundige komen voor rekening van de uittredende deelnemer.
4. Het dagelijks bestuur wijst de onafhankelijke externe deskundige aan op basis van een gezamenlijke voordracht van de uittredende deelnemer en de andere deelnemers in het algemeen bestuur. Indien geen overeenstemming kan worden bereikt over een gezamenlijke voordracht, wijst het algemeen bestuur de onafhankelijke externe deskundige aan op basis van een bindende voordracht van een selectiecommissie bestaande uit drie leden uit de deelnemers, waaronder in ieder geval een vertegenwoordiger van de uittredende deelnemer en een vertegenwoordiger van algemeen bestuur.
5. Ten minste zes maanden voorafgaand aan het moment van uittreding stelt het algemeen bestuur het uittredingsplan en de voorlopige uittreedsom vast. Het algemeen bestuur baseert de berekening van de voorlopige uittreedsom op de systematiek als bedoeld in het eerste lid en op de jaarrekening van het meest recent verstreken begrotingsjaar.
6. Uiterlijk zes maanden na het moment van uittreding stelt het algemeen bestuur de definitieve uittreedsom vast. Het algemeen bestuur baseert de berekening van de definitieve uittreedsom op de systematiek als bedoeld in artikel 32.
7. Bij de berekening van de kosten voor uittreding zoals bedoeld in het zesde lid wordt een risico-opslag van 10% op de uittreedsom toegepast om eventueel onvoorziene toekomstige kosten gerelateerd aan de uittreding te ondervangen. Deze opslag vrijwaart de uittredende deelnemer van alle toekomstige onvoorzienbare kosten.
8. Bij de voorbereiding van het concept uittredingsplan biedt het algemeen bestuur de uittredende deelnemer de keuze tussen een betaling van de uittreedsom in een aantal termijnen of voor betaling van de uittreedsom in een keer. In het uittredingsplan bepaalt het algemeen bestuur conform de voorkeur van de uittredende deelnemer of de uittredende deelnemer de uittreedsom in een daarbij te bepalen aantal termijnen of in een keer dient te betalen.

Uitleg: Abc = gewijzigde tekst; Abc = toegevoegde tekst/artikel/lid; Abc = verwijderde tekst/artikel/lid

Artikel 25 Te vergoeden kosten van uittreding

1. De voorlopige, respectievelijk de definitieve uittreedsom bestaat uitsluitend uit een vergoeding ter compensatie van frictiekosten en desintegratiekosten, onder aftrek van eventuele baten.
2. Onder frictiekosten worden verstaan alle incidentele kosten te maken door het recreatieschap die het directe gevolg van de beslissing tot uittreding van een deelnemer zijn.
3. Onder desintegratiekosten worden verstaan alle kosten direct dan wel toekomstig te maken dan wel te dragen door het recreatieschap die samenhangen met de afbouw van overcapaciteit in personele en materiële sfeer en andere verplichtingen, de afbouw van risico's daarbij inbegrepen, ontstaan als direct gevolg van de uittreding.
4. Het recreatieschap brengt alle frictiekosten en desintegratiekosten, onder aftrek van eventuele baten, in rekening bij de uittredende deelnemer. De uittredende deelnemer is verplicht tot betaling van de definitieve uittreedsom, binnen drie maanden nadat het algemeen bestuur de definitieve uittreedsom, als bedoeld in artikel 33, zesde lid, heeft vastgesteld, tenzij in het uittredingsplan overeenkomstig artikel 33, achtste lid, anders is vastgelegd.
5. Kosten die de uittredende deelnemer maakt ter voorbereiding op of als gevolg van de beslissing tot uittreding komen voor rekening van de deelnemer.
6. De raming en berekening van de kosten voor uittreding worden gebaseerd op de feiten en omstandigheden die bekend waren op het moment van de daadwerkelijke uittreding, bedoeld in artikel 32, derde lid.
7. Het recreatieschap is gehouden redelijkerwijs al het mogelijke te doen om de uittredingskosten zo laag mogelijk te houden. Het voorgaande behoeft niet te leiden tot wijziging van overeenkomsten met en verplichtingen jegens derden die zijn aangegaan respectievelijk bepaald voorafgaand aan het tijdstip van ontvangst door het algemeen bestuur van het besluit tot uittreding van de deelnemer.

Artikel 26 Wijziging

1. Deze regeling kan slechts worden gewijzigd bij gelijkluidend besluit van alle deelnemers, onverminderd het bepaalde in artikel 2, derde lid.

Artikel 27 Opheffing en liquidatie

1. Deze regeling kan worden opgeheven bij gelijkluidend besluit van tenminste tweederde van het aantal deelnemers.
2. In geval van opheffing van deze regeling geschiedt de liquidatie door het algemeen bestuur dat daarvoor de nodige regels stelt. Hierbij kan van bepalingen van deze regeling worden afgeweken.
3. Het liquidatieplan wordt door het algemeen bestuur, de deelnemers gehoord, vastgesteld.
4. Het dagelijks bestuur is belast met de uitvoering van het liquidatieplan.
5. Een voor- of nadelig saldo van de liquidatie wordt over de deelnemers verdeeld, respectievelijk omgeslagen op overeenkomstige wijze als de omslag van een exploitatietekort.

Hoofdstuk XI: HET ARCHIEF

Artikel 28 Archief

Artikel 33

Ten aanzien van de archiefbescheiden van het recreatieschap zijn de voorschriften omtrent de zorg, de bewaring en het beheer van de archiefbescheiden, alsmede de omtrent het toezicht

daarop, zoals die voor de provincie Noord-Holland zijn of nader worden vastgesteld, van overeenkomstige toepassing.

1. Het dagelijks bestuur draagt zorg voor de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap.
2. De directeur en de bestuurssecretaris zijn belast met het beheer van de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap, voor zover deze niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats.
3. Het algemeen bestuur stelt voorschriften vast voor het beheer van de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap, die nog niet naar de archiefbewaarplaats zijn overgebracht.
4. Het recreatieschap vormt één archief voor de eigen bedrijfsvoerings-, bestuurstaken en de door de deelnemers overgedragen (gedelegeerde) bevoegdheden.
5. Voor de bewaring van de over te brengen archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap wordt aangewezen de archiefbewaarplaats van Het Noord-Hollands Archief.
6. Met het toezicht op het beheer van de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap, voor zover deze niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats, is belast de archivaris van het Noord-Hollands Archief.
7. De archivaris van het Noord-Hollands Archief brengt tweejaarlijks aan het dagelijks bestuur verslag uit over het toezicht op het beheer van de archiefbescheiden van de organen van het recreatieschap, die nog niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats.
8. Het dagelijks bestuur brengt tweejaarlijks verslag uit aan het algemeen bestuur over de uitoefening van de aan hen opgedragen zorg voor de archiefbescheiden en de uitvoering van het archiefbeheer van de organen van het recreatieschap.
9. De deelnemers aan de regeling stellen tijdig aan het dagelijks bestuur de archiefbescheiden beschikbaar, die nodig zijn voor de uitvoering van de overgedragen taken.
10. In een verklaring van terbeschikkingstelling worden de periode van terbeschikkingstelling en het toezicht op het beheer van de ter beschikking gestelde archiefbescheiden vastgelegd.
11. In de verklaring kunnen nadere voorwaarden worden gesteld aan de terbeschikkingstelling.
12. Na opheffing van de gemeenschappelijke regeling worden de in het tweede lid bedoelde archiefbescheiden overgebracht naar de in het derde lid genoemde archiefbewaarplaats.

HOOFDSTUK XII: SLOTBEPALINGEN

Artikel 29 Duur en inwerkingtreding

1. Deze regeling is aangegaan voor onbepaalde tijd.

2. Deze (gewijzigde) regeling treedt in werking na publicatie.

3. De huidige financiële verdeelsleutels op grond van artikel 26, eerste lid alsmede de systematiek waarbij er tevens sprake is van een zelfstandige begroting en jaarrekening van de voormalige recreatieschappen Het Twiske en Landschap Waterland blijven, overeenkomstig bijlage 1, gehandhaafd totdat het algemeen bestuur van recreatieschap beslist om over te gaan tot integratie van de verdeelsleutels en integratie van de begrotingen en de jaarrekeningen van de beide voormalige recreatieschappen waarbij dan met betrekking tot de tekortfinanciering de bijdragepercentages zoals opgenomen in bijlage 2 bij deze gemeenschappelijke regeling van toepassing worden.

Uitleg: Abc = gewijzigde tekst; Abc = toegevoegde tekst/artikel/lid; Abc = verwijderde tekst/artikel/lid

4. De vigerende algemene verordening voor het recreatiegebied Het Twiske blijft gehandhaafd en kan, overeenkomstig het in deze gemeenschappelijke regeling bepaalde, in de toekomst worden gewijzigd of ingetrokken.

Artikel 30 Geschillenregeling

Voordat ten aanzien van een geschil, aangaande de uitvoering of toepassing, van deze regeling gerezen, de beslissing van een rechterlijke instantie wordt ingeroepen, wordt de zaak voorgelegd aan een geschillencommissie samen te stellen door gedeputeerde staten, in overleg met de dagelijkse besturen van de bij het geschil betrokken deelnemers.

Indien er geschillen ontstaan aangaande de uitvoering of toepassing van deze regeling, wordt het geschil als volgt opgelost:

a. de bij het geschil betrokken deelnemers treden met elkaar in overleg, indien dit niet resulteert in een oplossing wordt vervolgens;
b. door de bij het geschil betrokken deelnemers een mediator aangesteld, indien dit niet resulteert in een oplossing wordt vervolgens;
c. een geschillencommissie, samengesteld door gedeputeerde staten, in overleg met de dagelijkse besturen van de bij het geschil betrokken deelnemers, indien dit niet resulteert in een oplossing wordt vervolgens;
d. de beslissing van een rechterlijke instantie gevraagd.

Artikel 31 Evaluatie

1. Het bestuur draagt tenminste een keer in de vier jaar zorg voor een evaluatie van de regeling.
2. De evaluatie heeft onder meer, doch niet uitsluitend, tot doel na te gaan:
   a. of, en zo ja in welke mate, de met deze regeling beoogde samenwerking is gerealiseerd;
   b. of, en zo ja in welke mate, de bij deze regeling opgedragen taken, in het licht van de beoogde samenwerking, aanpassing behoeven.

Artikel 32 Citeertitel

Deze regeling kan worden aangehaald als 'Gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland’.

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 31 oktober 2023

Onderwerp: Wijziging van de gemeenschappelijke regelingen van de recreatieschappen Alkmaar- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Twiske-Waterland

Kenmerk: 2124830/2124864

Bijlagen 17
4x aanbiedingsbrieven per recreatieschap,
4x toelichting per recreatieschap,
4x gewijzigde gemeenschappelijke regeling per recreatieschap,
4x was-wordt document,
1x Ontwerp Kaart Twiske-Waterland.

1. Inleiding

Op 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) gewijzigd. De Wgr maakt (publiekrechtelijke) samenwerking tussen provincies, gemeenten en waterschappen mogelijk. Het doel van deze wijziging is dat volksvertegenwoordigers, in het geval van de provincie de leden van Provinciale Staten, meer invloed hebben op de besluitvorming van dit soort samenwerkingsverbanden en deze beter kunnen controleren. De wetswijziging heeft tot gevolg dat elke gemeenschappelijke regeling (GR) aangepast moet worden aan de nieuwe wetgeving. In opdracht van de besturen van de recreatieschappen is er een werkgroep opgericht, waarin in de provincie deelneemt, om het proces tot wijziging van de GR'en voor te bereiden en de daarvoor benodigde stukken op te stellen. Dit is onder begeleiding van Proof Adviseurs gedaan.

In de nu voorliggende voordracht wordt aan u Provinciale Staten van Noord-Holland gevraagd om goedkeuring te geven tot het wijzigen van de GR'en van de recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer (AUM), Groengebied Amstelland (GGA), Spaarnwoude (SPW) en Twiske-Waterland (TW). Het gaat bij deze vier GR'en om zogenaamde gemengde regelingen bestaande uit: colleges, gemeenteraden en Provinciale Staten van de deelnemers.

Een aantal van de wijzigingen van de Wgr leiden tot verplichte toepassingen en leiden soms tot een verplichte wijziging van de GR'en waarbij geen keuze gemaakt kan worden op de manier waarop deze wordt toegepast. Andere wijzigingen van de Wgr geven de deelnemers de vrijheid om te kiezen of zij de wijzigingen implementeren in de betreffende GR. Een aantal verplichte wijzigingen die direct uit de wet volgen zijn:

- Verlengen van de termijnen m.b.t. zienswijzen van 8 naar 12 weken;
- Aanpassing termijnen in de begrotingscyclus.

Een aantal verplichte wijzigingen die opgenomen moeten worden in de GR zelf zijn:

- Evaluatie van de GR;
- Uittredingsregeling;
- Informatieplicht;
- Inhoudelijke reactie op zienswijzen.

Bij een aantal bepalingen is er ruime vrijheid hoe deze worden meegenomen in de regeling:
- Gemeenschappelijke adviescommissie raden en staten (raden en staten hebben altijd de mogelijkheid dit in te stellen bij deze 4 recreatieschappen ongeacht of dit is opgenomen in de gemeenschappelijke regeling of niet);
- Indienen zienswijze op verschillende onderwerpen;
- Burgerparticipatie.

In bijgevoegde toelichtingen worden de bovenstaande punten bouwstenen van de gewijzigde GR'en genoemd. In de toelichtingen vindt u per recreatieschap een specifieke uitleg met betrekking tot de gemaakte keuzes. In deze voordracht is een samenvatting opgenomen van de wijzigingen (zie onderstaande tabel).

Er is voor gekozen om zo min mogelijk verschil te laten bestaan tussen de gemeenschappelijke regelingen van AUM, GGA, SPW en TW. Deze wens is nadrukkelijk door de provincie meegegeven en de overige deelnemers in de verschillende recreatieschappen waren het hier mee eens. Op deze manier is getracht zoveel mogelijk duidelijkheid te scheppen voor deelnemers die in meerdere recreatieschappen deelnemen zoals de provincie. In onderstaande tabel vindt u een algemene toelichting op de wijze waarop de wijzigingen van de Wgr zijn opgenomen in de gewijzigde GR'en:

Onderwerp	Advies	Toelichting
Gemeenschappelijke adviescommissie	Nee	De recreatieschappen zijn uitvoeringsgerichte organen en baseren zich daarvoor op gemeentelijk en provinciaal beleid. Dit is al vastgesteld door de raden en staten van de deelnemers. Daarnaast hebben zij de mogelijkheid om op verschillende documenten, zoals de begroting en gebiedsvisies een zienswijze kenbaar te maken. Hierdoor is er op dit moment geen noodzaak voor een gemeenschappelijke adviescommissie. Mocht deze in de toekomst wel wenselijk zijn dan is een adviescommissie op te richten zonder dat daar de GR zelf voor hoeft te worden aangepast.
Extra mogelijkheden voor het indienen van zienswijzen op door de recreatieschappen te nemen besluiten	Nee	Binnen de bestaande gemeenschappelijke regelingen hebben de raden en staten van de deelnemers al de mogelijkheid om als aanvulling op de begroting en de jaarrekening een zienswijze in te dienen op de kadernota en de gebiedsvisies. Hiermee worden de belangrijke financiële en strategische zaken die spelen binnen de recreatieschappen volledig gedekt. Aanvullende mogelijkheden tot het indienen van zienswijze zorgt voor grote bestuurlijke drukte. Terwijl de huidige bestuurlijke drukte al jaren als een probleem wordt ervaren door de deelnemers.
Burgerparticipatie	Ja	De Wgr schrijft voor dat er iets moet worden opgenomen met betrekking tot participatie. De afgelopen jaren hebben de 4 recreatieschappen op verschillende trajecten burgerparticipatie ingezet. Er is voor gekozen de opgedane ervaring te vertalen naar de GR'en van de recreatieschappen en hierin op te nemen. De AB's van de recreatieschappen stellen hier een verordening voor vast.
Toezicht op het bestuur	Ja	Met de gewijzigde GR en daaraan verbonden wijzigingen in de gemeente en provinciewet kunnen raden en staten een gezamenlijke enquête starten naar het gevoerde bestuur in de GR.
Evaluatie van de GR	Ja	In de gewijzigde Wgr staat dat een vorm van evaluatie moet worden opgenomen in de tekst van een GR. Voorstel is om 1 keer per 4 jaar te

		evalueren. Hiermee wordt beoogd te beoordelen of met de samenwerking het doel is gerealiseerd en de taken met het oog op die samenwerking eventueel aanpassing behoeven.
Uittreding	Ja	Landelijk is het beeld dat bij veel GR'en er te veel onduidelijkheid is over de spelregels en (financiële) gevolgen rond uittreding van deelnemers. Ook voor de recreatieschappen zijn de regels rond uittreding nu duidelijker opgenomen in de verschillende GR'en. De regels zijn nu voor AUM, GGA, SPW en TW hetzelfde.
Informatieplicht	Ja	In de gewijzigde Wgr is opgenomen dat GR'en een actieve informatieplicht hebben ten aanzien van de volksvertegenwoordigende organen van hun deelnemers. Dit is nu opgenomen in de GR van elk recreatieschap. Daarnaast is ervoor gekozen om vooruit te lopen op de inwerkingtreding van de artikelen 3.1 en 3.2 van de Wet open overheid met het oog op actieve openbaarmaking.
Wijze van reactie op zienswijzen	Ja	Maakt een inhoudelijke reactie van het DB op de zienswijzen die worden ingebracht door de raden en staten van deelnemers voorafgaand aan het feitelijke besluit door het algemeen bestuur verplicht.

2. Stemverhouding Twiske-Waterland

Naast de wijzigingen die nodig zijn door de gewijzigde Wgr is het ook noodzakelijk de stemverhoudingen bij TW te herzien. Door meerdere gemeentelijke fusies is de stemverhouding niet meer in balans. Daarnaast is er sprake van een aparte stemverhouding voor reguliere besluiten en één voor financiële aspecten (jaarstukken). Om de balans te herstellen en de stemverhouding te verduidelijken zit er in de concept GR een voorstel voor gewogen stemrecht en is er nog slechts sprake van één stemverdeling voor alle besluiten. Met als belangrijkste uitgangspunten:

- Hoogte participantenbijdrage is richtinggevend;
- Gewogen stemrecht financiële aspecten (jaarstukken) is leidend voor de samenvoeging;
- Noord-Holland en gemeente Amsterdam vormen samen geen meerderheid van stemmen;
- De drie grote steden Amsterdam, Zaanstad en Purmerend vormen samen geen meerderheid;
- Het stemgewicht van de provincie telt zwaar voor het verkrijgen van een meerderheid.

De voorgestelde stemverhouding is als volgt:

Naam deelnemer	Aantal Stemmen
Provincie Noord-Holland	6
Gemeente Amsterdam	5
Gemeente Edam-Volendam	2
Gemeente Landsmeer	2
Gemeente Oostzaan	1
Gemeente Purmerend	3
Gemeente Waterland	1
Gemeente Wormerland	1
Gemeente Zaanstad	4
Totaal	25 stemmen

Tot nu toe is het overigens nog nooit nodig geweest om gebruik te maken van de stemverhouding tijdens een vergadering van het algemeen bestuur. Besluiten zijn tot nu toe altijd in consensus genomen.

3. Proces en procedure

De recreatieschappen zijn gemengde regelingen, dit houdt in dat zowel de raden en staten en de colleges van de deelnemers deelnemen in deze regelingen. Conform artikel 51, lid 2 van de Wgr worden de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten en Provinciale Staten van Noord-Holland gevraagd om toestemming te verlenen voor het wijzigen van de GR'en van de recreatieschappen AUM, GGA, SPW en TW. De toestemming kan slechts onthouden worden wegens strijd met het recht of het algemeen belang.

Na dat Provinciale Staten toestemming heeft verleend zal Gedeputeerde Staten de gewijzigde regeling treffen. Wanneer hetzelfde proces succesvol is verlopen bij de overige deelnemers van elk recreatieschap zullen de algemeen besturen van de recreatieschappen de gewijzigde regelingen vaststellen. Vervolgens worden de gewijzigde regelingen door de provincie gepubliceerd.

4. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 69-2023

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 31 oktober 2023;

gelet op artikel 51 van de Wgr, artikel 35 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer, artikel 32 van de gemeenschappelijke regeling Groengebied Amstelland, artikel 35 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude en artikel 31 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland

besluiten:

1. Toestemming te verlenen aan Gedeputeerde Staten tot het treffen van de gewijzigde gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer;

2. Toestemming te verlenen aan Gedeputeerde Staten tot het treffen van de gewijzigde gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Groengebied Amstelland;

3. Toestemming te verlenen aan Gedeputeerde Staten tot het treffen van de gewijzigde gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude;

4. Toestemming te verlenen aan Gedeputeerde Staten tot het treffen van de gewijzigde gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland;

5. Het algemeen bestuur van elk van de hierboven genoemde recreatieschappen hierover te informeren.

Haarlem, 11 december 2023

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
J.Faber
AD/STG

Doorkiesnummer +31235145778
jescafaber@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d	**11-12-2023**
Commissie Bestuur	
Datum commissievergadering	**27-11-2023**

30 november 2023

Onderwerp: Voordrachten
-Wijziging van de gemeenschappelijke regelingen van de recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude, Twiske en Waterland
-Zienswijze Provinciale Staten op de financiële verordeningen van de recreatieschappen Alkmaarder - en Uitgeestermeer, Groengebied Amstellan Spaarnwoude, Twiske en Waterland

Advies commissie Bestuur:

De Voordrachten Wijziging van de gemeenschappelijke regelingen van de recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude, Twiske en Waterland en de Zienswijze Provinciale Staten op de financiële verordeningen van de recreatieschappen Alkmaarder - en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude, Twiske en Waterland beide als **hamerstukken** door te geleiden naar PS van 11 december 2023.

Uittreksel van het concept-verslag Bestuur 27 november 2023:

6 A-agenda Recreatie (recreatie en toerisme en waterschappen)
6.a.1 Wijziging van de gemeenschappelijke regelingen van de recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude, Twiske en Waterland
6.a.2 Zienswijze Provinciale Staten op de financiële verordeningen van de recreatieschappen Alkmaarder - en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude, Twiske en Waterland
Dit agendapunt betreft de Wijziging van de gemeenschappelijke regelingen van de recreatieschappen Alkmaar- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Twiske-Waterland en het aanpassen van de financiële verordeningen.

Op 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen gewijzigd met als doel het vergroten van de democratische legitimiteit van gemeenschappelijke regelingen (GR). Alle gemeenschappelijke regelingen in Nederland dienen uiterlijk op 1 juli 2024 deze wetswijziging te verwerken in hun eigen regeling.
Gedurende dit proces is er geconstateerd dat veel bepalingen die thuishoren in de financiële verordening van

de recreatieschappen waren opgenomen in de GR. Door middel van deze wijziging wordt dit hersteld en voldoen de financiële verordeningen van de recreatieschappen aan wet- en regelgeving.
Er liggen twee voordrachten voor waarmee 4 regelingen en 4 financiële verordeningen worden gewijzigd. Doel is PS hierover te adviseren.
De voorstellen voor wijziging van de gemeenschappelijke regelingen en de financiële verordeningen worden gevoegd behandeld.

Eerste termijn commissie
Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) heeft een aantal vragen:
1. Mogelijkheden voor burgerparticipatie worden vergroot. JA21 vindt burgerparticipatie belangrijk maar het is hier vaag geformuleerd. Daarom de vraag: binnen welke kaders vindt deze participatie plaats?
2. Wat is de afhandeling van de aanpassing van het werkingsgebied van het Twiske en zitten hier financiële consequenties voor de provincie aan vast of worden deze verhaald op de gemeenten bij toetreding?
3. Het negatief bedrijfsresultaat zal volgens artikel 9 lid 3 en 4, omgeslagen worden over een deel van de deelnemers i.p.v. volgens de normale verdeelsleutel. Deelnemers en twee derde van het algemeen bestuur moeten hiermee instemmen. Vraag: geldt dit voor toetreding of na toetreding? Geldt dit alleen voor bestaande deelnemers?

Mevrouw **Poot** (VVD) vraagt naar de betekenis van uittreding voor de financiën van een uittredende deelnemer en het ontstane financiële gat.

Statenlid **Korzelius** (GL) vraagt naar het waarom van artikel 9 lid 3 en 4. Tevens wil hij weten of een dergelijke situatie zich ooit heeft voorgedaan binnen de gemeenschappelijke regeling.

De heer **Klein** (ChristenUnie) vraagt hoe er nog wijzigingen aangebracht kunnen worden indien onvoorziene ontwikkelingen daar aanleiding toe geven. Hij benadrukt dat de ChristenUnie er voorstander van is om de verschillende verordeningen zo uniform mogelijk te formuleren.

De heer **Van der Heijden** (D66) bedankt GS en de ambtelijke organisatie voor de voordracht en spreekt zijn waardering uit voor de georganiseerde technische briefing.

De **voorzitter** bedankt de heer **Van der Heijden** (D66) voor de uitgesproken complimenten.

Mevrouw **Ten Ham** (PvdA) vraagt om verduidelijking van de participatie en is benieuwd naar opgedane kennis over de afgelopen vier jaar.

Eerste termijn GS
Gedeputeerde **Rommel** staat stil bij de participatie en zegt dat het slaat op participatie in de projecten en gebiedsvisies. Over de uittreding zegt zij dat de situatie waar lid 3 en 4 naar verwijzen, zich in de praktijk niet heeft voorgedaan. Zij verwijst daarbij naar de provinciale uittreding uit het Goois Natuurreservaat, maar dat was een andere regeling.

Statenlid **Korzelius** (GL) merkt op dat dit een stichting betrof.

Gedeputeerde **Rommel** wijst erop dat zij dit ook zo benoemde. Zij wilde slechts wijzen op de ervaring die de provincie heeft met uittredingen en zegt dat In geval van een uittreding, de resterende deelnemers het ontstane financiële gat moeten opvullen of de ambities bijstellen.
Ten aanzien van het Twiske zegt zij dat er geen aanleiding is om de verdeelsleutel aan te passen.

Tegen JA21 zegt de gedeputeerde dat het omslaan van het negatieve bedrijfsresultaat naar de deelnemers ook geldt voor de bedragen van vóór de toetreding.
In antwoord op de heer **Klein** (ChristenUnie) verklaart zij dat wijzigingen alleen via de raden en de staten (de deelnemers) doorgevoerd kunnen worden.

Tweede termijn commissie
Statenlid **Korzelius** (GL) vraagt of de provincie vooralsnog geen intenties heeft om uit de vier onderhavige recreatieschappen te treden.

Tweede termijn GS
Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat de provincie deze intenties niet heeft.

De **voorzitter** concludeert dat de voordrachten als hamerstukken in de PS-vergaderingen mogen worden gebracht.

Provincie Noord-Holland

PS-vergadering

Dossiernummer	13630
Extern Zaak ID	2124855
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	11 december 2023
Agendapunt	8.h
Titel	Zienswijze PS op financiële verordeningen recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Twiske-Waterland (VD-70).
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Ingekomen stukken ter kennisname	30 november 2023
PS-vergadering	**11 december 2023**

Toelichting

In verband met de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen dienen de gemeenschappelijke regelingen (GR) van de recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Twiske-Waterland te worden gewijzigd. Gedurende dit proces is er geconstateerd dat veel bepalingen die thuishoren in de financiële verordening (FV) van de recreatieschappen waren opgenomen in de GR. Door middel van deze wijziging wordt dit hersteld en voldoen de FV'en van de recreatieschappen aan wet- en regelgeving.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
M.W. Vos
CZ/FIN/SKA

Telefoonnummer +31235145010
vosm@noord-holland.nl

Verzenddatum

– 1 NOV. 2023

Kenmerk
2124855/2124902

Uw kenmerk

Betreft: Zienswijze Provinciale Staten op de financiële verordeningen van de recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Twiske-Waterland

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over Zienswijze Provinciale Staten op de financiële verordeningen van de recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Twiske-Waterland.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
E.A.S. Rommel

5 bijlage(n)

1. Voordracht
2. Financiële verordening AUM
3. Financiële verordening GGA
4. Financiële verordening SPW
5. Financiële verordening TW

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Verordening financieel beheer
Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer

Uitleg aanpassingen:

Abc = gewijzigde tekst

Abc = toegevoegde tekst door overzetting vanuit de GR (én geactualiseerd op grond van WGR)

Abc = nieuw toegevoegd

Ter geleide

Met ingang van 2023 is het de verantwoordelijkheid van het DB om verantwoording af te leggen over de rechtmatigheid van de beheershandelingen van het schap. Om deze verantwoording onderbouwd te kunnen afleggen wordt de interne controle van het schap uitgebreid.
Deze financiële verordening is vanwege deze ontwikkelingen aangevuld met afspraken over de wijze van verantwoorden over rechtmatigheid en de nadere inrichting van de interne controle daartoe.

Verordening financieel beheer Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer

Het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke regeling Alkmaarder- en Uitgeestermeer;

gelezen het voorstel van het dagelijks bestuur van Alkmaarder- en Uitgeestermeer d.d. dd-mm-jjjj

gelet op Wet gemeenschappelijk regeling artikel 59 en overeenkomstig het bepaalde in artikel 190 tot en met 219 Provinciewet;

besluit vast te stellen de Verordening financieel beheer Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer:

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsbepaling
In deze verordening wordt verstaan onder:

a. Schap:
Het openbaar lichaam Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer, als bedoeld in artikel 2 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer

b. Algemeen bestuur (AB):
Het algemeen bestuur van het schap, als bedoeld in artikel 6.1 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer

c. Dagelijks bestuur (DB):
Het dagelijks bestuur van het schap, als bedoeld in artikel 11.1 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer

d. Uitvoeringsorganisatie:
De organisatie die in opdracht van het algemeen bestuur van het recreatieschap belast is met het dagelijks gebiedsbeheer, het financieel beheer, de beleidsvoorbereiding en de planvorming en -uitvoering.

e. Budgethouder:
De directeur van de uitvoeringsorganisatie of een door hem aangewezen functionaris

f. BBV:
Het Besluit begroting en verantwoording voor provincies en gemeenten

g. Administratie:
Het systematisch verzamelen, vastleggen, verwerken en verstrekken van informatie ten behoeve van het Algemeen bestuur, het functioneren en het beheersen van (onderdelen van) de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer en ten behoeve van de verantwoording die daarover moet worden afgelegd

h. Rechtmatigheid:
Het in overeenstemming zijn met de financiële beheersmaatregelen opgenomen in geldende wet- en regelgeving

i. Doelmatigheid :
Het realiseren van bepaalde prestatie met een zo beperkt mogelijke inzet van middelen

j. Doeltreffendheid:
De mate waarin de beoogde maatschappelijke effecten van het beleid ook daadwerkelijk worden behaald

k. Investeringskrediet:
Een budget voor het realiseren van een investering

l. Investering:
Een opoffering in tijd, geld of menskracht waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt

Hoofdstuk 2 Begroting en verantwoording

Artikel 2 Uitgangspunten begroting

1. De jaarlijks door het DB op te stellen ontwerpbegroting (concept Programmabegroting inclusief meerjarenbegroting) van het recreatieschap wordt opgesteld binnen de grenzen van het vastgestelde beleid en bevat een specificatie van de begrote participantenbijdragen.
2. De bedragen van de (meerjaren)begroting kunnen worden herzien op basis van de ramingen voor de loon- en prijsontwikkeling, conform de geldende uitgangspunten zoals jaarlijks vastgesteld in de 'Kadernota'.
3. Begrotingsvoorstellen die afwijken van het bepaalde in voorgaande leden worden door het DB met een afzonderlijke toelichting voorgelegd aan het AB.
4. In de jaarbegroting en meerjarenbegroting wordt, voor het jaar waarop de begroting betrekking heeft, de aan het recreatieschap geraamde verschuldigde bijdrage per deelnemer als bedoeld in het volgende lid.
5. De participantenbijdragen worden ten laste gebracht van de deelnemers volgens een door de deelnemers bij het vaststellen van deze verordening overeengekomen of later gewijzigde verdeelsleutel, welke als bijlage 1 bij deze verordening is gevoegd en welke bijlage deel uitmaakt van deze verordening.
6. De deelnemers zijn gehouden hun in de begroting geraamde bijdrage bij wijze van voorschot te voldoen, in twee termijnen en wel op 1 januari en 1 juli van het begrotingsjaar.

Artikel 3 Inrichting begroting

1. Het AB stelt per bestuursperiode de indeling van de begroting vast conform het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV).
2. Bij de begroting wordt een overzicht gegeven van de raming per programma. Bij de jaarverslaggeving wordt een overzicht gegeven van de realisatie per programma en de bijdrage per deelnemer.
3. De begroting voor het komende jaar bevat een meerjarenbegroting over een periode van drie jaar, om de in de begroting opgenomen ramingen te kunnen plaatsen in een meerjarenperspectief.
4. In de begroting wordt van nieuwe investeringen het benodigde investeringskrediet weergegeven met de afschrijvingstermijnen en de uit de investeringen voortvloeiende kapitaallasten (meerjarig).

Artikel 4 Procedure voorbereiden en vaststellen begroting

1. Het DB zendt de ontwerpbegroting (concept Programmabegroting inclusief de meerjarenbegroting), vergezeld van een toelichting binnen de wettelijk voorgeschreven termijn aan de raden van de deelnemende gemeenten en Provinciale Staten van de deelnemende provincie en gelijktijdig aan het AB.
2. De raden van de deelnemende gemeenten en Provinciale Staten van de deelnemende provincie kunnen binnen de wettelijk voorgeschreven termijn bij het DB hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen .
3. Het DB stelt de raden en provinciale staten voorafgaande aan het vaststellen van de begroting schriftelijk en gemotiveerd in kennis van zijn oordeel over de zienswijze, bedoeld in het tweede lid, alsmede van de eventuele conclusies die het daaraan verbindt.
4. Het AB stelt de begroting, meerjarenbegroting en eventueel gewijzigd investeringsschema vast binnen de wettelijk voorgeschreven termijn.

Artikel 5 Uitvoering begroting

1. Het DB waarborgt dat de uitvoering van de begroting rechtmatig, doelmatig en doeltreffend verloopt.
2. Het DB draagt er zorg voor dat de begrote lasten en baten door middel van kosten toerekening eenduidig zijn toegewezen aan het programma.

Artikel 6 Autorisatie begroting, investeringskredieten en begrotingswijziging

1. Het AB geeft met het vaststellen van de begroting opdracht aan het DB om de doelstellingen te realiseren en diensten te verlenen.
2. Het AB autoriseert met het vaststellen van de begroting de totale lasten en de totale baten per programma.

3. Het DB draagt er zorg voor dat de lasten, zoals is geautoriseerd in de begroting, niet worden overschreden.
4. Indien het DB voorziet dat een programma of investeringskrediet dreigt te worden overschreden, wordt dit door het DB aan het AB gemeld. Dit kan middels de tussentijdse rapportages of middels een voorstel voor wijziging van het budget van het betreffende programma of investeringskrediet of een voorstel tot bijstelling van het beleid. Het DB legt dit aan het AB ter autorisatie voor.
5. Voor investeringen in de loop van het begrotingsjaar, die niet in de begroting zijn opgenomen, legt het DB voor het aangaan van verplichtingen een investeringsvoorstel en een voorstel voor het autoriseren van het investeringskrediet aan het AB voor. Voor deze procedure gelden volgens de Wet gemeenschappelijke regelingen dezelfde termijnen als voor de begroting.

Artikel 7 Tussentijdse rapportage

1. Het DB informeert het AB eenmaal per jaar (in het najaar) door middel van een tussentijdse rapportage over de realisatie van de begroting van het recreatieschap van het lopende jaar.
2. De tussentijdse rapportage bevat:
   a. Een analyse van de uitkomsten ten opzichte van de begroting;
   b. Een vooruitblik op het verwachte jaarresultaat;
   c. Een overzicht van de bestede investeringskredieten;
3. In de tussentijdse rapportages worden afwijkingen op investeringskredieten en afwijkingen op de raming van baten en lasten boven de 10% met een ondergrens van € 10.000 toegelicht.

Artikel 8 Jaarstukken

1. Het DB maakt elk jaar de rekening van het voorafgaande jaar op conform wet- en regelgeving. De jaarstukken bevatten in ieder geval:
   a. Een programmaverantwoording;
   b. De verplichte paragrafen;
   c. Een balans, inclusief een uitgebreide toelichting hierop en een overzicht van de baten en lasten van het voorafgaande jaar;
   d. Een verklaring over de rechtmatigheid van de beheershandelingen.
2. In de jaarrekening wordt van de investeringen de uitputting van de geautoriseerde investeringskredieten en de actuele raming van de totale uitgaven weergegeven.
3. Het DB zendt binnen de wettelijk voorgeschreven termijn de voorlopige jaarrekening eventueel vergezeld van zijn opmerkingen en vergezeld van een verantwoording van het financieel beleid aan de raden van deelnemende gemeenten, aan Provinciale Staten van de deelnemende provincie en aan het AB onder overlegging van een afschrift van het verslag van het onderzoek naar de deugdelijkheid van de jaarrekening, ingesteld door de hiertoe door het AB aangewezen certificerend accountant(s).
4. De raden en provinciale staten kunnen binnen de wettelijk voorgeschreven termijn bij het DB hun zienswijze over de resultaatbestemming naar voren brengen. Het DB reageert gemotiveerd op deze zienswijzen en voegt zijn reactie op deze zienswijzen bij de ontwerpjaarrekening.
5. Het AB stelt de jaarrekening vast binnen de wettelijk voorgeschreven termijn alsmede de bijdragen die de deelnemers betalen in het eventuele exploitatietekort.
6. De vaststelling van de jaarrekening strekt het bestuur tot decharge.

Artikel 9 Negatief saldo

1. Het negatief saldo omvat het exploitatietekort verminderd met de begrote participantenbijdragen en met de begrote dekking uit bestemmingsreserves en de algemene reserve, conform de nota reserves en voorzieningen.
2. Wanneer in de jaarrekening sprake is van een negatief saldo over enig boekjaar besluit het AB of dit:
   a. voor zover de reserves daarvoor toereikend zijn, ten laste gebracht worden van de door het recreatieschap gevormde reserves.
   b. voor zover de reserves niet toereikend zijn, wordt een negatief saldo ten laste gebracht van de deelnemers volgens de op grond van in bijlage 1 vastgestelde verdeelsleutel. De deelnemers voldoen hun aanvullende bijdrage op grond van dit lid binnen 60 dagen na de vaststelling van de jaarrekening.
3. Het AB is bevoegd te bepalen dat het nadelige exploitatiesaldo van één of meer daartoe bij de meerjarenbegroting aangewezen voorzieningen of onderdelen der exploitatie, niet wordt

omgeslagen overeenkomstig de hierboven genoemde verdeelsleutel, maar geheel of gedeeltelijk rechtstreeks ten laste wordt gebracht van een of meer deelnemers.

4. Een besluit van het AB als bedoeld in voorgaande lid dient met instemming van tenminste twee-derde van het aantal deelnemers te worden genomen, waaronder de deelnemers aan wie het negatief exploitatiesaldo gaat worden omgeslagen.

Artikel 10 Positief saldo

Indien de jaarrekening inclusief de voorgeschoten participantenbijdragen sluit met een positief saldo van de exploitatie besluit het AB of dit:

a. geheel of gedeeltelijk zal worden toegevoegd aan de algemene reserve, doch alleen en voor zover het door het AB vastgestelde maximum plafond van de reserve nog niet is bereikt, dan wel;
b. geheel of gedeeltelijk zal worden toegevoegd aan een of meerdere bestemmingsreserves, dan wel;
c. geheel of gedeeltelijk zal worden uitgekeerd aan de deelnemers in de verhouding, waarin zij volgens de verdeelsleutel in bijlage 1 bijdragen in het exploitatietekort.

Het voorgaande met inachtneming van artikel 8 lid 4.

Artikel 11 Garantstellingen

1. Voor de betaling van rente en aflossing van door het recreatieschap te sluiten geldleningen en in rekening-courant op te nemen gelden staan de deelnemers garant.
2. De deelnemers nemen aan de garantie deel in de verhouding waarin zij volgens de verdeelsleutel in bijlage 1 bijdragen in het exploitatietekort.
3. Indien uit deze bepaling in enig jaar voor de deelnemers betalingen voortvloeien, zullen deze na afwikkeling van het exploitatietekort of -overschot worden verrekend.

Artikel 12 Fiscale aspecten

1. Het recreatieschap maakt binnen de Wet OB gebruik van de koepelvrijstelling voor de btw voor alle activiteiten met uitzondering van de btw-ondernemersactiviteiten. Daarbij worden jaarlijks de werkelijk gemaakte btw-kosten voor activiteiten die onder de koepelvrijstelling vallen, gemeld aan de participanten, zodat zij die kosten kunnen indienen bij het btw compensatiefonds. Deze kosten worden verdeeld over de participanten op basis van de in bijlage 1.
2. Om van de koepelvrijstelling voor de btw gebruik te mogen maken, mogen de reserves niet onbeperkt toenemen. Daarom wordt door het AB in de Programmabegroting een maximum plafond vastgesteld voor de algemene reserve.

Hoofdstuk 3 Financieel beleid

Artikel 13 Waardering en afschrijving vaste activa

De kaders voor activering, waardering en afschrijving van vaste activa worden separaat beschreven in de Nota activeren, waarderen en afschrijven. Het AB stelt deze nota vast.

Artikel 14 Reserves en voorzieningen

De kaders voor het instellen/vormen en het gebruik van reserves en voorzieningen worden beschreven in de Nota reserves en voorzieningen. Het AB stelt deze nota vast.

Artikel 15 Financieringsfunctie

1. Het schap neemt ten aanzien van de financieringsfunctie de Wet Financiering Decentrale Overheden (wet FIDO) en daarmee ook de Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (wet RUDDO) in acht;
2. Het AB stelt het Financieringsstatuut vast. Daarin zijn voor de financieringsfunctie kaders opgenomen voor het risicobeheer, financiering, kasbeheer en relatiebeheer.

Artikel 16 Kostprijsberekening

1. Voor het bepalen van de geraamde kostprijs van goederen, werken en diensten van de gemeenschappelijke regeling, die worden geleverd aan overheidsbedrijven en derden, wordt een systeem van kostentoerekening gehanteerd. Bij de kostentoerekening worden naast de directe kosten de indirecte kosten betrokken, die rechtstreeks samenhangen met de door de gemeenschappelijke regeling verleende diensten.

2. Bij de kosten worden betrokken de kapitaallasten van de in gebruik zijnde activa.
3. Voor de inzet van materiele activa worden naast directe kosten, indirecte kosten en afschrijvingskosten, de rente voor de financiering van het actief toegerekend. Deze rente is een vergoeding voor de inzet van vreemd vermogen en van eigen vermogen. De rentepercentages voor deze vergoeding worden bij de behandeling van de begroting van de gemeenschappelijke regeling vastgesteld.

Artikel 17 Prijzen economische activiteiten

1. Voor de levering van goederen, diensten of werken aan overheidsbedrijven en derden en met welke bijbehorende activiteiten de gemeenschappelijke regeling in concurrentie met marktpartijen treedt, wordt tenminste de geraamde integrale kostprijs in rekening gebracht. Bij afwijking doet het DB vooraf voor elk van deze activiteiten afzonderlijk een voorstel aan het AB waarin het publiek belang van de activiteit wordt gemotiveerd.
2. Bij het verstrekken van leningen of garanties aan overheidsbedrijven en derden brengt de gemeenschappelijke regeling de geraamde integrale kosten in rekening. Bij afwijking doet het DB vooraf een voorstel aan het AB waarin het publiek belang van de lening of garantie wordt gemotiveerd.

Hoofdstuk 4 Paragrafen

Artikel 18 Paragrafen

Bij de begroting en de jaarstukken neemt het DB conform het Besluit begroting en verantwoording minimaal de verplichte onderdelen van de paragrafen Bedrijfsvoering, Financiering, Onderhoud kapitaalgoederen, Grondbeleid, Verbonden partijen en Weerstandsvermogen en risicobeheersing op.

Hoofdstuk 5 Financiële organisatie en financieel beheer

Artikel 19 Administratie

De administratie is zodanig van opzet en werking, dat zij dienstbaar is voor:

a. Het sturen en beheersen van activiteiten en processen in de organisatie;
b. Het verstrekken van informatie over ontwikkelingen in de omvang van activa met economisch nut, activa met maatschappelijk nut, voorraden, vorderingen en schulden;
c. Het verschaffen van informatie over uitputting van toegekende budgetten en investeringskredieten;
d. Het afleggen van verantwoording over de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde bestuur in relatie tot de gestelde beleidsdoelen, de begrotingen relevante wet- en regelgeving;
e. Het voldoen aan de inlichtingenverplichting die op grond van artikel 15, tweede lid, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten aan de deelnemers wordt opgelegd;
f. De controle van de registratie van gegevens als zodanig en van de daaraan ontleende informatie, alsmede voor de controle op de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde bestuur in relatie tot de gestelde beleidsdoelen, de begroting en relevante weten regelgeving.

Artikel 20 Financiële organisatie

Het DB zorgt voor en legt vast:

1. Voor een adequate scheiding van taken, functies, bevoegdheden, verantwoordelijkheden;
2. De verlening of goedkeuring van mandaten en volmachten aan de budgethouder voor het aangaan van verplichtingen ten laste van de toegekende budgetten en investeringskredieten;
3. Het beleid en de interne regels voor het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik van regelingen en eigendommen, opdat aan de eisen van rechtmatigheid, controle en verantwoording wordt voldaan;
4. Het beleid en de interne regels voor de inkoop en de aanbesteding van goederen, werken en diensten en diensten met inachtneming van geldende regels vanuit de Europese Unie.

Artikel 21 Interne controle

1. Het DB zorgt ten behoeve van het getrouwe beeld van de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling en de rechtmatigheid van de baten en lasten en de balans-mutaties voor de jaarlijkse interne toetsing van de getrouwheid van de informatieverstrekking en de rechtmatigheid van de beheershandelingen. Bij afwijkingen neemt het DB maatregelen tot herstel.
2. Ten behoeve van deze stelselmatige toetsing draagt het DB zorg voor een controleplan. Voor de uitvoering van dit plan en de jaarlijkse actualisatie is de uitvoeringsorganisatie verantwoordelijk. Dit plan borgt de regelmatige toetsing van de bedrijfsprocessen, op juistheid, volledigheid en tijdigheid van de bestuurlijke informatievoorziening, op de rechtmatigheid van beheers handelingen en op misbruik en oneigenlijk gebruik.

Artikel 22 Verantwoording over de rechtmatigheid

1. Het DB verantwoordt zich over de rechtmatigheid van de beheershandelingen conform de bepalingen van het BBV met een rechtmatigheidsverantwoording en toelichting in de paragraaf Bedrijfsvoering.
2. Voor het rechtmatigheidsoordeel stelt het AB de verantwoordingsgrens vast op 3%. Deze grens van 3% geldt afzonderlijk voor zowel fouten als onzekerheden.
3. Het DB rapporteert in de paragraaf Bedrijfsvoering over alle bevindingen omtrent de financiële rechtmatigheid waardoor in het voorkomende geval de verantwoordingsgrens wordt overschreven en verder over alle bevindingen die het DB relevant acht voor de lezer van de jaarrekening.

Hoofdstuk 6 Slotbepalingen

Artikel 23 Intrekken oude verordening en overgangsrecht

De Financiële verordening vastgesteld op 15 december 2022 wordt ingetrokken, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de jaarrekening (en deelverantwoordingen) van het verslagjaar 2024.

Artikel 24 Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt in werking op dd-mm-jjjj. *[nadat de gewijzigde GR in werking is getreden]*
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening financieel beheer Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur van Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer op dd-mm-jjjj.

De vice-voorzitter,

S.M. Nieuwland

BIJLAGE 1 VERDEELSLEUTEL VERORDENING FINANCIEEL BEHEER

1. De verdeelsleutel wordt bepaald om het aandeel van de deelnemers in de uitgaven aan gezamenlijke activiteiten, en de verantwoordelijkheid in de dekking van het exploitatietekort vast te stellen.

2. Het AB is bevoegd de verdeelsleutel te bepalen. Een dergelijk besluit van het AB dient met unanieme instemming van alle deelnemers te worden genomen.

3. Met ingang van 1 januari 2024 is de verdeelsleutel voor het recreatieschap zoals in onderstaande tabel is aangegeven m.b.t. deelgebied AUM:

Deelnemer	Aandeel in de verdeelsleutel
Gemeente Beverwijk	4,3 %
Gemeente Heemskerk	2,9 %
Gemeente Uitgeest	5,2 %
Gemeente Alkmaar	7,1 %
Gemeente Zaanstad	23,7 %
Gemeente Castricum	5,2 %
Gemeente Heiloo	2,4 %
Provincie Noord-Holland	49,2 %

4. Met ingang van 1 januari 2024 is de verdeelsleutel voor het recreatieschap zoals in onderstaande tabel is aangegeven m.b.t. deelgebied IJZ:

Deelnemer	Aandeel in de verdeelsleutel
Gemeente Beverwijk	13,63 %
Gemeente Heemskerk	12,03 %
Gemeente Uitgeest	4,28 %
Gemeente Zaanstad	19,96 %
Provincie Noord-Holland	50,10 %

Verordening financieel beheer
Recreatieschap Groengebied Amstelland

Uitleg aanpassingen:

Abc = gewijzigde tekst

Abc = toegevoegde tekst door overzetting vanuit de GR (én geactualiseerd op grond van WGR)

Abc = nieuw toegevoegd

Ter geleide

Met ingang van 2023 is het de verantwoordelijkheid van het DB om verantwoording af te leggen over de rechtmatigheid van de beheershandelingen van het schap. Om deze verantwoording onderbouwd te kunnen afleggen wordt de interne controle van het schap uitgebreid.
Deze financiële verordening is vanwege deze ontwikkelingen aangevuld met afspraken over de wijze van verantwoorden over rechtmatigheid en de nadere inrichting van de interne controle daartoe.

Verordening financieel beheer Recreatieschap Groengebied Amstelland

Het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Groengebied Amstelland;

gelezen het voorstel van het dagelijks bestuur van Groengebied Amstelland d.d. dd-mm-jjjj;

gelet op Wet gemeenschappelijk regeling (hierna: WGR) artikel 59 en overeenkomstig het bepaalde in artikel 190 tot en met 219 Provinciewet;

besluit vast te stellen de Verordening financieel beheer Recreatieschap Groengebied Amstelland:

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsbepaling
In deze verordening wordt verstaan onder:

a. Schap:
Het openbaar lichaam Recreatieschap Groengebied Amstelland, als bedoeld in artikel 2 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Groengebied Amstelland

b. Algemeen bestuur (AB):
Het algemeen bestuur van het schap, als bedoeld in artikel 4.1 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Groengebied Amstelland

c. Dagelijks bestuur (DB):
Het dagelijks bestuur van het schap, als bedoeld in artikel 9.1 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Groengebied Amstelland

d. Uitvoeringsorganisatie:
De organisatie die in opdracht van het algemeen bestuur van het recreatieschap belast is met het dagelijks gebiedsbeheer, het financieel beheer, de beleidsvoorbereiding en de planvorming en -uitvoering.

e. Budgethouder:
De directeur van de uitvoeringsorganisatie of een door hem aangewezen functionaris

f. BBV:
Het Besluit begroting en verantwoording voor provincies en gemeenten

g. Administratie:
Het systematisch verzamelen, vastleggen, verwerken en verstrekken van informatie ten behoeve van het Algemeen bestuur, het functioneren en het beheersen van (onderdelen van) de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Groengebied Amstelland en ten behoeve van de verantwoording die daarover moet worden afgelegd

h. Rechtmatigheid:
Het in overeenstemming zijn met de financiële beheersmaatregelen opgenomen in geldende wet- en regelgeving

i. Doelmatigheid :
Het realiseren van bepaalde prestatie met een zo beperkt mogelijke inzet van middelen

j. Doeltreffendheid:
De mate waarin de beoogde maatschappelijke effecten van het beleid ook daadwerkelijk worden behaald

k. Investeringskrediet:
Een budget voor het realiseren van een investering

l. Investering:
Een opoffering in tijd, geld of menskracht waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt

Hoofdstuk 2 Begroting en verantwoording

Artikel 2 Uitgangspunten begroting

1. De jaarlijks door het DB op te stellen ontwerpbegroting (concept Programmabegroting inclusief meerjarenbegroting) van het recreatieschap wordt opgesteld binnen de grenzen van het vastgestelde beleid en bevat een specificatie van de begrote participantenbijdragen.
2. De bedragen van de (meerjaren)begroting kunnen worden herzien op basis van de ramingen voor de loon- en prijsontwikkeling en inwoneraantallen, conform de geldende uitgangspunten zoals jaarlijks vastgesteld in de 'Kadernota'.
3. Begrotingsvoorstellen die afwijken van het bepaalde in voorgaande leden worden door het DB met een afzonderlijke toelichting voorgelegd aan het AB.
4. In de jaarbegroting en meerjarenbegroting wordt, voor het jaar waarop de begroting betrekking heeft, de aan het recreatieschap geraamde verschuldigde bijdrage per deelnemer als bedoeld in het volgende lid vermeld.
5. De participantenbijdragen worden ten laste gebracht van de deelnemers volgens een door de deelnemers bij het vaststellen van deze verordening overeengekomen of later gewijzigde verdeelsleutel, welke als bijlage 1 bij deze verordening is gevoegd en welke bijlage deel uitmaakt van deze verordening.
6. De deelnemers zijn gehouden hun in de begroting geraamde bijdrage bij wijze van voorschot te voldoen, in twee termijnen en wel op 1 januari en 1 juli van het begrotingsjaar.

Artikel 3 Inrichting begroting

1. Het AB stelt per bestuursperiode de indeling van de begroting vast conform het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV).
2. Bij de begroting wordt een overzicht gegeven van de raming per programma. Bij de jaarverslaggeving wordt een overzicht gegeven van de realisatie per programma en de bijdrage per deelnemer.
3. De begroting voor het komende jaar bevat een meerjarenbegroting over een periode van drie jaar, om de in de begroting opgenomen ramingen te kunnen plaatsen in een meerjarenperspectief.
4. In de begroting wordt van nieuwe investeringen het benodigde investeringskrediet weergegeven met de afschrijvingstermijnen en de uit de investeringen voortvloeiende kapitaallasten (meerjarig).

Artikel 4 Procedure voorbereiden en vaststellen begroting

1. Het DB zendt de ontwerpbegroting (concept Programmabegroting inclusief de meerjarenbegroting), vergezeld van een toelichting binnen de wettelijk voorgeschreven termijn aan de raden van de deelnemende gemeenten en Provinciale Staten van de deelnemende provincie en gelijktijdig aan het AB.
2. De raden van de deelnemende gemeenten en Provinciale Staten van de deelnemende provincie kunnen binnen de wettelijk voorgeschreven termijn bij het DB hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen .
3. Het DB stelt de raden en provinciale staten voorafgaande aan het vaststellen van de begroting schriftelijk en gemotiveerd in kennis van zijn oordeel over de zienswijze, bedoeld in het tweede lid, alsmede van de eventuele conclusies die het daaraan verbindt.
4. Het AB stelt de begroting, meerjarenbegroting en eventueel gewijzigd investeringsschema vast binnen de wettelijk voorgeschreven termijn.

Artikel 5 Uitvoering begroting

1. Het DB waarborgt dat de uitvoering van de begroting rechtmatig, doelmatig en doeltreffend verloopt.
2. Het DB draagt er zorg voor dat de begrote lasten en baten door middel van kosten toerekening eenduidig zijn toegewezen aan het programma.

Artikel 6 Autorisatie begroting, investeringskredieten en begrotingswijziging

1. Het AB geeft met het vaststellen van de begroting opdracht aan het DB om de doelstellingen te realiseren en diensten te verlenen.
2. Het AB autoriseert met het vaststellen van de begroting de totale lasten en de totale baten per programma.

3. Het DB draagt er zorg voor dat de lasten, zoals is geautoriseerd in de begroting, niet worden overschreden.
4. Indien het DB voorziet dat een programma of investeringskrediet dreigt te worden overschreden, wordt dit door het DB aan het AB gemeld. Dit kan middels de tussentijdse rapportages of middels een voorstel voor wijziging van het budget van het betreffende programma of investeringskrediet of een voorstel tot bijstelling van het beleid. Het DB legt dit aan het AB ter autorisatie voor.
5. Voor investeringen in de loop van het begrotingsjaar, die niet in de begroting zijn opgenomen, legt het DB voor het aangaan van verplichtingen een investeringsvoorstel en een voorstel voor het autoriseren van het investeringskrediet aan het AB voor. Voor deze procedure gelden volgens de Wet gemeenschappelijke regelingen dezelfde termijnen als voor de begroting.

Artikel 7 Tussentijdse rapportage

1. Het DB informeert het AB eenmaal per jaar (in het najaar) door middel van een tussentijdse rapportage over de realisatie van de begroting van het recreatieschap van het lopende jaar.
2. De tussentijdse rapportage bevat:
   a. Een analyse van de uitkomsten ten opzichte van de begroting;
   b. Een vooruitblik op het verwachte jaarresultaat;
   c. Een overzicht van de bestede investeringskredieten;
3. In de tussentijdse rapportages worden afwijkingen op investeringskredieten en afwijkingen op de raming van baten en lasten boven de 10% met een ondergrens van € 10.000 toegelicht.

Artikel 8 Jaarstukken

1. Het DB maakt elk jaar de rekening van het voorafgaande jaar op conform wet- en regelgeving. De jaarstukken bevatten in ieder geval:
   a. Een programmaverantwoording;
   b. De verplichte paragrafen;
   c. Een balans, inclusief een uitgebreide toelichting hierop en een overzicht van de baten en lasten van het voorafgaande jaar;
   d. Een verklaring over de rechtmatigheid van de beheershandelingen.
2. In de jaarrekening wordt van de investeringen de uitputting van de geautoriseerde investeringskredieten en de actuele raming van de totale uitgaven weergegeven.
3. Het DB zendt binnen de wettelijk voorgeschreven termijn de voorlopige jaarrekening eventueel vergezeld van zijn opmerkingen en vergezeld van een verantwoording van het financieel beleid aan de raden van deelnemende gemeenten, aan Provinciale Staten van de deelnemende provincie en aan het AB onder overlegging van een afschrift van het verslag van het onderzoek naar de deugdelijkheid van de jaarrekening, ingesteld door de hiertoe door het AB aangewezen certificerend accountant(s).
4. De raden en provinciale staten kunnen binnen de wettelijk voorgeschreven termijn bij het DB hun zienswijze over de resultaatbestemming naar voren brengen. Het DB reageert gemotiveerd op deze zienswijzen en voegt zijn reactie op deze zienswijzen bij de ontwerp jaarrekening.
5. Het AB stelt de jaarrekening vast binnen de wettelijk voorgeschreven termijn alsmede de bijdragen die de deelnemers betalen in het eventuele exploitatietekort.
6. De vaststelling van de jaarrekening strekt het bestuur tot decharge.

Artikel 9 Negatief saldo

1. Het negatief saldo omvat het exploitatietekort verminderd met de begrote participantenbijdragen en met de begrote dekking uit bestemmingsreserves en de algemene reserve, conform de nota reserves en voorzieningen.
2. Wanneer in de jaarrekening sprake is van een negatief saldo over enig boekjaar besluit het AB of dit:
   a. voor zover de reserves daarvoor toereikend zijn, ten laste gebracht worden van de door het recreatieschap gevormde reserves.
   b. voor zover de reserves niet toereikend zijn, wordt een negatief saldo ten laste gebracht van de deelnemers volgens de op grond van de in bijlage 1 vastgestelde verdeelsleutel. De deelnemers voldoen hun aanvullende bijdrage op grond van dit lid binnen 60 dagen na de vaststelling van de jaarrekening.

Artikel 10 Positief saldo

Indien de jaarrekening inclusief de voorgeschoten participantenbijdragen sluit met een positief saldo van de exploitatie besluit het AB of dit:

a. geheel of gedeeltelijk zal worden toegevoegd aan de algemene reserve, doch alleen en voor zover het door het AB vastgestelde maximum plafond van de reserve nog niet is bereikt, dan wel;
b. geheel of gedeeltelijk zal worden toegevoegd aan een of meerdere bestemmingsreserves, dan wel;
c. geheel of gedeeltelijk zal worden uitgekeerd aan de deelnemers in de verhouding, waarin zij volgens de verdeelsleutel in bijlage 1 bijdragen in het exploitatietekort.

Het voorgaande met inachtneming van artikel 8 lid 4.

Artikel 11 Garantstellingen

1. Voor de betaling van rente en aflossing van door het recreatieschap te sluiten geldleningen en in rekening-courant op te nemen gelden staan de deelnemers garant.
2. De deelnemers nemen aan de garantie deel in de verhouding waarin zij volgens de verdeelsleutel in bijlage 1 bijdragen in het exploitatietekort.
3. Indien uit deze bepaling in enig jaar voor de deelnemers betalingen voortvloeien, zullen deze na afwikkeling van het exploitatietekort of -overschot worden verrekend.

Artikel 12 Fiscale aspecten

1. Het recreatieschap maakt binnen de Wet OB gebruik van de koepelvrijstelling voor de btw voor alle activiteiten met uitzondering van de btw-ondernemersactiviteiten. Daarbij worden jaarlijks de werkelijk gemaakte btw-kosten voor activiteiten die onder de koepelvrijstelling vallen, gemeld aan de participanten, zodat zij die kosten kunnen indienen bij het btw compensatiefonds. Deze kosten worden verdeeld over de participanten op basis van de verdeelsleutel in bijlage 1.
2. Om van de koepelvrijstelling voor de btw gebruik te mogen maken, mogen de reserves niet onbeperkt toenemen. Daarom wordt door het AB in de Programmabegroting een maximum plafond vastgesteld voor de algemene reserve.

Hoofdstuk 3 Financieel beleid

Artikel 13 Waardering en afschrijving vaste activa

De kaders voor activering, waardering en afschrijving van vaste activa worden separaat beschreven in de Nota activeren, waarderen en afschrijven. Het AB stelt deze nota vast.

Artikel 14 Reserves en voorzieningen

De kaders voor het instellen/vormen en het gebruik van reserves en voorzieningen worden beschreven in de Nota reserves en voorzieningen. Het AB stelt deze nota vast.

Artikel 15 Financieringsfunctie

1. Het schap neemt ten aanzien van de financieringsfunctie de Wet Financiering Decentrale Overheden (wet FIDO) en daarmee ook de Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (wet RUDDO) in acht;
2. Het AB stelt het Financieringsstatuut vast. Daarin zijn voor de financieringsfunctie kaders opgenomen voor het risicobeheer, financiering, kasbeheer en relatiebeheer.

Artikel 16 Kostprijsberekening

1. Voor het bepalen van de geraamde kostprijs van goederen, werken en diensten van de gemeenschappelijke regeling, die worden geleverd aan overheidsbedrijven en derden, wordt een systeem van kostentoerekening gehanteerd. Bij de kostentoerekening worden naast de directe kosten de indirecte kosten betrokken, die rechtstreeks samenhangen met de door de gemeenschappelijke regeling verleende diensten.
2. Bij de kosten worden betrokken de kapitaallasten van de in gebruik zijnde activa.
3. Voor de inzet van materiele activa worden naast directe kosten, indirecte kosten en afschrijvingskosten, de rente voor de financiering van het actief toegerekend. Deze rente is een vergoeding voor de inzet van vreemd vermogen en van eigen vermogen. De rentepercentages voor deze vergoeding worden bij de behandeling van de begroting van de gemeenschappelijke regeling vastgesteld.

Artikel 17 Prijzen economische activiteiten

1. Voor de levering van goederen, diensten of werken aan overheidsbedrijven en derden en met welke bijbehorende activiteiten de gemeenschappelijke regeling in concurrentie met marktpartijen treedt, wordt tenminste de geraamde integrale kostprijs in rekening gebracht. Bij afwijking doet het DB vooraf voor elk van deze activiteiten afzonderlijk een voorstel aan het AB waarin het publiek belang van de activiteit wordt gemotiveerd.
2. Bij het verstrekken van leningen of garanties aan overheidsbedrijven en derden brengt de gemeenschappelijke regeling de geraamde integrale kosten in rekening. Bij afwijking doet het DB vooraf een voorstel aan het AB waarin het publiek belang van de lening of garantie wordt gemotiveerd.

Hoofdstuk 4 Paragrafen

Artikel 18 Paragrafen

Bij de begroting en de jaarstukken neemt het DB conform het Besluit begroting en verantwoording minimaal de verplichte onderdelen van de paragrafen Bedrijfsvoering, Financiering, Onderhoud kapitaalgoederen, Grondbeleid, Verbonden partijen en Weerstandsvermogen en risicobeheersing op.

Hoofdstuk 5 Financiële organisatie en financieel beheer

Artikel 19 Administratie

De administratie is zodanig van opzet en werking, dat zij dienstbaar is voor:

a. Het sturen en beheersen van activiteiten en processen in de organisatie;
b. Het verstrekken van informatie over ontwikkelingen in de omvang van activa met economisch nut, activa met maatschappelijk nut, voorraden, vorderingen en schulden;
c. Het verschaffen van informatie over uitputting van toegekende budgetten en investeringskredieten;
d. Het afleggen van verantwoording over de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde bestuur in relatie tot de gestelde beleidsdoelen, de begrotingen relevante wet- en regelgeving;
e. Het voldoen aan de inlichtingenverplichting die op grond van artikel 15, tweede lid, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten aan de deelnemers wordt opgelegd;
f. De controle van de registratie van gegevens als zodanig en van de daaraan ontleende informatie, alsmede voor de controle op de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde bestuur in relatie tot de gestelde beleidsdoelen, de begroting en relevante weten regelgeving.

Artikel 20 Financiële organisatie

Het DB zorgt voor en legt vast:

a. Voor een adequate scheiding van taken, functies, bevoegdheden, verantwoordelijkheden;
b. De verlening of goedkeuring van mandaten en volmachten aan de budgethouder voor het aangaan van verplichtingen ten laste van de toegekende budgetten en investeringskredieten;
c. Het beleid en de interne regels voor het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik van regelingen en eigendommen, opdat aan de eisen van rechtmatigheid, controle en verantwoording wordt voldaan;
d. Het beleid en de interne regels voor de inkoop en de aanbesteding van goederen, werken en diensten en diensten met inachtneming van geldende regels vanuit de Europese Unie.

Artikel 21 Interne controle

1. Het DB zorgt ten behoeve van het getrouwe beeld van de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling en de rechtmatigheid van de baten en lasten en de balansmutaties voor de jaarlijkse interne toetsing van de getrouwheid van de informatieverstrekking en de rechtmatigheid van de beheershandelingen. Bij afwijkingen neemt het DB maatregelen tot herstel.
2. Ten behoeve van deze stelselmatige toetsing draagt het DB zorg voor een controleplan. Voor de uitvoering van dit plan en de jaarlijkse actualisatie is de uitvoeringsorganisatie verantwoordelijk. Dit plan borgt de regelmatige toetsing van de bedrijfsprocessen, op juistheid, volledigheid en tijdigheid van de bestuurlijke informatievoorziening, op de rechtmatigheid van beheers handelingen en op misbruik en oneigenlijk gebruik.

Artikel 22 Verantwoording over de rechtmatigheid

1. Het DB verantwoordt zich over de rechtmatigheid van de beheershandelingen conform de bepalingen van het BBV met een rechtmatigheidsverantwoording en toelichting in de paragraaf Bedrijfsvoering.
2. Voor het rechtmatigheidsoordeel stelt het AB de verantwoordingsgrens vast op 3%. Deze grens van 3% geldt afzonderlijk voor zowel fouten als onzekerheden.
3. Het DB rapporteert in de paragraaf Bedrijfsvoering over alle bevindingen omtrent de financiële rechtmatigheid waardoor in het voorkomende geval de verantwoordingsgrens wordt overschreven en verder over alle bevindingen die het DB relevant acht voor de lezer van de jaarrekening.

Hoofdstuk 6 Slotbepalingen

Artikel 23 Intrekken oude verordening en overgangsrecht

De Financiële verordening vastgesteld op 22 november 2022 wordt ingetrokken, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de jaarrekening (en deelverantwoordingen) van het verslagjaar 2023 en 2024.

Artikel 24 Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt in werking op dd-mm-jjjj. *[nadat de gewijzigde gemeenschappelijke regeling Groengebied Amstelland in werking is getreden!]*
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening financieel beheer Recreatieschap Groengebied Amstelland'.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur van recreatieschap Groengebied Amstelland op dd-mm-jjjj

De voorzitter,

J. Langenacker

BIJLAGE 1 VERDEELSLEUTEL VERORDENING FINANCIEEL BEHEER

1. De verdeelsleutel wordt bepaald om het aandeel van de deelnemers in de uitgaven aan gezamenlijke activiteiten, en de verantwoordelijkheid in de dekking van het exploitatietekort vast te stellen.

2. Het AB is bevoegd de verdeelsleutel te bepalen. Een dergelijk besluit van het AB dient met unanieme instemming van alle deelnemers te worden genomen.

3. Om gebruik te mogen maken van de koepelvrijstelling voor de btw moet de verdeelsleutel voldoende recht doen aan het actueel gebruiksvoordeel dat een deelnemer heeft aan de gezamenlijke activiteiten. Een niet objectief herleidbaar of een vast percentage per deelnemende gemeente doet niet voldoende recht aan het actueel gebruiksvoordeel dat een deelnemer heeft. Daarom wordt de onderlinge verhouding van gemeenten in de verdeelsleutel gebaseerd op het actuele inwonersaantal volgens het CBS. Hierbij wordt aan de gemeente Amsterdam 1/3 deel van het aantal inwoners van de gemeente Amsterdam toegerekend.

4. Het aandeel van provincie Noord-Holland is niet op basis van het relatieve inwonersaantal of andere vergelijkingsdata te bepalen en blijft daarom gelijk aan het aandeel in 2024, totdat door het AB unaniem anders wordt besloten.

5. Om de verdeelsleutel voor de gemeenten die deelnemen in het recreatieschap actueel te houden, wordt jaarlijks op basis van de meest actuele inwonersaantallen berekend in hoeverre de verdeelsleutel afwijkt van de actuele gegevens. Zodra de verdeelsleutel meer dan 1,0% voor één of meer deelnemer afwijkt van de actuele inwonersaantallen, wordt de verdeelsleutel aangepast en door het AB vastgesteld voor toepassing in het eerstvolgende begrotingsjaar.

6. Met ingang van 1 januari 2025 is de verdeelsleutel voor het recreatieschap zoals in onderstaande tabel is aangegeven.

Deelnemer	**Inwoneraantal in 2022**	**Aandeel in de verdeelsleutel**
Amsterdam	294.211	49,0 %
Amstelveen	92.331	15,4 %
Diemen	31.822	5,3 %
Ouder-Amstel	14.212	2,4 %
Provincie Noord-Holland	Vast percentage	27,9 %

7. Het AB is bevoegd te bepalen dat het nadelige exploitatiesaldo van één of meer daartoe bij de meerjarenbegroting aangewezen voorzieningen of onderdelen der exploitatie, niet wordt omgeslagen overeenkomstig de hierboven genoemde verdeelsleutel, maar geheel of gedeeltelijk rechtstreeks ten laste wordt gebracht van een of meer deelnemers.

8. Een besluit van het AB als bedoeld in voorgaande lid dient met instemming van tenminste twee-derde van het aantal deelnemers te worden genomen, waaronder de deelnemers aan wie het negatief exploitatiesaldo gaat worden omgeslagen.

Verordening financieel beheer
Recreatieschap Spaarnwoude

Uitleg aanpassingen:

Abc = gewijzigde tekst

Abc = toegevoegde tekst door overzetting vanuit de GR (én geactualiseerd op grond van WGR)

Abc = nieuw toegevoegd

Ter geleide

Met ingang van 2023 is het de verantwoordelijkheid van het DB om verantwoording af te leggen over de rechtmatigheid van de beheershandelingen van het schap. Om deze verantwoording onderbouwd te kunnen afleggen wordt de interne controle van het schap uitgebreid.
Deze financiële verordening is vanwege deze ontwikkelingen aangevuld met afspraken over de wijze van verantwoorden over rechtmatigheid en de nadere inrichting van de interne controle daartoe.

Verordening financieel beheer Recreatieschap Spaarnwoude

Het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke regeling Spaarnwoude;

gelezen het voorstel van het dagelijks bestuur van Spaarnwoude d.d. dd-mm-jjjj;

gelet op Wet gemeenschappelijk regeling artikel 59 en overeenkomstig het bepaalde in artikel 190 tot en met 219 Provinciewet;

besluit vast te stellen de Verordening financieel beheer Recreatieschap Spaarnwoude:

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsbepaling
In deze verordening wordt verstaan onder:

a. Schap:
Het openbaar lichaam Recreatieschap Spaarnwoude, als bedoeld in artikel 2 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude

b. Algemeen bestuur (AB):
Het algemeen bestuur van het schap, als bedoeld in artikel 6.1 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude

c. Dagelijks bestuur (DB):
Het dagelijks bestuur van het schap, als bedoeld in artikel 11.1 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude

d. Uitvoeringsorganisatie:
De organisatie die in opdracht van het algemeen bestuur van het recreatieschap belast is met het dagelijks gebiedsbeheer, het financieel beheer, de beleidsvoorbereiding en de planvorming en -uitvoering.

e. Budgethouder:
De directeur van de uitvoeringsorganisatie of een door hem aangewezen functionaris

f. BBV:
Het Besluit begroting en verantwoording voor provincies en gemeenten

g. Administratie:
Het systematisch verzamelen, vastleggen, verwerken en verstrekken van informatie ten behoeve van het Algemeen bestuur, het functioneren en het beheersen van (onderdelen van) de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude en ten behoeve van de verantwoording die daarover moet worden afgelegd

h. Rechtmatigheid:
Het in overeenstemming zijn met de financiële beheersmaatregelen opgenomen in geldende wet- en regelgeving

i. Doelmatigheid :
Het realiseren van bepaalde prestatie met een zo beperkt mogelijke inzet van middelen

j. Doeltreffendheid:
De mate waarin de beoogde maatschappelijke effecten van het beleid ook daadwerkelijk worden behaald

k. Investeringskrediet:
Een budget voor het realiseren van een investering

l. Investering:
Een opoffering in tijd, geld of menskracht waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt

Hoofdstuk 2 Begroting en verantwoording

Artikel 2 Uitgangspunten begroting

1. De jaarlijks door het DB op te stellen ontwerpbegroting (concept Programmabegroting inclusief meerjarenbegroting) van het recreatieschap wordt opgesteld binnen de grenzen van het vastgestelde beleid en bevat een specificatie van de begrote participantenbijdragen.
2. De bedragen van de (meerjaren)begroting kunnen worden herzien op basis van de ramingen voor de loon- en prijsontwikkeling, conform de geldende uitgangspunten zoals jaarlijks vastgesteld in de 'Kadernota'.
3. Begrotingsvoorstellen die afwijken van het bepaalde in voorgaande leden worden door het DB met een afzonderlijke toelichting voorgelegd aan het AB.
4. In de jaarbegroting en meerjarenbegroting wordt, voor het jaar waarop de begroting betrekking heeft, de aan het recreatieschap geraamde verschuldigde bijdrage per deelnemer als bedoeld in het volgende lid vermeld.
5. De participantenbijdragen worden ten laste gebracht van de deelnemers volgens een door de deelnemers bij het vaststellen van deze verordening overeengekomen of later gewijzigde verdeelsleutel, welke als bijlage 1 bij deze verordening is gevoegd en welke bijlage deel uitmaakt van deze verordening.
6. De deelnemers zijn gehouden hun in de begroting geraamde bijdrage bij wijze van voorschot te voldoen, in twee termijnen en wel op 1 januari en 1 juli van het begrotingsjaar.

Artikel 3 Inrichting begroting

1. Het AB stelt per bestuursperiode de indeling van de begroting vast conform het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV).
2. Bij de begroting wordt een overzicht gegeven van de raming per programma. Bij de jaarverslaggeving wordt een overzicht gegeven van de realisatie per programma en de bijdrage per deelnemer.
3. De begroting voor het komende jaar bevat een meerjarenbegroting over een periode van drie jaar, om de in de begroting opgenomen ramingen te kunnen plaatsen in een meerjarenperspectief.
4. In de begroting wordt van nieuwe investeringen het benodigde investeringskrediet weergegeven met de afschrijvingstermijnen en de uit de investeringen voortvloeiende kapitaallasten (meerjarig).

Artikel 4 Procedure voorbereiden en vaststellen begroting

1. Het DB zendt de ontwerpbegroting (concept Programmabegroting inclusief de meerjarenbegroting), vergezeld van een toelichting binnen de wettelijk voorgeschreven termijn aan de raden van de deelnemende gemeenten en Provinciale Staten van de deelnemende provincie en gelijktijdig aan het AB.
2. De raden van de deelnemende gemeenten en Provinciale Staten van de deelnemende provincie kunnen binnen de wettelijk voorgeschreven termijn bij het DB hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen .
3. Het DB stelt de raden en provinciale staten voorafgaande aan het vaststellen van de begroting schriftelijk en gemotiveerd in kennis van zijn oordeel over de zienswijze, bedoeld in het tweede lid, alsmede van de eventuele conclusies die het daaraan verbindt.
4. Het AB stelt de begroting, meerjarenbegroting en eventueel gewijzigd investeringsschema vast binnen de wettelijk voorgeschreven termijn.

Artikel 5 Uitvoering begroting

1. Het DB waarborgt dat de uitvoering van de begroting rechtmatig, doelmatig en doeltreffend verloopt.
2. Het DB draagt er zorg voor dat de begrote lasten en baten door middel van kosten toerekening eenduidig zijn toegewezen aan het programma.

Artikel 6 Autorisatie begroting, investeringskredieten en begrotingswijziging

1. Het AB geeft met het vaststellen van de begroting opdracht aan het DB om de doelstellingen te realiseren en diensten te verlenen.
2. Het AB autoriseert met het vaststellen van de begroting de totale lasten en de totale baten per programma.

3. Het DB draagt er zorg voor dat de lasten, zoals is geautoriseerd in de begroting, niet worden overschreden.
4. Indien het DB voorziet dat een programma of investeringskrediet dreigt te worden overschreden, wordt dit door het DB aan het AB gemeld. Dit kan middels de tussentijdse rapportages of middels een voorstel voor wijziging van het budget van het betreffende programma of investeringskrediet of een voorstel tot bijstelling van het beleid. Het DB legt dit aan het AB ter autorisatie voor.
5. Voor investeringen in de loop van het begrotingsjaar, die niet in de begroting zijn opgenomen, legt het DB voor het aangaan van verplichtingen een investeringsvoorstel en een voorstel voor het autoriseren van het investeringskrediet aan het AB voor. Voor deze procedure gelden volgens de Wet gemeenschappelijke regelingen dezelfde termijnen als voor de begroting.

Artikel 7 Tussentijdse rapportage

1. Het DB informeert het AB eenmaal per jaar (in het najaar) door middel van een tussentijdse rapportage over de realisatie van de begroting van het recreatieschap van het lopende jaar.
2. De tussentijdse rapportage bevat:
   a. Een analyse van de uitkomsten ten opzichte van de begroting;
   b. Een vooruitblik op het verwachte jaarresultaat;
   c. Een overzicht van de bestede investeringskredieten;
3. In de tussentijdse rapportages worden afwijkingen op investeringskredieten en afwijkingen op de raming van baten en lasten boven de 10% met een ondergrens van € 10.000 toegelicht.

Artikel 8 Jaarstukken

1. Het DB maakt elk jaar de rekening van het voorafgaande jaar op conform wet- en regelgeving. De jaarstukken bevatten in ieder geval:
   a. Een programmaverantwoording;
   b. De verplichte paragrafen;
   c. Een balans, inclusief een uitgebreide toelichting hierop en een overzicht van de baten en lasten van het voorafgaande jaar;
   d. Een verklaring over de rechtmatigheid van de beheershandelingen.
2. In de jaarrekening wordt van de investeringen de uitputting van de geautoriseerde investeringskredieten en de actuele raming van de totale uitgaven weergegeven.
3. Het DB zendt binnen de wettelijk voorgeschreven termijn de voorlopige jaarrekening eventueel vergezeld van zijn opmerkingen en vergezeld van een verantwoording van het financieel beleid aan de raden van deelnemende gemeenten, aan Provinciale Staten van de deelnemende provincie en aan het AB onder overlegging van een afschrift van het verslag van het onderzoek naar de deugdelijkheid van de jaarrekening, ingesteld door de hiertoe door het AB aangewezen certificerend accountant(s).
4. De raden en provinciale staten kunnen binnen de wettelijk voorgeschreven termijn bij het DB hun zienswijze over de resultaatbestemming naar voren brengen. Het DB reageert gemotiveerd op deze zienswijzen en voegt zijn reactie op deze zienswijzen bij de ontwerpjaarrekening.
5. Het AB stelt de jaarrekening vast binnen de wettelijk voorgeschreven termijn alsmede de bijdragen die de deelnemers betalen in het eventuele exploitatietekort.
6. De vaststelling van de jaarrekening strekt het bestuur tot decharge.

Artikel 9 Negatief saldo

1. Het negatief saldo omvat het exploitatietekort verminderd met de begrote participantenbijdragen en met de begrote dekking uit bestemmingsreserves en de algemene reserve, conform de nota reserves en voorzieningen.
2. Wanneer in de jaarrekening sprake is van een negatief saldo over enig boekjaar besluit het AB of dit:
   a. voor zover de reserves daarvoor toereikend zijn, ten laste gebracht worden van de door het recreatieschap gevormde reserves;
   b. voor zover de reserves niet toereikend zijn, wordt een negatief saldo ten laste gebracht van de deelnemers volgens de op grond van de in bijlage 1 overeengekomen verdeelsleutel. De deelnemers voldoen hun aanvullende bijdrage op grond van dit lid binnen 60 dagen na de vaststelling van de jaarrekening.
3. Het AB is bevoegd te bepalen dat het nadelige exploitatiesaldo van één of meer daartoe bij de meerjarenbegroting aangewezen voorzieningen of onderdelen der exploitatie, niet wordt omgeslagen overeenkomstig de hierboven genoemde verdeelsleutel, maar geheel of gedeeltelijk rechtstreeks ten laste wordt gebracht van een of meer deelnemers.

4. Een besluit van het AB als bedoeld in voorgaande lid dient met instemming van tenminste twee-derde van het aantal deelnemers te worden genomen, waaronder de deelnemers aan wie het negatief exploitatiesaldo gaat worden omgeslagen.

Artikel 10 Positief saldo

Indien de jaarrekening inclusief de voorgeschoten participantenbijdragen sluit met een positief saldo van de exploitatie besluit het AB of dit:

a. geheel of gedeeltelijk zal worden toegevoegd aan de algemene reserve, doch alleen en voor zover het door het AB vastgestelde maximum plafond van de reserve nog niet is bereikt, dan wel;
b. geheel of gedeeltelijk zal worden toegevoegd aan een of meerdere bestemmingsreserves, dan wel;
c. geheel of gedeeltelijk zal worden uitgekeerd aan de deelnemers in de verhouding, waarin zij volgens de verdeelsleutel in bijlage 1 bijdragen in het exploitatietekort.

Het voorgaande met inachtneming van artikel 8 lid 4.

Artikel 11 Garantstellingen

1. Voor de betaling van rente en aflossing van door het recreatieschap te sluiten geldleningen en in rekening-courant op te nemen gelden staan de deelnemers garant.
2. De deelnemers nemen aan de garantie deel in de verhouding waarin zij volgens de verdeelsleutel in bijlage 1 bijdragen in het exploitatietekort.
3. Indien uit deze bepaling in enig jaar voor de deelnemers betalingen voortvloeien, zullen deze na afwikkeling van het exploitatietekort of -overschot worden verrekend.

Artikel 12 Fiscale aspecten

1. Het recreatieschap maakt binnen de Wet op de omzetbelasting gebruik van de koepelvrijstelling voor de btw voor alle activiteiten met uitzondering van de btw-ondernemersactiviteiten. Daarbij worden jaarlijks de werkelijk gemaakte btw-kosten voor activiteiten die onder de koepelvrijstelling vallen, gemeld aan de participanten, zodat zij die kosten kunnen indienen bij het btw compensatiefonds. Deze kosten worden verdeeld over de participanten op basis van de verdeelsleutel in bijlage 1.
2. Om van de koepelvrijstelling voor de btw gebruik te mogen maken, mogen de reserves niet onbeperkt toenemen. Daarom wordt door het AB in de Programmabegroting een maximum plafond vastgesteld voor de algemene reserve.

Hoofdstuk 3 Financieel beleid

Artikel 13 Waardering en afschrijving vaste activa

De kaders voor activering, waardering en afschrijving van vaste activa worden separaat beschreven in de Nota activeren, waarderen en afschrijven. Het AB stelt deze nota vast.

Artikel 14 Reserves en voorzieningen

De kaders voor het instellen/vormen en het gebruik van reserves en voorzieningen worden beschreven in de Nota reserves en voorzieningen. Het AB stelt deze nota vast.

Artikel 15 Financieringsfunctie

1. Het schap neemt ten aanzien van de financieringsfunctie de Wet Financiering Decentrale Overheden (wet FIDO) en daarmee ook de Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (wet RUDDO) in acht;
2. Het AB stelt het Financieringsstatuut vast. Daarin zijn voor de financieringsfunctie kaders opgenomen voor het risicobeheer, financiering, kasbeheer en relatiebeheer.

Artikel 16 Kostprijsberekening

1. Voor het bepalen van de geraamde kostprijs van goederen, werken en diensten van de gemeenschappelijke regeling, die worden geleverd aan overheidsbedrijven en derden, wordt een systeem van kostentoerekening gehanteerd. Bij de kostentoerekening worden naast de directe kosten de indirecte kosten betrokken, die rechtstreeks samenhangen met de door de gemeenschappelijke regeling verleende diensten.
2. Bij de kosten worden betrokken de kapitaallasten van de in gebruik zijnde activa.

3. Voor de inzet van materiele activa worden naast directe kosten, indirecte kosten en afschrijvingskosten, de rente voor de financiering van het actief toegerekend. Deze rente is een vergoeding voor de inzet van vreemd vermogen en van eigen vermogen. De rentepercentages voor deze vergoeding worden bij de behandeling van de begroting van de gemeenschappelijke regeling vastgesteld.

Artikel 17 Prijzen economische activiteiten

1. Voor de levering van goederen, diensten of werken aan overheidsbedrijven en derden en met welke bijbehorende activiteiten de gemeenschappelijke regeling in concurrentie met marktpartijen treedt, wordt tenminste de geraamde integrale kostprijs in rekening gebracht. Bij afwijking doet het DB vooraf voor elk van deze activiteiten afzonderlijk een voorstel aan het AB waarin het publiek belang van de activiteit wordt gemotiveerd.
2. Bij het verstrekken van leningen of garanties aan overheidsbedrijven en derden brengt de gemeenschappelijke regeling de geraamde integrale kosten in rekening. Bij afwijking doet het DB vooraf een voorstel aan het AB waarin het publiek belang van de lening of garantie wordt gemotiveerd.

Hoofdstuk 4 Paragrafen

Artikel 18 Paragrafen

Bij de begroting en de jaarstukken neemt het DB conform het Besluit begroting en verantwoording minimaal de verplichte onderdelen van de paragrafen Bedrijfsvoering, Financiering, Onderhoud kapitaalgoederen, Grondbeleid, Verbonden partijen en Weerstandsvermogen en risicobeheersing op.

Hoofdstuk 5 Financiële organisatie en financieel beheer

Artikel 19 Administratie

De administratie is zodanig van opzet en werking, dat zij dienstbaar is voor:

a. Het sturen en beheersen van activiteiten en processen in de organisatie;
b. Het verstrekken van informatie over ontwikkelingen in de omvang van activa met economisch nut, activa met maatschappelijk nut, voorraden, vorderingen en schulden;
c. Het verschaffen van informatie over uitputting van toegekende budgetten en investeringskredieten;
d. Het afleggen van verantwoording over de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde bestuur in relatie tot de gestelde beleidsdoelen, de begroting en relevante wet- en regelgeving;
e. Het voldoen aan de inlichtingenverplichting die op grond van artikel 15, tweede lid, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten aan de deelnemers wordt opgelegd;
f. De controle van de registratie van gegevens als zodanig en van de daaraan ontleende informatie, alsmede voor de controle op de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde bestuur in relatie tot de gestelde beleidsdoelen, de begroting en relevante wet- en regelgeving.

Artikel 20 Financiële organisatie

Het DB zorgt voor en legt vast:

1. Voor een adequate scheiding van taken, functies, bevoegdheden, verantwoordelijkheden;
2. De verlening of goedkeuring van mandaten en volmachten aan de budgethouder voor het aangaan van verplichtingen ten laste van de toegekende budgetten en investeringskredieten;
3. Het beleid en de interne regels voor het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik van regelingen en eigendommen, opdat aan de eisen van rechtmatigheid, controle en verantwoording wordt voldaan;
4. Het beleid en de interne regels voor de inkoop en de aanbesteding van goederen, werken en diensten en diensten met inachtneming van geldende regels vanuit de Europese Unie.

Artikel 21 Interne controle

1. Het DB zorgt ten behoeve van het getrouwe beeld van de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling en de rechtmatigheid van de baten en lasten en de balansmutaties voor de jaarlijkse interne toetsing van de getrouwheid van de informatieverstrekking en de rechtmatigheid van de beheershandelingen. Bij afwijkingen neemt het DB maatregelen tot herstel.

2. Ten behoeve van deze stelselmatige toetsing draagt het DB zorg voor een controleplan. Voor de uitvoering van dit plan en de jaarlijkse actualisatie is de uitvoeringsorganisatie verantwoordelijk. Dit plan borgt de regelmatige toetsing van de bedrijfsprocessen, op juistheid, volledigheid en tijdigheid van de bestuurlijke informatievoorziening, op de rechtmatigheid van beheers handelingen en op misbruik en oneigenlijk gebruik.

Artikel 22 Verantwoording over de rechtmatigheid

1. Het DB verantwoordt zich over de rechtmatigheid van de beheershandelingen conform de bepalingen van het BBV met een rechtmatigheidsverantwoording en toelichting in de paragraaf Bedrijfsvoering.
2. Voor het rechtmatigheidsoordeel stelt het AB de verantwoordingsgrens vast op 3%. Deze grens van 3% geldt afzonderlijk voor zowel fouten als onzekerheden.
3. Het DB rapporteert in de paragraaf Bedrijfsvoering over alle bevindingen omtrent de financiële rechtmatigheid waardoor in het voorkomende geval de verantwoordingsgrens wordt overschreven en verder over alle bevindingen die het DB relevant acht voor de lezer van de jaarrekening.

Hoofdstuk 6 Slotbepalingen

Artikel 23 Intrekken oude verordening en overgangsrecht

De Financiële verordening vastgesteld op 9 december 2022 wordt ingetrokken, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de jaarrekening (en deelverantwoordingen) van het verslagjaar 2023.

Artikel 24 Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt in werking op dd-mm-jjjj. *[nadat de gewijzigde GR in werking is getreden]*
2. Deze verordening wordt aangehaald als: verordening financieel beheer Recreatieschap Spaarnwoude.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur van Recreatieschap Spaarnwoude op dd-mm-jjjj.

De voorzitter,

Mevr. I. Zaal

BIJLAGE 1 VERDEELSLEUTEL VERORDENING FINANCIEEL BEHEER

1. De verdeelsleutel wordt bepaald om het aandeel van de deelnemers in de uitgaven aan gezamenlijke activiteiten, en de verantwoordelijkheid in de dekking van het exploitatietekort vast te stellen.
2. Het AB is bevoegd de verdeelsleutel te bepalen. Een dergelijk besluit van het AB dient met unanieme instemming van alle deelnemers te worden genomen.
3. Met ingang van 1 januari 2024 is de verdeelsleutel voor het recreatieschap zoals in onderstaande tabel is aangegeven m.b.t. deelgebied **SPW**:

Deelnemer	*Aandeel in de verdeelsleutel*
Gemeente Amsterdam	22,1 %
Gemeente Haarlem	12,8 %
Gemeente Haarlemmermeer	4,4 %
Gemeente Velsen	7,6 %
Provincie Noord-Holland	53,1 %

4. Met ingang van 1 januari 2024 is de verdeelsleutel voor het recreatieschap zoals in onderstaande tabel is aangegeven m.b.t. deelgebied **SGP**:

Deelnemer	*Aandeel in de verdeelsleutel*
Gemeente Amsterdam	10 %
Gemeente Haarlem *)	15 %
Gemeente Haarlemmermeer	25 %
Provincie Noord-Holland	50 %

**) De door Haarlem verschuldigde bijdrage wordt op grond van in het AB gemaakte afspraken verminderd met de genormeerde kosten voor beheer en onderhoud in het deelgebied Ringvaart West op het grondgebied van Haarlem*

5. Een jaarlijks tekort (na saldering van kosten en baten) wordt aangevuld uit de van de toenmalige Stichting Mainport en Groen ontvangen afkoopsom (besluit AB recreatieschap Spaarnwoude d.d. 19 december 2012) voor het beheer van het deelgebied totdat die afkoopsom is uitgeput. Met ingang van 1 januari 2024 is de verdeelsleutel voor het recreatieschap zoals in onderstaande tabel is aangegeven m.b.t. deelgebied **SMG** t.a.v. het resterende tekort:

Deelnemer	*Aandeel in de verdeelsleutel*
Gemeente Haarlemmermeer	50 %
Provincie Noord-Holland	50 %

De in deze bijlage geduide deelgebieden (SPW, SGP en SMG) zijn aangegeven op de bij de GR gevoegde kaart (werkingsgebied).

Verordening financieel beheer
Recreatieschap Twiske-Waterland

Uitleg aanpassingen:

Abc = gewijzigde tekst

Abc = toegevoegde tekst door overzetting vanuit de GR (én geactualiseerd op grond van Wgr

Abc = nieuw toegevoegd

Ter geleide

Met ingang van 2023 is het de verantwoordelijkheid van het DB om verantwoording af te leggen over de rechtmatigheid van de beheershandelingen van het schap. Om deze verantwoording onderbouwd te kunnen afleggen wordt de interne controle van het schap uitgebreid.
Deze financiële verordening is vanwege deze ontwikkelingen aangevuld met afspraken over de wijze van verantwoorden over rechtmatigheid en de nadere inrichting van de interne controle daartoe.

Verordening financieel beheer Recreatieschap Twiske-Waterland

Het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland;

gelezen het voorstel van het dagelijks bestuur van Twiske-Waterland d.d. dd-mm-jjjj;

gelet op Wet gemeenschappelijk regeling artikel 59 en overeenkomstig het bepaalde in artikel 190 tot en met 219 Provinciewet;

besluit vast te stellen de Verordening financieel beheer Recreatieschap Twiske-Waterland:

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsbepaling
In deze verordening wordt verstaan onder:

a. Schap:
Het openbaar lichaam Recreatieschap Twiske-Waterland, als bedoeld in artikel 2 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland

b. Algemeen bestuur (AB):
Het algemeen bestuur van het schap, als bedoeld in artikel 4.1 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland

c. Dagelijks bestuur (DB):
Het dagelijks bestuur van het schap, als bedoeld in artikel 9.1 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland

d. Uitvoeringsorganisatie:
De organisatie die in opdracht van het algemeen bestuur van het recreatieschap belast is met het dagelijks gebiedsbeheer, het financieel beheer, de beleidsvoorbereiding en de planvorming en -uitvoering.

e. Budgethouder:
De directeur van de uitvoeringsorganisatie of een door hem aangewezen functionaris

f. BBV:
Het Besluit begroting en verantwoording voor provincies en gemeenten

g. Administratie:
Het systematisch verzamelen, vastleggen, verwerken en verstrekken van informatie ten behoeve van het Algemeen bestuur, het functioneren en het beheersen van (onderdelen van) de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland en ten behoeve van de verantwoording die daarover moet worden afgelegd

h. Rechtmatigheid:
Het in overeenstemming zijn met de financiële beheersmaatregelen opgenomen in geldende wet- en regelgeving

i. Doelmatigheid :
Het realiseren van bepaalde prestatie met een zo beperkt mogelijke inzet van middelen

j. Doeltreffendheid:
De mate waarin de beoogde maatschappelijke effecten van het beleid ook daadwerkelijk worden behaald

k. Investeringskrediet:
Een budget voor het realiseren van een investering

l. Investering:
Een opoffering in tijd, geld of menskracht waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt

Hoofdstuk 2 Begroting en verantwoording

Artikel 2 Uitgangspunten begroting

1. De jaarlijks door het DB op te stellen ontwerpbegroting (concept Programmabegroting inclusief meerjarenbegroting) van het recreatieschap wordt opgesteld binnen de grenzen van het vastgestelde beleid en bevat een specificatie van de begrote participantenbijdragen.
2. De bedragen van de (meerjaren)begroting kunnen worden herzien op basis van de ramingen voor de loon- en prijsontwikkeling, conform de geldende uitgangspunten zoals jaarlijks vastgesteld in de 'Kadernota'.
3. Begrotingsvoorstellen die afwijken van het bepaalde in voorgaande leden worden door het DB met een afzonderlijke toelichting voorgelegd aan het AB.
4. In de jaarbegroting en meerjarenbegroting wordt, voor het jaar waarop de begroting betrekking heeft, de aan het recreatieschap geraamde verschuldigde bijdrage per deelnemer als bedoeld in het volgende lid vermeld.
5. De participantenbijdragen worden ten laste gebracht van de deelnemers volgens een door de deelnemers bij het vaststellen van deze verordening overeengekomen of later gewijzigde verdeelsleutel, welke als bijlage 1 bij deze verordening is gevoegd en welke bijlage deel uitmaakt van deze verordening.
6. Het AB is bevoegd de verdeelsleutel zoals bedoeld in het vorige lid te bepalen. Een dergelijk besluit van het AB dient met unanieme instemming van alle deelnemers te worden genomen.
7. Het procentuele aandeel van elke deelnemer in de vastgestelde verdeelsleutel, zoals in bijlage 1 weergegeven, wordt telkens voor een periode van vijf (5) achtereenvolgende begrotingsjaren vastgelegd, tenzij het AB anders besluit.
8. Tijdens het laatste jaar van de 5-jaarsperiode stelt het AB, op basis van de inwoneraantallen van de deelnemende gemeenten, tijdig de bijdragepercentages van die deelnemers voor de volgende periode van 5 jaren vast.
9. De deelnemers zijn gehouden hun in de begroting geraamde bijdrage bij wijze van voorschot te voldoen, in twee termijnen en wel op 1 januari en 1 juli van het begrotingsjaar.

Artikel 3 Inrichting begroting

1. Het AB stelt per bestuursperiode de indeling van de begroting vast conform het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV).
2. Bij de begroting wordt een overzicht gegeven van de raming per programma. Bij de jaarverslaggeving wordt een overzicht gegeven van de realisatie per programma en de bijdrage per deelnemer.
3. De begroting voor het komende jaar bevat een meerjarenbegroting over een periode van drie jaar, om de in de begroting opgenomen ramingen te kunnen plaatsen in een meerjarenperspectief.
4. In de begroting wordt van nieuwe investeringen het benodigde investeringskrediet weergegeven met de afschrijvingstermijnen en de uit de investeringen voortvloeiende kapitaallasten (meerjarig).

Artikel 4 Procedure voorbereiden en vaststellen begroting

1. Het DB zendt de ontwerpbegroting (concept Programmabegroting inclusief de meerjarenbegroting), vergezeld van een toelichting, binnen de wettelijk voorgeschreven termijn aan de raden van de deelnemende gemeenten en Provinciale Staten van de deelnemende provincie en gelijktijdig aan het AB.
2. De raden van de deelnemende gemeenten en Provinciale Staten van de deelnemende provincie kunnen binnen de wettelijk voorgeschreven termijn bij het DB hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen .
3. Het DB stelt de raden en provinciale staten voorafgaande aan het vaststellen van de begroting schriftelijk en gemotiveerd in kennis van zijn oordeel over de zienswijze, bedoeld in het tweede lid, alsmede van de eventuele conclusies die het daaraan verbindt.
4. Het AB stelt de begroting, meerjarenbegroting en eventueel gewijzigd investeringsschema vast binnen de wettelijk voorgeschreven termijn.

Artikel 5 Uitvoering begroting

1. Het DB waarborgt dat de uitvoering van de begroting rechtmatig, doelmatig en doeltreffend verloopt.
2. Het DB draagt er zorg voor dat de begrote lasten en baten door middel van kosten toerekening eenduidig zijn toegewezen aan het programma.

Artikel 6 Autorisatie begroting, investeringskredieten en begrotingswijziging

1. Het AB geeft met het vaststellen van de begroting opdracht aan het DB om de doelstellingen te realiseren en diensten te verlenen.
2. Het AB autoriseert met het vaststellen van de begroting de totale lasten en de totale baten per programma.
3. Het DB draagt er zorg voor dat de lasten, zoals is geautoriseerd in de begroting, niet worden overschreden.
4. Indien het DB voorziet dat een programma of investeringskrediet dreigt te worden overschreden, wordt dit door het DB aan het AB gemeld. Dit kan middels de tussentijdse rapportages of middels een voorstel voor wijziging van het budget van het betreffende programma of investeringskrediet of een voorstel tot bijstelling van het beleid. Het DB legt dit aan het AB ter autorisatie voor.
5. Voor investeringen in de loop van het begrotingsjaar, die niet in de begroting zijn opgenomen, legt het DB voor het aangaan van verplichtingen een investeringsvoorstel en een voorstel voor het autoriseren van het investeringskrediet aan het AB voor. Voor deze procedure gelden volgens de Wet gemeenschappelijke regelingen dezelfde termijnen als voor de begroting.

Artikel 7 Tussentijdse rapportage

1. Het DB informeert het AB eenmaal per jaar (in het najaar) door middel van een tussentijdse rapportage over de realisatie van de begroting van het recreatieschap van het lopende jaar.
2. De tussentijdse rapportage bevat:
   a. Een analyse van de uitkomsten ten opzichte van de begroting;
   b. Een vooruitblik op het verwachte jaarresultaat;
   c. Een overzicht van de bestede investeringskredieten;
3. In de tussentijdse rapportages worden afwijkingen op investeringskredieten en afwijkingen op de raming van baten en lasten boven de 10% met een ondergrens van € 10.000 toegelicht.

Artikel 8 Jaarstukken

1. Het DB maakt elk jaar de rekening van het voorafgaande jaar op conform wet- en regelgeving. De jaarstukken bevatten in ieder geval:
   a. Een programmaverantwoording;
   b. De verplichte paragrafen;
   c. Een balans, inclusief een uitgebreide toelichting hierop en een overzicht van de baten en lasten van het voorafgaande jaar;
   d. Een verklaring over de rechtmatigheid van de beheershandelingen.
2. In de jaarrekening wordt van de investeringen de uitputting van de geautoriseerde investeringskredieten en de actuele raming van de totale uitgaven weergegeven.
3. Het DB zendt binnen de wettelijk voorgeschreven termijn de voorlopige jaarrekening eventueel vergezeld van zijn opmerkingen en vergezeld van een verantwoording van het financieel beleid aan de raden van deelnemende gemeenten, aan Provinciale Staten van de deelnemende provincie en aan het AB onder overlegging van een afschrift van het verslag van het onderzoek naar de deugdelijkheid van de jaarrekening, ingesteld door de hiertoe door het AB aangewezen certificerend accountant(s).
4. De raden en provinciale staten kunnen binnen de wettelijk voorgeschreven termijn bij het DB hun zienswijze over de resultaatbestemming naar voren brengen. Het DB reageert gemotiveerd op deze zienswijzen en voegt zijn reactie op deze zienswijzen bij de ontwerpjaarrekening.
5. Het AB stelt de jaarrekening vast binnen de wettelijk voorgeschreven termijn alsmede de bijdragen die de deelnemers betalen in het eventuele exploitatietekort.
6. De vaststelling van de jaarrekening strekt het bestuur tot decharge.

Artikel 9 Negatief saldo

1. Het negatief saldo omvat het exploitatietekort verminderd met de begrote participantenbijdragen en met de begrote dekking uit bestemmingsreserves en de algemene reserve, conform de nota reserves en voorzieningen.
2. Wanneer in de jaarrekening sprake is van een negatief saldo over enig boekjaar besluit het AB of dit:
   a. voor zover de reserves daarvoor toereikend zijn, ten laste gebracht worden van de door het recreatieschap gevormde reserves;
   b. voor zover de reserves niet toereikend zijn, wordt een negatief saldo ten laste gebracht van de deelnemers volgens de op grond van de in bijlage 1 overeengekomen verdeelsleutel. De deelnemers voldoen hun aanvullende bijdrage op grond van dit lid binnen 60 dagen na de vaststelling van de jaarrekening.
3. Het AB is bevoegd te bepalen dat het nadelige exploitatiesaldo van één of meer daartoe bij de meerjarenbegroting aangewezen voorzieningen of onderdelen der exploitatie, niet wordt omgeslagen overeenkomstig de hierboven genoemde verdeelsleutel, maar geheel of gedeeltelijk rechtstreeks ten laste wordt gebracht van een of meer deelnemers.
4. Een besluit van het AB als bedoeld in voorgaande lid dient met instemming van tenminste twee-derde van het aantal deelnemers te worden genomen, waaronder de deelnemers aan wie het negatief exploitatiesaldo gaat worden omgeslagen.

Artikel 10 Positief saldo

Indien de jaarrekening inclusief de voorgeschoten participantenbijdragen sluit met een positief saldo van de exploitatie besluit het AB of dit:

a. geheel of gedeeltelijk zal worden toegevoegd aan de algemene reserve, doch alleen en voor zover het door het AB vastgestelde maximum plafond van de reserve nog niet is bereikt, dan wel;
b. geheel of gedeeltelijk zal worden toegevoegd aan een of meerdere bestemmingsreserves, dan wel;
c. geheel of gedeeltelijk zal worden uitgekeerd aan de deelnemers in de verhouding, waarin zij volgens de verdeelsleutel in bijlage 1 bijdragen in het exploitatietekort.

Het voorgaande met inachtneming van artikel 8 lid 4.

Artikel 11 Garantstellingen

1. Voor de betaling van rente en aflossing van door het recreatieschap te sluiten geldleningen en in rekening-courant op te nemen gelden staan de deelnemers garant.
2. De deelnemers nemen aan de garantie deel in de verhouding waarin zij volgens de verdeelsleutel in bijlage 1 bijdragen in het exploitatietekort.
3. Indien uit deze bepaling in enig jaar voor de deelnemers betalingen voortvloeien, zullen deze na afwikkeling van het exploitatietekort of -overschot worden verrekend.

Artikel 12 Fiscale aspecten

1. Het recreatieschap maakt binnen de Wet op de omzetbelasting gebruik van de koepelvrijstelling voor de btw voor alle activiteiten met uitzondering van de btw-ondernemersactiviteiten. Daarbij worden jaarlijks de werkelijk gemaakte btw-kosten voor activiteiten die onder de koepelvrijstelling vallen, gemeld aan de participanten, zodat zij die kosten kunnen indienen bij het btw compensatiefonds. Deze kosten worden verdeeld over de participanten op basis van de verdeelsleutel in bijlage 1.
2. Om van de koepelvrijstelling voor de btw gebruik te mogen maken, mogen de reserves niet onbeperkt toenemen. Daarom wordt door het AB in de Programmabegroting een maximum plafond vastgesteld voor de algemene reserve.

Hoofdstuk 3 Financieel beleid

Artikel 13 Waardering en afschrijving vaste activa

De kaders voor activering, waardering en afschrijving van vaste activa worden separaat beschreven in de Nota activeren, waarderen en afschrijven. Het AB stelt deze nota vast.

Artikel 14 Reserves en voorzieningen

De kaders voor het instellen/vormen en het gebruik van reserves en voorzieningen worden beschreven in de Nota reserves en voorzieningen. Het AB stelt deze nota vast.

Artikel 15 Financieringsfunctie

1. Het schap neemt ten aanzien van de financieringsfunctie de Wet Financiering Decentrale Overheden (wet FIDO) en daarmee ook de Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (wet RUDDO) in acht;
2. Het AB stelt het Financieringsstatuut vast. Daarin zijn voor de financieringsfunctie kaders opgenomen voor het risicobeheer, financiering, kasbeheer en relatiebeheer.

Artikel 16 Kostprijsberekening

1. Voor het bepalen van de geraamde kostprijs van goederen, werken en diensten van de gemeenschappelijke regeling, die worden geleverd aan overheidsbedrijven en derden, wordt een systeem van kostentoerekening gehanteerd. Bij de kostentoerekening worden naast de directe kosten de indirecte kosten betrokken, die rechtstreeks samenhangen met de door de gemeenschappelijke regeling verleende diensten.
2. Bij de kosten worden betrokken de kapitaallasten van de in gebruik zijnde activa.
3. Voor de inzet van materiele activa worden naast directe kosten, indirecte kosten en afschrijvingskosten, de rente voor de financiering van het actief toegerekend. Deze rente is een vergoeding voor de inzet van vreemd vermogen en van eigen vermogen. De rentepercentages voor deze vergoeding worden bij de behandeling van de begroting van de gemeenschappelijke regeling vastgesteld.

Artikel 17 Prijzen economische activiteiten

1. Voor de levering van goederen, diensten of werken aan overheidsbedrijven en derden en met welke bijbehorende activiteiten de gemeenschappelijke regeling in concurrentie met marktpartijen treedt, wordt tenminste de geraamde integrale kostprijs in rekening gebracht. Bij afwijking doet het DB vooraf voor elk van deze activiteiten afzonderlijk een voorstel aan het AB waarin het publiek belang van de activiteit wordt gemotiveerd.
2. Bij het verstrekken van leningen of garanties aan overheidsbedrijven en derden brengt de gemeenschappelijke regeling de geraamde integrale kosten in rekening. Bij afwijking doet het DB vooraf een voorstel aan het AB waarin het publiek belang van de lening of garantie wordt gemotiveerd.

Hoofdstuk 4 Paragrafen

Artikel 18 Paragrafen

Bij de begroting en de jaarstukken neemt het DB conform het Besluit begroting en verantwoording minimaal de verplichte onderdelen van de paragrafen Bedrijfsvoering, Financiering, Onderhoud kapitaalgoederen, Grondbeleid, Verbonden partijen en Weerstandsvermogen en risicobeheersing op.

Hoofdstuk 5 Financiële organisatie en financieel beheer

Artikel 19 Administratie

De administratie is zodanig van opzet en werking, dat zij dienstbaar is voor:

a. Het sturen en beheersen van activiteiten en processen in de organisatie;
b. Het verstrekken van informatie over ontwikkelingen in de omvang van activa met economisch nut, activa met maatschappelijk nut, voorraden, vorderingen en schulden;
c. Het verschaffen van informatie over uitputting van toegekende budgetten en investeringskredieten;
d. Het afleggen van verantwoording over de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde bestuur in relatie tot de gestelde beleidsdoelen, de begrotingen relevante wet- en regelgeving;
e. Het voldoen aan de inlichtingenverplichting die op grond van artikel 15, tweede lid, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten aan de deelnemers wordt opgelegd;
f. De controle van de registratie van gegevens als zodanig en van de daaraan ontleende informatie, alsmede voor de controle op de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde bestuur in relatie tot de gestelde beleidsdoelen, de begroting en relevante weten regelgeving.

Artikel 20 Financiële organisatie

Het DB zorgt voor en legt vast:

a. Voor een adequate scheiding van taken, functies, bevoegdheden, verantwoordelijkheden;
b. De verlening of goedkeuring van mandaten en volmachten aan de budgethouder voor het aangaan van verplichtingen ten laste van de toegekende budgetten en investeringskredieten;
c. Het beleid en de interne regels voor het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik van regelingen en eigendommen, opdat aan de eisen van rechtmatigheid, controle en verantwoording wordt voldaan;
d. Het beleid en de interne regels voor de inkoop en de aanbesteding van goederen, werken en diensten en diensten met inachtneming van geldende regels vanuit de Europese Unie.

Artikel 21 Interne controle

1. Het DB zorgt ten behoeve van het getrouwe beeld van de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling en de rechtmatigheid van de baten en lasten en de balansmutaties voor de jaarlijkse interne toetsing van de getrouwheid van de informatieverstrekking en de rechtmatigheid van de beheershandelingen. Bij afwijkingen neemt het DB maatregelen tot herstel.
2. Ten behoeve van deze stelselmatige toetsing draagt het DB zorg voor een controleplan. Voor de uitvoering van dit plan en de jaarlijkse actualisatie is de uitvoeringsorganisatie verantwoordelijk. Dit plan borgt de regelmatige toetsing van de bedrijfsprocessen, op juistheid, volledigheid en tijdigheid van de bestuurlijke informatievoorziening, op de rechtmatigheid van beheers handelingen en op misbruik en oneigenlijk gebruik.

Artikel 22 Verantwoording over de rechtmatigheid

1. Het DB verantwoordt zich over de rechtmatigheid van de beheershandelingen conform de bepalingen van het BBV met een rechtmatigheidsverantwoording en toelichting in de paragraaf Bedrijfsvoering.
2. Voor het rechtmatigheidsoordeel stelt het AB de verantwoordingsgrens vast op 3%. Deze grens van 3% geldt afzonderlijk voor zowel fouten als onzekerheden.
3. Het DB rapporteert in de paragraaf Bedrijfsvoering over alle bevindingen omtrent de financiële rechtmatigheid waardoor in het voorkomende geval de verantwoordingsgrens wordt overschreven en verder over alle bevindingen die het DB relevant acht voor de lezer van de jaarrekening.

Hoofdstuk 6 Slotbepalingen

Artikel 23 Intrekken oude verordening en overgangsrecht

De Financiële verordening vastgesteld op 7 december 2022 wordt ingetrokken, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de jaarrekening (en deelverantwoordingen) van het verslagjaar 2023.

Artikel 24 Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt in werking op dd-mm-jjjj. *[nadat de gewijzigde GR in werking is getreden]*
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening financieel beheer Recreatieschap Twiske-Waterland.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur van Recreatieschap Twiske-Waterland op dd-mm-jjjj.

De voorzitter,

Y. El Ksaihi

BIJLAGE 1 VERDEELSLEUTEL VERORDENING FINANCIEEL BEHEER

De verdeelsleutel wordt bepaald om het aandeel van de deelnemers in de uitgaven aan gezamenlijke activiteiten, en de verantwoordelijkheid in de dekking van het exploitatietekort vast te stellen.

Met ingang van 1 januari 2022 is de verdeelsleutel voor het recreatieschap zoals in onderstaande tabel is aangegeven.

Deelnemer	*Aandeel in de verdeelsleutel*
Gemeente Amsterdam	23,56 %
Gemeente Edam-Volendam	1,33 %
Gemeente Landsmeer	1,62 %
Gemeente Oostzaan	0,66 %
Gemeente Purmerend	6,96 %
Gemeente Waterland	0,65 %
Gemeente Wormerland	0,61 %
Gemeente Zaanstad	8,57 %
Provincie Noord-Holland	56,04 %

Provincie Noord-Holland

2023 | 70

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 31 oktober 2023

Onderwerp: Zienswijze Provinciale Staten op de financiële verordening van de recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Twiske-Waterland

Kenmerk: 2124855/2124906

1. Inleiding

Per 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) gewijzigd, met als gevolg dat de gemeenschappelijke regeling (GR) van de recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer (AUM), Groengebied Amstelland (GGA), Spaarnwoude (SPW) en Twiske-Waterland (TW) aangepast dient te worden. Bij het Plassenschap Loosdrecht e.o. is dit proces al in 2022 doorlopen in verband met de transitie naar een bedrijfsvoeringsorganisatie en de opheffing van Recreatie Midden Nederland.

Gedurende het proces om de GR'en van AUM, GGA, SPW en TW te wijzigen is er geconstateerd dat veel bepalingen uit de huidige GR'en beter passen binnen de financiële verordening (FV) van deze recreatieschappen. De nu voorliggende FV'en is tot stand gekomen in de werkgroep die ook gewerkt heeft aan de wijzigingen van de GR'en (zie voordracht 2124830/2124864).

2. Belangrijkste wijzigingen

Hieronder een korte toelichting op de belangrijkste wijzigingen in de FV anders dan de artikelen die direct zijn overgenomen uit de huidige versies van de gemeenschappelijke regelingen of ten opzichte van de huidige FV ongewijzigd blijven.

Artikel 2 lid 6, 7, 8 en 9 FV TW en tweede bepaling bijlage 1 voor de FV van AUM, GGA en SPW

Om een GR te wijzigen is een unaniem besluit nodig van alle deelnemers. Wanneer financiële bepalingen in de GR zijn opgenomen kunnen deze alleen met instemming van alle deelnemers worden gewijzigd. Door de financiële bepalingen uit de GR te halen is een unaniem besluit niet meer nodig, tenzij specifiek benoemd in de verordening zelf. In de nieuwe FV is dit geregeld middels de volgende bepaling:

- Het AB is bevoegd de verdeelsleutel te bepalen. Een dergelijk besluit van het AB dient met unanieme instemming van alle deelnemers te worden genomen.

De verschillende locaties van de bepaling in de FV van de genoemde recreatieschappen schept echter verwarring. Bij TW is deze opgenomen in de FV zelf en bij de andere drie in de bijgevoegde bijlage 1 van de FV. Voor meer duidelijkheid en uniformiteit zou het goed zijn om de bepaling voor elk van de schappen terug te laten komen op dezelfde plek. Dit geld ook voor artikel 2 lid 6, 7, 8 en 9 van de FV TW. Bij de 3 andere recreatieschappen staan soort gelijke bepalingen in bijlage 1 van de voorgestelde FV. Het heeft de nadrukkelijke voorkeur van de provincie om dit soort bepalingen dezelfde vaste plek te geven in nu voorliggende FV'en.

Artikel 4 lid 2 en 4; artikel 6, lid 5; artikel 8 lid 3,4 en 5
Verwerking van de gewijzigde wettelijke termijnen in de financiële verordening.

Artikel 4, lid 3
Regelt de uit de wet volgende verplichting om als dagelijks bestuur te reageren op de zienswijze van raden en staten.

Artikel 9 lid 3 en 4 bij AUM, SPW en TW, bij GGA opgenomen in bijlage 1
Regelt dat bij een negatief bedrijfsresultaat (negatief saldo) de keuze gemaakt kan worden om de tekorten niet om te slaan volgens de geldende verdeelsleutel, maar deze geheel of gedeeltelijk ten laste kan worden gebracht van één of meer deelnemers. Hiervoor moet minstens twee-derde van het aantal deelnemers instemmen, waaronder de deelnemers aan wie het negatieve bedrijfsresultaat gaat worden omgeslagen.

Deze bepaling biedt vooral de mogelijkheid om kosten die in het verleden door bepaalde deelnemers zijn gegenereerd ook weer bij hen neer te leggen. Dit kan zich bijvoorbeeld voordoen als er nieuwe gebieden zijn toegevoegd aan een recreatieschap of een aantal recreatieschappen zijn gefuseerd. Zoals eerder vermeld kunnen de overige deelnemers dit niet opleggen aan de deelnemers die het betreft. Die laatste moeten instemmen en 2/3 van het algemeen bestuur moet ook instemmen met het voorgestelde besluit.

Deze optie was op een iets andere manier al opgenomen in de regeling van GGA en staat in een aparte bijlage. In de nieuwe FV staat de aangepaste bepaling weer in een aparte bijlage, waardoor de FV verschilt van wat voorgesteld wordt voor de andere 3 recreatieschappen. Dit is verwarrend en doet geen recht aan het oorspronkelijke doel om de structuur van de recreatieschappen zoveel mogelijk te uniformeren. Het advies is dan ook om als zienswijze in te dienen dat deze bepaling ook bij GGA toegevoegd moet worden aan artikel 9 als lid 3 en 4.

Artikel 12
In dit artikel is opgenomen hoe de recreatieschappen de koepelvrijstelling voor de BTW toepassen zodat de deelnemers de BTW-component over hun aandeel in de gezamenlijke kosten kunnen terugvragen bij het BTW-compensatiefonds. Om gebruik te kunnen maken van de koepelvrijstelling mag er uitsluitend terugbetaling worden gevraagd van het aandeel van de individuele deelnemers in de gezamenlijke uitgaven van - in dit geval - het recreatieschap. Het feit dat er winstreserves aanwezig zijn, impliceert dat de gevraagde vergoeding meer bedraagt dan de kosten die in het betreffende jaar of over een langere periode zijn gemaakt.

Fiscaal zien wij op dit moment dan ook een risico doordat het tweede lid van artikel 12 over het aanhouden van reserves vrij algemeen is opgeschreven en er mogelijk gebruikt wordt gemaakt van een kostenopslag dan wel er sprake is van onderbesteding door het recreatieschap. In beide gevallen is het van belang dat er geen 'winst' wordt gemaakt op de bijdragen van de deelnemers. Dit is het geval wanneer het schap meer ontvangt dan de kosten die in een jaar of gedurende meerdere jaren zijn gemaakt. Overigens kan dit ondervangen worden door met dit positieve resultaat reserves op te bouwen, die uitsluitend kunnen worden aangewend voor toekomstige gezamenlijke uitgaven. De reserveringen maken het mogelijk uitgaven toe te rekenen aan meerdere jaren. Artikel 12 lid 2 lijkt hierop te doelen, maar is nu wel erg algemeen omschreven.

Bijlage 1
De belangrijkste wijziging is dat de verdeelsleutel voor de deelnemersbijdrage nu is meegenomen in de FV, dit heeft als voordeel dat de GR niet hoeft worden gewijzigd als de verdeelsleutel wordt gewijzigd. Provinciale Staten heeft het recht om bij een wijziging van de FV een zienswijze in te dienen. Door bijvoorbeeld de factor inwoneraantallen mee te nemen in de bepaling van de deelnemersbijdrage. Bij GGA wordt de bijdrage al op deze manier bepaald. Met uitzondering van de provincie. Voor de provincie wordt deze bijdrage niet gebaseerd op inwoneraantallen. Bij AUM en SPW wordt erover gesproken om voor de gemeenten de verdeelsleutel ook op inwoneraantallen te baseren.

3. Voorstel voor zienswijze
Voorstel is om op 3 punten een zienswijze op te nemen. De eerste twee volgen uit de hierboven beschreven wijzigingen:

- Bij de verordening van TW staan een aantal bepalingen (artikel 2 lid 6, 7, 8 en 9) in de FV zelf terwijl deze bij de andere 3 recreatieschappen in de 1ste bijlage staan van de FV. Wij stellen voor om de FV'en van de recreatieschappen hierin gelijk te trekken en te kiezen voor of de FV zelf of de 1ste bijlage. Door dit per recreatieschap anders op te nemen ontstaat er onduidelijkheid.
- De bepaling die is opgenomen in artikel 9 lid 3 en 4 van AUM, SPW en TW is bij de FV van GGA opgenomen in bijlage 1. Gezien de uitgesproken wens voor uniformiteit bij zowel de GR'en als de FV'en van de recreatieschappen stellen wij voor deze bepaling ook bij GGA op te nemen als lid 3 en 4 van artikel 9.

- De vraag is of artikel 12 voldoet aan de wettelijke vereisten om gebruik te kunnen maken van de koepelvrijstelling door de recreatieschappen AUM, GGA, SPW en TW. Kan er worden toegelicht hoe er tot deze formulering is gekomen en nog eens getoetst worden of de huidige formulering passend is om de koepelvrijstelling te kunnen toepassen?

4. Proces en procedure

Nadat alle zienswijzen van de deelnemers zijn ontvangen zal het bestuur van het betreffende recreatieschap een reactie opstellen en de FV aanpassen als dat nodig is. Daarna stelt van elk recreatieschap het algemeen bestuur de gewijzigde FV vast.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 70-2023

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 31 oktober 2023;

gelet op artikel 216 van de Provinciewet,

besluiten:

1. De volgende zienswijze te versturen naar het dagelijks bestuur van de recreatieschappen AUM, GGA, SPW en TW ten aanzien van de voorgestelde FV'en:
   a. Bij de verordening van TW staan een aantal bepalingen (artikel 2 lid 6, 7, 8 en 9) in de FV zelf terwijl deze bij de andere 3 recreatieschappen in de 1ste bijlage staan van de FV. Wij stellen voor om de FV'en van de recreatieschappen hierin gelijk te trekken en te kiezen voor of de FV zelf of de 1ste bijlage. Door dit per recreatieschap anders op te nemen ontstaat er onduidelijkheid.
   b. De bepaling die is opgenomen in artikel 9 lid 3 en 4 van AUM, SPW en TW is bij de FV van GGA opgenomen in bijlage 1. Gezien de uitgesproken wens voor uniformiteit bij zowel de GR'en als de FV'en van de schappen stellen wij voor deze bepaling ook bij GGA op te nemen als lid 3 en 4 van artikel 9.
   c. De vraag is of artikel 12 voldoet aan de wettelijke vereisten om gebruik te kunnen maken van de koepelvrijstelling door de recreatieschappen AUM, GGA, SPW en TW. Kan er worden toegelicht hoe er tot deze formulering is gekomen en nog eens getoetst worden of de huidige formulering passend is om de koepelvrijstelling te kunnen toepassen?

Haarlem, 11 december 2023

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
J.Faber
AD/STG

Doorkiesnummer +31235145778
jescafaber@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d	**11-12-2023**
Commissie Bestuur	
Datum commissievergadering	**27-11-2023**

30 november 2023

Onderwerp: Voordrachten
-Wijziging van de gemeenschappelijke regelingen van de recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude, Twiske en Waterland
-Zienswijze Provinciale Staten op de financiële verordeningen van de recreatieschappen Alkmaarder - en Uitgeestermeer, Groengebied Amstellan Spaarnwoude, Twiske en Waterland

Advies commissie Bestuur:

De Voordrachten Wijziging van de gemeenschappelijke regelingen van de recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude, Twiske en Waterland en de Zienswijze Provinciale Staten op de financiële verordeningen van de recreatieschappen Alkmaarder - en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude, Twiske en Waterland beide als **hamerstukken** door te geleiden naar PS van 11 december 2023.

Uittreksel van het concept-verslag Bestuur 27 november 2023:

6 A-agenda Recreatie (recreatie en toerisme en waterschappen)
6.a.1 Wijziging van de gemeenschappelijke regelingen van de recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude, Twiske en Waterland
6.a.2 Zienswijze Provinciale Staten op de financiële verordeningen van de recreatieschappen Alkmaarder - en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude, Twiske en Waterland
Dit agendapunt betreft de Wijziging van de gemeenschappelijke regelingen van de recreatieschappen Alkmaar- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Twiske-Waterland en het aanpassen van de financiële verordeningen.

Op 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen gewijzigd met als doel het vergroten van de democratische legitimiteit van gemeenschappelijke regelingen (GR). Alle gemeenschappelijke regelingen in Nederland dienen uiterlijk op 1 juli 2024 deze wetswijziging te verwerken in hun eigen regeling.
Gedurende dit proces is er geconstateerd dat veel bepalingen die thuishoren in de financiële verordening van

de recreatieschappen waren opgenomen in de GR. Door middel van deze wijziging wordt dit hersteld en voldoen de financiële verordeningen van de recreatieschappen aan wet- en regelgeving.
Er liggen twee voordrachten voor waarmee 4 regelingen en 4 financiële verordeningen worden gewijzigd. Doel is PS hierover te adviseren.
De voorstellen voor wijziging van de gemeenschappelijke regelingen en de financiële verordeningen worden gevoegd behandeld.

Eerste termijn commissie
Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) heeft een aantal vragen:
1. Mogelijkheden voor burgerparticipatie worden vergroot. JA21 vindt burgerparticipatie belangrijk maar het is hier vaag geformuleerd. Daarom de vraag: binnen welke kaders vindt deze participatie plaats?
2. Wat is de afhandeling van de aanpassing van het werkingsgebied van het Twiske en zitten hier financiële consequenties voor de provincie aan vast of worden deze verhaald op de gemeenten bij toetreding?
3. Het negatief bedrijfsresultaat zal volgens artikel 9 lid 3 en 4, omgeslagen worden over een deel van de deelnemers i.p.v. volgens de normale verdeelsleutel. Deelnemers en twee derde van het algemeen bestuur moeten hiermee instemmen. Vraag: geldt dit voor toetreding of na toetreding? Geldt dit alleen voor bestaande deelnemers?

Mevrouw **Poot** (VVD) vraagt naar de betekenis van uittreding voor de financiën van een uittredende deelnemer en het ontstane financiële gat.

Statenlid **Korzelius** (GL) vraagt naar het waarom van artikel 9 lid 3 en 4. Tevens wil hij weten of een dergelijke situatie zich ooit heeft voorgedaan binnen de gemeenschappelijke regeling.

De heer **Klein** (ChristenUnie) vraagt hoe er nog wijzigingen aangebracht kunnen worden indien onvoorziene ontwikkelingen daar aanleiding toe geven. Hij benadrukt dat de ChristenUnie er voorstander van is om de verschillende verordeningen zo uniform mogelijk te formuleren.

De heer **Van der Heijden** (D66) bedankt GS en de ambtelijke organisatie voor de voordracht en spreekt zijn waardering uit voor de georganiseerde technische briefing.

De **voorzitter** bedankt de heer **Van der Heijden** (D66) voor de uitgesproken complimenten.

Mevrouw **Ten Ham** (PvdA) vraagt om verduidelijking van de participatie en is benieuwd naar opgedane kennis over de afgelopen vier jaar.

Eerste termijn GS
Gedeputeerde **Rommel** staat stil bij de participatie en zegt dat het slaat op participatie in de projecten en gebiedsvisies. Over de uittreding zegt zij dat de situatie waar lid 3 en 4 naar verwijzen, zich in de praktijk niet heeft voorgedaan. Zij verwijst daarbij naar de provinciale uittreding uit het Goois Natuurreservaat, maar dat was een andere regeling.

Statenlid **Korzelius** (GL) merkt op dat dit een stichting betrof.

Gedeputeerde **Rommel** wijst erop dat zij dit ook zo benoemde. Zij wilde slechts wijzen op de ervaring die de provincie heeft met uittredingen en zegt dat In geval van een uittreding, de resterende deelnemers het ontstane financiële gat moeten opvullen of de ambities bijstellen.
Ten aanzien van het Twiske zegt zij dat er geen aanleiding is om de verdeelsleutel aan te passen.

Tegen JA21 zegt de gedeputeerde dat het omslaan van het negatieve bedrijfsresultaat naar de deelnemers ook geldt voor de bedragen van vóór de toetreding.
In antwoord op de heer **Klein** (ChristenUnie) verklaart zij dat wijzigingen alleen via de raden en de staten (de deelnemers) doorgevoerd kunnen worden.

Tweede termijn commissie
Statenlid **Korzelius** (GL) vraagt of de provincie vooralsnog geen intenties heeft om uit de vier onderhavige recreatieschappen te treden.

Tweede termijn GS
Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat de provincie deze intenties niet heeft.

De **voorzitter** concludeert dat de voordrachten als hamerstukken in de PS-vergaderingen mogen worden gebracht.

Provincie Noord-Holland

PS-vergadering

Dossiernummer	13263
Extern Zaak ID	2106512
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	11 december 2023
Agendapunt	8.i
Titel	Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland 2023 (VD-72).
Organisatieonderdeel	AD/KAB

Geagendeerd	Vergaderdatum
Ingekomen stukken ter kennisname	30 september 2023
PS-vergadering	**11 december 2023**

Toelichting

10 jaar na het vaststellen van de Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland 2013, wordt een nieuwe verordening noodzakelijk geacht, om zo een koppeling met het beleid IBT 2022-2025 en de Omgevingswet en -besluit te kunnen maken. De nieuwe Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland 2023 treedt op 1 januari 2024 in werking, tegelijkertijd met de inwerkingtreding van de Omgevingswet. De oude verordening komt hiermee te vervallen.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
F. van Winsum
BEL/BS

winsumf@noord-holland.nl

Verzenddatum
27 SEP. 2023

Kenmerk
2106512/2106514

Uw kenmerk

Betreft: Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland 2023

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit over de Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland 2023.

Naar aanleiding van de aankomende inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024, hebben wij de bestaande Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland, in 2013 vastgesteld, geëvalueerd.

We zijn tot conclusie gekomen dat deze verordening moet worden herzien, met name de artikelen met betrekking tot Omgevingsrecht. In deze verordening is hoofdzakelijk het aanleveren van (systematische) toezichtinformatie door de gemeentebesturen geregeld. Het vaststellen van deze verordening is een bevoegdheid van Provinciale Staten.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Besluit van Provinciale Staten van Noord-Holland van 6 november 2023 tot vaststelling van de Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland 2023

Provinciale Staten van Noord-Holland;

Gelet op de voordracht van gedeputeerde staten van Noord-Holland van 19 september 2023, met kenmerk 2106512/2106523**;**

Gelet op artikel 143 van de Provinciewet, artikel 124h van de Gemeentewet, artikel 2, tweede lid, van het Besluit verstrekking systematische toezichtinformatie, artikel 32j Wet gemeenschappelijke regelingen en de artikelen 38 juncto 40, derde lid, van de Archiefwet 1995;

Overwegende dat gedeputeerde staten alsmede de Commissaris van de Koning in het kader van interbestuurlijk toezicht een toezichthoudende rol kunnen vervullen op het naar behoren verrichten van medebewindstaken door de bestuursorganen van gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen en in dit verband systematische informatie nodig hebben, waarvan de regelmaat en omvang van tevoren worden bepaald;

Overwegende dat de Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland 2023 de informatieverstrekking met betrekking tot die medebewindstaken regelt;

Overwegende dat een nieuwe Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland als gevolg van de komst van Omgevingswet noodzakelijk is;

Besluiten vast te stellen:

Artikel 1 Archiefwet 1995

1. Het college van burgemeester en wethouders van een gemeente, het dagelijks bestuur van een waterschap en het dagelijks bestuur van een gemeenschappelijke regeling in de provincie Noord-Holland verstrekken aan gedeputeerde staten systematische toezichtinformatie als bedoeld in de bijlage bij deze verordening, ten aanzien van de uitvoering van de Archiefwet 1995 en de op grond van deze wet vastgestelde regelgeving.

2. De systematische toezichtinformatie wordt jaarlijks voor 15 juli verstrekt.

Artikel 2 Omgevingswet

1. Het college van burgemeester en wethouders van een gemeente en het dagelijks bestuur van een waterschap in de provincie Noord-Holland verstrekken aan gedeputeerde staten systematische toezichtinformatie over de naleving en uitvoering van de wet- en regelgeving voor de medebewindstaken, waartoe bij algemene maatregel van bestuur regels in het belang van een doelmatige uitoefening van de uitvoerings- en handhavingstaak als bedoeld in hoofdstuk 5, 16 en 18 van de Omgevingswet, zijn gesteld.

2. Met betrekking tot systematische toezichtinformatie als bedoeld in het eerste lid, wordt verstaan:
a. de uitvoerings- en handhavingsstrategie en de besluiten tot vaststelling of wijziging daarvan, bedoeld in artikel 13.5 van het Omgevingsbesluit;
b. het uitvoeringsprogramma en de besluiten tot vaststelling of wijziging daarvan, bedoeld in artikel 13.8 van het Omgevingsbesluit;
c. de evaluatierapportage, bedoeld in artikel 13.11 van het Omgevingsbesluit;

3. De systematische toezichtinformatie, bedoeld in het tweede lid, wordt jaarlijks verstrekt voor een datum, vastgesteld door gedeputeerde staten.

Artikel 3 Verstrekking

1. De toezichtinformatie wordt elektronisch aan gedeputeerde staten verstrekt of op andere wijze voor gedeputeerde staten elektronisch raadpleegbaar gemaakt, tenzij gedeputeerde staten reeds over de toezichtinformatie beschikken.

2. Toezichtinformatie die voor meer jaren is vastgesteld en aan gedeputeerde staten is verstrekt, hoeft niet opnieuw te worden verstrekt als deze toezichtinformatie nog actueel is.

Artikel 4 Intrekking

De Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland (Provinciaal Blad 2013, 154) wordt ingetrokken per de datum waarop dit besluit in werking treedt.

Artikel 5 Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking tegelijk met inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Artikel 6 Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland 2023.

Haarlem, 6 november 2023

Provinciale Staten van Noord-Holland

dhr. A. Th. H. van Dijk, voorzitter

mw. drs. K. Bolt, griffier

___

Bijlage Toezichtinformatie Archiefwet 1995

De in artikel 1 bedoelde toezichtinformatie bestaat uit:

1.1 De Verordening, bedoeld in de artikelen 30, eerste lid, 32, tweede lid, 35, eerste lid, 37, tweede lid, en 40 van de Archiefwet 1995;

1.2 Een besluit tot aanwijzing van een archiefbewaarplaats als bedoeld in artikelen 31, 36 en 40 van de Archiefwet 1995;

1.3 Stukken waaruit blijkt dat aan de volgende eisen ingevolge de Archiefwet 1995 wordt voldaan:

a. Er is een voorziening getroffen betreffende de archiefbescheiden[1] (de informatiehuishouding) bij opheffing, samenvoeging, splitsing van overheidsorganen, bij (gedeeltelijke) overdracht van taken aan een ander overheidsorgaan, of oprichting van een tijdelijk overheidsorgaan (Artikel 4 Archiefwet 1995);

b. Het beheer van archiefbescheiden voldoet aan toetsbare eisen van een door de zorgdrager[2] toegepast kwaliteitssysteem (artikelen 3 Archiefwet 1995, 11 en 12 Archiefbesluit 1995, 16 Archiefregeling 1995).

c. Een in gebruik zijnde archiefruimte of archiefruimten voldoet/voldoen aan wettelijke normen (artikelen 21 Archiefwet 1995, 13 Archiefbesluit 1995, hoofdstukken 4 t/m 7 en artikel 59 Archiefregeling 1995).

d. Een in gebruik zijnde archiefbewaarplaats of archiefbewaarplaatsen voldoet/voldoen aan wettelijke normen (artikelen 21 Archiefwet 1995, 13 Archiefbesluit 1995, hoofdstukken 4 t/m 7 en artikel 59 Archiefregeling 1995).

e. Er is een archiefbewaarplaats aangewezen door de zorgdrager (artikelen 31, 36 en 40 Archiefwet 1995).

f. De door de zorgdrager benoemde archivaris is in bezit van het diploma archivistiek en functioneert conform het bepaalde in de wet (artikelen 32, 37 en 40 Archiefwet 1995).

g. De archieven, ongeacht hun vorm, bevinden zich in goede materiële staat conform de Archiefwet- en regelgeving. Ten aanzien van niet vernietigbare (permanent te bewaren) archieven, digitaal of papier, zijn zodanige maatregelen getroffen, dat bij het raadplegen na ten minste honderd jaar geen noemenswaardige achteruitgang zal zijn te constateren (artikelen 1, 3 en 21 Archiefwet 1995, 11 Archiefbesluit 1995, hoofdstuk 2 Archiefregeling 1995).

h. De archieven, ongeacht hun vorm, zijn geordend en toegankelijk conform de Archiefwet- en regelgeving (Artikelen 1, 3 en 21 Archiefwet 1995, 12 Archiefbesluit 1995, hoofdstuk 3 Archiefregeling 1995).

i. De authenticiteit en/of context van de archiefbescheiden is voldoende gewaarborgd; er is een samenhangend overzicht van archiefbescheiden, ongeacht hun vorm, en er is een metadataschema conform de Archiefregeling 1995 (artikelen 17 t/ m 19, 23 en 24 Archiefregeling 1995).

j. De zorgdrager heeft archiefbescheiden, ongeacht hun vorm, die niet voor vernietiging in aanmerking komen en ouder zijn dan twintig jaar, naar een archiefbewaarplaats overgebracht; er is een verklaring van overbrenging opgesteld en/of de overbrenging is opgeschort met machtiging verleend door gedeputeerde staten (artikelen 12 t/m 17 Archiefwet 1995, 9 en 10 Archiefbesluit 1995).

---

[1] Met de wettelijke term ‘archiefbescheiden’ worden bestanden ongeacht hun vorm bedoeld: papier, digitaal, audiovisueel enzovoort.

[2] Met de wettelijke term ‘zorgdrager’ wordt de bestuurlijk verantwoordelijke bedoeld: het college van B&W, het dagelijks bestuur van het waterschap of van de gemeenschappelijke regeling.

k. De overgebrachte archieven zijn openbaar, buiten het bepaalde in artikelen 15 t/m 17 van de Archiefwet 1995. De openbaarheid is slechts op wettelijke gronden beperkt. Beperking van de openbaarheid langer dan 75 jaar is verkregen met machtiging van gedeputeerde staten. Beperkingen van de openbaarheid zijn opgenomen in de verklaring van overbrenging. De overgebrachte archieven zijn voor ieder kosteloos raadpleegbaar en reproduceerbaar.

   Een of meer van de volgende besluiten van algemene strekking van zorgdragers zijn conform wet- en regelgeving en/of het algemeen belang:

   - Besluit tot openbaarheidsbeperkingen inclusief het ter beschikking stellen van reproducties vanwege de materiële staat van de archiefbescheiden, en:
   - Besluiten tot het regelen van kosten van reproducties en uitleningen. (artikelen 12 t/m 18 en 19 Archiefwet 1995).

l. De vervanging van archiefbescheiden door reproducties, onder vernietiging van het origineel, is juist en volledig gebeurd. Er is een verklaring van vervanging opgesteld (artikelen 7 Archiefwet 1995, 6 en 8 Archiefbesluit 1995, hoofdstuk 3a en artikel 59a Archiefregeling 1995).

m. Selectie en vernietiging vindt plaats conform het bepaalde in Archiefwet – en regelgeving en er worden verklaringen van vernietiging opgesteld conform de wet- en regelgeving (artikelen 3, 5 en 9 Archiefwet 1995, 2 t/m 5 en 8 Archiefbesluit 1995).

n. Archiefbescheiden zijn vervreemd conform het bepaalde in Archiefwet- en regelgeving; er wordt een verklaring van vervreemding opgesteld (artikelen 3, 8 en 10 Archiefwet 1995, 7 en 8 Archiefbesluit 1995).

o. Archiefbescheiden zijn uitgeleend conform het bepaalde in Archiefwet- en regelgeving (artikelen 3, 18 en 19 Archiefwet 1995).

Toelichting op de informatieverordening

Wettelijk kader interbestuurlijk toezicht:
Gedeputeerde staten hebben voor het uitoefenen van het interbestuurlijk toezicht toezichtinformatie nodig. Zo kunnen zij controleren of de uitvoering van de medebewindstaken door de gemeente of het waterschap voldoet aan wettelijke eisen. Het Besluit verstrekking systematische toezichtinformatie[3] stelt regels over de wijze van het aanleveren en het gebruik van de aangeleverde toezichtinformatie. Dit maakt adequaat toezicht mogelijk, maar zorgt er ook voor dat er niet te veel informatie aan gemeenten en waterschappen wordt uitgevraagd.

Provinciale staten mogen in een verordening de verplichting opleggen tot het periodiek verstrekken van systematische toezichtinformatie. Dat wordt gedaan in deze Verordening systematische toezichtinformatie provincie Noord-Holland 2023. Deze verordening bevat geen plicht tot het aanleveren van toezichtinformatie voor financieel toezicht en de huisvesting van vergunninghouders. Hierop wordt hieronder ingegaan onder “risicogebieden”.

De nieuwe Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland is als gevolg van de komst van Omgevingswet noodzakelijk.

Interventietraject:
Gedeputeerde staten verzamelen als interbestuurlijk toezichthouder informatie over de vraag of de uitvoering van een wettelijke taak door de gemeente voldoet aan de daaraan gestelde eisen. Het interbestuurlijk toezicht is alleen gericht op de uitvoering van wettelijke medebewindstaken. Het is niet bedoeld om de kwaliteit van de taakuitvoering te verbeteren.

Ingrijpen gebeurt alleen als wettelijk vastgelegde medebewindstaken niet (juist) worden uitgevoerd. Of als besluiten in strijd zijn met het algemeen belang of het recht. Gedeputeerde staten vormen zich hierover een oordeel en interveniëren zo nodig naar aanleiding daarvan. Voor een uitwerking van de stappen van de interventieladder wordt verwezen naar het ‘*Beleidskader indeplaatsstelling bij taakverwaarlozing*’.[4]

Risicogebieden:
Gedeputeerde staten van Noord-Holland hebben risicogebieden aangewezen waarop zij systematische informatie van de gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen willen ontvangen.[5] Dat zijn die gebieden, die risico’s inhouden voor de volksgezondheid en het welzijn van burgers of die cruciaal zijn voor het functioneren van overheden. Het gaat concreet om de uitvoering van de Omgevingswet, de Archiefwet 1995, huisvesting van vergunninghouders en financiën. Over deze gebieden gaat deze verordening, met uitzondering van financiële toezichtinformatie, waarover specifieke bepalingen zijn opgenomen in de Gemeentewet en huisvesting van vergunninghouders, waarover specifieke bepalingen zijn opgenomen in de Huisvestingswet 2014.

---

[3] Besluit van 11 juli 2012 tot vaststelling van regels over de verstrekking van systematische informatie in het kader van interbestuurlijk toezicht.
[4] Zie https://www.noord-holland.nl/Bestuur/Interbestuurlijk_toezicht/Werkwijze/Beleidsdocumenten/Beleidskader_indeplaatsstelling_bij_taakverwaarlozing
[5] Besluiten van GS van 28 augustus 2012 en 18 juni 2013.

Aanleveren toezichtinformatie:
De opgevraagde gegevens en informatie worden elektronisch aangeleverd of elektronisch raadpleegbaar gemaakt door het gemeentebestuur en het dagelijks bestuur van de waterschappen dan wel gemeenschappelijke regelingen aan gedeputeerde staten. Ook als het college of het dagelijks bestuur de uitvoering van de wettelijke taken aan een andere instantie heeft gemandateerd, bijvoorbeeld aan een uitvoeringsdienst, blijft zij verantwoordelijk voor het aanleveren van de informatie. In praktijk worden sommige documenten voor 4 jaar vastgesteld. Deze hoeven niet jaarlijks te worden verstrekt, tenzij er sprake is van een wijzigingsbesluit of een ander besluit (bijv. verlenging van het bestaande document).

Voorts kunnen gedeputeerde staten incidenteel en/of noodzakelijke informatie opvragen op grond van artikel 6, lid 1, onder b, Besluit verstrekking systematische toezichtinformatie. Daarnaast biedt artikel 6, lid 1, onder a, van het Besluit verstrekking systematische toezichtinformatie ook de mogelijkheid om de verplichting op te leggen eenmalig systematische toezichtinformatie te verstrekken, door middel van het opstellen van een jaarplan. In het jaarplan kan echter niet worden voorzien om twee jaar achtereen hetzelfde onderzoek te doen.

Archiefwet 1995
Toegankelijke en betrouwbare overheidsinformatie is essentieel voor goed bestuur. Het op orde zijn van de digitale informatiehuishouding en archivering bij de overheid is een voorwaarde om alle andere taken goed te kunnen uitoefenen. Wanneer dit niet in orde is, schaadt het de bedrijfsvoering van een overheid en staat het een deugdelijke verantwoording naar de samenleving in de weg. De uitvoering van de Archiefwet 1995 is aanleiding geweest voor het IPO om, in samenspraak met de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en het ministerie van Onderwijs, Cultuur & Wetenschappen (OC&W) een aanvullend beleidskader op te stellen voor het interbestuurlijk archieftoezicht, waarbij ook een informatiearrangement is opgenomen. Hierin zijn de toezichtcriteria benoemd en de informatie die de provincie op systematische basis nodig heeft. Deze toezichtinformatie is als bijlage bij deze verordening opgenomen. Opgemerkt wordt dat er alleen een bijlage met betrekking tot de Archiefwet 1995 bij deze verordening is opgenomen, omdat het toezenden van de specifieke informatie die voor de overige rechtsgebieden gevraagd wordt, in de desbetreffende wetten is geregeld.

Op haar beurt heeft de VNG toezichtindicatoren of kritische prestatie- indicatoren (KPI’s) vastgesteld op het terrein van de Archiefwet- en regelgeving. Deze VNG-indicatoren zijn weer afgestemd met het IPO en de ministeries van BZK en OC&W en corresponderen met de toezichtcriteria van de provincies. Wanneer de indicatoren van de VNG op het terrein van de Archiefwet 1995 dus jaarlijks voldoende worden ingevuld en aan de gemeenteraden en provincies worden toegezonden, wordt tevens voldaan aan de informatiebehoefte van de provincies.

Omgevingswet
Bij het opstellen van deze nieuwe verordening is rekening gehouden met de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

In het Omgevingsbesluit (Ob) is er samenhang tussen uitvoering en handhaving. Onder ‘uitvoering’ wordt verstaan: vergunningverlening en taken die voortvloeien uit algemene regels zoals de afhandeling van meldingen (bijvoorbeeld op grond van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) of het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl), het nemen van maatwerkbeschikkingen en beschikkingen betreffende gelijkwaardigheid. De procescriteria die met de inwerkingtreding van het Ob in werking treden, maken deel uit van de BIG-8 beleidscyclus. Daarom moeten deze taken opgenomen worden in het beleid (of in een aanvulling op het handhavingsbeleid), in het uitvoeringsprogramma, in de jaarlijkse evaluatie en in de periodieke evaluatie.

Het beleid en de uitvoering van de taken van het dagelijks bestuur van een bestuursorgaan op het gebied van omgevingsrecht moeten voldoen aan de procescriteria. Het is van belang dat de analyse van problemen en inzichten, strategieën, prioriteiten, doelstellingen, activiteiten en de middelen van de instrumenten op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving van de gemeenten en waterschappen worden vastgesteld en transparant zijn voor de buitenwereld en dat dat de organisatie hier aantoonbaar naar handelt. Alleen na het aanleveren van de documenten op basis van de Omgevingswet en het Omgevingsbesluit kan de toezichthouder vaststellen dat deze zijn opgesteld en vastgesteld. Hiermee toont het bevoegd gezag aan, dat de organisatie zodanig is ingericht, dat zij haar taken adequaat kan uitvoeren. Voor alle gevraagde toezichtinformatie geldt dat deze betrekking heeft op het toetsingsjaar: de periode lopend van 1 januari tot en met 31 december van het jaar.

Informatie overige medebewindstaken
Daarnaast is er een aantal medebewindstaken waar de provincie toezicht op houdt en waarvoor er geen informatie-uitvraag is opgenomen in de informatieverordening. Ten aanzien van de omgevingsplannen wil de provincie de verwerking hierin van rijksregelgeving beoordelen. De informatievoorziening over deze onderwerpen verloopt niet via deze informatieverordening. Ingevolge de Omgevingswet dienen omgevingsplannen en omgevingsvergunningen te worden gepubliceerd op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Ook is geen aanvullende informatie nodig over het verzorgen van het verplichte overleg en de toezending van (voor)ontwerpplannen, als sprake is van provinciale belangen. Dit is al vastgelegd in de Omgevingswet en de provincie kan gebruik maken van de informatie op het DSO om hier toezicht op te houden.

Informatie ten behoeve van het financieel toezicht
In de verordening zijn geen bepalingen opgenomen met betrekking tot het financiële toezicht van provincies op gemeenten. Het financiële toezicht is in de gehele herziening van het interbestuurlijk toezichtstelsel expliciet buiten beschouwing gelaten. De bepalingen omtrent financiële toezichtinformatie zijn -onveranderd- opgenomen in de Gemeentewet.

Informatie ten behoeve van huisvesting van vergunninghouders

In de verordening zijn geen bepalingen opgenomen met betrekking tot het toezicht van provincies op het voldoen van de gemeentelijke taakstellingen inzake huisvesting van vergunninghouders. Dit toezichtdomein is in de gehele herziening van het interbestuurlijk toezichtstelsel expliciet buiten beschouwing gelaten, aangezien het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) zorgdraagt voor de benodigde informatie.

Sancties

De verordening bevat geen sancties. Indien een gemeente niet voldoet aan de informatieplicht, zal de provincie dit (kunnen) zien als een signaal van[6] een mogelijke misstand. Dan treedt de bestuurlijke interventieladder in werking, zoals beschreven in het Beleidskader voor indeplaatsstelling bij taakverwaarlozing.[7]

Uitgegeven op 6 november 2023.

Namens gedeputeerde staten van Noord-Holland,

M. van Kuijk, provinciesecretaris.

[7] Zie ook de nota gedeputeerde staten, verseonnummer 2106512/2106519.

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 26 september 2023

Onderwerp: Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland 2023

Kenmerk: 2106512/2106523

Bijlagen: ontwerpbesluit

1. Inleiding

In 2013 stelde PS voor het eerst de Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland 2013 vast. Met deze algemene maatregel van bestuur heeft het team Interbestuurlijk Toezicht (hierna: IBT) een instrument gekregen om de gemeenten in Noord-Holland te verplichten tot het systematisch verstrekken van informatie over de risicovolle taakuitvoering van gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen.

In deze verordening zijn regels gesteld met betrekking tot verstrekking van systematische toezichtinformatie aan het provinciebestuur, over de uitvoering door het bestuur van een gemeente, waterschap en gemeenschappelijke regeling binnen de bovengenoemde vier risicovolle terreinen. De systematische toezichtinformatie betreft toezichtinformatie die van meer dan één gemeentebestuur wordt gevraagd, of die vaker dan één keer wordt gevraagd.

Deze verordening vormt voor de IBT een zgn. stok achter de deur, mocht het bestuur van een gemeente, waterschap of gemeenschappelijke regeling geen systematische toezichtinformatie willen aanleveren. Dit is taakverwaarlozing en op basis van deze verordening kan er een sanctie worden opgelegd.

Daarom is de Verordening systematische toezichtinformatie 2013 vastgesteld voor de volgende IBT-domeinen: Archiefwet, Veiligheid (Brzo en Bevi), Wet ruimtelijke ordening en Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

<u>Aanleiding voorstel Verordening systematische toezichtinformatie 2023</u>
10 jaar na dato werd een nieuwe verordening noodzakelijk geacht, om zo een koppeling met het Beleid IBT 2022-2025 en nieuwe wetgeving te kunnen maken. De aanpassing van de verordening is een van de noodzakelijke maatregelen om het beleid goed te kunnen implementeren. Met ingang van 1-1-2024 treedt de Omgevingswet in werking en dient de huidige verordening te worden aangepast, aangezien deze nog uitgaat van de bestaande wetten, zoals de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en de Wet ruimtelijke ordening, die op 1 januari 2024 in de Omgevingswet zullen opgaan. Voor toezichtinformatie met betrekking tot de Omgevingswet is het wenselijk om gedifferentieerde aanleverdata te gebruiken om de wettelijke vaststellingsdata waar de gemeenten zich aan moeten houden beter aan te laten sluiten op de aanlevering van die informatie. Het vaststellen van de aanleverdata voor de toezichtinformatie binnen dit domein wordt daarom gedelegeerd aan GS om maatwerk toe te kunnen passen, zonder dat de verordening daarvoor hoeft te worden aangepast. Leidraad is dat de aanleverdatum altijd binnen een redelijke termijn van de wettelijke vaststellingsdata voor gemeenten ligt.

Met deze nieuwe verordening wordt tevens de regeldruk voor gemeenten verminderd. Alle informatie die uit openbaar toegankelijke bronnen is te halen, wordt met deze verordening niet meer opgevraagd bij gemeenten.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

Doel
Voor de uitvoering van het interbestuurlijk toezicht is het nodig over informatie te beschikken op basis waarvan wij als toezichthouder een oordeel kunnen vormen over de uitvoering van risicovolle medebewindstaken, dat wil zeggen de geldende wettelijke taken, van gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen.

Vaststelling van de Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland 2023 borgt dat systematische informatie wordt verkregen die nodig is voor het interbestuurlijk toezicht.

Onderbouwingen
Op basis van de evaluatie en de wetswijziging hebben wij bepaald welke artikelen wegvallen en aanpassingen behoeven. Hieronder volgen de wijzigingen in het voorstel Verordening systematische toezichtinformatie 2023:

- Artikel 1: Archiefwet: voornamelijk tekstuele wijzigingen en jaartal 1995 achter “Archiefwet” en “Archiefbesluit” toegevoegd.

- Artikel 2: Wet algemene bepalingen omgevingsrecht: technische vertaling naar Omgevingswet en uitgebreider beschreven wat er precies moet worden aangeleverd. Daarnaast willen wij hierin een delegatie aan GS regelen om jaarlijks de verstrekkingsdata vast te stellen.

- Artikel 3: Veiligheid: vervalt. Brzo en Bevi vallen straks onder de Seveso-richtlijnen. Deze verantwoordelijkheden zijn belegd bij de omgevingsdiensten, waar de Minister toezicht op houdt.

- Artikel 4: Wet ruimtelijke ordening: vervalt. Dit wordt een onderdeel van de Omgevingswet en alle informatie is al voorzien op de officiële openbare bronnen, zoals ruimtelijkeplannen.nl. Uitvraag van informatie is daarom niet meer nodig.

- Artikel 5: het verstrekken van de informatie zal voortaan uitsluitend elektronisch gebeuren. Men kan het ook elektronisch raadpleegbaar maken, door een link te sturen. Dit valt in de nieuwe verordening onder artikel 3.

- Artikel 6: vervalt. De informatie die al op openbare officiële bronnen te raadplegen is, wordt niet uitgevraagd. Daarom is dit artikel overbodig.

- Artikel 7: wordt gewijzigd. De verordening treedt in werking tegelijkertijd met de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Dit valt in de nieuwe verordening onder artikel 5.

- Artikel 8: blijft nagenoeg hetzelfde, alleen wordt er een jaartal aan toegevoegd, “2023”. Dit valt in de nieuwe verordening onder artikel 6.

Omdat de wijzigingen vergaand zijn, is hier niet voor een partieel wijzigingsvoorstel gekozen, maar voor een compleet nieuwe verordening.

Twee typen gemeenschappelijke regelingen en de verordening
De verordening is ook van toepassing op gemeenschappelijke regelingen, die medebewindstaken van gemeenten overgedragen hebben gekregen in de zin van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Voor deze overgedragen medebewindstaken zijn de besturen van de gemeenschappelijke regelingen zelfstandig verantwoordelijk. Zij dienen op grond van de Informatieverordening rechtstreeks - dus zonder tussenkomst van de deelnemende gemeenten - informatie aan de provincie aan te leveren.

Echter, wanneer gemeenschappelijke regelingen medebewindstaken in mandaat voor gemeenten uitvoeren, zoals bijvoorbeeld bij de Omgevingsdiensten het geval is, blijven de individuele gemeentebesturen aanspreekbaar op die taakuitvoering. De gevraagde informatie zal in dat geval door de gemeentebesturen aan de provincie verstrekt worden. In de praktijk zullen gemeenten deze informatie eerst van de Omgevingsdiensten ontvangen, ook ten behoeve van de horizontale verantwoording aan hun eigen raden.

De Omgevingsdiensten voeren ook taken van de provincie zelf in mandaat uit. Op deze taakuitvoering heeft het Rijk als naaste hogere overheid het interbestuurlijke toezicht.

Interbestuurlijk toezicht buiten de verordening
Overigens blijft een deel van het interbestuurlijke toezicht buiten de verordening vallen: het (specifieke) financieel toezicht op gemeenten en op de waterschappen en huisvesting van vergunninghouders. Deze vormen van interbestuurlijk toezicht vinden als vanouds voortgang.

Evaluatie
Mogelijk worden in de loop van het jaar 2024 wijzigingen doorgevoerd binnen de Archiefwet. Dit is direct een gelegenheid om onze informatieverordening partieel te evalueren en eventueel te aanpassen.

3. Financiering, communicatie en (burger)participatie

Financiën
Aan het vaststellen van de verordening zijn geen financiële consequenties verbonden.

Communicatie
Via de gebruikelijke kanalen zoals de webpagina en e-mail zal de communicatie met gemeenten en waterschappen worden voortgezet.

4. Proces en procedure

Na vaststelling wordt de verordening gepubliceerd in het Provinciaal Blad.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 72-2023

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 26 september 2023;

gelet op de bevoegdheid van Provinciale Staten om deze verordening vast te stellen;

besluiten:

1. De Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland vast te stellen
2. De vastgestelde verordening te publiceren in het Provinciaal Blad.

Haarlem 11 december 2023,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
J.Faber
AD/STG

Doorkiesnummer +31235145778
jescafaber@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d 11-12-2023
Commissie Bestuur
Datum commissievergadering 27-11-2023

30 november 2023

Onderwerp: Voordracht Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland 2023

Advies commissie Bestuur:

De Voordracht Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland 2023 als **hamerstuk** door te geleiden naar PS van 11 december 2023.

Uittreksel van het concept-verslag Bestuur 27 november 2023:

4 A-agenda Financiën Bestuur
4.a Bestuur: Voorstel Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland 2023
Dit agendapunt is de voordracht voor een nieuwe verordening systematische toezichtinformatie.
De voorgaande verordening dateert van 2013 en wordt herzien vanwege met name de invoering van de Omgevingswet. De behandeling in de commissie is gericht op het adviseren van PS over de voordracht.

Eerste termijn commissie.
De heer **Heijnen** (CDA) verwijst naar de vervroeging van de aanleverdata en is benieuwd naar de consequenties voor gemeenten. Verder wil hij weten of er overleg met de gemeenten heeft plaatsgevonden. Voor het overige gaat het CDA accoord met dit voorstel.

De heer **De Jong** (50PLUS) merkt op dat het de bedoeling is om de voorliggende verordening op 6 punten aan te passen. Hij gaat in op toelichting no. 1 en ontdekt dat zijn inbreng betrekking heeft op een ander agendapunt. Hij beëindigt zijn betoog.

Statenlid **Hollebeek** (PvdD) sluit zich aan bij de vraag van de heer **Heijnen** (CDA) en vult deze aan met een vraag over twee verschillende aanleverdata. Hij vraagt zich af of dat handig is en wil weten of het niet handiger en overzichtelijker is, met name voor kleine gemeenten, om ‘dat op één datum te stellen’.

Mevrouw **Ouhlad Hadj** (PvdA) stelt twee vragen:
1. Wat zijn de controlemomenten en de cyclus daarvan?

2. Is er geïnformeerd naar het draagvlak bij de gemeenten en hoe hebben gemeenten de wet ontvangen?

De heer **De Vries** (VVD) sluit zich aan bij de vragen over de consequenties van de inleverdatum. Hij wil duidelijkheid over de inleverdatum omdat de datum van 15 juli nog steeds vermeld staat in het definitieve voorstel.
Ten aanzien van het financieel toezicht en de huisvesting van statushouders wil hij weten of deze ook buiten de oude verordening vielen. Als dat niet het geval was, zou er namelijk een knelpunt optreden.
Hij eindigt met de vraag of er bij deze aanpassing gestreefd is naar minder regelgeving.

De **voorzitter** merkt op dat sommige vragen nogal technisch van aard zijn en zegt dat er andere methoden zijn om die vragen te stellen.

Eerste termijn GS
Commissaris **Van Dijk** start met de mededeling dat er, vanwege de omgevingswet, nog wat wijzigingen zijn aangebracht in de definitieve voordracht. Hij somt de wijzigingen op:
1. WRO wordt omgevingswet.
2. Bestemmingsplannen worden omgevingsplannen.
3. Ruimtelijkeplannen.nl wordt DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet).
Zorgen over de data verklaart hij ongegrond. Gemeenten hebben nu namelijk reeds de wettelijke plicht om de stukken vóór 1 januari af te hebben. De voorgestelde vervroeging mag dus geen problemen opleveren.

> Statenlid **Hollebeek** (PvdD) vraagt waarom er eventueel voor twee aanleverdata gekozen zou mogen worden.

Commissaris Van Dijk komt hier in de 2de termijn op terug en zegt alvast dat 1 april de enige juiste datum is. Reagerend op de PvdA wijst hij erop dat er geen wettelijke controlemomenten bestaan. Er bestaan wel wettelijke vaststellingsdata en verwijst ter illustratie naar 15 december als datum waarop de provinciale begroting moet zijn vastgesteld.
In reactie op de inbreng van de VVD verklaart de commissaris dat de datum van 15 juli uitsluitend slaat op het archief- en informatiebeheer. Vandaar de vermelding van twee verschillende data.

De **voorzitter** vraagt of de vraag van de PvdA over draagvlak bij de gemeenten voldoende is beantwoord. Dit blijkt wel het geval te zijn.

De **voorzitter** meldt dat de doorgevoerde aanpassingen in iBabs te vinden zijn.

Tweede termijn commissie
De heer **Heijnen** (CDA) verwijst naar de tekst op pagina 2 waarin melding wordt gemaakt van een eventuele uitsplitsing naar twee aanleverdata en vraagt om aanpassing daarvan, conform het antwoord van de commissaris.

De **voorzitter** bedankt de heer **Heijnen** (CDA) voor zijn suggestie.

De heer **De Vries** (VVD) ontvangt graag een reactie op zijn opmerking over regeldruk.

Tweede termijn GS
Commissaris Van Dijk neemt het voorstel van de heer Heijnen over. De opmerking over de regeldruk beantwoordt hij met de opmerking voorstander te zijn van verminderde regeldruk, maar in dit geval betreft het

wettelijke medebewindstaken, waarbij de provincie de taak heeft om die te controleren.
Voorts zegt de commissaris dat financieel toezicht hier los van staat en ook niet in de vorige verordening voorkwam. Statushouders betreft een wettelijke verplichting op basis van het 'woongebeuren' en staat ook los van de verordening. Er was dus geen sprake van een omissie, zoals de heer De Vries (VVD) vreesde.

De **voorzitter** concludeert dat de voordracht, na de aangekondigde aanpassingen, als hamerstuk mag worden behandeld in de PS-vergadering.

Provincie Noord-Holland

PS-vergadering

Dossiernummer	13619
Extern Zaak ID	2124257
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	11 december 2023
Agendapunt	8.j
Titel	Kaderstelling rechtmatigheidsverantwoording (VD-71).
Organisatieonderdeel	AD/CC

Geagendeerd	Vergaderdatum
Ingekomen stukken ter kennisname	30 november 2023
PS-vergadering	**11 december 2023**

Toelichting

Met ingang van begrotingsjaar 2023 zijn Gedeputeerde Staten verplicht om een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen in de jaarstukken. Zij leggen hiermee verantwoording af aan Provinciale Staten over in hoeverre er rechtmatig is gehandeld in een boekjaar. Voor het uitvoeren van de rechtmatigheidscontroles zijn kaderstelling vanuit Provinciale Staten en aanpassing van de Financiële verordening en de Controleverordening noodzakelijk.

Provincie
Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
J.M. Bierhuizen
AD/CC

Telefoonnummer +31235144046
bierhuizenj@noord-holland.nl

Verzenddatum

– 1 NOV. 2023

Kenmerk
2124257/2136751

Uw kenmerk

Betreft: kaderstelling rechtmatigheidsverantwoording

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de kaderstelling rechtmatigheidsverantwoording.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
E.A.S. Rommel

1 bijlage(n)

Voordracht

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Besluit van Provinciale Staten van Noord-Holland van PM, tot vaststelling van de Financiële verordening provincie Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland;

Gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van 31 oktober 2023, nr. xxxxxx;

Gelet op de artikelen 216 en 217a van de Provinciewet en het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten;

Overwegende dat het uit oogpunt van actualisatie wenselijk is de Financiële verordening Noord-Holland 2022 te vervangen door bijgaande Financiële verordening Provincie Noord-Holland 2023.

Besluiten de volgende verordening vast te stellen:

Financiële verordening Provincie Noord-Holland

Financiële verordening Provincie Noord-Holland 2
Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen 4
Artikel 1.1 Begripsbepaling 4
Hoofdstuk 2. Begroting en verantwoording 5
Artikel 2.1 Programma-indeling 5
Artikel 2.2 Inrichting begroting en jaarstukken 5
Artikel 2.3 Kaders begroting 5
Artikel 2.4 Autorisatie begroting en investeringskredieten 5
Artikel 2.5 Tussentijdse rapportage 6
Artikel 2.6 Jaarstukken 6
Hoofdstuk 3. Rechtmatigheidsverantwoording 7
Artikel 3.1 Rechtmatigheidsverantwoording 7
Hoofdstuk 4. Financieel beleid 8
Artikel 4.1 Financiële beleidskaders 8
Artikel 4.2 Waardering en afschrijving van vaste activa 8
Artikel 4.3 Voorziening voor oninbare vorderingen 9
Artikel 4.4 Reserves en voorzieningen 9
Artikel 4.5 Subsidies 10
Artikel 4.6 Toerekening capaciteitskosten 10
Artikel 4.7 Kostprijsberekening 10
Artikel 4.8 Prijzen economische activiteiten 11
Artikel 4.9 Vaststelling hoogte belastingen, rechten, heffingen 12
Hoofdstuk 5. Financiële organisatie en financieel beheer 13
Artikel 5.1 Administratie 13
Artikel 5.2 Register van bezittingen en overeenkomsten 13
Artikel 5.3 Afrekeningsverschillen 13
Artikel 5.4 Financiële organisatie 13
Artikel 5.5 Interne controle 14
Hoofdstuk 6. Doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek 15
Artikel 6.1 Opdrachtgever 15
Artikel 6.2 Opdrachtnemers 15

Artikel 6.3 Informatievoorziening 15
Hoofdstuk 7. De concerncontroller 16
Artikel 7.1 Benoeming 16
Artikel 7.2 Positie 16
Artikel 7.3 Taken 16
Artikel 7.4 Bevoegdheden 16
Artikel 7.5 Nadere regels 16
Hoofdstuk 8. Slotbepalingen 17
Artikel 8.1 Intrekken oude verordening 17
Artikel 8.2 Inwerkingtreding en citeertitel 17
Toelichting Financiële verordening 18
Aangevulde toelichtingen op gewijzigde artikelen 18
Artikel 1.1 Begripsbepaling 18
Artikel 2.2 lid 2 Inrichting begroting 18
Hoofdstuk 3 Rechtmaigheidsverantwoording 18
Artikel 5.5 Interne controle 18
Hoofdstukken 4, 6 en 7 18
Artikel 8.2 18
Ongewijzigde toelichtingen 19
Artikel 4.1 Financiële beleidskaders 19
Artikel 4.2 Waardering en afschrijving vaste activa, tweede lid materiële vaste activa 19
Artikel 4.2 Waardering en afschrijving vaste activa, tweede lid financiële vaste activa 19
Artikel 4.2 Waardering en afschrijving vaste activa, vierde lid, start afschrijvingen 19
Artikel 4.5 Subsidies 19
Artikel 4.7 Kostprijsberekening 20
Artikel 4.9 Vaststelling hoogte belastingen, rechten en heffingen 20
Artikel 5.3 Afrekeningsverschillen 20

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1.1 Definities

1. In deze verordening wordt verstaan onder:
   - activa: het geheel van materiële en immateriële bezittingen van een organisatie die een zekere waarde vertegenwoordigen;
   - activeren: het op de balans presenteren van de financiële waarde van het aangeschafte of vervaardigde kapitaalgoed met meerjarig nut dat vanaf dat moment als bezitting kan worden beschouwd;
   - administratie: het systematisch verzamelen, vastleggen, verwerken en verstrekken van informatie ten behoeve van het besturen, functioneren en beheersen van de provinciale organisatie en de verantwoording die daarover moet worden afgelegd;
   - afrekeningsverschil: bedragen die bij afsluiting van het begrotingsjaar nog moeten worden betaald dan wel ontvangen worden op de balans gezet. Wanneer de definitieve betaling of ontvangst blijkt af te wijken van het balansbedrag is sprake van een afrekeningsverschil. Het afrekeningsverschil wordt ten gunste of ten laste van het lopende begrotingsjaar gebracht;
   - BBV: het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten;
   - doelmatigheid: de mate waarin de gewenste prestaties worden gerealiseerd met een zo beperkt mogelijk inzet van middelen of met de beschikbare middelen zo veel mogelijk resultaat bereiken;
   - doeltreffendheid: de mate waarin de gewenste prestaties en maatschappelijke effecten van het provinciale beleid daadwerkelijk worden bereikt;
   - garantstelling: een schriftelijke verklaring van de provincie aan een geldverstrekker (doorgaans een bank) dat de geldnemer aan zijn verplichtingen zal voldoen, waarbij wordt geregeld dat wanneer de geldnemer in betalingsproblemen komt, de provincie zorgt dat de financiële verplichtingen waarvoor zij garant staat, worden nagekomen;
   - investeringen met een economisch nut: investeringen die verhandelbaar zijn of kunnen bijdragen aan het genereren van middelen, bijvoorbeeld door het vragen van heffingen, leges of prijzen;
   - investeringen met een maatschappelijk nut: investeringen in de openbare ruimte die een publieke taak vervullen en geen middelen genereren. Het betreft investeringen in bijvoorbeeld wegen, vaarwegen en groenvoorzieningen;
   - investeringskrediet: door Provinciale Staten ter beschikking gestelde middelen ter realisering van een investering;
   - rechtmatigheid: het in overeenstemming zijn met geldende wet- en regelgeving, waaronder mede begrepen provinciale verordeningen en besluiten van Provinciale Staten.
   - rechtmatigheidsverantwoording: de rapportage van het college van Gedeputeerde Staten waarbij aangegeven wordt in welke mate de totstandkoming van de financiële beheershandelingen en de vastlegging daarvan overeenstemmen met de relevante wet- en regelgeving;
   - verplichting: een jegens de provincie bestaande aanspraak op grond van een onvoorwaardelijke schriftelijke verbintenis/opdracht of een besluit tot subsidieverstrekking;
   - weerstandscapaciteit: de middelen en mogelijkheden waarover de provincie kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. De weerstandscapaciteit blijkt bijvoorbeeld uit de omvang van de reserves en uit de resterende belastingcapaciteit;
   - weerstandsvermogen: de verhouding tussen de weerstandscapaciteit en de risico's die de provincie loopt.

Hoofdstuk 2. Begroting en verantwoording

Artikel 2.1 Programma-indeling

1. Provinciale Staten stellen bij aanvang van iedere statenperiode een programma-indeling voor die statenperiode vast.
2. Het opnemen van extra paragrafen naast de verplichte paragrafen is voorbehouden aan Provinciale Staten.
3. Jaarlijks zenden Gedeputeerde Staten de begroting voor het volgende jaar tijdig ter vaststelling aan Provinciale Staten.

Artikel 2.2 Inrichting begroting en jaarstukken

1. De begroting en de jaarstukken bestaan uit de volgende verplichte onderdelen: het programmaplan inclusief het overzicht van algemene dekkingsmiddelen, de paragrafen inclusief rechtmatigheidsverantwoording, het overzicht van baten en lasten inclusief toelichting, de uiteenzetting van de financiële positie inclusief toelichting en de bijlage met het overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld. Daarnaast bevatten de begroting en de jaarstukken een overzicht van incidentele baten en lasten, waarbij als minimum grensbedrag € 500.000 wordt gehanteerd.
2. Bij de uiteenzetting van de financiële positie in de begroting wordt van de nieuwe investeringen per investering het benodigde investeringskrediet en van de lopende investeringen het geautoriseerde investeringskrediet weergegeven. Van zowel nieuwe als lopende investeringen wordt de verwachte datum van gereedkomen vermeld.
3. Bij de uiteenzetting van de financiële positie in de begroting wordt van de investeringen per investering het benodigde investeringskrediet weergegeven, onderscheiden in nieuwe en lopende investeringen.
4. In de jaarrekening wordt van de investeringen de uitputting van de geautoriseerde investeringskredieten en de actuele raming van de totale uitgaven en inkomsten en een prognose van de toekomstige uitgaven en inkomsten weergegeven.
5. Bij de uiteenzetting van de financiële positie in begroting wordt in aanvulling op het bepaalde in artikel 20 en artikel 21 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten inzicht gegeven in de ontwikkeling van de schuldpositie als gevolg van de begroting, de meerjarenraming, de investeringen en de grondexploitatie.

Artikel 2.3 Kaders begroting

1. Gedeputeerde Staten bieden voor het zomerreces aan Provinciale Staten een kaderbrief aan met een voorstel voor het beleid en de financiële kaders van de begroting voor het volgende begrotingsjaar en de meerjarenraming.
2. In de begroting wordt een post onvoorzien opgenomen.

Artikel 2.4 Autorisatie begroting en investeringskredieten

1. Provinciale Staten autoriseren met het vaststellen van de begroting de baten en de lasten per programma.
2. De kredieten worden in de begroting opgenomen en worden bij de vaststelling van de begroting ter besluitvorming aan Provinciale Staten voorgelegd. Deze investeringskredieten worden bij de begrotingsbehandeling geautoriseerd.
3. Gedeputeerde Staten informeren Provinciale Staten via tussentijdse rapportages voorzien van een dekkingsvoorstel als zij verwachten, dat:
    a. de lasten van een programma de geautoriseerde lasten dreigen te overschrijden;
    b. de investeringsuitgaven van een investeringskrediet het geautoriseerde investeringskrediet dreigen te overschrijden;
    c. de baten van een programma de geautoriseerde baten dreigen te onderschrijden; of
    d. de dekking van een investeringskrediet wijzigt.

4. Bij de behandeling van de tussenrapportages in Provinciale Staten bedoeld in artikel 2.5, eerste lid, kunnen Gedeputeerde Staten voorstellen doen voor het wijzigen van de geautoriseerde baten en lasten, het aanvragen van nieuwe kredieten en het wijzigen van de geautoriseerde investeringskredieten. In geval van investeringen met een meerjarig karakter doen Gedeputeerde Staten indien nodig ook bij iedere begroting op grond van geactualiseerde ramingen voorstellen voor het wijzigen van de geautoriseerde investeringskredieten.
5. Voor een investering waarvan het investeringskrediet niet met het vaststellen van de begroting is geautoriseerd, leggen Gedeputeerde Staten voorafgaand aan het aangaan van verplichtingen een investeringsvoorstel voorzien van een investeringskrediet inclusief de dekking aan de Provinciale Staten voor.
6. Delen van incidentele budgetten kunnen eenmalig naar een volgend jaar worden doorgeschoven als uitgestelde intentie in de laatste begrotingswijziging wanneer ze voldoen aan de volgende voorwaarden:
    a. het betreft een (deel van een) incidenteel budget, zoals vermeld in de betreffende paragraaf Incidenteel/structureel van de begroting;
    b. als gevolg van factoren van buitenaf, niet beïnvloedbaar door de provincie, zijn nog geen verplichtingen aangegaan voor het betreffende (deel)budget;
    c. het (deel van) het budget kan slechts éénmaal een jaar worden doorgeschoven; of
    d. het door te schuiven deelbudget bedraagt maximaal het saldo van het niet bestede deel van het totale budget bij de jaarrekening.

Artikel 2.5 Tussentijdse rapportage

1. Gedeputeerde Staten informeren Provinciale Staten door middel van minimaal drie tussentijdse rapportages in het verslagjaar. De tussentijdse rapportage bevat tenminste een overzicht met de bijgestelde raming van:
    a. de baten en de lasten per programma;
    b. het totale saldo van de baten en lasten;
    c. de beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves per programma;
    d. het resultaat, volgend uit de onderdelen c en d; en
    e. de uitputting van de investeringskredieten.
2. In de tussenrapportages worden voorgestelde bijstellingen van de oorspronkelijke ramingen van de baten en lasten op operationele doelen, prioriteiten en investeringskredieten in de begroting groter dan € 100.000 toegelicht.
3. Voor grote projecten hebben Provinciale Staten nadere spelregels vastgesteld in het “Afsprakenkader Grote Projecten”.

Artikel 2.6 Jaarstukken

1. Jaarlijks zenden Gedeputeerde Staten het concept jaarverslag en de concept jaarrekening van het voorgaande jaar tijdig ter vaststelling aan Provinciale Staten.
2. In de jaarrekening wordt de uitputting van de geautoriseerde investeringskredieten weergegeven.
3. In de jaarrekening worden per operationeel doel de verschillen met de ramingen in de begroting voor respectievelijk de baten en lasten, onttrekkingen en stortingen groter dan € 250.000 toegelicht.

Hoofdstuk 3. Rechtmatigheidsverantwoording

Artikel 3.1 Rechtmatigheidsverantwoording

1. Provinciale Staten stellen vast op welke wijze zij door middel van de paragraaf bedrijfsvoering van de begroting en de jaarstukken willen worden geïnformeerd over rechtmatigheid.

2. Gedeputeerde Staten bieden minimaal eens per vier jaar een Beleidsnota Rechtmatigheid ter vaststelling aan Provinciale staten aan, waarin de wijze van de rechtmatigheidsverantwoording, bedoeld in het eerste lid is opgenomen.

Hoofdstuk 4. Financieel beleid

Artikel 4.1 Financiële beleidskaders

1. Gedeputeerde Staten zenden aan Provinciale Staten ter vaststelling een voorstel voor de volgende nota's waarin het voorgestelde beleid is beschreven:
   a. ten minste eenmaal in de vier jaar Kadernota verbonden partijen, Nota Infrastructurele kapitaalgoederen, Nota Reserves en Nota Weerstandsvermogen & risicomanagement; en/of
   b. voor zover noodzakelijk, Financieringstatuut, Nota Leningen en garantstellingen en Nota Grondbeleid.

Artikel 4.2 Waardering en afschrijving van vaste activa

1. Immateriële en materiële vaste activa worden afgeschreven volgens de lineaire afschrijvingsmethodiek. De provincie kan voor de vastgestelde (sub)categorieën slechts voor één afschrijvingsmethode kiezen.
2. De te hanteren afschrijvingsduur van de verschillende soorten activa is in onderstaande tabel vastgelegd.

Soort vaste activa	Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten	Afschrijvingstermijn
Immateriële vaste activa	Kosten agio en disagio geldleningen	De looptijd van de lening met een maximum van 10 jaar
	Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	4 jaar
Materiële vaste activa	Investeringen met economisch nut	Bedrijfsgebouwen: a. aankoop: 40 jaar b. renovatie: 25 jaar c. machines, apparaten en technische installaties: 15 jaar ICT: a. bekabeling en verbindingen: 10 jaar b. overige ICT-middelen: 3 jaar
	Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	Aanleg/reconstructie van grond-, weg- en waterbouwkundige werken: a. wegen: 50 jaar b. kunstwerken: 50 jaar c. technische installaties: 5, 8 of 15 jaar d. openbaar vervoer busbanen: 50 jaar e. oevers houten + stalen damwand koud gevormd: 40 jaar f. oevers damwand warmgewalst: 80 jaar g. groen natuurbrug/ecoduct: 50 jaar
Financiële vaste activa	Bijdragen aan activa in eigendom van derden als bedoeld in artikel 61 Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten	Gelijk aan afschrijvingstermijn van eigen activa, zoals boven is opgenomen, waarbij de afschrijvingsduur maximaal de afschrijvingstermijn (gebruiksduur) is van het betreffende actief bij de derde.

3. Activering
   a. Investeringen met een verkrijgings- of vervaardigingsprijs in elk geval groter dan € 500.000 worden geactiveerd;
   b. Voor de investeringen in mobiliteit en groen, zoals deze zijn opgenomen in de door Provinciale Staten vastgestelde integrale investeringsprogramma's voor deze beleidsterreinen en voor gronden en terreinen geldt geen drempelbedrag;
   c. Directe kosten gerelateerd aan de personele capaciteit, die worden ingezet voor de realisatie van de investering, niet zijnde de overheadkosten, worden geactiveerd;
   d. Er wordt geen overhead aan de investeringen toegerekend;
   e. Wanneer de gebruiksduur afwijkt van de afschrijvingstermijnen in de tabel wordt in de kredietaanvraag geargumenteerd de afwijkende afschrijvingstermijn ter besluitvorming aan Provinciale Staten voorgelegd;
   f. Provinciale bijdragen aan activa van derden worden in principe in de vorm van een subsidie ten laste van de exploitatie gebracht. Wanneer er geargumenteerd voor wordt gekozen deze te activeren dan zijn de afschrijvingstermijnen van toepassing.
4. De afschrijving op vaste activa start:
   a. Voor investeringen met een economisch nut of in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut, in het jaar volgend op het jaar waarin het werk in gebruik of gereed is gekomen; of
   b. Voor projecten in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut, waarvan de precieze datum van ingebruikname niet kan worden vastgesteld, in het jaar waarop de uitgave is gedaan.
5. Voor nazorg op de investeringsprojecten geldt dat na het opleveren en ingebruikname van een investering een nazorgtermijn van maximaal drie jaar kan worden ingesteld wanneer verwacht wordt dat de kosten van nazorg groter zijn dan € 100.000. Deze nagekomen lasten worden nog ten laste van het investeringskrediet verantwoord. Na deze drie jaar wordt het project ook financieel afgesloten. Wanneer de ingeschatte nazorgkosten lager zijn dan € 100.000 komen deze nazorgkosten ten laste van de exploitatie. Het project wordt dan financieel afgesloten in het boekjaar waarin het werk in gebruik of gereed is gekomen.

Artikel 4.3 Voorziening voor oninbare vorderingen

1. Voor de vorderingen op verbonden partijen en derden wordt een voorziening wegens oninbaarheid gevormd op basis van een individuele beoordeling op inbaarheid van de openstaande vorderingen.

Artikel 4.4 Reserves en voorzieningen

1. In de beleidsbegroting, de financiële begroting, het jaarverslag en de jaarrekening vindt geen toerekening van rente over de reserves en voorzieningen aan de taakvelden plaats, tenzij dit op basis van wet- en regelgeving wordt opgelegd.
2. Voor de instelling van elke bestemmingsreserve zenden Gedeputeerde Staten een concept instellingsbesluit ter vaststelling aan Provinciale Staten waarin wordt aangegeven:
   a. de functie van de reserve;
   b. de bestemming van de reserve;
   c. het operationeel doel;
   d. de voeding van de reserve;
   e. de looptijd van de reserve; en
   f. de maximale hoogte van de reserve.
3. Als een bestemmingsreserve voor een investeringsvoornemen binnen de looptijd niet heeft geleid tot een investering, valt het saldo van de bestemmingsreserve vrij en wordt deze aan de algemene reserve toegevoegd.
4. De omvang van de algemene reserve bedraagt tenminste 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen zoals die verantwoord zijn in de meest recente jaarrekening, met een minimum gelijk aan het saldo van het netto risicobedrag dat voor het boekjaar waarop deze jaarrekening betrekking heeft is bepaald.

5. Voor de stortingen in en onttrekkingen aan de reserves worden de volgende beleidsregels gehanteerd:
   a. In de jaarrekening vinden stortingen plaats in de reserve voor het bedrag dat via de begroting of begrotingswijzigingen door Provinciale Staten gedurende het begrotingsjaar is geaccordeerd. Uitgezonderd zijn de stortingen in de reserves kapitaallasten en de reserves subsidies;
   b. De storting in de reserves kapitaallasten is gelijk aan de lasten van de desbetreffende investering waarvan de kapitaallasten worden gedekt door een onttrekking uit de reserve kapitaallasten en is nooit hoger dan het bedrag dat door Provinciale Staten uit een reserve als dekking ter beschikking is gesteld;
   c. De storting in de reserves subsidies is gelijk aan de hoogte van de verleende subsidies;
   d. In de jaarrekening vinden onttrekkingen plaats aan de reserve ter dekking van een project, activiteit of subsidie tot maximaal het bedrag dat voor dat project of activiteit door Provinciale Staten beschikbaar is gesteld in het boekjaar; en
   e. De onttrekking is nooit hoger dan de maximaal te dekken lasten voor deze bestemming in het boekjaar.
6. In de volgende gevallen kan van de regel in artikel 4.4 lid 5 onderdeel d worden afgeweken:
   a. Indien een reserve volgens het instellingsbesluit de functie heeft van egalisatiereserve en de totale meerjarige in het bestedingsplan begrote lasten niet wijzigen;
   b. Indien het een specifiek door Provinciale Staten geaccordeerd project of activiteit betreft met dekking uit een reserve en de totale lasten van het project of activiteit niet wijzigen, maar verschuiven over boekjaren; of
   c. Indien het een subsidie betreft waarvoor een bedrag is gestort in een reserve subsidies tot maximaal het in het boekjaar als last genomen subsidiebedrag.

Artikel 4.5 Subsidies

1. Voor het toerekenen van een last van een verleende subsidie aan een boekjaar wordt een grensbedrag van € 1.500.000,- gehanteerd voor het ramen en verantwoorden van een subsidie voor een activiteit die boekjaar-overschrijdend is.
2. Subsidies onder deze grens worden als last genomen in het jaar van het afgeven van de verleningsbeschikking.
3. Bij afgifte van een verleningsbeschikking waarvan het subsidiebedrag hoger is dan het grensbedrag en de gesubsidieerde activiteit boekjaar-overschrijdend is, wordt het subsidiebedrag aan een specifieke bestemmingsreserve met als functie "verleende subsidie" toegevoegd.

Artikel 4.6 Toerekening capaciteitskosten

1. Provinciale Staten nemen bij de begroting kennis van de verdeling van de totale capaciteitskosten over respectievelijk de vastgestelde programma's, overhead en investeringen. Hiervoor worden in de paragraaf bedrijfsvoering de totale capaciteitskosten en de verdeelsleutel over deze onderdelen vermeld. De bij de begroting of begrotingswijziging vastgestelde verdeelsleutel wordt ook bij de jaarrekening gebruikt voor de verdeling van de totale capaciteitskosten.
2. In afwijking van artikel 4.6, eerste lid kunnen aan investeringskredieten capaciteitskosten worden toegerekend op basis van gerealiseerde uren x tarief.

Artikel 4.7 Kostprijsberekening

1. Voor het bepalen van de geraamde kostprijs van rechten en heffingen waarmee kosten in rekening worden gebracht, en van goederen, werken en diensten die worden geleverd aan overheidsbedrijven en derden, wordt een extracomptabel stelsel van kostentoerekening gehanteerd. Bij deze kostentoerekening worden naast de directe kosten, de overheadkosten en de rente van de inzet van vreemd vermogen, reserves en voorzieningen voor de financiering van de in gebruik zijnde activa betrokken. Voor de bestede of te besteden uren die onderdeel zijn van de kostprijs van het recht, de heffing, het werk of dienst worden de meest actuele uurtarieven gebruikt die jaarlijks door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties worden gepubliceerd (de "Handleiding overheidstarieven").

2. Bij de directe kosten worden betrokken de bijdragen aan en onttrekkingen van voorzieningen voor de noodzakelijke vervanging van de betrokken activa en de afschrijvingskosten van de in gebruik zijnde activa. Voor de rechten en heffingen waarmee kosten in rekening worden gebracht, worden daarbij ook de compensabele belasting over de toegevoegde waarde (BTW) en de gederfde inkomsten van het kwijtscheldingsbeleid betrokken.
3. Voor de toerekening van de overheadkosten worden de overheadkosten die kunnen worden toegerekend aan activiteiten die geheel of deels worden bekostigd met een specifieke uitkering of subsidie, binnen het taakveld overhead geadministreerd en in de desbetreffende verantwoordingen over de besteding toegerekend aan die activiteiten.
4. Voor de toerekening van de overheadkosten worden de overheadkosten die kunnen worden betrokken in de aangifte vennootschapsbelasting, binnen het taakveld overhead apart geadministreerd en voor de belastingaangifte aan de kostprijs van de vennootschapsbelastingplichtige activiteiten toegerekend.
5. Voor de toerekening van de overheadkosten aan de kostprijs van rechten en heffingen waarmee kosten in rekening worden gebracht, en van goederen, werken, diensten die worden geleverd aan overheidsbedrijven en derden, voor zover dat niet activiteiten als bedoeld in het derde en vierde lid betreffen, wordt uitgegaan van een aandeel in de totale overheadkosten ter grootte van de geraamde directe kosten van de economische categorieën Salarissen en sociale lasten en Ingeleend personeel die worden besteed aan de desbetreffende goederen, werken, diensten, rechten en heffingen, gedeeld door de totale geraamde directe kosten van de economische categorieën Salarissen en sociale lasten en Ingeleend personeel.
6. Het percentage van de omslagrente voor de toerekening van rente voor de financiering van de in gebruik zijnde activa, bedoeld in het eerste lid, wordt jaarlijks met de begroting vastgesteld, wanneer er sprake is van externe financiering. Het percentage van deze omslagrente wordt bepaald uit het gewogen gemiddelde van het bij de begroting geraamde rentepercentage van de rentekosten op de opgenomen langlopende leningen, kortlopende leningen en kredieten. De uitkomst van dit percentage van de omslagrente wordt op een half procent afgerond.
7. In afwijking van het eerste lid worden bij vennootschapsbelastingplichtige activiteiten en grondexploitaties alleen de rentekosten voor de inzet van vreemd vermogen aan de kostprijs toegerekend. Bij projectfinanciering worden dan de werkelijke rentekosten toegerekend. In andere gevallen wordt uitgegaan van het gewogen gemiddelde rentepercentage van de portefeuille leningen.

Artikel 4.8 Prijzen economische activiteiten

1. Voor de levering van goederen, diensten of werken door de provincie aan overheidsbedrijven en derden waarbij de provincie in concurrentie met marktpartijen treedt, wordt ten minste de geraamde integrale kostprijs in rekening gebracht. Onderdeel van de integrale kostprijs is het aantal bestede of te besteden uren. Daarbij worden voor de bedragen van deze uren de meest actuele uurtarieven gebruikt die jaarlijks door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties worden gepubliceerd (de “Handleiding overheidstarieven”). Provinciale Staten kunnen hier vanwege publiek belang van afwijken. In dat geval doen Gedeputeerde Staten vooraf voor elk van deze activiteiten afzonderlijk een voorstel voor een besluit aan Provinciale Staten, waarin het publiek belang van de levering van de desbetreffende goederen, diensten of werken wordt gemotiveerd.
2. Bij het verstrekken van leningen of garanties door de provincie aan overheidsbedrijven en derden worden ten minste de geraamde integrale kosten in rekening gebracht.
3. Provinciale Staten kunnen hier vanwege publiek belang van afwijken. In dat geval doen Gedeputeerde Staten vooraf een voorstel voor een besluit aan Provinciale Staten, waarin het publiek belang van de lening of de garantie wordt gemotiveerd.
4. Bij het verstrekken van kapitaal door de provincie aan overheidsbedrijven en derden gaan Gedeputeerde Staten uit van een vergoeding van ten minste de geraamde integrale kosten van de verstrekte middelen. Provinciale Staten kunnen hier vanwege publiek belang van afwijken. In dat geval doen Gedeputeerde Staten vooraf een voorstel voor een besluit aan Provinciale Staten, waarin het publiek belang van de kapitaalverstrekking wordt gemotiveerd.
5. Besluiten van Provinciale Staten met de motivering van het publiek belang als bedoeld in de vorige leden zijn niet nodig als minder dan de integrale kostprijs in rekening wordt gebracht en sprake is van:

a. leveringen van goederen, diensten of werken en het verstrekken van leningen, garanties en kapitaal aan andere overheden voor zover deze leveringen en verstrekkingen zijn bedoeld voor de uitoefening van de publieke taak door die andere overheid;
b. een bevoordeling van activiteiten in het kader van een bij wet opgedragen publiekrechtelijke taak;
c. een bevoordeling van activiteiten in het kader van een toegekend bijzonder of uitsluitend recht waarvoor prijsvoorschriften gelden;
d. een bevoordeling van sociale werkplaatsen;
e. een bevoordeling van onderwijsinstellingen;
f. een bevoordeling van publieke media-instellingen; en
g. een bevoordeling die valt onder de reikwijdte van de staatssteunregels van het Werkingsverdrag van de Europese Unie en daarmee verenigbaar is.

Artikel 4.9 Vaststelling hoogte belastingen, rechten, heffingen

1. Gedeputeerde Staten doen Provinciale Staten jaarlijks een voorstel voor een besluit met betrekking tot de hoogte van de provinciale tarieven, heffingen, leges.
2. Besluiten tot het invoeren, wijzigen of afschaffen van provinciale opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting treden in werking met ingang van 1 januari van enig jaar.

Hoofdstuk 5. Financiële organisatie en financieel beheer

Artikel 5.1 Administratie

1. De administratie is zodanig van opzet en werking, dat zij in ieder geval dienstbaar is voor:
   a. het sturen en het beheersen van activiteiten en processen in de provinciale organisatie als geheel en in de directies;
   b. het verstrekken van informatie over ontwikkelingen in de omvang van de vaste activa, voorraden, vorderingen, schulden, contracten, garanties en de subsidieverplichtingen;
   c. het verschaffen van informatie over uitputting van de toegekende budgetten en investeringskredieten en voor het maken van kostencalculaties;
   d. het verschaffen van informatie over indicatoren met betrekking tot de provinciale productie van goederen en diensten en de maatschappelijke effecten van het provinciale beleid;
   e. het afleggen van verantwoording over de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde bestuur in relatie tot de gestelde beleidsdoelen, de begroting en relevante wet- en regelgeving; en
   f. de controle van de registratie van gegevens als zodanig en van de daaraan ontleende informatie, alsmede voor de controle op de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde bestuur in relatie tot de gestelde beleidsdoelen, de begroting en relevante wet- en regelgeving.

Artikel 5.2 Register van bezittingen en overeenkomsten

1. Gedeputeerde Staten dragen zorg voor een actuele en volledige registratie van onroerende goederen.
2. Gedeputeerde Staten dragen zorg voor een actuele en volledige registratie van overeenkomsten.

Artikel 5.3 Afrekeningsverschillen

1. Van de in de balanspost opgenomen bedragen wegens privaatrechtelijke verplichtingen wordt jaarlijks beoordeeld of de openstaande verplichting nog tot betaling zal leiden. Bedragen die niet meer betaald zullen worden, vloeien terug naar de exploitatie.
2. Als de factuur bij investeringen afwijkt van de verplichting, wordt het verschil ten gunste of ten laste van de investeringen gebracht.
3. In de nota reserves kunnen nadere regels zijn opgenomen, of afrekeningsverschillen van projecten en activiteiten die gedekt worden uit reserves, terugvloeien naar de reserve waar ze oorspronkelijk uit werden onttrokken.
4. De afrekeningsverschillen voorgaande jaren worden verantwoord en toegelicht op het taakveld waar ze betrekking op hebben.

Artikel 5.4 Financiële organisatie

1. Gedeputeerde Staten dragen zorgt voor:
   a. een eenduidige indeling van de provinciale financiële organisatie en een eenduidig toewijzing van de provinciale taken aan de directies;
   b. een adequate scheiding van taken, functies, bevoegdheden, verantwoordelijkheden;
   c. de verlening van mandaten en volmachten voor het aangaan van verplichtingen ten laste van de toegekende budgetten en investeringskredieten;
   d. de interne regels voor taken en bevoegdheden, de verantwoordingsrelaties en de bijbehorende informatievoorziening van de financieringsfunctie;
   e. de kostenverdeelsleutels voor het eenduidig toewijzen van baten en lasten aan de programma's;
   f. de interne regels voor de inkoop en de aanbesteding van goederen, werken en diensten binnen het door Provinciale Staten vastgestelde beleid;
   g. het beleid en de interne regels voor de steunverlening en de toekenning van subsidies aan ondernemingen en instellingen binnen het door Provinciale Staten vastgestelde beleid; en

h. de interne regels voor het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik van provinciale regelingen en eigendommen, opdat aan de eisen van rechtmatigheid, controle en verantwoording wordt voldaan binnen het door Provinciale Staten vastgestelde beleid.

Artikel 5.5 Interne controle

1. Gedeputeerde Staten zorgen ten behoeve van het getrouwe beeld van de jaarrekening en de rechtmatigheid van de baten en lasten en de balansmutaties, voor de interne toetsing van de getrouwheid van de informatieverstrekking en de rechtmatigheid van de beheershandelingen. Tevens zorgen Gedeputeerde Staten ervoor dat deze interne toetsing tenminste bestaat uit een planmatige periodieke controle.
2. Bij afwijkingen rapporteren Gedeputeerde Staten daarover in de rechtmatigheidsverantwoording, bedoeld in artikel 3.1. Daarnaast rapporteren Gedeputeerde Staten over de genomen maatregelen om afwijkingen in de toekomst te voorkomen en over de genomen maatregelen tot herstel van tekortkomingen.
3. Gedeputeerde Staten zorgen voor de systematische controle van de registratie en de ontwikkeling van de bezittingen en het financieel vermogen van de provincie. Bij afwijkingen in de registratie nemen Gedeputeerde Staten maatregelen voor herstel van de tekortkomingen.

Hoofdstuk 6. Doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek

Artikel 6.1 Opdrachtgever

Uitsluitend Gedeputeerde Staten zijn opdrachtgever voor het onderzoek bedoeld in artikel 217a van de Provinciewet.

Artikel 6.2 Opdrachtnemers

1. Het onderzoek, bedoeld in artikel 217a van de Provinciewet wordt uitgevoerd door:
   a. de interne auditfunctie van de sector concerncontrol; en
   b. de sector onderzoek en informatie van de directie beleid.
2. De interne auditfunctie van de sector concerncontrol stelt de Randstedelijke Rekenkamer op de hoogte van de uit te voeren onderzoeken.

Artikel 6.3 Informatievoorziening

De uitkomsten van het onderzoek worden vastgelegd in een rapport. Gedeputeerde Staten stellen dit rapport vast en zenden dit rapport ter kennisname aan Provinciale Staten.

Hoofdstuk 7. De concerncontroller

Artikel 7.1 Benoeming

Gedeputeerde Staten benoemen een concerncontroller.

Artikel 7.2 Positie

1. De functie van concerncontroller is onderdeel van de ambtelijke organisatie en valt hiërarchisch rechtstreeks onder de algemeen directeur/provinciesecretaris.
2. Ter ondersteuning van zijn werkzaamheden worden aan de concerncontroller één of meer medewerkers toegevoegd. Deze medewerkers vallen hiërarchisch onder de concerncontroller.
3. De functies van concerncontroller en van zijn medewerkers zijn onverenigbaar met enige andere functie binnen de provinciale organisatie.

Artikel 7.3 Taken

1. De concerncontroller adviseert gevraagd en ongevraagd over het beheersmatig behalen van de provinciale doelen aan:
   a. de directeuren;
   b. de algemeen directeur/provinciesecretaris; en
   c. Gedeputeerde Staten.
2. De taakuitoefening van de concerncontroller kan niet worden ingeperkt door die van provinciale commissies of instanties met een vergelijkbare taakstelling.
3. Onder de hiërarchische aansturing van de concerncontroller wordt:
   a. de interne auditfunctie aangestuurd door de programmamanager interne audit; en
   b. de interne controle bedoeld in artikel 5.5, eerste lid, aangestuurd door de coördinator verbijzonderde interne controle.
4. De interne auditfunctie heeft, naast de taak genoemd in artikel 6.2, eerste lid, tot taak:
   a. overige audits uit te voeren; en
   b. andere werkzaamheden.
5. Voor de overige audits en andere werkzaamheden bedoeld in het vierde lid, onderdelen a en b, kunnen Gedeputeerde Staten, de algemeen directeur, een directeur of de concerncontroller als opdrachtgever optreden.

Artikel 7.4 Bevoegdheden

1. De concerncontroller is bevoegd, indien het provinciaal belang dit naar zijn oordeel vereist, en gehoord Gedeputeerde Staten, zich rechtstreeks tot Provinciale Staten te richten.
2. De coördinator verbijzonderde interne controle en de programmamanager interne audit zijn bevoegd, indien het provinciaal belang dit naar hun oordeel vereist, zich rechtstreeks tot Gedeputeerde Staten te richten.
3. De concerncontroller en zijn medewerkers zijn te allen tijde bevoegd binnen de provinciale organisatie alles te onderzoeken en ook verder alles te doen wat hij noodzakelijk acht om zijn taken te kunnen vervullen. De concerncontroller en zijn medewerkers hebben daartoe ongehinderd toegang tot alle informatie en personen binnen de Provincie Noord-Holland die hij voor de uitoefening van zijn taken nodig acht.
4. Provinciale ambtenaren zijn verplicht hun medewerking te verlenen aan het gestelde in het derde lid.

Artikel 7.5 Nadere regels

Gedeputeerde Staten stellen een controlstatuut vast waarin de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de concerncontroller nader worden uitgewerkt.

Hoofdstuk 8. Slotbepalingen

Artikel 8.1 Intrekken oude verordening

1. De Financiële verordening provincie Noord-Holland (provinciaal blad xxxx) wordt ingetrokken

Artikel 8.2 Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van 1 januari 2024 en werkt terug tot 1 januari 2023 uitsluitend voor zover het de uitvoering van de werkzaamheden ten behoeve van de rechtmatigheidsverantwoording betreft.
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Financiële verordening provincie Noord-Holland.

Haarlem, xx xxxxxxx 2023

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Toelichting Financiële verordening

Aangevulde toelichtingen op gewijzigde artikelen

Artikel 1.1 Definities

Aan dit artikel is het begrip rechtmatigheidsverantwoording toegevoegd.

Artikel 2.2 lid 2 Inrichting begroting

In dit artikel is de verplichte rechtmatigheidsverantwoording als onderdeel van de paragraaf bedrijfsvoering aangehaald.

Hoofdstuk 3 Rechtmatigheidsverantwoording

Dit hoofdstuk is toegevoegd.

Artikel 5.5 Interne controle

Gedeputeerde Staten legt vanaf boekjaar 2023 verantwoording af over de interne toetsing naar de rechtmatigheid van de financiële beheershandelingen. Geconstateerde afwijkingen worden opgenomen in de zogenoemde rechtmatigheidsverantwoording.

Hoofdstukken 4, 6 en 7

Dit betrof voorheen de hoofdstukken 3, 5 en 6. Inhoudelijk zijn deze ongewijzigd.

Artikel 8.2

De verordening gaat in per 1 januari 2024, maar wordt ook van toepassing verklaard op het uitvoeren van de interne toetsing op de rechtmatigheid van de financiële beheershandelingen 2023. De verordening bevat een aantal aanpassingen die nodig zijn naar aanleiding van gewijzigde provinciewet inzake de accountantscontrole.

Ongewijzigde toelichtingen

Artikel 4.1 Financiële beleidskaders

De nota reserves behandelt in ieder geval het voorgestelde beleid met betrekking tot reserves en voorziening en de noodzaak tot het aanhouden van reserves.

Artikel 4.2 Waardering en afschrijving vaste activa, tweede lid materiële vaste activa

Voorbereidingskosten met aankoop- of levensduurverlengend onderhoud worden geactiveerd. Technische installaties bij aankoop of nieuwbouw bedrijfsgebouw niet op levensduur activeren maar op de afschrijvingstermijn aankoop/nieuwbouw.

Artikel 4.2 Waardering en afschrijving vaste activa, tweede lid financiële vaste activa

Provinciale bijdragen aan activa van derden worden in principe in de vorm van een subsidie ten laste van de exploitatie gebracht. Wanneer er geargumenteerd voor wordt gekozen deze te activeren dan zijn de afschrijvingstermijnen van toepassing.

Volgens artikel 61 van het BBV kunnen bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd, indien:

a. er sprake is van een investering door een derde;
b. de investering bijdraagt aan de publieke taak;
c. de derde zich heeft verplicht tot het daadwerkelijk investeren, op een wijze zoals is overeengekomen; en
d. de bijdrage kan worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de provincie onderscheidenlijk gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Aan alle vier de voorwaarden (cumulatief) moet voldaan zijn.

Artikel 4.2 Waardering en afschrijving vaste activa, vierde lid, start afschrijvingen

Voor een eenduidige definitie worden als moment van technisch gereed of ingebruikname de volgende momenten gekozen:

- Projecten welke worden uitgevoerd op basis van UAV-2012: Proces verbaal van opneming, H9, van het hoofdcontract;
- Projecten welke worden uitgevoerd op basis van UAV-GC 2005: Proces verbaal van oplevering, H24 van het hoofdcontract.

Bij grote langlopende projecten wordt zoveel mogelijk met deelkredieten gewerkt.

Artikel 4.5 Subsidies

Door provincies worden veel subsidies verstrekt die een projectmatig karakter hebben. Daarbij valt onderscheid te maken in projecten binnen één boekjaar en projecten die boekjaar overschrijdend zijn. De commissie BBV is van mening dat de lasten van subsidies die betrekking hebben op projecten en op verschillende boekjaren, aan die verschillende jaren moeten worden toegerekend.

Een groot deel van de door de provincie verstrekte subsidies betreft projectsubsidies. Het standpunt van de commissie BBV zou tot een enorme administratieve lastenverzwaring, zowel bij subsidieontvangers als bij provincie, leiden. Uit oogpunt van efficiency en het voldoen aan de eisen van het BBV is door de provincies een afspraak gemaakt met de accountants van de provincies over de hoogte van een grensbedrag. Deze afspraak is zowel binnen de Sectorcommissie decentrale overheden (SDO) van de NBA (Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants) als het IPO vastgelegd. Dit voorkomt dat bij wisseling van accountantskantoor discussie kan ontstaan over de hoogte van het grensbedrag.

De afspraak is dat een grensbedrag moet liggen tussen de 0,00% en 0,25% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves over het boekjaar (in de primitieve begroting), waarbij

0,25% de bovengrens is en de provincies investeren in de kwaliteit van de interne beheersing van het subsidieproces. Omdat Provincies behoefte hebben om aan subsidieontvangers zekerheid te bieden en ook voor de bestendige gedragslijn in onze interne processen en besluitvorming voor Provinciale Staten, is het werken met een vast drempelbedrag gewenst. Door het SDO en het IPO is afgesproken om dit grensbedrag tenminste iedere vier jaar te actualiseren. Daarmee loopt dit veelal gelijk met de periodieke herziening van de financiële verordening. Het heeft de voorkeur bij iedere vaststelling/herziening het grensbedrag te baseren op een doorkijk van de meerjarenbegroting van ook circa vier jaar zodat het risico dat het grensbedrag het maximum van 0,25% overschrijdt wordt beperkt.

Voor de provincie Noord-Holland leidt dit tot een grensbedrag van € 1.500.000.

Voor subsidies boven het bepaalde grensbedrag die tevens boekjaar overschrijdend zijn worden de daarmee gepaard gaande lasten voor de volgende jaren gereserveerd in daarvoor ingestelde bestemmingsreserve(s). De provincies hebben binnen IPO verband een voorkeur aangegeven om dit via de reserves te doen waarmee tot uitdrukking wordt gebracht dat deze gereserveerde gelden een verplichtend karakter hebben jegens de subsidieaanvrager. Het zijn immers toegezegde en in rechte afdwingbare bedragen: ze zijn in feite ‘beklemd’. Dus lasten in de volgende jaren worden op basis van de subsidiebeschikkingen via toevoeging en latere onttrekkingen aan deze beklemde reserve(s) via de jaarrekening verantwoord. Voordeel hiervan is dat helder is wat de hoogte van de reeds verplichte bedragen is die nog niet tot last hebben geleid. Omdat van dergelijke reserves een verloopoverzicht moet worden opgenomen in de jaarrekening, kan zo goed inzicht worden gegeven aan Provinciale Staten.

Artikel 4.7 Kostprijsberekening

Voor de bepaling van de kostprijs van een recht, heffing, werk of dienst wordt bepaald hoeveel uren er besteed worden. Die uren worden vermenigvuldigd met een uurtarief. Daarbij is aansluiting gezocht bij de tarieven die het Rijk jaarlijks publiceert. Deze tarieven worden door veel overheidsorganisaties gebruikt voor de berekeningen van kostprijzen. Om de vergelijkbaarheid met andere overheidsorganisaties te bevorderen sluit de Provincie Noord-Holland zich hierbij aan.

Artikel 4.9 Vaststelling hoogte belastingen, rechten en heffingen

Een desbetreffend besluit wordt vóór 1 december van het voorafgaande jaar in afschrift ter kennis gebracht van Onze Minister van Financiën (artikel 222a Provinciewet, lid 1).

Artikel 5.3 Afrekeningsverschillen

Een verplichting bestaat als de prestatie in een boekjaar is geleverd, maar de factuur nog niet is ontvangen.

Dit artikel verwijst ook naar de nota reserves, waar op basis van de functie van een reserve (o.a. egalisatiereserve, budgetgerichte reserve, doelgerichte reserve) regels staan hoe omgegaan moet worden met goedkoper of duurder uitvallende projecten en activiteiten.

Besluit van Provinciale Staten van Noord-Holland van PM, tot vaststelling van de Controleverordening provincie Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland;

Gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van 31 oktober 2023, nr. xxxxxx;

Gelet op artikel 217 van de Provinciewet en het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten;

Overwegende dat het uit oogpunt van actualisatie wenselijk is de Controleverordening provincie Noord-Holland 2004 te vervangen door bijgaande Controleverordening Provincie Noord-Holland 2024.

Besluiten de volgende verordening vast te stellen:

Controleverordening Provincie Noord-Holland

Controleverordening Provincie Noord-Holland 2

Artikel 1 Begripsbepalingen 3

Artikel 2 Opdrachtverlening accountantscontrole 3

Artikel 3 Informatieverstrekking door Gedeputeerde Staten 3

Artikel 4 Inrichting accountantscontrole 3

Artikel 5 Toegang tot informatie 3

Artikel 6 Overige controles en opdrachten 4

Artikel 7 Rapportering 4

Artikel 8 Aanbesteding accountantscontrole 4

Artikel 9 Inwerkingtreding/overgangsrecht 5

Artikel 10 Citeertitel 5

Toelichting Controleverordening 6

Toelichtingen op gewijzigde artikelen 6

Artikel 1 Begripsbepalingen 6

Artikel 3 Informatieverstrekking door Gedeputeerde Staten 6

Artikel 7 Rapportering 6

Artikel 9 Inwerkingtreding 6

Ongewijzigde toelichtingen 7

Artikel 1 Definities

In deze verordening wordt verstaan onder:

- accountant: een accountant of accountantskantoor, bedoeld in artikel 393, eerste lid van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, belast met de controle van de in artikel 201 Provinciewet bedoelde jaarrekening;
- jaarrekening: jaarrekening van de provincie als bedoeld in artikel 201 van de Provinciewet;
- rechtmatigheidsverantwoording: de rapportage van Gedeputeerde Staten waarbij aangegeven wordt in welke mate de totstandkoming van de financiële beheershandelingen en de vastlegging daarvan overeenstemmen met de relevante wet- en regelgeving.

Artikel 2 Opdrachtverlening accountantscontrole

Provinciale Staten wijzen ingevolge artikel 217 Provinciewet een accountant aan welke wordt belast met de controle van de jaarrekening. De benoeming van de accountant geschiedt voor een periode van ten minste drie jaar.

Artikel 3 Informatieverstrekking door Gedeputeerde Staten

1. Gedeputeerde Staten zijn verantwoordelijk voor de samenstelling van de jaarrekening, inclusief de rechtmatigheidsverantwoording, conform de geldende wet- en regelgeving en overleggen deze jaarrekening aan de accountant voor accountantscontrole.
2. Gedeputeerde Staten dragen er zorg voor dat alle aan de jaarrekening ten grondslag liggende verordeningen, nota's, collegebesluiten, administraties, plannen, overeenkomsten, berekeningen e.d. voor de accountant ter inzage liggen en goed toegankelijk zijn
3. Bij de jaarrekening bevestigen Gedeputeerde Staten schriftelijk aan de accountant, dat alle hen bekende informatie van belang voor de oordeelsvorming van de accountant is verstrekt.
4. Gedeputeerde Staten dragen zorg voor een zodanige voorbereiding van de jaarrekening, dat de Rekeningencommissie haar onderzoek en de daarop gebaseerde rapportage tijdig aan Provinciale Staten kan uitbrengen.
5. Alle informatie die na afgifte van de controleverklaring en vóór behandeling van de jaarrekening in Provinciale Staten beschikbaar komt en die van invloed is op het beeld dat de jaarrekening geeft, wordt terstond door Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten en de accountant gemeld.
6. De accountant maakt voor de controle van de bij de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording door Gedeputeerde Staten zo veel mogelijk gebruik van het namens Gedeputeerde Staten uitgevoerde onafhankelijke onderzoek.

Artikel 4 Inrichting accountantscontrole

1. De accountant bepaalt binnen het kader van de opdrachtverlening de wijze waarop de accountantscontrole wordt ingericht, alsmede de aard en de omvang van de daarbij behorende werkzaamheden. Daartoe zal de accountant jaarlijks voorafgaand aan de controle in overleg treden met de Rekeningencommissie opdat de posten van de jaarrekening, de provinciale producten en de provinciale organisatieonderdelen worden vastgesteld waaraan de accountant bij zijn controle specifiek aandacht zal besteden.
2. De accountant bepaalt binnen het kader van de opdrachtverlening de frequentie van de uit te voeren controles. De accountant kan de controlewerkzaamheden zonder voorafgaande kennisgeving. uitvoeren.

Artikel 5 Toegang tot informatie

1. De accountant is bevoegd tot het opnemen van alle kassen, waardepapieren en voorraden en het inzien van alle boeken, notulen, brieven, archiefstukken, computerbestanden en overige bescheiden, waarvan hij inzage voor de accountantscontrole nodig oordeelt. Gedeputeerde Staten dragen er zorg voor dat de accountant voor de uitvoering van zijn

controlewerkzaamheden een onbelemmerde toegang heeft tot alle kantoren, magazijnen, werkplaatsen en terreinen van de provincie.

2. De accountant is bevoegd om van alle ambtenaren mondelinge en schriftelijke inlichtingen en verklaringen te verlangen die hij voor de uitvoering van zijn opdracht denkt nodig te hebben. Gedeputeerde Staten dragen er zorg voor, dat de desbetreffende ambtenaren hieraan hun medewerking verlenen.
3. Gedeputeerde Staten dragen er zorg voor, dat alle afdelingen en alle ambtenaren van de provincie de accountant alle informatie verstrekken, opdat de accountant zich een juist en volledig oordeel kan vormen over het gevoerde financiële beheer, de getrouwheid van zowel het financiële beeld als de verklaring omtrent de rechtmatige totstandkoming van de baten en lasten.

Artikel 6 Overige controles en opdrachten

1. Gedeputeerde Staten geven de door Provinciale Staten benoemde accountant geen opdrachten tot het uitbrengen van organisatieadviezen.
2. Gedeputeerde Staten dragen de zorg voor de uitvoering van het beleid betreffende de specifieke uitkeringen volgens de eisen van rechtmatigheid van de ministeries. Gedeputeerde Staten zijn voor de controle van de rechtmatige besteding van specifieke uitkeringen bevoegd de opdracht te verlenen aan een andere dan de door Provinciale Staten benoemde accountant, indien dit in het belang van de provincie is.
3. Gedeputeerde Staten dragen de zorg voor de verantwoording aan derden (Belastingdienst, ABP, Sociale verzekeringsbank, CBS, e.d.) en nemen hierbij de gestelde controle-eisen in acht. Indien een deel van deze vereisten moet worden uitgevoerd door een accountant, zijn Gedeputeerde Staten bevoegd hiervoor de opdracht te verlenen aan een andere dan de door Provinciale Staten benoemde accountant, indien dit in het belang van de provincie is.

Artikel 7 Rapportering

1. Als de accountant bij een accountantscontrole tot het oordeel komt dat de rechtmatigheidsverantwoording door Gedeputeerde Staten niet getrouw is, dan wel afwijkingen constateert die op zichzelf kunnen leiden tot het niet afgeven van een goedkeurende controleverklaring, meldt hij deze direct schriftelijk aan Provinciale Staten en zendt een afschrift hiervan aan Gedeputeerde Staten.
2. Indien de accountant bij een controle afwijkingen constateert, waaraan naar zijn mening door Gedeputeerde Staten onvoldoende aandacht wordt besteed en die kunnen leiden tot het niet afgeven van een goedkeurende controle(?)verklaring, meldt hij deze terstond schriftelijk aan Provinciale Staten en zendt een afschrift hiervan aan Gedeputeerde Staten.
3. De accountant meldt jaarlijks aan Provinciale Staten alle door hem voor de provincie uitgevoerde opdrachten.
4. In aanvulling op het in artikel 217, vierde lid van de Provinciewet voorgeschreven verslag van bevindingen brengt de accountant over de door hem uitgevoerde controles verslag uit over zijn bevindingen van niet van bestuurlijk belang aan de ambtenaar van wie het geldelijk beheer, het vermogensbeheer, de administratie en de beheersdaden zijn gecontroleerd, het hoofd van de afdeling waar de ambtenaar werkzaam is, de controller dan wel andere daarvoor in aanmerking komende ambtenaren.
5. De controleverklaring en het verslag van bevindingen worden vóór verzending aan Provinciale Staten door de accountant aan Gedeputeerde Staten voorgelegd met de mogelijkheid voor Gedeputeerde Staten om op deze stukken te reageren.
6. De accountant bespreekt voorafgaand aan de Statenbehandeling van de jaarstukken het verslag van bevindingen met de Rekeningencommissie.

Artikel 8 Aanbesteding accountantscontrole

1. Gedeputeerde Staten bereiden voor afloop van de overeengekomen contractperiode in overleg met Provinciale Staten de aanbesteding van de accountantscontrole voor.
2. Provinciale Staten stellen op basis van een voorstel van Gedeputeerde Staten het

programma van eisen voor de aanbesteding vast. In het programma van eisen worden voor de jaarlijkse accountantscontrole tenminste opgenomen:

a. de toe te passen goedkeuringstoleranties en eventuele afwijkende rapporteringstoleranties bij de controle van de jaarrekening;

b. de inrichtingseisen voor het verslag van bevindingen;

c. de eventueel aanvullend uit te voeren tussentijdse controles;

d. de frequentie en inrichtingseisen van de aanvullende tussentijdse rapportering; en voor ieder afzonderlijk te controleren begrotingsjaar:

e. de posten van de jaarrekening met bijbehorende afwijkende rapporteringstoleranties, waaraan de accountant bij zijn controle specifiek aandacht dient te besteden; en

f. de provinciale producten en organisatieonderdelen met bijbehorende afwijkende rapporteringstoleranties, waaraan de accountant bij zijn controle specifiek aandacht dient te besteden.

3. In afwijking van het gestelde in het derde lid, letters e en f, kunnen Provinciale Staten in het programma van eisen opnemen, dat de Rekeningencommissie jaarlijks voorafgaand aan de accountantscontrole in overleg met de accountant de posten van de jaarrekening, de provinciale producten en de provinciale organisatieonderdelen vaststelt, waaraan de accountant bij zijn controle specifiek aandacht dient te besteden en welke rapporteringstoleranties hij daarbij dient te hanteren.

4. In geval van Europese aanbesteding van de accountantscontrole stellen Provinciale Staten voor de selectie van de accountant de selectiecriteria en per selectiecriterium de bijbehorende weging vast.

Artikel 9 Inwerkingtreding/overgangsrecht

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van 1 januari 2024, met dien verstande dat zij van toepassing is op de accountantscontrole van de jaarrekening van het verslagjaar 2023 en later.

2. De Controleverordening provincie Noord-Holland 2004 wordt gelijktijdig met de inwerkingtreding van deze verordening ingetrokken.

Artikel 10 Citeertitel

Deze verordening kan worden aangehaald als 'Controleverordening provincie Noord-Holland 2024'

Haarlem, xx xxxxxxx 2023

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, Statengriffier

Toelichting Controleverordening

Toelichtingen op gewijzigde artikelen

Artikel 1 Definities

Aan dit artikel is het begrip rechtmatigheidsverantwoording toegevoegd.

Artikel 3 Informatieverstrekking door Gedeputeerde Staten

In lid 1 wordt gesproken over de jaarrekening inclusief de bijbehorende rechtmatigheidsverantwoording.

Lid 6 beoogt te waarborgen dat de accountant bij de uitvoering van zijn werkzaamheden zoveel als mogelijk zal steunen op de (verbijzonderde) interne controlefunctie binnen de provincie

Artikel 7 Rapportering

Lid 1 is in lijn met het reeds oud lid 1(nu lid 2) toegevoegd. Het nieuwe lid gaat specifiek in op een geconstateerde afwijking in de door Gedeputeerde Staten afgegeven rechtmatigheidsverantwoording.

Artikel 9 Inwerkingtreding

De wetgever heeft bepaald dat de rechmatigheidsverordening van toepassing is vanaf boekjaar 2023.

Ongewijzigde toelichtingen

Artikel 2 Opdrachtverlening accountantscontrole

Artikel 2 van de verordening regelt de opdrachtverlening van de accountantscontrole van de provinciale jaarrekening en legt de periode van de verbintenis met de accountant voor de controle vast.

Artikel 3 Informatieverstrekking door Gedeputeerde Staten

Artikel 3 van de verordening regelt de verplichtingen van Gedeputeerde Staten voor de verstrekking van de achterliggende informatie aan de accountant.

Voor de controle van de jaarrekening doet de accountant onderzoek naar de achterliggende bescheiden. Het tweede lid draagt aan Gedeputeerde Staten op deze achterliggende bescheiden goed toegankelijk ter inzage aan de accountant beschikbaar te stellen.

Het derde lid verplicht Gedeputeerde Staten een verklaring af te geven aan de accountant, waarin het college verklaart geen informatie die van belang is voor de beoordeling van de jaarrekening, te hebben achter gehouden. De verklaring wordt ook wel een LOR (Letter Of Representation) genoemd. Hoewel het een algemeen gebruik is, is het geen wettelijke verplichting, dat Gedeputeerde Staten een dergelijke verklaring verstrekken.

De accountant verzendt de controleverklaring en het verslag van bevindingen rechtstreeks aan Provinciale Staten. Het tweede lid van artikel 201 Provinciewet bepaalt daarnaast dat Gedeputeerde Staten bij de overlegging van de jaarrekening en het jaarverslag aan Provinciale Staten daarbij moet toevoegen de controleverklaring en het verslag van bevindingen.

Het vijfde lid van het artikel gebiedt Gedeputeerde Staten alle informatie die van invloed is op het beeld van de jaarrekening en pas na de afgifte van de controleverklaring, maar voor de vaststelling van de jaarrekening door Provinciale Staten aan het college bekend is geworden, terstond te melden aan de Staten en de accountant.

Artikel 4 Uitvoering controle

Artikel 4 van de verordening regelt de bevoegdheidsverdeling tussen de accountant en Gedeputeerde Staten ten aanzien van de inrichting van de accountantscontrole. De accountant is leidend ten aanzien van de inrichting van de accountantscontrole. Hij mag zelfs onaangekondigd controles uitvoeren. Gedeputeerde Staten zijn hierin volgend.

Artikel 5 Toegang tot informatie

Artikel 5 van de verordening kent de bevoegdheid om onbelemmerd onderzoek te doen toe aan de accountant. Dit natuurlijk met in achtneming van de afspraken met Provinciale Staten, zoals neergelegd in het programma van eisen bij de aanbesteding. Het artikel legt aan Gedeputeerde Staten de plicht op om er voor te zorgen, dat de accountant een onbelemmerde toegang heeft tot alle burelen van de provincie en de ambtenaren van de provincie volledig meewerken aan de accountantscontrole.

Artikel 6 Overige controles en opdrachten

Het eerste lid van artikel 6 van de verordening regelt dat Gedeputeerde Staten geen ‘organisatie-advieswerkzaamheden’ – zoals de verbetering van de administratieve organisatie – aan de door de raad benoemde accountant mogen uitbesteden. Door dergelijke werkzaamheden te gunnen aan de door Provinciale Staten benoemde accountant kan de onafhankelijkheid en daarmee de integriteit van de accountant ten aanzien van zijn controlewerkzaamheden voor de jaarrekening in het geding komen

Het tweede en het derde lid regelen, dat Gedeputeerde Staten voor de overige controlewerkzaamheden in het algemeen de door Provinciale Staten benoemde accountant inschakelen. Gedeputeerde Staten mogen hiervan afwijken indien dit in het belang van de provincie is. De accountant die de jaarrekening controleert, is vaak beter bekend met de provinciale administraties. Daarbij kunnen controles van de jaarrekening en controles van medebewindstaken tegelijkertijd door één accountant worden uitgevoerd (single audit). In bepaalde gevallen kan inschakeling van een andere accountant raadzaam zijn. De verordening regelt dat Gedeputeerde Staten in deze gevallen vrij zijn in de keuze van de accountant.

Artikel 7 Rapportering

Het eerste en tweede lid van artikel 7 regelen, dat Gedeputeerde Staten in elk geval bij geconstateerde afwijkingen door de accountant die leiden tot het niet afgeven van een goedkeurende verklaring bij de jaarrekening, een afschrift krijgen van de schriftelijke mededeling hierover aan Provinciale Staten. Dit opdat het college van Gedeputeerde Staten (in overleg met de Staten en de accountant) mogelijk nog tijdig maatregelen tot herstel kan treffen.

Het derde lid verplicht de accountant jaarlijks aan Provinciale Staten te rapporteren over alle door hem voor de provincie uitgevoerde opdrachten.

Het vierde lid van artikel 7 regelt, dat het management een rapportage krijgt van de door de accountant uitgevoerde controles. In deze rapportage worden kleine afwijkingen en tekortkomingen die niet leiden tot het niet afgeven van een goedkeurende verklaring en niet van bestuurlijk belang zijn, aan het management meegedeeld. Het management kan op grond van de rapportage actie ondernemen voor herstel van de afwijkingen en onvolkomenheden.

Voorts is in het artikel een lid opgenomen voor de procedure van hoor en wederhoor. De constateringen in het verslag van bevindingen worden voorafgaand aan verzending van de controleverklaring en het verslag van bevindingen aan Provinciale Staten door de accountant besproken met Gedeputeerde Staten. Het geeft Gedeputeerde Staten de mogelijkheid kanttekeningen te plaatsen bij de constateringen in het (concept-)verslag van bevindingen.

Tot slot is in het zevende lid van dit artikel opgenomen, dat de accountant zijn verslag van bevindingen aan Provinciale Staten mondeling toelicht in de Rekeningencommissie.

Artikel 8 Aanbesteding accountantscontrole

Het eerste lid van artikel 8 regelt dat Gedeputeerde Staten verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de aanbesteding van de accountantscontrole van de jaarrekening. De periode van de verbintenis met de accountant impliceert niet dat daarna van accountant wordt gewisseld. De accountant maakt bij de nieuwe aanbesteding wederom kans op de opdracht.

Voor de accountantscontrole geldt het Besluit accountantscontrole provincies en gemeenten dat krachtens het zesde lid van artikel 217 van de Provinciewet door de minister is vastgesteld. Het Besluit accountantscontrole provincies en gemeenten bevat onder andere regels voor de goedkeuringstoleranties voor de controleverklaring en de rapporteringstoleranties voor het verslag van bevindingen. In het tweede lid van artikel 8 wordt invulling gegeven aan het gebruik van de mogelijkheden van Provinciale Staten met betrekking tot de nadere bepaling van de toleranties. De toleranties moeten al bij de aanbesteding van de accountantscontrole worden bepaald en zodoende worden opgenomen in het programma van eisen. Daarnaast zijn onder dit lid aanvullende zaken opgenomen over eisen die Provinciale Staten kunnen stellen aan de werkzaamheden van de accountant, zoals aanvullende inrichtingseisen voor het verslag van bevindingen en aanvullende extra rapportages en controles.

Mogelijk zullen Provinciale Staten de onderdelen van de jaarrekening en provinciale organisatieonderdelen, waaraan de accountant bij zijn controle specifiek aandacht dient te besteden, jaar op jaar willen vaststellen.

Hierin voorziet het derde lid van artikel 8. Het is raadzaam om ook hierover bepalingen in het programma van eisen bij de aanbesteding en opdrachtverlening op te nemen.

Artikel 9 Inwerkingtreding

De wetgever heeft bepaald dat de rechtmatigheidsverordening van toepassing is vanaf boekjaar 2023

Artikel 10 Citeertitel

In dit artikel wordt de naam gegeven waarmee in provinciale stukken naar deze verordening kan worden verwezen.

Provincie
Noord-Holland

Beleidsnota Rechtmatigheid

2023-2026

Inhoud

1. Inleiding 3
   1.1 Wettelijke basis 3
   1.2 Oude versus nieuwe situatie 3
   1.3 Doel beleidsnota 4
   1.4 Verantwoordingscriteria rechtmatigheid 4
   1.5 Verantwoording 4
   1.6 Leeswijzer 4
2. Samenvatting artikelen 5
3. Algemene kaders 6
   3.1 Verantwoordingsgrens 6
   3.2 Rapporteringsgrens 6
4. Begrotingscriterium 8
   4.1 Begrotingscriterium 8
   4.2 Kaders voor begrotingsrechtmatigheid 8
5. Voorwaardencriterium 9
   5.1 Voorwaardencriterium 9
   5.2 Normenkader 9
6. Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium(M&O) 10
   6.1 Misbruik en oneigenlijk gebruik 10
   6.2 Regels voor M&O 10
7. Bijlage 1 Modelverantwoording 12
8. Bijlage 2 Kaderstelling begrotingsrechtmatigheid commissie BBV (geldig t/m 2022) 13

1. Inleiding

1.1 Wettelijke basis

Op 28 september 2022 is de Wet versterking decentrale rekenkamers aangenomen. Met deze wet wordt er een wijziging doorgevoerd in de Provinciewet waardoor de accountant geen separaat oordeel meer afgeeft over de financiële rechtmatigheid. Met ingang van het begrotingsjaar 2023 zijn Gedeputeerde Staten (GS) verplicht om een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen in de jaarstukken en leggen hiermee verantwoording af aan Provinciale Staten (PS) over in hoeverre er rechtmatig is gehandeld in een boekjaar. GS zijn en blijven ook vanaf 2023 verantwoordelijk voor de rechtmatigheid binnen de organisatie, maar zijn nu tevens verantwoordelijk voor het afleggen van verantwoording hierover.

1.2 Oude versus nieuwe situatie

De rechtmatigheidsverantwoording is bedoeld om de kaderstellende en controlerende rol van PS te versterken. Daarnaast is de verwachting dat er een kwaliteitsimpuls plaatsvindt voor interne processen en beheersing en dat er meer vooruitgekeken wordt, omdat GS ook beheersmaatregelen moeten formuleren (“fouten in toekomst voorkomen”).
In tabel 1 en 2 zijn de belangrijkste wijzigingen weergegeven qua verplichtingen en verantwoordelijkheden van GS, PS en de accountant.

Oude situatie	Vanaf 2023
1 · Normenkader vaststellen door GS · Accountant toetst aan normenkader	1 · Normenkader vaststellen door PS · GS toetsen aan normenkader
2 · Accountant rapporteert over getrouw beeld en rechtmatigheid · Rechtmatigheidsfouten en onzekerheden zijn medebepalend voor de strekking van de controleverklaring	2 · GS rapporteren over rechtmatigheidsfouten en evt. onduidelijkheden · Accountant betrekt de rechtmatigheids-verantwoording bij het oordeel over de getrouwheid
3 · Provinciale Staten spreken met accountant over bevindingen rechtmatigheid	3 · Provinciale Staten spreken met GS over bevindingen rechtmatigheid

Tabel 1: Belangrijkste wijzigingen in verantwoordelijkheden

Oude situatie	Vanaf 2023
1. Gesprek vooral tussen PS en accountant. **Indirect** verantwoording door GS over rechtmatigheid;	1. Gesprek vooral tussen PS en GS. **Direct** verantwoording door GS over rechtmatigheid;
2. Accountant toetst financiële beheershandelingen zelf aan het normenkader;	2. GS staan aan de lat voor oordeel over rechtmatigheid, maar de accountant geeft wel aan dat de verantwoording juist en volledig is;
3. Oordeel over de rechtmatigheid is mede van invloed op de strekking van de controleverklaring;	3. Wanneer sprake is van rechtmatigheidsfout maar niet van getrouwheidsfout, dan is deze fout niet van invloed op de strekking van de controleverklaring;
4. Vooral achteruit kijken.	4. Ook vooruit kijken.

Tabel 2: Belangrijkste gevolgen

1.3 Doel beleidsnota

Dit document vormt het beleidskader van PS waardoor GS in staat worden gesteld om een rechtmatigheidsverantwoording af te geven. De in dit document geformuleerde kaders zijn artikelsgewijs opgenomen.

1.4 Verantwoordingscriteria rechtmatigheid

In de jaarstukken leggen GS verantwoording af over negen criteria van rechtmatigheid. De eerste zes criteria, die betrekking hebben op getrouwheid, komen tot uitdrukking in de balans en het overzicht van baten en lasten. De drie specifieke rechtmatigheidscriteria komen tot uitdrukking in de rechtmatigheidsverantwoording. In het onderstaande schema is dit in beeld gebracht.

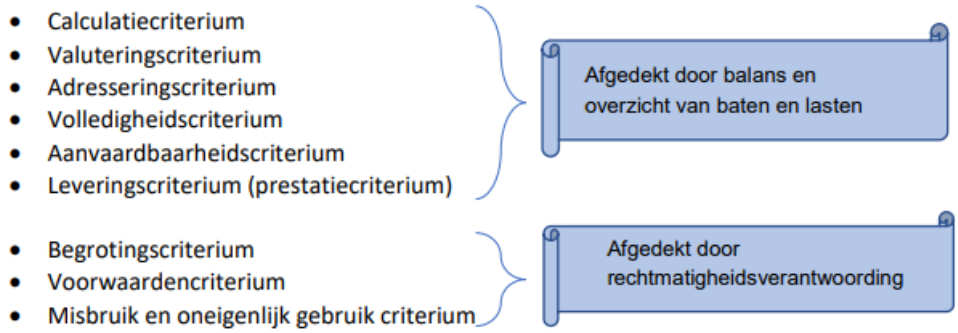

1.5 Verantwoording

Verantwoording vindt in de jaarstukken plaats aan de hand van het door de Commissie BBV[1] verplicht voorgeschreven model. Tekstuele aanpassingen zijn alleen op de aangegeven plaatsen toegestaan. Zie Bijlage 1.

1.6 Leeswijzer

Nadat in hoofdstuk 2 een overzicht van alle in dit document opgenomen artikelen is gegeven, wordt in hoofdstuk 3 stilgestaan bij de algemene kaderstelling ten behoeve van de rechtmatigheidsverantwoording.

Daarna wordt in de hoofdstukken 4 tot en met 6 achtereenvolgens ingegaan op de kaderstelling ten behoeve van de verantwoording over het begrotingscriterium, het voorwaardencriterium en het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

[1] Commissie voor het Besluit begroting en verantwoording

2. Overzicht artikelen

Artikel 1: Verantwoordingsgrens
In de rechtmatigheidsverantwoording bij de jaarrekening rapporteren Gedeputeerde Staten (GS) aan Provinciale Staten (PS) over afwijkingen met een verantwoordingsgrens van 1% van de totale lasten van de provincie, inclusief de toevoegingen aan de reserves.

Artikel 2: Rapporteringsgrens
In de paragraaf bedrijfsvoering in het jaarverslag worden de geconstateerde afwijkingen (fouten of onduidelijkheden) groter dan € 400.000 nader toegelicht.

Artikel 3 Begrotingsrechtmatigheid
1. Het begrotingscriterium is een criterium van rechtmatigheid dat betrekking heeft op de grenzen van de baten en lasten in de door PS geautoriseerde begroting van exploitatie en investeringskredieten en de hiermee samenhangende programma's, waarbinnen de financiële beheershandelingen tot stand moeten zijn gekomen.
2. De begrotingsrechtmatigheid wordt beoordeeld op het niveau waarop de begroting door PS is geautoriseerd, zoals opgenomen in artikel 2.4 van de Financiële verordening provincie Noord-Holland 2024.
3. Bij investeringsprojecten wordt de begrotingsrechtmatigheid beoordeeld op het niveau van het totaal gevoteerde kredietbedrag. Een overschrijding van het jaarbudget, passend binnen het totaalbedrag van het krediet, wordt daarmee als rechtmatig beschouwd.
4. Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig wordt beschouwd. Afwijkingen worden als acceptabel aangemerkt in de volgende situaties:
    a. Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.
    b. Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.
    c. De overschrijding is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage.
5. Begrotingsonrechtmatigheden die passen binnen het bestaande beleid van PS, worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording (voor zover de verantwoordingsgrens voor afzonderlijke fouten of onduidelijkheden is overschreden), maar worden niet nader toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

Artikel 4 Voorwaardencriterium
Het voorwaardencriterium is het criterium van rechtmatigheid, dat betrekking heeft op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen/voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.

Artikel 5 Normenkader
GS bieden PS jaarlijks uiterlijk op 31 december voorafgaand aan het jaar ter vaststelling een normenkader rechtmatigheid aan. Dit kader bestaat uit alle relevante (interne) wet- en regelgeving waaruit financiële beheershandelingen kunnen voortvloeien.

Artikel 6 Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium
1. Het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium is het criterium van rechtmatigheid, dat betrekking heeft op het voorkomen, detecteren en corrigeren van misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsgelden en provinciale eigendommen bij financiële beheershandelingen.
2. GS zorgen voor en leggen vast de regels voor het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik van provinciale regelingen en eigendommen.

3. Algemene kaders

3.1 Verantwoordingsgrens

De verantwoordingsgrens is een door PS vastgesteld percentage[2], waarboven GS de afwijkingen moeten opnemen in de rechtmatigheidsverantwoording. Onder afwijkingen worden afzonderlijk verstaan fouten (het niet naleven van wet- en regelgeving) en posten waarvan bij GS onduidelijkheid bestaat over de rechtmatigheid. De term onduidelijkheid doelt op de situatie dat deskundigen en adviseurs (bijvoorbeeld juristen), als gevolg van de complexiteit, van mening verschillen over de rechtmatigheid van een financiële beheershandeling.

Het is aan PS om de verantwoordingsgrens vast te stellen waarbij wettelijk is bepaald dat dit tussen de 0% en 3% ligt. Hierbij dienen de volgende overwegingen in acht te worden genomen:

Informatiepositie van PS	Bij een laag percentage worden eerder afwijkingen zichtbaar voor PS dan bij een hoog percentage.
Kosten van de verantwoording	De provinciale organisatie moet kosten maken om afwijkingen op te sporen en vast te leggen. Als de verantwoordingsgrens op een laag niveau wordt vastgesteld, komen ook afwijkingen in beeld, waar relatief geringe bedragen mee zijn gemoeid. Ook zal de provinciale organisatie meer afwijkingen moeten opsporen, vastleggen en rapporteren. De (verbijzonderde) interne controle wordt intensiever en duurder.
Eenduidigheid van normen en communicatie	Binnen de provincie worden mogelijk al normen (percentages) gehanteerd voor goedkeuringstoleranties. Wil PS verschillende normen hanteren, dan moeten zij uitleggen waarom iets bijvoorbeeld bezien door de bril van rechtmatigheid wel akkoord is en door de bril van materialiteit niet.

De externe accountant controleerde tot en met 2022 zowel op de aspecten rechtmatigheid als getrouwheid met een verantwoordingsgrens van 1%. De accountant maakte hierbij gebruik van de uitgevoerde (verbijzonderde) interne controles van de provincie die eveneens met het percentage van 1% werden uitgevoerd.

Voor zowel fouten als voor onduidelijkheden afzonderlijk geldt hetzelfde percentage. Fouten en onduidelijkheden worden niet bij elkaar opgeteld.

Artikel 1: Verantwoordingsgrens
In de rechtmatigheidsverantwoording bij de jaarrekening rapporteren Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten over afwijkingen met een verantwoordingsgrens van 1% van de totale lasten van de provincie, inclusief de toevoegingen aan de reserves.

3.2 Rapporteringsgrens

Alle rechtmatigheidsafwijkingen boven de verantwoordingsgrens worden in de rechtmatigheidsverantwoording kort en bondig benoemd. In de paragraaf bedrijfsvoering in het jaarverslag worden de speerpunten van de bedrijfsvoering

[2] Over de totale lasten van een boekjaar inclusief de toevoegingen aan reserves.

toegelicht. GS geven in deze paragraaf een toelichting op afwijkingen die in de rechtmatigheidsverantwoording zijn opgenomen voor zover deze de rapportagegrens overschrijden en welke maatregelen worden genomen om deze afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

De rapporteringsgrens heeft geen invloed op de diepgang van de werkzaamheden maar alleen op de diepgang van rapporteren van de bevindingen. Voor het bepalen van de rapporteringsgrens kunnen dezelfde afwegingen genomen worden als onder 3.1 vermeld waarbij het vooral van belang is dat alleen die bevindingen opgenomen worden die ertoe doen.

Voor de rapporteringtolerantie tot en met 2022 hadden PS als maatstaf gesteld dat de externe accountant elke fout of onzekerheid vanaf € 400.000 rapporteert. Deze rapporteringstolerantie is voor de accountant vanaf 2023 ook voor de getrouwheidsbevindingen nog van toepassing.

Artikel 2: Rapporteringsgrens
In de paragraaf bedrijfsvoering worden de geconstateerde afwijkingen (fouten of onduidelijkheden) groter dan € 400.000 nader toegelicht.

4. Begrotingscriterium

4.1 Begrotingscriterium

Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's (begrotingscriterium). Uitgangspunt is het niveau waarop PS de budgetten in de begroting en bij investeringen geautoriseerd hebben. In de begroting zijn de bedragen voor de lasten en baten vermeld die door PS zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij het juiste programma, de juiste investering, het toereikend zijn van het begrotingsbedrag, alsmede het begrotingsjaar van belang zijn. Als blijkt dat de gerealiseerde bedragen hoger zijn dan de, ook na de laatste begrotingswijziging, geraamde bedragen dan kan er sprake zijn van onrechtmatige uitgaven (begrotingsonrechtmatigheid) aangezien deze lasten buiten het budgetrecht van PS tot stand zijn gekomen.

4.2 Kaders voor begrotingsrechtmatigheid

Tot en met controle van boekjaar 2022 werden de kaders ten behoeve van begrotingsrechtmatigheid afgegeven door de commissie BBV. Deze kaders zijn opgenomen in Bijlage 2.

In de nieuwe situatie betrekken GS alle afwijkingen ten opzichte van de begroting (exploitatie en investeringen) bij de fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording, omdat het uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting onrechtmatig is[3]. Het kan hier ook gaan om begrotingsonrechtmatigheden waarbij GS binnen het door PS uitgezette beleid is gebleven.

Artikel 3 Begrotingsrechtmatigheid

1. Het begrotingscriterium is een criterium van rechtmatigheid dat betrekking heeft op de grenzen van de baten en lasten in de door PS geautoriseerde begroting van exploitatie en investeringskredieten en de hiermee samenhangende programma's, waarbinnen de financiële beheershandelingen tot stand moeten zijn gekomen;
2. De begrotingsrechtmatigheid wordt beoordeeld op het niveau waarop de begroting door PS is geautoriseerd, zoals opgenomen in artikel 2.4 van de financiële verordening 2024.
3. Bij investeringsprojecten wordt de begrotingsrechtmatigheid beoordeeld op het niveau van het totaal gevoteerde kredietbedrag. Een overschrijding van het jaarbudget, passend binnen het totaalbedrag van het krediet, wordt daarmee als rechtmatig beschouwd.
4. Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig wordt beschouwd. Afwijkingen worden als acceptabel aangemerkt in de volgende situaties:
    a. Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.
    b. Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.
    c. De overschrijding is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage.
5. Begrotingsonrechtmatigheden die passen binnen het bestaande beleid van PS, worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording (voor zover de verantwoordingsgrens voor afzonderlijke fouten of onduidelijkheden is overschreden), maar worden niet nader toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

[3] Conform Kadernota rechtmatigheid, commissie BBV, oktober 2023

5. Voorwaardencriterium

5.1 Voorwaardencriterium

GS stellen via de financiële verordening en/of onderliggende nota's kaders vast die van invloed zijn op verslaggeving. Het gaat hier om de invulling van de ruimte die het Besluit begroting en verantwoording (BBV) geeft voor eigen provinciale kaders. Denk hierbij aan grenzen voor het activeren van investeringen, afschrijvingstermijnen, omgang met reserves en voorzieningen en dergelijke. Deze vallen onder het getrouwe beeld en vallen per definitie onder de reikwijdte van de reguliere accountantscontrole.

De commissie BBV stelt dan ook dat voorwaarden die direct van invloed zijn op de verslaggeving c.q. het getrouwe beeld van de jaarrekening niet worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Hierbij kan worden gedacht aan het niet naleven van voorwaarden met betrekking tot recht, hoogte, duur, termijnen, normbedragen, doelgroep en grondslag bij bijvoorbeeld het verstrekken van subsidies dat tot gevolg heeft dat de bijhorende lasten of opbrengsten onjuist of onvolledig zijn. Het niet naleven van deze voorwaarden heeft direct invloed op het getrouwe beeld van deze posten in de jaarrekening.

Artikel 4 Voorwaardencriterium
Het voorwaardencriterium is het criterium van rechtmatigheid, dat betrekking heeft op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen/voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.

5.2 Normenkader rechtmatigheid

Het normenkader rechtmatigheid betreft de inventarisatie van de voor de rechtmatigheidsverantwoording relevante regelgeving van andere overheden en van de provincie zelf (zoals bedoel in 5.1). Daarbij gaat het om de bepalingen waar voor de provincie financiële consequenties uit kunnen voortkomen (financiële beheershandelingen).

Het normenkader dient de interne controle. Het verdient daarom aanbeveling om een normenkader voor het lopende jaar, uiterlijk 31 december voorafgaand aan dat jaar vast te stellen. Indien er gedurende het boekjaar aanpassingen benodigd zijn als gevolg van gewijzigde regelgeving, dan wordt een aangepast normenkader voor het einde van het jaar ter vaststelling aangeboden aan de staten.

Operationalisering van het normenkader vindt plaats in een toetsingskader of in de gehanteerde checklisten van de (verbijzonderde) interne controles. Hierin worden de uit relevante artikelen van de in het normenkader opgenomen wet- en regelgeving opgenomen en getoetst.

Artikel 5 Normenkader
Gedeputeerde Staten bieden Provinciale Staten jaarlijks uiterlijk op 31 december voorafgaand aan het jaar ter vaststelling een normenkader rechtmatigheid aan. Dit kader bestaat uit alle relevante (interne) wet- en regelgeving waaruit financiële beheershandelingen kunnen voortvloeien.

6. Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium (M&O)

6.1 Misbruik en oneigenlijk gebruik

Het gaat er bij het Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium om dat in de organisatie effectieve maatregelen zijn getroffen om misbruik te voorkomen, dan wel op te sporen. Dat de vigerende wet- en regelgeving duidelijk is, aangepast is aan actuele omstandigheden en te handhaven is.

Onder misbruik wordt verstaan:
Het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen te verkrijgen of niet dan wel een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen.
Misbruik van overheidsgelden kan gelijk worden gesteld met het plegen van fraude[4] om zich onrechtmatig overheidsgelden toe te eigenen. Bij fraude passen beheersmaatregelen zoals fraudepreventie, handhaving, fraudeopsporing en sancties.

Onder oneigenlijk gebruik wordt verstaan:
Het door het aangaan van rechtshandelingen, al dan niet gecombineerd met feitelijke handelingen, verkrijgen van overheidsbijdragen of het niet dan wel tot een te laag bedrag betalen van heffingen aan de overheid, in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking daarvan. De beheersmaatregelen die daarbij passen zijn: handhaving, voorlichting, analyse toepassing en actualisering wet- en regelgeving.

Misbruik is onrechtmatig, oneigenlijk gebruik niet.

6.2 Regels voor M&O

Wanneer sprake is van misbruik van overheidsgelden moeten deze gelden wettelijk door de provincie worden teruggevorderd. Als in de jaarrekening geen terugvordering is verantwoord, is sprake van een fout betreffende het getrouwe beeld in de jaarrekening die dus niet wordt opgenomen in de rechtmatigheids-verantwoording. Wanneer misbruik van overheidsgelden is geconstateerd en een terugvordering (met eventueel een boete) is opgelegd, blijft staan dat misbruik van overheidsgelden heeft plaatsgevonden. Indien de omvang van dit misbruik samen met andere financiële rechtmatigheidsfouten de verantwoordingsgrens heeft overschreden, moet dit misbruik van overheidsgelden worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

Het gaat er bij het M&O criterium om dat in de organisatie effectieve maatregelen zijn getroffen om misbruik te voorkomen, dan wel op te sporen. Binnen de provincie is M&O beleid onderdeel van het Fraudebeleid dat 23 november 2021 door GS is vastgesteld. Gedeputeerde Staten dienen een uitspraak te doen in hoeverre het M&O beleid ook feitelijk wordt nageleefd en of de getroffen maatregelen werken.

De basis daarvoor ligt in belangrijke mate bij de uitkomsten van de intern al uitgevoerde controles en evaluaties. Wanneer GS concluderen dat het M&O beleid niet is nageleefd, vermelden zij dit in de paragraaf bedrijfsvoering in het jaarverslag. Daadwerkelijke afwijkingen voor zover deze niet het getrouwheidsaspect raken, worden betrokken bij het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording.

[4] Binnen de provincie wordt het woord fraude gebruikt voor interne fraude en misbruik voor fraude door externe partijen.

Artikel 6 Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

3. Het misbruik en oneigenlijk gebruik-criterium is het criterium van rechtmatigheid, dat betrekking heeft op het voorkomen, detecteren en corrigeren van misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsgelden en provinciale eigendommen bij financiële beheershandelingen.
4. Gedeputeerde Staten zorgen voor en leggen vast de regels voor het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik van provinciale regelingen en eigendommen.

7. Bijlage 1 Modelverantwoording

Verantwoordelijkheid college van Gedeputeerde Staten

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van gedeputeerde staten toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door provinciale staten vastgestelde kaders zoals de begroting en provinciale verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door provinciale staten op ***<datum>*** vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door provinciale staten bepaald en bedraagt <x>% (maximaal 3) van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € ***<x>***.

Bevinding

Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties <niet> rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

De geconstateerde afwijkingen betreffen*:

-
-

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met provinciale staten aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

* De afwijkingen (fouten en/of onduidelijkheden als gedefinieerd in de notitie rechtmatigheidsverantwoording) worden alleen in de rechtmatigheidsverantwoording vermeld indien de door PS gestelde verantwoordingsgrens voor rechtmatigheid is overschreden. Op basis van afspraken tussen PS en GS kunnen afwijkingen die lager zijn dan de verantwoordingsgrens in de paragraaf Bedrijfsvoering worden vermeld.

8. Bijlage 2 Kaderstelling begrotingsrechtmatigheid commissie BBV (geldig t/m 2022)

Bij de toetsing van begrotingsafwijkingen kunnen tenminste de volgende "soorten" begrotingsafwijkingen worden onderkend:	***Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel***	***Onrechtmatig, en telt mee voor het oordeel***
Budgetoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn geautoriseerd. Bijvoorbeeld: de verwachte kostenoverschrijding op jaarbasis was via tussentijdse informatie al wel bekend, maar men heeft geen voorstel tot begrotingsaanpassing ingediend en dit is in strijd met de budgetregels zoals afgesproken met de raad.		X
Budgetoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet.	X	
Budgetoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding.	X	
Budgetoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft de raad nog geen besluit genomen		X
Budgetoverschrijdingen betreffende activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belastingnaheffing). Het zal hier in de praktijk vaak gaan om interpretatieverschillen bij de uitleg van wet- en regelgeving die na het verantwoordingsjaar aan het licht komen. Er zijn dan geen rechtmatigheidsgevolgen voor dat verantwoordingsjaar. Wel zal de gemeente ervoor moeten zorgen dat de overschrijdingen getrouw in de jaarrekening worden weergegeven. Ook kunnen er gevolgen zijn voor het lopende jaar. **- geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar** **- geconstateerd na verantwoordingsjaar**	 X	 X
Budgetoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen of totaal geautoriseerd budget) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren. jaar van investeren afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren	 X	 X

Normenkader rechtmatigheid 2023

Provincie Noord-Holland

Haarlem, 10 oktober

Inleiding

Dit document bevat het normenkader rechtmatigheid (hierna: normenkader) voor de uitvoering van de financiële rechtmatigheidscontrole binnen de provincie Noord-Holland over 2023.

Het normenkader voor de rechtmatigheidscontrole betreft de inventarisatie van de voor de rechtmatigheidsverantwoording 2023 relevante externe regelgeving en de interne regelgeving van de provincie Noord-Holland. Het normenkader is ingedeeld naar de voor deze controle belangrijkste processen zoals die zijn geïdentificeerd binnen de provincie.

Bij het opstellen van het normenkader zijn de randvoorwaarden voor de financiële beheershandelingen zoals gesteld in de Kadernota Rechtmatigheid 2023[1] toegepast. Collegebesluiten vallen niet onder de rechtmatigheidsverantwoording, tenzij de verantwoording hiervan verplicht is op basis van hogere regelgeving of statenbesluiten c.q. verordeningen. De Commissie BBV adviseert de door de staten gedelegeerde bevoegdheden aan het college niet op te nemen in het normenkader rechtmatigheid. Tot en met 2022 waren in het normenkader veel subsidie uitvoeringsregelingen opgenomen in het normenkader die gedelegeerd zijn aan het college van GS. Deze zijn om deze reden met ingang van 2023 niet meer opgenomen in het normenkader.

In de bijlage is aangegeven welke regelgeving is toegevoegd en afgevoerd ten opzichte van het normenkader rechtmatigheid 2022. Het normenkader wordt vanaf dit boekjaar aan Provinciale Staten ter vaststelling aangeboden en vormt hiermee een basis voor de door Gedeputeerde Staten af te geven rechtmatigheidsverantwoording.

[1] Kadernota rechtmatigheid 2023 geactualiseerd · Commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording)

Inhoudsopgave

Per proces wordt in dit normenkader de relevante externe en interne wet- en regelgeving aangegeven.

Inleiding 2
Inhoudsopgave 3
1. Algemeen 4
2. Subsidieverlening 4
3. Inkoop en aanbesteden 4
4. Overige crediteuren 4
5. Belastingen en leges 5
6. Overige debiteuren 5
7. Salaris en beloning 5
8. Planning & Control 6
9. Treasury 6
Bijlage: overzicht wijzigingen ten opzichte van het normenkader rechtmatigheid 2022 7

1. Algemeen

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Provinciewet	• Regelingen die in eerdere normenkaders zijn opgenomen en niet meer geldend zijn in 2023, maar nog wel tot een beheershandeling leiden in 2023, worden geacht deel uit te maken van het normenkader rechtmatigheid 2023.

2. Subsidieverlening

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Algemene wet bestuursrecht • Europees verdrag inzake bescherming van het archeologisch erfgoed • Regeling duurzaam veilig • Besluit ruimtelijke ordening • Woningwet • Monumentenwet 1988 • Besluit infrastructuurfonds • Wet personenvervoer 2000 • Rijks- en Europese subsidieregelingen • Besluit financiële bepalingen bodemsanering	• Algemene subsidieverordening Noord-Holland 2011 • Subsidieverordening fractiebijdragen Noord-Holland (inwerkingtreding per 21 februari 2020).

3. Inkoop en aanbesteden

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Europese Richtlijn 2014/23/EU, 2014/24/EU • (Herziene) Aanbestedingswet 2012 • Aanbestedingsreglement Werken 2016 • Gids Proportionaliteit • UAV GC 2005 • UAV 2012 (voor Werken) • Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties • Wet personenvervoer 2000 • Besluit personenvervoer 2000	

4. Overige crediteuren

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Wet gemeenschappelijke regelingen	• Beleidsregel tegemoetkoming schade Noord-Holland (geldend vanaf 1 mei 2021)

5. Belastingen en leges

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Wet op het BTW compensatiefonds • Wet op de omzetbelasting 1968 • Algemene wet inzake rijksbelastingen • Wet op de motorrijtuigenbelasting (MRB) • Ontgrondingenwet • Waterwet • Wet op de vennootschapsbelasting 1969 • Wet op de dividendbelasting 1965 • Wet op belastingen van rechtsverkeer (daaronder valt de overdrachtsbelasting) • Wet maatregelen woningmarkt 2014 II (o.a. verhuurdersheffing)	• Verordening op de heffing van opcenten op de hoofdsom van motorrijtuigenbelasting • Omgevingsverordening NH2020 (geldend vanaf 22 oktober 2020) • Omgevingsregeling NH 2020 (geldend vanaf 9 april 2021) • Verordening op de heffing en invordering van de nazorgheffing stortplaatsen provincie Noord-Holland • Grondwaterheffingsverordening Noord-Holland • Legesverordening Noord-Holland

6. Overige debiteuren

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Invorderingswet 1990 • Wet markt en overheid • Mededingingswet • Besluit markt en overheid	

7. Salaris en beloning

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (APPA) • Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers • Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers • CAO Provinciale Sector • Kieswet • Wet arbeid en zorg (Wazo) • Wet arbeidsmarkt in balans (WAB) • Wet op de loonbelasting 1964 • Wet normering topinkomens (WNT) • Ziektewet • Wet werk en inkomsten naar arbeidsvermogen (WIA) • Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO) • Werkloosheidswet • Zorgverzekeringswet • Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie sociale volksverzekeringen (WVA) • Pensioenwet • Burgerlijk Wetboek • Ambtenarenwet	• Verordening rechtspositie politieke ambtsdragers Provincie Noord-Holland 2019 • Leidraad bij reorganisaties (de personeelsregeling hoofdstuk 6.1) • Reis- en verblijfskosten (de personeelsregeling hoofdstuk 3) • Uitvoeringsregeling IKB (personeelsregeling hoofdstuk 4) • Sportbijdrage (de personeelsregeling hoofdstuk 5.3) • Overgangsregeling Talent Budget (de personeelsregeling hoofdstuk 6.3) • Rechtspositie van een stagiair per 1 september 2020 • Verordening op de vergoeding voor diverse adviescommissies detailhandel Noord-Holland

8. Planning & Control

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) • Burgerlijk Wetboek • Financiële verhoudingswet • Regeling vaststelling taakvelden en verstrekking informatie voor derden • Single Information Single Audit (SISA)	• Controleverordening provincie Noord-Holland 2004 • Nota reserves 2018 • Kadernota weerstandsvermogen en risicomanagement • Kadernota verbonden partijen • Nota Infrastructurele kapitaalgoederen • Financiële verordening provincie Noord-Holland

9. Treasury

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Wet financiering decentrale overheden • Besluit leningsvoorwaarden decentrale overheden • Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo) • Regeling schatkistbankieren decentrale overheden	• Financieringsstatuut provincie Noord-Holland • Uitvoeringsrichtlijn Leningen en Garantstellingen

Bijlage: overzicht wijzigingen ten opzichte van het normenkader rechtmatigheid 2022

Toegevoegd:

Extern	*Intern*
9. Treasury • Regeling schatkistbankieren decentrale overheden	

Vervallen/afgevoerd:

Extern	*Intern*
7. salaris en beloning • Arbeidsomstandighedenwet/arbobesluit • arbeidstijdenwet	**1. Algemeen** • Regeling Nadeelcompensatie Infrastructurele Werken provincie Noord-Holland **2. Subsidieverlening** • Provinciale Verantwoordingssystematiek Subsidies Noord-Holland (officieel 'Aanwijzing voor de subsidieverstrekking Noord-Holland') • Beleidsregel wijzigen of lager vaststellen subsidies Noord-Holland • Besluit van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland van 19 mei 2020 tot wijziging van diverse subsidie uitvoeringsregelingen in verband met COVID-19 • Vaststelling diverse subsidieplafonds 2022 (PB 2021/13140). • Uitvoeringsregeling subsidie Doortrappen Noord-Holland • Uitvoeringsregeling subsidie Herstructurering en intelligent ruimtegebruik bedrijventerreinen Noord-Holland • Subsidieplafond uitvoeringsregeling herstructurering en intelligent ruimtegebruik bedrijventerreinen (PB 2022/4554) • Uitvoeringsregeling Cofinanciering Waddenfonds Noord-Holland • Subsidieplafond uitvoeringsregeling cofinanciering Waddenfonds (PB 2021/13140 vaststelling diverse subsidieplafonds 2022) • Uitvoeringsregeling Restauratie Provinciale Monumenten Noord-Holland (PB 2021/13140 vaststelling diverse subsidieplafonds 2022) • Uitvoeringsregeling Natuur & Landschapsbeheer Noord-Holland • Subsidieplafond en openstellingsbesluit uitvoeringsregeling Natuur & Landschapsbeheer Noord-Holland (PB 2021/10901) • Uitvoeringsregeling Kwaliteitsimpuls Natuur & Landschap Noord-Holland • Subsidieplafond en openstellingsbesluit uitvoeringsregeling Kwaliteitsimpuls Natuur & Landschap Noord-Holland (PB 2021/10902) • Uitvoeringsregeling subsidie

Extern	*Intern*
	Buurtbusprojecten Noord-Holland (PB 2021/13140 vaststelling diverse subsidieplafonds 2022) • Uitvoeringsregeling subsidie kleinschalige activiteiten circulaire economie Noord-Holland (PB 2021/13140 vaststelling diverse subsidieplafonds 2022) • Uitvoeringsregeling Onderhoud Provinciale Monumenten Noord-Holland (PB 2021/13140 vaststelling diverse subsidieplafonds 2022) • Uitvoeringsregeling Groen Noord-Holland (PB 2021/13140 vaststelling diverse subsidieplafonds 2022) • Uitvoeringsregeling POP3 subsidies Noord-Holland • Subsidieplafond uitvoeringsregeling POP3 subsidies Noord-Holland • Uitvoeringsregeling subsidie restauratie rijksmonumenten Noord-Holland • Subsidieplafond uitvoeringsregeling subsidie restauratie rijksmonumenten Noord-Holland (PB 2022/6201) • Uitvoeringsregeling subsidie versterken bestuurskracht Noord-Holland (PB 2021/13140 vaststelling diverse subsidieplafonds 2022) • Uitvoeringsregeling subsidie MKB innovatiestimulering topsectoren • Uitvoeringsregeling subsidie onderzoeken duurzaam benutten monumenten • Subsidieplafon uitvoeringsregeling subsidie onderzoeken duurzaam benutten monumenten Noord-Holland (PB 2021/12479) • Uitvoeringsregeling subsidie opruiming drugsafval • Uitvoeringsregeling subsidie herbestemming, restauratie en verduurzaming monumenten • Uitvoeringsregeling subsidie kennisontwikkeling bodem en water • Subsidieplafond kennisontwikkeling bodem en water (PB 2022/5427) • Uitvoeringsregeling agrarische sector groene uitweg • Subsidieplafond agrarische sector groene uitweg (PB 2021/12898) • Uitvoeringsregeling duurzaamheidsinitiatieven burgercollectieven (PB 2021/13140 vaststelling diverse subsidieplafonds 2022) • Uitvoeringsregeling subsidie historische windmolens • Uitvoeringsregeling subsidie bodemsanering • Uitvoeringsregeling subsidie verbetering kwaliteit zwemwater • Subsidieplafond en indieningstermijn uitvoeringsregeling subsidie verbetering kwaliteit zwemwater (PB 2022/1367) • Uitvoeringsregeling warmtetransitie van de gebouwde omgeving op wijkniveau • Openstellingsbesluit Uitvoeringsregeling warmtetransitie van de gebouwde omgeving (PB 2022/1625)

Extern	*Intern*
	• Uitvoeringsregeling klimaatadaptatie fysieke uitvoeringsprojecten • Subsidieplafond uitvoeringsregeling fysieke uitvoeringsprojectenklimaatadaptatie Noord-Holland (PB 2021/3073) • Uitvoeringsregeling onderzoek fysieke uitvoeringsprojecten klimaatadaptatie Noord-Holland (PB 2021/13140 vaststelling diverse subsidieplafonds 2022) • Uitvoeringsregeling subsidie versnelling woningbouw gemeenten Noord-Holland • Uitvoeringsregeling subsidie Kleine Infrastructuur Noord-Holland • Uitvoeringsregeling subsidie verbetering toegankelijkheid bushaltes Noord-Holland (geldig t/m 30 juni 2022) • Uitvoeringsregeling subsidie verduurzamingsinitiatieven woningcorporaties Noord-Holland • Subsidieplafond uitvoeringsregeling subsidie verduurzamingsinitiatieven woningcorporaties Noord-Holland (PB 2020/8117) • Uitvoeringsregeling subsidie Woonakkoorden Noord-Holland 2021 • HIRB+ Uitvoeringsregeling revitalisering verblijfsrecreatie Noord-Holland • Uitvoeringsregeling subsidie ondersteuning toekomstbestendige werklocaties • Uitvoeringsregeling subsidie toekomstbestendige winkelgebieden • Uitvoeringsregeling Subsidie Ambitieprogramma Ruimtelijke Kwaliteit Kustzone Hoorn-Amsterdam Noord-Holland • Subsidieplafond Uitvoeringsregeling subsidie ambitieprogramma ruimtelijke kwaliteit kustzone Hoorn-Amsterdam Noord-Holland (PB 2021/2690) • Uitvoeringsregeling subsidie gezonde leefomgeving complexe industrie Noord-Holland • Uitvoeringsregeling subsidie HIRB+ duurzaamheid Noord-Holland • Uitvoeringsregeling subsidie landschapsontwikkeling Westeinderscheg Noord-Holland (PB 2021/13140 vaststelling diverse subsidieplafonds 2022) • Uitvoeringsregeling subsidie verkeersveilige uitwegen Noord-Holland • Uitvoeringsregeling subsidie versterken maatschappelijke sector Noord-Holland • Uitvoeringsregeling subsidie waterrecreatie: duurzaamheid en innovatie Noord-Holland (PB 2021/13140 vaststelling diverse subsidieplafonds 2022) • Uitvoeringsregeling subsidie waterrecreatie: kleine voorzieningen en diensten Noord-Holland (PB 2021/13140 vaststelling diverse subsidieplafonds 2022) • Uitvoeringsregeling waterrecreatie: uitbreiden vaarnetwerk voor de kleinere pleziervaart (PB 2021/13140 vaststelling diverse subsidieplafonds 2022)

Extern	*Intern*
	• Openstellingsbesluit LEADER-projecten Noord-Holland (geldig t/m 10 februari 2022) • Openstellingsbesluit agrarisch natuur- en landschapsbeheer Noord-Holland • Openstellingsbesluit Natuur Noord-Holland • Uitvoeringsregeling subsidie bestuurlijke weerbaarheidsscans Noord-Holland • Subsidieplafond uitvoeringsregeling subsidie bestuurlijke weerbaarheidsscans Noord-Holland (PB 2021/11097). • Uitvoeringsregeling subsidie bedrijfsverplaatsing en kavelruil Natuurnetwerk Noord-Holland (PB 2021/1340 vaststelling diverse subsidieplafonds 2022) • Uitvoeringsregeling subsidie regionaal energiebesparingsprogramma woningen Noord-Holland (geldig t/m 30 juni 2022) • Uitvoeringsregeling subsidie verduurzaming culturele instellingen Noord-Holland (inwerkingtreding per 19 januari 2021). • Subsidieplafond uitvoeringsregeling subsidie verduurzaming culturele instellingen Noord-Holland (PB 2022/7669). • Uitvoeringsregeling subsidie verduurzaming sportaccommodaties Noord-Holland (inwerkingtreding per 1-3-2021) • Subsidieplafond uitvoeringsregeling subsidie verduurzaming sportaccommodaties Noord-Holland (PB 2022/1394) • Uitvoeringsregeling subsidie regievoering transformatorstations en tracés Noord-Holland (inwerkingtreding vanaf 24 december 2021) • Uitvoeringsregeling subsidie stimulerend energietoezicht bedrijven Noord-Holland (inwerkingtreding vanaf 5 november 2021) • Uitvoeringsregeling subsidie verkeerseducatie scholieren Noord-Holland (inwerkingtreding vanaf 28 december 2021 • Uitvoeringsregeling subsidie eren en herdenken Noord-Holland (inwerkingtreding vanaf 28 december 2021) • Subsidieplafond subsidie eren en herdenken Noord-Holland (PB 2021/12951) • Uitvoeringsregeling impuls samenwerking cultuur- of erfgoedorganisaties Noord-Holland (inwerkingtreding vanaf 24 februari 2022) • Uitvoeringsregeling subsidie impuls innovatie cultuur- en erfgoedorganisaties Noord-Holland (inwerkingtreding vanaf 24 februari 2022) • Uitvoeringsregeling subsidie kavelruil Noordelijke Vechtstreek Noord-Holland (inwerkingtreding vanaf 12 mei 2022) • Uitvoeringsregeling subsidie natuurherstelmaatregelen Noord-Holland (inwerkingtreding vanaf 23 maart 2022) • Uitvoeringsregeling subsidie oplossingen bij netcongestie Noord-Holland (inwerkingtreding vanaf 8 juli 2022) • Openstellingsbesluit Uitvoeringsregeling

Extern	*Intern*
	subsidie oplossingen bij netcongestie Noord-Holland • Uitvoeringsregeling Subsidie programma natuur Noord-Holland (inwerkingtreding vanaf 23 maart 2022) • Uitvoeringsregeling subsidie Voedselvisie Noord-Holland (inwerkingtreding vanaf 30 juni 2022) • Subsidieplafond Uitvoeringsregeling subsidie Voedselvisie Noord-Holland (PB 2022-7601) • Uitvoeringsregeling subsidie zonne-energieleverende parkeerterreinen Noord-Holland (inwerkingtreding vanaf 4 februari 2022) • Subsidieplafond Uitvoeringsregeling subsidie zonne-energieleverende parkeerterreinen Noord-Holland (2022/1291) • Uitvoeringsregeling subsidie landschapsontwikkeling Amstelscheg Noord-Holland (vanaf 23 september 2022) • Uitvoeringsregeling subsidie verduurzaming dorpshuizen, buurthuizen en wijkcentra Noord-Holland (vanaf 29 september 2022) • Besluit tot openstelling van de eerste tranche op grond van uitvoeringsregeling subsidie verduurzaming dorpshuizen, buurthuizen en wijkcentra 2022 (PB 2022/11353) **7. salaris en beloning** • Vitaal organiseren 2.0

Normenkader rechtmatigheid 2024

Provincie Noord-Holland

Haarlem, 10 oktober 2023

Inleiding

Dit document bevat het normenkader rechtmatigheid (hierna: normenkader) voor de uitvoering van de financiële rechtmatigheidscontrole binnen de provincie Noord-Holland over 2024.

Het normenkader voor de rechtmatigheidscontrole betreft de inventarisatie van de voor de rechtmatigheidsverantwoording 2024 relevante externe regelgeving en de interne regelgeving van de provincie Noord-Holland. Het normenkader is ingedeeld naar de voor deze controle belangrijkste processen zoals die zijn geïdentificeerd binnen de provincie.

Bij het opstellen van het normenkader zijn de randvoorwaarden voor de financiële beheershandelingen zoals gesteld in de Kadernota Rechtmatigheid 2023[1] toegepast. Collegebesluiten vallen niet onder de rechtmatigheidsverantwoording, tenzij de verantwoording hiervan verplicht is op basis van hogere regelgeving of statenbesluiten c.q. verordeningen. De Commissie BBV adviseert de door de staten gedelegeerde bevoegdheden aan het college niet op te nemen in het normenkader rechtmatigheid.

In de bijlage is aangegeven welke regelgeving is toegevoegd en afgevoerd ten opzichte van het normenkader rechtmatigheid 2023. Het normenkader wordt ter vaststelling aan Provinciale Staten aangeboden en vormt hiermee een basis voor de door Gedeputeerde Staten af te geven rechtmatigheidsverantwoording.

Conform de beleidsnota Rechtmatigheid dient het normenkader de interne controle. Om deze reden dient Gedeputeerde Staten uiterlijk 31 december voorafgaand aan het te controleren jaar, een normenkader ter vaststelling aan Provinciale staten aan te bieden. Indien er gedurende het controlejaar aanpassingen benodigd zijn als gevolg van gewijzigde regelgeving, dan wordt een aangepast normenkader voor het einde van dat jaar opnieuw ter vaststelling aangeboden aan Provinciale Staten.

[1] Kadernota rechtmatigheid 2023 geactualiseerd · Commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording)

Inhoudsopgave

Per proces wordt in dit normenkader de relevante externe en interne wet- en regelgeving aangegeven.

Inleiding 2
Inhoudsopgave 3
1. Algemeen 4
2. Subsidieverlening 4
3. Inkoop en aanbesteden 4
4. Overige crediteuren 4
5. Belastingen en leges 5
6. Overige debiteuren 5
7. Salaris en beloning 5
8. Planning & Control 6
9. Treasury 6
Bijlage: overzicht wijzigingen ten opzichte van het normenkader rechtmatigheid 2022 7

1. Algemeen

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Provinciewet	• Regelingen die in eerdere normenkaders zijn opgenomen en niet meer geldend zijn in 2024, maar nog wel tot een beheershandeling leiden in 2024, worden geacht deel uit te maken van het normenkader rechtmatigheid 2024.

2. Subsidieverlening

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Algemene wet bestuursrecht • Europees verdrag inzake bescherming van het archeologisch erfgoed • Regeling duurzaam veilig • Besluit ruimtelijke ordening • Woningwet • Monumentenwet 1988 • Besluit infrastructuurfonds • Wet personenvervoer 2000 • Rijks- en Europese subsidieregelingen • Besluit financiële bepalingen bodemsanering	• Algemene subsidieverordening Noord-Holland 2011 • Subsidieverordening fractiebijdragen Noord-Holland (inwerkingtreding per 21 februari 2020).

3. Inkoop en aanbesteden

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Europese Richtlijn 2014/23/EU, 2014/24/EU • (Herziene) Aanbestedingswet 2012 • Aanbestedingsreglement Werken 2016 • Gids Proportionaliteit • UAV GC 2005 • UAV 2012 (voor Werken) • Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties • Wet personenvervoer 2000 • Besluit personenvervoer 2000	

4. Overige crediteuren

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Wet gemeenschappelijke regelingen	• Beleidsregel tegemoetkoming schade Noord-Holland (geldend vanaf 1 mei 2021)

5. Belastingen en leges

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Wet op het BTW compensatiefonds • Wet op de omzetbelasting 1968 • Algemene wet inzake rijksbelastingen • Wet op de motorrijtuigenbelasting (MRB) • Ontgrondingenwet • Waterwet • Wet op de vennootschapsbelasting 1969 • Wet op de dividendbelasting 1965 • Wet op belastingen van rechtsverkeer (daaronder valt de overdrachtsbelasting) • Wet maatregelen woningmarkt 2014 II (o.a. verhuurdersheffing) • Omgevingswet	• Verordening op de heffing van opcenten op de hoofdsom van motorrijtuigenbelasting • Omgevingsverordening NH2020 (geldend vanaf 22 oktober 2020) • Omgevingsregeling NH 2020 (geldend vanaf 9 april 2021) • Verordening op de heffing en invordering van de nazorgheffing stortplaatsen provincie Noord-Holland • Grondwaterheffingsverordening Noord-Holland • Legesverordening Noord-Holland

6. Overige debiteuren

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Invorderingswet 1990 • Wet markt en overheid • Mededingingswet • Besluit markt en overheid	

7. Salaris en beloning

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (APPA) • Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers • Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers • CAO Provinciale Sector • Kieswet • Wet arbeid en zorg (Wazo) • Wet arbeidsmarkt in balans (WAB) • Wet op de loonbelasting 1964 • Wet normering topinkomens (WNT) • Ziektewet • Wet werk en inkomsten naar arbeidsvermogen (WIA) • Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO) • Werkloosheidswet • Zorgverzekeringswet • Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie sociale volksverzekeringen (WVA) • Pensioenwet • Burgerlijk Wetboek • Ambtenarenwet	• Verordening rechtspositie politieke ambtsdragers Provincie Noord-Holland 2019 • Leidraad bij reorganisaties (de personeelsregeling hoofdstuk 6.1) • Reis- en verblijfskosten (de personeelsregeling hoofdstuk 3) • Uitvoeringsregeling IKB (personeelsregeling hoofdstuk 4) • Sportbijdrage (de personeelsregeling hoofdstuk 5.3) • Overgangsregeling Talent Budget (de personeelsregeling hoofdstuk 6.3) • Rechtspositie van een stagiair per 1 september 2020 • Verordening op de vergoeding voor diverse adviescommissies detailhandel Noord-Holland

8. Planning & Control

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) • Burgerlijk Wetboek • Financiële verhoudingswet • Regeling vaststelling taakvelden en verstrekking informatie voor derden • Single Information Single Audit (SISA)	• Controleverordening provincie Noord-Holland 2024 • Nota reserves 2018 • Kadernota weerstandsvermogen en risicomanagement • Kadernota verbonden partijen • Nota Infrastructurele kapitaalgoederen • Financiële verordening provincie Noord-Holland

9. Treasury

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Wet financiering decentrale overheden • Besluit leningsvoorwaarden decentrale overheden • Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo) • Regeling schatkistbankieren decentrale overheden	• Financieringsstatuut provincie Noord-Holland • Uitvoeringsrichtlijn Leningen en Garantstellingen

Bijlage: overzicht wijzigingen ten opzichte van het normenkader rechtmatigheid 2023

Toegevoegd:

Extern	*Intern*
5. belastingen en leges • Omgevingswet	**8. Planning & Control** • Controleverordening 2024

Vervallen/afgevoerd:

Extern	*Intern*
8. Planning & Control • Controleverordening 2004	

Provincie Noord-Holland

2023 | 71

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 31 oktober 2023

Onderwerp: Kaderstelling rechtmatigheidsverantwoording

Kenmerk: 2124257/2125085

Bijlagen:

1. Financiële verordening provincie Noord-Holland 2023
2. Controleverordening provincie Noord-Holland 2024
3. Beleidsnota Rechtmatigheid 2023-2026
4. Normenkader rechtmatigheid 2023
5. Normenkader rechtmatigheid 2024

1. Inleiding

Met ingang van het begrotingsjaar 2023 zijn Gedeputeerde Staten (GS) verplicht om een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen in de jaarstukken en leggen hiermee verantwoording af aan Provinciale Staten (PS) over in hoeverre er rechtmatig is gehandeld in een boekjaar. De rechtmatigheidsverantwoording gaat onderdeel uitmaken van het getrouwheidsoordeel van de accountant.

Voor het uitvoeren van de rechtmatigheidscontrole is kaderstelling vanuit PS nodig. De kaderstelling voor de accountant vond voorheen plaats via onder andere de commissie Bedrijfsvoering en Auditing Decentrale Overheden (BADO) en commissie BBV. De kaderstelling vindt plaats aan de hand van de volgende documenten:

Gewijzigde financiële verordening

Aan de hand van de modelverordening van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) is de financiële verordening op rechtmatigheidsaspecten gewijzigd. De wijzigingen zijn separaat toegelicht in de bijlage.

Beleidsnota Rechtmatigheid

Kaderstelling vanuit PS kan direct opgenomen worden in de financiële verordening of middels een separate beleidsnota Rechtmatigheid. Mede omdat de komende jaren de regelgeving hierop nog kan wijziging is voor nu gekozen voor een separate beleidsnota. De in de beleidsnota opgenomen artikelen zijn in lijn met de aangeboden modelverordening vanuit de VNG.

Gewijzigde controleverordening

Ondanks dat de wijzigingen in de controleverordening minimaal zijn is het (mede gezien de datering van de huidige verordening) raadzaam om de controleverordening eveneens aan te laten sluiten bij de nieuwe modelverordening vanuit het VNG.

Normenkader 2023

Waar voorheen het normenkader werd vastgesteld door GS (als kaderstelling voor het uitvoeren van de controle door de externe accountant), dient deze vanaf 2023 vastgesteld te worden door PS (als kaderstelling voor het uitvoeren van de controle door GS). Conform het advies van de commissie BBV maken collegebevoegdheden niet langer deel uit van dit normenkader. *Als gevolg hiervan zijn diverse regelingen 'afgevoerd' uit het normenkader. Deze door de Staten gedelegeerde bevoegdheden betreffen hoofdzakelijk subsidie uitvoeringsregelingen. Uiteraard zijn deze regelingen nog wel van kracht; het betreft een technische aanpassing.*

Normenkader 2024

Zoals geadviseerd door de commissie BBV en zoals ook overgenomen in de beleidsnota Rechtmatigheid, dient een normenkader voor 31 december voorafgaand aan het controlejaar ter vaststelling aangeboden te worden. Het normenkader 2023 is de basis voor het normenkader 2024. Indien gedurende het controlejaar zich nog wijzigingen voordoen dan zal er een geactualiseerd normenkader aan het eind van 2024 ter vaststelling aan PS aangeboden worden (gelijktijdig met normenkader van het daarop volgende jaar).

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

Het vaststellen van de kaderstellende documenten stelt het college van Gedeputeerde Staten in staat om de rechtmatigheidscontrole uit te voeren en verantwoording hierover af te leggen bij de jaarstukken 2023.

3. Financiering, communicatie en inwonersparticipatie

De voorgelegde kaderstelling heeft geen financiële of personele consequenties en kan binnen bestaande middelen uitgevoerd worden.

4. Proces en procedure

De gewijzigde verordeningen zullen via het statenblad gepubliceerd worden. De kaderstellende documenten worden ter informatie gedeeld met Publiek Belang Accountants, de controlerend accountant van de provincie Noord-Holland.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit
Nr. 71-2023

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 31 oktober 2023;

gelet op artikel 216, 217 en 217a van de provinciewet,

besluiten:

1. de Financiële verordening provincie Noord-Holland 2022 in te trekken;

2. de Financiële verordening provincie Noord-Holland 2023 vast te stellen;

3. de Controleverordening provincie Noord-Holland 2004 in te trekken;

4. de Controleverordening provincie Noord-Holland 2024 vast te stellen;

5. de beleidsnota Rechtmatigheid 2023-2026 vast te stellen;

6. het normenkader rechtmatigheid 2023 vast te stellen;

7. het normenkader rechtmatigheid 2024 vast te stellen.

Haarlem, 11 december 2023

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
J.Faber
AD/STG

Doorkiesnummer +31235145778
jescafaber@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d **11-12-2023**
Commissie Bestuur
Datum commissievergadering **30-11-2023 (uitloop van 27-11-2023)**

4 december 2023

Onderwerp: Voordracht Kaderstelling rechtmatigheidsverantwoording 2023

Advies commissie Bestuur:

De Voordracht Kaderstelling rechtmatigheidsverantwoording 2023 als **hamerstuk** door te geleiden naar PS van 11 december 2023.

Uittreksel van het concept-verslag Bestuur 30 november 2023:

12 A-agenda Bestuur (Concerncontrol).
12.a Bestuur: Kaderstelling rechtmatigheidsverantwoording 2023.
Met ingang van begrotingsjaar 2023 zijn Gedeputeerde Staten verplicht om een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen in de jaarstukken. Zij leggen hiermee verantwoording af aan Provinciale Staten over in hoeverre er rechtmatig is gehandeld in een boekjaar. Voor het uitvoeren van de rechtmatigheidscontroles zijn kaderstelling vanuit Provinciale Staten en aanpassing van de Financiële verordening en de Controleverordening noodzakelijk. Nieuw is dat aan PS wordt gevraagd om het normenkader vast te stellen. Over deze wijzigingen is in een technische briefing op maandag 27 november 2023 een toelichting gegeven. De commissie wordt gevraagd PS te adviseren over de voordracht Kaderstelling rechtmatigheidsverantwoording.

Eerste termijn commissie
De heer **Valk** (BBB) bedankt de ambtenaren voor hun verhelderende uitleg en technische briefing. De heer Valk memoreert de bespreking van dit onderwerp in de Rekeningencommissie. De BBB is voornemens voor de voordracht te stemmen, maar heeft nog een vraag voor de gedeputeerde over de financiële richtlijnen. In het bijzonder richt de heer Valk zich op artikel twee van de overzichtsartikelen. Hij merkt op dat in artikel 1 de verantwoordingsgrens is vastgesteld op één procent van de totale lasten van de provincie, inclusief toevoegingen aan de reserve. Bij artikel 2 is de rapportagegrens vastgesteld op vierhonderdduizend euro. Hij vraagt de gedeputeerde of hij zich comfortabel voelt bij deze bedragen en percentages, aangezien er ruimte is om hiermee te spelen.

De heer Valk brengt ook de situatie van gemeenten ter sprake, wijzend op het feit dat provincies vaak gemeenten controleren, vooral als deze in problemen verkeren. Hij refereert aan informatie van accountants dat kleinere gemeenten soms hun verantwoordingsgrens verhogen naar twee of drie procent, omdat een lager percentage een te klein bedrag zou opleveren om verantwoording over af te leggen. De heer Valk vraagt de gedeputeerde of deze op de hoogte is van de percentages die door verschillende gemeenten worden gehanteerd en of de gedeputeerde zich comfortabel voelt bij de huidige situatie, in het bijzonder of er een gelijk speelveld is voor controles binnen deze gemeenten.

De heer **De Vries** (VVD) begint zijn bijdrage door te verwijzen naar een vraag die reeds door zijn collega van de BBB is gesteld.

Vervolgens noemt de heer De Vries dat dit een nieuwe werkwijze is, waarbij de rechtmatigheid nu bij het college ligt. Hij toont begrip voor het feit dat het college ervaring moet opdoen met deze nieuwe methode. Gezien deze verandering is De Vries benieuwd hoe het college de Staten of de commissie gaat informeren over hun bevindingen. Hij vraagt zich af of er een soort monitoring of andere methode zal zijn om de Staten op de hoogte te houden van de gevoelens of belevingen ervaringen en percepties van de leden van Gedeputeerde Staten.

De heer **Hollebeek** (PvdD) begint zijn bijdrage door zijn dank uit te spreken voor de briefing die plaatsvond op maandag 27 november 2023. Hij vindt dat deze briefing veel verduidelijking en verheldering heeft geboden.

De heer Hollebeek heeft één specifieke vraag die betrekking heeft op de inhoud van een beleidsnota. Hij refereert aan een passage op pagina zes van de nota, waarin staat dat voor zowel fouten als onduidelijkheden hetzelfde percentage geldt en dat deze niet bij elkaar worden opgeteld. Dit heeft bij de heer Hollebeek enige verwarring veroorzaakt. Hij vraagt of het klopt dat bij de verantwoordingsgrens en de rapporteringsgrens normaal gesproken niet wordt opgeteld. Volgens hem gaat het om één procent of vierhonderdduizend euro per individuele afwijking, niet om het totaal van de afwijkingen. Daarom vraagt hij om extra verduidelijking over deze specifieke passage in de beleidsnota.

Tot slot steunt Hollebeek het pleidooi van zijn collega van de VVD, waarin werd gevraagd om Provinciale Staten actief te informeren over de nieuwe werkwijze en de ervaringen van Gedeputeerde Staten daarmee.

Statenlid **Korzelius** (GL) uit zijn waardering voor de technische briefing, benadrukkend dat dergelijke briefings zeer nuttig zijn, vooral voor het stellen van technische vragen. Hij merkt op dat de meeste van zijn vragen daar inmiddels beantwoord zijn GroenLinks heeft nog één vraag over de Beleidsnota kaderstelling rechtmatigheid 2023-2026. Statenlid Korzelius refereert specifiek naar punt 6.2 in de beleidsnota, waarin staat dat als de omvang van misbruik en onrechtmatig gebruik, samen met andere financiële rechtmatigheidsfouten, de verantwoordingsgrens overschrijdt, dit misbruik van overheidsgelden opgenomen moet worden in de rechtmatigheidsverantwoording. Hij vraagt zich af of het niet verstandiger is om in alle gevallen van misbruik dit te melden in de rechtmatigheidsverantwoording. Hij heeft begrepen dat dit zowel voor de provincie als voor externe partijen geldt.

Daarnaast spreekt Statenlid Korzelius over de financiële grenzen die in de nota worden vermeld. Hij begrijpt dat de grenzen van één procent van de totale lasten, inclusief de toevoeging aan de reserves en de grens van vierhonderdduizend euro, parallel lopen aan de grens die nu geldt voor de accountantscontrole.

De heer **Van der Heijden** (D66) uit zijn tevredenheid over het voorgestelde voorstel, vooral omdat het een grotere rol toekent aan de Rekeningencommissie, wat volgens hem het orgaan belangrijker maakt. Hij benadrukt dat zijn fractie graag de één procent verantwoordingsgrens zou willen handhaven. Daarnaast is hij geïnteresseerd in de ervaringen van het college als ze daadwerkelijk met deze nieuwe werkwijze gaan werken.

De heer **Valk** (BBB) vraagt wat het voordeel is volgens D66 om de één procent verantwoordingsgrens aan te houden.

De heer **Van der Heijden** (D66) verwijst naar de informatie die afgelopen maandag gegeven werd, waarin benadrukt werd dat de provincie al werkt met deze grens. Alle systemen en procedures binnen de provincie zijn hierop afgestemd. Hij legt uit dat bij een nul procent grens extra ambtelijke capaciteit ingezet moet worden, wat volgens hem niet ideaal is. D66 gelooft dat de huidige werkwijze van één procent het beste functioneert, vandaar de voorkeur om hieraan vast te houden.

De heer **Dijk** (CDA) geeft aan dat er tijdens de Rekeningencommissie op 27 november 2023 een goede toelichting is gegeven op het onderwerp en de wijze waarop het tot stand is gekomen. Hij verduidelijkt dat het stuk voornamelijk de nieuwe wettelijke verplichtingen weergeeft, waarbij Gedeputeerde Staten in plaats van de accountant de rechtmatigheidsverantwoording afgeven. Daarnaast merkt hij op dat het beleid, inclusief de huidige verantwoordingsgrens en rapporteringsgrens, wordt voortgezet zoals het nu is. Voor het CDA is dit onderwerp daardoor een hamerstuk, wat betekent dat het zonder discussie kan worden goedgekeurd.

De heer **Stulemeijer** (50PLUS) sluit zich volledig aan bij het standpunt van het CDA. Hij refereert aan de presentatie die op 27 november 2023 gegeven werd, en benadrukt dat het besproken stuk een goede weergave is van wat tijdens deze presentatie naar voren kwam. Net als het CDA, beschouwt ook 50PLUS dit onderwerp als een hamerstuk.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

De **commissaris van de Koning** waardeert de complimenten die met name gericht zijn aan de ambtenaren.

De commissaris bevestigt dat de recente veranderingen een verschuiving van verantwoordelijkheden betekenen, waarbij de Staten uiteindelijk de rechtmatigheidsverantwoording, afgelegd door GS, gaan beoordelen.

De commissaris adresseert een vraag over de gemeenten, verduidelijkend dat de provincie wel financieel toezicht houdt op gemeenten, maar dat dit niet de rechtmatigheidsverantwoording omvat. Dit houdt in dat gemeenten hun eigen regime volgen met hun accountants.

De commissaris bespreekt de onderwerpen van de één procent en vierhonderdduizend euro grenzen, bevestigend dat dit bestaand beleid is waarbij de provincie zich comfortabel voelt. Hij legt uit dat bij het hanteren van een lagere grens veel meldingen zouden volgen vanwege diverse afwijkingen, die niet altijd duiden op misbruik, maar soms slechts afrondingsverschillen zijn. Als de grens veel hoger wordt gezet, zou dit leiden tot aanzienlijk grote bedragen in de rechtmatigheidsrapportage. De huidige één procent grens, die de totale afwijkingen omvat inclusief misbruik, onduidelijkheden en fouten die samen worden opgeteld, wordt daarom gehandhaafd.

De commissaris verduidelijkt dat de één procent grens gaat over de totaliteit van afwijkingen. Als alle vormen van misbruik in een jaar onder de één procent vallen, impliceert dit niet direct dat er actie ondernomen moet worden. Het is een samenvoeging van drie rechtmatigheidscriteria die samen de één procent vormen. Als elk misbruik gemeld zou moeten worden, zou dit overeenkomen met een nul procent grens, wat niet betekent dat misbruik onbestraft blijft, maar meer betrekking heeft op de rechtmatigheidsrapportage. De commissaris benadrukt dat door alle misbruik te melden, de één procent grens losgelaten zou worden en dat er geen onderscheid gemaakt kan worden in deze gevallen.

Vervolgens bespreekt de commissaris hoe de provincie in de toekomst omgaat met de veranderde

verantwoordelijkheden tussen Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten. Hij erkent dat er een nieuwe vorm gevonden moet worden voor hoe GS de verantwoording aflegt aan PS. Dit is een verschuiving van de eerdere situatie waar het gesprek voornamelijk tussen GS en de accountant was. De commissaris geeft aan dat hij nog niet grondig heeft nagedacht over hoe dit precies vormgegeven zal worden en hoopt dat mogelijk iemand in de tweede termijn hierop een antwoord kan geven. Hij benadrukt dat deze verandering valt onder de controlerende taak van de Staten richting GS. Hij herinnert eraan dat hoewel de accountant het gehele proces beoordeelt, de Staten uiteindelijk het controlerend orgaan zijn dat de rechtmatigheid ten aanzien van de GS-verantwoordelijkheid controleert.

De heer **Stulemeijer** (50PLUS) vraagt ter verduidelijking of deze controle met name in de Rekeningcommissie plaats zal vinden.

De **commissaris van de Koning** bevestigt dat de nieuwe werkwijze past binnen de bestaande lijn van de andere verantwoordelijkheden van Provinciale Staten. Hij geeft aan dat deze aanpak in overeenstemming is met het duale systeem zoals dat in Nederland wordt gehanteerd. Hierbij ligt de verantwoordelijkheid bij PS om GS te controleren.

Tweede termijn commissie
Statenlid **Korzelius** (GL) reageert op de beantwoording van zijn eerdere vraag en bedankt de commissaris voor de uitleg. Hij begrijpt nu dat misbruik, dat gelijkgesteld wordt met fraude, pas in de rechtmatigheidsverantwoording wordt opgenomen wanneer het de vastgestelde grens overschrijdt. Statenlid Korzelius benadrukt echter dat dit niet betekent dat fraude uitsluitend via de rechtmatigheidsverantwoording wordt aangepakt; er zijn ook andere manieren om fraude aan te pakken. Hij merkt op dat de commissaris knikt, wat hij interpreteert als een bevestiging van zijn conclusie.

De heer **De Vries** (VVD) vindt de uitnodiging van de commissaris van de Koning interessant en merkt op dat hij wel een uitgebreide verhandeling zou kunnen houden over hoe hij de zaken graag zou zien. Echter, hij denkt dat de huidige avond niet het meest geschikte moment is om dit te doen. Daarom stelt hij voor, mits de commissaris hiermee akkoord gaat, om binnen enkele dagen, mogelijk in een volgende commissievergadering, enkele voorstellen te doen met betrekking tot dit onderwerp.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

De **commissaris van de Koning** legt uit dat er in de Rekeningencommissie al gewerkt wordt aan de vorm waarop invulling gegeven wordt aan de controlerende taak van de Staten.

Hij verduidelijkt in reactie op Statenlid Korzelius verder dat het feit dat de rechtmatigheidstoets plaatsvindt, niet betekent dat ze geen actie ondernemen bij het constateren van fraude of misbruik. Dit

gaat vooral over de rapportageplicht, waarbij de drie rechtmatigheidscriteria bij elkaar opgeteld tot een rapportage leiden als ze boven de één procent uitkomen. Hij benadrukt dat voor elke vorm van misbruik of fraude protocollen en frauderisicoanalyses bestaan, wat ook deel uitmaakt van de accountantscontrole. De accountant zal hierop blijven letten. De commissaris verzekert dat als er sprake is van moedwillig misbruik, er uiteraard actie zal worden ondernomen.

De **voorzitter** constateert dat dit agendapunt voldoende is besproken. De voordracht Kaderstelling rechtmatigheidsverantwoording 2023 wordt als **hamerstuk** doorgeleid naar de Provinciale Statenvergadering van 11 december 2023.

Provincie Noord-Holland

PS-vergadering

Dossiernummer	13635
Extern Zaak ID	805610
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	11 december 2023
Agendapunt	8.k
Titel	Zienswijze PS op de wijziging gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond (ODIJ-VD-64).
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Geagendeerd	Vergaderdatum
Ingekomen stukken ter kennisname	30 november 2023
PS-vergadering	**11 december 2023**

Toelichting

De Wet gemeenschappelijke regelingen is per 1 juli 2022 gewijzigd. Voor 1 juli 2024 moeten alle gemeenschappelijke regelingen in Nederland voldoen aan deze nieuwe wetgeving. Het college van Gedeputeerde Staten vraagt Provinciale Staten om een zienswijze op de voorgestelde wijzigingen van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr. A.W. Voordenhout
CZ/FIN

Telefoonnummer +31235143137
voordenhouta@noord-holland.nl

Verzenddatum

- 1 NOV. 2023

Kenmerk
805610/2123620

Uw kenmerk

Betreft: Omgevingsdienst IJmond

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de statenvoordracht, met het bijbehorende ontwerpbesluit, over de voorgestelde wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst IJmond.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
E.A.S. Rommel

3 bijlagen:

- Voordracht
- Plan van aanpak GR ODIJ
- GR ODIJ aanpassingen Wgr

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

Plan van aanpak 8e wijzing GR ODIJ

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

Inhoud

1 Inleiding 1
1.1 Aanleiding 1
1.2 Doelstelling 1
1.3 Opzet op hoofdlijnen 1

2 Aanpak 2
2.1 Rolverdeling 2
2.1.1 Intern 2
2.1.2 Extern 3
2.2 Spoor 1; voldoen aan de Omgevingswet 3
2.2.1 Planning aanpassen mandaten 4
2.3 Spoor 2; voldoen aan de Wet gemeenschappelijke regelingen 4
2.3.1 Procedure 5
2.3.2 Planning technische wijziging Gemeenschappelijke regeling 6
2.3.3 Aandachtspunten technische wijziging 6
2.4 Spoor 3; toekomstbestendige GR 7
2.4.1 Planning toekomstbestendige GR 8

1 Inleiding

Omgevingsdienst IJmond is een zogeheten Gemeenschappelijke Regeling (GR). Dit betekent dat wij een deelneming zijn van gemeenten en provincie en in opdracht van de deelnemers werken. Dat zijn de Provincie Noord-Holland en de gemeenten Beverwijk, Bloemendaal, Edam-Volendam, Haarlem, Heemskerk, Heemstede, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Uitgeest en Velsen, Waterland, Wormerland en Zandvoort. Binnen het kader van de GR voeren wij, naast de taken beschreven in de GR, ook taken uit op basis van apart met onze deelnemers afgesloten dienstverleningsovereenkomsten (DVO's).

Onze opdrachtgevers (gemeenten en provincie) hebben ons gemandateerd om aan bedrijven, instellingen en particulieren vergunningen te verlenen, meldingen af te handelen en het toezicht en de handhaving op deze vergunningen en meldingen uit te voeren. Deelnemende gemeenten en de provincie blijven bestuurlijk eindverantwoordelijk voor de uitvoering van de taken. In de voorliggende jaren is de GR vaker gewijzigd of geactualiseerd, de meest recente wijziging van onze GR vond plaats in 2017.

1.1 Aanleiding

Een aantal belangrijke ontwikkelingen vragen een wijziging van onze GR en mandaatbesluiten. Dat zijn de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 en de aangepaste wet Gemeenschappelijke Regelingen (Wgr), die op 1 juli 2022 van kracht is gegaan. Onze GR moet voor 1 juli 2024 aan de nieuwe wet zijn aangepast. Tevens willen wij dit moment gebruiken om de GR te actualiseren naar aanleiding van de fusie van Gemeente Purmerend en Beemster. Ook het Interbestuurlijke Programma VTH-stelsel kan gevolgen hebben voor de taakstelling van Omgevingsdienst IJmond.

1.2 Doelstelling

- Op 1 januari 2024 zijn de mandaatbesluiten aangepast aan de Omgevingswet.
- Op 1 juli 2024 voldoet de GR van Omgevingsdienst IJmond aan de eisen die de nieuwe Wgr stelt en is de fusie van Beemster en Purmerend in de GR verwerkt. Daarbij sluit de tekst van de GR aan bij de tekst van de Omgevingswet.
- Op 1 januari 2026 is een toekomstbestendige GR vastgesteld. De toekomstbestendige GR sluit aan op de tussen de deelnemers en organisatie vastgestelde meerjaren visie en borgt de wijze waarop de partijen samenwerken. Hier wordt tevens gekeken hoe we om gaan met de nieuwe eisen en doelstellingen uit het landelijke interbestuurlijk programma, versterking VTH-stelsel.

1.3 Opzet op hoofdlijnen

Om het gewenste resultaat te behalen, stellen wij een traject voor bestaande uit drie sporen.

- Spoor 1: Mandaten voldoen aan de Omgevingswet per 1 januari 2024
  - Om onze dienstverlening onder de Omgevingswet te kunnen continueren dient het mandaat voor taakuitvoering onder de Omgevingswet te worden geactualiseerd en vastgesteld door de colleges en GS.
  - De DVO's worden betrokken bij spoor 3. Mocht eerdere aanpassing nodig zijn, dan wordt dit door ODIJ aan het college voorgelegd.
- Spoor 2: Per 1 juli 2024 technische wijziging van de GR om deze te laten voldoen aan de Wgr en de Omgevingswet
  - Op 1 juli 2024 moet er een aangepaste en geactualiseerde GR zijn vastgesteld door de deelnemers. Voorafgaand aan deze besluitvorming is de procedure van zienswijze van toepassing. De gemeenteraden en PS mogen een zienswijze indienen. Na het verwerken

van de zienswijze is het nodig dat de raden en PS toestemming verlenen aan de wijziging van de GR.

- Spoor 3: Toekomstbestendige GR per 1 januari 2026
  - De toekomstbestendige GR sluit aan op de tussen de deelnemers en organisatie vastgestelde meerjaren visie en borgt de wijze waarop de deelnemers samenwerken. Hier wordt tevens een reactie geformuleerd op de eisen en doelstellingen uit het landelijke interbestuurlijke programma, versterking VTH-stelsel.
  - Er kunnen zienswijzen door de gemeenteraden en PS worden ingediend over de wijzigingen. Daar komt een reactie op van het college (met input van ODIJ). Vervolgens geeft de raad toestemming om de GR te wijzigen. Deze toestemming kan alleen worden geweigerd wegens strijd met de wet of het algemeen belang. Tenslotte stelt het college de wijziging vast.

2 Aanpak

2.1 Rolverdeling

2.1.1 Intern

Om de drie sporen uit te werken, werken we met een interne stuurgroep. De volgende rollen zijn hierin vertegenwoordigd.

Functie	Rol
Directeur	Koersbepaling, strategische afwegingen, beslisbevoegdheid
Strategisch beleidsadviseur	Strategische afwegingen
Schakelfunctionaris	Bestuurlijk proces in kaart brengen
Jurist	Wijzigingen inhoudelijk beschrijven en verwerken
Jurist	Wijzigingen inhoudelijk beschrijven en verwerken
Projectleider	Procesbegeleiding

2.1.2 Extern

Binnen de uitwerking van de sporen, hebben we te maken met een groot aantal collega's bij gemeenten, te weten;

- Portefeuillehouders
- (Afdelings)managers
- Accounthouders
- (Financieel) controllers
- Juristen

Een aantal juristen vormt een klankbordgroep. Deze structuur zetten we voor spoor 3 ook met andere vakgebieden op.

Klankbordgroep juristen

Functie	Rol
Intern jurist ODIJmond	Wijzigingen inhoudelijk beschrijven en verwerken
Extern jurist ODIJmond	Wijzigingen inhoudelijk beschrijven en verwerken
Projectleider	Procesbegeleiding, voorzitten van overleggen
Een jurist per AB vertegenwoordiger (15x)	Input op voorgestelde GR wijzigingen

Klankbordgroep politiek-bestuurlijke afwegingen

Functie	Rol
Directeur	Koersbepaling, strategische afwegingen, beslisbevoegdheid
Strategisch beleidsadviseur	Strategische afwegingen
Jurist	Wijzigingen inhoudelijk beschrijven en verwerken
Projectleider	Procesbegeleiding, voorzitten van overleggen
Een (Afdelings)manager per AB vertegenwoordiger (15x)	Input op voorgestelde GR wijzigingen

2.2 Spoor 1; voldoen aan de Omgevingswet

Per 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. Nodig is dat de colleges van B&W de directeur mandaat geven besluiten te kunnen nemen die verband houden met uitvoering van het basistakenpakket. In dit mandaat wordt ook aan de directeur de bevoegdheid gegeven onder mandaat te verstrekken.

Om onze dienstverlening aan onze opdrachtgevers onder de Omgevingswet te kunnen continueren, dient het mandaat voor taakuitvoering te worden geactualiseerd en vastgesteld door de colleges en GS. De DVO's worden betrokken bij spoor 3. Mocht eerdere aanpassing nodig zijn, dan wordt dit door ODIJ aan de colleges voorgelegd.

Momenteel wordt op diverse plekken gewerkt aan een mandaatbesluit dat past bij de Omgevingswet. Het gaat hier om de mandaatbesluiten voor de gemeentelijke opdrachtgevers. Voor ons zijn de mandaatbesluiten die door ODNZKG en OmgevingsdienstNL worden uitgewerkt kansrijk om over te nemen. We nemen hierin dus een reactieve houding. De stuurgroep legt een definitief

concept mandaatbesluit voor aan de colleges. De stuurgroep laat zich hierin adviseren door de juridische regio klankbordgroepen, die per regio bijeenkomen (3x).

Provincie Noord-Holland stelt zelf een mandaatbesluit op. Als de stuurgroep zich hierin kan vinden, kan dit mandaatbesluit over worden genomen.

2.2.1 **Planning aanpassen mandaten**

Belangrijkste momenten in dit proces zijn wanneer er een bestuurlijk besluit nodig is. Deze momenten zijn dikgedrukt weergegeven.

Actie	Deadline
Eerste concept mandaten af	September 2023
Eerste concept mandaten bespreken in juridische regio klankbordgroepen	September 2023
Finaal concept mandaten af	September 2023
Finaal concept mandaten bespreken in juridische regio klankbordgroepen	September 2023
Definitief concept mandaten af	Oktober 2023
Plan van aanpak ter vaststelling door DB	**11-10-2023**
Plan van aanpak ter vaststelling in AB	**1-11-2023**
Mandaat wijziging bespreken in staf overleggen (15x)	November 2023
Basis publicatietekst voor een Gemeenteblad af	November 2023
Mandaat wijziging vaststellen door colleges en GS	**December 2023**
Na besluitvorming: een brief van de directeur dat het mandaat wordt geaccepteerd	December 2023

2.3 Spoor 2; voldoen aan de Wet gemeenschappelijke regelingen

Op 1 juli 2022 is de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) in werking getreden. De voornaamste doelstelling van de wijziging is om de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen te versterken. Hieronder worden de wijzigingen opgesomd waarbij onderscheid wordt gemaakt in:

- Wijzigingen waarbij het niet nodig is om de gemeenschappelijke regeling aan te passen of volstaan kan worden met een tekstuele aanpassing;
- wijzigingen waarvoor de gemeenschappelijke regeling wel moet worden aangepast maar die meer technisch van aard zijn;
- wijzigingen die politiek van aard zijn in die zin dat zij direct raken aan de positie van de gemeenteraad en provinciale staten.

De wijzigingen onder punt 2 en 3 moeten voor 1 juli 2024 in de tekst van de GR zijn verwerkt. Punt 1 mag voor 1 juli 2024 worden verwerkt. Spoor 2 richt zicht op het doorvoeren van al deze wijzigingen.

GRODIJ is een gemeenschappelijke regeling met gemeenten en de provincie als deelnemers. Hoofdstuk IV van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) is van toepassing. Er wordt een besluit opgesteld waarin staat welke artikelen in de gemeenschappelijke regeling van ODIJ gewijzigd moeten worden. Voor de leesbaarheid maken we ook een versie van de gehele tekst van de nieuwe regeling met geel gearceerd de wijzigingen. Nieuw bij het vaststellen van wijzigingen in een GR is dat de raad en PS om zienswijzen worden gevraagd. Op deze zienswijzen geven de colleges en GS een reactie. Vervolgens geeft de raad/PS toestemming en neemt het college/GS een besluit. De raad/PS kan toestemming alleen weigeren wegens strijd met het recht of het algemeen belang.

2.3.1 Procedure

In een plaatje ziet de procedure er als volgt uit (Handreiking VNG Verbeterde democratische legitimatie bij gemeenschappelijke regelingen?):

Art. 1 lid 1 Wgr	Art. 1 lid 2 en 3 Wgr		Art. 1 lid 4 Wgr Art. 10:32 Awb	Art. 1 lid 1 Wgr	Art. 26 Wgr Art. 3:40 Awb
Voorstel voor gemeenschappelijke regeling Geen initiatiefrecht raad	Raad heeft 8 weken om zienswijzen te geven	Verwerking van de zienswijzen (incl. regionale afstemming)	Raad moet toestemming verlenen of onthouden Geen recht van amendering	College kan voorstel nog redactioneel wijzigen (indien alle colleges dat doen)	Bekendmaking besluit tot treffen én gemeenschappelijke regeling (in Gemeenteblad) Inwerkingtreding te regelen in de gemeenschappelijke regeling (na bekendmaking)

De procedure op een rijtje:

- Voorstel van DB aan AB om de GRODIJ te wijzigen (art. 37 GRODIJ);
- Voorstel van Algemeen bestuur aan deelnemers over wijzigen GRODIJ;
- Ontwerp wijzigingsbesluit;
- Collegevoorstel waarin zienswijzen aan de raad en PS gevraagd worden over het wijzigingsbesluit;
- Zienswijzen raad en PS;
- Zo nodig aangepast wijzigingsbesluit;
- Raadsbesluit en besluit van PS waarin toestemming wordt gegeven om de GR te wijzigen;
- Definitief collegebesluit en besluit GS;
- Publicatie wijzigingsbesluit in Gemeenteblad en Provincieblad;
- Publicatie van de gemeenschappelijke regeling zelf in het Gemeenteblad van de plaats van vestiging;
- Opnemen van de nieuwe regeling in het GR-register.

Er zijn twee wettelijke termijnen waarmee in het proces rekening moet worden gehouden. De raden en PS hebben 8 weken de tijd om zienswijzen in te dienen (art. 1 lid 3 Wgr). De raden en PS moeten uiterlijk 13 weken nadat het college of PS het besluit hebben verzonden toestemming

verlenen (art. 10:32 lid 1 Algemene wet bestuursrecht). Dit is een maximum termijn, eerder mag natuurlijk ook.

2.3.2 Planning technische wijziging Gemeenschappelijke regeling

Belangrijkste momenten in dit proces zijn wanneer er een bestuurlijk besluit nodig is. Deze momenten zijn dikgedrukt weergegeven.

Actie	Datum
Eerste concept GRODIJ + was/wordt lijst af	September 2023
Raadsinformatiebrief/collegebericht naar raden	Oktober 2023
Eerste concept GR teksten + was/wordt lijst bespreken in juridische klankbordgroep	Oktober 2023
Concept wijziging bespreken in PFO/staf	Oktober 2023
Vraag om goedkeuring plan van aanpak door DB	**11-10-2023**
Tweede concept GR tekst af	Oktober 2023
Tweede concept was/wordt lijst af	Oktober 2023
Brief van AB aan de deelnemers met voorstel om de GRODIJ te wijzigen met de volgende bijlagen af: o concept/voorlopig wijzigingsbesluit; o concept college/GS voorstel; o concept raad/PS voorstel met verzoek zienswijzen in te dienen	Oktober 2023
Besluit door AB: voorstel voor wijziging GR gaat naar colleges en GS	**1-11-2023**
Concept wijziging behandelen in colleges	**November 2023**
Concept wijziging GR aan raad aanbieden/vraag om zienswijze	**December 2023**
Zienswijzen moeten binnen zijn	Februari 2024
Zienswijzen bespreken met juridische klankborgroep	Februari 2024
Zienswijzen zijn verwerkt	Maart 2024
Concept wijziging/vraag om toestemming PFO bespreken (15x)	Maart 2024
Toestemming wijziging GR aan raad vragen	**Mei 2024**
Toestemming voor aanpassing moet binnen zijn (doel is hamerstuk, dus directe goedkeuring)	Mei 2024
Definitief concept GRODIJ in PFO bespreken (15x)	Mei 2024
Definitief besluit: college en GS vaststelling GRODIJ VIII	**Juni 2024**
Bekendmaking besluit in gemeenteblad en Provincieblad	Juni 2024
Opnemen van de nieuwe regeling in het GR-register	Juni 2024

2.3.3 Aandachtspunten technische wijziging

Aandachtspunt	Actiehouder
Zienswijzenprocedure over besluiten (art. 1 lid 3 Wgr) *De verplichting om zienswijzen aan de raad te vragen geldt al voor de begroting. Daarnaast moeten in de GR afspraken*	De interne stuurgroep komt met een voorstel

gemaakt worden over het indienen van een zienswijze bij besluiten van het bestuur van de GR. In de memorie van toelichting worden de volgende voorbeelden gegeven: besluiten met een aanzienlijk financieel belang of een politiek gevoelig karakter en besluiten over beleidsmatige keuzes. Ook wanneer geen zienswijzen worden gebruikt, moet dit in de GR geregeld worden	
Evaluatie (art. 11a Wgr) *In de GR moeten afspraken worden gemaakt over evaluatie van de gemeenschappelijke regeling. De evaluatie kan gaan over de regeling zelf of over het functioneren van het samenwerkingsverband.*	De interne stuurgroep komt met een voorstel
Participatie (art. 10 lid 7 Wgr) *In de GR moet worden opgenomen hoe ingezetenen en belanghebbenden van deelnemende gemeenten betrokken worden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid. De inspraak kan via de deelnemende besturen geregeld worden.*	De interne stuurgroep komt met een voorstel
Actieve informatieplicht (art. 17 lid 2 en 3 Wgr) *Het bestuur (AB, DB en voorzitter) moet de gemeenteraden actief informeren wanneer zij de inschatting maken dat de raden die informatie nodig hebben voor de uitoefening van hun taken.*	De interne stuurgroep komt met een voorstel

2.4 Spoor 3; toekomstbestendige GR

Spoor 3 heeft als hoofddoel het toekomstbestendig maken van onze gemeenschappelijke regeling (GR). Het streven is om tegen uiterlijk 1 januari 2026 een gemoderniseerde GR te hebben vastgesteld.

We zien de afgelopen jaren een aantal ontwikkelingen in de buitenwereld ontstaan die een aanzienlijke impact hebben op de taak die Omgevingsdienst IJmond inhoudelijk dient te vervullen. De uitbreiding van onze taken met bouwtaken en de versnelling van de taken met betrekking tot de energietransitie zijn hier goede voorbeelden van. Deze ontwikkelingen zijn geen tijdelijke trends; integendeel, we verwachten dat ze zich de komende periode verder zullen intensiveren.

Tegelijkertijd zien we op landelijk en regionaalniveau het belang en omvang van de maatschappelijke opgaven sterk toenemen. De toenemende urgentie en complexiteit vraagt nadrukkelijk om samenwerking en over grenzen heen kijken. Het verbinden en betrekken van het bedrijfsleven bij deze opgaven is essentieel en vanuit het publiek domein moeten we de krachten bundelen. Opgaven als de energietransitie, mobiliteitstransitie en de transitie naar een circulaire economie zijn noodzakelijk om de kwaliteit van de leefomgeving te verbeteren voor toekomstige generaties. Deze doelen bereik je door stimuleringsprogramma's aan de voorkant op de juiste wijze te verbinden aan het wettelijk instrumentarium aan de achterkant. Dit vraagt een andere wijze van gezamenlijk achter de opgaven gaan staan.

Bij het vooruitkijken realiseren we ons ook dat de invoering van de Omgevingswet een ingrijpende invloed zal hebben op onze manier van werken bij ODIJmond. Waarvan we na de technische invoering per 1 januari 2024 in de eerste twee jaar, in samenwerking met gemeenten, provincie en de Omgevingsdienst bepalen wat er nodig is om tot een effectieve samenwerking te komen.

Bovendien constateren we dat er op rijksniveau steeds specifiekere eisen worden geformuleerd voor de werkwijze van Omgevingsdiensten in het algemeen, onder andere via het Interbestuurlijk Programma (IBP). Het is van belang dat we een gezamenlijk antwoord formuleren op hoe wij ODIJmond zien richting de toekomst.

De veranderende taakstelling van de afgelopen jaren, in combinatie met de opkomende trends, kunnen door groei in de dienstverlening per gemeente ook invloed hebben op de bestuurlijke verhoudingen in ons Algemeen bestuur.

Deze dynamiek en uitdagingen benadrukken het belang van solidariteit en eenheid binnen onze samenwerking. Door gezamenlijk te anticiperen op deze ontwikkelingen en gezamenlijke oplossingen te vinden, versterken we niet alleen onze positie maar zorgen we er ook voor dat we efficiënt en effectief kunnen blijven opereren. Dit vergt een moderne aanpak waarbij we flexibel inspelen op veranderingen en waarin we als gemeenschappelijke regeling optimaal gebruikmaken van elkaars expertise en middelen.

Daarom streven we ernaar het gesprek aan te gaan met onze deelnemers over de toekomst van Omgevingsdienst IJmond. Hierbij zullen we ook teruggrijpen naar de uitgangspunten die relevant waren bij de oprichting van onze gemeenschappelijke regeling.

Zodra we helderheid hebben over de inhoudelijke vereisten voor Omgevingsdienst IJmond in de komende jaren, volgt logischerwijs het gesprek over welke organisatorische inrichting hier het beste aan bijdraagt.

2.4.1 Planning toekomstbestendige GR

Voor spoor drie hebben we op dit moment alleen de doelstelling geformuleerd. Wij verwachten namelijk dat de ambtelijke besprekingen met de gemeenten t.a.v. spoor twee nog input gaan geven voor de aanpak en scope van spoor drie. Wanneer spoor 2 voldoende input en helderheid heeft opgeleverd, wordt er een definitieve planning opgesteld.

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

Contactpersoon: J. (Just) Zandhuis

Postbus 325
1940 AH Beverwijk
0251–263 863
info@odijmond.nl | jzandhuis@odijmond.nl
www.odijmond.nl

22 september 2023 | versie 1.0

GRODIJ: Wijziging in drie sporen

Spoor 1 en 2

De GRODIJ wordt in drie sporen gewijzigd. Het eerste spoor is de aanpassing van de GRODIJ (en de mandaten) aan de Omgevingswet. Het tweede spoor is de aanpassing aan de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Deze sporen lopen gelijk op en eindigen met vaststelling van een herziene GRODIJ vóór 1 juli 2024. Het derde spoor is de aanpassing in verband met afspraken uit het Interbestuurlijk Programma (IBP). Deze aanpassing is ingrijpend omdat er strategische en fundamentele keuzes gemaakt moeten worden. De komende periode gaat ODIJ met colleges èn raden over deze aanpassingen in gesprek. Streven is de volledig herziene GRODIJ vóór 1 januari 2026 vast te stellen.

Deze notitie gaat over het eerste en tweede spoor. Onder A worden de wijzigingen besproken die nodig zijn om de GRODIJ aan te passen aan de Wgr. Onder B zijn ook de artikelen opgenomen die wijzigen in verband met de fusie van de gemeenten Beemster en Purmerend. De wijzigingen in de artikelen zijn vetgedrukt. De tekst die vervalt is doorgestreept. Onder C staan de wijzigingen die nodig zijn in verband met de Omgevingswet die, naar verwachting, op 1 januari 2024 in werking treedt

A. Wijzigingen op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen

Op 1 juli 2022 is de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) in werking getreden. De voornaamste doelstelling van de wijziging is om de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen te versterken. Hieronder worden de wijzigingen opgesomd waarbij onderscheid wordt gemaakt in:

1. wijzigingen waarbij het niet nodig is om de gemeenschappelijke regeling aan te passen of volstaan kan worden met een tekstuele aanpassing;
2. wijzigingen waarvoor de gemeenschappelijke regling wel moet worden aangepast maar die technisch van aard zijn;
3. wijzigingen die politiek van aard zijn in die zin dat zij raken aan de positie van de gemeenteraad en provinciale staten.

De wijzigingen onder 2 en 3 moeten voor 1 juli 2024 in de tekst van de GRODIJ zijn verwerkt.

Ad 1 Wijzigingen in de wet waarvoor de GRODIJ niet gewijzigd hoeft te worden

a. Zienswijzenprocedure bij het treffen en wijzigen van een regeling (art. 1 lid 2 Wgr).
   Het college moet een ontwerp van de -gewijzigde- regeling aan de raden voorleggen zodat zij hun zienswijze kunnen indienen.

b. Veranderen begrotingscyclus (artt. 34 en 34b Wgr).
   De planning- en controlcyclus is in de Wgr gewijzigd. Dit heeft tot gevolg dat de termijnen in de GRODIJ gewijigd moeten worden (zie hieronder Ad 2).

c. Recht van onderzoek (art. 155g Gemeentewet).
   Dit recht versterkt de controlemogelijkheden van de raad op gemeenschappelijke regelingen doordat het functioneren van de gemeenschappelijke regeling als geheel kan worden onderzocht door een gemeenschappelijke onderzoekscommissie.

d. Lokale rekenkamers (art. 184 lid 3 Gemeentewet).

Met dit artikel wordt de mogelijkheid van lokale rekenkamers om onderzoek te doen bij instellingen uit de Wgr verduidelijkt.

e. De regionale gemeenschappelijke adviescommissie (art. 24a Wgr).
Op grond van de Wgr kan de raad aan het ab voorstellen om een adviescommissie in te stellen met raadsleden. Deze commissie kan het bestuur adviseren over voorgenomen besluiten, zelf aandacht vragen voor een onderwerp en een gezamenlijk standpunt van de raden voorbereiden.

Ad 2 Wijzigingen in de Wgr die leiden tot een (technische) aanpassing van de GRODIJ

a. Uittreding van deelnemers (art. 9 lid 1 Wgr)
In de huidge GRODIJ is de uittreding summier geregeld. In het nieuwe artikel is de uittredingsprocedure uitgebreider omschreven en is een indicatie gegeven van de kosten die de uittredende deelnemer moet betalen. Het artikel is een basis en wordt als een technische aanpassing gezien om aan de Wgr te voldoen. Het artikel zal in spoor 3 (over de toekomstbestendige GRODIJ) in overleg met de deelnemers verder besproken en uitgewerkt worden.

Voorstel is om artikel 36 als volgt te wijzigen:

Huidige tekst	Nieuwe tekst
Artikel 36 Uittreding 1. Een deelnemer kan besluiten uit de regeling te treden. 2. Voor uittreding uit de regeling wordt een opzegtermijn van ten minste één jaar in acht genomen. 3. Uittreding kan slechts plaatsvinden nadat het algemeen bestuur, in overleg met de deelnemer die wenst uit te treden, de financiële en overige gevolgen van de uittreding heeft bepaald. 4. Een besluit tot uittreding kan niet worden genomen gedurende de eerste vijf jaar na toetreding. 5. De uittreding gaat in met ingang van een nader te bepalen datum, vastgesteld door het algemeen bestuur en de uittredende deelnemer, een en ander met inachtneming van bekendmaking van de benodigde besluiten conform artikel 44 van deze regeling. 6. In afwijking van het vierde lid kan het college van gedeputeerde staten van de provincie Noord-Holland binnen de eerste vijf jaar na toetreding, een besluit tot uittreding nemen.	Artikel 36 Uittreding 1. Een deelnemer kan besluiten uit de regeling te treden. **2. De procedure van uittreding begint zodra het algemeen bestuur het uittredingsbesluit van de deelnemer heeft ontvangen.** **3. De uittredingstermijn is drie jaar. De termijn begint te lopen na het uittredingsbesluit. De feitelijke uittreding gaat in op 1 januari. Het algemeen bestuur kan van deze termijn afwijken.** **4. Uitgangspunt bij uittreding is dat de gevolgen voor rekening komen van de uittredende deelnemer. De gevolgen voor het vermogen bestaan in ieder geval uit personeelslasten en overige financiële lasten.** **5. Uitgangspunt is dat het personeel, dat toe te rekenen is aan de werkzaamheden voor de uittredende deelnemer, in dienst treedt van de uittredende deelnemer. Als dit niet mogelijk is dan komen de afvloeiingskosten voor rekening van de uittredende deelnemer.** **6. Onder overige financiële lasten als bedoeld in het vierde lid, wordt onder meer verstaan financiele, juridische, en organisatorische consequenties die het directe gevolg zijn van de uittreding.**

	7. Het dagelijks bestuur geeft aan een onafhankelijke derde de opdracht om een impactanalyse op te stellen. Over deze opdracht heeft het dagelijks bestuur overleg met de uittredende deelnemer. **8. De kosten voor de impactanalyse zijn voor de uittredende deelnemer.** **9. Na de impactanalyse wordt een projectgroep samengesteld die het algemeen bestuur en de uittredende deelnemer op basis van de impactanalyse adviseert.** **10. De projectgroep bestaat in ieder geval uit:** - **de financiële controllers van de uittredende deelnemer;** - **de financiele controller van de dienst;** - **een afgevaardigde van het dagelijks bestuur;** - **een afgevaardigde van de uittredende deelnemer.** **11. De uittreedsom is gelijk aan de afvloeiingskosten als bedoeld in lid 4, de overige financiële lasten als bedoeld in lid 6.** **12. Het algemeen bestuur stelt de uittreedsom vast met in achtneming van het advies van de projectgroep.** **13. De uittreedsom kan door de uittredende deelnemer gespreid betaald worden gedurende een periode van drie jaar na vaststelling van de uittreedsom.**

b. Wijziging planning- en controlcyclus (art. 34, 34b en 35 Wgr)
In de GRODIJ moeten de nieuwe termijnen worden opgenomen.

Voorstel:

Huidige tekst	Nieuwe tekst
Artikel 29 Begroting 1. Het algemeen bestuur stelt de begroting vast in het jaar voorafgaande aan dat waarvoor zij dient. 2. Het dagelijks bestuur zendt de begroting binnen twee weken na vaststelling, doch in ieder geval vóór 1 augustus van het jaar voorafgaande dat waarvoor de begroting dient, toe aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. 3. Het dagelijks bestuur zendt de ontwerpbegroting en de voorlopige jaarrekening vóór 15 april toe aan de	Artikel 29 Begroting 1. Het algemeen bestuur stelt de begroting vast in het jaar voorafgaande aan dat waarvoor zij dient. 2. Het dagelijks bestuur zendt de begroting binnen twee weken na vaststelling, doch in ieder geval vóór **15 september** van het jaar voorafgaande dat waarvoor de begroting dient, toe aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. 3. Het dagelijks bestuur zendt de **algemene financiële en beleidsmatige kaders** en de voorlopige jaarrekening vóór **30 april** toe aan de raden van de deelnemende

raden van de deelnemende gemeenten resp. provinciale staten van de provincie.	gemeenten resp. provinciale staten van de provincie.
4. Voor de samenstelling van de jaarlijkse begroting wordt uitgegaan van de in de laatst vastgestelde begroting opgenomen ramingen en wijzigingen en wordt tevens rekening gehouden met de laatst bekende cao-afspraken zoals deze gelden voor de gemeentelijke overheid, het prijsindex-cijfer voor de overheidsconsumptie en inclusief autonome ontwikkelingen.	4. Voor de samenstelling van de jaarlijkse begroting wordt uitgegaan van de in de laatst vastgestelde begroting opgenomen ramingen en wijzigingen en wordt tevens rekening gehouden met de laatst bekende cao-afspraken zoals deze gelden voor de gemeentelijke overheid, het prijsindex-cijfer voor de overheidsconsumptie en inclusief autonome ontwikkelingen.
5. De begroting wordt voorzien van een memorie van toelichting waarin voldoende inzicht wordt gegeven in de kosten in relatie tot de te leveren diensten en/of producten.	5. De begroting wordt voorzien van een memorie van toelichting waarin voldoende inzicht wordt gegeven in de kosten in relatie tot de te leveren diensten en/of producten.
6. De begroting gaat vergezeld van een beredeneerde toelichting, waarin de hoofdlijnen van de gewenste (beleids)ontwikkelingen in het samenwerkingsgebied worden aangegeven.	6. De begroting gaat vergezeld van een beredeneerde toelichting, waarin de hoofdlijnen van de gewenste (beleids)ontwikkelingen in het samenwerkingsgebied worden aangegeven.
7. Aan de begroting wordt een meerjarenprognose toegevoegd.	7. Aan de begroting wordt een meerjarenprognose toegevoegd.
8. De meerjarenprognose omvat een globale raming van uitgaven en inkomsten en wordt van een toelichting voorzien.	8. De meerjarenprognose omvat een globale raming van uitgaven en inkomsten en wordt van een toelichting voorzien.
9. De in de meerjarenprognose op te nemen ramingen worden gebaseerd op het loon- en kostenpeil dat geldt voor de samenstelling van de jaarlijkse begroting.	9. De in de meerjarenprognose op te nemen ramingen worden gebaseerd op het loon- en kostenpeil dat geldt voor de samenstelling van de jaarlijkse begroting.
10. De raden van de deelnemende gemeenten en provinciale staten van de provincie kunnen binnen tien weken na de datum van toezending van de ontwerpbegroting bij het dagelijks bestuur hun zienswijze naar voren brengen. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin die zienswijze is vervat, bij de begroting zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden.	10. De raden van de deelnemende gemeenten en provinciale staten van de provincie kunnen binnen tien weken na de datum van toezending van de ontwerpbegroting bij het dagelijks bestuur hun zienswijze naar voren brengen. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin die zienswijze is vervat, bij de begroting zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden.
11. Op het wijzigen van de begroting zijn de leden 2 tot en met 7 zoveel mogelijk van overeenkomstige toepassing, tenzij het technische begrotingswijzigingen betreft die niet zorgen voor een verhoging van de bijdragen van de deelnemers. Voor laatstgenoemde begrotingswijzigingen is het algemeen bestuur bevoegd deze vast te stellen zonder daarvoor een zienswijze van de deelnemers te verzoeken.	11. Op het wijzigen van de begroting zijn de leden 2 tot en met 7 zoveel mogelijk van overeenkomstige toepassing, tenzij het technische begrotingswijzigingen betreft die niet zorgen voor een verhoging van de bijdragen van de deelnemers. Voor laatstgenoemde begrotingswijzigingen is het algemeen bestuur bevoegd deze vast te stellen zonder daarvoor een zienswijze van de deelnemers te verzoeken.

Ad 3 Wijzigingen die politiek van aard zijn en een afweging vergen.

a. Zienswijzenprocedure over besluiten (art. 10 lid 5 Wgr)
De mogelijkheid om zienswijzen in te dienen over de ontwerp begroting is al wettelijk vastgelegd. Nieuw in de Wgr is dat in de GRODIJ ook vastgelegd moet worden of de raad zienswijzen over andere besluiten kan indienen. De Kadernota zou bijvoorbeeld voor zienswijzen aan de raad voorgelegd kunnen worden. Dat ligt alleen op dit moment niet voor de hand omdat de huidige begrotingscyckus en en de interne procedure in dat geval aangepast moeten worden. Gezien deze gevolgen is het voorstel om deze mogelijkheid met de colleges en de raden te bespreken in het derde spoor van de wijziging van de GRODIJ.

Voorstel:

Nieuw artikel 29a invoegen
Artikel 29a Zienswijzen bij voorgenomen besluiten Buiten de bij of krachtens de wet bepaalde gevallen zijn er geen besluiten van het algemeen bestuur, dagelijks bestuur en voorzitter, waarvoor aan de raden van de deelnemende gemeenten of provinciale staten van de deelnemende provincies een zienswijze, als bedoeld in artikel 10, vijfde lid, van de wet wordt gevraagd.

b. Evaluatie (art. 11a Wgr)
In de GRODIJ moeten afspraken worden gemaakt over evaluatie van de gemeenschappelijke regeling. De evaluatie kan gaan over de regeling zelf of over het functioneren van het samenwerkingsverband. Er kan ook worden opgenomen dat de GRODIJ niet geevalueerd wordt.

Voorstel:

Nieuw artikel 44a toevoegen
Artikel 44a Evaluatie 1. Het algemeen bestuur evalueert iedere vijf jaar het functioneren van de omgevingsdienst en de dienstverlening aan de deelnemers en bepaalt hierbij de specifieke onderwerpen waar de evaluatie over gaat. 1. Het algemeen bestuur rapporteert aan gedeputeerde staten en de colleges wat het resultaat is van de evaluatie en vermeld daarbij de conclusies. 2. De wijze waarop de evaluatie en de rapportage plaatsvindt, wordt nader bepaald door het algemeen bestuur.

c. Participatie (art. 10 lid 7 Wgr)
In de GRODIJ moet worden opgenomen hoe ingezetenen en belanghebbenden van deelnemende gemeenten betrokken worden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid. ODIJ is een collegeregeling en heeft dus geen verordenende bevoegdheid. Verder is ODIJ een uitvoeringsorganisatie. Het bestuur stelt geen beleid vast. In deze situatie zal de inspraakprocedure plaats vinden bij de deelnemers zelf op de bij hen gebruikelijke wijze. Artikel 9b is opgenomen om de mogelijkheid open te houden dat het bestuur van ODIJ zelf een inspraakprocedure wil open stellen over een voorgenomen besluit.

Voorstel:

Nieuw artikel 9b toevoegen
Artikel 9b Participatie

1. Inwoners van de deelnemers en belanghebbenden kunnen door de deelnemers bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid van het openbaar lichaam betrokken worden. 2. Het algemeen bestuur kan in overleg met de deelnemer tot een participatieprocedure besluiten die afwijkt van het eerste lid.

d. Actieve informatieplicht (art. 17 lid 2 en 3 Wgr)
Het bestuur (ab, db en voorzitter) moet de gemeenteraden actief informeren wanneer zij de inschatting maken dat de raden die informatie nodig hebben voor de uitoefening van hun taken.

Voorstel:
De tekst van het huidige artikel als volgt aanpassen om de actieve informatieplicht duidelijker naar voren te laten komen.

Huidige tekst	Nieuwe tekst
Artikel 9 Inlichtingen en verantwoording 1. Een lid van het algemeen bestuur geeft het college dat hem heeft aangewezen alle inlichtingen die door één of meer leden van dat college worden gevraagd. 2. Een lid van het algemeen bestuur kan door het college dat hem heeft aangewezen ter verantwoording worden geroepen voor het door hem in het algemeen bestuur gevoerde beleid. 3. Het bepaalde in het eerste en tweede lid is van overeenkomstige toepassing ten aanzien van de raden onderscheidenlijk provinciale staten van de deelnemende gemeenten en provincie. 4. Het algemeen bestuur geeft de raden en provinciale staten alle inlichtingen die door één of meer leden van de gemeenteraad of van provinciale staten worden gevraagd. 5. De gevraagde inlichtingen worden mondeling of schriftelijk verstrekt. 6. Een verzoek om inlichtingen te verschaffen of verantwoording af te leggen kan uitsluitend worden geweigerd op grond van het bepaalde in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur.	Artikel 9 inlichtingen en verantwoording **1. Het bestuur van de omgevingsdienst verstrekt aan gedeputeerde staten, de colleges, provinciale staten en de raden van de deelnemers alle inlichtingen die zij nodig hebben voor de uitoefening van hun taken. De inlichtingen worden verstrekt bij de periodieke rapportages.** **2. Een lid van het algemeen bestuur is aan het college dat dit lid heeft aangewezen en de eigen raad verantwoording schuldig voor het door hem in het algemeen bestuur gevoerde beleid.** **3. Een verzoek om inlichtingen te verschaffen of verantwoording af te leggen kan uitsluitend worden geweigerd op grond van de Wet open overheid.**

B. Wijzigingen als gevolg van de fusie van de gemeenten Beemster en Purmerend

Artikel 5

Huidige artikel	Nieuwe tekst
Artikel 4 Samenstelling 1. Het algemeen bestuur bestaat uit zestien leden. 2. De colleges wijzen ieder uit hun midden één lid van het algemeen bestuur aan. 3. De colleges wijzen ieder uit hun midden één plaatsvervangend lid van het algemeen bestuur aan. Het plaatsvervangend lid vervangt het lid, bedoeld in lid 1, bij afwezigheid. 4. Het in deze regeling ten aanzien van leden van het algemeen bestuur bepaalde is van overeenkomstige toepassing op de plaatsvervangende leden.	**Artikel 4 Samenstelling** 1. Het algemeen bestuur bestaat uit vijftien leden. 2. De colleges wijzen ieder uit hun midden één lid van het algemeen bestuur aan. 3. De colleges wijzen ieder uit hun midden één plaatsvervangend lid van het algemeen bestuur aan. Het plaatsvervangend lid vervangt het lid, bedoeld in lid 1, bij afwezigheid. 4. Het in deze regeling ten aanzien van leden van het algemeen bestuur bepaalde is van overeenkomstige toepassing op de plaatsvervangende leden.

Artikel 10

Huidige tekst	Nieuwe tekst
Artikel 10 Samenstelling 1. Het dagelijks bestuur bestaat uit vier leden, inclusief de voorzitter, met inachtneming van de mogelijkheid tot benoeming van een vijfde lid op grond van het derde lid. 2. De in het eerste lid bedoelde leden worden, naast de voorzitter, door het algemeen bestuur aangewezen uit de leden van het algemeen bestuur die zijn aangewezen door de colleges van de gemeenten Beverwijk, Haarlem, Heemskerk en Velsen. 3. Het algemeen bestuur kan uit de leden van het algemeen bestuur die zijn aangewezen door de colleges van de gemeenten Beemster, Bloemendaal, Edam-Volendam, Heemstede, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Uitgeest, Waterland, Wormerland en Zandvoort en van provincie Noord-Holland een vijfde lid van het dagelijks bestuur aanwijzen.	**Artikel 10 Samenstelling** 1. Het dagelijks bestuur bestaat uit vier leden, inclusief de voorzitter, met inachtneming van de mogelijkheid tot benoeming van een vijfde lid op grond van het derde lid. 2. De in het eerste lid bedoelde leden worden, naast de voorzitter, door het algemeen bestuur aangewezen uit de leden van het algemeen bestuur die zijn aangewezen door de colleges van de gemeenten Beverwijk, Haarlem, Heemskerk en Velsen. 3. Het algemeen bestuur kan uit de leden van het algemeen bestuur die zijn aangewezen door de colleges van de gemeenten ~~Beemster~~, Bloemendaal, Edam-Volendam, Heemstede, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Uitgeest, Waterland, Wormerland en Zandvoort en van provincie Noord-Holland een vijfde lid van het dagelijks bestuur aanwijzen.

Artikel 33 lid 2

Huidige tekst	Nieuwe tekst
Artikel 33 Verdeling van baten en lasten	**Artikel 33 Verdeling van baten en lasten**

1. De lasten van de dienst worden gedekt door: a. bijdragen van de deelnemers voor de uitoefening van taken zoals bedoeld in artikel 16; b. bijdragen van de deelnemers aan schadevergoedingen. Deze schadevergoedingen komen volledig ten laste van de deelnemer binnen wiens aan de dienst opgedragen of overgedragen takenpakket, besluiten als bedoeld in artikel 22 zijn genomen; d. inkomsten uit de uitvoering van dienstverleningsovereenkomsten, onder meer op grond van artikel 18; e. subsidies, andere bijdragen dan de onder a van dit artikel bedoelde bijdragen en schenkingen; f. overige inkomsten; g. reserves. 2. De hoogte van de bijdragen bedoeld in het eerste lid onder a wordt voor de gemeenten Beemster, Beverwijk, Haarlem, Heemskerk, Purmerend, Uitgeest, Velsen en de provincie Noord-Holland voor de uitoefening van taken als bedoeld in artikel 16 per deelnemer telkens voor een periode van 3 jaar op basis van de door de dienst jaarlijks vastgelegde tijdschrijfgegevens door het algemeen bestuur vastgesteld. 3. De hoogte van de bijdragen bedoeld in het eerste lid onder a wordt voor de gemeenten Bloemendaal, Edam-Volendam, Heemstede, Landsmeer, Oostzaan, Waterland, Wormerland en Zandvoort voor de uitoefening van taken als bedoeld in artikel 16 gesteld op jaarlijks een bedrag in een keer. De som in een keer wordt jaarlijks door het algemeen bestuur vastgesteld. De basis voor de berekening van de som in een keer is de minimale afname van 1.115 uur voor gemeente Bloemendaal, 1.917 uur voor gemeente Edam-Volendam, 1.115 uur voor gemeente Heemstede, 680 uur voor gemeente Landsmeer, 621 uur voor gemeente Oostzaan, 1.070 uur voor gemeente Waterland, 1.384 uur voor gemeente Wormerland en 1.346 uur voor gemeente Zandvoort.	1. De lasten van de dienst worden gedekt door: a. bijdragen van de deelnemers voor de uitoefening van taken zoals bedoeld in artikel 16; b. bijdragen van de deelnemers aan schadevergoedingen. Deze schadevergoedingen komen volledig ten laste van de deelnemer binnen wiens aan de dienst opgedragen of overgedragen takenpakket, besluiten als bedoeld in artikel 22 zijn genomen; d. inkomsten uit de uitvoering van dienstverleningsovereenkomsten, onder meer op grond van artikel 18; e. subsidies, andere bijdragen dan de onder a van dit artikel bedoelde bijdragen en schenkingen; f. overige inkomsten; g. reserves. 2. De hoogte van de bijdragen bedoeld in het eerste lid onder a wordt voor de gemeenten ~~Beemster~~, Beverwijk, Haarlem, Heemskerk, ~~Purmerend~~, Uitgeest, Velsen en de provincie Noord-Holland voor de uitoefening van taken als bedoeld in artikel 16 per deelnemer telkens voor een periode van 3 jaar op basis van de door de dienst jaarlijks vastgelegde tijdschrijfgegevens door het algemeen bestuur vastgesteld. 3. De hoogte van de bijdragen bedoeld in het eerste lid onder a wordt voor de gemeenten Bloemendaal, Edam-Volendam, Heemstede, Landsmeer, **Purmerend**, Oostzaan, Waterland, Wormerland en Zandvoort voor de uitoefening van taken als bedoeld in artikel 16 gesteld op jaarlijks een bedrag in een keer. De som in een keer wordt jaarlijks door het algemeen bestuur vastgesteld. De basis voor de berekening van de som in een keer is de minimale afname van 1.115 uur voor gemeente Bloemendaal, 1.917 uur voor gemeente Edam-Volendam, 1.115 uur voor gemeente Heemstede, 680 uur voor gemeente Landsmeer, 621 uur voor gemeente Oostzaan, 1.070 uur voor gemeente Waterland, 1.384 uur voor gemeente Wormerland en 1.346 uur voor gemeente Zandvoort.

C. Wijzigingen in verband met de Omgevingswet

C.1
Gemeenschappelijke regeling

Artikel 1 wordt als volgt gewijzigd:

Huidige tekst	Nieuwe tekst
Artikel 1 Begrippen In deze gemeenschappelijke regeling en de daarop berustende besluiten wordt verstaan onder: a. basistakenpakket: het basistakenpakket voor omgevingsdiensten, versie 2.3 van 25 mei 2011, behorende bij de 'package deal', gesloten door het Rijk, het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) in 2009; b. belang van het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit: zorg voor milieu, bodem, lucht, water(systemen), bouwwerken, infrastructuur, landschappen en natuur in ruime zin waarbij in samenspel met andere beleidsterreinen van de deelnemers aan duurzame ontwikkeling vorm wordt gegeven; c. colleges: de colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten onderscheidenlijk het college van gedeputeerde staten van Noord-Holland; d. deelnemer (s): de aan deze gemeenschappelijke regeling deelnemende bestuursorganen van de gemeenten, te weten Beemster, Beverwijk, Bloemendaal, Edam-Volendam, Haarlem, Heemskerk, Heemstede, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Uitgeest, Velsen, Waterland, Wormerland en Zandvoort en van provincie Noord-Holland; e. dienst: het openbaar lichaam als bedoeld in artikel 2; f. dienstverleningsovereenkomst: de opdrachtovereenkomst die een deelnemer of derde partij met de dienst kan sluiten over door de dienst voor een deelnemer of derde partij uit te voeren taken en de voorwaarden waaronder die uitvoering plaatsvindt, daaronder mede begrepen de financiële voorwaarden;	Artikel 1 Begrippen In deze gemeenschappelijke regeling en de daarop berustende besluiten wordt verstaan onder: **a. basistakenpakket: de activiteiten zoals genoemd in bijlage VI van het Omgevingsbesluit en de daarbij horende werkzaamheden zoals genoemd in artikel 13.12 van het Omgevingsbesluit.** b. belang van het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit: zorg voor milieu, bodem, lucht, water(systemen), bouwwerken, infrastructuur, landschappen en natuur in ruime zin waarbij in samenspel met andere beleidsterreinen van de deelnemers aan duurzame ontwikkeling vorm wordt gegeven; c. colleges: de colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten onderscheidenlijk het college van gedeputeerde staten van Noord-Holland; d. deelnemer (s): de aan deze gemeenschappelijke regeling deelnemende bestuursorganen van de gemeenten, te weten ~~Beemster,~~ Beverwijk, Bloemendaal, Edam-Volendam, Haarlem, Heemskerk, Heemstede, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Uitgeest, Velsen, Waterland, Wormerland en Zandvoort en van provincie Noord-Holland; e. dienst: het openbaar lichaam als bedoeld in artikel 2; f. dienstverleningsovereenkomst: de opdrachtovereenkomst die een deelnemer of derde partij met de dienst kan sluiten over door de dienst voor een deelnemer of derde partij uit te voeren taken en de voorwaarden waaronder die uitvoering plaatsvindt, daaronder mede begrepen de financiële voorwaarden; g. gedeputeerde staten: gedeputeerde staten van provincie Noord-Holland;

g. gedeputeerde staten: gedeputeerde staten van provincie Noord-Holland; h. provincie: provincie Noord-Holland; i. milieutakenpakket: adviserende, ondersteunende en uitvoerende werkzaamheden op het gebied van het milieu, waaronder alle vergunningverlenende, toezichthoudende en handhavingstaken in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en de Wet milieubeheer en daaruit voortvloeiende regelgeving en taken en advisering op het gebied van klimaat, duurzaamheid, lucht, geluid, externe veiligheid, bodem, water en RO. j. plustaken: taken op het gebied van de Wabo en/of de Drank- en Horecawet en/of de algemene plaatselijke verordening en/of andere taken die een relatie hebben met de fysieke leefomgeving. k. regeling: deze gemeenschappelijke regeling; l. samenwerkingsgebied: het gezamenlijk grondgebied van de deelnemers aan deze regeling; m. uitvoering: het anders dan via algemeen verbindende voorschriften effectueren van genomen besluiten; n. Wgr: Wet gemeenschappelijke regelingen.	h. provincie: provincie Noord-Holland; **i. milieutakenpakket: de adviserende, ondersteunende en uitvoerende werkzaamheden op het gebied van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit. Waaronder alle vergunningverlenende, toezichthoudende en handhavingstaken in het kader van de Omgevingswet en de Wet milieubeheer en daaruit voortvloeiende regelgeving en taken op het gebied van milieu. Dit omvat ook de advisering op het gebied van klimaat, duurzaamheid, lucht, geluid, externe veiligheid, bodem, water, natuur en biodiversiteit bij beleidsplannen, omgevingsvisies, omgevingsplannen, regelgeving, programma's en projectbesluiten;** **j. plustaken: taken op het gebied van de Omgevingswet, zoals bouwtaken, de Alcoholwet , de algemene plaatselijke verordening, het omgevingsplan en/of andere taken die een relatie hebben met de fysieke leefomgeving;** k. regeling: deze gemeenschappelijke regeling; l. samenwerkingsgebied: het gezamenlijk grondgebied van de deelnemers aan deze regeling; m. uitvoering: het anders dan via algemeen verbindende voorschriften effectueren van genomen besluiten; n. Wgr: Wet gemeenschappelijke regelingen.

Toelichting
Lid a
Door de inwerkingtreding van de Omgevingswet moet voor het basistakenpakket verwezen worden naar het Omgevingsbesluit.

Lid i en j
De begrippen milieutakenpakket en plustaken zijn aangepast i.v.m. wijzigingen in de regelgeving. Het gaat dan o.a. om de in werkingtreding van de Omgevingswet en de Alcoholwet.

Toegevoegd is ook het instrument omgevingsplan (naast de bestaande APV) i.v.m. de mogelijkheid van gemeenten hierin regels te stellen voor o.a. milieubelastende activiteiten en het omzetten van de bruidsschat hierin. De APV blijft staan zolang de bepalingen die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving nog niet zijn opgenomen in het omgevingsplan.

C.2
Bijlage 1 1e kolom wordt vastgesteld als volgt.

Gedelegeerde bevoegdheden

Huidge tekst	Nieuw
A Het nemen van besluiten aangaande omgevingsvergunningen, die uitsluitend zien op activiteiten als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid 1 sub e en sub i van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en de daarop gebaseerde regelgeving, alsmede het nemen van de besluiten ingevolge de regels bij of krachtens de Wet milieubeheer, de Wet geluidhinder, de Wet bodembescherming, de Wet voorkoming verontreiniging door schepen en de Algemene wet bestuursrecht. Hieronder wordt mede verstaan besluiten inzake het stellen van nadere eisen, maatwerkbesluiten en gelijkwaardigheidsbesluiten, het afgeven van een schriftelijke verklaring of het verlenen van goedkeuring, het geven van bevelen voor zover de bevoegdheid hiertoe ingevolge de regels bij of krachtens de Wet bodembescherming aan de deelnemers toe zou komen en besluiten die verband houden met de openbaarheid van gegevens, mede ingevolge verzoeken van derden met een beroep op de Wet openbaarheid van bestuur.	A Het nemen van besluiten aangaande omgevingsvergunningen, die uitsluitend zien op activiteiten als bedoeld in **artikel 5.1 eerste lid onder a en artikel 5.1 tweede lid onder b in samenhang met artikel 4.4. tweede lid Omgevingswet** en de daarop gebaseerde regelgeving, alsmede het nemen van de besluiten ingevolge de regels bij of krachtens de Wet milieubeheer en de Algemene wet bestuursrecht. Hieronder wordt mede verstaan maatwerkbesluiten en gelijkwaardigheidsbesluiten, het afgeven van een schriftelijke verklaring of het verlenen van goedkeuring, het geven van bevelen voor zover de bevoegdheid hiertoe ingevolge de regels bij of krachtens de **Omgevingswet en hieraan verbonden overgangsrecht zoals voor de Wet bodembescherming en het Besluit bodemkwaliteit en Paragraaf 22.1.1 Omgevingswet,** aan de deelnemers toe zou komen en besluiten die verband houden met de openbaarheid van gegevens, mede ingevolge verzoeken van derden met een beroep op de Wet **open overheid. Artikel 4.4 eerste lid voor het afhandelen van meldingen voor milieubelastende activiteiten is van overeenkomstige toepassing.**
B Het nemen van besluiten verband houdende met milieu-effectrapportage, als bedoeld in hoofdstuk 7 Wet Milieubeheer, voor zover deze rapportage wordt opgesteld ten behoeve van het nemen van een milieubesluit	B **Besluiten inzake milieueffectrapportages voor mer-beoordelingsplichtige projecten en besluiten inzake milieueffectrapportages voor mer-plichtige projecten als bedoeld in paragraaf 16.4.2 van de Omgevingswet, voor zover betrekking hebbend op omgevingsvergunningen voor milieubelastende activiteiten.**
C Het nemen van zelfstandige besluiten op verzoeken om schadevergoedingen die veroorzaakt zouden zijn binnen het kader van de uitoefening van de onder A en B van deze bijlage genoemde bevoegdheden.	Wijzigt niet
D Het nemen van besluiten inzake het aanwijzen van ambtenaren belast met	Wijzigt niet

vertegenwoordiging in bezwaar- of beroepsprocedures en het leiden of deelnemen aan zittingen waarin gelegenheid wordt geboden mondelinge zienswijzen of bedenkingen in te dienen voor zover deze vertegenwoordiging betrekking heeft op de uitoefening van de onder A en B van deze bijlage genoemde bevoegdheden.	

Taken van de dienst

1.1.Vergunningverlening

Huidige tekst	Nieuw
B Opstellen van en adviseren over actualisatie, verandering, revisie, ambtshalve wijziging of intrekking van (het milieudeel van) enkelvoudige en integrale (concept)omgevingsvergunningen, omgevingsvergunningen beperkte milieutoets en omgevingsvergunningen milieuneutrale wijziging als ook besluiten op verzoeken tot gelijkwaardigheid en het opstellen van maatwerkvoorschriften.	B Opstellen van en adviseren over **actualisatie, revisie, (ambtshalve) wijziging of intrekking van (het milieudeel van) enkelvoudige en integrale (concept)omgevingsvergunningen,** als ook besluiten op verzoeken tot gelijkwaardigheid en het opstellen van maatwerkvoorschriften.
B Het behandelen van diverse meldingen op grond AMvB's op grond van de Wet milieubeheer en Wet bodembescherming waaronder in ieder geval het Activiteitenbesluit milieubeheer, Besluit lozen buiten inrichtingen en Besluit mobiel breken bouw- en sloopafval.	B Het behandelen van diverse meldingen op grond van AMvB's op grond van de **Omgevingswet en de** Wet milieubeheer **en hieraan verbonden overgangsrecht** waaronder in ieder geval het **Besluit activiteiten leefomgeving** en het Besluit bouwwerken leefomgeving inzake het mobiel breken van bouw- en sloopafval. Het overgangsrecht omvat o.a. **de Wet bodembescherming, het Besluit bodemkwaliteit en Besluit lozen buiten inrichtingen en Paragraaf 22.1.1 Omgevingswet.**
B Het behandelen van (asbest bij) sloopmeldingen	Wijzigt niet
M Opstellen van ontheffing voor de verbranding van afvalstoffen	M **Opstellen van besluiten over de verbranding van afvalstoffen**
M Opstellen van en adviseren over laad- en losvergunningen vuurwerk	M **Opstellen van- en adviseren over toestemmingen voor het laden en lossen van vuurwerk**

B Het voeren van procedures verband houdende met vergunningverlening op basis van de Wabo, met uitzondering van besluiten op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 en op grond van de Provinciale Ruimtelijke verordening Structuurvisie	B Het voeren van procedures verband houdende met vergunningverlening en andere besluiten behorend tot het basistakenpakket op basis van de **Omgevingswet, Wet milieubeheer en hieraan verbonden overgangsrecht, zoals voor de Wet bodembescherming,** met uitzondering van besluiten op grond van de **Wet Natuurbescherming** en op grond van de **Omgevingsverordening Noord Holland.**
P Het voeren van procedures verband houdende met vergunningverlening op basis van de Wet bodembescherming	Vervalt.

1.2 Toezicht en handhaving

Huidige tekst	Nieuw
B Uitvoeren van controle- en handhavingsprogramma's en meer in het algemeen het houden van toezicht op de naleving van milieuwet- en regelgeving bij inrichtingen behorende tot het basistakenpakket.	B Uitvoeren van controle- en handhavingsprogramma's en meer in het algemeen het houden van toezicht op de naleving van milieuwet- en regelgeving bij **milieubelastende activiteiten** behorende tot het basistakenpakket.
M Uitvoeren van controle- en handhavingsprogramma's en meer in het algemeen het houden van toezicht op de naleving van milieuwet- en regelgeving bij inrichtingen niet behorende tot het basistakenpakket	Uitvoeren van controle- en handhavingsprogramma's en meer in het algemeen het houden van toezicht op de naleving van milieuwet- en regelgeving bij **milieubelastende activiteiten** niet behorende tot het basistakenpakket
B Ketengericht toezicht op bedrijfsmatige activiteiten met betrekking tot gevaarlijke afvalstoffen, bedrijfsafvalstoffen en ingezamelde huishoudelijke afvalstoffen, asbest, vuurwerk, bouwstoffen, grond, baggerspecie, meststoffen, dierlijke vetten, radioactief schroot, destructiemateriaal, explosieven voor civiel gebruik of andere gevaarlijke stoffen.	Wijzigt niet. Toelichting: Ketentoezicht behoort tot het basistakenpakket van artikel 13.12 Omgevingsbesluit in samenhang met bijlage VI van het Omgevingsbesluit. De in bijlage I van deze gemeenschappelijke regeling genoemde stoffen en materialen, kunnen hierbij worden betrokken**.**
B Toezicht bij activiteiten die vallen onder het Besluit bodemkwaliteit	Wijzigt niet Toelichting:

	Voor een aantal situaties blijft het Besluit bodemkwaliteit ook na in werkingtreding van de Omgevingswet gelden. Dit vloeit voort uit overgangsrecht.
B Toezicht bij bodemsaneringen.	Wijzigt niet
B Toezicht bij sloopwerkzaamheden en op naleving van het Asbestverwijderingsbesluit.	B Toezicht bij sloopwerkzaamheden en op naleving van het Asbestverwijderingsbesluit **en het Besluit bouwwerken leefomgeving**

1.3 Samenwerking en informatieuitwisseling
Wijzigt niet

1.4
Milieuklachten
Wijzigt niet

1.5. Evenementen
Wijzigt niet

1.6 APV

Huidige tekst	Nieuw
M Opstellen van en toezicht op geluidontheffingen horeca o.g.v. APV.	M Opstellen van en toezicht op geluidontheffingen horeca o.g.v. APV **en het Omgevingsplan**

2. Specialistische milieuregelgeving

2.1.Bodem

Huidige tekst	Nieuw
M Verrichten en beoordelen van bodem- en grondwateronderzoeken en het begeleiden van bodem- en grondwatersaneringsprojecten	Wijzigt niet
M Monitoring (registratie) en het opstellen van rapportages en (bijdragen aan) saneringsprogramma's.	Wijzigt niet
B Advisering inzake benodigd onderzoek in het kader van het Besluit bodemkwaliteit.	B Advisering inzake benodigd bo**demonderzoek in het kader van de Omgevingswet en** het Besluit bodemkwaliteit

2.2. Geluid en lucht
Wijzigt niet

2.3. Externe veiligheid

M Het adviseren, het voorbereiden en uitvoeren van plannen en projecten en het voeren van procedures met betrekking tot externe veiligheid.	**M en B** Het adviseren **over-,** het voorbereiden- en uitvoeren van **omgevingsvisies,** (**omgevings)**plannen**, projectbesluiten** en projecten en het voeren van procedures met betrekking tot **omgevingsveiligheid.** Toelichting: Er is een landelijke Register Externe Veiligheidsrisico's (REV). Omgevingsdienst IJmond verzamelt en verstrekt gegevens over externe veiligheidsrisico's aan de Minister van Infrastructuur en Waterstaat en betrekt het REV bij haar adviezen. Deze milieutaak raakt het basistakenpakket. (Zie artikel 11.1 Besluit kwaliteit leefomgeving).

2.4.Natuur en biodiversiteit

M Advisering inzake de Natuurbeschermingswet 1998 en/of de Flora- en faunawet (Wet natuurbescherming) specifiek met betrekking tot omgevingsvergunningvelening, ruimtelijke planvorming, bouwprojecten en onderhoudswerkzaamheden	**M** **Advisering inzake de Wet natuurbescherming specifiek met betrekking tot (het wijzigen van) omgevingsplannen,** omgevingsvergunningverlening, **projectbesluiten, bouwprojecten en onderhoudswerkzaamheden.**

3. Ruimtelijke plannen en bouwplannen

M Adviseren omtrent ruimtelijke planvorming en bouwplannen op de aspecten externe veiligheid, geluid, luchtkwaliteit, milieuzonering, bodem, ecologie, duurzaam bouwen.	**M** **Adviseren omtrent (wijzigingen van) omgevingsplannen, en (aanvragen voor) omgevingsplanactiviteiten en buitenplanse omgevingsplanactiviteiten en projectbesluiten op de aspecten behorend tot het milieutakenpakket en duurzaam bouwen**

4. Milieubeleid

M	M

Het voorbereiden en (doen) uitvoeren van taken, projecten en programma's, onder meer op het gebied van geluid, lucht, water, bodem, afval, veiligheid, energie, verkeer en zonodig op raakvlakken met andere beleidsterreinen.	Het voorbereiden en (doen) uitvoeren van taken, projecten, en programma's, onder meer op het gebied van geluid, lucht, water, bodem, afval, **natuur,** veiligheid, energie, verkeer en zonodig op raakvlakken met andere beleidsterreinen.

5. Natuur- en milieueducatie
   Wijzigt niet

6. Organisatie, beleid en ondersteuning

Het invulling geven aan het "coördinatie- en informatiepunt vergunningverlening, toezicht en handhaving", waarbij tenminste zorg wordt gedragen voor: • Technische- en juridische-beleidsmatige en organisatorische ondersteuning van de uitvoering van handhavings-, of beleidsprojecten van derden; • Het verzamelen, beheren en verstrekken van voor de (milieu) handhaving relevante en actuele informatie; • Verzorgen en in stand houden van een actueel inrichtingenbestand; • Het opstellen van (meerjaren) uitvoeringsprogramma's en coördinatoe van de in deze programma's overengekomen acties; • Coördinatie en organisatie van de inzet van handhavingsteams; • Voortgangs- en kwaliteitsbewaking, o.a. door periodieke verslaglegging van de uitvoering van de uitvoeringsprogramma's	Het invulling geven aan het "coördinatie- en informatiepunt vergunningverlening, toezicht en handhaving", waarbij tenminste zorg wordt gedragen voor: • Technische- en juridische-beleidsmatige en organisatorische ondersteuning van de uitvoering van handhavings-, of beleidsprojecten van derden; • Het verzamelen, beheren en verstrekken van voor de (milieu) handhaving relevante en actuele informatie; • Verzorgen en in stand houden van een actueel **bestand van milieubelastende activiteiten;** • Het opstellen van (meerjaren) uitvoeringsprogramma's en coördinatoe van de in deze programma's overengekomen acties; • Coördinatie en organisatie van de inzet van handhavingsteams; • Voortgangs- en kwaliteitsbewaking, o.a. door periodieke verslaglegging van de uitvoering van de uitvoeringsprogramma's

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 31 oktober 2023

Onderwerp: Zienswijze Provinciale Staten op de wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst IJmond

Kenmerk: 805610/2123620

Bijlagen: 2

1. Plan van aanpak wijziging GR ODIJ;
2. GR ODIJ wijzigingen Wgr.

1. Inleiding

Op 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) gewijzigd. De wijziging heeft als doel de democratische legitimiteit van gemeenschappelijke regelingen (GR) te vergroten. Voor 1 juli 2024 moeten alle GR'en in Nederland aangepast worden aan deze nieuwe wetgeving. Het bestuur van de Omgevingsdienst IJmond (hierna: ODIJ) heeft een voorstel voor aanpassing opgesteld.
Daarbij wil het bestuur van de ODIJ de GR tevens actualiseren naar aanleiding van de fusie van de gemeenten Purmerend en Beemster. Tenslotte kan het Interbestuurlijke Programma VTH-stelsel gevolgen hebben voor de taakstelling van Omgevingsdienst IJmond.

Gezien deze ontwikkelingen heeft de ODIJ een Plan van aanpak (zie bijlage 1) opgesteld met de volgende drie sporen.

Spoor 1

Het aanpassen van de het mandaatbesluit over het basistakenpakket aan de Omgevingswet. Ervan uitgaande dat de Omgevingswet op 1 januari 2024 in werking treedt moet het

mandaatbesluit voor 1 januari zijn vastgesteld. Dit is een bevoegdheid van het college en provinciale staten worden hierover geïnformeerd.

Spoor 2

Deze voordracht gaat over spoor 2; het wijzigen van de GR ODIJ in verband met de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Zie hierna onder 2.

Spoor 3

Spoor drie heeft als hoofddoel het toekomstbestendig maken van de GR ODIJ. De toekomstbestendige GR ODIJ sluit aan op de tussen de deelnemers en organisatie vastgestelde meerjarenvisie en borgt de wijze waarop de partijen samenwerken. Hier wordt tevens gekeken hoe om te gaan met de nieuwe eisen en doelstellingen uit het landelijke interbestuurlijk programma, versterking VTH-stelsel.
De Omgevingsdienst IJmond zal samen met de colleges en de raden/PS een toekomstbestendige GR gaan opstellen. De vaststellingsbevoegdheid is uiteindelijk aan het college. Het streven is dat op 1 januari 2026 een toekomstbestendige GR ODIJ is vastgesteld.

2. Wijziging gemeenschappelijke regeling ODIJ

Bij de wijzigingen op grond van de Wgr wordt onderscheid gemaakt in:

1. wijzigingen waarbij het niet nodig is om de gemeenschappelijke regeling aan te passen of volstaan kan worden met een tekstuele aanpassing;
2. wijzigingen waarvoor de gemeenschappelijke regeling wel moet worden aangepast maar die meer technisch van aard zijn;
3. wijzigingen die politiek van aard zijn en een afweging vergen .

De wijzigingen onder punt 2 en 3 moeten voor 1 juli 2024 in de tekst van de GR zijn verwerkt.

De GR van de Omgevingsdienst IJmond (ODIJ) wordt getroffen door het college van Gedeputeerde Staten (GS). Op grond van de Wgr hebben Provinciale Staten (PS) de mogelijkheid

om bij GS binnen acht weken een zienswijze naar voren te brengen over de nu voorliggende concept gewijzigde GR.
Het college stelt in overleg met ODIJ een reactie op de zienswijzen op en neemt een voorlopig wijzigingsbesluit. Vervolgens wordt dit wijzigingsbesluit aan de raden en PS voorgelegd en wordt toestemming gevraagd om de GRODIJ te wijzigen.

Onderstaand worden de wijzigingen kort toegelicht. Voor een uitgebreide toelichting en de uitwerking per artikel in de GR wordt verwezen naar bijlage 2.

Ad 1 Wijzigingen in de wet waarvoor de GRODIJ niet gewijzigd hoeft te worden (vloeien rechtstreeks voort uit de Wgr/Provinciewet)

a. Zienswijzenprocedure bij het treffen en wijzigen van een regeling (art. 51 lid 2 en 3 Wgr).
   Het college moet een ontwerp van de -gewijzigde- regeling aan de raden en PS voorleggen zodat zij hun zienswijze kunnen indienen.

b. Veranderen begrotingscyclus (artt. 58 en 58b Wgr).
   De planning- en controlcyclus is in de Wgr gewijzigd. Dit heeft tot gevolg dat de termijnen in de GRODIJ gewijzigd moeten worden (zie hieronder Ad 2).

c. Recht van onderzoek (art. 151g Provinciewet).
   Dit recht versterkt de controlemogelijkheden van de raad en PS op gemeenschappelijke regelingen doordat het functioneren van de gemeenschappelijke regeling als geheel kan worden onderzocht door een gemeenschappelijke onderzoekscommissie.

d. Lokale rekenkamers (art. 184 Provinciewet).
   Met dit artikel wordt de mogelijkheid van lokale rekenkamers om onderzoek te doen bij instellingen uit de Wgr verduidelijkt.

e. De regionale gemeenschappelijke adviescommissie (art. 52 onder i jo 24a Wgr).
   Op grond van de Wgr kunnen de raad en PS aan het AB voorstellen om een adviescommissie in te stellen met raads- en statenleden. Deze commissie kan het bestuur adviseren over voorgenomen besluiten, zelf aandacht vragen voor een onderwerp en een gezamenlijk standpunt van de raden voorbereiden.

Ad 2 Wijzigingen in de Wgr die leiden tot een (technische) aanpassing van de GRODIJ

a. Uittreding van deelnemers (art. 52 jo 9 lid 1 Wgr)
   In de huidige GRODIJ is de uittreding summier geregeld. In het nieuwe artikel is de uittredingsprocedure uitgebreider omschreven en is een indicatie gegeven van de kosten die

de uittredende deelnemer moet betalen. Het artikel is een basis en wordt als een technische aanpassing gezien om aan de Wgr te voldoen. Het artikel zal in spoor 3 (over de toekomstbestendige GRODIJ) in overleg met de deelnemers verder besproken en uitgewerkt worden.

b. Wijziging planning- en controlcyclus (art. 58, 58b en 59 Wgr)
In de GRODIJ moeten de nieuwe termijnen worden opgenomen.

Ad 3 Wijzigingen die politiek van aard zijn en een afweging vergen.

a. Zienswijzenprocedure over besluiten (art. 52, lid 1 jo 10 lid 5 Wgr)
De mogelijkheid om zienswijzen in te dienen over de ontwerp begroting is al wettelijk vastgelegd. Nieuw in de Wgr is dat in de GRODIJ ook vastgelegd moet worden of de raad of PS zienswijzen over andere besluiten kunnen indienen. De Kadernota zou bijvoorbeeld voor zienswijzen aan de raad en PS voorgelegd kunnen worden. Dat ligt alleen op dit moment niet voor de hand omdat de huidige begrotingscyclus en de interne procedure in dat geval aangepast moeten worden. Gezien deze gevolgen is het voorstel om deze mogelijkheid met de colleges en de raden en PS te bespreken in het derde spoor van de wijziging van de GRODIJ.

b. Evaluatie (art. 52, lid 1 jo 11a Wgr)
In de GRODIJ moeten afspraken worden gemaakt over evaluatie van de gemeenschappelijke regeling. De evaluatie kan gaan over de regeling zelf of over het functioneren van het samenwerkingsverband. Er kan ook worden opgenomen dat de GRODIJ niet geëvalueerd wordt.
Voorgesteld wordt elke vijf jaar een evaluatie uit te laten voeren door het AB.

c. Participatie (art. 52, lid 1 jo 10 lid 7 Wgr)
In de GRODIJ moet worden opgenomen hoe ingezetenen en belanghebbenden van deelnemende gemeenten en provincie betrokken worden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid. ODIJ is een collegeregeling en heeft dus geen verordenende bevoegdheid. Verder is ODIJ een uitvoeringsorganisatie. Het bestuur stelt geen beleid vast. In deze situatie zal de inspraakprocedure plaats vinden bij de deelnemers zelf op de bij hen gebruikelijke wijze. Artikel 9b is opgenomen om de mogelijkheid open te houden dat het bestuur van ODIJ zelf een inspraakprocedure wil openstellen over een voorgenomen besluit.

d. Actieve informatieplicht (art.52, lid 1 jo 17 lid 2 en 3 Wgr)
Het bestuur (AB, DB en voorzitter) moet de gemeenteraden en PS actief informeren wanneer zij de inschatting maakt dat de raden en PS die informatie nodig hebben voor de uitoefening van hun taken.

Het voorstel is om de tekst van het huidige artikel aan te passen om de actieve informatieplicht duidelijker naar voren te laten komen.

Daarnaast is een aantal wijzigingen opgenomen in verband met de fusie tussen de gemeenten Purmerend en Beemster.
Dit betreft met name de samenstelling van AB en DB en de verdeling van baten en lasten.
Tenslotte is een aantal technische wijzigingen doorgevoerd vanwege de invoering van de Omgevingswet.

Bovenstaande punten zijn besproken met alle deelnemers van ODIJ, waarbij ook de provincie Noord-Holland vertegenwoordigd was. De punten die daarbij zijn aangedragen, zijn verwerkt in de voorgestelde wijziging van de GR.
Het advies is om geen zienswijze in te dienen.

3. Proces en procedure

Nadat PS de zienswijze kenbaar hebben gemaakt aan GS, wordt deze door de portefeuillehouder gedeeld met de ODIJ. Aan de hand van de ontvangen zienswijzen van alle deelnemers, wordt een definitieve conceptversie van de GR (met eventuele aanpassingen) opgesteld.
Deze versie wordt aan alle deelnemers gestuurd en dan kan goedkeuring aan PS en de deelnemende raden worden gevraagd voor het wijzigen van de GR.
Na het instemmingsbesluit van PS kunnen GS de gewijzigde GR vaststellen. De ODIJ vertrouwt er op dat op deze wijze de wijziging voor 1 juli 2024 is geregeld.

4. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 64-2023

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 31 oktober 2023;

gelet op artikel 51 van de Wet gemeenschappelijke regelingen,

besluiten:

1. Geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op de voorgestelde wijziging van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond.

Haarlem, 11 december 2023

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
C.J. Borst
AD/STG

Doorkiesnummer +31235143032
commissieleefomgeving@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d **11-12-2023**
Commissie Leefomgeving
Datum commissievergadering **27-11-2023**

10 december 2023

Onderwerp: Wijziging gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond

Advies commissie Leefomgeving:
de voordracht Wijziging gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond als bespreekstuk? door te geleiden naar PS van 11 december 2023.

Uittreksel van het concept-verslag Leefomgeving 27 november 2023:

8.a Wijziging gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond (A-agenda Leefomgeving 27-11-2023) (gedeputeerde Beemsterboer)

De Wet gemeenschappelijke regelingen is per 1 juli 2022 gewijzigd. Voor 1 juli 2024 moeten alle gemeenschappelijke regelingen in Nederland voldoen aan deze nieuwe wetgeving. Het college van Gedeputeerde Staten vraagt Provinciale Staten om een zienswijze op de voorgestelde wijzigingen van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond.

De commissieleden kunnen met elkaar en gedeputeerde de stukken bespreken ter advisering aan PS.

Eerste termijn commissie

De heer **Van der Heijden** (D66) kan instemmen met hetgeen voorligt. Hij vraagt aan de gedeputeerde hoe snel hij denkt terug te komen bij Spoor 3.

De heer **Faassen** (50PLUS) constateert dat het traject zorgvuldig is doorlopen. Hij informeert of er verbanden zullen gaan bestaan tussen de voorgestelde aan te passen wettelijke regelingen en de Participatienota. En zo ja, zou de provincie een voorbehoud moeten maken na vaststelling van die participatienota? Daarnaast vraagt 50PLUS of de taakverschuivingen bij de OD's kunnen worden

opgevangen bij de OD's en of de huidige schaalgrootte wel de juiste is om de nieuwe uitdagingen aan te gaan. Welke rol zien GS voor zichzelf weggelegd bij dit traject?

De heer **Heijnen** (CDA) informeert naar de zienswijze over de besluiten. Het is niet helder wat PS gaan besluiten, want er wordt voorgesteld om de bespreking in Spoor 3 voort te zetten.

Statenlid **Laport** (GL) wijst op pagina 3 van het plan van aanpak, waarop staat dat er extern met de gemeenten wordt gesproken. Hij vraagt of er ook gesprekken worden gevoerd met de ambtenaren van de provincie. Daarnaast lijkt er geen contact te zijn met de andere omgevingsdiensten. Kan dit niet centraler geregeld worden?

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Beemsterboer** reageert op de vraag van D66 en stelt dat GS terugkomt op Spoor 3 in het voorjaar 2024.

Gedeputeerde **Beemsterboer** antwoordt 50PLUS door te zeggen dat de Participatienota vooral gaat over de participatie van provinciale projecten en provinciaal beleid. Vanuit de Wgr wordt er van OD's een eigen participatie verwacht, maar er zijn geen onderlinge verwijzingen nodig.

Gedeputeerde **Beemsterboer** antwoordt dat de landelijke commissie-Van Aartsen heeft geadviseerd om alle OD's te laten toetsen op robuustheidscriteria. Hieruit wordt de toekomstbestendigheid van de OD's geïnventariseerd. De provincie komt eerst zelf met een beoordeling voordat er gesprekken volgen met het ministerie. De OD's dienen zelfbewust te zijn van hun eigen robuustheid om hun taken te blijven uitvoeren.

Gedeputeerde **Beemsterboer** heeft een vraag ontvangen van het CDA over de zienswijze op de besluiten. Nu gaat het op basis van de aanpassing van de Wgr, tijdens Spoor 3 worden ook de aanpassingen van de Omgevingswet meegenomen.

Gedeputeerde **Beemsterboer** reageert op de vraag van GL en zegt dat er ook gesprekken zijn met de provinciale ambtenaren. Onder andere naar aanleiding van de discussie over de robuustheidscriteria zijn er in het hele land meer onderlinge gesprekken tussen de OD's te merken. Hetzelfde geldt voor de vier OD's in Noord-Holland.

De **voorzitter** constateert dat er vanuit de commissie geen behoefte is aan een tweede termijn.

Provincie Noord-Holland

PS-vergadering

Dossiernummer	13541
Extern Zaak ID	2090421
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	11 december 2023
Agendapunt	9
Titel	Programma Natuurnetwerk 2024 (VD-63).
Organisatieonderdeel	BU/BG

Geagendeerd	Vergaderdatum
Ingekomen stukken ter kennisname	31 oktober 2023
PS-vergadering	**11 december 2023**

Toelichting

In het Programma Natuurnetwerk (PNN) staat informatie over de voortgang van opgaven in het landelijk gebied. Het geeft een (tekstueel en financieel) overzicht van alle activiteiten en projecten die de provincie in samenwerking met partners onderneemt om de natuur in Noord-Holland te ontwikkelen. Nu ligt de focus nog op de realisatie van het Natuurnetwerk in samenhang met de natuurherstelmaatregelen en de gebiedsgerichte aanpak van stikstof. Met de komst van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) wordt dit uitgebreid met opgaven op het gebied van water, bodem en klimaat. Het programma sluit aan bij de gebiedsgerichte werkwijze die vanaf 2020 is ingezet en steeds meer vorm krijgt in de verschillende gebieden. Het PNN en haar opvolger wordt jaarlijks geactualiseerd en ter besluitvorming aan Provinciale Staten voorgelegd.

Provincie
Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
P.C. van der Meer
BEL/GRN

Telefoonnummer +31235144542
MEERP@Noord-Holland.nl

Verzenddatum

18 OKT. 2023

Kenmerk
2090421/2125453

Uw kenmerk

Betreft: Programma Natuurnetwerk 2024

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over het Programma Natuurnetwerk 2024. Wij hebben op 17 oktober jl. besloten deze voordracht aan uw Staten te zenden.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
E.A.S. Rommel

2 bijlage(n)

1. Voordracht
2. Programma Natuurnetwerk (PNN) 2024

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

PROGRAMMA NATUURNETWERK 2024

INLEIDING

GEBIEDSAANPAK

FINANCIËLE VERANTWOORDING

OVERIGE INCIDENTELE MIDDELEN NATUUR EN LANDELIJK GEBIED

1 INLEIDING

Het Programma Natuurnetwerk (PNN) beschrijft de voortgang, (financiële) verantwoording en programmering van de opgaven in het landelijk gebied. De focus ligt nu nog op het afmaken van het Natuurnetwerk in samenhang met de natuurherstelmaatregelen en de gebiedsgerichte aanpak van stikstof. Maar met de komst van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) wordt deze focus breder voor het landelijk gebied. Opgaven als water, bodem en klimaat worden hierbij ook meegenomen. In 2025 wordt de verantwoording van de uitvoering onderdeel van het PPLG en vervalt het PNN in de huidige vorm. 2024 is een overgangsjaar, waarin het PPLG in overleg met het Rijk definitief wordt en waarin uitvoeringsprogramma's voor de programmagebieden worden gemaakt. Op basis van deze uitvoeringspogramma's houden we de komende jaren de voortgang bij.

1.1 Programma Natuurnetwerk

Het is de laatste keer dat het Programma Natuurnetwerk in deze vorm verschijnt. Het Rijk verwacht dat het PPLG ook een overzicht van concrete maatregelen bevat, die de provincie in het landelijk gebied wil uitvoeren en al uitvoert. Zo'n overzicht hebben wij nu al in het PNN. Daar staat een heldere samenvatting van gebiedsprocessen, projecten en geldstromen. Daarom lijkt het logisch om het PNN al in 2024 te integreren in het PPLG. Dat wil zeggen: zorgen dat het PNN onderdeel wordt van het PPLG. Met dit PNN wordt daarom al zoveel mogelijk aangesloten op het PPLG en de indeling in de vijf programmagebieden. Het programma is toegespitst op het bewaken van de voortgang van de te realiseren opgaven in het landelijk gebied, waarbij via kaarten en graphics in één oogopslag de opgave en de voortgang te zien is.

De focus lag tot nu toe vooral op het afmaken van de restantopgave van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De informatie over de voortgang van het NNN is nu waar mogelijk gecombineerd met de andere opgaven die in de gebieden spelen. Deze opgaven zijn ondergebracht in integrale gebiedsprocessen. De meest concrete en urgente opgaven zijn de gebiedsgerichte aanpak stikstof en de natuurherstelmaatregelen. Ze zijn deels gefinancierd via het Programma Natuur, waarin Rijk en provincies samen de natuur verder willen versterken en verbeteren. Daarnaast is ook het lopende programma Groene Uitweg opgenomen in het Programma Natuurnetwerk.

Door realisatie van de restantopgave van het NNN, het aanleggen van natuurverbindingen tussen gebieden en het nemen van ontsnipperingsmaatregelen dragen we bij aan herstel en versterking van de biodiversiteit (zie ook Masterplan biodiversiteit - provincie Noord-Holland).
De ontwikkeling van het Natuurnetwerk Nederland in de afgelopen jaren is voor Noord-Holland weergegeven in onderstaande tabel.

ontwikkeling NNN Noord-Holland

Peildatum	Totaal begrensde Natuurnetwerk (in hectare)	Natuurnetwerk Nederland gerealiseerd (in hectare)	Nog niet beschikbaar (grondverwerving/ functiewijziging nog nodig (in hectare)	Nog in te richten (incl. nog niet beschikbaar) (in hectare)
januari 2013	55.202	48.095	4.301	7.107
januari 2014	55.517	48.351	4.229	7.157
januari 2015	55.850	49.028	4.919	6.822
januari 2016	56.268	50.127	4.365	6.141
januari 2017	56.300	50.400	4.300	5.900
januari 2018	56.350	50.550	4.160	5.800
januari 2019	56.500	50.900	3.950	5.600
januari 2020	56.500	51.050	3.850	5.450
januari 2021	56.573	51.875	3.280	4.698
januari 2022	56.578	52.170	3.129	4.407
januari 2023	56.581	52.324	3.076	4.257

Met de komst van het PPLG gaan we ook van andere opgaven in het landelijk gebied de voortgang bijhouden. In ons PPLG hebben we vijf hoofddoelen benoemd: Natuur en Stikstof; Water en Bodem; Klimaat en Bodemdaling en Landbouw en Recreatie. Het gaat onder meer om realisatie van het NNN, het nemen van natuurherstel- en hydrologische maatregelen, het tegengaan van stikstofuitstoot en bodemdaling en het bieden van recreatieve voorzieningen. Ook werkt de provincie aan groenblauwe dooradering en de terugkeer van landschapselementen die samen een gezond en biodivers landschap vormen. In de Startversie PPLG staat hierover meer. In de uitvoeringsprogramma's, die we in het kader van het PPLG opstellen voor de vijf gebieden, worden de opgaven en lopende processen nog verder uitgewerkt.

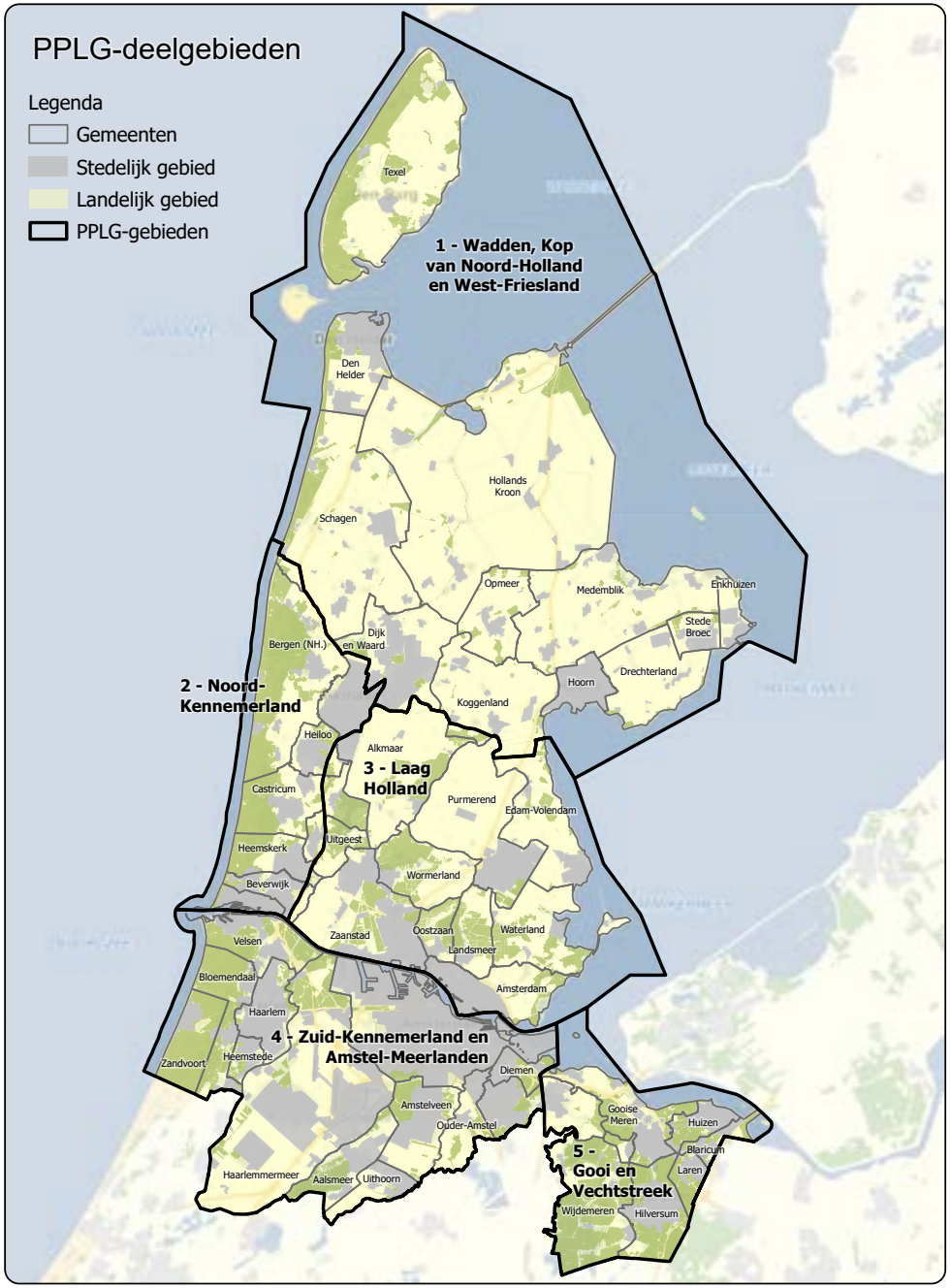

Op de kaart hiernaast zijn de vijf PPLG-gebieden weergegeven; hierin zijn tevens de gemeenten zichtbaar en is met kleur aangegeven waar sprake is van landelijk gebied en stedelijk gebied. Donkergroen betreffen de als NNN begrensde gebieden.

1.2 Gebiedsgericht en integraal werken

We hanteren de gebiedsindeling zoals benoemd in het PPLG. We hebben de in eerdere PNN's benoemde 24 gebieden, waarbinnen de gebiedsprocessen een rol spelen, ondergebracht in vijf grotere gebieden, waardoor grotere integrale teams samen kunnen werken aan de realisatie van de verschillende opgaven in het landelijk gebied. Om uiterlijk in 2027 (voor wat betreft verwerving) het NNN in Noord-Holland af te ronden, is in 2020 door Gedeputeerde Staten de 'Realisatiestrategie NNN' vastgesteld. Hierin staat hoe de provincie zorgt voor het tijdig afronden van het NNN.

Werkwijze ‘Integrale gebiedsprocessen landelijk gebied Noord-Holland’

versie: februari 2022

Inleiding

De provincie Noord-Holland werkt samen met grondeigenaren, pachters, inwoners, natuurorganisaties en maatschappelijke partners aan het versterken, beschermen en verbinden van de natuur. Dat is nodig, want de natuur staat onder druk. De aanpak om de natuuropgave te realiseren komt voort uit de ambitie om het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en de Natura 2000-doelstellingen. waaronder het stikstofbeleid de komende jaren af te ronden. In Noord-Holland werken we in 24 gebieden aan deze opgaven. In veel van deze gebieden start de provincie met zogeheten ‘integrale gebiedsprocessen landelijk gebied’ waarbinnen de opgaven tot uitvoering komen. Onderstaand schema beschrijft de werkwijze voor deze gebiedsprocessen op hoofdlijnen.

Planproces	Acties: Communicatie/ Participatie	Acties: Contact met grondeigenaren	Acties: Uitvoering maatregelen	Resultaten: In het gebied	Resultaten: Documenten (Prov. Staten / Gedep. Staten / Ambtelijk)
2022 - 2023 **Verkenning** (1 á 2 jaar) • Check ambities en begrenzingen NNN; • Nader onderzoek (bijvoorbeeld kwelsituatie, kansen voor de natuur en natuurontwikkelingen); • Uitvoeren Beheercheck en vaststellen huidig gebruik; • Vaststellen afbakening gebiedsproces en/of hoe andere opgaven worden meegenomen; • Opstellen voorstel voor pakket aan regionale bronmaatregelen stikstof (wordt opgenomen in provinciebrede Gebiedsplan); • Inventariseren herstelmaatregelen voor tweede fase Programma Natuur; • Projectorganisatie vormgeven, samenwerking opstarten; • Beschrijven van de natuurdoelen in gebied en de kaders en type maatregelen die nodig zijn voor het realiseren van deze doelen.	• Startgesprek met omgeving over de ambitie en mogelijkheden tot participatie; • 1-op-1-gesprekken met grondeigenaren en betrokken gebiedspartijen (onder andere mogelijkheden bespreken); • Direct betrokkenen leveren input voor programma van eisen en plan van aanpak; • Direct betrokkenen leveren input voor provinciaal gebiedsplan stikstof; • Presentatie plan van aanpak aan omgeving; • Updates over gebiedsproces en natuurherstelmaatregelen via website provincie, mailings en bijeenkomsten; • Informeren over NNN-herbergrenzing en over mogelijkheid indienen zienswijzen (2x pj.); • Gebiedsplan delen met betrokkenen; • Mogelijk inbreng op onderzoeksvragen of onderzoeksrapporten.	• Kennismaken; • Mogelijkheden voor particulier natuurbeheer verkennen en waar mogelijk afsluiten; • Onderhandelingen grondeigenaren op eigen verzoek (veelal vrijwillige verwerving op onteigeningsbasis zodat volledige schadeloosstelling kan worden toegepast).	• Uitvoeren Natura 2000-herstelmaatregelen 2.0 en 1e fase Programma Natuur; • Afspraken over zelfrealisatie NNN; • Benutten kansen stikstof bronmaatregelen; • Adverteren voor mogelijkheden om als gebiedspartij of grondeigenaar(en) met een plan voor realisatie NNN te komen.	• Uitgevoerde Natura 2000-herstelmaatregelen; • Gerealiseerde bronmaatregelen (korte termijn kansen); • Goedgekeurde SKNL-aanvraag of afgesloten kwalitatieve verplichting; • NNN gerealiseerd door particulier natuurbeheer (SKNL); • Verwerving van de gronden door ruiling, aankoop of verplaatsing.	Onderzoeksrapport(en) Gebiedsplan stikstof Aanvraag 2e fase Programma Natuur Plan van aanpak voor plan- en uitvoeringsfase
2024 - 2026 **Planvorming** (2 á 3 jaar) • Opstellen inrichtings- en beheerplan; • Grondeigenaren en gebiedspartijen ontwikkelen plannen voor realisatie NNN; • Opstellen grondstrategie (inclusief kavelruil); • Uitwerken stikstofbronmaatregelen uit provinciaal gebiedsplan; • Uitvoeren onderzoeken voor Provinciaal Inpassingsplan / Projectbesluit; • Opstellen ontwerp Provinciaal Inpassingsplan / Projectbesluit.	• Bewoners en grondeigenaren leveren inbreng voor de grondstrategie en voor het inrichtings- en beheerplan; • Indienen zienswijzen op inrichtings- en beheerplan; • Doorlopend gesprekken met direct betrokkenen; • Doorlopend updates over gebiedsprocessen via website provincie, mailings en bijeenkomsten.	• Onderhandelingen grondeigenaren op eigen verzoek; • Afspraken maken over particulier natuurbeheer. Actieve grondverwerving; • Vrijwillige verwerving op onteigeningsbasis zodat volledige schadeloosstelling kan worden toegepast. • Uitbrengen formele bieding NNN grond (start traject formele onteigening).	• Onderhandelingen grondeigenaren op verzoek; • Uitvoeren Natura 2000-herstelmaatregelen; • Uitvoeren kavelruilen; • Uitvoeren gebiedsgerichte stikstof bronmaatregelen; • Uitvoeren particulier natuurbeheer.	• Boerderijverplaatsing; • Uitgevoerde Natura 2000-herstelmaatregelen; • Goedgekeurde SKNLaanvraag of afgesloten Kwalitatieve verplichting; • Uitgevoerde kavelruil (herverdeling gronden); • NNN gerealiseerd door particulier natuurbeheer (SKNL); • Verwerving van de gronden door ruiling, aankoop of verplaatsing; • Uitgevoerde gebiedsgerichte bronmaatregelen.	Herbegrenzingsafspraken Inrichtings- en beheerplan Onderzoeken t.b.v. PIP / Projectbesluit Ontwerp PIP / Projectbesluit
2027 - 2029 **Realisatie** (2 á 3 jaar) • Voorbereiden en uitvoering inrichtingsmaatregelen NNN; • Vaststelling Provinciaal Inpassingsplan / Projectbesluit en doorlopen bijbehorende procedures resulterend in een Onherroepelijk Provinciaal Inpassingsplan/ Projectbesluit en waar nodig een onteigeningsakte.	• Mogelijkheid tot indienen zienswijzen Provinciaal Inpassingsplan / projectbesluit; • Doorlopend gesprekken met direct betrokkenen; • Doorlopend updates over gebiedsprocessen via website provincie, mailings en bijeenkomsten.	• Vrijwillige verwerving op onteigeningsbasis zodat volledige schadeloosstelling kan worden toegepast. Wanneer het niet lukt om tot gezamenlijke afspraken te komen, kan de provincie indien noodzakelijk overgaan tot grondonteigening door het traject van een onteigeningsbesluit en vaststelling schadeloosstelling door de rechtbank in te zetten.	• Uitvoeren inrichtingsplan; • Vastleggen beheerafspraken (incl. eigendomssituaties, grondtoedeling); • Eventuele grondoverdracht aan toekomstige beheerder NNN; • Uitvoeren gebiedsgerichte bronmaatregelen (afhankelijk van beschikbare middelen).	• NNN op gronden gerealiseerd of gronden beschikbaar voor verdere inrichting; • Goedgekeurde SKNLaanvraag of afgesloten Kwalitatieve verplichting; • Uitgevoerde Natura 2000-herstelmaatregelen; • Uitgevoerde gebiedsgerichte bronmaatregelen.	PIP / Projectbesluit Onteigeningsbeschikking Onherroepelijk PIP / Projectbesluit Onteigeningsakte

Flexibiliteit in realisatie

Gerealiseerde hectares en uitgevoerde bron- en herstelmaatregelen

Toelichting

In de verkenningsfase van het gebiedsproces ligt de focus op het scherper maken van de opgaven, het informeren van de omgeving over de opgaven en het in gesprek gaan met gebiedspartijen (o.a. grondeigenaren/agrariërs, gemeenten, waterschap en terreinbeheerders). Zo wordt onderzocht op welke wijze de uitvoering van de opgaven het beste kan worden vormgegeven en welke mogelijkheden er zijn om hiermee gezamenlijk aan de slag te gaan. De verkenningsfase resulteert in een plan van aanpak waarin de opgaven en contouren van het verdere gebiedsproces staan beschreven. Hierin is ook aangegeven hoe partijen te betrekken bij het proces, waarbij nadrukkelijk ook ruimte wordt geboden om vanuit het gebied met voorstellen en plannen te komen. Ook krijgen we in deze fase de lokale stikstofsituatie scherper in beeld: waar komt de stikstofuitstoot vandaan? En hoe verminderen we de uitstoot en neerslag?

Om heldere kaders voor het vervolgproces te kunnen geven vindt in de verkenningsfase een nadere uitwerking van de opgaven plaats. Waaronder een check op de ambities en begrenzingen van het Natuurnetwerk (hierna: NNN).

Waar nodig starten één of meerdere onderzoeken als voorbereiding op de planvorming, bijvoorbeeld naar de natuurkansen, huidig gebruik of stikstofbronnen. Ook wordt een beheercheck uitgevoerd. De beheercheck laat zien welke agrarische activiteit (minimaal) nodig is voor het beheer van de natuur. En ten slotte wordt in beeld gebracht welke Natura 2000-herstelmaatregelen in dit gebied moeten worden uitgevoerd en welke eventuele andere opgaven meegenomen worden in het gebiedsproces.

Alle eigenaren van percelen die gronden bezitten waarop nog NNN moet worden gerealiseerd, worden geïnformeerd over de opgave, het proces en de mogelijkheden om zelf natuur op de eigengronden te realiseren. Hierover gaan we ook met hen in gesprek. Samen kijken we welke kansen er zijn om NNN-realisatie en afname stikstof mogelijk te maken. Bijvoorbeeld doordat een grondeigenaar zelf natuur wil realiseren of door grondverwerving. Waar deze kansen zich voordoen pakken we deze op.

Naast de NNN zijn er andere samenhangende opgaven. Als voorbeeld moet voor de stikstofaanpak voor het gebied een voorstel voor depositiedaling komen. Daarin staat welke stikstofneerslagdaling mogelijk is. Dit voorstel komt, samen met de te verwachten resultaten uit de provinciebrede aanpak en de aanpak van het Rijk, in het provinciebrede gebiedsplan stikstof te staan. De verschillende stikstofaanpakken samen resulteren in het bereiken van de doelstelling voor de stikstofdepositiedaling. Voor de opgaven Natura 2000 en voor het Programma Natuur worden natuurbeheer- en herstelmaatregelen uitgevoerd. De uitvoering van deze maatregelen loopt door in de planvormings- en uitvoeringsfase. Ook wordt bepaald welke nieuwe natuurherstelmaatregelen nodig zijn in de periode 2024-2030. Dit wordt opgenomen in de provinciale aanvraag voor de tweede fase Programma Natuur.

In de planvormingsfase komt er op basis van het Plan van aanpak een Inrichtings- en beheerplan. Daarin staat de concrete invulling van de opgaven op een gebiedskaart vastgelegd. Hierbij is het mogelijk dat partijen uit het gebied, bijvoorbeeld een groep grondeigenaren, zelf de ruimte krijgt om een plan te ontwikkelen. Nadat Gedeputeerde Staten het Inrichtings- en beheerplan hebben vastgesteld, is de gebiedsgerichte invulling van de opgaven bestuurlijk vastgelegd. Het Inrichtings- en beheerplan bevat ook een beheerstrategie waarin zichtbaar wordt op welke wijze de gerealiseerde natuur duurzaam wordt beheerd en een grondstrategie waarin wordt aangegeven op welke wijze de gronden beschikbaar moeten komen. Het Inrichtings- en beheerplan wordt via een projectbesluit (momenteel nog via het provinciaal inpassingsplan) of een bestemmingsplan planologisch vastgelegd. Daarmee is de planvormingsfase afgerond.

Naarmate de contouren van het Inrichtings- en beheerplan scherper worden, start de provincie de onderhandelingen om de benodigde gronden beschikbaar te krijgen. Waar zich kansen voordoen, vindt de uitvoering van opgaven in delen van het gebied al plaats. In deze fase worden ook de Natura 2000-herstelmaatregelen, die zijn opgenomen in de 2e fase van het Programma Natuur, opgestart en deels uitgevoerd. Een deel van de uitvoering loopt door in de volgende fase. De realisatie van het NNN is de belangrijkste gebiedsgerichte provinciale maatregel om de neerslag van stikstof te reduceren. Daarnaast komen naar verwachting Rijksmaatregelen en -middelen beschikbaar gericht op het beperken van stikstofneerslag.

Na vaststelling van het Inrichtings- en beheerplan start de realisatiefase. In deze fase wordt in grote delen van het gebied gestart met de voorbereiding en uitvoering van NNN-inrichtingsmaatregelen. Daar waar de grond beschikbaar is en de nodige voorbereidingen zijn getroffen (zoals vergunningaanvragen), start de uitvoering. Op basis van het projectbesluit uit de vorige fase wordt het mogelijk om het instrument van onteigening in te zetten voor gronden die niet tijdig beschikbaar komen, ondanks een uitgebreid en zorgvuldig onderhandelingstraject. De inspanning van de provincie is en blijft erop gericht om onteigening uitsluitend als laatste middel in te zetten en tot het laatste moment te blijven proberen om tot overeenstemming te komen met de grondeigenaar. Mocht desondanks een onteigeningstraject worden ingezet dan wordt, om geen tijd te verliezen, gelijktijdig de uitvoering van de inrichtingsmaatregelen voorbereid, zodat hiermee direct na het beschikbaar komen van de gronden kan worden gestart.

Verder loopt de uitvoering van de Natura 2000-herstelmaatregelen en het gebiedsgericht stikstofbronmaatregelen uit de vorige fase door.

De toepassing van het onteigeningsinstrument vindt in overeenstemming met het coalitieakkoord plaats.

1.3 Leeswijzer

In *hoofdstuk 2* laten we zien welke projecten en processen al bezig zijn in het landelijk gebied. Dit is per programmagebied steeds op dezelfde manier gedaan: via korte teksten, graphics en kaarten. Zo is in één oogopslag inzichtelijk wat de voortgang is in de verschillende delen van de provincie.

In *hoofdstuk 3* staat de financiële verantwoording en programmering van het werk aan het NNN en in hoofdstuk 4 de andere PPLG-doelen waar we al aan werken.

Voor de realisatie van het NNN zetten we voornamelijk de provinciale middelen in vanuit de Reserve Groen, Reserve Groene Uitweg en Reserve Oostelijke Vechtplassen.

Naast deze dekkingsbronnen is er ook een aantal andere budgetten die soms worden ingezet voor het ontwikkelen, beschermen, versterken, herstellen en naar een hoger kwaliteitsniveau brengen van het NNN. Vaak worden deze ook ingezet voor andere doelen die ook in het PPLG zijn opgenomen en die wel gelieerd zijn aan het NNN, maar niet direct gaan om de realisatie daarvan, zoals het verbeteren van de biodiversiteit, een betere waterkwaliteit, en het tegengaan van bodemdaling.

2 GEBIEDSAANPAK

2.1 Verantwoording

Aangezien het PNN de verantwoording en programmering behelst van de opgaven in het landelijk gebied, maken we ook dit jaar weer een PNN voor 2024. Het PNN is gekoppeld aan de begrotingscyclus en wordt jaarlijks in november door Provinciale Staten vastgesteld, gelijktijdig met de begroting. Op deze manier ontvangen projecten en processen in het landelijk gebied hun budgetten.

In november 2023 is het definitieve PPLG nog niet klaar. Het Rijk is dan waarschijnlijk nog bezig met de toetsing van het ontwerp-PPLG. Omdat we in november wel iets moeten besluiten over de budgetten van lopende gebiedsprocessen, maken we het PNN dus nog één keer apart van het PPLG proces.

We rekenen erop dat het definitieve PPLG begin 2024 door PS kan worden vastgesteld. Dan zorgen we ervoor dat het PNN [dat in november 2023 door PS is vastgesteld] wordt samengevoegd met het PPLG. Het PNN gaat deels over in de voortgangsrapportage voor het PPLG en deels in de uitvoeringsprogramma's van de programmagebieden. Het PNN verdwijnt daarmee als apart document.

Qua vormgeving en inhoud sluiten we daarom nu al zo goed mogelijk aan op het PPLG. Dit betekent onder meer een indeling van de projecten naar de vijf PPLG-deelgebieden en het schrappen van overlappende teksten. In dit PNN staan dus geen algemene beschrijvingen van de gebieden, want die staan al in het PPLG.

Werkwijze gebiedsregisseurs

Als provincie nemen we de regie om de integrale planvorming en uitvoering in de gebieden tot stand te brengen. Dit gebeurt aan de hand van een gebiedsgerichte aanpak; per gebied wordt via gebiedsprocessen gekeken hoe de doelen gehaald kunnen worden en welke manier het beste past in dat gebied. In de gebiedsprocessen wordt samengewerkt met andere overheden, zoals gemeenten en waterschappen, en wordt zo gebruik gemaakt van de kennis en ervaringen van natuurbeheerders, recreatie- en landbouworganisaties, ondernemers in het gebied (zoals boeren) en inwoners. Een aantal gebiedsprocessen is al gestart. De inschatting is dat er in Noord-Holland circa 30 à 35 gebiedsprocessen gaan starten. Hierbij hanteren we de werkwijze volgens het vastgestelde schema 'Werkwijze integrale gebiedsprocessen landelijk gebied Noord-Holland'.

Cijfermateriaal

Voor elk gebied is de opgave waar mogelijk gekwantificeerd.

Natuurnetwerk

De cijfers die in dit Programma Natuurnetwerk staan, zijn vastgelegd in de voortgangskaart van januari 2023. Op dat moment is er ca. 1.350 hectare van het restant van 5.600 hectare gerealiseerd. De kaarten van de gebieden tonen ook de situatie per 1 januari 2023. Deze cijfers zijn de basis voor de voortgangsrapportage aan BIJ12.

Stikstof

De cijfers over de stikstofneerslag op Natura 2000-gebieden zijn ontleend aan de AERIUS-monitor 2022 met cijfers over 2020.

De kritische depositiewaarde (KDW) is de grens waarboven het risico bestaat dat de kwaliteit van het leefgebied significant wordt aangetast door de stikstofneerslag. Indien op een gebiedspagina geen stikstofdiagram staat, is er nu vooralsnog geen stikstofopgave in het betreffende gebied.

De mate van stikstofgevoeligheid verschilt per habitattype en leefgebied. In alle N2000-gebieden in Noord-Holland geldt dat juist de meest stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden overbelast zijn met stikstofneerslag.

Financiën

Projecten die worden gefinancierd met budget uit de reserve Groen, reserve Oostelijke Vechtplassen of reserve Groene Uitweg zijn onder het kopje 'Projecten' aangegeven met een combinatie van cijfers en nummers. Het Programma Natuurnetwerk is hiervoor een besluitvormend programma. Zie ook het financiële hoofdstuk. De andere projecten worden door andere organisaties getrokken, soms met geld van derden. Of het zijn processen en projecten die via andere provinciale budgetten zijn gefinancierd en waarover via andere programma's besluitvorming plaatsvindt.

2.2 DE VIJF GEBIEDEN

2.2.1 WADDEN, KOP VAN NOORD-HOLLAND EN WEST-FRIESLAND

"Op Texel zijn we, samen met provincie Noord-Holland en partners, de strijd aangegaan met watercrassula. Een invasieve exoot die schade aanbrengt aan de Texelse natuur. We doen nieuwe kennis op door maatregelen te testen die nog nergens anders in Nederland zijn genomen, zoals het afdekken van de watercrassula met een dikke laag schelpen in natuurgebied Dorpzicht. Daardoor krijgt de plant geen licht en ruimte meer om te groeien. De eerste resultaten, na bijna een jaar, zijn veelbelovend. De watercrassula is onder controle en lijkt verder af te nemen. En vogels zoals de lepelaar, diverse sterns en kleine plevier foerageren en rusten in het gebied. Om te voorkomen dat de plant opnieuw opduikt krijgen Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten , vrijwilligersorganisaties en andere partners op Texel een opleiding aangeboden van de provincie over watercrassula. Zo houden we de opgedane kennis op het eiland."

Thomas van der Es, Senior boswachter ecologie op Texel

Het gebied bestaat uit de volgende deelgebieden waar de gebiedsprocessen plaatsvinden: Texel, Kust Kop van Noord-Holland, Wieringen, Kop van Noord-Holland rest, en West-Friesland. Op de kaart is ook de voortgang van realisatie van het Natuurnetwerk te zien.

Huidige stand Natuurnetwerk Nederland:

NNN begrensd:	12.497 hectare
NNN gerealiseerd:	11.922 hectare
NNN gerealiseerd, waar nog ANLb-afspraken gelden:	74 hectare
NNN-grond nog niet beschikbaar:	404 hectare
NNN-grond beschikbaar, maar nog niet ingericht:	171 hectare

Huidige Stikstofdepositie:

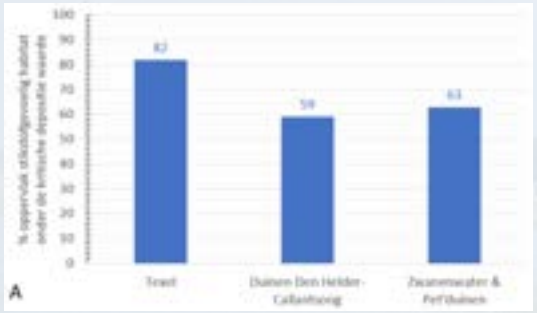

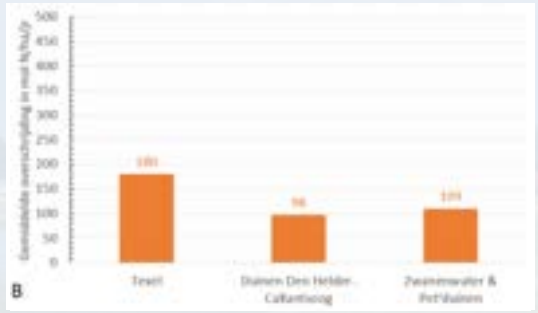

Interpretatie:

In het Natura 2000-gebied Duinen en Lage Land Texel op Texel is een relatief groot deel van de daar voorkomende stikstofgevoelige habitat niet overbelast met stikstofneerslag. Van het met stikstofneerslag overbelaste deel is de gemiddelde stikstofoverbelasting kleiner in vergelijking met Natura 2000-gebieden in andere PPLG deelgebieden. Voor de Natura 2000-gebieden Duinen Den Helder - Callantsoog en Zwanenwater & Pettermerduinen lijken de stikstopgave in deze vereenvoudigde weergave vergelijkbaar met elkaar, namelijk een in vergelijking met andere Natura 2000-gebieden in N-H beperkte stikstofoverbelasting van het nog overbelaste oppervlak.

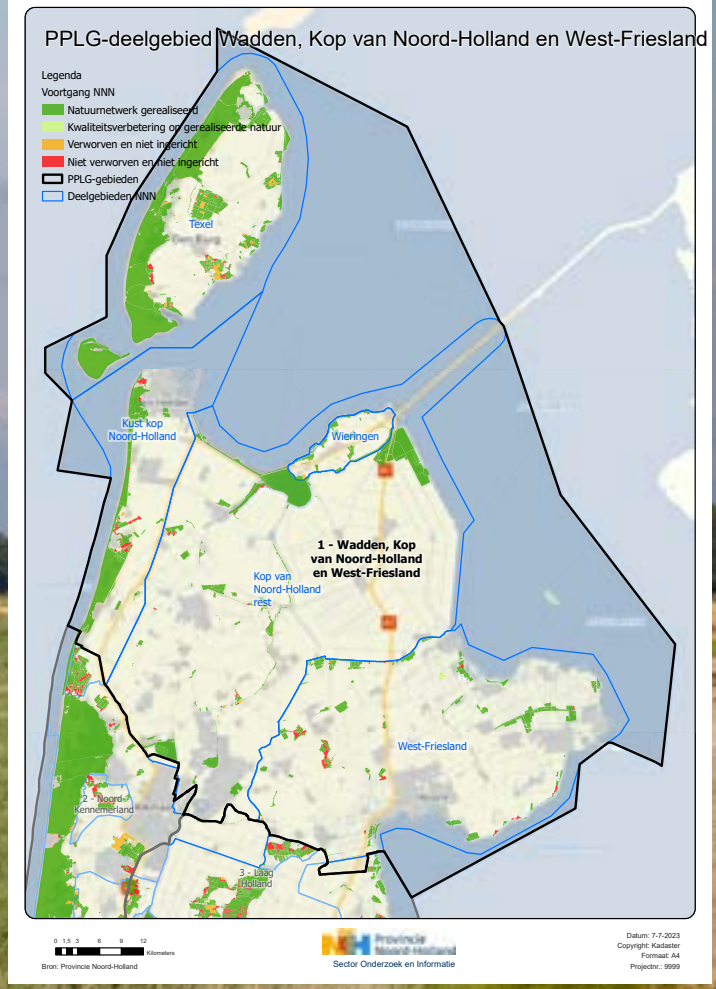

TEXEL

Aandachtspunten

- Het watersysteem heeft aandacht nodig. Diverse graslanden zijn door peilverlaging nu te droog, wat ten koste gaat van de weidevogels, bijzondere plantensoorten en de biodiversiteit van het gebied.
- Als er rekening wordt gehouden met de diverse kwelstromen (zowel zout als zoet), is het mogelijk om vochtige duinvalleien en vochtige hooilanden uit te breiden.
- Er vindt monitoring plaats van de waterberging door Provincie Noord-Holland en Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, omdat eilandbewoners bang zijn voor wateroverlast.
- Het tuunwallenlandschap is grotendeels afhankelijk van een consequent gevoerd begrazingsbeheer met schapen. Dit beheer brengt hoge kosten met zich mee en is vaak intensiever dan vanuit ecologisch oogpunt wenselijk is.
- Versnippering van natuurgebieden.

Projecten

- Aanpak watercrassula Texel (Programma Natuur); Bij Dorpszicht is de uitvoering afgerond, Monitoring gaat nog door.
- Broedeilanden sterns versterken op Texel (Programma Natuur), deels uitgevoerd.
- Dynamisch kustbeheer Texel; vooronderzoek naar het versterken van de kwaliteit van de duinen door het aanbrengen van meer dynamiek. Aanleg van kerven in de duinen voor meer verstuiving en dynamiek (Programma Natuur).
- Vernatten duinen Texel: vernatting van De Dennen voor het tegengaan van verdroging van de duinen en het verbeteren van de leefomgeving van planten en dieren van het duinbos (Programma Natuur).
- Waalenburg fase 2 en afronding fase 1 (NHN30 en NHN01) zijn afgerond. Het waterpeil wordt tot en met 2029 gemonitord.
- Realiseren van de resterende opgave voor Natuurnetwerk Nederland op Texel. Het voorstel van de werkgroep Texel is verwerkt bij het herbegrenzingenbesluit en betreft de eerste stap in dit proces.
- Realiseren Eindbeeld Toekomstbestendige Hoge Berg (2022-2028): Op basis van de gemaakte afspraken met gebiedspartijen eind 2022 wordt verder gewerkt aan drie doelstellingen: realisatie NNN, toekomstbestendige rendabele bedrijfsvoering voor agrariërs en behoud van cultuurhistorie binnen icoonlandschap. Na her- en ontgrenzing van NNN wordt gewerkt aan pacht- en grondsituatie met ook inzet van transitiepakket.
- Behoud en herstel rozenkransje. (Actieve soortenbescherming).
- Dronemonitoring kolonies Grote stern. (Actieve soortenbescherming).
- Onderzoek kwabaal (afgerond). (Actieve soortenbescherming).
- Natura 2000-herstelmaatregelen: Natura 2000-beheerplannen - Provincie Noord-Holland.

Natura 2000-gebied:
Duinen en Lage Land Texel;
Natura 2000-beheerplannen - Provincie Noord-Holland

KUST KOP VAN NOORD-HOLLAND

Aandachtspunten

- De lage waterstand van de polder leidt tot het wegstromen van water uit de twee natuurlijke duinmeren in natuurgebied Zwanenwater. In de twee meren is de waterkwaliteit matig, onder andere door de bemesting van vogels en zure neerslag. Door de jaren heen heeft zich een dikke baggerlaag afgezet en zomers treedt bloei van blauwalgen op. Uitbaggeren heeft een tijdelijk effect.
- Verbetering en uitbreiding is nodig voor de grijze duinen, vochtige duinvalleien, duinheiden en heischrale graslanden.
- Het gebied heeft last van Amerikaanse vogelkers. Er worden beheersmaatregelen genomen om deze te verwijderen, maar dit blijft een moeizame klus. Ook de rimpelroos vraagt aandacht.
- De grens tussen duinen en achterland is vaak hard (dijk of weg).
- Vanuit Natura 2000 worden verschillende maatregelen genomen om de kwaliteit van de duingraslanden en duinheiden te verbeteren.

Projecten

- Streepjesberg (NHN14); realiseren van vijf hectare natuurnetwerk door gemeente Den Helder.
- Boskerpark (NHN16); realiseren van een combinatie van recreatiewoningen (Droomparken) en 19 hectare natuurnetwerk.
- Zandpolder (NHN17); over meerdere jaren realiseren van 32 hectare natuurnetwerk door onder andere Landschap Noord-Holland.
- Versnelling binnenduinrand kansen (Programma Natuur).
- Voorverkenning hydro-buffer Zwanenwater (Programma Natuur).
- Verlenging tapuitenconvenant – Noordduinen - Den Helder/Schagen (Actieve soortenbescherming).
- Borging botanisch erfgoed – in alle deelgebieden (Actieve soortenbescherming).
- Natura 2000-herstelmaatregelen: Natura 2000-beheerplannen - Provincie Noord-Holland.

Natura 2000-gebied:
Zwanenwater & Pettermerduinen;
Duinen Den Helder-Callantsoog;
Natura 2000-beheerplannen - Provincie Noord-Holland

WIERINGEN

Aandachtspunten

- De geringe omvang van de verspreide natuur maakt deze kwetsbaar voor invloeden van buitenaf.

Projecten

- Streepjesberg (NHN14); realiseren van vijf hectare natuurnetwerk door gemeente Den Helder.
- Afronden Polder Waard-Nieuwland: de waterbeheersing wordt in deze polder verbeterd en de natuurfunctie van de voorboezem wordt versterkt.
- Aanleg vispassages om te zorgen voor een betere uitwisseling tussen polder en boezem.
- Fietspad Wierdijk (NHN28): het fietspad langs de dijk is inmiddels aangelegd en opgeleverd.
- Ontwikkelen Veldgids slootbeheer voor alle deelgebieden (Actieve soortenbescherming.
- Behoud en herstel van graslandvlinderpopulaties in de graslanden (Actieve soortenbescherming).
- Beheerprotocol inzetten voor de zeer zeldzame tengere distel op de Wierdijk. (afgerond).

KOP VAN NOORD-HOLLAND REST

Aandachtspunten

- Het realiseren van de vele natuurverbindingen met grote lengte vraagt om begrenzing, het inrichten van stapstenen en een nauwe samenwerking met het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.
- Geestmerambacht is zowel recreatiegebied als natuurgebied: deze functies moeten allebei worden geoptimaliseerd.

Projecten

- Oeververvanging in delen van provinciale kanalen. Hierbij worden kansen benut voor natuurontwikkeling (stapstenen, natuurvriendelijke oevers).
- Waddenbaai is gericht op klimaatadaptatie en watermanagement en ruimtebehoefte voor landbouw, natuur, recreatie en toerisme, waarmee het gebied toekomstbestendig wordt met een gezonde economie en waddengerelateerde ecologie.
- Realiseren visopgroeigebied – grenzend aan het Robbenoordbos.
- Revitalisering Bos – Robbenoordbos: waterhuishouding en boomgericht beheer (Programma Natuur).
- Robbenoordbos, Hollands Kroon; aanleg van 50 ha bos buiten de NNN.
- Natte infrastructuur Noordkop.
- Landschapsversterking rond kern Schagen.
- Smuigelpolder (NHN32): inrichten van 2,4 ha naar veenmoeras als onderdeel van verbindingszone Omval - Kolhorn binnen de NNN.
- Uitbreiden Geestmerambacht (KL07): het recreatiegebied Geestmerambacht ten noorden van Alkmaar wordt uitgebreid met onder meer fiets- en wandelpaden en een natuurpark.

WEST-FRIESLAND

Aandachtspunten

- Het realiseren van de grote lengte aan natuurverbindingen vraagt om begrenzing en inrichting van stapstenen.

Projecten

- Omvorming Polder het Lichtewater naar weidevogelgebied.
- Ambitieprogramma Ruimtelijke Kwaliteit Kustzone Hoorn-Amsterdam (APRK) en Versterking Markermeerdijk.
- De Groote Vliet: Realisatie 9 ha bos in NNN bij Medemblik (afgerond).
- Verkenning nieuw bos in West-Friesland.

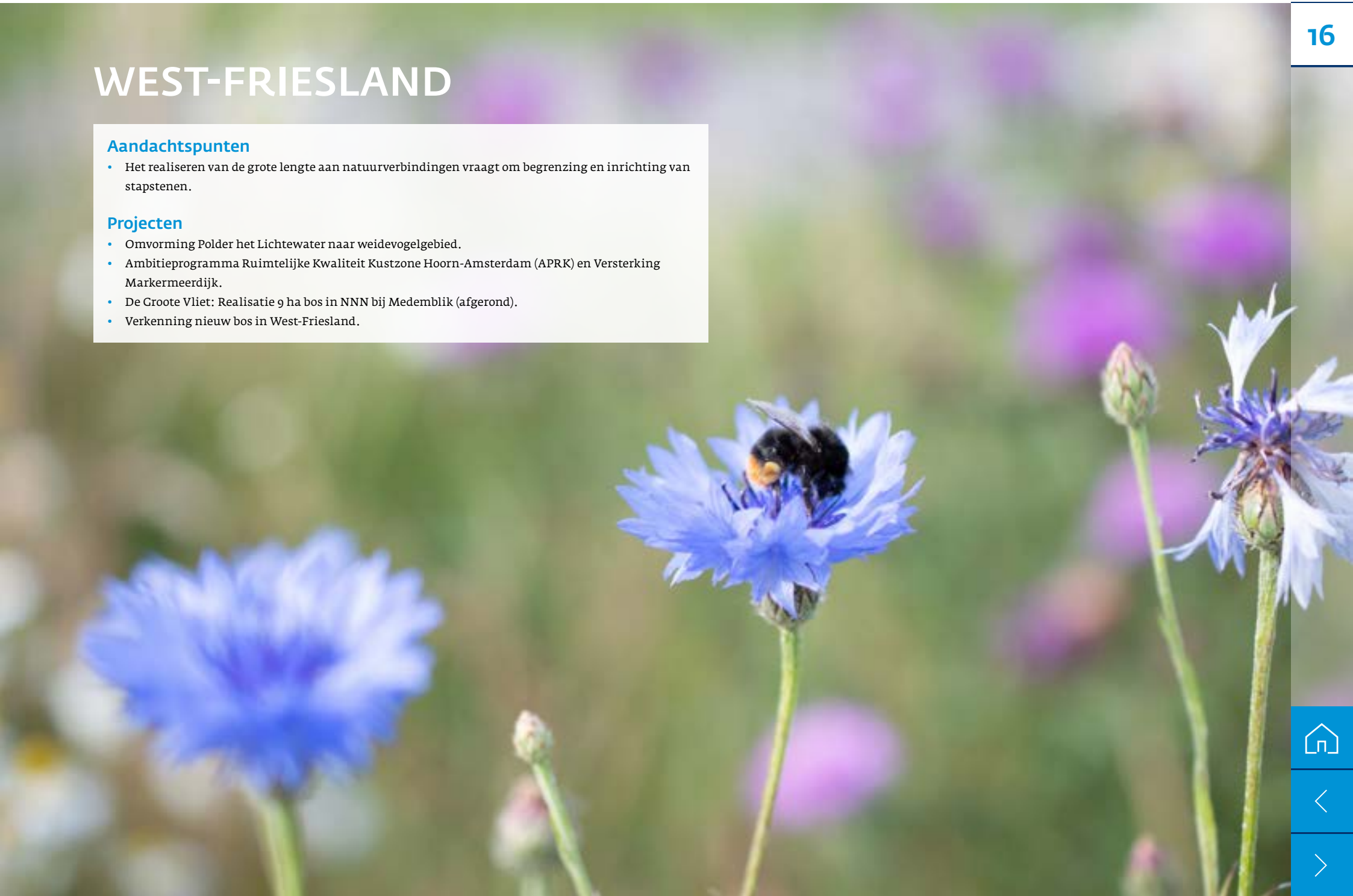

2.2.2 NOORD-KENNEMERLAND

"Het voormalige militaire vliegveld Bergen heeft sinds kort drie functies. Naast een natuurgebied en polderberging is het tegenwoordig ook een boezemberging. In nauwe samenwerking met de provincie en gemeente Bergen hebben we de boezemberging het afgelopen jaar aan kunnen leggen en het omliggende natuurgebied hersteld. De boezemberging kan in natte tijden het te veel aan water ten westen van Alkmaar tijdelijk 'parkeren'. In totaal kan het de hoeveelheid van wel 70 olympische zwembaden opvangen. Er is ook een dijksloot met natuurvriendelijke oevers gemaakt. Dat gaat hopelijk zorgen voor nog meer biodiversiteit in het gebied."

Maarten Poort, Programmamanager Wateropgaven Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

Dit gebied bestaat uit de volgende deelgebieden waar de gebiedsprocessen plaatsvinden: Harger- en Pettemerpolder, Weidse Polders, Castricum-Limmen en Noord-Kennemerland rest.

Voortgang Natuurnetwerk Nederland:

NNN begrensd:	9.026 hectare
NNN gerealiseerd:	8.477 hectare
NNN gerealiseerd, waar nog ANLb-afspraken gelden:	8 hectare
NNN-grond nog niet beschikbaar:	361 hectare
NNN-grond beschikbaar, maar nog niet ingericht:	188 hectare

Huidige Stikstofdepositie:

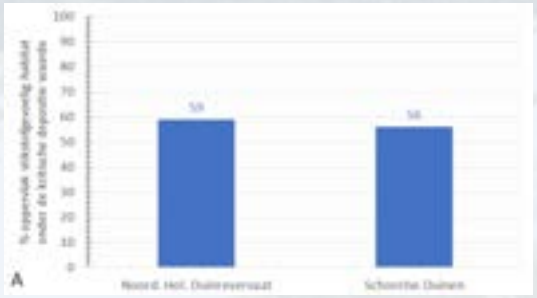

Interpretatie:

In de Natura 2000-gebieden van Noord-Kennemerland is een fors deel van het oppervlak van de daar voorkomende stikstofgevoelige habitat overbelast door stikstofneerslag.

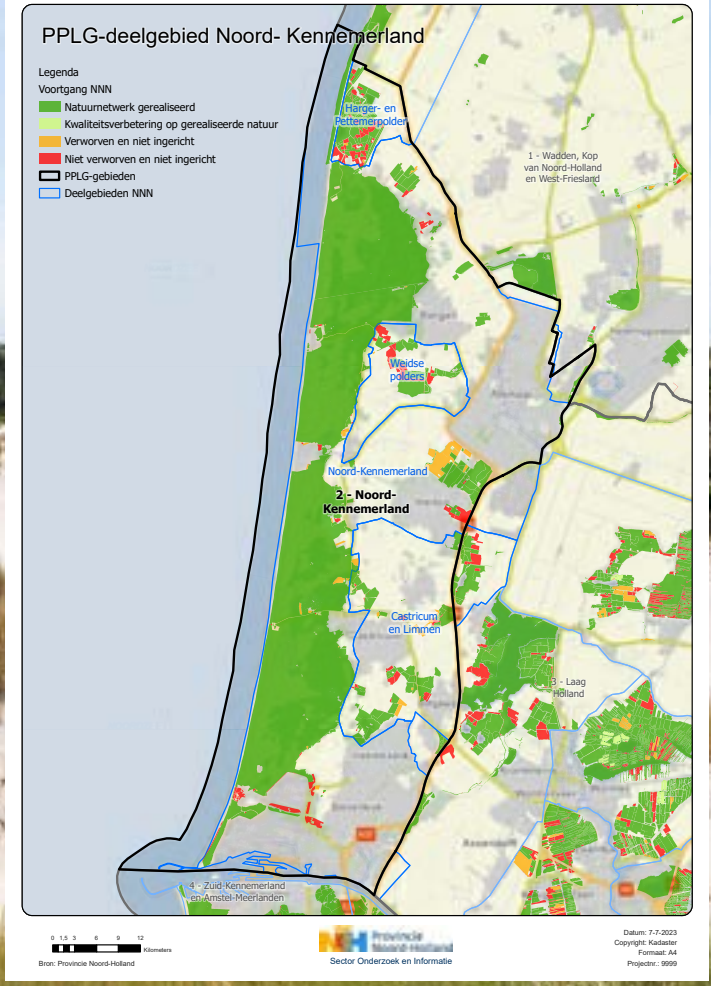

HARGER- EN PETTEMERPOLDER

Aandachtspunten

- Het benutten van kwelwater in het gebied. Dit vergroot de functie als foerageergebied en hoogwatervluchtplaats voor vogels.
- Het beheer van bloemrijke dijken verdient en vraagt speciale aandacht.

Projecten

Geen.

Proces

- De provincie heeft een verkenning uitgevoerd naar de restantopgave voor de NNN en naar de relevante thema's van het PPLG in de Harger- en Pettemerpolder (stikstof, landbouw, water en recreatie).
- Uit de verkenning kan geconcludeerd worden dat de realisatie van de restantopgave voor het NNN de voornaamste focus moet zijn in dit gebied. NNN-realisatie heeft een positief effect op meerdere thema's. Zo zorgt het reduceren van mestaanwending op graspercelen voor een verminderde ammoniakuitstoot, wat het negatieve effect op de stikstofgevoelige natuur in de Schoorlse Duinen verkleint. Daarnaast verbetert een verlaging in mestaanwending de waterkwaliteit in het gebied waardoor helder water-doelen behaald kunnen worden. Ook kunnen enkele vormen van recreatie goed gecombineerd worden met de NNN-realisatie. Hierbij moet wel goed rekening worden gehouden met de vogelrichtlijnen die hier gelden, omdat er slechts mogelijkheden zijn voor niet-verstorende activiteiten.
- Op basis van deze verkenning bekijkt de provincie hoe de realisatie van de restantopgave van het Natuurnetwerk in samenwerking met het gebied vormgegeven kan worden.

Natura 2000-gebied:
Abtskolk & De Putten
Natura 2000-beheerplannen - Provincie Noord-Holland

WEIDSE POLDERS

Aandachtspunten

- Het binnenduin loopt vrij abrupt over van de dichtbegroeide binnenduinrand naar een open landschap. De natuurontwikkeling is gebaat bij zachte overgangen.
- De strategische watervoorraad bij de duinen klimaatbestendig veiligstellen en dit combineren met het realiseren van het natuurnetwerk, in samenwerking met PWN.
- Het grond- en oppervlaktewater is van goede kwaliteit. Bemesting van de omliggende akkers en landbouwpercelen beïnvloedt de waterkwaliteit echter negatief.
- De aanwezige bunkers van het Bunkercomplex Vliegveld Bergen zijn mogelijk geschikt te maken als verblijfplaats voor vleermuizen.

Projecten

- Versnelling binnenduinrand kansen (Programma Natuur).
- De polderberging op een deel van het voormalige vliegveld Bergen wordt heringericht als boezemberging.

Overige projecten nog in kaart brengen.

Voortgang gebiedsaanpak

De verkennende fase van het gebiedsproces is vanaf september 2021 van start gegaan. Er zijn gesprekken gevoerd met diverse belanghebbenden. Inmiddels worden de ecologische en landbouwkundige potenties van het gebied onderzocht. Een eerste procescyclus wordt voorbereid, waarbij professionele organisaties via themawerkgroepen (Natuur, Water, Recreatie en Landbouw) samenwerken aan deelperspectieven en integratie van de verschillende belangen. Aanbevelingen en prioriteiten vanuit de werkgroepen inclusief communicatie- en participatievoorstellen worden voorgelegd aan een bestuurlijke stuurgroep. Vervolgens worden ondernemers en bewoners van het gebied betrokken om een eerste stap te zetten richting een breed gedragen integrale gebiedsvisie.

CASTRICUM, LIMMEN E.O.

Aandachtspunten

- Langs de watergangen zijn er mogelijkheden voor het uitbreiden van jonge verlanding. Denk aan natuurvriendelijke oevers langs wateren zonder opgaande begroeiing.
- Er zijn natte verbindingen aanwezig die het duingebied met de polders verbinden. Eén van deze verbindingen (NNV2) is een belangrijke schakel voor trekvissen die tussen de zoute Waddenzee en het inlandse zoete water migreren. Het Noordhollandsch Kanaal vormt een belangrijke schakel in routes voor anadrome en katadrome trekvissen die tussen de Waddenzee en het inlandse zoet water migreren zoals aal (katadroom), spiering en zeeforel (beiden anadroom).
- De polderwateren en oeverlanden in het gebied van de natuurverbinding NNV2, kunnen voor deze soorten een leefgebied vormen.
- Er zijn mogelijkheden om het oppervlak aan extensief vochtig weidevogelgrasland uit te breiden. De graslanden rond de eendenkooi worden momenteel nog niet als weidevogelgrasland beheerd, maar kunnen een aaneengesloten gebied vormen.
- Mogelijk lokaal ook kansen voor boscompensatie, al dan niet gerelateerd aan Natura 2000-gestuurde bosomvorming in de naastgelegen duinen en aansluitend op bestaande opgaande begroeiing.

Projecten

- Landschapsversterking Oer-IJ: brug over Schulpvaart en e-bikeroute langs Oer-IJ. (afgerond)
- Versnelling binnenduinrand kansen (Programma Natuur).
- Bospark No3 in Castricum; aanleg 3,38 ha waarvan 1 ha bos buiten het NNN.
- Verkenning realisatiemogelijkheden van de restantopgave NNN van Ter Coulster en Limmerdie.

NOORD-KENNEMERLAND REST

Aandachtspunten

- Het benutten van kwelwater in de binnenduinrand.
- De strategische watervoorraad bij de duinen klimaatbestendig veiligstellen. En dit combineren met het verwezenlijken van het natuurnetwerk - in samenwerking met PWN. Doelstelling is om hiervoor 300 ha NNN te begrenzen, waarvan een deel in Noord-Kennemerland gesitueerd kan worden. Verkend wordt wat geschikte locaties zijn.
- In de binnenduinrand worden de potenties voor hoogwaardige natuur en schoon en voldoende zoetwater als randvoorwaarden ingebracht in het gebiedsproces met agrarische ondernemers en andere betrokkenen.
- Kansen voor recreatief medegebruik worden benut waardoor de recreatiedruk in de Natura 2000 wordt verlaagd.
- De laatste jaren is er sprake van aantasting van oevers door exotische rivierkreeftsoorten.
- In de duinen is veel verontreiniging van PFAS (poly- en perfluoralkylstoffen) in de grond.
- Boscompensatie in de regio voor boskap in de duinen.

Projecten

- De Vlotter (KL33): inrichting van 25 hectare natuurnetwerk door PWN is afgerond in 2022.
- Project Noordermaatweg (KL41): inrichting 13,5 hectare weidevogelgebied in Heemskerk; afgerond in 2023.
- Versnelling binnenduinrand kansen (Programma Natuur).
- Zanderij Castricum; extra kwelnatuur (Programma Natuur).
- Voorbereiding inrichting Het Pollenvlak; ruim 5 hectare natuur in de binnenduinrand bij Egmond aan de Hoef. Uitvoering gepland begin 2024.
- Planfase NNN realisatie 12.5 hectare natuur in Schoorl (van de Stichting Jelgersma v,d, Hoop).
- Impuls dynamisering zeereep Castricum, aanleg kerven (Programma Natuur).
- Bosomvorming bij Bergen (Programma Natuur).
- Beheeradvies duinmaskerbij – PWN (Actieve soortenbescherming).
- Onderzoek verblijfplaatsen en foerageergebieden laatvlieger (Actieve soortenbescherming).
- Natura 2000-herstelmaatregelen, zie: Natura 2000-beheerplannen - Provincie Noord-Holland.

Proces

In de polder Uitgeester- en Heemskerkerbroek loopt een tweejarige KRW(Kaderrichtlijn Water)-pilot. Hier werken het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Provincie Noord-Holland, gemeente Heemskerk, gemeente Uitgeest, LTO Noord, KAVB, PWN, Landschap Noord-Holland en Glastuinbouw Nederland samen aan de verbetering van de waterkwaliteit en de versterking van de natuur. Verschillende projecten worden opgestart om de waterkwaliteit voor alle functies (natuur, land- en tuinbouw, recreatie en landschap) te verbeteren. Het gaat hierbij onder andere om de aanleg van een waterberging en de realisatie van een ecologische verbindingszone.

Natura 2000-gebied:
Noordhollands Duinreservaat
Schoorlse Duinen
Natura 2000-beheerplannen - Provincie Noord-Holland

2.2.3 LAAG HOLLAND

"Om het veenmosrietland te herstellen zijn we de afgelopen 2,5 jaar bezig geweest met plaggen in het Ilperveld. Op veel plekken begint het veenmos terug te groeien en zie je weer zeldzame moerasheiden staan, zoals dop- struik- en kraaiheide. Ook het moerasviooltje is terug en roerdompen broeden weer in het gebied. Dat mag zeker wel een succes worden genoemd!"

Bas Rijs, Boswachter Weidevogelgebieden Ilperveld, Eilandspolder en Alkmaardermeer

Dit gebied bestaat uit de volgende deelgebieden waar de gebiedsprocessen plaatsvinden: Alkmaardermeer en Waterlinie; Eilandspolder; polder Mijzen; Zeevang en IJsselmeerkust; Wormer en Jisperveld, Kalverpolder; Westzaan; Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske (IVOT) en Waterland-Oost.

Voortgang Natuurnetwerk Nederland:

NNN begrensd:	11.103 hectare
NNN gerealiseerd:	9.465 hectare
NNN gerealiseerd, maar nog AnlB afspraken gelden:	461 hectare
NNN-grond nog niet beschikbaar:	1.322 hectare
NNN-grond beschikbaar, nog niet ingericht:	316 hectare

Huidige Stikstofdepositie:

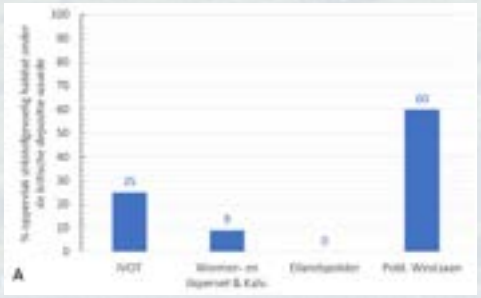

Interpretatie:

In de Natura 2000-gebieden IVOT, Wormer- en Jisperveld en Kalverpolder en Eilandspolder bestaat de stikstofgevoelige habitat uit voornamelijk zeer stikstofgevoelig habitat. De zeer stikstofgevoelige habitattypen die in deze gebieden voorkomen (veenmosrietland en vochtige heiden) zijn in al deze gebieden voor 100% van hun oppervlak overbelast met stikstofneerslag. De gemiddelde overbelasting daarvan is fors. Dat in Polder Westzaan het oppervlak niet overbelaste stikstofgevoelige natuur hoger ligt, komt doordat daar relatief veel hoogveenbos voorkomt. Dit habitattype is minder stikstofgevoelig dan veenmosrietland en vochtige heide.

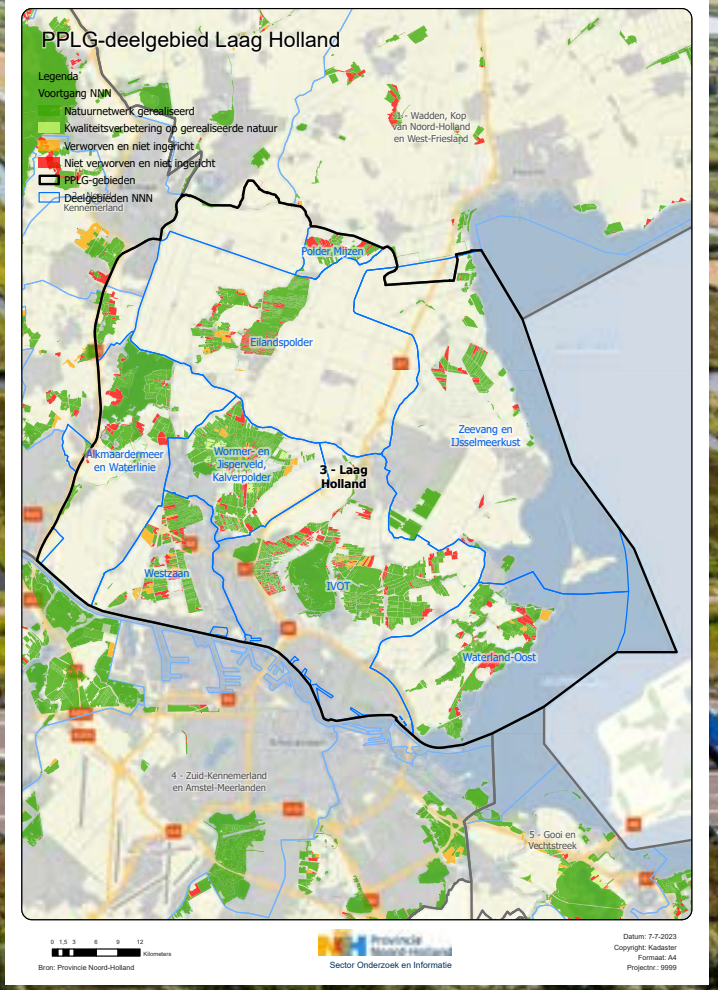

ALKMAARDERMEER EN WATERLINIE

Aandachtspunten

- Natuurverbindingen NNV3 en NNV4 zijn onvoldoende uitgewerkt en gerealiseerd.
- Het natuurbeheer is gekoppeld aan agrarische bedrijfsvoering. Belangrijke randvoorwaarden daarbij zijn: een stabiel hoog grondwaterpeil, diversiteit in maaidata en variatie in beheervormen. Het creëren van een plas-dras-situatie komt ten goede aan wintergasten en steltlopers.
- In het gebied treedt bodemdaling op.
- Het watersysteem heeft aanpassingen nodig voor weidevogels.
- Er zijn kansen voor de ontwikkeling van jonge (natte) verlandingsvegetaties. Zo breidt het leefgebied van de waterspitsmuis, de noordse woelmuis en - in de toekomst - de otter uit.
- De beroepsscheepvaart op de grote meren heeft door golfwerking een negatieve impact op de ontwikkeling van oevervegetaties.
- De recreatie heeft last van de overdadige groei van waterplanten.
- De kans voor herstel van overwinteringslocaties voor vleermuizen in Fort Markenbinnen.

Projecten

De projecten van Vitaal Platteland.

EILANDSPOLDER

Aandachtspunten

- Het hoogteverschil tussen de polder en de omliggende gebieden zorgt ervoor dat water wegzijgt naar de droogmakerijen. In droge perioden wordt boezemwater ingelaten. Het verkrijgen van een goede waterkwaliteit en behouden van de hoge waterstand is hier een uitdaging.
- In het gebied treedt sterke bodemdaling op.
- Een groot deel van het gebied heeft een geringe drooglegging en bestaat uit water. Dit 'vaarland' maakt natuurbeheer relatief duur.
- Natuurbeheer is in dit gebied grotendeels gekoppeld aan agrarische bedrijfsvoering. De duurzaamheid van agrarische bedrijfsvoering in het gebied heeft aandacht nodig.
- De begrenzing van het natuurnetwerk en de Natura 2000-begrenzing wijken van elkaar af. Hierdoor kunnen stukken natuur niet goed beschermd worden.
- Delen van het gebied zijn aan het verruigen en verbossen, wat in strijd is met de natuurdoelen.
- De natuurverbindingen zijn nog niet gerealiseerd.

Projecten

- Verkenning systeemherstel Laag-Holland, start zomer 2023 (Programma Natuur).
- Habitatherstel Eilandspolder (Programma Natuur).
- Verkenning emissieverlaging overgangszones en bodemverbetering bij natuurboeren (Programma Natuur).
- Natuurimpuls Ilperveld en Eilandspolder (Programma Natuur).
- Natura 2000-herstelmaatregelen: Natura 2000-beheerplannen - Provincie Noord-Holland.

Overige projecten nog in kaart brengen.

Voortgang gebiedsproces

Het gebiedsproces in Eilandspolder is tegelijkertijd met die van polder Mijzen opgestart. Eind 2022 zijn hier de eerste stappen voor gezet met het samenstellen van een werkgroep, het schrijven van een Plan van Aanpak en een Communicatieplan. Het gebiedsproces bevindt zich nu nog in de verkenningsfase, waarbij de provincie samen met belanghebbenden een ontwikkelvisie gaat opstellen voor 2040. Ambitie is om deze eind 2024 af te hebben gerond.

Om tot deze ontwikkelvisie te komen worden eerst in de werkgroep de opgaven en thema's besproken die meegenomen worden in dit gebiedsproces. Daarna is het voornemen om begin 2024 informatieavonden te organiseren voor bewoners en andere betrokkenen om hen te informeren over het gebiedsproces en te vragen op welke manier en in hoeverre zij willen meedenken met het gebiedsproces. Hierna worden de opgaven en thema's in deelgebieden met lokale betrokkenen verder besproken en kunnen er oplossingsrichtingen bedacht worden met als doel om te komen tot een ontwikkelvisie met hierin verschillende ontwikkelrichtingen. Gelijktijdig aan dit gebiedsproces worden op individuele basis ook gesprekken gevoerd met grondeigenaren en andere betrokkenen om hen mee te nemen in het gebiedsproces.

Natura 2000-gebied:
Eilandspolder;
Natura 2000-beheerplannen - Provincie Noord-Holland

POLDER MIJZEN

Aandachtspunten

- Het hoogteverschil tussen de polder en de omliggende gebieden zorgt ervoor dat water wegzijgt naar de droogmakerijen. In droge perioden wordt boezemwater ingelaten. Het verkrijgen van een goede waterkwaliteit en behouden van de hoge waterstand is hier een uitdaging.
- Een relatief groot deel van het natuurnetwerk is nog niet gerealiseerd.
- In de polder treedt lichte bodemdaling op.
- Het beheer van weidevogelnatuur is gekoppeld aan agrarische bedrijfsvoering. De duurzaamheid van agrarische bedrijfsvoering in het gebied heeft aandacht nodig.
- Er zitten goede, economisch sterke agrarische bedrijven.

Projecten

- Dorpsbos Ursem in gemeente Koggenland; aanleg 7 ha bos buiten het NNN.

Overige projecten nog verder in kaart brengen.

Voortgang gebiedsproces

Het gebiedsproces in polder Mijzen is tegelijkertijd met die van de Eilandspolder opgestart. Eind 2022 zijn hier de eerste stappen voor gezet met het samenstellen van een werkgroep, het schrijven van een Plan van Aanpak en een Communicatieplan. Het gebiedsproces bevindt zich nu nog in de verkenningsfase, waarbij de provincie samen met belanghebbenden een ontwikkelvisie gaat opstellen voor 2040. Ambitie is om deze eind 2024 te hebben afgerond.

Om tot deze ontwikkelvisie te komen worden eerst in de werkgroep de opgaven en thema's besproken die meegenomen worden in dit gebiedsproces. Daarna is het voornemen om begin 2024 informatieavonden te organiseren voor bewoners en andere betrokkenen om hen te informeren over het gebiedsproces en te vragen in hoeverre en op welke manier zij willen meedenken met het gebiedsproces.

Hierna worden de opgaven en thema's in deelgebieden met lokale betrokkenen verder besproken en kunnen er oplossingsrichtingen bedacht worden met als doel om te komen tot een ontwikkelvisie met hierin verschillende ontwikkelrichtingen.

Gelijktijdig aan dit gebiedsproces worden op individuele basis ook gesprekken gevoerd met grondeigenaren en andere betrokkenen om hen mee te nemen in het gebiedsproces.

ZEEVANG EN IJSSELMEERKUST

Aandachtspunten

- De natuurverbinding LNV1 is onvoldoende uitgewerkt en gerealiseerd.
- Het watersysteem in de Zeevang vraagt om een betere waterkwaliteit en inrichting.
- In het gebied treedt bodemdaling op.
- Natuurbeheer is hier gekoppeld aan agrarische bedrijfsvoering. De duurzaamheid van agrarische bedrijfsvoering in het gebied heeft aandacht nodig.
- De natuur- en recreatiedoelen in Hemmeland en de zonering moeten duidelijker worden.
- Het ecologisch functioneren en de diversiteit van het Purmerbos is te verbeteren door een aangepaste inrichting en aanplanting.
- Het duurzaam beheren van de recreatieve voorzieningen.
- Relatief veel Natura 2000-gebied is hier niet begrensd als NNN. Om de Natura 2000-doelen (met name voor vogels) hier te halen is de samenwerking met agrariërs essentieel.

Projecten

- Ambitieprogramma Ruimtelijke Kwaliteit Kustzone Hoorn-Amsterdam (APRK) en Versterking Markermeerdijk. Dit valt niet onder projecten van het NNN, maar biedt wel kansen voor een betere (relatie tussen de) binnen- en buitendijkse natuur. Bijvoorbeeld door het creëren van natte verbindingen tussen het Markermeer en de polder en het ecologisch verbeteren van aaneengesloten ruige natuurgebiedjes, de kogen en braken. Een voorbeeld van een natuurinitiatief vanuit APRK is het verbeteren van het watersysteem Schardammerkoog.
- Natuurcompensatie Waterrijk Oosthuizen (LH21); gerealiseerd.

Natura 2000-gebied:
Polder Zeevang;
Natura 2000-beheerplannen - Provincie Noord-Holland

WORMER EN JISPERVELD, KALVERPOLDER

Aandachtspunten

- Vanwege de slechte waterkwaliteit en de sterke baggervorming heeft het watersysteem aanpassingen nodig. Hydrologische isolatie kan positief zijn. Het watersysteem kent ook relatief veel onderbemaling.
- In het gebied treedt sterke bodemdaling op. Er lopen onderzoeken naar drukdrainage en alternatieve teelten.
- Een groot deel van het gebied bestaat uit water en de kavels zijn onregelmatig en klein. Ook zijn grote delen vaarland dus alleen met de boot bereikbaar. Dit maakt natuurbeheer relatief duur.
- Het natuurbeheer is hier gekoppeld aan agrarische bedrijfsvoering. De duurzaamheid van agrarische bedrijfsvoering in het gebied vraagt aandacht.
- Begrenzingen van Natuurnetwerk Nederland en het Natura 2000-gebied Wormer- en Jisperveld wijken af. Huiskavels aan de randen zijn vaak niet begrensd. Hierdoor is de samenhang in het gebied minder goed en kunnen stukken natuur mogelijk niet goed beschermd worden.
- De belangen van de rietzanger (Natura 2000-doel) en weidevogels (riet weghalen) zijn niet altijd hetzelfde. Bedreigingen voor deze vogels zijn te weinig kruidenrijk grasland met insecten, predatie en vroeg maaien.

Projecten

- Project Vitaal Platteland Laag Holland.
- Behoud en herstel van graslandvlinderpopulaties in de graslanden van de Enge Wormer.
- Wormer en Jisperveld oeverbeschoeiing (Programma Natuur): Duurzame bescherming en versterking van oevers tegen afkalving en vraat, zodat de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden behouden blijven.
- Verkenning systeemherstel Laag Holland, start zomer 2023 (Programma Natuur).
- Pilot graslandvlinders Enge Wormer (Actieve soortenbescherming).
- Emissieverlaging overgangszones inclusief pilots (Programma Natuur).
- Wormer- en Jisperveld bestrijding Japanse duizendknoop (Programma Natuur).
- Natura 2000-herstelmaatregelen: Natura 2000-beheerplannen - Provincie Noord-Holland.

Natura 2000-gebied:
Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder;
Natura 2000-beheerplannen - Provincie Noord-Holland

POLDER WESTZAAN

Aandachtspunten

- Het watersysteem verdient aandacht als het gaat om waterkwaliteit, verbrakking en onderbemalingen.
- In het gebied treedt bodemdaling op. Er lopen onderzoeken naar drukdrainage en alternatieve teelten.
- Brak water in de polder Westzaan laten lopen is nodig om de natuurdoelen te bereiken.
- 40% van het gebied bestaat uit water en is grotendeels vaarland. Dit maakt natuurbeheer relatief duur. De exotenproblematiek versterkt dit.
- Het natuurbeheer is gekoppeld aan agrarische bedrijfsvoering. Duurzaamheid en toekomstbestendigheid van agrarische bedrijfsvoering en bedrijven in het gebied vragen aandacht.
- De begrenzing van het NNN wijkt in Polder Westzaan af van de Natura 2000-begrenzing. Hierdoor kunnen stukken natuur niet goed beschermd worden.

Projecten

- Brak water in de polder Westzaan laten lopen herstelt de oorspronkelijke situatie en bevordert de natuurwaarden voor plant en dier. Zie het project Verbrakking Westzaan (LH07). Hiervoor is nog wel meer onderzoek nodig. Dit onderzoek is in 2023 in de markt gezet. In 2024 worden de resultaten hiervan verwacht.
- Inrichting en kwaliteitsverbetering percelen Guisveld.
- Inrichting en kwaliteitsverbetering Westzijderveld.
- Inrichting en kwaliteitsverbetering De Reef.
- Hembrugbos; aanleg 1,04 ha bos buiten het NNN.
- Bosplantsoen Marslaan, aanleg 0,46 ha bos buiten het NNN.
- Verkenning systeemherstel Laag-Holland, start zomer 2023 (Programma Natuur).
- Hydrologische maatregelen IVOT en Westzaan (Programma Natuur).
- Emissieverlaging overgangszones inclusief pilots natuurboeren (Programma Natuur).
- Natura 2000-herstelmaatregelen: Natura 2000-beheerplannen - Provincie Noord-Holland.

Natura 2000-gebied:
Polder Westzaan;
Natura 2000-beheerplannen - Provincie Noord-Holland

Visievorming voor de polder Westzaan:
Met de gemeente Zaanstad en vele gebiedspartijen is een visie voor het jaar 2040 opgesteld. Hierin worden keuzes gemaakt op vier strategische onderwerpen: water, natuur, landbouw en recreatie. Als vervolg hierop komen onder meer de onderwerpen stikstof, natuurnetwerk, bodemdaling en verbrakking aan bod. De visie voor de polder Westzaan is in de zomer van 2022 door Gedeputeerde Staten en de gemeenteraad van Zaanstad goedgekeurd. De visie wordt op dit moment uitgewerkt in projecten. Al deze projecten tezamen vormen een uitvoeringsprogramma. Dit programma is in het najaar 2023 klaar, waarna de verschillende projecten kunnen worden opgepakt.

Natte teelt:
In 2022 is de landelijke samenwerking op het gebied van natte teelten in Nederland van start gegaan als onderdeel van het veeninnovatieprogramma Nederland (VIP NL). Er is begonnen om een top tien samen te stellen van gewassen die onder natte omstandigheden teelbaar zijn en een bijdrage kunnen leveren aan ecosysteemdiensten (waaronder biodiversiteit) en de potentie hebben om een verdienmodel op te leveren voor de landbouw. Bij dit verdienmodel is expliciet gekeken naar de behoefte en de prijs die deze grondstoffen kunnen opleveren. In 2023 is nader onderzoek gedaan naar deze en andere gewassen. Voor een aantal gewassen is gekeken naar de mogelijkheden van opschalen van de productie. Die lijn wordt in 2024 doorgezet waarbij de kennisdeling wordt geïntensiveerd en het verdienmodel wordt aangescherpt.

IVOT (ILPERVELD, VARKENSLAND, OOSTZANERVELD EN TWISKE)

Aandachtspunten

- Het watersysteem moet worden aangepast voor een betere waterkwaliteit, baggerkwaliteit en inrichting.
- In het gebied treedt bodemdaling op. Er lopen projecten voor waterkwaliteitsverbetering en veenvorming.
- In een aantal gebieden is recreatie naast natuur een belangrijk doel. Dit vraagt om een betere uitwerking en zonering.
- Een deel van de gebieden is vaarland en zeer waterrijk. Er speelt verruiging en exotenproblematiek. Dit maakt natuurbeheer relatief duur.
- Het natuurbeheer is gekoppeld aan agrarische bedrijfsvoering. De duurzaamheid van agrarische bedrijfsvoering in het gebied heeft aandacht nodig.
- De begrenzing van het natuurnetwerk en de Natura 2000-gebieden wijken van elkaar af. Hierdoor kunnen stukken natuur niet goed beschermd worden, vooral in het Oostzanerveld.

Projecten

- Watersysteem van het Ilperveld: kwaliteitsverbetering, natuurvriendelijke oevers, tegengaan bodemdaling en veenontwikkeling.
- Reconstructie A7/A8: Rijkswaterstaat zou deze reconstructie uitvoeren, maar het project ligt tijdelijk stil. De natuur in de omgeving van de weg zal bij uitvoering van het project worden verbeterd en ontsnipperd.
- Natuurverbindingen corridor Amsterdam-Hoorn (LH26); realiseren van natuurverbindingen Kalverpolder - Oostzanerveld en Jisperveld-Oostzanerveld.
- Inrichting en kwaliteitsverbetering percelen Oostzanerveld.
- Boerderijverplaatsing (Programma Natuur).
- Verkenningen systeemherstel Laag Holland (Programma Natuur).
- IBP VP Groeiend Veen - realiseren van 50 hectare groeiend veen in Ilperveld door Landschap Noord-Holland.
- Hydrologische maatregelen Varkensland (Programma Natuur).
- Hydrologische maatregelen Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske en Westzaan (Programma Natuur).
- Emissieverlaging overgangszones inclusief pilots (Programma Natuur).
- Verkenning systeemherstel Laag Holland, start zomer 2023 (Programma Natuur).
- Realiseren van ruim acht km natuurvriendelijke oevers in het Ilperveld (LH23).
- Natuurimpuls Ilperveld en Eilandspolder (Programma Natuur).
- Bosuitbreiding Twiske, Landsmeer (1 ha).
- Uilenbos Twiske, Landsmeer (0,55 ha).
- Natura 2000-herstelmaatregelen: Natura 2000-beheerplannen - Provincie Noord-Holland.

Natura 2000-gebied:
Ilperveld, Varkernsland, Oostzanerveld en Twiske;
Natura 2000-beheerplannen - Provincie Noord-Holland

Voortgang gebiedsaanpak
Het gebiedsproces in Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske wordt per deelgebied opgepakt en is begonnen in het Oostzanerveld. Het gebiedsproces bevindt zich nu in de verkenningsfase, waarbij de provincie samen met belanghebbenden een toekomstperspectief opstelt voor het Oostzanerveld. Dit toekomstperspectief is het eindproduct van de verkenningsfase.

Op dit moment wordt er hard gewerkt door de deelnemers om te komen tot informatie die belangrijk is voor het opstellen van het toekomstperspectief. Drie participatiesessies zijn gehouden. Daarna is de werkgroep gestart met het samenvoegen en afwegen van de resultaten uit de verschillende sessies om zo te komen tot een visie voor het Oostzanerveld.

WATERLAND-OOST

Aandachtspunten

- De begrenzing en samenhang van het NNN optimaliseren door het watersysteem te verbeteren en de relatie met het Markermeer te versterken. Het zwaartepunt van het netwerk komt aan de oostkant van het gebied te liggen.
- Er is een sterke samenhang van de natuuropgave met de bodemdaling in het gebied. Vooral langs de dijken en in de droogmakerijen is de bodemdaling groot.
- Het gebied kan een belangrijke functie vervullen als opgroei- en paailocatie voor vis in het Markermeer.
- Het natuurbeheer is gekoppeld aan agrarische bedrijfsvoering. De duurzaamheid van deze bedrijfsvoering in het gebied heeft aandacht nodig.

Projecten

- Kustzone Amsterdam-Hoorn.
- Toekomstbestendig ecologisch systeem TBES Markermeer.
- Ontsnippering bereikbaarheid Waterland (LH25).
- Inrichtings- en beheerplan Peereboom, Opperwoud en De Nes (LH27, LH28 en LH29).
- Nadere uitwerking onderdelen natuurverbinding LNV1.
- Project IBP-VP Waterland-Oost.

Voortgang gebiedsaanpak

Voor het deelgebied Peereboom, Opperwoud en de Nes is vorig jaar gewerkt aan een inrichtings- en beheerplan. Voor de gebieden Peereboom en Opperwoud heeft dit geresulteerd in een definitief ontwerp (DO). Voor de Nes is een voorlopig ontwerp (VO) opgeleverd. Eind 2023 dient er ook voor dit gebied een DO te zijn. Tevens is voor deze gebieden een beheerplan op hoofdlijnen opgesteld. Dit krijgt op dit moment een nadere invulling op perceelsniveau.

2.2.4 ZUID-KENNEMERLAND EN AMSTEL-MEERLANDEN

"We hebben mooie stappen gezet in de samenwerking met provincie Noord-Holland. We staan ervoor open om elkaars belangen te begrijpen en kijken samen naar wat wél in plaats van niet kan in een gebied als Spaarnwoude. Belangrijk hierbij is dat de provincie ons tijdig betrekt bij politiekbestuurlijke beslissingen die van invloed zijn op onze activiteiten. Dat is een aandachtspunt. Zoals bijvoorbeeld het aanpassen van regels over verblijfsrecreatie in een NNN-gebied. Daarentegen vind ik het positief dat de provincie zich flexibel opstelt als het gaat om de bossenstrategiesubsidie waar wij gebruik van maken. Wij willen met deze subsidie, naast het gezond maken van bossen, ook onderzoek doen naar een duurzame en ecologische inrichting van de zone langs het Noordzeekanaal en exoten bestrijden, zoals rivierkreeftjes en Japanse Duizendknoop. Initiatieven die moeten gaan leiden tot betere biodiversiteit in het gebied. Voor deze initiatieven probeert de provincie ruimte te zoeken binnen de subsidie."

Elise Bos Eyssen, Programmamanager Recreatieschap Spaarnwoude

Op de kaart hiernaast is het gebied weergegeven met daarin de deelgebieden waarin de processen plaatsvinden: Zuid-Kennemerland rest, Spaarnwoude, Haarlemmermeer en Zuidoosten van Amsterdam. Tevens is de voortgang van de realisatie van het NNN weergegeven.

Voortgang Natuurnetwerk Nederland:

NNN begrensd:	13.095 hectare
NNN gerealiseerd:	12.568 hectare
NNN gerealiseerd, waar nog AnlB afspraken gelden:	146 hectare
NNN-grond nog niet beschikbaar:	359 hectare
NNN-grond beschikbaar, nog niet ingericht:	167 hectare

Huidige Stikstofdepositie:

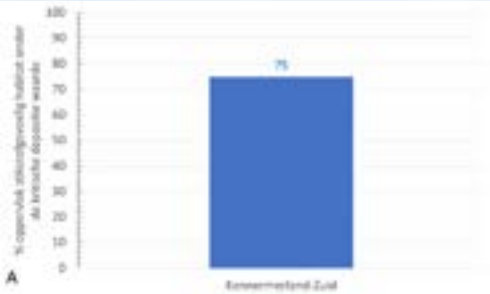

Interpretatie:
In het Natura 2000-gebied Zuid-Kennemerland is een aanzienlijk oppervlak van de stikstofgevoelige habitat en het leefgebied niet overbelast met stikstofneerslag. De overbelasting op het nog wel overbelaste oppervlak is fors.

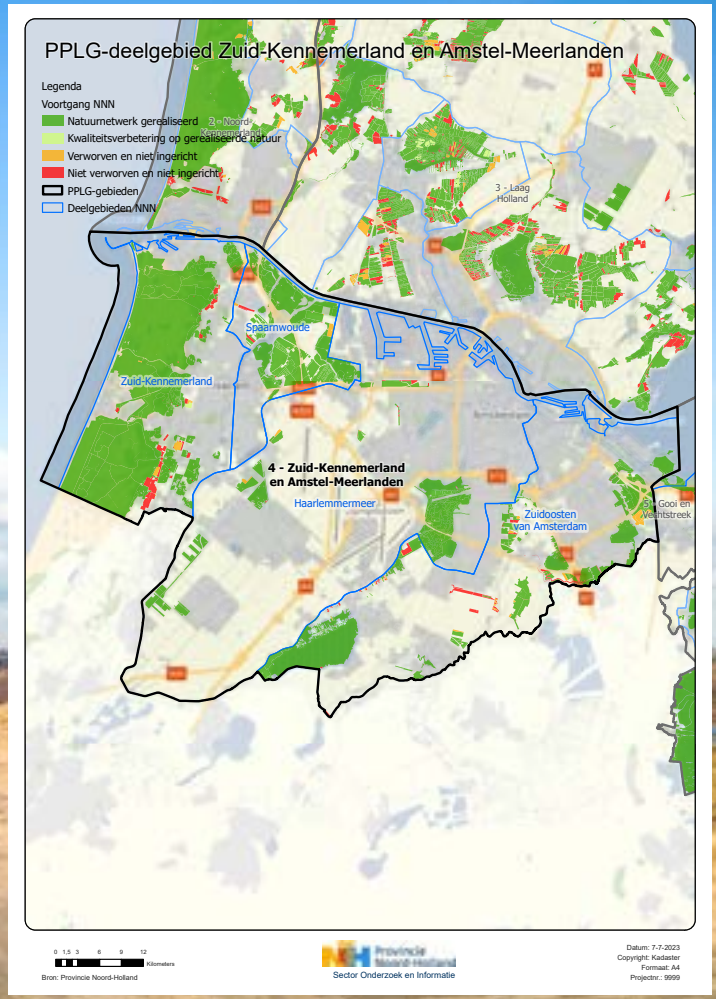

ZUID-KENNEMERLAND REST

Aandachtspunten

- Samen met de vele belanghebbenden werken we aan plannen om te zorgen dat in de toekomst de binnenduinrand vitaal, veilig en aantrekkelijk blijft. Met oog voor de draagkracht van de natuur, duurzaam ondernemerschap en de kwaliteit van de leefomgeving. Dit doen we door het watersysteem klimaatbestendig maken, de biodiversiteit en waterkwaliteit te verbeteren en waar mogelijk de stikstofneerslag vanuit het gebied te verminderen. We verbeteren de kwaliteit van het landschap en de recreatiemogelijkheden. Door een betere spreiding over de regio wordt de kwetsbare natuur in de duinen ontlast. We zetten ons in om samen met grondeigenaren tot goede en gedragen plannen te komen, met een duurzaam toekomstperspectief voor de ondernemers.
- De opgave om het NNN af te ronden staat op gespannen voet met het agrarisch gebruik van open gebieden door vooral vee- en paardenhouderijen en bollenteelt.
- Het hydrologische en landschappelijke systeem van de duinen en binnenduinrand is complex. Om natuurdoelen vast te kunnen stellen is het belangrijk dit goed in beeld te brengen en rekening te houden met lokaal maatwerk.
- Door water uit de duinen langer in de binnenduinrand vast te houden kan de klimaatbestendigheid worden vergroot, waterkwaliteit worden verbeterd en rekening worden gehouden met het belang van een toename van de drinkwaterwinning.
- Een groot deel van de stikstofneerslag op het Natura 2000-gebied is afkomstig van bronnen buiten het gebied. Met partijen samen wordt verkend welke mogelijkheden er zijn om vanuit het gebied bij te dragen aan het verminderen ervan. Om de gevolgen van de hoge stikstofneerslag te verlichten en Natura 2000-doelen te behalen, worden met terreinbeherende organisaties afspraken gemaakt over een nieuw programma met natuurherstelmaatregelen.
- Het faunabeheer op damherten.

Projecten

- Vaststelling startnotitie (zomer 2023), waarin de partijen in de stuurgroep de ambitie beschrijven, hoe ze samen willen werken en wat de processtappen zijn.
- Een hydrologisch onderzoek om de hydrologie in de binnenduinrand in beeld te brengen (gestart in juni 2023).
- Het gebiedsprogramma in de binnenduinrand bestaat uit deelgebieden, zoals Vogelenzang, Westelijk Tuinbouwgebied Haarlem en Santpoort. Per deelgebied worden opgaven geconcretiseerd en afspraken gemaakt over de samenwerking.
- Natuurverbindingen Leyduin – Haarlemmermeer (ZNV1).
- Natuurverbinding Nationaal Park Zuid-Kennemerland – Spaarnwoude (ZNV4).
- Daarnaast wordt gewerkt aan een verkenning naar de rol van de paardenhouderij (gereed december 2024).
- Hydrologische verbetering Middenduin Kennemerland (Programma Natuur).
- Bosomvorming en -inrichting Kraansvlak in de Kennemerduinen (Programma Natuur).
- Revitaliseren bos Leyduin (Programma Natuur).
- Beheeradvies duinmaskerbij – AWD en PWN (Actieve Soortenbescherming).
- Natura 2000-herstelmaatregelen: Natura 2000-beheerplannen - Provincie Noord-Holland.

Natura 2000-gebied:
Zuid-Kennemerland;
Natura 2000-beheerplannen - Provincie Noord-Holland

SPAARNWOUDE

Aandachtspunten

- De relatie tussen natuurdoelen en de doelen van het recreatieschap voor recreatie (inclusief evenementen).
- De aandacht voor verbindingszones en ontsnipperingsmaatregelen.
- De samenhang tussen de gebieden. De druk van recreatie en de doorsnijding door de A9, A200 en A22 hebben een nadelig effect op natuurkansen vanwege geluidsbelasting, lichtverstoring en het ontbreken van rust.
- De weidevogeldoelstellingen hebben gevolgen voor de waterkwaliteit en waterpeilen, terwijl de waterkwaliteit niet mag verslechteren en een ander peil leidt tot een andere kwel.
- Het extensiveren van de agrarische functie in het weidevogelgebied.
- De relatie tussen de gebieden van het NNN en het energielandschap (de aangewezen RES-gebieden).
- In de uitwerking van het Living Lab-experiment worden de mogelijke natuurdoelen op elkaar afgestemd.

Projecten

- Spaarnwoude opknappen bos en recreatieve zonering (Programma Natuur).
- Gebiedsproces Dijkland.
- Uitwerken natuurverbinding Slaperdijk.
- Living Lab-experiment (Masterplan biodiversiteit - Provincie Noord-Holland)

Gebiedsproces Dijkland:
In Spaarnwoude loopt een gebiedsproces waarbij Recreatie Noord-Holland en Provincie samen met lokale agrariërs het toekomstig beheer onderzoeken. Het doel is dat boeren hun bedrijf duurzaam voort kunnen zetten waarbij ook de natuur, landschap en recreatieve doelen worden gediend. Door het vrijspelen van extra grond kunnen de jonge boeren hun bedrijfsvoering extensiveren en werken binnen de randvoorwaarden die het water- en milieubeleid de komende tijd gaan stellen.

Living Lab:
In Spaarnwoude speelt ook het Living Lab Spaarnwoude waarbij agrariërs samenwerken met professionele en vrijwillige natuuronderzoekers. Ze experimenteren met maatregelen die veehouders op bedrijfsniveau uit kunnen voeren. Het gaat om onder meer het ontwikkelen en versterken van kruidenrijk grasland, bloemrijke slootkanten en rietkragen en aanleg en beheer van natuurvriendelijke oevers als onderdeel van de groenblauwe dooradering.
Het Living Lab eindigt voorjaar 2024 en de resultaten worden gebruikt voor het vervolg van het gebiedsproces onder de noemer “meer boeren en meer natuur”.

HAARLEMMERMEER

Aandachtspunten

- Aaneengesloten verbindingen (oeververbindingen en groenstroken) behouden en versterken, ook in relatie tot ruimtelijke ontwikkelingen als de verdichting en verstedelijking ten westen en oosten van Haarlemmermeer (MRA en Park21). Denk ook aan de Nieuwerkerkertocht (gebiedsontwikkeling Lisserbroek en piekberging), de verbinding Zwaanshoek-Rijsenhout (ontwikkeling Nieuwe Bennebroekerweg/ aansluiting N205), Park 21 en Westeinderscheg en de groenblauwe dooradering voor duurzame natuurverbindingen (greenBASE).
- Het duurzaam beheren van de recreatieve voorzieningen.
- Het ontwikkelen van aaneengesloten bos tot een gevarieerd, oud loofbos. En het extensiveren van beheer in aangesloten graslanden tot bloemrijke ruigtes en gevarieerde bosranden langs het bos.
- Het behouden en laten terugkeren van voldoende rust in het gebied voor broedvogels. En het uitbreiden van het leefgebied van de waterspitsmuis en ringslang.
- Het verbeteren van de waterkwaliteit voor watervegetaties en vissen.
- Oevers en watergebonden natuur kunnen in de toekomst gaan fungeren als stapsteen voor de otter.

Projecten

- Park 21 recreatie en water (KL27).
- Uitwerking Natuurverbinding ZNV1 tussen Westeinderplassen en duinen ter hoogte van Park 21 en Nieuwe Bennebroekerweg.
- Vervangen kunstwerk A44 en natuurlijk inrichten voor natuurverbinding ZNV1.
- Piekbergingsproject (en verbindingszone) Rijnland.
- Gebiedsontwikkeling Lisserbroek; groenvisie inclusief natuurverbinding en duurzame natuurnetwerk.
- Metropool Regio Amsterdam: landschap, leefomgeving, woningbouw.
- Uitwerken koppelkansen KRW 3 en het realiseren van natuur voor het NNN in de Ringvaart en op diverse plekken in de Haarlemmermeer, juist ook in aansluiting op de duin(zoom)gebieden in het westen en de veenweiden in het zuidoosten.
- Kwaliteitsimpuls natuur- en recreatiegebieden Westflank Haarlemmermeer.
- Geboortebos Zwanenburg, Haarlemmermeer; 7 ha bos gerealiseerd buiten het NNN (afgerond).
- Bosproject Haarlemmermeer; aanleg van 28,8 ha bosparklandschap buiten het NNN.

ZUIDOOSTEN VAN AMSTERDAM

Aandachtspunten

De Diemerscheg, Amstelscheg en Westeinderscheg maken deel uit van dit gebied. Naast biodiversiteit zijn klimaatadaptatie, recreatie en bereikbaarheid, en cultureel erfgoed belangrijke thema's. Dat brengt de volgende aandachtspunten met zich mee:

- Het gebied wordt intensief gebruikt voor recreatie. Doorsnijdingen door wandel- en fietspaden zijn onvermijdelijk.
- Het duurzaam beheren van de recreatieve voorzieningen.
- De doorsnijdingen door wegen en spoorlijnen rondom niet of nauwelijks te vervangen natuur maakt het nodig gebieden te verbinden en ontsnipperen.
- De waardevolle maar geïsoleerde weidevogelgebieden vragen om gericht inrichten en beheren.

Projecten

- Groene AS Bovenlanden (KL30): aankoop en inrichting van 14 hectare stapstenen; sluitstuk in het realiseren van De Groene AS.
- Groene AS Aalsmeer (KL32): realiseren van ecologische verbindingszones binnen de bebouwde kom
- Holendrechterpolder (GV10).
- Gaasperplas Centraal (GV66): versterken van de infrastructuur van en naar de fietsroutes rond de Gaasperplas, als verbetering van de oost-westverbindingen tussen de Amstelscheg en Diemerscheg.
- Natuurboog Zuidoost (GV30): het aanleggen van ecologische verbindingen in de zone tussen het Diemerbos en de Holendrechterpolder (afgerond).
- Revitalisering bos in Diemerbos (Programma Natuur).
- Bloemendalerpolder / 't Breedland te Amsterdam; 29,5 ha bos gerealiseerd buiten het NNN (afgerond).
- Legmeerbos; aanleg 3 ha bos buiten het NNN.
- Vitaal Platteland: Gebiedsprogramma Westeinderscheg (landschapsversterking).
- Opstart vervolg gebiedsprogramma Amstelscheg.
- Gebiedsproces Ronde Hoep: klimaatbestendigheid, waterkwaliteit en -kwantiteit, biodiversiteit (waaronder weidevogels en stikstof), het verminderen van CO_2-emissie en daarmee het beperken van bodemdaling en een toekomstbestendige landbouw.
- Toekomstvisie Bovenkerkerpolder: klimaatbestendigheid, waterkwaliteit en -kwantiteit, biodiversiteit (waaronder weidevogels), het verminderen van CO_2-emissie (op een deel) en een toekomstbestendige landbouw. Er wordt gewerkt aan het maken en ondertekenen van een intentieovereenkomst.

2.2.5 GOOI EN VECHTSTREEK

"Door de inspanningen van stichting Goois Natuurreservaat, provincie Noord-Holland, gemeenten Hilversum en Laren, ProRail en Rijkswaterstaat is een groot, divers en aaneengesloten natuurgebied ontstaan dat Noord-Holland en Utrecht met elkaar verbindt: de Groene Schakel. Dit was een meerjarig, complex en uitdagend project waarin verschillende belangen bij elkaar kwamen. Maar door goede samenwerking hebben we dit voor elkaar gekregen. Met als eindresultaat een unieke plek waar de natuur in alle rust kan floreren en ook samengaat met recreatie en infrastructuur. Daar mogen we trots op zijn."

Teun Timmerman, Programmamanager / Senior Projectleider Goois Natuurreservaat

Op de kaart hiernaastis het gebied weergegeven met daarin de deelgebieden waarin de processen plaatsvinden: Naardermeer, Diemerscheg en Oeverlanden Vecht; Oostelijke Vechtplassen en Gooi.

Voortgang Natuurnetwerk Nederland:

NNN begrensd:	10.860 hectare
NNN gerealiseerd:	9.892 hectare
NNN gerealiseerd, waar nog ANLb-afspraken gelden:	7 hectare
NNN-grond nog niet beschikbaar:	629 hectare
NNN-grond beschikbaar, nog niet ingericht:	339 hectare

Huidige Stikstofdepositie:

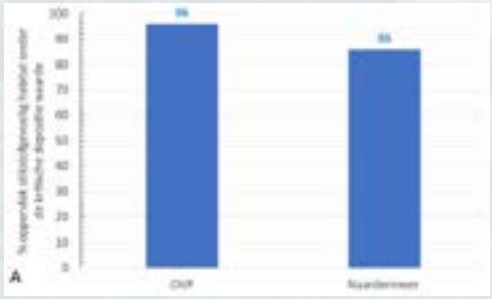

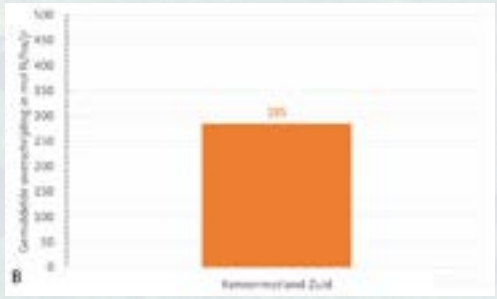

Interpretatie:

In de Natura 2000-gebieden OVP en Naardermeer is een relatief groot deel van de daar voorkomende stikstofgevoelige habitat niet overbelast met stikstofneerslag. In deze gebieden is veel oppervlak aan habitattype en leefgebied dat enigszins stikstofgevoelig is. Het wel overbelaste oppervlakte betreft alle zeer stikstofgevoelige habitattypen (zoals Veenmosrietland). In OVP en Naardermeer is de overbelasting van dat oppervlak met afstand groter dan in elk ander Natura 2000-gebied in de provincie Noord-Holland.

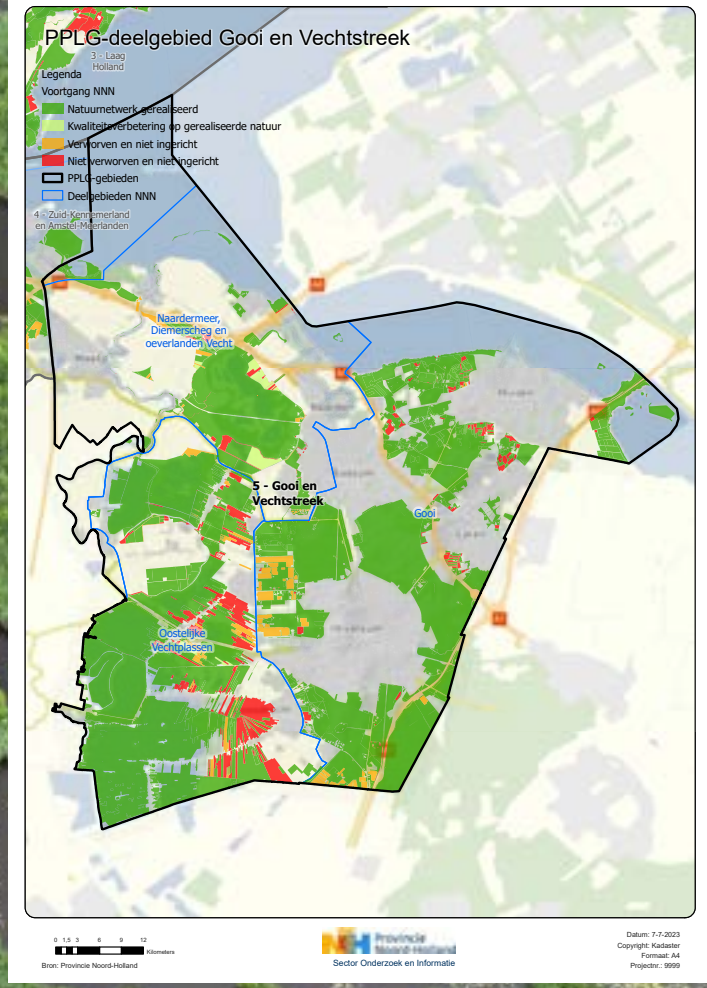

NAARDERMEER, DIEMERSCHEG EN OEVERLANDEN VECHT

Aandachtspunten

- De hydrologische situatie van Laegieskamp is kwetsbaar. Het bestrijden van invasieve exoten (planten die hier oorspronkelijk niet thuishoren zoals de grote waternavel, watercrassula, Japanse duizendknoop) vraagt aandacht.
- De provinciale gronden van de verbinding Naardermeer – BOBM-polder – Gooimeer zijn deels ingericht als natuur, maar worden niet als zodanig beheerd (verpacht). Begrenzen en functioneel inrichten is nodig voor het optimaal functioneren van de verbindingszone. Ook de voormalige golfbaan bij Naarden kan een rol spelen in de verbinding.
- Bij Vecht en oeverlanden zijn nog barrières voor trekkende vissen aanwezig, zowel bovenstrooms in de Vecht als bij het IJmeer.
- Landgoed Nieuw Cruysbergen valt onder het NNN, maar staat onder druk door woningbouw.
- Het Naardermeer wordt gevoed met gedefosfateerd inlaatwater. Dit leidt tot een betere water- en natuurkwaliteit in het Naardermeer.

Projecten

- Een woningbouwproject in de Bloemendalerpolder biedt kansen voor natuurontwikkeling.
- Voor de Waterlandtak-Oost en het aquaduct over de Vecht van de verbindingszone Naardermeer - Markermeer is een inrichtingsplan opgesteld met een aangepast waterregime. Inrichtingsmaatregelen moeten nog plaatsvinden.
- Natuurnetwerk-schil Naardermeer (GV11): de schil van 480 hectare om het Naardermeer met moerasbossen, graslanden, de purperreiger en de otter wordt samen met waterschap AGV en Natuurmonumenten ingericht als ecologische en hydrologische buffer met een hoger waterpeil en natte rietlanden.
- Diemerscheg (in fase van afronding) + Waterlandtak-Oost (GV12).
- Agrarische structuurverbetering (GV13).
- Natuurcompensatie A1-A6-A9 (GV26).
- Rondje Naardermeer (GV32) afgerond.
- Duurzaam beheer Diemerbos (GV64).
- Verbinding Diemerscheg Waterlandtak-west wordt beheerd met waterbuffels. Dit experiment wordt uitgebreid gemonitord (GV70). Zie: Informatieblad Natuurontwikkeling met Waterbuffels.
- Natura 2000-herstelmaatregelen: Natura 2000-beheerplannen - Provincie Noord-Holland.
- Van fase voorontwerp naar fase definitief ontwerp Faunapassage Maxisweg (GV72).
- Van fase voorontwerp naar fase definitief ontwerp Optimaliseren Natuurverbinding A1 (GV73).
- Opzetten gebiedsproces Driehoek-Keverdijk.
- Grondruil Keverdijkse Polder.

Natura 2000-gebied:
Naardermeer;
Natura 2000-beheerplannen - Provincie Noord-Holland

OOSTELIJKE VECHTPLASSEN

Natura 2000-gebied:
Oostelijke Vechtplassen;
Natura 2000-beheerplannen - Provincie Noord-Holland

Aandachtspunten

- Het watersysteem heeft aandacht nodig. Voor een betere waterkwaliteit en het optimaliseren van de hydrologische situatie, waaronder het herstellen van de peildynamiek, het tegengaan van verdroging, de kweldruk (lokaal) herstellen en het inunderen van percelen.
- De invloed van karpers op het ontwikkelen van waterplanten.
- Het extensiveren van de landbouw in het gebied is noodzakelijk voor het uitbreiden van de extensieve graslanden.
- De begrenzingen van het NNN en het Natura 2000-gebied wijken in de Oostelijke Vechtstreek van elkaar af. Hierdoor kunnen stukken natuur niet goed beschermd worden.
- Het flora- en faunabeheer vraag aandacht. Vooral het beheren van de ganzenpopulatie om ganzenvraat en schade aan rietoevers te verminderen. En het terugdringen van exoten als de Amerikaanse rivierkreeft, maar ook exotische waterplanten, zoals cabomba.
- Er zijn herstelmaatregelen nodig om de natuur in het Natura 2000-gebied robuust te maken. Maatregelen voor beheer en inrichting zijn bijvoorbeeld afplaggen, opslag verwijderen en verlande poelen en petgaten uitgraven. Voor landgebruik zijn er bijvoorbeeld maatregelen voor de landbouw nodig om de nutriëntenbelasting te beperken. Ook watersysteemgerichte maatregelen, zoals het afkoppelen of omleiden van waterstromen en het benutten van kwelwater, zijn gewenst. Een concreet voorbeeld hiervan: een bagger- en defosfateringsproject is gestart in de Loosdrechtse Plassen voor het verbeteren van de waterkwaliteit en het saneren van de vuilstort in Kortenhoef Oost.
- In het gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen zijn enkele ecologische verbindingen opgenomen.
- Voor een deel van de NNN-gronden in Weersloot maakt een bewonersvereniging zelf een schetsplan. Dit is in concept gereed.
- Vereniging Ster van Loosdrecht heeft een beheerovereenkomst (landschap, natuur en recreatie). De vereniging heeft in het najaar van 2021 een aanbod gedaan voor de NNN-opgave in het gebied. Momenteel wordt met de vereniging gewerkt aan de uitwerking hiervan, zodat afspraken met grondeigenaren kunnen worden gemaakt.

Projecten

- Realisatie NNN Weersloot, inclusief waterkwaliteitsmaatregelen, ecologische verbindingen, de verplaatsing van een agrarisch bedrijf, recreatieverbindingen, etc.
- Realisatie NNN Ster van Loosdrecht met onder andere waterkwaliteitsmaatregelen, recreatie en het actualiseren van de beheerovereenkomst met de Vereniging Ster van Loosdrecht.
- Realisatie laatste deel NNN Vuntus (circa 12% in dit gebied), met oa waterkwaliteitsmaatregelen, een otterpassage, ruimte voor recreatie en het aanleggen van ecologische verbindingen en afspraken over kwalitatieve verplichtingen met tuineigenaren VONA.
- Realisatie NNN Kortenhoef West en Ankeveen.
- Realisatie NNN Kortenhoef Oost.
- Agrarische structuurverbetering (GV13).
- Verwerving en inrichting Het Hol (GV16).
- Horstermeerpolder (GV19); in 2023 zijn de gesprekken met de bewonersvereniging Horstermeerpolder opgestart om in samenwerking met alle partners te komen tot inrichting van het zuidelijk gedeelte.
- Kievitsbuurten, behoud en herstel legakker landschap.
- Faunapassage bij de N201 (GV34).
- Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen (GV63).
- Faunapassages OVP (GV75).
- Kansen voor de kwabaal (Actieve soortenbescherming).
- Verlandingsreeks Oostelijke Vechtplassen/verbeteren leefgebied moerasvogels (Programma Natuur).
- Waterkwaliteit het Hol (Programma Natuur).
- Hydrologische verkenning overgangszone Gooi (Programma Natuur).
- Bijdrage onderzoek toekomstbestendige heuvelrug Gooi & Vechtstreek.
- Afkoppelen nutriëntrijk water (Programma Natuur).
- Aanleg van vier defosfateringsinstallaties voor waterkwaliteit (Programma Natuur).
- Natura 2000-herstelmaatregelen: Natura 2000-beheerplannen - Provincie Noord-Holland.
- Recreatieve wandel- en fietsroutes.

GOOI

Aandachtspunten

- Ontsnippering 't Gooi (GV53): Ontsnipperingsmaatregelen en faunapassages in de vrijgevallen schootsvelden bij de A1.
- De natuurverbinding ANV4 is onvoldoende uitgewerkt en gerealiseerd.
- De weidevogelgebieden robuuster maken via grensaanpassingen van het NNN.
- De inrichting en het gebruik van het gebied aan te pakken door bijvoorbeeld lokaal waterpeilen te wijzigen, de infiltratie van regenwater te bevorderen, de drinkwaterwinning te optimaliseren en daarmee de grondwaterstand deels te herstellen voor het behoud van vennen en de kwelwaterafhankelijke natuurgebieden op de flanken.
- Het bestrijden van invasieve exoten.
- Naast natuur is er ook een belangrijke recreatieve functie in het bosgebied, bij de landgoederen en bij de oeverzones van de randmeren.
- Verbinden en ontsnipperen van natuurgebieden, bijvoorbeeld tussen het Naardermeer en de buitenplaatsen.

Projecten

- Toelopen natuurbrug Laarderhoogt (GV06).
- Natuurnetwerk Nederland De Kampen (GV24).
- Verbinding Hoorneboeg (GV29).
- Natuurontwikkeling Huydecoopersweg (GV36).
- Voltooiing Groene Schakel (GV48).
- Natuurbrug Westerheide N525 (GV74).
- Bestrijding Japanse Duizendknoop 't Gooi (Programma Natuur).
- Herstel mineralenbalans oude bossen (Programma Natuur).
- Mineralengift heide (Programma Natuur): onderzoek toediening steenmeel voor het opheffen van de negatieve effecten van een decennialange verzuring en vermesting.
- Hydrologische verkenning Gooi: Ontwerpend onderzoek naar werking van het water-bodemsysteem bij toenemende verstedelijking en klimaatverandering in het Gooi (Programma Natuur).
- Opzetten gebiedsproces buitenplaatsen in samenwerking met Natuurmonumenten.
- Onderzoek NNN in Gooise Engen.
- Beheeradvies levendbarende hagedis (Actieve soortenbescherming).

3 FINANCIËLE VERANTWOORDING

3 FINANCIËLE VERANTWOORDING

Dit hoofdstuk bevat de financiële onderbouwing van het Programma Natuurnetwerk. In de paragrafen 3.1 en 3.2 zijn de lasten en de dekking van alle programma's en projecten uit hoofdstuk 2 beschreven voor zover deze ten laste komen van de provinciale middelen. De investeringen in onze groenstructuur staan daarbij centraal.

3.1 Programma's en projecten: lasten

3.1.1 Inleiding

In hoofdstuk 2 zijn alle programma's, processen en projecten benoemd die in de vijf programmagebieden in uitvoering zijn. In deze paragraaf staan de geraamde lasten van deze programma's en projecten per deelgebied op een rij. Dat geldt ook voor de overige lasten van het Programma Natuurnetwerk, voor zover deze worden gefinancierd uit provinciale middelen. Achtereenvolgens komen aan bod:

- de lasten van de programma's en projecten per gebied, inclusief gebiedsoverstijgende projecten (paragraaf 3.1.2)
- de bedragen van de provinciale subsidieregelingen (paragraaf 3.1.3)
- de lasten van de overige processen en projecten (paragraaf 3.1.4)
- het totaaloverzicht van de lasten gepresenteerd (paragraaf 3.1.5)

Daarnaast zijn er nog andere budgetten, die nu of in de nabije toekomst (deels) ingezet worden om het Natuurnetwerk Nederland te ontwikkelen, te beschermen, te versterken, te herstellen en naar een hoger kwaliteitsniveau te brengen. Naast budgetten voor het Natuurnetwerk zelf gaat het hier bijvoorbeeld om budgetten voor het verbeteren van de biodiversiteit, een betere waterkwaliteit en het tegengaan van bodemdaling. De budgetten zijn dus wel allemaal *gelieerd* aan het Natuurnetwerk Nederland, maar zijn daarmee niet automatisch geheel of deels dekkingsbron voor de *realisatie* van het natuurnetwerk. Ze zijn toegelicht in Hoofdstuk 4.

3.1.2 Lasten programma's en projecten per gebied, inclusief gebiedsoverstijgende projecten

Leeswijzer:

- In deze paragraaf zijn alle nu lopende projecten en processen en de daaruit voortvloeiende lasten opgenomen. Het gaat hier alleen om projecten en processen die worden gedekt uit de provinciale middelen van de Reserve Groen, Reserve Groene Uitweg en Reserve Oostelijke Vechtplassen.
- In sommige deelgebieden zijn (nog) geen door de provincie ge(co)gefinancierde en opgestarte projecten. In die gevallen zijn er wel procesgelden om mogelijkheden van projecten te onderzoeken. Overigens betekent dit niet dat in deze gebieden helemaal geen projecten lopen. Er is alleen geen sprake van projecten met (co)financiering uit de hiervoor genoemde 3 reserves. Een overzicht van alle projecten is te vinden in Hoofdstuk 2.
- Voor de hectaren begrensde NNN die nog niet zijn ondergebracht in een project en waar de realisatie en voorbereiding worden gedekt uit de provinciale middelen van de drie reserves, wordt in het overzicht wel de procesgelden benoemd die nodig zijn voor de voorbereiding van het project. De geschatte kosten voor het vervolg zijn opgenomen in paragraaf 3.1.6.
- Enkele van de in Hoofdstuk 2 vermelde projecten zijn niet terug te vinden in de volgende tabellen of er is in de tabellen geen budget geraamd. Dan is één van onderstaande zaken aan de orde:

  - **Het project bevindt zich in de uitvoeringsfase en heeft in eerdere jaren een subsidie ontvangen. De lasten zijn dus in voorgaande jaren genomen.**
  - **Het project bevindt zich in een afrondingsfase. Er zijn geen uitvoeringskosten meer geraamd. De eindafrekening heeft nog niet plaatsgevonden.**
  - **Het project wordt gefinancierd door een externe partij.**

1. Wadden, Kop van Noord-Holland en West-Friesland

Texel

Projectnummer	Projectnaam	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.	Totaal
PG01	Procesgeld Texel	€ 52.455	€ 52.455	€ 52.455	€ 52.455	€ 52.455	€ 52.459	€ -	€ 314.734
NHN30	Waalenburg Fase 2	€ 199.503	€ 42.789	€ 17.195	€ 17.195	€ 17.195	€ 17.195	€ 17.195	€ 328.267
Totaal		**€ 251.958**	**€ 95.244**	**€ 69.650**	**€ 69.650**	**€ 69.650**	**€ 69.654**	**€ 17.195**	**€ 643.001**

Kust Kop Noord-Holland

Projectnummer	Projectnaam	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.	Totaal
PG02	Procesgeld Kust Kop	€ 34.710	€ 34.710	€ 34.710	€ 34.710	€ 34.710	€ -	€ -	€ 173.550
NHN17	Zandpolder, deelgebieden 4 en 5	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal		**€ 34.710**	**€ 34.710**	**€ 34.710**	**€ 34.710**	**€ 34.710**	**€ -**	**€ -**	**€ 173.550**

Wieringen

Projectnummer	Projectnaam	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.	Totaal
PG03	Procesgeld Wieringen	€ 1.000		€ 16.550	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 17.550
NHN34	Polder Waard Nieuwland	€ 139.000	€ 60.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 199.000
Totaal		**€ 140.000**	**€ 60.000**	**€ 16.550**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ 216.550**

Kop van Noord-Holland rest

Projectnummer	Projectnaam	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.	Totaal
PG04	Kop van Noord-Holland rest	€ -	€ 39.000	€ 39.000	€ 27.300	€ -	€ -	€ -	€ 105.300
NHN32	Smuigelpolder inrichting	€ 20.000	€ 10.000	€ 34.400	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 64.400
NHN33	Groene Loper inrichting	€ 35.000	€ 1.028.823	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 1.063.823
KL07	Uitbreiding Geestmerambacht	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal		**€ 55.000**	**€ 1.077.823**	**€ 73.400**	**€ 27.300**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ 1.233.523**

5. West-Friesland

Projectnummer	Projectnaam	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.	Totaal
PG05	Procesgeld West-Friesland	€ -	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.300	€ -	€ -	€ -	€ 300.300
Totaal		**€ -**	**€ 100.000**	**€ 100.000**	**€ 100.300**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ 300.300**

2. Noord-Kennemerland

Harger- en Pettemerpolder

Projectnummer	Projectnaam	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.	Totaal
PG06	Procesgeld Harger- en Pettermerpolde	€ 38.942	€ 38.942	€ 38.942	€ 38.942	€ 38.942	€ -	€ -	€ 194.710
Totaal		**€ 38.942**	**€ 38.942**	**€ 38.942**	**€ 38.942**	**€ 38.942**	**€ -**	**€ -**	**€ 194.710**

Weidse Polders

Projectnummer	Projectnaam	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.	Totaal
PG07	Procesgeld Weidse Polders	€ 83.300	€ 70.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 153.300
Totaal		**€ 83.300**	**€ 70.000**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ 153.300**

Castricum Limmen e.o.

Projectnummer	Projectnaam	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.	Totaal
PG08	Procesgeld Castricum Limmen e.o	€ 47.392	€ 47.392	€ 47.392	€ 47.392	€ 47.741	€ -	€ -	€ 237.309
Totaal		**€ 47.392**	**€ 47.392**	**€ 47.392**	**€ 47.392**	**€ 47.741**	**€ -**	**€ -**	**€ 237.309**

Noord-Kennemerland rest

Projectnummer	Projectnaam	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.	Totaal
PG09	Procesgeld Noord-Kennemerland rest	€ 311.824	€ 60.006	€ 60.006	€ 60.006	€ 60.008	€ -	€ -	€ 551.850
KL41	Noordermaatweg	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
KL33	De Vlotter	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal		**€ 311.824**	**€ 60.006**	**€ 60.006**	**€ 60.006**	**€ 60.008**	**€ -**	**€ -**	**€ 551.850**

3. Laag Holland

Alkmaardermeer en Waterlinie

Projectnummer	Projectnaam	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.	Totaal
PG10	Procesgeld Alkmaardermeer en Waterlinie	€ -	€ 113.100	€ 113.100	€ 113.100	€ -	€ -	€ -	€ 339.300
Totaal		**€ -**	**€ 113.100**	**€ 113.100**	**€ 113.100**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ 339.300**

Eilandspolder

Projectnummer	Projectnaam	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.	Totaal
PG11	Procesgeld Eilandspolder	€ 218.000	€ 112.000	€ 70.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 400.000
Totaal		**€ 218.000**	**€ 112.000**	**€ 70.000**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ 400.000**

Polder Mijzen

Projectnummer	Projectnaam	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.	Totaal
PG12	Procesgeld Polder Mijzen	€ 36.900	€ 83.000	€ 14.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 133.900
Totaal		**€ 36.900**	**€ 83.000**	**€ 14.000**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ 133.900**

Zeevang en IJsselmeerkust

Projectnummer	Projectnaam	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.	Totaal
PG13	Procesgeld Zeevang en IJsselmeerkust	€ 33.000	€ 70.200	€ 70.200	€ 33.300	€ -	€ -	€ -	€ 206.700
Totaal		**€ 33.000**	**€ 70.200**	**€ 70.200**	**€ 33.300**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ 206.700**

Wormer- en Jisperveld, Kalverpolder

Projectnummer	Projectnaam	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.	Totaal
PG14	Procesgeld Wormer -en Jisperveld, Kalverpolder	€ 77.656	€ 82.500	€ 7.030	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 167.186
Totaal		**€ 77.656**	**€ 82.500**	**€ 7.030**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ 167.186**

Polder Westzaan

Projectnummer	Projectnaam	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.	Totaal
PG15	Procesgeld Polder Westzaan	€ 150.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 2.208	€ -	€ -	€ 452.208
LH07	Verbrakking Westzaan	€ 500.000	€ 1.000.000	€ 131.262	€ -	€ 7.000.000	€ -	€ -	€ 8.631.262
Totaal		**€ 650.000**	**€ 1.100.000**	**€ 231.262**	**€ 100.000**	**€7.002.208**	**€ -**	**€ -**	**€ 9.083.470**

Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske (IVOT)

Projectnummer	Projectnaam	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.	Totaal
PG16	Procesgeld Iperveld, Varkens-land, Oostzanerveld en Twiske (IVOT)	€ 200.000	€ 200.000	€ 176.693	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 576.693
LH26	Natuurverbindingen corridor Amsterdam - Hoorn	€ 50.000	€ 200.000	€ 800.000	€ 800.000	€ 150.000	€ -	€ -	€ 2.000.000
Totaal		**€ 250.000**	**€ 400.000**	**€ 976.693**	**€ 800.000**	**€ 150.000**	**€ -**	**€ -**	**€ 2.576.693**

Waterland Oost

Projectnummer	Projectnaam	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.	Totaal
PG17	Procesgeld Waterland Oost	€ 30.000	€ 100.000	€ 96.200	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 226.200
LH27	Peereboom	€ 253.578	€ 1.000.000	€ 423.903	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 1.677.481
LH28	Opperwoud	€ -	€ 2.000.000	€ 1.465.895	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 3.465.895
LH29	De Nes	€ 25.000	€ 1.000.000	€ 528.208	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 1.553.208
Totaal		**€ 308.578**	**€ 4.100.000**	**€ 2.514.206**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ 6.922.784**

4. Zuid-Kennemerland en Amstel-Meerlanden

Zuid-Kennemerland

Projectnummer	Projectnaam	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.	Totaal
PG18	Procesgeld Zuid-Kennemerland	€ 334.640	€ 30.000	€ 34.017	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 398.657
Totaal		**€ 334.640**	**€ 30.000**	**€ 34.017**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ 398.657**

Spaarnwoude

Projectnummer	Projectnaam	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.	Totaal
PG19	Procesgeld Spaarnwoude	€ 48.550	€ 8.550	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 57.100
Totaal		**€ 48.550**	**€ 8.550**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ 57.100**

Haarlemmermeer

Projectnummer	Projectnaam	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.	Totaal
PG20	Procesgeld Haarlemmermeer	€ -	€ 18.200	€ 18.200	€ 18.200	€ -	€ -	€ -	€ 54.600
KL27	Park 21	€ -	€ 7.767.359	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 7.767.359
KL42	Ecoduikers Schipholweg	€ -	€ 591.220	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 591.220
Totaal		**€ -**	**€ 8.376.779**	**€ 18.200**	**€ 18.200**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ 8.413.179**

Zuidoosten van Amsterdam

Projectnummer	Projectnaam	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.	Totaal
PG21	Procesgeld Zuidoosten van Amsterdam	€ -	€ 70.000	€ 70.000	€ 70.000	€ 70.000	€ 49.550	€ -	€ 329.550
GV10	Holendrechterpolder	€ 20.000	€ 55.000	€ 102.016	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 177.016
KL30	Groene As Bovenlanden	€ 765.042	€ -	€ 520.000	€ 562.132	€ -	€ -	€ -	€ 1.847.174
KL32	Groene As door gemeente Aalsmeer	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
AGV66	GU Gaasperplas centraal	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal		**€ 785.042**	**€ 125.000**	**€ 692.016**	**€ 632.132**	**€ 70.000**	**€ 49.550**	**€ -**	**€ 2.353.740**

5. Gooi en Vechtstreek

Naardermeer, Diemerscheg en Oeverlanden Vecht

Projectnummer	Projectnaam	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.	Totaal
AGV64	GU Verduurzaming Beheer Diemerbos	€ 17.925	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 17.925
GV11	Schil Naardermeer	€ 0	€ 2.492.363	€ 858.491	€ 1.101.000				€ 4.451.854
GV12	Diemerscheg en Waterlandtak Oost	€ 548.453							€ 548.453
GV70	Pilot Waterbuffels Waterland-tak-w	€ 109.606	€ 105.271	€ 118.520	€ 10.396	€ -	€ -	€ -	€ 343.794
GV72	Faunapassage Maxisweg	€ 273.798	€ 834.402	€ 2.107.500					€ 3.215.700
GV 73	Faunapassage A1	€ 828.729	€ 721.271						€ 1.550.000
Totaal		**€ 1.778.511**	**€ 4.153.307**	**€ 3.084.511**	**€ 1.111.396**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ 10.127.726**

Oostelijke Vechtplassen

Projectnummer	Projectnaam	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.	Totaal
PG23	Procesgeld Oostelijke Vechtstreek	€ 650.000	€ 144.209	€ 144.210	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 938.419
GV13	Agrarische structuurverbetering	€ 127.507	€ 250.000	€ 221.808	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 599.315
GV16	't Hol	€ 129.598	€ 550.000	€ 1.500.000		€ 1.000.000			€ 3.179.598
GV19	Horstermeerpolder	€ 527.859	€ 1.173.071	€ 1.108.763	€ 9.597				€ 2.819.290
GV63	Oostelijke Vechtplassen	€ 2.312.390	€ 5.199.011	€ 5.199.012	€ 5.054.802	€ 5.054.802	€ -	€ -	€ 22.820.017
GV63	Bagg. 1e fase Loosdr. Pl.	€ 1.083.667	€ 1.081.071	€ 173.927	€ 30.227				€ 2.368.892
GV75	Faunapassages OVP	€ 330.000	€ 330.000	€ 330.000	€ 330.000	€ 330.000			€ 1.650.000
GV76	Maatregelen Moerasvogels Resv.	€ 785.457	€ 812.106	€ 152.170					€ 1.749.733
Totaal		**€ 5.821.478**	**€ 8.744.468**	**€ 8.034.890**	**€ 4.629.626**	**€ 5.589.802**	**€ -**	**€ -**	**€ 32.820.263**

Gooi

Projectnummer	Projectnaam	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.	Totaal
PG24	Procesgeld Gooi	€ 35.000	€ 100.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 26.600	€ -	€ -	€ 561.600
GV24	De Kampen	€ 128.014							€ 128.014
GV48	Voltooiing Groene Schakel	€ 544.818	€ 200.000						€ 744.818
GV53	Ontsnippering 't Gooi	€ 250.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 250.000
GV74	Natuurbrug Westerheide N525	€ 250.000	€ -250.000	€ -	€ -	€ -			€ -
PNH05	Verbinden en ontsnipperen, onderdeel Verbeteren Faunamaatregelen N236 Franse Kampweg	€ 214.500							€ 214.500
Totaal		**€ 1.422.332**	**€ 50.000**	**€ 200.000**	**€ 200.000**	**€ 26.600**	**€ -**	**€ -**	**€ 1.898.932**

Gebiedsoverstijgend

Projectnummer	Projectnaam	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.	Totaal
AGV45	GU Programmacoördinatie Groene Uitweg	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 245.758	305.758
AGV46	GU Programma Groene Uitweg 2023 en verder	€ 5.059.850	€ 1.050.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	6.109.850
Totaal		**€ 5.069.850**	**€ 1.060.000**	**€ 10.000**	**€ 10.000**	**€ 10.000**	**€ 10.000**	**€ 245.758**	**€ 6.415.608**

Totaal Programma's en projecten per gebied

Gebied	Naam	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.	Totaal
1	Texel	€ 251.958	€ 95.244	€ 69.650	€ 69.650	€ 69.650	€ 69.654	€ 17.195	€ 643.001
2	Kust Kop Noord-Holland	€ 34.710	€ 34.710	€ 34.710	€ 34.710	€ 34.710	€ -	€ -	€ 173.550
3	Wieringen	€ 140.000	€ 60.000	€ 16.550	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 216.550
4	Kop van Noord-Holland rest	€ 55.000	€ 1.077.823	€ 73.400	€ 27.300	€ -	€ -	€ -	€ 1.233.523
5	West-Friesland (of is het Westfriesland)	€ -	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.300	€ -	€ -	€ -	€ 300.300
6	Harger- en Pettermerpolder	€ 38.942	€ 38.942	€ 38.942	€ 38.942	€ 38.942	€ -	€ -	€ 194.710
7	Weidse Polders	€ 83.300	€ 70.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 153.300
8	Castricum Limmen	€ 47.392	€ 47.392	€ 47.392	€ 47.392	€ 47.741	€ -	€ -	€ 237.309
9	Noord-Kennemerland	€ 311.824	€ 60.006	€ 60.006	€ 60.006	€ 60.008	€ -	€ -	€ 551.850
10	Alkmaardermeer en Waterlinie	€ -	€ 113.100	€ 113.100	€ 113.100	€ -	€ -	€ -	€ 339.300
11	Eilandspolder	€ 218.000	€ 112.000	€ 70.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 400.000
12	Polder Mijzen	€ 36.900	€ 83.000	€ 14.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 133.900
13	Zeevang en IJsselmeerkust	€ 33.000	€ 70.200	€ 70.200	€ 33.300	€ -	€ -	€ -	€ 206.700
14	Wormer -en Jisperveld, Kalver-polder	€ 77.656	€ 82.500	€ 7.030	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 167.186
15	Polder Westzaan	€ 650.000	€ 1.100.000	€ 231.262	€ 100.000	€ 7.002.208	€ -	€ -	€ 9.083.470
16	Iperveld, Varkensland, Oostza-nerveld en Twiske (IVOT)	€ 250.000	€ 400.000	€ 976.693	€ 800.000	€ 150.000	€ -	€ -	€ 2.576.693
17	Waterland Oost	€ 308.578	€ 4.100.000	€ 2.514.206	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 6.922.784
18	Zuid-Kennemerland	€ 334.640	€ 30.000	€ 34.017	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 398.657
19	Spaarnwoude	€ 48.550	€ 8.550	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 57.100
20	Haarlemmermeer	€ -	€ 8.376.779	€ 18.200	€ 18.200	€ -	€ -	€ -	€ 8.413.179
21	Zuidoosten van Amsterdam	€ 785.042	€ 125.000	€ 692.016	€ 632.132	€ 70.000	€ 49.550	€ -	€ 2.353.740
22	Naardermeer, Diemerscheg en Oeverlanden Vecht	€ 1.778.511	€ 4.153.307	€ 3.084.511	€ 1.111.396	€ -	€ -	€ -	€ 10.127.726
23	Oostelijke Vechtstreek	€ 5.821.478	€ 8.744.468	€ 8.034.890	€ 4.629.626	€ 5.589.802	€ -	€ -	€ 32.820.263
24	Gooi	€ 1.422.332	€ 50.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 26.600	€ -	€ -	€ 1.898.932
	Gebiedsoverstijgend	€ 5.069.850	€ 1.060.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 245.758	€ 6.415.608
Totaal		**€ 17.797.663**	**€ 30.193.021**	**€ 16.510.775**	**€ 8.026.054**	**€ 13.099.661**	**€ 129.204**	**€ 262.953**	**€ 86.019.332**

3.1.3 Bedragen provinciale subsidieregelingen

Op grond van een bepaalde uitvoeringsregeling kan een initiatiefnemer subsidie aanvragen voor een project dat past binnen de criteria van de desbetreffende regeling. Voor alle uitvoeringsregelingen stellen Gedeputeerde Staten jaarlijks een subsidieplafond vast, dat bepaalt tot welk bedrag subsidieaanvragen kunnen worden gehonoreerd. In de volgende tabel worden de per jaar geraamde subsidieplafonds weergegeven.

Projectnummer	Projectnaam	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.	Totaal
PNH08	SKNL Inrichting buiten projecten en Rentelasten + ha functiever-andering buiten projecten	€ 5.929.481	€ 3.839.481	€ 3.449.481	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 13.218.443
PNH10	SKNL kwaliteitsverbetering	€ 1.120.000	€ 2.100.000	€ 900.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 4.120.000
PNH13	UVR Groen:Subsidie Verbetering weidevogelbiotopen	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ -	€ -	€ -	€ 400.000
PNH17	Uitvoeringsregeling subsidie be-drijfsverplaatsing en kavelruil Natuurnetwerk Noord-Holland 2017	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
PNH28	UvR pachtafkoop en aankoop NNN terreinen Noord-Holland	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 3.000.000
Totaal		**€ 8.149.481**	**€ 7.039.481**	**€ 5.449.481**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ 20.7388.443**

3.1.4 Lasten overige processen en projecten

In de volgende tabel zijn de lasten voor de overige (gebiedsoverstijgende) processen en projecten opgenomen. De belangrijkste processen en projecten zijn:

- PNH05: De provincie verzacht op cruciale punten de versnipperende werking van de infrastructuur. Daar waar provinciale wegen of waterwegen natuurgebieden doorsnijden worden voorzieningen getroffen. Daardoor krijgen planten en dieren meer kansen om te overleven en uit te breiden. In het Ontsnipperingsbeeld Noord-Holland zijn prioritaire locaties en typen voorzieningen aangegeven binnen het provinciale wegennetwerk. Dit is een bouwsteen voor het investeringsprogramma Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi). Faunamaatregelen zullen steeds meer met infrastructuurprojecten worden meegenomen. Dit budget is opgenomen voor kansen om werk met werk te maken, kansen in de praktijk te kunnen benutten, de werking van aangelegde voorzieningen via monitoring te kunnen volgen, en onderzoek te doen voor een goed beheer en een betere inrichting van de verbindingen.
- PNH30: In maart 2020 is het Regiebureau Natuurnetwerk Nederland opgericht, dat zorgt voor het tijdig afronden van het Natuurnetwerk Nederland. Het Regiebureau geeft op programmatische wijze sturing aan het realiseren van het natuurnetwerk. Het Regiebureau programmeert de projecten en activiteiten, stuurt op grondverwerving en realisatie, bewaakt de voortgang, start nieuwe projecten op, organiseert de bemensing en komt met interventies om de totstandkoming van het natuurnetwerk te versnellen. De gehele restantopgave wordt ondergebracht in concrete projecten en gebiedsgerichte plannen. De kosten staan per onderdeel vermeld in de tabel hierna.
- PNH31: In de Natura 2000-gebieden voeren de beheerders een programma van natuurherstelmaatregelen uit om de natuurdoelen in deze gebieden te realiseren (zie de toelichting in paragraaf 1.2). De meeste herstelmaatregelen zijn in het verleden gedaan in het kader van het Programma Aanpak Stikstof (PAS). Dit programma bestaat echter niet meer als apart programma. Stikstofmaatregelen zijn samengevoegd met andere herstelmaatregelen in Natura 2000-gebieden. De tweede tranche van het programma van natuurherstelmaatregelen is op 1 januari 2022 van start gegaan en loopt tot en met 2027.
- PNH32: Om onderbesteding in het Programma Natuur te voorkomen is 2 miljoen euro overgeprogrammeerd. Deze kosten komen vooralsnog ten laste van Reserve Groen, maar waarschijnlijk kan deze € 2 miljoen uiteindelijk ten laste van Programma Natuur worden gebracht, omdat de projecten ruim begroot zijn. (zie voor programmering Programma Natuur hfst. 4.2.6).
- PNH33: Voor het realiseren van natuurverbindingen is budget geraamd. Zodra er een project ter realisatie van een natuurverbinding uitvoeringsgereed is, wordt het benodigde budget uit PNH33 gehaald.

Projectnummer	Projectnaam	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.	Totaal
PNH05	Verbinden en ontsnipperen	€ 521.266	€ 230.424	€ 170.000	€ 170.000	€ 148.673	€ -	€ -	€ 1.240.363
PNH26	Buitenpoorten	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000	€ 61.799	€ -	€ -	€ 301.799
PNH30	Restantopgave NNN Ontpachting	€ 393.750	€ 393.750	€ 393.750	€ 393.750	€ 393.750	€ -	€ -	€ 1.968.750
PNH30	Restantopgave NNN SKNL 2022 afwaardering	€ 5.597.000	€ 7.000.000	€ 4.000.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 16.597.000
PNH30	Restantopgave NNN Schadeloosstelling bij zelfrealisatie	€ 437.500	€ 437.500	€ 2.187.500	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 3.062.500
PNH30	Restantopgave NNN Inrichtingskosten	€ 1.000.000	€ 2.000.000	€ 4.000.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 7.000.000
PNH30	Restantopgave NNN Procesgelden	€ 1.000.000	€ 2.000.000	€ 4.000.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 7.000.000
PNH30	Grondaankopen	€ 2.778.000	€ 14.000.000	€ 10.000.000	€ 13.000.000	€ 10.000.000	€ -	€ -	€ 39.778.000
PNH31	Natura 2000-herstelmaatregelen 2022-2027	€ 2.815.403	€ 2.636.000	€ 1.000.000	€ 1.250.000	€ 1.250.000	€ -	€ -	€ 8.951.403
PNH32	Programma Natuur	€ -	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 2.000.000
PNH33	Natuurverbindingen	€ 30.000	€ 750.000	€ 3.000.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 3.780.000
Totaal		**€ 14.632.919**	**€ 30.507.674**	**€ 29.811.250**	**€ 11.873.750**	**€ 1.854.222**	**€ -**	**€ -**	**€ 88.679.815**

3.1.5 Totaaloverzicht lasten

In de volgende tabel is voor de looptijd van dit Programma Natuurnetwerk (2024-2028) een overzicht gegeven van de lasten (inclusief de baten), zoals deze zijn toegelicht in de paragrafen 3.1.2 t/m 3.1.4 (het zwart omrand gedeelte). Daarnaast is in de kolom '2023' op basis van de huidige stand van zaken de bijgestelde kasraming voor 2023 weergegeven.

Naam	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.	Totaal
Programma's en projecten per gebied	€ 17.797.663	€ 30.193.021	€ 16.510.775	€ 8.026.054	€ 13.099.661	€ 129.204	€ 262.953	€ 86.019.332
Provinciale Subsidie-regelingen	€ 8.149.481	€ 7.039.481	€ 5.449.481	€ 100.000	€ -	€ -	€ -	€ 20.738.443
Overige processen en projecten	€ 14.632.919	€ 30.507.674	€ 29.811.250	€ 11.873.750	€ 1.854.222	€ -	€ -	€ 88.679.815
	€ 40.580.063	**€ 67.740.176**	**€ 51.771.506**	**€ 19.999.804**	**€ 14.953.883**	**€ 129.204**	**€ 262.953**	**€ 195.437.590**
		€ 154.594.574						

3.1.6 Nog benodigd budget

Voorgaande jaren hadden we de gehele restantopgave NNN opgenomen in de meerjarenraming van het PNN. Hierdoor was vanaf 2025 een tekort voorzien in de Reserve Groen. Omdat een reserve niet negatief mag staan, en onzeker is geworden wanneer de middelen uit het Transitiefonds PPLG beschikbaar komen, is in het onderhavige PNN 2024 alleen binnen de beschikbare middelen geraamd. Hierbij hebben we een aantal uitgangspunten gehanteerd, te weten:

- We ramen binnen het PNN die bedragen die nodig zijn om de komende jaren voortvarend aan de slag te kunnen en waarvan voldoende hard te maken is dat deze bedragen komende periode ook daadwerkelijk uitgegeven gaan worden;
- Uitvoeringsprojecten dienen doorgang te vinden;
- Voorbereiding van projecten dient zoveel mogelijk door te gaan, zodat we concrete projecten hebben klaar liggen, zodra het geld wel beschikbaar komt en verdere vertraging wordt voorkomen.
- Verwerving van (ruil)gronden, die momenteel en de komende periode (nog) op volledig vrijwillige basis plaatsvindt, dient zoveel mogelijk te worden voortgezet, omdat gronden in de tijd gezien zeer beperkt beschikbaar komen op de markt;
- Alleen datgene dat we al concreet weten wordt geraamd, het restant wordt meegenomen in de prognose van het budget dat we nog nodig denken te hebben om de restantopgave van het NNN af te ronden, zodat hier wel inzicht in is.

Bij de ramingen in het PNN is dus nog geen rekening gehouden met de additionele middelen die de Provincie Noord-Holland vanuit het Transitiefonds in het kader van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) verwacht te ontvangen.

Prognose nog benodigd budget voor realisatie NNN	2024	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.	Totaal
	€ -	€ 645.000	€ 32.181.981	€ 62.369.481	€ 81.099.481	€ 292.747.596	€ 469.043.539

3.2 Programma's en projecten: Dekking

De totaal benodigde dekking van dit Programma Natuurnetwerk is opgenomen in de volgende tabel. De dekking komt uit verschillende reserves, afhankelijk van het doel waarvoor het project wordt gerealiseerd. De dekkingsbronnen zijn de Reserve Groen, de Reserve Groene Uitweg en de Reserve Oostelijke Vechtplassen. Een beschrijving van deze 3 "primaire" dekkingsbronnen is te lezen in Hoofdstuk 4. De regel met de toevoeging 'overhevelingen' betreft investeringsprojecten die via een overheveling ten laste van de desbetreffende reserves worden gebracht, en daarmee niet direct leiden tot rechtstreekse uitgaven uit deze reserve. Het betreft hier voornamelijk grondaankopen ten behoeve van de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland. Het activeren van deze aankopen loopt via de reserve Waardevermindering grondaankopen Groen, die wordt gedekt met middelen die vanuit de Reserve Groen worden overgeheveld.

Reserve	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.	Totaal
Reserve Groen	€ 30.528.689	€ 45.773.328	€ 36.645.035	€ 5.690.178	€ 10.684.081	€ 119.204	€ 17.195	€ 129.457.711
Reserve Groen Overhevelingen	€ 2.778.000	€ 14.000.000	€ 10.000.000	€ 10.000.000	€ -	€ -	€ -	€ 36.778.000
Reserve Groen Baten	€ -1.876.281	€ -669.202	€ -800.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -3.345.483
Reserve Groene Uitweg	€ 6.058.141	€ 2.483.071	€ 1.340.571	€ 19.597	€ 10.000	€ 10.000	€ 245.758	€ 10.167.138
Reserve Groene Uitweg baten	€ -315.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -315.000
Reserve Oostelijke Vechtplassen	€ 4.679.514	€ 7.934.979	€ 5.541.899	€ 5.113.029	€ 5.054.802	€ -	€ -	€ 28.324.223
Reserve Oostelijke Vechtplassen baten	€ -1.273.000	€ -1.782.000	€ -956.000	€ -823.000	€ -795.000	€ -	€ -	€ -5.629.000
Totaal	**€ 40.580.062**	**€ 67.740.176**	**€ 51.771.505**	**€ 19.999.804**	**€ 14.953.883**	**€ 129.204**	**€ 262.953**	**€ 195.437.588**

4 OVERIGE INCIDENTELE MIDDELEN NATUUR EN LANDELIJK GEBIED

4 OVERIGE INCIDENTELE MIDDELEN NATUUR EN LANDELIJK GEBIED

In lijn met het 'Coalitieakkoord 2023-2027 Verbindend vooruit!' waarin een integrale aanpak en een brede blik centraal staan, wordt in dit hoofdstuk een overzicht gepresenteerd van overige incidentele middelen die momenteel beschikbaar zijn ten behoeve van Natuur en Landelijk gebied. Het Regiebureau NNN onderzoekt momenteel of hieruit synergievoordeel kan worden behaald t.a.v. de realisatie van het NNN. Allereerst worden de dekkingsbronnen beschreven die vermeld staan in Hoofdstuk 3, te weten de "primaire" dekkingsbronnen ten behoeve van realisatie van het Natuurnetwerk als Reserve Groen, Reserve Groene Uitweg, en Reserve Oostelijke Vechtplassen. Naast deze dekkingsbronnen zijn er dus nog overige incidentele middelen die nu of later (deels) worden ingezet. Deze budgetten zijn bedoeld om het Natuurnetwerk Nederland te ontwikkelen, te beschermen, te versterken, te herstellen, naar een hoger kwaliteitsniveau te brengen. De budgetten zetten we in voor het natuurnetwerk zelf en bijvoorbeeld voor het verbeteren van de biodiversiteit, een betere waterkwaliteit en het tegengaan van bodemdaling. Ze zijn dus allemaal *gelieerd* aan het Natuurnetwerk Nederland, maar daarmee niet automatisch dekkingsbron voor de *realisatie* van het natuurnetwerk. In paragraaf 4.2 geven we een overzicht van deze budgetten.

4.1 Doelstellingen "primaire" dekkingsbronnen

In dit onderdeel benoemen we de doelstellingen van de dekkingsbronnen van het Programma Natuurnetwerk, zoals deze zijn opgenomen bij de instellingsbesluiten van deze reserves. De inzet van de middelen uit deze dekkingsbronnen is al toegelicht in Hoofdstuk 3.

4.1.1 Reserve Groen

De Reserve Groen heeft als doel:

- het realiseren van het Natuurnetwerk Nederland (NNN), inclusief de daarvoor benodigde natuurverbindingen,
- het uitvoeren van natuurcompensatieprojecten,
- het uitvoeren van Natura2000 Herstelmaatregelen,
- het uitvoeren van maatregelen in het kader van het Programma Stikstofreductie en Natuurverbetering en
- het realiseren van recreatieve verbindingen (vastgesteld door Provinciale Staten bij de Laatste Begrotingswijziging 2022, d.d. 19 december 2022)

De uitvoering wordt geprogrammeerd in het jaarlijks door Provinciale Staten vast te stellen geactualiseerde Programma Natuurnetwerk (PNN), dat per begrotingsjaar 2025 wordt geïntegreerd in het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG). De Reserve groen is niet bedoeld voor het financieren van het beheer van groengebieden.

4.1.2 Reserve Groene Uitweg

De Reserve Groene Uitweg heeft als doel het versterken van de kwaliteit van het landschap ten oosten van Amsterdam op het gebied van vaar-, fiets- en wandelrecreatie, cultuurhistorie, natuur en landbouw (met name verbreding, verduurzaming en behoud van weidelandschap). De Groene Uitweg is de groen/blauwe tegenhanger van de infrastructurele ontwikkeling (A1, A6, A9) en wordt grotendeels uitgevoerd met door het Rijk beschikbaar gestelde middelen. Het bestuurlijk Platform Gooi, Vecht en Diemerscheg is verantwoordelijk voor de aansturing van de tientallen projecten die in het kader van de Groene Uitweg worden uitgevoerd. Meer informatie.

4.1.3 Reserve Oostelijke Vechtplassen

De reserve heeft als doel de toekomstige uitgaven voortvloeiend uit het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen te kunnen dekken. In december 2017 is het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen ondertekend. Hierin participeren naast Provincie Noord-Holland ook andere overheden, ondernemers, watersportverbond, bewoners-verenigingen, recreantenverenigingen en natuur- en milieuorganisaties. Het Gebiedsakkoord geeft invulling aan verschillende beleidsopgaven: Natuur (Natuurnet-werk Nederland), Natura2000, Waterkwaliteitsverbetering (Kaderrichtlijn Water (KRW)), Visie Waterrecreatie en Recreatieve Verbindingen. Meer informatie.

4.1.4 Reserve Waardevermindering Grondaankopen Groen

De reserve heeft als doel het reserveren van middelen voor de verwachte toekomstige afwaardering van aangekochte gronden voor het Beleidsdoel Groen, die ontstaat doordat de gronden een hogere economische waarde hebben wanneer de provincie deze aankoopt, dan wanneer de provincie deze verkoopt tegen de natuurwaarde. Door de instelling van deze reserve worden dit soort verliezen gedekt, zodat de provincie geen onverwachte financiële tegenvallers krijgt in de toekomst.

4.2 Overige dekkingsbronnen Programma Natuurnetwerk

In lijn met het 'Coalitieakkoord 2023-2027 'Verbindend vooruit!'' waarin een integrale aanpak en een brede blik centraal staan, wordt in dit hoofdstuk een overzicht gepresenteerd van overige incidentele middelen die momenteel beschikbaar zijn ten behoeve van Natuur en Landelijk gebied.
Daar waar doelstelling, looptijd totaalbudget en verdeling van de budgetten over de diverse projecten al bekend zijn, is dit vermeld. Enkele (verwachte) budgetten bevinden zich nog in de voorbereidende fase. Hier geldt in alle gevallen dat hierover nog overleg plaatsvindt tussen Rijk en provincies.
De beschrijvingen hieronder betreffen beschrijvingen op hoofdlijnen, omdat over al deze budgetten al besluitvorming heeft plaatsgevonden.

Bij totaalbudget vermelden we het totaalbudget voor de gehele looptijd. Onderin de tabel geven we tevens aan hetgeen nog resteert voor de overige periode van de looptijd. De projecten die binnen deze budgetten zijn beschreven inclusief de verdeling van het budget, zijn gebaseerd op het oorspronkelijke bestedingsplan. Het is mogelijk dat hierin in de loop der jaren als gevolg van recente ontwikkelingen, maar altijd binnen de oorspronkelijke doelstelling, wijzigingen hebben plaatsgevonden.

4.2.1 Reserve Landschap

Reserve Landschap			
Doel			
Investeren in groene ruimte voor rust en ontspanning in onze dichtbevolkte provincie.			
Looptijd			
2019-2023			
Totaalbudget			
€ 10.300.000			
Projecten			
Nummer	**Project**		
1	Herstel Liniedijken	€	2.000.000
2	Landschapsversterking Westeinderscheg	€	2.100.000
3	Landschapsversterking Amstelscheg en Diemerscheg	€	2.100.000
4	Landschapsversterking rond kern Schagen	€	2.000.000
5	Landschapsversterking Noord-Kennemerland	€	1.600.000
6	Buitenpoort Castricum	€	200.000
7	Oer-IJ	€	200.000
8	Communicatie en overig procesgeld	€	100.000
Totaalbudget		**€**	**10.300.000**
Eindstand per 31-12-2022 (nog te besteden 2023). Dit is exclusief de storting in 2023 van € 4 miljoen.		€	2.893.000

4.2.2 Reserve Laag Holland

Reserve Laag Holland			
Doel			
Het dekken van de kosten voor de provinciale doelen binnen het integrale gebiedsprogramma Laag Holland waarin onder provinciale regie en in samenwerking met alle relevante partners wordt gewerkt aan de integrale opgaven voor natuur, landbouw, water, bodemdaling, klimaat, recreatie en landschap en aan de daarbij behorende projecten.			
Looptijd			
2020-2030			
Totaalbudget			
€ 4.166.000	(Bij instelling; daarna is nog € 750.000,- gestort voor proceskosten)		
Projecten			
Nummer	**Project**		
1	Burkmeer	€	203.000
2	Ilperveld	€	348.000
3	Alkmaarder- en Uitgeestermeer	€	1.020.000
4	Waterland-Oost	€	1.233.000
5	Landelijk Noord	€	172.000
6	Wormer- en Jisperveld	€	907.000
7	Aanleveren kennis en inzicht	€	117.000
8	Proceskosten (ecologische visies, beheerchecks, gebiedsplannen, beheer- en inrichtingsplannen, etc.)	€	750.000
9	Subsidies buiten Uitvoeringsregeling (divers)	€	166.000
Totaalbudget		**€**	**4.916.000**
Eindstand per 31-12-2022 (nog te besteden 2023 t/m 2030)		€	4.303.000

4.2.3 Reserve Waterrecreatie

Reserve Waterrecreatie			
Doel			
De reserve heeft als doel de kosten te dekken van een visie op waterrecreatie en via cofinanciering middelen ter beschikking te stellen voor initiatieven die bijdragen aan de bevordering van waterrecreatie, rekening houdend met ruimtelijk beleid. Onderstaand de kosten voortkomend uit het 'Uitvoeringsprogramma Waterrecreatie 2021-2025'. Het restant à € 6.000.000 (zijnde het totaal aan stortingen in de reserve in de jaren 2026-2030) zal, passend binnen de kaders van de 'Visie op waterrecreatie in Noord-Holland 2030', worden ingezet in de periode 2026-2030.			
Looptijd			
2015-2030			
Totaalbudget			
€ 17.448.000			
Projecten			
Nummer	**Project**		
1	Uitvoeringsregelingen Waterrecreatie	€	7.667.000
2	IJsselmeergebied. Procesgeld en investeringsgeld	€	150.000
3	Bijdrage aan samenwerkingsproject 'Varen doe je samen	€	186.000
4	Durfsporten – zonering.	€	180.000
5	Aquapunctuurpunten buiten UVR en meekoppelkansen	€	4.727.000
6	Innovatiebudget	€	1.056.000
7	Proceskosten (communicatie, congressen, inhuur etc.)	€	482.000
8	Bijdrage verbouwing Boerenverdrietsluis ivm recretatie	€	3.000.000
Totaalbudget		**€**	**17.448.000**
Eindstand per 31-12-2022 (nog te besteden 2023 t/m 2030). Dit is exclusief de jaarlijkse stortingen vanaf 2023.		€	3.457.000

4.2.4 Regeling Specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland (L7)

Regeling Specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland (L7)			
Doel			
Het in het kader van het Interbestuurlijk Programma (IBP) 'Naar een Vitaal Platteland' dekken van uitgaven voor het Gebiedsplan Laag Holland.			
Looptijd			
2020-2025			
Totaalbudget			
€ 5.830.000			
Projecten			
Nummer	**Project**		
1	Burkmeer	€	297.000
2	Ilperveld	€	752.000
3	Alkmaarder- en Uitgeestermeer	€	230.000
4	Waterland-Oost	€	
5	Landelijk Noord	€	293.000
6	Wormer en Jisperveld	€	958.000
7	Kennis en inzicht	€	133.000
8	Toerisme en recreatie	€	200.000
Totaalbudget		**€**	**5.830.000**
Eindstand per 31-12-2022 (nog te besteden 2023 t/m 2025)		€	3.905.000

4.2.5 Regeling Specifieke uitkering Regeling provinciale aankoop veehouderijen nabij natuurgebieden 2e tranche

Naar aanleiding van de eerste tranche van deze regeling vindt momenteel overleg plaats tussen het Rijk en de provincies over een tweede tranche.

4.2.6 Regeling Specifieke uitkering Programma Natuur (L16)

Regeling Specifieke uitkering Programma Natuur (L16)			
Doel			
Het dekken van kosten voor natuurherstel met het oog op een duurzame instandhouding van de overbelaste stikstofgevoelige Natura2000-gebieden en leefgebieden van soorten met een overschrijding van de Kritische Depositiewaarde.			
Looptijd			
2021-2023			
Totaalbudget			
€ 41.682.095 (Dit is inclusief BTW)			
Nummer	**Project**		
1	Versnelling binnenduinrand kansen	€	7.900.000
2	Voorverkenning hydro-buffer Zwanenwater	€	100.000
3	Hydrologische verbetering Middenduin Kennemerland	€	200.000
4	Vernatten natuur duinen Texel	€	1.000.000
5	Dynamisch kustbeheer Texel	€	1.000.000
6	Zanderij Castricum (extra kwelnatuur)	€	2.750.000
7	Impuls dynamisering zeereep Castricum	€	600.000
8	Bos/-omvorming inrichting Kennemerduinen/Kraansvlak & Bergen	€	1.450.000
9	Revitalisering bos Leyduin	€	250.000
10	Verwijderen Japanse Duizendknoop in bossen Gooi	€	420.000

Regeling Specifieke uitkering Programma Natuur (L16)			
Nummer	**Project**		
11	Herstel mineralenbalans oude bossen	€	240.000
12	Mineralengift heide	€	740.000
13	Boerderijverplaatsing	€	1.830.000
14	Wormer en Jisperveld (oeverbeschoeiing)	€	1.100.000
15	Verkenningen systeemherstel Laag-Holland	€	1.300.000
16	Habitatherstel Eilandspolder	€	100.000
17	Hydrologische maatregelen Varkensland	€	1.000.000
18	Hydrologische maatregelen IVOT en Westzaan	€	2.000.000
19	Emissieverlaging overgangszone inclusief pilots	€	1.000.000
20	Natuurimpuls Ilperveld en Eilandspolder	€	700.000
21	Bestrijding Japanse duizendknoop & appelbes Wormer- & Jisperveld	€	300.000
22	Broedeilanden sterns versterken op Texel	€	100.000
23	Revitaliseren bossen	€	400.000
24	Spaarnwoude e.a. revitalisering bos en recreatieve zonering	€	550.000
25	Verlandingsreeks Oostelijke Vechtplassen	€	2.900.000
26	Waterkwaliteit het Hol (OVP)	€	2.000.000
27	Hydrologische verkenning Gooi	€	800.000
28	Natuurvriendelijke landbouw rond Vechtplassen	€	440.000
29	Afkoppelen nutriëntenrijk water	€	1.100.000
30	Defosfatering water Vechtplassen	€	7.700.000
31	Uitvoeringsregeling Boscompensatie Noord-Holland 2023	€	1.768.000
32	Overig	€	109.000
Totaalbudget		**€**	**43.847.000**
Eindstand per 31-12-2022 (nog te besteden van 2023 t/m 2025)		€	34.453.616

4.2.7 Bossenstrategie vervolg

Momenteel vindt overleg plaats tussen Rijk en Provincies over middelen voor het behalen van de gestelde ambities van 10% meer bos in 2030. Naar verwachting wordt hier budget voor beschikbaar gesteld vanuit het Nationaal Programma Landelijk Gebied.

4.2.8 Regeling Specifieke uitkering Impuls Veenweiden (Bodemdaling) (L10)

Regeling Specifieke uitkering Impuls Veenweiden (Bodemdaling) (L10)			
Doel			
Het in het kader van het Interbestuurlijk Programma (IBP) 'Veenplan 1e fase' dekken van uitgaven voor het Gebiedsplan Impuls Veenweiden.			
Looptijd			
2020-2025			
Totaalbudget			
€ 18.000.000			
Nummer	**Project**		
	Algemeen/interprovinciaal		
1	Deelname Nationaal Kennisprogramma Bodemdaling (NKB)	€	50.000
2	Deelname Platform Slappe Bodem	€	40.000
	Onderzoek VIP-NL (via Provincie Zuid-Holland)		
3	Spoor 1 Water	€	-
4	Spoor 2 Bodem (bijv. Klei in Veen)	€	350.000
5	Spoor 3 Landgebruik (bijv. natte teelten en veenmos)	€	388.000
6	Spoor 4 Integrale Bedrijfsvoering (bijv. VIC en hoogwaterboerderij)	€	222.000
7	VIP-NL fase 2 (maximale bijdrage Provincie Noord-Holland)	€	340.000
8	Inhuur	€	85.000
	Deelregio Laag Holland		
9	Assendelft	€	1.300.000
10	Waterland/Zeevang	€	1.300.000
11	Aankoop	€	5.000.000
12	Opdrachten	€	80.000
13	Overig Landbouwgebied	€	1.000.000
	Deelregio Groene Hart		
14	Ronde Hoep (aankoop en project)	€	266.000
15	Aankoop	€	2.946.000
16	Keverdijkse polder e.o.	€	950.000
17	Bovenkerkerpolder	€	500.000
	Overig		
18	Inspelen op nieuwe ontwikkelingen	€	3.183.000
Totaalbudget			**18.000.000**
Eindstand per 31-12-2022 (nog te besteden 2023 t/m 2025)			15.377.000

4.2.9 Nationaal Programma Landelijk Gebied

Het Nationaal Programma Provinciaal Gebied (NPLG) bevat een vertaling van internationale doelstellingen voor natuur, water en klimaat. Het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) 'Buitengewoon Noord-Holland' is de Noord-Hollandse invulling van het NPLG. In het PPLG zijn de rijks- en provinciale opgaven voor het landelijk gebied uitgewerkt in vijf gebiedsprogramma's, waarin we de puzzel samen gaan leggen.

Bij de totstandkoming van het PPLG zijn de partners in het landelijk gebied betrokken. Met het PPLG doen we een aanvraag op de middelen uit het zgn. Transitiefonds.

Vooruitlopend op de vaststelling van het definitieve PPLG heeft het Rijk de provincies in 2023 gevraagd alvast concrete aanvragen te doen voor specifieke maatregelen waarmee op korte termijn kan worden gestart. Provincie Noord-Holland heeft in dit kader verschillende projecten ingediend op het vlak van klimaat, emissiereductie van stikstof en methaan, natuurrealisatie, omschakeling agrarische bedrijven, groenblauwe dooradering, natuurherstelmaatregelen, duurzaam water- en bodemgebruik én procesgeld voor gebiedsprocessen. We hebben in het kader van deze koplopersmaatregelen een aanvraag gedaan van in totaal € 80.828.000,-. Wij verwachten in 2024 samen met onze partners te kunnen starten met de uitvoering van de eerste fase van deze maatregelen.

4.2.10 Coalitieakkoord Duurzaam Doorpakken; biodiversiteit

Coalitieakkoord 2019-2023, Masterplan Biodiversiteit			
Doel			
"Versterken van de biodiversiteit in Noord-Holland door met name: 1. Versterken van de kwaliteit in de natuurgebieden. 2. Versterken van de biodiversiteit in het landelijk en agrarische gebied. 3. Versterken van de biodiversiteitn het bebouwd gebied en infranatuur. 4. Versterken van de biodiversiteit en in en rond het water. 5. Beschermen kwetsbare soorten en bestrijden invasieve exoten."			
Looptijd			
2019-2023			
Totaalbudget			
€ 8.000.000			
Projecten			
Nummer	**Project**		
1	Faciliteren Denktank en Experttafels	€	200.000
2	Kennisagenda en Living Labs	€	1.400.000
3	Monitoring en Data	€	400.000
4	Versterken Biodioversiteit in natuurgebieden	€	400.000
5	Versterken Biodioversiteit in landelijke en agrarische gebieden Versterken Biodioversiteit in bebouwde omgeving inclusief	€	1.200.000
6	Infranatuur	€	2.200.000
7	Versterken Biodioversiteit in en om het water	€	400.000
8	Soortenbescherming en bestrijding invasieve exoten	€	1.800.000
Totaalbudget		**€**	**8.000.000**
Eindstand per 31-12-2022 (nog te besteden 2023)		€	4.727.281

4.2.11 Coalitieakkoord Duurzaam Doorpakken; Kaderrichtlijn Water (KRW)

Coalitieakkoord 2019-2023, Kaderrichtlijn Water (KRW)			
Doel			
Samen met de waterschappen werken aan het behalen van de doelen Kaderrichtlijn Water in 2027.			
Looptijd			
2019-2027			
Totaalbudget			
€ 7.000.000			
Projecten			
Nummer	**Project**		
1	Natuurvriendelijke inrichting provinciale vaarwegen	€	1.000.000
2	Meekoppelkansen natuurvriendelijke oevers	€	105.000
3	Vismigratie provinciale sluizen	€	550.000
4	KRW-pilot	€	1.500.000
5	Landbouwportaal	€	1.345.000
6	Cofinanciering integrale KRW-maatregelen waterbeheerders 2022-2027	€	2.500.000
Totaalbudget		**€**	**7.000.000**
Eindstand per 31-12-2022 (nog te besteden 2023 t/m 2027)		€	4.695.564

Fotografie
Loek Buter, Marije de Rooij-Stevenhaagen, Michiel Wijnbergh
en Provincie Noord-Holland

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 17 oktober 2023

Onderwerp: Programma Natuurnetwerk 2024

Kenmerk: 2090421/2125515

Bijlagen:

- Programma Natuurnetwerk 2024

1. Inleiding

Voor u ligt het Programma Natuurnetwerk (PNN) met daarin de verantwoording over de voortgang en programmering van het werk aan het Natuurnetwerk Nederland.

Het PNN biedt een overzicht van de verschillende gebieden, de opgaven in deze gebieden en de voortgang van de uitvoering. De focus ligt op de afronding van het Natuurnetwerk in combinatie met de gebiedsgerichte aanpak stikstof en de natuurherstelmaatregelen, die deels gefinancierd worden via het Programma Natuur. Het programma Groene Uitweg is eveneens opgenomen in het PNN.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

In dit programma beschrijven we welke fysieke projecten we uitvoeren voor herstel en versterking van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en de gebiedsgerichte aanpak stikstof. Belangrijke doelstelling van het PNN is het afmaken van het Natuurnetwerk Nederland. Door realisatie van de restantopgave van het NNN, het aanleggen van natuurverbindingen tussen gebieden en het treffen van ontsnipperingsmaatregelen dragen we bij aan herstel en versterking van de biodiversiteit en onze stikstofopgave. Na vaststelling van het ontwerp van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) wordt de focus van het PNN breder. Opgaven als water, bodem, landbouw en klimaat worden hierbij ook meegenomen.

De startversie van het PPLG zoals deze in juli jl aan het Rijk is gestuurd geeft inzicht in de opgaven waar de provincie voor staat en de wijze waarop de provincie deze wil uitvoeren. Het Rijk verwacht dat het PPLG echter ook een overzicht van concrete maatregelen bevat, die de provincie in het landelijk gebied wil uitvoeren en al uitvoert. Zo'n overzicht is nu al onderdeel

van het PNN. Daar staat een heldere samenvatting van gebiedsprocessen, projecten en geldstromen. Vandaar dat de inzet is om het PNN al in 2024 te integreren in het PPLG. Dat wil zeggen: zorgen dat het PNN onderdeel wordt van het PPLG. In het voorliggende PNN wordt daar al op geanticipeerd door al zoveel mogelijk aan te sluiten op het PPLG en de indeling in de vijf programmagebieden. Het PNN is toegespitst op het bewaken van de voortgang van de te realiseren opgaven in het landelijk gebied, waarbij via kaarten en graphics in één oogopslag de opgave en de voortgang te zien is.

3. Financiering, communicatie en (burger)participatie

Een toelichting op de financiën van het PNN 2024 – zowel de lasten als de dekking – is te vinden in Hoofdstuk 3 van dit programma, waarnaar hier kortheidshalve wordt verwezen. Binnen het groene domein worden investeringsprojecten (zoals verwerving en inrichting van NNN en kwaliteitsimpulsen in bestaande natuurgebieden, zoals de Natura2000-gebieden) voornamelijk gefinancierd uit de Reserve Groen, de Reserve Groene Uitweg en de Reserve Oostelijke Vechtplassen. De uit dit PNN voortkomende onttrekkingen uit de reserves zijn zoveel mogelijk meerjarig geraamd in de concept Begroting 2024.

Voorgaande jaren hadden we de gehele restantopgave NNN opgenomen in de meerjarenraming van het PNN. Door dit onverkort voort te zetten, zou in de Reserve Groen vanaf medio 2025 een tekort worden voorzien, dat oploopt naar ruim 427 miljoen in 2029 ev. Het dreigend tekort heeft overigens niet alleen effect op de realisatie van het NNN, maar ook op de overige opgaven in het landelijk gebied. Immers vaak worden andere opgaven meegenomen bij de realisatie van het NNN en is een NNN-project het vehikel waarop andere opgaven meeliften, zoals waterkwaliteit en kwantiteit en stikstof. Dit voorziene tekort is niet nieuw, al sinds 2015 is in het PNN (en haar voorgangers Programma Groen en Programma Natuurontwikkeling (PNO)) aangegeven dat de middelen ontoereikend zijn om de gehele NNN opgave en alle daarbij komende zaken als natuurverbindingen, te realiseren. Wel zijn in de loop der jaren door voortschrijdend inzicht de ramingen steeds beter geworden en daarmee het tekort (helaas) ook groter, alhoewel dat laatste ook een gevolg is van kostenstijgingen, een beter inzicht in risico's en meer deskundigheid t.a.v. kostenramingen. Voor de dekking van het voorziene tekort zijn we steeds uitgegaan van de middelen uit het Transitiefonds. Uitsluitsel over het Transitiefonds laat oa door de val van het kabinet langer op zich wachten dan voorzien en ook de hoogte van het bedrag waarop de provincie Noord-Holland aanspraak kan maken is nog niet zeker.

Omdat een reserve niet negatief mag staan, is in de meerjarenraming van de concept Begroting 2024 daarom vanaf 2025 zoveel mogelijk binnen de Reserve Groen beschikbare budget geraamd. Hierbij hebben we een aantal uitgangspunten gehanteerd, te weten:

- We ramen binnen het PNN die bedragen die nodig zijn om de komende jaren voortvarend aan de slag te kunnen en waarvan voldoende hard te maken is dat deze bedragen komende periode ook daadwerkelijk uitgegeven gaan worden;
- Uitvoeringsprojecten laten we zoveel mogelijk doorgaan en krijgen prioriteit;
- Voorbereiding van projecten dient zoveel mogelijk door te gaan, zodat we concrete projecten hebben klaar liggen, zodra het geld wel beschikbaar komt en verdere vertraging wordt voorkomen.
- Verwerving van (ruil)gronden, die momenteel en de komende periode (nog) op volledig vrijwillige basis plaatsvindt, laten we zoveel mogelijk doorgaan, omdat gronden in de tijd gezien zeer beperkt beschikbaar komen op de markt;
- Alleen datgene dat we al concreet weten wordt geraamd, het restant wordt meegenomen in de prognose van het budget dat we nog nodig denken te hebben om de restantopgave van het NNN af te ronden, zodat hier wel inzicht in is;

Bij de ramingen in het PNN is nog geen rekening gehouden met de additionele middelen die de Provincie Noord-Holland vanuit het Transitiefonds in het kader van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) verwacht te ontvangen. Het Rijk geeft aan dat er voor Noord-Holland een indicatief bedrag van € 800 miljoen uit het transitiefonds te verwachten is. Over het

Transitiefonds zal naar verwachting pas duidelijkheid komen nadat een nieuw kabinet is geformeerd. Vooruitlopend op de vaststelling van het definitieve PPLG heeft het Rijk de provincies in 2023 gevraagd alvast een aanvraag te doen voor concrete maatregelen waarmee op korte termijn kan worden gestart. Provincie Noord-Holland heeft in dit kader verschillende projecten voorgedragen op het vlak van klimaat, emissiereductie van stikstof en methaan, natuurrealisatie, omschakeling agrarische bedrijven, groenblauwe dooradering, natuurherstelmaatregelen, duurzaam water- en bodemgebruik én procesgeld voor gebiedsprocessen. We hebben in dit kader voor deze koplopers maatregelen een aanvraag gedaan van in totaal € 80.828.000,-, waarvan € 9,8 miljoen betrekking heeft op projecten uit het PNN. Begin 2024 zal duidelijk worden of dit budget daadwerkelijk door het Rijk wordt vrijgemaakt. Vervolgens zal het beoordelingstraject volgen en het budget – bij positieve beoordeling in de loop van 2024 beschikbaar worden gesteld. Indien projecten worden afgewezen uit de koplopers maatregelen of er mag worden geschoven met projecten binnen de € 80 mln., kan overwogen worden om zoveel mogelijk uitvoering gerede natuurherstelprojecten uit het PNN 2024 voor te dragen.

Daarnaast is er tijdens de Coalitieonderhandelingen 2023-2027 een extra bedrag van € 35 miljoen incidenteel vrijgemaakt ten behoeve van het PPLG, waarvan een deel ingezet zou kunnen worden ter realisatie van het NNN. Wij zullen uw Staten een voorstel voorleggen voor de inzet van deze middelen i.r.t. de doelstellingen van het PPLG. Waarbij het van belang is om te voorkomen dat uitvoeringsprojecten stil komen te liggen, daarnaast is van belang dat de voorbereiding doorgaat, zodat we concrete projecten hebben klaar liggen, zodra er aanvullende middelen beschikbaar komen en verdere vertraging kan worden voorkomen.

De Reserve Groen wordt jaarlijks gevuld met middelen uit het provinciefonds en met middelen die worden gegenereerd met de verkoop van provinciale gronden die destijds bij de decentralisatie van het natuurbeleid als onderdeel van het Natuurakkoord door het Rijk aan de provincie is overgedragen . Daarnaast worden incidenteel stortingen gedaan, zoals bijvoorbeeld is gebeurd op basis van het Coalitieakkoord 2019-2023. Naast onze eigen reserves zijn er in het recente verleden ook geoormerkte Rijksbudgetten beschikbaar gekomen die deels ten goede zullen komen aan het NNN, bijvoorbeeld voor het Programma Natuur (zie voor een volledig overzicht hoofdstuk 4, paragraaf 4.2.6 van het PNN). Waar mogelijk en aan de orde, zullen deze worden gekoppeld aan projecten en/of de restantopgave. Bovendien vindt momenteel overleg plaats tussen Rijk en provincies ten aanzien van een tweede tranche Programma Natuurherstel, waarbij vanaf 2024 in nieuwe rijksmiddelen zijn voorzien. Zodra hierover duidelijkheid is, zullen we uw Staten hierover informeren.

Mocht er geen Rijksbijdrage voor het NNN beschikbaar komen, dan is de huidige inschatting dat we met de beschikbare middelen en nog te ontvangen middelen in de periode 2023-2027 nog voldoende middelen hebben om aan het NNN te werken. Dit hangt echter ook sterk af van de snelheid van de gebiedsprocessen en dan met name de grondverwerving.

In het Natuurbeheerplan 2024, dat we 17 oktober j.l. hebben vastgesteld, wordt vanaf 2025 ook een financieel tekort voorzien. Deze tekorten zijn bestuurlijk onderwerp van gesprek richting rijk en zullen nader worden beschouwd bij de integrale afwegingen in de Kaderbrief 2025 (zie GSbrief aan Provinciale Staten over Natuurbeheerplan 2024, kenmerk 2112581/2112591).

De stand van de Reserve Groen wordt nauwkeurig gemonitord en deze wordt jaarlijks verwerkt in de Jaarstukken en het PNN, dan wel haar opvolger. Uw Staten zullen hierover jaarlijks bij de Jaarstukken en de opvolger van het PNN worden geïnformeerd en ter vaststelling voorgelegd krijgen. Om te voorkomen dat er verplichtingen worden aangegaan, waarvoor met name de Reserve Groen niet toereikend is én te voorkomen dat voor activiteiten die zich reeds in de uitvoeringsfase bevinden in de jaren na 2023 onvoldoende dekking is, zullen we in de Uitvoeringsprogramma's voor het PPLG de structurerende keuzes nader uitwerken en gaan prioriteren in de Startversie PPLG genoemde opgaven.

4. Proces en procedure

Na besluitvorming door uw Staten zal het Programma Natuurnetwerk 2024 aan al onze partners in Noord-Holland worden gestuurd. Tevens zal het PNN worden gepubliceerd en via de provinciale website beschikbaar worden gesteld.

Het PNN heeft voor derden geen directe juridische gevolgen. Tegen de vaststelling van het PNN kan dan ook geen bezwaar/beroep worden aangetekend.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 63-2023

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 17 oktober 2023;

Besluiten:

1. Het Programma Natuurnetwerk 2024 vast te stellen

Haarlem,11 december 2023

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Tbv Statenvergadering d.d	**11-12-2023**
Commissie Landelijk Gebied	
Datum commissievergadering	**20 en 23-11-2023**

Onderwerp: Programma Natuurwerk 2024

Uw contactpersoon
C.J. Borst
AD/STG

Doorkiesnummer +31235143032
commissielandelijkgebied@noord-holland.nl

1 december 2023

Advies commissie Landelijk Gebied:
de voordracht Programma Natuurwerk 2024 als bespreekstuk door te geleiden naar PS van 11 december 2023.

Uittreksel van het concept-verslag Landelijk Gebied 20 en 23 november 2023:

7. A-agenda Natuur, Landschap, Water en Bodem

7. a Natuur: Programma Natuurwerk 2024
Het programma Natuurnetwerk (PNN) wordt met de komst van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) uitgebreid met opgaven op het gebied van water, bodem en klimaat. Het programma sluit aan bij de gebiedsgerichte werkwijze die vanaf 2020 is ingezet en steeds meer vorm krijgt in de verschillende gebieden. Het PNN en haar opvolger wordt jaarlijks geactualiseerd en ter besluitvorming aan Provinciale Staten voorgelegd. Het voorstel voor behandeling is adviseren aan PS over de Statenvoordracht Programma Natuurwerk 2024. De voordracht zal geagendeerd worden voor de PS vergadering van 11 december 2023.

Eerste termijn commissie
De heer **Dijksen** (SP) begrijpt niet dat GS aandachtspunten en projecten die gaan over recreatie en water nu al in het PNN zet. Hij betoogt dat het PNN hier niet over gaat.
Hoewel hij snapt dat GS het PNN in het PPLG wil verwerven, maar dat is geen reden om de genoemde punten alvast in het PNN op te nemen terwijl het PPLG nog niet is vastgesteld. Ook vraagt hij zich af of geld dat bestemd is voor de natuur op deze wijze naar recreatiedoelen gaat.

Mevrouw **Jansen** (D66) heeft een aantal vragen en zorgen.
1. In hoeverre gaat de toevoeging van landbouw drukken op het budget voor programmering van het natuurnetwerk.
2. Als er tot 2027 geen probleem is, wat betekent dat dan voor de periode tot 2029 waarin de inrichting van het NNN nog gerealiseerd moet worden?
3. Er is een extra bedrag van 35 miljoen vrijgemaakt ten behoeve van het PPLG, waarvan een deel zou kunnen worden ingezet voor NNN. Wordt nu daadwerkelijk een deel ingezet voor NNN en zo ja: hoeveel is dat dan?

De heer **Vendrig** (BBB) heeft een punt van orde en vraagt of er een lid van GS aanwezig is in de vergaderzaal.

De **voorzitter** antwoordt dat er een lid aanwezig is.

De heer **Stulemeijer** (50PLUS) zegt dat de focus van het PNN ligt op de afronding van het natuurnetwerk in combinatie met de gebiedsgerichte aanpak stikstof en natuurmaatregelen die deels gefinancierd worden via het programma natuur. Het programma Groene Uitweg is eveneens opgenomen in het PNN. Voor de dekking van het voorziene tekort is uitgegaan van de middelen uit het transitiefonds. Door de val van het kabinet is er onduidelijkheid over dit fonds. Hierdoor is de hoogte van het bedrag waar de provincie aanspraak op kan maken, nog niet zeker. Omdat de reserve niet negatief mag staan is er vanaf 2025 zoveel mogelijk binnen het budget van de reserve groen geraamd.
De heer **Stulemeijer** (50PLUS) maakt enkele kritische opmerkingen over de verwerving van gronden, uitvoeringsprojecten en de financiering en vraagt zich uiteindelijk af hoe 50PLUS accoord kan gaan met de voordracht.

Statenlid **Haas** (PvdD) maakt zich zorgen over de voortgang van het PNN en vraagt hoe GS de nog resterende 3000 ha gaat verwerven binnen de komende jaren. Het statenlid wil ook weten of het realisatieplan 2020 daar nog adequaat voor is ingericht. Het statenlid ziet dat er gebieden zijn waarvan het percentage stikstofgevoelige habitat onder de kdw ligt, maar daar zijn geen maatregelen aan gekoppeld. Daarom wil het statenlid weten hoe dat wel inzichtelijk wordt gemaakt.

Mevrouw **Gordijn** (JA21) deelt de financiële zorgen van 50PLUS en beveelt aan om eerst de huidige natuur op een goede wijze te beheren en nog meer te doen indien er extra geld wordt verkregen.
Ten aanzien van de uitruilgronden had zij eerder de zorg uitgesproken over het dwingen van telers om ten behoeve van de realisatie van het natuurnetwerk, zich te verplaatsen naar landbouwgronden die minder geschikt zijn voor hun teelt. De zorgen bestaan nog steeds na lezing van het programma natuurnetwerk waarin grondonteigening niet wordt uitgesloten. Zij zegt dat JA21 vindt dat onteigening vrijwillig mag plaatsvinden maar nooit via dwang.
Over het budget van 41 miljoen voor het dekken van de kosten voor duurzame instandhouding van stikstofgevoelige Natura2000-gebieden, vraagt zij om eerst te kijken naar de werkelijke stand van de natuur alvorens allerlei modellen te gaan berekenen en daarop te acteren.
Verwijzend naar de kap van 13000 bomen in Egmond aan Zee vraagt zij om informatie over de Bossenstrategie en aanplantlocaties. Tot slot wil zij weten of er concrete plannen zijn om de 1.8 miljoen voor de invasieve soorten te besteden.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) bestempelt de voorliggende voordracht als bemoeizucht met de natuur en spreekt van tekentafelnatuur. Hij hekelt het beleid rond klimaat en het gebruik van RIVM-modellen.
Middels een uitgebreide berekening concludeert hij dat de totale ammoniakuitstoot van de agrarische sector in de provincie uitkomt op ‘een gedeelte van bijna niets, gedeeld door bijna 100000’.
Hij benadrukt dat zijn berekening slechts de getalsmatige kant van de ammoniak betreft. De natuurkundige kant daarvan licht hij een volgende keer graag toe. Hij eindigt met de oproep: ‘laat de natuur en de boeren met rust!’.

De heer **Vendrig** (BBB) refereert aan de rekensessie van de heer **Van Tiggelen** (PVV) en hoopt dat zijn bijdrage nog hout gaat snijden.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) vraagt aan de heer **Vendrig** (BBB) of zijn berekening niet klopt.

De heer **Vendrig** (BBB) antwoordt dat zijn bijdrage wellicht in het niet valt bij die van de heer **Van Tiggelen** (PVV). Hij zegt dat BBB het opgaan van het NNN in het PPLG onderschrijft. In de aandachtspunten die per deelgebied worden weergegeven, mist BBB de koppeling met de landbouw. Daardoor is in veel gebieden niet duidelijk dat agrarische ondernemers hun bedrijfsvoering moeten aanpassen en op welke wijze. Ook is onduidelijk wat bedoeld wordt met de opmerking dat het agrarisch natuurbeheer aandacht behoeft. De heer **Vendrig** (BBB) bespeurt een verschuiving in het denken over stikstof en vraagt in hoeverre de provincie zich middels dit PNN vastlegt op projecten die gebaseerd zijn regelgeving die straks mogelijk niet meer geldt.

De heer **Dessing** (FvD) vraagt of BBB zich kan scharen achter het beleid van gedwongen onteigening.

De heer **Vendrig** (BBB) verwijst naar afspraken in het coalitie-accoord en zegt dat zijn bijdrage niet sloeg op stikstof. Daarnaast beschouwt hij onteigening als een middel dat pas in het uiterste geval ingezet wordt.

De heer **Dessing** (FvD) concludeert dat de heer **Vendrig** (BBB), gedwongen onteigening niet uitsluit.

Mevrouw **Gordijn** (JA21) wil weten of BBB vindt dat stikstofdepositie een negatief effect heeft op de te behalen natuurdoelen in het PNN. .

De heer **Vendrig** (BBB) zegt dat BBB zich moet houden aan de wetgeving en deze is aan het veranderen.

Mevrouw **Gordijn** (JA21) vraagt nogmaals of BBB over zal gaan tot gedwongen onteigening op basis van stikstofdepositie.

De heer **Vendrig** (BBB) antwoordt dat er niet onteigend kan worden op basis van stikstof. Daarnaast wordt de staat van instandhouding gemonitord en daarin speelt niet alleen stikstofdepositie een rol.

Mevrouw **Gordijn** (JA21) verwijst naar de voordracht. Daarin leest zij dat onteigening op basis van stikstofdepositie mogelijk is en vraagt of de BBB dit steunt.

De heer **Vendrig** (BBB) antwoordt dat de BBB hier niet achter staat. Voor wat betreft de staat van de natuur gaat BBB uit van de staat van instandhouding en niet van de depositie.
Hij gaat in op de financiële paragraaf en kijkt uit naar de beantwoording van schriftelijke vragen die gesteld zijn over de dekking van de provinciale subsidieregeling na 2025.
Hij wist op de onzekerheid over de Rijksbijdrage voor realisatie van het NNN. Hij voorziet een zorgelijk scenario waarin gestarte projecten, ten gevolge hiervan, stilvallen of niet afgemaakt worden. Hij vraagt zich af of als alternatief hiervoor begonnen wordt met ‘no regret projecten’. Graag hoort hij een reflectie van GS hierop. Tot slot verwijst hij naar een passage waarin staat dat de natuur ‘onder druk staat’. Dit beschouwt hij als een subjectief oordeel en roept op tot objectief taalgebruik in de voordrachten.

Mevrouw **Bakker** (VVD) sluit zich aan bij de bijdrage van de BBB en is blij met de voortvarende afhandeling van het NNN. Het opgaan van NNN in PPLG heeft de zegen van de VVD. Dit geldt ook voor de start van zorgvuldige gebiedsprocessen. Zij maakt zich zorgen over de financiering van de 800 miljoen en roept op om bij het kiezen van projecten rekening te houden met mogelijk stilvallende financiering van het Rijk.

De heer **Dessing** (FvD) vraagt wat bedoeld wordt met de uitdrukking dat de natuur onder druk staat. Hij zegt dat het stikstofprobleem alleen bestaat in de modelmatige werkelijkheid van het RIVM. Stikstof is namelijk een

gecreëerd probleem.
Hij gaat in op de financiële consequenties en zegt dat de 8,6 miljoen euro voor de verbrakking Westzaan totale waanzin is, indien die bedoeld is om CO2-uitstoot terug te dringen.
De heer **Dessing** (FvD) roept op om de plannen voor Park21 in Haarlemmermeer niet uit te voeren. Hiervoor moeten behoorlijk wat boeren onteigend worden, terwijl een meerderheid van de bevolking van Noord-Holland zich hiertegen uitspreekt. Daarnaast is de reductie van stikstofuitstoot het achterliggende doel van dit plan. Hier plaatst hij grote vraagtekens bij.
Van de gedeputeerde wil hij weten of de cijfers over stikstofneerslag in de Natura2000-gebieden ontleend zijn aan het aeriusmodel of gebaseerd op observaties op de grond. In het laatste geval ontvangt hij graag de cijfers en in het eerste geval verwijst hij naar de commissie Hordijk die het model als onbetrouwbaar heeft gebrandmerkt. Bovendien is de depositiewaarde in dit model minstens duizend keer hoger dan in vergelijkbare gebieden in Europa.
De rekenexercitie van de PVV wordt door de heer **Dessing** (FvD) teruggebracht tot de conclusie dat één konijnenkeutel per m2 de KDW overschrijdt.
Hij vraagt om het aeriusmodel los te laten in plaats van de modelwerkelijkheid op te leggen aan de natuur en en de leefomgeving van boeren en burgers.
Ten aanzien van de uitkoop, vraagt de heer **Dessing** (FvD) hoeveel geld er is gereserveerd voor het uitkopen van de boeren. Eerder verklaarde hij zich een tegenstander van het gedwongen uitkopen van agrariërs.
Alles overziend besluit de heer **Dessing** (FvD) met de mededeling niet integraal te kunnen instemmen met de voordracht. Het FvD is wel voor goed natuurbeheer maar dan wel op basis van gezond verstand.

Mevrouw **Hoogendoorn** (ChristenUnie) stelt een aantal vragen:
1. Kan de provincie een rol spelen bij de inzet van de voormalige golfbaan als verbindingszone tussen het Naardermeer en het Gooimeer?
2. Is er een mogelijkheid om iets te doen aan het rondje Naardermeer? Bij natte weersomstandigheden is deze slecht begaanbaar.
3. Is het mogelijk om de verkenning naar de rol van de paardenhouderij bij de Binnenduinrand te versnellen, teneinde duidelijkheid te geven aan de betrokken partijen?
4. Het staat vast dat de begrote 7,7 miljoen voor Park21 in de Haarlemmermeer niet volledig tot besteding komt. Hoelang mag geld op de plank blijven liggen en is het niet beter om dit te 'verspreiden'?
5. Hoe kijkt de gedeputeerde aan tegen het feit dat een deel van Park21 wordt ontwikkeld tot evenemententerrein terwijl het park bedoeld was als recreatiegebied voor de vele inwoners van de Haarlemmermeer?
6. Is er een mogelijkheid om de gemeente Haarlemmermeer te prikkelen om in actie te komen, gegeven de situatie dat het plan voor Park21 niet van de grond komt en er geld op de plank blijft liggen?

Met het oog op de integrale aanpak van toekomstbestendig natuur- en klimaatbeheer, staat mevrouw **Schneemann** (Volt) achter het samenvoegen van NNN en PPLG. Ze vraagt om duidelijkere grafieken waarin de stikstofdepositie wordt weergegeven.
Zij pleit voor een actieplan waarin duidelijk wordt welke doelen op het gebied van waterkwaliteit niet gehaald zijn en hoe die wél gehaald gaan worden.
Voorts pleit zij voor een plan ter voorkoming van verdere afname van de waterkwaliteit en verwijst daarbij naar de uitdagingen in de ruimtelijke ordening en de landbouwtransitie.
Van de gedeputeerde wil zij weten wanneer er plannen gemaakt gaan worden voor de transitie naar kringlooplandbouw. Daardoor ontstaat duidelijkheid voor de agrariërs en wordt voorkomen dat ze in een later stadium verrast worden door strengere maatregelen vanwege de impact van hun handelen op de waterkwaliteit.
In het verlengde hiervan pleit mevrouw **Schneemann** (Volt) voor het gebruik van de watertoets om de invloed van een project op de waterkwaliteit in beeld te brengen.

Hieruit voortvloeiend vraagt stelt zij drie vragen:
1. Is GS bereid om de kdw-doelen te koppelen aan de landbouwtransitie?
2. Vindt GS het ook zorgelijk dat de kdw-doelen nog ver weg zijn terwijl de deadline nadert?
3. Is GS bereid om een actieplan voor het behalen van de KDW-doelen te maken?
Tot slot vraagt zij of GS van plan is om de grond bij het Noord-Kennemerland pfas-vrij te maken.

Statenlid **Van Wijnen** (GL) geeft goedkeuring aan het samenvoegen van NNN en PPLG. Evenals andere fracties heeft het statenlid ook zorgen over de financiering en sluit zich aan bij eerdere vragen daarover. Het statenlid constateert dat er regelmatig geen match is tussen gesignaleerde aandachtspunten en daaraan gekoppelde projecten en processen. Als voorbeeld benoemt het statenlid de situatie in de Harger- en Pettemerpolder. Van GS wil het statenlid weten hoe de mismatch precies in elkaar zit.
Ten slotte vraagt het statenlid om een toelichting op de constatering in de voordracht dat er verbindingen tussen gebieden noodzakelijk zijn, zonder vermelding van de wijze waarop die tot stand moeten komen.

De heer **Stam** (PvdA) vindt het goed om het NNN te koppelen aan PPLG. Dat bevordert het maken van integrale afwegingen. Hij kijkt uit naar de discussies in het kader van het PPLG en is benieuwd naar hoe de nieuwe Tweede Kamer aankijkt tegen de Rijksbijdragen en stikstof.
Reagerend op enkele eerdere bijdragen zegt hij op basis van zijn eigen waarnemingen dat er wel degelijk een probleem is met de natuur.

Mevrouw **Koning** (CDA) start met de mededeling dat het CDA focust op de afronding van NNN. Over de verwerving van gronden heeft het CDA een andere visie dan GS. Als voorbeeld noemt zij de 300 hectare extra NNN in de Binnenduinrand, waar het CDA geen voorstander van is. Zij stelt de opmerking dat GS zonder externe bronnen tot 2027 voldoende geld heeft om aan het NNN te werken, ter discussie en vraagt of hier soms het beheer buiten beschouwing is gelaten.
Het CDA vindt dat er alleen extra NNN mag worden toegevoegd als er voldoende geld is voor langjarig beheer en verneemt graag hoe GS dat gaat borgen.
Met betrekking tot het transitiefonds ging zij ervan uit dat dit bedoeld is voor transitie van de landbouw en voor stikstofreductie. Daarom vraagt zij of het geld uit dit fonds onbeperkt inzetbaar is voor het NNN en welk percentage wél hiervoor besteed mag worden.
Ook vraagt zij om toezending van het Natuurplan 2024, inclusief de ingediende zienswijzen, vóór de aanstaande PS vergadering.
Aangezien de kaders van het hulpplanproces PPLG nog niet bekend zijn en het ministerie aangeeft dat er een ander instrument komt voor de kdw's, vraagt zij hoe GS hiermee omgaat in het licht van het PPLG.
Mevrouw **Koning** (CDA) sluit af met de verwachting dat er amendementen ingediend gaan worden indien partijen als BBB en anderen de boskap in de Schoorlse duinen en de onteigening vanwege stikstof niet willen.

De **voorzitter** zegt dat de vergadering tot maximaal 17.45 uur kan duren en stelt voor om na de reactie van GS te bepalen hoe de vergadering af te ronden.

Eerste termijn GS
Gedeputeerde **Kocken** zegt dat dit PNN opgelijnd is op te gaan in het PPLG, vanuit de gedachte dat natuur, landbouw, klimaat en water in samenhang beschouwd moeten worden. Dit betekent pertinent niet dat natuurgeld niet aan natuur zal worden besteed. Zij wijst er bovendien op dat maatregelen uit het natuurbeleid, ten goede kunnen komen van recreatie.
Over het incidentele geld voor PPLG zegt zij dat nu bekeken wordt hoe dat het beste besteed kan worden. Daarbij verandert het perspectief door het stranden van het Landbouwaccoord en de val van het kabinet. In het algemeen geldt voor de provincie dat bij het maken van plannen, gekeken wordt naar de realiteit van dat

moment. Zij onderkent het risico dat wetgeving verandert tijdens de uitvoering van plannen, maar dit risico heeft altijd al bestaan.

De heer **Vendrig** (BBB) vraagt of deze werkwijze ook geldt bij bedrijfsverplaatsingen.

Gedeputeerde **Kocken** antwoordt dat de koers gewijzigd kan worden, zolang een proces loopt. Daarnaast wijst zij erop dat onteigening helemaal geen doel op zich is.
Over het begrip vrijwillige onteigening zegt zij dat het inhoudt dat er met iemand een afspraak is gemaakt dat die stopt met zijn/haar bedrijf.

De heer **Stam** (PvdA) vraagt of de PPLG-plannen beoordeeld zullen worden op basis van de geldende wetgeving en mogelijkheden van het desbetreffende moment.

Gedeputeerde **Kocken** antwoordt dat de koers elk jaar gewijzigd kan worden bij de vaststelling. Daarnaast doet GS aanpassingen op basis van de wijzigende realiteit.

De heer **Stam** (PvdA) zegt dat dit niet zijn vraag was.

De heer **Vendrig** (BBB) zegt op zoek te zijn naar de toezegging dat een voorgenomen verplaatsing van een bedrijf stopgezet wordt indien er een wijziging optreedt in de regelgeving op basis waarvan de verplaatsing werd afgedwongen.

Gedeputeerde **Kocken** antwoordt dat verplaatsingen niet per se op basis van regelgeving hoeven plaats te vinden. Ook de constatering dat ‘dingen ongelukkig dicht op elkaar zitten’ kan aanleiding zijn voor verplaatsing. Reagerend op de opmerkingen over een modelmatige werkelijkheid zegt zij dat het afschaffen van een model niet inhoudt dat daarmee het probleem is opgelost

De **voorzitter** reageert op een opmerking van de gedeputeerde en stelt aan de commissie voor om geen interruptievragen te stellen en aan het eind van de beantwoording in eerste termijn door gedeputeerde **Kocken,** te bepalen of de vergadering wordt voortgezet op donderdag a.s. of in de Staten.

In antwoord op de vragen van de SP over hoge kosten, antwoordt de gedeputeerde dat dit o.a. te maken heeft met de verwerving van grond, procesgeld en inrichtingskosten,
Tegen D66 en de heer **Vendrig** (BBB) zegt zij dat de natuurwaarde van locaties waar agrariërs zowel hun agrarische werkzaamheden als natuurbeheer verrichten, niet heel hoog kan zijn vanwege de landbouw. Een dergelijke situatie vraagt om aandacht. Zo moeten de passages over aandacht vragende zaken gelezen worden. De gedeputeerde maakt duidelijk dat natuur niet op zichzelf staat maar een wisselwerking heeft met activiteiten van agrariërs.
Ten aanzien van de Bossenstrategie verwijst zij naar de technische briefing hierover.
Over de invasieve exoten zegt zij dat er eerst een plan gemaakt moet worden en vervolgens worden daar middelen voor vrijgemaakt.
Reagerend op vragen over de benodigde middelen zegt de gedeputeerde dat 2027 kan worden doorgegaan met de werkzaamheden die nodig zijn om het NNN te voltooien. Tot 2027 is dat probleem er dus niet in volle omvang, maar als het Rijk ‘helemaal niet doorkomt’, zal er een groot probleem ontstaan.
De gedeputeerde verwacht niet dat de provincie een ruime keus heeft in de doelen waaraan het transitiegeld wordt uitgegeven. Geld dat door de provincie voor een bepaald doel is verkregen, moet namelijk ook aan dat specifieke doel worden uitgegeven.

De **voorzitter** onderbreekt gedeputeerde **Kocken** en stelt voor om de vergadering te schorsen en op donderdagvond a.s. te heropenen.

<u>Vervolg Uitloopvergadering 23 november:</u>

Gedeputeerde **Kocken** reageert op de vraag van de SP over water en recreatie in het PNN en het PPLG. De huidige versie van het PNN is zodanig aangepast dat deze past binnen de kaders van het PPLG. Het streven is daarbij om de verschillende opgaven die er zijn samen te laten komen in het PPLG, zodat er een alomvattende integrale discussie kan plaatsvinden en dat het gehele beleid bij elkaar komt, inclusief het natuurbeleid. Het PNN wordt hierin geïntegreerd. Water en Recreatie zijn dikwijls onderdeel van Natuur, en daarom zou het vreemd zijn als dit er niet bij wordt beschreven. Alleen als Water en Recreatie worden meegenomen is de beoordeling van een bepaald gebied immers volledig – enkel het natuurbelang meewegen is onvoldoende.
Zij reageert op de vraag of er voor Natuur gereserveerde middelen richting Recreatie vloeien. Hier is in bepaalde gevallen sprake van, want soms komt één maatregel ten goede aan zowel Natuur als Recreatie. Desgevraagd legt de gedeputeerde uit dat de hoge kosten voor deel te maken hebben met grondverwerving, en voor een ander deel met procesmiddelen en inrichtingskosten.
D66 heeft gevraagd in hoeverre de toevoeging van landbouw gaat drukken op natuur. Een deel van de begrensde natuur ligt op landbouwgrond. En omdat boeren de natuur deels beheren, zit hier een wederzijdse afhankelijkheid in. Een toename van middelen bestemd voor landbouw betekent echter niet dat dit ten koste gaat van de middelen bestemd voor Natuur. Een groot deel van de natuur in de provincie Noord-Holland is landbouw, en vandaar dat het begrip "landbouw" vaak wordt genoemd in het natuurverhaal. In reactie op de vraag van D66 legt gedeputeerde Kocken uit dat GS de mogelijkheden pakken die zich nu voordoen. In bepaalde situaties doet zich een koopkans voor die zo snel mogelijk benut zal moeten. Wordt deze koopkans genegeerd, dan komt de provincie vervolgens in een onwenselijke situatie. De provincie zit momenteel in heel veel processen goed in de markt om te kijken waar zich kansen voordoen en heeft in beeld welke gronden wenselijk zijn om te verwerven.
Zij antwoordt dat de € 35 miljoen bestemd voor het PPLG ook aan NNN ten goede kan komen, echter dit betreft incidenteel geld. Tijdens de formatie is dit bedrag gereserveerd, en toen bestond er, net als nu, nog geen helderheid over de komst van het Transitiefonds. Een deel van de € 35 miljoen zal wellicht in NNN landen, maar het is niet helder in welke mate.

De heer **Dessing** (FvD) merkt op dat de provincie de opgave heeft aangenomen om de gewenste gronden te verwerven, ondanks het feit dat er geen garantie bestaat over de financiële sluiting. FvD wil van de gedeputeerde weten hoe de provincie hier op een financieel verantwoorde manier mee om kan gaan.

Gedeputeerde **Kocken** antwoordt dat de aankoop van grond op zich een verantwoorde keuze is, ook wanneer niet bekend is of de inrichting van deze grond door de provincie ter hand kan worden genomen. De provincie zou om financiële redenen kunnen vaststellen dat de benodigde grond nog niet direct tot natuur kan worden ingericht, zolang de benodigde grond maar op een goed moment wordt verworven.

De heer **Dessing** (FvD) benadrukt dat het hierbij met name gaat om de financiële verantwoordelijkheid van de provincie.
Gedeputeerde **Kocken** legt nogmaals uit dat het lucratieve moment soms vraagt om het spoedig verwerven van grond, ook wanneer er nog invulling gegeven moet worden aan de inrichting. Ingerichte natuur niet beheren is echter een ander verhaal

Zij zet haar beantwoording voort en reageert op de vraag van de PvdD over het realisatieplan en de te realiseren hectaren. In het PPLG komen er een aantal opgaven bij elkaar, en de realisatie van het NNN is er daar een van. De realisatiestrategie is volgens het college nog adequaat en het college ziet geen reden om daaraan te twijfelen.
Op de vraag of er maatregelen zijn gekoppeld aan het Ilperveld en het Jisperveld. Deze maatregelen zijn er vanwege het capaciteitsgebrek op dit moment nog niet. Er is in alle deelgebieden voldoende capaciteit om alle processen op gang te brengen. Dit heeft er onder andere mee te maken dat als eenmaal het proces op gang is gezet, het dan ook een bepaalde richting moet hebben.

Mevrouw **Gordijn** (JA21) wil weten of er reeds plekken inzichtelijk zijn voor het realiseren van bos conform de Bossenstrategie.

Gedeputeerde **Kocken** legt uit dat de provincie zowel de Noord-Hollandse als de landelijke bossenstrategie heeft aangemerkt. De Staten worden binnenkort uitgenodigd voor een technische briefing over de Bossenstrategie.
Zij reageert op de vraag van JA21 over het budget voor de bestrijding van invasieve exoten. Hierover heeft de provincie reeds gezegd dat er een plan volgt waarbij de middelen in overeenstemming worden gebracht. De tot nu genomen middelen hebben geen beroep gedaan op dit budget.
Zij laat weten dat er aandacht nodig is voor het agrarisch natuurbeheer … agrarisch natuurbeheer niet te financieren is. Daarnaast komt natuur die op deze manier wordt onderhouden, soms niet helemaal tot optimale natuur gekomen is omdat dit gecombineerd wordt met landbouw. Vanwege de natuurdoelstelling is ook hier aandacht voor nodig.
De provincie legt zich bij projecten vast op de huidige regelgeving. Wordt er regelgeving veranderd, dan zal de provincie zich daar, zoals van een overheidsinstelling verwacht mag worden, opnieuw toe moeten verhouden.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) wijst op de opmerking van de gedeputeerde dat het agrarisch natuurbeheer op termijn niet te financieren is. Zij vraagt wat de Gedeputeerde hier exact mee bedoelt.

Gedeputeerde **Kocken** antwoordt dat de subsidie zoals deze nu wordt gegeven is gekoppeld aan een einddatum.

Gedeputeerde **Kocken** zij reageert op de vraag van de BBB over de € 460 miljoen van het rijk. Er is in het programma duidelijk gekeken naar de prioriteit en wordt er ingezet op de projecten waar die de beste vooruitzichten bieden. Tegelijkertijd gaat het college ervan uit dat het Rijk op termijn met middelen komt. Zij legt uit dat de provincie om meer dan € 800 miljoen van het Rijk heeft gevraagd. Hoewel de PPLG realistisch is, is dit bedrag ongeveer de helft van wat de provincie denkt nodig te hebben.
Zij reageert op de FvD dat de algemene wetenschappelijke opvatting van ecologen is dat het niet zo goed gaat met de natuur en dat de provincie hier ook een zekere taak heeft liggen.

De **voorzitter** rondt het agendapunt af met de mededeling dat het advies van de commissie in de vorm van een verslag opgestuurd wordt voor de PS-vergadering van 11 december a.s.

M195/11-12-2023
punt 9

AANGEHOUDEN

Prioriteit geven aan drie natuurprojecten per gebied uit het PPLG ter realisatie van het Natuurnetwerk Nederland

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023, ter behandeling punt 9: Programma Natuurnetwerk (PNN) 2024,

constaterende dat:

- in het coalitieakkoord 'Verbindend vooruit!' is opgenomen dat Noord-Holland voortvarend blijft werken aan de afronding van het NNN, 'ook omdat de realisatie daarvan een cruciaal onderdeel is van het behalen van onze opgaven in het landelijk gebied'.
- Noord-Holland (in de startversie PPLG) het kabinet heeft gevraagd om een bijdrage van 1,2 miljard euro uit het Transitiefonds om voornoemde doelen te halen.
- de Eerste Kamer de behandeling van het Transitiefonds controversieel verklaard heeft na de val van het kabinet.
- uit de Laatste Begrotingswijziging 2023 blijkt dat er dit jaarr op de Reserve Groen (begrotingspost 5.1.1) sprake is van een onderuitputting van ruim € 22 miljoen.

overwegende dat:

- de natuur nog altijd kwetsbaar is en de biodiversiteit in onze provincie afneemt (zie coalitieakkoord 'Verbindend vooruit!' pagina 16).
- deze achteruitgang gekeerd moet worden, niet alleen vanwege de intrinsieke publieke waarde van natuur maar ook om te voorkomen dat de vergunningverlening in het gedrang komt rond maatschappelijke opgaven als woningbouw, infrastructuur en bedrijvigheid.
- de provincie verantwoordelijk is voor het realiseren van natuurdoelen.
- Provinciale Staten beter in staat gesteld moet worden om haar controlerende taak uit te oefenen op het natuurbeleid, waarbij veel sprake is van gebiedsprocessen en maatwerk.

roept Gedeputeerde Staten op om:

- voor ieder van de vijf gebieden uit het PPLG (Wadden, Kop van Noord-Holland en West-Friesland (1), Noord-Kennemerland (2), Laag-Holland (3), Zuid-Kennemerland en Amstel-Meerlanden (4) en Gooi- en Vechtstreek (5)) drie projecten te benoemen op het gebied van verwerving en/of inrichting van natuur die in 2024 met voorrang ter hand genomen worden
- Een overzicht van deze prioritaire projecten voor 1 maart 2024 naar Provinciale Staten te sturen.
- Ieder kwartaal schriftelijk te rapporteren over de voortgang rond deze 15 projecten.

En gaat over tot de orde van de dag.

Gert-Jan Leerink (PvdA) Ruchama Buefter (GL)

MigG/11-12-2023
Puntg

AANGEHOUDEN

Motie: Agrarisch natuurbeheer in NNN

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 11 december 2023, ter behandeling van agendapunt 9. Programma Natuurnetwerk 2024

Constaterende dat

Er in het programma Natuurnetwerk 2024 bij veel gebieden zoals Eilandspolder, Waterland Oost, Polder Westzaan, IVOT gebieden, Wormer, Jisperveld, Kalverpolder, Zeevang en polder Mijzen, wordt aangegeven dat de duurzaamheid van agrarische bedrijfsvoering aandacht nodig heeft.

GS tijdens de commissievergadering heeft toegelicht dat hiermee verwezen wordt naar en zorg wordt uitgesproken over beëindiging van het agrarisch natuurbeheer binnen het NNN

Overwegende dat

- Beëindigen van agrarisch natuurbeheer binnen NNN de duurzaamheid van agrarische bedrijfsvoering zeer negatief beïnvloed.
- De transitie die de agrarische sector ondergaat alleen vol te houden is als er ook ruimte blijft bestaan voor agrarisch natuurbeheer;
- Voor het bereiken van de beheerdoelen binnen NNN agrariërs trouwe partners zijn van de provincie en in staat blijken te zijn de gebieden goed te beheren tegen beperkte kosten.
- Agrarisch natuurbeheer een goed voorbeeld is van landelijk gebied waar natuur en landbouw hand in hand gaan;
- Het agrarisch natuurbeheer en het onderhouden van het landschap past bij de landbouw van de toekomst;
- De provincie op dit moment onvoldoende financiële middelen heeft om het NNN af te ronden en langjarig te beheren en het daarom ook verstandig is om win-win situaties zoals agrarisch natuurbeheer binnen NNN voort te zetten.
- Agrarisch Natuurbeheer voor een groot deel betaald wordt met gelden vanuit Brussel
- Het combineren van functies financieel noodzakelijk is om het NNN verder te ontwikkelen en de opgaaf in het PPLG te halen

Verzoeken GS

Een open houding aan te nemen en in het PPLG (waarin volgend jaar het programma Natuurnetwerk wordt opgenomen) agrarisch natuurbeheer te beschouwen als één van de mogelijke oplossingen voor het onderhoud van het landschap in NNN-gebieden, ook na 2027.

En gaan over tot de orde van de dag.

Willemien Koning (CDA) Ivo Mantel (JA21) Michel Klein (CU)

M197/11-12-2023
pvntg

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

VERWORPEN

Verantwoording recreatie in het PNN

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 December 2023, ter behandeling van agendapunt 9 programma natuurnetwerk 2024 (VD63);

Constaterende dat:

- de focus uit het PNN ligt op realisatie NNN, natuurherstelmaatregelen en gebiedsgerichte aanpak van stikstof;
- het PNN nu meer taken kent dan voor de opkomst van het PPLG;
- er sprake lijkt te zijn van een deficiëntie in het budget voor de natuur;
- er vele verschillende vormen en belasten zijn van recreatie in de natuur;

Overwegende dat:

- dat recreatie geen kerntaak voor het PNN is;
- er door de Gedeputeerde beweerd is dat geld naar recreatie de natuur kan versterken of visa versa;

Verzoeken Gedeputeerde Staten,
Indien er geld vanuit het budget voor het PNN naar recreatiedoelen gaat, hier een schriftelijke verantwoording aan PS over uit te brengen waaruit blijkt dat dit recreatieve doel een bevorderend effect heeft op de natuurdoelen. En dit te onderbouwen met wetenschap.

En gaan over tot de orde van de dag.

Remine Alberts
SP Noord-Holland

Ilona Haas
PvdD Noord-Holland

M198/11-12-2023
pmtg

Forum voor Democratie

VERWORPEN

Motie 'Aandringen op radicale koerswijziging van landelijk stikstofbeleid'

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december, te Haarlem,

Constaterende dat:

- het Programma Natuurnetwerk 2024 bij de inrichting van het landelijk gebied uitgaat van de doelen die landelijk gesteld zijn voor wat betreft reductie van stikstofuitstoot in de zogenaamde Natura 2000-gebieden;

- het Programma voor wat betreft de stikstofneerslag in de Noord-Hollandse Natura 2000-gebieden uitgaat van de cijfers die gegeven zijn in de AERIUS-stikstofmonitor 2022, gebaseerd op cijfers over 2020;[1]

- op basis daarvan wordt gesteld dat 'in alle Natura 2000-gebieden in Noord-Holland geldt dat juist de meest stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden overbelast zijn met stikstofneerslag';[2]

- op basis van dergelijke uitgangspunten, inclusief de veronderstelling dat agrariërs verantwoordelijk zijn voor het merendeel van de neerslag in deze leefgebieden, wordt ingezet op uitkoop van agrariërs, vrijwillig dan wel gedwongen.[3]

Overwegende dat:

- het Adviescollege Meten en Berekenen (de Commissie Hordijk) in juni 2020 constateerde dat het AERIUS-model de daadwerkelijke uitstoot lokaal niet nauwkeurig kan berekenen; en dat het model daarom 'niet doelgeschikt' is voor het beoordelen of agrariërs wel of geen recht hebben op een vergunning voor hun bedrijfsvoering;[4]

---

[1] https://www.noord-holland.nl/dsresource?objectid=002ccefb-468d-4348-8a5d-294930f303a9&type=PDF; aldaar p. 8.
[2] Ibidem.
[3] Ibidem, p. 6. Zie samenvatting in tabel 'Werkwijzen integrale gebiedsprocessen landelijk gebied Noord-Holland, kolom 'Acties: contact met grondeigenaren', onderste regel.
[4] Het rapport meldt zelfs dat 'de betrouwbaarheid van de voorspelling onvoldoende [is] (...). AERIUS Calculator (hierna kortweg AERIUS) berekent op basis van emissies van een project kleine bijdragen aan concentraties en depositie. De onzekerheid van die extra depositie op Natura 2000-gebieden is bij de gehanteerde ruimtelijke schaal (hexagonen ter grootte van een hectare) vele malen hoger dan de beoordelingsdrempel. De wetenschap kan hier niet bieden wat het beleid vraagt.' https://open.overheid.nl/documenten/ronl-663f8b39-c4c3-4e21-a321-f14f8d103ba5/pdf; aldaar p. 16.

MIG8

- het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) zelfs constateerde dat het AERIUS-model een onzekerheidsmarge kent van tussen de 30 en 70 procent;[5]

- ook TNO in haar aanvankelijk vertrouwelijke Notitie Ml 03 42 (april 2022) heeft aangegeven dat de door het Ministerie van LNV gehanteerde ondergrens voor Natura 2000-gebieden van 0,005 mol stikstofdioxide/halfjaar 'niet wetenschappelijk is onderbouwd' en depositiewaarden onder de 7 mol/halfjaar in deze notitie zelfs aangemerkt worden als 'ruis' (d.w.z. onderhevig aan een dermate grote onnauwkeurigheid dat er geen beleid op gebaseerd kan worden);[6]

Voorts constaterende dat:

- volgens onderzoek van Wageningen University de veronderstelde stikstofneerslag slechts in een zeer beperkt aantal gevallen mogelijk als bijkomende factor zou bijdragen aan het verdwijnen van enkele planten- en diersoorten;[7]

- over het geheel genomen de staat van de natuur sinds 2000 sterk is verbeterd en er geen reden is om ons zorgen te maken over de kwaliteit van onze natuurlijke leefomgeving;[8]

- demissionair minister van LNV Piet Adema tegen die achtergrond geen andere conclusie kon trekken dat we te maken hebben met een 'doorgeslagen modelwerkelijkheid' die geen relatie heeft met de werkelijkheid in onze leefomgeving.[9]

Van mening zijnde dat:

- de provincie volgens artikel 124 lid 1 van de Nederlandse Grondwet een eigen bevoegdheid heeft om zich in te zetten voor de belangen van haar inwoners en zich derhalve niet hoeft te laten reduceren tot uitvoeringsinstantie van (inter)nationaal vastgesteld beleid;

- de provincie in moet zetten op een radicale verandering van het huidige beleid omtrent de inrichting van het landelijk gebied en daarbij moet inzetten op de belangen van de agrarische sector en de bestaande natuur;[10]

- daarbij afscheid genomen dient te worden van het AERIUS-model en de tot nu toe gehanteerde kritische depositiewaarden.

---

[5] *Verkenning werkprogramma monitoring en evaluatie stikstofreductie en natuurverbetering* (2021) https://www.pbl.nl/sites/default/files/downloads/pbl-2021-verkenning-evaluatie-stikstofreductie-natuurverbetering-4754_0.pdf; aldaar p. 38.

[6] https://edepot.wur.nl/574314; aldaar pp 4-6.

[7] *Natuur anno 2023: vallen op opstaan? Ontwikkeling van soorten vanaf 2000* (2023) rapport-nvoo-v17-5.pdf (samenlevinglandbouwnatuur.nl); aldaar p. 9.

[8] Ibidem, pp. 31-32.

[9] Landbouwminister Adema legt bom onder stikstofbeleid: 'Totaal doorgeslagen modelwerkelijkheid' | Binnenland | Telegraaf.nl

[10] OMGEVINGSRECHT – Schrappen van Natura 2000-gebieden - BKHF; Schrap de snippers: streep alle kleine natuurgebiedjes weg en de stikstofcrisis is opgelost - Wynia's Week (wyniasweek.nl)

Mi98

Verzoekt Gedeputeerde Staten:

- er bij de landelijke overheid aan te dringen op een radicale koerswijziging van beleid met betrekking tot het landelijk gebied;
- daarbij het AERIUS-model en de tot nu toe gehanteerde kritische depositiewaarden stikstof niet langer als maatgevend te erkennen;
- over te gaan op natuurbeleid dat uitgaat van maatwerkoplossingen voor empirisch vastgestelde problemen en de echte oorzaken daarvan in het landelijk gebied;
- te stoppen met de uitkoop van agrariërs, niet alleen de gedwongen uitkoop, maar ook de vrijwillige.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening,

Johan Dessing

Forum voor Democratie

Ronald van Tiggelen

PVV

Provincie Noord-Holland

PS-vergadering

Dossiernummer	13547
Extern Zaak ID	2031587
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	11 december 2023
Agendapunt	10
Titel	Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 (VD-61).
Organisatieonderdeel	BEL/OMB

Geagendeerd	Vergaderdatum
Ingekomen stukken ter kennisname	30 november 2023
PS-vergadering	**11 december 2023**

Toelichting

GS stellen de Tweede herziening van de Omgevingsverordening NH2022 in eindconcept vast. Deze herziening heeft betrekking op onderwerpen zoals verblijfsrecreatie in het Natuurnetwerk Nederland, datacenters en energie-infrastructuur. De wijzigingen hebben van 22 juni t/m 2 augustus 2023 ter inzage gelegen en worden nu aan PS ter vaststelling aangeboden.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
M.E.A.A.M. Ooms
BEL/OMB

Telefoonnummer +31235144823
marissa.ooms@noord-holland.nl

Verzenddatum

- 1 NOV. 2023

Kenmerk
2031587/2116994

Uw kenmerk

Betreft: Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande Statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit en andere bijlagen, met betrekking tot de Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
E.A.S. Rommel

10 bijlage(n)

1. Statenvoordracht
2. Wijzigingsbesluit Tweede herziening Omgevingsverordening NH2022
3. Wijzigingsbesluit Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022
4. Gebiedsanalyse kernkwaliteiten Stelling van Amsterdam West
5. Gebiedsanalyse kernkwaliteiten Stelling van Amsterdam Zuid
6. Gebiedsanalyse kernkwaliteiten Vechtstreek Noord
7. Gebiedsanalyse kernkwaliteiten Vechtstreek
8. Gebiedsanalyse kernkwaliteiten Stelling van Amsterdam Noord
9. Nota van Beantwoording Tweede herziening Omgevingsverordening NH2022
10. Overzicht stand van zaken moties

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Besluit van Provinciale Staten van Noord-Holland van 11 december 2023, nr. 2031587/2116996, tot wijziging van de Omgevingsverordening NH2022 (tweede herziening)

Provinciale Staten van Noord-Holland;

Gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland van 31 oktober 2023 met kenmerk 2031587/2116995;

Gelet op:
- de Omgevingswet (artikelen 2.6, 2.8, 2.12, eerste lid, 2.13, eerste lid, 2.18, eerste lid en tweede lid, 20.1, derde lid, 20.2, 2.22, 2.39, vierde lid, 2.41, eerste lid, 2.42, tweede lid, 4.1, eerste lid, 4.2, tweede lid, 5.4, 5.19, eerste lid, 8.1, derde lid, 8.2, vijfde lid, 16.15, tweede lid, 16.55, derde lid, 20.6);
- de Provinciewet (artikelen 105, 118, 143, 145 en 150);

Besluiten:

Artikel I
De Omgevingsverordening NH2022 wordt als volgt gewijzigd:

A

In Artikel 2.4 Toedeling vaarwegbeheer vervalt het zesde lid, onder vernummering van het zevende lid tot zesde lid.

B

In Artikel 4.8 Vrijstelling directe schadebestrijding wordt de tekst ‘voor fourageergebieden is van toepassing’ vervangen door ‘voor het werkingsgebied fourageergebieden is van toepassing’.

C

Artikel 4.44 Verboden activiteiten komt als volgt te luiden:

Artikel 4.44 Verboden activiteiten
Het is verboden de volgende activiteiten te verrichten in grondwaterbeschermingsgebieden:
a. het winnen van mergel, zand of grind, kalkzandsteen, kalk, steenkolen, turf of andere delfstoffen;
b. het opslaan, overslaan of bewerken van steenkool, ertsen of derivaten van ertsen;
c. het vervaardigen van ruw ijzer, ruw staal, of primaire non-ferro metalen;
d. het vervaardigen van cokes uit steenkool;
e. het opslaan, overslaan, verbranden of op andere wijze verwijderen van afvalstoffen;
f. vervallen
g. het storten of het anderszins op of in de bodem brengen van afvalstoffen;
h. het vervaardigen, onderhouden of repareren van schepen of het behandelen van de oppervlakte van schepen;
i. het afleveren van vloeibare brandstoffen voor motorvoertuigen voor het wegverkeer of de scheepvaart;

j. het opslaan van vloeibare brandstoffen, afgewerkte olie, gevaarlijke stoffen, CMR-stoffen of andere bodembelastende stoffen in ondergrondse opslagtanks;
k. het reinigen van tankschepen;
l. het inwendig reinigen van mobiele tanks, tankwagens, tankcontainers of bulkcontainers;
m. het bieden van gelegenheid voor het afmeren van pleziervaartuigen waarbij afgewerkte olie, bilgewater, huishoudelijk afvalwater of andere afvalstoffen worden opgeslagen;
n. het exploiteren van zuiveringstechnische werken en bedrijfsafvalwaterzuiveringen;
o. het vissen of het kweken van siervis of consumptievis in een bassin dat in contact staat met bodem, grondwater of oppervlaktewater;
p. het behandelen van de oppervlakte van metalen of kunststoffen door middel van een elektrolytisch of chemisch procedé of het aanbrengen van gesmolten metaal waarbij de gebruikte behandelingsbaden direct in of op de bodem zijn geplaatst;
q. het exploiteren van schietbanen in de open lucht zonder gebruikmaking van kogelvangers, met vuurwapens of wapens werkend met luchtdruk of gasdruk;
r. het winnen van aardolie of aardgas;
s. het bewerken van splijt- en kweekstoffen;
t. het parkeren van vervoerseenheden, waaronder in ieder geval begrepen voertuigen, opleggers dan wel containers, met gevaarlijke stoffen;
u. het gebruiken van bromfietsen, motorvoertuigen of andere gemotoriseerde voertuigen of vaartuigen in wedstrijdverband of voor recreatieve doeleinden in de open lucht.

D

Het tweede lid, onderdeel a, van Artikel 4.45 Omgevingsvergunningplichtige activiteit – boorputten komt te luiden:

a. boorputten voor de openbare drinkwatervoorziening

E

In het tweede lid van Artikel 4.63 Omgevingsvergunningplichtige activiteiten – beschermingszone wordt ‘artikel 4.62’ vervangen door ‘artikel 4.60’.

F

Artikel 4.64 Beoordelingsregels omgevingsvergunning komt als volgt te luiden:

Artikel 4.64 Beoordelingsregels omgevingsvergunning
De omgevingsvergunning als bedoeld in Artikel 4.62 en Artikel 4.63 wordt alleen verleend als de activiteit verenigbaar is met de in Artikel 4.60 genoemde belangen.

G

In de aanhef van Artikel 4.65 Voorschriften omgevingsvergunning wordt ‘Artikel 4.64 en Artikel 4.65’ vervangen door ‘Artikel 4.62 en Artikel 4.63’.

H

Artikel 4.79 Intrekken omgevingsvergunning komt te vervallen.

I

Artikel 4.114 Aanvullende meldplicht komt als volgt te luiden:

Artikel 4.114 Informatieplicht
Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit bedoeld in Artikel 4.113 worden aan het

bevoegd gezag verstrekt de algemene en specifieke gegevens en bescheiden zoals opgenomen in Bijlage 10.

J

Aan artikel 6.14 Kleinschalige ontwikkelingen wordt een lid toegevoegd, luidende:

3. In afwijking van het eerste lid, aanhef en onder b, kan een omgevingsplan eenmalig voorzien in een toename van het bebouwd oppervlak met 15% tot een maximum van 500 m2, indien dit niet leidt tot een onevenredige aantasting van de omgevingskwaliteit. Paragraaf 6.2.6 is van overeenkomstige toepassing.

K

In het tweede lid, onderdeel e, van Artikel 6.18 MRA landelijk gebied wordt '1.500 m2' vervangen door '1.000 m2'.

L

In het derde lid, onderdeel e, van Artikel 6.19 Noord-Holland Noord landelijk gebied wordt '1.500 m2' vervangen door '1.000 m2'.

M

'Subparagraaf 6.2.2.6a (Datacenters)' wordt vervangen door 'Subparagraaf 6.2.2.6a Datacenters'.

N

Artikel 6.32a (Toepassingsbereik) komt te luiden:

Artikel 6.32a Toepassingsbereik
Deze subparagraaf gaat over datacenters met een bruto vloeroppervlak van meer dan 2000 m2 en een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA.

O

Artikel 6.32b Datacenter clustering komt als volgt te luiden:

Artikel 6.32b Datacenter clustering
1. Een omgevingsplan kan uitsluitend ter plaatse van het werkingsgebied 'datacenterclustering toegestaan' voorzien in een nieuw datacenter met een bruto vloeroppervlak van meer dan 2.000 m2 en een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA of in de uitbreiding van een bestaand datacenter tot een bruto vloeroppervlak van meer dan 2.000 m2 en een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA als:
    a. de locatie is gelegen op of grenst aan een bedrijventerrein; en
    b. voor de locatie een stedenbouwkundig plan en een beeldkwaliteitsplan is opgesteld.

2. Het omgevingsplan kan uitsluitend voorzien in een nieuw datacenter of in een uitbreiding van een bestaand datacenter als daar voorwaarden aan verbonden worden die voldoen aan het provinciaal beleid en gericht zijn op:
    a. De impact op de directe en wijdere omgeving waarbij het bouwvolume en de inrichting van de ruimte om het gebouw worden betrokken;
    b. Multifunctioneel ruimtegebruik;
    c. Borging van het stedenbouwkundig plan en of het beeldkwaliteitsplan;
    d. Energievoorwaarden gericht op maximale energiebesparing, energievoorziening, duurzaam inkopen van stroom, opwekken van duurzame energie, duurzame back-up energiesystemen, gebruik van energie-efficiënte koeling en afkoppelmogelijkheden voor het gebruik van restwarmte; en
    e. Watervoorwaarden gericht op beperking van de hoeveelheid voor koelwater benodigd (drink)water, het gebruik van oppervlaktewater, hemelwater en zo mogelijk van bronnen als hergebruik effluent ten behoeve van koeling, het waar mogelijk vermijden van het onttrekken van grondwater, het bij voorkeur gebruiken van ondergronds opgeslagen hemelwater en het rekening houden met het niet gegarandeerd zijn van waterbeschikbaarheid (in droge zomers).

P

In het tweede lid van Artikel 6.32c Datacenters uitgesloten wordt ‘31 december 2024’ vervangen door ’31 december 2025’.

Q

Na artikel 6.32c Datacenters uitgesloten wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 6.32d Uitvoeringstermijn
Het omgevingsplan dient uiterlijk op 31 december 2026 in overeenstemming te zijn met de regels zoals opgenomen in artikel 6.32b en 6.32c.

R

Paragraaf 6.2.3 Duurzame energie komt als volgt te luiden:

Paragraaf 6.2.3 Duurzame energie en energie-infrastructuur

S

Na subparagraaf 6.2.3.2 wordt een subparagraaf ingevoegd met daaronder 3 artikelen, luidende:

Subparagraaf 6.2.3.3 Elektriciteitsstations

Artikel 6.40a Toepassingsbereik
Deze subparagraaf gaat over de bouw, vervanging of verandering van hoogspanningsstations en over stations in het tussenspanningsnet in het landelijk gebied.

Artikel 6.40b Locatieafweging en ruimtelijke inpassing elektriciteitsstations
1. Een omgevingsplan mag voorzien in het bouwen, vervangen of veranderen van een of meer elektriciteitsstations als:

a. een zorgvuldige locatieafweging voor de elektriciteitsstations wordt gemaakt;
b. de elektriciteitsstations zorgvuldig ruimtelijk worden ingepast; en

2. In het Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022 is bepaald dat Gedeputeerde Staten regels kunnen stellen over de locatieafweging en de zorgvuldige ruimtelijke inpassing als bedoeld in het eerste lid.

Artikel 6.40c Verplicht advies Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling in landelijk gebied
Voor een elektriciteitsstation als bedoeld in artikel 6.40b wordt in het werkingsgebied landelijk gebied aan de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling om advies gevraagd over de locatieafweging en de ruimtelijke inpassing.

T

Artikel 6.54 Activiteiten in Natuurnetwerk Nederland of natuurverbindingen komt te luiden:

Artikel 6.54 Activiteiten in Natuurnetwerk Nederland of natuurverbindingen

1. Een omgevingsplan maakt geen nieuwe activiteiten of wijziging van bestaande activiteiten binnen het werkingsgebied Natuurnetwerk Nederland of het werkingsgebied natuurverbindingen mogelijk die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken en waarden of die kunnen leiden tot een vermindering van de kwaliteit, de oppervlakte of de samenhang tussen die gebieden, tenzij sprake is van:
    a. nieuwe activiteiten en wijziging van bestaande activiteiten, voor zover:
        i. er sprake is van groot openbaar belang;
        ii. er geen reële alternatieven zijn; en
        iii. de negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden, oppervlakte en samenhang worden beperkt en de overblijvende effecten gelijkwaardig en tijdig worden gecompenseerd.
    b. nieuwe activiteiten en wijziging van bestaande activiteiten, voor zover:
        i. de activiteiten die leiden tot aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden worden gecompenseerd;
        ii. de compensatie inhoudt dat de uitvoering van het geheel van activiteiten gezamenlijk binnen 10 jaar leidt tot een duidelijk aantoonbare meerwaarde voor de werkingsgebieden natuurnetwerk Nederland of natuurverbindingen voor wat betreft kwaliteit en samenhang;
        iii. de oppervlakte van het werkingsgebied natuurnetwerk Nederland tenminste gelijk blijft;
        iv. rekening wordt gehouden met de omstandigheid dat de locatie waarop de activiteit plaatsvindt mogelijk gelegen is in een gebied van het Natuurnetwerk Nederland of Natuurverbindingen dat omringd wordt door of grenst aan Bijzonder provinciaal landschap;
        v. er een gebiedsvisie wordt opgesteld waarin wordt onderbouwd dat wordt voldaan aan het gestelde onder 1 tot en met 4 van dit onderdeel.
    c. een beperkte toevoeging van nieuwe activiteiten aan of een beperkte wijziging van bestaande activiteiten, mits:
        i. deze toevoeging of wijziging noodzakelijk is voor de instandhouding van de bestaande activiteit;
        ii. deze toevoeging of wijziging ondergeschikt is aan de bestaande activiteiten; en
        iii. de negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden, oppervlakte en samenhang worden beperkt en de overblijvende effecten gelijkwaardig en tijdig worden gecompenseerd.
2. Het eerste lid, onder b, is niet van toepassing op activiteiten die verblijfsrecreatie mogelijk maken, tenzij het gaat om activiteiten die ondergeschikt zijn aan een andere bedrijfsactiviteit en plaatsvinden op, of aansluitend aan, dezelfde locatie.

U

In Artikel 6.61 Kernkwaliteiten Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarden wordt ‘bijlage 8a en bijlage 8b’ vervangen door ‘bijlage 8a tot en met 8c’.

V

In Artikel 6.70 Ruimtelijke kwaliteitseis ingeval van een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling in het landelijk gebied wordt onder vernummering van lid 3 tot lid 4 een nieuw lid ingevoegd, luidende:

3. In aanvulling op het eerste lid, wordt bij de inpassing van een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling met betrekking tot een stolpboerderij de door Gedeputeerde Staten op 24-01-2023 opgestelde Noord-Hollandse waarderingskaart voor stolpboerderijen betrokken.

W

Na artikel 10.2 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 10.2a Intrekken of wijziging vergunning of ontheffing
Een vergunning of ontheffing kan ambtshalve worden ingetrokken of gewijzigd indien veranderde omstandigheden of gewijzigde inzichten zich in overwegende mate tegen het van kracht blijven of het ongewijzigd van kracht blijven van de vergunning of ontheffing verzetten.

Artikel II
De bijlagen behorende bij de Omgevingsverordening NH2022 worden als volgt gewijzigd:

A

In Bijlage 1 Begripsbepalingen worden in de alfabetische volgorde de volgende begripsbepalingen ingevoegd:

hoogspanningsstation
een elektriciteitsstation vanaf 110 KV en hoger

station in het tussenspanningsnet
een elektriciteitsverdeelstation van 50 KV naar 20/10kV

B

Bijlage 3b Verboden activiteiten in grondwaterbeschermingsgebieden komt te vervallen.

C

Bijlage 8 Kernkwaliteiten erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde (UNESCO) wordt als volgt gewijzigd:

1. Bijlage 8a Kernkwaliteiten UNESCO komt als volgt te luiden:

Werelderfgoed De Beemster

1. Het unieke, samenhangende en goed bewaard gebleven, vroeg zeventiende-eeuwse (landschaps)architectonische geheel van de droogmakerij De Beemster, bestaande uit:
    - het vierkante gridpatroon van wegen en waterlopen en rechthoekige percelen;
    - de ringdijk en ringvaart (continuïteit en eenheid in vormgeving);

- het centraal gelegen dorp (Middenbeemster) op een assenkruis van wegen;
- bebouwing langs de wegen;
- de relatief hooggelegen wegen met laanbeplanting;
- de monumentale en typerende (stolp)boerderijen en restanten van buitens;
- de oude negentiende-eeuwse gemalen en molengangen;
- de structuur en het karakter van het (beschermde) dorpsgezicht van Middenbeemster:

2. Grote openheid;
3. Voor zover het werelderfgoed De Beemster samenvalt met het werelderfgoed De Stelling van Amsterdam, zijn de uitgewerkte universele waarden van het werelderfgoed De Stelling van Amsterdam tevens van toepassing op het werelderfgoed De Beemster.

Uitwerking kernkwaliteiten Beemster
De kernkwaliteiten van het Werelderfgoed De Beemster zijn uitgewerkt in de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie.
Werelderfgoed Hollandse Waterlinies

Op 26 juli 2021 zijn de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie gezamenlijk UNESCO werelderfgoed Hollandse Waterlinies geworden. Samen met de Waterlinies Provincie en de Rijksdienst van het Cultureel Erfgoed zijn de kernkwaliteiten voor de Hollandse Waterlinies geformuleerd. Deze kernkwaliteiten zijn uitgewerkt in bijlage 8c de gebiedsanalyses Kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies.
Het samengevoegde werelderfgoed Hollandse Waterlinies en de daarbij behorende kernkwaliteiten moeten nog worden opgenomen in het Besluit kwaliteit leefomgeving op grond van de Omgevingswet. Tot die tijd zijn er daarom in deze bijlage ook nog de afzonderlijke kernkwaliteiten van de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie opgenomen. De gebiedsanalyses Hollandse Waterlinies worden tevens aangemerkt als een uitwerking van de kernkwaliteiten van de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie.
Werelderfgoed De Stelling van Amsterdam

1. Het unieke, samenhangende en goed bewaard gebleven, laatnegentiende-eeuwse en vroegtwintigse-eeuwse hydrologische en militair-landschappelijke geheel bestaande uit:
   - een doorgaand stelsel van liniedijken in een grote ring om Amsterdam;
   - sluizen en voor- en achterkanalen;
   - de forten, liggend op regelmatige afstand, voornamelijk langs dijken;
   - inundatiegebieden;
   - voormalige schootsvelden (visueel open) en verbodenkringen (merendeels onbebouwd gebied);
   - de landschappelijke inpassing en slechte zichtbaarheid van de voormalige objecten;
2. Relatief grote openheid;
3. Groene en relatief stille ring rond Amsterdam.

Nieuwe Hollandse Waterlinie

1. Het unieke, in samenhang met het landschap ontworpen negentiende en twintigste-eeuwse hydrologische en militairverdedigingssysteem, bestaande uit:
   - Inundatiegebieden;
   - zone met verdedigingswerken als forten, batterijen, lunetten, betonnen mitrailleurkazematten en groepsschuilplaatsen in hun samenhang met de omgeving;
   - voormalige schootsvelden (visueel open) en verboden kringen (merendeels onbebouwd gebied) rondom de forten;
   - waterwerken als waterlichamen, sluizen, inlaten, duikers, en dijken functionerend in samenhang met verdedigingswerken en inundatiegebieden;
   - overige elementen als beschutte wegen, (resten van) loopgraven en tankgrachten;
   - de landschappelijke inpassing en camouflage van de voormalige militaire objecten;

- de historische vestigingsstructuur van de vestingsteden Muiden, Weesp, Naarden, Nieuwersluis, Gorinchem en Woudrichem;

2. Grote openheid;
3. Groen en overwegend rustig karakter.

Ontwikkelingen die de uitzonderlijke universele waarde (UUW's) aantasten, dienen als gevolg van de Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention voorgelegd te worden aan het Werelderfgoedcomité."

2. Onder vernummering van Bijlage 8b Afwegingskader Energietransitie Hollandse Waterlinies tot Bijlage 8c wordt een bijlage ingevoegd, luidende:

Bijlage 8b Gebiedsanalyses Kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies
De kernkwaliteiten van de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie zijn uitgewerkt in de volgende vijf gebiedsanalyses Kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies:

- Gebiedsanalyse Stelling van Amsterdam Noord;
- Gebiedsanalyse Stelling van Amsterdam West:
- Gebiedsanalyse Vechtstreek Noord;
- Gebiedsanalyse Stelling van Amsterdam Zuid;
- Gebiedsanalyse Vechtstreek.

De gebiedsanalyses voor Stelling van Amsterdam Zuid en Vechtstreek zijn opgesteld in samenwerking met de provincie Utrecht omdat ze betrekking hebben op dit werelderfgoed in zowel Noord-Holland als Utrecht.

De gebiedsanalyses hebben ieder eenzelfde opbouw:
Hoofdstuk 1: legt uit wat de aanleiding en het doel van de gebiedsanalyse is;
Hoofdstuk 2: is een typering van het huidige ruimtelijke karakter van het betreffende gebied;
Hoofdstuk 3: legt uit hoe het verdedigingssysteem van de waterlinies werkt en wat de kenmerken en bijbehorende elementen van de waterlinies als geheel zijn.
Hoofdstuk 4: beschrijft vervolgens hoe de Stelling van Amsterdam en/of Nieuwe Hollandse Waterlinies in het gebied zijn ingepast en wat de belangrijkste kenmerken zijn.
Hoofdstuk 5: analyseert de specifieke kenmerken en kernkwaliteiten van de Stelling en/of Nieuwe Hollandse Waterlinies per deelgebied.
Hoofdstuk 6: geeft uitgangspunten en ruimtelijke principes aan die helderheid geven hoe er bij ontwikkelingen voor gezorgd kan worden dat de kernkwaliteiten duurzaam in stand worden gehouden, niet worden aangetast en hoe deze kunnen worden ingezet ter versterking van de waarde en kwaliteit van het gebied. Deze uitgangspunten worden beschreven op verschillende schaalniveaus: de Hollandse Waterlinies als geheel, het specifieke deelgebied, ensembles en aandachtsgebieden binnen het deelgebied, en voor de losse linie-elementen.

Verder geldt de Erfgoedwet voor rijksmonumenten en zijn op provinciale monumenten de regels in deze verordening over monumenten (cultureel erfgoed) van toepassing. De monumentale waarden van deze rijks- en provinciale monumenten zijn niet uitgewerkt in de gebiedsanalyses maar in redengevende omschrijvingen van deze monumenten.
Voor de inhoud van de gebiedsnalyses wordt verwezen naar de door Gedeputeerde Staten op 16 mei 2023 vastgestelde gebiedsanalyses (besluitnummer 2025405/2025410).

D

Bijlage 11 Regels Gedeputeerde Staten wordt als volgt gewijzigd:

1. Artikel 6.1a Toepassingsbereik wordt vernummerd tot Artikel 6.5 Toepassingsbereik.

2. Artikel 6.2b Ruimtelijke kwaliteit windturbines wordt vernummerd tot Artikel 6.6 Ruimtelijke kwaliteit windturbines.
3. Na afdeling 6a Windenergie wordt een nieuwe afdeling ingevoegd, luidende:

Afdeling 6b Elektriciteitsstations
4. Na artikel 6.6 Ruimtelijke kwaliteit windturbines worden twee artikelen ingevoegd, luidende:

Artikel 6.7 Toepassingsbereik
Deze afdeling bevat de regels, zoals bedoeld in het delegatiebesluit.

Artikel 6.8 Locatieafweging en Ruimtelijke kwaliteit elektriciteitsstations
Bij de locatieafweging en de ruimtelijke inpassing als bedoeld in Artikel 6.40a en Artikel 6.40b van de verordening houdt het bevoegd gezag in ieder geval rekening met:

a. de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie conform artikel 6.70 van de verordening;
b. de Ruimtelijke handreiking elektriciteitsstations zoals door Gedeputeerde Staten vastgesteld op 11-04-2023.

Artikel III
De Toelichting op de Omgevingsverordening NH2022 wordt als volgt gewijzigd:

A

In de algemene toelichting vervalt het onderdeel 'W*erkingsgebied landelijk gebied*'.

B

In de toelichting op artikel 4.44 Verboden activiteiten vervalt de zinssnede 'in bijlage 3b'.

C

De toelichting op artikel 4.114 Informatieplicht komt als volgt te luiden:

Het is van groot belang dat het bevoegd gezag tijdig informatie ontvangt over het voornemen om activiteiten uit te voeren die risico's voor de kwaliteit van het grondwater met zich meebrengen. Hoewel het streven van de provincie erop is gericht zo min mogelijk administratieve lasten te veroorzaken, is het belang van een goede bewaking van de grondwaterkwaliteit zo zwaarwegend dat aan deze informatieplicht niet valt te ontkomen. Reeds een geringe verontreiniging kan ernstige gevolgen hebben voor de kwaliteit van het grondwater. De gegevens die in het kader van deze informatieverplichting moeten worden verstrekt, zijn opgenomen in Bijlage 10 bij de verordening. De gegevens betreffen een aanvulling op de gegevens die op grond van artikel 2.17 van het Besluit activiteiten leefomgeving moeten worden verstrekt.

De te verstrekken gegevens en bescheiden sluiten aan bij de gegevens en bescheiden die op grond van artikel 7.35 van de Omgevingsregeling vereist zijn voor een aanvraag omgevingsvergunning voor de milieubelastende activiteit het aanleggen en gebruiken van een open bodemenergiesystemen.

D

De toelichting op artikel 4.114a Jaarlijks verstrekken gegevens en bescheiden komt als volgt te luiden:

Dit artikel betreft een aanvulling op de verplichting uit artikel 4.1150a van het Bal om jaarlijks de gegevens en bescheiden bedoeld in artikel 4.1150 Besluit activiteiten leefomgeving te verstrekken. In artikel 4.1150 van het Bal ontbreekt informatie over de in het voorgaande kalenderjaar gemeten hoeveelheden onttrokken grondwater, geïnfiltreerd water en de kwaliteit van het geïnfiltreerde water. Voor een goede beoordeling van de gevolgen voor het grondwater en het vervullen van de functies van grondwaterlichamen is deze informatie wel vereist.
De artikelen in deze afdeling sluiten aan bij de regels die voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet voor open bodemenergiesystemen golden op grond van het Waterbesluit en de Waterregeling.

E

Aan de toelichting op Paragraaf 6.2.2 Stedelijke functies wordt na de laatste zin de volgende tekst toegevoegd:

Veel van de instructieregels aan gemeenten hebben betrekking op het landelijk gebied. Daarom is in het werkingsgebied landelijk gebied duidelijk gemaakt waar volgens de provincie de grens ligt tussen stedelijk en landelijk gebied. Op deze manier wordt duidelijk waar deze regels van toepassing zijn.

Voor de totstandkoming van het werkingsgebied landelijk gebied heeft de provincie een aantal uitgangspunten gehanteerd. Ten eerste vallen gebieden die een agrarische bestemming hebben meestal onder het landelijk gebied. Ook gebieden met specifieke wezenlijke kenmerken en waarden wat betreft natuur (Natuurnetwerk Nederland), kernkwaliteiten met betrekking tot het (open) landschap (Bijzonder Provinciaal Landschap) en recreatiegebieden vallen in de meeste gevallen onder het werkingsgebied LG. Agrarische, groene en open percelen/gebieden buiten de kernen zijn dus opgenomen in het werkingsgebied landelijk gebied.

Daarnaast zijn de CBS-gegevens voor bevolkingskernen gebruikt. De stedelijke hoofd- of basiskernen (>500 inwoners) maken geen onderdeel uit van het werkingsgebied landelijk gebied. Aanvullend hierop zijn ook een aantal kleinere kernen met minder dan 500 inwoners door hun vorm en uiterlijk tot de basiskernen gerekend. Ook de aan de kernen grenzende stedelijke bestemmingsvlakken die ten dienste staan van de kern (zoals sportvelden en begraafplaatsen) beschouwen wij niet als landelijk gebied. Uitzondering hierop vormen stedelijke bestemmingsvlakken grenzend aan de kern die eerder al onder één van de voormalige regimes bufferzones (voormalige Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV)), aardkundig monument (voormalige Provinciale Milieuverordening (PMV)) of weidevogelleefgebied (PRV) vielen. Deze locaties beschouwen wij wel als landelijk gebied. Ook hebben wij stedelijke bestemmingsvlakken grenzend aan de kern, met een overwegend groen karakter, die gezien de ligging en kwaliteiten deel uitmaken van Bijzonder Provinciaal Landschap als landelijk gebied aangemerkt.
Kleine kernen (<500 inwoners), lintbebouwing langs wegen en onderdelen van landelijke villawijken maken deel uit van het landelijk gebied. Deze zijn veelal onlosmakelijk verbonden met het landschap en hebben wij als landelijk gebied begrensd vanuit de wens te kunnen sturen op bijvoorbeeld het openhouden van het landschap of juist het voorkomen van verdere verdichting ter plaatse.
Bedrijventerreinen die solitair liggen en kleiner dan 8 ha zijn, beschouwen we ook als onderdeel van het landelijk gebied."

F

In de toelichting op artikel 6.14 Kleinschalige ontwikkelingen wordt na de laatste zin de volgende tekst toegevoegd:

Lid 3 van dit artikel bevat een afwijkingsmogelijkheid voor het bevoegd gezag om eenmalig een toename van het bebouwd oppervlak toe te staan, indien dit wenselijk is gelet op de lokale omstandigheden. Het bevoegd gezag dient hierbij te beoordelen dat de extra bebouwing niet

leidt tot een onevenredige aantasting van de omgevingskwaliteit. Paragraaf 6.2.6, ruimtelijke inpassing in het landelijk gebied, is hierbij van overeenkomstige toepassing.

G

In de toelichting op artikel 6.18 MRA landelijk gebied wordt ‘1.500 m2’ vervangen door ‘1.000 m2’

H

In de toelichting op artikel 6.19 Noord-Holland Noord landelijk gebied wordt ‘1.500 m2’ vervangen door ‘1.000 m2’

I

In de toelichting op artikel 6.31 Milieucontour industrieterrein van provinciaal belang wordt ‘zoals opgenomen in het tweede lid’ vervangen door ‘zoals opgenomen in artikel 6.30’

J

In de toelichting op artikel 6.32b Datacenter clustering wordt na de laatste zin de volgende tekst toegevoegd:

Deze voorwaarden zijn geconcretiseerd in de richtlijn duurzame vestigingsvoorwaarden datacenters die de provincie gaat vaststellen en de drie clustergemeenten Hollands Kroon, Haarlemmermeer en Amsterdam verwerken in hun gemeentelijk beleid.

K

De toelichting op artikel 6.32c Datacenters uitgesloten komt te luiden:

Onderdeel van de Datacenterstrategie Noord-Holland 2022-2024 is dat de vestiging of uitbreiding van datacenters in andere gemeenten dan de drie gemeenten waar nieuwe of uitbreidingen van datacenters nog zijn toegestaan, worden uitgesloten. Dit artikel bevat hiertoe een instructieregel aan gemeenten. De instructieregel richt zich op het toestaan van datacenters met een bruto vloeroppervlak van meer dan 2.000 m2 en een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA. De instructieregel richt zich ook op niet gerealiseerde mogelijkheden in het omgevingsplan, de zogenoemde onbenutte plancapaciteit. Specifiek voor deze onbenutte plancapaciteit is voorzien in een uitvoeringstermijn (zie de toelichting op artikel 6.32d). Voor een aantal lopende initiatieven in de gemeenten Diemen en Haarlem is in lid 2 een uitzondering opgenomen. Deze initiatieven zijn opgenomen in bijlage 1 van de Datacenterstrategie Noord-Holland 2022-2024. Om gebruik te maken van de uitzondering dient uiterlijk 31 december 2025 een ontwerpbesluit ter inzage te worden gelegd.

L

De toelichting op artikel 6.32d Uitvoeringstermijn komt te luiden:

Dit artikel bevat de termijn zoals bedoeld in artikel 2.23, vierde lid, van de Omgevingswet waarbinnen de gemeenteraad uitvoering moet geven aan de instructieregels, zoals opgenomen in artikel 6.32b en artikel 6.32c.
De provincie vertrouwt erop dat gemeenten deze uitvoeringstermijn naleven. Indien dit onverhoopt niet gebeurt, verbindt de Omgevingswet zelf hier geen directe gevolgen aan. Wel is er vanaf het verlopen van de uitvoeringstermijn sprake van strijdigheid van het omgevingsplan met de omgevingsverordening. In juridische procedures kan daardoor het omgevingsplan onverbindend worden verklaard of buiten toepassing worden gelaten door de bestuursrechter, voor zover het omgevingsplan evident in strijd is met de omgevingsverordening (zogenoemde exceptieve toetsing).

M

In de toelichting op artikel 6.38 Vervanging windturbines wordt ‘De rotordiameter ziet op de afstand vanaf het hart van de as tot de tip van het rotorblad” vervangen door ‘De rotordiameter is de diameter van de wieken. De rotordiameter is twee keer de lengte van de wieken’.

N

De toelichting op Paragraaf 6.2.3 Duurzame energie en energie-infrastructuur komt te luiden:

Paragraaf 6.2.3 Duurzame energie en energie-infrastructuur

Omgevingsvisie NH2050

In de Omgevingsvisie NH2050 is de doelstelling opgenomen om ruimte te bieden aan onder meer energietransitie, in het licht van een duurzame economie, met innovatie als belangrijke motor. In de beweging Nieuwe energie staat dat de provincie in 2050 klimaatneutraal en volledig circulair wil zijn, gekoppeld aan het Klimaatakkoord om in 2030 49% CO2-reductie te behalen. Daarom wordt ruimte geboden aan energietransitie. Om te kunnen voorzien in de behoefte aan elektriciteit is energie nodig die wordt opgewekt op land en op zee. Niet overal op het vasteland zijn dezelfde omstandigheden voor allerlei duurzame-energievormen. Het gaat om een optimale energiemix, verwoord in ontwikkelprincipe 14: de regionale optimale energiemix voor opwekking van hernieuwbare energie in de ondergrond, op de bovengrond en in de bebouwde omgeving past bij de regionale landschappelijke en gebiedskwaliteiten en de economische kansen.

Coalitieakkoord Duurzaam Doorpakken

Met het nieuwe coalitieakkoord (2019 – 2023) is een nieuwe weg ingeslagen ten aanzien van het onderwerp wind op land: Om de energietransitie vorm te geven is ruimte nodig voor de plaatsing van windmolens. Het heeft onze voorkeur om zoveel mogelijk windmolens op zee te plaatsen. Echter, ook op het land zal plaatsing van windmolens nodig zijn. Daarom wijzigen wij het beleidskader Wind op land. Wij zien veel maatschappelijke initiatieven die ruimte vragen voor windmolens en die op draagvlak kunnen rekenen. Samen met partners werken we aan Regionale Energiestrategieën. De resultaten daarvan verankeren we in ons ruimtelijk beleid’

Nieuw windbeleid

In het kader van het Klimaatakkoord zijn door gemeenten, waterschappen, de provincie, andere belanghebbenden en inwoners afspraken gemaakt over plekken in Noord-Holland waar duurzame energie met windturbines en zonnepanelen kan worden opgewekt. De zoekgebieden die daarvoor op basis van al deze gesprekken en onderzoeken in aanmerking komen zijn vastgelegd in de Regionale Energiestrategieën 1.0 voor Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid (RES’en).

De provincie neemt de hieruit voortvloeiende afspraken, net als de gemeenten en waterschappen, op in haar regelgeving. Voor de provincie betekent dit dat de Omgevingsverordening NH2022 ruimte maakt voor de afspraken uit de RES’en; de RES’en worden leidend voor wind op land. Het windturbineverbod en de bovenwettelijke regels voor windenergie komen daarmee te vervallen voor de in de RES 1.0 voor Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid opgenomen zoekgebieden wind en wind+zon . Hiervoor in de plaats komt een instructieregel voor de gehele provincie die inhoudt dat gemeenten in hun omgevingsplannen windturbines mogelijk kunnen maken voor zoekgebieden wind en wind+zon die in de RES’en 1.0 zijn opgenomen. Zo krijgen gemeenten de mogelijkheden om te bepalen waar in de gemeente ruimte is voor windenergie. Buiten de RES zoekgebieden 1.0 wind en

wind+zon zijn alleen kleine windturbines (tot 15 meter) op agrarische bouwpercelen toegestaan en mogen bestaande windparken worden vervangen/vernieuwd.

De nieuwe regels zijn instructieregels voor omgevingsplannen. Dit geeft gemeenten de ruimte om zelf de afweging te maken waar en hoe zij binnen de RES zoekgebieden wind en wind+zon windturbines willen plaatsen op basis van het lokale draagvlak. De beschermingsregimes, zoals de regels voor o.a. het Bijzonder Provinciaal Landschap, Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde en het Natuurnetwerk Nederland of natuurverbinding en stiltegebieden blijven van kracht. d. Voor het Unesco werelderfgoed is een afwegingskader energietransitie Hollandse Waterlinie in samenwerking met de vier provincies gemaakt waarin gekeken is waar en onder welke voorwaarden ruimte geboden kan worden aan wind en zon. Dit kader wordt onderdeel van deze verordening. Voor NNN geldt de meerwaardebepaling die inhoudt dat een ontwikkeling (zoals een windturbine) duidelijk aantoonbare meerwaarde voor NNN moet hebben voor wat betreft kwaliteit en samenhang. De meerwaardebepaling vervangt de saldobenadering. Daarnaast geldt ook nog steeds dat een ontwikkeling in NNN alleen mogelijk is als deze de wezenlijke kenmerken en waarden niet aantast of van groot openbaar belang is en er geen reële alternatieven zijn. De vraag of een ontwikkeling van windturbines of zonnepark in NNN van groot openbaar belang is en er geen reële alternatieven zijn, moet worden bezien vanuit de bovenregionale opgave en mogelijkheden voor duurzame energieopwekking. Indien er in de provincie geen reële andere mogelijkheden voor duurzame energieopwekking zijn (die niet leiden tot een aantasting van het NNN) en de bovenregionale opgave niet haalbaar is zonder de betreffende ontwikkeling, zou deze van groot openbaar belang kunnen zijn. Onder meer de Regionale Energiestrategieën (RES'en) kunnen duidelijkheid bieden voor de vraag of een dergelijke ontwikkeling van groot openbaar belang is en of er ergens anders geen reële andere mogelijkheden zijn voor de ruimtelijke ontwikkeling. Opname van een locatie in een RES betekent echter niet per definitie dat de ontwikkeling van windturbines of een zonnepark op deze locatie van groot openbaar belang is en dat daarvoor geen reële alternatieven bestaan. Ditzelfde geldt voor wind en zon in BPL. Met deze nieuwe regeling wordt zorgvuldig uitvoering gegeven aan het coalitieakkoord en worden de provinciale belangen, maar ook de gemaakte afspraken in de Regionale Energiestrategieën gerespecteerd.

Met de toename in productie van duurzame energie neemt de vraag naar capaciteit in het energienetwerk toe. De uitbreiding van het energienetwerk is nodig om de energietransitie te faciliteren. Provinciale Staten achten de locatieafweging en ruimtelijke inpassing van het energienetwerk van belang. Daarom is er aan de paragraaf over duurzame energie, de energie-infrastructuur toegevoegd.

O

Na de toelichting op Artikel 6.40 Opstellingen voor zonne-energie wordt de volgende toelichting ingevoegd:

Subparagraaf 6.2.3.3 Elektriciteitsstations
Onderdeel van de netuitbreiding is het bouwen c.q. aanpassen van elektriciteitsstations. Het is belangrijk dat deze stations goed ingepast zijn in het landschap. Daarom worden hier regels opgenomen om ervoor te zorgen dat het inpassen van elektriciteitsstations zorgvuldig gebeurt. Hiervoor hebben gedeputeerde staten de Ruimtelijke Handreiking voor Elektriciteitsstations vastgesteld. De handreiking is bedoeld om netbeheerders en gemeenten te helpen met de keuze van een locatie voor een transformatorstation. Naast de keuze voor een locatie, biedt de handreiking handvatten voor het inpassen van het station in het landschap, rekening houdend met de kwaliteiten van de ensembles uit de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie.

Artikel 6.40a Toepassingsbereik

De ruimtelijke handreiking voor elektriciteitsstations bevat een ladder die moet helpen bij de locatiekeuze voor een elektriciteitsstation. De laatste stappen in de ladder gaan over locaties in het landelijk gebied. Als de keuze voor een locatie in het landelijk gebied valt, is artikel 6.40c

van toepassing en is dus advisering door de ARO verplicht. Bij andere locaties wordt geadviseerd om langs de ARO te gaan, maar het is niet verplicht.

Artikel 6.40b Locatieafweging en ruimtelijke inpassing elektriciteitsstations
Wat onder zorgvuldige locatieafweging en ruimtelijke inpassing moet worden verstaan, wordt bepaald door de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie en de ruimtelijke handreiking elektriciteitsstations. Zie artikel 6.2b van bijlage 11 van deze verordening.
Als een elektriciteitsstation als bedoeld in artikel 6.40b in het werkingsgebied landelijk gebied wordt mogelijk gemaakt dient hierover een advies aan de ARO te worden gevraagd.

Artikel 6.40c Verplicht advies Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling in landelijk gebied
Wat onder zorgvuldige locatieafweging en ruimtelijke inpassing moet worden verstaan, wordt bepaald door de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie en de ruimtelijke handreiking elektriciteitsstations. Zie artikel 6.2b van bijlage 11 van deze verordening.
Als een elektriciteitsstation als bedoeld in artikel 6.40b in het werkingsgebied landelijk gebied wordt mogelijk gemaakt dient hierover een advies aan de ARO te worden gevraagd.

P

De toelichting op artikel 6.54 Activiteiten in Natuurnetwerk Nederland of natuurverbindingen wordt als volgt gewijzigd:

1. Na de tweede alinea wordt de volgende tekst ingevoegd:

> Lid 1
> In het eerste lid onder a tot en met c zijn de uitzonderingen opgenomen waarvoor het verbod op activiteiten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken en waarden of die kunnen leiden tot een vermindering van de kwaliteit, de oppervlakte of de samenhang tussen die gebieden, niet geldt.

2. De tekst onder Uitzondering b: de meerwaardebepaling wordt vervangen door:

> Met deze uitzondering wordt geregeld dat een omgevingsplan nieuwe activiteiten of een wijziging van bestaande activiteiten mogelijk kan maken die op gebiedsniveau leiden tot een duidelijke aantoonbare meerwaarde voor het natuurnetwerk Nederland of de natuurverbindingen. Hiervoor moeten de betrokken activiteiten in samenhang op hun effecten worden beoordeeld. Ook wanneer het gaat om activiteiten die vallen binnen de reikwijdte van verschillende ruimtelijke plannen zal de effectbeoordeling in gezamenlijkheid moeten plaatsvinden. De meerwaardebepaling kan alleen worden toegepast als aan de cumulatieve voorwaarden die in b zijn opgenomen is voldaan. De meerwaardebepaling is niet van toepassing op activiteiten die verblijfsrecreatie mogelijk maken, tenzij het gaat om activiteiten die ondergeschikt zijn aan een andere bedrijfsactiviteit. Dit volgt uit het tweede lid van dit artikel.
>
> De cumulatieve voorwaarden voor toepassing van de meerwaardebepaling zijn:
>
> 1. de activiteiten die leiden tot aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden worden tijdig gecompenseerd;
> 2. de compensatie houdt in dat de uitvoering van het geheel van aantastende en compenserende activiteiten gezamenlijk binnen 10 jaar leidt tot een duidelijk aantoonbare meerwaarde voor het natuurnetwerk Nederland voor wat betreft kwaliteit en samenhang;
> 3. de oppervlakte van het natuurnetwerk Nederland dient tenminste gelijk te blijven;
> 4. er dient rekening gehouden te worden met de mogelijkheid dat de locatie waarop de activiteit plaatsvindt is gelegen in een gebied van het Natuurnetwerk Nederland of Natuurverbindingen dat omringd wordt door of grenst aan het werkingsgebied Bijzonder provinciaal landschap. Zo kunnen de kernkwaliteiten van dit Bijzonder

provinciaal landschap ook aanwezig zijn in het nabijgelegen Natuurnetwerk Nederland. Aantasting van deze kernkwaliteiten kan tot gevolg hebben dat de meerwaardebepaling niet kan worden toegepast;
5. er wordt een gebiedsvisie opgesteld waarin de bovenstaande punten 1 tot en met 4 worden onderbouwd. Bij het toepassen van de meerwaardebepaling dient er ook een compensatieplan en een compensatieovereenkomst te worden opgesteld, zie hiervoor Artikel 382 3.5 en Artikel 3.6 van Bijlage 11. Financiële compensatie is niet mogelijk bij het toepassen van uitzondering b.

3. Na de toelichting op het eerste lid wordt de volgende tekst toegevoegd:

Lid 2
In het tweede lid is vastgelegd dat uitzondering b, de meerwaardebepaling, niet van toepassing is op activiteiten die verblijfsrecreatie mogelijk maken, tenzij het gaat om activiteiten die ondergeschikt zijn aan een andere bedrijfsactiviteit, en plaatsvinden op, of aansluitend aan, dezelfde locatie. Voor deze activiteiten kan dus geen uitzondering worden gemaakt op het verbod om activiteiten mogelijk te maken die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken en waarden of die kunnen leiden tot een vermindering van de kwaliteit, de oppervlakte of de samenhang tussen de NNN-gebieden en natuurverbindingen.

Ondergeschikt wil zeggen dat er sprake moet zijn van een duidelijk aantoonbare ondergeschiktheid aan de andere bedrijfsactiviteit, bijvoorbeeld in arbeidsbehoefte, inkomsten en ruimtebeslag. Als voorbeeld: een mini-camping als nevenactiviteit bij een agrarisch bedrijf wordt gezien als een ondergeschikte vorm van verblijfsrecreatie. Ten behoeve van deze ontwikkeling kan, mits wordt voldaan aan de voorwaarden, de meerwaardebepaling dus worden toegepast.

Q

Aan de toelichting op Subparagraaf 6.2.5.3 Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde wordt de volgende tekst toegevoegd:

Op 26 juli 2001 heeft het Werelderfgoedcomité van Unesco de Hollandse Waterlinies op de Werelderfgoedlijst geplaatst. De inschrijving is een uitbreiding van de Stelling van Amsterdam met de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Beide verdedigingslinies gaan verder als Werelderfgoed “Hollandse Waterlinies”. In het Besluit kwaliteit leefomgeving is het besluit van het Werelderfgoedcomité nog niet verwerkt en wordt nog uitgegaan van de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Nu de regels voor werelderfgoederen zijn gebaseerd op het Besluit kwaliteit leefomgeving, wordt ook in de Omgevingsverordening nog uitgegaan van de afzonderlijke werelderfgoederen en hun begrenzing. De uitwerking van de kernkwaliteiten is wel al gebaseerd op de Hollandse Waterlinies. Deze uitwerking is gezamenlijk opgesteld door de vier provincies waarbinnen het werelderfgoed de Hollandse Waterlinies is gelegen, de provincies Noord-Holland, Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant.

R

Aan de toelichting op artikel 6.70 Ruimtelijke kwaliteitseis ingeval van een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling in het landelijkgebied wordt de volgende tekst toegevoegd:

De Noord-Hollandse waarderingskaart voor stolpboerderijen is een inspiratiedocument. Gemeenten dienen deze waarderingskaart te betrekken bij hun keuze om te bepalen of er sprake is van een karakteristiek boerderijcomplex. Betrekken bij betekent dat aan de waarderingskaart aandacht moet worden besteed, maar dat dit document geen bijzondere of verzwaarde status hoeft te krijgen in de belangenafweging. De term karakteristiek staat voor het beginsel dat alle stolpen en hun bijgebouwen in de ordes 1, 2 en 3 behoudenswaardig zijn.

De ordes 1, 2 en 3 bevatten stolpen en hun bijgebouwen die zijn gebouwd tot 1966, het eind van de Wederopbouwperiode.

S

Na de toelichting op artikel 10.2 Kwaliteitszorg door Gedeputeerde Staten wordt de volgende tekst ingevoegd:

Artikel 10.2a Intrekken of wijziging vergunning of ontheffing

Dit artikel regelt de reguliere intrekking en wijziging van vergunningen of ontheffingen die zijn verleend op basis van deze verordening.

T

In Bijlage 11 Regels Gedeputeerde Staten wordt in de toelichting op artikel 6.2 De locatie en omvang van de opstelling voor zonne-energie de zinsnede ‘zoals bedoeld in artikel 6.39 lid 2 uit de Omgevingsverordening NH2022’ vervangen door ‘zoals bedoeld in artikel 6.40, lid 2, van de Omgevingsverordening NH2022’.

U

In Bijlage 11 Regels Gedeputeerde Staten wordt in de toelichting op artikel 6.4 Stimuleringsgebieden zonne-energie ‘Omgevingsverordening NH2020’ vervangen door ‘Omgevingsverordening NH2022’.

V

In Bijlage 11 Regels Gedeputeerde Staten komt de toelichting op afdeling 6b als volgt te luiden:

Bij elektriciteitsstations gaat het over Hoogspannings- en middenspanningsverdeelstations: elektriciteitsstations vanaf 380 kV (hoogspanning) c.q. 10 tot 50 kV (middenspanning). De middenspannigsruimtes waar middenspanning naar de laagspanning wordt getransformeerd worden hier niet meegenomen. Ze hebben in het algemeen een maat tussen 10m2 en 35m2.

Artikel III
De volgende werkingsgebieden behorende bij de Omgevingsverordening NH2022 vast te stellen of te wijzigen:

- Vaarwegbeheer - beheer Plassenschap Loosdrecht
- Vaarwegbeheer – beheer gemeente

De wijzigingen zijn zichtbaar in de volgende viewer:
https://geoapps.noord-holland.nl/kaartenportaal/apps/webappviewer/index.html?id=4d880ceef60a430e91835c071ae91cbd

Artikel IV
Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na publicatie in het Provinciaal Blad.

Haarlem, 11 december 2023
Provinciale Staten van Noord-Holland,
A.T.H. van Dijk, voorzitter
K. Bolt, statengriffier

Namens Gedeputeerde Staten van Noord-Holland

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Besluit van Provinciale Staten van Noord-Holland van 11 december 2023, nr. 2031587/2116998, tot wijziging van het Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022

Provinciale Staten van Noord-Holland;

Gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland van 31 oktober 2023 met kenmerk 2031587/2116995;

Gelet op artikel 2.8 van de Omgevingswet;

Besluiten:

ARTIKEL I
Het Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022 wordt als volgt gewijzigd:

A

Na artikel 6.5 zorgvuldige ruimtelijke inpassing windturbines wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 6.5a Zorgvuldige ruimtelijke inpassing elektriciteitsstations

Gedeputeerde Staten kunnen regels stellen over de zorgvuldige ruimtelijke inpassing van elektriciteitsstations als bedoeld in artikel 6.40a en artikel 6.40b van de Omgevingsverordening NH2022.

ARTIKEL II

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na publicatie in het Provinciaal Blad.

Haarlem, 11 december 2023

Provinciale Staten van Noord-Holland,

A.T.H. van Dijk, voorzitter

K. Bolt, statengriffier

Namens Gedeputeerde Staten van Noord-Holland

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Provincie Noord-Holland

HOLLANDSE WATERLINIES
UNESCO WERELDERFGOED

Gebiedsanalyse kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies

Kernkwaliteiten, uitgangspunten en ontwikkelingsrichting Stelling van Amsterdam West

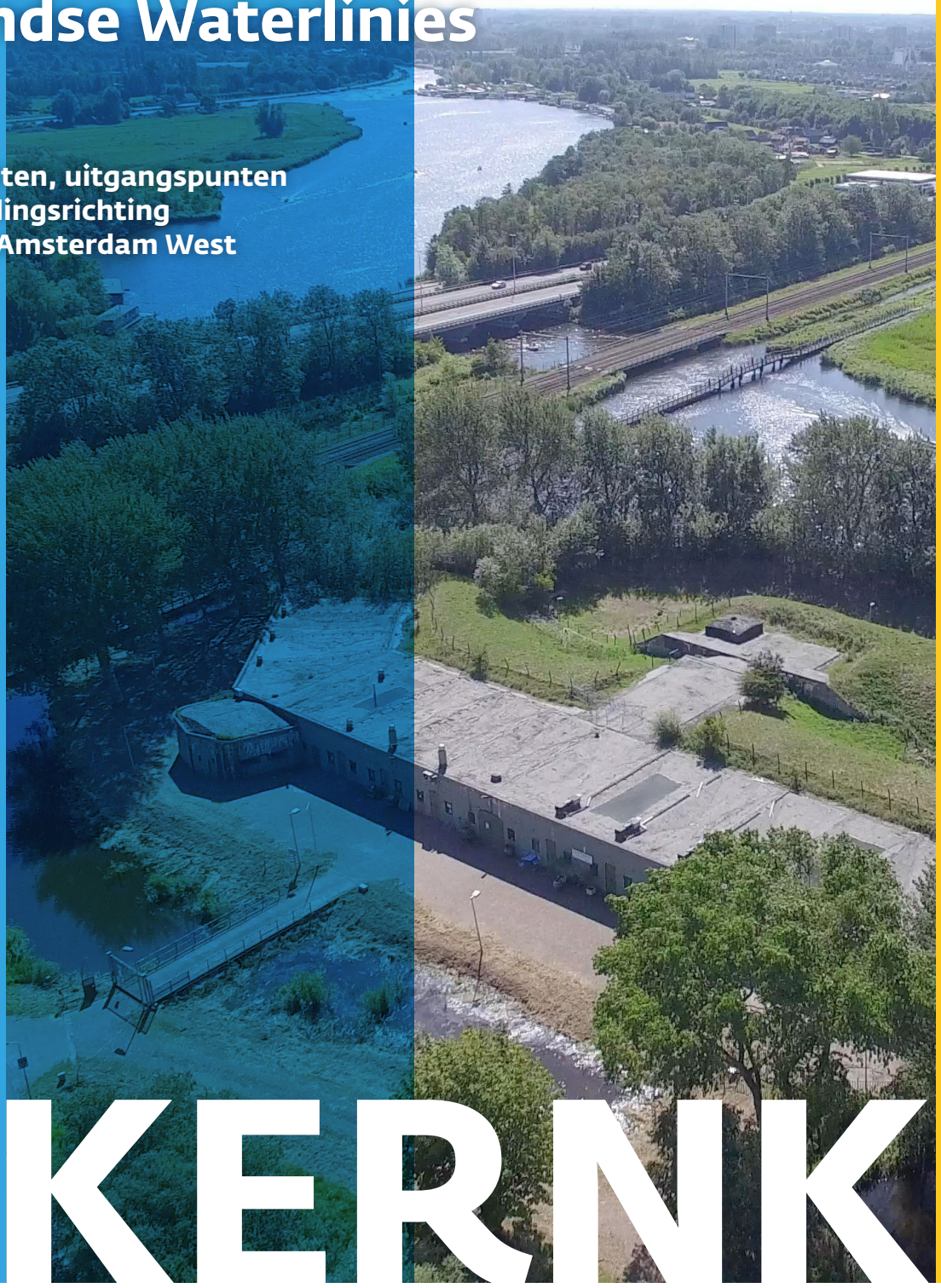

KERNKW

Kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies

Uitgangspunten voor ontwikkelingen Stelling van Amsterdam-West.

Opgesteld door:
Cultuurhistorische Projecten: Marinus Kooiman
Feddes/Olthof Landschapsarchitecten: Yoran van Boheemen
Sweco: Rolien de Jong en Durk de Vries

In nauwe samenwerking met en in opdracht van de Provincie Noord-Holland.

INHOUD

5 **1 INLEIDING**

8 **2 KARAKTER VAN HET GEBIED**

10 **3 DE HOLLANDSE WATERLINIES**

12 **4 DE STELLING VAN AMSTERDAM WEST**
12 4.1 Een stukje geschiedenis: Posten van Krayenhoff en de Haarlemmermeerpolder
14 4.2 Linielandschap
18 4.3 Kernkwaliteiten op hoofdlijnen

19 **5 DE STELLING VAN AMSTERDAM – WESTELIJKE DUINRAND EN DROOGMAKERIJ HAARLEMMERMEER**
19 5.1 Het landschap voor WOII
21 5.2 Het landschap van de Stelling – indeling in twee deelgebieden
23 5.3 Deelgebied Westelijke Duinrand
31 5.5 Ruimtelijke dynamiek na WOII
34 5.6 Kernkwaliteiten Westelijke Duinrand
35 5.7 Deelgebied Droogmakerij Haarlemmermeer
40 5.8 Ruimtelijke dynamiek na WOII
43 5.9 Kernkwaliteiten Droogmakerij Haarlemmermeer

45 **6 UITGANGSPUNTEN**
45 6.1 Algemeen
46 6.2 Schaalniveau 1 herkenbaarheid van de Hollandse Waterlinies als geheel
48 6.3 Schaalniveau 2 herkenbaarheid van de Hollandse Waterlinies in de Westelijke Duinrand en de droogmakerij Haarlemmermeer
51 6.4 Schaalniveau 3 ensembles en aandachtsgebieden
60 6.5 Schaalniveau van de losse elementen

61 **BRONNEN**

Legenda
BEGRENZING
grens Unesco Werelderfgoed 'Hollandse Waterlinies'
STRATEGISCH LANDSCHAP
hoofdweerstandslijn Stelling van Amsterdam
hoofdweerstandslijn Nieuwe Hollandse Waterlinie
acces
verboden kringen
(verdwenen) liniewal
opgehoogde hoofdweerstandslijn
(verdwenen) gedekte gemeenschapsweg
compartimentering inundatiekom Beemster
WATERMANAGEMENT
inundatiegebied
kanaal
gracht
rivier
inundatiesluis / hevel
damsluis
doorvaartbeschoeiing
MILITAIRE WERKEN
fort
(groeps)schuilplaats
kazemat
batterij / buskruitmagazijn

1 INLEIDING

De Hollandse Waterlinies zijn uniek én op een bijzondere manier verbonden aan het Nederlandse Landschap. Nederland heeft daarom in 2019 bij Unesco in Parijs het Nominatiedossier ingediend om de Hollandse Waterlinies op de werelderfgoedlijst te laten plaatsen vanwege de unieke waarden. De Hollandse Waterlinies worden gevormd door de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) en de Stelling van Amsterdam (SvA).

De SvA is al sinds 1996 Werelderfgoed, de NHW is een uitbreiding van het Werelderfgoed van de Stelling van Amsterdam. De voordracht tot inschrijving van de uitbreiding op de Werelderfgoedlijst is door UNESCO goedgekeurd in juli 2021. Samen vormen beide linies nu één Unesco Werelderfgoed: de Hollandse Waterlinies.

Doel gebiedsanalyse

In het nominatiedossier zijn de unieke waarden (OUV; Outstanding Universal Value) van de Hollandse Waterlinies uitgewerkt in kernkwaliteiten. De Gebiedsanalyse Hollandse Waterlinies werkt die kernkwaliteiten van het Unesco Werelderfgoed verder uit. Dit heeft als doel de kernkwaliteiten duurzaam in stand te houden.

De uitwerking van de kernkwaliteiten vindt plaats per (samenhangend) deelgebied. De kernkwaliteiten worden toegespitst naar het deelgebied en geconcretiseerd (in woord en in beeld).

Bij ontwikkelingen binnen de begrenzing van het Unesco werelderfgoed moet met deze specifieke kernkwaliteiten rekening gehouden worden. Daartoe geeft de gebiedsanalyse, op basis van de specifieke kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies in het deelgebied, uitgangspunten voor ontwikkelingen.

Naast bescherming, benoemd de gebiedsanalyse ook kansen die de kernkwaliteiten kunnen versterken. De gebiedsanalyse maakt dus de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies in een deelgebied concreet om deze in stand te houden en zo mogelijk te versterken, en is een bouwsteen voor verdere visie en planvorming in het deelgebied.

Harmonisatie beleid ruimtelijke ontwikkeling in de Hollandse Waterlinies

Het Werelderfgoed ‘Hollandse Waterlinies’ loopt van de provincie Noord-Holland, via Utrecht, Gelderland, en een stukje Zuid-Holland, tot in Noord-Brabant. De linieprovincies zijn als siteholder verantwoordelijk voor het behoud en de bescherming van dit unieke erfgoed.

Om het erfgoed ook in de toekomst goed te kunnen beschermen wordt het ruimtelijk beleid voor het toekomstige Werelderfgoed in de provincies op elkaar afgestemd. Deze harmonisatie van het ruimtelijk

beleid maakt het mogelijk om ruimtelijke ontwikkelingen overal binnen de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam op een zelfde manier af te wegen.

De Gebiedsanalyses zorgen voor deze harmonisatie door de kernkwaliteiten via dezelfde systematiek uit te werken en op basis daarvan uitgangspunten voor ontwikkeling te formuleren. Deze Gebiedsanalyse doet dat voor het deelgebied 'Stelling van Amsterdam West'[1].

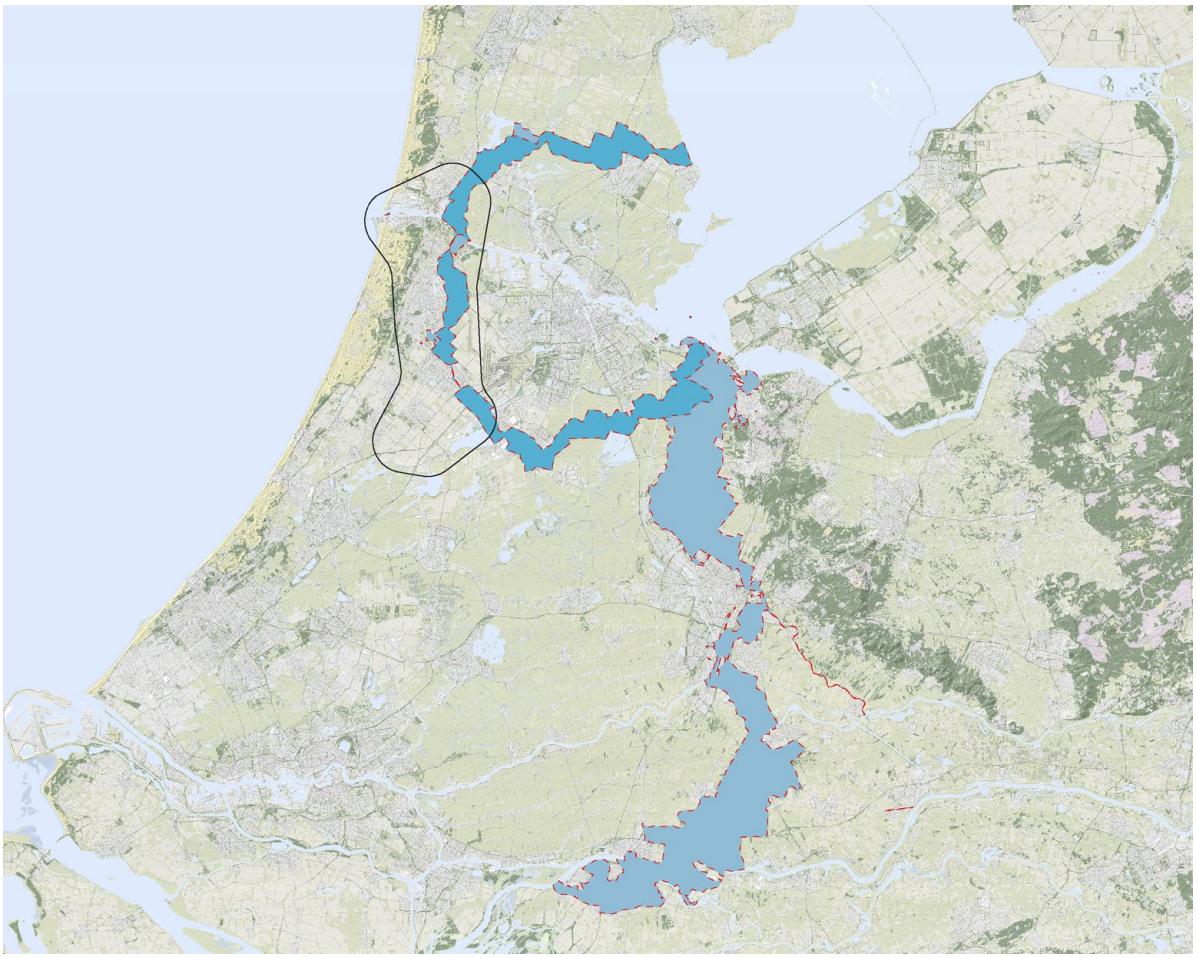

De begrenzing van het Unesco Werelderfgoed Hollandse Waterlinies en aanduiding van het deelgebied 'Stelling van Amsterdam West.
(NB. de begrenzing Unesco Werelderfgoed zal aan de zuidzijde van de Haarlemmermeerpolder rond de A4 nog wijzigen).

Systematiek en leeswijzer

De gebiedsanalyse 'Stelling van Amsterdam West' komt tot stand via de volgende stappen:

- Korte gebiedsbeschrijving: typeren van het huidig ruimtelijk karakter van het gebied Stelling van Amsterdam West.
- Systeem: beschrijving van hoe het systeem van de SvA is opgebouwd.
- Objecten en elementen: beschrijving van de verschillende objecten en elementen waaruit het systeem bestaat.
- Kernkwaliteiten: beschrijving en analyse van de bestaande kernkwaliteiten in het gebied op het niveau van de linie als geheel en de kernkwaliteiten op het niveau van twee deelgebieden in Amsterdam West. De Outstanding Universal Value (OUV) vormen de basis.
- Uitgangspunten voor ontwikkelingen: de samenhang tussen de kernkwaliteiten binnen het gebied en uitgangspunten bij ontwikkelingen.

1 De gebiedsanalyse richt zich op de cultuurhistorische waarden van de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) en de Stelling van Amsterdam (SvA). Uiteraard zijn er in het gebied ook andere cultuurhistorische kwaliteiten, maar deze komen slechts zijdelings aan bod, dit geldt ook voor de landschappelijke kwaliteiten.

De stappen zijn als volgt uitgewerkt:

- **Hoofdstuk 1**, deze inleiding, legt uit wat de aanleiding en het doel van de Gebiedsanalyse Stelling van Amsterdam West is.
- **Hoofdstuk 2** is een typering van het huidige ruimtelijke karakter van Amsterdam West.
- **Hoofdstuk 3** legt uit hoe het verdedigingssysteem van de Hollandse Waterlinies werkt en wat de kenmerken en bijbehorende elementen van de Hollandse Waterlinies als geheel zijn.
- **Hoofdstuk 4** beschrijft vervolgens hoe de Stelling van Amsterdam in het landschap van Amsterdam West is ingepast en wat de belangrijkste kenmerken van de Stelling in Amsterdam West zijn.
- **Hoofdstuk 5** licht toe waarom er met twee deelgebieden wordt gewerkt, en analyseert de specifieke kenmerken en kernkwaliteiten van de Stelling van Amsterdam West per deelgebied.
- **Hoofdstuk 6** geeft uitgangspunten en ruimtelijke principes aan die helderheid geven hoe er bij ontwikkelingen voor gezorgd kan worden dat de kernkwaliteiten duurzaam in stand worden gehouden, niet worden aangetast en hoe deze kunnen worden ingezet ter versterking van de waarde en kwaliteit van het gebied. Deze uitgangspunten worden beschreven op verschillende schaalniveaus: de Hollandse Waterlinies als geheel, het specifieke deelgebied, ensembles en aandachtsgebieden binnen het deelgebied, en voor de losse linie-elementen.

Deelgebied 'Stelling van Amsterdam West met begrenzing Werelderfgoed (rood). (NB. de begrenzing Unesco Werelderfgoed zal aan de zuidzijde rond de A4 nog wijzigen).

2 KARAKTER VAN HET GEBIED

‘Stelling van Amsterdam West’ ligt tussen de kustzone van de Noordzee en het stedelijke gebied van Amsterdam. Het gebied sluit vrijwel direct aan op de dichtbebouwde woonwijken van Heemskerk, Beverwijk, Velsen en Haarlem. Deze steden en dorpen liggen achter de duinen en zijn in de loop van de tijd steeds verder het binnenland opgeschoven richting de Stelling.

Huidige situatie

Ten zuiden van Haarlem, in de Haarlemmermeer, ligt de Stelling midden tussen de woonwijken en bedrijventerreinen van Hoofddorp. Een flinke hoeveelheid infrastructuur doorsnijdt de ‘Stelling van Amsterdam West’ ; de snelwegen A9, A4 en A5, de spoorlijnen Amsterdam-Haarlem en Haarlem-Alkmaar en de Hogesnelheidslijn (HSL). En het Noordzeekanaal doorsnijdt de Stelling rondom Amsterdam en deelt deze op in twee stukken. Langzaam verkeer maak vooral gebruik van de dijken en polderwegen in het gebied.

Zicht op de Geniedijk en bedrijventerrein bedrijventerreinen van Hoofddorp.

Landschappelijk karakter

Globaal bekeken zijn in de 'Stelling van Amsterdam-West' twee typen landschappen te onderscheiden; het landschap van de kust, met duinen, strandwallen en strandvlakten, en het landschap van de droogmakerij van de Haarlemmermeer.

Het kustlandschap van Noord- en Zuid Kennemerland, gaat in het binnenland over naar de droogmakerijen van de Wijkermeer en het IJ, en de nog vrij open veenpolderlandschappen bij Assendelft en Spaarnwoude. Dit is, vooral boven het Noordzeekanaal, een relatief rustige agrarische ruimte midden in de agglomeratie van Amsterdam. Onder het kanaal bestaat de ruimte uit met een mix van veenweiden en begroeide recreatieterreinen in de oorspronkelijke open IJpolders. De dichtbebouwde woonwijken tussen de Stelling en de kustzone worden grotendeels begrensd door de A9

De Haarlemmermeerpolder is een grote droogmakerij, helder begrensd door de ringvaart. Daarbinnen is de polder opgebouwd uit en rationele en regelmatige structuur van wegen en watergangen. De oorspronkelijke landbouwpolder is deels nog open en in agrarisch gebruik, vooral ten westen en zuiden van de Stelling. In de rest van het gebied overheerst het stedelijke karakter met woonwijken en bedrijvigheid. Aan de noordoost-zijde van de Stelling ligt de luchthaven Schiphol, dat vanwege de functie ook een zekere openheid geniet. De aanwezigheid van de luchthaven heeft er toe geleid dat er veel infrastructuur door de droogmakerij heen loopt.

De 'Stelling van Amsterdam West' valt duidelijk binnen de invloedsfeer van de Metropoolregio Amsterdam. Kenmerkend is de dynamische en verstedelijkte buitenzijde van de Stelling en het meer rustige en groene karakter aan de binnenzijde. De hoge dynamiek en de uitgebreid aanwezige infrastructuur, zorgen voor druk op de ruimte, welke ook als uitloopgebied een zeer belangrijke rol vervult voor de regio.

In dit landschap liggen belangrijke cultuurhistorische waarden die iets over de oorsprong en de ontwikkeling van het gebied vertellen. Een dynamische geschiedenis, waarin ook de Stelling van Amsterdam een bijzondere plek in neemt. De Stelling heeft bewust gebruik gemaakt van de landschappelijke kenmerken en maakt deze op haar manier leesbaar.

Gebied boven Noordzeekanaalgebied (uit Landschapsplan of rond Spaarndam) bij Sint Aagtendijk (foto Hanno Lans).

3 DE HOLLANDSE WATERLINIES

Hollandse Waterlinies, hoe werkt het systeem

Zowel de Nieuwe Hollandse Waterlinie als de Stelling van Amsterdam zijn waterlinies. Het belangrijkste principe daarvan is onderwaterzetting (inundatie) van land, zodat de vijand het te verdedigen gebied niet kan doortrekken. Het water houdt de vijand letterlijk op afstand.

Een waterlinie heeft een 'veilig'binnengebied en een 'onveilig' gebied daarbuiten. Het onveilige gebied kon onder water worden gezet. Daartussen ligt een lijn (hoofdweerstandslijn of hoofd-verdedigingslijn) die vaak samenvalt met de grens tussen het wel en niet onder water te zetten gebied (inundatiekering). De hoofdweerstandslijn sluit het veilige gebied af. Op kwetsbare plekken, zoals bij doorgaande (water-)wegen en spoorlijnen werden verdedigingswerken (fort, batterij e.d.) gebouwd om zo de potentiële toegang te beveiligen met geschut, kanonnen en manschappen. Deze accessen waren vaak niet te inunderen. Het inundatiewater werd via een stelsel van sluizen in rivieren en kanalen aangevoerd.

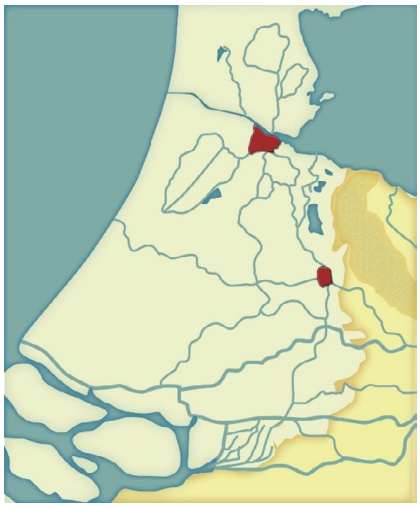

Bestaande landschap en terreinkenmerken als basis.

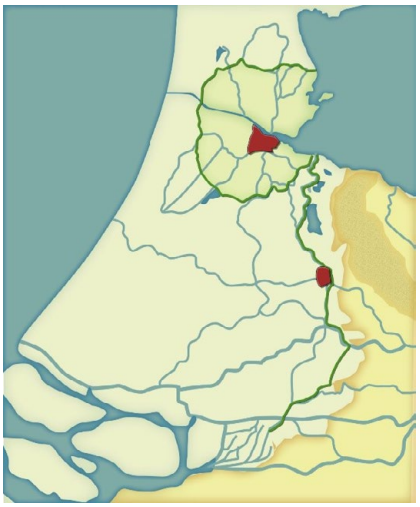

Hoofdweerstandlijn als grens tussen 'veilig' binnengebied en een 'onveilig' buitengebied.

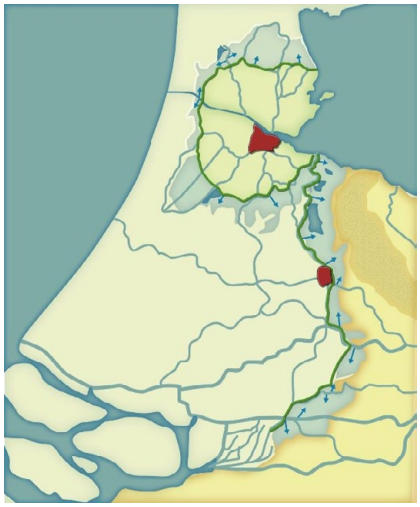

Stelsel van sluizen en watergangen voor inundatie van het 'onveilige' buitengebied.

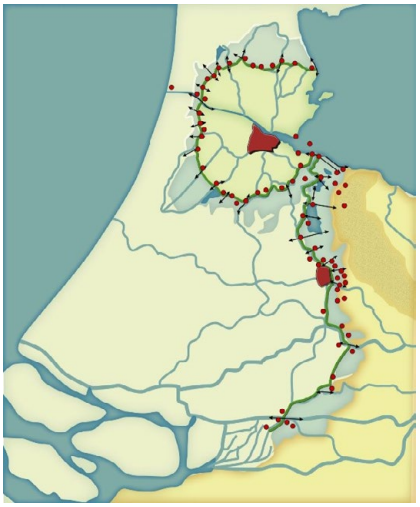

Forten en batterijen op kwetsbare plekken en accessen.

NATIONAAL REDUIT
VEILIG
ONVEILIG
VEILIG BINNEN ACHTER
DE NHW
ONVEILIG BUITEN DE SVA

STRATEGISCH
LANDSCHAP
Hoofdverdedigingslijn
• Inundatie • Verboden Kringen

WATERMANAGEMENT
Sluizen • Dijken • Kanalen

MILITAIRE WERKEN

4 DE STELLING VAN AMSTERDAM WEST

We zoomen nu in op het gebied 'Amsterdam West' dat onderdeel van de Stelling vormt. Dit hoofdstuk gaat in op hoe de Stelling hier in hoofdlijnen is opgebouwd en welke kenmerken en kernkwaliteiten het heeft. En het geeft een beeld van hoe de Stelling een plek heeft gekregen binnen de karakteristieken en mogelijkheden die het landschap bood.

4.1 Een stukje geschiedenis: Posten van Krayenhoff en de Haarlemmermeerpolder

De Stelling van Amsterdam werd aan het eind van de 19e eeuw aangelegd. Amsterdam maakte al ruim daarvoor gebruik van versterkte steden en punten in het omliggende gebied voor haar eigen bescherming, zoals Haarlem, Amstelveen of Abcoude. Ook werden de stad en de omliggende landbouwgronden die waardevol waren voor de voedselproductie in tijden van beleg, beschermd door de Oude Hollandse Waterlinie. In het begin van de 19e eeuw is deze linie meer naar het oosten verlegd; de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Daarnaast was er de verdedigingslinie de 'Posten van Krayenhoff'. Deze posten zijn vanaf 1799 – in opdracht van generaal Krayenhoff-, in een cirkel rondom Amsterdam aangelegd met als doel de stad te kunnen verdedigen tegen de Engelsen. Oorlogsdreiging en de doorgaande ontwikkeling van wapens, voornamelijk geschut, leidden tot het besluit de verdediging van Amsterdam steviger neer te zetten en de Stelling van Amsterdam aan te leggen. Posities van de forten en batterijen van de Posten van Krayenhoff werden daarbij vooral in het westfront hergebruikt, omdat de verdedigingslinie hier vanwege de hoger liggende kustzone niet verder naar buiten geschoven kon worden. In de Stelling van Amsterdam West waren dat onder meer de posten bij Spaarndam, langs de Liede bij Haarlem en forten langs de ringdijk van de Haarlemmermeerpolder en de Linie van Beverwijk.

De Posten van Krayenhoff in 'Amsterdam West' rond 1840 (bron: geoapps.noord-holland.nl).

In Amsterdam West was er nog een belangrijke reden tot de aanleg van de Stelling. In 1840 was men begonnen met het drooglegging van de Haarlemmermeerpolder: de 'Waterwolf' die stad en ommeland bedreigde. In 1852 was deze drooggelegd. Om te voorkomen dat de mogelijke vijanden hierdoor makkelijker toegang hadden tot het veilige gebied, zijn tussen 1843 en 1852 de forten Aan de Liede, Aan de Nieuwe Meer en bij Cruquius aangelegd. Daarnaast zijn tussen 1865 en 1872 het IJ en de Wijkermeer drooggelegd, samen met de aanleg van het Noordzeekanaal, een nieuwe, beter bevaarbare en kortere toegang naar de havens van Amsterdam. Daarmee ging de natuurlijke barrière dat het open water aan de west- en noordflank vormde, verloren en werden mogelijke vijanden nieuwe toegangen verschaft naar het hart van Amsterdam.

De Haarlemmermeerpolder en het IJ rond 1840 (bron: topotijdreis).

De Haarlemmermeermeerpolder en het IJ rond 1860 (bron: topotijdreis).

De Haarlemmermeerpolder en het Noordzeekanaal rond 1880 (bron: topotijdreis).

4.2 Linielandschap

De ligging van de hoofdverdedigingslijn en het bijbehorende linielandschap werden bepaald door twee factoren. Ten eerste moest de linie voldoende afstand houden tot Amsterdam (ca. 15-20 km vanuit het centrum van Amsterdam), in verband met vijandelijk geschut en wilde men voldoende landbouwgrond binnen de verdedigingsring opnemen.

Smalle inundatievelden langs de kust, ruim inundatieveld in de Haarlemmermeerpolder & afwisselend uit oorspronkelijke dijken en speciaal aangelegde liniewallen samengestelde hoofdweerstandslijn.

Ten tweede moesten er mogelijkheden zijn voor inundatie. Ten westen van Amsterdam lag de kustzone (strandwal- en strandvlaktelandschap). De gronden lagen te hoog voor inundatie, waardoor de Stelling iets moest worden teruggelegd om een voldoende breed inundatiegebied te kunnen waarborgen en toch ook geschut op afstand te houden. De verdedigingszone is daardoor relatief smal. De hoogtelijn van het gemiddeld zeeniveau (o m NAP) aan de westzijde en de ringdijk van de Haarlemmermeerpolder vormden de buitengrens van de Stelling. Vanwege de smalle inundatievelden en de vele verbindingen (accessen) die de hoofdverdedigingslijn doorsnijden, liggen er naar verhouding veel militaire werken (forten, geschut en batterijen) langs dit deel van de Stelling van Amsterdam. Dat wordt vooral goed zichtbaar langs de Liede bij Haarlem met meerdere belangrijke accessen naar Amsterdam.

De Stelling loopt in het zuiden dwars door de diep liggende droogmakerij van het Haarlemmermeer, een heel ander landschap. In de Haarlemmermeerpolder ligt juist één van de meest omvangrijke inundatiekommen.

Hoofdweerstandslijn

De hoofdweerstandslijn is samengesteld uit bestaande (oorspronkelijk) waterkerende dijken en speciaal voor de Stelling aangelegde liniewallen. De dijken en liniewallen zijn nog aanwezig. Het onderscheid tussen beide is ook herkenbaar. De liniewallen zijn strak en recht en doorsnijden het landschap. De waterkerende dijken begrenzen gebieden of scheiden water en land, waarbij het tracé een kronkelend of bochtig verloop heeft. Bij het brede acces van het Noordzeekanaal en bij het Spaarne wordt de hoofdweerstandlijn onderbroken en het is verloop ervan lastig waar te nemen.

Dubbele dijken, één weerstandslijn
Vanaf Fort Veldhuis lopen twee dijken vrijwel parallel naar het zuiden tot aan het Noordzeekanaal. De St. Aagtendijk in het westen en de Assendelverzeedijk ten oosten daarvan. Lang is gedacht dat dit samen met de forten Veldhuis, St. Aagtendijk, Velsen en Zuidwijkermeer een dubbele weerstandslijn vormde. Deze zou anticiperend op de smalle inundatievelden.

Uit defensief en strategisch oogpunt was niet wenselijk om de weerstandslijn op de Assendelver Zeedijk te dicht bij Amsterdam te leggen. Daarom werd bij Fort St. Aagtendijk een liniedijk dwars door de Wijkermeerpolder aangelegd, de Vuurlinie, die fungeerde als hoofdweerstandslijn. De daar achter liggende Assendelver Zeedijk leek daarmee te fungeren als tweede 'reserve' linie. Recentelijk is echter vastgesteld dat de Assendelver Zeedijk niet als weerstandslijn kan worden bestempeld. De dijk fungeerde wel als militaire transport route en er werden enkele kruitmagazijnen langs gebouwd[2].

Acces Noordzeekanaal
Het Noordzeekanaal vormde over water, en via de kades ook over land, een belangrijk acces door de Stelling. Dit vroeg om extra verdediging met onder meer het vooruitgeschoven Kustfort bij IJmuiden, Fort bij Velsen, eveneens een vooruitgeschoven post en het Fort Zuidwijkermeer aan de hoofdweerstandslijn. Omdat het Fort bij de St. Aagtendijk, de forten bij Velsen en Zuidwijkermeer flankeert, ontstaat een 'driehoek' en wordt de verdediging verder verstevigd. Het Noordzeekanaal was daarnaast ook strategisch belangrijk voor de aanvoer van water voor het stellen van de smalle inundatiekommen. Temeer een reden om de verdediging daar stevig neer te zetten.

Acces Noordzeekanaal bij Fort Velsen (foto Hanno Lans, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

Geniedijk Haarlemmermeerpolder
Zeer opvallend in Amsterdam-West is de 10,5 km lange liniewal door de Haarlemmermeerpolder; de Geniedijk. De kunstmatige hoofdweerstandslijn ligt los van het polderstramien en vormt daarmee een scherp contrast. Door de (nabije) afstanden en eenduidigheid in het vertoon van forten en batterijen langs de hoofdweerstandslijn, is er een hoge onderlinge samenhang. Ondanks dat de Geniedijk op een reguliere dijk lijkt, is het voor vele passanten van de coupure met markante brug bij de A4[3] een herkenbaar symbool van de Stelling van Amsterdam.

Linielandschap na WOII
De (ruimtelijke) samenhang van de Stelling van Amsterdam in het gebied komt voort uit de toepassing van eenduidige militair-strategische doelen en verankering in de wetgeving (zoals de Vestingwet, Kringenwet, Inundatiewet). De Vestingwet en de Kringenwet, ter bescherming van het functioneren van de verdedigingslinie, zijn na de Tweede Wereldoorlog buiten werking gesteld en vervangen door een diversiteit

2 De Assendelver Zeedijk valt buiten het Werelderfgoed gebied. De daaraan grenzende kruitmagazijnen zijn daarentegen wel beschermd.
3 Op de locatie van de voormalige damsluis in de Slotertocht.

aan ruimteclaims en beschermingsregimes. Maar de grote ruimtelijke beperkingen waren echter niet langer van kracht. Vooral aan de onveilige zijde tussen de Stelling en de kust rukte de bebouwing van Heemskerk, Beverwijk, Velsen en Haarlem op, de oorspronkelijke inundatiegebieden in. De A9 doorsnijdt tussen Heemskerk en Spaarndam de hoofdweerstandslijn en de inundatiegebieden. De snelweg vormt nu het grensgebied tussen de bebouwing en de nog resterende ruimte tot de hoofdweerstandslijn. Achter de hoofdweerstandlijn, aan de veilige zijde, is het gebied grotendeels open, behoudens de grote groene uitloopgebieden van recreatiegebied Spaarnwoude. Haarlem is bij de Liede en de Ringdijk van de Haarlemmermeerpolder, bijna tot aan de hoofdweerstandslijn, doorgegroeid. De ruimte rondom de hoofdweerstandslijn door de Haarlemmermeerpolder is zowel aan de onveilige als de veilige zijde van de Stelling geheel verdicht met woongebieden bedrijventerreinen en recreatiegebieden.

Verstedelijking en infrastructuur in de Stelling van Amsterdam West rond 1950 (bron: topotijdreis).

Verstedelijking en infrastructuur in de Stelling van Amsterdam West rond 2020 (bron: topotijdreis).

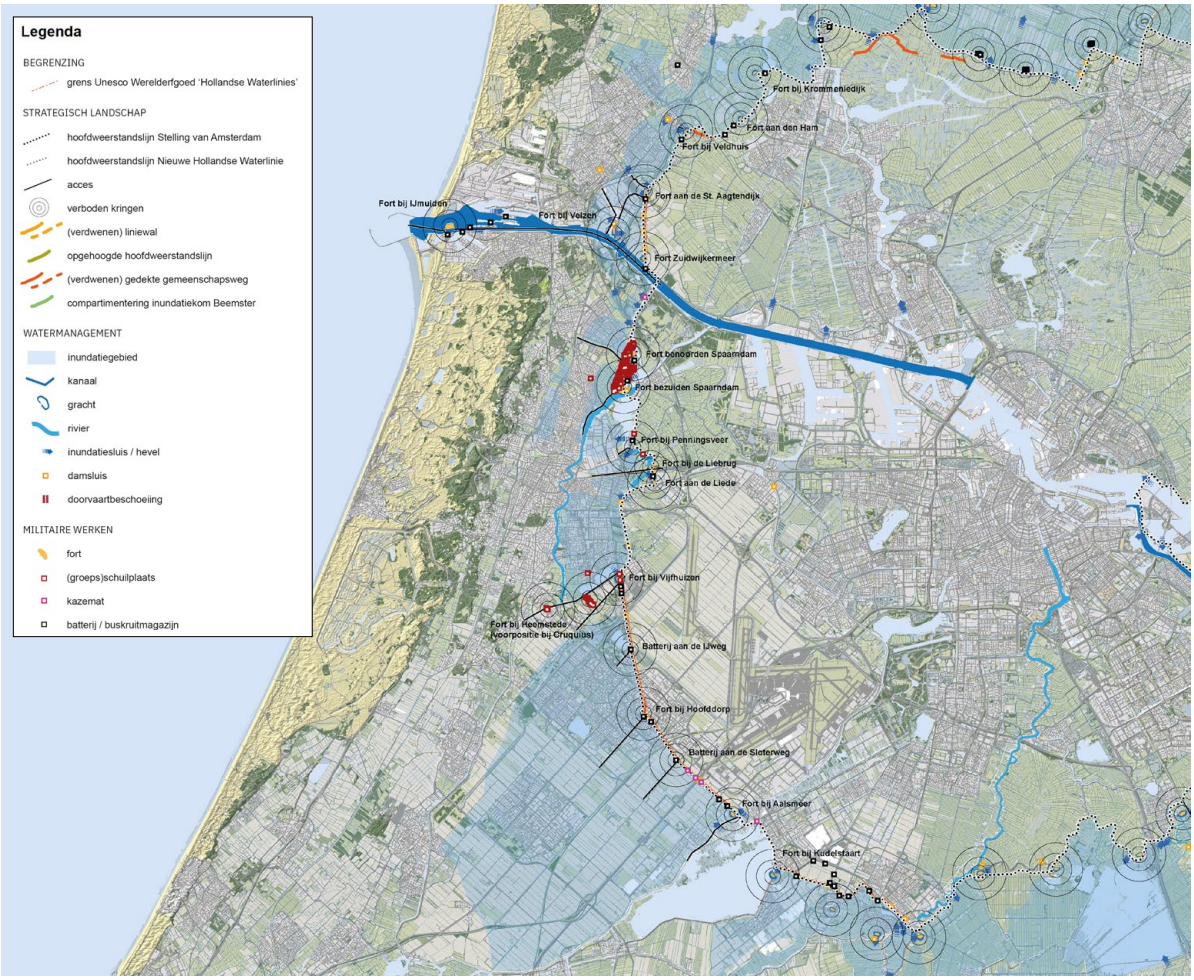

De Stelling van Amsterdam: actueel overzicht strategisch landschap, watermanagement en militaire werken binnen 'Amsterdam West'.

4.3 Kernkwaliteiten op hoofdlijnen

De kernkwaliteiten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie voor Stelling van Amsterdam West zijn overgenomen uit het Nominatiedossier Hollandse Waterlinies uit 2019 (2.A.2 Landschappelijk karakter van de Nieuwe Hollandse Waterlinie). De kernkwaliteiten staan daarin onder Westelijke Duinrand en Droogmakerij Haarlemmermeer.

Strategisch Landschap:

- De hoofdweerstandslijn is grotendeels herkenbaar.
- De doorlopende hoofdverdedigingslijn in de Haarlemmermeerpolder is grotendeels omgeven door stedelijk gebied, wel herkenbaar dankzij de duidelijke expressie van de lijn (Geniedijk).
- De binnen en buitenzijden zijn hier omgekeerd: De stad ligt in het onveilige gebied en binnen de Stelling ligt het open landschap.
- Sterk verstedelijkt gebied in de Haarlemmermeerpolder, waardoor er geen herkenbare binnen- en buitenzijde is.
- Forten hebben een bijzondere relatie met accessen.

Watermanagement:

- Het oorspronkelijke inundatiegebied is ten noorden van het IJ aan de westzijde bebouwd geraakt, de stad en snelweg vormen aan de westzijde een harde grens.
- De noordoost zijde van de inundatievlakte is duidelijk begrensd door liniewal (vuurlinie).
- Ten zuiden van het IJ wordt het inundatiegebied deels gevormd door open water.
- Inundatiegebied in de Haarlemmermeerpolder is grotendeels bebouwd. Het oorspronkelijke inundatiegebied is wel duidelijk herkenbaar begrensd door ringdijk/vaart van de Haarlemmermeerpolder.

Militaire werken:

- Veelheid aan Militaire werken, deels zichtrelaties nog aanwezig, onderlinge zichtrelaties tussen fortendriehoek ten noorden van het Noordzeekanaal aangetaste en verboden kringen niet meer open.
- Fort aan de St. Aagtendijk en Fort bij Velsen zijn door verstedelijking geïsoleerd komen te liggen.
- Forten gekoppeld aan de hoofdverdedigingslijn (kralensnoer), zichtrelaties tussen de forten verdwenen, wel relatie via de Geniedijk (hoofdverdedigingslijn).

De kernkwaliteiten voor Stelling van Amsterdam West worden in het volgende hoofdstuk uitgewerkt en aangescherpt voor de twee deelgebieden Westelijke Duinrand en Droogmakerij Haarlemmermeer.

5 DE STELLING VAN AMSTERDAM – WESTELIJKE DUINRAND EN DROOGMAKERIJ HAARLEMMERMEER

Dit hoofdstuk gaat in op de specifieke kenmerken en kernkwaliteiten van het gebied Stelling van Amsterdam West. Dat wordt uitgewerkt in twee gebieden; de Westelijke Duinrand en Droogmakerij Haarlemmermeer. De verschillende landschappelijke eigenschappen van beide hebben geleid tot een daarop toegesneden uitwerking van het verdedigingssysteem. De Stelling heeft daardoor in de westelijke Duinrand een andere vorm gekregen dan in de Haarlemmermeerpolder.

Bij de uitwerking van de kernkwaliteiten volgen we de drie hoofdkenmerken die uitdrukking geven aan de Outstanding Universal Value (OUV) voor de Hollandse Waterlinies: het strategisch landschap; hoe is gebruik gemaakt van het landschap en hoe zijn de linies daarin gelegd, het watermanagement; op welke manier werd het gebied vervolgens onder water gezet, en militaire werken; wat voor versterkingen zijn toegevoegd aan de waterhindernis om de vijand tegen te houden.

5.1 Het landschap voor WOII

Binnen de begrenzing van de Stelling van Amsterdam West zijn verschillende typen landschap aanwezig: het veenpolderlandschap en de droogmakerijlandschappen van de IJpolders en de Haarlemmermeerpolder. Aan de westzijde gaat het gebied over in het strandwallen en -vlaktelandschap van Noord- en Zuid-Kennemerland.

Oer-IJ

Het veenpolderlandschap en de IJpolders zijn sterk verbonden met het Oer-IJ. Het Oer-IJ is een aftakking van de Rijn die in het verleden uitmondde bij Castricum. Het oorspronkelijke verloop hiervan is onder meer terug te zien in de Noordelijke- en Zuidelijke IJ-en Zeedijken. Het Oer-IJ stroomde vanuit het westen langs Amsterdam richting Spaarnwoude om vervolgens naar het noorden af te buigen, dicht langs het hoger liggende strandwallen en -vlaktelandschap, en in zee uit te stromen bij Castricum. De monding van het Oer-IJ slibde rond het jaar 0 langzaam dicht en er ontstonden binnenmeren, het IJ en het Wijkermeer, die vanaf toen beïnvloed werden vanuit de Zuiderzee.

Veenpolderlandschap

Door het afnemen van de dynamiek van de zee en de stroming van het Oer-IJ, kon op de afgezette klei en zandgronden van het estuarium veen groeien, aansluitend op de omliggende uitgestrekte veengebieden. De veenkussens ten westen en zuiden van het IJ waterden af via veenrivieren zoals de Schermer en de Bamestra en het Spaarne. Vanaf de Middeleeuwen werd het veen ten behoeve van landbouwgronden ontgonnen. Als eerste vanaf de binnenduinrand. De verkavelingsstructuur was afwisselend blokvormig en langgerekt. Daarna werden de ontginningen op meer planmatige wijze uitgevoerd beginnende vanuit de veenrivieren en randen van het IJ en de Wijkermeer. Loodrecht hierop

ontstonden langgerekte verkavelingsstructuren. De ontginningen trokken vervolgens steeds dieper de veengebieden in. Het veen op de hogere randen van het strandwallen en -vlaktelandschap en het voormalige estuarium vormden een dunne laag die door oxidatie en afkalving inmiddels verdwenen is. De langgerekte verkavelingsstructuren zijn grotendeels nog steeds aanwezig.

Door de ontwatering voor de landbouw klonk het veen in en daalde de bodem. In combinatie met de stijging van de zeespiegel is ter bescherming van de landbouwgronden het steeds groter groeiende IJ en de Wijkermeer bedijkt. Langs het IJ en het Wijkermeer zijn hoge zeedijken aangelegd: de Noordelijke IJ-en Zeedijk aan de noordzijde, de Sint Aagtendijk aan de Westzijde en de Zuidelijke IJ- en Zeedijken aan zuidzijde[4].
De omliggende veenrivieren moesten ook bedijkt worden vanwege de bodemdaling. Bij de monding op het IJ werden dammen en later sluizen aangelegd in de zeedijk om het water bij eb te kunnen spuien, zoals bij Spaarndam, en bij Busch en Dam, de verbinding tussen het Alkmaarder Meer en het IJ. Deze werd later naar het zuiden verschoven en heet de Nieuwe Dijk. Achter de zeedijken zijn tevens polderkades en -dijken aangebracht als peilscheiding tussen hoger en lager gelegen gebieden.

Het Spaarne en De Liede, de veenrivieren die het water afvoerden vanuit het zuiden, kwamen steeds meer onder invloed van de wind. Door de golfslag kalfde veel van de veengrond af. Bedijking moest het water buiten houden, maar dat lukte niet altijd. In combinatie met turfwinning groeiden de meren en veenrivieren hier vanaf de 15e eeuw steeds verder uit tot het Leidse Meer, het Haarlemmermeer en het Spieringmeer. Samen groeiden deze meren uit tot het uiteindelijke grote Haarlemmermeer. De enorme watervlakte werd slechts met een dam bij Halfweg van het zeewater in het IJ gescheiden. De Spaarndammerdijk bleef behouden, maar de landverbinding tussen Amsterdam en Haarlem was ook in het water verdwenen.
De twee steden besloten in 1631 daarom een trekvaart aan te leggen, de eerste in Nederland. In 1839 werd langs hetzelfde traject een spoorlijn aangelegd.

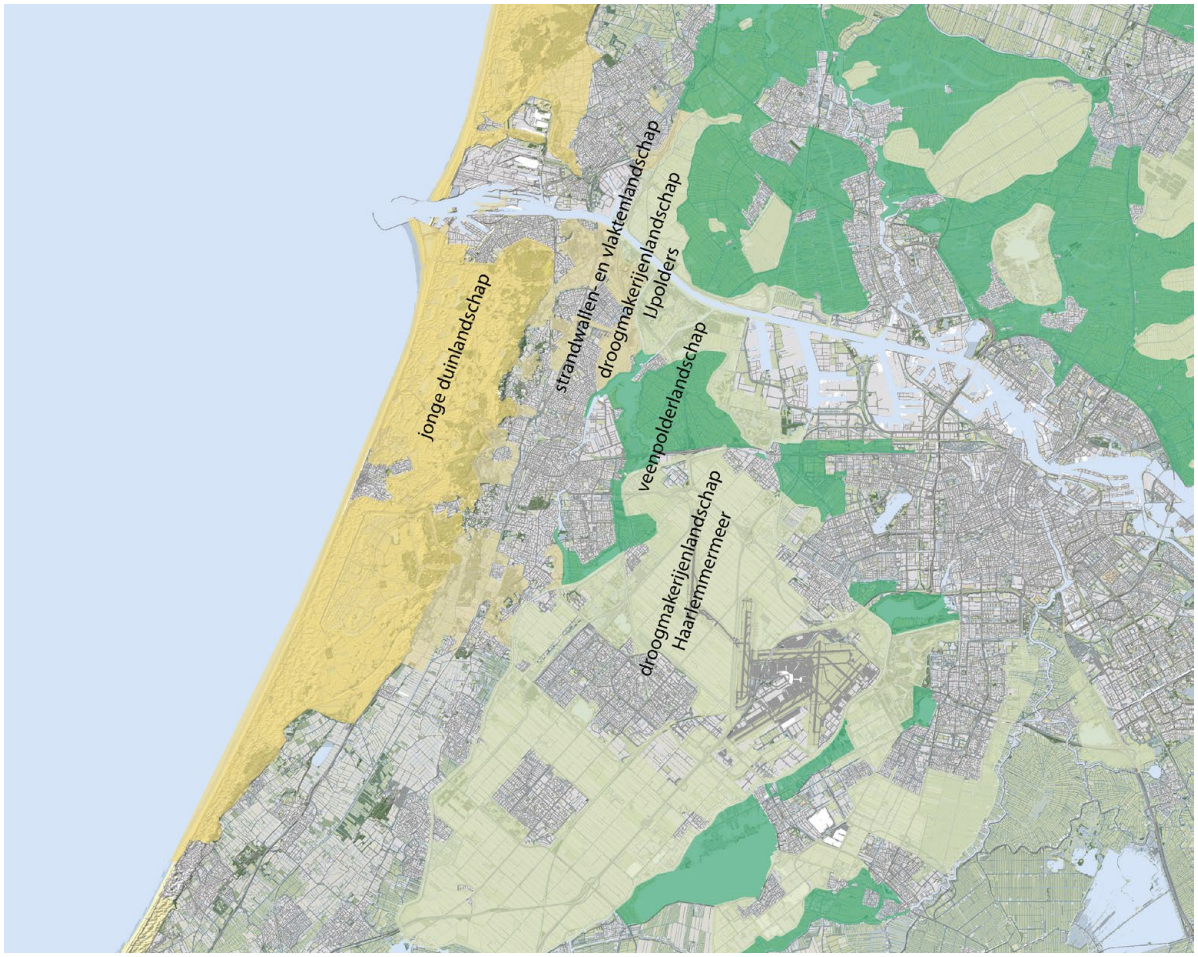

In Stelling van Amsterdam West aanwezige Landschapstypen.

4 Aan de dijk lagen op diverse plekken buitendijkse landen, zoals 'De Buitenlanden', 'Buitenhuizen' en 'Hofambacht Buiten en Binnen' die ook bedijkt werden en een functie hadden de kracht van het water te breken.

Droogmakerijlandschap Haarlemmermeer
De omvang van het Haarlemmermeer en het steeds krachtiger wordende water vormden ondanks de steeds aangepaste en versterkte dijken een bedreiging voor de aanliggende dorpen en voor de steden Amsterdam en Haarlem. Het meer was echter te groot om te worden beteugeld en drooggelegd met windmolens, zoals de grote meren Schermer en Purmer. Tot aan de uitvinding van het stoomgemaal. Met het stoomgemaal ontstond voldoende capaciteit om het Haarlemmermeer droog te leggen. Er werd een ringdijk met- vaart aangelegd waarbij deels ook land mee werd ingedijkt (druiplanden). In 1852 waren de gemalen Leeghwater, Lynden en Cruquius klaar met het leegpompen van het meer en kon de inrichting van de polder beginnen.

De polder is destijds ontwikkeld tot een gebied met een sobere en zeer pragmatische opzet en verkavelingsstructuur. De Hoofdvaart ligt centraal in het gebied. Dwars daarop ligt de Kruisvaart. Van daaruit zijn regelmatige blokken van tochten en wegen uitgezet waarbinnen het slotenpatroon vrijwel recht tot aan de ringdijk doorlopen. Aan de randen van de ringdijk, vooral op de hoger liggende druiplanden bij de aansluiting op het oude land, ontwikkeld zich bewoning. Ook op het kruispunt van de Hoofdvaart en Kruisvaart is Hoofddorp ontwikkeld en ten zuiden daarvan Nieuw Vennep bij de kruising van de Hoofdvaart met de Vennepertocht. Bij de aanleg zijn tevens een aantal torenforten langs de Haarlemmer Ringvaart mee-ontworpen voor het verdedigen van de zuidwestflank van Amsterdam: Fort aan de Liede, Fort bij Heemstede[5], Fort aan het Nieuwe Meer en Fort aan het Schiphol (bij het latere Amsterdamse Bos). Deze torenforten zijn echter niet allemaal afgebouwd.

Droogmakerijlandschap IJpolders
Met de aanleg van het Noordzeekanaal (1865-1876) werden de Wijkermeer en het IJ drooggelegd en ingericht als landbouwpolders. Omdat de waterverbindingen met het achterland in stand moesten worden gehouden voor de afwatering en scheepvaart, zijn zijkanalen aangelegd die zorgen voor afzonderlijke polders, allemaal omgeven door dijken. In de Stelling van Amsterdam West gaat het onder meer om de Noord Wijkermeerpolder, de Zuid Wijkermeerpolder, de Noord Spaarndammerpolder, de Zuid Spaarndammerpolder en de Houtrakpolder. Deze droogmakerijen kregen een rationele verkavelingsstructuur, haaks op het Noordzeekanaal. Zijkanaal A werd aangesloten op 'De Pijp' de vaarweg van de Wijkermeer naar de haven van Beverwijk. Zijkanaal B werd samen met Zijkanaal C aangesloten op het Spaarne bij Spaarndam. Het Noordzeekanaal werd tussen Beverwijk en Velsen doorgetrokken naar de kust, en door de duinen heen gegraven. Bij de zeesluis ontwikkelde zich IJmuiden. De sluizen en ook het Noordzeekanaal zijn vrij snel na aanleg uitgebreid en verbreed vanwege de steeds grotere schepen en toenemende drukte. Het Fort bij IJmuiden bijvoorbeeld, is vanaf 1929 een eiland omdat het kanaal aan de noordzijde verbreed werd.

5.2 Het landschap van de Stelling – indeling in twee deelgebieden

Op basis van het landschap, het verdedigingssysteem en de aanwezige dynamiek geeft het nominatiedossier een onderverdeling in deelgebieden. In de Stelling van Amsterdam West zijn dat de Westelijke Duinrand en Droogmakerij Haarlemmermeer. In de Westelijke Duinrand is de Stelling sterk gekoppeld aan het landschap van het Oer-IJ met de dijken, de IJpolders en het Noordzeekanaal, en aan het veenpolderlandschap langs de veenrivieren Spaarne en Liede bij Haarlem. De Haarlemmermeerpolder wordt gekenmerkt door het drooggelegde gebied met ringdijk en een totaalontwerp met een rationele structuur van ontwatering en ontsluiting. De kernkwaliteiten werken we daarom uit in de volgende twee deelgebieden: Westelijke Duinrand en Droogmakerij Haarlemmermeer.

5 Fort bij Heemstede is ook wel bekend als Fort bij de Cruquius.

Indeling deelgebieden, Noord: Westelijke Duinrand, Zuid: Droogmakerij Haarlemmermeer (NB. de begrenzing Unesco Werelderfgoed zal aan de zuidzijde rond de A4 nog wijzigen).

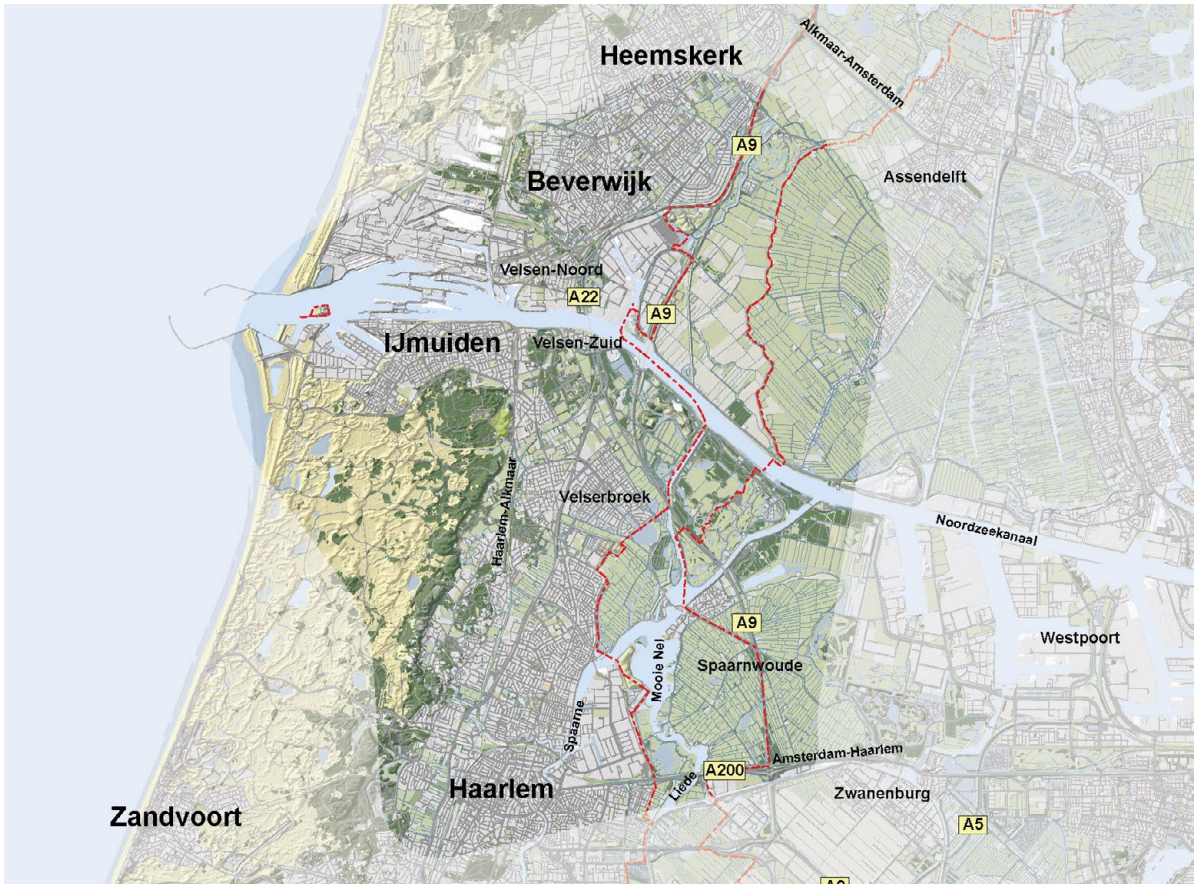

Stelling van Amsterdam in Amsterdam West – Westelijke Duinrand en begrenzing Werelderfgoed (rood).

5.3 Deelgebied Westelijke Duinrand

Strategisch landschap

De hoofdweerstandslijn bestaat uit aanwezige dijken die vanaf de middeleeuwen zijn opgeworpen om het water te keren, en speciaal voor de stelling aangelegde liniewallen. De dijken en liniewallen vormen de begrenzing van het door de Stelling beschermde land, de veilige zijde. De hoofdweerstandslijn heeft daarom een sterk samengesteld karakter. Het bestaat uit de St Aagtendijk, de oude zeedijk van het Wijkermeer, de Liniewal Aagtendijk - Zuidwijkermeer dwars door de Wijkermeerpolder, de noordelijke dijk van het Noordzeekanaal, de ringdijk van de Zuid Spaarndammerpolder langs zijkanaal B, en de veendijken langs het Spaarne en de Liede.

De Liniewal Aagtendijk - Zuidwijkermeer tussen de forten St. Aagtendijk en Zuidwijkermeer staat ook wel bekend als de Vuurlinie. De wal vormde een belangrijk onderdeel van de hoofdweerstandslijn en is met een lengte van 2,5 kilometer, dwars over het wegen en slotenpatroon van de Wijkermeerpolder gelegd. De liniewal had twee functies. Als waterkering hield deze het oostelijk deel van de Wijkermeer droog bij inundatie en als verdedigingslijn voorzag de wal in opstelplaatsen voor verrijdbaar geschut en maakte het veilig transport van troepen en materieel achter de wal mogelijk. Bij Spaarndam ligt ook een liniewal. Aangezien de mogelijkheden voor inundatie in het gebied rondom Spaarndam zeer gering waren, diende de verdediging van de sluis in het dorp versterkt te worden. Het leger legde daarom een extra zware wal aan ten westen van Spaarndam. Ook tussen Fort aan de Liebrug en Fort aan de Liede is een liniewal aangelegd voor een directe verbinding tussen beide forten en ten behoeve van een breder inundatieveld.

De dijken zijn als element goed herkenbaar, en vanwege de forten, grachten en andere werken herkenbaar als verdedigingslijn van de Stelling. Ter hoogte van het Noordzeekanaal is er geen duidelijke lijn of visuele verbinding herkenbaar, evenals ten zuiden van Spaarndam, waar de hoofdweerstandslijn verspringt naar de oostkade van de Liede.

Het linielandschap is over het algemeen smal en ingenomen door de in de inundatievelden opgerukte bebouwing en stadsrandactiviteiten uit het westen. Het inundatiegebied was van oorsprong al smal vanwege de beperkte ruimte tussen de hoofdweerstandslijn en de hogere gronden van het strandwallen- en vlaktelandschap dat reikte tot ongeveer de 0 m NAP-lijn. De tussenliggende polders en droogmakerijen werden gebruikt als inundatiekommen. Daarbij kon gebruik gemaakt worden van de dijken en kades als komkeringen. Bij Fort bij Veldhuis werd een extra inundatiekering richting Heemskerk aangelegd, op het traject van de Zuidermaatweg. Zo kon ten noorden en ten zuiden van fort bij Heemskerk het inundatiewater op de juiste hoogte gesteld worden om de vijand de doortocht te belemmeren.

Accessen doorsnijden de hoofdweerstandslijn en vormen een toegang door de linie naar het veilige gebied. Accessen vroegen extra aandacht op het gebied van verdediging. In de Westelijke Duinrand is een duidelijke relatie tussen accessen en de hoofdweerstandslijn zichtbaar. De accessen liggen voornamelijk in oost-west richting. Op de knooppunten met de hoofdweerstandslijn zijn forten en batterijen gesitueerd.

In het noordelijke deel van de Westelijke Duinrand zijn de twee accessen: de Communicatieweg met de inundatiekering van de Zuidermaatweg bij Fort bij Veldhuis, en, bij Fort aan de St. Aagtendijk de samenkomst van de ringdijk van de Zuidwijkermeer (huidige N246) en de St. Aagtendijk zelf.

Het Noordzeekanaal vormt een belangrijk acces dat helemaal doorloopt tot aan Amsterdam. Aan het kanaal zijn meerdere forten gelegen; het Kustfort bij IJmuiden, Fort bij Velsen en Fort Zuidwijkermeer. Fort bij Velsen verdedigd ook te toegang vanaf Beverwijk via het kanaal ‘De Pijp’.

Ten zuiden van het Noordzeekanaal kwamen verschillende accessen samen bij Spaarndam. Het gaat voornamelijk om de Slaperdijk (onderdeel van de Zuider IJ- en Zeedijk die doorloopt tot Amsterdam), maar ook om de dijken en het vaarwater van Zijkanaal B en het Spaarne. De hoofdweerstandslijn langs de Liede (de Lagedijk en de Liedeweg) wordt doorsneden door de accessen van de Oude Haarlemse weg bij Fort bij Penningsveer, en de zeer belangrijke verbinding tussen Haarlem en Amsterdam, met trekvaart, weg (A200) en spoor, bewaakt met twee forten (Fort bij de Liebrug en -aan de Liede).

Acces trekvaart Haarlem-Amsterdam, provinciale weg en spoorlijn bij Fort aan de Liebrug (foto Hanno Lans, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

Verboden kringen rondom forten en batterijen waren bedoeld om een vrij waarnemings- en schootsveld te waarborgen en de vijand geen gelegenheid tot dekking te geven. De openheid van de verboden kringen is rond veel forten en batterijen verdwenen of er is een smalle strook over gebleven. Alleen de verboden kring rond het Kustfort bij IJmuiden is nog open met ruim zicht op de omgeving. Nog redelijk open zijn de kringen rond Fort bezuiden Spaarndam en Fort Zuiderwijkermeer. Voor dit fort ligt de houten kringwetboerderij 'De Eersteling' die in geval van oorlogsdreiging direct uit het schootsveld kon worden verwijderd. Rond de twee forten aan de Liede is de ruimte wel verdicht, maar door het brede water van de Liede en de Mooie Nel en de aanliggende groengebieden, is de functie van de kring nog wel voor te stellen.

Het oorspronkelijke strategische landschap voorzag in openheid aan de onveilige zijde. Over het algemeen is de veilige zijde, binnen de ring van de hoofdweerstandslijn om Amsterdam, meer verstedelijkt en verdicht dan de onveilige zijde buiten de ring. In het gebied van de Westelijke Duinrand heeft dat zich juist andersom ontwikkeld. De onveilige zijde is nu grotendeels bebouwd met nog een smalle resterende open zone tot aan de hoofdweerstandslijn. Op enkele plekken ligt de bebouwing er tegen aan. Opvallend is dat hier juist aan de veilige zijde, binnen de ring, naar verhouding grote open en onbebouwde gebieden zijn.

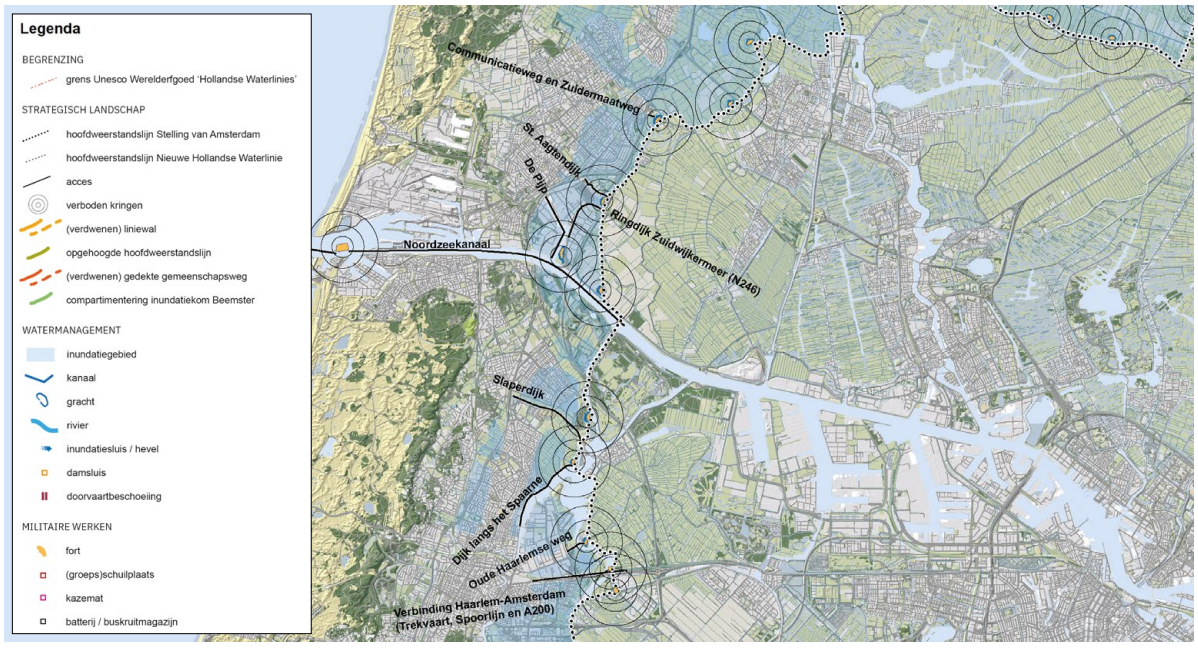

Strategisch Landschap.

Watermanagement en inundatiesysteem

De essentie van de Stelling van Amsterdam bestaat uit de inundatie. In dit deelgebied behelst de inundatie het onder water zetten van de polders en droogmakerijen tussen de de hoofdweerstandslijn en het reliëf van de hoger gelegen gronden in het westen.

Het water voor het vullen van de inundatiekommen van de Westelijke Duinrand werd hoofdzakelijk aangevoerd vanuit de Noordzee via het sluizencomplex bij IJmuiden. De noordelijke kommen – zoals de Uitgeester Broekpolder - werden ook gevoed met water uit de Schermerboezem dat aangevoerd werd via het Alkmaardermeer bij Uitgeest. Vanuit het zuiden konden de kommen bij Haarlem ook worden gevoed vanuit de Ringvaart van de Haarlemmermeerpolder. Daarin werd water ontvangen dat bij Katwijk uit de Noordzee werd binnengelaten, en water dat vanuit het rivierengebied aangevoerd werd via een sluis bij Gouda.

Zeesluizen Noordzeekanaal en Kustfort bij IJmuiden (foto Hanno Lans, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

Door de sluizen bij IJmuiden te openen (bij vloed), steeg het waterpeil in het Noordzeekanaal en de daarmee verbonden Zijkanaal A en Zijkanaal B.

Vanuit Zijkanaal A en de Wijkervaart werd het water middels inundatiesluizen ingelaten naar de direct omliggende polders en droogmakerijen ten noorden van het Noordzeekanaal. Vervolgens transporteerde een inundatiekanaal het water naar het Fort aan de St. Aagtendijk.

Ter hoogte van Fort aan de St. Aagtendijk was een stelsel van inundatiesluizen en ook een stenen beer[6] aangebracht zodat het water geschieden kon worden en verder verspreid. Het terrein aan de linkerzijde van de beer werd onder water gezet en aan de rechterzijde van de beer werd water doorgevoerd verder het gebied in. De inundatiesluis bij Fort aan de St. Aagtendijk is inmiddels verdwenen. De kade aan de frontzijde van het fort is daarentegen nog wel zichtbaar. Deze scheidde het water van Zijkanaal A van de fortgracht, zodat bestorming van het fort over water niet mogelijk was.

Voor het doorvoeren en stellen van water over de inundatiekommen, is voor de hoofdweerstandslijn vanaf Fort aan de St Aagtendijk tot aan Fort bij Veldhuis een gracht aangebracht. Deze gracht diende tevens als extra verdedigingsmiddel vanwege de beperkte breedte van de inundatiegebieden. Bij het Fort bij Veldhuis is een inundatiekade aangebracht als scheiding van de inundaties uit de Schermerboezem aan de noorzijde en uit het Noorzeekanaal. Daarin zijn duikers aangebracht voor het geval geen water binnen kon worden gelaten vanuit het Noordzeekanaal.

6 Een stenen beer is een soort muur die twee waterpeilen gescheiden houdt, maar de overtocht over de dijk bemoeilijkt.

Vanaf het verdeelpunt bij Fort aan de St. Aagtendijk werd ook water naar het zuiden gestuurd via de watergang aan de voorzijde van de 'Vuurlinie'.

Vanuit Zijkanaal B kon water naar het gebied ten zuiden van het Noordzeekanaal worden doorgevoerd. In de westelijke dijken en kaden van Zijkanaal B zaten diverse inundatiesluizen om de aanliggende polders en droogmakerij onder water te kunnen zetten. Zijkanaal B komt uit op de sluis bij Spaardam die open kon worden gezet om het water verder via het Spaarne en de Liede te verspreiden, zodat de polders aan de oostzijde van Haarlem onder water konden worden gezet. Ook voor de hoofdweerstandslijn tussen de forten benoorden en bezuiden Spaarndam en tussen Fort aan de Liedebrug en Fort aan de Liede is een gracht aangebracht voor de verspreiding van water en voor een extra verdedigingsmiddel.

Naast inundatiesluizen zijn veel damsluizen aangebracht. Damsluizen liggen in sloten, vaarten en andere waterverbindingen en kunnen dicht worden gezet om water te keren om de inundatie mogelijk te maken of om boezemwater af te sluiten. De eerste soort damsluizen komen vooral voor in liniewallen, zoals de Liniewal Aagtendijk - Zuidwijkermeer. Deze liniewal is dwars over het wegen en slotenpatroon van de Wijkermeerpolder gelegd. In normale tijden, zonder oorlogsdreiging, moesten de damsluizen open zijn voor een goede afwatering en ontsluiting. Bij dreigingen kon de dam, samen met de coupure (doorsnijding) in de liniewal of dijk, dicht worden gezet met schotbalken en zandzakken. De dijk vormde dan weer één geheel en ging als inundatiekering fungeren. Damsluizen werden gemaakt in belangrijke inundatie- of toevoerkanalen om het wegstromen van water uit geïnundeerde gebieden te voorkomen zoals in Zijkanaal A, bij de sluizen van Spaarndam en een voormalige damsluis in de Haarlemmertrekvaart. Ook konden zo buiten bereik van de vijand waterreservoirs worden aangelegd die niet konden worden afgetapt. Bij damsluizen zijn vaak schotbalkloodsen te vinden.

Damsluis met schotbalkenloods in de Molentocht bij de Vuurlinie in de Wijkermeerpolder (foto Kenneth Stamp, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

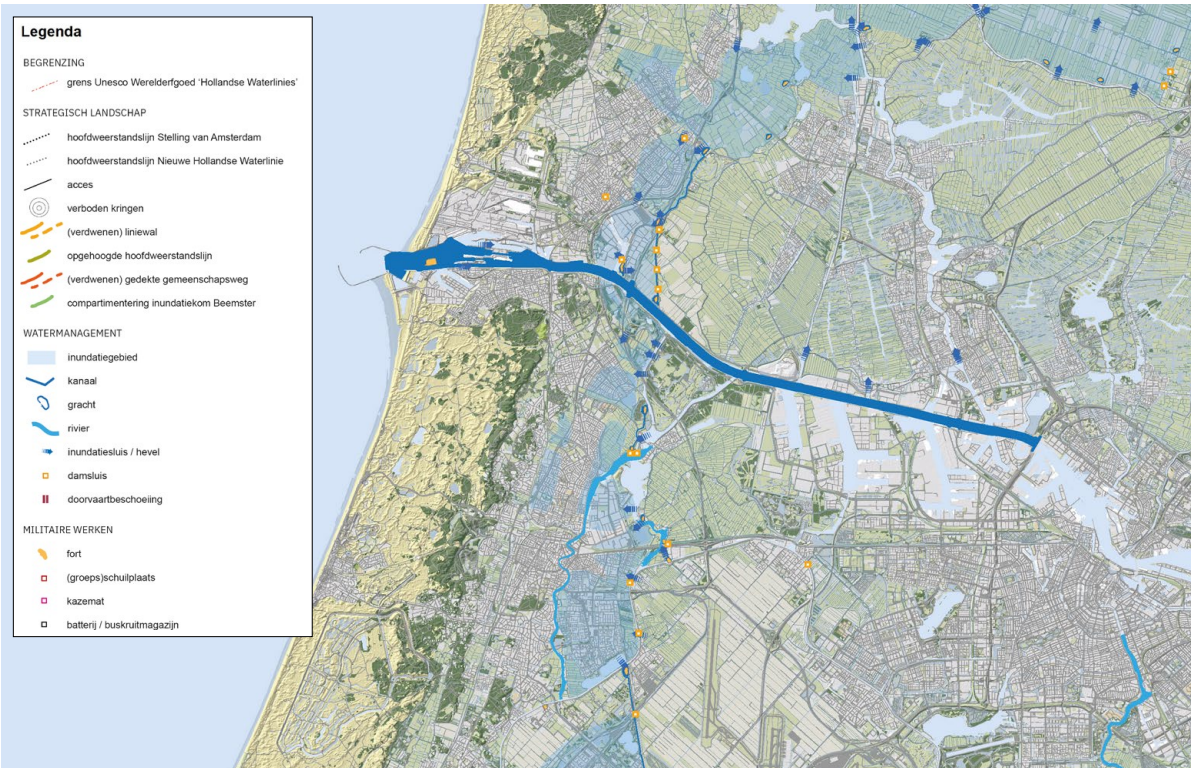

Watermanagement.

Militaire Werken

De Westelijke Duinrand heeft een veelheid aan militaire werken. Aan de noordzijde ligt Fort bij Veldhuis, een schakel op de overgang van de smalle linie dicht bij de kust naar de veenweiden en droogmakerijen van Laag-Holland ten noorden van Amsterdam. Fort bij Veldhuis verdedigd samen met een nevenbatterij de uit Heemskerk/Assumburg komende Zuidermaatweg en Communicatieweg en de voor het fort gelegen inundatiekade met sluizen. Het fort bood zicht op deze accessen én het omliggende inundatievlak, en is – samen met Fort bij Vijfhuizen in de Haarlemmermeerpolder – het oudste betonnen fort naar het eerste ontwerp uit 1897. Bijzonder is ook dat er een zoeklichtremise in de frontwal is gebouwd door de Duitse bezetter.

Fort Veldhuis (foto Hanno Lans, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

Het Kustfort bij IJmuiden vormde samen met een serie batterijen in het sluizencomplex de bescherming van het acces vanaf de Noordzee. Naast een accres was het Noordzeekanaal een belangrijke bron voor het onder water kunnen zetten van omliggende inundatiegebieden. Het kustfort was gelegen op de noordelijke oever van de monding van het Noordzeekanaal. Door verbreding van het kanaal is het kustfort op een eiland voor de sluizen komen te liggen. Het fort beschikte over een unieke pantserbatterij met vijf zware kanonnen voor de kustverdediging en een pantserkoepel met twee kanonnen voor de verdediging van de sluizen en het Noordzeekanaal.

Aan en nabij het Noordzeekanaal ligt tevens de driehoek van forten aan de St. Aagtendijk, bij Velsen en Zuidwijkermeer.

- Fort aan de St. Aagtendijk verdedigde de accessen van de St. Aagtendijk en de westkade van de Zuidwijkermeerpolder. Daarnaast overzag het fort het verdeelpunt van water over de inundatievelden. Bijzonder bij dit fort is de in beton uitgevoerde frontcaponnière, een aan de frontwal gelegen uitbouw, aan weerszijden voorzien van schietgaten voor het verdedigen van de fortgracht. De voorzijde van deze caponnière was tegen granaatvuur beschermd door een zware aarden dekking. Dit extra flankerende vuur werd noodzakelijk geacht omdat de inundatie ter plekke smal was vanwege de nabijheid van het duingebied.
- Fort bij Velsen verdedigde het Noordzeekanaal met zijn oevers. Doordat het een vooruitgeschoven positie ten westen van de hoofdverdedigingslijn had, kon Fort bij Velsen het Kustfort bij IJmuiden ondersteunen. Het fort was onder meer uitgerust met drie pantserkoepels met 15 cm kanonnen. Deze hadden een groot bereik en ze konden zowel de monding van het Noordzeekanaal als het frontgebied tussen Haarlem en Castricum onder vuur nemen om vijandelijke insluitingstroepen te bestrijden en samen met Fort bij IJmuiden de overtocht over het Noordzeekanaal verhinderen. Het fort was daarmee van zeer groot strategisch belang.
- Fort Zuidwijkermeer verdedigde de dijken en droog blijvende stroken langs het Noordzeekanaal.
- Fort bij St. Aagtendijk en Fort bij Velsen zijn door verstedelijking en doorsnijding van de snelweg A9 geïsoleerd komen te liggen. De onderlinge zichtrelaties tussen de fortendriehoek ten noorden van het IJ is daarmee aangetast.

Fort St. Aagtendijk met op de achtergrond de Liniewal 'Vuurlinie' (foto Hanno Lans, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

Onder het Noordzeekanaal vormde Fort benoorden Spaarndam samen met Fort bezuiden Spaarndam, de Wal bewesten Spaarndam en de latere Voorstelling bij Spaarndam, samen de Positie bij Spaarndam. De Positie bij Spaarndam diende ter verdediging van de op het gelijknamige dorp aanlopende accessen en de daarin gelegen sluizen (Spaarne, Zuider-IJ en Zeedijk).

- Fort benoorden Spaarndam verdedigde het acces gevormd door de Slaperdijk en de Westlaan. Vanuit het Zijkanaal B werd het inundatiewater in de polders tussen het fort en het Noordzeekanaal ingelaten. Het fort bevindt zich nog in de staat zoals het in 1970 is verlaten.
- Fort bezuiden Spaarndam verdedigde dezelfde accessen en tevens het Spaarne en haar dijkwegen. Vanuit het Spaarne werd hier het inundatiewater in de polders ten westen van het fort ingelaten.
- De positie bij Spaarndam is in 1917 uitgebreid met een voorstelling als extra verdediging van de smalle en belangrijke passage bij Spaarndam. De voorstelling ligt ongeveer 500 meter naar het westen in de polder Westbroek ten noorden van de Slaperdijk en de Oude Spaarndammerpolder ten zuiden daarvan. Van Zijkanaal B tot het Spaarne is een voorkanaal/gracht gegraven met daarachter een frontwal met daarin groepsschuilplaatsen. In de tussenliggende ruimte zijn ook op regelmatige afstand groepsschuilplaatsen aangebracht. Rondom de Slaperdijk is een clustering van groepsschuilplaatsen.
  De voorpositie is zeer herkenbaar door de vele betonnen werken en maakt de hele positie bij Spaardam nog meer zichtbaar en beleefbaar.

Fort bezuiden Spaarndam met gracht, liniewal en sluizen en gemaal bij Spaarndam (foto Hanno Lans, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

Verder ten zuiden van Fort bezuiden Spaarndam ligt de Positie aan de Liede. Deze bestaat uit de forten bij Penningsveer, bij de Liebrug en aan de Liede.

- Fort bij Penningsveer verdedigde het acces gevormd door de Oude Haarlemmerweg. Op deze plaats lag eerst post nummer 2 aan het Penningsveer. Deze post was onderdeel van de verdedigingswerken rond Amsterdam die Cornelis Krayenhoff in de jaren 1805 - 1810 liet aanleggen.
- Fort bij de Liebrug verdedigde het acces gevormd door de spoorweg, trekvaart en weg tussen Amsterdam en Haarlem. Aangezien de belangrijkste verdedigingstaken werden uitgevoerd door de forten bij Penningsveer en aan de Liede, kon hier met een kleiner verdedigingswerk worden volstaan.
- Fort aan de Liede is een van de vier forten die werd aangelegd bij drooglegging van het Haarlemmermeer (1848-1852). De forten waren onderdeel van de Posten van Krayenhoff en werden opnieuw benut in de periode 1843- 1852 om een vrije doorgang van een vijandelijk leger door de nieuwe polder te verhinderen. Fort aan de Liede kreeg later een functie in de Stelling van Amsterdam.

Bij de forten in de Westelijke Duinrand is een veelheid aan batterijen en nevenbatterijen te vinden. Deze waren bedoeld voor het opstellen van geschut en zijn nog terug te zien in het landschap. De batterijen op de oude spoorbrug bij Velsen en de nevenbatterij bij Fort Zuidwijkermeer zijn met de verbreding van het Noordzeekanaal verdwenen.

In het gebied zijn verschillende keelkazematten terug te vinden, die dienden als achterwaartse verdediging van de terreinen tussen de forten in. Zo zijn er keelkazematten gelegen bij Fort Veldhuis, St. Aagtendijk, en bij Fort Zuidwijkermeer. Bijzonder aan dit laatste fort is dat zich onder beide keelkazematten kelders bevinden, voorzien van geglazuurde tegels ten behoeve van vleesopslag. Via het Noordzeekanaal vond de aanvoer plaats, waarna het van hieruit werd gedistribueerd over de andere forten van de Stelling. Ook de keelkazematten bij Fort bij de Liebrug zijn uniek. In tegenstelling tot veel andere forten verschillen de keelkazematten hier in grootte. De rechter keelkazemat is klein en diende alleen voor de nabijverdediging. De linker keelkazemat was groot en van belang voor de verdediging van het gebied tot aan de Fuikvaart bij Haarlem.

De grote keelkazemat bij Fort bij de Liebrug (foto Hanno Lans, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

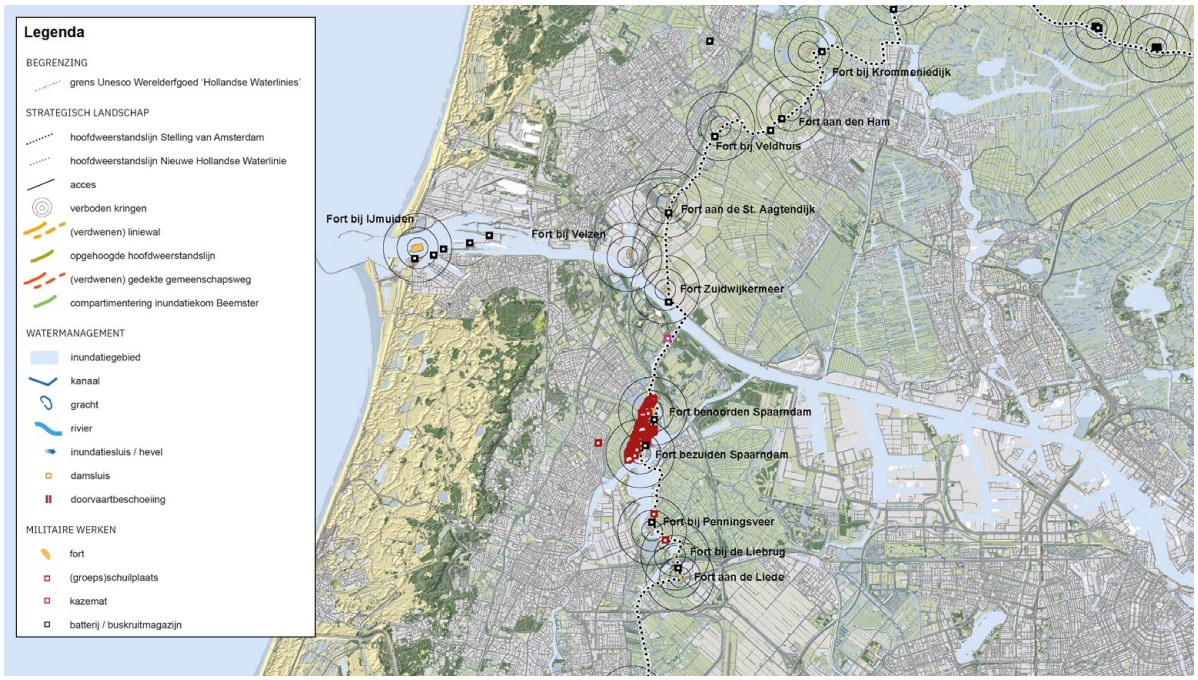

Militaire werken.

5.5 Ruimtelijke dynamiek na WOII

De Stelling van Amsterdam werd na de 2e Wereldoorlog buiten werking gesteld als verdedigingswerk. Daarmee vervielen ook de beschermingsregimes van de Kringenwet. Dat heeft onder meer gevolgen gehad voor de openheid en leegte van verboden kringen en inundatiekommen, het doorsnijden van de hoofdweerstandslijn en de functie van militaire werken.

Na het vervallen van de functie als verdedigingswerk hebben veel forten een nieuwe functie gekregen. Zo hebben Fort bij Veldhuis, Fort aan de St. Aagtendijk en Fort Zuidwijkermeer vlak na de oorlog, in 1947 en 1948, als gevangenis voor politieke delinquenten gefungeerd. Ook Fort Penningsveer heeft enige tijd na de oorlog deze functie gehad. Fort bij Velsen is in 1978 aan een particulier verkocht. Na gedeeltelijke afbraak van het fort in 1981-1983 besefte de provincie Noord-Holland dat de Stelling van Amsterdam bewaard diende te blijven. Zo heeft de sloop van dit fort de monumentale bescherming van de Stelling van Amsterdam in gang gezet. Bescherming door het Rijk van delen van de Stelling volgden.

In tegenstelling tot de forten bleef het linielandschap tot de jaren '60 van de vorige eeuw vrij onaangeroerd. Het Noordzeekanaal werd verbreed, waarbij onder meer de nevenbatterij ten zuiden van Fort Zuidwijkermeer is verdwenen.

Vanaf de jaren '60 breiden Heemskerk, Beverwijk, Driehuis en Santpoort Noord zich flink uit, onder de rook van de steeds groter wordende Hoogovens. De spoorbrug over het Noorzeekanaal bij Velsen met batterijen, wordt vervangen door een spoortunnel. Ook het pontveer bij Velsen wordt vervangen door de 'Velsertunnel' waar onderlangs de provinciale weg N99, en kort daarop de rijksweg A9, het Noordzeekanaal passeert. Ten zuiden van de afslag naar Beverwijk wordt in De Meerwijden en de Noordwijkermeerpolder een haven en bedrijventerrein ontwikkeld.

De Spaarndammerpolders en een deel van de Polder Velserbroek krijgen een nieuwe functie als uitloop- en recreatiegebied waarbij de openheid ingeruild wordt voor beplantingen. In de Waarderpolder tussen Haarlem en de Liede wordt een groot bedrijventerrein ontwikkeld en een vuilstort.

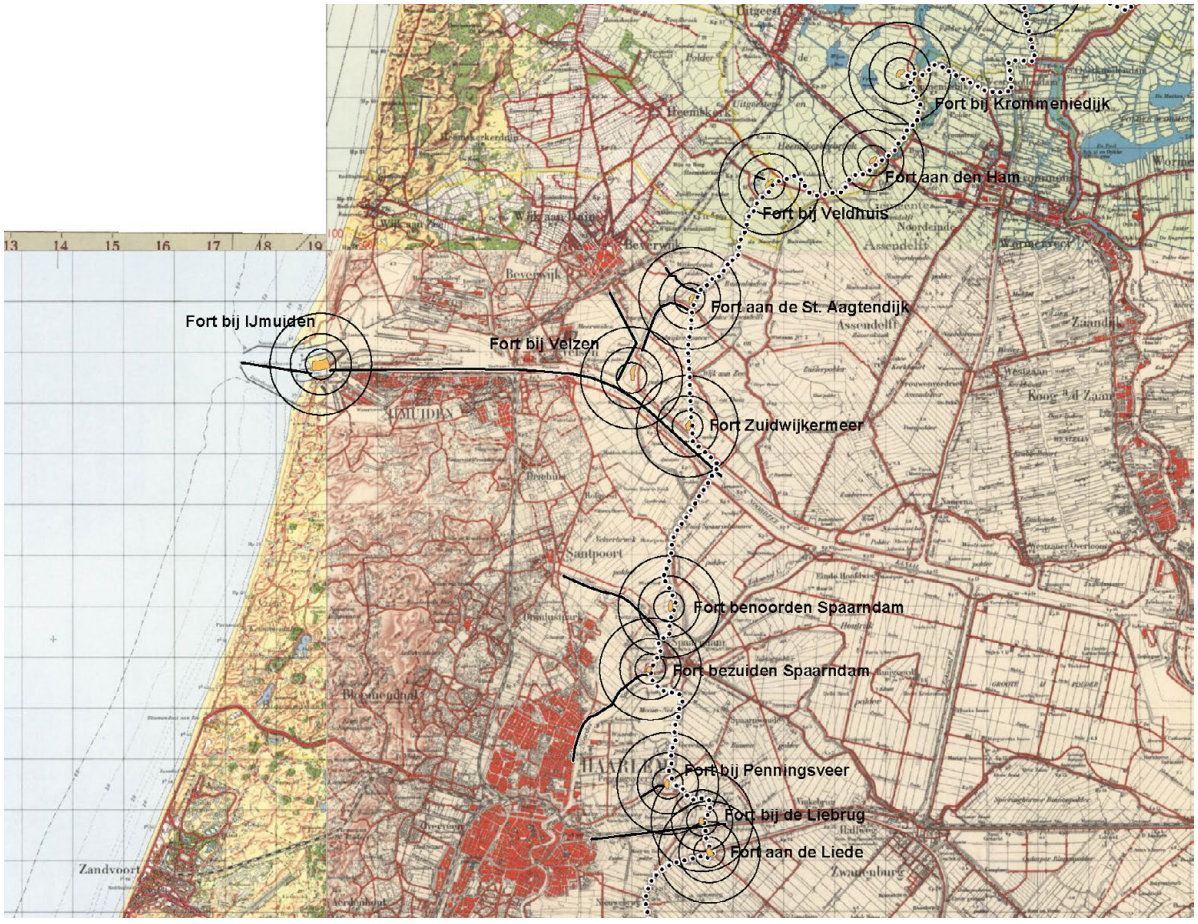

Kaart uit 1960 (bron: topotijdreis).

Na 1990 komt het gebied in een stroomversnelling door de verlegging van de A9 naar het oosten en de nieuwe Wijkermeertunnel onder het Noordzeekanaal. De snelweg schuift daarmee vrijwel tegen de hoofdweerstandslijn van de Stelling aan en doorsnijdt deze bij het Fort aan de St Aagtendijk door hier achterlangs te passeren. Dit vormt de aanzet voor het opvullen van de ruimte tussen de A9 en Velsen, Beverwijk en Heemskerk met woonwijken en bedrijventerreinen vanaf ongeveer het jaar 2000. De open ruimte van de inundatiekommen en verboden kringen zijn hierdoor vrijwel overal verdwenen.

Kaart uit 1990 (bron: topotijdreis).

Door diverse kleinere ontwikkelingen is het gebied nog verder verdicht, ook aan de veilige zijde van de hoofdweerstandslijn. Onder meer door een golfbaan, een aardgaslocatie, benzinestations en vuilstorten tussen Heemskerk en Spaarndam. En ook tvanaf Spaarndam tot aan de Ringvaart van de Haarlemmermeer, met een munitiemagazijn bij Spaarndam en aan de westoevers van de Liede een zone van recreatiegebieden. Daarnaast zijn elementen als hoogspanningsleidingen en grondlichamen voor bijvoorbeeld langszaamverkeersroutes zijn toegevoegd. Het is een gebied geworden van stadsranden en stadsrandactiviteiten.

Aan de ‘veilige zijde’ ten oosten van Noorder IJ- en Zeedijk en ligt de nog open ruimte van Assendelverpolder. Ten oosten van de Liede liggen ligt het open veenweidegebied van de Vereenigde Binnenpolder, midden tussen Haarlem en de Amsterdamse havengebied.

Kaart uit 2020 (bron: topotijdreis).

Totaaloverzicht strategisch landschap, watermanagement en militaire werken.

5.6 Kernkwaliteiten Westelijke Duinrand

De analyse van het strategisch landschap, het watermanagement en de militaire werken geeft een specifiek beeld van kernkwaliteiten van de Stelling van Amsterdam in het Westelijk Duingebied. Op basis daarvan zijn de kernkwaliteiten op regionaal niveau uit het Nominatiedossier in hoofdstuk 4 verder uitgewerkt en aangescherpt.

De specifieke kernkwaliteiten van de Stelling van Amsterdam in Westelijk Duingebied zijn:

Strategisch landschap:

- Openheid aan de veilige zijde van hoofdweerstandslijn met een hoofdzakelijk landelijk en agrarisch karakter.
- De smalle nog resterende open inundatiekommen en verboden kringen tussen de hoofdweerstandslijn en harde stedelijke en infrastructurele begrenzing aan de onveilige zijde.
- Herkenbare hoofdweerstandslijn, samengesteld uit in het landschap aanwezige dijken, welke vanaf de middeleeuwen zijn opgeworpen om het water te keren, en speciaal voor de Stelling aangelegde liniewallen.
- Herkenbaar onderscheid tussen bestaande dijken met veelal een meer slingerend karakter en wisselende profielen die inspelen op het landschap, en liniewallen die over het landschap heen liggen, lineair zijn en een eenduidig profiel hebben.
- Liniewallen 'Vuurlinie' door de Zuidelijke Wijkermeerpolder, de 'Wal' ten westen van Spaarndam, en tussen Fort aan de Liebrug en Fort aan de Liede.
- Parallel lopende dijken vanaf Fort bij Veldhuis tot aan Fort Zuidwijkermeer, met de hoofdweerstands-lijn meest westelijk, en de achterliggende Noorder-IJ en Zeedijk als transport- en bevoorradingsroute met magazijnen.
- Duidelijke relatie van de hoofdweerstandslijn met accessen, de Zuidermaatweg, St Aagtendijk en rindijk Zuid Wijkermeerpolder, het Noordzeekanaal, Slaperdijk (Zuidelijke IJ-en Zeedijk), Oude Haarlemse Weg, Verbinding Haarlem-Amsterdam (Trekvaart, Spoorweg en autoweg).
- Accessen waar 2 of 3 forten samen het acces afsluiten: forten langs het Noordzeekanaal met forten-driehoek, positie bij Spaarndam bij de Slaperdijk en positie bij de Liede bij de verbinding Haarlem-Amsterdam.
- Open verboden kringen rond Kustfort bij IJmuiden, Fort Zuidwijkermeer (met kringwetboerderij) en Fort bezuiden Spaarndam, en de nog bestaande smalle open ring rond de overige forten.

Watermanagement:

- Hoofdinundatie via het Noordzeekanaal met inundatiekanalen; Zijkanaal A naar het noorden richting het verdeelpunt bij Fort aan de St Aagtendijk, en Zijkanaal B naar het zuiden richting de sluizen bij Spaarndam met aansluitend het Spaarne en de Liede voor verdere verspreiding van het water.
- Inundatiekanalen en grachten voor de hoofdweerstandslijn tussen Fort aan de St Aagtendijk en Fort Veldhuis, voor de 'Vuurlinie' voor de liniewal bij Spaarndam en voor de liniewal tussen Fort aan de Liedebrug en Fort aan de Liede.
- Waterverdeelpunt met stenen beer bij Fort aan de St Aagtendijk.
- Damsluizen en schotbalkloodsen, en specifiek het ensemble van damsluizen in de 'Vuurlinie'.
- Inundatiesluizen langs de toevoerkanalen en -vaarten.
- De inundatiekade met sluizen bij Fort bij Veldhuis.

Militaire werken:

- Veelheid aan forten met een duidelijke positie aan of ten opzichte van de hoofdweerstandslijn veelal op korte afstand van elkaar: Fortendriehoek met Fort bij Velsen, Fort Zuidwijkermeer en Fort aan de Sint Aagtendijk, Positie bij Spaarndam met Fort benoorden en Fort bezuiden Spaarndam, en Positie aan de Liede met Fort bij Penningsveer, Fort bij de Liebrug en Fort aan de Liede.
- Positie bij Spaardam met duidelijke voorpositie met voorgracht, wal en grote concentratie betonnen werken met de smalle passage over de brede monding van het Spaarne.
- Vooruitgeschoven positie van Fort bij Velsen (ter bescherming van inundatie via het Noordzeekanaal en flankvuur voor Kustfort bij IJmuiden) en vooruitgeschoven positie Kustfort bij IJmuiden, nu een forteiland in de monding van het sluizencomplex en de daarmee samenhangende batterijen (ter bescherming tegen bedreiging vanuit de Noordzee).

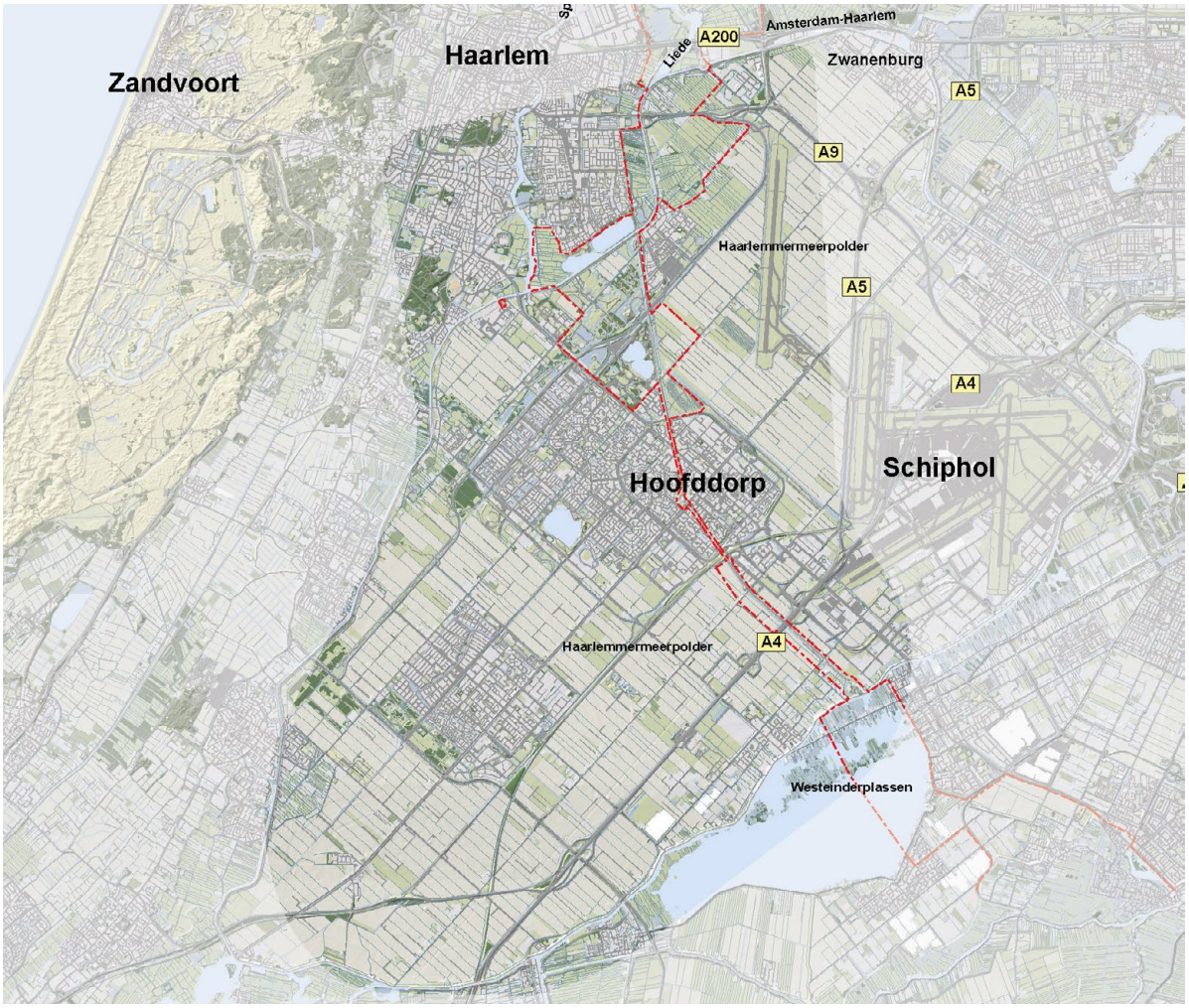

Stelling van Amsterdam in Amsterdam West – Droogmakerij Haarlemmermeer en begrenzing Werelderfgoed (rood) (NB. de begrenzing Unesco Werelderfgoed zal aan de zuidzijde rond de A4 nog wijzigen).

5.7 Deelgebied Droogmakerij Haarlemmermeer

Strategisch landschap

De hoofdweerstandslijn hangt sterk samen met de droogmakerij en bestaat uit de ringdijk van de Haarlemmermeerpolder (Vijfhuizerdijk en Cruquiusdijk) en de Geniedijk dwars door de polder. De dijk en liniewal vormen de begrenzing van het door de Stelling beschermde land, de veilige zijde. De dijken zijn als element goed herkenbaar en vanwege de forten en andere werken herkenbaar als verdedigingslijn van de Stelling. De hoofdweerstandslijn volgt de ringdijk van het Fort aan de Liede tot aan Fort bij Vijfhuizen. Dit punt lag ook ongeveer op de gewenste afstand tot Amsterdam en in het verleden liep hier de spoorlijn tussen Hoofddorp en Haarlem, een acces dat verdedigd moest worden. Nu gaat hier de tunnel voor het R-net onder de ringvaart door.

Vanuit Fort bij Vijfhuizen is een liniewal dwars door de Haarlemmermeerpolder getrokken tot aan de Westeinderplassen bij Aalsmeer. De liniewal is de langste inundatiekering die speciaal voor de Stelling van Amsterdam werd aangelegd. De Haarlemmermeerpolder wordt erdoor in tweeën gedeeld. De liniewal is met knikpunten om Hoofddorp heen getrokken, dat zo binnen de Stelling kwam te liggen. ‘De Geniedijk’, zoals de liniewal hier heet, is één van de meest markante elementen van de Stelling, door de duidelijke expressie van de lijn in de vlakke polder.

De Geniedijk heeft een kenmerkend profiel. Over de hele lengte zijn voor- en achterkanalen aangelegd. Ze geven de dijk een heldere ruimtelijke begrenzing. Aan het binnentalud werd een transportweg toegevoegd om troepen en materieel onder dekking te kunnen verplaatsen. Een bomenrij begeleidde de weg. Deze was bedoeld als camouflage van de liniewal, die zo op een reguliere dijk zou lijken. Nu benadrukken de bomenrijen aan zowel buiten- als binnenzijde van de Geniedijk de markante lijn door de droogmakerij. De weg is verdwenen. Een fietspad ligt nu wisselend aan de voor- of achterzijde van de Geniedijk.

De Geniedijk bij Batterij aan de Sloterweg (foto Kenneth Stamp, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

Het te inunderen gebied buiten de Haarlemmermeerpolder was vrij smal en lag in de oude polders tussen de ringdijk van de Haarlemmermeerpolder en het Zuider Spaarne. De inundatiekom in het zuiden van de Haarlemmermeerpolder was juist ruim en uitgestrekt. Het inundatieveld liep tot aan de Ringdijk en de hoger gelegen randen van de droogmakerij. Het huidige linielandschap is smal door de in de inundatiekommen opgerukte bebouwing en stadsrandactiviteiten bij Haarlem en de vele uitbreidingen van woonwijken en bedrijventerreinen in de Haarlemmermeerpolder. Zowel aan de onveilige zijde als de veilige zijde is het gebied grotendeels verdicht. Enige openheid is nog wel in het zuidwestelijke traject te vinden als een zone langs de hoofdweerstandslijn.

Accessen doorsnijden de hoofdweerstandslijn en vormen een toegang door de linie naar het veilige gebied. Accessen vroegen extra aandacht op het gebied van verdediging. Er is een duidelijke relatie tussen accessen en de hoofdweerstandslijn in de Haarlemmermeerpolder.

De belangrijke accessen zijn de Ringvaart en -dijk van de Haarlemmermeerpolder (Cruquiusdijk) met de aanliggende hoge gronden. Deze doorsnijden de hoofdweerstandslijn bij Vijfhuizen. Aan de noord-westzijde passeert hier de voormalige spoorlijn tussen Haarlem en Hoofdorp de Stelling. Waar deze met de Ringvaart kruiste, is het Fort bij Vijfhuizen gepositioneerd. De hoge gronden op het oude land bij Heemstede, vormden een droge positie voor de Stelling. Hiertegenover staat het gemaal Cruquius, belangrijk voor de waterbeheersing van de Haarlemmermeerpolder. Daarom is Fort bij Heemstede hier als vooruitgeschoven post op het acces gepositioneerd, als onderdeel van de ‘voorpositie bij Cruquius’. Daar maken ook de groepsschuilplaatsen op de golfbaan bij, die tussen beide forten in zijn gebouwd. Aan de zuidoostzijde van de Haarlemmermeer, waar de Geniedijk aansluit op de Ringdijk, verdedigde het Fort bij Aalsmeer het acces van de Ringvaart en -dijk (Aalsmeerderdijk).

In de Haarlemmermeerpolder kruist de Geniedijk de diverse wegen in het ritme van de polder. Deze lagen wat hoger dan de omliggende landen. De Hoofdvaart vormt het belangrijkste acces dat door het Fort bij Hoofddorp werd afgesloten. Deze heeft begeleidende kades en er kon overheen gevaren worden.

Verboden kringen rondom forten en batterijen waren bedoeld om een vrij waarnemings- en schootsveld te waarborgen en de vijand geen gelegenheid tot dekking te geven. De openheid van de verboden kringen is rond de meeste forten en batterijen verdwenen. De ruimtes rondom Fort bij Hoofddorp, Fort bij Heemstede, Fort bij Aalsmeer, Batterij aan de IJweg en Batterij aan de Aalsmeerderweg zijn dichtgebouwd. Fort bij Vijfhuizen en Batterij aan de Sloterweg bezitten nog redelijk wat vrije ruimte aan de voorzijde. De in 2005 opgeleverde houten huizen bij Fort bij Vijfhuizen wijzen op de voormalige verboden kring rond dit fort.

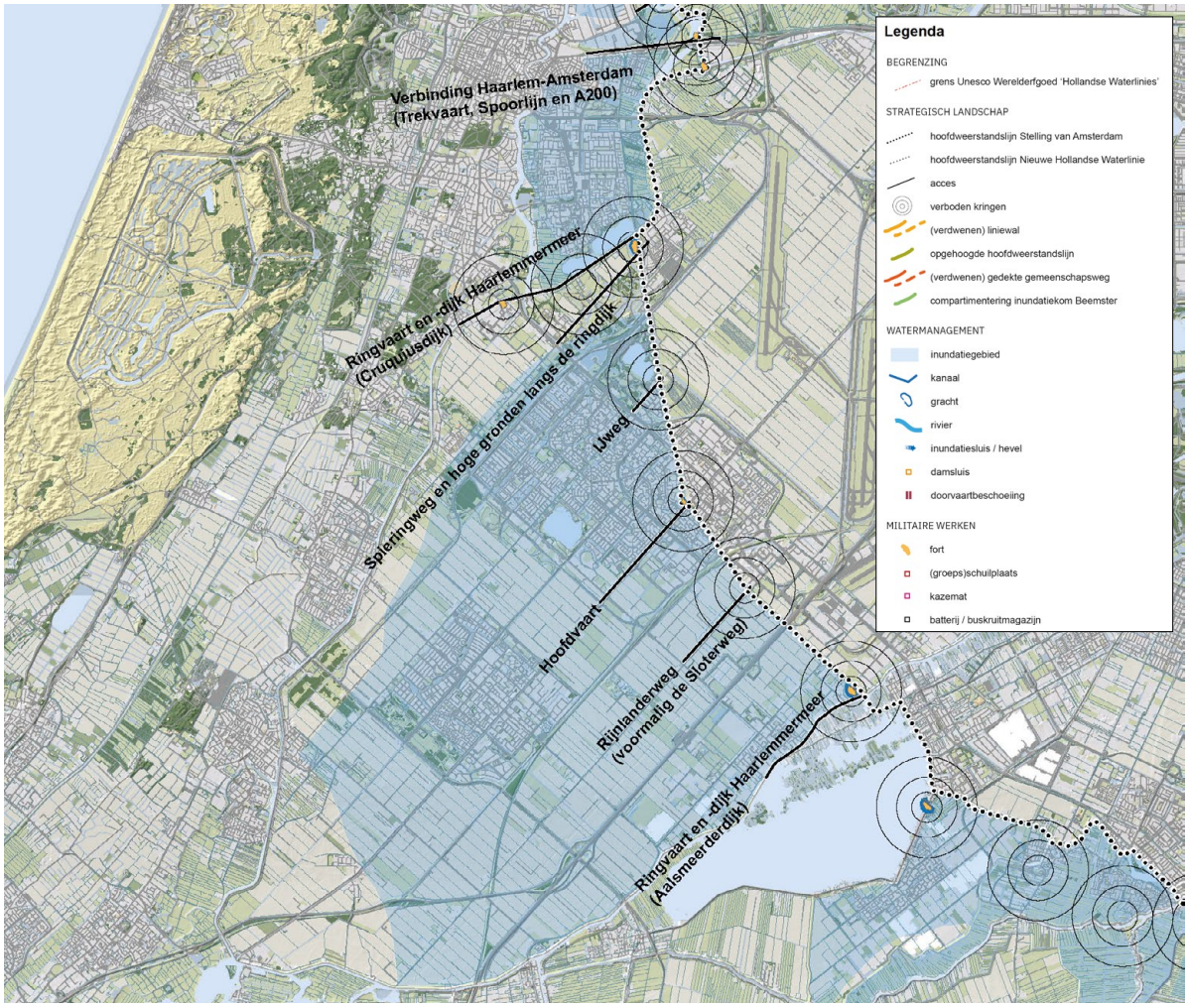

Strategisch Landschap.

Watermanagement en inundatiesysteem droogmakerij Haarlemmermeer

De essentie van de Stelling van Amsterdam bestaat uit de inundatie. In dit deelgebied gaat het om het onder water zetten van de polders en droogmakerijen ten westen van de Haarlemmermeerpolder, tussen de Ringdijk van de Haarlemmermeerpolder en het Zuider Spaarne, én het vol laten stromen van de Haarlemmermeerpolder ten zuiden van de Geniedijk. Het water ten behoeve van het stellen van de inundatiekommen kon zowel vanuit het zuiden als het noorden worden aangevoerd. Vanuit de Noordzee werd water ingelaten door het sluizencomplex bij IJmuiden. Ook ten zuiden van de Stelling kon, via de uitwateringswerken van de Oude Rijn bij Katwijk, water uit zee worden ingelaten. Daarnaast was er de mogelijkheid vanuit de Hollandse IJssel bij Gouda water uit het rivierengebied aan te voeren.

Door de sluizen bij IJmuiden te openen (bij vloed), steeg het waterpeil in het Noordzeekanaal en de daarmee verbonden Zijkanalen A en B. Zijkanaal B komt uit op de sluis bij Spaardam die vervolgens open werd gezet om het water verder via het Spaarne en de Liede te verspreiden richting de Ringvaart van de Haarlemmermeerpolder. Via inundatiesluizen konden de aanliggende polders onder water worden gezet. Bij Fort bij Vijfhuizen en Fort bij Aalsmeer waren inlaten aangelegd om de zuidzijde van de Haarlemmermeer polder te kunnen inunderen. Met deze positionering hielden de verdedigers controle over het inlaten van water in de inundatiekom.

Damsluizen in de ringvaart van de Haarlemmermeerpolder speelden een belangrijke rol. De damsluizen liggen bij Halfweg en bij Vijfhuizen. Samen met de damsluizen in de Fuikvaart, de Trekvaart van Haarlem naar Halfweg (verdwenen) en de damsluizen bij Penningsveer, vormden ze een aparte Liedeboezem, een soort waterreservoir buiten bereik van de vijand. De damsluizen werden dicht gezet om wegstromen van water uit de boezem te voorkomen, zodat deze niet konden worden afgetapt.

Damsluis bij Vijfhuizen (foto Kenneth Stamp, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

Een ander type damsluis ligt in sloten, vaarten en andere waterverbindingen door de hoofverdedigingslijn. Deze komen vooral voor in de Geniedijk. In normale tijden, zonder oorlogsdreiging, moesten deze damsluizen open zijn voor de afwatering en ontsluiting. Bij een dreiging kon de dam, samen met de coupure (doorsnijding) van de weg in de liniewal of dijk, dicht worden gezet met schotbalken en zandzakken. De dijk vormde dan weer één geheel en ging als inundatiekering fungeren. Damsluizen zijn er in de IJtocht en de Hoofdvaart. De damsluis in de Slotertocht is gesloopt voor de verbreding van de A4 en aansluiting van de N201. Bij wegdoorsnijdingen zijn coupures gemaakt die op een zelfde wijze dichtgezet konden worden. In de weg is dit ook merkbaar omdat deze hier enigszins omhoog gaan. Bij damsluizen en coupures zijn vaak ook nog schotbalkloodsen te vinden.

Langs de gehele Geniedijk zijn voor- en achterkanalen aangelegd. Via het voorkanaal kon water verspreid worden over de hele breedte van de Haarlemmermeerpolder om vervolgens via de tochten en sloten de inundatiekom te vullen. Het voorkanaal had ook de functie als barrière om een massale stormloop onmogelijk te maken en is om die reden extra breed gemaakt. Het achterkanaal is smaller en diende, net als de verbindingsweg achter de liniedijk, als verbindingsroute tussen de forten. Onder dekking van de dijk kon onder meer munitie vervoerd worden over het kanaal.

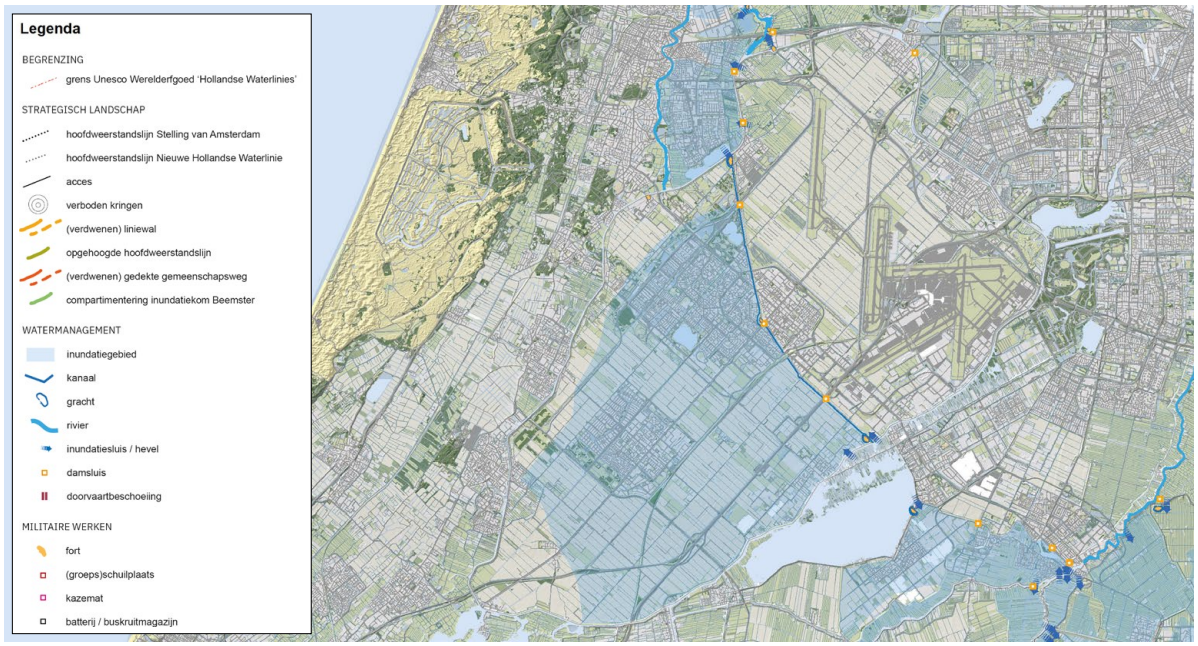

Watermanagement.

Militaire Werken

De forten in de Haarlemmermeerpolder zijn duidelijk gekoppeld aan de Geniedijk, de hoofdweerstandslijn. Er is een hoge onderlinge samenhang tussen de batterijen en forten langs deze liniewal. Het gaat om onder andere het Fort bij Vijfhuizen, Fort bij Hoofddorp en Fort bij Aalsmeer:

- Fort bij Vijfhuizen verdedigde de Ringvaart en -dijk van de Haarlemmermeerpolder, alsmede de droog blijvende terreinstrook aan de ringdijk. Het ontwerp van Fort bij Vijfhuizen is gebaseerd op het oudste betonnen ontwerp uit 1897 waarbij de hefkoepels een zelfstandige plek op de flankhoeken hadden. De bij de restauratie van het fort gereconstrueerde metalen genieloods is het enige bewaard gebleven exemplaar van dit type. Om het fort ligt een dubbele gracht als extra barrière, die door een nog aanwezige inundatiesluis of hevel van water uit de ringvaart werd voorzien. Op de droog blijvende strook werden in 1917-1919 twee vóórstellingen aangelegd, bij Fort bij Heemstede en bij de huidige golfbaan. Deze voorstellingen waren vooruitgeschoven posten van het Fort bij Vijfhuizen en dienden als extra verdedigingswerken. Beide zijn voorzien van betonnen onderkomens en mitrailleurblokken.
- Fort bij Hoofddorp verdedigde het acces gevormd door de Hoofdvaart en de aan beide kanten lopende wegen. Het fort ligt op een knik in de Geniedijk. Zo kon met één kazemat aan de achterzijde (keel) naar beide kanten flankerend vuur langs de Geniedijk worden gegeven. Om de fortgracht te kunnen verdedigen aan de frontzijde werd een caponnière[7] toegevoegd. De gietstalen caponnière is een uniek element binnen de Stelling.
- Fort bij Aalsmeer verdedigde de dijk van de Haarlemmermeerpolder, ringvaart en de droog blijvende terreinstrook. Ook diende het ter verdediging van de Aalsmeerderweg met Aalsmeerdertocht. Het fort heeft een dubbele fortgracht vanwege de oplopende gronden aan de rand van de polder die bij onderwaterzetting droog bleven. Het fort heeft een dubbele gracht, een extra barrière, die van water uit de ringvaart werd voorzien

De droogmaking van de Haarlemmermeer, tussen 1848 en 1852, maakte een eind aan de bedreiging van Amsterdam door de ‘waterwolf’. Maar het gewonnen land maakte een vijandelijke aanval op de hoofdstad wel gemakkelijker. Met name via de belangrijkste wegen en de Ringvaart. Een eerste oplossing voor dit probleem was de aanleg van vier forten als aanvulling op de Posten van Krayenhoff, een waterlinie rond de hoofdstad uit de periode 1805-1810: Fort bij Heemstede (Voorpositie bij Cruquius), Fort aan de Liede, Fort aan het Nieuwe Meer en Fort aan het Schiphol (gesloopt in 1934). Deze forten moesten de belangrijkste wegen en de Ringvaart verdedigen en werden in het noordelijk deel van de polder langs de Ringvaart gebouwd. Fort aan de Liede en Fort bij Heemstede zijn opgenomen in de Stelling. Fort bij de Liede als onderdeel van de verdediging van het acces tussen Amsterdam en Haarlem; de ‘Positie aan de Liede’. Fort bij Heemstede als voorpositie voor de verdediging van gemaal Cruquius en het acces via de Ringvaart en -dijk. Fort bij Heemstede kreeg geen gemetseld gebouw en is nooit voltooid.

Er bevinden zich diverse batterijen in de Haarlemmermeerpolder. De Batterij aan de IJweg en de Batterij aan de Sloterweg dienden als flankering van de Geniedijk. De Batterij aan de IJ-weg uit 1906, diende als een soort tussenfort. Door de grote afstand tussen de forten bij Vijfhuizen en bij Hoofddorp – circa vijf km – was dit noodzakelijk om ondersteuningsvuur te kunnen geven aan de twee buurforten. Omdat een brede onderwaterzetting voor de batterij mogelijk was, behoefde het niet als groot fort opgezet te worden. De batterij is tegenwoordig nauwelijks nog herkenbaar. De Batterij aan de Sloterweg (tegenwoordig Rijnlanderweg) uit 1906 is, in tegenstelling tot Batterij aan de IJ-weg, goed bewaard gebleven. De batterij is gelegen tussen de forten bij Hoofddorp en bij Aalsmeer, met dezelfde reden en functie als de Batterij aan de IJweg. Ook aan de Aalsmeerderweg ligt nog een batterij als ondersteuning van Fort bij Aalsmeer en de verdediging van het acces via de Aalsmeerderweg. Bij de aanleg van de A4 zijn aan de westzijde extra bunkers gebouwd voor de verdediging. Ze liggen in de Geniedijk tussen de A4 en de Rijnlanderweg.

7 De caponnière is een lage uitbouw in de gracht, die door een gang met het hoofdgebouw is verbonden. Vanuit de caponnière kan een fortgracht met mitrailleurvuur worden verdedigd.

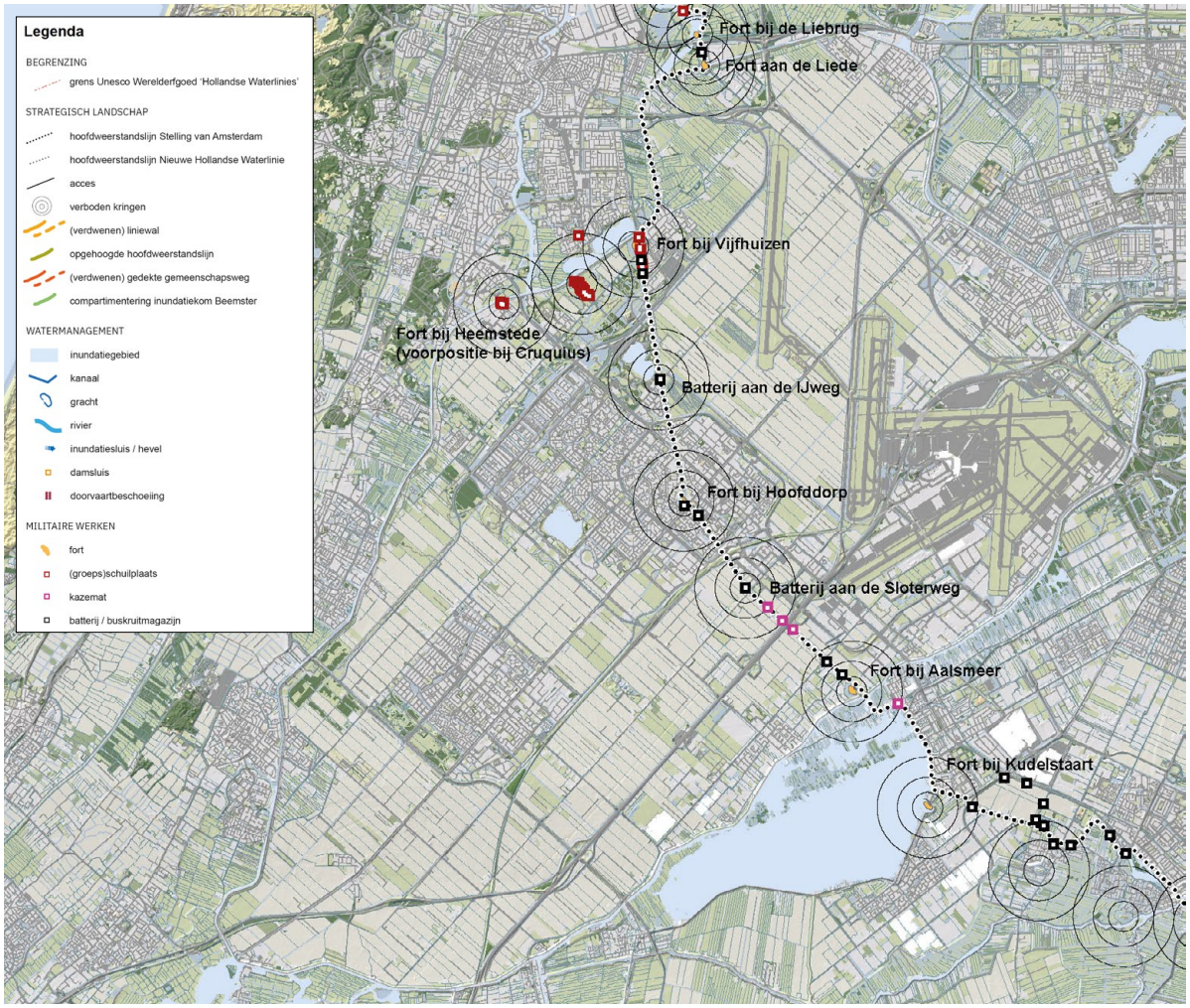

Militaire Werken.

5.8 Ruimtelijke dynamiek na WOII

De Stelling van Amsterdam werd na de 2e Wereldoorlog buiten werking gesteld. Daarmee vervielen ook de beschermingsregimes. Dat heeft onder meer gevolgen gehad voor de openheid en leegte van verboden kringen en inundatiekommen, het doorsnijden van de hoofdweerstandslijn en de functie van de militaire werken.

In de Haarlemmermeerpolder bleef het in de jaren '50 en '60 van de vorige eeuw vrij rustig. Badhoevedorp, Hoofdorp, Nieuw-Vennep, Zwanenburg en Rijssenhout breidden langzaam uit. Het traject langs de Slotertocht werd gebruikt voor de Rijksweg 4 tussen Amsterdam en 's Gravenhage. Daarbij de damsluis in de Geniedijk bij verwijderd en is een coupure in de liniewal is gemaakt, een nieuw en onbewaakt acces.

Schiphol kwam tot ontwikkeling en groeide gestaag door. In de jaren '60 werd de Kaagbaan aan het zuiden toegevoegd. Tien jaar later zijn daar ook de Buitenveldertbaan en de Zwanenbrugbaan aan de noordwestzijde bijgekomen. De Rijksweg 4 is omgevormd tot de snelweg A4 en tussen de banen van Schiphol door gelegd met een tunnel onder de Buitenveldertbaan. Schiphol kreeg daarbij grote terminals in de noordelijke Haarlemmermeer-polder en trekt allerlei andere bedrijvigheid aan die zich daar en om de landingsbanen heen ontwikkelen.

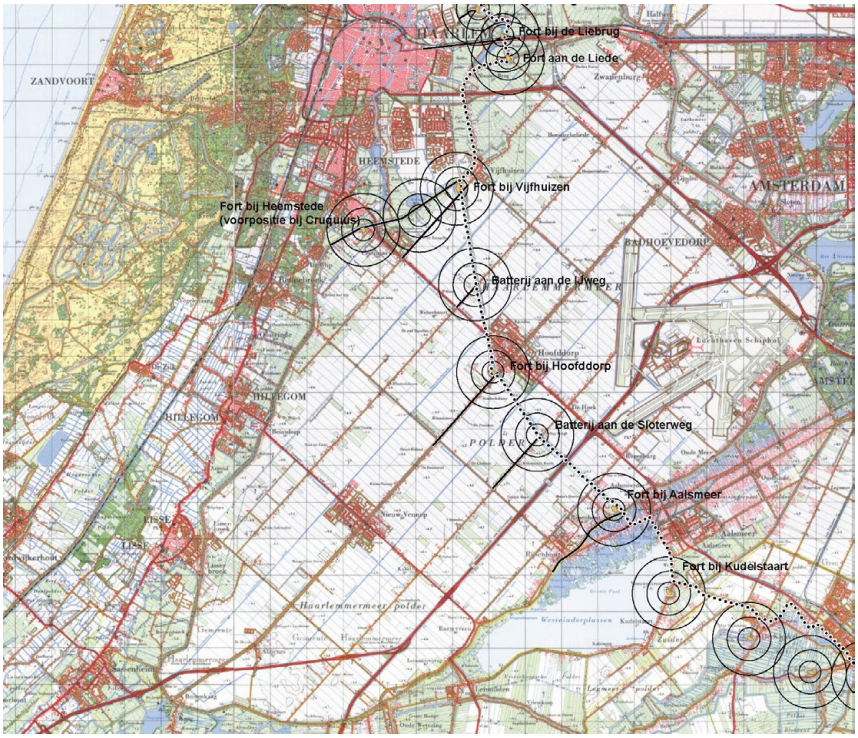

Kaart uit 1970 (bron: topotijdreis).

Vanaf 1980 breidt Hoofddorp steeds verder uit. Eerst achter de Geniedijk en rondom de Hoofdvaart. Vervolgens, na opheffing van de Vestingwet, ook over de Geniedijk heen, het 'onveilige' gebied in. In diezelfde periode groeit ook Nieuw-Vennep steeds verder door. Er wordt een spoorverbinding tussen Amsterdam en Leiden aangelegd die Schiphol en Hoofdorp aandoet. Daarbij is de Geniedijk met een coupure doorsneden en ontstaat wederom een onbewaakt acces in de Stelling.

Groei van woonwijken was vooral mogelijk ten zuiden van Schiphol, ook omdat rond 2000 de Polderbaan ten noorden van Hoofddorp is aangelegd. Tussen de Polderbaan en de Zwanenburgbaan door worden de A4 en de A9 door de A5 aan elkaar verbonden en vanwege Schiphol wordt de HSL door de Haarlemmermeerpolder getrokken richting Amsterdam. De Haarlemmermeerpolder heeft daarmee een flinke laag aan infrastructuur in zich opgenomen, wat sterk meedoet in de beleving van het gebied. Hoofddorp en Nieuw Vennep groeien in diezelfde periode door naar de westflank van de Haarlemmermeerpolder. Deze ruimte hier verdicht zich steeds verder tot aan de Ringvaart.

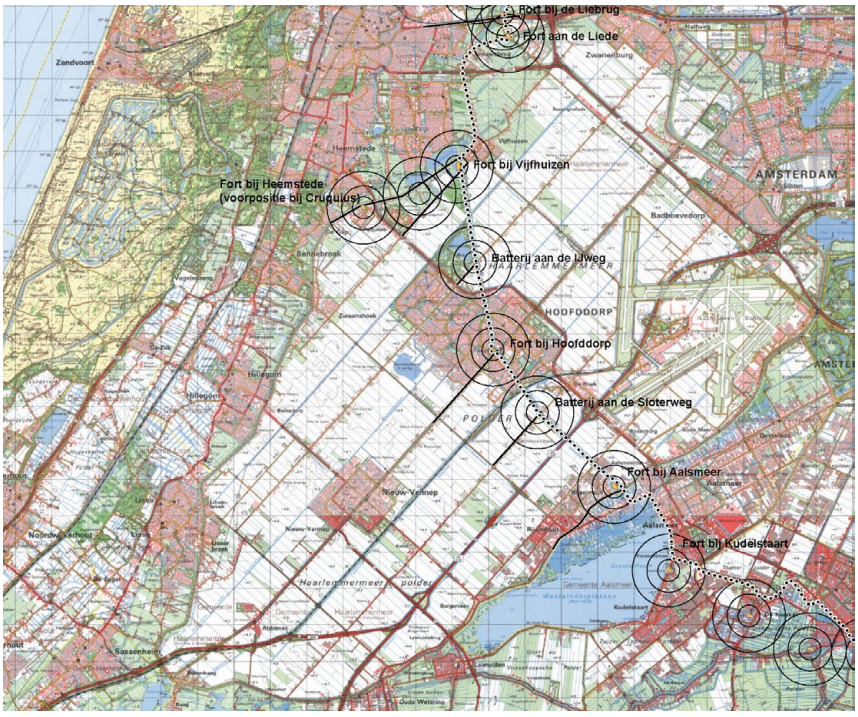

Kaart uit 2000 (bron: topotijdreis).

Kaart uit 2020 (bron: topotijdreis).

De Geniedijk en de forten zijn hierdoor over vrijwel de hele lengte ingekaderd door bebouwing en groengebieden. Alleen ten zuidoosten van Hoofddorp ligt de linie nog enigszins vrij. Door de verbreding van de A4 is deze met een flinke coupure doorsneden. De Geniedijk is hier met een fietsbrug kunstmatig weer doorgetrokken; een herkenbaar element dat nadrukkelijk refereert naar de Stelling van Amsterdam. In materiaal en ontwerp is gezocht naar een verwijzing naar de militaire functie, en beide zijden van de coupure zijn zichtbaar gemaakt vanaf de A4.

Momenteel is hier het Geniepark in ontwikkeling. Dit is een (nieuw) groen hart tussen Station Hoofddorp naar het zuiden tot aan de ringvaart. Aan de onveilige zijde wordt een strook open gehouden en aan de veilige zijde worden bomen geplant, in een gelid als wachters achter de Geniedijk.

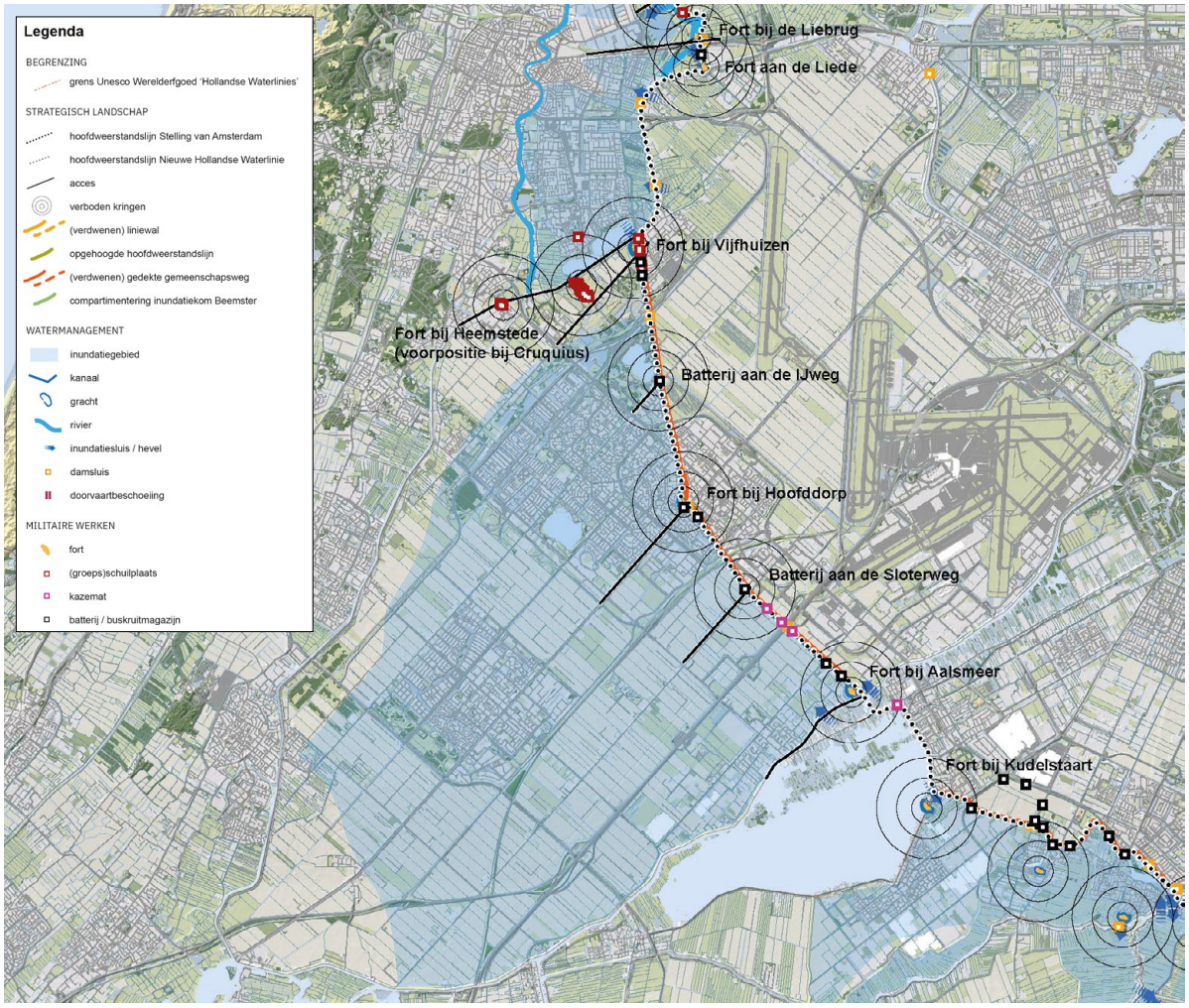

Totaaloverzicht strategisch landschap, watermanagement en militaire werken.

5.9 Kernkwaliteiten Droogmakerij Haarlemmermeer

De analyse van het strategisch landschap, het watermanagement en de militaire werken geeft een specifiek beeld van kernkwaliteiten van de Stelling van Amsterdam in de Droogmakerij Haarlemmermeer. Op basis daarvan zijn de kernkwaliteiten op regionaal niveau uit het Nominatiedossier in hoofdstuk 4 verder uitgewerkt en aangescherpt.

De specifieke kernkwaliteiten van de Stelling van Amsterdam in Droogmakerij Haarlemmermeer zijn:
Strategisch landschap:

- Herkenbare en doorlopende hoofdweerstandslijn door stedelijk en agrarisch gebied met smalle open zones aan beide zijden.
- Geniedijk dwars door de Haarlemmermeerpolder, herkenbaar dankzij de duidelijke expressie van de lijn: autonoom over het landschap heen getrokken, met een sterk lineair karakter, een eenduidig profiel met begeleidend voorkanaal, achterkanaal en bomenrijen aan weerzijde van de liniewal (bedoeld als camouflage). Geniedijk met forten, batterijen en damsluizen, vormen een totaalontwerp.
- Duidelijke relatie van de hoofdweerstandslijn met accessen, de Ringvaart en Ringdijk van de Haarlemmermeerpolder, de Hoofdvaart, IJweg, Rijnlandweg en Aalsmeerderweg.
- Voorstelbaarheid van de inundatiekom door de eenvoudige opbouw van ringdijk en de Geniedijk die de droogmakerij in tweeën deelt.
- Nog bestaande smalle open ring rond de forten en batterijen.

Watermanagement:

- De Geniedijk is de langste inundatiekering die speciaal voor de Stelling van Amsterdam werd aangelegd.
- Voorkanaal ten behoeve van de waterverdeling en als verdedingsgracht, en achterkanaal voor transport langs de Geniedijk.
- Waterreservoir Liedeboezem met damsluizen bij Vijfhuizen, Halfweg, in de Fuikvaart, en bij Penningsveer.
- Damsluizen in de IJtocht en de Hoofdvaart.
- Inundatiesluizen en dubbele fortgrachten bij fort bij Vijfhuizen en fort bij Aalsmeer.

Militaire werken:

- Sterke onderlinge samenhang van forten en batterijen als een kralensnoer aan de Geniedijk.
- Ritmiek van forten en batterijen waarin het stramien van het droogmakerijlandschap terug is te lezen.
- Vooruitgeschoven post Fort bij Heemstede (Voorpositie bij Cruquius), ter ondersteuning van Fort bij Vijfhuizen en als bescherming van het gemaal.
- Forten en batterijen hebben een duidelijke positie aan de hoofdweerstandslijn en zijn daar zeer nauw mee verweven, Fort bij Vijfhuizen, Batterij aan de IJweg, Fort bij Hoofddorp, Batterij aan de Sloterweg, Batterij aan de Aalsmeerderweg en Fort bij Aalsmeer.
- Forten en aanvullende werken als capponières hebben een herkenbare samenhang.

6 UITGANGSPUNTEN

De gebiedsanalyses geven inzicht in hoe de uitzonderlijke universele waarde van het Werelderfgoedgebied, (die is vertaald naar de kernkwaliteiten), zich manifesteert in het specifieke gebied. Tevens geven ze inzicht in hoe hiermee om te gaan om te voorkomen dat er bij ontwikkelingen sprake zal zijn van aantasting.

Daartoe zijn uitgangspunten en ontwikkelingsrichtingen aangegeven in dit hoofdstuk. Deze gelden alleen voor het Werelderfgoedgebied (property), en niet voor andere erfgoedwaarden. De uitgangspunten zijn in dit hoofdstuk onderverdeeld per schaalniveau. Deze uitgangspunten zijn leidend en bindend bij eventuele ontwikkelingen. Naast deze uitgangspunten per schaalniveau, zijn op het schaalniveau van de ensembles ook ambities en kansen geformuleerd. Deze dienen voornamelijk als bron van inspiratie voor eventuele ontwikkelingen.

6.1 Algemeen

De Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam hebben een samengestelde structuur van militaire en landschappelijke objecten, die zijn unieke waarde dankt aan de manier waarop het militaire systeem op de topografie van het landschap is geprojecteerd. De vernuftige manier waarop controle werd uitgeoefend op het watersysteem, om dit tot bondgenoot te maken in de strijd tegen de vijand, is typerend voor de Hollandse omgang met het cultuurlandschap. De planmatige aanpak van dit 19e- / 20ste-eeuwse ‘grand project’ dwingt nog steeds bewondering af. Het behouden van de Waterlinies moet verder gaan dan alleen het bewaren van militaire objecten: het gaat om het verdedigingssysteem als geheel in samenhang met het cultuurlandschap waarin de linies zijn ingebed.
Omdat de Waterlinies hun militaire functie hebben verloren, moet er bovendien een stap verder worden gegaan dan alleen beschermen wat er nu is. Het relatief open gebied met militaire en waterstaatkundige objecten vervult een recreatieve functie voor bewoners en bezoekers en zorgt voor ‘lucht’ tussen de steeds toenemende bebouwing. Daarbij is publiek draagvlak een voorwaarde voor duurzaam behoud.

Op hoofdlijnen bevat de gebiedsanalyse, naast de uitwerking van de in de Hollandse Waterlinies aanwezige kernkwaliteiten en uitzonderlijke universele waarde van het UNESCO Werelderfgoed, inzicht in de uitgangspunten en ontwikkelingsruimte bij planvorming.

Uitgangspunten voor ontwikkeling (Nominatiedossier)
Op basis van de OUV/kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies, zoals beschreven in het nominatiedossier, zijn twee uitgangspunten geformuleerd voor ruimtelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies:

De kernkwaliteiten mogen niet worden aangetast. Dit geldt niet alleen in fysieke zin maar ook voor de visuele integriteit.

Aantasting houdt in dat er sprake is van gehele of gedeeltelijke afbraak van gebouwde objecten, doorsnijding, bebouwing, begroeiing of afgraving van landschappelijke Hollandse Waterlinies-elementen.

- Verlies van visuele integriteit betekent dat het Werelderfgoed visueel wordt aangetast door nieuwe ontwikkelingen, of die nu binnen of buiten de begrenzing van het Werelderfgoed gesitueerd zijn. Instandhouding van de visuele integriteit bestaat uit het bewaren van de zichtbaarheid van de samenhang in het systeem en van de zichtrelaties tussen de elementen. Bij ontwikkelingen is het ook van belang dat de schaal aansluit op die van de linie-elementen[8].

1. Eventuele ontwikkelingen versterken de kernkwaliteiten. Bij ontwikkelingen worden de kernkwaliteiten als uitgangspunt meegenomen en zo mogelijk verzilverd.

- Het tweede uitgangspunt betreft de potentie om middels ontwikkelingen de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies te versterken. Dit gaat over het inspelen op aanwezige kernkwaliteiten, zodat een ontwikkeling kwaliteit toevoegt aan het gebied en de beleefbaarheid daarvan. Plannen maken bijvoorbeeld niet alleen gebruik van het groene en open karakter van een groot deel van het gebied, maar versterken de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies.

Betekenis van de Stelling van Amsterdam op vier schaalniveaus

Maar hoe voorkom je aantasting van de kernkwaliteiten, en hoe zorg je ervoor dat de beschreven kernkwaliteiten worden versterkt bij ontwikkelingen in het gebied? Om daar concrete handvatten voor te kunnen bieden, benoemen we ruimtelijke principes voor de verschillende schaalniveaus waarop de Waterlinies ruimtelijke betekenis hebben:

1. de schaal van de Hollandse Waterlinies als totaalsysteem (zie achtergrond H3). Hierin worden algemeen geldende principes voor het verdedigingssysteem als geheel besproken;
2. de schaal van het deelgebied; Westelijke Duinrand en Droogmakerij Haarlemmermeer (zie achtergrond H5). Hierin worden de principes specifiek gemaakt voor het betreffende deelgebied;
3. het schaalniveau van het ensemble en aandachtsgebied. Ruimtelijke principes voor plekken waar de linie-elementen samen een logisch ensemble vormen, of waar om andere redenen specifieke ruimtelijke principes gelden, bijvoorbeeld vanwege de ruimtelijke dynamiek;
4. de schaal van de individuele elementen van de Waterlinie: de militaire werken, de waterstaatswerken, de accessen, en de hoofdverdedigingslijn

Deze vier schaalniveaus komen ook aan de orde in eerdere hoofdstukken van deze gebiedsanalyse, en zijn afgeleid uit bestaande beleidsstukken zoals het Beeldkwaliteitsplan Stelling van Amsterdam. Spelregels uit dit beeldkwaliteitsplan, en uit de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie zijn indien relevant voor deze gebiedsanalyse overgenomen. Ook zijn bestaande uitgangspunten zoals beschreven in de Omgevingsverordening NH2020 (in verordening uitgewerkt als stellingzone, kernzone en monumentenzone) meegenomen. De ruimtelijke principes van de hoogste schaalniveaus worden steeds vertaald naar, en concreter gemaakt in, het onderliggende schaalniveau.
Deze gebiedsanalyse concentreert zich gezien het doel uitsluitend op de Hollandse Waterlinies. Andere cultuurhistorische kwaliteiten komen zeer beperkt aan de orde. Ook de ruimtelijke principes zoals hieronder geformuleerd hebben alleen betrekking op -kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies, en geven geen afgewogen en integraal beeld.

6.2 Schaalniveau 1 herkenbaarheid van de Hollandse Waterlinies als geheel

Op het schaalniveau van de Hollandse Waterlinies als geheel, vormt de Nieuwe Hollandse Waterlinie een verdedigingssysteem gelegen op de overgang van laag veengebied naar de hogere gronden, en is de Stelling van Amsterdam over het landschap gelegd in een ring rond de hoofdstad. De hoofdverdedigingslijn rijgt de forten aaneen, en verbindt de verschillende landschappen: de droogmakerijen, de veenpolders, het IJmeer, de Vechtplassen, de stedelijke omgeving van Utrecht en Amsterdam, en het rivierengebied.

Op dit schaalniveau is het van belang om de waarde van de Waterlinies als continue landschappelijke zone herkenbaar te houden en waar mogelijk te versterken.

8 De principes voor visuele integriteit zijn uitgewerkt in: Visuele Integriteit Waterlinies. Advies Kwaliteitsteam Nieuwe Hollandse Waterlinie, 2018.

Uitgangspunten voor ontwikkeling binnen het schaalniveau van de Hollandse Waterlinies als geheel

- Bij nieuwe ontwikkelingen wordt bijzondere aandacht besteed aan het realiseren van kwaliteit in dit waardevolle gebied.
- Maak het samenhangende stelsel van strategisch landschap, watermanagement en de militaire werken beter zichtbaar en beleefbaar.
- De maat, schaal en vorm van nieuwe ontwikkelingen is passend in het landschap en wordt afgestemd op de elementen van de linie.
- Behoud en herstel de continuïteit van de hoofdweerstandslijn als lineaire hoger gelegen structuur in het landschap, als begrenzing van de inundatiekommen (onveilige zijde) en het te verdedigen gebied (veilige zijde).
- Behoud en versterk de herkenbaarheid van het aanwezige contrast tussen de veilige en onveilige zone.
- Behoud de openheid van de inundatiekommen waar deze nog aanwezig is.

Hoofdweerstandslijn als ruggegraat en doorgaande lijn.

Contrast tussen veilige en onveilige zijde.

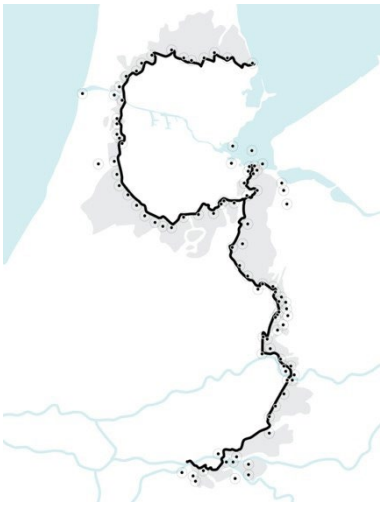

Openheid schootsvelden, zicht op accessen.

- Behoud de openheid van de verboden kringen en schootsvelden waar deze nog aanwezig is.
- Behoud de zichtlijnen vanuit de militaire werken op het acces en, indien relevant, naar andere militaire werken.
- Behoud de accessen in samenhang met de bijbehorende militaire werken.
- Behoud de herkenbaarheid van het watermanagementsysteem.

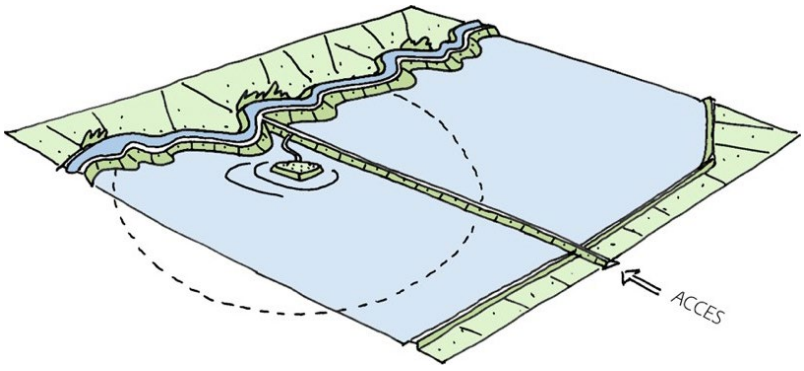

Behouden en herstellen van het zicht vanuit het fort op het acces en vrijhouden van (bestaande) openheid binnen verboden kringen en schootsvelden (bron: Leidraad Landschap en Cultuurhistorie).

6.3 Schaalniveau 2 herkenbaarheid van de Hollandse Waterlinies in de Westelijke Duinrand en de droogmakerij Haarlemmermeer

Stelling van Amsterdam-West kent twee typen landschappen, het landschap van de kust, met duinen, strandwallen en strandvlakten, en de droogmakerij van het Haarlemmermeer. De manier waarop de Stelling van Amsterdam zich in dit landschap manifesteert verschillen in deze deelgebieden. Daarom krijgen de ruimtelijke principes bij ontwikkeling per deelgebied een andere nadruk, gericht op specifieke kernkwaliteiten zoals die zijn geanalyseerd en benoemd in hoofdstuk 5.

Westelijke Duinrand

In de Westelijke Duinrand is de Stelling sterk gekoppeld aan het landschap van het Oer-IJ met de dijken, de IJpolders en het Noordzeekanaal, en aan het veenpolderlandschap langs de veenrivieren Spaarne en Liede bij Haarlem. De hoofdweerstandslijn heeft een samengesteld karakter en in de vorm van oudere dijken en specifiek voor de Stelling aangelegde liniedijken en is op veel plekken, met name in het deel ten noorden van het Noordzeekanaal, goed herkenbaar. De forten liggen op logische plekken waar waterwegen, wegen en spoorwegen de hoofdweerstandslijn snijden.

De beleving van de openheid van de Stelling is in dit deelgebied omgekeerd; aan de 'onveilige' buitenzijde wordt het zicht begrensd door de stadsrand van Beverwijk in het noorden van het deelgebied, en de stadsrand van Haarlem in het zuiden. Aan de 'veilige' binnenzijde is juist het open landschap van de Assendelverpolder en de Vereenigde Binnenpolder bij Spaarnwoude.

De Stelling van Amsterdam vormt een groene en open waterrijke zone met herkenbare dijken en een veelheid aan militaire werken. Dit is van grote waarde voor het drukke stedelijk gebied. De ruimtelijke principes bij ontwikkeling richten zich op het openhouden van het bestaande groene en open landschap, op het vergroten van de herkenbaarheid en continuïteit van de hoofdweerstandslijn, en op de zichtlijnen tussen de forten onderling, en op hun accessen.

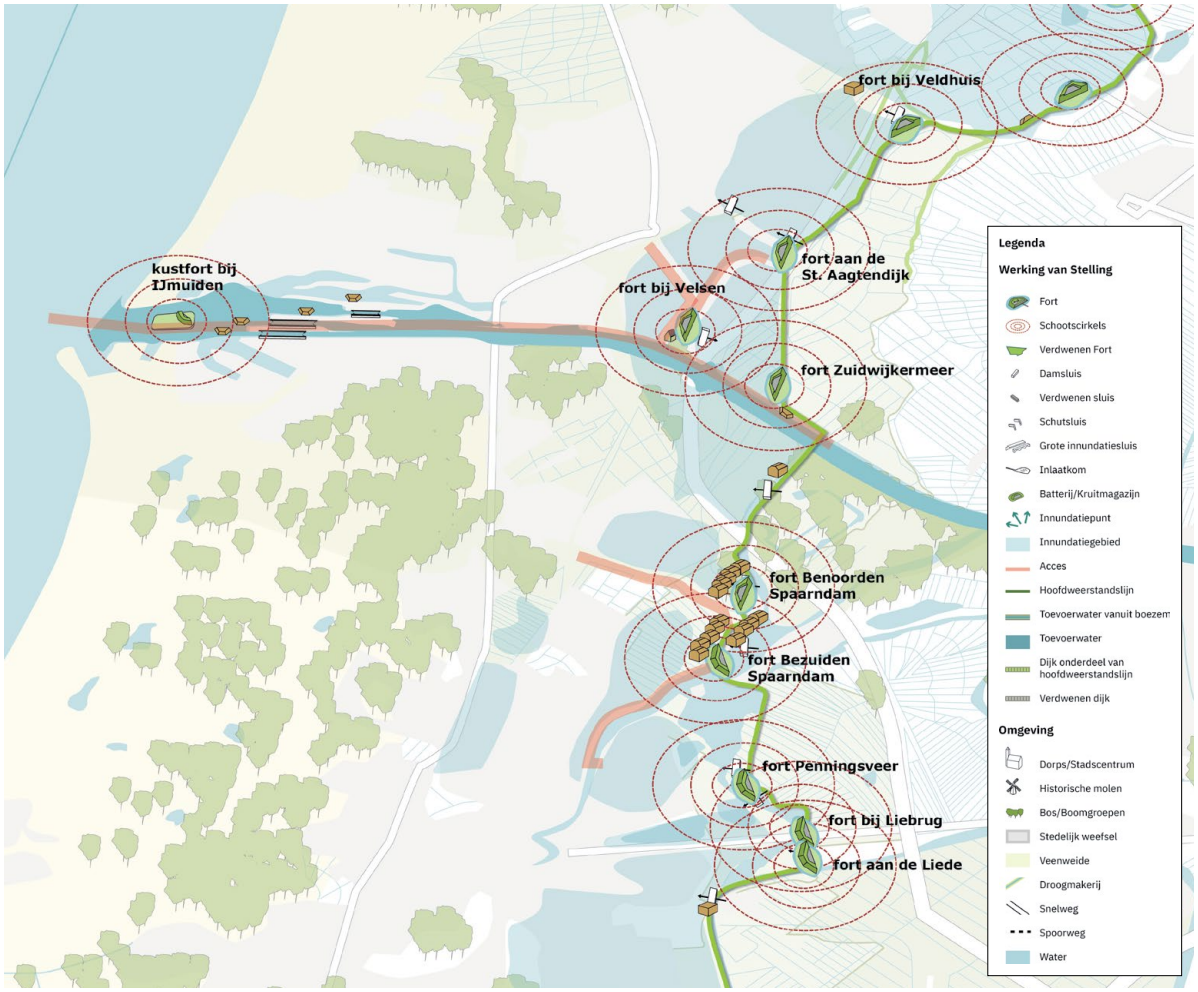

Hoofdkenmerken van het stellingsysteem in de Westelijke Duinrand met hoofdweerstandslijn, forten en accessen.

Uitgangspunten voor ontwikkelingen op het schaalniveau van de Westelijke Duinrand

- Zet in op de beleefbaarheid van het doorlopende, maar samengestelde karakter van de hoofdweerstandlijn, bestaande uit middeleeuwse dijken en specifieke liniewallen.

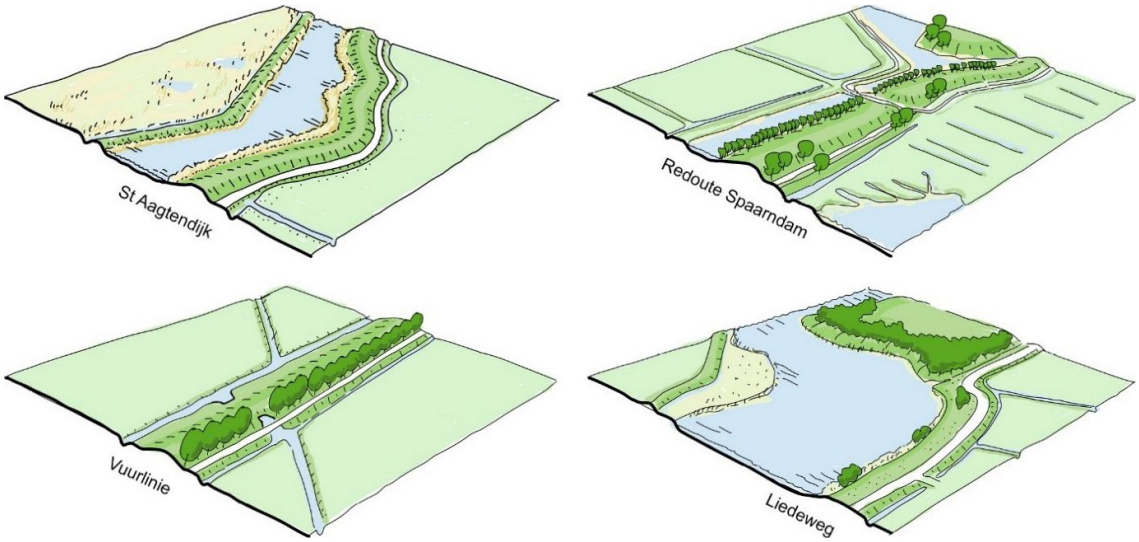

Kenmerkende dijkprofielen binnen het samengestelde karakter van de hoofdweerstandslijn.

- Geen nieuwe bebouwing in gebieden die nu nog open zijn in zone van 100 meter aan weerszijden van de hoofdweerstandslijn. Hierdoor blijft herkenbaarheid van de hoofdweerstandslijn in haar landschappelijke context behouden (Dit was als kernzone opgenomen in de Omgevingsverordening NH2020).

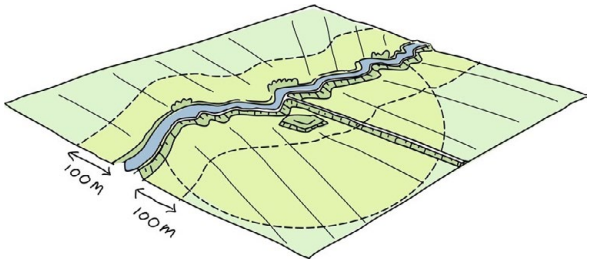

- Behoud de openheid in het inundatiegebied en de schootsvelden in de nog aanwezige smalle zone aan de onveilige zijde van de hoofdweerstandslijn. en daarmee de voorstelbaarheid van de inundatie;
- Behoud de grote openheid aan de veilige zijde van de hoofdweerstandslijn ten behoeve van ademruimte voor de Stelling welke aan de onveilige zijde ontbreekt.
- De aanwezigheid van het liniesysteem is sturend op eventuele nieuwe ontwikkelingen. Deze dragen bij aan de leesbaarheid van het liniesysteem.
- Geen nieuwe bebouwing in de verboden kringen (kring van 1000m rond een fort (Dit was als kernzone opgenomen in de Omgevingsverordening NH2020).
- Vergroot indien mogelijk de relatie tussen de forten en het landschap, door functies met natuur of waterberging in de schootsvelden van de forten te ontwikkelen.
- Behoud en versterk de relatie tussen de forten waar mogelijk door zichtlijnen te behouden of creëren.

Droogmakerij Haarlemmermeer

Om te voorkomen dat bij inundatie de hele Haarlemmermeerpolder zou onderlopen is halverwege de polder de Geniedijk aangelegd. De manier waarop deze dijk door de orthogonaal opgezette droogmakerij snijdt, geeft het een monumentale expressie. Door deze autonome ligging van deze lijn, is de Stelling in dit verstedelijkte en met infrastructuur doorsneden gebied, nog goed herkenbaar. Het voormalige inundatiegebied langs de dijk is grotendeels bebouwd, maar de omgeving van Nieuw Vennep is nog open, alhoewel de relatie met Geniedijk niet meer herkenbaar is.

De ruimtelijke principes bij ontwikkelingen richten zich op het behouden en waar mogelijk accentueren van de doorgaande lijn van de Geniedijk, als structurerende lijn in de droogmakerij. De forten zijn, net als de Geniedijk, grotendeels opgenomen in het stedelijk weefsel, waardoor het behouden van openheid over een grote lengte lastig is. Wel is het behouden van een groen kader rond de forten en nadrukkelijke zichtrelatie met het acces een belangrijk aspect.

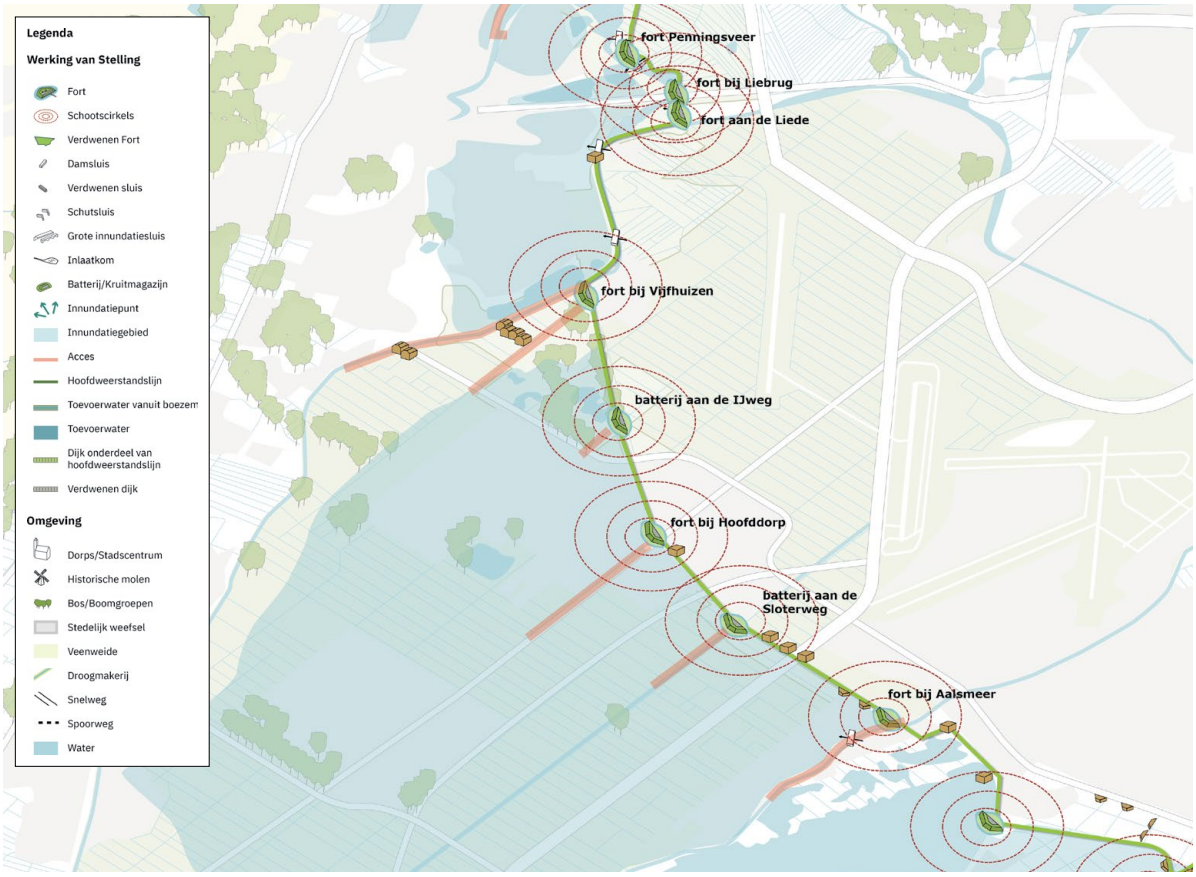

Hoofdkenmerken van het stellingsysteem in de droogmakerij Haarlemmermeer met hoofdweerstandslijn, forten en accessen.

Uitgangspunten voor ontwikkelingen op het schaalniveau van de Haarlemmermeerpolder (tussen fort bij Vijfhuizen en het station Hoofddorp)

- Behoud de herkenbaarheid van de Geniedijk en Vijfhuizerdijk als hoofdweerstandslijn.

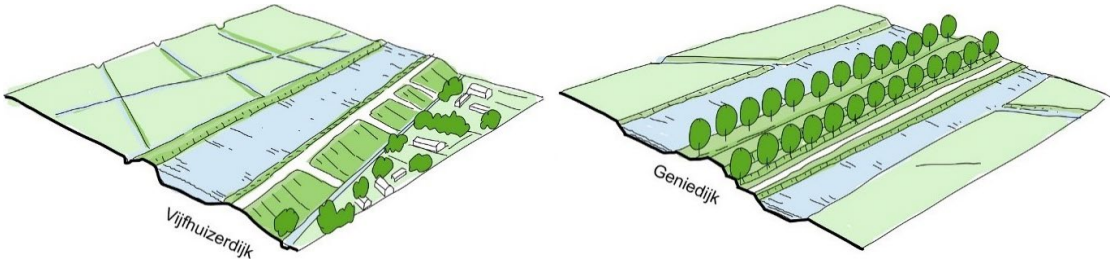

Kenmerkende dijkprofielen binnen het samengestelde karakter van de hoofdweerstandslijn.

- Behoud de openheid langs de hoofdweerstandslijn ten behoeve van de herkenbaarheid, waarneembaarheid en continuïteit.
- Geen nieuwe bebouwing in gebieden die nu nog open zijn in een zone van 100 meter aan weerszijden van de hoofdweerstandslijn.
- Behoud het lineair karakter van de Geniedijk, een eenduidig en uniform profiel met voorkanaal, achterkanaal en bomenrij. Eventuele ingrepen volgen over de hele lijn dezelfde ruimtelijke spelregels.
- Bij eventuele nieuwe doorsnijdingen van de hoofdweerstandslijn wordt een zo smal mogelijke heldere coupure gecreëerd met parallelle wanden die de dwarsdoorsnede van de dijk verbeelden, waarbij de dijk als recreatieve verbinding behouden blijft.
- Versterk de continuïteit van de hoofdweerstandslijn in de Haarlemmermeerpolder en aangrenzende deelgebieden.
- Behoud en versterk de ruimtelijke kwaliteit van de Ringdijk rond de Haarlemmermeerpolder, als structurerend landschapselement en als inundatiekade dat de Haarlemmermeerpolder als inundatiepolder definieert.
- Behoud de groene ruimte rondom de forten. Geen nieuwe bebouwing in de verboden kringen (kring van 1000m rond een fort (Dit was als kernzone opgenomen in de Omgevingsverordening NH2020).
- De aanwezigheid van het liniesysteem is sturend op eventuele nieuwe ontwikkelingen. Deze dragen bij aan de leesbaarheid van het liniesysteem.

Voor het gebied in de Haarlemmermeer tussen het station Hoofddorp en de Ringvaart bij het fort bij Aalsmeer gelden vindt een specificatie van de kernkwaliteiten en de uitgangspunten voor ontwikkeling in dit gebied plaats. Deze specificatie is opgenomen in het Ontwikkelkader Erfgoed en Ruimte Geniedijk. De specificatie is noodzakelijk vanwege de ruimtelijke druk in dit gebied.

6.4 Schaalniveau 3 ensembles en aandachtsgebieden

Op de schaal van de landschappelijke ensembles markeren de elementen van de Waterlinies knooppunten en gradiënten in het landschap, en zorgen daarmee voor expressie van de samenhang tussen de linie -en het landschap. Dit is het schaalniveau waarop je de werking van het verdedigingssysteem het best zichtbaar kunt maken.

In de deelgebieden Westelijk Duinrand en Droogmakerij Haarlemmermeer zijn op veel plekken de samenhang tussen de verschillende linie-elementen nog goed zichtbaar. Daarom worden de plekken beschreven die een logisch ensemble vormen en aandachtsgebieden aangegeven, waar om andere redenen specifieke ruimtelijke principes gelden, bijvoorbeeld vanwege de ruimtelijke dynamiek.

Voor dit schaalniveau worden ruimtelijke principes gegeven om de relatie tussen de militaire elementen onderling, en de relatie met het landschap te behouden en te versterken.

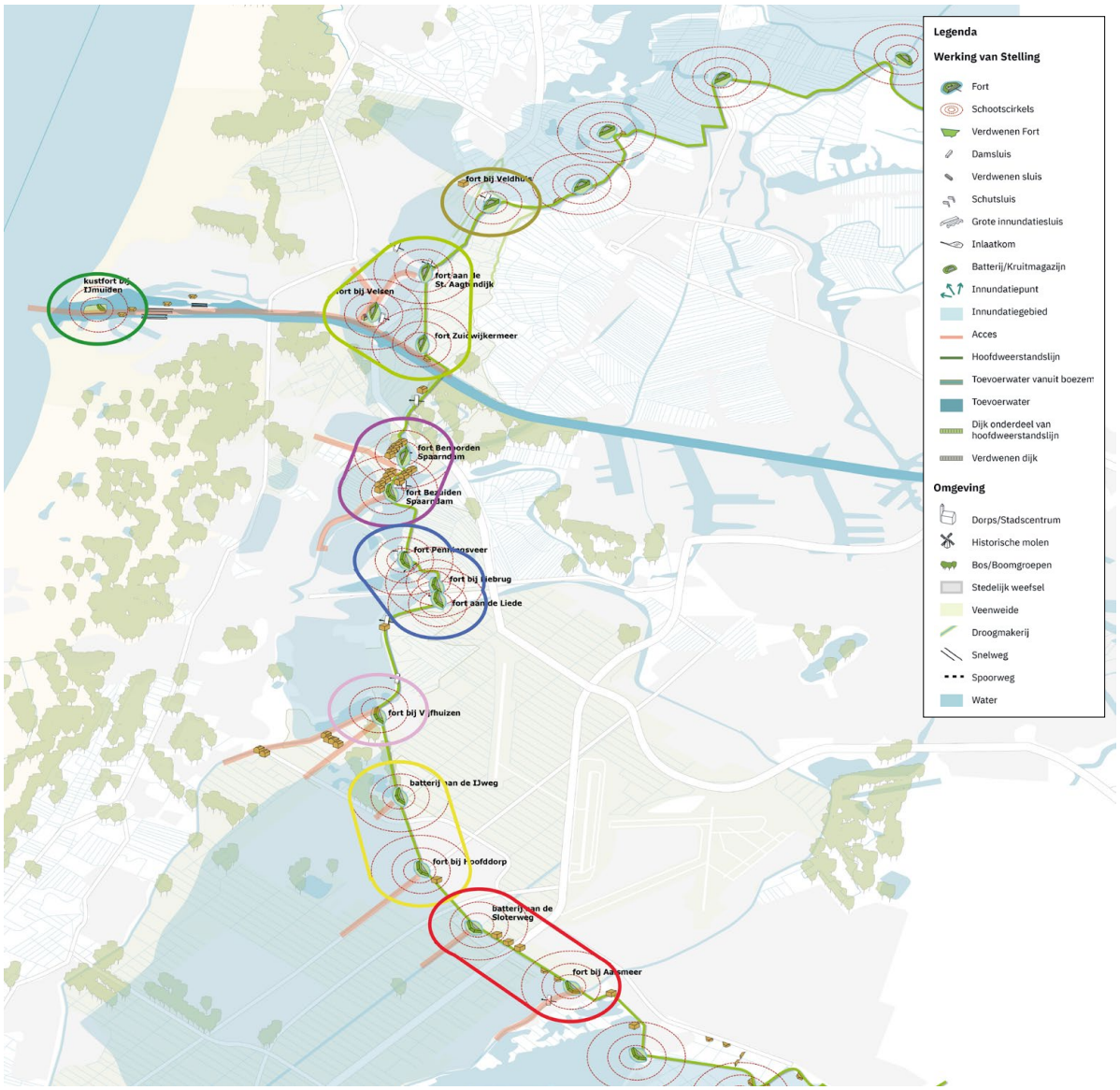

Logische ensembles en aandachtsgebieden in Amsterdam West.

Fort bij Veldhuis
Fortendriehoek
Positie bij Spaarndam
Kustfort IJmuiden
Positie aan de Liede
Fort bij Vijfhuizen
Omgeving Fort bij Hoofddorp
Omgeving Fort Aalsmeer

Fort bij Veldhuis

Fort bij Veldhuis is een van de oudste betonnen forten in de Stelling naar het ontwerp uit 1897. Het fort bewaakte het acces Zuidermaatweg, de inundatiekade met sluizen, het omliggende inundatievlak en de spoorverbinding tussen Haarlem en Alkmaar in het 'onveilige' gebied . Op dit moment resteert een smalle open groene zone rondom het fort en er is weinig of geen lucht tussen de hoofdweerstandslijn en de A9 met aanliggend bebouwd gebied van Beverwijk en Heemskerk. Het behouden van deze zone is van belang voor de leesbaarheid van het Liniesysteem. In dit gebied is ook het omgekeerde ruimtelijke beeld rondom de hoofdweerstandslijn goed herkenbaar; een smalle vrije zone aan de inundatiezijde van de hoofdweerstandslijn, en juist een breed open en groen gebied aan de veilige zijde. Deze openheid aan de veilige zijde is van belang als een soort "ademruimte" voor de Stelling.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen Fort bij Veldhuis.

- Behoud de resterende smalle groene strook aan de onveilige zijde tussen Fort bij Veldhuis en de A9.
- Eventuele nieuwe ontwikkelingen vergroten de leesbaarheid van het stellingsysteem, door inundatiegebied opnieuw herkenbaar te maken, door bijvoorbeeld de verkavelingsstructuur, vernatting etc.
- Behoud het open groene gebied aan de veilige zijde van de hoofdweerstandslijn tot aan de Assendelverzeedijk (ademruimte voor de Stelling).
- Behoud het kenmerkende profiel van de Assendelverzeedijk met voorliggende inundatiekanaal en gracht.
- Behoud de inundatiekade met sluizen.
- Eventuele nieuwe ontwikkelingen aan de veilige zijde passen in het groene karakter van het landschap. Het oorspronkelijke verkavelingspatroon wordt zoveel mogelijk gehandhaafd, en waar mogelijk teruggebracht.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen omgeving Fort bij Veldhuis.

Fortendriehoek

De extra versterking die nodig was bij de doorsnijding van de Stelling door het Noordzeekanaal, is herkenbaar in de fortendriehoek met Fort bij Velsen in een vooruitgeschoven positie. Verstedelijking, industrie en infrastructuur hebben de onderlinge samenhang tussen de linie-elementen, en ook de relatie met het Noordzeekanaal vertroebeld. De Vuurlinie (liniewal tussen de forten St. Aagtendijk en Zuidwijkermeer) als hoofdweerstandslijn vormt een zeer karakteristiek landschappelijk element dwars over het wegen en slotenpatroon van de Wijkermeerpolder.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen Fortendriehoek.

- Geen nieuwe bebouwing in de nog vrije ruimte in de “driehoek”.
- Behoud het open groene gebied aan de veilige zijde van de hoofdweerstandslijn, geen nieuwe bebouwing tot aan de Assendelverzeedijk (ademruimte voor de Stelling).
- Behoud het karakteristieke profiel van de Vuurlinie met voor- en achterkanaal, met daarin ook de herkenbaarheid van de verschillende damsluizen.
- Behoud de herkenbaarheid van het inundatiekanaal bij Fort bij Velsen en bij Fort aan de St. Aagtendijk.
- Versterk de onderlinge relatie tussen de forten, door zichtlijnen tussen de forten vrij te houden.
- Versterk de relatie tussen de forten en het acces gevormd door het Noordzeekanaal.

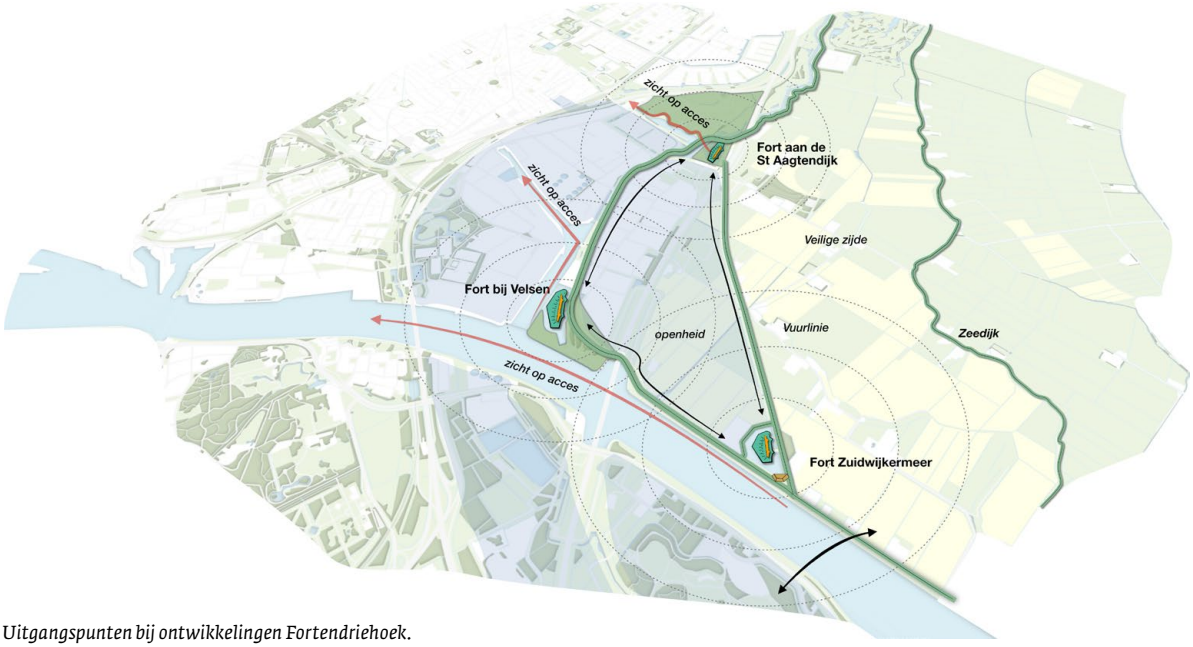

Uitgangspunten bij ontwikkelingen Fortendriehoek.

Kustfort bij IJmuiden

Als bescherming tegen dreiging vanuit de Noordzee werd in de monding van het sluizencomplex bij IJmuiden een fort aangelegd. Dat is nu gelegen op een eiland door een latere verbreding van het Noordzeekanaal en uitbreiding van de sluizen. Dit kustfort en samenhangende batterijen op het sluizencomplex vormt een vooruitgeschoven post van de Stelling van Amsterdam.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen Kustfort bij IJmuiden.

- Behoud de herkenbaarheid van de relatie tussen forteiland en sluizen.
- Behoud het zicht vanuit het fort op de monding van het Noordzeekanaal.
- Behoud het fort als eiland in de monding van het Noordzeekanaal, met breed water rondom.

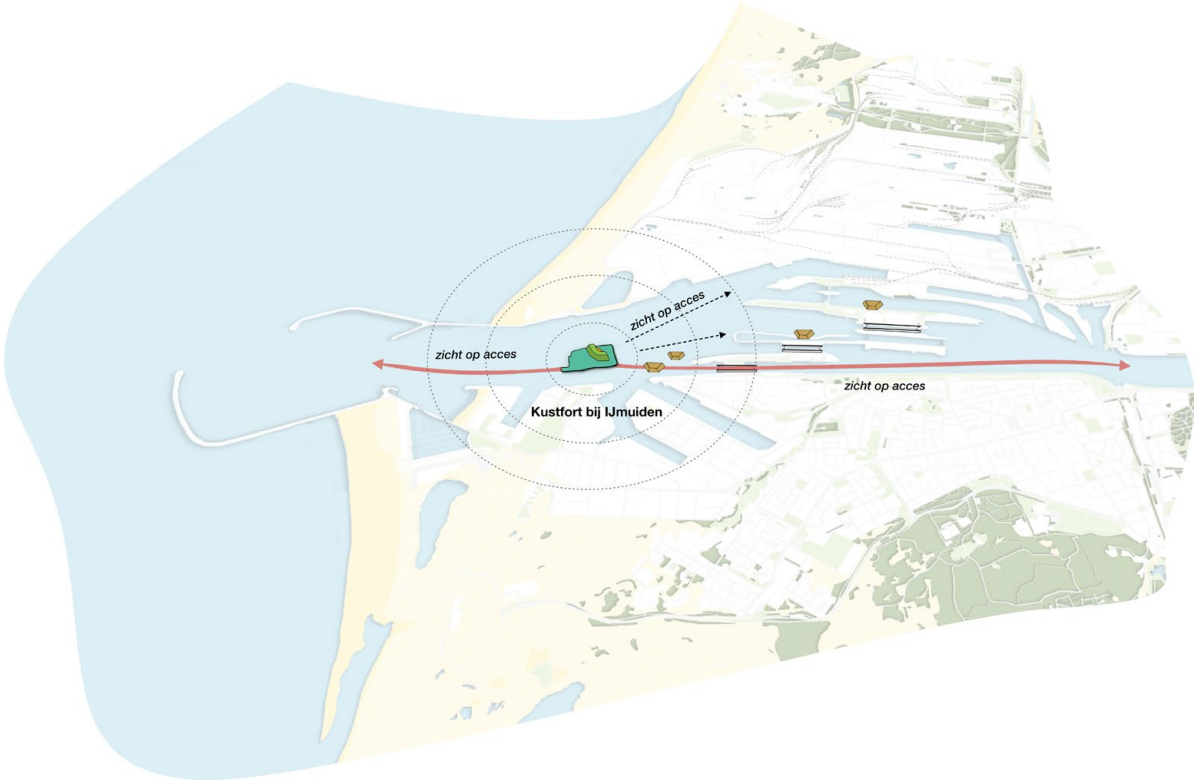

Uitgangspunten bij ontwikkelingen rondom Kustfort IJmuiden.

Positie bij Spaarndam

Bij Spaarndam, dat ooit de smalle passage vormde tussen IJ en het Spaarne, komen verschillende accessen samen. Het gaat voornamelijk om de Slaperdijk (onderdeel van de Zuider IJ- en Zeedijk die doorloopt tot Amsterdam), maar ook om de dijken en het vaarwater van Zijkanaal B en het Spaarne. Tussen de forten benoorden en bezuiden Spaarndam is een liniewal aangelegd om het dorp met belangrijke sluis aan de veilige zijde te houden. Deze is nog goed herkenbaar. Het schootsveld van Fort bezuiden Spaarndam is nog relatief open. De smalle landschappelijke strook die de linie hier vormt is van groot belang voor de herkenbaarheid en de continuïteit van de Stelling van Amsterdam.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen Positie bij Spaarndam.

- Behoud de groene en relatief open kwaliteit van de Stellingzone in dit gebied. Geen nieuwe bebouwing rond hoofdweerstandslijn of in de verboden kringen.
- Behoud de karakteristiek van de Positie bij Spaardam met duidelijke voorpositie met voorgracht, wal en grote concentratie betonnen werken met de smalle passage over de brede monding van het Spaarne.
- Behoud de karakteristiek van de liniewal tussen de forten.
- Behoud en versterk de openheid rond het acces Slaperdijk. Versterk de zichtrelatie tussen Fort benoorden Spaarndam en het acces door storende elementen te verwijderen.
- Eventuele nieuwe ontwikkelingen in het schootsveld zijn gericht op natuurontwikkeling of waterberging.
- Zorg voor een herkenbare en heldere continuering van de hoofdweerstandslijn, ook naar aangrenzende deelgebieden.

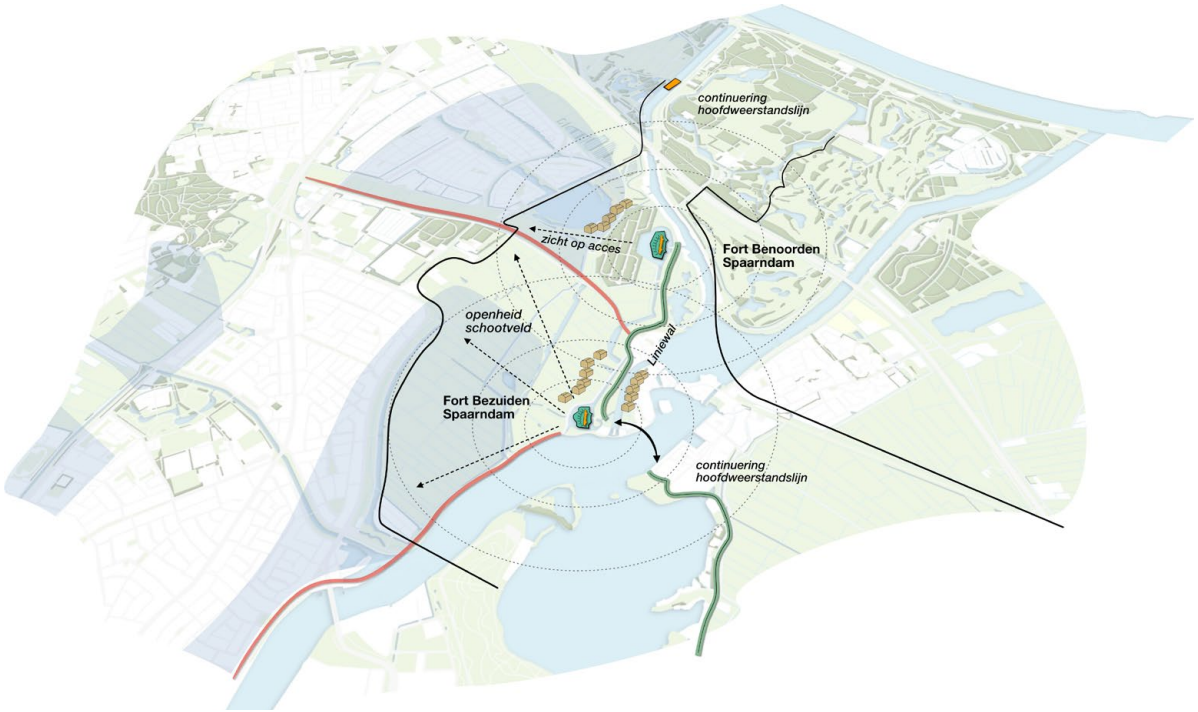

Uitgangspunten bij ontwikkelingen rondom de Positie bij Spaarndam.

Positie aan de Liede

Ten zuiden van de Positie bij Spaarndam ligt de Positie aan de Liede. Deze bestaat uit Fort Penningsveer, Fort bij de Liebrug en Fort aan de Liebrug. De hoofdweerstandslijn langs de Liede wordt doorsneden door de accessen van de Oude Haarlemse weg bij Fort Penningsveer en de zeer belangrijke verbinding tussen Haarlem en Amsterdam, met trekvaart, weg en spoor, met twee forten (Fort bij de Liede en -aan de Liede). Met name de relatie tussen fort bij de Liebrug en de spoorlijn is zeer goed herkenbaar. De voormalige schootsvelden van de forten bestaan grotendeels uit water en relatief open (recreatie)landschap. De relatie tussen Fort bij de Liebrug en Fort aan de Liede is vertroebeld door de bedrijvigheid die ten zuiden van spoor en snelweg is ontwikkeld. Het openhouden van bestaand groen landschap, het vergroten van de herkenbaarheid van de relatie tussen de forten onderling als samenhangende Positie, en het zicht van de forten op hun accessen zijn hier van groot belang.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen Positie aan de Liede.

- Behoud de resterende openheid binnen de schootsvelden. Geen nieuwe bebouwing rond hoofdweerstandslijn of in de schootsvelden.
- Zet in op het opruimen van storende elementen in de open schootsvelden.
- Versterk de relatie tussen forten en acces door zichtlijnen te creëren vanuit het fort richting het acces.
- Behoud het open groene gebied aan binnenzijde van de hoofdweerstandslijn tot aan de A9, (ademruimte voor de Stelling).
- Versterk de relatie tussen Fort bij de Liebrug en Fort aan de Liede door een continue route, en ruimte rond de hoofdweerstandslijn.
- Versterk de continuïteit van de hoofdweerstandslijn door een (recreatieve) verbinding te creëren richting de Vijfhuizerdijk.

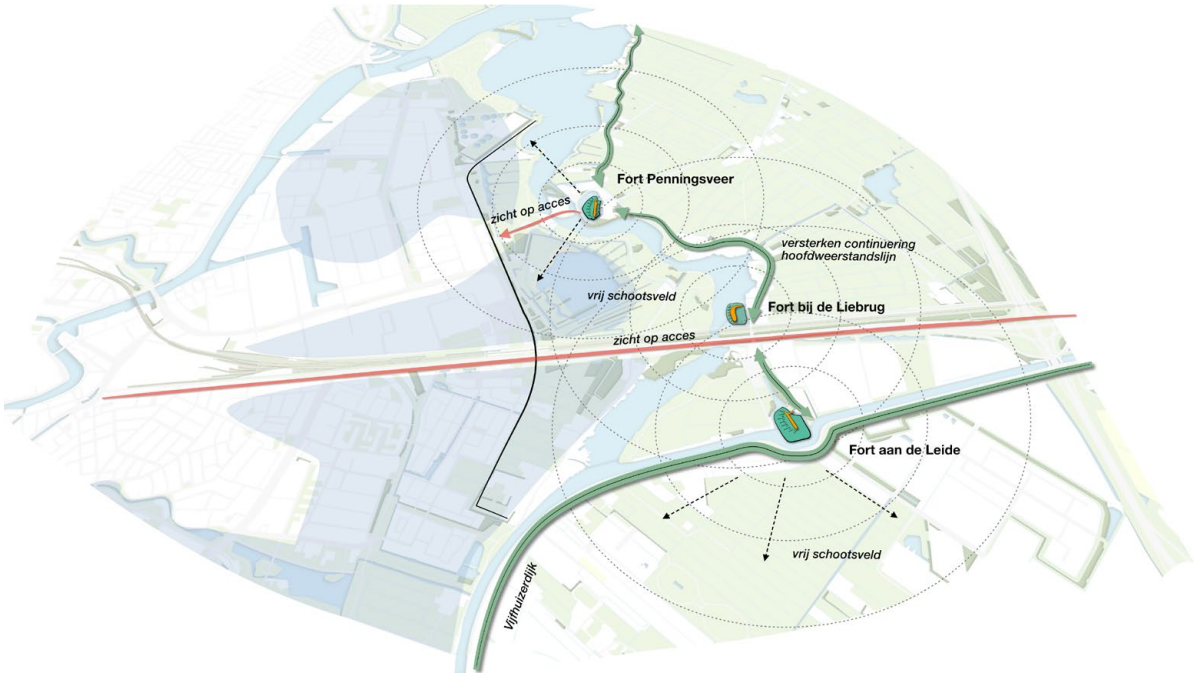

Uitgangspunten bij ontwikkelingen rondom de Positie aan de Liede.

Fort bij Vijfhuizen

Bij Vijfhuizen gaat de hoofdweerstandslijn over van de Ringdijk van de Haarlemmermeer (Vijfhuizerdijk) richting de Geniedijk. Het fort heeft nog duidelijk zicht op de te bewaken accessen. Aan de achterzijde van het fort zijn houten kunstenaarswoningen gerealiseerd. Deze plek vormt een soort scharnierpunt tussen de speciaal ten behoeve van de Stelling aangelegde Geniedijk en de Ringdijk.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen Fort bij Vijfhuizen.

- Versterk het gebied rond het fort als “entree” voor de Geniedijk vanaf de Vijfhuizerdijk.
- Behoud de openheid rond het fort, geen nieuwe bebouwing in de verboden kringen.

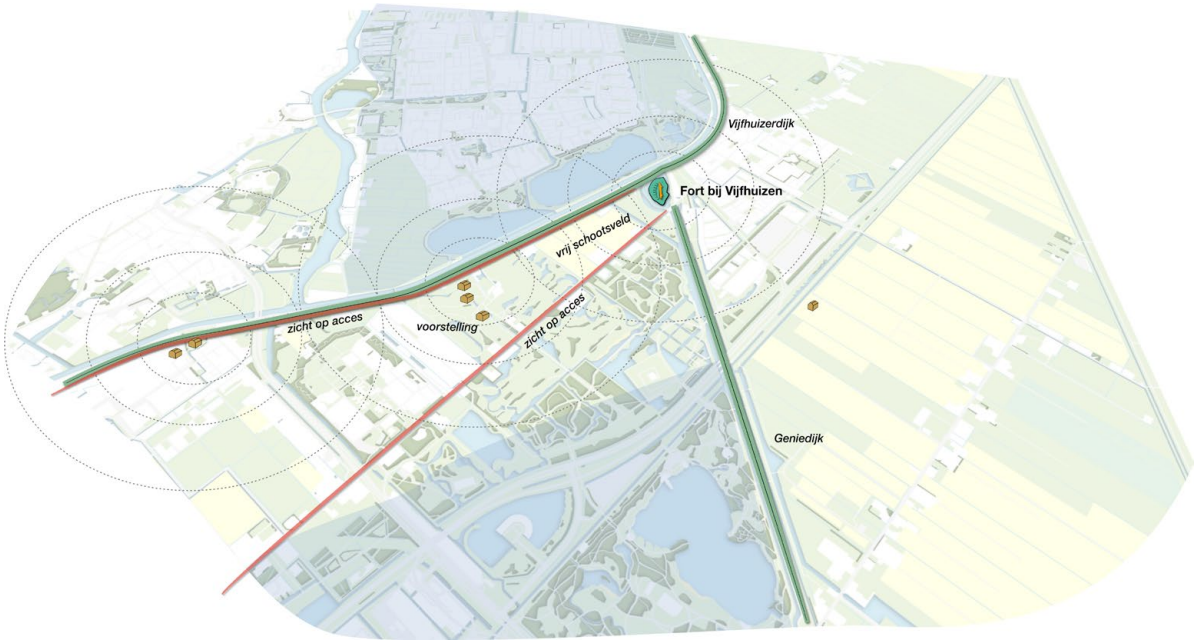

Uitgangspunten bij ontwikkelingen rondom Fort bij Vijfhuizen.

Omgeving Fort bij Hoofddorp

De Geniedijk loopt door Hoofddorp als een continue herkenbare en doorlopende lijn, met een eenduidig dijkprofiel. De dijk vormt niet alleen een cultuurhistorisch element, maar heeft ook grote waarde als recreatieve (groene) ruimte, als route en als structurerend element in stedelijk gebied.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen omgeving Fort bij Hoofddorp.

- Behoud de nog bestaande open groene ruimte langs de Geniedijk, en rond Fort bij Hoofddorp.
- Behoud en versterk de waarde van de Geniedijk en Fort Hoofddorp als groen, recreatief en structurerend element in stedelijk gebied.
- Behoud en versterk de relatie met Fort Hoofddorp en het acces, de Hoofdvaart en Batterij aan de IJweg met de IJweg.

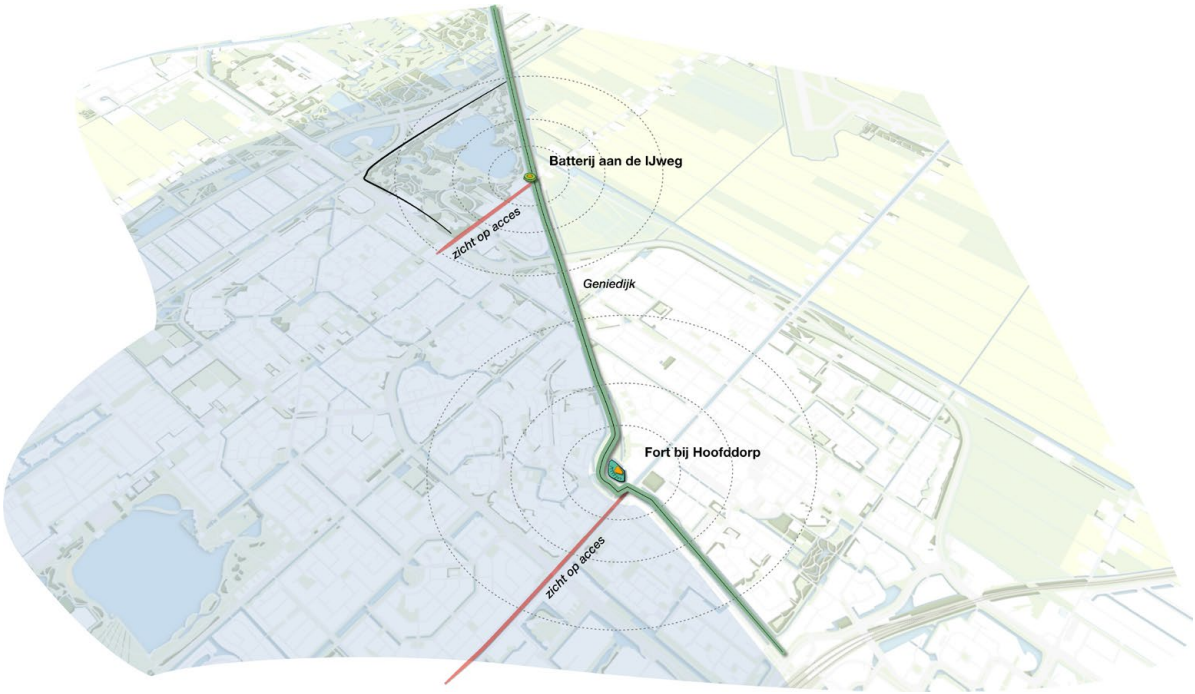

Uitgangspunten bij ontwikkelingen omgeving Fort bij Hoofddorp.

Omgeving Fort Aalsmeer

Tussen Hoofddorp en Fort Aalsmeer loopt de Stelling door een gebied met een zeer hoge dynamiek. Er is ruimte en openheid rondom de Geniedijk met een zeer gevarieerde invulling.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen omgeving Fort Aalsmeer.

- Behoud de nog bestaande smalle vrije zone langs de Geniedijk.
- Behoud de relatie tussen Fort (of batterij) en het acces.
- Behoud en versterk de waarde van de Geniedijk als groen, recreatief en structurerend element.
- Zorg voor een herkenbare continuering van de Stelling ten oosten van de Ringvaart.

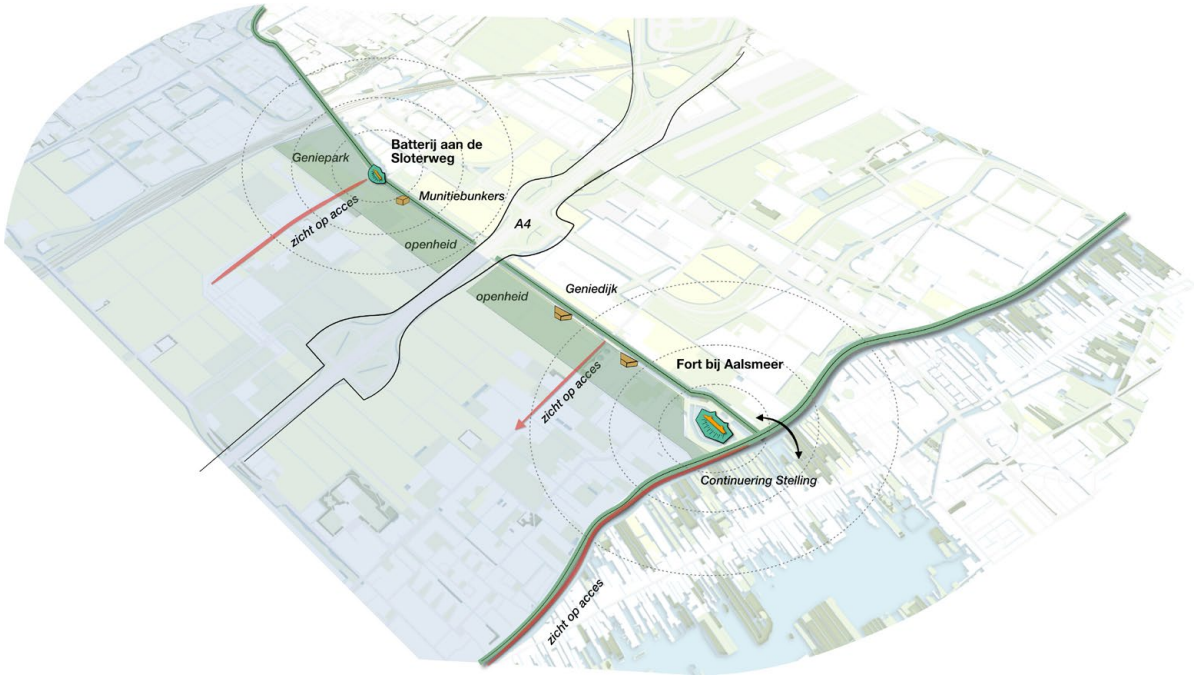

Uitgangspunten bij ontwikkelingen omgeving Fort bij Aalsmeer (NB. de begrenzing Unesco Werelderfgoed zal hier nog wijzigen).

6.5 Schaalniveau van de losse elementen

De elementen van de linie worden als monument beschermd. Bij eventuele nieuwe ontwikkelingen dient met de volgende algemene ruimtelijke principes rekening worden gehouden.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen op het schaalniveau van de losse elementen.

- Laat investeringen in herontwikkeling van forten samenvallen met een integrale aanpak van fortterrein en schootsvelden.
- Behoud de herkenbaarheid van de groepsschuilplaatsen door de zichtbaarheid te handhaven en de onmiddellijke omgeving open te houden, handhaaf bij 'zwermen' groepsschuilplaatsen het onderling verband.
- Behoud van de karakteristiek van forten als vermomd landschapselement, met onderscheid tussen voorkant (frontzijde) en achterkant (keelzijde).
- Benadruk het contrast tussen de front- (aarde, water) en de keelzijde (baksteen, beton, staal) van de forten en (kust)batterijen.

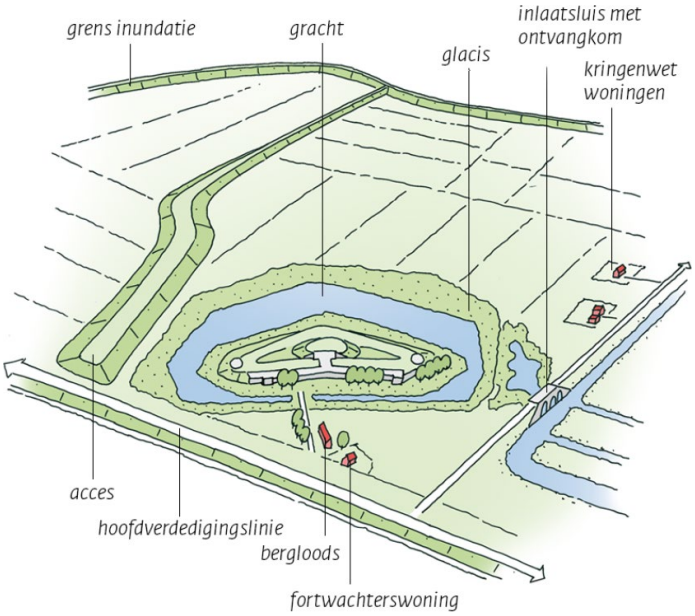

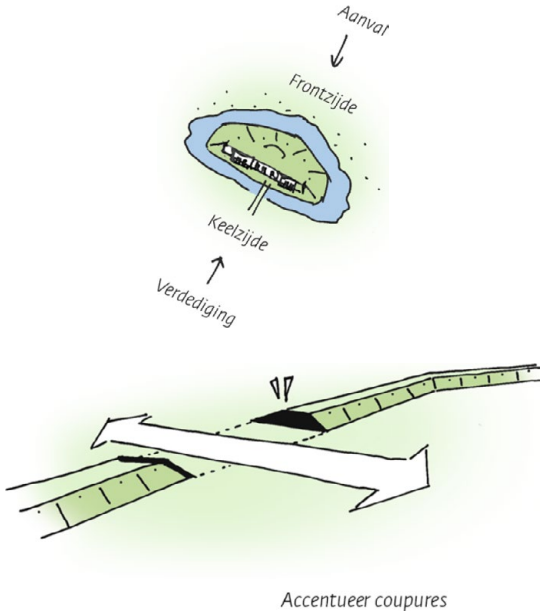

- Gebruik historisch verantwoorde beplanting. Hierbij verwijzen we naar de studie Verscholen in het Groen, Een onderzoek naar de geschiedenis van beplantingen op de Stelling van Amsterdam (Nicky Schuurman, Landschap Noord-Holland).

7 BRONNEN

- Nieuwe Hollandse Waterlinie Uitbreiding van de Stelling van Amsterdam. UNESCO Nominatiedossier, Nationaal Project Nieuwe Hollandse Waterlinie. April 2019.
- Unesco nominatiedossier, bijlage 2 attributen., deel 1: strategisch landschap. Mei 2017.
- Dutch Water Defence Lines, Appendices Part II, Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en Projectbureau Stelling van Amsterdam. December 2018.
- Historische Kaart Stelling van Amsterdam, Provincie Noord-Holland, via: https://geoapps.noord-holland.nl/app/sva/desk.htm
- Informatiekaart Landschap en Cultuurhistorie, Provincie Noord-Holland. Via: Informatiekaart Landschap en Cultuurhistorie (noord-holland.nl)
  - Kaartlagen: Cultuurhistorische objecten, militaire structuren
- Provinciaal militair erfgoed, provincie Utrecht. Via: Provinciaal thema Militair erfgoed (arcgis.com)
  - Kaartlagen: Stelling van Amsterdam (lijnen, vlakken, punten), Nieuwe Hollandse Waterlinie (lijnen, vlakken, punten)
- Verkenning Linieperspectief 2030. Linielint in de Delta. Feddes Olthof landschapsarchitecten & Marinus Kooiman | Cultuurhistorische projecten. Februari 2017
- Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018. Provincie Noord-Holland.
- Bijzonder Provinciaal Landschap, 32 landschappen en kernkwaliteiten, Provincie Noord-Holland. November 2020.
- Provinciale Ruimtelijke Verordening, Provincie Noord-Holland. Juni 2019
- Provinciaal Beeldkwaliteitsplan Stelling van Amsterdam, DHV en Feddes/Olthof landschapsarchitecten. September 2008.

HAARLEM, FEBRUARI 2023

Colofon

Uitgave
Provincie Noord-Holland
Postbus 123 | 2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 31 43 | Fax: 023 514 40 40
www.noord-holland.nl
post@noord-holland.nl

Fotografie
Provincie Noord-Holland

Grafische verzorging
The Creative Hub

Haarlem, februari 2023

HOLLANDSE WATERLINIES
UNESCO WERELDERFGOED

PROVINCIE UTRECHT

Provincie Noord-Holland

GEBIEDSANALYSE KERNKWALITEITEN HOLLANDSE WATERLINIES

KERNKWALITEITEN, UITGANGSPUNTEN EN ONTWIKKELINGSRICHTING STELLING VAN AMSTERDAM ZUID

COLOFON

Uitgave:	Provincie Utrecht en Provincie Noord-Holland
Auteur(s):	Feddes/Olthof landschapsarchitecten i.s.m. Marinus Kooiman Cultuurhistorische Projecten
Status:	Definitief
Versiedatum:	november 2022

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING
1.1 Aanleiding en doel
1.2 Werkwijze en methodiek

2. KARAKTER VAN HET GEBIED
2.1 Huidige situatie
2.2 Landschappelijke karakteristiek

3. DE HOLLANDSE WATERLINIES, OUV EN KERNKWALITEITEN
3.1 Werking van het systeem
3.2 Kernkwaliteiten op basis van de OUV

4. KERNKWALITEITEN STELLING VAN AMSTERDAM ZUID
4.1 Stelling van Amsterdam Zuid
4.2 Ruimtelijke dynamiek na de Tweede Wereldoorlog
4.3 Hoofdlijn liniekenmerken Stelling van Amsterdam Zuid
4.4 Kernkwaliteiten Stelling van Amsterdam Zuid

5. UITGANGSPUNTEN VOOR ONTWIKKELINGEN
5.1 Algemeen
5.2 Schaalniveau 1: Hollandse Waterlinies als geheel
5.3 Schaalniveau 2: Stelling van Amsterdam Zuid
5.4 Schaalniveau 3: Ensembles en aandachtsgebieden
5.5 Schaalniveau van de losse elementen

BRONNEN

BIJLAGEN
Bijlage I Begrippenlijst
Bijlage II Kansenkaart

HOLLANDSE WATERLINIES
UNESCO WERELDERFGOED

PROVINCIE UTRECHT

Provincie Noord-Holland

HOOFDSTUK 1
INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel

Aanleiding

De Hollandse Waterlinies zijn uniek én zijn op een bijzondere manier verbonden aan het Nederlandse Landschap. Nederland heeft daarom in 2019 bij UNESCO in Parijs het Nominatiedossier ingediend om de Hollandse Waterlinies op de werelderfgoedlijst te laten plaatsen vanwege de unieke waarden. De Hollandse Waterlinies worden gevormd door de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) en de Stelling van Amsterdam (SvA). De SvA is al sinds 1996 Werelderfgoed, de NHW is een uitbreiding van het Werelderfgoed van de Stelling van Amsterdam. De voordracht tot inschrijving van de uitbreiding op de Werelderfgoedlijst is door UNESCO goedgekeurd in juli 2021. Samen vormen beide linies nu één UNESCO Werelderfgoed: de Hollandse Waterlinies.

Harmonisatie afweging ruimtelijke ontwikkeling in de Hollandse Waterlinies

Het Werelderfgoed 'Hollandse Waterlinies' loopt van de provincie Noord-Holland, via Utrecht en Gelderland tot in Noord-Brabant. De linieprovincies zijn als sitehouder verantwoordelijk voor het behoud en de bescherming van dit unieke erfgoed. Om het ook in de toekomst goed te kunnen beschermen stemmen provincies onderling het ruimtelijk beleid voor het Werelderfgoed op elkaar af. Deze harmonisatie van het gehele ruimtelijk beleid maakt het mogelijk om ruimtelijke ontwikkelingen overal binnen de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam op eenzelfde manier af te wegen.

De gebiedsanalyses kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies leggen de basis voor deze harmonisatie door de kernkwaliteiten via dezelfde systematiek uit te werken en uitgangspunten voor ontwikkeling te formuleren. Deze gebiedsanalyse doet dat voor het gebied 'Stelling van Amsterdam Zuid'.

Doel gebiedsanalyse

De uitzonderlijke universele waarde van het Werelderfgoed Hollandse Waterlinies mag niet worden aangetast (overgenomen instructieregel van het Rijk, art 7.4 van het Besluit Kwaliteit Leefomgeving). In het nominatiedossier zijn de unieke waarden (OUV; Outstanding Universal Value) van de Hollandse Waterlinies uitgewerkt in drie kernkwaliteiten. Deze verschillen per gebied, onder andere omdat bij de aanleg van de Hollandse Waterlinies gebruik is gemaakt van de eigenschappen van het reeds aanwezige landschap. Het doel van de gebiedsanalyses is om meer inzicht te geven in waar en hoe de kernkwaliteiten zich manifesteren in het gebied, zodat ze duurzaam in stand gehouden kunnen worden en ingezet kunnen worden als bouwsteen voor ontwikkeling. De gebiedsanalyses schetsen welke kernkwaliteiten zich waar bevinden en wat hun belang is, zowel op zichzelf als in samenhang. Tevens is het doel om meer helderheid te geven hoe met de kernkwaliteiten is om te gaan, zodanig dat er geen sprake is van aantasting. Daarom worden per deelgebied van de Hollandse Waterlinies uitgangspunten en ontwikkelingsrichtingen meegegeven. Wat in een gebied uiteindelijk kan, blijft echter maatwerk.
Bij visie- en planvorming is een integrale afweging van aanwezige belangen nodig. Daarbij blijft de regel van het niet mogen aantasten van het Werelderfgoed altijd gelden.

De gebiedsanalyses vormen een document waarin nader staat uitgewerkt wat de kernkwaliteiten in elk deelgebied van de Hollandse Waterlinies zijn. De gebiedsanalyses zijn daardoor een hulpmiddel voor overheden en initiatiefnemers bij het toepassen van de regel dat de uitzonderlijke universele waarde (vertaald in de kernkwaliteiten) niet mag worden aangetast. Daarnaast kunnen de gebiedsanalyses gebruikt worden als inspiratiebron en bouwsteen voor verdere visie en planvorming in het gebied.

1.2 Werkwijze en methodiek

Systematiek

Bij de beschrijving van de gebieden is allereerst het algemene landschappelijke karakter nader beschreven. Het aanwezige landschap vormde de basis voor het militaire systeem in het gebied.
Om meer inzicht te geven in de unieke universele waarde is in de gebiedsanalyses vervolgens meer uitgelegd over de achtergrond, het ontstaan en de werking van dit bijzondere militaire systeem en hoe de uitzonderlijke universele waarde zich vertaalt naar de kernkwaliteiten.

Hierna is meer ingegaan op de wijze waarop de uitwerking van het militaire systeem in het landschap van het deelgebied is vormgegeven. De gebiedsanalyses hebben uitsluitend betrekking op het militaire erfgoed van de Hollandse Waterlinies. Het andere aanwezige erfgoed wordt wel benoemd in relatie tot het karakter van het gebied en het landschap, maar dit wordt niet verder uitgewerkt. Daarmee zijn de gebiedsanalyses dus niet een integrale inventarisatie van al het aanwezige erfgoed. Het gaat bij de gebiedsanalyses uitsluitend om de kernkwaliteiten van het Werelderfgoed Hollandse Waterlinies.

De uitgangspunten en ruimtelijke principes van hoofdstuk 5 gelden uitsluitend voor de gebieden die gelegen zijn binnen het Werelderfgoed gebied.

Leeswijzer

De gebiedsanalyse 'Stelling van Amsterdam zuid' komt tot stand via de volgende stappen:

- Hoofdstuk 2 geeft een korte gebiedsbeschrijving: typeren van het huidig ruimtelijk karakter van het gebied;
- Hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van hoe het systeem van de Hollandse Waterlinies werkte, en uit welke elementen het is opgebouwd;
- Hoofdstuk 4 gaat in op de werking van de Hollandse Waterlinies in dit deelgebied 'Stelling van Amsterdam zuid'. De kernkwaliteiten worden specifiek gemaakt voor dit deelgebied.
- Hoofdstuk 5 geeft uitgangspunten en ruimtelijke principes aan die helderheid geven hoe er bij ontwikkelingen voor gezorgd kan worden dat de kernkwaliteiten duurzaam in stand worden gehouden, niet worden aangetast en hoe deze kunnen worden ingezet ter versterking van de waarde en kwaliteit van het gebied. Deze uitgangspunten worden beschreven op verschillende schaalniveaus: de Nieuwe Hollandse Waterlinie als geheel, het specifieke deelgebied, de landschappelijke ensembles en aandachtsgebieden binnen het deelgebied, en tot slot voor de elementen van de waterlinie.

Als Bijlage I is een uitgebreide begrippenlijst van elementen van de Hollandse Waterlinies opgenomen.
Op de kansenkaart (Bijlage II) staat een aantal mogelijke ruimtelijke ontwikkelingen in dit deelgebied die de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies kunnen versterken. Dit is niet uitputtend. De kansen zijn uitsluitend geformuleerd vanuit de Waterlinies.

HOOFDSTUK 2
KARAKTER VAN HET GEBIED

2.1 Huidige situatie

Deelgebied Stelling van Amsterdam Zuid strekt zicht uit tussen de Vecht aan de oostzijde, en de ringdijk van de Haarlemmermeerpolder aan de westzijde. Dit deel van de Stelling van Amsterdam ligt gedeeltelijk in de provincie Utrecht en gedeeltelijk in de provincie Noord-Holland, en betreft delen van de gemeenten De Ronde Venen, Ouder Amstel, Amstelveen, Uithoorn en Aalsmeer. In het oosten is er een overlap tussen het verdedigingssysteem van de Stelling van Amsterdam en dat van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Het deelgebied bestaat eigenlijk uit twee karakters; de Aalsmeerregio in het westen, waar de stad en kassenteelt prominent aanwezig zijn, en het veenlandschap van de Amstel, waar het landschap juist open is, en het contrast tussen de stad Amsterdam op de achtergrond en het hollandse weidelandschap groot is. De A2 doorsnijdt de Stelling aan de westzijde van Abcoude, en de spoorlijn tussen Amsterdam en Utrecht gaat langs de oostzijde van Abcoude. Het Amsterdam-Rijnkanaal snijdt het gebied bij Fort bij Nigtevecht.

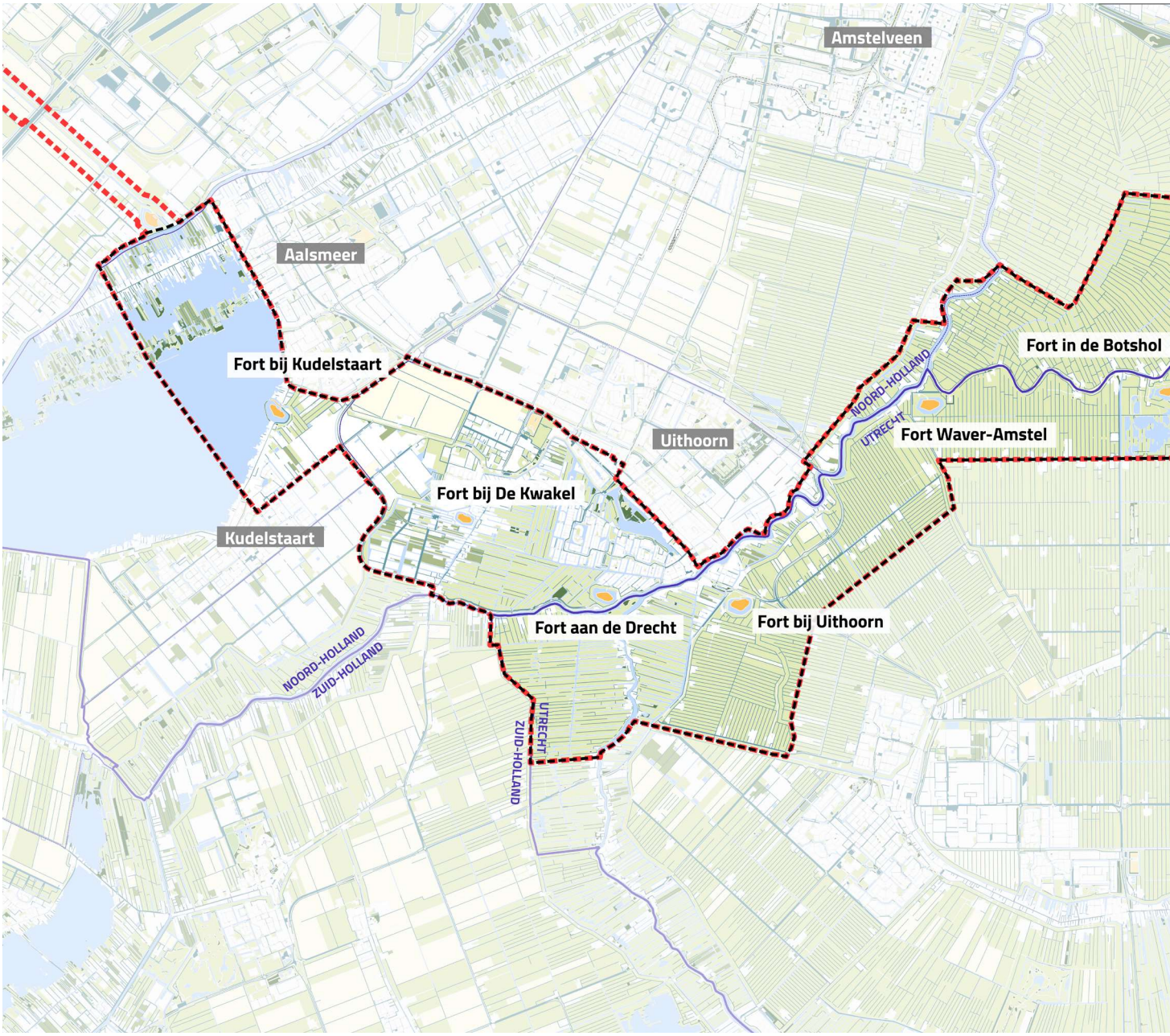

Landkaart Stelling van Amsterdam-Zuid met UNESCO begrenzing

2.2 Landschappelijk karakter

Het landschap bestaat uit droogmakerijen, veenweidegebieden en oeverwallen langs de diverse (veen)riviertjes. In de Aalsmeerregio zorgt de aanwezigheid van de bebouwing, kassen en infrastructuur ervoor dat de herkenbaarheid van het landschap, en specifiek van de Stelling van Amsterdam minimaal is. Het oostelijke deel, het veenweidelandschap van de Amstel is open, en ook de leesbaarheid van het verdedigingssysteem is hier groter.

Veenweidelandschap van de Amstel

Hier vormen de rivier Amstel en riviertjes Oude Waver en Winkel de duidelijk herkenbare hoofdweerstandslijn van de Stelling van Amsterdam, met daarlangs de forten. Samen met het open en natte landschap is er daardoor sprake van een gaaf en herkenbaar Stellinglandschap. Het gebied is ten opzichte van het verstedelijkte deel aan de westzijde, minder aangetast en gaaf. Het veenrivierenlandschap wordt voornamelijk gebruikt als weide. Het veen is niet

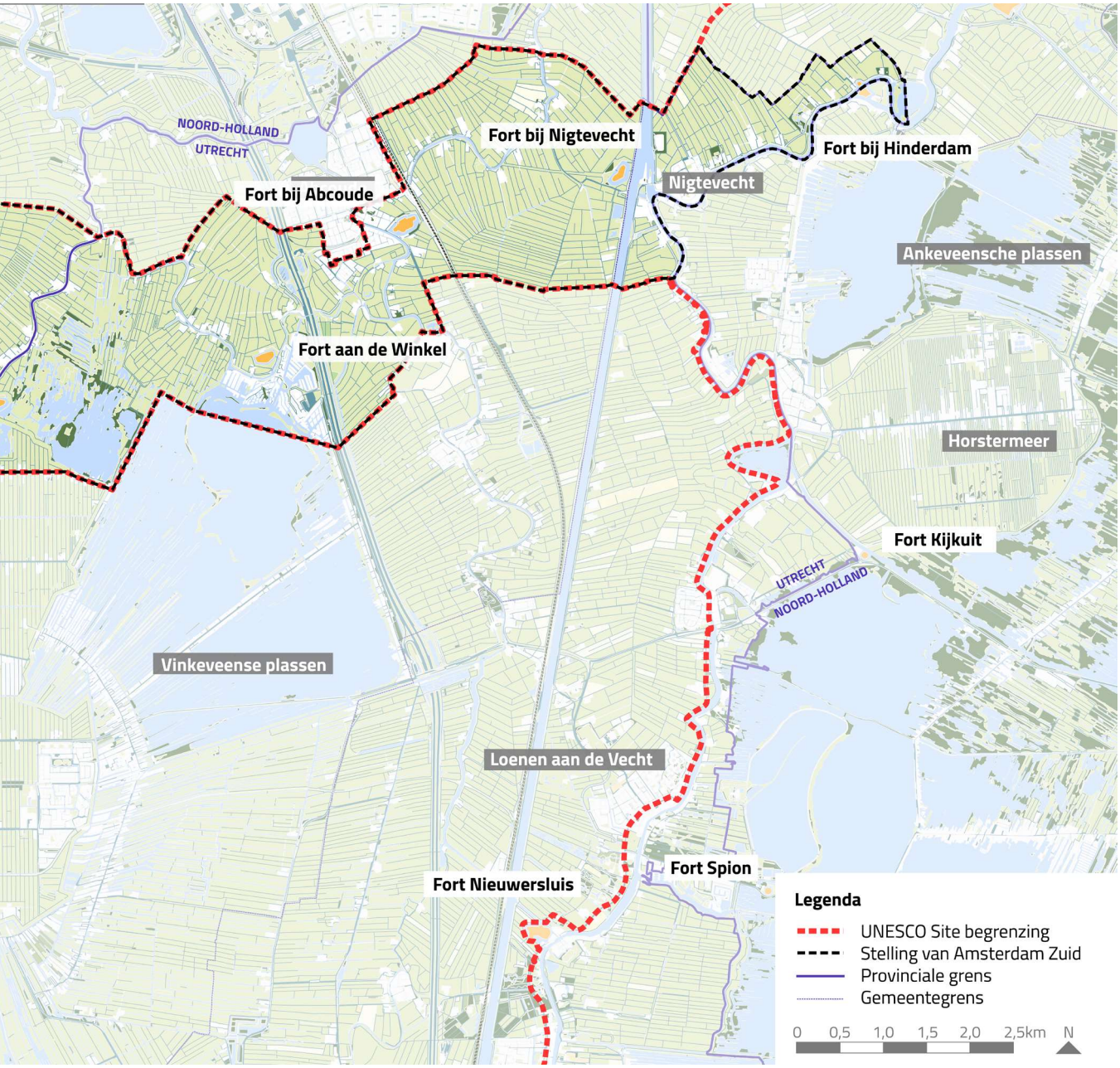

afgegraven. Het ligt daardoor hoger en wordt ook wel 'bovenland' genoemd (zie leidraad Landschap en Cultuurhistorie Amstelscheg, Provincie Noord-Holland). De verkaveling staat haaks op de rivieren. Door de slingerende rivieren zijn er uitwaaierende en toelopende verkavelingspatronen ontstaan. Deze verkavelingspatronen dateren van de vroege Middeleeuwen. De bochtige veenrivieren zijn historische structuren die van oudsher zorgen voor afwatering van het veengebied. Ze vormen belangrijke ruimtelijke dragers voor de bebouwing (o.a. boerderijen en buitenplaatsen) in het gebied en zijn samen met de dijken duidelijk zichtbare en continue lijnen in het landschap. Soms zijn ze voorzien van beplanting (geriefhout). Daarnaast zijn het lijnen waar vanaf het landschap beleefd wordt en hebben zij een recreatieve functie.
Aan de oostkant van de Bovenkerkerpolder ligt een verdichte rand bovenland langs de Amstel. Deze rand is intact gebleven tijdens verveningen.

Droogmakerijen

In contrast met het hoger gelegen veenweidelandschap vinden we in dit deelgebied de lager gelegen droogmakerijen, bemalen veenplassen die te herkennen zijn aan de sterk orthogonale verdeling. Met name tussen Fort bij Uithoorn en Fort in de Botshol vormen de droogmakerijen een open landschap, waarin het goed voorstelbaar is hoe het land hier geinundeerd kon worden.

Bijzonder provinciaal landschap Amstelscheg

Een deel van de waterliniezone is onderdeel van het bijzonder provinciale landschap Amstelscheg (zie afbeelding Provinciaal landschap Amstelscheg, p.8). Dit geldt voor een gedeelte van de polder de Ronde Hoep, en het bovenland in de Bovenkerkerpolder. Polder de Ronde Hoep is een heldere landschappelijke eenheid met een kenmerkende sterverkaveling, en is van internationale betekenis.

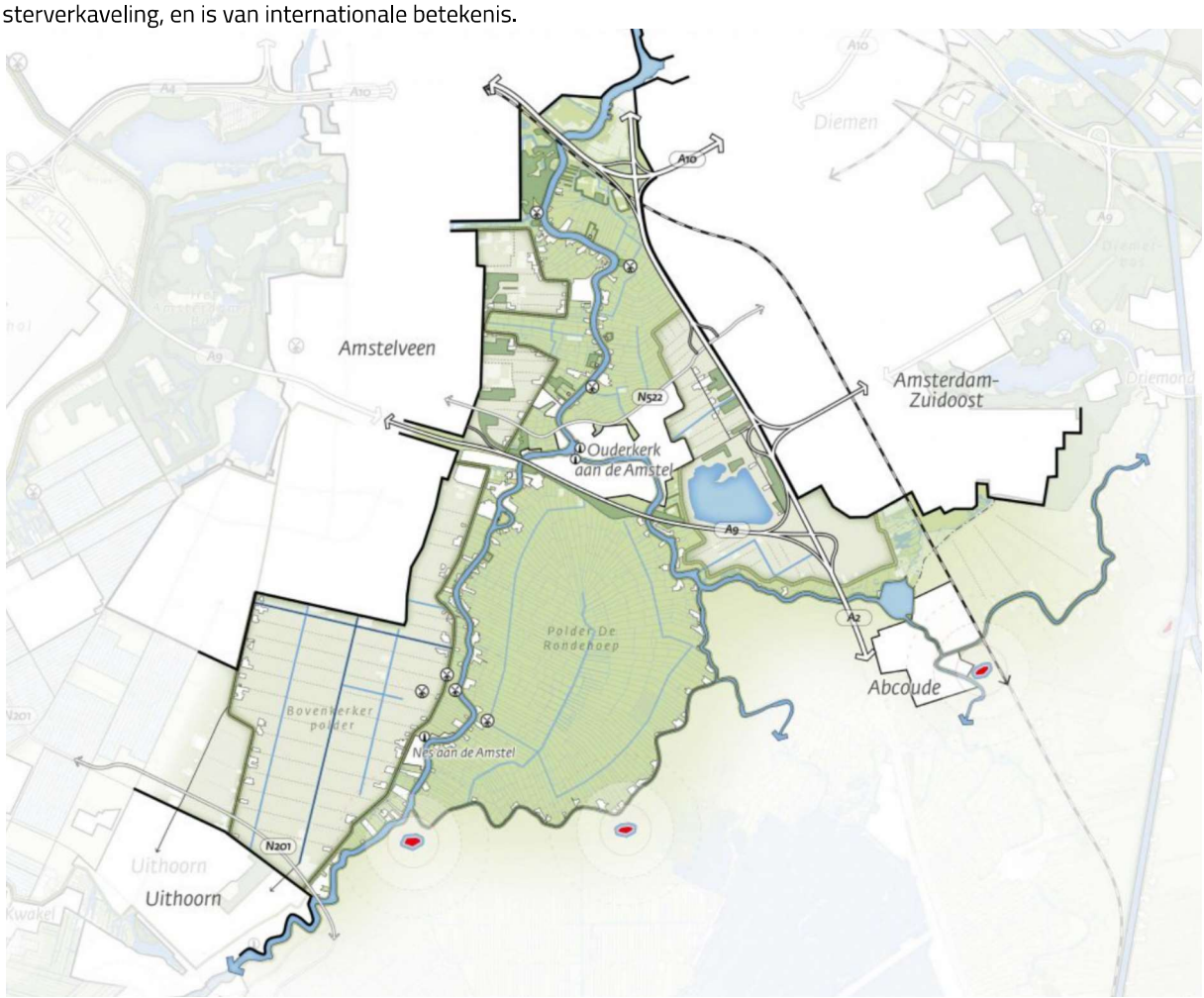

Provinciaal landschap Amstelscheg

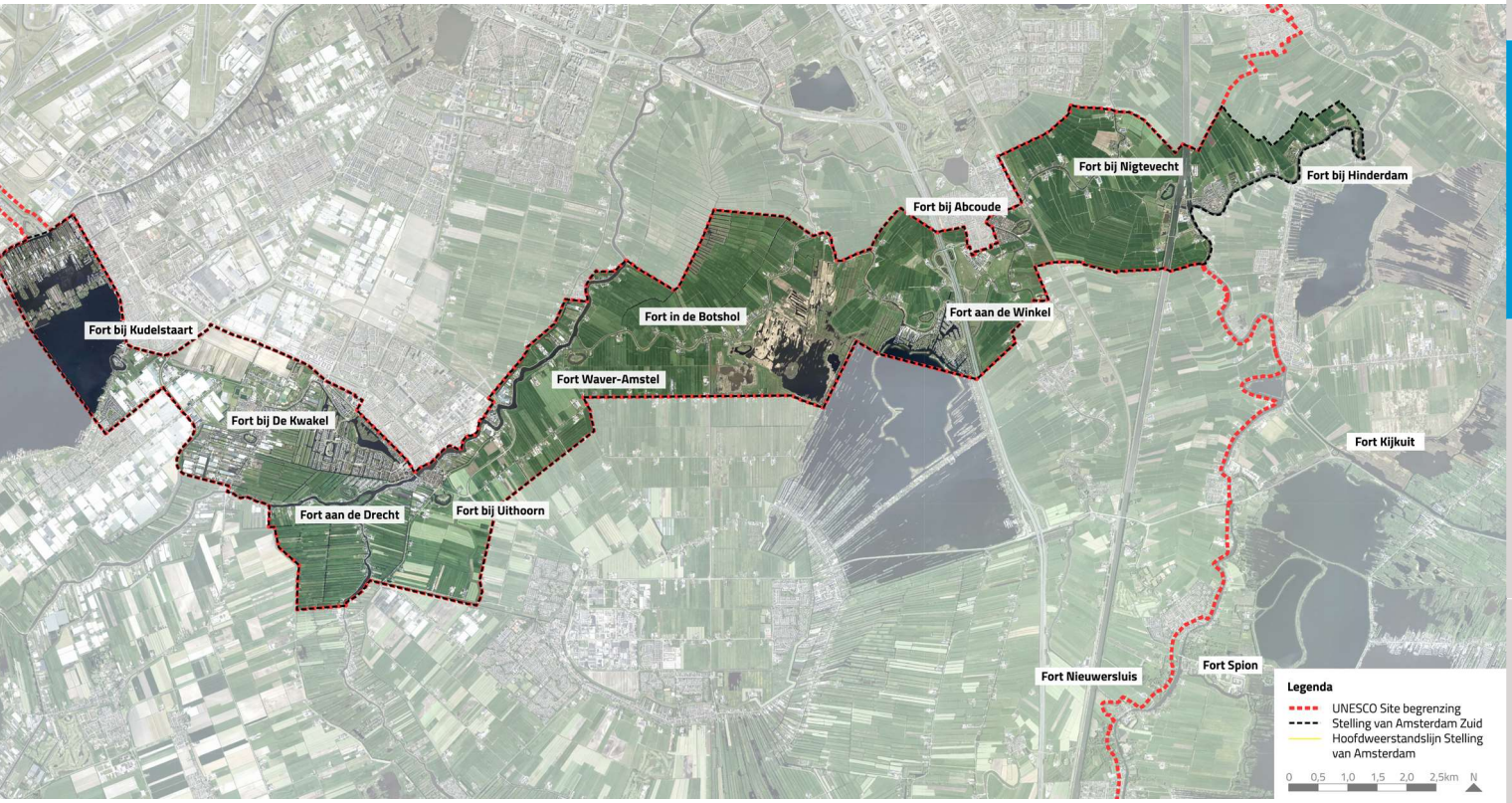

Stelling van Amsterdam-Zuid

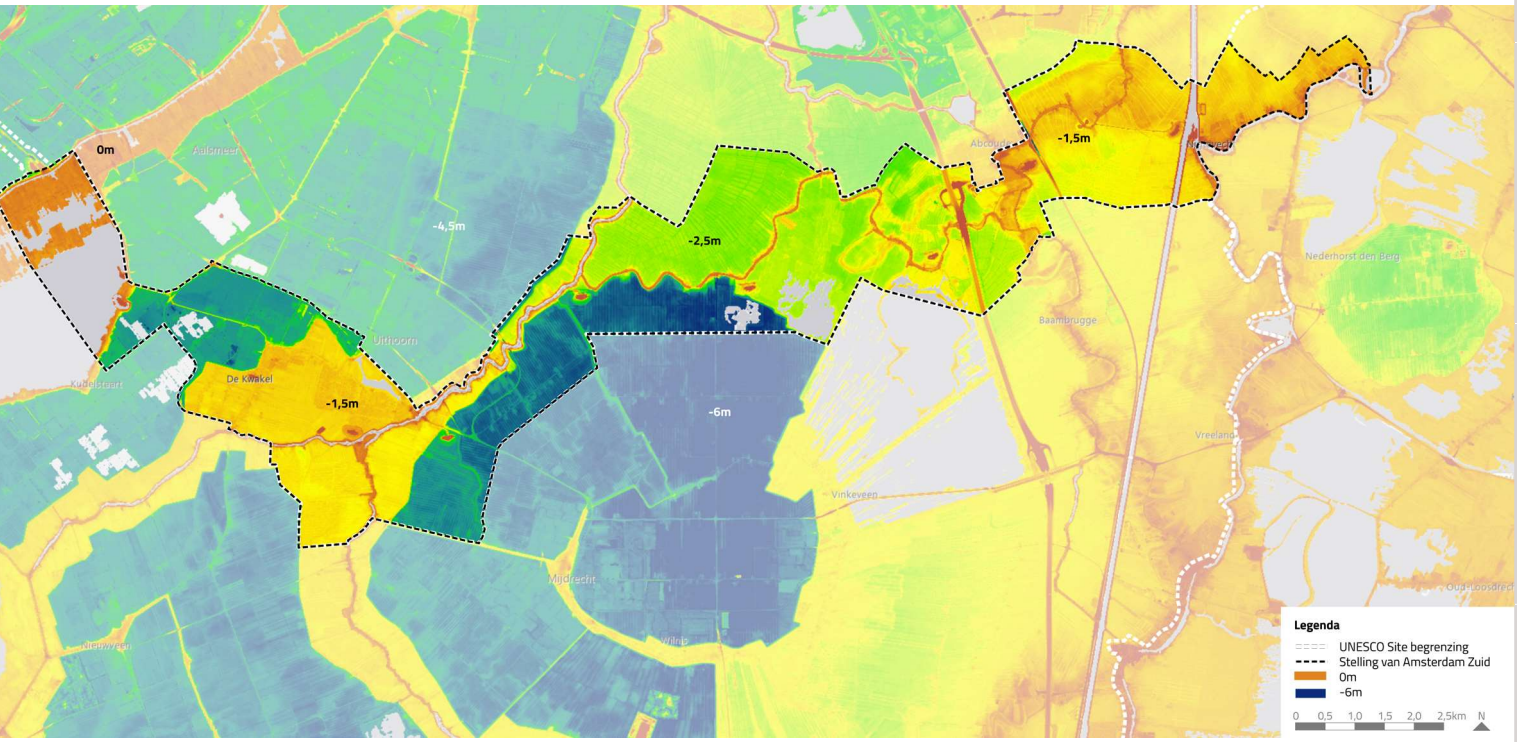

Hoogtekaart van Stelling van Amsterdam-Zuid. Op de kaart is het verschil tussen de hoger gelegen veenweidepolders en de diepere droogmakerijen goed te zien.

HOOFDSTUK 3
DE HOLLANDSE WATERLINIES

3.1 Werking van het systeem

Zowel de Nieuwe Hollandse Waterlinie als de Stelling van Amsterdam zijn waterlinies. Het belangrijkste principe daarvan is onderwaterzetting (inundatie) van land, zodat de vijand het te verdedigen gebied niet kan bereiken. Het water houdt de vijand letterlijk op afstand. Een waterlinie heeft een 'veilig' binnengebied en een 'onveilig' gebied daarbuiten. Het onveilige gebied kon grotendeels onder water worden gezet. Daartussen ligt een lijn (hoofdweerstandslijn of hoofdverdedigingslijn) die vaak samenvalt met de grens tussen het wel en niet onder water te zetten gebied (inundatiekering). Op kwetsbare plekken, zoals bij doorgaande (water-)wegen en spoorlijnen werden verdedigingswerken (fort, batterij e.d.) gebouwd om zo de potentiële toegang te beveiligen. Deze accessen waren vaak niet te inunderen.

Het inundatiewater werd via een stelsel van sluizen in rivieren en kanalen aangevoerd.
Over grote lengte zijn deze hoofdlijnen van de Hollandse Waterlinies in het Nederlandse landschap terug te vinden. Toch laten de linies zeker geen uniform beeld zien. Het systeem moest in de praktijk steeds worden aangepast en verfijnd, als gevolg van de terreinkenmerken van de verschillende landschapstypen en de aanwezigheid van steden en dorpen, maar ook als reactie op ontwikkelingen in militaire techniek.

Vogelvlucht van de Holland Waterlinies

De beide waterlinies berusten op dezelfde verdedigingstechniek, maar kennen ook verschillen. Zo is de Nieuwe Hollandse Waterlinie, ontstaan uit de Oude Hollandse Waterlinie, gelegen op de overgang van de lage veengebieden naar de hogere zandgronden. De Stelling van Amsterdam is meer gesuperponeerd op het landschap als een ring op 15 tot 20 km afstand rond Amsterdam.

Hoofdkenmerken van de Hollandse Waterlinies: een hoofdweerstandslijn die de grens tussen veilig en onveilig markeert, een gebied aan de buitenzijde van deze lijn dat geinundeerd kon worden, forten en andere verdedigingswerken op de zwakke plekken en accessen.

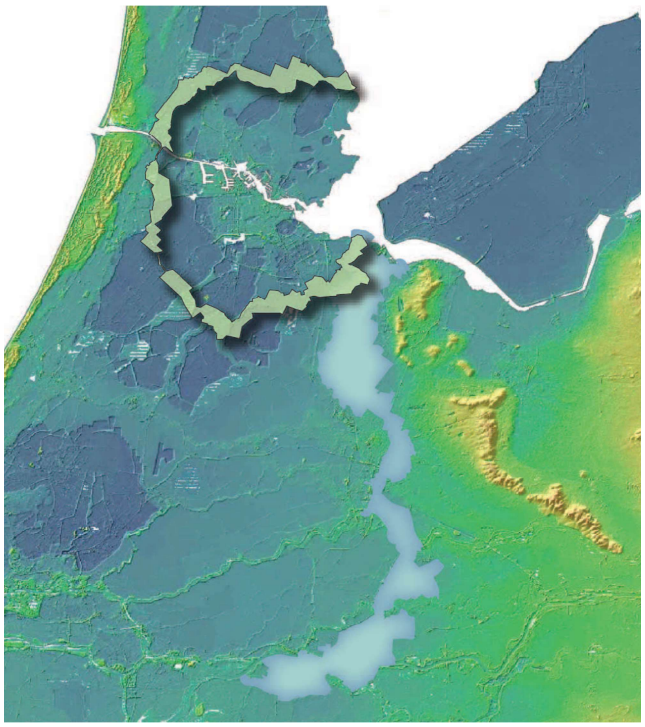

Nieuwe Hollandse Waterlinie op de overgang tussen lage veengebieden en hogere zandgronden, de Stelling van Amsterdam als gesuperponeerde ring rond Amsterdam

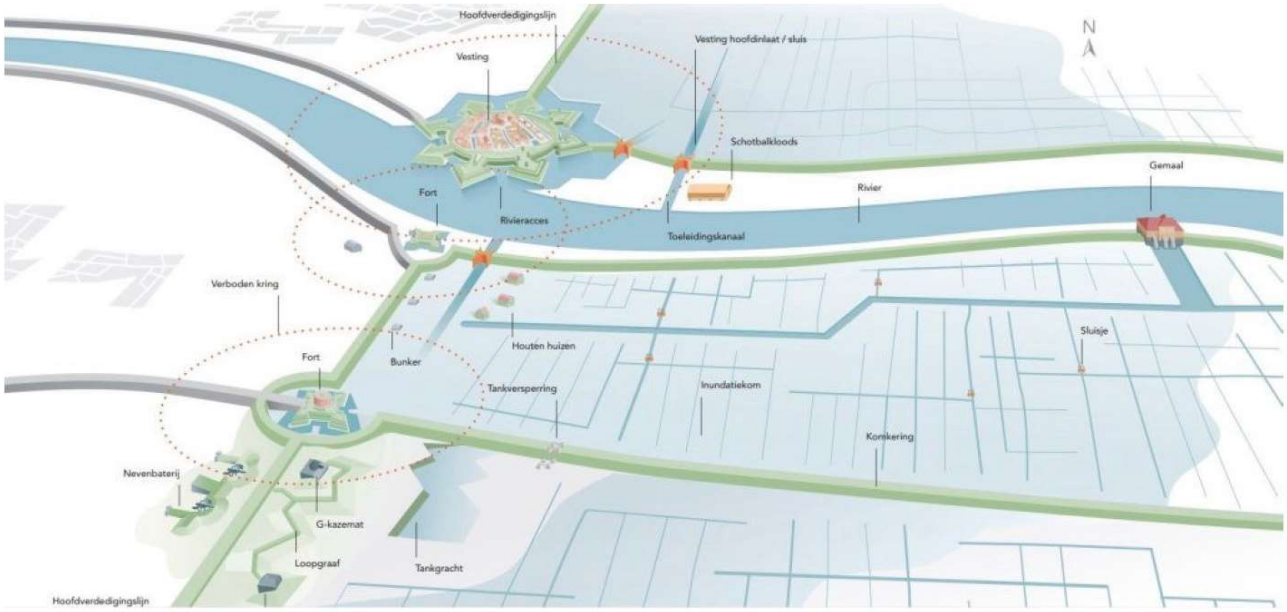

Illustratieve vogelvlucht waarop de hoofdlijnen van het defensief systeem van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zijn weergegeven.

3.2 Kernkwaliteiten op basis van de OUV

Om de status van werelderfgoed te krijgen, moet een erfgoedsite (cultuur, natuur of combinatie van beide) van Outstanding Universal Value (OUV) zijn, van uitzonderlijke universele waarde. Het erfgoed is dan uniek en onvervangbaar. De OUV wordt bepaald aan de hand van een set specifieke criteria. In het Nominatiedossier van de Hollandse Waterlinies (zie 1.1) is een Statement of Outstanding Universal Value (SOUV) opgenomen, een motivatie waarom de site werelderfgoed-waardig is. Deze SOUV sluit aan bij de eerder geformuleerde SOUV van de Stelling van Amsterdam, aangewezen als werelderfgoed in 1996, en geeft de toegevoegde waarde van de Nieuwe Hollandse Waterlinie ten opzichte van de Stelling aan.

De SOUV noemt voor de Hollandse Waterlinies drie hoofdkenmerken die samen de OUV bepalen: het strategisch landschap, de waterstaatkundige werken en de militaire versterkingen. De hoofdkenmerken zijn vervolgens, met het oog op de doorwerking in Nederlandse ruimtelijke context, benoemd als drie kernkwaliteiten. Deze zijn opgenomen in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en in de (interim) omgevingsverordening van de Provincie Utrecht en de omgevingsverordening NH2020.

De drie kernkwaliteiten zijn als volgt uitgewerkt:

1. Strategisch landschap: Hoofdweerstandslijn (of hoofdverdedigingslijn), inundatiekommen en komkeringen, accessen, verboden kringen, houten huizen;
2. Watermanagementsysteem:
Waterwegen en inundatiekanalen (rivieren, inundatie- en toevoerkanalen), dijken en kaden (rivierdijken en polderkaden), inundatiesluizen (hoofdinlaat, sluizen en verspreidingsluizen), ondersteunende waterwerken (dammen, duikers, gemalen, uitlozingskommen, schotbalkenloodsen, plofsluizen /duikers);
3. Militaire werken: Vestingen, forten, werken, batterijen, stellingen, kazematten, groepsschuilplaatsen, andere militaire objecten (loopgraven, tankgrachten, versperringen, gedekte wegen).

In Bijlage I Begrippenlijst worden de verschillende elementen van de Hollandse Waterlinies verder toegelicht.

Alle landschappelijke en gebouwde elementen samen geven uitdrukking aan de de kernkwaliteiten en daarmee aan de OUV.

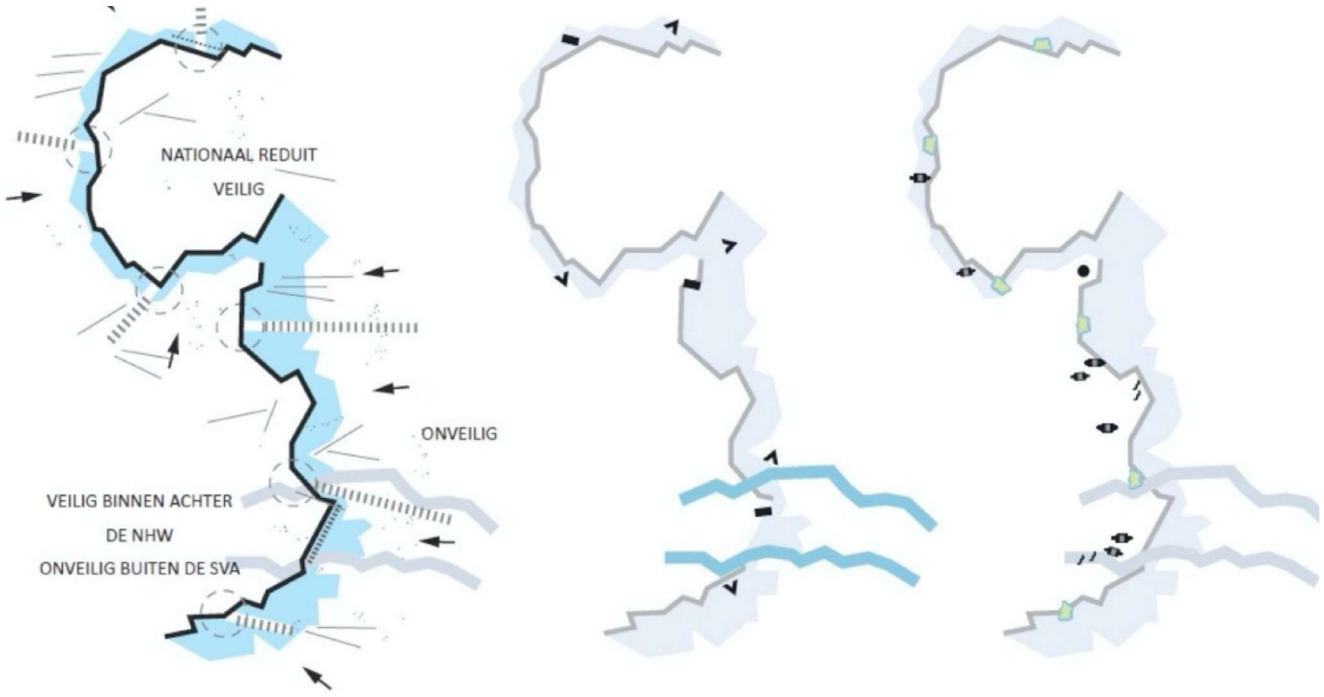

Strategisch Landschap

- Hoofdverdedigingslijn
- Komkeringen
- Inundatiekommen
- Accessen
- Verboden Kringen
- Houten huizen

Watermanagementsysteem

- Inundatiekaden
- Rivieren
- Inundatiekanalen
- Toevoerkanalen
- Uitlozings- en kwelkommen
- Hoofdinlaten
- Sluizen en dammen
- Schotbalkloodsen
- Gemalen

Militaire Werken

- Vestingen
- Forten, werken en batterijen
- Stellingen en verspreide werken
- Groepsschuilplaatsen
- Andere militaire objecten

Visuele weergave van de drie kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies

HOOFDSTUK 4
KERNKWALITEITEN STELLING VAN AMSTERDAM ZUID

We zoomen in dit hoofdstuk verder in op de Stelling van Amsterdam Zuid. Binnen het gebied worden in het Nominatiedossier twee deelgebieden onderscheiden (Bijlage dl II, 3 Landschappelijke analyse en karakteristieken): Aalsmeerregio en Veenweidelandschap van de Amstel. Het onderscheid tussen deze twee deelgebieden komt hieronder niet expliciet aan de orde. Waar mogelijk wordt het gebied in zijn geheel behandeld

4.1 Stelling van Amsterdam Zuid

Het landschap voor de Stelling

Toen de Stelling van Amsterdam tegen het eind van de 19de eeuw werd aangelegd, was zowel het gebied aan de westkant van de Vecht als dat rond de Amstel en de kleinere veenstromen Oude Waver, Winkel en Angstel al eeuwenlang bewoond en in gebruik. In de Middeleeuwen waren de veenmoerassen in deze omgeving systematisch ontgonnen. De wat hoger gelegen rivieroevers fungeerden daarbij veelal als ontginningsbasis. Haaks op de ontginningsbasis werden evenwijdige sloten gegraven om het veen te ontwateren en voor agrarisch gebruik geschikt te maken.

Op de kop van de kavels, langs de oevers van de verschillende waterlopen, werden de boerderijen gebouwd, waardoor in dichtheid wisselende boerderijlinten ontstonden. Als in het lint een kerk werd gebouwd, kon zich daar naderhand in meer of mindere mate een dorpscentrum vormen. Dorpen waarbij een duidelijk centrum is gevormd, zijn bijvoorbeeld Abcoude, Nigtevecht, Uithoorn en Aalsmeer.

De ontginningen vormden wat later in de Middeleeuwen de basis voor de indeling in polders, waterstaatkundige eenheden vooral ten behoeve van de afwatering. Het agrarisch grondgebruik werd vrijwel uitsluitend grasland. Aan de uiterste westkant, rond Aalsmeer, ontwikkelde zich vanaf de 18de eeuw tuinbouw.

Naar het westen toe vond in het gebied vervening plaats ten behoeve van de turfwinning. Dit nam in de 17de tot met de 19de eeuw grootschalige vormen aan, waarbij na de vervening grote plassen in het landschap achterbleven. De meeste daarvan werden weer drooggemalen en omgezet in agrarische grond. Het grote complex van de Mijdrechtse droogmakerijen (1845 - 1877) vormde de laatste grote droogmaking in het gebied. Er bleven ook grote plassen in stand, aan de oostkant de Vinkeveense Plassen, aan de westkant de Westeinderplassen.

Luchtfoto Fort in de Botshol

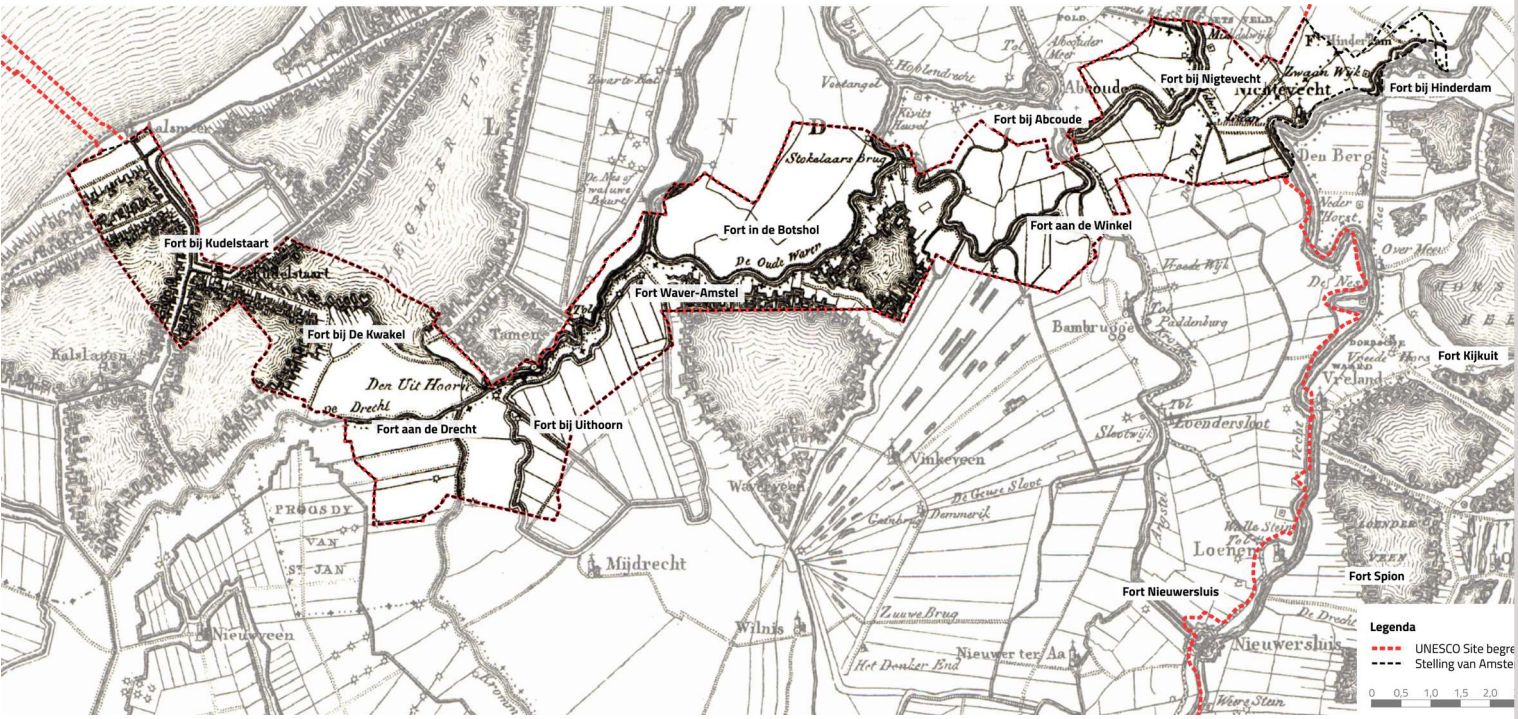

Historische kaart van het gebied rondom Stelling van Amsterdam-Zuid in 1810

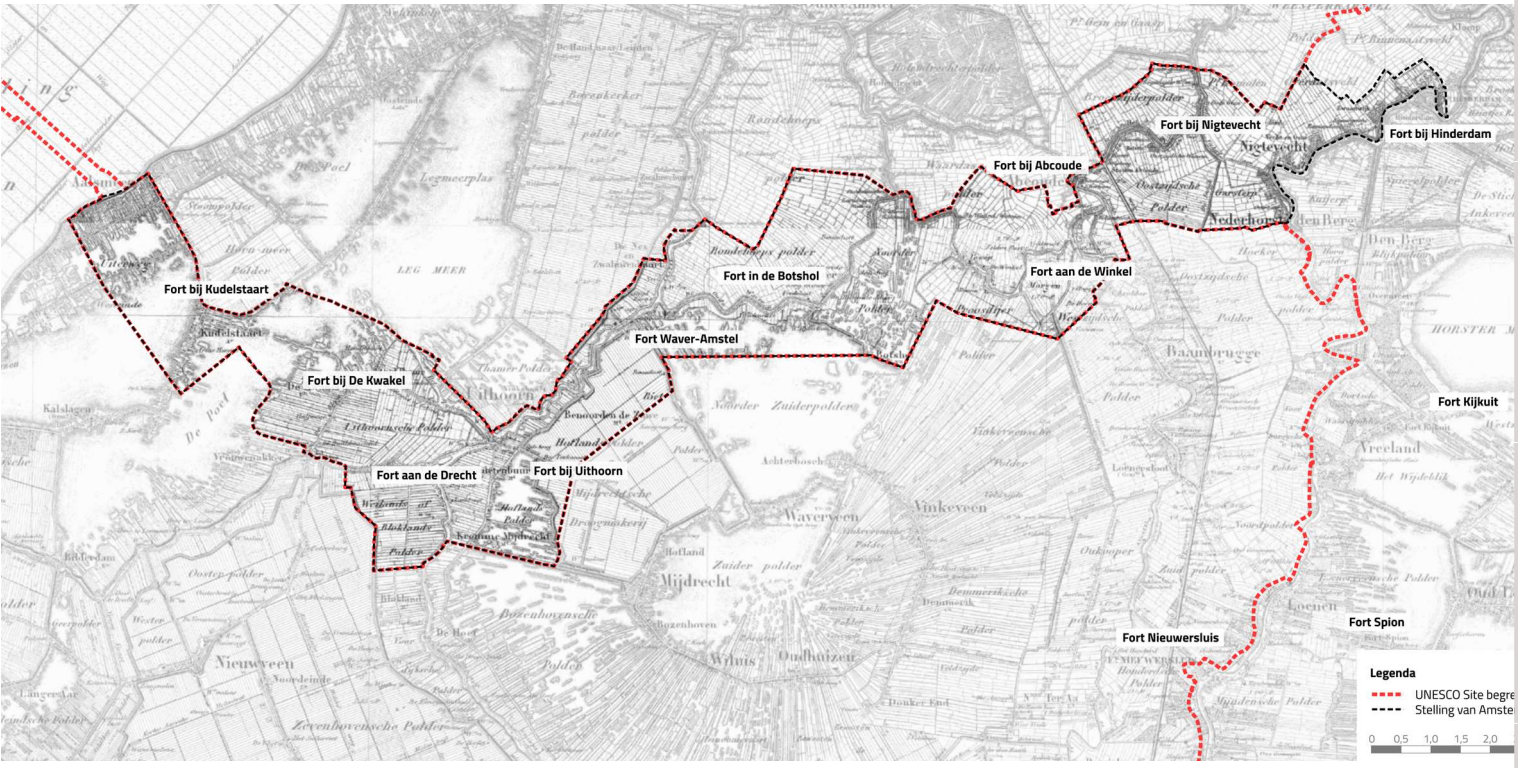

Historische kaart van het gebied rondom Stelling van Amsterdam-Zuid in 1850

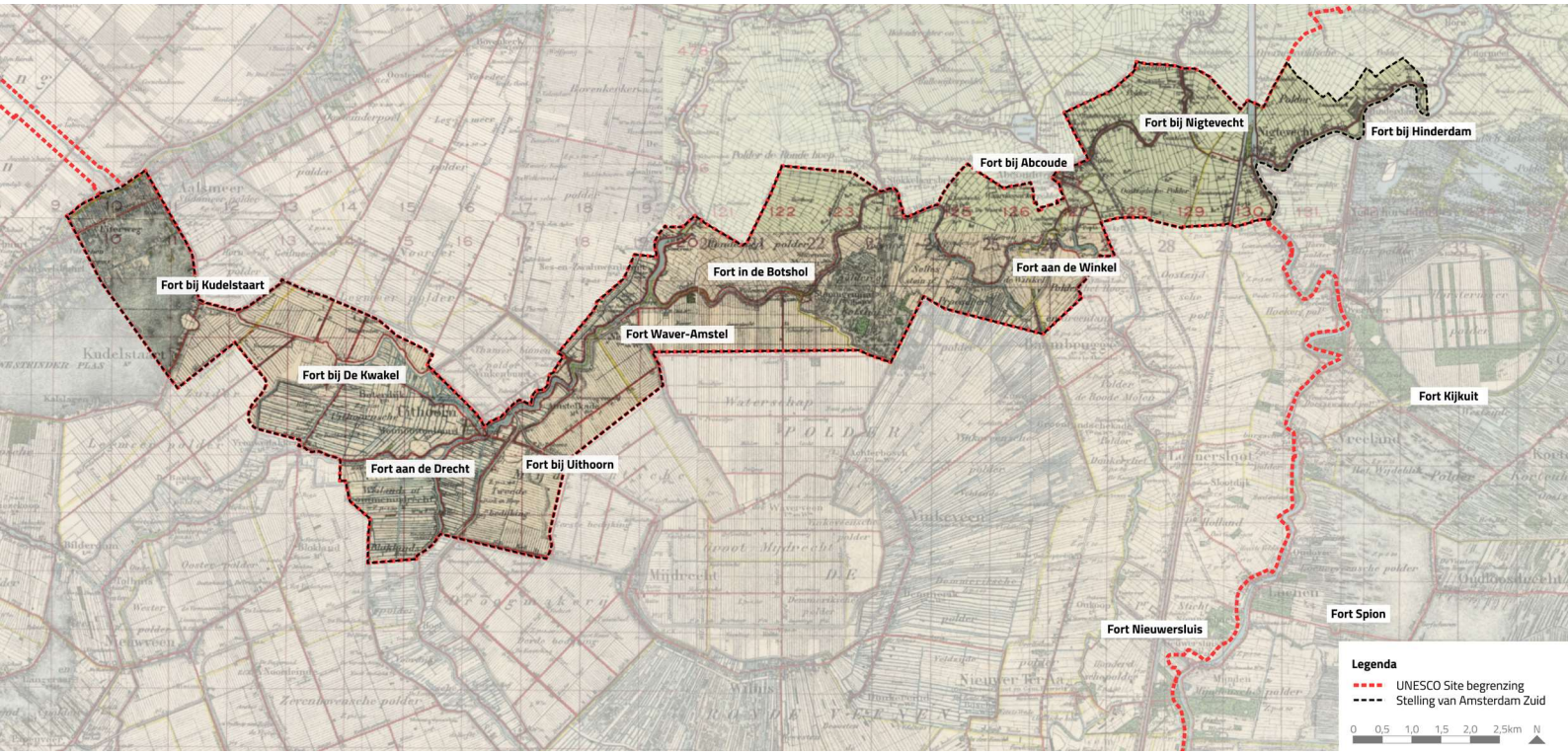

Historische kaart van het gebied rondom Stelling van Amsterdam-Zuid in 1940

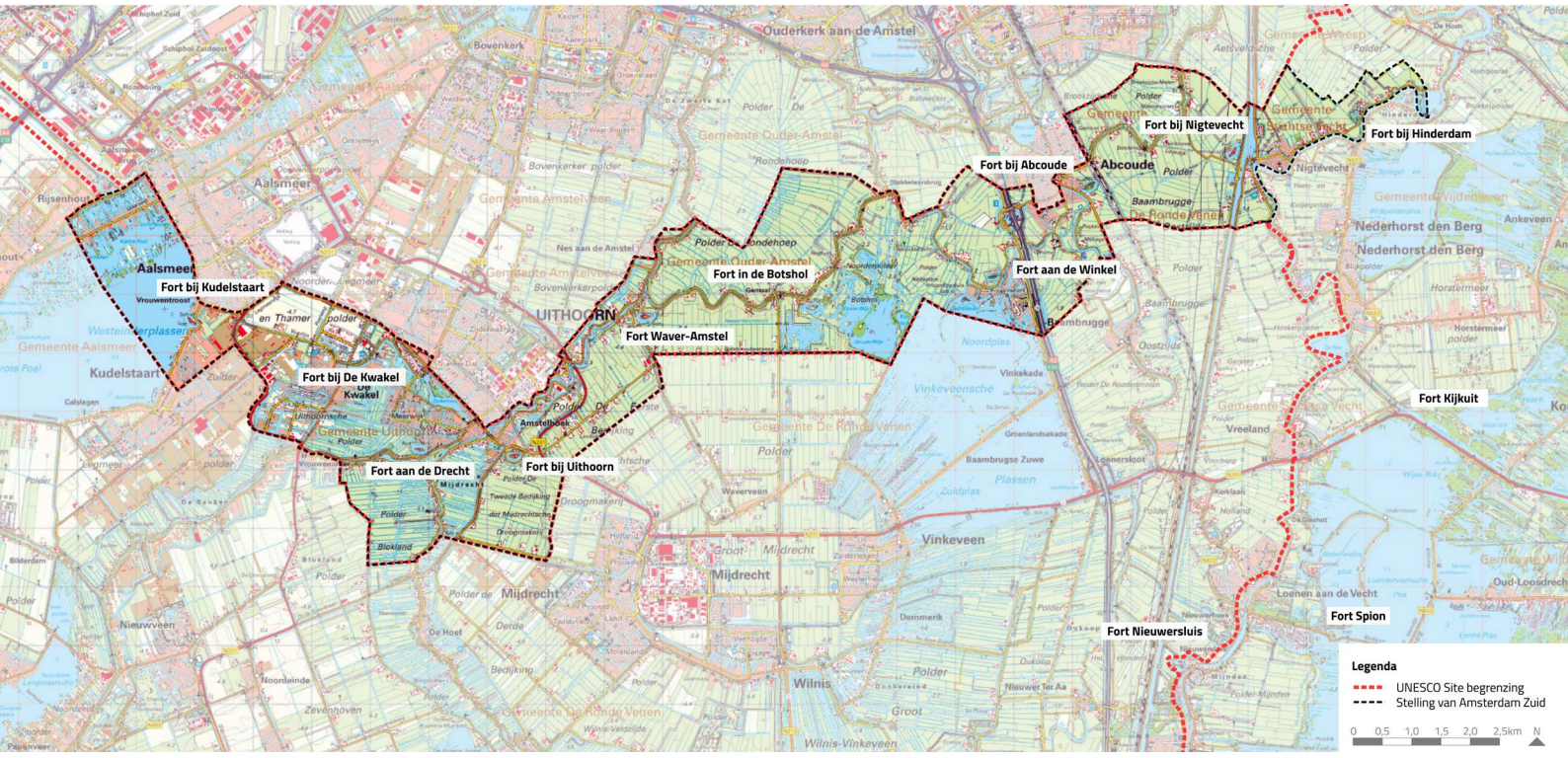

Historische kaart van het gebied rondom Stelling van Amsterdam-Zuid in 2021

De totstandkoming van de SvA

De Stelling van Amsterdam werd tussen 1881 en 1914 aangelegd als een 135 kilometer lange waterlinie, gebaseerd op dezelfde defensieve principes (primair inundatie) als de NHW. De Stelling kreeg echter, in tegenstelling tot de NHW, geen min of meer lineaire vorm, maar werd aangelegd als een gesloten gordel rond de hoofdstad. De Stelling kwam op zo'n 15 - 20 kilometer afstand te liggen van de toenmalige bebouwde kom van Amsterdam. De bedoeling was dat de Stelling als 'Nationaal Reduit' zou fungeren: het laatste bastion van de landsverdediging waarin leger en regering zich konden terugtrekken.

Bij de aanleg is gebruik gemaakt van het aanwezige landschap; onderdelen daarvan werden voor de linie ingezet. Zo kregen aanwezige dijken, die al eeuwenlang een waterstaatkundige functie hadden, tevens een defensieve functie. Datzelfde gold voor dijken van toen soms nog vrij recente droogmakerijen. Dijken van veenpolders en droogmakerijen gingen met elkaar de hoofdweerstandslijn van de linie vormen. De hoofdweerstandslijn is de scheiding tussen de te verdedigen 'veilige' zijde en daarbuiten een 'onveilige' zijde van waar de vijand kwam. Landschap en linie werden doelbewust met elkaar verknoopt. Op enkele plekken kon de hoofdweerstandslijn niet via bestaande dijken lopen en werden specifiek voor de SvA liniewallen aangelegd. De langste is de Geniedijk door de Haarlemmermeerpolder. In deelgebied Stelling van Amsterdam Zuid werd een liniewal aangelegd tussen het Fort bij Nigtevecht en het Gein.

Aan de buitenkant, de 'onveilige' zijde, kon bij een militaire dreiging het open agrarische land onder water gezet (geïnundeerd) worden. Ook dit agrarische land kreeg dus een defensieve nevenfunctie. Bovendien werden door de Kringenwet 1853 beperkingen opgelegd aan het ruimtegebruik in de 'verboden kringen' rond de forten van de Stelling. Zoals bij de NHW onderdelen van de Oude Hollandse Waterlinie werden hergebruikt, gebeurde dat bij de Stelling met eerdere werken van linies rond de hoofdstad. Een voorbeeld daarvan zijn de Batterijen aan het Gein, aangelegd in 1808 - 1810 ter afsluiting van het riviertje en de dijken erlangs. De verdedigingswerken hoorden bij een voorganger van de Stelling, de Posten van Krayenhoff (1804 - 1810).

Foto van Fort bij Nigtevecht

Foto van de Batterijen aan het Gein

Koppelstuk tussen Haarlemmermeerpolder en Vecht

Vanaf de oostkant van de Haarlemmermeerpolder moest de Stelling, op de vereiste afstand van Amsterdam, aangesloten worden op de NHW langs de Vecht. Als uitgangspunt hierbij gold, zoals hierboven vermeld, het zo veel mogelijk gebruikmaken van het bestaande landschap. Dit bestond in de Stelling van Amsterdam Zuid uit droogmakerijen en veenweidepolders. In het westen kon het tracé van dit 'koppelstuk', vanaf de Ringdijk van de Haarlemmermeerpolder, verlopen via een aantal droogmakerijdijken. In het oosten konden de Amstel en de kleinere veenstromen Oude Waver, Winkel, Angstel en het Gein, met de begeleidende dijken, benut worden.
Het gevolgde tracé resulteerde in een vrij traditionele linie met een hoofdweerstandslijn die tevens als inundatiegrens fungeerde, met aan de buitenzijde het 'onveilige', laaggelegen inundatiegebied.
Binnen deze linie is een onderverdeling te maken in drie delen, met de volgende kenmerken:

- tussen Ringvaart en Amstel liggen de forten Bij Kudelstaart, Bij De Kwakel en Aan de Drecht vooruitgeschoven ten opzichte van de hoofdweerstandslijn. Bij de aanleg van de Stelling was ter hoogte van de fortlocaties aan de accessen bebouwing aanwezig. Door de forten voor deze bebouwing te situeren, konden ze een vrij schootsveld krijgen;
- tussen Amstel en Angstel ligt een lang traject met weinig accessen en grotendeels bestaand uit een zeer open landschap van veenweiden en laaggelegen droogmakerijen. De inundatiegebieden hier konden vanuit de Amstel en de wat hoger gelegen veenriviertjes makkelijk onder water gezet worden;
- tussen Angstel en Vecht een deel met meerdere accessen: de Angstel zelf met erlangs de straatweg richting Utrecht, de spoorlijn Amsterdam - Utrecht en het Merwedekanaal. Maar ook moest men hier een nieuw stuk hoofdweerstandslijn tussen het Gein en de Vecht aanleggen om de polder ten zuiden van de lijn onder water te zetten en niet de gehele Romolenpolder onder water te zetten. Een liniewal werd aangelegd tussen het Gein en Fort bij Nigtevecht. Het acces van Angstel en spoorlijn kon gedekt worden met het Fort bij Abcoude. Een wat gecompliceerdere situatie moest opgelost worden bij het punt waar het Merwedekanaal, nu Amsterdam-Rijnkanaal, de linie kruist en een acces vormt. Er was lang over het kanaaltracé gediscussieerd, omdat ook een kanaal door de Gelderse Vallei richting Rijn mogelijk was. Uiteindelijk werd mede op grond van militaire overwegingen gekozen voor het Merwedekanaal-tracé (deels verbetering van de bestaande verbindingen). Het kanaal, aangelegd tussen 1884 en 1892, kwam in het veilige gebied van de NHW te liggen, maar kruiste wel de Stelling tussen Abcoude en Nigtevecht. Hier werd het Fort bij Nigtevecht zo gepositioneerd dat het zowel het kanaal zelf als de schutsluizen, waarvan er één ook als inundatiesluis kon functioneren, tussen het kanaal en de Vecht bestreek.

Hoofdweerstandslijn: droogmakerijen en veenriviertjes

De hoofdweerstandslijn loopt in het deelgebied Amsterdam Zuid vanaf de westkant van de Haarlemmermeerpolder bij het Fort bij Aalsmeer tot voorbij het Fort bij Nigtevecht aan de oostkant. Daar ligt aan de Vecht de aansluiting op de NHW. De lijn maakt in het westen vooral gebruik van dijken van 18de-eeuwse droogmakerijen en meer naar het oosten van de van oorsprong middeleeuwse dijken langs veenriviertjes. Er is één specifiek aangelegd deel: de liniewal tussen het Fort bij Nigtevecht en de Batterijen aan het Gein. De Geniedijk (Aalsmeer) en de Vuurlijn (Kudelstaart - De Kwakel - Uithoorn, zie hieronder) zijn, hoewel de naam anders doet vermoeden, geen specifieke liniewallen maar defensief (mee)gebruikte droogmakerijdijken. De formele naam voor dit deel van de Stelling was Linie Kudelstaart - Uithoorn, waarbij niet alleen de forten en hoofdweerstandslijn behoorden, maar ook zes batterijen en twee damsluizen (zie hieronder).

In de hoofdweerstandslijn zijn verschillende deeltrajecten te onderscheiden, bepaald door de landschappelijke situatie. Het onderscheid hangt uiteraard ook sterk samen met de bovenstaande onderverdeling binnen de Stelling van Amsterdam Zuid als 'koppelstuk'.
De lijn steekt even ten noorden van het Fort bij Aalsmeer (deelgebied SvA West, Haarlemmermeerpolder) de Ringvaart over (via een toenmalige brug) en loopt via Kanaalstraat - Zijdstraat - Stationsweg - Stommeerweg naar het Fort bij Kudelstaart.

Het eerste deel Kanaalstraat - Zijdstraat- Stationsweg ligt op niet-verveend poldergebied van Aalsmeer. Kanaalstraat en Zijdstraat vormden ten tijde van de aanleg van de Stelling de kern van het dorp Aalsmeer. De Stommeerweg is de westelijke dijk van de droogmakerij Stommeerpolder (1650). De weg gaat over in de Kudelstaartweg, de westelijke dijk van de droogmakerij Hornmeerpolder (1657).
Iets ten noorden van het Fort bij Kudelstaart buigt de hoofdweerstandslijn af naar het oosten via de Geniedijk, de zuidelijke dijk van de Hornmeerpolder. De volgende knik in het tracé valt samen met de overgang naar de zuidelijke dijk van de Noorder Legmeerpolder. De lijn volgt het bochtige tracé van deze dijk en daarna van de westelijke dijk van de Thamerbinnenpolder, een droogmakerij uit circa 1742. In zijn geheel is dit in de huidige situatie de Geniedijk - Vuurlijn, tussen Kudelstaartweg en Watsonweg, een grotendeels groen lint, op de Watsonweg na. Het laatste deel is nu het groene lint van de weg Zijdelveld tot tegen het centrum van Uithoorn, daar is de lijn niet herkenbaar meer.
De Vuurlijn was versterkt met zes batterijen met zwaar geschut, waarvan er één in goede staat verkeert en de andere vijf min of meer herkenbaar zijn. Achter de Geniedijk - Vuurlijn werd een gedekte weg aangelegd.

De hoofdweerstandslijn steekt via de brug van Uithoorn de Amstel over en buigt ter hoogte van het Fort bij Uithoorn af in noordelijke richting via de westelijke kade van Polder de Eerste Bedijking der Mijdrechtsche Droogmakerij (1845), op de rand van het niet verveende bovenland langs de Amstel. Ten noorden van het gemaal Petronella valt de droogmakerijdijk gedeeltelijk samen met de oostelijke Amsteldijk.

Bij het Fort Waver-Amstel bij Nessersluis gaat de hoofdweerstandslijn naar het oosten via de Waverdijk aan de noordkant van de Eerste Bedijking.
Bij het Fort in de Botshol gaat de Waverdijk over in de Botshol. Het fort ligt in gedeeltelijk verveend (plassen)gebied aan de zuidkant van het riviertje, aan de noordkant liggen de veenweidepolders De Rondehoep en Waardassacker en Holendrecht. De lijn volgt het bochtige tracé van de Oude Waver tot de hoogte van de Stokkelaarsbrug en vandaar de nog bochtiger zuidelijke dijk van de Winkel. Bij het Fort aan de Winkel steekt de lijn over naar de noordkant van het riviertje. De Winkeldijk gaat bij de Koppeldijk naar de oostkant van de Angstel en loopt langs het Fort bij Abcoude. In Abcoude volgt de lijn de Hoogstraat en de Stationsstraat aan de zuidkant van het Gein.

Vanaf Abcoude loopt de hoofdweerstandslijn verder over de zuidelijke Geindijk (Gein-Zuid) tot aan de Batterijen aan het Gein en volgt dan de Liniewal naar Fort Nigtevecht. De Liniewal is rond 1890 aangelegd als verbinding en gedekte weg tussen de Batterijen en het Fort bij Nigtevecht. De wal diende ook als kering van het inundatiewater dat niet naar het noorden mocht stromen, het veilige gebied in. In de liniewal werd een nevenbatterij aangelegd, gepositioneerd schuin in de wal, vanwege de schietrichting naar het acces van het Merwedekanaal en naar dat van de spoorlijn Amsterdam-Utrecht.
Het tracé van de hoofdweerstandslijn loopt bij het fort via de Velterslaan en een (verdwenen) brug over het kanaal en de aansluitend aangelegde schutsluizen in de Vecht, waarvan één ook als inundatiesluis kon dienen (aanwezig, gedempt). De lijn volgt verder de zuidelijke Vechtoever (Eilandseweg) en steekt na ongeveer een kilometer de rivier over naar de noordelijke oever, de Klompweg, waaraan Fort bij Hinderdam ligt (zie Gebiedsanalyse NHW Vechtstreek).

Inundatiesysteem

Het inundatiesysteem van Stelling van Amsterdam Zuid verliep via de Westeinderplassen, de Amstel en het Merwedekanaal als grootste waterleveranciers. Een aanzienlijk deel van de inundatiewerken is verdwenen (voorbeelden zie hieronder).
Aan de westkant van het gebied lagen de Westeinderplassen en kon dus geen inundatievlakte aangelegd worden. Het Fort bij Kudelstaart moest de Westeinderplassen afsluiten. Vanuit de Westeinderplassen kon water in het inundatiegebied (vrij diepe droogmakerijen) worden ingelaten via een inundatiesluis aan de keelzijde van het Fort bij Kudelstaart. Ook de damsluis in de Vuurlinie vormde een belangrijk onderdeel van het watersysteem van de

Stelling hier. Door het sluiten van de sluis met schotbalken werd de afwatering van de Zuider Legmeer naar het noorden onderbroken, zodat de polder onder water liep. Bij Uithoorn kon het droogmakerijgebied aan de westkant van de Amstel ook nog geïnundeerd worden via een inlaatsluis (verdwenen) tussen de rivier en het Zijdelmeer (en opgehouden worden door een eveneens verdwenen damsluis aan de noordwestkant van het Zijdelmeer).
Aan de zuidkant van het Fort aan de Drecht was een damsluis (verdwenen) in de Drecht aangelegd om deze rivier (vervolg Amstel naar het zuiden) af te dammen. Daardoor zou het waterpeil in het inundatiegebied stijgen en zou het onder water komen te staan. Tegenover de damsluis lag een inundatiesluis (grotendeels verdwenen) in de zuidelijke Drechtkade. Via een inundatiesluis (verdwenen) in de zuidelijke Amstelkade (Mennonietenbuurt) kon het water via een volgende inundatiesluis (verdwenen) aan de westkant van het Fort bij Uithoorn in de Tweede Bedijking worden ingelaten. Ten oosten van het Fort Waver-Amstel werd vanuit de Oude-Waver die in open verbinding staat met de Amstel via een inlaatsluis (verdwenen, locatie herkenbaar) water ingelaten in de droogmakerij Groot-Mijdrecht.
Door de hogere ligging van de veenriviertjes Oude Waver, Winkel, Angstel, en Gein ten opzichte van zowel de droogmakerijen als de onverveende, maar wel ingeklonken veenpolders konden vrij gemakkelijk inundaties gesteld worden. De Angstel kon daarvoor bij Abcoude met een damsluis worden afgesloten. Deze sluis uit 1892 is in de Koude Oorlog aangepast als noodkering (in die vorm nu gerestaureerd. De andere damsluizen in het gebied van dit type zijn in de Koude Oorlog gebouwd als noodkeringen en gaan niet terug op de Stelling).
Vanuit het Merwedekanaal kon water ingelaten worden in de Vecht via de inundatiesluis in het schootsveld van het Fort bij Nigtevecht. Vanuit de Vecht konden de aangrenzende polders onder water gezet worden. De sluis bestaat nog, maar is afgedamd (zie hierboven).

De inundatiegrens met het veilige gebied valt over de grootste lengte samen met de hoofdweerstandslijn. Langs de Oude Waver, ter hoogte van de Mijdrechtsche droogmakerij loopt de inundatiegrens over de rand van de strook bovenland die tegen de dijk ligt. Een deel is nog herkenbaar aanwezig, ten westen van Waverdijk 15. De grootste lengte is echter verdwenen.
Het gevolg van de aansluiting van de Stelling op de NHW bij Nigtevecht was dat het inundatiegebied op deze hoogte, de onveilige zijde dus, aan de binnenkant van de NHW ligt, de veilige zijde daarvan. Op deze hoogte liggen dus aan weerszijden van de hoofdweerstandslijn van de NHW inundatiegebieden.

boven: Foto van sluis bij Fort bij Kudelstaart.
onder: Foto van damsluis bij De Kwakel

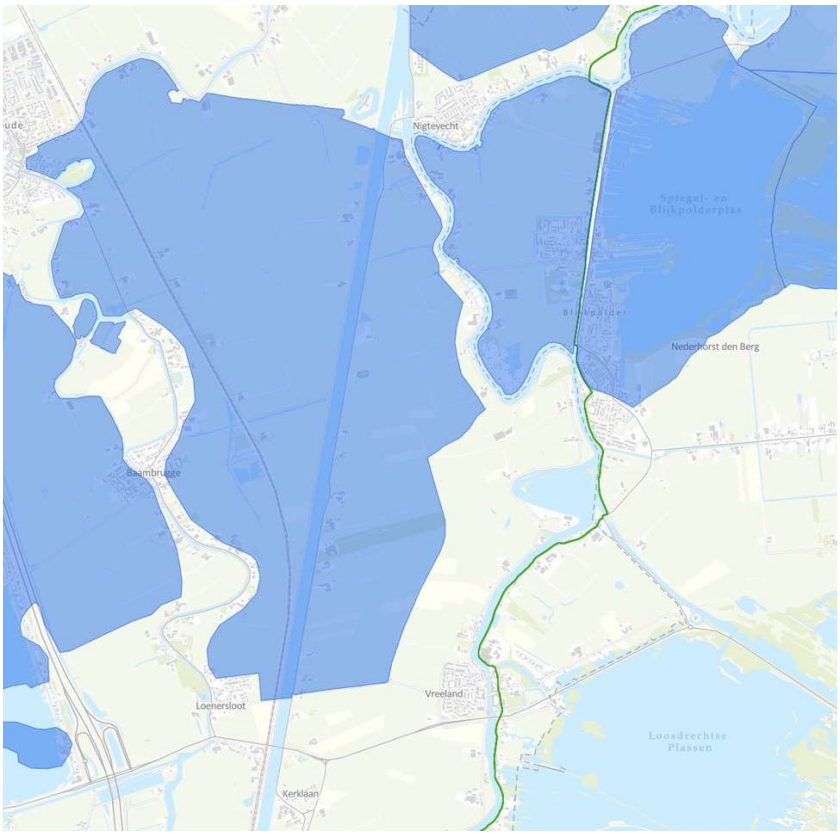

Kaart van inundatievlakken Stelling van Amsterdam Zuid met aan veilige zijde van de hoofdweerstandslijn van de Nieuwe Hollandse Waterlinie inundatievelden

informatie

boven: Foto van Fort bij Abcoude
linksonder: Foto van Fort aan de Winkel met gracht
rechtsonder: Foto van Fort in de Botshol (Bron: Oneindig Noord-Holland)

Zeer kenmerkend voor het gebied is dat de belangrijke accessen aan de west- en de oostkant liggen, terwijl het grote middenstuk vrijwel geen accessen heeft.
Aan de westkant liggen de volgende accessen:

- De Ringvaart van de Haarlemmermeerpolder met de begeleidende kades. Het acces wordt afgesloten door het Fort bij Aalsmeer aan de noordkant van de Ringvaart (in de Haarlemmermeerpolder, zie Gebiedsanalyse SvA West);
- De weg over de oostelijke rand van de Westeinderplassen, van Leimuiden via Kudelstaart naar Aalsmeer, afgedekt door het Fort bij Kudelstaart in de as van de weg. Het fort dekte ook de wegen in de Zuider Legmeerpolder af die bij inundatie droog zouden blijven;
- De Amstel, de begeleidende dijken en de bruggen ter hoogte van Uithoorn, in combinatie met de Kromme Mijdrecht met begeleidende kades. De Kromme Mijdrecht mondt hier uit in de Amstel (hier voorheen Drecht). Het Fort aan de Drecht verdedigde op deze hoogte dit acces. Het Fort Bij Uithoorn verdedigde het acces van de smalspoorlijn Uithoorn-Alphen aan de Rijn en Uithoorn-Nieuwersluis-Loenen met brug over de Amstel;
- het Fort Bij de Kwakel verdedigde de oostelijke dijk van de Zuiderlegmeerpolder en de Kleine Drecht en de weg erlangs;

Aan de oostkant lagen de volgende accessen:

- in het gebied tussen de forten Waver-Amstel en In de Botshol zou een strook land aan de oostkant van de Veldweg bij inundatie droog blijven en ook de Hoofdweg. Beide forten moesten deze accessen verdedigen;
- De accessen bij Abcoude gevormd door de Angstel met de begeleidende kades, de straatweg richting Utrecht en de spoorlijn Amsterdam - Utrecht. Dit acces werd afgegrendeld door het Fort bij Abcoude;
- Het acces gevormd door het Merwedekanaal (1884 - 1893) en de Vecht bij Nigtevecht, beide met de kades aan weerszijden, afgedekt door het Fort bij Nigtevecht.

In het grote middengebied, tussen Nessersluis / Waver-Amstel en de Angstel, lagen geen belangrijke accessen. Wel is, zoals hierboven genoemd, de Hoofdweg als centrale as van de droogmakerij Groot-Mijdrecht een acces.

Forten, kleine werken

Bij de forten in het Stelling-gebied Amsterdam Zuid zien we twee aspecten duidelijk terug: het reageren op ontwikkelingen in de militaire techniek en het reageren op specifieke aspecten van de landschappelijke karakteristiek. Het Fort bij Abcoude uit 1886 was het eerste fort van de Stelling en komt overeen met de ongeveer gelijktijdige forten van de NHW, een overgangstype in baksteen en puinbeton naar de betonforten van de Stelling. Het was de bedoeling dit type voor het merendeel van de te bouwen forten toe te passen, maar de brisantgranaat (1885) maakte het direct verouderd. Tegen de nieuwe granaat was het baksteen-metselwerk van deze forten niet bestand. Het duurde twaalf jaar voor een nieuw type fort was ontwikkeld dat minder kwetsbaar was en de eerste daarvan was opgeleverd. Dit nieuwe type werd uitgevoerd in beton, was breed, ondiep, laag en voorzien van stalen geschutskoepels. Door de smalle, brede en ondiepe vorm van de gebouwen, waren deze moeilijker te treffen en beton was veel sterker dan baksteen. Het Fort bij Kudelstaart, het Fort aan de Drecht, het Fort bij De Kwakel, het Fort bij Uithoorn, het Fort Waver-Amstel en het Fort bij Nigtevecht zijn op deze manier uitgevoerd (wat niet wil zeggen dat ze identiek zijn).

Tussen de forten Bij Kudelstaart, Bij De Kwakel en Aan de Drecht loopt tot aan Uithoorn de hoofdweerstandslijn, de hierboven al genoemde Vuurlinie, met daarachter een gedekte weg. De forten liggen vooruitgeschoven ten opzichte van de Vuurlinie. Bij aanleg van de Stelling waren de accessen die de Vuurlinie kruiste over enige afstand bebouwd. De forten liggen dus voor deze bebouwingen en konden zo aan de frontzijde vrij schootsveld krijgen. De Stelling reageert hiermee op de landschappelijke situatie.
De Vuurlinie was verder versterkt met zes batterijen met zwaar geschut (één nu nog in goede staat).
Het reageren op de landschappelijke karakteristiek, vooral het ontbreken van belangrijke accessen in combinatie met makkelijk te stellen inundaties in het veenweidepolder- en droogmakerijlandschap, komt naar voren bij het Fort in de Botshol en het Fort aan de Winkel. Toen de defensieve grondwerken voor deze forten in1895-1896 voltooid waren, moesten de terreinen inklinken, alvorens bomvrije gebouwen opgetrokken konden worden. In de periode van

de Eerste Wereldoorlog, toen het geschut weer verder was verbeterd, werden de Stelling-forten echter opnieuw kwetsbaar, mede door hun vaste positie. De verdedigingsstrategie van de Stelling verschoof daarom van relatief grote betonnen forten naar kleinere verdedigingswerken en flexibele geschutsopstellingen. De bouw van nog ontbrekende fortgebouwen werd niet meer uitgevoerd. Fort aan de Winkel en Fort in de Botshol bleven slechts bestaan uit de verdedigbare aardwerken.

In het gebied liggen van west naar oost de volgende forten:

- het Fort bij Kudelstaart (1906) ligt aan de rand van de Westeinderplassen, aan het acces van de Kudelstaartweg. Dit is tevens de westelijke dijk van de Zuider Legmeerpolder. Het fort is strategisch gesitueerd in de as van de weg, die ook om het fort heen is gelegd. Achter het fort ligt de toenmalige dorpsbebouwing van Kudelstaart;
- het Fort Bij De Kwakel (verdedigbaar aardwerk 1897, bomvrij gebouw 1906) is eveneens vooruit geschoven ten opzichte van de hoofdweerstandslijn en ligt al in het inundatiegebied. Erachter ligt de kleine dorpskern van De Kwakel. Het fort verdedigde de oostelijke dijk van de Zuiderlegmeerpolder en de Kleine Drecht en de weg erlangs;
- het Fort aan de Drecht (1911) nog wat verder het inundatiegebied ingeschoven en gesitueerd aan het acces van de Amstel. Het fort verdedigde ook het acces van de Kromme Mijdrecht;
- het Fort bij Uithoorn (1897) aan oostkant van de Amstel verdedigde vooral het acces van de lokaalspoorlijn Uithoorn - Nieuwveen (1915), een zijtak van de lijn Nieuwersluis - Uithoorn. De zijtak liep door het inundatiegebied in de Mijdrechtse polders en kruiste de Stelling bij Uithoorn via een spoorbrug over de Amstel. Het fort dekte ook enkele inundatiesluizen af, waaronder die aan de westkant van het fort;
- het Fort Amstel - Waver (1911) verdedigde de Amstel wat verder naar het noorden en ook een verdwenen naastgelegen inundatiesluis in de Oude Waver;
- het Fort in de Botshol is in1895-1896 aangelegd als een verdedigbaar grondwerk, omgeven door een gracht. Er zijn geen fortgebouwen neergezet. Het fort bestrijkt het acces van de Hoofdweg van de polder Groot-Mijdrecht;
- het Fort aan de Winkel is eveneens in1895-1896 aangelegd als verdedigbaar grondwerk, met een gracht. Ook zijn geschutsopstellingen gemaakt Het grondwerk is na de Tweede Wereldoorlog geslecht en het terrein is geëgaliseerd voor de aanleg van een kampeerterrein;
- het Fort bij Abcoude (1883 - 1885) sloot de straatweg richting Utrecht, de spoorlijn Amsterdam-Utrecht en ook het riviertje de Angstel af;
- de Batterijen aan het Gein (1808 - 1810) liggen in gespiegelde vorm aan weerszijden van het riviertje, ter hoogte van de Oostzijdsche watermolen. De Batterijen gaan terug op de Posten van Krayenhoff uit het begin van de 19de eeuw en dienden ter afsluiting van het Gein en de Geindijken. In 1887 zijn ze onderdeel geworden van de Stelling en weer onder profiel gebracht. In WOI zijn op de zuidelijke batterij geschutsemplacementen geplaatst, ter flankering van het Fort bij Abcoude en het Fort aan de Winkel.
- het Fort bij Nigtevecht (1892) bestreek De Vecht, het Merwedekanaal en de schutsluizen (waarvan één ook inundatiesluis was) van het kanaal naar de Vecht.

De liniewal tussen de Geindijk en Fort Nigtevecht is aangelegd rond 1890. Erachter lag een gedekte weg als route voor manschappen en materieel tussen de Batterijen en het Fort bij Nigtevecht. Ook diende de liniewal als inundatiekering: om water uit de geïnundeerde polders aan de zuidkant tegen te houden. In de liniewal werd een nevenbatterij aangelegd, gepositioneerd schuin in de wal, vanwege de schietrichting naar het acces van het Merwedekanaal en naar dat van de spoorlijn Amsterdam-Utrecht.

linksboven: Foto van Fort bij Kudelstaart
rechtsboven: Foto van Fort bij De Kwakel
midden links: Foto van Fort aan de Drecht
midden rechts: Foto van Fort bij Uithoorn
onder: Foto van Fort Waver-Amstel

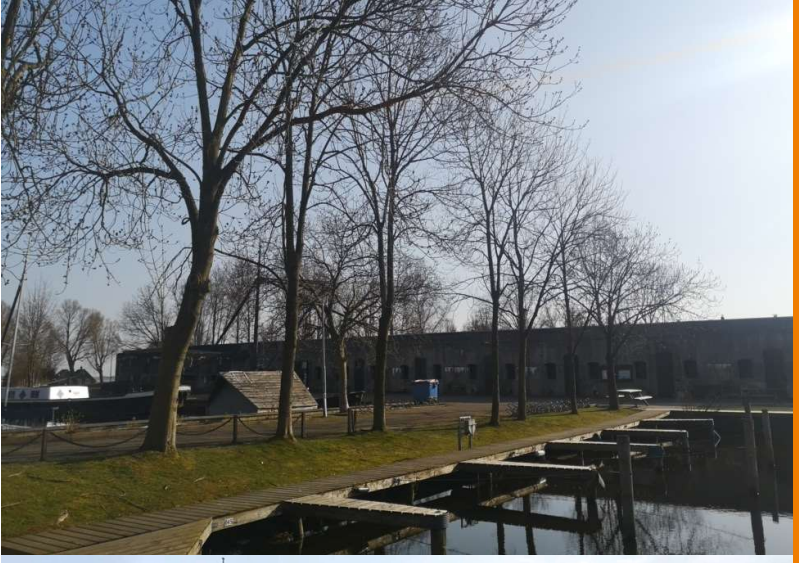

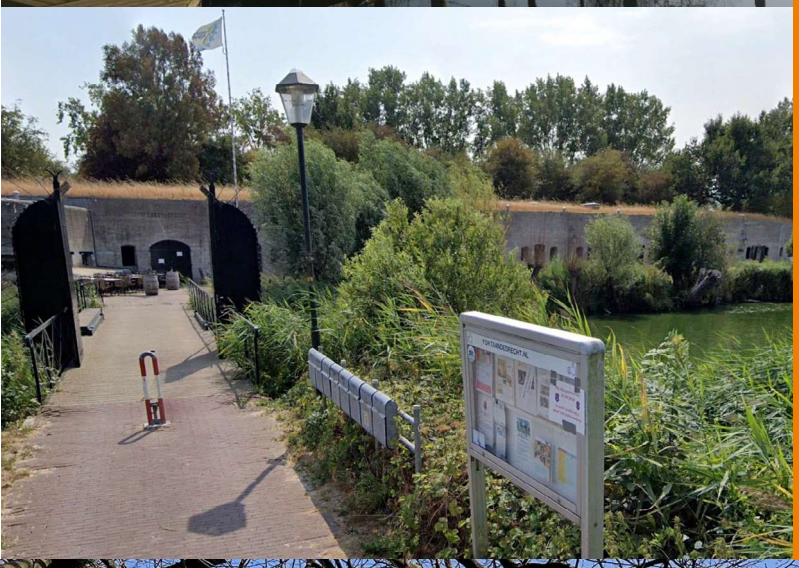

Inhoudsopgave
1. Inleiding
2. Karakter van het gebied
3. Kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies
4. Kernkwaliteiten SvA Zuid
5. Uitgangspunten voor ontwikkelingen
Bronnen
Bijlagen

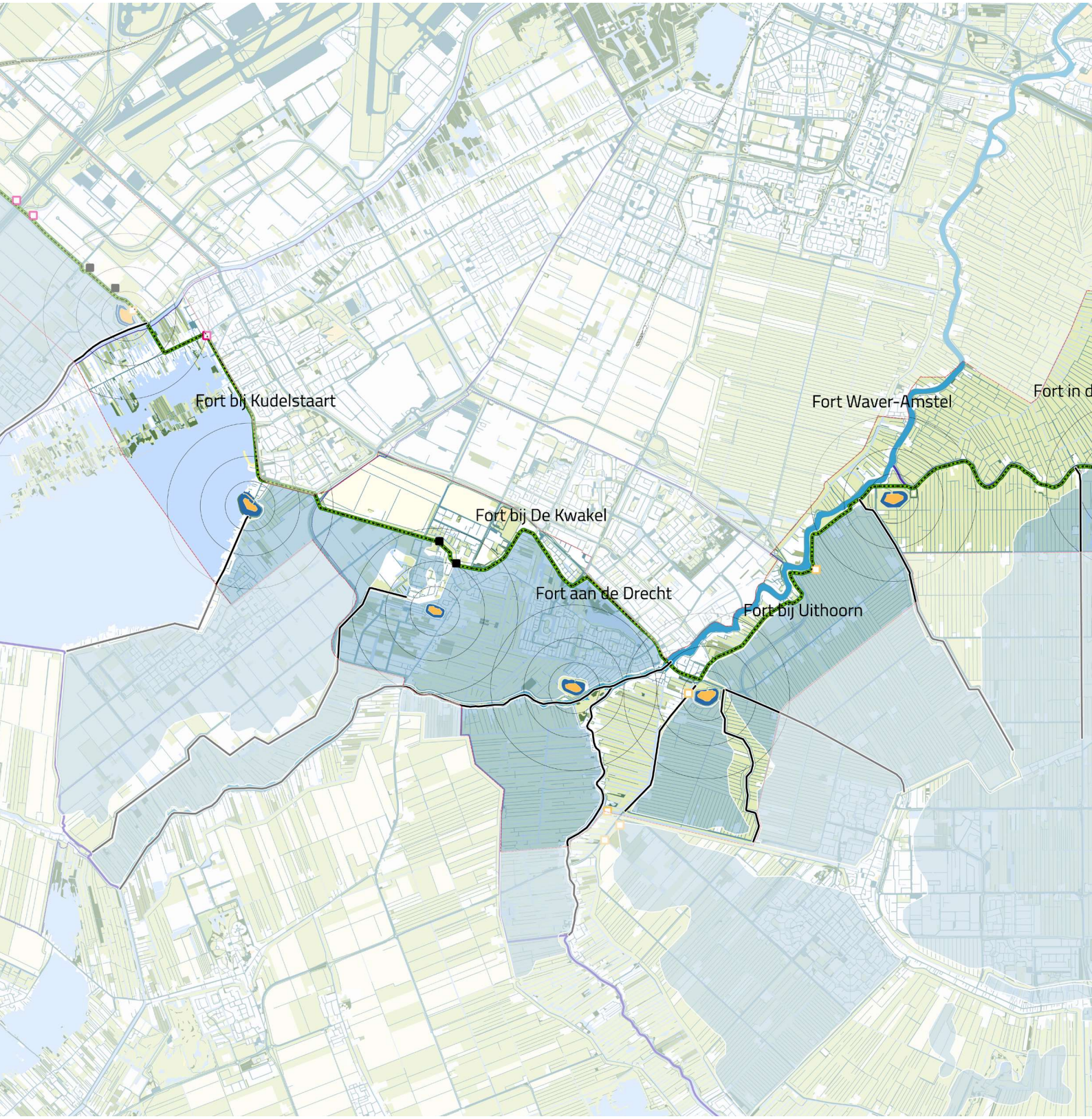

Legenda

BEGRENZING

- UNESCO Site begrenzing
- Provinciale grens
- Gemeentegrens

STRATEGISCH LANDSCHAP

- Hoofdverdedigingslijn
- Inundatiekom
- Acces
- Verboden kringen
- Houten woning

WATERMANAGEMENT

- Inundatiekade
- Keerkade
- Kanaal
- Gracht
- Rivier
- Hoofdinlaatsysteem

MILITAIRE WERKEN

- Fort
- Lunet
- Loopgraafstelling
- (Groeps)schuilplaat
- Kazemat
- Batterij

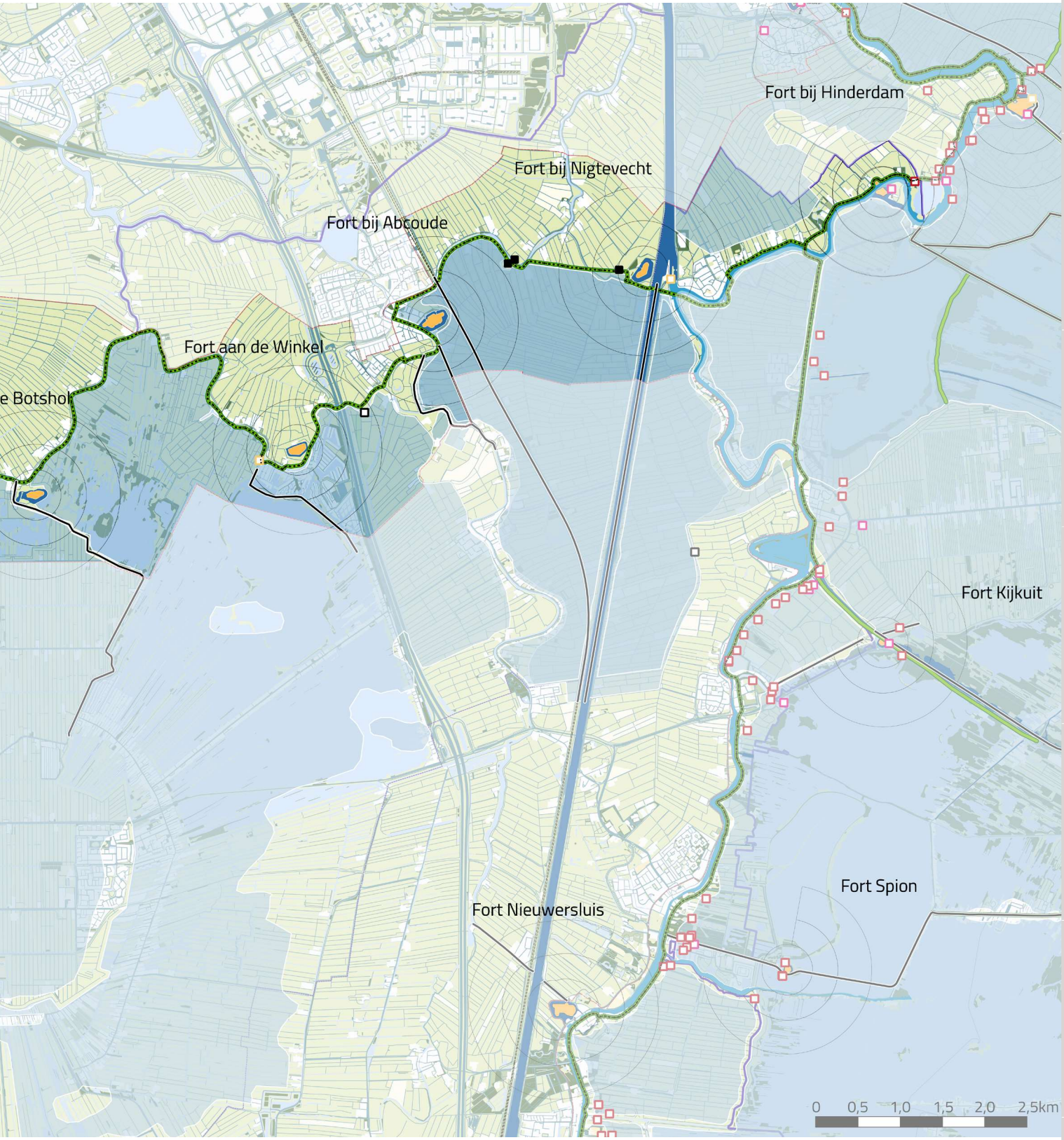

Kaart van Kernkwaliteiten van Stelling van Amsterdam-Zuid

4.2 Ruimtelijke dynamiek na de Tweede Wereldoorlog

In de periode na de Tweede Wereldoorlog werd de Stelling als verouderd verdedigingswerk gezien en daarom buiten werking gesteld, al gold dat voor de Kringenwet pas in 1963. De ruimtelijke beperkingen als gevolg van de Stelling waren daarna niet langer van kracht. De topografische kaarten vanaf 1960 laten zien dat dit niet direct tot grote ruimtelijke ontwikkelingen leidde. De verstedelijking aan de westkant begon rond de oude kernen van Aalsmeer en Uithoorn. Bij Aalsmeer nam ook het tuinbouw-areaal gestaag toe. Gaandeweg werden de droogmakerijen tussen Aalsmeer en Uithoorn voor het grootste deel omgevormd tot stedelijk gebied rondom een zone met de veiling en tuinbouw en bloementeelt.
De forten bleven in de uitbreidingen bewaard, maar de landschappelijke en defensieve context veranderde sterk door de insluiting met bebouwing en glastuinbouw. Inundatievlakken en schootsvelden raakten meer of minder bebouwd, het inundatiesysteem verdween gedeeltelijk. Bij de forten Bij Kudelstaart, Bij de Kwakel en Aan de Drecht is de landschappelijke context voor een deel bewaard gebleven. De hoofdweerstandslijn is over de grootste lengte goed herkenbaar gebleven.
Ten oosten van de Amstel was de dynamiek in de zone van de Stelling veel minder groot. De uitbreidingen van Mijdrecht werden ten zuiden daarvan gerealiseerd. Ook de recreatieve ontwikkelingen rond de Vinkeveense Plassen bleven grotendeels op afstand van de hoofdweerstandslijn. Een uitzondering vormen de recreatieve ontwikkelingen vanaf de jaren 70 direct ten zuiden van het Fort aan de Winkel (jachthavens, bungalow- en vakantiepark). De landschappelijke context van de linie bleef verder min of meer oorspronkelijk: open, groene droogmakerijen en veenpolders, doorsneden door veenriviertjes. Wel betekende de aanleg van de A2, begin jaren vijftig, een infrastructurele doorsnijding van het gebied op, die met latere verbredingen, steeds zwaarder is geworden.

4.3 Hoofdlijn liniekenmerken Stelling van Amsterdam Zuid

In dit gebied is de Stelling van Amsterdam een 'koppelstuk' tussen de Haarlemmermeerpolder in het westen en de Vechtstreek in het oosten.

- de hoofdweerstandslijn bestaat in hoofdzaak uit een samenstel van kades en dijken van droogmakerijen en veenweidepolders;
- zeer karakteristiek is de Vuurlinie in het gebied tussen de Ringvaart en de Amstel en de lange, bochtige hoofdweerstandslijn langs veenriviertjes tussen Amstel en Vecht;
- Uitgeveende plassen (Westeinderplassen) en gebieden in vervening (huidige Vinkeveense Plassen) zijn in de Stelling betrokken;
- in het oostelijk deel liggen de inundatiegebieden (uiteraard) aan de onveilige kant van de Stelling, maar aan de veilige kant van de NHW;
- in het oostelijk deel zijn tussen Amstel en Angstel, waar zich geen belangrijke accessen bevonden, de forten (In de Botshol, Aan de Waver) niet van fortgebouwen voorzien.

Er is in het oostelijk deel weinig verschil tussen de veilige en onveilige zijde herkenbaar, beide kanten zijn relatief open en rustig. Opvallend is wel de hoogbouw van Amsterdam die continu zichtbaar is en aangeeft dat die kant de veilige zijde is.

4.4 Kernkwaliteiten Stelling van Amsterdam Zuid

In het Nominatiedossier wordt het gebied van de NHW onderverdeeld in een aantal deelgebieden, die een verschillend karakter hebben (H 2.a, p. 84 e.v.). Het deelgebied Stelling van Amsterdam Zuid, komt daarbij niet aan de orde omdat het tot de Stelling van Amsterdam behoort. In Deel II van de Bijlagen bij het Nominatiedossier zijn in Bijlage 3 Landschappelijke analyse en karakteristieken, de kernkwaliteiten voor hele gebied van de Hollandse Waterlinies uitgewerkt. Daar worden de Aalsmeerregio (p. 57 e.v.) en het Veenweidelandschap van de Amstel (p. 63 e.v.) behandeld, samen het gebied Stelling van Amsterdam Zuid in deze Gebiedsanalyse. Dit onderscheid komt hieronder terug als westelijk deel Aalsmeer - Uithoorn en oostelijk deel Uithoorn - Vecht.

De in Bijlage 3 Landschappelijke analyse en karakteristieken opgesomde kernkwaliteiten zijn hieronder overgenomen en aangevuld.
Daarbij een kanttekening:

- de inundatiegebieden zijn verplaatst van Watermanagementsysteem naar Strategisch landschap, conform de indeling hierboven in 3.2.

Westelijk deel, Aalsmeer - Uithoorn

Strategisch Landschap:

- De hoofdweerstandslijn is een samengesteld geheel van droogmakerijdijken. Tussen Westeinderplassen en De Kwakel is de lijn zeer herkenbaar door gedekte weg aan de binnenkant
- De hoofdweerstandslijn in Aalsmeer, tussen Ringvaart en Geniedijk, wordt grotendeels omgeven door stedelijk gebied
- Beperkte relatie tussen de forten Bij Kudelstaart, Bij De Kwakel, Aan de Drecht en de hoofdverdedigingslijn: door bebouwing tussen de hoofdweerstandslijn en het fort.
- De forten Aan de Drecht, Waver-Amstel liggen bij knooppunten in het watersysteem
- Inundatiegebied grotendeels bebouwd, deel ten zuiden van de Amstel ter hoogte van het Fort aan de Drecht is open gebleven
- Oorspronkelijke inundatiegebied begrensd door Amstel en Westeinderplassen en door Amstel en Kromme Mijdrecht
- Verboden kringen deels open, Fort bij Kudelstaart, Fort aan de Drecht. Bij Fort bij De Kwakel grotendeels bebouwd

Watermanagement:

- Watertoevoer via de Westeinderplassen met inundatiesluis bij Fort bij Kudelstaart
- Forse damsluis bij De Kwakel voor inundatie Zuider Legmeerpolder, verder weinig inundatiewerken bewaard

Militaire werken:

- Vooruitgeschoven forten, op enige afstand van de hoofdverdedigingslijn in het inundatiegebied
- Beperkte (zicht)relatie tussen de forten onderling

Vogelvlucht van de Stelling van Amsterdam Zuid. Op de kaart zijn de hoofdweerstandslijn, forten met schootskringen, acccessen, inundatievelden, sluizen en andere bestaande vkernelementen van de Stelling van Amsterdam-Zuid nadrukkelijk weergegeven.

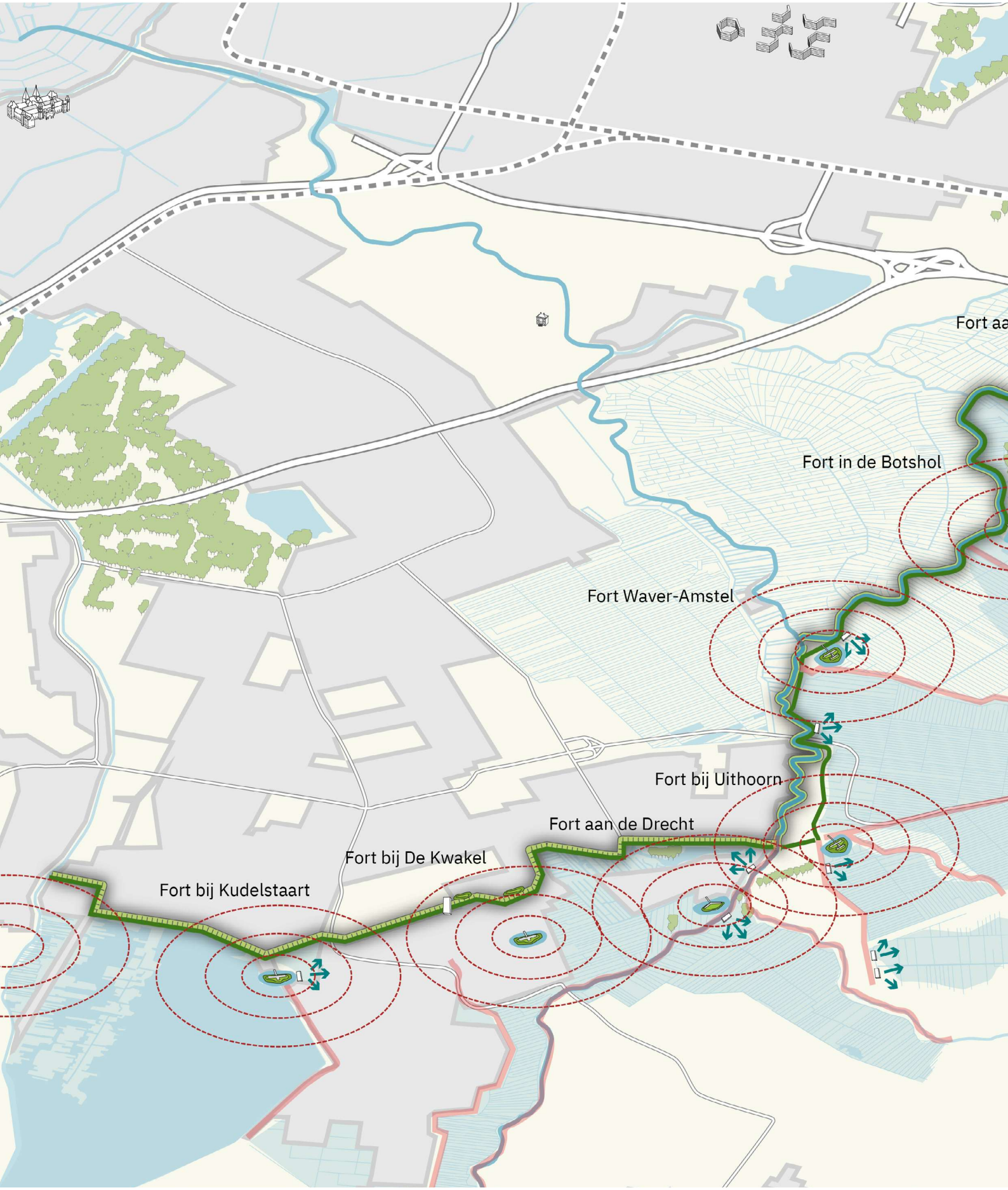

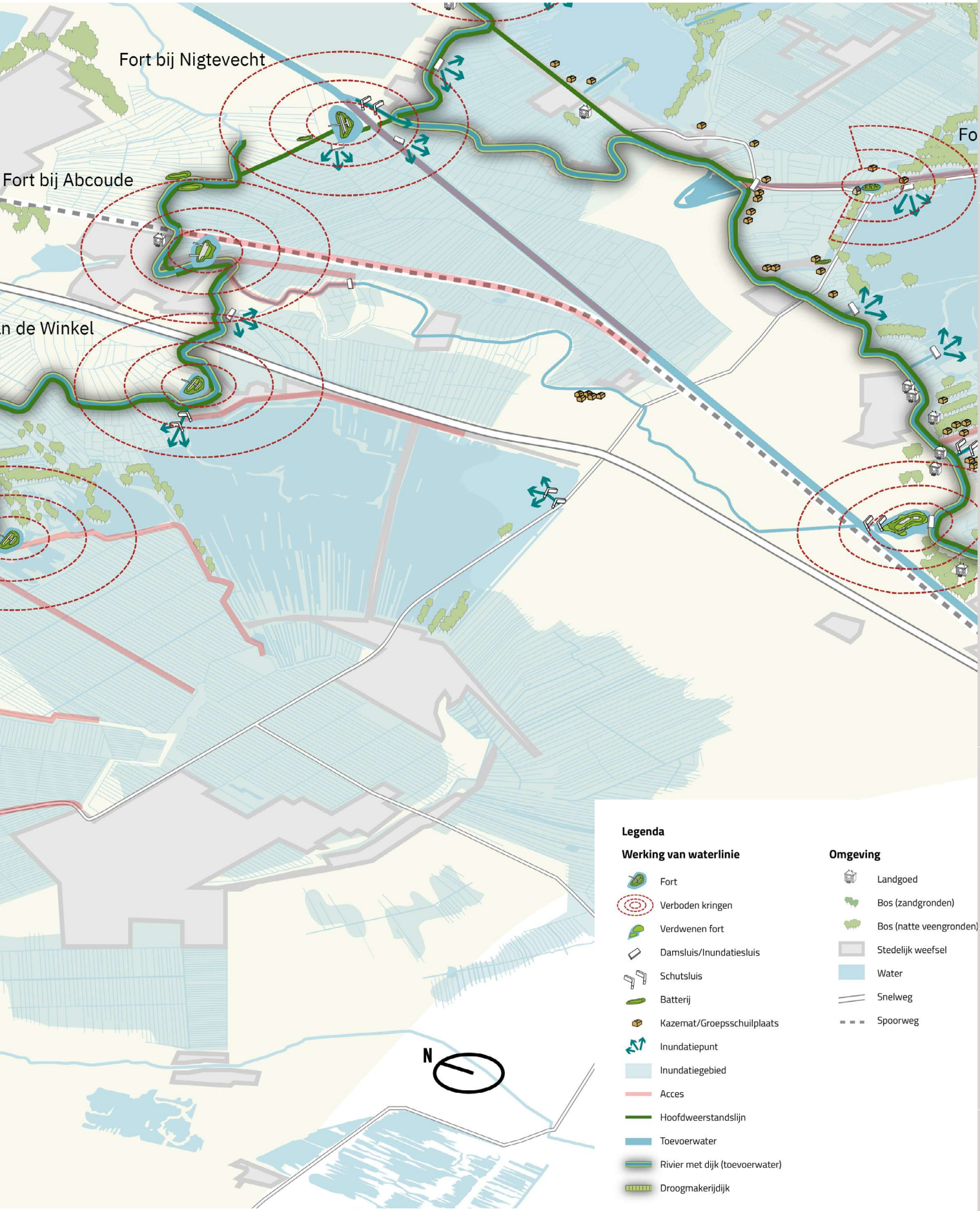
Fort bij Nigtevecht
Fort bij Abcoude
n de Winkel
Fo
N
Legenda
Werking van waterlinie
Fort
Verboden kringen
Verdwenen fort
Damsluis/Inundatiesluis
Schutsluis
Batterij
Kazemat/Groepsschuilplaats
Inundatiepunt
Inundatiegebied
Acces
Hoofdweerstandslijn
Toevoerwater
Rivier met dijk (toevoerwater)
Droogmakerijdijk
Omgeving
Landgoed
Bos (zandgronden)
Bos (natte veengronden)
Stedelijk weefsel
Water
Snelweg
Spoorweg

Oostelijk deel, Uithoorn - Vecht

Strategisch Landschap:

- Hoofdverdedigingslijn duidelijk herkenbaar, volgt de liniedijk bij Nigtevecht en de dijken langs Gein, Winkel en Oude Waver
- Verschil tussen veilige en onveilige zijde op veel plekken herkenbaar door natte buitenzijde. Echter ook weinig landschappelijk onderscheid tussen binnen- en buitenzijde. Beide zijden: min of meer open landschap, overwegend grasland
- Oorspronkelijke inundatiegebied omvatte de Mijdrechtse droogmakerijen, duidelijk begrensd door een ringdijk/-vaart en de Vinkeveense Plassen
- Meer oostelijk een diffuse begrenzing van het inundatiegebied
- Verboden kringen open bij de forten aan Oude Waver en Winkel: Waver-Amstel, In de Botshol en (wat minder) Aan de Winkel. Groot deel open bij het Fort bij Uithoorn en bij het Fort bij Nigtevecht. Minder bij het Fort bij Abcoude
- Fort bij Nigtevecht ligt op een knooppunt in het watersysteem

Watermanagement:

- Inundatie via de Amstel en de kleinere veenrivieren. Vrij weinig inundatiewerken, enkele bewaard.
- Additionele toevoer van water uit het Merwedekanaal (nu Amsterdam-Rijnkanaal) naar de Vecht, via (nu afgedamde) inlaatsluis bij Nigtevecht

Militaire werken:

- Forten hebben een duidelijke positie aan de hoofdverdedigingslijn: de dijken langs de veenriviertjes
- Bijzondere elementen: de Batterijen aan het Gein, de Liniewal tussen de oostelijke Geindijk en het Fort bij Nigtevecht
- Onderlinge (zicht)relatie tussen de forten in het veld weinig herkenbaar

boven: Foto van het linielandschap in het westelijk gedeelte van de Stelling van Amsterdam Zuid. Te zien is de linie tussen Kudelstaart en Uithoorn.
onder: Foto van het linielandschap in het oostelijk deel van de Stelling van Amsterdam Zuid. Te zien is de Waverdijk.

HOOFDSTUK 5
UITGANGSPUNTEN VOOR ONTWIKKELINGEN

De gebiedsanalyses geven inzicht in hoe de uitzonderlijke universele waarde van het Werelderfgoedgebied, (die is vertaald naar de kernkwaliteiten), zich manifesteert in het specifieke gebied. Tevens geven ze inzicht in hoe hiermee om te gaan om te voorkomen dat er bij ontwikkelingen sprake zal zijn van aantasting. Daartoe zijn uitgangspunten en ontwikkelingsrichtingen aangegeven in dit hoofdstuk. Deze gelden alleen voor het Werelderfgoedgebied (property), en niet voor andere erfgoedwaarden. De uitgangspunten zijn in dit hoofdstuk onderverdeeld per schaalniveau. Deze uitgangspunten zijn leidend en bindend bij eventuele ontwikkelingen. Naast deze uitgangspunten per schaalniveau, zijn op het schaalniveau van de ensembles ook ambities en kansen geformuleerd. Deze dienen voornamelijk als bron van inspiratie voor eventuele ontwikkelingen.

5.1 Algemeen

De Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam hebben een samengestelde structuur van militaire en landschappelijke objecten, die zijn unieke waarde dankt aan de manier waarop het militaire systeem op de topografie van het landschap is geprojecteerd. De vernuftige manier waarop controle werd uitgeoefend op het watersysteem, om dit tot bondgenoot te maken in de strijd tegen de vijand, is typerend voor de Nederlandse omgang met het cultuurlandschap. De planmatige aanpak van dit 19e- en 20ste-eeuwse ‘grand project’ dwingt nog steeds bewondering af. Het behouden van de waterlinies moet verder gaan dan alleen het bewaren van militaire objecten: het gaat om het verdedigingssysteem als geheel in samenhang met het cultuurlandschap waarin de linies zijn ingebed.
Omdat de waterlinies hun militaire functie hebben verloren moet er bovendien een stap verder worden gegaan dan alleen beschermen wat er nu is. Het relatief open gebied met militaire en waterstaatkundige objecten vervult een recreatieve functie voor bewoners en bezoekers en zorgt voor ‘lucht’ tussen de steeds toenemende bebouwing. Daarbij is publiek draagvlak een voorwaarde voor duurzaam behoud.

In het gebied Stelling van Amsterdam Zuid liggen in beperkte mate opgaven op het gebied van woningbouw en uitbreiding van bedrijvigheid. Op hoofdlijnen bevat de gebiedsanalyse, naast de uitwerking van de in de Hollandse Waterlinies aanwezige kernkwaliteiten van het UNESCO Werelderfgoed, inzicht in de uitgangspunten en ontwikkelingsruimte bij planvorming.

Uitgangspunten voor ontwikkeling

Op basis van de OUV/kernkwalitieiten van de Hollandse Waterlinies zoals beschreven in het nominatiedossier, zijn twee uitgangspunten geformuleerd voor ruimtelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies:

1. De kernkwaliteiten mogen niet worden aangetast. Dit geldt niet alleen in fysieke zin maar ook voor de visuele integriteit.

Aantasting houdt in dat er sprake is van gehele of gedeeltelijke afbraak van gebouwde objecten, doorsnijding, bebouwing, begroeiing of afgraving van landschappelijke Hollandse Waterlinies-elementen.
Verlies van visuele integriteit betekent dat het Werelderfgoed visueel wordt aangetast door nieuwe ontwikkelingen, of die nu binnen of buiten de begrenzing van het Werelderfgoed gesitueerd zijn. Instandhouding van de visuele integriteit

bestaat uit het bewaren van de zichtbaarheid van de samenhang in het systeem en van de zichtrelaties tussen de elementen. Bij ontwikkelingen is het ook van belang dat de schaal aansluit op die van de linie-elementen. De principes voor visuele integriteit zijn uitgewerkt in: Visuele Integriteit Waterlinies. Advies Kwaliteitsteam Nieuwe Hollandse Waterlinie, 2018.

2. Eventuele ontwikkelingen versterken de kernkwaliteiten. Bij ontwikkelingen worden de kernkwaliteiten als uitgangspunt meegenomen en zo mogelijk verzilverd.

Het tweede uitgangspunt betreft de potentie om middels ontwikkelingen de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies te versterken. Dit gaat over het inspelen op aanwezige kernkwaliteiten, zodat een ontwikkeling kwaliteit toevoegt aan het gebied en de beleefbaarheid daarvan. Plannen maken bijvoorbeeld niet alleen gebruik van het groene en open karakter van een groot deel van het gebied, maar versterken de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies.

Betekenis van de Stelling van Amsterdam op vier schaalniveaus

Maar hoe voorkom je aantasting van de kernkwaliteiten, en hoe zorg je ervoor dat de beschreven kernkwaliteiten worden versterkt bij ontwikkelingen in het gebied? Om daar concrete handvatten voor te kunnen bieden benoemen we ruimtelijke principes voor de verschillende schaalniveaus waarop de Waterlinies ruimtelijke betekenis hebben:

- De schaal van de Hollandse Waterlinies als totaalsysteem (zie achtergrond H3);
- De regionale schaal; Stelling van Amsterdam Zuid (zie achtergrond H4)
- Het schaalniveau van het ensemble en aandachtsgebieden;
- De schaal van de individuele elementen van de Waterlinie: de forten, de inundatiewerken, de accessen, en de hoofdverdedigingslijn.

Deze vier schaalniveaus komen ook aan de orde in eerdere hoofdstukken van deze gebiedsanalyse, en zijn afgeleid uit bestaande beleidsstukken zoals het Beeldkwaliteitsplan Stelling van Amsterdam (2008) en expertsessies met betrekking tot aandachtsgebieden en ensembles voor de Stelling van Amsterdam Zuid (19 en 23 mei 2022). Spelregels uit dit beeldkwaliteitsplan, maar ook uit de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie en uit de Omgevingsverordening NH2020 en de ontwikkelprincipes uit de Kwaliteitsgidsen voor de landschappen (Provincie Utrecht) zijn indien relevant voor deze gebiedsanalyse overgenomen en in de ontwikkelprincipes geïntegreerd. De ruimtelijke principes van de hoogste schaalniveaus worden steeds vertaald naar en concreter gemaakt in het onderliggende schaalniveau.

5.2 Schaalniveau 1: Hollandse Waterlinies als geheel

De Stelling van Amsterdam vormt een verdedigingssysteem dat over het landschap heen is gelegd in een ring rond de hoofdstad. De Nieuwe Hollandse Waterlinie is ingebed in het lage, natte gebied van het IJmeer tot onder de Merwede. De hoofdweerstandslijn rijgt de forten aaneen, en verbindt de verschillende landschappen: het IJmeer, de veenpolders, droogmakerijen en de stedelijke omgeving van Amsterdam.
Op dit schaalniveau is het van belang om de waarde van de Waterlinies als continue landschappelijke zone herkenbaar te houden en waar mogelijk te versterken.

Uitgangspunten voor ontwikkeling binnen het schaalniveau van de Waterlinies als geheel

- Bij nieuwe ontwikkelingen wordt bijzondere aandacht besteed aan het realiseren van kwaliteit in dit waardevolle gebied.
- Maak het samenhangende stelsel van strategisch landschap, watermanagement en de militaire werken beter zichtbaar en beleefbaar.
- De maat, schaal en vorm van nieuwe ontwikkelingen is passend in het landschap en wordt afgestemd op de elementen van de linie.
- Behoud en herstel de continuïteit van de hoofdweerstandslijn als lineaire hoger gelegen structuur in het landschap, als begrenzing van de inundatiekommen (onveilige zijde) en het te verdedigen gebied (veilige zijde).
- Behoud en versterk de herkenbaarheid van het aanwezige contrast tussen de veilige en onveilige zone.
- Behoud de openheid van de inundatiekommen waar deze nog aanwezig is.
- Behoud de openheid van de verboden kringen en schootsvelden waar deze nog aanwezig is.
- Behoud de zichtlijnen vanuit de militaire werken op het acces en, indien relevant, naar andere militaire werken.
- Behoud de accessen in samenhang met de bijbehorende militaire werken.
- Behoud de herkenbaarheid van het watermanagement.

hoofdweerstandslijn als ruggengraat en doorgaande lijn

contrast tussen veilige en onveilige zone

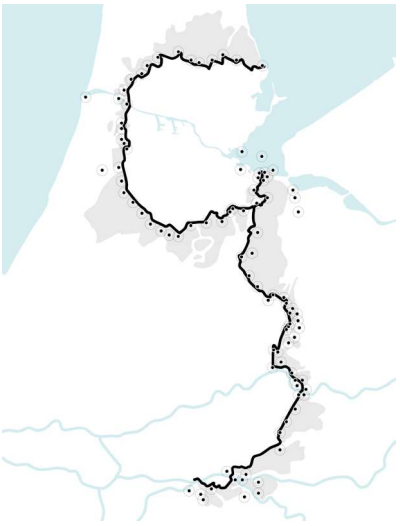

open schootvelden, zicht op de accessen

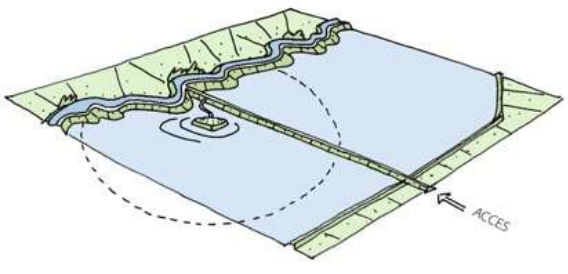

Principe van het behouden van het zicht vanuit het fort op acces

5.3 Schaalniveau 2: Stelling van Amsterdam Zuid

Zoals beschreven in Hoofdstuk 4 valt dit stuk van de Stelling van Amsterdam te zien als een 'koppelstuk' tussen de Haarlemmermeerpolder in het Westen en de Vechtstreek in het oosten. In de studie 'Verkenning Linieperspectief 2030' wordt dit gebied getypeerd als onderdeel van het waterrijk linielandschap waar zeekleipolders en veenweidepolders elkaar afwisselen. De hoofdweerstandslijn in het gebied bestaat voornamelijk uit een samenstel van al bestaande kades en dijken van droogmakerijen en veenweidepolders, waar de aangelegde liniewal bij Nigtevecht een uitzondering op vormt. De hoofdweerstandslijn is daarbij onder te verdelen in de karakteristieke Vuurlinie in het gebied tussen de Ringvaart van de Haarlemmermeer en de Amstel, de bochtige hoofdweerstandslijn langs veenriviertjes tussen Amstel en Vecht. Het landschap tussen Aalsmeer en de Amstel is bebouwd geraakt, waardoor openheid en verschil tussen onveilige en veilige zijde wat verloren zijn gegaan. Het landschap tussen de Amstel en het Amsterdam Rijnkanaal is aan beide zijdes open en rustig. De veilige zijde in dit gedeelte kan herkend worden door de hoogbouw van Amsterdam die continu zichtbaar is.

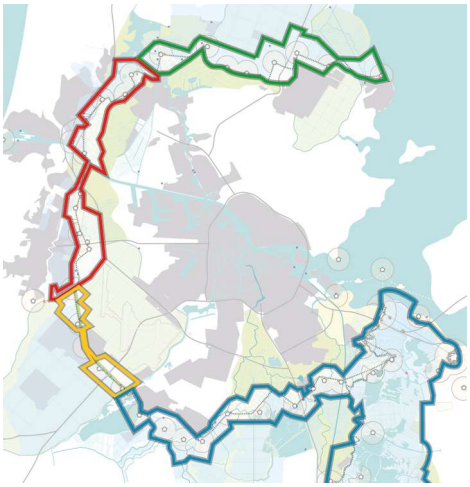

strategie linielint en trefwoorden landschap	deelgebied	mogelijke allianties (buiten provincies en gemeentes)
ADEMRUIMTE VOOR DE STAD *parklandschap*	1 Kraag van Utrecht en Linieland	boeren (streekprodukten), (recreatie- en horeca)ondernemers, maatschappelijke organisaties
	2 Flank IJmuiden / Haarlem	boeren (streekprodukten), (recreatie- en horeca)ondernemers, maatschappelijke organisaties
WATERRIJK LINIELANDSCHAP *agrarisch landschap, (boeren) natuur, recreatie, van waterbeheer*	3 Vechtstreek	boeren (streekprodukten), natuurorganisaties, waterschap/Waternet, (recreatie- en horeca)ondernemers, I Amsterdam, maatschappelijke organisaties
	4 Zeekleipolders	boeren, (recreatie)ondernemers, waterschap
VERSTILDE LIJN *agrarisch landschap, boerennatuur, recreatie*	5 Veenweidelandschap Zeevang en Beemster	boeren, natuurorganisaties, waterschap, I Amsterdam, maatschappelijke organisaties
	6 Rivierengebied	boeren, natuurorganisaties, waterschap, (recreatie) ondernemers, maatschappelijke organisaties
DYNAMISCHE HAARLEMMERMEERPOLDER *contramal in verstedelijkt landschap*	7 Haarlemmermeerpolder	(recreatie)ondernemingen, maatschappelijke organisaties

Vier strategieën voor het linielint uit 'Verkenning Linieperspectief 2030'

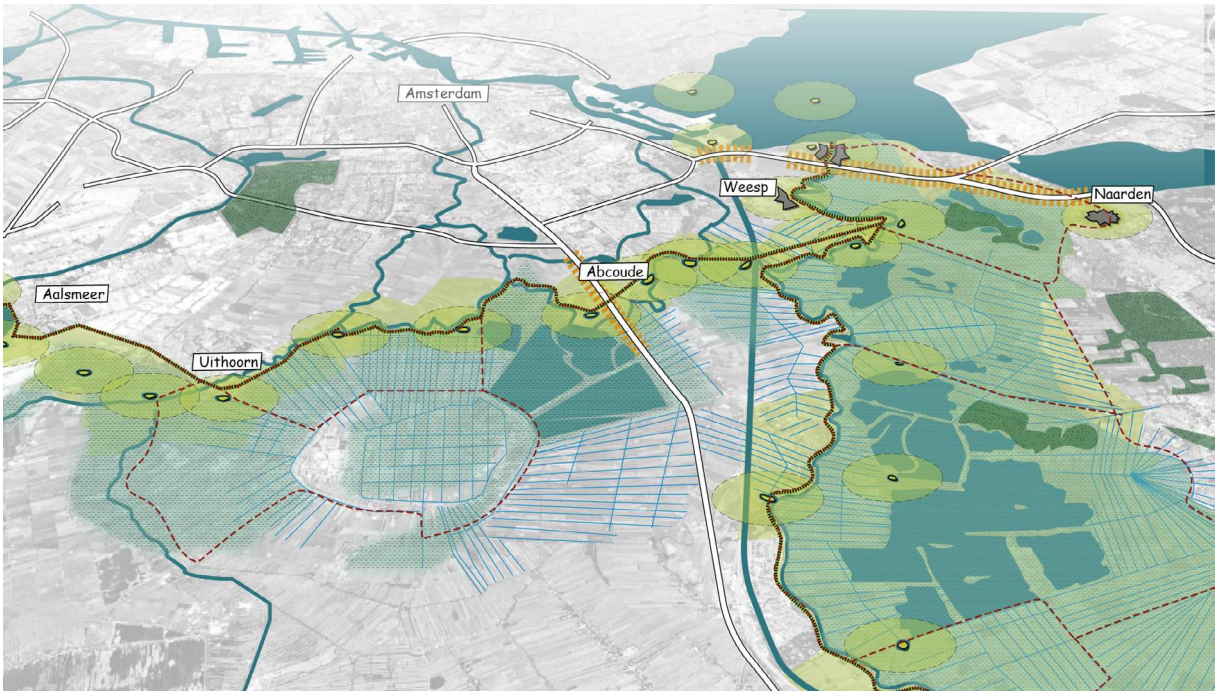

Stellinglandschap in contrast met Amsterdam. bron 'Verkenning Linieperspectief 2030'

Uitgangspunten voor ontwikkelingen binnen gebied Stelling van Amsterdam Zuid

- Behoud de beleving van de openheid van dit Stellinglandschap in contrast met de bebouwing van de stad Amsterdam op de achtergrond.
- Behoud de openheid van het gebied aan beide zijdes van de hoofdweerstandslijn voor zover dit nog aanwezig is.
- Behoud de openheid van de schootsvelden en verboden kringen, ten behoeve van de samenhang vanhet strategisch landschap en de voorstelbaarheid van het systeem.Behoud en versterk de betekenis die de Stelling in dit gebied heeft als onderdeel van een “waterrijk linielandschap”.
- Behoud herkenbaarheid van de hoofdweerstandslijn langs de veenrivieren en over de kades van de droogmakerijen bij Aalsmeer.
- Behoud de openheid van het voormalige inundatiegebied binnen de contouren van het UNESCO werelderfgoed, en daarmee de voorstelbaarheid van de inundatie;

Uitgangspunten vanuit de Kwaliteitsgids Utrechtse Landschappen

Natuurontwikkeling

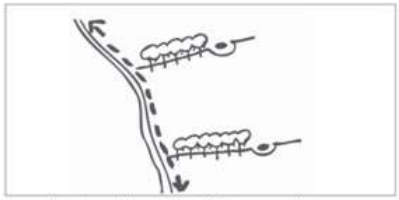

in schootsveld van het fort geen bomen (veengebieden)

Recreatie

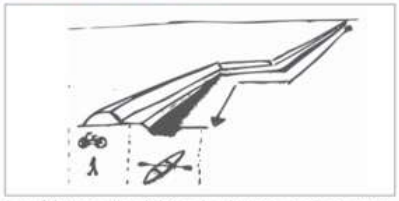

hoofdweerstandslijn als doorgaande recreatieve verbinding

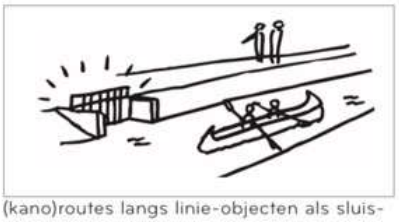

(kano)routes langs linie-objecten als sluisjes en kazematten

Infrastructuur

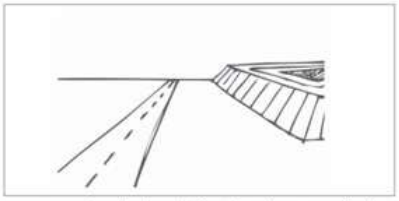

waar grootschalige infrastructuur een fort passeert, accentueer fort of laat het vrij in het zicht

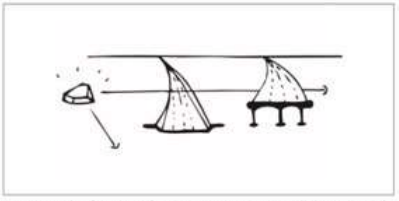

grootschalige infrastructuur in schootsveld van het fort verdiept of op poten. bij voorkeur verdiept

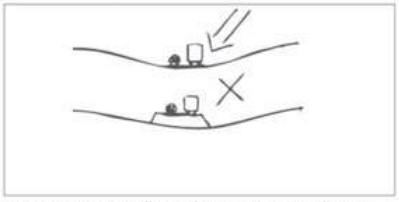

nieuwe wegen en paden in de inundatievelden liggen op maaiveldhoogte (geen verhoogd grondlichaam)

5.4 Schaalniveau 3: Ensembles en aandachtsgebieden

Op schaal van de landschappelijke ensembles markeren de elementen van de Waterlinies knooppunten en gradiënten in het landschap, en zorgen daarmee voor expressie van die samenhang. Forten liggen altijd op een knooppunt in het landschap. Alle elementen van de Waterlinie hebben een specifieke oriëntatie in het landschap. Dit is het schaalniveau waarop je de werking van het verdedigingssysteem het best zichtbaar kunt maken.
In Stelling van Amsterdam Zuid worden ensembles bepaald door hun locatie ten opzichte van de hoofdweerstandslijn, en het belang van de accessen waar deze aan gelegen zijn. Op dit schaalniveau worden enkele plekken beschreven die een logisch ensemble vormen en worden aandachtsgebieden aangegeven waar om andere redenen specifieke ruimtelijke principes gelden, bijvoorbeeld vanwege de ruimtelijke dynamiek.

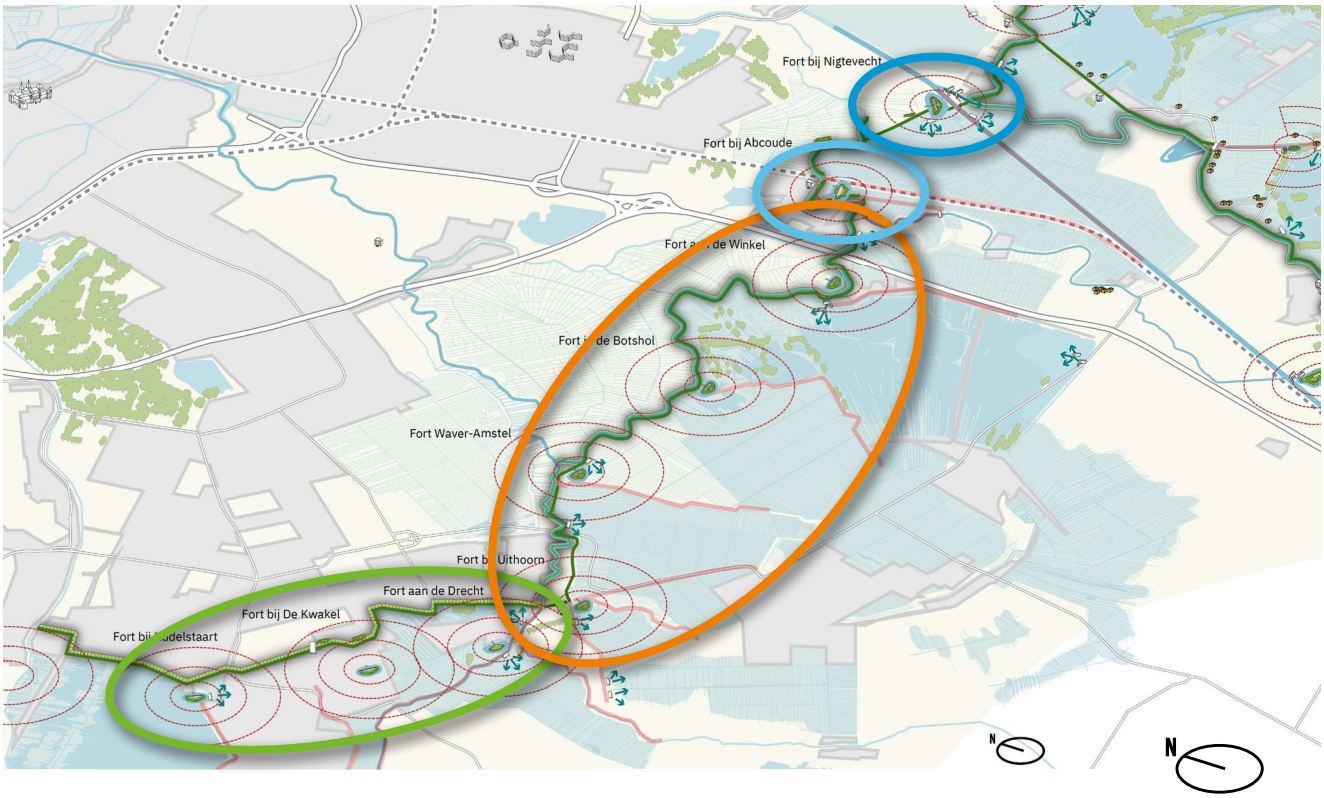

Legenda

Werking van waterlinie

- Fort
- Verboden kringen
- Verdwenen fort
- Damsluis/Inundatiesluis
- Schutsluis
- Batterij
- Kazemat/Groepsschuilplaats
- Inundatiepunt
- Inundatiegebied
- Acces
- Hoofdweerstandslijn
- Toevoerwater
- Rivier met dijk (toevoerwater)
- Droogmakerijdijk

Omgeving

- Landgoed
- Bos (zandgronden)
- Bos (natte veengronden)
- Stedelijk weefsel
- Water
- Snelweg
- Spoorweg

Ensembles

- Fort Nigtevecht
- Fort bij Abcoude
- Forten in Amstelscheg
- Vuurlinie en vooruitgeschoven Forten

Fort bij Nigtevecht

Bijzonder aan het ensemble Fort bij Nigtevecht is dat dit fort het scharnier vormt tussen de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Hier komen de inundatiegebieden van de Stelling van Amsterdam tot de Vecht, wat dus eigenlijk de veilige zijde van de Nieuwe Hollandse Waterlinie is.

Er komen veel elementen samen die nog steeds herkenbaar zijn. Het fort verdedigde onder andere de sluis van het Merwedekanaal. De relatie tussen Fort bij Nigtevecht en het acces van het Amsterdam-Rijnkanaal is nog steeds goed herkenbaar. De aangelegde liniewal voor de Stelling van Amsterdam is goed herkenbaar in het landschap. Het landschap rond het fort is nog steeds open. De uitgangspunten bij ontwikkelingen gaan uit van het behouden en versterken van de relatie van het fort met de sluis, het acces, de liniewal en het open landschap.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen ensemble omgeving Fort bij Nigtevecht

- Behoud de zichtrelatie tussen het fort en het acces gevormd door het Amsterdam-Rijnkanaal.
- Behoud de openheid van het veenweidelandschap en het zicht vanaf het fort over het open landschap.
- Behoud de relatie tussen het fort en de aangelegde liniewal door de karakteristieke liniewal niet aan te tasten.
- Behoud de zichtlijnen tussen de hoofdweerstandslijn en het fort.
- Behoud de bestaande openheid van de verboden kringen van Fort bij Nigtevecht.

Ambities en kansen

- Versterk de karakteristieke aangelegde liniewal door bij eventuele ontwikkelingen het grondlichaam van de liniewal te herstellen.

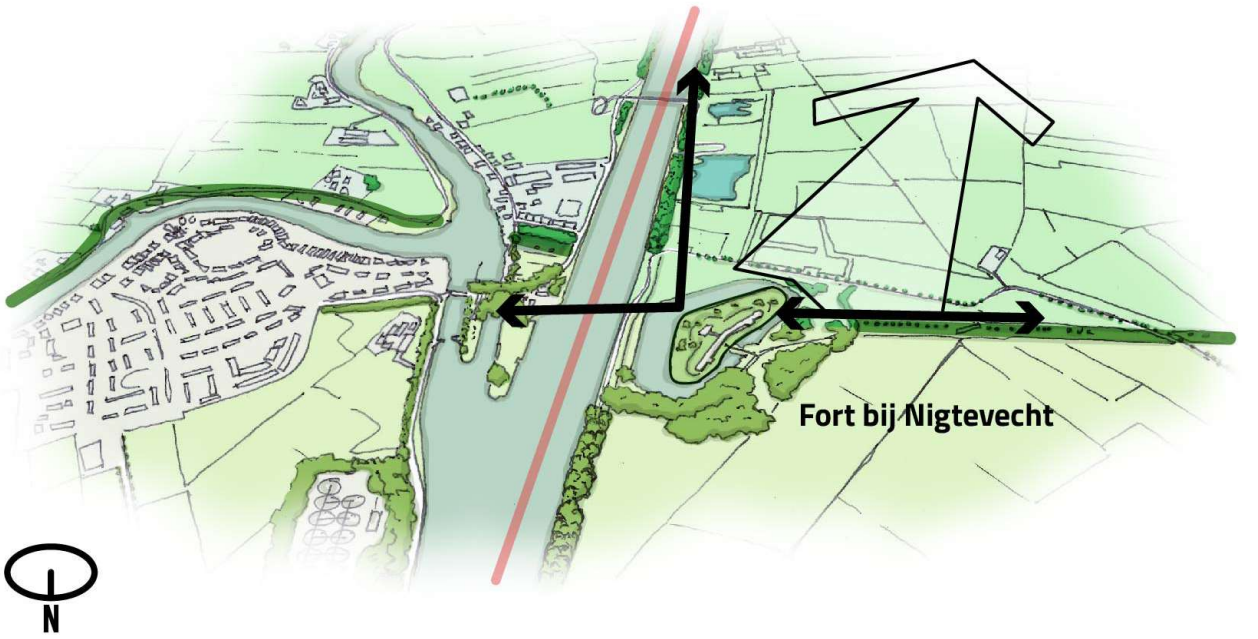

Fort bij Abcoude

Fort bij Abcoude bewaakte de spoorlijn, de Angstel en de Rijksstraatweg richting Utrecht. De relatie tussen de forten en accessen is nog goed herkenbaar. Het fort ligt tegen de hoofdweerstandslijn die gevormd wordt door de zuidelijke kade van het Gein en de Angstel. De bebouwing van het dorp Abcoude is grotendeels aan de veilige zijde van de hoofdweerstandslijn gebleven. Er is wel een stuk aan de onveilige zijde bebouwd geraakt. De batterijen aan het Gein liggen halverwege tussen het Fort bij Abcoude en Fort bij Nigtevecht, en hebben als doel gehad om de accessen van Fort bij Abcoude te bewaken.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen ensemble omgeving Fort bij Abcoude

- Behoud de relatie tussen de forten en de aanwezige accessen van de spoorlijn en de Rijksstraatweg.
- Behoud de relatie tussen het fort en de hoofdweerstandslijn.
- Behoud de openheid aan de onveilige zijde van de hoofdweerstandslijn.
- Behoud de relatie tussen Fort bij Abcoude en de Batterijen aan het Gein.
- Behoud de bestaande openheid van de verboden kringen van Fort bij Abcoude.

Ambities en kansen

- Versterk de openheid aan de onveilige zijde van de hoofdweerstandslijn.
- Door de locatie van het fort ten opzicht van Abcoude leent Fort Abcoude zich goed tot een recreatief fort van waaruit het verhaal van de Stelling van Amsterdam verteld kan worden. Gebruik deze locatie om het verhaal van de Stelling van Amsterdam duidelijker te vertellen.

Forten in Amstelscheg

Tot de forten die grenzen aan de Amstelscheg behoren Fort bij Uithoorn, Fort Waver-Amstel, Fort in de Botshol en Fort aan de Winkel. De forten hebben met elkaar gemeen dat de accessen die deze forten bewaken relatief klein zijn en eenvoudig te verdedigen waren. Mede om deze reden zijn de forten Fort aan de Winkel en Fort in de Botshol niet van een fortgebouw voorzien. De forten liggen alle vier vlakbij de hoofdweerstandslijn, in een vast ritme, waarbij Fort aan de Winkel het enige fort is dat achter de hoofdweerstandslijn ligt. Door de aanwezigheid van de forten wordt de hoofdweerstandslijn duidelijker leesbaar. Het landschap rond de vier forten is nog redelijk goed open gebleven aan beide zijdes van de hoofdweerstandslijn. Aan de veilige zijde is vrijwel continu de hoogbouw van Amsterdam te zien.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen ensemble omgeving forten met accessen van gering belang

- Behoud de relatie tussen de forten en de hoofdweerstandslijn.
- Behoud de relatie tussen de forten en de aanwezige accessen.
- Behoud de open zichtrelaties tussen de forten en het landschap.
- Behoud het open landschap aan beide zijdes van de hoofdweerstandslijn.
- Behoud de het open zicht tussen de hoofdweerstandslijn en de hoogbouw van Amsterdam aan de veilige zijde.
- Behoud de bestaande openheid van de verboden kringen van de forten.

Ambities en kansen

- Gebruik bij eventuele vernattingsopgaven de onveilige zijde als vernattingslocaties, waarbij de openheid van het landschap gewaarborgd wordt.

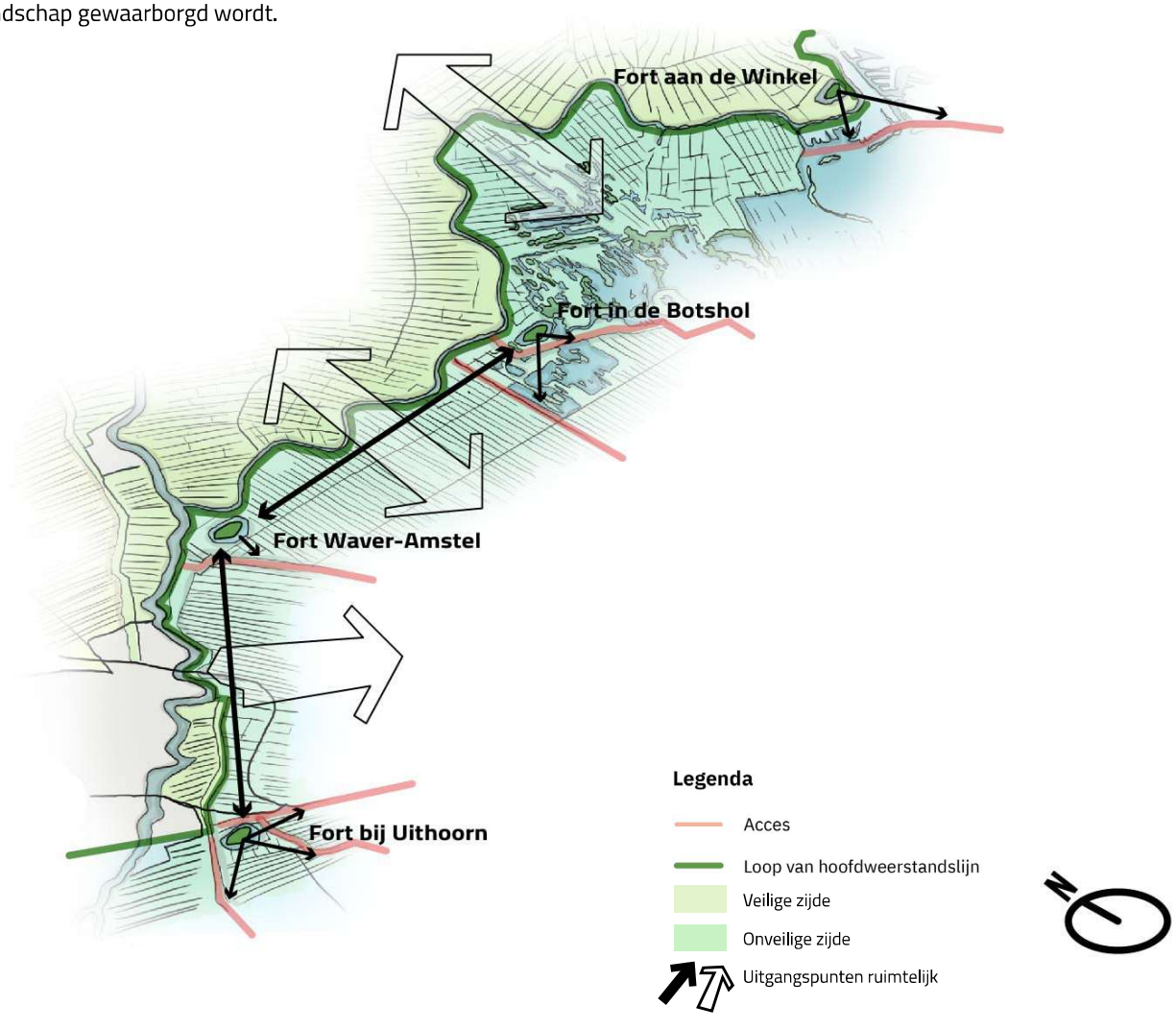

Vuurlinie en vooruitgeschoven forten

De Vuurlinie langs de droogmakerijen is de nog enige resterende verbindingslijn van de Stelling. De oorspronkelijke militaire werken aan deze Vuurlinie zijn in loop van tijd verdwenen, en de linie mist hier de kracht van bijvoorbeeld de Geniedijk. Langs de Vuurlinie liggen de forten bij Kudelstaart, Fort aan De Kwakel en Fort aan de Drecht. Deze drie forten liggen allen vooruitgeschoven ten opzichte van de hoofdweerstandslijn, die hier gevormd wordt door de Vuurlinie. De omgeving van de drie forten is bebouwd geraakt waardoor de relatie tussen de forten en de hoofdweerstandslijn niet altijd duidelijk te lezen is in het landschap. Uitgangspunten bij ontwikkelingen gaan uit van het behouden en versterken van de uitdrukkingskracht van de Vuurlinie als verbindend element in het Waterliniesysteem, en het behouden en versterken van de relaties die nog wel bestaan tussen de forten en de hoofdweerstandslijn. Onder ambities en kansen wordt omschreven hoe deze relaties bij eventuele ontwikkelingen verbeterd zouden kunnen worden.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen ensemble omgeving Vuurlinie en vooruitgeschoven forten

- Behoud de nog aanwezige relaties tussen de forten en de hoofdweerstandslijn.
- Behoud de nog aanwezige open zichtrelaties tussen de forten en het veenweidelandschap.
- Behoud de nog aanwezige zichtrelaties tussen de forten en de accessen.
- Behoud de karakteristieke vuurliniewal met de daarop aanwezige batterijen en grote damsluis.
- Behoud de nog aanwezige openheid aan de onveilige zijde van de hoofdweerstandslijn.
- Behoud de bestaande openheid van de verboden kringen van de forten.

Ambities en kansen

- Versterk de openheid en open zichtrelaties rond de forten en richting de accessen.
- Versterk de uitdrukkingskracht en beleving van de Vuurlinie.
- Versterk de relatie tussen de vooruitgeschoven forten en de hoofdweerstandslijn door een themaroute tussen de forten en Vuurlinie vorm te geven.
- Versterk de openheid aan de onveilige zijde van de hoofdweerstandslijn.

Legenda

- Acces
- Loop van hoofdweerstandslijn
- Veilige zijde
- Onveilige zijde
- Uitgangspunten ruimtelijk

5.5 Schaalniveau van de losse elementen

De elementen van de linie worden als monument beschermd. Bij eventuele nieuwe ontwikkelingen dient met de volgende algemene ruimtelijke principes rekening worden te houden.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen op het schaalniveau van de losse elementen

- Laat investeringen in herontwikkeling van forten samenvallen met een integrale aanpak van fortterrein en schootsvelden.
- Behoud de karakteristiek van forten als vermomd landschapselement, met onderscheid voorkant en achterkant.
- Respecteer en behoudt de essentiële kenmerken en fysieke onderdelen van het fort met dicht grondwal en verdedigingswerken aan de frontzijde
- Gebruik historisch verantwoorde beplanting. Hierbij verwijzen we naar de studie "Verscholen in het Groen, Een onderzoek naar de geschiedenis van beplantingen op de Stelling van Amsterdam" (Nicky Schuurman, Landschap Noord-Holland) en "Beplantingen op verdedigingswerken" (Martijn Boosten, Probos, 2012).

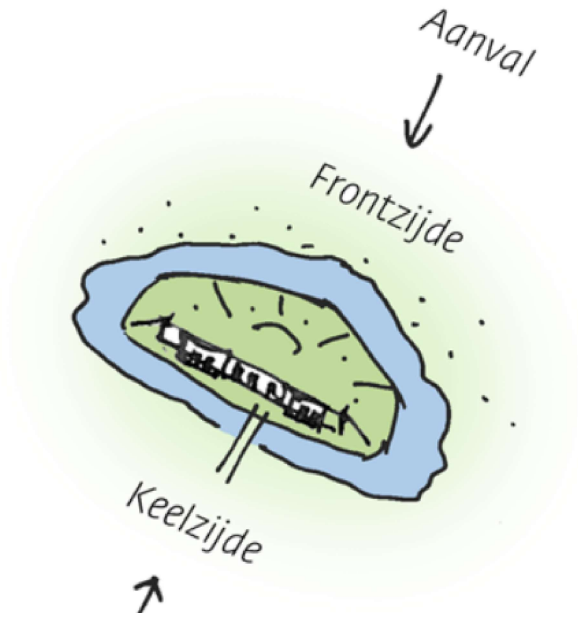

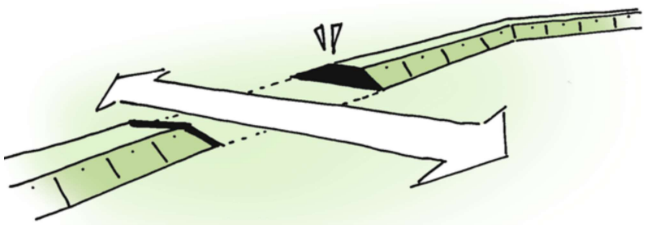

Accentueer coupures

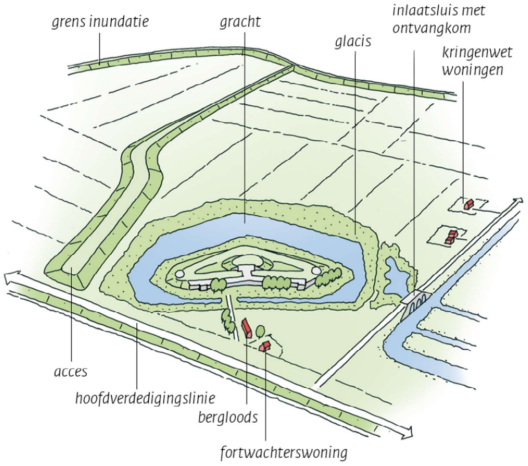

Uitgangspunten vanuit de Kwaliteitsgids Utrechtse Landschappen

Natuurontwikkeling

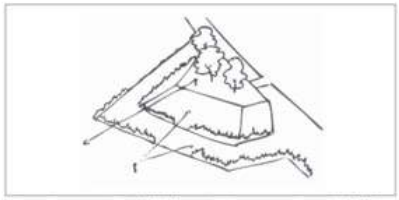

bij natuurontwikkeling interessante zichtlijnen van en naar het fort waarborgen

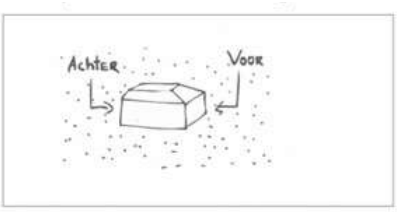

elk militair element van de NHW heeft een voor- en achterkant

Recreatie

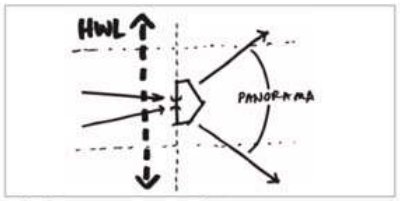

zichtlijn op entree tot fort en panorama aan voorzijde vanuit het werk

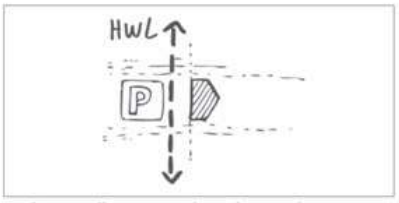

parkeren alleen aan de achterzijde

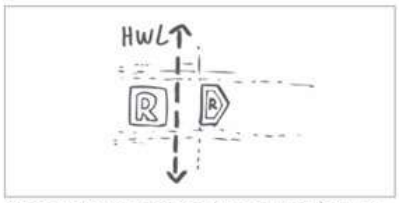

recreatievoorzieningen binnen het fort, uitbreidingen aan achterzijde

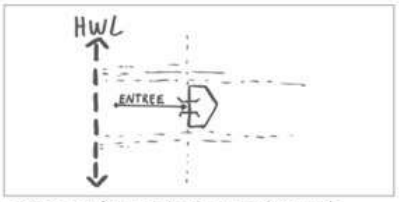

entree tot fort is altijd aan achterzijde

BRONNEN

- Nominatiedossier: Dutch Water Defence Lines. Significant Boundary Modification of the Defence Line of Amsterdam (WHS 795) and proposal for change of the property name to Dutch Water Defence Lines. Project Office for the Defence Line of Amsterdam / New Dutch Waterline programme office. Haarlem/Utrecht, december 2018.
- Panorama Krayenhoff Linieperspectief,Stuurgroep Nationaal Project Nieuwe Hollandse Waterlinie, 2004.
- Visuele integriteit Waterlinies. Advies Kwaliteitsteam Nieuwe Hollandse Waterlinie, 2018.
- Gebiedsanalyse Nieuwe Hollandse Waterlinie Laagraven, Provincie Utrecht i.s.m. Marinus Kooiman, 2020.
- Kwaliteitsgids Utrechtse landschappen GebiedsKatern waterlinies (nieuwe hollandse waterlinie en stelling van amsterdam), 2011
- Verkenning Linieperspectief. Feddes/Olthof landschapsarchitecten, i.s.m. Marinus Kooiman, 2017.
- C. Steenbergen, J. van der Zwart, Strategisch laagland. Digitale atlas Nieuwe Hollandse Waterlinie, 2006 (boek / pdf). En/of, R. Brons e.a., Atlas Nieuwe Hollandse Waterlinie, 2009.
- D. Koen, De Hollandse Waterlinie. Cultuurhistorische routes in de provincie Utrecht, 2007.
- Roland Blijdenstijn, Hoofdverdedigingslijnen Utrecht-Oost van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, 2020
- Cultuurhistorische Atlas provincie Utrecht (CHAT): CHAT, https://utrecht.maps.arcgis.com/apps/MapAnd AppGallery/index.html?appid=c25fa592c03d43358b672471ac9f023d
- http://www.forten.info
- https://erfgoed.utrecht.nl/forten/
- http://encyclopedie-van-de-waterlinie.123website.nl
- Erfgoed Waterschap Stichtse Rijnlanden: https://www.hdsr.nl/werk/watererfgoed-nieuw/nieuwe-hollandse/
- Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018. Provincie Noord-Holland.

BIJLAGEN

Bijlage I Begrippenlijst

Bijlage II Kansenkaart

BIJLAGE I BEGRIPPENLIJST

Strategisch landschap

Hoofdweerstandslijn / hoofdverdedigingslijn

De hoofdweerstandslijn of hoofdverdedigingslijn markeert de grens tussen het verdedigde gebied en het inundeerbare gebied. De hoofdweerstandslijn is de begrenzing waar uiteindelijk 'hardnekkig weerstand' diende te worden gevoerd. Bijna overal werden er verhogingen in het landschap, zoals bestaande kades en dijken, voor ingezet.
Bij de Nieuwe Hollandse Waterlinie ligt het verdedigde gebied aan de westkant van de hoofdweerstandslijn en het inundeerbare gebied aan de oostkant. Bij de Stelling van Amsterdam die als een ring rond de hoofdstad ligt, vormt het inundatiegebied een buitenring rond het verdedigde gebied met de hoofdweerstandslijn als grens.

Komkeringen

Komkeringen zijn dijken, kaden of hoger liggende terreinen die het verschil in waterpeil tussen de inundatiekommen moesten behouden. De verdedigingswerken die op of bij de komkeringen zijn aangelegd, benadrukken de strategische ligging van deze lijnen in het landschap. Komkeringen staan doorgaans haaks op de hoofdverdedigingslijn. Keerkaden die dienen om afvloeiing van het inundatiewater uit de kommen naar lager gelegen gebied te voorkomen, worden hier ook onder verstaan.

Inundatiekommen

Inundatiekommen zijn door kaden begrensde gebieden, die bij onderwaterzetting een eigen waterpeil hebben. Een laag water tot ongeveer kniehoogte was voldoende om een gebied onbegaanbaar en onbevaarbaar te maken. De gebieden hadden en hebben veelal een agrarische functie en soms die van natuurgebied. Elke inundatiekom bestaat uit een aantal polders waartussen slechts geringe hoogteverschillen voorkomen. Komkeringen scheidden de inundatiekommen van elkaar.

Liniewal

Specifiek voor de Hollandse Waterlinies aangelegde dijk of wal. Voorbeelden in de Stelling van Amsterdam zijn de Geniedijk die dwars door de Haarlemmermeerpolder loopt en de Vuurlinie, een liniewal in de Wijkermeerpolder tussen Fort Zuidwijkermeer en Fort Veldhuis

Accessen

Accessen zijn droogblijvende toegangen en bevaarbare waterwegen die tussen de inundatiegebieden doorlopen. Het waren de potentiële zwakke plekken in de Hollandse Waterlinies. Accessen werden gevormd door een hoger gelegen terrein, een dijk of kade, een rivier of kanaal, een spoorbaan of autoweg. Bij dicht bij elkaar gelegen doorgangen spreekt men wel van een meervoudig acces. Forten en andere verdedigingswerken zorgden voor de afsluiting van deze doorgangen.

Verboden Kringen

Verboden Kringen zijn denkbeeldige cirkels om een verdedigingswerk, waarbinnen wettelijke voorschriften een vrij waarnemings- en schootsveld verzekerden. Het gebied rond de verdedigingswerken werd ingedeeld in kringen van 300, 600 en 1000 meter vanaf de uiterste forthoeken. Binnen deze kringen golden strikte bouw- en beplantingsvoorschriften. Zo moest binnen de eerste twee kringen vooral in hout gebouwd worden, zodat bij oorlogsdreiging deze 'obstakels' gemakkelijk afgebroken konden worden. De voorschriften zijn gedetailleerd vastgelegd in de Kringenwet, die tussen 1853 en 1963 rechtsgeldig was.

Houten Huizen

Ook wel 'kringenwetwoningen' genoemd, zijn karakteristieke houten gebouwen (merendeels woonhuizen en boerderijen) die nog her en der rond de forten worden aangetroffen in de eerste twee Verboden Kringen van 300 en 600 meter rond een fort. In de eerste kring (tot 300m) mocht alleen in hout gebouwd worden. In de tweede kring (tot 600m) mocht voor

de fundering, de schoorsteen en de dakbedekking steen gebruikt worden, de overige onderdelen moesten van hout zijn.

Watermanagementsysteem

Inundatiekaden / keerkaden

Inundatiekaden, ook wel keerkaden genaamd, zorgden ervoor dat het water werd vastgehouden in de inundatiekommen. Bestaande dijken en kaden zijn soms voor dit doel aangepast. Ook zijn speciale inundatiekaden aangelegd.

Primaire wateraanvoer

Voor het op tijd kunnen stellen van de inundaties was de zekerheid van voldoende wateraanvoer essentieel. Bij de Nieuwe Hollandse Waterlinie verliep de toevoer via de grote rivieren Nederrijn-Lek, Waal-Merwede en Maas, daarnaast via de Zuiderzee. Het water werd rechtstreeks of via de binnenwateren van de Vecht, de Kromme Rijn, de Linge en de Bakkerskil ingelaten. Via verdeelpunten bereikte het binnenwater de kommen. De Zuiderzee was ook een belangrijke toevoer voor de Stelling van Amsterdam, evenals het Noordzeekanaal, het Alkmaardermeer en de Westeinderplassen. Onder meer de ringvaart van De Beenster voerde het inundatiewater verder naar de inlaatpunten.

Inundatie- en toevoerkanalen

Inundatiekanalen zijn gegraven of aangepaste watergangen bedoeld voor de aanvoer van inundatiewater. Doorgaans werden bestaande watergangen gebruikt. Met verbreding en verdieping inclusief dam- en schutsluizen werden ze hiervoor geschikt gemaakt.

Uitlozingskommen

Uitlozingskommen zijn met water gevulde verdiepingen in het landschap, afgesloten door een damsluis. Zij fungeren als een eerste waterbuffer voor de inundatie van het achtergelegen poldergebied. Enkele uitlozingskommen zijn nog aanwezig, zoals bij Muiderberg, Nigtevecht en Fort de Gagel.

Hoofdinlaten

Bij de Zuiderzee, langs de grote rivieren en andere wateren van waaruit water werd ingelaten, zijn op strategische locaties inundatiesluizen aangelegd. Deze regelden de primaire wateraanvoer voor de inundaties van de Hollandse Waterlinies. Omdat deze hoofdinlaten essentieel waren voor een effectieve onderwaterzetting werden zij bijna allemaal voorzien van verdedigingswerken. Een bijzondere functie in dit verband had het in oostelijke richting vooruitgeschoven fort Pannerden, dat de Nederrijn moest beveiligen.

Inlaatsluizen / Hevels

De belangrijkste inundatiewerken zijn de inlaatsluizen, waarmee het inundatiewater voor de Hollandse Waterlinies werd ingelaten. Bestaande afwaterings en schutsluizen werden aangepast ten behoeve van de inundatie. Daarnaast werden ook inundatiesluizen aangelegd die alleen voor deze functie dienden.
In de Stelling van Amsterdam zijn voor de inundatie ook hevels gebruikt: afsluitbare duikers waarmee water een polder in gelaten kan worden.

Damsluizen / Schotbalkloodsen

Het meest toegepaste type van een sluis die een enkele keer in geval van nood moest functioneren is de damsluis. Deze kon afgesloten worden met een dubbele rij eiken balken, waarbij de tussenruimte opgevuld werd met klei en het bovenste deel met zand. Deze schotbalken werden zo dicht mogelijk bij de sluis opgeslagen in loodsen,

eenvoudige houten gebouwtjes van één bouwlaag onder pannen zadeldak met gepotdekselde planken of bestaande uit een open lattenconstructie voor de ventilatie.

Gemalen
De militaire ingenieurs wisten slim gebruik te maken van de bestaande gemalen in situaties waar inundatiewater naar hoger gelegen gebied gepompt moest worden. Ook voor een versnelde waterafvoer na afloop van de inundatie waren gemalen zeer nuttig.

Militaire werken

Vestingen
Vestingen zijn versterkte steden of versterkte legerplaatsen met een permanente bezetting. De meeste steden in ons land hebben vanaf de dertiende eeuw een ommuring gekregen. Vele strategisch gelegen steden kregen in de zestiende en zeventiende eeuw zwaardere en meer uitgebreide verdedigingswerken met wallen, bastions, ravelijnen, enveloppen en omgrachtingen. Als voorloper van de Nieuwe Hollandse Waterlinie bestond de Oude Hollandse Waterlinie in hoofdzaak uit een serie versterkte steden, forten, batterijen en uitgestrekte inundatiegebieden. Enkele van de versterkte steden zijn als vesting in de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam opgenomen en hebben hiervoor in meer of mindere mate aanpassingen ondergaan. De volgende zes vestingen maken deel uit van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, waarvan de eerste drie ook onderdeel zijn van de Stelling van Amsterdam:
- Vesting Naarden
- Vesting Muiden
- Vesting Weesp
- Vesting Nieuwersluis
- Vesting Gorinchem
- Vesting Woudrichem

Forten, werken en batterijen
Alle forten en batterijen vallen onder de verzamelterm ‘verdedigingswerken, dekking verschaffende opstellingen voor troepen en bewapening’. Een fort is een naar alle zijden door een omgrachting gesloten verdedigbaar werk, van waaruit de defensie zelfstandig gevoerd kan worden. Bij sommige forten wordt ook wel gesproken over werken. Dit zijn over het algemeen kleinere forten zonder bastions, die zijn ingericht als batterijforten. De functie van de forten was het beveiligen en afsluiten van accessen en/of de nabijgelegen onderdelen van het watersysteem, zoals inundatiesluizen. Daarnaast hadden ze een bestemming als legering van manschappen en materieel.
Batterijen zijn opstellingsplaatsen voor een aantal stukken geschut, soms uitgevoerd als afzonderlijke, aarden verdedigingswerk en gesitueerd in een onderling vuurverband. Als de functie ondersteuning van een nabijgelegen fort is, worden ze ook wel nevenbatterijen genoemd.

Stellingen en verspreide werken
Betonnen groepsschuilplaatsen en kazematten liggen vaak geclusterd in het landschap, op plekken waar de vijand het inundatiegebied kon oversteken. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen stellingen en verspreide werken.
Stellingen dateren meestal uit de mobilisatieperiode van de Eerste Wereldoorlog en worden gekenmerkt door de compacte structuur: de werken liggen dicht bij elkaar. Een stelling is een min of meer zelfstandig stelsel van verdedigende opstellingen, bestaande uit een samenhangend geheel van loopgraven, groepsnesten en groepsschuilplaatsen, doorgaans gelegen tussen de oudere forten, of in een meer vooruitgeschoven positie.
De meeste verspreide werken stammen uit de periode van net voor de Tweede Wereldoorlog. Deze betonnen werken liggen verder uit elkaar. Omdat rekening gehouden moest worden met de verschillende landschapstypen in de Hollandse Waterlinies, is geen cluster identiek. Hun ligging ten opzichte van de omgeving en hun onderlinge positie in clusters karakteriseren de strategische relatie met het landschap.

Groepsschuilplaatsen
Groepsschuilplaatsen zijn betonnen bouwwerken die zijn bedoeld als onderkomen voor groepen infanteristen wanneer de loopgraven tussen de schuilplaatsen niet genoeg dekking boden. In tegenstelling tot een kazemat heeft een groepsschuilplaats geen actieve gevechtsfunctie. Er zijn geen opstellingsplaatsen voor wapens als mitrailleurs of kanonnen. Verspreid en geconcentreerd in stellingen liggen in de Hollandse Waterlinies nog honderden groepsschuilplaatsen en tientallen kazematten uit de mobilisatieperiode 1914-1918, het Interbellum (de periode tussen de Eerste en de Tweede Wereldoorlog) en 1939-1940. Er zijn zes verschillende typen groepsschuilplaatsen, uit verschillende bouwperiodes.

Kazematten
Een kazemat is een door muren en overdekking van metselwerk of (gewapend) beton omsloten ruimte voor geschut of mitrailleurs in een verdedigingslinie, voorzien van één of meer schietgaten. In de Hollandse Waterlinies zijn ze in de twintigste eeuw toegevoegd en doorgaans uitgevoerd in beton. Sinds de Tweede Wereldoorlog worden betonnen onderkomens in de volksmond vaak aangeduid met 'bunker', het Duitse woord voor kazemat.

Andere militaire objecten
Voor de Hollandse Waterlinies zijn diverse andere militaire objecten aangelegd, zoals gedekte gemeenschapswegen, groepsnesten, loopgraven, tankgrachten en antitankversperringen.

Gedekte gemeenschapsweg
Een gedekte gemeenschapsweg, ook wel gedekte weg, is een weg achter een wal die verdedigingswerken met elkaar verbindt. De wal is zo hoog dat de militairen zich in dekking kunnen verplaatsen. Door het opwerpen van de wal ontstond vaak tegelijkertijd een gracht.

Groepsnest
Een groepsnest is een 45 meter lange aarden veldversterking voor een groep infanterie van ongeveer elf man, bewapend met geweren en een lichte mitrailleur. Een groepsnest had een loopgraaf in gebroken tracé..

Loopgraaf
Een loopgraaf is een doorgaande uitgraving als gevechtsopstelling of verbindingsgang voor troepen. Loopgraven werden ook gebruikt voor het vervoeren of opslaan van voorraden munitie. In de maanden maart en april 1940 zijn ten noorden en ten oosten van de stad Utrecht 20 betonnen loopgraven voor lichte mitrailleurs met afwachtingsruimte aangelegd. Bij Fort Blauwkapel is daar nog een voorbeeld van te vinden. De overige loopgraven waren gemaakt met zijwanden, verstevigd met zandzakken,
planken of horden, matten van gevlochten wilgentenen. Dergelijke loopgraven zijn ook in de Stelling van Amsterdam aangelegd, o.a. in de Positie te Spaarndam ten tijde van de Eerste Wereldoorlog.

Tankgracht / antitankgracht, antitankversperring
Een tankgracht of antitankgracht is een gracht met zeer steile oevers en breed en diep genoeg om tanks en andere voertuigen tegen te houden.
Er kon water in de gracht staan, maar dat was niet noodzakelijk om als bescherming te dienen. Waar de tankgracht een weg kruiste, lag een antitankversperring van schuin naar voren gerichte en in betonblokken vastgezette stalen balken, voorzien van een scherpe punt (zg. 'asperges').
Er zijn zeven tankgrachten aangelegd in de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Enkele zijn nog goed in het polderlandschap zichtbaar door hun opvallende tracé, zoals de negen kilometer lange zigzaggende waterloop tussen de Werken van Griftenstein en Fort bij 't Hemeltje.

BIJLAGE II KANSENKAART

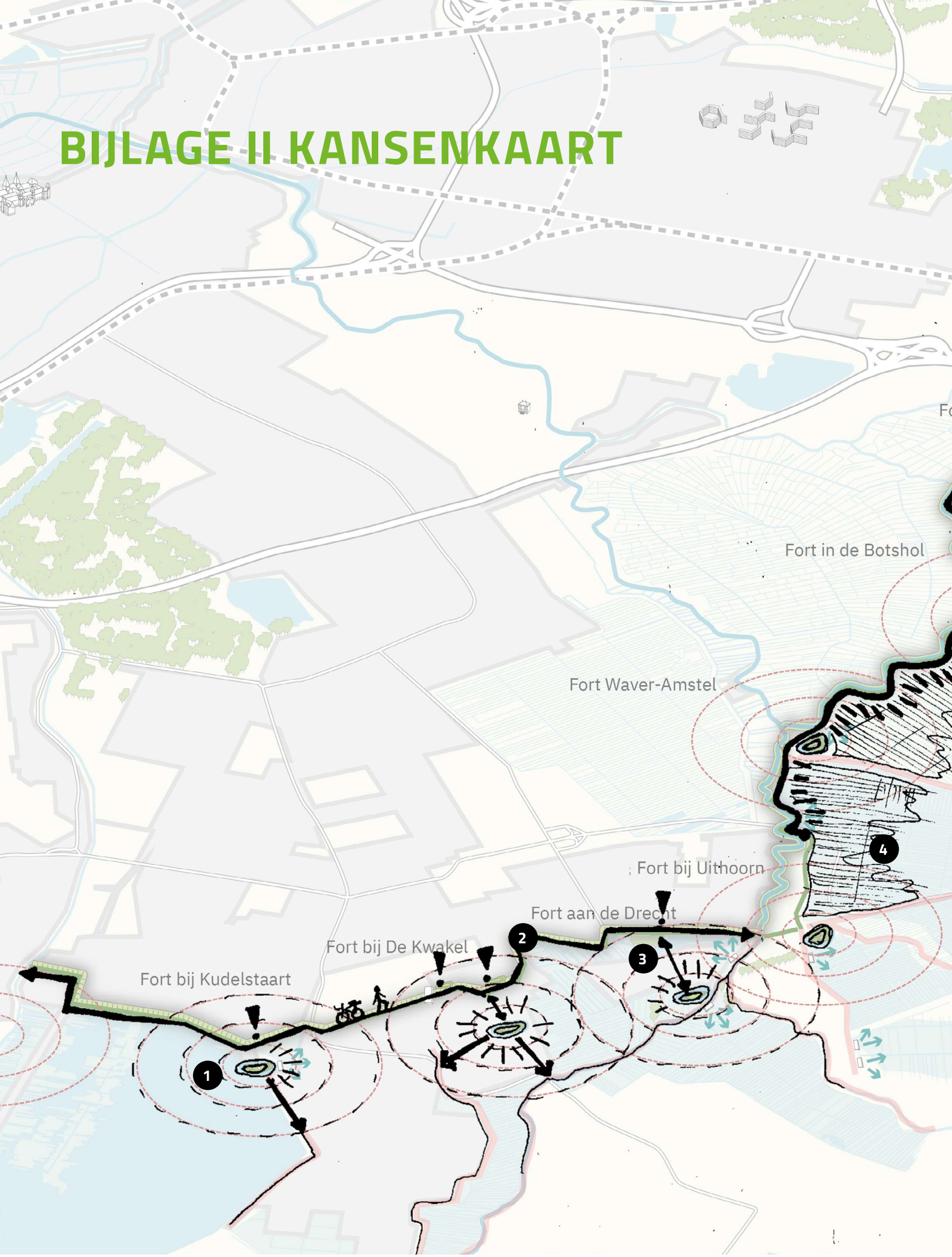

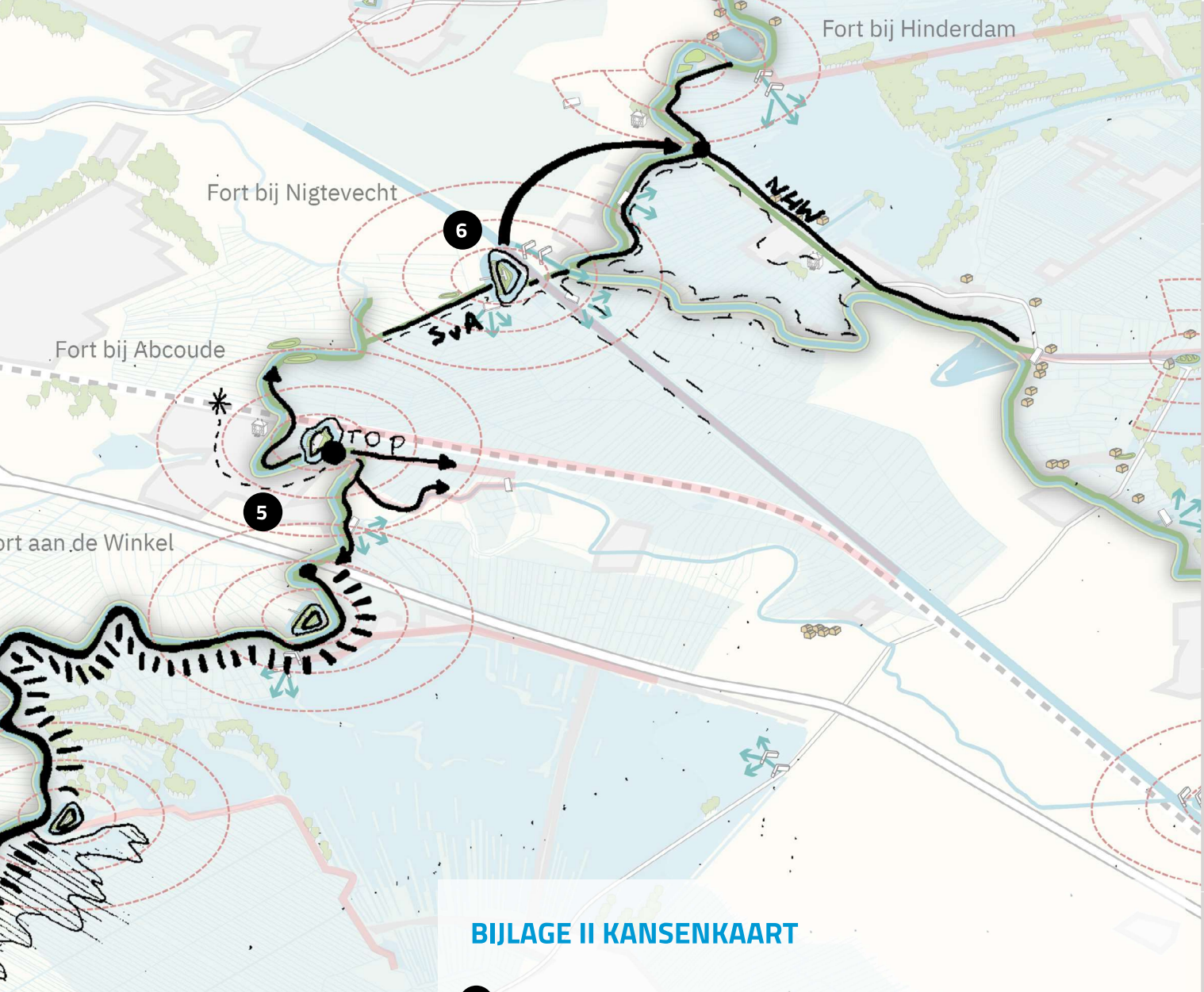

BIJLAGE II KANSENKAART

1. Aan de westelijke zijde van de Stelling van Amsterdam Zuid zijn zowel de veilige als de onveilige zijde bebouwd geraakt. Hierdoor is de stelling minder goed te herkennen. Een kans is om bij ontwikkelingen dit verschil te versterken: eventuele bebouwing aan veilige zijde, natuur waterprojecten aan onveilige zijde, met behoud van de openheid.

2. De vuurliniedijk leent zich sterk voor de realisatie van een nieuwe wandel/fiets route waarbij de werking van de stelling duidelijk wordt gemaakt, en ook dit gebied als stellinggebied te herkennen valt.

3. Voor de vooruitgeschoven forten ligt een kans om de relatie tussen de hoofdweerstandslijn duidelijker te maken met bijvoorbeeld een wandelroute.

4. Bij eventuele vernattingsopgaven binnen de Ronde Venen kunnen de voormalige inundatievelden van de Stelling van Amsterdam beleefbaar worden gemaakt.

5. Fort bij Abcoude, nabij station Abcoude, leent zich goed als T.O.P. waarvandaan het linielandschap en de stelling ontdekt en beleefd kan worden.

6. Er liggen kansen om in het gebied rond Fort bij Nigtevecht de werking van zowel de Stelling van Amsterdam als de Nieuwe Hollandse Waterlinie duidelijker beleefbaar te maken. De twee linies komen hier namelijk samen en hierdoor is de bijzondere situatie ontstaan dat een stuk inundatiegebied aan de onveilige zijde van de SvA juist aan de veilige zijde van de NHW ligt.

Provincie Noord-Holland

HOLLANDSE WATERLINIES
UNESCO WERELDERFGOED

GEBIEDSANALYSE KERNKWALITEITEN HOLLANDSE WATERLINIES

Kernkwaliteiten, uitgangspunten en ontwikkelingsrichting Vechtstreek Noord

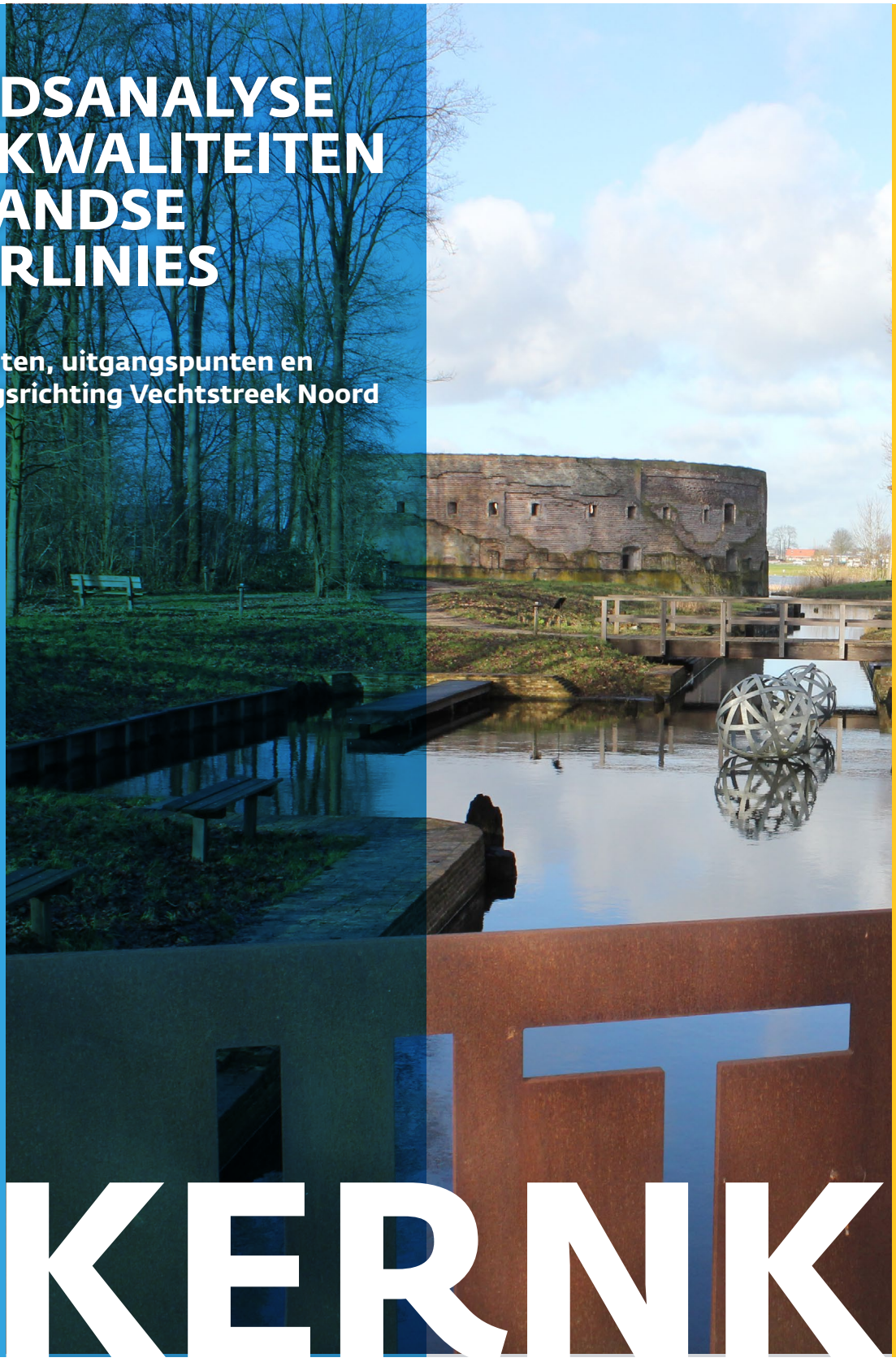

KERNKW

Kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies

Kernkwaliteiten, uitgangspunten en ontwikkelingsrichting Vechtstreek Noord.

Opgesteld door:
Cultuurhistorische Projecten: Marinus Kooiman
Feddes/Olthof Landschapsarchitecten: Yoran van Boheemen
Sweco: Lisette van der Kolk en Durk de Vries

In nauwe samenwerking met en in opdracht van de Provincie Noord-Holland.

INHOUD

5 **1 INLEIDING**
5 Aanleiding
5 Doel gebiedsanalyse
5 Harmonisatie beleid ruimtelijke ontwikkeling in de Hollandse Waterlinies
6 Systematiek en leeswijzer

8 **2 KARAKTER VAN HET GEBIED**
8 Huidige situatie
8 Landschappelijk karakter

9 **3 DE HOLLANDSE WATERLINIES**
9 Werking van het systeem
10 Kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies op basis van de OUV

12 **4 DE HOLLANDSE WATERLINIES – VECHTSTREEK NOORD**
12 4.1 Samenvallen van de twee Waterlinies met de Vestingdriehoek als schakel
13 4.2 Linielandschap
16 4.3 Kernkwaliteiten op hoofdlijnen

18 **5 NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE – STELLING VAN AMSTERDAM VECHTSTREEK NOORD**
18 5.1 Het landschap voor WOII
21 5.2 Vestingdriehoek en Vechtplassengebied
31 5.3 Fortendriehoek
32 5.4 Ruimtelijke dynamiek na WOII
34 5.5 Kernkwaliteiten en elementen Vechtstreek Noord

36 **6 UITGANGSPUNTEN**
36 6.1 Algemeen
38 6.2 Schaalniveau 1 herkenbaarheid van de Hollandse Waterlinies als geheel
39 6.3 Schaalniveau 2 herkenbaarheid van de Hollandse Waterlinies in de Vechtstreek Noord
42 6.4 Schaalniveau 3 ensembles en aandachtsgebieden
48 6.5 Schaalniveau van de losse elementen

49 **7 Bronnen**

De Hollandse Waterlinies in het landschap.

1 INLEIDING

Aanleiding

De Hollandse Waterlinies zijn uniek én op een bijzondere manier verbonden aan het Nederlandse Landschap. Nederland heeft daarom in 2019 bij Unesco in Parijs het Nominatiedossier ingediend om de Hollandse Waterlinies op de werelderfgoedlijst te laten plaatsen vanwege de unieke waarden.
De Hollandse Waterlinies worden gevormd door de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) en de Stelling van Amsterdam (SvA). De SvA is al sinds 1996 Werelderfgoed, de NHW is een uitbreiding van het Werelderfgoed van de Stelling van Amsterdam. De voordracht tot inschrijving van de uitbreiding op de Werelderfgoedlijst is door UNESCO goedgekeurd in juli 2021. Samen vormen beide linies nu één Unesco Werelderfgoed: de Hollandse Waterlinies.

Doel gebiedsanalyse

In het nominatiedossier zijn de unieke waarden (OUV; Outstanding Universal Value) van de Hollandse Waterlinies uitgewerkt in kernkwaliteiten. De Gebiedsanalyse Hollandse Waterlinies werkt die kernkwaliteiten van het Unesco Werelderfgoed verder uit. Dit heeft als doel de kernkwaliteiten duurzaam in stand te houden.

De uitwerking van de kernkwaliteiten vindt plaats per (samenhangend) deelgebied. De kernkwaliteiten worden toegespitst naar het deelgebied en geconcretiseerd (in woord en in beeld).
Bij ontwikkelingen binnen de begrenzing van het Unesco werelderfgoed moet met deze specifieke kernkwaliteiten rekening gehouden worden. Daartoe geeft de gebiedsanalyse, op basis van de specifieke kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies in het deelgebied, uitgangspunten voor ontwikkelingen.

Naast bescherming, benoemd de gebiedsanalyse ook kansen die de kernkwaliteiten kunnen versterken.

De gebiedsanalyse maakt dus de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies in een deelgebied concreet om deze in stand te houden en zo mogelijk te versterken, en is een bouwsteen voor verdere visie en planvorming in het deelgebied.

Harmonisatie beleid ruimtelijke ontwikkeling in de Hollandse Waterlinies

Het Werelderfgoed 'Hollandse Waterlinies' loopt van de provincie Noord-Holland, via Utrecht, Gelderland, en een stukje Zuid-Holland, tot in Noord-Brabant. De linieprovincies zijn als siteholder verantwoordelijk voor het behoud en de bescherming van dit unieke erfgoed.

Om het erfgoed ook in de toekomst goed te kunnen beschermen wordt het ruimtelijk beleid voor het toekomstige Werelderfgoed in de provincies op elkaar afgestemd. Deze harmonisatie van het ruimtelijk beleid maakt het mogelijk om ruimtelijke ontwikkelingen overal binnen de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam op een zelfde manier af te wegen.

De Gebiedsanalyses zorgen voor deze harmonisatie door de kernkwaliteiten via dezelfde systematiek uit te werken en uitgangspunten voor ontwikkeling te formuleren. Deze gebiedsanalyse doet dat voor de 'Vechtstreek-Noord'.[1]

1 De gebiedsanalyse richt zich op de cultuurhistorische waarden van de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) en de Stelling van Amsterdam (SvA). Uiteraard zijn er in het gebied ook andere cultuurhistorische kwaliteiten, maar deze komen slechts zijdelings aan bod, dit geldt ook voor de landschappelijke kwaliteiten.

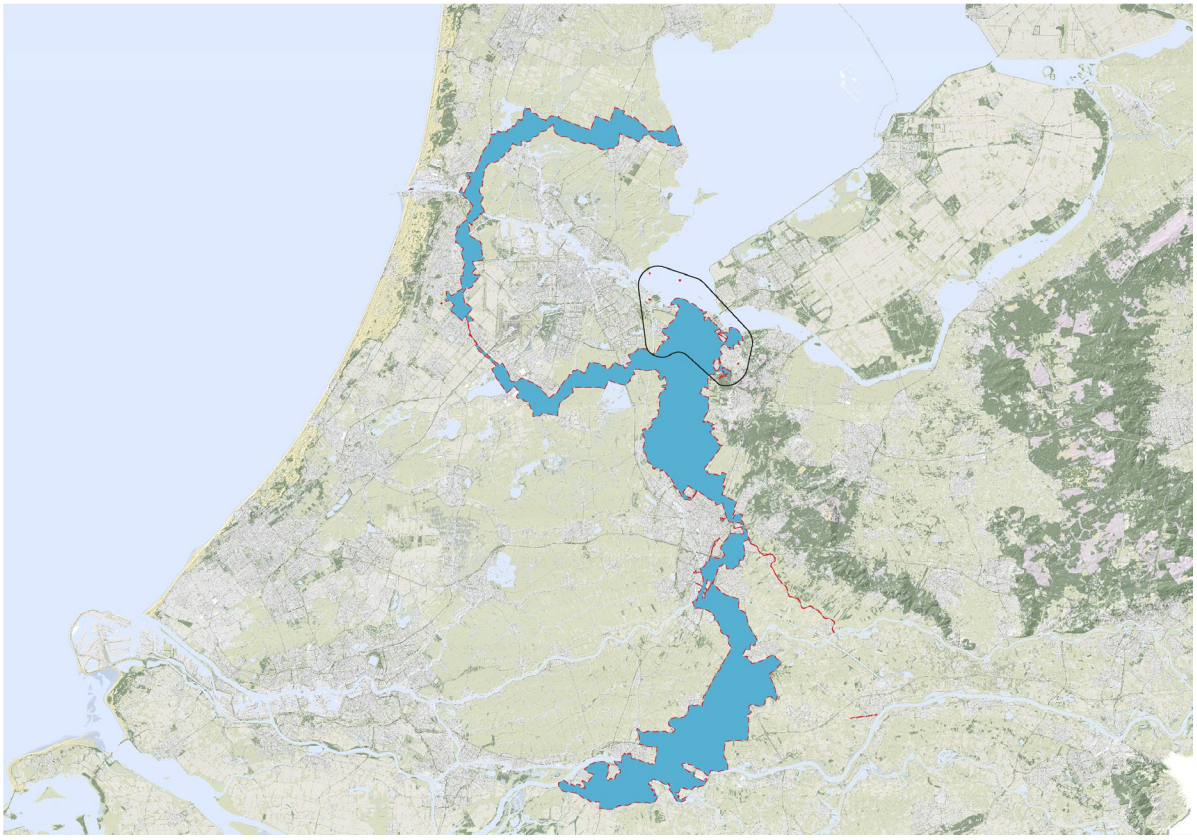

De begrenzing van het Unesco Werelderfgoed Hollandse Waterlinies en aanduiding van het deelgebied 'Vechtstreek Noord'. (NB. de begrenzing Unesco Werelderfgoed zal aan de zuidzijde van de Haarlemmermeerpolder rond de A4 nog wijzigen)

Systematiek en leeswijzer

De gebiedsanalyse 'Stelling van Amsterdam-Noord' komt tot stand via de volgende stappen:

- **Korte gebiedsbeschrijving:** typeren van het huidig ruimtelijk karakter van het gebied Stelling van Vechtstreek Noord.
- **Systeem:** beschrijving van hoe het systeem van de Hollandse Waterlinies is opgebouwd.
- Objecten en elementen: beschrijving van de verschillende objecten en elementen waaruit het systeem bestaat.
- **Kernkwaliteiten:** beschrijving en analyse van de bestaande kernkwaliteiten in het gebied op het niveau van de linie als geheel en de kernkwaliteiten op het niveau van het deelgebied Vechtstreek Noord. De Outstanding Universal Value (OUV) vormen de basis.
- **Uitgangspunten voor ontwikkelingen:** de samenhang tussen de kernkwaliteiten binnen het gebied en uitgangspunten bij ontwikkelingen.

De stappen zijn als volgt uitgewerkt:

- **Hoofdstuk 1**, deze inleiding, legt uit wat de aanleiding en het doel van de Gebiedsanalyse Vechtstreek Noord is.
- **Hoofdstuk 2** is een typering van het huidige ruimtelijke karakter van Vechtstreek Noord.
- **Hoofdstuk 3** legt uit hoe het verdedigingssysteem van de Hollandse Waterlinies werkt en wat de kenmerken en bijbehorende elementen van de Hollandse Waterlinies als geheel zijn.
- **Hoofdstuk 4** beschrijft vervolgens hoe de Hollandse Waterlinies in het landschap van de Vechtstreek Noord zijn ingepast en wat de belangrijkste kenmerken van de Hollandse Waterlinies in de Vechtstreek Noord zijn.
- **Hoofdstuk 5** analyseert de specifieke kenmerken en kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies in de Vechtstreek Noord.
- **Hoofdstuk 6** geeft uitgangspunten en ruimtelijke principes aan die helderheid geven hoe er bij ontwikkelingen voor gezorgd kan worden dat de kernkwaliteiten duurzaam in stand worden gehouden, niet worden aangetast en hoe deze kunnen worden ingezet ter versterking van de waarde en kwaliteit van het gebied. Deze uitgangspunten worden beschreven op verschillende schaalniveaus: de Hollandse Waterlinies als geheel, het specifieke deelgebied, ensembles en aandachtsgebieden binnen het deelgebied, en voor de losse linie-elementen.

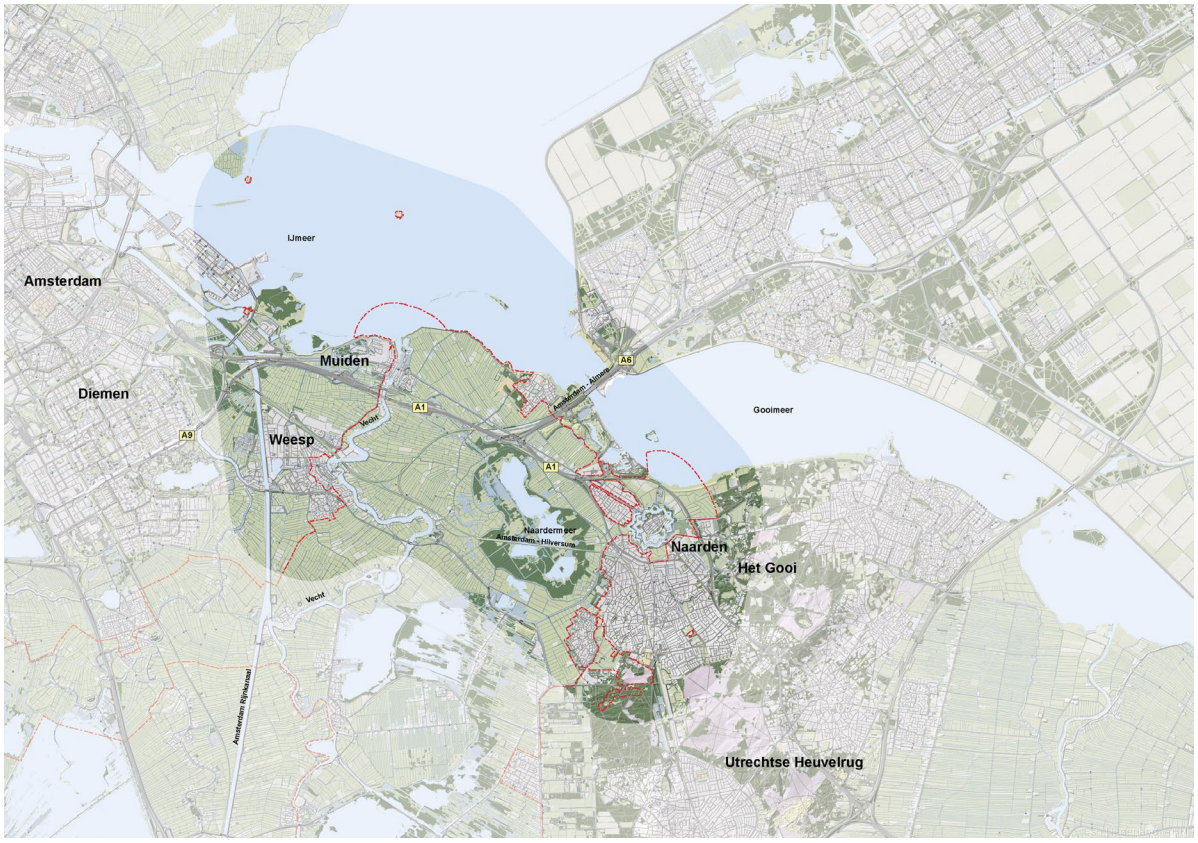

Deelgebied 'Vechtstreek Noord' en begrenzing Werelderfgoed.

2 KARAKTER VAN HET GEBIED

Huidige situatie

De 'Vechtstreek Noord' ligt ten oosten van het stedelijk gebied van Amsterdam. Het deelgebied ligt in de gemeenten Amsterdam, Gooise Meren en voor een klein deel in de gemeente Diemen. Aan de westzijde vormt het Amsterdam-Rijnkanaal de begrenzing. Aan de noordzijde ligt het IJmeer. Het Gooi met Naarden markeert de oostelijke begrenzing van het deelgebied. De N236 tussen Weesp en Bussum de zuidelijke. Dwars door de Vechtstreek Noord heen liggen de snelwegen A1, A9 en A6, en de spoorlijnen Amsterdam – Hilversum en Amsterdam – Almere. Langzaam verkeer maakt voornamelijk gebruik van fietsroutes over de dijken en polderwegen. Tussen de driehoek Naarden, Muiden en Weesp kent het gebied een agrarische functie met voornamelijk grasland; daar ligt ook het belangrijke natuurgebied Naardermeer. Het noordelijk aangrenzende IJmeer en Gooimeer hebben een recreatieve functie.

Landschappelijk karakter

In het oosten van het deelgebied gaat de hoge stuwwal van de Utrechtse Heuvelrug over in het Gooi en eindigt bij Naarden in het Gooimeer. Het is een dichtbebouwd en bosrijk gebied. De hoogte en het besloten karakter staan in contrast met het veenlandschap ten westen daarvan. De veenpolders zijn grotendeels open en leeg, met hier en daar lintbebouwingen en losse, vaak agrarische erven. Het Naardermeer vormt in de open omgeving een gesloten eiland van moerasbos. De openheid is goed te ervaren vanaf de oostelijke kade van de Vecht. Aan de westzijde van de Vecht is de invloed van Amsterdam te zien en te merken. Het gebied is verdicht met groengebieden en woonwijken. Dit vormt het andere contrast tussen openheid en geslotenheid in de Vechtstreek Noord. De 'drukke' randen en de relatieve leegte er tussen maken het tot een uitloopgebied voor de Metropoolregio.

De A1 en de A6 doorsnijden het noordelijke deel van het deelgebied. De snelwegen vormen samen met de spoorlijn richting Almere en Lelystad in Flevoland een dikke bundel aan infrastructuur. Deze heeft grote invloed om de omgeving, en bepaald de beleving van het landschap.

De Vecht slingert door het veenlandschap en is de meest prominente waterstroom binnen het stelsel van veenrivieren in het gebied. Door de hoge ligging van de kades met de lintbebouwingen en vestingsteden Weesp en Muiden, is de Vecht de dragende en verbindende structuur van het gebied. De Vecht mondt uit in het IJmeer, de voormalige Zuiderzee. Tussen Muiden en Muiderberg vormt de oude zeedijk een heldere grens van water en land, met vergezichten richting Almere en de Waterlandse kust boven Amsterdam.

In dit landschap liggen belangrijke cultuurhistorische waarden die over de oorsprong en de ontwikkeling van het gebied vertellen. Een rijke geschiedenis, waarin ook de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam een bijzondere plek inneemt. De linies hebben bewust gebruik gemaakt van de landschappelijke kenmerken en maken deze op een specifieke manier leesbaar.

3 DE HOLLANDSE WATERLINIES

Zowel de Nieuwe Hollandse Waterlinie als de Stelling van Amsterdam zijn waterlinies. Het belangrijkste principe daarvan is onderwaterzetting (inundatie) van land, zodat de vijand het te verdedigen gebied niet kan doortrekken. Het water houdt de vijand letterlijk op afstand.

Werking van het systeem

Een waterlinie heeft een 'veilig'binnengebied een 'onveilig' gebied daarbuiten. Het onveilige gebied kon onder water worden gezet. Daartussen ligt een lijn (hoofdweerstandslijn of hoofdverdedigingslijn) die vaak samenvalt met de grens tussen het wel en niet onder water te zetten gebied (inundatiekering). De hoofdweerstandslijn sluit het veilige gebied af. Op kwetsbare plekken, zoals bij doorgaande (water) wegen en spoorlijnen werden verdedigingswerken (fort, batterij e.d.) gebouwd om zo de potentiële toegang te beveiligen met geschut, kanonnen en manschappen. Deze accessen waren vaak niet te inunderen. Het inundatiewater werd via een stelsel van sluizen in rivieren en kanalen aangevoerd.

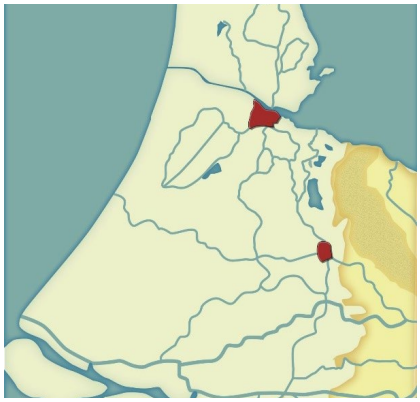

Bestaande landschap en terreinkenmerken als basis.

Hoofdweerstandlijn als grens tussen 'veilig' binnengebied en een 'onveilig' buitengebied.

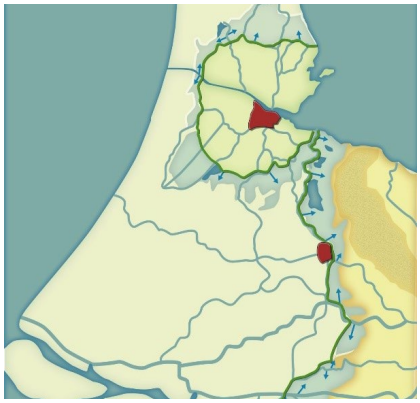

Stelsel van sluizen en watergangen voor inundatie van het 'onveilige' buitengebied.

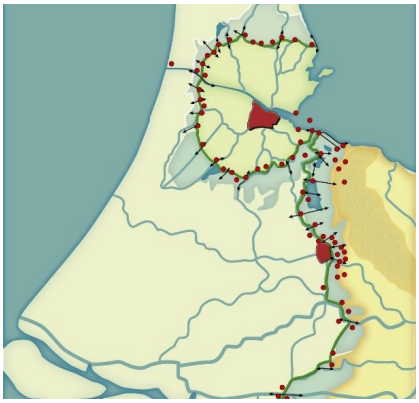

Forten en batterijen op kwetsbare plekken en accessen.

Over grote lengte zijn deze hoofdlijnen van de Hollandse Waterlinies in het Nederlandse landschap terug te vinden. Toch laten de linies zeker geen uniform beeld zien. Het systeem moest in de praktijk steeds worden aangepast en verfijnd, als gevolg van de terreinkenmerken van de verschillende landschapstypen en de aanwezigheid van steden en dorpen, maar ook als reactie op ontwikkelingen in militaire techniek.

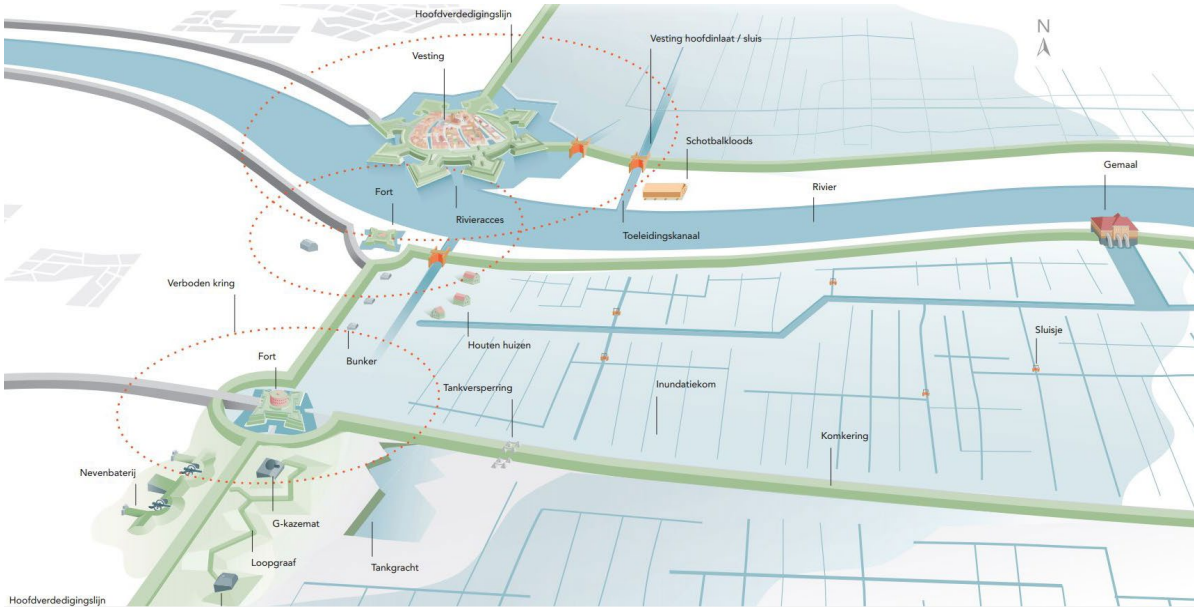

De hoofdlijnen van het defensief systeem van de Hollandse Waterlinies.

Kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies op basis van de OUV

Om de status van werelderfgoed te krijgen, moet een erfgoedsite (cultuur, natuur of combinatie van beide) van Outstanding Universal Value (OUV) zijn, van uitzonderlijke universele waarde. Het erfgoed is dan uniek en onvervangbaar. De OUV wordt bepaald aan de hand van een set specifieke criteria. In het Nominatie-dossier van de Hollandse Waterlinies is een Statement of Outstanding Universal Value (SOUV) opgenomen, een motivatie waarom de site werelderfgoed-waardig is. Deze SOUV sluit aan bij de eerder geformuleerde SOUV van de Stelling van Amsterdam, aangewezen als werelderfgoed in 1996, en geeft de toegevoegde waarde van de Nieuwe Hollandse Waterlinie ten opzichte van de Stelling aan.

De SOUV noemt voor de Hollandse Waterlinies drie hoofdkenmerken die samen de OUV bepalen: het strategisch landschap, de waterstaatkundige werken en de militaire versterkingen. De hoofdkenmerken zijn vervolgens, met het oog op de doorwerking in Nederlandse ruimtelijke context, uitgewerkt in drie kernkwaliteiten. De drie kernkwaliteiten zijn:

1. **Strategisch landschap**: hoofdweerstandslijn, inundatiekommen en komkeringen, accessen, verboden kringen en houten huizen;
2. **Watermanagementsysteem**: waterwegen en inundatiekanalen (rivieren, inundatie- en toevoerkanalen), dijken en kaden (rivierdijken en polderkaden), inundatiesluizen (hoofdinlaatsluizen en verspreidingsluizen), ondersteunende waterwerken (dammen, duikers, gemalen, inundatiekommen, doorlaatsluizen, schotbalkenloodsen, plofsluizen/duikers);
3. **Militaire werken**: vestingen, forten, werken, batterijen, stellingen, kazematten, groepsschuilplaatsen, andere militaire objecten (loopgraven, tankgrachten, versperringen, gedekte wegen).

Alle landschappelijke en gebouwde elementen samen (de attributen) geven uitdrukking aan de OUV/ kernkwaliteiten.

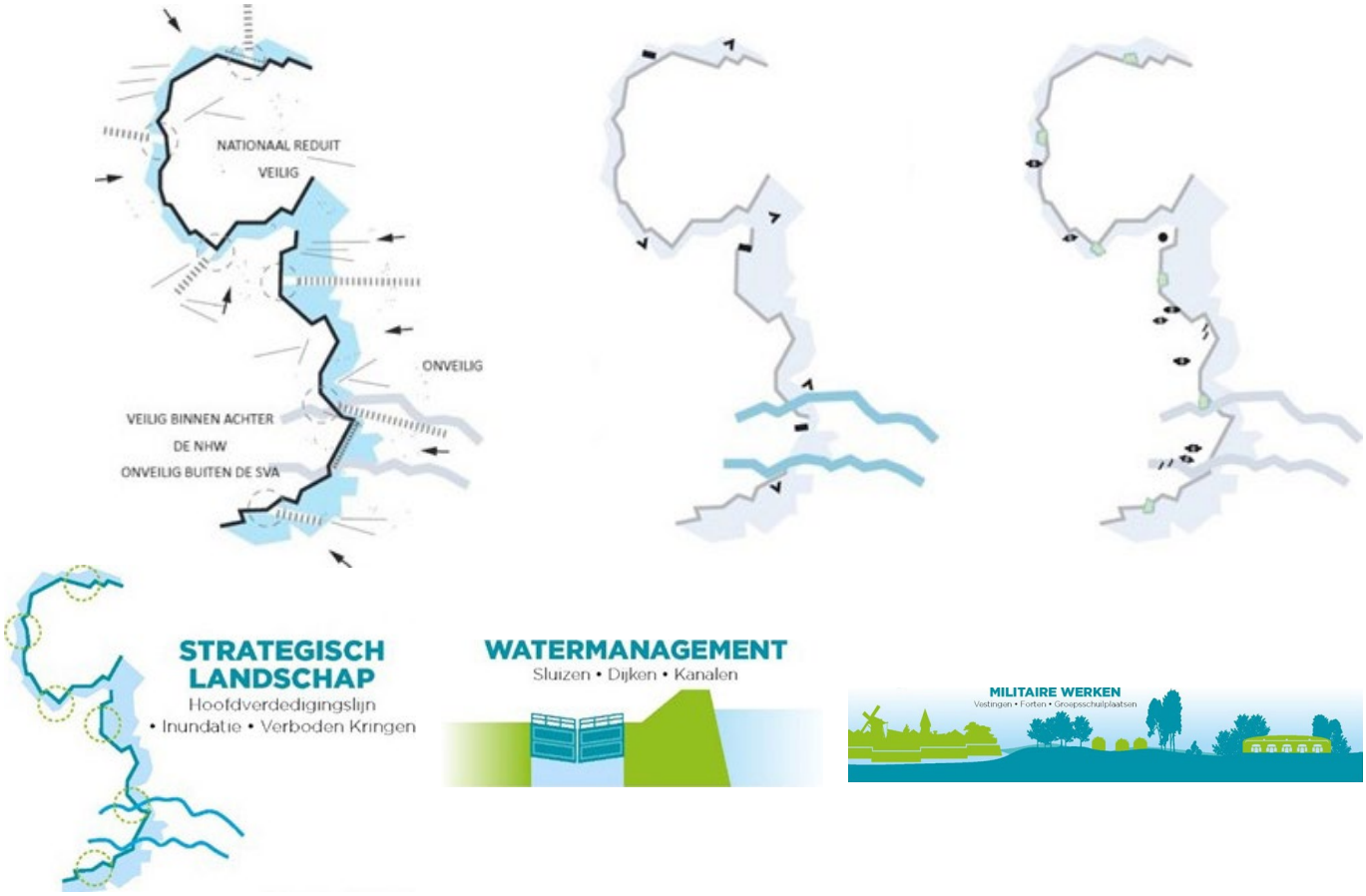

De drie kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies volgens het Nominatiedossier.

4 DE HOLLANDSE WATERLINIES – VECHTSTREEK NOORD

We zoomen verder in op het gebied van de Hollandse Waterlinies waar Vechtstreek Noord onderdeel van uitmaakt. Het geeft een beeld van hoe de linies een plek hebben gekregen binnen de karakteristieken en mogelijkheden die het landschap hier bood, en hoe het in hoofdlijnen is opgebouwd.

4.1 Samenvallen van de twee Waterlinies met de Vestingdriehoek als schakel

In de Vechtstreek Noord vallen de twee waterlinies samen. Beiden hebben een specifiek karakter. De Nieuwe Hollandse Waterlinie is natuurlijk ingebed in het lage natte gebied aan de westflank van de Utrechtse Heuvelrug. De Stelling van Amsterdam, met een ring op een afstand van 15 tot 20 km van het centrum van Amsterdam, is dwingend over het landschap gelegd, ofwel 'gesuperponeerd'. Natuurlijke hoogteverschillen waren bij de Stelling niet bepalend. Natte veenpolders en laag gelegen droogmakerijen zijn aan elkaar geregen door de hoofdweerstandslijn en wisselen elkaar voortdurend af. Op de samenkomst vloeien beide waterlinies in elkaar over en maken gebruik van hetzelfde landschap.

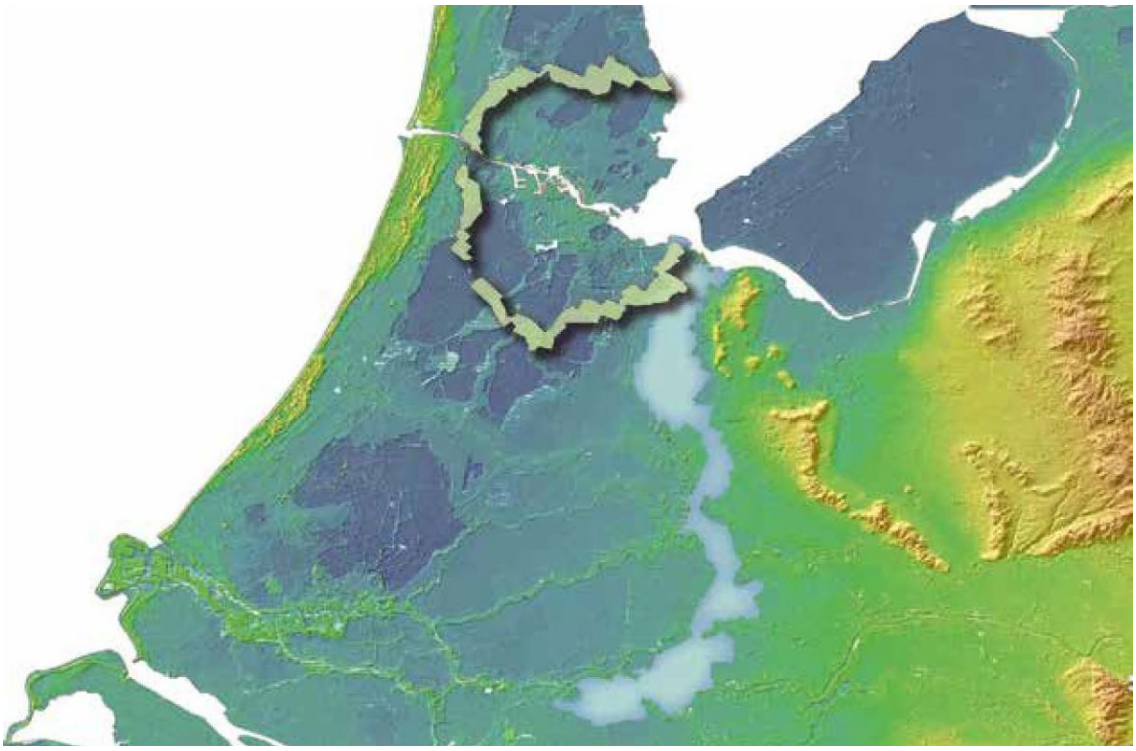

De Nieuwe Hollandse Waterlinie ligt op de overgang van hoog naar laag Nederland, de Stelling van Amsterdam is gesuperponeerd op het landschap. (bron: Verkenning Linieperspectief 2030, februari 2017 Feddes/Olthof Landschapsarchitecten in samenwerking met Marinus Kooiman-Cultuurhistorische Projecten)

Het gebied kent een lange militaire geschiedenis. Veel van de elementen en kenmerken van de beide Waterlinies zijn voortgekomen uit daarvoor al bestaande verdedigingswerken en maken gebruik van de oorspronkelijk meer westelijk gelegen Oude Hollandse Waterlinie. Deze is in een aantal perioden richting het oosten verschoven en in de eerste helft van de 19e eeuw doorontwikkeld tot de Nieuwe Hollandse Waterlinie. De Stelling van Amsterdam is ruim een halve eeuw daarna tot stand gekomen en overlapt in het zuidoosten deels met de Oude Hollandse Waterlinie, waar het gebruik maakte van de nog aanwezige water- en verdedigingswerken en van de voor inundatie geschikt gemaakte gebieden.

4.2 Linielandschap

De waterlinies in de Vechtstreek Noord hebben een redelijk eenvoudig systeem. Beide linies maken grotendeels gebruik van hetzelfde strategische landschap, inundatiesysteem en dezelfde militaire werken.
De NHW en de SvA delen hier de Vecht als hoofdweerstandslijn. Ten westen van de Vecht ligt het veilige gebied. De oostelijke dijk van de Vecht vormt de inundatiekering. In het onveilige gebied, van de Vecht tot aan de Utrechtse Heuvelrug, liggen uitgestrekte laaggelegen en vrij makkelijk te inunderen veenpolders.
De oostgrens van de inundatie was de hoogtelijn van het gemiddeld zeeniveau (0 m NAP). De hoofdweerstandslijnen van de NHW en SvA splitsen ten zuiden van het deelgebied in de buurt van Fort Hinderdam en ten noordwesten van Muiden.

De glooiende, hoger gelegen gronden van het Gooi zijn onderdeel van het verdedigingssysteem. Dat is uitzonderlijk binnen de Hollandse Waterlinies, omdat inundatie van zulke gebieden zeer lastig is. Hier ligt sterk verstevigd, de vestingstad Naarden. Vanwege de kwetsbare positie is daaromheen later ook nog het Offensief van Naarden aangelegd ver Naarden bevindt zich ver vooruitgeschoven van de hoofdweerstandslijn welke gedurende de ontwikkeling van de waterlinies uiteindelijk langs de Vecht is gepositioneerd.

Onderscheidend binnen de Hollandse Waterlinies is ook het grote open water van de voormalige Zuiderzee, nu het IJmeer en Gooimeer, dat onderdeel uitmaakt van het strategisch landschap van Waterlinies.

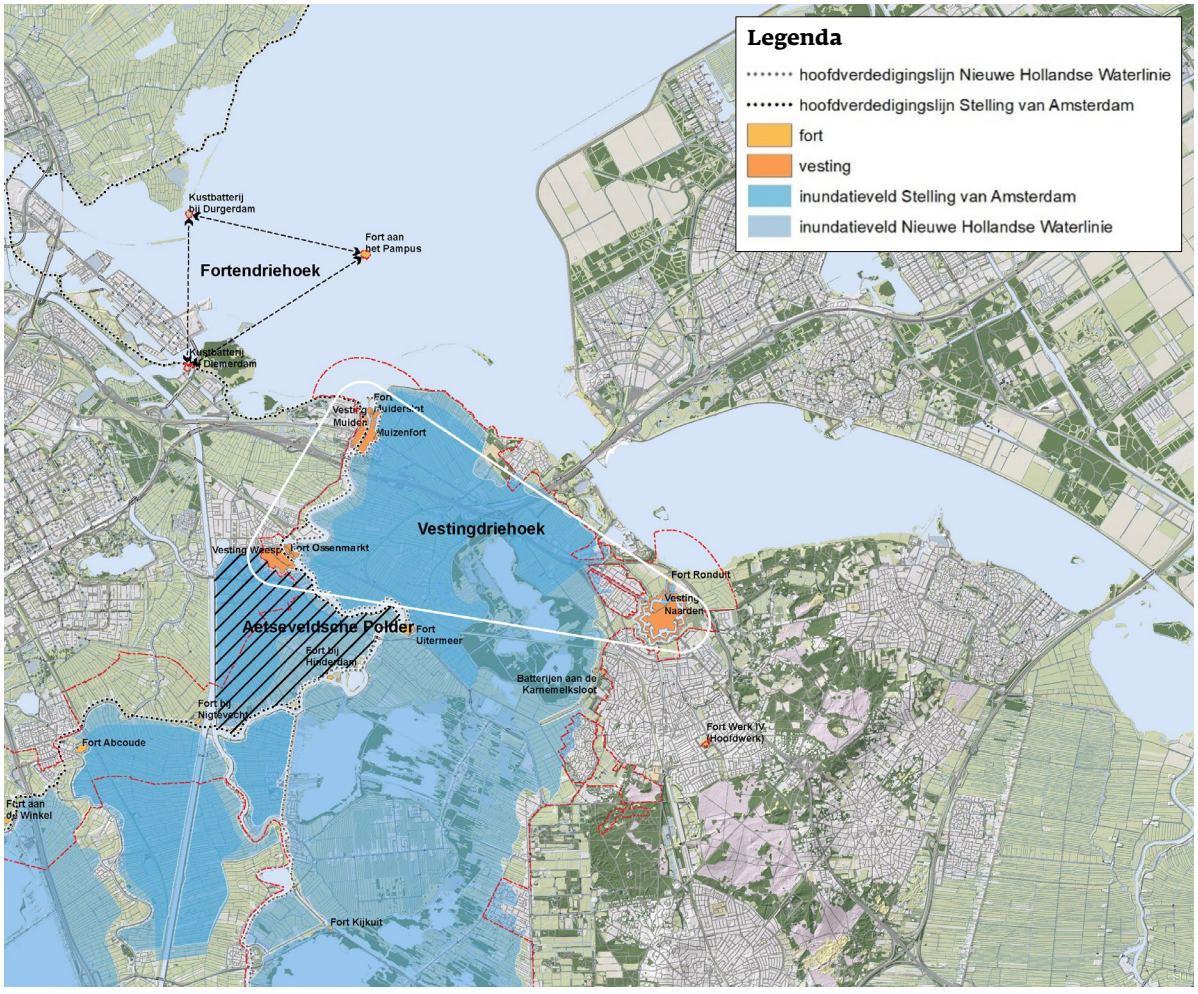

Samenvallen van de 2 linies binnen plangebied 'Vechtstreek Noord'

Inundatiegebied aan de binnenzijde van de hoofdweerstandslijn

De Aetseveldsche Polder ten zuiden van Weesp was als inundatiegebied onderdeel van de Oude Hollandse Waterlinie. Met de ontwikkeling van de Nieuwe Hollandse Waterlinie richting het oosten , en de Stelling van Amsterdam die meer naar het westen verschoven werden, kwam de Aetseveldsche Polder aan de veilige zijde te liggen, net ten noorden van de splitsing van de beide waterlinies.

Een deel van de Aetseveldsche Polder is als inundatiegebied onderdeel van de Waterlinies, ondanks de ligging aan de binnenkant van hoofdweerstandslijn. Dit is bijzonder en heeft een specifieke oorzaak. Rond 1890 werd het Merwedekanaal aangelegd. Een nieuw acces door de SvA en een doorsnijding van de Aetseveldsche Polder. De oostzijde daarvan, tussen het nieuwe kanaal en de Vecht en op het raakpunt van de beide linies, werd als potentieel kwetsbaar gezien. De pokder zou pas gesteld worden als de hoofdweerstandslijn bij de forten Uitermeer en Hinderdam door een vijand doorbroken dreigde te worden. Delen van de polder werden daarom bestempeld als ‘inundatiekommen bijzondere instructie’; kommen die pas werden geïnundeerd nadat hiervoor een bijzonder bevel was gegeven. Water werd ingelaten vanuit het Merwedekanaal.

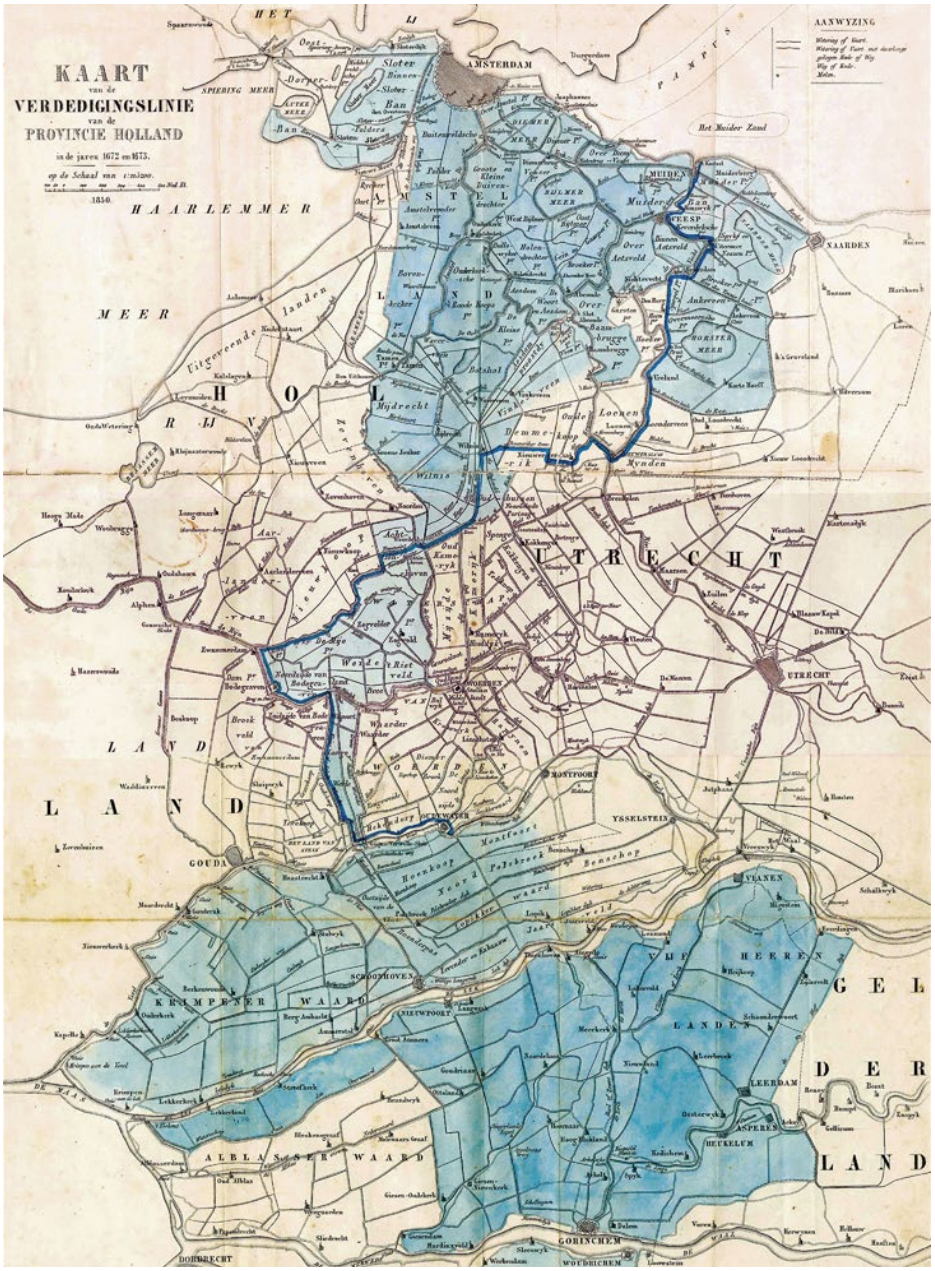

De Oude Hollandse Waterlinie aan het eind van de 17e eeuw (bron: het Oude Hollandse Waterlinieboek).

Vestingdriehoek

Uniek is de driehoek van de vestingsteden Muiden, Naarden en Weesp. De vestingdriehoek was nog voor de periode van de Oude Hollandse Waterlinie ontwikkeld als verdediging van Amsterdam tegen aanvallen vanuit het oosten. Het is ook als zodanig ingezet en doorontwikkeld binnen de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam. De driehoek is daarom een fysiek en historisch samenbindend ensemble dat de Hollandse Waterlinies aaneenschakelt.

Muiden, één van de 3 vestingen van de driehoek (foto Hanno Lans, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

Fortendriehoek

De Stelling van Amsterdam kon grotendeels op land worden aangebracht, maar ten oosten van Amsterdam lag de (voormalige) Zuiderzee. In het kustgebied is de hoofdweerstandslijn gevormd door de voormalige zeedijken. Deze wijken naar binnen bij het IJ. Daarom was er na politieke druk een vooruitgeschoven post nodig om het acces over water te bewaken; fort aan het Pampus, geflankeerd door een kustbatterij bij Diemerdam en een kustbatterij bij Durgerdam. Samen vormen zij de fortendriehoek die over water het zuidoostelijke deel van de Stelling van Amsterdam verbindt met het noordoostelijke deel. De in Muiden gelegen Westbatterij had als doel de haven van Muiden te beveiligen, landingen op de zeedijk ten Westen van Muiden te voorkomen en samen te werken met de marine op de Zuiderzee.

Linielandschap na WOII

De (ruimtelijke) samenhang van de twee linies in het gebied komt voort uit dezelfde militair-strategische doelen en verankering in de wetgeving (zoals de Vestingwet, Kringenwet en Inundatiewet). De Vestingwet en de Kringenwet zijn na de Tweede Wereldoorlog buiten werking gesteld en vervangen door een diversiteit aan ruimteclaims en beschermingsregimes. De grote ruimtelijke beperkingen waren echter niet langer van kracht. Vooral aan de veilige zijde rukte Amsterdam op richting de hoofdweerstandslijn. Uitbreidingen rond Muiden, Naarden en Weesp maakten de schootsvelden kleiner. De onveilige zijde, het oorspronkelijke te inunderen gebied, is door de openheid nog steeds te herkennen, maar wordt nu doorsneden door een brede bundel van infrastructuur. Deze is onder meer zo zwaar vanwege de aanleg van de Flevopolder en de ontsluiting van het stedelijke gebied van Almere dat nu op schootsafstand van Pampus ligt.

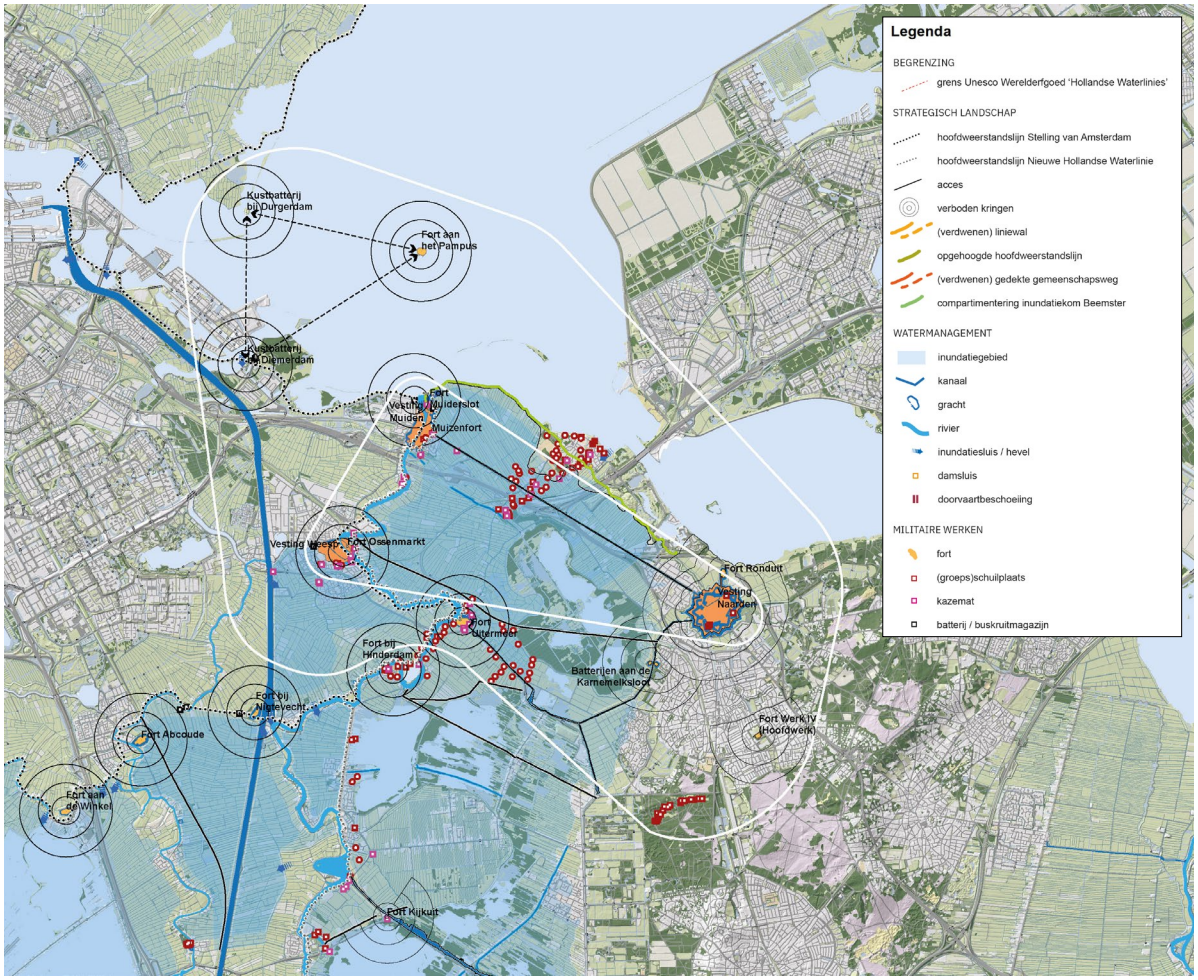

De Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam: actueel overzicht strategisch landschap, watermanagement en militaire werken binnen de 'Vechtstreek Noord'.

4.3 Kernkwaliteiten op hoofdlijnen

De kernkwaliteiten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie voor Stelling van Amsterdam-Noord zijn overgenomen uit het Nominatiedossier Hollandse Waterlinies uit 2019 (2.A.2 Landschappelijk karakter van de Nieuwe Hollandse Waterlinie). De kernkwaliteiten van de Stelling van Amsterdam-Noord worden daarin onderscheiden in drie deelgebieden, namelijk: Noordelijk Veenlandschap I, Droogmakerij Beemster en Noordelijk Veenlandschap II.

Vestingdriehoek Muiden-Naarden-Weesp

Strategisch landschap:

- Schakel Nieuwe Hollandse Waterlinie en Stelling van Amsterdam.
- De twee hoofdweerstandslijnen van de Stelling en Linie komen hier samen.
- Hoofdverdedigingslijn langs Amstel/Smal Weesp sluit aan op de Vecht.
- Omkering van de inundatie, van de oostzijde Nieuwe Hollandse Waterlinie naar de buitenzijde van de Stelling van Amsterdam.
- De Nieuwe Hollandse Waterlinie kan op dit punt aan twee zijden geïnundeerd worden.
- Verboden kringen veelal open, met duidelijke relatie met houten huizen.

Watermanagement:

- Herkenbare inundatiegebieden, gelegen tussen de vestingsteden Naarden, Muiden en Weesp.
- Inlaatsluizen en kanalen.

Militaire werken:

- Vestingsteden als schakel tussen Nieuwe Hollandse Waterlinie en Stelling van Amsterdam.
- Overgang Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie herkenbaar in fortenbouw en materialisering (baksteen en beton)
- Forten langs Amstel en Vecht.

Vechtplassengebied
(het zuidelijke deel van Vechtstreek Noord ligt in het Vechtplassengebied)

Strategisch landschap:
- Hoofdverdedigingslijn duidelijk herkenbaar, volgt de Vecht.
- Verschil tussen veilige en onveilige zijde op veel plekken herkenbaar door natte buitenzijde.
- Duidelijke relatie met accessen (vooral dijkjes en kades).
- Verboden kringen open.

Watermanagement:
- Vrijwel geen verstedelijking aan de buitenzijde van de Linie, waardoor inundatiegebieden duidelijk herkenbaar zijn.
- Buitenzijde bestaat uit natte weiden, moerasgebied en plassen.

Militaire werken:
- Forten hebben een duidelijke positie aan de hoofdverdedigingslijn.
- Onderlinge relatie tussen de forten herkenbaar.
- Veelheid aan militaire objecten als kazematten en groepsschuilplaatsen markeren de hoofdverdedigingslijn.

De kernkwaliteiten voor Vechtstreek Noord worden in het volgende hoofdstuk uitgewerkt en aangescherpt voor de Vestingdriehoek Muiden-Naarden-Weesp en Vechtplassengebied.

5 NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE – STELLING VAN AMSTERDAM VECHTSTREEK NOORD

Dit hoofdstuk gaat in op de specifieke kenmerken en kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies in de Vechtstreek Noord. Te beginnen bij het landschap waarin de linies zijn gelegd. Dat vormt de basis voor het verdedigingssysteem. Bij de uitwerking van de kernkwaliteiten volgen we de drie hoofdkenmerken die uitdrukking geven aan de Outstanding Universal Value (OUV) voor de Hollandse Waterlinies: het strategisch landschap; hoe is gebruik gemaakt van het landschap en hoe zijn de linies daarin gelegd, het watermanagement; op welke manier werd het gebied vervolgens onder water gezet, en militaire werken; wat voor versterkingen zijn toegevoegd aan de waterhindernis om de vijand tegen te houden.

5.1 Het landschap voor WOII

In de Vechtsteek-Noord komen verschillende landschapstypen samen. Het stuwwallandschap van het Gooi, het veenrivieren- en veenpolderlandschap rondom de Vecht, en het open water van het IJmeer en Gooimeer, de voormalige Zuiderzee.

Stuwwallandschap

De stuwwallen van de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug zijn in de voorlaatste ijstijd opgeworpen. Het Gooi vormt de meest westelijke uitloper. Naarden ligt op de uiterste punt daarvan, in de overgang naar het Gooimeer. Muiderberg ligt op een verder westelijk gelegen restant van de stuwwal, en onder water loopt het Muiderzand door in het IJmeer. Het Naardermeer en het Horstermeer houden verband met kwelwater vanuit de Heuvelrug, zijn bedijkt en drooggelegd, en met een uitwateringskanaal op de Vecht aangesloten. De bemaling van het Naardermeer is aan het eind van de 19e eeuw gestaakt, vanwege de hoge kweldruk en daarmee gepaarde kosten.

Landschapstypen van de Vechtstreek Noord.

Veenrivieren- en veenpolderlandschap
In de periode na de ijstijd werd het warmer en natter en er ontwikkelden zich uitgestrekte veengebieden in Holland. Het veenkussen ten westen van de Utrechtse Heuvelrug waterde via veenrivieren af. De veenrivieren kwamen samen in de Vecht die uitstroomde naar het noorden, richting zee. Langs de veenrivieren werden oeverwallen afgezet waarop men zich vestigde. Weesp is ontstaan op de samenloop van Gein en Vecht. Vanaf de Middeleeuwen werd het veen ontgonnen voor landbouwgrond, door sloten haaks op de veenrivieren te graven. Zo ontstond een langgerekte verkavelingsstructuur. Door de ontwatering daalde het veen. In combinatie met de stijging van het zeespiegel zijn ter bescherming van de landbouwgronden dijken langs de veenrivieren aangelegd. Ook binnen het gebied zijn polderkades en -dijken aangebracht als peilscheiding tussen hoger en lager gelegen gebieden en rondom afwateringskanalen en trekvaarten om deze op het peil van de Vecht aan te laten sluiten.

Waterlandschap voormalige Zuiderzee
Met het stijgen van de zeespiegel breidde ook de Zuiderzee zich steeds verder uit. De onderwaterbodem wordt door getijdegeulen en wad-afzettingen verder gevormd. De Pampusgeul ten noorden van het Muiderzand bood de mogelijkheid om via het IJ bij de havens bij Amsterdam te komen. Vanwege de dreiging van de Zuiderzee en het steeds lager liggende veengebied is de kustzone bedijkt De hoger liggende gronden van de stuwwal werden in de bedijking opgenomen. Veelal werd er gebruik gemaakt van voorlanden met zomerkades om de eerste klappen van de golven op te vangen. Deze zijn nog aanwezig tussen Muiderberg en Naarden. Met de bedijking kwam ook de aanleg van dammen en sluizen, zoals in de Diem en bij Muiden, aan de monding van de Vecht.

In dit landschap van dijken, laag gelegen polders moerassen, heuvels en open water, met daarin de strategisch gelegen steden Naarden, Weesp en Muiden, zijn de Hollandse Waterlinies ingebed.

Topografische kaart uit 1925. (bron: topotijdreis.nl)

Andere monumenten

Vanwege de lange en rijke geschiedenis van het gebied zijn er naast de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie in de Vechtstreek-Noord nog vele andere monumenten aanwezig. Als eerste zijn Naarden, Muiden en Weesp beschermd stads- en dorpsgezicht. Daarnaast zijn Bussum-Het Spiegel en Bussum-Brediuskwartier ook als zodanig beschermd. Deze liggen in de invloedsfeer van het offensief van Naarden. De monumenten zijn voornamelijk geconcentreerd binnen de bebouwde kom van de drie vestingsteden. In Muiderberg en Bussum is er een dunne en losse concentratie van voornamelijk gebouwde monumenten aanwezig. Ten oosten van Naarden staan een aantal kastelen/landhuizen en parken op de lijst van monumenten. Langs de Vecht en in de lintbebouwingen in de polder zijn diverse boerderijen en bedrijfsgebouwen monumentaal.

Oostelijke Vechtdijk, tevens inundatiekering, met open veenrivierenlandschap.

Aanscherping kernkwaliteiten binnen samenhangende deelgebieden

Op basis van het landschap, het verdedigingssysteem en de aanwezige dynamiek geeft het nominatiedossier een onderverdeling in deelgebieden. In de Vechtstreek Noord zijn dat de Vestingdriehoek, het Vechtplassengebied en de Fortendriehoek. Het landschap onder de Vestingdriehoek en het Vechtplassengebied is in basis hetzelfde: het veenrivieren- en veenpolderlandschap tussen de Vecht en de Utrechtse Heuvelrug, met eenzelfde verdedigingssysteem. De Fortendriehoek is duidelijk anders omdat het in en aan het waterlandschap van het IJmeer ligt. De kernkwaliteiten van de Vechtsteek Noord diepen we daarom als volgt uit:

- Vanwege de sterke samenhang, overlappende linies en gelijke landschappelijke kenmerken van de deelgebieden 'Vestingdriehoek' en 'Vechtplassengebied' worden het strategisch landschap en het Watermanagement samen beschreven. De militaire werken worden per deelgebied uitgewerkt.
- Waar rondom Amsterdam de begrenzing van het Unesco Werelderfgoed een brede zone op land omvat, is deze vanaf Edam tot aan Muiden niet begrensd. De begrenzingen van het Unesco Werelderfgoed Stelling van Amsterdam zijn hier strak om de kustbatterijen Diemerdam en Durgerdam, en Fort aan het Pampus heen getrokken. De Fortendriehoek wordt daarom apart uitgewerkt.

5.2 Vestingdriehoek en Vechtplassengebied

Strategisch landschap Vestingdriehoek en Vechtplassengebied

De Vecht vormt de hoofdweerstandslijn. De oostelijke dijk begrenst de inundatiekommen en is daarmee de grens van het door de Waterlinies beschermde land. Op enkele plaatsen verspringt de hoofdweerstandslijn van de oostelijke dijk naar de westelijke dijk. De hoofdweerstandslijn van de Nieuwe Hollandse Waterlinie tussen Nigtevecht en Nederhorst Den Berg lag voorheen ten westen van de Spiegel- en Blijkpolderplas. De Vecht is een duidelijk herkenbare structuurdrager in dit gebied. De dijken slingeren hoog door het omringende landschap waaraan en huizen en beplantingen zich concentreren. Vanaf de dijk zijn grote vensters op de omgeving. Met name rondom Weesp zijn deze meer beperkt tot doorzichten tussen de bebouwing door.

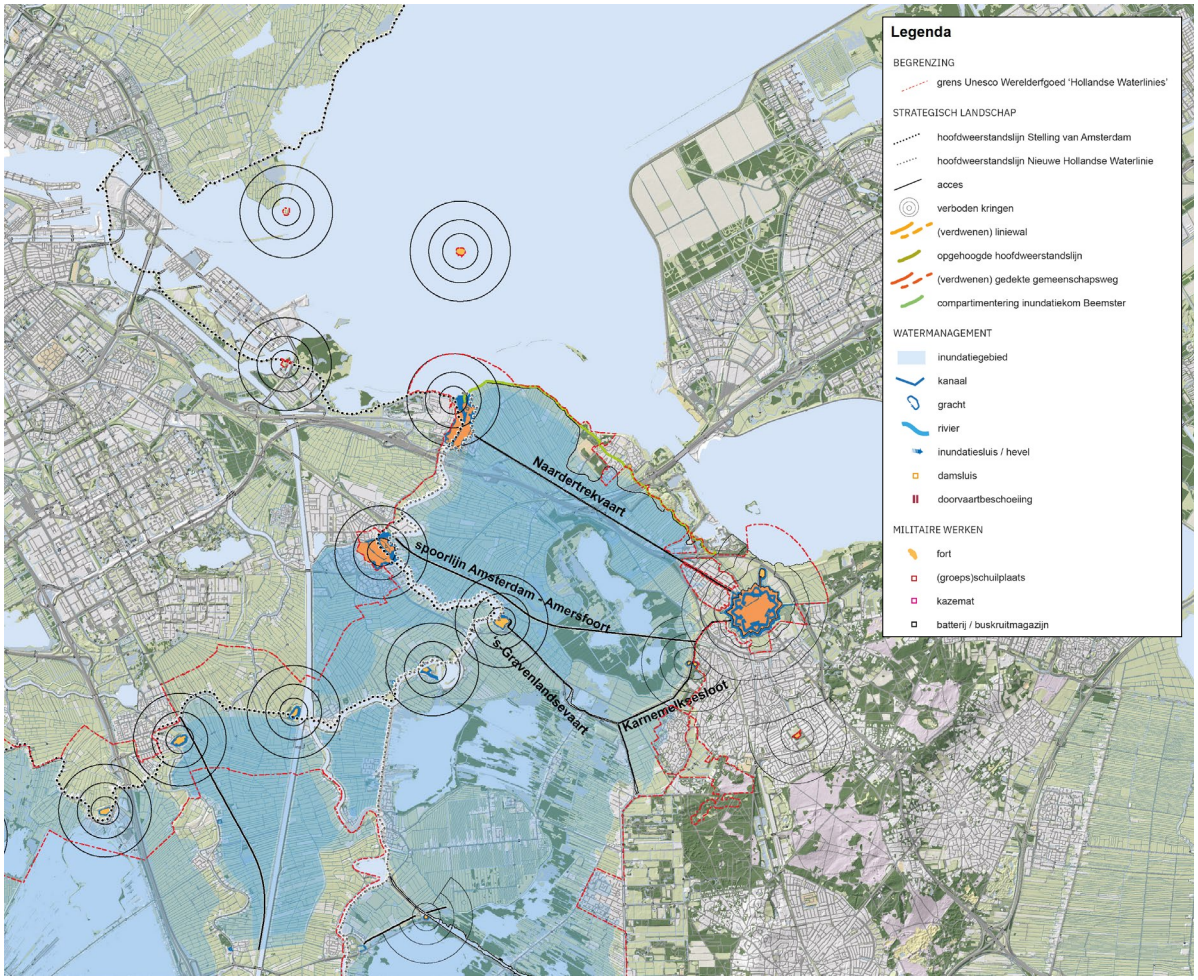

Strategisch Landschap.

Het landschap aan beide zijden van de Vecht wordt gekenmerkt door veenweidepolders met opgestrekte verkavelingssloten, plassen, dijken en kades. Het Naardermeer ligt hier als een groot begroeid eiland midden in, omkaderd door ringsloot en -dijken. Ten oosten van de Vecht is het gebied vrij open. Aan westoever van de Vecht liggen de bebouwde gebieden van Muiden en Weesp. Tussen de beide vestingsteden wordt de woonwijk Bloemendalerpolder gebouwd. Zo ontwikkeld zich hier een contrast tussen de open oveilige zijde en een gesloten veilige zijde. De Aetseveldsche Polder, onderdeel van het linielandschap aan de veilige zijde van de Vecht, is grotendeels open.

Uitzicht vanuit Muiden over het open veenpolderlandschap.

De accessen liggen voornamelijk in oost-westelijke richting en doorsnijden het inundatiegebied. Op de knooppunten en snijpunten met de Vecht zijn forten en vestingsteden gesitueerd. Het gaat, van noord naar zuid om de volgende accessen; acces(voormalige) Zuiderzeedijk, acces Naardertrekvaart (met op de zuidelijke dijk de rijksweg Amsterdam Amersfoort, nu de A1), acces spoorlijn Amsterdam-Hilversum-Amersfoort en acces Uitermeer ('s Gravelandsche Vaart met de daarlangs gelegen dijken met wegen). In het gebied is nog steeds een duidelijke relatie tussen de hoofdweerstandslijn en de accessen. Ook de relatie tussen fort Ossenmarkt en de spoorlijn Amsterdam–Hilversum-Amersfoort en de relatie tussen Fort Uitermeer en de spoorlijn is duidelijk herkenbaar. Hoger gelegen gebieden die passage door de linie bieden vroegen verdedigend ook aandacht. Muiderberg en het omliggende gebied is daar het meest duidelijk voorbeeld van.

Deelgebied Noordelijk Veenlandschap I.

Verboden kringen rondom de vestingsteden en forten waren bedoeld om een vrij waarnemings- en schootsveld te waarborgen en de vijand geen gelegenheid tot dekking te geven. De verboden kringen zijn rond een aantal vestingen en forten nog herkenbaar (onbebouwd).

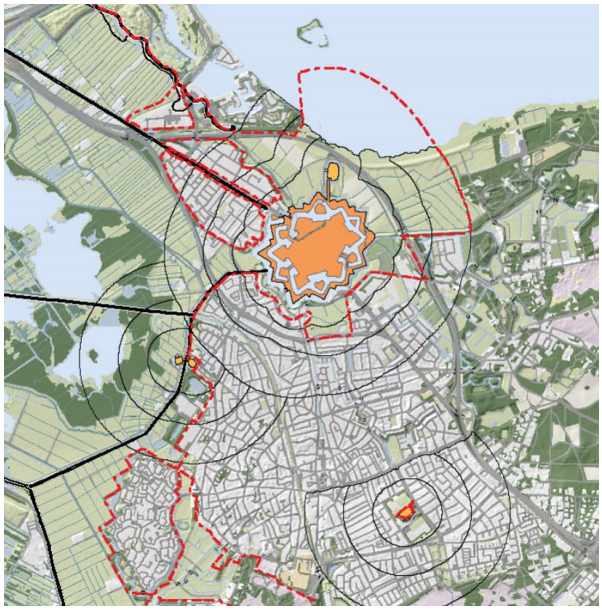

De verboden kringen rondom Naarden zijn aan de oost-, zuid- en westzijde vrijwel geheel dicht gebouwd. Er is een smalle open zone overgebleven met hier en daar een grotere ruimte. Aan de noordzijde is de verboden kring onbebouwd gebleven, er is een ruim venster op het Gooimeer. Hier loopt alleen de A1 door heen.

Verboden kringen rondom Naarden.

Open verboden kring met zicht op het Gooimeer bij Fort Ronduit ten noorden van Naarden. (bron: https://www.monumentenbezit.nl)

Er is ruim zicht op het lager liggende inundatiegebied. Dat beeld wordt versterkt, door de hoge ligging van Muiden en de grondlichamen van de vestingwerken. De Noordpolder is nog vrijwel geheel gaaf en leeg. In de polder staan nog verschillende houten huizen. Het zicht op het IJmeer is wijds. Kenmerkend is dat fort Pampus, gebouwd voor de Stelling van Amsterdam, in een rechte lijn ligt met de monding van de Vecht. Aan de zuidzijde is door de verlegging van de A1 in 2017 weer enige openheid en ruimte in het schootsveld. De open ruimte ontbreekt aan de westkant van de vesting (veilige zijde) en aan de zuidoostzijde.

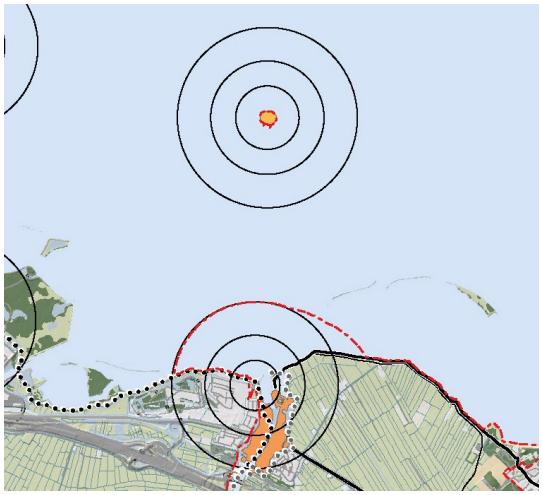

Verboden kringen rondom Muiden en fort Pampus.

De verboden kring aan de noord en oostzijde van Muiden zijn open. Er is ruim zicht op het lager liggende inundatiegebied. Dat beeld wordt versterkt, door de hoge ligging van Muiden en de grondlichamen van de vestingwerken. De Noordpolder is nog vrijwel geheel gaaf en leeg. In de polder staan nog verschillende houten huizen. Het zicht op het IJmeer is wijds. Kenmerkend is dat fort Pampus, gebouwd voor de Stelling van Amsterdam, in een rechte lijn ligt met de monding van de Vecht. Aan de zuidzijde is door de verlegging van de A1 in 2017 weer enige openheid en ruimte in het schootsveld. De open ruimte ontbreekt aan de westkant van de vesting (veilige zijde) en aan de zuidoostzijde.

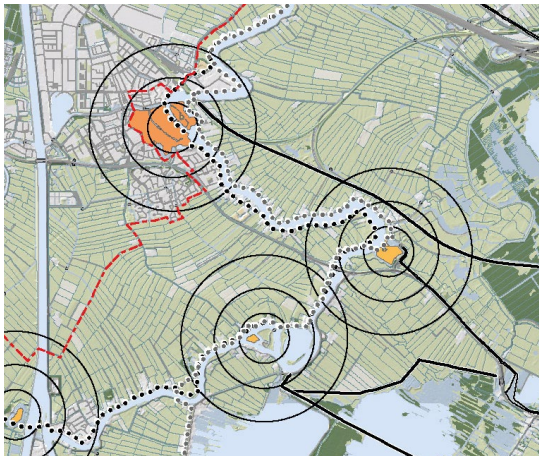

Verboden kringen rondom Weesp en fort Uitermeer.

De verboden kring bij Weesp zijn beperkt open en vanuit de vesting niet te beleven vanwege bebouwing en randstedelijke functies aan de oostzijde van de Vecht. Aan de overzijde van de zuidelijke bastions ligt nog een complete straat (Utrechtseweg en Molenpad) van houten Kringenwetwoningen/ Vuurlinie-huizen en aan de oostzijde tegenover de Ossenmarkt staan ook een paar houten huizen. Hieraan is de verboden kring herkenbaar. De verboden kring rond Fort Uitermeer is vrijwel geheel open, ook aan de zijde van de Vecht is open zicht op de Aetseveldsche Polder.

Watermanagement en inundatiesysteem Vestingdriehoek en Vechtplassengebied

De essentie van de beide linies bestaat uit de inundatie. De Nieuwe Hollandse Waterlinie maakte daarvoor gebruik van het hele gebied tussen de Vecht en het reliëf van de hoger gelegen zandgronden van het Gooi. De Stelling van Amsterdam maakte voornamelijk gebruik van de polders in de eerste zone langs de Vecht, tot aan het Naardermeer.

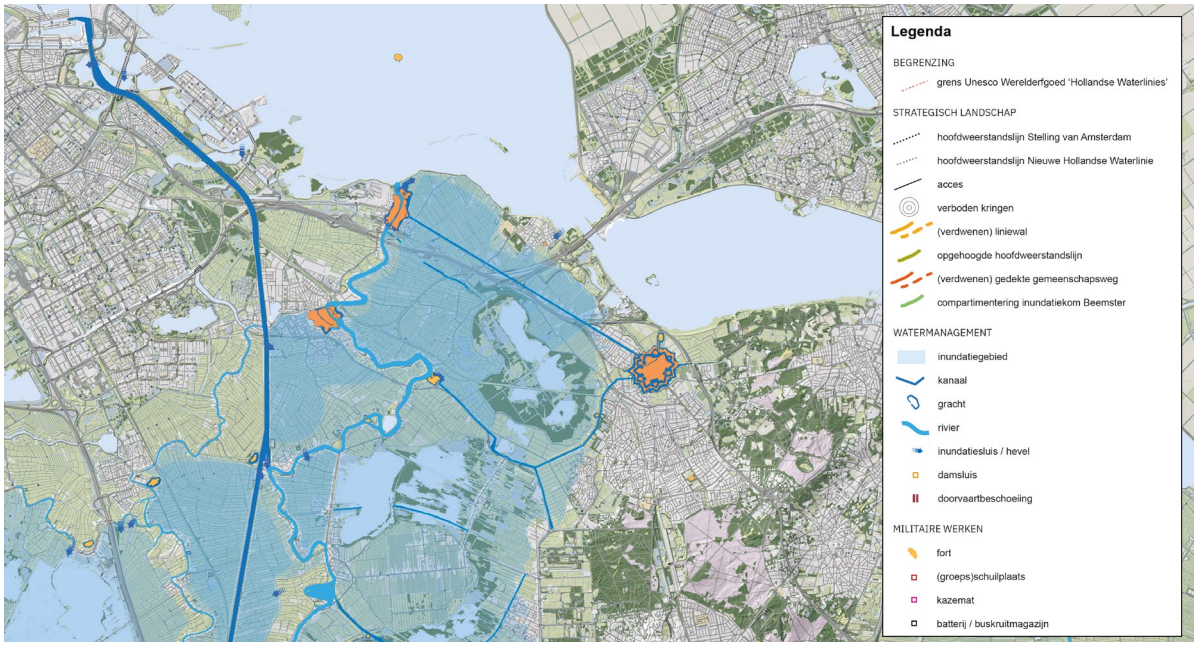

Watermanagement en inundatiesysteem.

Water kon worden aangevoerd vanuit de Zuiderzee bij Muiden (hoofdinlaat) aan de monding van de Vecht. Ook bij de Diemerdammersluis, Ilpenslotersluis en de Oranjesluizen werd water ingelaten. Daarnaast kon via de Vecht en het Merwedekanaal (nu het Amsterdam-Rijnkanaal) vanuit het zuiden rivierwater uit de Lek worden aangevoerd.

De Groote Zeesluis bij Muiden was een belangrijk inlaatpunt. Het moest de garantie bieden van voldoende wateraanvoer om de inundaties op tijd te kunnen stellen. Maar was daarbij wel onderhevig aan de invloed van eb en vloed. Het sluiscomplex werd aangevuld met en stenen beer[2] ten noorden van het Muiderslot, de Oostsluis, de Weesperpoortsluis en de Keetpoortsluis. De vesting en de aangebrachte forten en batterijen gaven bescherming aan de inlaatwerken voor het Zuiderzeewater in de Vecht en de inlaatwerken voor de inundaties ten oosten van Muiden.

Door de sluizen bij Muiden (bij vloed) te openen steeg het waterpeil op de Vecht, waaruit men vervolgens de inundatiekommen vol kon laten stromen zoals via de inundatiesluis bij Fort Uitermeer. De Vechtstreek Noord is onderdeel van KOM I (N1), met de IJsselmeerdijk/Zuiderzeedijk en de Vechtkade (Vechtdijk) als komkering binnen het gebied. De inundatievlakken zijn begrensd door (inundatie)kades zoals de ringdijk van het Naardermeer met de Keverdijk, en de kades langs de 's Gravelandsche Vaart.

Inundatiesluis bij Fort Uitermeer.

Naarden ligt strategisch in de overgang van laag naar hoog gebied. Maar de positie maakte het lastig het gebied om de vesting heen te inunderen. Daarom werden onder meer de gronden rondom Naarden verlaagd, in combinatie met de omliggende zanderijen, zodat deze konden worden geïnundeerd. Sluizen en stuwen, zoals in de Karnemelksloot, waren hier juist nodig om te voorkomen dat het water wegstroomde, omgekeerd met de rest van het systeem. Op de lange duur was dit niet meer houdbaar. Het grotere bereik van geschut eiste een bredere zone om de vijand op afstand te houden. De mogelijkheden voor het uitbreiden van het inundatiegebied waren te beperkt en slaagden niet.

2 Een stenen beer is een soort muur die twee waterpeilen gescheiden houdt, maar de overtocht over de dijk bemoeilijkt.

Damsluis in de Karnemelksloot met aan weerzijden de batterijen.

Militaire werken 'De vestingdriehoek'

Het gebied wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van de drie vestingsteden; Naarden, Weesp en Muiden. Ze vormen de schakel tussen de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam. De vestingsteden waren van groot strategisch belang voor beide linies als toegangspoort naar Amsterdam, én de verdediging van de verschillende samenkomende verbindingen (accessen) richting de hoofdstad.

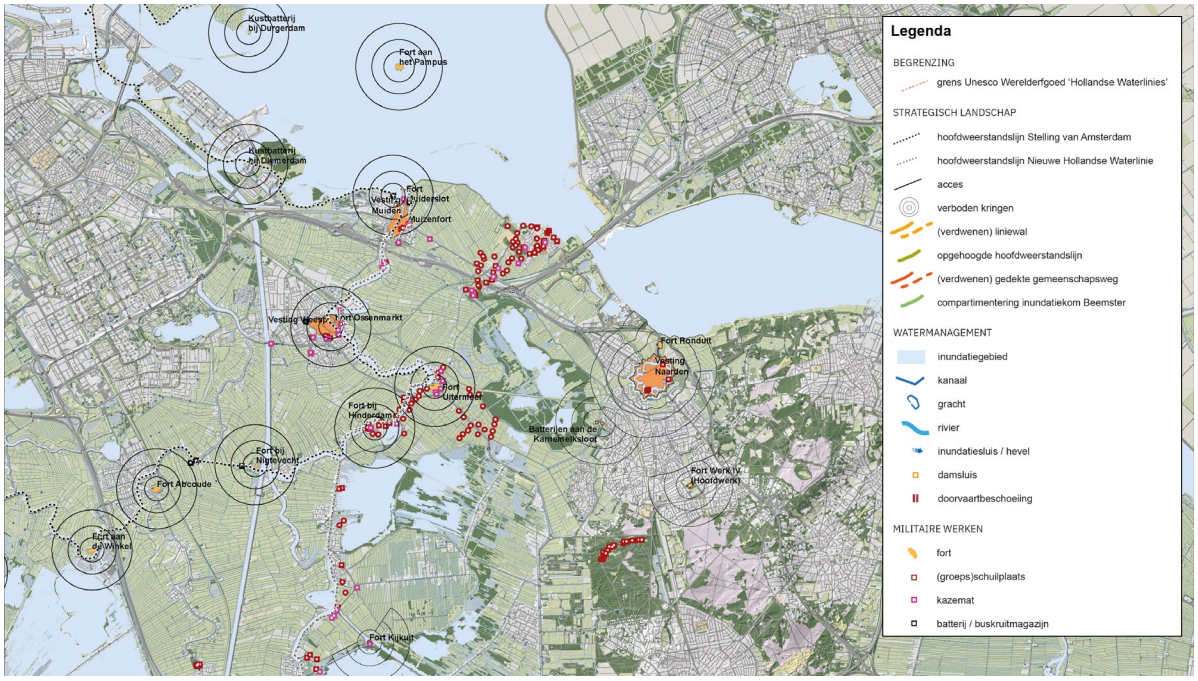

Militaire werken.

De vestingsteden Naarden, Muiden en Weesp vallen onder de oudere militaire werken van de Hollandse Waterlinies. Ze vormden een driehoek die in onderlinge relatie met elkaar de zuidoostflank van Amsterdam beschermden al voor de ontwikkeling van de Oude Hollandse Waterlinie. De drie vestingsteden werden in de 17de eeuw, bij het ontwikkelen van de Oude Hollandse Waterlinie, opgenomen in het verdedigingssysteem en later ook in de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Muiden en Weesp zijn ook onderdeel van de Stelling van Amsterdam.

De doorontwikkeling van het verdedigingssysteem wordt binnen en rondom de oude vestingen zichtbaar door de 'modernere' militaire werken als batterijen en torenforten en de nog latere betonnen kazematten en (groeps)schuilplaatsen. In het gebied zijn de tijdslagen ook zichtbaar door verschil in materiaalgebruik. De forten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zijn uitgevoerd in metselwerk. De later gebouwde forten, ten behoeve van de Stelling van Amsterdam, in beton.

Naarden ligt zowel dicht bij de kust, aan de voet van de heuvelrug in de overgang naar het lage en natte veenweidegebied. Deze positie in het landschap maakte het een strategische plaats, temeer omdat Amsterdam vanaf hier via de Zuiderzeedijk goed te bereiken was. Naarden werd daarom tot een vestingstad gemaakt, een vooruitgeschoven post ver van de hoofdweerstandslijn. Vanwege de kwetsbaarheid door het gebrek aan natuurlijke dekking vanuit de hogere oostflank, kreeg de stad een dubbele gracht met vier ravelijnen en bastions. Dit leidt tot een typische stervorm die in de huidige staat nog zeer gaaf aanwezig is.

Naarden, kijkend richting het Gooimeer. (bron: www.visitgooivecht.nl).

In de loop van de tijd werd de vesting Naarden steeds kwetsbaarder door de voortdurende verbetering van het geschut. Behalve de doorlopende vernieuwingen aan de vesting zelf, werden ook buiten Naarden verdedigingswerken aangelegd. In 1866-1867 kwam een staatscommissie tot de conclusie dat er een Offensief vóór Naarden moest komen met een aantal vooruitgeschoven verdedigingswerken[3]. Deze konden voldoende weerstand bieden om een zich terugtrekkend veldleger de kans te geven om achter de vesting Naarden positie te kiezen. Van de oorspronkelijk negen geplande forten zijn vijf werken gerealiseerd. Het belangrijkste fort is overeind gebleven: Werk IV, ook wel Hoofdwerk genoemd. Werk IV is nu geheel omgeven door uitbreidingen van Bussum. Van Werk II resteert nog een stuk droge gracht. Nabij Werk V herinneren enkele Kringenwetwoningen aan het bestaan van het Werk. Van Werk I zijn de contouren weer in het landschap aangegeven.

3 De werken lagen aan de belangrijkste toegangswegen tot Naarden en beschreven een halve cirkel rondom Bussum. Van west naar oost zijn de volgende forten aangelegd: Batterij aan de Koedijk (Werk I), Batterij vooruit Bussum (Werk II), Rechtervleugel van het Offensief (Werk III), Werk IV en Linkervleugel van het Offensief (Werk IV). Het belangrijkste fort is overeind gebleven: Werk IV, ook wel Hoofdwerk genoemd. De complexen Vesting Naarden, Offensief voor Naarden en Voorstelling Naarden/ Infanteriestelling en De Fransche Kamp horen daarom bij elkaar. Ook de noordwestelijker gelegen batterijen aan de Karnemelksloot en het Fort Ronduit direct ten noorden van Naarden behoren tot de buitenwerken van de Vesting Naarden.

Militaire kaart 1885 Offensief voor Naarden;
1: Fort Ronduit,
2: Batterijen aan de Karnemelksloot,
3: Pannekoekenfort,
I t/m VIII offensief voor Naarden of voorstelling van Naarden (locaties VI, VII, VIII zijn bij benadering.
(bron: www.gooisemereninformatie.nl).

Muiden met het zeer oude Muiderslot[4] aan het IJmeer, had grote strategische waarde. De stad gaf toegang van de Zuiderzee naar het achterland. Met name Utrecht was vanaf hier goed te benaderen. Daarnaast lag het aan de Zuiderzeedijk, de goed begaanbare toegang naar Amsterdam vanuit het oosten. Verder komt de Naardertrekvaart met naastliggende wegen uit op Muiden. Muiden werd vanwege de ligging daarom al snel omgevormd tot vesting. verdedigd door het Muizenfort. De versterkingen waren ook bedoeld voor de bescherming van de inlaatwerken voor het Zuiderzeewater in de Vecht, zoals de Stenen Beer ten noorden van het Muiderslot, de Oostsluis en de grote Zeesluis. De uit 1877-1879 daterende toevoegingen vanwege de Nieuwe Hollandse Waterlinie bestaan uit een caponnière[5] met het 'Muizenfort' dat het acces Naardertrekvaart verdedigde, de grote bomvrije kazerne en de remises[6]. Tussen 1892 en 1922 heeft de vesting deel uitgemaakt van de Stelling van Amsterdam.

Capponiere met het Muizenfort aan de oostzijde van Muiden en de Naardertrekvaart.
(foto Hanno Lans, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

4 Het Muiderslot werd gebouwd in 1285. De wallen uit 1577 zijn diverse malen verbeterd zoals in 1851 en 1877-1879.
5 De capponière, het door water omringde militaire werk met daarop het 'Muizenfort', diende om flankvuur te geven over de vestinggracht en frontaal vuur op de het acces Naardertrekvaart.
6 Overdekte bomvrije schuilplaats voor geschut en kruitopslag.

Weesp had een strategische positie aan de Vecht en verdedigde de toegang richting Muiden via de Vecht en richting Amsterdam via de Gaasp (nu Smal Weesp), zowel over water als over de aanliggende wegen op de kades. Vesting Weesp dateert uit 1355 of mogelijk eerder. In 1673 kreeg de stad uitgebreidere vestingwerken; Amsterdam financierde deze onderneming. Twee bastions aan de huidige Ossenmarkt werden aan de oostkant van de Vecht gepositioneerd, waarbij de nieuw gegraven buitengracht als tweede rivierloop ging functioneren. De rivier en de verschillende accessen werden daardoor goed verdedigbaar.

Na opname in de NHW bleef de vesting Weesp functioneel, vooral ter verdediging van het Vecht-acces maar ook de wegverbindingen richting Muiden en Naarden. Daarnaast flankeerde Weesp de vesting Muiden en het Fort Uitermeer. Binnen de vesting werd op de Ossenmarkt in 1859-1861 een torenfort gebouwd, dat naast de Vecht ook de nabijgelegen sluizen in de vaarroute (Smal Weesp) naar Amsterdam beveiligde. De aanleg van de spoorlijn Amsterdam-Hilversum in 1874 betekende nog een extra acces. Ook dit werd door het Fort Ossenmarkt verdedigd. Tussen 1892 en 1922 heeft de vesting deel uitgemaakt van de Stelling van Amsterdam.

Torenfort Fort Ossenmarkt.

Betonnen Werken Muiderberg. Muiderberg ligt aan het Gooimeer tussen Naarden en Muiden op een opduiking van Utrechtse Heuvelrug. Door de hoge ligging waren het dorp en de directe omgeving aan de noordwest- en oostzijde niet inundeerbaar. Dit was een kwetsbare plek, omdat geschut vanaf de 20e eeuw van hieruit Muiden en ook Amsterdam kon bereiken. In het begin van 1900 was daarom fort Coehoorn (aanvankelijk 'Fort bij Muiderberg') gepland, maar deze werd uiteindelijk niet gebouwd. Kort voor de Tweede Wereldoorlog zijn met toenmalige inzichten betonnen werken aangebracht tussen het Naardermeer en de kust bij Muiderberg om de kwetsbare plek in het systeem te versterken. Het gaat om een concentratie groepsschuilplaatsen en twee overgebleven kazematten die de Hakkelaarsbrug verdedigden. Daarnaast zijn er ook tankversperringen te vinden. De betonnen werken zijn overal verspreid en goed zichtbaar, ook vanaf de A1.

Kazemat tussen het groen en groepsschuilplaats bij de A1 en spoorbrug.

Militaire werken Veenplassengebied 'Fort Uitermeer'
Fort Uitermeer ligt ten zuidoosten van Weesp, aan de oostzijde van de Vecht, waar de veenrivier ruim naar het oosten meandert. Hier verdedigde het fort de 's Gravelandsche Vaart met aanliggende wegen, waaronder de provinciale weg uit 1927 en de spoorlijn Amsterdam-Hilversum-Amersfoort, die bij Weesp door de hoofdweerstandslijn heen snijdt. Nu ligt er een sluis aan de noordzijde van het Fort tussen de Vecht en de 's Gravelandsche Vaart. In het verleden liep een schutsluis door het Fort heen, zodat ook de toevoer van water naar de inundatiegebieden verzekerd kon worden. Het fort komt voort uit een schans die in de 16e eeuw voor de verdediging van de sluis was aangelegd. In 1845 werd er een ronde torenfort gebouwd. Van 1913 tot 1922 was het fort tijdelijk opgenomen in de Stelling van Amsterdam.

Rondom het spoor, tussen het fort en het Naardermeer, zijn diverse betonnen werken aanwezig, waaronder een kazematten en groepsschuilplaatsen. Deze zijn kort voor de oorlog aangebracht om de toegang vanuit de polder beter te verdedigen. De betonnen werken verdedigden onder meer het spoor en de in der tijd recentelijk over de Vecht doorgetrokken provinciale weg tussen Hilversum en Weesp.

Groepsschuilplaatsen langs het spoor ten oosten van Fort Uitermeer. In de verte het moerasbos van het Naardermeer.

5.3 Fortendriehoek

Strategisch Landschap

De fortendriehoek ligt in het waterlandschap van het IJmeer, de voormalige Zuiderzee. De driehoek verdedigde de toegang naar het IJ richting Amsterdam en de havens. De Markermeerdijk en de Noorder IJ- en zeedijk tot aan Amsterdam vormden de hoofdweerstandslijn boven het IJ. Onder het IJ was dat de Diemerzeedijk tot aan Muiden. De verboden kringen rond de Kustbatterij bij Durgerdam en Pampus zijn open, door de ligging in het water. De Kustbatterij van Diemerdam ligt aan de binnenkant van de dijk en is door opgaande beplanting en bebouwing omgeven. De verboden kring kent nog enige open vensters over het water van de Diem en een inham van het IJmeer tussen het PEN-eiland en IJburg.

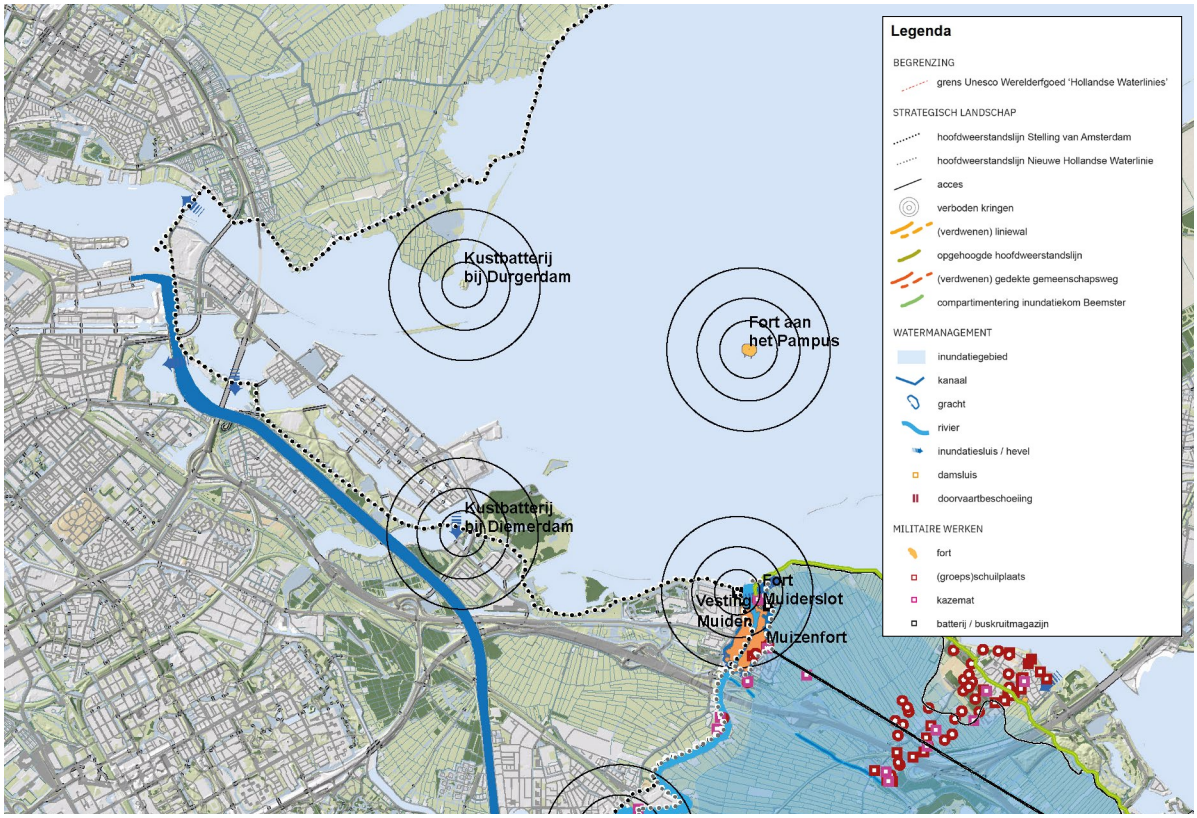

Strategisch landschap, Watermanagement en Militaire werken Fortendriehoek.

Watermanagement

Van inundatie in de fortendriehoek is geen sprake. Wel van het verdedigen van sluizen die voor het inlaten van water uit de voormalige Zuiderzee moesten zorgen, zoals de Oranjesluizen, de sluis bij kustbatterij Diemerdam en de sluizen in de monding van de Vecht bij Muiden.

Forteiland Pampus. (foto Kenneth Stamp, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

Militaire Werken
De drie werken, kustbatterijen Durgerdam en Diemerdam en Fort aan het Pampus, flankeerden elkaar. Samen vormen zij de fortendriehoek die het zuidoostelijke deel van de Stelling van Amsterdam over water verbind met het noordoostelijke deel. Onderlinge zichtlijnen en open schootsvelden waren daarbij van groot belang.

Omdat de hoofdweerstandslijnen naar binnen wijken, was een vooruitgeschoven post nodig om het acces over water te verdedigen. Pampus is daarom (in 1887) gebouwd aan de rand van de Pampusgeul op een uitloper van het Muiderzand. Het Fort aan het Pampus had tevens als functie de monding van de Vecht bij Muiden te verdedigen. Na aanleg van de Stelling van Amsterdam naam het die taak in feite over van de Westbatterij bij Muiden.

De Kustbatterij bij Diemerdam bestond als verdedigingswerk al voor de aanleg van de Stelling van Amsterdam om de kust en de sluis te verdedigen. Het werd in 1883 opgenomen in de Stelling en de batterijen werden aangepast aan de tijd en functie.

5.4 Ruimtelijke dynamiek na WOII

De waterlinies werden na de Tweede Wereldoorlog buiten werking gesteld. Daarmee vervielen ook de beschermingsregimes. Dat heeft onder meer gevolgen gehad voor de openheid en leegte van verboden kringen en inundatiekommen, het doorsnijden van de hoofdweerstandslijn en de staat en functie van de militaire werken.

Het vervallen van de beschermingsregimes had vrijwel meteen effect op Werk IV ten zuidoosten van Bussum. Weldra is dit Werk door bebouwing omgeven. De andere Werken van het Offensief voor Naarden zijn vrijwel geheel verdwenen. Vanaf 1945 tot 1970 wordt de rijksweg richting Amsterdam, onder Naarden en Muiden door, verder uitgebreid. Dit legt de basis voor wat de A1 zal worden. De Naardertrekvaart als doorgaande route vervalt daarmee. In de tussenruimte van de nieuwe rijksweg, Naarden en de trekvaart ontwikkelt zich het woon- en werkgebied de Schapenmeent. Ook rondom de vesting van Weesp ontstaan bouwmogelijkheden. Ten zuiden van de stad (tot aan de Gooilandse Weg) en ten westen (onder de Smal Weesp) wordt gebouwd. Het Naardermeer transformeert vanaf WOII van een open moerasgebied naar een moerasbos.

Topografische kaart uit 1950 (bron: topotijdreis.nl).

Vanaf de jaren '70 wordt Weesp aan de 'veilige zijde' van de hoofdweerstandslijn, tot aan het Amsterdam-Rijnkanaal en het treinspoor aan de noordzijde, volgebouwd. Muiden en Muiderberg groeien met kleine uitbreidingen de polder in. Ten zuidenwesten van Naarden komt er met de Hilversumse Meent een flink

woongebied bij. De batterij bij Diemerdam worden ingebouwd met binnendijks een energiecentrale, en buitendijks de Diemer Vijfhoek (PEN-eiland) waar de grond voor de aanleg van de centrale in werd gestort. Dit is in de loop van de jaren verdicht met moerasbos. Vanaf 1980 wordt in het Gooimeer tussen Muiderberg en Naarden de vuilstort, het recreatiegebied 'Naarderbos', en een recreatiehaven ontwikkeld. Het zicht van kustlijn over het water wordt hierdoor belemmerd.

In deze periode wordt ook Zuidwest-Flevoland drooggelegd. Dit betekent de start van de ontwikkeling van een flinke bundeling van infrastructuur. De A6 verbindt de nieuwe IJsselmeerpolder via de Hollandse Brug met de A1. Hierdoor ontstaat het knooppunt Muiderberg. Tegelijkertijd wordt ook de A1 bij Naarden omgelegd en langs de noordkant doorgetrokken. Ten oosten van Weesp wordt een aftakking van het spoorwegenet gemaakt richting Almere en Lelystad.

Vanaf de jaren '90 verdicht het gebied ten noorden van de A1 met uitbreidingen van Muiden en Naarden, en ook de ingesloten ruimte tussen de snelweg en de Naardertrekvaart. Bij Weesp wordt de woonwijk Aetsveld gerealiseerd, in de polder ten zuiden van de Gooilandseweg

Topografische kaart uit 1970 (bron: topotijdreis.nl).

De ontwikkeling van IJburg in het IJmeer start rond het jaar 2000. Het waterlandschap en de kustzone verdichten, en de zichtlijnen van de Fortendriehoek worden nog verder belemmerd. Ongeveer vanaf 2015, wordt de A1 bij Muiden naar het zuiden verlegd en met een aquaduct onder de Vecht door geleid. De snelweg wordt ook flink verbreed. De omvang en ligging van de A1 is niet meer te vergelijken met de enkelbaansweg uit 1932. De relatie tussen de A1 en werken die de weg uit 1932 beveiligden is daarmee aanzienlijk afgenomen.

Tussen de A1 en het voormalige terrein van de kruitfabriek, aan de 'veilige zijde' van Muiden, is een natuurgebied aangelegd. Waar de kruitfabriek stond, verrijst de komende jaren het woongebied Krijgsman. Ten zuiden van de snelweg wordt de woonwijk Bloemendalerpolder ontwikkeld. De veilige zijde raakt door deze ontwikkelingen steeds verder verdicht.

Een stevige bundel aan snelwegen, spoorwegen, viaducten, een aquaduct en verkeersknooppunten doorsnijden nu de stedendriehoek en hebben 'vrije passage' door de Hollandse Waterlinies. Veel van de visuele verbindingen tussen vestingen en forten zijn in de loop van de tijd onderbroken. De inundatiegebieden daarentegen, zijn redelijk open gebleven, waarbij de Noordpolder bij Muiden vrij is gebleven van moderne infrastructuur. Alleen het Naardermeer is rondom met moerasbos dichtgegroeid.

De verboden kringen bij Muiden, Weesp en fort Uitermeer zijn nog grotendeels open. Bij Naarden is deze alleen aan de noordzijde open gebleven. De kustzones bij Naarden en bij Diemen zijn verdicht. Hier zijn het IJmeer en het Gooimeer niet waarneembaar. Pampus is een eiland gebleven en ligt vrij in de ruimte van het IJmeer. Alleen de horizon is minder uitgestrekt dan voorheen en door Almere en IJburg sterk veranderd.

Topografische kaart uit 2020 (bron: topotijdreis.nl).

5.5 Kernkwaliteiten en elementen Vechtstreek Noord

De analyse van het strategisch landschap, het watermanagement en de militaire werken geeft een specifiek beeld van kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies in de Vechtstreek Noord. In hoofdstuk 4 zijn de op regionaal niveau beschreven kernkwaliteiten uit het Nominatiedossier benoemd. Deze zijn op basis van de analyse uitgewerkt en aangescherpt. De specifieke kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies voor Vechtstreek Noord zijn:

Strategisch landschap:

- Schakel Nieuwe Hollandse Waterlinie en Stelling van Amsterdam, waar de twee hoofdweerstandslijnen van de Stelling en Linie samenkomen en deels samenvallen.
- De Vecht als hoofdweerstandslijn van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en Stelling van Amsterdam is duidelijk herkenbaar.
- De open, voormalige Zuiderzee als onveilige zijde; nu het IJmeer en Gooimeer.
- Herkenbare inundatiegebieden, gelegen tussen de vestingsteden Naarden, Muiden en Weesp.
- De Noordpolder bij Muiden als de enige polder waar geen moderne infrastructuur (weg, spoor, Amsterdam- Rijnkanaal en hoogspanning) doorheen gaat.
- Inundatiegebieden begrensd door natuurlijke hoogten en gradiënten, poldergrenzen en dijken.
- Inundatiegebied Aetseveldsche Polder aan de binnenzijde van de hoofdweerstandslijn.
- Duidelijke relatie van de hoofdweerstandslijn met accessen, de (voormalige) Zuiderzeedijk, de Naardertrekvaart, de spoorlijn Amsterdam-Hilversum-Amersfoort en de 's Gravelandsche Vaart.
- Verboden kringen zijn veelal open, met duidelijke relatie met de houten huizen (Muiden, Weesp).
- Verschil tussen verdichte veilige zijde en open onveilige zijde is op veel plekken herkenbaar.
- Weinig verstedelijking aan de onveilige zijde van de Waterlinies, waardoor inundatiegebieden duidelijk herkenbaar zijn. De onveilige zijde bestaat nog steeds uit (natte) natuur- en poldergebieden.

Watermanagement:

- Hoofdinlaat vanuit de voormalige Zuiderzee bij Muiden in de Vecht.
- Inlaatsluizen bij Muiden met stenen beer.
- De Vecht voor de toevoer van water naar de inundatiegebieden.
- Inlaatsluizen en -kanalen en vaarten zijn aanwezig.

Militaire werken:

- Vestingdriehoek: vestingsteden Naarden, Muiden en Weesp als schakel tussen Stelling en Linie (visuele relatie).
- Forten en batterijen hebben een duidelijke positie aan of ten opzichte van de hoofdweerstandslijn: Fort Pampus, Kustbatterij bij Diemerdam, Fort Uitermeer. De onderlinge relatie tussen de vestingen, forten en batterijen is herkenbaar.
- Fortendriehoek: met het Forteiland Pampus in de voormalige Zuiderzee met een herkenbare relatie en (visuele) verbinding met de Kustbatterij bij Durgerdam, de Kustbatterij bij Diemerdam en vesting Muiden (specifiek het Muiderslot en de Westbatterij).
- De overgang in tijd van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en Stelling van Amsterdam zijn herkenbaar in de fortenbouw en materialisering van militaire werken (baksteen en beton).
- Veelheid aan militaire objecten uit diverse bouwperiodes (Eerste Wereldoorlog en mobilisatieperiode 1939-1940), zoals kazematten en (groeps)schuilplaatsen, markeren de accessen.
- Vesting Naarden: zeer gave stervormige vesting, radiaal opgebouwd uit ringen van lunetten en grachten en met vooruitgeschoven offensief. De tijdlagen in het verdedigingssysteem zijn zichtbaar in de ring van militaire werken van het offensief. A-typische, hooggelegen en vooruitgeschoven positie in de linie met kunstmatig inundatiegebied. Smalle, grotendeels open zone rondom de vesting; beperkt schootsveld aan de oost- en westkant. Ruim open venster op het Gooimeer.
- Offensief bij Naarden (met name werk Karnemelksloot en Werk IV) om het hoger gelegen Naarden te beschermen met de vele houten huizen in de omgeving.
- Vesting Muiden: herkenbare vestingwerken. Verdediging van drie accessen: de (voormalige) Zuiderzeedijk, de Naardertrekvaart en de Vecht (toegang over water) met inlaatsluizen (inundatie). De Vecht loopt daarom door het centrum van de vesting. Tijdlagen van de verschillende Waterlinies zijn zichtbaar; Muiderslot en vestingwerken zijn aangevuld met batterijen. Verboden kringen en schootsvelden op deze twee accessen zijn open en ruim met grote belevingswaarde. Er is een duidelijke relatie met de houten huizen in het schootsveld.
- Vesting Weesp: gedeeltelijk herkenbare vestingwerken rondom de binnenstad met goed herkenbaar ‘vestingeiland’ Ossenmarkt. De vesting ligt op het kruispunt van veenrivieren, en verdedigt accessen over water en land. Tijdlagen van de verschillende Waterlinies zijn beleefbaar op de Ossenmarkt. Er is een duidelijke relatie met de houten huizen in het schootsveld.

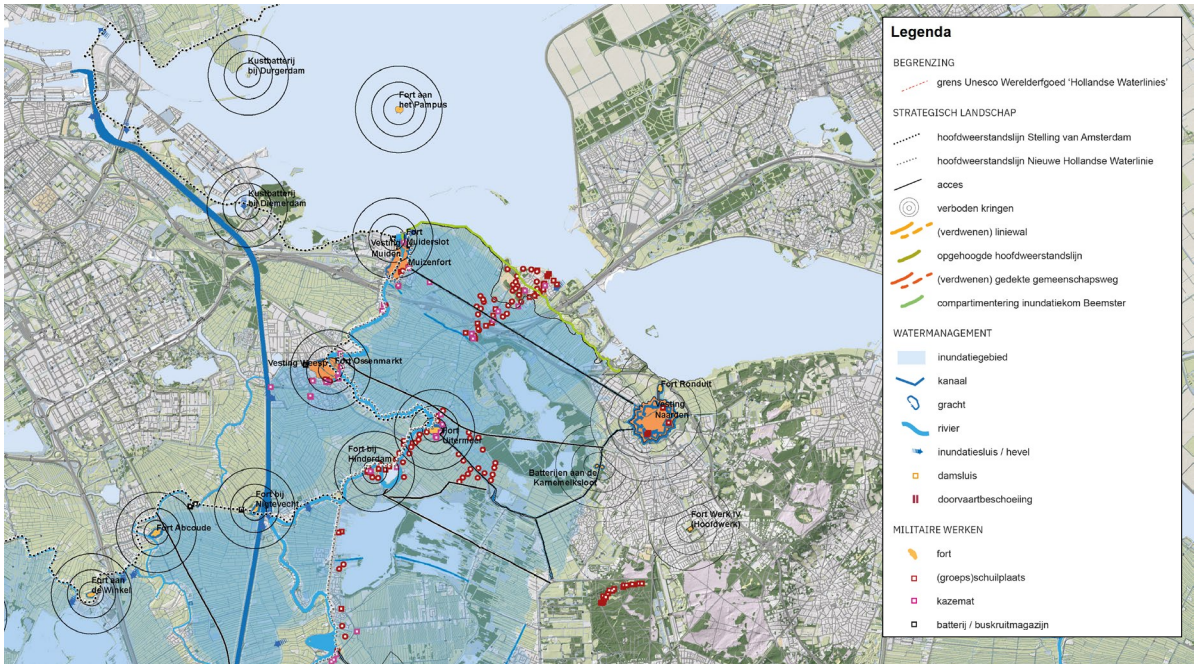

Totaaloverzicht strategisch landschap, watermanagement en militaire werken.

6 UITGANGSPUNTEN

De gebiedsanalyses geven inzicht in hoe de uitzonderlijke universele waarde van het Werelderfgoedgebied, (die is vertaald naar de kernkwaliteiten), zich manifesteert in het specifieke gebied. Tevens geven ze inzicht in hoe hiermee om te gaan om te voorkomen dat er bij ontwikkelingen sprake zal zijn van aantasting.

Daartoe zijn uitgangspunten en ontwikkelingsrichtingen aangegeven in dit hoofdstuk. Deze gelden alleen voor het Werelderfgoedgebied (property), en niet voor andere erfgoedwaarden. De uitgangspunten zijn in dit hoofdstuk onderverdeeld per schaalniveau. Deze uitgangspunten zijn leidend en bindend bij eventuele ontwikkelingen. Naast deze uitgangspunten per schaalniveau, zijn op het schaalniveau van de ensembles ook ambities en kansen geformuleerd. Deze dienen voornamelijk als bron van inspiratie voor eventuele ontwikkelingen.

6.1 Algemeen

De Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam hebben een samengestelde structuur van militaire en landschappelijke objecten, die zijn unieke waarde dankt aan de manier waarop het militaire systeem op de topografie van het landschap is geprojecteerd. De vernuftige manier waarop controle werd uitgeoefend op het watersysteem, om dit tot bondgenoot te maken in de strijd tegen de vijand, is typerend voor de Hollandse omgang met het cultuurlandschap. De planmatige aanpak van dit 19e- / 20ste-eeuwse ‘grand project’ dwingt nog steeds bewondering af. Het behouden van de Waterlinies moet verder gaan dan alleen het bewaren van militaire objecten: het gaat om het verdedigingssysteem als geheel in samenhang met het cultuurlandschap waarin de linies zijn ingebed.

Omdat de Waterlinies hun militaire functie hebben verloren, moet er bovendien een stap verder worden gegaan dan alleen beschermen wat er nu is. Het relatief open gebied met militaire en waterstaatkundige objecten vervult een recreatieve functie voor bewoners en bezoekers en zorgt voor ‘lucht’ tussen de steeds toenemende bebouwing. Daarbij is publiek draagvlak een voorwaarde voor duurzaam behoud.

Op hoofdlijnen bevat de gebiedsanalyse, naast de uitwerking van de in de Hollandse Waterlinies aanwezige kernkwaliteiten en uitzonderlijke universele waarde van het UNESCO Werelderfgoed, inzicht in de uitgangspunten en ontwikkelingsruimte bij planvorming.

Uitgangspunten voor ontwikkeling (Nominatiedossier)

Op basis van de OUV/kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies, zoals beschreven in het nominatiedossier, zijn twee uitgangspunten geformuleerd voor ruimtelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies:

1. De kernkwaliteiten mogen niet worden aangetast. Dit geldt niet alleen in fysieke zin maar ook voor de visuele integriteit.
   - Aantasting houdt in dat er sprake is van gehele of gedeeltelijke afbraak van gebouwde objecten, doorsnijding, bebouwing, begroeiing of afgraving van landschappelijke Hollandse Waterlinies-elementen.

- Verlies van visuele integriteit betekent dat het Werelderfgoed visueel wordt aangetast door nieuwe ontwikkelingen, of die nu binnen of buiten de begrenzing van het Werelderfgoed gesitueerd zijn. Instandhouding van de visuele integriteit bestaat uit het bewaren van de zichtbaarheid van de samenhang in het systeem en van de zichtrelaties tussen de elementen. Bij ontwikkelingen is het ook van belang dat de schaal aansluit op die van de linie-elementen[7].

2. Eventuele ontwikkelingen versterken de kernkwaliteiten. Bij ontwikkelingen worden de kernkwaliteiten als uitgangspunt meegenomen en zo mogelijk verzilverd.
   - Het tweede uitgangspunt betreft de potentie om middels ontwikkelingen de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies te versterken. Dit gaat over het inspelen op aanwezige kernkwaliteiten, zodat een ontwikkeling kwaliteit toevoegt aan het gebied en de beleefbaarheid daarvan. Plannen maken bijvoorbeeld niet alleen gebruik van het groene en open karakter van een groot deel van het gebied, maar versterken de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies.

Betekenis van de Stelling van Amsterdam op vijf schaalniveaus
Maar hoe voorkom je aantasting van de kernkwaliteiten, en hoe zorg je ervoor dat de beschreven kernkwaliteiten worden versterkt bij ontwikkelingen in het gebied? Om daar concrete handvatten voor te kunnen bieden benoemen we ruimtelijke principes voor de verschillende schaalniveaus waarop de Hollandse Waterlinies ruimtelijke betekenis hebben:

- De schaal van de Hollandse Waterlinies als totaalsysteem (zie achtergrond H3);
- De regionale schaal; Stelling van Amsterdam-Noord (zie achtergrond H4);
- De schaal van de deelgebieden; Noordelijk Veenlandschap I, de Beemster en Noordelijk Veenlandschap II (zie achtergrond H5);
- Het schaalniveau van het ensemble en aandachtsgebieden;
- De schaal van de individuele elementen van de Waterlinie: de forten, de inundatiewerken, de accessen, en de hoofdweerstandslijn.

Betekenis van de Stelling van Amsterdam op vier schaalniveaus
Maar hoe voorkom je aantasting van de kernkwaliteiten, en hoe zorg je ervoor dat de beschreven kernkwaliteiten worden versterkt bij ontwikkelingen in het gebied? Om daar concrete handvatten voor te kunnen bieden, benoemen we ruimtelijke principes voor de verschillende schaalniveaus waarop de Waterlinies ruimtelijke betekenis hebben:

- de schaal van de Hollandse Waterlinies als totaalsysteem (zie achtergrond H3).
  Hierin worden algemeen geldende principes voor het verdedigingssysteem als geheel besproken;
- de schaal van het deelgebied; Vechtstreek Noord (zie achtergrond H5).
  Hierin worden de principes specifiek gemaakt voor het betreffende deelgebied;
- het schaalniveau van het ensemble en aandachtsgebied. Ruimtelijke principes voor plekken waar de linie-elementen samen een logisch ensemble vormen, of waar om andere redenen specifieke uimtelijke principes gelden, bijvoorbeeld vanwege de ruimtelijke dynamiek;
- de schaal van de individuele elementen van de Waterlinie: de militaire werken, de waterstaatswerken, de accessen, en de hoofdverdedigingslijn.

Deze vier schaalniveaus komen ook aan de orde in eerdere hoofdstukken van deze gebiedsanalyse, en zijn afgeleid uit bestaande beleidsstukken zoals het Beeldkwaliteitsplan Stelling van Amsterdam. Spelregels uit dit beeldkwaliteitsplan, en uit de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie zijn indien relevant voor deze gebiedsanalyse overgenomen. Ook zijn bestaande uitgangspunten zoals beschreven in de Omgevingsverordening NH2020 (in verordening uitgewerkt als stellingzone, kernzone en monumentenzone) meegenomen. De ruimtelijke principes van de hoogste schaalniveaus worden steeds vertaald naar, en concreter gemaakt in, het onderliggende schaalniveau.

Deze gebiedsanalyse concentreert zich gezien het doel uitsluitend op de Hollandse Waterlinies. Andere cultuurhistorische kwaliteiten komen zeer beperkt aan de orde. Ook de ruimtelijke principes zoals hieronder geformuleerd hebben alleen betrekking op -kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies, en geven geen afgewogen en integraal beeld.

7 De principes voor visuele integriteit zijn uitgewerkt in: Visuele Integriteit Waterlinies. Advies Kwaliteitsteam Nieuwe Hollandse Waterlinie, 2018.

6.2 Schaalniveau 1 herkenbaarheid van de Hollandse Waterlinies als geheel

Op het schaalniveau van de Hollandse Waterlinies als geheel, vormt de Nieuwe Hollandse Waterlinie een verdedigingssysteem gelegen op de overgang van laag veengebied naar de hogere gronden, en is de Stelling van Amsterdam over het landschap gelegd in een ring rond de hoofdstad. De hoofdverdedigingslijn rijgt de forten aaneen, en verbindt de verschillende landschappen: de droogmakerijen, de veenpolders, het IJmeer, de Vechtplassen, de stedelijke omgeving van Utrecht en Amsterdam, en het rivierengebied.

Op dit schaalniveau is het van belang om de waarde van de Waterlinies als continue landschappelijke zone herkenbaar te houden en waar mogelijk te versterken.

Uitgangspunten voor ontwikkeling binnen het schaalniveau van de Hollandse Waterlinies als geheel

- Bij nieuwe ontwikkelingen wordt bijzondere aandacht besteed aan het realiseren van kwaliteit in dit waardevolle gebied.
- Maak het samenhangende stelsel van strategisch landschap, watermanagement en de militaire werken beter zichtbaar en beleefbaar.
- De maat, schaal en vorm van nieuwe ontwikkelingen is passend in het landschap en wordt afgestemd op de elementen van de linie.
- Behoud en herstel de continuïteit van de hoofdweerstandslijn als lineaire hoger gelegen structuur in het landschap, als begrenzing van de inundatiekommen (onveilige zijde) en het te verdedigen gebied (veilige zijde).
- Behoud en versterk de herkenbaarheid van het aanwezige contrast tussen de veilige en onveilige zone.
- Behoud de openheid van de inundatiekommen waar deze nog aanwezig is.

Hoofdweerstandslijn als ruggengraat en doorgaande lijn.

Contrast tussen veilige en onveilige zone.

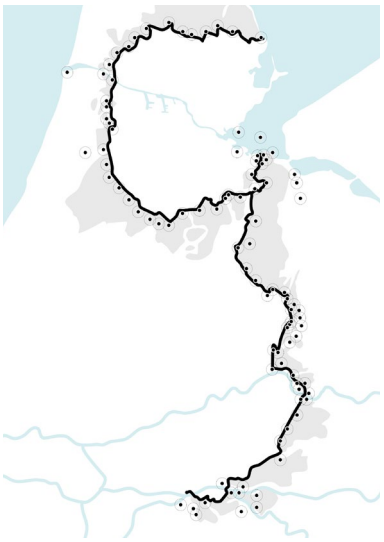

Open schootvelden, zicht op de accessen.

- Behoud de openheid van de verboden kringen en schootsvelden waar deze nog aanwezig is.
- Behoud de zichtlijnen vanuit de militaire werken op het acces en, indien relevant, naar andere militaire werken.
- Behoud de accessen in samenhang met de bijbehorende militaire werken.
- Behoud de herkenbaarheid van het watermanagementsysteem.

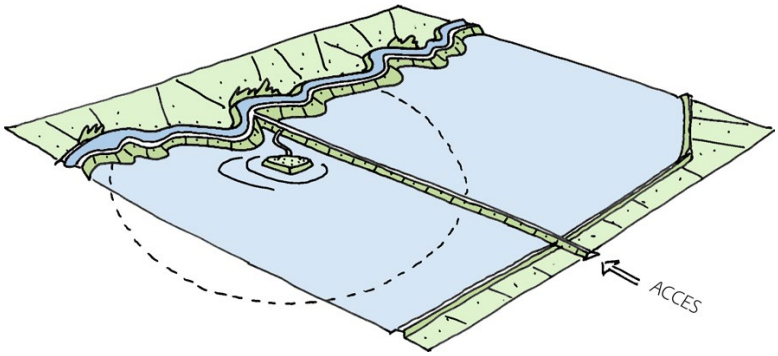

Behouden en herstellen van het zicht vanuit het fort op het acces en vrijhouden van (bestaande) openheid binnen verboden kringen en schootsvelden (bron: Leidraad Landschap en Cultuurhistorie).

6.3 Schaalniveau 2 herkenbaarheid van de Hollandse Waterlinies in de Vechtstreek Noord

Het landschap van de Vechtstreek Noord bestaat uit een relatief open veenweidegebied, uitlopend tegen de stuwwal van de Utrechtse Heuvelrug in het oosten, en het open waterlandschap van het IJmeer.

De hoofdweerstandslijn door het waterrijke veenweidegebied wordt gevormd door de slingerende dijken langs de Vecht, waarbij afwisselend de oostzijde en de westzijde als hoofverdedigingslijn functioneerde. De grote mate van openheid aan de onveilige zijde van de hoofdweerstandslijn zorgt ervoor dat met name in het noorden van dit deelgebied, het contrast tussen veilig en onveilig gebied herkenbaar is.

Door de openheid van het landschap is de voorstelbaarheid van inundatie, en de zichtbaarheid van de samenhang in het systeem groot. Het weidse waterlandschap van het IJmeer, met daarin fort Pampus als belangrijke schakel, vergroot de leesbaarheid van het liniesysteem nog verder. Een bijzondere uitzondering op de logica van inundatiegebieden aan oostkant, de onveilige zijde van de Vecht, is het inundatiegebied in de Aetsveldschepolder. Deze ligt een aan de veilige zijde van de hoofdweerstandslijn.

Specifiek voor de Vechtsteek-Noord is dat de Stelling van Amsterdam er samenvalt met de Nieuwe Hollandse Waterlinie, en hoe de al lang bestaande vestingsteden onderdeel gemaakt werden van de Waterlinies.

Op dit schaalniveau is het van belang om het karakter van het gebied als open veenweidelandschap en weids waterlandschap te behouden. Ingezet kan worden op het versterken van de relatie tussen dit herkenbare landschap en het militaire systeem.

De Hollandse Waterlinies in de Vechtstreek Noord.

Uitgangspunten voor ontwikkeling op het schaalniveau van de Vechtstreek Noord

- Zet in op de beleefbaarheid van de hoofdweerstandslijn als doorlopende lijn langs de Vecht door de kades aan weerszijden zoveel mogelijk continuïteit te geven in uitstraling.

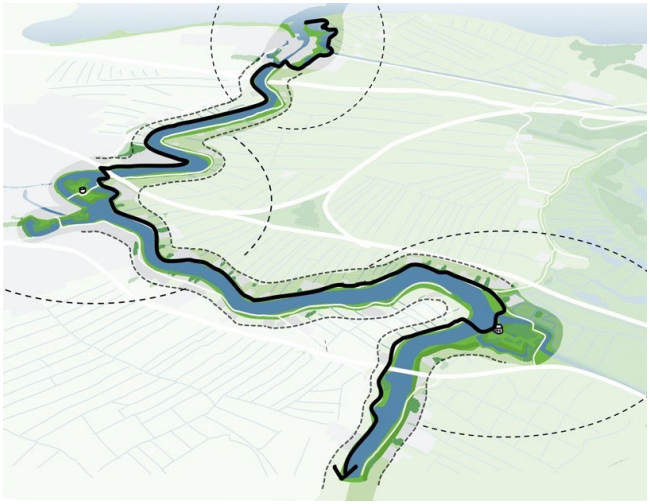

De hoofdweerstandslijn springt af en toe over de Vecht. Zet in op de beleving van de Vecht en kades aan weerszijden als continue lijn.

- Behoud en versterk het zicht vanaf de Vecht richting het inundatiegebied door storende elementen indien mogelijk te verwijderen.

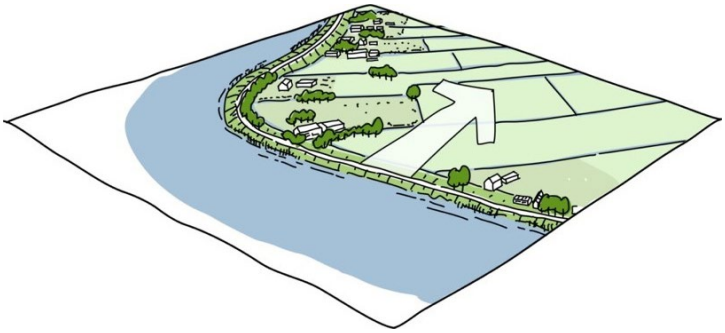

Zicht op de Vecht en het achterliggende landschap.

- Behoud en versterk het contrast tussen de binnen- en buitenzijde door het stimuleren van functies die aan de onveilige zijde van de hoofdweerstandslijn openheid met zich meebrengen: waterberging, natte natuur, agrarisch gebruik. Positioneer ontwikkelingen met verharding of bebouwing aan veilige zijde van de hoofdweerstandslijn.

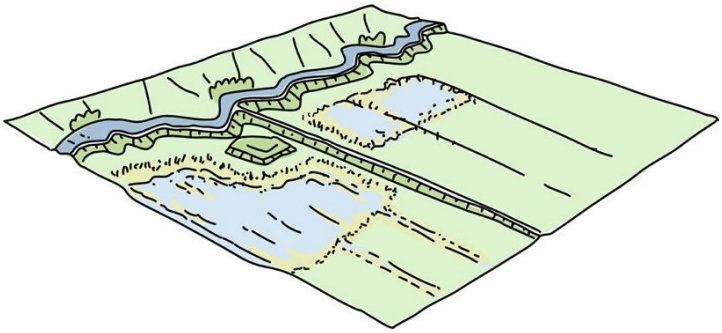

Stimuleren van functies als waterberging en natte natuur aan onveilige zijde van de hoofdweerstandslijn.

- De Aetsveldsche Polder is een (zeldzaam) stukje inundatiegebied aan de veilige zijde van de hoofdweerstandslijn. Binnen dit bijzondere gebied dient geen verdichting plaats te vinden.

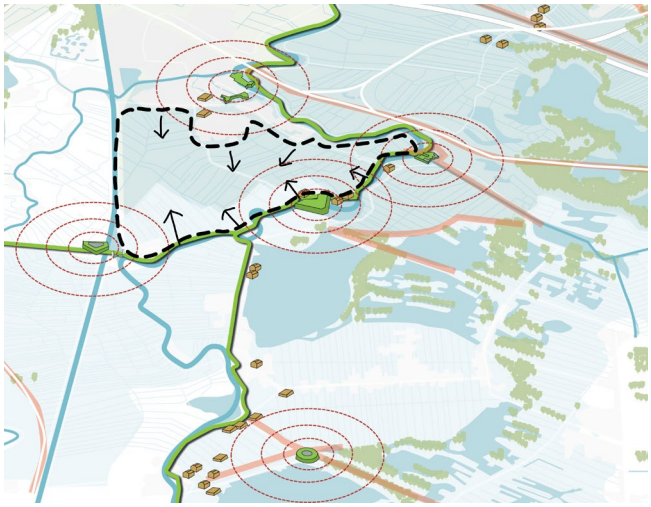

De Aetseveldsche Polder als stukje inundatiegebied aan veilige zijde van de hoofdverdedigingslijn open houden.

- De aanwezigheid van het liniesysteem is sturend op eventuele nieuwe ontwikkelingen. Deze dragen bij aan de leesbaarheid van het liniesysteem.
- De maat, schaal en vorm van nieuwe ontwikkelingen aan de veilige zijde wordt afgestemd op de elementen van de linie (dus geen grootschalige bouwdozen).
- Geen nieuwe bebouwing in gebieden die nu nog open zijn in zone van 100 meter aan weerszijden van de hoofdweerstandslijn. Hierdoor blijft herkenbaarheid van de hoofdweerstandslijn in haar landschappelijke context behouden. (Dit was als kernzone opgenomen in de Omgevingsverordening NH2020).
- Geen nieuwe bebouwing in de verboden kringen (kring van 1000m rond een fort of batterij). (Dit was als kernzone opgenomen in de Omgevingsverordening NH2020).

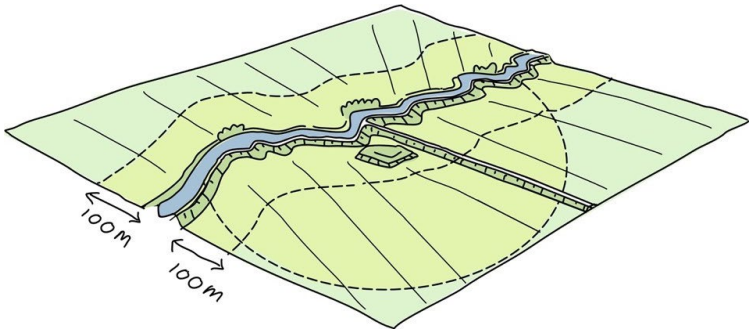

Geen nieuwe bebouwing in zone van 100m aan weerszijden van de hoofdweerstandslijn of in de verboden kringen (1000m).

- Versterk indien mogelijk de karakteristieke kwaliteiten van het landschap, bijvoorbeeld door verdichting op de hogere begroeide delen (zoals bijvoorbeeld bij Muiderberg) en juist visuele openheid in de lagere inundatiekommen.
- Nieuwe ontwikkelingen dienen te passen bij de aard van het groene landschap, de Waterlinie en het open inundatiegebied.
- Voorkom verhoogde nieuwe ontwikkelingen; zoals wegen op talud of hogere aaneengesloten bebouwing.
- Houdt (nieuwe) wegen in het linielandschap vrij en voorkom nieuwe toevoegingen (zoals bijvoorbeeld beplanting of geluidsschermen) die het zicht op het open landschap ontnemen.
- Behoud het ongeschonden karakter van de Noordpolder.
- Versterk de relatie tussen vestingsteden; door zichtlijnen tussen vestingen en door herkenbare (recreatieve) routes.

6.4 Schaalniveau 3 ensembles en aandachtsgebieden

Op de schaal van de landschappelijke ensembles markeren de elementen van de Waterlinies knooppunten en gradiënten in het landschap, en zorgen daarmee voor expressie van de samenhang tussen de linie -en het landschap. Dit is het schaalniveau waarop de werking van het verdedigingssysteem het best zichtbaar te maken is.

In de Vechtstreek Noord is op veel plekken de samenhang tussen de verschillende linie-elementen nog goed zichtbaar. Daarom worden de plekken beschreven die een logisch ensemble vormen en aandachtsgebieden aangegeven, waar om andere redenen specifieke ruimtelijke principes gelden, bijvoorbeeld vanwege de ruimtelijke dynamiek.

Voor dit schaalniveau worden ruimtelijke principes gegeven om de relatie tussen de militaire elementen onderling, en de relatie met het landschap te behouden en te versterken.

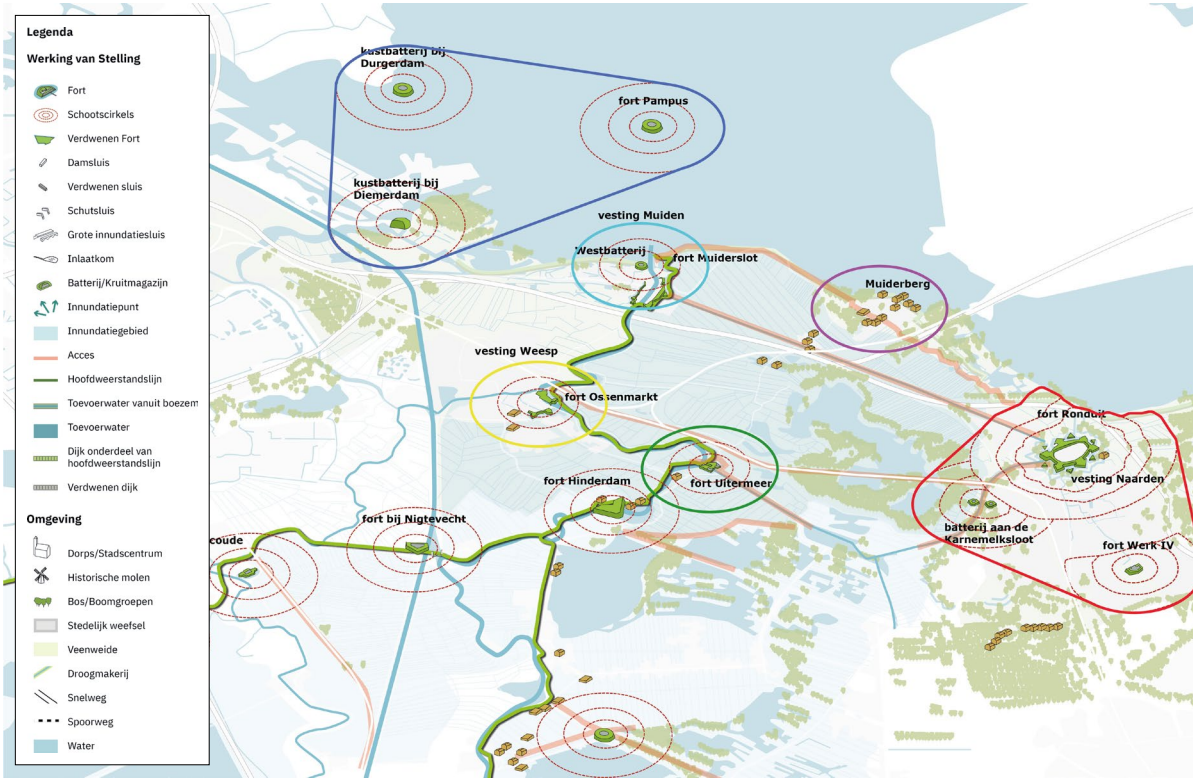

Logische ensembles en aandachtsgebieden in de Vechtsteek Noord.

Fortendriehoek *Muiderberg* *Vesting Weesp*
Vesting Muiden *Vesting Naarden* *Fort Uitermeer*

Muiden

Muiden is een essentieel ensemble in het verhaal van de Hollandse Waterlinies. In dit specifieke deel van de Waterlinies, op de rand van het IJmeer, komen alle aspecten samen: de vestingstad, de schakel die Pampus vormt in de Stelling van Amsterdam, het open schootsveld, de wijze waarop het acces, gevormd door de Naardertrekvaart, werd verdedigd, én hoe vanuit de vesting de hoofdweerstandslijn langs de Vecht liep, waardoor de veilige en onveilige zijde werden gedefinieerd. Hier dient de kans zich aan om dit verhaal zo helder mogelijk te vertellen.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen Muiden

- Behoud waar mogelijk het open gebied van het schootsveld aan de noordkant, de oostkant en de zuidoostkant van Muiden.
- Behoud de openheid en structuur van de Noordpolder als enige ongeschonden polder.

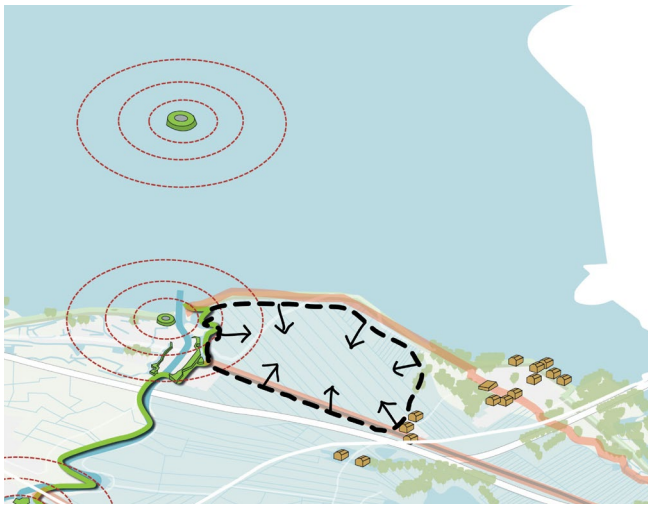

Ongeschonden karakter van de Noordpolder.

- Eventuele nieuwe bebouwing in het schootsveld hoort bij de bestaande erven. Enkel voorzieningen op nieuwe locaties die bijdragen aan het gebruik en beleving op de Vecht.
- Eventuele nieuwe ontwikkelingen aan de oostzijde van de vesting zijn kleinschalig en passen in het karakter van een groen, waterrijk en open gebied.
- Bij nieuwe ontwikkeling blijft de oorspronkelijke verkavelingsstructuur behouden, of wordt juist teruggebracht.
- Behoud de zichtrelatie tussen Muiden en de Naardertrekvaart als acces.
- Behoud het karakter van het open waterlandschap tussen Muiden (Westbatterij) en Pampus, en houdt zichtlijnen vrij.
- Optimaliseer de ruimte die is ontstaan met het verleggen van de A1 en het aquaduct, door daar de hoofdweerstandslijn te benadrukken als continue doorgaande recreatieve route vanuit Muiden.
- Voorkom dat de snelweg visueel nog meer een ruimtelijke barrière wordt. Voorkom beplanting en geluidsschermen langs de A1.

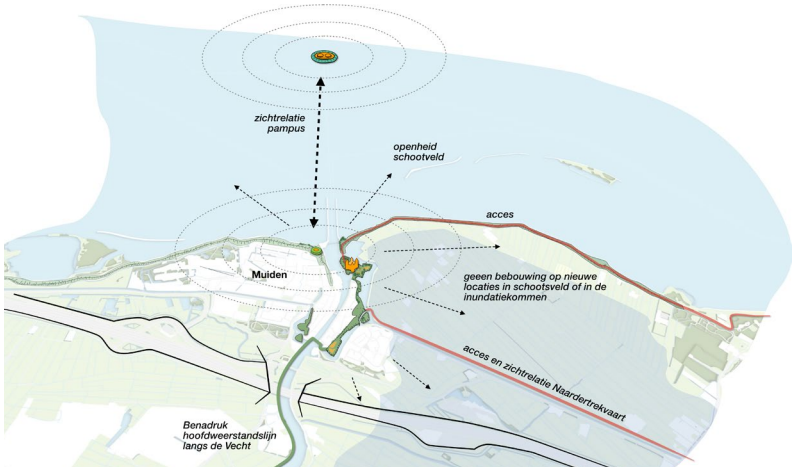

Uitgangspunten bij ontwikkelingen Muiden.

Naarden

Samen met de vestingen Muiden en Weesp vormt Naarden de driehoek van vestingsteden welke als poort fungeren naar het waterlinielandschap. In de directe omgeving van de vesting Naarden is een belangrijk deel van het landschap open en groen gebleven. Hierdoor is het schootsveld nog herkenbaar. De groene wig richting de Batterijen aan de Karnemelksloot biedt een aantrekkelijke route langs de Waterlinie naar het Linielandschap van het Vechtplassengebied. Het versterken van de groene wiggen naar het buitengebied, en het versterken van de recreatieve verbindingen kan de beleefbaarheid van de Waterlinie vergroten.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen Naarden

- Behoud de openheid van het schootsveld aan de noordoostzijde van Naarden.
- Eventuele nieuwe ontwikkelingen aan de oostzijde van de vesting passen in het karakter van een groen, waterrijk en open gebied.
- Wees zeer terughoudend in verdere uitbreiding van de A1 en van nieuwe wegen.
- Voorkom dat wegen visuele barrières worden. Voorkom beplanting en geluidsschermen langs wegen in de schootsvelden.
- Bij nieuwe ontwikkeling blijft de oorspronkelijke verkavelingsstructuur behouden, of wordt juist teruggebracht.
- De groene wig aan de zuidwestzijde van Naarden blijft behouden en wordt versterkt als verbinding vanuit de stad naar de batterijen aan de Karnemelksloot en naar het buitengebied.

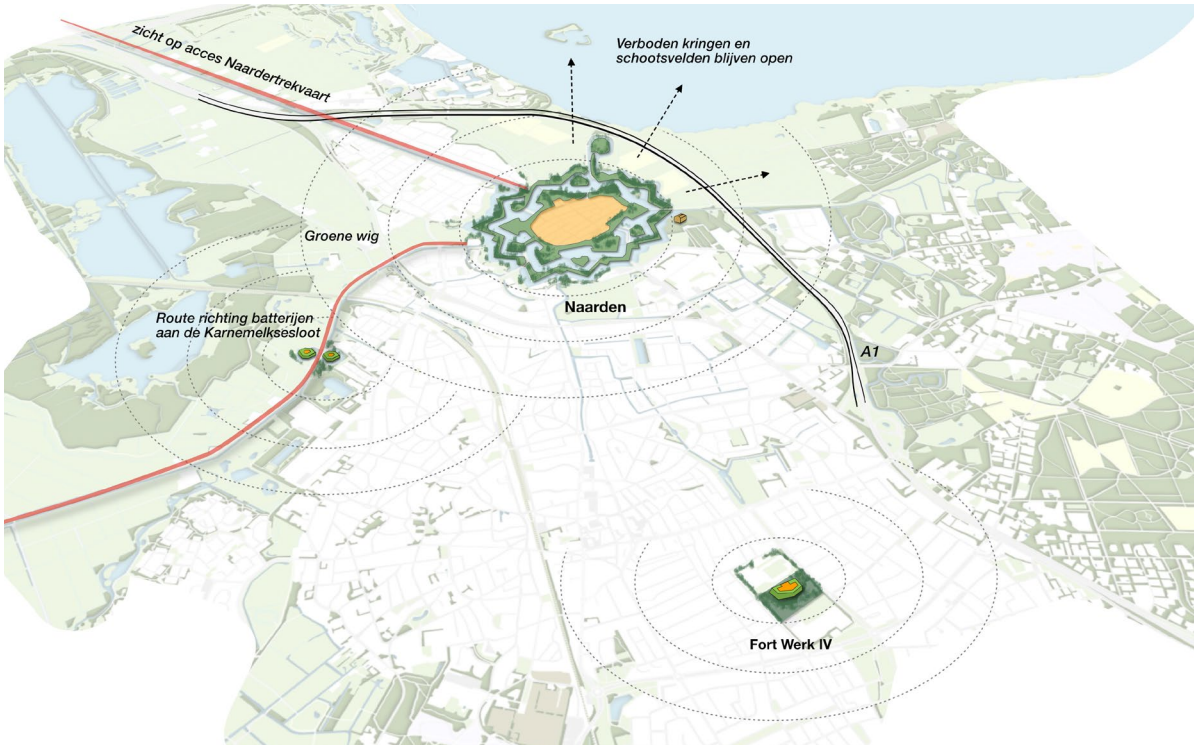

Uitgangspunten bij ontwikkelingen Naarden.

Weesp

Vesting Weesp ligt centraal in het gebied waar Nieuwe Hollandse Waterlinie en Stelling van Amsterdam elkaar raken. Het schootsveld van de vesting is in loop van tijd enigszins dichtgeslibd. De centrale ligging biedt wel juist kansen om hier het verhaal te vertellen van de Stelling en de Waterlinie, en het feit dat hier een deel van het inundatiegebied achter de hoofdweerstandslijn lag.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen Weesp

- Behoud de bestaande openheid in de schootsvelden aan de oostzijde van Weesp, en zet in op kwaliteitsverbetering en het opheffen van verstorende elementen, zoals opgaande beplanting.
- Behoud en versterk de zichtrelatie tussen de vesting en de spoorlijn als acces, door het opheffen van storende elementen zoals erfafscheidingen.
- Versterking van het vestingstad-karakter door bastions/schansen en voormalige poorten duidelijker te accentueren.
- Voorkom nieuwe bebouwing in de zone van 100m langs de hoofdweerstandslijn, en in het schootsveld van Weesp.
- Behoud het zicht vanaf de kades van de Vecht (hoofdweerstandslijn) over de inundatiekommen (onveilig gebied). Voorkom nieuwe visuele barrières.
- Bij nieuwe ontwikkeling blijft de oorspronkelijke verkavelingsstructuur behouden, of wordt juist teruggebracht.

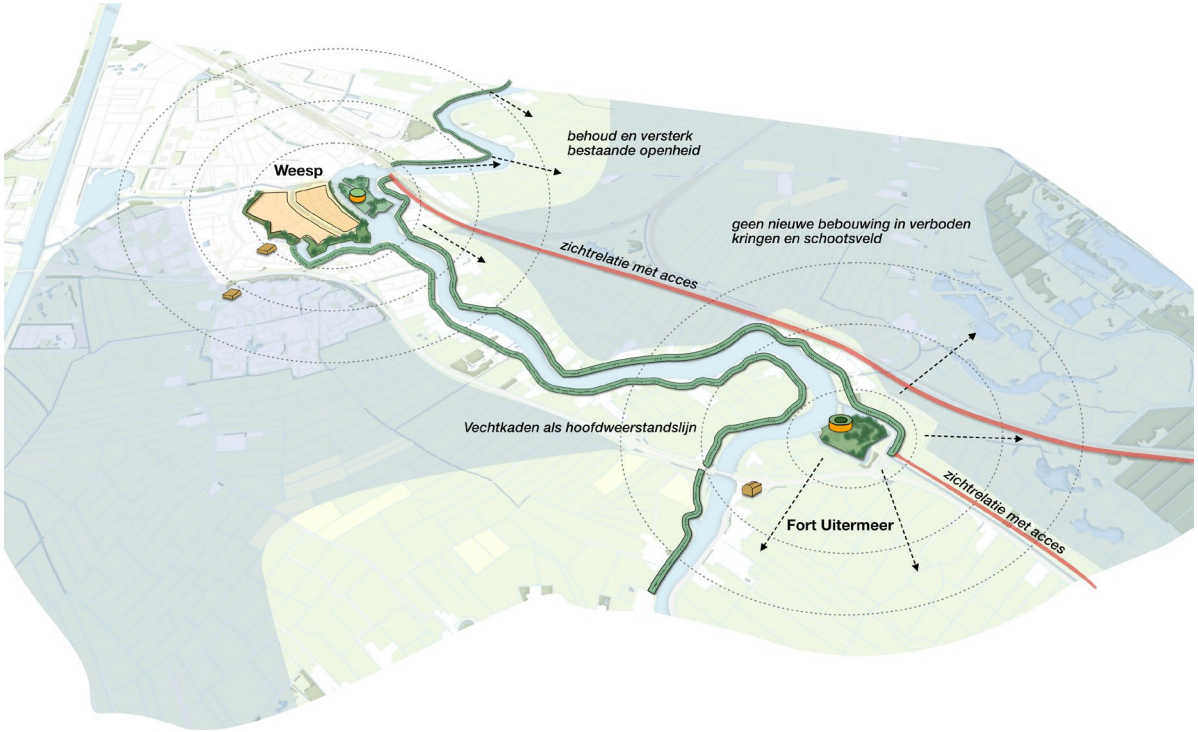

Uitgangspunten bij ontwikkelingen Weesp en Uitermeer.

Fort Uitermeer

De forten zijn de plekken waar de werking van het systeem misschien wel het best uit te leggen is. Alles komt hier bij elkaar: de hoofdweerstandslijn, het inundatiegebied, de accessen haaks op de hoofdweerstandslijn, de forten met hun schootsvelden om de accessen te bewaken. De beleving van dit ensemble, waar de verschillende kernkwaliteiten samen komen kan worden versterkt door storende elementen op te ruimen, waardoor meer zichtrelaties ontstaan, en door verschillende onderdelen met elkaar te verbinden via recreatieve routes.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen Fort Uitermeer

- Houd het schootsveld zoveel mogelijk open en zet in op het opheffen van verstorende elementen.
- Eventuele nieuwe ontwikkelingen in de omgeving van het fort passen bij het open karakter, zoals waterberging, natte natuur, agrarisch gebruik.
- Zet in op de beleefbaarheid van het ensemble; fort, kazemat, groepsschuilplaats, acces, schootsveld, inundatiegebied, inundatiekades, sluis.
- Behoud de relatie met het acces 's Gravelandsche Vaart.

Fortendriehoek

Pampus en de batterijen bij Durgerdam en Diemerdam verdedigden de toegang naar het IJ richting Amsterdam en de havens. De dijken langs het water vormen de hoofdweerstandslijn, maar waren tevens accessen die beschermd dienden te worden. Doordat de forten aan het grootschalige waterlandschap liggen, zijn de schootvelden nog grotendeels open en is de zichtrelatie tussen Pampus, de batterijen bij Durgerdam en Diemerdam en Muiden (Westbatterij), nog aanwezig.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen Fortendriehoek

- Behoud het grootschalige open waterlandschap en belangrijke zichtlijnen.
- Versterk indien mogelijk de zichtrelatie tussen de forten, door eventuele beperkende elementen en beplanting te verwijderen.
- Voorkom ontwikkelingen die de leegte en openheid van het IJmeer verstoren, zoals bovengrondse infra door het IJmeer.
- Versterk de beleefbaarheid van het waterlandschap en de forten vanaf de dijk door hoog opgaande vegetatie te voorkomen.

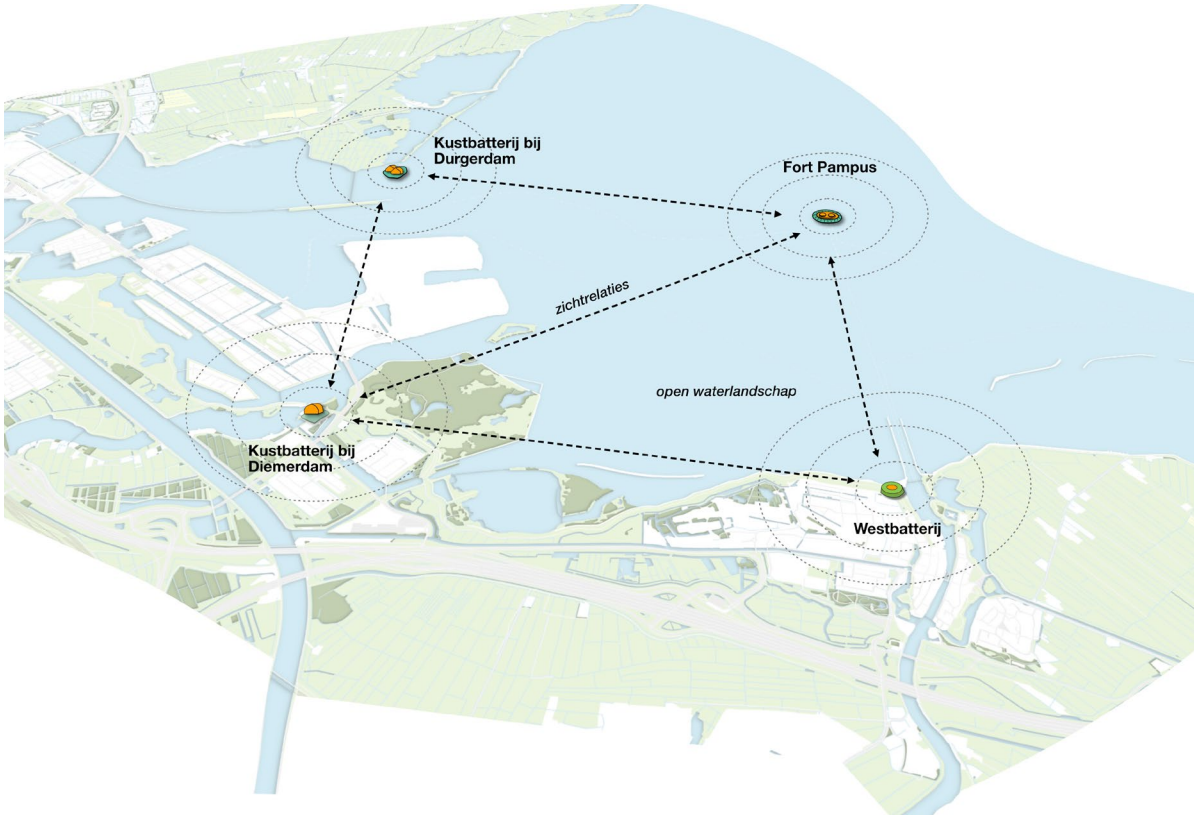

Zichtrelatie tussen de forten Pampus, kustbatterijen Durgerdam en Diemerdam en (Westbatterij) Muiden.

Muiderberg

Muiderberg ligt op een verder westelijk gelegen restant van de stuwwal. Muiderberg vormde daarmee een hoger gebied binnen het lage veenweidelandschap. Binnen dit deelgebied zijn vele groepsschuilplaatsen aangelegd ter verdediging van deze zwakkere plek in het verdedigingssysteem.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen Muiderberg

- Behoud de herkenbaarheid van de groepsschuilplaatsen door de zichtbaarheid te handhaven en de onmiddellijke omgeving open te houden, handhaaf bij 'zwermen' groepsschuilplaatsen het onderling verband.
- Zet in op de herkenbaarheid van dit gebied als hogere en daarmee zwakke plek in de Waterlinie door het contrast tussen de open inundatiekom en deze meer besloten en begroeide hogere gronden te versterken.
- Behoud de herkenbaarheid van de Oude Zeedijk, bijvoorbeeld door de zichtrelatie met het open water te versterken over het nieuw aangelegde voorland.

Muiderberg als herkenbaar hoger gebied met clusters van groepsschuilplaatsen aan de dijk en rond de Naardertrekvaart.

6.5 Schaalniveau van de losse elementen

De elementen van de linie worden als monument beschermd. Bij eventuele nieuwe ontwikkelingen dient met de volgende algemene ruimtelijke principes rekening worden gehouden.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen op het schaalniveau van de losse elementen

- Laat investeringen in herontwikkeling van forten samenvallen met een integrale aanpak van fortterrein en schootsvelden.
- Behoud de herkenbaarheid van de groepsschuilplaatsen door de zichtbaarheid te handhaven en de onmiddellijke omgeving open te houden, handhaaf bij 'zwermen' groepsschuilplaatsen het onderling verband.
- Behoud de herkenbaarheid van de verschillen tussen de militaire werken van de Nieuwe Hollandse Waterlinie (baksteen) en de werken van de Stelling van Amsterdam (beton).
- Behoud van de karakteristiek van forten als vermomd landschapselement, met onderscheid tussen voorkant (frontzijde) en achterkant (keelzijde).
- Benadruk het contrast tussen de front- (aarde, water) en de keelzijde (baksteen, beton, staal) van de forten en (kust)batterijen.

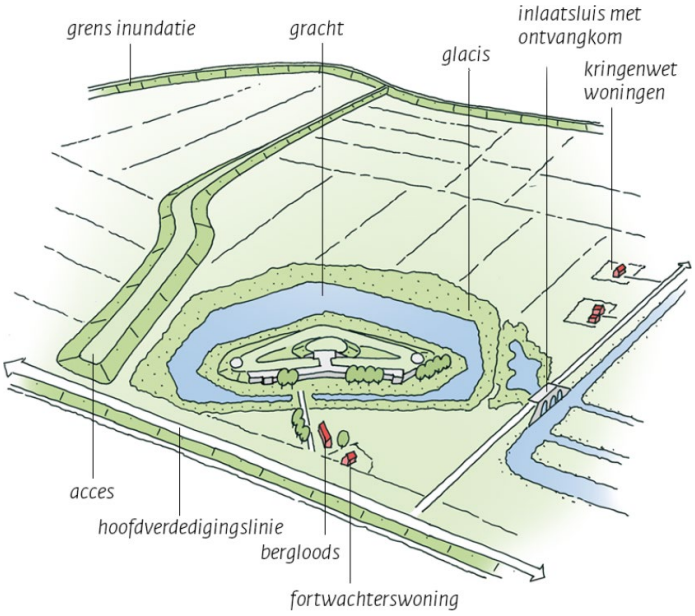

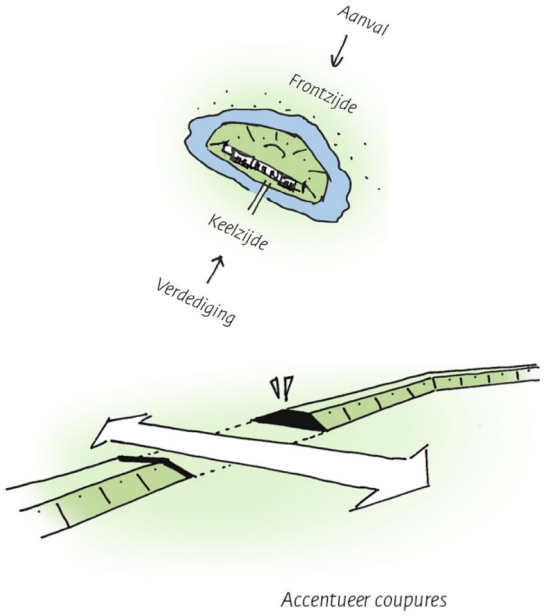

- Gebruik historisch verantwoorde beplanting. Hierbij verwijzen we naar de studie Verscholen in het Groen, Een onderzoek naar de geschiedenis van beplantingen op de Stelling van Amsterdam (Nicky Schuurman, Landschap Noord-Holland).

7 BRONNEN

- Nieuwe Hollandse Waterlinie Uitbreiding van de Stelling van Amsterdam. UNESCO Nominatiedossier, Nationaal Project Nieuwe Hollandse Waterlinie. April 2019.
- Unesco nominatiedossier, bijlage 2 attributen., deel 1: strategisch landschap. Mei 2017.
- Dutch Water Defence Lines, Appendices Part II, Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en Projectbureau Stelling van Amsterdam. December 2018.
- Historische Kaart Stelling van Amsterdam, Provincie Noord-Holland, via: https://maps.noord-holland.nl/sva/desk.htm
- Informatiekaart Landschap en Cultuurhistorie, Provincie Noord-Holland. Via: Informatiekaart Landschap en Cultuurhistorie (noord-holland.nl)
  - Kaartlagen: Cultuurhistorische objecten, militaire structuren.
- Provinciaal militair erfgoed, provincie Utrecht. Via: Provinciaal thema Militair erfgoed (arcgis.com)
  - Kaartlagen: Stelling van Amsterdam (lijnen, vlakken, punten), Nieuwe Hollandse Waterlinie (lijnen, vlakken, punten).
- Verkenning Linieperspectief 2030. Linielint in de Delta. Feddes Olthof landschapsarchitecten & Marinus Kooiman | Cultuurhistorische projecten. Februari 2017.
- Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018. Provincie Noord-Holland.
- Bijzonder Provinciaal Landschap, 32 landschappen en kernkwaliteiten, Provincie Noord-Holland. November 2020.
- Tussen Vecht, meren en stuwwal, Gebiedsbiografie van de gemeente Gooise Meren, gemeente Gooise Meren. september 2020.
- Provinciaal Beeldkwaliteitsplan Stelling van Amsterdam, DHV en Feddes/Olthof landschapsarchitecten. September 2008.
- Provinciale Ruimtelijke Verordening, Provincie Noord-Holland. Juni 2019.

HAARLEM, FEBRUARI 2023

Colofon

Uitgave
Provincie Noord-Holland
Postbus 123 | 2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 31 43 | Fax: 023 514 40 40
www.noord-holland.nl
post@noord-holland.nl

Fotografie
Provincie Noord-Holland

Grafische verzorging
The Creative Hub

Haarlem, februari 2023

HOLLANDSE WATERLINIES
UNESCO WERELDERFGOED

PROVINCIE UTRECHT

Provincie Noord-Holland

GEBIEDSANALYSE KERNKWALITEITEN HOLLANDSE WATERLINIES

KERNKWALITEITEN, UITGANGSPUNTEN EN ONTWIKKELINGSRICHTING VECHTSTREEK

COLOFON

Uitgave:	Provincie Utrecht en Provincie Noord-Holland
Auteur(s):	Feddes/Olthof landschapsarchitecten i.s.m. Marinus Kooiman Cultuurhistorische Projecten
Status:	Definitief
Versiedatum:	november 2022

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING
1.1 Aanleiding en doel
1.2 Werkwijze en methodiek

2. KARAKTER VAN HET GEBIED
2.1 Huidige situatie
2.2 Landschappelijke karakteristiek

3. DE HOLLANDSE WATERLINIES, OUV EN KERNKWALITEITEN
3.1 Werking van het systeem
3.2 Kernkwaliteiten op basis van de OUV

4. KERNKWALITEITEN VECHTSTREEK
4.1 Vechtstreek en de NHW
4.2 Ruimtelijke dynamiek na de Tweede Wereldoorlog
4.3 Hoofdlijn liniekenmerken Vechtstreek
4.4 Kernkwaliteiten Vechtstreek
4.5 Gebied buiten de property gelegen in CHS - militair erfgoed

5. UITGANGSPUNTEN VOOR ONTWIKKELINGEN
5.1 Algemeen
5.2 Schaalniveau NHW als geheel
5.3 Schaalniveau Vechtstreek
5.4 Schaalniveau van ensembles en aandachtsgebieden
5.5 Schaalniveau van de losse elementen

BRONNEN

BIJLAGEN
Bijlage I Begrippenlijst
Bijlage II Kansenkaart

HOLLANDSE WATERLINIES
UNESCO WERELDERFGOED

PROVINCIE :: UTRECHT

Provincie Noord-Holland

HOOFDSTUK 1
INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel

Aanleiding

De Hollandse Waterlinies zijn uniek én zijn op een bijzondere manier verbonden aan het Nederlandse Landschap. Nederland heeft daarom in 2019 bij UNESCO in Parijs het Nominatiedossier ingediend om de Hollandse Waterlinies op de werelderfgoedlijst te laten plaatsen vanwege de unieke waarden. De Hollandse Waterlinies worden gevormd door de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) en de Stelling van Amsterdam (SvA). De SvA is al sinds 1996 Werelderfgoed, de NHW is een uitbreiding van het Werelderfgoed van de Stelling van Amsterdam. De voordracht tot inschrijving van de uitbreiding op de Werelderfgoedlijst is door UNESCO goedgekeurd in juli 2021. Samen vormen beide linies nu één UNESCO Werelderfgoed: de Hollandse Waterlinies.

Harmonisatie afweging ruimtelijke ontwikkeling in de Hollandse Waterlinies

Het Werelderfgoed 'Hollandse Waterlinies' loopt van de provincie Noord-Holland, via Utrecht en Gelderland tot in Noord-Brabant. De linieprovincies zijn als sitehouder verantwoordelijk voor het behoud en de bescherming van dit unieke erfgoed. Om het ook in de toekomst goed te kunnen beschermen stemmen provincies onderling het ruimtelijk beleid voor het Werelderfgoed op elkaar af. Deze harmonisatie van het gehele ruimtelijk beleid maakt het mogelijk om ruimtelijke ontwikkelingen overal binnen de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam op eenzelfde manier af te wegen.

De gebiedsanalyses kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies leggen de basis voor deze harmonisatie door de kernkwaliteiten via dezelfde systematiek uit te werken en uitgangspunten voor ontwikkeling te formuleren. Deze gebiedsanalyse doet dat voor het gebied 'Vechtstreek.

Doel gebiedsanalyse

De uitzonderlijke universele waarde van het Werelderfgoed Hollandse Waterlinies mag niet worden aangetast (overgenomen instructieregel van het Rijk, art 7.4 van het Besluit Kwaliteit Leefomgeving). In het nominatiedossier zijn de unieke waarden (OUV; Outstanding Universal Value) van de Hollandse Waterlinies uitgewerkt in drie kernkwaliteiten. Deze verschillen per gebied, onder andere omdat bij de aanleg van de Hollandse Waterlinies gebruik is gemaakt van de eigenschappen van het reeds aanwezige landschap. Het doel van de gebiedsanalyses is om meer inzicht te geven in waar en hoe de kernkwaliteiten zich manifesteren in het gebied, zodat ze duurzaam in stand gehouden kunnen worden en ingezet kunnen worden als bouwsteen voor ontwikkeling. De gebiedsanalyses schetsen welke kernkwaliteiten zich waar bevinden en wat hun belang is, zowel op zichzelf als in samenhang. Tevens is het doel om meer helderheid te geven hoe met de kernkwaliteiten is om te gaan, zodanig dat er geen sprake is van aantasting. Daarom worden per deelgebied van de Hollandse Waterlinies uitgangspunten en ontwikkelingsrichtingen meegegeven. Wat in een gebied uiteindelijk kan, blijft echter maatwerk.
Bij visie- en planvorming is een integrale afweging van aanwezige belangen nodig. Daarbij blijft de regel van het niet mogen aantasten van het Werelderfgoed altijd gelden.

De gebiedsanalyses vormen een document waarin nader staat uitgewerkt wat de kernkwaliteiten in elk deelgebied van de Hollandse Waterlinies zijn. De gebiedsanalyses zijn daardoor een hulpmiddel voor overheden en initiatiefnemers bij het toepassen van de regel dat de uitzonderlijke universele waarde (vertaald in de kernkwaliteiten) niet mag worden aangetast. Daarnaast kunnen de gebiedsanalyses gebruikt worden als inspiratiebron en bouwsteen voor verdere visie en planvorming in het gebied.

1.2 Werkwijze en methodiek

Systematiek

Bij de beschrijving van de gebieden is allereerst het algemene landschappelijke karakter nader beschreven. Het aanwezige landschap vormde de basis voor het militaire systeem in het gebied.
Om meer inzicht te geven in de unieke universele waarde is in de gebiedsanalyses vervolgens meer uitgelegd over de achtergrond, het ontstaan en de werking van dit bijzondere militaire systeem en hoe de uitzonderlijke universele waarde zich vertaalt naar de kernkwaliteiten.

Hierna is meer ingegaan op de wijze waarop de uitwerking van het militaire systeem in het landschap van het deelgebied is vormgegeven. De gebiedsanalyses hebben uitsluitend betrekking op het militaire erfgoed van de Hollandse Waterlinies. Het andere aanwezige erfgoed wordt wel benoemd in relatie tot het karakter van het gebied en het landschap, maar dit wordt niet verder uitgewerkt. Daarmee zijn de gebiedsanalyses dus niet een integrale inventarisatie van al het aanwezige erfgoed. Het gaat bij de gebiedsanalyses uitsluitend om de kernkwaliteiten van het Werelderfgoed Hollandse Waterlinies.

In de gebiedsanalyses is ook kort iets beschreven over die gebieden die niet vallen in het Werelderfgoed gebied (property), maar die van origine wel onderdeel uitmaakten van het gehele militaire systeem (hoofdstuk 4.5). Dit zijn de gebieden die vallen binnen het Utrechtse Provinciale beleid van de Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS), thema Militair erfgoed. Voor deze gebieden geldt een ander beleid dan voor het Werelderfgoed gebied. De uitgangspunten en ruimtelijke principes van hoofdstuk 5 gelden uitsluitend voor de gebieden die gelegen zijn binnen het Werelderfgoed gebied.

Leeswijzer

De gebiedsanalyse 'Vechtstreek' komt tot stand via de volgende stappen:

- Hoofdstuk 2 geeft een korte gebiedsbeschrijving: typeren van het huidig ruimtelijk karakter van het gebied;
- Hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van hoe het systeem van de Hollandse Waterlinies werkte, en uit welke elementen het is opgebouwd;
- Hoofdstuk 4 gaat in op de werking van de Hollandse Waterlinies in dit deelgebied 'Vechtstreek. De kernkwaliteiten worden specifiek gemaakt voor dit deelgebied.
- Hoofdstuk 5 geeft uitgangspunten en ruimtelijke principes aan die helderheid geven hoe er bij ontwikkelingen voor gezorgd kan worden dat de kernkwaliteiten duurzaam in stand worden gehouden, niet worden aangetast en hoe deze kunnen worden ingezet ter versterking van de waarde en kwaliteit van het gebied. Deze uitgangspunten worden beschreven op verschillende schaalniveaus: de Nieuwe Hollandse Waterlinie als geheel, het specifieke deelgebied, de landschappelijke ensembles en aandachtsgebieden binnen het deelgebied, en tot slot voor de elementen van de waterlinie.

Als Bijlage I is een uitgebreide begrippenlijst van elementen van de Hollandse Waterlinies opgenomen. Op de kansenkaart (Bijlage II) staat een aantal mogelijke ruimtelijke ontwikkelingen in dit deelgebied die de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies kunnen versterken. Dit is niet uitputtend. De kansen zijn uitsluitend geformuleerd vanuit de Waterlinies.

HOOFDSTUK 2
KARAKTER VAN HET GEBIED

2.1 Huidige situatie

De in deze gebiedsanalyse beschreven Vechtstreek ligt langs de oostzijde van de Vecht, tussen het Tienhovensch Kanaal bij Breukelen aan de zuidzijde, en Hinderdam aan de noordzijde. Dit deel van de Hollandse Waterlinies ligt gedeeltelijk in de provincie Utrecht en grotendeels in de provincie Noord-Holland en betreft delen van de gemeenten Wijdemeren, Stichtse Vecht en Hilversum.
Het gebied is relatief open, groen en waterrijk. Het middengebied bestaat voor het grootste deel uit water in de vorm van de Loosdrechtse en Ankeveensche plassen. Het overgrote deel van het gebied heeft een natuurbestemming. Daarnaast worden delen agrarisch gebruikt als weideland. Het gebied langs de Vecht, maar zeker ook de veenplassen zelf hebben grote recreatieve waarde. Langs de Vecht is bebouwing gesitueerd, met op enkele plekken een bebouwingskern. In het gebied liggen op meerdere plekken (historische) bebouwingslinten. Tussen de veenplassen en door het veengebied, en ook in de Horstermeer. Het gebied wordt doorkruist door de provinciale wegen N403 en N201.

2.2 Landschappelijk karakter

Het landschap aan de oostzijde van de Vecht is een veengebied dat richting het oosten overgaat naar de zandgronden van de Utrechtse Heuvelrug. Deze overgang in de ondergrond is goed terug te zien; de hogere zandgronden zijn dichtbebouwd en bosrijk. Het veengebied is in loop van eeuwen grotendeels uitgeveend en is daarmee water geworden. Dit gebied is meer open en de bebouwing beperkt zich tot enkele linten en kleinere kernen. Temidden van de veenplassen ligt de ronde droogmakerij de Horstermeerpolder.

Veenweidegebied

In de periode na de ijstijd ontwikkelden zich uitgestrekte veengebieden. Het veenkussen ten westen van de Utrechtse Heuvelrug waterde via veenrivieren, met de Vecht als hoofdtak, af richting het noorden. Vanaf de Middeleeuwen werden de veenmoerassen systematisch ontgonnen. De wat hoger gelegen oeverwal van de Vecht fungeerde daarbij als ontginningsbasis, waar men zich vestigde. Haaks daarop werden evenwijdige sloten gegraven om het veen te ontwateren en voor agrarisch gebruik geschikt te maken. Op de kop van de kavels, langs de Vechtoever, werden de boerderijen gebouwd, waardoor boerderijlinten ontstonden. Het agrarisch grondgebruik werd vrijwel uitsluitend grasland. Ook vond in het gebied vervening plaats ten behoeve van de turfwinning. Dit nam in de 18de eeuw grootschalige vormen aan, waarbij na de vervening plassen in het landschap achterbleven. Om de turf te kunnen afgraven werden rechte sloten gegraven ten behoeve van de ontwatering en werden paden aangelegd om de turf af te voeren. Het veen werd met baggerbeugels uit de petgaten geschept en vervolgens op legakkers (smalle stroken land die men tussen de gaten overliet) te drogen gelegd. De petgaten werden daarbij steeds groter en de legakkers steeds smaller. In een deel van het gebied is dit systeem van petgaten en legakkers nog zichtbaar. Als de wind echter vat kreeg op de petgaten konden de legakkers helemaal wegspoelen zodat steeds uitgebreidere veenplassen ontstonden, zoals zichtbaar bij de Loosdrechtse Plassen. Met name aan de oostzijde van de veenplassen is veel moerasbos ontstaan, met hoge natuurwaarden.

Horstermeer

De Horstermeerpolder was oorspronkelijk een natuurlijk meer in het veenweidegebied, vergelijkbaar met het Naardermeer. Net als het Naardermeer werd het in de 17de eeuw bedijkt en drooggelegd middels windmolens. Het lukte echter niet om de polder droog te houden, en net als het Naardermeer werd het weer water. Uiteindelijke lukt het in 1882 toch om het meer droog te malen met behulp van stoommachines, en in te richten als landbouwpolder.

topografische landkaart van de Vechtstreek

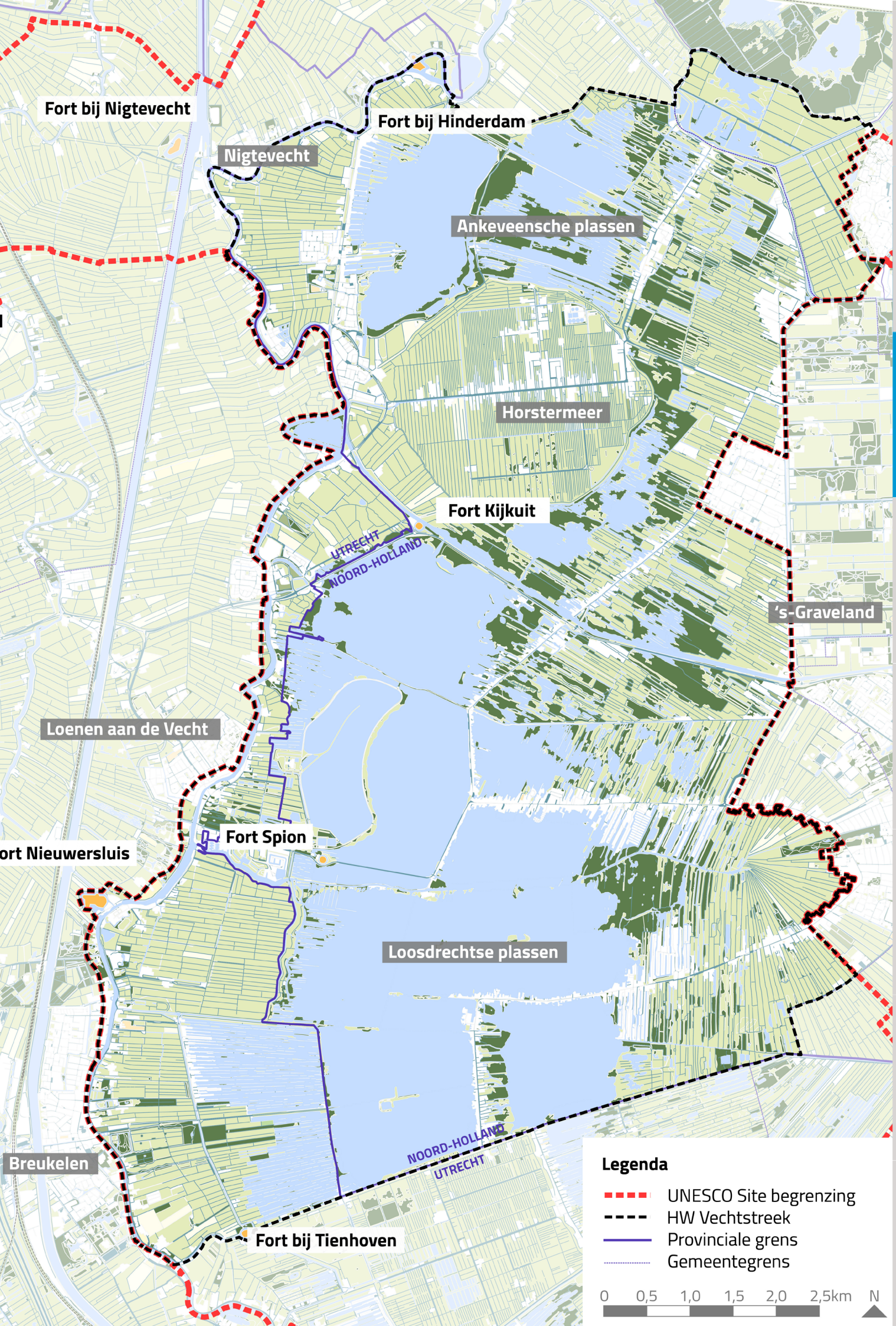
Fort bij Nigtevecht
Fort bij Hinderdam
Nigtevecht
Ankeveensche plassen
Horstermeer
Fort Kijkuit
UTRECHT
NOORD-HOLLAND
's-Graveland
Loenen aan de Vecht
Fort Spion
ort Nieuwersluis
Loosdrechtse plassen
NOORD-HOLLAND
UTRECHT
Breukelen
Fort bij Tienhoven
Legenda
UNESCO Site begrenzing
HW Vechtstreek
Provinciale grens
Gemeentegrens
0 0,5 1,0 1,5 2,0 2,5km N

Buitenplaatsen

Vanaf de 17de eeuw werden langs de Vecht buitenplaatsen gebouwd, zomerverblijven van rijke stedelingen (met name uit Amsterdam), met bijbehorende tuinen en soms ook parken. De huizen zijn deftige stadshuizen, vaak blokvormig met zadeldak, versiering is er wel met beeldhouwwerk en smeedijzeren hekken. Niet het huis maar de kunstig aangelegde tuinen met theekoepel en 'speeltuin' zijn landelijke elementen. De voorgevel lag meestal naar de Vecht, de belangrijke transportader, waar het naast transport bovendien draaide om 'zien en gezien te worden'. Aan de Vecht, tussen Maarssen en Loenen, ligt de grootste, bijna aaneengesloten gordel van buitenplaatsen.

Kernen langs de Vecht

Langs de Vecht komen we in dit deelgebied van zuid naar noord de volgende kernen tegen: Breukelen, Loenen aan de Vecht, Vreeland, Nigtevecht. Deze kernen hebben een lange geschiedenis die sterk is vervlochten met de Vecht als gordel met buitenplaatsen, maar ook met de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

Linten

In het open gebied liggen enkele bebouwingslinten. De belangrijkste karakteristieken van de lintdorpen zijn de langgerekte opzet en de doorkijkjes naar het open landschap. Het lint zelf is een aaneenschakeling van kleinschalige dorpse woningen en boerderijen met royale tuinen. Achter het lint liggen vaak de grotere eenheden zoals schuren, kassen of kleinschalige woonbuurtjes.

Foto van Buitenplaats Weeresteyn bij Nieuwersluis

Hollandse Waterlinies

De Nieuwe Hollandse Waterlinie voegt zich op een zeer natuurlijke manier in het landschap. De waterlinie maakt hier gebruik van de geografische omstandigheden van het landschap. Tussen de hoofdweerstandslijn langs de Vechtoever, en de hoger gelegen zandgronden van de Utrechtse Heuvelrug lag een weids en waterrijk landschap met relatief weinig bebouwing, wat goed te verdedigen was.

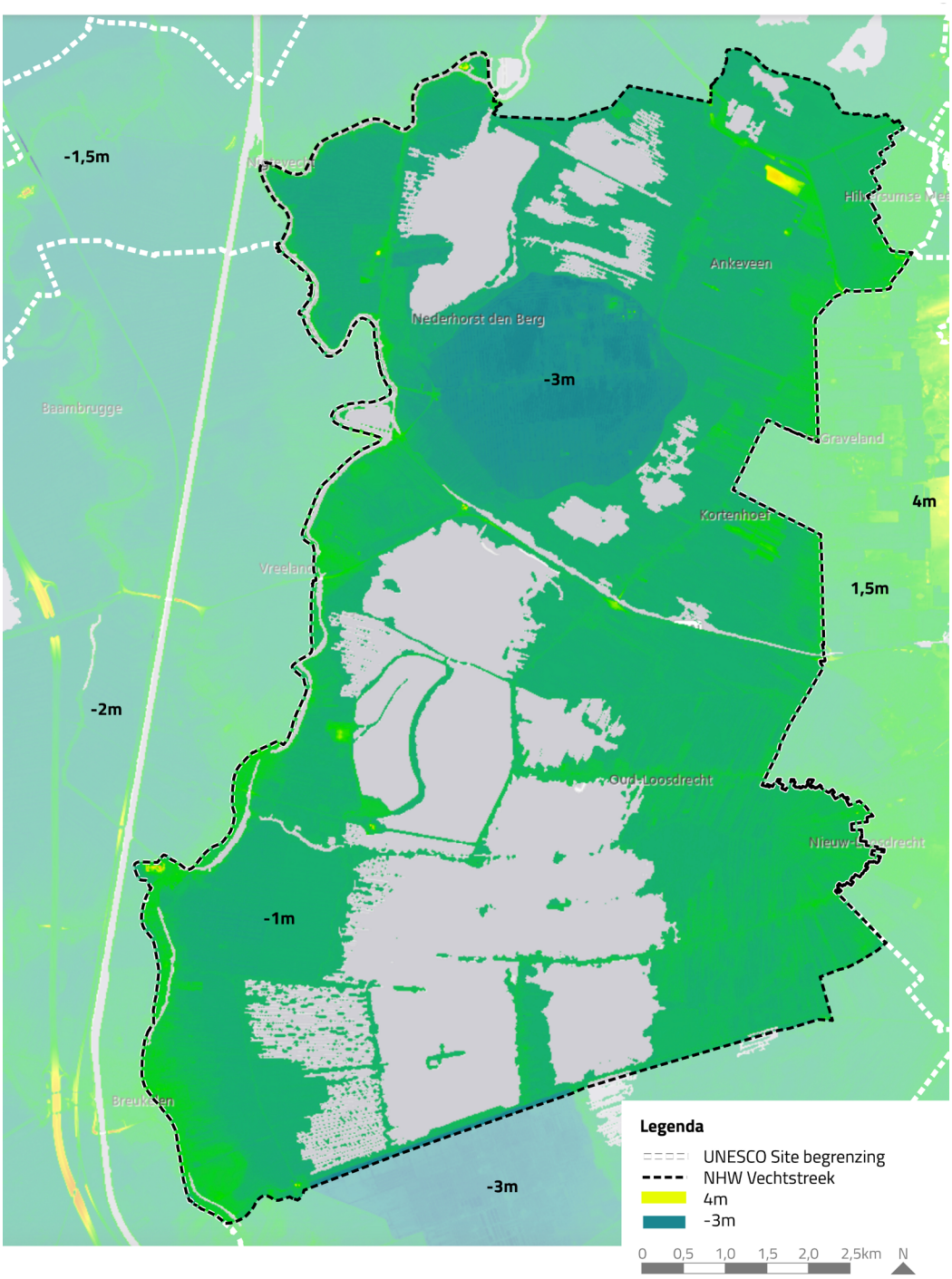

Hoogtekaart van de Vechtstreek

HOOFDSTUK 3
DE HOLLANDSE WATERLINIES

3.1 Werking van het systeem

Zowel de Nieuwe Hollandse Waterlinie als de Stelling van Amsterdam zijn waterlinies. Het belangrijkste principe daarvan is onderwaterzetting (inundatie) van land, zodat de vijand het te verdedigen gebied niet kan bereiken. Het water houdt de vijand letterlijk op afstand. Een waterlinie heeft een 'veilig' binnengebied en een 'onveilig' gebied daarbuiten. Het onveilige gebied kon grotendeels onder water worden gezet. Daartussen ligt een lijn (hoofdweerstandslijn of hoofdverdedigingslijn) die vaak samenvalt met de grens tussen het wel en niet onder water te zetten gebied (inundatiekering). Op kwetsbare plekken, zoals bij doorgaande (water-)wegen en spoorlijnen werden verdedigingswerken (fort, batterij e.d.) gebouwd om zo de potentiële toegang te beveiligen. Deze accessen waren vaak niet te inunderen.

Het inundatiewater werd via een stelsel van sluizen in rivieren en kanalen aangevoerd.
Over grote lengte zijn deze hoofdlijnen van de Hollandse Waterlinies in het Nederlandse landschap terug te vinden. Toch laten de linies zeker geen uniform beeld zien. Het systeem moest in de praktijk steeds worden aangepast en verfijnd, als gevolg van de terreinkenmerken van de verschillende landschapstypen en de aanwezigheid van steden en dorpen, maar ook als reactie op ontwikkelingen in militaire techniek.

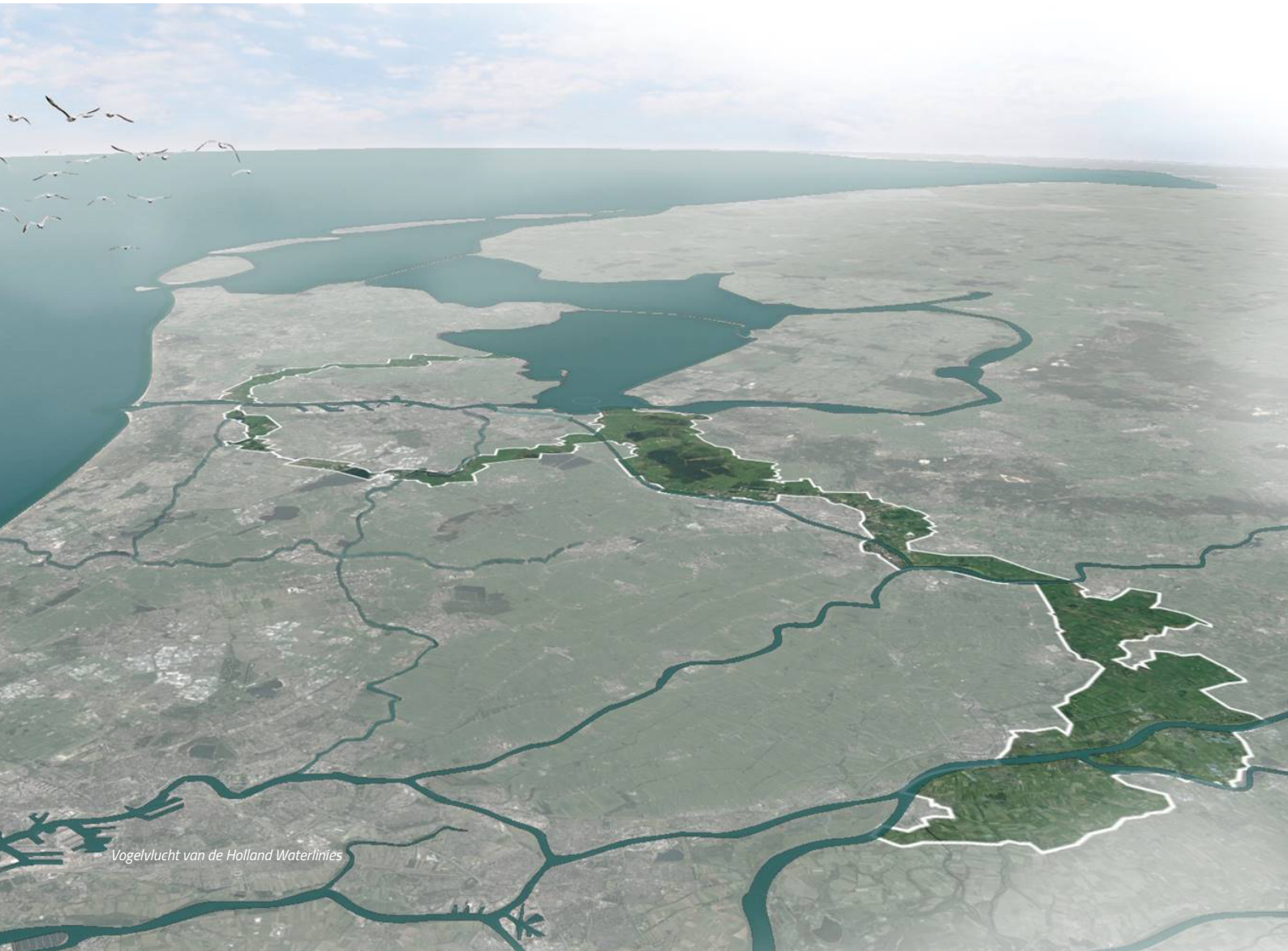

Vogelvlucht van de Holland Waterlinies

De beide waterlinies berusten op dezelfde verdedigingstechniek, maar kennen ook verschillen. Zo is de Nieuwe Hollandse Waterlinie, ontstaan uit de Oude Hollandse Waterlinie, gelegen op de overgang van de lage veengebieden naar de hogere zandgronden. De Stelling van Amsterdam is meer gesuperponeerd op het landschap als een ring op 15 tot 20 km afstand rond Amsterdam.

Hoofdkenmerken van de Hollandse Waterlinies: een hoofdweerstandslijn die de grens tussen veilig en onveilig markeert, een gebied aan de buitenzijde van deze lijn dat geinundeerd kon worden, forten en andere verdedigingswerken op de zwakke plekken en accessen.

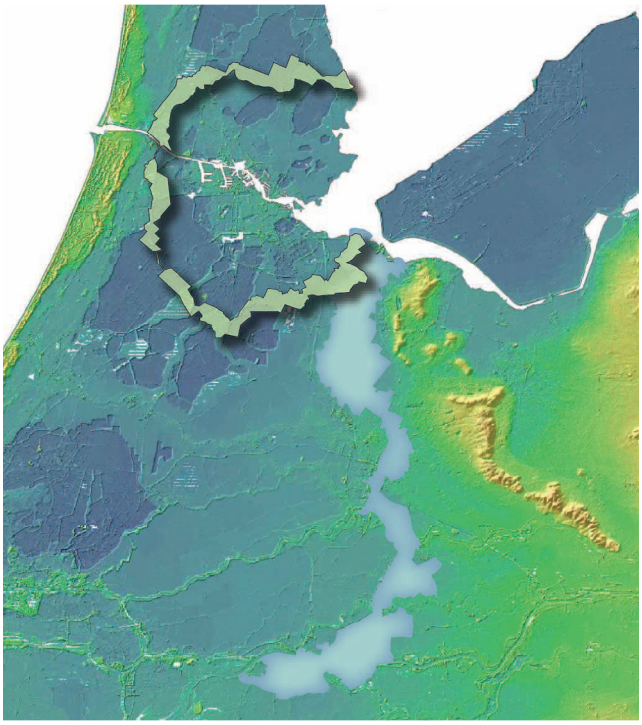

Nieuwe Hollandse Waterlinie op de overgang tussen lage veengebieden en hogere zandgronden, de Stelling van Amsterdam als gesuperponeerde ring rond Amsterdam

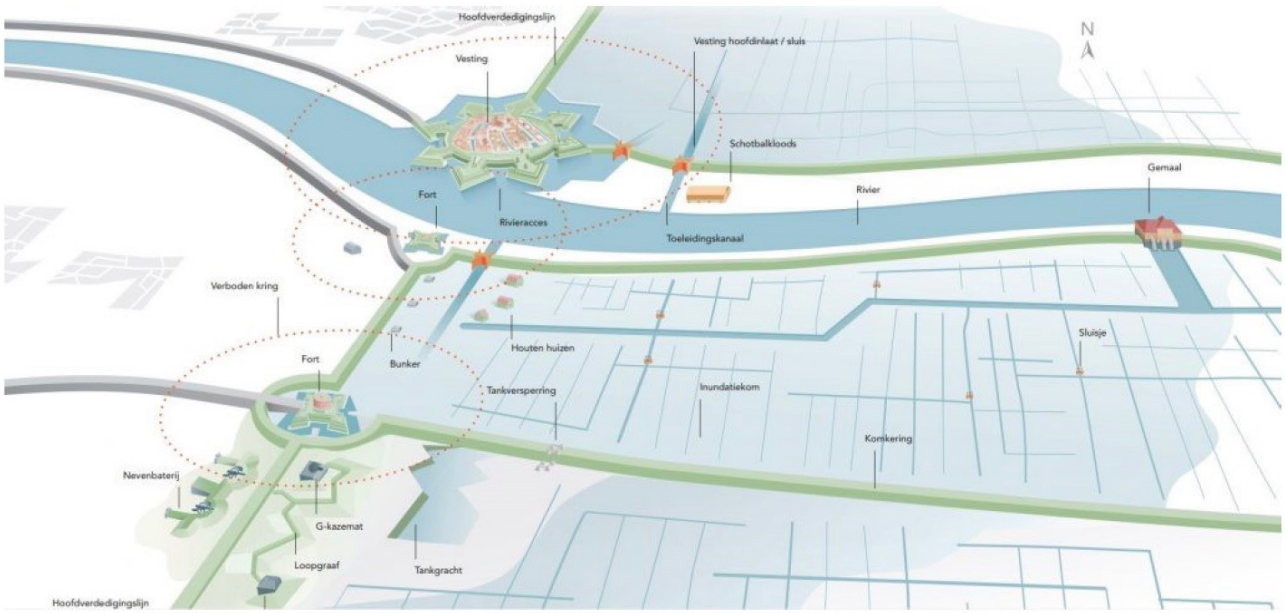

Illustratieve vogelvlucht waarop de hoofdlijnen van het defensief systeem van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zijn weergegeven.

3.2 Kernkwaliteiten op basis van de OUV

Om de status van werelderfgoed te krijgen, moet een erfgoedsite (cultuur, natuur of combinatie van beide) van Outstanding Universal Value (OUV) zijn, van uitzonderlijke universele waarde. Het erfgoed is dan uniek en onvervangbaar. De OUV wordt bepaald aan de hand van een set specifieke criteria. In het Nominatiedossier van de Hollandse Waterlinies (zie 1.1) is een Statement of Outstanding Universal Value (SOUV) opgenomen, een motivatie waarom de site werelderfgoed-waardig is. Deze SOUV sluit aan bij de eerder geformuleerde SOUV van de Stelling van Amsterdam, aangewezen als werelderfgoed in 1996, en geeft de toegevoegde waarde van de Nieuwe Hollandse Waterlinie ten opzichte van de Stelling aan.

De SOUV noemt voor de Hollandse Waterlinies drie hoofdkenmerken die samen de OUV bepalen: het strategisch landschap, de waterstaatkundige werken en de militaire versterkingen. De hoofdkenmerken zijn vervolgens, met het oog op de doorwerking in Nederlandse ruimtelijke context, benoemd als drie kernkwaliteiten. Deze zijn opgenomen in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en in de (interim) omgevingsverordening van de Provincie Utrecht en de omgevingsverordening NH2020.

De drie kernkwaliteiten zijn als volgt uitgewerkt:

1. Strategisch landschap: Hoofdweerstandslijn (of hoofdverdedigingslijn), inundatiekommen en komkeringen, accessen, verboden kringen, houten huizen;
2. Watermanagementsysteem:
Waterwegen en inundatiekanalen (rivieren, inundatie- en toevoerkanalen), dijken en kaden (rivierdijken en polderkaden), inundatiesluizen (hoofdinlaat, sluizen en verspreidingsluizen), ondersteunende waterwerken (dammen, duikers, gemalen, uitlozingskommen, schotbalkenloodsen, plofsluizen /duikers);
3. Militaire werken: Vestingen, forten, werken, batterijen, stellingen, kazematten, groepsschuilplaatsen, andere militaire objecten (loopgraven, tankgrachten, versperringen, gedekte wegen).

In Bijlage I Begrippenlijst worden de verschillende elementen van de Hollandse Waterlinies verder toegelicht.

Alle landschappelijke en gebouwde elementen samen geven uitdrukking aan de de kernkwaliteiten en daarmee aan de OUV.

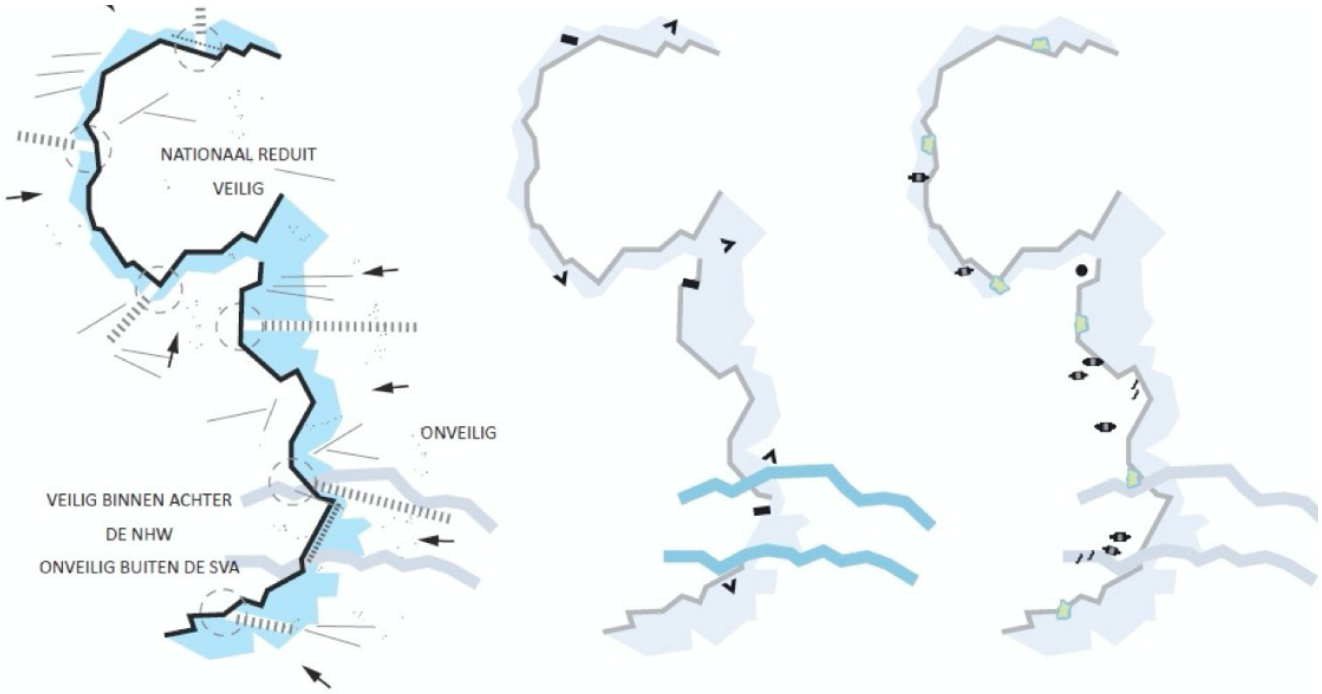

Strategisch Landschap

- Hoofdverdedigingslijn
- Komkeringen
- Inundatiekommen
- Accessen
- Verboden Kringen
- Houten huizen

Watermanagementsysteem

- Inundatiekaden
- Rivieren
- Inundatiekanalen
- Toevoerkanalen
- Uitlozings- en kwelkommen
- Hoofdinlaten
- Sluizen en dammen
- Schotbalkloodsen
- Gemalen

Militaire Werken

- Vestingen
- Forten, werken en batterijen
- Stellingen en verspreide werken
- Groepsschuilplaatsen
- Andere militaire objecten

Visuele weergave van de drie kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies

HOOFDSTUK 4
KERNKWALITEITEN VECHTSTREEK

We zoomen in dit hoofdstuk verder in op de Vechtstreek, die in zijn geheel deel uitmaakt van het Vechtplassengebied, zoals dat in het Nominatiedossier wordt onderscheiden (Hoofdst. 2.a, p. 84 e.v.). De resterende delen van het Vechtplassengebied buiten de Vechtstreek liggen in Utrecht-Noord en Vechtstreek Noord (zie Gebiedsanalyses NHW Utrecht-Noord en SvA Vechtstreek Noord).

4.1 De Vechtstreek en de Nieuwe Hollandse Waterlinie

Het landschap voor de NHW

Toen de NHW vanaf begin 19de eeuw werd aangelegd, was het gebied aan de oostkant van de Vecht al eeuwenlang bewoond en in gebruik. In de Middeleeuwen waren de veenmoerassen systematisch ontgonnen. De wat hoger gelegen Vechtoever fungeerde daarbij als ontginningsbasis. Haaks daarop werden evenwijdige sloten gegraven om het veen te ontwateren en voor agrarisch gebruik geschikt te maken.
Op de kop van de kavels, langs de Vechtoever, werden de boerderijen gebouwd, waardoor boerderijlinten ontstonden. Als in het lint een kerk werd gebouwd, kon zich daar naderhand in meer of mindere mate een dorpscentrum vormen. Dorpen waarbij een duidelijk centrum is gevormd, zijn Breukelen, Loenen, Vreeland en Nederhorst den Berg.

De ontginningen vormden wat later in de Middeleeuwen de basis voor de indeling in polders, waterstaatkundige eenheden vooral ten behoeve van de afwatering. Het agrarisch grondgebruik werd in later eeuwen vrijwel uitsluitend grasland. Vanaf de 17de eeuw werden langs de Vecht buitenplaatsen gebouwd, zomerverblijven van rijke stedelingen (m.n. uit Amsterdam), met bijbehorende tuinen en soms ook parken. De landhuizen op de buitenplaatsen werden aan de Vecht gesitueerd op de wat hogere oevergronden. De tuinen of parken konden zich uitstrekken tot in het achterliggende, lagere veengebied.
Ook vond in de Vechtstreek vervening plaats ten behoeve van de turfwinning. Dit nam in de 18de eeuw grootschalige vormen aan, waarbij na de vervening plassen in het landschap achterbleven. Een aantal daarvan werd naderhand weer drooggemalen en omgezet in agrarische grond. Andere plassen bleven in stand. Daarvan zijn de Loosdrechtsche Plassen verreweg de grootste.

Luchtfoto Fort Spion

Historische kaart van het gebied rondom Vechtstreek in 1810

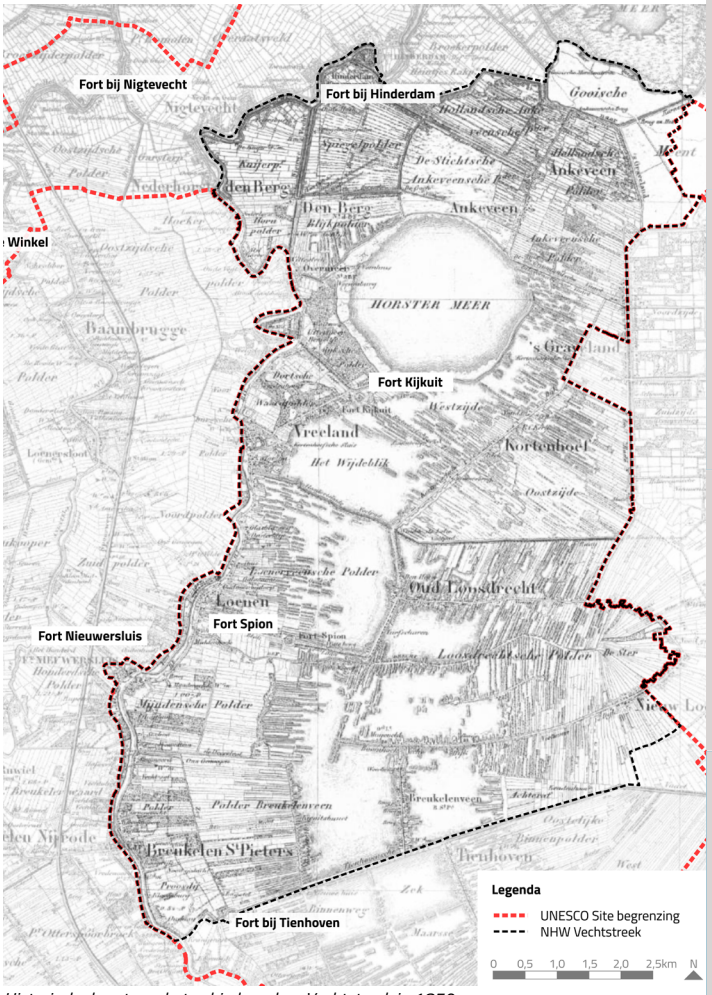

Historische kaart van het gebied rondom Vechtstreek in 1850

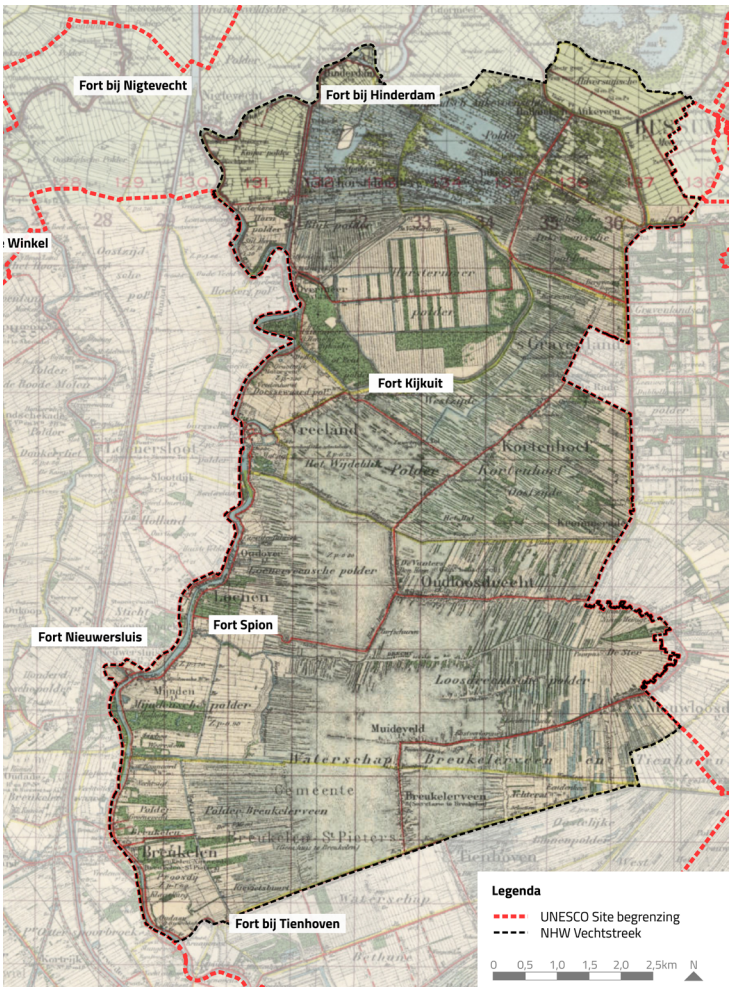

Historische kaart van het gebied rondom Vechtstreek in 1940

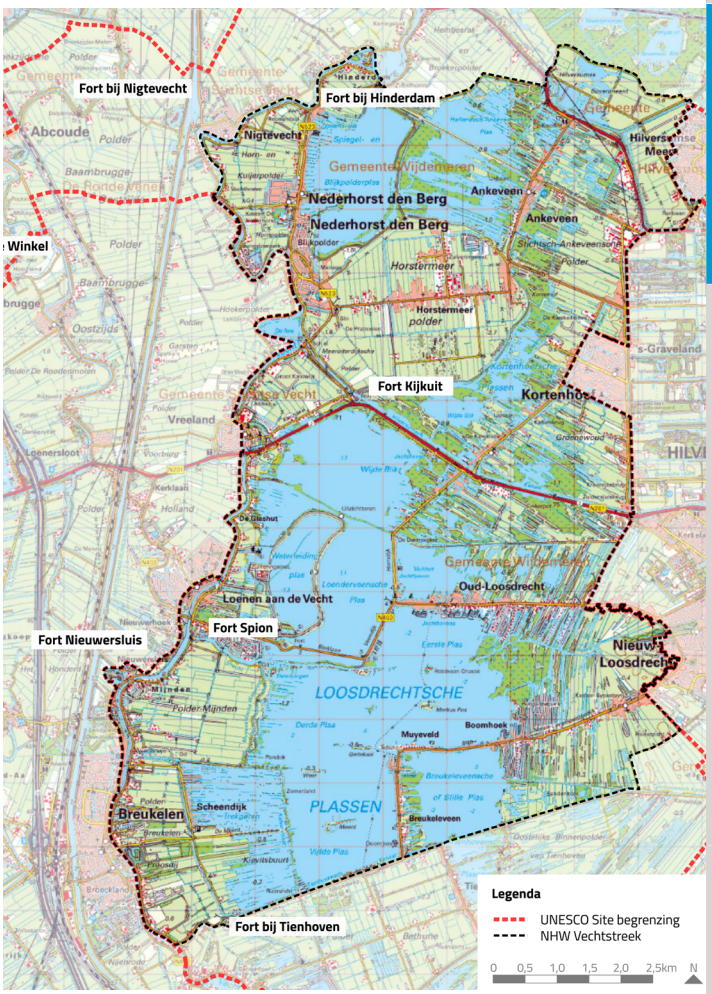

Historische kaart van het gebied rondom Vechtstreek in 2021

Van Oude naar Nieuwe Hollandse Waterlinie

Na de Franse tijd (vanaf 1795) werd Nederland in 1813 een zelfstandig koninkrijk met een eigen landsverdediging. De 17de-eeuwse Oude Hollandse Waterlinie (OHW) voldeed echter niet meer om het centrale deel van het land te beschermen. De belangrijkste reden was dat de stad Utrecht, een belangrijk infrastructureel knooppunt, buiten de linie lag. Koning Willem I nam daarom in 1815 het besluit tot aanleg van een nieuwe linie, de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW), waarin Utrecht werd opgenomen. Deze linie kwam rond de stad dan ook oostelijker te liggen dan de oude en moest daar als geheel nieuw verdedigingswerk worden vormgegeven. Meer naar het zuiden konden delen van de OHW worden hergebruikt en gemoderniseerd voor de NHW. Ook naar het noorden, langs de Vecht, was dat het geval. De vesting Nieuwersluis, die even ten zuiden van Loenen de Vecht kon afsluiten, werd hergebruikt en gemoderniseerd. Verder stroomafwaarts werden fort Hinderdam, fort Uitermeer en de vesting Weesp gemoderniseerd (twee laatste, zie Gebiedsanalyse SvA Vechtstreek Noord). De nieuw gebouwde forten Kijkuit en Spion kwamen ter plaatse van eerder aangelegde batterijen. Het bestaande stelsel van inundatiekommen aan de oostkant van de rivier werd voor de NHW verder ingericht

Traditionele waterlinie

Op hoofdlijnen bleef de NHW in het Vechtplassengebied een traditionele waterlinie met de hoofdweerstandslijn als duidelijke, lineaire scheiding tussen het veilige gebied ten westen van de rivier en het onveilige, te inunderen gebied aan de oostkant.

De reden dat de NHW in het gebied in essentie weinig verschilt van de OHW ligt in de landschappelijke context: een relatief hoog gelegen rivier van waaruit het aangrenzende, open, agrarische en dunbevolkte poldergebied onder water gezet kon worden. De linie kon worden vormgegeven vanuit de Vecht als centrale lijn. De hoofdverdedigingslijn/ Vechtdijk volgt de rivier in hoofdzaak aan de oostkant en fungeerde ook als inundatiekering. Aan de oostkant van de Vecht zijn ook de grote inundatievlakken gesitueerd.

Er waren weinig specifieke ingrepen nodig om omvangrijke inundaties te realiseren. Onzekere factoren, met name voldoende tijd, speelden in het Vechtplassengebied niet. Er was water genoeg, dat afdoende snel ingelaten kon worden. De watertoevoer voor de inundatie kon grotendeels via de Vecht verlopen. De meeste inlaatwerken werden dan ook gesitueerd tussen de rivier en een afwateringskanaal vanuit het veenweidegebied. Via het Merwedekanaal, later Amsterdam-Rijnkanaal, kon eveneens water worden ingelaten. Polderkades min of meer haaks op de Vecht konden worden ingezet als komkeringen (scheidingen tussen de inundatiekommen, zie hieronder).

Foto van zicht over Loenderveense Plas vanaf de groepsschuilplaats naast Fort Spion.

Foto van zicht over acces van Fort bij Tienhoven.

De verdedigingswerken zijn wisselend gesitueerd ten opzichte van de hoofdverdedigingslijn. De vesting Nieuwersluis ligt aan de Vecht, maar niet aan een (dwars)acces vanuit het oosten. De vesting is bedoeld ter verdediging van de Nieuwe Wetering, een vaarverbinding tussen de Angstel en Vecht, met (inlaat)sluizen aan laatstgenoemde rivier en een damsluis erin. De forten Spion en Kijkuit zijn niet gesitueerd aan de hoofdweerstandslijn, maar aan een acces en liggen al in het inundatiegebied (vergelijkbaar is Fort bij Tienhoven, zie Gebiedsanalyse Utrecht Noord). Dit is bewust gedaan vanwege de hogere oeverwal en de reeds bestaande buitenplaatsenzone daaraan. De forten werden gesitueerd achter (ten oosten van) de relatief dichtbebouwde oeverzone van dit deel van de Vecht met tal van buitenplaatsen met tuinen en parken, maar ook boerderijen en de dorpskernen van Breukelen en Loenen. Door deze situering konden de forten aan de frontzijde vrij schootsveld krijgen.

Aan de zuidkant gaat de traditionele linie via Utrecht Noord over naar het veel gecompliceerdere systeem rond Utrecht (zie Gebiedsanalyse Utrecht Noord). In het noorden vindt de overgang plaats naar de Vechtstreek Noord, waar de NHW samengaat met de SvA (zie Gebiedsanalyse SvA Vechtstreek Noord, Gebiedsanalyse SvA Amsterdam Zuid).

De Vecht en de hoofdweerstandslijn

Voor de NHW was de Vecht een natuurlijke lijn om het 'veilige' binnengebied te begrenzen, waarbij de bestaande oostelijke en westelijke Vechtdijken konden dienen als hoofdweerstandslijn.
De lijn kreeg van noord naar zuid de volgende vorm (zie ook kaarten p. 26 en 28):

- de Lage Klompweg, overgaand in de Klompweg, op de westelijke Vechtdijk. De lijn gaat achterlangs Fort Hinderdam en het restant van het bijbehorende noordelijke lunet (zie hieronder) en steekt daar de Vecht over naar de oostelijke dijk en loopt vervolgens via de Reevaart, een afsnijding van een Vechtbocht uit 1629 (vaart gedempt tweede helft 20ste eeuw), nu Dammerweg - Reeweg;
- het tracé blijft aan de oostkant van de rivier en volgt achtereenvolgens de Reeweg - Slotlaan - Overmeerseweg - Vreelandseweg - Bergseweg - Lindengracht (Vreeland) - Boslaan - Oud Over - Mijndensedijk - Zandpad (Breukelen).

Accessen

De accessen in het gebied vielen samen met de haaks op de Vecht en de Vechtdijk (hoofdweerstandslijn) lopende polderkades, van oudsher verbindingen met het oostelijk achterland. De accessen waren relatief beperkt in aantal en vormden voornamelijk regionale weg- en waterverbindingen. De afsluiting kon op vrij eenvoudige wijze met een fort georganiseerd worden. Aan de zuidkant van het gebied werd het Tienhovensch Kanaal met de kades erlangs afgesloten met het Fort bij Tienhoven (zie Gebiedsanalyse NHW Utrecht Noord). De Bloklaan die tussen de Loenerveensche en de Schinkeldijksche Polder (beide ten tijde van de aanleg van de NHW in vervening) liep, werd afgesloten met fort Spion. Het fort Kijkuit werd gebouwd ter verdediging van twee accessen: de Kleizuwe naar Vreeland en de Kortenhoefsche Zuwe. Daar kwam als 'nieuw' acces het Hilversumsch Kanaal bij, aangelegd tussen 1933 - 1937. Het kanaal was bedoeld als vaarverbinding tussen Hilversum en de Vecht. Tegelijk met het kanaal werd de provinciale weg Hilversum - Vreeland (nu N201) aangelegd, via de Kortenhoefsche Zuwe en aan de zuidkant van de Kleizuwe. Kanaal en weg betekenden dat de accesverdediging hier verbeterd moest worden. Daarom werd in 1934 - 1935 een dubbele betonnen kazemat bij het Fort Kijkuit gebouwd.
Grote nieuwe infrastructurele ontwikkelingen, zoals de spoorlijn Amsterdam - Utrecht (1843) en het Merwedekanaal (1884 - 1893), werden bewust in het veilige gebied aan de westkant van de Vecht aangelegd en betekenden dus geen nieuwe accessen voor het Vechtplassengebied. In het aangrenzende gebied van de Stelling van Amsterdam werd het Merwedekanaal (nu Amsterdam-Rijnkanaal) afgesloten met het Fort bij Nigtevecht (zie Gebiedsanalyse SvA

Amsterdam Zuid). In de Vechtstreek werd het kanaal even ten westen van de vesting Nieuwersluis gesitueerd, in het veilige gebied.
Het Fort bij Hinderdam tenslotte verdedigde meer noordelijk het acces gevormd door de rivier de Vecht (verdere beschrijving Hinderdam op p. 23).

Inundatiesysteem, komkeringen

De meeste polders ten oosten van de rivier waren makkelijk onder water te zetten en gingen als inundatiekommen fungeren. Met elkaar vormden de kommen een uitgestrekt inundatiegebied, doorsneden door slechts weinig accessen. De onderwaterzetting werd bereikt door zowel de bemaling van de veenpolders stop te zetten, als door water vanuit de Vecht via sluizen in te laten. Van het inlaatsysteem zijn in de Vechtstreek veel objecten over (zie ook kaarten p. 26 en 28). De voornaamste zijn van zuid naar noord in de oostelijke Vechtdijk:

- Kraaienestersluis in het Tienhovensch Kanaal bij de Vecht en damsluis bij het fort (zie ook Gebiedsanalyse NHW Utrecht Noord);
- de schutsluis in de Weersloot, ten noorden van Breukelen. Deze kon ook als inlaatsluis dienen;
- een inundatiesluis (aanwezig, duikersluis) uit 1885, bij de Mijndense schutsluis, waar de Drecht aansluit op de Vecht. De duikersluis is met een toevoerkanaaltje verbonden met de Drecht;
- ten noorden van Loenen in Oud-Over, een schutsluis (niet meer aanwezig) met een kort toevoerkanaal naar de Loosdrechtse Plassen (aanwezig, ter hoogte zuiveringsinstallatie);
- iets ten noorden daarvan, een duikersluis (aanwezig) met wat langer toevoerkanaal naar de Plassen. De doorvoer verliep via de Loenerveensche molen (aanwezig);
- ter hoogte van Oud Over 166 een duikersluis 1925 (aanwezig);
- de sluis aan de noordkant van het Hilversumsch Kanaal, tussen kanaal en Vecht diende ook als inundatiesluis.

Uit het Merwedekanaal (nu het Amsterdam-Rijnkanaal) kon water ingelaten worden om de capaciteit van de Vecht te vergroten. De inlaat gebeurde via een schut-, annex inundatiesluis bij Nigtevecht (zie Gebiedsanalyse SvA Amsterdam Zuid) en in Nieuwersluis.
In de westelijke Vechtdijk werd een inundatiesluis (aanwezig) aangelegd, tussen de rivier en de gracht van het Fort Nieuwersluis. De fortgracht stond via de Nieuwe Wetering in verbinding met het Merwedekanaal. In Nieuwersluis zijn ook de landhoofden van de damsluis (1875) in de Vecht, aan de noordoostkant van de vesting, bewaard gebleven. De damsluis was bedoeld om het Vechtwater op te kunnen stuwen voor inundaties zuidelijker langs de rivier.

Binnen de kommen lagen grote plassen, bestaand uit verveend gebied, zoals de Loosdrechtsche Plassen en een natuurlijk meer, het Horstermeer (droogmakerij sinds het droogmalen in 1882).
Een aantal min of meer oost - west lopende polderkades, samenvallend met accessen en aansluitend op de Vechtdijk, werden in het Vechtplassengebied ingezet als komkeringen. In de Vechtstreek ligt daarvan de meest zuidelijke, op de grens met deelgebied Utrecht Noord: de Tienhovensche Kade, de noordelijke kade langs het Tienhovensch Kanaal. Aan de noordkant daarvan ligt de grote kom (Kom 1) die doorloopt tot de dijken langs het IJmeer (voormalige Zuiderzee).

(compleet overzicht Waterelementen van de NHW, zie: https://utrecht.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=05306613174b461f80ac41940f8545d5)

Forten, kleine werken

Het Vechtplassengebied had vanuit defensief oogpunt een zeer gunstige landschappelijke karakteristiek: laaggelegen, makkelijk te inunderen gebied afgewisseld met plassen, en met weinig accessen. Daardoor was het niet nodig veel forten te bouwen. Dit zien we in de Vechtstreek: er werden drie nieuwe forten gebouwd: Nieuwersluis op

de westoever van de Vecht, Spion en Kijkuit aan de oostkant van de rivier. De oude vesting Nieuwersluis werd hergebruikt, evenals Hinderdam. Spion en Kijkuit liggen aan accessen, maar vooruitgeschoven het inundatiegebied in. Deze situering is bij Spion en Kijkuit, net zoals bij het fort Tienhoven aan de zuidgrens van de Vechtstreek, op de overgang van de bewoonde oeverzone naar het lagere en legere, te inunderen veengebied of er al in. De forten liggen zo ook buiten de oeverzone met buitenplaatsen, dorpen en boerderijen.

Na 1860 werden veel forten in de NHW gemoderniseerd, om beter bestand te zijn tegen vijandelijk geschut. De invoering van de brisantgranaat in 1885 maakte deze bakstenen forten echter direct weer verouderd. Tegen de nieuwe granaat was het baksteen-metselwerk niet bestand. Daarom werden in de Stelling van Amsterdam, die inmiddels werd aangelegd, betonnen forten gebouwd.
In de periode van de Eerste Wereldoorlog, toen het geschut weer verder was verbeterd en de forten ook door hun vaste positie kwetsbaar werden, verschoof de nadruk van de verdedigingsstrategie naar meer flexibele artilleriesteunpunten met zwaar geschut en verspreide infanteriesteunpunten met groepsschuilplaatsen. Ook werden loopgraaflinies aangelegd. In de jaren na de Eerste Wereldoorlog werden in de NHW op strategische infrastructuur-knooppunten mitrailleur- en kanonkazematten gebouwd, bijvoorbeeld bij het Hilversums Kanaal en de provinciale weg N201.
Net voor het begin van de Tweede Wereldoorlog werd de NHW nog voorzien van een groot aantal betonnen verdedigingsweken (o.a. groepsschuilplaatsen en mitrailleurkazematten), zoals in de omgeving van Fort Hinderdam en Fort Kijkuit (zie hieronder).

Nieuwersluis
Het dorp Nieuwersluis is ontstaan bij de sluizen in de Nieuwe Wetering aan de Vecht. De Nieuwe Wetering, gegraven tussen de Angstel en de Vecht, was onderdeel van een belangrijke scheepvaartverbinding richting Amsterdam. Al in 1673 werden aan weerszijden van de Vecht verdedigingswerken aangelegd als onderdeel van de OHW. In 1745 werden deze werken verbeterd; in 1793 volgde uitbreiding met een arsenaal. Rond 1850 werd op de westoever een bomvrije geschutstoren gebouwd; de vesting zelf werd als verdedigingswerk opgeheven. In 1875 werd de damsluis in Vecht gebouwd (zie hierboven). Ook verrezen in deze tijd aan de oostkant van de rivier een kazerne en een 'Pupillenschool' ter opleiding van officieren. Het grootste deel van de 18de-eeuwse vesting aan deze zijde werd hierbij opgeruimd. Wel is de oorspronkelijke vestinggracht voor het grootste deel bewaard gebleven. Het fort aan de westzijde werd uitgebreid en gemoderniseerd om de damsluis, de Vechtdijken, de schutsluis in de Nieuwe Wetering en de spoorlijn Amsterdam-Utrecht (1843) te beschermen. Daar kwam, vanaf 1892, het Merwedekanaal bij.
Als gevolg van al deze bouwactiviteiten kreeg het dorp Nieuwersluis een sterk militair karakter.

Spion en Kijkuit
De forten Spion, Kijkuit en het Fort bij Tienhoven in Utrecht noord (zie Gebiedsanalyse Utrecht-Noord) lijken sterk op elkaar. Ze horen alledrie bij de bouwfase in de NHW van na 1840. In de eerste fase, tussen 1816 - 1826 werd een (eerste) reeks forten ter verdediging van de stad Utrecht gebouwd, daarna kwamen andere delen van de NHW aan bod.
Spion werd gebouwd in 1844 - 1847 ter vervanging van een schans uit 1804 wat westelijker aan de Bloklaan. Het fort werd gemoderniseerd in 1879 - 1880. Vijf jaar later werd de accesverdediging verder aangepakt met de aanleg van een verschansing aan weerszijden van de Bloklaan. In de jaren dertig volgden een betonnen kanonkazemat (1933 - 1934) en vervolgens drie groepsschuilplaatsen en een koepelkazemat (1939-1940). Van de koepelkazemat is alleen het betonblok over.

Het fort Kijkuit, gebouwd in 1844 - 1847, verving een versterking uit 1803. De functie van het fort was verdediging van het acces gevormd door de de Kleizuwe richting Vreeland en de Kortenhoefse Zuwe richting (Oud-)Kortenhoef. Parallel aan de Kortenhoefsche Zuwe werd tussen 1933 en 1937 het Hilversumsch Kanaal gegraven. Met de gelijktijdige aanleg van de provinciale weg (nu N201), via de Kortenhoefsche Zuwe en aan de zuidkant van de Kleizuwe, werd een betere accesverdediging nodig. Daarom werd in 1934 - 1935 een dubbele betonnen kazemat aan de voorzijde, ook wel frontzijde van het fort gebouwd.

boven: Foto van Fort Spion

onder: Foto van toevoerkanaal vanuit het Merwedekanaal

Hinderdam
Fort bij Hinderdam, een omgrachte versterking op de grens van de provincies Noord-Holland en Utrecht, hoorde bij de OHW. In 1672 werd het bestaande verdedigingswerk uit 1629 verbeterd en in het volgende jaar vervangen door een gebastionneerd aarden fort ter verdediging van de sluizen in Vecht. Deze waren gesitueerd in een dam, de Hinderdam, die in 1437 was aangelegd om overstromingen vanuit de Zuiderzee tegen te gaan. Omdat via de sluizen ook geïnundeerd kon worden was Hinderdam al in de 17de eeuw een strategische en dus te verdedigen locatie. In 1674 werden de sluizen echter overbodig geacht, toen binnen de Vesting Muiden een nieuwe zeesluis was aangelegd, en daarom afgebroken. Het fort verdedigde daarna alleen nog het acces van de Vecht met de dijken erlangs. Toch werd het fort begin 19de eeuw, in de NHW-periode, nog uitgebreid met aarden verdedigingswerken. In 1848 werd een wachthuis gebouwd, in 1880 een remise (opslagplaats voor geschut). Op het forteiland werd in 1934 een kanonkazemat geplaatst ter verdediging van de provinciale weg Hilversum-Weesp (Gooilandseweg). In 1939-1940 werden tenslotte drie groepsschuilplaatsen gebouwd.
Ten noorden van het forteiland ligt een kleiner eilandje: een van de twee 17de-eeuwse lunetten, die als extra versterking aan weerszijden van de Vecht waren aangelegd. De zuidelijke lunet is alleen nog te herkennen aan de knik in de Hinderdamweg. Een lunet is een klein maanvormig vestingwerk met een versterkte frontkant en een open keelzijde.
Fort bij Hinderdam is het enige fort in de Vechtstreek dat ook deel heeft uitgemaakt van de Stelling van Amsterdam. In 1913 werd het fort bij de Stelling gevoegd. In 1922 ging het gebied van de Stelling tussen Muiden en Nigtevecht en dat van de NHW tussen Nigtevecht en Gorinchem op in het Oostfront van de Vesting Holland. Ook Hinderdam ging daar dus deel van uitmaken.

Een aantal betonnen werken is hierboven al genoemd, gerelateerd aan forten en de accesverdediging in de nabijheid daarvan. Een vrij groot aantal werken vormde met elkaar het complex Betonnen Werken tussen Fort bij Hinderdam en Fort Kijkuit dat in hoofdzaak in de jaren 1934-1935 en 1939-1940 is gebouwd. Daarvan is een aantal groepsschuilplaatsen in lineair verband bij de voormalige Reevaart bewaard gebleven en een aantal werken, eveneens in lineair verband, langs de oostelijke Vechtdijk tussen Overmeer en Vreeland. Deze werken dienden ter verdediging van de provinciale weg (N201, zie hierboven), van het acces gevormd door de Middenweg in de droogmakerij Horstermeerpolder en de rond 1935 gebouwde schut-, annex inlaatsluis aan de invaart van het Hilversums Kanaal bij de Vecht.

Op verscheidene plaatsen in de Vechtstreek werden in de omgeving van de forten en de vesting Nieuwersluis houten huizen gebouwd, zogenaamde Kringenwetwoningen, o.a. in de omgeving van Nieuwersluis en aan de Mijndensedijk.

boven: Foto van Fort Kijkuit
onder: Foto van Fort Nieuwersluis

4.2 Ruimtelijke dynamiek na de Tweede Wereldoorlog

In de periode na de Tweede Wereldoorlog werd de NHW als verouderd verdedigingswerk gezien en daarom buiten werking gesteld, al gold dat voor de Kringenwet pas in 1963. De ruimtelijke beperkingen van de wet waren daarna niet langer van kracht. In de Vechtstreek maakte dit relatief weinig verschil. De forten Spion, Kijkuit en Hinderdam lagen op enige afstand van de bebouwde kom en de ruimtelijk druk was aanvankelijk laag.
In de latere jaren na 1960 voltrokken de uitbreidingen van Breukelen en Loenen zich voornamelijk aan de westkant van de Vecht. De inundatiegebieden en de omgeving van de forten bleef grotendeels vrij van bebouwing. In Nederhorst den Berg werd wel gebouwd aan de oostkant van de hoofdweerstandslijn, waardoor de oorspronkelijke linie-context vervaagde.
Het waterrijke, open en groene karakter van het landschap aan de oostzijde van de Vecht bleef grotendeels in stand. Het is nog altijd een gaaf liniegebied waarin het watermanagement- en defensiesysteem van de Nieuwe Hollandse Waterlinie in onderlinge samenhang goed herkenbaar en beleefbaar zijn.
De recreatieve functie is inmiddels een belangrijke economische drager van het landschap.

4.3 Hoofdlijn liniekenmerken Vechtstreek

In de Vechtstreek zien we het 'basistype' van de Hollandse Waterlinies:

- een duidelijk herkenbare hoofdweerstandslijn op de wat hogere gronden langs de Vecht vormt met de rivier de ruggengraat van de linie;
- het gebied wordt gekenmerkt door plassen, sloten en dijken en kades in oost - westrichting, waar de linie gebruik van maakt ten behoeve van de inundatie;
- een breed en gedeeltelijk nat inundatiegebied (plassen) en forten die op de overgang van hogere grond naar lagere, uitgeveende gronden liggen, met een duidelijk vizier op de accessen door het waterrijke gebied. Groepen kazematten en groepsschuilplaatsen markeren de accessen en de forten en daarmee de Waterlinie nog extra.

boven: Luchtfoto van Fort bij Hinderdam (Bron: stellingvanamsterdam.nl)
onder: Foto van links een groepschuilplaats en rechts het grondlichaam van kazemat Vreeland.

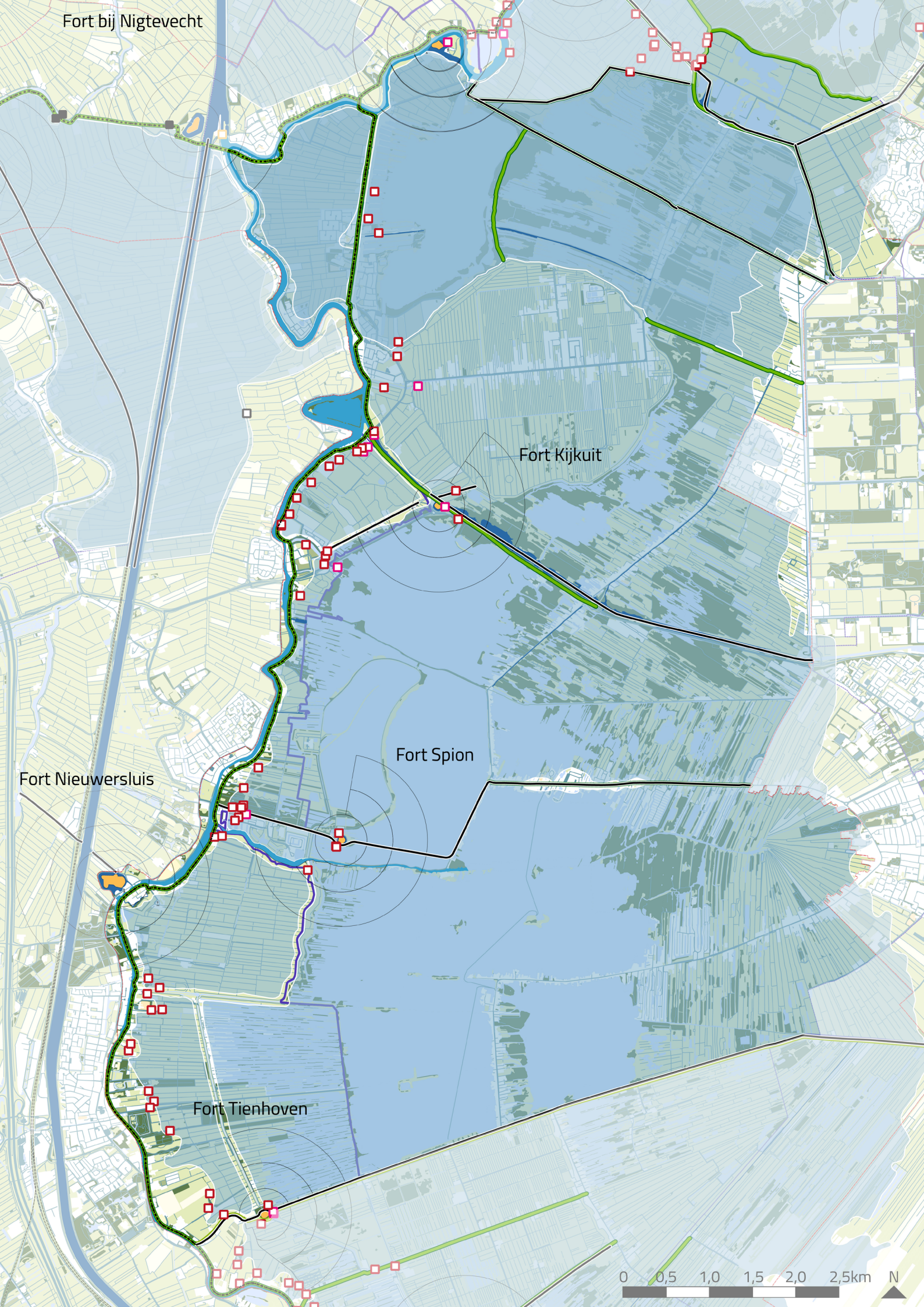
Fort bij Nigtevecht
Fort Kijkuit
Fort Spion
Fort Nieuwersluis
Fort Tienhoven
0
0,5
1,0
1,5
2,0
2,5km
N

4.4 Kernkwaliteiten Vechtstreek

In het Nominatiedossier worden de kernkwaliteiten per deelgebied opgesomd. De Vechtstreek valt, zoals vermeld in het Vechtplassengebied. De kernkwaliteiten daarvan zijn hieronder overgenomen. Alle kernkwaliteiten gelden onverkort voor de Vechtstreek.

In Deel II van de Bijlagen bij het Nominatiedossier zijn in Bijlage, 3 Landschappelijke analyse en karakteristieken, de kernkwaliteiten benoemd (Vechtplassengebied, p. 101) en hieronder verder uitgewerkt voor de Vechtstreek.

Strategisch Landschap:

- Hoofdverdedigingslijn is continu, duidelijk herkenbaar en volgt de oostkant van de Vecht van Breukelen tot Nederhorst Den Berg, vervolgens de voormalige Reevaart, nu Reeweg, dan weer de oostelijke Vechtoever en steekt bij Hinderdam over naar de westelijke oever.
- Verschil tussen veilige en onveilige zijde op veel plekken herkenbaar door relatie met natte, groene buitenzijde. Deze bestaat uit veenweidepolders en plassen (uitgeveende polders)
- Vrijwel geen verstedelijking aan de buitenzijde van de linie (alleen bij Nederhorst Den Berg), waardoor het inundatiegebied duidelijk herkenbaar is
- Duidelijke relatie tussen verdedigingswerken en accessen, kades en andere verbindingen in het veen- en plassengebied (Bloklaan - Fort Spion, N201, Hilversumsch Kanaal - Kijkuit)
- Verboden kringen open bij de forten Kijkuit, Spion, en Hinderdam, grotendeels open bij het Fort Nieuwersluis

Watermanagement:

- Herkenbaar inundatiesysteem met aantal sluizen in de Vechtdijk, sommige met kort toevoerkanaal, voor de inundatie van het gebied ten oosten van de rivier. Restant damsluis in de Vecht in Nieuwersluis
- Ook karakteristiek voor het inundatiesysteem vanuit de Vecht zijn de kanalen verder het inundatiegebied in: Tienhovensch kanaal, de Drecht en het Hilversums kanaal
- Additionele toevoer van water uit het Merwedekanaal / Amsterdam - Rijnkanaal via de Nieuwe Wetering naar de Vecht, sluizen bij Fort Nieuwersluis.
- Relatief groot aantal inundatiewerken is bewaard gebleven.

Militaire werken:

- Fort Nieuwersluis en Fort Hinderdam hebben een duidelijke positie aan de hoofdverdedigingslijn. Spion en Kijkuit zijn meer het inundatiegebied ingeschoven
- De onderlinge (zicht)relatie tussen de forten is weinig herkenbaar
- Veelheid aan militaire objecten als kazematten en groepsschuilplaatsen markeren de hoofdverdedigingslijn op strategische punten / accessen (bv. sluis Hilversumsch Kanaal) en/of de omgeving van forten (Spion, Kijkuit, Hinderdam). Veel ook onzichtbaar door begroeiing of ligging in het (wei)land, vrij ver van de weg.
- Bijzondere elementen: het ruïneuze Fort Hinderdam, de vesting Nieuwersluis, houten huizen o.a. in de omgeving van Nieuwersluis

Legenda

BEGRENZING
- UNESCO Site begrenzing
- Provinciale grens
- Gemeentegrens

STRATEGISCH LANDSCHAP
- Hoofdverdedigingslijn
- Inundatiekom
- Acces
- Verboden kringen
- Houten woning
- Inundatieveld

WATERMANAGEMENT
- Inundatiekade
- Keerkade
- Kanaal
- Gracht
- Rivier
- Hoofdinlaatsysteem
- Schutsluis

MILITAIRE WERKEN
- Fort
- Lunet
- Loopgraafstelling
- (Groeps)schuilplaat
- Kazemat
- Batterij

Vogelvlucht van de NHW Vechtstreek. Op de kaart zijn de hoofdweerstandslijn, forten met schootskringen, acccessen, inundatievelden, sluizen en andere bestaande kernelementen van de NHW Vechtstreek nadrukkelijk weergegeven. Op de vogelvlucht is ook te zien hoe de SvA en de NHW samenkomen bij Fort Nigtevecht en bij Fort Hinderdam.

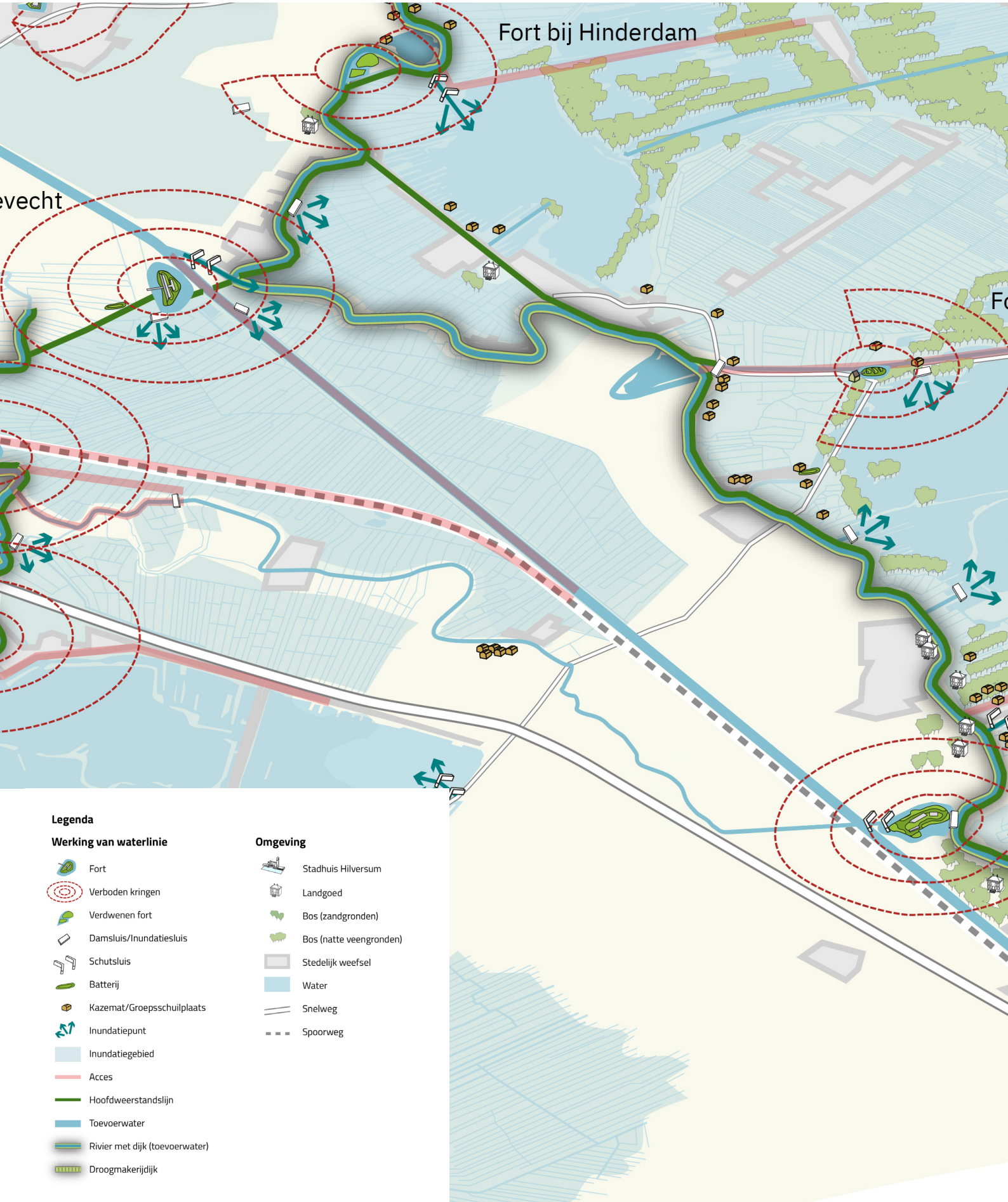

ort Kijkuit
Fort Spion
Fort Nieuwersluis
Fort bij Tienhoven
N

4.5 Gebied buiten de property, gelegen in CHS-Militair erfgoed

Een aantal elementen van de NHW in de Vechtstreek is buiten de begrenzing van het werelderfgoed gelaten. Reden daarvoor is dat er in die gevallen door ontwikkelingen in de tijd te weinig elementen over zijn gebleven en er te weinig onderlinge samenhang is. Wel zijn er restanten van de NHW aanwezig en de omgeving daarvan grenst aan het werelderfgoed. Daarom zijn deze gebieden opgenomen in de Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS), onder het provinciaal thema Militair erfgoed. Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet rekening gehouden worden met de waarden van de Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS). Ook mogen deze ontwikkelingen de kernkwaliteiten van het nabijgelegen werelderfgoed niet aantasten.

In de Vechtstreek gaat het om het volgende gebied:

- Nieuwersluis, het deel van de Verboden Kringen, in totaal 1000 meter rond het fort Nieuwersluis, dat niet binnen de site-begrenzing is opgenomen. Dit is ongeveer tweederde van de oppervlakte van de Verboden Kringen, liggend aan de westzijde van het fort en de Rijksstraatweg.

Kaart van omgeving Fort Nieuwersluis, met aangegeven de property van de Hollandse Waterlinies van UNESCO en het buiten deze property gelegen CHS-militair erfgoed (oranje).

HOOFDSTUK 5
UITGANGSPUNTEN VOOR ONTWIKKELINGEN

De gebiedsanalyses geven inzicht in hoe de uitzonderlijke universele waarde van het Werelderfgoedgebied, (die is vertaald naar de kernkwaliteiten), zich manifesteert in het specifieke gebied. Tevens geven ze inzicht in hoe hiermee om te gaan om te voorkomen dat er bij ontwikkelingen sprake zal zijn van aantasting. Daartoe zijn uitgangspunten en ontwikkelingsrichtingen aangegeven in dit hoofdstuk. Deze gelden alleen voor het Werelderfgoedgebied (property), en niet voor andere erfgoedwaarden. De uitgangspunten zijn in dit hoofdstuk onderverdeeld per schaalniveau. Deze uitgangspunten zijn leidend en bindend bij eventuele ontwikkelingen. Naast deze uitgangspunten per schaalniveau, zijn op het schaalniveau van de ensembles ook ambities en kansen geformuleerd. Deze dienen voornamelijk als bron van inspiratie voor eventuele ontwikkelingen.

5.1 Algemeen

De Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam hebben een samengestelde structuur van militaire en landschappelijke objecten, die zijn unieke waarde dankt aan de manier waarop het militaire systeem op de topografie van het landschap is geprojecteerd. De vernuftige manier waarop controle werd uitgeoefend op het watersysteem, om dit tot bondgenoot te maken in de strijd tegen de vijand, is typerend voor de Hollandse omgang met het cultuurlandschap. De planmatige aanpak van dit 19e- en 20ste-eeuwse ‘grand project’ dwingt nog steeds bewondering af. Het behouden van de waterlinies moet verder gaan dan alleen het bewaren van militaire objecten: het gaat om het verdedigingssysteem als geheel in samenhang met het cultuurlandschap waarin de linies zijn ingebed.
Omdat de waterlinies hun militaire functie hebben verloren moet er bovendien een stap verder worden gegaan dan alleen beschermen wat er nu is. Het relatief open gebied met militaire en waterstaatkundige objecten vervult een recreatieve functie voor bewoners en bezoekers en zorgt voor ‘lucht’ tussen de steeds toenemende bebouwing. Daarbij is publiek draagvlak een voorwaarde voor duurzaam behoud.

In het gebied Vechtstreek liggen in beperkte mate opgaven op het gebied van woningbouw en uitbreiding van bedrijvigheid. Op hoofdlijnen bevat de gebiedsanalyse, naast de uitwerking van de in de Hollandse Waterlinies aanwezige kernkwaliteiten van het UNESCO Werelderfgoed, inzicht in de uitgangspunten en ontwikkelingsruimte bij planvorming.

Uitgangspunten voor ontwikkeling

Op basis van de OUV/kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies zoals beschreven in het nominatiedossier, zijn twee uitgangspunten geformuleerd voor ruimtelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies:

1. De kernkwaliteiten mogen niet worden aangetast. Dit geldt niet alleen in fysieke zin maar ook voor de visuele integriteit.

Aantasting houdt in dat er sprake is van gehele of gedeeltelijke afbraak van gebouwde objecten, doorsnijding, bebouwing, begroeiing of afgraving van landschappelijke Hollandse Waterlinies-elementen.
Verlies van visuele integriteit betekent dat het Werelderfgoed visueel wordt aangetast door nieuwe ontwikkelingen, of die nu binnen of buiten de begrenzing van het Werelderfgoed gesitueerd zijn. Instandhouding van de visuele integriteit

bestaat uit het bewaren van de zichtbaarheid van de samenhang in het systeem en van de zichtrelaties tussen de elementen. Bij ontwikkelingen is het ook van belang dat de schaal aansluit op die van de linie-elementen. De principes voor visuele integriteit zijn uitgewerkt in: Visuele Integriteit Waterlinies. Advies Kwaliteitsteam Nieuwe Hollandse Waterlinie, 2018.

2. Eventuele ontwikkelingen versterken de kernkwaliteiten. Bij ontwikkelingen worden de kernkwaliteiten als uitgangspunt meegenomen en zo mogelijk verzilverd.

Het tweede uitgangspunt betreft de potentie om middels ontwikkelingen de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies te versterken. Dit gaat over het inspelen op aanwezige kernkwaliteiten, zodat een ontwikkeling kwaliteit toevoegt aan het gebied en de beleefbaarheid daarvan. Plannen maken bijvoorbeeld niet alleen gebruik van het groene en open karakter van een groot deel van het gebied, maar versterken de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies.

Betekenis van de Nieuwe Hollandse Waterlinie op vier schaalniveaus

Maar hoe voorkom je aantasting van de kernkwaliteiten, en hoe zorg je ervoor dat de beschreven kernkwaliteiten worden versterkt bij ontwikkelingen in het gebied? Om daar concrete handvatten voor te kunnen bieden benoemen we ruimtelijke principes voor de verschillende schaalniveaus waarop de Waterlinies ruimtelijke betekenis hebben:

- De schaal van de Hollandse Waterlinies als totaalsysteem (zie achtergrond H3);
- De regionale schaal; Vechtstreek (zie achtergrond H4)
- Het schaalniveau van het ensemble en aandachtsgebieden;
- De schaal van de individuele elementen van de Waterlinie: de forten, de inundatiewerken, de accessen, en de hoofdverdedigingslijn.

Deze vier schaalniveaus komen ook aan de orde in eerdere hoofdstukken van deze gebiedsanalyse, en zijn afgeleid uit bestaande beleidsstukken zoals 'Verkenning Linieperspectief 2030' en expertsessies met betrekking tot aandachtsgebieden en ensembles voor de Vechtstreek (19 en 23 mei 2022). Spelregels uit dit perspectief, maar ook uit de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie, de Omgevingsverordening NH2020 en de ontwikkelprincipes uit de Kwaliteitsgidsen voor de landschappen (Provincie Utrecht) zijn indien relevant voor deze gebiedsanalyse overgenomen en in de ontwikkelprincipes geïntegreerd. De ruimtelijke principes van de hoogste schaalniveaus worden steeds vertaald naar en concreter gemaakt in het onderliggende schaalniveau.

5.2 Schaalniveau 1: Hollandse Waterlinies als geheel

De Stelling van Amsterdam vormt een verdedigingssysteem dat over het landschap heen is gelegd in een ring rond de hoofdstad. De Nieuwe Hollandse Waterlinie is ingebed in het lage, natte gebied van het IJmeer tot onder de Merwede. Op dit schaalniveau is het van belang om de waarde van de Waterlinies als continue landschappelijke zone herkenbaar te houden en waar mogelijk te versterken.

Uitgangspunten voor ontwikkeling binnen het schaalniveau van de Waterlinies als geheel

- Bij nieuwe ontwikkelingen wordt bijzondere aandacht besteed aan het realiseren van kwaliteit in dit waardevolle gebied.
- Maak het samenhangende stelsel van strategisch landschap, watermanagement en de militaire werken beter zichtbaar en beleefbaar.
- De maat, schaal en vorm van nieuwe ontwikkelingen is passend in het landschap en wordt afgestemd op de elementen van de linie.
- Behoud en herstel de continuïteit van de hoofdweerstandslijn als lineaire hoger gelegen structuur in het landschap, als begrenzing van de inundatiekommen (onveilige zijde) en het te verdedigen gebied (veilige zijde).
- Behoud en versterk de herkenbaarheid van het aanwezige contrast tussen de veilige en onveilige zone.
- Behoud de openheid van de inundatiekommen waar deze nog aanwezig is.
- Behoud de openheid van de verboden kringen en schootsvelden waar deze nog aanwezig is.
- Behoud de zichtlijnen vanuit de militaire werken op het acces en, indien relevant, naar andere militaire werken.
- Behoud de accessen in samenhang met de bijbehorende militaire werken.
- Behoud de herkenbaarheid van het watermanagement.

hoofdweerstandslijn als ruggengraat en doorgaande lijn

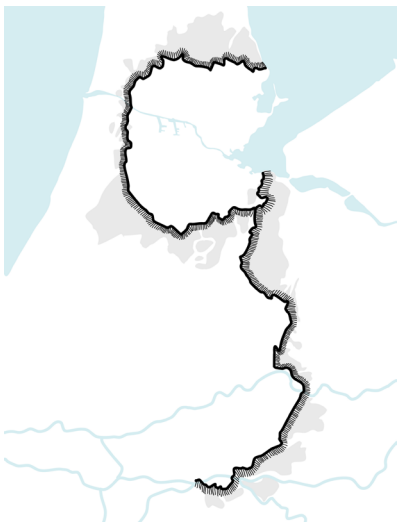

contrast tussen veilige en onveilige zone

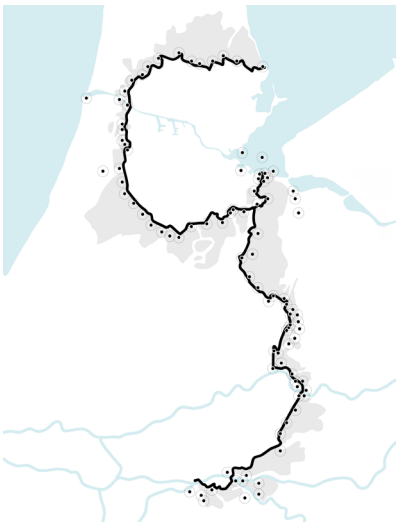

open schootvelden, zicht op de accessen

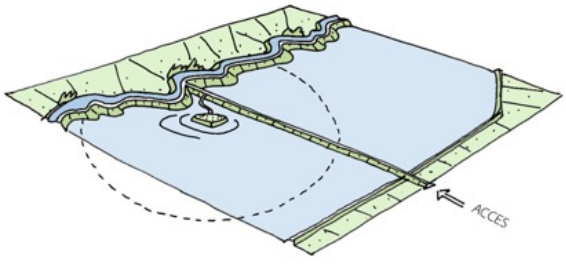

Principe van het behouden van het zicht vanuit het fort op acces

5.3 Schaalniveau 2: Vechtstreek

De Nieuwe Hollandse Waterlinie in de Vechtstreek kan getypeerd worden als een zeer traditionele waterlinie. De hoofdweerstandslijn loopt grotendeels langs de oostelijke oever van de Vecht. De aanwezigheid van de veenplassen zorgen ervoor dat de waterlinie beleefbaar is, de visuele integriteit. De accessen zijn duidelijk herkenbaar en worden verdedigd door forten die iets vooruit geschoven liggen ten opzichte van de hoofdweerstandslijn, op de overgang van de hogere gronden naar de waterrijke inundatiegebieden. Ook de manier waarop het water hier met name vanuit de Vecht werd ingelaten is goed te herkennen en begrijpen.
In de studie 'Verkenning Linieperspectief 2030' wordt dit gebied getypeerd als onderdeel van het waterrijk linielandschap. Uitgangspunten voor ontwikkeling zouden zich moeten richten op het behouden van de leesbaarheid van dit kenmerkende linielandschap.

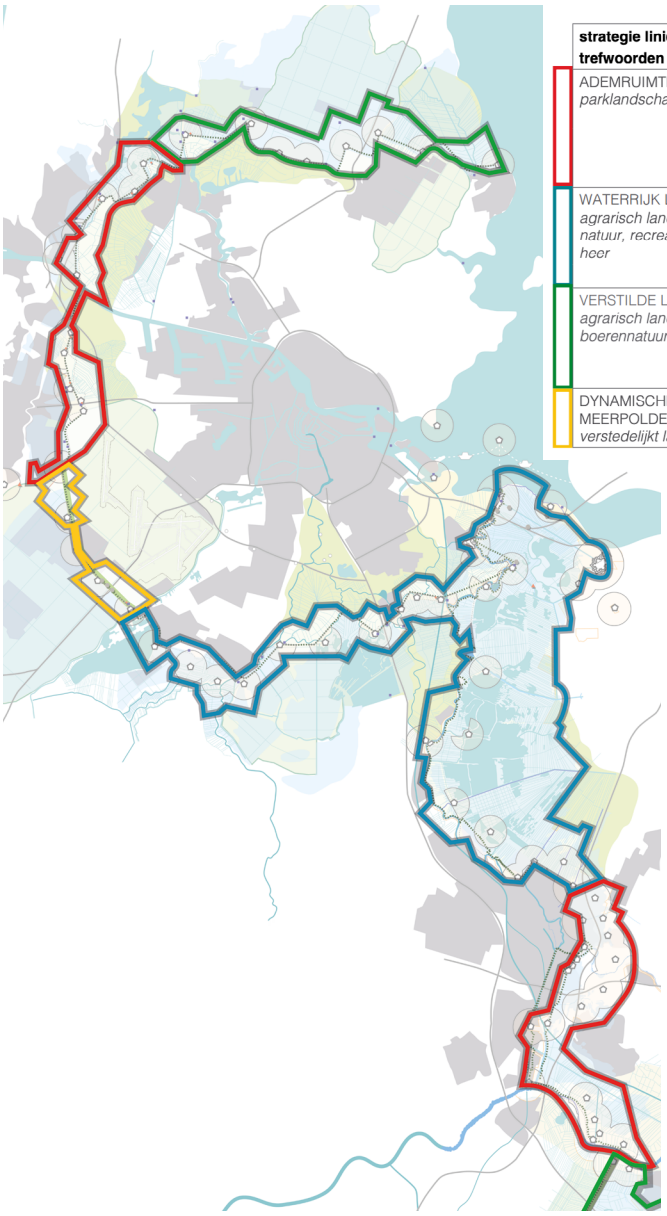

strategie linielint en trefwoorden landschap	deelgebied	mogelijke allianties (buiten provincies en gemeentes)
ADEMRUIMTE VOOR DE STAD *parklandschap*	1 Kraag van Utrecht en Linieland	boeren (streekprodukten), (recreatie- en horeca)ondernemers, maatschappelijke organisaties
	2 Flank IJmuiden / Haarlem	boeren (streekprodukten), (recreatie- en horeca)ondernemers, maatschappelijke organisaties
WATERRIJK LINIELANDSCHAP *agrarisch landschap, (boeren) natuur, recreatie, van waterbehoor*	3 Vechtstreek	boeren (streekprodukten), natuurorganisaties, waterschap/Waternet, (recreatie- en horeca)ondernemers, I Amsterdam, maatschappelijke organisaties
	4 Zeekleipolders	boeren, (recreatie)ondernemers, waterschap
VERSTILDE LIJN *agrarisch landschap, boerennatuur, recreatie*	5 Veenweidelandschap Zeevang en Beemster	boeren, natuurorganisaties, waterschap, I Amsterdam, maatschappelijke organisaties
	6 Rivierengebied	boeren, natuurorganisaties, waterschap, (recreatie) ondernemers, maatschappelijke organisaties
DYNAMISCHE HAARLEMMERMEERPOLDER *contramal in verstedelijkt landschap*	7 Haarlemmermeerpolder	(recreatie)ondernemingen, maatschappelijke organisaties

Vier strategieën voor het linielint uit 'Verkenning Linieperspectief 2030'

Uitgangspunten voor ontwikkelingen binnen gebied Vechtstreek

- Behoud herkenbaarheid van de hoofdweerstandslijn langs de Vecht.
- Behoud de herkenbaarheid van de historische gelaagdheid langs de Vecht, met buitenplaatsen, forten en groepsschuilplaatsen in een aantrekkelijke groene omgeving.
- Behoud de openheid van de schootsvelden en verboden kringen, ten behoeve van de samenhang vanhet strategisch landschap en de voorstelbaarheid van het systeem.
- Behoud de openheid van het voormalige inundatiegebied, en daarmee de voorstelbaarheid van de inundatie;
- Eventuele nieuwe ontwikkelingen passen in functie, maat en schaal bij het karakter van dit landschap. Een groen waterrijk landschap ingericht voor natuur, recreatie en agrarisch gebruik.
- Eventuele nieuwe ontwikkelingen versterken de herkenbaarheid van de waterlinie en dragen bij aan de herkenbaarheid van het systeem. Bijvoorbeeld waterbergingsopgaven in de inundatiegebieden.
- Eventuele nieuwe bebouwing voegt zich in de bestaande linten, waardoor het contrast tussen open en beslotenheid gehandhaafd blijft.
- Watermanagement blijft herkenbaar en wordt waar mogelijk versterkt.

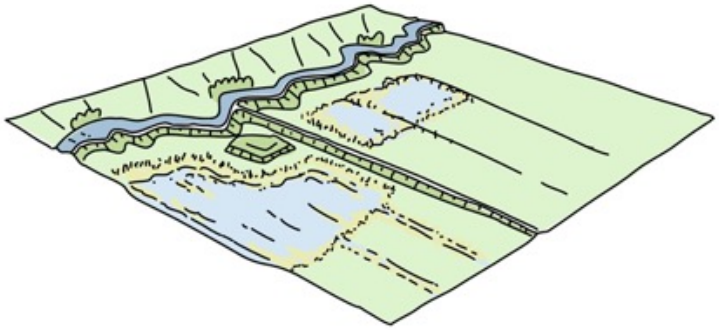

Stimuleren van functies als waterberging en natte natuur aan onveilige zijde van de hoofdweerstandslijn

Uitgangspunten vanuit de Kwaliteitsgids Utrechtse Landschappen

Natuurontwikkeling

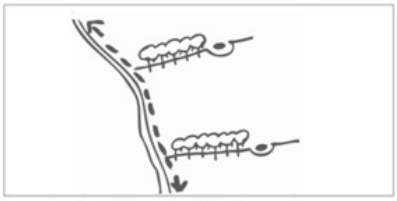

in schootsveld van het fort geen bomen (veengebieden)

Recreatie

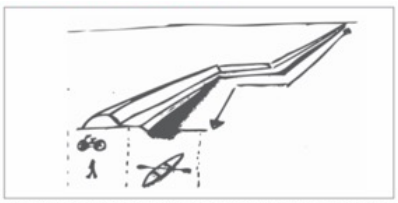

hoofdweerstandslijn als doorgaande recreatieve verbinding

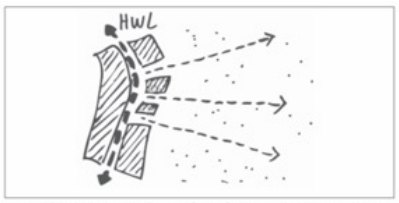

waterlinienetwerk: gebruik accessen, inundatiekanaal en HWL als recreatief netwerk. stad-landverbinding

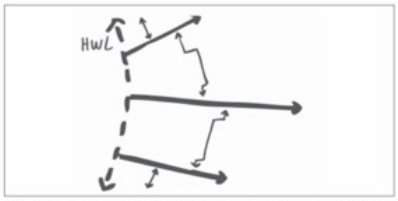

verbinding tussen accessen is ondergeschikt en afgeleid van landschapsstructuur

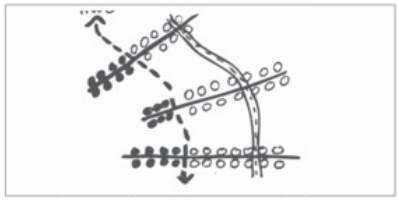

acceskarakter loopt vanuit landschap door tot HWL. Profiel verandert na de HWL.

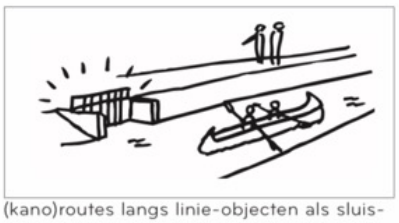

(kano)routes langs linie-objecten als sluisjes en kazematten

Infrastructuur

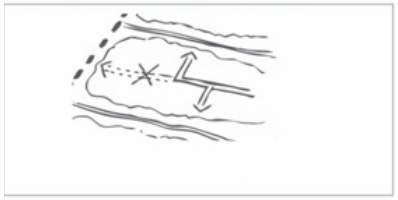

lokale nieuwe wegen door inundatieveld sluiten niet direct aan op de HWL maar op acces

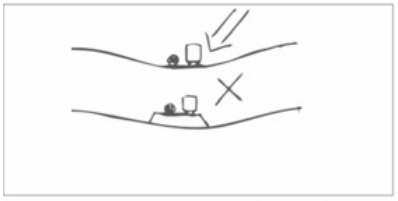

nieuwe wegen en paden in de inundatievelden liggen op maaiveldhoogte (geen verhoogd grondlichaam)

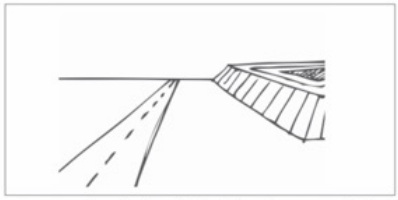

waar grootschalige infrastructuur een fort passeert, accentueer fort of laat het vrij in het zicht

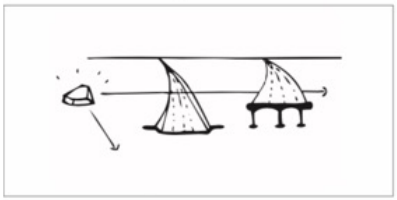

grootschalige infrastructuur in schootsveld van het fort verdiept of op poten. bij voorkeur verdiept

5.4 Schaalniveau 3: Ensembles en aandachtsgebieden

Op schaal van de landschappelijke ensembles markeren de elementen van de Waterlinies knooppunten en gradiënten in het landschap, en zorgen daarmee voor expressie van die samenhang. Forten liggen altijd op een knooppunt in het landschap. Alle elementen van de Waterlinie hebben een specifieke oriëntatie in het landschap. Dit is het schaalniveau waarop je de werking van het verdedigingssysteem het best zichtbaar kunt maken.
In de Vechtstreek worden ensembles bepaald door hun locatie ten opzichte van de hoofdweerstandslijn, en het belang van de accessen waar deze aan gelegen zijn. Op dit schaalniveau worden enkele plekken beschreven die een logisch ensemble vormen, en worden aandachtsgebieden aangegeven waar om andere redenen specifieke ruimtelijke principes gelden, bijvoorbeeld vanwege de ruimtelijke dynamiek.

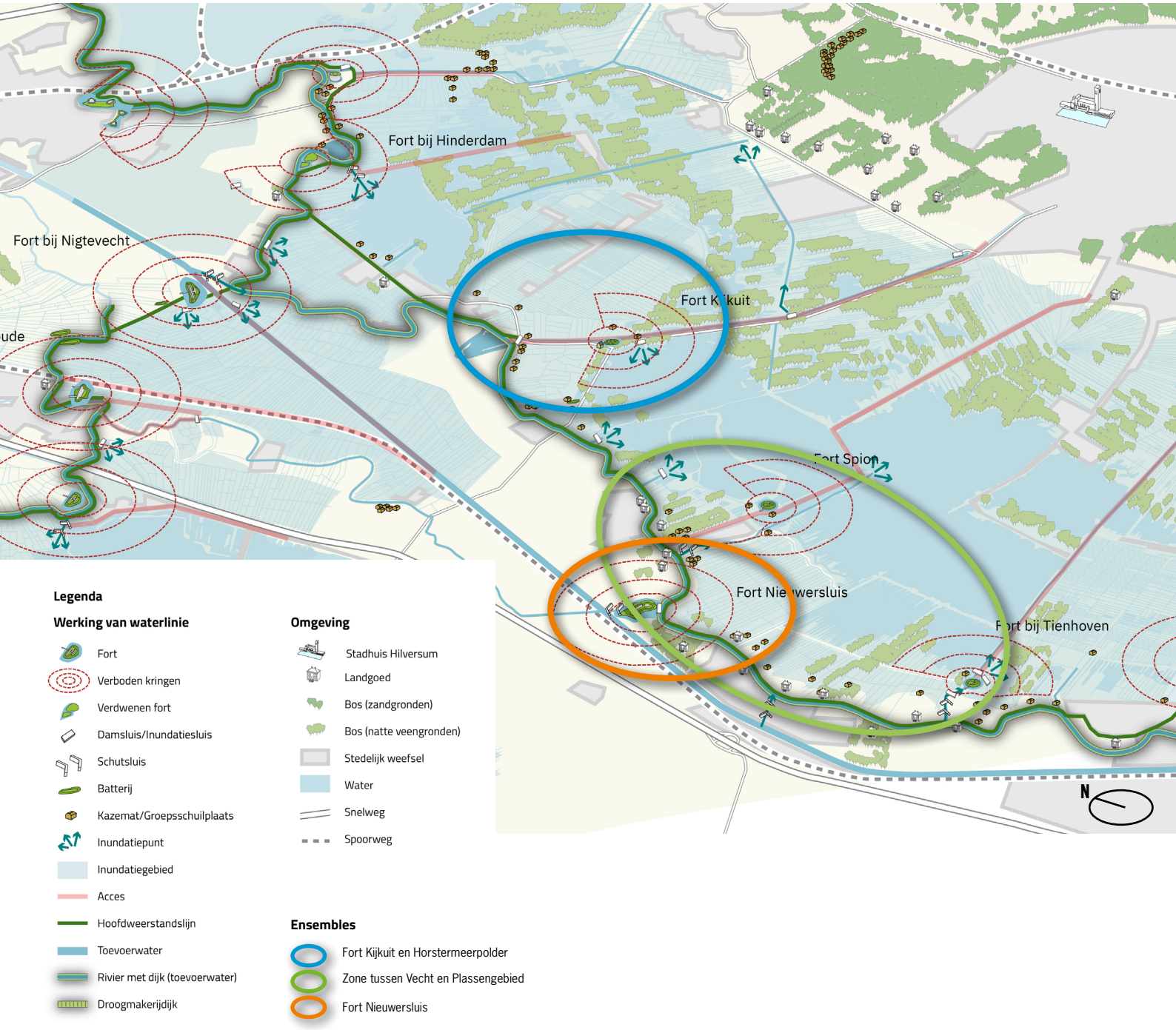

Fort Kijkuit en Horstermeerpolder

Fort Kijkuit ligt, net als Fort Spion en Fort Tienhoven vooruitgeschoven ten opzichte van de hoofdweerstandslijn. De relatie tussen Fort Kijkuit en het acces gevormd door het Hilversumsch Kanaal is nog goed te herkennen. Rond Fort Kijkuit zijn meerdere kazematten te vinden die de flankementen van Fort Kijkuit verdedigden. Ook de relatie tussen de kazematten en Fort Kijkuit is nog zichtbaar.
Waar voorheen Fort Kijkuit aan de Oostzijde werd omgeven door water, net als Fort Spion en Fort Tienhoven, is een deel van dit water droogmakerij geworden: de Horstermeerpolder. De Horstermeerpolder kent nog een grote openheid die ook vanaf de hoofdweerstandslijn waar te nemen is.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen ensemble omgeving Fort Kijkuit en Horstermeerpolder

- Behoud de relatie tussen het fort en het acces.
- Behoud de relatie tussen het fort en de nabij gelegen kazematten en/of groepsschuilplaatsen.
- Behoud het open zicht vanaf de hoofdweerstandslijn en vanaf het Hilversums kanaal over de Horstermeerpolder.
- Behoud het open landschap aan de onveilige zijde van de hoofdweerstandslijn.
- Behoud de bestaande openheid van de verboden kringen van Fort Kijkuit.

Ambities en kansen

- Maak bij vernattingsopgave gebruik van de dieper gelegen droogmakerijen aan de onveilige zijde, waardoor het inundatiesysteem invoelbaar wordt.

Legenda

- Acces
- Loop van hoofdweerstandslijn
- Veilige zijde
- Onveilige zijde
- Uitgangspunten ruimtelijk

Fort Nieuwersluis

Binnen de Vechtstreek is Fort Nieuwersluis het enige verdedigingswerk aan de westzijde van de Vecht.
Het fort in in de loop van tijd uitgebreid en gemoderniseerd om de damsluis, de Vechtdijken, de schutsluis in de Nieuwe Wetering en de spoorlijn Amsterdam-Utrecht (1843) te beschermen. Daar kwam, vanaf 1892, het Merwedekanaal bij. Aan de westzijde van de Vecht is het grootste deel van de 18e-eeuwse vestinggracht op het terrein van de penitentiaire inrichting bewaard gebleven.
De uitgangspunten bij ontwikkelingen gaan uit van het behouden en versterken van de relatie van het fort met de sluis en het acces

Uitgangspunten bij ontwikkelingen ensemble omgeving Fort Nieuwersluis

- Behoud de zichtrelatie tussen het fort en de Vecht.
- Nieuwe ontwikkelingen in de omgeving mogen de bestaande openheid van het omringende landschap niet aantasten.
- Behoud de zichtrelatie vanaf de hoofdweerstandslijn naar de open onveilige oostzijde.
- Behoud de zichtrelatie tussen het fort en het Merwedekanaal en de spoorlijn.
- Behoud de bestaande openheid van de verboden kringen van Fort Nieuwersluis.

Ambities en kansen

- Versterk het verhaal van de Nieuwe Hollandse Waterlinie met eventuele wandel-, fiets-, en vaarroutes.
- Versterk de herkenbaarheid van de vestinggracht aan de oostkant van de Vecht en verbeter de zichtrelaties vanaf de gracht naar het open inundatiegebied.

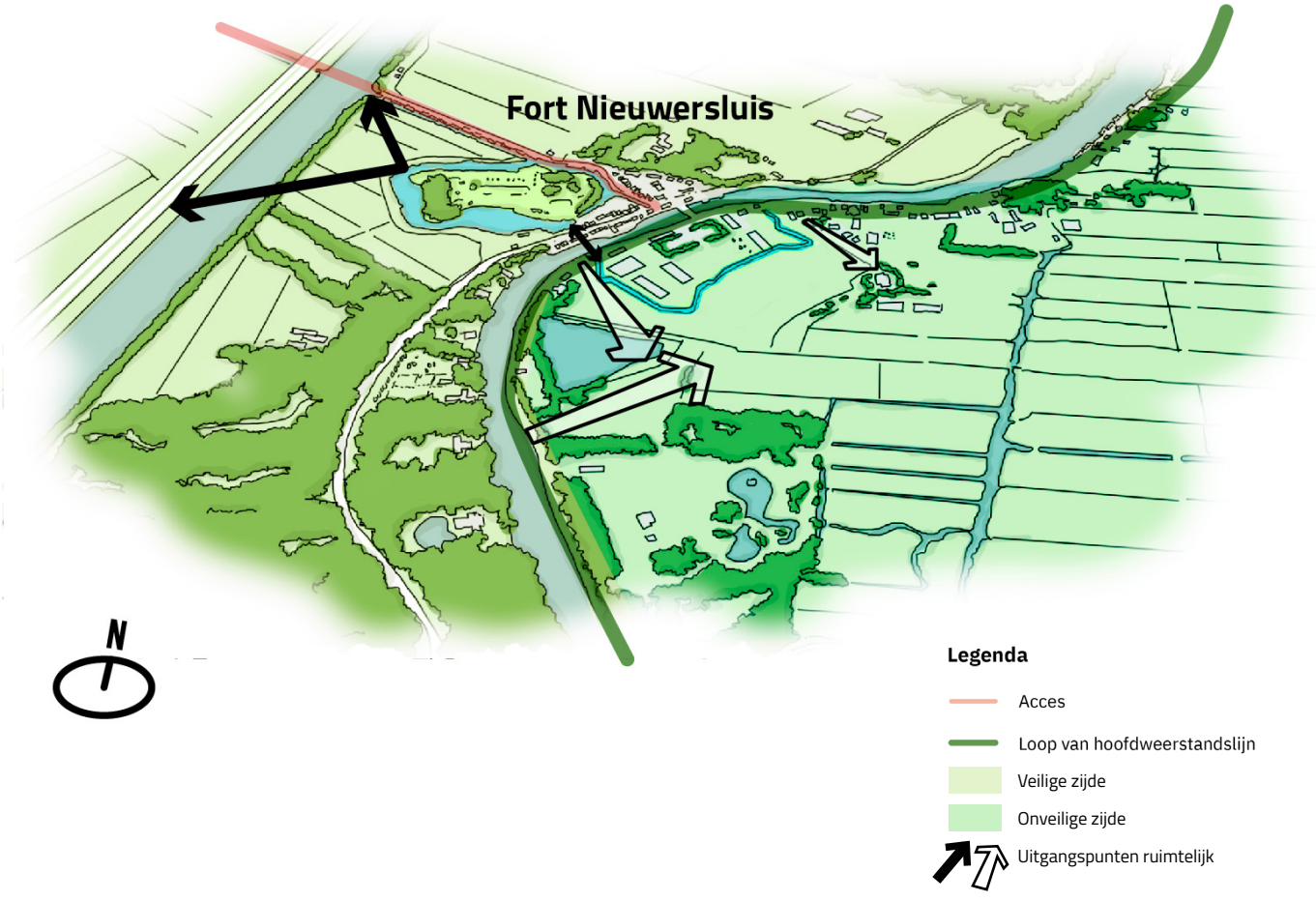

Zone tussen Vecht en Plassengebeid

Dit ensemble beschrijft de zone Vecht- oeverzone- kade- veenplassen, met de forten precies op de overgang van land naar water. De forten Fort Spion en het Fort bij Tienhoven (zie Gebiedsanalyse Utrecht Noord) lijken sterk op elkaar. Ze horen beide bij de bouwfase in de NHW van na 1840. In de eerste fase, tussen 1816 en 1826 werd een reeks forten ter verdediging van de stad Utrecht gebouwd, daarna kwamen andere delen van de NHW aan bod. De forten liggen vooruitgeschoven ten opzichte van de hoofdweerstandslijn langs de Vecht, op de overgang van nat plassengebied naar drogere oeverwalgronden. Op deze manier beschermden de forten ook het waardevolle landschap met buitenplaatsen, dat eigenlijk aan de onveilige zijde van de hoofdweerstandslijn lag. De vooruitgeschoven ligging van de forten zorgt voor een uniek tussengebied tussen hoofdweerstandslijn en forten/inundatiegebied, vol cultuurhistorische en landschappelijke waarden. De grens tussen land en water verspringt hier veelvuldig door de wisselende invloedssferen van de buitenplaatsen het achterland in. Uitgangspunten voor ontwikkelingen zouden zich hier moeten richten op het herkenbaar houden van het waterliniesysteem; de relatie tussen Vechtoever als hoofdweerstandslijn, tussengebied met landgoederen en vooruitgeschoven forten langs accessen aan de plassen.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen vooruitgeschoven forten

- Behoud de zichtrelatie tussen het fort en de accessen
- Behoud de openheid vanuit het fort.
- Behoud de bestaande openheid van de verboden kringen van Fort Spion.
- Behoud het groene karakter tussen de hoofdweerstandslijn langs de Vecht en de vooruitgeschoven forten, waarbij zichtlijnen vrij blijven tussen Vechtoever en plassengebied .
- Behoud de doorzichten vanuit de buitenplaatsen naar het waterrijke gebied en andersom.

Ambities en kansen

- Versterk de samengang van de Waterlinie door recreatieve routes te maken tussen Vechtoever en plassengebied, langs forten en door landgoederenzone.

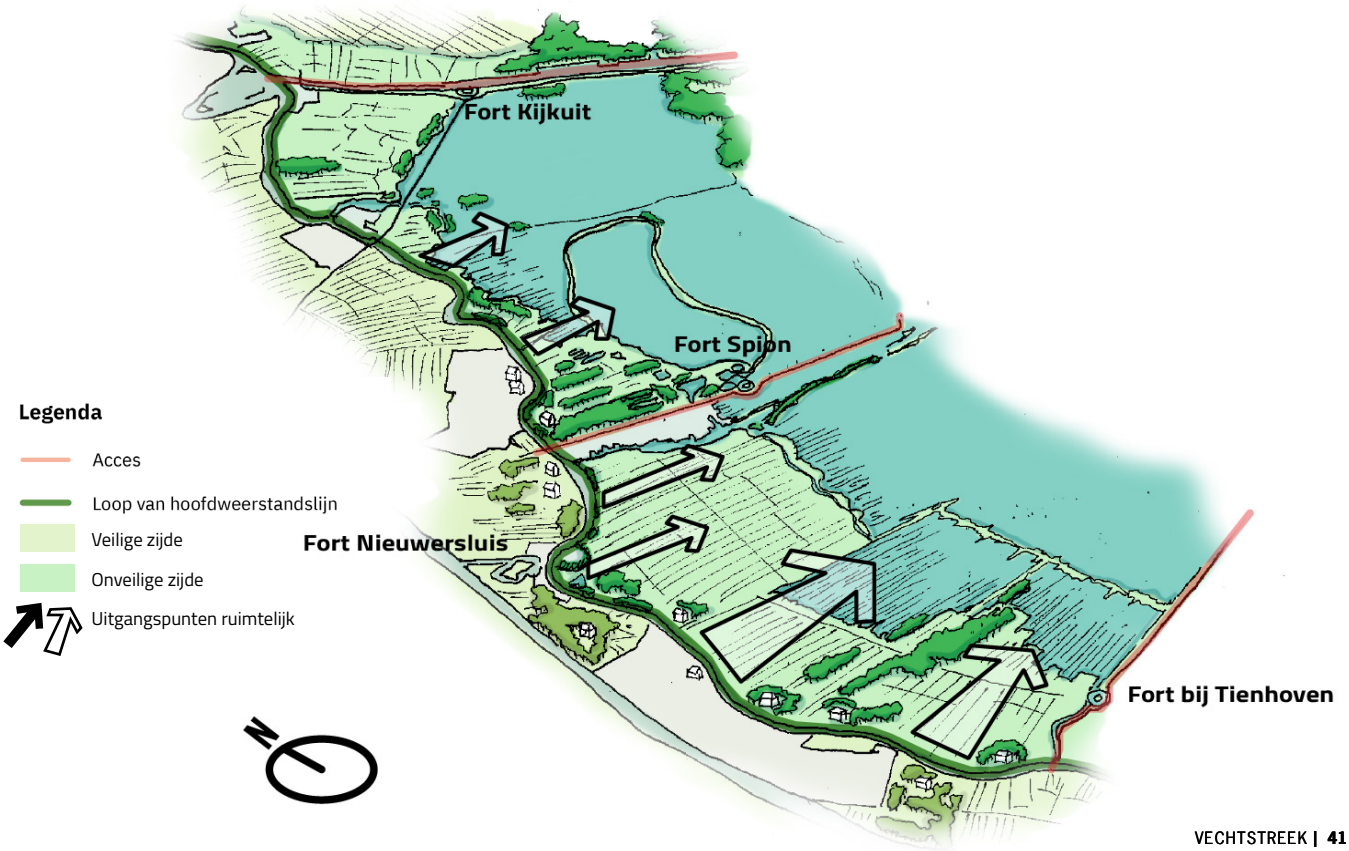

5.5 Schaalniveau van de losse elementen

De elementen van de linie worden als monument beschermd. Bij eventuele nieuwe ontwikkelingen dient met de volgende algemene ruimtelijke principes rekening worden te houden.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen op het schaalniveau van de losse elementen

- Laat investeringen in herontwikkeling van forten samenvallen met een integrale aanpak van fortterrein en schootsvelden.
- Behoud de karakteristiek van forten als vermomd landschapselement, met onderscheid voorkant en achterkant.
- Respecteer en behoudt de essentiële kenmerken en fysieke onderdelen van het fort met dicht grondwal en verdedigingswerken aan de frontzijde
- Gebruik historisch verantwoorde beplanting. Hierbij verwijzen we naar de studie “Verscholen in het Groen, Een onderzoek naar de geschiedenis van beplantingen op de Stelling van Amsterdam” (Nicky Schuurman, Landschap Noord-Holland) en “Beplantingen op verdedigingswerken” (Martijn Boosten, Probos, 2012).

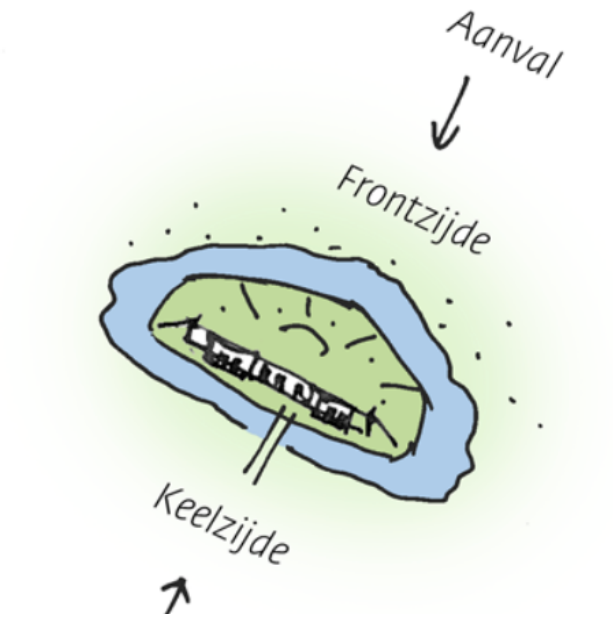

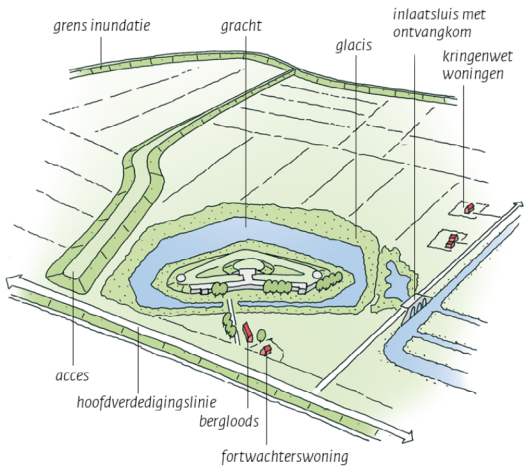

Uitgangspunten vanuit de Kwaliteitsgids Utrechtse Landschappen

Natuurontwikkeling

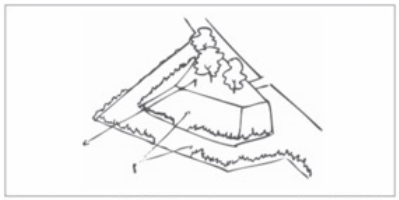

bij natuurontwikkeling interessante zichtlijnen van en naar het fort waarborgen

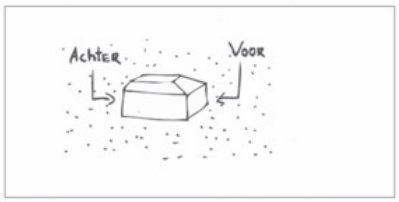

elk militair element van de NHW heeft een voor- en achterkant

Recreatie

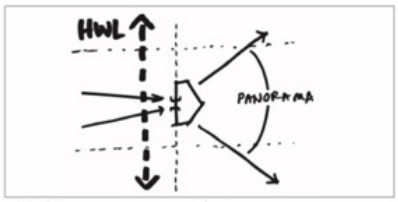

zichtlijn op entree tot fort en panorama aan voorzijde vanuit het werk

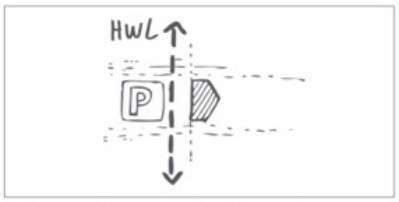

parkeren alleen aan de achterzijde

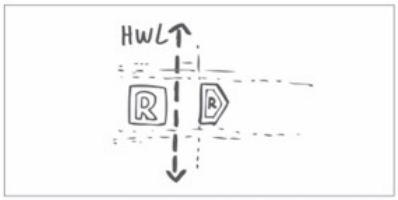

recreatievoorzieningen binnen het fort, uitbreidingen aan achterzijde

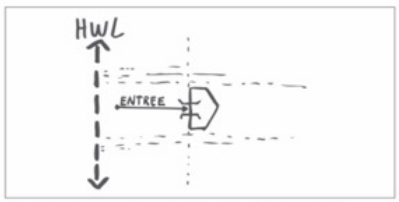

entree tot fort is altijd aan achterzijde

BRONNEN

- Nominatiedossier: Dutch Water Defence Lines. Significant Boundary Modification of the Defence Line of Amsterdam (WHS 795) and proposal for change of the property name to Dutch Water Defence Lines. Project Office for the Defence Line of Amsterdam / New Dutch Waterline programme office. Haarlem/Utrecht, december 2018.
- Panorama Krayenhoff Linieperspectief,Stuurgroep Nationaal Project Nieuwe Hollandse Waterlinie, 2004.
- Visuele integriteit Waterlinies. Advies Kwaliteitsteam Nieuwe Hollandse Waterlinie, 2018.
- Gebiedsanalyse Nieuwe Hollandse Waterlinie Laagraven, Provincie Utrecht i.s.m. Marinus Kooiman, 2020.
- Kwaliteitsgids Utrechtse landschappen GebiedsKatern waterlinies (nieuwe hollandse waterlinie en stelling van amsterdam), 2011
- Verkenning Linieperspectief. Feddes/Olthof landschapsarchitecten, i.s.m. Marinus Kooiman, 2017.
- C. Steenbergen, J. van der Zwart, Strategisch laagland. Digitale atlas Nieuwe Hollandse Waterlinie, 2006 (boek / pdf). En/of, R. Brons e.a., Atlas Nieuwe Hollandse Waterlinie, 2009.
- D. Koen, De Hollandse Waterlinie. Cultuurhistorische routes in de provincie Utrecht, 2007.
- Roland Blijdenstijn, Hoofdverdedigingslijnen Utrecht-Oost van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, 2020
- Cultuurhistorische Atlas provincie Utrecht (CHAT): CHAT, https://utrecht.maps.arcgis.com/apps/MapAnd AppGallery/index.html?appid=c25fa592c03d43358b672471ac9f023d
- http://www.forten.info
- https://erfgoed.utrecht.nl/forten/
- http://encyclopedie-van-de-waterlinie.123website.nl
- Erfgoed Waterschap Stichtse Rijnlanden: https://www.hdsr.nl/werk/watererfgoed-nieuw/nieuwe-hollandse/
- Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018. Provincie Noord-Holland.

BIJLAGEN

Bijlage I Begrippenlijst

Bijlage II Kansenkaart

BIJLAGE I BEGRIPPENLIJST

Strategisch landschap

Hoofdweerstandslijn / hoofdverdedigingslijn

De hoofdweerstandslijn of hoofdverdedigingslijn markeert de grens tussen het verdedigde gebied en het inundeerbare gebied. De hoofdweerstandslijn is de begrenzing waar uiteindelijk 'hardnekkig weerstand' diende te worden gevoerd. Bijna overal werden er verhogingen in het landschap, zoals bestaande kades en dijken, voor ingezet.
Bij de Nieuwe Hollandse Waterlinie ligt het verdedigde gebied aan de westkant van de hoofdweerstandslijn en het inundeerbare gebied aan de oostkant. Bij de Stelling van Amsterdam die als een ring rond de hoofdstad ligt, vormt het inundatiegebied een buitenring rond het verdedigde gebied met de hoofdweerstandslijn als grens.

Komkeringen

Komkeringen zijn dijken, kaden of hoger liggende terreinen die het verschil in waterpeil tussen de inundatiekommen moesten behouden. De verdedigingswerken die op of bij de komkeringen zijn aangelegd, benadrukken de strategische ligging van deze lijnen in het landschap. Komkeringen staan doorgaans haaks op de hoofdverdedigingslijn. Keerkaden die dienen om afvloeiing van het inundatiewater uit de kommen naar lager gelegen gebied te voorkomen, worden hier ook onder verstaan.

Inundatiekommen

Inundatiekommen zijn door kaden begrensde gebieden, die bij onderwaterzetting een eigen waterpeil hebben. Een laag water tot ongeveer kniehoogte was voldoende om een gebied onbegaanbaar en onbevaarbaar te maken. De gebieden hadden en hebben veelal een agrarische functie en soms die van natuurgebied. Elke inundatiekom bestaat uit een aantal polders waartussen slechts geringe hoogteverschillen voorkomen. Komkeringen scheidden de inundatiekommen van elkaar.

Liniewal

Specifiek voor de Hollandse Waterlinies aangelegde dijk of wal. Voorbeelden in de Stelling van Amsterdam zijn de Geniedijk die dwars door de Haarlemmermeerpolder loopt en de Vuurlinie, een liniewal in de Wijkermeerpolder tussen Fort Zuidwijkermeer en Fort Veldhuis

Accessen

Accessen zijn droogblijvende toegangen en bevaarbare waterwegen die tussen de inundatiegebieden doorlopen. Het waren de potentiële zwakke plekken in de Hollandse Waterlinies. Accessen werden gevormd door een hoger gelegen terrein, een dijk of kade, een rivier of kanaal, een spoorbaan of autoweg. Bij dicht bij elkaar gelegen doorgangen spreekt men wel van een meervoudig acces. Forten en andere verdedigingswerken zorgden voor de afsluiting van deze doorgangen.

Verboden Kringen

Verboden Kringen zijn denkbeeldige cirkels om een verdedigingswerk, waarbinnen wettelijke voorschriften een vrij waarnemings- en schootsveld verzekerden. Het gebied rond de verdedigingswerken werd ingedeeld in kringen van 300, 600 en 1000 meter vanaf de uiterste forthoeken. Binnen deze kringen golden strikte bouw- en beplantingsvoorschriften. Zo moest binnen de eerste twee kringen vooral in hout gebouwd worden, zodat bij oorlogsdreiging deze 'obstakels' gemakkelijk afgebroken konden worden. De voorschriften zijn gedetailleerd vastgelegd in de Kringenwet, die tussen 1853 en 1963 rechtsgeldig was.

Houten Huizen

Ook wel 'kringenwetwoningen' genoemd, zijn karakteristieke houten gebouwen (merendeels woonhuizen en boerderijen) die nog her en der rond de forten worden aangetroffen in de eerste twee Verboden Kringen van 300 en 600 meter rond een fort. In de eerste kring (tot 300m) mocht alleen in hout gebouwd worden. In de tweede kring (tot 600m) mocht voor

de fundering, de schoorsteen en de dakbedekking steen gebruikt worden, de overige onderdelen moesten van hout zijn.

Watermanagementsysteem

Inundatiekaden / keerkaden

Inundatiekaden, ook wel keerkaden genaamd, zorgden ervoor dat het water werd vastgehouden in de inundatiekommen. Bestaande dijken en kaden zijn soms voor dit doel aangepast. Ook zijn speciale inundatiekaden aangelegd.

Primaire wateraanvoer

Voor het op tijd kunnen stellen van de inundaties was de zekerheid van voldoende wateraanvoer essentieel. Bij de Nieuwe Hollandse Waterlinie verliep de toevoer via de grote rivieren Nederrijn-Lek, Waal-Merwede en Maas, daarnaast via de Zuiderzee. Het water werd rechtstreeks of via de binnenwateren van de Vecht, de Kromme Rijn, de Linge en de Bakkerskil ingelaten. Via verdeelpunten bereikte het binnenwater de kommen. De Zuiderzee was ook een belangrijke toevoer voor de Stelling van Amsterdam, evenals het Noordzeekanaal, het Alkmaardermeer en de Westeinderplassen. Onder meer de ringvaart van De Beenster voerde het inundatiewater verder naar de inlaatpunten.

Inundatie- en toevoerkanalen

Inundatiekanalen zijn gegraven of aangepaste watergangen bedoeld voor de aanvoer van inundatiewater. Doorgaans werden bestaande watergangen gebruikt. Met verbreding en verdieping inclusief dam- en schutsluizen werden ze hiervoor geschikt gemaakt.

Uitlozingskommen

Uitlozingskommen zijn met water gevulde verdiepingen in het landschap, afgesloten door een damsluis. Zij fungeren als een eerste waterbuffer voor de inundatie van het achtergelegen poldergebied. Enkele uitlozingskommen zijn nog aanwezig, zoals bij Muiderberg, Nigtevecht en Fort de Gagel.

Hoofdinlaten

Bij de Zuiderzee, langs de grote rivieren en andere wateren van waaruit water werd ingelaten, zijn op strategische locaties inundatiesluizen aangelegd. Deze regelden de primaire wateraanvoer voor de inundaties van de Hollandse Waterlinies. Omdat deze hoofdinlaten essentieel waren voor een effectieve onderwaterzetting werden zij bijna allemaal voorzien van verdedigingswerken. Een bijzondere functie in dit verband had het in oostelijke richting vooruitgeschoven fort Pannerden, dat de Nederrijn moest beveiligen.

Inlaatsluizen / Hevels

De belangrijkste inundatiewerken zijn de inlaatsluizen, waarmee het inundatiewater voor de Hollandse Waterlinies werd ingelaten. Bestaande afwaterings en schutsluizen werden aangepast ten behoeve van de inundatie. Daarnaast werden ook inundatiesluizen aangelegd die alleen voor deze functie dienden.
In de Stelling van Amsterdam zijn voor de inundatie ook hevels gebruikt: afsluitbare duikers waarmee water een polder in gelaten kan worden.

Damsluizen / Schotbalkloodsen

Het meest toegepaste type van een sluis die een enkele keer in geval van nood moest functioneren is de damsluis. Deze kon afgesloten worden met een dubbele rij eiken balken, waarbij de tussenruimte opgevuld werd met klei en het bovenste deel met zand. Deze schotbalken werden zo dicht mogelijk bij de sluis opgeslagen in loodsen,

eenvoudige houten gebouwtjes van één bouwlaag onder pannen zadeldak met gepotdekselde planken of bestaande uit een open lattenconstructie voor de ventilatie.

Gemalen
De militaire ingenieurs wisten slim gebruik te maken van de bestaande gemalen in situaties waar inundatiewater naar hoger gelegen gebied gepompt moest worden. Ook voor een versnelde waterafvoer na afloop van de inundatie waren gemalen zeer nuttig.

Militaire werken

Vestingen
Vestingen zijn versterkte steden of versterkte legerplaatsen met een permanente bezetting. De meeste steden in ons land hebben vanaf de dertiende eeuw een ommuring gekregen. Vele strategisch gelegen steden kregen in de zestiende en zeventiende eeuw zwaardere en meer uitgebreide verdedigingswerken met wallen, bastions, ravelijnen, enveloppen en omgrachtingen. Als voorloper van de Nieuwe Hollandse Waterlinie bestond de Oude Hollandse Waterlinie in hoofdzaak uit een serie versterkte steden, forten, batterijen en uitgestrekte inundatiegebieden. Enkele van de versterkte steden zijn als vesting in de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam opgenomen en hebben hiervoor in meer of mindere mate aanpassingen ondergaan. De volgende zes vestingen maken deel uit van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, waarvan de eerste drie ook onderdeel zijn van de Stelling van Amsterdam:
- Vesting Naarden
- Vesting Muiden
- Vesting Weesp
- Vesting Nieuwersluis
- Vesting Gorinchem
- Vesting Woudrichem

Forten, werken en batterijen
Alle forten en batterijen vallen onder de verzamelterm ‘verdedigingswerken, dekking verschaffende opstellingen voor troepen en bewapening’. Een fort is een naar alle zijden door een omgrachting gesloten verdedigbaar werk, van waaruit de defensie zelfstandig gevoerd kan worden. Bij sommige forten wordt ook wel gesproken over werken. Dit zijn over het algemeen kleinere forten zonder bastions, die zijn ingericht als batterijforten. De functie van de forten was het beveiligen en afsluiten van accessen en/of de nabijgelegen onderdelen van het watersysteem, zoals inundatiesluizen. Daarnaast hadden ze een bestemming als legering van manschappen en materieel.
Batterijen zijn opstellingsplaatsen voor een aantal stukken geschut, soms uitgevoerd als afzonderlijke, aarden verdedigingswerk en gesitueerd in een onderling vuurverband. Als de functie ondersteuning van een nabijgelegen fort is, worden ze ook wel nevenbatterijen genoemd.

Stellingen en verspreide werken
Betonnen groepsschuilplaatsen en kazematten liggen vaak geclusterd in het landschap, op plekken waar de vijand het inundatiegebied kon oversteken. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen stellingen en verspreide werken.
Stellingen dateren meestal uit de mobilisatieperiode van de Eerste Wereldoorlog en worden gekenmerkt door de compacte structuur: de werken liggen dicht bij elkaar. Een stelling is een min of meer zelfstandig stelsel van verdedigende opstellingen, bestaande uit een samenhangend geheel van loopgraven, groepsnesten en groepsschuilplaatsen, doorgaans gelegen tussen de oudere forten, of in een meer vooruitgeschoven positie.
De meeste verspreide werken stammen uit de periode van net voor de Tweede Wereldoorlog. Deze betonnen werken liggen verder uit elkaar. Omdat rekening gehouden moest worden met de verschillende landschapstypen in de Hollandse Waterlinies, is geen cluster identiek. Hun ligging ten opzichte van de omgeving en hun onderlinge positie in clusters karakteriseren de strategische relatie met het landschap.

Groepsschuilplaatsen
Groepsschuilplaatsen zijn betonnen bouwwerken die zijn bedoeld als onderkomen voor groepen infanteristen wanneer de loopgraven tussen de schuilplaatsen niet genoeg dekking boden. In tegenstelling tot een kazemat heeft een groepsschuilplaats geen actieve gevechtsfunctie. Er zijn geen opstellingsplaatsen voor wapens als mitrailleurs of kanonnen. Verspreid en geconcentreerd in stellingen liggen in de Hollandse Waterlinies nog honderden groepsschuilplaatsen en tientallen kazematten uit de mobilisatieperiode 1914-1918, het Interbellum (de periode tussen de Eerste en de Tweede Wereldoorlog) en 1939-1940. Er zijn zes verschillende typen groepsschuilplaatsen, uit verschillende bouwperiodes.

Kazematten
Een kazemat is een door muren en overdekking van metselwerk of (gewapend) beton omsloten ruimte voor geschut of mitrailleurs in een verdedigingslinie, voorzien van één of meer schietgaten. In de Hollandse Waterlinies zijn ze in de twintigste eeuw toegevoegd en doorgaans uitgevoerd in beton. Sinds de Tweede Wereldoorlog worden betonnen onderkomens in de volksmond vaak aangeduid met 'bunker', het Duitse woord voor kazemat.

Andere militaire objecten
Voor de Hollandse Waterlinies zijn diverse andere militaire objecten aangelegd, zoals gedekte gemeenschapswegen, groepsnesten, loopgraven, tankgrachten en antitankversperringen.

Gedekte gemeenschapsweg
Een gedekte gemeenschapsweg, ook wel gedekte weg, is een weg achter een wal die verdedigingswerken met elkaar verbindt. De wal is zo hoog dat de militairen zich in dekking kunnen verplaatsen. Door het opwerpen van de wal ontstond vaak tegelijkertijd een gracht.

Groepsnest
Een groepsnest is een 45 meter lange aarden veldversterking voor een groep infanterie van ongeveer elf man, bewapend met geweren en een lichte mitrailleur. Een groepsnest had een loopgraaf in gebroken tracé..

Loopgraaf
Een loopgraaf is een doorgaande uitgraving als gevechtsopstelling of verbindingsgang voor troepen. Loopgraven werden ook gebruikt voor het vervoeren of opslaan van voorraden munitie. In de maanden maart en april 1940 zijn ten noorden en ten oosten van de stad Utrecht 20 betonnen loopgraven voor lichte mitrailleurs met afwachtingsruimte aangelegd. Bij Fort Blauwkapel is daar nog een voorbeeld van te vinden. De overige loopgraven waren gemaakt met zijwanden, verstevigd met zandzakken,
planken of horden, matten van gevlochten wilgentenen. Dergelijke loopgraven zijn ook in de Stelling van Amsterdam aangelegd, o.a. in de Positie te Spaarndam ten tijde van de Eerste Wereldoorlog.

Tankgracht / antitankgracht, antitankversperring
Een tankgracht of antitankgracht is een gracht met zeer steile oevers en breed en diep genoeg om tanks en andere voertuigen tegen te houden.
Er kon water in de gracht staan, maar dat was niet noodzakelijk om als bescherming te dienen. Waar de tankgracht een weg kruiste, lag een antitankversperring van schuin naar voren gerichte en in betonblokken vastgezette stalen balken, voorzien van een scherpe punt (zg. 'asperges').
Er zijn zeven tankgrachten aangelegd in de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Enkele zijn nog goed in het polderlandschap zichtbaar door hun opvallende tracé, zoals de negen kilometer lange zigzaggende waterloop tussen de Werken van Griftenstein en Fort bij 't Hemeltje.

BIJLAGE II KANSENKAART

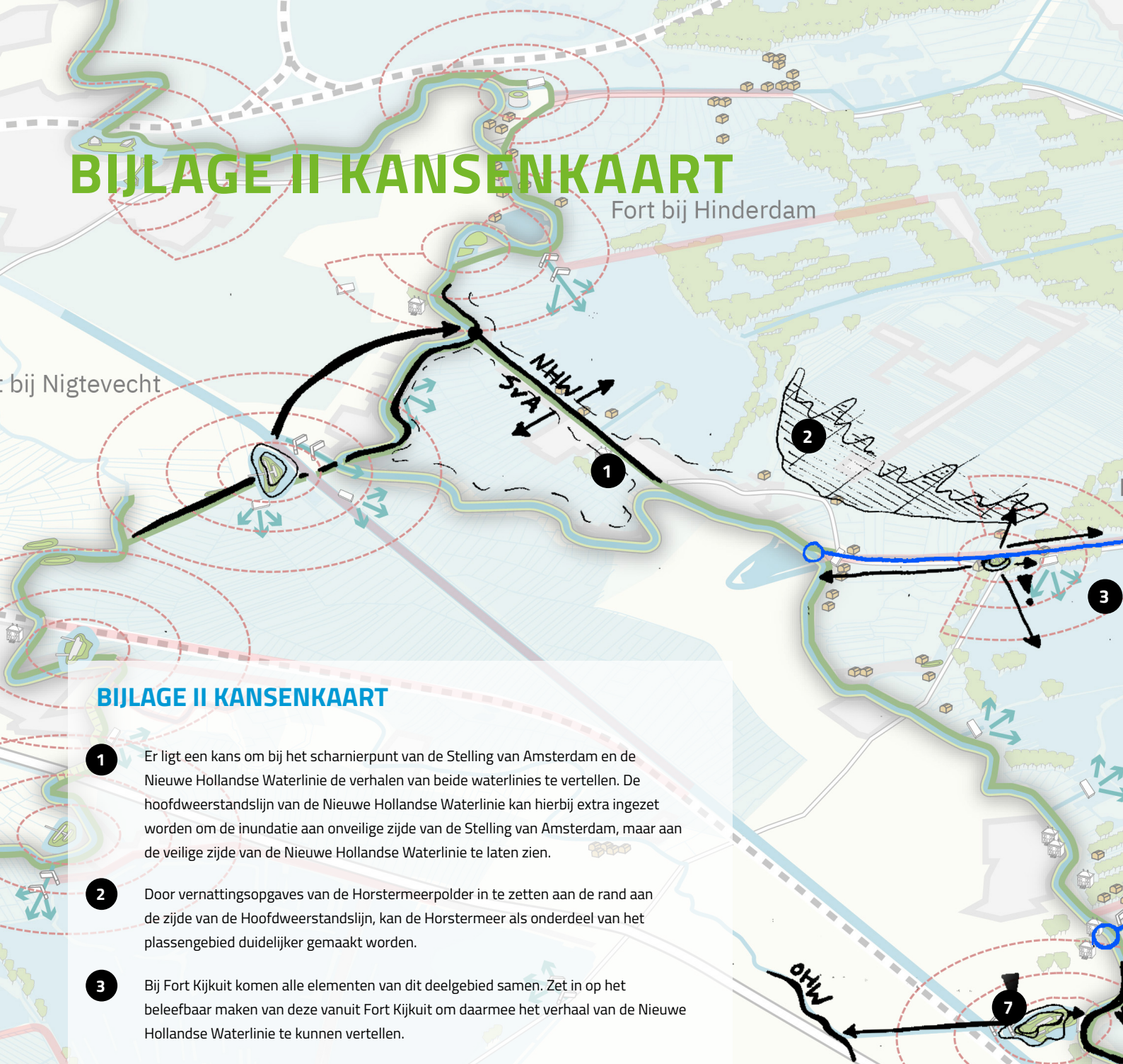

BIJLAGE II KANSENKAART

1. Er ligt een kans om bij het scharnierpunt van de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie de verhalen van beide waterlinies te vertellen. De hoofdweerstandslijn van de Nieuwe Hollandse Waterlinie kan hierbij extra ingezet worden om de inundatie aan onveilige zijde van de Stelling van Amsterdam, maar aan de veilige zijde van de Nieuwe Hollandse Waterlinie te laten zien.

2. Door vernattingsopgaves van de Horstermeerpolder in te zetten aan de rand aan de zijde van de Hoofdweerstandslijn, kan de Horstermeer als onderdeel van het plassengebied duidelijker gemaakt worden.

3. Bij Fort Kijkuit komen alle elementen van dit deelgebied samen. Zet in op het beleefbaar maken van deze vanuit Fort Kijkuit om daarmee het verhaal van de Nieuwe Hollandse Waterlinie te kunnen vertellen.

4. Er ligt een kans om de vaarroutes over de accessen te verdiepen en daarmee de Nieuwe Hollandse Waterlinie beter beleefbaar te maken door een kanoroute.

5. Er ligt een kans om de vaarroutes over de inundatiekanalen te verdiepen en daarmee het watersysteem beter beleefbaar te maken door een kanoroute.

6. Herstel de vleugelwerken van forten om de werking van forten beter beleefbaar te maken.

7. Fort Nieuwersluis kan een schakel zijn om het verhaal van de Oude Hollandse Waterlinie en de Nieuwe Hollandse Waterlinie te vertellen.

8. Een wandelroute van fort naar fort langs de steeds wisselende grens tussen aan de ene zijde het inundatiegebied/plassen en aan de andere zijde de oeverwal met de hoofdweerstandslijn en de buitenplaatsen, waarbij dit unieke overgangsgebied beter beleefbaar wordt.

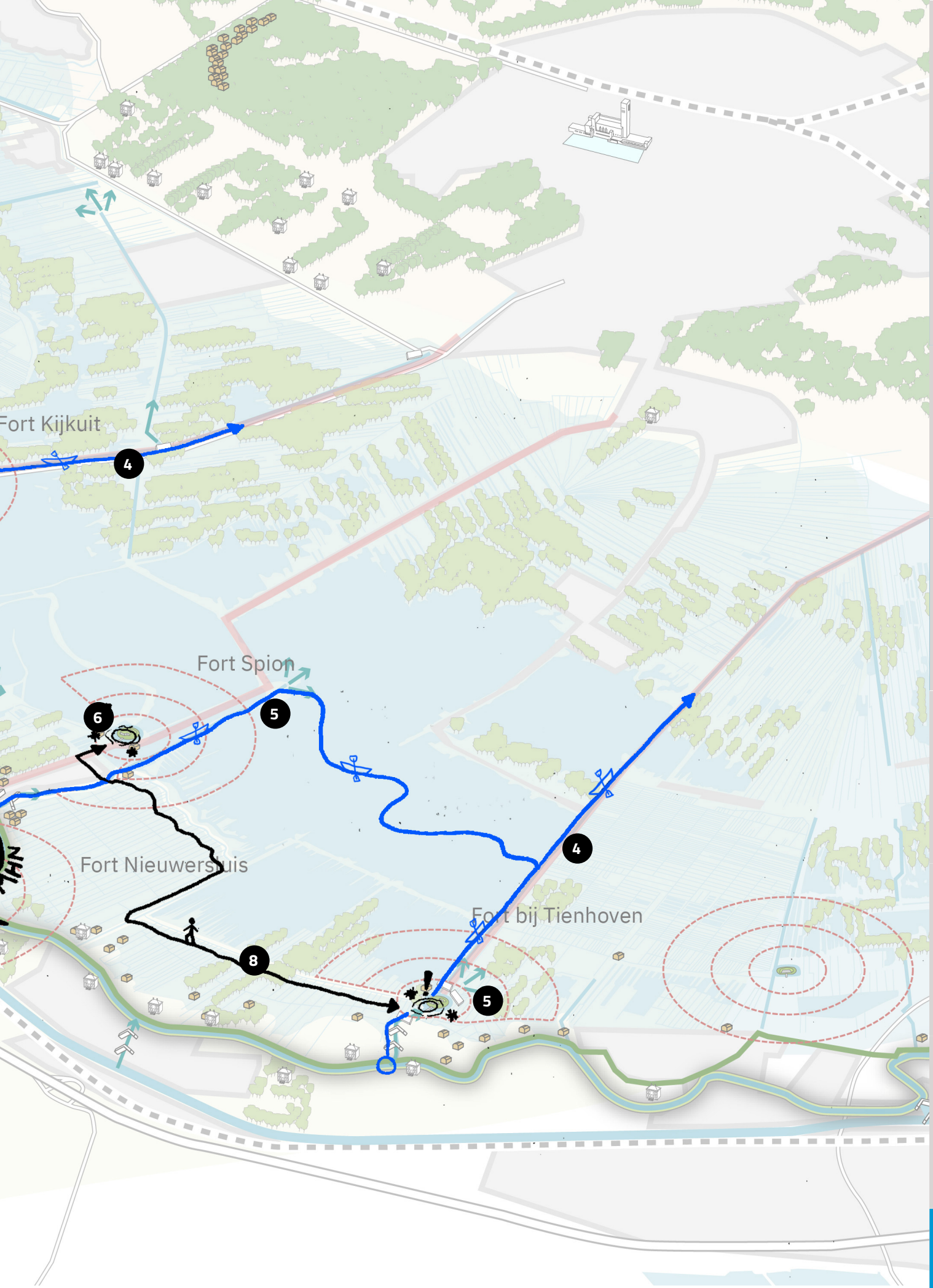
Fort Kijkuit
4
Fort Spion
6
5
Fort Nieuwersluis
8
4
Fort bij Tienhoven
5

Provincie Noord-Holland

HOLLANDSE WATERLINIES
UNESCO WERELDERFGOED

Gebiedsanalyse kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies

Kernkwaliteiten, uitgangspunten en ontwikkelingsrichting Stelling van Amsterdam Noord

KERNKW

Kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies

Uitgangspunten voor ontwikkelingen Stelling van Amsterdam Noord

Opgesteld door:
Cultuurhistorische Projecten: Marinus Kooiman
Feddes/Olthof Landschapsarchitecten: Yoran van Boheemen
Sweco: Durk de Vries, Stefan Vermeulen, Eveline Stroink

INHOUD

4 **INLEIDING**

7 **KARAKTER VAN HET GEBIED**

9 **DE HOLLANDSE WATERLINIES**

12 **DE STELLING VAN AMSTERDAM-NOORD**
12 4.1 Een stukje geschiedenis
13 4.2 Linielandschap
16 4.3 Kernkwaliteiten op hoofdlijnen

18 **DE STELLING VAN AMSTERDAM-NOORD**
18 5.1 Het landschap voor WOII
23 5.2 Het landschap van de Stelling – indeling in drie deelgebieden
24 5.3 Deelgebied Noordelijk Veenlandschap I
28 5.4 Ruimtelijke dynamiek na WOII
29 5.5 Kernkwaliteiten Noordelijk Veenlandschap I
30 5.6 Deelgebied Droogmakerij Beemster
38 5.7 Ruimtelijke dynamiek na WOII
39 5.8 Kernkwaliteiten Droogmakerij Beemster
40 5.9 Deelgebied Noordelijk Veenlandschap II
47 5.10 Ruimtelijke dynamiek na WOII
48 5.11 Kernkwaliteiten Noordelijk Veenlandschap II

49 **UITGANGSPUNTEN**
49 6.1 Algemeen
51 6.2 Schaalniveau 1: herkenbaarheid van de Hollandse Waterlinies als geheel
52 6.3 Schaalniveau 2: Stelling van Amsterdam-Noord
53 6.4 Schaalniveau 3: herkenbaarheid van de Stelling van Amsterdam in Noordelijk Veenlandschap I, Droogmakerij Beemster en Noordelijk Veenlandschap II
56 6.5 Schaalniveau 4: ensembles en aandachtsgebieden
65 6.5 Schaalniveau van de losse elementen

66 **BRONNEN**

1 INLEIDING

De Hollandse Waterlinies zijn uniek én op een bijzondere manier verbonden aan het Nederlandse Landschap. Nederland heeft daarom in 2019 bij Unesco in Parijs het Nominatiedossier ingediend om de Hollandse Waterlinies op de werelderfgoedlijst te laten plaatsen vanwege de unieke waarden. De Hollandse Waterlinies worden gevormd door de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) en de Stelling van Amsterdam (SvA).

De SvA is al sinds 1996 Werelderfgoed, de NHW is een uitbreiding van het Werelderfgoed van de Stelling van Amsterdam. De voordracht tot inschrijving van de uitbreiding op de Werelderfgoedlijst is door UNESCO goedgekeurd in juli 2021. Samen vormen beide linies nu één Unesco Werelderfgoed: de Hollandse Waterlinies.

Doel gebiedsanalyse

In het nominatiedossier zijn de unieke waarden (OUV; Outstanding Universal Value) van de Hollandse Waterlinies uitgewerkt in kernkwaliteiten. De Gebiedsanalyse Hollandse Waterlinies werkt die kernkwaliteiten van het Unesco Werelderfgoed verder uit. Dit heeft als doel de kernkwaliteiten duurzaam in stand te houden.

De uitwerking van de kernkwaliteiten vindt plaats per (samenhangend) deelgebied. De kernkwaliteiten worden toegespitst naar het deelgebied en geconcretiseerd (in woord en in beeld). Bij ontwikkelingen binnen de begrenzing van het Unesco werelderfgoed moet met deze specifieke kernkwaliteiten rekening gehouden worden. Daartoe geeft de gebiedsanalyse, op basis van de specifieke kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies in het deelgebied, uitgangspunten voor ontwikkelingen.
Naast bescherming, benoemd de gebiedsanalyse ook kansen die de kernkwaliteiten kunnen versterken.
De gebiedsanalyse maakt dus de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies in een deelgebied concreet om deze in stand te houden en zo mogelijk te versterken, en is een bouwsteen voor verdere visie en planvorming in het deelgebied.

Harmonisatie beleid ruimtelijke ontwikkeling in de Hollandse Waterlinies

Het Werelderfgoed 'Hollandse Waterlinies' loopt van de provincie Noord-Holland, via Utrecht, Gelderland, en een stukje Zuid-Holland, tot in Noord-Brabant. De linieprovincies zijn als siteholder verantwoordelijk voor het behoud en de bescherming van dit unieke erfgoed.
Om het erfgoed ook in de toekomst goed te kunnen beschermen wordt het ruimtelijk beleid voor het toekomstige Werelderfgoed in de provincies op elkaar afgestemd. Deze harmonisatie van het ruimtelijk beleid maakt het mogelijk om ruimtelijke ontwikkelingen overal binnen de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam op een zelfde manier af te wegen.
De Gebiedsanalyses zorgen voor deze harmonisatie door de kernkwaliteiten via dezelfde systematiek uit te werken en op basis daarvan uitgangspunten voor ontwikkeling te formuleren. Deze Gebiedsanalyse doet dat voor het deelgebied 'Stelling van Amsterdam Noord'.

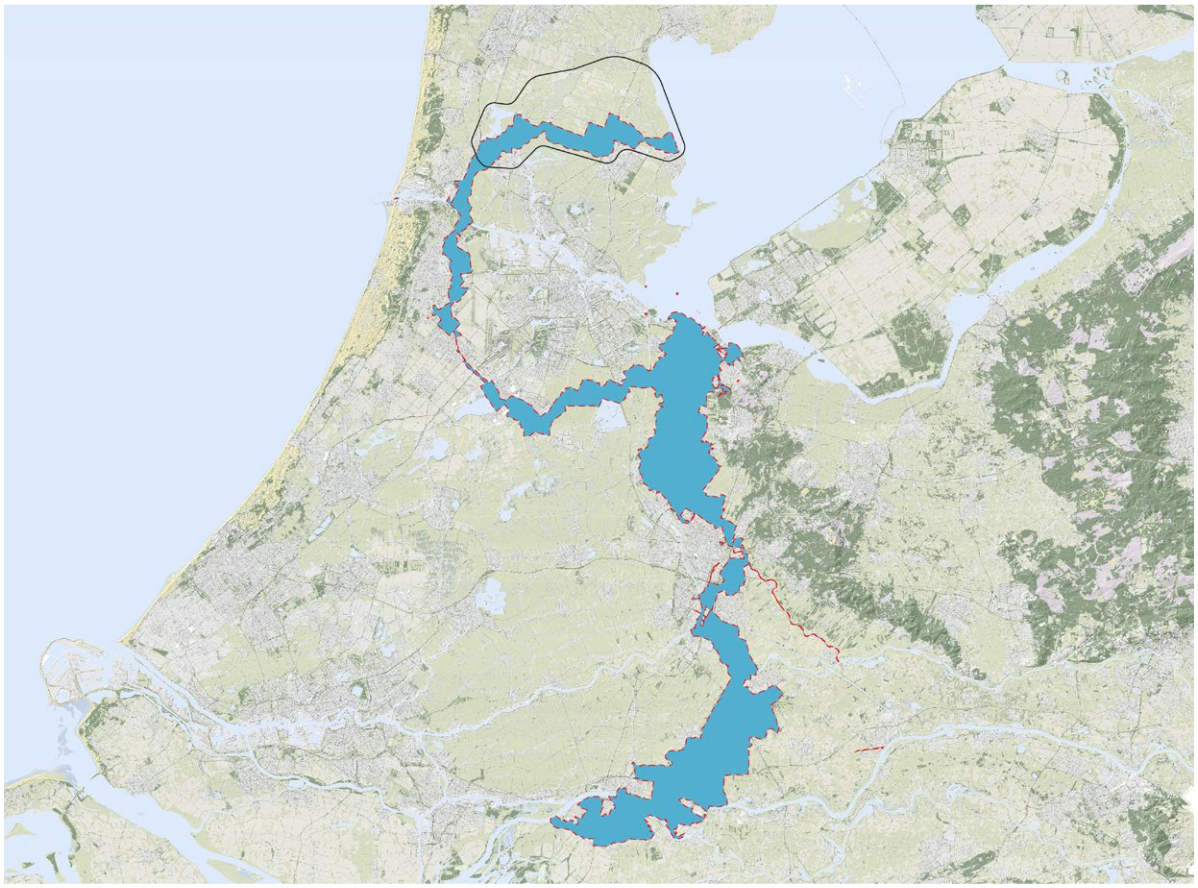

De begrenzing van het Unesco Werelderfgoed Hollandse Waterlinies en aanduiding van het deelgebied 'Stelling van Amsterdam-Noord.
(NB. de begrenzing Unesco Werelderfgoed zal aan de zuidzijde van de Haarlemmermeerpolder rond de A4 nog wijzigen).

1 De gebiedsanalyse richt zich op de cultuurhistorische waarden van de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) en de Stelling van Amsterdam (SvA). Uiteraard zijn er in het gebied ook andere cultuurhistorische kwaliteiten, maar deze komen slechts zijdelings aan bod, dit geldt ook voor de landschappelijke kwaliteiten.

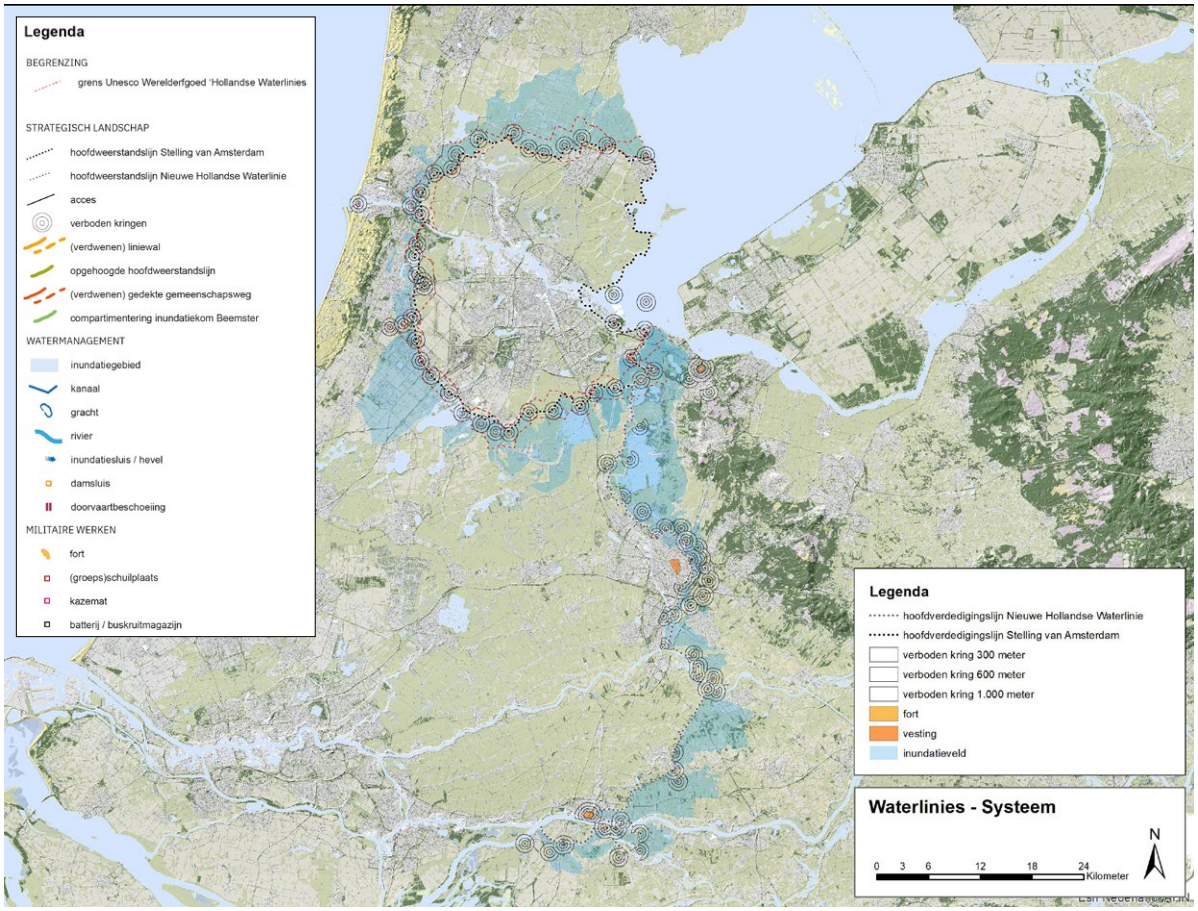

Systematiek en leeswijzer

De gebiedsanalyse 'Stelling van Amsterdam-Noord' komt tot stand via de volgende stappen:

- **Korte gebiedsbeschrijving:** typeren van het huidig ruimtelijk karakter van het gebied Stelling van Amsterdam-Noord.
- **Systeem:** beschrijving van hoe het systeem van de SvA is opgebouwd.
- Objecten en elementen: beschrijving van de verschillende objecten en elementen waaruit het systeem bestaat.
- **Kernkwaliteiten:** beschrijving en analyse van de bestaande kernkwaliteiten in het gebied op het niveau van de linie als geheel en de kernkwaliteiten op het niveau van drie deelgebieden in de Stelling van Amsterdam-Noord. De Outstanding Universal Value (OUV) vormen de basis.
- **Uitgangspunten voor ontwikkelingen:** de samenhang tussen de kernkwaliteiten binnen het gebied en uitgangspunten bij ontwikkelingen.

De stappen zijn als volgt uitgewerkt:

- **Hoofdstuk 1**, deze inleiding, legt uit wat de aanleiding en het doel van de Gebiedsanalyse Stelling van Amsterdam-Noord is.
- **Hoofdstuk 2** is een typering van het huidige ruimtelijke karakter van Amsterdam-Noord.
- **Hoofdstuk 3** legt uit hoe het verdedigingssysteem van de Hollandse Waterlinies werkt en wat de kenmerken en bijbehorende elementen van de Hollandse Waterlinies als geheel zijn.
- **Hoofdstuk 4** beschrijft vervolgens hoe de Stelling van Amsterdam in het landschap van Amsterdam-Noord is ingepast en wat de belangrijkste kenmerken van de Stelling in Amsterdam-Noord zijn.
- **Hoofdstuk 5** licht toe waarom er met drie deelgebieden wordt gewerkt, en analyseert de specifieke kenmerken en kernkwaliteiten van de Stelling van Amsterdam-Noord per deelgebied.
- **Hoofdstuk 6** geeft uitgangspunten en ruimtelijke principes aan die helderheid geven hoe er bij ontwikkelingen voor gezorgd kan worden dat de kernkwaliteiten duurzaam in stand worden gehouden, niet worden aangetast en hoe deze kunnen worden ingezet ter versterking van de waarde en kwaliteit van het gebied. Deze uitgangspunten worden beschreven op verschillende schaalniveaus: de Hollandse Waterlinies als geheel, het specifieke deelgebied, ensembles en aandachtsgebieden binnen het deelgebied, en voor de losse linie-elementen.

2 KARAKTER VAN HET GEBIED

De 'Stelling van Amsterdam-Noord' strekt zich uit van het Markermeer tot aan de kustzone van de Noordzee. Het is een open gebied. Agrarisch gebruik en natuurgebieden wisselen elkaar af. Purmerend en Zaanstad liggen als grotere stedelijke agglomeraties nog binnen de defensieve ring rondom Amsterdam.

Huidige situatie

De A7 doorsnijdt de Stelling bij Purmerend en de A9 bij Uitgeest. De spoorwegen van Amsterdam naar Hoorn en naar Alkmaar passeren de verdedigingslinie ongeveer op de zelfde plaats. Daartussen is het landelijk en rustig met mooie dijkroutes voor wandelaars en fietsers en mooie vaarververbindingen voor waterrecreanten.

Landschappelijk karakter

De 'Stelling van Amsterdam Noord' ligt dwars door 'Laag Holland' het waterlandschap van veenpolders en klassieke droogmakerijen. De Beemster is daarvan de exponent en zelf eveneens Unesco Werelderfgoed. Het is een Hollands landschap, met polders, stolpen, water, molens en ruime vergezichten. Agrarisch gebruik overheerst, en wordt gecombineerd agrarisch beheer en met als natuur aangewezen gebieden. Het netwerk van dijken en watergangen maakt het een geliefd gebied voor recreatievaart en fietsers. De wisselingen van de seizoenen binnen zowel agrarische activiteiten als de natuur bepalen de dynamiek in het gebied.

Polder de Zeevang ligt direct aan het Markermeer. De dijk vormt een heldere lijn tussen beiden. De grote openheid van het water gaat over in de openheid van het veenpolderlandschap. Edam vormt daarin een herkenbaar silhouet. De stad verbindt de kust met de droogmakerij De Purmer. Deze wordt steeds meer ingenomen door de stad Purmerend. Purmerend ligt voor de andere helft in het veengebied ten zuiden van Zeevang. Het contrast tussen de diepliggende droogmakerij en het natte veenweide gebied van Zeevang is sterk. De Zeevang is net als het Markermeer Natura 2000 gebied.

Ten westen van Purmerend ligt het droogmakerijlandschap van de Beemster. Met de beplante ringdijk is de Beemster helder te onderscheiden in de omgeving. Het kenmerkende rasterpatroon van beplante wegen bepaalt de ruimte in de droogmakerij. De Beemster is agrarisch gebruikt. Aan oost en zuidzijde liggen de Eilandspolder en het Wormer-en Jisperveld. Deze veengebieden kennen nog veel melkveehouderijen, gemengd met natte natuurgebieden. Tussen de veengebieden liggen kleinere droogmakerijen als watermerken in het landschap.

De aanwezigheid van water domineert het beeld rondom het Alkmaardermeer. Een stelsel van vaarten, meertjes en natte veeneilanden vormen een gevarieerd waterlandschap. Het Alkmaardermeer loopt aan de zuidzijde via de Uitgeester- en Heemstederbroekpolder over in de zeekleipolders van het Wijkermeer en het IJmeer. Het is een open gebied. Aan de westzijde ligt het kustlandschap van Noord-Kennemerland. Uitgeest en Heemskerk liggen hier op de hogere strandwallen. De grens tussen open en gesloten landschap wordt nu door de snelweg A9 gemarkeerd. Aan de oostzijde begrenzen de woongebieden van Krommenie en Assendelft het gebied. De polders zijn grotendeels in agrarisch gebruik.

In dit landschap liggen belangrijke cultuurhistorische waarden die veel over de oorsprong en de ontwikkeling van het gebied vertellen. Een rijk geschiedenis van de strijd met water en het winnen van land, waarin ook de Stelling van Amsterdam een bijzondere plek in neemt. De Stelling heeft bewust gebruik gemaakt van de landschappelijke kenmerken en maakt deze op haar manier leesbaar.

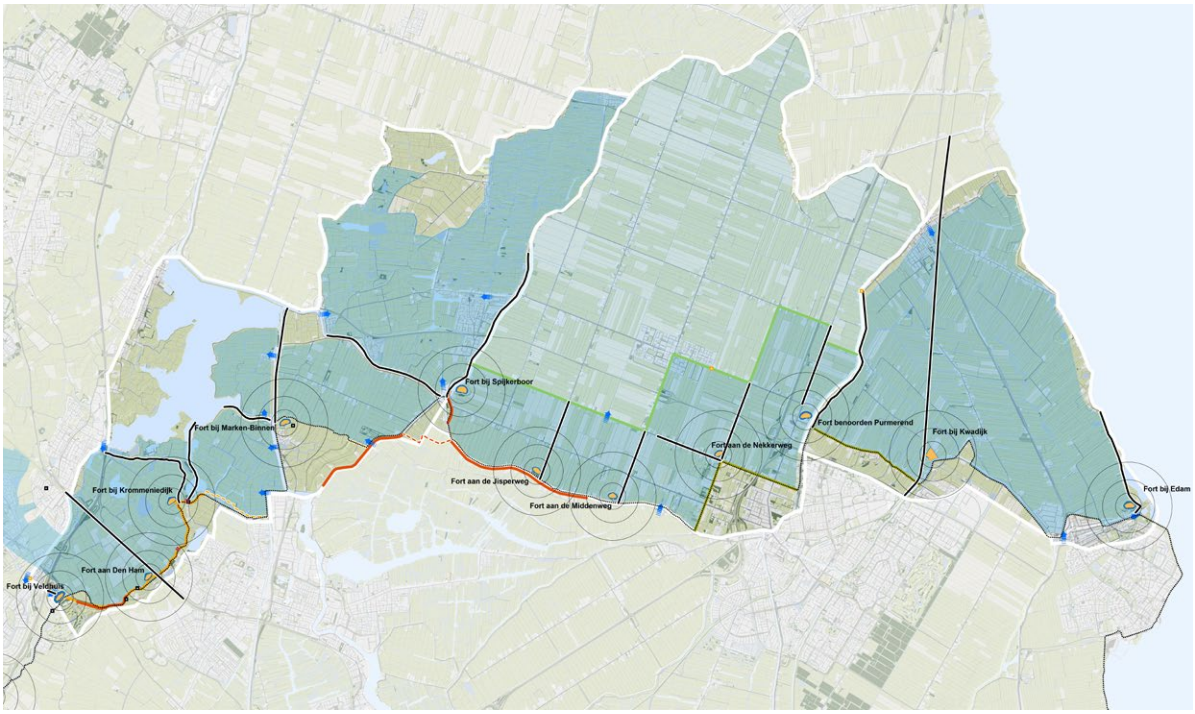

Deelgebied Stelling van Amsterdam Noord.

3 DE HOLLANDSE WATERLINIES

Zowel de Nieuwe Hollandse Waterlinie als de Stelling van Amsterdam zijn waterlinies. Het belangrijkste principe daarvan is onderwaterzetting (inundatie) van land, zodat de vijand het te verdedigen gebied niet kan doortrekken. Het water houdt de vijand letterlijk op afstand.

Hollandse Waterlinies, hoe werkt het systeem

Een waterlinie heeft een 'veilig' binnengebied en een 'onveilig' gebied daarbuiten. Een deel van het onveilige gebied (ca. 5 km) kon onder water worden gezet. Daartussen ligt een lijn (hoofdweerstandslijn of hoofdverdedigingslijn) die vaak samenvalt met de grens tussen het wel en niet onder water te zetten gebied (inundatiekering). De hoofdweerstandslijn sluit het veilige gebied af. Op kwetsbare plekken, zoals bij doorgaande (water-)wegen en spoorlijnen werden verdedigingswerken (fort, batterij e.d.) gebouwd om zo de potentiële toegang te beveiligen met geschut en manschappen. Deze accessen waren vaak niet te inunderen. Het inundatiewater werd via een stelsel van sluizen in rivieren en kanalen aangevoerd.

Over grote lengte zijn deze hoofdlijnen van de Hollandse Waterlinies in het Nederlandse landschap terug te vinden. Toch laten de linies zeker geen uniform beeld zien. Het systeem moest in de praktijk steeds worden aangepast en verfijnd, als gevolg van de terreinkenmerken van de verschillende landschapstypen en de aanwezigheid van steden en dorpen, maar ook als reactie op ontwikkelingen in militaire en civiele techniek (zoals stoommachines, spoorlijnen en typen sluizen).

Kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies op basis van de OUV

Om de status van werelderfgoed te krijgen, moet een erfgoedsite (cultuur, natuur of combinatie van beide) van Outstanding Universal Value (OUV) zijn, van uitzonderlijke universele waarde. Het erfgoed is dan uniek en onvervangbaar. De OUV wordt bepaald aan de hand van een set specifieke criteria. In het Nominatiedossier van de Hollandse Waterlinies (zie hoofdstuk 1) is een Statement of Outstanding Universal Value (SOUV) opgenomen, een motivatie waarom de site werelderfgoed-waardig is. Deze SOUV sluit aan bij de eerder geformuleerde SOUV van de Stelling van Amsterdam, aangewezen als werelderfgoed in 1996, en geeft de toegevoegde waarde van de Nieuwe Hollandse Waterlinie ten opzichte van de Stelling aan.

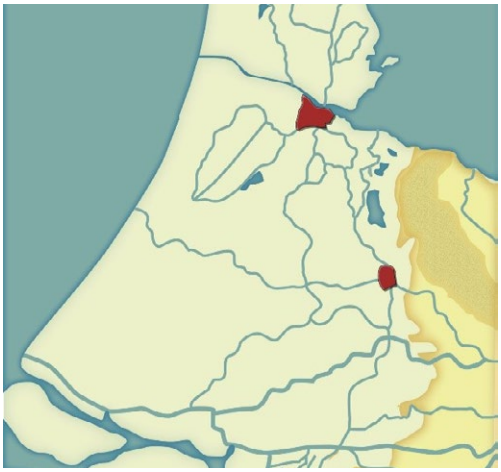

Bestaande landschap en terreinkenmerken als basis.

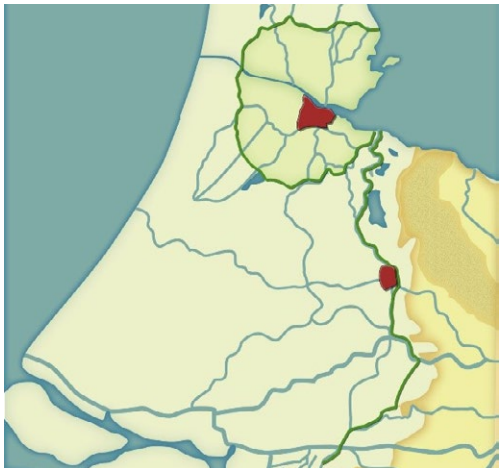

Hoofdweerstandlijn als grens tussen 'veilig' binnengebied en een 'onveilig' buitengebied.

Stelsel van hoofdinlaatpunten voor inundatie van het "onveilige" buitengebied.

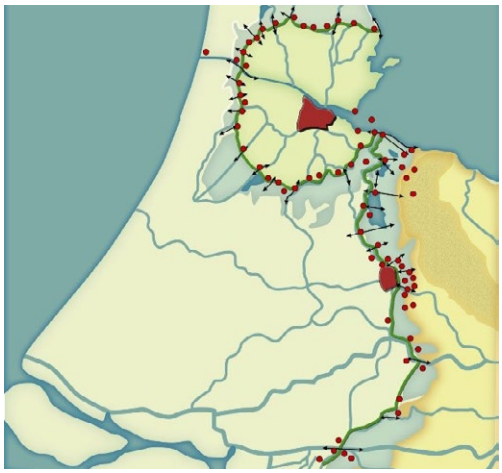

Forten en batterijen op accessen, de kwetsbare plekken.

De SOUV noemt voor de Hollandse Waterlinies drie hoofdkenmerken die samen de OUV bepalen: het strategisch landschap, de waterstaatkundige werken en de militaire versterkingen. De hoofdkenmerken zijn vervolgens, met het oog op de doorwerking in Nederlandse ruimtelijke context, uitgewerkt in drie kernkwaliteiten. De drie kernkwaliteiten zijn:

1. Strategisch landschap: hoofdweerstandslijn, inundatiekommen en komkeringen, accessen, verboden kringen en houten huizen;
2. Watermanagementsysteem: waterwegen en inundatiekanalen (rivieren, inundatie- en toevoerkanalen), dijken en kaden (rivierdijken en polderkaden), inundatiesluizen (hoofdinlaatsluizen en verspreidingsluizen), ondersteunende waterwerken (dammen, duikers, gemalen, inundatiekommen, doorlaatsluizen, schotbalkenloodsen, plofsluizen/duikers);
3. Militaire werken: vestingen, forten, werken, batterijen, stellingen, kazematten, groepsschuilplaatsen, andere militaire objecten (loopgraven, tankgrachten, versperringen, gedekte wegen).

Alle landschappelijke en gebouwde elementen samen (de attributen) geven uitdrukking aan de OUV/ kernkwaliteiten.

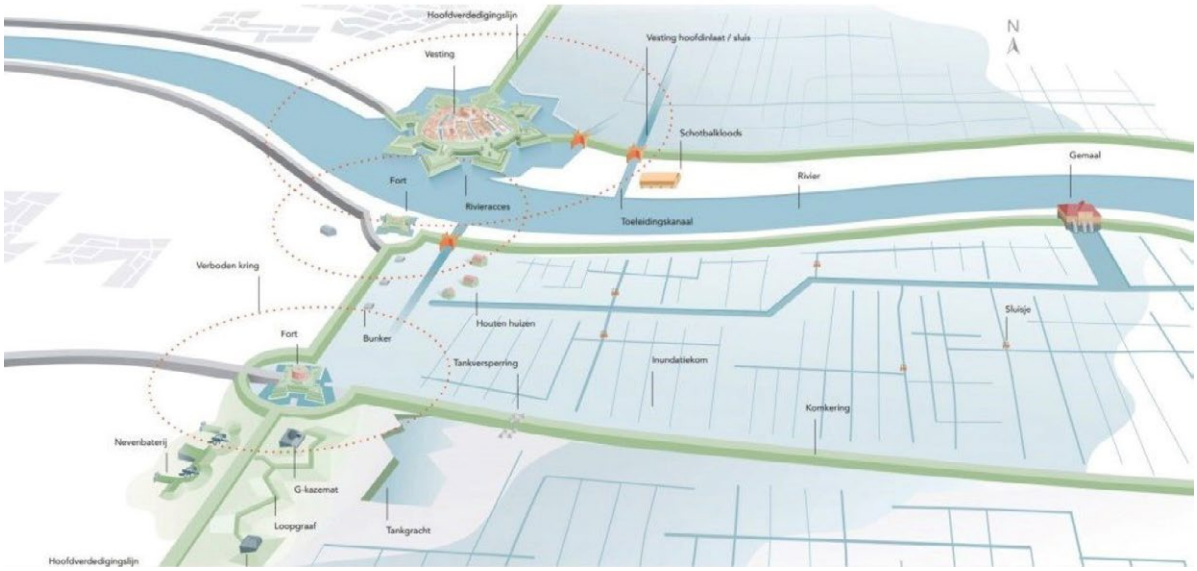

Strategisch landschap, Militaire werken, Watermanagement

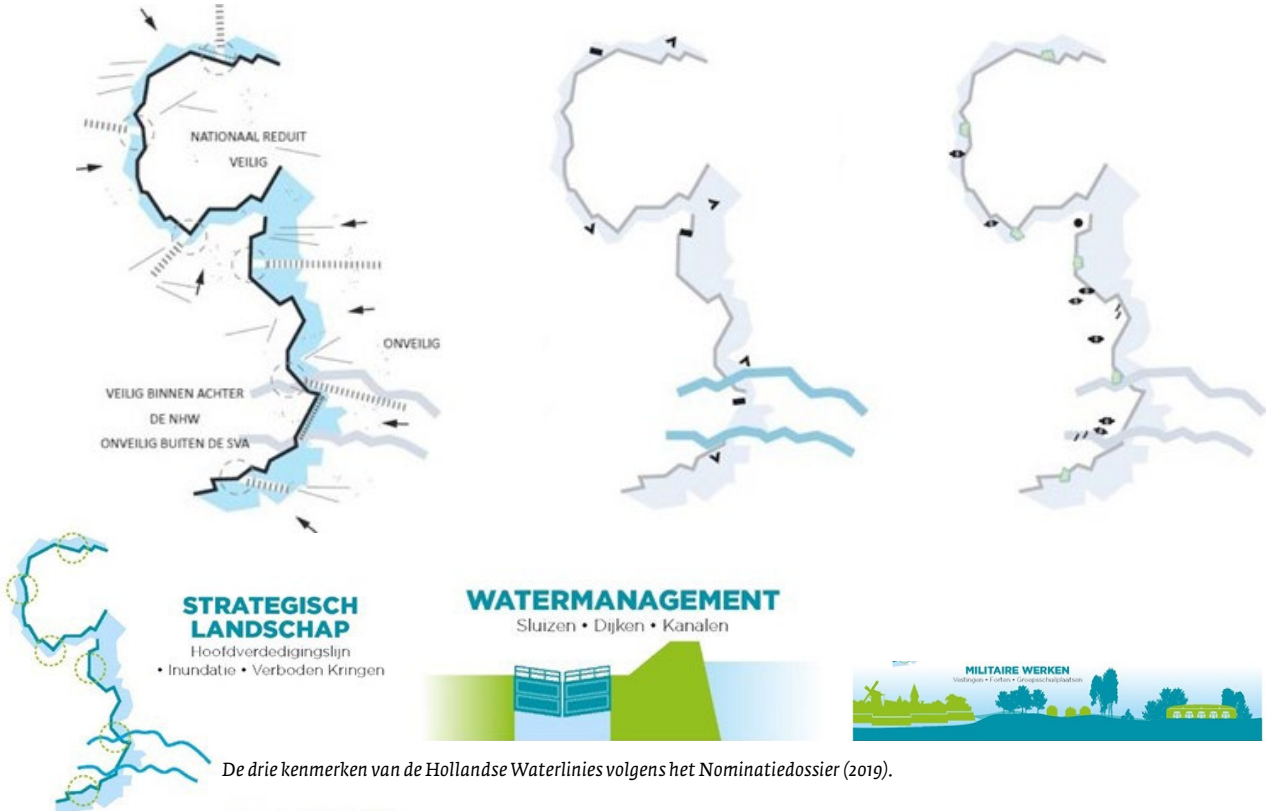

De drie kenmerken van de Hollandse Waterlinies volgens het Nominatiedossier (2019).

4 DE STELLING VAN AMSTERDAM-NOORD

We zoomen nu in op het gebied 'Stelling van Amsterdam-Noord' dat onderdeel van de Stelling vormt. Dit hoofdstuk gaat in op hoe de Stelling hier in hoofdlijnen is opgebouwd en welke kenmerken en kernkwaliteiten het heeft. En het geeft een beeld van hoe de Stelling een plek heeft gekregen binnen de karakteristieken en mogelijkheden die het landschap bood.

4.1 Een stukje geschiedenis

De dreiging van een vijandelijke aanval op Amsterdam kwam voornamelijk uit het zuiden, over het vaste land. Om de aanvallen af te slaan werd het middel inundatie al vanaf de 17e eeuw strategisch ingezet. In 1799 landden echter de Engelsen, ondersteund door Russische troepen, op het strand bij het huidige Julianadorp in de Kop van Noord-Holland. Nederland viel onder de heerschappij van de Fransen, die in conflict waren met Rusland en Engeland.

Er werd een duinstelling bij Beverwijk opgetrokken en een waterlinie opgebouwd tussen Monnickendam, Purmerend, Knollendam tot aan Beverwijk. Deze linie lag iets zuidelijker dan de huidige de Stelling van Amsterdam. De posten of batterijen om de accessen te verdedigen werden ter plekke opgeworpen. Het tempo van de oorlogsvoering gaf daar voldoende gelegenheid toe. De Engelsen en Russen hebben een poging gewaagd Amsterdam te bereiken via de duinen en strandwallen, maar zijn niet voorbij de verdedigingslinie gekomen. Uiteindelijk is de invasie afgeblazen en zijn de Engelsen en Russen weer vertrokken.

De tijdelijke verdedigingslinie werd weer afgebroken en leeggemalen. Een permanente verdediging werd niet noodzakelijk geacht. Om op een mogelijke toekomstige aanval voorbereid te zijn, is ter hoogte van de duinstelling uit 1799, in het begin van 1800 de Linie van Beverwijk aangelegd. Deze linie bestond uit een stelsel van aardenwerken lunetten van de kust tot aan het Wijkermeer. Maar al snel werd het nut daarvan in twijfel genomen, waarop het kostbare onderhoud werden gestaakt.

In het begin van de 19e eeuw werden verdedigingswerken op de noordoever van het IJ gebouwd. Deze vormden onderdeel van de Posten van Kraijenhoff, een linie vrij dicht rond Amsterdam, de voorloper van de Stelling van Amsterdam.

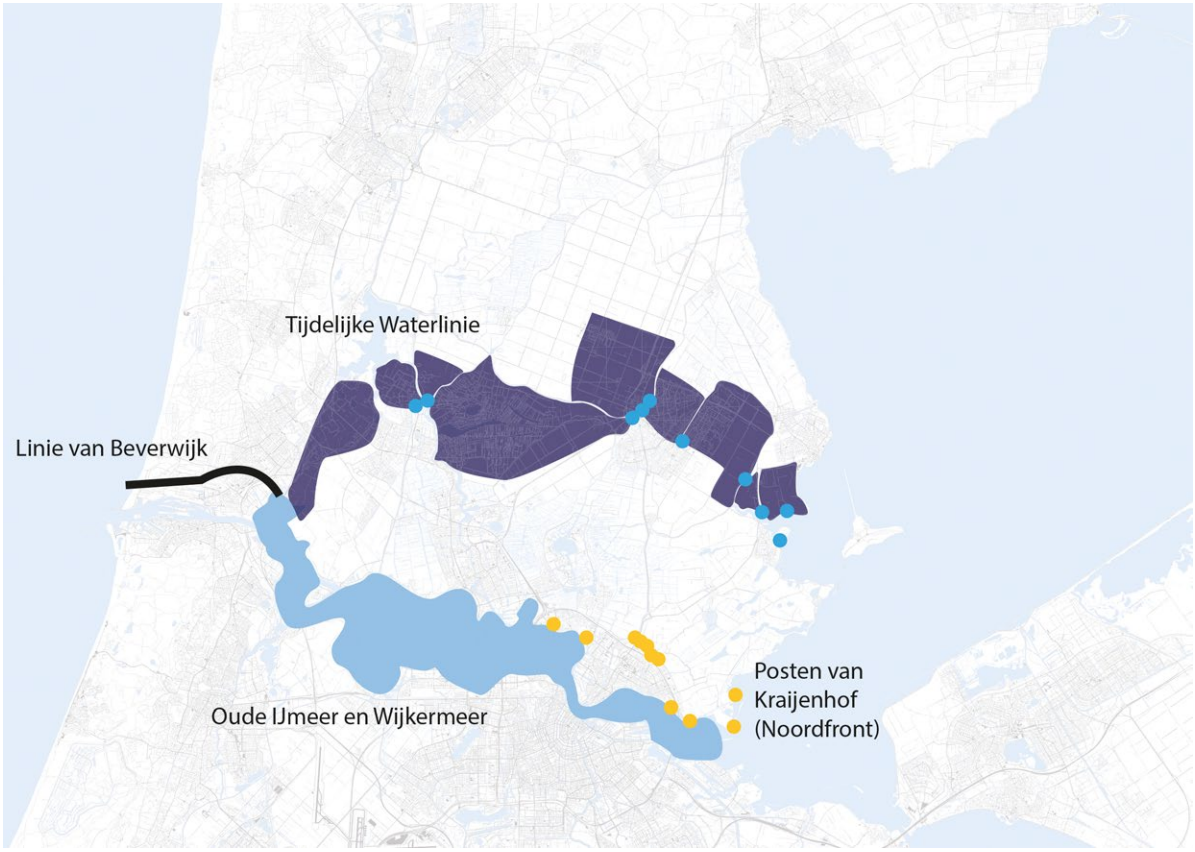

Indicatie van de ligging van de Linie van Beverwijk in de duinen en binnenduinrand, de tijdelijk opgeworpen 'Noord-Hollandse Waterlinie' en de Posten van Kraaijenhof ten noorden van het IJ.

4.2 Linielandschap

De ligging van de hoofdweerstandslijn en het bijbehorende linielandschap van de Stelling van Amsterdam werden bepaald door twee factoren. Ten eerste moest de linie voldoende afstand houden tot Amsterdam (ca. 15-20 km vanuit het centrum van Amsterdam), in verband met vijandelijk geschut en wilde men voldoende landbouwgrond binnen de verdedigingsring opnemen.

Ten tweede moesten er mogelijkheden zijn voor inundatie. Deze waren met de veenpolders en droogmakerijen in ruime mate aanwezig in 'Laag Holland'. Dit maakte het gebied ten noorden van Amsterdam van nature eenvoudiger te verdedigen. Dit is onder meer zichtbaar door de grote afstand tussen de forten ten westen van de Beemster en het ontbreken van batterijen en betonnen werken. Deze zijn wel te vinden in het westen van de Stelling van Amsterdam-Noord, waar de smalle linie langs de kustzone met een boog de natte Hollandse polders in draait.

De prioriteit van fortenbouw van de Stelling van Amsterdam lag in het zuiden en het westen. Deze gebieden waren lastiger te verdedigen en daarnaast leek een vijandelijke aanval hier meer waarschijnlijk dan vanuit het noorden. Om die reden is later gestart met de bouw van het noordelijke gedeelte van de Stelling van Amsterdam, met als gevolg dat daar de modernste typen forten te vinden zijn.

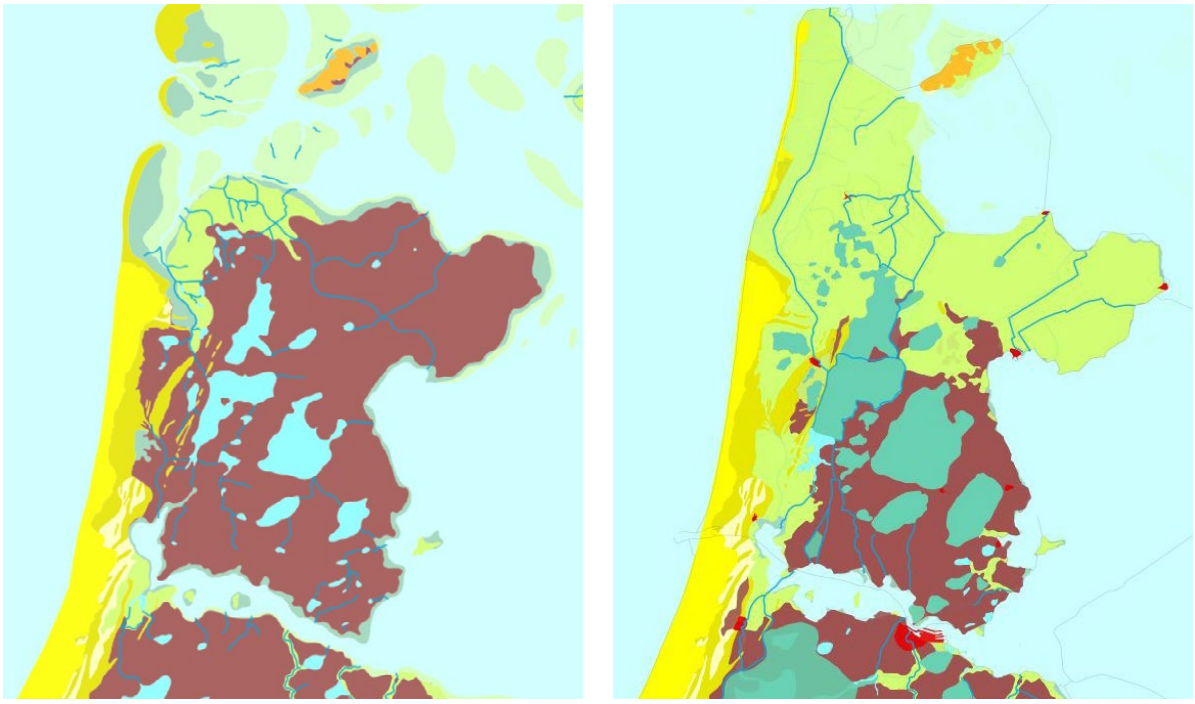

De lagune van 'Laag-Holland' met veenpolders en meren vóór de droogmakerijen (ca. 1600 n. Chr.) en daarna (ca. 1850 n.Chr.) (bron: https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/bronnen-en-kaarten/overzicht/paleografische-kaarten).

Samengeregen hoofdweerstandslijn

De hoofdweerstandslijn is samengesteld uit bestaande (oorspronkelijk) waterkerende dijken en speciaal voor de Stelling aangelegde liniewallen. Ook werden er wegen of dijken waarover de hoofdweerstandslijn liep hoger gemaakt om een inundatie te kunnen keren.

De dijklichamen vormden ook meteen dekking voor manschappen en materieel en de verplaatsing daarvan. Daarom werden liniewallen langs bestaande wegen gelegd of er werden achter reguliere dijken waar nodig 'gedekte gemeenschapswegen' aan de voet van de dijken aangebracht. Het woord gemeenschap wijst naar de verbindende functie tussen de verschillende forten, batterijen en magazijnen verder achter de linie. De samenstelling van het tracé van de hoofdweerstandslijn van de Nauernasche Vaart tot aan Fort bij Veldhuis is hiervoor exemplarisch: een liniewal om en door Krommeniedijk, een met de kronkelende weg 'Busch en Dam' meegelegde liniewal, een achter een voormalige zeedijk gelegde gemeenschapsweg, en een rechte liniewal, dwars door het landschap.

Opvallend in de Stelling van Amsterdam-Noord is dat de hoofdweerstandslijn door de Beemster en door Kwadijk geen dekking geeft. Er is geen liniewal, maar een verhoogde weg en kade.

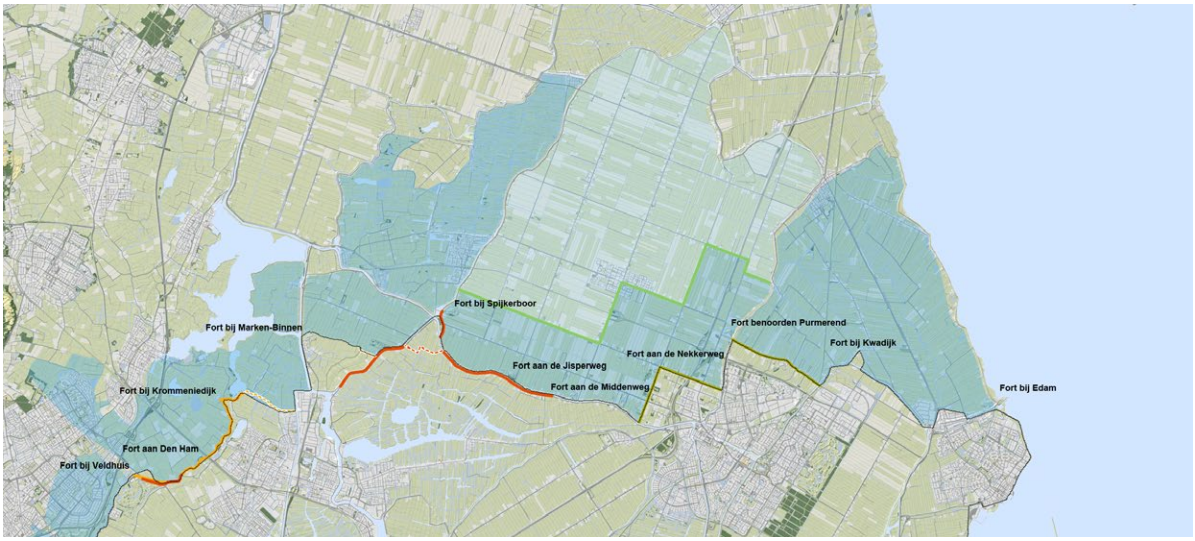

Hoofdweerstandslijn met liniewallen (oranje), gedekte gemeenschapswegen (rood) en opgehoogde hoofdweerstandslijn (geel).

Dubbel Unesco-Werelderfgoed

De Stelling van Amsterdam maakt gebruik van de Beemster. De exemplarische droogmakerij die symbool staat voor de Nederlanders als vernuftige waterbouwers en landaanwinners. Beide zijn Unesco Werelderfgoed. De Stelling van Amsterdam is sinds 1996 werelderfgoed en in 2021 samengegaan met de Nieuwe Hollandse Waterlinie in 'Hollandse Waterlinies'. Droogmakerij de Beemster is sinds 1999 werelderfgoed.

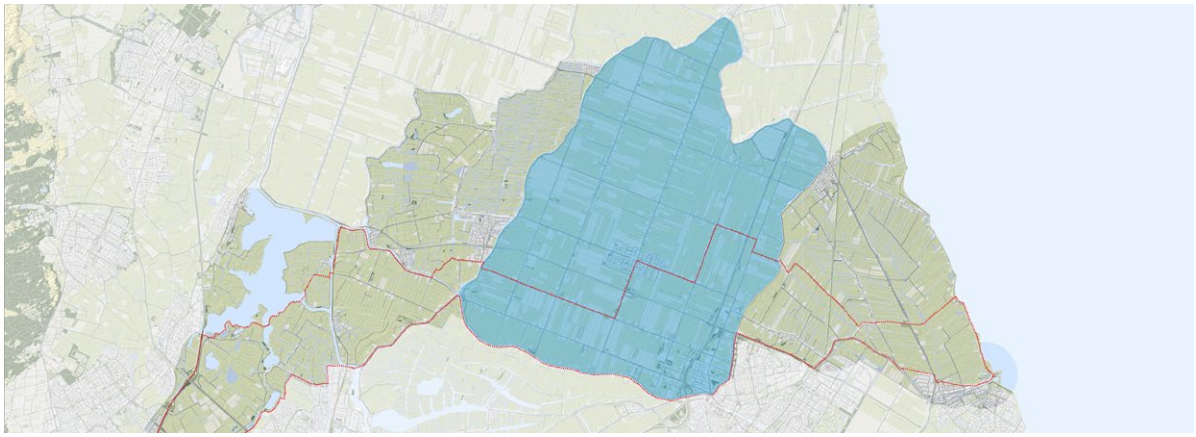

Begrenzing Unescowerelderfgoed 'De Beemster' (blauw) en 'Hollandse Waterllinies' (rode contour).

Linielandschap na WOII

Het linielandschap aan de onveilige zijde, buiten de hoofdweerstandslijn moest open en verdedigbaar blijven. Dat was in verschillende wetgeving verankerd, zoals de Kringenwet. De Kringenwet werd in 1963 ingetrokken. In de Stelling van Amsterdam-Noord heeft dat nauwelijks tot verdichting geleid. De perifere ligging en het agrarische gebruik van het gebied boden daar geen aanleiding toe. Dat, en het landschap van veenpolders en droogmakerijen, maakt de Stelling van Amsterdam-Noord in de huidige situatie nog zeer inzichtelijk en in grote lijnen gaaf. De bebouwing is aan de veilige zijde rondom Zaanstad en Purmerend wel opgerukt.

Verstedelijking en infrastructuur in de Stelling van Amsterdam Noord rond 1950 (bron: topotijdreis).

Verstedelijking en infrastructuur in de Stelling van Amsterdam Noord rond 2020 (bron: topotijdreis).

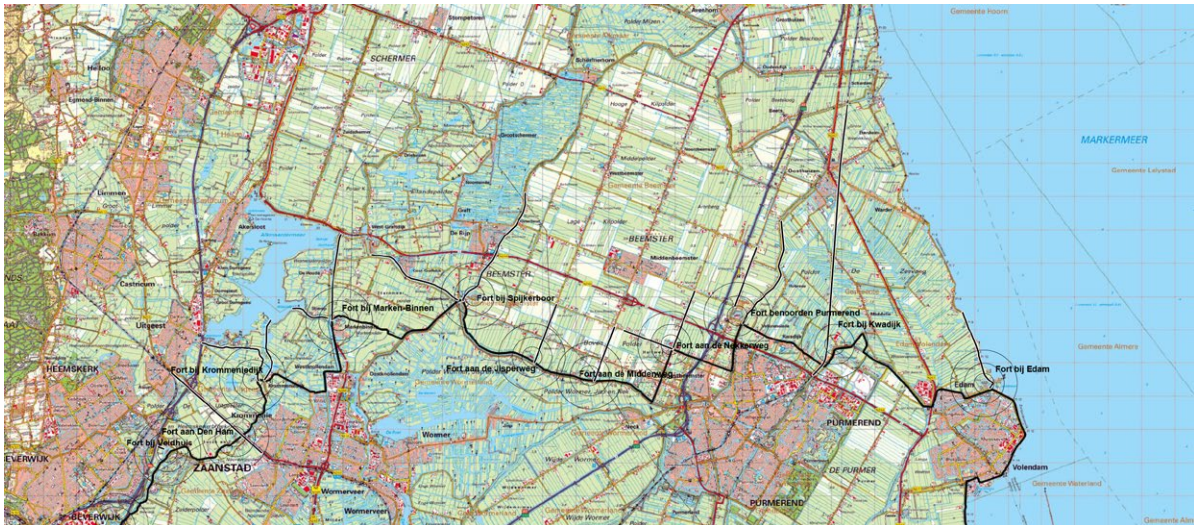

Verstedelijking en infrastructuur in de Stelling van Amsterdam Noord rond 2020 (bron: topotijdreis).

4.3 Kernkwaliteiten op hoofdlijnen

De kernkwaliteiten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie voor Stelling van Amsterdam-Noord zijn overgenomen uit het Nominatiedossier Hollandse Waterlinies uit 2019 (2.A.2 Landschappelijk karakter van de Nieuwe Hollandse Waterlinie). De kernkwaliteiten van de Stelling van Amsterdam-Noord worden daarin onderscheiden in drie deelgebieden, namelijk: Noordelijk Veenlandschap I, Droogmakerij Beemster en Noordelijk Veenlandschap II.

Noordelijk Veenlandschap I

Strategisch landschap

- Herkenbare Hoofdweerstandslijn door de rand van de droogmakerij.
- Duidelijke binnen- en buitenzijde van de Stelling, door nat karakter aan de buitenzijde en verstedelijking aan de binnenzijde.
- Verboden kringen zijn nog open.
- Duidelijke relatie met het acces (spoorlijn) bij Fort bij Kwadijk en de zeedijk bij Fort bij Edam.

Watermanagement

- Duidelijk grens zuidzijde inundatievlak.
- Diffuus aan de noordzijde (planologische grens), het oorspronkelijke inundatievlak is wel duidelijk begrensd.

Militaire Werken

- Twee forten herkenbaar in het landschap.
- Onderlinge zichtrelaties herkenbaar.

Droogmakerij Beemster

Strategisch landschap

- Duidelijk herkenbare hoofdweerstandslijn door rand Beemster.
- Geen duidelijke binnen- en buitenzijde: zowel binnen- als buitenzijde is open gebied, maar ook heeft juist de binnenzijde een nat karakter.
- Verboden kringen zijn nog grotendeels open.
- Beemster is ordenend t.o.v. de Stelling van Amsterdam.

Watermanagement

- Duidelijke grens zuidzijde inundatievlak.
- Planologische grens van de Stelling is bepaald op patroon van de Beemster, minder herkenbaar; oorspronkelijke inundatieveld omvatte gehele droogmakerij en had wél een duidelijke grens.
- Markante waterwerken aanwezig.

Militaire Werken

- Duidelijke en herkenbare roten als eilanden in het landschap.
- Forten duidelijke relatie met de rand van de Beemster (ringvaart en -dijk).
- Onderlinge zichtrelaties goed herkenbaar.

Noordelijk Veenlandschap II

Strategisch landschap

- Hoofdweerstandslijn niet goed herkenbaar, wordt gevormd door lage kade.
- Duidelijke binnen- en buitenzijde door stad aan binnenzijde.
- In het westelijk deel is binnen-buiten minder goed herkenbaar: hier ligt de stad ook aan de buitenzijde; Stelling ligt ingeklemd tussen stedelijk gebied (waardoor het Stellinggebied wel duidelijk begrensd is).
- Verboden kringen open.

Watermanagement

- Noordzijde loopt inundatiegebied over in plassengebied.
- Westelijke deel inundatiegebied ingeklemd tussen twee stedelijke enclaves, daardoor wel duidelijk begrensd.

Militaire Werken

- Forten losse en opvallende positie in het landschap.
- Onderlinge zichtrelaties goed herkenbaar.

De kernkwaliteiten voor Stelling van Amsterdam-Noord worden in het volgende hoofdstuk uitgewerkt en aangescherpt voor de drie deelgebieden Noordelijk Veenlandschap I, Droogmakerij Beemster en Noordelijk Veenlandschap II.

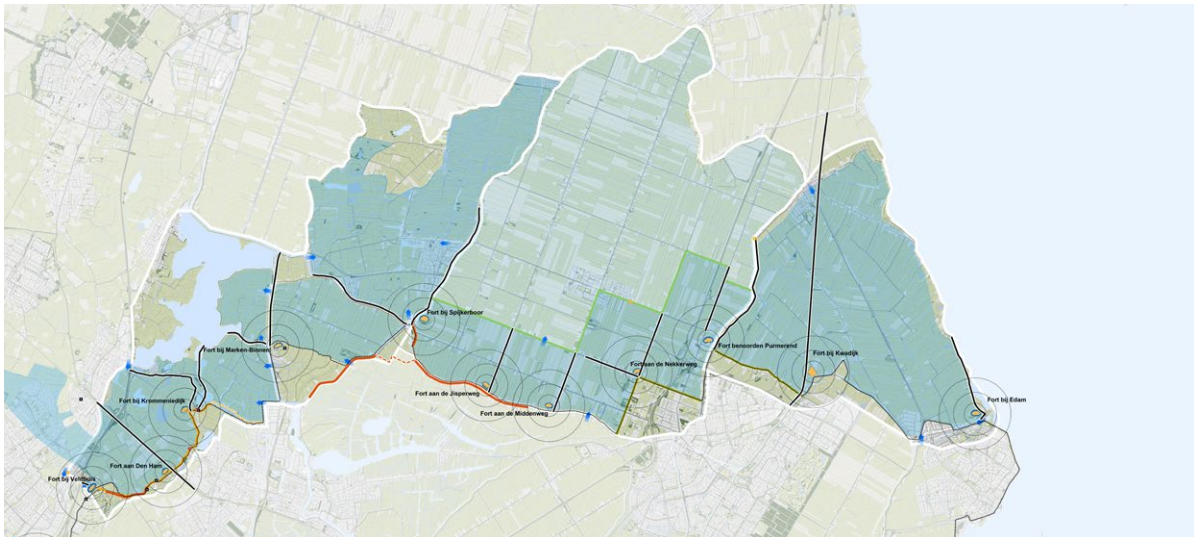

Indeling deelgebieden, oost: Noordelijk Veenlandschap I (Polder Zeevang) , centraal: Droogmakerij Beemster, west: Noordelijk Veenlandschap II.

5 DE STELLING VAN AMSTERDAM-NOORD

NOORDELIJKE VEENWEIDEGEBIEDEN I, DROOGMAKERIJ BEEMSTER, NOORDELIJKE VEENWEIDEGEBIEDEN II

Dit hoofdstuk gaat in op de specifieke kenmerken en kernkwaliteiten van het gebied Stelling van Amsterdam-Noord en wordt uitgewerkt in drie gebieden; Noordelijk Veenlandschap I, Droogmakerij Beemster en Noordelijk Veenlandschap II. De verschillende landschappelijke eigenschappen hebben geleid tot een daarop toegesneden uitwerking van het verdedigingssysteem.

5.1 Het landschap voor WOII

De Stelling van Amsterdam-Noord is ingebed in 'Laag Holland'; een landschap van veenpolders en monumentale 17e-eeuwse droogmakerijen zoals de Beemster en de Purmer. De Stelling loopt hier van de kust van het Markermeer bij Edam tot het landschap van strandwallen en -vlakten in het westen bij Heemskerk.

Veenlandschap

Het landschap dat nu wordt aangetroffen, vindt de basis in een uitgestrekt veenlandschap. Het moerassige natuurlandschap bestond hoofdzakelijk uit veenkussens en veenrivieren die het overtollige water afvoerden. Het Noord-Hollandse veenkussen liep van noord naar zuid en vormde een waterscheiding. Veenrivieren zoals de Bamestra, de Wormer, de Schermer en de Zaan voerden water af naar het zuidwesten. Ze kwamen samen ter hoogte van het huidige Alkmaardermeer om via de Kromme Ye af te stromen naar het Wijkermeer en IJmeer. Het Ye (door Zeevang) en de Purmer stroomden af naar het oosten richting de zich steeds meer uitbreidende Zuiderzee.

Veenpolderlandschap
Vanaf de Middeleeuwen werd het veen ten behoeve van landbouwgronden in gebruik genomen. In het begin voornamelijk vanaf de bewoonde binnenduinrand en de mondingen van de veenrivieren. De eerste ontginningen waren vrij spontaan wat tot een vrij onregelmatig patroon van sloten en kavels leidde. Na de eerste ontginningen stapte men over op een meer planmatige aanpak. De veenrivieren vormden daarvoor de basis van waaruit werd gewerkt. Loodrecht hierop ontstonden langgerekte verkavelingsstructuren (strookverkaveling) die meewaaieren met de loop van de riviertjes. De ontginningen trokken vervolgens steeds dieper de veengebieden in.

Door de afwatering van de ontgonnen landbouwgronden klonk het veen in en daalde de bodem. De voormalige waterscheiding van het veenkussen in Noord-Holland wordt op diverse plaatsen doorbroken. De Zuiderzee kreeg meer invloed in het gebied door de stijging van de zeespiegel en het zoute water kon door de nieuwe verbindingen steeds dieper het veengebied in trekken. Door getijdestroming, golfslag en wind erodeerde het kwetsbare lage land langs de veenstromen. Er ontstonden plassen en meren, waar de wind steeds meer invloed op kreeg. Het veenontginnings-landschap brak daardoor uiteen in fragmenten van veeneilanden.

Om de landbouwgronden tegen overstromingen en verdere afslag te beschermen werden dijken aangelegd. De dijken werden op afstand van de water- en vloedlijn gepositioneerd, zodat het voorland de kracht van de golven kon breken voordat de dijk bereikt werd. De eerste dijken lagen vooral langs de kustlijn van de Zuiderzee, maar in het binnenland waren op den duur dijken nodig om de nog bestaande veeneilanden te behoeden voor overstromingen. De dijken werden in de loop van de 12e en 13e eeuw aaneengeschakeld tot ringdijken zoals de Westfriese Omringdijk, en de ringdijken om de Waterland, Westzaan en Zeevang. De mondingen van de veenrivieren werden daarbij ook afgedamd. Om het water af te voeren werden sluizen aangelegd die het overtollige water bij eb konden spuien op het buitenwater.

Tussen het zuiden van Waterland en Westzaan en het noorden van de Westfriese Omringdijk was een lagune ontstaan met een uitgebreid stelsel van meren. Deze meren behielden de naam van de veenrivieren van waaruit ze waren ontstaan zoals; Purmer, Beemster en Schermeer. Centraal in het gebied lag nog het omdijkte Schermereiland en losse stukjes veeneilanden die voor een deel omkaad werden. Voor een periode stond de lagune nog onder invloed van de zee. De meeste waterlopen die daarmee in open verbinding stonden werden in de 14e eeuw afgedamd. De namen Schardam, Volendam, Monnickendam en Zaandam verwijzen naar de belangrijkste gedichte zeegaten. Via een gegraven haven, het Oorgat, van Edam (dat eerst via het Ye in verbinding stond met de zee) en de Crommenije bleef het gebied onder invloed van getij en zout water. De afdamming van deze zeegaten vond ruim een eeuw later plaats. ‘Den Dam’ onder Krommenie is nog zeer herkenbaar omdat het als hoge voormalige zeedijk van het Wijkermeer in het landschap ligt.

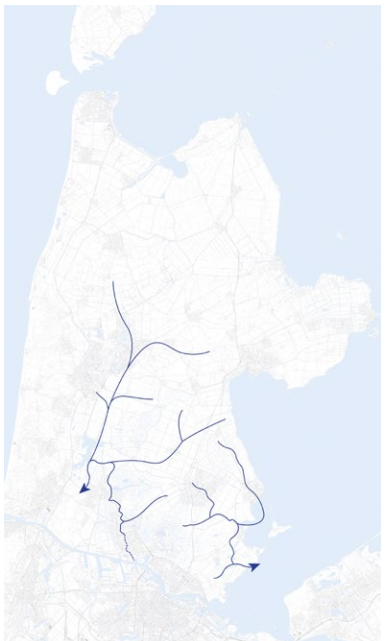

Veenlandschap met veenrivieren.

Veenpolderlandschap met omringdijken.

Droogmakerijlandschap.

Droogmakerijlandschap

De grote meren vormden nog steeds een gevaar voor het omdijkte landbouwgebied. Al begin 16e eeuw werden er daarom plannen gemaakt voor het droogmaken van de meren om dit gevaar te beteugelen. Echter de techniek was nog niet toereikend om dergelijke omvangrijke meren droog te leggen. De eerste kleine droogmakerijen werden in het midden van de 16e eeuw rondom Alkmaar gerealiseerd. Vanaf dat punt ontwikkelden kennis en techniek zich snel. De aanleg van een droogmakerij begon met de aanleg van een ringvaart en ringdijk. Het tracé daarvan werd bepaald aan de hand van de contouren van het meer en de bestaande dijken om de veenpolders. De ringdijk werd waar mogelijk op buitendijks land aan de randen van het meer gelegd met materiaal uit de te graven ringvaart. Met windmolens werd vervolgens het water uit het meer naar de ringvaart gemalen totdat het meer droog viel. Daarna werd de meerbodem ingericht met sloten en wegen en in cultuur gebracht door de nieuwe bewoners.

De plannen voor het leegmalen van de Beemster werden opgepakt en in 1607 begon de bedijking. Na enige tegenslag viel de Beemster in 1612 droog. De Purmer volgde in 1622, de Wijde Wormer in 1624 en de Schermer in 1635. Een aantal kleinere meren en plassen die nog open waren werden uiteindelijk ook drooggemaakt; Het Starnmeer (1643), het Noordeindermeer (1647), het Sapmeer 1656, en veel later nog het Graftermeer in 1842. Met het droogmaken van de meren ontstond een heel nieuw landschapstype in het omdijkte veenlandschap. Een diep liggende contramal van het veenpolderlandschap met een orthogonale structuur van rechte wegen en sloten.

Het Alkmaardermeer is niet drooggemaakt. Het meer heeft grillige vormen, voortkomend uit de samenkomst van veenrivieren. Het meer is onderdeel van de Schermerboezem waarin het water uit de veenpolders en de droogmakerijen wordt verzameld en afgevoerd wordt naar zee. Oorspronkelijk ging dat via de Crommenije. De aanleg van de Schermer betekende een flinke reductie van de omvang van de boezem. Daarom is door ‘Uitwaterende Sluizen’, het bestuur van de Schermerboezem, een goede afvoer van water als voorwaarde gesteld om de Schermer te mogen droogleggen. Opwaardering van de Crommenije bood voor dat doel geen soelaas. Daarom is de Nauernasche Vaart door de polder Westzaan richting het IJ gegraven. Dergelijke waterverbindingen werden veel voorgeschreven bij het droogleggen van het merengebied om overbelasting van de Schermerboezem te voorkomen. De boezem heeft haar hart in laag Holland, maar is wijd vertakt door waterverbindingen naar het zuiden, westen en noorden om het water naar zee af te kunnen voeren.

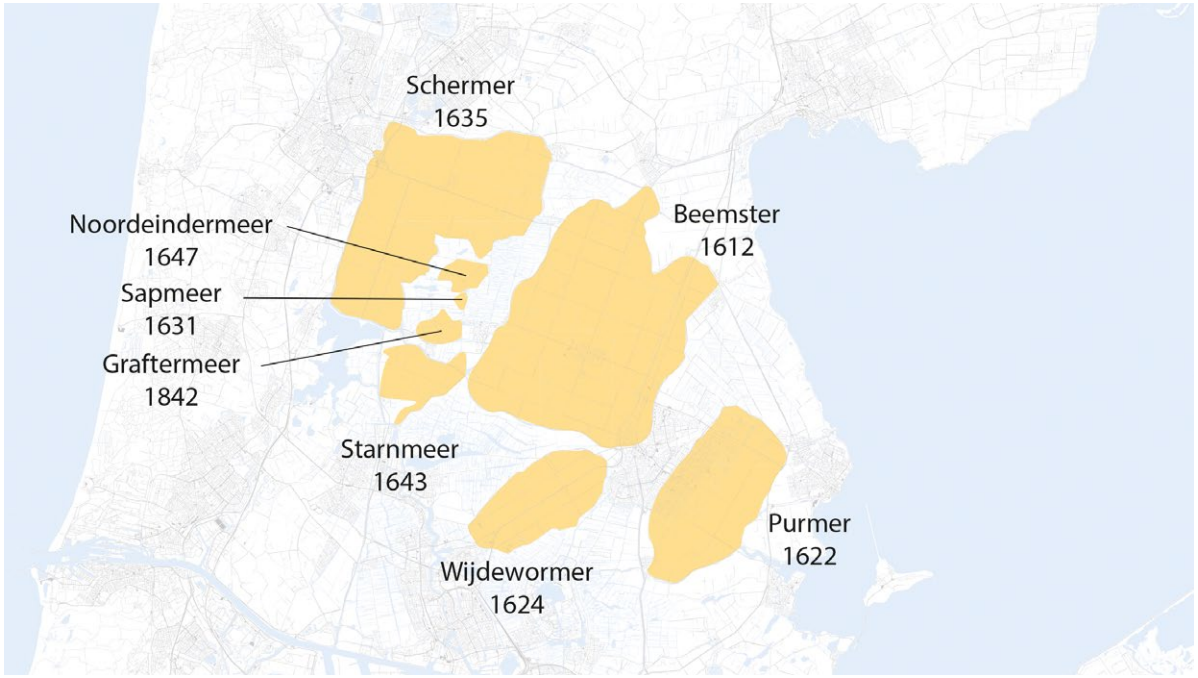

Droogmakerijen in Stelling van Amsterdam-Noord.

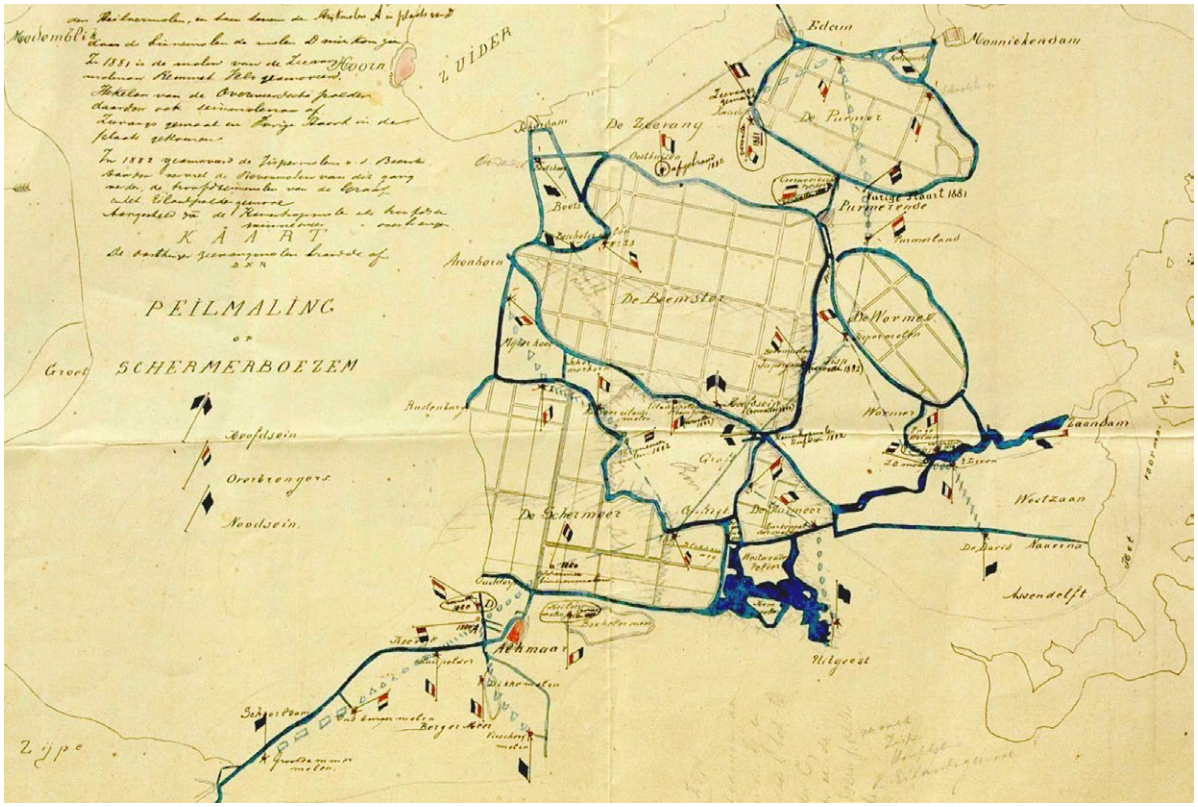
KAART
PEILMALING
OP
SCHERMERBOEZEM
Hoofdsein
Overbrengers
Noodsein
Edam
Monnickendam
De Zeevang
De Purmer
Purmerende
Purmerland
De Beemster
De Wormer
Wormer
Jaarsveld
Jaarsveld
Jaarsveld

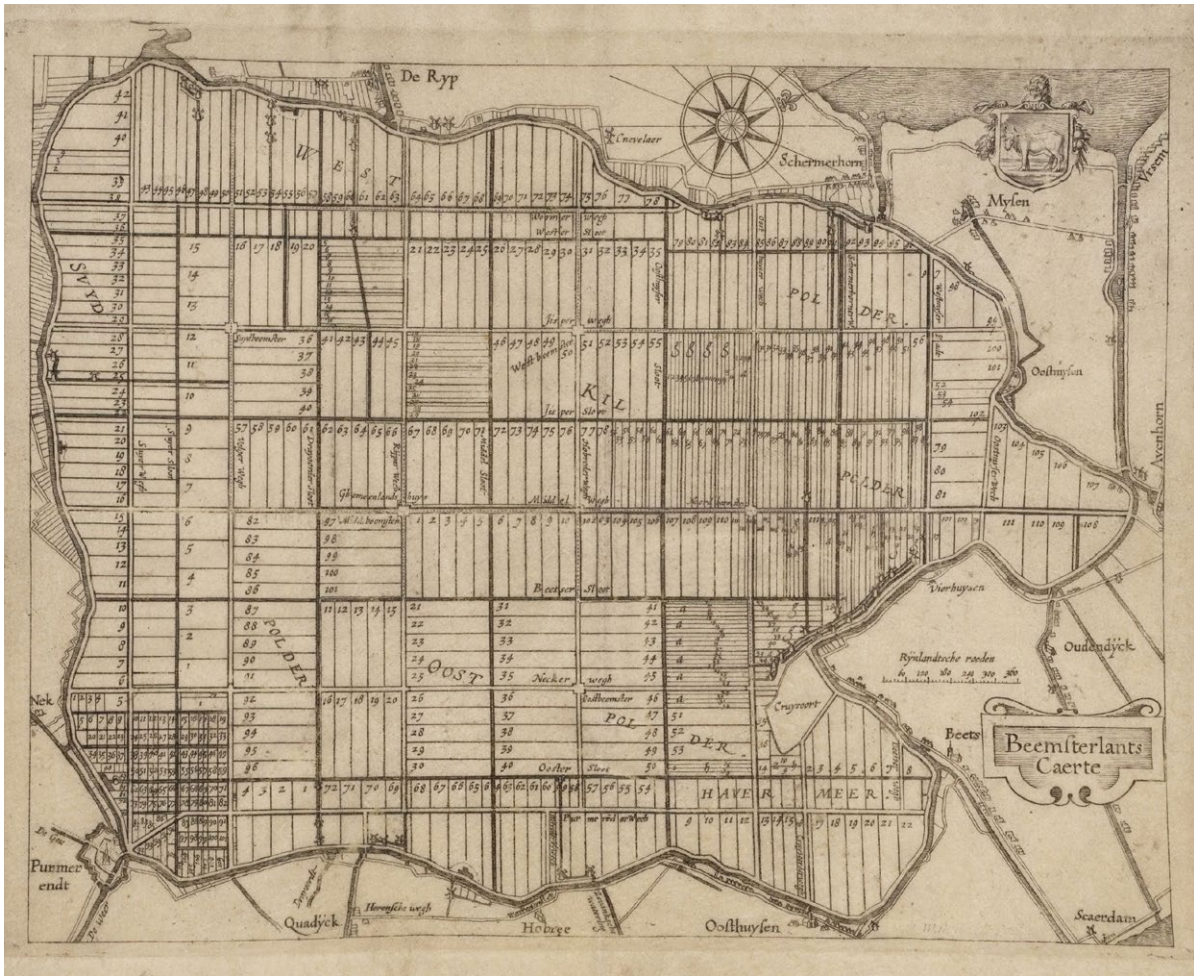

De Beemster, 1650 (bron: Onbekend / Collectie Regionaal Archief Alkmaar / PR 1003237).

Droogmakerij De Starnmeer

Het heeft enige tijd geduurd tussen het initiatief de Starnmeer droog te maken tot het in 1643 droog viel. Het meer lag tussen verschillende veeneilanden, de Eilandspolder de Beemster en het Wormer- en Jisperveld ingeklemd. Oorspronkelijk was het plan alleen een dijk aan de noord- en westzijde te maken en deze grotendeels door de venige vooroevers en door de veeneilanden aan te leggen. De handelsroutes over water, richting Alkmaar en Zaandstad, mochten echter niet worden belemmerd. Ook de afwatering binnen de boezem moest worden gegarandeerd. Daarom moest ook een vaart met ringdijk worden aangelegd aan de zijde van de Beemster en de doorvaart ten noorden van de droogmakerij moest breder gemaakt worden. Meer dijkaanleg, en ook nog in open water (plempdijk) maakte het een verlieslijdende onderneming.
De droogmakerij is ruimtelijk weinig samenhangend. De ringvaart bestaat eigenlijk uit drie aparte waterlichamen, het Noord-Hollands Kanaal, de Markervaart en de Knollendammervaart. Aan de westzijde zijn de veeneilanden goed in het landschap te onderscheiden door het verkavelingspatroon en de hoge ligging. Het verkavelingspatroon van de diepe delen van de droogmakerij reageert op de randen.

5.2 Het landschap van de Stelling – indeling in drie deelgebieden

Bij de aanleg van de Stelling is gebruik gemaakt van de kenmerken en mogelijkheden van het landschap om deze in te zetten voor verdediging, dekking en camouflage. De Stelling reageert daarom ook op een specifieke manier op de ruimtelijke kenmerken van het landschap. Op basis van het landschap, het verdedigingssysteem en de aanwezige dynamiek geeft het nominatiedossier een onderverdeling in deelgebieden. In de Stelling van Amsterdam-Noord zijn dat het Noordelijk Veenlandschap I, de Droogmakerij Beemster en het Noordelijk Veenlandschap II.
In het Noordelijk Veenlandschap I is de Stelling verbonden aan Polder Zeevang. Edam en Kwadijk vormen hier bebouwde begrenzingen verbonden door de ringdijk in het noorden van de Purmer. Droogmakerij de Beemster wordt gekenmerkt door de diepe ligging binnen de ringdijk met het zeer eenduidig raster van wegen en sloten. Het deelgebied Noordelijk Veenlandschap II is samengesteld uit droogmakerijen en veenpolders verbonden aan het Alkmaardermeer. Het is een open en weids gebied en de Stelling volgt een zeer gevarieerd tracé van dijken en kaden.

De kernkwaliteiten werken we daarom uit in de volgende drie deelgebieden: Noordelijk Veenlandschap I, de Droogmakerij Beemster en het Noordelijk Veenlandschap II.

Bij de uitwerking van de kernkwaliteiten volgen we de drie hoofdkenmerken die uitdrukking geven aan de Outstanding Universal Value (OUV) voor de Hollandse Waterlinies: het strategisch landschap; hoe is gebruik gemaakt van het landschap en hoe zijn de linies daarin gelegd, het watermanagement; op welke manier werd het gebied vervolgens onder water gezet, en militaire werken; wat voor versterkingen zijn toegevoegd aan de waterhindernis om de vijand tegen te houden.

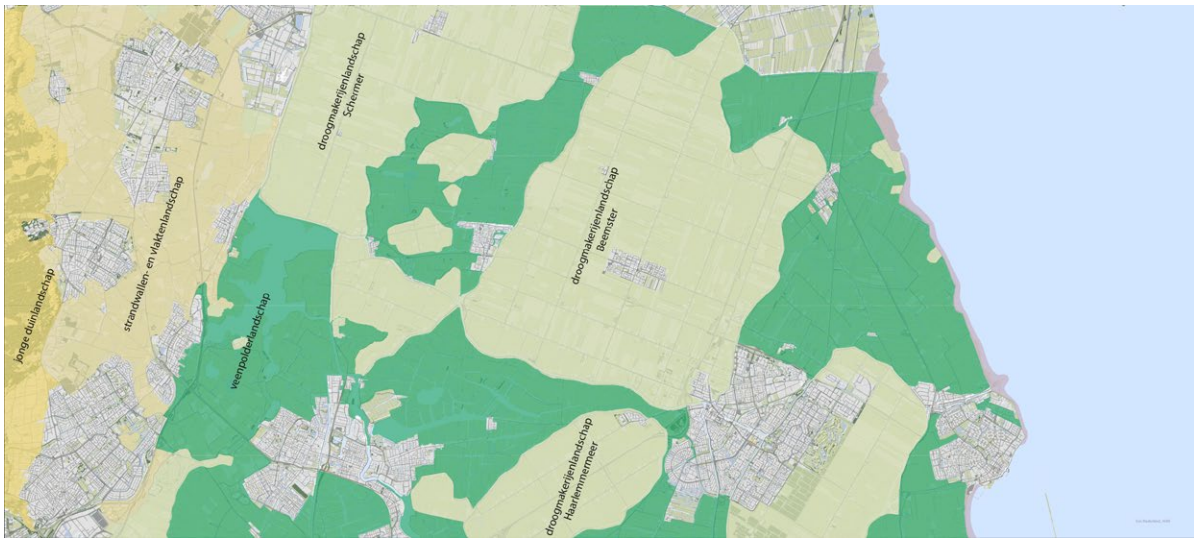

Typen Landschap: veenpolderlandschap en droogmakerijlandschap.

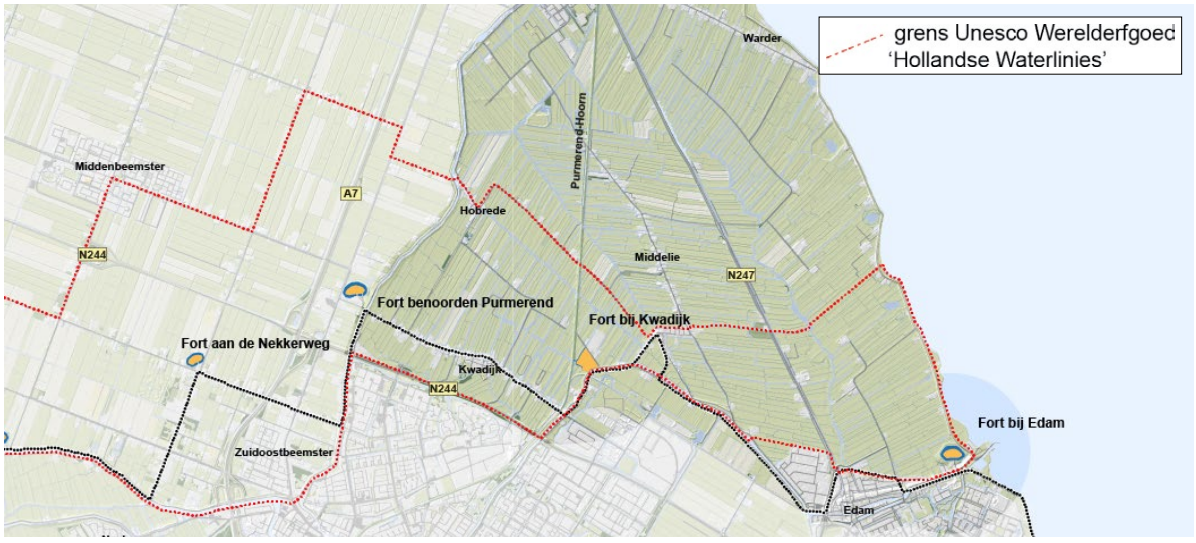

Deelgebied Noordelijk Veenlandschap I.

5.3 Deelgebied Noordelijk Veenlandschap I

Strategisch landschap

Bij het vaststellen van het tracé van de hoofdweerstandslijn zijn verschillende in het landschap aanwezige waterkerende kaden en dijken ingezet. Deze vormen de begrenzing van het door de Stelling beschermde land, de veilige zijde. De typen waterkeringen lopen sterk uiteen. Vanaf de kust van de voormalige Zuiderzee zijn dat: de kade van het Oorgat naar Edam, de voormalige vestingwal van Edam, de kade langs de verbinding tussen Edam en de ringvaart van de Purmer, de ringdijk van de Purmer met een lus over de kade rond Polder de Rijpe, een hoog gelegen stukje land ten noorden van de Purmer en de kade door Kwadijk.

Kwadijk is een lintdorp dat zich heeft ontwikkeld aan de omringdijk van Zeevang. Om het inundatiewater te kunnen keren was het nodig de bestaande kade met onverharde weg door het dorp met een meter op te hogen. Dit vormde tevens de route tussen Fort bij Kwadijk en Fort benoorden Purmerend. Een militaire weg werd altijd verhard. Bij de ophoging is dat gebeurd, met klinkers. De huidige weg door Kwadijk bestaat nog steeds uit klinkers.

De hoofdweerstandslijn heeft een samengesteld karakter, en is niet eenvoudig na te volgen en waar te nemen. Dat heeft, naast de diversiteit in verschijningsvorm, verschillende oorzaken: kaden zijn deels opgenomen binnen de bebouwing, zoals bij Edam en Kwadijk, langs de hoofdweerstandslijn tussen Edam en Kwadijk zijn geen zichtbare militaire werken die het tracé aanduiden, en bovendien is het logische verloop over de ringdijk van de Purmer onderbroken bij Polder de Rijpe.

Het te inunderen gebied was polder de Zeevang, vrijwel geheel omsloten door de oorspronkelijke omringdijk. De Zeevang is uitgestrekt en open met daarin de lintdorpen Middelie en Warder en aan de noordelijke dijk Oosthuizen. Het veenpolderlandschap is goed herkenbaar door de strookverkaveling. De kavels zijn lang en smal met daartussen brede sloten. Het landgebruik is nog grotendeels agrarisch. Door de polder gaan verschillende noord-zuid georiënteerde lijnen. De veenrivier de IJe, de trekvaart van Edam naar Hoorn met daarnaast de provinciale weg, en de spoorlijn tussen Purmerend en Hoorn. Onveilig- en veilig gebied zijn herkenbaar door de (historische) bebouwing van Edam en Kwadijk en de daarachter verdichte gebieden van Volendam en Purmerend. Omdat de hoofdweerstandslijn langs één sterk samenhangende natte veenpolder ligt, is het inundatiegebied herkenbaar.

Acces Spoorlijn Hoorn-Purmerend, op de voorgrond de weilanden waar de fortgracht en aarden werken van Fort bij Kwadijk lagen.

Accessen doorsnijden de hoofdweerstandslijn en vormen een toegang door de linie naar het veilige gebied. Accessen vroegen extra aandacht op het gebied van verdediging. De dijk Hoorn-Amsterdam is een duidelijk herkenbaar acces, gemarkeerd door het Fort bij Edam. Vanaf dit fort kon ook de vijand beschoten worden dat de Stelling via de Zuiderzee benaderde. De spoorlijn vormt in dit deelgebied het andere acces. Omdat het Fort bij Kwadijk niet voltooid was met bomvrije gebouwen en later weer werd vergraven is dit nu minder herkenbaar.

Verboden kringen rondom forten en batterijen waren bedoeld om een vrij waarnemings- en schootsveld te waarborgen en de vijand geen gelegenheid tot dekking te geven. De verboden kringen van het Fort bij Edam zijn nog steeds open. De weidsheid van polder de Zeevang en de Markermeer benadrukt de functie van het fort als bewaker van de omgeving. Direct achter de dijk Hoorn-Amsterdam ligt inmiddels een buitendijks terrein met stacaravans binnen de verboden kring. Het is beperkt zichtbaar vanaf het fort. Staande op de dijk verbreekt het wel de grootsheid van het schootsveld van Fort bij Edam. De beleving van de verboden kring rond Fort bij Kwadijk is belemmerd. Aan de noordzijde ligt een bedrijfsterrein met grote schuren, en aan de oostzijde staan stevige erfbeplantingen. Er is wel openheid en zicht over het acces en de westflank van het fort.

Watermanagement

De essentie van de Stelling van Amsterdam bestaat uit de inundatie. In dit deelgebied gaat het om het onder water zetten van polder De Zeevang. Deze te inunderen polder vormde een brede natuurlijke verdedigingszone van flinke omvang en volume. Het water ten behoeve van het stellen van de inundatiekom kwam grotendeels uit de Zuiderzee en werd bij de bestaande sluizen van Schardam, Edam en Monnickendam het boezemsysteem in gelaten. Via de schutsluis van de trekvaart bij Oosthuizen en de Pompsluis in het centrum van Edam kwam het water De Zeevang in.

Weidsheid van het landschap van polder de Zeevang en het Markermeer vanaf het Fort bij Edam ,
(foto Kenneth Stamp, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

Zeesluis bij Edam.

De 'zeesluis' bij Edam was belangrijk omdat deze direct aan de hoofdweerstandslijn lag. Van hieruit werd snelle doorvoer van water via de ringvaart van de Purmer richting de Beemster en het Schermereiland gegarandeerd.

De watergangen in het boezemsysteem zijn vrij smal. Dat vormde een beperking voor de verspreiding van grote hoeveelheden inundatiewater. Polder de Zeevang lag direct aan zee, dicht bij de inlaatpunten en was snel en eenvoudig te inunderen. Daarom kon hier tijdelijk meer water worden geborgen om later verder te verspreiden richting de andere inundatiekommen ten noorden van Amsterdam.

Militaire werken
De afstand tussen de forten bij Edam en Kwadijk is 5 km groot, terwijl ca. 3 km gebruikelijk is. Wellicht het meest uiteenliggend van alle forten binnen de Stelling van Amsterdam. De reden hiervoor ligt in het beperkte aantal accessen, in combinatie met het noordelijke deel van de Stelling eenvoudig onder water te zetten was en ruime inundatie kommen bezat. Ook kan het er op wijzen dat een aanval van de vijand het minst vanuit het noorden of de Zuiderzee werd verwacht waarbij de verdediging van de Zuiderzee tot de taak van van de Marine behoorde.

Het Fort bij Edam bewaakt het acces van de voormalige Zuiderzeedijk en de 'zeesluis' die van groot belang was voor de inundatie van de Stelling. Het ligt ingeklemd tussen de dijk Hoorn-Amsterdam en de kade van het Oorgat, de havenverbinding naar Edam. Aan de keelzijde is het fort beplant waardoor een sterk contrast is tussen de bebouwde rand van Edam en de open veenpolder. Het fort is bereikbaar via een weg naar Oorgat, die dicht aansluit op de Zeesluis. Hier wordt de relatie tussen beide helder gemaakt. Als onderdeel van het fort, staat op het terrein buiten de gracht een fortwachterswoning en een bergloods. Het bomvrije frontgebouw heeft 2 keelkazematten, via het hoofdgebouw kan men via een ondertunneling (poterne) bij de frontkazemat en een mitrailleuropstelling in de frontwal komen.

Oorspronkelijk was de gedachte om de verdediging van de Zuiderzeedijk tussen Edam en Amsterdam te verstevigen met batterijen, vergelijkbaar met de kustbatterijen bij Durgerdam en Diemerdam. Het ging om de batterij bij de Janhagelhoek tussen Volendam en Monnickendam en de batterij bij Uitdam. Beide posities lagen in de knik van een dijk, vooruitgeschoven in het water. De batterijen zijn zeer waarschijnlijk nooit gebouwd. Wellicht dat er aarden werken zijn aangebracht die nu verdwenen zijn of dat mitrailleurs en geschut achter de Zeedijk opgesteld konden worden.

Fort bij Edam, gezien vanaf de dijk Hoorn-Amsterdam.

Fort bij Kwadijk ligt bij de ringvaart van de Purmer ten oosten van Kwadijk. Het bewaakt het acces spoorlijn Edam-Hoorn en de toegang via Middelie. Heden ten dage herinneren alleen de fortwachterswoning en de bergloods aan het fort. In 1895 is een aardwerk met gracht aangelegd. De bouw van het bomvrije gebouw is achterwege gebleven. Dat hier nooit een volwaardig fort is gebouwd onderstreept de beperkt geachte kwetsbaarheid van dit deel van de Stelling. In 1916 is het aardwerk deels afgegraven om zandzakken te vullen ter versterking van de Zuiderzeedijk als gevolg van een dijkdoorbraak, á contrair de functie van de Stelling. In de jaren '60 is de rest van het zand gebruikt voor ruilverkaveling van Zeevang, en in de jaren daarna is de gracht gedempt en het gebied weer als agrarisch land ingericht. Het fortterrein met de loods en de fortwachterswoning is een provinciaal monument.

Fortwachterswoning en bergloods met grens paal van Fort bij Kwadijk (foto Kenneth Stamp, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

5.4 Ruimtelijke dynamiek na WOII

De Stelling van Amsterdam werd na de Tweede Wereldoorlog buiten werking gesteld als verdedigingslinie. Daarmee vervielen ook de beschermingsregimes van de Kringenwet. Dat heeft onder meer gevolgen gehad voor de openheid en leegte van verboden kringen en inundatiekommen, het doorsnijden van de hoofdweerstandslijn en de functie van militaire werken.

Na het vervallen van de Stelling als verdedigingslinie hebben de forten en bijgebouwen nieuwe functies gekregen. Fort bij Edam heeft als overdekte schietbaan dienst gedaan en als opslagplaats voor onklaar gemaakte wapens. Het is in bezit van Staatsbosbeheer en heeft momenteel een functie als museum. De fortwachterswoning bij Kwadijk is gerestaureerd en in gebruik als woning. In de bergloods is een dumphandel gevestigd.

Ondanks dat de beperkingen om te bouwen in de omgeving van de Stelling zijn opgeheven, is het linie-landschap aan de onveilige zijde weinig verdicht. Met de ruilverkaveling in de jaren '70 van de vorige eeuw zijn boerderijen met erfbeplanting ook in de open gebieden tussen de lintdorpen in De Zeevang terecht gekomen. Dat maakt de ruimte minder uitgestrekt. De aanleg van de provinciale weg langs de trekvaart Edam-Hoorn door De Zeevang zorgde voor ruimtelijke scheiding, omdat deze begeleidende beplanting kreeg. Vanaf 1980 heeft zich ten westen van Edam, tussen de trekvaart en de Purmer een bedrijventerrein ontwikkeld die de visuele relatie tussen de stad en de droogmakerij heeft verbroken. De samenhang van de hoofdweerstandslijn en de inundatiekom is hier verdwenen. In dezelfde periode, nadat het aardwerk en de gracht van Fort bij Kwadijk zijn verdwenen, heeft zich de frontzijde van de oorspronkelijke locatie, ongeveer op de voormalige gracht, een groot bedrijf ontwikkelt. Het buitendijkse kampeerterrein ten oosten van Fort bij Edam is rond 2010 ontwikkeld. Het lintdorp Kwadijk is beperkt gegroeid. Er heeft verdichting aan het lint plaats gevonden, tussen de bestaande huizen en aan de zuidzijde is een klein woonwijkje gebouwd.

Aan de veilige zijde heeft een veel grotere transformatie plaatsgevonden. Edam is vanaf 1970 naar het zuiden uitgebreid. Tegelijkertijd groeide Volendam uit richting het noorden. Rond de eeuwwisseling zijn beide kernen aan elkaar gegroeid. Ten zuiden van Kwadijk heeft de bebouwing van Purmerend vrijwel het gehele veenpoldergebied ingenomen. De provinciale weg N244 tussen de A7 en Edam vormt de harde scheidslijn, waardoor het lintdorp nog in de vrije ruimte ligt. Vanaf 1990 is Purmerend de droogmakerij de Purmer ingesprongen. Daarvan is inmiddels de westelijke helft vrijwel volledig verstedelijkt. Ook ten noorden van de N244 wordt hier nu gebouwd. De verdichting ten zuiden van de hoofdweerstandslijn zorgt voor een contrast waardoor de veilige en onveilige zijde goed herkenbaar zijn.

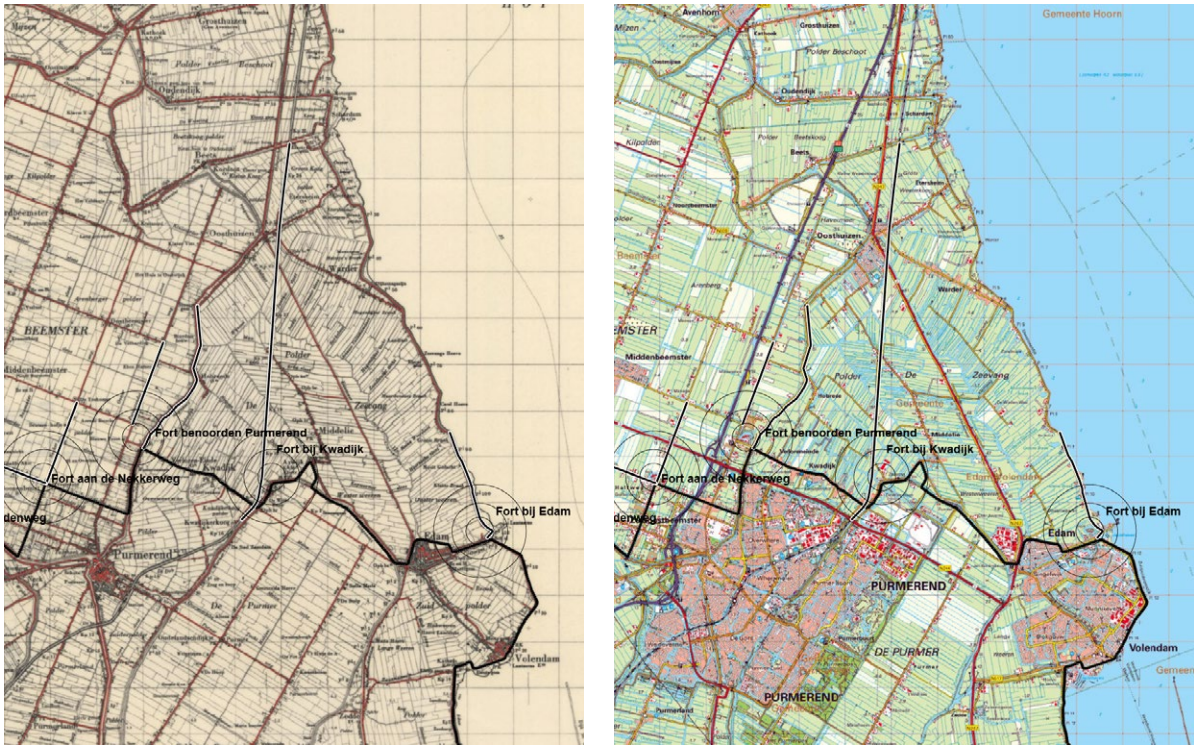

Polder de Zeevang: 1950 en 2020.

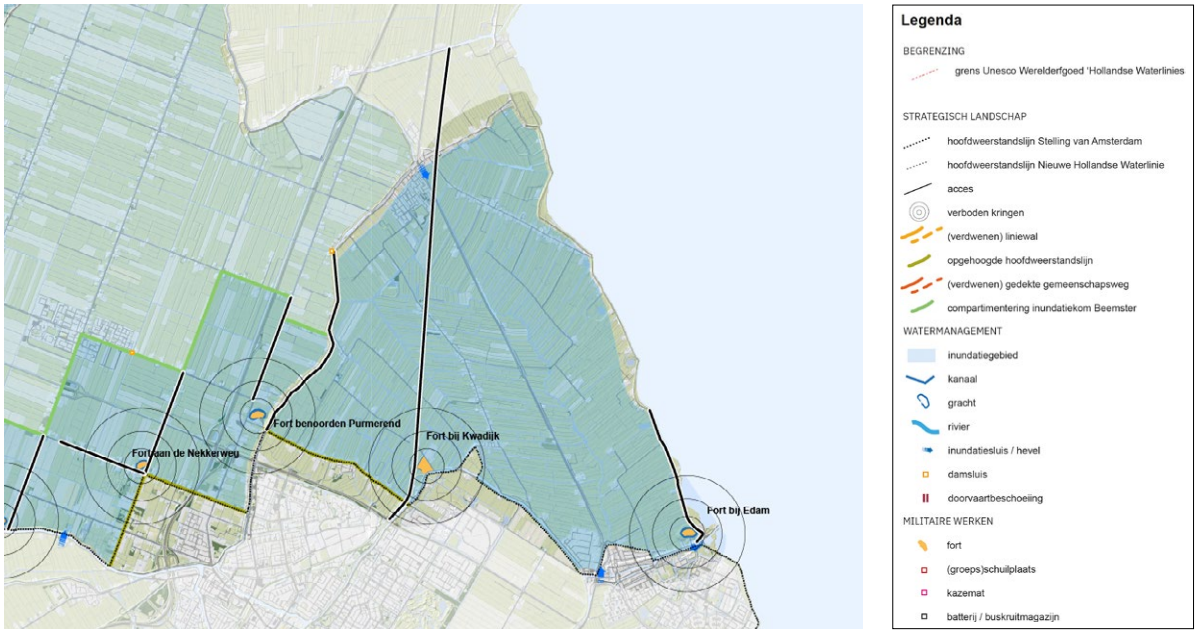

Strategisch landschap, watermanagement en militaire werken deelgebied Noordelijk Veenlandschap I.

5.5 Kernkwaliteiten Noordelijk Veenlandschap I

Strategisch Landschap

- De openheid aan de onveilige zijde van de hoofdweerstandlijn in contrast met de verdichte veilige zijde.
- Het herkenbare veenpolderlandschap van De Zeevang, met strookverkaveling dat de hoofdweerstandslijn verbindt.
- De hoofdweerstandslijn over de inundatiekering door het dorpslint Kwadijk, met militaire weg uitgevoerd in baksteen.
- Heldere accessen gevormd door de Zeedijk en de spoorlijn Edam-Hoorn.
- De open verboden kring rondom Fort bij Edam en de positie van het fort aan het uitgestrekte Markermeer en in de open polder De Zeevang.
- De grotendeels nog onbebouwde locatie van het nimmer voltooide Fort bij Kwadijk met zichtrelatie op het acces gevormd door de spoorlijn Edam-Hoorn.

Watermanagement

- De hoofdinundatie via de zeesluis bij Edam.
- De eenheid en samenhang van polder De Zeevang als herkenbare inundatiekom met een nat en agrarisch karakter.
- Pompsluis Edam voor de inundatie van De Zeevang.

Militaire Werken

- Fort bij Edam, met vrijwel nog alle aanwezige elementen.
- Verbinding van Fort bij Edam met de zeesluis, strategisch en fysiek; de sequentie van de sluis tegen de hoofdweerstandslijn, het pad van de dijk naar de gracht van het fort in het groen aan de keel van het fort en de passage via de bomvrijegebouwen via een ondertunneling naar de kazemat in de frontwal met open uitzicht.
- De nog bestaande fortwachterswoning en bergloods van het voormalige Fort bij Kwadijk.

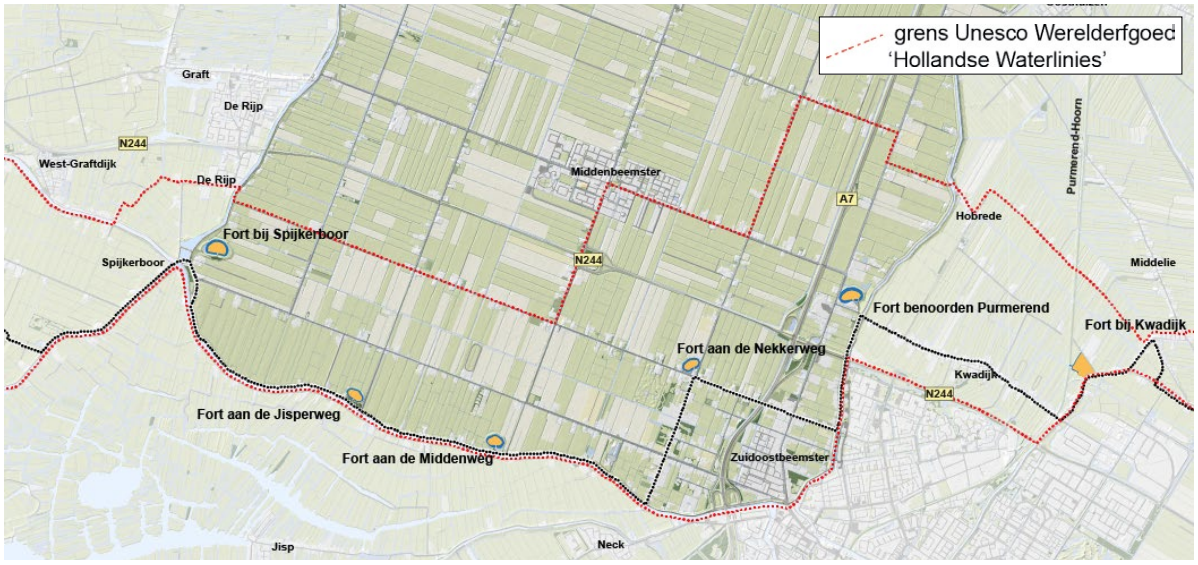

Deelgebied Droogmakerij Beemster.

5.6 Deelgebied Droogmakerij Beemster

Strategisch landschap

De hoofdweerstandslijn hangt sterk samen met de droogmakerij en bestaat uit het zuidelijke deel van de ringdijk van de Beemster en het wegenpatroon in het zuidoostelijk deel van de droogmakerij. De hoofdweerstandslijn over de dijk wordt hier verlaten en door de laag liggende Beemster getrokken. De keuze voor dit tracé is gemaakt om het dichter bewoonde en hoger gelegen Zuidoost Beemster niet onder water te hoeven zetten. De delen van de Nekkerweg en de Volgerweg die dit gebied begrensden werden daarom verhoogd en kregen een tweede functie als inundatiekering. De ligging van Fort aan de Nekkerweg, los van de dijk en in de Beemster, maakt het tracé van de hoofdweerstandslijn inzichtelijk. Verdichting van de Beemster door bebouwing is met name hier aanwezig, achter de hoofdweerstandslijn. Dit contrast maakt het tracé eveneens navolgbaar.

De rest van het gebied van de Beemster vormde een inundatiekom. Het is één van de grootste kommen van de Stelling van Amsterdam en helder begrensd door de ringdijk. Omdat de meeste forten aan deze dijk liggen, is de werking van het systeem van de verdediging door onderwaterzetting leesbaar. Ook omdat het linielandschap hier nog open is.

Fort bij Spijkerboor, het acces over de ringdijk van de Beemster is zichtbaar aan de bomenrij, het acces over het Noord-Hollands Kanaal loopt achter het fort richting de horizon (foto Hanno Lans, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

De inundatiekom is verdeeld in twee compartimenten. Het was niet wenselijk het hele gebied op het militair meest uitgelezen peil te stellen. Het zuidelijke compartiment kwam onder water te staan. Het noordelijk deel kon dan als nodig licht onder water (drassig) gezet worden. De compartimentering loopt van oost naar west over de Hobrederlaan, via de Purmerenderweg naar het noorden, dán terug via de Hobrederweg naar de Nekkerweg die richting het zuiden gevolgd wordt tot aan de Rijperweg. De lijn van compartimentering gaat verder over te Rijperweg tot aan Middenbeemster en loopt daar via de Middenweg weer naar het zuiden tot aan de Volgerweg die tot aan de westelijke ringdijk wordt aangehouden. In deze lijn zijn compartimenterings-werken zoals damsluizen en stuwen aangebracht om er een (tijdelijke) kering van te kunnen maken.

Accessen doorsnijden de hoofdweerstandslijn en vormen een toegang door de linie naar het veilige gebied. Accessen vroegen extra aandacht op het gebied van verdediging. Er is een duidelijk zichtbare relatie tussen accessen en de hoofdweerstandslijn in de Beemster.

De potentieel meest toegankelijke accessen, zowel over water als over land, waren de ringdijk en -vaarten. Deze doorsnijden aan weerszijden de hoofdweerstandslijn bij Kwadijk en bij Spijkerboor. Binnen de ringdijk is bij de brug naar Kwadijk het fort Benoorden Purmerend gemaakt om dit acces te verdedigen. Spijkerboor ligt aan de kruising van Westelijk ringvaart met het Noord-Hollands Kanaal/Zuidelijke ringvaart.
Het kanaal met de dijken vormde ook een acces vanuit het westen. Het Fort bij Spijkerboor is daarom ter hoogte van de samenkomst van beide accessen gepositioneerd.

De wegen door de Beemster vormden ook mogelijke toegangen door de hoofdweerstandslijn. Ze lagen wat hoger dan de omgeving en door het regelmatige ritme, de rechtlijnigheid en de aanwezige bebouwing en beplanting langs de wegen, goed op te sporen. Op alle noord-zuid lopende wegen zijn daarom forten gepositioneerd; de Purmerenderweg, met het Fort benoorden Purmerend, en de overige wegen waarnaar de forten zijn vernoemd: Fort aan de Nekkerweg, Fort aan de Middenweg, Fort aan de Jisperweg.

Verboden kringen rondom forten en batterijen waren bedoeld om een vrij waarnemings- en schootsveld te waarborgen en de vijand geen gelegenheid tot dekking te geven. De openheid van de verboden kringen is rond de meeste forten nog grotendeels aanwezig. Rondom Fort benoorden Purmerend heeft verdichting met kassen en een werf van het Hoogheemraadschap plaatsgevonden. Dit is op het voormalig militair magazijncomplex Purmerend dat op het glacis van het fort is gebouwd. Ook de snelweg met begeleidende beplanting begrenst de ruimte van het oorspronkelijke schootsveld. Zichtrelatie is er tussen de forten aan de Middenweg en de Jisperweg. Ook kan, turend door de bomen langs de Zuiderweg, vanaf Fort aan de Jisperweg het Fort bij Spijkerboor onderscheiden worden, en andersom.

Uitzicht vanuit Fort aan de Nekkerweg richting Middenbeemster.

De openheid van de schootsvelden en de beplanting van het orthogonale stelsel van wegen van de Beemster staan in bijzondere verhouding tot elkaar. Bomen konden eenvoudig verwijderd worden bij oorlogsdreiging en rond de aanleg van de Stelling waren niet alle polderwegen eenduidig aangeplant. Het is dus niet helemaal duidelijk in hoeverre er in de schootsvelden geen bomen stonden of tot dat doel geveld werden.

In de huidige situatie is het mogelijke conflict tussen openheid en beplanting niet militair maar beleidsmatig. Openheid van de schootsvelden is een kernkwaliteit van het Unesco werelderfgoed de Hollandse Waterlinies. De beplante wegen zijn een kernkwaliteit van het Unesco werelderfgoed De Beemster. Historisch gezien lijkt er geen helder aanknopingspunt om een oordeel te vellen over de onderlinge verhouding. Het lijkt er op dat Middenweg en Jisperweg in het schootsveld grotendeels onbeplant zijn gelaten. Het schootsveld van het Fort aan de Nekkerweg ligt mooi in de hoek van de groene kamer van de Beemster met uitzicht op Middenbeemster. De kenmerkende ruimte van de Beemster en een schootsveld vallen op een bijzondere manier samen.
De provinciale weg N244 doorkruist deze openheid, maar is onbeplant op het knooppunt bij de Middenweg na.

Het oorspronkelijke strategische landschap voorzag in openheid aan de onveilige zijde. Aan de veilige zijde was dit minder van belang. Maar de zone binnen de hoofdweerstandslijn was veelal wel open vanwege de afstand die tot Amsterdam werd gehouden en het omliggende agrarische land met verspreid daarin dorpen en kleinere steden. Over het algemeen is de veilige zijde, binnen de ring van de hoofdweerstandslijn om Amsterdam, nu ook meer verstedelijkt en verdicht dan de onveilige zijde buiten de ring als uitbreidingen van Amsterdam en haar satellieten. In de Beemster is het contrast tussen verstedelijkt en landelijk goed te ervaren bij Purmerend. Dit is anders bij het Wormer- en Jisperveld. De veilige zijde van de hoofdweerstands-lijn is hier juist uitgestrekt, open, en bovendien nat. Door de hogere ligging van deze veenpolder en de positie van de forten in de diep gelegen Beemster is wel af te leiden wat de veilige en onveilige zijde moet zijn.

Watermanagement

Het water voor de inundatie van de Beemster kwam uit het systeem van de Schermerboezem, dat aangevuld werd met water uit de Zuiderzee via de sluizen van Schardam, Edam en Monnickendam. De Schermerboezem had daarnaast ook inlaatpunten in de kop van Noord-Holland.

De Beemster kon onder water gezet worden door de inlaatsluis in de zuidelijke Beemsterringdijk. Dit is het grootste inlaatwerk in de Stelling van Amsterdam en bestaat uit een sluis met vanaf de inlaat een afvoerbed, stortebed en een opvangkom. Het afvoerbed en het stortebed zijn verhard om te voorkomen dat de kracht van het instromende water een diep gat zou uitspoelen en daarmee het kunstwerk en de dijk kon ondermijnen. De sluis is in het dijklichaam aangebracht. De sluis heeft zes openingen in de vorm van drie gewelven. De openingen konden met schuiven worden afgesloten en ook nog paarsgewijs worden afgesloten of gestuwd met schotbalken om de toevoer naar de Beemster gedurende de onderwaterzetting te reguleren. De ingang van de inlaatsluis is nu dichtgemaakt, maar nog zichtbaar vanaf de dijk en het water. Aan de binnenzijde is de sluis volledig zichtbaar. De sluis is uitgevoerd in baksteen met zetstenen (waarschijnlijk natuursteen) en op de dijk zijn gietijzeren, niet originele, balustrades aangebracht voor de valbescherming.

Inlaatsluis in de Beemsterringdijk, ingang aan de ringvaart en uitgang in de opvangkom. De sluis is aan het eind van de tweede wereldoorlog open gezet door de Duitsers (Bron: www.laagholland.com)

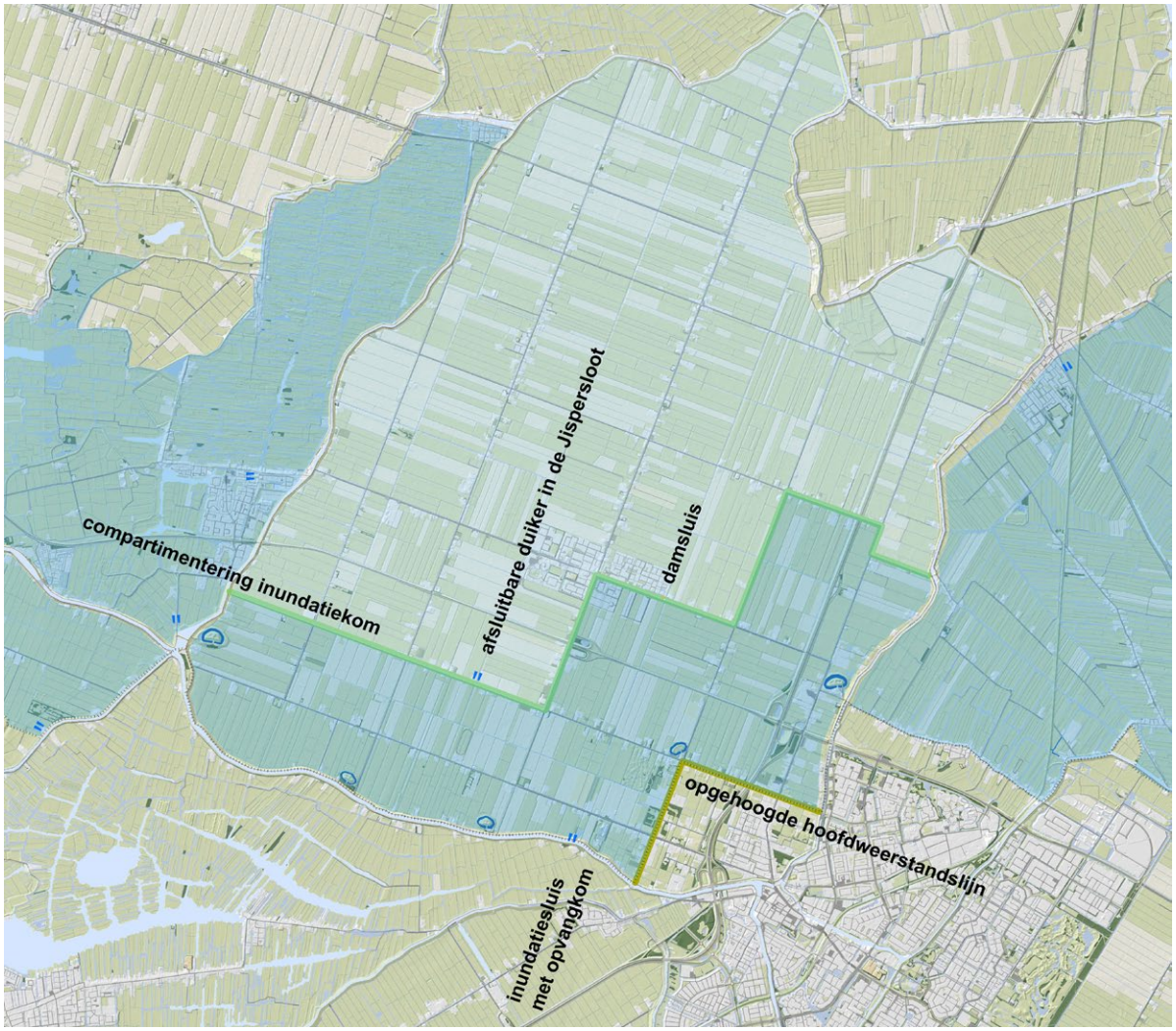

Compartimentering inundatiekom Beemster.

Om in het zuidelijke deel van de Beemster het water te kunnen opzetten, werden damsluizen in de opgehoogde hoofdweerstandslijn rondom Zuidoost Beemster dichtgezet. In normale tijden, zonder oorlogsdreiging, moesten de damsluizen open zijn voor een goede afwatering. Bij dreigingen konden de damsluizen en duikers dicht worden gezet met schotbalken en waartussen grond werd gestort. De dijk vormde dan weer één geheel en ging als inundatiekering fungeren. Damsluizen zijn in de Beemster veelal gecombineerd met bruggen over de belangrijke ontwateringssloten, maar nu niet meer aanwezig.

Hetzelfde wordt gedaan voor de noordelijke compartimentering. Hierin is bij Middenbeemster nog een damsluis aanwezig en in de Volgerweg, bij de kruising met de Jispersloot, een afsluitbare duiker met gietijzeren windwerk. Dit kunstwerk had als doel om, zo nodig, de rest van de Beemster onder water te kunnen zetten. De schotbalken voor de damsluizen lagen opgeslagen bij het Fort aan de Nekkerweg.

Duiker met windwerk bij de Jispersloot (bron: www.laagholland.com).

Militaire werken

In de Beemster zijn vijf forten gebouwd. Fort aan de Middenweg en Fort aan de Jisperweg zijn de laatst opgeleverde forten van de Stelling van Amsterdam. In het landschap zijn de vijf forten door de contrasterende verschijningsvorm goed te onderscheiden. Ze liggen verhoogd in de omgeving met golvende, afgeronde wallen en hebben een eigen beplanting. Het zijn eilanden in de verdiepte ruimte van de Beemster, die afsteken tegen de rationeel ruimtelijke opzet van de droogmakerij. De onderlinge gelijkenis is groot zowel in het aardwerk als de beplanting.

Vier forten in de Beemster zijn verbonden met het raster van wegen van de droogmakerij. Fort bij Spijkerboor heeft een meer vrije positie binnen het wegenraster om twee accessen over water goed te kunnen bewaken. De forten liggen hoofdzakelijk aan de ringdijk, behalve Fort aan de Nekkerweg.

Fort benoorden Purmerend bewaakt zowel de toegang via de ringvaart als de toegang via wegen op de ringdijk van de Beemster. Daarnaast verdedigt het ook het acces via de Purmerenderweg in de Beemster. De fortwachterswoning staat bij de toegang naar het fort aan de teen van de dijk langs de Kwadijkerweg. Aan de oostkant van de centrale toegang over de gracht naar het hoofdgebouw is een andere dam gelegd als toegang voor laad- en losverkeer van een in het fort gevestigd bedrijf. Aan de keelzijde is het fort beplant.

Fort aan de Nekkerweg ligt midden in de Beemster dicht tegen het kruispunt van de Volgerweg en de Nekkerweg aangedrukt. Het bewaakt de accessen die beide wegen vormen. De toegang is via de Nekkerweg waar ook de fortwachterswoning staat. De keelzijde van het fort is beplant.

Zicht over de gracht van Fort benoorden Purmerend op het acces ringdijk en ringvaart van de Beemster.

Contrast tussen fort en raster van de Beemster; doorzicht vanachter Fort aan de Nekkerweg over de Nekkerweg (foto Kenneth Stamp, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

Zicht over de gracht van Fort aan de Nekkerweg richting de Volgerweg met stolpboerderijen.

Glooiende wallen van het fort aan de Middenweg in het vlakke en orthogonaal opgebouwde Beemster.

Fort aan de Middenweg bewaakt de toegang naar de hoofdweerstandslijn via de Middenweg. Het fort heeft geen frontgebouw maar een hefkoepel in de frontwal. Het fort staat met de achterkant dicht tegen de dijk aan. Daartussen staat de fortwachterswoning. De keelzijde en de ruimte tussen de gracht en de dijk zijn beplant. Er is een toegang vanaf de dijk. Ten westen van Fort aan de Middenweg ligt op enige afstand de inlaatsluis.

Het ontwerp en de ruimtelijke verschijning van Fort aan de Jisperweg is vrijwel gelijk aan dat van het Fort aan de Middenweg. De fortwachterswoning ontbreekt bij Fort aan de Jisperweg. De ligging, overeenkomsten en onderlinge zichtbaarheid van de forten aan de dijk, en goed zichtbare inlaatsluis in de dijk, zorgen voor een helder en leesbaar verband binnen de Beemster.

Fort bij Spijkerboor bewaakt de accessen over de ringdijk en ringvaart van de Beemster en over het Noord-Hollands Kanaal uit het westen. De positie ligt daarvoor iets vooruitgeschoven en los van de wegen in de droogmakerij. Het fort is uniek met een hoofdgebouw van twee verdiepingen. Dit was nodig om voldoende hoog over de accessen uit te kunnen kijken vanuit de diepe droogmakerij. Daarnaast heeft het een pantser-koepel met dubbelloops snelvuurkanon. Dit type 10 cm geschut is zeer zeldzaam. De toegang naar het fort komt vanaf de ringdijk.Het heeft nog een fortwachterswoning. Vroeger stond hier ook een loods waarin een pontonbrug was opgeslagen. Deze kon over het Noord-Hollands Kanaal gelegd worden om verbindingen met het achterland in stand te kunnen houden. De keelzijde van het fort is beplant en aan de gracht aan de frontzijde zijn knotwilgen geplant.

Tussen Fort bij Spijkerboor en het kanaal is om materiaal van achter de linie naar het fort te brengen een gedekte gemeenschapsweg gemaakt aan de binnenteen van de ringdijk, beschut door wilgen. Ook nu staan daar nog wilgen. Gedekte gemeenschapswegen zorgden aan de veilige zijde voor beschutte verbindingen, ‘gemeenschap’, tussen de verschillende forten van de Stelling.

Fort bij Spijkerboor: beplant aan de Keelzijde, 2 verdiepingen hoog hoofdgebouw en beplante frontwal.

In het Wormer- en Jisperveld, aan de overzijde van het Noord-Hollands kanaal is over een grote lengte een gedekte gemeenschapsweg (in grind) aangelegd die ook aansloot op de pontonbrug bij Fort aan de Middenweg. De weg liep van Oost-Knollendam tot ongeveer Fort aan de Middenweg. De ingreep was eenvoudig. De reguliere weg lag op de kruin van de dijk. Door een weg aan de teen van de dijk te leggen, werd dekking voor manschappen en materieel verkregen. Een deel van de gemeenschapsweg is door de open veenpolder gelegd om een stuk af te snijden tussen de Knollerdammervaart en het Noord-Hollands Kanaal. De voormalige gedekte gemeenschapsweg aan de teen van de dijk is nog aanwezig. De oorspronkelijke weg op de kruin van de dijk is hier verdwenen. Waar de gedekte gemeenschapsweg eindigt, ligt de weg weer op de kruin. De gedekte gemeenschapsweg door de polder is inmiddels wel verdwenen, sporen zijn nog wel aanwezig. Rond het jaar 2000 is langs de Knollendammervaart, ten noorden van de gedekte gemeenschapsweg, de weg op de dijk aangepast. Deze is aan de binnenteen van de dijk gelegd. Het lijkt dat de gedekte gemeenschapsweg hier doorloopt naar het noorden. Dit maakt het tracé minder leesbaar.

Gedekte gemeenschapsweg door het Wormer- en Jipserveld, voor en na aanleg.

5.7 Ruimtelijke dynamiek na WOII

De Stelling van Amsterdam werd na de Tweede Wereldoorlog buiten werking gesteld als verdedigingslinie. Daarmee vervielen ook de beschermingsregimes van de Kringenwet. Dat heeft onder meer gevolgen gehad voor de openheid en leegte van verboden kringen en inundatiekommen, het doorsnijden van de hoofdweerstandslijn en de functie van militaire werken.

Na het vervallen van de Stelling als verdedigingslinie hebben de forten en bijgebouwen nieuwe functies gekregen. De meeste forten in de Beemster zijn nog lange tijd als militair magazijn of- opslagplaats in gebruik geweest. Fort benoorden Purmerend is nu in bezit van een wijnhandel. Het Fort aan de Nekkerweg huist een hotel en wellness en Fort aan de Middenweg en aan de Jipserweg hebben momenteel geen andere functie en zijn eigendom van Natuurmonumenten. Fort bij Spijkerboor heeft als gevangenis en radiobaken voor de luchtmacht dienst gedaan. Het is nu in eigendom van Staatsbosbeheer en wordt in erfpacht door Natuurmonumenten als natuurgebied beheerd.

In het linielandschap heeft naar verhouding weinig verdichting plaatsgevonden. Middenbeemster, dat in het inundatieveld was gepositioneerd is om de daar kruisende polderwegen verder gegroeid. Zuidoost-beemster, dat achter de hoofdweerstandslijn lag, is daarbinnen dichtgegroeid. De aanleg van de A7 rond 1970 heeft door de begeleidende beplanting wel invloed op de beleving van de ruimte en de openheid. Daarnaast is de snelweg een fors nieuw acces door de hoofdweerstandslijn vlak langs Fort benoorden Purmerend. De N244 door de Beemster is ongeveer in dezelfde periode aangelegd. Deze loopt door de inundatiekom en heeft minder ruimtelijke impact omdat de provinciale weg geen begeleidende beplanting heeft. De knooppunten vormen door beplanting en grondwerk sterke verdichtingen die ruimtelijk gelijkenis hebben met de forten van de Stelling van Amsterdam. Dit wringt met name bij het knooppunt met de A7 omdat hieromheen ook meer bebouwing en bedrijvigheid is ontstaan. Fort benoorden Purmerend is daardoor in de verdrukking gekomen omdat de openheid eromheen is verdwenen.

De hoogspanningsleiding stamt ook uit de jaren '70 van de vorige eeuw. De leiding snijdt schuin door het gebied heen, hoog boven het bomenraster van de Beemster. De masten en draden zijn goed zichtbaar vanaf Fort aan de Jisperweg en de hoogspanningsleiding scheert direct langs Fort aan de Middenweg over het Noord-Hollands Kanaal. Vanwege de doorvaarbaarheid hiervan zijn extra hoge masten aan beide zijden van het kanaal geplaatst.

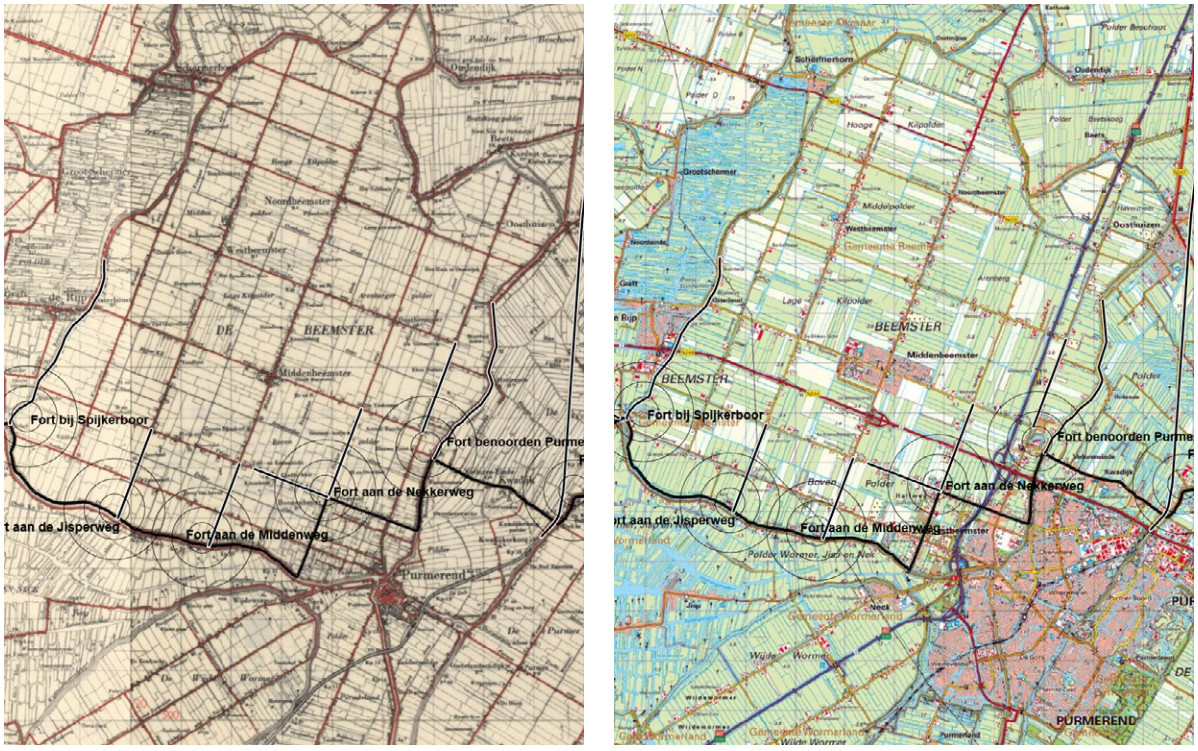

Droogmakerij de Beemster: 1950 en 2020.

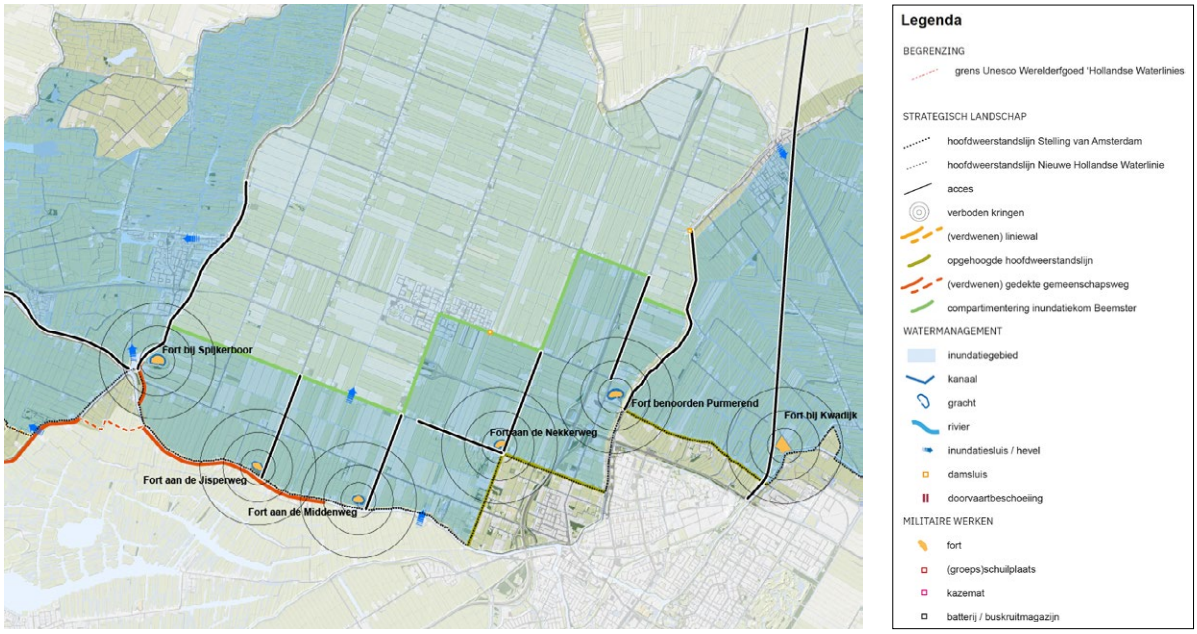

Strategisch landschap, watermanagement en militaire werken deelgebied Droogmakerij Beemster.

5.8 Kernkwaliteiten Droogmakerij Beemster

Strategisch Landschap

- Herkenbare hoofdweerstandslijn over de ringdijk en door de droogmakerij en door de verdichte veilige zijde en meer open onveilige zijde.
- Duidelijke relatie tussen accessen en de hoofdweerstandslijn; de ringvaart en de ringdijk en de rechte lijnen van het raster van wegen door de Beemster.
- Voorstelbaarheid van de inundatiekom door de heldere omlijning door de ringdijk met beplanting en de diep liggende droogmakerij.
- De openheid en leesbaarheid van het landschap met een eenduidig en samenhangend droogmakerijlandschap van de Beemster en veenpolderlandschap van het Wormer- en Jisperveld.
- De open verboden kringen rond de Forten aan de Nekkerweg, Middenweg en Jisperweg en Fort bij Spijkerboor.
- De zichtrelaties tussen Forten aan de Middenweg, Jisperweg en bij Spijkerboor.

Watermanagement

- De inlaatsluis met inlaatkom in de zuidelijke ringdijk van de Beemster.
- De compartimentering van de inundatiekom volgens het raster van de Beemster.
- De twee inundatiekades met damsluizen en afsluitbare duiker geplaatst met gietijzeren windwerk.

Militaire Werken

- Sterke onderlinge samenhang van de forten in de Beemster door de eenduidige uitstraling en verbinding aan het raster van de droogmakerij.
- Contrasterende verschijningsvorm van de forten binnen de Beemster: verhoogde ligging, golvende, afgeronde wallen en een eigen beplanting, als eilanden in de rationeel ruimtelijke opzet van de droogmakerij.
- Fort bij Spijkerboor; met hoofdgebouw van 2 verdiepingen en bijzonder geschut.
- De gedekte gemeenschapsweg ten zuiden van Fort bij Spijkerboor, onderdeel van het stelsel van gedekte gemeenschapswegen op de hoofdweerstandslijn en de verbinding met de forten in de Beemster.

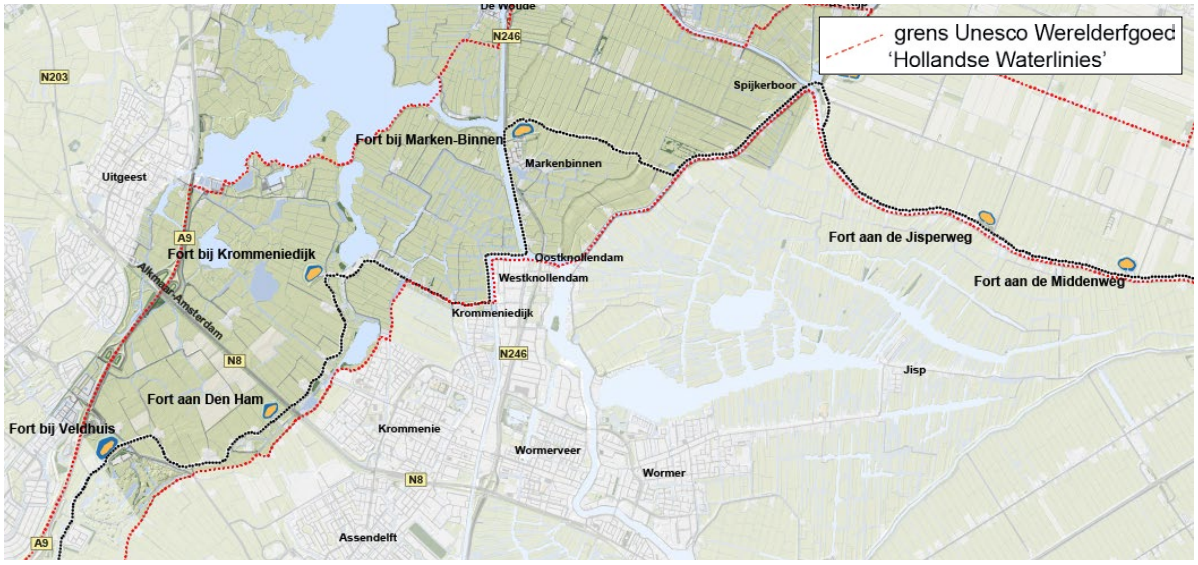

Deelgebied Noordelijk Veenlandschap II.

5.9 Deelgebied Noordelijk Veenlandschap II

Strategisch landschap

Het tracé van de hoofdweerstandslijn loopt zigzaggend door het landschap. Het verbindt de forten die voor de hoofdweerstandslijn liggen in het te geïnundeerde gebied. Daarbij wordt een zeer grote diversiteit aan typen dijken en kaden met elkaar verbonden. Samen vormen ze de begrenzing van het door de Stelling beschermde land, de veilige zijde.

De hoofdweerstandslijn volgt vanaf de Beemster, bij Fort bij Spijkerboor de ringdijk van de Starnmeer, steekt deze over met een liniewal tot aan het hoger gelegen veeneiland van Markenbinnen.

Binnen de ringdijk van de Starnmeer liggen diepe en hoge gronden. De liniewal zorgde ervoor dat de hoofdweerstandslijn een logisch verloop kreeg en alleen de noordzijde van de droogmakerij onder water kon worden gezet. De liniewal is niet meer aanwezig. De aanzet daarvan is nog wel zichtbaar in een naar verhouding brede dijkopgang. Het profiel van de liniewal zag er als volgt uit: een flauw buitentalud, platte kruin en een steil binnentalud met een banket. Daarover kon men zich verplaatsen en manschappen en materieel op worden gesteld.

Liniewal/inundatiekade richting Fort bij Krommeniedijk. (foto Hanno Lans, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

2 De grilligheid van het verloop van de hoofdweerstandslijn en het sterk samengestelde karakter, vindt de oorsprong in de samenkomst van verschillende veenrivieren. Deze deelden het gebied op in stukken die na veenontginning verder uiteenvielen in veeneilanden door golfslag op de steeds groter wordende waterlichamen.

Vanaf de liniewal volgt de hoofdweerstandslijn de rand van het veeneiland van Markenbinnen en sluit aan de andere zijde van de Starnmeer weer aan op de ringdijk van de droogmakerij. De ringdijk wordt gevolgd tot aan West Knollendam. Hier springt de hoofdweerstandslijn over de Markervaart naar de kade van de Nauernasche Vaart en verlaat deze weer bij de aansluiting op Krommeniedijk.

Rondom Krommeniedijk en de Crommenije waren de kades en dijken niet hoog genoeg om in te zetten als begrenzing van de inundatiekommen. Daarom is een liniewal opgeworpen om de inundatie te keren.

- De wal was vanaf de Nauernasche vaart langs het noorden van het lintdorp Krommeniedijk getrokken. Hier is de kade inmiddels verdwenen.
- Aan de westkant buigt het lint naar het zuiden. Hier is de wal door het lint naar de binnenzijde van het dorp getrokken waarbij ook de hoger gelegen grond waar de kerk op staat betrokken is. Hierachter is een verbindende weg gemaakt voor de beweging van troepen en materieel achter de hoofdweerstandslijn. Deze is er nu niet meer.
- Aan de zuidzijde steekt de liniewal weer door het lint heen en volgt de Krommenieweg die de Crommeije kruist richting Fort bij Krommeniedijk.
- Vanaf hier volgt de wal de weg (met de naam Busch en Dam) langs de Crommenije naar het zuiden tot aan De Dam.

Om de wal uit het zicht te nemen werd deze beplant, zeer waarschijnlijk met (knot)wilgen. Ten zuiden van Fort aan Den Ham is nog doorgaande beplanting aanwezig. Ten noorden daarvan staan losse of kleine groepen knotwilgen. De liniewal is in het verleden hoger geweest maar door afgravingen dan wel erosie is het nu meer een lage kade.

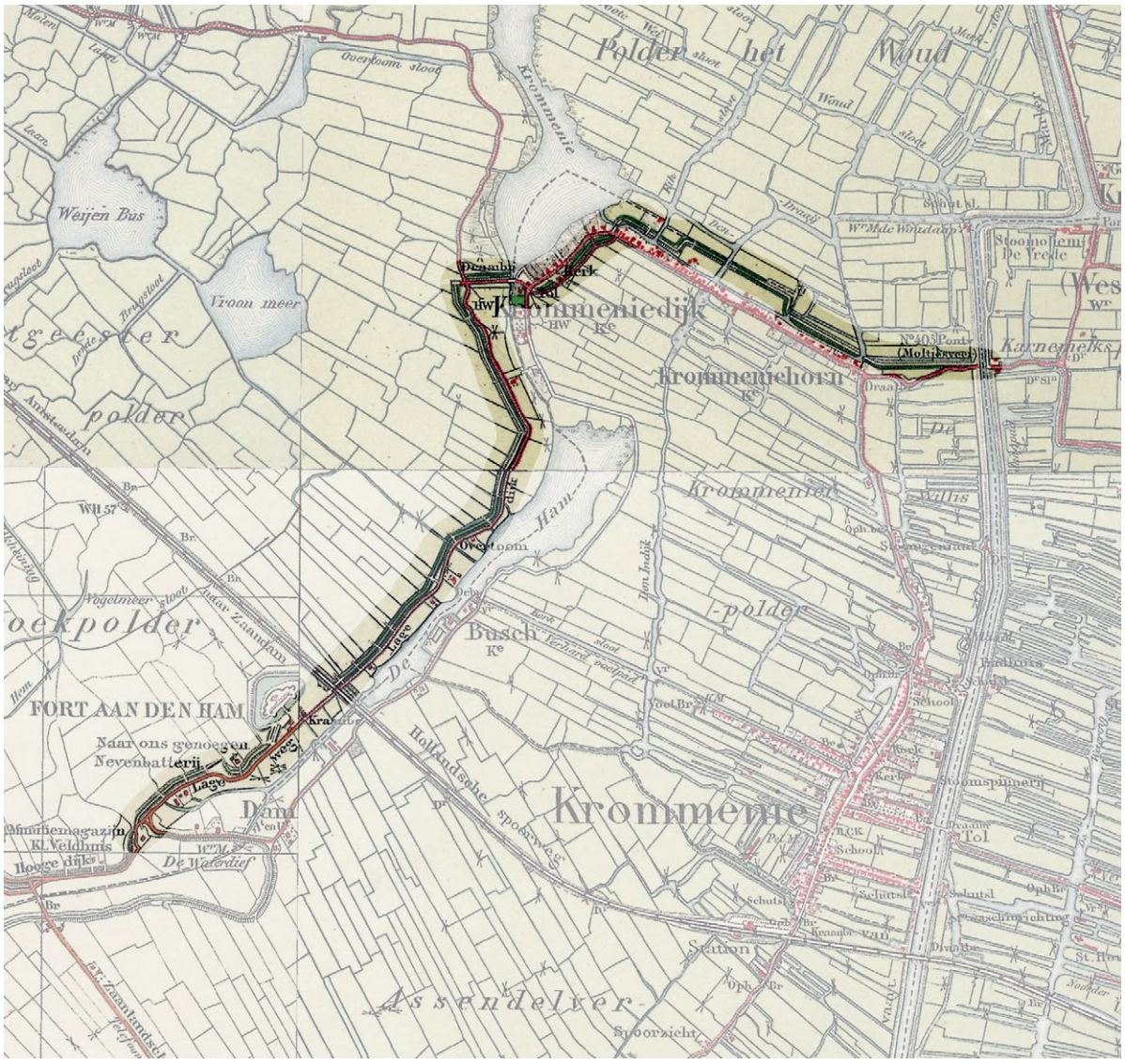

Inundatiekade Krommeniedijk-De Dam, goed zichtbaar zijn de doorvaarten naar De Uitgeester- en Heemskerkerbroekpolder.

Liniewal beoosten Fort bij Veldhuis, direct naast de Hooge Dijk.

Ten zuiden van De Dam is een stukje oude zeedijk, De Hoge Dijk, in de hoofdweerstandslijn opgenomen. De weg lag op de kruin en daarom is aan de binnenteen een gedekte gemeenschapsweg toegevoegd. Gedekte gemeenschapswegen zorgden aan de veilige zijde voor beschutte verbindingen, 'gemeenschap', tussen de verschillende forten van de Stelling.

De Hoge Dijk maakt ten noorden van Fort bij Veldhuis een grote slinger. Dit maakte manschappen en materieel kwetsbaar voor aanvallen uit verschillende flanken. Daarom is met een liniewal een stuk afgesneden. De Hoge Dijk diende wel als de inundatiekering. De 'liniewal beoosten het Fort bij Veldhuis' ligt er nog. Aan de frontzijde is een gracht gegraven en het buitentalud is beplant. Aan het binnentalud lag een banket. Daar kon geschut worden opgesteld.

Achter de liniewal is een gedekte gemeenschapsweg aangelegd. De gedekte gemeenschapsweg is na de Tweede wereldoorlog bij de Communicatieweg tussen Heemskerk en Assendelft getrokken. Daarbij is het westelijke deel van de Liniewal doorsneden.

De hoofdweerstandslijn heeft een sterk samengesteld karakter. Het gebied waar het door heen loopt, ligt vol dijken en kades. Het verloop is daarom niet eenvoudig waar te nemen en navolgbaar, ook omdat stukken liniewal verdwenen zijn.

Omdat het gebied uit allerlei veeneilanden en droogmakerijen bestaat, zijn er een groot aantal inundatiekommen. Tussen de Beemster en de Starnmeer liggen verschillende veenpolders en droogmakerijen rondom Graft de Rijp die bij dreiging onder water zouden worden gezet. Onder meer de Eilandpolder en de droogmakerijtjes de Graftmeer en Sapmeer. Het noordelijk deel van de droogmakerij Starnmeer vormde ook een inundatiekom. Gekoppeld aan het Alkmaardermeer zijn er de inundatiekommen van de Westwouderpolder, de Polder het Woud, van elkaar gescheiden door de Stierop, een restant van een veenrivier. Ten zuiden van het Alkmaardermeer ligt De Uitgeester- en Heemskerkerbroek tussen de Crommenije en de strandwal van Uitgeest. De inundatiekom reikt tot aan de inundatiekade bij Fort bij Veldhuis. Ook het lage gebied tussen Heemskerk en Uitgeest overstroomde bij onderwaterzetting van deze kom.

Het linielandschap is open en nat. Het Alkmaardermeer met haar vertakkingen bindt de omliggende gebieden bijeen. Ondanks de versnipperde kommen is hier een grootschalige inundatie goed voor te stellen.

Accessen doorsnijden de hoofdweerstandslijn en vormen een toegang door de linie naar het veilige gebied. Accessen vroegen extra aandacht op het gebied van verdediging. De Markervaart en de westelijke ringdijk van de Starnmeer vormen een duidelijk herkenbare toegang door de linie en wordt bewaakt door het Fort bij Markenbinnen, dat ook het acces over water via het Stierop overzag. Via de Crommenije en over de Lagendijk ten zuiden van het Alkmaardermeer waren ook toegangen tot de hoofdweerstandslijn. Fort bij Krommeniedijk markeert deze accessen. De spoorweg tussen Uitgeest en Krommenie vormt een kaarsrechte en markante doorsnijding van de Stelling en wordt bewaakt door Fort aan den Ham.

Verboden kringen rondom forten en batterijen waren bedoeld om een vrij waarnemings- en schootsveld te waarborgen en de vijand geen gelegenheid tot dekking te geven. De kringen rondom de drie forten zijn alle nog open. De weidsheid en openheid van het gebied van polder benadrukt de functie van het fort als bewaker van de omgeving. De forten zijn onderling zichtbaar. Vanaf Fort aan Den Ham is er zicht op Fort bij Veldhuis en Fort Krommeniedijk. Vanaf Fort bij Krommeniedijk is Fort aan Den Ham zeer goed waarneembaar, Fort bij Veldhuis is in de verte te onderscheiden net als aan de noordzijde het Fort bij Markenbinnen.

Openheid en zicht aan de onveilige zijde was voor het strategisch landschap van groot belang. Het huidige landschap biedt beide nog in ruime mate. De horizon zal wellicht meer zijn verdicht, vanaf de hoofdweerstandslijn bepalen open graslanden, moerassen en water het beeld. Kleine dorpen als Markenbinnen, Knollendam, Krommenie en Krommeniedijk en het doorlopende open lint langs de Krommenije tot aan De Dam lagen dicht tegen of direct aan de hoofdweerstandslijn. Daartussen was het open. Nu is het gebied tussen Krommenie en de Zaan sterk verdicht en is het contrast van onveilig en veilig sterker aangezet en herkenbaar.

Fort aan De Ham bewaakt het acces van de spoorweg tussen Assendelft en Uitgeest (foto Hanno Lans, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

Watermanagement

Het water voor de inundatie kwam uit het systeem van de Schermerboezem waar het Alkmaardermeer onderdeel van is. De boezem werd aangevuld met water vanuit de Zuiderzee dat via de sluizen van Schardam, Edam en Monnickendam binnengelaten kon worden. De Schermerboezem had daarnaast inname- en doorvoerpunten in de kop van Noord-Holland en aan het Noordzeekanaal in het zuiden: de Zaansluizen, de Schermersluis te Nauerna en de Overtoomsche Sluis.

Voor het inlaten van water in de boezem en het stellen van de vele kommen werden veelal de bestaande sluizen en stuwen ingezet. In veel gevallen werden deze verstevigd of aangepast ten behoeve van de Stelling van Amsterdam.

Voor de Eilandspolder en omgeving werden de sluizen bij De Rijp en West-Grafdijk ingezet. Daarnaast werd speciaal voor de inundatie de inlaatsluis Eilandspolder gemaakt ten zuiden van Graft-De Rijp, bij Spijkerboor. De sluis is gesloopt, de inlaatkom en ontvangstkom zijn wel bewaard gebleven.

Om de Starnmeer onder water te zetten werd eerst een (niet meer aanwezige) duiker die onder de liniewal lag gesloten. Het water kon dan worden ingelaten via de inlaatsluis direct ten noordoosten van de liniewal, én via een (inmiddels verdwenen) inlaatduiker bij Fort bij Markenbinnen.

De inlaatsluis bestaat uit een sluis in de dijk met vanaf de inlaat een afvoerbed, stortebed en een opvangkom in de droogmakerij. Het afvoerbed en het stortebed zijn verhard om te voorkomen dat de kracht van het instromende water een diep gat zou uitspoelen en daarmee het kunstwerk en de dijk kon ondermijnen. De opvangkom is volgestort maar nog te herkennen. De sluis is in het dijklichaam aangebracht en inmiddels dichtgestort. Het inlaatpunt is nog zichtbaar in de oever van de Knollendammervaart.

De opvangkom van de inlaatsluis in de Starnmeer.

De Boerensluis tussen de Markervaart en de Westwouderpolder.

Beschoeide doorvaart in de liniewal/inudatiekade in de Overtoomsloot.

De inundatie van de Westwouderpolder werd gesteld via de schutsluis bij de Woude en een inlaat aan het Stierop aan de zuidzijde. Voor Polder het Woud ging dat via de Boerensluis tegenover Markenbinnen en de Woudaapsluis bij de molen. Ook was tussen beide een overlaat voorzien over de kade langs de Markervaart die dan bij oorlogsdreiging nog wel moest worden gemaakt en in werking gesteld.

Om de inundatiekom van de De Uitgeester- en Heemskerkerbroek onder water te zetten moest eerst de Liniewal/inundatiekade langs de Krommenije worden dichtgezet. Hierdoorheen lagen zeven beschoeide doorvaarten voor de ontwatering van het gebied en om agrariërs toegang naar hun gronden te geven. De doorvaarten werden dichtgegooid met klei uit naastliggende depots. De doorvaarten zijn nog te herkennen en er zijn nog twee goed bewaarde beschoeiingen aanwezig in de Crommenije bij Krommeniedijk en bij de Overtoomsloot tussen Fort bij Krommeniedijk en Fort aan Den Ham.

Het water werd binnengelaten via de schutsluis en het stoomgemaal bij Uitgeest. De inundatiekering die aansluit op de westkant van Fort bij Veldhuis vormt de scheiding van inundaties uit de Schermerboezem en het Noordzeekanaal. Daarin zijn duikers aangebracht voor het geval er geen water binnen kon worden gelaten bij Uitgeest. De inlaten daar lagen namelijk op een voor de vijand eenvoudig te bereiken plek.

Militaire werken

Drie forten bewaken het gebied. Alle worden door nabijgelegen betonnen nevenbatterijen ondersteund. Deze ondersteunende werken komen veel voor aan de westzijde van de Stelling van Amsterdam, welke als meer kwetsbaar voor aanvallen werd beschouwd vanwege de ligging bij de kust, de hoge gronden in de binnenduinrand en op de strandwallen en de smalle inundatievelden. Het Fort bij Markenbinnen bewaakt de toegang naar de Stelling via de Markervaart en de ringdijk van de Starnmeer en de toegang over het water via de Stierop en de aanliggende kades. Het fort is toegankelijk vanaf de ringdijk en goed zichtbaar. Een moderne herbouw van de loods en originele fortwachterswoning zijn aanwezig. Zowel de keel- als de frontzijde zijn beplant. Direct naast het fort ligt de batterij Markenbinnen-Oost. Direct ten zuiden van Markenbinnen, aan de ringdijk lag de batterij Markenbinnen-West.

Fort bij Markenbinnen, met het acces over de ringdijk en ringvaart. De sloot links van de gracht markeert de hoge rand van het voormalige veeneiland.
(foto Hanno Lans, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

Doorzicht achter Fort bij Markenbinnen over de nevenbatterij richting het oosten.

Fort bij Krommeniedijk ligt voor de liniewal en sluit de toegang af via het wateracces de Crommenije en de Lagendijk van Uitgeest naar Krommenie. De bijgebouwen zijn verdwenen, wel is op de plek van de fortwachterswoning een nieuwe woning gebouwd. Op het aardwerk van het fort staat losse beplanting. Ten westen van het fort bij de brug over de Crommenije is tegen de dorpsrand aan, een batterij geplaatst.

Zicht op het Fort bij Krommeniedijk vanaf Krommenie.

Fort bij Krommeniedijk, daarachter loopt de Crommenije en ligt het dorp Krommeniedijk (foto Hanno Lans, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

Fort aan Den Ham bewaakt het acces van de spoorweg Uitgeest-Krommenie. Het ligt voor de liniewal en is bereikbaar vanaf de weg 'Busch en dam'. De Fortwachterswoning is verdwenen, maar de bergloods staat er nog. Het fort is aan de frontzijde dicht beplant, ook om de buitenzijde van de gracht staat beplanting. Ten zuiden van het fort zijn twee batterijen aanwezig op posities waar de inundatiekade naar buiten slingert. Hier staat ook een buskruitmagazijn. Dit is een flink bomvrij gebouw onder een aarden wal.

Buskruitmagazijn ingepast de bocht van de Hooge Dijk.

Nevenbatterij en liniewal/inundatiekade ten zuiden van Fort aan Den Ham. (foto Kenneth Stamp, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

5.10 Ruimtelijke dynamiek na WOII

De Stelling van Amsterdam werd na de Tweede Wereldoorlog buiten werking gesteld als verdedigingslinie. Daarmee vervielen ook de beschermingsregimes van de Kringenwet. Dat heeft onder meer gevolgen gehad voor de openheid en leegte van verboden kringen en inundatiekommen, het doorsnijden van de hoofdweerstandslijn en de functie van militaire werken.

Na het vervallen van de Stelling als verdedigingslinie hebben de forten en bijgebouwen nieuwe functies gekregen. In Fort bij Markenbinnen is nu een centrum voor trainingen voor bedrijfshulpverlening. Fort bij Krommeniedijk huist een zorgcentrum voor jong volwassenen met autisme en het bezoekerscentrum van de Stelling van Amsterdam (K'IJK). Het is tevens een uitkijkplek voor het naastgelegen natuurgebied, wat elk voorjaar onder water wordt gezet voor de vogels. Dit maakt het ook mogelijk een idee te krijgen wat de inundatie voor het gebied betekende en geeft uitdrukking aan de essentie van de Stelling: de onderwaterzetting. Het Fort aan Den Ham heeft nog een poos gediend als opslagplaats voor de Nationale Reserve en is nu een historisch museum over de Stelling van Amsterdam.

In het onveilige gebied heeft weinig verdichting plaatsgevonden. Waarschijnlijk is het gebied door transformatie van landbouw naar meer natuurgebied als minder open te ervaren door opslag van riet en moerasbos. Kort na de Tweede Wereldoorlog is de weg ten noorden van de spoorweg tussen Uitgeest en Krommenie omgevormd tot de provinciale weg N203. In de jaren '60 van de vorige eeuw is de snelweg A9 aan de westzijde van de Uitgeester- en Heemstederbroekpolder aangelegd. Ook is de horizon daarachter flink verdicht. Ook is in die periode een hoogspanningsleiding door het gebied getrokken. Het traject van de leiding passeert de hoofdweerstandslijn ten oosten van Fort Markenbinnen en steek achter Fort Krommeniedijk door over de inundatiekade en gaat dan voorlangs bij Fort aan Den Ham om vervolgens weer achter Fort bij Veldhuis door te steken

De transformatie van het landschap heeft vooral binnen de veilige zijde plaatsgevonden. Het lintdorp Krommenie is in de jaren '50 van de vorige eeuw naar de Nauernasche Vaart vol gegroeid en daarna stapsgewijs naar het westen uitgebreid tot aan de Krommenije. Wormerveer is vanaf hetzelfde moment ook geleidelijk naar het noorden uitgegroeid tussen de Zaan en de Nauernasche Vaart. Het is nu een samengegroeid geheel dat vanaf ongeveer 1990 tot aan Knollendam is dichtgegroeid met bedrijventerreinen. Rond 2000 is ten zuiden van de spoorlijn het lintdorp Assendelft enorm uitgebreid en rijkt nu bijna tot aan de Krommenije.

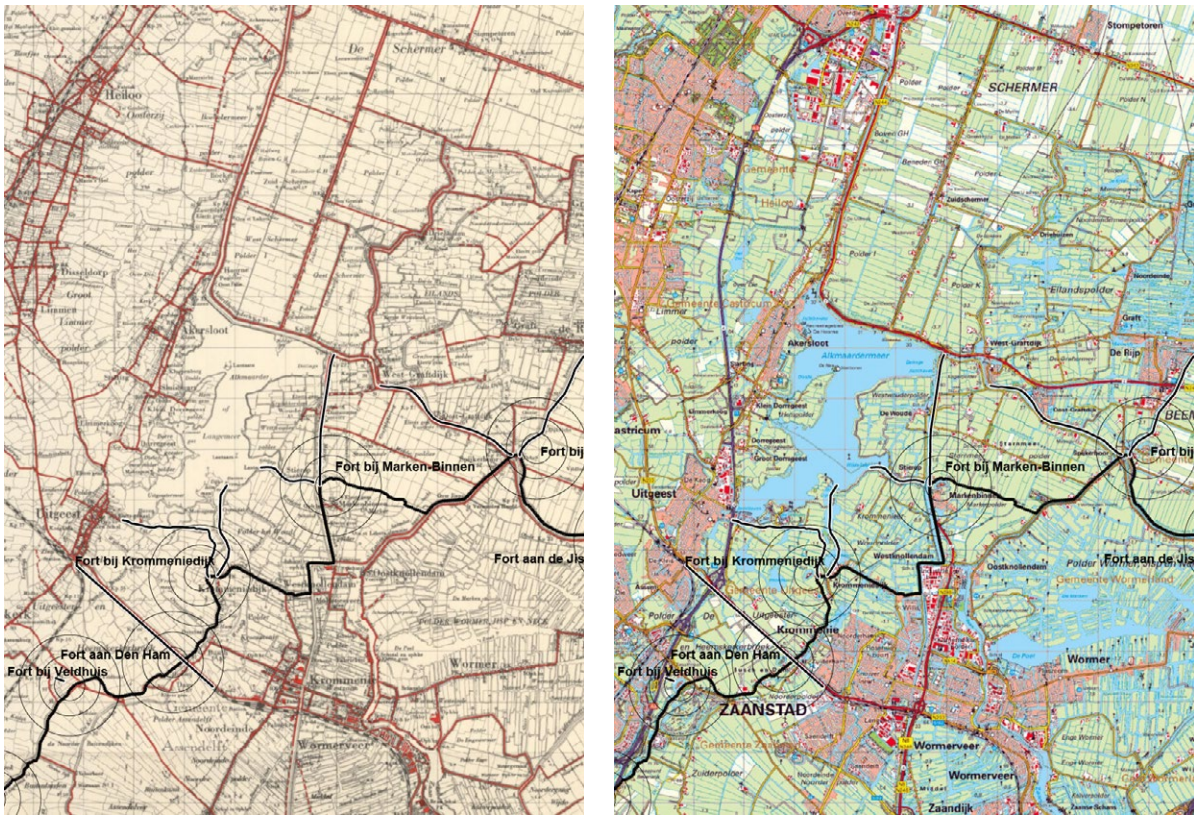

Deelgebied Noordelijk Veenlandschap in 1950 en 2020.

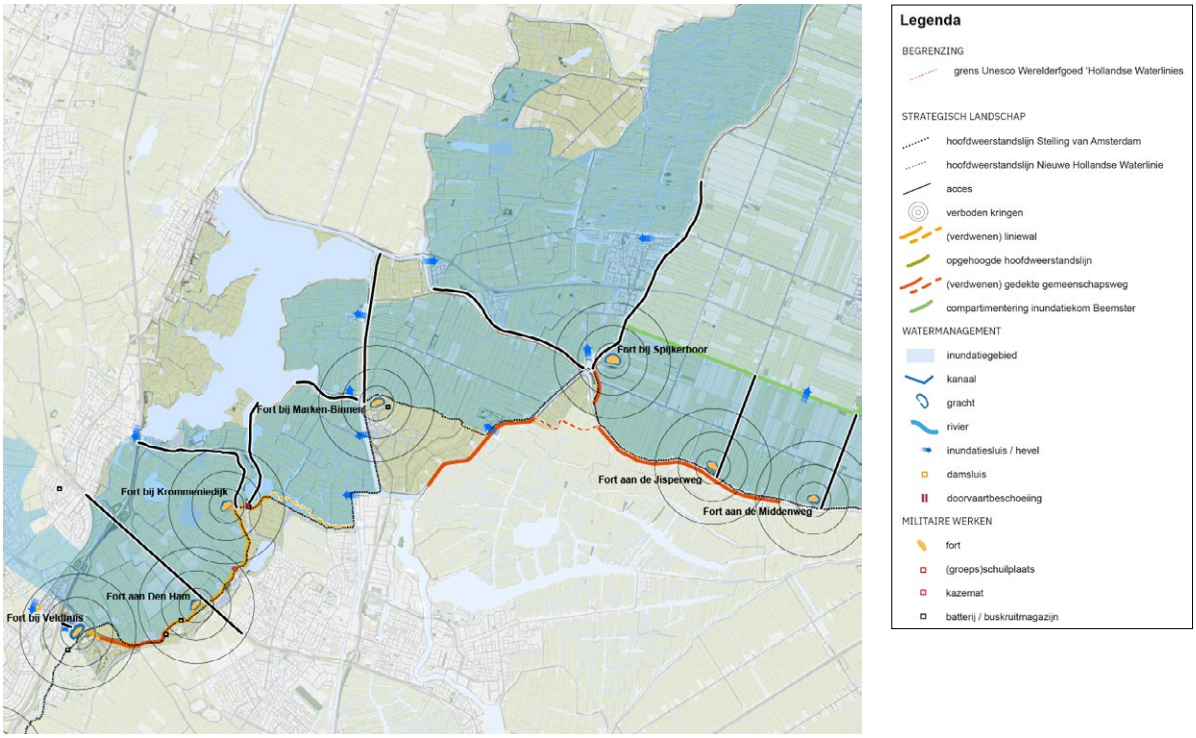

Strategisch landschap, watermanagement en militaire werken deelgebied Droogmakerij Beemster.

5.11 Kernkwaliteiten Noordelijk Veenlandschap II

Strategisch Landschap

- De liniewal is de hoofdweerstandslijn door Krommeniedijk.
- De hoofdweerstandslijn tussen Fort bij Krommeniedijk en Fort bij Veldhuis, goed herkenbaar aan de liniewal en de daarin aanwezige militaire werken en elementen van het inundatiesysteem en beplanting met knotwilgen.
- De liniewal beoosten Fort bij Veldhuis met gracht.
- Duidelijke en zichtbare relaties tussen accessen en de hoofdweerstandslijn bij Fort Markenbinnen en Fort bij Den Ham.
- Voorstelbaarheid van inundatie door de grote open gebieden. Met name bij Fort bij Krommeniedijk door de ligging bij de natte en waterrijke polders.
- De leesbaarheid van de verdedigende posities van de forten en verloop van de hoofdweerstandslijn door de grote openheid aan de onveilige zijde en de onderlinge zichtrelaties.
- De open verboden kringen rond de forten.
- Het contrast tussen de verdichte en stedelijke veilige zijde en de open onveilige zijde.

Watermanagement

- De ontvangstkom en inlaatkom van de inlaatsluis ‘Eilandspolder’.
- De inlaatsluis met inlaatkom in de ringdijk van de Starnmeer bij de Knollendammervaart.
- De inlaatsluizen Boerensluis en Woudaapsluis.
- De doorsnijdingen en beschoeide doorvaarten in de liniewal/inundatiekade tussen Krommenie en De Dam.
- De inundatiekade met sluizen bij Fort bij Veldhuis.

Militaire Werken

- Goed in het landschap zichtbare forten.
- Fort bij Markenbinnen met direct aanliggend nevenbatterij.
- Het aan alle zijden goed zichtbare Fort Krommeniedijk in waterrijke omgeving plus nevenbatterijen.
- De karakteristieke samenhang van Fort aan Den Ham met de kaarsrechte spoorweg als acces.
- De groene camouflage van Fort aan Den Ham.
- De relatie tussen Fort aan Den Ham, de nevenbatterij en het buiskruitmagazijn via de inundatiekade.
- Het buskruitmagazijn.
- De aangelegde gedekte gemeenschapsweg langs de liniewal beoosten Fort Veldhuis tot aan het buskruitmagazijn bij De Dam.

6 UITGANGSPUNTEN

De gebiedsanalyses geven inzicht in hoe de uitzonderlijke universele waarde van het Werelderfgoedgebied, (die is vertaald naar de kernkwaliteiten), zich manifesteert in het specifieke gebied. Tevens geven ze inzicht in hoe hiermee om te gaan om te voorkomen dat er bij ontwikkelingen sprake zal zijn van aantasting.

Daartoe zijn uitgangspunten en ontwikkelingsrichtingen aangegeven in dit hoofdstuk. Deze gelden alleen voor het Werelderfgoedgebied (property), en niet voor andere erfgoedwaarden. De uitgangspunten zijn in dit hoofdstuk onderverdeeld per schaalniveau. Deze uitgangspunten zijn leidend en bindend bij eventuele ontwikkelingen. Naast deze uitgangspunten per schaalniveau, zijn op het schaalniveau van de ensembles ook ambities en kansen geformuleerd. Deze dienen voornamelijk als bron van inspiratie voor eventuele ontwikkelingen.

6.1 Algemeen

De Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam hebben een samengestelde structuur van militaire en landschappelijke objecten, die zijn unieke waarde dankt aan de manier waarop het militaire systeem op de topografie van het landschap is geprojecteerd. De vernuftige manier waarop controle werd uitgeoefend op het watersysteem, om dit tot bondgenoot te maken in de strijd tegen de vijand, is typerend voor de Hollandse omgang met het cultuurlandschap. De planmatige aanpak van dit 19e- / 20ste-eeuwse ‘grand project’ dwingt nog steeds bewondering af.

Het behouden van de Waterlinies moet verder gaan dan alleen het bewaren van militaire objecten: het gaat om het verdedigingssysteem als geheel in samenhang met het cultuurlandschap waarin de linies zijn ingebed. Omdat de Waterlinies hun militaire functie hebben verloren moet er bovendien een stap verder worden gegaan dan alleen beschermen wat er nu is. Het relatief open gebied met militaire en waterstaatkundige objecten vervult een recreatieve functie voor bewoners en bezoekers en zorgt voor 'lucht' tussen de steeds toenemende bebouwing. Daarbij is publiek draagvlak een voorwaarde voor duurzaam behoud.

In het gebied Stelling van Amsterdam-Noord liggen in beperkte mate opgaven op het gebied van woningbouw en uitbreiding van bedrijvigheid. Op hoofdlijnen bevat de gebiedsanalyse, naast de uitwerking van de in de Hollandse Waterlinies aanwezige kernkwaliteiten van het UNESCO Werelderfgoed, inzicht in de uitgangspunten en ontwikkelingsruimte bij planvorming.

Uitgangspunten voor ontwikkeling
Op basis van de OUV/kernkwalitieiten van de Hollandse Waterlinies zoals beschreven in het nominatiedossier, zijn twee uitgangspunten geformuleerd voor ruimtelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies:

1. De kernkwaliteiten mogen niet worden aangetast. Dit geldt niet alleen in fysieke zin maar ook voor de visuele integriteit.

Aantasting houdt in dat er sprake is van gehele of gedeeltelijke afbraak van gebouwde objecten, doorsnijding, bebouwing, begroeiing of afgraving van landschappelijke Hollandse Waterlinies-elementen.

Verlies van visuele integriteit betekent dat het Werelderfgoed visueel wordt aangetast door nieuwe ontwikkelingen, of die nu binnen of buiten de begrenzing van het Werelderfgoed gesitueerd zijn. Instandhouding van de visuele integriteit bestaat uit het bewaren van de zichtbaarheid van de samenhang in het systeem en van de zichtrelaties tussen de elementen. Bij ontwikkelingen is het ook van belang dat de schaal aansluit op die van de linie-elementen. De principes voor visuele integriteit zijn uitgewerkt in: *Visuele Integriteit Waterlinies. Advies Kwaliteitsteam Nieuwe Hollandse Waterlinie, 2018.*

2. Eventuele ontwikkelingen versterken de kernkwaliteiten. Bij ontwikkelingen worden de kernkwaliteiten als uitgangspunt meegenomen en zo mogelijk verzilverd.

Het tweede uitgangspunt betreft de potentie om middels ontwikkelingen de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies te versterken. Dit gaat over het inspelen op aanwezige kernkwaliteiten, zodat een ontwikkeling kwaliteit toevoegt aan het gebied en de beleefbaarheid daarvan. Plannen maken bijvoorbeeld niet alleen gebruik van het groene en open karakter van een groot deel van het gebied, maar versterken de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies.

Betekenis van de Stelling van Amsterdam op vijf schaalniveaus
Maar hoe voorkom je aantasting van de kernkwaliteiten, en hoe zorg je ervoor dat de beschreven kernkwaliteiten worden versterkt bij ontwikkelingen in het gebied? Om daar concrete handvatten voor te kunnen bieden benoemen we ruimtelijke principes voor de verschillende schaalniveaus waarop de Hollandse Waterlinies ruimtelijke betekenis hebben:
- De schaal van de Hollandse Waterlinies als totaalsysteem (zie achtergrond H3);
- De regionale schaal; Stelling van Amsterdam-Noord (zie achtergrond H4);
- De schaal van de deelgebieden; Noordelijk Veenlandschap I, de Beemster en Noordelijk Veenlandschap II (zie achtergrond H5);
- Het schaalniveau van het ensemble en aandachtsgebieden;
- De schaal van de individuele elementen van de Waterlinie: de forten, de inundatiewerken, de accessen, en de hoofdweerstandslijn.

Deze vijf schaalniveaus komen ook aan de orde in eerdere hoofdstukken van deze gebiedsanalyse, en zijn afgeleid uit bestaande beleidsstukken zoals het Beeldkwaliteitsplan Stelling van Amsterdam (2008). Spelregels uit dit beeldkwaliteitsplan, maar ook uit de *Leidraad Landschap en Cultuurhistorie en uit de Omgevingsverordening NH2020* zijn indien relevant voor deze gebiedsanalyse overgenomen. De ruimtelijke principes van de hoogste schaalniveaus worden steeds vertaald naar en concreter gemaakt in het onderliggende schaalniveau.

6.2 Schaalniveau 1: herkenbaarheid van de Hollandse Waterlinies als geheel

De Stelling van Amsterdam vormt een verdedigingssysteem dat over het landschap heen is gelegd in een ring rond de hoofdstad. De Nieuwe Hollandse Waterlinie is ingebed in het lage, natte gebied van het IJmeer tot onder de Merwede. De hoofdweerstandslijn rijgt de forten aaneen, en verbindt de verschillende landschappen: het IJmeer, de veenpolders, droogmakerijen en de stedelijke omgeving van Amsterdam. Op dit schaalniveau is het van belang om de waarde van de Hollandse Waterlinies als continue landschappelijke zone herkenbaar te houden en waar mogelijk te versterken.

Uitgangspunten voor ontwikkeling binnen het schaalniveau van de Hollandse Waterlinies als geheel

- Bij nieuwe ontwikkelingen wordt bijzondere aandacht besteed aan het realiseren van kwaliteit in dit waardevolle gebied.
- Maak het samenhangende stelsel van strategisch landschap, watermanagement en de militaire werken beter zichtbaar en beleefbaar.
- De maat, schaal en vorm van nieuwe ontwikkelingen is passend in het landschap en wordt afgestemd op de elementen van de linie.
- Behoud en herstel de continuïteit van de hoofdweerstandslijn als lineaire hoger gelegen structuur in het landschap, als begrenzing van de inundatiekommen (onveilige zijde) en het te verdedigen gebied (veilige zijde).
- Behoud en versterk de herkenbaarheid van het aanwezige contrast tussen de veilige en onveilige zone.
- Behoud de openheid van de inundatiekommen waar deze nog aanwezig is.
- Behoud de openheid van de verboden kringen en schootsvelden waar deze nog aanwezig is.
- Behoud de zichtlijnen vanuit de militaire werken op het acces en, indien relevant, naar andere militaire werken.
- Behoud de accessen in samenhang met de bijbehorende militaire werken.
- Behoud de herkenbaarheid van het watermanagement.

Hoofdweerstandslijn als ruggengraat en doorgaande lijn.

Contrast tussen veilige en onveilige zone.

Open schootvelden, zicht op de accessen.

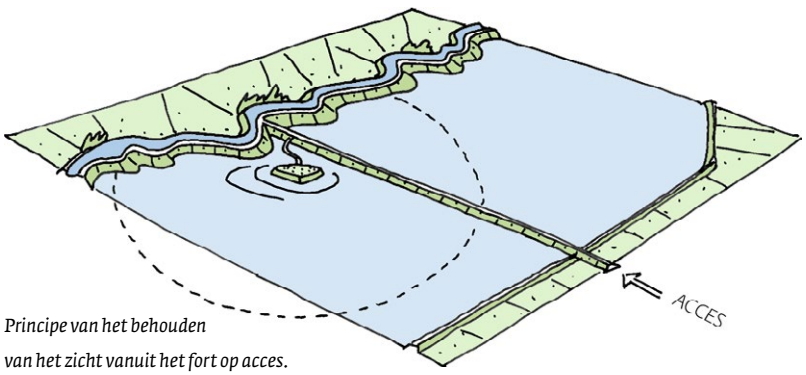

Principe van het behouden van het zicht vanuit het fort op acces.

6.3 Schaalniveau 2: Stelling van Amsterdam-Noord

Zoals beschreven in Hoofdstuk 4 beslaat deze gebiedsanalyse drie deelgebieden: twee veenweidelandschappen en droogmakerij de Beemster. Het overkoepelende schaalniveau, dat van Stelling van Amsterdam-Noord heeft echter ook herkenbare kwaliteiten. De ruimtelijke dynamiek is hier een stuk lager dan in bijvoorbeeld Amsterdam-West, en de herkenbaarheid van de Stellling is hier groter. In de studie Verkenning Linie-perspectief 2030. wordt dit gebied getypeerd als verstilde lijn door het landschap. De Stelling van Amsterdam-Noord vormt hier een expressieve rand langs het open landschap van de veenpolders en de Beemster, waarbij de veilige binnenzijde duidelijk meer bebouwing en dynamiek kent dan de relatief open buitenzijde.
Op dit schaalniveau is het van belang bestaande landschappelijke kwaliteiten te behouden en te versterken, en daarbij de herkenbaarheid van de Stelling als verstilde lijn in dat landschap te vergroten.

Uitgangspunten voor ontwikkelingen binnen gebied Stelling van Amsterdam-Noord

- Behoud het verschil tussen de relatieve openheid van de Stelling aan de buitenzijde, en het meer dynamische en bebouwde gebied binnen de hoofdweerstandslijn.
- Behoud en versterk de betekenis die de Stelling in dit gebied heeft als een “verstilde lijn” in het landschap.
- Behoud het karakter van de verschillende landschappen in dit deelgebied; de relatief hooggelegen natte, onregelmatig verkavelde veenweidelandschappen, en de laag liggende strak verkavelde droogmakerijen.

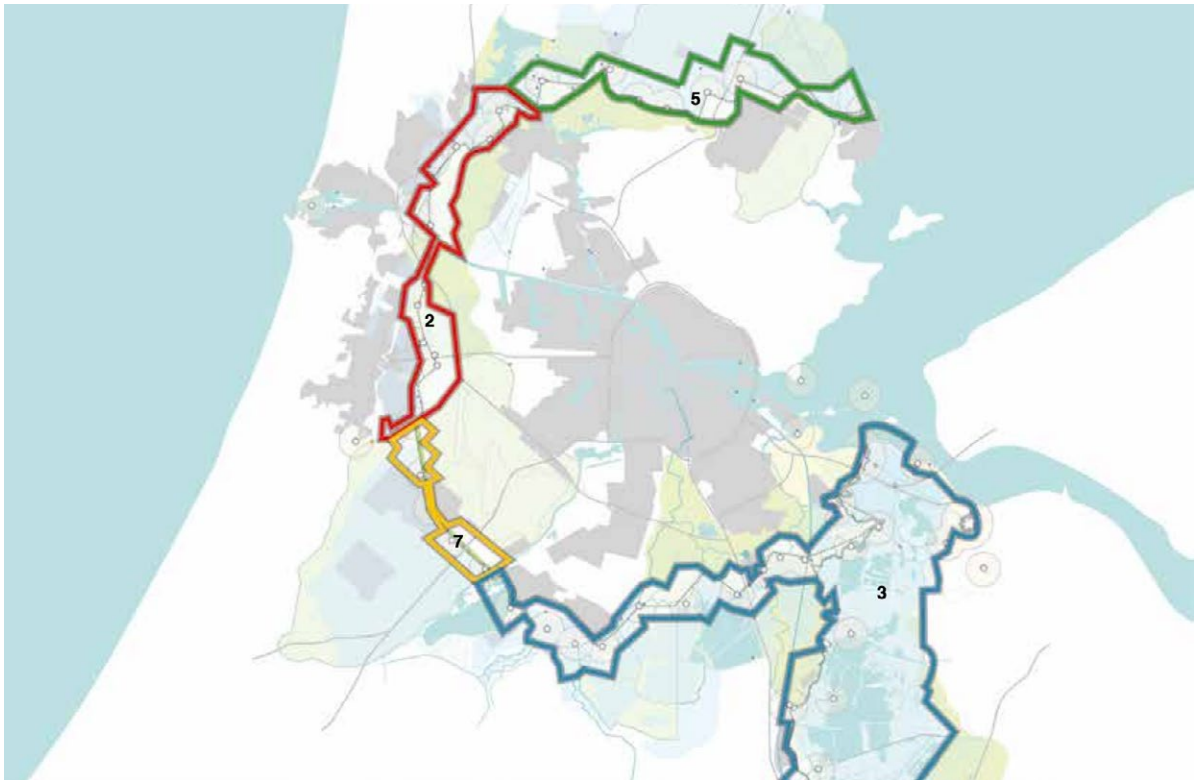

Strategie linielint en trefwoorden landschap	Deelgebied	Mogelijke allianties (buiten provincies en gemeentes)
ADEMRUIMTE VOOR DE STAD *parklandschap*	1 Kraag van Utrecht en Linieland	Boeren (streekprodukten), (recreatie- en horeca) ondernemers, maatschappelijke organisaties
	2 Flank IJmuiden / Haarlem	
WATERRIJK LINIELANDSCHAP *agrarisch landschap, (boeren) natuur, recreatie, van waterbeheer*	3 Vechtstreek	Boeren (streekprodukten), natuurorganisaties, waterschap/ Waternet, (recreatie- en horeca)ondernemers, I Amsterdam, maatschappelijke organisaties
	4 Zeekleipolders	Boeren, (recreatie)ondernemers, waterschap
VERSTILDE LIJN *agrarisch landschap, boerennatuur, recreatie*	5 Veenweideland- schap Zeevang en Beemster	Boeren, natuurorganisaties, waterschap, I Amsterdam, maatschappelijke organisaties
	6 Rivierengebied	Boeren, natuurorganisaties, waterschap, (recreatie) ondernemers, maatschappelijke organisaties
DYNAMISCHE HAARLEMMER-MEERPOLDER *contramal in verstedelijkt landschap*	7 Haarlemmermeer- polder	(Recreatie)ondernemingen, maatschappelijke organisaties

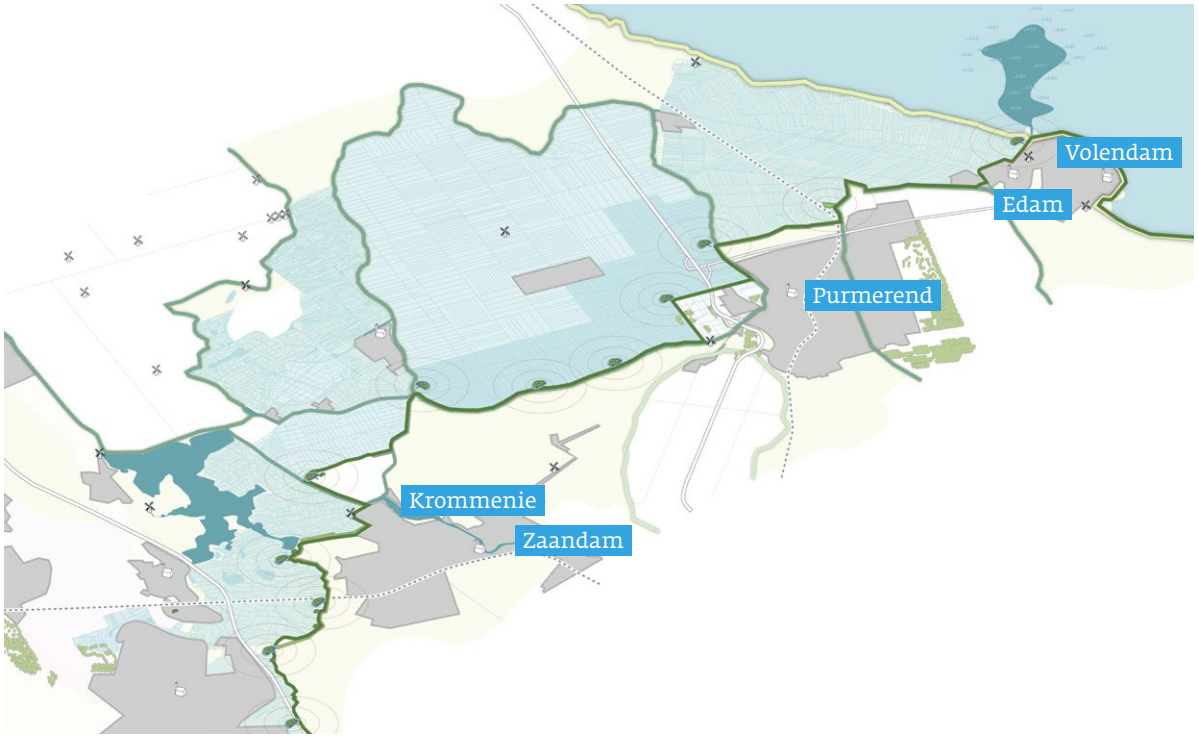

6.4 Schaalniveau 3: herkenbaarheid van de Stelling van Amsterdam in Noordelijk Veenlandschap I, Droogmakerij Beemster en Noordelijk Veenlandschap II

Stelling van Amsterdam-Noord kent drie landschappen; Polder Zeevang tussen het Markermeer en de droogmakerij de Beemster, met daarin het Fort bij Edam en de fortlocatie bij Kwadijk, de Beemster met de karakteristieke forten: Fort benoorden Purmerend, Fort aan de Nekkerweg, Fort aan de Middenweg, Fort aan de Jisperweg, en Fort bij Spijkerboor, en het waterrijke veenweidelandschap tussen de Beemster en de binnenduinrand, met daarin de forten Fort bij Markenbinnen, Fort bij Krommeniedijk en Fort aan den Ham.

Noordelijk Veenlandschap I

De hoofdweerstandslijn van de Stelling van Amsterdam markeert een landschappelijke overgang; aan de noordzijde de relatief hoog gelegen en waterrijke Polder de Zeevang, met een organische verkaveling, aan de zuidzijde de laag gelegen geometrisch verkavelde droogmakerij de Purmer. Dit verschil van binnen en buiten wordt nog eens vergroot door het verschil in openheid, aan de noordzijde gaat de grote openheid van het water van de Markermeer over in de weidsheid van het natte veenpolderlandschap, ten zuiden van de hoofdweerstandslijn is veel meer bebouwing aanwezig en is daardoor veel meer verdicht. Het Fort bij Edam is goed herkenbaar als sculpturaal element naast de Zeevangszeedijk met daar in de buurt ook de zeesluis. Fortlocatie bij Kwadijk heeft een duidelijke relatie met de spoorlijn als acces. Door het lintdorp Kwadijk is de hoofdweerstandslijn nog goed te herkennen als de met klinkers verharde weg die wat hoger is gelegen ten opzichte van de oude bebouwing. Samen zorgen deze kwaliteiten voor een duidelijk herkenbaar waterlinielandschap.

Uitgangspunten voor ontwikkelingen op schaalniveau van Noordelijk Veenlandschap I

- Eventuele nieuwe ontwikkelingen versterken de herkenbaarheid van de waterlinie en dragen bij aan de herkenbaarheid van het systeem.
- Zet in op de beleefbaarheid van het verschil tussen de onveilige zijde en de veilige zijde. Behoud de grote openheid aan de onveilige zijde van de hoofdweerstandslijn, en de karakteristieke kwaliteit van de waterrijke veenweidepolder Zeevang.
- Eventuele nieuwe ontwikkelingen passen in functie, maat en schaal bij het karakter van het landschap. Bij het open veenweidelandschap passen ontwikkelingen die laag blijven, natuurlijk, waterrijk. Eventuele nieuwe “verdichtende” ontwikkelingen passen beter aan de veilige zijde van de hoofdweerstandslijn.
- Geen nieuwe bebouwing in gebieden die nu nog open zijn in zone van 100 meter aan weerszijden van de hoofdweerstandslijn of in de verboden kringen. Hierdoor blijft herkenbaarheid van de hoofdweerstandslijn in haar landschappelijke context behouden.
- Zet in op de continuïteit en de herkenbaarheid van de hoofdweerstandslijn door continuïteit van inrichting en materiaalgebruik.

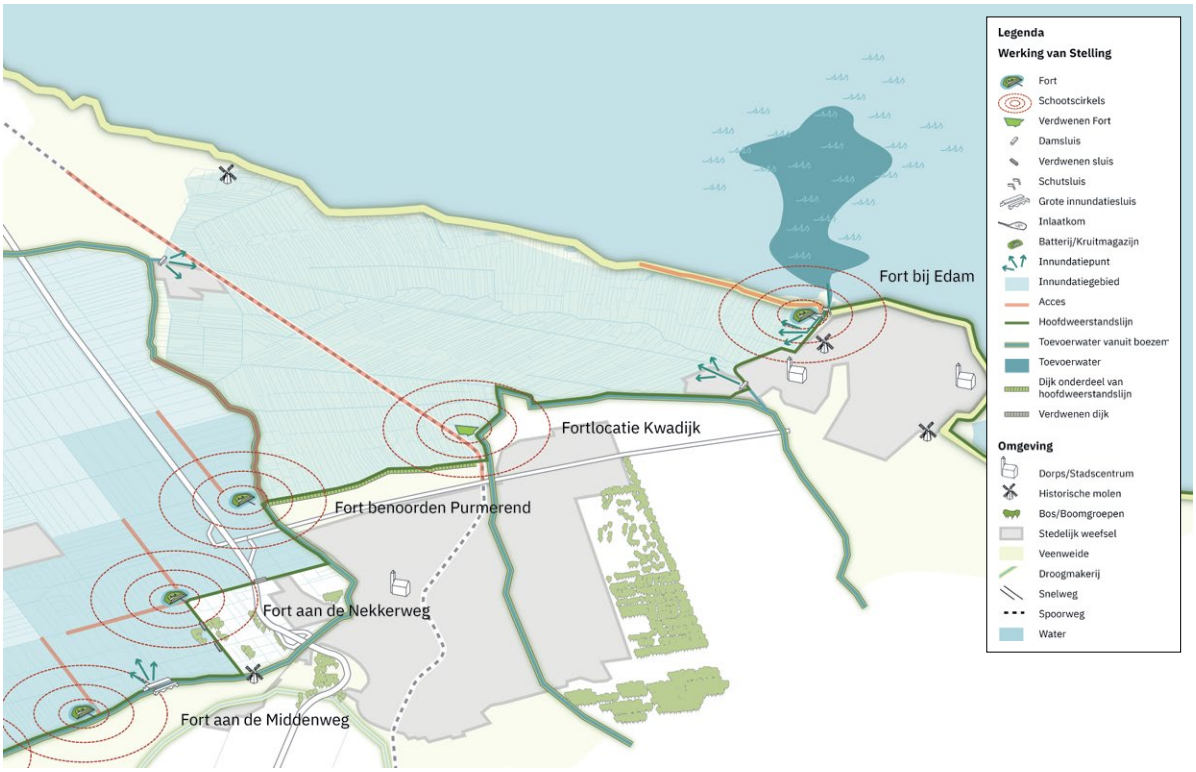

Droogmakerij Beemster

In dit deelgebied voegt de Stelling zich naar het unieke monumentale geometrische landschapspatroon van UNESCO werelderfgoed droogmakerij de Beemster. Er is geen aparte liniedijk gemaakt, de hoofdweerstandslijn wordt gevormd door de boezemkade langs de ringvaart en door onderdelen van het wegenpatroon van de Beemster. De forten zijn markante elementen die als afwijkende objecten in het open landschap liggen alsof ze daar toevallig zijn geland. Bij nieuwe ontwikkelingen moet het cultuurlandschap van de Beemster het belangrijkste aanknopingspunt vormen; het patroon van de Stelling is daaraan ondergeschikt. Dit geldt ook wanneer het vergezicht van forten, onderdeel van de open schootscirkels, verstoord wordt door het geometrische landschapspatroon van bomenlanen in de Beemster.

Uitgangspunten voor ontwikkelingen op schaalniveau van Droogmakerij Beemster

- Eventuele nieuwe ontwikkelingen volgen het patroon van het unieke geometrische cultuurlandschap van de Beemster.
- Behoud de herkenbaarheid van de hoofdweerstandslijn over de ringdijk en door de droogmakerij, met daaraan de forten als sculpturale linie-elementen.
- Behoud de herkenbaarheid van de gedekte gemeenschapswegen achter de linie in het Wormer en Jisperveld.
- Behoud de openheid van het polderlandschap, en daarmee de voorstelbaarheid van de inundatie.
- Geen nieuwe bebouwing in verboden kringen, en gebieden die nu nog open zijn in zone van 100 meter aan weerszijden van de hoofdweerstandslijn. Hierdoor blijft herkenbaarheid van de hoofdweerstandslijn in haar landschappelijke context behouden.
- Behoud de onderlinge zichtrelaties tussen de forten door nieuwe opgaande ontwikkelingen te voorkomen.
- Behoud de contrasterende verschijningsvorm van de forten binnen de Beemster: verhoogde ligging, golvende, afgeronde wallen en een eigen beplanting, als eilanden in de rationeel ruimtelijke opzet van de droogmakerij.
- Zet in op eenduidige ruimtelijke verschijning, ook wat betreft groen, om de eenheid van de Stelling van Amsterdam binnen de Beemster te versterken.

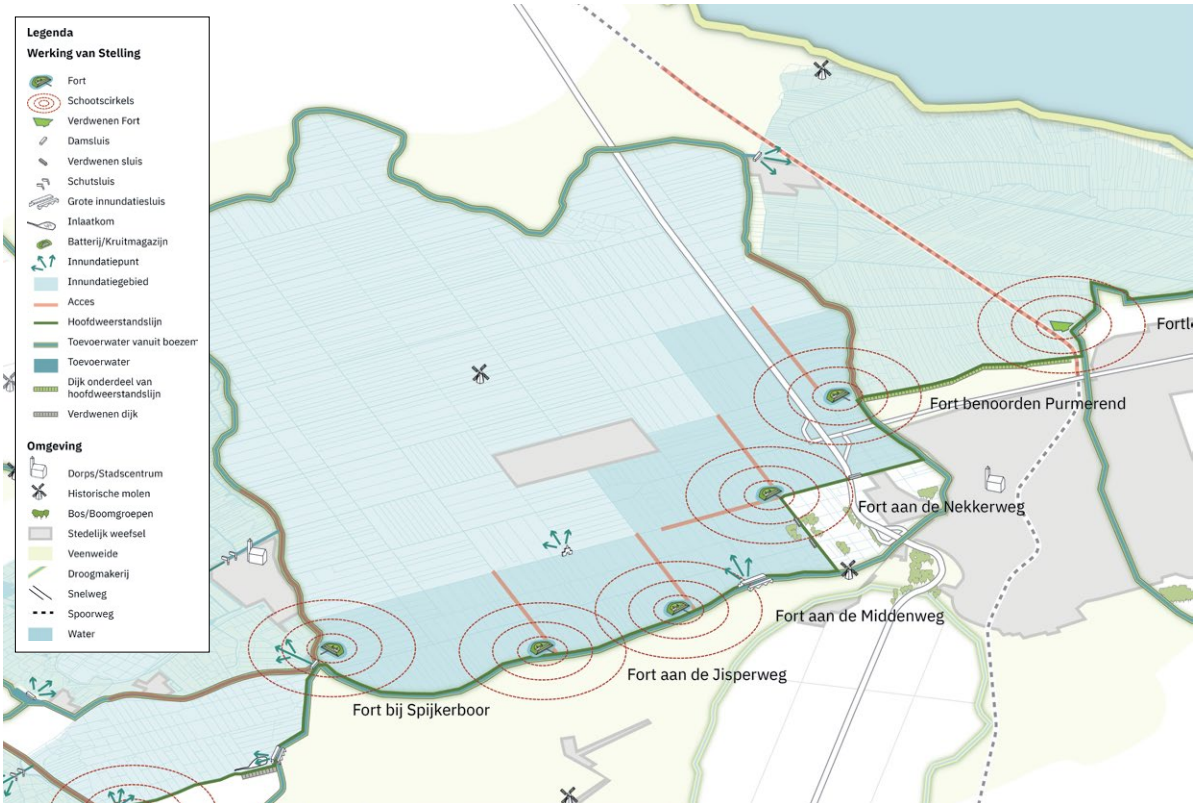

Noordelijk Veenlandschap II

Kenmerkend voor dit deelgebied is het zicht aan de buitenzijde van de Stelling over het waterrijke veenweidegebied rond het Alkmaardermeer. De hoofdweerstandslijn loopt zigzaggend door het landschap en bestaat uit diverse typen dijken en kaden. Hierdoor is de hoofdweerstandslijn niet als continue lijn door de veenpolders herkenbaar. In de Starnmeer (droogmakerij) bestond de hoofdweerstandslijn uit een speciaal aangelegde kade, die door vergravingen echter verdwenen is. De forten hebben een losse, opvallende positie in het landschap. De relatie tussen de forten en hun acces is goed herkenbaar door het overwegend open landschap aan de buitenzijde van de Stelling. Opvallend in dit gebied is dat de forten beplante eilanden vormen in het verder relatief open landschap. De hoofdweerstandslijn is plaatselijk beplant met knotwilgen. Uitgangspunten voor ontwikkelingen richten zich op de openheid van de verboden kringen en schootsvelden, en het behouden en waar mogelijk vergroten van de herkenbaarheid van de hoofdweerstandslijn.

Uitgangspunten voor ontwikkelingen op schaalniveau van Noordelijk Veenlandschap II

- Behoud de openheid van het Waterlinielandschap aan de buitenzijde van de hoofdweerstandslijn en specifiek in de verboden kringen en schootsvelden. Behoud daarmee de voorstelbaarheid van de inundatie.
- Behoud en versterk de herkenbaarheid van de samengestelde hoofdweerstandslijn, met de specifiek hiervoor aangelegde liniedijk, inundatiekades en gedekte wegen.
- Geen nieuwe bebouwing in verboden kringen, en gebieden die nu nog open zijn in zone van 100 meter aan weerszijden van de hoofdweerstandslijn. Hierdoor blijft herkenbaarheid van de hoofdweerstandslijn in haar landschappelijke context behouden.
- Behoud de onderlinge zichtrelaties tussen de forten door nieuwe opgaande ontwikkelingen te voorkomen.
- Behoud de contrasterende verschijningsvorm van de forten: de verhoogde ligging en afwijkende grondsoort zorgen voor karakteristiek beplante eilanden in het open veenweidelandschap.

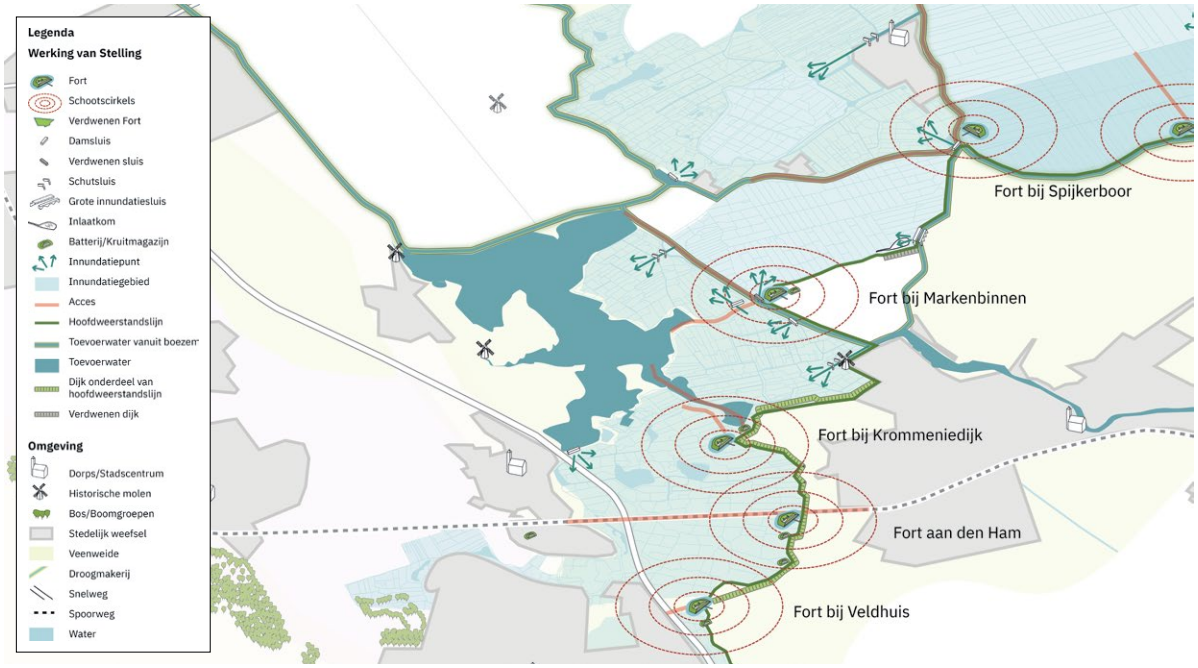

6.5 Schaalniveau 4: ensembles en aandachtsgebieden

Op schaal van de landschappelijke ensembles markeren de elementen van de Waterlinies knooppunten en gradiënten in het landschap, en zorgen daarmee voor expressie van die samenhang. Forten liggen altijd op een knooppunt in het landschap. Alle elementen van de Waterlinie hebben een specifieke oriëntatie in het landschap. Dit is het schaalniveau waarop je de werking van het verdedigingssysteem het best zichtbaar kunt maken. In Stelling van Amsterdam-Noord worden de ensembles eigenlijk bepaald door de landschappen waar ze in liggen. Zo vormen de forten in de Beemster, gelegen aan de ringdijk en gebaseerd op het geometrische stelsel van de droogmakerij een duidelijk ensemble. Toch bestaan er ook accentverschillen. Op dit schaalniveau worden enkele plekken beschreven die een logisch ensemble vormen, en worden aandachtsgebieden aangegeven waar om andere redenen specifieke ruimtelijke principes gelden, bijvoorbeeld vanwege de ruimtelijke dynamiek.

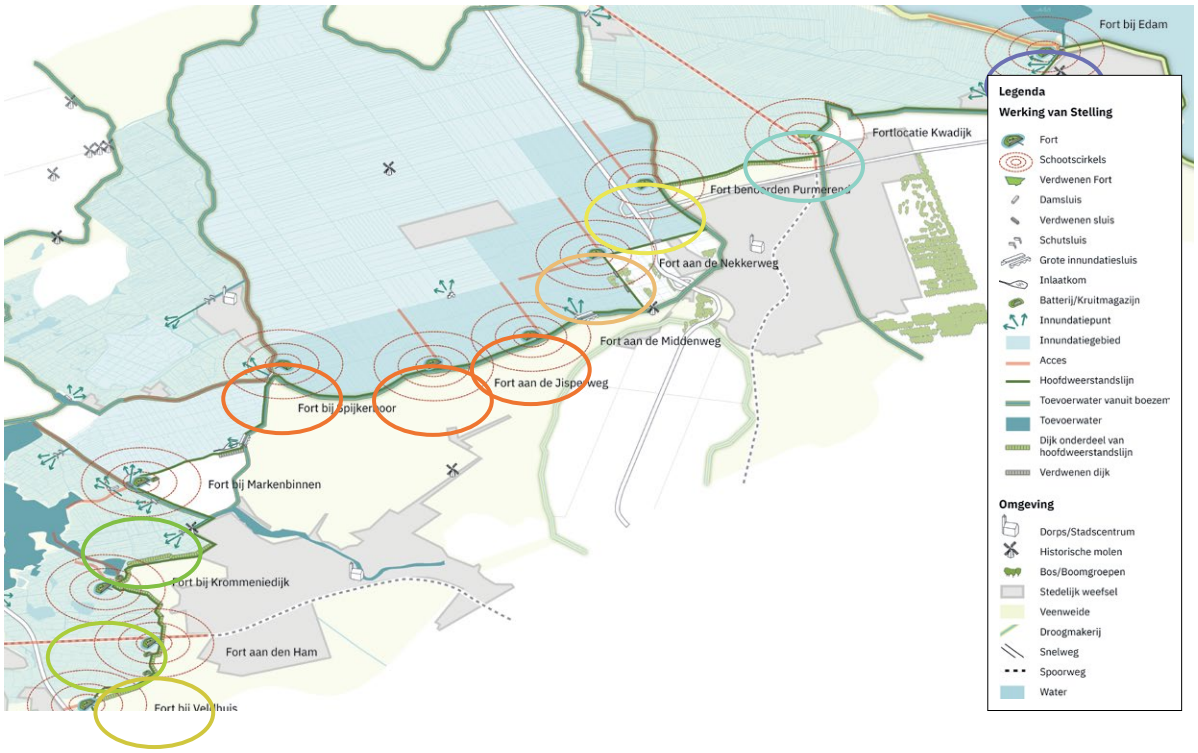

Forten aan de ringdijk in de Beemster
Vooruitgeschoven Fort aan de Nekkerweg in de Beemster
Fort Krommeniedijk in weids inundatielandschap
Fortlocatie Kwadijk bij acces
Fort benoorden Purmerend in de Beemster
Fort aan den Ham als bewaker van de spoorlijn
Forten aan de ringdijk in de Beemster
Fort bij Markenbinnen in relatie tot waterrijk landschap en acces
Fort bij Edam bij de hoofdinlaat Markermeer

Omgeving Fort bij Edam

Bijzonder aan dit ensemble is dat hier veel Waterlinie-elementen samenkomen en nog zeer herkenbaar zijn. Het Fort bij Edam verdedigde de zeesluis bij Edam, het acces dat werd gevormd door de Zeevangszeedijk en het open waterlandschap van het Markermeer daarachter. Het fort ligt markant op de overgang van het open polderlandschap en het bebouwde gebied van Edam, op het punt waar het acces van de dijk aansluit op de hoofdweerstandslijn. De uitgangspunten bij ontwikkelingen gaan uit van het behouden en versterken van de relatie van het fort met de dijk, het open waterlandschap en het open veenweidelandschap. Ook de samenhang tussen het fort en de inlaatsluis kan versterkt worden.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen ensemble omgeving Fort bij Edam

- Behoud de zichtrelatie tussen het fort en het acces gevormd door de Zeevangszeedijk.
- Behoud de openheid van het veenweidelandschap en het zicht vanaf het fort over het open waterlandschap van het Markermeer.
- Behoud het zicht over het weidse waterlandschap door buitendijkse ontwikkelingen tegen te gaan.
- Behoud de herkenbaarheid van de hoofdweerstandslijn door eenheid te behouden in de vormgeving en materiaalgebruik. De weg heeft hier een besloten en groen karakter, met bomen en een bestrating van gebakken klinkers.
- Behoud de zichtlijnen tussen de hoofdweerstandslijn en het fort.

Ambities en kansen

- Versterk het zicht op het open waterlandschap van het Markermeer bij nieuwe buitendijkse ontwikkelingen.
- Versterk de relatie tussen het fort en de zeesluis door heldere vormgeving van de openbare ruimte en een duidelijke onderlinge verbinding in de vorm van een route.
- Versterk de recreatieve kwaliteit van het ensemble door een themaroute vorm te geven die de verschillende elementen van de waterlinie met elkaar verbindt: het fort, de Zeevangszeedijk, het open veenweidelandschap, de hoofdweerstandslijn en de zeesluis.
- Versterk de zichtlijnen tussen de hoofdweerstandslijn en het fort, door eventuele verstorende elementen tussen of achter de bebouwing in het lint op te ruimen.

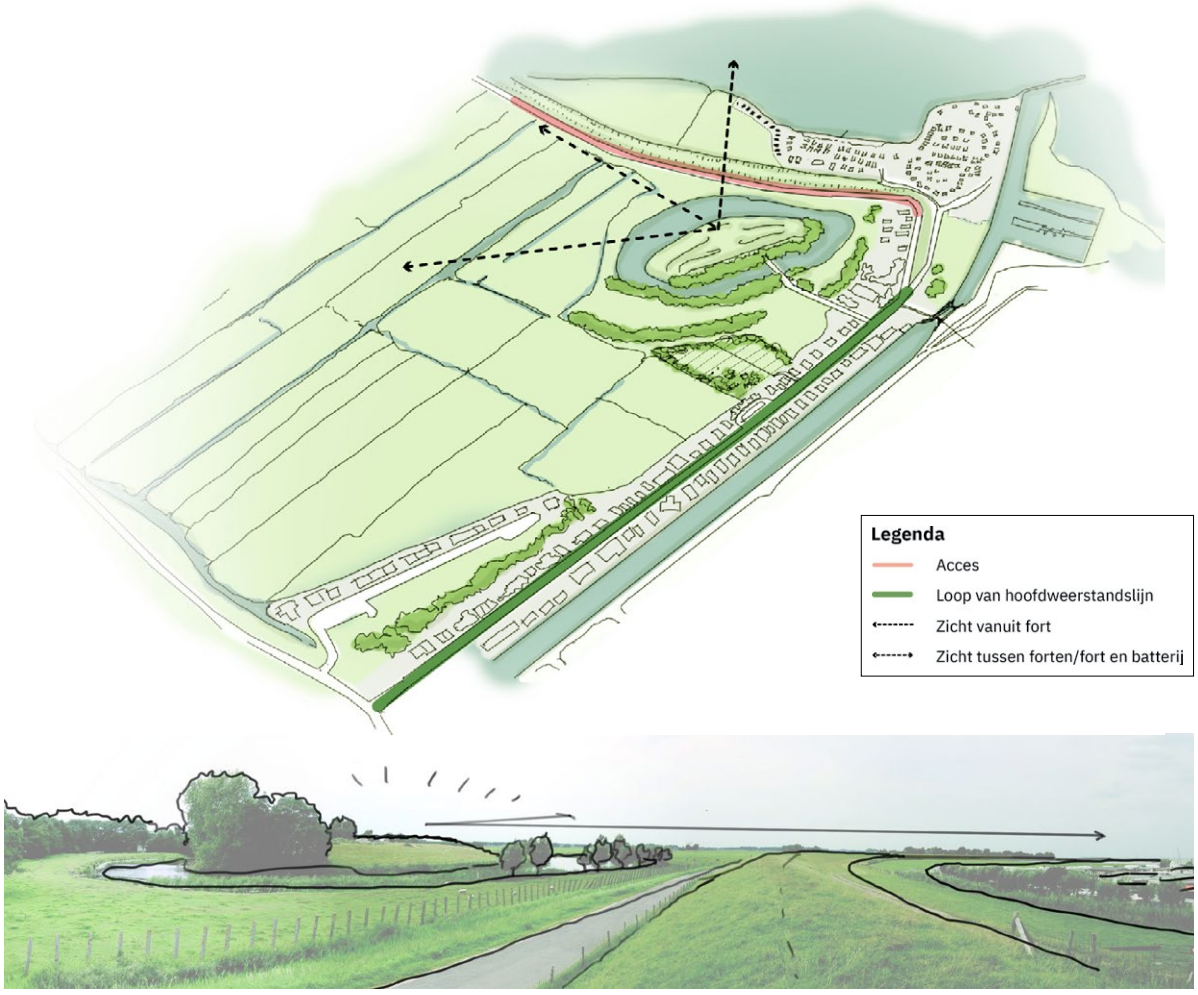

Omgeving fortlocatie Kwadijk

De fortlocatie bij Kwadijk ligt ten oosten van Kwadijk. De relatie tussen deze plek en het acces spoorlijn Edam-Hoorn is hier zeer goed herkenbaar, in tegenstelling tot de fortlocatie zelf. Alleen de fortwachters-woning en de genieloods zijn in het veld zichtbaar. In 1895 is een aardwerk met gracht aangelegd. De bouw van het bomvrije gebouw is achterwege gebleven. De uitgangspunten bij ontwikkelingen gaan uit van het behouden van de kwaliteiten die nog wel aanwezig zijn.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen omgeving fortlocatie Kwadijk

- Behoud de zichtrelatie tussen de fortlocatie en het acces gevormd door de spoorlijn.
- Behoud de openheid van het veenweidelandschap, en met name direct in de omgeving van de fortwachterswoning en loods.
- Behoud de herkenbaarheid van de hoofdweerstandslijn.

Ambities en kansen

- Versterk de openheid van het veenweidelandschap en de herkenbaarheid van de hoofdweerstandslijn, zodat de fortlocatie beter te herkennen is.
- Vergroot de herkenbaarheid van de fortlocatie door voormalige grondwerken en eventueel de gracht terug te brengen.
- Vergroot de openheid van de oorspronkelijke schootscirkel door bij toekomstige gelegenheid de aanwezige bebouwing te verwijderen.

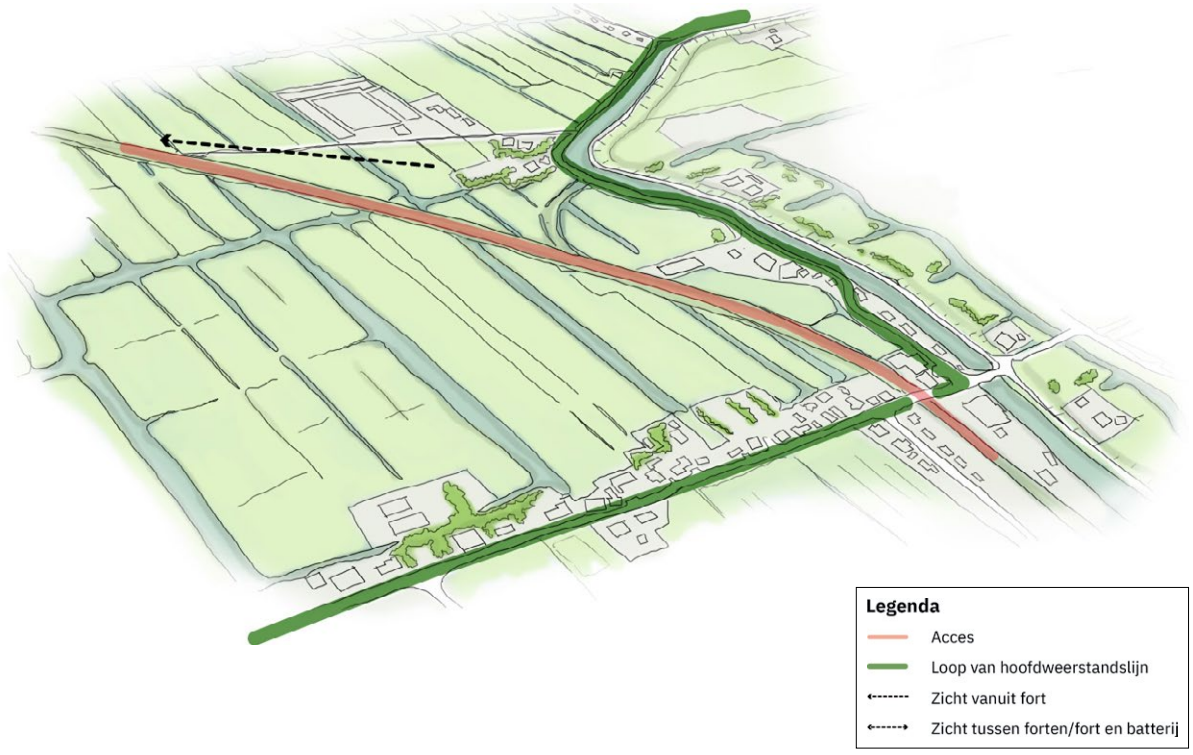

Forten aan de ringdijk in de Beemster

Het verdedigingssysteem in de Beemster volgt de opzet van de droogmakerij, met de ringdijk en het geometrische wegenpatroon. De forten liggen over het algemeen als groen beplante eilanden tegen de ringdijk aan (behalve Fort aan de Nekkerweg). Door de lage ligging van de droogmakerij zijn de forten in de Beemster juist aangelegd op hoge grondlichamen. De manier waarop de forten de inlaatsluis beschermden en de wegen die de accessen in de gaten hielden is nog zeer goed herkenbaar.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen forten aan de ringdijk in de Beemster

- Behoud de onderlinge zichtrelaties tussen de forten door nieuwe opgaande ontwikkelingen te voorkomen.
- Behoud de openheid van de verboden kringen en schootsvelden van de forten aan de Jisperweg en Middenweg. De accessen blijven tot aan de Zuiderweg onbeplant.
- Behoud de relatie tussen de forten, de wegen als accessen, de Ringdijk en de inlaatsluis.
- Behoud het unieke karakter van Fort bij Spijkerboor als grootste fort in de Beemster, met een losse ligging ten opzichte van het wegenpatroon van de Beemster.

Ambities en kansen

- Koppel eventuele waterbergingsopgaven aan het herkenbaar maken van de inlaatsluis en de hoofdweerstandslijn.

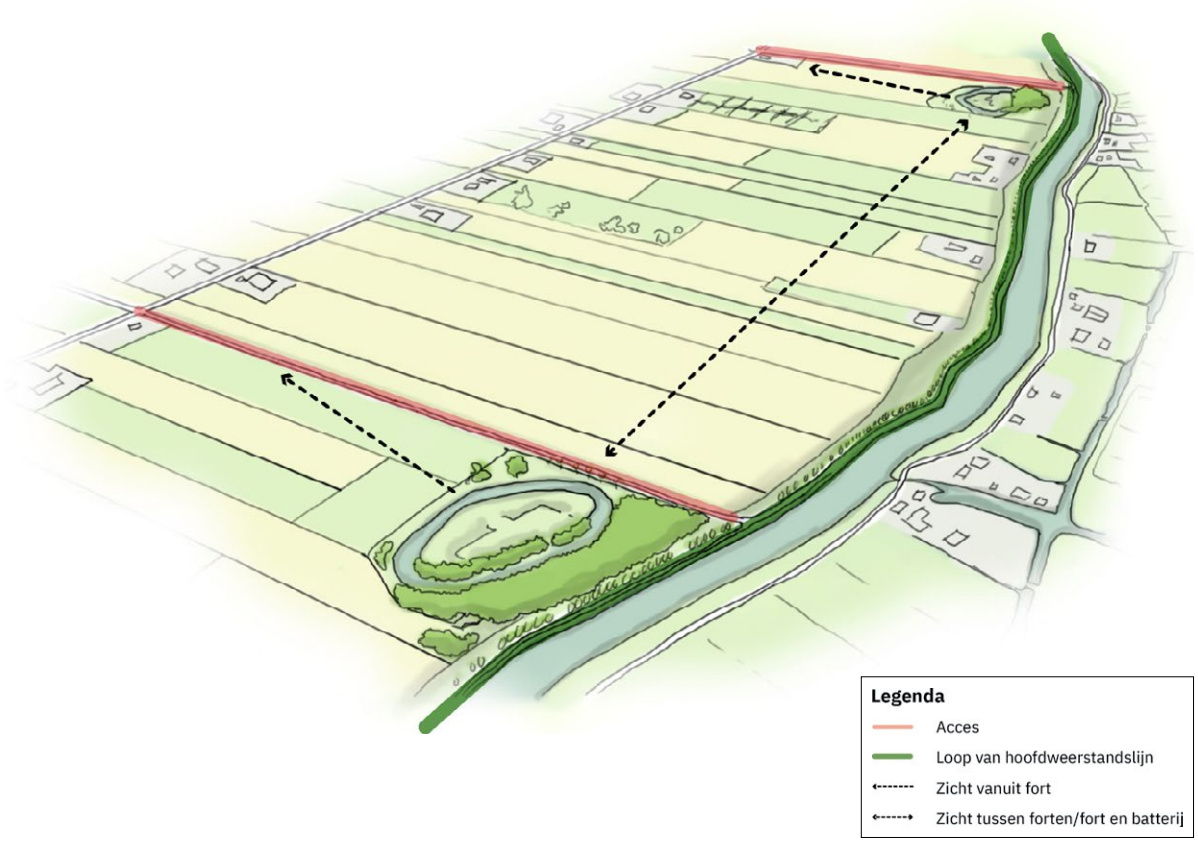

Vooruitgeschoven Fort aan de Nekkerweg in de Beemster

Fort aan de de Nekkerweg is het enige fort binnen de Beemster dat niet aan de Ringdijk ligt, maar juist meer in de droogmakerij. Het fort bewaakte vanuit deze plek twee wegen die accessen vormden. Juist de vooruitgeschoven ligging van dit fort in de kruising van wegen benadrukt de geometrische ruimtelijke opbouw van de Beemster en het feit dat dit de compositie van de Stelling dicteerde. Opvallend is dat een stuk binnen de droogmakerij hiermee dus tot het veilige gebied behoorde. Je ziet hier ook nu nog het verschil tussen een meer besloten gebied ten zuidoosten van dit fort, en het meer open gebied ten noorden en westen.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen Fort aan de Nekkerweg in de Beemster

- Behoud de herkenbaarheid van dit fort als vooruitgeschoven post in de droogmakerij, en de relaties met de wegen als accessen.
- Behoud de relatie van dit fort en de ruimtelijke opzet van de Beemster.
- Behoud de openheid van het onveilige gebied.

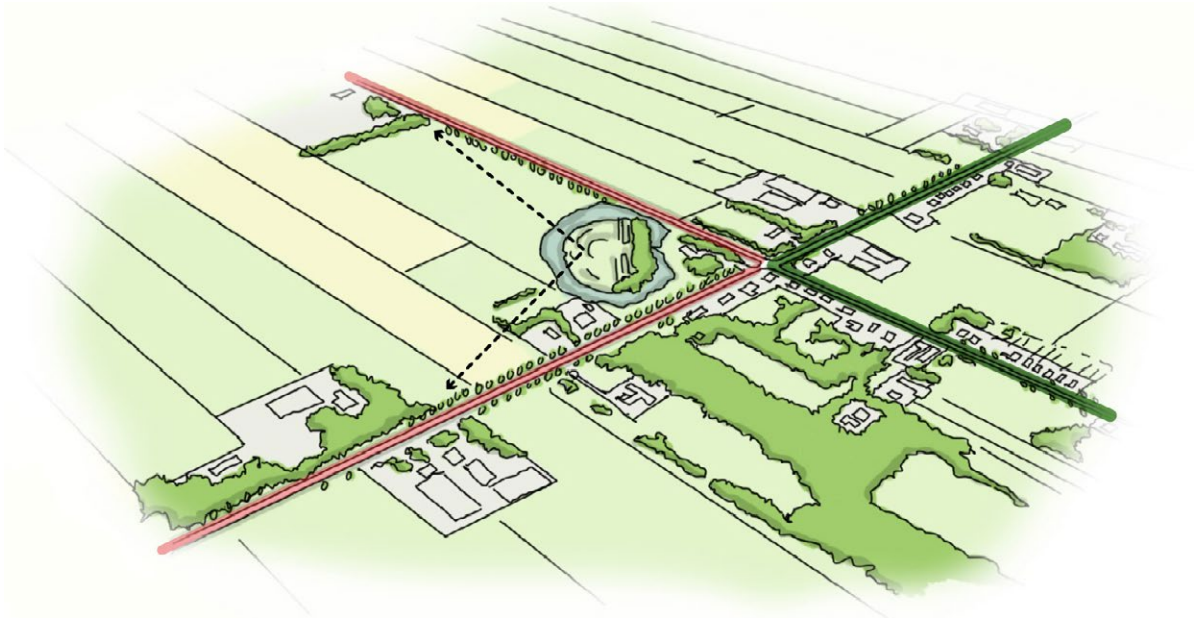

Vooruitgeschoven Fort benoorden Purmerend in de Beemster

Fort benoorden Purmerend ligt net als Fort bij Spijkerboor, Fort Jisperweg en Fort aan de Middenweg aan de Ringdijk. Waar de schootsvelden rond deze forten open zijn gebleven, ligt Fort benoorden Purmerend in meer besloten gebied. De zichtrelatie tot de accessen van de Ringdijk en de polderwegen bestaat nog wel, maar de open schootscirkel is niet meer volledig intact. Door de bouw van de A7 is de zichtrelatie tussen Fort aan de Nekkerweg en Fort benoorden Purmerend verloren gegaan.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen Fort benoorden Purmerend in de Beemster

- Behoud de relatie tussen Fort benoorden Purmerend, de wegen als accessen, en de Ringdijk.
- Behoud de nog bestaande openheid van en zichtlijnen vanuit Fort benoorden Purmerend. Uitzondering hiervoor is de aanwezige beplanting op de accessen die behouden dient te worden, vanwege de waarde van de gridstructuur in de Beemster.

Ambities en kansen

- Versterk de herkenbaarheid van Fort benoorden Purmerend door waar mogelijk de openheid in de verboden kring rond het fort en het zicht vanuit het fort te vergroten. Uitzondering hiervoor is de aanwezige beplanting op de accessen die behouden dient te worden vanwege de waarde van de gridstructuur in de Beemster.

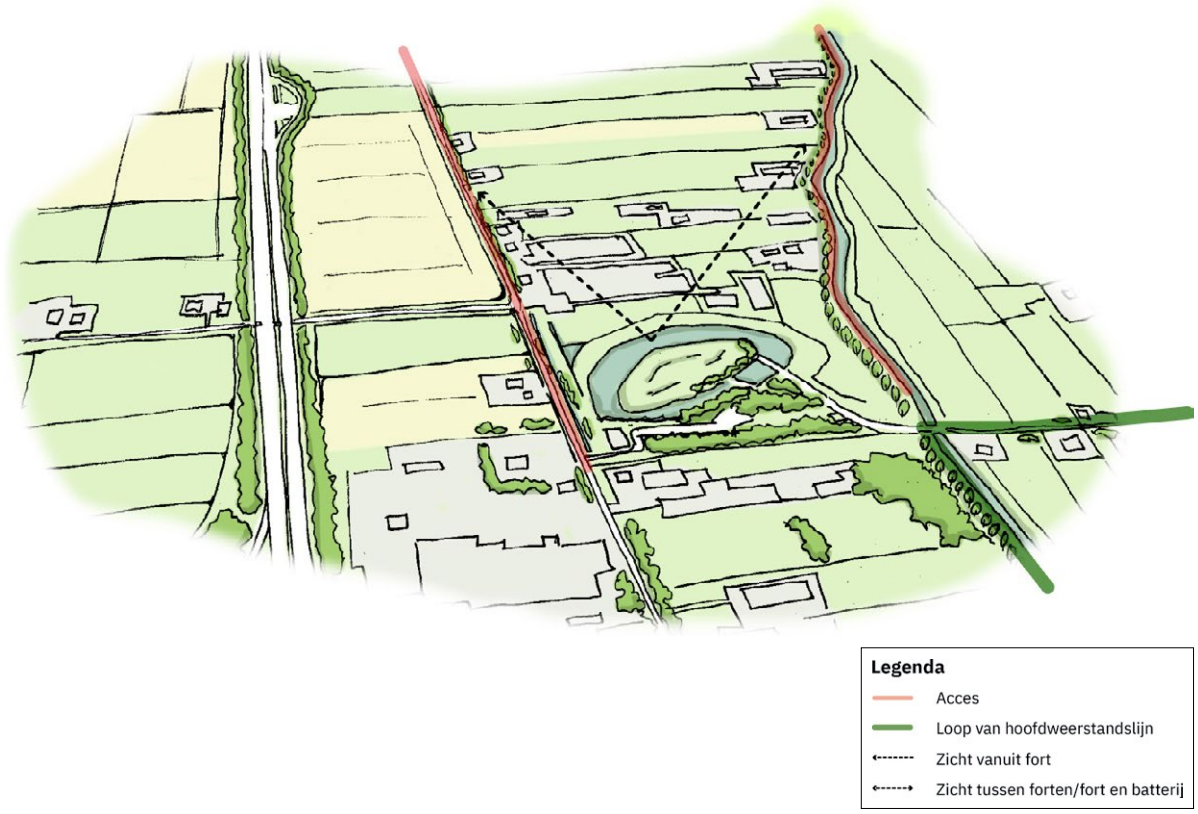

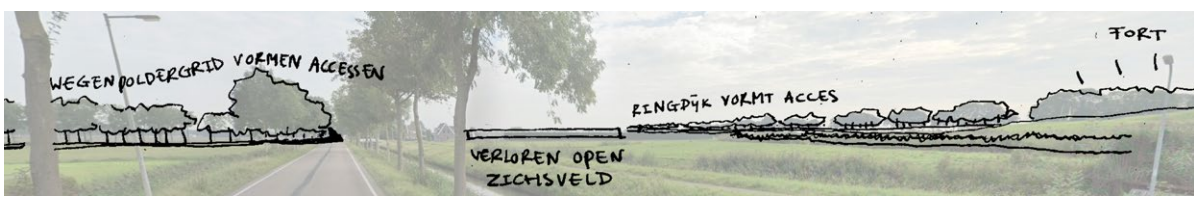

Omgeving Fort bij Markenbinnen

Het Fort bij Markenbinnen bewaakt de toegang naar de Stelling via de Markervaart en de ringdijk van de Starnmeer en de toegang over het water via de Stierop en de aanliggende kades. Het fort is toegankelijk vanaf de ringdijk en goed zichtbaar. Loods en fortwachterswoning zijn aanwezig. Zowel de keel- als de frontzijde zijn beplant. Direct naast het fort ligt de batterij Markenbinnen-oost. Direct ten zuiden van Markenbinnen, aan de ringdijk lag de batterij Markenbinnen-west. De hoofdweerstandslijn heeft een samengesteld karakter en is daardoor niet overal goed herkenbaar. Om de Starnmeer onder water te kunnen zetten, kon worden ingelaten via een inlaatsluis bij de liniewal en een inlaatduiker bij Fort bij Markenbinnen. De inlaatsluis bestaat uit een sluis in de dijk en een opvangkom in de droogmakerij. De opvangkom is volgestort maar nog te herkennen, de sluis is dicht. Het inlaatpunt is nog zichtbaar in de oever van de Knollendammervaart. Uitgangspunten bij ontwikkeling richten zich op de ligging van het fort in het weidse en open waterrijke landschap, en op het versterken van de werking van het inundatiesysteem.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen omgeving Fort bij Markenbinnen

- Behoud de openheid van het landschap aan de buitenzijde van het fort.
- Behoud de relatie tussen het fort en het acces over de ringdijk en ringvaart.
- Benadruk de relatie tussen het fort en de nabijgelegen batterij en inlaatsluizen door zichtlijnen over deze werken te behouden.

Ambities en kansen

- Vergroot de herkenbaarheid van de ligging van de voormalige liniewal tussen het fort en de inlaatsluis in de Starnmeer, door bij toekomstige ontwikkelingen de liniewal en duiker te herstellen, en eventueel een (wat verhoogde) informele route aan te leggen.
- Versterk de herkenbaarheid van de werking van het watermanagementsysteem door de ligging van de voormalige inlaatsluis te benadrukken en de opvangkom in ere te herstellen.
- Versterk de zichtlijnen tussen het fort en de nabijgelegen batterij.

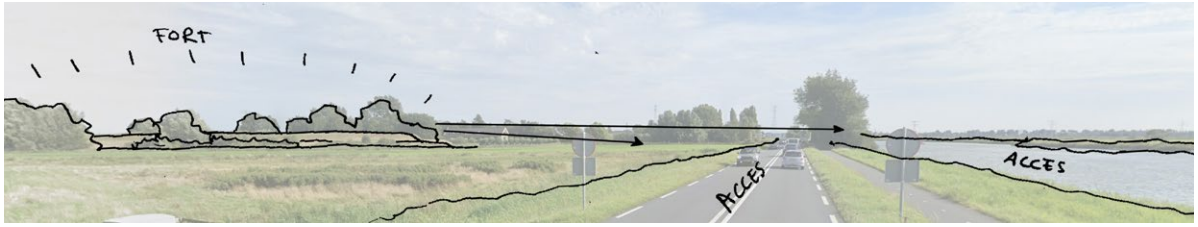

Omgeving Fort bij Krommeniedijk

Rondom Krommeniedijk en de Crommenije waren de kades en dijken niet hoog genoeg om in te zetten als begrenzing van de inundatiekommen. Daarom is een liniewal opgeworpen, die diende als hoofdweerstandslijn en tevens inundatiekade. Fort bij Krommeniedijk ligt voor de liniewal en sluit de toegang af via het wateracces de Crommenije en de Lagendijk van Uitgeest naar Krommenie. Door de ligging van het fort in het weidse open en waterrijke landschap, is dit een plek waar de voorstelbaarheid van inundatie groot is. Uitgangspunten bij ontwikkelingen richten zich op het behouden van deze visuele integriteit en het vergroten van de herkenbaarheid van de hoofdweerstandslijn.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen omgeving Fort bij Krommeniedijk

- Behoud de openheid van het landschap aan de buitenzijde van het fort.
- Behoud de openheid tussen het fort en de liniewal en het lintdorp Krommeniedijk.
- Behoud de zichtrelatie tussen de forten in dit gebied.

Ambities en kansen

- Versterk de herkenbaarheid van de liniewal tussen Fort aan den Ham en Fort bij Krommeniedijk door de ooit aanwezige knotwilgen terug te brengen.
- Versterk de zichtrelatie tussen de forten in dit gebied door eventuele storende elementen te verwijderen.

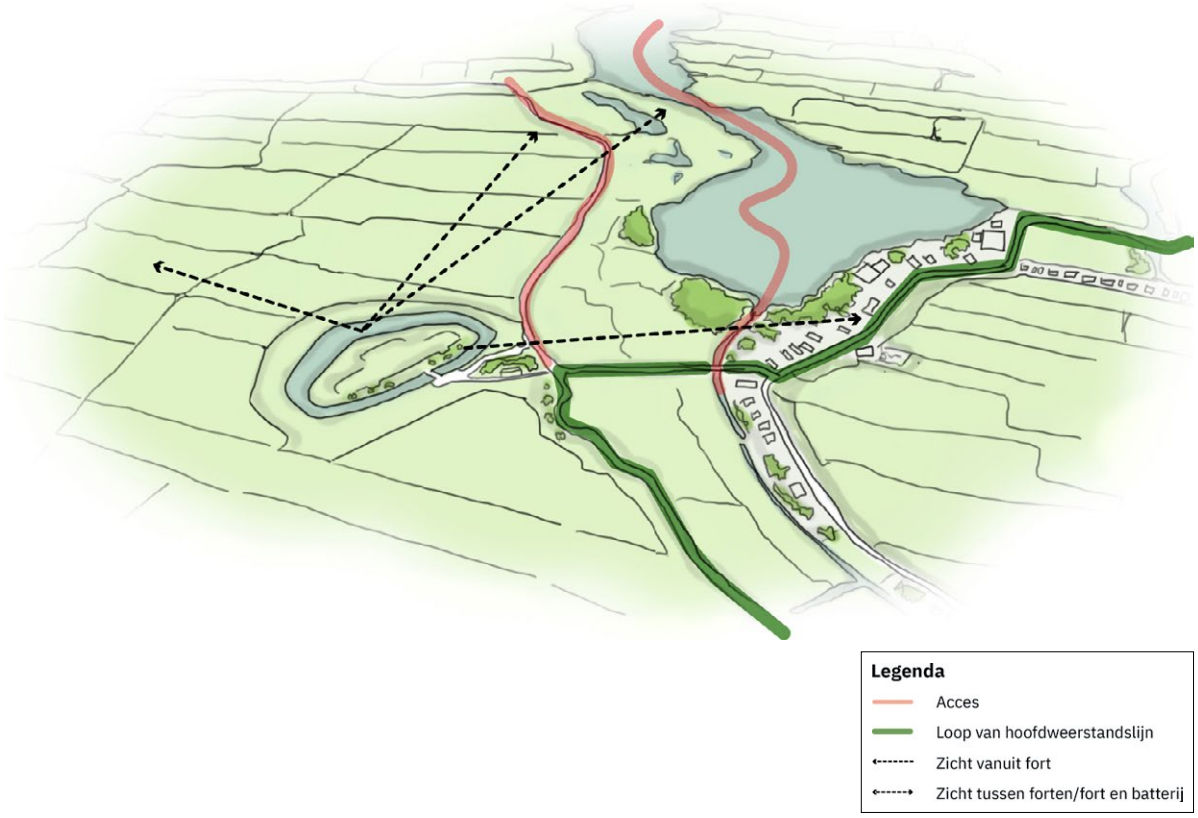

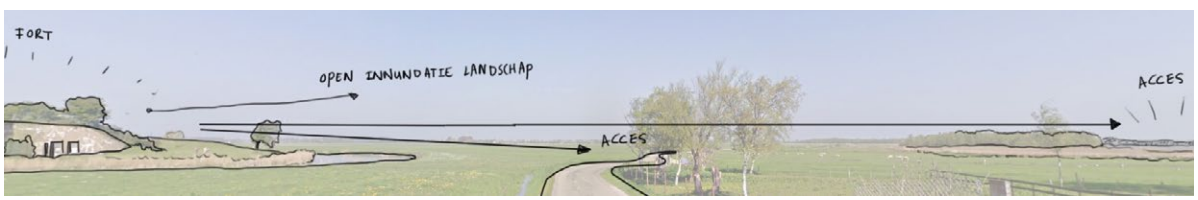

Omgeving Fort aan den Ham

Fort aan den Ham bewaakt het acces van de spoorweg Uitgeest-Krommenie. Het ligt voor de liniewal. De fortwachterswoning is verdwenen, maar de bergloods staat er nog. Het fort is aan de frontzijde dicht beplant, ook om de buitenzijde van de gracht staat beplanting. Ten zuiden van het fort is een nevenbatterij aanwezig op posities waar de inundatiekade naar buiten slingert. Hier staat ook een buskruitmagazijn. Dit is een flink bomvrij gebouw onder een aarden wal. De uitgangspunten voor ontwikkeling richten zich op het behouden van de relatie van het fort met het acces, en de herkenbaarheid van de overige elementen langs de liniedijk, zoals de nevenbatterijen en het buskruitmagazijn.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen omgeving Fort aan den Ham

- Behoud de openheid van het landschap aan de buitenzijde van het fort, en specifiek de relatie tussen het fort en de spoorlijn als acces.
- Behoud de zichtrelatie tussen de forten in dit gebied.
- Behoud de herkenbaarheid van de liniewal door storende elementen in de directe omgeving tegen te gaan.

Ambities en kansen

- Versterk de zichtrelatie tussen de forten in dit gebied door eventuele storende elementen te verwijderen.
- Versterk de herkenbaarheid van de liniewal tussen Fort aan den Ham en Fort bij Krommeniedijk door de ooit aanwezige knotwilgen terug te brengen.
- Versterk de herkenbaarheid van de liniewal ten zuiden van Fort aan den Ham tot aan waar hij overgaat in de voormalige zeedijk de Hoogedijk door de ooit aanwezige knotwilgen terug te brengen.
- Versterk de relatie tussen het fort en de nabij gelegen nevenbatterij en het buskruitmagazijn.

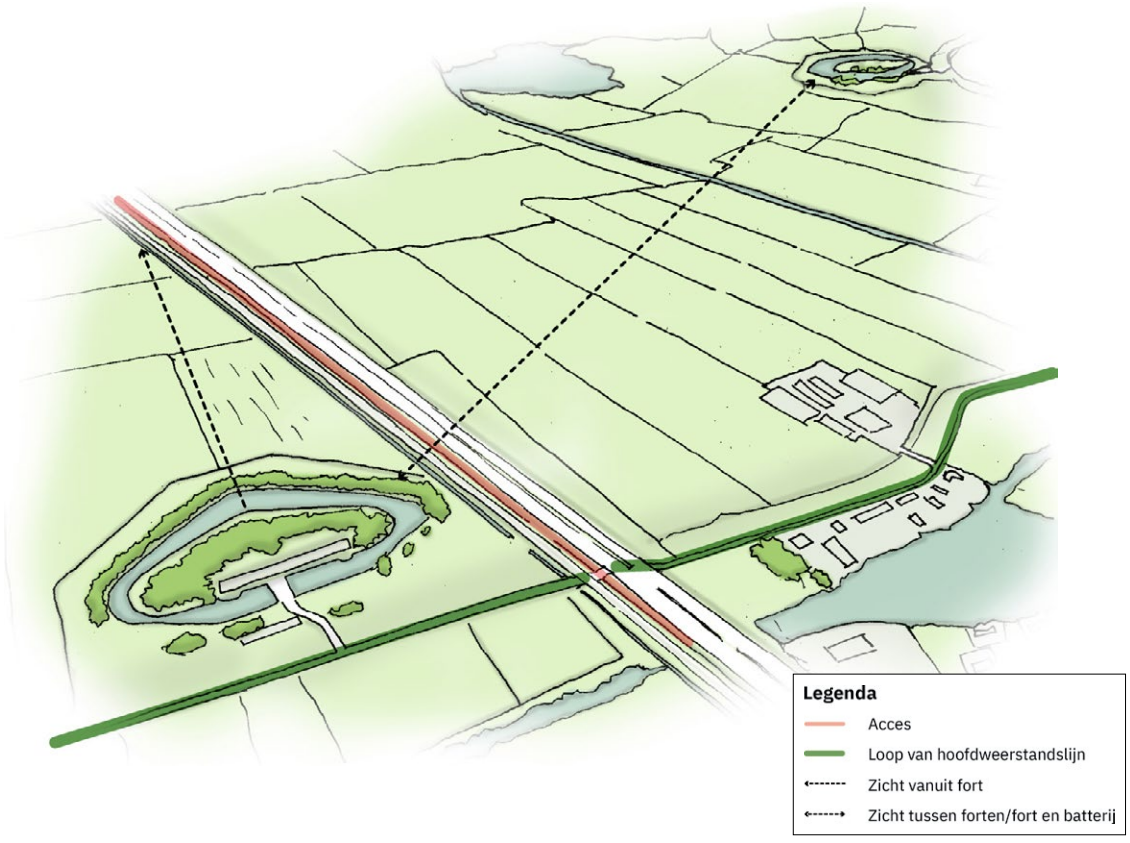

6.5 Schaalniveau van de losse elementen

De elementen van de linie worden als monument beschermd. Bij eventuele nieuwe ontwikkelingen dient met de volgende algemene ruimtelijke principes rekening te worden gehouden.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen op het schaalniveau van de losse elementen

- Laat investeringen in herontwikkeling van forten samenvallen met een integrale aanpak van fortterrein en schootsvelden.
- Behoud de karakteristiek van forten als vermomd landschapselement, met onderscheid voorkant en achterkant.
- Gebruik historisch verantwoorde beplanting. Hierbij verwijzen we naar de studie Verscholen in het Groen, Een onderzoek naar de geschiedenis van beplantingen op de Stelling van Amsterdam (Nicky Schuurman, Landschap Noord-Holland).

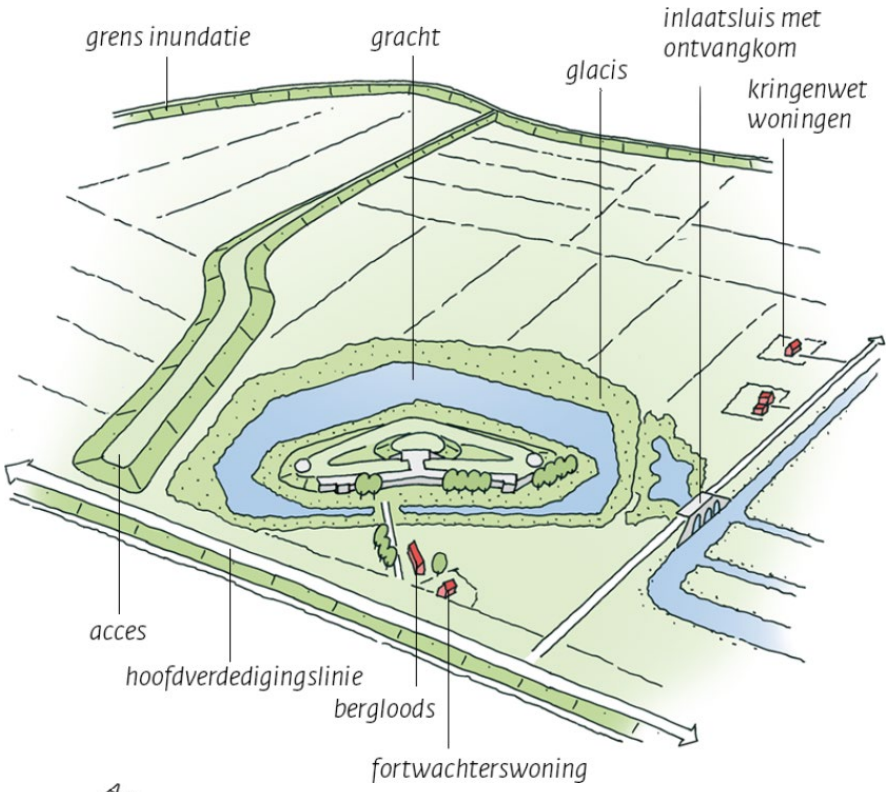

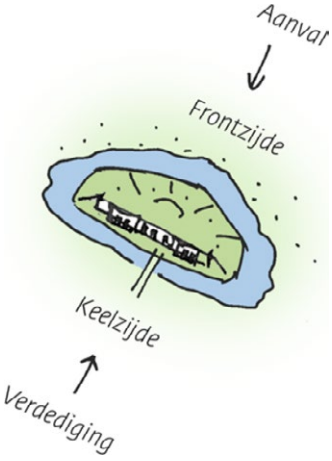

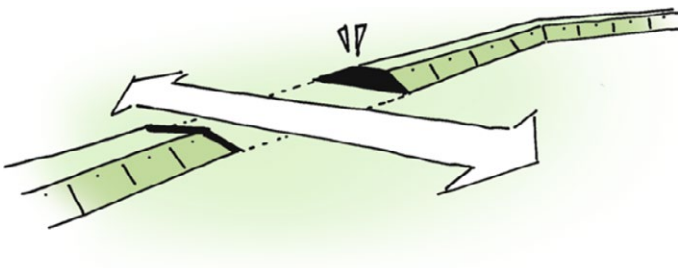

Accentueer coupures

7 BRONNEN

- Nieuwe Hollandse Waterlinie Uitbreiding van de Stelling van Amsterdam. UNESCO Nominatiedossier, Nationaal Project Nieuwe Hollandse Waterlinie. April 2019.
- Unesco nominatiedossier, bijlage 2 attributen., deel 1: strategisch landschap. Mei 2017.
- Dutch Water Defence Lines, Appendices Part II, Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en Projectbureau Stelling van Amsterdam. December 2018.
- Historische Kaart Stelling van Amsterdam, Provincie Noord-Holland, via: https://geoapps.noord-holland.nl/app/sva/desk.htm.
- Informatiekaart Landschap en Cultuurhistorie, Provincie Noord-Holland. Via: informatiekaart Landschap en Cultuurhistorie (noord-holland.nl) Kaartlagen: Cultuurhistorische objecten, militaire structuren.
- Provinciaal militair erfgoed, provincie Utrecht. Via: Provinciaal thema Militair erfgoed (arcgis.com) Kaartlagen: Stelling van Amsterdam (lijnen, vlakken, punten), Nieuwe Hollandse Waterlinie (lijnen, vlakken, punten)
- Zee van Land, de droogmakerij als atlas van de Hollandse landschapsarchitectuur. Wouter Reh, Clemens Steenbergen, Diederik Aten, 2005.
- Verkenning Linieperspectief 2030. Linielint in de Delta. Feddes Olthof landschapsarchitecten & Marinus Kooiman | Cultuurhistorische projecten. Februari 2017.
- Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018. Provincie Noord-Holland.
- Bijzonder Provinciaal Landschap, 32 landschappen en kernkwaliteiten, Provincie Noord-Holland. November 2020.
- Provinciale Ruimtelijke Verordening, Provincie Noord-Holland. Juni 2019.
- Provinciaal Beeldkwaliteitsplan Stelling van Amsterdam, DHV en Feddes/Olthof landschapsarchitecten. September 2008.
- Provinciaal Beeldkwaliteitsplan Stelling van Amsterdam, DHV en Feddes/Olthof landschapsarchitecten. September 2008.Verscholen in het Groen, Een onderzoek naar de geschiedenis van beplantingen op de Stelling van Amsterdam (Nicky Schuurman, Landschap Noord-Holland).
- Stelling van Amsterdam (http://www.stelling-amsterdam.nl/), René G.A. Ros, Documentatiecentrum Stelling van Amsterdam.

HAARLEM, FEBRUARI 2023

Colofon

Uitgave
Provincie Noord-Holland
Postbus 123 | 2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 31 43 | Fax: 023 514 40 40
www.noord-holland.nl
post@noord-holland.nl

Fotografie
Provincie Noord-Holland

Grafische verzorging
The Creative Hub

Haarlem, februari 2023

Provincie
Noord-Holland

Bijlage bij registratienummer 2031587/2122303

Stand van zaken moties en toezeggingen OV NH2022 per november 2023

M115-2020, Weidevogels Zijpe + M148-2020, Heroverweging Zijpe- en Hazepolder
Op dit moment zijn er nog gesprekken met betrokken partijen.
We streven ernaar om uiterlijk bij de eerstvolgende wijzigingsronde OV NH2022 (start maart 2024) een voorstel tot afdoening te hebben gedaan.

M116-2020, Leidraad weidevogels
De Leidraad Weidevogels voor de gemeenten wordt op dit moment ecologisch gecheckt. Wij verwachten voor het einde van het jaar deze leidraad te presenteren aan PS en daarmee de motie te kunnen afdoen.

M124-2021, Uitdaagrecht bij RES
Een verzoek (1980573/1980577) tot afdoening van deze motie is aan Provinciale Staten gestuurd. Op 21 september 2023 is door de Commissie Leefomgeving ingestemd met afdoening van deze motie.

Motie 53-2022 Meerdere pilots verruiming Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB)
De beantwoording van deze motie wordt opgepakt als onderdeel van het onderzoek 'Burgerwoningen in het landelijk gebied'. Dit onderzoek is nog niet afgerond.

Motie 61-2022 Natte weilanden bij de Oeverlanden in NNN opnemen
De motie is in behandeling. De eigenaren van de desbetreffende gronden is gevraagd hoe zij tegen de herbegrenzing aankijken. De hoofdeigenaar is nog bezig haar standpunt te bepalen. Om daarbij te helpen is een inrichtings- en beheerplan opgesteld.

Motie 126-2022 Input boeren en tuinders bij Omgevingsverordening
Per brief (2036950/2036958) is aan PS gevraagd deze motie af te doen. De commissie Ruimte heeft dit verzoek in haar vergadering van 9 oktober 2023 behandeld en afgedaan.

Motie 267-2022 Inzicht in effectieve instrumenten waterkwaliteit
De afhandeling van de motie zal in november 2023 aan de commissie Ruimte worden voorgelegd.

Provincie Noord-Holland

Nota van beantwoording

Tweede herziening Omgevingsverordening NH2022

Kenmerk 2031587/2117013

Inhoud

Nota van beantwoording 1
Tweede herziening Omgevingsverordening NH2022 1
1 Algemene reactie 3
1.1 Inleiding 3
1.2 Proces 3
2 Overzicht wijzigingen 5
2.1 Overzicht wijzigingen per categorie 5
2.2 Toelichting op de wijzigingen in de Tweede herziening OV NH2022 61
3 Lijst met zienswijzen 66
4 Beantwoording per zienswijze 67

1 Algemene reactie

1.1 Inleiding

De Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 (OV NH2022) vertaalt provinciaal beleid in regelgeving. De OV NH2022 is door Provinciale Staten vastgesteld op 23 mei 2022 en treedt in werking op 1 januari 2024, tegelijk met de Omgevingswet.[1] De Provincie Noord-Holland past de inhoud van de artikelen en bijbehorende toelichtingen van de OV NH2022 aan door middel van een cyclisch, herkenbaar en voorspelbaar proces. Wij wijzigen de Omgevingsverordening elk jaar, voor zover nodig, gericht op in werking treden op 1 januari van het daaropvolgende jaar. Dit is de tweede keer dat de OV NH2022 wordt aangepast.

De Tweede herziening bestaat uit wijzigingen in de artikelen, toelichtingen, werkingsgebieden en/of bijlagen in relatie tot specifieke onderwerpen:

- Vaarwegen (toedeling vaarwegbeheer)
- Faunabeheer (vrijstelling directe schadebestrijding)
- Water (verboden activiteiten in grondwaterbeschermingsgebieden, boorputten)
- Open bodemenergiesystemen (informatieplicht)
- Landelijk gebied (kleinschalige ontwikkelingen, tweede burgerwoningen, stolpboerderijen, algemene toelichting werkingsgebied landelijk gebied)
- Duurzame energie en energie-infrastructuur (locatieafweging en ruimtelijke inpassing elektriciteitsstations, vervanging windturbines)
- Natuur (verblijfsrecreatie in het Natuurnetwerk Nederland of natuurverbindingen)
- Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde (gebiedsanalyses kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies)
- Datacenters (aanscherping doorwerking en uitvoeringstermijn)

Het betreft de volgende soorten wijzigingen:

- Wijzigingen die aanscherpingen en verduidelijkingen van bestaand beleid in de OV NH2022 verankeren;
- Technische of tekstuele wijzigingen;
- Wijzigingen die zijn ingegeven door de praktijk;
- Wijzigingen die zijn verzocht door externe partijen.
- Technische wijzigingen die wij ambtelijk doorvoeren.

Paragraaf 2.1 van deze Nota van Beantwoording bevat een overzicht van de wijzigingen. Paragraaf 2.2 bevat per onderwerp een toelichting op de wijzigingen, inclusief de aanleiding en afstemming met belanghebbenden.

1.2 Proces

De ontwerp Tweede herziening Omgevingsverordening NH2022 is op 22 juni 2023 zes weken ter inzage gelegd. Zienswijzen konden tot en met 2 augustus 2023 ingediend worden. Hiermee zijn belanghebbenden in de gelegenheid gesteld om hun visie te geven op de voorgestelde wijzigingen voordat wij hier een definitief besluit op nemen.

Deze terinzagelegging bestond uit de ‘Tweede herziening Omgevingsverordening NH2022 (ontwerp)’ en de ‘Toelichting op de wijzigingen in de tweede herziening Omgevingsverordening NH2022 (ontwerp)’. Er zijn 13 zienswijzen ingediend. Een overzicht van de zienswijzen is opgenomen in hoofdstuk 3 van deze Nota van Beantwoording. In verband met privacy zijn alleen de namen van organisaties weergegeven en niet de namen van individuele indieners. Elke zienswijze is beantwoord in de tabel die te vinden is in hoofdstuk 4.

[1] De nu geldende versie van de Omgevingsverordening, de OV NH2020, komt op 1 januari 2024 te vervallen. Daarom passen wij dit jaar alleen de OV NH2022 aan.

De Tweede herziening wordt bekend gemaakt gericht op inwerkingtreden op 9 januari 2024. Vanwege technische redenen is het niet mogelijk om de wijzigingen van deze tweede herziening op 1 januari te laten ingaan. Daarom treden deze een week later in werking.

2 Overzicht wijzigingen

2.1 Overzicht wijzigingen per categorie

In onderstaande tabellen wordt per categorie een overzicht van de wijzigingen gegeven. Hier wordt een onderscheid gemaakt tussen (A) ter inzage gelegde wijzigingen die wij doorvoeren conform het ontwerpbesluit; (B) ter inzage gelegde wijzigingen die wij in aangepaste vorm doorvoeren n.a.v. de terinzagelegging; en (C) wijzigingen die wij ambtshalve doorvoeren.

Categorie A:

Wij besluiten de volgende ter inzage gelegde wijzigingen door te voeren in de OV NH2022. Het betreft:

	Was	Wordt
Artikel		
Artikel 2.4 Toedeling vaarwegbeheer	1. Gedeputeerde Staten zijn belast met het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarwegbeheer - beheer PNH. 2. Het dagelijks bestuur van het hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier is belast met de uitvoering van het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarwegbeheer - beheer HHNK. 3. Het dagelijks bestuur van het waterschap Amstel, Gooi en Vecht is belast met de uitvoering van het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarwegbeheer - beheer AGV. 4. Het dagelijks bestuur van het hoogheemraadschap van Rijnland is belast met de uitvoering van het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarwegbeheer - beheer Rijnland.	1 Gedeputeerde Staten zijn belast met het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarwegbeheer - beheer PNH. 2. Het dagelijks bestuur van het hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier is belast met de uitvoering van het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarwegbeheer - beheer HHNK. 3. Het dagelijks bestuur van het waterschap Amstel, Gooi en Vecht is belast met de uitvoering van het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarwegbeheer - beheer AGV. 4. Het dagelijks bestuur van het hoogheemraadschap van Rijnland is belast met de uitvoering van het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarwegbeheer - beheer Rijnland. 5. Burgemeester en wethouders van de gemeente waarbinnen de vaarweg is gelegen, zijn belast met het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarwegbeheer - beheer gemeente.

	5. Burgemeester en wethouders van de gemeente waarbinnen de vaarweg is gelegen, zijn belast met het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarwegbeheer - beheer gemeente. 6. Het Plassenschap Loosdrecht is belast met het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarwegbeheer - beheer Plassenschap Loosdrecht. 7. Het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer is belast met het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarwegbeheer - beheer Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer.	6. Het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer is belast met het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarwegbeheer - beheer Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer.
Artikel 4.8 Vrijstelling directe schadebestrijding	1. Van het verbod van artikel 3.1, eerste lid, en artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a, van de Wet natuurbescherming is vrijgesteld het door de grondgebruiker op de bij hem in gebruik zijnde gronden, dan wel in of aan door hem gebruikte opstallen, ter voorkoming van in het lopende of daarop volgende jaar dreigende schade op deze gronden, in of aan deze opstallen, opzettelijk doden van de in bijlage 4b aangewezen soorten ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen als bedoeld in artikel 3.3, vierde lid, onderdeel b, onder 3°, van de Wet natuurbescherming. 2. De in het eerste lid genoemde soorten worden op grond van het eerste lid slechts gedood ter ondersteuning van verjaging. 3. De handelingen bedoeld in het eerste en tweede lid worden uitsluitend uitgevoerd ter voorkoming van de, per soort in bijlage 4b benoemde, schades. 4. De handelingen bedoeld in het eerste en tweede lid worden uitsluitend uitgevoerd in de, per soort in bijlage 4b benoemde, periode.	1. Van het verbod van artikel 3.1, eerste lid, en artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a, van de Wet natuurbescherming is vrijgesteld het door de grondgebruiker op de bij hem in gebruik zijnde gronden, dan wel in of aan door hem gebruikte opstallen, ter voorkoming van in het lopende of daarop volgende jaar dreigende schade op deze gronden, in of aan deze opstallen, opzettelijk doden van de in bijlage 4b aangewezen soorten ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen als bedoeld in artikel 3.3, vierde lid, onderdeel b, onder 3°, van de Wet natuurbescherming. 2. De in het eerste lid genoemde soorten worden op grond van het eerste lid slechts gedood ter ondersteuning van verjaging. 3. De handelingen bedoeld in het eerste en tweede lid worden uitsluitend uitgevoerd ter voorkoming van de, per soort in bijlage 4b benoemde, schades. 4. De handelingen bedoeld in het eerste en tweede lid worden uitsluitend uitgevoerd in de, per soort in bijlage 4b benoemde, periode. 5. De handelingen bedoeld in het eerste en tweede lid worden, voor zover het kwetsbare gewassen betreft, uitsluitend uitgevoerd in aanvulling op het in werking hebben van tenminste twee preventieve middelen. 6. Het eerste en tweede lid zijn niet van toepassing indien de door de grondgebruiker gebruikte gronden, dan wel in of aan door hem gebruikte opstallen, zijn gelegen in door Gedeputeerde Staten aangewezen foerageergebieden.

	5. De handelingen bedoeld in het eerste en tweede lid worden, voor zover het kwetsbare gewassen betreft, uitsluitend uitgevoerd in aanvulling op het in werking hebben van tenminste twee preventieve middelen. 6. Het eerste en tweede lid zijn niet van toepassing indien de door de grondgebruiker gebruikte gronden, dan wel in of aan door hem gebruikte opstallen, zijn gelegen in door Gedeputeerde Staten aangewezen foerageergebieden. 7. Voor foerageergebieden is van toepassing: a. een geldigheidsperiode van 1 november tot 1 april voor de grauwe gans en de kolgans; b. een geldigheidsperiode van 1 november tot 1 mei voor de brandgans; c. een geldigheidsperiode van 1 november tot 1 juni voor de rotgans. 8. Bij de handelingen bedoeld in het eerste en tweede lid wordt uitsluitend gebruik gemaakt van het geweer en eventueel een hond zoals genoemd in artikel 3.9 van het Besluit natuurbescherming. 9. Van het verbod als bedoeld in 3.16, eerste lid, onder a van het Besluit natuurbescherming zijn vrijgesteld de handelingen bedoeld in het eerste en tweede lid vanaf één uur voor zonsopkomst tot één uur na zonsondergang uit te voeren. 10. De handelingen bedoeld in het eerste en tweede lid worden uitsluitend uitgevoerd op de percelen waarop schade is ontstaan, dreigt te ontstaan of de direct daaraan grenzende percelen of wateren. 11. Gedode dieren worden voor het verlaten van het veld opgeruimd. 12. Voor zover de handelingen bedoeld in het eerste en tweede lid worden uitgevoerd, worden op de percelen	7. Voor het werkingsgebied ganzenfoerageergebieden is van toepassing: a. een geldigheidsperiode van 1 november tot 1 april voor de grauwe gans en de kolgans; b. een geldigheidsperiode van 1 november tot 1 mei voor de brandgans; c. een geldigheidsperiode van 1 november tot 1 juni voor de rotgans. 8. Bij de handelingen bedoeld in het eerste en tweede lid wordt uitsluitend gebruik gemaakt van het geweer en eventueel een hond zoals genoemd in artikel 3.9 van het Besluit natuurbescherming. 9. Van het verbod als bedoeld in 3.16, eerste lid, onder a van het Besluit natuurbescherming zijn vrijgesteld de handelingen bedoeld in het eerste en tweede lid vanaf één uur voor zonsopkomst tot één uur na zonsondergang uit te voeren. 10. De handelingen bedoeld in het eerste en tweede lid worden uitsluitend uitgevoerd op de percelen waarop schade is ontstaan, dreigt te ontstaan of de direct daaraan grenzende percelen of wateren. 11. Gedode dieren worden voor het verlaten van het veld opgeruimd. 12. Voor zover de handelingen bedoeld in het eerste en tweede lid worden uitgevoerd, worden op de percelen waarop schade is ontstaan, dreigt te ontstaan of de direct daaraan grenzende percelen of wateren, per verjaagactie: a. niet meer dan vier dieren per ingezet geweer gedood. Als de te verjagen dieren zijn verdreven, wordt een verjaagactie geacht te zijn beëindigd en vangt een nieuwe verjaagactie aan; b. maximaal vijf geweerdragers ingezet.

	waarop schade is ontstaan, dreigt te ontstaan of de direct daaraan grenzende percelen of wateren, per verjaagactie: a. niet meer dan vier dieren per ingezet geweer gedood. Als de te verjagen dieren zijn verdreven, wordt een verjaagactie geacht te zijn beëindigd en vangt een nieuwe verjaagactie aan; b. maximaal vijf geweerdragers ingezet.	
4.44 Verboden activiteiten	Het is verboden de in bijlage 3b opgenomen activiteiten te verrichten.	Het is verboden de volgende activiteiten te verrichten in grondwaterbeschermingsgebieden: a. het winnen van mergel, zand of grind, kalkzandsteen, kalk, steenkolen, turf of andere delfstoffen; b. het opslaan, overslaan of bewerken van steenkool, ertsen of derivaten van ertsen; c. het vervaardigen van ruw ijzer, ruw staal, of primaire non-ferro metalen; d. het vervaardigen van cokes uit steenkool; e. het opslaan, overslaan, verbranden of op andere wijze verwijderen van afvalstoffen; f. *vervallen* g. het storten of het anderszins op of in de bodem brengen van afvalstoffen; h. het vervaardigen, onderhouden of repareren van schepen of het behandelen van de oppervlakte van schepen; i. het afleveren van vloeibare brandstoffen voor motorvoertuigen voor het wegverkeer of de scheepvaart; j. het opslaan van vloeibare brandstoffen, afgewerkte olie, gevaarlijke stoffen, CMR-stoffen of andere bodembelastende stoffen in ondergrondse opslagtanks; k. het reinigen van tankschepen; l. het inwendig reinigen van mobiele tanks, tankwagens, tankcontainers of bulkcontainers;

		m. het bieden van gelegenheid voor het afmeren van pleziervaartuigen waarbij afgewerkte olie, bilgewater, huishoudelijk afvalwater of andere afvalstoffen worden opgeslagen; n. het exploiteren van zuiveringstechnische werken en bedrijfsafvalwaterzuiveringen; o. het vissen of het kweken van siervis of consumptievis in een bassin dat in contact staat met bodem, grondwater of oppervlaktewater; p. het behandelen van de oppervlakte van metalen of kunststoffen door middel van een elektrolytisch of chemisch procedé of het aanbrengen van gesmolten metaal waarbij de gebruikte behandelingsbaden direct in of op de bodem zijn geplaatst; q. het exploiteren van schietbanen in de open lucht zonder gebruikmaking van kogelvangers, met vuurwapens of wapens werkend met luchtdruk of gasdruk; r. het winnen van aardolie of aardgas; s. het bewerken van splijt- en kweekstoffen; t. het parkeren van vervoerseenheden, waaronder in ieder geval begrepen voertuigen, opleggers dan wel containers, met gevaarlijke stoffen; u. het gebruiken van bromfietsen, motorvoertuigen of andere gemotoriseerde voertuigen of vaartuigen in wedstrijdverband of voor recreatieve doeleinden in de open lucht.
Artikel 4.45 Omgevingsvergunningplichtige activiteit - boorputten	1. Het is in het werkingsgebied Grondwaterbeschermingsgebied verboden zonder omgevingsvergunning boorputten op te richten of te hebben. 2. Het eerste lid geldt niet voor: a. boorputten voor de controle van het grondwater voor de openbare drinkwatervoorziening; b. boorputten voor het onderzoeken of saneren van de bodem in het kader van paragraaf 3.2.23 van het Besluit activiteiten leefomgeving;	1. Het is in het werkingsgebied Grondwaterbeschermingsgebied verboden zonder omgevingsvergunning boorputten op te richten of te hebben. 2. Het eerste lid geldt niet voor: a. boorputten voor de openbare drinkwatervoorziening; b. boorputten voor het onderzoeken of saneren van de bodem in het kader van paragraaf 3.2.23 van het Besluit activiteiten leefomgeving; c. tijdelijke bronbemaling ten behoeve van de uitvoering van werken, mits de BRL SIKB 2100 en protocol 2101 in acht wordt genomen; d. boorputten voor de levering van bluswater in het geval van een calamiteit; en e. boorputten voor de controle van de grondwaterstand; mits scheidende lagen rond de buis of buizen in de boorput worden hersteld.

	c. tijdelijke bronbemaling ten behoeve van de uitvoering van werken, mits de BRL SIKB 2100 en protocol 2101 in acht wordt genomen; d. boorputten voor de levering van bluswater in het geval van een calamiteit; en e. boorputten voor de controle van de grondwaterstand; mits scheidende lagen rond de buis of buizen in de boorput worden hersteld. 3. Het is verboden de activiteiten, bedoeld in het tweede lid, te verrichten, zonder dit ten minste negen weken voor het begin ervan te melden.	3. Het is verboden de activiteiten, bedoeld in het tweede lid, te verrichten, zonder dit ten minste negen weken voor het begin ervan te melden.
Artikel 4.114 Aanvullende meldplicht	Artikel 4.114 Aanvullende meldplicht Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit bedoeld in Artikel 4.113 doet degene die de activiteit verricht hiervan melding aan het bevoegd gezag. Bij de melding worden de algemene en specifieke gegevens en bescheiden verstrekt, zoals opgenomen in Bijlage 10.	Artikel 4.114 Informatieplicht Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit bedoeld in Artikel 4.113 worden de algemene en specifieke gegevens en bescheiden aan het bevoegd gezag verstrekt, zoals opgenomen in Bijlage 10.
Artikel 6.14 Kleinschalige ontwikkelingen	1 Voor zover een omgevingsplan van toepassing is op het werkingsgebied Landelijk gebied kan het uitsluitend voorzien in een kleinschalige ontwikkeling, niet zijnde een kleinschalige woningbouwontwikkeling, als: a. de ontwikkeling plaatsvindt op een locatie waar stedelijke activiteiten zijn toegestaan; b. het toegestane bebouwd oppervlak niet wordt vergroot; en c. het aantal burgerwoningen niet toeneemt. 2 In afwijking van het eerste lid, aanhef en onder b, kan een omgevingsplan voorzien in bijbehorende bouwwerken tot een oppervlakte per bouwperceel van niet meer dan 150 m2 en een bouwhoogte van niet meer dan 5 m.	1 Voor zover een omgevingsplan van toepassing is op het werkingsgebied Landelijk gebied kan het uitsluitend voorzien in een kleinschalige ontwikkeling, niet zijnde een kleinschalige woningbouwontwikkeling, als: a. de ontwikkeling plaatsvindt op een locatie waar stedelijke activiteiten zijn toegestaan; b. het toegestane bebouwd oppervlak niet wordt vergroot; en c. het aantal burgerwoningen niet toeneemt. 2 In afwijking van het eerste lid, aanhef en onder b, kan een omgevingsplan voorzien in bijbehorende bouwwerken tot een oppervlakte per bouwperceel van niet meer dan 150 m2 en een bouwhoogte van niet meer dan 5 m. 3 In afwijking van het eerste lid, aanhef en onder b, kan een omgevingsplan eenmalig voorzien in een toename van het bebouwd oppervlak met 15% tot een maximum van 500 m2, indien dit niet leidt tot een onevenredige aantasting van de omgevingskwaliteit. Paragraaf 6.2.6 is van overeenkomstige toepassing.
Artikel 6.32a Toepassingsbereik	Subparagraaf 6.2.2.6a (Datacenters) Artikel 6.32a (Toepassingsbereik)	Subparagraaf 6.2.2.6a Datacenters Artikel 6.32a Toepassingsbereik

	Deze subparagraaf gaat over datacenters met een bruto vloeroppervlak van meer dan 2.000 m2 en een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA.	Deze subparagraaf gaat over datacenters met een bruto vloeroppervlak van meer dan 2.000 m2 en een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA.
Paragraaf 6.2.3	Paragraaf *6.2.3 Duurzame energie*	*Paragraaf 6.2.3 Duurzame energie en energie-infrastructuur*
Subparagraaf 6.2.3.3. Elektriciteitsstations	-	Subparagraaf 6.2.3.3. Elektriciteitsstations
Artikel 6.61 Kernkwaliteiten Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarden	De kernkwaliteiten van de erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde zijn uitgewerkt en geobjectiveerd in bijlage 8a en bijlage 8b.	De kernkwaliteiten van de erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde zijn uitgewerkt en geobjectiveerd in bijlage 8a tot en met 8c.
Artikel 6.70 Ruimtelijke kwaliteitseis ingeval van een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling in het landelijk gebied	1. Bij de inpassing van een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling ter plaatse van het werkingsgebied Landelijk gebied, wordt in het omgevingsplan, gelet op de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie: a. rekening gehouden met: de ambities en ontwikkelprincipes van het toepasselijke ensemble en van de toepasselijke provinciale structuren; b. bij de inpassing betrokken: de kansen zoals beschreven bij de ambities en ontwikkelprincipes; en c. bij de inpassing betrokken: de ontstaansgeschiedenis en de kernwaarden van het toepasselijke ensemble en van de toepasselijke provinciale structuren. 2. In aanvulling op het eerste lid, wordt bij de inpassing van een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling in de Amstelscheg rekening gehouden met de karakteristieken en de ontwerpprincipes inzake de samenhang, de ruimtelijke kwaliteit en de identiteit van het landschap, zoals beschreven in het door Gedeputeerde Staten	1. Bij de inpassing van een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling ter plaatse van het werkingsgebied Landelijk gebied, wordt in het omgevingsplan, gelet op de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie: d. rekening gehouden met: de ambities en ontwikkelprincipes van het toepasselijke ensemble en van de toepasselijke provinciale structuren; e. bij de inpassing betrokken: de kansen zoals beschreven bij de ambities en ontwikkelprincipes; en f. bij de inpassing betrokken: de ontstaansgeschiedenis en de kernwaarden van het toepasselijke ensemble en van de toepasselijke provinciale structuren. 2 In aanvulling op het eerste lid, wordt bij de inpassing van een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling in de Amstelscheg rekening gehouden met de karakteristieken en de ontwerpprincipes inzake de samenhang, de ruimtelijke kwaliteit en de identiteit van het landschap, zoals beschreven in het door Gedeputeerde Staten vastgestelde rapport 'Gebiedsperspectief en Beeldkwaliteit Amstelscheg' (nr. 2011-66880). 3 In aanvulling op het eerste lid, wordt bij de inpassing van een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling met betrekking tot een stolpboerderij de door Gedeputeerde Staten op 24-01-2023 opgestelde Noord-Hollandse waarderingskaart voor stolpboerderijen betrokken. 4 Gedeputeerde Staten, het dagelijks bestuur van het betrokken waterschap of het College van burgemeester en wethouders van de betrokken gemeente kunnen de

	vastgestelde rapport 'Gebiedsperspectief en Beeldkwaliteit Amstelscheg' (nr. 2011-66880). 3. Gedeputeerde Staten, het dagelijks bestuur van het betrokken waterschap of het College van burgemeester en wethouders van de betrokken gemeente kunnen de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling om advies vragen, ook in een vroeg stadium, inzake de locatie afweging of de ruimtelijke inpassing.	Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling om advies vragen, ook in een vroeg stadium, inzake de locatie afweging of de ruimtelijke inpassing.
Bijlagen		
Bijlage 3b	Het is verboden de volgende activiteiten te verrichten in grondwaterbeschermingsgebieden: a. het winnen van mergel, zand of grind, kalkzandsteen, kalk, steenkolen, turf of andere delfstoffen; b. het opslaan, overslaan en/of bewerken van steenkool, ertsen of derivaten van ertsen; c. het vervaardigen van ruw ijzer, ruw staal, of primaire non-ferro metalen; d. het vervaardigen van cokes uit steenkool; e. de op- en overslag, verbranding of andere wijze van verwijdering van afvalstoffen; f. *vervallen* g. het storten of het anderszins op of in de bodem brengen van afvalstoffen; h. het vervaardigen, onderhouden, repareren of het behandelen van de oppervlakte van schepen;	*Vervalt (verplaatsing tekst naar artikel 4.44)*

	i. het afleveren van vloeibare brandstoffen voor motorvoertuigen voor het wegverkeer of de scheepvaart; j. de opslag van vloeibare brandstoffen, afgewerkte olie, gevaarlijke stoffen, CMR-stoffen of andere bodembelastende stoffen in ondergrondse opslagtanks; k. het reinigen van tankschepen; l. het inwendig reinigen mobiele tanks, tankwagens, tankcontainers of bulkcontainers; m. gelegenheid bieden voor het afmeren van pleziervaartuigen en waar afgewerkte olie, bilgewater, huishoudelijk afvalwater of andere afvalstoffen worden opgeslagen; n. zuiveringstechnische werken en bedrijfsafvalwaterzuiveringen; o. recreatievissen of het kweken van siervis of consumptievis in een bassin dat in contact staat met bodem, grondwater of oppervlaktewater; p. oppervlaktebehandeling van metalen en/of kunststoffen door middel van een elektrolytisch of chemisch procedé, of het aanbrengen gesmolten metaal waarbij de gebruikte behandelingsbaden direct in of op de bodem zijn geplaatst; q. schietbanen in de open lucht zonder gebruikmaking van kogelvangers, met vuurwapens of wapens werkend met luchtdruk of gasdruk; r. aardolie -of aardgaswinning; s. bewerking van splijt- en kweekstoffen;	

<table>
<tr>
<td></td>
<td>t. het parkeren van vervoerseenheden met gevaarlijke stoffen;
u. het gebruiken van bromfietsen, motorvoertuigen of andere gemotoriseerde voertuigen of vaartuigen in wedstrijdverband of voor recreatieve doeleinden in de open lucht.</td>
<td></td>
</tr>
<tr>
<td>Bijlage 8a
Kernkwaliteiten UNESCO</td>
<td>Hieronder zijn de kernkwaliteiten van de werelderfgoederen opgesomd. De uitwerking van de kernkwaliteiten is opgenomen in de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie. Deze tabel dient in samenhang te worden gelezen met de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie, deze bijlage en bijlage 8b, waarin opgenomen het Afwegingskader Energietransitie Hollandse Waterlinies.
<table>
<tr><td></td><td>Kernkwaliteiten</td></tr>
<tr><td>Nieuwe Hollandse Waterlinie</td><td>1. Het unieke, in samenhang met het landschap ontworpen negentiende en twintigste-eeuwse hydrologische en militairverdedigingssysteem, bestaande uit:- inundatiegebieden;- zone met verdedigingswerken als forten, batterijen, lunetten, betonnen mitrailleurkazematten en groepsschuilplaatsen in hun samenhang met de omgeving;- voormalige schootsvelden (visueel open) en verboden kringen (merendeels onbebouwd gebied) rondom de</td></tr>
</table>
</td>
<td>Werelderfgoed De Beemster

1. Het unieke, samenhangende en goed bewaard gebleven, vroeg zeventiende-eeuwse (landschaps)architectonische geheel van de droogmakerij De Beemster, bestaande uit:
• het vierkante gridpatroon van wegen en waterlopen en rechthoekige percelen;
• de ringdijk en ringvaart (continuïteit en eenheid in vormgeving);
• het centraal gelegen dorp (Middenbeemster) op een assenkruis van wegen;
• bebouwing langs de wegen;
• de relatief hooggelegen wegen met laanbeplanting;
• de monumentale en typerende (stolp)boerderijen en restanten van buitens;
• de oude negentiende-eeuwse gemalen en molengangen;
• de structuur en het karakter van het (beschermde) dorpsgezicht van Middenbeemster:
2. Grote openheid;
3. Voor zover het werelderfgoed De Beemster samenvalt met het werelderfgoed De Stelling van Amsterdam, zijn de uitgewerkte universele waarden van het werelderfgoed De Stelling van Amsterdam tevens van toepassing op het werelderfgoed De Beemster.

Uitwerking kernkwaliteiten Beemster
De kernkwaliteiten van het Werelderfgoed De Beemster zijn uitgewerkt in de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie.</td>
</tr>
</table>

		forten;- waterwerken als waterlichamen, sluizen, inlaten, duikers, en dijken functionerend in samenhang met verdedigingswerken en inundatiegebieden;- overige elementen als beschutte wegen, (resten van) loopgraven en tankgrachten;- de landschappelijke inpassing en camouflage van de voormalige militaire objecten;- de historische vestingstructuur van de vestingsteden Muiden, Weesp, Naarden, Nieuwersluis, Gorinchem en Woudrichem; 2. Grote openheid; 3. Groen en overwegend rustig karakter.	*Werelderfgoed Hollandse Waterlinies* Op 26 juli 2021 zijn de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie gezamenlijk UNESCO werelderfgoed Hollandse Waterlinies geworden. Samen met de Waterlinies Provincie en de Rijksdienst van het Cultureel Erfgoed zijn de kernkwaliteiten voor de Hollandse Waterlinies geformuleerd. Deze kernkwaliteiten zijn uitgewerkt in bijlage 8c de gebiedsanalyses Kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies. Het samengevoegde werelderfgoed Hollandse Waterlinies en de daarbij behorende kernkwaliteiten moeten nog worden opgenomen in het Besluit kwaliteit leefomgeving op grond van de Omgevingswet. Tot die tijd zijn er daarom in deze bijlage ook nog de afzonderlijke kernkwaliteiten van de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie opgenomen. De gebiedsanalyses Hollandse Waterlinies worden tevens aangemerkt als een uitwerking van de kernkwaliteiten van de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie. *Werelderfgoed De Stelling van Amsterdam* 1. Het unieke, samenhangende en goed bewaard gebleven, laatnegentiende-eeuwse en vroegtwintigse-eeuwse hydrologische en militair-landschappelijke geheel bestaande uit: • een doorgaand stelsel van liniedijken in een grote ring om Amsterdam; • sluizen en voor- en achterkanalen; • de forten, liggend op regelmatige afstand, voornamelijk langs dijken; • inundatiegebieden; • voormalige schootsvelden (visueel open) en verbodenkringen (merendeels onbebouwd gebied); • de landschappelijke inpassing en slechte zichtbaarheid van de voormalige objecten;
	Werelderfgoed De Beemster	1. Het unieke, samenhangende en goed bewaard gebleven, vroeg zeventiende-eeuwse (landschaps)architectonische geheel van de droogmakerij De Beemster, bestaande uit:- het vierkante gridpatroon van wegen en waterlopen en rechthoekige percelen;- de ringdijk en ringvaart (continuïteit en eenheid in vormgeving);- het centraal gelegen dorp	

		(Middenbeemster) op een assenkruis van wegen;- bebouwing langs de wegen;- de relatief hooggelegen wegen met laanbeplanting;- de monumentale en typerende (stolp)boerderijen en restanten van buitens;- de oude negentiende-eeuwse gemalen en molengangen;- de structuur en het karakter van het (beschermde) dorpsgezicht van Middenbeemster; 2. Grote openheid; 3. Voor zover het werelderfgoed De Beemster samenvalt met het werelderfgoed De Stelling van Amsterdam, zijn de uitgewerkte universele waarden van het werelderfgoed De Stelling van Amsterdam tevens van toepassing op het werelderfgoed De Beemster.	2. Relatief grote openheid; 3. Groene en relatief stille ring rond Amsterdam. *Nieuwe Hollandse Waterlinie* 1. Het unieke, in samenhang met het landschap ontworpen negentiende en twintigste-eeuwse hydrologische en militairverdedigingssysteem, bestaande uit: • Inundatiegebieden; • zone met verdedigingswerken als forten, batterijen, lunetten, betonnen mitrailleurkazematten en groepsschuilplaatsen in hun samenhang met de omgeving; • voormalige schootsvelden (visueel open) en verboden kringen (merendeels onbebouwd gebied) rondom de forten; • waterwerken als waterlichamen, sluizen, inlaten, duikers, en dijken functionerend in samenhang met verdedigingswerken en inundatiegebieden; • overige elementen als beschutte wegen, (resten van) loopgraven en tankgrachten; • de landschappelijke inpassing en camouflage van de voormalige militaire objecten; • de historische vestigingsstructuur van de vestingsteden Muiden, Weesp, Naarden, Nieuwersluis, Gorinchem en Woudrichem; 2. Grote openheid; 3. Groen en overwegend rustig karakter. Ontwikkelingen die de uitzonderlijke universele waarde (UUW's) aantasten, dienen als gevolg van de Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention voorgelegd te worden aan het Werelderfgoedcomité.
	Werelderfgoed De Stelling van Amsterdam	1. Het unieke, samenhangende en goed bewaard gebleven, laatnegentiende-eeuwse en vroegtwintigste-eeuwse hydrologische en militair-landschappelijke geheel, bestaande uit:- een doorgaand stelsel van liniedijken in een	

		grote ring om Amsterdam;- sluizen en voor- en achterkanalen;- de forten, liggend op regelmatige afstand, voornamelijk langs dijken;- inundatiegebieden;- voormalige schootsvelden (visueel open) en verboden kringen (merendeels onbebouwd gebied);- de landschappelijke inpassing en slechte zichtbaarheid van de voormalige militaire objecten; 2. Relatief grote openheid; 3. Groene en relatief stille ring rond Amsterdam.	
	Nadere uitwerking kernkwaliteiten Nieuwe Hollandse Waterlinie De kernkwaliteiten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie worden verder uitgewerkt in een gezamenlijk proces met de provincies Noord-Brabant, Gelderland en Utrecht. De Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie staan nu bij UNESCO ingeschreven als één werelderfgoed met de naam Hollandse Waterlinies en omvat nu ook de provincies Noord-Brabant, Gelderland en Utrecht. Ter inspiratie kan dienen: 'Inspiratieboek Linie-Vormgeving, Nieuwe Hollandse Waterlinie, Feddes/Olthof Landschapsarchitecten, juni 2007. Nadere uitwerking Stelling van Amsterdam In de Stelling van Amsterdam zijn verschillende zoneringen te onderscheiden:		

	a. Stellingzone; b. Kernzone; c. Monumentenzone. Ad 1 Stellingzone De gehele Stelling van Amsterdam (UNESCO-werelderfgoed) is Stellingzone. De Stellingzone vormt het samenhangend geheel tussen de verdedigingswerken en het landschap. Ook voormalige inundatiegebieden maken deel uit van de Stellingzone. Voor deze Stellingzone geldt: • Behoud van nog bestaande zichtlijnen tussen de forten en doorzichten op de forten; • Openhouden van schootscirkels rond de forten in de nog open landschappen; • Behoud van bestaande accessen. Dit zijn de plaatsen waar de hoofdverdedigingslijn werd doorsneden door dijken, kanalen, spoorlijnen en wegen. Ad 2 Kernzone De kernzone wordt gevormd door de hoofdverdedigingslijn en de schootscirkels rond de forten. De hoofdverdedigingslijnen en de schootscirkels rond de forten zijn belangrijke elementen in het Stellinglandschap. De hoofdverdedigingslijn markeert de grens aanval-verdediging en tevens de grens van de inundaties. De schootscirkel is een cirkel van 1000 meter rond een fort. De kernzone is als volgt begrensd: a. Hoofdverdedigingslijn: 100 meter aan de aanvalszijde en 100 meter aan de verdedigingszijde. b. Schootscirkels rond de forten: cirkels van 1000 meter rond een fort. Voor de Kernzone geldt:	

	• Geen bebouwing in gebieden die nu nog open zijn; • Kleinschalige incidentele ontwikkelingen binnen de kernzone zijn alleen mogelijk als deze als doel hebben de ruimtelijke kwaliteit van de Stelling van Amsterdam te versterken. De ontwikkeling dient ingepast te zijn in het landschap en met respect voor zichtlijnen en mag niet leiden tot een significant hoger geluidsniveau in de open ruimte en tot een significante aantasting van het groene en open landschap; • Op agrarische bouwblokken is aanpassing en vernieuwing van agrarische opstallen mogelijk, mits ingepast in het landschap en passend binnen het omgevingsbeleid. • Verdichting van bestaande bebouwingslinten is toegestaan, mits passend in het landschap en de bestaande bebouwingsintensiteit van het lint; • Voor bestaande bebouwing die afbreuk doet aan de open ruimte in de schootscirkel en de zone langs de hoofdverdedigingslijn geldt: kansen tot aanpassing benutten in het kader van een integrale herinrichting van het gebied, waarbij per saldo een verbetering van de ruimtelijke situatie ontstaat; • Handhaving van de eenheid en herkenbaarheid van de Stellingdijken die specifiek voor de Stelling van Amsterdam zijn aangelegd. Dit zijn de Liniewal Liebrug-Liede (gemeente Haarlemmerliede), de Geniedijk in de Haarlemmermeerpolder (gemeente Haarlemmermeer), de Liniewal in de Starnmeerpolder (gemeente Graft-De Rijp), de Vuurlijn (gemeenten Uithoorn en Aalsmeer), de Liniewal ten oosten van Fort bij Veldhuis (gemeenten Heemskerk en Uitgeest) en de Liniewal Aagtendijk-Zuidwijkermeer (gemeenten Zaanstad en Beverwijk). De	

	zichtlijnen langs deze dijken moeten gehandhaafd blijven; • Een groene of blauwe zone rond de forten waarborgen op die plaatsen waar die nu nog aanwezig is; • Stimuleren en ontwikkelen van blauwe functies die het contrast met de hoofdverdedigingslijn versterken of die (voormalige) inundatiegebieden in het landschap zichtbaar maken. Ad 3 Monumentenzone De Monumentenzone vormt het hart van de Stelling van Amsterdam. Binnen de Monumentenzone liggen objecten die door de Erfgoedwet of deze Omgevingsverordening zijn beschermd, zoals dijken, forten, sluizen en andere objecten. Ruim 20 objecten zijn op dit moment opgenomen als rijksmonument ingevolge de Erfgoedwet. Ongeveer 120 objecten zijn opgenomen als provinciaal monument volgens de provinciale Omgevingsverordening. Voor deze Monumentenzone gelden naast de regels in deze verordening over de erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde ook de regels uit de Erfgoedwetten en de regels over monumenten (cultureel erfgoed) in deze verordening. Dit komt samengevat neer op geen ontwikkelingen toestaan die het (UNESCO-) monument beschadigen, vernielen of ontsieren, en een verbod om noodzakelijk onderhoud aan het monument te onthouden. Specifiek voor De Beemster (eveneens UNESCO werelderfgoed) geldt dat de ruimtelijke hoofdstructuur van dit gebied gerespecteerd moet worden. Ontwikkelingen in de kernzone en stellingzone mogen niet strijdig zijn met het beleid voor het UNESCO werelderfgoed van droogmakerij De Beemster.	

	Beleidskaders Verder gelden de volgende kaders waarin de kernkwaliteiten verder zijn uitgewerkt per deelgebied: • het Provinciaal Beeldkwaliteitsplan Stelling van Amsterdam (2008); • het Ruimtelijk Beleidskader Stelling van Amsterdam (2008); • Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018; • Afwegingskader Energietransitie Hollandse Waterlinies (2021). Ontwikkelingen die de uitzonderlijke universele waarden (UUW's) aantasten, dienen als gevolg van de Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention voorgelegd te worden aan het Werelderfgoedcomité.	
Bijlage 8b Gebiedsanalyses	-	De kernkwaliteiten van de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie zijn uitgewerkt in de volgende vijf gebiedsanalyses Kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies: • Gebiedsanalyse Stelling van Amsterdam Noord; • Gebiedsanalyse Stelling van Amsterdam West: • Gebiedsanalyse Vechtstreek Noord; • Gebiedsanalyse Stelling van Amsterdam Zuid; • Gebiedsanalyse Vechtstreek. De gebiedsanalyses voor Stelling van Amsterdam Zuid en Vechtstreek zijn opgesteld in samenwerking met de provincie Utrecht omdat ze betrekking hebben op dit werelderfgoed in zowel Noord-Holland als Utrecht. De gebiedsanalyses hebben ieder eenzelfde opbouw: Hoofdstuk 1: legt uit wat de aanleiding en het doel van de gebiedsanalyse is;

		Hoofdstuk 2: is een typering van het huidige ruimtelijke karakter van het betreffende gebied; Hoofdstuk 3: legt uit hoe het verdedigingssysteem van de waterlinies werkt en wat de kenmerken en bijbehorende elementen van de waterlinies als geheel zijn. Hoofdstuk 4: beschrijft vervolgens hoe de Stelling van Amsterdam en/of Nieuwe Hollandse Waterlinies in het gebied zijn ingepast en wat de belangrijkste kenmerken zijn. Hoofdstuk 5: analyseert de specifieke kenmerken en kernkwaliteiten van de Stelling en/of Nieuwe Hollandse Waterlinies per deelgebied. Hoofdstuk 6: geeft uitgangspunten en ruimtelijke principes aan die helderheid geven hoe er bij ontwikkelingen voor gezorgd kan worden dat de kernkwaliteiten duurzaam in stand worden gehouden, niet worden aangetast en hoe deze kunnen worden ingezet ter versterking van de waarde en kwaliteit van het gebied. Deze uitgangspunten worden beschreven op verschillende schaalniveaus: de Hollandse Waterlinies als geheel, het specifieke deelgebied, ensembles en aandachtsgebieden binnen het deelgebied, en voor de losse linie-elementen. Verder geldt de Erfgoedwet voor rijksmonumenten en zijn op provinciale monumenten de regels in deze verordening over monumenten (cultureel erfgoed) van toepassing. De monumentale waarden van deze rijks- en provinciale monumenten zijn niet uitgewerkt in de gebiedsanalyses maar in redengevende omschrijvingen van deze monumenten. Gebiedsanalyses [zie pdf-documenten]
Bijlage 11, Regels Gedeputeerde Staten	Artikel 6.2b Ruimtelijke kwaliteit windturbines	Artikel 6.6 Ruimtelijke kwaliteit windturbines
Bijlage 11, Regels Gedeputeerde Staten *Toevoeging aan*	-	Afdeling 6b Elektriciteitsstations Artikel 6.7 Toepassingsbereik Deze afdeling bevat de regels, zoals bedoeld in het delegatiebesluit.

		Artikel 6.8 Locatieafweging en Ruimtelijke kwaliteit elektriciteitsstations Bij de locatieafweging en de ruimtelijke inpassing als bedoeld in Artikel 6.40a en Artikel 6.40b van de verordening houdt het bevoegd gezag in ieder geval rekening met: a. de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie conform artikel 6.70 van de verordening; b. de Ruimtelijke handreiking elektriciteitsstations zoals door Gedeputeerde Staten vastgesteld op 11-04-2023.
Delegatiebesluit, Artikel 6.5a zorgvuldige ruimtelijke inpassing elektriciteitsstations	-	Gedeputeerde Staten kunnen regels stellen over de zorgvuldige ruimtelijke inpassing van elektriciteitsstations als bedoeld in artikel 6.40a en artikel 6.40b van de Omgevingsverordening NH2022.
Toelichting		
Toelichting op artikel 4.114 Informatieplicht	Het is van groot belang dat het bevoegd gezag tijdig informatie ontvangt over het voornemen om activiteiten uit te voeren die risico's voor de kwaliteit van het grondwater met zich mee brengen. Hoewel het streven van de provincie er op is gericht zo min mogelijk administratieve lasten te veroorzaken, is het belang van een goede bewaking van de grondwaterkwaliteit zo zwaarwegend dat aan deze informatieplicht niet valt te ontkomen. Reeds een geringe verontreiniging kan ernstige gevolgen hebben voor de kwaliteit van het grondwater. De gegevens die in het kader van deze aanvullende meldplicht moeten worden verstrekt, zijn opgenomen in Bijlage 10 bij de verordening. De gegevens betreffen een aanvulling op de gegevens die op grond van artikel 2.17 van het Besluit activiteiten leefomgeving moeten worden verstrekt. De te verstrekken gegevens sluiten aan bij de gegevens die op grond van artikel 7.35 van de Omgevingsregeling vereist zijn voor een aanvraag omgevingsvergunning voor	Het is van groot belang dat het bevoegd gezag tijdig informatie ontvangt over het voornemen om activiteiten uit te voeren die risico's voor de kwaliteit van het grondwater met zich meebrengen. Hoewel het streven van de provincie erop is gericht zo min mogelijk administratieve lasten te veroorzaken, is het belang van een goede bewaking van de grondwaterkwaliteit zo zwaarwegend dat aan deze informatieplicht niet valt te ontkomen. Reeds een geringe verontreiniging kan ernstige gevolgen hebben voor de kwaliteit van het grondwater. De gegevens die in het kader van deze informatieverplichting moeten worden verstrekt, zijn opgenomen in Bijlage 10 bij de verordening. De gegevens betreffen een aanvulling op de gegevens die op grond van artikel 2.17 van het Besluit activiteiten leefomgeving moeten worden verstrekt. De te verstrekken gegevens en bescheiden sluiten aan bij de gegevens en bescheiden die op grond van artikel 7.35 van de Omgevingsregeling vereist zijn voor een aanvraag omgevingsvergunning voor de milieubelastende activiteit het aanleggen en gebruiken van een open bodemenergiesystemen.

	de milieubelastende activiteit open bodemenergiesystemen.	
Toelichting op artikel 4.44 Verboden activiteiten	In grondwaterbeschermingsgebieden geldt een verbod op verschillende bodembedreigende activiteiten waar zelfs met toepassing van de best beschikbare technieken (BBT) geen toereikende bodembescherming kan worden geboden. De aanwijzing van de activiteiten in bijlage 3b is gebaseerd op een risicoanalyse van vijf criteria. Wanneer ten minste één van deze criteria van toepassing is, geldt een verbod. De volgende vijf criteria zijn gehanteerd: **1.** De aard van de activiteiten binnen de inrichting sluit bodembeschermende voorzieningen uit, bijvoorbeeld doordat er in de bodem wordt gewerkt. **2.** Er worden stoffen gebruikt met een hoge mobiliteit en in een zodanige omvang, dat adequate preventieve maatregelen en voorzieningen moeilijk realiseerbaar zijn. **3.** De bodembeschermende voorzieningen zijn niet visueel te inspecteren. **4.** Ten gevolge van de activiteiten zijn er specifieke risico's voor het grondwaterbeschermingsgebied, zoals een verkeersaantrekkende werking en kans op ongelukken met bodembedreigende stoffen. **5.** Er worden bij de activiteit bodem- en grondwaterbedreigende stoffen gebruikt in zodanig grote hoeveelheden dat adequate voorzieningen en maatregelen moeilijk realiseerbaar zijn en de controle en handhaving van de bodembescherming bezwaarlijk complex wordt of een bezwaarlijk hoge controle- en handhavingsintensiteit vergt.	In grondwaterbeschermingsgebieden geldt een verbod op verschillende bodembedreigende activiteiten waar zelfs met toepassing van de best beschikbare technieken (BBT) geen toereikende bodembescherming kan worden geboden. De aanwijzing van de activiteiten is gebaseerd op een risicoanalyse van vijf criteria. Wanneer ten minste één van deze criteria van toepassing is, geldt een verbod. De volgende vijf criteria zijn gehanteerd: **1.** De aard van de activiteiten binnen de inrichting sluit bodembeschermende voorzieningen uit, bijvoorbeeld doordat er in de bodem wordt gewerkt. **2.** Er worden stoffen gebruikt met een hoge mobiliteit en in een zodanige omvang, dat adequate preventieve maatregelen en voorzieningen moeilijk realiseerbaar zijn. **3.** De bodembeschermende voorzieningen zijn niet visueel te inspecteren. **4.** Ten gevolge van de activiteiten zijn er specifieke risico's voor het grondwaterbeschermingsgebied, zoals een verkeersaantrekkende werking en kans op ongelukken met bodembedreigende stoffen. **5.** Er worden bij de activiteit bodem- en grondwaterbedreigende stoffen gebruikt in zodanig grote hoeveelheden dat adequate voorzieningen en maatregelen moeilijk realiseerbaar zijn en de controle en handhaving van de bodembescherming bezwaarlijk complex wordt of een bezwaarlijk hoge controle- en handhavingsintensiteit vergt.
Toelichting op artikel 4.114a Jaarlijks	Dit artikel betreft een aanvulling op de jaarlijks te verstrekken gegevens en bescheiden op grond van artikel 4.1149 Besluit activiteiten leefomgeving. In voornoemd	Dit artikel betreft een aanvulling op de verplichting uit artikel 4.1150a van het Bal om jaarlijks de gegevens en bescheiden bedoeld in artikel 4.1150 Besluit activiteiten leefomgeving te verstrekken. In artikel 4.1150 van het Bal ontbreekt

verstrekken gegevens en bescheiden	artikel ontbreekt informatie over de in het voorgaande kalenderjaar gemeten hoeveelheden onttrokken grondwater, geïnfiltreerd water en de kwaliteit van het geïnfiltreerde water. Voor een goede beoordeling van de gevolgen voor het grondwater en het vervullen van de functies van grondwaterlichamen is deze informatie wel vereist. De artikelen in deze afdeling sluiten aan bij de regels die voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet voor open bodemenergiesystemen golden op grond van het Waterbesluit en de Waterregeling.	informatie over de in het voorgaande kalenderjaar gemeten hoeveelheden onttrokken grondwater, geïnfiltreerd water en de kwaliteit van het geïnfiltreerde water. Voor een goede beoordeling van de gevolgen voor het grondwater en het vervullen van de functies van grondwaterlichamen is deze informatie wel vereist. De artikelen in deze afdeling sluiten aan bij de regels die voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet voor open bodemenergiesystemen golden op grond van het Waterbesluit en de Waterregeling.
Toelichting op artikel 6.14 Kleinschalige ontwikkelingen	Dit artikel richt zich op kleinschalige ontwikkelingen, niet zijnde kleinschalige woningbouwontwikkelingen. Dit zijn ontwikkelingen voor stedelijke functies die naar aard en omvang zodanig beperkt zijn dat zij geen nieuwe stedelijke ontwikkeling zijn. Op basis van de jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State geldt als vuistregel dat de omvang beperkt is tot 500 m2 bouwoppervlak. Het uitgangspunt is dat kleinschalige ontwikkelingen voor stedelijke ontwikkelingen niet mogelijk zijn binnen het werkingsgebied landelijk gebied. De gedachte hierachter is dat voor deze ontwikkelingen een plek is te vinden binnen bestaand stedelijk gebied. Dit artikel bevat een uitzondering op dit uitgangspunt voor kleinschalige ontwikkelingen, niet zijnde kleinschalige woningbouwontwikkelingen. In het artikel staan de voorwaarden waaraan een kleinschalige ontwikkeling moet voldoen. In de eerste plaats moet op de betreffende locatie al een stedelijke ontwikkeling met bouwmogelijkheden zijn toegestaan. De ontwikkeling mag plaatsvinden op het betreffende bouwperceel of	Dit artikel richt zich op kleinschalige ontwikkelingen, niet zijnde kleinschalige woningbouwontwikkelingen. Dit zijn ontwikkelingen voor stedelijke functies die naar aard en omvang zodanig beperkt zijn dat zij geen nieuwe stedelijke ontwikkeling zijn. Op basis van de jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State geldt als vuistregel dat de omvang beperkt is tot 500 m2 bouwoppervlak. Het uitgangspunt is dat kleinschalige ontwikkelingen voor stedelijke ontwikkelingen niet mogelijk zijn binnen het werkingsgebied landelijk gebied. De gedachte hierachter is dat voor deze ontwikkelingen een plek is te vinden binnen bestaand stedelijk gebied. Dit artikel bevat een uitzondering op dit uitgangspunt voor kleinschalige ontwikkelingen, niet zijnde kleinschalige woningbouwontwikkelingen. In het artikel staan de voorwaarden waaraan een kleinschalige ontwikkeling moet voldoen. In de eerste plaats moet op de betreffende locatie al een stedelijke ontwikkeling met bouwmogelijkheden zijn toegestaan. De ontwikkeling mag plaatsvinden op het betreffende bouwperceel of daarbuiten, zolang de bouwmogelijkheden niet worden vergroot. Het aantal burgerwoningen mag niet toenemen. Lid 2 van dit artikel regelt dat zogenoemde bijbehorende bouwwerken bij een bestaand hoofdgebouw voor een stedelijke functie zijn toegestaan tot een omvang van in totaal 150 m2 per bouwperceel en een bouwhoogte van niet meer dan 5 m. Dit is een beleidsneutrale overzetting van een regel uit de Omgevingsverordening NH2020 en diens voorganger, de Provinciale Ruimtelijke Verordening. In deze

	daarbuiten, zolang de bouwmogelijkheden niet worden vergroot. Het aantal burgerwoningen mag niet toenemen. Lid 2 van dit artikel regelt dat zogenoemde bijbehorende bouwwerken bij een bestaand hoofdgebouw voor een stedelijke functie zijn toegestaan tot een omvang van in totaal 150 m2 per bouwperceel en een bouwhoogte van niet meer dan 5 m. Dit is een beleidsneutrale overzetting van een regel uit de Omgevingsverordening NH2020 en diens voorganger, de Provinciale Ruimtelijke Verordening. In deze eerdere verordeningen werd hierbij gebruik gemaakt van de zogenoemde planologische kruimelgevallenregeling in artikel 4 van bijlage II bij het voormalige Besluit omgevingsrecht.	eerdere verordeningen werd hierbij gebruik gemaakt van de zogenoemde planologische kruimelgevallenregeling in artikel 4 van bijlage II bij het voormalige Besluit omgevingsrecht. Lid 3 van dit artikel bevat een afwijkingsmogelijkheid voor het bevoegd gezag om eenmalig een toename van het bebouwd oppervlak toe te staan, indien dit wenselijk is gelet op de lokale omstandigheden. Het bevoegd gezag dient hierbij te beoordelen dat de extra bebouwing niet leidt tot een onevenredige aantasting van de omgevingskwaliteit. Paragraaf 6.2.6, ruimtelijke inpassing in het landelijk gebied, is hierbij van overeenkomstige toepassing.
Toelichting op artikel 6.38 Vervanging windturbines	Dit artikel regelt onder welke voorwaarden bestaande, met vergunning gebouwde turbines op het gehele provinciale grondgebied mogen worden vervangen. Vervanging is mogelijk, mits sprake is van vervanging door eenzelfde aantal of minder windturbines met eenzelfde of vergelijkbare ashoogte, rotordiameter en verschijningsvorm. Van vervanging van een windturbine is sprake als binnen een jaar na de dag waarop de te vervangen windturbine is gesloopt een omgevingsvergunningsaanvraag voor een vervangende windturbine bij het bevoegd gezag is ingediend. De rotordiameter ziet op de afstand vanaf het hart van de as tot de tip van het rotorblad. De ashoogte betreft de afstand vanaf de voet tot het hart van de rotor-as. De verschijningsvorm betreft het uiterlijk van de windturbine zoals dat wordt bepaald door de vorm van de mast, het samenstel van de rotorbladen en de vorm van de gondel. Met vergelijkbare ashoogte wordt bedoeld: de huidige ashoogte met een maximale	Dit artikel regelt onder welke voorwaarden bestaande, met vergunning gebouwde turbines op het gehele provinciale grondgebied mogen worden vervangen. Vervanging is mogelijk, mits sprake is van vervanging door eenzelfde aantal of minder windturbines met eenzelfde of vergelijkbare ashoogte, rotordiameter en verschijningsvorm. Van vervanging van een windturbine is sprake als binnen een jaar na de dag waarop de te vervangen windturbine is gesloopt een omgevingsvergunningsaanvraag voor een vervangende windturbine bij het bevoegd gezag is ingediend. De rotordiameter is de diameter van de wieken. De rotordiameter is twee keer de lengte van de wieken. De ashoogte betreft de afstand vanaf de voet tot het hart van de rotor-as. De verschijningsvorm betreft het uiterlijk van de windturbine zoals dat wordt bepaald door de vorm van de mast, het samenstel van de rotorbladen en de vorm van de gondel. Met vergelijkbare ashoogte wordt bedoeld: de huidige ashoogte met een maximale afwijking van 10%. Met vergelijkbare rotordiameter wordt bedoeld: de huidige rotordiameter met een maximale afwijking van 10%. Vervanging van windturbines heeft vaak ook een beperkte mate van opschaling tot gevolg omdat innovatievere windturbines doorgaans een groter vermogen hebben. Daarom dient in het kader van het belang van een goede fysieke leefomgeving bij een iets grotere ashoogte of rotordiameter (van maximaal 10%) te worden onderzocht dat het woon- en

	afwijking van 10%. Met vergelijkbare rotordiameter wordt bedoeld: de huidige rotordiameter met een maximale afwijking van 10%. Vervanging van windturbines heeft vaak ook een beperkte mate van opschaling tot gevolg omdat innovatievere windturbines doorgaans een groter vermogen hebben. Daarom dient in het kader van het belang van een goede fysieke leefomgeving bij een iets grotere ashoogte of rotordiameter (van maximaal 10%) te worden onderzocht dat het woon- en leefklimaat van omwonenden niet verslechtert. Bijvoorbeeld op basis van akoestisch onderzoek en overig relevant onderzoek.	leefklimaat van omwonenden niet verslechtert. Bijvoorbeeld op basis van akoestisch onderzoek en overig relevant onderzoek.
Toelichting op paragraaf 6.2.3 Duurzame energie en energie-infrastructuur		
Toelichting op Subparagraaf 6.2.5.3 Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde	UNESCO is de culturele organisatie van de Verenigde Naties. Het doel is om cultureel- en natuurlijk erfgoed van unieke en universele waarde beter te kunnen bewaren voor de toekomst. Het werelderfgoedverdrag is ondertekend door 193 lidstaten. Nederland heeft 10 van deze werelderfgoederen. De provincie Noord-Holland biedt met deze verordening bescherming aan: Droogmakerij de Beemster, Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie.	UNESCO is de culturele organisatie van de Verenigde Naties. Het doel is om cultureel- en natuurlijk erfgoed van unieke en universele waarde beter te kunnen bewaren voor de toekomst. Het werelderfgoedverdrag is ondertekend door 193 lidstaten. Nederland heeft 10 van deze werelderfgoederen. De provincie Noord-Holland biedt met deze verordening bescherming aan: Droogmakerij de Beemster, Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie. Op 26 juli 2001 heeft het Werelderfgoedcomité van Unesco de Hollandse Waterlinies op de Werelderfgoedlijst geplaatst. De inschrijving is een uitbreiding van de Stelling van Amsterdam met de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Beide verdedigingslinies gaan verder als Werelderfgoed “Hollandse Waterlinies”. In het Besluit kwaliteit leefomgeving is het besluit van het Werelderfgoedcomité nog niet verwerkt en wordt nog uitgegaan van de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Nu de regels voor werelderfgoederen zijn gebaseerd op het Besluit kwaliteit leefomgeving, wordt ook in de Omgevingsverordening nog uitgegaan van de afzonderlijke werelderfgoederen en hun begrenzing. De uitwerking van de kernkwaliteiten is wel al gebaseerd op de Hollandse Waterlinies. Deze uitwerking

		is gezamenlijk opgesteld door de vier provincies waarbinnen het werelderfgoed de Hollandse Waterlinies is gelegen, de provincies Noord-Holland, Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant.
Toelichting op artikel 6.70 Ruimtelijke kwaliteitseis ingeval van een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling in het landelijkgebied	Dit artikel regelt de juridische doorwerking van de Leidraad, zoals bedoeld in Artikel 6.69. Dit artikel is van toepassing op alle 'nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen' in het landelijk gebied. Bij ruimtelijke ontwikkelingen in het landelijk gebied gaat het om bijvoorbeeld nieuwe bebouwing, agrarische bedrijven, natuurontwikkeling, infrastructuur of vormen van energieopwekking. Voor de mate van doorwerking van de Leidraad is gebruik gemaakt van de systematiek zoals deze ook onder de Omgevingswet zal gelden. In de Omgevingswet wordt een driedeling gehanteerd van doorwerking van regels: a. "in acht nemen" - Dit betreft harde, absolute doorwerking. Afwijken is niet mogelijk; b. "rekening houden met" - Dit is een verzwaarde status van het betreffende aspect. Afwijken is mogelijk, maar moet goed worden gemotiveerd; en c. "betrekken bij" - Dit betekent dat aan het aspect aandacht moet worden besteed, maar dat het aspect geen bijzondere of verzwaarde status heeft in de belangenafweging. De Leidraad bevat geen normstellende elementen die in acht moeten worden genomen. Voor zover ten aanzien van landschap en cultuurhistorie sprake is van normen voor het landschap, is dit op andere plekken in deze verordening geregeld, in het bijzonder in de beschermingsregiems NNN, BPL en UNESCO (paragraaf 6.2.5). Dit artikel regelt dat de ambities en ontwikkelprincipes, zoals die zijn beschreven voor de verschillende 'ensembles en structuren' in de Leidraad, richtinggevend	Dit artikel regelt de juridische doorwerking van de Leidraad, zoals bedoeld in Artikel 6.69. Dit artikel is van toepassing op alle 'nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen' in het landelijk gebied. Bij ruimtelijke ontwikkelingen in het landelijk gebied gaat het om bijvoorbeeld nieuwe bebouwing, agrarische bedrijven, natuurontwikkeling, infrastructuur of vormen van energieopwekking. Voor de mate van doorwerking van de Leidraad is gebruik gemaakt van de systematiek zoals deze ook onder de Omgevingswet zal gelden. In de Omgevingswet wordt een driedeling gehanteerd van doorwerking van regels: a. "in acht nemen" - Dit betreft harde, absolute doorwerking. Afwijken is niet mogelijk; b. "rekening houden met" - Dit is een verzwaarde status van het betreffende aspect. Afwijken is mogelijk, maar moet goed worden gemotiveerd; en c. "betrekken bij" - Dit betekent dat aan het aspect aandacht moet worden besteed, maar dat het aspect geen bijzondere of verzwaarde status heeft in de belangenafweging. De Leidraad bevat geen normstellende elementen die in acht moeten worden genomen. Voor zover ten aanzien van landschap en cultuurhistorie sprake is van normen voor het landschap, is dit op andere plekken in deze verordening geregeld, in het bijzonder in de beschermingsregiems NNN, BPL en UNESCO (paragraaf 6.2.5). Dit artikel regelt dat de ambities en ontwikkelprincipes, zoals die zijn beschreven voor de verschillende 'ensembles en structuren' in de Leidraad, richtinggevend zijn ('rekening houden met'). Hier kan slechts gemotiveerd van worden afgeweken. De ontwikkelprincipes die als 'kans' gemarkeerd staan, zijn inspirerend ('betrekken bij'). Ditzelfde geldt voor de analyse en ontstaansgeschiedenis. Er moet aandacht aan worden besteed, maar het aspect heeft geen bijzondere, verzwaarde status. Ditzelfde geldt voor de analyse en ontstaansgeschiedenis. De Noord-Hollandse waarderingskaart voor stolpboerderijen is een inspiratiedocument. Gemeenten dienen deze waarderingskaart te betrekken bij hun keuze om te bepalen of er sprake is van een karakteristiek boerderijcomplex.

	zijn (‘rekening houden met’). Hier kan slechts gemotiveerd van worden afgeweken. De ontwikkelprincipes die als ‘kans’ gemarkeerd staan, zijn inspirerend (‘betrekken bij’). Ditzelfde geldt voor de analyse en ontstaansgeschiedenis. Er moet aandacht aan worden besteed, maar het aspect heeft geen bijzondere, verzwaarde status. Ditzelfde geldt voor de analyse en ontstaansgeschiedenis.	Betrekken bij betekent dat aan de waarderingskaart aandacht moet worden besteed, maar dat dit document geen bijzondere of verzwaarde status hoeft te krijgen in de belangenafweging. De term karakteristiek staat voor het beginsel dat alle stolpen en hun bijgebouwen in de ordes 1, 2 en 3 behoudenswaardig zijn. De ordes 1, 2 en 3 bevatten stolpen en hun bijgebouwen die zijn gebouwd tot 1966, het eind van de Wederopbouwperiode.
Toelichting op artikel 6.2 van Regels Gedeputeerde Staten	In dit artikel worden regels gesteld over de locatie en omvang van een opstelling voor zonne-energie. Doel is de karakteristieke openheid van het landschap te behouden, zoveel mogelijk aan te sluiten op de bestaande netinfrastructuur en de economische (agrarische) structuur van het landelijk gebied zo min mogelijk aan te tasten. Een opstelling voor zonne-energie in het landelijk gebied is alleen toegestaan indien deze aan minimaal één zijde aansluit op bestaand stedelijk gebied of een dorpslint (a). Onder bestaand stedelijk gebied wordt verstaan het bestaand stedelijk gebied zoals gedefinieerd in het Besluit kwaliteit leefomgeving (stedelijk gebied: op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit toegelaten stedenbouwkundig samenstel van bebouwing voor wonen, dienstverlening, bedrijvigheid, detailhandel en horeca, en de daarbij behorende openbare of sociaal-culturele voorzieningen en infrastructuur, met uitzondering van stedelijk groen aan de rand van die bebouwing en lintbebouwing langs wegen, waterwegen of waterkeringen) Sub b en c bepalen de maximaal toegestane omvang van de opstelling. Enerzijds wordt die bepaald door het aantal zijden van de opstelling dat aansluitend is op bestaand stedelijk gebied of bovenlokale infrastructuur (een	In dit artikel worden regels gesteld over de locatie en omvang van een opstelling voor zonne-energie. Doel is de karakteristieke openheid van het landschap te behouden, zoveel mogelijk aan te sluiten op de bestaande netinfrastructuur en de economische (agrarische) structuur van het landelijk gebied zo min mogelijk aan te tasten. Een opstelling voor zonne-energie in het landelijk gebied is alleen toegestaan indien deze aan minimaal één zijde aansluit op bestaand stedelijk gebied of een dorpslint (a). Onder bestaand stedelijk gebied wordt verstaan het bestaand stedelijk gebied zoals gedefinieerd in het Besluit kwaliteit leefomgeving (stedelijk gebied: op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit toegelaten stedenbouwkundig samenstel van bebouwing voor wonen, dienstverlening, bedrijvigheid, detailhandel en horeca, en de daarbij behorende openbare of sociaal-culturele voorzieningen en infrastructuur, met uitzondering van stedelijk groen aan de rand van die bebouwing en lintbebouwing langs wegen, waterwegen of waterkeringen) Sub b en c bepalen de maximaal toegestane omvang van de opstelling. Enerzijds wordt die bepaald door het aantal zijden van de opstelling dat aansluitend is op bestaand stedelijk gebied of bovenlokale infrastructuur (een rijksweg, provinciale weg of spoorweg). Daarbij geldt dat hoe meer een locatie aansluit op bestaand stedelijk gebied of de hiervoor genoemde infrastructuur, hoe groter de omvang van de opstelling mag zijn. Van de genoemde maximaal toegestane omvang kan met maximaal 10% worden afgeweken. Hierbij gaat het om afwijkingen die nodig zijn uit overwegingen van ruimtelijke kwaliteit, zoals bijvoorbeeld veroorzaakt door afwijkende verkavelingspatronen of om te komen tot een betere aansluiting op de omgeving. De afwijkingsmogelijkheid dient dan om een betere landschappelijke inpassing te realiseren. Anderzijds wordt de maximale omvang

	rijksweg, provinciale weg of spoorweg). Daarbij geldt dat hoe meer een locatie aansluit op bestaand stedelijk gebied of de hiervoor genoemde infrastructuur, hoe groter de omvang van de opstelling mag zijn. Van de genoemde maximaal toegestane omvang kan met maximaal 10% worden afgeweken. Hierbij gaat het om afwijkingen die nodig zijn uit overwegingen van ruimtelijke kwaliteit, zoals bijvoorbeeld veroorzaakt door afwijkende verkavelingspatronen of om te komen tot een betere aansluiting op de omgeving. De afwijkingsmogelijkheid dient dan om een betere landschappelijke inpassing te realiseren. Anderzijds wordt de maximale omvang bepaald door de eisen van ruimtelijke kwaliteit als bedoeld in Paragraaf 6.2.6 van de omgevingsverordening. Deze eisen kunnen de maximaal toegestane omvang beperken. Met andere woorden, het is mogelijk dat de opstelling vanwege de ruimtelijke kwaliteit minder hectare mag omvatten dan op grond van de aansluiting op bestaand stedelijk gebied en infrastructuur geldt. Ruimtelijke kwaliteitseisen kunnen er dus toe leiden dat de omvang van een opstelling voor zonne-energie met maximaal 10% wordt verruimd dan wel dat de omvang wordt beperkt voor zover dat nodig is op grond van het bepaalde in Paragraaf 6.2.6 van de omgevingsverordening. Het bepaalde in sub c voorkomt dat na realisatie van een opstelling voor zonne-energie met de maximale oppervlakte een nieuwe opstelling met de daarbij behorende maximale oppervlakte mogelijk kan worden gemaakt en op die manier de wenselijke maximale oppervlakte op een locatie wordt overschreden. Aansluiting op een reeds bestaande opstelling is wel toegestaan als met de bestaande opstelling de maximale oppervlakte nog niet is bereikt en	bepaald door de eisen van ruimtelijke kwaliteit als bedoeld in Paragraaf 6.2.6 van de omgevingsverordening. Deze eisen kunnen de maximaal toegestane omvang beperken. Met andere woorden, het is mogelijk dat de opstelling vanwege de ruimtelijke kwaliteit minder hectare mag omvatten dan op grond van de aansluiting op bestaand stedelijk gebied en infrastructuur geldt. Ruimtelijke kwaliteitseisen kunnen er dus toe leiden dat de omvang van een opstelling voor zonne-energie met maximaal 10% wordt verruimd dan wel dat de omvang wordt beperkt voor zover dat nodig is op grond van het bepaalde in Paragraaf 6.2.6 van de omgevingsverordening. Het bepaalde in sub c voorkomt dat na realisatie van een opstelling voor zonne-energie met de maximale oppervlakte een nieuwe opstelling met de daarbij behorende maximale oppervlakte mogelijk kan worden gemaakt en op die manier de wenselijke maximale oppervlakte op een locatie wordt overschreden. Aansluiting op een reeds bestaande opstelling is wel toegestaan als met de bestaande opstelling de maximale oppervlakte nog niet is bereikt en deze wordt aangevuld tot de maximale oppervlakte als onder sub b. Een gefaseerde realisatie van een opstelling voor zonne-energie tot de maximaal toegestane oppervlakte is dus mogelijk. Sub d bepaalt dat voornoemde regels niet van toepassing zijn in het geval van meervoudig ruimtegebruik zoals bedoeld in artikel 6.40, lid 2 van de Omgevingsverordening NH2022.

	deze wordt aangevuld tot de maximale oppervlakte als onder sub b. Een gefaseerde realisatie van een opstelling voor zonne-energie tot de maximaal toegestane oppervlakte is dus mogelijk. Sub d bepaalt dat voornoemde regels niet van toepassing zijn in het geval van meervoudig ruimtegebruik zoals bedoeld in artikel 6.39 lid 2 uit de Omgevingsverordening NH2022.	
Toelichting op artikel 6.4 van Regels Gedeputeerde Staten	Artikel 6.40 van de omgevingsverordening is onverkort van toepassing. Dit betekent dat ook in een stimuleringsgebied zonne-opstellingen via een omgevingsplan voor een periode van maximaal 25 jaar kunnen worden vergund. Zoals in de beleidsnota `Perspectief voor Zon in Noord-Holland' is aangekondigd, kunnen er op bepaalde locaties redenen zijn om van de locatie- en omvangregels uit artikel 6.2 af te wijken. Deze locaties worden stimuleringsgebieden zonne- energie genoemd. Sub a beschrijft dat Gedeputeerde Staten de bevoegdheid hebben om deze gebieden aan te wijzen. De regels ten aanzien van de inpassing van de opstelling voor zonne-energie (artikel 6.3) blijven van toepassing. Aangezien de Omgevingsverordening NH2022 zich richt op omgevingsplannen is het ook voor de aanwijzing van stimuleringsgebieden zonne-energie in beginsel aan een gemeente (college van burgemeester en wethouders) om een aanvraag in te dienen bij Gedeputeerde Staten voor de aanwijzing van een stimuleringsgebied. Het beoordelen van een verzoek tot aanwijzing van stimuleringsgebieden is een vorm van maatwerk en gebeurt in overleg met de betrokken gemeente. Sub b voorziet in de mogelijkheid om het verzoek tot aanwijzing van een stimuleringsgebied voor te leggen aan de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO). De borging van landschapskwaliteit op (boven) regionaal	Artikel 6.40 van de omgevingsverordening is onverkort van toepassing. Dit betekent dat ook in een stimuleringsgebied zonne-opstellingen via een omgevingsplan voor een periode van maximaal 25 jaar kunnen worden vergund. Zoals in de beleidsnota `Perspectief voor Zon in Noord-Holland' is aangekondigd, kunnen er op bepaalde locaties redenen zijn om van de locatie- en omvangregels uit artikel 6.2 af te wijken. Deze locaties worden stimuleringsgebieden zonne-energie genoemd. Sub a beschrijft dat Gedeputeerde Staten de bevoegdheid hebben om deze gebieden aan te wijzen. De regels ten aanzien van de inpassing van de opstelling voor zonne-energie (artikel 6.3) blijven van toepassing. Aangezien de Omgevingsverordening NH2022 zich richt op omgevingsplannen is het ook voor de aanwijzing van stimuleringsgebieden zonne-energie in beginsel aan een gemeente (college van burgemeester en wethouders) om een aanvraag in te dienen bij Gedeputeerde Staten voor de aanwijzing van een stimuleringsgebied. Het beoordelen van een verzoek tot aanwijzing van stimuleringsgebieden is een vorm van maatwerk en gebeurt in overleg met de betrokken gemeente. Sub b voorziet in de mogelijkheid om het verzoek tot aanwijzing van een stimuleringsgebied voor te leggen aan de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO). De borging van landschapskwaliteit op (boven) regionaal niveau is een belangrijke kerntaak van de provincie. Het gaat wat betreft de provincie dus niet alleen om de ruimtelijke kwaliteit van de afzonderlijke plannen zelf, maar vooral over hoe deze bijdragen aan de kwaliteit van het landschap. De provincie zet meerdere instrumenten voor ruimtelijke kwaliteit in. De ARO is er daar één van. Het kwaliteitsadvies van de ARO heeft de focus op concrete provinciale plannen buiten bestaand stedelijk gebied (BSG). Daarnaast kan de ARO ook voorzien in advies over gemeentelijke plannen buiten BSG. In beide gevallen heeft het advies niet alleen betrekking op de ruimtelijke kwaliteit of inpassing van

	niveau is een belangrijke kerntaak van de provincie. Het gaat wat betreft de provincie dus niet alleen om de ruimtelijke kwaliteit van de afzonderlijke plannen zelf, maar vooral over hoe deze bijdragen aan de kwaliteit van het landschap. De provincie zet meerdere instrumenten voor ruimtelijke kwaliteit in. De ARO is er daar één van. Het kwaliteitsadvies van de ARO heeft de focus op concrete provinciale plannen buiten bestaand stedelijk gebied (BSG). Daarnaast kan de ARO ook voorzien in advies over gemeentelijke plannen buiten BSG. In beide gevallen heeft het advies niet alleen betrekking op de ruimtelijke kwaliteit of inpassing van de plannen zelf, maar vooral ook de bijdrage hiervan aan de kwaliteit van het landschap is van belang. In sub c worden verschillende documenten beschreven die betrokken kunnen worden bij de beoordeling van het verzoek tot aanwijzing van een stimuleringsgebied zonne-energie. Deze lijst is niet uitputtend; ook andere informatie dan de hier genoemde documenten kan indien van belang bij de afweging worden betrokken. Het Noord-Hollands perspectief op de Regionale Energiestrategie (februari 2020) brengt het provinciale vertrekpunt in de RES in beeld. In dit document worden de provinciale uitgangspunten voor de RES beschreven die volgen uit vastgestelde of lopende beleidstrajecten. De uitgangspunten uit het Noord-Hollandse perspectief op de RES zijn uitgewerkt in leidende principes en ontwerpprincipes voor de opwekking van onder andere zonne-energie. De Leidraad Landschap & Cultuurhistorie is geborgd in Paragraaf 6.2.6 van de Omgevingsverordening NH2020 en biedt handvatten voor een zorgvuldige landschappelijke inpassing. In de brochure Kwaliteitsimpuls Zonneparken worden deze	de plannen zelf, maar vooral ook de bijdrage hiervan aan de kwaliteit van het landschap is van belang. In sub c worden verschillende documenten beschreven die betrokken kunnen worden bij de beoordeling van het verzoek tot aanwijzing van een stimuleringsgebied zonne-energie. Deze lijst is niet uitputtend; ook andere informatie dan de hier genoemde documenten kan indien van belang bij de afweging worden betrokken. Het Noord-Hollands perspectief op de Regionale Energiestrategie (februari 2020) brengt het provinciale vertrekpunt in de RES in beeld. In dit document worden de provinciale uitgangspunten voor de RES beschreven die volgen uit vastgestelde of lopende beleidstrajecten. De uitgangspunten uit het Noord-Hollandse perspectief op de RES zijn uitgewerkt in leidende principes en ontwerpprincipes voor de opwekking van onder andere zonne-energie. De Leidraad Landschap & Cultuurhistorie is geborgd in Paragraaf 6.2.6 van de Omgevingsverordening NH2022 en biedt handvatten voor een zorgvuldige landschappelijke inpassing. In de brochure Kwaliteitsimpuls Zonneparken worden deze handvatten uitgewerkt en geïllustreerd aan de hand van voorbeelden. Daarnaast zullen Gedeputeerde Staten in de integrale afweging de regels die gelden op grond van de Omgevingsverordening NH2022, zoals de regels voor het Bijzonder Provinciaal Landschap, Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde en het Natuurnetwerk Nederland in acht nemen. Ook andere ruimtelijke relevante belangen zoals de circulaire economie, industrie of landbouw kunnen worden betrokken in de beoordeling. Tot slot kan ook het advies van de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO) betrokken worden bij de beoordeling. De termijnstelling in artikel 6.4 sub d geldt ook voor buitenplanse omgevingsplanactiviteiten. Lid a Onverminderd artikel 6.3 kunnen Gedeputeerde Staten op verzoek van het college van burgemeester en wethouders van de desbetreffende gemeente, of ambtshalve, stimuleringsgebieden zonne-energie aanwijzen waar kan worden afgeweken van het gestelde in artikel 6.2.

	handvatten uitgewerkt en geïllustreerd aan de hand van voorbeelden. Daarnaast zullen Gedeputeerde Staten in de integrale afweging de regels die gelden op grond van de Omgevingsverordening NH2020, zoals de regels voor het Bijzonder Provinciaal Landschap, Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde en het Natuurnetwerk Nederland in acht nemen. Ook andere ruimtelijke relevante belangen zoals de circulaire economie, industrie of landbouw kunnen worden betrokken in de beoordeling. Tot slot kan ook het advies van de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO) betrokken worden bij de beoordeling. De termijnstelling in artikel 6.4 sub d geldt ook voor buitenplanse omgevingsplanactiviteiten. Lid a Onverminderd artikel 6.3 kunnen Gedeputeerde Staten op verzoek van het college van burgemeester en wethouders van de desbetreffende gemeente, of ambtshalve, stimuleringsgebieden zonne-energie aanwijzen waar kan worden afgeweken van het gestelde in artikel 6.2.	
Toelichting op afdeling 6b van Regels Gedeputeerde Staten	-	Bij elektriciteitsstations gaat het over Hoogspannings- en middenspanningsverdeelstations: elektriciteitsstations vanaf 380 kV (hoogspanning) c.q. 10 tot 50 kV (middenspanning). De middenspannigsruimtes waar middenspanning naar de laagspanning wordt getransformeerd worden hier niet meegenomen. Ze hebben in het algemeen een maat tussen 10m2 en 35m2.
Werkingsgebied		https://geoapps.noord-holland.nl/kaartenportaal/apps/webappviewer/index.html?id=4d880ceef60a430e91835c071ae91cbd
	Vaarwegbeheer - beheer Plassenschap Loosdrecht	*Vervalt*
	Vaarwegbeheer - beheer gemeente	Hieraan wordt het gebied uit 'vaarwegbeheer - beheer Plassenschap Loosdrecht' toegevoegd

Verplaatsingen stukken toelichting (inhoudelijk geen wijzigingen)
Van *algemene toelichting* naar toelichting op paragraaf 6.2.2 Stedelijke functies
Werkingsgebied landelijk gebied
[Met onderliggende tekst.]

Categorie B:

Wij besluiten naar aanleiding van de zienswijzen de volgende ter inzage gelegde wijzigingen in gewijzigde vorm door te voeren in de OV NH2022. Het betreft:

	Was	Wordt
Artikel		
Artikel 6.18 MRA landelijk gebied	1. Voor zover een omgevingsplan van toepassing is op het werkingsgebied MRA - Landelijk gebied voorziet het niet in een kleinschalige woningbouwontwikkeling. 2. In afwijking van het eerste lid kan een omgevingsplan voorzien in maximaal twee burgerwoningen op een locatie waar sprake is van rechtmatig aanwezige bebouwing voor een andere stedelijke voorziening, indien: a. op de locatie ten minste één bedrijfswoning rechtmatig aanwezig is; b. de woonactiviteit de bedrijfsvoering en de ontwikkelingsmogelijkheden van omringende agrarische bedrijven niet beperkt; c. sprake is van volledige beëindiging van de bestaande stedelijke voorziening; d. de overige bedrijfsbebouwing op de betreffende locatie wordt gesloopt en	1. Voor zover een omgevingsplan van toepassing is op het werkingsgebied MRA - Landelijk gebied voorziet het niet in een kleinschalige woningbouwontwikkeling. 2. In afwijking van het eerste lid kan een omgevingsplan voorzien in maximaal twee burgerwoningen op een locatie waar sprake is van rechtmatig aanwezige bebouwing voor een andere stedelijke voorziening, indien: a. op de locatie ten minste één bedrijfswoning rechtmatig aanwezig is; b. de woonactiviteit de bedrijfsvoering en de ontwikkelingsmogelijkheden van omringende agrarische bedrijven niet beperkt; c. sprake is van volledige beëindiging van de bestaande stedelijke voorziening; d. de overige bedrijfsbebouwing op de betreffende locatie wordt gesloopt en

	herbouw in het omgevingsplan onmogelijk wordt gemaakt; en e. voor een tweede burgerwoning meer dan 1.500 m² grondoppervlakte aan rechtmatig aanwezige bedrijfsbebouwing op de betreffende locatie wordt gesloopt. 3. In afwijking van het eerste lid kan een omgevingsplan voorzien in bijbehorende bouwwerken tot een oppervlakte per bouwperceel van niet meer dan 150 m2 en een bouwhoogte van niet meer dan 5 m.	herbouw in het omgevingsplan onmogelijk wordt gemaakt; en e. voor een tweede burgerwoning meer dan 1.000 m² grondoppervlakte aan rechtmatig aanwezige bedrijfsbebouwing op de betreffende locatie wordt gesloopt. 3. In afwijking van het eerste lid kan een omgevingsplan voorzien in bijbehorende bouwwerken tot een oppervlakte per bouwperceel van niet meer dan 150 m2 en een bouwhoogte van niet meer dan 5 m.
Artikel 6.19 Noord-Holland Noord landelijk gebied	1. Voor zover een omgevingsplan van toepassing is op het werkingsgebied Noord-Holland Noord - Landelijk gebied kan het alleen voorzien in een kleinschalige woningbouwontwikkeling als de ontwikkeling in overeenstemming is met de binnen de regio daarover gemaakte schriftelijke afspraken. 2. De in het eerste lid genoemde afspraken kunnen alleen afspraken bevatten over locaties die zijn gelegen in of aan kernen of in of aan dorpslinten. 3. In afwijking van het eerste lid kan een omgevingsplan voorzien in maximaal twee burgerwoningen op een locatie waar sprake is van rechtmatig aanwezige bebouwing voor een andere stedelijke voorziening, indien: a. de locatie ten minste één bedrijfswoning rechtmatig aanwezig is; b. de woonactiviteit de bedrijfsvoering en de ontwikkelingsmogelijkheden van omringende agrarische bedrijven niet beperkt; c. sprake is van volledige beëindiging van de bestaande stedelijke voorziening;	1. Voor zover een omgevingsplan van toepassing is op het werkingsgebied Noord-Holland Noord - Landelijk gebied kan het alleen voorzien in een kleinschalige woningbouwontwikkeling als de ontwikkeling in overeenstemming is met de binnen de regio daarover gemaakte schriftelijke afspraken. 2. De in het eerste lid genoemde afspraken kunnen alleen afspraken bevatten over locaties die zijn gelegen in of aan kernen of in of aan dorpslinten. 3. In afwijking van het eerste lid kan een omgevingsplan voorzien in maximaal twee burgerwoningen op een locatie waar sprake is van rechtmatig aanwezige bebouwing voor een andere stedelijke voorziening, indien: a. de locatie ten minste één bedrijfswoning rechtmatig aanwezig is; b. de woonactiviteit de bedrijfsvoering en de ontwikkelingsmogelijkheden van omringende agrarische bedrijven niet beperkt; c. sprake is van volledige beëindiging van de bestaande stedelijke voorziening;

	d. de overige bedrijfsbebouwing op de betreffende locatie wordt gesloopt en herbouw in het omgevingsplan onmogelijk wordt gemaakt; en e. voor een tweede burgerwoning meer dan 1.500 m² grondoppervlakte aan rechtmatig aanwezige bedrijfsbebouwing op de betreffende locatie wordt gesloopt. 4. In afwijking van het eerste lid kan een omgevingsplan voorzien in bijbehorende bouwwerken tot een oppervlakte per bouwperceel van niet meer dan 150 m2 en een bouwhoogte van niet meer dan 5 m. 5. In het Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022 is bepaald dat Gedeputeerde Staten regels kunnen stellen over de afspraken bedoeld in het eerste lid.	d. de overige bedrijfsbebouwing op de betreffende locatie wordt gesloopt en herbouw in het omgevingsplan onmogelijk wordt gemaakt; en e. voor een tweede burgerwoning meer dan 1.000 m² grondoppervlakte aan rechtmatig aanwezige bedrijfsbebouwing op de betreffende locatie wordt gesloopt. 4. In afwijking van het eerste lid kan een omgevingsplan voorzien in bijbehorende bouwwerken tot een oppervlakte per bouwperceel van niet meer dan 150 m2 en een bouwhoogte van niet meer dan 5 m. 5. In het Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022 is bepaald dat Gedeputeerde Staten regels kunnen stellen over de afspraken bedoeld in het eerste lid.
Artikel 6.32b Datacenter clustering	1. Een omgevingsplan kan uitsluitend ter plaatse van het werkingsgebied 'datacenterclustering toegestaan' voorzien in een datacenter met een bruto vloeroppervlak van meer dan 2.000 m2 en een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA als: a. de locatie is gelegen op of grenst aan een bedrijventerrein; en b. voor de locatie een stedenbouwkundig plan en een beeldkwaliteitsplan is opgesteld. 2. Het omgevingsplan kan uitsluitend voorzien in vestiging of uitbreiding van een datacenter als daar vestigingsvoorwaarden aan verbonden worden die voldoen aan het provinciaal beleid en gericht zijn op: a. De impact op de directe en wijdere omgeving waarbij het bouwvolume en de	1. Een omgevingsplan kan uitsluitend ter plaatse van het werkingsgebied 'datacenterclustering toegestaan' voorzien in een nieuw datacenter met een bruto vloeroppervlak van meer dan 2.000 m2 en een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA of in de uitbreiding van een bestaand datacenter tot een bruto vloeroppervlak van meer dan 2.000 m2 en een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA als: a. de locatie is gelegen op of grenst aan een bedrijventerrein; en b. voor de locatie een stedenbouwkundig plan en een beeldkwaliteitsplan is opgesteld. 2. Het omgevingsplan kan uitsluitend voorzien in een nieuw datacenter of in een uitbreiding van een bestaand datacenter als daar voorwaarden aan

	inrichting van de ruimte om het gebouw worden betrokken; b. Multifunctioneel ruimtegebruik; c. Borging van het stedenbouwkundig plan en of het beeldkwaliteitsplan; d. Energievoorwaarden gericht op maximale energiebesparing, energievoorziening, duurzaam inkopen van stroom, opwekken van duurzame energie, duurzame back-up energiesystemen, gebruik van energie-efficiënte koeling en afkoppelmogelijkheden voor het gebruik van restwarmte; en e. Watervoorwaarden gericht op beperking van de hoeveelheid voor koelwater benodigd (drink)water, het gebruik van oppervlaktewater, hemelwater en zo mogelijk van bronnen als hergebruik effluent ten behoeve van koeling, het waar mogelijk vermijden van het onttrekken van grondwater, het bij voorkeur gebruiken van ondergronds opgeslagen hemelwater en het rekening houden met het niet gegarandeerd zijn van waterbeschikbaarheid (in droge zomers). 3. Het eerste en tweede lid zijn niet van toepassing op 1 januari 2024 rechtmatig aanwezige datacenters.	verbonden worden die voldoen aan het provinciaal beleid en gericht zijn op: a. De impact op de directe en wijdere omgeving waarbij het bouwvolume en de inrichting van de ruimte om het gebouw worden betrokken; b. Multifunctioneel ruimtegebruik; c. Borging van het stedenbouwkundig plan en of het beeldkwaliteitsplan; d. Energievoorwaarden gericht op maximale energiebesparing, energievoorziening, duurzaam inkopen van stroom, opwekken van duurzame energie, duurzame back-up energiesystemen, gebruik van energie-efficiënte koeling en afkoppelmogelijkheden voor het gebruik van restwarmte; en e. Watervoorwaarden gericht op beperking van de hoeveelheid voor koelwater benodigd (drink)water, het gebruik van oppervlaktewater, hemelwater en zo mogelijk van bronnen als hergebruik effluent ten behoeve van koeling, het waar mogelijk vermijden van het onttrekken van grondwater, het bij voorkeur gebruiken van ondergronds opgeslagen hemelwater en het rekening houden met het niet gegarandeerd zijn van waterbeschikbaarheid (in droge zomers).
Artikel 6.32c Datacenters uitgesloten	1. Voor zover een omgevingsplan van toepassing is op het werkingsgebied ‘datacenters uitgesloten’,	1. Voor zover een omgevingsplan van toepassing is op het werkingsgebied ‘datacenters uitgesloten’,

	voorziet het niet in datacenters met een bruto vloeroppervlak van meer dan 2.000 m2 en een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA. 2. Het eerste lid is niet van toepassing op de projecten in de gemeenten Diemen en Haarlem welke staan vermeld in bijlage 1 van de Datacenterstrategie Noord-Holland 2022-2024 indien hiervoor uiterlijk op 31 december 2024 een ontwerpbesluit ter inzage is gelegd. 3. Het eerste lid is niet van toepassing op 1 januari 2024 rechtmatig aanwezige datacenters.	voorziet het niet in datacenters met een bruto vloeroppervlak van meer dan 2.000 m2 en een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA. 2. Het eerste lid is niet van toepassing op de projecten in de gemeenten Diemen en Haarlem welke staan vermeld in bijlage 1 van de Datacenterstrategie Noord-Holland 2022-2024 indien hiervoor uiterlijk op 31 december 2025 een ontwerpbesluit ter inzage is gelegd.
Artikel 6.32d Uitvoeringstermijn	Het omgevingsplan dient uiterlijk op 31 december 2025 in overeenstemming te zijn met de regels zoals opgenomen in artikel 6.32b en 6.32c.	Het omgevingsplan dient uiterlijk op 31 december 2026 in overeenstemming te zijn met de regels zoals opgenomen in artikel 6.32b en 6.32c.
Artikel 6.40a Toepassingsbereik	Deze subparagraaf gaat over de bouw, vervanging of verandering van hoogspannings- en verdeelstations.	Deze subparagraaf gaat over de bouw, vervanging of verandering van hoogspanningsstations en over stations in het tussenspanningsnet in het landelijk gebied.
Artikel 6.40b Locatieafweging en ruimtelijke inpassing elektriciteitsstations	1. Een omgevingsplan mag voorzien in het bouwen, vervangen of veranderen van een of meer elektriciteitsstations als: a. een zorgvuldige locatieafweging voor de elektriciteitsstations wordt gemaakt; b. de elektriciteitsstations zorgvuldig ruimtelijk worden ingepast; en c. aan de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling om advies wordt gevraagd over de locatieafweging en de ruimtelijke inpassing van de elektriciteitsstations. 2. In het Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022 is bepaald dat Gedeputeerde Staten regels kunnen stellen over de locatieafweging en de zorgvuldige ruimtelijke inpassing als bedoeld in het eerste lid.	1. Een omgevingsplan mag voorzien in het bouwen, vervangen of veranderen van een of meer elektriciteitsstations als: a. een zorgvuldige locatieafweging voor de elektriciteitsstations wordt gemaakt en b. de elektriciteitsstations zorgvuldig ruimtelijk worden ingepast. 2. In het Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022 is bepaald dat Gedeputeerde Staten regels kunnen stellen over de locatieafweging en de zorgvuldige ruimtelijke inpassing als bedoeld in het eerste lid.

Artikel 6.40c Verplicht advies Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling in landelijk gebied	-	Voor een elektriciteitsstation als bedoeld in artikel 6.40b wordt in het werkingsgebied landelijk gebied aan de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling om advies gevraagd over de locatieafweging en de ruimtelijke inpassing.
Artikel 6.54 Activiteiten in Natuurnetwerk Nederland of natuurverbindingen	Een omgevingsplan maakt geen nieuwe activiteiten of wijziging van bestaande activiteiten binnen het werkingsgebied Natuurnetwerk Nederland of het werkingsgebied natuurverbindingen mogelijk die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken en waarden of die kunnen leiden tot een vermindering van de kwaliteit, de oppervlakte of de samenhang tussen die gebieden, tenzij sprake is van: a. nieuwe activiteiten en wijziging van bestaande activiteiten, voor zover: 1. er sprake is van groot openbaar belang; 2. er geen reële alternatieven zijn; en 3. de negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden, oppervlakte en samenhang worden beperkt en de overblijvende effecten gelijkwaardig en tijdig worden gecompenseerd. b. nieuwe activiteiten en wijziging van bestaande activiteiten, voor zover: 1. het niet gaat om verblijfsrecreatie; 2. de activiteiten die leiden tot aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden worden gecompenseerd; 3. de compensatie inhoudt dat de uitvoering van het geheel van activiteiten gezamenlijk binnen 10 jaar leidt tot een	1. Een omgevingsplan maakt geen nieuwe activiteiten of wijziging van bestaande activiteiten binnen het werkingsgebied Natuurnetwerk Nederland of het werkingsgebied natuurverbindingen mogelijk die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken en waarden of die kunnen leiden tot een vermindering van de kwaliteit, de oppervlakte of de samenhang tussen die gebieden, tenzij sprake is van: a. nieuwe activiteiten en wijziging van bestaande activiteiten, voor zover: I. er sprake is van groot openbaar belang; II. er geen reële alternatieven zijn; en III. de negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden, oppervlakte en samenhang worden beperkt en de overblijvende effecten gelijkwaardig en tijdig worden gecompenseerd. b. nieuwe activiteiten en wijziging van bestaande activiteiten, voor zover: I. de activiteiten die leiden tot aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden worden gecompenseerd; II. de compensatie inhoudt dat de uitvoering van het geheel van activiteiten gezamenlijk binnen 10 jaar leidt tot een duidelijk aantoonbare meerwaarde voor de werkingsgebieden natuurnetwerk Nederland of natuurverbindingen voor wat betreft kwaliteit en samenhang;

	duidelijk aantoonbare meerwaarde voor de werkingsgebieden natuurnetwerk Nederland of natuurverbindingen voor wat betreft kwaliteit en samenhang; 4. de oppervlakte van het werkingsgebied natuurnetwerk Nederland tenminste gelijk blijft; 5. rekening wordt gehouden met de omstandigheid dat de locatie waarop de activiteit plaatsvindt mogelijk gelegen is in een gebied van het Natuurnetwerk Nederland of Natuurverbindingen dat omringd wordt door of grenst aan Bijzonder provinciaal landschap. 6. er een gebiedsvisie wordt opgesteld waarin wordt onderbouwd dat wordt voldaan aan het gestelde onder 1 tot en met 4 van dit onderdeel. c. een beperkte toevoeging van nieuwe activiteiten aan of een beperkte wijziging van bestaande activiteiten, mits: 1. deze toevoeging of wijziging noodzakelijk is voor de instandhouding van de bestaande activiteit; 2. deze toevoeging of wijziging ondergeschikt is aan de bestaande activiteiten; en 3. de negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden, oppervlakte en samenhang worden beperkt en de overblijvende effecten gelijkwaardig en tijdig worden gecompenseerd	III. de oppervlakte van het werkingsgebied natuurnetwerk Nederland tenminste gelijk blijft; IV. rekening wordt gehouden met de omstandigheid dat de locatie waarop de activiteit plaatsvindt mogelijk gelegen is in een gebied van het Natuurnetwerk Nederland of Natuurverbindingen dat omringd wordt door of grenst aan Bijzonder provinciaal landschap. V. er een gebiedsvisie wordt opgesteld waarin wordt onderbouwd dat wordt voldaan aan het gestelde onder 1 tot en met 4 van dit onderdeel. c. een beperkte toevoeging van nieuwe activiteiten aan of een beperkte wijziging van bestaande activiteiten, mits: I. deze toevoeging of wijziging noodzakelijk is voor de instandhouding van de bestaande activiteit; II. deze toevoeging of wijziging ondergeschikt is aan de bestaande activiteiten; III. en de negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden, oppervlakte en samenhang worden beperkt en de overblijvende effecten gelijkwaardig en tijdig worden gecompenseerd. 2. Het eerste lid, onder b, is niet van toepassing op activiteiten die verblijfsrecreatie mogelijk maken, tenzij het gaat om activiteiten die ondergeschikt zijn aan een andere bedrijfsactiviteit en plaatsvinden op, of aansluitend aan, dezelfde locatie.

Toelichting		
Artikel 6.18 MRA landelijk gebied	Kleinschalige woningbouwontwikkeling op locaties waar nog geen bouwperceel is, is in het werkingsgebied MRA landelijk gebied uitgesloten. Uitzonderingen hierop zijn de zogenoemde VAB-regeling voor Voormalige Agrarische Bouwpercelen (zie artikel 6.15) en kleinschalige woningbouwontwikkelingen op grond van dit artikel. Het tweede lid bevat een mogelijkheid om 1 burgerwoning toe te staan bij transformatie van bestaande stedelijke voorzieningen in het landelijk gebied die niet (meer) passen in het landelijk gebied. Bijvoorbeeld een timmermansbedrijf of een garagebedrijf. Indien er meer dan 1.500m2 aan bedrijfsbebouwing op het bouwperceel wordt gesloopt vinden wij een tweede burgerwoning toelaatbaar omdat de verstening op het perceel afneemt. De aanwezigheid van een bedrijfswoning is hier niet een noodzakelijke voorwaarde. Anders dan bij voormalige agrarische bedrijven hebben niet-agrarische, stedelijke voorzieningen in het landelijk gebied vaak niet meerdere bouwpercelen op verschillende locaties tot hun beschikking maar 1 hoofdvestiging. Het is dan ook slechts deze hoofdvestiging die voor transformatie in aanmerking komt. Voor een toelichting op de term omgevingskwaliteit verwijzen wij naar de toelichting op Artikel 6.15. De leidraad landschap en cultuurhistorie is bij de herontwikkeling van bouwpercelen in het landelijk gebied naar nieuwe voorzieningen van toepassing. Lid 3 van dit artikel regelt dat zogenoemde bijbehorende bouwwerken bij een bestaande woning zijn toegestaan tot een omvang van in totaal 150 m2 per bouwperceel en een bouwhoogte van niet meer dan 5 m. Dit is een beleidsneutrale overzetting van een regel uit de Omgevingsverordening NH2020 en diens voorganger, de Provinciale Ruimtelijke	Kleinschalige woningbouwontwikkeling op locaties waar nog geen bouwperceel is, is in het werkingsgebied MRA landelijk gebied uitgesloten. Uitzonderingen hierop zijn de zogenoemde VAB-regeling voor Voormalige Agrarische Bouwpercelen (zie artikel 6.15) en kleinschalige woningbouwontwikkelingen op grond van dit artikel. Het tweede lid bevat een mogelijkheid om 1 burgerwoning toe te staan bij transformatie van bestaande stedelijke voorzieningen in het landelijk gebied die niet (meer) passen in het landelijk gebied. Bijvoorbeeld een timmermansbedrijf of een garagebedrijf. Indien er meer dan 1.000m2 aan bedrijfsbebouwing op het bouwperceel wordt gesloopt vinden wij een tweede burgerwoning toelaatbaar omdat de verstening op het perceel afneemt. De aanwezigheid van een bedrijfswoning is hier niet een noodzakelijke voorwaarde. Anders dan bij voormalige agrarische bedrijven hebben niet-agrarische, stedelijke voorzieningen in het landelijk gebied vaak niet meerdere bouwpercelen op verschillende locaties tot hun beschikking maar 1 hoofdvestiging. Het is dan ook slechts deze hoofdvestiging die voor transformatie in aanmerking komt. Voor een toelichting op de term omgevingskwaliteit verwijzen wij naar de toelichting op Artikel 6.15. De leidraad landschap en cultuurhistorie is bij de herontwikkeling van bouwpercelen in het landelijk gebied naar nieuwe voorzieningen van toepassing. Lid 3 van dit artikel regelt dat zogenoemde bijbehorende bouwwerken bij een bestaande woning zijn toegestaan tot een omvang van in totaal 150 m2 per bouwperceel en een bouwhoogte van niet meer dan 5 m. Dit is een beleidsneutrale overzetting van een regel uit de Omgevingsverordening NH2020 en diens voorganger, de Provinciale Ruimtelijke

	Verordening. In deze eerdere verordeningen werd hierbij gebruik gemaakt van de zogenoemde planologische kruimelgevallenregeling in artikel 4 van bijlage II bij het voormalige Besluit omgevingsrecht.	Verordening. In deze eerdere verordeningen werd hierbij gebruik gemaakt van de zogenoemde planologische kruimelgevallenregeling in artikel 4 van bijlage II bij het voormalige Besluit omgevingsrecht.
Artikel 6.19 Noord-Holland Noord landelijk gebied	Dit artikel richt zich op het onder voorwaarden toestaan van woningbouw in het werkingsgebied Noord-Holland Noord landelijk gebied. Kleinschalige woningbouwontwikkeling op locaties waar nog geen bouwperceel is, is mogelijk indien daarover binnen de regio schriftelijke afspraken zijn gemaakt. Uitzonderingen hierop zijn de zogenoemde VAB-regeling voor Voormalige Agrarische Bouwpercelen (zie artikel 6.15) en kleinschalige woningbouwontwikkelingen op grond van lid 3 en lid 4 van dit artikel. Het derde lid bevat een mogelijkheid om 1 burgerwoning toe te staan bij transformatie van bestaande stedelijke voorzieningen in het landelijk gebied die niet (meer) passen in het landelijk gebied. Gedacht moet worden aan bijvoorbeeld een timmermansbedrijf of een garagebedrijf. Indien er meer dan 1.500m2 aan bedrijfsbebouwing op het bouwperceel wordt gesloopt vinden wij een tweede burgerwoning toelaatbaar omdat de verstening op het perceel afneemt. De aanwezigheid van een bedrijfswoning is hier niet een noodzakelijke voorwaarde. Anders dan bij voormalige agrarische bedrijven hebben niet-agrarische, stedelijke voorzieningen in het landelijk gebied vaak niet meerdere bouwpercelen op verschillende locaties tot hun beschikking maar 1 hoofdvestiging. Het is dan ook slechts deze hoofdvestiging die voor transformatie in aanmerking komt. Voor een toelichting op de term omgevingskwaliteit verwijzen wij naar de toelichting op Artikel 6.15. De leidraad landschap en cultuurhistorie is bij de herontwikkeling van bouwpercelen in het landelijk gebied naar nieuwe voorzieningen van toepassing.	Dit artikel richt zich op het onder voorwaarden toestaan van woningbouw in het werkingsgebied Noord-Holland Noord landelijk gebied. Kleinschalige woningbouwontwikkeling op locaties waar nog geen bouwperceel is, is mogelijk indien daarover binnen de regio schriftelijke afspraken zijn gemaakt. Uitzonderingen hierop zijn de zogenoemde VAB-regeling voor Voormalige Agrarische Bouwpercelen (zie artikel 6.15) en kleinschalige woningbouwontwikkelingen op grond van lid 3 en lid 4 van dit artikel. Het derde lid bevat een mogelijkheid om 1 burgerwoning toe te staan bij transformatie van bestaande stedelijke voorzieningen in het landelijk gebied die niet (meer) passen in het landelijk gebied. Gedacht moet worden aan bijvoorbeeld een timmermansbedrijf of een garagebedrijf. Indien er meer dan 1.000m2 aan bedrijfsbebouwing op het bouwperceel wordt gesloopt vinden wij een tweede burgerwoning toelaatbaar omdat de verstening op het perceel afneemt. De aanwezigheid van een bedrijfswoning is hier niet een noodzakelijke voorwaarde. Anders dan bij voormalige agrarische bedrijven hebben niet-agrarische, stedelijke voorzieningen in het landelijk gebied vaak niet meerdere bouwpercelen op verschillende locaties tot hun beschikking maar 1 hoofdvestiging. Het is dan ook slechts deze hoofdvestiging die voor transformatie in aanmerking komt. Voor een toelichting op de term omgevingskwaliteit verwijzen wij naar de toelichting op Artikel 6.15. De leidraad landschap en cultuurhistorie is bij de herontwikkeling van bouwpercelen in het landelijk gebied naar nieuwe voorzieningen van toepassing.

	Lid 4 van dit artikel regelt dat zogenoemde bijbehorende bouwwerken bij een bestaande woning zijn toegestaan tot een omvang van in totaal 150 m2 per bouwperceel en een bouwhoogte van niet meer dan 5 m. Dit is een beleidsneutrale overzetting van een regel uit de Omgevingsverordening NH2020 en diens voorganger, de Provinciale Ruimtelijke Verordening. In deze eerdere verordeningen werd hierbij gebruik gemaakt van de zogenoemde planologische kruimelgevallenregeling in artikel 4 van bijlage II bij het voormalige Besluit omgevingsrecht.	Lid 4 van dit artikel regelt dat zogenoemde bijbehorende bouwwerken bij een bestaande woning zijn toegestaan tot een omvang van in totaal 150 m2 per bouwperceel en een bouwhoogte van niet meer dan 5 m. Dit is een beleidsneutrale overzetting van een regel uit de Omgevingsverordening NH2020 en diens voorganger, de Provinciale Ruimtelijke Verordening. In deze eerdere verordeningen werd hierbij gebruik gemaakt van de zogenoemde planologische kruimelgevallenregeling in artikel 4 van bijlage II bij het voormalige Besluit omgevingsrecht.
Artikel 6.32b Datacenter clustering	We stellen strenge voorwaarden voor het vestigen van nieuwe en uitbreiding van bestaande datacenters in plaats van ze gewoonweg te verbieden. Dit doen we omdat we inzetten op een stevige basis voor een groeiende digitale economie. Een goede digitale infrastructuur is hiervoor een belangrijke vestigingsvoorwaarde. Toenemende digitalisering is een autonome ontwikkeling die je niet tegenhoudt maar wel zo goed mogelijk in de juiste banen kan leiden. Datacenters vormen een essentieel onderdeel van die digitale infrastructuur maar hebben een flinke impact op het landschap, het watersysteem en gebruiken veel energie. Nieuwvestiging en uitbreiding van datacenters wordt toegestaan op bedrijventerreinen in drie gemeenten waar al datacenterclusters aanwezig zijn. We staan dit alleen toe op of aangrenzend aan bedrijventerreinen om zo geen kostbare natuur of landbouwgrond te gebruiken. Daarnaast stellen we ook het gebruik van een stedenbouwkundig plan en een beeldkwaliteitsplan verplicht (die in de praktijk vaak gecombineerd worden in 1 document) zodat aan het ruimtelijk ontwerp van het gebouw en de directe omgeving uitvoerig aandacht wordt besteed. Het gaat dan om de impact van een datacenter op de wijdere omgeving qua volume en hoogte van het gebouw en de inrichting van de ruimte. Maar ook om het	We stellen strenge voorwaarden voor het vestigen en uitbreiding van datacenters in plaats van ze gewoonweg te verbieden. Dit doen we omdat we inzetten op een stevige basis voor een groeiende digitale economie. Een goede digitale infrastructuur is hiervoor een belangrijke vestigingsvoorwaarde. Toenemende digitalisering is een autonome ontwikkeling die je niet tegenhoudt maar wel zo goed mogelijk in de juiste banen kan leiden. Datacenters vormen een essentieel onderdeel van die digitale infrastructuur maar hebben een flinke impact op het landschap, het watersysteem en gebruiken veel energie. Nieuwvestiging en uitbreiding van datacenters wordt toegestaan op bedrijventerreinen in drie gemeenten waar al datacenterclusters aanwezig zijn. We staan dit alleen toe op of aangrenzend aan bedrijventerreinen om zo geen kostbare natuur of landbouwgrond te gebruiken. Daarnaast stellen we ook het gebruik van een stedenbouwkundig plan en een beeldkwaliteitsplan verplicht (die in de praktijk vaak gecombineerd worden in 1 document) zodat aan het ruimtelijk ontwerp van het gebouw en de directe omgeving uitvoerig aandacht wordt besteed. Het gaat dan om de impact van een datacenter op de wijdere omgeving qua volume en hoogte van het gebouw en de inrichting van de ruimte. Maar ook om het

	gebouw en aangrenzende terrein meerdere doelen te laten dienen. Bijvoorbeeld door op het terrein rondom een datacenter aandacht te hebben voor biodiversiteit. Naast deze ruimtelijke beperking worden er ook voorwaarden aan de vestiging van datacenters verbonden waardoor de impact van datacenters op de omgeving wordt geminimaliseerd. Dit zijn voorwaarden om datacenters energiezuinig te laten opereren. Maar ook bijvoorbeeld met zo beperkt mogelijk waterverbruik. Met gemeenten gaan we overleggen hoe deze voorwaarden landen in het gemeentelijk beleid.	gebouw en aangrenzende terrein meerdere doelen te laten dienen. Bijvoorbeeld door op het terrein rondom een datacenter aandacht te hebben voor biodiversiteit. Naast deze ruimtelijke beperking worden er ook voorwaarden aan de vestiging van datacenters verbonden waardoor de impact van datacenters op de omgeving wordt geminimaliseerd. Dit zijn voorwaarden om datacenters energiezuinig te laten opereren. Maar ook bijvoorbeeld met zo beperkt mogelijk waterverbruik. Deze voorwaarden zijn geconcretiseerd in de richtlijn duurzame vestigingsvoorwaarden datacenters die de provincie gaat vaststellen en de drie clustergemeenten Hollands Kroon, Haarlemmermeer en Amsterdam verwerken in hun gemeentelijk beleid.
Artikel 6.32c Datacenters uitgesloten	Onderdeel van de Datacenterstrategie Noord-Holland 2022-2024 is dat nieuwe datacenters en uitbreiding van bestaande datacenters in andere gemeenten dan de drie waarbinnen al datacenterclusters aanwezig zijn worden uitgesloten. Dit artikel bevat hiertoe een instructieregel aan gemeenten. Voor een aantal lopende initiatieven in de gemeenten Diemen en Haarlem is in lid 2 een uitzondering opgenomen. Deze initiatieven zijn opgenomen in bijlage 1 van de Datacenterstrategie Noord-Holland 2022-2024. Om gebruik te maken van de uitzondering dient uiterlijk 31 december 2024 een ontwerpbesluit ter inzage te worden gelegd.	Onderdeel van de Datacenterstrategie Noord-Holland 2022-2024 is dat de vestiging of uitbreiding van datacenters in andere gemeenten dan de drie gemeenten waar nieuwe of uitbreidingen van datacenters nog zijn toegestaan, worden uitgesloten. Dit artikel bevat hiertoe een instructieregel aan gemeenten. De instructieregel richt zich op het toestaan van datacenters met een bruto vloeroppervlak van meer dan 2.000 m2 en een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA. De instructieregel richt zich ook op niet gerealiseerde mogelijkheden in het omgevingsplan, de zogenoemde onbenutte plancapaciteit. Specifiek voor deze onbenutte plancapaciteit is voorzien in een uitvoeringstermijn (zie de toelichting op artikel 6.32d). Voor een aantal lopende initiatieven in de gemeenten Diemen en Haarlem is in lid 2 een uitzondering opgenomen. Deze initiatieven zijn opgenomen in bijlage 1 van de Datacenterstrategie Noord-Holland 2022-2024. Om gebruik te maken van de uitzondering dient uiterlijk 31 december 2025 een ontwerpbesluit ter inzage te worden gelegd.

Artikel 6.32d Uitvoeringstermijn	Dit artikel bevat de termijn zoals bedoeld in artikel 2.23, vierde lid, van de Omgevingswet waarbinnen de gemeenteraad uitvoering moet geven aan de instructieregels, zoals opgenomen in artikel 6.32b en artikel 6.32c. De provincie vertrouwt erop dat gemeenten deze uitvoeringstermijn naleven. Indien dit onverhoopt niet gebeurt, verbindt de Omgevingswet zelf hier geen directe gevolgen aan. Wel is er vanaf het verlopen van de uitvoeringstermijn sprake van strijdigheid van het omgevingsplan met de omgevingsverordening. In juridische procedures kan daardoor het omgevingsplan onverbindend worden verklaard of buiten toepassing worden gelaten door de bestuursrechter, voor zover het omgevingsplan evident in strijd is met de omgevingsverordening (zogenoemde exceptieve toetsing).	Dit artikel bevat een termijn zoals bedoeld in artikel 2.23, vierde lid, van de Omgevingswet waarbinnen de gemeenteraad uitvoering moet geven aan de instructieregels, zoals opgenomen in artikel 6.32b en artikel 6.32c. De provincie vertrouwt erop dat gemeenten deze uitvoeringstermijn naleven. Indien dit onverhoopt niet gebeurt, verbindt de Omgevingswet zelf hier geen directe gevolgen aan. Wel is er vanaf het verlopen van de uitvoeringstermijn sprake van strijdigheid van het omgevingsplan met de omgevingsverordening. In juridische procedures kan daardoor het omgevingsplan onverbindend worden verklaard of buiten toepassing worden gelaten door de bestuursrechter, voor zover het omgevingsplan evident in strijd is met de omgevingsverordening (zogenoemde exceptieve toetsing).
Toelichting op Paragraaf 6.2.3 Duurzame energie en energie-infrastructuur		Omgevingsvisie NH2050 In de Omgevingsvisie NH2050 is de doelstelling opgenomen om ruimte te bieden aan onder meer energietransitie, in het licht van een duurzame economie, met innovatie als belangrijke motor. In de beweging Nieuwe energie staat dat de provincie in 2050 klimaatneutraal en volledig circulair wil zijn, gekoppeld aan het Klimaatakkoord om in 2030 49% CO2-reductie te behalen. Daarom wordt ruimte geboden aan energietransitie. Om te kunnen voorzien in de behoefte aan elektriciteit is energie nodig die wordt opgewekt op land en op zee. Niet overal op het vasteland zijn dezelfde omstandigheden voor allerlei duurzame-energievormen. Het gaat om een optimale energiemix, verwoord in ontwikkelprincipe 14: de regionale optimale energiemix voor

		opwekking van hernieuwbare energie in de ondergrond, op de bovengrond en in de bebouwde omgeving past bij de regionale landschappelijke en gebiedskwaliteiten en de economische kansen. Coalitieakkoord Duurzaam Doorpakken Met het nieuwe coalitieakkoord (2019 – 2023) is een nieuwe weg ingeslagen ten aanzien van het onderwerp wind op land: Om de energietransitie vorm te geven is ruimte nodig voor de plaatsing van windmolens. Het heeft onze voorkeur om zoveel mogelijk windmolens op zee te plaatsen. Echter, ook op het land zal plaatsing van windmolens nodig zijn. Daarom wijzigen wij het beleidskader Wind op land. Wij zien veel maatschappelijke initiatieven die ruimte vragen voor windmolens en die op draagvlak kunnen rekenen. Samen met partners werken we aan Regionale Energiestrategieën. De resultaten daarvan verankeren we in ons ruimtelijk beleid' Nieuw windbeleid In het kader van het Klimaatakkoord zijn door gemeenten, waterschappen, de provincie, andere belanghebbenden en inwoners afspraken gemaakt over plekken in Noord-Holland waar duurzame energie met windturbines en zonnepanelen kan worden opgewekt. De zoekgebieden die daarvoor op basis

		van al deze gesprekken en onderzoeken in aanmerking komen zijn vastgelegd in de Regionale Energiestrategieën 1.0 voor Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid (RES'en). De provincie neemt de hieruit voortvloeiende afspraken, net als de gemeenten en waterschappen, op in haar regelgeving. Voor de provincie betekent dit dat de Omgevingsverordening NH2022 ruimte maakt voor de afspraken uit de RES'en; de RES'en worden leidend voor wind op land. Het windturbineverbod en de bovenwettelijke regels voor windenergie komen daarmee te vervallen voor de in de RES 1.0 voor Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid opgenomen zoekgebieden wind en wind+zon . Hiervoor in de plaats komt een instructieregel voor de gehele provincie die inhoudt dat gemeenten in hun omgevingsplannen windturbines mogelijk kunnen maken voor zoekgebieden wind en wind+zon die in de RES'en 1.0 zijn opgenomen. Zo krijgen gemeenten de mogelijkheden om te bepalen waar in de gemeente ruimte is voor windenergie. Buiten de RES zoekgebieden 1.0 wind en wind+zon zijn alleen kleine windturbines (tot 15 meter) op agrarische bouwpercelen toegestaan en mogen bestaande windparken worden vervangen/vernieuwd. De nieuwe regels zijn instructieregels voor omgevingsplannen. Dit geeft gemeenten de ruimte om zelf de afweging te maken waar en hoe zij binnen de RES zoekgebieden wind en wind+zon windturbines willen plaatsen op basis van het lokale draagvlak.

		De beschermingsregimes, zoals de regels voor o.a. het Bijzonder Provinciaal Landschap, Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde en het Natuurnetwerk Nederland of natuurverbinding en stiltegebieden blijven van kracht. d. Voor het Unesco werelderfgoed is een afwegingskader energietransitie Hollandse Waterlinie in samenwerking met de vier provincies gemaakt waarin gekeken is waar en onder welke voorwaarden ruimte geboden kan worden aan wind en zon. Dit kader wordt onderdeel van deze verordening. Voor NNN geldt de meerwaardebepaling die inhoudt dat een ontwikkeling (zoals een windturbine) duidelijk aantoonbare meerwaarde voor NNN moet hebben voor wat betreft kwaliteit en samenhang. De meerwaardebepaling vervangt de saldobenadering. Daarnaast geldt ook nog steeds dat een ontwikkeling in NNN alleen mogelijk is als deze de wezenlijke kenmerken en waarden niet aantast of van groot openbaar belang is en er geen reële alternatieven zijn. De vraag of een ontwikkeling van windturbines of zonnepark in NNN van groot openbaar belang is en er geen reële alternatieven zijn, moet worden bezien vanuit de bovenregionale opgave en mogelijkheden voor duurzame energieopwekking. Indien er in de provincie geen reële andere mogelijkheden voor duurzame energieopwekking zijn (die niet leiden tot een aantasting van het NNN) en de bovenregionale opgave niet haalbaar is zonder de betreffende ontwikkeling, zou deze van groot openbaar belang kunnen zijn. Onder meer de Regionale Energiestrategieën (RES‘en) kunnen duidelijkheid bieden voor de vraag of een dergelijke ontwikkeling van groot openbaar belang is en of er ergens anders geen reële andere mogelijkheden zijn voor de ruimtelijke ontwikkeling. Opname van een locatie in een RES betekent echter niet per definitie

		dat de ontwikkeling van windturbines of een zonnepark op deze locatie van groot openbaar belang is en dat daarvoor geen reële alternatieven bestaan. Ditzelfde geldt voor wind en zon in BPL. Met deze nieuwe regeling wordt zorgvuldig uitvoering gegeven aan het coalitieakkoord en worden de provinciale belangen, maar ook de gemaakte afspraken in de Regionale Energiestrategieën gerespecteerd. Met de toename in productie van duurzame energie neemt de vraag naar capaciteit in het energienetwerk toe. De uitbreiding van het energienetwerk is nodig om de energietransitie te faciliteren. Provinciale Staten achten de locatieafweging en ruimtelijke inpassing van het energienetwerk van belang. Daarom is er aan de paragraaf over duurzame energie, de energie-infrastructuur toegevoegd.
Toelichting op Subparagraaf 6.2.3.3. Elektriciteitsstations		Onderdeel van de netuitbreiding is het bouwen c.q. aanpassen van elektriciteitsstations. Het is belangrijk dat deze stations goed ingepast zijn in het landschap. Daarom worden hier regels opgenomen om ervoor te zorgen dat het inpassen van elektriciteitsstations zorgvuldig gebeurt. Hiervoor hebben gedeputeerde staten de Ruimtelijke Handreiking voor Elektriciteitsstations vastgesteld. De handreiking is bedoeld om netbeheerders en gemeenten te helpen met de keuze van een locatie voor een transformatorstation. Naast de keuze voor een locatie, biedt de handreiking handvatten voor het inpassen van het station in het landschap, rekening houdend met de kwaliteiten van de ensembles uit de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie.
Toelichting op Artikel 6.40a Toepassingsbereik		De ruimtelijke handreiking voor elektriciteitsstations bevat een ladder die moet helpen bij de locatiekeuze voor een elektriciteitsstation. De laatste stappen in de ladder gaan over

		locaties in het landelijk gebied. Als de keuze voor een locatie in het landelijk gebied valt, is artikel 6.40c van toepassing en is dus advisering door de ARO verplicht. Bij andere locaties wordt geadviseerd om langs de ARO te gaan, maar het is niet verplicht.
Toelichting op artikel 6.40b Locatieafweging en ruimtelijke inpassing elektriciteitsstations en 6.40c Verplicht advies Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling in landelijk gebied	Wat onder zorgvuldige locatieafweging en ruimtelijke inpassing moet worden verstaan, wordt bepaald door de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie en de ruimtelijke handreiking elektriciteitsstations. Zie artikel 6.2b van bijlage 11 van deze verordening.	Wat onder zorgvuldige locatieafweging en ruimtelijke inpassing moet worden verstaan, wordt bepaald door de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie en de ruimtelijke handreiking elektriciteitsstations. Zie artikel 6.2b van bijlage 11 van deze verordening. Als een elektriciteitsstation als bedoeld in artikel 6.40b in het werkingsgebied landelijk gebied wordt mogelijk gemaakt dient hierover een advies aan de ARO te worden gevraagd.
Toelichting op artikel 6.54 Activiteiten in Natuurnetwerk Nederland of natuurverbindingen	Met dit artikel wordt invulling gegeven aan artikel 7.8, tweede lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Nieuwe activiteiten of wijziging van bestaande activiteiten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken en waarden of die kunnen leiden tot een vermindering van de kwaliteit, de oppervlakte of de samenhang tussen die gebieden zijn, behoudens een aantal hieronder nader toegelichte uitzonderingen, niet toegestaan. Het artikel ziet alleen op nieuwe activiteiten of een wijziging van bestaande activiteiten. Dat betekent dat activiteiten en ontwikkelmogelijkheden, die zijn opgenomen in een vigerend ruimtelijk plan, kunnen worden voortgezet respectievelijk in stand blijven. Met andere woorden, de verordening respecteert wat in geldende ruimtelijke plannen is toegestaan (eerbiedigende werking). Zie in dit verband ook de definitie van het begrip bestaand, zoals opgenomen in de begrippenlijst bij de omgevingsverordening en de toelichting op dit begrip in de Algemene toelichting op de Omgevingsverordening. Slechts in het geval van een activiteit die niet past binnen het vigerende ruimtelijke plan, is het huidige artikel van toepassing.	Met dit artikel wordt invulling gegeven aan artikel 7.8, tweede lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Nieuwe activiteiten of wijziging van bestaande activiteiten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken en waarden of die kunnen leiden tot een vermindering van de kwaliteit, de oppervlakte of de samenhang tussen die gebieden zijn, behoudens een aantal hieronder nader toegelichte uitzonderingen, niet toegestaan. Het artikel ziet alleen op nieuwe activiteiten of een wijziging van bestaande activiteiten. Dat betekent dat activiteiten en ontwikkelmogelijkheden, die zijn opgenomen in een vigerend ruimtelijk plan, kunnen worden voortgezet respectievelijk in stand blijven. Met andere woorden, de verordening respecteert wat in geldende ruimtelijke plannen is toegestaan (eerbiedigende werking). Zie in dit verband ook de definitie van het begrip bestaand, zoals opgenomen in de begrippenlijst bij de omgevingsverordening en de toelichting op dit begrip in de Algemene toelichting op de Omgevingsverordening. Slechts in het geval van een activiteit die niet past binnen het vigerende ruimtelijke plan, is het huidige artikel van toepassing.

	Uitzondering a: groot openbaar belang, geen reële alternatieven en mitigerende maatregelen Onder de cumulatieve voorwaarden die in a zijn opgenomen, mag een omgevingsplan wel nieuwe activiteiten mogelijk maken die leiden tot een significante aantasting van het natuurnetwerk Nederland of de natuurverbindingen. Deze voorwaarden zijn: 1. er is sprake van een groot openbaar belang; 2. er zijn geen reële alternatieven, en; 3. de negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden, oppervlakte en samenhang worden beperkt (mitigerende maatregelen) en de overblijvende effecten worden gelijkwaardig en tijdig gecompenseerd. Wat onder groot openbaar belang moet worden verstaan staat allereerst in de Algemene toelichting op de omgevingsverordening. De vraag of een ontwikkeling van windturbines of zonnepark in NNN van groot openbaar belang is en er geen reële alternatieven zijn, moet worden bezien vanuit de bovenregionale opgave en mogelijkheden voor duurzame energieopwekking. Indien er in de provincie geen reële andere mogelijkheden voor duurzame energieopwekking zijn (die niet leiden tot een aantasting van het NNN) en de bovenregionale opgave niet haalbaar is zonder de betreffende ontwikkeling, zou deze van groot openbaar belang kunnen zijn. Onder meer de Regionale Energiestrategieën (RES'en) kunnen duidelijkheid bieden voor de vraag of een dergelijke ontwikkeling van groot openbaar belang is en of er ergens anders geen reële andere mogelijkheden zijn voor de ruimtelijke ontwikkeling. Opname van een locatie in een RES betekent echter niet per definitie dat de ontwikkeling van windturbines of een zonnepark op deze locatie van groot openbaar belang is en dat daarvoor geen reële alternatieven bestaan.	Lid 1 In het eerste lid onder a tot en met c zijn de uitzonderingen opgenomen waarvoor het verbod op activiteiten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken en waarden of die kunnen leiden tot een vermindering van de kwaliteit, de oppervlakte of de samenhang tussen die gebieden, niet geldt. Uitzondering a: groot openbaar belang, geen reële alternatieven en mitigerende maatregelen Onder de cumulatieve voorwaarden die in a zijn opgenomen, mag een omgevingsplan wel nieuwe activiteiten mogelijk maken die leiden tot een significante aantasting van het natuurnetwerk Nederland of de natuurverbindingen. Deze voorwaarden zijn: 1. er is sprake van een groot openbaar belang; 2. er zijn geen reële alternatieven, en; 3. de negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden, oppervlakte en samenhang worden beperkt (mitigerende maatregelen) en de overblijvende effecten worden gelijkwaardig en tijdig gecompenseerd. Wat onder groot openbaar belang moet worden verstaan staat allereerst in de Algemene toelichting op de omgevingsverordening. De vraag of een ontwikkeling van windturbines of zonnepark in NNN van groot openbaar belang is en er geen reële alternatieven zijn, moet worden bezien vanuit de bovenregionale opgave en mogelijkheden voor duurzame energieopwekking. Indien er in de provincie geen reële andere mogelijkheden voor duurzame energieopwekking zijn (die niet leiden tot een aantasting van het NNN) en de bovenregionale opgave niet haalbaar is zonder de betreffende ontwikkeling, zou deze van groot openbaar belang kunnen zijn. Onder meer de Regionale Energiestrategieën (RES'en) kunnen duidelijkheid bieden voor de vraag of een dergelijke

	Op grond van Artikel 6.56, aanhef en onder b, hebben Gedeputeerde Staten regels over de onder c. genoemde compensatie gesteld. Deze regels zijn te vinden in Bijlage 11. Uitzondering b: de meerwaardebepaling Met deze uitzondering wordt geregeld dat een omgevingsplan nieuwe activiteiten of een wijziging van bestaande activiteiten mogelijk kan maken die op gebiedsniveau leiden tot een duidelijke aantoonbare meerwaarde voor het natuurnetwerk Nederland of de natuurverbindingen. Hiervoor moeten de betrokken activiteiten in samenhang op hun effecten worden beoordeeld. Ook wanneer het gaat om activiteiten die vallen binnen de reikwijdte van verschillende ruimtelijke plannen zal de effectbeoordeling in gezamenlijkheid moeten plaatsvinden. De meerwaardebepaling kan alleen worden toegepast als aan de cumulatieve voorwaarden die in b zijn opgenomen is voldaan: 1. het niet gaat om verblijfsrecreatie; 2. de activiteiten die leiden tot aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden worden tijdig gecompenseerd; 3. de compensatie houdt in dat de uitvoering van het geheel van aantastende en compenserende activiteiten gezamenlijk binnen 10 jaar leidt tot een duidelijk aantoonbare meerwaarde voor het natuurnetwerk Nederland voor wat betreft kwaliteit en samenhang; 4. de oppervlakte van het natuurnetwerk Nederland dient tenminste gelijk te blijven; 5. er dient rekening gehouden te worden met de mogelijkheid dat de locatie waarop de activiteit plaatsvindt is gelegen in een gebied van het	ontwikkeling van groot openbaar belang is en of er ergens anders geen reële andere mogelijkheden zijn voor de ruimtelijke ontwikkeling. Opname van een locatie in een RES betekent echter niet per definitie dat de ontwikkeling van windturbines of een zonnepark op deze locatie van groot openbaar belang is en dat daarvoor geen reële alternatieven bestaan. Op grond van Artikel 6.56, aanhef en onder b, hebben Gedeputeerde Staten regels over de onder c. genoemde compensatie gesteld. Deze regels zijn te vinden in Bijlage 11. Uitzondering b: de meerwaardebepaling Met deze uitzondering wordt geregeld dat een omgevingsplan nieuwe activiteiten of een wijziging van bestaande activiteiten mogelijk kan maken die op gebiedsniveau leiden tot een duidelijke aantoonbare meerwaarde voor het natuurnetwerk Nederland of de natuurverbindingen. Hiervoor moeten de betrokken activiteiten in samenhang op hun effecten worden beoordeeld. Ook wanneer het gaat om activiteiten die vallen binnen de reikwijdte van verschillende ruimtelijke plannen zal de effectbeoordeling in gezamenlijkheid moeten plaatsvinden. De meerwaardebepaling kan alleen worden toegepast als aan de cumulatieve voorwaarden die in b zijn opgenomen is voldaan. De meerwaardebepaling is niet van toepassing op activiteiten die verblijfsrecreatie mogelijk maken, tenzij het gaat om activiteiten die ondergeschikt zijn aan een andere bedrijfsactiviteit. Dit volgt uit het tweede lid van dit artikel. De cumulatieve voorwaarden voor toepassing van de meerwaardebepaling zijn: 1. de activiteiten die leiden tot aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden worden tijdig gecompenseerd; 2. de compensatie houdt in dat de uitvoering van het geheel van aantastende en compenserende activiteiten gezamenlijk binnen 10 jaar leidt tot een duidelijk aantoonbare meerwaarde

	Natuurnetwerk Nederland of Natuurverbindingen dat omringd wordt door of grenst aan het werkingsgebied Bijzonder provinciaal landschap. Zo kunnen de kernkwaliteiten van dit Bijzonder provinciaal landschap ook aanwezig zijn in het nabijgelegen Natuurnetwerk Nederland. Aantasting van deze kernkwaliteiten kan tot gevolg hebben dat de meerwaardebepaling niet kan worden toegepast; 6. er wordt een gebiedsvisie opgesteld waarin de bovenstaande punten 1 tot en met 4 worden onderbouwd. Voor ontwikkelingen die zien op verblijfsrecreatie als hoofdactiviteit is toepassing van de meerwaardebepaling niet mogelijk. Verblijfsrecreatie verstoort de rust, stilte en donkerte zowel overdag als 's nachts, en voor een groter gebied dan waar de ontwikkeling plaatsvindt, en is daardoor niet wenselijk binnen het Natuurnetwerk. Het begrip "verblijfsrecreatie" is opgenomen in Bijlage 1 Begrippen. Het betreft een bedrijfsactiviteit die enkel of in hoofdzaak is gericht op het tegen vergoeding verstrekken van (nacht)verblijfsmogelijkheden. Voor verblijfsrecreatie als ondergeschikte nevenactiviteit kan dus wel nog steeds gebruik worden gemaakt van de meerwaardebepaling. Bij het toepassen van de meerwaardebepaling dient er ook een compensatieplan en een compensatieovereenkomst te worden opgesteld, zie hiervoor Artikel 3.5 en Artikel 3.6 van Bijlage 11. Financiële compensatie is niet mogelijk bij het toepassen van uitzondering b. Uitzondering c: beperkte toevoeging of wijziging van bestaande activiteiten	voor het natuurnetwerk Nederland voor wat betreft kwaliteit en samenhang; 3. de oppervlakte van het natuurnetwerk Nederland dient tenminste gelijk te blijven; 4. er dient rekening gehouden te worden met de mogelijkheid dat de locatie waarop de activiteit plaatsvindt is gelegen in een gebied van het Natuurnetwerk Nederland of Natuurverbindingen dat omringd wordt door of grenst aan het werkingsgebied Bijzonder provinciaal landschap. Zo kunnen de kernkwaliteiten van dit Bijzonder provinciaal landschap ook aanwezig zijn in het nabijgelegen Natuurnetwerk Nederland. Aantasting van deze kernkwaliteiten kan tot gevolg hebben dat de meerwaardebepaling niet kan worden toegepast; 5. er wordt een gebiedsvisie opgesteld waarin de bovenstaande punten 1 tot en met 4 worden onderbouwd. Bij het toepassen van de meerwaardebepaling dient er ook een compensatieplan en een compensatieovereenkomst te worden opgesteld, zie hiervoor Artikel 382 3.5 en Artikel 3.6 van Bijlage 11. Financiële compensatie is niet mogelijk bij het toepassen van uitzondering b. <u>Uitzondering c: beperkte toevoeging of wijziging van bestaande activiteiten</u> Met deze uitzondering wordt mogelijk gemaakt dat een omgevingsplan een beperkte toevoeging van een nieuwe activiteit aan een reeds bestaande activiteit of een beperkte wijziging van een reeds bestaande activiteit mogelijk maakt ondanks het feit dat dit leidt tot nadelige gevolgen voor het natuurnetwerk Nederland of een natuurverbinding. Voorwaarde hiervoor is dat deze toevoeging of wijziging noodzakelijk is voor de instandhouding van de bestaande, reeds aanwezige activiteit. Het gaat hier om kleine wijzigingen of toevoegingen die duidelijk ondergeschikt zijn aan de bestaande activiteiten, bijvoorbeeld de aanleg van extra

	Met deze uitzondering wordt mogelijk gemaakt dat een omgevingsplan een beperkte toevoeging van een nieuwe activiteit aan een reeds bestaande activiteit of een beperkte wijziging van een reeds bestaande activiteit mogelijk maakt ondanks het feit dat dit leidt tot nadelige gevolgen voor het natuurnetwerk Nederland of een natuurverbinding. Voorwaarde hiervoor is dat deze toevoeging of wijziging noodzakelijk is voor de instandhouding van de bestaande, reeds aanwezige activiteit. Het gaat hier om kleine wijzigingen of toevoegingen die duidelijk ondergeschikt zijn aan de bestaande activiteiten, bijvoorbeeld de aanleg van extra parkeerplaatsen voor een bezoekers- of informatiecentrum. Van deze uitzondering kan bovendien alleen gebruik worden gemaakt wanneer nadelige gevolgen worden beperkt (mitigerende maatregelen) en de overblijvende effecten gelijkwaardig en tijdig worden gecompenseerd. Financiële compensatie is niet mogelijk bij het toepassen van uitzondering c.	parkeerplaatsen voor een bezoekers- of informatiecentrum. Van deze uitzondering kan bovendien alleen gebruik worden gemaakt wanneer nadelige gevolgen worden beperkt (mitigerende maatregelen) en de overblijvende effecten gelijkwaardig en tijdig worden gecompenseerd. Financiële compensatie is niet mogelijk bij het toepassen van uitzondering c. Lid 2 In het tweede lid is vastgelegd dat uitzondering b, de meerwaardebepaling, niet van toepassing is op activiteiten die verblijfsrecreatie mogelijk maken, tenzij het gaat om activiteiten die ondergeschikt zijn aan een andere bedrijfsactiviteit, en plaatsvinden op, of aansluitend aan, dezelfde locatie. Voor deze activiteiten kan dus geen uitzondering worden gemaakt op het verbod om activiteiten mogelijk te maken die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken en waarden of die kunnen leiden tot een vermindering van de kwaliteit, de oppervlakte of de samenhang tussen de NNN-gebieden en natuurverbindingen. Ondergeschikt wil zeggen dat er sprake moet zijn van een duidelijk aantoonbare ondergeschiktheid aan de andere bedrijfsactiviteit, bijvoorbeeld in arbeidsbehoefte, inkomsten en ruimtebeslag. Als voorbeeld: een mini-camping als nevenactiviteit bij een agrarische bedrijf wordt gezien als een ondergeschikte vorm van verblijfsrecreatie. Ten behoeve van deze ontwikkeling kan, mits wordt voldaan aan de voorwaarden, de meerwaardebepaling dus worden toegepast.
Algemene toelichting, onderdeel ‘werkingsgebied landelijk gebied’	Veel van de instructieregels aan gemeenten hebben betrekking op het landelijk gebied. Daarom is in het werkingsgebied landelijk gebied duidelijk gemaakt waar volgens de provincie de grens ligt tussen stedelijk en landelijk gebied. Op deze manier wordt duidelijk waar deze regels van toepassing zijn.	Veel van de instructieregels aan gemeenten hebben betrekking op het landelijk gebied. Daarom is in het werkingsgebied landelijk gebied duidelijk gemaakt waar volgens de provincie de grens ligt tussen stedelijk en landelijk gebied. Op deze manier wordt duidelijk waar deze regels van toepassing zijn.

	Voor de totstandkoming van het werkingsgebied landelijk gebied heeft de provincie een aantal uitgangspunten gehanteerd. Ten eerste vallen gebieden die een agrarische bestemming hebben onder het landelijk gebied. Ook gebieden met specifieke wezenlijke kenmerken en waarden wat betreft natuur (Natuurnetwerk Nederland), kernkwaliteiten met betrekking tot het (open) landschap (Bijzonder Provinciaal Landschap) en recreatiegebieden vallen onder het werkingsgebied LG. Agrarische, groene en open percelen/gebieden buiten de kernen zijn dus in ieder geval opgenomen in het werkingsgebied LG. Daarnaast zijn de CBS-gegevens voor bevolkingskernen gebruikt. De stedelijke hoofd- of basiskernen (>500 inwoners) maken geen onderdeel uit van het werkingsgebied landelijk gebied. Aanvullend hierop zijn ook een aantal kleinere kernen met minder dan 500 inwoners door hun vorm en uiterlijk tot de basiskernen gerekend. Ook de aan de kernen grenzende stedelijke bestemmingsvlakken die ten dienste staan van de kern (zoals sportvelden en begraafplaatsen) beschouwen wij niet als landelijk gebied. Uitzondering hierop vormen stedelijke bestemmingsvlakken grenzend aan de kern die eerder al onder één van de voormalige regimes bufferzones (voormalige Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV)), aardkundig monument (voormalige Provinciale Milieuverordening (PMV)) of weidevogelleefgebied (PRV) vielen. Ook kan een uitzondering worden gemaakt op stedelijke bestemmingsvlakken grenzend aan de kern, met een overwegend groen karakter, die gezien de ligging en kwaliteiten deel uitmaken van Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL).	Voor de totstandkoming van het werkingsgebied landelijk gebied heeft de provincie een aantal uitgangspunten gehanteerd. Ten eerste vallen gebieden die een agrarische bestemming hebben meestal onder het landelijk gebied. Ook gebieden met specifieke wezenlijke kenmerken en waarden wat betreft natuur (Natuurnetwerk Nederland), kernkwaliteiten met betrekking tot het (open) landschap (Bijzonder Provinciaal Landschap) en recreatiegebieden vallen in de meeste gevallen onder het werkingsgebied LG. Agrarische, groene en open percelen/gebieden buiten de kernen zijn dus opgenomen in het werkingsgebied landelijk gebied. Daarnaast zijn de CBS-gegevens voor bevolkingskernen gebruikt. De stedelijke hoofd- of basiskernen (>500 inwoners) maken geen onderdeel uit van het werkingsgebied landelijk gebied. Aanvullend hierop zijn ook een aantal kleinere kernen met minder dan 500 inwoners door hun vorm en uiterlijk tot de basiskernen gerekend. Ook de aan de kernen grenzende stedelijke bestemmingsvlakken die ten dienste staan van de kern (zoals sportvelden en begraafplaatsen) beschouwen wij niet als landelijk gebied. Uitzondering hierop vormen stedelijke bestemmingsvlakken grenzend aan de kern die eerder al onder één van de voormalige regimes bufferzones (voormalige Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV)), aardkundig monument (voormalige Provinciale Milieuverordening (PMV)) of weidevogelleefgebied (PRV) vielen. Deze locaties beschouwen wij wel als landelijk gebied. Ook hebben wij stedelijke bestemmingsvlakken grenzend aan de kern, met een overwegend groen karakter, die gezien de ligging en kwaliteiten deel uitmaken van Bijzonder Provinciaal Landschap als landelijk gebied aangemerkt. Kleine kernen (<500 inwoners), lintbebouwing langs wegen en onderdelen van landelijke villawijken maken deel uit van het

	Kleine kernen (<500 inwoners), lintbebouwing langs wegen en onderdelen van landelijke villawijken maken deel uit van het landelijk gebied. Deze zijn veelal onlosmakelijk verbonden met het landschap. Begrensd als LG, vanuit de wens te kunnen sturen op bijvoorbeeld het openhouden van het landschap of juist het voorkomen van verdere verdichting ter plaatse. Bedrijventerreinen die solitair liggen en kleiner dan 8 ha zijn, beschouwen we ook als onderdeel van het landelijk gebied.	landelijk gebied. Deze zijn veelal onlosmakelijk verbonden met het landschap en hebben wij als landelijk gebied begrensd vanuit de wens te kunnen sturen op bijvoorbeeld het openhouden van het landschap of juist het voorkomen van verdere verdichting ter plaatse. Bedrijventerreinen die solitair liggen en kleiner dan 8 ha zijn, beschouwen we ook als onderdeel van het landelijk gebied.
Bijlage		
Bijlage 1 – begrippen toevoeging aan	Hoogspanningsverdeelstations: elektriciteitsstations vanaf 110 KV en hoger Middenspanningsverdeelstations: elektriciteitsstations vanaf 10 kV tot 50 kV	Hoogspanningsstation: een elektriciteitsstations vanaf 110 KV en hoger Station in het tussenspanningsnet: een elektriciteitsverdeelstation van 50 KV naar 20/10kV

Categorie C:

Wij besluiten de volgende ambtelijke correcties door te voeren in de OV NH2022:

	Was	Wordt
Artikel		
Artikel 4.63 Omgevingsvergunningplichtige activiteiten - beschermingszone	1 Het is verboden in het werkingsgebied beschermingszone stortplaatsen Wet milieubeheer zonder omgevingsvergunning activiteiten te verrichten als die activiteiten de uitvoering en werking van de maatregelen, bedoeld in artikel 8.49, eerste lid, van de	1 Het is verboden in het werkingsgebied beschermingszone stortplaatsen Wet milieubeheer zonder omgevingsvergunning activiteiten te verrichten als die activiteiten de uitvoering en werking van de maatregelen, bedoeld in artikel 8.49, eerste lid, van de

	Wet milieubeheer, kunnen belemmeren of de nazorgvoorzieningen kunnen beschadigen. **2** Onder de activiteiten bedoeld in het eerste lid worden in ieder geval begrepen: onttrekken of inbrengen van grondwater of het anderszins wijzigen van de grondwaterstand welke enig effect kan hebben op de belangen zoals genoemd in Artikel 4.62. **3** Bij de aanvraag worden de algemene en specifieke gegevens en bescheiden verstrekt, zoals opgenomen in Bijlage 10.	Wet milieubeheer, kunnen belemmeren of de nazorgvoorzieningen kunnen beschadigen. **2** Onder de activiteiten bedoeld in het eerste lid worden in ieder geval begrepen: onttrekken of inbrengen van grondwater of het anderszins wijzigen van de grondwaterstand welke enig effect kan hebben op de belangen zoals genoemd in Artikel 4.60. **3** Bij de aanvraag worden de algemene en specifieke gegevens en bescheiden verstrekt, zoals opgenomen in Bijlage 10.
Artikel 4.64 Beoordelingsregels omgevingsvergunning	De omgevingsvergunning als bedoeld in Artikel 4.64 en Artikel 4.65 wordt alleen verleend als de activiteit verenigbaar is met de in Artikel 4.62 genoemde belangen.	De omgevingsvergunning als bedoeld in Artikel 4.62 en Artikel 4.63 wordt alleen verleend als de activiteit verenigbaar is met de in Artikel 4.60 genoemde belangen.
Artikel 4.65 Voorschriften omgevingsvergunning	Aan een omgevingsvergunning als bedoeld in Artikel 4.64 en Artikel 4.65 kunnen voorschriften worden verbonden over: a. de bereikbaarheid van de nazorgvoorzieningen; b. het voorkomen dat de werking van de nazorgvoorzieningen nadelig wordt beïnvloed; en c. het voorkomen dat de uitvoering van de nazorg anderszins wordt belemmerd.	Aan een omgevingsvergunning als bedoeld in Artikel 4.62 en Artikel 4.63 kunnen voorschriften worden verbonden over: a. de bereikbaarheid van de nazorgvoorzieningen; b. het voorkomen dat de werking van de nazorgvoorzieningen nadelig wordt beïnvloed; en c. het voorkomen dat de uitvoering van de nazorg anderszins wordt belemmerd.
Artikel 4.79 Intrekken omgevingsvergunning	Het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een provinciale vaarweg intrekken als de omstandigheden aanmerkelijk zijn gewijzigd.	*Vervalt*
Artikel 10.2a Intrekken of wijziging vergunning of ontheffing	-	Een vergunning of ontheffing kan ambtshalve worden ingetrokken of gewijzigd indien veranderde omstandigheden of gewijzigde inzichten zich in overwegende mate tegen het van kracht blijven of het

		ongewijzigd van kracht blijven van de vergunning of ontheffing verzetten.
Bijlage		
Toelichting		
Artikel 6.31 Milieucontour industrieterrein van provinciaal belang	Dit artikel heeft geen betrekking op het gebied van het industrieterrein van provinciaal belang zelf, maar op locaties die zijn gelegen in één of meerdere milieucontouren van het industrieterrein of van bedrijven die op het industrieterrein zijn gevestigd. Het toestaan van nieuwe milieugevoelige objecten op het gebied van het industrieterrein van provinciaal belang zelf is niet in overeenstemming met een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. De regeling in dit artikel is nodig, omdat met een regeling voor uitsluitend het fysieke industrieterrein, zoals opgenomen in het tweede lid, het beleidsdoel van deze paragraaf niet voldoende kan worden gediend. Onder a. is bepaald dat een omgevingsplan op locaties die zijn gelegen in een milieucontour alleen in een nieuwe of wijziging van een bestaande activiteit mag voorzien als die stedelijke activiteit (bijvoorbeeld woningbouw) geen beperking opwerpt voor de bestaande milieugebruiksruimte voor geluid, geur en/of omgevingsveiligheid voor bedrijven op het industrieterrein. Onderdeel a. dient dus ter bescherming van de bedrijven. Bovendien moet dan, zoals onder b. is bepaald, als het gaat om woningen of andere milieugevoelige objecten, rekening worden gehouden met de milieucontouren van	Dit artikel heeft geen betrekking op het gebied van het industrieterrein van provinciaal belang zelf, maar op locaties die zijn gelegen in één of meerdere milieucontouren van het industrieterrein of van bedrijven die op het industrieterrein zijn gevestigd. Het toestaan van nieuwe milieugevoelige objecten op het gebied van het industrieterrein van provinciaal belang zelf is niet in overeenstemming met een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. De regeling in dit artikel is nodig, omdat met een regeling voor uitsluitend het fysieke industrieterrein, zoals opgenomen in artikel 6.30, het beleidsdoel van deze paragraaf niet voldoende kan worden gediend. Onder a. is bepaald dat een omgevingsplan op locaties die zijn gelegen in een milieucontour alleen in een nieuwe of wijziging van een bestaande activiteit mag voorzien als die stedelijke activiteit (bijvoorbeeld woningbouw) geen beperking opwerpt voor de bestaande milieugebruiksruimte voor geluid, geur en/of omgevingsveiligheid voor bedrijven op het industrieterrein. Onderdeel a. dient dus ter bescherming van de bedrijven. Bovendien moet dan, zoals onder b. is bepaald, als het gaat om woningen of andere milieugevoelige objecten, rekening worden gehouden met de milieucontouren van

	een industrieterrein van provinciaal belang. In het kader van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties dient een afweging te worden gemaakt of sprake is van een gezonde leefomgeving indien een omgevingsplan in een nieuwe milieugevoelige activiteit voorziet binnen een milieucontour van een bedrijf. In de toelichting bij het omgevingsplan moeten de redenen worden vermeld om op de desbetreffende locatie – die is gelegen in één of meerdere milieucontouren – een nieuwe milieugevoelige activiteit toe te staan, voorzien van een afweging over de verwachte kwaliteit van de leefomgeving, de aan de zijde van de ontvanger zo nodig te treffen maatregelen ten behoeve van een gezond leefklimaat (dove gevel, brandwerende maatregelen, maatregelen voor het verminderen van de geurbelasting, het creëren van groen etc.), alsmede de uitkomsten van onderzoek naar de haalbaarheid van dergelijke maatregelen. Onderdeel b. dient dus ter bescherming van milieugevoelige objecten. Ten behoeve van dit artikel zijn de milieucontouren van de industrieterreinen van provinciaal belang en de daarop gevestigde bedrijven wat betreft geluid, geur en omgevingsveiligheid in kaart gebracht. Hierbij is de geluidscontour maatgevend, omdat de andere contouren hier binnen vallen. De geluidscontour van industrieterrein Westpoort valt over de geluidscontouren van Hoogtij en Westerspoor en Zuiderhout en is daarmee maatgevend voor dat gebied.	een industrieterrein van provinciaal belang. In het kader van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties dient een afweging te worden gemaakt of sprake is van een gezonde leefomgeving indien een omgevingsplan in een nieuwe milieugevoelige activiteit voorziet binnen een milieucontour van een bedrijf. In de toelichting bij het omgevingsplan moeten de redenen worden vermeld om op de desbetreffende locatie – die is gelegen in één of meerdere milieucontouren – een nieuwe milieugevoelige activiteit toe te staan, voorzien van een afweging over de verwachte kwaliteit van de leefomgeving, de aan de zijde van de ontvanger zo nodig te treffen maatregelen ten behoeve van een gezond leefklimaat (dove gevel, brandwerende maatregelen, maatregelen voor het verminderen van de geurbelasting, het creëren van groen etc.), alsmede de uitkomsten van onderzoek naar de haalbaarheid van dergelijke maatregelen. Onderdeel b. dient dus ter bescherming van milieugevoelige objecten. Ten behoeve van dit artikel zijn de milieucontouren van de industrieterreinen van provinciaal belang en de daarop gevestigde bedrijven wat betreft geluid, geur en omgevingsveiligheid in kaart gebracht. Hierbij is de geluidscontour maatgevend, omdat de andere contouren hier binnen vallen. De geluidscontour van industrieterrein Westpoort valt over de geluidscontouren van Hoogtij en Westerspoor en Zuiderhout en is daarmee maatgevend voor dat gebied.
Artikel 10.2a Intrekken of wijziging vergunning of ontheffing		Dit artikel regelt de reguliere intrekking en wijziging van vergunningen of ontheffingen die zijn verleend op basis van deze verordening.

Toelichting

Deze ambtelijke correcties betreffen:

Artikel 4.63: correctie van de verwijzing

Artikel 4.64: correctie van de verwijzing

Artikel 4.65: correctie van de verwijzing

Artikel 4.79 + Artikel 10.2a: Gebleken is dat op grond van de OV NH2022 in combinatie met de Omgevingswet niet alle intrekkingsgronden voor omgevingsvergunningen en ontheffingen gelden die op dit moment gelden op grond van de OV NH2020 in combinatie met de Wet ruimtelijke ordening. Dit wordt nu gecorrigeerd.

Artikel 6.31 toelichting: correctie van de verwijzing

2.2 Toelichting op de wijzigingen in de Tweede herziening OV NH2022

Hieronder wordt per onderwerp toegelicht wat de wijzigingen zijn, inclusief de aanleiding en afstemming met belanghebbenden. Hiermee wordt voldaan aan de motiveringsplicht participatie bij de Omgevingsverordening (zie artikel 10.3b van het Omgevingsbesluit).

Vaarwegen

Toedeling vaarwegbeheer (artikel 2.4)

In artikel 2.4 komt lid 6 te vervallen. Deze wijziging is verzocht door het Plassenschap Loosdrecht en is afgestemd met de gemeente Wijdemeren. Per 1 januari 2023 zijn alle regelgevende bevoegdheden van het Plassenschap komen te vervallen. Deze zijn overgegaan naar de gemeente Wijdemeren, waaronder ook het vaarwegbeheer en het nautisch beheer.

Deze wijziging omvat ook een wijziging in het werkingsgebied. Het werkingsgebied 'Vaarwegbeheer - beheer Plassenschap Loosdrecht' vervalt. Dit gebied wordt toegevoegd aan het werkingsgebied 'Vaarwegbeheer - beheer gemeente'. Deze wijziging is zichtbaar in de volgende viewers:

https://geoapps.noord-holland.nl/kaartenportaal/apps/webappviewer/index.html?id=4d880ceef60a430e91835c071ae91cbd

https://Noord-holland.tercera-go.nl/MapViewer/Default.aspx?id=NLIMRO9927PHPOVPS230511-ON01

Faunabeheer

Vrijstelling directe schadebestrijding (artikel 4.8)

Deze wijziging betreft een technische correctie. In lid 7 ontbrak de verwijzing naar het reeds bestaande werkingsgebied.

Water

Verboden activiteiten in grondwaterbeschermingsgebieden (artikel 4.44 en bijlage 3b)

Ter verbetering van de duidelijkheid en gebruiksvriendelijkheid zijn de verboden activiteiten verplaatst van bijlage 3b naar de tekst van het artikel. Daarnaast zijn een aantal tekstuele wijzigingen aangebracht ter verbetering van de leesbaarheid.

Omgevingsvergunningplichtige activiteit – boorputten (artikel 4.45)

Deze wijziging betreft een verruiming van lid 2 onder a. Het betreft hier namelijk niet alleen de boorputten voor controle maar ook de productieputten. Bescherming van drinkwaterwinning is immers het oogmerk van afdeling 4.4. De wijzigingen zijn afgestemd met PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland.

Open bodemenergiesystemen

Informatieplicht (Artikel 4.114 met toelichting + toelichting op 4.114a)

De verplichting in dit artikel wijzigt van een aanvullende meldingsplicht naar een informatieplicht voor het aanleggen en gebruiken van open bodemenergiesystemen. Deze wijziging is praktisch van aard. De wijziging van een meldingsplicht naar een informatieplicht is ingegeven doordat we een aansluitpunt missen op het meldformulier in het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). De Omgevingsdiensten kunnen de benodigde gegevens alleen ontvangen als wij een informatieplicht instellen.

Landelijk gebied

Kleinschalige ontwikkelingen (artikel 6.14)

Bij het toestaan van kleinschalige ontwikkelingen op locaties waar al sprake is van een stedelijke functie, werkt het vereiste dat het bebouwd oppervlak niet mag toenemen belemmerend en gaat soms zelfs ten koste van mogelijkheden de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren. Met deze wijziging wordt eenmalig een beperkte extra hoeveelheid extra bebouwing toegestaan. Het is aan het gemeentebestuur om te beoordelen of deze extra bebouwing wenselijk is gelet op de lokale omstandigheden en deze niet leidt tot een onevenredige aantasting van de omgevingskwaliteit. Paragraaf 6.2.6, ruimtelijke inpassing in het landelijk gebied, is van overeenkomstige toepassing. Het maximum van 500 m2 is gebaseerd op de jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak, die deze omvang aanmerkt als bovengrens voor een kleinschalige ontwikkeling.

Tweede burgerwoning in het landelijk gebied (artikel 6.18 lid 2 (MRA landelijk gebied) en artikel 6.19 lid 2 (Noord-Holland Noord landelijk gebied))

In beide artikelen wordt in lid 2 onder e ‘1500 m2’ gewijzigd in ‘1000 m2’. Deze artikelen bevatten een mogelijkheid voor het toestaan van een tweede burgerwoning bij de herontwikkeling van een locatie met een bestaande stedelijke functie, indien meer dan 1.500 m² grondoppervlakte aan rechtmatig aanwezige bedrijfsbebouwing op de betreffende locatie wordt gesloopt. De regeling voor het omvormen van voormalige agrarische bedrijven naar woningen bevat een vergelijkbare bepaling, maar dan met een oppervlak van 1000 m2 van te slopen bebouwing. Met deze wijziging worden de oppervlaktes aan te slopen bebouwing gelijkgetrokken.

Stolpboerderijen in het landelijk gebied (artikel 6.70 NIEUW lid 3 en bijbehorende toelichting)

In het artikel over de ruimtelijke kwaliteitseis ingeval van een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling in het landelijk gebied wordt een nieuw lid toegevoegd m.b.t. de Noord-Hollandse waarderingskaart voor stolpboerderijen. Gemeenten dienen deze waarderingskaart te betrekken bij hun keuze of er sprake is van een karakteristiek boerderijcomplex. Betrekken bij betekent dat aan de waarderingskaart aandacht moet worden besteed, maar dat dit document geen bijzondere of verzwaarde status hoeft te krijgen in de belangenafweging. De term karakteristiek staat voor het beginsel dat alle stolpen en hun bijgebouwen in de ordes 1, 2 en 3 behoudenswaardig zijn. De ordes 1, 2 en 3 bevatten stolpen en hun bijgebouwen die zijn gebouwd tot 1966, het eind van de Wederopbouwperiode. De wijziging volgt op het GS besluit van 24 januari 2023, 1327641-1959451, waarin is besloten de waarderingskaart als inspiratiedocument vast te stellen en aan alle stolpen en hun bijgebouwen, gebouwd tot 1966, de status karakteristiek te verlenen. De wijziging is tot stand gekomen op basis van het Adviesrapport behoud stolpen (TAUW december

2022) dat in opdracht van de provincie alle stolpengemeenten in Noord-Holland heeft gesondeerd, met als doel het behoud van stolpboerderijen door middel van nieuw gebruik.

Werkingsgebied landelijk gebied (algemene toelichting)

Er zijn een aantal verduidelijkingen toegevoegd aan de toelichting op het werkingsgebied landelijk gebied.

Duurzame energie en energie-infrastructuur

Locatieafweging en ruimtelijke inpassing elektriciteitsstations (NIEUW subparagraaf 6.2.3.3, artikel 6.40a, 6.40b, 640c met toelichting + NIEUW artikel 6.7 en artikel 6.8 in bijlage 11 met toelichting + NIEUW artikel 6.5a in het Delegatiebesluit)

Deze wijziging betreft een nieuw artikel over de ruimtelijke inpassing van elektriciteitsstations. Er komen in de komende jaren in de provincie minimaal 29 nieuwe transformatorstations en nog 45 bestaande moeten worden uitgebreid om o.a. de energietransitie, de woningbouw, de economie en elektrische mobiliteit te faciliteren. Vaak eindigen stations in het landelijk gebied. Het is belangrijk dat die stations goed zijn ingepast in het landschap. Op 11 april 2023 hebben Gedeputeerde Staten de Ruimtelijke handreiking voor elektriciteitsstations vastgesteld. De handreiking is gebaseerd op een ontwerpend onderzoek van bureaus Bright en Urban Synergy. Het onderzoek is uitgevoerd in overleg met de provincie, TenneT en Liander. De resultaten zijn gedeeld met gemeenten. De Ruimtelijke handreiking voor elektriciteitsstations biedt gemeenten handvatten voor een zorgvuldig inpassing van de stations in het landschap, rekening houdend met de lokale kenmerken van de ensembles en structuren uit de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie.

Vervanging windturbines (toelichting op artikel 6.38)

Deze wijziging betreft een tekstuele correctie van de toelichting op het begrip rotordiameter. Deze beschreef abusievelijk de straal in plaats van de diameter. Dit scheelt een factor 2.

Natuur

Verblijfsrecreatie in Natuurnetwerk Nederland of natuurverbindingen (artikel 6.54b NIEUW lid met toelichting)

Deze wijziging betreft het toevoegen van een nieuw lid, waarmee wij verblijfsrecreatie uitsluiten van de meerwaardebepaling in dit artikel over het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De meerwaardebepaling is sinds 2022 aan het artikel toegevoegd (Artikel 6.43 Omgevingsverordening NH2020). Hierdoor zijn ontwikkelingen in het NNN niet geheel onmogelijk als gevolg van het beëindigen van de salderingsmogelijkheid. Het achterliggende idee was dat de provincie met name in recreatiegebieden, op plekken met relatief lage natuurwaarden, de mogelijkheid open wilde houden om nieuwe recreatieve functies toe te voegen. Denk aan vogelkijkhutten, toiletgebouwen en kleinschalige vormen van recreatie. Daar zou een duidelijk aantoonbare meerwaarde voor het NNN tegenover moeten staan. In het afgelopen jaar is echter gebleken dat de meerwaardebepaling in de praktijk vaak wordt gebruikt voor aanvragen van verblijfsaccommodaties in het NNN.

Ecologisch gezien zijn dit soort ontwikkelingen ongewenst. De Wezenlijke kenmerken en Waarden beschrijven per NNN-gebied en -verbinding de vereiste abiotische en ruimtelijke karakteristieken, zoals rust (beperkte menselijke activiteit), stilte en donkerte. Aantasting van deze ruimtelijke

condities heeft op korte of langere termijn significante gevolgen op het voorkomen of vestigen van verstoringsgevoelige doelsoorten. Normaal gezien zijn de ruimtelijke karakteristieken rust, stilte en donkerte geborgd, ook in recreatiegebieden. Overige recreatie stopt grotendeels bij het invallen van de schemering, omdat het betreden van natuur en recreatiegebieden meestal niet is toegestaan tussen zonsondergang en zonsopgang. Een hotel of camping verstoort de rust, stilte en donkerte zowel overdag als 's nachts, en voor een groter gebied dan waar de ontwikkeling plaatsvindt, en is daarom niet wenselijk in het NNN. Daarnaast is in een groot aantal regio's in Noord-Holland een tekort aan recreatieruimte en is er sprake van grote druk op de huidige natuur- en recreatiegebieden. Dit komt door de groei van het aantal inwoners en de toenemende behoefte aan buitenrecreatie. Nieuwe verblijfsaccommodaties leiden tot een ongewenste privatisering van de schaarse openbare (recreatie-)ruimte. Kortom, verblijfsrecreatie in het NNN is zowel vanuit het perspectief van ecologie als het perspectief van recreatie onwenselijk. Met deze aanscherping van de regel voorkomen wij dat de meerwaardebepaling voor dit soort gevallen wordt toegepast en wordt de bepaling meer ingericht naar de oorspronkelijke bedoeling ervan. Voor verblijfsrecreatie als ondergeschikte nevenactiviteit kan wel nog steeds gebruik worden gemaakt van de meerwaardebepaling.

UNESCO werelderfgoed

Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde (toelichting op subparagraaf 6.2.5.3)

Op 26 juli 2001 heeft het Werelderfgoedcomité van Unesco de Hollandse Waterlinies op de Werelderfgoedlijst geplaatst. De inschrijving is een uitbreiding van de Stelling van Amsterdam met de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Beide verdedigingslinies gaan verder als Werelderfgoed "Hollandse Waterlinies". In het Besluit kwaliteit leefomgeving (BKL) is het besluit van het Werelderfgoedcomité nog niet verwerkt en wordt nog uitgegaan van de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Nu de regels voor werelderfgoederen zijn gebaseerd op het Besluit kwaliteit leefomgeving, wordt ook in de Omgevingsverordening nog uitgegaan van de afzonderlijke werelderfgoederen en hun begrenzing. De uitwerking van de kernkwaliteiten is wel al gebaseerd op de Hollandse Waterlinies. Deze uitwerking is gezamenlijk opgesteld door de vier provincies waarbinnen het werelderfgoed de Hollandse Waterlinies is gelegen, de provincies Noord-Holland, Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant. Zodra het BKL wordt aangepast, nemen wij de nieuwe naam en begrenzing over.

Gebiedsanalyses kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies (artikel 6.61 + NIEUWE bijlage 8b)

Deze wijziging betreft het toevoegen van de vijf gebiedsanalyses van de Hollandse Waterlinies als nieuwe bijlage 8c aan de Omgevingsverordening. De gebiedsanalyses zijn vastgesteld door Gedeputeerde Staten op 16 mei 2023. De gebiedsanalyse is een uitwerking van de regionale kernkwaliteiten van het UNESCO werelderfgoed als inbreng voor de integrale afweging van toekomstige ontwikkelingen in dit gebied. Enerzijds dient dit ter bescherming van uitzonderlijke universele waarden, anderzijds maakt dit bepaalde ruimtelijke ontwikkelingen onder bepaalde voorwaarden mogelijk. In het kader van de harmonisatie van het ruimtelijk beleid van de Hollandse Waterlinies is met de provincies Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant afgesproken dat de kernkwaliteiten regio-specifiek worden uitgewerkt. De gebiedsanalyses worden als tekst opgenomen in bijlage 8c. Daarnaast wordt een link opgenomen naar de pdf-bestanden.

Datacenters

Aanscherping doorwerking en uitvoeringstermijn (artikel 6.32d en bijbehorende toelichting)

Met de gewijzigde Omgevingsverordening NH2020 per 1 januari 2023 is de doorwerking in de gemeentelijke ruimtelijke plannen (omgevingsplannen) van de Datacenterstrategie Noord-Holland

2022-2024 geregeld. Materieel identieke instructieregels zijn ook opgenomen in de Omgevingsverordening NH2022 die gelijktijdig met de Omgevingswet in werking treedt.

Een aantal ontwikkelingen sindsdien geven aanleiding tot een aanscherping van deze doorwerking voor zover het in het omgevingsplan (bestemmingsplan) mogelijke maar niet gerealiseerde datacenters betreft. Deze ontwikkelingen betreffen het door het Rijk genomen voorbereidingsbesluit gericht op hyperscale datacenters, het vooralsnog geen doorgang vinden van het zogenoemde vierde cluster voor datacenters in Flevoland en de toenemende netcongestie in Noord-Holland. Deze ontwikkelingen maken de doorwerking van het in de Datacenterstrategie opgenomen beleid nog urgenter.

Dit geeft aanleiding om de al sinds 1 januari 2023 geldende instructieregels ook te laten gelden voor locaties waarin het al geldende omgevingsplan ruimte biedt voor datacenters, maar waar deze datacenters nog niet zijn gerealiseerd. Deze omgevingsplannen dienen te worden gewijzigd. Indien voor het betreffende omgevingsplan het werkingsgebied ‘datacenterclustering toegestaan’ geldt, dienen ook voor deze onbenutte planologische ruimte de vestigingsvoorwaarden te gaan gelden zoals opgenomen in artikel 6.32b. Indien voor het betreffende omgevingsplan het werkingsgebied ‘datacenterclustering uitgesloten’ geldt, dient deze onbenutte planologische ruimte te worden geschrapt.

Gemeenteraden krijgen een uitvoeringstermijn tot 31 december 2026 om het omgevingsplan aan te passen. Het is goed mogelijk om deze aanpassing met een thematische wijziging van het omgevingsplan te realiseren (vergelijkbaar met een paraplubestemmingsplan onder de Wet ruimtelijke ordening).

De datacenterstrategie is op 31 januari 2022 vastgesteld en sinds 1 januari 2023 verwerkt in de Omgevingsverordening Noord – Holland. Het is daarmee al geruime tijd voorzienbaar dat nog ongebruikte plancapaciteit voor datacenters aan verdere inperking kan worden onderworpen. Gelet op de in de Datacenterstrategie omschreven maatschappelijke belangen die sturing op vestiging van datacenters nodig maken, is deze aanscherping niet onevenredig.

3 Lijst met zienswijzen

ZW	Indiener
ZW-0001	[redacted] (particulier)
ZW-0002	Gemeente Amsterdam (overheid)
ZW-0003	Recreatie Noord- Holland (organisatie)
ZW-0004	Gemeente Hollands Kroon (overheid)
ZW-0005	Gemeente Waterland (overheid)
ZW-0006	Vervallen
ZW-0007	LTO Noord (bedrijf)
ZW-0008	VOF Stal 's-Gravenweg (organisatie)
ZW-0009	Liander N.V. (organisatie)
ZW-0010	Gemeente Amstelveen (overheid)
ZW-0011	Stichting Behoud Waterland (organisatie)
ZW-0012	Natuur en Milieu Federatie Noord-Holland, Boerderijenstichting Noord-Holland, Erfgoedvereniging Bond Heemschut, Vereniging Oud Edam, werkgroep Purmer Industrievrij, IVN – afdeling Waterland en Wijkraad Breed Edam
ZW-0013	[redacted] (particulier)
ZW-0014	Mirror Waterhotel B.V. (bedrijf)

4 Beantwoording per zienswijze

ZW-0001
[redacted] (particulier)
Zienswijze Hierbij wenst ondergetekende, mr. H.P.G. Jansen, werkzaam als juridisch adviseur grondzaken, LandRaad Advies te Arnhem, namens zijn cliënten, [redacted], een zienswijze in te dienen op de tweede herziening Omgevingsverordening NH2020, alles met betrekking tot hun eigendommen (opstallen en (cultuur)gronden), staande en gelegen aan de [redacted] te Uitdam. Deze zienswijze dient -voor zover nodig gelezen te worden aan aanvulling op eerder ingediende zienswijzen en/of bezwaren rond de begrenzingenplannen NNN, waaronder onze zienswijze d.d. 11 juli 2022, met kenmerk [redacted] In vervolg op de eerder ingediende zienswijzen zijn de afgelopen twee jaren inmiddels meerdere gesprekken met diverse vertegenwoordigers van uw provincie gevoerd om te komen tot een passende inpassing van het bestaande bedrijf van cliënten. Hierbij is uitdrukkelijk rekening gehouden met de begrenzingen / zoneringen uit het NNN. Deze gesprekken hebben geleid tot concrete ideeën en afspraken over de toekomst van de locatie, welke zijn vastgelegd in gespreksverslagen, die in uw bezit zijn. Resultaat van deze besprekingen zijn onder meer concrete afspraken over de toekomst van het bedrijf, waarbij reeds, in opdracht van de provincie, gewijzigde (erf) en NNN grenzen zijn uitgezet en kadastraal zijn ingemeten. Ook is er inmiddels contact geweest tussen de gemeente Waterland en de provincie en tussen de gemeente en cliënten om tot de gewenste (en tussen de provincie en cliënten besproken en geaccordeerde) planologische bestemmingswijziging te komen. De gemeente Waterland heeft ons inmiddels laten weten deze plannen positief te willen beoordelen. Het wachten is nu op nadere acties van de provincie, die echter tot op heden helaas, ondanks toezeggingen daartoe, zijn uitgebleven. Het moge duidelijk zijn dat het van behoorlijk bestuur getuigt als de provincie de gezamenlijke gedachten en gemaakte afspraken nu niet (meer) mag en zal willen doorkruisen middels een herziening van de Omgevingsverordering, bijvoorbeeld middels de Aanscherping Meerwaardebepaling NNN. Mocht deze herziening echter wel degelijk een belemmering hiertoe gaan vormen, in welke vorm dan ook, dan maken cliënten hiertegen ernstig bezwaar en verzoeken wij u er voor zorg te dragen deze belemmeringen niet in de herziening op te nemen. Wij gaan er ook van uit dat wij op korte termijn inhoudelijk door de provincie worden geïnformeerd over concrete vervolgstappen om tot een passende invulling van het bedrijf van de familie [redacted] te komen, zoals eerder met elkaar besproken en vastgelegd.. Verder hebben wij moeten constateren dat in het Ontwerp wijziging werkingsgebieden & bijlagen Omgevingsverordening NH2022 ronde 2023-II nog no geen rekening is gehouden met de tussen de provincie en cliënten uitgewisselde ideeën en gemaakte afspraken. Wij willen u daarom hierbij ook verzoeken om in het Ontwerp hiermee passend rekening te houden. Cliënten rekenen er op dat u bij al uw plannen rekening zulten houden met het lopende gebiedsproces, de gemaakte afspraken en wel zodanig dat grond, erf en gebouwen van de locatie Lammes voldoende goed inpasbaar zullen kunnen worden gemaakt, zodat er in de toekomst sprake zal zijn en blijven van een levensvatbaar bedrijf, goed passend binnen het NNN.
Reactie op zienswijze De mogelijkheden die met uw cliënten in het lopende gebiedsproces zijn besproken, en waarvoor eerst tot een overeenkomst moet worden gekomen, conflicteren niet met de voorgestelde wijziging van de regels voor de meerwaardebepaling. Het deel van het erf waar uw cliënten overnachtingen mogelijk willen maken, ligt buiten het NNN. De regels voor het NNN zijn daar dus niet van toepassing. In de voorliggende beslissing passen wij de grenzen van het NNN niet aan. Voorstellen voor herbegrenzingen van het NNN behandelen wij in de eerste ronde van de wijziging van de werkingsgebieden van de OV NH2022 in 2024. Als het voorstel van uw cliënten daarin wordt meegenomen, informeren wij u daarover in het voorjaar van 2024.
ZW-0002
Gemeente Amsterdam (overheid)
Zienswijze Landelijk Gebied

Allereerst zijn we verheugd dat er meer mogelijkheden komen voor kleinschalige ontwikkelingen (geen woningbouw) bij bestaande stedelijke functies in het Landelijk Gebied door de toevoeging aan artikel 6.14. Dit komt verder tegemoet aan onze eerdere zienswijze waar werd verzocht om meer flexibiliteit. Dank daarvoor. We zouden graag een kleine aanpassing van het artikel zien en missen een aangekondigde wijziging in de regels. Deze worden hieronder toegelicht.

Kleinschalige ontwikkelingen in Landelijk Gebied
Met de introductie van artikel 6.14, lid 3 wordt een mogelijkheid toegevoegd om voor kleinschalige ontwikkelingen (geen woningbouw) bij bestaande stedelijke functies het bebouwd oppervlak beperkt uit te breiden. Deze toevoeging is welkom en hier is eerder ook om verzocht door gemeente Amsterdam, omdat dit de mogelijkheid biedt voor een kwaliteitsslag of vernieuwing van bestaande functies in Landelijk Gebied, zoals scholen of sportvoorzieningen. De redactie van het artikel is echter niet toereikend voor bestaande stedelijke functies die bijna 500 m2 of groter zijn, omdat er wordt gesproken over ‘een toename van het bebouwd oppervlak met 15% tot een maximum van 500 m2’. In de algemene toelichting en toelichting bij het artikel wordt aangegeven dat de 500 m2 gebaseerd is op jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak over het begrip ‘nieuwe stedelijke ontwikkeling’ uit het Besluit ruimtelijke ordening. De grens van 500 m2 is opgenomen om af te bakenen dat het alleen om kleinschalige ontwikkelingen gaat en niet om nieuwe stedelijke ontwikkelingen.
Verzocht wordt de redactie van het artikel daarom te wijzigen naar ‘een toename van het bebouwd oppervlak met 15% en een maximum van 500 m2’
Tweede burgerwoning in Landelijk Gebied
In de toelichting van het ontwerpbesluit wordt aangekondigd dat de artikelen 6.18 lid 2 en 6.19 lid 2 gelijk worden getrokken met andere artikelen voor wat betreft de te slopen oppervlakte bebouwing (1000 m2) voor een tweede burgerwoning in Landelijk Gebied. In het ontwerpbesluit ontbreekt deze wijziging echter. Verzocht wordt om deze wijziging alsnog door te voeren.

Datacenters aanscherpen doorwerking
De ontwerpwijziging voegt de artikelen art. 6.32b en c toe om de doorwerking van de provinciale datacenterstrategie te borgen en aan te scherpen. De gehele gemeente Amsterdam is reeds aangeduid als werkingsgebied ‘datacenterclustering toegestaan’. Binnen dit werkingsgebied gelden vanaf 2024 extra instructieregels voor datacenters van meer dan 2.000 m2 en 5 MVA. Deze regels moeten voor eind 2025 in het gemeentelijk omgevingsplan zijn doorvertaald.

Geen noodzaak aanvullende instructieregels
De gemeente Amsterdam onderschrijft de noodzaak van stedenbouwkundige-, landschappelijke- en duurzaamheidseisen voor datacenters en heeft daaraan via de herijking van het vestigingsbeleid voor datacenters invulling gegeven in lijn met het provinciale datacenterbeleid. Dit beleid vormt ook het kader voor het omgevingsplan. Vanuit dat oogpunt is er geen noodzaak om kwaliteitseisen op te leggen via instructieregels.
Toepassingsbereik artikel
Met de voorgestelde wijziging is de instructieregel ook van toepassing op onbenutte planologische mogelijkheden in het omgevingsplan (geldende bestemmingsplannen). Dit is opvallend, omdat niet wordt aangesloten bij het onderscheid tussen bestaande en nieuwe situaties zoals dat in de omgevingsverordening meestal wordt gehanteerd. Mocht u over willen gaan tot deze regeling, dan wordt verzocht toe te lichten waarom de regeling alleen een uitzondering maakt voor ‘rechtmatig aanwezige datacenters’. Verder ontbreekt een motivering over het effect van de regeling op vergunde maar nog niet gebouwde datacenters, lopende aanvragen en nieuwe initiatieven die voldoen aan het omgevingsplan vanaf 1 januari 2024.
Uitvoerbaarheid
Tot slot maakt de formulering van de instructieregel de uitvoerbaarheid onzeker, vanwege het detailniveau en de korte termijn tot 31 december 2025. Het doorvertalen van de instructieregels op bestaande planologische mogelijkheden, vergt een nieuwe ruimtelijke afweging vanwege het detailniveau van de regels met eisen op het vlak van stedenbouw, multifunctioneel ruimtegebruik, duurzaamheid, energie, etc. Er wordt verzocht de regels meer op hoofdlijnen te formuleren en een ruimere termijn voor doorvertaling naar het omgevingsplan te geven.

Elektriciteitsstations nieuwe eisen ruimtelijke inpassing
De nieuwe artikelen 6.40a en b introduceren voor hoogspannings- en verdeelstations voor elektriciteit een verplichting tot het onderbouwen van de locatie-afweging, ruimtelijke inpassing en een verplicht advies van de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO). Vanwege de groeiende vraag naar capaciteit in het elektriciteitsnet en congestie op het energienet wordt verzocht om een aantal wijzigingen in de artikelen, zodat de voortgang van de uitbreidingsopgave van het energienet niet in het geding komt.

Er ligt een grote opgave om het energienet uit te breiden en versterken. De gemeente Amsterdam werkt samen met de netbeheerders en de gemeenten in de MRA aan de uitbreiding en versterking van het energienet. Hiervoor is in 2022 het Ontwikkelingskader Energievoorziening Amsterdam 2035 vastgesteld door het college van B&W (Ontwikkelingskader EVA 2035 https://www.amsterdam.nl/wonen-leefomgeving/elektriciteitsvoorziening-amsterdam/ontwikkelingskader/). De opgave wordt verder uitgewerkt door de Taskforce Congestie Amsterdam (een samenwerking van Gemeente Amsterdam, Alliander, TenneT en Havenbedrijf Amsterdam). Bij de realisatie van onderstations wordt locatiekeuze, ruimtelijke kwaliteit en landschappelijke inpassing meegenomen in de afweging, zowel binnen stedelijke- als buitenstedelijke context.

Toepassingsbereik beperken tot Landelijk Gebied
De artikelen 6.40a en b zijn volgens de toelichting bedoeld voor de ruimtelijke afweging van nieuwe elektriciteitsstations in landelijk gebied. De formulering van het artikel lijkt echter niet in overeenstemming met deze toelichting, omdat de artikelen van toepassing zijn op de hele provincie. Verzocht wordt om de regels te koppelen aan een werkingsgebied zoals ‘Landelijk Gebied’, zodat de afweging in ieder geval binnen bestaand stedelijk gebied is voorbehouden aan gemeenten.
Verduidelijken type elektriciteitsstations
Daarnaast wordt in artikel 6.40a gesproken over hoogspannings- en verdeelstations, maar is alleen voor hoogspanningsstations in bijlage 1 een begripsomschrijving opgenomen en ontbreekt een afbakening en artikelsgewijze toelichting op artikel 6.40a. De artikelen lijken daarmee van toepassing op alle elektriciteitsstations. Verzocht wordt om de reikwijdte te verduidelijken, zodat helder is op welk type elektriciteitsstations de regels van toepassing zijn.
Advies ARO
Tot slot is in artikel 6.40b is de verplichting opgenomen om voor elke bouw, vervanging of verandering advies te vragen van de provinciale Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO). Deze regel gaat daarmee verder dan bijvoorbeeld de bestaande regels in artikel 6.70, waarbij er advies kan worden gevraagd aan de ARO over een ontwikkeling in het werkingsgebied ‘Landelijk Gebied’, maar er geen sprake is van een verplichting. Ook is dit in tegenspraak met wat er over advisering door de ARO wordt gezegd in de Ruimtelijke handreiking elektriciteitsstations. In de artikelsgewijze toelichting van de omgevingsverordening wordt niet gemotiveerd wat de noodzaak is van de eisen die gesteld worden in artikel 6.40b, het bestaande artikel 6.70 lijkt al toereikend. Verzocht wordt om het advies van de ARO niet te verplichten conform de Ruimtelijke handreiking.

Verzoek
Graag verzoeken wij u om in uw besluitvorming over de omgevingsverordening onze verzoeken tot wijziging van het ontwerpbesluit te betrekken. We zijn graag bereid om mee te denken.
Wij wensen u succes bij het verwerken van de zienswijzen.

Reactie op zienswijze
Kleinschalige ontwikkelingen:
De huidige formulering met beide criteria heeft onze voorkeur. In de ene situatie zal het percentage maatgevend zijn en in een andere situatie is dat het maximum van 500 m2. Wij illustreren dit graag met 2 fictieve voorbeelden. Als er ergens al 499 m2 zou staan, dan mag er niet 1 m2 worden bijgebouwd (want dan bereik je het maximum van 500 m2), maar ca. 75 m2 (15% van 499). Als er ergens al 5000 m2 staat, dan mag er niet 750 m2 worden bijgebouwd (15% van 5000) maar 500 m2.

Tweede burgerwoning:
Dit betreft een omissie. Wij zullen deze wijziging alsnog doorvoeren.

Geen noodzaak aanvullende instructieregels:

De nu voorliggende wijziging van het artikel behelst geen inhoudelijke wijziging, slechts een aanscherping van de uitvoeringstermijn. De instructieregels zelf gelden al vanaf 1 januari 2023 en komen uit het provinciale datacenterbeleid. Het zijn dan ook geen aanvullende regels. In de datacenterstrategie 2022-2024 was reeds opgenomen dat in de Omgevingsverordening zowel de locaties voor vestiging zouden worden gespecificeerd als het verplicht stellen van een stedenbouwkundig en beeldkwaliteitsplan. Dit geldt voor alle locaties in Noord-Holland waar datacenters nog zijn toegestaan, inclusief Amsterdam. Naar aanleiding van de zienswijzen hebben we het artikel aangepast naar bestaande en nieuwe situaties en de verwijzing naar rechtmatige aanwezige datacenters verwijderd. Zoals ook aangegeven in de Toelichting op de wijzigingen in de Tweede herziening Omgevingsverordening Noord – Holland 2022 geven een drietal ontwikkelingen aanleiding om te geloven dat het risico op ontwikkeling van mogelijke maar niet gerealiseerde datacenters groter wordt en dat doorwerking van het in de Datacenterstrategie opgenomen beleid hiermee urgenter wordt. Hierom is nu een uitvoeringstermijn aan de instructieregel verbonden. Naar aanleiding van verschillende zienswijzen wordt de uitvoeringstermijn gewijzigd naar drie jaar zodat er een ruimere termijn voor doorvertaling naar het omgevingsplan wordt gegeven.
Uitvoeringstermijn gewijzigd van 2 naar 3 jaar. Verwijzing naar rechtmatig aanwezige datacenters gewijzigd in bestaande en nieuwe datacenters.

Elektriciteitsstations:
Wij hebben in de toelichting bij artikel 6.40a de tekst aangepast en verduidelijkt over welke elektriciteitsstations het gaat: hoogspanningsstations en stations in het tussenspanningsnet.

Wij hebben ook de definities in de definitiebepalingen gewijzigd en middenspanningsverdeelstations vervangen door ‘stations in het tussenspanningsnet.
De aangepaste definities zijn:
Hoogspanningsstations: elektriciteitsstations vanaf 110 KV en hoger
Stations in het tussenspanningsnet: elektriciteitsverdeelstations van 50 KV naar 20/10kV.

Verder hebben wij het artikelonderdeel uit artikel 6.40a dat ziet op het verplichte ARO advies gekoppeld aan het werkingsgebied landelijk gebied. Om die reden is dit een apart artikel geworden, te weten 6.40c. Hierdoor is het ARO advies alleen verplicht als het over omwikkelingen in het landelijk gebied gaat.

ZW-0003

Recreatie Noord- Holland(organisatie)

Zienswijze
1)In de Tweede herziening van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 heeft u het voornemen om aangaande het onderdeel verblijfsrecreatie een wijziging aan te brengen. In artikel 6.54 over de NNN wilt u verblijfsrecreatie uitsluiten van de meerwaardebepaling, omdat “verblijfsrecreatie de rust, stilte en donkerte zowel overdag als ’s nachts verstoort, en voor een groter gebied dan waar de ontwikkeling plaatsvindt, en daardoor niet wenselijk is binnen het Natuurnetwerk.” Aan de hand van deze brief willen wij op uw voornemen een zienswijze indienen en deze nader toelichten. In hoofdlijn denken wij dat passende verblijfsrecreatie op basis van een meerwaarde clausule mogelijk is, zonder de kwaliteit van de natuur aan te tasten en tegelijkertijd mogelijkheden voor noodzakelijke verdienmodellen en beleving van natuur openhoudt.
Deze zienswijze is een gezamenlijke inspanning van Recreatie Noord-Holland als uitvoeringsorganisatie namens vijf recreatieschappen en Recreatieschap Westfriesland.
Recreatie Noord-Holland is zich bewust van de lastige omstandigheden rondom het indienen van zienswijzen door recreatieschappen of – in dit geval - als uitvoeringsorganisatie hiervan, vanwege de positie van de provincie hierin. Echter het onderwerp raakt het belang van de schappen en de inbreng van de provincie hierin (het vergroten van het verdienpotentieel) zodanig, dat het indienen van een zienswijze de enige mogelijkheid is.
Wij zien een zestal argumenten waarmee wij duiden dat het schrappen van verblijfsrecreatie in de NNN te rigide is.
Inleiding recreatieschappen
De recreatieschappen zijn regionale samenwerkingsverbanden (GR’en) die ingericht zijn als recreatiegebied om steden en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Deze gebieden ontvangen jaarlijks gezamenlijk 15 miljoen bezoeken. De recreatieschappen

hebben in hun doelen zoals vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling een brede taak en een doel voor het bewaken van een balans tussen natuur en recreatie. In de recent opgestelde visies en uitvoeringsprogramma's is aangegeven op welke manier dit ingevuld wordt.
Zoneringsafspraken en gezamenlijke visie MRA
De bloot eigenaar van de gronden van Groengebied Amstelland en Spaarnwoude is Staatsbosbeheer. Staatsbosbeheer heeft de opdracht tot beschermen, benutten en beleven van natuurgebieden. In het kader van de erfpachtharmonisatie, zijn vanuit een integraal perspectief zoneringsafspraken gemaakt over gewenste nieuwe functies in de gebieden, naar type gebied. Bijvoorbeeld hotels zijn enkel gewenst in de categorie dynamische ontvangstgebieden. Hier is dus gezamenlijk al nagedacht over passende verblijfsrecreatie.

2) Onze belangrijkste argumenten:
1. Discrepantie met ander beleid Provincie Noord-Holland
De beoogde maatregel is contrair aan de filosofie van het toerisme- en recreatiebeleid.
· Rapport druk- en draagkracht (2022)
Hierin is geconstateerd dat recreatieve opgaven groot zijn en groter worden, de balans tussen natuur en recreatie niet op orde is en de kwaliteit van de gebieden wisselt. Er staan uitspraken om het voorzieningenniveau te verbeteren in gebieden met een lagere bezoekersintensiteit zoals Spaarnwoude en Alkmaardermeer en recreatiezonering en leefstijlen toe te passen om gericht publiek te trekken (wat nu al gebeurt in Spaarnwoude).
· Visie toerisme en recreatie
"De balans van de toeristisch-recreatieve druk en draagkracht van een gebied of samenleving staat centraal. Een optimaal toeristisch-recreatief aanbod is geen doel op zich, maar een middel om te werken aan een provincie waar het prettig en gezond wonen, werken, verblijven en recreëren is. Investeringen in recreatie en toerisme hebben een directe positieve invloed op het welzijn en de welvaart van onze inwoners."
· Provinciale Programma Landelijk Gebied (versie 1 juli '23 verzonden naar Rijk)
"Mits zorgvuldig ecologisch gemotiveerd kunnen we besluiten tot aanpassing van de begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland om in de recreatiegebieden passende ontwikkelmogelijkheden te realiseren."
3)
· MRA Ontwikkelkader verblijfsaccommodaties (2019)
Het MRA ontwikkelkader helpt gemeenten om te zorgen dat nieuwe verblijfsaccommodaties een lokale binding hebben en de plek (regio) waar ze gebouwd worden versterken. Zo dragen deze vastgoedontwikkelingen bij aan het toeristisch groter en sterker maken van de MRA en aan de verdere spreiding van toerisme over de regio. Het doel is om te voorkomen dat er door waterbedeffecten1 nog meer drukte ontstaat op plekken waar dat ongewenst is. Daarnaast is het doel om nieuwe ontwikkelingen een bijdrage te laten leveren aan lokale gebiedsontwikkeling, aan de versterking van het toeristische profiel en aan de economie van de gemeente.
Kortom: waar ander beleid oproept tot versterking van het recreatieve aanbod en spreiding van toerisme, worden de ruimtelijke mogelijkheden daarvoor tegelijkertijd ingeperkt.
2. Principe WKW's overboord als destijds overeengekomen voorwaarde begrenzing recreatiegebieden als NNN
De recreatiegebieden van de Recreatieschappen zijn van oorsprong aangelegd met als functie en doel de recreatie. Rond 2013 heeft de provincie besloten deze als NNN te begrenzen. De provincie Noord-Holland is daarmee uniek in Nederland. Met deze begrenzing zijn de (ontwikkelings)mogelijkheden in de gebieden sterk beperkt. Hiervoor is in 2020 bij de eerste versie van de Omgevingsverordening besloten om het WKW principe te hanteren bij de toetsing van nieuwe ontwikkelingen met als doel 'kijken wat er waar wel kan'. Door nu generiek in alle NNN-gebieden verblijfsrecreatie uit te sluiten, hanteert u niet meer het door u bepaalde principe waarmee de recreatieschapen destijds tegemoet zijn gekomen en onder welke voorwaarde zij hebben ingestemd met de begrenzing.
4)
3. Visies recreatieschappen deels niet uitvoerbaar
Zelfstandige, nieuwe verblijfsrecreatie in de NNN is niet meer mogelijk, ook niet als het kleinschalig is. Dit is in strijd met de vastgestelde visies van de recreatieschappen, die ook voor een zienswijze of instemming langs PS geweest zijn en ook met provinciale ambtelijke denkkracht tot stand gekomen zijn. Het beperkt de ontwikkelmogelijkheden in het groen voor huidige en toekomstige ondernemers en de behoefte om de NNN te beleven (artikel 22 Grondwet, welke gaat over ontspanning van lichaam en geest). Voor een aantal concreet lopende projecten, betekent dit een strop. Met mogelijk grote negatieve financiële consequenties als gevolg, die de participanten uit de verschillende gemeenschappelijke

regelingen niet kunnen dragen.
4. Kwaliteit van natuur
De terreinen van de recreatieschappen hebben voornamelijk vervangbare natuur met lagere WKW's en dit systeem werkt al sturend op gewenste en ongewenste ruimtelijke ontwikkelingen. De natuurwaarden in de recreatieterreinen variëren van lager tot hoger, en de intensieve delen – waar verblijfsrecreatie passend is - bevinden zich in de regel daar waar de natuurwaarden lager zijn, m.a.w. de natuur kan hier wel tegen een stootje en is gewend aan menselijke aanwezigheid. Verblijfsrecreatie uitsluiten zorgt er niet voor dat 'rust en stilte' overdag niet verstoord wordt. Er zijn namelijk al veel recreanten aanwezig, die tevens zorgen voor een verkeersaantrekkende werking door het hele gebied. Daarnaast biedt de meerwaardebepaling in dit soort gevallen ook kansen om NNN te begrenzen op percelen met een hogere natuurpotentie.
5)
5. Gebieden in de klem: provincie financiert enkel onderhoud en beheer van de recreatieterreinen en beperkt tegelijkertijd de ontwikkelmogelijkheden in het landelijk gebied (NNN, BPL)
Al enige tijd is sprake van bestuurlijke discussie binnen de besturen van de recreatieschappen om te komen tot uitvoeringsbudget voor de visies en uitvoeringsprogramma's. De houding van de provincie is hierin consequent en ook opnieuw bekrachtigd in het zojuist verschenen coalitieakkoord Verbindend Vooruit 2023-2027. De recent ontvangen zienswijzen op de financiële jaarstukken zijn in lijn daarmee: hierin wordt opgeroepen om de visies en ambities binnen begroting uit te voeren. Dit is alleen mogelijk als beleidsmatig ruimte wordt geboden aan de ontwikkelmogelijkheden in deze gebieden, om zodoende een participantenbijdrageverhoging tegen te kunnen gaan. De gebieden op slot zetten én geen extra budget vrijmaken is tegenstrijdig en een onmogelijke opdracht. Tot slot: bij een aantal schappen is de provincie uitgetreden of heeft hier nooit ingezeten. Hierdoor ontstaan er gaten in de begrotingen en gaan de gemeenten fors meer betalen per inwoner of zij betalen verhoudingsgewijs al fors meer. Het is daarom verwonderlijk dat de provincie fundamentele, inperkende keuzes als deze maakt.
6)
6. Gemiste kans voor stimulans vakantie dichtbij huis en beleving van het NNN
Er is een enorme vraag naar (kwalitatieve) verblijfsrecreatie. In het rapport druk- en draagkracht wordt een groei van 34% van het aantal overnachtingen verwacht, met een verwachte toename van de druk in gebieden die dat eigenlijk niet meer kunnen hebben, zoals de Noordzeekust. Spreiding van de drukte door het bieden van voldoende aantrekkelijke alternatieven is één van de methoden om hier verlichting te bieden. Steeds meer mensen zoeken een unieke en natuurlijke locatie hiervoor. Door dit besluit kan Noord-Holland hier veel minder een (nieuwe) bijdrage aan leveren en wentelt het deze opgave af op de rest van Nederland (en daarbuiten). Dit staat haakt op de opgave om groen voor iedereen te bieden en reis/vliegbewegingen tegen te gaan.
Daarnaast draagt kleinschalige verblijfrecreatie aan de beleving van het NNN. Denk hierbij als voorbeeld aan de (natuur-)kampeerterreinen en eco-lodges. Deze dragen voor een brede doelgroep bij aan het beleven van natuur met positieve effecten op gezondheid en draagvlak voor natuurbeheer.
Ontbreken definitieve ondergeschikte nevenactiviteiten
Wij zijn verheugd dat verblijfsrecreatie als ondergeschikte nevenactiviteit nog steeds mogelijk is. Om discussies te voorkomen – bij het niet overnemen van deze zienswijze – is het advies om op te nemen hoe een ondergeschikte nevenactiviteit bepaald wordt.
7)
Wat wij willen:
Wij begrijpen dat voor het beschermen van kwetsbare natuur het schrappen van verblijfsrecreatie gewenst kan zijn. Maar de provincie zet met deze one size fits all maatregel alle recreatie- en gebieden op slot, terwijl er door de provincie wordt geconstateerd dat de recreatiedruk toeneemt, de recreatiegebieden moeten bijdragen in het behalen van natuur- en toerismedoelstellingen en de schappen een actueel aanbod moeten leveren passen bij de alle leefstijlen. Passende verblijfsrecreatie draagt bij aan die doelstelling en de opgave om de visies en ambities van de recreatiegebieden binnen de begroting uit te voeren, zoals de provincie stelt in haar zienswijzen.

Wij vragen u:
het onderdeel verblijfsrecreatie in de NNN in de Omgevingsverordening niet te schrappen en het reeds gehanteerde WKW-principe bij beoordeling van initiatieven voort te zetten. Wij roepen daarmee tevens op vertrouwen te hebben in het bewaken van de balans tussen natuur en recreatie, conform de doelen die in de GR, beleid, visies en erfpachtafspraken met

Staatsbosbeheer vastgelegd zijn

Nevenverzoek
Om op korte termijn bestuurlijk in overleg te treden over de beschreven lijn in het PPLG om de NNN bij recreatiegebieden aan te passen.

Reactie op Zienswijze
Dank voor uw zienswijze.
1. Wij hechten groot belang aan de Noord-Hollandse recreatiegebieden. Ze zijn essentieel voor de ontspanning en recreatie van de bewoners van Noord-Holland. Tegelijkertijd heeft de provincie taak de natuur binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN) te beschermen, in stand te houden en te ontwikkelen. Significante aantasting van het Natuurnetwerk is niet toegestaan. De afwijkingsmogelijkheid van de meerwaardebepaling was bedoeld om kleinschalige ontwikkelingen ten behoeve van dagrecreatie en natuurbeleving ter plaatse van relatief lage natuurwaarden mogelijk te maken. Daarbij hadden we geen hotels of andere nieuwe verblijfsrecreatie voor ogen. Vanuit ecologisch oogpunt zijn dit geen passende functies in het NNN.

In de visies op de recreatiegebieden en de zoneringsafspraken zijn de ontwikkelmogelijkheden voor nieuwe functies geclusterd in de dynamische ontvangstgebieden. Wij staan open voor een gesprek over de grenzen van het NNN in de ontvangstgebieden als een aanpassing ecologisch gemotiveerd kan worden en een kwalitatief hoogwaardiger NNN oplevert. Daarbij de kanttekening dat verblijfsrecreatie wat ons betreft geen noodzakelijke functie is in recreatiegebieden. De recreatiegebieden zijn immers bedoeld voor de recreatieve behoefte van de inwoners van Noord-Holland. De ruimte daarvoor is schaars. In 2050 is in Noord-Holland sprake van een tekort van ruim 5.000 hectare recreatieruimte. Verblijfsrecreatie privatiseert en onttrekt ruimte die bedoeld is voor iedereen, niet alleen voor de betalende toerist.

Wij hebben oog voor de moeilijkheden die de recreatieschappen ervaren bij het beheren en ontwikkelen van de recreatiegebieden. Dat is een wezenlijk probleem waar een oplossing voor moet worden gevonden. Wij blijven hierover in gesprek, maar het ontwikkelen van nieuwe hotels of campings – en daarmee het significant aantasten van het NNN, mag niet de oplossing zijn voor een tekort in de begroting.

Hier is een onderscheid tussen dagrecreatie en verblijfsrecreatie op zijn plaats. De aanpassing van de meerwaardebepaling heeft geen invloed op het versterken en de spreiding van de dagrecreatiemogelijkheden. Uit het rapport Druk- en draagkracht en de Visie toerisme en recreatie 2030 blijkt dat in een groot aantal regio's in Noord-Holland een tekort aan recreatieruimte is, en dat de huidige natuur- en recreatiegebieden onder druk staan. Met het verbeteren van het voorzieningenniveau dat hierin staat genoemd, wordt niet per se gedoeld op het aantrekken van meer toerisme en nieuwe verblijfsaccommodaties. Deze leiden immers tot privatisering en daarmee het onttrekken van openbare (recreatie-)ruimte. Ruimte die in de provincie schaars is, onder druk staat en hard nodig is om te voorzien in de recreatiebehoefte van de inwoners van Noord-Holland.

2. De Wezenlijke Kenmerken en Waarden (WKW's) van de verschillende gebieden blijven gelden. Wij maken een bewuste keuze om, onafhankelijk van de verschillende wezenlijke kenmerken en waarden, geen nieuwe verblijfsrecreatie mogelijk te maken, omdat verblijfsrecreatie niet strookt met de bedoeling van de meerwaardebepaling. Voorzieningen voor dagrecreatie kunnen nog steeds via de meerwaardebepaling worden gerealiseerd.

3. Wij passen de meerwaardebepaling aan, omdat het ontwikkelen van verblijfsrecreatie binnen het NNN een onvoorziene en ongewenste uitwerking is van de meerwaardebepaling, en om de natuur en de recreatieve ruimte te beschermen. Voor de al lopende procedures, zoals al ingediende aanvragen en al ter inzage gelegde ontwerpbesluiten geldt het algemene overgangsrecht. Ook blijft de mogelijkheid bestaan voor verblijfsrecreatie als ondergeschikte nevenactiviteit.

4. Wij wijzigen de meerwaardebepaling omdat wij merkten dat deze niet voldoende sturend was voor het voorkomen van de aantasting van de rust en stilte die normaliter ook in

recreatiegebieden in de nacht aanwezig is. Ook als broodnodig evenwicht tegen de drukte en reuring waar deze gebieden overdag mee te maken hebben.

5. Zie ook het antwoord bij punt 1. Wij hebben oog voor de moeilijkheden die de recreatieschappen ervaren bij het beheren en ontwikkelen van de recreatiegebieden. Het ontwikkelen van nieuwe hotels of campings, en daarmee het significant aantasten van het NNN, mag echter niet de oplossing moeten zijn voor een tekort in de begroting.

6. De vraag naar kwalitatieve verblijfsrecreatie hoort niet te landen in het Natuurnetwerk. Op verschillende plekken in Noord-Holland is nu al een hotelstop omdat het er te druk met bezoekers wordt. Toerisme willen wij alleen stimuleren als het bijdraagt aan de leefomgeving, bijvoorbeeld in kleine kernen. Wij willen daar niet onze recreatiegebieden voor opofferen. De natuur in recreatiegebieden moet naar ons idee zoveel mogelijk te beleven zijn voor alle inwoners van Noord-Holland.

Wij gaan in de regels en/of toelichting verduidelijken wat wij bedoelen met verblijfsrecreatie als hoofdactiviteit, zodat ook duidelijker wordt wanneer van een ondergeschikte nevenactiviteit wordt gesproken.

7. Zie ook de antwoorden op de punten 1 t/m 6. Wij gaan in de regels en/of toelichting verduidelijken wat wij bedoelen met verblijfsrecreatie als hoofdactiviteit, zodat ook duidelijker wordt wanneer van een ondergeschikte nevenactiviteit wordt gesproken. En wij gaan met u in gesprek over de dynamische ontvangstgebieden en de begrenzing NNN.

ZW-0004

Gemeente Hollands Kroon(overheid)

Zienswijze
Met deze brief wil gemeente Hollands Kroon graag inhoudelijk reageren op een onderdeel van de wijzigingen in de provinciale omgevingsverordening die momenteel ter inzage zijn gelegd. Onze zienswijze is afgestemd met de gemeenten in de regio Kop van Noord-Holland. De zienswijze is ambtelijk al besproken met collega's van de provincie, gemeenten Amsterdam en Haarlemmermeer. Daarbij is door de provincie ook aangegeven dat het goed is om deze punten ook via de zienswijze naar voren te brengen.

Onze zienswijze heeft betrekking op de aanscherping doorwerking en uitvoeringstermijn (artikel 6.32d en bijbehorende toelichting). Met de gewijzigde Omgevingsverordening NH2020 per 1 januari 2023 is de doorwerking in de gemeentelijke ruimtelijke plannen (omgevingsplannen) van de Datacenterstrategie Noord-Holland 2022-2024 geregeld. Materieel identieke instructieregels zijn ook opgenomen in de Omgevingsverordening NH2022 die gelijktijdig met de Omgevingswet in werking treedt.

De voorgenomen wijziging heeft als doel om de al sinds 1 januari 2023 geldende instructieregels ook te laten gelden voor locaties waarin het al geldende omgevingsplan ruimte biedt voor datacenters, maar waar deze datacenters nog niet zijn gerealiseerd. Deze

omgevingsplannen dienen te worden gewijzigd. Indien voor het betreffende omgevingsplan het werkingsgebied 'datacenterclustering toegestaan' geldt, dienen ook voor deze onbenutte planologische ruimte de vestigingsvoorwaarden te gaan gelden zoals opgenomen in artikel 6.32b. Indien voor het betreffende omgevingsplan het werkingsgebied 'datacenterclustering uitgesloten' geldt, dient deze onbenutte planologische ruimte te worden geschrapt. Gemeenteraden krijgen een uitvoeringstermijn tot 31 december 2025 om het omgevingsplan aan te passen. Deze wijziging heeft mogelijk gevolgen in Hollands Kroon voor het bestemmingsplan Agriport A7, deelgebied B1 en het bestemmingsplan voor het perceel van Google aan de Tussenweg. Deze locaties vallen beide in het werkingsgebied "clustering toegestaan". De gemeente staat positief tegenover de borging en toepassing van de vestigingsvoorwaarden voor datacenters waar momenteel een participatietraject voor plaats vindt. Wel hebben wij de volgende opmerkingen en bezwaren: · Wij voorzien problemen bij de uitvoeringstermijn van 31 december 2025 waarin de omgevingsplannen moeten zijn aangepast. Wij hanteren een werkproces en schema voor het actualiseren en aanpassen van omgevingsplannen wat niet aansluit bij deze termijn. Deze planning is niet realistisch en brengt extra kosten en risico's met zich mee. · Wij missen een analyse van het risico op planschade in verband met de voorzienbaarheid van deze wijzigingen en de mogelijke nadelige gevolgen voor grondeigenaren en initiatiefnemers. · Hoe gaat de provincie om met de aanvullende kosten die door gemeenten gemaakt moeten worden door deze aanpassingen? Graag zien wij waar mogelijk de voorgenomen wijzigingen aangepast naar aanleiding van de zienswijze en wij vernemen graag uw reactie.
Reactie op Zienswijze Zoals ook aangegeven in Toelichting op de wijzigingen in de tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 geven een drietal ontwikkelingen aanleiding om te geloven dat het risico op ontwikkeling van mogelijke maar niet gerealiseerde datacenters groter wordt en dat doorwerking van het in de Datacenterstrategie opgenomen beleid hiermee urgenter wordt. Hierom is nu een uitvoeringstermijn aan de instructieregel verbonden. Naar aanleiding van verschillende zienswijzen wordt de uitvoeringstermijn gewijzigd naar drie jaar zodat er een ruimere termijn voor doorvertaling naar het omgevingsplan wordt gegeven. Dit geeft iedere gemeente voldoende tijd om voorzienbaarheid te creëren en hiermee planschade te voorkomen.
ZW-0005
Gemeente Waterland (overheid)

Zienswijze
Vanaf 22 juni 2023 ligt het ontwerp van de Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 ter inzage (verder het ontwerpbesluit).
De inhoud van de Omgevingsverordening en het ontwerpbesluit hebben ons doen besluiten onderstaande zienswijzen in te dienen. In deze brief is de volgorde van het ontwerpbesluit aangehouden.

1. Algemeen: wij verzoeken u dit ontwerpbesluit in te trekken
Wij zien in dit ontwerpbesluit dat:
· Een toezegging op onze vorige zienswijze die betrekking had op het splitsen van woningen, niet is nagekomen (zie onderdeel 2);
· De wijziging van twee artikelen ontbreekt, waardoor sprake is van een gebrek (zie onderdeel 3);
· U enerzijds met ons samenwerkt aan het project voor een (kleinschalig) hotel op het Hemmeland en ons anderzijds overvalt met een ontwerpbesluit waaruit -bij ongewijzigde vaststelling- volgt dat realisatie van het hotel op het Hemmeland niet meer mogelijk zal zijn (zie onderdeel 4);
· Tegenstrijdig aan de inhoud van een eerdere brief aan Provinciale Staten (verder PS) in onze gemeentelijke bevoegdheid met betrekking tot 'karakteristieken' wordt getreden (zie onderdeel 5);
· Na ruim drie jaar ineens een nieuw uitgangspunt met betrekking tot de begrenzing van het werkingsgebied Landelijk gebied wordt toegevoegd aan het besluit van 2020 de vaststelling van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2020 (verder OVNH2020, zie onderdeel 6).

Wij zien ook spanning tussen een aantal onderdelen van het ontwerpbesluit en het coalitieakkoord d.d. 6 juli 2023. Volgens het coalitieakkoord:
· Wilt u ruimte bieden aan initiatieven aan de randen van bebouwing, waaronder dorpen en kernen, om in de provincie de leefbaarheid, vitaliteit en het voorzieningenniveau te versterken.
· Heeft u het voornemen voor een aanvullende bepaling in de Omgevingsverordening t.b.v. lintbebouwing;
· Wilt u de regelingen m.b.t. functiewijziging van (agrarische) bouwpercelen verbeteren.

Uw College wil vooruit en de in het coalitieakkoord benoemde grote opgaven vragen om doorpakken. Met het voorliggende ontwerpbesluit wordt op bovengenoemde onderdelen niet doorgepakt, integendeel.
Naar onze mening is voortzetting van deze herzieningsprocedure verspilling van tijd en energie. Wij stoppen die tijd en energie liever in een gesprek met u, mede om u input te geven voor bovengenoemde drie onderwerpen.

Wij verzoeken u:
a. Dit ontwerpbesluit in te trekken, zodat de vrijkomende tijd en energie gestoken kan worden in een aangepast en zorgvuldig voorbereid ontwerpbesluit waarin ook uw voornemens zijn verwerkt;
b. Ten minste onze zienswijzen vanaf mei 2020 te betrekken bij de voorbereiding van de eerstvolgende wijziging van de Omgevingsverordening;
c. Ons voortaan in een eerder stadium dan een formeel ontwerpbesluit te betrekken bij de voorbereiding daarvan.

2. Artikel 6.14, kleinschalige ontwikkelingen: toezegging niet nagekomen
Met verwijzing naar het document 'Bijlage 5 Notitie mogelijkheden woningsplitsen Masterplan Wonen' (op 11 april 2022 besproken in de Statencommissie Wonen en Ruimte) hebben wij het in onze zienswijze d.d. 27 september 2022 betreurd dat er in dat voorliggende ontwerpbesluit geen sprake was van splitsingsbeleid en hebben wij (samengevat) gevraagd om splitsing van woningen mogelijk te maken in het werkingsgebied MRA-Landelijk gebied.
Het antwoord op onze zienswijze (ZW-0002) in de Nota van beantwoording (1823026/1915424, p.39) luidde:
"Daarom gaan wij in het kader van het Masterplan Wonen en naar aanleiding van uw eerdere zienswijzen op dit punt op korte termijn een onderzoek starten naar oplossingen die zouden kunnen bijdragen aan het versneld realiseren van betaalbare woningen, waaronder woningsplitsing. De resultaten van dit onderzoek betrekken wij bij de eerstvolgende herziening van de Omgevingsverordening."

In het kader van transparant samenwerken melden wij u bij deze dat wij plannen voor splitsing van woningen dan ook voorlopig toetsen aan het (provinciale) document 'Bijlage 5 Notitie mogelijkheden woningsplitsen Masterplan Wonen'. Daaruit volgt (p.10) dat woningsplitsing binnen de bestaande bebouwing geen kleinschalige woningbouwontwikkeling is en dat de regels uit de Omgevingsverordening niet van toepassing zijn.

Wij verzoeken u:
· De toezegging na te komen.
3. Wijziging artikelen 6.18 lid 2 en 6.19 lid 2: gebrekkig ontwerpbesluit
In de toelichting op de wijzingen in de tweede herziening lezen wij dat u de 'minimale sloopeis' in de artikelen 6.18 lid 2 en 6.19 lid 2 wil verlagen naar 1000 m2. De wijziging van deze twee artikelen ontbreekt echter in het ter inzage gelegde ontwerpbesluit. Wij stellen als eerste voor om deze wijziging vanwege het gebrek in het ontwerpbesluit niet mee te nemen in de verdere besluitvorming van deze ronde. Mocht dit onderdeel toch verder gaan in de besluitvorming van deze ronde, dan pleiten wij voor een aanpassing van de voorgestelde regeling in artikel 6.18 lid 2 (MRA-Landelijk gebied) door in plaats van de sloopeis van 1000 M2 voor realisatie van 1 extra burgerwoning, een terugbouwpercentage van bijvoorbeeld 15% van het te slopen oppervlakte aan bedrijfsbebouwing, exclusief de bedrijfswoning, voor een klein aantal, bijvoorbeeld een maximum van 4 extra burgerwoningen, op te nemen voor alleen het MRA-Landelijk gebied.
Met een terugbouwpercentage van de hoeveelheid gesloopte bebouwing voor extra woningen met bijvoorbeeld een maximum van 4 extra burgerwoningen, wordt de regeling ook in ons gebied beter uitvoerbaar wat ten goede aan de ruimtelijke kwaliteit van het MRA-Landelijk gebied. Het MRA-Landelijk gebied verschilt van het Landelijk gebied Noord-Holland Noord (verder NHN). De eventueel te transformeren percelen zijn in ons gebied, MRA-Landelijk gebied, over het algemeen minder groot dan percelen in NHN en dat geldt ook voor het oppervlak aan bedrijfsbebouwing.
Ons voorstel houdt in dat u in de regelingen van de artikelen 6.18 en 6.19 een onderscheid maakt tussen het MRA Landelijk gebied en NHN; vergelijk het onderscheid met betrekking tot een kleinschalige woningbouwontwikkeling in artikel 6.18 (niet toegestaan in MRA-Landelijk gebied) en artikel 6.19 (wel toegestaan in NHN).
Vanuit uw wens in het coalitieakkoord met betrekking tot verbetering van de regels voor transformatie van agrarische percelen, stellen wij tevens voor om deze systematiek (terugbouwpercentage, een maximum van bijvoorbeeld 4 extra burgerwoningen en een verschil maken tussen MRA-Landelijk gebied en NHN) ook door te voeren in het artikel met betrekking tot transformatie van agrarische percelen; artikel 6.15.
Hierbij stellen wij tevens voor om lid 7 van artikel 6.15 (het vereveningsfonds) in ieder geval in ons gebied niet meer van toepassing te laten zijn. De eis voor een vereveningsfonds is voor ons -gebied- niet doelmatig en niet proportioneel. Door het laten vervallen van de eis voor een vereveningsfonds vanaf de vierde extra burgerwoning, wordt de transformatieregeling in ons gebied uitvoerbaar, meer faciliterend en vermindert de bureaucratische regel- en lastendruk.
Dit voorstel sluit aan bij belangrijke punten van het coalitieakkoord waaronder; verbetering van de regelingen voor transformatie, functiewijziging van agrarische bouwpercelen en (samengevat) meer ruimte voor het bouwen van woningen voor iedereen.

Wij verzoeken u:
a. De wijziging van de artikelen 6.18 lid 2 en 6.19 lid 2 vanwege het gebrek in het ontwerpbesluit niet mee te nemen in de verdere besluitvorming.
b. Mocht u bovenstaand verzoek (a) niet honoreren, dan verzoeken wij u;
I. De 'sloopeis' van ten minste 1.000 m2 in artikel 6.19 lid 2 voor het werkingsgebied MRA-Landelijk gebied om te zetten in een terugbouwpercentage van 15% voor (bijvoorbeeld) een maximum van 4 extra burgerwoningen, gerelateerd aan het onderdeel 6.19 lid 2 onder d;
II. Deze systematiek ook door te voeren in het artikel met betrekking tot transformatie van agrarische percelen (artikel 6.15); en
III. De eis voor een vereveningsfonds (artikel 6.15 lid 7) ten minste voor ons gebied te laten vervallen.
4. Wijziging artikel 6.54 (activiteiten in NNN): enerzijds samenwerken, anderzijds overval
Aan artikel 6.54 wordt een regel toegevoegd die verblijfsrecreatie (onder meer een hotel) in het werkingsgebied NNN niet meer mogelijk maakt. Wij voelen ons overvallen met dit ontwerpbesluit.

Al jaren werken wij met u samen aan de realisatie van een project voor een (kleinschalig) hotel op het recreatiegebied Hemmeland. De projectlocatie ligt in het werkingsgebied Natuurnetwerk Nederland of natuurverbindingen (verder het NNN).
Met verwijzing naar het verslag van uw Commissie Ruimte, Wonen en Water d.d. 22 juni 2015 (vanaf nr. 585, p.11) bent u in ieder geval vanaf november 2014 ook bestuurlijk op de hoogte van dat project.'* Wij werken in dit project samen met u en de initiatiefnemer aan de voorbereiding van een ruimtelijk plan. Zo is in november 2022 het plan beoordeeld door de 'Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit' (ARK) en wachten we sinds februari 2023 op uw beoordeling van de stukken die betrekking hebben op natuurcompensatie. Zeer recent, op 27 juni 2023, is het plan besproken in de 'Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO) waarna het plan op 29 juni 2023 nogmaals op ambtelijk niveau is doorgenomen en besproken. Wij voelen ons, zeker gelet op zowel de recente overleggen en contacten met de provincie over dit project, als de jarenlange positieve grondhouding van de provincie t.a.v. dit project op het Hemmeland, overvallen door het voorliggende ontwerpbesluit. Wij vragen ons af waarom wij tijdens de laatste twee overleggen (27 en 29 juni) niet zijn gewezen op het -nota bene al ter inzage liggende- ontwerpbesluit, wat uw bedoeling is en wat u in praktijk verstaat onder samenwerken.
Wij begrijpen uw beweegredenen voor het willen toevoegen van de regel m.b.t. verblijfsrecreatie in het werkingsgebied NNN, maar wij kunnen niet anders dan constateren dat hier ten minste sprake is van een onzorgvuldige voorbereiding van dit deel van het ontwerpbesluit.

Wij verzoeken u:
· In artikel 6.54 ten minste een uitzonderingsregel op te nemen voor een (kleinschalig) hotel op het Hemmeland.
5. Artikel 6.70, de ruimtelijke kwaliteitseis en de stolpenwaarderingskaart: gemeentelijke bevoegdheid Aan artikel 6.70 wordt (samengevat) toegevoegd dat de stolpenwaarderingskaart door gemeenten betrokken moet worden bij de inpassing van een nieuwe ontwikkeling met betrekking tot een stolpboerderij.

In de toelichting van het ontwerpbesluit staat: “Gemeenten dienen deze waarderingskaart te betrekken bij hun keuze om te bepalen of er sprake is van een karakteristiek.....De term karakteristiek staat voor het beginsel dat alle stolpen en hun bijgebouwen..... ..behoudenswaardig zijn".

Naar onze mening worden de objecten op de stolpenkaart met dit ontwerpbesluit in beginsel aangewezen tot -behoudenswaardige- 'karakteristiek'.
Met verwijzing naar uw brieft aan PS (25 januari 2023, kenmerk 1327641/1959458,) treedt u met dit deel van het ontwerpbesluit in onze bevoegdheid.

In de brief aan PS d.d. 25 januari 2023, staat:
· de waarderingskaart is een inspiratiedocument voor gemeenten;
· met de kaart wordt tegemoet gekomen aan wensen van gemeenten om het provinciale belang van het stolpenbestand niet door bindende regelgeving te behartigen;
· het aan de gemeenten is om te bepalen of sprake is van een karakteristieke boerderij;
· niet in de bevoegdheid van gemeenten te treden (pagina 3).

Het toevoegen van de voorgestelde nieuwe en bindende regel aan de verordening is in tegenspraak met deze brief aan PS want:
· de waarderingskaart wordt nu meer dan een inspiratiekaart;
· de waarderingskaart wordt omgezet naar / maakt deel uit van bindende provinciale regelgeving;
· de waarderingskaart bepaalt of en wanneer sprake is van een karakteristieke boerderij;
· u treedt in de bevoegdheid van gemeenten.
Voor bescherming van het culturele erfgoed worden gemeenten en provincies geacht gebruik te maken van de regelgeving die daarvoor bedoeld is. Zowel gemeente als provincie hebben eigen bevoegdheden. Een onroerend goed (zaak, object of terrein, of een deel daarvan) kan slechts één status hebben. Een provinciaal monument kan bijvoorbeeld niet óók als gemeentelijk- of rijksmonument of gemeentelijke karakteristiek (in onze gemeente 'beeldbepalend') geregistreerd staan.

Als sprake is van een noodzakelijke bescherming vanuit provinciale belangen, dan is de provincie bevoegd om stolpen of (stolpen)structuren, en via de zorgvuldige procedure die

daarvoor geldt, aan te wijzen tot provinciaal monument of een beschermde provinciale structuur. De bescherming daarvan volgt dan vanzelf via de regels van de Omgevingsverordening (paragraaf 6.2.7). De gemeente is bevoegd om objecten waaronder stolpen aan te wijzen tot 'karakteristiek' (in Waterland 'beeldbepalend'). Bescherming van 'karakteristieken', waaronder een verbod op het slopen zonder vergunning, volgt uit de regels van de geldende verordening (in Waterland is dat de Verordening op de Fysieke Leefomgeving) of het omgevingsplan.

De gemeente Waterland behoort tot de top dertig van de grote monumentengemeenten in Nederland, met 320 rijksmonumenten, 60 gemeentelijke monumenten, 5 provinciale monumenten en 3 archeologische rijksmonumenten. Naast beschermde monumenten heeft Waterland 39 waardevolle panden en zijn nog eens 401 beeldbepalende panden aangewezen. Ook kent de gemeente Waterland 4 beschermde stads- en dorpsgezichten.^ Wij hebben hart voor het erfgoed en waarderen het inspirerende doel van de stolpenkaart.

Met dit ontwerpbesluit ontstaat naar onze mening echter onduidelijkheid en rechtsonzekerheid daar waar het gaat om de status van de objecten op de stolpenwaarderingskaart, de status van de stolpenwaarderingskaart zelf en de verplichtingen of eisen die gelden voor eigenaren van de objecten op de waarderingskaart. Om die reden zetten wij ook een vraagteken bij de voorbereiding van dit deel van het ontwerpbesluit. Wij hebben deelgenomen aan een bijeenkomst op 3 november 2022. Daarbij is aangegeven dat er nog een tweede bijeenkomst zou volgen. Er hebben ons geen berichten bereikt over een tweede bijeenkomst of een bericht dat dit ontwerpbesluit werd voorbereid. Wij vragen ons dan ook af in hoeverre de eigenaren van de objecten op de kaart betrokken zijn bij de voorbereiding van dit ontwerpbesluit.
Wij verzoeken u:
· De voorgestelde wijziging van artikel 6.70 niet vast te stellen.

6. Werkingsgebied landelijk gebied: een nieuw uitgangspunt toevoegen aan het besluit van 2020?
In het ontwerpbesluit wordt voorgesteld de algemene toelichting op het werkingsgebied 'Landelijk gebied' te wijzigen. Wij zien dat ineens na ruim drie jaar een nieuw uitgangspunt wordt toegevoegd: "Ten eerste vallen gebieden die een agrarische bestemming hebben onder het landelijk gebied". Dit uitgangspunt hebben wij niet terug kunnen vinden in de stukken m.b.t. de vaststelling van de OVNH2020.
In deze plotselinge toevoeging zien wij een relatie met de gang van zaken rond onze zienswijze (verzenddatum 23 maart 2023, onderwerp: wijziging van werkingsgebieden van de Omgevingsverordening ronde 2023-1, zaaknr. 1985079). In die zienswijze hebben wij u verzocht de begrenzing van het werkingsgebied Landelijk gebied bij een perceel aan de Drs. J. van Disweg in Broek in Waterland dat nog een agrarische bestemming heeft, weer terug te leggen naar daar waar deze van 2003 tot de OVNH 2020 lag; aan de noordzijde van de Drs. J. van Disweg.
Wij hebben u in die zienswijze van 23 maart 2023 uitgenodigd om vóór de besluitvorming samen met ons de locatie te bezoeken en ons vóór de besluitvorming te laten weten of u gebruik maakt van deze uitnodiging. Wij hebben daar geen reactie op gehad. Naar aanleiding van door u aan PS doorgestuurde stukken, is op 13 juni 2023 door onze medewerkers contact met uw organisatie gezocht en is gewezen op de uitnodiging. Er was op ambtelijk niveau bereidheid om de locatie alsnog te bezoeken. Dat bezoek was niet vóór besluitvorming mogelijk, maar pas op 11 juli. Op 4 juli is het besluit op onze zienswijze (afwijzend) genomen.
In de afwijzing (ZW-0004) staat onder meer:
· "Wij komen niet tegemoet aan uw verzoek om de begrenzing aan te passen. Bij het begrenzen van het werkingsgebied Landelijk gebied wordt een aantal criteria toegepast. Eén van deze criteria is dat gronden met een agrarische bestemming als Landelijk gebied worden aangemerkt. Omdat deze locatie een agrarische bestemming heeft, is sprake van Landelijk gebied....leidt tot aantasting van de openheid van de polder Binnenweeren waar het perceel en de naast gelegen percelen landelijkschappelijk onderdeel van uitmaken."
De locatie is afgelopen 11 juli ambtelijk bezocht. Tijdens dat bezoek is zowel de begrenzing van de werkingsgebieden Landelijk gebied en Bijzonder Provinciaal Landschap besproken als de motivering van het afwijzende besluit op onze zienswijze d.d. 23 maart 2023. Tevens is gesproken over de periode rond de vaststelling van de 0\/NH2020 en het enorme aantal zienswijzen dat in die tijd (februari / mei 2020) op de begrenzing van de werkingsgebieden is ingediend.
Wij hebben uit dat overleg opgemaakt dat er overeenstemming was t.a.v. de -gebrekkige-

motivering van de afwijzing van ons verzoek in onze zienswijze d.d. 23 maart 2023, zeker waar het gaat om het zicht op de in de afwijzing genoemde polder. In de buurt is weliswaar sprake van een polder (Noordmeer), maar daar heeft het perceel geen onlosmakelijke verbinding mee of zicht op. Wij merken bij deze nog op dat er-ook in de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie- geen sprake is van een polder Binnenweeren.

Tevens hebben wij uit dat overleg opgemaakt dat de grens in 2020 naar alle waarschijnlijkheid niet zou zijn verlegd als het deel van uw organisatie dat in 2020 aan de begrenzingen werkte, de informatie over onder meer de projecten in dit gebied en het feitelijke gebruik van het perceel had betrokken bij de begrenzing. Voor de projecten in dit gebied waren de bestemmingsplannen zelfs al ruim voor het ontwerp van de OVNH2020 onherroepelijk. Hier zien wij overeenkomsten met de gang van zaken rond het project in het werkingsgebied NNN (zie onderdeel 4 van deze zienswijze).

Nu zien wij dat drie jaar na het besluit op de OVNH2020 ineens een nieuw uitgangspunt wordt toegevoegd aan de uitgangspunten die in 2020 gehanteerd zijn bij de begrenzing van het werkingsgebied Landelijk gebied, namelijk: Ten eerste vallen gebieden die een agrarische bestemming hebben onder het landelijk gebied. Met deze tekst is geen enkele nadere afweging/overweging/uitzondering mogelijk. Dit bevreemdt ons omdat in tegenstelling tot de uitgangspunten die in 2020 zijn vastgesteld, bij het voorgestelde nieuwe en zelfs "Ten eerste" uitgangspunt geen enkele uitleg -toelichting op, motivering van de werkwijze en eventuele uitzonderingen- is opgenomen.

Bij de vaststelling van de OVNH2020 in oktober 2022 was de nu voorgestelde tekst in ieder geval geen uitgangspunt. Dat blijkt uit zowel paragraaf 1.7 van de Nota van beantwoording Omgevingsverordening NH2020, als uit de algemene toelichting van de op 22 oktober 2020 door PS vastgestelde OVNH2020.
De volledige tekst in de door PS vastgestelde toelichting op de OVNH2020 m.b.t. de begrenzing van het werkingsgebied Landelijk gebied en de uitgangspunten (p. 107) is:
· Ten eerste zijn de CBS-gegevens voor bevoikingskernen gebruikt. De stedelijke hoofd- of basiskernen (>500 inwoners) maken geen onderdeel uit van het werkingsgebied landelijk gebied. Aanvullend hierop zijn ook een aantal kleinere kernen met minder dan 500 inwoners door hun vorm en uiterlijk tot de basiskernen gerekend.
Ook de aan de kernen grenzende stedelijke bestemmingsvlakken die ten dienste staan van de kern (zoals sportvelden en bedrijventerreinen) beschouwen wij niet als landelijk gebied. Uitzondering hierop vormen stedelijke bestemmingsvlakken grenzend aan de kern die eerder al onder één van de voormalige regimes bufferzones (voormalige Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV)), aardkundig monument (voormalige Provinciale Milieuverordening (PMV)) of weidevogelleefgebied (PRV) vielen. Ook kan een uitzondering worden gemaakt op stedelijke bestemmingsvlakken grenzend aan de kern, met een overwegend groen karakter, die gezien de ligging en kwaliteiten deel uitmaken van Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL). Kleine kernen (<500 inwoners),linten en onderdelen van landelijke villawijken maken deel uit van het landelijk gebied. Dit werkingsgebied landelijk gebied vormt de basis voor een aantal andere werkingsgebieden in het landelijk gebied: o Natuurnetwerk Nederland NNN o Bijzonder provinciaal landschap BPL o Agrarische bedrijven o Glastuinbouwconcentratiegebied o Zaadveredelingsconcentratiegebieden o Tuinbouwconcentratiegebied
Los van de gang van zaken rond onze zienswijze van 23 maart 2023 vinden wij het onjuist om een uitgangspunt toe te voegen dat in 2020 geen uitgangspunt was, laat staan om het nieuwe uitgangspunt ook nog eens als "Ten eerste" toe te voegen. Natuurlijk is het mogelijk om grenzen van werkingsgebieden later, en zelfs drie jaar na vaststelling, nog eens te heroverwegen. Dat moet dan echter zorgvuldig worden voorbereid en als zodanig herkenbaar zijn, ook in de tijdlijn. Wij vinden de voorgestelde toevoeging op deze wijze en in deze vorm dan ook ongewenst.

Wij verzoeken u:
a. Het zinsdeel 'Ten eerste vallen gebieden die een agrarische bestemming hebben onder het landelijk gebied' niet toe te voegen aan de algemene toelichting onderdeel 'Werkingsgebied Landelijk gebied'.
b. De beslissing op onze zienswijze d.d. 23 maart 2023, te herroepen en de grens van de werkingsgebieden op de in de zienswijze genoemde locatie terug te leggen naar daar waar de grens lag vóór de vaststelling van de OVNH2020 (22 oktober 2022).

Reactie op Zienswijze

Dank voor uw zienswijze.
1.Verzoek A: Wij zien geen aanleiding om dit ontwerpbesluit in te trekken. De Omgevingsverordening wordt herzien door middel van een cyclisch proces. Elk jaar draaien wij een wijzigingsronde, waarin ook de voornemens uit het coalitieakkoord een plek kunnen krijgen. Verzoek B. Uw zienswijzen zijn afgehandeld in voorgaande procedures en worden dus niet meegenomen in toekomstige wijzigingsronden. Verzoek C. Voor de herziening van de Omgevingsverordening wordt per inhoudelijke wijziging bepaald of gemeenten in het voortraject worden betrokken. U wordt dus in een eerder stadium dan de formele terinzagelegging betrokken indien dit relevant is voor specifieke wijzigingen. Voor het totaalpakket aan wijzigingen kunt u de stukken enige tijd voor het begin van de formele terinzagelegging op onze website vinden via de agenda van de Statencommissie waarin het punt wordt besproken. Hierover houden wij u via onze nieuwsbrief op de hoogte.

2. In het Masterplan Wonen 2.0 is aangegeven dat wij het provinciaal beleid ten aanzien van woningsplitsing in het Landelijk Gebied bepalen en daar vervolgens eenduidige regels over stellen in de Omgevingsverordening. Wij nemen woningsplitsing mee in samenhang met de uit te werken onderwerpen ‘meer ruimte voor woningen’, ‘functiewijziging (agrarische) bouwpercelen’ en ‘linten’ zoals benoemd in het Coalitieakkoord 2023-2027 ‘Verbindend vooruit’.

3. Wij zullen het ontwerpbesluit aanpassen conform de toelichting en de 'sloopeis' bij herontwikkeling van stedelijke functies gelijktrekken met die voor agrarische functies. De overige suggesties zijn te vergaand om bij deze herziening te betrekken en nemen wij nu voor kennisgeving aan.

4. Wij betreuren het dat u zich overvallen voelt door de voorgestelde wijziging van de Meerwaardebepaling voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Op 30 mei hebben GS de tweede herziening OV NH2022 in ontwerp vastgesteld. Dat conceptbesluit is 21 juni 2023 gepubliceerd in het provinciaal blad 2023, 6939. Door een omissie in de interne afstemming was uw ambtelijke gesprekspartner op 27 en 29 juni 2023 daar niet van op de hoogte. U nam half juli kennis van het ontwerpbesluit, binnen de termijn van de ter inzagelegging, die van 22 juni tot 2 augustus 2023 liep. Dat u tijdens de overleggen niet bent geïnformeerd is vervelend, maar geen reden om een uitzonderingsregel op te nemen voor het project op Hemmeland.

Wij zijn met u ambtelijk in gesprek over de wens van de gemeente Waterland om een hotel op het Hemmeland te realiseren. Voor al lopende procedures, zoals al ingediende aanvragen om omgevingsvergunningen met afwijking van het bestemmingsplan en al ter inzage gelegde ontwerp-bestemmingsplannen, geldt het overgangsrecht. Dat betekent dat u, als een aanvraag om omgevingsvergunning voor 9 januari 2024 wordt aangevraagd of voor 9 januari 2024 een ontwerp-bestemmingsplan ter inzage wordt gelegd, het project nog onder de oude regels valt en voor verblijfsrecreatie de meerwaardebepaling nog kan worden toegepast. Deze mogelijkheid hebben wij ondertussen ook met u besproken.

5. Het toevoegen van de voorgestelde regel is niet in tegenspraak met de brief hierover aan PS. De waarderingskaart wordt niet omgezet naar bindende regelgeving. De waarderingskaart is bedoeld als hulpmiddel voor gemeenten om te bepalen of er sprake is van een karakteristieke boerderij bij voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen en de daarbij behorende gunstige ontwikkelingsmogelijkheden bij functieverandering. De gemeenten dienen de waarderingskaart te betrekken maar hoeven hieraan geen bijzondere of verzwaarde status te verbinden. Het blijft de gemeente die -na het betrekken van de waarderingskaart bij het opstellen van het omgevingsplan- bepaalt of er sprake is van een karakteristieke boerderij met de daarbij behorende juridische doorwerking. Met de term 'karakteristiek' geven wij aan alle stolpboerderijen en hun bijgebouwen (gebouwd tot 1966) in beginsel behoudenswaardig te vinden omdat daarmee het provinciaal belang van de historische stolpboerderij als identiteitsbepaler van het Noord-Hollandse landschap is gediend. Wij treden daarmee niet in de bevoegdheden van de gemeente.

6. Verzoek A: U geeft aan dat wij een nieuw criterium hebben toegevoegd voor het werkingsgebied Landelijk Gebied. Dat is niet juist. Wij hebben de criteria voor het aanwijzen van het werkingsgebied Landelijk gebied alleen verduidelijkt in de toelichting. Gronden met een agrarische bestemming en gronden waarop de beschermingsregimes NNN en BPL van toepassing zijn, waren al onderdeel van het Landelijk gebied geweest. Dat het

werkingsgebied Landelijk gebied de basis vormt voor een aantal andere werkingsgebieden, zoals agrarische bedrijven, NNN en BPL was ook reeds opgenomen in de algemene toelichting op de OV NH2020 (Bijlage 10). Omdat wij constateerden dat die opmerking in de toelichting op het werkingsgebied Landelijk gebied van de OV NH2022 ontbrak, hebben wij deze toegevoegd.
Verzoek B: in lijn met het in de PS-vergadering van 11 december 2023 aangenomen amendement besluiten wij onderdeel 6b van zienswijze ZW0005 te honoreren; waarmee de grens van de werkingsgebieden MRA Landelijk Gebied en Bijzonder Provinciaal Landschap bij de locatie langs de Drs. J. van Disweg in Broek in Waterland wordt verlegd naar de noordzijde van de Van Disweg.

ZW-0007

LTO Noord (bedrijf)

Zienswijze
1) LTO Noord heeft met speciale belangstelling kennisgenomen van de ontwerp 'Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022' zoals deze tot en met woensdag 2 augustus 2023 ter inzage is gelegd door de provincie Noord-Holland. Dit ontwerp geeft LTO Noord, als belangenbehartiger van de agrarische sector en onze leden in het bijzonder, mede namens onze LTO Noord-afdeling Groot Waterland aanleiding om een zienswijze kenbaar te maken aan de provincie.
In onderstaande tekst lichten wij graag toe op welke punten en gronden wij onze zienswijze richten.
Wanneer de provincie Noord-Holland haar gronden wil inrichten als natuur moet er een oplossing komen voor nevenactiviteiten - oftewel multifunctionele landbouw - van agrarisch ondernemers om de continuïteit van hun bedrijfsvoering niet in gevaar te laten komen
De huidige omgevingsverordening van de provincie Noord-Holland biedt met de meerwaardebepaling ruimte voor recreatieve functies binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Deze bepaling houdt in dat het, in delen van het NNN-gebied waar de natuurwaarden laag zijn, toegestaan is om nieuwe functies toe te voegen. Hierbij is het een voorwaarde dat deze functies een meerwaarde hebben voor het gebied. Voorbeelden daarvan zijn vogelkijkhutten, toiletgebouwen en andere kleinschalige vormen van recreatie.
Om het landelijk gebied leefbaar te houden is een verplichte meerwaarde een overdreven toepassing van het voorzorgsprincipe. Het is wat LTO Noord betreft afdoende om aan te tonen dat de (wijziging van) activiteiten geen significant negatief effect op de natuurwaarden hebben.
In dit ontwerp van de 'Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022' wordt de meerwaardebepaling zelfs substantieel aangescherpt. Dit omdat de uitzondering van de meerwaarde-bepaling in de bestaande vorm ook geldt voor verblijfsaccommodaties zoals hotels en campings, waarvan dit stuk suggereert dat die de rust, stilte en donkerte in natuurgebieden verstoren.
De consequenties van deze aanscherping zijn dat nieuwe verblijfsaccommodaties niet meer worden toegestaan terwijl bestaande verblijfsaccommodaties nog wel mogelijk zijn, maar dan alleen nog onder strenge voorwaarden beperkt mogen worden gewijzigd. Bovendien is verblijfsrecreatie verder gedefinieerd als een bedrijfsactiviteit die enkel of in hoofdzaak is gericht op het tegen een vergoeding verstrekken van (nacht-)verblijfsmogelijkheden. Dit betekent dat alleen nog verblijfsrecreatie als ondergeschikte nevenactiviteit gebruik kan maken van de meerwaardebepaling. Voor het ontwikkelen van verblijfsrecreatie als hoofdactiviteit is toepassing van de meerwaardebepaling niet meer mogelijk.
LTO Noord stelt dat het onrechtvaardig is voor agrarisch ondernemers om de meerwaardebepaling op deze wijze verder aan te scherpen. Het wordt de ondernemers zo nog moeilijker gemaakt om nevenactiviteiten op te zetten of verder te ontwikkelen. Het kan niet zo zijn dat na een eerdere aanwijzing de mogelijkheden voor nevenactiviteiten op of rond het boerenerf zo maar ontnomen worden. Agrarisch ondernemers zijn bij het maken van toekomstplannen vooral gebaat bij kansen en duidelijkheid en daar is hier natuurlijk allerminst sprake van. LTO Noord pleit er daarom voor dat er bij de inrichting van grond als natuur te allen tijde ook een oplossing moet komen voor de nevenactiviteiten van agrarisch ondernemers. Zij mogen hier niet zomaar de dupe van worden.
2) Veranderende situatie
Het is goed denkbaar dat er een situatie kan ontstaan waarin agrarisch ondernemers als gevolg van de ontwikkeling van nieuwe natuur hun agrarische activiteiten door veranderend provinciaal beleid noodgedwongen moeten stoppen. Als deze ondernemers dan naast hun agrarische activiteiten ook nog nevenactiviteiten hebben worden deze nevenactiviteiten plots gepromoveerd tot hoofdactiviteit.

Deze veranderde situatie zal in de ontwerp 'Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022' als gevolg hebben dat de toepassing van de meerwaardebepaling niet meer mogelijk is wanneer de nevenactiviteit verblijfsrecreatie betreft. Er kan dan immers alleen nog verblijfsrecreatie als ondergeschikte nevenactiviteit plaatsvinden op basis van de meerwaardebepaling.
Mag in dit realistische scenario de agrarisch ondernemer, door het gedwongen beëindigen van zijn agrarische bedrijfsvoering, ineens ook geen nevenactiviteiten meer blijven uitvoeren op zijn erf?
Gevolgen voor NNN-realisatie
Het verbieden van de mogelijkheid om nieuwe verblijfsaccommodaties te exploiteren en het bemoeilijken van het wijzigen van bestaande verblijfsaccommodaties, maakt het de ondernemers onmogelijk om hun bedrijfsvoering door te ontwikkelen. Dit gaat de provincie bij de verwerving van NNN-gronden flink voor de voeten lopen. Een agrarisch ondernemer in het NNN-gebied, die de ambitie heeft de tweede tak te ontwikkelen en de gronden aan de provincie over te dragen, wordt op deze wijze toekomstperspectief ontnomen. Het gevolg zal zijn dat de ondernemer zijn agrarische bedrijfsvoering continueert en niet genegen zal zijn om mee te werken aan bestemmingswijziging van zijn gronden.
3) De oplossing voor deze impasse is het in stand houden van de mogelijkheid van meerwaardebepaling voor verblijfsrecreatie en beter nog om toestemming voor activiteiten aan het ontbreken van significant negatieve effecten te koppelen.

Slot
Resumerend zijn wij van mening dat de provincie Noord-Holland trots moet zijn op de kracht van de agrarische sector en heel zuinig moet zijn op haar ondernemersmentaliteit. Natuurlijk komen er ontwikkelingen op de sector af. Maar het is de uitdaging om daar met elkaar uit te komen en dus vooral mét de boeren. Agrarisch ondernemers voelen zich in het ontwerp van de 'Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022' buitenspel gezet en dat moet de provincie rechtzetten. Ga alsnog met hen in gesprek en neem hun kennis en ervaring mee in een aanpassing.

Wij willen u vragen het huidige stuk, zonder aanpassingen, niet verder te gebruiken binnen het provinciaal beleid. De huidige uitwerking zal voor nog meer onrust zorgen dan er nu al in de sector is.
Tot zo ver onze opmerkingen.
Wij zijn graag bereid onze reactie mondeling toe te lichten.

Reactie op Zienswijze
Dank voor uw zienswijze.
1. Net als LTO Noord-Holland vinden wij de mogelijkheden voor agrariërs om naast hun bedrijfsvoering nevenactiviteiten te ontplooien belangrijk. Met deze wijziging blijven die mogelijkheden, onder bepaalde voorwaarden, ook bestaan. Alleen verblijfsrecreatie als hoofdactiviteit wordt als gevolg van deze wijziging uitgesloten van de meerwaardebepaling. Voor het overige blijven de mogelijkheden voor ondergeschikte nevenactiviteiten onder de meerwaardebepaling ongewijzigd. Wij gaan dat in de regels en/of in de toelichting verduidelijken.

De meerwaardebepaling zelf is vorig jaar toegevoegd aan de Omgevingsverordening en staat bij deze wijziging niet ter discussie. U stelt dat het voldoende zou moeten zijn om te bewijzen dat er geen aantasting plaatsvindt. Dat klopt. Als een (wijziging van) een activiteit niet leidt tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden, van de samenhang tussen de gebieden en het oppervlak van het NNN niet afneemt, is de (wijziging van) de activiteit toegestaan en hoeft er inderdaad niet te worden voldaan aan de meerwaardebepaling.

2. U vraagt zich af of de nieuwe regel tot problemen leidt in het geval dat bij een agrarische bedrijfsbeëindiging een nevenactiviteit een hoofdactiviteit wordt. Als de nevenactiviteit, bijvoorbeeld een camping, al eerder is aangevraagd en heeft voldaan aan de meerwaardebepaling, ligt de grond van de camping niet meer binnen het NNN en gelden de regels voor het NNN niet meer. Het is dan vanuit het NNN gezien dus geen probleem als de camping vervolgens een hoofdactiviteit wordt.

Voor een B&B of camping op delen van het perceel die buiten het NNN liggen, zoals een bebouwd deel, gelden de regels voor het NNN niet. Het maakt vanuit het NNN gezien dan niet uit als de B&B later een hoofdactiviteit wordt.

Als bij bedrijfsbeëindiging nog geen verblijfsrecreatie was toegestaan als ondergeschikte nevenactiviteit, is het na de voorgestelde wijziging inderdaad niet toegestaan om verblijfsrecreatie als hoofdactiviteit binnen het NNN te ontplooien. Het zou vanuit het beschermen van de natuurwaarden in het NNN ook niet kloppen om de agrarische activiteiten binnen het NNN te staken als vervolgens de natuurwaarden mogen worden aangetast door een andere nieuwe hoofdactiviteit.

3. Wij zijn trots op de agrarische sector in Noord-Holland en blijven graag in gesprek. Naar aanleiding van de zienswijze hebben wij met elkaar gesproken en afgesproken de regel en/of de toelichting te verduidelijken. Zodat helderder wordt dat wij met de wijziging van de meerwaardebepaling voor het NNN de ontplooiing van ondergeschikte nevenactiviteiten voor agrariërs niet beperken.

ZW-0008

VOF Stal 's-Gravenweg (organisatie)

Zienswijze
Hierbij willen wij -als ondernemer en grondeigenaar in het NNN- onze zienswijze op het ontwerp 'Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022' kenbaar maken. Ten eerste sluiten wij ons geheel aan bij de door LTO ingediende zienswijze op voornoemd ontwerp.
Daarnaast willen we hieraan toevoegen en nogmaals de provincie erop attenderen dat de meeste agrarische/recreatieve ondernemers in het NNN niet genegen zijn om tot een bestemmingswijziging over te gaan. Toekomstperspectieven en transitiemogelijkheden werden al niet zeker gesteld door de provincie en met het voorliggende ontwerp wordt dit nog meer onmogelijk gemaakt.
Veel ondernemers in de binnenduinrand hebben het huidige verdienmodel nodig om een cultuurhistorisch erfgoed te onderhouden en te behouden. Het ontwerp ontneemt die mogelijkheid volledig en ondernemers worden afhankelijk van onzekere subsidiemogelijkheden. De provincie moet inzien dat dit geen basis vormt voor het komen tot oplossingen en afspraken met deze ondernemers.
Als deze ondernemers dan samen met haar gemeente alternatieve NNN gronden aandraagt en de provincie legt deze oplossing zonder gedegen onderbouwing naast zich neer ('ongeschikt als NNN'), dan is het naïef van deze provincie om te verwachten dat de ondernemers nog vertrouwen hebben in de overheid. We benadrukken dat het onrechtvaardig en onacceptabel zal zijn als de provincie deze alternatieve gronden alsnog gaat gebruiken voor compensatie van andere gebieden.
We adviseren het ontwerp Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022' niet te gebruiken binnen het provinciaal beleid. Een toekomstperspectief voor de ondernemers in het NNN wordt hiermee ontnomen, dus het is geen realistisch scenario dat deze ondernemers hieraan gaan meewerken. Hiermee zal de provincie geen stap verder komen.

Reactie op Zienswijze
Dank voor uw zienswijze. Omdat u verwijst naar de zienswijze van LTO-Noord, zie ook het antwoord op deze zienswijze (hierboven). Naast de wijziging van de meerwaardebepaling bevat deze herziening van de Omgevingsverordening geen andere aanpassingen van de grenzen of de regels voor het NNN. In het gebiedsproces blijven wij met de indieners in gesprek over de onderwerpen die zij naast de wijziging van de meerwaardebepaling in de zienswijze benoemen.

ZW-0009

Liander N.V. (organisatie)

Zienswijze
Namens Liander Infra N.V. maken wij onze zienswijze kenbaar op het ontwerp van de Tweede Herziening Omgevingsverordening NH 2022 van de provincie Noord-Holland. Het ontwerp ligt vanaf 22 juni 2023 zes weken ter inzage. Hieronder wordt onze zienswijze nader toegelicht. Wij zijn te allen tijde bereid om onze zienswijze mondeling toe te lichten.

Bij NIEUW Artikel 6.32a
Het toepassingsbereik wordt door u gekaderd naar datacenters met een bruto vloeroppervlak van meer dan 2.000 m2 en een elektriciteitsaansluiting van meer dan 5 MVA.

- We stellen hierbij voor, in lijn met onze zienswijze op de Eerste herziening van de Omgevingsverordening NH 2020 d.d. 27 september 2022, het toepassingsbereik bij te stellen naar een bruto vloeroppervlak van meer dan 2.000 m2 en een elektriciteitsaansluiting van meer dan 2 MVA. Hiermee komen alle datacenters in beeld die een directe aansluiting op een transformatorstation hebben.
Bij NIEUW Artikel 6.40a
Liander gaat als regionaal netbeheerder in Noord-Holland komende jaren, ten gevolg van de energietransitie, vele elektriciteitsstations en -verbindingen realiseren of aanpassen, op alle voorkomende spanningsniveaus. U spreekt in het ontwerp Tweede Herziening Omgevingsverordening over 'hoogspannings- en verdeelstations'. Met 'verdeelstations' kunnen in principe ook niet-hoogspanningsstations worden bedoeld.
- Om te voorkomen dat met 'verdeelstations' onbedoeld transformatorstations in het middenspanning- en laagspanningsnet in bereik komen, stelt Liander voor om expliciet te spreken van 'hoogspanningsstations' of 'hoogspanningsverdeelstations'.

Bij NIEUW Artikel 6.40b lid 1
U bent voornemens een nieuw artikel 6.40b op te nemen in de Omgevingsverordening 2022, waarin voorwaarden voor opname in een omgevingsplan voor het bouwen, vervangen of veranderen van elektriciteitsstations zijn opgenomen. Deze voorwaarden luiden: "een zorgvuldige locatieafweging voor de elektriciteitsstations wordt gemaakt; de elektriciteitsstations zorgvuldig ruimtelijk worden ingepast; aan de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling om advies wordt gevraagd over de locatieafweging en de ruimtelijke inpassing van de elektriciteitsstations". We hebben hier enkele zwaarwegende bedenkingen bij.

We begrijpen volledig dat zorgvuldige ruimtelijke inpassing van belang is voor provincie NoordHolland, Noord-Hollandse gemeenten en haar inwoners. U heeft dat in de Ruimtelijke Handreiking Elektriciteitsstations verwoord door richtlijnen op te nemen die het belang van een goede ruimtelijke inpassing benadrukken. Duidelijke richtlijnen helpen ons als netbeheerder ook. Zowel in het soepel doorlopen van ruimtelijke processen als in het bereiken van een ruimtelijk resultaat waarin betrokken partijen zich voldoende kunnen vinden.

We zien in de wijze waarop de voorwaarden nu zijn verwoord echter risico's ten aanzien van de snelheid van de ruimtelijke processen. Deze snelheid is juist van belang om Noord-Holland weer te kunnen voorzien van een toekomstbestendige elektriciteitsinfrastructuur. Door gekozen woorden als 'zorgvuldige locatieafweging' en 'zorgvuldige ruimtelijke inpassing' ontstaat ruimte voor interpretatie die met grote waarschijnlijkheid leidt tot verschillende beelden bij betrokkenen en uiteindelijk tot juridische procedures. Deze zijn zonder meer vertragend.
Daarnaast vereist het ontwerp Tweede Herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 dat de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling om advies gevraagd wordt over de locatieafweging en de ruimtelijke inpassing van elektriciteitsstations.
Dit terwijl juist in de toelichting wordt verwezen naar de Ruimtelijke Handreiking. Uit de toelichting kan worden afgeleid dat deze Handreiking voldoende handvatten geeft aan gemeenten om hier binnen eigen kaders en bevoegdheden keuzes te maken over de locaties en ruimtelijke inpassing van elektriciteitsstations. Door deze adviesvraag op te nemen in de verordening ontstaat een onduidelijke situatie ten aanzien van welke adviescommissie bevoegd is te adviseren en welk advies doorslaggevend is voor de besluitvorming door bevoegd gezag.

-We verzoeken u helder en eensluidend te omschrijven wanneer de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkelingen om advies gevraagd kan worden en/of moet worden en hoe dit advies gewogen dient te worden.
- We verzoeken u de genoemde voorwaarden in zijn geheel te schrappen in de definitieve versie van de Tweede Herziening Omgevingsverordening, omdat onzes inziens ruim voldoende aandacht wordt besteed aan locatie-afweging en ruimtelijke inpassing van elektriciteitsstations middels de intensieve en constructieve samenwerking met gemeenten, provincie en netbeheerders in de Taskforce Infrastructuur Noord-Holland en Taskforce Congestie Amsterdam. Daarnaast borgt de opname van een stappenplan in de Ruimtelijke Handreiking Elektriciteitsstations reeds de procesgang van locatiekeuze en inpassing.
- Is dit voor u niet mogelijk dan verzoeken we u te volstaan met verwijzing naar de Ruimtelijke Handreiking Elektriciteitsstations en de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie in

plaats van de termen ‘zorgvuldige locatieafweging’ en ‘zorgvuldige ruimtelijke inpassing’ te introduceren. Zoals u weet is het vinden van geschikte locaties doorgaans een grote uitdaging, waarbij vele belanghebbenden hun afwegingen kunnen maken. Door duidelijke verwijzing en door koppeling aan een verantwoordelijke partij wordt onduidelijkheid (en dus vertraging) voorkomen.
Bij NIEUW Artikel 6.40b lid 2
In de Ontwerp tweede herziening Omgevingsverordening is opgenomen dat in het Delegatiebesluit Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 is bepaald dat Gedeputeerde Staten regels kunnen stellen over de locatieafweging en de zorgvuldige ruimtelijke inpassing als bedoeld in het eerste lid. Het delegatiebesluit zal vanaf 1 januari 2024 gaan gelden.
- We verzoeken u volledigheidshalve toe te voegen dat het wenselijk is in verband met het inwerking treden van de Omgevingswet de bevoegdheid tot het vaststellen van delen van de Omgevingsverordening NH2022 te delegeren aan Gedeputeerde staten met het oog op het vereenvoudigen en versnellen van wijziging van deze verordening. Dit voorkomt het mogelijke beeld dat Gedeputeerde Staten onbedoeld met andere doeleinden handelen vanuit het Delegatiebesluit.
- Daarnaast is voor ons inhoudelijk onvoldoende duidelijk wat de directe impact is van het delegatiebesluit op het nieuwe artikel in de ontwerp tweede herziening omgevingsverordening 2022 (artikel 6.40b). En daarmee wat de bedoeling is van de opname van verwijzing naar het delegatiebesluit onder artikel 6.2.3.3.. Wij zouden dit graag toegelicht krijgen.

Reactie op Zienswijze
Dank voor uw zienswijze. Wij hanteren in de Omgevingsverordening de definitie voor datacenters uit de door Provinciale Staten vastgestelde datacenterstrategie 2022-2024. Hierbij is destijds aangesloten bij de definitie die door de gemeente Amsterdam wordt gehanteerd.

Artikel 6.40a is niet alleen bedoeld voor hoogspanningsstations, maar ook voor stations in het tussenspanningsnet, dus van 50kV naar 20/10kV. Om te voorkomen dat stations in het middenspanning- en laagspanningsnet meegenomen worden hebben wij in de toelichting bij artikel 6.40a de tekst aangepast en verduidelijkt over welke elektriciteitsstations het gaat: hoogspanningsstations en stations in het tussenspanningsnet.

Wij hebben ook de definities in de definitiebepalingen gewijzigd en middenspanningsverdeelstations vervangen door ‘stations in het tussenspanningsnet'. De aangepaste definities zijn:
Hoogspanningsstations: elektriciteitsstations vanaf 110 KV en hoger
Stations in het tussenspanningsnet: elektriciteitsverdeelstations van 50 KV naar 20/10kV.
Wij hebben het artikelonderdeel uit artikel 6.40a dat ziet op het verplichte ARO advies gekoppeld aan het werkingsgebied landelijk gebied. Om die reden is dit een apart artikel geworden, te weten 6.40c. Hierdoor is het ARO advies alleen verplicht als het over omwikkelingen in het landelijk gebied gaat.

Voor de voorwaarden ‘zorgvuldige locatie-afweging’ en ‘zorgvuldige ruimtelijke inpassing’ wordt in de toelichting verwezen naar de Leidraad voor Landschaap en Cultuurhistorie en naar de Ruimtelijk handreiking elektriciteitsstations.

Voor elk onderdeel van de Omgevingsverordening geldt dat in het Delegatiebesluit is opgenomen waarover Gedeputeerde Staten regels kunnen stellen. Voor elektriciteitsstations zijn nadere regels gesteld in artikel 6.2b van bijlage 11. Als Gedeputeerde Staten in de toekomst extra regels willen stellen over de locatieafweging en de zorgvuldige ruimtelijke inpassing van elektriciteitsstations kan in de motivering van deze regels worden opgenomen dat (indien van toepassing) dit gebeurt met het oog op het vereenvoudigen en versnellen.

ZW-0010

Gemeente Amstelveen (overheid)

Zienswijze
Vanaf 22 juni jl. hebben Gedeputeerde Staten het 'Ontwerp tweede herziening Omgevingsverordening NH2022' ter inzage gelegd. Met deze brief maakt het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Amstelveen gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen.
De zienswijze heeft betrekking op de wijziging van de Omgevingsverordening NH2022 voor

zover deze toeziet op de toe te voegen artikelen met betrekking tot de Elektriciteitsstations (subparagraaf 6.2.3.3 en artikelen 6.40a en 6.40b).
De toelichting van deze artikelen en de bijlage 11 impliceert dat er regels worden gesteld aan elektriciteitsstations binnen het werkingsgebied 'Landelijk Gebied'. Dit valt op te maken uit de van toepassing verklaring van de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie en de rol die wordt toebedeeld aan de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling. Dit instrument en deze commissie zijn immers aan de orde bij ontwikkelingen in het werkingsgebied 'Landelijk Gebied' (zie paragraaf 6.2.6 en de toelichting van Afdeling 9 van Bijlage 11).
Het toe te voegen artikel 6.40a (toepassingsbereik) stelt dat subparagraaf 6.2.3.3 gaat over de bouw, vervanging of verandering van hoogspannings- en verdeelstations. Artikel 6.40b stelt regels over de locatieafweging en ruimtelijke inpassing. Ons inziens ontbreekt de expliciete regel dat subparagraaf 6.2.3.3. enkel van toepassing is op hoogspannings- en verdeelstations binnen het werkingsgebied 'Landelijk Gebied'. Wij verzoek u dit in de instructieregels te verduidelijken.
Tot slot is het vanwege het gebruiken van een nieuwe categorie waarvoor regels worden gesteld aan te bevelen hiervoor een begrip in Bijlage 1 op te nemen. Het duiden van wat onder een hoogspannings- en verdeelstations wordt verstaan zoals dat nu enkel in de toelichting op de Regels Gedeputeerde Staten gebeurd lijkt ons niet afdoende.
Graag ontvangen wij een ontvangstbevestiging en uw reactie op onze zienswijze.

Reactie op Zienswijze
Dank voor uw zienswijze. Wij hebben in de toelichting bij artikel 6.40a de tekst aangepast en verduidelijkt over welke elektriciteitsstations het gaat: hoogspanningsstations en stations in het tussenspanningsnet.

Wij hebben ook de definities in de definitiebepalingen gewijzigd en middenspanningsverdeelstations vervangen door ‘stations in het tussenspanningsnet’. De aangepaste definities zijn:
Hoogspanningsstations: elektriciteitsstations vanaf 110 KV en hoger
Stations in het tussenspanningsnet: elektriciteitsverdeelstations van 50 KV naar 20/10kV.

Verder hebben wij het artikelonderdeel uit artikel 6.40a dat ziet op het verplichte ARO advies gekoppeld aan het werkingsgebied landelijk gebied. Om die reden is dit een apart artikel geworden, te weten 6.40c. Hierdoor is het ARO advies alleen verplicht als het over omwikkelingen in het landelijk gebied gaat.

ZW-0011

Stichting Behoud Waterland (organisatie)

Zienswijze
Wij, de Stichting Behoud Waterland, hebben kennisgenomen van bovengenoemd ontwerp (Ontwerp) en hebben ten aanzien daarvan de volgende opmerkingen.

Artikel 6.14 kleinschalige ontwikkelingen
In het nieuwe lid 3 wordt voorgesteld eenmalig extra bebouwing mogelijk te maken in het landelijk gebied waarmee het bebouwd oppervlak mag toenemen met 15% van het bestaande bebouwd oppervlak tot een maximum van 500 m2 op een locatie waar al sprake is van een stedelijke functie.

Opmerkingen SBW:
De tekst en toelichting zijn niet helemaal duidelijk. Ze roepen een aantal vragen op:
- Kan in theorie het hoofdgebouw met maximaal 500 m2 worden uitgebreid en kan daarenboven op grond van lid 2 het bebouwd oppervlak toenemen met max 150 m2?
- Moet voor vaststelling van het maximum van lid 2 rekening worden gehouden met bestaande bijbehorende bouwwerken? Dus als de oppervlakte van bestaande bijbehorende bouwwerken 50 m2 bedraagt, mag er dan maximaal 100 m2 aan bijbehorende bouwwerken extra worden gebouwd?
- Waarmee wordt rekening gehouden bij vaststelling van het bebouwd oppervlak: gaat het om bestaande bebouwing en bouwwerken, wordt ook rekening gehouden met vergunde bouwwerken die niet zijn gerealiseerd?
- Een omgevingsplan kan eenmalig voorzien in een toename tot max 500 m2. Kan een geheel nieuw omgevingsplan opnieuw voorzien in deze toename?

Suggestie SBW
- Pas ter voorkoming van discussies artikel 6.14 en/of de toelichting op dit artikel zodanig

aan dat bovengenoemde vragen worden verduidelijkt.

Artikelen 6.18 lid 2 en 6.19 lid 2 tweede burgerwoning
In de toelichting wordt voorgesteld het vereiste aantal vierkante meters met 500 te verlagen tot 1000 m2. In het Ontwerp is daarvoor echter abusievelijk geen wijziging opgenomen. De SBW heeft geen bezwaar tegen deze verlaging.

Artikel 6.70 nieuw lid 3 stolpboerderijen
Voorgesteld wordt gemeenten te verplichten de waarderingskaart voor stolpen te betrekken bij inpassing van een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling. Dit document krijgt géén 'verzwaarde status'.

Opmerking SBW
- Wij begrijpen uit de toelichting dat de waardenkaart als inspiratiebron kan worden gebruikt. Maar gemeenten zijn vrij er in de belangenafweging de stolpennota er alleen maar bij te 'betrekken'. Betrekken betekent dat het aspect 'geen bijzondere of verzwarende aandacht heeft in de belangenafweging', zoals valt te lezen op pagina 35 van het voorstel.' Dat is zo zacht als boter. Stolpen zijn echter unieke bakens in ons Noord-Hollandse cultuurlandschap. Daarmee mag niet vrijblijvend worden omgegaan in een tijd waarin ons cultuurlandschap in bijna een generatie op de schop wordt gegooid, zoals hieronder wordt toegelicht.
Suggestie SBW
- Verzwaar de status van de waardenkaart tot 'rekening houden met'.

Verankering kernkwaliteiten in bestemmingsplannen/omgevingsplannen
De wezenlijke kenmerken en waarden en kernkwaliteiten van NNN- en BPL- gebieden moeten beter geborgd worden in bestemmingsplannen/omgevingsplannen.

Opmerkingen SBW
- De druk op onze schaarse en veelal versnipperde groene ruimte is enorm. Er zijn enorm veel plannen die het landelijk gebied dreigen aan te tasten. We noemen de ambitie om de 'meest duurzame en innovatieve datacenter hub van Europa' te worden. Dat vergt niet alleen investeringen in enorme en lelijke faciliteiten in ons landschap, maar dat vergt ook aanzienlijke investeringen in bovengrondse elektriciteitsleidingen, transformatiestations en veel extra windmolens (los van de aanspraak op onze waterhuishouding). Daarnaast gaat de schaalvergroting van agrarische bedrijven vooralsnog door en komen er steeds meer grote, goedkope loodsen. De gemeente Edam-Volendam is de lobby gestart voor de aanleg van een industrieterrein binnen haar gemeentegrenzen in de agrarische Purmer en wil de Lange Weeren volbouwen met woningen, een veenweidegebied tussen de N247 en Volendam. Zo zijn er nog veel meer bouwplannen.
- Het landelijk gebied moet adequaat beschermd worden tegen de vele bouwplannen en andere activiteiten. Zorg er op zijn minst voor dat de waarden en (kern)kwaliteiten van de Werelderfgoederen, Bijzondere Provinciale Landschappen en het Natuurnetwerk Nederland niet verder worden aangetast. Deze gebieden moeten worden gekoesterd voor het behoud van een goed vestigingsklimaat, herstel van de biodiversiteit en de natuur en bovenal voor het behoud en verbeteren van een goede leefomgeving. Zonder een betere bescherming en doorwerking van provinciale regels in ruimtelijke plannen van gemeenten zal ons cultuurlandschap steeds minder onderscheidend worden en dus verdwijnen mede gelet op bovengenoemde ontwikkelingen en zullen de natuurwaarden verder achteruitgaan.
Een voorbeeld daarvan is de habitat voor weidevogels, een kernkwaliteit van het Bijzonder Provinciaal Landschap Waterland. De POV schrijft voor dat een ruimtelijk plan regels moet bevatten ter bescherming van deze kernkwaliteit. Daaraan wordt door de provincie geen verdere sturing gegeven. Gemeentelijke ruimtelijke plannen bevatten dan ook niet of nauwelijks regels die zorgen voor een adequate bescherming. Landbouwactiviteiten kunnen bijvoorbeeld het gehele jaar worden uitgevoerd.

Suggestie SBW
- Geef opdracht een werkgroep te vormen om regels uit te werken die moeten worden opgenomen en/of doorwerken in gemeentelijke ruimtelijke plannen, die ervoor zorgen dat de wezenlijke kenmerken en waarden en kernkwaliteiten van beschermde landschappen in deze ruimtelijke plannen worden beschermd en handhaving mogelijk is. De doorwerking van deze regels moet in de POV 2022 worden geregeld (net zoals voor datacenters).

- Betrek mensen en organisaties uit het veld in die werkgroep. De SBW stelt zich beschikbaar mee te denken.

Bijlagen 8 a-c uitwerking kernkwaliteiten erfgoederen
In bijlage 8a worden de kernkwaliteiten van de werelderfgoederen De Beemster, De Stelling van Amsterdam en van de Nieuwe Hollandse Waterlinies in hoofdlijnen opgesomd, dezelfde als in onze nationale regelgeving. De uitwerking van de kernkwaliteiten van De Beemster staat in de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie (Leidraad). De uitwerking van de kernkwaliteiten van de twee andere werelderfgoederen is opgenomen in bijlage 8c.

Opmerkingen SBW
- Op grond van artikel 2.13.4 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) is de provincie NH verplicht de kernkwaliteiten uit te werken en te objectiveren. Een vergelijkbare instructieregel is opgenomen in het Besluit Kwaliteit Leefomgeving met het oog op het behoud van het werelderfgoed. De kernkwaliteiten worden enigszins uitgewerkt in de Leidraad en in de nieuwe bijlage 8c maar deze uitwerking is niet concreet genoeg. De uitwerking is van groot belang voor het borgen van de kernkwaliteiten. Immers, ruimtelijke plannen moeten daaraan kunnen worden getoetst. In het geval de uitwerking onvoldoende concreet is dan wordt de beschrijving verschillend geïnterpreteerd. Dat betekent dat de toetsing van een plan daaraan per definitie subjectief is. Beoordelingen zullen dientengevolge verschillen. Dat kan niet de bedoeling zijn.
- De Beemster:
Geschrapt is de verwijzing, zoals nu het geval is in bijlage 7 van de geldende POV 2020, naar de uitwerking van de kernkwaliteiten door de siteholder (de gemeente Beemster, na de fusie de gemeente Purmerend). De uitwerking van de kernkwaliteiten wordt in bijlage 8a van POV 2022 beperkt tot die in de Leidraad. Echter genoemde uitwerking door de siteholder is niet volledig opgenomen in de Leidraad. Daarnaast is de juridische doorwerking van de Leidraad beperkt. De Leidraad is niet bedoeld als document met normstellende voorschriften. Er kan van de richtinggevende normen worden afgeweken als dat ‘voldoende’ wordt gemotiveerd . De motivering van de afwijking zal echter voor deskundigen geen enkel probleem zijn gelet op de, in deze Leidraad opgenomen ruime ‘ambities en ontwikkelprincipes’.
Vanwege bovengenoemde beperkte opname van de uitwerking in de Leidraad en de beperkte juridische doorwerking van de Leidraad worden de kernkwaliteiten van de Beemster onvoldoende beschermd in POV 2022.

In dit verband merken we op dat de gemeente Purmerend de beschermende regels in ruimtelijke plannen voor de Beemster probeert te versoepelen om ondernemers meer ruimte te geven voor ontwikkelingen, hetgeen te koste gaat van de bescherming van unieke waarden. De Raad van State (RvS) heeft onze bezwaren gegrond bevonden en heeft de gemeente opgedragen ‘een eenduidige planregeling, gericht op de instandhouding of versterking van de kernkwaliteiten van werelderfgoed Droogmakerij de Beemster en die uitsluitend voorziet in nieuwe activiteiten die deze kernkwaliteiten niet aantasten.’

- De Stelling van Amsterdam/Nieuwe Hollandse Waterlinies:
De kernkwaliteiten zijn uitgewerkt in bijlage 8c. Deze uitwerking is veel beter dan die voor De Beemster in de Leidraad. Daarin staat expliciet dat de uitgangspunten in hoofdstuk 6 van deze bijlage ‘leidend en bindend bij eventuele ontwikkelingen‘ zijn.

Wij vinden echter dat de uitwerking van de twee kernkwaliteiten ‘grote openheid’/’relatief grote openheid’ en ‘groen en overwegend rustig karakter’/’groene en relatief stille ring rond Amsterdam’ nog op enkele punten kan worden verduidelijkt, zoals:
· Op p. 52 staat bijvoorbeeld onder 6.3 voor schaalniveau 2: ‘Op dit schaalniveau is het van belang bestaande landschappelijke kwaliteiten te behouden en te versterken, en daarbij de herkenbaarheid van de Stelling als verstilde lijn in dat landschap te vergroten’. Als uitgangspunt wordt genoemd dat het verschil moet worden behouden tussen de relatieve openheid aan de onveilige kant en het meer dynamische en bebouwde gebied binnen de hoofdweerstandslijn. Als bijvoorbeeld aan de binnenzijde veel meer activiteiten komen, mogen dan de activiteiten aan de onveilige kant ook toenemen? Wanneer is sprake van aantasting van het stille/rustige karakter?
· Op p. 53 staat: ‘Eventuele nieuwe ontwikkelingen passen in functie, maat en schaal bij het karakter van het landschap. Bij open veenweidelandschap passen ontwikkelingen die laag blijven, natuurlijk en waterrijk. Eventuele nieuwe “verdichtende” ontwikkelingen passen beter

aan de veilige zijde van de hoofdweerstandslijn.' Wordt een uitbreiding van bestaande activiteiten aangemerkt als een nieuwe ontwikkeling?
· Op p. 53 staat verder onder uitgangspunten: 'zet in op de beleefbaarheid van het verschil tussen de onveilige zijde en de veilige zijde'. Dit wordt aangevuld met het behoud van de grote openheid. Niet het verschil is cruciaal maar de voorstelbaarheid van de enorme inundatievelden. De voorstelbaarheid wordt wel als uitgangspunt genoemd voor ontwikkelingen in De Beemster op p.54.

Suggesties SBW
- Werk de kernkwaliteiten voor De Beemster concreter uit in een afzonderlijke bijlage zoals is gedaan voor Stelling van Amsterdam/de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Daarin moeten o.a. de openheid worden uitgewerkt en de in het document 'Beemster erven is WereldERFgoed, Ruimtelijk kwaliteitskader voor het Beemsterf' dd. 24 december 2010 opgesomde negen kernkwaliteiten voor het Beemstererf worden opgenomen. Een concretere uitwerking is cruciaal voor de bescherming van de kernkwaliteiten, om een meer objectieve toetsing van plannen mogelijk te maken.
- Verbeter op enkele punten de uitwerking voor de tweede en derde kernkwaliteit van de Stelling van Amsterdam/de Nieuwe Hollands Waterlinie. De SBW denkt graag mee.

Reactie op Zienswijze
Dank voor uw zienswijze.

Artikel 6.14 kleinschalige ontwikkelingen:
Inderdaad kan van beide opties gebruik worden gemaakt.
Verder is het juist dat het totaal van 150 m2 inclusief bestaande bijbehorende bouwwerken is.
Het bebouwd oppervlak betreft het oppervlak dat bebouwd mag worden, dus inclusief planologische ruimte. De extra ruimte is als eenmalig bedoeld, dus niet als cumulatief bij elke wijziging van het omgevingsplan.

Artikelen 6.18 lid 2 en 6.19 lid 2 tweede burgerwoning:
Wij zullen de omissie in de wijziging van artikel 6.18 en 6.19 corrigeren.

Artikel 6.70 nieuw lid 3 stolpboerderijen:
In het kader van de waarderingskaart als inspiratiedocumenten willen wij liever met gemeenten samenwerken dan hen te instrueren. De instructie "betrekken bij" past ons inziens het best bij de waarderingskaart als inspiratiedocument. De waarderingskaart is niet vrijblijvend, want men dient wel kennis te nemen van de door ons geselecteerde waarden. De belangenafweging gaat vervolgens op eigen gezag van de gemeenten.

Verankering kernkwaliteiten in bestemmingsplannen/omgevingsplannen:
Wij danken u voor uw suggestie en aanbod. Voor het NNN zijn dit soort regels al opgenomen. In de Omgevingsverordening is vastgelegd dat gemeenten in hun ruimtelijke plannen regels stellen in het belang van de bescherming, instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden, en dat een ruimtelijk plan geen nieuwe activiteiten mogelijk maakt die leiden tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden. Voor het BPL is in de Omgevingsverordening vastgelegd dat gemeenten in hun plannen moeten onderbouwen dat de kernkwaliteiten niet worden aangetast. Wij zien op dit moment geen aanleiding om nadere regels te stellen.

Kernkwaliteiten erfgoederen:
Het principe van de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies is dat het contrast tussen de veilige en onveilige zijde behouden moet blijven. Extra nieuwe bebouwing betekent niet dat dus hierdoor automatisch extra activiteiten aan de onveilige zijde mogen toenemen.
Per geval zal bekeken worden of sprake is van aantasting van het stille/rustige karakter. Daar kan geen algemene uitspraak over gedaan worden.
Elke vorm van uitbreiding van bebouwing is een ontwikkeling waarbij bekeken wordt wat het effect is op de kernkwaliteiten van de Stelling van Amsterdam/Nieuwe Hollandse Waterlinie.
De kernkwaliteiten voor de Beemster worden uitgewerkt zoals ook voor de Gebiedsanalyses Hollandse Waterlinies zijn gedaan.
In 2024 zal voor het eerst met de gebiedsanalyses Hollandse Waterlinies gewerkt worden. Op basis van opgedane ervaringen en suggesties zoals van uw stichting zal dit mogelijk tot een aanpassing en nadere concretisering van één of meerdere gebiedsanalyses leiden.

ZW-0012
Natuur en Milieu Federatie Noord-Holland, Boerderijenstichting Noord-Holland, Erfgoedvereniging Bond Heemschut, Vereniging Oud Edam, werkgroep Purmer Industrievrij, IVN – afdeling Waterland en Wijkraad Breed Edam
Zienswijze Wij, de Stichting Behoud Waterland (SBW), hebben kennisgenomen van bovengenoemd ontwerp. Wij sturen vandaag onze opmerkingen ten aanzien daarvan. In aanvulling daarop verzoeken wij het landelijk gebied van droogmakerij De Purmer als Bijzonder Provinciaal Landschap Waterland te begrenzen. Dit verzoek wordt ingediend mede namens de volgende partijen: Natuur en Milieu Federatie Noord-Holland, Boerderijenstichting Noord-Holland, Erfgoedvereniging Bond Heemschut, Vereniging Oud Edam, werkgroep Purmer Industrievrij, IVN – afdeling Waterland en Wijkraad Breed Edam. Ligging in beschermde gebied De Purmer is één van de drie grote droogmakerijen in Noord-Holland Zuid, die samen met de omliggende veenpolders en kleinere droogmakerijen een oer-Hollands landschap vormen. Het landschap rond deze droogmakerij is planologisch beschermd als Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL). Met uitzondering van het Purmerbos, heeft het agrarische deel van de Purmer echter geen extra beschermde status ondanks de bestempeling als Metropolitane Landschap in de provinciale Omgevingsvisie NH2050 . Vanwege het ontbreken van deze bescherming worden grootschalige bouwplannen voor het landelijk deel van de Purmer ontwikkeld. Realisatie daarvan zou funest zijn. De Purmer heeft immers vergelijkbare kwaliteiten als de omringende BPL'n. Er is daarom geen enkel argument het landelijk deel van de Purmer niet op zeer korte termijn dezelfde BPL-status te geven. Kwaliteiten van de Purmer - De Purmer was vroeger een binnenmeer. Het had een open verbinding met de Zuiderzee. Om golfafslag vanuit de Zuiderzee te voorkomen en voor winning van landbouwgrond namen de steden Edam en Monnickendam het initiatief de Purmer droog te leggen. De drooglegging was in 1622 een feit. De Purmer was tot ca 1980 volledig agrarisch. Daarna is Purmerend gaan bouwen en is het Purmerbos aangelegd. Een reden voor de aanleg van dit bos was dat Purmerend 'een schromelijk tekort had aan recreatief groen van bovenstedelijk niveau'. Het werd daarnaast gebruikt als productiebos. 'Het bos en de golfbaan fungeren als een groene schil tussen het stedelijke gebied en het open polderlandschap'. - De Purmer maakt deel uit van het Ensemble Waterland op grond van de provinciale Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018 (Leidraad). Dit ensemble bestaat uit een polderlandschap met waterrijke veenpolders en veenstromen en droogmakerijen. 'Het gebied heeft een rijke cultuurhistorie, waarbij de wordingsgeschiedenis vanuit een ligging aan de Zuiderzee een belangrijke rol speelt' . In tegenstelling tot de waterrijke veenpolders met hun grillige verkavelingspatronen kent De Purmer een symmetrische opbouw, met de middenas in de lengterichting van de polder. Vanaf deze as zijn de ontginningsblokken zo regelmatig mogelijk uitgezet. Juist de afwisseling tussen de grillige veenpolders en de gestructureerde droogmakerijen, waarvan De Purmer de grootste is, maakt het ensemble zo bijzonder. Een belangrijk kernwaarde van dit ensemble is verder het zeer open landschap en de ruimtebeleving. 'De openheid is zeer kwetsbaar omdat elke ruimtelijke ingreep zichtbaar is in het vlakke land' . Het landelijke deel van De Purmer is cruciaal voor de beleving van een doorlopende ruimte. Vanwege dit grote belang is nieuwe bebouwing in De Purmer de slechtst denkbare invulling van dit cultuurhistorische zo waardevolle gebied. - De centrale Oosterweg is aangewezen als zogenaamde Stolpenstructuur. Stolpen zijn 'identiteitsdragers' van het Noord-Hollandse landschap en dienen beschermd te worden. - De vruchtbare grond van de landelijke Purmer is in agrarisch gebruik. Dit gebruik draagt bij aan het oer-Hollandse landschap. Agrarische bedrijven hebben deze grond hard nodig om te kunnen verduurzamen. De ontwikkelingen, die hierna worden toegelicht, staan haaks op het uitgangspunt de agrarische sector kansen te bieden. - De oude kom van Edam is op 23 augustus 1977 aangewezen tot Rijks-beschermd stadsgezicht, mede op grond van de ligging van de stad in het omringende landschap. Ilpendam ligt idyllisch langs de Purmerringvaart en is begrensd als BPL. Vanuit de Purmerpolder is er een uniek uitzicht op het karakteristieke dorp Ilpendam. Actuele bedreigingen De Purmer ligt op het grondgebied van drie gemeenten. Deze gemeenten hebben voor deze droogmakerij de Strategische Gebiedsvisie opgesteld. Het ontwerp daarvan ligt tot 23

september 2023 ter inzage voor het indienen van zienswijzen . Iedere gemeente heeft blijkens deze 'Visie' een eigen grootschalige ontwikkeling in het nog landelijke deel van De Purmer voorzien: gemeente Purmerend wil massaal woningen bouwen in de zuidelijke Purmer, gemeente Edam-Volendam wil in de noordelijke Purmer een bedrijventerrein aanleggen en een stadion bouwen, en gemeente Waterland wil in de zuidpunt een namaakkasteel, toeristenverblijven en woningen bouwen.
De gemeenten zitten elkaar niet dwars. Elk wat wils. De Strategische Gebiedsvisie heeft meer weg van een verzameling van gemeentelijke wensenlijstjes met een nietje erdoor dan van een doorwrochte visie. Op deze manier dreigt de Purmer precies de vergaarbak te worden, waarvoor de gemeenten in hun Visie zo waarschuwen. De gemeenten lijken de landelijke Purmer primair te beschouwen als een potentiële bouwlocatie, en pas daarna als een belangrijk agrarisch gebied en open polderlandschap. De realisatie van de projecten is niet alleen funest voor De Purmer, maar het is ook schadelijk voor de natuurwaarden in het nabijgelegen Natura2000-gebied en voor het omliggende Bijzonder Provinciaal Landschap Waterland
Nut en noodzaak
Nut en noodzaak van de drie grote bouwplannen die de gemeenten in de Purmer voorzien, ontbreken.
Er zijn grote twijfels of bedrijven uit Edam-Volendam naar een nieuw bedrijventerrein in de noordelijke Purmer willen verhuizen. Bovendien zijn de mogelijkheden van transformatie van bestaande bedrijventerreinen niet, althans onvoldoende onderzocht.
De noodzaak van woningbouw in het Purmerbos en in omringende weilanden is evenmin aangetoond. De Monitor plancapaciteit laat zien dat er meer dan voldoende binnenstedelijke locaties zijn in de gemeenten Purmerend en Waterland om in de woningbehoefte tot 2050 te kunnen voorzien. De overige gemeenten in de regio hebben zelf ook voldoende plancapaciteit. Bovendien is huizenbouw in het Purmerbos en in het landelijk gebied veel duurder dan binnenstedelijk bouwen. Niet uit te leggen is dat bomen in het Purmerbos moeten worden gekapt voor onnodige dure huizen, terwijl in Noord-Holland juist veel bomen moeten worden geplant. Met dit project wordt recreatief groen vernietigd, ondanks de groeiende behoefte daaraan. De aanslag op het Purmerbos zal moeten worden gecompenseerd met aanplant van bomen in weilanden. Dat impliceert vernietiging van landbouwgrond.
Ontwikkeling van een grootschalige toeristische attractie in de zuidelijke Purmer (een namaakkasteel en hotelbedden) met woningbouw versterkt niet de huidige kwaliteiten van de droogmakerij. Zo'n ontwikkeling brengt een bebouwingspuist en grote verkeersproblemen teweeg. Deze problemen worden versterkt door de hierboven genoemde huizenbouw in en rond het Purmerbos. Nieuwe infrastructuur zal moeten worden aangelegd.
Strak, agrarisch en open
De SBW en andere organisaties beschouwen het resterende deel van de Purmer als een cultuurhistorisch, agrarisch en landschappelijk waardevol gebied. Het landelijk deel van de Purmer heeft met haar strakke ontginningsblokken nog de cultuurhistorische waardevolle karakteristieken van een droogmakerij. Bovendien bestaat het uit heel goede landbouwgrond. Verkleining van het landbouwareaal is onzinnig in het kader van de verduurzaming van de landbouw.
Deze kwaliteiten moeten worden beschermd en versterkt overeenkomstig de provinciale visie over het Metropolitane Landschap, waarvan de Purmer deel uitmaakt . Uitgaande van die ambitie en kwaliteiten kunnen er ontwikkelingen plaatsvinden.

Eerder verzoek tot begrenzing
De gemeente Waterland en de SBW hebben sinds 2015 herhaaldelijk verzocht De Purmer als BPL te begrenzen. Dit verzoek is echter door de provincie steeds afgewezen met als argument dat zij zich aan de algemene uitgangspunten voor begrenzing van gebieden tot BPL wil houden. De gebieden 'zijn bijvoorbeeld niet gelegen in een voormalig beschermingsregime, liggen daar ook niet bij in de buurt, of zijn niet van hoge of tot zeer hoge cultuurhistorische waarde.'

Reactie op Zienswijze
Dank voor uw zienswijze. De door u ingediende zienswijze heeft geen betrekking op een van de wijzigingen die onderdeel uitmaken van deze herziening van de Omgevingsverordening. Hierbij willen wij u wijzen op onze eerdere beantwoording op het verzoek de Purmer als BPL te begrenzen: "Wij hanteren vaste uitgangspunten voor de begrenzing van het BPL. Zie ook ons antwoord in het algemene deel in de nota van beantwoording onder 'uitgangspunten begrenzing BPL' en 'begrenzen extra BPL-gebieden'. In het Kwaliteitsbeeld Noord-Holland 2050 is de Purmer als 'cultuurhistorisch van waarde' aangeduid, terwijl de omliggende gebieden cultuurhistorisch van hoge tot zeer hoge waarde zijn. De Purmer viel in de PRV ook

niet onder beschermingsregimes in tegenstelling tot de andere droogmakerijen en veenweidepolders in de omgeving."

ZW-0013

[redacted] (particulier)

Zienswijze
Op tweede herziening omgevingsverordening NH2022 wil ik een aantal punten ter sprake brengen rondom de meerwaardebepaling kleinschalige recreatieve functies binnen het NNN. Kort gezegd wordt het ontwikkelen van verblijfsrecreatie uitgesloten in het NNN uitgesloten van een meerwaardebepaling. Dit betekend dus dat organisaties/ondernemers binnen het NNN- geen mogelijkheden hebben voor verblijfsrecreanten.
Naar mijn idee is dit een zeer merkwaardig besluit waarbij de motivatie is dat veel verblijfsrecreaties onder een negatief effect hebben op de kwaliteit en waardes in het NNN-gebied. Als misbruik wordt gemaakt van een meerwaardebepaling, is het begrijpelijk dat hier strengere voorwaardes aan worden toegevoegd. Echter, is het geheel uitsluiten een van verblijfsrecreatie naar mijn inziens veel te kort door de bocht. Op deze manier worden organisaties/ondernemers die verblijfsrecreaties ontwikkelen en hierbij rekening gehouden met de waardes en ecologische kwaliteit van het NNN, gedupeerd. Dit doet geen recht aan de invulling en inrichting van het NNN en de gebiedsprocessen die hiermee samenlopen. Juist in deze processen kunnen de verblijfsrecreaties een meerwaarde bieden om binnen het NNN- de bedrijfsvoering aan te passen naar een manier dat beter past binnen de waardes en kwaliteit van het NNN.

Om bovengenoemde redenen wil ik het voortel doen om het volledig schrappen van verblijfsrecreatie te vervangen voor een aanscherping van de voorwaardes van verblijfsrecreatie in het meerwaardeprincipe. Een voorbeeld hiervan is dat er op de eerste plaats geen verslechtering plaats vindt binnen het NNN. Verder kunnen in gebiedsprocessen invulling gegeven worden aan de waardes van de verblijfsrecreaties in het NNN-gebied. Hopelijk wordt de omgevingsverordening aangepast op dit onderwerp en worden de goedwillende organisaties/ondernemers niet gedupeerd door een gehele uitsluiting in het meerwaardeprincipe.

Reactie op Zienswijze
Dank voor uw zienswijze. Wij zijn het met u eens dat verblijfsrecreatie een meerwaarde kan bieden in de gebiedsprocessen die lopen om het NNN te realiseren de bedrijfsvoering aan te passen. Verblijfsrecreatie als ondergeschikte nevenactiviteit wordt daarom niet uitgesloten van de meerwaardebepaling van het NNN. Het is niet toegestaan om nieuwe verblijfsrecreatie als hoofdactiviteit binnen het NNN te ontplooien. Het zou vanuit het beschermen van natuurwaarden ook niet kloppen om de agrarische activiteiten binnen het NNN te staken als vervolgens de natuurwaarden worden aangetast door een nieuwe hoofdactiviteit zoals verblijfsrecreatie. Voor een B&B of camping op delen van het perceel die buiten het NNN liggen gelden de regels van het NNN niet, ook niet als het een hoofdactiviteit betreft. Omdat wij met de wijziging van de meerwaardebepaling de ontplooiing van ondergeschikte nevenactiviteiten voor agrariërs niet beperken en het NNN wel beter beschermen, houden wij vast aan ons voorstel.

ZW-0014

Mirror Waterhotel B.V. (bedrijf)

Zienswijze

Vanaf 22 juni 2023 ligt het ontwerp van de tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 ter inzage. De inhoud van de Omgevingsverordening en het ontwerpbesluit hebben ons doen besluiten onderstaande zienswijze in te dienen.

Kleinschalig hotel nabij Mirror Paviljoen
In de jaren ’90 benaderde de gemeente Waterland de eigenaren van het Mirror Paviljoen met de vraag of zij het initiatief zouden willen nemen voor de start van een kleinschalig hotel aan het Hemmeland, nabij de parkeerplaatsen en het Mirror Paviljoen. De gemeente had hiermee versterking van de middenstand, de recreatieve functie en de sociale controle van het Hemmeland voor ogen.

De start
Het voorstel van de gemeente trok ons aan. Het bestaansrecht voor een hotel op de gekozen plek werd vastgesteld door het hotelwezen HVAB en Lagroup. Optimistisch en in nauw overleg met de gemeente zijn wij deze uitdaging aangegaan. We maakten en legden afspraken vast en de gemeente schepte gerede verwachtingen met betrekking tot het slagen van deze procedure.
Wij konden op dat moment dan ook niet bevroeden dat deze procedure na twintig jaar nog niet afgerond zou zijn.
De procedure
Het te bebouwen gebied bevindt zich in het buitengebied. Dit maakte de procedure ingewikkeld. Meerder overheidsorganen (Hoogheemraadschap, Rijkswaterstaat, provincie, gemeente) keken vanuit hun eigen visie naar het plan. Dit leidde ertoe dat wij uit verschillende hoeken opdrachten en verzoeken tot aanpassingen kregen. Wij deden ons best om aan alle verzoeken te voldoen.
De eerste zet was aan de gemeente. Er moest een stedenbouwkundige visie ontwikkeld worden, tot die tijd kon er geen plan worden ingediend. In 2009 was deze visie een feit en de eerste versie van het plan voor het hotel werd officieel ingediend. Hierop gaven het Hoogheemraadschap en Rijkswaterstaat een verklaring van geen bezwaar af en besloot ook de gemeenteraad vrijwel unaniem achter het plan te staan. Het college van B&W kreeg de opdracht tot een vergunning te komen.
De welstandcommissie gaf in grote lijnen akkoord en in 2015 kwam het tot het sluiten van een erfpacht- en exploitatieovereenkomst met de gemeente.
Het openbare parkeerterrein liggend voor het hotel is inmiddels door de gemeente in samenwerking met de hotelarchitect geheel gerenoveerd en voorzien van een midden-allee gericht op de hotelentree met daaronder de nodige infrastructuur voor het toekomstige hotel.

Veranderende regelgeving Inmiddels loopt de procedure vele jaren en is de natuurbeschermende wetgeving in beweging. De voorwaarden veranderen sneller dan de procedure loopt.
Het Hemmeland begon als tot land opgespoten recreatiegebied, had deels een agrarische functie, werd achtereenvolgens EHS, buffergebied en NNN landschap. Nieuwe mensen namen nieuwe plannen mee in de overheidsorganen. Op het Hemmeland verscheen een tweede paviljoen en aan het naastgelegen Galgeriet komt grootschalige woningbouw.
Wij hebben verschillende ingenieursbedrijven en diverse ecologen gevraagd ons te adviseren hoe binnen de geldende regels te blijven. Door de jaren heen was dit niet eenvoudig. Op dit moment voldoet ons plan aan alle natuureisen, met uitzondering van enkele voorwaarden die de ARO commissie vorige maand te berde bracht. Aan deze eisen gaan wij voldoen.

Overgangsrecht
In 2009 hebben wij de eerste versie van ons plan ingediend en in 2015 zijn er overeenkomsten gesloten met de gemeente op basis waarvan wij grote financiële verplichtingen aangegaan zijn. De herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 dwingt ons, binnen een al jaren lopende procedure, weer van voren af aan te beginnen. Wij verzoeken u dan om op ons plan de oude regelgeving van toepassing te laten zijn.

Reactie op Zienswijze
Dank voor uw zienswijze. In een periode van twintig jaar kunnen regels en voorwaarden veranderen. U stelt dat uw plan op dit moment aan alle natuureisen voldoet. Helaas is dat nog niet het geval. Wij hebben u inmiddels via de gemeente op de hoogte gesteld van wat er nog ontbreekt. Er kan nog tot 9 januari gebruik worden gemaakt van het overgangsrecht van de OV NH2022. Op grond van dit overgangsrecht geldt dat als de gemeente voor 9 januari 2024 een ontwerp bestemmingsplan ter inzage legt of de initiatiefnemer voor 9 januari 2024 een aanvraag voor een omgevingsvergunning met afwijken van het bestemmingsplan bij de gemeente indient, de oude meerwaardebepaling van toepassing blijft.

Provincie Noord-Holland

2023 | 61

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 31 oktober 2023

Onderwerp: Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022

Kenmerk: 2031587/2116995

Bijlagen: 9

1. Wijzigingsbesluit Tweede herziening Omgevingsverordening NH2022

2. Wijzigingsbesluit Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022

3. Gebiedsanalyse kernkwaliteiten Stelling van Amsterdam West

4. Gebiedsanalyse kernkwaliteiten Stelling van Amsterdam Zuid

5. Gebiedsanalyse kernkwaliteiten Vechtstreek Noord

6. Gebiedsanalyse kernkwaliteiten Vechtstreek

7. Gebiedsanalyse kernkwaliteiten Stelling van Amsterdam Noord

8. Nota van Beantwoording Tweede herziening Omgevingsverordening NH2022

9. Overzicht stand van zaken moties

1. Inleiding

Uw Staten worden in deze voordracht gevraagd om de Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 (OV NH2022) vast te stellen. Het ontwerp van deze Tweede herziening is ter informatie aangeboden aan Provinciale Staten (PS) (brief met kenmerk 2031587/2031649). Het ontwerp is besproken met de interim-Statencommissie op 19 juni 2023 en heeft van 22 juni tot en met 2 augustus 2023 (6 weken) voor eenieder ter inzage

gelegen. Gedeputeerde Staten (GS) hebben de Tweede herziening van de OV NH2022 op 31 oktober 2023 in eindconcept vastgesteld.

Sinds 2022 wordt de OV NH2022 één keer per jaar herzien. De jaarlijkse herziening is gericht op inwerkingtreden op 1 januari van het daaropvolgende jaar. Zo houdt de provincie de Omgevingsverordening actueel door middel van een cyclisch, herkenbaar en voorspelbaar proces. Hierover zijn PS geïnformeerd (o.a. de Statenvoordracht met kenmerk 1754616/1754635).

De herziening die nu ter vaststelling voorligt is de tweede actualisatie van de OV NH2022 die PS op 23 mei 2022 hebben vastgesteld en die op 19 december 2022 voor het eerst door PS is gewijzigd.

Na vaststelling door PS wordt de Tweede herziening bekend gemaakt gericht op inwerkingtreden op 9 januari 2024 (zie paragraaf 6 in deze Statenvoordracht voor nadere toelichting over deze datum van inwerkingtreding).

Wij zijn voornemens om de punten uit het coalitieakkoord zo veel mogelijk mee te nemen in de volgende herziening van de Omgevingsverordening.

Leeswijzer stukken

De volgende stukken zijn ter besluitvorming:

1. Wijzigingsbesluit Tweede herziening Omgevingsverordening NH2022
2. Wijzigingsbesluit Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022
3. Gebiedsanalyse kernkwaliteiten Stelling van Amsterdam West
4. Gebiedsanalyse kernkwaliteiten Stelling van Amsterdam Zuid
5. Gebiedsanalyse kernkwaliteiten Vechtstreek Noord
6. Gebiedsanalyse kernkwaliteiten Vechtstreek
7. Gebiedsanalyse kernkwaliteiten Stelling van Amsterdam Noord
8. Nota van Beantwoording Tweede herziening Omgevingsverordening NH2022

De volgende stukken zijn ter informatie:

9. Overzicht stand van zaken moties

2. Wijzigingen Tweede herziening nader toegelicht

De OV NH2022 vertaalt provinciaal beleid in regelgeving. De Tweede herziening bestaat uit wijzigingen in de artikelen, toelichtingen, werkingsgebieden en/of bijlagen in relatie tot specifieke onderwerpen:

- Vaarwegen (toedeling vaarwegbeheer)
- Faunabeheer (vrijstelling directe schadebestrijding)
- Water (verboden activiteiten in grondwaterbeschermingsgebieden, boorputten)
- Open bodemenergiesystemen (informatieplicht)
- Landelijk gebied (kleinschalige ontwikkelingen, tweede burgerwoningen, stolpboerderijen, algemene toelichting werkingsgebied landelijk gebied)
- Duurzame energie en energie-infrastructuur (locatieafweging en ruimtelijke inpassing elektriciteitsstations, vervanging windturbines)
- Natuur (verblijfsrecreatie in het Natuurnetwerk Nederland of natuurverbindingen)

- Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde (gebiedsanalyses kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies, zie bijlagen 3 t/m 7)
- Datacenters (aanscherping doorwerking en uitvoeringstermijn)

Het betreft de volgende soorten wijzigingen:

- Wijzigingen die aanscherpingen en verduidelijkingen van bestaand beleid in de OV NH2022 verankeren;
- Technische of tekstuele wijzigingen;
- Wijzigingen die zijn ingegeven door de praktijk;
- Wijzigingen die zijn verzocht door externe partijen.

Het Wijzigingsbesluit Tweede herziening Omgevingsverordening NH2022 (bijlage 1) laat zien wat er naar aanleiding van deze herziening wordt aangepast. De wijziging over de locatieafweging en ruimtelijke inpassing elektriciteitsstations omvat ook een voorstel tot wijziging van het Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022 (zie bijlage 2). Paragraaf 2.1 van de Nota van Beantwoording (bijlage 8) bevat een overzicht van de wijzigingen. Paragraaf 2.2 van de Nota van Beantwoording bevat per onderwerp een toelichting op de wijzigingen.

3. PS bevestiging van eerdere GS besluiten wijziging werkingsgebieden & bijlagen

Naast de Tweede herziening van de OV NH2022, bevat de nu voorliggende Statenvoordracht een ontwerpbesluit om de wijzigingen in de bijlagen en werkingsgebieden van de wijzigingscycli van 2023, waarover eerder door GS is besloten, te integreren in de OV NH2022. Dit is nodig omdat het door PS vastgestelde delegatiebesluit, waarin de bevoegdheden om werkingsgebieden en bijlagen in de OV NH2022 te wijzigen aan GS zijn gedelegeerd, nog niet in werking is getreden (dat gebeurt pas bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet). PS worden nu gevraagd om de vaststelling van deze wijzigingen te bevestigen. Het gaat hierbij om de volgende wijzigingsbesluiten:

- Wijziging werkingsgebieden OV NH ronde 2023-I (per 10 juli in werking getreden in de vigerende OV NH2020)[1]
- Wijziging werkingsgebieden & bijlagen OV NH ronde 2023-II[2]

Onderstaande link verwijst naar de geconsolideerde viewer van de OV NH2022. Deze viewer omvat een totaaloverzicht van de werkingsgebieden op de kaart, zoals deze zullen gelden per 9 januari 2024, d.w.z. inclusief alle voorgaande actualisaties van de werkingsgebieden.

https://geoapps.noord-holland.nl/kaartenportaal/apps/webappviewer/index.html?id=75c066b03cda4f08a26df31894e4811b

4. Doelstellingen en evaluatiecriteria

Het doel van deze Statenvoordracht is om de wijzigingen in de Tweede herziening en voorgaande cycli wijziging werkingsgebieden & bijlagen op te nemen in de Omgevingsverordening NH2022.

[1] Zie GS besluit 1966223/2032502 d.d. 4 juli 2023.
[2] Zie GS besluit 2032095/2117025 d.d. 31 oktober 2023.

5. Financiering, communicatie en (burger)participatie

In de Nieuwsbrief Omgevingsverordening, die naar diverse externe contacten zoals gemeenten en organisaties wordt verspreid, is aandacht besteed aan het maken van deze Tweede herziening van de OV NH2022. De terinzagelegging is aangekondigd via de diverse kanalen van de provincie. Er is ook via diverse kanalen een herinnering uit gegaan tijdens de terinzagelegging. De zienswijzen zijn beantwoord in de bijgevoegde Nota van Beantwoording (bijlage 3), zie hierover onder paragraaf 6 van deze brief.

Voor de toelichting op participatie en afstemming verwijzen wij naar hoofdstuk 2.2 in de Nota van Beantwoording (bijlage 8).

6. Proces en procedure

Op 30 mei 2023 hebben GS de Tweede herziening Omgevingsverordening NH2022 in ontwerp vastgesteld. Het ontwerp is ter informatie aangeboden aan PS en besproken in de interim-Statencommissie van 19 juni 2023 (brief aan PS met kenmerk 2031587/2031649). De terinzagelegging vond plaats van 22 juni tot en met 2 augustus 2023.

Op basis van de ingediende zienswijzen is een Nota van Beantwoording (bijlage 8) opgesteld. GS hebben deze, samen met de wijzigingen van de OV NH2022, op 31 oktober 2023 als eindconcept vastgesteld en leggen deze nu ter vaststelling aan uw Staten voor.

Er zijn 13 zienswijzen ingediend. De meeste zienswijzen hebben betrekking op de onderwerpen verblijfsrecreatie in het Natuurnetwerk Nederland, ruimtelijke inpassing van elektriciteitsstations, datacenters, erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde en/of landelijk gebied. Naar aanleiding van de zienswijzen zijn een aantal wijzigingen en verduidelijkingen aangebracht in het ontwerp, zoals beschreven in de Nota van Beantwoording (bijlage 8, paragraaf 2.1, categorie B).

De op 19 december 2022 gewijzigde OV NH2022 treedt tegelijk met de Omgevingswet in werking, namelijk op 1 januari 2024. De Tweede herziening treedt ongeveer een week later in werking, naar verwachting op 9 januari 2024. Op dat moment treedt ook de wijziging werkingsgebieden & bijlagen ronde 2023-II in werking. Deze latere inwerkingtreding heeft te maken met de termijnen die nodig zijn om (wijzigingen) te publiceren binnen Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

7. Delegatie Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO)

In de komende periode is het DSO en de daarvoor benodigde software nog in ontwikkeling en daarmee nog niet volledig stabiel. Voor meer informatie hierover verwijzen wij naar de brief aan PS d.d. 10 oktober 2023 met het kenmerk 2065234/206526. De ambtelijke organisatie heeft bij het testen ondervonden dat het in de testomgeving soms nodig is om al in de landelijke systemen bekendgemaakte of beschikbaar gestelde omgevingsdocumenten weer te wijzigen en na technische en redactionele aanpassingen weer opnieuw bekend te maken en beschikbaar te stellen. Het is niet uit te sluiten dat dit ook straks in de productieomgeving (de definitieve versie van het DSO) nodig is, bijvoorbeeld indien de technische kenmerken in het document die nodig zijn om het machine-leesbaar te maken in het DSO niet kloppen of omdat er andere technische foutmeldingen zijn. Hiervoor zijn in de productieomgeving formele besluiten nodig.

Wij verzoeken u deze bevoegdheid aan GS te delegeren. In het besluit is aangegeven dat dit is beperkt tot technische en redactionele correcties zonder daarbij de bedoeling of werking van deze besluiten te veranderen.

8. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 61-2023

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 31 oktober 2023;

gelet op - de Omgevingswet (artikelen 2.6, 2.8, 2.12, eerste lid, 2.13, eerste lid, 2.18, eerste lid en tweede lid, 20.1, derde lid, 2.42, tweede lid, 2.44, vijfde lid, 4.1, eerste lid, 4.2, tweede lid, 8.1, derde lid, 16.15, tweede lid, 16.55, derde lid);

- de Wet luchtvaart (artikel 8.43).,

besluiten geamendeerd (A35-2023):

1. De Tweede herziening van de Omgevingsverordening NH2022 vast te stellen;
2. De Nota van Beantwoording Tweede herziening Omgevingsverordening NH2022 vast te stellen;
3. De wijziging van het Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022 vast te stellen;
4. De wijziging werkingsgebieden OV NH2020 ronde 2023-I (GS besluit 1966223/2032502 d.d. 4 juli 2023) en de wijziging werkingsgebieden & bijlagen OV NH2020 ronde 2023-II (GS besluit 2032095/2117025 d.d. 31 oktober 2023) te bevestigen en op te nemen in de Omgevingsverordening NH2022.
5. De bevoegdheid om de Omgevingsverordening NH2022 en daarmee samenhangende besluiten bekend te maken en beschikbaar te stellen in het Digitaal Stelsel Omgevingswet en daarbij zo nodig technische en redactionele correcties aan te brengen zonder daarbij de bedoeling of werking van deze besluiten te veranderen, te delegeren aan GS.

Amendement A35-2023 (bijgevoegd) is aangenomen en wordt bij dit besluit betrokken.

Haarlem, 11 december 2023

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Bijlage, pagina 1 van 1
aangenomen amendement te betrekken bij PS-besluit nr. 61-2023.

AANGENOMEN

A35/ 11-12-2023 punt 10

PVDA NH

Noord-Holland

GROEN LINKS NOORD-HOLLAND

CDA NOORD HOLLAND

Amendement: Broek in Waterland van Disweg

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023 ter behandeling van de Tweede herziening van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2023;

Gezien:

- De voordracht van Gedeputeerde Staten van 31 oktober 2023 met kenmerk 2031587/2116995; De Nota van Beantwoording Tweede Herziening Omgevingsverordening Noord-Holland (bijlage 9); en de Zienswijze ZW0005 onderdeel 6(b) en de beantwoording daarvan (p. 79 van de Nota van Beantwoording);

Overwegende dat:

- De aanvraag voor wijziging van de werkingsgebieden die door de indiener van zienswijze ZW0005, tevens inspreker op 20 november 2023, n.a.v. het debat in de commissie Ruimte van Provinciale Staten d.d. 20 november 2023 is ingediend (ingekomen stuk 2023-11, nr. 13, Brief Gemeente en Bijlagen aanvraag);
- Dat t.a.v. de locatie geen sprake is van natuurwaarden of kernkwaliteiten met betrekking tot het (open) landschap, het Bijzonder Provinciaal Landschap;
- Een wijziging van de grens van de werkingsgebieden ter hoogte van de specifieke locatie aan de Drs. J. van Disweg de kernkwaliteiten van het werkingsgebied bijzonder provinciaal landschap niet aantast (bijlage 7 van de huidige OVNH2022);

Constaterende dat:

- De genoemde locatie in Broek in Waterland:
  - binnen de bebouwde kom ligt, buiten het door het Rijks beschermde gezicht, aan drie zijden omsloten wordt door woningen en andere stedelijke functies wat maakt dat de locatie integraal deel uitmaakt van de bebouwde (stedelijke) omgeving;
  - ter plaatse geen sprake is van (door)zicht op de kerk of het dorp, zoals ten onrechte wordt gesteld in de beantwoording;
  - niet onlosmakelijk is verbonden met het open landschap, omdat het open landschap duidelijk gelegen is aan de overzijde, de noordzijde, van de Drs, J. van Disweg;

- De zienswijze van de gemeente Waterland betrekking heeft op een specifieke locatie in Broek in Waterland, een grasveld langs de Drs. J. van Disweg, waar de huidige grens van de werkingsgebieden niet overeenkomt met de natuurlijke en logische grenzen van het gebied.

- De huidige begrenzing de ontwikkeling van woningbouw op deze locatie beperkt, wat in strijd is met de doelstellingen van het provinciale coalitieakkoord 'Verbindend Vooruit', met name de ambitie om woningbouwinitiatieven aan de randen van dorpen en kernen te stimuleren.

Besluiten toe te voegen aan het besluit op Nr. 61-2023

6 Onderdeel 6b van zienswijze ZW0005 te honoreren; waarmee de grens van de werkingsgebieden MRA Landelijk Gebied en Bijzonder Provinciaal Landschap bij de locatie langs de Drs. J. van Disweg in Broek in Waterland wordt verlegd naar de noordzijde van de Van Disweg, waardoor deze weer overeenkomt met de natuurlijke en logische grens van het landelijke gebied.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekend door:

Gery de Boer
Partij van de Arbeid

Joost van Gilse
Volkspartij voor Vrijheid
en Democratie

Nicole van der Waart
~~Walter Freeman~~
Groenlinks

Rob Nijkamp
BoerBurgerBeweging

Dennis Heijnen
Christen-Democratisch Appèl

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
S. Neeskens
AD/STG

Doorkiesnummer +31235145282
neeskenss@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d	**11-12-2023**
Commissie Ruimte	
Datum commissievergadering	**20-11-2023**

30 november 2023

Onderwerp:Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022

De commissie Ruimte adviseert:

De voordracht Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 als bespreekstuk te agenderen voor de Statenvergadering van maandag 11 december.

Uittreksel van het concept-verslag commissie Ruimte 20-11-2023:

6 A-agenda Ruimtelijke ontwikkeling

6.a RO: Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022

Gedeputeerde Staten stellen de Tweede herziening van de Omgevingsverordening NH2022 in eindconcept vast. Deze herziening heeft betrekking op onderwerpen zoals verblijfsrecreatie in het Natuurnetwerk Nederland, datacenters en energie- infrastructuur. De wijzigingen hebben van 22 juni t/m 2 augustus 2023 ter inzage gelegen en worden nu aan Provinciale Staten12 ter vaststelling aangeboden. Het advies aan Provinciale Staten over de Statenvoordracht Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 zal geagendeerd worden voor de PS vergadering van 11 december 2023.

De behandeling:

Mevrouw **Berkvens** (D66) ziet dat het vaarwegbeheer van de Loosdrechtste plassen overgaat van het Plassenschap naar de gemeente Wijdemeren. Deze gemeente zit financieel in zwaar weer en heeft ook een bestuurlijk probleem door het opstappen van een groot aantal ambtenaren. Kan de gemeente deze verantwoordelijk wel aan? Komt het landelijk gebied niet teveel onder druk te staan door uitbreiding van stedelijke functies zoals scholen en sportcomplexen? D66 is voorstander van het niet toestaan van nieuwe verblijfsrecreatie in (Natuur Netwerk Nederland) NNN-gebieden, maar kan zich voorstellen dat kleinschalige verblijfsrecreatie voor boeren in deze gebieden wel mogelijk blijft, kunnen Gedeputeerde Staten hiervoor een limiet stellen? Voor datacenters is strenge regelgeving nodig. Is het mogelijk om duurzame datacenters

wel de ruimte te geven? Wat voor een regels hebben Gedeputeerde Staten voor ogen inzake hoogspanningsstations en hoe wordt de netwerkbeheerder hierbij betrokken?

De heer **Deen** (PVV): heeft moeite met de wijzigingen op het gebied van energie uit wind en zon, hiervoor zijn grote wijzigingen nodig voor het bouwen van elektriciteitsstations. De meeste agrarische en recreatieve ondernemers in het NNN-gebieden zijn niet genegen om tot de bestemmingswijziging over te gaan. Worden deze geluiden serieus genomen door Gedeputeerde Staten? Is de Provincie bereid om kritisch te kijken naar BPL (Bijzonder Provinciaal Landschap) en naar verzoeken zoals die van de inspreker? De PVV stemt niet in met deze tweede herziening van de omgevingsverordening.

De heer **Stulemeijer** (50PLUS) vraagt of door alle complicerende factoren zoals het Unesco Werelderfgoed de keuzes voor woningbouwlocaties niet beperkt worden. De regio Gooi en Vechtstreek krijgt 490.000 euro minder subsidie, kan gedeputeerde hier uitleg over geven? Waarom wordt het DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet) ingevoerd ondanks dat dit zeer onstabiel is? Komt de Provincie hier niet in een fuik terecht?

De heer **Kes** (SP) zegt dat de inspreker oproept tot een amendement, de SP hoort graag reactie hierop van de gedeputeerde. De SP vindt woningbouw in Broek in Waterland aan de Van Disweg passend.

De heer **Klein** (Christen Unie) kan zich vinden in wijzigingsvoorstellen maar heeft vragen over twee onderwerpen. Het artikel over kleinschalige ontwikkelingen, voortaan mag het bebouwd oppervlakte toenemen met eenmalig vijftien procent. Een tweede burgerwoning mag straks bij de sloop van 1.000 m^2 in plaats van 1.500 m^2. Waarom stelt de gedeputeerde deze specifieke wijzigingen voor?

Statenlid **Freeman** (GL) kan zich vinden in wijzigingsvoorstellen, in het bijzonder de energie-infrastructuur en het uitsluiten van verblijfsrecreatie.

Mevrouw **De Boer** (PvdA) stelt het op prijs als er meer duiding is in de oplegger van het stuk. Zij vraagt of het recreëren bij boeren is uitgesloten of dat dit wel mogelijk is. Wordt er nu al rekening gehouden met de technologische oplossingen voor datacenters in toekomst en de technologische vooruitgang? Kan er dubbelgebruik van daken van datacenters en elektriciteitsstations toegepast worden? Mevrouw De Boer hoort ook graag of het verzoek van de inspreker met een amendement is op te lossen of via een andere weg.

De heer **Bonekamp** (Volt) vraagt of de gedeputeerde meer duiding kan geven aan de passage over het nieuwe windbeleid waarin staat dat gemeenten de mogelijkheid krijgen om te bepalen waar in de gemeente meer ruimte is voor windenergie. Volt vermoedt dat niet alle coalitiepartijen hier achter staan. Volt is blij met de geconsolideerde viewer op de website. De volledige historie van de wijzigingen ten opzichte van het vorige stuk vindt Volt wenselijk. Kan de gedeputeerde hier werk van maken?

De heer **Van Gilse** (VVD) zegt dat de recreatieschappen hun zorg uiten over het laten vervallen van de meerwaardebepaling in NNN-gebieden. Hoe gaat de gedeputeerde om met de meerwaardebepaling voor de gevallen waar deze wel voor bedoeld was, worden deze alsnog beoordeeld? Kan de gedeputeerde een inhoudelijke reactie geven over de afwijzing van het verzoek van de gemeente Waterland? De VVD is van mening dat het gebied een logische plek is voor woningbouw.

De heer **Hanou** (PvdD) heeft het gevoel dat deze tweede herziening van de Omgevingsverordening urgentie ontbeert. Moet het college niet aan de slag met de huidige omgevingsvisie of met een herziening daarvan zodat er tempo kan worden gemaakt. De PvdD overweegt het indienen van een motie of amendement over extensivering van de intensieve veeteelt.

Mevrouw **Koning** (CDA) vraagt zich af of er nog voldoende ruimte is voor glastuinbouw. Graag wil het CDA het complete document met de zienswijze en reactie van Gedeputeerde Staten inzien, kan dit door de gedeputeerde naar de vergadering toegestuurd worden? Welke regel is geldend bij de bouw van woningen en windmolens: de RES of het BPL? Waarom is een (Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling) ARO-advies verplicht bij elektriciteitsstations in landelijk gebied? Wat is de bedoeling van de 'provinciale waarderingskaart stolpboerderijen' naar de gemeenten toe? De woningsplitsing is volgens het CDA is geen zaak van de Provincie, wat is de mening hierover van de gedeputeerde? Kan er wat betreft de bedrijven die moeten sluiten omdat het gebied waarin zij staan NNN-gebied wordt, in oplossingen gedacht worden? Deze bedrijven mogen na sluiting vervolgens geen camping of verblijfsrecreatie starten, dit vindt LTO onterecht.

De heer **Van den Berg** (JA21) is positief over de ontwikkelingen op het gebied van woningbouw en zien een goede aanzet hiertoe vanuit Gedeputeerde Staten. De zoekgebieden die de gemeenten hebben aangedragen en zijn opgenomen in de RES. JA21 vindt het passender als er ruimtelijke verkenningen worden gedaan naar andere mogelijkheden voor energie, zoals kernenergie. De elektriciteitsstations zullen in de toekomst groter worden en de heer Van den Berg vraagt aandacht voor de overlast van de bromtoon die voortkomt uit de elektriciteitsstations.

De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde **Rommel**.

Gedeputeerde **Rommel** zegt dat de inspreker van de Van Disweg een verzoek tot herbegrenzing kan indienen, de eerste ronde hiervoor sluit volgende week. De heer **Kes** (SP): wijst erop dat de inspreker al eens een verzoek heeft ingediend en dat is toen afgewezen. Gedeputeerde **Rommel** verduidelijkt dat dit verzoek in de vorige periode is ingediend, tijdens de ronde van 2023. Destijds werd het verzoek afgewezen vanwege de regelgeving van BPL, waarbij het niet werd toegestaan dat een strakke dorpsrand werd gecreëerd. Interruptie door de heer **Kes** (SP): klopt het dat dit betekent dat de inspreker dit verzoek binnen een week moet indienen bij de Provincie en dat dit dan zal worden beoordeeld? Gedeputeerde **Rommel** bevestigt dat dat correct is.

De heer **Van den Berg** JA21 heeft een vraag over het winnen van zand, cokes en aardgas. Heeft het winnen van bodemwarmte invloed op het grondwater? Gedeputeerde **Rommel** zegt toe dat gedeputeerde **Olthof** deze vraag in de tweede termijn zal beantwoorden.

Mevrouw **De Boer** (PvdA) vraagt wat de volgende stap is als deze commissie vindt dat het verzoek van de inspreker terecht is. Gedeputeerde **Rommel** geeft aan dat ze het verzoek nog niet heeft gezien en zodoende nog niet de kans heeft gehad om het te beoordelen. Indien het verzoek opnieuw wordt afgewezen, zegt gedeputeerde Rommel toe om aan te geven welke stappen ondernomen kunnen worden om hiermee om te gaan.

Gedeputeerde **Rommel** erkent de bezorgdheid over het beheer van de vaarwegen door de gemeente Wijdemeren. De aanvraag hiervoor is ingediend door het Plassenschap en vorig jaar is het vaarwegbeheer juridisch overgedragen aan de gemeente Wijdemeren. Gedeputeerde Rommel geeft aan niet te weten of er problemen zullen ontstaan in dit verband. De wijziging die is aangenomen betreffende de vergroting van het bouwoppervlak met vijftien procent wordt eenmalig toegestaan. Gedeputeerde **Rommel** wijst erop dat kleinschalige recreatie een ondergeschikte functie is en dit dat per geval bekeken op basis van de ruimtelijke effecten en de omstandigheden. De vestigingsvoorwaarden voor duurzame datacenters zijn vorige week vastgesteld door Gedeputeerde Staten en gelden voor drie gemeentes; Haarlemmermeer, Hollands Kroon en Amsterdam. Voor hoogspanningsstations zijn momenteel geen specifieke regels vastgesteld, maar er is wel een mogelijkheid opgenomen om extra regels op te stellen. Dit zal gebeuren na overleg met de betrokken netbeheerders.

Interruptie door mevrouw **Berkvens** (D66): ziet de Provincie erop toe dat het vaarwegbeheer door de gemeente Wijdemeren goed verloopt? Deze gemeente heeft al problemen en krijgt er nu een taak bij.

Gedeputeerde **Rommel** geeft aan dat dit proces vanuit de Provincie zal worden gemonitord via financieel toezicht. Op de vraag van **50PLUS** over de beperkingen van woningbouwmogelijkheden vanwege UNESCO Werelderfgoed, benadrukt gedeputeerde **Rommel** dat er specifieke regels van toepassing zijn in dergelijke gevallen. Er worden afwegingen gemaakt onder specifieke voorwaarden met betrekking tot het BPL en de NNN-gebieden. De technische vraag over de vermindering van de subsidie in de regio Gooi- en Vechtstreek wil gedeputeerde **Rommel** graag schriftelijk ontvangen.

Gedeputeerde **Rommel** heeft geen signalen dat de Provincie met het DSO in een fuik terecht komt. De Provincie Noord-Holland heeft als eerste provincie de stukken in het DSO gezet en dit is goed gegaan. Gedeputeerde **Rommel** geeft aan dat hier veel aandacht voor gevraagd is en in januari zal blijken of dit goed gaat.

De vraag van de **ChristenUnie** over de kleinschalige ontwikkelingen beantwoordt gedeputeerde **Rommel** met de toelichting dat het voorheen mogelijk was om deze gevallen te regelen via de WRO (Wet Ruimtelijke Ordening) op lokaal niveau, de zogenaamde kruimelgevallen'. Met de invoering van de Omgevingswet verdwijnt deze mogelijkheid en daarom is deze kwestie op deze manier opgelost.

De duiding van de oplegger belangrijkste punten die voorliggen staat in paragraaf 2.2 van de nota van beantwoording. Als de **PvdA** dit wenst kan dit ook via een verzoek aan gedeputeerde **Rommel** in statenvoordracht worden opgenomen. Het recreëren bij boeren kan via de ondergeschikte vorm.

Er wordt momenteel gekeken naar het dubbel gebruik van datacenters, wat nog steeds aanzienlijke hoeveelheden elektriciteit vereist. De datacenters hebben aandacht voor de ruimtelijke inpassing en de

manier waarop de omgeving daarbij betrokken kan worden. Het plaatsen van windturbines is een beslissing die aan de gemeenten wordt overgelaten en valt niet onder deze herziening, maar betreft een tekstuele correctie. De toelichting op de rotordiameter waarbij 6,38 rotordiameter ziet op de afstand vanaf het hart tot aan de tip, dit is ook een tekstuele correctie.

Interruptie van mevrouw **Koning** (CDA): kan de gedeputeerde toelichting geven op het feit dat aan de ene kant rekening wordt gehouden met de RES en de woningbouw en aan de andere kant met het behoud van BPL; hoe wordt hierin een keuze gemaakt? Gedeputeerde **Rommel** geeft aan dat er momenteel gewerkt wordt aan het opstellen van een werkwijze en het duiden van de voorwaarden voor situaties waarin men te maken krijgt met het BPL. Zij benadrukt dat dit altijd maatwerk blijft, vooral in landelijke gebieden.

De vraag van de **VVD** over de recreatieschappen. Volgens gedeputeerde **Rommel** wordt de meerwaardebepaling nu vooral voor hotels gebruikt maar daar zag deze bepaling niet op. Als de recreatieschappen verblijfsrecreatie willen in een gebied, dan moet gekeken worden of dit gebied ecologisch gezien NNN-waardig gebied is. Als dit niet het geval is, wordt bekeken of het mogelijk is om dit gebied te ontgrenzen en elders weer te begrenzen.

Bij het overleg over de glastuinbouw is er nog geen wijziging opgenomen in deze herziening. Het document met de zienswijze is niet integraal beschikbaar maar is opgenomen in de nota van beantwoording.

Interruptie van mevrouw **Koning**: de commissie heeft wel recht om de zienswijze integraal in te zien. Gedeputeerde **Rommel** komt hier later in de vergadering op terug.

De sloop van 1.000m^2 in plaats van 1.500m^2 is volgens gedeputeerde Rommel geen beperking maar een verruiming. Verblijfsrecreatie als alternatief voor extensivering van boerenbedrijven, hotels en campings passen niet bij de natuurfunctie van het NNN omdat dit een te grote verstorende werking heeft. Hier kan door middel van een ontgrenzingsverzoek naar gekeken worden.

De RES-zoekgebieden zijn al opgenomen in de omgevingsverordening en zijn dus geen onderdeel van deze herziening. De gemeenten kunnen de stolpenwaardering bij hun ruimtelijk beleid betrekken, maar hoeven geen zwaarwegende consequenties aan de ‘stolpenwaarderingskaart’ te verbinden. Wat betreft de overlast door de bromtoon van elektrischiteitsstations, geeft gedeputeerde Rommel aan dat nu alleen de ruimtelijke kwaliteit voorligt. Per station wordt met de netbeheerders gekeken naar het geluid en magnetische impact.

Vragen voor de tweede termijn:

Mevrouw **Berkvens** heeft een vervolgvraag over de hoogspanningsstations, haar is niet duidelijk welke criteria worden gehanteerd voor de ruimtelijke inpassing en hoe Provinciale Staten worden betrokken bij de opstelling van de regels.

De heer **Kes** (SP) heeft een punt van orde. De inzichtelijkheid van de wijzigingen van de verordening is niet heel duidelijk. Is het mogelijk om dit in een apart document op te nemen? Dit geldt ook voor andere verordeningen.

De heer **Klein** (Christen Unie) heeft nog geen antwoord op zijn vraag of er concrete verzoeken van initiatiefnemers liggen om de 1.500m^2 naar 1.000m^2 aan te passen en om wijzigingen aan te brengen in de regels met betrekking tot kleinschalige activiteiten.

Mevrouw **De Boer** (PvdA) steunt het voorstel van de SP en neemt het aanbod van de gedeputeerde aan met betrekking tot de oplegger met duiding van de belangrijkste veranderingen.

Mevrouw **Koning** (CDA) wil graag antwoord op haar vraag over de bemoeienis van de Provincie bij woningsplitsing in Waterland. Graag ontvangt zij een reactie van de gedeputeerde op haar stelling dat agrarische bedrijven die in NNN-gebieden moeten stoppen met hun bedrijf, op het eigen terrein mogelijkheden moeten hebben om nevenactiviteiten te starten.

De heer **Bonekamp** (Volt) krijgt graag antwoord op de vraag of het mogelijk is om in de viewer meer historie laten zien om wijzigingen beter te kunnen duiden.

De heer **Hanou** (PvdD) vindt dat de kruimelregeling een gemeentelijke regeling betreft en geen provinciale.

Gedeputeerde **Rommel** geeft aan behoefte aan een schorsing te hebben alvorens over te gaan tot beantwoording. De voorzitter gaat dan nu eerst naar agendapunt 7 om de insprekers het woord te geven en daarna weer terug te schakelen naar de beantwoording van dit agendapunt en verder te gaan met de beantwoording van de vragen.

De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde **Rommel** voor de tweede termijn van de Herzieningsverordening.

Gedeputeerde Rommel wijst erop dat de vraag van JA21 over de invloed op de winningsactiviteiten eigenlijk in een andere commissie hoort maar dat gedeputeerde Olthof deze vraag zal beantwoorden. Gedeputeerde **Olthof** geeft aan dat de wetgeving over de mijnbouw bij het Rijk ligt, maar dat de provincie wel om een zienswijze wordt gevraagd. Vanuit deze zienswijze wordt gekeken naar alle aspecten waaronder de drinkwaterwinning. Bij een definitief verzoek zal altijd zorgvuldig worden gekeken naar de veiligheid en de kwaliteit van alle zaken die meespelen.

Gedeputeerde **Rommel** zegt dat de integrale zienswijze is opgenomen in de nota van beantwoording, vanwege de AGV zijn de kop en het slot van de tekst weggelaten, waarschijnlijk is het hierdoor moeilijker vindbaar. Op verzoek zal gedeputeerde **Rommel** ervoor zorgen dat dit in vertrouwen is in te zien.

In de nota van beantwoording staan de wijzigingen al in het lichtblauw aangegeven, dit geldt ook voor de viewer. In de volgende periode zal gekeken worden of dit inzichtelijker gemaakt kan worden en of de grootste aanpassingen apart kunnen worden benoemd.

De ruimtelijke inpassing van de hoogspanningsstations en welke criteria hiervoor gelden, worden in artikel 6.8 in deze wijzigingsronde meegenomen. Binnen de kaders die de commissie aangeeft mogen Gedeputeerde Staten nadere regels stellen en deze komen via het GS-besluit weer bij de commissie terecht.

Op de vraag van de **Christen Unie** of er concrete verzoeken van initiatiefnemers liggen, antwoordt gedeputeerde **Rommel** dat dit niet het geval is. Naast de agrarische bedrijven kunnen ook loonbedrijven aan deze regeling meedoen.

Voor de nevenactiviteiten kan binnen NNN-gebieden geen mogelijkheid voor worden gegeven.

De kruimelregeling is inderdaad een bevoegdheid is van de gemeente maar het is een Rijksregeling en omdat de regeling komt te vervallen door de Omgevingswet is dit in de Provinciale Verordening meegenomen.

De **voorzitter** geeft aan dat dit agendapunt als bespreekstuk naar de vergadering van Provinciale Staten gaat omdat de **PvdD** een motie wil indienen.

AANGENOMEN

A35/ 11-12-2023
punt 10

PVDA NH

Noord-Holland

GROEN LINKS NOORD-HOLLAND

CDA NOORD HOLLAND

Amendement: Broek in Waterland van Disweg

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023 ter behandeling van de Tweede herziening van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2023;

Gezien:

- De voordracht van Gedeputeerde Staten van 31 oktober 2023 met kenmerk 2031587/2116995; De Nota van Beantwoording Tweede Herziening Omgevingsverordening Noord-Holland (bijlage 9); en de Zienswijze ZW0005 onderdeel 6(b) en de beantwoording daarvan (p. 79 van de Nota van Beantwoording);

Overwegende dat:

- De aanvraag voor wijziging van de werkingsgebieden die door de indiener van zienswijze ZW0005, tevens inspreker op 20 november 2023, n.a.v. het debat in de commissie Ruimte van Provinciale Staten d.d. 20 november 2023 is ingediend (ingekomen stuk 2023-11, nr. 13, Brief Gemeente en Bijlagen aanvraag);
- Dat t.a.v. de locatie geen sprake is van natuurwaarden of kernkwaliteiten met betrekking tot het (open) landschap, het Bijzonder Provinciaal Landschap;
- Een wijziging van de grens van de werkingsgebieden ter hoogte van de specifieke locatie aan de Drs. J. van Disweg de kernkwaliteiten van het werkingsgebied bijzonder provinciaal landschap niet aantast (bijlage 7 van de huidige OVNH2022);

Constaterende dat:

- De genoemde locatie in Broek in Waterland:
  - binnen de bebouwde kom ligt, buiten het door het Rijks beschermde gezicht, aan drie zijden omsloten wordt door woningen en andere stedelijke functies wat maakt dat de locatie integraal deel uitmaakt van de bebouwde (stedelijke) omgeving;
  - ter plaatse geen sprake is van (door)zicht op de kerk of het dorp, zoals ten onrechte wordt gesteld in de beantwoording;
  - niet onlosmakelijk is verbonden met het open landschap, omdat het open landschap duidelijk gelegen is aan de overzijde, de noordzijde, van de Drs, J. van Disweg;

- De zienswijze van de gemeente Waterland betrekking heeft op een specifieke locatie in Broek in Waterland, een grasveld langs de Drs. J. van Disweg, waar de huidige grens van de werkingsgebieden niet overeenkomt met de natuurlijke en logische grenzen van het gebied.

- De huidige begrenzing de ontwikkeling van woningbouw op deze locatie beperkt, wat in strijd is met de doelstellingen van het provinciale coalitieakkoord 'Verbindend Vooruit', met name de ambitie om woningbouwinitiatieven aan de randen van dorpen en kernen te stimuleren.

Besluiten toe te voegen aan het besluit op Nr. 61-2023

6 Onderdeel 6b van zienswijze ZW0005 te honoreren; waarmee de grens van de werkingsgebieden MRA Landelijk Gebied en Bijzonder Provinciaal Landschap bij de locatie langs de Drs. J. van Disweg in Broek in Waterland wordt verlegd naar de noordzijde van de Van Disweg, waardoor deze weer overeenkomt met de natuurlijke en logische grens van het landelijke gebied.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekend door:

Gery de Boer
Partij van de Arbeid

Joost van Gilse
Volkspartij voor Vrijheid
en Democratie

Nicole van der Waart
~~Walter Freeman~~
Groenlinks

Rob Nijkamp
BoerBurgerBeweging

Dennis Heijnen
Christen-Democratisch Appèl

stemmenstaken op 13-11-2023
opnieuw instemming
PS 11-12-2023

M 144 / PS 6-11-2023
punt 10

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Volt

D66

GroenLinks

AANGENOMEN
PS 11-12-2023

Motie Doden van dieren geen voorwaarde stellen voor schadevergoeding

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023, ter behandeling van de Begroting 2024;

constaterende dat:

- in het Coalitieakkoord 2023-2027 *Verbindend vooruit!* is opgenomen dat wordt ingezet op preventieve en diervriendelijke maatregelen bij gewas- en natuurbescherming;
- in het coalitieakkoord staat dat dierenwelzijn belangrijk is en dat de coalitie aandacht houdt voor dierenwelzijn als belangrijke waarde in handelen en beleid;
- volgens de Beleidsregel Tegemoetkoming schade van de provincie NH[1], moet - wanneer toegestaan - minimaal twee keer per week een bejagingsactie hebben plaatsgevonden om in aanmerking te komen voor schadevergoeding;
- een verjagingsactie hetzelfde is als 'aan verjaging ondersteunend afschot', wat betekent: het doden van dieren bij verjaging;

overwegende dat:

- boeren nu dus dieren móeten proberen te doden om in aanmerking te komen voor schadevergoeding;
- verjagen zonder kogels wel degelijk ook mogelijk is, zie bijvoorbeeld het rapport van de provincie Utrecht "Innovaties voor ganzenwering en innovaties"[2];
- serieuze inzet op preventie en dierenwelzijn betekent dat boeren die kiezen voor het niet-doden van dieren en inzetten op niet-dodelijke methodes, niet worden benadeeld;

gehoord de discussie,

roepen GS op:

- om te verkennen hoe boeren die enkel niet-dodelijke middelen gebruiken om dieren te verjagen ook in aanmerking kunnen komen voor schadevergoeding;
- hierover zo snel mogelijk te rapporteren aan PS;

en gaan over tot de orde van de dag.

Ines Kostic
Partij voor de Dieren

Julia Schneemann
Volt

Krista Janssen
D66

Ruchama Buefar
GroenLinks

[1] Beleidsregel van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland houdende regels omtrent de uitvoering en invulling van tegemoetkoming bij schade (Beleidsregel tegemoetkomingschade Noord-Holland) | Lokale wet- en regelgeving (overheid.nl)
[2] Eindrapport-onderzoek-innovaties-voor-ganzenwering-en-verjaging.pdf (natuurverdubbelaars.nl), 2023

M1gg/11-12-2023
punt 10

AANGEHOUDEN

NOORD-HOLLAND

Motie maatwerk ook laten gelden voor woningbouw

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 11 december 2023 sprekende over agendapunt 10- Tweede herziening omgevingsverordening NH 2022

Constaterende dat:

- In het wijzigingsbesluit op de pagina 12 en 13 toegelicht wordt dat gemeenten de ruimte krijgen om zelf de afweging te maken waar en hoe zij binnen de RES zoekgebieden 'wind' en 'wind+zon' windturbines en zonnepanelen willen plaatsen op basis van het lokale draagvlak.
- Binnen NNN en BPL de meerwaardebepaling de saldobenadering vervangt als het gaat om realisatie van windmolens en zonnepanelen.
- GS in de commissievergadering van 17 november heeft toegelicht dat sprake zal zijn van maatwerk als de RES en BPL elkaar overlappen.

Overwegende dat:

- Er wordt gesteld dat indien er in de provincie geen reële andere mogelijkheden voor duurzame energieopwekking zijn (die niet leiden tot een aantasting van het NNN) en de bovenregionale opgave niet haalbaar is zonder de betreffende ontwikkeling, de aanleg van een zonneveld of de bouw van een windturbine van groot openbaar belang zou kunnen zijn, en deze dan daarom toch in BPL zou mogen plaatsvinden.
- Naast behoefte aan windmolens en zonnepanelen er in onze provincie ook grote behoefte bestaat aan extra woningen.
- Er in de redenering wanneer windturbines en zonnevelden wel toegestaan kunnen worden in BPL, een vergelijking is te trekken met woningbouw. Ook daar heeft de provincie een enorme opgave en is er een groot openbaar belang om genoeg woningen voor iedereen te hebben, aangezien een dak boven je hoofd een basisbehoefte is.

Verzoekt GS:

- Om naast maatwerk bij het toestaan van windmolens en zonnepanelen in BPL ook de maatwerkgedachte toe te passen als woningbouwlocaties en BPL elkaar overlappen en daarbij de grote woningbouwopgave in ogenschouw te nemen.
- Dit verder uit te werken en op te nemen in de Derde herziening omgevingsverordening NH 2022

En gaat over tot de orde van de dag

Willemien Koning (CDA)

INGETROKKEN

M200/11-12-2023
punt 10

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Volt

D66
noord-holland

(ingetrokken en gewijzigd ingediend als M 201)

Motie intensieve veehouderij extensiveren

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023, ter behandeling van agendapunt Tweede herziening Omgevingsverordening NH2022;

constaterende dat:

- wetenschappelijk consensus bestaat over de schade die intensieve veehouderij toebrengt aan o.a. het milieu, gezondheid, natuur, dierenwelzijn en water;
- de Omgevingsverordening Noord-Holland nieuwvestiging van intensieve veehouderij niet langer toestaat[1];
- de toelichting van de provincie bij dat betreffende artikel luidt: "de intensieve veehouderij kan een grote impact hebben op de leefomgeving, door bijvoorbeeld geurhinder, uitstoot van fijnstof, ammoniak, zoönosen en endotoxinen. Ook is dierenwelzijn een onderwerp dat tot maatschappelijke discussies leidt. Om die redenen is een vergroting van het aandeel intensieve veehouderij niet gewenst.";
- de Omgevingsverordening Noord-Holland uitbreiding van bestaande intensieve veehouderij nog steeds toestaat;

overwegende dat;

- de Omgevingsvisie een weg inslaat naar natuurinclusieve, meer op regionale kringlopen gerichte landbouw;
- de Voedselvisie een transitie van het voedselsysteem voorstaat naar meer plantaardige eiwitconsumptie, wat goed moet zijn voor bodem, water, biodiversiteit, klimaat en dierenwelzijn;
- een meerderheid van Nederlanders af wil van de intensieve veehouderij[2] [3]en al in 2020 meerdere Politieke Jongeren Organisaties Noord-Holland per brief hebben opgeroepen om de intensieve veehouderij af te bouwen;
- toename van het aantal dieren dat wordt gehouden in bestaande intensieve veehouderijen niet past in tijden van klimaat-, natuur- en stikstofcrises;

gehoord de discussie,

verzoeken GS:

- om zo snel als (juridisch) mogelijk met een voorstel te komen voor de aanpassing van art. 6.34 Omgevingsverordening, om de uitbreiding van bestaande intensieve veehouderij niet meer toe te staan als dat inhoudt dat er meer dieren bij komen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Jaap Hollebeek — Partij voor de Dieren

Maik de Weerdt — Volt

Laurien Berkvens — D66

---

[1] Art. 6.34 Omgevingsverordening NH2020, art. 6.43 Omgevingsverordening NH2022

[2] https://www.trouw.nl/duurzaamheid-economie/meerderheid-nederlanders-is-tegen-intensieve-veehouderij-maar-we-eten-nog-nauwelijks-vegetarisch~b3fb4adf/

[3] https://www.duurzaam-ondernemen.nl/onderzoek-kwart-van-de-nederlanders-hoopt-op-toekomst-zonder-vlees/

stemmen staken op 11-12-2023
opnieuw stemmen op 5-2-2024

M201/11-12-2023
punt 10

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Volt

D66 noord-holland

Motie intensieve veehouderij extensiveren

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023, ter behandeling van agendapunt Tweede herziening Omgevingsverordening NH2022;

constaterende dat:

- wetenschappelijk consensus bestaat over de schade die intensieve veehouderij toebrengt aan o.a. het milieu, gezondheid, natuur, dierenwelzijn en water;
- de Omgevingsverordening Noord-Holland nieuwvestiging van intensieve veehouderij niet langer toestaat[1];
- de toelichting van de provincie bij dat betreffende artikel luidt: "de intensieve veehouderij kan een grote impact hebben op de leefomgeving, door bijvoorbeeld geurhinder, uitstoot van fijnstof, ammoniak, zoönosen en endotoxinen. Ook is dierenwelzijn een onderwerp dat tot maatschappelijke discussies leidt. Om die redenen is een vergroting van het aandeel intensieve veehouderij niet gewenst.";
- de Omgevingsverordening Noord-Holland uitbreiding van bestaande intensieve veehouderij nog steeds toestaat;

overwegende dat;

- de Omgevingsvisie een weg inslaat naar natuurinclusieve, meer op regionale kringlopen gerichte landbouw;
- de Voedselvisie een transitie van het voedselsysteem voorstaat naar meer plantaardige eiwitconsumptie, wat goed moet zijn voor bodem, water, biodiversiteit, klimaat en dierenwelzijn;
- een meerderheid van Nederlanders af wil van de intensieve veehouderij[2] [3]en al in 2020 meerdere Politieke Jongeren Organisaties Noord-Holland per brief hebben opgeroepen om de intensieve veehouderij af te bouwen;
- toename van het aantal dieren dat wordt gehouden in bestaande intensieve veehouderijen niet past in tijden van klimaat-, natuur- en stikstofcrises;

gehoord de discussie,

verzoeken GS:

- om zo snel als (juridisch) mogelijk met een voorstel te komen voor de aanpassing van art. 6.34 Omgevingsverordening, om de uitbreiding van bestaande intensieve veehouderij alleen maar toe te staan als de dieren meer ruimte krijgen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Jaap Hollebeek — Partij voor de Dieren

Maik de Weerdt — Volt

Laurien Berkvens — D66

---

[1] Art. 6.34 Omgevingsverordening NH2020, art. 6.43 Omgevingsverordening NH2022

[2] https://www.trouw.nl/duurzaamheid-economie/meerderheid-nederlanders-is-tegen-intensieve-veehouderij-maar-we-eten-nog-nauwelijks-vegetarisch~b3fb4adf/

[3] https://www.duurzaam-ondernemen.nl/onderzoek-kwart-van-de-nederlanders-hoopt-op-toekomst-zonder-vlees/

stemmen staken op 11-12-2023
opnieuw stemmen op 5-2-2024

M201/11-12-2023
punt 10

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Volt

D66 noord-holland

VERWORPEN

Motie intensieve veehouderij extensiveren

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023, ter behandeling van agendapunt Tweede herziening Omgevingsverordening NH2022;

constaterende dat:

- wetenschappelijk consensus bestaat over de schade die intensieve veehouderij toebrengt aan o.a. het milieu, gezondheid, natuur, dierenwelzijn en water;
- de Omgevingsverordening Noord-Holland nieuwvestiging van intensieve veehouderij niet langer toestaat[1];
- de toelichting van de provincie bij dat betreffende artikel luidt: "de intensieve veehouderij kan een grote impact hebben op de leefomgeving, door bijvoorbeeld geurhinder, uitstoot van fijnstof, ammoniak, zoönosen en endotoxinen. Ook is dierenwelzijn een onderwerp dat tot maatschappelijke discussies leidt. Om die redenen is een vergroting van het aandeel intensieve veehouderij niet gewenst.";
- de Omgevingsverordening Noord-Holland uitbreiding van bestaande intensieve veehouderij nog steeds toestaat;

overwegende dat;

- de Omgevingsvisie een weg inslaat naar natuurinclusieve, meer op regionale kringlopen gerichte landbouw;
- de Voedselvisie een transitie van het voedselsysteem voorstaat naar meer plantaardige eiwitconsumptie, wat goed moet zijn voor bodem, water, biodiversiteit, klimaat en dierenwelzijn;
- een meerderheid van Nederlanders af wil van de intensieve veehouderij[2] [3]en al in 2020 meerdere Politieke Jongeren Organisaties Noord-Holland per brief hebben opgeroepen om de intensieve veehouderij af te bouwen;
- toename van het aantal dieren dat wordt gehouden in bestaande intensieve veehouderijen niet past in tijden van klimaat-, natuur- en stikstofcrises;

gehoord de discussie,

verzoeken GS:

- om zo snel als (juridisch) mogelijk met een voorstel te komen voor de aanpassing van art. 6.34 Omgevingsverordening, om de uitbreiding van bestaande intensieve veehouderij alleen maar toe te staan als de dieren meer ruimte krijgen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Jaap Hollebeek — Partij voor de Dieren

Maik de Weerdt — Volt

Laurien Berkvens — D66

[1] Art. 6.34 Omgevingsverordening NH2020, art. 6.43 Omgevingsverordening NH2022
[2] https://www.trouw.nl/duurzaamheid-economie/meerderheid-nederlanders-is-tegen-intensieve-veehouderij-maar-we-eten-nog-nauwelijks-vegetarisch~b3fb4adf/
[3] https://www.duurzaam-ondernemen.nl/onderzoek-kwart-van-de-nederlanders-hoopt-op-toekomst-zonder-vlees/

Provincie Noord-Holland

PS-vergadering

Dossiernummer	13726
Extern Zaak ID	2123420
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	11 december 2023
Agendapunt	11
Titel	Laatste begrotingswijzing 2023 (VD-65).
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Geagendeerd	Vergaderdatum
Ingekomen stukken ter kennisname	30 november 2023
PS-vergadering	**11 december 2023**

Toelichting

In de provinciale begroting wijzen Provinciale Staten toe voor welke doelen de provincie haar beschikbare middelen inzet. Deze laatste begrotingswijziging omvat een bijstelling van de verwachte inkomsten en uitgaven in 2023 op basis van de huidige verwachtingen.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

K.C.J. Pruymboom

CZ/FIN

Telefoonnummer +31235143931

koen.pruymboom@noord-holland.nl

Verzenddatum

– 1 NOV. 2023

Kenmerk

2123420/2127039

Betreft: Laatste begrotingswijziging 2023

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit inclusief bijlagen, over de laatste begrotingswijziging 2023.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland

Provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
E.A.S. Rommel

2 bijlage(n)

Voordracht laatste begrotingswijziging 202

Laatste begrotingswijziging 2023

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Laatste begrotingswijziging 2023

Inhoudsopgave

1 Inleiding en leeswijzer 3
2 Financieel overzicht 4
3 Overzicht per programma 8
Programma 1 Openbaar bestuur 8
Programma 2 Klimaat en Milieu 10
Programma 3 Ruimte en Water 14
Programma 4 Bereikbaarheid 19
Programma 5 Groen 25
Programma 6 Economie, cultuur en welzijn 31
Programma 7 Economisch herstel en duurzaamheid 33
Programma 8 Overzicht Financien en bedrijfsvoering 35
4 Bedrijfsvoering 38
5 Overzicht begrote mutaties reserves 39
6 Lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling 44

1 Inleiding en leeswijzer

Inleiding
Voor u ligt de laatste begrotingswijziging 2023. De laatste begrotingswijziging is onderdeel van de Noord-Hollandse planning-en-controlcyclus die bestaat uit de kaderbrief, de begroting, begrotingswijzigingen en de jaarstukken. In deze laatste begrotingswijzigingen zijn de geraamde inkomsten en uitgaven in 2023 bijgesteld op basis van de actuele verwachtingen. Daarnaast worden uw Staten in de laatste begrotingswijziging verzocht om in te stemmen met uitgestelde intenties. Door in te stemmen met uitgestelde intenties wordt budget voor incidentele beleidsintenties uit 2023 doorgeschoven naar 2024.

Leeswijzer
Hoofdstuk 2 bevat de samenvatting met daarin het overzicht van de financiële ontwikkelingen die zijn opgenomen in deze begrotingswijziging. In hoofdstuk 3 zijn de voorgestelde begrotingswijzigingen per begrotingsprogramma nader toegelicht. Per begrotingsprogramma staat een financiële tabel waarop het budgetrecht van uw Staten van toepassing is. Onder de tabel staat een toelichting waarin de voorgestelde financiële bijstellingen op operationele doelen groter dan € 100.000 zijn toegelicht. In hoofdstuk 4 vindt u een overzicht van de begrote capaciteitskosten in 2023 en de verdeling hiervan over de begrotingsprogramma's. Hoofdstuk 5 bevat een overzicht van de in 2023 begrote stortingen en onttrekkingen in/aan de reserves na deze laatste begrotingswijziging. Tot slot staan in hoofdstuk 6 de voorgestelde wijzigingen voor de subsidies buiten uitvoeringsregeling.

2 Financieel overzicht

2.1 Verloop begroting 2023

Verloop begroting 2023 (x € 1.000)	Saldo
Begroting 2023	1.650
Eerste begrotingswijziging 2023	4.459
Kaderbrief 2024	-5.461
Tweede begrotingswijziging 2023	-10.723
Laatste begrotingswijziging 2023	-20.657
Begroting totaal na Laatste begrotingswijziging	**-30.733**

2.2 Laatste begrotingswijziging in één oogopslag

Saldo van lasten en baten per programma (x €1.000)

min is voordelig	Begroot 2023 voor laatste wijziging	Laatste begrotings-wijziging	Begroot 2023 na laatste wijziging
1 Openbaar bestuur	28.518	-3.613	24.905
2 Klimaat en Milieu	78.071	-6.793	71.278
3 Ruimte en Water	40.545	-7.078	33.467
4 Bereikbaarheid	276.392	-52.575	223.817
5 Groen	136.289	-27.186	109.103
6 Economie, cultuur en welzijn	49.971	-2.509	47.462
7 Economisch herstel en duurzaamheid	16.977	-3.568	13.409
8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering	-435.018	-8.534	-443.552
Totaal saldo van lasten en baten	**191.745**	**-111.856**	**79.889**
Stortingen	212.139	-463	211.676
Onttrekkingen	-413.959	91.662	-322.297
Totaal mutaties reserves	**-201.820**	**91.199**	**-110.621**
Begrotingsresultaat	**-10.076**	**-20.657**	**-30.733**

2.3 Samenvatting Laatste begrotingswijziging

2.3.1 Niet Budgettair Neutrale wijzigingen (NBN)

Niet budget neutrale wijzigingen zijn de mutaties in de laatste begrotingswijziging die het begrotingsresultaat beïnvloeden. Het begrotingsresultaat wordt in de laatste begrotingswijziging met € 16,3 miljoen voordelig bijgesteld. Het verwachte begrotingsresultaat komt daarmee op € 26,3 miljoen (voordelig). In de onderstaande tabel worden de mutaties die het begrotingsresultaat beïnvloeden weergegeven. Uitgebreidere informatie over de niet budget neutrale wijzigingen is te vinden in hoofdstuk 3. Hierin staan per programma de mutaties toegelicht. Deze wijzigingen zijn aangeduid met het kenmerk 'NBN'.

Financiële ontwikkelingen die het resultaat beïnvloeden

Ontwikkeling	Financieel effect op het Begrotingsresultaat (x €1 mln.)	Voordelig (V) / Nadelig (N)
Begrotingsresultaat voor laatste begrotingswijziging	**-10,1**	**V**
Financiële ontwikkelingen met impact groter dan € 200.000		
P1. Openbaar bestuur: minder opdrachtverlening i.v.m. coalitievorming	-0,3	V
P2. Klimaat en milieu: hogere leges WABO	-1,5	V
P2. Klimaat en milieu: minder indexatie nodig dan voorzien in kaderbrief	-1,7	V
P2. Klimaat en milieu: naverrekening eindafrekening 2022 OD NZKG	-0,3	V
P3. Ruimte en water: hogere huur en pacht baten	-0,3	V
P3. Ruimte en water: hogere baten verkopen gronden	-2,3	V
P4: Bereikbaarheid: aanpassing	-3,6	V
P5. Groen: hogere uitkering faunaschade	1,3	N
P5: Groen: minder indexatie nodig dan voorzien	-0,4	V
P5. Groen: bijstelling budget recreatievoorziening	-0,4	V
P8. Financiën en Bedrijfsvoering: hogere rentelasten	0,7	N
P8. Financiën en Bedrijfsvoering: hogere opbrengsten Schatkistpapier	-0,7	V
P8. Financiën en Bedrijfsvoering: ophoging Provinciefonds	-3,5	V
P8. Financiën en Bedrijfsvoering: storting voorziening	2,0	N
P8. Financiën en Bedrijfsvoering: aframing stelpost macro-economische tegenvallers	-4,4	V
P8. Financiën en Bedrijfsvoering: afrekenverschillen	-3,1	V
Overige saldo mutaties < € 200.000	-0,5	V
Totaal effect laatste begrotingswijziging 'Niet budget neutrale wijzigingen'	**-19,0**	**V**
Uitgestelde Intenties (zie tabel UI)	-1,6	V
Begrotingsresultaat na laatste begrotingswijziging	**-30,7**	**V**

2.3.2 Uitgestelde Intenties (UI)

In de laatste begrotingswijziging kunnen uitgestelde intenties (UI) worden opgenomen. Incidenteel voor een beleidsintentie geraamde middelen waarvan in het jaar waarin zij geraamd zijn, als gevolg van factoren van buitenaf, geen verplichtingen zijn aangegaan, kunnen worden doorgeschoven naar het volgende begrotingsjaar door middel van een uitgestelde intentie. In deze laatste begrotingswijziging wordt voorgesteld om in totaal € 1,6 miljoen aan middelen door te schuiven naar 2024 door middel van uitgestelde intenties. Het betreft de volgende budgetten:

Uitgestelde intentie	**Omvang (Bedrag x €1.000)**
P2. Klimaat en milieu: bevorderen gezonde leefomgeving - Tata Steel	570
P2. Klimaat en milieu: implementatie Swung incidenteel budget	228
P5. Groen: natuurinclusief na-isoleren	249
P5. Groen: Convonantslening -afrekening pas in 2024	61
P5. Groen: bezoekersmanagment recreatie en toerisme	150
P6. Economie, cultuur en welzijn: langere doorlooptijd onderzoeksproject	350
Totaal effect uitgestelde intenties	1.608

Een toelichting op de uitgestelde intenties is te vinden bij de programma's in hoofdstuk 3. Uitgestelde intenties zijn aangeduid met het kenmerk 'UI'.

2.3.3 Begrotingsneutrale wijzigingen (BN)

Begrotingsneutrale wijzigingen hebben geen effect hebben op het begrotingssaldo van de provincie. Het totaal aan baten en lasten per programma kan echter wel wijzigen. Het budgetrecht van de Staten gaat per begrotingsprogramma, daarom worden deze mutaties in de laatste begrotingswijziging aan u voorgelegd. Het betreft vaak een verschuiving van lasten tussen twee begrotingsprogramma's en bijstellingen van specifieke baten (bijdragen van derden), waar even hoge lasten tegenover staan. Begrotingsneutrale wijzigingen groter dan € 100.000 zijn toegelicht in de programma's en worden aangeduid met het kenmerk 'BN'.

2.3.4 Reserves (RESV)

Veel uitgaven van de provincie fluctueren over de jaren en worden gedekt vanuit de bestemmingsreserves. Omdat deze uitgaven gedekt worden vanuit de bestemmingsreserves hebben wijzigingen hierin geen effect hebben op het begrotingssaldo. De mutaties die zijn doorgevoerd in de uitgaven en die gedekt worden vanuit de bestemmingsreserves zijn te vinden in de toelichtingen bij de programma's. Deze mutaties zijn in de toelichting aangeduid met het kenmerk 'RESV'.

2.3.5 Capaciteitskosten (CAP)

De doorbelasting van de capaciteitskosten naar de operationele doelen is geactualiseerd. Dit leidt tot de onderstaande begrote capaciteitskosten per programma's.

Capaciteitskosten	Capaciteitskosten per programma's (bedrag x € 1.000)
Programma 1 - Openbaar Bestuur	11.149
Programma 2 - Klimaat en Milieu	9.267
Programma 3 - Ruimte en Water	11.124
Programma 4 - Bereikbaarheid	28.748
Programma 5 - Groen	16.024
Programma 6 - Economie, Cultuur en Welzijn	5.456
Programma 7 - Economisch herstel en duurzaamheid	885
Programma 8 - Financiën en Bedrijfsvoering	56.426
Totaal capaciteitskosten programma's	139.079

3 Overzicht per programma

Programma 1 Openbaar bestuur

Mutaties budgettabel (x 1.000 euro)

		Begroot 2023 voor laatste wijziging	Laatste begrotings-wijziging	Begroot 2023 na laatste wijziging
	Lasten	28.586	-3.613	24.973
	Baten	-68	0	-68
	Saldo van baten en lasten	28.518	-3.613	24.905
	Stortingen			
1.4.2	Resv. Cofinanciering Europese projecten	3.043	0	3.043
	Onttrekkingen			
1.4.2	Resv. Cofinanciering Europese projecten	-4.012	3.043	-969
	Totaal mutaties reserves	-969	3.043	2.074
	Programma Resultaat	27.549	-570	26.979

1.1.2 Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	Het nieuwe college van Gedeputeerde Staten is van zes gedeputeerden teruggebracht naar vier gedeputeerden. Hierdoor kan het budget verlaagd worden met € 100.000.	Lasten	-100 V

1.1.3 Kwaliteit van beleid borgen

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	In dit verkiezingsjaar zijn er minder onderzoeken uitgevoerd dan in andere jaren. Daarnaast wordt de subsidie voor Amsterdam Smart City achteraf aangevraagd.	Lasten	-170 V

1.2.1 Kwaliteit van openbaar bestuur optimaliseren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	Vanwege vorming nieuwe coalitie zijn opdrachten vertraagd. Er diende eerst nieuw beleid vastgesteld te worden.	Lasten	-300 V

1.4.2 Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
RESV	De bestedingsplannen van de reserve cofinanciering EU projecten zijn geactualiseerd. Voor de bestedingen voor de UVR cofinanciering EU projecten is een bedrag van € 3.043.000 doorgeschoven naar 2024. Er wordt minder onttrokken aan de reserve Cofinanciering EU.	Lasten Onttrekking	-3.043 N 3.043 V

Programma 2 Klimaat en Milieu

Mutaties budgettabel (x 1.000 euro)

		Begroot 2023 voor laatste wijziging	Laatste begrotings-wijziging	Begroot 2023 na laatste wijziging
	Lasten	85.562	-7.293	78.269
	Baten	-7.491	500	-6.991
	Saldo van baten en lasten	78.071	-6.793	71.278
	Stortingen			
2.1.1	Resv. Duurzame elektriciteit	2.867	0	2.867
2.1.2	Resv. Warmtetransitie	14.867	-2.000	12.867
2.1.3	Resv. Energietransitie	3.967	0	3.967
2.1.4	Resv. Circulaire Economie	350	0	350
2.2.2	Resv. Gezonde leefomgeving	3.300	0	3.300
2.2.3	Resv. Bodemsanering	319	0	319
	Onttrekkingen			
2.1.1	Resv. Duurzame elektriciteit	-3.706	372	-3.334
2.1.2	Resv. Warmtetransitie	-12.551	-195	-12.746
2.1.2	Resv. Subsidies Warmtetransitie	-775	0	-775
2.1.3	Resv. Energietransitie	-7.339	981	-6.358
2.1.4	Resv. Circulaire Economie	-890	150	-740
2.2.2	Resv. Gezonde leefomgeving	-3.847	539	-3.308
2.2.3	Resv. Bodemsanering	-3.060	572	-2.488
	Totaal mutaties reserves	-6.499	419	-6.080
	Programma Resultaat	71.572	-6.374	65.198

2.1.1 Opwekking van duurzame elektriciteit bevorderen

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
RESV	**Reserve duurzame elektriciteit** De verwachte uitgaven zijn met € 372.000 verlaagd. Een deel van de kosten van het programma RES kunnen worden gedekt uit de bijdrage van het Rijk. Er hoeft daarvoor geen onttrekking uit de reserve plaats te vinden. Er wordt voor het programma RES meer ingehuurd dan verwacht. Daar is extra budget voor opgenomen. In totaal zijn de verwachte uitgaven voor de RES met € 201.000 verlaagd. Bij de Uvr zonne-energieleverende parkeerterreinen zijn subsidies die in 2022 zijn verleend lager vastgesteld. Dit wordt verwerkt in de realisatie van 2023, waardoor de verwachte uitgaven met € 171.000 worden verlaagd.	Lasten Onttrekking	- 372 V 372 N

2.1.2 Bijdragen aan de warmtetransitie

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
RESV	**Reserve Warmtetransitie** De begrote uitgaven vanuit de reserve Warmtetransitie worden met € 195.000 verhoogd. De belangrijkste oorzaken hiervan: Voor de Uvr Aardwarmte onderzoek NH is € 4 miljoen opgenomen. De Uvr moet worden aangepast, daarom zijn er dit jaar geen uitgaven en is dit bedrag uit de begroting gehaald. Voor de Uvr energiebesparingsprogramma was € 3 miljoen opgenomen. Het blijkt dat het hele subsidieplafond van € 9 miljoen al in 2023 is aangevraagd en wordt verleend in 2023. Daarom moet het budget met € 6 miljoen worden opgehoogd. Voor de Uvr warmtetransitie gebouwde omgeving was € 1,6 miljoen geraamd. Op dit moment is € 275.000 verleend en worden geen nieuwe aanvragen verwacht. Budget is naar beneden bijgesteld met € 1,4 miljoen. Voor de Uvr SEB NH wordt € 190.000 minder aan subsidies verleend dan verwacht. Daarom wordt het budget met € 190.000 verlaagd. Voor de subsidies op de lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling Warmteregisseurs was € 210.000 opgenomen. Er is een aanvraag binnen gekomen van € 35.000. Budget wordt afgeraamd met € 175.000. Voor de Uvr Contingentenaanpak was € 2 miljoen overgeheveld van het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds naar Reserve Warmtetransitie met het idee dat de kosten ook volgend jaar zouden terugkeren. Maar de volledige kosten worden dit jaar genomen in een vorm van een subsidie. Deze is nog verleend bij operationeel doel 7.1.1, daarom wordt de storting van € 2 miljoen teruggedraaid. Overige mutaties < € 100.000	Lasten Onttrekking Storting	195 N - 195 V - 2.000 N

2.1.3 Borgen van de energie infrastructuur en bijdragen aan de waterstoftransitie

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
RESV	**Reserve Energietransitie** De begrote uitgaven vanuit de reserve Energietransitie worden met € 981.000 verlaagd. Het budget dat opgenomen was voor de Uvr Netcongestie SON is met € 480.000 verlaagd, omdat minder aanvragen zijn binnengekomen dan verwacht. Dit bedrag wordt weer opgenomen in de begroting 2024. Voor het onderwerp energie neutrale organisatie was € 200.000 opgenomen. Aangezien deze uitgaven vooral met energieopwekking zon te maken hebben, zijn deze kosten gemaakt in operationeel doel 2.1.1 en kan dit budget worden afgeraamd. Voor de inzet van personeel op gebied van ruimtelijke ordening was € 250.000 opgenomen. Door de lastige arbeidsmarkt is het deels gelukt om hier extra inzet op te krijgen. Daarom zijn de kosten lager dan verwacht en kan het budget worden afgeraamd met € 220.000. Overige mutaties < 100.000	Lasten Onttrekking	- 981 V 981 N

2.1.4 Bijdragen aan de transitie naar een circulaire economie

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
RESV	**Reserve Circulaire economie:** De begrote uitgaven vanuit de reserve Circulaire economie worden met € 150.000 verlaagd. Voor de Uvr Stimuleren grondstof/ productieketens was budget gereserveerd. Er zijn geen aanvragen ingediend.	Lasten Onttrekking	-150 V 150 N

2.2.1 VTH taken uitvoeren en coördineren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	Begin dit jaar zijn de budgetten voor de omgevingsdiensten verhoogd met een indexatie. Deze indexatie was niet nodig in 2023 en had pas vanaf 2024 opgenomen hoeven worden. Daarom wordt het geïndexeerde bedrag weer teruggestort in de algemene middelen € 1,7 miljoen. De eindafrekening van de omgevingsdienst NZKG is in 2022 € 347.000 lager uitgevallen. Dit hebben we teruggekregen in 2023. Omdat dit leidt tot een lagere last in de realisatie, kan het budget met dit bedrag worden verlaagd. De verwachte inkomsten gerelateerd aan leges en dwangsommen zijn hoger dan verwacht aan het begin van het jaar. Daarom is het bedrag aan verwachte baten verhoogd met € 1,5 miljoen.	Lasten Baten	- 2.044 V - 1.530 V
BN	In 2023 hebben we € 3 miljoen ontvangen van het Rijk voor een subsidie naar de OD NZKG voor capaciteit rond Tata Steel. Deze subsidie van € 3 miljoen wordt in 2023 verleend. De verwachte kosten die de omgevingsdienst heeft in 2023 zijn lager doordat de inzet op het Tata Groen Staal dossier grotendeels vraag gestuurd werk is. In het voorjaar van 2023 heeft Tata een pas op de plaats gemaakt om haar plannen te herzien. Dit heeft ertoe geleidt dat de inzet van de ODNZKG op het project achter loopt. De provincie kan alleen de last nemen waar ook echt een prestatie voor is geleverd in 2023. Daarom wordt het budget hiervoor met € 2 miljoen verlaagd.	Lasten Baten	-2.000 V 2.000 N

2.2.2 Gezonde leefomgeving bevorderen

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
RESV	Reserve Gezonde leefomgeving De verwachte uitgaven bij de gezonde leefomgeving zijn met € 539.000 verlaagd. Voor de Uvr complexe industrie NH was € 1.000.000 gereserveerd in budget van 2023. Op dit moment is € 461.000 verleend en de verwachting is dat we geen nieuwe aanvragen binnenkrijgen die nog dit jaar verleend kunnen worden. Daarom is het budget verlaagd.	Lasten Onttrekking	-539 V 539 N
UI	Voor de implementatie Swung 2 hebben we in 2023 € 228.000 incidenteel budget ontvangen en wordt overgezet naar 2024. Voor Tata Steel is in 2023 € 740.000 incidenteel budget ontvangen. Hiervan wordt € 570.000 meegenomen naar 2024. Budget is niet volledig uitgegeven doordat: Een opdracht ter waarde van € 120.000 kon worden gedekt uit de anterieure overeenkomst die met Tata Steel gesloten is. Heroverweging depositie onderzoek naar een grof stof monitoring pilot, deze valt dit jaar daardoor goedkoper uit en meerdere partijen betalen hier	Lasten	- 798 V

	aan mee, niet alleen PNH. Verschillende kosten gaan na overleg via spoor UVO/VTH lopen en worden daardoor betaald uit een ander budget.		

2.2.3 Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag** **(x € 1.000)**
RESV	**Reserve Bodemsanering** Een aantal bodemsaneringsprojecten, waaronder Sanering IJtochtkade Haarlemmermeer, Uvr. Subsidie diffuus lood bodem NH 2023 en BIO Masterplan 't Gooi komen niet of niet volledig tot uitvoering in 2023. Daardoor lagere lasten en ook een lagere onttrekking aan de reserve Bodemsanering.	Lasten	-1.702 V
	Daarnaast is er een aantal projecten, zoals bodemtaken omgevingsdienst, Koningsplein Amsterdam en overdracht bodemtaken naar gemeenten die juist wel tot meer lasten leiden in 2023. Daardoor hogere lasten en ook een hogere onttrekking aan de reserve Bodemsanering.	Lasten	1.130 N
	Vanwege bovenstaande aanpassingen in de lasten onttrekken we per saldo € 572.000 minder aan de reserve Bodemsanering.	Onttrekkingen	572 V

Programma 3 Ruimte en Water

Mutaties budgettabel (x 1.000 euro)

		Begroot 2023 voor laatste wijziging	Laatste begrotings-wijziging	Begroot 2023 na laatste wijziging
	Lasten	51.490	-3.453	48.037
	Baten	-10.945	-3.625	-14.570
	Saldo van baten en lasten	40.545	-7.078	33.467
	Stortingen			
3.2.1	Resv. subsidies OD 3.4.1	8.000	-8.000	0
3.2.1	Resv. OV-Knooppunten	6.200	0	6.200
3.2.3	Resv. Ontwikkeling Havencomplexen	11.062	0	11.062
3.2.5	Resv. Waardevermindering grond Groen	1.366	0	1.366
3.3.2	Resv. Woningbouw	1.200	0	1.200
3.4.2	Resv. Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen	150	0	150
3.4.2	Resv. Subsidies Meekoppelkansen bij dijkversterking en kustontwikkeling	2.400	0	2.400
3.4.3	Resv. Klimaatadaptie	1.500	0	1.500
3.5.3	Resv. Waterrecreatie	1.562	0	1.562
	Onttrekkingen			
3.2.1	Resv. OV-Knooppunten	-9.880	7.633	-2.247
3.2.1	Resv. subsidies OD 3.4.1	-2.775	0	-2.775
3.2.3	Resv. Ontwikkeling Havencomplexen	-125	-716	-841
3.2.4	Resv. Ruimtelijke Ontwikkeling	-341	0	-341
3.2.4	Reserve subsidies OD 3.4.4	-340	0	-340
3.3.1	Resv. Woonbeleid	-882	107	-775
3.3.2	Resv. Woningbouw	-2.993	1.572	-1.421
3.3.2	Resv. Woningbouw subsidies	-631	0	-631
3.4.2	Resv. Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen	-22.958	882	-22.076
3.4.3	Resv. Klimaatadaptie	-2.734	1.000	-1.734
3.5.3	Resv. Waterrecreatie	-3.775	2.208	-1.567
	Totaal mutaties reserves	-13.994	4.686	-9.308
	Programma Resultaat	26.551	-2.392	24.159

3.2.1 Bijdragen aan de optimalisering van OV-knooppunten en ketens

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
RESV	**Reserve OV-knooppunten** De lasten vanuit de reserve OV-knooppunten zijn met € 367.000 verhoogd. De proceskosten voor het OV-fonds en OV-knooppunten zijn € 365.000 lager uitgevallen. Een aantal projecten die in 2023 zou starten en/of worden afgerond, is doorgeschoven naar 2024 of loopt door in 2024. Verder betreft het vaak projecten met meerdere partners, waarbij in sommige gevallen meer tijd nodig was voor een gezamenlijke opdracht of voor de uitvoering. We verwachten kostenbesparingen door het delen van kosten met mede-opdrachtgevers (partners). Hier was eerder geen zicht op. Daarnaast heeft het bundelen van ambities in één studie besparingen opgeleverd. De beschikbaarheid speelt bij zowel de provincie als regionale partners een rol. Het is daarom niet altijd mogelijk om alle ambities en projecten tegelijkertijd en volgens planning in 2023 te realiseren. Voor de ketenreis wordt in 2023 al aan de volgende gemeenten een subsidie verleend: Heemskerk, Heerhugowaard, Heiloo, Hoorn, Schagen voor in totaal € 732.000. Hier wordt budget voor opgenomen. De storting in de reserve wordt met € 8 miljoen verhoogd. Dit is budget dat begin van het jaar gestort is in de subsidie reserve van dit operationeel doel. Er was een subsidie aanvraag verwacht van de gemeente Haarlem. Deze is niet op tijd binnengekomen. Hierdoor is de onttrekking vanuit de reserve ook met € 8 miljoen verlaagd. En samen met de hogere lasten van € 367.000, is de totale onttrekking nu verlaagd met € 7,6 miljoen.	Lasten Onttrekking Storting	367 N 7.633 N -8.000 V

3.2.3 Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
RESV	**Reserve ontwikkeling Havencomplexen** De onttrekking uit de reserve Ontwikkeling havencomplexen is verhoogd met € 716.000. Voor de subsidie buiten uitvoeringsregeling Den Helder KVSS Boerenverdrietbrug wordt € 300.000 opgenomen. Voor de subsidie uitvoeringsregeling Den Helder KVSS jacht/ museumhaven wordt € 500.000 opgenomen. Voor de proceskosten Programma en organisatie OMC Den Helder was € 125.000 opgenomen vanuit de begroting. De opdracht wordt deels betaald door externe partijen. De provincie betaalt dit jaar € 41.000. Daarom kan er € 84.000 afgeraamd worden.	Lasten Onttrekking	716 N -716 V

3.2.4 Ruimtelijke structuur versterken

	Financiële ontwikkeling		Bedrag (x € 1.000)
BN	Dit provincie heeft voor 2 projecten bijdragen ontvangen van het Rijk. Hierdoor zijn de lasten met € 404.000 verhoogd en de baten met € 387.000. Het gaat om de volgende projecten: Voor de uitvoering van de Novex NZKG is geld ontvangen van het Rijk in vorm van een SPUK. In 2023 wordt hiervan € 91.000 gebruikt voor een subsidieverlening aan het projectbureau NZKG. Van het Rijk is € 366.000 ontvangen voor het Asielbeleid. Verwachting is dat er dit jaar € 275.000 wordt uitgegeven. Er was € 66.000 opgenomen in de begroting. Vanaf de balans wordt € 209.000 opgenomen. Voor de Guisweg is € 87.000 van de balans gehaald voor lastneming voor het laatste deel van de opdracht (vanaf vooruitbetaalde bedragen). Totale opdracht was € 300.000.	Lasten Baten	404 N -387 V

3.2.5 Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen

	Financiële ontwikkeling		Bedrag (x € 1.000)
NBN	Verkoop van gronden binnen voormalige beheergrondbank en (kavel)ruiling PrimA4a leiden tot hogere verkoopbaten. Verkoop van gronden kavelruilingen Horstermeer en Starnmeer leiden tot hogere verkoopbaten dan geraamd. De hogere verkoopbaten leidt tot ook hogere afwaardering dan geraamd. De inkomsten uit verpachten en huren nemen nog verder toe dan eerder geraamd vanwege de hogere pachtprijzen en toename areaal provinciaal bezit.	Baten Baten Lasten Baten	-2.000 V -500 V 175 N -300 V

3.3.1 Afstemming en regionale programmering woningbouw

	Financiële ontwikkeling		Bedrag (x € 1.000)
RESV	**Reserve Woonbeleid** De lasten bij de reserve Woonbeleid zijn met € 107.000 verlaagd. Dat komt doordat er een subsidie van € 32.000 niet verleend gaat worden aan het Dorpswerk. Deze subsidie is al verleend in 2022. De proceskosten zijn met € 75.000 verlaagd. De verwachting was dat het Masterplan voor Tweede Kamer verkiezingen zou worden vastgesteld. Dit wordt na de verkiezingen gedaan.	Lasten Baten	-€ 107 V € 107 N

3.3.2 Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
BN	Voor de subsidie die verleend is aan gemeente Amsterdam moet dit jaar nog een last genomen worden. Eerst zou dat € 220.000 zijn. Het blijkt nu € 620.000 te zijn. Daarom moet het budget worden verhoogd. Hiertegenover staat een bijdrage van het Rijk.	Lasten Baten	400 N - 400 V
RESV	**Reserve Woningbouw** De lasten bij de reserve woningbouw zijn met € 1,57 miljoen verlaagd: Voor de Uvr versnelling woningbouw was 1,145 miljoen opgenomen. Maar er zijn minder subsidies verleend, daarom kan het budget met € 1 miljoen worden verlaagd. Voor het Masterplan wonen was € 1 miljoen onttrokken uit de reserve. Verwachte uitgaven zijn nu € 578.000 waardoor het beschikbare budget met € 422.000 kan worden verlaagd. Voor de flexibele schil was € 750.000 opgenomen in de begroting. Vanuit dit budget wordt nu € 600.000 verleend aan subsidies aan de MRA. De rest van het beschikbare budget wordt naar beneden bijgesteld met € 150.000.	Lasten Onttrekking	- 1.572 V 1.572 N

3.4.2 Beoordelen versterkingsplannen primaire keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
RESV	**Reserve Meekoppelkansen bij dijkversterking** De onttrekking vanuit de reserve Meekoppelkansen bij dijkversterking is met € 885.000 verlaagd.	Lasten	- 885 V
	Voor Kust op kracht was voor de Eindafrekening SOK KoK SCHAGEN € 885.000 opgenomen in de begroting.	Onttrekking	885 N
	Voor de UVR APRK was het restant van € 1,4 miljoen opgenomen in de begroting. Dit was volledig bedoeld voor Polder IJdoorn. De verlening van de subsidie is via de reserve Groen gegaan en de subsidie mocht maximaal € 1,2 miljoen zijn. Dit is overgezet naar de reserve Groen. Daarom kan dit budget naar beneden worden bijgesteld.	Lasten Storting	-1.424 V 1.424 N
	Voor de proceskosten was € 343.000 opgenomen in de begroting. Dit budget wordt dit jaar niet meer gebruikt. Het programma van het APRK is voor nu on hold gezet, totdat er duidelijkheid is over de benodigde risico afdekking (BTW compensatie en mogelijke meerkosten) binnen de meekoppelkansen dijkversterking Markermeerdijken. De natuurprojecten binnen het APRK zijn overgeheveld naar de uitvoerende partijen, waardoor de proceskosten binnen APRK lager uitvallen.	Lasten Storting	- 343 V 343 N

3.4.3 Bijdragen aan ontwikkelen en uitvoeren regionale opgaven klimaatadaptatie

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
RESV	Reserve klimaatadaptatie Voor de UVR fysieke uitvoeringsprojecten was € 2 miljoen opgenomen. Verwachting is nu dat er € 1 miljoen verleend gaat worden. Daarom wordt het budget verlaagd met € 1 miljoen.	Lasten Onttrekking	- 1.000 V 1.000 N

3.5.3 Waterrecreatie stimuleren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
RESV	**Reserve Waterrecreatie** De verwachte uitgaven met dekking vanuit de reserve Waterrecreatie worden met € 2,2 miljoen verlaagd. De voornaamste oorzaken hiervan zijn: De subsidie Buiten UVR voor Rijkswaterstaat is niet aangevraagd, € 265.000 Voor de Uvr Kleine pleziervaart 2023 is slechts 1 aanvraag ontvangen, € 700.000 Voor proceskosten is een lager bedrag opgenomen gebaseerd op de huidige uitgaven, € 1 miljoen	Lasten Onttrekking	-2.208 V 2.208 N

Programma 4 Bereikbaarheid

Mutaties budgettabel (x 1.000 euro)

		Begroot 2023 voor laatste wijziging	Laatste begrotings-wijziging	Begroot 2023 na laatste wijziging
	Lasten	297.751	-52.268	245.483
	Baten	-21.359	-307	-21.666
	Saldo van baten en lasten	276.392	-52.575	223.817
	Stortingen			
4.1.1	Resv. Mobiliteitsbeleid	505	500	1.005
4.1.2	Resv. Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	32.935	8.996	41.931
4.2.1	Resv. Openbaar Vervoer Projecten	67	0	67
4.4.2	Resv. Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur	20.074	0	20.074
4.4.5	Resv. Groot Onderhoud Wegen	24.937	-1.150	23.787
4.4.6	Resv. Groot Onderhoud Vaarwegen	8.357	0	8.357
	Onttrekkingen			
4.1.1	Resv. Mobiliteitsbeleid	-2.030	1.839	-191
4.1.2	Resv. Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	-46.922	27.268	-19.654
4.1.2	Resv. verleende subsidies OD 412	0	1.411	1.411
4.2.1	Resv. Openbaar Vervoer Projecten	-16.356	6.358	-9.998
4.4.2	Resv. Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur	-3.291	408	-2.883
4.4.4	Resv. Kapitaallasten Wegen	-151	0	-151
4.4.4	Resv. Kapitaallasten OV	-59	0	-59
4.4.5	Resv. Groot Onderhoud Wegen	-30.878	2.720	-28.158
4.4.6	Resv. Groot Onderhoud Vaarwegen	-8.979	800	-8.179
4.4.7	Resv. Innovatieprojecten Mobiliteit	-4.146	1.569	-2.577
4.4.7	Resv. Kapitaallasten innovatieprojecten	-432	0	-432
	Totaal mutaties reserves	-26.370	50.719	24.349
	Programma Resultaat	250.022	-1.856	248.166

4.1.1 Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
BN	Externe inhuur ten lasten diverse projecten wordt BN via de reserve MOB	Lasten	177 N
RESV	**Reserve Mobiliteitsbeleid** Lagere proceskosten, o.a. vanwege diverse lopende onderzoeken Fiets 2023 die pas in 2024 tot uitvoering komen. De verwachte uitgaven in 2023 zijn met € 927.000 naar beneden bijgesteld. Voor het project 'De Kop Werkt' is de verwachte inzet van externe partijen minder geweest. Daarom kan er € 350.000 worden afgeraamd. Extra kosten €131.000 campagne de landelijk verkeersveiligheid. Lagere onttrekking aan de reserve Mobiliteitsbeleid van €400.000 vanwege minder werkzaamheden aan het project "De Kop". Overige verschillen <€ 100.000 In de EBW 2023 is de KB23 voorstel opgenomen in addendum voor diverse projecten administratief onjuist voor een bedrag van €500.000 verwerkt. Met de LBW is dit bedrag gecorrigeerd. De lasten zijn hiermee gedaald.	Lasten Onttrekking Storting	- 2.066 V 2.016 N 500 N

4.1.2 Mobiliteitsbeleid met partners uitvoeren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
BN	Externe inhuur ten laste van diverse projecten wordt BN via de reserve Mobiliteit gedekt	Lasten	178 N
RESV	**Reserve Uitvoeren Mobiliteitsbeleid door derden** Bij de TBW 2023 is ten onrechte € 9.028.000 onttrokken aan de reserve Mobiliteitsbeleid derden voor het project Zaanbrug. Dit wordt met deze mutatie teruggedraaid. De voorbereiding voor drie projecten in samenwerking met de regio in 2023 is in ontwikkeling. Aanvraag wordt in 2024 verwacht. Aframing Fiets € 7.300.000. Diverse posten: De gemeente is nog in afrondende fase voor concretiseren van de plannen (fietsenstalling, Regionale fietsroute en aanpassing Stationsweg). Hierdoor wordt de aanvraag in 2024 verwacht. Daarom kan voor het project OV SAAL € 3.700.000 in 2023 worden afgeraamd. Aframing € 925.000 overige i.v.m. verschuiving naar 2024. Aframing € 700.000 Boekelermeer verlaging door deelverschuiving naar eigen areaal. Aframing Kleine Infra € 2.200.000 door terug ontvangsten voorgaande jaren.	 Onttrekking Lasten Lasten Onttrekking Lasten Onttrekking	 9.028 N -9.028 V -7.300 V 7.300 N -9.500 V 9.500 N

	Aframing Zuidschalkwijkerweg € 1.078.000 vanwege al beschikte subsidies. Aframing € 582.000 Veilige uitwegen. Subsidie aanvraag wordt te lastig gevonden. Hierdoor worden de subsidie aanvragen afgewezen. Overige verschillen (posten <€ 100.000).		
	Bijraming OV-subsidie wordt € 755.000 hoger vastgesteld door aanvraag Crailoo en HOV Huizen.	Lasten Onttrekking	755 N -755 V
	Correctie van een foutieve wijziging in TBW (projecten derden wegen) € 575.000 terug naar resv. Uitvoeren mobiliteitsbeleid.	Onttrekking	575 V
	Overheveling van reserve Uitvoeren mobiliteitsbeleid naar resv. Mobiliteitsbeleid € 450.000.	Onttrekking	450 N
	Overheveling van reserve Uitvoeren mobiliteitsbeleid naar resv. Subsidies 4.1.2 € 1.904.000.	Onttrekking	1.904 N
	Overheveling van resv. OV projecten naar resv. Uitvoeren mobiliteitsbeleid € 800.000.	Onttrekking	800 V
	Blj de Jaarrekening 2022 is in hetzelfde kader ten onrechte € 1.600.000 onttrokken aan de reserve Uitvoeren Mobiliteitsbeleid en aan de Algemene Reserve toegevoegd. Dat wordt met deze overheveling rechtgezet.	Onttrekking	1.600 N
	In de EBW 2023 is een Kaderbrief 2023 voorstel opgenomen in addendum voor diverse projecten administratief onjuist verwerkt. Met de LBW wordt dit gecorrigeerd en het bedrag vloeit terug naar de reserve Uitvoeren Mobiliteit door derden.	Storting	-9.700 V

4.2.1 OV-concessies beheren en verlenen

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
RESV	**Reserve Uitvoeren Mobiliteit** Financiering uit de OV-reserve vervalt door krediet aanvraag 2024. Aframing € 4.608.000 voor vervanging DRIS panelen, uitvoering en aanvullende bijdrage Mobiliteit in 2024. Aframing € 2.150.000 vanwege capaciteitsproblemen vertraagde aanleg laadinfra netbeheerder. Aframing overige € 400.000 marketingsonderzoek (ontwikkeling binnen OV). Overheveling vanuit de reserve Openbaar vervoer projecten een storting van € 800.000. Hierdoor komt de volledig dekking in de reserve Uitvoeren Mobiliteit.	Lasten Onttrekking Storting	7.158 V 6.358 N -800 V

4.3.1 Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
BN	Overheveling van € 1 miljoen van OD 4.4.5. voor het onderhoud aan de bediencentrale HHW. Daarnaast een overheveling van OD 4.4.5. van € 240.000 voor de vaste lasten van de spoorwegovergangen van de Museumstoomtram in de N23. <u>septembercirculaire provinciefonds:</u> De Wet tot wijziging van de Wegenverkeerswet 1994 is in 2023 in werking getreden. De wet bepaalt dat lidstaten procedures moeten uitvoeren op autosnelwegen en autowegen ter verbetering van de verkeersveiligheid van weginfrastructuur. Alle provincies hebben wegen in beheer die onder deze scope vallen. Met deze decentralisatie-uitkering worden provincies in staat gesteld tot het uitvoeren van deze verkeersveiligheidsprocedures ter bevordering van de verkeersveiligheid op auto(snel)wegen. Zij ontvangen hiervoor vanaf 2023 een structurele uitkering. Voor Noord-Holland gaat het om een bedrag van €135.000.	Lasten Lasten	1.240 N 135 N
RESV	Voor beheer en onderhoud van de tunnels is in 2023 het volledig beschikbare bedrag nodig, ook het deel dat in de begroting als toevoeging aan de reserve Groot Onderhoud begroot is. Dat bedrag wordt met deze mutatie omgezet naar budget. Verlaging storting in de reserve Groot Onderhoud voor beheer en onderhoud van de tunnels.	Lasten Onttrekkingen	1.150 N -1.150 V

4.4.2 Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten uitvoeren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
BN	Voor de realisatie van een tijdelijke bushalte langs de N515 ontvangen we een subsidie van de VRA van € 129.200. We nemen de ontvangst op in de baten en de realisatiekosten in de lasten.	Baten Lasten	-129 V 129 N
RESV	Vermindering €500.000 capaciteitsproblemen: Doordat de opdracht nog in de voorbereiding fase zit wegens het wegvallen van de projectleider, gaan de verwachte werkzaamheden in 2023 niet door en verschuiven naar 2024. Hierdoor verschuift het budget naar 2024 en vloeit terug naar de reserve. Overige mutaties < € 100.000	Lasten Onttrekking	- 407 V 407 N

4.4.5 Infrastructuur beheren en in stand houden

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	Incidentele verlaging van de lasten voor vast onderhoud wegen van de Gebiedscontracten. Verwachting is dat deze lasten volgend jaar wel gerealiseerd worden.	Lasten	-3.091 V
BN	Overheveling van € 1 miljoen naar OD 4.3.1. voor het onderhoud aan de bediencentrale HHW en overheveling van € 240.000 naar OD 4.3.1. voor vaste lasten van de spoorwegovergangen van de Museumstoomtram in de N23.	Lasten	-1.240 V
RESV	**Reserve Mobiliteit** Bij de TBW 2023 hebben we ten onrechte € 9.028.000 onttrokken aan de reserve Mobiliteitsbeleid derden voor het project Zaanbrug. Dat draaien we met deze mutatie terug.	Lasten	-9.028 V
	Reserve Groot onderhoud wegen De verwachte uitgave uit de Reserve Groot onderhoud wegen wordt met € 2,7 miljoen verlaagd o.a. doordat project 'HOV-2' terug gaat naar de tekentafel en een gewijzigde planning voor project 'aanpak Chroom 6'. Daarnaast zijn er minder duurzaamheidsmaatregelen. Dit komt door onder andere als gevolg van vertraging in de uitvoering van investeringsprojecten.	Lasten Onttrekking	- 2.720 V 2.720 N
	Voor beheer en onderhoud van de tunnels is in 2023 het volledig beschikbare bedrag nodig, ook het deel dat in de begroting als toevoeging aan de reserve Groot Onderhoud begroot is. Daarom wordt de begrote storting verlaagd onder gelijktijdige verhoging van de lasten op OD 4.3.1.	Storting	-1.150 V

4.4.6 Vaarwegen beheren en in stand houden

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	Incidentele verlaging van de lasten voor vast onderhoud vaarwegen binnen de Gebiedscontracten. Verwachting is dat deze lasten volgend jaar wel gerealiseerd worden.	Lasten	-500 V
RESV	**Reserve Groot onderhoud wegen** De verwachte uitgave uit de reserve Groot Onderhoud Vaarwegen wordt met € 800.000 verlaagd als gevolg van vertraging in de uitvoering van het project 'baggeren Amstel'.	Lasten	-800 V
	Groot onderhoud vaarwegen De onttrekking aan de reserve Groot Onderhoud Vaarwegen wordt met hetzelfde bedrag verlaagd.	Onttrekking	800 N

4.4.7 Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
RESV	**Reserve Innovatie projecten mobiliteit** Voor dit jaar wordt verwacht dat niet alle geraamde uitgaven aan innovatie worden besteedt. Dit betreft projecten met betrekking tot Smart Mobility en circulariteit. Daarom worden de geraamde lasten verlaagd met € 1,6 miljoen. Als gevolg van de lagere uitgaven aan innovatie is een lagere onttrekking aan de reserve Innovatieprojecten nodig.	Lasten Onttrekking	-1.569 V 1.569 N

Programma 5 Groen

Mutaties budgettabel (x 1.000 euro)

		Begroot 2023 voor laatste wijziging	Laatste begrotings-wijziging	Begroot 2023 na laatste wijziging
	Lasten	160.588	-32.420	128.168
	Baten	-24.299	5.234	-19.065
	Saldo van baten en lasten	136.289	-27.186	109.103
	Stortingen			
5.1.1	Resv. Groen	24.930	1.021	25.951
5.1.1	Resv. Kapitaallasten Groen	1.718	0	1.718
5.1.2	Resv. Groene Uitweg	107	0	107
5.1.2		3.122	-1.315	1.807
5.1.3	Resv. Oostelijke Vechtplassen	4.058	0	4.058
5.3.2	Resv. Landschap	4.000	0	4.000
5.3.3	Resv. Cofinanciering Waddenzee	2.000	0	2.000
	Onttrekkingen			
5.1.1	Resv. verleende subsidies OD 511	-3.854	0	-3.854
5.1.1	Resv. Groen	-49.347	19.174	-30.173
5.1.1	Resv. Kapitaallasten Groen	-70	0	-70
5.1.2	Resv. subs. Groene Uitweg	-1.167	419	-748
5.1.2	Resv. Groene Uitweg	-10.142	3.180	-6.962
5.1.3	Resv. Oostelijke Vechtplassen	-3.282	813	-2.469
5.1.4	Resv. Laag Holland	-3.053	-535	-3.588
5.3.2	Resv. Landschap	-5.455	2.168	-3.287
5.3.3	Resv. Cofinanciering Waddenzee	-3.029	1.345	-1.684
5.3.3	Resv. Subsidies Cofinanciering Waddenzee	0	-505	-505
	Totaal mutaties reserves	-39.464	25.765	-13.699
	Programma Resultaat	96.825	-1.421	95.404

5.1.1 Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
BN	Specifieke uitkering voorbereidingskosten landelijk gebied, versnellingsvoorstellen en PAS-melders (L24) Het Rijk stelt via de eenmalige specifieke uitkering van € 2,3 miljoen voor de uitvoeringskosten van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) middelen beschikbaar voor de uitvoeringskosten die Noord-Holland maakt voor het PPLG.	Lasten Baten	2.331 N -2.331 V
BN	**SPUK L25: Transitie landelijk gebied** De voorwaarde voor besteding van de specifieke uitkering provinciale versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied (L25), die via de provincie naar de agrarische natuurvereniging Noord Holland Zuid gaat, is dat het besteed moet worden aan verbetering van de natuurkwaliteit in de Ronde Hoep. De bedoeling is om korte termijn resultaten te halen in stikstofreductie, ten gunste van het stikstof gevoelige N2000 gebied Botshol. Door in te zetten op 'samen meten en samen weten' kan worden bepaald wat de uitstoot is en kunnen op korte termijn op stalniveau maatregelen worden genomen. Echter door de val van het kabinet en het concept PPLG staat het gebied wat meer in de wachtstand. Er wordt vooral ingezet op de aanschaf van de apparatuur en nemen daarna de stappen voor het verder uitvoeren van het project, welke dus naar begin volgend jaar schuift, hierdoor worden de geraamde kosten in 2023 met een bedrag van € 526.000 verlaagd.	Lasten Baten	-526 V 526 N
	SPUK L16: Programma Natuur De raming van de SPUK middelen Programma Natuur (L16) wordt met € 3,3 miljoen verlaagd, dit komt voornamelijk door: De uitgaven uit de Uitvoeringsregeling (UVR) Programma Natuur lager uitvallen, dit wordt veroorzaakt door enkele subsidies van meer dan € 1,5 miljoen die we over meerdere jaren beschikt hebben conform de BBV (Besluit begroting en verantwoording) regels, € 3,1 miljoen lager; De uitgaven uit de UVR Boscompensatie vallen lager uit omdat niet alle aanvragen geheel voldoen aan de voorwaarden van de regeling, € 376.000 lager; Voor proceskosten hebben we een hoger bedrag opgenomen gebaseerd op de huidige uitgaven, € 156.000 hoger.	Lasten Baten	-3.296 V 3.296 N
	Storting in de reserve Groen De € 334.000 die we in de septembercirculaire 2023 ontvangen als algemene uitkering voor het Programma Natuur wordt gestort in de reserve Groen. Overige mutaties < € 100.000	Storting	334 N
RESV	**Reserve Groen** De verwachte uitgaven met dekking vanuit de Reserve Groen wordt met € 18,5 miljoen verlaagd. De voornaamste oorzaken hiervan: • Er zijn subsidies uit voorgaande jaren lager vastgesteld, € 570.000 lager. • Voor de UVR bedrijfsverplaatsing en kavelruil Natuurnetwerk Nederland (NNN) en de UVR pachtafkoop en aankoop NNN terreinen Noord-Holland worden geen aanvragen verwacht, € 1,6 miljoen lager. • Een lager bedrag van € 1,6 miljoen door ombuigingen in het nieuwe Coalitieakkoord waardoor een aantal activiteiten en onderzoeken tijdelijk 'on hold' gezet zijn. Het gaat hierbij o.a. om het Actieplan Exoten en Actieve soortenbescherming.	Lasten Onttrekkingen	-18.509 V 18.509 N

	• Het aantal beschikte SKNL (subsidie kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap) subsidies in 2023 is lager dan verwacht, € 9,3 miljoen. Dit komt vooral omdat we aan het begin van het jaar de volledige openstelling 2023 en het restantbudget uit 2022 ramen, maar dat de praktijk is dat de beschikkingen pas later verstrekt kunnen worden omdat er eerst diverse taxaties moeten plaatsvinden. De verwachting is dat deze grotendeels door zullen schuiven naar 2024. • De proceskosten zullen € 1,9 miljoen lager uitvallen dan geraamd, dit is gebaseerd op de huidige uitgaven, maar komt ook doordat enkele projecten uit andere budgetten (zoals SPUK Programma Natuur L16) betaald gaan worden. Overheveling vanuit de reserve Groene Uitweg voor faunapassages A1 en Maxisweg van € 687.000. Daarmee komt de volledige dekking voor deze projecten in de reserve Groen terecht. Als gevolg van het aframen lasten voor werken derden die initieel onderdeel uitmaakten van de Diemerscheg verminderen zowel de geraamde lasten als de er tegenoverstaande baten met € 850.000. <u>Onttrekking aan de reserve Groen:</u> Daarnaast is er in de groenprojecten per saldo een stijging van € 72.000 aan baten die extra gestort worden in de reserve Groen. Dit wordt verklaard door lagere baten voor project de Groene Schakel van € 165.000 en hogere baten voor de projecten Faunapassage A1, Diemerscheg en monitoring natuurbruggen van € 237.000. Als gevolg van lagere uitgaven ten behoeve van groenprojecten onttrekken we € 818.000 minder uit de Reserve Groen. Dit betreft met name achterblijvende lasten met betrekking tot faunapassages A1 en Oostelijke Vechtplassen en natuurbrug Westerheide. In totaal een lagere onttrekking van € 890.000.	Storting Lasten Baten Baten Lasten Onttrekking	-687 V -850 V 850 N -72 V -818 V 890 N
UI	Recente navraag bij het Nationaal Groenfonds leert dat wij in 2024 nog een laatste factuur zullen ontvangen, hiervoor stellen we voor om het restant budget uit 2023 door te schuiven naar 2024.	Lasten	-61 V

5.1.2 Programma Groene uitweg uitvoeren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
RESV	<u>Onttrekkingen reserve Groene Uitweg</u>: Als gevolg van lagere verwachte uitgaven van in totaal € 2,6 miljoen doen we een lagere onttrekking aan de reserve Groene Uitweg. Dit betreft vooral het naar 2024 doorschuiven van de start van project Muiden NoordWest en van de realisatie van aanlegplaatsen trekvaart Muiden. Daarnaast verlagen we de lasten voor subsidieverstrekking voor project Entrée Muiden ZuidWest met € 419.000 omdat de realisatie pas in 2024 start. De subsidieverstrekking Entree Muiden ZuidWest is in 2022 al onttrokken uit de reserve Groene Uitweg (€ 1,5 miljoen). In 2023 is een extra bedrag toegekend van € 157.000. Dit laatste bedrag wordt overgeheveld van de reserve Groene Uitweg naar de reserve subsidies Groene Uitweg. Voor de realisatie van faunapassages A1 en Maxisweg hevelen we in totaal € 687.000 over naar de reserve Groen (OD 5.1.1.). Daarmee komt de volledige dekking voor deze projecten in de reserve Groen terecht.	Lasten Lasten Lasten Lasten Lasten	-2.552 V -419 V -1.472 V 157 N 687 N

	<u>Storting reserve subsidies Groene Uitweg:</u> Als gevolg van bovenstaande verlagen we de begrote storting in de reserve subsidies Groene Uitweg met € 1,3 miljoen.	Lasten	-1.315 V

5.1.3 Programma Oostelijke vechtplassen uitvoeren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
RESV	**Reserve Oostelijke Vechtplassen (OVP)** De verwachte uitgaven met dekking vanuit de Reserve OVP wordt met € 1 miljoen verlaagd. Dit wordt veroorzaakt doordat enkele projecten uit andere budgetten betaald gaan worden en sommige projecten worden vertraagd uitgevoerd door o.a. capaciteitsproblemen of er is door nieuwe inzichten eerst meer onderzoek nodig. De lasten van derden die bijdragen aan de realisatie van PNH projecten vallen € 134.000 lager uit dan begroot, hiermee verlagen ook de Baten.	Lasten Baten Onttrekking	-947 V 134 N 813 N

5.1.4 Gebiedsprogramma Laag Holland uitvoeren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
BN	De Baten en Lasten voor de SPUK voor Vitaal Platteland (L7) worden € 1,7 miljoen lager geraamd omdat we een subsidie van meer dan € 1,5 miljoen hebben die we conform de BBV regels op basis van het bestedingsplan over meerdere jaren moeten verdelen.	Lasten Baten	-1.667 V 1.667 N
RESV	**Reserve Laag Holland** De verwachte uitgaven met dekking vanuit de Reserve Laag Holland wordt met € 535.000 verhoogd. De voornaamste oorzaken hiervan zijn: De subsidie Buiten UVR aan Recreatie Noord-Holland voor Vitaal Platteland Alkmaarder- en Uitgeestermeer die voor het jaar 2024 gepland was kan dit jaar al verstrekt worden, € 1 miljoen hoger. De proceskosten zullen € 485.000 lager uitvallen dan geraamd doordat enkele projecten uit andere budgetten betaald gaan worden.	Lasten Onttrekking	535 N -535 V

5.2.1 NNN en agrarische natuur beheren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
BN	Voor het toekomstig beheer van de in het programma Groene Uitweg te realiseren projecten stort Rijkswaterstaat een afkoopsom van € 1,5 miljoen welke gestort wordt in de Algemene Reserve.	Baten	-1.485 V

5.2.2 Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	Bij de 2e Begrotingswijziging 2023 is een indexering toegepast op het budget voor onze participantenbijdrage voor de recreatieschappen (overgeboekt vanuit de stelpost prijsstijging), inmiddels blijkt dit budget toch niet geheel nodig te zijn voor dit jaar en kan het te verwachten restant terug naar de algemene middelen.	Lasten	-370 V

	We stellen voor om € 441.000 van het budget voor recreatievoorziening terug te laten vloeien naar de algemene middelen. Dit heeft de volgende oorzaak: • Voor het onderdeel Boerenlandpaden € 91.000: voor de jaren 2022 en 2023 is er een transitie gesubsidieerd voor een bedrag van ca. € 60.000. Recreatie Noord-Holland (RNH) heeft aangegeven hiermee uit de voeten te kunnen. Een nieuwe regeling voor Boerenlandpaden is in de maak. Momenteel zijn er nu ruim 120 km aan deze paden onder contract en deze zullen naar verwachting allemaal onder de nieuwe regeling vallen. • Voor de UVR Wandelnetwerk Noord-Holland € 350.000: Het Wandelnetwerk Noord-Holland is zo goed al provinciedekkend. De gemeente Texel zal dit jaar nog een aanvraag indienen. De investering hiervoor is ca. € 250.000. Er was rekening gehouden met een investering van € 500.000. In de praktijk blijkt dat er realistisch ruim 250 km aan routes bewegwijzerd kan worden i.p.v. de 500 in 2016 ingeschat zijn. Met Texel is het netwerk provinciedekkend. Er zijn nog een aantal witte vlekken, maar niet van dien omvang en investering. Uitbreiding en inbreiding blijft altijd mogelijk. Belanghebbenden hebben hiervoor geen aanvragen ingediend.	Lasten	-441 V
UI	Voor verschillende PPLG gebieden is de opdracht gegeven om een recreatieve kansenscan te maken. Hierbij zijn de TBO's en natuurorganisaties, de uitvoeringsorganisatie, gemeenten en overige stakeholders betrokken. Helaas is het niet geluk om de onderzoeken voor alle gebieden op te zetten/af te ronden. Dit mede doordat we het graag door hetzelfde bureau willen laten uitvoeren zodat we een eenduidig beeld hebben. Deze dienen volgend jaar verder integraal uitgewerkt te worden binnen de gebiedsprocessen. Wij stellen hiervoor voor om € 150.000 uit de bij de Kaderbrief 2022 beschikbaar gestelde middelen voor Bezoekersmanagement recreatie en toerisme via de UI over te hevelen naar 2024.	Lasten	-150 V

5.2.3 Uitvoering geven aan de Wet natuurbescherming

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	Bijstelling bedrag van de te verwachten ontvangen leges voor Wet Natuurbescherming.	Baten	-70 V
UI	In de decembercirculaire provinciefonds 2022 heeft de provincie € 755.000 van het Rijk ontvangen t.b.v. Natuurinclusief na-isoleren. Hiervan hebben we in 2023 € 249.000 op de begroting gezet ten behoeve van een opdracht aan de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, maar stellen we nu voor dit via de UI over te hevelen naar 2024. De beschikbare uren bij de omgevingsdienst Noord-Holland Noord waren nog niet op de sterkte die was voorzien bij de planning begin dit jaar. De krapte op de arbeidsmarkt in Nederland is hier mede debet aan. Inmiddels is uitvoeringsoverleg met de gemeenten opgestart en voorzien we in 2024 meer activiteiten.	Lasten	-249 V

5.2.4 Tegemoetkoming faunaschade uitkeren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	Het voor Faunaschade in 2023 beschikbare budget à € 13 miljoen blijkt, op basis van een op verzoek van de provincie door het Faunafonds verstrekte actualisatie van de schade in het schadejaar 2023, onvoldoende. Middels deze bijstelling naar een budget van € 14,3 miljoen wordt extra budget gereserveerd om alle tot nu toe in kaart gebrachte schade aan agrarische ondernemers (na aftrek van het eigen risico) te kunnen vergoeden. Opgemerkt dient te worden dat in de actualisatie van de schade nog een zekere mate van onzekerheid zit. Nog niet alle schade is getaxeerd, het schadeseizoen is nog niet ten einde en agrariërs kunnen na taxatie nog bezwaar en beroep aantekenen.	Lasten	1.296 N

5.3.2 Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
BN	De verwachte uitgaven uit SPUK Impuls Veenweiden (L10) wordt met € 2,8 miljoen verlaagd. Door de val van het kabinet en het concept van het PPLG blijven ontwikkelingen in 2023 achter. Zo wordt er in Laag Holland vooral gefocust op realisatie NNN en heeft het treffen van maatregelen in het veenweidegebied minder prioriteit gekregen. In de Deelregio Groene Hart schuiven geraamde subsidieaanvragen door naar 2024.	Lasten Baten	-2.789 V 2.789 N
RESV	**Reserve Landschap** De verwachte uitgaven met dekking vanuit de reserve Landschap wordt met € 2,2 miljoen verlaagd. Dit wordt met name veroorzaakt doordat uit recent overleg met meerdere beoogd subsidieaanvrager is gebleken dat het hen om uiteenlopende redenen niet lukt om de door hen in te dienen subsidieaanvragen tijdig af te ronden, € 1,2 miljoen. Hiernaast gaat het openstellen van de Uitvoeringsregeling voor Amstelscheg niet door in 2023, € 700.000. De te maken proceskosten zullen lager uitvallen dan geraamd, ca. € 200.000.	Lasten Onttrekking	-2.168 V 2.168 N

5.3.3 Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
RESV	**Reserve subsidies Cofinanciering Waddenzee.** Hogere uitgaven uit de reserve subsidies Cofinanciering Waddenzee van € 505.000. Dit heeft betrekking op de subsidie voor Waddenbaai fase 1 die in het jaar 2022 verstrekt is voor een totaal bedrag van € 6,8 miljoen waarvan de uitgaven in 2023 geraamd zijn op € 505.000. **Reserve cofinanciering Waddenzee.** De verwachte uitgaven met dekking vanuit de reserve cofinanciering Waddenzee wordt met € 1,3 miljoen verlaagd. De voornaamste oorzaken hiervan: In het kader van de Uitvoeringsregeling Cofinanciering Waddenfonds Noord-Holland worden minder aanvragen ingediend dan verwacht, € 260.000. Enkele geraamde subsidies buiten uitvoeringsregeling zullen niet tijdig aangevraagd worden dit jaar, € 1,3 miljoen. Voor het project rondje waddenbaai wordt € 181.000 aan proceskosten opgenomen op de begroting	Lasten Onttrekking Lasten Onttrekking	505 N -505 V -1.345 V 1.345 N

Programma 6 Economie, cultuur en welzijn

Mutaties budgettabel (x 1.000 euro)

	Begroot 2023 voor laatste wijziging	Laatste begrotings-wijziging	Begroot 2023 na laatste wijziging
Lasten	50.076	-2.829	47.247
Baten	-105	320	215
Saldo van baten en lasten	49.971	-2.509	47.462
Stortingen			
6.1.1 Resv. Herstructurering Bedrijventerreinen	2.500	0	2.500
6.1.2 Resv. MKB innovatie-instrumenten	5.672	0	5.672
6.1.5 Resv. Europese landbouwprojecten	500	0	500
6.4.1 Resv. Monumenten	5.532	0	5.532
6.4.2 Resv. Subsidie SvA/NHW Werelderfgoed	3.265	0	3.265
6.4.2 Resv. SvA/NHW Werelderfgoed	1.355	0	1.355
Onttrekkingen			
6.1.1 Resv. Herstructurering Bedrijventerreinen	-3.599	40	-3.559
6.1.2 Resv. MKB innovatie-instrumenten	-8.921	400	-8.521
6.1.5 Resv. Europese landbouwprojecten	-2.482	0	-2.482
6.4.1 Resv. Monumenten	-6.378	0	-6.378
6.4.2 Resv. SvA/NHW Werelderfgoed	-5.755	1.490	-4.265
Totaal mutaties reserves	-8.311	1.930	-6.381
Programma Resultaat	41.660	-579	41.081

6.1.2 Een innovatief klimaat bevorderen

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
BN	Een aantal projecten uit voorgaande jaren is afgerekend. Gebleken is dat de werkelijke kosten lager zijn dan het verstrekte voorschot. Het voordeel dient afgerekend te worden met het Rijk. Hierdoor worden zowel de lasten als de baten met € 400.000 verlaagd.	Baten Lasten	400 N -400 V
RESV	**Reserve MKB** Een aantal projecten uit voorgaande jaren met betrekking tot het MIT is afgerekend. Gebleken is dat de werkelijke kosten lager zijn dan het verstrekte voorschot. Dit zorgt ervoor dat er minder wordt onttrokken aan de reserve.	Lasten Onttrekking	-400 V 400 N

6.1.4 Een duurzame agrosector behouden en versterken

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
UI	De looptijd van het onderzoekprojecten is 12 maanden. Oorspronkelijk zouden de projecten in 2022 van start gaan en in 2023 worden afgerond. Echter, door het dynamisch landelijk stikstof- en NPLG beleid, en het capaciteitstekort bij de sector concernzaken is het pas in mei 2023 begonnen. De lasten schuiven door naar 2024.	Lasten Lasten	-200 V -150 V

6.4.1 Investeren in behoud en herbestemming monumenten

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	De lasten met betrekking tot de herbestemming monumenten kunnen met € 185.000 worden afgeraamd.	Lasten	-185 V

6.4.2 UNESCO stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
RESV	**Reserve Stelling van Amsterdam/ NHW** De onttrekking vanuit de reserve is met € 1,5 miljoen verlaagd. Dit komt doordat er twee subsidies die op de lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling staan dit jaar niet verleend gaan worden, het gaat om de volgende onderwerpen: Regio Gooi- en Vechtstreek € 490.000 Fort Benoorden Spaarndam € 1 miljoen	Lasten Onttrekking	-1.490 V 1.490 N

Programma 7 Economisch herstel en duurzaamheid

Mutaties budgettabel (x 1.000 euro)

		Begroot 2023 voor laatste wijziging	Laatste begrotings-wijziging	Begroot 2023 na laatste wijziging
	Lasten	18.657	-4.450	14.207
	Baten	-1.680	882	-798
	Saldo van baten en lasten	16.977	-3.568	13.409
	Stortingen			
7.1.1	Resv. Subsidies Economisch herstel en duurzaamheid	733	0	733
	Onttrekkingen			
7.1.1	Resv. Economisch herstel en duurzaamheid	-28.058	5.568	-22.490
7.1.1	Resv. Subsidies Economisch herstel en duurzaamheid	-370	0	-370
	Totaal mutaties reserves	-27.695	5.568	-22.127
	Programma Resultaat	-10.718	2.000	-8.718

7.1.1 Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
BN	De regeling Ontzorgingsprogramma zal met name tot uitvoering komen in 2024. Hiervoor worden de lasten in 2023 verlaagd met € 882.000. Deze regeling wordt betaald van budget dat de provincie van het Rijk ontvangt, daarom worden de baten ook bijgesteld.	Lasten Baten	-882 V 882 N
RESV	**Reserve Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds** De verwachte uitgaven zijn met € 3,5 miljoen verlaagd. Op de uitvoeringsregel HIRB is minder aangevraagd dan verwacht, verder is het aantal onderzoeken achter gebleven, zodoende wordt het budget verlaagd met € 1,9 miljoen. De planning was om een duurzaamheidslening te verstrekken, maar omdat er nu op landelijk niveau eenzelfde soort leningen worden verstrekt is de lening vanuit de provincie niet meer nodig. Daarom is het budget verlaagd met € 1,5 miljoen. Op de uitvoeringsregeling Dorpshuizen is minder aangevraagd omdat voorbereiding van de aanvragen langer duurde dan verwacht. Budget kan met € 740.000 worden verlaagd. Deze uitvoeringsregeling loopt door in 2024. Uitkeringen met betrekking tot subsidies voor Uvr. HIRB+ Duurzaamheid die in 2022 zijn verleend, zijn lager vastgesteld. Dit is in de realisatie van 2023 terecht gekomen, daarom kan dit budget met € 210.000 worden verlaagd. Subsidies van de lijst buiten uitvoeringsregelingen op het gebied van	Lasten Onttrekkingen	-3.568 V 5.568 V

	arbeidsmarkt komen toch tot uitvoering in 2023 budget wordt verhoogd met € 800.000. Voor de Contingentenaanpak was € 2 miljoen overgeheveld van het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds naar Reserve Warmtetransitie met het idee dat de kosten ook volgend jaar zouden terugkeren. Maar de volledige kosten worden dit jaar genomen in een vorm van een subsidie. Deze is nog verleend bij operationeel doel 7.1.1, daarom wordt de storting van € 2 miljoen teruggedraaid.		

Programma 8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering

Mutaties budgettabel (x 1.000 euro)

	Begroot 2023 voor laatste wijziging	Laatste begrotings-wijziging	Begroot 2023 na laatste wijziging
Lasten	95.386	-3.859	91.527
Baten	-530.404	-4.675	-535.079
Saldo van baten en lasten	-435.018	-8.534	-443.552
Stortingen			
8.1.8 Resv. Bedrijfsvoering	1.420	0	1.420
8.2.5 Algemene Reserve	2.200	1.485	3.685
Onttrekkingen			
8.1.8 Resv. Bedrijfsvoering	-6.270	-816	-7.086
8.1.8 Resv. Huisvesting	-782	0	-782
8.2.3 Resv. Go-gelden	-99	0	-99
8.2.5 Algemene Reserve	-74.988	-1.600	-76.588
Totaal mutaties reserves	-78.519	-931	-79.450
Programma Resultaat	-513.536	-9.465	-523.001

8.1.2 Uitkering provinciefonds

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	Op basis van de septembercirculaire wordt de algemene uitkering met €3,47 miljoen opgehoogd. Dit is per saldo het resultaat van het toevoegen van de geschatte ruimte onder het plafond van het BTW compensatiefonds. Overige mutaties <€100.000	Baten Baten	- 3.467 V - 7 V
BN	In de septembercirculaire van het provinciefonds is extra geld toegekend voor het Uitvoeringsprogramma Natuur. Onderdeel van dit uitvoeringsprogramma is het verhogen van de beheervergoeding vanuit het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL). In verband hiermee wordt €334.000 extra aan de provincie Noord-Holland overgemaakt. Dit bedrag is neutraal met de storting in de reserve Groen onder operationeel doel 5.1.1. In de septembercirculaire is een decentralisatie-uitkering ontvangen in verband met Verkeersveiligheid. Het gaat hierbij om een bedrag van €135.000. Dit bedrag is neutraal met de hogere lasten bij operationeel doel 4.3.1.	Baten Baten	- 334 V - 135 V

8.1.3 Dividend

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	Een geraamde liquidatie uitkering ad €70.000,- van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebiedd N.V. in liquidatie (RON) wordt niet meer in 2023 verwacht. Daarom wordt dit bedrag bij LBW2023 afgeraamd.	Baten	70 N

8.1.4 Financieringsfunctie

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	De rentelasten worden met €673.000 verhoogd. Dit heeft 2 oorzaken: de totale omvang van het aan te trekken vreemd vermogen wordt naar verwachting hoger dan eerder rekening mee is gehouden en daarnaast is het percentage waartegen geld geleend kan worden hoger geworden in de afgelopen periode. De rentebaten worden verhoogd met €670.000. Dit is het gevolg van de stijging van de rente. Hierdoor ontvangen we meer geld over het tegoed dat we bij de Schatkist aanhouden.	Lasten Baten	673 N - 670 V

8.1.8 Overhead

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	Voorziening verlofsparen In 2022 is op aangeven van de commissie BBV een voorziening getroffen voor het verlof dat door personeel nog niet is opgenomen. Voor 2023 verwachten we dat die 'verlofschuld' met circa € 2,0 miljoen groeit. Afrekeningsverschillen voorgaande jaren In de jaarrekening 2022 zijn kosten opgenomen waarvoor op dat moment nog geen facturen waren binnengekomen. Het kan voorkomen dat de werkelijke facturen/subsidies afwijken van de opgenomen schatting in de jaarrekening. Deze afrekeningsverschillen ten opzichte van de jaarrekening leiden tot een aanvullend voordeel van € 311.000.	Lasten Lasten	2.000 N - 311 V
RESV	Uitgaven I-projecten Er zijn nieuwe I-projecten opgestart. De kosten van deze I-projecten worden gedekt uit de reserve bedrijfsvoering. Aanschaf laptops, beeldschermen Er worden in 2023 nog extra laptops aangeschaft voor medewerkers. De kosten worden gedekt uit de reserve bedrijfsvoering.	Lasten Onttrekking Lasten Onttrekking	381 N -381 V 435 N - 435 V

8.2.1 Stelposten

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	In het Coalitieakkoord 2023-2027 is vastgesteld dat de stelpost macro-economische tegenvallers ingezet gaat worden ter dekking van het in te zetten (nieuwe) beleid. Met het afboeken van het resterende saldo van €4.375.000 wordt dit voor 2023 gedaan.	Lasten	-4.375 V

8.2.4 Afrekeningsverschillen

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	Afrekeningsverschillen voorgaande jaren In de jaarrekening 2022 zijn kosten opgenomen waarvoor op dat moment nog geen facturen waren binnengekomen. Het kan voorkomen dat de werkelijke facturen/subsidies afwijken van de opgenomen schatting in de jaarrekening. Deze afrekeningsverschillen ten opzichte van de jaarrekening leiden tot een aanvullend voordeel van bijna € 2,8 miljoen.	Lasten	-2.796 V

8.2.5 Algemene reserve beheren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
BN	Voor het toekomstig beheer van de in het programma Groene Uitweg te realiseren projecten stort Rijkswaterstaat een afkoopsom van € 1,5 miljoen welke gestort wordt in de Algemene Reserve.	Stortingen	1.485 N
RESV	BIj de Jaarrekening 2022 is in voor project Zaanbrug ten onrechte € 1,6 miljoen onttrokken aan de reserve Uitvoeren Mobiliteitsbeleid en aan de Algemene Reserve toegevoegd. Dat wordt met de voorgestelde onttrekking van € 1,6 miljoen rechtgezet.	Onttrekking	1.600 V

4 Bedrijfsvoering

De actualisatie van de verdeling van capaciteitskosten over de programma's heeft effect op het totaal ter beschikking gestelde budget per programma. Deze mutaties zijn daarom bij de programmabudgetten opgenomen.

In het beleid voor capaciteitssturing is afgesproken, dat alle capaciteit inclusief ingehuurde capaciteit in het programma bedrijfsvoering wordt vermeld, inclusief het verdeelpercentage over de programma's.

Wanneer wordt ingehuurd van een programmabudget, wijzigt niet het budget van het operationele doel. Zo'n mutatie is dus niet zichtbaar bij de programma's. Om PS goed te informeren over de totale capaciteitskosten (inclusief inhuur) dat ten laste komt van de programma's en investeringen is dit hoofdstuk 'bedrijfsvoering' opgenomen.

In de paragraaf bedrijfsvoering van de jaarrekening wordt verantwoording afgelegd over de uiteindelijke realisatie.

Totale Capaciteitskosten	**Capaciteitskosten in de programma's (Bedrag x € 1.000)**	**Verdeel percentage**
Programma 1 - Openbaar Bestuur	11.149	8 %
Programma 2 - Klimaat en Milieu	9.267	7 %
Programma 3 - Ruimte en Water	11.124	8 %
Programma 4 - Bereikbaarheid	28.748	21 %
Programma 5 - Groen	16.024	12 %
Programma 6 - Economie, Cultuur en Welzijn	5.456	4 %
Programma 7 - Economisch herstel en duurzaamheid	885	1 %
Programma 8 - Financiën en Bedrijfsvoering	56.426	41 %
Totaal programma's	139.079	100 %
Naar Investeringen	11.226	
Totale capaciteitskosten	**150.305**	

5 Overzicht begrote mutaties reserves

OD	Reserve	Mutatie	BGR 2023	Addendum	EBW 2023	TBW 2023	LBW 2023	Totaal
1.4.2	Resv. Cofinanciering Europese projecten	Onttrekking	-196	-199	-3.617	0	3.043	-969
		Storting	1.000	2.043	0	0	0	3.043
2.1.1	Resv. duurzame elektriciteit	Onttrekking	0	-1.380	-2.126	-200	372	-3.334
		Storting	2.867	0	0	0	0	2.867
2.1.2	Reserve Subsidies Warmtetransitie	Onttrekking	0	0	-775	0	0	-775
		Storting	0	0	0	0	0	0
2.1.2	Resv. warmtetransitie	Onttrekking	-500	-250	-11.449	-352	-195	-12.746
		Storting	3.267	0	0	11.600	-2.000	12.867
2.1.3	Resv. Energietransitie	Onttrekking	-275	-1.341	-1.760	-3.963	981	-6.358
		Storting	3.967	0	0	0	0	3.967
2.1.4	Resv. Circulaire economie	Onttrekking	-890	0	0	0	150	-740
		Storting	350	0	0	0	0	350
2.2.2	Resv. Gezonde Leefom	Onttrekking	-3.400	-67	0	-380	539	-3.308
		Storting	3.300	0	0	0	0	3.300
2.2.2	Resv. Verduurzaming bestaande woningvo	Onttrekking	0	0	0	0	0	0
		Storting	0	0	0	0	0	0
2.2.3	Resv. Bodemsanering	Onttrekking	-3.918	858	0	0	572	-2.488
		Storting	319	0	0	0	0	319
3.2.1	Resv. OV-fonds, incl. OV-knooppunten	Onttrekking	-3.680	-5.000	-1.150	-50	7.633	-2.247
		Storting	5.000	1.200	0	0	0	6.200
3.2.1	Resv. verl. subs. OD 3.4.1	Onttrekking	0	-175	-2.600	0	0	-2.775
		Storting	0	8.000	0	0	-8.000	0

3.2.3	Resv. Ontwikkeling havencomplexen	Onttrekking	0	-1.000	875	0	-716	-841
		Storting	0	0	0	11.062	0	11.062
3.2.4	Resv. Ruimtelijke Ontwikkeling	Onttrekking	0	0	-341	0	0	-341
		Storting	0	0	0	0	0	0
3.2.4	Resv. verl. subs. OD 3.4.4	Onttrekking	0	-840	0	500	0	-340
		Storting	0	0	0	0	0	0
3.2.5	Resv. waardevermindering grond Groen	Onttrekking	0	0	0	0	0	0
		Storting	7.000	-1.000	0	-4.634	0	1.366
3.3.1	Resv. Woonbeleid	Onttrekking	-980	230	-32	-100	107	-775
		Storting	0	0	0	0	0	0
3.3.2	Resv. Woningbouw	Onttrekking	-1.145	0	-5.198	3.350	1.572	-1.421
		Storting	1.200	0	0	0	0	1.200
3.3.2	Resv. Woningbouw subsidies	Onttrekking	0	-285	-346	0	0	-631
		Storting	0	0	2.055	-2.055	0	0
3.4.2	Resv. Meekoppelkansen bij dijkversterk	Onttrekking	-580	0	-18.246	-4.132	882	-22.076
		Storting	0	0	0	150	0	150
3.4.2	Resv. subs. Meek.k. Dijkverst.&Kustontw.	Onttrekking	0	0	0	0	0	0
		Storting	0	0	2.200	200	0	2.400
3.4.3	Resv. Klimaatadaptie	Onttrekking	-1.591	-43	-1.100	0	1.000	-1.734
		Storting	1.500	0	0	0	0	1.500
3.5.3	Resv. Waterrecreatie	Onttrekking	-1.393	0	0	-2.382	2.208	-1.567
		Storting	1.562	0	0	0	0	1.562
4.1.1	Resv. Mobiliteitsbeleid	Onttrekking	-1.175	-235	-620	0	1.839	-191
		Storting	205	0	0	300	500	1.005
4.1.2	Resv. Uitvoeren Mobiliteit	Onttrekking	-13.163	-4.707	-8.626	-20.426	27.268	-19.654
		Storting	8.935	0	24.000	0	8.996	41.931

4.1.2	Resv. verleende subsidies OD 4.1.2	Onttrekking	0	0	0	0	1.411	1.411
		Storting	0	0	0	0	0	0
4.2.1	Resv. Openbaar Vervoer projecten	Onttrekking	-3.112	-5.713	-7.531	0	6.358	-9.998
		Storting	67	0	0	0	0	67
4.4.2	Resv. Ontwikkeling prov infrastructuur	Onttrekking	-3.997	2.131	-1.425	0	408	-2.883
		Storting	20.074	0	0	0	0	20.074
4.4.4	Resv. Investeringen wegen	Onttrekking	0	0	0	0	0	0
		Storting	0	0	0	0	0	0
4.4.4.	Resv. Kapitaallasten OV	Onttrekking	-1.289	1.231	0	-1	0	-59
		Storting	0	0	0	0	0	0
4.4.4.	Resv. Kapitaallasten Wegen	Onttrekking	-124	-17	0	-10	0	-151
		Storting	0	0	0	0	0	0
4.4.5	Resv. Groot onderhoud wegen	Onttrekking	-24.740	-6.676	0	538	2.720	-28.158
		Storting	19.320	3.466	0	2.151	-1.150	23.787
4.4.6	Resv. Groot onderhoud vaarwegen	Onttrekking	-8.033	-1.865	0	919	800	-8.179
		Storting	6.000	2.178	0	179	0	8.357
4.4.7	Resv. Innovatieveprojecten Mobiliteit	Onttrekking	-1.380	-2.766	0	0	1.569	-2.577
		Storting	71	-71	0	0	0	0
4.4.7.	Resv. Kapitaallasten innovatieve project	Onttrekking	0	-403	0	-29	0	-432
		Storting	0	0	0	0	0	0
5.1.1	Resv. Groen	Onttrekking	-42.453	-10.059	0	3.165	19.174	-30.173
		Storting	23.730	0	0	1.200	1.021	25.951
5.1.1	Resv. KapitaalStorting Groen	Onttrekking	-70	0	0	0	0	-70
		Storting	1.250	468	0	0	0	1.718
5.1.1	Resv. verleende subsidies OD 5.1.1	Onttrekking	0	0	0	-3.854	0	-3.854
		Storting	0	0	0	0	0	0

5.1.2	Resv. Groene Uitweg	Onttrekking	-3.526	-990	0	-5.626	3.180	-6.962
		Storting	107	0	0	0	0	107
5.1.2	Resv. subs. Groene Uitweg	Onttrekking	0	0	0	-1.167	419	-748
		Storting	0	0	0	3.122	-1.315	1.807
5.1.3	Resv. Oostelijke Vechtplassen (OVP)	Onttrekking	-4.069	-6.186	0	6.973	813	-2.469
		Storting	4.058	0	0	0	0	4.058
5.1.4	Resv. Laag Holland	Onttrekking	0	-2.454	0	-599	-535	-3.588
		Storting	0	0	0	0	0	0
5.2.1	Resv. Uittreding Goois Natuurreservaat (	Onttrekking	-932	932	0	0	0	0
		Storting	0	0	0	0	0	0
5.3.2	Resv. Landschap	Onttrekking	-3.780	-220	0	-1.455	2.168	-3.287
		Storting	4.000	0	0	0	0	4.000
5.3.3	Resv. Cofinanciering Waddenzee	Onttrekking	-2.816	-2.278	0	2.065	1.345	-1.684
		Storting	2.000	0	0	0	0	2.000
5.3.3	Resv. Subsidies Cofinanciering Waddenzee	Onttrekking	0	0	0	0	-505	-505
		Storting	0	0	0	0	0	0
6.1.1	Resv. Herstructurering bedrijventerrei	Onttrekking	-2.575	26	-1.050	0	40	-3.559
		Storting	2.500	0	0	0	0	2.500
6.1.2	Resv. MKB	Onttrekking	-315	-5.278	-3.328	0	400	-8.521
		Storting	5.672	0	0	0	0	5.672
6.1.5	Resv. Europese proj. Landbouwsubsidies	Onttrekking	-678	-41	-710	-1.053	0	-2.482
		Storting	500	0	0	0	0	500
6.4.1	Resv. monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds	Onttrekking	-5.897	0	-481	0	0	-6.378
		Storting	5.051	481	0	0	0	5.532
6.4.2	Resv. Subs. SvA/NHW Werelderfgoed	Onttrekking	0	0	0	0	0	0
		Storting	0	0	3.265	0	0	3.265

6.4.2	Resv. SvA/NHW Werelderfgoed	Onttrekking	0	-1.600	-4.155	0	1.490	-4.265
		Storting	0	1.355	0	0	0	1.355
7.1.1	Resv. economisch herstel en duurzaamheid	Onttrekking	-16.325	0	-733	-11.000	5.568	-22.490
		Storting	0	0	0	0	0	0
7.1.1	Resv. Subs. eco. Herstel & Duurzaamheid	Onttrekking	0	0	-370	0	0	-370
		Storting	0	0	733	0	0	733
8.1.8	Resv. Bedrijfsvoering	Onttrekking	-1.508	-400	-3.117	-1.245	-816	-7.086
		Storting	1.420	0	0	0	0	1.420
8.1.8	Resv. huisvesting	Onttrekking	-782	0	0	0	0	-782
		Storting	0	0	0	0	0	0
8.2.3	Resv. GO-gelden	Onttrekking	-556	556	0	-99	0	-99
		Storting	0	0	0	0	0	0
8.2.5	Algemene Reserve	Onttrekking	-27.155	1.000	-25.738	-23.095	-1.600	-76.588
		Storting	2.200	0	0	0	0	2.200

6 Lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling

Programma 1 Openbaar bestuur

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2023	Gewijzigd
1.1.3	Amsterdam Smart City Toelichting: Subsidie om als grote partner deel te kunnen nemen aan het kennisnetwerk Amsterdam Smart City	€ 200.000	
1.3.3	Gemeente Hilversum: Bibob Expertiseteam voor Gooi & Vechtstreek. Toelichting: In het Bibob Expertiseteam bundelen de gemeenten werken gemeenten samen aan de uitvoering van de Wet Bibob. Dit sluit aan bij de doelstellingen van de Agenda Weerbaar Noord-Holland; namelijk versterking van het bestuurlijk tegengaan van ondermijning en het vergroten van de gemeentelijke weerbaarheid.	€ 50.000	
1.3.3	Gemeente Huizen: bestuurlijk Interventieteam fase 2 Toelichting: Gooi en Vechtstreek zet gezamenlijk in op versterking van de bestuurlijke weerbaarheid. Hiertoe zetten de gemeenten zich onder andere in op voortzetting en doorontwikkeling van het BIT naar een duurzaam samenwerkingsverband in de strijd tegen oneerlijk ondernemerschap en vóór een weerbaar openbaar bestuur. Het bestuurlijk interventieteam sluit aan bij de doelstellingen van de Agenda Weerbaar Noord-Holland; namelijk een bijdrage leveren aan de versterking van lokale weerbaarheid. In het bestuurlijk interventieteam werken meerdere gemeenten samen. Hierdoor wordt de lokale uitvoeringskracht vergroot, de informatiepositie versterkt en wordt lokaal steviger opgetreden tegen de ondermijnende criminaliteit. Deze werkwijze past daarmee geheel binnen de opgave om ondermijnende criminaliteit tegen te gaan vanuit een maatschappelijke opgave waarbij samen en vooral integraal werken effectief	€ 40.000	
1.4.1	Gemeente Alkmaar: Symposium Project Later Bijdrage voor symposium voor bewustwording en kennis overdracht omgang LHBTI ouderen in zorginstellingen.	€ 5.000	Nieuw

Programma 2 Klimaat en Milieu

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2023	Gewijzigd
2.1.1	Energie Samen Noord-Holland, energie-initiatieven, gemeenten en maatschappelijke organisaties met kennis, begeleiding, uitvoeringskracht en participatie in de energietransitie	€ 60.000	
2.1.2	Greenport Aalsmeer	€ 150.000	

	Energieconsultant Greenport	
2.1.2	Gemeente Hilversum, warmteregisseur	€ 70.000
2.1.2	Gemeente Aalsmeer, warmteregisseur	€70.000
2.1.2	OD IJmond, warmteregisseur	€ 70.000
2.1.2	Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, Ecologische effecten van thermische energie uit oppervlaktewater (TEO) installaties	€ 150.000
2.1.2	Gemeente Zaanstad, Stimulerend Energietoezicht bedrijven Gemeente Zaanstad heeft een subsidieaanvraag opgesteld in het kader van de UVR Stimulerend Energietoezicht. Deze aanvraag voldoet inhoudelijk, echter is deze door omstandigheden (problemen met eHerkenning bij Gemeente ZNSTD) niet tijdig ontvangen. Gemeente ZNSTD en Omgevingsdienst NZG zijn onverminderd gecommitteerd aan de uitvoering van de voorgestelde activiteiten conform het Energiebesparingskkoord Noord-Hollandse Bedrijven.	€ 334.861
2.1.3	*Ontwikkelingsbedrijf NHN, Data Science Alkmaar*	€ 150.000
2.1.3	New Energie Coalition	€ 64.000
2.1.3	Regio Deal Waddeneilanden	€2.700.000
2.1.3	TNO, Contingentenaanpak	€2.000.000
2.1.4	C-creators, uitvoeren activiteiten om circulair bouwen te stimuleren	€ 80.000
2.2.1	Omgevingsdienst NZKG, Capaciteit Groen staal Van het Rijk ontvangen we een specifieke uitkering voor de uitbreiding van de capaciteit van de omgevingsdienst Noord-Holland ten behoeve van de vergunningverlening in het kader van de maatwerkaanpak Tata.	€3.000.000
2.2.2	Hoogheemraadschap Rijnland, Bodemsanering terrein voormalig AWZI Rijsenhout	€ 308.550
2.2.3	Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, sanering waterbodem in de Amstel De provincie heeft het maximum bedrag als Specifieke Uitkering van het Rijk ontvangen voor de sanering van de waterbodem in de Amstel nabij de locatie Cindu te Uithoorn door het waterschap.	€1.400.000
2.2.3	Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, uitvoering waterbodemsaneringen door het waterschap De provincie heeft het maximum bedrag als Decentralisatie Uitkering Bodem van het Rijk ontvangen voor de uitvoering van waterbodemsaneringen door het waterschap.	€2.860.000
2.2.3	Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, waterbodemsaneringen Cluster 1 (Prinseneiland c.a. te Amsterdam) door het waterschap De provincie heeft het maximum bedrag als Specifieke Uitkering van het Rijk ontvangen voor de uitvoering van een deel van de waterbodemsaneringen Cluster 1 (Prinseneiland c.a. te Amsterdam) door het waterschap.	€2.124.196
2.2.3	Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, waterbodemsaneringen Cluster 1 (Prinseneiland c.a. te Amsterdam) en Cluster 2 (Kattenburg c.a. te Amsterdam) door het waterschap	€8.523.000

	De provincie heeft het maximum bedrag als Specifieke Uitkering van het Rijk ontvangen voor de uitvoering van een deel van de waterbodemsaneringen Cluster 1 (Prinseneiland c.a. te Amsterdam) en Cluster 2 (Kattenburg c.a. te Amsterdam) door het waterschap.		

Programma 3 Ruimte en Water

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2023	Gewijzigd
3.2.1	Alkmaar Noord, knooppuntontwikkeling fase 1	€1.200.000	
3.2.1	Gemeente Haarlem, Knooppuntontwikkeling Haarlem Nieuw-Zuid	€ 8.000.000	
3.2.1	Heerhugowaard, ketenreismiddelen	€ 150.000	
3.2.1	Alkmaar, ketenreismiddelen	€ 50.000	
3.2.1	Heiloo, ketenreismiddelen	€ 231.500	
3.2.1	Zaanstad, ketenreismiddelen	€ 70.000	
3.2.1	Heemskerk, ketenreismiddelen	€ 75.000	
3.2.1	Hoorn, ketenreismiddelen	€ 200.000	
3.2.1	Schagen, ketenreismiddelen	€ 75.000	
3.2.1	Uitgeest, ketenreismiddelen	€ 275.000	
3.2.3	Stichting projectbureau Noordzeekanaalgebied, Novi gebied	€ 100.000	
3.3.1	Vereniging Dorpswerk Noord-Holland, Toekomstplan voor dorp en dorpshuis	€ 32.000	
3.3.2	MRA, flexibele schil	€ 400.000	
3.3.2	MRA, huisvesting aandachtsgroepen	€ 200.000	
3.4.2	Gemeente Hoorn, 3 bruggen en fietspad	€ 4.900.000	
3.4.3	HHNK, programmaplan ruimtelijke adaptatie NK	€ 44.000	
3.4.3	Wageningen University & Research, WWW.veiligheidslandschappen (Waarderijke, Waterrijke en Water.veiligheidslandschappen)	€ 120.000	
3.5.1	Acacia, Zoete Toekomst	€ 310.000	
3.5.2	Acacia, Zoete Toekomst	€ 206.250	
3.5.2	PWN, ondergrondse drinkwaterberging	€ 1.500.000	
3.5.3	Sportvisserij Midwest Nederland, pilotproject loodvrij vissen	€ 47.500	
3.5.3	Amsterdamse Hengelsportvereniging , pilotproject loodvrij vissen	€ 12.500	
3.5.3	Rijkswaterstaat Verkeer- en Watermanagement, Afdeling Vaarwegmarkeren, Aanschaf van boeien voor vaarwegmarkering lijn Hoorn-Volendam Toelichting: Subsidie aan de Vaarwegmarkeringsdienst van Rijkswaterstaat voor 220.000 euro ex BTW = maximaal 265.000 inclusief BTW voor de aanschaf van 50-55 boeien om gedurende 15 jaar vaarwegmarkering in relatie tot waterplanten te kunnen aanbrengen op de lijn Hoorn-Volendam. De provincie wil geen opdrachtgever en geen eigenaar zijn en voorwaarde is dat Rijkswaterstaat het beheer en onderhoud van de boeien regelt.	€ 265.000	

3.5.3	Stichting Veerdiensten op de Vecht, Fietsboot Vecht Toelichting: Stimuleren toegankelijkheid Oostelijke Vechtplassen over water, aansluiting op recreatieve routes provincie Utrecht.	€ 25.000	
3.5.3	stichting Verborgen Stad, Beleving Historische route trekvaart Leiden- Haarlem. Toelichting: Het beleefbaar maken van de historische trekvaart Leiden – Haarlem, door het toevoegen van een virtuele ervaring en informatieborden van het historisch landschap op een aantal aanlegplaatsen langs de trekvaart. In opvolging van een aantal soortgelijke aanlegplaatsen langs de trekvaart in Zuid-Holland.	€ 20.000	
3.5.3	Gemeente Haarlemmermeer, pont Aalsmeer-Rijsenhout Toelichting: Doel van de subsidie is recreatief vervoer te verduurzamen door het elektrificeren van deze pont.	€ 50.000	Nieuw

Programma 4 Bereikbaarheid

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2023	Gewijzigd
4.2.1	Regionaal Overlegorgaan Consumentenbelangen Openbaar Vervoer Toelichting: Inhuur van een onafhankelijk voorzitter en secretaris.	€ 50.000	
4.1.2	Gemeente Alkmaar: Haven Boekelermeer Toelichting: Deze haven draagt bij aan de mobiliteitstransitie door het verminderen van vachtverkeer over de weg en verminderd brugopeningen van de Leeghwaterbrug, waarmee de doorstroming op de N242 verbeterd.	€ 6.800.000	gewijzigd
4.1.2	Gemeente Gooise meren: OV SAAl: Regionale fietsroutes Toelichting: Subsidie voor de realisatie van regionale doorfietsroutes in de Gooi en Vechtstreek	~~€ 375.000~~	vervallen
4.1.2	Gemeente Gooise Meren: Stationsweg aanpassen Toelichting: Subsidie voor de herinrichting van de Stationsweg nabij station Naarden-Bussum	~~€ 500.000~~	vervallen
4.1.2	Gemeente Gooise meren: aanpassen wegvakken overweg Comeniuslaan/Zwarteweg Toelichting Subsidie voor aanpassing overweg ten noorden van station Naarden-Bussum	~~€ 80.000~~	vervallen
4.1.2	Gemeente Hilversum: Fietsenstalling station Hilversum Toelichting: Subsidie voor de realisatie van een ondergrondse fietsenstalling bij station Hilversum	~~€ 2.750.000~~	vervallen
4.1.2	Gemeente Hilversum: Planstudie stationshal Hilversum Toelichting Subsidie voor uitvoeren planstudie naar uitbreiding stationshal Hilversum centraal	€ 1.000.000	

4.1.2	Gemeente Haarlemmermeer: Fietsfile vrij realisatie F200 Amsterdam-Haarlem Toelichting: Subsidie voor de verbetering van de F200, de doorfietsroute tussen Haarlem en Amsterdam. Het gaat in 2023 om het resterende deel van de subsidie; het grootste deel is aangevraagd in 2022.	€261.060	
4.1.2	Gemeente Haarlem: Fietsfile vrij realisatie F200 Amsterdam-Haarlem Toelichting: Subsidie voor evaluatie, monitoring en/of fietsstimulering van de F200, de doorfietsroute tussen Haarlem en Amsterdam. Subsidie wordt in 2023 aangevraagd, nadat het routedeel in Haarlemmermeer is verbeterd.	~~€ 159.441~~	vervallen
4.1.2	Gemeente Landsmeer: Pontje Ilpendam Toelichting: Subsidie voor bijdrage aan de exploitatie van het pontveer voor de jaren 2023-2026. In 2023 willen wij voor de resterende jaren (2023, 2024, 2025 en 2026) in één keer beschikken en in jaarlijkse voorschotten uitbetalen. In 2022 is minder beschikt dan oorspronkelijk was voorzien. Het verschil (€66.437) wordt opgeteld bij het gereserveerde bedrag in 2023. Het totaalbedrag wordt dan € 386.437. Dit bedrag wordt in één keer beschikt en vervolgens in gelijke jaarschijven aan de gemeente uitbetaald.	€ 386.437	
4.1.2	Gemeente Haarlem: Doorfietsroute Kennemerland Toelichting: Subsidie verbetering fietsverbinding langs de N208 (Lodewijk van Deyssellaan)	€ 452.250	
4.1.2	Gemeente Velsen: Doorfietsroute Kennemerland Toelichting: Subsidie verbetering fietsverbinding Hagelingerweg (deel 2) in Santpoort-Noord	€ 209.634	
4.1.2	Gemeente Zaanstad: Verbindingsweg Dorpsstraat-Communicatieweg Toelichting: Aanleg van een verbindingsweg tussen de Communicatieweg en de Dorpsstraat in Assendelft aan te leggen. Deze verbindingsweg moet het verkeer op de Communicatieweg en de overlast die er mee gemoeid is verminderen, en de doorstroming te verbeteren.	€ 1.300.000	
4.1.2	Recreatieschap Spaarnwoude: Pont Spaanrwoude Toelichting Bljdrage in de exploitatie van de pont Spaarnwoude	€ 55.000	
4.1.2	Gemeente Blaricum: OV knooppunt Crailo Toelichting Subsidie voor verbeteren ketenreisvoorzieningen bij busknooppunt Crailo	€ 400.000	gewijzigd
4.1.2	Gemeente Gooisemeren: P+R Muiden Toelichting Subsidie voor verbetering ketenreisvoorzieningen nabij P+R muiden	~~€ 400.000~~	vervallen
4.1.2	Stichting CROW: Bijdrage 2024-2027 Toelichting ondersteuning programma maatschappelijke opgaven van medeoverheden ten aanzien van bereikbaarheid en mobiliteit met kennis en kunde.	€ 645.000	Nieuw
4.1.2	Goois Natuurreservaat: Strekken westelijke fietstoerit tunneltje La Place N525	€ 230.000	

	Toelichting Subsidie voor 'strekken' fietstoerit tunneltje onder N525 nabij de La Place in Laren.		
4.1.2	Regio Gooi en Vecht: Ketenvoorzieningen rond Regiohubs Gooi en vechtstreek Toelichting Subsidie voor het realiseren van ketenreisvoorzieningen rond regiohubs in Gooi en Vecht.	€ ~~600.000~~	vervallen
4.1.2	Gemeente Amsterdam: Aanschaf Pont veerdienst Velsen Toelichting Bijdrage aan de aanschaf van een pont, met als doel de pontverbinding bij Velsen structureel te voorzien van 2 ponten.	€ 1.800.000	Nieuw
4.1.2	Gemeente Den Helder: Project KVSS Renovatie Boerenverdrietbrug	€ 300.000	
4.1.2	Gemeente Den Helder: Project KVSS Verplaatsen jachthaven/museumhaven Willemsoord	€ 500.000	

Programma 5 Groen

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2023	Gewijzigd
5.1.1	Gemeente Schagen, Boskerpark realisatie NNN inrichting (NHN16)	€ 247.000	
5.1.1	Stichting Bovenlanden Aalsmeer; Groene As fase 3 en 4, inrichtingskosten Toelichting: doorgeschoven van 2021 naar 2022	€ 1.491.700	Opnieuw opgevoerd
5.1.1	Stichting Bovenlanden Aalsmeer; Groene As fase 5, inrichtingskosten Toelichting: doorgeschoven van 2022 naar 2023	€ 520.000	
5.1.1	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Uitgeester- en Heemskerkerbroek	€ 700.000	
5.1.1	WUR/Deltares, Living lab Koopmanspolder	€ 120.000	
5.1.1	HHNK, oplossen van het vismigratieknelpunt bij het Zaancomplex	€ 165.000	
5.1.1	Water, Land en Dijken, Bodem- en vegetatieverbetering natuurgronden bij natuurboeren. Toelichting: met dit project zullen vier natuurboeren de komende jaren met elkaar onderzoeken hoe ze het bodemleven van hun natuurgronden kunnen verbeteren ten gunste van de weidevogels en de biodiversiteit. Een bijvangst is dat daarmee ook de kwaliteit van het grasgewas en het ruwvoer verbeterd kan worden en de diergezondheid. Waardoor hun bedrijf als natuurboerderij wordt geoptimaliseerd en het verdienmodel wordt verbeterd. Geleerde lessen, en opgedane kennis worden uitgewisseld.	€ 200.000	
5.1.1	Gebiedcoöperaties Noord Holland Zuid U.A., Integrale aanpak stikstofreductie Ronde Hoep. Toelichting: Het samen met overheden en andere partijen opstellen van een Gebiedsplan met maatregelen waarbij de agrariërs bijdragen aan de oplossing van maatschappelijke problemen en daarmee tegelijkertijd nieuwe toekomstperspectieven creëren voor de agrarische bedrijven zelf via een (zowel economisch als ecologisch) volhoudbare bedrijfsvoering.	€ 938.562	
5.1.1	Recreatieschap Geesterambacht, inrichten van 13ha moerasnatuur.	€ 35.000	
5.1.1	Hall Larenstein, Optimalisatie kruidenrijk grasland. Toelichting: Het project optimalisatie kruidenrijk grasland levert belangrijke inzichten die nodig zijn voor een verdere versterking van de biodiversiteit in het agrarische gebied, passend bij de bedrijfsvoering van melkveebedrijven.	€ 100.000	
5.1.1	SUPmission, onderzoek naar effecten van Great Bubble Barrier in het Spaarne op de omgeving. Toelichting. Naar aanleiding van de motie vreemd de “plastic soup” afremmen van D66 wordt deze subsidie verleend voor een onderzoek naar effecten van Great Bubble Barrier in het Spaarne op de omgeving.	€ 9.000	
5.1.2	Gemeente Gooise Meren, Aanlegplaatsen trekvaart Muiden	€ 280.000	
5.1.2	Natuurmonumenten, Horstermeer landschapsbeleving	€ 63.910	
5.1.2	Staatsbosbeheer, klimaatbos Diemerscheg fase 2	€ 500.000	
5.1.2	Gemeente Gooise Meren, Muiden Noord-West fase 2	€ 1.730.000	
5.1.2	Gemeente Gooise Meren, Natuurboulevard 2.0	€ 1.050.000	
5.1.2	Stichting Monumentenbezit, Recreatieve kwaliteit 's-Graveland	€ 1.800.000	
5.1.2	Gemeente Amsterdam, Rondje Diemerscheg	€ 70.000	
5.1.2	Gemeente Diemen, Ecologische verbindingen Diemerscheg	€ 70.000	
5.1.2	Regio Gooi en Vechtstreek, Vaarnetwerk	€ 142.500	

5.1.2	Rijksmuseum Muiderslot, Buitenruimte Muiderslot fase 2	€ 707.000	
5.1.2	Gemeente Diemen: Strandje tweede Diem	€ 65.000	
5.1.2	Gebiedscoöperatie Noord-Holland Zuid Noordelijke Vechtpolders – Toekomstbestendig weidelandschap	€ 90.000	
5.1.2	Subsidie Project Restauratie en ontsluiting buitenplaats Trompenburgh.	€ 748.000	
5.1.2	Subsidie Project Entrée Muiden Zuidwest.	€ 419.000	
5.1.4	Recreatie Noord-Holland; Vitaal Platteland Alkmaarder- en Uitgeestermeer	€ 1.020.000	
5.1.4	SBB Vitaal Platteland Waterland-Oost	€ 3.700.000	
5.1.4	ANV Water Land en Dijken, Boerderijeducatie Laag Holland	€ 61.137	
5.1.4	Jaap Prins (Maatschap Schermerdycke), Financiering van stalaanpassing van de ligboxstal	€ 20.000	
5.1.4	Landschap Noord-Holland, VP Laag Holland klimaatbuffer groeiend veen	€ 827.500	
5.1.4	Natuurmonumenten, VP Wormer- en Jisperveld	€ 1.865.000	
5.2.1	Stichting Natuurcollectief Noord-Holland, Begeleiding kleine natuurbeheerders	€ 5.000	Gewijzigd
~~5.2.1~~	~~UvB, begeleiding kleine natuur beheerders~~	~~€ 10.000~~	Vervallen
5.2.1	Rijksuniversiteit Groningen, co-financiering van het Grutto Landschap project. Toelichting: Het Grutto Landschap Project wil de veranderingen in biodiversiteit en landschap meten. Het doel is om de uitkomsten van dit onderzoek te kunnen toepassen bij de integrale benadering die middels het PPLG wordt nagestreefd in de gebiedsprocessen. Daarnaast heeft het onderzoek het doel om de communicatie en informatievoorziening rondom weidevogels te verbeteren.	€ 41.670	
5.2.2	Recreatie Noord-Holland, transitie regeling Boerenlandpaden	€ 65.000	
5.2.3	Faunabeheereenheid, faunabeleid van de provincie Noord-Holland	€ 1.270.000	
5.2.3	Stichting RAVON afdeling FLORON, Borging botanisch erfgoed Noord-Holland (fase 1)	€ 66.054	
5.3.1	Landschap Noord-Holland, Uitvoering Programma 'Betrekken bij Groen'	€ 708.000	
5.3.2	Nationaal Park Zuid-Kennemerland, uitvoeren van de jaarlijkse activiteitenplan	€ 160.789	
5.3.2	Nationaal Park Duinen van Texel, uitvoeren van de jaarlijkse activiteitenplan.	€ 166.530	
5.3.2	Gemeente Castricum, Buitenpoort Castricum	€ 200.000	
5.3.2	Stichting Oer-IJ , brugleuningen	€ 70.000	
5.3.2	PWN, klimaatbestendige integrale ontwikkeling tuinbouwgebied Heemskerk. Toelichting: klimaatbestendige integrale ontwikkeling tuinbouwgebied Heemskerk	€ 250.000	
5.3.3	FME, Green Shipping Beunschip	€ 441.073	
5.3.3	FME, Green Shipping Baggerschip	€ 405.529	
5.3.3	Vogelbescherming Nederland, Wij en Wadvogels fase 2; 2023-2026	€ 800.000	

5.3.3	Vogelbescherming Nederland, Waakvogels Toelichting: doorgeschoven van lijst 2022.	€ 200.000	

Programma 6 Economie, Cultuur en Welzijn

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2023	Gewijzigd
6.1.1	Glasvezelnetwerk Hollands Kroon B.V. Toelichting: Garantstelling voor de lening die nodig is voor de aanleg van het glasvezelnetwerk in Hollands Kroon.	€ 12.200.000	
6.1.1.	Gemeente Zaanstad, regionale detailhandelsvisie Zaanstreek-Waterland Toelichting: Bijdrage voor de totstandkoming van de regionale detailhandelsvisie Zaanstreek-Waterland.	€ 10.000	
6.1.1	Gemeente Hoorn, regionale detailhandelsvisie West-Friesland Toelichting: Bijdrage voor de totstandkoming van de regionale detailhandelsvisie West-Friesland.	€ 10.000	
6.1.1	Gemeente Uithoorn, regionale detailhandelsvisie Amstelland-Meerlanden Toelichting: Bijdrage voor de totstandkoming van de regionale detailhandelsvisie Amstelland-Meerlanden	€ 10.000	
6.1.2.	Innovatiefonds Noord-Holland VFFNH BV Toelichting: deze subsidie is voor opzetten van het VFF fonds.	€ 1.700.000	
6.1.2.	Regiodeal Maritiem cluster kop NH Gemeente Den Helder	€ 750.000	
6.1.3.	Campus ontwikkeling. Stichting GreenPort Noord-Holland Noord Alkmaar. Toelichting: aanjagen campusontwikkeling Techniek & Technologie ten behoeve van de klimaatopgave	€ 250.000	
6.1.3.	Campus ontwikkeling. Dudoc XP Heerhugowaard. Toelichting: aanjagen campusontwikkeling Techniek & Technologie ten behoeve van de klimaatopgave	€ 200.000	
6.1.3.	Campus ontwikkeling. Stichting Vakschool Technische Installaties/House of Digital Amsterdam. Toelichting: aanjagen campusontwikkeling Techniek & Technologie ten behoeve van de klimaatopgave	€ 450.000	
6.1.3.	Campus ontwikkeling. Stichting Purmervalley Purmerend Toelichting: aanjagen campusontwikkeling Techniek & Technologie ten behoeve van de klimaatopgave	€ 200.000	
6.1.3.	Campus ontwikkeling. Coöperatie NexTechnician Mobiliteitstechniek Amsterdam. Toelichting: aanjagen campusontwikkeling Techniek & Technologie ten behoeve van de klimaatopgave	€ 200.000	
6.1.3.	Campus ontwikkeling. The Media Talent & Innovation Campus Hilversum. Toelichting: aanjagen campusontwikkeling Techniek & Technologie ten behoeve van de klimaatopgave	€ 200.000	
6.1.3.	Campus ontwikkeling. Stichting Greenport Aalsmeer. Toelichting: aanjagen campusontwikkeling Techniek & Technologie ten behoeve van de klimaatopgave	€ 200.000	

6.1.4	Greenport Aalsmeer/programmabureau Toelichting: Samenwerkingsverband glastuinbouw regio Aalsmeer.	~~€150.000~~ € 165.000	Gewijzigd
6.1.4	Greenport Aalsmeer/uitvoeringsprogramma Toelichting: Projecten op gebied van ruimtelijke clustering,versterking en verduurzaming glastuinbouw.	€ 100.000	
6.1.4	Greenport Noord-Holland Noord /programmabureau Toelichting: Samenwerkingsverband agrosector regio Noord-Holland Noord.	€ 165.000	
6.1.4	Greenport Noord-Holland-Noord/uitvoeringsprogramma Toelichting: Projecten op gebied van versterking en verduurzaming agrosector.	€ 100.000	
6.1.4	Greenports Nederland/programma Toelichting: Landelijk samenwerkingsverband agrosector.	€ 150.000	
6.1.4	Stichting Voedsel Verbindt/programmabureau Toelichting: Het faciliteren van het regionaal organiserend vermogen op voedselvraagstukken.	€ 125.000	
6.1.4	Stichting Voedsel Verbindt/uitvoeringsagenda 2020-2023 Toelichting: Het stimuleren van regionale korte keten projecten.	€ 150.000	
6.1.4	Stichting Foodvalley/programmabureau TPC Toelichting: Het stimuleren van de eiwittransitie van dierlijk naar plantaardig.	€ 20.000	
6.1.4	Aeres Hogeschool/lectoraat bodem Toelichting: Het brengen en verbinden van bodemkennis naar de boerenpraktijk.	€ 50.000	
6.2.1	St Plein C Toelichting: Schade als gevolg van corona.	€ 15.000	
6.2.1	St NMF/Steunpunt Monumenten & Archeologie Toelichting: Schade als gevolg van corona.	€ 8.376	
6.2.1	Plein C Toelichting: Uitvoering programma Cultuureducatie met Kwaliteit 2021-2024	€ 750.000	
6.2.1	Probiblio Toelichting: Uitvoering van de provinciale wettelijke taken in het bibliotheekstelsel.	~~€3.607.478~~ € 3.746.000	Gewijzigd
6.3.1	Stichting NMF/Steunpunt M&A Toelichting: Uitvoering wettelijke taken en provinciaal beleid m.b.t. monumenten en archeologie.	~~€ 187.941~~ € 193.053	Gewijzigd
6.3.1	Mooi Noord-Holland/Steunpunt M&A Toelichting: Uitvoering wettelijke taken en provinciaal beleid m.b.t. monumenten en archeologie.	~~€ 290.059~~ € 297.947	Gewijzigd
6.3.2	Molenfederatie Toelichting: Projectsubsidie voor het organiseren van o.a. de Molencontactdag.	€ 15.000	
6.3.2	Rijksmonument Artis-Aquarium Toelichting: Ter uitvoering van Motie M187 Instandhouding en verduurzaming Artis, bijdragen in de opgave op voorwaarde van sluitende begroting.	€ 2.700.000	
6.3.2	Noord-Hollands Archief / verhalenplatform Oneindig Noord-Holland. Toelichting: Voor een breed publiek ontsluiten van cultuurhistorische verhalen uit Noord-Holland via verhalenplatform Oneindig Noord-Holland.	€ 124.000	
6.4.1	ROP Midden West Toelichting: Begeleiding leer-werktrajecten	~~€ 17.000~~	Vervallen

	restauratiemarkt	
6.4.2	Gemeente Gooise Meren/ Verder met de Vesting Muiden Doel van dit programma is versterking van de cultuurhistorische en recreatieve waarde van Muiden. Een samenwerking tussen gemeente, Gewest, Rijkswaterstaat en provincie. Deelprojecten zijn: verbetering Vestingplein, herstel schootsvelden, herinrichten P1 en P2 en verleggen Mariahoeveweg met landschapsherstel,	€ 3.265.000
6.4.2	Regio Gooi- en Vechtstreek, Nieuwe werken nieuwe Hollandse waterlinie Doelstelling is het bevorderen van de bekendheid en leesbaarheid van de late periode van de Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie en dit te verbinden aan recreatieve, cultuurhistorisch en ecologische doelstellingen.	€ 490.000
6.4.2	Gemeente Amsterdam, Schansen Doelstelling is het beter leesbaar maken en de recreatieve kwaliteit vergroten van belangrijke historische onderdelen van de Vestingstad Weesp. Het gaat hierbij om het bastion Nieuw Agtkant en het realiseren van een coupure bij de Utrechtseweg als markering van de historische entree van Weesp.	€ 400.000
6.4.2	Gemeente Gooise Meren – Verder met de vesting Muiden Vestingwallen	€ 600.000
6.4.2	Stichting Haarlemmermeermuseum De Cruquius, interactieve presentatie Interactieve presentatie over de rol van water in de Haarlemmermeer met daarin het watermanagementverhaal (inundatie) van de Stelling van Amsterdam verbeeld via een maquette en een animatie op deze maquette.	€ 60.000
6.5.1	Vereniging Dorpswerk Noord-Holland Toelichting: De provincie stimuleert de vitaliteit van gemeenschappen. Via Dorpswerk worden initiatieven ondersteund op het gebied van leefbaarheid en sociale samenhang.	€ 60.000
6.5.1	NOC*NSF / challenges sport Toelichting: De provincie wil sportverenigingen stimuleren om de acceptatie van LHBTIQ bespreekbaar te maken binnen hun vereniging. Namens de provincie voert NOC*NSF een servicebudget uit om verenigingen tools te bieden om dit bespreekbaar te maken.	€ 150.000

Programma 7 Economisch Herstel en Duurzaamheid

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2023	Gewijzigd
7.1.1	Servicepunt techniek Utrecht/Amersfoort, Servicepunt techniek Gooi en Vecht	€ 100.000	
7.1.1	Bouwmensen, gemeenschappelijke restauratie opleiding van en met ROC's.	€ 267.000	
7.1.1	Hogeschool/ Universiteit van Amsterdam, Pilot MKB-Digitale Circulaire werkplaats	€ 450.000	
7.1.1	RPA-NHN ism Greenport-NHN, Inclusieve leer- werklocaties en	€ 450.000	

	trajecten	
7.1.1	Duurzaam Gefinancierd, Project Duurzaamheidsfonds Noord-Holland	€ 2.600.000
7.1.1	TNO, Contigenten aanpak	€ 2.000.000
7.1.1	ROC Horizon College e.a , Hoorn, Ontzorg de zorg	€ 150.000
7.1.1	Gemeente Velzen/ TIPC-fonds, Duurzaamheid door innovatie en ontwikkelen human capital (JTF).	€ 500.000
7.1.1	Techport, Opschalen en verduurzamen loopvermogen (ver)duurzamen haven- en maakindustrieketens (NGF).	€ 550.000
7.1.1	Techport, doorontwikkeling SPT-IJmond-Zuid-Kennemerland. Bouwen aan de infrastructuur voor duurzame toeleiding naar de techniek (JTF), Techport.	€250.000
7.1.1	Techport, Bijdragen in regio-campagne “Work in Transition” Opzetten en uitvoeren doelgroepencampagne voor werken in de energietransitie, Techport (JTF).	€ 150.000
7.1.1	Techport, Oriëntatiecentrum Werken in en aan een duurzaam en groene regio (JTF)	€ 350.000
7.1.1	Techlands, ontwikkelen leer-werklocatie Poelenburg-Peldersveld, (onderdeel regiodeal Zaan-IJ II).	€ 250.000
7.1.1	Stichting InfraBindt, Netwerk Weg en waterbouw en het nieuwe bouwen (Dudok XP).	€ 5.000
7.1.1	Vakschool technische installaties, vergroten economische impact van de klimaatopgaven (NGF).	€ 500.000
7.1.1	SADC, samenwerking en verduurzaming op bedrijventerreinen Binnen SADC is het Projectbureau Herstructurering Bedrijventerreinen (PHB) actief op het gebied van de kwaliteitsverbetering en verduurzaming van bestaande werklocaties in de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Zij voeren diverse activiteiten uit op het gebied van het stimuleren van samenwerking en het aanjagen van duurzaamheid op bedrijventerreinen.	€ 200.000
7.1.1	Greenport NHN/Aalsmeer, opschalen en verduurzamen loopvermogen duurzame agriketens (NGF)	€ 500.000

Provincie Noord-Holland

2023 | 65

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 31 oktober 2023

Onderwerp: Laatste begrotingswijziging 2023

Kenmerk: 2123420/2127032
Bijlagen:
- Laatste begrotingswijziging 2023

1. Inleiding

Hierbij bieden wij u de laatste begrotingswijziging 2023 aan. De laatste begrotingswijziging is onderdeel van de Noord-Hollandse planning-en-controlcyclus die bestaat uit de kaderbrief, de begroting, begrotingswijzigingen en de jaarstukken. In deze laatste begrotingswijziging worden de geraamde inkomsten en uitgaven in 2023 bijgesteld op basis van de actuele verwachtingen.

In deze voordracht leggen wij u naast de begrotingswijziging ook een kredietbesluit vanuit het integraal meerjarenprogramma infrastructuur voor en een aanpassing looptijd van een reserve.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

De laatste begrotingswijziging is een standaard onderdeel van de P&C-cyclus en stelt Provinciale Staten in staat om het budgetrecht uit te oefenen.

3. Toelichting

Financiële ontwikkelingen
Het begrotingsresultaat in de laatste begrotingswijziging wordt met € 20,6 miljoen voordelig bijgesteld. Het begrotingsresultaat wijzigt van € 10,1 miljoen voordelig naar € 30,7 miljoen voordelig.

Saldo van lasten en baten per programma (x €1.000)

min is voordelig	Begroot 2023 voor laatste wijziging	Laatste begrotings-wijziging	Begroot 2023 na laatste wijziging
1 Openbaar bestuur	28.518	-3.613	24.905
2 Klimaat en Milieu	78.071	-6.793	71.278
3 Ruimte en Water	40.545	-7.078	33.467
4 Bereikbaarheid	276.392	-52.575	223.817
5 Groen	136.289	-27.186	109.103
6 Economie, cultuur en welzijn	49.971	-2.509	47.462
7 Economisch herstel en duurzaamheid	16.977	-3.568	13.409
8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering	-435.018	-8.534	-443.552
Totaal saldo van lasten en baten	**191.745**	**-111.856**	**79.889**
Stortingen	212.139	-463	211.676
Onttrekkingen	-413.959	91.662	-322.297
Totaal mutaties reserves	**-201.820**	**91.199**	**-110.621**
Begrotingsresultaat	**-10.076**	**-20.657**	**-30.733**

Toelichting financiële ontwikkelingen die het resultaat beïnvloeden

Hieronder is het overzicht opgenomen van de mutaties in deze begrotingswijziging die een effect hebben op het begrotingsresultaat. In hoofdstuk 3 wordt op programma niveau een uitgebreidere specificatie gegeven van de voorgestelde wijzigingen in de begroting 2023.

Verkort overzicht financiële ontwikkelingen die het resultaat beïnvloeden (bedragen x € 1.000)

Financiële ontwikkelingen die het resultaat beïnvloeden

Ontwikkeling	Financieel effect op het Begrotingsreslutaat (x €1 mln.)	Voordelig (V) / Nadelig (N)
Begrotingsresultaat voor laatste begrotingswijziging	**-10,1**	**V**
Financiële ontwikkelingen met impact groter dan € 200.000		
P1. Openbaar bestuur: minder opdrachtverlening i.v.m. coalitievorming	-0,3	V
P2. Klimaat en milieu: hogere leges WABO	-1,5	V

P2. Klimaat en milieu: minder indexatie nodig dan voorzien in kaderbrief	-1,7	V
P2. Klimaat en milieu: naverrekening eindafrekening 2022 OD NZKG	-0,3	V
P3. Ruimte en water: hogere huur en pacht baten	-0,3	V
P3. Ruimte en water: hogere baten verkopen gronden	-2,3	V
P4: Bereikbaarheid: aanpassing	-3,6	V
P5. Groen: hogere uitkering faunaschade	1,3	N
P5: Groen: minder indexatie nodig dan voorzien	-0,4	V
P5. Groen: bijstelling budget recreatievoorziening	-0,4	V
P8. Financiën en Bedrijfsvoering: hogere rentelasten	0,7	N
P8. Financiën en Bedrijfsvoering: hogere opbrengsten Schatkistpapier	-0,7	V
P8. Financiën en Bedrijfsvoering: ophoging Provinciefonds	-3,5	V
P8. Financiën en Bedrijfsvoering: storting voorziening	2,0	N
P8. Financiën en Bedrijfsvoering: aframing macro-economische tegenvallers	-4,4	V
P8. Financiën en Bedrijfsvoering: afrekenverschillen	-3,1	V
Overige saldo mutaties < € 200.000	-0,5	V
Totaal effect laatste begrotingswijziging Niet budget neutrale wijzigingen	**-19,0**	**V**
Uitgestelde Intenties (zie tabel UI)	-1,6	V
Begrotingsresultaat na laatste begrotingswijziging	**-30,7**	**V**

4. Kredietaanvraag integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI)

In de Financiële Verordening is opgenomen dat kredieten bij de vaststelling van de begroting (-swijziging) ter besluitvorming aan Provinciale Staten worden voorgelegd. Per kredietaanvraag melden wij welk bedrag uiteindelijk ten laste van de kapitaallasten vervangingsinvesteringen komt.
Vanwege het feit dat de uitvoering op korte termijn gestart gaat worden kan met onderstaande kredietaanvraag niet gewacht tot het reguliere moment, de EBW2024.

Ter uitvoering van het iMPI vragen wij u het volgende krediet beschikbaar te stellen:

a. **09D01-01 - Vervanging - Burgemeester Visserbrug - remmingwerken en wachtplaats oostzijde** **€ 730.000**
   Financieel: Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten vervangingsinvesteringen.
   (jaar ingebruikname: 2024 / afschrijvingstermijn: 50 jaar)
   Omschrijving project: De huidige remmingwerken en wachtplaats aan de oostzijde van de Burg. Visserbrug te Den Helder zijn einde levensduur en worden vervangen. Het project wordt hiermee gepromoveerd naar de realisatiefase.
   Reden kredietaanvraag:
   Het streven is nog dit jaar te starten met de uitvoering.

5. Instellingsbesluit reserve Groene Uitweg en reserve subsidie economisch herstel en duurzaamheid

Verzocht wordt om instemming met het herzien van het Instellingsbesluit van de Reserve Groene Uitweg i.v.m. het aanpassen van de einddatum van de reserve. Het verzoek is om de looptijd op onbepaald te zetten overeenkomstig met het reserve Subsidie Groene Uitweg.

De reserve subsidie Economisch Herstel en Duurzaamheid is gekoppeld aan één operationeel doel, wat leidt tot het instellen van één nieuwe reserve voor deze subsidie. Hieronder is het voorgestelde instellingsbesluit voor deze reserve opgenomen.

	Reserve subsidies Economisch Herstel en Duurzaamheid
Functie	*Doelgericht bestemmingsreserve*
Doel	*De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.*
Programma	***7. Economisch Herstel en Duurzaamheid***
Voeding	*Voeding vindt plaats vanuit reeds bestaande reserve Economisch Herstel en Duurzaamheid binnen het operationeel doel op basis van het daadwerkelijk verleende bedrag aan subsidies. GS worden geautoriseerd om bij het verlenen van een subsidie waarvoor de last niet geheel in dat boekjaar kan worden genomen het verleende bedrag over te hevelen naar deze reserve.*
Looptijd	*2024*
Maximale hoogte	*De maximale hoogte van de reserve wordt bepaald door het totale bedrag aan verleende subsidies binnen het operationeel doel minus de reeds genomen lasten voor deze subsidies.*

6. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 65-2023

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 31 oktober 2023;

besluiten:

1. Ter uitvoering van het iMPI het volgende krediet beschikbaar te stellen:
   - a.09D01-01 - Vervanging - Burgemeester Visserbrug - remmingwerken en wachtplaats oostzijde *ten laste van de kapitaallasten vervangingsinvesteringen*

2. De reserve voor de looptijd van de Reserve Groene Uitweg te verlengen tot 31-12-2030 en Eén reserve voor verleende subsidies in te stellen conform de in deze voordracht opgenomen instellingsbesluit;

3. De in deze laatste begrotingswijziging 2023 opgenomen stortingen in- en onttrekkingen aan de reserves vast te stellen;

4. De Laatste begrotingswijziging 2023 vast te stellen;

5. De gewijzigde lijst met subsidies buiten uitvoeringsregeling vast te stellen.

Haarlem, 11 december 2023

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
J.Faber
AD/STG

Doorkiesnummer +31235145778
jescafaber@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d 11-12-2023
Commissie Bestuur
Datum commissievergadering 27-11-2023

30 november 2023

Onderwerp: Voordracht laatste begrotingswijziging 2023

Advies commissie Bestuur:

De voordracht laatste begrotingswijziging 2023 als **bespreekstuk** door te geleiden naar PS van 11 december 2023.

Uittreksel van het concept-verslag Bestuur 27 november 2023:

7 A-agenda Financiën
7.a Financiën: laatste begrotingswijziging 2023
In de provinciale begroting wijzen Provinciale Staten toe voor welke doelen de provincie haar beschikbare middelen inzet. Deze laatste begrotingswijziging omvat een bijstelling van de verwachte inkomsten en uitgaven in 2023 op basis van de huidige verwachtingen.
Het doel van de behandeling is het uitbrengen van een advies aan PS over onderwerpen in de laatste begrotingswijziging die betrekking hebben op de commissie Bestuur.

Eerste termijn commissie
De heer **Mülder** (D66) heeft enkele vragen.
1. Graag een reflectie op het beperken van de faunaschade. Door de indexering zijn hier substantiële bedragen mee gemoeid.
2. Recreatie: hoe kan het dat er 370.000 euro teruggaat naar de reserves terwijl de recreatiegebieden onder druk staan?
3. Boerenlandpaden: wat is de status van de boerenlandpaden en staat de vergoeding daarvoor op losse schroeven?
4. Hoe te regelen dat alle recreatiescans uitgevoerd zijn als in het eerste kwartaal van 2024 het PPLG bij het RIJK ingeleverd wordt?

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) vraagt om:
1. Een duiding van de 76 miljoen euro die onttrokken wordt aan de algemene reserve. Deze onttrekking is groter dan het eerder geraamde bedrag.
2. Toelichting op de foutieve onttrekking van 9 miljoen euro voor de Zaanbrug.
3. Is er in de begroting van 2024 rekening gehouden met de extra kostenpost vanwege de extra rentelasten

door het aantrekken van vreemd vermogen?
4. Duiding van de onderbestedingen op begrotingsonderdelen die gerelateerd zijn aan woningbouw.

De heer **Heijnen** (CDA) zijn drie zaken opgevallen:
1. Het spook van de onderbesteding. Graag een toelichting op de aandacht van de provinciale organisatie voor onderbesteding. Met name bij duurzaamheid en mobiliteit zijn veel ambities niet tot uitvoering gekomen.
2. Er is 3 miljoen minder gebruikt voor de cofinanciering van EU-projecten. Loopt de provincie hierdoor kansen mis voor de landbouwsector?
3. Op welke wijze houdt GS rekening met macro economische tegenvallers, gegeven de opheffing van de stelpost macro economische tegenvallers?

Statenlid **Hollebeek** (PvdD) verwijst naar een eerdere toezegging van de gedeputeerde daaromtrent en vraagt wederom aandacht voor de wildopvang. Een aantal daarvan staat namelijk op omvallen.

Statenlid **Korzelius** (GL) heeft twee vragen:
1. Is er een structurele reden voor onderuitputting?
2. Fietsroutelijst op pagina 47: waarom zijn de subsidies geschrapt?

De heer **Klein** (ChristenUnie) sluit zich aan bij de gemaakte opmerkingen over de onderbestedingen.
Hij vraagt wat hieraan gedaan kan worden en ook naar het waarom van de reserve subsidie economisch herstel en duurzaamheid, naast de reserve economisch herstel en duurzaamheid.

Mevrouw **Poot** (VVD) vraagt ook aandacht voor de onderbestedingen en adviseert om te kijken naar posten waar dit veelvuldig optreedt. Zij zet dit tegenover het aantrekken van vreemd vermogen en de daarbij behorende rentelasten en vraagt om een reflectie op deze ontwikkelingen.
Kijkend naar waterrecreatie en de 2,2 miljoen die minder onttrokken is aan de reserve, stelt zij voor om een deel daarvan te bestemmen voor Sail 2025.

> De heer **Mülder** (D66) is van mening dat de sponsoring van Sail reeds is opgenomen in het sponsoringsbeleid.

Mevrouw **Poot** (VVD) handhaaft haar pleidooi voor een provinciale bijdrage aan Sail.

> De heer **Heijnen** (CDA) zegt dat Sail prominent genoemd wordt in het sponsorevenementenbeleid dat vanavond besproken wordt.

> De heer Múlder is van mening dat het bedrag van de onderbesteding bij waterrecreatie besteed moet worden aan voorzieningen die waterrecreatie direct ten goede komen. Sail rekent hij daar niet toe.

De **voorzitter** stelt voor om de discussie over de bijdrage voor Sail te voeren in de vergadering van vanavond.

Mevrouw **Poot** (VVD) kondigt een motie aan om een bijdrage aan Sail te doneren.
Zij sluit af met een oproep om een deel van de onderbesteding te bestemmen voor het tegengaan van waterplanten in de waterrecreatiegebieden.

De heer **Kes** (SP) vindt de onderbestedingen een slechte zaak en zegt dat de provincie moet sturen op een maximaal rendement vanuit de goede voorstellen die er zijn voor de inwoners en de natuur.

Mevrouw **Van den Bogaerde** (Volt) geeft een opsomming waaruit blijkt dat uitvoering van een aantal OV-projecten vertraging oploopt en vraagt wat het effect is op de periode 2024 tot 2028. Zij wil ook weten wat er geleerd is met betrekking tot betere budgettering.

De **voorzitter** heeft een aantal vragen gehoord die vallen buiten de commissie Bestuur. Hij waarschuwt er alvast voor dat gedeputeerde **Rommel** wellicht niet alle vragen kan beantwoorden.

*De **voorzitter** schorst de vergadering om 15.20 uur.*

*De **voorzitter** heropent de vergadering om 15.35 uur.*

Eerste termijn GS
Gedeputeerde **Rommel** reageert op de vele opmerkingen over de onderbestedingen en verwijst naar de afhankelijkheid van externe factoren en partijen. Veranderingen bij externe partijen, zoals een demissionair kabinet, kunnen bij de provincie leiden tot vertragingen in de uitvoering van werkzaamheden. Een groot deel van de onderbestedingen wordt hierdoor verklaard.
Tegen de heer **Mülder (D66)** zegt zij dat de stelpost indexeringen betrekking heeft op alle begrotingsposten en niet alleen op de recreatie. Het vraagstuk van onvoldoende middelen bij de recreatieschappen is dus niet gerelateerd aan de indexeringen.

> De heer **Mülder** (D66) merkt op dat zijn opmerkingen sloegen op twee zaken:
> 1. Geld uit de reserve indexeringen, dat niet nodig was voor recreatie, is overgeheveld naar de algemene reserve.
> 2. Er is geld over terwijl het slecht gaat met de recreatieschappen.

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat de recreatieschappen hun indexeringen hebben gekregen.
Over de boerenlandpaden zegt zij dat nu bekeken wordt hoe deze te beheren en te behouden voor de toekomst. De gesprekken hierover zijn onlangs gestart. De paden staan dus niet op losse schroeven.
Grip op faunaschade is alleen mogelijk door beheer. Geprobeerd wordt om hierbij samen met provincies en het Rijk op te trekken. Animo hiervoor is helaas niet onverdeeld groot.
Ten aanzien van de recreatiescans vraagt zij aan de heer **Mülder** om aan te geven hoe hij daar in mee wil gaan.

> De heer **Mülder** (D66) vraagt of van alle gebiedsprocessen en recreatiescan meegaat bij de eerstvolgende versie van PPLG.

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat dit niet gaat lukken voor alle gebieden, maar er is een goed beeld van wat er in de gebieden speelt.
De vraag over de Zaanbrug is reeds aan de orde geweest tijdens de tweede begrotingswijziging. De gedeputeerde wil het daarbij houden.
Van de rentelasten zegt de gedeputeerde dat deze worden meegenomen in de begroting 2024 en daarnaast zal dit onderwerp apart met de commissie besproken worden.
Ook de onderbestedingen in de woningbouw worden, zoals eerder gezegd, veroorzaakt door externe factoren. Voor uitgebreidere uitleg hierover verwijst gedeputeerde Rommel naar de portefeuillehouder wonen.
Over de 3 miljoen euro voor EU-projecten verklaart zij dat er daar nog geen aanvragen voor waren binnengekomen. Daarom is besloten om het budget over te hevelen naar 2024, zodat er alsnog aanvragen gedaan kunnen worden.
GS zal bekijken hoe de macro economische tegenvallers op te vangen en komt er in de kaderbrief op terug.

Voor informatie over de wildopvang verwijst de gedeputeerde naar gedeputeerde **Beemsterboer.**
Ook vragen van statenlid **Korzelius** over fietsverkeer worden doorverwezen. Ditmaal naar gedeputeerde **Olthof.**
De vraag van de heer **Klein** (ChristenUnie) over de reserve subsidie economisch herstel en duurzaamheid beantwoordt zij met de opmerking dat dit een technische reserve betreft die noodzakelijk is om de kosten voor omvangrijke subsidies met een langere looptijd boekhoudkundig te kunnen verwerken.
Tegen de VVD zegt de gedeputeerde dat de rentelasten op nul stonden in de primaire begroting en daarom omhoog zijn bijgesteld. Verder is er een duidelijk verschil tussen de benodigde liquiditeiten en het aangetrokken vreemd vermogen.
Ten aanzien van Sail verklaart de gedeputeerde dat deze onder meerdere portefeuilles valt en er is nog geen geld voor gereserveerd. De gedeputeerde ziet zelf mooie mogelijkheden om hier wat aan te doen en noemt een bedrag van 100.000 euro uit de portefeuille van gedeputeerde **Olthof**.

De heer **Mülder** (D66) vraagt of GS met een voorstel komt voor de sponsoring van Sail.

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat de staten moeten aangeven in hoeverre zij een bijdrage aan Sail willen leveren, inclusief dekking daarvoor. GS heeft hier niks voor gereserveerd.

De heer **Mülder** (D66) vraagt hoeveel de gedeputeerde in de begroting wil reserveren voor Sail.

Gedeputeerde **Rommel** ontkent gezegd te hebben dat de sponsoring in de volgende commissie wordt besproken. Ze zegt dat in alle portefeuilles gezocht wordt naar een bijdrage voor Sail. Onbekend is echter of deze toereikend zullen zijn, maar de staten zijn in de positie om aanvullende dekking te regelen.

Mevrouw **Poot** (VVD) vraagt of Sail genoemd wordt in het sponsorbeleid, maar er geen geld voor is gereserveerd.

Gedeputeerde **Rommel** beaamt dit.

Mevrouw **Poot** (VVD) vraagt of het technisch mogelijk is om geld voor Sail te reserveren middels een motie.

Gedeputeerde **Rommel** zegt dat dit technisch mogelijk is.

De **voorzitter** somt de beleidsterreinen op die vallen onder de commissie Leefomgeving en wijst mevrouw **Poot** (VVD) erop dat die commissie vanavond vergadert.

De heer **Kes** (SP) vat voor alle helderheid samen dat er vanuit GS geen proactief voorstel komt over welke partijen gesponsord worden. GS laat het aan de staten over om met voorstellen daarover te komen.

Gedeputeerde **Rommel** zegt dat alle gedeputeerden binnen hun portefeuilles op zoek gaan naar geld voor Sail en het staat de staten vrij om op basis van eigen afwegingen voor financiering van Sail te zorgen. Het idee van mevrouw **Poot** (VVD) met betrekking tot de dekking uit het budget voor waterrecreatie is daar een voorbeeld van.

De heer **Kes** (SP) vraagt of GS op basis van eigen bevindingen een voorstel doet en de staten daar altijd wat van kunnen vinden en dat veranderen.

Gedeputeerde **Rommel** zegt dat GS een voorstel zal doen en graag hoort of de staten een ander voorstel hebben.

> De heer **Kes** (SP) vraagt of er in het geval GS een voorstel doet, reeds verplichtingen zijn aangegaan met partijen die de sponsoring mogen ontvangen of dat alles nog open en blanco is.

Gedeputeerde **Rommel** zegt dat er dan nog geen verplichtingen zijn aangegaan.

> Statenlid **Korzelius** (GL) wijst op een brief die in de genoemde avondcommissievergadering behandeld gaat worden en concludeert daaruit dat er geld voor Sail gereserveerd gaat worden.

Gedeputeerde **Rommel** zegt dat er verplichtingen aangegaan zijn voor het bedrag dat in de brief genoemd wordt. Dit geldt niet voor Sail. Daar is geen geld voor vrijgemaakt.

> Statenlid **Korzelius** wil weten of GS geld voor Sail gaat vrijmaken of dat de staten dit apart moeten doen. Uit de brief leidt hij af dat GS met een voorstel voor de sponsoring van Sail gaat komen.

Gedeputeerde **Rommel** zegt dat GS-leden moeten aangeven waar zij in hun portefeuilles geld vinden voor Sail, indien zij het geld nog niet gereserveerd hebben.

De **voorzitter** stelt voor om dit onderwerp af te sluiten en vraagt aan gedeputeerde **Rommel** om haar betoog te vervolgen.

Gedeputeerde Rommel deelt mede dat er 50.000 euro per jaar is vrijgemaakt voor de aanpak van de waterplanten. Dit staat vermeld in de brief die aan de statenleden is verstuurd.
Zij sluit af met de mededeling dat gedeputeerde Beemsterboer op vrijdag a.s. over de willdopvang spreekt en daarna daarover zal terugkoppelen.

De **voorzitter** geeft de commissie mee dat dit agendapunt als bespreekstuk gaat naar de PS-vergadering.

Tweede termijn commissie.
De heer **Mülder** (D66) vraagt of de provincie verantwoording moet afleggen over de 91.000 euro die resteert uit het budget voor asiel. Indien dit niet het geval is, stelt hij voor om het bedrag niet te doneren aan de algemene reserve maar in te zetten voor de provinciale regiefunctie op asiel.
Hij zegt graag mee te gaan in het VVD-initiatief voor Sail en vraagt hun steun voor het bestemmen van de onbestede recreatiegelden voor de recreatieschappen.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) vraagt om antwoord op haar eerder gestelde vraag over de 'forse' onttrekkingen aan de algemene reserve.

De **voorzitter** vraagt of de VVD nog wil reageren op de uitnodiging van de heer **Mülder** (D66).

Mevrouw **Poot** (VVD) zegt dat de VVD altijd bereid is om te 'kijken' naar voorstellen van D66.

Tweede termijn GS
Gedeputeerde Rommel stelt voor om de vraag van JA21 over de algemene reserve, schriftelijk te beantwoorden.

Over de resterende asielmiddelen zegt zij dat het de bedoeling is om die in 2024 in te zetten als daar aanleiding toe is. Dit lijkt momenteel niet het geval te zijn, maar als dat wel het geval is zal dit terugkomen in de eerste begrotingswijziging 2024.

De **voorzitter** concludeert dat dit agendapunt als bespreekpunt doorgeleid mag worden naar de PS-vergadering.

Uittreksel concept-verslag commissie Ruimte 20 november 2023 over de laatste Begrotingswijziging 2023 t.b.v. PS 11 december 2023

4 A-agenda Financiën

4.a Financiën: Laatste begrotingswijzing 2023 (A-agenda alle commissie nov 2023)

In de provinciale begroting wijzen Provinciale Staten toe voor welke doelen de provincie haar beschikbare middelen inzet. Deze laatste begrotingswijziging omvat een bijstelling van de verwachte inkomsten en uitgaven in 2023 op basis van de huidige verwachtingen. Het doel van de behandeling is het uitbrengen van een advies aan Provinciale Staten over onderwerpen in de laatste begrotingswijziging die betrekking hebben op de commissie Ruimte. De voordracht wordt 11 december behandeld in Provinciale Staten.

Statenlid **Van der Waart** (GL) vraagt waarom de kredietaanvraag voor vervanging van de burgemeester Visserbrug in Den Helder in het iMPI (Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur) staat. Kon dit niet eerder worden voorzien? Ook vraagt zij of gedeputeerde kort kan reflecteren op de stand van zaken van de door de insprekers genoemde N203.

De heer **Bonekamp** (Volt) wijst erop dat de begroting van 2023 een positief resultaat laat zien, maar dat dit een gevolg is van onderbesteding en het doorschuiven van een aantal zaken naar volgend jaar. Volt ziet graag dat Gedeputeerde Staten aanvullende maatregelen nemen om de doorloop van projecten te bevorderen, zeker gezien de focus van Gedeputeerde Staten op de mobiliteitstransitie. Ten tweede wil de heer **Bonekamp** weten wat de achterliggende reden is dat de Reserve Woonbeleid verlaagd is en dat een deel van de subsidie niet verleend is omdat dit in 2022 al gebeurd is.

De heer **Klein** (Christen Unie) vraagt wat de reden van het instellen van de reserve subsidie economisch herstel en duurzaamheidsfonds, waarom nu een nieuwe reserve?

De heer **Stulemeijer** (50PLUS) zegt dat bij het begrotingsprogramma een financiële tabel staat met toelichting waarin de financiële bijstelling op operationele doelen, groter dan 100.000 euro zijn toegelicht. Bij het programmaonderdeel ruimte en water zijn meerdere projecten die in 2023 zouden starten of worden afgerond, doorgeschoven naar 2024. Dit komt vaker voor en gaat vaak om projecten met meerdere partners waarbij meer tijd nodig was voor de uitvoering van het project. Wat is de reden van de financiële ontwikkelingen voordelig van 20,6 miljoen? Bij economisch herstel en duurzaamheid is een vertraagde economische ontwikkeling te zien, 50PLUS ziet liever dat de 3,5 miljoen versterkt aangewend wordt voor versnelde economische ontwikkelingen. De kredietaanvraag voor de vervanging van de burgemeester Visserbrug zoals genoemd in het iMPI lijkt 50PLUS zeer op zijn plaats. De heer **Stulemeijer** geeft aan dat 50PLUS akkoord gaat met de begrotingswijzigingen.

Mevrouw **Koning** (CDA). Ziet dat er minder is uitgegeven aan het groot onderhoud van wegen door uitstel, wat is de reden hiervan en is dit wel verstandig? Wat is de status van het OV-knooppunt Haarlem waarvoor 7,6 miljoen was uitgetrokken? Bij mobiliteit en veilige uitwegen wordt voor zes ton aan subsidieaanvragen afgewezen, wat betekent dit voor de uitvoering van de verschillende projecten? Welke ondersteuning wordt er vanuit de Provincie geboden bij het aanvragen van subsidies en gaat dit niet ten koste van de verkeersveiligheid?

De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde **Olthof**.
De staat van de burgemeester Visserbrug is zodanig dat er vanwege de veiligheid is besloten tot het tussentijds aanvragen van aanvullend krediet in het iMPI. De korte termijnmaatregelen voor de N203 vinden in goed overleg plaats met gemeente Zaanstad en de VRA. In samenspraak met partijen worden de leefbaarheidsmaatregelen zo snel mogelijk opgepakt. Voor Smart Mobility wordt onderzoek ingepland, als dit verschuift in de tijd blijft de reserve beschikbaar voor Smart Mobility. Bij het OV-knooppunt is de Provincie niet de uitvoerende partij, maar zij verstrekt wel een bijdrage. Dit is een lang traject met veel vergunningverleningen en onderzoeken en is een complex traject met veel partners. Er wordt alles gedaan om dit te versnellen, maar dit is niet altijd mogelijk.
De heer **Kes** (SP): als vertraging op dit soort projecten structureel is, moet gekeken worden naar welke projecten er per jaar gedaan kunnen worden. Deelt gedeputeerde deze aanname?
Gedeputeerde **Olthof** zegt dat er onderscheid gemaakt moet worden. Het is inderdaad belangrijk om realistisch te kijken naar de planning bij onderhoud en vervanging. Echter, in het geval van subsidies en studieprojecten heeft eventuele vertraging veel minder impact op de buitenwereld. Wat betreft de begeleiding bij het aanvragen subsidies, ziet gedeputeerde **Olthof** dat gemeentes de weg goed weten te vinden. We doen ons best om dit zo goed mogelijk te organiseren.

Gedeputeerde **Rommel** wijst erop dat het voordeel van 20 miljoen bestaat uit 7,9 miljoen hogere opbrengsten van de leges van 1,5 miljoen, meer pachtgeld 0,3 miljoen, hogere baten van de verkoop van de gronden van 2,3 miljoen en ophoging van het provinciefonds van 3,5 miljoen. De afrekeningsverschillen van economische verkenningen en minder indexatie zijn goed voor 9,6 miljoen. De uitgestelde intentie ging over 1,6 miljoen en niet over de totale 20 miljoen.
De heer **Van den Berg** (JA21) vraagt wat het standpunt van gedeputeerde Rommel is op het innen van leges bij bedrijven en dat deze zo laag mogelijk moet zijn. Gedeputeerde **Rommel** geeft aan het in ieder geval kostendekkend moet zijn, dat is het nog niet helemaal, maar hier wordt wel naar gekeken.
De verklaring van gedeputeerde **Beemsterboer** over de vraag van Volt met betrekking tot de subsidie van 32.000 euro voor dorpswerk is dat de subsidie eerder al is toegekend en daarom op dit moment niet meer nodig is. De **voorzitter** geeft aan dat dit advies doorgestuurd zal worden naar Provinciale Staten.

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
C.J. Borst
AD/STG

Doorkiesnummer +31235143032
commissielandelijkgebied@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d 11-12-2023
Commissie Landelijk Gebied
Datum commissievergadering 20-11-2023

1 december 2023

Onderwerp: Laatste Begrotingswijziging 2023

Advies commissie Landelijk Gebied:
de voordracht Laatste Begrotingswijziging 2023 als bespreekstuk door te geleiden naar PS van 11 december 2023.

Uittreksel van het concept-verslag Landelijk Gebied 20 november 2023:

4. A-agenda Financiën

4.a Financiën: Laatste Begrotingswijziging 2023
In de provinciale begroting wijzen Provinciale Staten toe voor welke doelen de provincie haar beschikbare middelen inzet. Deze laatste begrotingswijziging omvat een bijstelling van de verwachte inkomsten en uitgaven in 2023 op basis van de huidige verwachtingen.
Het doel is het uitbrengen van een advies aan PS over onderwerpen in de laatste begrotingswijzigingen die betrekking hebben op de commissie Landelijk Gebied.

Eerste termijn commissie
De heer **Vendrig** (BBB) stelt een tweetal vragen:
1. Op welke wijze komt de op pagina 26 vermelde 2,3 miljoen euro ten goede aan de PAS-melders en wat is het verband met de voorbereiding op het PPLG?
2. Waarom is gekozen voor de op pagina 28 vermelde 1,8 miljoen euro voor afkoop van het beheer door Rijkswaterstaat?

De heer **Wallaart** (PvdA) memoreert dat er 18,5 miljoen minder dan gepland, besteed gaat worden aan natuur. Daarnaast wordt er 30 miljoen in plaats van 52,5 miljoen uitgegeven aan biodiversiteit.
Ten aanzien van dit laatste vraagt hij zich af hoe dit verschil van ruim 40 procent is ontstaan.
Van GS wil hij weten wat er gedaan gaat worden om de natuurmotor weer op gang te brengen.
Hij doet een voorstel ter besteding van de overgehouden 20 miljoen van het afgelopen jaar en verwijst naar een eerder idee van zijn collega Leerink. Die vroeg om voor ieder van de vijf gebieden een lijst met drie topprioriteiten voor verwerving en inrichting te maken en die met voorrang op te pakken.

Statenlid **Van Wijnen** (GL) sluit zich aan bij de betogen van de heren **Wallaart** (PvdA) en **Vendrig** (BBB) en vraagt

waar de 2,3 miljoen van het Rijk voor PPLG aan uitgegeven gaat worden. In de stukken over PPLG heeft het statenlid geen informatie hierover aangetroffen. In het kader van de actualiteit had het statenlid dit wel op prijs gesteld. Het statenlid vraagt ook om een toelichting op de keuze om vijf ton uit te geven aan stalmaatregelen terwijl de verbetering van de natuur vanuit stalmaatregelen regelmatig bekritiseerd wordt.

Statenlid **Hollebeek** (PvdD) wijst op eerdere pleidooien van zijn fractie om meer geld uit te trekken voor de wildopvang en de toezegging van gedeputeerde **Beemsterboer** om daar een inventarisatie van te maken én zijn welwillendheid om daar 'boter bij de vis' te doen. Het statenlid vraagt om hier vaart achter te zetten, gegeven de onderbesteding van 2,2 miljoen op waterrecreatie.

Ook de heer **Mülder** (D66) wil weten hoe de 2,3 miljoen van het Rijk voor PPLG uitgegeven gaat worden. Voorts wil hij weten hoe de onderbesteding van 18,5 miljoen 'beter te krijgen'. Ten aanzien van de 1,6 miljoen door ombuigingen in het coalitieaccoord, waardoor een aantal activiteiten en onderzoeken tijdelijk 'on hold' gezet zijn, wil hij verduidelijking over: de cijfers, andere plannen die on hold gezet zijn en het waarom van die keuzes. Tot slot vraagt hij om informatie over de onderbesteding van 1,5 miljoen voor de Stelling van Amsterdam, alwaar de twee projecten worden afgebouwd.

De heer **De Jong** (50PLUS) constateert dat onttrekkingen uit de reserves resulteren in een positief begrotingsresultaat over 2023. Hij verzoekt GS om nauwkeurigere bijstellingen op de begroting zodat er geen gecreëerde afwijking op de begroting van 2023 ontstaat en vraagt waarom er gekozen wordt voor broekzak/vestzak op de begroting. De heer **De Jong** (50PLUS) vraagt naar de reden achter het kleinere aantal aanvragen dat geleid heeft tot een verlaging van het budget voor de UVN-netcongestie (SON) met 410.000 euro. Hij verklaart dat zijn fractie accoord gaat met deze begrotingswijziging.

De heer **Dijk** (CDA) vraagt naar de reden van het niet verlenen van een tweetal subsidies voor de Stelling van Amsterdam en de mogelijke consequenties voor het onderhouden en instandhouding daarvan. Hij verwijst naar de ontvangen 2,3 miljoen van het Rijk voor PPLG, versnellingsvoorstellen en PAS-melders en vraagt wat de gedeputeerde specifiek heeft gedaan voor de PAS-melders.
Van de gedeputeerde wil hij weten wanneer deze aan de slag gaat met het uitgeven van stikstofruimte aan PAS-melders en zo neen: waarom niet?
Met betrekking tot de portefeuille Groen wil hij weten waarom het actieplan invasieve exoten on hold is gezet, terwijl 'vanochtend' nog gebleken is dat de bestrijding daarvan cruciaal is en hier echt geld voor nodig is.

De heer **Mantel** (JA21) wil weten of de 2,3 miljoen gebruikt kan worden voor het vullen van de stikstofbank.

Eerste termijn GS
Gedeputeerde **Kocken** erkent dat er in het licht van de actuele urgentie, sprake is van een forse onderbesteding, De gedeputeerde wijst daarbij op de afhankelijkheid van andere partijen als het gaat om de uit te voeren projecten en uit te geven middelen. Vertraging bij een andere partij leidt doorgaans tot vertraging bij de provincie. Voor een deel is deze situatie dus niet op te lossen maar de gedeputeerde zal zich ervoor inzetten dat vrijgemaakte gelden ook daadwerkelijk tot besteding komen.
Vragen over PAS-melders en de Stelling laat de gedeputeerde over aan gedeputeerde **Beemsterboer**.
De gedeputeerde verklaart dat het on hold zetten van projecten noodzakelijk is vanwege onzekerheid over de te ontvangen financiën.

De heer **Mülder** (D66) vraagt welke projecten er nog meer on hold staan.

Gedeputeerde **Kocken** vraagt om verduidelijking van de vraag.

De heer **Mülder** (D66) zegt dat hij wil weten welke projecten, naast actieplan exoten en actieve soortenbescherming, on hold gezet zijn.

Gedeputeerde **Kocken** belooft op deze vraag terug te komen.
Tegen de heer **De Jong** (50PLUS) zegt de gedeputeerde dat hij zijn vraag over de netcongestie mag herhalen in de commissie Leefomgeving.

*De **voorzitter** schorst de vergadering om 14.15 uur.*

*De **voorzitter** heropent de vergadering om 14.20 uur.*

Gedeputeerde **Beemsterboer** legt uit dat de 2,3 miljoen van het Rijk bestemd zijn voor de inzet op ambtelijke capaciteit die ingehuurd wordt binnen de gebiedsprocessen.
De afkoop van de Groene Uitweg is een boeking van een afgesproken storting door Rijkswaterstaat ten behoeve van dit project.
Reagerend op de inbreng van GroenLinks zegt hij dat de 526.000 euro voor de stalmaatregelen bij de Ronde Hoep, onderdeel zijn van de field lab Groene Hart waarbij bekeken wordt of stikstofuitstoot door middel van innovatie beperkt kan worden.
De vraag van D66 over de projecten i.h.k.v. de Stelling van Amsterdam wordt beantwoord met het noemen van twee projecten: project van ca. 0,5 miljoen in de regio Gooi en Vecht en een project van ca. 1 miljoen bij Fort Benoorden Spaarndam. Beide projecten voldoen nu niet aan de subsidievoorwaarden maar de verwachting is dat dit volgend jaar wel het geval zal zijn.
In reactie op het CDA zegt de gedeputeerde dat veel agrarische bedrijven, na het stranden van de PAS-opkoop, inmiddels verkocht zijn aan andere partijen. Er wordt nu bekeken of hoe de stikstofbank te vullen om vervolgens PAS-melders te legaliseren. De verwachting is dat de stikstofbank voor PAS-melder per 1 januari a.s. open zou kunnen gaan.

Tweede termijn commissie
De heer **Wallaart** (PvdA) wijst op zijn onbeantwoorde vraag over de drie topprioriteiten binnen vijf gebieden. Daarnaast wil hij weten of gedeputeerde **Kocken** ‘een gesprek over gaat voeren’ indien een deel van de uitvoeringscapaciteit bij beherende organisaties stokt. Daardoor zou herhaling van hetzelfde punt worden voorkomen.

Statenlid **Van Wijnen** (GL) is ontevreden over de beantwoording van de vraag over de vijf ton voor de Ronde Hoep. Het statenlid wijst er wederom op dat stalmaatregelen gedurende de afgelopen vijf jaar juist voortdurend zijn bekritiseerd, terwijl andere maatregelen juist wel bewezen technieken zijn.
Gegeven de onzekerheid over de toekenning van gelden vraagt het statenlid wat er dan gedaan wordt met de ambtelijke capaciteit die met de 2,3 miljoen wordt gefinancierd.

De heer **Mülder** (D66) sluit zich aan bij de vraag van statenlid **Van Wijnen** (GL) over de 2,3 miljoen: waar gaan de aangenomen ambtenaren mee aan de slag?

De heer **Dijk** (CDA) wil weten hoe de gedeputeerde de stikstofbank gaat vullen.

Tweede termijn GS
Gedeputeerde **Beemsterboer** wijst statenlid **Van Wijnen** (GL) erop dat de stalleninnovatie ook in het coalitie-accoord is opgenomen. Daarnaast wordt niet alleen gebruikgemaakt van bewezen technieken en dit betreft slechts een klein deel van hetgeen gedaan wordt binnen PPLG. Aanvullend op bewezen technieken wordt nu

ingezet op het bewijzen van andere nieuwe technieken.
Over de inzet van de ambtelijke capaciteit zegt de gedeputeerde dat alvast voorbereidende werkzaamheden worden verricht om de gebiedsprocessen uit te werken.

> De heer **Mülder** (D66) vraagt of er alvast kaders meegegeven kunnen worden voor de activiteiten binnen de gebiedsprocessen.

Gedeputeerde **Beemsterboer** antwoordt dat het PPLG op zich al voldoende kaders biedt.

> Statenlid **Van Wijnen** (GL) spreekt haar teleurstelling uit over het feit dat PPLG voor donderdag a.s. geagendeerd staat, terwijl er nu over een onderdeel daarvan (ambtelijke capaciteit) wordt gediscussieerd.

De **voorzitter** zegt dat de teleurstelling dan geldt voor de **voorzitter** van de andere commissie. Dit is nu echter buiten de orde.

Gedeputeerde **Beemsterboer** zegt dat hij zal laten uitzoeken of de informatie waar nu om gevraagd wordt, reeds bij een eerdere terugkoppeling over PPLG is gedeeld.
Reagerend op het CDA zegt de gedeputeerde dat in overleg met andere partijen wordt bekeken of hun stikstofruimte kan worden verkregen of aangekocht.
Stikstofruimte die overblijft na saldering wordt ook weleens om niet aangeboden. Ook deze ruimte kan gebruikt worden om de stikstofbank te vullen. Hij merkt op dat er nog steeds onduidelijkheid heerst over de noodzaak en uitkomsten van de staatssteuntoets.

> De heer **Mülder** (D66) merkt op dat hij nog een antwoord tegoed heeft van gedeputeerde **Kocken**.

Gedeputeerde **Kocken** zegt dat er wel degelijk wat aan exoten is gedaan. Voor het maken van een plan zijn er echter nog geen kosten gemaakt en herstelmaatregelen zijn bekostigd uit een ander budget.
De aanpak van exoten is dus niet helemaal on hold gezet. De gedeputeerde biedt aan om in het uiterste geval schriftelijk te antwoorden op de heer **Mülder** (D66) zijn vraag over on hold gezette projecten.

> De heer **Mülder** (D66) gaat accoord met het aanbod van de gedeputeerde en merkt op dat deze wijze van beantwoording van vragen zoveel mogelijk vermeden moet worden.

De **voorzitter** rondt het agendapunt af met de mededeling dat het advies van de commissie in de vorm van een verslag opgestuurd wordt voor de PS-vergadering van 11 december a.s.

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
C.J. Borst
AD/STG

Doorkiesnummer +31235143032
commissieleefomgeving@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d **11-12-2023**
Commissie Leefomgeving
Datum commissievergadering **27-11-2023**

10 december 2023

Onderwerp: Laatste begrotingswijzing 2023

Advies commissie Leefomgeving:
de voordracht Laatste begrotingswijzing 2023 als bespreekstuk door te geleiden naar PS van 11 december 2023.

Uittreksel van het concept-verslag Leefomgeving 27 november 2023:

Eerste termijn commissie

De heer **Kanik** (D66) beperkt zich tot een aantal vragen, want dit onderwerp is reeds in de commissie Bestuur van 27-11-2023 aan de orde geweest.

- Was de indexering van de OD's daadwerkelijk niet nodig?
- In 2023 is de subsidie voor Tata Steel slechts ten dele besteed. Kan het resterende deel op een later moment worden ingezet?
- Wat is de achterliggende reden dat er maar 275.000 euro is verleend en er geen aanvragen meer worden verleend ten aanzien van de warmtetransitie en de netcongestie?
- Hoe verklaart de gedeputeerde de verlaging van het budget voor de uitvoeringsregel netcongestie met 480.000 euro?

De heer **Heijnen** (CDA) vraagt om opheldering over de subsidie voor Stichting Dorpswerk. In 2023 is er geen subsidie ontvangen omdat deze reeds ontvangen zou zijn in 2022. CDA vraagt of dit een structurele subsidie betreft.

Gedeputeerde Olthof zegt toe uit te zoeken hoe het boekhoudkundig is gesteld met de subsidie voor Stichting Dorpswerk.

Gedeputeerde **Olthof** reageert dat de provincie rekening heeft gehouden met werkzaamheden die binnen Tata Steel hebben moeten plaatsvinden. De middelen zullen op een later moment beschikbaar moeten zijn.

Statenlid **Kostić** (PvdD) wil van GS weten wat de voorwaarden voor Tata Steel zijn om de middelen te besteden. In de begrotingswijziging wordt namelijk gesteld dat er een deel van het geld van het Rijk niet wordt besteed in 2023. Kan dit worden besteed om in te zetten op handhaving?

Gedeputeerde **Olthof** antwoordt dat deze middelen bestemd vanuit het Rijk zijn om energietransitie en de samenhangende procedures in gang te zetten. Hij heeft de details van de voorwaarden niet paraat. Resterend geld schuift echter door naar volgend jaar. Handhaving en toezicht is reeds opgenomen in het plan van aanpak dat samen met de omgevingsdienst is ontworpen.

Statenlid **Kostić** (PvdD) zou de voorwaarden achteraf toegestuurd willen krijgen.

Gedeputeerde **Olthof** zegt toe dat PS deze voorwaarden toegestuurd krijgen.

Gedeputeerde **Kocken** komt schriftelijk terug op de resterende vraag van D66 over de subsidieaanvraag omtrent warmtetransitie en netcongestie.

Gedeputeerde **Beemsterboer** legt uit dat GS rekening hebben gehouden met een hogere indexatie dan de OD's in hun eigen begrotingen hebben doorgevoerd. Dit is hersteld.

De **voorzitter** constateert dat alle vragen zijn beantwoord.

Schriftelijke beantwoording 4 gestelde vragen tijdens cie Bestuur 27-11-2023

Tijdens de behandeling van een drietal agendapunten in de vergadering van commissie bestuur van 27 november jl. gaf gedeputeerde Rommel aan deze vragen schriftelijke te zullen beantwoorden. Bij deze ontvangt de commissie de beantwoording.

4 december 2023.

- **Laatste begrotingswijziging 2023**

Vraag JA21:
Mevrouw Uiterwijk (JA21) vraagt om:

1. Een duiding van de 76 miljoen euro die onttrokken wordt aan de algemene reserve. Deze onttrekking is groter dan het eerder geraamde bedrag.
2. Mevrouw Uiterwijk (JA21) vraagt om antwoord op haar eerder gestelde vraag over de 'forse' onttrekkingen aan de algemene reserve.

Tweede termijn GS
Gedeputeerde Rommel stelt voor om de vraag van JA21 over de algemene reserve, schriftelijk te beantwoorden.

Antwoord:
Het bedrag van €76,6 miljoen aan onttrekkingen wordt vooral verklaard door een drietal grote onttrekkingen of overhevelingen. Deze zullen hieronder worden toegelicht:

- *Een onttrekking van €23,2 miljoen die afkomstig is uit het voorgaande Coalitieakkoord 2019-2023 Duurzaam doorpakken! Om het destijds vastgestelde Coalitieakkoord meerjarig sluitend te krijgen moest in 2023 een onttrekking gedaan worden van €23,2 miljoen. De dekking voor deze onttrekking heeft al in 2020 plaatsgevonden uit vrijgevallen middelen uit overige reserves. Deze middelen zijn in 2020 al gestort in de algemene reserve;*
- *Een onttrekking van €22,6 miljoen uit de Kaderbrief 2024. Om de Kaderbrief 2024 in 2023 sluitend te krijgen is besloten om het vrij besteedbare resultaat uit de Jaarrekening 2022 hiervoor te gebruiken. Deze middelen zijn bij vaststelling van de Jaarrekening 2022 gestort in de algemene reserve en zijn dus in 2023 onttrokken om deze jaarschijf sluitend te krijgen;*
- *Een overheveling van €24 miljoen van de Algemene reserve naar de reserve Mobiliteitsbeleid in verband met een bijdrage aan het doortrekken van de Noord-Zuid lijn. Besluitvorming hierover heeft plaatsgevonden bij de Eerste Begrotingswijziging 2023.*

Het restant aan onttrekkingen betreft kleinere mutaties voor uiteenlopende onderwerpen.

- **Legesverordening en tarieventabel 2024**

Vraag PvdD – In art. 9.5 is nu een generieke vrijstelling van leges opgenomen voor o.a. schadebestrijding. Vraag is of dit een generieke vrijstelling moet zijn of dat onderscheid kan worden gemaakt voor bijvoorbeeld gevallen waar een ontheffing nodig is voor

bestrijding in verband met verkeersveiligheid en voor ontheffingen voor bestrijding op bijvoorbeeld landbouwgrond of sportvelden o.i.d. Waarom is hier voor een generieke vrijstelling gekozen?

Antwoord:
Ingaande 2020 zijn voor het eerst leges in rekening gebracht voor de vergunningsaanvragen in het kader van de Wet Natuurbescherming. Voor de uitvoerbaarheid door de OD's is bewust gekozen voor een generieke vrijstelling. Een dergelijke vrijstelling zien wij ook bij de overige provincies. Indien gewenst kan voor de toekomst door de OD's in beeld worden gebracht voor welke aanvragen de vrijstellingen zijn verleend.

Vraag JA21 – Zijn alle mogelijke milieubelastende activiteiten opgenomen voor leges en hoe is de uitgebreide lijst tot stand gekomen? Het lijkt er nu op dat redelijk nauwgezet is beschreven welke activiteiten leges voor kunnen worden gevraagd, worden daarmee wel alle mogelijke milieubelastende activiteiten gedekt?

Antwoord:
De lijst met milieubelastende activiteiten waarvoor met de voorliggende verordening leges kunnen worden geheven is tot stand gekomen op basis van hetgeen is opgenomen in de Omgevingswet (art. 13.1) in combinatie met het Besluit activiteiten leefomgeving. In de Legesverordening zijn alle milieubelastende activiteiten opgenomen waarvoor de provincie bevoegd gezag is en in zoverre is de lijst daarmee uitputtend.

- **Verordening grondwateronttrekkingsheffing 2024**

Vraag GL – Er wordt alleen een heffing ingesteld voor onttrekkingen boven een aantal kuubs. Is een overzicht beschikbaar van welke partijen gebruik maken van onttrekkingen van die hoeveelheid? Indien vertrouwelijk, dan graag vertrouwelijk ter inzage leggen.

Antwoord:
In afstemming met de griffie wordt bekeken op welke manier de Statenleden in de gelegenheid kunnen worden gesteld van deze gegevens kennis te nemen. U wordt hierover nader geïnformeerd.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

W. Cavens

CZ/FIN

Telefoonnummer +31235144215
cavensw@noord-holland.nl

Verzenddatum

- 6 DEC. 2023

Kenmerk

2123420/2154883

Uw kenmerk

Betreft: Aanvullende informatie laatste begrotingswijziging 2023

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
Aanvullende informatie laatste begrotingswijziging 2023

Inleiding

Op 11 december 2023 staat de laatste begrotingswijziging 2023 voor uw Statenvergadering geagendeerd. In de commissie Bestuur is inmiddels mondeling door de portefeuillehouder Financiën gemeld dat er een doublure in een onderdeel van deze begrotingswijziging zit. Met deze brief informeren wij u nader over de invloed die dit heeft op de realisatie zoals die in de jaarrekening zal worden verantwoord.

In de jaarrekening zal uiteraard een juiste verwerking van de realisatie plaatsvinden. Hierdoor zullen er verschillen ontstaan met de begroting.

Wat is er gebeurd en wat zijn de gevolgen?

In de laatste begrotingswijziging 2023 zijn in operationeel doel 4.1.2 (Mobiliteitsbeleid met partners uitvoeren) neerwaartse bijstellingen van lasten opgenomen voor projecten die verschuiven naar 2024 en gedekt worden uit reserves. In de actuele begroting hadden we dus rekening gehouden met lasten om projecten uit te voeren die gedekt werden uit een reserve. Maar door vertraging komen die lasten niet dit jaar maar volgend jaar. Daarom is er een bijstelling in de LBW opgenomen die de geraamde onttrekking aan de reserve terugdraait. Dit leidt tot lagere lasten in dit begrotingsjaar en minder onttrekkingen aan de reserves in dit begrotingsjaar. Dit soort mutaties zijn altijd neutraal voor het saldo (zowel de geraamde uitgaven als de begrote onttrekking aan de reserve worden bijgesteld) en het budget blijft in de reserve staan voor hetzelfde doel volgend jaar.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Doordat de noodzaak van een van deze bijstellingen op twee plaatsen in de organisatie is geconstateerd, is deze per ongeluk tweemaal ingevoerd in de begroting. Uiteraard komt dit bij de jaarrekening juist en maar éénmaal tot realisatie. Hierdoor ontstaat een verschil tussen begroting en jaarrekening dat verklaard moet worden in de jaarrekening. Het betreft een verschil van zes miljoen op de lasten en de onttrekking aan de reserve (per saldo neutraal).

Wat gaan we eraan doen?

Na constatering van deze doublure wordt een extra controle uitgevoerd om vast te stellen of dit een geïsoleerd incident is geweest of niet. Daarbij controleren we ook in hoeverre mogelijke bevindingen invloed gaan hebben op de te verklaren verschillen tussen begroting en realisatie in de jaarrekening.

Tot slot

Deze brief zal aan het controledossier voor de accountant worden toegevoegd. Mocht de extra controle verdere onvolkomenheden in de begroting aan het licht brengen, dan zullen wij u en de accountant daar op transparante wijze over informeren bij de jaarrekening.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

M.J.H. van Kuijk

provinciesecretaris

A.Th.H. van Dijk

voorzitter

Deze beslissing is namens gedeputeerde staten genomen door het lid van het college dat met dit onderwerp is belast

M203/11-12-2023
punt 11

VERWORPEN

Motie EU fondsen bereikbaar maken voor Noord-Hollandse gemeenten

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023 hebben kennisgenomen van de statenvoordracht VD-65 Laatste begrotingswijziging 2023;

constateren dat:

- er een groot bedrag is doorgeschoven naar 2024 en niet besteed is aan cofinanciering van EU-projecten
- er minder geld onttrokken wordt aan de reserve cofinanciering EU (pagina 9);
- het kenniscentrum Europa decentraal (KED) met hun fondsenwijzer heel veel informatie over beschikbare fondsen deelt;
- ook de provincie Noord-Holland een hele serie subsidieregelingen op de website heeft staan;
- de VNG stelt dat de Europese Unie regelmatig kansen biedt voor (mede)financiering van projecten, maar "het blijkt in de praktijk lastig om de juiste EU-subsidie te vinden". Het is een complex en lang proces;

overwegen dat:

- de Algemene Rekenkamer gesteld heeft dat doelmatigheid van subsidies van de Europese Unie beter zichtbaar gemaakt en meer gestuurd zou kunnen worden door de overheden;
- gemeenten, waterschappen en maatschappelijke organisaties met fondsen van de Europese Unie hun doelen eerder kunnen realiseren.
- als subsidieregelingen niet geheel besteed worden, worden doelen van overheden niet bereikt;

zijn van mening dat:

- het meer inzetten van EU-subsidies voor de provinciale doelen wenselijk is;
- alle kansen voor EU-subsidies optimaal benut moeten (kunnen) worden door alle samenwerkingspartners om provinciale doelen te bereiken;

dragen het college op:

- een kennismakelaar EU-fondsen te benoemen die gemeenten helpt met het in kaart brengen van de mogelijkheden met name op het gebied van landbouwtransitie, klimaatverandering en energietransitie;
- de kennismakelaar zowel proactief als reactief in te zetten om aanvragen ook gehonoreerd te krijgen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Sijmen Mülder (D66)

M 202 / 11-12-2023
punt 11

AANGENOMEN

Motie: Nieuw Noord-Hollands volkslied

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december, ter behandeling van agendapunt 11, Laatste begrotingswijziging 2023

Constaterende dat:

- Noord-Holland sinds 22 februari 2000 zijn eigen volkslied heeft;
- Het lied is gebaseerd op een tekst uit 1950 van P.J. Ferdinant;
- Het Noord-Hollandse volkslied weinig bekendheid geniet, zowel bij inwoners als bij Noord-Hollandse bestuurders en volksvertegenwoordigers;
- Het Noord-Hollandse volkslied nauwelijks wordt gezongen of gespeeld bij provinciale gelegenheden.

Overwegende dat:

- Een bekend en aansprekend Noord-Hollands volkslied kan bijdragen aan de zichtbaarheid van de provinciale bestuurslaag;
- Noord-Hollandse bestuurders en volksvertegenwoordigers bij gelegenheden het Noord-Hollands volkslied met trots willen uiten;
- Er in Noord-Holland veel bekend en onbekend muzikaal talent is, die kunnen bijdragen aan een bekend en aansprekend volkslied;
- De ontwikkeling van een nieuw Noord-Hollands volkslied een impuls geeft aan de muzikale cultuur in de provincie.

Roepen Provinciale Staten op:

- Een werkgroep in te stellen die een opdracht formuleert waarmee Noord-Hollandse muzikanten worden uitgenodigd om te komen met een eigentijds en aansprekend volkslied waarin de grote diversiteit van de provincie Noord-Holland en haar inwoners aan bod komen;
- Om het nieuwe provinciale volkslied bredere bekendheid te geven het volkslied vaker te gebruiken bij provinciale gelegenheden, bijvoorbeeld bij de Willem Arondeuslezing of het provincieconcert.

En gaan over tot de orde van de dag.

Dennis Heijnen (CDA)
Anouk Gielen (GroenLinks)
Hein Stulemeijer (50plus)
Michel Klein (CU)

INGETROKKEN

M205/11-12-2023
punt 11

Motie: Meer recreatie is beter!

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 11 december 2023, te Haarlem ter behandeling van de laatste begrotingswijziging 2023 (VD-65);

constateren dat:

- in de laatste begrotingswijziging wordt voorgesteld niet uitgegeven geld voor de participantenbijdrage voor de recreatieschappen terug te laten vloeien naar de algemene reserve;
- dit ook geldt voor geld wat gereserveerd voor de indexering van de kosten van de recreatieschappen;

overwegen dat:

- door de transitie van het beleid rond boerenlandpaden er minder geld nodig lijkt te zijn volgens de provincie; de transitie echter nog niet heeft geleid tot een nieuwe regeling voor boerenlandpaden;
- hierdoor contracten met boeren niet verlengd kunnen worden zonder grote financiële risico's voor de recreatieschappen;
- het financieel niet bepaald goed gaat met de recreatieschappen in Noord-Holland, maar er onverminderd groei van recreatiemogelijkheden nodig is;

verzoeken het college:

- bij de eerste begrotingswijziging 2024, of zoveel eerder als mogelijk, met een uitgewerkt voorstel om de recreatieschappen financieel te versterken;
- tevens een adequaat bedrag te reserveren voor boerenlandpaden;
- daarbij de onderbesteding van 1,2 miljoen euro van de reserve recreatie te betrekken

en gaan over tot de orde van de dag.

Sijmen Mülder, D66

VVD NOORD-HOLLAND GROENLINKS BBB 50PLUS

INGETROKKEN

M 204/11-12-2023 punt 11

Motie Uitgewerkt voorstel SAIL Amsterdam 2025 en bestrijding te grote concentraties waterplanten

De Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023, ter behandeling van de laatste begrotingswijziging 2023 (VD-65);

constaterende dat:

- in het coalitieakkoord *'Verbindend Vooruit!'* wordt benadrukt dat de provincie een bijdrage blijft leveren aan evenementen die ondersteunend zijn aan de identiteit en diversiteit van Noord-Holland;
- tevens in het akkoord wordt aangegeven dat de provincie te grote concentraties van waterplanten die voor problemen zorgen voor de waterrecreatie wil aanpakken, bijvoorbeeld door gericht te laten maaien en onderzoek te laten doen naar innovatieve maaisystemen;
- er in de laatste begrotingswijziging 2023 bij de reserve waterrecreatie een onderbesteding is van 2,2 miljoen euro;
- voor de aanpak van waterplanten op dit moment slechts 50.000 euro in de begroting is opgenomen;

overwegende dat:

- SAIL Amsterdam 2025 meer dan 2 miljoen bezoekers trekt en daarmee een positief economisch effect heeft op de provincie en bovendien past bij het beeld van Noord-Holland als waterrijke provincie waar het als waterrecreant goed vertoeven is;
- SAIL Amsterdam 2025 jong en oud uit allerlei culturen en met verschillende wereldbeelden verbindt, waardoor het bijdraagt aan de eerder genoemde identiteit en diversiteit van Noord-Holland;
- SAIL Amsterdam 2025 genoemd wordt in het sponsorbeleid van de provincie, maar dat er op dit moment geen geld gereserveerd is en een financiële bijdrage al in 2024 gedaan moet worden;
- in sommige watergebieden in Noord-Holland grote concentraties van waterplanten een aanzienlijk probleem vormen en bijdragen aan gevaarlijke situaties voor waterrecreanten en een groter bedrag dan 50.000 euro nodig is voor een adequate aanpak hiervan;
- het waterplantenmaaisel nuttig kan worden gebruikt volgens Rijkswaterstaat, aangezien het kan worden verwerkt tot veevoer, biogas en de productie van voorwerpen;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- bij de eerste begrotingswijziging 2024, of zoveel eerder als mogelijk, met een uitgewerkt voorstel te komen om zo een financiële bijdrage mogelijk te maken aan SAIL Amsterdam 2025;
- tevens een adequaat bedrag te reserveren voor de bestrijding van te grote concentraties waterplanten;
- daarbij de onderbesteding van 2,2 miljoen euro van de reserve waterrecreatie te betrekken.

Nick Roosendaal (VVD) Peter Korzelius (GroenLinks)

Michel Becker (BBB) Hein Stulemeijer (50PLUS)

Provincie Noord-Holland

PS-vergadering

Dossiernummer	13620
Extern Zaak ID	2089023
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	11 december 2023
Agendapunt	12
Titel	Legesverordening en tarieventabel 2024 (VD-66).
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Geagendeerd	Vergaderdatum
Ingekomen stukken ter kennisname	30 november 2023
PS-vergadering	**11 december 2023**

Toelichting

De Omgevingswet wordt per 1 januari 2024 ingevoerd. Het is zaak de legesverordening en tarieventabel hierop aan te passen, anders vervalt de mogelijkheid om belastingen te innen voor een groot aantal provinciale diensten. Met de vaststelling beschikt de provincie over een geactualiseerde aan de Omgevingswet aangepaste verordening en tarieventabel 2024.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
W. Kegel
CZ/FIN/SKA

Telefoonnummer +31235143679
kegelw@noord-holland.nl

Verzenddatum

– 1 NOV. 2023

Kenmerk
2089023/2123373/

Uw kenmerk

Betreft: Legesverordening en tarieventabel 2024

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over Vaststellen legesverordening en tarieventabel 2024

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

voorzitter

2 bijlagen

Voordracht legesverordening en tarieventabel 2024

Vergelijking tarieven 2023-2024

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

VERGELIJKING TARIEVEN 2023-2024

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen in het kader van de Omgevingswet

Algemeen

1.1	**Enkel- en meervoudige aanvragen**
1.1.1	De tarieven in de tarieventabel gelden voor een enkelvoudige aanvraag om een omgevingsvergunning
1.1.2.	Bij een meervoudige aanvraag worden de tarieven van elke afzonderlijke activiteit bij elkaar opgeteld.
1.1.3	Bij een magneetactiviteit wordt het tarief verhoogd met de kosten voor een advies met instemming, die door een ander bestuursorgaan bij Gedeputeerde Staten in rekening worden gebracht.
1.2	**Reguliere of uitgebreide voorbereidingsprocedure**
1.2.1	De tarieven in de tarieventabel gelden voor een aanvraag waarop de reguliere voorbereidingsprocedure van toepassing is
1.2.2	Voor een aanvraag waarop afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is geldt een toeslag van € 2.675, -
1.3	**Coördinatieregeling**
1.3.1	Als de aanvrager verzoekt om toepassing van de coördinatieregeling, bedoeld in artikel 16.7 van de Omgevingswet in verbinding met afdeling 3.5 van de Algemene wet bestuursrecht geldt een toeslag van € 25.000, -
1.3.2	Als de aanvrager verzoekt om toepassing van een koepelconcept of coördinatiebesluit als bedoeld in artikel 16.8 van de Omgevingswet in verbinding met afdeling 3.5 van de Algemene wet bestuursrecht geldt een toeslag van € 35.000,00

Hoofdstuk 2 Dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving/omgevingsverordening

Artikel	
2.1	**Begripsbepalingen**
2.1.1.	Tenzij in deze verordening of deze tarieventabel anders is bepaald, zijn op dit hoofdstuk de begripsbepalingen van toepassing die zijn opgenomen in:
a.	de bijlage, bedoeld in artikel 1.1. van de Omgevingswet;
b.	bijlage I bij het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal);
c.	bijlage I bij het Besluit bouwwerken leefomgeving;
d.	bijlage I bij het besluit kwaliteit leefomgeving;
e.	bijlage I bij het Omgevingsbesluit;
f.	artikel I.I. van de Omgevingsverordening Noord-Holland;
g.	de bijlage bij het Omgevingsplan;
2.1.2.	tenzij in deze verordening of deze tarieventabel anders is bepaald, hebben de in dit hoofdstuk voorkomende begrippen die betrekking hebben op activiteiten waarvoor het toetsingskader in een ander dan onder 1.1.1. bedoeld wettelijk voorschrift is uitgewerkt dezelfde betekenis als in dat wettelijk voorschrift bedoeld.
2.1.3	In afwijking van bijlage I bij de Omgevingsregeling wordt onder bouwkosten verstaan:
2.1.3.1	**Aanlegkosten:** de aannemingssom exclusief omzetbelasting, bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, van de Uniforme Administratieve Voorwaarden voor de uitvoering van werken 1989 (UAV1989), voor het uit te voeren werk, of voor zover deze ontbreekt, een raming van de aanlegkosten, exclusief omzetbelasting. Indien de werken of werkzaamheden geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschieden wordt in deze titel onder aanlegkosten verstaan: de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor de werken of werkzaamheden waarop de aanvraag betrekking heeft;
2.1.3.2.	**Bouwkosten:** de aannemingssom exclusief omzetbelasting, bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, van de Uniforme Administratieve Voorwaarden voor de uitvoering van werken 1989 (UAV 1989), voor het uit te voeren werk, of voor zover deze ontbreekt, een raming van de bouwkosten, exclusief omzetbelasting, bedoeld in het normblad NEN 2699, of zoals dit normblad laatstelijk is vervangen of gewijzigd. Indien het bouwen geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschiedt wordt in deze titel onder bouwkosten verstaan: de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor het tot stand brengen van het bouwwerk waarop de aanvraag betrekking heeft;

2.1.3.3.	**Tijdelijk bouwwerk**: In afwijking van artikel 2.1.3.2 geldt als grondslag voor de vaststelling van de bouwkosten voor een tijdelijk bouwwerk:
2.1.3.3.1	indien het een bouwwerk betreft dat qua constructie niet bedoeld is om verplaatsbaar te zijn, de aannemingssom dan wel een raming van de bouwkosten vastgesteld als omschreven in artikel 2.1.3.2
2.1.3.3.2.	indien het een gehuurd bouwwerk betreft dat qua constructie bedoeld is om verplaatsbaar te zijn, de plaatsingskosten vermeerderd met de huurkosten van het bouwwerk berekend over de beoogde instandhoudingtermijn. Deze kosten zijn exclusief de omzetbelasting;
2.1.3.3.3	indien het niet een gehuurd bouwwerk betreft dat qua constructie bedoeld is om verplaatsbaar te zijn, de som van de plaatsingskosten en de aanschaf-, leverings- en (ver)bouwkosten van het bouwwerk. Deze kosten zijn exclusief de omzetbelasting;
2.1.3.4.	**Sloopkosten:** de aannemingssom exclusief omzetbelasting, bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, van de Uniforme Administratieve Voorwaarden voor de uitvoering van werken 1989 (UAV 1989), voor het uit te voeren werk, of voor zover deze ontbreekt, een raming van de sloopkosten, exclusief omzetbelasting. Indien het slopen geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschiedt wordt in deze titel onder sloopkosten verstaan: de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor het slopen van het bouwwerk waarop de aanvraag betrekking heeft.

Artikel		**Tarief 2023**	**Uren 2024 ODNZKG uurtarief 2024 € 116,22**	**Tarief 2024**
2.2	**Voorfase/Omgevingsoverleg**			
2.2.1	Als een aanvraag betrekking heeft op het houden van omgevingsoverleg over één of meer activiteiten die gevolgen kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving, bedraagt het tarief:	**€ 535,00**	**5 uur**	
	a. voor het eerste overleg;			**€ 580,00**
	b. voor elk volgend overleg;		**3 uur**	**€ 350,00**
	c. per in te schakelen adviseur verhoogd met		**4 uur a € 150,00**	**€ 600,00**
2.2.2	indien volgend op het omgevingsoverleg als bedoeld onder 2.2.1 binnen één jaar voor hetzelfde plan of besluit een aanvraag tot het geheel of gedeeltelijk vaststellen, herzien, wijzigen of uitwerken van het inpassings- of wijzigingsplan in behandeling wordt genomen, wordt het op grond van artikel 2.2.1. betaalde bedrag(en) verrekend met de			

	leges voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken voor het bouwen van een bouwwerk als bedoeld onder 2.3.			
2.3	**Bouwactiviteit (bouwtechnisch deel)**			
	Een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, voor een bouwactiviteit of een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 1ste lid, onder a, van de Omgevingswet voor een omgevingsplanactiviteit, die betrekking heeft op een bouwwerk gecombineerd met een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid , onder a, van de Omgevingswet voor een bouwactiviteit;			
a.	bij bouwkosten tot € 50.000,- : € 100,- per €1.000,-	**€ 100,00 p/€ 1.000,-**		**€ 100,00 p/€ 1.000,-**
b.	bij bouwkosten tussen € 50.000,- en € 400.000,- : €5.000,- vermeerderd met 3,00% voor bouwkosten boven de €50.000,-	**€ 5.000,00 + 3,00%**		**€ 5.000,00 + 3,00%**
c.	bij bouwkosten tussen €400.000,- en €1.000.000,- : €15.500,- vermeerderd met 2,40% voor bouwkosten boven de € 400.000,-	**€ 15.500,00 + 2,40%**		**€ 15.500,00 + 2,40%**
d.	bij bouwkosten tussen €1.000.000,- en € 5.000.000 : €29.000,- vermeerderd met 1,35% voor bouwkosten boven de € 1.000.000,-	**€ 29.000,00 + 1,35%**		**€ 29.000,00 + 1,35%**
e.	-bij bouwkosten tussen €5.000.000,- en €25.000.000:€ 83.000- vermeerderd met 0,25% voor bouwkosten boven de € 5.000.000,-	**€ 83.000,00 + 0,25%**		**€ 83.000,00 + 0,25%**
f.	bij bouwkosten meer dan €25.000.000,- :€133.000,- vermeerderd met 0,05% voor bouwkosten boven de €25.000.000,-	**€ 133.000,00 + 0,050%**		**€ 133.000,00 + 0,050%**
2.3.1	**Bouw-/aanlegkosten zonnecollectoren en -panelen**			
	Bij het in behandeling nemen van een aanvraag voor een omgevingsvergunning of voor het beoordelen van een conceptaanvraag voor een omgevingsvergunning, die betrekking heeft op het plaatsen van een collector voor warmteopwekking of een paneel voor elektriciteitsopwekking worden de bouw-/aanlegkosten voor de collectoren of panelen op € 0,00 geraamd. Indien collectoren voor warmteopwekking of panelen voor elektriciteitsopwekking onderdeel uitmaken van een aanvraag omgevingsvergunning, dan wel conceptaanvraag omgevingsvergunning, bestaande uit meer onderdelen dan uitsluitend collectoren of panelen, dan worden voor de vaststelling van het legesbedrag de bouwkosten voor de collectoren of panelen buiten beschouwing worden gelaten.			
2.4.1	**Omgevingsplanactiviteit die betrekking heeft op een bouwwerk (ruimtelijk deel)**			

	een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, voor een omgevingsplanactiviteit die alleen betrekking heeft op een bouwwerk;		**6 uur**	**€ 695,00**
2.4.2	**Omgevingsplanactiviteit: bouwactiviteit, in stand houden of gebruiken van een bouwwerk(ruimtelijk deel)**			
	een aanvraag om een omgevingsvergunning, die betrekking heeft op een omgevingsplanactiviteit als bedoeld in artikel 5.1, 1ste lid , aanhef en onder a van de Omgevingswet, bestaande uit een bouwactiviteit, het in stand houden of gebruiken van het te bouwen bouwwerk		**6 uur**	**€ 695,00**
	-voor een binnenplanse omgevingsplanactiviteit			
2.4.2.1	- als moet worden beoordeeld of het uiterlijk of de plaatsing van het bouwwerk, zowel op zichzelf beschouwd als in verband met de omgeving of de te verwachte ontwikkeling daarvan, niet in strijd is met de redelijke eisen van welstand als bedoeld in provinciale beleidsregels bedoeld in artikel 4.19 van de Omgevingswet	**€ 535,00**	**5 uur**	**€ 580,00**
2.4.2.2	- als de bouwactiviteit plaatsvindt op een bodemgevoelige locatie en de toelaatbare kwaliteit van de bodem moet worden beoordeeld	**€ 535,00**	**5 uur**	**€ 580,00**
2.4.2.3	- als moet worden beoordeeld of de activiteit niet in strijd is met het in voorbereiding zijnde omgevingsplan respectievelijk in voorbereiding zijnde omgevingsplan dat voorziet in de bescherming van het stads- en dorpsgezicht	**€ 535,00**	**5 uur**	**€ 580,00**
2.4.3.	-voor een binnenplanse omgevingsplanactiviteit bij wijzigingsbevoegdheid of uitwerkingsplicht	**€ 535,00**	**5 uur**	**€ 580,00**
2.4.4	-voor een buitenplanse omgevingsplan activiteit	**€ 535,00**	**5 uur**	**€ 580,00**
2.5.1.	**Beoordeling bodemrapport**			
	het tarief, onder 2.3. wordt verhoogd, indien de aanvraag krachtens wettelijk voorschrift slechts kan worden afgehandeld, indien:			
a.	een milieukundig bodemrapport wordt beoordeeld;	**€ 430,00**	**4 uur**	**€ 465,00**
b.	een archeologisch bodemtrapport wordt beoordeeld;	**€ 430,00**	**4 uur**	**€ 465,00**
2.5.2	**Beoordeling advies agrarische adviescommissie**			
	het tarief, onder 2.3. wordt verhoogd, indien de aanvraag krachtens wettelijk voorschrift slechts kan worden afgehandeld, indien een advies van de agrarische adviescommissie wordt beoordeeld;	**€ 430,00**	**4 uur**	**€ 465,00**
2.6	**Beoordeling aanvullende gegevens**			
	onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief voor het in behandeling nemen van aanvullende gegevens die worden ingediend nadat de aanvraag om een omgevingsvergunning bedoeld in artikel 2.2, aanhef en onderdeel b, in behandeling is genomen:	**€ 430,00**	**4 uur**	**€ 465,00**
2.7.	**Gebruik gronden**			
	een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1. , 1ste lid, aanhef en onder a van de Omgevingswet, tot het gebruiken van gronden in strijd met:			

a.	een omgevingsplan als bedoeld in artikel 5.21. , 2de lid, onder b, van de Omgevingswet in samenhang met artikel 8.0a, 2de lid van het Besluit kwaliteit leefomgeving;	**€ 430,00**	**4 uur**	**€ 465,00**
b.	de regels, bedoeld in artikel 4.15, 2de lid, van de Omgevingswet, gesteld bij de in het 1ste lid van dat artikel genoemde omgevingsverordening:	**€ 430,00**	**4 uur**	**€ 465,00**
c.	een voorbereidingsbesluit als bedoeld in artikel 4.14 van de Omgevingswet:	**€ 430,00**	**4 uur**	**€ 465,00**
d.	een omgevingsplan indien de omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit voor een bepaalde termijn als bedoeld in de artikelen 5.36 en 5.36a van de Omgevingswet	**€ 430,00**	**4 uur**	**€ 465,00**
2.8	**Gebruik bouwwerken**			
	een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, tot het gebruiken van bouwwerken in strijd met:			
a.	een omgevingsplan als bedoeld in artikel 5.21. 2de lid, onder b, van de Omgevingswet in samenhang met artikel 8.0a, 2de lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving;	**€ 430,00**	**4 uur**	**€ 465,00**
b.	de regels, bedoeld in artikel 4.15, 2de lid, van de Omgevingswet, gesteld bij de Omgevingsverordening Noord-Holland;	**€ 430,00**	**4 uur**	**€ 465,00**
c.	een voorbereidingsbesluit als bedoeld in artikel 4.14 van de Omgevingswet:	**€ 430,00**	**4 uur**	**€ 465,00**
d.	een omgevingsplan indien de omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit voor een bepaalde termijn als bedoeld in de artikelen 5.36. en 5.36a va de Omgevingswet	**€ 430,00**	**4 uur**	**€ 465,00**
2.9	**Deelbeoordeling activiteit het gebruiken van een bouwwerk met het oog op brandveiligheid**			
2.9	een vergunning, die betrekking heeft op een activiteit rond de brandveiligheid bedraagt het tarief voor bouwwerken met een bruto vloeroppervlakte als bedoeld in het normblad NEN 2580, onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk indien tevens sprake is van de in die onderdelen bedoelde activiteiten			
2.9.1	van 0 t/m 100 m2	**€ 480,00**	**4,5 uur**	**€ 525,00**
2.9.2	van 101 t/m 500 m2	**€ 560,00**		**€ 585,00**
2.9.3	van 500 t/m 5.000 m2	**€ 855,00**		**€ 890,00**
2.9.4	van 5.000 t/m 50.000 m2	**€ 1.340,00**		**€ 1.395,00**
2.9.5	van meer dan 50.000 m2 vermeerderd per m2 met € 0,05	**€ 2.835,00** **€ 0,05**		**€ 2.950,00** **€ 0,05**
2.10	het verstrekken van een advies inzake de beoordeling van de brandveiligheid	**€ 640,00**	**6 uur**	**€ 695,00**
2.11	**Rijksmonumentenactiviteit/beschermd stads- of dorpsgezicht**			
	een omgevingsvergunning als bedoeld in:			
a.	artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet voor een rijksmonumentenactiviteit;	**€ 2.890,00**	**27 uur**	**€ 3.140,00**
b.	artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor het slopen van een bouwwerk in een beschermd stads- of dorpsgezicht;	**€ 2.890,00**	**27 uur**	**€ 3.140,00**
c.	artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor het slopen, verstoren, verplaatsen of in enig opzicht wijzigen van een krachtens provinciale of gemeentelijke	**€ 2.890,00**	**27 uur**	**€ 3.140,00**

	verordening aangewezenmonument, of het herstellen, gebruiken of laten gebruiken daarvan op een wijze waardoor het wordt ontsierd of in gevaar wordt gebracht			
d.	artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor het slopen van een bouwwerk dat krachtens provinciale of gemeentelijke verordening is aangewezen als beschermd stads- of dorpsgezicht;	**€ 2.890,00**	**27 uur**	**€ 3.140,00**
2.12	**Slopen van een bouwwerk**			
	een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor het slopen van een bouwwerk in gevallen waarin dat in een omgevingsplan of voorbereidingsbesluit is bepaald, dan wel voor het slopen van een bouwwerk voor zover daarvoor krachtens de Omgevingsverordening Noord-Holland een omgevingsvergunning is vereist:	**€ 2.890,00**	**27 uur**	**€ 3.140,00**
2.13	**Omgevingsplanactiviteit: aanleggen of veranderen weg**			
	een aanvraag om een omgevingsvergunning, die betrekking heeft op een omgevingsplanactiviteit, als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, bestaande uit het aanleggen van een weg of verandering brengen in de wijze van aanleg van een weg	**€ 1.710,00**	**16 uur**	**€ 1.860,00**
2.14	**Omgevingsplanactiviteit: uitweg/uitrit**			
	een aanvraag om een omgevingsvergunning, die betrekking heeft op een omgevingsplanactiviteit, als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, bestaande uit het aanleggen van een uitrit naar de openbare weg of het veranderen van een bestaande uitrit	**€ 430,00**	**4 uur**	**€ 465,00**
2.15	**Omgevingsplanactiviteit kappen**			
a.	een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder a van de Omgevingswet voor het vellen doen vellen van een houtopstand voor maximaal 5 bomen;	**€ 320,00**	**3 uur**	**€ 350,00**
b.	met een opslag voor elke boom meer dan de vijfde boom	**€ 32,00**		**€ 35,00**
2.16	**Omgevingsplanactiviteit: reclame**			
	een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in:			
a.	artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor het op of aan een onroerende zaak maken of voeren van handelsreclame met behulp van opschriften, aankondigingen, afbeeldingen, reclameobjecten of constructies, in welke vorm dan ook, die zichtbaar zijn vanaf een voor het publieke toegankelijke plaats;	**€ 320,00**	**3 uur**	**€ 350,00**
b.	artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor het als eigenaar, beperkt zakelijk gerechtigde of gebruiker van een onroerende zaak toestaan of gedogen dat op of aan die onroerende zaak handelsreclame wordt gemaakt of gevoerd met behulp van opschriften, aankondigingen, afbeeldingen, reclameobjecten of constructies, in welke vorm dan ook, die zichtbaar zijn vanaf een voor het publieke toegankelijke plaats	**€ 320,00**	**3 uur**	**€ 350,00**
2.17	**Verlenging tijdelijke vergunning**			

	voor het in behandeling nemen van een aanvraag om verlenging van de in een omgevingsvergunning voor een bouwactiviteit gestelde termijn, bedoeld in artikel 10.23, 2de lid van het Omgevingsbesluit	**€ 855,00**	**8 uur**	**€ 930,00**
2.18	**Projectbesluit**			
	voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een projectbesluit wordt er een door of namens Gedeputeerde Staten opgestelde begroting vastgesteld van de kosten van: a. het vooroverleg; b. de vaststelling van het projectbesluit, bedoeld in afdeling 5.2 van de Omgevingswet, inclusief de projectbesluitprocedure , bedoeld in de paragrafen 16.6.1 en 16.6.2 van de Omgevingswet			
2.19	**Omgevingsplanactiviteit: alarminstallatie**			
	een aanvraag op een omgevingsplanactiviteit, als bedoeld in artikel 5.1, 1ste lid, aanhef en onder a van de Omgevingswet, bestaande uit het in, op of aan een onroerende zaak hebben van een alarminstallatie die een voor de omgeving opvallend geluid of lichtsignaal kan produceren	**€ 320,00**	**3 uur**	**€ 350,00**
2.20	**Vuurwerkvergunning**			
	het verstrekken van een vuurwerkvergunning voor evenementen	**€ 215,00**	**2 uur**	**€ 232,50**
2.21	**Niet genoemd besluit: op aanvraag**			
	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het nemen van een , ander in dit hoofdstuk benoemd besluit op grond van de Omgevingswet , de op die wet gebaseerde algemene maatregelen van bestuur of het omgevingsplan	**€ 535,00**	**5 uur**	**€ 580,00**

.

2.22	**Geringe wijziging**		**2024**
	wijziging van een omgevingsvergunning als bedoeld in dit hoofdstuk, die al is verleend, maar waarvan nog geen gebruik is gemaakt, als gevolg van een naar de omstandigheden beoordeeld, geringe wijziging in het project:	**€ 430,00**	5 % van de leges die verschuldigd zijn voor het in behandeling nemen van de onderliggende vergunning waarop de te wijzigen aanvraag ziet met een minimum van € 300,-

Hoofdstuk 3 Milieubelastende activiteiten

Voorfase/omgevingsoverleg

3.1	Voorfase/Omgevingsoverleg	Uren € 116,22	Tarief 2024
3.1.1	Als een aanvraag betrekking heeft op het houden van omgevingsoverleg over één of meer activiteiten die gevolgen kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving, bedraagt het tarief:		
	d. voor het eerste overleg;	**5 uur**	**€ 580,00**
	e. voor elk volgend overleg;	**3 uur**	**€ 350,00**
	f. per in te schakelen extern adviseur verhoogd met	**4 uur à € 150,-**	**€ 600,00**
3.1.2	indien volgend op het omgevingsoverleg als bedoeld onder 1.3.1 binnen één jaar voor hetzelfde plan of besluit een aanvraag tot het geheel of gedeeltelijk vaststellen, herzien, wijzigen of uitwerken van het inpassings- of wijzigingsplan in behandeling wordt genomen, wordt het op grond van de in dit hoofdstuk betaalde bedrag(en) verrekend met de leges voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van een vergunning voor milieubelastende activiteiten.		

Activiteiten die bedrijfstakken overstijgen

3.1. Activiteiten die bedrijfstakken overstijgen (afdeling 3.2. Besluit activiteitenleefomgeving)

		uren	Tarief 2024
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een of meer milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten genoemd in afdeling 3.2, met uitzondering van paragraaf 3.2.6, van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:		

a.	voor één milieubelastende activiteit:	**30**	**€ 3.485,00**
b.	voor twee tot vijf milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit	**25**	**€ 2.905,00**
c.	Voor vijf of meer milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit	**20**	**€ 2.325,00**

Complexe milieubelastende activiteiten

		uren	**Tarief 2024**
3.2.	**Seveso-inrichtingen (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**		
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.1. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het basistarief, voor het exploiteren van een Seveso-inrichting:	**250**	**€ 29.055,00**
a.	vermeerderd met een toeslag voor een hoge drempelinrichting, als bedoeld in bijlage I bij het Besluit activiteiten leefomgeving van:	**200**	**€ 23.245,00**
b.	Vermeerderd met een toeslag voor een combinatie van een activiteit vallend onder de aanhef of onderdeel a met een ippc-installatie, die niet in afdeling 3.3. Besluit activiteiten leefomgeving wordt genoemd van:	**50**	**€ 5.810,00**
3.3	**Grootschalige energieopwekking (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**		
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe		

	bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.2. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief, voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het stoken, bedoeld in categorie 1.1. van bijlage 1 bij de Richtlijn industriële emissies bedraagt het tarief:		
a.	bij een nominaal thermisch vermogen van minder dan 200MW:	**150**	**€ 17.435,00**
b.	bij een nominaal thermisch vermogen van 200MW tot 400 MW	**350**	**€ 40.675,00**
c.	bij een nominaal thermisch vermogen van 400MW of meer:	**550**	**€ 63.020,00**
3.4	**Raffinaderij (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**		
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.3. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het raffineren van aardolie en gas, bedoeld in categorie 1.2. van bijlage I 1 bij de Richtlijn industriële emissies bedraagt het tarief:		
a.	bij een verwerkingscapaciteit van minder dan 2 miljoen ton per jaar:	**250**	**€ 29.055,00**
b.	bij een verwerkingscapaciteit van 2 miljoen ton per jaar of meer:	**300**	**€ 34.865,00**
3.5	**Maken van cokes (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**		
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.4. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van cokes, bedoeld in categorie 1.3. van bijlage I 1 bij de Richtlijn industriële emissies bedraagt het tarief:	**250**	**€ 29.055,00**

3.6.	**Vergassen of vloeibaar maken van steenkool of andere brandstoffen (afdeling 3.3 Besluit activiteiten Leefomgeving)**		
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.5. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:		
a.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het vergassen of vloeibaar maken van steenkool of andere brandstoffen, als bedoeld in categorie 1.4. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**300**	**€ 34.865,00**
b.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het vergassen of vloeibaar maken van steenkool of andere brandstoffen:	**250**	**€ 29.055,00**
c.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het briketteren of walsen van steenkool of bruinkool:	**200**	**€ 23.245,00**
d.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het maken van steenkoolproducten of vaste rookvrije brandstof:	**200**	**€ 23.245,00**
3.7	**Basismetaal (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**		
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.6. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:		
a.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het roosten of sinteren van ertsen, als bedoeld in categorie 2.1. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**350**	**€ 40.675,00**

b.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van ijzer of staal, als bedoeld in categorie 2.2. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**350**	**€ 40.675,00**
c.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het maken van ijzer of staal:	**250**	**€ 29.055,00**
d.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het verwerken van ferrometalen door warmwalsen, smeden met hamers of het aanbrengen van deklagen van gesmolten metaal, als bedoeld in categorie 2.3. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**250**	**€ 29.055,00**
e.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het smelten of gieten van ferrometalen, bedoeld in categorie 2.4. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**250**	**€ 29.055,00**
	Voor de aanvragen genoemd onder de artikelen 3.7. f en 3.7.g in dit hoofdstuk worden de leges berekend op basis van een vooraf door de aanvrager ingediende begroting waarin de toerekenbare kosten zijn opgenomen die voor de vergunningsaanvraag noodzakelijk zijn. De in te dienen begroting wordt vooraf afgestemd met de provincie. De toerekenbare kosten worden vastgesteld op het moment dat de aanvraag wordt ingediend. Het bepaalde in artikel 3, lid 4 van de legesverordening is van toepassing.		
f.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het smelten of gieten van ferrometalen		
g.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het winnen van ruwe non-ferrometalen uit erts, concentraat of secundaire grondstoffen, het smelten, met inbegrip van het legeren, en het gieten van non-ferrometalen, bedoeld in categorie 2.5. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:		
3.8	**Complexe minerale industrie (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**		
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b,		

	van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.7. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:		
a.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van cement, cementklinkers, ongebluste kalk en magnesiumoxide, als bedoeld in categorie 3.1. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**300**	**€ 34.865,00**
b.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het maken van cement, cementklinkers, ongebluste kalk en magnesiumoxide:	**250**	**€ 29.055,00**
c.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het winnen van asbest of het maken van asbestproducten, als bedoeld in categorie 3.2. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**300**	**€ 34.865,00**
d.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van glas met inbegrip van het maken van glasvezels, als bedoeld in categorie 3.3. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**300**	**€ 34.865,00**
e.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het maken van glas met inbegrip van het maken van glasvezels:	**250**	**€ 29.055,00**
f.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het smelten van minerale stoffen, en het maken van mineraalvezels, glazuren of emailles, als bedoeld in categorie 3.4. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**300**	**€ 34.865,00**
g.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het smelten van minerale stoffen en het maken mineraalvezels, glazuren en emailles:	**250**	**€ 29.055,00**
h.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van koolstof of elektrografiet door verbranding of grafitisering, als bedoeld in categorie 6.8. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**300**	**€ 34.865,00**
3.9	**Basischemie (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**		

	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.8. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:		
a.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van organische-chemische producten, als bedoeld in categorie 4.1. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**300**	**€ 34.865,00**
b.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van onorganische-chemische producten, als bedoeld in categorie 4.2. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**300**	**€ 34.865,00**
c.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van fosfaathoudende, stikstofhoudende of kaliumhoudende meststoffen als bedoeld in categorie 4.3. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**300**	**€ 34.865,00**
d.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van producten voor gewasbescherming of van biocieden, als bedoeld in categorie 4.4. van de bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**300**	**€ 34.865,00**
e.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van farmaceutische producten, als bedoeld in categorie 4.5. van de bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**300**	**€ 34.865,00**
f.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van explosieven, als bedoeld in categorie 4.6. van de bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies	**300**	**€ 34.865,00**
3.10	**Complexe papierindustrie, houtindustrie en textielindustrie (afdeling 3.3. Besluit activiteiten leefomgeving)**		
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe		

	bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.9. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:		
a.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van papierpulp, papier, karton, of orientend strand board, spaanplaat of vezelplaat van hout als bedoeld in categorie 6.1. van de bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**250**	**€ 29.055,00**
b.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het voorbehandelen of het verven van textielvezels of textiel, als bedoeld in categorie 6.2. van de bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies	**300**	**€ 34.865,00**
3.11	**Afvalbeheer ippc-installaties (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**		
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.10. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:		
a.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het verwijderen en nuttig toepassen van gevaarlijke afvalstoffen, als bedoeld in categorie 5.1. van de bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**300**	**€ 34.865,00**
b.	voor het exploiteren van een ippc-installatie verwijderen en/of nuttig toepassen van ongevaarlijke afvalstoffen als bedoeld in categorie 5.3. van de bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**250**	**€ 29.055,00**
c.	1. voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het tijdelijk opslaan van gevaarlijke afvalstoffen als bedoeld in categorie 5.5. van de bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**250**	**€ 29.055,00**
	2. indien de onder c.1. bedoelde activiteit is gecombineerd met de milieubelastende activiteit, als bedoeld in paragraaf 3.5.6. van het Besluit activiteiten leefomgeving:	**150**	**€ 17.435,00**

d.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het ondergronds opslaan van gevaarlijke afvalstoffen bedoeld in categorie 5.6. van de bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**250**	**€ 29.055,00**
3.12	**Kadavers of dierlijk afval (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**		
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.11. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief voor het exploiteren van een ippc-installatie voor de destructie of het verwerken van kadavers of dierlijk afval, bedoeld in categorie 6.5. van bijlage 1 bij de Richtlijn industriële emissies:	**250**	**€ 29.055,00**
3.13	**Stortplaats of winningsafvalvoorziening (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**		
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.12. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief		
a.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het storten van afvalstoffen, als bedoeld in categorie 5.4. van bijlage 1 bij de Richtlijn industriële emissies:	**200**	**€ 23.245,00**
b.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het storten van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen op een stortplaats:	**150**	**€ 17.435,00**
c.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het storten of verzamelen van winningsafvaltoffen in een winningsafvalvoorziening:	**150**	**€ 17.435,00**

3.14	**Verbranden van afvalstoffen in een ippc-installatie (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**		
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.13. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief, voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het verwijderen of het nuttig toepassen van afvalstoffen in een afvalverbrandingsinstallatie of een afvalmeeverbrandingsinstallatie als bedoeld in categorie 5.2. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**350**	**€ 40.675,00**
3.15	**Grootschalige mestverwerking (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**		
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.14. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief, voor het exploiteren voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het behandelen van meer dan 25.000 m3 dierlijke meststoffen per jaar op een andere locatie dan de locatie van de productie:	**200**	**€ 23.245,00**

Nutssector en industrie

3.16	**Nutssector en industrie (afdeling 3.4 Besluit activiteiten leefomgeving)**		
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een of meer milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten		

	genoemd in afdeling 3.4 van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:		
a.	voor één milieubelastende activiteit:	**30**	**€ 3.485,00**
b.	voor twee tot vijf milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit:	**25**	**€ 2.905,00**
c.	voor vijf of meer milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit:	**20**	**€ 2.325,00**

Afvalbeheer

3.17	**Afvalbeheer (afdeling 3.5 Besluit activiteiten leefomgeving)**		
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op één of meer milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten genoemd in afdeling 3.5 van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:		
a.	voor één milieubelastende activiteit:	**30**	**€ 3.485,00**
b.	voor twee tot vijf milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit:	**25**	**€ 2.905,00**
c.	voor vijf of meer milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit:	**20**	**€ 2.325,00**

Agrarische sector

3.18	**Agrarische sector (afdeling 3.6 Besluit activiteiten leefomgeving)**		
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op één of meer milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid,		

	aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten genoemd in afdeling 3.6 van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:		
a.	voor één milieubelastende activiteit:	**30**	**€ 3.485,00**
b.	voor twee tot vijf milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit:	**25**	**€ 2.905,00**
c.	voor vijf of meer milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit:	**20**	**€ 2.325,00**

Dienstverlening, onderwijs en zorg

3.19	**Dienstverlening, onderwijs en zorg (afdeling 3.7 Besluit activiteiten leefomgeving)**		
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten genoemd in afdeling 3.7 van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief per activiteit:	**30**	**€ 3.485,00**

Transport, logistiek en ondersteuning daarvan

3.20	**Transport, logistiek en ondersteuning daarvan (afdeling3.8 Besluit activiteiten leefomgeving)**		
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een of meer milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit		

	activiteiten genoemd in afdeling 3.8 van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:		
a.	voor één milieubelastende activiteit:	**30**	**€ 3.485,00**
b.	voor twee tot vijf milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit:	**25**	**€ 2.905,00**
c.	voor vijf of meer milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit:	**20**	**€ 2.325,00**

Omgevingsplanactiviteit: milieubelastende activiteit

3.21	**Omgevingsplanactiviteit: milieubelastende activiteit**		
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een omgevingsplanactiviteit bestaande uit een milieubelastende activiteit als bedoeld in paragraaf 22.3.26 van het tijdelijke deel van het omgevingsplan, zoals opgenomen in artikel 7.1. van het Invoeringsbesluit Omgevingswet, bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van dit hoofdstuk als het ook gaat om in die artikelen bedoelde activiteiten:	**20**	**€ 2.325,00**

Maatwerkvoorschriften of vergunningsvoorschriften bij milieubelastende activiteiten

3.22	**Maatwerkvoorschriften of vergunningsvoorschriften bij milieubelastende activiteiten**		
1	Bij een aanvraag om een maatwerkvoorschrift of een vergunningsvoorschrift krachtens artikel 4.5. van de Omgevingswet bedraagt het tarief bij:		
a.	één maatwerkvoorschrift of één vergunningsvoorschrift:	**25**	**€ 2.325,00**

b.	twee of meer maatwerkvoorschriften of twee of meer vergunningsvoorschriften, de som van het tarief onder a en per extra maatwerkvoorschrift of vergunningsvoorschrift:	**10**	**€ 1.160,00**
2	Het tarief behorend bij een aanvraag om een maatwerkvoorschrift of bij een aanvraag om een vergunningsvoorschrift is niet van toepassing als het onderwerp waarop het maatwerkvoorschrift of het vergunningsvoorschrift betrekking heeft onderdeel is van een aanvraag om een omgevingsvergunning.		
3.23	**Wijziging maatwerkvoorschriften of vergunningsvoorschriften**		
	Voor het in behandeling nemen van een aanvraag om wijziging van maatwerkvoorschriften als bedoeld in artikel 4.5. Omgevingswet:	**25**	**€ 2.325,00**

Gelijkwaardige maatregel bij milieubelastende activiteiten

3.24	**Gelijkwaardige maatregel bij milieubelastende activiteiten**		
1.	Een aanvraag om toestemming voor een gelijkwaardige maatregel als bedoeld in artikel 4.7. van de Omgevingswet indien deze betrekking heeft op een milieubelastende activiteit:		
2.	Het tarief behorend bij een aanvraag om een toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen is niet van toepassing als het onderwerp waarop de gelijkwaardige maatregel betrekking onderdeel is van een aanvraag om een omgevingsvergunning.	**25**	**€ 2.325,00**

Eén of meerdere (complexe) milieubelastende activiteiten

3.25	**Omgevingsvergunning die betrekking heeft op de cumulatie van complexe milieubelastende activiteiten en de combinatie van complexe met overige milieubelastende activiteiten**		
1.	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op meerdere complexe milieubelastende activiteiten uit de afdeling 3.3. van het Besluit activiteiten leefomgeving wordt het tarief opgebouwd uit de complexe milieubelastende activiteit met het hoogste tarief vermeerderd met 15% van het tarief dat verschuldigd is op grond van de andere milieubelastende activiteiten uit artikel 3.3. van deze tarieventabel.		
2.	In afwijking van het eerste onderdeel worden er geen leges geheven over milieubelastende activiteiten als bedoeld in de artikelen 3.1. en 3.3. t/m 3.8 in hoofdstuk 3 indien deze gelijktijdig met één of meerdere complexe milieubelastende activiteiten als bedoeld in afdeling 3.3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, worden aangevraagd.		

Uitgebreide voorbereidingsprocedure bij milieubelastende activiteiten

3.26	**Uitgebreide voorbereidingsprocedure**		
	Bij een aanvraag waarop afdeling 3.4. van de Algemene wet bestuursrecht op de voorbereiding van het besluit van toepassing is, wordt het tarief van een milieubelastende activiteit als bedoeld in de artikelen 3.1. en 3.3. t/m 3.8. in hoofdstuk 3 van deze tarieventabel vermeerderd met een toeslag van:	**25**	**€ 2.905,00**

Wijzigen omgevingsvergunning bij milieubelastende activiteiten

3.27	**Wijzigen omgevingsvergunning met uitgebreide voorbereidingsprocedure bij complexe milieubelastende activiteiten**		

1.	Bij een aanvraag om wijziging van één vergunde complexe milieubelastende activiteit, uit afdeling 3.3. van het Besluit activiteiten leefomgeving, waarop de uitgebreide voorbereidingsprocedure van toepassing is, is 60% van het tarief verschuldigd, voor een aanvraag om een omgevingsvergunning voor de activiteit, waarop de wijziging betrekking heeft.	**20**	**€ 2.325,00**
2.	Bij een aanvraag om wijziging van meerdere vergunde complexe milieubelastende activiteiten, uit afdeling 3.3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, waarop de uitgebreide voorbereidingsprocedure van toepassing is, wordt het tarief berekend op basis van artikel 3.25, eerste onderdeel, en is 60% verschuldigd over de uitkomst daarvan		
3.28	**Wijzigen omgevingsvergunning met de reguliere voorbereidingsprocedure bij complexe milieubelastende activiteiten**		
1.	Bij een aanvraag om wijziging van één vergunde complexe milieubelastende activiteit, uit afdeling 3.3. van het Besluit activiteiten leefomgeving, waarop de reguliere voorbereidingsprocedure van toepassing is, is 30% van het tarief verschuldigd, voor een aanvraag om een omgevingsvergunning voor de activiteit, waarop de wijziging betrekking heeft.	**20**	**€ 2.325,00**
2.	Bij een aanvraag om wijziging van meerdere vergunde complexe milieubelastende activiteiten, uit afdeling 3.3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, waarop de reguliere voorbereidingsprocedure van toepassing is, wordt het tarief berekend op basis van artikel 3.25, eerste onderdeel, en is 30% verschuldigd over de uitkomst daarvan.		
3.29	**Wijzigen omgevingsvergunning bij niet complexe milieubelastende activiteiten**		
	Bij een aanvraag om wijziging van een omgevingsvergunning van een niet complexe milieubelastende activiteit gelden de tarieven, genoemd in hoofdstuk 3 van deze	**20**	**€ 2.325,00**

	tarieventabel voor een aanvraag om een omgevingsvergunning voor de activiteit of activiteiten waarop de aanvraag tot wijziging betrekking heeft.		
3.30	**Wijzigen voorschriften omgevingsvergunning**		
	Een aanvraag om wijziging van voorschriften van een omgevingsvergunning, niet zijnde een vergunningsvoorschrift als bedoeld in artikel 4.5. van de Omgevingswet:	**20**	**€ 2.325,00**

Milieueffectrapportage

3.31	**Beoordeling onderzoeksrapporten**		
	Onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van hoofdstuk 3 bedraagt het tarief, als krachtens wettelijke voorschrift voor de betreffende aanvraag een rapport moet worden beoordeeld, voor de beoordeling van een milieueffectrapportage (MER):	**80**	**€ 9.300,00**
3.32	**Advies Commissie voor de milieueffectrapportage**		
	Onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van hoofdstuk 3 bedraagt het tarief, als een daartoe aangewezen bestuursorgaan of andere instantie advies moet uitbrengen over de aanvraag om een omgevingsvergunning of een ander besluit op grond van de Omgevingswet, voor een advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage: het bedrag dat deze commissie in rekening brengt op grond van de door de Minister van Infrastructuur en Waterstaat goedgekeurde tariefstelling.		

Hoofdstuk 4 Provinciale wegen en vaarwegen

Het tarief bedraagt voor:

artikel	**Omschrijving**	**Tarief 2023**	**Uren 2023**	**Tarief 2024**
	Provinciale wegen		**Tarief € 88,00**	
	Wegenverkeerswet(WVW)			
4.1.1	het in behandeling nemen van een aanvraag in het kader van de Wegenverkeerswet 1994 (WVW) als bedoeld ~~in~~ onder art. 148	**€ 325,00**	**4 uur**	**€ 352,00**
4.1.2	het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging of verlenging van een ontheffing als bedoeld onder art. 4.1.1 de Wegenverkeerswet 1994 (WVW)	**€ 325,00**	**4 uur**	**€ 352,00**
	Regeling voertuigen			
4.2.1	het in behandeling nemen van een aanvraag in het kader van de regeling voertuigen als bedoeld onder art. 9.1.	**€ 810,00**	**10 uur**	**€ 880,00**
4.2.2	het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging of verlenging van een ontheffing als bedoeld onder art. 4.2.1.	**€ 810,00**	**10 uur**	**€ 880,00**
	Reglement Verkeersregels en verkeerstekens 1990			
4.3.1	het in behandeling nemen van een aanvraag in het kader van het Reglement Verkeerregels en verkeerstekens 1990 als bedoeld onder art. 87.	**€ 365,00**	**4,5 uur**	**€ 396,00**
4.3.2	het in behandeling nemen van een verzoek tot ~~een~~ wijziging of verlenging van een ontheffing als bedoeld onder art 4.3.1.	**€ 365,00**	**4,5 uur**	**€ 396,00**
	Omgevingsverordening Noord-Holland betreffende provinciale wegen			
4.4.1	het in behandeling nemen van een aanvraag voor:	**€ 1.945,00**	**24 uur**	**€ 2.112,00**

	- het aanleggen of in stand houden van een kunstwerk over een weg of binnen de grens van een weg; - het veranderen van een kunstwerk, zodanig dat deze niet meer voldoet aan de bestemming en omschrijving in de wegenlegger; - het opbreken van een wegverharding en het verlagen of ophogen van een weg~~;~~			
4.4.2	het in behandeling nemen van een verzoek tot ~~een~~ wijziging of verlenging van een vergunning als bedoeld onder art. 4.4.2	**€ 730,00**	**9 uur**	**€ 792,00**
4.5.1	het in behandeling nemen van een aanvraag voor het uitvoeren van kleine graafwerkzaamheden in een weg (w.o. het inblazen van leidingen, sonderingen)	**€ 405,00**	**5 uur**	**€ 440,00**
4.5.2	het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging of verlenging van een vergunning als bedoeld onder art. 4.5.1.		**3 uur**	**€ 264,00**
4.6.1	het in behandeling nemen van een aanvraag voor: - het afdammen, dempen of verminderen van het water-afvoerend vermogen van een langs of op de grens van een weg gelegen sloot~~;~~ - het aanbrengen en hebben van opslagtanks, bakken, putten, goten e.d., voetpaden, stoepen, bouwconstructies, verhogingen van wallen en andere voorwerpen~~;~~ - het weiden van dieren; - het aanbrengen, hebben of verwijderen van beplanting; - borden of palen~~;~~ - het leggen of hebben liggen van rails~~;~~ - het laten afstromen of aflopen van fecaliën, gier, mest of afvalwater via bermsloten of hemelwater van daken of uit goten; - het innemen van een (vaste) standplaats met voertuigen ten behoeve van handel of bedrijf; - het plaatsen of laten liggen van agrarische of andere producten of materialen binnen 2 meter uit de kant van de verharding; - het over of boven de weg aanbrengen en hebben van uitspringende constructiedelen of voorwerpen, het laten draaien van voorzieningen waaraan hang- of sluitwerk is bevestigd of het aanbrengen en hebben van andere zaken;	**€ 485,00**	**6 uur**	**€ 528,00**

4.6.2	het in behandeling nemen van een verzoek tot ~~een~~ wijziging of verlenging van een vergunning als bedoeld onder art. 4.6.1.	**€ 405,00**	**5 uur**	**€ 440,00**
4.7.1	het in behandeling nemen van een aanvraag voor het in een weg leggen of middels gestuurde boringen leggen of hebben liggen van leidingen (buizen en kabels daaronder begrepen):			
	a. voor de 1ste 100 meter (of gedeelte daarvan)	**€565,00**	**7 uur**	**€ 616,00**
	b. voor elke volgende 100 meter (of gedeelte daarvan) tot 1.000 meter	**€ 94,55**	**+ 4 %**	**€ 98,35**
	c. voor elke volgende 100 meter (of gedeelte daarvan) van 1.000 tot 10.000 meter	**€ 83,70**	**+ 4 %**	**€ 87,05**
	d. voor elke volgende 100 meter (of gedeelte daarvan) boven de 10.000 meter	**€ 33,90**	**+ 4 %**	**€ 35,25**
4.7.2.	het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging of verlenging van een vergunning als bedoeld onder art. 4.7.1.	**€ 565,00**	**7 uur**	**€ 616,00**
4.8.1	het in behandeling nemen van een aanvraag voor: a. het in een weg leggen of hebben liggen van een duiker;	**€ 565,00**	**7 uur**	**€ 616,00**
	b. het maken, hebben, te veranderen of het gebruik daarvan te veranderen een van uitweg;		**7 uur**	**€ 616,00**
4.8.2	het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging of verlenging van een vergunning als bedoeld onder art. 4.8.1	**€ 565,00**	**7 uur**	**€ 616,00**
4.9	**Omgevingsverordening Noord-Holland betreffende provinciale vaarwegen**			
4.9.1	het in behandeling nemen van een aanvraag voor:			
	a. een vaarweg op een andere vaarweg(en) aan te sluiten;	**€ 610,00**	**7,5 uur**	**€ 660,00**
	b. een vaarweg te verleggen, te versmallen, diepte te wijzigen of op een andere wijze te veranderen dan wel buiten gebruik te stellen	**€ 610,00**	**15 uur**	**€ 1.320,00**

4.9.2	het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging of verlenging van een vergunning als bedoeld onder art. 4.9.1 sub a.	**€ 610,00**	**7,5 uur**	**€ 660,00**
4.9.3	het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging of verlenging van een vergunning als bedoeld onder art 4.9.1 sub b.		**9 uur**	**€ 792,00**
4.10.1	het in behandeling nemen van een aanvraag voor het aanbrengen/vervangen van:			
	a. kunstwerken;	**€ 3.240,00**	**40 uur**	**€ 3.520,00**
	b. remming- en geleide- werken en wachtplaatsen, afzonderlijk bij reeds bestaande kunstwerken	**€ 565,00**	**7 uur**	**€ 616,00**
	c. oeverwerken, met inbegrip van los- en laadplaatsen;	**€ 565,00**	**10 uur**	**€ 880,00**
	d. voorwerpen, waaronder palen en steigers;	**€ 565,00**	**5 uur**	**€ 440,00**
	e. kabels, buizen en leidingen:	**€ 565,00**	**7 uur**	**€ 616,00**
4.10.2	het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging, verlenging of overschrijven van een vergunning als bedoeld onder art. 4.10.1			
	a. kunstwerken	**€ 730,00**	**9 uur**	**€ 792,00**
	b. remming- en geleide- werken en wachtplaatsen, afzonderlijk bij reeds bestaande kunstwerken	**€ 565,00**	**7 uur**	**€ 616,00**
	c. oeverwerken, met inbegrip van los- en laadplaatsen	**€ 565,00**	**7 uur**	**€ 616,00**
	d. voorwerpen, waaronder palen en steigers;	**€ 365,00**	**3 uur**	**€ 264,00**
	e. kabels, buizen en leidingen:	**€ 565,00**	**7 uur**	**€ 616,00**
4.11.1	het in behandeling nemen van een aanvraag voor het uitvoeren van kleine graafwerkzaamheden bij vaarwegen (w.o. het inblazen van leidingen, sonderingen	**€ 405,00**	**5 uur**	**€ 440,00**

4.11.2	het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging of verlenging van een vergunning als bedoeld onder art. 4.11.1		**3 uur**	**€ 264,00**
4.12.1	a. het in behandeling nemen van een aanvraag in het kader van het Binnenvaartpolitiereglement~~,~~ als bedoeld onder art. 1.21, 2de lid voor incidenteel bijzonder transport;	**€ 245,00**	**3 uur**	**€ 264,00**
	b. het in behandeling nemen van een aanvraag in het kader van de Scheepvaartverkeerswet als bedoeld onder art. 1 voor het innemen van een ligplaats;	**€ 245,00**	**3 uur**	**€ 264,00**
	c. het in behandeling nemen van een aanvraag in het kader van de Scheepvaartverkeerswet als bedoeld onder art. 1 voor het innemen van een ligplaats voor een woonboot.		**4 uur**	**€ 352,00**
4.12.2	a. het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging of verlenging van een vergunning als bedoeld onder art.4.12.1 sub a:	**€ 160,00**	**2 uur**	**€ 176,00**
	b. het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging of verlenging van een ontheffing als bedoeld onder art. 4.12.1 sub b ontheffing voor het innemen van een ligplaats.	**€ 160,00**	**2 uur**	**€ 176,00**
	c. het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging van een ontheffing als bedoeld onder art. 4.12.1 sub c.		**3 uur**	**€ 264,00**
4.13.1	het in behandeling nemen van een aanvraag in het kader van het Binnenvaartpolitiereglement als bedoeld ~~in~~ onder art. 1.21 2de lid voor bijzonder transport voor één jaar	**€ 245,00**	**3 uur**	**€ 264,00**
4.13.2	het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging of verlenging van een vergunning als bedoeld ~~in~~ onder art. 4.13.1.	**€ 160,00**	**2 uur**	**€ 176,00**
4.14	het begeleiden van schepen door of met behulp van een ambtenaar van de provincie Noord-Holland;		**+ 4%**	
	a. begeleiding per voertuig per kwartier (of gedeelte daarvan);	**€ 20,25**		**€ 21,05**

	b. begeleiding per vaartuig per kwartier (of gedeelte daarvan);	**€ 30,35**		**€ 31,55**

Hoofdstuk 5 Wateractiviteit

Her tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag;

	5.1. Wateronttrekkingsactiviteit	**Tarief 2023**	**uren**	**Tarief 2024**
5.1.1	- om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder d van de Omgevingswet in samenhang met de artikelen 16.4 en 16.3, onder a, van het Besluit activiteiten leefomgeving voor het onttrekken van grondwater ten behoeve van industriële toepassingen en de openbare drinkwatervoorziening:			
	- per m3 nominale pompcapaciteit per uur	**€ 25,05**		**€ 26,00**
	- met een minimum per omgevingsvergunning van	**€ 835,00**		**€ 855,00**
	- met een maximum per omgevingsvergunning van	**€ 14.290,00**		**€ 14.820,00**
5.1.2	voor een wijziging van een omgevingsvergunning, als bedoeld onder 5.1.1 indien deze leidt tot een wijziging van de pompcapaciteit, een minimumbedrag van een en ander met dien verstande dat indien de wijziging leidt tot een aanpassing van de pompcapaciteit overeenkomstig het bepaalde onder 5.1.1 met inachtneming van het minimumtarief en het maximumtarief	**€ 7.845,00**	**75 uur**	**€ 8.025,00**
5.1.3	Artikel 5.1.2 is niet van toepassing op een aanvraag tot wijziging van een vergunning die betrekking heeft op een wijziging van een tenaamstelling of wijziging van kadastrale gegevens			
5.1.4	In geval van een MER-beoordelingsplicht op grond van artikel 16.43 onder b van d Omgevingswet geldt een toeslag van 25% over de verschuldigde leges voor de te behandelen aanvraag bedoeld onder hoofdstuk 5 van de tarieventabel			

5.1.5	In geval van een MER-plicht op grond van artikel 16.43 onder b van d Omgevingswet geldt een toeslag van 50% over de verschuldigde leges voor de te behandelen aanvraag bedoeld onder hoofdstuk 5 van de tarieventabel			
	5.2. Aanleg of gebruik van een open bodemenergiesysteem			
5.2.1.	om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid , van de Omgevingswet in samenhang met de artikelen 3.18. en 3.19. van het Besluit activiteiten leefomgeving, bestaande uit het onttrekken van grondwater ten behoeve van het aanleggen of gebruiken van een open bodemenergiesysteem bedraagt het tarief:		**75% tarieven 5.1.1**	
	- per m3 nominale pompcapaciteit per uur			**€ 19,50**
	- met een minimum per vergunning van			**€ 641,25**
	- met een maximum per vergunning van			**€ 11.115,00**
5.2.2.	voor een wijziging van een omgevingsvergunning, als bedoeld onder 5.2.1 indien deze leidt tot een wijziging van de pompcapaciteit, een minimumbedrag van een en ander met dien verstande dat indien de wijziging leidt tot een aanpassing van de pompcapaciteit overeenkomstig het bepaalde onder 5.2.1 met inachtneming van het minimumtarief en het maximumtarief		**75% tarief 5.1.2**	**€ 6.018,75**
5.2.3	Artikel 5.2.2. is niet van toepassing op een aanvraag tot wijziging van een omgevingsvergunning die betrekking heeft op een wijziging van een tenaamstelling of wijziging van kadastrale gegevens			
	5.3 Hergebruik gezuiverd stedelijk afvalwater voor landbouw irrigatie			
5.3.1	voor een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 3.48t van het Besluit activiteiten leefomgeving voor het exploiteren van een waterhergebruiksysteem		**20 uur**	**€ 2.325,00**

Hoofdstuk 6 Baden en zwemmen

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van:

Artikel		Tarief 2023	Tarief 2024 ODNHN € 96,14	Tarief 2024
6.1	een aanvraag voor het stellen/wijzigen van een maatwerkvoorschrift als bedoeld in artikel 15.7 van het Besluit activiteiten leefomgeving of als bedoeld in artikel 4.123 Omgevingsverordening NH2022	**€ 1.165,00**	**19 uur**	**€ 1.825,00**
6.2	een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen als bedoeld in artikel 4.7, 1ste lid, van de Omgevingswet in samenhang met artikel 15.3, onder c, van het Besluit activiteiten leefomgeving	**€ 1.165,00**	**32 uur**	**€ 3.075,00**

Hoofdstuk 7 Ontgrondingsactiviteit

	Begripsomschrijvingen
7.1.	Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt verstaan onder:
7.1.1.	Oppervlaktedelfstoffen: bouwgrondstoffen zoals zand, klei, grind en leem

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor:

		Tarief 2023	Tarief 2024 ODNZKG € 116,22	Tarief 2024
7.2	het verstrekken van een omgevingsvergunning voor een ontgrondingsactiviteit als bedoeld in artikel 5.1., 1ste lid aanhef en onder c van de Omgevingswet gelden, afhankelijk van de hoeveelheid oppervlaktedelfstoffen, gemeten in profiel van de afgraving, gelden de volgende tarieven:			
	a. ingeval geen oppervlakte delfstoffen van de desbetreffende percelen wordt afgevoerd:	**€ 8.025,00**	**75 uur**	**€ 8.715,00**

	b. ingeval oppervlaktedelfstoffen van de desbetreffende percelen wordt afgevoerd, dient het tarief zoals vermeld onder 7.2.a te worden vermeerderd met: - per m3 - tot een maximum van	 **€ 0,10** **€ 111.985,00**	 **+4%**	 **€ 0,10** **€ 113.105,00**
7.3	een wijziging van een omgevingsvergunning voor een ontgrondingsactiviteit als bedoeld onder 7.2.b, indien deze leidt tot vergroting van de maximum hoeveelheid oppervlaktedelfstoffen voor winning waarvan (oorspronkelijk) een omgevingsvergunning is verleend, een bedrag gelijk aan het verschil tussen het met toepassing van het bepaalde onder 7.2.b, verschuldigde bedrag voor de opnieuw vastgestelde hoeveelheid en het reeds betaalde bedrag			
7.4.	om intrekking of verlenging van een omgevingsvergunning voor een ontgrondings-activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder c van de Omgevingswet	**€ 3.210,00**	**30 uur**	**€ 3.485,00**
7.5.	een wijziging van een omgevingsvergunning voor een ontgrondingsactiviteit als bedoeld onder 7.2.a waarbij sprake is van een combinatie van de onder 7.3 en 7.4 genoemde gevallen, de bedragen conform 7.2.a en 7.2.b betekent de wijziging echter dat er geen gebruik wordt gemaakt van de omgevingsvergunning en de omgevingsvergunning wordt ingetrokken, dan bestaat er recht op teruggaaf van 50% van de opgelegde aanslag van de onder 7.2.b per m3 genoemde bedragen. Het onder 7.2.a. genoemde bedrag is nooit onderdeel van de teruggaaf.			
	Ontheffing vergunning grondwaterbeschermingsgebied			
7.6.	een vergunning voor activiteiten in een grondwaterbeschermingsgebied, die van grote maatschappelijke relevantie zijn	**€ 8.025,00**	**75 uur**	**€ 8.715,00**

Hoofdstuk 8 Wadloopverordening 2023 provincie Friesland

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen:

Artikel		Tarief 2023	Tarief 2024
8.1	van een aanvraag van een **rechtspersoon** voor een vergunning als bedoeld in artikel 4 lid 1 van de Wadloopverordening 2023 bedraagt:		
8.1.1	voor rechtspersonen die per jaar tot 1.000 wadlopers begeleiden;	**€ 787,00**	**€ 787,00**
8.1.2	voor rechtspersonen die per jaar 1.000 tot 5.000 wadlopers begeleiden;	**€ 2.486,00**	**€ 2.486,00**
8.1.3	voor rechtspersonen die per jaar 5.000 of meer wadlopers begeleiden;	**€ 4.144,00**	**€ 4.144,00**
8.1.4	voor rechtspersonen die natuureducatieve tochten organiseren		**€ 275,00**
8.1.5	voor het organiseren van tochten voor droogvallende platen voor groepen van 50 of meer personen		**€ 218,00**
8.2	van een aanvraag van een **natuurlijk persoon** voor een vergunning als bedoeld in artikel 4 lid 2 van de Wadloopverordening 2023 bedraagt:		
8.2.1	voor natuurlijke personen die groepen tot 12 personen begeleiden;	**€ 140,00**	**€ 140,00**
8.2.2	voor natuurlijke personen die solo lopen;	**€ 140,00**	**€ 140,00**
8.2.3	voor een aanvraag tot erkenning tot wadloopgids bij wadlooptochten voor een rechtspersoon	**€ 41,00**	**€ 41,00**
8.2.3	voor een aanvraag voor een begeleiderspas of begeleidersvergunning voor het begeleiden van wadlooptochten met deelnemers	**€ 41,00**	**€ 41,00**
8.3	van een aanvraag van een natuurlijk persoon voor het organiseren van natuureducatieve tochten als bedoeld in artikel 4 lid 2, sub c van de Wadloopverordening 2023 bedraagt		**€ 83,00**
8.4	van een aanvraag voor meerdere erkenningen, passen, begeleidersvergunningen door een natuurlijk persoon bedraagt		**€ 41,00**
	een met beperking in tijd of plaats vanaf 50 personen:		**vervallen**
	voor natuurlijke personen;	**€ 83,00**	**vervallen**
	voor rechtspersonen en andere organisaties	**€ 275,00**	**vervallen**
	voor een solopas	**€ 41,00**	**vervallen**
	een aanvraag voor meerdere passen (art. 8.2, art. 8.3 en art. 8.4)	**€ 41,00**	**vervallen**
	voor droogvallende platen		

	voor groepen kleiner dan 50 personen;	**€ 0,00**	**vervallen**
	voor groepen van meer dan 50 personen	**€ 218,00**	**vervallen**

Hoofdstuk 9 Natura 2000 Flora en fauna activiteit

artikel	**Tegemoetkoming geleden schade**	**Tarief 2023**	**Tarief 2024**
9.1	a. Het tarief voor het nemen van een besluit over de verlening van een tegemoetkoming in geleden schade, aangericht door in het wild levende beschermde dieren als bedoeld in artikel 15.53 van de Omgevingswet:	**€ 300,00**	**€ 300,00**
	b. de retributie wordt niet geheven als het gaat om schade die is aangericht: 1. in een foerageergebied of ganzenrustgebied gedurende de periode dat de schadeveroorzakende diersoort niet mag worden verjaagd of gedood. 2. door de das, de bever, de wilde kat, de otter, de wolf of de lynx; 3. schade die is aangericht in de winterperiode van 1 oktober tot en met 31 maart;		
	c. er vindt geen teruggaaf plaats als de aanvraag, als bedoeld in artikel 9.1. letter a wordt ingetrokken en er al een taxatie van de schade heeft plaatsgevonden;		
	d. In afwijking van artikel 9 van de Legesverordening Noord-Holland 2023 vindt er geen teruggaaf plaats indien het verzoek wordt afgewezen of geweigerd.		

Natura 2000 activiteit

Het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit bedraagt voor:

Artikel	2024	Tarief 2023	uren	Tarief 2024
9.2.a	a. een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied	€ 2.330,00	26	
9.2.a.1	1. als het project uitsluitend stikstof-gerelateerd is		30	€2.885,00

9.2.a.2	2. als het project niet uitsluitend stikstof-gerelateerd is		36	€3.460,00
9.2.b	b. het legaliseren van een PAS-melding door omzetting naar een omgevingsvergunning	€ 1.600,00		€1.600,00
9.2.c	c. een project waarop de ADC-toets van toepassing is		200	€ 19.230,00

Artikel		Tarief 2023		tarief 2024
9.3	Voor het afgeven van een positieve weigering, waarbij er sprake is van intern salderen	**Nihil**		**Nihil**

Flora- en fauna-activiteiten

Het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora en fauna activiteit bedraagt:

2024	2024	2023	uren	2024
Art 9.4	voor aangewezen vergunningplichtige gevallen in de paragrafen 11.2.2 tot en met 11.2.5 van het Besluit activiteiten leefomgeving; **flora- en fauna-activiteit** **Artikel** schadelijke handelingen soorten vogelrichtlijn 11.37 commercieel bezit soorten vogelrichtlijn 11.38 niet-commercieel bezit soorten vogelrichtlijn 11.39 wijze vangen of doden soorten vogelrichtlijn 11.40 schadelijke handeling soorten habitatrichtlijn 11.46 bezit soorten habitatrichtlijn 11.47 schadelijke handelingen andere soorten 11.54 bijvoeren van specifieke soorten 11.60 uitzetten van dieren of eieren van dieren 11.61		29 uur	
Art. 9.4 a	a. voor een particuliere aanvrager (natuurlijk persoon)	€ 895,00	10 uur	€ 960,00
Art 9.4.b	b. voor een commerciele aanvrager	€ 2.510,00	28 uur	€ 2.790,00
Art 9.4.c	c. voor een gebiedsgerichte soortenbenadering		90 uur	€ 8.650,00
Art. 9.5	Geen leges zijn verschuldigd voor een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora – fauna-activiteit die wordt ingediend: a. op een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet ten behoeve van schadebestrijding, overlastbestrijding en populatiebeheer: b. op een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet ten behoeve van onderzoek en onderwijs of opvang van beschermde inheemse vogels en zoogdieren:			

Activiteiten die houtopstanden betreffen

artikel		2023	uren	2024

Art. 9.6	voor activiteiten over het vellen van houtopstanden en het herbeplanten van grond na het vellen van houtopstanden of nadat een houtopstand op een andere manier teniet is gegaan, én waarvoor de provincie Noord-Holland krachtens artikel 11.113 van het besluit activiteiten leefomgeving bevoegd gezag is.	€ 450,-	8 uur	€ 770,00

Milieubelastende activiteit - stiltegebieden

artikel		2023		2024
Art. 9.7	Besluiten op een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 4.34 van de Omgevingsverordening Noord-Holland.	€ 450,00	32 uur	€ 3.075,00

Geringe wijziging

artikel		2023	2024
Art. 9.8	Wijziging van een omgevingsvergunning als bedoeld in dit hoofdstuk die al is verleend, maar waarvan nog geen gebruik is gemaakt, als gevolg van een, naar de omstandigheden beoordeeld, geringe wijziging in het project:	€ 180,00	5 % van de leges die verschuldigd zijn voor het in behandeling nemen van de onderliggende vergunning waarop de te wijzigen aanvraag ziet met een minimum van € 300,-

Hoofdstuk 10 Luchtvaartwet

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor

artikel		Tarief 2023	Uren ODNZKG € 116,22 Opgave 2023	Tarief 2024
10.1	een ontheffing van maximaal 2 starts en 2 landingen per dag voor bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik)	**€ 1.070,00**	**22,6 uur**	**€ 2.625,00**
10.2	een locatie gebonden ontheffing voor één of meerdere starts en/of landingen op één en hetzelfde terrein voor bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik)	**€ 1.605,00**	**22,6 uur**	**€ 2.625,00**
10.3	een locatie gebonden ontheffing voor één of meerdere starts en/of landingen op één en hetzelfde terrein voor bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik), indien voor niet meer dan 10 starts en/of landingen voor één dag wordt gebruikt	**€ 1.605,00**	**22,6 uur**	**€ 2.625,00**
10.4	een locatie gebonden ontheffing voor één of meerdere starts en/of landingen op één en hetzelfde terrein voor luchtvaartuigen niet zijnde bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik)	**€ 1.605,00**	**22,6 uur**	**€ 2.625,00**
10.5	een locatie gebonden ontheffing voor één of meerdere starts en/of landingen op één en hetzelfde terrein voor luchtvaartuigen niet zijnde bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik), indien voor niet meer dan 10 starts en/of landingen voor één dag wordt gebruikt	**€ 1.605,00**	**22,6 uur**	**€ 2.625,00**
10.6	Voor de aanvragen genoemd onder de artikelen 10.7 t/m 10.10 in dit hoofdstuk worden de leges berekend op basis van een vooraf door de aanvrager ingediende begroting waarin de			

	toerekenbare kosten zijn opgenomen die voor de vergunningsaanvraag noodzakelijk zijn. De in te dienen begroting wordt vooraf afgestemd met de provincie. De toerekenbare kosten worden vastgesteld op het moment dat de aanvraag wordt ingediend. Het bepaalde in artikel 5, lid 4 van de legesverordening is van toepassing.			
10.7	een luchtvaartregeling als bedoeld in art. 8.64 1ste lid Wlv, op verzoek, niet zijnde "omzettingen" van ontheffingen op grond van art. 13 (voormalige) Luchtvaartwet			
10.8	een wijziging van **een** luchtvaartregeling als bedoeld in art. 8.64 1ste lid Wlv, op verzoek,			
10.9	een luchtvaartbesluit als bedoeld in art. 8.43 Wlv, op verzoek, niet zijnde "omzettingen" van ontheffingen op grond van art. 13 (voormalige) Luchtvaartwet			
10.10	een wijziging van **een** luchtvaartbesluit als bedoeld in art. 8.43 Wlv, op verzoek,			

Hoofdstuk 11 Overige diensten

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor:

		Tarief 2023	**Uren** **€ 116,22**	**Tarief 2024**
11.1	het verstrekken van een vergunning, ontheffing, vrijstelling, toestemming, machtiging, etc. krachtens een provinciale verordening, provinciaal reglement of enig ander wettelijk voorschrift, anders dan hiervoor genoemd;	**€ 535,00**	**5 uur**	**€ 580,00**
11.2	een wijziging of verlenging van een vergunning, ontheffing, vrijstelling, toestemming, machtiging, etc. als bedoeld onder 11.1	**€ 535.00**	**5 uur**	**€ 580,00**

2089023/2123373

Provinciale Staten van Noord-Holland

gelezen hebbend de voordracht van Gedeputeerde Staten van 31 oktober 2023

gelet op artikelen 220, 220a, 223 1ste lid letter b en 225 van de Provinciewet en artikel 13.1 van de Omgevingswet;

overwegende dat de verordening en de daarbij behorende dient te worden gewijzigd vanwege de inwerkingtreding van de Omgevingswet:

besluiten vast te stellen:

de verordening op de heffing en invordering van leges Noord-Holland 2024 en de bijhorende Legestarieventabel 2024

Artikel 1 Begrippenkader
In deze verordening wordt verstaan onder:
a. leges: de rechten die worden geheven ter zake van het genot van de door of vanwege het Provinciebestuur verleende diensten bedoeld in deze verordening en de tarieventabel.
b. tarieventabel: de Legestarieventabel.

Artikel 2 Belastbaar feit
Onder de naam “leges” worden rechten geheven voor:
a. het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verlenen van een dienst of het nemen van een besluit;
b. het verlenen van een dienst op aanvraag; of
c. het verrichten van handelingen ten behoeve van een aanvraag van een document een en ander zoals genoemd in deze verordening en de daarbij behorende tarieventabel

Artikel 3 Belastingplichtig
Belastingplichtig is de aanvrager of degene voor wie de aanvraag is gedaan.

Artikel 4 Instemming
1. Onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van de tarieventabel bedraagt het tarief, als een aanvraag om een omgevingsvergunning of een ander besluit op grond van de Omgevingswet betrekking heeft op een activiteit waarvoor de beslissing op de aanvraag op grond van artikel 16.16 van de Omgevingswet instemming behoeft van een bestuursorgaan:
a. Het bedrag dat dit bestuursorgaan aan rechten zou heffen als het voor de activiteit Waarvoor instemming wordt verzocht zelf bevoegd gezag zou zijn.
b. Het bedrag bedoeld in het eerste lid, onder b, wordt voorafgaand aan het in behandeling nemen van de aanvraag aan de aanvrager meegedeeld. De aanvraag wordt dan in behandeling genomen op de vijfde werkdag na de dag waarop het verschuldigde bedrag aan de aanvrager ter kennis is gebracht, tenzij de aanvraag voor deze vijfde werkdag schriftelijk is ingetrokken.

Artikel 5 Vrijstellingen
Leges worden niet geheven voor diensten die ingevolge wettelijk voorschrift zijn vrijgesteld van rechtenheffing of kosteloos moeten worden verleend.

Artikel 6 Maatstaven van heffing en tarieven
1. De leges worden geheven naar de heffingsmaatstaven en tarieven, opgenomen in de bij deze verordening behorende tarieventabel.
2. Voor de berekening van de leges wordt een gedeelte van een in de tarieventabel genoemde eenheid als volle eenheid aangemerkt.
3. Bijkomende door de provincie te maken kosten worden in rekening gebracht bij de aanvrager, mits de aanvrager voorafgaand aan het in behandeling nemen van de aanvraag daarover wordt geïnformeerd.
4. Als het tarief of het verschuldigde bedrag is gebaseerd op een begroting van de kosten wordt:
    a. die begroting van de kosten voorafgaand aan het in behandeling van de aanvraag aan de aanvrager medegedeeld;
    b. de aanvraag in behandeling genomen op de vijfde werkdag na de dag waarop de begroting aan de aan vrager ter kennis is gebracht, tenzij de aanvraag voor deze vijfde werkdag schriftelijk door de aanvrager is ingetrokken.

Artikel 7 Wijze van heffing
1. De leges worden geheven door middel van een mondelinge kennisgeving, een gedagtekende schriftelijke kennisgeving, waaronder mede wordt begrepen een stempelafdruk, een zegel, een nota of andere schriftuur, of een kennisgeving langs elektronische weg.
2. Het gevorderde bedrag wordt mondeling, door toezending of uitreiking van een schriftelijke kennisgeving of langs elektronische weg aan de belastingschuldige bekendgemaakt.
3. De leges kunnen worden geheven bij voorlopige aanslag tot ten hoogste het bedrag waarop de aanslag vermoedelijk zal worden vastgesteld.

Artikel 8 Termijnen van betaling
1. In afwijking van artikel 9, 1ste lid van de Invorderingswet 1990 moeten de leges worden betaald ingeval de kennisgeving bedoeld in artikel 6:
    a. mondeling wordt gedaan, op het moment van het doen van de kennisgeving;
    b. schriftelijk dan wel elektronisch wordt gedaan, op het moment van uitreiken van de kennisgeving dan wel in geval van toezending daarvan binnen 30 dagen na de dagtekening van de kennisgeving;
2. Indien de te heffen leges meer dan € 5000, -- bedragen kunnen de leges worden betaald in vier gelijke termijnen, waarbij de eerste termijn vervalt 30 dagen na de dagtekening van de kennisgeving en elke volgende termijn telkens 30 dagen later.

Artikel 9 Kwijtschelding
Bij de invordering van leges wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 10 Teruggaaf

1. Als het college van Gedeputeerde Staten op grond van een aanvraag tot het verlenen van een vergunning oordeelt dat voor de voorgenomen activiteit geen vergunning is vereist, vindt op verzoek van de aanvrager teruggaaf van het betaalde bedrag plaats ter hoogte van 85% van de op grond van die onderdelen voor de betreffende activiteit verschuldigde leges.
2. Als na toepassing van artikel 4:5 van de Algemene wet bestuursrecht een aanvraag buiten behandeling wordt gelaten, vindt op verzoek van de aanvrager teruggaaf van het betaalde bedrag plaats ter hoogte van 85% van de op grond van die onderdelen voor de betreffende activiteit verschuldigde leges.
3. Als een aanvrager zijn aanvraag om een vergunning of aanvraag om een maatwerkvoorschrift bij een reguliere aanvraag op de voorbereiding waarvan afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht niet van toepassing is, geheel of gedeeltelijke intrekt terwijl het college van Gedeputeerde Staten daarover nog geen besluit heeft genomen, vindt op verzoek van de aanvrager teruggaaf van een deel van het betaalde bedrag plaats.
   De teruggaaf bedraagt:
   a. bij gehele of gedeeltelijke intrekking binnen 4 weken na de indiening van de aanvraag 75% van de voor de activiteit verschuldigde leges waarvoor de aanvraag is ingetrokken;
   b. bij gehele of gedeeltelijke intrekking op een tijdstip vanaf 4 weken tot 6 weken na de indiening van de aanvraag 50% van de voor de activiteit verschuldigde leges waarvoor de aanvraag is ingetrokken;
   c. bij gehele of gedeeltelijke intrekking op een tijdstip vanaf 6 weken na de indiening van de aanvraag 25% van de voor de activiteit verschuldigde leges waarvoor de aanvraag is ingetrokken;
4. Als een aanvrager zijn aanvraag om een vergunning of aanvraag om een maatwerkvoorschrift bij een uitgebreide aanvraag op de voorbereiding waarvan afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht niet van toepassing is, geheel of gedeeltelijke intrekt terwijl het college van Gedeputeerde Staten daarover nog geen besluit heeft genomen, vindt op verzoek van de aanvrager teruggaaf van een deel van het betaalde bedrag plaats.
   De teruggaaf bedraagt:
   a. bij gehele of gedeeltelijke intrekking binnen 6 weken na de indiening van de aanvraag 75% van de voor de activiteit verschuldigde leges waarvoor de aanvraag is ingetrokken;
   b. bij gehele of gedeeltelijke intrekking op een tijdstip vanaf 6 weken tot 18 weken na de indiening van de aanvraag 50% van de voor de activiteit verschuldigde leges waarvoor de aanvraag is ingetrokken;
   c. bij gehele of gedeeltelijke intrekking op een tijdstip vanaf 18 weken na de indiening van de aanvraag 25% van de voor de activiteit verschuldigde leges waarvoor de aanvraag is ingetrokken;
5. Als het college van Gedeputeerde Staten een verleende vergunning intrekt op verzoek van de vergunninghouder, vindt op verzoek van de aanvrager teruggaaf van de voor de activiteit waarvoor de aanvraag is ingetrokken verschuldigde leges plaats ter hoogte van 25%, mits deze aanvraag is ingediend binnen 6 maanden na verlening van de vergunning en van de vergunning geen gebruik is gemaakt. van de op grond van die onderdelen voor de betreffende activiteit verschuldigde leges.
6. a. Als het college van Gedeputeerde Staten een vergunning weigeren, vindt op verzoek van de aanvrager teruggaaf plaats ter hoogte van 25% van de verschuldigde leges van de voor de activiteit waarvoor de vergunning is geweigerd.
   b. onder een weigering bedoeld in onderdeel a wordt mede verstaan een vernietiging van de beschikking waarbij de vergunning is verleend bij rechtelijke uitspraak.
7. Teruggaaf vindt niet plaats als het verschuldigde leges minder bedragen dan € 300,00.
8. De teruggaafregeling bedoeld in de voorgaande leden heeft geen betrekking op de kosten zoals bedoeld in artikel 5, derde lid.
9. Een verzoek tot teruggaaf wordt ingediend bij de inspecteur der provinciale belastingen

Artikel 11 Overdracht van bevoegdheden
Het college van Gedeputeerde Staten is bevoegd tot het wijzigen van deze verordening en de daarbij behorende tarieventabel, als de wijzigingen:

a. van zuiver redactionele aard zijn;
b. een gevolg zijn van nieuwe of gewijzigde rijksregelgeving, die in werking treedt binnen drie maanden na de officiële bekendmaking van de inwerkingtreding ervan in het Staatsblad of de Staatscourant.

Artikel 12 Overgangsrecht

1. De legesverordening 2023 en de daarbij behorende tarieventabel wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 12, 2de lid genoemde datum van ingang van heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.

2. Indien de datum van inwerkingtreding van deze verordening ligt na de in artikel 12, 2de lid, opgenomen datum van ingang van de heffing, blijft de in het 1ste lid genoemde verordening gelden voor de in de tussenliggende periode plaatsvindende belastbare feiten voor zover de heffing van de leges hiervoor in die periode plaatsvindt.

Artikel 13 Inwerkingtreding

1. Deze verordening met de daarbij behorende tarieventabel 2024 treedt in werking met ingang van de achtste dag na die van de bekendmaking.
2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2024.

Artikel 14 Citeertitel
Deze verordening wordt aangehaald als: “Legesverordening Noord-Holland 2024”.

TARIEVENTABEL 2024

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen in het kader van de Omgevingswet

Artikel	
1.1	**Enkel- en meervoudige aanvragen**
1.1.1	De tarieven in de tarieventabel gelden voor een enkelvoudige aanvraag om een omgevingsvergunning
1.1.2.	Bij een meervoudige aanvraag worden de tarieven van elke afzonderlijke activiteit bij elkaar opgeteld.
1.1.3	Bij een magneetactiviteit wordt het tarief verhoogd met de kosten voor een advies met instemming, die door een ander bestuursorgaan bij Gedeputeerde Staten in rekening worden gebracht.
1.2	**Reguliere of uitgebreide voorbereidingsprocedure**
1.2.1	De tarieven in de tarieventabel gelden voor een aanvraag waarop de reguliere voorbereidingsprocedure van toepassing is
1.2.2	Voor een aanvraag waarop afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is geldt een toeslag van € 2.675, -
1.3	**Coördinatieregeling**
1.3.1	Als de aanvrager verzoekt om toepassing van de coördinatieregeling, bedoeld in artikel 16.7 van de Omgevingswet in verbinding met afdeling 3.5 van de Algemene wet bestuursrecht geldt een toeslag van € 25.000, -
1.3.2	Als de aanvrager verzoekt om toepassing van een koepelconcept of coördinatiebesluit als bedoeld in artikel 16.8 van de Omgevingswet in verbinding met afdeling 3.5 van de Algemene wet bestuursrecht geldt een toeslag van € 35.000,00

Hoofdstuk 2 Dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving /omgevingsverordening

Artikel	
2.1	**Begripsbepalingen**
2.1.1.	Tenzij in deze verordening of deze tarieventabel anders is bepaald, zijn op dit hoofdstuk de begripsbepalingen van toepassing die zijn opgenomen in:
a.	de bijlage, bedoeld in artikel 1.1. van de Omgevingswet;
b.	bijlage I bij het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal);
c.	bijlage I bij het Besluit bouwwerken leefomgeving;
d.	bijlage I bij het besluit kwaliteit leefomgeving;
e.	bijlage I bij het Omgevingsbesluit;
f.	artikel I.I. van de Omgevingsverordening Noord-Holland;
g.	de bijlage bij het Omgevingsplan;
2.1.2.	tenzij in deze verordening of deze tarieventabel anders is bepaald, hebben de in dit hoofdstuk voorkomende begrippen die betrekking hebben op activiteiten waarvoor het toetsingskader in een ander dan onder 1.1.1. bedoeld wettelijk voorschrift is uitgewerkt dezelfde betekenis als in dat wettelijk voorschrift bedoeld.
2.1.3	In afwijking van bijlage I bij de Omgevingsregeling wordt onder bouwkosten verstaan:
2.1.3.1	**Aanlegkosten:** de aannemingssom exclusief omzetbelasting, bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, van de Uniforme Administratieve Voorwaarden voor de uitvoering van werken 1989 (UAV1989), voor het uit te voeren werk, of voor zover deze ontbreekt, een raming van de aanlegkosten, exclusief omzetbelasting. Indien de werken of

	werkzaamheden geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschieden wordt in deze titel onder aanlegkosten verstaan: de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor de werken of werkzaamheden waarop de aanvraag betrekking heeft;
2.1.3.2.	**Bouwkosten:** de aannemingssom exclusief omzetbelasting, bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, van de Uniforme Administratieve Voorwaarden voor de uitvoering van werken 1989 (UAV 1989), voor het uit te voeren werk, of voor zover deze ontbreekt, een raming van de bouwkosten, exclusief omzetbelasting, bedoeld in het normblad NEN 2699, of zoals dit normblad laatstelijk is vervangen of gewijzigd. Indien het bouwen geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschiedt wordt in deze titel onder bouwkosten verstaan: de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor het tot stand brengen van het bouwwerk waarop de aanvraag betrekking heeft;
2.1.3.3.	**Tijdelijk bouwwerk**: In afwijking van artikel 2.1.3.2 geldt als grondslag voor de vaststelling van de bouwkosten voor een tijdelijk bouwwerk:
2.1.3.3.1	indien het een bouwwerk betreft dat qua constructie niet bedoeld is om verplaatsbaar te zijn, de aannemingssom dan wel een raming van de bouwkosten vastgesteld als omschreven in artikel 2.1.3.2
2.1.3.3.2.	indien het een gehuurd bouwwerk betreft dat qua constructie bedoeld is om verplaatsbaar te zijn, de plaatsingskosten vermeerderd met de huurkosten van het bouwwerk berekend over de beoogde instandhoudingtermijn. Deze kosten zijn exclusief de omzetbelasting;
2.1.3.3.3	indien het niet een gehuurd bouwwerk betreft dat qua constructie bedoeld is om verplaatsbaar te zijn, de som van de plaatsingskosten en de aanschaf-, leverings- en (ver)bouwkosten van het bouwwerk. Deze kosten zijn exclusief de omzetbelasting;
2.1.3.4.	**Sloopkosten:** de aannemingssom exclusief omzetbelasting, bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, van de Uniforme Administratieve Voorwaarden voor de uitvoering van werken 1989 (UAV 1989), voor het uit te voeren werk, of voor zover deze ontbreekt, een raming van de sloopkosten, exclusief omzetbelasting. Indien het slopen geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschiedt wordt in deze titel onder sloopkosten verstaan: de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor het slopen van het bouwwerk waarop de aanvraag betrekking heeft.

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van:

Artikel		Tarief 2024
2.2	**Voorfase/Omgevingsoverleg**	
2.2.1	Als een aanvraag betrekking heeft op het houden van omgevingsoverleg over één of meer activiteiten die gevolgen kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving, bedraagt het tarief:	
	a. voor het eerste overleg;	**€ 580,00**
	b. voor elk volgend overleg;	**€ 350,00**
	c. per in te schakelen externe adviseur verhoogd met	**€ 600,00**
2.2.2	indien volgend op het omgevingsoverleg als bedoeld onder 2.2.1 binnen één jaar voor hetzelfde plan of besluit een aanvraag tot het geheel of gedeeltelijk vaststellen, herzien, wijzigen of uitwerken van het inpassings- of wijzigingsplan in behandeling wordt genomen, wordt het op grond van artikel 2.2.1. betaalde bedrag(en) verrekend met de leges voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken voor het bouwen van een bouwwerk als bedoeld onder 2.3.	
2.3	**Bouwactiviteit (bouwtechnisch deel)**	
	Een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, voor een	

	bouwactiviteit of een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 1ste lid, onder a, van de Omgevingswet voor een omgevingsplanactiviteit, die betrekking heeft op een bouwwerk gecombineerd met een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid , onder a, van de Omgevingswet voor een bouwactiviteit;	
a.	bij bouwkosten tot € 50.000,- : € 100,- per €1.000,-	**€ 100,00 p/€ 1.000,-**
b.	bij bouwkosten tussen € 50.000,- en € 400.000,- : €5.000,- vermeerderd met 3,00% voor bouwkosten boven de €50.000,-	**€ 5.000,00 + 3,00%**
c.	bij bouwkosten tussen €400.000,- en €1.000.000,- : €15.500,- vermeerderd met 2,40% voor bouwkosten boven de € 400.000,-	**€ 15.500,00 + 2,40%**
d.	bij bouwkosten tussen €1.000.000,- en € 5.000.000 : €29.000,- vermeerderd met 1,35% voor bouwkosten boven de € 1.000.000,-	**€ 29.000,00 + 1,35%**
e.	-bij bouwkosten tussen €5.000.000,- en €25.000.000:€ 83.000- vermeerderd met 0,25% voor bouwkosten boven de € 5.000.000,-	**€ 83.000,00 + 0,25%**
f.	bij bouwkosten meer dan €25.000.000,- :€133.000,- vermeerderd met 0,05% voor bouwkosten boven de €25.000.000,-	**€ 133.000,00 + 0,050%**
2.3.1	**Bouw-/aanlegkosten zonnecollectoren en -panelen**	
	Bij het in behandeling nemen van een aanvraag voor een omgevingsvergunning of voor het beoordelen van een conceptaanvraag voor een omgevingsvergunning, die betrekking heeft op het plaatsen van een collector voor warmteopwekking of een paneel voor elektriciteitsopwekking worden de bouw-/aanlegkosten voor de collectoren of panelen op € 0,00 geraamd. Indien collectoren voor warmteopwekking of panelen voor elektriciteitsopwekking onderdeel uitmaken van een aanvraag omgevingsvergunning, dan wel conceptaanvraag omgevingsvergunning, bestaande uit meer onderdelen dan uitsluitend collectoren of panelen, dan worden voor de vaststelling van het legesbedrag de bouwkosten voor de collectoren of panelen buiten beschouwing worden gelaten.	
2.4.1	**Omgevingsplanactiviteit die betrekking heeft op een bouwwerk (ruimtelijk deel)**	
	een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, voor een omgevingsplanactiviteit die alleen betrekking heeft op een bouwwerk;	**€ 695,00**
2.4.2	**Omgevingsplanactiviteit: bouwactiviteit, in stand houden of gebruiken van een bouwwerk(ruimtelijk deel)**	
	een aanvraag om een omgevingsvergunning, die betrekking heeft op een omgevingsplanactiviteit als bedoeld in artikel 5.1, 1ste lid , aanhef en onder a van de Omgevingswet, bestaande uit een bouwactiviteit, het in stand houden of gebruiken van het te bouwen bouwwerk	**€ 695,00**
	-voor een binnenplanse omgevingsplanactiviteit	
2.4.2.1	- als moet worden beoordeeld of het uiterlijk of de plaatsing van het bouwwerk, zowel op zichzelf beschouwd als in verband met de omgeving of de te verwachte ontwikkeling daarvan, niet in strijd is met de redelijke eisen van welstand als bedoeld in provinciale beleidsregels bedoeld in artikel 4.19 van de Omgevingswet	**€ 580,00**
2.4.2.2	- als de bouwactiviteit plaatsvindt op een bodemgevoelige locatie en de toelaatbare kwaliteit van de bodem moet worden beoordeeld	**€ 580,00**
2.4.2.3	- als moet worden beoordeeld of de activiteit niet in strijd is met het in voorbereiding zijnde omgevingsplan respectievelijk in voorbereiding zijnde omgevingsplan dat voorziet in de bescherming van het stads- en dorpsgezicht	**€ 580,00**
2.4.3.	-voor een binnenplanse omgevingsplanactiviteit bij wijzigingsbevoegdheid of uitwerkingsplicht	**€ 580,00**
2.4.4	-voor een buitenplanse omgevingsplan activiteit	**€ 580,00**
2.5.1.	**Beoordeling bodemrapport**	
	het tarief, onder 2.3. wordt verhoogd, indien de aanvraag krachtens wettelijk voorschrift slechts kan worden afgehandeld, indien:	

a.	een milieukundig bodemrapport wordt beoordeeld;	**€ 465,00**
b.	een archeologisch bodemtrapport wordt beoordeeld;	**€ 465,00**
2.5.2	**Beoordeling advies agrarische adviescommissie**	
	het tarief, onder 2.3. wordt verhoogd, indien de aanvraag krachtens wettelijk voorschrift slechts kan worden afgehandeld, indien een advies van de agrarische adviescommissie wordt beoordeeld;	**€ 465,00**
2.6	**Beoordeling aanvullende gegevens**	
	onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief voor het in behandeling nemen van aanvullende gegevens die worden ingediend nadat de aanvraag om een omgevingsvergunning bedoeld in artikel 2.2, aanhef en onderdeel b, in behandeling is genomen:	**€ 465,00**
2.7.	**Gebruik gronden**	
	een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1. , 1ste lid, aanhef en onder a van de Omgevingswet, tot het gebruiken van gronden in strijd met:	
a.	een omgevingsplan als bedoeld in artikel 5.21. , 2de lid, onder b, van de Omgevingswet in samenhang met artikel 8.0a, 2de lid van het Besluit kwaliteit leefomgeving;	**€ 465,00**
b.	de regels, bedoeld in artikel 4.15, 2de lid, van de Omgevingswet, gesteld bij de in het 1ste lid van dat artikel genoemde omgevingsverordening:	**€ 465,00**
c.	een voorbereidingsbesluit als bedoeld in artikel 4.14 van de Omgevingswet:	**€ 465,00**
d.	een omgevingsplan indien de omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit voor een bepaalde termijn als bedoeld in de artikelen 5.36 en 5.36a van de Omgevingswet	**€ 465,00**
2.8	**Gebruik bouwwerken**	
	een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, tot het gebruiken van bouwwerken in strijd met:	
a.	een omgevingsplan als bedoeld in artikel 5.21. 2de lid, onder b, van de Omgevingswet in samenhang met artikel 8.0a, 2de lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving;	**€ 465,00**
b.	de regels, bedoeld in artikel 4.15, 2de lid, van de Omgevingswet, gesteld bij de Omgevingsverordening Noord-Holland;	**€ 465,00**
c.	een voorbereidingsbesluit als bedoeld in artikel 4.14 van de Omgevingswet:	**€ 465,00**
d.	een omgevingsplan indien de omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit voor een bepaalde termijn als bedoeld in de artikelen 5.36. en 5.36a va de Omgevingswet	**€ 465,00**
2.9	**Deelbeoordeling activiteit het gebruiken van een bouwwerk met het oog op brandveiligheid**	
2.9	een vergunning, die betrekking heeft op een activiteit rond de brandveiligheid bedraagt het tarief voor bouwwerken met een bruto vloeroppervlakte als bedoeld in het normblad NEN 2580, onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk indien tevens sprake is van de in die onderdelen bedoelde activiteiten	
2.9.1	van 0 t/m 100 m2	**€ 525,00**
2.9.2	van 101 t/m 500 m2	**€ 585,00**
2.9.3	van 500 t/m 5.000 m2	**€ 890,00**
2.9.4	van 5.000 t/m 50.000 m2	**€ 1.395,00**
2.9.5	van meer dan 50.000 m2 vermeerderd per m2 met € 0,05	**€ 2.950,00** **€ 0,05**
2.10	het verstrekken van een advies inzake de beoordeling van de brandveiligheid	**€ 695,00**

2.11	**Rijksmonumentenactiviteit/beschermd stads- of dorpsgezicht**	
	een omgevingsvergunning als bedoeld in:	
a.	artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet voor een rijksmonumentenactiviteit;	**€ 3.140,00**
b.	artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor het slopen van een bouwwerk in een beschermd stads- of dorpsgezicht;	**€ 3.140,00**
c.	artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor het slopen, verstoren, verplaatsen of in enig opzicht wijzigen van een krachtens provinciale of gemeentelijke verordening aangewezenmonument, of het herstellen, gebruiken of laten gebruiken daarvan op een wijze waardoor het wordt ontsierd of in gevaar wordt gebracht	**€ 3.140,00**
d.	artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor het slopen van een bouwwerk dat krachtens provinciale of gemeentelijke verordening is aangewezen als beschermd stads- of dorpsgezicht;	**€ 3.140,00**
2.12	**Slopen van een bouwwerk**	
	een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor het slopen van een bouwwerk in gevallen waarin dat in een omgevingsplan of voorbereidingsbesluit is bepaald, dan wel voor het slopen van een bouwwerk voor zover daarvoor krachtens de Omgevingsverordening Noord-Holland een omgevingsvergunning is vereist:	**€ 3.140,00**
2.13	**Omgevingsplanactiviteit: aanleggen of veranderen weg**	
	een aanvraag om een omgevingsvergunning, die betrekking heeft op een omgevingsplanactiviteit, als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, bestaande uit het aanleggen van een weg of verandering brengen in de wijze van aanleg van een weg	**€ 1.860,00**
2.14	**Omgevingsplanactiviteit: uitweg/uitrit**	
	een aanvraag om een omgevingsvergunning, die betrekking heeft op een omgevingsplanactiviteit, als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, bestaande uit het aanleggen van een uitrit naar de openbare weg of het veranderen van een bestaande uitrit	**€ 465,00**
2.15	**Omgevingsplanactiviteit kappen**	
a.	een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder a van de Omgevingswet voor het vellen doen vellen van een houtopstand voor maximaal 5 bomen;	**€ 350,00**
b.	met een opslag voor elke boom meer dan de vijfde boom	**€ 35,00**
2.16	**Omgevingsplanactiviteit: reclame**	
	een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in:	
a.	artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor het op of aan een onroerende zaak maken of voeren van handelsreclame met behulp van opschriften, aankondigingen, afbeeldingen, reclameobjecten of constructies, in welke vorm dan ook, die zichtbaar zijn vanaf een voor het publieke toegankelijke plaats;	**€ 350,00**
b.	artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor het als eigenaar, beperkt zakelijk gerechtigde of gebruiker van een onroerende zaak toestaan of gedogen dat op of aan die onroerende zaak handelsreclame wordt gemaakt of gevoerd met behulp van opschriften, aankondigingen, afbeeldingen, reclameobjecten of constructies, in welke vorm dan ook, die zichtbaar zijn vanaf een voor het publieke toegankelijke plaats	**€ 350,00**
2.17	**Verlenging tijdelijke vergunning**	
	voor het in behandeling nemen van een aanvraag om verlenging van de in een omgevingsvergunning voor een bouwactiviteit gestelde termijn, bedoeld in artikel 10.23, 2de lid van het Omgevingsbesluit	**€ 930,00**
2.18	**Projectbesluit**	
	voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een projectbesluit wordt er een door of namens Gedeputeerde Staten opgestelde begroting vastgesteld van de kosten van:	

	a. het vooroverleg; b. de vaststelling van het projectbesluit, bedoeld in afdeling 5.2 van de Omgevingswet, inclusief de projectbesluitprocedure , bedoeld in de paragrafen 16.6.1 en 16.6.2 van de Omgevingswet	
2.19	**Omgevingsplanactiviteit: alarminstallatie**	
	een aanvraag op een omgevingsplanactiviteit, als bedoeld in artikel 5.1, 1ste lid, aanhef en onder a van de Omgevingswet, bestaande uit het in, op of aan een onroerende zaak hebben van een alarminstallatie die een voor de omgeving opvallend geluid of lichtsignaal kan produceren	**€ 350,00**
2.20	**Vuurwerkvergunning**	
	het verstrekken van een vuurwerkvergunning voor evenementen	**€ 232,50**
2.21	**Niet genoemd besluit: op aanvraag**	
	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het nemen van een , ander in dit hoofdstuk benoemd besluit op grond van de Omgevingswet , de op die wet gebaseerde algemene maatregelen van bestuur of het omgevingsplan	**€ 580,00**

.

2.22	**Geringe wijziging**	**2024**
	wijziging van een omgevingsvergunning als bedoeld in dit hoofdstuk, die al is verleend, maar waarvan nog geen gebruik is gemaakt, als gevolg van een naar de omstandigheden beoordeeld, geringe wijziging in het project:	5 % van de leges die verschuldigd zijn voor het in behandeling nemen van de onderliggende vergunning waarop de te wijzigen aanvraag ziet met een minimum van € 300,-

Hoofdstuk 3 Milieubelastende activiteiten

Het tarief bedraagt:

Voorfase/omgevingsoverleg

3.1	**Voorfase/Omgevingsoverleg**	**Tarief**
3.1.1	Als een aanvraag betrekking heeft op het houden van omgevingsoverleg over één of meer activiteiten die gevolgen kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving, bedraagt het tarief:	
	d. voor het eerste overleg;	**€ 580,00**
	e. voor elk volgend overleg;	**€ 350,00**
	f. per in te schakelen extern adviseur verhoogd met	**€ 600,00**
3.1.2	indien volgend op het omgevingsoverleg als bedoeld onder 1.3.1 binnen één jaar voor hetzelfde plan of besluit een aanvraag tot het geheel of gedeeltelijk vaststellen, herzien, wijzigen of uitwerken van het inpassings- of wijzigingsplan in behandeling wordt genomen, wordt het op grond van de in dit hoofdstuk betaalde bedrag(en) verrekend met de leges voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van een vergunning voor milieubelastende activiteiten.	

Activiteiten die bedrijfstakken overstijgen

3.1. Activiteiten die bedrijfstakken overstijgen (afdeling 3.2. Besluit activiteitenleefomgeving)

		Tarief 2024
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een of meer milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten genoemd in afdeling 3.2, met uitzondering van paragraaf 3.2.6, van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:	
a.	voor één milieubelastende activiteit:	**€ 3.485,00**
b.	voor twee tot vijf milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit	**€ 2.905,00**
c.	Voor vijf of meer milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit	**€ 2.325,00**

Complexe milieubelastende activiteiten

		Tarief 2024
3.2.	**Seveso-inrichtingen (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.1. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het basistarief, voor het exploiteren van een Seveso-inrichting:	**€ 29.055,00**
a.	vermeerderd met een toeslag voor een hoge drempelinrichting, als bedoeld in bijlage I bij het Besluit activiteiten leefomgeving van:	**€ 23.245,00**
b.	Vermeerderd met een toeslag voor een combinatie van een activiteit vallend onder de aanhef of onderdeel a met een ippc-installatie, die niet in afdeling 3.3. Besluit activiteiten leefomgeving wordt genoemd van:	**€ 5.810,00**

3.3	**Grootschalige energieopwekking (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.2. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief, voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het stoken, bedoeld in categorie 1.1. van bijlage 1 bij de Richtlijn industriële emissies bedraagt het tarief:	
a.	bij een nominaal thermisch vermogen van minder dan 200MW:	**€ 17.435,00**
b.	bij een nominaal thermisch vermogen van 200MW tot 400 MW	**€ 40.675,00**
c.	bij een nominaal thermisch vermogen van 400MW of meer:	**€ 63.020,00**
3.4	**Raffinaderij (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.3. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het raffineren van aardolie en gas, bedoeld in categorie 1.2. van bijlage I 1 bij de Richtlijn industriële emissies bedraagt het tarief:	
a.	bij een verwerkingscapaciteit van minder dan 2 miljoen ton per jaar:	**€ 29.055,00**
b.	bij een verwerkingscapaciteit van 2 miljoen ton per jaar of meer:	**€ 34.865,00**
3.5	**Maken van cokes (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.4. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van cokes, bedoeld in categorie 1.3. van bijlage I 1 bij de Richtlijn industriële emissies bedraagt het tarief:	**€ 29.055,00**
3.6.	**Vergassen of vloeibaar maken van steenkool of andere brandstoffen (afdeling 3.3 Besluit activiteiten Leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.5. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt	

	het tarief:	
a.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het vergassen of vloeibaar maken van steenkool of andere brandstoffen, als bedoeld in categorie 1.4. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 34.865,00**
b.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het vergassen of vloeibaar maken van steenkool of andere brandstoffen:	**€ 29.055,00**
c.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het briketteren of walsen van steenkool of bruinkool:	**€ 23.245,00**
d.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het maken van steenkoolproducten of vaste rookvrije brandstof:	**€ 23.245,00**
3.7	**Basismetaal (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.6. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:	
a.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het roosten of sinteren van ertsen, als bedoeld in categorie 2.1. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 40.675,00**
b.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van ijzer of staal, als bedoeld in categorie 2.2. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 40.675,00**
c.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het maken van ijzer of staal:	**€ 29.055,00**
d.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het verwerken van ferrometalen door warmwalsen, smeden met hamers of het aanbrengen van deklagen van gesmolten metaal, als bedoeld in categorie 2.3. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 29.055,00**
e.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het smelten of gieten van ferrometalen, bedoeld in categorie 2.4. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 29.055,00**
	Voor de aanvragen genoemd onder de artikelen 3.7. f en 3.7.g in dit hoofdstuk worden de leges berekend op basis van een vooraf door de aanvrager ingediende begroting waarin de toerekenbare kosten zijn opgenomen die voor de vergunningsaanvraag noodzakelijk zijn. De in te dienen begroting wordt vooraf afgestemd met de provincie. De toerekenbare kosten worden vastgesteld op het moment dat de aanvraag wordt ingediend. Het bepaalde in artikel 3, lid 4 van de legesverordening is van toepassing.	

f.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het smelten of gieten van ferrometalen	
g.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het winnen van ruwe non-ferrometalen uit erts, concentraat of secundaire grondstoffen, het smelten, met inbegrip van het legeren, en het gieten van non-ferrometalen, bedoeld in categorie 2.5. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	
3.8	**Complexe minerale industrie (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.7. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:	
a.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van cement, cementklinkers, ongebluste kalk en magnesiumoxide, als bedoeld in categorie 3.1. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 34.865,00**
b.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het maken van cement, cementklinkers, ongebluste kalk en magnesiumoxide:	**€ 29.055,00**
c.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het winnen van asbest of het maken van asbestproducten, als bedoeld in categorie 3.2. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 34.865,00**
d.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van glas met inbegrip van het maken van glasvezels, als bedoeld in categorie 3.3. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 34.865,00**
e.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het maken van glas met inbegrip van het maken van glasvezels:	**€ 29.055,00**
f.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het smelten van minerale stoffen, en het maken van mineraalvezels, glazuren of emailles, als bedoeld in categorie 3.4. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 34.865,00**
g.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het smelten van minerale stoffen en het maken mineraalvezels, glazuren en emailles:	**€ 29.055,00**
h.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van koolstof of elektrografiet door verbranding of grafitisering, als bedoeld in categorie 6.8. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 34.865,00**
3.9	**Basischemie (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**	

	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.8. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:	
a.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van organische-chemische producten, als bedoeld in categorie 4.1. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 34.865,00**
b.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van onorganische-chemische producten, als bedoeld in categorie 4.2. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 34.865,00**
c.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van fosfaathoudende, stikstofhoudende of kaliumhoudende meststoffen als bedoeld in categorie 4.3. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 34.865,00**
d.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van producten voor gewasbescherming of van biocieden, als bedoeld in categorie 4.4. van de bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 34.865,00**
e.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van farmaceutische producten, als bedoeld in categorie 4.5. van de bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 34.865,00**
f.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van explosieven, als bedoeld in categorie 4.6. van de bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies	**€ 34.865,00**
3.10	**Complexe papierindustrie, houtindustrie en textielindustrie (afdeling 3.3. Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.9. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:	
a.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van papierpulp, papier, karton, of orientend strand board, spaanplaat of vezelplaat van hout als bedoeld in categorie 6.1. van de bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 29.055,00**
b.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het voorbehandelen of het verven van textielvezels of textiel, als bedoeld in categorie 6.2. van de bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies	**€ 34.865,00**
3.11	**Afvalbeheer ippc-installaties (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**	

	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.10. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:	
a.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het verwijderen en nuttig toepassen van gevaarlijke afvalstoffen, als bedoeld in categorie 5.1. van de bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 34.865,00**
b.	voor het exploiteren van een ippc-installatie verwijderen en/of nuttig toepassen van ongevaarlijke afvalstoffen als bedoeld in categorie 5.3. van de bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 29.055,00**
c.	1. voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het tijdelijk opslaan van gevaarlijke afvalstoffen als bedoeld in categorie 5.5. van de bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 29.055,00**
	2. indien de onder c.1. bedoelde activiteit is gecombineerd met de milieubelastende activiteit, als bedoeld in paragraaf 3.5.6. van het Besluit activiteiten leefomgeving:	**€ 17.435,00**
d.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het ondergronds opslaan van gevaarlijke afvalstoffen bedoeld in categorie 5.6. van de bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 29.055,00**
3.12	**Kadavers of dierlijk afval (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.11. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief voor het exploiteren van een ippc-installatie voor de destructie of het verwerken van kadavers of dierlijk afval, bedoeld in categorie 6.5. van bijlage 1 bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 29.055,00**
3.13	**Stortplaats of winningsafvalvoorziening (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.12. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief	
a.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het storten van afvalstoffen, als bedoeld in categorie 5.4. van bijlage 1 bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 23.245,00**
b.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het storten van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen op een stortplaats:	**€ 17.435,00**

c.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het storten of verzamelen van winningsafvaltoffen in een winningsafvalvoorziening:	**€ 17.435,00**
3.14	**Verbranden van afvalstoffen in een ippc-installatie (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.13. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief, voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het verwijderen of het nuttig toepassen van afvalstoffen in een afvalverbrandingsinstallatie of een afvalmeeverbrandingsinstallatie als bedoeld in categorie 5.2. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 40.675,00**
3.15	**Grootschalige mestverwerking (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.14. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief, voor het exploiteren voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het behandelen van meer dan 25.000 m3 dierlijke meststoffen per jaar op een andere locatie dan de locatie van de productie:	**€ 23.245,00**

Nutssector en industrie

3.16	**Nutssector en industrie (afdeling 3.4 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een of meer milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten genoemd in afdeling 3.4 van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:	
a.	voor één milieubelastende activiteit:	**€ 3.485,00**
b.	voor twee tot vijf milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit:	**€ 2.905,00**
c.	voor vijf of meer milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit:	**€ 2.325,00**

Afvalbeheer

3.17	**Afvalbeheer (afdeling 3.5 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op één of meer milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten genoemd in afdeling 3.5 van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:	
a.	voor één milieubelastende activiteit:	**€ 3.485,00**
b.	voor twee tot vijf milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit:	**€ 2.905,00**
c.	voor vijf of meer milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit:	**€ 2.325,00**

Agrarische sector

3.18	**Agrarische sector (afdeling 3.6 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op één of meer milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten genoemd in afdeling 3.6 van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:	
a.	voor één milieubelastende activiteit:	**€ 3.485,00**
b.	voor twee tot vijf milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit:	**€ 2.905,00**
c.	voor vijf of meer milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit:	**€ 2.325,00**

Dienstverlening, onderwijs en zorg

3.19	**Dienstverlening, onderwijs en zorg (afdeling 3.7 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel	**€ 3.485,00**

	5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten genoemd in afdeling 3.7 van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief per activiteit:	

Transport, logistiek en ondersteuning daarvan

3.20	**Transport, logistiek en ondersteuning daarvan (afdeling3.8 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een of meer milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten genoemd in afdeling 3.8 van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:	
a.	Voor één milieubelastende activiteit:	**€ 3.485,00**
b.	voor twee tot vijf milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit:	**€ 2.905,00**
c.	voor vijf of meer milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit:	**€ 2.325,00**

Omgevingsplanactiviteit: milieubelastende activiteit

3.21	**Omgevingsplanactiviteit: milieubelastende activiteit**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een omgevingsplanactiviteit bestaande uit een milieubelastende activiteit als bedoeld in paragraaf 22.3.26 van het tijdelijke deel van het omgevingsplan, zoals opgenomen in artikel 7.1. van het Invoeringsbesluit Omgevingswet, bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van dit hoofdstuk als het ook gaat om in die artikelen bedoelde activiteiten:	**€ 2.325,00**

Maatwerkvoorschriften of vergunningsvoorschriften bij milieubelastende activiteiten

3.22	**Maatwerkvoorschriften of vergunningsvoorschriften bij milieubelastende activiteiten**	

1	Bij een aanvraag om een maatwerkvoorschrift of een vergunningsvoorschrift krachtens artikel 4.5. van de Omgevingswet bedraagt het tarief bij:	
a.	één maatwerkvoorschrift of één vergunningsvoorschrift:	**€ 2.325,00**
b.	twee of meer maatwerkvoorschriften of twee of meer vergunningsvoorschriften, de som van het tarief onder a en per extra maatwerkvoorschrift of vergunningsvoorschrift:	**€ 1.160,00**
2	Het tarief behorend bij een aanvraag om een maatwerkvoorschrift of bij een aanvraag om een vergunningsvoorschrift is niet van toepassing als het onderwerp waarop het maatwerkvoorschrift of het vergunningsvoorschrift betrekking heeft onderdeel is van een aanvraag om een omgevingsvergunning.	
3.23	**Wijziging maatwerkvoorschriften of vergunningsvoorschriften**	
	Voor het in behandeling nemen van een aanvraag om wijziging van maatwerkvoorschriften als bedoeld in artikel 4.5. Omgevingswet:	**€ 2.325,00**

Gelijkwaardige maatregel bij milieubelastende activiteiten

3.24	**Gelijkwaardige maatregel bij milieubelastende activiteiten**	
1.	Een aanvraag om toestemming voor een gelijkwaardige maatregel als bedoeld in artikel 4.7. van de Omgevingswet indien deze betrekking heeft op een milieubelastende activiteit:	
2.	Het tarief behorend bij een aanvraag om een toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen is niet van toepassing als het onderwerp waarop de gelijkwaardige maatregel betrekking onderdeel is van een aanvraag om een omgevingsvergunning.	**€ 2.325,00**

Eén of meerdere (complexe) milieubelastende activiteiten

3.25	**Omgevingsvergunning die betrekking heeft op de cumulatie van complexe milieubelastende activiteiten en de combinatie van complexe met overige milieubelastende activiteiten**	
1.	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op meerdere complexe milieubelastende activiteiten uit de afdeling 3.3. van het Besluit activiteiten leefomgeving wordt het tarief opgebouwd uit de complexe milieubelastende activiteit met het hoogste tarief vermeerderd met 15% van het tarief dat verschuldigd is op grond van de andere milieubelastende activiteiten uit artikel 3.3. van deze	

	tarieventabel.	
2.	In afwijking van het eerste onderdeel worden er geen leges geheven over milieubelastende activiteiten als bedoeld in de artikelen 3.1. en 3.3. t/m 3.8 in hoofdstuk 3 indien deze gelijktijdig met één of meerdere complexe milieubelastende activiteiten als bedoeld in afdeling 3.3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, worden aangevraagd.	

Uitgebreide voorbereidingsprocedure bij milieubelastende activiteiten

3.26	**Uitgebreide voorbereidingsprocedure**	
	Bij een aanvraag waarop afdeling 3.4. van de Algemene wet bestuursrecht op de voorbereiding van het besluit van toepassing is, wordt het tarief van een milieubelastende activiteit als bedoeld in de artikelen 3.1. en 3.3. t/m 3.8. in hoofdstuk 3 van deze tarieventabel vermeerderd met een toeslag van:	**€ 2.905,00**

Wijzigen omgevingsvergunning bij milieubelastende activiteiten

3.27	**Wijzigen omgevingsvergunning met uitgebreide voorbereidingsprocedure bij complexe milieubelastende activiteiten**	
1.	Bij een aanvraag om wijziging van één vergunde complexe milieubelastende activiteit, uit afdeling 3.3. van het Besluit activiteiten leefomgeving, waarop de uitgebreide voorbereidingsprocedure van toepassing is, is 60% van het tarief verschuldigd, voor een aanvraag om een omgevingsvergunning voor de activiteit, waarop de wijziging betrekking heeft.	**€ 2.325,00**
2.	Bij een aanvraag om wijziging van meerdere vergunde complexe milieubelastende activiteiten, uit afdeling 3.3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, waarop de uitgebreide voorbereidingsprocedure van toepassing is, wordt het tarief berekend op basis van artikel 3.25, eerste onderdeel, en is 60% verschuldigd over de uitkomst daarvan	
3.28	**Wijzigen omgevingsvergunning met de reguliere voorbereidingsprocedure bij complexe milieubelastende activiteiten**	
1.	Bij een aanvraag om wijziging van één vergunde complexe milieubelastende activiteit, uit afdeling 3.3. van het Besluit activiteiten leefomgeving, waarop de reguliere voorbereidingsprocedure van toepassing is, is 30% van het tarief verschuldigd, voor een aanvraag om een omgevingsvergunning voor de activiteit, waarop de wijziging betrekking heeft.	**€ 2.325,00**

2.	Bij een aanvraag om wijziging van meerdere vergunde complexe milieubelastende activiteiten, uit afdeling 3.3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, waarop de reguliere voorbereidingsprocedure van toepassing is, wordt het tarief berekend op basis van artikel 3.25, eerste onderdeel, en is 30% verschuldigd over de uitkomst daarvan.	
3.29	**Wijzigen omgevingsvergunning bij niet complexe milieubelastende activiteiten**	
	Bij een aanvraag om wijziging van een omgevingsvergunning van een niet complexe milieubelastende activiteit gelden de tarieven, genoemd in hoofdstuk 3 van deze tarieventabel voor een aanvraag om een omgevingsvergunning voor de activiteit of activiteiten waarop de aanvraag tot wijziging betrekking heeft.	**€ 2.325,00**
3.30	**Wijzigen voorschriften omgevingsvergunning**	
	Een aanvraag om wijziging van voorschriften van een omgevingsvergunning, niet zijnde een vergunningsvoorschrift als bedoeld in artikel 4.5. van de Omgevingswet:	**€ 2.325,00**

Milieueffectrapportage

3.31	**Beoordeling onderzoeksrapporten**	
	Onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van hoofdstuk 3 bedraagt het tarief, als krachtens wettelijke voorschrift voor de betreffende aanvraag een rapport moet worden beoordeeld, voor de beoordeling van een milieueffectrapportage (MER):	**€ 9.300,00**
3.32	**Advies Commissie voor de milieueffectrapportage**	
	Onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van hoofdstuk 3 bedraagt het tarief, als een daartoe aangewezen bestuursorgaan of andere instantie advies moet uitbrengen over de aanvraag om een omgevingsvergunning of een ander besluit op grond van de Omgevingswet, voor een advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage: het bedrag dat deze commissie in rekening brengt op grond van de door de Minister van Infrastructuur en Waterstaat goedgekeurde tariefstelling.	

Hoofdstuk 4 Provinciale wegen en vaarwegen

Het tarief bedraagt voor:

artikel	**Omschrijving**	**Tarief 2024**
	Provinciale wegen	
	Wegenverkeerswet(WVW)	
4.1.1	het in behandeling nemen van een aanvraag om ontheffing in het kader van artikel 148 de Wegenverkeerswet 1994 (WVW)	**€ 352,00**
4.1.2	het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art. 4.1.1	**€ 352,00**
	Regeling voertuigen	
4.2.1	het in behandeling nemen van een aanvraag om ontheffing in het kader van artikel 9.1 van de regeling voertuigen	**€ 880,00**
4.2.2	het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art. 4.2.1.	**€ 880,00**
	Reglement Verkeersregels en verkeerstekens 1990	
4.3.1	het in behandeling nemen van een aanvraag om ontheffing in het kader van artikel 87 van het Reglement Verkeerregels en verkeerstekens 1990	**€ 396,00**
4.3.2	het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art 4.3.1.	**€ 396,00**
	Omgevingsverordening Noord-Holland	
4.4.1	het in behandeling nemen van een aanvraag voor een vergunning: - het aanleggen of in stand houden van een kunstwerk over een weg of binnen de grens van een weg; - het veranderen van een kunstwerk, zodanig dat deze niet meer voldoet aan de bestemming en omschrijving in de wegenlegger; - het opbreken van een wegverharding en het verlagen of ophogen van een weg.	**€ 2.112,00**
4.4.2	het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art. 4.4.1	**€ 792,00**
4.5.1	het in behandeling nemen van een aanvraag voor een vergunning voor het uitvoeren van kleine graafwerkzaamheden in een weg (w.o. het inblazen van leidingen, sonderingen)	**€ 440,00**
4.5.2	het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art. 4.5.1	**€ 264,00**
4.6.1	het in behandeling nemen van een aanvraag voor een vergunning voor:	**€ 528,00**

	- het afdammen, dempen of verminderen van het water-afvoerend vermogen van een langs of op de grens van een weg gelegen sloot; - het aanbrengen en hebben van opslagtanks, bakken, putten, goten e.d., voetpaden, stoepen, bouwconstructies, verhogingen van wallen en andere voorwerpen; - het weiden van dieren; - het aanbrengen, hebben of verwijderen van beplanting; - het aanbrengen, hebben of verwijderen van borden of palen; - het leggen of hebben liggen van rails; - het laten afstromen of aflopen van fecaliën, gier, mest of afvalwater via bermsloten of hemelwater van daken of uit goten; - het innemen van een (vaste) standplaats met voertuigen ten behoeve van handel of bedrijf; - het plaatsen of laten liggen van agrarische of andere producten of materialen binnen 2 meter uit de kant van de verharding; - het over of boven de weg aanbrengen en hebben van uitspringende constructiedelen of voorwerpen, het laten draaien van voorzieningen waaraan hang- of sluitwerk is bevestigd of het aanbrengen en hebben van andere zaken.	
4.6.2	het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art. 4.6.1.	**€ 440,00**
4.7.1	het in behandeling nemen van een aanvraag voor een vergunning voor het in/nabij een weg leggen of middels gestuurde boringen leggen of hebben liggen van leidingen (buizen en kabels daaronder begrepen):	
	a. voor de 1ste 100 meter (of gedeelte daarvan)	**€ 616,00**
	b. voor elke volgende 100 meter (of gedeelte daarvan) tot 1.000 meter	**€ 98,35**
	c. voor elke volgende 100 meter (of gedeelte daarvan) vanaf 1.000 meter tot 10.000 meter	**€ 87,05**
	d. voor elke volgende 100 meter (of gedeelte daarvan) boven de 10.000 meter	**€ 35,25**
4.7.2	Het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art. 4.7.1 of een opdracht tot het verleggen in opdracht van de provincie Noord-Holland	**€ 616,00**
4.8.1	het in behandeling nemen van een aanvraag voor een vergunning voor:	
	a. het in een weg leggen of hebben liggen van een duiker;	**€ 616,00**
	b. het maken, hebben, te veranderen of het gebruik daarvan te veranderen van een uitweg;	**€ 616,00**
4.8.2	het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art. 4.8.1	**€ 616,00**

	Provinciale vaarwegen	

4.9	**Omgevingsverordening Noord-Holland**	
4.9.1	van een aanvraag voor een omgevingsvergunning voor:	
	a. een vaarweg op-een andere vaarweg(en) aan te sluiten;	**€ 660,00**
	b. een vaarweg te verleggen, te versmallen, diepte te wijzigen of op een andere wijze te veranderen dan wel buiten gebruik te stellen	**€ 1.320,00**
4.9.2.1	van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art. 4.9.1 sub a.	**€ 660,00**
4.9.2.2	van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art 4.9.1 sub b.	**€ 792,00**
4.10.1	van een aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het maken/behouden/veranderen/verwijderen van:	
	a. kunstwerken;	**€ 3.520,00**
	b. remming- en geleide- werken en wachtplaatsen, afzonderlijk bij reeds bestaande kunstwerken	**€ 616,00**
	c. oeverwerken, met inbegrip van los- en laadplaatsen;	**€ 880,00**
	d. voorwerpen, waaronder palen en steigers;	**€ 440,00**
	e. kabels, buizen en leidingen.	**€ 616,00**
4.10.2	van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art. 4.10.1	
	a. kunstwerken;	**€ 792,00**
	b. remming- en geleide- werken en wachtplaatsen, afzonderlijk bij reeds bestaande kunstwerken;	**€ 616,00**
	c. oeverwerken, met inbegrip van los- en laadplaatsen;	**€ 616,00**
	d. voorwerpen, waaronder palen en steigers;	**€ 264,00**
	e. kabels, buizen en leidingen.	**€ 616,00**
4.11.1	van een aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van kleine graafwerkzaamheden bij vaarwegen (w.o. het inblazen van leidingen, sonderingen)	**€ 440,00**
4.11.2	van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art. 4.11.1	**€ 264,00**
4.12	**Overige regelgeving betreffende provinciale vaarwegen**	

4.12.1	van een aanvraag voor een omgevingsvergunning:	
	a. in het kader van het Binnenvaartpolitiereglement als bedoeld onder artikel 1.21, 2de lid voor incidenteel bijzonder transport;	**€ 264,00**
	b. in het kader van de Scheepvaartverkeerswet als bedoeld onder artikel 7 voor het innemen van een ligplaats;	**€ 264,00**
	c. in het kader van de Scheepvaartverkeerswet als bedoeld onder artikel 7 voor het innemen van een ligplaats voor een woonboot.	**€ 352,00**
4.12.2	van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art.4.12.1	
	a. in het kader van het Binnenvaartpolitiereglement als bedoeld onder artikel 1.21, 2de lid voor incidenteel bijzonder transport;	**€ 176,00**
	b. in het kader van de Scheepvaartverkeerswet als bedoeld onder artikel 7 voor het innemen van een ligplaats;	**€ 176,00**
	c. in het kader van de Scheepvaartverkeerswet als bedoeld onder artikel 7 voor het innemen van een ligplaats voor een woonboot.	**€ 264,00**
4.13.1	van een aanvraag voor een omgevingsvergunning als bedoeld onder artikel 1.21. 2e lid in het kader van het Binnenvaartpolitiereglement voor bijzonder transport voor meerdere transporten gedurende een periode van maximaal één jaar.	**€ 264,00**
4.13.2	van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art. 4.13.1	**€ 176,00**
4.14	het begeleiden van schepen door of met behulp van een ambtenaar van de provincie Noord-Holland;	
	a. begeleiding per voertuig per kwartier (of gedeelte daarvan);	**€ 21,05**
	b. begeleiding per vaartuig per kwartier (of gedeelte daarvan);	**€ 31,55**

Hoofdstuk 5 Wateractiviteit

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van:

	5.1. Wateronttrekkingsactiviteit	**Tarief 2024**
5.1.1	- om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder d van de Omgevingswet in samenhang met de artikelen 16.4 en 16.3, onder a, van het Besluit activiteiten leefomgeving voor het onttrekken van grondwater ten behoeve van industriële toepassingen en de openbare drinkwatervoorziening:	
	- per m3 nominale pompcapaciteit per uur	**€ 26,00**

	- met een minimum per omgevingsvergunning van	**€ 855,00**
	- met een maximum per omgevingsvergunning van	**€ 14.820,00**
5.1.2	voor een wijziging van een omgevingsvergunning, als bedoeld onder 5.1.1 indien deze leidt tot een wijziging van de pompcapaciteit, een minimumbedrag van een en ander met dien verstande dat indien de wijziging leidt tot een aanpassing van de pompcapaciteit overeenkomstig het bepaalde onder 5.1.1 met inachtneming van het minimumtarief en het maximumtarief	**€ 8.025,00**
5.1.3	Artikel 5.1.2 is niet van toepassing op een aanvraag tot wijziging van een omgevings-vergunning die betrekking heeft op een wijziging van een tenaamstelling of wijziging van kadastrale gegevens	
5.1.4	In geval van een MER-beoordelingsplicht op grond van artikel 16.43 onder b van d Omgevingswet geldt een toeslag van 25% over de verschuldigde leges voor de te behandelen aanvraag bedoeld onder hoofdstuk 5 van de tarieventabel	
5.1.5	In geval van een MER-plicht op grond van artikel 16.43 onder b van d Omgevingswet geldt een toeslag van 50% over de verschuldigde leges voor de te behandelen aanvraag bedoeld onder hoofdstuk 5 van de tarieventabel	
	5.2. Aanleg of gebruik van een open bodemenergiesysteem	
5.2.1.	om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid , van de Omgevingswet in samenhang met de artikelen 3.18. en 3.19. van het Besluit activiteiten leefomgeving, bestaande uit het onttrekken van grondwater ten behoeve van het aanleggen of gebruiken van een open bodemenergiesysteem bedraagt het tarief:	
	- per m3 nominale pompcapaciteit per uur	**€ 19,50**
	- met een minimum per vergunning van	**€ 641,25**
	- met een maximum per vergunning van	**€ 11.115,00**
5.2.2.	voor een wijziging van een omgevingsvergunning, als bedoeld onder 5.2.1 indien deze leidt tot een wijziging van de pompcapaciteit, een minimumbedrag van een en ander met dien verstande dat indien de wijziging leidt tot een aanpassing van de pompcapaciteit overeenkomstig het bepaalde onder 5.2.1 met inachtneming van het minimumtarief en het maximumtarief	**€ 6.018,75**
5.2.3	Artikel 5.2.2. is niet van toepassing op een aanvraag tot wijziging van een omgevingsvergunning die betrekking heeft op een wijziging van een tenaamstelling of wijziging van kadastrale gegevens	
	5.3 Hergebruik gezuiverd stedelijk afvalwater voor landbouwirrigatie	
5.3.1	voor een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 3.48t van het Besluit activiteiten leefomgeving voor het exploiteren van een waterhergebruiksysteem	**€ 2.325,00**

Hoofdstuk 6 Baden en zwemmen

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor:

		Tarief 2024
6.1	het stellen/wijzigen van een maatwerkvoorschrift als bedoeld in artikel 15.7 van het Besluit activiteiten leefomgeving of als bedoeld in artikel 4.123 Omgevingsverordening NH2022	**€ 1.825,00**
6.2	toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen als bedoeld in artikel 4.7, 1ste lid, van de Omgevingswet in samenhang met artikel 15.3, onder c, van het Besluit activiteiten leefomgeving	**€ 3.075,00**

Hoofdstuk 7 Ontgrondingsactiviteit

	Begripsomschrijvingen
7.1.	Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt verstaan onder:
7.1.1.	Oppervlaktedelfstoffen: bouwgrondstoffen zoals zand, klei, grind en leem

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor:

		Tarief 2024
7.2	het verstrekken van een omgevingsvergunning voor een ontgrondingsactiviteit als bedoeld in artikel 5.1., 1ste lid aanhef en onder c van de Omgevingswet gelden, afhankelijk van de hoeveelheid oppervlaktedelfstoffen, gemeten in profiel van de afgraving, gelden de volgende tarieven:	
	a. ingeval geen oppervlakte delfstoffen van de desbetreffende percelen wordt afgevoerd:	**€ 8.715,00**
	b. ingeval oppervlaktedelfstoffen van de desbetreffende percelen wordt afgevoerd, dient het tarief zoals vermeld onder 7.2.a te worden vermeerderd met: - per m3 - tot een maximum van	**€ 0,10** **€ 113.105,00**
7.3	een wijziging van een omgevingsvergunning voor een ontgrondingsactiviteit als bedoeld onder 7.2.b, indien deze leidt tot vergroting van de maximum hoeveelheid oppervlaktedelfstoffen voor winning waarvan (oorspronkelijk) een omgevingsvergunning is verleend, een bedrag gelijk aan het verschil tussen het met toepassing van het bepaalde onder 7.2.b, verschuldigde bedrag voor de opnieuw vastgestelde hoeveelheid en het reeds betaalde bedrag	
7.4.	om intrekking of verlenging van een omgevingsvergunning voor een ontgrondings-activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder c van de Omgevingswet	**€ 3.485,00**
7.5.	een wijziging van een omgevingsvergunning voor een ontgrondingsactiviteit als bedoeld onder 7.2.a waarbij sprake is van een combinatie van de onder 7.3 en 7.4 genoemde gevallen, de bedragen conform 7.2.a en 7.2.b betekent de wijziging echter dat er geen gebruik	

	wordt gemaakt van de omgevingsvergunning en de omgevingsvergunning wordt ingetrokken, dan bestaat er recht op teruggaaf van 50% van de opgelegde aanslag van de onder 7.2.b per m3 genoemde bedragen. Het onder 7.2.a. genoemde bedrag is nooit onderdeel van de teruggaaf.	
	Ontheffing omgevingsvergunning grondwaterbeschermingsgebied	
7.6.	een omgevingsvergunning voor activiteiten in een grondwaterbeschermingsgebied, die van grote maatschappelijke relevantie zijn	**€ 8.715,00**

Hoofdstuk 8 Wadloopverordening 2023 provincie Friesland

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor:

		Tarief 2024
8.1	van een **rechtspersoon** voor een vergunning als bedoeld in artikel 4 lid 1 van de Wadloopverordening 2023 bedraagt:	
8.1.1	rechtspersonen die per jaar tot 1.000 wadlopers begeleiden;	**€ 787,00**
8.1.2	rechtspersonen die per jaar 1.000 tot 5.000 wadlopers begeleiden;	**€ 2.486,00**
8.1.3	rechtspersonen die per jaar 5.000 of meer wadlopers begeleiden;	**€ 4.144,00**
8.1.4	rechtspersonen die natuur-educatieve tochten organiseren	**€ 275,00**
8.1.5	het organiseren van tochten voor droogvallende platen voor groepen van 50 of meer personen	**€ 218,00**
8.2	van een **natuurlijk persoon** voor een vergunning als bedoeld in artikel 4 lid 2 van de Wadloopverordening 2023 bedraagt:	
8.2.1	natuurlijke personen die groepen tot 12 personen begeleiden;	**€ 140,00**
8.2.2	natuurlijke personen die solo lopen;	**€ 140,00**
8.2.3	tot erkenning tot wadloopgids bij wadlooptochten voor een rechtspersoon	**€ 41,00**
8.2.3	voor een begeleiderspas of begeleidersvergunning voor het begeleiden van wadlooptochten met deelnemers	**€ 41,00**
8.3	van een **natuurlijk persoon** voor het organiseren van natuur-educatieve tochten als bedoeld in artikel 4 lid 2, sub c van de Wadloopverordening 2023 bedraagt	**€ 83,00**
8.4	het in behandeling nemen van een aanvraag voor meerdere erkenningen, passen, begeleidersvergunningen door een natuurlijk persoon bedraagt	**€ 41,00**

Hoofdstuk 9 Natura 2000 Flora en fauna activiteiten

	Tegemoetkoming geleden schade	Tarief 2024
9.1	a. Het tarief voor het nemen van een besluit over de verlening van een tegemoetkoming in geleden schade, aangericht door in het wild levende beschermde dieren als bedoeld in artikel 15.53 van de Omgevingswet:	**€ 300,00**
	b. de retributie wordt niet geheven als het gaat om schade die is aangericht: 1. in een foerageergebied of ganzenrustgebied gedurende de periode dat de schadeveroorzakende diersoort niet mag worden verjaagd of gedood. 2. door de das, de bever, de wilde kat, de otter, de wolf of de lynx; 3. schade die is aangericht in de winterperiode van 1 oktober tot en met 31 maart;	
	c. er vindt geen teruggaaf plaats als de aanvraag, als bedoeld in artikel 9.1. letter a wordt ingetrokken en er al een taxatie van de schade heeft plaatsgevonden;	
	d. In afwijking van artikel 10 van de Legesverordening Noord-Holland 2024 vindt er geen teruggaaf plaats indien het verzoek wordt afgewezen of geweigerd.	

Natura 2000 activiteit

Het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit bedraagt voor:

	Natura 2000 activiteit	Tarief 2024
9.2.a	a. een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied	
9.2.a.1	1. als het project uitsluitend stikstof-gerelateerd is	**€ 2.885,00**
9.2.a.2	2. als het project niet uitsluitend stikstof-gerelateerd is	**€ 3.460,00**
9.2.b	b. het legaliseren van een PAS-melding door omzetting naar een omgevingsvergunning	**€1.600,00**
9.2.c	c. een project waarop de ADC-toets van toepassing is	**€ 19.230,00**
9.3	Voor het afgeven van een positieve weigering, waarbij er sprake is van intern salderen	**nihil**

Flora- en fauna-activiteiten

Het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora en fauna activiteit bedraagt:

	Flora- en fauna- activiteiten	2024
Art 9.4	voor aangewezen vergunningplichtige gevallen in de paragrafen 11.2.2 tot en met 11.2.5 van het Besluit activiteiten leefomgeving; **flora- en fauna-activiteit** **Artikel** schadelijke handelingen soorten vogelrichtlijn 11.37 commercieel bezit soorten vogelrichtlijn 11.38 niet-commercieel bezit soorten vogelrichtlijn 11.39 wijze vangen of doden soorten vogelrichtlijn 11.40 schadelijke handeling soorten habitatrichtlijn 11.46 bezit soorten habitatrichtlijn 11.47 schadelijke handelingen andere soorten 11.54 bijvoeren van specifieke soorten 11.60 uitzetten van dieren of eieren van dieren 11.61	
	a. voor een particuliere aanvrager (natuurlijk persoon)	**€ 960,00**
	b. voor een commerciële aanvrager	**€ 2.690,00**
	c. voor een gebiedsgerichte soortenbenadering	**€ 8.650,00**
Art. 9.5	Geen leges zijn verschuldigd voor een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora – fauna-activiteit die wordt ingediend: a. op een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet ten behoeve van schadebestrijding, overlastbestrijding en populatiebeheer: b. op een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet ten behoeve van onderzoek en onderwijs of opvang van beschermde inheemse vogels en zoogdieren:	

Activiteiten die houtopstanden betreffen

		2024
Art. 9.6	voor activiteiten over het vellen van houtopstanden en het herbeplanten van grond na het vellen van houtopstanden of nadat een houtopstand op een andere manier teniet is gegaan, én waarvoor de provincie Noord-Holland krachtens artikel 11.113 van het besluit activiteiten leefomgeving bevoegd gezag is.	**€ 770,00**

Milieubelastende activiteit - stiltegebieden

		2024
Art. 9.7	Besluiten op een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 4.34 van de Omgevingsverordening Noord-Holland.	**€ 3.075,00**

Geringe wijziging

		2024
Art. 9.8	Wijziging van een omgevingsvergunning als bedoeld in dit hoofdstuk die al is verleend, maar waarvan nog geen gebruik is gemaakt, als gevolg van een, naar de omstandigheden beoordeeld, geringe wijziging in het project:	5 % van de leges die verschuldigd zijn voor het in behandeling nemen van de onderliggende vergunning waarop de te wijzigen aanvraag ziet met een minimum van € 300,-

Hoofdstuk 10 Luchtvaartwet

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor:

		Tarief 2024
10.1	een ontheffing van maximaal 2 starts en 2 landingen per dag voor bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik)	**€ 2.625,00**
10.2	een locatie gebonden ontheffing voor één of meerdere starts en/of landingen op één en hetzelfde terrein voor bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik)	**€ 2.650,00**
10.3	een locatie gebonden ontheffing voor één of meerdere starts en/of landingen op één en hetzelfde terrein voor bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik), indien voor niet meer dan 10 starts en/of landingen voor één dag wordt gebruikt	**€ 2.625,00**
10.4	een locatie gebonden ontheffing voor één of meerdere starts en/of landingen op één en hetzelfde terrein voor luchtvaartuigen niet zijnde bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik)	**€ 2.625,00**
10.5	een locatie gebonden ontheffing voor één of meerdere starts en/of landingen op één en hetzelfde terrein voor	**€ 2.625,00**

	luchtvaartuigen niet zijnde bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik), indien voor niet meer dan 10 starts en/of landingen voor één dag wordt gebruikt	
10.6	Voor de aanvragen genoemd onder de artikelen 10.7 t/m 10.10 in dit hoofdstuk worden de leges berekend op basis van een vooraf door de aanvrager ingediende begroting waarin de toerekenbare kosten zijn opgenomen die voor de vergunningsaanvraag noodzakelijk zijn. De in te dienen begroting wordt vooraf afgestemd met de provincie. De toerekenbare kosten worden vastgesteld op het moment dat de aanvraag wordt ingediend. Het bepaalde in artikel 5, lid 4 van de legesverordening is van toepassing.	
10.7	een luchtvaartregeling als bedoeld in art. 8.64 1ste lid Wlv, op verzoek, niet zijnde “omzettingen” van ontheffingen op grond van art. 13 (voormalige) Luchtvaartwet	
10.8	een wijziging van **een** luchtvaartregeling als bedoeld in art. 8.64 1ste lid Wlv, op verzoek,	
10.9	een luchtvaartbesluit als bedoeld in art. 8.43 Wlv, op verzoek, niet zijnde “omzettingen” van ontheffingen op grond van art. 13 (voormalige) Luchtvaartwet	
10.10	een wijziging van **een** luchtvaartbesluit als bedoeld in art. 8.43 Wlv, op verzoek,	

Hoofdstuk 11 Overige diensten

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor:

		Tarief 2024
11.1	het verstrekken van een vergunning, ontheffing, vrijstelling, toestemming, machtiging, etc. krachtens een provinciale verordening, provinciaal reglement of enig ander wettelijk voorschrift, anders dan hiervoor genoemd;	**€ 580,00**
11.2	een wijziging of verlenging van een vergunning, ontheffing, vrijstelling, toestemming, machtiging, etc. als bedoeld onder 11.1	**€ 580,00**

Haarlem, 11 december 2023
Provinciale Staten van Noord-Holland,
A.T.H. van Dijk, voorzitter

K. Bolt, statengriffier

Namens Gedeputeerde Staten van Noord-Holland

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

TARIEVENTABEL 2024

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen in het kader van de Omgevingswet

Artikel	
1.1	**Enkel- en meervoudige aanvragen**
1.1.1	De tarieven in de tarieventabel gelden voor een enkelvoudige aanvraag om een omgevingsvergunning
1.1.2.	Bij een meervoudige aanvraag worden de tarieven van elke afzonderlijke activiteit bij elkaar opgeteld.
1.1.3	Bij een magneetactiviteit wordt het tarief verhoogd met de kosten voor een advies met instemming, die door een ander bestuursorgaan bij Gedeputeerde Staten in rekening worden gebracht.
1.2	**Reguliere of uitgebreide voorbereidingsprocedure**
1.2.1	De tarieven in de tarieventabel gelden voor een aanvraag waarop de reguliere voorbereidingsprocedure van toepassing is
1.2.2	Voor een aanvraag waarop afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is geldt een toeslag van € 2.675, -
1.3	**Coördinatieregeling**
1.3.1	Als de aanvrager verzoekt om toepassing van de coördinatieregeling, bedoeld in artikel 16.7 van de Omgevingswet in verbinding met afdeling 3.5 van de Algemene wet bestuursrecht geldt een toeslag van € 25.000, -
1.3.2	Als de aanvrager verzoekt om toepassing van een koepelconcept of coördinatiebesluit als bedoeld in artikel 16.8 van de Omgevingswet in verbinding met afdeling 3.5 van de Algemene wet bestuursrecht geldt een toeslag van € 35.000,00

Hoofdstuk 2 Dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving /omgevingsverordening

Artikel	
2.1	**Begripsbepalingen**
2.1.1.	Tenzij in deze verordening of deze tarieventabel anders is bepaald, zijn op dit hoofdstuk de begripsbepalingen van toepassing die zijn opgenomen in:
a.	de bijlage, bedoeld in artikel 1.1. van de Omgevingswet;
b.	bijlage I bij het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal);
c.	bijlage I bij het Besluit bouwwerken leefomgeving;
d.	bijlage I bij het besluit kwaliteit leefomgeving;
e.	bijlage I bij het Omgevingsbesluit;
f.	artikel I.I. van de Omgevingsverordening Noord-Holland;
g.	de bijlage bij het Omgevingsplan;
2.1.2.	tenzij in deze verordening of deze tarieventabel anders is bepaald, hebben de in dit hoofdstuk voorkomende begrippen die betrekking hebben op activiteiten waarvoor het toetsingskader in een ander dan onder 1.1.1. bedoeld wettelijk voorschrift is uitgewerkt dezelfde betekenis als in dat wettelijk voorschrift bedoeld.
2.1.3	In afwijking van bijlage I bij de Omgevingsregeling wordt onder bouwkosten verstaan:
2.1.3.1	**Aanlegkosten:** de aannemingssom exclusief omzetbelasting, bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, van de Uniforme Administratieve Voorwaarden voor de uitvoering van werken 1989 (UAV1989), voor het uit te voeren werk, of voor zover deze ontbreekt, een raming van de aanlegkosten, exclusief omzetbelasting. Indien de werken of werkzaamheden geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschieden wordt in deze titel onder aanlegkosten verstaan: de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor de werken of werkzaamheden waarop de aanvraag betrekking heeft;
2.1.3.2.	**Bouwkosten:** de aannemingssom exclusief omzetbelasting, bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, van de Uniforme Administratieve Voorwaarden voor de uitvoering van werken

	1989 (UAV 1989), voor het uit te voeren werk, of voor zover deze ontbreekt, een raming van de bouwkosten, exclusief omzetbelasting, bedoeld in het normblad NEN 2699, of zoals dit normblad laatstelijk is vervangen of gewijzigd. Indien het bouwen geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschiedt wordt in deze titel onder bouwkosten verstaan: de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor het tot stand brengen van het bouwwerk waarop de aanvraag betrekking heeft;
2.1.3.3.	**Tijdelijk bouwwerk**: In afwijking van artikel 2.1.3.2 geldt als grondslag voor de vaststelling van de bouwkosten voor een tijdelijk bouwwerk:
2.1.3.3.1	indien het een bouwwerk betreft dat qua constructie niet bedoeld is om verplaatsbaar te zijn, de aannemingssom dan wel een raming van de bouwkosten vastgesteld als omschreven in artikel 2.1.3.2
2.1.3.3.2.	indien het een gehuurd bouwwerk betreft dat qua constructie bedoeld is om verplaatsbaar te zijn, de plaatsingskosten vermeerderd met de huurkosten van het bouwwerk berekend over de beoogde instandhoudingtermijn. Deze kosten zijn exclusief de omzetbelasting;
2.1.3.3.3	indien het niet een gehuurd bouwwerk betreft dat qua constructie bedoeld is om verplaatsbaar te zijn, de som van de plaatsingskosten en de aanschaf-, leverings- en (ver)bouwkosten van het bouwwerk. Deze kosten zijn exclusief de omzetbelasting;
2.1.3.4.	**Sloopkosten:** de aannemingssom exclusief omzetbelasting, bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, van de Uniforme Administratieve Voorwaarden voor de uitvoering van werken 1989 (UAV 1989), voor het uit te voeren werk, of voor zover deze ontbreekt, een raming van de sloopkosten, exclusief omzetbelasting. Indien het slopen geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschiedt wordt in deze titel onder sloopkosten verstaan: de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor het slopen van het bouwwerk waarop de aanvraag betrekking heeft.

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van:

Artikel		**Tarief 2024**
2.2	**Voorfase/Omgevingsoverleg**	
2.2.1	Als een aanvraag betrekking heeft op het houden van omgevingsoverleg over één of meer activiteiten die gevolgen kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving, bedraagt het tarief:	
	a. voor het eerste overleg;	**€ 580,00**
	b. voor elk volgend overleg;	**€ 350,00**
	c. per in te schakelen externe adviseur verhoogd met	**€ 600,00**
2.2.2	indien volgend op het omgevingsoverleg als bedoeld onder 2.2.1 binnen één jaar voor hetzelfde plan of besluit een aanvraag tot het geheel of gedeeltelijk vaststellen, herzien, wijzigen of uitwerken van het inpassings- of wijzigingsplan in behandeling wordt genomen, wordt het op grond van artikel 2.2.1. betaalde bedrag(en) verrekend met de leges voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken voor het bouwen van een bouwwerk als bedoeld onder 2.3.	
2.3	**Bouwactiviteit (bouwtechnisch deel)**	
	Een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, voor een bouwactiviteit of een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 1ste lid, onder a, van de Omgevingswet voor een omgevingsplanactiviteit, die betrekking heeft op een bouwwerk gecombineerd met een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid , onder a, van de Omgevingswet voor een bouwactiviteit;	
a.	bij bouwkosten tot € 50.000,- : € 100,- per €1.000,-	**€ 100,00 p/€ 1.000,-**
b.	bij bouwkosten tussen € 50.000,- en € 400.000,- : €5.000,- vermeerderd met 3,00% voor bouwkosten boven de €50.000,-	**€ 5.000,00 + 3,00%**
c.	bij bouwkosten tussen €400.000,- en €1.000.000,- : €15.500,- vermeerderd met 2,40% voor bouwkosten boven de € 400.000,-	**€ 15.500,00 + 2,40%**
d.	bij bouwkosten tussen €1.000.000,- en € 5.000.000 : €29.000,- vermeerderd met 1,35% voor bouwkosten boven de € 1.000.000,-	**€ 29.000,00 + 1,35%**

e.	-bij bouwkosten tussen €5.000.000,- en €25.000.000:€ 83.000- vermeerderd met 0,25% voor bouwkosten boven de € 5.000.000,-	**€ 83.000,00 + 0,25%**
f.	bij bouwkosten meer dan €25.000.000,- :€133.000,- vermeerderd met 0,05% voor bouwkosten boven de €25.000.000,-	**€ 133.000,00 + 0,050%**
2.3.1	**Bouw-/aanlegkosten zonnecollectoren en -panelen**	
	Bij het in behandeling nemen van een aanvraag voor een omgevingsvergunning of voor het beoordelen van een conceptaanvraag voor een omgevingsvergunning, die betrekking heeft op het plaatsen van een collector voor warmteopwekking of een paneel voor elektriciteitsopwekking worden de bouw-/aanlegkosten voor de collectoren of panelen op € 0,00 geraamd. Indien collectoren voor warmteopwekking of panelen voor elektriciteitsopwekking onderdeel uitmaken van een aanvraag omgevingsvergunning, dan wel conceptaanvraag omgevingsvergunning, bestaande uit meer onderdelen dan uitsluitend collectoren of panelen, dan worden voor de vaststelling van het legesbedrag de bouwkosten voor de collectoren of panelen buiten beschouwing worden gelaten.	
2.4.1	**Omgevingsplanactiviteit die betrekking heeft op een bouwwerk (ruimtelijk deel)**	
	een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, voor een omgevingsplanactiviteit die alleen betrekking heeft op een bouwwerk;	**€ 695,00**
2.4.2	**Omgevingsplanactiviteit: bouwactiviteit, in stand houden of gebruiken van een bouwwerk(ruimtelijk deel)**	
	een aanvraag om een omgevingsvergunning, die betrekking heeft op een omgevingsplanactiviteit als bedoeld in artikel 5.1, 1ste lid , aanhef en onder a van de Omgevingswet, bestaande uit een bouwactiviteit, het in stand houden of gebruiken van het te bouwen bouwwerk	**€ 695,00**
	-voor een binnenplanse omgevingsplanactiviteit	
2.4.2.1	- als moet worden beoordeeld of het uiterlijk of de plaatsing van het bouwwerk, zowel op zichzelf beschouwd als in verband met de omgeving of de te verwachte ontwikkeling daarvan, niet in strijd is met de redelijke eisen van welstand als bedoeld in provinciale beleidsregels bedoeld in artikel 4.19 van de Omgevingswet	**€ 580,00**
2.4.2.2	- als de bouwactiviteit plaatsvindt op een bodemgevoelige locatie en de toelaatbare kwaliteit van de bodem moet worden beoordeeld	**€ 580,00**
2.4.2.3	- als moet worden beoordeeld of de activiteit niet in strijd is met het in voorbereiding zijnde omgevingsplan respectievelijk in voorbereiding zijnde omgevingsplan dat voorziet in de bescherming van het stads- en dorpsgezicht	**€ 580,00**
2.4.3.	-voor een binnenplanse omgevingsplanactiviteit bij wijzigingsbevoegdheid of uitwerkingsplicht	**€ 580,00**
2.4.4	-voor een buitenplanse omgevingsplan activiteit	**€ 580,00**
2.5.1.	**Beoordeling bodemrapport**	
	het tarief, onder 2.3. wordt verhoogd, indien de aanvraag krachtens wettelijk voorschrift slechts kan worden afgehandeld, indien:	
a.	een milieukundig bodemrapport wordt beoordeeld;	**€ 465,00**
b.	een archeologisch bodemtrapport wordt beoordeeld;	**€ 465,00**
2.5.2	**Beoordeling advies agrarische adviescommissie**	
	het tarief, onder 2.3. wordt verhoogd, indien de aanvraag krachtens wettelijk voorschrift slechts kan worden afgehandeld, indien een advies van de agrarische adviescommissie wordt beoordeeld;	**€ 465,00**
2.6	**Beoordeling aanvullende gegevens**	
	onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief voor het in behandeling nemen van aanvullende gegevens die worden ingediend nadat de aanvraag om een omgevingsvergunning bedoeld in artikel 2.2, aanhef en onderdeel b, in behandeling is genomen:	**€ 465,00**
2.7.	**Gebruik gronden**	

	een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1. , 1ste lid, aanhef en onder a van de Omgevingswet, tot het gebruiken van gronden in strijd met:	
a.	een omgevingsplan als bedoeld in artikel 5.21. , 2de lid, onder b, van de Omgevingswet in samenhang met artikel 8.0a, 2de lid van het Besluit kwaliteit leefomgeving;	**€ 465,00**
b.	de regels, bedoeld in artikel 4.15, 2de lid, van de Omgevingswet, gesteld bij de in het 1ste lid van dat artikel genoemde omgevingsverordening:	**€ 465,00**
c.	een voorbereidingsbesluit als bedoeld in artikel 4.14 van de Omgevingswet:	**€ 465,00**
d.	een omgevingsplan indien de omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit voor een bepaalde termijn als bedoeld in de artikelen 5.36 en 5.36a van de Omgevingswet	**€ 465,00**
2.8	**Gebruik bouwwerken**	
	een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, tot het gebruiken van bouwwerken in strijd met:	
a.	een omgevingsplan als bedoeld in artikel 5.21. 2de lid, onder b, van de Omgevingswet in samenhang met artikel 8.0a, 2de lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving;	**€ 465,00**
b.	de regels, bedoeld in artikel 4.15, 2de lid, van de Omgevingswet, gesteld bij de Omgevingsverordening Noord-Holland;	**€ 465,00**
c.	een voorbereidingsbesluit als bedoeld in artikel 4.14 van de Omgevingswet:	**€ 465,00**
d.	een omgevingsplan indien de omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit voor een bepaalde termijn als bedoeld in de artikelen 5.36. en 5.36a va de Omgevingswet	**€ 465,00**
2.9	**Deelbeoordeling activiteit het gebruiken van een bouwwerk met het oog op brandveiligheid**	
2.9	een vergunning, die betrekking heeft op een activiteit rond de brandveiligheid bedraagt het tarief voor bouwwerken met een bruto vloeroppervlakte als bedoeld in het normblad NEN 2580, onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk indien tevens sprake is van de in die onderdelen bedoelde activiteiten	
2.9.1	van 0 t/m 100 m2	**€ 525,00**
2.9.2	van 101 t/m 500 m2	**€ 585,00**
2.9.3	van 500 t/m 5.000 m2	**€ 890,00**
2.9.4	van 5.000 t/m 50.000 m2	**€ 1.395,00**
2.9.5	van meer dan 50.000 m2 vermeerderd per m2 met € 0,05	**€ 2.950,00** **€ 0,05**
2.10	het verstrekken van een advies inzake de beoordeling van de brandveiligheid	**€ 695,00**
2.11	**Rijksmonumentenactiviteit/beschermd stads- of dorpsgezicht**	
	een omgevingsvergunning als bedoeld in:	
a.	artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet voor een rijksmonumentenactiviteit;	**€ 3.140,00**
b.	artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor het slopen van een bouwwerk in een beschermd stads- of dorpsgezicht;	**€ 3.140,00**
c.	artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor het slopen, verstoren, verplaatsen of in enig opzicht wijzigen van een krachtens provinciale of gemeentelijke verordening aangewezenmonument, of het herstellen, gebruiken of laten gebruiken daarvan op een wijze waardoor het wordt ontsierd of in gevaar wordt gebracht	**€ 3.140,00**
d.	artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor het slopen van een bouwwerk dat krachtens provinciale of gemeentelijke verordening is aangewezen als beschermd stads- of dorpsgezicht;	**€ 3.140,00**
2.12	**Slopen van een bouwwerk**	
	een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor het slopen van een bouwwerk in gevallen waarin dat in een omgevingsplan of voorbereidingsbesluit is bepaald, dan wel voor het slopen van een bouwwerk voor zover daarvoor krachtens de Omgevingsverordening Noord-Holland een omgevingsvergunning is vereist:	**€ 3.140,00**
2.13	**Omgevingsplanactiviteit: aanleggen of veranderen weg**	
	een aanvraag om een omgevingsvergunning, die betrekking heeft op een omgevingsplanactiviteit, als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, bestaande uit het aanleggen van een weg of verandering brengen in de wijze van aanleg van een weg	**€ 1.860,00**
2.14	**Omgevingsplanactiviteit: uitweg/uitrit**	

	een aanvraag om een omgevingsvergunning, die betrekking heeft op een omgevingsplanactiviteit, als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, bestaande uit het aanleggen van een uitrit naar de openbare weg of het veranderen van een bestaande uitrit	**€ 465,00**
2.15	**Omgevingsplanactiviteit kappen**	
a.	een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder a van de Omgevingswet voor het vellen doen vellen van een houtopstand voor maximaal 5 bomen;	**€ 350,00**
b.	met een opslag voor elke boom meer dan de vijfde boom	**€ 35,00**
2.16	**Omgevingsplanactiviteit: reclame**	
	een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in:	
a.	artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor het op of aan een onroerende zaak maken of voeren van handelsreclame met behulp van opschriften, aankondigingen, afbeeldingen, reclameobjecten of constructies, in welke vorm dan ook, die zichtbaar zijn vanaf een voor het publieke toegankelijke plaats;	**€ 350,00**
b.	artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor het als eigenaar, beperkt zakelijk gerechtigde of gebruiker van een onroerende zaak toestaan of gedogen dat op of aan die onroerende zaak handelsreclame wordt gemaakt of gevoerd met behulp van opschriften, aankondigingen, afbeeldingen, reclameobjecten of constructies, in welke vorm dan ook, die zichtbaar zijn vanaf een voor het publieke toegankelijke plaats	**€ 350,00**
2.17	**Verlenging tijdelijke vergunning**	
	voor het in behandeling nemen van een aanvraag om verlenging van de in een omgevingsvergunning voor een bouwactiviteit gestelde termijn, bedoeld in artikel 10.23, 2de lid van het Omgevingsbesluit	**€ 930,00**
2.18	**Projectbesluit**	
	voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een projectbesluit wordt er een door of namens Gedeputeerde Staten opgestelde begroting vastgesteld van de kosten van: a. het vooroverleg; b. de vaststelling van het projectbesluit, bedoeld in afdeling 5.2 van de Omgevingswet, inclusief de projectbesluitprocedure , bedoeld in de paragrafen 16.6.1 en 16.6.2 van de Omgevingswet	
2.19	**Omgevingsplanactiviteit: alarminstallatie**	
	een aanvraag op een omgevingsplanactiviteit, als bedoeld in artikel 5.1, 1ste lid, aanhef en onder a van de Omgevingswet, bestaande uit het in, op of aan een onroerende zaak hebben van een alarminstallatie die een voor de omgeving opvallend geluid of lichtsignaal kan produceren	**€ 350,00**
2.20	**Vuurwerkvergunning**	
	het verstrekken van een vuurwerkvergunning voor evenementen	**€ 232,50**
2.21	**Niet genoemd besluit: op aanvraag**	
	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het nemen van een , ander in dit hoofdstuk benoemd besluit op grond van de Omgevingswet , de op die wet gebaseerde algemene maatregelen van bestuur of het omgevingsplan	**€ 580,00**

.

2.22	**Geringe wijziging**	**2024**
	wijziging van een omgevingsvergunning als bedoeld in dit hoofdstuk, die al is verleend, maar waarvan nog geen gebruik is gemaakt, als gevolg van een naar de omstandigheden beoordeeld, geringe wijziging in het project:	5 % van de leges die verschuldigd zijn voor het in behandeling nemen van de onderliggende vergunning waarop de te wijzigen aanvraag ziet met een minimum van € 300,-

Hoofdstuk 3 Milieubelastende activiteiten

Het tarief bedraagt:

Voorfase/omgevingsoverleg

3.1	Voorfase/Omgevingsoverleg	Tarief
3.1.1	Als een aanvraag betrekking heeft op het houden van omgevingsoverleg over één of meer activiteiten die gevolgen kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving, bedraagt het tarief:	
	d. voor het eerste overleg;	**€ 580,00**
	e. voor elk volgend overleg;	**€ 350,00**
	f. per in te schakelen extern adviseur verhoogd met	**€ 600,00**
3.1.2	indien volgend op het omgevingsoverleg als bedoeld onder 1.3.1 binnen één jaar voor hetzelfde plan of besluit een aanvraag tot het geheel of gedeeltelijk vaststellen, herzien, wijzigen of uitwerken van het inpassings- of wijzigingsplan in behandeling wordt genomen, wordt het op grond van de in dit hoofdstuk betaalde bedrag(en) verrekend met de leges voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van een vergunning voor milieubelastende activiteiten.	

Activiteiten die bedrijfstakken overstijgen

3.1. Activiteiten die bedrijfstakken overstijgen (afdeling 3.2. Besluit activiteitenleefomgeving)

		Tarief 2024
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een of meer milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten genoemd in afdeling 3.2, met uitzondering van paragraaf 3.2.6, van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:	
a.	voor één milieubelastende activiteit:	**€ 3.485,00**
b.	voor twee tot vijf milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit	**€ 2.905,00**
c.	Voor vijf of meer milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit	**€ 2.325,00**

Complexe milieubelastende activiteiten

		Tarief 2024
3.2.	**Seveso-inrichtingen (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.1. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het basistarief, voor het exploiteren van een Seveso-inrichting:	**€ 29.055,00**
a.	vermeerderd met een toeslag voor een hoge drempelinrichting, als bedoeld in bijlage I bij het Besluit activiteiten leefomgeving van:	**€ 23.245,00**
b.	Vermeerderd met een toeslag voor een combinatie van een activiteit vallend onder de aanhef of onderdeel a met een ippc-installatie, die niet in afdeling 3.3. Besluit activiteiten leefomgeving wordt genoemd van:	**€ 5.810,00**
3.3	**Grootschalige energieopwekking (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.2. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief, voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het stoken, bedoeld in categorie 1.1. van bijlage 1 bij de Richtlijn industriële emissies bedraagt het tarief:	
a.	bij een nominaal thermisch vermogen van minder dan 200MW:	**€ 17.435,00**
b.	bij een nominaal thermisch vermogen van 200MW tot 400 MW	**€ 40.675,00**
c.	bij een nominaal thermisch vermogen van 400MW of meer:	**€ 63.020,00**
3.4	**Raffinaderij (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.3. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het raffineren van aardolie en gas, bedoeld in categorie 1.2. van bijlage I 1 bij de Richtlijn industriële emissies bedraagt het tarief:	
a.	bij een verwerkingscapaciteit van minder dan 2 miljoen ton per jaar:	**€ 29.055,00**
b.	bij een verwerkingscapaciteit van 2 miljoen ton per jaar of meer:	**€ 34.865,00**
3.5	**Maken van cokes (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**	

	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.4. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van cokes, bedoeld in categorie 1.3. van bijlage I 1 bij de Richtlijn industriële emissies bedraagt het tarief:	**€ 29.055,00**
3.6.	**Vergassen of vloeibaar maken van steenkool of andere brandstoffen (afdeling 3.3 Besluit activiteiten Leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.5. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:	
a.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het vergassen of vloeibaar maken van steenkool of andere brandstoffen, als bedoeld in categorie 1.4. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 34.865,00**
b.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het vergassen of vloeibaar maken van steenkool of andere brandstoffen:	**€ 29.055,00**
c.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het briketteren of walsen van steenkool of bruinkool:	**€ 23.245,00**
d.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het maken van steenkoolproducten of vaste rookvrije brandstof:	**€ 23.245,00**
3.7	**Basismetaal (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.6. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:	
a.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het roosten of sinteren van ertsen, als bedoeld in categorie 2.1. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 40.675,00**
b.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van ijzer of staal, als bedoeld in categorie 2.2. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 40.675,00**
c.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het maken van ijzer of staal:	**€ 29.055,00**
d.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het verwerken van ferrometalen door warmwalsen, smeden met hamers of het aanbrengen van deklagen van gesmolten metaal, als bedoeld in categorie 2.3. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 29.055,00**

e.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het smelten of gieten van ferrometalen, bedoeld in categorie 2.4. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 29.055,00**
	Voor de aanvragen genoemd onder de artikelen 3.7. f en 3.7.g in dit hoofdstuk worden de leges berekend op basis van een vooraf door de aanvrager ingediende begroting waarin de toerekenbare kosten zijn opgenomen die voor de vergunningsaanvraag noodzakelijk zijn. De in te dienen begroting wordt vooraf afgestemd met de provincie. De toerekenbare kosten worden vastgesteld op het moment dat de aanvraag wordt ingediend. Het bepaalde in artikel 3, lid 4 van de legesverordening is van toepassing.	
f.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het smelten of gieten van ferrometalen	
g.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het winnen van ruwe non-ferrometalen uit erts, concentraat of secundaire grondstoffen, het smelten, met inbegrip van het legeren, en het gieten van non-ferrometalen, bedoeld in categorie 2.5. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	
3.8	**Complexe minerale industrie (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.7. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:	
a.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van cement, cementklinkers, ongebluste kalk en magnesiumoxide, als bedoeld in categorie 3.1. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 34.865,00**
b.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het maken van cement, cementklinkers, ongebluste kalk en magnesiumoxide:	**€ 29.055,00**
c.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het winnen van asbest of het maken van asbestproducten, als bedoeld in categorie 3.2. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 34.865,00**
d.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van glas met inbegrip van het maken van glasvezels, als bedoeld in categorie 3.3. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 34.865,00**
e.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het maken van glas met inbegrip van het maken van glasvezels:	**€ 29.055,00**
f.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het smelten van minerale stoffen, en het maken van mineraalvezels, glazuren of emailles, als bedoeld in categorie 3.4. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 34.865,00**
g.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het smelten van minerale stoffen en het maken mineraalvezels, glazuren en emailles:	**€ 29.055,00**

h.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van koolstof of elektrografiet door verbranding of grafitisering, als bedoeld in categorie 6.8. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 34.865,00**
3.9	**Basischemie (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.8. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:	
a.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van organische-chemische producten, als bedoeld in categorie 4.1. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 34.865,00**
b.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van onorganische-chemische producten, als bedoeld in categorie 4.2. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 34.865,00**
c.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van fosfaathoudende, stikstofhoudende of kaliumhoudende meststoffen als bedoeld in categorie 4.3. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 34.865,00**
d.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van producten voor gewasbescherming of van biocieden, als bedoeld in categorie 4.4. van de bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 34.865,00**
e.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van farmaceutische producten, als bedoeld in categorie 4.5. van de bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 34.865,00**
f.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van explosieven, als bedoeld in categorie 4.6. van de bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies	**€ 34.865,00**
3.10	**Complexe papierindustrie, houtindustrie en textielindustrie (afdeling 3.3. Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.9. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:	
a.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van papierpulp, papier, karton, of orientend strand board, spaanplaat of vezelplaat van hout als bedoeld in categorie 6.1. van de bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 29.055,00**
b.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het voorbehandelen of het verven van textielvezels of textiel, als bedoeld in categorie 6.2. van de bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies	**€ 34.865,00**

3.11	**Afvalbeheer ippc-installaties (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.10. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:	
a.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het verwijderen en nuttig toepassen van gevaarlijke afvalstoffen, als bedoeld in categorie 5.1. van de bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 34.865,00**
b.	voor het exploiteren van een ippc-installatie verwijderen en/of nuttig toepassen van ongevaarlijke afvalstoffen als bedoeld in categorie 5.3. van de bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 29.055,00**
c.	1. voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het tijdelijk opslaan van gevaarlijke afvalstoffen als bedoeld in categorie 5.5. van de bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 29.055,00**
	2. indien de onder c.1. bedoelde activiteit is gecombineerd met de milieubelastende activiteit, als bedoeld in paragraaf 3.5.6. van het Besluit activiteiten leefomgeving:	**€ 17.435,00**
d.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het ondergronds opslaan van gevaarlijke afvalstoffen bedoeld in categorie 5.6. van de bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 29.055,00**
3.12	**Kadavers of dierlijk afval (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.11. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief voor het exploiteren van een ippc-installatie voor de destructie of het verwerken van kadavers of dierlijk afval, bedoeld in categorie 6.5. van bijlage 1 bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 29.055,00**
3.13	**Stortplaats of winningsafvalvoorziening (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.12. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief	
a.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het storten van afvalstoffen, als bedoeld in categorie 5.4. van bijlage 1 bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 23.245,00**

b.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het storten van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen op een stortplaats:	**€ 17.435,00**
c.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het storten of verzamelen van winningsafvaltoffen in een winningsafvalvoorziening:	**€ 17.435,00**
3.14	**Verbranden van afvalstoffen in een ippc-installatie (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.13. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief, voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het verwijderen of het nuttig toepassen van afvalstoffen in een afvalverbrandingsinstallatie of een afvalmeeverbrandingsinstallatie als bedoeld in categorie 5.2. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 40.675,00**
3.15	**Grootschalige mestverwerking (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.14. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief, voor het exploiteren voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het behandelen van meer dan 25.000 m3 dierlijke meststoffen per jaar op een andere locatie dan de locatie van de productie:	**€ 23.245,00**

Nutssector en industrie

3.16	**Nutssector en industrie (afdeling 3.4 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een of meer milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten genoemd in afdeling 3.4 van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:	
a.	voor één milieubelastende activiteit:	**€ 3.485,00**
b.	voor twee tot vijf milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit:	**€ 2.905,00**
c.	voor vijf of meer milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit:	**€ 2.325,00**

Afvalbeheer

3.17	**Afvalbeheer (afdeling 3.5 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op één of meer milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten genoemd in afdeling 3.5 van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:	
a.	voor één milieubelastende activiteit:	**€ 3.485,00**
b.	voor twee tot vijf milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit:	**€ 2.905,00**
c.	voor vijf of meer milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit:	**€ 2.325,00**

Agrarische sector

3.18	**Agrarische sector (afdeling 3.6 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op één of meer milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten genoemd in afdeling 3.6 van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:	
a.	voor één milieubelastende activiteit:	**€ 3.485,00**
b.	voor twee tot vijf milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit:	**€ 2.905,00**
c.	voor vijf of meer milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit:	**€ 2.325,00**

Dienstverlening, onderwijs en zorg

3.19	**Dienstverlening, onderwijs en zorg (afdeling 3.7 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten genoemd in afdeling 3.7 van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief per activiteit:	**€ 3.485,00**

Transport, logistiek en ondersteuning daarvan

3.20	**Transport, logistiek en ondersteuning daarvan (afdeling3.8 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een of meer milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten genoemd in afdeling 3.8 van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:	
a.	Voor één milieubelastende activiteit:	**€ 3.485,00**
b.	voor twee tot vijf milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit:	**€ 2.905,00**
c.	voor vijf of meer milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit:	**€ 2.325,00**

Omgevingsplanactiviteit: milieubelastende activiteit

3.21	**Omgevingsplanactiviteit: milieubelastende activiteit**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een omgevingsplanactiviteit bestaande uit een milieubelastende activiteit als bedoeld in paragraaf 22.3.26 van het tijdelijke deel van het omgevingsplan, zoals opgenomen in artikel 7.1. van het Invoeringsbesluit Omgevingswet, bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van dit hoofdstuk als het ook gaat om in die artikelen bedoelde activiteiten:	**€ 2.325,00**

Maatwerkvoorschriften of vergunningsvoorschriften bij milieubelastende activiteiten

3.22	**Maatwerkvoorschriften of vergunningsvoorschriften bij milieubelastende activiteiten**	
1	Bij een aanvraag om een maatwerkvoorschrift of een vergunningsvoorschrift krachtens artikel 4.5. van de Omgevingswet bedraagt het tarief bij:	
a.	één maatwerkvoorschrift of één vergunningsvoorschrift:	**€ 2.325,00**
b.	twee of meer maatwerkvoorschriften of twee of meer vergunningsvoorschriften, de som van het tarief onder a en per extra maatwerkvoorschrift of vergunningsvoorschrift:	**€ 1.160,00**
2	Het tarief behorend bij een aanvraag om een maatwerkvoorschrift of bij een aanvraag om een vergunningsvoorschrift is niet van toepassing als het onderwerp waarop het maatwerkvoorschrift of het vergunningsvoorschrift betrekking heeft onderdeel is van een aanvraag om een omgevingsvergunning.	

3.23	**Wijziging maatwerkvoorschriften of vergunningsvoorschriften**	
	Voor het in behandeling nemen van een aanvraag om wijziging van maatwerkvoorschriften als bedoeld in artikel 4.5. Omgevingswet:	**€ 2.325,00**

Gelijkwaardige maatregel bij milieubelastende activiteiten

3.24	**Gelijkwaardige maatregel bij milieubelastende activiteiten**	
1.	Een aanvraag om toestemming voor een gelijkwaardige maatregel als bedoeld in artikel 4.7. van de Omgevingswet indien deze betrekking heeft op een milieubelastende activiteit:	
2.	Het tarief behorend bij een aanvraag om een toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen is niet van toepassing als het onderwerp waarop de gelijkwaardige maatregel betrekking onderdeel is van een aanvraag om een omgevingsvergunning.	**€ 2.325,00**

Eén of meerdere (complexe) milieubelastende activiteiten

3.25	**Omgevingsvergunning die betrekking heeft op de cumulatie van complexe milieubelastende activiteiten en de combinatie van complexe met overige milieubelastende activiteiten**	
1.	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op meerdere complexe milieubelastende activiteiten uit de afdeling 3.3. van het Besluit activiteiten leefomgeving wordt het tarief opgebouwd uit de complexe milieubelastende activiteit met het hoogste tarief vermeerderd met 15% van het tarief dat verschuldigd is op grond van de andere milieubelastende activiteiten uit artikel 3.3. van deze tarieventabel.	
2.	In afwijking van het eerste onderdeel worden er geen leges geheven over milieubelastende activiteiten als bedoeld in de artikelen 3.1. en 3.3. t/m 3.8 in hoofdstuk 3 indien deze gelijktijdig met één of meerdere complexe milieubelastende activiteiten als bedoeld in afdeling 3.3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, worden aangevraagd.	

Uitgebreide voorbereidingsprocedure bij milieubelastende activiteiten

3.26	**Uitgebreide voorbereidingsprocedure**	
	Bij een aanvraag waarop afdeling 3.4. van de Algemene wet bestuursrecht op de voorbereiding van het besluit van toepassing is, wordt het tarief van een milieubelastende activiteit als bedoeld in de artikelen 3.1. en 3.3. t/m 3.8. in hoofdstuk 3 van deze tarieventabel vermeerderd met een toeslag van:	**€ 2.905,00**

Wijzigen omgevingsvergunning bij milieubelastende activiteiten

3.27	**Wijzigen omgevingsvergunning met uitgebreide voorbereidingsprocedure bij complexe milieubelastende activiteiten**	
1.	Bij een aanvraag om wijziging van één vergunde complexe milieubelastende activiteit, uit afdeling 3.3. van het Besluit activiteiten leefomgeving, waarop de uitgebreide voorbereidingsprocedure van toepassing is, is 60% van het tarief verschuldigd, voor een aanvraag om een omgevingsvergunning voor de activiteit, waarop de wijziging betrekking heeft.	**€ 2.325,00**
2.	Bij een aanvraag om wijziging van meerdere vergunde complexe milieubelastende activiteiten, uit afdeling 3.3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, waarop de uitgebreide voorbereidingsprocedure van toepassing is, wordt het tarief berekend op basis van artikel 3.25, eerste onderdeel, en is 60% verschuldigd over de uitkomst daarvan	
3.28	**Wijzigen omgevingsvergunning met de reguliere voorbereidingsprocedure bij complexe milieubelastende activiteiten**	
1.	Bij een aanvraag om wijziging van één vergunde complexe milieubelastende activiteit, uit afdeling 3.3. van het Besluit activiteiten leefomgeving, waarop de reguliere voorbereidingsprocedure van toepassing is, is 30% van het tarief verschuldigd, voor een aanvraag om een omgevingsvergunning voor de activiteit, waarop de wijziging betrekking heeft.	**€ 2.325,00**
2.	Bij een aanvraag om wijziging van meerdere vergunde complexe milieubelastende activiteiten, uit afdeling 3.3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, waarop de reguliere voorbereidingsprocedure van toepassing is, wordt het tarief berekend op basis van artikel 3.25, eerste onderdeel, en is 30% verschuldigd over de uitkomst daarvan.	
3.29	**Wijzigen omgevingsvergunning bij niet complexe milieubelastende activiteiten**	
	Bij een aanvraag om wijziging van een omgevingsvergunning van een niet complexe milieubelastende activiteit gelden de tarieven, genoemd in hoofdstuk 3 van deze tarieventabel voor een aanvraag om een omgevingsvergunning voor de activiteit of activiteiten waarop de aanvraag tot wijziging betrekking heeft.	**€ 2.325,00**
3.30	**Wijzigen voorschriften omgevingsvergunning**	
	Een aanvraag om wijziging van voorschriften van een omgevingsvergunning, niet zijnde een vergunningsvoorschrift als bedoeld in artikel 4.5. van de Omgevingswet:	**€ 2.325,00**

Milieueffectrapportage

3.31	**Beoordeling onderzoeksrapporten**	
	Onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van hoofdstuk 3 bedraagt het tarief, als krachtens wettelijke voorschrift voor de betreffende aanvraag een rapport moet worden beoordeeld, voor de beoordeling van een milieueffectrapportage (MER):	**€ 9.300,00**
3.32	**Advies Commissie voor de milieueffectrapportage**	
	Onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van hoofdstuk 3 bedraagt het tarief, als een daartoe aangewezen bestuursorgaan of andere instantie advies moet uitbrengen over de aanvraag om een omgevingsvergunning of een ander besluit op grond van de Omgevingswet, voor een advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage: het bedrag dat deze commissie in rekening brengt op grond van de door de Minister van Infrastructuur en Waterstaat goedgekeurde tariefstelling.	

Hoofdstuk 4 Provinciale wegen en vaarwegen

Het tarief bedraagt voor:

artikel	**Omschrijving**	**Tarief 2024**
	Provinciale wegen	
	Wegenverkeerswet(WVW)	
4.1.1	het in behandeling nemen van een aanvraag om ontheffing in het kader van artikel 148 de Wegenverkeerswet 1994 (WVW)	**€ 352,00**
4.1.2	het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art. 4.1.1	**€ 352,00**
	Regeling voertuigen	
4.2.1	het in behandeling nemen van een aanvraag om ontheffing in het kader van artikel 9.1 van de regeling voertuigen	**€ 880,00**
4.2.2	het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art. 4.2.1.	**€ 880,00**
	Reglement Verkeersregels en verkeerstekens 1990	
4.3.1	het in behandeling nemen van een aanvraag om ontheffing in het kader van artikel 87 van het Reglement Verkeerregels en verkeerstekens 1990	**€ 396,00**
4.3.2	het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art 4.3.1.	**€ 396,00**
	Omgevingsverordening Noord-Holland	
4.4.1	het in behandeling nemen van een aanvraag voor een vergunning:	**€ 2.112,00**

	- het aanleggen of in stand houden van een kunstwerk over een weg of binnen de grens van een weg; - het veranderen van een kunstwerk, zodanig dat deze niet meer voldoet aan de bestemming en omschrijving in de wegenlegger; - het opbreken van een wegverharding en het verlagen of ophogen van een weg.	
4.4.2	het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art. 4.4.1	**€ 792,00**
4.5.1	het in behandeling nemen van een aanvraag voor een vergunning voor het uitvoeren van kleine graafwerkzaamheden in een weg (w.o. het inblazen van leidingen, sonderingen)	**€ 440,00**
4.5.2	het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art. 4.5.1	**€ 264,00**
4.6.1	het in behandeling nemen van een aanvraag voor een vergunning voor: - het afdammen, dempen of verminderen van het water-afvoerend vermogen van een langs of op de grens van een weg gelegen sloot; - het aanbrengen en hebben van opslagtanks, bakken, putten, goten e.d., voetpaden, stoepen, bouwconstructies, verhogingen van wallen en andere voorwerpen; - het weiden van dieren; - het aanbrengen, hebben of verwijderen van beplanting; - het aanbrengen, hebben of verwijderen van borden of palen; - het leggen of hebben liggen van rails; - het laten afstromen of aflopen van fecaliën, gier, mest of afvalwater via bermsloten of hemelwater van daken of uit goten; - het innemen van een (vaste) standplaats met voertuigen ten behoeve van handel of bedrijf; - het plaatsen of laten liggen van agrarische of andere producten of materialen binnen 2 meter uit de kant van de verharding; - het over of boven de weg aanbrengen en hebben van uitspringende constructiedelen of voorwerpen, het laten draaien van voorzieningen waaraan hang- of sluitwerk is bevestigd of het aanbrengen en hebben van andere zaken.	**€ 528,00**
4.6.2	het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art. 4.6.1.	**€ 440,00**
4.7.1	het in behandeling nemen van een aanvraag voor een vergunning voor het in/nabij een weg leggen of middels gestuurde boringen leggen of hebben liggen van leidingen (buizen en kabels daaronder begrepen):	
	a. voor de 1ste 100 meter (of gedeelte daarvan)	**€ 616,00**
	b. voor elke volgende 100 meter (of gedeelte daarvan) tot 1.000 meter	**€ 98,35**
	c. voor elke volgende 100 meter (of gedeelte daarvan) vanaf 1.000 meter tot 10.000 meter	**€ 87,05**
	d. voor elke volgende 100 meter (of gedeelte daarvan) boven de 10.000 meter	**€ 35,25**

4.7.2	Het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art. 4.7.1 of een opdracht tot het verleggen in opdracht van de provincie Noord-Holland	**€ 616,00**
4.8.1	het in behandeling nemen van een aanvraag voor een vergunning voor:	
	a. het in een weg leggen of hebben liggen van een duiker;	**€ 616,00**
	b. het maken, hebben, te veranderen of het gebruik daarvan te veranderen van een uitweg;	**€ 616,00**
4.8.2	het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art. 4.8.1	**€ 616,00**

	Provinciale vaarwegen	
4.9	**Omgevingsverordening Noord-Holland**	
4.9.1	van een aanvraag voor een omgevingsvergunning voor:	
	a. een vaarweg op-een andere vaarweg(en) aan te sluiten;	**€ 660,00**
	b. een vaarweg te verleggen, te versmallen, diepte te wijzigen of op een andere wijze te veranderen dan wel buiten gebruik te stellen	**€ 1.320,00**
4.9.2.1	van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art. 4.9.1 sub a.	**€ 660,00**
4.9.2.2	van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art 4.9.1 sub b.	**€ 792,00**
4.10.1	van een aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het maken/behouden/veranderen/verwijderen van:	
	a. kunstwerken;	**€ 3.520,00**
	b. remming- en geleide- werken en wachtplaatsen, afzonderlijk bij reeds bestaande kunstwerken	**€ 616,00**
	c. oeverwerken, met inbegrip van los- en laadplaatsen;	**€ 880,00**
	d. voorwerpen, waaronder palen en steigers;	**€ 440,00**
	e. kabels, buizen en leidingen.	**€ 616,00**
4.10.2	van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art. 4.10.1	
	a. kunstwerken;	**€ 792,00**
	b. remming- en geleide- werken en wachtplaatsen, afzonderlijk bij reeds bestaande kunstwerken;	**€ 616,00**

	c. oeverwerken, met inbegrip van los- en laadplaatsen;	**€ 616,00**
	d. voorwerpen, waaronder palen en steigers;	**€ 264,00**
	e. kabels, buizen en leidingen.	**€ 616,00**
4.11.1	van een aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van kleine graafwerkzaamheden bij vaarwegen (w.o. het inblazen van leidingen, sonderingen)	**€ 440,00**
4.11.2	van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art. 4.11.1	**€ 264,00**
4.12	**Overige regelgeving betreffende provinciale vaarwegen**	
4.12.1	van een aanvraag voor een omgevingsvergunning:	
	a. in het kader van het Binnenvaartpolitiereglement als bedoeld onder artikel 1.21, 2de lid voor incidenteel bijzonder transport;	**€ 264,00**
	b. in het kader van de Scheepvaartverkeerswet als bedoeld onder artikel 7 voor het innemen van een ligplaats;	**€ 264,00**
	c. in het kader van de Scheepvaartverkeerswet als bedoeld onder artikel 7 voor het innemen van een ligplaats voor een woonboot.	**€ 352,00**
4.12.2	van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art.4.12.1	
	a. in het kader van het Binnenvaartpolitiereglement als bedoeld onder artikel 1.21, 2de lid voor incidenteel bijzonder transport;	**€ 176,00**
	b. in het kader van de Scheepvaartverkeerswet als bedoeld onder artikel 7 voor het innemen van een ligplaats;	**€ 176,00**
	c. in het kader van de Scheepvaartverkeerswet als bedoeld onder artikel 7 voor het innemen van een ligplaats voor een woonboot.	**€ 264,00**
4.13.1	van een aanvraag voor een omgevingsvergunning als bedoeld onder artikel 1.21. 2e lid in het kader van het Binnenvaartpolitiereglement voor bijzonder transport voor meerdere transporten gedurende een periode van maximaal één jaar.	**€ 264,00**
4.13.2	van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art. 4.13.1	**€ 176,00**
4.14	het begeleiden van schepen door of met behulp van een ambtenaar van de provincie Noord-Holland;	
	a. begeleiding per voertuig per kwartier (of gedeelte daarvan);	**€ 21,05**
	b. begeleiding per vaartuig per kwartier (of gedeelte daarvan);	**€ 31,55**

Hoofdstuk 5 Wateractiviteit

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van:

	5.1. Wateronttrekkingsactiviteit	Tarief 2024
5.1.1	- om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder d van de Omgevingswet in samenhang met de artikelen 16.4 en 16.3, onder a, van het Besluit activiteiten leefomgeving voor het onttrekken van grondwater ten behoeve van industriële toepassingen en de openbare drinkwatervoorziening:	
	- per m3 nominale pompcapaciteit per uur	**€ 26,00**
	- met een minimum per omgevingsvergunning van	**€ 855,00**
	- met een maximum per omgevingsvergunning van	**€ 14.820,00**
5.1.2	voor een wijziging van een omgevingsvergunning, als bedoeld onder 5.1.1 indien deze leidt tot een wijziging van de pompcapaciteit, een minimumbedrag van een en ander met dien verstande dat indien de wijziging leidt tot een aanpassing van de pompcapaciteit overeenkomstig het bepaalde onder 5.1.1 met inachtneming van het minimumtarief en het maximumtarief	**€ 8.025,00**
5.1.3	Artikel 5.1.2 is niet van toepassing op een aanvraag tot wijziging van een omgevings-vergunning die betrekking heeft op een wijziging van een tenaamstelling of wijziging van kadastrale gegevens	
5.1.4	In geval van een MER-beoordelingsplicht op grond van artikel 16.43 onder b van d Omgevingswet geldt een toeslag van 25% over de verschuldigde leges voor de te behandelen aanvraag bedoeld onder hoofdstuk 5 van de tarieventabel	
5.1.5	In geval van een MER-plicht op grond van artikel 16.43 onder b van d Omgevingswet geldt een toeslag van 50% over de verschuldigde leges voor de te behandelen aanvraag bedoeld onder hoofdstuk 5 van de tarieventabel	
	5.2. Aanleg of gebruik van een open bodemenergiesysteem	
5.2.1.	om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid , van de Omgevingswet in samenhang met de artikelen 3.18. en 3.19. van het Besluit activiteiten leefomgeving, bestaande uit het onttrekken van grondwater ten behoeve van het aanleggen of gebruiken van een open bodemenergiesysteem bedraagt het tarief:	
	- per m3 nominale pompcapaciteit per uur	**€ 19,50**
	- met een minimum per vergunning van	**€ 641,25**
	- met een maximum per vergunning van	**€ 11.115,00**
5.2.2.	voor een wijziging van een omgevingsvergunning, als bedoeld onder 5.2.1 indien deze leidt tot een wijziging van de pompcapaciteit, een minimumbedrag van een en ander met dien verstande dat indien de wijziging leidt tot een aanpassing van de pompcapaciteit overeenkomstig het bepaalde onder 5.2.1 met inachtneming van het minimumtarief en het maximumtarief	**€ 6.018,75**
5.2.3	Artikel 5.2.2. is niet van toepassing op een aanvraag tot wijziging van een omgevingsvergunning die betrekking heeft op een wijziging van een tenaamstelling of wijziging van kadastrale gegevens	
	5.3 Hergebruik gezuiverd stedelijk afvalwater voor landbouwirrigatie	

5.3.1	voor een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 3.48t van het Besluit activiteiten leefomgeving voor het exploiteren van een waterhergebruiksysteem	**€ 2.325,00**

Hoofdstuk 6 Baden en zwemmen

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor:

		Tarief 2024
6.1	het stellen/wijzigen van een maatwerkvoorschrift als bedoeld in artikel 15.7 van het Besluit activiteiten leefomgeving of als bedoeld in artikel 4.123 Omgevingsverordening NH2022	**€ 1.825,00**
6.2	toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen als bedoeld in artikel 4.7, 1ste lid, van de Omgevingswet in samenhang met artikel 15.3, onder c, van het Besluit activiteiten leefomgeving	**€ 3.075,00**

Hoofdstuk 7 Ontgrondingsactiviteit

	Begripsomschrijvingen
7.1.	Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt verstaan onder:
7.1.1.	Oppervlaktedelfstoffen: bouwgrondstoffen zoals zand, klei, grind en leem

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor:

		Tarief 2024
7.2	het verstrekken van een omgevingsvergunning voor een ontgrondingsactiviteit als bedoeld in artikel 5.1., 1ste lid aanhef en onder c van de Omgevingswet gelden, afhankelijk van de hoeveelheid oppervlaktedelfstoffen, gemeten in profiel van de afgraving, gelden de volgende tarieven:	
	a. ingeval geen oppervlakte delfstoffen van de desbetreffende percelen wordt afgevoerd:	**€ 8.715,00**
	b. ingeval oppervlaktedelfstoffen van de desbetreffende percelen wordt afgevoerd, dient het tarief zoals vermeld onder 7.2.a te worden vermeerderd met: - per m3 - tot een maximum van	 **€ 0,10** **€ 113.105,00**
7.3	een wijziging van een omgevingsvergunning voor een ontgrondingsactiviteit als bedoeld onder 7.2.b, indien deze leidt tot vergroting van de maximum hoeveelheid oppervlaktedelfstoffen voor winning waarvan (oorspronkelijk) een omgevingsvergunning is verleend, een bedrag gelijk aan het verschil tussen het met toepassing van het bepaalde onder 7.2.b, verschuldigde bedrag voor de opnieuw vastgestelde hoeveelheid en het reeds betaalde bedrag	
7.4.	om intrekking of verlenging van een omgevingsvergunning voor een ontgrondings-activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder c van de Omgevingswet	**€ 3.485,00**
7.5.	een wijziging van een omgevingsvergunning voor een ontgrondingsactiviteit als bedoeld onder 7.2.a waarbij sprake is van een combinatie van de onder 7.3 en 7.4 genoemde gevallen, de bedragen conform 7.2.a en 7.2.b betekent de wijziging echter dat er geen gebruik wordt gemaakt van de omgevingsvergunning en de omgevingsvergunning wordt	

	ingetrokken, dan bestaat er recht op teruggaaf van 50% van de opgelegde aanslag van de onder 7.2.b per m3 genoemde bedragen. Het onder 7.2.a. genoemde bedrag is nooit onderdeel van de teruggaaf.	
	Ontheffing omgevingsvergunning grondwaterbeschermingsgebied	
7.6.	een omgevingsvergunning voor activiteiten in een grondwaterbeschermingsgebied, die van grote maatschappelijke relevantie zijn	**€ 8.715,00**

Hoofdstuk 8 Wadloopverordening 2023 provincie Friesland

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor:

		Tarief 2024
8.1	van een **rechtspersoon** voor een vergunning als bedoeld in artikel 4 lid 1 van de Wadloopverordening 2023 bedraagt:	
8.1.1	rechtspersonen die per jaar tot 1.000 wadlopers begeleiden;	**€ 787,00**
8.1.2	rechtspersonen die per jaar 1.000 tot 5.000 wadlopers begeleiden;	**€ 2.486,00**
8.1.3	rechtspersonen die per jaar 5.000 of meer wadlopers begeleiden;	**€ 4.144,00**
8.1.4	rechtspersonen die natuur-educatieve tochten organiseren	**€ 275,00**
8.1.5	het organiseren van tochten voor droogvallende platen voor groepen van 50 of meer personen	**€ 218,00**
8.2	van een **natuurlijk persoon** voor een vergunning als bedoeld in artikel 4 lid 2 van de Wadloopverordening 2023 bedraagt:	
8.2.1	natuurlijke personen die groepen tot 12 personen begeleiden;	**€ 140,00**
8.2.2	natuurlijke personen die solo lopen;	**€ 140,00**
8.2.3	tot erkenning tot wadloopgids bij wadlooptochten voor een rechtspersoon	**€ 41,00**
8.2.3	voor een begeleiderspas of begeleidersvergunning voor het begeleiden van wadlooptochten met deelnemers	**€ 41,00**
8.3	van een **natuurlijk persoon** voor het organiseren van natuur-educatieve tochten als bedoeld in artikel 4 lid 2, sub c van de Wadloopverordening 2023 bedraagt	**€ 83,00**
8.4	het in behandeling nemen van een aanvraag voor meerdere erkenningen, passen, begeleidersvergunningen door een natuurlijk persoon bedraagt	**€ 41,00**

Hoofdstuk 9 Natura 2000 Flora en fauna activiteiten

	Tegemoetkoming geleden schade	**Tarief 2024**
9.1	a. Het tarief voor het nemen van een besluit over de verlening van een tegemoetkoming in geleden schade, aangericht door in het wild levende beschermde dieren als bedoeld in artikel 15.53 van de Omgevingswet:	**€ 300,00**

	b. de retributie wordt niet geheven als het gaat om schade die is aangericht: 1. in een foerageergebied of ganzenrustgebied gedurende de periode dat de schadeveroorzakende diersoort niet mag worden verjaagd of gedood. 2. door de das, de bever, de wilde kat, de otter, de wolf of de lynx; 3. schade die is aangericht in de winterperiode van 1 oktober tot en met 31 maart;	
	c. er vindt geen teruggaaf plaats als de aanvraag, als bedoeld in artikel 9.1. letter a wordt ingetrokken en er al een taxatie van de schade heeft plaatsgevonden;	
	d. In afwijking van artikel 10 van de Legesverordening Noord-Holland 2024 vindt er geen teruggaaf plaats indien het verzoek wordt afgewezen of geweigerd.	

Natura 2000 activiteit

Het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit bedraagt voor:

	Natura 2000 activiteit	Tarief 2024
9.2.a	a. een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied	
9.2.a.1	1. als het project uitsluitend stikstof-gerelateerd is	€ 2.885,00
9.2.a.2	2. als het project niet uitsluitend stikstof-gerelateerd is	€ 3.460,00
9.2.b	b. het legaliseren van een PAS-melding door omzetting naar een omgevingsvergunning	nihil
9.2.c	c. een project waarop de ADC-toets van toepassing is	€ 19.230,00
9.3	Voor het afgeven van een positieve weigering, waarbij er sprake is van intern salderen	nihil

Flora- en fauna-activiteiten

Het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora en fauna activiteit bedraagt:

	Flora- en fauna- activiteiten	2024
Art 9.4	voor aangewezen vergunningplichtige gevallen in de paragrafen 11.2.2 tot en met 11.2.5 van het Besluit activiteiten leefomgeving; **flora- en fauna-activiteit** **Artikel** schadelijke handelingen soorten vogelrichtlijn 11.37 commercieel bezit soorten vogelrichtlijn 11.38 niet-commercieel bezit soorten vogelrichtlijn 11.39 wijze vangen of doden soorten vogelrichtlijn 11.40 schadelijke handeling soorten habitatrichtlijn 11.46 bezit soorten habitatrichtlijn 11.47 schadelijke handelingen andere soorten 11.54 bijvoeren van specifieke soorten 11.60 uitzetten van dieren of eieren van dieren 11.61	
	a. voor een particuliere aanvrager (natuurlijk persoon)	€ 960,00
	b. voor een commerciële aanvrager	€ 2.690,00
	c. voor een gebiedsgerichte soortenbenadering	€ 8.650,00
Art. 9.5	Geen leges zijn verschuldigd voor een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora – fauna-activiteit die wordt ingediend: a. op een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet ten behoeve van schadebestrijding, overlastbestrijding en populatiebeheer: b. op een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet ten behoeve van onderzoek en onderwijs of opvang van beschermde inheemse vogels en zoogdieren:	

Activiteiten die houtopstanden betreffen

		2024
Art. 9.6	voor activiteiten over het vellen van houtopstanden en het herbeplanten van grond na het vellen van houtopstanden of nadat een houtopstand op een andere manier teniet is gegaan, én waarvoor de provincie Noord-Holland krachtens artikel 11.113 van het besluit activiteiten leefomgeving bevoegd gezag is.	€ 770,00

Milieubelastende activiteit - stiltegebieden

		2024
Art. 9.7	Besluiten op een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 4.34 van de Omgevingsverordening Noord-Holland.	€ 3.075,00

Geringe wijziging

		2024
Art. 9.8	Wijziging van een omgevingsvergunning als bedoeld in dit hoofdstuk die al is verleend, maar waarvan nog geen gebruik is gemaakt, als gevolg van een, naar de omstandigheden beoordeeld, geringe wijziging in het project:	5 % van de leges die verschuldigd zijn voor het in behandeling nemen van de onderliggende vergunning waarop de te wijzigen aanvraag ziet met een minimum van € 300,-

Hoofdstuk 10 Luchtvaartwet

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor:

		Tarief 2024
10.1	een ontheffing van maximaal 2 starts en 2 landingen per dag voor bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik)	**€ 2.625,00**
10.2	een locatie gebonden ontheffing voor één of meerdere starts en/of landingen op één en hetzelfde terrein voor bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik)	**€ 2.650,00**
10.3	een locatie gebonden ontheffing voor één of meerdere starts en/of landingen op één en hetzelfde terrein voor bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik), indien voor niet meer dan 10 starts en/of landingen voor één dag wordt gebruikt	**€ 2.625,00**
10.4	een locatie gebonden ontheffing voor één of meerdere starts en/of landingen op één en hetzelfde terrein voor luchtvaartuigen niet zijnde bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik)	**€ 2.625,00**
10.5	een locatie gebonden ontheffing voor één of meerdere starts en/of landingen op één en hetzelfde terrein voor luchtvaartuigen niet zijnde bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en	**€ 2.625,00**

	uitzonderlijk gebruik), indien voor niet meer dan 10 starts en/of landingen voor één dag wordt gebruikt	
10.6	Voor de aanvragen genoemd onder de artikelen 10.7 t/m 10.10 in dit hoofdstuk worden de leges berekend op basis van een vooraf door de aanvrager ingediende begroting waarin de toerekenbare kosten zijn opgenomen die voor de vergunningsaanvraag noodzakelijk zijn. De in te dienen begroting wordt vooraf afgestemd met de provincie. De toerekenbare kosten worden vastgesteld op het moment dat de aanvraag wordt ingediend. Het bepaalde in artikel 5, lid 4 van de legesverordening is van toepassing.	
10.7	een luchtvaartregeling als bedoeld in art. 8.64 1ste lid Wlv, op verzoek, niet zijnde "omzettingen" van ontheffingen op grond van art. 13 (voormalige) Luchtvaartwet	
10.8	een wijziging van **een** luchtvaartregeling als bedoeld in art. 8.64 1ste lid Wlv, op verzoek,	
10.9	een luchtvaartbesluit als bedoeld in art. 8.43 Wlv, op verzoek, niet zijnde "omzettingen" van ontheffingen op grond van art. 13 (voormalige) Luchtvaartwet	
10.10	een wijziging van **een** luchtvaartbesluit als bedoeld in art. 8.43 Wlv, op verzoek,	

Hoofdstuk 11 Overige diensten

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor:

		Tarief 2024
11.1	het verstrekken van een vergunning, ontheffing, vrijstelling, toestemming, machtiging, etc. krachtens een provinciale verordening, provinciaal reglement of enig ander wettelijk voorschrift, anders dan hiervoor genoemd;	**€ 580,00**
11.2	een wijziging of verlenging van een vergunning, ontheffing, vrijstelling, toestemming, machtiging, etc. als bedoeld onder 11.1	**€ 580,00**

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 31 oktober 2023

Onderwerp: Ontwerpbesluit vaststelling legesverordening 2024 en tarieventabel 2024

Kenmerk: 2089023/2123373

Bijlagen:

Legesverordening 2024

Tarieventabel 2024

Overzicht tarieven 2023-2024

1. Inleiding

Hierbij bieden wij u de legesverordening 2024 aan met de daarbij behorende tarieventabel 2024. De thans voorliggende verordening en tarieventabel zijn aangepast aan de bepalingen zoals o.a. opgenomen in de Omgevingswet en het Besluit activiteiten leefomgeving.

Op grond van artikel 220a Provinciewet dienen in de belastingverordening een aantal onderwerpen te worden geregeld, zoals de belastingplichtige, het voorwerp van de belasting, het belastbare feit, de heffingsmaatstaf, het tarief en het tijdstip van ingang van de heffing en van beëindiging van de heffing en hetgeen overigens voor de heffing en de invordering van belang is.

Daarnaast is ook een aantal andere onderwerpen in de verordening vastgelegd, zoals hardheidsclausule, oninbaar verklaring, dwanginvordering, die al in de Algemene wet inzake rijksbelastingen (Algemene wet) en de Invorderingswet 1990 (Invorderingswet) in samenhang met de Provinciewet vastgelegd.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

De legesverordening 2024 (met de daarbij behorende tarieventabel) van de provincie Noord-Holland wordt aangepast aan de Omgevingswet. Aanpassingen zijn nodig voor de volgende onderwerpen:

1. Aanpassing van termen en verwijzingen naar de juridische grondslag voor een groot deel van de huidige belastingplichtige activiteiten;

2. Invoering van leges voor milieubelastende activiteiten;
3. Verdeling van bestaande bouwleges over een bouwactiviteit (technische deel) en een omgevingsplanactiviteit bouwen (het ruimtelijke deel). Dit wordt ‘de bouwknip’ genoemd;
4. Invoering van leges voor het behandelen van een verzoek om een Coördinatiebesluit in samenhang met een Projectbesluit;
5. Invoering van een grondslag voor interbestuurlijke verrekening bij advies en instemming van andere bestuursorganen;
6. Leges vooroverleg.

Met de vaststelling van de legesverordening 2024 en tarieventabel 2024 beschikt de provincie weer over een actuele verordening aangepast aan de Omgevingswet.

Toelichting per artikel
Onderstaand wordt in hoofdlijnen een toelichting gegeven op de aanpassingen van de legesverordening 2024 ten opzichte van de thans geldende legesverordening 2023.

Artikel 1 Begrippenkader (oud artikel 1)
Geen redactionele aanpassingen

Artikel 2 Belastbaar feit (nieuw artikel)
Omschrijving van welke handelingen en diensten leges wordt geheven

Artikel 3 Belastingplichtig (oud artikel 2)
Geen redactionele aanpassingen

Artikel 4 Instemming (nieuw artikel)
Met de Omgevingswet ontstaat de mogelijkheid voor een aanvrager om een meervoudige aanvraag in te dienen. In dit geval geldt één overheidslaag als bevoegd gezag. Alleen die bestuurslaag heeft de mogelijkheid om leges in rekening te brengen bij de aanvrager. Voor sommige typen besluiten is advies met instemming nodig van een ander bestuursorgaan (vergelijkbaar met een verklaring van geen bedenkingen – vvgb - onder de Wabo). Er vindt nu geen verrekening plaats van de kosten die het andere bestuursorgaan maakt voor het advies met instemming, want daar is nu geen wettelijke regeling voor. In het wetsvoorstel Verzamelwet aanpassing Omgevingswet is een voorstel voor deze interbestuurlijke verrekening opgenomen (betalingsverplichting instemming). Dit wetsvoorstel verplicht het bevoegd gezag om de kosten voor advies met instemming te vergoeden aan het adviserende bestuursorgaan. De Verzamelwet Omgevingswet is echter bij het opstellen van deze verordening nog niet door de Eerste Kamer vastgesteld. Voor ons reden om in ons voorstel in de verordening een artikel (artikel 4 Instemming) op te nemen om de kosten voor advies met instemming bij de aanvrager in rekening te brengen. Daarmee zal het adviserende bestuursorgaan worden

Artikel 5 Vrijstellingen (nieuw artikel)
Omschrijving van de diensten die ingevolge wettelijk voorschrift zijn vrijgesteld van rechtenheffing of kosteloos moeten worden verleend.

Artikel 6 Maatstaven van heffing en tarieven (oud artikel 3)
Een 4de lid is toegevoegd. Het betreft hier aanvragen waarbij de leges aan de hand van een door de aanvrager vooraf ingediende kostenbegroting wordt berekend. Een dergelijke kostenbegroting vinden we terug bij aanvragen Luchtvaartwet, milieubelastende activiteiten en fysieke leefomgeving

Artikel 7 Wijze van heffing (oud artikel 4)
Redactionele aanpassing dat kennisgevingen ook als elektronische weg verstuurd kunnen worden

Artikel 8 Termijnen van betaling (oud artikel 5)
Geen redactionele aanpassingen

Artikel 9 Kwijtschelding (oud artikel 6)
Geen redactionele aanpassingen.

Artikel 10 Teruggaaf (oud artikel 7)
De percentages van teruggaaf zijn aangepast. De percentages, zoals opgenomen in de modelverordening van de VNG zijn hierbij als basis genomen. Gelijke teruggaafpercentages bij de provincies en gemeenten kan bij teruggaaf van leges bij meervoudige aanvragen (=aanvragen waar meerdere overheden zijn betrokken (advies en instemming) kan het proces bevorderen.
Daarnaast is het minimumbedrag van teruggaaf verhoogd van € 250,- naar € 300,-

Artikel 11 Overdracht van bevoegdheden (nieuw)
Dit artikel biedt de GS de mogelijkheid om tussentijds redactionele aanpassingen door te voeren, mede als gevolg gewijzigde wetgeving. Dit artikel is opgenomen aangezien we te maken hebben met een nieuwe wet- en regelgeving “de Omgevingswet”, waar mogelijk nog wat kleine weeffoutjes in zitten. Deze weeffoutjes kunnen dan door GS in een kort tijdsbestek worden aangepast, waar de PS achteraf over wordt geïnformeerd.

Artikel 12 Overgangsrecht (oud artikel 10 en 11)
De artikelen 10 en 11 van de huidige verordening zijn samengevoegd, maar niet inhoudelijk veranderd.

Artikel 13 Inwerkingtreding (oud artikel 12)
Geen redactionele aanpassingen behoudens jaartal.

Artikel 14 Citeertitel (oud artikel 13)
Geen redactionele aanpassingen behoudens jaartal.

3. Financiering, communicatie en inwonersparticipatie

Financiële consequenties zijn op dit moment nog niet exact te geven, aangezien dit mede afhankelijk is van de in 2024 in te dienen vergunningsaanvragen. Met name is duidelijk hoeveel vergunningen voor de milieubelastende activiteiten(milieuleges) worden ingediend. De ramingen zijn opgenomen in de paragraaf provinciale heffingen in de programmabegroting

4. Proces en procedure

Na vaststelling door Provinciale Staten worden de legesverordening 2024 en de tarieventabel 2024 voor 1 januari 2024 gepubliceerd en worden de betrokken afdelingen van de provincie en de omgevingsdiensten geïnformeerd over de te hanteren grondslagen en tarieven.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 66-2023

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 31 oktober 2023;

gelet op artikel 220, 220a, 223 1ste lid letter b en 225 van de Provinciewet en artikel 13.1 van de Omgevingswet,

besluiten:

1. de legesverordening 2024 vast te stellen
2. de tarieventabel 2024 behorend bij de legesverordening 2024 vast te stellen.

Haarlem, 11 december 2023

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

de verordening op de heffing en invordering van leges Noord-Holland 2024 en de bijhorende Legestarieventabel 2024

Artikel 1 Begrippenkader
In deze verordening wordt verstaan onder:
a. leges: de rechten die worden geheven ter zake van het genot van de door of vanwege het Provinciebestuur verleende diensten bedoeld in deze verordening en de tarieventabel.
b. tarieventabel: de Legestarieventabel.

Artikel 2 Belastbaar feit
Onder de naam “leges” worden rechten geheven voor:
a. het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verlenen van een dienst of het nemen van een besluit;
b. het verlenen van een dienst op aanvraag; of
c. het verrichten van handelingen ten behoeve van een aanvraag van een document een en ander zoals genoemd in deze verordening en de daarbij behorende tarieventabel

Artikel 3 Belastingplichtig
Belastingplichtig is de aanvrager of degene voor wie de aanvraag is gedaan.

Artikel 4 Instemming
1. Onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van de tarieventabel bedraagt het tarief, als een aanvraag om een omgevingsvergunning of een ander besluit op grond van de Omgevingswet betrekking heeft op een activiteit waarvoor de beslissing op de aanvraag op grond van artikel 16.16 van de Omgevingswet instemming behoeft van een bestuursorgaan:
a. Het bedrag dat dit bestuursorgaan aan rechten zou heffen als het voor de activiteit Waarvoor instemming wordt verzocht zelf bevoegd gezag zou zijn.
b. Het bedrag bedoeld in het eerste lid, onder b, wordt voorafgaand aan het in behandeling nemen van de aanvraag aan de aanvrager meegedeeld. De aanvraag wordt dan in behandeling genomen op de vijfde werkdag na de dag waarop het verschuldigde bedrag aan de aanvrager ter kennis is gebracht, tenzij de aanvraag voor deze vijfde werkdag schriftelijk is ingetrokken.

Artikel 5 Vrijstellingen
Leges worden niet geheven voor diensten die ingevolge wettelijk voorschrift zijn vrijgesteld van rechtenheffing of kosteloos moeten worden verleend.

Artikel 6 Maatstaven van heffing en tarieven
1. De leges worden geheven naar de heffingsmaatstaven en tarieven, opgenomen in de bij deze verordening behorende tarieventabel.
2. Voor de berekening van de leges wordt een gedeelte van een in de tarieventabel genoemde eenheid als volle eenheid aangemerkt.
3. Bijkomende door de provincie te maken kosten worden in rekening gebracht bij de aanvrager, mits de aanvrager voorafgaand aan het in behandeling nemen van de aanvraag daarover wordt geïnformeerd.
4. Als het tarief of het verschuldigde bedrag is gebaseerd op een begroting van de kosten wordt:
a. die begroting van de kosten voorafgaand aan het in behandeling van de aanvraag aan de aanvrager medegedeeld;
b. de aanvraag in behandeling genomen op de vijfde werkdag na de dag waarop de begroting aan de aan vrager ter kennis is gebracht, tenzij de aanvraag voor deze vijfde werkdag schriftelijk door de aanvrager is ingetrokken.

Artikel 7 Wijze van heffing

1. De leges worden geheven door middel van een mondelinge kennisgeving, een gedagtekende schriftelijke kennisgeving, waaronder mede wordt begrepen een stempelafdruk, een zegel, een nota of andere schriftuur, of een kennisgeving langs elektronische weg.
2. Het gevorderde bedrag wordt mondeling, door toezending of uitreiking van een schriftelijke kennisgeving of langs elektronische weg aan de belastingschuldige bekendgemaakt.
3. De leges kunnen worden geheven bij voorlopige aanslag tot ten hoogste het bedrag waarop de aanslag vermoedelijk zal worden vastgesteld.

Artikel 8 Termijnen van betaling

1. In afwijking van artikel 9, 1ste lid van de Invorderingswet 1990 moeten de leges worden betaald ingeval de kennisgeving bedoeld in artikel 6:
   a. mondeling wordt gedaan, op het moment van het doen van de kennisgeving;
   b. schriftelijk dan wel elektronisch wordt gedaan, op het moment van uitreiken van de kennisgeving dan wel in geval van toezending daarvan binnen 30 dagen na de dagtekening van de kennisgeving;
2. Indien de te heffen leges meer dan € 5000, -- bedragen kunnen de leges worden betaald in vier gelijke termijnen, waarbij de eerste termijn vervalt 30 dagen na de dagtekening van de kennisgeving en elke volgende termijn telkens 30 dagen later.

Artikel 9 Kwijtschelding

Bij de invordering van leges wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 10 Teruggaaf

1. Als het college van Gedeputeerde Staten op grond van een aanvraag tot het verlenen van een vergunning oordeelt dat voor de voorgenomen activiteit geen vergunning is vereist, vindt op verzoek van de aanvrager teruggaaf van het betaalde bedrag plaats ter hoogte van 85% van de op grond van die onderdelen voor de betreffende activiteit verschuldigde leges.
2. Als na toepassing van artikel 4:5 van de Algemene wet bestuursrecht een aanvraag buiten behandeling wordt gelaten, vindt op verzoek van de aanvrager teruggaaf van het betaalde bedrag plaats ter hoogte van 85% van de op grond van die onderdelen voor de betreffende activiteit verschuldigde leges.
3. Als een aanvrager zijn aanvraag om een vergunning of aanvraag om een maatwerkvoorschrift bij een reguliere aanvraag op de voorbereiding waarvan afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht niet van toepassing is, geheel of gedeeltelijke intrekt terwijl het college van Gedeputeerde Staten daarover nog geen besluit heeft genomen, vindt op verzoek van de aanvrager teruggaaf van een deel van het betaalde bedrag plaats.
   De teruggaaf bedraagt:
   a. bij gehele of gedeeltelijke intrekking binnen 4 weken na de indiening van de aanvraag 75% van de voor de activiteit verschuldigde leges waarvoor de aanvraag is ingetrokken;
   b. bij gehele of gedeeltelijke intrekking op een tijdstip vanaf 4 weken tot 6 weken na de indiening van de aanvraag 50% van de voor de activiteit verschuldigde leges waarvoor de aanvraag is ingetrokken;
   c. bij gehele of gedeeltelijke intrekking op een tijdstip vanaf 6 weken na de indiening van de aanvraag 25% van de voor de activiteit verschuldigde leges waarvoor de aanvraag is ingetrokken;
4. Als een aanvrager zijn aanvraag om een vergunning of aanvraag om een maatwerkvoorschrift bij een uitgebreide aanvraag op de voorbereiding waarvan afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht niet van toepassing is, geheel of gedeeltelijke intrekt terwijl het college van Gedeputeerde Staten daarover nog geen besluit heeft genomen, vindt op verzoek van de aanvrager teruggaaf van een deel van het betaalde bedrag plaats.

De teruggaaf bedraagt:
   a. bij gehele of gedeeltelijke intrekking binnen 6 weken na de indiening van de aanvraag 75% van de voor de activiteit verschuldigde leges waarvoor de aanvraag is ingetrokken;
   b. bij gehele of gedeeltelijke intrekking op een tijdstip vanaf 6 weken tot 18 weken na de indiening van de aanvraag 50% van de voor de activiteit verschuldigde leges waarvoor de aanvraag is ingetrokken;
   c. bij gehele of gedeeltelijke intrekking op een tijdstip vanaf 18 weken na de indiening van de aanvraag 25% van de voor de activiteit verschuldigde leges waarvoor de aanvraag is ingetrokken;
5. Als het college van Gedeputeerde Staten een verleende vergunning intrekt op verzoek van de vergunninghouder, vindt op verzoek van de aanvrager teruggaaf van de voor de activiteit waarvoor de aanvraag is ingetrokken verschuldigde leges plaats ter hoogte van 25%, mits deze aanvraag is ingediend binnen 6 maanden na verlening van de vergunning en van de vergunning geen gebruik is gemaakt. van de op grond van die onderdelen voor de betreffende activiteit verschuldigde leges.
6. a. Als het college van Gedeputeerde Staten een vergunning weigeren, vindt op verzoek van de aanvrager teruggaaf plaats ter hoogte van 25% van de verschuldigde leges van de voor de activiteit waarvoor de vergunning is geweigerd.
   b. onder een weigering bedoeld in onderdeel a wordt mede verstaan een vernietiging van de beschikking waarbij de vergunning is verleend bij rechtelijke uitspraak.
7. Teruggaaf vindt niet plaats als het verschuldigde leges minder bedragen dan € 300,00.
8. De teruggaafregeling bedoeld in de voorgaande leden heeft geen betrekking op de kosten zoals bedoeld in artikel 5, derde lid.
9. Een verzoek tot teruggaaf wordt ingediend bij de inspecteur der provinciale belastingen

Artikel 11 Overdracht van bevoegdheden
Het college van Gedeputeerde Staten is bevoegd tot het wijzigen van deze verordening en de daarbij behorende tarieventabel, als de wijzigingen:
   a. van zuiver redactionele aard zijn;
   b. een gevolg zijn van nieuwe of gewijzigde rijksregelgeving, die in werking treedt binnen drie maanden na de officiële bekendmaking van de inwerkingtreding ervan in het Staatsblad of de Staatscourant.

Artikel 12 Overgangsrecht
1. De legesverordening 2023 en de daarbij behorende tarieventabel wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 12, 2de lid genoemde datum van ingang van heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.

2. Indien de datum van inwerkingtreding van deze verordening ligt na de in artikel 12, 2de lid, opgenomen datum van ingang van de heffing, blijft de in het 1ste lid genoemde verordening gelden voor de in de tussenliggende periode plaatsvindende belastbare feiten voor zover de heffing van de leges hiervoor in die periode plaatsvindt.

Artikel 13 Inwerkingtreding
1. Deze verordening met de daarbij behorende tarieventabel 2024 treedt in werking met ingang van de achtste dag na die van de bekendmaking.
2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2024.

Artikel 14 Citeertitel
Deze verordening wordt aangehaald als: “Legesverordening Noord-Holland 2024”.

TARIEVENTABEL 2024

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen in het kader van de Omgevingswet

Artikel	
1.1	**Enkel- en meervoudige aanvragen**
1.1.1	De tarieven in de tarieventabel gelden voor een enkelvoudige aanvraag om een omgevingsvergunning
1.1.2.	Bij een meervoudige aanvraag worden de tarieven van elke afzonderlijke activiteit bij elkaar opgeteld.
1.1.3	Bij een magneetactiviteit wordt het tarief verhoogd met de kosten voor een advies met instemming, die door een ander bestuursorgaan bij Gedeputeerde Staten in rekening worden gebracht.
1.2	**Reguliere of uitgebreide voorbereidingsprocedure**
1.2.1	De tarieven in de tarieventabel gelden voor een aanvraag waarop de reguliere voorbereidingsprocedure van toepassing is
1.2.2	Voor een aanvraag waarop afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is geldt een toeslag van € 2.675, -
1.3	**Coördinatieregeling**
1.3.1	Als de aanvrager verzoekt om toepassing van de coördinatieregeling, bedoeld in artikel 16.7 van de Omgevingswet in verbinding met afdeling 3.5 van de Algemene wet bestuursrecht geldt een toeslag van € 25.000, -
1.3.2	Als de aanvrager verzoekt om toepassing van een koepelconcept of coördinatiebesluit als bedoeld in artikel 16.8 van de Omgevingswet in verbinding met afdeling 3.5 van de Algemene wet bestuursrecht geldt een toeslag van € 35.000,00

Hoofdstuk 2 Dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving /omgevingsverordening

Artikel	
2.1	**Begripsbepalingen**
2.1.1.	Tenzij in deze verordening of deze tarieventabel anders is bepaald, zijn op dit hoofdstuk de begripsbepalingen van toepassing die zijn opgenomen in:
a.	de bijlage, bedoeld in artikel 1.1. van de Omgevingswet;
b.	bijlage I bij het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal);
c.	bijlage I bij het Besluit bouwwerken leefomgeving;
d.	bijlage I bij het besluit kwaliteit leefomgeving;
e.	bijlage I bij het Omgevingsbesluit;
f.	artikel I.I. van de Omgevingsverordening Noord-Holland;
g.	de bijlage bij het Omgevingsplan;
2.1.2.	tenzij in deze verordening of deze tarieventabel anders is bepaald, hebben de in dit hoofdstuk voorkomende begrippen die betrekking hebben op activiteiten waarvoor het toetsingskader in een ander dan onder 1.1.1. bedoeld wettelijk voorschrift is uitgewerkt dezelfde betekenis als in dat wettelijk voorschrift bedoeld.
2.1.3	In afwijking van bijlage I bij de Omgevingsregeling wordt onder bouwkosten verstaan:
2.1.3.1	**Aanlegkosten:** de aannemingssom exclusief omzetbelasting, bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, van de Uniforme Administratieve Voorwaarden voor de uitvoering van werken 1989 (UAV1989), voor het uit te voeren werk, of voor zover deze ontbreekt, een raming van de aanlegkosten, exclusief omzetbelasting. Indien de werken of

	werkzaamheden geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschieden wordt in deze titel onder aanlegkosten verstaan: de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor de werken of werkzaamheden waarop de aanvraag betrekking heeft;
2.1.3.2.	**Bouwkosten:** de aannemingssom exclusief omzetbelasting, bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, van de Uniforme Administratieve Voorwaarden voor de uitvoering van werken 1989 (UAV 1989), voor het uit te voeren werk, of voor zover deze ontbreekt, een raming van de bouwkosten, exclusief omzetbelasting, bedoeld in het normblad NEN 2699, of zoals dit normblad laatstelijk is vervangen of gewijzigd. Indien het bouwen geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschiedt wordt in deze titel onder bouwkosten verstaan: de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor het tot stand brengen van het bouwwerk waarop de aanvraag betrekking heeft;
2.1.3.3.	**Tijdelijk bouwwerk**: In afwijking van artikel 2.1.3.2 geldt als grondslag voor de vaststelling van de bouwkosten voor een tijdelijk bouwwerk:
2.1.3.3.1	indien het een bouwwerk betreft dat qua constructie niet bedoeld is om verplaatsbaar te zijn, de aannemingssom dan wel een raming van de bouwkosten vastgesteld als omschreven in artikel 2.1.3.2
2.1.3.3.2.	indien het een gehuurd bouwwerk betreft dat qua constructie bedoeld is om verplaatsbaar te zijn, de plaatsingskosten vermeerderd met de huurkosten van het bouwwerk berekend over de beoogde instandhoudingtermijn. Deze kosten zijn exclusief de omzetbelasting;
2.1.3.3.3	indien het niet een gehuurd bouwwerk betreft dat qua constructie bedoeld is om verplaatsbaar te zijn, de som van de plaatsingskosten en de aanschaf-, leverings- en (ver)bouwkosten van het bouwwerk. Deze kosten zijn exclusief de omzetbelasting;
2.1.3.4.	**Sloopkosten:** de aannemingssom exclusief omzetbelasting, bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, van de Uniforme Administratieve Voorwaarden voor de uitvoering van werken 1989 (UAV 1989), voor het uit te voeren werk, of voor zover deze ontbreekt, een raming van de sloopkosten, exclusief omzetbelasting. Indien het slopen geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschiedt wordt in deze titel onder sloopkosten verstaan: de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor het slopen van het bouwwerk waarop de aanvraag betrekking heeft.

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van:

Artikel		Tarief 2024
2.2	**Voorfase/Omgevingsoverleg**	
2.2.1	Als een aanvraag betrekking heeft op het houden van omgevingsoverleg over één of meer activiteiten die gevolgen kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving, bedraagt het tarief:	
	a. voor het eerste overleg;	**€ 580,00**
	b. voor elk volgend overleg;	**€ 350,00**
	c. per in te schakelen externe adviseur verhoogd met	**€ 600,00**
2.2.2	indien volgend op het omgevingsoverleg als bedoeld onder 2.2.1 binnen één jaar voor hetzelfde plan of besluit een aanvraag tot het geheel of gedeeltelijk vaststellen, herzien, wijzigen of uitwerken van het inpassings- of wijzigingsplan in behandeling wordt genomen, wordt het op grond van artikel 2.2.1. betaalde bedrag(en) verrekend met de leges voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken voor het bouwen van een bouwwerk als bedoeld onder 2.3.	
2.3	**Bouwactiviteit (bouwtechnisch deel)**	
	Een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, voor een	

	bouwactiviteit of een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 1ste lid, onder a, van de Omgevingswet voor een omgevingsplanactiviteit, die betrekking heeft op een bouwwerk gecombineerd met een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid , onder a, van de Omgevingswet voor een bouwactiviteit;	
a.	bij bouwkosten tot € 50.000,- : € 100,- per €1.000,-	**€ 100,00 p/€ 1.000,-**
b.	bij bouwkosten tussen € 50.000,- en € 400.000,- : €5.000,- vermeerderd met 3,00% voor bouwkosten boven de €50.000,-	**€ 5.000,00 + 3,00%**
c.	bij bouwkosten tussen €400.000,- en €1.000.000,- : €15.500,- vermeerderd met 2,40% voor bouwkosten boven de € 400.000,-	**€ 15.500,00 + 2,40%**
d.	bij bouwkosten tussen €1.000.000,- en € 5.000.000 : €29.000,- vermeerderd met 1,35% voor bouwkosten boven de € 1.000.000,-	**€ 29.000,00 + 1,35%**
e.	-bij bouwkosten tussen €5.000.000,- en €25.000.000:€ 83.000- vermeerderd met 0,25% voor bouwkosten boven de € 5.000.000,-	**€ 83.000,00 + 0,25%**
f.	bij bouwkosten meer dan €25.000.000,- :€133.000,- vermeerderd met 0,05% voor bouwkosten boven de €25.000.000,-	**€ 133.000,00 + 0,050%**
2.3.1	**Bouw-/aanlegkosten zonnecollectoren en -panelen**	
	Bij het in behandeling nemen van een aanvraag voor een omgevingsvergunning of voor het beoordelen van een conceptaanvraag voor een omgevingsvergunning, die betrekking heeft op het plaatsen van een collector voor warmteopwekking of een paneel voor elektriciteitsopwekking worden de bouw-/aanlegkosten voor de collectoren of panelen op € 0,00 geraamd. Indien collectoren voor warmteopwekking of panelen voor elektriciteitsopwekking onderdeel uitmaken van een aanvraag omgevingsvergunning, dan wel conceptaanvraag omgevingsvergunning, bestaande uit meer onderdelen dan uitsluitend collectoren of panelen, dan worden voor de vaststelling van het legesbedrag de bouwkosten voor de collectoren of panelen buiten beschouwing worden gelaten.	
2.4.1	**Omgevingsplanactiviteit die betrekking heeft op een bouwwerk (ruimtelijk deel)**	
	een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, voor een omgevingsplanactiviteit die alleen betrekking heeft op een bouwwerk;	**€ 695,00**
2.4.2	**Omgevingsplanactiviteit: bouwactiviteit, in stand houden of gebruiken van een bouwwerk(ruimtelijk deel)**	
	een aanvraag om een omgevingsvergunning, die betrekking heeft op een omgevingsplanactiviteit als bedoeld in artikel 5.1, 1ste lid , aanhef en onder a van de Omgevingswet, bestaande uit een bouwactiviteit, het in stand houden of gebruiken van het te bouwen bouwwerk	**€ 695,00**
	-voor een binnenplanse omgevingsplanactiviteit	
2.4.2.1	- als moet worden beoordeeld of het uiterlijk of de plaatsing van het bouwwerk, zowel op zichzelf beschouwd als in verband met de omgeving of de te verwachte ontwikkeling daarvan, niet in strijd is met de redelijke eisen van welstand als bedoeld in provinciale beleidsregels bedoeld in artikel 4.19 van de Omgevingswet	**€ 580,00**
2.4.2.2	- als de bouwactiviteit plaatsvindt op een bodemgevoelige locatie en de toelaatbare kwaliteit van de bodem moet worden beoordeeld	**€ 580,00**
2.4.2.3	- als moet worden beoordeeld of de activiteit niet in strijd is met het in voorbereiding zijnde omgevingsplan respectievelijk in voorbereiding zijnde omgevingsplan dat voorziet in de bescherming van het stads- en dorpsgezicht	**€ 580,00**
2.4.3.	-voor een binnenplanse omgevingsplanactiviteit bij wijzigingsbevoegdheid of uitwerkingsplicht	**€ 580,00**
2.4.4	-voor een buitenplanse omgevingsplan activiteit	**€ 580,00**
2.5.1.	**Beoordeling bodemrapport**	
	het tarief, onder 2.3. wordt verhoogd, indien de aanvraag krachtens wettelijk voorschrift slechts kan worden afgehandeld, indien:	

a.	een milieukundig bodemrapport wordt beoordeeld;	**€ 465,00**
b.	een archeologisch bodemtrapport wordt beoordeeld;	**€ 465,00**
2.5.2	**Beoordeling advies agrarische adviescommissie**	
	het tarief, onder 2.3. wordt verhoogd, indien de aanvraag krachtens wettelijk voorschrift slechts kan worden afgehandeld, indien een advies van de agrarische adviescommissie wordt beoordeeld;	**€ 465,00**
2.6	**Beoordeling aanvullende gegevens**	
	onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief voor het in behandeling nemen van aanvullende gegevens die worden ingediend nadat de aanvraag om een omgevingsvergunning bedoeld in artikel 2.2, aanhef en onderdeel b, in behandeling is genomen:	**€ 465,00**
2.7.	**Gebruik gronden**	
	een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1. , 1ste lid, aanhef en onder a van de Omgevingswet, tot het gebruiken van gronden in strijd met:	
a.	een omgevingsplan als bedoeld in artikel 5.21. , 2de lid, onder b, van de Omgevingswet in samenhang met artikel 8.0a, 2de lid van het Besluit kwaliteit leefomgeving;	**€ 465,00**
b.	de regels, bedoeld in artikel 4.15, 2de lid, van de Omgevingswet, gesteld bij de in het 1ste lid van dat artikel genoemde omgevingsverordening:	**€ 465,00**
c.	een voorbereidingsbesluit als bedoeld in artikel 4.14 van de Omgevingswet:	**€ 465,00**
d.	een omgevingsplan indien de omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit voor een bepaalde termijn als bedoeld in de artikelen 5.36 en 5.36a van de Omgevingswet	**€ 465,00**
2.8	**Gebruik bouwwerken**	
	een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, tot het gebruiken van bouwwerken in strijd met:	
a.	een omgevingsplan als bedoeld in artikel 5.21. 2de lid, onder b, van de Omgevingswet in samenhang met artikel 8.0a, 2de lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving;	**€ 465,00**
b.	de regels, bedoeld in artikel 4.15, 2de lid, van de Omgevingswet, gesteld bij de Omgevingsverordening Noord-Holland;	**€ 465,00**
c.	een voorbereidingsbesluit als bedoeld in artikel 4.14 van de Omgevingswet:	**€ 465,00**
d.	een omgevingsplan indien de omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit voor een bepaalde termijn als bedoeld in de artikelen 5.36. en 5.36a va de Omgevingswet	**€ 465,00**
2.9	**Deelbeoordeling activiteit het gebruiken van een bouwwerk met het oog op brandveiligheid**	
2.9	een vergunning, die betrekking heeft op een activiteit rond de brandveiligheid bedraagt het tarief voor bouwwerken met een bruto vloeroppervlakte als bedoeld in het normblad NEN 2580, onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk indien tevens sprake is van de in die onderdelen bedoelde activiteiten	
2.9.1	van 0 t/m 100 m2	**€ 525,00**
2.9.2	van 101 t/m 500 m2	**€ 585,00**
2.9.3	van 500 t/m 5.000 m2	**€ 890,00**
2.9.4	van 5.000 t/m 50.000 m2	**€ 1.395,00**
2.9.5	van meer dan 50.000 m2 vermeerderd per m2 met € 0,05	**€ 2.950,00** **€ 0,05**
2.10	het verstrekken van een advies inzake de beoordeling van de brandveiligheid	**€ 695,00**

2.11	**Rijksmonumentenactiviteit/beschermd stads- of dorpsgezicht**	
	een omgevingsvergunning als bedoeld in:	
a.	artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet voor een rijksmonumentenactiviteit;	**€ 3.140,00**
b.	artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor het slopen van een bouwwerk in een beschermd stads- of dorpsgezicht;	**€ 3.140,00**
c.	artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor het slopen, verstoren, verplaatsen of in enig opzicht wijzigen van een krachtens provinciale of gemeentelijke verordening aangewezenmonument, of het herstellen, gebruiken of laten gebruiken daarvan op een wijze waardoor het wordt ontsierd of in gevaar wordt gebracht	**€ 3.140,00**
d.	artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor het slopen van een bouwwerk dat krachtens provinciale of gemeentelijke verordening is aangewezen als beschermd stads- of dorpsgezicht;	**€ 3.140,00**
2.12	**Slopen van een bouwwerk**	
	een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor het slopen van een bouwwerk in gevallen waarin dat in een omgevingsplan of voorbereidingsbesluit is bepaald, dan wel voor het slopen van een bouwwerk voor zover daarvoor krachtens de Omgevingsverordening Noord-Holland een omgevingsvergunning is vereist:	**€ 3.140,00**
2.13	**Omgevingsplanactiviteit: aanleggen of veranderen weg**	
	een aanvraag om een omgevingsvergunning, die betrekking heeft op een omgevingsplanactiviteit, als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, bestaande uit het aanleggen van een weg of verandering brengen in de wijze van aanleg van een weg	**€ 1.860,00**
2.14	**Omgevingsplanactiviteit: uitweg/uitrit**	
	een aanvraag om een omgevingsvergunning, die betrekking heeft op een omgevingsplanactiviteit, als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, bestaande uit het aanleggen van een uitrit naar de openbare weg of het veranderen van een bestaande uitrit	**€ 465,00**
2.15	**Omgevingsplanactiviteit kappen**	
a.	een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder a van de Omgevingswet voor het vellen doen vellen van een houtopstand voor maximaal 5 bomen;	**€ 350,00**
b.	met een opslag voor elke boom meer dan de vijfde boom	**€ 35,00**
2.16	**Omgevingsplanactiviteit: reclame**	
	een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in:	
a.	artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor het op of aan een onroerende zaak maken of voeren van handelsreclame met behulp van opschriften, aankondigingen, afbeeldingen, reclameobjecten of constructies, in welke vorm dan ook, die zichtbaar zijn vanaf een voor het publieke toegankelijke plaats;	**€ 350,00**
b.	artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor het als eigenaar, beperkt zakelijk gerechtigde of gebruiker van een onroerende zaak toestaan of gedogen dat op of aan die onroerende zaak handelsreclame wordt gemaakt of gevoerd met behulp van opschriften, aankondigingen, afbeeldingen, reclameobjecten of constructies, in welke vorm dan ook, die zichtbaar zijn vanaf een voor het publieke toegankelijke plaats	**€ 350,00**
2.17	**Verlenging tijdelijke vergunning**	
	voor het in behandeling nemen van een aanvraag om verlenging van de in een omgevingsvergunning voor een bouwactiviteit gestelde termijn, bedoeld in artikel 10.23, 2de lid van het Omgevingsbesluit	**€ 930,00**
2.18	**Projectbesluit**	
	voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een projectbesluit wordt er een door of namens Gedeputeerde Staten opgestelde begroting vastgesteld van de kosten van:	

	a. het vooroverleg; b. de vaststelling van het projectbesluit, bedoeld in afdeling 5.2 van de Omgevingswet, inclusief de projectbesluitprocedure , bedoeld in de paragrafen 16.6.1 en 16.6.2 van de Omgevingswet	
2.19	**Omgevingsplanactiviteit: alarminstallatie**	
	een aanvraag op een omgevingsplanactiviteit, als bedoeld in artikel 5.1, 1ste lid, aanhef en onder a van de Omgevingswet, bestaande uit het in, op of aan een onroerende zaak hebben van een alarminstallatie die een voor de omgeving opvallend geluid of lichtsignaal kan produceren	**€ 350,00**
2.20	**Vuurwerkvergunning**	
	het verstrekken van een vuurwerkvergunning voor evenementen	**€ 232,50**
2.21	**Niet genoemd besluit: op aanvraag**	
	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het nemen van een , ander in dit hoofdstuk benoemd besluit op grond van de Omgevingswet , de op die wet gebaseerde algemene maatregelen van bestuur of het omgevingsplan	**€ 580,00**

.

2.22	**Geringe wijziging**	**2024**
	wijziging van een omgevingsvergunning als bedoeld in dit hoofdstuk, die al is verleend, maar waarvan nog geen gebruik is gemaakt, als gevolg van een naar de omstandigheden beoordeeld, geringe wijziging in het project:	5 % van de leges die verschuldigd zijn voor het in behandeling nemen van de onderliggende vergunning waarop de te wijzigen aanvraag ziet met een minimum van € 300,-

Hoofdstuk 3 Milieubelastende activiteiten

Het tarief bedraagt:

Voorfase/omgevingsoverleg

3.1	**Voorfase/Omgevingsoverleg**	**Tarief**
3.1.1	Als een aanvraag betrekking heeft op het houden van omgevingsoverleg over één of meer activiteiten die gevolgen kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving, bedraagt het tarief:	
	d. voor het eerste overleg;	**€ 580,00**
	e. voor elk volgend overleg;	**€ 350,00**
	f. per in te schakelen extern adviseur verhoogd met	**€ 600,00**
3.1.2	indien volgend op het omgevingsoverleg als bedoeld onder 1.3.1 binnen één jaar voor hetzelfde plan of besluit een aanvraag tot het geheel of gedeeltelijk vaststellen, herzien, wijzigen of uitwerken van het inpassings- of wijzigingsplan in behandeling wordt genomen, wordt het op grond van de in dit hoofdstuk betaalde bedrag(en) verrekend met de leges voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van een vergunning voor milieubelastende activiteiten.	

Activiteiten die bedrijfstakken overstijgen

3.1. Activiteiten die bedrijfstakken overstijgen (afdeling 3.2. Besluit activiteitenleefomgeving)

		Tarief 2024
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een of meer milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten genoemd in afdeling 3.2, met uitzondering van paragraaf 3.2.6, van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:	
a.	voor één milieubelastende activiteit:	**€ 3.485,00**
b.	voor twee tot vijf milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit	**€ 2.905,00**
c.	Voor vijf of meer milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit	**€ 2.325,00**

Complexe milieubelastende activiteiten

		Tarief 2024
3.2.	**Seveso-inrichtingen (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.1. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het basistarief, voor het exploiteren van een Seveso-inrichting:	**€ 29.055,00**
a.	vermeerderd met een toeslag voor een hoge drempelinrichting, als bedoeld in bijlage I bij het Besluit activiteiten leefomgeving van:	**€ 23.245,00**
b.	Vermeerderd met een toeslag voor een combinatie van een activiteit vallend onder de aanhef of onderdeel a met een ippc-installatie, die niet in afdeling 3.3. Besluit activiteiten leefomgeving wordt genoemd van:	**€ 5.810,00**

3.3	**Grootschalige energieopwekking (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.2. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief, voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het stoken, bedoeld in categorie 1.1. van bijlage 1 bij de Richtlijn industriële emissies bedraagt het tarief:	
a.	bij een nominaal thermisch vermogen van minder dan 200MW:	**€ 17.435,00**
b.	bij een nominaal thermisch vermogen van 200MW tot 400 MW	**€ 40.675,00**
c.	bij een nominaal thermisch vermogen van 400MW of meer:	**€ 63.020,00**
3.4	**Raffinaderij (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.3. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het raffineren van aardolie en gas, bedoeld in categorie 1.2. van bijlage I 1 bij de Richtlijn industriële emissies bedraagt het tarief:	
a.	bij een verwerkingscapaciteit van minder dan 2 miljoen ton per jaar:	**€ 29.055,00**
b.	bij een verwerkingscapaciteit van 2 miljoen ton per jaar of meer:	**€ 34.865,00**
3.5	**Maken van cokes (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.4. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van cokes, bedoeld in categorie 1.3. van bijlage I 1 bij de Richtlijn industriële emissies bedraagt het tarief:	**€ 29.055,00**
3.6.	**Vergassen of vloeibaar maken van steenkool of andere brandstoffen (afdeling 3.3 Besluit activiteiten Leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.5. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt	

	het tarief:	
a.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het vergassen of vloeibaar maken van steenkool of andere brandstoffen, als bedoeld in categorie 1.4. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 34.865,00**
b.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het vergassen of vloeibaar maken van steenkool of andere brandstoffen:	**€ 29.055,00**
c.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het briketteren of walsen van steenkool of bruinkool:	**€ 23.245,00**
d.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het maken van steenkoolproducten of vaste rookvrije brandstof:	**€ 23.245,00**
3.7	**Basismetaal (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.6. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:	
a.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het roosten of sinteren van ertsen, als bedoeld in categorie 2.1. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 40.675,00**
b.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van ijzer of staal, als bedoeld in categorie 2.2. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 40.675,00**
c.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het maken van ijzer of staal:	**€ 29.055,00**
d.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het verwerken van ferrometalen door warmwalsen, smeden met hamers of het aanbrengen van deklagen van gesmolten metaal, als bedoeld in categorie 2.3. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 29.055,00**
e.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het smelten of gieten van ferrometalen, bedoeld in categorie 2.4. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 29.055,00**
	Voor de aanvragen genoemd onder de artikelen 3.7. f en 3.7.g in dit hoofdstuk worden de leges berekend op basis van een vooraf door de aanvrager ingediende begroting waarin de toerekenbare kosten zijn opgenomen die voor de vergunningsaanvraag noodzakelijk zijn. De in te dienen begroting wordt vooraf afgestemd met de provincie. De toerekenbare kosten worden vastgesteld op het moment dat de aanvraag wordt ingediend. Het bepaalde in artikel 3, lid 4 van de legesverordening is van toepassing.	

f.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het smelten of gieten van ferrometalen	
g.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het winnen van ruwe non-ferrometalen uit erts, concentraat of secundaire grondstoffen, het smelten, met inbegrip van het legeren, en het gieten van non-ferrometalen, bedoeld in categorie 2.5. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	
3.8	**Complexe minerale industrie (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.7. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:	
a.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van cement, cementklinkers, ongebluste kalk en magnesiumoxide, als bedoeld in categorie 3.1. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 34.865,00**
b.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het maken van cement, cementklinkers, ongebluste kalk en magnesiumoxide:	**€ 29.055,00**
c.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het winnen van asbest of het maken van asbestproducten, als bedoeld in categorie 3.2. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 34.865,00**
d.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van glas met inbegrip van het maken van glasvezels, als bedoeld in categorie 3.3. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 34.865,00**
e.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het maken van glas met inbegrip van het maken van glasvezels:	**€ 29.055,00**
f.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het smelten van minerale stoffen, en het maken van mineraalvezels, glazuren of emailles, als bedoeld in categorie 3.4. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 34.865,00**
g.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het smelten van minerale stoffen en het maken mineraalvezels, glazuren en emailles:	**€ 29.055,00**
h.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van koolstof of elektrografiet door verbranding of grafitisering, als bedoeld in categorie 6.8. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 34.865,00**
3.9	**Basischemie (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**	

	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.8. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:	
a.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van organische-chemische producten, als bedoeld in categorie 4.1. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 34.865,00**
b.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van onorganische-chemische producten, als bedoeld in categorie 4.2. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 34.865,00**
c.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van fosfaathoudende, stikstofhoudende of kaliumhoudende meststoffen als bedoeld in categorie 4.3. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 34.865,00**
d.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van producten voor gewasbescherming of van biocieden, als bedoeld in categorie 4.4. van de bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 34.865,00**
e.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van farmaceutische producten, als bedoeld in categorie 4.5. van de bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 34.865,00**
f.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van explosieven, als bedoeld in categorie 4.6. van de bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies	**€ 34.865,00**
3.10	**Complexe papierindustrie, houtindustrie en textielindustrie (afdeling 3.3. Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.9. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:	
a.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van papierpulp, papier, karton, of orientend strand board, spaanplaat of vezelplaat van hout als bedoeld in categorie 6.1. van de bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 29.055,00**
b.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het voorbehandelen of het verven van textielvezels of textiel, als bedoeld in categorie 6.2. van de bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies	**€ 34.865,00**
3.11	**Afvalbeheer ippc-installaties (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**	

	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.10. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:	
a.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het verwijderen en nuttig toepassen van gevaarlijke afvalstoffen, als bedoeld in categorie 5.1. van de bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 34.865,00**
b.	voor het exploiteren van een ippc-installatie verwijderen en/of nuttig toepassen van ongevaarlijke afvalstoffen als bedoeld in categorie 5.3. van de bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 29.055,00**
c.	1. voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het tijdelijk opslaan van gevaarlijke afvalstoffen als bedoeld in categorie 5.5. van de bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 29.055,00**
	2. indien de onder c.1. bedoelde activiteit is gecombineerd met de milieubelastende activiteit, als bedoeld in paragraaf 3.5.6. van het Besluit activiteiten leefomgeving:	**€ 17.435,00**
d.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het ondergronds opslaan van gevaarlijke afvalstoffen bedoeld in categorie 5.6. van de bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 29.055,00**
3.12	**Kadavers of dierlijk afval (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.11. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief voor het exploiteren van een ippc-installatie voor de destructie of het verwerken van kadavers of dierlijk afval, bedoeld in categorie 6.5. van bijlage 1 bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 29.055,00**
3.13	**Stortplaats of winningsafvalvoorziening (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.12. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief	
a.	voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het storten van afvalstoffen, als bedoeld in categorie 5.4. van bijlage 1 bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 23.245,00**
b.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het storten van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen op een stortplaats:	**€ 17.435,00**

c.	voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het storten of verzamelen van winningsafvaltoffen in een winningsafvalvoorziening:	**€ 17.435,00**
3.14	**Verbranden van afvalstoffen in een ippc-installatie (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.13. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief, voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het verwijderen of het nuttig toepassen van afvalstoffen in een afvalverbrandingsinstallatie of een afvalmeeverbrandingsinstallatie als bedoeld in categorie 5.2. van bijlage I bij de Richtlijn industriële emissies:	**€ 40.675,00**
3.15	**Grootschalige mestverwerking (afdeling 3.3 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten in de categorie complexe bedrijven als bedoeld in paragraaf 3.3.14. van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief, voor het exploiteren voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het behandelen van meer dan 25.000 m3 dierlijke meststoffen per jaar op een andere locatie dan de locatie van de productie:	**€ 23.245,00**

Nutssector en industrie

3.16	**Nutssector en industrie (afdeling 3.4 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een of meer milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten genoemd in afdeling 3.4 van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:	
a.	voor één milieubelastende activiteit:	**€ 3.485,00**
b.	voor twee tot vijf milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit:	**€ 2.905,00**
c.	voor vijf of meer milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit:	**€ 2.325,00**

Afvalbeheer

3.17	**Afvalbeheer (afdeling 3.5 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op één of meer milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten genoemd in afdeling 3.5 van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:	
a.	voor één milieubelastende activiteit:	**€ 3.485,00**
b.	voor twee tot vijf milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit:	**€ 2.905,00**
c.	voor vijf of meer milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit:	**€ 2.325,00**

Agrarische sector

3.18	**Agrarische sector (afdeling 3.6 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op één of meer milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten genoemd in afdeling 3.6 van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:	
a.	voor één milieubelastende activiteit:	**€ 3.485,00**
b.	voor twee tot vijf milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit:	**€ 2.905,00**
c.	voor vijf of meer milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit:	**€ 2.325,00**

Dienstverlening, onderwijs en zorg

3.19	**Dienstverlening, onderwijs en zorg (afdeling 3.7 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel	**€ 3.485,00**

	5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten genoemd in afdeling 3.7 van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief per activiteit:	

Transport, logistiek en ondersteuning daarvan

3.20	**Transport, logistiek en ondersteuning daarvan (afdeling3.8 Besluit activiteiten leefomgeving)**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een of meer milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit activiteiten genoemd in afdeling 3.8 van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:	
a.	Voor één milieubelastende activiteit:	**€ 3.485,00**
b.	voor twee tot vijf milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit:	**€ 2.905,00**
c.	voor vijf of meer milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit:	**€ 2.325,00**

Omgevingsplanactiviteit: milieubelastende activiteit

3.21	**Omgevingsplanactiviteit: milieubelastende activiteit**	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een omgevingsplanactiviteit bestaande uit een milieubelastende activiteit als bedoeld in paragraaf 22.3.26 van het tijdelijke deel van het omgevingsplan, zoals opgenomen in artikel 7.1. van het Invoeringsbesluit Omgevingswet, bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van dit hoofdstuk als het ook gaat om in die artikelen bedoelde activiteiten:	**€ 2.325,00**

Maatwerkvoorschriften of vergunningsvoorschriften bij milieubelastende activiteiten

3.22	**Maatwerkvoorschriften of vergunningsvoorschriften bij milieubelastende activiteiten**	

1	Bij een aanvraag om een maatwerkvoorschrift of een vergunningsvoorschrift krachtens artikel 4.5. van de Omgevingswet bedraagt het tarief bij:	
a.	één maatwerkvoorschrift of één vergunningsvoorschrift:	**€ 2.325,00**
b.	twee of meer maatwerkvoorschriften of twee of meer vergunningsvoorschriften, de som van het tarief onder a en per extra maatwerkvoorschrift of vergunningsvoorschrift:	**€ 1.160,00**
2	Het tarief behorend bij een aanvraag om een maatwerkvoorschrift of bij een aanvraag om een vergunningsvoorschrift is niet van toepassing als het onderwerp waarop het maatwerkvoorschrift of het vergunningsvoorschrift betrekking heeft onderdeel is van een aanvraag om een omgevingsvergunning.	
3.23	**Wijziging maatwerkvoorschriften of vergunningsvoorschriften**	
	Voor het in behandeling nemen van een aanvraag om wijziging van maatwerkvoorschriften als bedoeld in artikel 4.5. Omgevingswet:	**€ 2.325,00**

Gelijkwaardige maatregel bij milieubelastende activiteiten

3.24	**Gelijkwaardige maatregel bij milieubelastende activiteiten**	
1.	Een aanvraag om toestemming voor een gelijkwaardige maatregel als bedoeld in artikel 4.7. van de Omgevingswet indien deze betrekking heeft op een milieubelastende activiteit:	
2.	Het tarief behorend bij een aanvraag om een toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen is niet van toepassing als het onderwerp waarop de gelijkwaardige maatregel betrekking onderdeel is van een aanvraag om een omgevingsvergunning.	**€ 2.325,00**

Eén of meerdere (complexe) milieubelastende activiteiten

3.25	**Omgevingsvergunning die betrekking heeft op de cumulatie van complexe milieubelastende activiteiten en de combinatie van complexe met overige milieubelastende activiteiten**	
1.	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op meerdere complexe milieubelastende activiteiten uit de afdeling 3.3. van het Besluit activiteiten leefomgeving wordt het tarief opgebouwd uit de complexe milieubelastende activiteit met het hoogste tarief vermeerderd met 15% van het tarief dat verschuldigd is op grond van de andere milieubelastende activiteiten uit artikel 3.3. van deze	

	tarieventabel.	
2.	In afwijking van het eerste onderdeel worden er geen leges geheven over milieubelastende activiteiten als bedoeld in de artikelen 3.1. en 3.3. t/m 3.8 in hoofdstuk 3 indien deze gelijktijdig met één of meerdere complexe milieubelastende activiteiten als bedoeld in afdeling 3.3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, worden aangevraagd.	

Uitgebreide voorbereidingsprocedure bij milieubelastende activiteiten

3.26	**Uitgebreide voorbereidingsprocedure**	
	Bij een aanvraag waarop afdeling 3.4. van de Algemene wet bestuursrecht op de voorbereiding van het besluit van toepassing is, wordt het tarief van een milieubelastende activiteit als bedoeld in de artikelen 3.1. en 3.3. t/m 3.8. in hoofdstuk 3 van deze tarieventabel vermeerderd met een toeslag van:	**€ 2.905,00**

Wijzigen omgevingsvergunning bij milieubelastende activiteiten

3.27	**Wijzigen omgevingsvergunning met uitgebreide voorbereidingsprocedure bij complexe milieubelastende activiteiten**	
1.	Bij een aanvraag om wijziging van één vergunde complexe milieubelastende activiteit, uit afdeling 3.3. van het Besluit activiteiten leefomgeving, waarop de uitgebreide voorbereidingsprocedure van toepassing is, is 60% van het tarief verschuldigd, voor een aanvraag om een omgevingsvergunning voor de activiteit, waarop de wijziging betrekking heeft.	**€ 2.325,00**
2.	Bij een aanvraag om wijziging van meerdere vergunde complexe milieubelastende activiteiten, uit afdeling 3.3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, waarop de uitgebreide voorbereidingsprocedure van toepassing is, wordt het tarief berekend op basis van artikel 3.25, eerste onderdeel, en is 60% verschuldigd over de uitkomst daarvan	
3.28	**Wijzigen omgevingsvergunning met de reguliere voorbereidingsprocedure bij complexe milieubelastende activiteiten**	
1.	Bij een aanvraag om wijziging van één vergunde complexe milieubelastende activiteit, uit afdeling 3.3. van het Besluit activiteiten leefomgeving, waarop de reguliere voorbereidingsprocedure van toepassing is, is 30% van het tarief verschuldigd, voor een aanvraag om een omgevingsvergunning voor de activiteit, waarop de wijziging betrekking heeft.	**€ 2.325,00**

2.	Bij een aanvraag om wijziging van meerdere vergunde complexe milieubelastende activiteiten, uit afdeling 3.3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, waarop de reguliere voorbereidingsprocedure van toepassing is, wordt het tarief berekend op basis van artikel 3.25, eerste onderdeel, en is 30% verschuldigd over de uitkomst daarvan.	
3.29	**Wijzigen omgevingsvergunning bij niet complexe milieubelastende activiteiten**	
	Bij een aanvraag om wijziging van een omgevingsvergunning van een niet complexe milieubelastende activiteit gelden de tarieven, genoemd in hoofdstuk 3 van deze tarieventabel voor een aanvraag om een omgevingsvergunning voor de activiteit of activiteiten waarop de aanvraag tot wijziging betrekking heeft.	**€ 2.325,00**
3.30	**Wijzigen voorschriften omgevingsvergunning**	
	Een aanvraag om wijziging van voorschriften van een omgevingsvergunning, niet zijnde een vergunningsvoorschrift als bedoeld in artikel 4.5. van de Omgevingswet:	**€ 2.325,00**

Milieueffectrapportage

3.31	**Beoordeling onderzoeksrapporten**	
	Onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van hoofdstuk 3 bedraagt het tarief, als krachtens wettelijke voorschrift voor de betreffende aanvraag een rapport moet worden beoordeeld, voor de beoordeling van een milieueffectrapportage (MER):	**€ 9.300,00**
3.32	**Advies Commissie voor de milieueffectrapportage**	
	Onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van hoofdstuk 3 bedraagt het tarief, als een daartoe aangewezen bestuursorgaan of andere instantie advies moet uitbrengen over de aanvraag om een omgevingsvergunning of een ander besluit op grond van de Omgevingswet, voor een advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage: het bedrag dat deze commissie in rekening brengt op grond van de door de Minister van Infrastructuur en Waterstaat goedgekeurde tariefstelling.	

Hoofdstuk 4 Provinciale wegen en vaarwegen

Het tarief bedraagt voor:

artikel	**Omschrijving**	**Tarief 2024**
	Provinciale wegen	
	Wegenverkeerswet(WVW)	
4.1.1	het in behandeling nemen van een aanvraag om ontheffing in het kader van artikel 148 de Wegenverkeerswet 1994 (WVW)	**€ 352,00**
4.1.2	het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art. 4.1.1	**€ 352,00**
	Regeling voertuigen	
4.2.1	het in behandeling nemen van een aanvraag om ontheffing in het kader van artikel 9.1 van de regeling voertuigen	**€ 880,00**
4.2.2	het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art. 4.2.1.	**€ 880,00**
	Reglement Verkeersregels en verkeerstekens 1990	
4.3.1	het in behandeling nemen van een aanvraag om ontheffing in het kader van artikel 87 van het Reglement Verkeerregels en verkeerstekens 1990	**€ 396,00**
4.3.2	het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art 4.3.1.	**€ 396,00**
	Omgevingsverordening Noord-Holland	
4.4.1	het in behandeling nemen van een aanvraag voor een vergunning: - het aanleggen of in stand houden van een kunstwerk over een weg of binnen de grens van een weg; - het veranderen van een kunstwerk, zodanig dat deze niet meer voldoet aan de bestemming en omschrijving in de wegenlegger; - het opbreken van een wegverharding en het verlagen of ophogen van een weg.	**€ 2.112,00**
4.4.2	het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art. 4.4.1	**€ 792,00**
4.5.1	het in behandeling nemen van een aanvraag voor een vergunning voor het uitvoeren van kleine graafwerkzaamheden in een weg (w.o. het inblazen van leidingen, sonderingen)	**€ 440,00**
4.5.2	het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art. 4.5.1	**€ 264,00**
4.6.1	het in behandeling nemen van een aanvraag voor een vergunning voor:	**€ 528,00**

	- het afdammen, dempen of verminderen van het water-afvoerend vermogen van een langs of op de grens van een weg gelegen sloot; - het aanbrengen en hebben van opslagtanks, bakken, putten, goten e.d., voetpaden, stoepen, bouwconstructies, verhogingen van wallen en andere voorwerpen; - het weiden van dieren; - het aanbrengen, hebben of verwijderen van beplanting; - het aanbrengen, hebben of verwijderen van borden of palen; - het leggen of hebben liggen van rails; - het laten afstromen of aflopen van fecaliën, gier, mest of afvalwater via bermsloten of hemelwater van daken of uit goten; - het innemen van een (vaste) standplaats met voertuigen ten behoeve van handel of bedrijf; - het plaatsen of laten liggen van agrarische of andere producten of materialen binnen 2 meter uit de kant van de verharding; - het over of boven de weg aanbrengen en hebben van uitspringende constructiedelen of voorwerpen, het laten draaien van voorzieningen waaraan hang- of sluitwerk is bevestigd of het aanbrengen en hebben van andere zaken.	
4.6.2	het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art. 4.6.1.	**€ 440,00**
4.7.1	het in behandeling nemen van een aanvraag voor een vergunning voor het in/nabij een weg leggen of middels gestuurde boringen leggen of hebben liggen van leidingen (buizen en kabels daaronder begrepen):	
	a. voor de 1ste 100 meter (of gedeelte daarvan)	**€ 616,00**
	b. voor elke volgende 100 meter (of gedeelte daarvan) tot 1.000 meter	**€ 98,35**
	c. voor elke volgende 100 meter (of gedeelte daarvan) vanaf 1.000 meter tot 10.000 meter	**€ 87,05**
	d. voor elke volgende 100 meter (of gedeelte daarvan) boven de 10.000 meter	**€ 35,25**
4.7.2	Het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art. 4.7.1 of een opdracht tot het verleggen in opdracht van de provincie Noord-Holland	**€ 616,00**
4.8.1	het in behandeling nemen van een aanvraag voor een vergunning voor:	
	a. het in een weg leggen of hebben liggen van een duiker;	**€ 616,00**
	b. het maken, hebben, te veranderen of het gebruik daarvan te veranderen van een uitweg;	**€ 616,00**
4.8.2	het in behandeling nemen van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art. 4.8.1	**€ 616,00**

	Provinciale vaarwegen	

4.9	**Omgevingsverordening Noord-Holland**	
4.9.1	van een aanvraag voor een omgevingsvergunning voor:	
	a. een vaarweg op-een andere vaarweg(en) aan te sluiten;	**€ 660,00**
	b. een vaarweg te verleggen, te versmallen, diepte te wijzigen of op een andere wijze te veranderen dan wel buiten gebruik te stellen	**€ 1.320,00**
4.9.2.1	van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art. 4.9.1 sub a.	**€ 660,00**
4.9.2.2	van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art 4.9.1 sub b.	**€ 792,00**
4.10.1	van een aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het maken/behouden/veranderen/verwijderen van:	
	a. kunstwerken;	**€ 3.520,00**
	b. remming- en geleide- werken en wachtplaatsen, afzonderlijk bij reeds bestaande kunstwerken	**€ 616,00**
	c. oeverwerken, met inbegrip van los- en laadplaatsen;	**€ 880,00**
	d. voorwerpen, waaronder palen en steigers;	**€ 440,00**
	e. kabels, buizen en leidingen.	**€ 616,00**
4.10.2	van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art. 4.10.1	
	a. kunstwerken;	**€ 792,00**
	b. remming- en geleide- werken en wachtplaatsen, afzonderlijk bij reeds bestaande kunstwerken;	**€ 616,00**
	c. oeverwerken, met inbegrip van los- en laadplaatsen;	**€ 616,00**
	d. voorwerpen, waaronder palen en steigers;	**€ 264,00**
	e. kabels, buizen en leidingen.	**€ 616,00**
4.11.1	van een aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van kleine graafwerkzaamheden bij vaarwegen (w.o. het inblazen van leidingen, sonderingen)	**€ 440,00**
4.11.2	van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art. 4.11.1	**€ 264,00**
4.12	**Overige regelgeving betreffende provinciale vaarwegen**	

4.12.1	van een aanvraag voor een omgevingsvergunning:	
	a. in het kader van het Binnenvaartpolitiereglement als bedoeld onder artikel 1.21, 2de lid voor incidenteel bijzonder transport;	**€ 264,00**
	b. in het kader van de Scheepvaartverkeerswet als bedoeld onder artikel 7 voor het innemen van een ligplaats;	**€ 264,00**
	c. in het kader van de Scheepvaartverkeerswet als bedoeld onder artikel 7 voor het innemen van een ligplaats voor een woonboot.	**€ 352,00**
4.12.2	van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art.4.12.1	
	a. in het kader van het Binnenvaartpolitiereglement als bedoeld onder artikel 1.21, 2de lid voor incidenteel bijzonder transport;	**€ 176,00**
	b. in het kader van de Scheepvaartverkeerswet als bedoeld onder artikel 7 voor het innemen van een ligplaats;	**€ 176,00**
	c. in het kader van de Scheepvaartverkeerswet als bedoeld onder artikel 7 voor het innemen van een ligplaats voor een woonboot.	**€ 264,00**
4.13.1	van een aanvraag voor een omgevingsvergunning als bedoeld onder artikel 1.21. 2e lid in het kader van het Binnenvaartpolitiereglement voor bijzonder transport voor meerdere transporten gedurende een periode van maximaal één jaar.	**€ 264,00**
4.13.2	van een verzoek tot wijziging of verlenging van een besluit als bedoeld onder art. 4.13.1	**€ 176,00**
4.14	het begeleiden van schepen door of met behulp van een ambtenaar van de provincie Noord-Holland;	
	a. begeleiding per voertuig per kwartier (of gedeelte daarvan);	**€ 21,05**
	b. begeleiding per vaartuig per kwartier (of gedeelte daarvan);	**€ 31,55**

Hoofdstuk 5 Wateractiviteit

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van:

	5.1. Wateronttrekkingsactiviteit	**Tarief 2024**
5.1.1	- om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid, aanhef en onder d van de Omgevingswet in samenhang met de artikelen 16.4 en 16.3, onder a, van het Besluit activiteiten leefomgeving voor het onttrekken van grondwater ten behoeve van industriële toepassingen en de openbare drinkwatervoorziening:	
	- per m3 nominale pompcapaciteit per uur	**€ 26,00**

	- met een minimum per omgevingsvergunning van	**€ 855,00**
	- met een maximum per omgevingsvergunning van	**€ 14.820,00**
5.1.2	voor een wijziging van een omgevingsvergunning, als bedoeld onder 5.1.1 indien deze leidt tot een wijziging van de pompcapaciteit, een minimumbedrag van een en ander met dien verstande dat indien de wijziging leidt tot een aanpassing van de pompcapaciteit overeenkomstig het bepaalde onder 5.1.1 met inachtneming van het minimumtarief en het maximumtarief	**€ 8.025,00**
5.1.3	Artikel 5.1.2 is niet van toepassing op een aanvraag tot wijziging van een omgevings-vergunning die betrekking heeft op een wijziging van een tenaamstelling of wijziging van kadastrale gegevens	
5.1.4	In geval van een MER-beoordelingsplicht op grond van artikel 16.43 onder b van d Omgevingswet geldt een toeslag van 25% over de verschuldigde leges voor de te behandelen aanvraag bedoeld onder hoofdstuk 5 van de tarieventabel	
5.1.5	In geval van een MER-plicht op grond van artikel 16.43 onder b van d Omgevingswet geldt een toeslag van 50% over de verschuldigde leges voor de te behandelen aanvraag bedoeld onder hoofdstuk 5 van de tarieventabel	
	5.2. Aanleg of gebruik van een open bodemenergiesysteem	
5.2.1.	om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1., 2de lid , van de Omgevingswet in samenhang met de artikelen 3.18. en 3.19. van het Besluit activiteiten leefomgeving, bestaande uit het onttrekken van grondwater ten behoeve van het aanleggen of gebruiken van een open bodemenergiesysteem bedraagt het tarief:	
	- per m3 nominale pompcapaciteit per uur	**€ 19,50**
	- met een minimum per vergunning van	**€ 641,25**
	- met een maximum per vergunning van	**€ 11.115,00**
5.2.2.	voor een wijziging van een omgevingsvergunning, als bedoeld onder 5.2.1 indien deze leidt tot een wijziging van de pompcapaciteit, een minimumbedrag van een en ander met dien verstande dat indien de wijziging leidt tot een aanpassing van de pompcapaciteit overeenkomstig het bepaalde onder 5.2.1 met inachtneming van het minimumtarief en het maximumtarief	**€ 6.018,75**
5.2.3	Artikel 5.2.2. is niet van toepassing op een aanvraag tot wijziging van een omgevingsvergunning die betrekking heeft op een wijziging van een tenaamstelling of wijziging van kadastrale gegevens	
	5.3 Hergebruik gezuiverd stedelijk afvalwater voor landbouwirrigatie	
5.3.1	voor een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 3.48t van het Besluit activiteiten leefomgeving voor het exploiteren van een waterhergebruiksysteem	**€ 2.325,00**

Hoofdstuk 6 Baden en zwemmen

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor:

		Tarief 2024
6.1	het stellen/wijzigen van een maatwerkvoorschrift als bedoeld in artikel 15.7 van het Besluit activiteiten leefomgeving of als bedoeld in artikel 4.123 Omgevingsverordening NH2022	**€ 1.825,00**
6.2	toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen als bedoeld in artikel 4.7, 1ste lid, van de Omgevingswet in samenhang met artikel 15.3, onder c, van het Besluit activiteiten leefomgeving	**€ 3.075,00**

Hoofdstuk 7 Ontgrondingsactiviteit

	Begripsomschrijvingen
7.1.	Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt verstaan onder:
7.1.1.	Oppervlaktedelfstoffen: bouwgrondstoffen zoals zand, klei, grind en leem

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor:

		Tarief 2024
7.2	het verstrekken van een omgevingsvergunning voor een ontgrondingsactiviteit als bedoeld in artikel 5.1., 1ste lid aanhef en onder c van de Omgevingswet gelden, afhankelijk van de hoeveelheid oppervlaktedelfstoffen, gemeten in profiel van de afgraving, gelden de volgende tarieven:	
	a. ingeval geen oppervlakte delfstoffen van de desbetreffende percelen wordt afgevoerd:	**€ 8.715,00**
	b. ingeval oppervlaktedelfstoffen van de desbetreffende percelen wordt afgevoerd, dient het tarief zoals vermeld onder 7.2.a te worden vermeerderd met: - per m3 - tot een maximum van	**€ 0,10** **€ 113.105,00**
7.3	een wijziging van een omgevingsvergunning voor een ontgrondingsactiviteit als bedoeld onder 7.2.b, indien deze leidt tot vergroting van de maximum hoeveelheid oppervlaktedelfstoffen voor winning waarvan (oorspronkelijk) een omgevingsvergunning is verleend, een bedrag gelijk aan het verschil tussen het met toepassing van het bepaalde onder 7.2.b, verschuldigde bedrag voor de opnieuw vastgestelde hoeveelheid en het reeds betaalde bedrag	
7.4.	om intrekking of verlenging van een omgevingsvergunning voor een ontgrondings-activiteit als bedoeld in artikel 5.1., 1ste lid, aanhef en onder c van de Omgevingswet	**€ 3.485,00**
7.5.	een wijziging van een omgevingsvergunning voor een ontgrondingsactiviteit als bedoeld onder 7.2.a waarbij sprake is van een combinatie van de onder 7.3 en 7.4 genoemde gevallen, de bedragen conform 7.2.a en 7.2.b betekent de wijziging echter dat er geen gebruik	

	wordt gemaakt van de omgevingsvergunning en de omgevingsvergunning wordt ingetrokken, dan bestaat er recht op teruggaaf van 50% van de opgelegde aanslag van de onder 7.2.b per m3 genoemde bedragen. Het onder 7.2.a. genoemde bedrag is nooit onderdeel van de teruggaaf.	
	Ontheffing omgevingsvergunning grondwaterbeschermingsgebied	
7.6.	een omgevingsvergunning voor activiteiten in een grondwaterbeschermingsgebied, die van grote maatschappelijke relevantie zijn	**€ 8.715,00**

Hoofdstuk 8 Wadloopverordening 2023 provincie Friesland

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor:

		Tarief 2024
8.1	van een **rechtspersoon** voor een vergunning als bedoeld in artikel 4 lid 1 van de Wadloopverordening 2023 bedraagt:	
8.1.1	rechtspersonen die per jaar tot 1.000 wadlopers begeleiden;	**€ 787,00**
8.1.2	rechtspersonen die per jaar 1.000 tot 5.000 wadlopers begeleiden;	**€ 2.486,00**
8.1.3	rechtspersonen die per jaar 5.000 of meer wadlopers begeleiden;	**€ 4.144,00**
8.1.4	rechtspersonen die natuur-educatieve tochten organiseren	**€ 275,00**
8.1.5	het organiseren van tochten voor droogvallende platen voor groepen van 50 of meer personen	**€ 218,00**
8.2	van een **natuurlijk persoon** voor een vergunning als bedoeld in artikel 4 lid 2 van de Wadloopverordening 2023 bedraagt:	
8.2.1	natuurlijke personen die groepen tot 12 personen begeleiden;	**€ 140,00**
8.2.2	natuurlijke personen die solo lopen;	**€ 140,00**
8.2.3	tot erkenning tot wadloopgids bij wadlooptochten voor een rechtspersoon	**€ 41,00**
8.2.3	voor een begeleiderspas of begeleidersvergunning voor het begeleiden van wadlooptochten met deelnemers	**€ 41,00**
8.3	van een **natuurlijk persoon** voor het organiseren van natuur-educatieve tochten als bedoeld in artikel 4 lid 2, sub c van de Wadloopverordening 2023 bedraagt	**€ 83,00**
8.4	het in behandeling nemen van een aanvraag voor meerdere erkenningen, passen, begeleidersvergunningen door een natuurlijk persoon bedraagt	**€ 41,00**

Hoofdstuk 9 Natura 2000 Flora en fauna activiteiten

	Tegemoetkoming geleden schade	Tarief 2024
9.1	a. Het tarief voor het nemen van een besluit over de verlening van een tegemoetkoming in geleden schade, aangericht door in het wild levende beschermde dieren als bedoeld in artikel 15.53 van de Omgevingswet:	**€ 300,00**
	b. de retributie wordt niet geheven als het gaat om schade die is aangericht: 1. in een foerageergebied of ganzenrustgebied gedurende de periode dat de schadeveroorzakende diersoort niet mag worden verjaagd of gedood. 2. door de das, de bever, de wilde kat, de otter, de wolf of de lynx; 3. schade die is aangericht in de winterperiode van 1 oktober tot en met 31 maart;	
	c. er vindt geen teruggaaf plaats als de aanvraag, als bedoeld in artikel 9.1. letter a wordt ingetrokken en er al een taxatie van de schade heeft plaatsgevonden;	
	d. In afwijking van artikel 10 van de Legesverordening Noord-Holland 2024 vindt er geen teruggaaf plaats indien het verzoek wordt afgewezen of geweigerd.	

Natura 2000 activiteit

Het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit bedraagt voor:

	Natura 2000 activiteit	Tarief 2024
9.2.a	a. een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied	
9.2.a.1	1. als het project uitsluitend stikstof-gerelateerd is	**€ 2.885,00**
9.2.a.2	2. als het project niet uitsluitend stikstof-gerelateerd is	**€ 3.460,00**
9.2.b	b. het legaliseren van een PAS-melding door omzetting naar een omgevingsvergunning	**€1.600,00**
9.2.c	c. een project waarop de ADC-toets van toepassing is	**€ 19.230,00**
9.3	Voor het afgeven van een positieve weigering, waarbij er sprake is van intern salderen	**nihil**

Flora- en fauna-activiteiten

Het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora en fauna activiteit bedraagt:

	Flora- en fauna- activiteiten	2024
Art 9.4	voor aangewezen vergunningplichtige gevallen in de paragrafen 11.2.2 tot en met 11.2.5 van het Besluit activiteiten leefomgeving; **flora- en fauna-activiteit** **Artikel** schadelijke handelingen soorten vogelrichtlijn 11.37 commercieel bezit soorten vogelrichtlijn 11.38 niet-commercieel bezit soorten vogelrichtlijn 11.39 wijze vangen of doden soorten vogelrichtlijn 11.40 schadelijke handeling soorten habitatrichtlijn 11.46 bezit soorten habitatrichtlijn 11.47 schadelijke handelingen andere soorten 11.54 bijvoeren van specifieke soorten 11.60 uitzetten van dieren of eieren van dieren 11.61	
	a. voor een particuliere aanvrager (natuurlijk persoon)	**€ 960,00**
	b. voor een commerciële aanvrager	**€ 2.690,00**
	c. voor een gebiedsgerichte soortenbenadering	**€ 8.650,00**
Art. 9.5	Geen leges zijn verschuldigd voor een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora – fauna-activiteit die wordt ingediend: a. op een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet ten behoeve van schadebestrijding, overlastbestrijding en populatiebeheer: b. op een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet ten behoeve van onderzoek en onderwijs of opvang van beschermde inheemse vogels en zoogdieren:	

Activiteiten die houtopstanden betreffen

		2024
Art. 9.6	voor activiteiten over het vellen van houtopstanden en het herbeplanten van grond na het vellen van houtopstanden of nadat een houtopstand op een andere manier teniet is gegaan, én waarvoor de provincie Noord-Holland krachtens artikel 11.113 van het besluit activiteiten leefomgeving bevoegd gezag is.	**€ 770,00**

Milieubelastende activiteit - stiltegebieden

		2024
Art. 9.7	Besluiten op een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 4.34 van de Omgevingsverordening Noord-Holland.	**€ 3.075,00**

Geringe wijziging

		2024
Art. 9.8	Wijziging van een omgevingsvergunning als bedoeld in dit hoofdstuk die al is verleend, maar waarvan nog geen gebruik is gemaakt, als gevolg van een, naar de omstandigheden beoordeeld, geringe wijziging in het project:	5 % van de leges die verschuldigd zijn voor het in behandeling nemen van de onderliggende vergunning waarop de te wijzigen aanvraag ziet met een minimum van € 300,-

Hoofdstuk 10 Luchtvaartwet

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor:

		Tarief 2024
10.1	een ontheffing van maximaal 2 starts en 2 landingen per dag voor bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik)	**€ 2.625,00**
10.2	een locatie gebonden ontheffing voor één of meerdere starts en/of landingen op één en hetzelfde terrein voor bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik)	**€ 2.650,00**
10.3	een locatie gebonden ontheffing voor één of meerdere starts en/of landingen op één en hetzelfde terrein voor bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik), indien voor niet meer dan 10 starts en/of landingen voor één dag wordt gebruikt	**€ 2.625,00**
10.4	een locatie gebonden ontheffing voor één of meerdere starts en/of landingen op één en hetzelfde terrein voor luchtvaartuigen niet zijnde bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik)	**€ 2.625,00**
10.5	een locatie gebonden ontheffing voor één of meerdere starts en/of landingen op één en hetzelfde terrein voor	**€ 2.625,00**

	luchtvaartuigen niet zijnde bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik), indien voor niet meer dan 10 starts en/of landingen voor één dag wordt gebruikt	
10.6	Voor de aanvragen genoemd onder de artikelen 10.7 t/m 10.10 in dit hoofdstuk worden de leges berekend op basis van een vooraf door de aanvrager ingediende begroting waarin de toerekenbare kosten zijn opgenomen die voor de vergunningsaanvraag noodzakelijk zijn. De in te dienen begroting wordt vooraf afgestemd met de provincie. De toerekenbare kosten worden vastgesteld op het moment dat de aanvraag wordt ingediend. Het bepaalde in artikel 5, lid 4 van de legesverordening is van toepassing.	
10.7	een luchtvaartregeling als bedoeld in art. 8.64 1ste lid Wlv, op verzoek, niet zijnde “omzettingen” van ontheffingen op grond van art. 13 (voormalige) Luchtvaartwet	
10.8	een wijziging van **een** luchtvaartregeling als bedoeld in art. 8.64 1ste lid Wlv, op verzoek,	
10.9	een luchtvaartbesluit als bedoeld in art. 8.43 Wlv, op verzoek, niet zijnde “omzettingen” van ontheffingen op grond van art. 13 (voormalige) Luchtvaartwet	
10.10	een wijziging van **een** luchtvaartbesluit als bedoeld in art. 8.43 Wlv, op verzoek,	

Hoofdstuk 11 Overige diensten

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor:

		Tarief 2024
11.1	het verstrekken van een vergunning, ontheffing, vrijstelling, toestemming, machtiging, etc. krachtens een provinciale verordening, provinciaal reglement of enig ander wettelijk voorschrift, anders dan hiervoor genoemd;	**€ 580,00**
11.2	een wijziging of verlenging van een vergunning, ontheffing, vrijstelling, toestemming, machtiging, etc. als bedoeld onder 11.1	**€ 580,00**

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van Provinciale Staten van 11 december 2023.

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
J.Faber
AD/STG

Doorkiesnummer +31235145778
jescafaber@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d 11-12-2023
Commissie Bestuur
Datum commissievergadering 27-11-2023

30 november 2023

Onderwerp: Voordracht : legesverordening en tarieventabel 2024

Advies commissie Bestuur:

De voordracht : legesverordening en tarieventabel 2024 als **bespreekstuk** door te geleiden naar PS van 11 december 2023.

Uittreksel van het concept-verslag Bestuur 27 november 2023:

7.b Financiën: legesverordening en tarieventabel 2024
De Omgevingswet wordt per 1 januari 2024 ingevoerd. Het is zaak de legesverordening en tarieventabel hierop aan te passen, anders vervalt de mogelijkheid om belastingen te innen voor een groot aantal provinciale diensten. Met de vaststelling beschikt de provincie over een geactualiseerde aan de Omgevingswet aangepaste verordening en tarieventabel 2024.
Doel van de behandeling is PS adviseren over de Legesverordening 2024.

Eerste termijn commissie
Mevrouw **Poot** (VVD) wijst erop dat wijzigingen in de legesverordening directe gevolgen hebben voor de reeds voor 2024 vastgestelde provinciale begroting. Dit vindt zij een onwenselijke situatie. Daarom vraagt zij aan GS om in het vervolg, de vaststelling van de legesverordening vóór of tegelijk met de begroting voor te leggen aan de staten.
Zij vervolgt met een paar vragen:
1. Waarom worden er verschillende uurlonen gehanteerd en is het niet mogelijk om alle legesgerelateerde werkzaamheden uit te voeren tegen het tarief van € 88,-- per uur?
2. Hoofdstuk 3 kent geen tarieven voor 2023. Het klopt dus dat het hier gaat om de omgevingsverordening en niet om zaken die al in 2023 geheven zijn?
3, Waarom worden de leges onder ‘baden en zwemmen’ verdrievoudigd en wat is er gedaan ter voorkoming van deze verhogingen? Denk hierbij aan het efficiënter maken van processen.
4. Leges in het kader van de Luchtvaartwet zijn ruimschoots verdubbeld. Wat is er gedaan om uit te komen op een kleinere verhoging of minder ambtelijke capaciteit te hoeven inzetten?

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) vraagt hoe de ‘enorm specifieke beschrijvingen’ bij de leges voor milieubelastende activiteiten tot stand zijn gekomen. Voorts wil zijn weten of hiermee alles gedekt is.

Wordt er niks uitgesloten? Wordt er niks gemist?

De heer **Valk** (BBB) sluit zich aan bij de kritische opmerkingen van de VVD over de momenten waarop de leges en begroting worden vastgesteld.
Met uitzondering van één punt kan de BBB zich vinden in de voordracht. De uitzondering betreft de 1600 euro voor de omzetting van een pasmelding naar een omgevingsvergunning. Dit wordt als onrechtvaardig beschouwd. Hij pleit voor een reductie naar nul. Afhankelijk van de reactie van de gedeputeerde, zal de BBB hier een motie amendement over inbrengen.

De heer **Klein** (ChristenUnie) is blij met de heffing van ;leges op milieubelastende activiteiten en vraagt of deze tot heden niet bestonden. Zijn vervolgvragen: waren de vergunningen gratis en waar is het bedrag op gebaseerd? Is de ureninschatting door de OD aangeleverd en wat doen we als het feitelijke aantal uren hoger uitvalt? Hoeveel beleidsvrijheid heeft de provincie bij het vaststellen van de leges of is kostendekkendheid het uitgangspunt?

Ook statenlid **Hollebeek** (PvdD) sluit zich aan bij de woorden van mevrouw **Poot** (VVD) over de 'timing'.
Het statenlid heeft twee vragen:
1. Waarom telt iedere milieubelastende activiteit niet even zwaar?
2. Waarom zijn er geen leges verschuldigd voor afschotvergunningen faunabeheer en waarom is er geen legesonderscheid naar locatie waar faunabeheer plaatsvindt?

Evenals mevrouw **Poot** (VVD) vindt de heer **Stulemeijer** (50PLUS) dat de leges vóór de begrotingsbehandeling vastgesteld behoren te worden. Hij sluit zich tevens aan bij het pleidooi van de heer **Valk** (BBB) met betrekking tot de leges voor pasmelders.

Eerste termijn GS
Gedeputeerde **Rommel** stelt voor om de vraag van statenlid **Hollebeek** over de legesvrijstelling voor de omgevingsvergunning bij faunabeheer, schriftelijk te beantwoorden.
Zij verwijst naar de lang durende onzekerheid over het moment van invoering van de omgevingswet als veroorzaker van de situatie waarin de legesverordening na de begrotingsvaststelling wordt vastgesteld. Nu de genoemde wet in werking is getreden, verwacht zij dat deze situatie zich niet weer zal voordoen.
De door de VVD aangehaalde verschillen in tarieven verklaart zij uit de verschillen in expertises die ingeschakeld moesten worden. Met ingang van 2024 worden milieuleges door de omgevingswet mogelijk gemaakt. Dit verklaart het ontbreken daarvan in 2023.
Bij het bepalen van de leges voor zwembaden is kostendekkendheid als uitgangspunt gehanteerd en dit resulteert in de voorgestelde leges.
Milieubelastende activiteiten worden gemonitord door de OD. Zij leveren ook een inschatting van het benodigd aantal uren bij de milieubelastende activiteiten. Daarnaast wordt een benchmark met andere provincies gedaan om de eigen inschattingen op hun waardes te beoordelen. Uiteindelijk zal de praktijk in 2024 moeten uitwijzen in hoeverre de provincie-inschattingen juist waren en waar nodig zullen deze bijgesteld worden.
Ten aanzien van de pasmelders meldt de gedeputeerde dat het helpen van de pasmelders niet is gebeurd omdat daar geen ruimte voor was. Samen met her Rijk is afgesproken dat de pasmelder zelf 1600 euro bijdraagt. Provincie en Rijk dragen ieder ook 1600 euro bij. Momenteel zijn er 166 meldingen van pasmelders die gelegaliseerd willen worden.
Indien de staten af willen zien van de bijdrage van pasmelders, zal daar een voorstel inclusief dekking voor gedaan moeten worden.
Leges heffen naar eigen inzichten is niet volledig mogelijk. De omgevingswet vormt hierbij het kader. Daarnaast geldt het uitgangspunt van maximaal kostendekkendheid voor de hoogte van leges.

Reagerend op de opmerkingen van statenlid **Hollebeek** (PvdD) over de verschillen in hoogtes van de leges verwijst de gedeputeerde naar de basis, die gevormd door wet- en regelgeving en de ruimte voor de provincie om de hoogte te bepalen tot maximaal kostendekkendheid.

> Mevrouw **Poot** (VVD) vraagt of bij de vaststelling van de leges is getracht om o.a. door middel van efficiënt werken, deze zo laag mogelijk te houden. Voorts wil zij weten of de gedeputeerde bereid is om efficiency als uitgangspunt mee te nemen bij de volgende legesbepaling.

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat de provinciale organisatie altijd streeft naar een zo efficiënt mogelijke wijze van werken.

> Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) wil weten of er voor het eerst leges worden geheven voor milieubelastende activiteiten.

Gedeputeerde **Rommel** beaamt dit. De omgevingswet maakt de legesheffing nu mogelijk.

> Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) wil weten of alle milieubelastende activiteiten gedekt zijn.

Gedeputeerde **Rommel** zal dit moeten nagaan en belooft hierop terug te komen.

De **voorzitter** vraagt of er behoefte is aan een tweede termijn. Ook wil hij weten of de BBB een motie of amendement gaat indienen. Dat is medebepalend of dit agendapunt een bespreekpunt wordt in de PS-vergadering.

De heer **Valk** (BBB) antwoordt dat er waarschijnlijk een amendement wordt ingediend.

De **voorzitter** concludeert dat de voordracht zal worden besproken in de volgende PS-vergadering.
Hij vraagt of de beantwoording van de vraag van mevrouw **Uiterwijk** plenair moet geschieden.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) zegt dat dit of plenair of schriftelijk mag gebeuren.

Na afstemming met gedeputeerde **Rommel** zegt de **voorzitter** dat de beantwoording schriftelijk zal geschieden.

Schriftelijke beantwoording 4 gestelde vragen tijdens cie Bestuur 27-11-2023

Tijdens de behandeling van een drietal agendapunten in de vergadering van commissie bestuur van 27 november jl. gaf gedeputeerde Rommel aan deze vragen schriftelijke te zullen beantwoorden. Bij deze ontvangt de commissie de beantwoording.

4 december 2023.

- **Laatste begrotingswijziging 2023**

Vraag JA21:
Mevrouw Uiterwijk (JA21) vraagt om:

1. Een duiding van de 76 miljoen euro die onttrokken wordt aan de algemene reserve. Deze onttrekking is groter dan het eerder geraamde bedrag.
2. Mevrouw Uiterwijk (JA21) vraagt om antwoord op haar eerder gestelde vraag over de 'forse' onttrekkingen aan de algemene reserve.

Tweede termijn GS
Gedeputeerde Rommel stelt voor om de vraag van JA21 over de algemene reserve, schriftelijk te beantwoorden.

Antwoord:
Het bedrag van €76,6 miljoen aan onttrekkingen wordt vooral verklaard door een drietal grote onttrekkingen of overhevelingen. Deze zullen hieronder worden toegelicht:

- *Een onttrekking van €23,2 miljoen die afkomstig is uit het voorgaande Coalitieakkoord 2019-2023 Duurzaam doorpakken! Om het destijds vastgestelde Coalitieakkoord meerjarig sluitend te krijgen moest in 2023 een onttrekking gedaan worden van €23,2 miljoen. De dekking voor deze onttrekking heeft al in 2020 plaatsgevonden uit vrijgevallen middelen uit overige reserves. Deze middelen zijn in 2020 al gestort in de algemene reserve;*
- *Een onttrekking van €22,6 miljoen uit de Kaderbrief 2024. Om de Kaderbrief 2024 in 2023 sluitend te krijgen is besloten om het vrij besteedbare resultaat uit de Jaarrekening 2022 hiervoor te gebruiken. Deze middelen zijn bij vaststelling van de Jaarrekening 2022 gestort in de algemene reserve en zijn dus in 2023 onttrokken om deze jaarschijf sluitend te krijgen;*
- *Een overheveling van €24 miljoen van de Algemene reserve naar de reserve Mobiliteitsbeleid in verband met een bijdrage aan het doortrekken van de Noord-Zuid lijn. Besluitvorming hierover heeft plaatsgevonden bij de Eerste Begrotingswijziging 2023.*

Het restant aan onttrekkingen betreft kleinere mutaties voor uiteenlopende onderwerpen.

- **Legesverordening en tarieventabel 2024**

Vraag PvdD – In art. 9.5 is nu een generieke vrijstelling van leges opgenomen voor o.a. schadebestrijding. Vraag is of dit een generieke vrijstelling moet zijn of dat onderscheid kan worden gemaakt voor bijvoorbeeld gevallen waar een ontheffing nodig is voor

bestrijding in verband met verkeersveiligheid en voor ontheffingen voor bestrijding op bijvoorbeeld landbouwgrond of sportvelden o.i.d. Waarom is hier voor een generieke vrijstelling gekozen?

Antwoord:
Ingaande 2020 zijn voor het eerst leges in rekening gebracht voor de vergunningsaanvragen in het kader van de Wet Natuurbescherming. Voor de uitvoerbaarheid door de OD's is bewust gekozen voor een generieke vrijstelling. Een dergelijke vrijstelling zien wij ook bij de overige provincies. Indien gewenst kan voor de toekomst door de OD's in beeld worden gebracht voor welke aanvragen de vrijstellingen zijn verleend.

Vraag JA21 – Zijn alle mogelijke milieubelastende activiteiten opgenomen voor leges en hoe is de uitgebreide lijst tot stand gekomen? Het lijkt er nu op dat redelijk nauwgezet is beschreven welke activiteiten leges voor kunnen worden gevraagd, worden daarmee wel alle mogelijke milieubelastende activiteiten gedekt?

Antwoord:
De lijst met milieubelastende activiteiten waarvoor met de voorliggende verordening leges kunnen worden geheven is tot stand gekomen op basis van hetgeen is opgenomen in de Omgevingswet (art. 13.1) in combinatie met het Besluit activiteiten leefomgeving. In de Legesverordening zijn alle milieubelastende activiteiten opgenomen waarvoor de provincie bevoegd gezag is en in zoverre is de lijst daarmee uitputtend.

- **Verordening grondwateronttrekkingsheffing 2024**

Vraag GL – Er wordt alleen een heffing ingesteld voor onttrekkingen boven een aantal kuubs. Is een overzicht beschikbaar van welke partijen gebruik maken van onttrekkingen van die hoeveelheid? Indien vertrouwelijk, dan graag vertrouwelijk ter inzage leggen.

Antwoord:
In afstemming met de griffie wordt bekeken op welke manier de Statenleden in de gelegenheid kunnen worden gesteld van deze gegevens kennis te nemen. U wordt hierover nader geïnformeerd.

A36 / 11-12-2023
punt 12

AANGENOMEN

Amendement Legesverordening en tarieventabel 2024

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023, te Haarlem, beraadslagend over de Legesverordening en tarieventabel 2024.

Hoofdstuk 9 Natura 2000 Flora en fauna activiteit, punt 9.2.b het legaliseren van een PAS-melding door omzetting naar een omgevingsvergunning. Kosten € 1.600,00

De indiener stelt voor het voorliggende besluit als volgt te wijzigen:
Hoofdstuk 9 Natura 2000 Flora en fauna activiteit, punt 9.2.b het legaliseren van een PAS-melding door omzetting naar een omgevingsvergunning. Kosten € 0,00

Dekking:
De gederfde leges kunnen gedekt worden uit de post Landbouwbeleid.

Bij hoofdstuk 9 Natura 2000 Flora en fauna activiteit vinden we bij punt 9.2.b het legaliseren van een PAS-melding door omzetting naar een omgevingsvergunning wat 1.600,-- moet kosten. Dit voelt voor BBB onrechtvaardig. PAS-melders zijn buiten hun schuld om in deze situatie gekomen. Er zijn tussen de 166 en 280 PAS melders in Noord-Holland. Indien alle PAS melders gelegaliseerd zouden worden, dan zou dat tussen de € 265.000 en € 448.000 aan leges koste gedekt wordt. Juist omdat de PAS melders buiten hun schud om in deze situatie terecht zijn gekomen, zou het de overheid, in dit geval de Provincie Noord-Holland, sieren om de PAS melders te gemoed te komen door het bedrag aan leges kosten naar € 0,00 te brengen
Onze dank gaat uit naar de mede-indieners CDA, 50+, Forum voor Democratie, JA21 en de VVD. en PVV

en gaan over tot de orde van de dag.

Vincent Valk BoerBurgerBeweging	Dennis Heijnen CDA	Hein Stulemeijer 50+
Johan Dessing Forum voor Democratie	Ivo Mantel JA21	Nick Roosendaal VVD
Marco Deen PVV		

PvdD

VERWORPEN

A37/11-12-2023
punt 12

Amendement: geen leges voor echte PAS-melders

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023, te Haarlem, beraadslagend over de Legesverordening en tarieventabel 2024.

Hoofdstuk 9 Natura 2000 Flora en fauna activiteit, punt 9.2.b het legaliseren van een PAS-melding door omzetting naar een omgevingsvergunning. Kosten € 1.600,00

De indiener stelt voor het voorliggende besluit als volgt te wijzigen:
Hoofdstuk 9 Natura 2000 Flora en fauna activiteit, punt 9.2.b het legaliseren van een PAS-melding door omzetting naar een omgevingsvergunning. Kosten € 0,00, met uitzondering van de 'valse PAS-melders'.

Dekking:
De gederfde leges kunnen gedekt worden uit de post Landbouwbeleid.

Toelichting
Echte PAS-melders zijn de bedrijven die netjes eerst een PAS-melding hebben ingediend en op basis daarvan zijn uitgebreid. Dat gaat om de bedrijfsuitbreiding van na de invoering van het PAS, 1 juli 2015. Uitbreidingen van voor die datum zijn de valse PAS-melders.

Jaap Hollebeek
Partij voor de Dieren

M206/11-12-2023
punt 12

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

VERWORPEN

Motie leges voor aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora-fauna-activiteit

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023, ter behandeling Legesverordening en tarieventabel 2024 (VD-66);

constaterende dat:

- geen leges zijn verschuldigd voor een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora-fauna-activiteit die wordt ingediend: a. op een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna- activiteit als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet ten behoeve van schadebestrijding, overlastbestrijding en populatiebeheer;

overwegende dat:

- niet alle aanvragen voor een omgevingsvergunning voor een flora-fauna-activiteit die wordt ingediend: a. op een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet ten behoeve van schadebestrijding, overlastbestrijding en populatiebeheer, noodzakelijkerwijs een uitvloeisel zijn van provinciaal beleid;

gehoord de discussie,

verzoeken het College van Gedeputeerde Staten:

- te onderzoeken of een categorie aanvragen om een omgevingsvergunning voor een flora-fauna-activiteit die wordt ingediend: a. op een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna- activiteit als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet ten behoeve van schadebestrijding, overlastbestrijding en populatiebeheer is die niet noodzakelijkerwijs als uitvoering of uitvloeisel van provinciaal beleid kan worden gezien, kan worden onderscheiden;
- voor vaststelling van de legesverordening 2025 met een voorstel te komen om over die categorie leges te heffen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Jaap Hollebeek

Partij voor de Dieren

Mondelinge vragen fractie PvdD voor Vragenuur PS 11 december 2023

Inzake 'Kwaliteit water extra onder druk door Omgevingswet'

Inleiding[1] [2]

Waterschappen en drinkwaterbedrijven waarschuwen dat bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari '24 de kwaliteit van het water verder onder druk komt te staan. Zij vrezen dat het aantal lozingen van giftige afvalstoffen op de riolering door de kleine industrie verder zal toenemen. Terwijl drinkwaterbedrijven nu al hun inname steeds vaker tijdelijk moeten stilleggen omdat ze te hoge concentraties van een stof of een onbekende stof meten. Volgens advocate Bénédicte Ficq komen de indirecte lozingen op het IJsselmeer in de buurt van de gezondheidsschade veroorzaakt door bedrijven als Tata Steel en Chemours.

Omkering

Bij het inwerking treden van de Omgevingswet verandert het principe 'lozen is verboden, tenzij' in 'lozen mag, mits'. De vergunningplicht geldt dan alleen nog voor lozingen met een zware milieubelasting. De overige lozingen vallen onder algemene regels of hebben een zorg- of meldingsplicht. Het risico hierbij is controle te verliezen op lozingen van stoffen, met risico's op gezondheidsschade (drinkwater) en het milieu.

Toezicht en handhaving indirecte lozingen continu zorgpunt

En dit terwijl het stelsel rond vergunningverlening de laatste jaren al piept en kraakt: vergunningen zijn gedateerd en onvolledig; toezicht en handhaving schieten tekort. Zie ook het rapport Berenschot (2020): een kritisch rapport dat de controle op indirecte lozingen ernstig tekortschiet, en nog steeds actueel.[3] Dus in plaats van heldere regels en meer grip op indirecte lozingen, komen er juist multi-interpretabele regels die daardoor minder duidelijk zijn voor de initiatiefnemer maar ook voor de handhaver.

Bovendien kunnen bevoegde gezagen door omkering van het lozingsprincipe vaker een beroep doen op de zorgplicht van bedrijven. Deze zorgplicht kent een aantal criteria, die multi-interpretabel en te vrijblijvend zijn. Hoe weet een lozer bijvoorbeeld wanneer een verontreiniging een 'significante verontreiniging' is of wat verstaand wordt onder 'passende maatregelen'. Gevolg: discussie met de toezichthouders en handhavers, met de kans op verdere juridificering en vervuild water.

Meer vrijheid

Daarnaast krijgen provincies, en ook gemeenten, onder de Omgevingswet meer vrijheid bij het opleggen van regels voor lozingen op het riool door bedrijven. Waar lozingsregels nu nog centraal zijn geregeld vanuit het rijk, mogen decentrale overheden, zoals waterschappen, provincies en gemeenten, straks voor een groot deel van de lozingen zelf bepalen of een vergunning nodig is en onder welke voorwaarden een bedrijf afvalwater mag lozen.

De Unie van Waterschappen wijst op het risico dat provincies en gemeenten ook andere aandachtspunten in hun takenpakket hebben. Zoals economische belangen, geluidsoverlast of uitstoot van stoffen naar de lucht. Ervaring leert dat bij het omgevingsbeleid water niet altijd de hoogste prioriteit en meeste aandacht krijgt. Dit werkt door naar de Omgevingsdiensten.

Vragen aan GS

1. Hoever is onze organisatie in het vermijden van de genoemde risico's bij het inwerkingtreden van de Omgevingswet over krap drie weken?
2. Op welke wijze houdt de OVNH2022 (geldend vanaf 1-1-2024) rekening met de gesignaleerde risico's? Kan GS beargumenteren waarom zij denken dat dat voldoende is?
3. Wat is het beleid van de provincie in deze? O.a. hoe gaat zij het aantal vervuilende lozingen doen afnemen in plaats van toenemen, omgang met zorgplicht etc.
4. Heeft dit onderwerp extra aandacht gekregen van de provincie richting de OD's?

Ilona Haas
Partij voor de Dieren

---

[1] Kwaliteit water extra onder druk door Omgevingswet (binnenlandsbestuur.nl)

[2] Kamervragen over giftige lozingen IJsselmeer, advocaat Ficq spreekt van Chemours-achtige praktijken - NH Nieuws

[3] Giftige lozingen op IJsselmeer brengen ons drinkwater in gevaar - NH Nieuws

Mondelinge vragen fractie 50PLUS voor vragenuur PS 11 december 2023.

Betreft ingekomen stukken november 2023, nr.30:
ondertekening Allonge 2 Bloemendalerpolder door PNH

Vragen aan het College:

1. na ca 20 jaar onderhandelen hebben partijen in 2012 een overeenkomst bereikt. Het bouwplan op grond waarvan de huidige bewoners hun woningen hebben gekocht voor bedragen vanaf €650.000 werd voorgeschoteld als Wonen in het groen, in een " tuindorpachtige" omgeving. Door de wijziging van de SUOK met een allonge, nu ter tekening, worden aan de bestaande wijk 600 woningen toegevoegd.
   Is het college van mening, dat overeenkomsten partijen verplichten tot nakoming.

2. Is het college van mening dat de laatste jaren het vertrouwen van de burger in een betrouwbare overheid steeds verder is gedaald en dat wij allen de opdracht hebben het vertrouwen in de overheid te doen groeien?

3. Is het college van mening dat wijziging van de bij koop en levering afgesproken voorwaarden het vertrouwen in een betrouwbare overheid zal schaden.

4. Is het college van mening, dat indien de buurman in het water springt, het college ook in het water moet springen? M.a.w. Als partijen als het Rijk, de gemeente Amsterdam de GEM en de private partijen een onfatsoenlijke overeenkomstwijziging tekenen, de Provincie dat ook moet doen?

5. De Gemeente Amsterdam heeft zich verplicht om de rechten en plichten van haar fusiepartner te respecteren. Is het college van mening dat wijziging van de SUOK hiermee overeenstemt?

6. Tot slot vraagt het college de allonge bij de SUOK niet te ondertekenen!

Hein J. Stulemeijer
Fractievoorzitter 50PLUS NH

Mondelinge vragen fractie SP voor Vragenuur PS 11 december 2023

aan: gedeputeerde Beemsterboer.
inzake: Resort de Breeck.

Het college van Landsmeer wilt zich inzetten voor het realiseren van een vakantieresort (Resort de Breeck) aan de Scheepsbouwersweg te Landsmeer op de plek waar nu nog volkstuinen zijn. Dit terwijl er een wachtlijst is van bijna 23 jaar voor een sociale woning. Onderzoek heeft uitgewezen dat woningbouw ondanks de snelweg A10 en de elektriciteitsmast wel degelijk mogelijk is. Dit in tegenstelling wat de gemeente Landsmeer altijd beweert heeft. Nu heeft de wethouder aan één van de raadsleden laten weten dat bouwen geen optie is want de provincie zou dat tegen houden.

vragen:

1. Wat is de stand van zaken omtrent resort de Breeck en het bouwen van woningen op deze locatie vanuit de provincie?
2. Klopt het dat Gedeputeerde aan wethouder Bonenkamp heeft laten weten tegen het bouwen van woningen is in dit gebied?
3. Klopt het dat de bestemmingswijziging via de provincie gaat in verband met aangrenzend BPL en het ietsje verderop liggende N2000 gebied (Twiske).
4. Bij het bouwen van woningen dient de geluidswal aangepast te worden, klopt het dat de kosten alleen gedragen dienen te worden door de gemeente Landsmeer of kunnen zij elders steun krijgen omdat het een A-weg is?
5. Wanneer wordt dit onderwerp aan de Staten voorgelegd?

Heidi Bouhlel
Statenlid SP Noord-Holland

stemmenstaken op 13-11-2023
opnieuw instemming
PS 11-12-2023

M 144 / PS 6-11-2023
punt 10

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Volt

D66

GroenLinks

AANGENOMEN
PS 11-12-2023

Motie Doden van dieren geen voorwaarde stellen voor schadevergoeding

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2023, ter behandeling van de Begroting 2024;

constaterende dat:

- in het Coalitieakkoord 2023-2027 *Verbindend vooruit!* is opgenomen dat wordt ingezet op preventieve en diervriendelijke maatregelen bij gewas- en natuurbescherming;
- in het coalitieakkoord staat dat dierenwelzijn belangrijk is en dat de coalitie aandacht houdt voor dierenwelzijn als belangrijke waarde in handelen en beleid;
- volgens de Beleidsregel Tegemoetkoming schade van de provincie NH[1], moet - wanneer toegestaan - minimaal twee keer per week een bejagingsactie hebben plaatsgevonden om in aanmerking te komen voor schadevergoeding;
- een verjagingsactie hetzelfde is als 'aan verjaging ondersteunend afschot', wat betekent: het doden van dieren bij verjaging;

overwegende dat:

- boeren nu dus dieren móeten proberen te doden om in aanmerking te komen voor schadevergoeding;
- verjagen zonder kogels wel degelijk ook mogelijk is, zie bijvoorbeeld het rapport van de provincie Utrecht "Innovaties voor ganzenwering en innovaties"[2];
- serieuze inzet op preventie en dierenwelzijn betekent dat boeren die kiezen voor het niet-doden van dieren en inzetten op niet-dodelijke methodes, niet worden benadeeld;

gehoord de discussie,

roepen GS op:

- om te verkennen hoe boeren die enkel niet-dodelijke middelen gebruiken om dieren te verjagen ook in aanmerking kunnen komen voor schadevergoeding;
- hierover zo snel mogelijk te rapporteren aan PS;

en gaan over tot de orde van de dag.

Ines Kostic
Partij voor de Dieren

Julia Schneemann
Volt

Krista Janssen
D66

Ruchama Buefar
GroenLinks

[1] Beleidsregel van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland houdende regels omtrent de uitvoering en invulling van tegemoetkoming bij schade (Beleidsregel tegemoetkomingschade Noord-Holland) | Lokale wet- en regelgeving (overheid.nl)
[2] Eindrapport-onderzoek-innovaties-voor-ganzenwering-en-verjaging.pdf (natuurverdubbelaars.nl), 2023